

ACADEMIA ROMÂNĂ • FUNDAȚIA NAȚIONALĂ PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI ARTĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE ȘI TEORIE LITERARĂ „G. CĂLINESCU”

CRONOLOGIA VIETII LITERARE ROMÂNEȘTI

PERIOADA POSTBELICĂ

XX-A

1974

IANUARIE-IUNIE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Cronologia vieții literare românești: perioada postbelică / coord.

generală: Eugen Simion. - București : Editura Muzeului Literaturii Române, 2010-

vol. ;

ISBN 978-973-167-040-9

Vol. 20-A : 1974 / Ana-Maria Bănică, Carmen Brăgaru, Alunița Cofan, ... ;

coord. redacțional: Lucian Chișu. - 2020. - Conține bibliografie. - Index. -

ISBN 978-973-167-567-1

I. Bănică, Ana-Maria

II. Brăgaru, Carmen

III. Cofan, Alunița

IV. Simion, Eugen (coord.)

V. Chișu, Lucian (red.)

930.24:821.135.1.09"1944/1957"

Volum realizat în cadrul Proiectului *Prezervarea și valorificarea patrimoniului literar românesc folosind soluții digitale inteligente pentru extragerea și sistematizarea de cunoștințe* (INTELLIT), PN-III-P1-1.2-PCCDI-2017-0821/Nr. 54PCCDI/2018.

Editura Muzeul Literaturii Române

este recunoscută C.N.C.S.,

având categoria B.

Cod CNCS PN – II – ACRED – ED – 2012 – 0374

Tehnoredactor: Luminița Login

Coperta: Mircea Dumitrescu

Eugen SIMION (coordonator general)

Lucian CHIȘU (coordonator redacțional)

Simona ANTOFI, Ana-Maria BĂNICĂ, Răduț BÎLBÎIE, Elena BOTEZATU,
Carmen BRĂGARU, Oana CENAC, Lucian CHIȘU, Alunița COFAN,
Cristina DEUTSCH, Nicoleta IFRIM, Andra IONESCU, Andreea MARINAȘ,
Andrei MILCA, Marija NENADIĆ ZURKA, Lavinia TACHE,
Andrada YUNUSOGLU

CRONOLOGIA VIETII LITERARE ROMÂNEȘTI

PERIOADA POSTBELICĂ

XX-A

1974

IANUARIE-IUNIE

ACADEMIA ROMÂNĂ • FUNDAȚIA NAȚIONALĂ PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI ARTĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE ȘI TEORIE LITERARĂ „G. CĂLINESCU”

Editura
Muzeul
Literaturii
Române

București, 2020

NOTĂ

Pentru realizarea *Cronologiei vieții literare românești* (anul 1974) au fost procesate materialele/ textele existente într-un număr de 36 de publicații, acestora adăugându-li-se scurte referințe din revistele pentru copii și tineret:

„Albina”, „Amfiteatru”, „Argeș”, „Astra”, „Ateneu”, „Cinema”, „Contemporanul”, „Convorbiri literare”, „Cronica”, „Echinox”, „Familia”, „Flacăra”, „Era Socialistă”, „Lucașul”, „Munca”, „Orizont”, „Presa noastră”, „Ramuri”, „România liberă”, „România literară”, „Săptămâna culturală a Capitalei”, „Scânteia”, „Scânteia tineretului”, „Secolul 20”, „Steaua”, „Teatrul”, „Tânărul Leninist”, „Tomis”, „Transilvania”, „Tribuna”, „Tribuna României”, „Vatra” „Viața militară”, „Viața românească”, „Viața studentescă”.

Distribuția publicațiilor din conținutul *Cronologiei vieții literare românești* (anul 1974) a fost următoarea:

Institutul de istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”: Ana-Maria Bănică („Contemporanul”, „Convorbiri literare”, „Lucașul”, „Ramuri”, nr. 8-12; „Tânărul Leninist”, „Viața românească”); Carmen Brăgaru („Albina”, „Cinema”, „Secolul 20”), Alunița Cofan („Amfiteatru”, nr. 1-3. „Echinox”, „Orizont”, „Steaua”); Cristina Deutsch („Argeș”, „Flacăra”, „Munca”, „Teatrul”); Andrei Milca („Amfiteatru”, nr. 4-11, „Familia”, „Săptămâna culturală a Capitalei”, „Viața studentescă”); Marija Nenadić Zurka („Cronica”, „Tribuna României”, „România literară”, „Scânteia”, „Transilvania”);

Universitatea „Dunărea de Jos” Galați: Simona Antofi („Astra”), Elena Botezatu („România liberă”), Oana Cenac („Ateneu”, „Tomis”), Nicoleta Ifrim („Era socialistă”, „Scânteia tineretului”);

Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” din Sibiu: Răduț Bîlbîie („Presa noastră”, „Viața militară”);

Masteranzi și voluntariat Universitatea București: Andra Ionescu, Andreea Marinaș („Ramuri”, nr. 1-7); Andrada Yunusoglu („Vatra”), Lavinia Tache („Tribuna” – voluntariat).

IANUARIE

1 ianuarie

• [„Flacăra”, Anul XXIII , nr. 1–2 (969–970); începând cu numărul 21/1974 din 18 mai apare ca subtitlu „revistă săptămânală ilustrată, editată de Frontul Unității Socialiste”; format tipografic A3; (numere cu 64 de pagini: nr. 1–2. Numere cu 48 de pagini: nr. 52–53. Numere cu 40 de pagini: nr. 3–9, 11–14, nr. 48–49. Numere cu 32 de pagini: nr. 10, nr. 15–19, nr. 50. Celelalte numere au câte 24 de pagini), săptămânal, ziua de apariție: sâmbăta; Este menționat ca redactor-șef Adrian Păunescu.] Adrian Păunescu semnează articolul *Totul pe adresa oamenilor*. ■ Cu titlul *În orașul lui Stendhal*, revista publică fragmentul XLIII din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. □ În *Flacăra - Martor ocular*, Dinu Flămând publică un reportaj intitulat *O patrie se termină în cer prin munții săi înalți, iar prin raza farurilor sale de coastă se sfârșește în mare*. □ În *Strada*, George Bălăiță publică *Mătura*. □ Dorin Tudoran, în *Cronica pretențiilor*, scrie despre *Umor sau igienă?* □ George Stanca publică trei dialoguri pe teme muzicale. ■ În *Fetișuri de azi*, Leonid Dimov scrie *Despre vrăjitorii*.

• [„Tribuna României”, Anul III, nr. 28; Revistă editată de Asociația „România”; format A3, număr de pagini 16; bilunar; redactor-șef: Paul Anghel] Fănuș Neagu revine la *Sânziene*, publicând *Sorcova*. □ În *Hyperion* citim poezia *Der Mond mit blauen Lorbeerkränzen* de Dan Botta, în germană de Christian Schlecht. □ În rubrica *Acasă*, Horia Lovinescu publică *Ninge peste amintiri*. ■ În *Cuvântul zilei* citim *An Nou – Anul XXX al României*, semnat T.R.: „Anul XXX începe mâine. Acest an jubiliar încheie o epocă de mare avânt din istoria României. Prin propriile noastre puteri, prin eforturi eroice, am ajuns la această cotă înaltă, ne-am reșezat locul sub soare, ne legăm să lăsăm urmașilor o țară mai puternică și mai bogată decât oricând”. ■ Din notițe apărute sub titlul *Asociația „România”/ carnet reținem*: „Asociația de prietenie Austria-România din Viena a organizat, la 10 decembrie a.c., o manifestare culturală consacrată sărbătoririi a trei sute de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir. În cadrul comemorării, prof. Virgil Câdea, secretar general al Asociației «România», a conferențiat despre viața și opera marelui cărturar român”. ■ Revista dedică o pagină vizitei lui Ceaușescu în S.U.A. – *Ceaușescu la Cleveland. Printre românii din America*. Pe aceeași pagină găsim și o scrisoare, intitulată *6 decembrie – o zi memorabilă*, despre această vizită. Scrisoarea este semnată de Theodore Andrica. ■ Sub titlul *1974 – anul XXX al României noi* este realizată o anchetă în care „opt demnitari din economie și

cultură răspund la întrebările revistei noastre”. Întrebările sunt: „Ce ne propunem? Ce eforturi vom investi? Ce rezultate vom obține?”. Cele opt secțiuni sunt: energie, construcții, resurse noi, mașini grele, carte, știință, învățământ, turism. □ Prof. dr. Ion Dodu Bălan, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației socialiste, răspunde la secțiunea *Carte*: „În contextul apariției mijloacelor moderne de comunicare, civilizația cărții cunoaște o înflorire și o diversitate din ce în ce mai mare. Conform statisticilor UNESCO, România se înscrie printre primele 15 țări din lume care produc numărul cel mai mare de titluri la 1 milion de locuitori. [...] Desigur, nu cifrele, nu cantitatea pot defini dimensiunile unei culturi și cu atât mai puțin specificul ei. Într-o cultură națională se imprimă fizionomia morală a unui popor, specificul lui, felul său de a fi, de a simți și de a gândi, reacțiile sale în fața problemelor fundamentale ale existenței. Nu acest lucru ne-am propus, însă, în modestele rânduri de față. Am dorit numai să arătăm prestigiul de care se bucură cartea din toate domeniile în rândurile cititorilor din România”. ■ Numărul are ca tematică Orientul și orientalistica românească. Citim, printre altele: *Orientaliști și orientalistică românească*, un interviu cu prof. dr. Cicerone Poghirc, președintele Asociației de Studii Orientale din România, șeful Catedrei de orientalistă a Universității din București, interviu realizat de Madeleine Karacașian; *Românii și filozofia indică. Un text necunoscut de Lucian Blaga*, text preluat din revista „Secolul XX”, nr. 2, 1968 (*Mahatma Gandhi, așa cum l-am cunoscut* de Lucian Blaga); *Cărțile populare românești și Orientul* de Mircea Anghelescu; *Gândirea artistică românească și Orientul* de Corina Nicolescu; *Manuscrise rare în bibliotecile românești* (*Arabe* de Yves Goldenberg; *Turcești* de Aurel Decei; *Persane* de Viorel Bageacu); Dan Slușanschi alcătuiește *Fișe pentru un dicționar al orientaliștilor români* (Nicolae Milescu Spătarul, Dimitrie Cantemir, Ianache Văcărescu, Kőrösi Csoma Sándor, Johann Martin Honigberger, Alecu Ghica, Timotei Cipariu, Mihail Kogălniceanu, Bogdan Petriceicu Hasdeu, Constantin D. Georgian, Moses Gaster, Lazăr Șăineanu, Gheorghe Popescu-Ciocănel, Nicolae Iorga, Theodor Iordănescu, Silvian Octavian Isopescu, Vasile Radu, Ioan Tomuș, Hagop Djalolian Siruni, Theofil Simenschy, Aram Frenkian, Vlad Bănățeanu și „Cel mai mare orientalist român de azi: Mircea Eliade”). ■ În *Panoramic '73* apar: □ *Bibliografie 1973. România văzută de străini...*: „Despre România s-au scris și se vor mai scrie, fără îndoială, destule pagini. Multe, tot mai multe dintre ele aparțin, de la un timp, observatorului din afară, publicistului, scriitorului sau specialistului în diverse ramuri de activitate, pentru care «fenomenul românesc», experiența noastră, se constituie ca inedite subiecte de meditație. O întreagă bibliotecă străină, cu tipărituri în diverse limbi, s-ar putea alcătui și alinia studiilor noastre despre istorie și prezent, despre geografia economică, politică și culturală a țării; o literatură pentru cel care, necunoscând la față locul României, dorește să-și compună o imagine a ei”. Titlurile menționate în această scurtă prezentare nesemnată sunt volume de

reportaje, prezentări generale și politice ale țării, precum și un volum de apartenență lumii latine. □ *Bibliografie 1973... și de români* trece în revistă o serie de volume de reportaje, prezentări și ghiduri, dar există și trimiteri la volume etnografice, economice și politice. □ Eugen Simion semnează *Anul literar. Maratonul librărilor*, un bilanț „al cărților bune apărute în anul pe care l-am încheiat”. Sunt menționate volumele semnate de: D. R. Popescu (*Cei doi din dreptul Tebei și Vânătoarea regală*), Radu Cosașu (*Supraviețuiri*), T. Mazilu (*Înmormântări pe teren accidentat*), Romulus Guga, Virgil Duda (*Deruta*), Petru Popescu, Paul Georgescu, Platon Pardău, Dorin Tudoran, Ion Caraion (*Frunze în Galaad*), Vasile Nicolescu (*Secțiunea de aur*), Marin Sorescu (*La Lilieci*), Ioan Alexandru (*Imnele bucuriei*), Ion Gheorghe (*Megalitice*), Cezar Baltag (*Madona din dud*), Tiberiu Utan (*Goana după vânt*), Ion Brad, Leonid Dimov (*ABC*), Mircea Ivănescu (*Poem*), Sorin Mărculescu, Ileana Mălăncioiu, Stelian Oancea (*Timpul știut*), Eugen Seceleanu, Adrian Marino (*Introduceri în critica literară*, monografia *Alexandru Macedonski*), Lucian Raicu (*Structurile literare*), Șerban Cioculescu (*Itinerar literar*), Al. Piru (*Varia I-II*), Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Al. Dima, Radu Enescu, Mircea Zăciu, Mircea Tomuș, Mihai Ungheanu (*Pădurea de simboluri*, monografia *Marin Preda*), Romul Munteanu, D. Păcurariu (*Romantismul și Clasicismul românesc*); Vera Călin, Silvian Iosifescu, Florin Mugur (*Convorbiri cu Marin Preda*), George Munteanu (*Hyperion – Viața lui Eminescu*), Petre Anghel (*Mihai Ralea, vocația eseului*), Fănuș Neagu (*Cronici de carnaval*), Dumitru Popescu (*Ieșirea din labirint*), C. Țoiu, Ana Blandiana, Mihai Pelin (*Miorița nu s-a născut lângă stele*), Ilie Purcaru (*Un elefant pentru doi oameni*), Al. Monciu-Sudinski (*Caractere*). Concluzie: „Să reținem, așadar, ca un semn încurajator renașterea reportajului sau, mai bine zis, curajul lui de a-și purta cinstit și cu demnitate insignele proprii”.

3 ianuarie

- [„Munca”, Anul XXX, nr. 8124; Organ al Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România; format tipografic A1, numerele variază între 4 și 20 pagini; cotidian. Începând cu numărul 8228 de vineri, 10 mai, devine săptămânal, formatul se modifică în A3; Ziua de apariție este vineri și, începând cu numărul 8246 din 13 septembrie 1974, ziua nu mai este precizată pe frontispiciu; Nu este precizată componența redacției] Rubrica *Punct* este realizată de Anca Bărbulescu. Rubrica *Agenda cotidiană* este realizată de Adriana Luscalov. Rubrica *Vitrina critică* este realizată de Marin Stoian.

- [„Albina”, Anul LXXVII, seria a II-a, nr. 1 (1357); Revistă săptămânală a așezămintelor culturale, (începând cu nr. 18, din 30 aprilie, devine lunară); format tipografic A3 (8 pagini, numerele 1-10; din 7 martie, inaugurându-se formatul nou cu 12 pagini), ziua de apariție: joia/ din iunie:

sâmbăta, „în ultima săptămână a lunii”; inițial nu este precizată componența redacției, dar începând cu numărul 11, într-o casetă de pe ultima pagină, este anunțat colectivul de redacție: Baruțu T. Arghezi, Andrei Croitoru, Eugenia Hărăscu, Járαι Resző, Adriana Ionescu, Ovidiu Mărăloiu, Vladimir Pană, Spiridon Stănel, Marilena Vulpe, Emil Zeronian, de prezentarea grafică ocupându-se Lucian Popa.] Revista se deschide cu o fotografie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, însoțită de cuvântarea rostită la posturile de radio și televiziune cu prilejul Anului Nou. □ Versuri de Dan Mutașcu și de minerul Ion Tomoiogă Maramureșanu. □ Cu titlul *Ploaia de aur*, este publicat un fragment din romanul *Satul fără țărani* de Ion Istrati, aflat în pregătire la Junimea. □ Vladimir Pană semnează cronica filmului *Vifornița*, cu un scenariu de Petre Sălcudeanu.

• [„România literară”, An VII, nr. 1; Săptămânal de literatură și artă editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România; format A3, număr de pagini 32; ziua de apariție: joi; director George Ivașcu;] Versuri semnează: Zaharia Stancu (*Peste grădina raiului*), Neagu Vulcănescu (*Un bulgăre de lut la fereastra luminii; Departe de lume*), Dan Deșliu (*Mister pueril*), Gabriela Melinescu (*Cer senin; Iată ce te întreb; Prânzul din urmă; Ora în pământ; Mărturisirea greșelii; Veni iarna; Bătăi de aripi*), Otilia Nicolescu (*La prag de vreme stând; Înfloritul țarm; Cântec de toamnă; Să pornim...*), Petru Anghel (*Colindă; Despre sunet; Judecată; Post-scriptum; Cantr-o oglindă; Final deschis*). □ Șt. Aug. Doinaș traduce poeziile lui Guido Ballo: *Mâd; Floare; Pupăza; Metropolă; Corbul*. □ Cristian Unteanu semnează traducerea *Căpcăunul* și prezentarea autorului Jacques Chessex, laureatul premiului Goncourt pe 1973. □ În *Atelier literar* citim, tradițional, *Modele negative*. ■ Pe prima pagină apare *Cuvântarea Tovarășului Nicolae Ceaușescu cu prilejul Anului Nou 1974*. ■ George Ivașcu semnează *Un jubileu*, un text dedicat aniversării a 25 de ani de la apariția romanului *Desculț* de Zaharia Stancu: „Dând o configurație specifică raportului, atât de caracteristic literaturii noastre, cel între autor și erou, Stancu impune un anumit tip de autobiografie lirică integrată evocării epice într-o unitate profundă, cu un mesaj necontenit revelator”. □ Cu ocazia acestui jubileu Valeriu Râpeanu realizează un amplu interviu - *Zaharia Stancu vorbește „României literare”*: „V.R. – Măsurăm deci 25 de ani, care pentru destinul unei cărți poate să fie strălucit sau tragic. Câte cărți nu se pierd pe parcursul unui sfert de veac, încât abia dacă istoricul literar își mai poate aduce aminte de ele, sau le regăsește în paginile revistelor și ale ziarelor. Desculț nu reprezintă doar un caz de supraviețuire estetică, ci o carte intactă în conștiința românească, deoarece geneza acestei opere este interesantă pentru cititorul de azi. Copii l-au învățat, l-au citit la școală, au trecut examene cu Desculț. Z.S. – Așa cum se știe, eu sunt, ca și data de altfel, cred, de la țară. [...] Cărți cu țărani, așa cum se știe, au scris nemărați scriitori români, iar unii dintre ei cu o mare strălucire. Este destul,

cred, să amintesc doar trei sau patru nume: Mihail Sadoveanu în Moldova, Galaction, undeva în Ardeal, Ion Agârbiceanu și la București, venit din Ardeal, Liviu Rebreanu. Toți aceștia și încă alții, mai mărunți ca talent și însemnătate în literatura noastră modernă, au scris despre țărani. V.R. – *Spuneți-mi un lucru: recunoașteți influența vreunui dintre aceștia ca având un rol de ferment asupra creației dumneavoastră?* Z.S.: – Nu. Deci, ce putea să aducă nou un scriitor tânăr care-și propunea să scrie un roman despre țărani? Mie însumi ani întregi mi-a fost frică să încep acest roman. Mă temeam că nu mai stăpânesc bine limba țăranilor din județul și din satul meu. M-am temut deci că am uitat, în parte, limba țăranilor, m-am gândit la o altă primejdie care mă păștea, aceea de a folosi în carte cuvintele pe care le foloseam în gazetă, în articole. Și, dintr-o cauză sau alta, tot amânam scrierea cărții. A venit 23 August, am început să activez pe teren, nu numai în munca literară, ca activist al Partidului Comunist Român. Numai la scrierea romanului *Desculț* nu m-am gândit. [...] Eu de fapt am debutat în literatură în 1919–1920, când scriitorii de mare strălucire erau în plină activitate, ca Mihail Sadoveanu, Galaction, Arghezi, Lucian Blaga și nu am râvnit să iau locul cuiva, nu am râvnit decât să pot să-mi fac un loc al meu, dacă cumva ceea ce scriam eu atunci, dacă romanul *Desculț* va avea succes. [...] V.R. – *Cum s-a născut titlul cărții?* Z.S. – Văzând recent o colecție a ziarului «Lumea românească» la care fusesem director înainte de al doilea război mondial, se afla un articol de fond intitulat *Desculții*, în care se vorbea de țăranime, de mizeria țăranimii. Gândesc că, încă de atunci, mintea mea s-a hotărât ca această carte despre țărani, dacă o voi scrie, să se cheme *Desculți*, și înainte de a intra în tipar, în tipografie, am renunțat la «i» și am spus să se cheme *Desculț*, și *Desculț* s-a chemat. V.R. – *Deci era o realitate care se impusese chiar înainte de elaborarea cărții.* Z.S. – Da. Cu mult înainte. De ani de zile. De altfel, la orice carte îmi place să am titlul înainte, pentru ca pe el să pot broda totul. [...] V.R. – *A fost un succes instantaneu.* Z.S. – Mulți se înșală crezând că succesul unei cărți sau al unui spectacol se poate face numai prin reclamă. Este complet greșit. Cititorul este cel care-i face reclama. Este suficient să se ducă vestea despre o carte că este proastă, că n-o mai cumpără nimeni. La fel și cu spectacolele de teatru sau cinematograf. Ca orice veste senzațională, se răspândește și părerea despre o carte dacă este bună sau proastă. Chiar și peste granițe. V.R. – *Putem vorbi de un succes de public, care practic s-a realizat numai datorită valorii cărții, mai ales că trebuie să ne reamintim un fapt: că Desculț a primit Premiul de Stat abia la a IV-a ediție, în 1954.* Z.S. – *Desculț* apărea de 6 ani, de 6 ori s-au dat premii de stat fără *Desculț* și abia când *Desculț* fusese tradus în 17 limbi străine, atunci a primit și el Premiul de Stat. [...] V.R. – *La a 2-a aniversare aveți sentimentul că Desculț este cartea care vă reprezintă cel mai bine?* Z.S. – Da. Am acest sentiment”. □ Ioan Comșa publică *Edițiile românești și străine ale romanului „Desculț”*: „Editată de 15 ori în limba română și de 38 de ori în 24 de limbi,

biografia lui Darie, al cărei tiraj a depășit un milion de exemplare, ocupă astăzi primul loc pe lista succeselor înregistrate de proza românească pe arena internațională”. ■ În paginile numite *Din cărțile anului '73* apar două texte: □ Aureliu Goci scrie despre *Caietele „Princepelui”* de Eugen Barbu: „După romanul *Princepele* au apărut *Caietele*, iar după aceste caiete se pot scrie alte caiete și, bineînțeles, caiete la caietele caietelor ș.a.m.d. Oricât ne-am entuziasma de această tehnică romanescă de încatenare logică a explicațiilor – mai întinsă decât romanul propriu-zis – nu reprezintă – ceea ce era important în direcția criticii – un roman în stadiu de laborator, variantă de șevalet, un roman ca posibilitate și probabilitate dintr-o imensă substanță epică, nici măcar Jurnalul unui roman sau al mai multora, cum ne avertizează subtitlul – nici măcar paradigma *Princepelui*, cât mărturia lecturilor unui scriitor foarte informat, indiferent că ele se materializează sau nu în operă”. □ În *Gustul și erudiția criticului* George Muntean scrie despre *Geografii spirituale* de Dan Hăulică (Univers): „Trăind intens *dialectica universalității* și acuta responsabilitate față de clipa prezentă, preocupat de tradiție și istorie (națională și străină), de «patetismul frumuseții» și de nesfârșitele ei înfățișări, de natură, muzeu, atelier și experiment, Hăulică ne propune acum o carte, rezultat al «confruntării fără margini între cele mai disparate geografii spirituale», care-i relevă plener personalitatea”. ■ Șerban Cioculescu publică în *Breviar* textul *Iarăși despre „Pui de găi”*. ■ În pagina dedicată *Istoriei literare* citim *Hortensia Papadat-Bengescu – reconstituirea unei arte poetice* de Valentina Maria Curticeanu. ■ Nicolae Manolescu semnează *Al. Rosetti, scriitor*, o cronică literară la *Note din Grecia. Diverse. Cartea albă* de Al. Rosetti, „Biblioteca pentru toți”, 1972: „Două sunt genurile de proză în care Al. Rosetti s-a exersat cu strălucire: însemnarea de călătorie și tableta (impresie de lectură, judecată succintă, evocare). [...] Cartea lui Al. Rosetti revelă un scriitor profund și original”. ■ Citim recenzii: □ În *Natură și artificii* Lucian Raicu prezintă *Orfeu plângând-o pe Eurydice* de Horia Zilieru (Albatros, 1973): „Există și în artificialitate, declamație și afectare o latură natural poetică, ținând de timbrul rostirii, de priceperea înscenării și de noblețea gesticulației, și această predispoziție ar trebui cultivată cu precădere, dacă nu în exclusivitate, fără a mai complica inutil lucrurile prin absconzitate formală, prin încifrări pretențioase, abuzive, deloc adecvate. Există un artificiu natural, de un farmec netăgăduit, și un artificiu-artificial, de care poetul, încrezător în vocația sa, e bine să se ferească”. □ Valeriu Cristea semnează *Literatura facilă*, o prezentare a volumului *Dumnealui și Eva* de Constantin Cuza, (Albatros, 1973): „Specific talentului lui Constantin Cuza e de a da semne de viață exact în momentul în care ești gata să-i contești, în disperare de cauză, existența. Impresia pe care volumul de acum, ca și precedentul, despre care am scris o recenzie în «Flacăra», ne-o lasă este că scriitorul poate mai mult decât deocamdată arată”. □ Aureliu Goci recenzează *Cerc și dragoste* de Mircea Șerbănescu (Facla,

1973): „Mircea Șerbănescu, care are la activ douăsprezece volume (primul, din 1937, *Cadavrul ambulat*, ultimul *Misterioasa sireună*, din 1972), face parte din seria romancierilor onorabili, dar care susțin temele marii prozei la nivelul simplei trăiri”. □ Florentin Popescu se ocupă de *Amintiri de pe planeta Pământ* de Ion Arieșanu (Eminescu, 1973): „Dincolo, însă, de unele pagini cu totul ne semnificative (*Bojdeuca*, *Aceste minunate sentimente*) și dincolo de nota generală a culegerii – parcă prea forțat «literaturizantă» – cartea lui Ion Arieșanu se citește cu plăcere”. □ În *Cultură și critică* Mircea Iorgulescu recenzează *Între Alpi și Marea Nordului* de Edgar Papu (Meridiane, 1973): „Remarcabile prin puterea de sinteză sunt și descrierile de motive și categorii artistice din cea de-a doua parte a cărții, a căror corespondență cu întâia secțiune am subliniat-o mai înainte, prin lucrarea lui Edgar Papu oferindu-ni-se, dincolo de rezultatele imediate, și un prilej de meditație asupra posibilității de existență a unei critici de artă prin cultură”. □ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba*, publicând *Qui-pro-quo*, o prezentare a două volume de debut: □ *Grădina stelelor mele* de Ștefan Roman (Scrisul Românesc): „Versurile citate mai sus sunt din volumul de debut al lui Ștefan Roman, *Grădina stelelor mele* (Scrisul Românesc). Textul critic ce le însoțește, pus și el sub însemnele citării, este din *Cuvântul înainte* al acestei cărți și aparține criticului și istoricului literar Al. Piru. Menționez că, pentru a evita orice suspiciune, nu am selectat anume doar versurile decupate de context, ci am citat în aproape toate cazurile «poezii» integrale. De asemenea, textul critic reproduce, literă cu literă, mai mult de trei sferturi din întregul *Cuvântului înainte*”: □ *Un pumn de lumină* de Sever Iuliu Utan (Eminescu): „Ce se poate reține din cartea lui Sever Iuliu Utan este dispoziția epică, un mod interesant de a provoca prin biografism și memorie imaginația epică. Viziunea este însă anacronică, iar mijloacele narrative improprie din pricina confuziei amintite. Admitem că realitatea întrece potențial vorbind orice ficțiune și de aceea ispita oricărui prozator autentic e să aducă raportul dintre cele două cât mai aproape de unitate. Cu condiția ca el să se deprindă cu ideea că ficțiunea nu este opusul realității, ci complementul său în teritoriul literaturii. E de sperat că prozatorul va deduce singur, din cele observate aici, ce are de făcut”. ■ Al. Piru scrie despre *Bacovia*. ■ În *Viața literară* citim: □ Al. Raicu realizează o mini-anchetă în rândul scriitorilor, cu două întrebări: „Cu ce lucrări întâmpinați Anul Nou? Ce vă gândiți să scrieți în 1974?”. La aceste întrebări răspund: Mihai Beniuc, Lucia Demetrius, Cella Serghi, Mircea Radu Iacoban, Al. Jebeleanu, Vasile Băran. □ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „În ultimele zile ale anului ce s-a încheiat, în numeroase localități scriitorii au fost prezenți în cadrul festivalurilor de poezie patriotică închinare Zilei Republicii. □ La Academia Militară Generală au participat la recitalul poetic organizat cu acest prilej Radu Cârneli, Dan Deșliu, Ion Horea, Traian Iancu, col. Adrian Mierlușcă, col. Traian Reu, general lt. D. Staicu. □ Studioul de poezie al

Universității Populare București a inițiat o seară intitulată *Dedicații la aniversarea Republicii*. După un cuvânt introductiv rostit de prof. univ. dr. Gh. Bulgăr, au citit din volumele lor: Virgil Carianopol, Ludmila Ghițescu, Al. Raicu, Teodor Scarlat și Violeta Zamfirescu. Și-au dat concursul actorii poeți Cristina Tacoi, Arcadie Donos și Dinu Ianculescu și solista Martha Kessler de la Filarmonica George Enescu. [...] □ Academia Republicii Socialiste România, în colaborare cu Societatea de științe filologice au aniversat, în cadrul unei sesiuni omagiale, împlinirea a 100 de ani de la nașterea lui Ovid Densusianu. Savant de renume, Ovid Densusianu a desfășurat o prodigioasă activitate în domeniile criticii literare, filologiei, istoriografiei, romanisticii, folcloristicii, ca profesor, poet și prozator, aducându-și o contribuție de seamă la progresul literaturii culturii românești. Cu această ocazie, personalitatea și opera omului de cultură român au fost evocate de acad. Al. Rosetti și profesorii universitari Boris Cazacu, Șerban Cioculescu, Al. Niculescu și I. Chițimia”. ■ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă semnează *Tinerețea bătrânului Fontane*, o prezentare a volumului *Doamna Jenny Treibel* de Theodor Fontane (Univers). □ Dragoș Vrânceanu semnaleză apariția volumului *Om de pământ* de Nino Buccellato, De Luca Editore la Roma, 1973. ■ Din *Prezențe românești* aflăm: „Recent a apărut la Varșovia sub auspiciile Editurii «Książka i Wiedza», lucrarea *Cronica anului 2000* de Mircea Malița. Traducerea în limba polonă a fost realizată de cunoscutul traducător Stanislaw Wawrzkowicz. * Sub titlul *Geistesleben in Rumänien*, «Observații asupra unei noi reviste literare», scriitorul și eseistul elvețian Erwin Heimann publică în foiletonul ziarului «Der Bund», nr. 200, 11 Dezieंबर 1973 (Berna) o prezentare de ansamblu a noii reviste de critică, estetică și istorie literară: «Cahiers roumains d'études littéraires»”.

• [„Tribuna”, Anul XVIII, nr. 1; Săptămânal de cultură editat de Consiliul Culturii și Educației Sociale; Format: A3; ziua de apariție: Joi, 16 pagini; Colegiul redacțional: redactor șef: Dumitru Radu Popescu, Augustin Buzura (secretar general de redacție), Alexandru Căprariu, Victor Felea (redactor șef adjunct), Octavian Fodor, Lászlóffy Aladár, Letáy Lajos, Adrian Marino, Ștefan Pascu, Liviu Văcariu, Ion Vlad (redactor șef adjunct), Mircea Zăciu] Sunt redatate poezii de Mircea Spătaru și Victor Felea. □ Nicolae Oprea semnează un articol referitor la *Poezia lui Gheorghe Tomozei*, despre care spune că este „un poet sentimental și livresc, o natură contradictorie oscilând între evocare romanțioasă și cenzurare lucidă”, punând accentul pe volumul *Mașinării romantice* (Eminescu, 1973) □ Rubrica *Actualitatea literară* cu subtitlul *Lecturi constructive: despre Sistemul de argumente al textului literar*. Aici, Ion Vlad recenzează volumul *Îngerul de gips* (C.R., 1973) al lui Nicolae Breban, considerând că este un roman cu teză și apreciind perspectiva analitică pe care o deține și modul de nuanțare al sentimentului degradării în text. □ Rubrica *Actualitatea literară* cu subtitlul *Geometriei ima-*

ginare: *Petru Popescu la răscruce*, unde Liviu Petrescu scrie despre romanul *Să crești într-un an cât alții într-o zi* – roman de factură „modernă”, dar care se dovedește a fi inegal, ca urmare a superficialității resimțite în ce privește alcătuirea tramei și cea structurală. □ Rubrica *Actualitatea literară* cu subtitlul *Poezia lui Radu Cârnelci*: Vasile Tașcu discută volumele *Grădina în formă de vis*, *Banchetul* și *Cântarea cântărilor*. Concluzia este aceea că „Înțelepciunea cărnii este suficientă și în opera lui Radu Cârnelci pentru a elibera cuvântul și imaginea de aparențele lor nude”. □ *Literatură*: este redat un fragment din romanul în curs de apariție al lui Norman Manea, *Atrium*. ■ Tot în secțiunea *Literatură* – Ilarie Voronca, redarea unor poeme inedite: *Poem*, *Privește-ne*, *Viziune* (1939), traduse de Ion Pop, care întreprindeși un *Cuvânt înainte* cu scurte repere biografice referitoare la poet (Paris, 20 decembrie, 1973). □ Aniversări: Kós Károly la 90 de ani. ■ Secțiunea *Publicistică*: *Ce traducem, cum traducem. Despre poezie*: Henri Jacquier observă cantitatea și buna calitate a traducerilor din perioada de după război a textelor încadrate într-un larg spectru de domenii. Este evidențiată încercarea lui Geo Bogza de a se apropia de Charles Baudelaire, însă este conturată și o anumită rezervă legată de incapacitatea unei traduceri de a deveni omologul perfect al originalului, căci „pot să afirm că nu am întâlnit niciodată o traducere de poem francez în românește care să fie pe deplin mulțumitoare”. □ Secțiunea *Meridian*: *Skanderberg cu Branislav Petrovici* – redarea unor poeme traduse de Ion Drăgănoiu și Ileana Petrov: *Puterea cuvântului*, *Îți poruncesc*, *Omul și câinele*.

4 ianuarie

• [„**Munca**” nr. 8125] În *Puncte de vedere*, Camil Baltazar publică *Pledoarie pentru o critică literară de atitudine*. Se face o trecere în revistă a tipurilor de critică practicate de reviste precum „Gazeta literară”, „Săptămâna”, „Orizont”, „Cronica” etc., fiind amendați anumiți critici precum Dan Mutașcu, Magda Ursache, E. Dorcescu. Este atinsă și problema cronicilor de apreciere la adresa romanului lui Petru Popescu, *Sfârșitul bahic*. Pe această linie, C. Baltazar notează: „O asemenea falsă critică și falsă polemică, din păcate, nu rămâne izolată numai în «sfera» criticilor literari profesioniști, ci influențează negativ activitatea de dezbateri a unor cenacluri și cercuri literare ale amatorilor. [...] Fănuș Neagu, vigurosul prozator și corozivul cronicar sportiv își adulează uneori, în «Contemporanul», prietenii. Virgil Carianopol a scos un op de amintiri apocrif. Critica a subliniat limbajul caraianopolesc al celor mai mulți autori evocați, lipsa oricăror date documentare, dar nu a luat poziție. Ce poate gândi cercetătorul ager al literaturii de azi cât și lectorul avizat, despre astfel de neglijențe profesionale? Al. Andrițoiu cerea poezilor, într-un articol din «Scânteia», limpezime. Mai ales criticilor le este cu prisosință necesară, ca o calitate primordială, pentru că aceștia au întreitul rol de a informa, a fi dascăli și creatori de opinie și îndrumători. Dar cum îl pot îndeplini o bună parte dintr-

înșii nu respectă comanda socială? Nu numai în Capitală, unde unii critici de seamă nu scriu despre cărți reflectând prezentul, dar și în revistele din provincie. [...] Un exemplu bun de urmat pentru ei ar fi Nicolae Manolescu, critic de atitudine și având o poziție principială, tranșantă, instructivă”. Acesta concluzionează: „Trăim o perioadă istorică de înflorire grandioasă a literelor ca și a artelor române. Fără a folosi vorbe mari, putem afirma că această efervescență pe plan artistic corespunde cu o susținută creștere industrială materializată în obiective pe drept cuvânt monumentale. [...] Cum răspundem, cum corespundem noi, cum ne achităm noi, făurarii bunurilor spirituale, față de magistralii edificatori, stegarii și ștafetele autenticei renașteri? Meditând când ne așternem la lucru, că scriem pentru popor, pentru o masă diferențiată, din ce în ce mai aptă să discearnă, în mod nuanțat, frumosul, să și-l apropie, să încorporeze tot ce e pe înțelesul ei, ce e durabil și o face să palpite”. ■ În rubrica *Punct*, cu titlul *Poezia exprimă o varietate de sentimente și viziuni apropiate de realitate*, revista publică un scurt interviu cu Dragoș Vrânceanu. Acesta răspunde la întrebări legate de caracteristicile anului 1973 în domeniul poeziei, vorbește despre dezvoltarea poeziei în perioada postbelică, despre prelegerile sale de literatură română ținute în Italia. ■ Cu titlul *Cartea anului 1973*, revista publică o listă cu *Cele mai bune volume de poezii* și o alta cu *Cel mai bun roman*. Sunt menționate aici, printre altele, opțiunile lui Eugen Barbu, Nichita Stănescu, Ov. S. Crohmălniceanu, Mircea Iorgulescu, Mihai Beniuc.

• **[„România liberă”, Anul XXXII, nr. 9080; Cotidianul Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste; Format: A2; cotidian; 4-8 pagini; nu se precizează componența redacției]** Dragoș Vrânceanu recenzează volumul de *Poezie* al Violetei Zamfirescu, care „dovedește oportunitatea poetică a acestor ediții de autor, pe care Editura Eminescu le publică: poezia unui autor se conturează cu o surprinzătoare energie și unitate, ieșind din ceața culegerilor disparate și a versurilor apărute prin reviste la întâmplare, fără îndoială datorită unui supraefort de organicitate și de înlănțuire cronologică și spirituală pe care numai poetul respectiv poate să-l facă, retrăindu-și opera în lumina unei lucidități auto-biografice active. [...] Poeta nu s-a apropiat nici de așa zisul *balcanism* ori spirit matematic al lui Ion Barbu, ci a rămas pe linia vitală a contemplației lirice naționale, aceea a naturii țării dând expresie însă unei acuități moderne de viziune și evitând un epigonism pur sentimental”.

• **[„Scânțea”, Anul XLII, nr. 9740; Organ al Comitetului Central al Partidului Comunist Român; format tipografic A2, 6 pagini; cotidian; nu se precizează componența redacției]** Augustin Z. N. Pop semnează *Ovidiu Densusianu – patriotul și omul de cultură*, marcând *100 de ani de la nașterea cărturarului*: „Includerea centenarului nașterii celebrului filolog român pe calendarul aniversărilor culturale UNESCO 1973, festivitățile inițiate la Deva și București, numeroasele sesiuni de comunicări științifice ce s-au dedicat în țară activității lui Ovid Densusianu, apariția la Hunedoara a două elegante volume

de studii și documente bibliografice sunt acte de dreptate pentru o existență intrată în patrimoniul culturii românești și universale”.

• **[„Contemporanul”, Anul XXIX, nr. 2 (1417); Săptămânal al Consiliului Culturii și Educației Socialiste; format A2, nr. pagini 10, ziua de apariție: vineri; Colegiul redacțional: redactor-șef: Constantin Mitea; redactori șefi adjuncți: Margareta Barbuță; C. N. Constantiniu; secretar general de redacție: Roger Câmpeanu]** Redacția revistei transmite: *Un mesaj luminos de pace și progres*: „Rostit la cumpăna dintre 1973 și 1974, așteptat și ascultat de douăzeci de milioane de oameni, primit nu numai cu atenție deosebită, dar și cu emoția unică a celei mai grave, solemne și adânc umane clipe din câte are anul. Mesajul adresat țării de secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, înfățișat, cu o concizie de natură a multiplica ponderea fiecărui cuvânt, răspunsul la cele două răspunsuri cheie ale momentului de trecere de la anul trecut la anul cel nou: care-i bilanțul? Care sunt perspectivele? Bilanțul atestă succese importante și de netăgăduit pe tărâmul construcției socialiste, succese care, așa cum arată secretarul general al partidului: «demonstrează, o dată în plus, justețea politicii marxist-leniniste a partidului, centrarea rolului său de forță politică conducătoare în toate domeniile de activitate...»”. ■ Alexandru Philippide notează *Despre un înțeles românesc al sentimentului naturii*: „Titlul acesta are nevoie, poate, de o explicație, chiar de la început, ca să înlăturăm orice prilej de confuzie. În cele ce urmează nu voi avea în vedere un sentiment românesc al naturii, ci înțelesul pe care îl dă sentimentului naturii sufletul românesc. Și adaug: înțelesul așa cum apare el în literatură”. ■ Recenzând cartea lui D. Păcurariu, *Clasicism și romantism*, D. Micu conchide: „Apărută la Editura Albatros, în colecția Lyceum, cartea lui D. Păcurariu concentrează într-un volum de dimensiuni reduse un material de studiu cast, prețios, oferindu-se astfel nu doar liceenilor, ci și colegilor lor mai mari, studenți, și în genere publicului doritor să cunoască literatura română, ca un «vademezum» întru totul util”.

• **[„Cronica”, Anul IX, nr. 1 (414); Săptămânal politic, social, cultural; nr. de pagini: 16; format A3; ziua de apariție: vineri; Colegiul redacțional: redactor șef: Liviu Leonte, redactor șef adjunct: Andi Andrieș, N. Barbu, secretar general de redacție: Ștefan Oprea; colegiul de redacție: Al. Andriescu, Const. Ciopraga, Ion Creangă, Al. Dima, Ilie Grămadă, Dan Hatmanu, Mircea Radu Iacoban, Gavril Istrate, George Lesnea, P. Mălcomete, Cr. Simionescu, Corneliu Sturzu, Corneliu Ștefanache, Nicolae Țațomir]** Primul număr al anului se deschide cu editorialul *Pășind în anul XXX*, semnat Cronica: „Cuvintele adresate în noaptea Anului Nou întregii națiuni române de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, președintele Consiliului de Stat scot în evidență lucida maturitate a politicii interne și externe pe care o desfășoară astăzi România socialistă. [...] Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu pune în relief acel proces conti-

nuu, statornic, științific elaborat, menit să asigure dezvoltarea în ansamblu a țării, creșterea bunăstării întregului popor. Anul 1974 va fi anul celui de al XI-lea Congres al P.C.R. și, totodată, anul celei de a 30-a aniversări a insurecției naționale antifasciste armate de la 23 August 1944. Aceste evenimente ne găsesc întăriți în convingeri, înarmați cu o bogată experiență, câștigată uneori în condiții aspre, totdeauna cu seriozitate, cu avântul și încrederea pe care partidul comuniștilor le-au sădit în noi. Același devotament, aceeași abnegație, aceeași solidară voință de a ne depăși, desăvârșindu-ne ca membri ai unei colectivități conștiente, avansate, îndreptățește speranțele luminoase de astăzi, când ne începem activitatea în cel de al 30-lea an al României socialiste”.

■ Cronica literară a lui Liviu Leonte, intitulată *Vocația criticii*, se ocupă de volumele: □ *Panoramic* de Nicolae Ciobanu, 1973: „Ceea ce lipsește cronicilor lui N. Ciobanu – cu și mai multă evidență acum, când ele au fost scoase din pagina revistei și grupate după un criteriu sistematic – este legătura mai directă cu opera, cu momentul literar generator. Valoroase prin implicațiile istorico-literare, ele devin mai puțin concludente în transmiterea pulsației vii a textului comentat, poate și din cauza unei neutralități stilistice care estompează din ascuțitul atitudinilor critice tranșante, altfel destul de frecvente. *Panoramic*-ul lui N. Ciobanu se impune prin calitatea deloc neglijabilă, revendicată în nota introductivă, de «a schița unele dintre liniile de forță ale mișcării literare românești de azi». □ Două volume de Ilie Constantin, *A doua carte despre poeți* (C.R.) și *Despre prozatori și critici* (Dacia): „Raționalismul consecvent din *A doua carte despre poeți* și *Despre prozatori și critici* se situează în filiația lui Șerban Cioculescu, de asemenea, frecvent citat și recomandat. Cu toate că Ilie Constantin face efortul de a descoperi boabele de speranță și din cele mai descurajante texte, impresia generală este a unei atitudini ferme, care nu lasă loc echivocului și ipotecelor șanse de supraviețuire. Amendamente suportă, desigur, unele sau altele din judecăți, dar «procentul maxim de sentințe juste» pe care G. Călinescu îl descoperea la Pompiliu Constantinescu reprezintă punctul ideal de care critica lui Ilie Constantin se apropie nu numai prin intenții”.

■ În *Fragmentarium* Const. Ciopraga publică a doua parte din *Moment Ilarie Voronca*. ■ Magda Ursache scrie pe scurt despre: □ *Diapazon* de Florica Mitroi: „Neconformistă, Florica Mitroi, reformulând același prototip al măștii tragice, a știut să o sensibilizeze iarăși, într-o nouă fulgurare de vers”. □ *Nervurile toamnei* de Vasile Zamfir: „Reconfortante prin simplitate și muzicalitate (nu fără riscul monotoniei), poeziile sale, de un anume farmec sentimental, au un aer romanțios și desuet, amintind de pastelurile cuminți cu flori și fructe din sufrageriile de mahon cu nelipsitelor lor gramafoane”.

■ V. Adăscăliței prezintă *Etnografie românească* de Ion Vlăduțiu: „Cu toate că anume rezerve și întrebări s-ar mai putea formula, lucrarea lui Ion Vlăduțiu este, cum afirmam și la început, prețioasă și bine venită. Autorul a depus o muncă impresionantă și necesară, depășindu-i în unele privințe pe alți etnografi contemporani, care nu

țin seama prea mult de nevoile resimțite în domeniul respectiv și se lasă antrenati în încercări comparatiste neconvingătoare, pretinzând mai mult decât pot justifica. Buna credință ne obligă să consemnăm cu satisfacție realizarea unei opere ca cea discutată”. ■ Aurel Goci semnează *Critică, intenționalitate, identificare*: „Deci tipurile posibile de identificare, motivată de o intenție a autorului sunt mai numeroase: identificarea, – proces de intenție – auctorială cu opera finită, identificarea sentimentelor cititorului cu starea sufletească a creatorului, identificarea creației cu realitățile prezumtive de la care a pornit, identificarea cititorilor de peste veac cu cititorii contemporani textului a căror reacție ar constitui, de fapt, semnificația reală – deci, ideală – a opereii. Validitatea textului ar fi confirmată de similitudinea, consonanța unui auditoriu contemporan cu intenția autorului, care reclamă o atitudine. Ori criticul nu poate specifica lectorii corespunzători către care s-a adresat (intenționat) creatorul decât dacă el însuși este unul dintre aceștia. [...] Deseori și autorii spun: în cutare operă – eventual, după mult timp – nu mă regăsesc de loc, însă cu cealaltă mă identific fără discuție, este expresia mea integrală. Opera îmi cade ca un costum pe talie. Acest tip de identificare nu intră în vederile mele, și motivez prin faptul că nu este un indiciu al valorii. Autorul se identifică, după caz, cu momentele existențiale în care a scris-o fie cu anumite elemente reale, trăite, încorporate în ea. Scriitorul se poate identifica – poate și pentru că intențiile sale s-au materializat pe deplin – cu cea mai slabă scriere a sa, cea mai bună fiind absolut indiferentă din punctul de vedere al tensiunii trăirii și al solicitărilor biografice”. ■ Florin Faifer scrie despre *Între „etic” și „estetic” Paul Everac*: „O mică dramă se consumă în tainele dramaturgiei lui Paul Everac. Iscate dintr-o gândire dinamică, disociativă, foarte personală adesea, construite deci pe un temeinic suport teoretic, piesele sale, interesante conceptual, nu prea cristalizează într-o expresie artistică revelatoare. E un peisaj aglomerat și cam arid unde, într-o atmosferă rarefiată, ideile se dezvoltă într-o vegetație abundentă, dar neprietenoasă, uscată. Temperament cerebral, autorul e un ahotnic al colocviului de idei, al dezbaterii în spirit dialectic, după principiul, dramatic în fond, al tezei și antitezei. Este, sub specia eseului (filozofic, social, politic), tocmai infrastructura creației sale dramatice. O osatură pe care limba-jul câteodată abstract, chiar livresc, o scoate și mai mult în evidență. Piesele lui Paul Everac sunt elaborate (poate prea elaborate) după tactica și strategia unei demonstrații de o curată finalitate etică, precipitându-se pe alocuri în didacticism, în discursivitate. Cuvântul reprezintă șansa dar, paradoxal, și inconvenientul unei dramaturgii ce suferă de oarecare logoree. De reținut, totuși, pledoaria teoretică pentru cuvânt, într-un moment când, pe scenă, acesta este adeseori depreciat”. ■ Valentin Ciucă se ocupă de relația *Călătoria și literatura*: „Călătoria a încetat de mult să mai fie expediție, cu statut științific propunându-și a descoperi în natură, dar și în societate, teritorii necunoscute direct sau prin intermediul cărții și s-a metamorfozat într-o migrare de la o realitate la

alta în folosul cunoașterii emoționale, al afectivității. [...] În literatura de la începutul secolului și în deceniile imediat următoare se observă că în generosul dar totodată dificilul gen al însemnărilor de călătorie s-au exersat mai toate condeiele scriitoricești de prestigiu. Reținem pe Vlahuță, cu didactica și uneori surprinzătoarea *România pitorească*, pe Nicolae Iorga cu monografiile istorico-culturale și turistice ale mai tuturor ținuturilor și așezărilor locuite de români, pe Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu (cu o experiență singulară), Al. Rosetti cu o carte de excepție despre antichitatea greacă acceptată la modul contemporan. Pe solul fertil al acestei bogate tradiții a putut să apară floarea rară, cu mireme unice, a *Cărții Oltului*. Geo Bogza, structură fundamental lirică, s-a confundat cu peisajul românesc, umanizat superior, într-o reciprocitate perfectă. Octavian Paler, Ioan Grigorescu, Eugen Barbu, Pop Simion, formând o altă generație de drumeți îndrăgostiți de peisaj și de oameni, lărgesc evident paleta cromatică a descrierilor, retina înregistrând atât particularul cât mai ales generalul, semnificația istorică și culturală a momentelor și evenimentelor la care asistă”. ■ În *File de arhivă* Ion Munteanu scrie despre *Ediții princeps: Ostașii noștri* de Vasile Alecsandri și *Poezii* de Mihail Eminescu. ■ Augustina Belțic în *H. Melville – astăzi*: „Herman Melville a fost, până la începutul secolului nostru, poate cel mai greșit înțeles dintre marii reprezentanți ai literaturii americane, un scriitor supus unor simplificări și răstălmăciri care s-au transformat în adevărate prejudecăți. S-aubucurat de succes, în timpul vieții, doar lucrările sale de debut, descrieri detaliate ale aventurilor trăite de autor în decorul paradisiac al Mărilor Sudului. [...] Suferind din pricina marasmului și viciilor mediului ambiant, pe care înclină să le considere de neînlăturat, Melville refuză să devină complicele unei lumi dezumanizate pe care o detesta din adâncul sufletului. E evidentă simpatia sa pentru om și simțul dureros al răspunderii care se degajă din cărțile sale, toate acestea trezind azi un interes sporit pentru căutările lui, pentru vigoarea fenomenului literar pe care el îl reprezintă”. ■ Versuri semnează: Emil Nicolae (*adorăție în albastru*), Georgeta Eftimie (*cântec pentru patrie; curcubeu, curcubeu*), Ovidiu Genaru (*scena bucuriei; privilegiu; luminișul pierdut; lumină murmure coline*). □ N. I. Pintilie traduce versurile lui Adam Mickiewicz (*dragostea țese-o...; pe albumul karolinii janysz; au curs atâtea lacrimi...; visul*). □ Anatol Ghermanschi traduce un fragment din romanul *Umbre în paradis* de Erich Maria Remarque. □ Citim *Sentim (sau jocul cu sticle goale)*, comedie într-un act scrisă de Ștefan Oprea. □ În rubrica *Anul XXX* citim *Perfecta verticală*: Aurel Leon stă de vorbă cu Mihai Dincă „printre spaliere de vie” despre necesitatea unui volum despre Cotnari. □ Radu Simionescu publică reportajul *Templele Nubiei, Sudan*.

• [„Orizont”, Anul XXV, nr. 1, serie nouă, Timișoara; Săptămânal politic-social și literar-artistic; Format A3, 16 pagini; Colegiul de redacție: Ion Arieșanu (redactor șef), Albert Francisc, Nikolaus Berwanger, Ignat

Bociort (redactor șef adjunct), Ioan Cornea, Coriolan Drăgulescu, Anghel Dumbrăveanu (redactor șef adjunct), Ispas Moțiu, Gabriel Popa, Dan Popescu, Svetomir Raicov, Ion Romanu, Gh. Tomoroga, Cornel Ungureanu (secretar general de redacție), Emil Vlaicu O declarație de atitudine și de intenții din editorialul semnat generic „Orizont”: „Păstrăm în noi istoria vie a celor treizeci de ani parcurși [sărbătorirea aniversară a eliberării și al Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român], încrezători în forțele noastre și în viitorul națiunii noastre socialiste. [...] Nu numai fiindcă 30 de ani presupun și un bilanț glorios, dar mai ales fiindcă scrisul nostru, de orice fel, trebuie să privească înainte, ne propunem și noi, de la această tribună, să aducem, în discuție publică, cele mai arzătoare idei și problematici din domeniile politicii, artei, literaturii, filosofiei, esteticii. [...] țintim să intrăm mai adânc și mai uman în frământul vieții sociale, să arătăm eroul demn al acestor zile fierbinți, ca și atitudinile reprobabile, stagnante, în manifestările de conștiință ale celor slabi, spre a-i îndruma.” ■ Eugen Dorcescu consideră, în cronică sa literară, că romanul *Martorii* (C.R., 1973) a lui Mircea Ciobanu este „o probă de virtuozitate a limbajului”. C. Ungureanu face o cronică a debuturilor, întrebându-se retoric „care e condiția debutantului și dacă debuturile au audiența pe care o merită”, dat fiind că unele reviste, precum *România literară* țin o cronică regulată a debuturilor, semnată aici de Laurențiu Ulici și încercând să-i revalorizeze pe unii poeți debutanți lăsați în uitare: pe Gheorghe Azap, pe Ion Cădăreanu, pe Octavian Doclin și pe Gabriela Hurezean. ■ În seria „profiluri”, Alexandru Ruja comentează un poet al generației '60, și anume pe Cezar Baltag, despre care face următoarele însemnări: „Pasiunea lui Cezar Baltag pentru investigarea folclorului, în zonele profunde de simboluri și valori filozofice, este ușor remarcabilă și în poezie. Între valoarea simbolurilor din ficțiunea mitică și ideile, refăcute într-o viziune originală, epicii basmului, se ordonează o mare parte din creația lirică a lui Baltag”. ■ Poeziile sunt semnate de Adrian Munțiu și Marcel Turcu.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 161; Publicație editată de **Comitetul pentru cultură și educație socialistă al municipiului București**; format tipografic: A2, 16 pagini; apare săptămânal (vineri); din 11 decembrie 1970 – serie nouă, nr. 1, redactor-șef Eugen Barbu; începând cu nr. 4/ 1970 se specifică noul colectiv de redacție: Jeana Gheorghiu, Dan Mutașcu, Augustin Sandu; în 1974 colegiul de redacție îi cuprinde pe Ion Lotreanu (secretar general de redacție), Ileana Colomieț (Lucaci), Dan Mutașcu, Raluca Bungărzan, Gh. Florea-Stanciu; colaborează constant în 1974: Dinu Săraru, Marin Mincu, Dan Zamfirescu, Marian Popa, M. N. Rusu, Al. Piru, Aurel Baranga, Valeriu Râpeanu, Emil Manu, H. Zalis, Mihnea Gheorghiu, Amza Săceanu, Adrian Beldeanu, Romul Munteanu, Liviu Călin etc. Numerotarea din 1974 o continuă pe cea din 1973, cu nr. 161 din 4 ianuarie 1974. De la nr. 174 din 5 aprilie 1974 se trece la un

format de 12 pagini. De la nr. 179 din 10 mai 1974, din cauza crizei hârtiei, se trece la un format de doar 8 pagini.] *Săptămâna pe scurt*: La Ed. Pravda din Bratislava a apărut romanul *Ce mult te-am iubit* de Zaharia Stancu. □ M. Dascal scrie despre *Sensul tradiției la Al. Philippide*. □ Dinu Săraru semnează cronică teatrală, *Două spectacole inaugurale* - aici, despre *Simfonia patetică* de A. Baranga. □ I. Lotreanu continuă serialul dedicat traducerii lui Mihnea Gheorghiu din G. García Márquez, *O monografie a singurătății*. □ D. Mutașcu recenzează volumul de teatru al lui Mircea Radu Iacoban, *Sâmbătă la Veritas*. □ Romul Munteanu este autorul eseului *Scriptorul și umbra lui* (despre Gaëtan Picon). □ O cronică de E. Manu se referă la antologia lirică a lui Victor Felea, ajuns la 50 de ani: *Cântecul materiei*. □ Versuri de Ovidiu Genaru. □ O *Minulesciană* de Liviu Călin. ■ Anca Bărbulescu îl comentează pe Dan Hăulică din *Geografii spirituale*, „cel care ne învață să privim dincolo de natură, să abolim tentația opozițiilor facil simetrice și a dihotomiilor comode care ne pândesc ca niște clișee”: „Fugind de clișee, Dan Hăulică reușește să deseneze un inedit spațiu al *umanismului responsabil* și conștient, un spațiu în care apa Frumoasei în care pescuia Sadoveanu își împreună undele cu acelea ale Avonului în care se scaldă, probabil, Shakespeare. [...] Mănat de un daimon geografic exhaustiv [...] autorul ne poartă într-o arie spirituală extrem de vastă, sub semnul creativității și rigorii, a căutării adevărului în artă, a stabilirii acestui tip de adevăr [...] recucerind naturalitatea liberă a peisajului, recuperându-i adevărul împotriva geometriei [...]”.

5 ianuarie

- [„**Munca**” nr. 8126] În *Literatură - Critică - Artă* este publicat un grupaj de poezii patriotice. □ În *Puncte de vedere*, Octavian Nica scrie despre *Emisiunile televiziunii și programul instituțiilor culturale de masă*.

- [„**România liberă**”, nr. 9081] Nicolae Balotă definește *Noul umanism*: „Răspunderea supremă a literatului se află în modul în care uzează de cuvânt. Răspundere nu numai estetică ci și social-etică. Umanismul nu este numai descriere, explorare a tot ce ține de umanitate și de lumea omului, ci formare și transformare a omului. Iar în această acțiune sunt angajați pe plan teoretic și practic, în același timp, atât savantul cât și literatul ori artistul”.

- [„**Scânteia**”, nr. 9741] Aurel Baranga publică însemnările *Teatrul – artă a demnității umane*: „Interesul deosebit manifestat cu prilejul inaugurării noului edificiu al primului nostru teatru, eveniment sărbătorit la proporții naționale, a demonstrat încă o dată de ce largă popularitate se bucură arta teatrală în rândurile spectatorilor. Explicațiile acestei penetrații sunt diverse și de naturi multiple. Mai mult decât muzica – o artă ce se adresează exclusiv auzului – mai mult decât pictura – o artă ce solicită, exclusiv, văzul – teatrul angajează simțurile majore ale omului, fapt ce determină o percuție puternică în conștiințe, cu rezonanțe sufletești persistente. Dintre toate artele, teatrul are forța cea

mai directă de demitizare a fetișurilor cotidiene și derizorii ale vieții, obligându-l pe spectator la reflecții responsabile cu privire la destinul condiției sale”.

● **[„Luceafărul”, Anul XVII, nr. 1(610); Săptămânal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România; Format: A1; 10 pagini, ziua de apariție: sâmbătă; Colegiul redacțional: Redactor șef: Virgil Teodorescu, Redactori șefi-adjuncți: Cezar Baltag, S. Damian, Georgeta Horodincă, Secretar general de redacție: Teodor Balș]** Semnează articole despre *Posteritatea lui Lukács*: S. Damian, Florin Mihăilescu, Vladimir Simion. □ S. Damian: „Cărți în aproape toate limbile pământului atestă formidabila răspândire a scrierilor lui Lukács în anii din urmă, efervescența de gândire pe care a stârnit-o la adepți sau adversari, explicația denumirii care i s-a atribuit de «Marx al esteticii»”. □ Florin Mihăilescu: *Laudă rațiunii dialectice*: „Împletind în structura ei atâtea fire complicate, dar necesare toate laolaltă, arta este o expresie dialectică a potențialității creatoare a omului și, concomitent, un instrument al influenței sociale cu repercusiuni din cele mai profunde și mai statornice, dar cu particularități incalculabile de manifestare. Pentru a limpezi deplin aspectele multiple ale relațiilor între estetic și social, Lukács se ocupă destul de insistent și de problemele receptivității estetice, refuzând atât concepția simplificatoare a intervenției directe a artei în realitatea practică a existenței umane, cât și aceea, minimalizatoare, în fond care contestă creației artistice orice efect asupra umnăității”. □ Vladimir Simion: *Lukács și secolul XX*: „Schițând un plan al unei estetici sistematice, încă din tinerețe, Lukács ajunge să analizeze gândirea cotidiană din care se desprinde arta, pe de o parte, ca termen de referință, să surprindă originea diferențierii ei, pe de altă parte, deci ca început. Aici apare relevant, ca trăsătură comună, structuralismul genetic de care pomenea Goldmann. În fond, nu este decât tot o prelungire necesară a marxismului întrucât decât o stare de fapt (a se citi – sistem de relații) se asociază structurii în mod obligatoriu o geneză [...] Modelul acestei metode (viziunii), Lucien Goldmann îl indică a fi prezent în capitalul lui Marx”. ■ Paul Georgescu recenzează cartea lui V. Mândra: *Clasicism și romantism în dramaturgia românească*: „Volumul lui V. Mândra constituie prima istorie serioasă a dramaturgiei și criticii dramatice românești, trebuind a fi considerată ca o lucrare de referință, și cerând, prin densitatea ei, noi comentarii și discuții critice”. ■ Despre *Perspective ale istoriei literare* notează Aurel Martin: „Perspectivele sunt luminoase. Nu mă îndoiesc că, an de an, idealurile se vor concretiza în realități materiale. Succesele înregistrate până acum sut de cel mai bun augur”. ■ În cadrul rubricii *Jurnal de lector*, Mircea Iorgulescu prezintă două cărți. □ Nicolae Ioana: *Cartea de nisip* (C.R., 1973): „Practicând o poezie a «stării de poezie», mai atras de rostogolirea lentă a versurilor solemn și impecabil frazate decât de organizarea lor într-un sens orientat de lirism (față de care scriitorul este mereu circumspect), Nicolae Ioana își stăpânește elanurile până la a le face invizibile, semnul acestei «obstrucții» lăuntrice fiind

o continuă încordare, deghizată în oficiu auster, fără a se elimina însă impresia de artificialitate. [...] Precedentul său volum (*Moartea lui Socrate*, 1969) își trăgea efectele, remarcabile, din conformarea deplină la o situație simbolică și față de omogenitatea de ton și substanță de acolo mulțimea ipostazelor din *Cartea de nisip* nu poate decât să contrasteze, deși registrul poetului s-a amplificat sensibil”. □ „Alexei Rudeanu: *Focul rece* (Eminescu, 1973): „*Focul rece* este un roman subtil și direct poetic; față de precedentele sale cărți, Alexei Rudeanu a evoluat mult, în bine, numele său neputând fi omis de pe lista celor mai interesanți prozatori ai momentului”. ■ Dan Cristea se referă la *Iubirea și transfigurarea la Eugen Jebeleanu*: „Lumea lui Eugen Jebeleanu se dezvăluie, în primul rând, ca o ordine a dorinței și a iubirii: pardosită cu arbori ce-și desfac crengile ca niște somptuoase candelabre: cu un cer în care furtuna deschide trandafiri și pe suprafața căruia gonesc nori flamingo, cu răsuflarea roz-albă; [...] Forța și demnitatea poeziei lui Eugen Jebeleanu provin din faptul că lumea pe care ne-o descoperă este o lume brăzdată de itinerariile inimii”. ■ Artur Silvestri îl prezintă pe *Augustin Buzura – romancier*: „Sunt multe momente demne de memorat în romanul lui Augustin Buzura. Acesta e unul din cei mai buni prozatori ai momentului și locul său pe scara valorii e mai sus decât s-ar închipui. [...] Mă întreb cum va scrie Augustin Buzura de acum înainte fiindcă incoerența din *Absenții*, justificată aici, e lipsită de sens în altă parte, mortală. [...] Însă Mihai Bogdan e așa de încheșat, persoana lui e atât de bine înfiptă în materia prozei, încât să-l descrii, fie și sub altă identitate, în alt roman e curată aventură”. ■ Frida Papadache traduce din Ciclul *The common reader-1925, How it strikes a contemporary (Ce sare în ochi unui contemporan?)* al Virginia Woolf. □ Traducătoarea întocmește și portretul autoarei menționate: „Virginia Woolf [...] și-a făcut în toamna aceasta reintrarea în actualitate, ca vedetă a sezonului editorial occidental [...]. Nu numai mulțumită timpului care s-a scurs de la dispariția ei tragică, în 1941, și «datării», oarecum, a neobositelor ei experiențe de reînnoire a artei narative, cărora le-a luat locul altele, la rândul lor celebrate și contestate. – Ci pe urma apariției la Londra, a unei extinse biografii, scrisă de nepotul ei, Quentin Bell – prima care nu sporește vasta exegeză savantă apărută în jurul scrisului ei, ci, situându-se pe poziția istoricului scrisă viori și interesant, plină de anecdote și amintiri inedite, o vede pe scriitorare fără indulgență și cu ochi nepărtinitori, dar o tratează cu umor discret și afectiune”.

6 ianuarie

● [„**România liberă**”, nr. 9082] Pentru Tia Șerbănescu și Paul Georgescu, *Istoria nu trece pe deasupra noastră, ci prin noi*, formula „unui mare roman contemporan” pornind de la „experiența de viață a fiecăruia. Fiecare trebuie să potențeze pe cât posibil această experiență – din văzute, auzite, din citite. Pentru că și lectura e o experiență de viață în măsura în care se face cu o

anumită combustie. În măsura în care scriitorul reușește să treacă de la aparența experienței la esența ei, cred că romanul este și social și politic, pentru că aceste elemente sunt amestecate în viața noastră de fiecare zi. Nu numai în modul de a gândi ci în sensibilitatea fiecăruia dintre noi. Istoria nu trece pe deasupra noastră, ci prin noi. Cine privește în el însuși cu atenție și luciditate descoperă și istoria care a trecut pe acolo”.

7 ianuarie

- [„Munca”, nr 8127] I.B. face o trecere în revistă a noilor apariții de la editura Minerva, unde se anunță și lansarea seriei „Patrimoniu”. □ În *Vitrina critică*, Mihai Coleșiu prezintă *Suprema undă* de Alexandru Vițianu (C.R.), *Pasărea medievală* de Mihail Sabin (Junimea) și *De ziua formei* de Ovidiu Alexandru (C.R.).

8 ianuarie

- [„Munca”, nr. 8128] În *Filigran*, Gheorghe Tomozei publică *La perna țării*.

- [„Scânteia”, nr. 9744] Adrian Anghelescu semnează o cronică literară la *Cei doi din dreptul Țebeii* de Dumitru Radu Popescu: „Aparent, volumul se înfățișează ca un panopticum de mărturii și situații disparate pe care autorul a reușit să le subordoneze însă unei viziuni unitare ce pune în lumină adevăruri și sensuri fundamentale de viață, ce angajează responsabilitatea omului față de sine și față de semenii săi, față de societate. Imaginând scene de un puternic dramatism, în care drama trăirilor umane înregistrează subtile nuanțe, iar gesturile și atitudinile implicații surprinzătoare, în stare a precipita destinele, Dumitru Radu Popescu realizează prin această scriere o operă de o remarcabilă densitate de viață”. ■ În *Carnet cultural*, printre altele, citim despre „Cărți românești” nr. 4: „Cu cel de-al patrulea număr al său, «Cărți românești», revista trimestrială publicată de Centrala cărții, în limbile franceză și engleză, își conturează mai clar profilul, recomandându-se ca un bun mesager al activității noastre editoriale. Fixându-și ca repere constant urmărite realizarea unei publicități eficiente, atractive a producției românești de carte, dar și o prezentare panoramică a țării și a culturii noastre, așa cum se înfățișează acestea ochiului care le contemplă din unghiul inedit al cărților, publicația a făcut de la o apariție la alta progrese notabile. Menționând în primul rând editorialul *Ideea de republică în gândirea românească*, semnat de Lelia Ocneriu, redactorul-șef al revistei, din sumarul amplu și variat al acestui ultim număr reținem îndeosebi acele materiale care își propun să informeze succint și sintetic asupra unor probleme de larg interes. Relevăm dar judicioasele opinii ale lui Leon Levițchi despre premisele și caracteristicile unei bune traduceri, privirea retrospectivă destinată colecției Biblioteca școlarului, reflecțiile lui Romul Munteanu pe marginea studiilor înmănunchate în *Cahiers roumains d'études littéraires*.

Demne de remarcat din punct de vedere al aspirației spre sinteză, spre definire memorabilă a operei unor personalități ale scrisului nostru ni se par însemnările lui A. E. Baconsky despre miracolul liric arghezian, ca și medalionul consacrat de criticul Dan Cristea prozatorului Marin Preda. Un loc aparte în economia revistei este destinat prezentării *Poezilor de astăzi*, rubrică în care sunt comentate ultimele cărți ale lui Ion Brad, Aurel Baranga, Nicolae Dragoș, Vasile Nicolescu, Tiberiu Utan. În celelalte pagini ale periodicului, printr-un montaj publicistic ingenios, cititorii sunt familiarizați cu aparițiile de relief din domeniile cărții de artă, critice, estetice, lingvistice, tehnico-științifice, medicale ș.a.”.

9 ianuarie

• [„Scânteia”, nr. 9745] Maria Banuș publică însemnările *București – orașul meu*. ■ Nicolae Dragoș semnează *Baladă pe Călmățui*, consemnând *Romanul „Desculț” de Zaharia Stancu la 25 de ani de la apariție*: „Purtând cu sine, din copilărie, o comoară întunecată, mărturii grave despre existențe ultragiutate, Zaharia Stancu pare a oficia în această carte în numele unui sacru legământ. De aici, participarea intensă a povestitorului care, evocând întâmplări trecute, suferă evident pentru a doua oară, mai dureros poate decât în momentele când le-a fost martor nemijlocit. Este prețul greu al conștiinței, și explicația autenticității puternice a acestei cărți”.

• [„Scânteia tineretului”, an XXX; seria a II-a, nr. 7662; **Organ central al Uniunii Tineretului Comunist, format tipografic A1; cotidian; nu se precizează componența redacției**] C. Stănescu prezintă volumul de *Poezii* al Ilenei Mălăncioiu, care primește Premiul Uniunii Tineretului Comunist, consemnând faptul că „două tipuri de sensibilitate se războiesc, cu șanse egale, în poemele Ilenei Mălăncioiu: unul ținând de sentimentalitatea coșbuciană și de *sinceritatea* brutală a ardelenilor înstrăinați [...] și altul, opus, epurat de clamoare exterioară și descriptivism, inima tăcând asupra motivelor de impresiionare dar fiind cu atât mai prezentă în poezie”.

• [„Viața studentească”, Anul XIX, nr. 1-2; **Revistă a Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România; format tipografic: A3, 16 pagini; apare săptămânal, miercuri (*cu modificări de periodicitate în timpul vacanțelor studentești și cu modificări la 24 sau 20 de pagini pentru numerele speciale); Colegiul de redacție: Ion Cristoiu, M. N. Rusu, Medeea Ionescu, Virgil Simion, Ion Segărceanu, Tudor Octavian, Mihai Tatulici, Mircea Florin Șandru, Nicolae Dan Fruntelată – secretar general de redacție, Nicolae Stoian – redactor-șef; se specifică și șefii principalelor subredacții: Andrei Corbea – Iași, Octavian Știreanu – Cluj, Horia Crișan – Timișoara (de la nr. 11/ 13 martie e înlocuit de Lucian Alexiu), Șerban Tărăță – Craiova, apoi Gh. Vanca – Brașov, din aprilie; prezentare artistică: Victor Mașek. Începând cu nr. 14 din 3 aprilie 1974, locul lui**

Niculae Stoian ca redactor-șef este luat de Nicolae Dan Frunteletă, Ion Cristoiu devenind redactor-șef adjunct și Mihai Tatulici secretar general de redacție. Începând cu 1 mai 1974 din colectivul „Vieții Studentești” mai fac parte și: Constanța Buzea, Grigore Arbore, Ana Blandiana, Dinu Flămând, Ștefan Iureș. De la nr. 19 din 8 mai 1974 revista trece la un format de 12 pagini. Începând cu nr. 22 din 29 mai colectivul de redacție se comasează cu cel al revistei „Amfiteatru”, incluzându-i pe Stelian Moțiu, Ion Sasu, Gh. Văduva, Costin Antonescu, Mihai Tododia etc.] *Concursul de debut* al Editurii Eminescu – *Laureații studenți*: Mircea Florin Șandru, Dinu Adam, Carolina Ilica, George Florin Cozma, toți poeți și „recomandați” în câteva rânduri de Nicolae Manolescu, Virgil Teodorescu, Șt. Aug. Doinaș și Aurel Martin. Grupajul e precedat de articolul lui M. N. Rusu, *Climat și creație*. „[...] Ne aflăm în fața unui fenomen general. Acela al climatului universitar propice formării talentelor literare, dar mai ales, a *omului de cultură* [...] A fost o vreme când afirmarea unor talente – astăzi stimabile – se făcea teribil și teribilist, subestimându-se plafonul de cultură generală personală. Adică tot ceea ce numim bagaj de cunoștințe, lectură sistematică etc. alcătuita *jocul secund* al autorului, pe când publicarea unei bucăți de proză sau a unei poezii era considerată un eveniment epocal pentru literatură. Nu vreau să spun că astăzi lucrurile stau invers. Ci vreau să subliniez faptul că majoritatea candidaților la literatură din rândurile studenților dovedesc mai întâi o foame de carte, de lectură, deosebită, o dorință în primul rând de instruire în profesie și poate în aceeași măsură și interes pentru creația literară [...] (Premiații de la *Poezie* – studenții Ilica, Adam, Cosma, absolventul Șandru) s-au făcut cunoscuți printr-o asiduă frecventare a presei studentești, atât prin creație originală de versuri, cât și prin articole, eseuri, reportaje, despre viața studentească din facultățile lor, dar și despre viața socială și politică a țării [...] tocmai climatul universitar nou al țării le-a înlesnit afirmarea unei responsabilități civice a cuvântului scris, care, inerent, a dus și la maturizarea actului creator [...] Tematica bogată a volumelor lor de versuri, cât și expresia debarasată de mimetisme [...] se explică prin sesizarea ambianței culturale și sociale noi, în care își desfășoară studiile, contactul cu o realitate a cărei prospețime nu poate scăpa sentimentului lor pentru cultură”.

10 ianuarie

- [„*Munca*”, nr. 8130] În *Carnet Cultural - Carte*, Nicu Dumitru și Marin Stoian publică un articol omagial dedicat romanului lui Zaharia Stancu, intitulat *Darie*. „*Desculț*” a împlinit 25 de ani.

- [„*Scânteia*”, nr. 9746] Ion Dodu Bălan publică însemnările *Pe punți de baladă*...: „Într-un moment în care, pe lângă poeți autentici, se afirmă și unii cu înclinații spre un modernism excesiv, tinzând să ignore toate mijloacele prozodiei tradiționale și, lepădându-se de sine, să se depoetizeze pentru a se

pulveriza în prozaic și în mărunțișuri ne semnificative, într-un moment când unii poeți evită epicul ca diavolul tămâia, cultivând incoerentul și spontaneitatea haotică, nearticulată logic, într-un astfel de anotimp al poeziei universale a realiza o *Antologie de balade culte românești* mi se pare un act temerar, demn de a fi consemnat ca o contribuție constructivă la valorificarea și orientarea creației poetice de la noi. [...] Baladele create însă în aceste trei decenii de istorie contemporană, marele interes al cititorilor față de ele ne demonstrează limpede că e încă vremea lor, vremea baladelor acestui moment istoric și social spre care lumea privește cu interes. Dorim să înflorească toate speciile care vorbesc despre noi, despre viața și munca acestui popor care merită să porcească în lume «pe punți de baladă», pentru a duce lumii, de aici, dintr-o «gură de rai», prinosul său de pace, de prietenie, colaborare și creativitate». ■ În *Carnet cultural* citim, pe lângă altele, despre nr. 8–9 al revistei „*Secolul 20*”: „A apărut un nou număr – dublu – al revistei de literatură universală «*Secolul 20*». Se remarcă, la fel ca și în alte numere ale revistei, nivelul publicistic elevat, rigoarea și echilibrul materialelor inserate. Sub titlul generic *Incursiuni în conștiința unei lumi – America Latină*, redactorii revistei își propun să realizeze o radiografie spirituală a unui continent cu multisekulare tradiții culturale». ■ Conf. dr. I. Gh. Stanciu comemorează 175 de ani de la nașterea lui Petrarca Poenaru, publicând textul omagial *Un cititor al învățământului românesc*.

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 7663]** Mircea Iorgulescu prezintă, în secțiunea *Premiile Uniunii Tineretului Comunist*, cartea lui Alexandru Monciu-Sudinski, *Caractere* (C.R., 1973), „mai apropiată de literatură decât de publicistica propriu-zisă”: „Simplitatea este aici un rezultat al artei, la fel ca și caracterul nud, *documentar*, de radiografie socială și psihologică”.

● **[„Albina”, nr. 2]** Versuri de Vasile Nicolescu și de Constantin Petrila. □ Pe prima pagină este anunțată, în curând, primenirea revistei, „o revistă a tuturor”, prin sporirea numărului de pagini, de la 8 la 12. Acestea vor beneficia de „un conținut mai bogat, un nou aspect grafic. În fiecare număr: actualitatea politică, probleme privind etica și echitatea socialistă, știință, cultură, artă, literatură, consemnări de pe meridianele globului, sfaturi pentru toți, umor, magazin. O pagină specială: «Școala și familia». O pagină destinată scrisorilor dv. Program TV.” □ La rubrica *Rapsozi ai satelor*, V. Varga îl prezintă pe Gavrilă Ortelecan, „baciul Gabor” din Sălaj, căruia i se publică trei poezii. □ Pentru *Poșta Poeziei*, semnatarul „*Curier*” reține două texte semnate de F. Vișoiu (*Patria*) și Valeria Sivan (*Frumoasa*). □ Pagina de *Satiră și umor* este realizată și în acest an de Andrei Croitoru, Stelian Filip și alți colaboratori.

● **[„Orizont”, nr. 2]** Atras de „rosturile criticii într-o viziune polemică și personală”, așa cum reies ele din volumul *Structuri literare* (Eminescu, 1973) de Lucian Raicu, Marcel Pop-Corniș se identifică, măcar parțial, cu modul de a vedea problemele criticii de către autorul cercetat, observând: „Lucian Raicu este o personalitate «camil-petresciană» la care luciditatea analitică, «raționali-

tatea» nu împiedică interioritatea trăirilor pasionale. De aceea nu trebuie să ne surprindă faptul că la Lucian Raicu criteriile unei critici raționaliste [...] fac casă bună cu critica senzuală, participativă, partizană chiar (în sensul bun al cuvântului). Lucian Raicu este «partizanul» tuturor celor despre care scrie oricât de diferiți ar fi aceștia.” ■ Anghel Dumbrăveanu continuă să răspundă la rubrica *Corespondență*, dând verdicte critice. ■ Mihai Cazacu îi dedică „un profil literar” poetei Maria Banuș, printr-o trecere în revistă a întregii sale creații, decizia acestui articol sumativ și descriptiv fiind provocată de apariția în 1972 a două volume de poezie ce cuprind selecții din întreaga producție lirică a Mariei Banuș. ■ Octavian Popa publică povestirea *Înțelepciunea pământului*. ■ Anchetele revistei «*Orizont*» nu se mai rezumă la literați, ci își largesc aria de interes, „coborând în stradă”, printre muncitori, ingineri, studenți. În numărul curent, tema este „cultură și divertisment”. ■ La rubrica *Banatica*, Florian Moldovan își aduce contribuția cu un articol despre „dezvoltarea timpurie a culturii românești în Banat” (*Contribuția cărturarilor bănățeni la înființarea Academiei Române*). ■ Al. Andrișoiu traduce din lirica francofonă canadiană.

● [**România literară**], nr. 2] Versuri semnează: C. D. Zeletin (*Transparență; Asupra lumii*), Dim. Rachici (*Tărâm nuntit; La marginea țării*), Petre Stoica (*O certitudine; Știu; E nevoie; În egală măsură; Vacanță*). □ Sub titlul *Poezia romantică latină* citim o prezentare de Augustin Maissen, care a făcut și selecția poeziilor traduse de Magdalena Marin: Chasper Po (*În dubiu*), Conradin Fulgi D’Aspermont (*Spiritul mamei*), Zaccaria Pallioppi (*Flori de gheață*), Simeon Caratsch (*Poezii din Engadina*), Gian Fadri Caderas (*O veche legendă*), Gudench Barblan (*Limbii materne*), Jon Guidon (*Seara*), Jachen Luzzi (*Un sonet*), Peider Linsel (*Mesteacănul este stegarul*), Men Rauch (*Semănătorul*), Artur Cafilisch (*Marele ornice*), Gian Gianett Cloetta (*Tempora mutnatur*). □ În *Atelier literar*, printre altele, citim și poezia *Cântec pentru altă dată* de Gabriel Chifu. □ Citim *Ioana*, un fragment din romanul *Așteptarea aproapelui* de Corneliu Ștefanache. □ George Macovescu publică tableta *Lectura*. ■ Numărul comemorează centenarul Ovid Densusianu: □ Editorialul *Un inovator* este semnat de George Ivașcu: „Centenarul lui Ovid Densusianu prilejuește o bine cuvenită retrospectivă asupra activității – prodigioase – a unei puternice personalități, marcând primele două decenii ale secolului XX nu numai cu importante lucrări din domeniul lingvisticii, al folclorului, al istoriografiei, dar și cu un pregnant spirit inovator în cel al ideologiei literare și al esteticii”. □ Texte omagiale semnează: Al. Rosetti, *Un mare profesor*; D. Măcrea, *O prezență multilaterală – Ovid Densusianu*. □ Citim și poezia *Spre luminosul mâine*, din volumul *Sub stânca vremii* și o *Bibliografie*. ■ Al. Călinescu semnează *Text și literatură*: „Schițând niște opoziții între Text și Literatură, între particular și general, între individual și universal, aveam în vedere, în ultima instanță, opoziția (și legătura) dintre critică și poetică. În fapt,

«lectura» devine acum echivalentă actului critic; iar ceea ce numim poetică, adică teoria proprietăților discursului literar, răspunde unui ideal formulat în repetate rânduri: constituirea unei «științe a literaturii». Ceea ce ni se pare extrem de important de subliniat este că procesul de constituire a acestei științe nu amenință în nici un fel existența criticii, nu-i restrânge domeniul de acțiune și nu-i diminuează importanța». ■ În *Fragmente critice* Eugen Simion scrie despre *Augustin Buzura*: „Buzura a asimilat inteligent mijloacele epicii moderne și folosește deliberat *confuzia de planuri*, analiza în analiză, stilul direct și stilul indirect liber, automatismele gândirii, juxtapunerea de dialoguri, pentru a sugera fluxul intermitent, capricios al unei gândiri rapide, pătrunzătoare și dezordonate”. ■ În pagina numită *Din cărțile anului '73*, Dan Cristea semnează *Regăsirea bucuriei*, un text despre *Imnele bucuriei* de Ioan Alexandru: „Această voce a lui Ioan Alexandru din *Imnele bucuriei*, umană și fraternă, melodioasă și incantatorie, plină de suavități și tensionată de gravitate, cu adâncimi de lac alpestru și sonorități tandre de izvor, trimițând în aer plase invizibile de semnificații în care sunt captate obiectele și ființele, cântul și inima, omul și lumea, este una din cele mai pure care au răsunat în poezia românească”. ■ Șerban Cioculescu semnează un text omagial *Sergiu Dan la 70 de ani*: „Închei cu o cordială acoladă, poetului care nu s-a sinucis la vârsta majoratului. Să ne trăiești, Sergiu Dan, că ne trebuiești!”. ■ Cornel Regman scrie despre *Lectura piezișă*: „Revenind la anomalia pe care o numeam lectură piezișă și care duce la consecințele enunțate, nu vom întârzia să arătăm că sursa răului se află aproape exclusiv într-o greșită educație a ochiului, determinată frecvent de poziția vicioasă, defectuoasă a privitorului. Consecința? Cel în cază nu vede *ceea ce vede* și *cum vede* toată lumea. El vede de-a-ndoaselea sau obține de la obiect (în cazul nostru: o operă literară sau fizionomia unui scriitor) imagini care pretind o bună gimnastică a identificării, cam din genul acelor performanțe ale artei fotografice stimulate parcă de ideea confuziei regnurilor... Dar să exemplificăm. Despre critica lui Perpessicius există opinii care duc la constituirea unui consens anevoie de clătinat cu privire la ceea ce am numai osatura de bază. Îndoielile care s-au exprimat despre eficacitatea acțiunii sale critice *nu modifică* un fel de a fi, niște *constante*. Acestea din urmă – sunt de acord comentatorii, nu puțini, ai scrisului său – s-ar putea numi devotament infinit pentru cauza scrisului românesc; înțelegere, largă comprehensiune pentru toate fapăturile care l-au ilustrat, fiecare după puterile proprii, ieșită din preocuparea neabătută a generosului critic de a face să nu se risipească nici o fărâamă de frumos; de unde, o terapie și o ceremonie specială aplicate fenomenului studiat, menite să ducă la eliberarea și punerea în valoare a acelor dovezi de frumos; ceremonie care aplicată contemporanilor poate amâna, dar nu mistifica rostirea unei judecăți drepte, aprecierea critică obiectivă, ușor deductibile de către cel obișnuit și îngăduitor cu desfășurarea de taifas cărturăresc a acestui stil; nu puține sunt, însă, cazurile când ceremonia aceasta

e redusă la minimum posibil, atât cât comentatorul – ce-și obișnuise confrății și cititorii cu prevenirile protocolului său – să nu pară (el, politețea personificată!) nepoliticos: Agârbiceanu, Lovinescu și numeroși alți i-au făcut cunoștință și cu această față, mai puțin lăcuită, a opiniilor criticului, indiciu că dezacordul său nu ocolea, când găsea de cuviință, o cale mai puțin zăbavnică de exprimare”. ■ Nicolae Manolescu semnează „*S-a stins viața falnicei Veneții...*”, o cronică literară la *O sută de ani de sonet românesc*, antologie și prefață de Gheorghe Tomozei, Albatros, 1973: „Prin forța lucrurilor sunt prezenți în *O sută de ani de sonet românesc* majoritatea, nu a sonetiștilor (căci «o antologie a sonetului românesc e mai lesne de conceput decât una a sonetiștilor»), ci a autorilor de sonete, chiar și unii deloc înzestrați (pentru sonet nu mai mult decât pentru poezie în genere) sau obscuri. [...] Prefața, în intenție o apologie a sonetului, seamănă până la urmă cu un elogiu funebru. Nu numai paralelismul cu Veneția i se datorează această impresie, dar unei anumite desuetudini a geniului, gustat mai ales în epocile de prețiozitate ca o mașinărie poetică delicată și fragilă. Perfectia lui nu e clasică, ci manieristă, ținând de grația artificială a rococoului. Sonetul modern e adesea numai o capcană în care ingeniozitatea prinde talentul, silindu-l la regretabile tururi de forță”. ■ Citim recenzii: □ În *Cântecele târzii ale faunului* Dana Dumitriu prezintă volumul *Trezirea faunului* de Virgil Gheorghiu (Eminescu, 1973): „În esență, ciclul *Trezirea faunului* se sprijină pe aceeași notă elegiacă semnalată în volumele de tinerețe ale poetului și transmit într-o formă austeră, clasică, o sensibilitate rafinată”. □ Aureliu Goci scrie despre *Noapte cu privighetori* de Ion Brad (Eminescu, 1973): „Poemele izolează numai peisaje sufletești; lipsește orice decorație pastelistă, ornamentală, ca și intenția de a constitui o geografie sentimentală și însuși ceremonialul naturii. Nu e singura abatere de la regula tradiționalismului. Dacă în poezia de acest tip altcineva ar apela, cu siguranță, la cuvinte arhaice și regionale, Ion Brad, dimpotrivă, scrie elegant, neologistic chiar, fără vigoarea frustă a ardelenilor”. □ Sorin Titel semnează *Violența comicalui*, o prezentare a volumului *Frumos e în septembrie la Veneția* de Teodor Mazilu, C.R., 1973: „Ceea ce caută Teodor Mazilu în literatură este tocmai fiorul delicat al vieții. Apariția unui volum care cuprinde opera dramatică a lui Teodor Mazilu, reprezintă un adevărat eveniment pentru teatrul românesc de astăzi”. □ În *Un itinerar teoretic* G. Dimisianu recenzează *Configurație și rezonanțe* de Silvian Iosifescu (Eminescu, 1973): „Atitudinea suplă a esteticianului își găsește întemeierea de principiu în viziunea sa dialectică. Faptele de cultură, conceptele, lucrarea le înseriază istoric, le proiectează pe fondul evoluției generale (expresii ale unei epoci anume), le consideră în dependență de o mulțime de factori, le vede în mișcare și necurmată prefacere”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu *Debutul de consolare*, în care prezintă volumul de poeme *Ciutele* de Maria Constantinescu-Pitești (Eminescu): „Cum toate poemele sunt datate, am constatat că cea mai

veche este din 1937, iar cele mai noi din 1973, ceea ce înseamnă, la o datare corectă, treizeci și șapte de ani de experiență poetică până la debutul editorial. [...] În total, *Ciutele* mi se pare a fi un tipic debut de consolare”. ■ Al. Piru scrie despre *Glose bacoviene*. ■ În *Revista revistelor*, semnată r.e.d., citim: „Ultimul număr pe anul trecut al revistei «Ateneu» consacră cea mai mare parte a spațiului său criticii (ceea ce e bine, ținând, de altfel, de o tradiție a lunarului din Bacău). [...] Și «Tribuna» (nr. 52) publică pagini de umor... ardelenesc. (Să nu se supere colegii noștri de la Cluj de această vulgarizatoare referință geografică, dar și glumele lor sunt uneori la fel de vulgarizatoare.) Epigramele, mai ales, n-au nici sare nici piper. Genul ca atare e de la un timp într-o mizerie care inspiră milă. Și evident, nu numai dincolo de munți. [...] N-am înțeles, spre rușinea noastră, aproape nimic din recenzia lui Val Condu-rache la *Deruta* lui Virgil Duda publicată în «Convorbiri literare» nr. 24, care trece romanul printr-o «grilă» structuralistă (luată din *Temps du récit* a lui Țv. Todorov)”. Din revista „Argeș”, nr. 12, se reține: „În acest număr al revistei, remarcabile sonete elegiace publică Adrian Păunescu, diferite de tot ce cunoaștem din poezia lui din ultimii ani, adânci și pătrunzătoare în tristețea lor nedefinită”. ■ În *Viața literară* citim: □ *Șantier* cu anunțarea proiectelor literare ale lui Gellu Naum, Aurel Martin, Vasile Rebreanu, Șerban Nedelcu, Barbu Cioculescu, Dan Rotaru, Neli Arsenescu Costinescu, Miron Scorobete, Ion Larian Postolache. □ *Pionerii în vizită la Uniunea Scriitorilor*: „Marți 8 ianuarie 1974, Virgil Radulian – președintele Consiliului național al organizației pionierilor, adjunct al ministrului Educației și Învățământului, împreună cu cei 16 pionieri, locțiitori ai președintelui Consiliului național al organizației pionierilor, fiecare reprezentând alt județ al țării, au făcut o vizită la sediul Uniunii Scriitorilor. Oaspeții au fost primiți de acad. Zaharia Stancu, președintele Uniunii Scriitorilor și Laurențiu Fulga, prim-vicepreședinte al Uniunii. La această frumoasă festivitate au fost prezenți scriitorii: Costache Anton, Octav Pancu-Iași, Traian Iancu, Ioan Grigorescu, Mihai Negulescu, Alecu Popovici, Al. Raicu, Iuliu Rațiu, Dan Verona și Anton Vasilescu, redactor șef al «Revistei de pedagogie»”. □ *Știri din Uniunea scriitorilor*: „Zilele acestea s-a desfășurat la Praga ședința pregătitoare a celei de a 11-a consfătuiri a conducătorilor de uniuni de scriitori din unele țări socialiste, care anul acesta va fi organizată de comitetul de conducere al Uniunilor de scriitori din Cehoslovacia. La această ședință a participat Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor din R.S. România. * Măine, 11 ianuarie, ora 18, la librăria «Mihail Sadoveanu», va avea loc lansarea volumului *Vitrina cu amintiri* de Ieronim Șerbu. Cu acest prilej vor lua cuvântul Șerban Cioculescu, Mihail Petroveanu și Adrian Rogoz”. □ *Amintiri despre N. D. Cocea*: „«Rotonda 13» este dedicată în această lună celui care a fost unul dintre «clasicii» pamfletului românesc modern: N. D. Cocea. [...] Vor depăna amintiri: Ștefan Voicu, Mihail Beniuc, Radu Popescu, Scarlat Callimachi, Ioan D. Gherea, precum și

membrii familiei scriitorului. Amfitrion: Șerban Cioculescu. Seara de amintiri va avea loc luni, 14 ianuarie a.c., orele 19, la sediul Muzeului literaturii române din strada Fundației nr. 4 (lângă Piața Romană)”. □ *Omagierea lui Vladimir Streinu*: „În cadrul dezbaterilor și evocărilor publice pe care Institutul de istorie și teorie literară «G. Călinescu» le organizează periodic în legătură cu marile personalități ale culturii noastre, a avut loc de curând o adunare dedicată vieții și operei lui Vladimir Streinu. Au participat membrii institutului, numeroși scriitori și publiciști, foști membri ai cercului revistei «Kalende», consăteni ai lui Streinu, foști elevi și studenți, prieteni, membri ai familiei, în fața cărora au vorbit: Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Alexandru Bădăuță, Dragoș Vrânceanu, Mihail Crama, profesorul Vasile Fălcescu, președintele Societății culturale «Vladimir Streinu» din comuna Teiu, jud. Argeș, profesorul și publicistul piteștean Ion Cruceană, Edgar Papu, Nicolae Balotă, Mihai Novicov, Dumitru Malea, primarul comunei Teiu, Iulian Popescu, secretarul primăriei din satul natal al scriitorului, iar în încheiere Șerban Cioculescu, prietenul de o viață al celui evocat. Textele cuvântărilor și o amplă dare de seamă asupra ședinței vor apărea într-unul din proximele numere ale «Revisitei de istorie și teorie literară»”. □ *Premiile C.C. al U.T.C. pentru literatură pe anul 1973*: „Recent s-au înmănat premiile atribuite de către Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist pentru literatură pe anul 1973: Premiul pentru poezie: Ileana Mălăncioiu – pentru volumul *Poezii* (C.R.); Richard Wagner – pentru volumul *Klartext (Un cuvânt împede)* (Albatros); Nicolae Dragoș – pentru volumul *Zăpezi fără întoarcere* (C.R.). Premiul pentru proză: Gheorghe Schwartz – pentru romanul *Martorul* (Facla); Györffi Kálmán – pentru volumul de nuvele *Csendes hétköznepok (Zile liniștite)* (Kriterion). Pentru critică: Mihai Ungheanu – pentru volumul *Pădurea de simboluri* (C.R.); Premiul pentru reportaj: Mihai Pelin – pentru volumul *Miorița nu s-a născut lângă stele* (C.R.); Alexandru Monciu-Sudinski – pentru volumul *Caractere* (C.R.)”. □ *Premiile concursului de scenarii pentru teatrul radiofonic și de televiziune*: „În cinstea celei de-a XXX-a aniversări a eliberării României de sub jugul fascist, Radioteleviziunea română a organizat un concurs de scenarii pentru teatrul radiofonic și de televiziune. Juriul, format din Radu Beligan (președinte), Dina Cocea, Radu Popescu, Paul Everac, Valeriu Râpeanu, Ion Toboșaru, Dinu Cernescu, Gálfalvi Zsolt, Dinu Săraru și Virgil Stoenescu, a atribuit următoarele premii: Premiul I. *Personalitate pentru concurs* de Corneliu Marcu. Premiul II: *Iadul de sărbătoare* de Valentin Munteanu; *Interviul* de Angela Platti. Premiul III: *La Colorado, aproape de stele* de Doru Moțoc; *Oameni fără adresă* de Mihai Dușescu; *Interviul* de Dumitru Drăgan. Mențiuni: *Satul blestemat* de Mircea Bradu; Scenariul cu moto *Labor omnia vincit improbus* de Radu Theodoru; *Aventurierul* de Ștefan Berciu; *Poate să ningă* de Ion Bădărău; *Într-o seară, prin fereastra deschisă*

de Gabriel Stănescu. Mențiuni speciale (scenarii pentru tineret și copii): *Cenaclul adevărului* de Valeriu Sârbu; *Visul unei dimineți de vară* de Alecu Popovici”. ■ În *Cartea străină citim*: □ Nicolae Balotă recenzează volumul *Jurnal pentru Stella* de Jonathan Swift. □ Florin Ioniță semnalează apariția volumului *Lecturile realului* de Pierre Barbéris, Éditions sociales, Paris, 1973.

● [„*Tribuna*”, nr. 2] Redarea unor poezii de Negoită Irimie, Lucian Valea, Corneliu Sturzu. □ Rubrica *Actualitatea literară* cu subtitlul *Penumbra complicității*: Aurel Sasu discută modelele de analiză literară din spațiul românesc, cu accentul pe *Criticilor mei*, de M. Eminescu. □ A. I Brumaru recenzează *Caietele Principelui* (vol. I, Dacia, Cluj, 1972), de Eugen Barbu, unde simbolurile heraldice se îmbină cu o mare varietate de trimiteri subsidiare la simboluri mitice. □ Ion Marcoș despre restituirea literară a lui Al. O. Teodoreanu: *Păstorel restituit* – „a rămas un autor de umor, prozator satiric, memorialist”. ■ La rubrica *Actualitatea literară* cu subtitlul *Bivuaș*, Mircea Zăciu publică articolul *O nouă carte despre «avangardă»*, și anume *Raza de acțiune a avangardei* (Kriterion), un studiu de Sóni Pál referitor la avangardismul scrișului maghiar de pe teritoriul românesc: „Avangarda maghiară din România se predă, supraviețuindu-și prin ecouri, nu puține, în primul rând expresioniste, ce colorează intens poezia, proza și dramaturgia interbelică”. □ *Geometrii imaginare: Spleenul baudelairian* – Liviu Petrescu discută următoarele poezii ale artistului francez: *Vis parizian, Sfârșitul zilei, Călătoria, Semper eadem, Uitarea, De profundis clamavi*, observând două modalități de îndepărtare de plictis: uitarea și căderea în sfera naturalului, a elementarului, apropiindu-se de interpretarea în cheie metafizică, și nu doar ontologică a lumilor ficționale ale lui Baudelaire. □ *Actualitatea literară: Arta poetică a lui Octavian Goga* – Ioan Alexandru menționează volumul lui Goga, *Fragmente autobiografice* (C.R., 1933), dar apoi se axează pe temele satului și ale patriei, în strânsă legătură prin ideea de specific național. ■ *Structuri bipolare*: Laurențiu Ulici despre cea mai recentă carte din epocă, *Supraviețuiri* (C.R.). Despre scrierile lui Cosașu: „Pendulând între memorialistică și ficțiune, prozele lui Radu Cosașu sunt construite într-o tehnică aparte ce dă paginilor de vădită biografie a adolescenței scriitorului un aer de ficțiune iar paginilor de ficțiune clară un aer de biografie bine trăită”, la care se mai adaugă oralitatea scriiturii și polii evocării și ai echivocului. □ Este redată o povestire de Aurel Mihale intitulată *Tandrețe*. □ *Colocviu* – în discuție: Radu Enescu, *Critică și valoare*. Participă: D. R. Popescu, Adrian Marino, Victor Felea, Ion Marcoș, Ion Oarcăsu, Tudor Cățineanu, Vasile Muscă, Aurel Sasu, Vasile Sav, Mircea Vaida, Constantin Zărnescu. □ Secțiunea *Publicistică: Ovid Densusianu și simbolismul* – Lidia Bote despre contribuția lui Densusianu asupra literaturii române prin manifestul unui „Suflet nou în poezie”, care presupune cultivarea unui spirit al ine-

fabilului și al întrepătrunderii emoției cu misterul. □ Secțiunea *Meridian: Din lirica tunisiană actuală*, poeme de Noureddin Sammoud, traduse de Teohar Mihadaș.

11 ianuarie

● [„**Munca**”, nr. 8131] În rubrica *Punct*, cu titlul *În imediata realitate, chiar în mijlocul ei*, revista publică un scurt interviu cu D. R. Popescu. Acesta răspunde la întrebări legate de modul în care se împacă activitatea sa de prozator cu cea de dramaturg, vorbește despre semnificația revistei „Tribuna”, al cărei redactor-șef este, pentru viața literară românească („«Tribuna» exprimă potențialul artistic și cultural al unui colectiv de redactori și de colaboratori apropiați, ca orice revistă - și cum noi dorim și urmărim să ne fie apropiați scriitorii și cei mai buni oameni de cultură din Cluj, din Transilvania și din toată țara, e firesc să credem că «Tribuna» se vrea o tribună a potențialului spiritualității noastre contemporane.”), despre personajele operelor sale și despre geneza acestora („Personajele cărților mele se nasc în capul meu, deci ele pornesc în lume de aici, deci s-ar putea spune, și nu numai despre mine, că personajele cărților se nasc exact ca unele personaje din mitologie din capul celui ce le dă viață. Asta nu înseamnă că ele n-au tangențe cu imediata noastră realitate, au, autorul trăind zilnic în imediata noastră realitate, chiar în mijlocul ei.”), discută despre noua generație de critici și de prozatori din Cluj („Există la ora actuală în Cluj și în jurul revistei «Tribuna» o generație remarcabilă de critici și istorici literari și eu îndrăznesc să spun că nicio altă revistă nu poate număra valori atât de remarcabile și atât de diverse. Mi-aș permite să citez numele lor într-o ordine absolut întâmplătoare, fără ierarhie: Victor Felea, Adrian Marino, Ion Marcoș, Al. Căprariu, Marian Papahagi, Liviu Petrescu, Constantin Cubleșan, Mircea Popa, Ion Pop, Ion Lungu, Mircea Vaida, Aurel Sasu, Ion Vlad, Ion Oarcăsu, Valentin Tașcu, Mircea Zăciu.”). ■ În *Cea mai bună carte de critică literară* sunt prezentate opiniile lui Eugen Barbu (*Călătorie în epocile romantice* de Marian Popa), Nichita Stănescu (*Structuri literare* de Lucian Raicu și *Scriitori români și străini* de Liviu Petrescu), Ov. S. Crohmălniceanu (*Structuri literare* de Lucian Raicu), Gh. Tomozei, Bujor Nedelcovici, Mihai Beniuc, Geo Șerban, Mircea Ivănescu ș.a.

● [„**Contemporanul**”, nr. 3] Radu Beligan reflectează la *Actualitatea unei tradiții*: „Și adevărul e că niciodată mai mult ca în acești ani Teatrul Național n-a fost o prezență mai convinsă și mai activă în procesul de impulsionalitate a ideilor și sentimentelor prin care cultura românească poate fi a acestui timp, dispunând de șansa de a-și câștiga audiență în fața publicului nostru și a celui de peste hotare”. ■ În cadrul rubricii *Cartea străină*, Alexandru Balaci semnalează apariția unei ediții de *Romane și nuvele ale lui Stendhal*: „Studiul introductiv al lui Tudor Olteanu confirmă un interesant exeget român al operei marelui narator francez. Acuratețea quasi-impecabilă a aparatului critic este

contribuția lui Valentin Atanasiu, iar lector al acestei tipărituri care înseamnă un eveniment editorial românesc este Constanța Tănăsescu, ea însăși experimentată traducătoare”. ■ De *Proza lui D. R. Popescu* se ocupă Laurențiu Ulici: „Romanul *F* însemna în scrisul lui D. R. Popescu o schimbare pe care critica nu a întârziat s-o menționeze, fără să reușească, atunci, în 1969, a-i detecta amănuntele cu adevărat definatorii, poate și pentru că, la data aceea neștiindu-se ce va urma, romanul acesta părea oarecum accidental. Aglomerarea epică greu de urmărit, tendința de subiectivare a unei narațiuni obiective, prin deplasarea fluxului epic de la narator impersonal sau unic la personaje [...] și modul său de a gândi și de a construi în proză care era al unui nuvelist. Lucrurile nu stăteau tocmai așa de simplu și abia acum, după apariția aproape concomitentă, în 1973, a altor două romane, *Cei doi din dreptul Țebeii* și *Vânătoarea regală*, suntem în măsură să examinăm mai îndeaproape natura schimbării semnalate în *F*”. ■ În textul *E. Lovinescu interpretat de...*, D. Micu se referă la studiul lui Florin Mihăilescu: „Autor al unui studiu despre Lovinescu, voluminos (*E. Lovinescu și antinomiile criticii*, Minerva, 1972), în care supune unei foarte meticuloase și ascuțite analize coordonatele gândirii criticului, Florin Mihăilescu ni-l reactualizează pe autorul *Istoriei civilizației române moderne* publicând, în cunoscuta colecție a Editurii Eminescu, o culegere de texte evocatoare și interpretative, datorate unor amici, discipoli și exegeți ai celui ce, vreme de aproape o jumătate de secol, a fost un înregistrator și comentator pasionant, însă fără patimă, al fenomenului literar contemporan”. ■ Volumul de versuri al Etei Boeriu, *Dezordine de umbre*, este analizat de Dragoș Vrânceanu: „Din însăși amploarea activității sale precedente de cultură lingvistică, poezia Etei Boeriu posedă o dimensiune la care în mod firesc nu pot ajunge poezii, dominați de exasperarea metaforică care nu scutește ci dimpotrivă cere o bogăție de limbaj. În această privință, exemplul poetei este abrupt pozitiv. În ce privește conținutul tematic, ea ne uimește de-a dreptul prin dexteritatea cu care se mișcă pe terenurile experimentale cele mai profunde ale sufletului omenesc, nu numai fără imprecizii nebuloase, ci dimpotrivă sesizând liniile pulsării psihice exacte și frapante, cărora le reface, alături de realitatea lor psihică, simbolul lor ornamental [...]”.

• [„Cronica”, nr. 2] Numărul se deschide cu editorialul *Eminescu*, semnat Cronica: „E un zeu? Mai mult, e om, căci zeii nu sunt decât un produs al minții omenești, o proiectare a umbrei umane pe lumina piscurilor veșnice, cu atribuții limitate. Or, acest genial copil al durerii a inclus în cântul său tot ce e viață în sensurile ei eterne; zbaterea dintre întuneric și lumină, dintre haos și ordine, dintre urcușul bucuriei și căderea desnădejzii; dulceața liniștii din poiana albinelor amețite de mireasma florilor și revolta din sordida tavernă a oropsiților și asupriților; tânguirea molcomă a buciului care sună liniștea sară pe deal și clocotul asprual bătăliei de la Rovine... [...] E o mândrie națională pe care oricând o putem așeza cu certitudine în balanța valorilor mondia-

le. Iar România e țara lui. A lui Eminescu”. ■ Liviu Leonte, în *Biografia poetului*, scrie o cronică literară la *Viața lui Eminescu* de George Munteanu: „Biografia scrisa de George Munteanu înseamnă prima construcție de exegeza eminesciană, după monumentul ridicat de G. Călinescu, confirmând calitățile unui istoric literar cu vocație pentru valorile înalte ale literaturii române”.

■ Const. Ciopraga revine la *Fragmentarium* cu prima parte a textului *Recitind proza lui M. Blecher*. ■ Emil Nicolae scrie despre poezia lui Mircea Ivănescu în *Valoarea reflexivă a poemului*: „După îndelungi exerciții, după ani de trudă asupra foii albe de hârtie, câte un scriitor ajunge (dar nu toți!) să-și limpezească sensul activității sale, iar rezultatul se concretizează de obicei în «arte poetice», «profesiuni de credință» ș.a.m.d. Mai rar se întâmplă ca cineva să pornească invers, din lăuntru literaturii către exterior, scrisul său transformându-se într-o continuă mărturisire a actului creator. Este cazul lui Mircea Ivănescu, poet care ne-a oferit, prin toate cărțile publicate până acum, o adevărată descriere a nașterii versului, din aproape toate unghiurile posibile”. ■ Zaharia Sângeorzan semnează *Literatura imaginarului*, text în care discută romanul *Așteptare* de Maria-Luiza Cristescu: „Drama personajelor este o dramă a imaginației: cu cât ele trăiesc mai mult contradicțiile cu atât conștiința dramei crește, se transformă în obsesie. Drama doctorului Horia este declanșată de conflictul dintre sentimentul realității concrete și sentimentul imaginarului. Drama Ralucai este a neputinței de a pune de acord realitatea cu mulțimea imaginilor formate despre ea. Construindu-și o lume imaginată cu o psihologie a ei, Raluca devine, până la un punct, o victimă a propriei imaginații. Tot ceea ce face sau gândește este efectul imaginației. Romanul suferă pe anumite porțiuni de excesele imaginației Ralucai care transformă și cu sens și fără sens realitatea în literatură, dar într-o literatură uneori minoră”.

■ În *Cărți de înțelegciune* Mircea Muthu pornește de la lucrările lui Al. Dușu, *Cărțile de înțelegciune în cultura românească* (Ed. Academiei, 1972) și *Sinteză și originalitate în cultura română* (E.E.R., 1972) pentru a scrie despre „competiția dintre religios și laic la aspectul unei coexistențe mergând până la relația complementară” și despre recepția literaturii vechi astăzi. ■ Al. Dobrescu, „în temeiul dreptului la replică”, trimite *Precizări necesare*: „În «Cronica» nr. 51/1973, istoricul literar și fostul meu asistent, Mihai Drăgan exprimă sub titlul *Critica negativistă* câteva opinii despre cronicile literare pe care le semnez de câțva timp în «Convorbiri literare». Convins fiind că ele pleacă dintr-un elan pedagogic, voi trece cu vederea ironiile ieftine, insinuările neloiale, ca și afirmațiile categorice, dar în nici un fel demonstrate (că atitudinile mele sunt «lip-site cel mai adesea de o argumentare elementară», că practic «nihilismul» etc). [...] Nu mă îndoiesc de faptul că istoricul literar Mihai Drăgan, care jurase cândva pe etica paginilor maioresciene și care pledează consecvent pentru exactitatea informației, va înțelege cum se cuvine aceste mărunte, dar necesare, precizări”.

■ N. Barbu publică *Un debut: Natalia Dănăilă*, o cronică dra-

matică la piesa *Oameni prin transfer*: „*Oameni prin transfer*, piesa în trei acte de Natalia Dănăilă, constituie însă un debut absolut, și nu folosesc această noțiune cu intenția de a scuza eventualele neîmpliniri, sub cuvânt că ele ar fi inerente, ci condus numai de convingerea că indiferent de reușita de ansamblu, împrejurarea rămâne totuși probantă, pentru orice autor revelând dacă el are într-adevăr ceva de spus sau se înscrie în numeroasa tagmă a epigonilor. Ei bine, se pare că Natalia Dănăilă are ceva de spus, dacă judecăm cel puțin după creionarea subțire a personajelor, fără apăsări facile, deci fără vulgaritate, și după două dialoguri dovedind subtilitatea sondajului sufletesc”. ■ Despre *Eminescu și limba folclorului* scrie Petru Zugun: „O cercetare mai extinsă a acestei teme (bazată, eventual, și pe alte culegeri folclorice din secolul al XIX-lea, tipărite ori, la acea vreme, manuscrise), va confirma, foarte probabil, rolul lingvistic important pe care l-a avut folclorul în creația eminesciană”. ■ Sub titlul *Italia eternă* citim prezentarea *Jurnalului italian*, scris de Alexandru Balaci, prezentare semnată de Luminița Fassel: „Momentele interrelațiilor spirituale româno-italiene se perindă într-o regie modernă, unde secvențele actuale alternează cu altele mai vechi, reîntâlnind nume cunoscute, devenite clasice pe această linie și întâlnind, cu surprindere plăcută, nume încă neistorice, dar pe care autorul *Jurnalului* le augurează ca și pe predecesori, în ridicarea aceluiași cap de operă”. ■ Al. Călinescu publică a doua parte din *Puncte de reper*, despre Camil Petrescu și *Noua structură și opera lui Marcel Proust*: „Publicat într-o perioadă când proza românească înregistra, prin apariția unor romane la persoana întâi, câteva memorabile reușite studiul este nu numai un manifest programatic pe alocuri pătimaș și excesiv, ci și expresia unei schimbări survenite în mentalitatea romancierilor români. Schimbarea ce s-a dovedit totuși a nu fi fost decisivă, deoarece după nici patru decenii, problema superiorității persoanei întâi a fost repusă în termeni aproape identici”. ■ Sub semnătura St.M. aflăm de noul *Dicționar de citate și locuțiuni străine*: „În Editura Enciclopedică Română, a apărut un *Dicționar de citate și locuțiuni străine* scos, pentru prima dată, cu mulți ani în urmă, de ziaristul și publicistul Barbu Marian, iar acum, într-o nouă ediție, îngrijită, și revăzută de frații Eugen și Paul B. Marian. [...] Așa cum apare în noua ediție, *Dicționarul de citate și locuțiuni străine* a devenit mai nou și mai întreg; el va putea fi citit și ca o culegere de cugetări, cuprinzând adevăruri eterne, cărora înțelepciunea popoarelor și aceea a scriitorilor a știut să le dea un veșmânt clar, o formă lapidară”. ■ În *File de arhivă* Ion Munteanu scrie despre *Pârjolul de la 1827*, referindu-se la documente rămase prin arhive despre acest eveniment. ■ Din *Momente* reținem: □ Magda Ursache, *tot despre nepricepere*: „În «România literară» de joi, 29 noiembrie a.c. la rubrica *Prima verba*, Laurențiu Ulici comentează *A patra dimensiune*, folosindu-se de termeni violenți pentru a susține că în cartea incriminată am dat dovadă de «nepricepere a poeziei» datorită frazeologiei «ininteligibile», locurilor comune, confuziilor, tautologiilor etc. Era de așteptat

ca asemenea grave acuzații să fi fost însoțite de explicațiile convingătoare ale semnatarului. Laurențiu Ulici se privează însă de asemenea obligații în numele ideii că efortul critic, în aceste cazuri, «de luminoasă evidență a inaptitudinii critice», nu-și are nici o justificare. [...] La drept vorbind n-aș vrea să fiu bănuțită de intenții polemice. Din contra, voi proceda exact ca Laurențiu Ulici, ca să-i ofer plăcerea de a avea un prim adept în tehnica elaborării discursului critic. Cu alte cuvinte voi decupa fraze din articolele de la *Prima verba*, cum a procedat și Laurențiu Ulici când a «comentat» cartea mea. Sa vedem ce rezultă”. Decupajele sunt din cronici despre Cornelia Maria Savu, Ion Sângereanu, Hristu Cândroveanu. □ *Fragmente critice*, nesemnat: „Eugen Simion și-a reluat activitatea critică publicând în «România literară» capitole din lucrarea *Scriitori români de astăzi* (în curs de apariție la Cartea Românească), o nouă istorie a literaturii române contemporane. Trebuie să subliniem că *Fragmentele critice* publicate de Eugen Simion se remarcă prin soliditatea analizei, prin verosimilitatea concluziilor, prin limbajul rafinat al comentariilor. Eugen Simion este la ora actuală unul dintre cei mai reprezentativi critici ai generației sale. El s-a impus ca o personalitate critică încă de la debut. Noua sa carte, publicată doar fragmentar, e un prilej de certitudine. S-a vorbit foarte mult și cu îndreptățire de necesitatea unei *Istории a literaturii române contemporane*. Sperăm ca *Istoria...* lui Eugen Simion să fie ceea ce scriitorii și publicul de azi așteaptă. Fragmentele sale critice o dovedesc cu prisosință. Un singur exemplu: valoarea analizei romanului *Marele singuratic* de Marin Preda. După cum bine se știe, la apariție, romanul lui Marin Preda a fost contestat de unii critici. Bazat pe o demonstrație logică, Eugen Simion pune un diagnostic exact. Stilul său critic are limpezime, forță de convingere. Printre criticii maturi de astăzi, silueta lui Eugen Simion e a unui autentic lovinescian imperturbabil în judecățile sale critice fundamentale”. □ *Continuitatea discuțiilor*, nesemnat: „Am urmărit cu plăcere și satisfacție, în cadrul Revistei literar-artistice T.V. de luni seara, discuția dedicată relației dintre critica literară și literatura pentru copii, precum și altor aspecte ale artei destinată celor mici. Alternanța intervențiilor, substanța unora dintre ele, au avut vivacitate și forță de convingere, venind să confirme utilitatea anchetei pe care revista «Cronica» a întreprins-o încă în luna noiembrie 1973 – pe aceeași temă”. ■ Paul B. Marian scrie despre *Premiul Nobel pentru literatură*: „Parcurend lista lungă a laureaților de până acum – 69 la număr – ești obligat să constăți că, în perioada care a premers primului război mondial, nici Tolstoi, nici Cehov, acești titani ai literaturii universale, nici Șalom Alehem, reprezentant de frunte al literaturii idiș, de pildă, n-au fost încununați cu premiul Nobel. În schimb el a fost acordat filozofului Eucken, despre care doar oamenii de specialitate își mai pot aminti. Asemenea omisiuni sau erori au stăruit și în perioada dintre cele două războaie, când juriul Premiului Nobel i-a ignorat pe un poet și eseist ca Rainer Maria Rilke, pe un romancier militant ca Upton Sinclair, pe marele scriitor sovietic Maxim Gorki, pe Bar-

busse, pe Hašek, dar a ținut să încununare cu acest premiu de răsunet mondial scriitorii ca Pontoppidan, Gjellerup, Heidenstam și Spitteler pe care doar istoriile literare și probabil manualele școlare ale țărilor respective îi mai menționează, uneori. Juriul Premiului Nobel nu ne-a scutit de asemenea lacune nici după cel de al doilea război mondial, trecând peste scriitorii ca Bertolt Brecht, Dreiser, Tudor Arghezi, Michel de Ghelderode, Lion Feuchtwanger, Céline, Ezra Pound, Mihail Sadoveanu, Eugen Ionescu, Cesare Pavese, deși premiera lor ar fi fost posibilă, dacă ținem seama de faptul că însuși regulamentul Premiului prevede posibilitatea acordării premiului chiar la doi scriitori, cum s-a și întâmplat în 1904 (Frédéric Mistral și José Echegaray) și în 1917 (K. H. Pontoppidan și K. Gjellerup). [...] Dincolo de aceste greșeli, trebuie să recunoaștem că Premiul Nobel a avut – și are încă și acum – marele merit de a revela lumii scriitorii care, altfel, ar fi rămas mai departe necunoscuți sau s-ar fi bucurat de faimă doar în țara lor. Acesta e chiar cazul cu ultimul laureat, a cărei încununare cu Premiul Nobel i-a surprins pe toți aceia – mulți la număr – care nu sunt prea familiarizați cu literatura australiană, deși Patrick White este, dintre romancierii care scriu în Australia, cel mai prețuit”. ■ Versuri semnează: Octavian Voicu (*tu; poezie*), Paul Tutungiu (*către patrie; vultur*), Lucian Velea (*așa...; anotimp; stampă; elegie*). □ Din proză citim *Interviul* de Constantin Călin. □ Marta Alboiu Cuibuș prezintă și traduce din *Poeți prizonieri*: Adrien Miatlev (*Prizoneri de noi*), René Menard (*Amară, întunecată și sonoră cisternă*), René Rowy (*Ieri seară în Germania*), Philippe Dumaine (*10 Decembrie 1939*), Jean Marcenac (*Într-o dimineață frumoasă de iunie*).

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 162] La *Săptămâna pe scurt*: „Romul Munteanu abordează volumul al treilea al *Istoriei literaturii române*, subliniind într-un articol că are «caracterul unei antologii de texte de istorie literară montată într-o ordine diacronică, aptă să creeze imaginea unei panorame asupra literaturii din perioada marilor clasici...» salutăm apariția acestei antologii de istorie literară pe care o considerăm doar un ingenios experiment”. ■ Eugen Barbu începe din acest număr să publice secvențe din *O istorie polemică și antologică a literaturii române de la origini până în prezent*, sub titlul *Aventura limbii române*. **Nota autorului** este semnificativă: „Multe capitole din această proiectată *Istorie*... au fost publicate în acest loc și în alte reviste. Unul din cicluri era intitulat chiar *Aventura limbii române*, un altul s-a numit *Debellare superbos*, urmat de *Gloria victis*, cicluri în care a fost urmărit ceea ce am numit noi pe atunci *Balkanismul literar*. Duși de o polemică întâmplătoare până la Alecsandri și mai departe, trebuie să ne întoarcem la unele texte părăsite și să le reluăm, urmând ca o coordonare finală să fie făcută spre sfârșitul anului, când, sperăm, vom umple golurile semnalate și vom avea un corpus unitar. Planul general al acestei lucrări ar urma să aibă deci un prim volum: *De la cronicari până la Eminescu*. Un al doilea, intitulat *Filonul popular*; al treilea volum, *Cariatidele*, ar cuprinde analiza operelor lui Cantemir,

Heliade, Hasdeu, Eminescu, Odobescu, Iorga, Blaga și Călinescu. Un al patrulea volum ar analiza opera scriitorilor de la Caragiale, Creangă până la Rebreanu, urmând încă trei volume care ar cuprinde: *Poezia română de după 23 August*; *Proza de după 23 August* și, în sfârșit, *Critica română de-a lungul vremurilor*, totul însumând 7 volume, în circa 10 000 de pagini [...]”.

□ *Coordonate ale romanului călinescian* sunt aprofundate de Dan Medeanu. „Analiza (celor 4 romane) implică o continuă raportare la principiile estetice ale autorului, fără a se face, desigur, o legătură de tipul cauză-efect, adică fără a se considera opera literară o ilustrare a unor principii teoretice (fiind, poate, mai degrabă o consecință întrucâtva nescontată). Pornindu-se de la acest raport, se pot desprinde din cele 4 romane călinesciene [...] în funcție de factura lor atât de diferită, elementele constante, caracteristice, comune pentru întreaga creație epică a lui Călinescu: *clasicismul*, îmbinat cu unele trăsături romantice, *ținuta intelectuală și comicul* [...] Aceste elemente au constituit puncte de sprijin pentru romane de structură diferită: astfel, după *Cartea nunții*, roman liric, a urmat un excepțional roman de factură balzaciană, *Enigma Otiliei*. Prin abordarea unor probleme ținând de condiția omului excepțional, *Bietul Ioanide* e un roman alegoric, iar *Scrinul negru* e flaubertian, roman tip *Madame Bovary* [...]”.

□ Emil Manu vine cu o cronică literară la romanul *Apa* de Al. Ivasiuc. □ Dan Mutașcu vorbește despre volumul *Muzeul ploii* de Gh. Tomozei, în textul *Cartea unui poet*. □ Un eseu despre *Bârfă* de Nicolae Barbu. □ A. Baranga prezintă în *Timbrul* său apariția unui *Mic dicționar filosofic* la Ed. Politică, cu destule lacune. □ *Poesis* de Liviu Călin (versuri). □ Dinu Săraru discută volumul postum al „celui mai mare om de teatru român din ultima jumătate de veac, cel care a dominat scena autohtonă cu autoritate: Sică Alexandrescu și cartea *Tovarășul meu de drum, tutunul*.”

■ De *Clișeele romanului ionescian* se ocupă Romul Munteanu: „Dupa o notabilă suită de piese de teatru cu efecte de șoc, după unele eseuri de mare candoare a spiritului polemic, după paginile de jurnal care consemnează obsesiile și angoasele constante ale unui mare scriitor, dornic să dialogheze cu existența cu aerul unui om pornit spre explicații cu bătrâna menajeră a familiei, Eugen Ionescu apare în viața literară cu un roman. Faptul în sine putea să fie previzibil, deoarece atât nuvelele sale cu o ușoară tentă kafkiană, cât și jurnalul lăsau să se întrevadă posibilitatea unei alte forme de confesiune, capabilă să reunească într-o singură operă toate motivele care au traversat scrierile ionesciene. *Le Solitaire* (1973) este un roman auctorial în care antieroul central este doar o proiecție a eului scriitorului, decis să se interogheze asupra sensurilor existenței până la propria sa aneantizare [...] Dorința fundamentală a antieroului este de a deveni un om liber [...] iar soluția aleasă de scriitor pentru tratarea acestei situații-limită este clasică [...] Un om aruncat în existență la modul heideggerian, un ins atins de greața conștiinței poziționale, ca în romanul lui Sartre, *La Nausée*, un clișeu care sintetizează toate clișeele ionesciene, la care se adaugă unele de împrumut, reprezintă, de fapt, fizionomia spirituală a solitarului.”

12 ianuarie

• [„Munca”, nr. 8132] În *Literatură - Critică - Artă* este publicat un grupaj de „lirică patriotică” în care semnează Vasile Diaconescu, Emil Bejan, Ion Radu, Ion Cârnău. □ În *Cărți noi*, Viorel Doreanu prezintă *Tainele inimei* de Mihail Kogălniceanu (Minerva) și *Blondul împotriva umbrei sale* de Leonida Neamțu (Albatros). □ În *Puncte de vedere*, Octavian Nica publică o *Invitație la dialog* în care detaliază modul cel mai potrivit pentru a realiza o întâlnire între scriitori și cititori: „Să fie gestul firesc, cotidian aproape, al oricărui creator, întâlnirile acestea reprezentând una din modalitățile pregnante de detectare a interesului cu care se receptează valoarea educativ-estetică a poeziei, a romanului. O posibilitate nemijlocită de confruntare a operei cu ea însăși în spațiul sublim al sufletului omenesc. Deci, cei interesați în realizarea acestor întâlniri ar fi, în primul rând, scriitorii, poeții. Dincolo de drumul pe care manuscrisele lor îl parcurg până la edituri și de semnătura pe care o pun pe statul de onorarii de la casieria Fondului Literar, ei dintotdeauna au avut și au datoria să-și urmărească opera până la ultimii beneficiari. Adevărații beneficiari nefiind nici editurile, nici librăriile, nici criticii literari, nici bibliotecarii, nici redactorii revistelor, ci CITITORII”.

• [„România liberă”, nr. 9087] Tia Șerbănescu prezintă romanul lui D. R. Popescu, *Vânătoarea regală*, „o carte a fiului; motivul paternității, al tradiționalului testament moral prin care o experiență de viață și de gândire interesantă și normată se cere transmisă urmașilor este inversat aici. [...] *Vânătoarea regală* este o carte de mare forță, copleșitoare atât sub raportul imaginației, cât și al analizei sau al stilului, o carte fertilă despre care se vor putea spune întotdeauna lucruri noi”.

• [„Scânteia”, nr. 9748] Al. Dima semnează *Tradiția ca act de cultură*: „Dezbaterea cu privire la tradiție, reîncepută în ultima vreme, are drept scop adâncirea adecvată a actului de cultură însuși, o cerință firească a umanismului socialist în plină desfășurare. Dorim să cunoaștem, de fapt, structura proprie a valorilor noastre spirituale spre a le înrâuri apoi, potrivit firii lor lăuntrice. În cadrul acesteia, desigur, tradiția își ocupă locul ei distinct, funcția trebuind a-i fi mereu precizată atunci, când se creează sau se transformă un nou aspect al culturii”. Articolul analizează rolul tradiției în istoria artei românești, ajungând la contemporaneitate: „Deosebit de semnificativ e, în sfârșit, rolul tradițiilor în literatura noastră contemporană, utilizarea mai departe a izvoarelor folclorice seculare, a concepțiilor populare, a limbii însăși ca act de cultură, ce include deopotrivă momentul tradițional, ca și pe cel inovator, înălțarea umanismului socialist pe temelii mai sus-citate. E apoi expresiv faptul că mari creatori ai epocii noastre – și nu vom cita decât pe Sadoveanu și Camil Petrescu – și-au realizat capodoperele pe baza tradițiilor. *Nicoară Potcoavă* și *Un om între oameni* sunt scrieri cu teme tradiționale, dar cu sens dialectic, inovator, ca unele care îndreaptă proiectorul socialismului asupra unor fapte tipice ale trecutului nostru

istoric. Ele confirmă ideile continuității naționale, ale personalității în dezvoltare a culturii noastre și, prin urmare, ale etapei revoluționare prin care trecem”. ■ În *Carnet cultural* citim „Familia” la o sută de numere: „Cunoscuta revistă orădeană de cultură «Familia» a înscris de curând pe frontispiciul său numărul 100. Consemnând evenimentul, colectivul redacțional al revistei a ținut să omagieze momentul jubiliar prin alcătuirea unui sumar bogat.” ■ Ioan Adam prezintă monografia *Gheorghe Lazăr* de George Macovescu: „Rigoarea și minuțiozitatea informației sunt peste tot detectabile. George Macovescu a epuizat bibliografia temei și după ce a operat o necesară decantare a reținut esențialul din contribuțiile predecesorilor fără a se mai aventura pe terenul sterp al factologiei și, mai ales, fără a face demonstrații de erudiție în citații fastidioase”.

● [„Flacăra”, nr. 3] Adrian Păunescu semnează *Noul e astăzi starea legală a realității socialiste românești*. ■ În *Cenaclul Flacăra*, cu titlul *Cum a fost (XVI)*, Dorin Tudoran prezintă desfășurarea primului Festival Flacăra, axat în special pe muzică. ■ Cu titlul *De vorbă cu „fiul muzelor eline și latine”*, revista publică fragmentul XLIV din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Cronica pretențiilor*, Dorin Tudoran publică *Chiar, pentru cine scriem?* Plecând de la un articol publicat în numărul de luni, 17 decembrie 1973 din ziarul „Munca”, intitulat *Pentru cine scriem* și semnat de Camil Baltazar, acesta critică poziția „combativă” a autorului și constată: „Camil Baltazar, tulburat profund de faptul că tinerii poeți de azi, chiar și unii dintre cei de notorietate, «și trădează firea intimă», ne anunță că publicațiile și editurile noastre sunt inundate de compuneri superficiale. [...] Camil Baltazar îi urechează, cu o condescendență îngăduitoare, pe Gellu Naum, Ștefan Augustin Doinaș, Ion Negoițescu și-i mustără, cu o severitate mai acută pe mai puțin consacrații Dumitru Bălăeț, Vl. Udrescu, Constantin Th. Ciobanu, Constantin Ștefuriuc ș.a.”. În cazul analizei unei poezii semnate de Dinu Flămând, „de dragul argumentației, Camil Baltazar operează modificări esențiale în punctuația poeziei lui Dinu Flămând. Așa, de dragul «argumentației» Camil Baltazar elimină din textul incriminat ceea ce dorește”. În final, autorul se întrebă „cum se justifică o asemenea râvnă de a dezinforma cititorul cum se întâmplă în acest așa-zis «articol de atitudine?»”. □ În *Capriciile gustului*, George Achiței publică *Maculatura*, un eseu despre literatura de consum. □ În *Strada*, George Bălăiță publică *Mitică redivivus*.

● [„Lucefărul”, nr. 2] Al. Philippide îl situează pe Eminescu *În durată eternă*: „Cheltuială de energie spirituală, ca să mă servesc de un celebru titlu al lui Bergson este, la Eminescu, pe măsura rezultatului produs. O strofă din *Odă în metru antic* este ca o esență de parfum scoasă din mii și mii de flori. Tot ce poate fi mai departe de firea și de talentul lui Eminescu este poezia fugitivă, ocazională. Aceasta își are desigur un rost, întotdeauna e limitată prin însăși firea ei. Nelimitată însă ca răsfrângere spirituală, așadar și ca existență în timp este poezia lui Eminescu”. ■ În textul *Vitalitate și simbol*, Nicolae Balotă no-

tează despre romanul *Descult*: „Două sunt motivele ce țin de natura însăși a romanului *Descult*, pentru care, după un sfert de veac el e departe de a-și fi epuizat valențele, de a fi spus tot ce avea să ne spună. Cel două motive care justifică jubileul, obligându-ne să reflectăm asupra factorilor de rezistență ale operei de artă în fața corupției timpului sunt, pe de o parte, vitalitatea sa organică, pe de altă parte, calitatea sa simbolică”. ■ Matei Gavril descoperă *Emoție și cerebralitate în poezie*: „Lirismul, cu toate că poate avea rădăcini în zonele obscure ale sufletului și în subconștient, trebuie să fie purificat, limpezit și filtrat prin scoarța cerebrală. Poezia modernă a încetat de mult timp să mai fie o expresie brută, plină de aluviuni elementare. Lirismul se exprimă în termeni puri a căror rezonanță este redată tocmai de vibrația electronică a cuvântului nud, de sonoritatea silabelor și a literelor, de ritmul, de cadența și ordonarea acestora [...]”. ■ Nicolae Ciobanu prezintă cartea Mariei-Luiza Cristescu, *Așteptare* (C.R., 1973): „Prin intenție și prin reușitele lui parțiale, romanul *Așteptare* confirmă pe deplin constatarea că, în ceea ce privește condiția romanului de problematică feminină, punctul de vedere al Mariei Luiza Cristescu, între timp a suferit serioase primeniri. Într-adevăr, asemenea nuvelor și romanelor de tinerețe ale Hortensiei Papadat-Bengescu, *Așteptare*, este în cea mai mare parte, un roman a cărui substanță rezultă din efortul juxtapunerii unui număr de fișe de observație pe care personajul povestitor, tânăra femeie Raluca, le întocmește de-a lungul întâmplărilor de viață prin care trece [...]”. ■ În cadrul rubricii *Jurnal de lector*, Mircea Iorgulescu recenzează două cărți. □ Mircea Radu Iacoban, *Sâmbătă la Veritas* (Eminescu, 1973): „Grave deocamdată numai sau mai ales prin invocarea unor «probleme» grave, piesele lui Mircea Radu Iacoban de până acum sunt, este de sperat, primele jaloane ale unei evoluții ascendente”. □ Alexandru Sever: *Noaptea speranțelor* (Eminescu, 1973): „Romancier, Alexandru Sever respectă atât de puțin regulile teatrului încât cele trei piese (*Noaptea speranțelor*, *Divorțul*, *Întoarcerea*) care compun acest volum sunt mai degrabă niște romane dialogate, versiuni desfrunzite ale unor întinse și stufoase narațiuni a căror existență este mereu de bănuit dincolo de litera textului”. ■ Semnează articole omagiale despre Eminescu: George Munteanu, Artur Silvestri, Grigore Tănăsescu. □ George Munteanu, *Recitind Luceafărul*: „*Luceafărul* e, firește, și o «alegorie» a soartei geniului în raport cu oamenii de rând, însă nu se reduce nici la aceasta. Prin totalitatea sensurilor lui aparente și latente, *Luceafărul* e un foarte complex mit al cunoașterii, al posibilităților, căilor, treptelor acesteia. Problema de ultim resort pusă aici cunoașterii este problema relațiilor dintre parte și întreg”. □ Artur Silvestri, *Mecanismul uriaș*: „Ca și marmura aceasta, inertă și totuși scormonită de mișcări interioare, așa e și individul, manipulat de un destin necunoscut care nu este altceva decât mecanismul disimulat al societății din vremea poetului, automatul enorm ce îngreudește libertatea omului și puterea lui creatoare”. □ Grigore Tănăsescu: *Motive horațiene*: „Poezia, rolul poetilor,

Eminescu le concepe din unghiul din care i-a privit marele liric al Romei: menirea poetului, a artistului, este aceea de profet luminos al vremurilor – *poeta vates*, concept marcat la poetul român, cântăreț al timpurilor moderne – și de indubitabilele atribute romantice și titaniene”. ■ Z. Ornea publică un fragment din lucrarea *Junimea și junimismul*, intitulat: *Fizionomia Junimii*: „Deși între Junimea literară și cea politică se vor practica trainice punți de contact, ar fi o eroare gravă să confundăm societatea ieșeană cu un club politic preocupat de strategia de culise. Junimea și-a păstrat personalitatea creată în anii hotărâtori ai începutului. Dar efigia sa nu apare de fel micșorată, iar relieful nu se aplatizează dacă restituim adevărului ceea ce i se cuvine și recunoaștem că porțile Junimii nu au rămas întotdeauna zăvorite pentru preocupări politice”. ■ Adrian Isac analizează cartea lui Petru Poantă, *Modalități lirice contemporane*: „Comentariul de o neașteptată duritate pe care Petru Poantă i l-a rezervat cărții lui Ion Pop *Poezia unei generații* în revista «Steaua» avea la bază – ne dăm seama acum – o foarte serioasă divergență de principii. Cronicarul revistei clujene nu putea accepta cartea așa cum este, pentru că avea el însuși o opinie formată despre poezia noastră contemporană, mai exact o altă opinie. Recentul său volum *Modalități lirice contemporane*, apărut la editura Dacia, expune această opinie și încearcă să o argumenteze.”

13 ianuarie

• [„Scânteia”, nr. 9749] Mihnea Gheorghiu scrie despre *Orizontul filmului istoric*: „Operația discriminatorie, operația de selecție a momentelor din care se compune faptul istoric evocat, este o lucrare științifică, necesarmente prealabilă intervenției imaginației, a procesului psihic de creare a unor reprezentări sau idei noi pe baza «documentării» acumulate. Prin urmare, în orice scenariu de film istoric, ca și în realizarea acestuia regizorală, este vital necesar ca autorul să respecte raportul de inseparabilă unitate dintre istoric și logic, categorii filozofice-perechi, și dintre această «pereche» și partea de conștiință socială, ideologia, crezul politic pe care autorul a decis să-l apere în opera lui”. ■ În *Adnotări* citim *Frivolități narrative* de Victor Atanasiu, un comentariu la *Recviem rustic* de Ion Lungu (C.R.): „*Recviem rustic* este o dovadă convingătoare că paginile ce se doresc a fi cele mai dramatice și mai zguduitoare pot fi ratate prin lipsa intuiției artistice”.

15 ianuarie

• [„Munca”, nr. 8134] În *Vitrina critică* apar o serie de note: *Dimineața de vineri...* este dedicată tabletelor semnate de Geo Bogza în revista „Contemporanul”; în *Eveniment literar* sunt menționate *Caietele* lui Eugen Barbu apărute în foileton în „Săptămâna” („Eugen Barbu știe să readucă la viață pagini uitate și farmecă dezvăluind seducătoare intenții, în uriașa informație fecund asimilată stă opera trecută, prezentă și... viitoare.”); în *Echilibrul limpezimii* se

comentează o serie de fragmente din *Ce sare în ochii unui contemporan* de Virginia Woolf, apărute în nr. 610 din „Luceafărul”.

• [„Scânteia”, nr. 9751] Ioan Adam publică o cronică literară la *Caietele Prințepelui (II)* de Eugen Barbu: „Acum când al doilea tom al *Caietelor Prințepelui* a devenit o realitate și suntem în așteptarea apariției celui de-al treilea, ceea ce inițial a putut părea reacția impulsivă a unui orgoliu profesional vulnerat de contestatari se dovedește a fi o întreprindere ce e dusă spre capăt cu sistem și consecvență. Elogiat cu fervoare sau, dimpotrivă, tăgăduit vehement, *Prințepelul*, această carte remarcabilă, există”.

• [„Era socialistă”, An LIV, nr. 1; Revistă teoretică și social-politică a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, este titulatura nouă a revistei „Lupta de clasă”, denumire sub care a apărut începând din iulie 1920 până în august 1972; bilunar, format tipografic A4-A5, număr variabil de pagini; Colegiul de redacție este format din Ștefan Andrei, Ernest Breitenstein, Cornel Burtică, Miron Constantinescu, Ovid Crohmălniceanu, Emilian Dobrescu, Gheorghe Dolgu, Mihai Dulea, Constantin Florea (redactor șef-adjunct), Mihai Gere, Dumitru Ghișe, Ion Ianoși, Constantin Lăzărescu (secretar general de redacție), Ion Mitran (redactor-șef adjunct), Paul Radovan (redactor șef-adjunct), Leonte Răutu, Ștefan Ștefănescu, Gheorghe Stoica, Alexandru Tănase, Constantin Vlad, Ștefan Voicu (redactor-șef), Gheorghe Zaharia] Adrian Isac analizează *Critica literară și definirea operei*: „Caracteristica esențială a operei realiste [...], aceea de a surprinde și reprezenta fidel istoria în procesul devenirii ei dialectice, nu refuză artistului posibilitatea creării unui univers propriu, ci, mai mult, îi și asigură operei o semnificație deosebită. Problema esențială, care trebuie acceptată, este însă a integrării estetice principiale în dinamica vie a mișcării reale a societății.”

• [„Tribuna României”, nr. 29] În *Sânziene* citim *Dor de dor* de Fănuș Neagu. □ Franz Liebhard publică textul *Chipul unui oraș* în rubrica *Acasă*. □ În *Hyperion* citim *Ritorno a la tierra* de Tudor Arghezi, traducere de Maria Teresa Leon și Rafael Alberti. □ În *Lyra* sunt reproduse poezii de Emil Botta (*Pământ; Alb și negru; Cosmos; Mierlă, delir întraripat; Epitaf*). ■ Numărul se deschide cu un fragment din cuvântarea rostită de președintele Nicolae Ceaușescu la posturile de radio și televiziune, cu prilejul Anului Nou. ■ În *Cuvântul zilei* apare *24 ianuarie* de Cristian Popișteanu: „Pe spirala devenirii poporului nostru dată de 24 ianuarie, pe care nu o putem uita în nici un an, noi, «cei cu inima română», aflați pe meleagurile patriei, sau peste mări și țări, nu încetează și nu va înceta să fie izvor de putere și bucurie, de îmbărbătare și de mândrie, de cutezanță și de vis. Pentru că pe lângă semnificații istorice necontenite, 24 ianuarie păstrează ca într-un diamant al cununei românești, darurile de suflet ale poporului”. ■ În *Răsfoind ziarele românești* sunt, pe scurt, semnalate cele mai interesante texte apărute în publicațiile „România liberă”

(reținem *Ana lui Rebreanu*), „Scânteia”, „Flacăra” (*Ochii Marthei* de Șerban Cioculescu), „Cronica sătmăreană”, „Flacăra Iașului”, „A hét”, precum și articole preluate de reviste românești din „Tribuna României”: □ „Familia” nr. 11, noiembrie 1973, reproduce eseu *Cantemir – un Marc Aureliu al Moldovei* de Paul Philippi, publicat în nr. 24 al „Tribunei României”. □ „România literară” în nr. 47/ 22 noiembrie 1973, reproduce fragmente din interviul cu Méliusz József, apărut în „Tribuna României”. □ „Contemporanul” nr. 44 din 26 octombrie 1973 reproduce eseu *Cantemir-desenator* de Iosif Sava-Nanu, în nr. 37 din 7 septembrie și nr. 48 din 23 noiembrie apare eseu *lui Michael Howard Impey și un interviu cu Trevor Hoppe*, toate inițial apărute în „Tribuna României”. ■ *Răsfoind ziarele străine* „Tribuna României” semnaleză publicațiile „L'Europeo” (Italia), „The Baltimore Sun” (U.S.A.), „La Nueva Cronica” (Peru), „Paris Match” (Franța), „A.B.C.” (Spania; este semnalat textul referitor la *Cantemir văzut de G. Uscătescu*), „El. Moudjahid” (Algeria). ■ În *București – Evenimentul zilei*, printre altele, citim nota *Ovid Densusianu celebrat de Academia Română*, notă semnată de M. Teodorian: „Într-o sesiune jubiliară, Academia R.S. România a celebrat, recent, la București, centenarul nașterii unuia din membrii săi care au făcut – o întregă epocă – strălucirea înaltului for, a literelor și a culturii române; marele filolog și lingvist, creatorul școlii lingvistice de la București, folcloristul, criticul și istoricul literar, profesorul și poetul care a fost Ovid Densusianu (1873–1938). Sesiunea, organizată în colaborare cu Societatea de științe filologice, s-a bucurat de participarea unor reprezentanți de frunte al culturii române. Viața și opera lui Ovid Densusianu au fost evocate de acad. Al. Rosetti (*Ovid Densusianu*) și profesorii Boris Cazacu (*Ovid Densusianu, istoric al limbii române*), Șerban Cioculescu (*Ovid Densusianu și simbolismul francez*), Al. Niculescu (*Ovid Densusianu romanist*), I. Chițimia (*Literatura română veche în percepția lui Ovid Densusianu*)”. ■ În rubrica numită *Civilizație* citim prima parte a textului *Cultura română – sinteză europeană* de Dan Zamfirescu: „Cine vrea să înțeleagă evoluția culturii române și să stabilească locul, rolul și valoarea creațiilor românești în cadrul civilizației continentului nostru, trebuie să pornească de la realitatea formării, în Evul mediu, a două arii de cultură în Europa, a două tipuri de civilizație”. ■ În secțiunea *Cartea* Dumitru Tudor prezintă volumul *Formarea poporului român* de C. C. Giurescu (Scrisul Românesc, 1973).

16 ianuarie

- [**„Viața studentească”, nr. 3**] M. N. Rusu, în *Variante ale turnului de fildeș*, sub pretextul prezentării dramaturgului uitat Mihail Săulescu și a capodoperei sale *Săptămâna luminată*, înfierează obiceiul devenit deja practică al unor comentatori de tipul Elena Gronov-Marinescu care preiau *tale-quala* date biografice fundamentale (cu tot cortegiul lor de erori din ediția Eugen Jelebeanu din 1947 despre Săulescu, erori comentate și îndreptate între timp de Rusu

și alții), dar și afirmații ale altora – chiar ale lui Rusu, din articole mai recente despre subiect (în privința piesei inedite a lui Săulescu, *În fața mării*). „*Noul turn de fildeș*” înseamnă, deci, „pe de o parte, însușirea fără a indica sursa unor contribuții de istorie literară, ce nu-ți aparțin, pe de altă parte colportarea unor erori istoriografice de mult rezolvate, rezultate din ignorarea voită sau nevoită a surselor cele mai recente”.

17 ianuarie

● [„**Munca**”, nr. 8136] În *Carnet Cultural - Teatru T.V.*, Aurel Bădescu publică o cronică dramatică a piesei lui Corneliu Leu, *Femeia fericită*. □ În *Carte*, Dragoș Vrânceanu prezintă *Literatorul*, „o ingenioasă colecție de texte literare de seamă, din trecut și prezent, redactată de poetul Gh. Tomozei”. ■ Tot aici, Mihai Cernat prezintă romanul lui Alexandru Ivăsiuc, *Apa*: „Deși cu vădite diferențe, atât în perspectiva narației evenimentelor, cât și în felul de realizare a viabilității personajelor, noul roman *Apa* al lui Al. Ivăsiuc nu se situează totuși în sfera aparițiilor surpriză. [...] În *Apa*, apariție indiscutabil interesantă, autorul nu renunță însă în totalitate la încercarea sa de conceptualizare a situațiilor, la plăcerea demonstrării unor teze. Nu toate evenimentele ar fi trebuit explicate, uneori puterea de nuanțare și de expresivitate a sugestiei ar fi fost suficient de grăitoare”.

● [„**România liberă**”, nr. 9091] Ion Dodu Bălan prezintă volumul de publicistică al Otiliei Cazimir, *Inscripții pe marginea anilor* (Junimea, 1973): cartea „descoperă cititorului fațete noi ale Otiliei Cazimir și contribuie la o mai bună cunoaștere a epocii traversată de autoare. E păcat, însă, că îngrijitorul volumului n-a manifestat un spirit critic mai selectiv și mai exigent pentru a elimina unele articole superflue, fără idei și fără vibrație, simple fraze de circumstanță ori pomelnice de nume proprii, care chiar dacă se leagă printr-un gest festiv sau vreo urare de acela al Otiliei Cazimir, au totuși un ecou prea stins în conștiința cititorului de azi. Și antologiile se fac pentru *azi*, nu pentru *atunci*”.

● [„**Scânteia**”, nr. 9753] George Alboiu semnează *Creșterea limbii românești*: „Poezia noastră trăiește, în contemporaneitate, un moment de remarcabilă afirmare, de care fără îndoială istoria literară va profita cu prisosință. Poeții adevărați de azi au creat un distinct câmp poetic. Având conștiința unei asemenea realități poetice, suntem cu atât mai îndreptățiți să polemizăm cu zonele vulnerabile ale lirismului, cu aceea «producție» de poezie fără personalitate (dar cu însușiri cameleonice) a cărei palidă existență se impune doar prin slăbiciuni de limbă și de cultură. E timpul să observăm că epigonismul liric este departe de a fi o rară avis în unele publicații. Orice destin poetic presupune acțiunea asupra limbii. [...] Acțiunea asupra limbii este o atitudine totală, în urma unei opțiuni definitive. Nu prin supunere față de limbă sau prin abandonarea în lirismul vag se ajunge la adevărata poezie. Epigonul, poetul minor, se

va pierde întotdeauna în limbă, nu va reuși să confere limbajului liric personalitate, explicitate. Fluxul complex al limbii cu anafore la coticuri absoarbe pe înotătorii somnolenți, pe buzele cărora cuvântul adoarme. Pentru poetul autentic lumea și limba care o exprimă conviețuiesc până la identitate. Nu același lucru se întâmplă în cazul poeziei epigonice. De aici, într-un fel, imposibilitatea acțiunii acesteia din urmă asupra limbii”.

● **[„Albina”, nr. 3]** Numărul se deschide cu tableta lui Ion Bănuță despre *Lenin*, cu un motto preluat din creația lui Vl. Maiakovski. □ Citim *Fapt divers*, schiță de Ion Dianu. □ Grupaj liric semnat de Veronica Porumbacu, Vasile Dâncu (Runcu-Salvei) și Georgeta Caba.

● **[„Orizont”, nr. 3]** Cronicile literare de pe a doua pagină includ, de data aceasta, autori mai cunoscuți. Astfel, C. Ungureanu cuprinde doi poeți: pe Ovidiu Genaru cu volumul *Bucolice* (Junimea, 1973): „Printre poeții cei mai importanți ai generației sale, Ovidiu Genaru se alintă dulce într-o recentă confesiune din *Convorbiri literare* constatând că, odată cu notorietatea, etichetele critice (ironist, paseist ș.a.m.d.) l-ar fi depus deja într-o arhivă prăfuită, de unde – vai celebrilor – puține șanse de ieșire ar fi. [...] Bucolicele continuă firesc Patimile, «descripția rurală» urmând descrierii orașului de provincie. Intenția autorului va fi fost de a scrie pasteluri, reabilitând un gen uitat, după cum în cartea anterioară reabilitase un oraș uitat. Poate fi reabilitat pastelul? Sigur, că da: dacă balada a fost câțiva ani (prin Doinaș, Radu Stanca, Tudor George etc.) în vogă, de ce n-ar fi (nu la acest nivel) în vogă și pastelul?” și pe Ion Cocora cu volumul *Dezlegare de chaos* (Dacia, 1973) despre care comentează: „Nimic eminescian în a doua carte a lui Ion Cocora. *Dezlegare de chaos* leagă (în titlu) frânturi din vers din *Luceafărul*, dar poezia mizează pe alte structuri, Ion Cocora părănd azi, unul dintre puținii suprarealiști ai ultimelor generații.” ■ Eugen Dorcescu se ocupă de un „poet de autentică distincție, critic fin și pătrunzător”, și anume de Victor Felea cu volumul *Cântecul memoriei* (Dacia, 1973). ■ Marin Mincu realizează „portretul literar” al lui Mircea Ivănescu, un poet „nu mare, ci doar insolit”, care „mopetizează dramele cotidiene” și a cărui poezie „comportă o proză subțiată, dresă cu ultimele condimente poetice”; din acest portret mai spicuiem: „Un poet ciudat, de proveniență livrescă, pare a fi sentimentalul Mircea Ivănescu, a cărui scriitură se apropie de eseul liric, întrucât implică o narație (adică un adaos prozaic). E surprinzător cât de enorm a fost succesul acestui poet. Un critic reputat ca Ion Negoïtescu l-a pus alături de Bacovia; lăsând să se deducă subtextual că ar fi chiar mai mare decât acesta. La Mircea Ivănescu, cauza confuziei în judecata de valoare s-a aflat în însăși maniera lirică atât de insolită a poetului. Venit către poezie prin lecturi îndelungi, excelentul cunoscător al poeziei anglo-saxone și-a acceptat tocmai calea livrescă pentru supunerea lirismului.” (articolul *Mircea Ivănescu*, rubrica «profiluri») ■ Șt. Aug. Doinaș este prezent cu patru poeme în paginile revistei. ■ Florian Moldovan continuă, într-un alt episod, să descopere „contribuția

cărturarilor bănăţeni la înfiinţarea Academiei române”, într-un articol intitulat *Circulaţia cărţii româneşti* (II). ■ Romanul lui Mario Puzzo, *Naşul*, este publicat serial, în traducere (nesemnată)

● [„**România literară**”, nr. 3] Versuri semnează: Zaharia Stancu (*Cu o sabie nouă*), Vlaicu Bârna (*Eminescu*), Victor Felea (*Aspect al dimineţii; Să fii...; Drumuri de aer; La ce visezi?; Legendă; Labirint; Lamentaţia lui Hamlet*). □ În traducerea lui Florin Chirişescu citim două proze de Achille Campanile, laureatul premiului Viareggio 1973: *Manual de conversaţie* şi *Fuga*. □ Ion Horea realizează un scurt interviu cu Imants Ziedonis despre creaţia literară a acestui scriitor, iar alături citim *Epifanii* în traducerea lui Ion Covaci şi două poezii fără titlu, în româneşte de Ion Horea şi Lila Dolgoşeva. □ Sub titlul *Anton Alecu Ivan Ghilia* publică un fragment din romanul *Vremea demonilor*. □ Mircea Maliţa publică un studiu despre *Grigore C. Moisil*, iar alături citim textul inedit *Ştiinţa jocului nu este o joacă* şi *Odă*. □ Din ediţia bilingvă *Eminescu* par Michel Steriade, Éditions Soveja, Louvain, Belge citim poezia *La steaua* în original şi în traducere franceză, *Jusqu'à l'étoile*. ■ George Ivaşcu semnează editorialul *Marile valori*: „Am păşit pragul lui 1974 cu conştiinţa vibrând de semnificaţia multiplă a dimensiunii istorice pe care o trăim în anul celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei, prin victoria insurtecţiei naţionale antifasciste armate de la 23 August 1944. [...] Una din cuceririle fundamentale ale acestei noi istorii este *revoluţia culturală*. Prin obişnuinţă, noţiunea pare să fi devenit didactică şi de rutină publicistică. În realitate, această forţă motrice, dintre cele ştiinţific determinate ca decisive ale societăţii construite în aceste trei decenii, nu a fost pusă suficient în valoare, aşteptându-şi încă exegeţii cei mai abilitaţi, care să-i proiecteze autentica şi veritabila perspectivă pe ecranul devenirii româneşti contemporane. [...] Valorificarea lui Eminescu, în fruntea tuturor marilor noastre valori, continuă în lumina celei mai creatoare dintre revoluţii: cea socialistă şi, prin propria-i devenire, comunistă. Cu conştiinţa unanimă că, pe reliefurile culturii româneşti, cea mai înaltă culme este Eminescu – iată, desigur, cea mai deplină cheazăie că această cumpănire valorică e şi cea mai dreaptă şi cea mai încercată de perspectivă, întru strălucirea geniului naţional românesc”. ■ Alexandru Ivasiuc semnează *Valoarea ca sinteză*: „Valoarea estetică cu adevărat dominantă nu este nici o expunere, nici o reducere, ci un câmp tensionat, poate asemănător câmpului electromagnetic, o întretăiere de linii de forţă, o dilemă ascunsă sau manifestă, chinuitoare ca o rană vie, mântuită de un înalt nivel artistic. O carte mare şi mai ales o operă mare este istoria topită estetic a realelor contradicţii ale unei epoci istorice, exprimate pregnant pe câte o latură în cărţile de seamă ale contemporanilor, care o împrejmuesc”. ■ Adrian Marino scrie despre *Constante în teoria literară*: „Verificată din plin la nivel literar şi teoretic (filosofic, estetic etc.), realitatea constantelor aparţine în egală măsură şi domeniului teoretic-literar. Din punctul nostru de vedere, constanta teoretico-

literară, respectiv ideea literară – formează de fapt elementul esențial, cheia de boltă a întregului «sistem». Pentru noi, ideea literară constituie o constanță majoră într-o dublă accepție: dat teoretic-literar, obiectiv, esențial, de frecvență și semnificație universală, integrat el însuși unui «sistem», propriei noastre construcții de idei literare: fundamentarea teoretică a unei «noi» forme de critică: critica ideilor literare”. ■ În pagina numită *Din cărțile anului '73*, G. Dimisianu scrie despre „*Trei nuvele*” de Paul Georgescu: „Constatăm așadar fuzionarea mai multor atitudini în proza lui Paul Georgescu. Ea plimbă asupra realului nemiloase proiectoare analitice, este scormonitoare și sarcastică. Nu se abstrage totodată de la emoția contemplării și a reveriei nostalgice, emanații ale unor adâncuri lirice. Este o complinire care structurează original o viziune scriitoricească”. ■ Șerban Cioculescu scrie despre *B. Fundoianu în literatura noastră*. ■ În *Opinii* citim *Realismul în artă* de Ioana Pomojnicu: „Raportul dintre artă și realitate constituie una dintre problemele-cheie ale gândirii critice actuale. Judecata critică își caută puncte de sprijin în concepția despre realism a emitentului. Realismul a devenit piatra de încercare a conștiinței critice a oricărui judecător de artă. Accepțiunile arbitrare sub care apare uneori noțiunea de realism nu fac decât să submineze acel consens al adevărului spre care trebuie să ducă orice dezbateră critică, bazată pe premise unanim acceptate. Conceptul de realism îl reface pe cel de artă, o discuție nouă de aici putând să înceapă”. □ Angela Marinescu scrie *Despre lirism*: „Opera de artă, orice produs final, creat, există în viață. Moartea unește de tot viața creatorului cu lucrarea creată, prin faptul simplu că este sfârșitul vieții. Vreau să spun că, dacă în timpul vieții opera de artă, gândul pur, etc., pot fi despărțite de lume, de viață, moartea dă unitate acestei dualități aparente, unitate din care țâșnește lirismul ca apa vie de izvor”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Lovinescu, ieri și azi*, o cronică literară la două volume: □ *E. Lovinescu, interpretat de...*, studii și antologie de Florin Mihăilescu (Eminescu, 1973): „Utilă pentru cunoscător, facilitându-i accesul la texte, antologia lui Florin Mihăilescu poate deruta pe nespecialist”. □ *Vitrina cu amintiri* de Ieronim Șerbu, (C.R., 1973): „Prozator și critic (a ținut, între altele, cronică literară la «Azi», sub directoratul lui Zaharia Stancu), Ieronim Șerbu scrie o memorialistică atractivă tocmai prin amestecul de luciditate, de reticență critică și de talent portretistic și narativ. Se simte însă cum criticul și prozatorul se stânjenesc reciproc, în loc să se completeze; marile mijloace epice lipsesc deopotrivă cu paginile de judecată, adâncă și personală asupra literaturii perioadei”. ■ Citim recenzii: □ Lucian Raicu scrie despre *Clar de inimă* de Nichita Stănescu, (Junimea, 1973): „Volumul apărut în excelente condiții la Editura Junimea oferă o amplă, generoasă selecție din versurile lui Nichita Stănescu ca poet al dragostei, așadar în ipostaza sa mai puțin dificilă, mai apropiată de suflet, mai comunicativă. Un Nichita Stănescu pe dimensiuni convenabile, familiar și exuberant, predispus la confesiunea directă, ușor de asimilat”.

□ Aureliu Goci prezintă *Poet al uriașilor* de Ioanid Romanescu, (Eminescu, 1973): „Volumul de față ni se pare sub nivelul – foarte înalt – al cărților apărute în același an, *Favoare* și *Baia de nori*, deși, esențial, poetul nu a părăsit universul său distinct”. □ Valeriu Cristea semnează *Transcriere și transfigurare*, o prezentare a volumului *Pariu pe alb* de Iosif Lupulescu, (Albatros, 1973): „Ceea ce se poate reține din proza lui Iosif Lupulescu este atmosfera vieții de internat și sentimentalismul etic, bine intenționat al autorului ei.” □ George Muntean recenzează *Introducere în opera lui Gr. Alexandrescu* de Mircea Angheliescu, (Minerva, 1973): „Așa se face că volumul este reprezentativ nu numai pentru seria în care apare, ci și pentru autorul său, ajuns la maturitate și comprehensiune, la expresia limpede și pregnantă, la independență de spirit [...] și la un nivel de a înțelege literatura care constituie însemnul indubitabil al vocației”. ■ Laurențiu Ulici revine la rubrica sa cu textul *Viața la rând*, o prezentare a volumului de debut *Caractere* de Alexandru Monciu-Sudinski, (C.R., 1973): „Cartea lui Al. Monciu-Sudinski e o carte de interviuri cu oameni obișnuiți, ale căror fapte mari nu le știu decât ei și cei din jurul lor, dar a căror paternitate nu întotdeauna sunt ei primii care s-o revendice. O carte despre oameni vii”. ■ În *Apropiere de un geniu* Al. Piru notează apariția ediției bilingvă (română și franceză) de poezii de Eminescu, *Approche d'un génie* de Mihail Steriade, Éditions Soveja, 1973. ■ În *Revista revistelor* citim despre *Geo Bogza: 15 ianuarie*, o reproducere a articolului publicat în „Contemporanul” publicat la 15 ianuarie de Geo Bogza, despre Eminescu. ■ În *Viața literară* citim: □ În *Șantier* aflăm despre planurile literare la care lucrează Romulus Vulpescu, Dan Mutașcu, Dragoș Vicol, Paul B. Marian, Al. Mitru, Ioana Comșa, Mihail Șerban, Irimie Străuț, Iuliu Rațiu. □ *Comemorarea lui N. D. Cocea la Muzeul Literaturii Române*: „Luni, 14 ianuarie 1974, la sediul Muzeului Literaturii Române din str. Fundației nr. 4, «Rotonda 13» a fost dedicată lui N. D. Cocea. Personalitate tumultuoasă, unul dintre clasicii pamfletului românesc modern. N. D. Cocea a fost omagiat cu prilejul comemorării a 25 de ani de la moarte. Despre personalitatea prozatorului au vorbit: Mihai Beniuc, Scarlat Callimachi, Ion D. Gherea, Radu Popescu și Ștefan Voicu. Amfitrion a fost Șerban Cioculescu”. □ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Cu prilejul împlinirii a 124 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu, marți, 15 ianuarie 1974, au fost depuse din partea Uniunii Scriitorilor jerbe de flori la mormântul poetului de la cimitirul Bellu, ca și la monumentele din parcul Ateneului Român și din perimetrul Uniunii Scriitorilor. * La invitația Uniunii Scriitorilor din țara noastră a sosit la București scriitorul sovietic Nikolai Virta. * La Atena a fost organizată o seară culturală românească, cu participarea unor scriitori și oameni de artă greci. În prezența ministrului culturii și științei, Dimitrios Tsakonas, a unor funcționari superiori din Ministerul de Externe și Ministerul Culturii și Științei din Grecia, scriitorul K. Assimakopoulos a vorbit despre poezia românească contemporană. Mi-

nisterul Dimitrios Tsakonas s-a referit în cuvântul său la tradițiile culturale româno-elene, subliniind dorința poporului grec de a le continua și dezvolta. Ambasadorul României la Atena, Ion Brad, a mulțumit celor prezenți pentru sentimentele prietenești exprimate față de literatura și poporul român”. ■ În *Cartea străină* citim: □ În *Uluiorul Sherlock Holmes* Nicolae Balotă scrie despre creația literară a lui Conan Doyle. □ Cristian Unteanu notează apariția volumului *Făcătorii de miracole* de Romain Gary, Éd. Gallimard, 1973. ■ În *Prezențe românești* citim o notă semnată de Nicolae Nicoară: „Titlurilor din literatura română traduse până acum în limba cehă și slovacă (numărul acestora nu este deloc de neglijat) li s-au adăugat recent câteva de o deosebită importanță. Este vorba în primul rând de romanul *Șatra* de Zaharia Stancu, într-o excelentă traducere datorată Evei Strebingerova, bună cunoscătoare a limbii și literaturii române. [...] Editura «Odeon» din Praga publică romanul lui Ioan Slavici, *Mara*. Profesorul J. S. Kvapil, care semnează versiunea cehă a lucrării, este în același timp și semnatarul postfeței intitulată *Ioan Slavici, precursor al realismului românesc*. [...] Suplimentul literar al ziarului «Rudé Právo» a publicat recent, în traducerea lui Karel Pat'ha, nuvela *Revoltă în port* de Alexandru Sahia și un fragment din *Prietenul meu Adam* de Francisc Munteanu, sub titlul *August roșu*. La Bratislava, Editura «Smena» a publicat volumul *Chimonoul înstelat* de Victor Eftimiu, în traducerea Milotei Bogonova. Tot ea semnează și versiunea slovacă a povestirii *Balerina singuratică* de Vasile Rebreaanu”. □ În *Prezențe...* mai aflăm: „*Dicționarul de idei literare*, I, al criticului Adrian Marino formează obiectul unei note în binecunoscuta revistă franceză, condusă de criticul Maurice Nadeau, «La Quinzaine Littéraire», în nr. 177, din 16–31 decembrie 1973, p. 16 [...]”, după care urmează traducerea unui citat din nota respectivă. ■ Despre *Viața literară la Madrid* scrie Darie Novăceanu, în textul intitulat *Cărți, scriitori, premii...*

● [„**Tribuna**”, nr. 3] Redarea unei poezii de Ioan Alexandru. □ Secțiunea *Actualitatea literară* – despre *O singură carte*: Ion Vlad recenzează operele *Desculț*, *Rădăcinile sunt amare*, *Dinamită*, *Răsare soarele* de Zaharia Stancu, opinând că amintirea, dimensiunea tragică și memoria sunt coordonatele principale ale artei scrierilor acestui autor, care îndeplinește rolul de „povestitor” care evocă, așadar lumi ale familiei, dominate de ceremonial și de eveniment. □ *Reviste*: Vasile Sălăjan despre *România literară*. □ *Geometrii imaginare*: Liviu Petrescu despre romanul lui Al. Ivăsiuc, *Apa*. „Apa nu este nimic altceva decât o metaforă a vitalului”, element pus în legătură cu tema asasinării unui muncitor ceferist, opinia despre operă fiind una ambivalentă, căci „apa vădește o oarecare nesiguranță de concepție; romanul este străucitor, dar numai pe fragmente.” □ *Literatura*: poezii de Pavel Bellu, Ion Negoïtescu, Maria Mărgăianu, Emil Ciuraru, Gheorghe Chivu, Ion Sângereanu. □ Fragment din romanul *Vremea demonilor* de Alecu Ivan Ghilia: *Anton (În amintirea lui moș Fănică)* și o povestire de Vasile Sălăjan, *Tutunul altora*. □ Mircea Popa sem-

nează un articol intitulat *Nicolae Iorga – exeget eminescian* („Eminescu – spunea Iorga – e sinteza sufletului românesc din vremea netulbure. Sinteza științei, cugetării, simțirii și instinctului acestui neam”), iar Vasile Muscă – *Pe marginea filosofiei eminesciene* (este menționată baza schopenhaueriană pe care se întemeiază filosofia lui M. Eminescu), Aurel Sasu (*Eminescu și «Societatea pentru fond de teatru român»*), Mircea Vaida, *De la Eminescu la Blaga*: „Evoluția de la Eminescu la Blaga s-ar fi realizat nu în forța metaforei, ci în clarificarea conștiinței «metafizice» (termenul vizează o realitate lirică)”, Zbigniew Szuperski despre *Poezia lui Eminescu în Polonia*, articol scris de Kazimierz Czachowski în ziarul cracovian „Czas”, nr. 66 din 17 martie 1933. De asemenea, „primele traduceri postbelice din poezia lui Eminescu aparțin cunoscutei și apreciatei poete Kazimiera Iłakowiczówna, care s-a interesat de poezia românească în perioada refugiului în România din timpul ultimului război”; fragment în română de Teofil Răchițeanu și Maria Begru din Rosa del Conte, *Eminescu o dell'assoluto* – „viziune ciclică ce-l va ține pe Eminescu dincolo de orice conciliere posibilă”.

18 ianuarie

• [„Munca”, nr. 8137] În *Filigran* Gheorghe Tomozei semnează *Litere de ger*. □ La rubrica *Punct*, cu titlul *Spectatorul de teatru așteaptă gând și cuvânt adevărat*, revista publică un scurt interviu cu Mircea Radu Iacoban. Acesta răspunde la întrebări legate de activitatea sa de dramaturg, vorbește despre activitatea sa ca director al editurii Junimea, precum și despre volumul său de însemnări de călătorie *Din Azore în Antile*.

• [„Scânteia”, nr. 9754] Din *Carnet cultural* aflăm: *Casa muzeu „Mihai Eminescu” în restaurare*: „La casa memorială Mihai Eminescu din Ipotești – ne-a spus tovarășul profesor Ioan Costaș, președintele Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Botoșani – au început lucrările de restaurare. Am pornit de la tipul casei Eminovici și intenția noastră este să reconstituim acest tip. Lucrarea se desfășoară sub controlul direcției monumentelor istorice. – *Ce va putea vedea vizitatorul în noua casă Mihai Eminescu?* – Vrem ca vizitatorul ce vine la Ipotești să fie introdus atât în atmosfera de familie cât și în universul creației poetului. Una din camere, pe baza detaliilor din lucrarea lui George Călinescu *Viața lui Mihai Eminescu*, va reconstitui atmosfera salonului familiei Eminovici, iar alta – odaia de dormit. A treia cameră va ilustra, prin exponatele sale, două idei: că Ipoteștii sunt locul copilăriei poetului, că aceste locuri au constituit o puternică sursă de inspirație. Holul casei va fi rezervat organizării unor expoziții. Reconstrucția casei va fi terminată în mai–iunie 1974. Casa-muzeu va avea o cu totul altă înfățișare decât până acum, iar exponatele vor fi mult mai diverse”.

• [„Contemporanul”, nr. 4] Cu prilejul unei comemorări, Constantin Coșman semnează textul *Lenin și tradiția culturii*: „Lenin a fost un geniu al

acțiunii, dar și un om al studiului, exemplar. A cultivat filosofia și științele – cele politice mai ales. A reflectat totdeauna cu profunzime și cu plăcere asupra culturii. A iubit artele și literatura mai mult decât timpul i-a îngăduit să se bucure de ele. Odată, pribeag cum a fost o bună parte a vieții, Lenin a rămas peste noapte în casa unui cunoscut, unde a găsit o întreagă colecție dintr-o celebră, pe atunci, ediție de artă”. ■ În cadrul rubricii intitulată *Cartea străină*, Alexandru Balaci semnaleză apariția traducerii cărții lui Gaëtan Picon, *Scriitorul și umbra lui*: „Cu azeziune flexibilă la modernitatea afirmațiilor criticului francez, Mircea Martin a scris o lucidă prefață. Iar Viorel Grecu a tradus, atent la nuanțe (uneori inovând lexicul – «verslibrism» de ex.) un text incadescent prin fervoarea participării la un argument în jurul căruia, de atâtea secole, se încrucișează liniile de forță ale rațiunii, dar și ale sentimentului”. ■ Continuând studiul despre *Proza lui D. R. Popescu*, Laurențiu Ulici observă: „Atitudinea morală a scriitorului e pusă cu subtilitate în evidență prin apelul la alegorie: interesant este că alegoricul, în cazul său, variază între expresia pur simbolică, asimilabilă, prin bizareria epicului... și expresia de factură descriptiv-realistă, prin calitatea epicului de a fi complementar realității. [...] Cât despre dominația lirismului în romanele lui D. R. Popescu, aceasta mi se pare a fi în bună măsură o invenție a criticii. Lirism există, dar este lirismul propriu alegoriei. Nu întâmplător capitolul cel mai puțin liric, chiar și în expresie, din *Vânătoarea regală* este *Două sute de ardei*, ultimul capitol al romanului și cel mai puțin alegoric. Este capitolul în care problema adevărului și a responsabilității este pusă de-a dreptul în termenii moralei, ai logicii și ai istoriei, cu minimum de redundanță a ficțiunii”. ■ De cartea lui Dan Hăulică se ocupă Valeriu Râpeanu: „*Geografiile spirituale* ale lui Dan Hăulică reprezintă nu numai prilejul cunoașterii, trăirii și retrăirii unor fenomene artistice, nu numai călătorie imaginară prin locuri pe care acest critic dotat cu darul de a recrea lumea al unui artist, ni le face familiare, ea ne oferă prilejul să luăm cunoștință de meditațiile asupra fenomenelor vieții spirituale de ieri și de astăzi ale uneia din cele mai acute și subtile conștiințe ale culturii românești contemporane, ale celui care reprezintă într-adevăr spiritul ei modern și întruchipează aspirația ei spre rigoare și armonie”. ■ Marin Sorescu realizează *Dialog într-un act cu Max Frisch*: „– *Vă considerați mai mult dramaturg ori în primul rând prozator?* – De șase ani n-am mai scris teatru. Nu pot să spun că sunt însă numai prozator. De la o vreme, teatrul a început să mă obosească. Acum sunt foarte prins cu proza, într-adevăr. Îmi place foarte mult jurnalul literar, care îți oferă posibilitatea de a comunica direct, dacă nu cu cititorii, cel puțin cu tine însuși. E un mod de eliberare. – *Vi se întâmplă să găsiți contradicții între ce ați crezut și ați scris cu ani în urmă și părerile dumneavoastră mai recente?* – Oho, des-tule. – *Și ce faceți?* – Mă mir. Dau din umeri. Jurnalul l-am început din rațiuni practice. N-aveam timp să scriu lung, detaliat. Profesiunea mea de bază (sunt arhitect) nu-mi lăsa în acea vreme decât foarte puține momente pentru ambiții-

le mele literare. Trebuia să notez în fugă, pe genunchi, cum se spune, anumite gânduri. – *Dați-mi voie. Jurnalul intim al lui Tolstoi e la fel de interesant ca și literatura sa. Din multe puncte de vedere, poate chiar mai interesant. Autorul Învierii își nota cu precizie toate evenimentele mari și mici ale vieții, uneori cu patima autoflagelării parcă. Nu ezita să treacă acolo scăderile, greșelile sale, crizele, frământările de conștiință. Jurnalul lui Tolstoi e – nu fac un paradox – dostoievskian. Această formă intimă nu cumva reprezintă forma cea mai autentică și mai tare, care se poate face azi?... –* Discuția pe această temă poate fi foarte lungă. – *Ce autor a jucat un rol important în stimularea dumneavoastră ca dramaturg? –* Brecht. Am fost în bune relații cu el. În 1948 se întorsese din Statele Unite și s-a instalat pentru doi ani la Zürich. Ne vedeam des și-i arătam ce-am scris. Era foarte prietenos cu noi, cu tinerii. Discutam despre teatru și, în general, despre literatură... Deși pasiunea mea pentru dramaturgie era mai veche, în acea perioadă însă, m-am simțit stimulat și de mediu să scriu piese. – *Credeți că scriitorul poate schimba ceva? –* Nu cred. Dar, în orice caz, e obligat de conștiință să ia atitudine împotriva nedreptății, a violenței, a stagnării. Depinde și de locul unde te afli. Eu trăind aici, în capitalism, datoria mea e de-a critica această societate. Dacă aș trăi în altă parte, aș încerca s-o critic constructiv, în măsura posibilităților și-a puterii mele de înțelegere”.

● [„Cronica”, nr. 3] Editorialul *Lenin* este semnat Cronica: „Istoria a confirmat adevărul ideilor leniniste, capacitatea lor de a deveni principii active ale transformării societății. Organizator cu o neobosită putere de muncă, Lenin s-a aflat în fruntea luptei proletariatului pentru cucerirea puterii și la conducerea primului stat socialist din lume, care și-a verificat trăinicia în încercările războiului civil și ale celui de al doilea război mondial. Astăzi socialismul a devenit un sistem mondial, mutațiile ample produse în lumea contemporană dezvăluie o amploare fără precedent a mișcărilor de eliberare națională și socială, odiosul jug colonial a fost practic sfărâmat. Ritmul dinamic al transformărilor impune în continuare soluționarea tuturor problemelor în mod creator, plecând de la datele realității, prin evitarea oricărei tendințe de canonizare a tezelor marxiste”. ■ Ernest Stere scrie despre *Artă și morală*: „A devenit însă din ce în ce mai evident, că arta nu poate fi redusă la semnificația unui simplu joc. Pentru ca ea să-și facă apariția, sunt necesare anumite raporturi, pe care jocul nu le cunoaște, între eu și lucruri, și prin intermediul acestora între eu și societate. Jocul poate înceta fără a lăsa urme; dar fantezia nu devine artă decât dacă spontaneitatea se adaugă productivității umane. E o condiție care ține de însăși natura intelectului uman; căci exercițiul acestuia, în orice direcție ar avea loc, nu poate fi redus la înțelesul unei elegante, formale, sau sublime ineficacități. El presupune în chip necesar participarea la o filosofie a acțiunii, concretizate în rezultatele tangibile pe care le poate obține pe planul vieții morale și materiale. Descartes a înțeles bine acest lucru, gândind că înțelepciunea nu constă într-o contemplație indiferentă, a lumii înconjurătoare, ci într-o generozitate

activă, venind în folosul vieții, intensificându-i pulsația intimă, sporind capacitatea de simpatie și puterea omului asupra naturii”. ■ Liviu Leonte scrie cronică literară la *Sâmbătă la Veritas* de Mircea Radu Iacoban: „*Sâmbătă la Veritas* e piesa cea mai echilibrată și mai armonioasă a lui Mircea Radu Iacoban. Lipsită de elemente spectaculoase ea câștigă printr-un spor de adâncime psihologică și o poezie discretă a trecerii timpului. Personajele sunt și ele greu de împărțit în bune și rele, fiecare cu luminile și umbrele sale, într-un amestec indefinibil și care, cu un termen pretențios, este numit adevărul vieții. Piesa trăiește prin succesiunea unor scene cu o relativă independență în care replicile au valoare contrapunctică, ilustrând legăturile afective ale eroilor sau neputința lor de a comunica”. ■ În *Fragmentarium* Const. Ciopraga publică a doua parte din *Recitind proza lui M. Blecher*. ■ În pagina numită *Anul XXX* Aurel Leon publică *Marea familie*: „Având prilejul să însoțesc în diferite deplasări pe teren o seamă de conducători politici și administrativi, să le ascult discuțiile și să le notez unele gânduri; stând de vorbă la locul de muncă ori în cercul cald al familiei cu oameni de diferite vârste și cele mai variate profesii, am reținut cu interes variatele sensuri pe care le poate căpăta, în diverse contexte, un termen atât de uzual cum ar fi, de pildă, *familia noastră*”. ■ Magda Ursache scrie despre romanul *Alergie* de Genoveva Logan: „Ceea ce constituie reușita romanului este operația deloc ușoară, în pasajele unde nu se face risipă de cuvinte, de a privi același personaj din exterior și din interiorul acestuia, deslușind pentru cititor rezolvarea tensionată a unui destin prin descoperirea punctului magic unde idealul se întâlnește cu viața reală”. ■ Al. I. Friduș semnează *Dialectica unor raporturi estetice*: „Că se poate vorbi de o realitate autonomă a operei de artă, care, odată realizată, se însușește realității ontice anterioare respectivului gest creator, aceasta nu este decât o confirmare a dialecticii oricărui proces creator, aflat în mare la baza întregii culturi și civilizații umane. Evident, un studiu al socialului în artă de abia de la acest punct ar putea fi întreprins. Și tocmai o atentă considerare a raportului particular-general ar putea explica amintita consubstanțialitate a universalității și istoricității artei, problema raportului artă-public, a reflexului problematicei sociale în artă etc. Important ar fi, oricum, faptul că s-ar depăși impasul falsei eterogenii artă-societate, eteronomiei – ca simplă intersectare de sfere decupate în vid – estetic, social, politic, juridic etc. – opunându-i-se într-o creatoare negare, dialectica raportului artă-societate, văzut ca sfere ce se includ reciproc, arta fiind în cuprinsul socialului, ca expresie particulară a conștiinței sociale, iar socialul regăsindu-se reflectat, în ceea ce are definitoriu, în cele mai reprezentative opere de artă – toate axate pe ambițioasa traiectorie a unui superb gest integrator, de o tot mai profundă exprimare, cunoaștere și particulară afirmare umană”. ■ George Popa face o comparație dintre *Luceafărul și Lohengrin*: „În adevăr, la o mai atentă privire reiese ușor în evidență că ceea ce apropie Luceafărul de Lohengrin este numai postulatul imposibilității unirii între două

ființe de naturi diferite, – una pământescă, iar cealaltă cerească. Dincolo de această unică similitudine încep însă divergențele care înscriu două sfere de concepție uneori diametral opuse”. ■ Emil Manu scrie despre poezia lui Eugen Barbu: „Singurul volum de versuri tipărit de Eugen Barbu (*Osânda soarelui*) are în permanență neșansa să fie caracterizat ca un «violon d'Ingres», ca o frivolitate, ca o evaziune sau ca un joc liric al unui mare prozator. La apariție volumul a fost prea puțin comentat și anexat activității epice, suspendat de un subțire diletantism (în sensul bun al cuvântului); ori poezia e prin natura ei un diletantism de ordin superior, altfel ar deveni o specialitate și s-ar învăța în școli. [...] O melancolie a unei mitologii erotice, poezia lui Eugen Barbu rămâne un subsidiar, răzbunându-se ca gest în marile sale romane-poeme, romane-basme, romane-mituri pe care, citindu-le te convingi că sub zidurile lor a murit un poet”. ■ Al. Zub publică *La izvoarele Dunării – elogiul lui Cantemir*: „De curând a avut loc la Schauinsland, în Pădurea Neagră, aproape de Freiburg și de locul unde se înfiripă bătrânul fluviu care împletește inextricabil milenara istorie a unor popoare de veche civilizație, o remarcabilă reuniune științifică, dedicată lui Dimitrie Cantemir, întâiul cărturar român căruia i-a fost dat să fie ales, îndată după fondarea ei, membru al Academiei din Berlin. Manifestările comemorative consacrate anul trecut în numeroase centre de cultură din lume s-au încheiat astfel cu o prestigioasă întâlnire internațională, organizată de Societatea «Mihai Eminescu» de pe lângă Seminarul de romanistică de la Universitatea din Freiburg, întâlnire la care au luat parte profesori și literați cu renume, alături de tineri cercetători și de studenți ce se inițiază în problemele limbii și culturii românești. Este al XII-lea colocviu pe care Societatea «Mihai Eminescu» l-a patronat, cu generoasă ospitalitate iar comunicările urmează să alcătuiască, dincolo de rațiunile festive, al doilea tom din noua serie a «Dacoromaniei» care se tipărește la Freiburg sub redacția prof. Paul Miron”. Aici s-a decis că tema colocviului următor va fi *Istoria și civilizația Maramureșului* și că acest al XIII-lea colocviu va avea loc în România. ■ Georgeta Loghin scrie despre *Orizont comparatist '73*, ocupându-se de □ *Aspecte naționale ale curentelor literare internaționale* de Al. Dima: „Propunând o serie de criterii obiective și definirea raportului național-internațional – momentul de apariție al unui curent literar, durata curentului european în literaturile naționale și momentul final al evoluției curentului, implicat în durată – autorul le aplică creator, precizând conform acestor criterii momentul pătrunderii Renașterii și iluminismului la noi și dăinuirea lor, începutul preromantismului și romantismului românesc și durata acestuia din urmă. Se subliniază, de asemenea, referitor la căile de penetrație a curentelor, însemnătatea «agenților intermediari», prin care se propagă la noi umanismul și iluminismul după cum, în mod necesar și pertinent, sunt relevate anume aspecte ale conținutului relațiilor literaturii romane din perioadele amintite cu curentele internaționale. [...] Studiul apare astfel o exemplară ilustrare sintetică a unor linii de dezvoltare a compa-

ratismului actual, care urmărește tot mai mult a distinge nu numai ceea ce primește o literatură națională ci și ceea ce este ea însăși și poate adăuga experienței universale”. □ *Valori și echivalențe umanistice* de Zoe Dumitrescu-Bușulenga: „Revelatoare este desprinderea din ansamblul sintetic al umanismului românesc a unor trăsături care-l particularizează în cadrul Renașterii europene și adaugă totodată umanismului universal o dimensiune a noastră. Romanticismul și realismul românesc sunt văzute atât ca fenomene ale literaturii române cât și ca răsfrângeri naționale ale curentelor internaționale”. □ *Omissionea elocventă* de Vera Călin: „Cu o viziune cuprinzătoare, evitând cercetările unilaterale, Vera Călin racordează permanent constatările din domeniul stilului, – ca «reducția» flaubertiană, de exemplu, sau eludarea expresivă kafkiană ori beckettiană – la mutațiile din alte planuri ale operei, ca și la contextul material și spiritual al epocii. Se realizează astfel un studiu relațional, de interdependență dialectică, ce explică izvoarele transformărilor, schimbarea tendințelor, devenirea din sânul oricărui proces avut în vedere”. □ *Puncte cardinale europene* de Alexandru Philippide și *Studii de literatură universală* de Vladimir Streinu: „Deși scrierile ce le compun sunt antologii ale unor cercetări mai vechi sau mai noi (unele prinse chiar în alte volume) apariția lor în ansambluri compacte este un act de interes crescând pentru readucerea în prim plan a preocupărilor care au consolidat prestigios tradiția cercetărilor de literatură universală și comparată și au adâncit procesul de continuitate sau, în fine, au contribuit prin valențe multiple la revirimentul comparatismului românesc din ultimul deceniu”. ■ În *File de arhivă* Ion Munteanu scrie despre *Locotenentul Mihail Kogălniceanu*. ■ Florin Gheorghiu trimite publicației *Și eu l-am cunoscut pe I. L. Caragiale*, un fragment dintr-un caiet de amintiri scris de tatăl său, V. A. Gheorghiu. ■ Din *Moment* reținem: □ *Permanența tradiției*: „O importantă contribuție la discuțiile despre tradiție o aduce Al. Dima în unul din numerele recente ale «Scânteii». Succinta trecere în revista a momentelor culminante din istoria afirmării și a negării tradiției, luminează pozițiile actuale, judicios stabilite, în funcție de dialectica marxistă. Convingător, teoreticianul român argumentează în sensul sintezelor la nivelul fiecărui moment istoric, între tradiție și inovație, dovedind că, în acest sens, orientativă rămâne nu atât definiția statică a tradiției sau a modalităților ei de transmitere, ci «doctrina ce derivă din conceptul de tradiție». În felul acesta excesele unilateralității pot fi evitate, iar continuitatea valorilor ce definesc o cultură națională, mai ales în spiritul și la nivelul superior al umanismului socialist se afirmă ca o componentă de seamă a celei mai avansate spiritualități, proprie contemporaneității socialiste”. □ *Birlic, dom'le!*: „În *Albumul duminical*, în care ea, cu bucle, cu bucle, se alintă ca acum douăzeci de ani, a apărut dintr-o dată Birlic: Ionescu, Ionescu, striga el de după ușă, cu vocea lui voalată și unică, Ionescu, Ionescu, bătea el în ușă cu frică și cu politețe. I se deschidea, Ionescu se ridica hirsut de la masa de scris, dintre piese de teatru, și îi deschidea, Birlic intra valsând

moale din încheieturi și se interesa de soarta piesei la care cică lucra Ionescu. Birlic era, parcă, nu știu cum, un fel de șpițer din Folticeni, din centru, (sau de la Dorohoi), și se așeza odolean în fotoliu. Apoi istoria asta hazoaso-stranie se repeta. Se auzea iar Ionescu, Ionescu, striga iar Birlic, un alt Birlic, cu ochelari și cu țcălie, un fel de falansterist maniac, care intra și se așeza lângă primul, apoi intra al treilea Birlic, un conu Leonida, cam zburlit, care se așeza lângă ceilalți doi, privindu-i rotund. Și s-ar fi putut merge așa, cu istorioara hazoaso-stranie până la infinit, dacă însuși Eugen Ionescu nu s-ar fi întors către noi și nu ne-ar fi spus că restul îl putem, *ad libitum*, hotărî noi. Iată, părea să spună autorul *Rinocerilor*, așa poate arăta o *opera aperta*... Ce reconfortantă reîntâlnire, duminică, cu nemuritorul Birlic. Și unde: într-o scenetă a celuiilalt nemuritor, Eugen Ionescu”. □ *Arthur Miller și teatrul mic*: „Cu o distribuție de autoritate, Teatrul Mic din București întreprinde un turneu cu drama lui Arthur Miller, *După cădere*. E un spectacol de succes, o radiografie realizată cu mijloacele atât de specifice dramaturgului american în conștiința unui deceniu dens, problematic tulburător. Dincolo de eventualele interpretări și referiri autobiografice, dincolo de latura senzațională obținută din relevarea «cultului vedetei», *După cădere* generalizează unele dintre adevărurile acute de viață ale unei societăți contradictorii”. □ *O antologie a liricii românești*: „În prestigioasa editură Ph. Reclam din Stuttgart a apărut într-o primă ediție bilingvă o antologie de poezie contemporană românească. Aceasta însumează 132 de pagini și se încadrează în seria antologiilor din lirica universală publicată la editura Reclam. După antologia publicată de Zoltán Franyó, la Viena, (cu poeți români, de la Văcărești încoace) aceasta este a doua lucrare care vine să prezinte cititorilor germani fenomenul liric românesc”. □ *Salut „Familiei”*: „Revista «Familia» a devenit centenară (ca număr de apariții), bineînțeles, rezumându-ne la noua sa serie. Nu-i puțin lucru ca, în cele 100 de luni de când însoțește calendarul muncii și al entuziasmului creator al României socialiste, o publicație să dovedească mereu ținută, profunzime, consecvență în afirmarea valorilor de astăzi și de totdeauna ale nației”. □ *Eveniment editorial*: „Editura Univers și-a făcut o tradiție din a publica în condiții grafice excelente traduceri din opere reprezentative ale literaturii universale. În anul 1968 ni s-a oferit *Florile răului* de Ch. Baudelaire (ediție alcătuită de Geo Dumitrescu, introducere și cronologie de Vladimir Streinu), texte bilingve, cu includerea tuturor variantelor românești, volum apreciat pozitiv de André Malraux. De curând, și într-o ținută grafică impecabilă (autor: Vasile Socoliuc), Editura Univers ne-a oferit un Stendhal în opere capitale (studiu introductiv de Tudor Olteanu). Ediția apare în două volume și cuprinde toate romanele și majoritatea nuvelor, textele fiind tipărite în ordine cronologică. Editorii români au apelat la ediția franceză apărută la Paris în 1932. Se publică pentru prima dată în tălmăcire românească romanele *Armance* și *Lamie!*”. □ *Concurs literar*: „Consiliul Național al Organizației pionierilor, Editura «Ion Creangă» și Teatrul pentru copii «Ion

Creangă» organizează un concurs «Cea mai bună piesă de teatru pentru copii», în cinstea celei de a XXX-a aniversări a insurecției naționale antifasciste. Concursul este deschis participării tuturor scriitorilor membri și nemembri ai Uniunii Scriitorilor. Prin mesajele adresate copiilor de diferite categorii de vârstă, piesele de teatru vor trebui să aibă un pronunțat caracter educativ, pentru a contribui la formarea și dezvoltarea celor mai nobile trăsături morale, la cultivarea dragostei pentru muncă, – în spiritul eticii și echității socialiste, în spiritul patriotismului socialist. Se recomandă autorilor ca în lucrările prezentate în concurs să realizeze personaje care pot fi interpretate de către actorii profesioniști, iar lucrările să nu depășească 60 pagini dactilografiate. Se primesc lucrări scrise în limba română și limbile naționalităților conlocuitoare. Lucrările selectate de către juriu vor beneficia de următoarele recompense: a) premii acordate de către Consiliul Național al Organizației Pionierilor din R.S.R. după cum urmează: premiul I lei 10.000; premiul II lei 7.500; premiul III lei 5.000; 3 mențiuni a câte 2.000 lei fiecare. Piesele premiate vor fi publicate de către Editura «Ion Creangă», iar cele adecvate profilului artistic al Teatrului pentru copii «Ion Creangă» vor fi înscrise, cu prioritate, în repertoriile stagiunilor următoare ale acestuia, achiziționate și recomandate celorlalte teatre din țară. Autorii vor trimite lucrările în 3 exemplare pe adresa Teatrul pentru copii «Ion Creangă» str. Pictor Verona nr. 15, sector X, București – cu mențiunea: pentru concursul de creație „Cea mai bună piesa de teatru pentru copii». Lucrările, purtând un motto vor fi însoțite de un plic închis purtând același motto, care va conține numele și adresa autorului. Termenul de predare al lucrărilor este 15 iunie 1974”. ■ În rubrica *Glob* Radu Simionescu publică *Rin: S.O.S. și apă de băut îmbuteliată*. ■ N. Nicoară scrie textul omagial *În sandale de aur...: „Desculț a împlinit douăzeci și cinci de ani de la apariție și de când Darie și-a început marea sa aventură literară în jurul lumii. [...] Dacă până de curând se spunea că Zaharia Stancu este cel mai tradus dintre scriitorii români peste hotare, astăzi se poate afirma, și statisticile din «Index Translationum» (prestigioasă publicație a UNESCO) va susține cu cifre afirmația că Zaharia Stancu este unul dintre cei mai traduși scriitori ai lumii contemporane. În afară de *Desculț* și celelalte lucrări ale creatorului lui Darie, au văzut lumina tiparului în edituri de prestigiu din străinătate. *Pădurea nebună* a apărut sub titlul *Uruma, fiica tătarului* în 8 țări, *Jocul cu moartea* în 10 țări, *Șatra* în 6 țări. În afara acestora, Zaharia Stancu este prezent în toate marile antologii și culegeri dedicate în străinătate prozei și poeziei românești”*. ■ C. Isac realizează o convorbire cu dramaturgul iugoslav Derviš Sušić despre *Teatru și istorie: „– Ce loc atribuie teatrului în viața socială de astăzi? – Eu trebuie să arăt oamenilor cum să trăiască. De aceea, după părerea mea, piesa include limpezimea expresiei printre calitățile obligatorii. Estetica dramaturgiei înglobează și etica pe care o slujește scriitorul. A fi înțeles și crezut de spectatori este primul și cel mai important criteriu de autentificare a autorului de teatru”*. ■ Versuri sem-

nează: Gheorghe Simon (*se cere un imn; alba memorie; copilăria din sânge*), Paul Sîn-Petru (*drum românesc; poarta*), Ion Hurjui (*prefață; cadența pașilor; fereastra; să fi fost împreună*). □ Din proză citim *Anii ni se pierd ca un sunet* de Dan Mutașcu, un fragment din romanul *Vârcolacii*. □ Marin Sorescu traduce *Trei poeți din R.F.G.: Walter Höllerer (Cântec de leagăn pentru floriant contra înverșunării de a cânta)*, Rolf Haufs (*vreme urâtă; despre prezență*), Gerald Bisinger (*după iarna aceasta lungă; iulie 70; poem în proză*).

● **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 163]** *Aventura limbii române* se oprește la *Istoria literaturii române vechi* de Nicolae Cartoian care „pre mulți i-au hrănit”. ■ M. Emilian, o cronică literară ce comentează volumul lui Șerban Cioculescu, *Itinerar critic* – cuprinzând „o suită de prezențe hebdomadare, amplificate și organizate în ordine cronologică [...] din prezența săptămânală a lui Șerban Cioculescu în presa noastră, ce ne prilejuiește contactul cu unul din cei mai spirituali critici contemporani și în același timp cu istoricul literar la care verva îmblânzește rigorile profesionale”. „Critica literară practică de Șerban Cioculescu este o necesitate profesională, concepută ca o cronică de spectacol spiritual, ascunzând în permanență postura unui autor epic trădat. Pentru generațiile de după el, Șerban Cioculescu a contat de la început ca un maestru de la care criticii au învățat să nu fugă de biografie și să prețuiască maliția ridicată la rangul artei. În tripleta de aur a criticii interbelice și contemporane (cu Tudor Vianu și Vladimir Streinu), Șerban Cioculescu este personajul cel mai dinamic, cu o dialectică incomparabilă a verbului, cu o luciditate îmblânzită de comparații și metafore mobile.” □ Poemul *Iarnă* de Ioan Alexandru. □ Romul Munteanu analizează literatură străină de șoc. □ Dinu Săraru urmărește piesa *Paradisul* de Horia Lovinescu la Teatrul Notara. □ D. Mutașcu în *Expresia puternică și obsesia ei* propune volumul *Poet al uriașilor* de Ioanid Romanescu. ■ Eugen Barbu publică un demolator *drept la replică, Critica cu scufă de noapte*, refuzat de ziarul „Munca”, ținta fiind „spadasinul” Camil Baltazar, ale cărui note nesemnate din ziarul cu pricina vizau de mai multe ori revista „Săptămâna”, cât și pe alți confrăți literari: „Acerbul critic literar, după ce, din mers, îi bate la popou pe Gh. Tomozei și pe sărăcuțul de Fănuș, trece și la jughinirea lui Cioculescu, care este acuzat că nu scrie decât despre autori decedați. Adică ar fi un fel de cioclu literar... După această trecere în revistă, din care scapă cu viață doar Crohmălniceanu, Camil Baltazar trece la tăierea pruncilor. Irodul literelor române trage cu dezinvoltură în critici mai tineri decât domnia sa pe care îi acuză de nepricepere, de oportunism, de promovare cu ajutorul relațiilor. În privința relațiilor, n-aș vrea să îi aducem aminte lui Camil Baltazar cum își publică volumele. Mai trist în această operație de denigrare a poeziei și criticii tinere e faptul că dincolo de rândurile numeroase găzduite de ziarul «Munca» răzbate o cruntă invidie. Iritat de lungă tăcere a revistelor literare în ceea ce-l privește, domnia sa, înarmat cu rețete despre limpezirea poeziei, critica de atitudine și alte asemenea lucruri –

care sunt necesare în fond – face un adevărat proces unor tineri scriitori pe care, bănuiesc, nu i-a citit vreodată (Adrian Beldeanu, Maria-Luiza Cristescu)... cerându-se pur și simplu *interzicerea lor*. Metoda mi se pare binecunoscută, amintind de triste vremuri, și dacă nu aș fi observat aceeași recrudescență a unor acțiuni de mână forte și în revista «Luceafărul», unde secția de critică întreprinde adevărate vânători în rândul scriitorilor tineri, nu aș fi intervenit. Rând pe rând, «Luceafărul» a desființat cărți sau articole semnate de un Radu Enescu (care nu mai e atât de tânăr), Virgil Ardeleanu, Mihai Drăgan, Grigurcu și alții. Ivindu-se un secundant al unor opinii din «Luceafărul» în persoana proaspătului Camil Baltazar și operația părându-mi-se suspectă (nu vreau să spun mai multe, dacă va fi cazul o voi face cu detalii), toate aceste atacuri la adresa celor care semnează în revista «Săptămâna» sub diferite pretexte încep să deranjeze. Nu felicităm ziarul «Munca» pentru angajarea unor astfel de forțe critice ostenite și aflate în stare de pensionare. S-auzim de bine!».

19 ianuarie

• [„**Munca**”, nr. 8138] În *Literatură - Critică - Artă*, cu subtitlul *Din activitatea cercurilor literar-artistice ale formațiilor cultural-sindicale*, apar o serie de poezii semnate printre alții, de Cornel Galben, Dan Filipescu. În *Eco-uri*, Gh. Tomozei scrie *Suflet de poet*. □ Mihail Cosma, în *Puncte de vedere*, scrie despre *Cercul literar - factor de educație cultural-artistică*.

• [„**Scânteia**”, nr. 9755] În *Carnet cultural* citim despre *Colocviu de poezie patriotică*: „La Clubul dezbaterilor de artă, care funcționează în cadrul întreprinderii mecanice Nicolina-Iași, a avut loc un colocviu despre poezia patriotică. La această manifestare au purtat un viu dialog cu muncitorii pe tema *Poezia patriotică și mesajul contemporaneității* poeziei Corneliu Sturzu și Florin Mihai Petrescu. Totodată, ei au recitat versuri din creația proprie. În continuare actorii ai Teatrului Național «Vasile Alecsandri» au citit versuri de Mihai Eminescu, Tudor Arghezi, Lucian Blaga și Nicolae Labiș”.

• [„**Flacăra**”, nr. 4] Adrian Păunescu publică poemul *Numi-vom deci uni-re ceea ce suntem azi*. □ În *Muzică*, George Stanca notează *Din culisele Festivalului Flacăra*. □ Magda Mihăilescu scrie despre premiera filmului *Capcana*, scenariul fiind semnat de Titus Popovici și Petre Sălcudeanu. □ În *Strada*, George Bălăiță publică reportajul *Oenologie*. ■ Revista reproduce fragmentul XLV din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. □ În *Buletin de știri* se anunță, într-o notiță, o *Seară culturală românească* la New York, ce a avut ca temă arta și arhitectura din Transilvania. □ În *Cronica spectacolelor*, Coman Șova realizează o cronică dramatică a piesei lui Horia Lovinescu, *Paradisul*, pusă în scenă la Teatrul Nottara.

• [„**Luceafărul**”, nr. 3] Despre *Receptarea culturii* scrie Alexandru Balaci: „În zilele noastre când ideologia și cultura influențează covârșitor întreaga societate, când unele cuceriri ale științei spațiază la dimenisuni gigantice

posibilitățile de cunoaștere ale omului, intelectualii, făuritorii culturii, au fost chemați să participe larg, să contribuie esențial la transformarea culturii într-un bun al întregului popor, pentru formarea și mlădierea omului contemporan, luminos și conștient homo faber dar și sapiens al noii vieți”. ■ Al. Tănase reflectează la *Lenin și orizonturile artei*: „Problema literaturii, arăta Lenin în articolul citat (*Organizația de partid*) nu este o chestiune individuală ci este funcție și parte a unei cauze mai generale care vizează eliberarea celor ce muncesc de asuprire și exploatare. Ca atare, munca literar artistică nu poate să fie în afara principiului conducerii de partid, ca o zonă a subiectivismului și arbitrariului”. ■ Florin Mihăilescu analizează volumul lui Horia Zilieru, *Orfeu plângând-o pe Eurydice*: „Un număr de poeme se salvează parțial prin echilibrul dintre structura interioară a lirismului specific și mijloacele expresive. [...] Încercările de a-și depăși sentimentalitatea medie care îi este proprie [...] eșuează în cele din urmă într-un hermetism manierist obnubilând esențele originare ale emoției lirice”. ■ În cadrul rubricii *Jurnal de lector*, Mircea Iorgulescu prezintă două cărți. □ Dan Culcer, *Un loc geometric* (C.R., 1973): „Neașteptată este mai ales compoziția volumului, din care puține lucruri amintesc de activitatea cronicarului: cartea cuprinde o secțiune de proze (*Un loc geometric*), una de eseuri (*Obiecte cu destinație necunoscută*) și alta de... versuri *Utopie – texte pentru o stare*. [...] *Un loc geometric* este una dintre acele cărți singulare și care singularizează: l-aș fi preferat, totuși un volum cuprinzând excelente cronici literare ale autorului”. □ George Timcu, *Tăinuitele culpe* (Junimea, 1973): „Deși autorul le consideră «nuvele», prozele lui George Timcu sunt mai degrabă niște povestiri ce trăiesc prin atmosferă și prin poezia insolitului epic sau psihologic; câteva distonează totuși”. ■ Redacția revistei inițiază rubrica *Discuții despre proză*: „După desfășurarea unui an literar, rolul tradițional al criticii este să semnaleze traseele fecunde, să scoată în evidență momentele de vârf, cu ecourile lor în configurația valorilor. [...] În acest sens, ni se pare, deci, că fizionomia prozei din 1973 poate fi desprinsă prin efectuarea unor sondaje analitice, dintr-o persoectivă mai înaltă care îngăduie disocieri și confruntări cuprinzătoare. Am ales, deocamdată, patru volume reprezentative dintr-o listă mai lungă: *Apa* de Al. Ivasiuc, *Vânătoarea regală* de D. R. Popescu, trei nuvele de Paul Georgescu și *Supraviețuiri* de Radu Coșău”. Își exprimă opinia: Georgeta Horodincă, Nicolae Balotă, Norman Manea, Artur Silvestri. □ Georgeta Horodincă, în textul *O altă vedere*, se ocupă de romanul lui Al. Ivasiuc, *Apa*: „Indecizia perspectivei din romanul *Păsările* mi se dezvăluie abia acum, după apariția noului roman al lui Alexandru Ivasiuc, *Apa*, ca o fază de tranziție. Tranziție de la perspectiva particulară a unui personaj implicat în obiectivul narațiunii, care nu era altceva decât procesul propriei lui clarificări (*Vestibul, Interval, Cunoaștere de noapte*) la perspectiva «de sus» a unui spectator privilegiat, imparțial și detașat, beneficiind de un câmp de observație incomparabil mai întins, al cărui desen, prin subordonarea

firească a amănuntelor, apare trasat în liniile lui esențiale (*Apa*)”. □ Analizând romanul lui D.R. Popescu, *Vânătoarea regală*, Nicolae Balotă se referă la *Ficțiune și adevăr*: „*Vânătoarea regală* realizează tipul unei proze pe care am putea-o numi cu trape. Fabula – evocarea evenimentelor petrecute, relatările martorilor – este plină de curse, de trape în care lectorul e atras pentru a descoperi altceva. Povestirea trimite mereu dincolo de ea într-un spațiu al discursului-examen de conștiință. Modalitate pretinsă, de însăși substanța epică, precum și de o anume voință de adevăr care-l animă pe povestitor”. □ Norman Manea, în textul *A fi și a avea*, se ocupă de cele 3 nuvele ale lui Paul Georgescu: „Fragment citadin – deschide volumul, dar, într-un fel, și universul celorlate două nuvele. Copilul damnat – pentru că părăsind nesfârșitul alb, prăfos și leneș al câmpiei a ajuns în Haos, întâlnind Cetatea și Civilizația – apare palid, lunar și senil, căci și naratorul, matur și lucid, nu este altfel...”. □ Artur Silvestri observă *Setea de autenticitate* în cartea *Supraviețuiri* a lui Radu Cosașu: „Proză de comportament, fără tăietură pe fibrele sufletești ale personajului – așa e *Supraviețuiri* de Radu Cosașu. Eroi se mișcă continuu, narațiunea e repede, fără ocolișuri și cotituri către profunzimi și nici subiectele nu-s altfel. [...] O întregă atmosferă de după război (ca în Titus Popovici) e rechemată de autor și descrisă cu patetism. *Supraviețuiri* e un roman secționat în capitole, cu ordine încurcată, o carte de dezbateri asupra unei epoci”. ■ Ov. S. Crohmălniceanu se referă la *Poetul „deliteraturizării” lirismului: Ion Vinea*: „Pentru Vinea «adevărata revoluție a sensibilității» constă în deliteraturizarea poeziei. Dacă aceasta din urmă este o stare sufletească «aparte», ea poate fi atinsă «dintr-odată», fără concursul unor «vechi mijloace de transport», cum sunt prozodia, simbolurile și chiar metafora. În spiritul autenticului avangardism artistic, Vinea nu se mulțumește cu gesturile non-conformiste de suprafață, ci caută o inovare efectivă și fundamentală a expresiei poetice”. ■ S. Damian propune un *Portret posibil al lui G. Călinescu*: „Dincolo de toate, importantă e însă construcția, zămisirea Operei. Se cer zidiri monumentale, expresiile cele mai elocvente ale trecerii prin timp. Această ambiție enormă este celebrată în epică. Am analizat pe larg în capitolul eseului amintit pluralitatea identității intime, asupra unor supoziții cu privire la resursele vervei epice. Oricât s-ar desprinde aici acest accent el nu anulează și nu contrazice toate implicațiile bogate pe variate coordonate ideologice și estetice, care au fost stabilite în prelungite argumentații”.

20 ianuarie

• [„Scânteia”, nr. 9756] Ion Dodu Bălan semnează *Primatul sintezelor în critica literară*: „Critica fără orizont filozofic, mărunț tehnicistă, care fetișizează cronică în sine și nu deschide un dialog cu publicul se arată până la urmă ineficientă. Din păcate, uneori nivelul teoretic al recenziilor și cronicilor literare, al comentariilor, al articolelor de critică de astăzi, fie că se limitează didactic la unele particularități minore ale operei, fie că se pierde în generalități

pedante, dar fără niciun obiect. Așa se face că nu o dată avem senzația că opera nu e decât un pretext minor pentru exercițiul critic extravagant, menit nu să dezbată opera, ci să lustruiască monumentul ambițiosului critic. [...] Numai promovând cu precădere lucrările critice de sinteză, în paralel cu publicarea creațiilor originale cu adevărat valoroase, editorii noștri se pot ilustra ca adevărați arhitecți de cultură nouă, socialistă. Câtă vreme editorul rămâne impasibil la ideea de valoare, de necesitate culturală obiectivă, introducând alte criterii în activitatea sa, aceasta nu va putea conduce la plămădirea unei culturi active, funcționale, la realizarea unor lucrări critice de sinteză, capabile să dea imaginea reală a dezvoltării literaturii române actuale. O cultură matură, înfloritoare, se caracterizează prin organicitate, prin spirit de sinteză și construcție, iar nu prin acte dispersate și spontane. La împlinirea acestei opere care ne structurează ființa spirituală, critica are menirea gravă a unei participări active și a unei răspunderi permanente. Un asemenea gând, un asemenea principiu se cer așezate la temelie activității editoriale. Astfel, literatura noastră nouă, tot mai puternic afirmată, va afla în critici un necesar spirit director, se va defini cu pregnanță și obiectivitate științifică”. ■ În *Adnotări* citim *Cartea cu cele mai multe personaje* de Emil Vasilescu, o notă în care se comentează *Dicționar de pseudonime, alonime, anagrame, asteronime, criptonime ale scriitorilor și publiciștilor români* de Mihail Straje (Minerva): „Evident, Mihail Straje ne-a oferit o carte de riguroasă ținută științifică (păcat că au rămas în afară câteva nume cunoscute) necesară în orice cercetare de istorie literară”.

21 ianuarie

● [„Scânteia”, nr. 9757] Ziarul comemorează 50 de ani de la moartea lui Vladimir Ilici Lenin, publicând textul nesemnat *Spiritul creator – izvorul vitalității ideilor leniniste*. ■ Gheorghe Tomozei semnează *Claritatea opiniei critice*: „E de preferat, o spun cu toată sinceritatea, acea critică «dură», critica «rea», care măcar încearcă să se obiectiveze și care își propune (cu mijloace adesea necontrolate) să facă «ordine» în istoria literaturii. Amendând ceea ce ea consideră a fi o falsă ascensiune ori propunând valori ignorate, o asemenea critică nu decade din funcția sa și se constituie ca un element dinamic al vieții literare. [...] Așadar, să nu rezumăm inutila încifrare a cuvintelor noastre și să preferăm criticii de compilație ori firav-metaforice acea critică scrisă cu conștiința unei imediate utilități. Ce suntem, cum suntem, pentru cine suntem – sunt întrebări la care răspundem cu fiecare filă de carte, cu fiecare rând tipărit și nu de hazard ține preschimbarea plumbului tipografic în aur pur [...]”. ■ În *Carnet cultural*, în cadrul *Manifestărilor consacrate aniversării Unirii Principatelor*, citim: □ *Concurs de poezie patriotică*: „În suita manifestărilor care se desfășoară în lăcașele de cultură din județul Alba în cinstea zilei de 24 Ianuarie, în Sala Unirii a Muzeului de istorie din Alba Iulia a avut loc faza finală a

concursului județean de poezie patriotică *Eroii neamului*. Aflat la cea de-a IV-a ediție, concursul organizat de către comitetul județean U.T.C. este închinat zilei de 24 Ianuarie, dată memorabilă a Unirii Principatelor române. La manifestare au participat 27 de concurenți – tineri muncitori, elevi și funcționari – selecționați în etapele zonale ale concursului. La reușita acestei acțiuni cultural-educative și-a adus contribuția și corul Liceului economic al cooperăției de consum din Alba Iulia”. □ *Montaj literar-muzical*: „*Vin la Milcov cu grăbire*”: „Piața Unirii din Focșani a fost duminică scena în aer liber a unei ample și entuziaste adunări pionierești. Ora 11 dimineața... Un emoționant ceremonial pionieresc deschide festivitatea. Careul reunește sute de pionieri din 11 orașe ale țării – oaspeți ai pionierilor din Focșani – veniți să sărbătorească împreună aniversarea unui moment important din istoria țării noastre – Unirea Principatelor, la 24 Ianuarie 1859. Evenimentul Unirii este evocat printr-un bogat montaj literar-muzical și un moment alegoric, pe tema *Vin la Milcov cu grăbire*. O uriașă *Horă a Unirii* încheie sărbătoarea, la care au participat peste 6 000 de persoane”.

22 ianuarie

• [„*Munca*”, nr. 8140] Pe pagina intitulată *În preajma aniversării a 115 ani de la înfăptuirea unirii Principatelor Române* revista publică un grupaj numit *Conștiința vremii*, ce reunește o suită de citate din Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu, Simion Bărnuțiu, Gheorghe Barițiu, C. A. Rosetti și Alecu Russo. Tot aici se publică poezia *Unirea* semnată de Vasile Niță.

• [„*Scântea*”, nr. 9758] Teodor Vârgolici semnează *Unirea – actul energetic al întregii națiuni*, un text despre *Ecourile literare ale marelui eveniment din istoria patriei*: „O caracteristică fundamentală a întregii literaturi române, pe care o putem descifra încă din operele cronicarilor, este aceea a susținutei preocupări de afirmare a conștiinței naționale a poporului nostru, a unității neamului românesc. În secolul al XIX-lea, în momentele hotărâtoare ale involburărilor care ne-au încercat destinul istoric și din care avea să se plămădească România modernă, așezată cu cinste printre celelalte națiuni și state civilizate ale Europei, literatura noastră a devenit nu numai ecoul acestor involburări, ci și o pârgie în împlinirea lor. [...] Semnificațiile istorice majore ale Unirii au dăinuit mereu vii în inima și conștiința scriitorilor noștri, ecoul lor prelungindu-se continuu și în veacul al XX-lea. E de ajuns să amintim povestirile *Moș Ion Roată și Unirea* și *Moș Ion Roată și Vodă Cuza* de Ion Creangă, *Peste 50 de ani* de I. L. Caragiale și *În zorii mântuirii* de A. Vlahuță, povestirea *Cuza Vodă* de Mihail Sadoveanu, poemul dramatic *Carmen Saeculare* de Dimitrie Anghel și St. O. Iosif. Însuflețiți de un fierbinte patriotism, dăruiți poporului, identificându-se cu marile lui aspirații naționale și sociale, scriitorii noștri s-au prins printre cei dintâi în hora românească a Unirii”.

23 ianuarie

• [„**Munca**”, nr. 8141] În *Filigran*, Gheorghe Tomozei publică „*Pohta ce-am pohtit*”. □ În *Pe glob. În 24 de ore* revista reproduce anunțul apariției volumului de *Articole și cuvântări ale tovarășului Nicolae Ceaușescu*, în Turcia.

• [„**România liberă**”, nr. 9096] Ion Dodu Bălan recenzează volumul lui Zaharia Stancu, *Triumful rațiunii*, (Eminescu, 1973): „Articolele din *Triumful rațiunii* se structurează pe trei teme esențiale: *Țara*, frumoasa noastră țară, patria strămoșilor, a noastră și a urmașilor urmașilor noștri, *Partidul*, forța conducătoare a întregului popor, și *Literatura* care a fost dintotdeauna *strâns legată de năzuințele și luptele poporului român pentru libertate, pentru independență națională, pentru suveranitate, pentru o orânduire socială mai dreaptă, mai bună*. Cartea aceasta sinceră și cumpănită, ferită de idilism factive, este mărturia unei exemplare prezențe civice”.

• [„**Scânteia**”, nr. 9759] Eugen Barbu semnează *Unirea*: „Mai trebuie să știm, că unitatea noastră de aspirații și fapte trebuie apărută în fiecare clipă împotriva tuturor lașilor, lingăilor, nepricepuților, chiulangiilor, indiferenților și dușmanilor noștri, cu voie sau fără de voie, printr-o muncă fără preget, ceas de ceas, pentru că istoria înseamnă, înainte de toate, fapte. Inima patriei este un imens cuptor de oțel ce nu se stinge niciodată. Nu vom înceta o clipă munca la acest furnal spiritual, pentru că nu vom înceta să existăm”. ■ Al. Andrițoiu publică reportajul *Salonta – pâine și garoafe*. ■ Aflăm pe ultima pagină că *În Turcia a apărut Un volum de articole și cuvântări ale tovarășului Nicolae Ceaușescu*, apărut la Editura „Habora”.

• [„**Viața studentescă**”, nr. 4] Este pus în dezbatere *Fenomenul Manuscriptum*: „Cu acest titlu împrumutat de la excelenta revistă de inedite a Muzeului literaturii române, vrem să numim tot ceea ce editurile și publicațiile noastre tipăresc în materie de cercetare științifică literară, document necunoscut, pe de o parte, și studiu istoriografic pornind de la acesta, pe de altă parte. Firește, în acest amplu fenomen de recrudescență istoriografică la care asistăm de câțiva ani, un rol însemnat îl are revista «Manuscriptum». Ea este aceea care a dat un nou impuls mișcării istoriografice fundamentate pe principiile filosofiei marxiste, atrăgând atenția asupra numeroaselor «pete albe» din istoria literaturii române vechi și contemporane.” Despre acest fenomen al reabilitării documentului literar (scriere necunoscută a unui scriitor, act, corespondență etc.), ca și despre rolul său în cadrul restituirilor istoriografice oferite de edituri, se pronunță criticii Șerban Cioculescu, Al. Oprea, Nicolae Manolescu, M. N. Rusu. Cioculescu aduce în discuție articolul celebru *Furia ineditului* de Ferdinand Brunetière; Al. Oprea vorbește despre o „reabilitare spectaculoasă a documentului” (*Explicația fenomenului?* „Dacă ar fi să aplicăm principiul sincronismului am observa că și în alte țări documentul de orice fel se află în mare vogă, domină piața editorială. La noi, se adaugă, desigur, și nevoia unei culturi

tinere de a recupera întârzierea cu care s-au constituit și se constituie instrumentele de lucru istorico-literare și în genere ceea ce reprezintă infrastructura unei munci de cercetare. Totodată – de ce n-am spune-o? – acționează și o tendință polemică la adresa acelor perioade dintr-o istorie nu prea îndepărtată în care operațiile de simplificare și de vulgarizare se bazuiau pe o desconsiderare a faptelor documentare, în semnificațiile lor intrinseci.”); Nicolae Manolescu are altă părere: „Un document este ceva ce ne documentează asupra unui scriitor; și, cum nu există nimic mai important sub acest raport decât însăși opera scriitorului, înseamnă ca documentul este totuna cu opera. Eu, cel puțin, nu cred în utilitatea unui astfel de document: dacă se întâmplă totuși uneori să cultiv noutatea, surpriza, este pentru frumusețea în sine a lucrului. Rareori o operă nouă și revelatoare a ieșit tardiv la iveală (*n.b.* excepții precum *Însemnările zilnice* ale lui Maiorescu, publicate de Pogoneanu), de cele mai multe ori noua operă se adaugă celor vechi fără a schimba imaginea întregului. *Jocurile Daniei*, ultimul roman al lui Holban, recent publicat, n-a obligat pe critici să-și revizuiască decisiv opinia, construită pe marginea celorlalte trei... Nu lipsa documentelor ne poate opri să scriem o carte de critică sau de istorie literară, ci lipsa ideii critice... Documentele nu se adună, ci se inventează, decurg dintr-o ipoteză de lucru. Principal, critica, istoria literară (nu văd diferența între ele) sunt chestiune de spirit și materia lor primă, documentul lor esențial, sunt operele scriitorului. N-am încredere în căutătorii de lucruri «noi»; prefer pe cei care interpretează în chip nou pe cele vechi.”; M. N. Rusu abordează încă o perspectivă: *Ce se întâmplă când ivirea unui document inedit vizează aspectul ideologic al creației unui scriitor?* Este dată ca exemplu opera needitată a lui Camil Petrescu, *Substanțialism*, publicată fragmentar din 1965 și citată și de Ov. S. Crohmălniceanu, în lucrarea sa *Literatura română interbelică*; alt moment este când arhivele relevă documente referitoare la o epocă caracteristică în special din punct de vedere al gândirii social-politice, cum este pașoptismul: „cazul ivirii din neant a pamfletarului Dimitrie Ciocârdia Matila, «debutat» după 125 de ani de revista «România literară», nr. 39/ 1973, este, cred, unul dintre cele mai semnificative în ceea ce privește importanța reală a documentului [...] el confirmă faptul că pamfletul antimonarhic nu începe cu domnia lui Carol, ci cu unii dinaintea acesteia”.

24 ianuarie

- [„Munca”, nr. 8142] Pe pagina intitulată 1859-1974. *Unirea – Marea faptă a națiunii române*, este publicată poezia *Cu țara-ntreagă...* de Teodor Atanasiu. □ În *Carnet Cultural - Carte*, Mihai Cernat prezintă *Alungarea balaurlului* de Irimie Străuș, iar Veronica Porumbacu scrie despre *Goana după vânt* de Tiberiu Utan. □ În *Carnet Cultural - Teatru*, Lucia Bogdan publică o prezentare a turneului Teatrului Dramatic din Baia Mare. □ La rubrica *Film*, Voichița Martin prezintă *Cidul*, realizat de Anthony Mann.

• [„România liberă”, nr. 9097] Alexandru Andrițoiu analizează *Poezia patriotică și patriotismul poeziei*: „Cred că se face o confuzie între poezia patriotică și patriotismul poeziei. Căci poezia patriotică este nici mai mult nici mai puțin decât ceea ce denumesc semantic termenii: o poezie despre patrie, despre țară, scrisă deci special pe această temă. [...] Alteori, poezia patriotică evocă trecutul glorios al patriei, sfera ei tematică rămânând însă aceeași. [...] Cu totul altceva este însă patriotismul poeziei, despre el se cere să medităm, pentru el trebuie să milităm noi astăzi, în aceste vremuri de aleasă înălțare a României socialiste. Caracterul patriotic al poeziei (al întregii poezii), deci patriotismul ei înseamnă mult și multe. Înseamnă mai întâi racordarea poeziei contemporane la marile tradiții ale literelor române care au fost toate de-un înalt patriotism. Însemnează apoi participarea activă a poeziei la viața de astăzi a poporului, la cota de astăzi a socialismului, participarea ei la prefigurarea noului ideal al acestui popor și la frumosul asalt al viitorului”.

• [„Scânteia”, nr. 9760] Numărul se deschide cu textul *O sărbătoare scumpă poporului român*, text nesemnat prin care se comemorează 115 ani de la Unirea Principatelor. ■ Sub titlul *Înălțând semeți o frunte* citim poezii semnate de Vasile Alecsandri (*Hora Unirii*), Cezar Bolliac (*Răsunet la Hora Unirii*), Andrei Mureșanu (*Un răsunet*), Al. Andrițoiu (*Milcov sorbit din dragoste de țară*), Victor Tulbure (*Horă de lumină*). ■ Ziarul publică și fragmente din presa vremii, despre Unire. ■ Adrian Anghelescu semnează cronică literară la *Eminescu* de Eugen Todoran: „Parcurgând această lucrare, ceea ce se observă dintr-un început e faptul că autorul nu s-a mărginit doar să adâncească, adăugând noi detalii, căi deja deschise ale investigației istoric-literare, ci a urmărit să abordeze frontal, din interior, în articulațiile sale esențiale, ansamblul creației eminesciene, utilizând în acest scop mijloace și metode noi de cercetare, luând în considerare un aparat critic îmbogățit cu noi contribuții, atât românești, cât și străine”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 7675] M. Ungheanu scrie despre *Romanul, azi*, subliniind faptul că „sursa romanului care se scrie la noi astăzi este de multe ori precumpănitor livrescă. Un roman se scrie pentru a semăna cu un altul, desigur prestigios acesta din urmă, și nu pentru a semăna cu un univers interior al romancierului, cu o lume de puternică ficțiune personală. Așa că o etichetă ca *anul romanului* nu spune mare lucru despre roman și literatură dacă cărțile peste care e aplicată nu sunt judecate în capacitatea lor de a recrea, bineînțeles în sens artistic, viața de a ne-o sugera, de a recuceri pentru cititor viața care se desfășoară în jurul său. Progresul romanului românesc nu credem că poate fi apreciat decât în acest fel”.

• [„Albina”, nr. 4] Număr închinat celor 115 ani de la înfăptuirea Unirii din 1859. Apar aici tableta lui Ion Bănuță (*O inimă rotundă ca un măr*), versuri de Haralambie Țugui (*Odă la ziua Unirii*), articolul *În cadență de epopee* de Dumitru Almaș. □ *Frunză de gutui*, folclor nou cules din Argeș. □ *Pe-un*

picior de plai, pe-o gură de rai este titlul unui grupaj dedicat baladei *Miorița*. Florin Dudaș scrie despre *Renașterea mioritică*, citând în final un fragment dintr-un colind mioritic cules din zona Monesei. Ștefan Barna prezintă satul maramureșean Sălișteea de Sus, *Satul celor 35 de poeți*, reproducând o variantă inedită a baladei, culeasă de o elevă. Sunt publicate integral: *Oile pierdute*, variantă culeasă în Teleorman, precum și una, fără titlu, culeasă la Ohaba-Ponor (Hunedoara), prezentată succint de Constantin Clemente. □ Se publică fragmente din *Călătorii în Moldova* de D. Bolintineanu.

• [„Cutezătorii”, An VIII, nr. 4; Revistă săptămânală pentru copiii din cursul gimnazial, editată de Consiliul Național al Organizației Pionierilor; Format: 16 pagini; apare joi; cuprinde ca membri ai redacției și autori ai materialelor pe Dumitru Almaș, Octav Pancu-Iași, Petre Luscalov, Alexandru Mitru, Costache Anton, Horia Aramă, Mircea Sântimbreanu, Virgil Teodorescu (rubrica *Atelier literar*), Viniciu Gafița, Mihnea Gheorghiu, Iuliu Rațiu, Nicuță Tănase, Gica Iuteș, Călin Gruia, Vasile Băran, Leonida Neamțu, Dan Verona, Ștefan Zaides, Nicolae Velea, Ion Aramă, Ilie Tănăsache, V. Kernbach, V. Mănuceanu, Al. Andrițoiu, I. Crânguleanu, Gh. D. Vasile, Platon Pardău, Remus Luca; Ovidiu Zotta, redactor-șef adjunct, Mihai Negulescu, redactor-șef] *Memoria Unirii* – o evocare de Gheorghe Tomozei □ Versuri de Mihai Negulescu și o schiță SF de Victor Bârlădeanu.

• [„Luceafărul”, nr. 4] Dan Berindei omagiază o *Zi de aur a națiunii*: „Unirea de la 24 Ianuarie a fost înainte de toate concretizarea dârzeniei și inteligenței unui popor, rezolvarea de către el a unei probleme fundamentale în procesul devenirii sale și care, totodată, prin însemnătatea ei, era și o problemă europeană. De aceea, ziua de 24 ianuarie 1859 și-a păstrat peste veac neîntreruptă strălucire și ea este astăzi, în România noastră socialistă, o «zi de aur» a națiunii [...]”. ■ Paul Georgescu semnaleză apariția volumului I din *Jurnalul lui Gala Galaction*: „Început în 11 septembrie 1898, la 18 ani, sub forma scrisorilor către o dragoste depărtată, alternează după aprilie anul următor, *Însemnările zilnice* și scrisorile, pentru ca din capul veacului să continue ca jurnal curat. Primul volum se încheie cu finele lui 1912 dar *Jurnalul* ia sfârșit în 11 ianuarie 1955 – să sperăm că diligenta Minerva ne va da posibilitatea să-l citim integral”. ■ În cadrul rubricii *Jurnal de lector*, Mircea Iorgulescu notează despre cărți de poezie. □ Victor Felea, *Cântecul materiei* (Dacia, 1973): „Remarcabil este că, deși de factură cerebrală, poezia lui Victor Felea denotă un lirism funciar, potențat prin stăpânire și nu frânt. *Cântecul materiei* poate da, în același timp, și sugestii despre preferințele criticului: Bacovia, A. E. Baconsky sunt printre autorii de care Victor Felea este legat prin afinități mai mult de conștiință a poeziei decât de structură”. ■ Redacția revistei inițiază rubrica *Pro arte poetica*, oferind ca *Argument*: „Dacă în coloanele numărului de față, consacrat problemelor poeticii, se întâlnesc și puncte de pornire care nu cores-

pund întru totul vederilor redacției, aceasta se explică întâi prin dorința noastră de a respecta principiul *audiatur et altera pars*, apoi prin aceea de a pune în lumina cuvenită și o altă atitudine față de text, care permite sesizarea unor fapte rămase necunoscute până acum”. Semnează texte Vasile Florescu, Nicolae Balotă, Alexandru Philippide, Antonia Constantinescu, Cezar Tabarcea, Irina Bădescu. □ Vasile Florescu, *Geneza și sensul poezicii*: „Așadar, poezia este facere, act uman conștient, care permite stabilirea unui corpus de observații generale și a unor reguli apte de a alcătui o tēhme sau ars, cum o vor numi romanii”. □ Nina Cassian, *Cifrul e mereu altul*: „Nu am știut niciodată cu adevărat cum scriu. Au fost poeme pe care le-am intenționat (în general poemele mai ample, cu o anumită «teză», cu o construcție «în timp» – *Bach, Tânguirea lui Adrian Leverkühn, Destinele paralele, Frigul* etc.) și poeme care mi s-au impus, care, ca să spun așa, m-au elaborat ele pe mine, cuvinte unindu-se câte două, câte trei, creându-mi starea necesară pentru a le duce mai departe și a le face paluzibile. Am avut etape de «reflecție» (confesii directe, jeturi de spontaneitate, ca în *Vârstele anului*) și altele de «refracție», de filtrări succesive, de tutelare a materialului. Dar, de fapt, «tutelare» există mereu, în forme blânde sau violente, sau, doar, calme, sau chiar inconștiente, arta fiind prin excelență un act «intervenționist». Veșnic tulburătoare rămâne taina «facerii», cu toate că, fără îndoială, există o lege a ei, o tectonică imperioasă, o organicitate a ei. Doar că cifrul e mereu altul și a te obstina să-ți desoperi un «patent» pe care apoi să-l aplici cu perseverență, e însăși negarea creației. Pot scrie o poezie pasionată într-o dispoziție afectivă clară, senină și pot «cerebraliza» în stare de incandescență. Jucându-mă cu dezinvoltură, poate rezulta un poem grav, și invers. Cine comandă și cine este comandat? O anume diversitate și alternață de stiluri pe care mi le-am constatat, nu provin în niciun caz din vreun punct de vedere teoretic, dintr-un program sau dintr-o ambiție. Ele reprezintă «firescul» meu, «stilul» echilibrului meu. Dacă ar fi să caut însă o «permanentă» – care ar fi aceea? Poate: lipsa prejudecăților. Și, totuși, cât de mult mi-a plăcut când eram tânără, să-mi justific și să-mi argumentez versurile, să le subsumez unui sistem estetic și filosofic! Binînțele că, tot atunci, eram vijelios intolerantă ca orice alt «sistem poetic» pe care vreun alt poet mi l-ar fi invocat sau propus. Ce-aș mai putea spune când îmi dau seama că nu fac decât să bâjbâi printr-un fel de biografie (cea esențială, probabil) și când, pe de altă parte, n-aș vrea ca silabele acestea să sune orgolios? Au fost momente ale «delirului voluntar» și momente ale ascezei – le-am trăit cu aceeași fervoare –, am încercat să ajung la cunoaștere știind că infinite sunt căile către ea. Am iubit rigoarea (inefabilul paot fi treapta supremă a rigorii). Nu știu de ce am scris odată un *Poem dublu* (punct-contrapunct, vers contra vers) – nu cred că sunt o vicioasă a «formelor» – și, ciudat, expresia nu mi s-a părut deloc «făcută», ci «născută» și iar m-am mirat de misterul independenței cuvintelor (vezi «limba spargă»). Dacă aș ști cum scriu, aș scrie mereu la nivelul celei mai bune poezii ale

mele”. □ Nicolae Balotă, *Despre verosimil*: „Este revelatoare pentru o tendință esențială a poeziei contemporane cercetarea noilor accepțiuni, ca și a poziției pe care o ocupă unii termeni «antici» în economia studiilor moderne. Alegem printre aceștia un termen folosit de Aristotel în *Poetica*. Ne vom sluji, printre altele, de un text semnificativ, de referință: *Introduction au vraisemblable* publicat de Tzvetan Todorov în *Poétique de la prose*”. □ Alexandru Philippide, *Scurte note despre poezie*: „Considerațiile despre necesitatea efectului de surpriză, despre înlăturarea confuziei trândave și a limpezimii deșarte se potrivesc de minune cu natura gândirii poetice. În jurul acestei gândiri se cuvine să se dezvolte cu precădere discuțiile despre valoarea poetică”. □ Antonia Constantinescu, *Antiromanticul Mallarmé*: „Crearea unei patrii ideale și imposibile – aceasta e neîncetata aspirație a mișcării poetice la Mallarmé. Toate nivelurile limbajului – grafic, sonor, semantic (într-o tensiune de negare a referentului) și sintactic (raporturi insolite cu iradiații multiple) participă într-o structură solidară, riguros dirijată, la structurarea poemelor care, într-o înlănțuire necesară, ar trebui să alcătuiască *Le Livre* – Cartea – «instrument spiritual», «explicație orfică a pământului, singura datorie a poetului și jocul literar prin excelență» (*Autobiographie*)”. □ Cezar Tabarcea, „*Imixtiunea*” *lingvisticii*: „Vom vorbi oare în curând despre o «poetică semiotică» în care prezența lingvistului să nu fie o «imixtiune» ci o necesitate? Se va ajunge, prin semiologie, la unificarea ce puțin a celor care fac din opera literară obiectul studiului lor, într-un efort comun către examenul complex al produsului artistic? Există temeuri să credem acest lucru, există temeuri să așteptăm o poetică nu estetică, nici lingvistică, nu psihologică sau sociologică, ci o poetică în care toate acestea coexistă, o poetică în care să se realizeze studiul polivalent, determinat de un obiect polivalent, așa cum este ilustrat”. ■ Alexandru Cizek reflectează la *Elemente pentru o interpretare a basmului*: „O abordare sistematică, conformă cu consecvente principii morfologice și genetice, precum este cea întreprinsă de V. I. Propp în *Morfologia basmului*, și mai cu seamă în *Rădăcinile istorice ale basmului fantastic*, oferă inestimabile sugestii pentru clarificarea unei posibile retorici a basmului. Aceasta, în măsura în care putem detecta elementele formale ale unui variat conținut etnic și istoric”.

● [„**Orizont**”, nr. 4] Mirându-se de evoluția bizară a literaturii lui Teodor Mazilu, C. Ungureanu fixează reperele prozei satirice și ale teatrului autorului investigat, analizând volumele proaspăt publicate, *Înmormântare pe teren accidentat* (Eminescu, 1973), *Frumos e înseptembrie la Veneția* (C.R., 1973): „Ciudată e evoluția literaturii lui Teodor Mazilu! Prozatorul a trecut și el, ca alți confrăți de generație, prin gazetărie. Nuvelele mai vechi se sprijină pe eroi care lucrează în fabrici și uzine sau, mai exact, în birourile fabricilor și uzinelor. Transferând vechiul personaj pozitiv, al literaturii deceniilor trecute, în birou, autorul îl înzestreață cu vocația iubirii de înțelpciune. Primii filozofi ai lui Teodor Mazilu pășesc în pas de front [...]”. ■ Tot de un dramaturg, și anu-

me de Aurel Baranga „în retrospectivă”, se ocupă în cronica sa și Marcel Pop-Corniș care pune accentul pe cele mai bune comedii ale acestuia, *Mielul turbat*, *Opinia publică* și *Interesul general*: „Judecând după cele două masive volume antologice publicate de Editura Eminescu (*Teatru și Poezii*) în împrejurări festive (aniversarea a șaizeci de ani de viață ai scriitorului), imaginea pe care vrea s-o transmită autorul posterității este aceea de comediodraf (volumul de teatru conține numai comedii, cel de poezie consacrată o treime fabulelor) al cărui destin se confundă cu însuși mesrul comediei românești contemporane.” (articolul *Retrospectivă Aurel Baranga*, rubrica „orizont critic”) ■ O nouă rubrică de lingvistică, intitulată „note filologice”, este ținută de Ștefan Munteanu care cercetează etimologic, semantic, stilistic diferiți termeni, în acest articol fiind vorba de „imagine și limbaj” (*Imagine și limbaj*). ■ În *Orizont critic*, Rodica Bărbat investighează *Dimensiuni moderne în poezia lui Eminescu* în care folosește trimiteri la E. Lovinescu, G. Călinescu, Ion Negoitescu, E. Papu și la *Structura liricii moderne* a lui H. Friedrich. ■ Ileana Berlogea studiază jocul actorilor și arta teatrală într-un articol intitulat *Despre comici și comedie, cuvintele...* ■ Sunt inserate câteva fabule ale lui Aurel Baranga. ■ Florian Moldovan își continuă parcursul demonstrativ legat de contribuția bănașenilor la cultura română, articol aflat la a treia parte și intitulat *De la Societatea Academică la Academia Română*. ■ Pe ultima pagină sunt publicate o serie de cugetări umoristice și sarcastice din Ilya Ilf.

• [„România literară”, nr. 4] Versuri semnează George Țârnea (*Comunistul*), Ion Horea (*Să întârzii, sentimental; Dai din toate câte-o țără; Pe la streșini rândunica; De rondelurile mele; *; Spune-mi dar, Miron Costine; Nu va veni la judecată; Șoarecii râvnesc pisici; Mai bine soarta lui Sisif*). □ În traducerea lui Cristian Unteanu citim *Un prinț* de Henry Bonnier. □ Este publicat, cu titlul *Fața nevăzută a lunii* de Fănuș Neagu, un fragment din romanul *Frumoșii nebuni ai marilor orașe*. ■ În paginile intitulate *24 ianuarie 1859* citim: un fragment din Nicolae Ceaușescu, *Literatura și Unirea* de Șerban Cioculescu, o notă nesemnată, intitulată *Cuza la București, Vivat România!* – un citat din *Discurs la alegerea lui Cuza* de Mihail Kogălniceanu. M. N. Rusu scrie despre *Un document inedit din 1856*, urmat de „*Unirea Principatelor*” și *Principurile sau bazele de constituție ce dorește poporul român a dobândi cu ocazia reorganizației țării*. ■ Editorialul *Unirea* este semnat de George Ivașcu: „Astăzi, când sărbătorim 115 ani de la Unire în strălucirea anului XXX al noii epoci, cea determinată, pe noua treaptă a istoriei, de potențialul revoluționar al Partidului Comunist Român, – înțelegem cu atât mai profund că actul de la 24 ianuarie 1859 a fost trăit în esența lui de către întregul popor, că masele populare înseși au avut un rol hotărâtor. O reflectă cel mai bine presa timpului, fie că ne referim la «Dâmbovița» bucureșteană a lui Bolintineanu, la ieșeana «Steaua Dunării» a lui Kogălniceanu, la ecourile, multiplu semnificative, din presa transilvană, până la mai modestele foi precum

«Patria» (aceasta apărând în Iași, între nov. 1858 și oct. 1859)». ■ Despre Unire scrie și George Macovescu în tableta *Călăuza istoriei noastre*. ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu textul *O poezie sculpturală*: „Trebuie să ai temperamentul lui Ion Barbu, experiența complexată a lui Mateiu, forța telurică a lui Sadoveanu, țâșnirea în afara regulii academice a lui Brâncuși ca să te ridici la nivelul poeziei sculpturale”. ■ Zoe Dumitrescu-Bușulenga semnează *Academie și cultură*: „Venind dinspre matca unei culturi străvechi care s-a cristalizat în opere anonime și colective, marii oameni ai începuturilor noastre academice au acționat în spiritul colectivității și au anihilat propria ființă de pământ pentru a-și proiecta numele doar înspre zonele mitului și ale valorilor perene. Constantin Brâncuși a înțeles genial această trăsătură specifică a marilor cărturari români – care au lucrat în acest spirit și a închinat lui Spiru Haret ideea unui monument care să nu fie portret, ci o fântână la care să se adape turme. E, poate, omagiul suprem adus apartenențului unei Academii și Academiei însăși. Care nu a îngropat talentul, ci l-a înmulțit, neînchizându-se în sterile consacări, ci construind, în spiritul de progres și înalte tradiții ale popoului român, fundamentele culturii sale moderne”. ■ În pagina numită *Din cărțile anului '73* este reprodus un text semnat de Valeriu Cristea, *Perspicacitatea criticii*, precum și un text despre *Structuri literare* de Lucian Raicu (Eminescu, 1973): „Lucian Raicu se entuziasmează – dar numai în domeniul valorilor pe care le consideră sigure – prea ușor, li se «deschide» prea mult. Cutare aspect i se pare «înmărmuritor», un altul «buimăcitor». Cuvintele traduc senzații de care un critic trebuie, credem, să se ferească. Când scrie despre un autor favorit, în interiorul operei căruia, «perfect locuibil», se instalează cu voluptate, întreaga ființă a criticului «cântă»; îl preferăm de aceea în situațiile în care, neconstrâns (dinăuntru) la o admirație absolută, se păstrează mai liber față de obiect, exprimă unele dubii, introduce în comentariu un grăunte de fină ironie. Excelente ni s-au părut în acest sens cronicile la Ilie Constantin sau la Adrian Păunescu. Dincolo de rezervele pe care ni le prilejuiesc, expuse de noi cu o sinceritate impusă de stima deosebită pe care i-o purtăm autorului – nu împărtășim în această privință modul de a proceda al criticului, care preferă uneori să-și «îngroape» obiecțiile –, *Structurile literare* confirmă în persoana lui Lucian Raicu una din înzestrările cele mai fericite din domeniul criticii literare românești de astăzi”. ■ Constantin Olariu publică *Méliusz József – „Jurnalul unei stări sufletești”*, un text despre volumul *Destin și simbol sau romanul unei călătorii în Ardeal în o mie nouă sute patruzeci și trei, povestit în douăsprezece capitole*, ediția a 2-a, revăzută (Criterion, 1973): „Carte durabilă, document liric scris cam în aceeași vreme cu *Cartea Oltului*, cu *Noaptea de vrajă* a lui Bánffy Miklós și *Pe drumul războaielor* de Asztalos István, – *Destin și simbol* creează din adevăr, realitate, fapte concrete, amintiri, imaginație și viziune, lumea dinafară și cea lăuntrică, contrase, o «a treia realitate, suverană», climatul anilor de război”. Autorul textu-

lui semnează și traducerea poeziilor care însoțesc textul: *Rânduri într-un album; Închinare; Poem neterminat; Catren; Către libertate în plin război*. ■ În *Fragmente critice* Eugen Simion scrie despre Ștefan Bănulescu: „Arta înceată, fraza ceremonioasă strânsă bine pe trupul simbolului, limba păstoasă și aluzivă sunt, într-adevăr, lucrurile ce se văd numaidecât în aceste povestiri unde e vorba de o lume care, vorbind un limbaj pe care îl înțelegem, lasă totuși impresia că trăiește în alt timp și se mișcă după alt ritm”. ■ Traian Podgoreanu scrie despre *Lenin și valorificarea culturii*: „Nu-mi propun o analiză a întregii contribuții pe care Lenin a adus-o în variate domenii – și acestea nu sunt de loc puține –, ci doar a concepției sale asupra valorificării culturii. Lenin considera valorificarea culturii drept o latură esențială a revoluției și construcției socialiste. Valorificarea culturii implică raportarea la cultura trecutului național, la întreaga cultură însumată de omenire în epocile precedente, precum și la cultura care acum se creează în celelalte țări, socialiste și nesocialiste”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Reeditări: Macedonski, Sadoveanu*, prezentând volumele: Al. Macedonski, *Opere*, vol. VI, nuvele, schițe și povestiri. Ediție îngrijită, note și variante de Elisabeta Brâncuș și Adrian Marino (Minerva, 1973) și Mihail Sadoveanu, *Opere*, vol. 22 (Minerva, 1973). ■ Sunt publicate o serie de recenzii: □ Dana Dumitriu semnează *Mai aproape de ce nu vom fi*, o prezentare a volumului *ABC* de Leonid Dimov (C.R., 1973): „Efortul ludic de integrare a simbolurilor reale într-o construcție somptuos fantastică, de integrare a visului în starea de veghe, în care luciditatea manevrează cu virtuozitate limbajul imaginilor onirice, oferă poeziei lui Leonid Dimov o originalitate incontestabilă”. □ Roxana Paicu scrie despre *Salcâm uituc* de G. G. Ursu (Minerva, 1973): „Sub semnul unei tristeți molcome, poezia lui G. G. Ursu străbate zonele amintirii evocând discret momente ale copilăriei, chipuri dragi cândva ani intrați în legendă, iubiri trecute, Iașul de azi și de demult”. □ Mihai Minculescu notează apariția volumului *Arbore neîmpăcat* de Eugen Frunză (Albatros, 1973): „Poeziei lui Eugen Frunză i se adaugă, în acest nou volum, o notă particulară. Declarativul, lipsa de nuanțe («neagă sau crede») sunt eliminate de această dată”. □ În *Confesie și invenție* Sorin Titel comentează *Inoceranii* de Maria Contea (C.R., 1973): „O obiecție totuși mai substanțială: am fi vrut ca Maria Contea să aibă mai mare încredere în ficțiune; așa, în timpul lecturii, avem prea des impresia că suntem undeva la limita reportajului sau a jurnalului intim. Am fi vrut parcă să «inventeze» mai mult, să recurgă mai mult la imaginație. O mai mare «încredere» în literatură n-ar strica, prin urmare, în cărțile viitoare”. □ G. Dimisianu semnează *Virtuțile eseului*, o prezentare a volumului *Termitele* de Molter Károly, eseuri, articole, în românește de Andrei Fischhof, prefață de Al. Ivasiuc (Kriterion, 1973): „Molter Károly e un demn promotor al bunelor relații dintre culturi, al raporturilor de armonizare între stilurile naționale, al interacțiunii și cunoașterii reciproce”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba*

cu *Versuri de cenaclu*, o prezentare a antologiei *Lumea cât o ating cu inima* (Ed. Litera), din care reține: „Nicolae-Ioan Stănescu, în apreciablea vervă lingvistică, scrie poeme dintr-o răsuflare, fără vreo preocupare specială pentru ordonarea discursului liric. [...] Ștefan Pârnu, în cele șapte poeme antologate, notează curat, în limitele sensibilității comune, stări și gânduri pe marginea curgerii temporale, într-o frazeologie poetică liniștită în care muzica discretă, lăuntrică, abia face față atacului exterior al prozaismelor: [...]. Mai interesant, deși încă neformat, mi se pare George Coboroșanu în primul rând în poemele de dragoste – pline de Liane și Costinelle – nu dezvoltă multă fantezie în structuri ritmice diferite, ce merg de la sonoritatea de ecou a «cântecului țigănesc» la melodia dulce de română. [...] Gabriel Stănescu promite, dintre toți, cel mai mult. Poeme de adolescent, versurile sale au bătaia lungă și se nutresc din uimirea descoperirii lumii, tânărul poet neavând încă un domeniu preferat. [...] Cele patru poeme ale lui Alexandru-Ioan Stoicescu, dintre care unul de trei versuri, nu-mi permit să-mi fac vreo părere, nici dacă ar fi să confund această rubrică dedicată cărților prime ale scriitorilor cu Poșta redacției”. Concluzia: „Antologia apărută la Litera este din toate punctele de vedere incomparabil mai joasă decât aceea – pe care am comentat-o într-un număr anterior – scoasă de Anghel Dumbrăveanu la Editura Facla. O privim ca pe o culegere de cenaclu, al cărui sens principal e de a ne spune că la noi se scrie multă poezie, și se scriu și mai multe versuri. Ceea ce, de altfel, știam”. ■ Al. Piru semnează *Revenire la Șt. Aug. Doinaș*: „Nu-i ușor pentru un critic care se ocupă de literatura contemporană să se țină la curent cu cărțile scriitorilor, mai ales când, cu rare excepții, trebuie să și le procure singur din librării. Credeam acum trei ani că sunt gata la capitolul Ștefan Augustin Doinaș căruia-i citisem cele cinci volume de versuri și volumul de eseuri, a trecut însă un an întreg și n-am putut să-i parcurg cele trei cărți publicate în 1972: *Ce mi s-a întâmplat cu două cuvinte*, versuri, (C.R.); *Versuri*, ediție definitivă, quasicompletă, de autor, Ed. Eminescu, și *Poezie și modă poetică*, pagini de critică și eseuri, Ed. Eminescu. Să mă achit cel puțin acum”. ■ În *Viața literară* se regăsesc: □ Rubrica *Șantier*, unde se discută despre proiectele literare la care lucrează Aurel Baranga, Virgil Gheorghiu, Ion Clopoșel, Dragoș Vrânceanu, Ion Băieșu, Emil Manu, Ion Ochinciuc, Dumitru Corbea, Camil Baltazar, Sașa Pană, Traian Coșovei. □ *Rolul și locul Academiei Române în evoluția societății românești, 1866–1920*: „La sfârșitul săptămânii trecute în aula Academiei Republicii Socialiste România a avut loc o sesiune științifică cu tema: *Rolul și locul Academiei Române în evoluția societății românești, 1866–1920*. Sesiunea și-a propus să elucideze unele aspecte privind contribuția înaltului for științific – în perioada 1866–1920 – la dezvoltarea societății românești. În acest scop au fost incluse în programul sesiunii numeroase comunicări privind locul și rolul Academiei, aportul său la progresul vieții culturale și științifice, la cultivarea și menținerea ideii de unitate și desăvârșire a conștiinței naționale. După cuvântul de deschi-

dere rostit de acad. Miron Nicolescu, președintele Academiei, semnalăm dintre comunicări pe cele susținute de acad. Raluca Ripan, acad. Ștefan Milcu, acad. Coriolan Drăgănescu, Stanciu Stoian, Șerban Cioculescu, Constantin Drâmbă, Emil Crăciun, membri corespondenți ai Academiei Republicii Socialiste România, prof. univ. Dimitrie Păcurariu și prof. univ. Zoe Dumitrescu-Buşulenga, vicepreședinte al Academiei de Științe Sociale și Politice. Valoarea tuturor comunicărilor susținute, dezbaterile active care le-au însoțit au demonstrat interesul manifestat de oamenii de știință pentru această sesiune, subliniind rolul Academiei Române, încă de la începuturile ei, în propășirea societății românești”. □ Al. Raicu semnează necrologul *Ovid Caledoniu*. □ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „La invitația Uniunii Scriitorilor din R.S. România, a sosit la București scriitorul suedez Lutfi Özkök. [...] În cadrul marilor aniversări culturale UNESCO, la Universitatea Populară București a avut loc o manifestare consacrată istoricului și cărturarului Eudoxiu Hurmuzachi. Despre opera și însemnătatea marelui cărturar a vorbit Dan Zamfirescu. [...] Muzeul Literaturii Române va consacra «Rotonda 13» ce va avea loc la 13 februarie 1974 lui Ion Minulescu. Următoarea manifestare din cadrul «Rotondei» va avea loc la 13 martie 1974 și va fi consacrată lui Alexandru Macedonski”. □ Știri din *Asociația Scriitorilor din București*: „Vineri, 18 ianuarie 1974, la Librăria «Mihail Sadoveanu» din Capitală a avut loc o întâlnire între cititori și colaboratorii *Almanahului Literar 1974*. Au participat și au acordat autografe: Maria Banuș, Nicolae Breban, Maria Luiza Cristescu, Constantin Chiriță, Ben. Corlaci, Sergiu Dan, Radu Dumitru, Constantin Enache, Petre Got, Ion Hobana, Traian Iancu, Mircea Micu, Ștefan Mihăilescu, Al. I. Ștefănescu, Dragoș Vicol, Haralamb Zincă. Cuvântul de deschidere a fost rostit de Șerban Cioculescu. * La Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu», luni, 21 ianuarie 1974, a avut loc ședința secției de poezie a Asociației Scriitorilor din București, condusă de Ștefan Aug. Doinaș, secretarul biroului secției. Cu acest prilej, s-a discutat anul poetic 1973”. ■ În *Cartea străină*: □ Nicolae Balotă semnează *Oceanul Whitman*, o prezentare a volumului *Cântece despre mine* de Walt Whitman. □ Aflăm într-o notă scurtă de apariția volumului *Magicul lui Lewis Carroll* de J. Fischer, Ed. Nelson, Londra, 1973. □ Virgil Nemoianu scrie pe scurt despre *Revoluții în drama modernă engleză* de Katharina J. Worth, I. Bell and Sons, Londra, 1973. ■ Valeriu Rusu scrie despre *Claude Lévi-Strauss*, prezentând ultima carte a acestui autor, *Anthropologie structurale de-ux*, Plon, 1973.

• [„**Tribuna**”, nr. 4] Articol de Victor Felea: *Tinerii poeți și conștiința artistică*. □ La rubrica *Actualitatea literară*, un articol de Ion Marcoș despre *Zăpezi fără întoarcere* de Nicolae Dragoș: „Rostirea e act mimetic, copie incertă a unor trăiri posibil inexistente, neputință de a rămâne în propria-ți interioritate”. □ *Cronica literară* – Constanța Buzea, *Răsad de spini*. Victor Felea remarcă similitudinea tematică între acest volum și *Sala nervalor*, și anume

frământarea, neliniștea unei intense sensibilități, notații ca într-un jurnal intim de detalii referitoare la fizionomia unui suflet tulburat. Tot Victor Felea recenzează *Singurătatea amiezii*, de Anghel Dumbrăveanu, comentând capacitatea de a crea un anumit tip de lăuntric liric, asemănându-l parțial cu Rilke. O altă prezentă dominantă în poetica lui Dumbrăveanu este cea a femeii, martora singularității poetului. □ *Actualitatea literară – Temele și soluțiile relatării epice*, de Ion Vlad, care abordează operele lui D. R. Popescu, în care se remarcă stilul narațiunii obiectivate și relatarea, alături de sistemul povestirilor. □ *Geometrii imaginare: Un univers românesc* – Liviu Petrescu despre *Vânătoarea regală, Ninsoarea regală, Ninge la Ierusalim*, de D. R. Popescu: „adevărata dominantă a cărților lui D. R. Popescu o reprezintă însă patosul etic, simțul justiției”. □ *Bivnac – Recitindu-l pe Lovinescu*, de Mircea Zăciu (despre *Istoria* lui Lovinescu: „avertizează asupra erorilor posibile și le justifică istoricește”). □ *Literatura: poeme* de Nastasia Maniu, Mircea Rostas, Ioan Matei Mureșan, Constantin Ștefurluc, Olga Neagu, Corneliu Iureș, Tamara Pintilie, Ion Vădam și debutul lui Tudor Daneș cu povestirea *În noaptea nunții prietenului meu*. □ Ilie Călian realizează un *Interviu* cu Petre Sălcudeanu: „Un scriitor trebuie să fie bun cu ziua de mâine și rău cu ziua de azi”, cu . □ Poezii de Doina Cetea și Aurel Gr. Zegreanu. □ Secțiunea *Documente: Rebreanu. Slove din închisoare* (scrisoare către domnul Dragomirescu, 1 august 1910), cu o introducere de Nicolae Gheran. □ Secțiunea *Meridian: Michael H. Impey: Comentarii argheziene* (în românește de Ecaterina Popa) – „acest îndemn nihilist poate fi explicat numai ca o dorință a reînțoarcerii poeziei la începuturile sale, pentru a restabili imaginația poetului ca stare de flux primar”.

25 ianuarie

- [„**Munca**”, nr. 8143] În rubrica *Punct*, cu titlul *Reportajul literar fixează eternitatea realității*, revista publică un scurt interviu cu Sânziana Pop.

- [„**Scânteia**”, nr. 9761] Apare nota nesemnată *Luna cărții la sate*: „Ca-n fiecare an, februarie va fi «luna cărții la sate». A ajunsă la a 14-a ediție, această tradițională manifestare va avea anul acesta un caracter deosebit, constituind un omagiu pe care autorii, editorii, cititorii, slujitorii literaturii de orice gen îi aduc marii sărbători – cea de-a 30-a aniversare a eliberării patriei, precum și aniversării unui sfert de veac de agricultură socialistă”.

- [„**Contemporanul**”, nr. 5] În cadrul rubricii intitulată *Cartea străină*, Alexandru Balaci semnalează apariția traducerii volumului de versuri al lui Paul Celan: „În afinitatea electivă și afectivă, poezii Nina Cassian și Petre Solomon s-au apropiat de fluiditatea versurilor germane, reînnoind acel secret al traducerilor de poezie care rămâne un dar și o taină a poetului traducător, descifrarea sa constând în capacitatea personală de a transpune conținutul unui poem într-o altă limbă și într-o formă adecvată, identică sau similară. [...] O asemenea faptă artistică, demonstratoare a echivalării de idei, de tomuri, de

umbre și lumini, este prezenta traducere românească din opera lui Paul Celan”.

■ Al. Philippide continuă studiul *Despre un înțeles românesc al naturii (II)*: „Împrejurări istorice și firea populară românească au favorizat sentimentul naturii și l-au făcut să dureze. Expresia lui literară îi corespunde perfect. Într-o măsură mai mare decât în alte literaturi, în literatura română sentimentul naturii apare ca o expresie a participării nepremeditate a omului la viața naturii. Ornamentarea și transfigurarea poetică vin abia după aceea. Fenomenul invers constă în considerarea naturii ca un obiect de contemplație estetică: omul admiră natura ca pe un obiect de artă și o descrie ca pe un obiect de artă, cu multă, cu foarte multă ornamentație verbală; această mișcare apare ea mai întâi și copleșește sentimentul naturii sau chiar îl înlocuiește”.

■ De volumul de versuri al lui Ovidiu Genaru, *Bucolice* (Junimea), se ocupă Dragoș Vrâncanu: „Versul este prin excelență concret și dă de la început o senzație de odihnă și naturalețe, tinzând spre exprimarea, cu unele invenții metaforice sau fantastice neprevăzute, unei atmosfere sentimentale izvorâtă din lucruri și aspect aparent de amănunt, cu largi reflexe subiective. Structura versurilor este tipic discontinuă, rezemându-și exigența de unitate pe ansamblul efectului liric”.

● [„Cronica”, nr. 4] Pe frontispiciu este publicat un citat din Nicolae Ceaușescu: „Ceea ce n-au putut realiza domnitorii la timpul respectiv, au continuat alții: la ‘48, în ‘59, în ‘77, în ‘918 și, prin voința unanimă a poporului s-a înfăptuit unitatea statului nostru național. Nu a fost rezultatul niciunui tratat de pace, nu a fost voința unei puteri din afară; unirea a fost rezultatul voinței poporului român dornic de libertate și independență”.

■ Editorialul *Unirea* este semnat Cronica: „În cuvântarea rostită la Adunarea populară de la Albă Iulia cu prilejul festivităților consacrate semicentenarului uniri Transilvaniei cu România, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că unitatea statului nostru național s-a înfăptuit prin voința unanimă a poporului și că ea «nu a fost rezultatul nici unui tratat de pace, nu a fost voința unei puteri din afară; unirea a fost rezultatul voinței poporului român, dornic de libertate și de independență”.

□ Despre Unire scrie și L. Boicu în „*Va fi o Românie!*...”: „«Va fi o Românie, sau nu va mai fi nici o onoare, nici libertate, nici garanții, niciun fel de încredere în Europa» – spunea în 1856 Edgar Quinet. Sunt cuvinte care indică însemnătatea, amploarea și implicațiile făuririi statului național român: un eveniment crucial al îndelungatei și înflăcăratei lupte a poporului pentru emancipare națională, pentru un loc demn «sub soare»”.

□ Sub semnătura lui Mihai Tatulici apare *Unirea Principatelor române în documente diplomatice napoletane (1856-1859)*.

■ Liviu Leonte semnează cronica literară la *Apa* de Alexandru Ivasiuc: „Ceea ce știm astăzi despre sensul adânc al evenimentelor poate fi transferat de scriitor în destinele inconfundabile ale oamenilor, pentru a le judeca marile și micile lor merite, marile și micile lor greșeli, mai ales când este înzestrat cu vocație constructiv-teoretică și politică, așa cum se întâmplă cu Alexandru Ivasiuc. Cu acestea, *Apa* este un roman interesant, o car-

te, în unele privințe, excepțională despre epocă, dar cartea acelei epoci rămâne încă a fi scrisă”. ■ În *Fragmentarium* citim a treia parte din *Recitind proza lui M. Blecher* de Const. Ciopraga. ■ Sergiu Teodorovici realizează ancheta *Tim-pul liber*, realizată printre studenții care își fac practica în cadrul redacției publicației. ■ D. Ivănescu omagiază 40 de ani de la apariția publicației „Manifest”: „Revista «Manifest», ca și alte publicații antifasciste, a început să apară din ce în ce mai des cu spații albe sau cu clișee marcând tot mai frecvent intervenția cenzurii, în acest fel era de așteptat ca într-o zi apariția ei să fie interzisă, numărul din ianuarie 1936 fiind ultimul ei număr de apariție”. ■ Sub semnătura Bb. citim despre □ *Demers critic* de Eugen Luca (Dacia, 1973): „Pătimaș adesea, în susținerea propriilor vederi, Eugen Luca nu este însă orbit de subiectivism și demonstrațiile sale înlătură alunecările în parțialitate. Intuițiile criticului concură mai mult spre zona dialecticii ideilor decât spre aceea a tentativelor de reconstituire lirică, prin filtrul propriei sensibilități, operație nu odată falacioasă și autistă, la cei care o încearcă, fără a-și fi format o bună armătură constând dintr-un gust obiectivat prin îndelung exercițiu”. □ *Fata morgana* de Ion Grecea (Ed. Militară, 1973): „Un roman scris la persoana I-a capătă de la început nuanța afectivă a confesiunii. Fără a abuza de libertățile subiectului situat în asemenea postură, fără căutatul amestec de planuri și amplificările fantasticului într-un absurd mai dificil de justificat în mediul nostru, Ion Grecea construiește în *Fata morgana* un roman sentimental, în fond, în ciuda încercărilor aspre, bărbătești, la care se supune și e supus tânărul Gil (Virgil Alexiu) în timpul inițierii sale, ca militar, în meseria de tanchist. Banalitatea lacrimogenă a efuziunilor este însă evitată, emoția juvenilă a adolescentului este sinceră, plină de candoare”. ■ În *Tensiunea clasicității* Hristu Căndroveanu scrie despre Vasile Nicolescu: „Acest poet ceremonios, elaborat formal cu migală de bijutier de altădată, este în fond de o ingenuitate exemplară, contaminantă pentru cititor. Remarcabil rămâne la el și sentimentul răspunderii pentru cuvântul tipărit, întotdeauna încărcat de un mesaj de o caldă umanitate”. ■ Zaharia Sângeorzan scrie *Din nou despre critică*: „Cărțile de critică bune sau foarte bune încep să depășească pe cele de poezie. Trăim ideea de literatură, de poezie, de roman, cu aceeași intensitate cu care trăim poezia, sau romanul propriu-zis. Viitorul criticii moderne ar fi după Adrian Marino cel al ideilor literare! Critica actuală consolidează conștiința de sine a literaturii; scriitorul modern nu se mulțumește numai să scrie, ci să și teoretizeze, să creeze în structura romanului și o substructură ideologică, estetică. [...] S-a discutat și se discută despre legitimitatea și inutilitatea criticii foiletonistice, calul de bătaie al multora! Critica foiletonistică n-a murit și nici nu va dispărea, căci există o echipă de tineri cronicari care o practică cu talent, cu dăruire. Cronicile sunt republicate în volume (v. excelenta colecție de critică și eseuri a Editurii Cartea Românească) și a disprețului sau bagateliza o astfel de critică ni se pare a rămâne străin față de complexitatea fenomenului literar contemporan.

Citim nu operele analizate cu generozitate de Perpessicius, ci comentariile despre aceste opere intrate de mult în anonimat. Citim cronicile literare ale lui Nicolae Manolescu din «Contemporanul» ca să ne dăm seama de cota valorică a fenomenului literar dintre anii 1961-1970, dar le citim și din plăcerea de a intra în contact cu o mare sensibilitate critică. Unii sunt obsedați de, să zicem, noua critică franceză, uitând că avem critici mai profunzi, mai dotați decât Roland Barthes!». ■ În *Capriciile gustului* L. Burduja afirmă: „Gestul singular al revistei «Flacăra» de a «civiliza ochiul» privitorului de astăzi, sau de a înfiera prostul gust, merită nu numai toată considerația noastră, ci și drepturile convenite acțiunii cu putere de exemplu demn de urmat. Poate predarea sistematică a artei în școală conjugată cu acțiuni susținute ale factorilor culturali ar stabili un necesar echilibru între omul contemporan și universul înconjurător. Artei moderne i s-ar putea consacra spații suplimentare întrucât receptarea ei decurge anevoios, în cazul cel mai fericit. Prețuirea pe care o datorăm artei timpurilor vechi nu ne poate împiedica să apreciem arta timpului nostru”. ■ Al. Călinescu publică a treia parte din *Puncte de reper*, de data aceasta ocupându-se de *Arta prozatorilor români* și critica lui Tudor Vianu: „Spirit echilibrat și metodic, Vianu refuză (spre deosebire de un Lubbock sau de un Pouillon) exaltarea dogmatică a virtuților unei modalități, ale unei anumite, «viziuni» dovedindu-se, totodată receptiv față de experimentele cele mai îndrăznețe”. ■ Florin Gheorghită scrie despre *Valul O.Z.N.*, pornind de la „apariții și manifestări ale straniilor «obiecte zburătoare neidentificate»” din anul 1973. ■ Din *Momente reținem*: □ *Cronică de la Suceava*, Al. Arbore: „Joi 17 ianuarie la Suceava ninsoarea se alintă ca într-un stih de George Lesnea, așezând blană de hermină pe ziduri voievodale. În Arini, curtea interioară a Institutului Pedagogic, cu îmbinări de piatră liberă, cărămidă cu miez de jar și lemn ocrotitor, părea o cetate în care a irumpt tinerețea urcând năvalnic spre amfiteatre. Într-unul din ele avea loc o întâlnire a redacției revistei «Cronica» cu cetitorii suceveni, organizată în colaborare cu Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă. Firește, tonul l-a dat poezia, prin glasul slujitorilor ei numiți George Lesnea, Marcel Mureșeanu, George Damian și Ion Beldeanu, după care George Sidorovici a citit un fragment de povestire, iar Aurel Leon a depănat unele amintiri despre marii scriitori cunoscuți, insistând asupra laboratorului lor de creație. În felul acesta, într-o ambianță ca de redacție, tov. Liviu Leonte a expus pe larg rolul revistei pe care o conduce, profilul ei și țelurile pe care și le propune, invitând participanții la o discuție liberă și cât mai sinceră. Răspunzând cu promptitudinea apelului, vorbitorii au mers direct la țintă, subliniind părțile bune ale acestui săptămânal ce trebuie considerat în primul rând al Moldovei, dar neezitând a formula și obiecții. Din partea redacției, au mai participat la dialog dramaturgul Andi Andrieș și criticul literar Magda Ursache. Considerăm că a fost o întâlnire deosebit de fertilă care va influența în bine, desigur, plecând de la observațiile întemeiate ale cititorilor cuprinsul revistei.

Și întrucât discuția a fost pigmentată pe parcurs de epigrame schimbate între decanul spiritului rimat, l-am vizat pe George Lesnea, și cel mai tânăr emul al său din public, elevul și poetul sucevean Romeo Istrati, s-a creat acea atmosferă destinsă propice unei discuții lucrative, sala vibrând la unison cu scriitorii din amfiteatrul catedrei de filologie”. □ *10 ianuarie*: „«10 ianuarie este ziua de naștere a profesorului Grigore C. Moisil» (s.n.) – astfel își începe Mircea Malița vibrantele rânduri închinat remarcabilului savant, înainte de vreme dispărut dintre noi. («România literară», nr. 3/ 1974). [...] Articolul inedit *Știința jocului nu este o joacă și Odă* (apărut în vol. *Îndoieli și certitudini*, Ed. Enciclopedică, 1971) completează semnificativ grupajul comemorativ, îngăduind cititorilor o reîntâlnire cu degajarea, seninătatea, calmul, precizia și umorul discret, nelipsit din scrisul celui ce a fost și este Gr. C. Moisil”. □ *Convorbiri literare*: „Cu nr. 1 din acest an, revista «Convorbiri literare», revenită la vechea sa condiție de mensual, se arată lumii în idei și haine noi. Un articol inedit de Pompiliu Constantinescu poate fi considerat și ca preambul la ancheta despre *Condiția tânărului critic*, inaugurată în acest număr. [...] Criticii tineri (C. Costin, Dan Culcer, Ion Marcoș, Alex. Ștefănescu, Mircea Muthu, Aurel Sasu, Mirela Roznoveanu, C. Ungureanu, Valentin Tașcu – precum se vede ieșenii sunt păstrați pentru ultimul asalt) își exprimă cu sinceritate condiția și își expun cu aplomb programul. Ar fi de-a dreptul prea frumos dacă l-ar pune întocmai în practică. Deocamdată, important este, cum exclama Valentin Tașcu despre colegii săi degenerație, că «Existăm!». Rubricile de critică ale revistei sunt susținute de Const. Ciopraga, Al. Călinescu, Mircea Iorgulescu, Daniel Dimitriu, Al. Dobrescu, George Pruteanu, Const. Pricop, Val. Condurache. Poetul Mihai Ursachi apare în ipostaza de prozator fantast (*Hotel «Paradis»*), alături de un prozator din ce în ce mai sigur pe cuvinte: Alexei Rudeanu (*Scutul de piatră*). Delectabile sunt *Spații*-le lui Val Gheorghiu. O excelentă pagină de traduceri, însoțită de o pertinentă prezentare, din lirica lui Auden semnează Al. Pascu. Mult discutatul *Dicționar literar autobiografic* a fost înlocuit cu o pagină de *Confesiuni* scrisă acum, cu o peniță care știe să picteze, de Radu Boureaanu. *Arhiva Convorbirilor* cuprinde interesante fragmente din jurnalul lui Iacob Negruzzi, iar *Antologia Convorbirilor* (se remarcă spiritul de proprietate în titrarea rubricilor) poeme de Ovidiu Genaru, între care unul (*Scena bucuriei*) a fost tipărit și în numărul din 4 ianuarie a.c. al revistei noastre. Cerem scuze [...] Dar aceasta nu ne-a diminuat bucuria lecturii unei reviste în care până și greșelile de tipar sunt delicioase (concurându-ne serios)”. □ *Tentația inutilului*, N. Irimescu: „De la rubrica *Șantier* a «României literare» aflăm că: Iuliu Rațiu va fi prezent în librării cu *Împărăția de zahăr*, *Taina florii de colț*, *Pastorală*; că Irimie Străuț a predat volumele *Ulciorul nu merge de multe ori la apă*, *Alungarea balaurilor*, *Flori de mină*, *Eresuri cu paseri*. Mai mult încă, același Irimie Străuț lucrează la volumul *Cimilică* și concomitent, la basmul *Mutulică*. Tentația inutilului se resimte adesea în știrile înserate în această pagină ce-și propu-

ne să oglindească viața literară. Ne îndoim că cititorii vor mai fi interesați de faptul că Iuliu Rațiu lucrează la o comedie în 4 acte și că Ioan Comșa definitivează versiunea românească a piesei *Adrian al VII-lea*, decât de ultimile evenimente întâmplătoare pe planeta Tralfamadore. Cu alte cuvinte, la rubrica respectivă se face simțită absența proiectelor literare ale scriitorilor cu largă audiență la public și ale căror cărți, repede epuizate din standurile librăriilor, sunt solicitate cu insistență”. ■ Din proză citim *Lacrimă și tăcere* de Stelian Baboi. □ George Lesnea publică poezia *Sfat de taină*. □ În traducerea lui Gh. Dragoș citim nuvela *Destine* de Henri Lopes, introdusă prin următoarea notă: „Henri Lopes, prim ministru al R.P. Congo, s-a născut la 12 septembrie 1937. Este licențiat în istorie la Paris. A scris poezii, eseuri, articole. Este autorul imnului național al R.P. Congo. Nuvela alăturată face parte din volumul *Tribaliques*, o culegere de opt portrete ale unor tipuri sociale actuale din Africa”. □ Pe ultima pagină citim *Spania file de jurnal* de Marina Ionescu.

● **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 164]** *Săptămâna pe scurt*: La Praga a fost editată o broșură sub semnătura lui Libuše Valentinova, cu prilejul împlinirii a 75 de ani de la moartea lui Benjamin Fundoianu. □ E. Manu semnează un omagial *Lenin și cultura universală* (103 ani de la nașterea acestui „spirit modelator”). □ Dan Mutașcu face o interesantă apropiere, în articolul *Iubirea fantastică*, între poemul eminescian *Strigoii* și romanul lui Mircea Eliade, *Domnișoara Christina*. □ Tot într-o paralelă urmărește și Liviu Călin, în textul *Umanismul cărturarului*, volumul lui Mihai Ralea, *Valori (Invitație la călătorie) vs Călătorie cu Don Quijote pe mare*, eseul lui Thomas Mann. □ O istorie *Herder* realizează Romul Munteanu. □ Poemul *Izvorul* de Ioan Alexandru. ■ Marin Mincu pune în dezbatere câteva nume de poeți importanți ai momentului, în „*Evoluția*” lirică și debutul. „Există debuturi care se sustrag hazardului circumscriind dintr-odată universul poetului. Astfel, în ultimii 10 ani au debutat câțiva poeți (George Alboiu, Dan Laurențiu, Gh. Pituț, Dan Mutașcu, Ileana Mălăncioiu etc.) ale căror «obsesii» lirice nu au fost trădate până în prezent, iar mijloacele artistice s-au relevat mature, de la început divulgând substraturile conștientizate ale actului lor creator. Chestiunea vârstei nu mai e deloc semnificativă pentru asemenea debuturi, iar «evoluția» devine o vorba goală... Mai direct, sunt cazuri când debutul poate să fie o confirmare, recunoscutibilă de la început.”

26 ianuarie

● **[„Munca”, nr. 8144]** În *Literatură - Critică - Artă*, cu subtitlul *Din activitatea cercurilor literar-artistice ale formațiilor cultural-sindicale*, apar o serie de poezii semnate printre alții, de Ion Cârnu, Ioan Dumitrescu, Alexe Solomon.

● **[„Flacăra”, nr. 5]** Cu titlul *Cu Ștefan Bezdechi la examen de bacalaureat*, revista publică fragmentul XLVI din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. □ Dinu Săraru, în *Opinia unui alegător*, publică *Cine te minte?* □ În *Caprici-*

ile gustului, George Achiței scrie despre *Cultura librarilor*. □ În *Cronica pretențiilor*, Dorin Tudoran publică *Grafomanii I. «Alfaberația»*, despre un articol critic intitulat *Alfaberația*, semnat de Mircea Mormocea, în care acesta critică vehement un articol al lui Emanuel Vasiliu, apărut în numărul 3/ 1973 al revistei „Flacăra”, intitulat *De ce învățăm gramatica*. □ Rodica Pop, în *Premieră românească la teatrul tv*, scrie despre *Femeia fericită* de Titus Popovici. □ Coman Șova, în *Cronica spectacolelor*, publică o cronică a piesei lui Theodor Mănescu, *Casa de mode*, pusă în scenă la Teatrul Bulandra. ■ În *Două opinii literare*, Ion Lăncrănjan publică *O problemă falsă*, abordând antinomia „roman rural” - „roman citadin” și *Tradiție și inovație*, în care se ocupă de „receptarea de către proza românească a unor experiențe ale prozei universale contemporane”.

27 ianuarie

• [„România liberă”, nr. 9100] Pentru Ion Drăgănoiu, romanul lui Constantin Chiriță, *Pasiuni*, publicat la Editura Eminescu, „circumscrie riguros un spațiu social în devenire, un spațiu al sedimentării valorilor autentice, în pofida accidentalului”.

• [„Scânteia”, nr. 9763] Violeta Zamfirescu semnează *Puntea dintre carte și cititor*: „Scriitorul care are ce comunica, cel ce cu conștiință de communist, creator, și conștiința necesității lui de scriitor își folosește talentul ajunge, sigur, prin unele cărți cel puțin, la visatele punți de comunicare cu cititorul. Punți care se vor înmulți și consolida, prin aparițiile editoriale ale anului jubiliar 1974, prin apariția în anii viitori a poeziei și prozei scrise acum. Vom sărbători astfel și împlinirea în decenii a noii literaturi române contemporane îmbogățită prin vitale obligații ale scriitorului la mai multe eforturi de cunoaștere, la înțelegerea clară a adevărurilor, la viziune marxistă, dialectică, înalt umanistă și artistică, expresie corespunzătoare inteligenței, sensibilității, culturii cu orizont tot mai largit al cititorului din România socialistă”. ■ În *Adnotări* sunt amintite: □ *Cartea unor tradiții* de Al. Andrițoiu: „Iată o carte de certă utilitate și actualitate: *Tradiții revoluționare bucureștene* de Alexandru Cebuc, editată de către «Muzeul de istorie a municipiului București». Bogăția și documentația textului, mai cu seamă la perioada de după înființarea P.C.R., insistența asupra caselor legate de congresele partidului și de pregătirea insurecției armate fac din cartea lui Alexandru Cebuc și un bun compendiu de istorie a organizațiilor revoluționare (P.C.R., U.T.C., sindicatele etc.) din București și deci din întreaga țară, capitala fiind, într-un stat modern, aproape totdeauna locul în care se nasc și se dezvoltă marile idei, marile mișcări sociale”. □ E. Vasilescu semnează *Două inițiative*, consemnând că la Târgoviște s-a organizat un concurs de creație literară (trofeul „Pana Văcăreștilor”) cu tema *30 de ani – 30 de identități*, dar și concursul „Top-poezie” și al V-lea Festival de poezie patriotică „Testament Literar”.

28 ianuarie

• [„Munca”, nr. 8145] Lucia Bogdan scrie despre *Un nou film românesc: „Trecătoarele iubiri”*, realizat de Malvina Urșianu după *Capcana* de Titus Popovici și Manole Marcus.

• [„Scânteia”, nr. 9764] Ioan Adam semnează *Critica literară și... spiritul autocritic*: „Într-un articol publicat în «Era socialistă» (nr. 2/ 1974), Al. Paleologu respinge «statutul minor, subaltern și ancilar» al criticii literare, decretând autonomia acestuia ca «un fenomen ireversibil, esențialmente determinat de progresul societății moderne». «Critica – e o artă» – se susține, iar «Ca artă, critica adevărată aceasta este: arta de a admira, arta de a provoca și de a aprofunda admirația». Critica nu este, desigur, un simplu apendice al literaturii. Dar oricâtă «dramă» ar stârni subordonarea criticii față de creația literară propriu-zisă, o exegeză «sfânt trup și hrană sieși», emancipată de literatură, este tot atât de neconceput ca o botanică absolvită de existența obiectivă a plantelor, de studierea și clasificarea acestora. [...] Pledoaria pentru autonomia criticii literare, pentru proliferarea ei «nelimitată» (susținută în *sotto voce* de M. Ungheanu, într-un articol publicat în același număr al revistei) incriminează un raport cantitativ între valorile literare și cele critice, raport dedus din articolul lui Constantin Cușman – *Substanța și calitatea culturii* («Contemporanul», din 14 decembrie 1973). Patosul autorilor elimină însă din argumentație un alt raport – esențial! – cel valoric. [...] Exigența preconizată în documentele de partid este unică și indivizibilă. Așa cum nu trebuie publicate versificări rebu-sistice, proze populate de homunculi, nu poate fi acceptată nici critica literară lipsită de exigență și responsabilitate față de destinele culturii noastre socialiste, exegezele labile, incapabile să emită judecăți de valoare. [...] Este inexplicabil modul în care revista «Era socialistă» a putut confunda o dezbateră teoretică întrunind o diversitate de păreri cu concertarea unor opinii de pe poziții nerepresentative pentru viața noastră literară, pentru principiile ideologice clare care o guvernează. Principii pentru a căror transpunere în practică «Era socialistă» are datoria să militeze cu consecvență. Gest inexplicabil, cu atât mai mult cu cât în paginile aceleiași publicații am întâlnit judicioase opinii de natură a reliefa semnificația actului critic ca parte componentă a îndrumării culturii de către partid”.

29 ianuarie

• [„Munca”, nr. 8146] În *Telex intern* se semnaleză expoziția de carte rară organizată la Palatul Culturii din Pitești, unde au fost expuse, printre altele, „cărți cu autografe aparținând unor personalități proeminente ale vieții spirituale românești ca Mihail Kogălniceanu, Grigore Alexandrescu, Ioan Slavici, Liviu Rebreanu, Nicolae Gulescu, Tudor Arghezi”. □ Se publică o notă despre filmul Malvinei Urșianu, *Trecătoarele iubiri*. □ În *Tv-Comentar*, Călin Căliman scrie despre *Cultură și educație*, abordând anul teatral 1974.

30 ianuarie

• [„**Munca**”, nr. 8147] Adriana Luscalov, cu titlul *Jubileu al unui roman devenit celebru*, publică un microinterviu cu Zaharia Stancu în care acesta vorbește în principal despre romanul său, *Desculț*.

• [„**Scânteia**”, nr. 9766] În pagina numită *Cartea*, printre recenzii citim:
□ Nicolae Baltag prezintă volumul *Cei dintâi și cei din urmă* de Szász János, (Eminescu): „Captată în oglinda translucidă a ultimului volum, trilogia lui Szász János, *Cei dintâi și cei din urmă*, își redimensionează contururile, în ansamblu, la scara unei elevate conștiințe estetice și politice”. □ Ioan Adam scrie despre *Mihail Dragomirescu – estetician* de Titu Popescu (Minerva): „Mereu ponderat, fără sclipiri și intuiții fulgurante, dar exact, riguros în afirmații, Titu Popescu operează disocieri plauzibile, rectifică optici osificate, infirmă exclusivism și exagerări, demonstrând actualitatea și valoarea unui estetician necunoscut încă pe măsura meritelor lui”. □ Emil Vasilescu semnalează *Ce oră e în lume?* de Radu Boureanu (C.R.): „În acest teritoriu privilegiat al marilor opțiuni, lirica lui Radu Boureanu își potențează pe deplin, cu sobrietatea și calmu-i caracteristic, virtuțile exprimate cu atâtea alte ocazii”. ■ Dan Zamfirescu publică *O figură luminoasă a culturii naționale*, un text *La comemorarea lui Eudoxiu Hurmuzaki*. „S-a împlinit un secol de la moartea lui Eudoxiu Hurmuzachi, istoric și om politic român, al cărui nume a fost înscris în agenda aniversărilor UNESCO. Este un binevenit prilej de a așeza într-o lumină mai puternică, pe care o merită cu prisosință, figura sa umbrită de trecerea timpului, dar ale cărei dimensiuni majore apar când ne rememorăm procesele istorice la care a luat parte ca exponent al vremii sale și al oamenilor ei înaintați”.

• [„**Viața studentească**”, nr. 5] Cronica literară semnată de M. N. Rusu se oprește la D. R. Popescu și *Cei doi din dreptul Tebei*. „La fiecare apariție [...] literatura lui D. R. Popescu a pus comentatorilor săi cel puțin două probleme de investigat. Întâia dintre ele privește tematica abordată de autor, întotdeauna cu trimitere directă sau indirectă la actualitate și la necesitatea de a o plasa într-o situație istorică. A doua problemă se referă la modalitățile epice încercate, de cele mai multe ori ele fiind extrem de bogate, în registrul care se deschide între real și ireal, tragic și ironic, sublim și cotidian, metaforă și parabolă etc.” ■ Un scurt *Conspect – Cursive și efemeride verbale* de Ion Cristoiu combate facilitatea unor tablete de autor din presă: A. Baranga (articolul *Șarjele bucuriei* din „Informația Bucureștiului”, „o simplă înșiruire de cuvinte mari”), Dinu Săraru (rubrica *Note și contranote* din „România liberă”, „lipsa autenticului fapt de viață și, în consecință, repetarea la nesfârșit, în fraze generale, a unor adevăruri arhicunoscute, cărora li se adaugă doar un caracter pretențios și bombastic [...]”), Radu Popescu (tot în „România liberă”, ilustrând desăvârșit prin tableta *Pe drum de iarnă*, „caracterul siropos al unor cursive de scriitor”). „Condițiile capitale pentru o autentică tabletă publicistică: originali-

tatea și adâncimea comentariului, întotdeauna axat pe autentice fapte de viață, idei și fenomene la ordinea zilei [...] În absența acestor condiții, parafrazând o expresie celebră, restul e vorbărie goală, chiar dacă poartă girul unei semnături prestigioase.”

• [„**Era socialistă**”, nr. 2] Al. Paleologu publică un studiu despre *Funcția și arta criticii*: „Critica e o artă; ca orice artă își are știința ei interioară și specifică. A pretinde să faci din ea o știință exactă nu e nici mai inteligent și nici mai rodnic decât a pretinde să câștigi sigur la ruletă prin cineștie ce martigale infailibile.” □ M. Ungheanu glosează pe marginea „*Proliferării*” *criticii*, considerând că „vitalitatea literaturii și a criticii nu poate decât să ne bucure. Iar *proliferarea* incriminată, departede a fi un semn de îngrijorare, este unul de bun augur. După regula pe care istoria și filozofia culturii au impus-o că unui scriitor mare îi urmează o cascadă de interpretări critice”.

31 ianuarie

• [„**Munca**”, nr. 8148] În *Carnet Cultural - Carte*, Mihai Cernat prezintă romanul lui Petru Popescu, *Să crești într-un an cât alții într-o zi*: „Ultimul roman al relativ tânărului scriitor Petru Popescu se sfârșește voit șocant ca o «postfață program» ce-i aparține, și în care își exprimă câteva idei estetice în virtutea cărora a scris până acum. Dintre acestea unele referiri pe care le face autorul la volumul *Să crești într-un an câți alții într-o zi*, mi se par necesar a fi subliniate: «Faptul că romanul de față nu exasperează cititorul cu teorii - scrie P. Popescu - nici nu joacă comedia abisalului, poate fi iar o sursă de obiecții savante. Simplitatea raporturilor va zăpăci oamenii obișnuiți să găsească în plictis o dovadă de adâncime (Cred că dacă aș scrie, experimental, o carte greoaie, stângace, confuză, aș satisface pe aceia care azi se îndoiesc de mine pentru că s-au dezvoltat cu totul de arta limpede. E o experiență amuzantă pe care poate că odată o voi face). Am dorit însă o carte net dezinhbată, necomplexată intelectual, nesacrificată modei»”. □ În *Carnet Cultural - Teatru*, Lucia Bogdan publică o cronică dramatică a piesei lui Paul Everac, *Viața e ca un vagon?* (Teatrul Mic).

• [„**Orizont**”, nr. 5] Pagini interesante în acest număr despre Cercul de Semiotică al revistei *Orizont* unde, printre semnatari, îi regăsim pe Livius Ciocârlie, Șerban Foarță, Crișu Dascălu, Vasile Crețu și Micaela Lungu. ■ Articolul lui Livius Ciocârlie, *Literatură și semn*, cuprinde observații pe marginea unor lucrări de F. Saussure, J. Lacan, J. Kristeva, J. Derrida și J. P. Richard din spațiul francofon și ajunge să nuanțeze accepția dată simbolului de Ion Coteanu în *Stilistica funcțională a limbii române* (1973). ■ Șerban Foarță rafinează semnificația „arbitrarului semnului lingvistic” din punct de vedere poetic într-un articol intitulat *Onomatopoetul*. ■ Crișu Dascălu croiește o nouă interpretare asupra poeziei eminesciene pornind de la „teoria formelor fără fond” a lui Maiorescu, în *Semnul ca stratagemă și strategie*. ■ Vasile Crețu

îndreaptă atenția cititorului spre lucrările lui V. I. Propp dedicate cercetării structurii și genezei basmului, luând ca bază a discuției *Morfologia basmului* (Leningrad, 1928/ București, 1970) și *Rădăcinile istorice ale basmului fantastic* (Leningrad, 1948/ București, 1973). ■ Eduard Pamfil și Doru Ogodescu caută relațiile dintre semiotic și estetic (în articolul *Semiotic și estetic*). Micaela Lungu traduce, pe ultima pagină, din săptămânalul *Times*, mai precis de la rubrica *A Survey of Semiotics*, intervenția lui Stephen Ullman, un lingvist și stilistician englez, intitulată *Semne naturale și semne convenționale*. ■ Eugen Dorcescu comentează, în prima cronică literară, volumul antologic al lui Eugen Jebeleanu, *Surâsul Hiroshimei și alte versuri* (Minerva, 1973) care include o prefață a lui Ovid S. Crohmălniceanu și un tabel cronologic realizat de Corneliu Simionescu: „Ceea ce frapează chiar de la primele cuvinte citite, este bogăția imagistică, umitoarea capacitate asociativă, vigoarea gândirii analogice. Aceasta însăși se arată selectivă, ca și memoria poetului. Imaginea este un ecou al luptei, al încleștărilor bărbățești, al suferinței virile”. ■ În a doua cronică, a lui C. Ungureanu, se întretese analitic încă un roman al lui Alexandru Ivasiuc, *Apa* (Eminescu, 1973), după o punctare a celor apărute anterior (*Vestibul* – 1967, *Interval* – 1968, *Cunoaștere de noapte* – 1969, *Păsările* – 1970, nuvelele din *Corn de vânătoare* – 1972): „Apa nu se supune mișcării de retragere a scriitorului între cadrele tradiționale ale prozei. Ca în alte romane sau nuvele anterioare, există un loc al romanului, adică, pentru Ivasiuc, orașul din Ardeal, aflat într-un moment de cumpănă. *Străinul* lui Titus Popovici, *Crepuscul* și *Treptele Diotimei* de Radu Ciobanu, *Patima* lui Mircea Micu nu exploraseră altă lume. Deosebirea (minimă) ar fi că, izolat undeva în nordul Ardealului, orașul lui Al. Ivasiuc e unul izolat, un fel de margine de lume, în care înfruntarea dintre lege și forță (constantă în opera scriitorului) capătă nuanțe noi”. ■ Anghel Dumbrăveanu realizează în continuare „corespondența” cu aspiranții la statutul de poet și aflați în afara citadelei literare.

● **[„România literară”, nr. 5]** Versuri semnează: Zaharia Stancu (*Copilărie*), Grigore Hagiu (*cumpăna dreaptă*), Gheorghe Pituț (*Cântec de poet hoinar; Cuvântul; Îndemn*), Anghel Dumbrăveanu (*Comuniune; Mișcarea orei; Ninsori depărtate; Cum raza serii; Ca niște năluci; Edict; Moment; Dacă voi întâlni o fântână; Crug târziu*), Mihai Dascal (*Se sfâșie ochiul tăcerii*). □ Virgil Nemoianu îl prezintă pe John Updike, iar Radu Lupan traduce povestirile autorului *Sub microscop* și *Asemănarea verde a mării*. □ În traducerea lui Petre Stoica citim poeziile Christinei Lavant: *Vreau pâinea s-o împart; ***; Dă ascultare locului care se gândește la tine; Niciodată n-a fost cearcănul lunii atât de mare; Bătrâne somn; Nu întrebați; Începând de azi*. □ Sub semnătura lui Mircea Cojocaru este publicat fragmentul *Petrecerea*, extras din romanul *Înapoi la Savina*. ■ Sub titlul *N. D. Cocea* sunt reproduse două texte omagiale semnate de Virgiliu Ene și Radu Popescu. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Dimensiunea ideologică*: „Am relevat și altădată valoarea, ca

atare necesitatea operei de gândire teoretică, dimensiunea ideologică fiind tot mai mult aceea care dă pregnanță contemporană nu numai activităților specifice, dar însăși creației artistice pe ansamblul concretizărilor ei. E un fapt că – la scara mondială – romanul este acela care polarizează în cea mai largă măsură implicația, incidența ideologică, dacă magma lui nu e direct social-politică, după cum eseul, în atâtea domenii, deci divers ca sursă și ca finalitate, a devenit astăzi o a «doua natură» a literaturii, în sensul, larg, al cuprinderii gândirii despre om și despre lume. [...] În domeniul literaturii și artei, demersul teoretic, ideologic, filosofic, sociologic – ori cum l-am intitulat – este astăzi prodigios reprezentat, la scara mondială (cf. publicațiile UNESCO) statisticile în această privință asamblând cele mai mari cifre. Aceasta datorită, desigur, și revoluției tehnico-științifice, care, prin «mass media», a lărgit enorm câmpul de impact cu publicul cititor, tot mai receptiv la interferențele științe-arte, la concretizarea prin cărți, reviste, radio-televiziune, a vastei game de activități ale gândirii, ale talentului, în noi și noi forme ale tehnicii de muncă intelectuală (simpozioane, mese rotunde, anchete, conferințe, colocvii) – toate confirmă conștiința unei cotituri în relația cultură-civilizație, «explozia informațională» fiindu-i implicită. De unde concluzia că tocmai într-o asemenea situație, cu o asemenea perspectivă care – nu ignorăm aceasta – poate avea și efecte negative (prin facilitarea unei confuzii a valorilor), dimensiunea, deci preocuparea, deci stimularea acțiunii teoretice, ideologice, trebuie să stea ca un prim obiectiv pe ecranul revoluției noastre culturale. Iar în domeniul literar-artistice, lucrarea, ca să nu spunem «opera» (deși ea nu exclude, dimpotrivă: implică talentul, vocația) de teorie, de critică, de estetică, de istorie, de ideologie, se cuvine a fi apreciată de la *același plafon* categorial, fără, deci, discriminări în raport cu «operele» de (pură?) «creație». Bineînțeles, cu un autorizat discernământ valoric, adică de la caz la caz, aceeași exigență, dar și aceeași indici stimulatori operând *pe ansamblul* gândirii, talentului, geniului național. Ansamblul care, astăzi, e mai fecund ca oricând tocmai în perspectiva, continuu validată, a efervescentei noastre ideologice, datorită celei mai înaintate dintre concepțiile despre om și societate, despre destinul pe care, prin noi înșine, ni-l făurim”.

■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu textul *Doamna Lily*, o notă despre volumul *Ursitul* de Ștefana Velisar Teodoreanu: „*Ursitul* este o carte vie, nesentimentală, fără pedanterie și fără gongorisme, excelent construită, întretăiată discret de țâșnirea lirică a durerii în forma directă, dar neostentativă, a versului intercalat, risipind în jur civilizație și valori asumate și trăite. Cartea, ca și prezența doamnei Lily Teodoreanu prin ecourile Mogoșoaiei, ne înnobilează nostalgia”.

■ Cezar Baltag semnează *Fântâna*: „Ca să putem zări stelele propriului nostru spirit este necesar uneori să cobori în fântâna foarte adâncă a eului nostru esențial. Astfel prin simbolul fântâniei sufletul uman exprimă dimensiunea «adâncimii sale nesfârșite», adică sămânța ciclului etern al formelor și reprezentărilor, al vederii și revelațiilor. Motivul indică totodată gândul

reîntoarcerii la unitate, taina acelei *coincidentia oppositorum* care dizolvă orice dualitate într-o «logodnă»: fântâna este de multe ori locul de întâlnire al unei prințese fie cu prințul sau eroul care a «salvat-o», fie cu un mesager al lui». ■ În paginile intitulate *Din cărțile anului '73* apar două texte: □ Laurențiu Ulici semnează *O temă psihologică*, un text despre volumul *Pribegi, noi visam* de Nicolae Damian: „Ordinea temporală a epicului lipsește, tot ce se întâmplă se întâmplă sau *înainte* sau *după* sau *o dată cu*. Se sugerează și astfel că, de fapt totul *continuă*, fără început și, poate, fără un sfârșit anume. Anume aglomerare stilistică face lectura dificilă; pe alocuri, urmărirea firului epic – și așa arborescent – fiind, din acest motiv, periclitată”. □ În *Vocile romanului*, Al. Călinescu scrie despre *Cei doi din dreptul Țebe* de D. R. Popescu: „Reluând ipoteza de lucru enunțată la început, vom spune că sistemul narativ (alternarea «vocilor», multiplicarea punctelor de vedere) ilustrează (și «susține») perfect mesajul cărții. *Cei doi din dreptul Țebe* este un frumos exemplu de convergență între intențiile romancierului și materializarea («încarnarea») lor epică”. ■ Șerban Cioculescu semnează *Un cântăreț al păcii: Poetul-erou Const. T. Stoika*, un text care se încheie cu următorul P.S.: „Rectificăm o afirmație din breviarul nostru din nr. 3. Ca urmare la o butadă a poetului Sașa Pană, în cadrul comemorării recente de la Muzeul Literaturii, am repetat după domnia-sa că B. Fundoianu cântase Herța fără să o fi văzut vreodată. Este inexact, rectifică Paul Daniel, deoarece acolo locuia familia bunicului dinspre tată al poetului și ca atare îl vizita în fiecare vară”. ■ Șt. Cazimir se ocupă de *Caragiale despre artă*. ■ Nicolae Manolescu semnează *Cele mai vechi amintiri*, o cronică literară la volumul *Culoarea scaieților* de Hans Liebhart, proze scurte, traducere și prefață de Ion Roman (Albatros, 1973): „Spre sfârșit, nivelul povestirilor scade, deși niciodată grav. Hans Liebhart e un bun prozator, egal cu sine, subtil, echilibrat, iar cartea pe care i-a alcătuit-o Peter Motzan e fermecătoare. În ciuda tinereții sale, autorul evocă splendid locurile și întâmplările primei lui copilării”. ■ Sunt publicate o serie de recenzii: □ Al. Săndulescu prezintă *Introducere în opera lui N. Filimon* de Aurel Martin (Minerva, 1973): „Chiar dacă nu putem cădea de acord asupra unui termen, credem imprecis, ca «pro-realism», sau avem de făcut o obiecție sau alta de amănunt, opinia noastră este că această «introducere» ne pune mai nemijlocit în fața unor valori literare și a unor unghiuri până acum ceva mai umbrite ale operei lui N. Filimon, că alăturându-și punctele lui de vedere altora mai vechi, pe care le consideră în continuare valabile, Aurel Martin a dat o nouă sinteză, cu un important coeficient de contribuție personală”. □ În *A gândi și a scrie*, Lucian Raicu scrie despre volumul *Astfel* de Marin Sorescu (Junimea, 1973): „Despre noua culegere nu sunt multe de spus. Rezultate inegale, zone pline și zone goale, intuiții strălucite și tentativa de a le repeta fără strălucire. Însușirea constantă: respectul față de «idei», perpetua îngândurare, un orgoliu de scriitor inteligent care știe că se așteaptă de la el să fie inteligent și vrea să

corespundă imaginii sale bine constituite în opinia critică și printre numeroșii săi cititori, dornici de reconfirmări. [...] Încă o dată, versurile lui Marin Sorescu conțin o trimitere la raportul intim, profund, necesar dintre *gândire* și *scriere*, dar și la ciudata lor nepotrivire”. □ Valeriu Cristea scrie despre două volume de proză în *Literatura științifico-fantastică*: □ *Noaptea memoriei* de Mircea Oprea (Albatros, 1973): „Cu toate că aproape fiecare din cele douăzeci de piese ale volumului se structurează în jurul unui captivant subiect de specialitate, Mircea Oprea nu abuzează, deosebindu-se în această privință de unii dintre confracții lui, de «erudiția» branșei sale, ce poate deveni obositoare. Interesul lui se îndreaptă spre psihologia, mentalitatea, conștiința – uneori neliniștită și problemele – câteodată greu de soluționat ale omului”. □ *Sfera*, Voicu Bugariu (Albatros, 1973): „Ca povestire științifico-fantastică, *Sfera* mi se pare un eșec. Ca proză oarecare ea prezintă însă unele aspecte notabile. Voicu Bugariu scrie «ascuțit», are simț de observație și mai ales o bună ironie în descrierea situațiilor convenționale, a comportamentelor automatizate. În acest sens, paginile care evocă întâlnirile scriitorului D. cu oamenii de știință și cu ziariștii mi s-au părut a fi cele mai bune”. □ Mircea Iorgulescu semnează *Critică și pasiune*, o prezentare a volumului *Printre cărți* de Paul Georgescu (Eminescu, 1973): „Numeroase, greu de adus și de disciplinat în limitele unor obiective statornic urmărite, sinuoase și contradictorii în rezolvări de-a lungul timpului, preocupările criticului derutează prin varietate și dinamism: iar această «risipire» în cele mai neașteptate sensuri și chiar în chestiuni cu totul secundare, aparenta disponibilitate pentru tot ce cade în raza unui interes hipertrofiat și totodată foarte mobil pot duce repede la impresia de superficialitate și de inconsistență: fiindcă lipsește din critica lui Paul Georgescu acea «așezare» a opiniilor care sugerează echilibrul, stabilitatea și consecvența. Verva, spontaneitatea, dezinvoltura asociațiilor, plăcerea de a străbate itinerarii surprinzătoare și de a descoperi raporturi inedite, caracterul divagant și parțialitatea fățișă nu exclud însă profunzimea decât pentru cine o confundă cu plătitudinea; în realitate, comentariile lui Paul Georgescu nu sunt lipsite de adâncime și reproșul că nu ar fi substanțiale din pricina excesului de vioiciune este fără temeii; sunt aproape de negăsit cărți și autori despre care, scriind, criticul să nu fi spus lucruri esențiale”. ■ Al. Piru publică textul *Demostene Bottez, memorialist*, o prezentare a celor două volume de memorialistică publicate în 1970 și 1973. ■ În *Revista revistelor* citim, sub semnătura r.e.d.: □ Din „Convorbiri literare” este reținută ancheta despre *Condiția criticului tânăr*: „În general însă intervențiile sunt deprimante prin confuzie arogantă și printr-o agresivitate pe care o simțim la tot pasul. Lipsă de idei, lipsă de stil... Nu e totul ca o generație să promită, trebuie să vedem și ce anume promite”. □ „Din numărul de ianuarie al revistei «Familia» reținem, pe lângă o formulă de punere în pagină care dezavantajează cronică literară, continuarea studiilor lui Ovidiu Cotruș despre Mateiu Caragiale și M. Ungheanu despre Caragiale.

Nu e totuși puțin pentru o revistă de cultură care era (*o, tempora!*) socotită printre cele mai bune acum câțiva ani?”. □ „În sumarul «Cronicii» nr. 1, istoria literară și critica dețin întâietatea, nu fără culoare polemică pe alocuri”. ■ În *Viața literară* aflăm: □ *Șantier* anunță proiecte literare la care lucrează Al. Graur, Eugen Simion, Virgil Stoescu, Vlad Mușatescu, Dumitru Mureșan, A. Ebion, Mircea Filip, Palocsay Zsigmond, Andrei Fischhof, János Bartalis. □ Notă: „Azi, 31 ianuarie, ora 18,30, are loc la librăria «Mihai Eminescu» întâlnirea scriitorului Zaharia Stancu cu cititorii copii, prilejuită de lansarea volumului *Să nu uiți, Darie*. Prezintă George Macoveșcu. Din partea Editurii «Ion Creangă» va vorbi Tiberiu Utan”. □ Nota *Decorarea scriitorului Kós Károly*: „Prin decret al Consiliului de Stat, scriitorului Kós Károly i s-a conferit Ordinul «23 August» clasa I cu prilejul împlinirii vârstei de 90 de ani, pentru îndelungată și rodnică activitate literar-artistică, științifică și publicistică și contribuția adusă la opera de construire a socialismului în patria noastră”. □ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Azi, 31 ianuarie 1974, și în zilele de 1 și 2 februarie, se va desfășura la Cluj o suită de manifestări literar-artistice dedicate celor două mari evenimente ale acestui an, a XXX-a aniversare a eliberării și cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român. Organizată sub egida Frontului Unității Socialiste de către Uniunea Scriitorilor din Cluj și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Cluj, suita de manifestări cuprinde o întâlnire a scriitorilor cu muncitori și creatori de poezie din rândul muncitorilor și o șezătoare literară. Cu acest prilej, vor avea loc și ample dialoguri ale scriitorilor cu cititorii în cadrul unor expoziții de cărți literare. Au fost invitați să participe: Ioan Alexandru, Teodor Balș, Vlaicu Bârna, Radu Cârneli, Victor Felea, Negoită Irimie, Traian Iancu, Eugen Jebeleanu, Letáy Lajos, Király László, Kányádi Sándor, Gabriela Melinescu, Al. Oprea, Nicolae Prelipceanu, D. R. Popescu, Sânziana Pop, Aurel Rău, Dan Tărchilă, Victor Tulbure. * În cadrul dezbaterilor și întâlnirilor publice pe care le organizează Institutul de istorie și teorie literară «G. Călinescu», vineri 25 ianuarie 1974 a avut loc un substanțial și pasionat dialog cu scriitorul Eugen Barbu despre condiția romancierului român contemporan. Au luat parte membrii institutului, scriitori, publiciști, reporteri, în fața cărora au vorbit (în ordinea primei intervenții) Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Emil Manu, Marin Bucur, Dan Mutașcu, Ion Lotreanu, George Muntean, I. C. Chițimia, Ov. Papadima, Stancu Ilin, Roxana Sorescu, Liviu Călin, Ion Butnaru, Mihai Vornicu, Barbu Cioculescu, Al. Săndulescu, Marcel Duță, Simona Cioculescu, Dinu Pillat și, bineînțeles, invitatul, care a răspuns la întrebări și a făcut ample confesiuni literare, citind, totodată în semn de omagiu, un fragment inedit din capitolul dedicat lui G. Călinescu în a sa *Istorie polemică și antologică a literaturii române, de la origini până în prezent*. O cuprinzătoare dare de seamă asupra dezbaterii, ca și fragmentul respectiv, vor apărea în «Revista de istorie și teorie literară». * Zoe Dumitrescu-

Bușulenga, Nicolae Balotă, Marcel Duță și George Muntean s-au întâlnit cu membrii Institutului «I. Cantacuzino», în fața cărora au vorbit despre unele aspecte actuale ale «dialogului» dintre arte, ale criticii și esteticii, ale raporturilor dintre artă și informație și ale contribuțiilor românești la literatura și arta lumii. Întâlnirii i-a fost consacrat un număr întreg al buletinului de informare, opinii și semnalări – «Bios», pe care-l editează institutul. * În cadrul schimbului redacțional dintre revistele «Utunk» și «Voprosî Literaturî», a plecat la Moscova scriitorul Jakab Antal. * Editura clujeană «Dacia» a organizat la librăria «Eminescu» din București o întâlnire cu publicul, cu prilejul primei zile de difuzare a unor volume recent apărute. Despre volumul *Mișcarea memorandumistă în documente* a vorbit Vasile Netea. Antologia poeziei americane moderne intitulată *Aud cântând America*, semnată de Margareta Sterian, a fost prezentată de Nicolae Balotă, iar lucrarea lui D. I. Suchianu *Cinematograful, acest necunoscut* a fost prefătată de acad. Al. Graur. * La Casa Prieteniei Româno-Sovietice, duminică, 27 ianuarie 1974, a avut loc o seară omagială dedicată lui Victor Eftimiu, cu prilejul împlinirii a 85 de ani de la nașterea regretatului scriitor. Au participat Virgil Brădățeanu, Emil Botta și artistul emerit Nicolae Brancomir. A urmat filmul documentar *Victor Eftimiu își amintește*. ■ În *Cartea străină*: □ Nicolae Balotă semnează *Omagiu lui Thibaudet*, notând apariția reflecțiilor literare traduse de Georgeta Pădureleanu, cu o prefată de Mircea Pădureleanu. □ Florin Ioniță semnaleză apariția volumului *Poezia și ceea ce o înconjoară* de Georges-Emmanuel Clancier (Éd. Gallimard, 1973).

• [„Tribuna”, nr. 5] *Actualitatea literară*: Margareta Sterian – *Aud Cântând America* (antologie de poezie modernă americană, Dacia, Cluj), articol de Victor Felea. □ *Cronica literară* – Virgil Duda: *Deruta*, de Ion Marcoș, care consideră că analiza psihologică nu este construită asiduu, deși planul epic este bine conturat. □ În *Geometria imaginare – Categoria „tainicului” la Kafka* Liviu Petrescu analizează categorii kafkiene pornind de la parabola intitulată *În fața Legii* și menționând *Scrisoare către tata* și *Procesul, Verdictul*. □ *Actualitatea literară*: *Titu Maiorescu în lectura criticului de azi* – Ion Vlad despre a doua ediție (revăzută) a cărții lui Manolescu, *Contradicția lui Maiorescu* (Eminescu, 1973); Manolescu este de părere că opera lui Maiorescu are calitatea de a transcende istoria, operând un act de difențiere critică prin faptul că descoperă destinul creator al lui Maiorescu, dorind să îl înscrie în actualitate. □ Aurel Sasu despre Alexandru George în secțiunea *Actualitatea literară – Dincolo de literă*. □ *Literatura – Imnul lui Nicolae Bălcescu*, de Ioan Alexandru. □ Redarea unui fragment din romanul *Anamneză*, de Ștefan Luca, intitulat *Pe vechi cărări, încă o dată*. □ Publicistica încadrează articole de Viorel Cacoveanu (Rebreanu, *Journal*) și de George Sorescu (*Manuscrisele lui Asachi*).

[IANUARIE]

• [„Amfiteatru”, Anul IX, nr. 1 (97); Revistă lunară, literară și artistică, editată de Uniunea Asociațiilor Studenților Comuniști; format A3, 32 de pagini; Redacția: Gh. Achiței redactor șef, Adrian Dohotaru red. șef adjunct, Grigore Arbore, Șt. Iureș, Ana Blandiana] Înlocuind orice editorial, pe toată întinderea primei pagini apare poza poetului Mihai Eminescu. □ Neavând intenția declarată de a alcătui un bilanț retrospectiv al criticii anului 1973, ci mai mult „o trecere în revistă a unor fapte care considerăm că depășesc, prin semnificație și valoare, granițele unui an”, Constantin Hârlav pune accentele asupra cărților de critică mai importante, observând că majoritatea se îndreaptă în direcția sintezei sau în aceea a studiilor monografice: Mircea Tomuș, *Răsfârângeri* („radiografie a criticii actuale”), Gheorghe Grigurcu, *Idei și forme critice* („conturarea unor profiluri critice sub acolada actualului”), Adrian Marino, *Dicționar de idei literare și Critică și valoare*; Ion Pop, *Poezia unei generații*; Petru Poantă, *Modalități lirice contemporane*; M. Ungheanu, studiul monografic dedicat unui scriitor român în viață *Marin Preda. Vocație și aspirație*; Mircea Zăciu, *Ion Agârbiceanu*; George Munteanu, *Hyperion. Viața lui Eminescu* (I); Constantin Ciopraga, *Hortensia Papadat-Bengescu*; Zoe Dumitrescu-Bușulenga, *Valori și echivalențe umanistice*. □ Adrian Păunescu publică o listă de *Gânduri*, din care extragem câteva: „Nu contați pe excelenta părere a vulpilor despre găini”, „Plouă ca între dușmani”, „La lumina lunii, noi, biete rămășițe ale capriciilor soarelui!”. □ Marian Popa comentează dramaturgia lui M. N. Basarab, în articolul *Piesele lui M. N. Basarab sau omul între alb și negru*, observând referitor piesele acestuia „ironia tragică”, „umorul atroce”, „umorul negru” și „că sunt tragedii comice”. □ Mihai Dinu Gheorghiu analizează romanele lui Petru Popescu, publicate până în acel moment, și anume: *Prins* (E.P.L., 1969), *Dulce ca mielea e glonțul patriei* (C.R., 1970), *Sfârșitul bahic* (C.R., 1972), *Să crești într-un an câți alții într-o zi* (Eminescu, 1973), sintetizând la final următoarea opinie critică: „Romanele se constituie, în general, ca sisteme închise, singura opinie căreia sunt supuse fiind comentariul autorului care pledează refuzând o posibilitate reală de replică. O comunicare socială adevărată nu se realizează. Contactele între personaje sunt ineficace, punctele de vedere rămân intangibile. Verva polemică, pledoaria fermă, perceperea neechivocă a mesajului, ne fac să credem că ne aflăm în fața unui scriitor cu o deosebită vocație politică, manifestă până acum în comentariul evenimentului politic devenit deja istoric, și în acuitatea sentimentului național. Precizarea obiectivelor, limpezimea și fermitatea ideologică ar putea da, credem, realizări remarcabile într-un gen urmărit cu interes de public și în care avem multe de spus: romanul politic”. □ Proză de Paul Strepol, *Poveste de iubire*. Poezii de Dana Duma și Daniel Constantinescu. □ Natalia Seleșteanu traduce din volumul *L'ironie* al filosofului Vladimir Jankelevitch.

• [„Argeș”, Anul IX, nr. 1 (92); Revistă social-culturală a Comitetului județean de cultură și educație socialistă, editată de ziarul „Secera și Cio-canul”; Format tipografic A2; 16 pagini; apare lunar, cu excepția lunilor mai, iunie, septembrie, octombrie și decembrie, când este sistat; Colegiul redacțional: Redactor șef: Gheorghe Tomozei, Redactori șefi adjuncți Florin Mugur, Al. Cerna-Rădulescu; Colegiul de redacție: ing. Gh. Constantinescu, Constantin Dinischiotu, ing. Mihai Dumitru, V. Firoiu, Constantin Ioniță, ing. Nicolae Păunescu, Augustin Z. N. Pop, ing. Costache Sava, Gheorghe Stănculescu, ing. Nicolae Țivile, I. Gh. Vrăneanțu] Ștefan Augustin Doinaș publică *Eminescu și versul – sentință*: „Scriam, cândva, că laboratorul poetic eminescian pare stăpânit de un adevărat *demon al formei*, de un fel de *vis formativ*. Deși cu aluzie metafizică, termenul desemnează doar o realitate de ordin psihologic, o disponibilitate a spiritului, un mecanism de creație. Prezența coercitivă a unor tipare este, fără îndoială, evidentă în poeziile cu formă fixă; dar spiritul unei poetice a justiției și rigorii depășește acest cadru, pentru a se manifesta, de pildă, în înclinarea spre expresia lapidară și memorabilă, spre sentențiozitatea lirică. [...] În general, versul-sentință eminescian indică o linie de ruptură; locul unde afectivitatea, ultragiată fie de adâncimea propriei sale trăiri, fie de incongruența dintre real și ideal, întâlnește ideologicul (în sensul cel mai larg al termenului), își face din el o armătură solidă, și schimbându-și tonalitatea se năpustește asupra obiectului liric (iubita, criticii, contemporanii, mașinăria lumii etc.) divulgând în defectele lui carențe fundamentale ale omenirii; sau, invers, își potențează, își dilată gesticulația expresivă pentru a face din propriul său eu o ipostază superioară a umanului”.

□ Cu titulatura *August XXX*, revista anunță un concurs literar. □ În *Proiecții la un an aniversar*, Constanța Buzea publică poeziile *Tărâm devastat, Vocea din mare, Pată de lumină*. ■ Ion Popa Argeșanu, cu titlul *Printre ani și amintiri*, publică un interviu cu Ion Bănuță în care acesta vorbește despre sursele de inspirație ale primelor poezii, despre diferențele între primul și ultimul volum publicat, despre activitatea sa în calitate de director al Editurii pentru literatură („povestea editorului Ion Bănuță este lungă, și, bineînțeles, cu prelungiri, fiindcă ori ce ar fi să fie sunt, rămân și voi fi editorul de un deceniu al bunilor, al marilor, al frumoșilor mei confrăți căroră, cu sufletul meu le-am spălat picioarele de argint ce umblau sublim pe un pământ al creației într-un timp de aur. Prin voința, dorința și răspunderea de ordin istoric a Partidului Comunist Român, alături de marele meu prieten, editor de vis, scriitorul, cărturarul, revoluționarul, academicianul, profesorul dr. docent Alexandru Balaci, omul capabil să moară în idei înalte și în el însuși, am editat cu iubire tot ce mi s-a părut necesar, tot ce am putut, ca istoria să nu ne condamne”), vorbește despre relațiile de prietenie cu Arghezi, Perpessicius, Călinescu („Este fără doar și poate un mare noroc să-i fi editat pe acești titani ai literelor române, să stai în preajma lor, să le auzi glasul, să le vezi obiceiurile, să te considere de-al lor în

bătălia cu tine însuși de a da țării cărți care să însemne ceva în lume. Am mai scris în revista „Argeș” despre acest lucru și acum nu cred că se poate nici măcar ataca cât de cât acest capitol fiindcă nici n-ai apucat să dai frâu liber amintirilor și trebuie să te oprești. Poveștile cu ei și despre ei sunt lungi, frumoase, și uneori memorabile. Ce pot să spun acum este că am lucrat excepțional împreună întru editarea cât mai completă și cât mai rapidă a operei lor. Acești oameni într-adevăr geniali se comportau de multe ori asemenea unor copii terribili izbucnind inimos într-o modestie copleșitoare. Promit revistei „Argeș” că așa, pe îndelete, am să scriu despre povestea unui editor, care a fost robul de bună voie al lui Arghezi, Călinescu, Perpessicius, al argeșeanului nostru de la Teiu, Vladimir Streinu, și al tuturor”), despre activitatea sa de gazetar și despre planurile literare de viitor. ■ În *Cronica literară*, S. Nicolaescu publică o serie de *Notații la anul literar 1973*, abordând *Proza, Poezia, Critica, teatrul, reportajul*. La capitolul *Proza*, se remarcă aniversarea a 25 de ani de la apariția primei ediții a romanului *Desculț* de Zaharia Stancu, cele două romane ale lui Dumitru Radu Popescu, *Cei doi din dreptul Țebei* și *Vânătoarea regală*, *Sfârșitul bahic* de Petru Popescu, *Apa* de Al. Ivasiuc, *Treptele Diotimei* de Radu Ciobanu, *Deruta* de Virgil Duda, *Așteptare* de Maria Luiza Cristescu. În *Poezie* se discută despre *Mașinării romantice* de Gh. Tomozei, *Imnele bucuriei* de Ioan Alexandru, *Poezii și Crini pentru domnișoara mireasă* de Ileana Mălăncioiu, *Secțiunea de aur* de Vasile Nicolescu, *Cartea prințului* de Florin Mugur. Dintre debutanți sunt menționați Cornelia Maria Savu, Nicolae Ionel, Daniela Crăsnaru, Hristu Cândroveanu. În categoria *Critică, teatru, reportaj* sunt amintite *Dicționarul de idei literare* al lui Adrian Marino, *Poezia unei generații* de Ion Pop, *Structuri literare* de Lucian Raicu, *Răsfânțeri* de Mircea Tomuș, *A doua carte despre poeți* de Ilie Constantin. În contextul eseisticii sunt menționate *Puncte cardinale europene* de Al. Philippide, *Aspecte naționale ale curentelor literare internaționale* de Al. Dima, *Valori și echivalențe umanistice* de Zoe Dumitrescu-Buşulenga ș.a. Autorul concluzionează: „Sumarul nostru «rezumat» se oprește aici. Multe din cărțile bune ale anului 1973 au fost omise nu neapărat că nu le-am recunoaște valoarea intrinsecă. Dar am dorit să conturăm mai degrabă o «panoramă» a gustului decât o sumă de titluri. În ce ne privește, repetăm, credem în puterea de autoapărare a operei autentice și nicidecum în profesia avocațească. Efortul a fost, de asemenea, consacrat demonstrării ideii privind perenitatea, diversitatea dar și echilibrul literaturii noastre contemporane pentru care anul 1973 nu a reprezentat numai o dată calendaristică”. ■ George Munteanu publică un amplu material intitulat *Eminesciana. Un constituent al „biografiei interioare” eminesciene*. □ Revista publică din *Cronica lui Stavrinou* un fragment intitulat *Narațiune preafrumoasă despre Mihail Voievod*. ■ În *Cartea de critică*, Victor Atanasiu discută despre *Istoria literaturii române contemporane* a lui E. Lovinescu, apreciind că „cele mai bune pagini din această masivă operă rămân, după opinia noastră,

cele acordate lui Calistrat Hogaș, scrise într-o tonalitate tumultuos-grandioasă, cu nimic mai prejos operei lui Hogaș însuși: «Pentru îndeplinirea misiunii sale de aed, Hogaș nu are numai ritmul larg, sonor, ritual al eposului antic, nu are numai grandilocvența homerică sau frenezia de expresie antică, cât și sufletul antic, sufletul omului primitiv din care au izvorât demonii și îngerii, eroii și marii scelerați, uriașii și piticii, în care stâncile se prefac în monștri și dumbrăvile și munții, apele și câmpiile se populează, în chip natural, cu nimfe, cu driade și hamadriade, cu balauri. În care fiecare gest, cât de simplu, se amplifică și se proiectează măreț pe singurătatea cerului».

□ În *Cenaclu* sunt publicate o serie de poezii semnate de Tatiana Lucsandra, Virgil Diaconu și G. Barbu.

■ Voicu Bugariu, cu ocazia împlinirii a 25 de ani de la apariția primei ediții a romanului *Desculț* de Zaharia Stancu, îi dedică acestuia un amplu articol intitulat *Zaharia Stancu și povestirea în serie*.

□ Sunt publicate o serie de poezii semnate de Gh. D. Vasile, Ion Popa Argeșanu, Ludmila Ghițescu, Maria Constantinescu.

■ În *Cartea de poezie*, Nicolae Baltag publică o amplă recenzie dedicată volumului *Bazarul cu măști* de Tudor George (Eminescu): „Deși Tudor George este un voluptos al cuvântului, poezia sa pare reprezentarea unui mim. Spectacol retoric și opulent, în care cuvântul evocându-se numai pe sine, devine sunet pur, adică tăcere, în timp ce rostirea - unic element durabil, esențial, aici - ajunge ritual, expresiv ca o mască: goliardică, rabelaisiană sau villo-nescă. Căci lirica aceasta, de carnaval, se cere etalată, în strălucirile ei fruste sau stilizate, mai întâi pe tejghelile unui bazar medieval. [...] Operă de gesticulație, de surprinzătoare, strălucite ritualuri formale, de temple goale, părăsite de zel; spațiu al aparențelor, al ceremonialurilor exterioare, atât de pregnante, încât rămânând singurele elemente autentice, formele substanțializează. Jucându-și neconținut rolul, actorul nu mai poate ieși din el. «Funambulescul Mim a preluat definitiv identitatea Poetului».

□ În *Lynotip*, apar o serie de note: prima este despre rubrica lui Geo Bogza din „Contemporanul”, cea de-a doua, despre *Dicționarul literar autobiografic* realizat de Al. Andriescu în „Convorbiri literare”, cea de-a treia despre articolul *Situația poeziei* publicat de Petru Poantă în revista „Steaua” și ultima despre Mircea Micu care, în „Almanahul literar”, își exprimă opinia despre „existența parazitara a criticii”.

□ În *Jurnalul Artelor - Teatru*, Dan Giurea publică o cronică dramatică la piesa *O inimă de aur* de Oliver Goldsmith, pusă în scenă la Teatrul „A. Davila” din Pitești.

□ În *Literatura universală*, revista reproduce un interviu cu Graham Greene preluat din revista „L'Express”.

• [„Astra”, an IX, nr. 1 (92) ianuarie; Lunar politic-social-cultural editat de Comitetul pentru cultură și educație socialistă al județului Brașov; format tipografic A 3, 22 pagini; Comitetul de conducere: Ion Lupu (redactor șef), Mihai Nadin (redactor șef adjunct); Valeria Coliban (secretar general de redacție); prezentarea grafică: László Lenke] În acest număr, Ștefan Stătescu publică poezia *Culoarea timpului*. ■ Adrian Păunescu publică

un fragment din poemul *Numi-vom deci Unirea ceea ce suntem azi*. ■ Nicolae Stoe semnează un text apeductiv de întâmpinare dedicat poetului Miron Rusu Barian, pe care-l așază în galeria mai amplă a tinerilor scriitori care au fost promovați în paginile „Astrei” și care s-au bucurat, mai apoi, de un debut editorial promițător, precum prozatorii Gheorghe Felder, George Pușcariu sau poeții Eugen Evu, Mihai Deșelaru, Gavril Rusu, Viorel Sânpetrea. În ceea ce-l privește pe Miron Rusu Barian, debutul acestuia a avut loc în paginile revistei „Luceafărul”, urmat de apariții în „Drum nou” și în paginile „Caietelor de literatură” ale Asociației scriitorilor din Brașov. Debutat în „România literară”, prin bunăvoința lui Geo Dumitrescu, poetul se află, acum, sub îndrumarea poetului Gherghinescu Vania. Ceea ce caracterizează scriitura lui Miron Rusu Barian este opțiunea pentru versul popular, „adeziunea tematică la unele motive tradiționale ale poeziei ardelenne”, rezultând, astfel, o „poezie care își găsește fără mari dificultăți calea către inima cititorilor, chiar dacă expresia aridă ne face să-l suspectăm uneori pe autor de un ușor declarativism”. ■ *Cronica literară – Dumitru Popescu: „Ieșirea din labirint”* – propune, sub semnătura lui Voicu Bugariu, o analiză a recentului volum de eseuri al scriitorului selectat. Urmând volumului de eseuri apărut în 1968, *Biletul la control!*, marcat de „luciditatea și patosul adevărului”, *Ieșirea din labirint* se oprește asupra „dinamicii umane a epocii noastre, pe ale cărei categorii principale le analizează”. Eseurile se axează pe condiția omului contemporan, și mai ales pe „pericolele care îl pândesc pe cel care înțelege unilateral structura necesară a unui om ce face parte dintr-o societate modernă”. Așa de pildă, eseul *Împătimații* „înfiează pasiunile joase, ce degradează umanitatea, și pledează pentru pasiunea cunoașterii”. În eseul *Maica uitată și batjocorită* se aduce un „cald elogiu naturii”, iar în *Agresiunea civilizației* autorul polemizează cu acele teorii care privesc dezvoltarea științifică și tehnică drept o dezvoltare irațională a societății, în dauna naturii. Eseul *Scara succesului* descalifică „orice succes obținut prin renunțarea la umanitate”, iar eseul final, *Enigma fericirii*, este un corolar necesar al tuturor acestora. ■ *Notele de lector* reunesc comentarii succinte a trei romane recent apărute – Constantin Cuza – *Dumnealui și Eva*, Genoveva Logan – *Alergie*, și Alexandru Văduva – *În vara fierbinte*. Prima recenzie, semnată de A. Ghermanschi, identifică, în romanul lui Constantin Cuza, o scriitură parodică raportabilă la *Divina Commedia* și care, în plus, „pare a fi o replică și o continuare a *Minunilor Sfântului Sisoie*”. Descendența umoristică fiind astfel identificată – este vorba de George Topîrcănu, recenzentul mai reține natura „voalată, aluzivă” a satirei, „strecută ici și colo în țesătura spumoasă a narațiunii”. □ C. Boureanu recenzează romanul Genovevei Logan, *Alergie*, relatat la persoana întâi, în care se urmărește relația protagonistului – de meserie psiholog, cu îndelnicirea sa. Maniera relatării îi pare recenzentului defectuoasă, căci cuprinde „o mare nonșalanță și o constantă spontaneitate jurnalistică” și face, tocmai de aceea, „rău ansamblului”. Rezultatul – „efectul de bagatelizare a conflictului de

conștiință” prin care trece protagonistul – se datorează acestui tip de relatare și numeroaselor „formulări banale, plate”, „dialogurilor convenționale”. Deși „intenția de ansamblu a romanului este prezentarea analitică a unei conștiințe contemporane, din pricina modului în care posesorul acestei conștiințe, eroul principal, reușește să depășească toate neliniștile și incertitudinile sale”, ca o „nouă treaptă a înțelegerii ansamblului social în care trăiește”, se înregistrează un evident „defect de viziune asupra literaturii”. □ Tot C. Boureanu recenzează și al treilea roman, al lui Alexandru Văduva, *În vara fierbinte*, al cărui protagonist – chirurg de meserie – ar trebui să ilustreze o criză de conștiință provocată de „revelația durerii umane”. Romanul nu este, însă, o reușită, întrucât „schema epică este uzată, obosită”, iar considerațiile la adresa așa-zisei crize a personajului sunt de o „dezarmantă banalitate”. ■ În cadrul rubricii intitulată *Caiet*, A. I. Brumaru semnează articolul *Literatură și redundanță* în care, comparând *jurnalul*, *poemul de notație directă* și *romanul – document*, comentează diferențele dintre scrierile de ficțiune propriu-zisă și scrierile memorialistice pentru a dovedi că acestea din urmă nu reprezintă o amenințare pentru literatura de ficțiune, așa cum se tem unii dintre scriitorii și criticii vremii. Iată un exemplu – „autorul de memorii simulează apropierea de fapte, contează pe căderea în iluzie a cititorului”, pe când pe scriitor „nu-l deranjează că mărturisește a face ficțiune”.

● [„Ateneu”, Anul XI, nr.1 (114); **Revistă social culturală a Comitetului județean de cultură și educație socialistă Bacău**, editată de ziarul „Steagul roșu”; **Format tipografic: A3, 16 pagini; apare lunar; Colectivul de redacție: Constantin Călin (redactor-șef), George Bălăiță (redactor-șef adjunct), Sergiu Adam, Calistrat Costin, Horia Gane, Ovidiu Genaru, George Genoiu, Mihail Sabin. Prezentare grafică: A. M. Agripa.Începând cu nr.7, din noiembrie, apar modificări în ceea ce privește colectivul de redacție, iar apariția revistei devine trimestrială: ing. D. Mitulescu (redactor-șef), Sergiu Adam, George Bălăiță (redactor-șef adjunct), Constantin Călin, George Genoiu, Stelian Nanianu (secretar de redacție)] În rubrica *Convorbiri*, Calistrat Costin dialoghează *Despre critică literară și poezie* cu Const. Ciopraga, subiectele abordate fiind: prestigiul criticii – calitatea ideilor exprimate; un ideal pentru „universitari” și „foiletoniști” – Critica bună...; Critica – „slujnică a literaturii? Nu – literatură adevărată!; Obiectivitatea – un deziderat generos al subiectivității; Menajamente și prudență cu debutanții!; Supărările scriitorilor sunt într-un fel nostime...; Nu există o „poezie a criticilor”!; Nimic mai uman decât poezia izvorâtă din sinceritate; În curând – *Personalitatea literaturii române*; Proiecte – *Literatura română a secolului XX, Opera lui Sadoveanu, Între Ulisse și Don Quijote, Insula* (un roman al spaimei de singurătate). ■ Cristian Livescu semnează *Studii eminesciene*, plecând de la ideea că „numai cunoscându-l cu adevărat pe Eminescu poți cuprinde cu privirea întregul mers al literaturii noastre”. Punctând faptul că G. Călinescu este „singurul până acum care a reușit să realizeze**

o asemenea panoramă”, autorul articolului analizează două studii recente: *Hyperion I – Viața lui Eminescu* de George Munteanu și *Eminescu* de Eugen Todoran, nu înainte de a le plasa în contextul cercetărilor pe marginea creației eminesciene în cadrul cărora același „Călinescu dăduse în prealabil la iveală o exegeză amănunțită asupra vieții și operei celui mai mare poet al românilor. Mai mult decât atât, apariția în 1932 a *Vieții lui Mihai Eminescu* [...] a adus necesara cotitură în studiile eminesciene, prin aceea că urmărirea nu doar o înșiruire ordonată de date și mărturii, ci formarea unei conștiințe artistice, care «urma un drum lent, dar sigur» spre desăvârșire. De aceea impasul în care se află eminescologia în momentul de față nu poate să nu fie pus – între altele – și pe seama handicapului apăsător al contribuției lui Călinescu, în stare să inhibe pornirile și așa sporadice ale criticii și istoriei literare actuale”. Recenzentul este de părere că „monografia lui George Munteanu are ca punct de plecare reconstituirea vieții lui Eminescu, metafora Hyperion – «condiția hyperionică» adică «însingurare», dar și «setea de comunicare». [...] Slujindu-se de o asemenea «cheie» alegorică, incursiunea lui George Munteanu caută mereu să pună față în față pe Eminescu – apolinicul, cu Eminescu – dionisiacul.[...] Discursul critic la G. Munteanu capătă cel mai adesea o solemnitate declamatorie, cu acorduri grave în a-l surprinde pe arheul care a fost Eminescu. Spre deosebire de Călinescu care reînvia trecerea poetului prin lume, făcând să se perinde în fundal una după alta stampe cu locurile prin care a poposit, George Munteanu își «regizează» într-un anume fel materialul, conștient că nu poate rivaliza în niciun fel cu predecesorul său, preluând de la acesta voluptatea deducțiilor celor mai firești, în virtutea unei logici imprevizibile, a unui destin corespunzător vieții lăuntrice a poetului. De aici curajul de a înfrunta mărturiile contemporanilor, de a respinge ca neautentice unele documente, de a renunța la slăbiciunile unor interpretări”. Comentând studiul lui G. Munteanu prin comparație cu cel al celebrului predecesor, recenzentul notează: „Călinescu deființase o legendă romanțioasă și propusese o alta pe care anii au impus-o ca singura plauzibilă. George Munteanu nu putea ignora această «legendă» și monografia sa păstrează în linii mari eposul celeilalte, cu abateri ce vor să argumenteze în cadrul fiecărei perioade, fluxul și refluxul spiritual, avântul și retragerea în sine a poetului”. Cel de-al doilea studiu – *Eminescu* – semnat de Eugen Todoran, este pentru semnatarul articolului o demonstrație a faptului „că «întreaga poezie e o țesătură de idei – simboluri, crescute din câteva concepte deschise ale gândirii poetice, întipărită de viziunea mitică prin funcțiunea filozofică a metaforei poetice»”. Analizând cartea universitarului timișorean, recenzentul notează: „Reevaluând contribuțiile românești mai vechi și mai noi în cunoașterea filozofiei lui Eminescu, punând laolaltă studii depășite cu altele importante, aglomerând nu de puține ori pagina cu referiri logico-filosofice sau estetice, demonstrațiile lui Eugen Todoran nu sunt deloc ușor de urmărit, voind parcă să măgulească cititorul prin rigurozitate și argumentație arborescentă.[...] Citatele

sunt enorme uneori, dar vădese o statornică și îndelungată adăstare în ambianța lor, fiind confruntate academic și adăugându-li-se puncte noi de vedere, sintetizatoare”. Concluzia este fermă: „Cunoașterea în amănunțime a romantismului german, cu solidul său fundament filosofic, apelul la toate referințele cu puțință – românești și străine – în stare să lumineze alte și alte tărâmurile ale vastului univers poetic fac din E. Todoran unul din eminescologii noștri cei mai respectați”. ■ Ion Maxim scrie despre *Experiența limită* cu referire la poetul Ion Barbu, fiind de părere că la fel „ca pentru orice mare modern și pentru Ion Barbu poezia înseamnă în întâiul rând cunoaștere. Nu știm care sunt, în afară de Nietzsche, sursele care i-au deschis apetitul pentru umanitatea greacă. Și dacă a preferat drept cale de acces nu mitul și poezia (sensibilitate), după cum ne încredințează, ci geometria și filosofia (înțelegând prin ele planul abstract, ideea), aceasta înseamnă că și-a dat seama că arta urmează cunoașterii”. Ion Maxim e de părere că „teoretizările poeților trebuiesc privite cu toată înțelegerea și prudența, fiind vorba de o experiență personală, cu concluzii particulare, deci nu de un adevăr cu caracter universal valabil. Ceea ce rămâne ca un bun câștig din această experiență limită este relativa autonomie a limbajului poetic, de care de aici înainte nu se mai poate face abstracție, și esențializarea lirică pe care Ion Barbu a închis-o în versurile sale, indiferent că a ajuns acolo printr-o alambicată formă de cunoaștere”. ■ Articolul *O ediție de restituire*, semnat de Mihai Drăgan, este o recenzie la volumul *Ceasornicul de nisip* (Dacia, 1973), de Lucian Blaga: „Ediția îngrijită de Mircea Popa este o *Restituire* a unui L. Blaga necunoscut, a gânditorului în ipostază de publicist angajat, încrezător în progres și în destinul culturii române, deschis cu măsura înnoirilor moderne în artă și, în același timp, mare prețuitor al tradiției literare autohtone și universale. Articolele și notele publicate de Blaga în ziarele clujene *Voința* și *Patria* între anii 1920 și 1924 (identificate de editor), alături de acelea din *Banatul*, *Cuvântul*, *Adevărul literar și artistic* sunt veritabile *tablete* în care reflecția se armonizează perfect cu ritmul sufletesc”. Recenzentul este de părere că „reeditarea, selectivă, a publicisticii de început este o contribuție prețioasă la cunoașterea activității lui Blaga (binevenită ni se pare și secțiunea *Polemici, pamflete* care însumează pagini publicate între 1935 și 1943). Pe lângă textele din periodice, editorul a inclus în antologie și trei scurte prefețe la volume din opera lui Eminescu, Al. Russo, și Hugo Marti, datând din 1923-1943, foarte interesante fiind mai ales paginile despre poezia lui Eminescu”. Remarcând munca deosebită a editorului, Mihai Drăgan adaugă: „Vrednică de atenție este și prefața, un studiu destul de amănunțit despre publicistica lui Blaga. Pe lângă încercarea reușită de a situa această latură în ansamblul operei marelui scriitor și gânditor, remarcăm comentariile pe marginea articolelor sociale și politice (neincluse în această culegere) care dezvăluie un gazetar militant cu totul surprinzător. Observații interesante face Mircea Popa și despre polemistul Blaga”. La finalul demersului său, după câteva referiri la bibliografia folosită, recenzentul punctează importanța volumului pentru studiile ce vor urma: „Această ediție cuprinde și o amplă

bibliografie alcătuită cronologic (p. 295–327) care însumează, după cum spune autorul «cea mai însemnată parte din publicistica lui L. Blaga». Un instrument de lucru util pentru viitorii exegeți ai operei lui Blaga». ■ C. Costin semnează cronică literară la două volume, semnate de Alexei Rudeanu. Primul dintre acestea, *Ultimul Monac* (Junimea, 1973), „comunică artistic semnificații deduse din viața imediată. [...] În cele trei povestiri – *Tema călătorului*, *Ultimul Monac* și *În absolută tăcere* – Alexei Rudeanu reușește să dea cotidianului, considerat uneori fără probleme deosebite, literaritate, adică o nouă viață. [...] *Ultimul Monac* este o anchetă intersectată de întinse enclave narative. O navelă cu numeroase caractere. Se reține și tenta metaforică, neîmplinită însă potrivit intențiilor. Fac impresie și dialogurile de absolută naturalețe, oralitatea, tușele sociale și psihologice, un cald suflu umanizant”. Al doilea volum – *Focul rece* (Eminescu, 1973) – „este o povestire ceva mai amplă, în două părți (*Parterul* și *Etajul*).[...] Cartea ar putea fi una de confesiuni, făcute de un boem bonom, cu suflul de poet bahic, știutor a multe dintre cele lumești, înțelept în sinea sa, suficient sieși, nu însă și unui ideal interlocutor. *Focul rece*, spre deosebire de *Ultimul Monac*, trebuie spus, este o scriere în care doar pe alocuri însemnele autenticei proze stăruie”. ■ În aceeași rubrică, sub titlul *Foiletonul și volumul*, Const. Călin semnează două cronici literare. Prima dintre acestea este dedicată volumului *Răsfrângerii* (Dacia, 1973) de Mircea Tomuș a cărui critică, „înlănțuire strânsă de raționamente logice – un veritabil spectrum logic – e abstractă sub raportul expresiei, definițiile de opere și formulele cu adevărat memorabile ivindu-se ca excepții: «demnitatea independenței nu presupune izolarea»; «absolutul nu este, pentru critică, un tărâm interzis cu desăvârșire» etc. Sensibil cu deosebire la acțiunea reflexivă a operei, Mircea Tomuș își elaborează foiletonul aproape exclusiv în perspectiva dialogului cu autorii. Critica sa e un document intelectual cu intense rezonanțe intime. La proporțiile unui cenacul profesionist sau a unui cerc de studii, de pildă”. ■ Cea de-a doua cronică literară este o analiză a volumului *Idei și forme critice* (C.R., 1973) de Gheorghe Grigurcu care, „stimabil și ca poet, caută să modifice banala regulă a «supunerii» comentariului «la obiect» în sensul impunerii neconținute a comentatorului, obiectului. Criticul e un cititor cu «prejudecata» regăsirii de sine; el mai mult ni se revelă decât ni se relevă. Finalitatea travaliului său: confirmarea identității.[...] Adevărul e că Gheorghe Grigurcu își croiește comentariile de pe poziția unei autonomii estetic-morale, chiar dacă, așa cum se observă, într-un număr restrâns de cazuri, cedează, în parte, de la rigorile sale programatice.[...] În *Idei și forme critice*, tema autorului e personalitatea, temă apărută și ilustrată cu o tenacitate puțin obișnuită. Ceea ce ține să sublinieze Grigurcu, recenzând cărțile unor autori din elita criticii actuale, e personalitatea, capacitatea de diferențiere – transformate în criteriu valoric. [...] E aproape inutil a mai menționa că unele din aprecierile criticului Grigore Grigurcu diferă net de părerile noastre, dar asta nu ne împiedică să remarcăm pregnanța, câteodată fie și numai stilistică, a scrisului său critic”. ■ Articolul *O sută de*

ani de sonet românesc, de Fl. Dimoftache, este o recenzie a volumului cu același titlu, antologat și prefațat de Gheorghe Tomozei, fiind „prima încercare de a culege, dintr-un material întins și adesea inegal, risipit în volume sau în publicații diverse, cele mai reușite sau semnificative poezii de 14 versuri. Gheorghe Tomozei asociază criteriul valoric cu cel cronologic, urmărind și «determinarea desenului în epocă al sonetului», și nu doar constituirea unui florilegiu. [...] Selecția realizată de poetul Gheorghe Tomozei este concludentă, dacă ne referim la complexitatea fizionomiei sonetului românesc. [...] Intuirea exactă a «spiritului sonetului», a cărui reușită artistică nu depinde numai de respectarea unui tipar, a determinat includerea în antologie și a unor texte cu vizibile «derogări de tehnică». Dar textele lui N. Labiș se integrează aceleiași dinamici interne ce guvernează sonetul, în fond, o secvență din nemuritoarea poezie”. ■ Același Fl. Dimoftache semnează *Insula*, notând faptul că Nicolae Grigore Mărășanu „izbutește să-și creeze un timbru personal, evoluând către expresia solitudinii meditative și melancolice, generate de plasarea într-un spațiu înfinit al întrebărilor fundamentale și a încercărilor de autodefinire în raport cu ele”. ■ C.Cs recenzează *Dezlegare de chaos* (Dacia, 1973) de Ion Cocora, remarcând „simpatia poetului pentru ipostazele dramaticului” care „dă iluzia gravității, supunând cuvintele adesea la un travaliu forțat. Se postulează o dezlegare de chaos, în numele rațiunii, dar materia volumului ar trimite mai curând la contrariu, la o... ieșire din cosmos! Se vede apoi ambiția poetului de a face poezie din orice; este ca și cum ai sili o floare să se deschidă mai repede decât ciclul ei natural!”. Analiza volumului îl face pe recenzent să observe că „textele din ciclul *Limanul și ordinea* suferă de pe urma dicteului suprarealist sofisticat”, iar „ciclul *Insule și embleme* îngăduie promisiunea unui împlinit volum ulterior, eliberat de complexul incomunicabilității”. ■ În *Cronica limbii*, Constantin Cojocaru semnează *Scrisori despre limbaj*, de fapt o analiză a volumului *Douăzeci de scrisori despre limbaj* (E.Șt.), de Sorin Stati, „unul dintre specialiștii noștri în lingvistica modernă” care „relevă necesitatea combinării studiului sincron al limbii cu cel diacronic și își exprimă părerea că «lingvistica detaliului și a analizei fine» nu trebuie respinsă deoarece «în spațele înnoirilor și ridicărilor» se află puntea solidă a continuității”. Cartea „se adresează [...] unui public larg de intelectuali, autorul propunându-și să dea în această lucrare, «răspunsuri clare, răspicte, menite să destrame vălul neștiinței care ascunde [...] frumusețea lingvisticii». *Scrisorile* sunt, de fapt, eseuri, în care Sorin Stati prezintă cu vioiciune și erudiție câteva dintre problemele esențiale pe care le pun limbajul, conceput ca instrument specific uman de comunicare, și studiul științific al acestuia, adică lingvistica”. ■ Se publică poezie, semnată de Lucian Valea, Marcel Mureșeanu, Ion Grezia, Constantin Dracsin, și proză (*O întâmplare neplăcută*, fragment din romanul *Atrium* de Norman Manea).

• [„Cinema”, An XII, nr. 1 (133); Revistă lunară de cultură cinematografică; Format tipografic A5; 54 de pagini; fără zi de apariție; redactor-

șef Ecaterina Oproiu; nu este specificată componența redacției] Fiind „anul XXX de la insurecție”, 1974 este considerat „an jubiliar, an al exigenței maxime”, revista debutând cu un citat din Nicolae Ceaușescu, referitor la cuprinsul și mesajul filmelor (implicit al scenariilor) așteptate de acum înainte: „Dorim filme cu un adânc conținut ideologic, care să exprime concepția noastră marxist-leninistă despre viață și lume, care să transmită într-o înaltă formă artistică mesajul societății noastre socialiste, să redea preocupările, viața omului nou, să-l emoționeze pe spectator, să-l facă să râdă sau să plângă, să se bucure sau să se întristeze, să-i răscolească conștiința, sensibilitatea”. De altfel, majoritatea numerelor se deschid cu citate, informații și/sau fotografii ale tovarășului Nicolae Ceaușescu. □ Ca și în anii trecuți, o serie de scriitori au rubrici lunare tematice: Radu Cosașu, *Filmul e o lume, lumea e un film* și *Curier*, Dumitru Solomon, *Aventura scenariului*, Teodor Mazilu, *Un spectator temperat*, Gelu Ionescu, *Film și literatură*, Al. Mirodan, *Privind o privire* (rubrică TV). □ Ioan Grigorescu este adus în fața publicului în acest număr, Călin Căliman considerându-l „un scenarist în care cred”. A debutat cu scenariul (scris în colaborare cu Dimos Rendis) pentru filmul *Străzile au amintiri*, a continuat cu alte patru (*Cartierul Veseliei*, *Subteranul*, *Canarul și viscolul*, *Explozia*) în care este evidentă vocația de reporter, transformând fapte diverse în subiecte de film, și a ecranizat romanul lui G. Călinescu, *Enigma Otiliei*. □ Este anunțat pe ecrane filmul *Capcana*, cu un scenariu de Titus Popovici, în care este dusă mai departe acțiunea din filmele anterioare, *Conspirația și Departe de Tipperary*, acestea fiind realizate în colaborare cu Petre Sălcudeanu. De asemenea, televiziunea urmează să lanseze serialul *Pistruiatul*, cu scenariul semnat de Francisc Munteanu. □ Nina Cassian critică filmul *Insula misterioasă* (o coproducție franco-italo-spaniolă) în care „nu palpită nici aventura, nici farmecul candorii”.

• [„Convorbiri literare”, Anul IV, nr. 1 (49); **Revistă lunară de literatură editată de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România; Format A2, 16 pagini; redactor-șef: Corneliu Ștefanache]** În cadrul rubricii intitulată *Condiția tânărului critic* se afirmă: C. Costin, Dan Culcer, Mircea Muthu. □ C. Costin, *Gând românesc*: „Mai noi sau mai vechi toți criticii de astăzi sunt contemporani unii cu alții și (ideal) cu epoca. N-are rost să vorbim despre o generație nouă și una veche (sau învechită); literatura românească din niște decenii trecute a favorizat apariția unui Călinescu, Vladimir Streinu, Pompiliu Constantinescu, Șerban Cioculescu, Al. Dima, Const. Ciopraga ș.a. Se spune că așa cum arată literatura, așa arată și critica. Critica ar fi un derivat, chiar dacă asta deranjează pe unii independenți. Mai întâi ar fi fost poezia. Dar întâi de tot au fost oamenii. În deceniul următor, până la data prezentei anchete, fără ca trecerea să se fi făcut brusc și nu fără convulsii, au apărut brusc critici ca Matei Călinescu, Nicolae Manolescu, Gheorghe Grigurcu [...] Marian Popa [...] În continuare s-au afirmat Marin Mincu, Dan Culcer, Al. Protopo-

pescu, Dana Dumitriu, Mircea Martin, Mircea Iorgulescu, Laurențiu Ulici, Valentin Tașcu iar dintre ultimii sosiți capătă relief Dinu Flămând, Petru Poantă, Daniel Dimitriu, Al. Dobrescu. [...] Generația nouă a criticii românești contemporane se exercită într-un peisaj cu mult mai complex decât cel anterior. În primul rând s-au ridicat valurile de pe mării români ai secolului XX; grație ideologiei materialist-dialectice și istorice ce ne-am însușit-o, se știe ce e rău și ce e bine”. □ *Căutarea individualității*: „Problema constituirii unei noi generații de critici (să zicem în jurul a 30 de ani) nu mi se pare una dintre chestiunile demne de urgențe sublinieri... Criticii aflați în exercițiul funcțiunii azi (cu câteva excepții) aparțin unei vârste biologice apropiate. Dar formația lor e foarte diferită, exprimând tendințe divergente uneori. Să vedem totuși despre cine ar fi vorba. La «Luceafărul» semnează Mircea Iorgulescu, la «România literară» (și până nu demult la «Contemporanul») Laurențiu Ulici, la «Tomis», Alex. Ștefănescu, la «Orizont», Cornel Ungureanu și M. Pop Corniș, la «Familia», Valentin Tașcu, la «Cronica», Zaharia Sângeorzan și Al. Călinescu, la «Astra» Voicu Bugariu și A. I. Brumaru, la «Argeș» au semnat, până de curând, Daniel Dimitriu, Val. Condurache, la «Convorbiri literare» Al. Dobrescu, Daniel Dimitriu, Val. Condurache, George Pruteanu, la «Steaua» Petru Poantă, T. Tihan, mai nou Adrian Popescu și Eugen Uricaru, la «Viața românească» Ioana Crețulescu și Florin Mihăilescu, la «Tribuna» Ion Marcoș, Liviu Petrescu, la «Ateneu», C. Costin, la «Vatra», Silvia Udrea, Dumitru Mureșan, Serafim Duicu și Anton Cosma”. □ Mircea Muthu, *Sub imperativul sincerității*: „Nu întâmplător inițiativa acestei anchete aparține revsitei «Convorbiri literare», revista poate cea mai îndreptățită să vorbească despre existența, la ora actuală, a unui grup de critici a căror vârstă nu depășește 30 de ani. Dacă noțiunea de generație rămâne discutabilă la orice nivel am privi-o, cert este faptul că revuistica noastră literară înregistrează prezența mereu accentuată a tinerelor condeie critice. Dezideratul oricărui dintre noi, fie el tânăr sau bătrân, este acela de a valoriza opera, textul neutru prin natura sa, dar în care investim – prin lectură – modul de a simți și gândi propriu istoriciei în curs. Operele clasice devin astfel contemporane iar comentariul lor se transformă adesea în comentariul procesului complex de receptare, de re-creare a faptului literar. Procesul critic are în vedere deci nu numai obiectul său esențial – opera, ci și chestiuni de mentalitate estetică (și nu numai estetică), fenomen esențialmente colectiv. [...] Foiletonul, recenzia, cronica, dar și studiul concentrat la dimensiunile articolului, trăiesc prin observația fulgurantă reclamând o continuitate a lecturilor, mereu altele și intenționând, în același timp, la cuprinderea pe cât posibil totalitară a problemei, fruncheța opiniilor lui Al. Dobrescu («Convorbiri literare»), pertinenta meditațiilor în universul literaturii contemporane lui Ion Marcoș («Tribuna»), subtilitatea criticului P. Poantă («Steaua») specializat în probleme de poezie, încercările de conceptualizare semnate de către A. Goci, introspecțiile mai vârstnicilor M. Iorgulescu sau L.

Ulici în universul literaturii contemporane ș.a., toate aceste câteva exemple atestă diversitatea preocupărilor, pe de o parte, și tendința de specializare pe de alta, necesară cristalizării mai rapide a personalității critice. În pofida lipsei, în unele cazuri, de atitudine vertebrată, dincolo de erorile procesului de valorizare datorat și unor lacune de informație, majoritatea contribuțiilor se plasează sub imperativul sincerității lipsită de menajamente, indiferent de tonul ponderat sau pătimaș al criticului. În virtutea celor afirmate mai sus, cred că nu se poate, cel puțin deocamdată, să se facă o caracterizare tranșantă a acestei pleiade de critici. [...] În ce ne privește, suntem pentru opțiunea constantă a criticului pentru un anumit grup de probleme sau pentru una singură, dar care se transformă prin adâncire și extindere într-una de cultură. Aceasta și pentru a reconsidera textul literar la o valoare estetică echivalează, după noi, cu o eroare de perspectivă. Se ridică însă întrebarea dacă nu cumva se produce o confuzie între critica literară propriu-zisă și critica faptului de cultură. Chiar dacă la un moment dat se produce convertirea în sensul lărgirii câmpului de investigație, metodele criticului rămân, în esență, aceleași. Opera își exercită forța de atracție constituind un veritabil și necesar punct de plecare. Foiletonul sau cronica nu reușesc decât în mică măsură să aproximeze o chestiune cum ar fi aceea a expresionismului sau a barocului în literatura (cultura) românească”.

□ Mirela Roznoveanu, *Această luciditate neiertătoare*: „Discuția aceasta (inițiată de o redacție formată în mare parte din critici foarte tineri) care vrea să fie actul de înregistrare oficială a existenței de fapt a unei noi generații de critici, mi se pare mai puțin prăpădită pentru că aproape toți cei în cauză s-au fixat destul de recent ca foiletoniști într-un teritoriu și el nu prea larg al conștiinței literare. Problema ar fi deci mai mult de perspectivă deoarece criticii cei mai tineri duc deocamdată campanii de afirmare: sunt contestați încă zgomotos în aptitudinea lor critică, sau ignorați de suspiciunea firească a celor mai vârstnici... Câțiva critici tineri (Mircea Iorgulescu, Al. Dobrescu, C. Ungureanu, Alex. Ștefănescu) au fost dezavuați de persoane dar solicitați de reviste. [...] Deceniul șapte este deceniul reabilitării dimensiunii estetice. A fost o campanie dificilă dar încununată de succes. Distingându-se prin educația rafinată a gustului, prin expresia critică elegantă și metaforizată și concepția estetică destul de modernă (dar nu excesiv de modernă), criticii reprezentativi ai acestei perioade au despărțit hotărât apele arătând ce este și ce nu este literatura. [...] Criticii precedentei generații s-au reprofilat sau, în tăcere, s-au adaptat. Talente native încurajate în confuzie de sociologismul vulgar au început să se intelectualizeze. Apar în proză și în poezie stilști și foarte rafinați, mitologizantii și bizantinii. [...] Consider și doresc ca afirmația mea să nu fie amendată ulterior de trecerea anilor, că prin această generație care se pregătește să se afirme plener se va ajunge la atmosfera fertilă, de lucidă considerare, a deceniului patru al literaturii noastre moderne. Este un bun recâștigat după mult timp, care trebuie înțeles ca o fatalitate dialectică și necesară, ca un moment de reafirmare

pleneră a spiritului critic”. □ Aurel Sasu, *Critice și critici*: „O trăsătură esențială a ultimelor promoții de critici ar fi, prin urmare, această febrilitate, nu de vizionari, ci de specialiști harnici și concentrați, hotărâți să-și ducă munca la sfârșit. În majoritate, ei sunt de altfel proaspeți absolvenți ai facultăților de filologie, ceea ce explică multe. Obișnuința de a avea în față doar capodopere și de-a înălța în jurul acestora, la seminarii, construcții speculative complicate îi determină să-și păstreze și în publicistică o atitudine gravă care, când se raportează la cărți valoroase este binevenită, dar care, atunci când are în vedere producțiile mediocre curente, devine ridicolă și uniformizatoare (L. Ulici, V. Bugariu, M. Mincu, P. Poantă, A. Goci). Cazul opus este acela în care spiritul universitar se manifestă sub forma unei loiale și, uneori, gratuite bravade studențești, amintind ferocitatea pe care Marian Popa și-o justifică prin adoptarea unei perspective a absolutului (Al. Dobrescu)”. □ Alex. Ștefănescu, *...se lucrează în flux continuu*: „Întrebarea lansată de revista «Convorbiri literare» conține o subtilă (și, poate, ironică) anticipare a răspunsului: este vorba, într-adevăr, de o nouă generație în critică și nu de apariția unui mare critic. Judicios reprezentați geografic (ca urmare a impresionantului număr de reviste înființate în ultimii ani pe teritoriul întregii țări), tinerii comentatori de azi ai fenomenului literar constituie o rețea a lucidității prin ochiurile căreia, s-ar părea, nu se mai strecoară neatins, pentru posteritate, nicio carte. Totul este la timp preluat, analizat și interpretat, clasificat și stocat. Ca într-o mare uzină se lucrează în flux continuu. Volumele rezolvate ies imediat din centrul atenției pentru a face loc celor de dată recentă care, la rândul lor, după o examinare expertă, vor fi înlăturate și uitate prompt în favoarea următoarelor. Foarte rar vreun critic tânăr se retrage în liniștea bibliotecii pentru a-și încânta spiritul cu opere vechi de-o mereu demonstrabilă noutate (Al. Protopopescu și M. Tănăsescu, în studiile lor despre Dimitrie Cantemir) sau pentru a face incursiuni temerare în literaturile străine (C. Pricop, D. Flămând, V. Ivanovici). De cele mai multe ori, fascicolul de lumină al actualității hipnotizează privirile, fapt îmbucurător, dar, în același timp, primejdios pentru spiritele lipsite de independență. [...] Practic însă, de multe ori o prejudecată este mai eficientă decât lipsa oricărei prejudecăți. Încercând să înțeleagă totul, criticii care încă n-au trecut de treizeci de ani se opresc la fiecare pas și abia ajung să inventarieze un compartiment; ei trebuie să învețe să nu înțeleagă anumite lucruri. Și apoi, chiar această conștiință de generație este o dovadă că ei n-au depășit etapa formării. Cel care, cu timpul, va avea sentimentul că se află în fața literaturii și că tot ceea ce n-a spus el nu va fi spus de nimeni va merge direct la adevărurile mari, neîngrijorat că nu a luat parte la cine știe ce discuție zgomotoasă. În critică, ca și în literatură, omisiunile unuia nu sunt corectate de exagerările altuia. Critica este operă de autor și nu contribuție, gospodărește parcelată, la realizarea unui mare tratat academic. Faptul că Nicolae Manolescu singur oferă o imagine a literaturii de azi mai coerentă și mai completă decât cea rezultată din eforturile

reunite ale componentelor noii generații echivalează, în acest sens, cu o întreagă demonstrație”. □ C. Ungureanu, *Locuri promotorice*: „Nu știu care din criticii apăruiți în ultimii ani în presa literară au sub treizeci de ani. Nu știu câți are Dan Culcer, nu știu câți ani are Al. Dobrescu, câți Petre Poantă. Nici măcar vecinul meu de cronică literară de la revista «Orizont», Marcel Corniș-Pop, nu știu câți ani are. Din felurite zvonuri, parcă știu câți ani au Mircea Iorgulescu, Marin Mincu și Valentin Tașcu... Nu știu, și parcă mi-e frică de ziua în care o să știu exact câți ani are fiecare. Din teama (naivă) că vor deveni comparațiști emeriți, istorici literari iluștri, dascăli universitari eminenti, oameni cu obligații în lumea literară, dar mai ales extraliterară. Din teamă că pătratul de pagină al lor, numit foileton critic, va deveni cordial și ceremonios, echipat diplomatic cu zâmbetul de rigoare. Dar deocamdată nu știu câți ani au și teama mea (naivă) nu se sprijină decât pe exemple, prea puțin elocvente, ale unor predecesori. Și mai e și teama că prea curând alții vor fi cei care vor înlocui, la capitolul cronică, aceste semnături. Că alții vor fi chemați să-și facă rodajul de comentatori de carte în spațiul cronicii literare. Șerban Cioculescu a ținut cronică unei reviste ani în șir, la fel Pompiliu Constantinescu, la fel G. Călinescu. Mircea Iorgulescu câte un anotimp, la câte vreo revistă – care s-a nimerit. Dan Culcer și-a restrâns spațiul până către pierzanie. Mi se pare esențială continuitatea cronicarului în timp. Eugen Simion remarca într-un articol din «Steaua» (și întârea afirmația într-o recentă «Românie literară») că «controlul literaturii a trecut în mâna tinerilor critici». Expresia mi se pare cam birocratică (controlul literaturii îl face timpul) dar nu lipsită de un anume adevăr, pe care l-am formulat cam așa: condeiele numite de noi mai sus au dus în comentariul literaturii nota de franchețe absolut necesară unei vieți literare care se respectă; vastele combinații care înfloreau cu un deceniu în urmă, campaniile de lansare sau desființare a unei cărți, sunt tot mai filtrate de adevărurile unor condeie bătaioase, energice. Și mai ales sincere. Că această sinceritate nu prea convine, se poate observa și din rubricile de note, notițe și intrigă literară a unor reviste. Petru Poantă s-a bucurat de favoarea unică a unui articol în principala revistă a Uniunii Scriitorilor cu mult timp înainte de a fi autor de carte. [...] Că în activitatea tinerilor critici se pot semna erori, negații grăbite, mi se pare până la un punct de la sine înțeles. Și Lovinescu, și Călinescu, și mai nou, N. Manolescu au călcat pe acest drum, în începuturile lor. Dar de aici și până la refuzul istoric al unor nume, până la condamnările globale și la etichetările pamfletare e un drum foarte lung. Am lângă mine *Modalități lirice contemporane* de Petru Poantă, prima sinteză asupra poeziei noastre de azi, și mă gândesc ce vor mai avea de zis acele persoane autoare de onirocritică în care se proclama lipsa de clarificare a cronicarului literar de la «Steaua»... Mi se pare că echipa excepțională formată de «Echinox» (P. Poantă, Dinu Flămând, Ion Marcoș, Marian Papahagi, C. Hârlav etc.), oameni de solidă știință de carte, precum și echipa din jurul «Convorbirilor» (critici incomozi mereu, și poate de aceea,

critici de mare viitor) fixează deja orientări. Și e pentru prima oară când, după treizeci de ani de critică literară, condeiele de viitor se plasează și în alte centre decât în capitală”. ■ Mircea Iorgulescu întocmește *Portretul literar al lui Lucian Raicu*: „Debutând editorial relativ târziu, după mai mult de un deceniu de activitate publicistică și cu o carte care, deși în totul actuală prin spiritul nou adus în momentul apariției, nu privea totuși actualitatea literară, căruia criticul părea a i se fi devotat, continuând să urmărească producția curentă, însă dintr-o perspectivă tot mai accentuat distantă [...] Lucian Raicu și-a axat întreaga evoluție a criticii sale pe exersarea unei facultăți unice, aceea a inteligenței, devenită dominatoare și umbrindu-i atât puterea de expresie cât și sensibilitatea, însușiri care, fără a fi de rând, nu trec totuși niciodată în planul dintâi”. ■ În cadrul rubricii dedicate *Criticii poeziei*, Daniel Dimitriu prezintă trei volume de versuri. □ Florin Mugur, *Cartea prințului* (C.R., 1973): „Există în *Cartea prințului*, indiscutabil mai mult decât în precedentele volume, o rigoare accentuată a limbajului, rigoare care nu exclude imagismul frapant și rafinamentul pitoresc. Puternic intelectualizată, această poezie e atinsă de inocente ispite calofile. Între speculația ideatică (vizibil anticonceptuală), fluxul afectiv (omniprezent și temperat de prima) și meticulozitatea unui poeta faber se stabilește un echilibru real, asigurat nu de dozarea rațională a celor trei elemente, ci de forța egală pe care ele o degajă în punctul de incidență”. □ Nicolae Ioana, *Cartea de nisip* (C.R., 1973): „*Cartea de nisip* atestă perseverența și necesitatea unor consolidări. Sunt reluate obsesiile cunoscute, de astă dată proiecția ca atare fiind axul principal de susținere. Nu întâmplător ochiul devine leit-motiv [...]”. □ Dorin Tudoran, *Mic tratat de glorie* (C.R., 1973): „Dacă acest stil de un fals insolent e privit ca un subterfugiu, în sensul că nu elimină procese de substanță, ci încearcă să le re-califice, apelând la un procedeu aparent incompatibil, dacă astfel stau lucrurile deci, atunci *Mic tratat de glorie* anunță, negreșit, o carieră politică de glorie”. ■ De *Critica prozei* se ocupă Val. Condurache, care analizează trei cărți. □ Dumitru Radu Popescu, *Vânătoarea regală* (Eminescu, 1973): „[...] e un roman construit pe principiul așteptării înșelate: cititorul este antrenat pe o pistă falsă (aceea a anchetei lui Tică Dunărințu), ținut în tensiune de iluzia că ancheta progresează și înșelat în așteptarea sa. Intriga polițistă nu conduce la demascarea criminalului ci îi servește lui D. R. Popescu la inversarea raporturilor temporale. Se știe că în romanul polițist narațiunea debutează cu descoperirea unui cadavru și se încheie cu reconstituirea momentului crimei și demascarea asasinului. Ordinea reală a faptelor este încălcată și această dereglare a cronologiei constituie legea romanului polițist. În romanul lui D. R. Popescu, anchetatorul nu află cine e criminalul și nu poate reconstitui momentul crimei”. □ Mircea Radu Iacoban, *Sâmbătă la Veritas* (Eminescu, 1973): „Deosebim în această piesă două tipuri de replici. De o parte, e cuvântul care nu comunică nimic; stereotipii ale limbajului, repetiții, dialoguri absurde: personajele vorbesc fără să comunice. Funcția acestui tip de

dialog e de a menține personajul sub protecția măștii, de a-l împiedica să se confeseze. Celălalt tip de limbaj e vorbirea parodică: un personaj se adresează altuia parodiindu-i ideile. Cel vizat e provocat, astfel, la un dialog al sincerității. Apărându-și ideile, se explică, se deconspiră”. □ Oltea Alexandru, *Macii din preajma nopții* (Eminescu, 1973): „Discursul naratoarei este un discurs al acuzării în fața instanței conștiinței într-un proces în care inculpatul și avocatul sunt una și aceeași persoană. Faptele povestite au funcția de martori ai acuzării. Narațiunea are o dublă orientare; spre cititorul implicit al romanului (Ada) și spre instanța discursivă, în finalul romanului. Adresându-i-se Adei, naratoarea pare a-i reproșa necugetarea de a părăsi grupul ludic și de a provoca prin gestul ei un proces ireversibil de demistificare. Ultimele cuvinte ale naratoarei se adresează unui Noi, unui cititor implicit colectiv în care este inclusă instanța narativă”. ■ La secțiunea *Critica criticii*, Al. Dobrescu se ocupă de trei studii critice. □ Petru Poantă: *Modalități lirice contemporane* (Dacia, 1973): „Desigur, cele spuse până aici modifică unele dintre clasificările operate de Petru Poantă, pe parcursul cărții și, implicit, însemnătatea unor autori în evoluția conceptului de poezie. Astfel, rolul poeților grupați în jurul revistei «Steaua» (A. E. Baconsky, Aurel Rău, Aurel Gurghianu etc.) apare sensibil diminuat, ei reținând nu atât prin propria poezie, cât prin străveziile aluzii la istoria lirismului nostru [...] Marele merit al *Modalităților lirice contemporane* este, se vede, acela de a fi o carte incitantă”. □ Vera Călin, *Omisiunea elocventă* (Ed. Enciclopedică Română, Univers, 1973): „Obiecția generală pe care o ridică volumul Verei Călin este însă cu totul alta și privește însăși accepția pe care o capătă în paginile lui retorica: acela de cod al vorbirii, respectiv – scrierii, frumoase. Ceea ce nu reprezintă decât un sens deviat”. □ Nicolae Roșianu, *Stereotipia basmelor* (Univers, 1973): „Basmelor culese în zilele noastre au o circulație foarte redusă; intervalele la care se reia un basm sunt foarte mari (trei ani, zece ani, cincisprezece ani etc.); uneori, basmul învățat în copilărie nu a fost spus de atunci niciodată. Cartea lui Nicolae Roșianu este prevestirea unei dispariții”. ■ Al. Călinescu se situează *În jurul unui tablou (I)*: „Punctul de plecare al acestui articol este tabloul ce schematizează procesul comunicării verbale, tablou propus de Roman Jakobson în 1958 (în vol. *Style in Language*, versiune românească în *Probleme de stilistică*, E.Șt., 1964). [...] După Genette, funcția cea mai importantă a naratorului este cea narativă, «de la care niciun narator nu se poate sustrage fără a-și pierde în același timp calitatea sa de narator» (p. 261); naratorul, prin urmare, trebuie în chip obligatoriu să povestească ceva (ideea poate părea teribil de banală, dar vom vedea – prin raportare la accepția pe care o dă Oliver termenul de ficțiune – că ea capătă semnificații nebănuite)”. ■ Ocupându-se de *Cronica reeditărilor*, George Pruteanu semnalează apariția în cadrul colecției *Restituiri*, publicată la editura Dacia, a unui număr semnificativ de lucrări reeditate: „Colecția debutează cu o reeditare a scrierilor moraliste ale lui G. Ibrăileanu, sub titlul *Privind viața*, ediție îngriji-

tă, studiu introductiv și note de Valentin Tașcu. E prima ediție care strânge la un loc aproximativ tot ce a produs mentorul «Vieții românești» în materie de sentințe și cugetări. [...] În firească prelungire a travaliului exegetic asupra avangardei literare românești, Ion Pop tipărește o culegere bogată din publicistica lui Ilarie Voronca: *Act de prezență*. Textele, smulse unor publicații greu abordabile sau unor volume cu tiraj intim, sunt desigur binevenite și, multe, agreabile la lectură, chiar dacă în privința valorii lor critice sau pur beletristice putem avea rețineri, datorate manierismului imagistic... [...] Tot o culegere de publicistică este *Ceasornicul de nisip*, foiletoane literare și filosofice de Lucian Blaga, ediție îngrijită, prefată și bibliografie de Mircea Popa. Compartimentul cel mai revelatoriu al acestei restituiri este acela de *Polemici*, pamflete, în care verbul aulicului gânditor își dezvăluie o virulență [...]. ■ Adrian Marino se ocupă de *Recurența ideilor literare*: „Recurența ideologică atrage, în sfârșit, stabilitatea terminologică. Constantele literare implică denumiri constante, care devin «*ipso facto*» constante terminologice, grație unei remarcabile stabilități semantice, cu punct de plecare în primele atestări lexicale. Toate definițiile literare posibile ale unui adevăr literar vin să se înscrie în interiorul unui singur și foarte constant câmp semantic. Terminologia critică de bază atinge o mare varietate, cu toate virtuțile și viciile sale, încă de la sfârșitul secolului al III-lea al erei noastre”. ■ La rubrica *Cartea străină*, Constantin Pricop semnalează apariția traducerii culegerii de *Versuri* a lui Paul Celan (Univers, 1973), tradusă de Nina Cassian: „Poemele sale «distrug» cuvântul, dar din cu totul alte rațiuni decât o anumită poezie modernă. Această «distrugere» e adâncă și dincolo de ignorarea cuvântului, pentru că s-ar putea da citate întregi ce-ar putea figura într-o antologie a imaginilor și metaforelor”.

• [„Familia”, Seria a V-a, Anul IX (109); nr. 1 (101), Revistă lunară de cultură, editată de Comitetul pentru Cultură și Educație Socialistă al județului Bihor; apare la Oradea, la sfârșitul fiecărei luni; Format: A3; 16 pagini; Comitetul de redacție: Al. Andrițoiu (redactor-șef), Radu Enescu (redactor-șef adjunct), Stelian Vasilescu (secretar general de redacție), Mircea Bradu, Horváth Imre, Mircea Malița, Titus Popovici; *Poșta Redacției* este semnată de Ștefan Augustin Doinaș] Anul 1974 este inaugurat de articolul politic al dramaturgului Mircea Bradu – XXX. □ Versuri de Mihai Beniuc, Constanța Buzea, Al. Andrițoiu, V. Kernbach, Ilie Măduța, Dan Mutașcu. □ Cronicile literare semnate de Gh. Grigurcu, despre Tudor George, *Armară de sudoare*, și același Al. Andrițoiu despre Ion Horea, *Încă nu*. „Personaj prea pitoresc el însuși, Tudor George cultivă o poezie cu aer de improvizație. Pentru a părea ce este, poetul vrea să pară mai mult decât este. Poezia se transformă într-un spectacol la ore fixe, spre a determina obolul public [...] Simțirea villonescă este un resort al chiar producerii poeziei [...] Remarcabil artizan filologic, posesor al unei vocații clasicizante, Tudor George încearcă a-și jertfi înzestrarea pe altarul lui Diony-

sos. Dar sacrificiul sau nu e primit.” (Grigurcu), în vreme ce, mai „serios”, Ion Horea e un „gospodar și cunoscător al lucrurilor, al legilor și destinelor țării, [...] un parcimonios al explorării filonului sau de aur, dar și un meșter aurifer de prima mărime. O spunem noi, poeții, dacă altora le stă în gât s-o spună [...] Cartea *Încă nu* este o carte de poezie frumoasă, fermă, modernă, a unui poet care, cel puțin în ultimul deceniu, cu toată inegalitatea poemelor oricărui autor de pe lume, n-a dat rebuturi. Botezată modest *Încă nu* cartea este, dimpotrivă, o afirmație estetică” (Andrișoiu). □ C. Bejan recenzează volumul lui Titus Mocanu, *Morfologia artei moderne*. ■ Remarcăm o *Addenda la Dicționarul eminescian, Fericirea beată*, de Marin Bucur. *Beata*, din latinescul *beatus*, este o fericire „jubilativă, explozivă, tulburătoare”, opusă celei „urâte, banale, facile și efemere”: „A atinge stadiul fericirii beate înseamnă a atinge un apogeu în creație, acolo unde prea frumosul rezultă din prea plinul vieții. Căci fără facultatea de a adânci, fără naturi adânci, capabile de conversiuni ale caracterelor și de mobiluri profunde în traiectoria umană, nu este posibilă ascensiunea artistului spre sublim”. □ Mihai Ungheanu este prezent cu un articol tot despre Eminescu – dar și despre Caragiale, în relația acestora cu Maiorescu și Gherea: *Dacă-ar fi citit cu luare aminte...* □ Pagini de memorialistică de Onisifor Ghibu despre *Sextil Pușcariu*. □ Continuă serialul lui Ovidiu Cotruș dedicat lui *Mateiu I. Caragiale*.

• **[„Presa noastră”, Anul XIX nr. 1 (212); Revistă a Uniunii Ziaristilor din R.S. România; Format tipografic A4; apare lunar; 48 pagini; Colegiul redacțional: redactor șef: Petre Constantinescu; în colegiul de redacție: Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (secretar general de redacție), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni]** Revista publică studiul *Omagiu presei Unirii Principatelor*, în care se fac trimiteri la publicațiile: „România literară” (1855), „Steaua Dunării” (1850), „Zimbrul și Vulturul” (1859), „Românul” (1857), „Buciumul” (1857), „Concordia” (1857), „Dâmbovița” (1858), „Naționalul” (1858), „Gazeta de Transilvania” (1838), „Foaia pentru minte, inimă și literatură” (1838), „Telegraful român” (1853). □ Publicația preia câteva comunicări prezentate la simpozionul național *Comunicarea de masă*, între care *Educația pentru receptarea mesajului* de Virginia Crețu. Autoarea menționează că „[...] așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la întâlnirea cu creatorii din domeniul cinematografului din 5 martie 1971 – «Suntem în mod hotărât împotriva uniformizării și șablonismului în artă, inclusiv în cinematografie. Considerăm că este necesar să fie create filme cât mai diferite ca formă, conținutul de idei să fie exprimat cu mijloace artistice cât mai variate și dacă se poate chiar desăvârșite, deși desăvârșitul nu se poate atinge nici aici». Este cert că numeroase filme vehiculate de televiziune sau emisiuni de televiziune sunt de o înaltă valoare artistică, sunt autentice opere de artă. Or, limbajul artei și implicit al artelor

ecranului nu este univoc. Se știe că opera de artă nu devine fapt estetic decât prin reflectarea sa în receptorul uman, în urma colaborării spectatorului cu autorul operei. Deși fenomenul de adaptare spontană la limbajul artei este mai extins în cazul filmului, datorită vocației sale realiste, asentimentului realității pe care-l imprimă, atitudinea estetică – care conferă succes deplin elementelor materiale ale obiectului estetic, care oferă trăinicie și valoare operațională emoțiilor pozitive provocate de film – nu apare spontan. Cercetările filmologice au demonstrat că pentru anumiți spectatori, lucrurile puse în relație de creația filmică pot apare mai importante decât relațiile pe care filmul caută să le dezvăluie. [...] Bineînțeles că rolul principal în domeniul formării culturii cinematografice a elevilor, în domeniul educației pentru arta filmului (arta cu cea mai mare audiență la elevi dar pentru recepționarea căreia nu sunt înarmați cu nicio noțiune) îl are școala, familia, organizațiile de pionieri și U.T.C. Considerăm că la realizarea obiectivelor generale ale educației cinematografice pot contribui și mijloacele comunicațiilor de masă”. □ Dumitru Lazăr-Sărăianu semnalează apariția lucrării lui Mihail Straje, *Dicționar de pseudonime*.

• [„**Ramuri**”, Anul XI, ianuarie, nr. 1 (115), **Revistă de cultură**; **Format A2, 24 de pagini**; **Colegiul redacțional: Al. Piru (redactor-șef), Ilarie Hinoveanu (redactor-șef adjunct), Mihai Pelin (secretar general al redacției)**] Din cauza crizei de hârtie din România, revista „**Ramuri**” are, din 1974, 16 pagini, mai puțin cu 8 pagini față de anii precedenți. Atenția și volumul de articole dedicate literaturii încep să scadă, fiind înlocuite de articole politice, de propagandă a partidului și a industriei socialiste. ■ *Teatrul lui Lucian Blaga și expresionismul*, de Marcela Radu: „Lucian Blaga a luat din expresionism ceea ce era deschis marii creații și va îmbogăți drama de idei cu valori tragice, creând teatrul poetic românesc”. ■ *Gherea și idealul criticii științifice (I)*, de Ov. Ghidirmic: despre discursul științific al lui Gherea în critica literară pe care o scrie. Autorul articolului afirmă: „Mediul și tendința sunt cele două concepte-cheie, fundamentale ale sistemului gherist ce, de-a lungul timpului, au suferit interpretări, de mai multe ori, deformate, simpliste și unilateralizatoare, coborând până la nuanța socialist-vulgară pe care însuși Gherea o repudia”. ■ *Cărți noi la „Scrisul românesc”*: Valentin Dascălu consemnează apariția volumului *Lumea ca lume*, de Adrian Păunescu (o carte despre activitatea jurnalistică a poetului). ■ *Critica ideilor literare: Semantica ideii literare*, de Adrian Marino: „mecanismul gândirii și al limbajului are o structură categorică intrinsecă, incipientă. Limbajul elimină particularitățile individuale și dă expresie, în primul rând, categoriilor simple, ireductibile, universale, doar ulterior adaptate varietății obiectelor experienței concrete”. ■ *Cronica literară*: Al. Piru scrie despre traseul poetic al lui Radu Boureanu. ■ *Cartea de critică*: articolul *Comentarii de poezie*, de G. Gheorghită consemnează apariția unor volume despre poezie: Ilie Constantin, *Despre poeți* (C.R., 1971) și *A doua carte despre poeți* (C.R., 1973), precum și debutul

în critica literară a lui Petru Poantă (*Modalități lirice contemporane*). ■ Gabriela Țeplea, *George Coșbuc văzut de Sextil Pușcariu*: despre importanța lingvistică a operelor lui Coșbuc, precum și a traducerilor sale, aspect care l-a interesat în mod direct pe Sextil Pușcariu. ■ Este consemnată împlinirea a douăzeci de ani de la moartea poetei Elena Farago. ■ Titus Bălașa marchează apariția unui nou volum de Mircea Zăciu, *Ordinea și aventura* (Dacia, 1973). ■ Sunt publicate poeme de Virginia Mușat și Virgil Carianopol.

• [„Secolul 20”, Anul XIII, nr. 1 (156); revistă de literatură universală editată de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România; format tipografic A5 (fără număr fix de pagini); fără zi de apariție; comitetul de redacție: acad. Al. Philippide, Ion Brad, Ov. S. Crohmălniceanu, Zoe Dumitrescu Bușulenga, Mihnea Gheorghiu, Dan Hăulică redactor-șef, Ștefan Aug. Doinaș redactor-șef adjunct, Georgeta Horodincă, Tatiana Nicolescu, Florian Potra, Alexandru Băciu secretar general de redacție] În acest număr, Ștefan Aug. Doinaș și Ovidiu Cotruș traduc poezi din Québec, iar Maria Banuș, poeme de Nicolas Guillén. □ Radu Ionescu prezintă și traduce pentru prima oară pagini de corespondență, din anii '20-'30, dintre Martha Bibescu și profesorul George Oprescu.

• [„Steaua”, Anul XXV, nr. 1 (320); revistă a Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România. Literatură. Artă. Cultură, Cluj; format tipografic A4; 64 de pagini; Redactor șef: Aurel Rău; Redactor șef adjunct: Aurel Gurghianu; Redactor șef adjunct: Virgil Ardeleanu; Secretar general de redacție: Virgil Nistor; prezentarea artistică: Octavian Bour] Comparatistul Al. Dima face deschiderea printr-un lung și stufos articol referitor la „deschiderea spre universalitate a artei românești privită ca un concept colectiv și bazată pe unitatea ei stilistică interioară”, dat fiind că „universalitatea ca finalitate, uneori ca act realizat de pe acum, constituie o preocupare de bază privind cultura noastră socialistă în genere” (*Drumul spre universalitate al literaturii și artei românești*). ■ Versuri semnate de Aurel Rău, Aurel Gurghianu, Haralambie Țugui, Ioan Alexandru (*Imnul voievodului Gelou*), Adrian Popescu, Virgil Nistor, Modest Morariu, Petre Stoica, Ion Mureșan, Eugen Jebeleanu. ■ O prezentare detaliată a contribuției lui Tudor Vianu la domeniul esteticii, stilisticii, filosofiei culturii și criticii literare face Ion Vlad în articolul *Inițiativele rațiunii*. ■ Reportaj despre câteva orașe transilvane (Cluj, Sibiu, Mediaș, Sighișoara) semnat de Aurel Șorobetea: *Turnul așteaptă înălțarea*. ■ Barutu T. Arghezi relatează urmarea deplasării lui în lagărul de la Târgu-Jiu, unde își vizitase tatăl, închis sub numele Teodorescu N. Ioan, care-i dăduse o serie de comisioane de rezolvat pentru a încasa bani restanți pentru articole publicate și, în plus, plecarea la Tg.-Jiu a mamei lui, doamna Arghezi, și a surorii lui, Mițura, în același scop: de a-l vedea pe poe-

tul *Porții negre* (articolul ...*submatricola 5624*, rubrica „hotare de aer”). ■ Un text de Perpessicius, cu titlul *Din literatura Bucureștilor vechi*, făcând parte din emisiunile radiofonice ținute de critic în 1935 și urmând să fie publicate în volumul VII de *Opere* ale lui Perpessicius, ne întâmpină pe următoarele două pagini. ■ Un comentariu amplu al operei humuleșteanului realizează George Munteanu în articolul *Recitind «Amintirile...» lui Creangă* (sau *Polisemia «Amintirilor din copilărie»*). Despre *Surâsul Hiroshimei* și alte volume anterioare, scrie Petru Poantă o cronică ce încearcă să surprindă caracteristicile liricii lui Eugen Jebeleanu, acest „bărbat al cetății” (Al. Paleologu), „un orgolios solitar”. ■ Ion Negoïtescu circumscrie ideile lui Asachi în privința limbii literare sau în privința poeziei, așa cum apar ele exprimate în cele trei precuvântări la culegerile sale de versuri din 1836, 1854 și 1863 (articolul *Gheorghe Asachi*). ■ Constantin Noica, tot încercând să definească ființa omului, implică în modelul ontologic morala și gnoseologia (*Bunătate și adevăr în modelul ontologic*, rubrica „unghiuri și antinomii”). ■ Dan Brudașcu traduce din Saul Bellow un lung fragment în proză cu titlul *În căutarea domnului Green*. ■ Brâncuși este reactualizat într-un articol în care apare în ipostaza de fotograf al propriilor sculpturi, citat de autorul articolului *Brâncuși fotograf*, Ioan Cuciurcă, cu îndemnul: „Priviți-mi sculpturile până le veți vedea.” ■ Adrian Popescu semnează opinii critice la „poșta redacției”

• **[„Teatrul”, Anul XIX, nr. 1; Revistă editată de Comitetul de Stat Pentru Cultură și Artă și de Uniunea Scriitorilor din R.P.R.; format tipografic A4; conține între 96 și 104 pagini; apare lunar. Redactor șef: Radu Popescu]** Redacția revistei semnează articolul de fond *Dublul mesaj al anului XXX*: „Începutul anului 1974 este [...] plin de semne bune, stimulatoare în toate sectoarele vieții sociale și, desigur, în activitatea artistică. Așa cum am subliniat în paginile noastre, viața artistică teatrală este chemată să cunoască o perioadă de certă animație, în care valorile cele mai bune să fie puse, cu dărnicie, în lumină. Se înțelege de la sine că acest început nu poate fi decât un îndemn viguros și fecund, pentru următoarele etape ale creației și interpretării artistice, pe toate scenele din țară. [...] De altfel, în ultimii ani creațiile din domeniul poeziei dramatice dovedesc, din plin, realitatea acestor idei. Nu numai faptul că, stagiune de stagiune, repertoriul teatrelor s-a îmbogățit cu scrieri originale de verificată și bine întâmpinată calitate, dar și perspectiva realizărilor din acest domeniu se arată din ce în ce mai promițătoare. Nu este vorba doar de cantitatea de lucrări noi puse în scenă și aplaudate de public, ci, îndeosebi, de diversitatea și autenticitatea tematică, de valoarea stilistică, de calitatea artistică în care sunt scrise. Aceste trăsături asigură, cu atât mai mult, eficiența lor educativă, civică și politică, în masele de spectatori”. ■ Florin Tornea, în *Valențe estetice la noi dimensiuni scenice*, publică un amplu material ce regroupează două cronici dramatice ale premierelor de inaugurare ale

Teatrului Național din București: *Apus de soare* de Barbu Ștefănescu Delavrancea și *Simfonia patetică* de Aurel Baranga. □ Mira Iosif, în *Dinamica scenelor din țară sau deplasarea inițiativelor*, face o amplă trecere în revistă a repertoriilor diverselor teatre din țară. □ Constantin Paraschivescu publică *Marginalii la teatrul lui Paul Everac*. □ George Gană, în *Un studiu de istorie a literaturii dramatice românești*, vorbește despre modul în care s-ar putea realiza o istorie a dramaturgiei românești: „Alcătuirea unei istorii a dramaturgiei implică în primul rând extinderea cercetării peste limitele obișnuite în istoriile literare generale și reexaminarea textelor din unghiul specificității genului și al istoriei lui. Fără abandonarea criteriului valoric, se poate realiza, dacă nu descoperirea unor autori neglijați și modificarea tabloului valorilor, aprecierea mai exactă a operei dramatice a scriitorilor importanți și, în orice caz, o imagine unitară, completă, a unei zone a literaturii române, urmărită și definită ca proces, prin distribuirea accentelor de valoare cu perspectiva întregului. O istorie a dramaturgiei românești ar fi una dintre sintezele pe care momentul cultural și ideologic actual le reclamă”. ■ Nicolae Balotă, în *Teatrul secolului XX*, scrie despre *Teatrul expresionist*. □ Al. Mirodan, în *Puncte de suspensie...*, semnează *Distribuțiile sfărâmate*. □ În *Cronica dramatică*, Radu Albala scrie despre *Paradisul* de Horia Lovinescu (Teatrul „Nottara”); Cristina Constantiniu despre *O fată imposibilă* de Virgil Stoenescu (Teatrul de Revistă și Comedie „Ion Vasilescu”); Virgil Munteanu despre *Singurătatea trăgătorului la țintă* de Vasile Rebreanu și Mircea Zăciu (Teatrul Național din Cluj); I.P. despre *Petru Rareș* de Horia Lovinescu (Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Iași); C. Paraschivescu despre *Cornada* de Alfonso Sastre, *Casa de mode* de Theodor Mănescu și *Fata fără zestre* de A. N. Ostrovski (Teatrul de Stat „Valea Jiului” din Petroșani); Valeria Ducea despre *Isabella, trei caravele și un mare mincionos* de Dario Fo (Teatrul de Dramă și Comedie din Constanța); C.C. despre *Montserrat* de Emmanuel Roblès (Teatrul „Victor Ion Popa” din Bârlad); se publică și un amplu articol omagial, nesemnat, dedicat aniversării unui „sfert de veac” de activitate a Teatrului Maghiar de Stat din Sf. Gheorghe. □ Vicu Mândra, cu titlul *Între istorie și meditația dramatică de actualitate*, publică o amplă recenzie a volumului lui Mihai Georgescu, *Elegii pentru Cetatea Soarelui* (C.R.). □ În *Contrapunct*, Horia Deleanu publică un eseu intitulat *Seduția culturii*. □ Revista reproduce scenariul T.V. *Personalitate pentru concurs* de Corneliu Marcu. □ Leonida Teodorescu publică, în *Antract, atenție, cronicari!*, abordând problema calității cronicii teatrale. □ În *Cartea de teatru*, Bogdan Ulmu prezintă volumul de *Teatru* semnat de Alexandru Sever. □ Se publică „drama în două părți” *Menajera* de Alexandru Sever.

• [„Tânărul leninist”, Serie nouă, Anul IV, nr. 1 (37); Revistă de cultură social-politică pentru tineret a C.C. al U.T.C.; format A5; nr. de pa-

gini: 48; colegiul redacțional: Eugen Florescu (redactor-șef), Constantin Bourescu, Aculin Cazacu, Iulian Cârțâna, Petre Dateulescu, Ernő Domokos, Nicolae Lotreanu (redactor-șef adjunct), Marin Marin, Vladimir Marin, Valentin Mureșan, Cătălina Moga, Radu Negru, Ion Noja, Ingrid Partisch, Petru Popescu, Dumitru Priceputu, Mihail Stoica, Francisc Török] În cadrul interviului *Ce înseamnă să fii om cult?* se afirmă Zoe Dumitrescu-Bușulenga și Mihai Beniuc. □ Zoe Dumitrescu-Bușulenga: „Mai întâi trebuie să considerăm chestiunea culturii cu foarte mare seriozitate și să-i dăm importanța care i se cuvine într-o lume ca a noastră, cea socialistă, unde reperele și criteriile umaniste sunt neconținut valorificate. În al doilea rând, se cade să stabilim o legătură indisolubilă între cultură și umanism, ținând seama de faptul că nu se poate realiza un profil cultural al personalității decât în cadrul unei educații, al unei formații cu predominanță umanistică. [...] Clasicii sunt prima și poate cea mai importantă școală de frecventat în istoria culturii vechi și noi. Căci nu televiziunea, nici presa distractivă, «magazinele», fac cultura și înalță spiritul, ci acele mijloace fixate asupra cărora te oprești și revii, de la care pornești și la care te întorci ca spre niște indicatoare de drumuri mari, esențiale. N-o să putem spune niciodată ce trebuie să faci pentru a deveni un om cultivat. Rețetele aici se sustrag. Și sigur că dorința, pasiunea pentru cultură pot face minuni... Răbdarea, tenacitatea, timpul lucrează în favoarea celor mânați de o voință superioară cum e aceea de cultivare a spiritului. Deci esențială e voința de cultură a fiecăruia dintre noi. Mijloacele, instrumentele vin după aceea. Aceluia care bate la poarta culturii cu stăruință, i se va deschide.” □ Mihai Beniuc: „Țara noastră a avut mulți oameni culți, dar eu m-aș resemna să numesc doar trei: Dimitrie Cantemir, Eminescu și Nicolae Iorga, nume cu care s-ar putea făli orice țară din lume. Ce n-au știut aceste genii? Este mai greu să spui cât și câte au știut și mai ales știința lor i-a făcut niște oameni extraordinari. Dar să nu ne urcăm pe cele mai înalte culmi. Orice om normal, deci milionar de celule cerebrale, poate, îndeosebi în zilele noastre, să devină un om cult, când mijloacele de informație sunt la îndemâna tuturor”.

• [„Tomis”, Anul IX, nr. 1 (111); **Revistă social culturală a Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă Constanța. Editată de ziarul „Dobrogea nouă”**; format tipografic: A3; 16 pagini; apare lunar; **Colectivul redacțional nu este menționat în primele trei luni, ci abia în luna aprilie: Ion Bădică (redactor-șef), Nicolae Motoc (redactor-șef adjunct), Octavian Georgescu, Carmen Tudora Kehiaian, Al. Mihalcea, Al. Protopopescu, Mirela Roznoveanu, Alex. Ștefănescu]** Octavian Georgescu semnează cronică literară la volumul *Dorul zăpezii* publicat de Constantin Vișan, unul dintre scriitorii-reporter originari din Dobrogea, afirmați în anii puterii comuniste, alături de Traian Coșovei, Corneliu Leu, Dionisie Șincan și

Vartan Arachelian. Constantin Vișan publică în volum un „mănunchi din zestre sa publicistică, o mulțime de reportaje scurte, de eseuri-pilulă, de însemnări, unele scrise voit ca niște bruioane, «din mers», ale participării la faptele patriei. [...] Titlul volumului numește leit-motivul «de coloratură» care străbate cartea. *Dorul zăpezii* este dorul de copilărie, obsesia nostalgică a casei natale, din câmpia dobrogeană și din preajma mării”. Criticul apreciază volumul pentru „expresia simplă, directă”, pentru „refuzul [...] față de acea literaturizare «lipită» sau aplicată cu orice preț comentariului publicistic”, fapt pentru care îl apropie pe Vișan de F. Brunea-Fox și de George Macovescu din reportajele de tinerețe sau de scriitorii-reporteri iluștri de pe alte meridiane: Lamb, Chesterton, Emilio Cecchi. ■ Sub titlul-parafrază *Nu numai crini pentru Ileana Mălăncioiu*, Cornel Regman și Al. Protopopescu, la rubrica *Dialoguri contemporane*, conturează universul poetic al Ilenei Mălăncioiu. Pretextul acestei întreprinderi este cronica publicată în „Contemporanul” nr. 52/ 1973 de poetul-cronicar Dragoș Vrânceanu, de care cei doi critici se distanțează prin formularea unor amendamente la aprecierile asupra volumelor de versuri publicate de poetă până în 1974: *Pasărea tăiată* (1967), *Către Ieronim* (1970), *Inima reginei* (1971), *Crini pentru domnișoara mireasă* (1972). Cornel Regman este interesat mai ales de linia stabilirii de înrudiri între volumele Ilenei Mălăncioiu și vocile poetice ale primei etape de afirmare a liricei tinere postbelice. Astfel, asupra volumului de debut, *Pasărea tăiată* (1967), „Ion Alexandru, mai cu seamă, și-a pus pecetea pe câteva din intuițiile înzestratei debutante, și chiar Labiș veghează – mai rar și mai de departe – asupra unor mișcări ale poetei în universul copilăriei, care e și al satului.[...] Ca psihologie, în schimb, eroina acestor versuri e mai aproape de băietanele lui Nicolae Velea, iar cadrul familiar e al satului muntean fabulos și vivace [...] din proza lui Marin Preda”. În privința celei de-a doua cărți a poetei, *Către Ieronim* (1970), criticul consideră că „ar fi trebuit să se numească mai degrabă *Către Adrian*, într-atât poeta se lasă călăuzită de Adrian Păunescu, al cărui vers larg, «pașoptist» îl împrumută cu redundanță cu tot. [...] Întâlnim frecvent preocuparea de anatomii și procese fiziologice a aceluiași Păunescu, precum și formulările lui țipătoare ca niște afișe, într-o limbă violentă.[...] Tot de pe acum își fac simțită prezența unele preferințe, înclinarea spre paradoxul angajat (ca la Sorescu) în eliberarea unor semnificații neliniștitoare, predilecția pentru anumite motive: joc, bâlci, circ, folosite ca rampe de lansare pentru frapant”. Ultimele două volume, *Inima reginei* (1971) și *Crini pentru domnișoara mireasă* (1972), scrise sub influența „analismului prozei feminine românești” duc fie „la inform, la impur și la documentul naturalist netransfigurat”, fie „hrănesc altădată foarte expresive și foarte personale poeme, în care simbolurile elaborate și dramaticul joc de oglinzi ce se adâncesc una într-alta[...] dezvăluie un alt chip al poetei”. Al. Protopopescu este preocupat în descifrarea

sensurilor volumului de debut, *Pasărea tăiată* (1967), de universul rural al poeziei, de perceperea poetei ca „un fel de duduia Lizuca infernală, la care suavitatea provine din nevroză și necruțătoare sintaxă biologică. Numai o critică tare de înger ar putea străbate senină această bântuită dăbrăvă, prin care instinctele umblă slobode ca niște fantasme, și unde gingașul Patrocle a devenit cogeamitea «Ursul»... Ne aflăm, cred, în fața unui tipic caz psiho-poetic a cărui creație se plasează în sfera *lirismului complexual*”. În cel de al doilea volum, *Către Ieronim* (1970), criticul decoperă „o nouă programare a ființei poetice”, viața fiind „adusă la forma ei elementară, fiecare poezie pornind de la distincția fermă a celor doi termeni: *umanul și animalicul*”, fapt ce determină înțelegerea acestei poezii „drept o reacție formativă, în care emoțiile pure ale ființei dezanimalizate înfruntă obstacole animalizate pentru a parcurge spațiul de la moral la ideal”. În ultimul volum, *Crini pentru domnișoara mireasă* (1972), poeta renunță la „pitorescul sumbru”, criticul apreciind „o anumită *erudiție* a imaginii” obținută prin „reducerea simțitoare a inventarului domestic, în scenă rămânând numai vietățile cu contur simbolic consacrat: șarpele, calul, broasca țestoasă etc.”, care conturează „un cadru ritualic [...], un centru magic” al climatului interior rămas același, căci la Ileana Mălăncioiu „ideea de *metamorfoză* nu izbutește să depășească stadiul figurativ”, „adică al sinelui care nu izbutește niciodată să epuizeze dovezile despre propria existență”. Ambii critici sunt preocupați de sublinierea „feminismului” din poezia Ilenei Mălăncioiu, „deosebit de întreața intonare congenerică” (Ana Blandiana, Constanța Buzea, Gabriela Melinescu). ■ La rubrica *Pagini din biografia unor cărți contemporane*, Mihai Gafița semnează articolul *Între secretariat și direcție*, titlu care pare a parafraza celebrul dicton antic *A fi între Scylla și Caribda*, prin care este pregătit cititorul pentru aflarea inevitabilei alegeri ce au avut-o de făcut memorialistul Mihail Sevastos, la scrierea și publicarea cărții *Amintiri de la „Viața românească”* (E.P.L., ediția I: 1956; ediția a II-a refăcută: 1966), și editorul (Mihai Gafița, n.n.), la publicarea cărții amintite, precum și la eventuala publicare a manuscriselor rămase de la Sevastos: „Mă gândesc, așadar, că ar putea fi folosită cumva, din moștenirea lui Mihail Sevastos, numai seria *Amintirilor de la „Adevărul literar”*. A fost, totuși, directorul acestuia aproape 15 ani, nu doar secretarul lui Ibrăileanu, ca la «Viața românească». Iar «Adevărul literar» a însemnat o direcție esențială în publicistica noastră, a polarizat ce era mai ales în viața noastră literară, a marcat deci o epocă”. Scris după stingerea din viață a lui Mihail Sevastos (1967), articolul lui Mihai Gafița pare a justifica avatarurile la care a fost supus manuscrisul memorialistului la cele două ediții succesive, vina fiind totuși pusă pe seama lui Sevastos: „Referentul din 1953 sau 1954 n-a văzut cu ochi buni aceste destăinuiri. Le-a crezut subiective și a referat despre ele în consecință. [...] Deci propunerea referentului a fost să se selecteze din manuscris cutare și

cutare părți ale lui, asupra cărora nu ar fi de făcut obiecții esențiale. Celelalte să fie restituite autorului pentru nevoile sale. Opinia redacției de editură n-a fost alta; cartea a apărut în 1955, într-o formă care nu semăna cu manuscrisul inițial ca un borcan de marmeladă cu mărul din care s-au cules merele. [...] Memorialistul va fi simțit destulă mâhnire pentru înfățișarea cărții, pe lângă bucuria de a o fi văzut tipărită. Contrarietatea aceasta a trăit-o oricum referențul. S-a socotit vinovat, deși nu era singurul, de tratamentul aplicat textului, și apoi treaba nu se putea petrece altfel, date fiind caracteristicile, ca să zic așa, ale manuscrisului”. ■ Se publică poezie: Cicerone Theodorescu, Aurel Dumitrescu, Arthur Porumboiu, Șerban Gheorghiu, Ion Faităr, Ion Tutunea, George Mihăescu, G. G. Ursu, Dan Rotaru; proză: Mircea Brătucu; traducere de poezie: Aurora Niculescu.

• [„Transilvania”, Anul LXXX, nr. 1; Revista lunară editată de Comitetul județean Sibiu pentru cultură și educație socialistă; Format A4; 64 pagini; Colegiul de redacție: Titus Andronic, Wolf Aichelburg, Mircea Avram, Mircea Braga, Al. Dima, Maria Fanache, Ioan Folea, Dorin Fulea, Carol Göllner, Ilie Guțan, Al. Huditeanu, Cornel Irimie, Ion Itu, Erwin Kuttler, Pamfil Matei, Christian Maurer, Eugen Onu, Mircea Opreșiu, Marin Panait, Ștefan Pascu, Mira Preda, Henry Selbing, Georg Scherg, Mircea Tomuș, Vasile Trifu, C. Voiculescu] Semnează versuri Nichita Stănescu (*Tragerea pe roată a lui Horea, la Alba Iulia, în anul 1785*), Veronica Porumbacu (*Vina*), Mira Preda (*Imn pământului*), V. Dobrian (*Monografie*), Valer M. Sivan (*În orice anotimp*), Aurel Gr. Zegreanu (*Reîntoarcerea valurilor*), Eugen Onu (*La Sarmizegetusa*). □ În *Album sentimental* se publică *Dorințele țării* de Mihail Kogălniceanu (*Dorințele țării asupra viitoarei organizații a Principatelor Române din Discursuri parlamentare din epoca Unirii*(E.Șt., 1959, p. 12–13). □ Apare *Iarăși Ulise* de Wolf Aichelburg, în românește de Radu Bălănescu. ■ Primul număr al anului se deschide cu textul *Din perspectiva exigențelor noului an* de Victor Mureșan: „Va trebui să privim mereu cu un ochi critic propria activitate, să facem totul pentru mobilizarea intensă a energiei și priceperii celor ce muncesc. În sensul unei angajări totale în această epocă de mare efervescență politică și socială, avem temeuri multiple să privim exigențele lui 1974 cu un optimism robust”. ■ Rubrica de *Eseuri* vine cu următoarea notă: „Revista noastră publică, în continuare, articole care dezbat complexitatea funcțională și implicațiile valorice ale valențelor de universalitate a culturii și artei românești. Reluăm reperele cele mai importante ale tematicii pe care, pe această cale, o comunicăm colaboratorilor noștri, invitându-i, în același timp, să participe la discuție: Ce se poate face mai mult și mai bine în acest sens? Care sunt adevăratele virtuți, incorporate în opere și lucrări intelectuale, ale universalității românești? Prin ce se poate defini aportul specific românesc la patrimoniul universal? Care

este raportul dintre difuziune și receptare? Cum se oglindesc în operele reprezentative coordonatele specificului național și specificității artistice? Care este raportul dintre individual, național, regional și universal? Ce loc ocupă localismul creator în ansamblul culturii naționale și cum poate deveni el rezonanță a universalului? Cum se poate caracteriza aportul naționalităților conlocuitoare la definirea profilului național unitar chemat să reprezinte cultura României socialiste în confruntarea universală a valorilor?”. La această invitație răspund: Ion Dodu Bălan, *România în circuitul valorilor spirituale universale*, cu specificarea (din „Cahiers roumains d'études littéraires”, nr. 1/ 1973, Univers, București): „Preocuparea constantă de a răspunde la exigențele spirituale, edificatoare ale societății socialiste multilateral dezvoltate, de a găsi un echilibru între tradiție și inovație, național și universal, de a armoniza într-o structură națională unitară aspectele diverse ale dezvoltării culturii contemporane, de a înlesni circulația valorilor tuturor popoarelor la toate popoarele, toate acestea constituie un element esențial al politicii culturale române. Această politică ține să răspundă în cel mai înalt grad aceluși fond de plasticitate și aceleși forțe de absorbție deosebite care a caracterizat întotdeauna poporul român și care i-a permis să fie deschis contactelor externe, rămânând el însuși și oferind altor popoare ceea ce e mai bun, mai reprezentativ în experiența sa. În acest sens, istoria este, pentru noi, bogată în învățăminte. Din experiența sa provine acest patriotism tenace caracteristic temperamentului român, acest spirit cu măsură și cuprinzător, de viziune rațională ordonatoare, care străbate ca un fir roșu cultura română și care explică bunele sale relații cu popoarele învecinate sau mai îndepărtate geografic, din timpurile cele mai vechi și până în prezent. De la acest fond bogat pornind, se dezvoltă cultura socialistă a României, după eliberarea sa de sub jugul fascist, și se afirmă propria sa experiență între popoarele care construiesc socialismul”. □ Aurel Rău, *Universal, național, universalitate*: „Poți fi universal rămânând pe câțiva metri pătrați, ca Voronețul sau turlele maramureșene. Universal, prin știința de a fora mai adânc decât în mituri în suprafața propriei biografii; eventual, precedând cu noian de ani participarea la universalitate. Universalitatea ți-o dă difuziunea pe care ți-o dă valoarea pe care ți-o dă universalul. Jocul acesta de cuvinte, de locuri comune, poate amuza, dar importanța acordată difuziunii inversează în multe minți cronologia îndătinată. Cred că scrisul, arta românească, trebuie să se preocupe mai ales de a viza cât mai adevărat și mai acut universalul în modalități specifice limbii și spiritualității noastre, și mai puțin de livrarea imediată în exterior, care foarte bine poate constitui una din sarcinile agențiilor de comerț. [...] Condiția e de a aduce răspunsuri proprii la întrebări care, în era de interferări și de informație rapidă pe care o trăim, sunt în multiple planuri, aceleași pentru întreaga omenire. De aici imperiozitatea de a apăra sincronizarea cu veacul (pe care n-am realizat-o deplin), pentru a

oferi soluții contemporane unei problematici contemporane, dar mai ales pentru a privi în noi înșine duelul și dialogul durerii și măreției”. □ Mircea Braga, *False probleme*: „Arta și literatura noastră, «funcționând» acum într-un cert moment al maturității creatoare, se sincronizează firesc, fără eforturi în acest sens, cu ritmurile universale. Nu mai suntem acum în momentul constituirii, să zicem, romanului, dramaturgiei, muzicii sau sculpturii naționale, ca să căutăm în alte părți «modele», ca să ne străduim a atinge prin decal un anumit nivel. (Evident, afirmația noastră vedează pragul calitativ, nu cel cantitativ.) [...] În fond, problema este una de competența sociologiei culturii, având numeroase fațete a căror scoatere din obscuritate reclamă mult mai multă cheltuire de energie, și în nici un caz una strict teoretică. Fiindcă presupunând chiar că se vor aduce toate îmbunătățirile posibile sistemului și mijloacelor de difuzare pe plan mondial a valorilor noastre artistice, mai rămân câteva impedimente nu dintre cele neglijabile. Printre acestea din urmă se numără, de pildă, efectul de respingere a infiltrațiilor străine pe care îl manifestă, paradoxal, fenomenul supraproduției cultural-artistice mondiale. Într-o țară ca Franța, de pildă, în care propria producție cultural-artistică întâmpină dificultăți în desfacere, este foarte greu să se ajungă la asimilarea în ritm crescut a altor producții. Și nu trebuie să ne autoiluzionăm susținând că această inflație de bunuri cultural-artistice constituie doar elementul de triere severă a valorilor de «import». [...] Dar cum *este modus in rebus*, ar fi de spus câteva lucruri și despre acea tendință care supralicitează lucrurile în sens invers. Cultivarea cu obstinție a specificului de suprafață însemnează degradare nu numai prin plictiseala repetiției dar și prin prezentarea pitorescului incidental ca valoare fundamentală. Și cu aceasta ajungem în zona kitsch-ului, într-adevăr o problemă internațională, ca poluarea sau bolile de inimă...”. ■ G. Nistor publică *Glose la poezia lui D. Ciurezu*: „Ce surprinde de la prima lectură în poezia lui D. Ciurezu este unitatea ei. Poetul a rămas consecvent notelor celor mai viguroase din *Răsărit*. Dacă ținem cont de poemele publicate în «Ramuri» și «Transilvania», putem crede că, în esență, lirica sa ulterioară se va înscrie pe coordonate estetice și ideatice cunoscute. [...] Mai întotdeauna, i s-a reproșat lui D. Ciurezu excesul de termeni regionali în poezie. Justificabili până la o limită, mai ales în primele două volume, ei au o frecvență în măsură să-și piardă valoarea funcțională”. ■ Mircea Tomuș semnează cronică literară la *Apa* de Alexandru Ivăsiuc: „Dacă în prima parte a cărții, autorul, în episodul cu Filip, comite o naivitate narativă pe care nu o poate scuza tensiunea într-adevăr maximă a scenei, fiind mai demonstrativ decât trebuia, în alte situații se lasă ușor prins în capcana pasiunii analitice, permițându-și să detalieze cu pretenție și situații clare sau raporturi elementare. Pentru economie, notăm paginile la care încep pasaje, după opinia noastră, parazitare față de linia epică centrală: 74, 212, 228. Sunt excrescențe care pot acoperi puritatea

expresiei epice, a necesității istorice”. ■ Cronica literară la *Clar de inimă* de Nichita Stănescu, volum apărut la Junimea, este semnată de Titu Popescu: „Lirica de dragoste a lui Nichita Stănescu este, în esență, o deschidere: spre o cuprinzătoare viziune afectivă crono-spațială, spre eternul dinlăuntru, spre torturanta alchimie alfabetică, spre mirajul conotativ proliferant, spre imperfecta perfecție a anatomiei, spre nostalgia indiviziunii originare, spre simbolul cifric consecutiv, spre veșnica alternanță existențială, spre memoria transcendentului, spre perspectiva antinomismului semantic, spre estetismul jocului asonantic, spre coincidența semnelor magice, spre sangvinitatea în patimă a meridionalității, spre lumea de concretețe a înțeleșurilor. Această paletă antrenată într-o dinamică specială a fanteziei numește pe un vizionar romantic – în esență – al iubirii, coordonată ținând de autenticitatea lirică a temei, înscrisă pe latura reprezentativă a poeziei erotice românești din totdeauna și individualizat, ca moment istoric, printr-o stilistică a osmozei în care intră numeroase elemente ținând de experiențe artistice moderne”. ■ În paginile numite *Bibliografie* sunt prezentate editurile Minerva și Editura Militară și aflăm de *Cărți românești de teorie literară și folclor*. □ Atrage atenția un scurt interviu cu redactor-șef al Editurii Minerva, criticul și istoricul literar Teodor Vărgolici, realizat de Titu Popescu, în cadrul prezentării editurii Minerva: „– Prin ce modalități editoriale noi socotiți că anul 1973 se poate distinge de activitatea editurii din anii precedenți? T.V.: Activitatea Editurii Minerva, în 1973, s-a desfășurat, evident, pe o serie de coordonate fundamentale, comune întregii sale activități, valabile an de an, în concordanță cu profilul său specific, cu programul asumat, de valorificare științifică a moștenirii noastre literare, prin ediții de variate tipuri și diferite genuri de studii de interpretare a fenomenului literar revolut. [...] – Cum ați aprecia, într-o caracterizare finală și în perspectiva anului 1974, activitatea globală a editurii în anul 1973? T.V.: Activitatea Editurii Minerva în 1973 reprezintă o etapă importantă din programul nostru general, etapă care continuă realizările din anii precedenți, asigurând totodată perspectivele anilor următori”. ■ În *Revista revistelor* sunt prezentate sumarele publicațiilor, împărțite în grupaje: *Ideologie, Proză, Critică, Istorie literară*. ■ În *Calendar* citim: „Familia” la 100 de numere: „Seria nouă (a cincea) a revistei «Familia» a împlinit o sută de apariții, plăcut prilej de a transmite colegilor noștri orădeni felicitări pentru nobila muncă depusă, urări de noi succese în frontul revuisticii românești. [...] «Familia» de azi s-a dovedit de la început a fi o revistă pătrunsă de însemnătatea funcției ce avea de îndeplinit, adoptând, pentru aceasta, o ținută serioasă, responsabilă, accentuând contribuția culturală profundă și autentică, contribuind, imediat de la apariție, la afirmarea eseisticii axate pe teme de majoră importanță. [...] «Transilvania» dorește «Familiei» râvnă tinerească pentru cultivarea tot mai fermă a marilor idealuri care îi stau în față”.

□ *Centenar Ovid Densusianu* de Nicolae Gastone: „S-au împlinit, în decembrie 1973, 100 de ani de la nașterea lui Ovid Densusianu, savant de prestigiu, poet, descendent dintr-o familie de cărturari din Țara Hațegului. Momentul aniversar a fost marcat, la Densuș și Deva, de prestigioase manifestări onorate de prezența unor personalități de seamă ale vieții sociale, științifice și literare românești. În satul care dăruiește rezonanțele sale de veche vatră românească numelui Densușenilor, Densuș, a avut loc dezvelirea unui bust în bronz, lucrare a sculptorului Nicolae Adam din Orăștie. În aceeași zi, la Deva, a fost prezentat un spectacol omagial de cântece și jocuri populare românești, la desfășurarea căruia și-au adus contribuția formații de amatori din județul Hunedoara. În centrul atenției s-a situat sesiunea științifică organizată la Deva, în sala de festivități a Consiliului popular județean, în prezidiul căreia au luat loc prof. univ. doc. Jean Livescu, președinte al Comisiei naționale a R.S. România pentru UNESCO., Mihai Fara, ambasadorul R.S. România la UNESCO, Mia Groza, vicepreședinte al Marii Adunări Naționale, David Lazăr, secretar al Comitetului județean de partid, prof. univ. dr. doc. Boris Cazacu, membru corespondent al Academiei R.S. România, acad. Al. Graur, Ioan Rizescu, director general în Ministerul Educației și Învățământului, prof. univ. dr. doc. Augustin Z. N. Pop. Organizatorii simpozionului au invitat și oaspeții de peste hotare, foști studenți și colaboratori ai lui Ovid Densusianu: prof. univ. dr. Jindra Huskova – prima femeie-doctor al cărei conducător științific a fost savantul român, și prof. univ. dr. Alain Guillerrou, de la Sorbona. [...] Cu același prilej, a apărut, editat de către Comitetul județean de cultură și educație socialistă și Casa județeană a corpului didactic, sub egida Comisiei Naționale a R.S. România pentru UNESCO, volumul omagial *Ovid Densusianu, omul și opera*”.

• [„Vatra”, Anul IV, nr. 1 (34); Revistă socio-culturală, format A2; 16 pagini; publicație cu apariție lunară (apare în data de 20 a fiecărei luni); Comitetul de redacție este alcătuit Anton Badea, Herman Bayer, Dan Culcer (redactor șef adjunct), Tudor Jarda, Kovács György, Romulus Guga (redactor șef), Iuliu Moldovan, Gheorghe Olariu, Dorel Popa, Emil Pop, Grigore Ploesteanu, Atanasie Popa (secretar general de redacție), Ion Rațiu, Vasile Rus, Sütő András, Vasile Săbădeanu, Ion Vlasiu] Primul număr conține informații despre importanța anului 1974 care marchează 30 de ani de la eliberarea de sub regimul antonescian și organizarea celui de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist. ■ În *Filtre* sunt recenzate cărți de proză. □ Dumitru Mureșan se ocupă de volumul de versuri *Dezlegare de Chaos* de Ion Cocora, (Dacia, 1973): „E un «semn» al conștiinței poetice ce nu mai poate evita impulsul «acelor focuri nebune/ pentru care pasărea Phoenix e o identitate pierdută», fragmentându-l și dezvoltând poemul prin adaosuri pur verbale, având ca scop formulări «izbutite» destinate lecturii dinăuntru. *Dez-*

legarea de chaos ne propune o interpretare modernă a liricii «nenorocului», specific transilvănean, ce se va împlini – sperăm – într-o expresie autentic catartică”. □ Silvia Udrea prezintă volumul de schițe *Dezacorduri* al lui Valentin Șerbu (C.R., 1973): „Volumul *Dezacorduri* este relativ omogen valoric deși schițele din ultima parte (*Luciditate, Răzbunare, Meditații...*) suferă de schematism și epuizare a substanței comice”. □ Aceeași autoare se ocupă și de romanul *Treptele Diotimei* al lui Radu Ciobanu (Eminescu, 1973): „[...] este un roman frescă, o cronică a celei mai repute familii burgheze dintr-un oraș ardelean, pe parcursul unei jumătăți de veac, din primii ani de după Unire (1918) până în deceniul șase al secolului”. □ La secțiunea despre critică, Serafim Duicu notează despre studiul lui Cornel Regman despre *Agârbiceanu și demonii* (Minerva, 1973): „Într-un stil alert, cu virtuți plastice necunoscute până acum la autor, studiul lui Cornel Regman este singurul studiu de tipologie literară, aplicată la o operă de creator, din critica noastră”. ■ În secțiunea *Vatra Dialog*, Mihai Sin discută cu Vasile Netea despre importanța cunoașterii istoriei culturale și literare. Într-o casetă din josul paginii 10, *Spectacole*, este recenzată piesa *Cvadratura Cercului* de Valentin Kataev. ■ *Eseu (I)* de Marin Mincu despre Ion Alexandru, în care compară poezia acestuia cu cea a lui Lucian Blaga, afirmând că e „ultima experiență lirică a lui Ion Alexandru. Atât de radicală în tentativa ei morală, dezvăluie modalitatea de transformare a Culturii în Poezie”. □ Fragment din romanul lui Sorin Titel, *Umbrele verii*; poezii de Maria Mailat; un fragment de proză scurtă, *Drumul spre casă*, de Șt. M. Găbrian (Ștefan Mathe) care a debutat cu un an înainte în revista *Vatra*, câștigând un concurs de debuturi inițiat de Editura Eminescu; în caseta din dreapta paginii, poezii de Mohammed Dib, traducere de Gavril Ședran. □ La pagina 15, publicarea răspunsurilor de la colocviul *Comedia, cu semn de întrebare*. Răspunsuri oferite de Teodor Mazilu și Lucian Giurchescu. □ Fragment din *Vulpea și pădurea* de Ray Bradbury, tradus de Virgil Stanciu.

• [„Viața militară”, Anul XXVII, nr. 1; Revistă ilustrată de literatură și artă, editată de MAPN, Consiliul Politic Superior; format tipografic A4; 32 de pagini; apare lunar; Colegiul de redacție: Dumitru Rădulescu (redactor-șef), Gheorghe Bejancu, Grigore Cuza, Gheorghe Ene, Laurențiu Fulga, Ion Grecea, Aurel Martin, Nicolae Mărgeanu, Adrian Merlușcă (redactor-șef adjunct), Traian Reu, Traian Uba, Dragoș Vicol, Petru Vintilă, Haralamb Zincă. Din septembrie, colegiul îi mai conține doar pe Dumitru Rădulescu (redactor-șef), Nicolae Dumbravă, Adrian Mierlușcă (redactor-șef adjunct), Mircea Radina, Traian Reu] Publicația își modifică structura rubricilor și macheta, acordând mai multe pagini actualității, inclusiv culturale, studiilor și cercetărilor, istoriei, cunoștințelor enciclopedice din domeniul tehnic. Publică versuri: Andrei Ciurunga (*Imn*

santinelei române), Gh. Istrate (*Tumult*), Dan Mutașcu (*Cuvintele noastre*), Ion Petrache (*Cântec de izbândă*), Haralambie Țugui (*Portret*), Angela Chiuaru (*Noi, fiicele țării*). Scriu reportaje: Dragoș Drăgoi (*În munți, manevra este mai tare ca focul*), Emil Lăcătuș (*Legenda nescrisă a hărții*), Mircea Radina (*De patru ori distanța Pământ – Lună*), Constantin Avram (*Sergentul și muntele*), Constantin Șola (*Radiogramă fulger*), Nicolae Dumbravă (*Ostașii – așa cum sunt*), Constantin Strună (*Clipe lângă drapel*), Ion Căpeț (*Munca este viața mea*), proză: Vitalie Cliuc (*Cabana*). □ O notă semnalează un concurs de creație literară: „Cu prilejul împlinirii a trei decenii de la eliberarea patriei de sub jugul fascist, precum și al sărbătoririi Zilei armatei Republicii Socialiste România, revista «Viața militară» organizează un concurs de creație literară pe tema: «Armata noastră scut al cuceririlor revoluționare ale poporului, al independenței și suveranității României socialiste». Concursul se adresează tuturor creatorilor din armata noastră – ofițeri, subofițeri, maiștri militari, elevi ai școlilor și liceelor militare, salariați civili – și urmărește: a) atragerea mai largă a cadrelor și ostașilor la scrierea de materiale care să oglindească hotărârea fermă a militarilor de a executa întocmai ordinele comandantului suprem al forțelor armate, activitatea desfășurată în unități pentru instruirea temeinică și educația comunistă a întregului personal, dăruirea în îndeplinirea tuturor misiunilor încredințate, înaltele trăsături morale și de luptă ale apărătorilor țării; b) generalizarea experienței pozitive din procesul instructiv-educativ, stimularea inițiativei și spiritului creator în activitatea profesională a cadrelor, în munca de conducere, în acțiunea de perfecționare continuă a tuturor domeniilor vieții și activității ostășești; c) popularizarea în rândul militarilor a realizărilor obținute de poporul nostru în cei treizeci de ani de la eliberare, a transformărilor revoluționare din viața patriei noastre. La concurs se primesc numai creații originale care n-au mai fost achiziționate sau tipărite. Se vor acorda următoarele premii: 1) Proză (schițe, povestiri, nuvele) – 1 premiu I în valoare de 5000 lei – 1 premiu II în valoare de 3500 lei – 1 premiu III în valoare de 1500 lei; 2) Materiale destinate formațiilor artistice de la casele armatei și din unități (piesă într-un act, scenetă, montaj literar-muzical) – 1 premiu I în valoare de 4500 lei – 1 premiu II în valoare de 3500 lei – 1 premiu III în valoare de 2000 lei. Lucrările pentru concurs vor fi trimise pe adresa: redacția revistei «Viața militară», strada Cobălcescu nr. 28, sector 7, București, cu mențiunea «Pentru concursul de creație literară», până la data de 1 septembrie 1974. Fiecare lucrare va purta un motto. Într-un plic închis pe care vor fi scrise motto-ul și titlul lucrării se vor menționa numele și adresa autorului. Rezultatele concursului se vor publica în nr. 10/ 1974 al revistei”. □ O relatare prezintă Consfătuirea reprezentanților Cenaclurilor literare din Armată, organizată la Brașov de Consiliul politic superior, în zilele de 21 și 22 decembrie 1973. „La consfătuire au participat reprezentanți ai celor 35

cenacluri literare care își desfășoară activitatea în unitățile și instituțiile din învățământ și cultură militară, activiști de partid din unele comandamente de armată și de armă, scriitori. În cadrul consfătuirii s-a făcut un util schimb de experiență privind modalitățile de lucru ale cenaclurilor literare pentru îndrumarea tinerelor talente, valorificarea creației acestora, contribuția pe care membrii cenaclurilor pot și trebuie să o aducă prin scrierile lor, la îmbogățirea continuă a vieții spirituale din unități și garnizoane. Cu sprijinul unor membri ai Asociației scriitorilor din Brașov (Dan Tărchilă, Mihai Nadin, Nicolae Stoe) și al unor scriitori din rândurile armatei (colonel Ion Grecea, Nicolae Dumbravă) a avut loc un larg schimb de opinii privind probleme actuale ale creației literar-artistice cu tematică patriotică și ostășească. [...] Consfătuirea a evidențiat efervescența creatoare care domnește în rândul celor peste 400 de membri ai cenaclurilor literare din armată, grija permanentă pentru îndrumarea lor, dorința celor mai tineri creatori de a întâmpina cu realizări valoroase marile evenimente din acest an: a XXX-a aniversare a eliberării patriei de sub jugul fascist, sărbătoarea națională a poporului român, Congresul al XI-lea al P.C.R., precum și cea de a XXX-a aniversare a Zilei armatei.” □ O cronică literară semnată Nicolae Baltag a volumului de proză *Noapte cu visuri și arme*, de Nicolae Mărgeanu, în rubrica *Viața cărților*. □ O notă semnalează apariția la Electrecord a discului *Marșuri ostășești*, realizat după cel de al doilea Festival al cântecului ostășesc. „Muzica celor 14 piese, dintre care multe se bucură încă de pe acum de o largă popularitate, atât în armată cât și în afara ei, este semnată de compozitorii: Mircea Alexe, Mircea Bădulescu, D. D. Bottez, Theodor Bratu, Iacob Ciortea, Florentin Delmar, Dumitru Eremia, George Grigoriu, Ion Nicorescu, Temistocle Popa, Nicolae Popescu, Stelian Dinu și Achim Stoia, iar versurile de Theodor Bratu, Lucia Chelaru, Crișan Constantinescu, N. Constantinescu, Jean Gheliuc, P. Ghelmez, Angel Grigoriu, Călin George Ionescu, Romeo Iorgulescu, Mircea Radina, Traian Reu, Achim Stoia și Ion Țârlea.” □ Este semnalată premiера la concursul de debut al Editurii Eminescu a doi tineri ofițeri: poetul George Florin Cozma și prozatorul Doru Davidovici: „Grupul de scriitori invitat de revista «Viața militară» să participe la o întâlnire cu membrii cenaclului literar ai Liceului militar «Ștefan cel Mare», în urmă cu zece ani, se exprima în cuvinte elogioase cu privire la maturitatea pe care o arătau, încă de pe atunci, pe ogorul literelor, câțiva dintre elevi. Două nume, în special, le rămăseseră în memorie: George Florin Cozma și Doru Davidovici. Cei zece ani care au trecut au confirmat valoarea tinerelor talente de atunci și speranțele scriitorilor în cauză– poezii și proză de certă substanță, semnate de George Florin Cozma; proze cu adâncimi neașteptate, sub semnătura lui Doru Davidovici. Cei doi colegi – un timp învățaseră în aceeași bancă – s-au despărțit la «vremea școlii militare de ofițeri activi»: Cozma, la infanterie; Davidovici, la aviație. Și în toți acești ani, fiecare pe

drumul său, până de curând când s-au reîntâlnit frumos, într-o zi, în paginile cotidienele: și unul și celălalt erau premianți ai concursului de debut în volum lansat de Editura Eminescu în anul 1973. Prestigiosul juriu din care au făcut parte scriitori și critici: Constantin Chiriță, Ov. S. Crohmălniceanu, Ștefan Aug. Doinaș, Nicolae Dragoș, Laurențiu Fulga, George Ivașcu, Ion Hobana, Mircea Iorgulescu, Aurel Martin, Al. Piru, Virgil Teodorescu și Dragoș Vrânceanu a acordat premiul I pentru proză locotenentului major Doru Davidovici (volumul *Caii de la Voroneț*) și premiul III pentru poezie locotenentului major George Florin Cozma (volumul *Oglinzi în rouă*). Din 1300 de manuscrise [...] Calde felicitări și succes pe mai departe, și pe frontul literar, celor doi tineri ofițeri și talentați condeieri!”

• **[„Viața românească”, Anul XXVII, nr. 1; Revistă a Uniunii Scriitorilor; format: A5; nr. pagini: 191; nu este precizat Colegiul redacțional]** Ov. S. Crohmălniceanu face *Însemnări despre literatura științifico-fantastică*: „Literatura științifico-fantastică ne-a familiarizat cu motivul universurilor paralele. Nu i-a fost însă de ajuns atât. În ultima vreme tinde la transformarea lui în realitate, constituindu-se ca o literatură paralelă. Există azi romane politice, sociale, psihologice, polițiste, humoristice, mistice, documentare, erotice de science-fiction; a apărut și o poezie de anticipație [...] Literatura științifico-fantastică își fabrică pe zi ce trece un univers al ei complet. La ora actuală, el are o mitologie și o istorie proprii”. ■ În cadrul rubricii *Oglinzi paralele* semnează articole: Victor Bârlădeanu, Voicu Bugariu, Romulus Bărbulescu și George Anania, Dan Culcer, Ioana Crețulescu, Narcis Zărnescu. □ Victor Bârlădeanu notează despre *Prospectare sau extrapolare (iluzii, dileme, opțiuni)*: „Oricărui cititor, cât de cât avizat, al literaturii românești i se impune adevărul că, pe acest tărâm, mai ales în ultimii ani, au fost dobândite remarcabile succese. Această constatare – la care aderă un public tot mai larg, mai ales din rândurile tineretului – ne dă dreptul unui plus de optimism în ce privește viitorul ei. Un viitor ce va valida neîndoielnic speranțele în măsura în care vom ști, cu tot mai mare cutezanță, să dăm problemelor omului de azi răspunsurile zilei de mâine”. □ La *Mic organon al science-fiction-ului (după Solaris)* se referă Voicu Bugariu: „Trebuie arătat, însă, că parodiile nu sunt de fel convingătoare. Dimpotrivă, ele subminează o dată în plus genul, depun o mărturie neașteptată despre statutul său pur tematologic. Este semnificativă lipsa oricărui accent parodic din scrierile de vârf. *Solaris* este exemplar și din acest punct de vedere. Nicio urmă de parodie a convențiilor genului nu se poate detecta printre rândurile sale. O gravitate, aceea a mării literaturi, plutește peste întâmplările pe care le înfățișează”. □ Romulus Bărbulescu și George Anania meditează la *Eroi și conflicte în literatura românească de anticipație*: „Se vorbea, nu de mult, despre faptul că literaturii noastre s.f. îi lipsește, în general, înfruntarea aspră, contradicțiile majore, esențiale, purtăto-

rii de cuvânt reprezentativi ai acestor contradicții. Împărtășim întru totul opinia. La acest capitol și-ar găsi locul o amplă discuție a satirei s.f., care-i un excelent mijloc de cenzurare a fanteziei artificiale, de pătrundere în paginile cărților a unor elemente de viață concrete, de atitudine promptă, de pe poziții realiste, împotriva rătăcirilor evazive. Această sănătoasă revenire [...] a fost ilustrată la noi printr-un roman, *Argonautica* de Mircea Oprea și mai multe povestiri semnate de A. E. Rogoz, E. Jurist, M. Moiescu, D. Cocoru, Șt. Nicolici și alții”. □ De *Literatura Cora și utopia* se ocupă Dan Culcer: „Nu toată paraliteratura (cantitativ enormă) de genul cora poate fi asimilabilă utopiei. Adesea nu e vorba decât de transcrieri ale unor scheme ale romanului popular, polițist sau de spionaj în decorul rachetelor intergalactice, al planetelor închipuite, în spațiul convențional până la stridență al unor lumi pseudo-viitoare. În acest caz avem de-a face cu o sublimare a naivității, cu un cult al neverosimilului, o exaltare, o celebrare a ambigului, o aglomerare de artificii. [...] Literatura cora rămâne (în esența ei o parabolă cu mijloace specifice, căci prin extrapolare nu se realizează decât o schematizare și raționalizare temporară, o codificare a unor probleme a căror rezolvare, după trecerea prin filtrul rațiunii, trebuie repusă în contact cu realitatea într-o relație de feed-back (cibernetică)”. □ Ioana Crețulescu descoperă *Amprenta visului*: „Aceasta pare să fie problema cea mai delicată a speciei. I se reproșează literaturii SF incapacitatea de a crea caractere, de a alcătui destine, personaje de excepție. Mi se pare aici că vinovat nu este caracterul science-fiction, ci o tendință mai generală a literaturii moderne, occidentale, de abolire, de pulverizare a personajului. Mai mult: mi se pare normal ca ficțiunea științifico-fantastică să fie contaminată de o asemenea tendință (mai ales în Occident). Personajul, nehotărât, tras de o ață a textului, personajul flux verbal spontan și necontrolat, personajul absentă, într-un cuvânt non-eroul este departe de a fi produsul exclusiv al literaturii SF”. □ Despre *Literatura științifico-fantastică sau succesul între fenomenologie și sociologie* scrie Narcis Zărnescu: „Science-fiction este unul din miturile secolului al XX-lea, erodat continuu de modă, perisabilă prin esența ei și de explozia informațională, de cuceririle științei. Ceea ce părea anticipație la un moment dat devine istorie, senzaționalul literar handicap de realizare practică se transformă în banalitate. Arta bazată pe pre-știință este supusă unei perimări rapide”. ■ La secțiunea *Note de lectură* semnează texte: Damian Necula, Adrian A. Popescu, Gabriel Gafița, Marius Tupan, Alexandru Grigore, Eugenia Tudor-Anton. □ Damian Necula prezintă romanul semnat de George Anania și Romulus Bărbulescu, *Paralela-Enigma* (Albatros, 1973): „este [...] un roman suficient de dinamic, cu un conflict bine dozat, cu reverii poetice ce ridică valoarea unora dintre personaje și colorează o dată în plus elementele general-valabile în timp și spațiu ale personalității umane (vezi reveria lui Glyd din *Cimitirul cosmonauților*), cu elemente științifice de

asemeni suficiente, dar prea puțin fantastice”. □ Adrian A. Popescu se ocupă de cartea lui Mihnea Moisescu: *Glasul din pulberea aurie* (Albatros, 1972): „O altă problemă este aceea a invenției diabolice, folosită în scopuri represive, cam cum apare în povestirea *Întoarcerea*. E vorba de realizarea unei mașini de citit gândurile pe care constructorul, pentru a-și asigura o existență îmbelșugată, o vinde unei organizații militariste. [...] Povestirile sunt însoțite de lungi comentarii dialogate în contextul cărora problemele de etică apar, din păcate, uneori cam declamator”. □ Despre romanul lui Voicu Bugariu, *Sfera* (Albatros, 1973), scrie Gabriel Gafița: „Romanul [...] pare a se defini, la o primă lectură, ca fiind un roman de science-fiction. Pe această cale ne-ar putea orienta atmosfera straniu enigmatică din prima jumătate a cărții, având în centru sfera, despre care amintește și titlul, obiect de proveniență necunoscută și esență fantastică, în stare a ilustra în imagini violent colorate gândirea abstractă ce i se adresează”. □ Sanda Radian recenzează volumul de nuvele al lui Leonida Neamțu, *Blondul împotriva umbrei sale* (Albatros, 1973): „Culegerea de nuvele, de povestiri și schițe publicată recent de Leonida Neamțu în seria *Fantastic club* se înscrie în cea mai mare parte în aria parodiei. Scriitorul jonglează cu motive consacrate din domeniul științifico-fantastic, divulgând un număr de manierisme și clișee care satisfac creduliții naive, setea de senzație și mister”. ■ Gheorghe Pituț reflectează la „*Actualitatea fantasticului*, afirmând că „(în sensul determinării sale de către supranatural) am spune, este o imposibilitate: faptul se datorează în primul rând influenței literaturii asupra ei înșiși, precum și evoluției sale către genurile transparente. Fantasticul mai are totuși posibilități episodice”. ■ N. Steinhardt publică *Fantezie ori profetie?*: „Creatorii (și admiratorii) literaturii științifico-fantastice au pus pe rând accentul fie pe termenul dintâi al sintagmei, fie pe al doilea astfel încât literatura SF – folosim modul acesta de exprimare, eliptic de flexiune, pentru că într-un domeniu atât de nou și de așezat sub semnul viitorologiei, sângele, prescurtările și contradicțiile se impun – ni se impun când ca opere urmărind îndeosebi rigoarea deductivă și respectarea materialului documentar, [...] când ca lucrări în care predomină vechile preocupări estetice sau distractive (pe scurt literatura)”.

FEBRUARIE

1 februarie

• [„*Munca*”, nr. 8149] În rubrica *Punct*, cu titlul *Cititorul - un recreator de poezie*, revista publică un scurt interviu cu Gabriela Melinescu. Aceasta răspunde la întrebări legate de definirea poeziei sale de către critică, ce consideră că ar avea o „tendință spre abstractizare” („În general cred puține din

câte spune critica. Abstractizarea și plăcerea mare de a face jocuri din cuvinte nu e o regie specială, ci face parte din firea mea și eu îmi urmez firea și atunci când scriu.”), vorbește despre „intențiile, finalitatea declarată a creatorilor și realitatea operei lor” („Consider pe cititorul de poezie un recreator al poeziei pe care o citește, recreator în funcție de darurile lui naturale: sensibilitate, inteligență... Cu cât poezia e mai profundă, cu atât recreatorii săi vor fi mai numeroși. Nu poți deci să ratezi o poezie dacă ea a fost inspirație. Harul străbate rețeaua de cuvinte. Un gând mare, un sentiment mare învinge cuvintele, iradiază asupra lor.”), despre critica actuală („Critica noastră a avut tradiții atât de strălucite, ar trebui deci să fie creatoare. N-avem nevoie de idei care mai de care mai împrumutate, ne trebuie creații, argumente prin creație. Dintre cei câțiva critici ale căror cărți se pot citi cu plăcerea cu care citești o operă literară aș aminti de Al. George. Dar pretenția noastră de a se naște mereu talente și în poezie, și în proză, și în teatru și pretutindeni este absurdă. Faptul că nu avem decât câțiva critici adevărați nu trebuie să fie un fapt de mirare și neliniște.”).

• **[„Scânteia”, nr. 9678]** În *Carnet cultural* citim nota nesemnăată *În mijlocul cititorilor*: „La librăria «Mihai Eminescu» din Capitală, editura «Ion Creangă» a organizat ieri seară o întâlnire a cititorilor cu unul din cel mai iubiți și stimați creatori ai literaturii românești, scriitorul Zaharia Stancu, cu ocazia lansării volumului antologic: *Să nu uiți, Darie*. După o scurtă alocățiune rostită de poetul Tiberiu Utan, directorul editurii, vasta operă realizată de Zaharia Stancu, de-a lungul unei jumătăți de veac de prodigioasă și neîntreruptă manifestare în câmpul literelor românești, a fost prezentată numeroșilor săi admiratori de scriitorul George Macovescu”. ■ Natalia Stancu semnează o cronică dramatică la *Paradisul* lui Horia Lovinescu, piesă jucată la Teatrul „C. I. Nottara”: „Ironia denumirii pe care autorul o dă versului infernal pe care l-a imaginat nu e întâmplătoare, ci, dimpotrivă, are o adresă – precisă – legile «paradisului» lovinescian vizându-le pe cele referitoare la societățile de consum ideale, bazate, în primul rând, pe tehnocrație. Alienarea monstruoasă a oamenilor (având ca scop perpetuarea la infinit a exploatării capitaliste și înlăturarea oricărei tentative de revoluție) s-a realizat prin utilizarea unor metode de tip fascist”.

• **[„Contemporanul”, nr. 6]** Valeriu Râpeanu reflectează la *Confuzia valorilor*: „Dar nu se poate trăi veșnic în eroare și nu putem face din greșeală un principiu al culturii. Ea este totuși un accident. De ce se repetă atunci când o editură, când o instituție de artă, când o revistă comite un act ce duce la o asemenea confuzie? Deoarece critica adoptă de cele mai multe ori atitudinea cea mai comodă: tăcerea. Ea se ocupă în general de fenomenul cel mai sesizant, de ceea ce permite exegezele cele mai rafinate, aplicarea metodelor celor mai noi și mai subtile”. ■ Constantin Coșman se întreabă: *Critica – un scop*

în sine?: „Critica de artă are prin excelență o vocație militantă în cadrul culturii noastre socialiste; și nu o vocație de scop în sine, de autonomie inoperantă în ordinea educației estetice, a formării conștiinței socialiste prin mijlocirea valorilor spirituale. Susținerea autonomiei depline a criticii poate stârni, în cel mai bun caz, nedumerirea. După cum nedumerirea stârnește și inițiativa revistei «Era socialistă» de a concerta în paginile sale opiniile atât de străinii ale celor doi critici”. ■ Referindu-se la Mihai Beniuc, Adriana Mătescu subliniază - *Acesta e poetul*: „Când spun că poezia lui Mihai Beniuc este o poezie autobiografică, nu intenționez să abat atenția de la valoarea intrinsecă a versurilor spre detalii istorico-sociale sau împrejurări și dispoziții personale. Insist însă asupra resorturilor și motorului creației sale, care este combustia confesiunii personale. Cea mai actuală poezie politică – *Aicea printre ardeleni, Melița, Ursul românesc, Toboșarul vremurilor noi, Un om așteaptă răsăritul, Mărul de lângă drum*, – care marchează momente-cheie din istoria poporului nostru. [...] Așadar, această poezie directă angajată în evenimentul politic își ridică flacăra semnificației poetice într-o zonă de generalitate și perenitate”. ■ De semnalarea unor *Biografii* se ocupă D. Micu: „Cel dintâi moment al elaborării unui studiu – stabilirea bibliografiei ce urmează a fi exploatată – se dovedește, nu rareori, și cel mai greu, din lipsa de indicii bibliografici, de repertorii, care să scutească cercetătorul de-a căuta singur totul. Din fericire, pe an ce trece, acest neajuns este tot mai îngrădit și va veni ziua (pentru generațiile mai tinere în special), când el are să țină în întregime de domeniul trecutului. În afară de monografii și sinteze, apar într-un ritm de ajuns de susținut, bibliografii – de reviste, de autori, de curente, de probleme. Un colectiv din cadrul Bibliotecii Centrale Universitare, organizat de fostul director, regretatul Mircea Tomescu, lucrează permanent la întocmirea de «contribuții biografice» pe teme dintre cele mai variate. Fără a le aminti pe toate, iată câteva titluri: *Romantismul în literatura română, Simbolismul în literatura română, Naturalismul în literatura română, Sămănătorismul în literatura română, Poporanismul în literatura română, Periodizarea literaturii române, Tudor Vianu*. Alcătuite, cele mai multe, de H. Zalis în exclusivitate (la celelalte colaborează), aceste volume litografice nu epuizează bibliografia temelor abordate, sunt doar «contribuții», lacună compensată prin aceea că ele nu conțin simple repertorii de nume, titluri și date, ci rezumă fiecare carte, fiecare studiu, fiecare articol, bibliografiate”.

● [„Cronica”, nr. 5] Editorialul *Monumente* este semnat Cronica: „România de azi, țară socialistă și liberă, confirmă prin evoluția ei multilaterală vocația poporului nostru pentru monumentele durabile. Societatea pe care o edificăm rostește zi de zi tocmai acest principiu al durabilității. În contextul de continuă efervescență economică, de căutări și responsabilitate colectivă, actul de spirit al actualității românești este și – în mod firesc – trebuie să fie

întru totul inclus în formula noastră de viață. La rândul nostru, suntem și trebuie să fim actori de stiluri, de statui, de coloane, de cărți, de cântece. Când Președintele Ceaușescu inaugura noul Teatru Național din București, gestul său însemna un adevărat program de conștiință artistică, înseamnă în fond pasiunea celei mai avansate orânduiri pentru continuitatea culturii neamului și pentru transmiterea către generațiile viitoare a monumentelor de spirit ale istoriei comuniste din România”. ■ V. Pavelcu semnează *Metamorfoze*, în care urmărește prefigurări ale personajelor masculine și feminine din *Richard al III-lea* de Shakespeare, *Pânza de păianjen* de Cella Serghi, *Anna Karenina* de Tolstoi, analizând relația ocrotitor-ocrotit și procesul de cristalizare-decristalizare. ■ Al. Andriescu scrie o cronică literară la *Poem* de Mircea Ivănescu: „Până la urmă, adunându-i toate părțile și obiectivele (despre narrațiune, personaj, realitate, ficțiune, înstrăinare etc.), observăm că *Poemul* lui Mircea Ivănescu se transformă într-o foarte subtilă pledoarie pentru formele literaturii moderne, pe care, lucru unic în felul lui, poetul preferă să le popularizeze fără gravitate, folosindu-se de mijloace ce merg până la parodie. Dacă ar fi însă să ne exprimăm, în încheiere, o preferință, atunci am spune că în locul acestui poem atins de prolixitate, cu fraze contorsionate, traduse parcă din altă limbă, întinse peste interminabile paranteze și dislocări, preferăm volumele anterioare ale lui Mircea Ivănescu”. ■ În *Fragmentarium* Const. Ciopraga semnalează că a apărut volumul *Eminescu în limba franceză*, traducere semnată de Mihail Steriade, conferențiar de limba română la Universitatea din Liège: „Pe coperta volumului *Eminescu*, primit de la autor, frapează indicația: «Éditions Soveja», este numele propriei edituri”. Despre volum afirmă: „Florilegiul eminescian în versiunea lui Mihail Steriade merită, însă, în ansamblu, toată stima. Acțiunea sa în vederea constituirii «Asociației mondiale a amicilor lui M. Eminescu» și a unei «Arhive Eminescu» în străinătate se alătură eforturilor talentatului tălmăcitor”. ■ Aurel Leon publică amintiri în *Peripatetism cu Ionel Teodoreanu*, comemorând 20 de ani de la moartea scriitorului: „Se împlinesc două decenii de la năimirea lui în troianele Bucureștiului, dar amintirea îi rămâne la fel de tânără”. ■ Magda Ursache prezintă două volume: □ *Noaptea memoriei* de Mircea Oprea: „Mircea Oprea n-are ambiția demonstrației matematice a ipotezelor sale”. □ *Sfera* de Voicu Bugariu: „Ingenioasa formă de joc al fanteziei, sfera de proveniență miraculoasă din cartea lui Voicu Bugariu constituie un pretext pentru speculații privind raportul dintre acțiune și inventarea acesteia pe planul ficțiunii”. ■ În *Un poem modern al satului* Aura Pană scrie despre *La liliaci* de Marin Sorescu: „Față de poezie rurală și memorialistică anterioară, Marin Sorescu aduce o optică originală, scrutătoare a existenței umane (dincolo de pasta de pitoresc) materializată într-un mod de viață dintr-un anume spațiu și moment istoric (având ca efect încărcarea faptului diurn-rustic cu tulburătoare semnificații generale);

un abur de afectivitate congenară cu notația și cu țâșnirile fanteziei; o respirație sacadată, inegală, a amintirii. *La lilioci* este un poem modern al satului tradițional, pe care istoria literară nu va putea – în nici un caz – să-l ignore”.

■ Florin Faifer scrie despre Teodor Mazilu în *Tandrețea mizantropiei*: „Sati-
ra atroce a acestui dramaturg original dispune de un timbru în care grotescul
și tragicul, autenticul și convenția se împletesc, într-o alegorie care potențea-
ză, prin hiperbolă și prin simboluri dense, semnificațiile. Textul e aforistic
adesea, text de moralist, exploatând resursele de comic ale unui limbaj abe-
rant, inept, înșesat cu automatisme. [...] Pe frontispiciul dramaturgiei lui T.
Mazilu s-ar cuveni înscrisă propria sa deviză: «Tot ceea ce este neomenesc
îmi este străin» – care nu e mărturisirea unui mizantrop”.

■ Vasile Drăgan recenzează *Momentele romanului* de Cornelia Ștefănescu, (Eminescu, 1973):
„Cornelia Ștefănescu este fidelă cu sine însăși de-a lungul tuturor studiilor.
Criticul merge printre opere și documente, se apropie de resortul intim al
creației artistice, răsfoiește totul, dar se oprește înainte de a ajunge la capătul
drumului critic”.

■ N. Barbu publică textul omagial *Cultul frumuseții*, mar-
când 60 de ani de la naștere a lui Nicolae Țațomir: „Poezia lui Nicolae
Țațomir reflectă o acută conștiință contemporană și – corelat cu aceasta – un
adânc și sensibil cult al frumosului. Conștiința contemporană aduce mereu în
dezbateri lirică acea condiție a omului, în coordonatele unui secol al minuni-
lor săvârșite de adevărul, modernul demiurg. Visuri străvechi devin realități
prin dominarea conștiință a naturii, dar ele, pe lângă satisfacția construcției,
accentuează și mai gravele responsabilități ale esenței umane față de propriul
ei destin”.

■ Al. Zub scrie despre *Istorie și civism*: „Aproape că nu există
studiu de istorie națională cât de cât serios în care să nu se facă apel, pentru
epocile anteregulamentare, la colecția de documente inițiată de Eudoxiu
Hurmuzachi, colecție prestigioasă, masivă, a cărei valorificare a început, prin
grija lui T. Maiorescu, acum un secol, îndată după stingerea din viață a celui
ce adunase documentele din diasporaua lor”.

■ I. Saizu prezintă *Războiul secret* de Gh. Buzatu (Junimea): „Lucrarea sa ar fi dobândit un plus de interes
dacă ar fi beneficiat de o iconografie adecvată, și, de asemenea, i-ar fi dat ex-
tindere celei de a patra părți în concordanță cu amploarea evenimentelor și
canalizarea lor spre deznodământul firesc”.

■ Aflăm că premiul Academiei Goncourt este Jacques Chessex, iar Ion Istrati și Dorina Săvinescu semnează
prezentarea și traducerea schiței *Vremea cireșilor*, în timp ce Marina Ionescu
semnează traducerea unui fragment din *Căpcăunul*, sub titlul *Chinul său în-
cepu seara*.

■ În *File de arhivă* Ion Munteanu scrie despre „*Adevărul*” de la
Iași, publicație care apărea din 15 decembrie 1871 până la 5 aprilie 1872.

■ Din *Momente* reținem: □ N. Barbu publică necrologul *C. Obadă*: „Nu vom
mai întâlni zâmbetul sfielnic și ochii blânzi ai lui Costache Obadă! Actorul
care s-a dedicat de la începutul carierei slujirii Teatrului Național din Iași își

încheie subit, în plină maturitate, o activitate de trei decenii (încă înainte de 1944 juca aici cu trupa Uniunii Patrioților, în absența colectivului titular)”. □ *Cinstind poezia*: „După bogatul florilegiu literar intitulat simplu *Țara de sus*, simbioză armonioasă între scriitorii suceveni și membri ai cenaclurilor literare din județ (34 de nume), Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă Suceava ne oferă *Caietul concursului național de poezie Nicolae Labiș*, în care sunt publicate versurile premiate la cea de a V-a ediție a acestei întreceri. [...] Reamintim că dintre participanții a 38 de județe au fost premiați în ordine: Paul Balahur – Iași, Doina Uricariu – București, Vasile George Puiu – Suceava, Alexandru Sfârlea – Oradea, Mihai Babei – Botoșani, Dinu Adam – București, Simona Maria Șerban – Constanța, Olga Neagu – Reșița, Florin Ciurumelea – R. Sărat, Emil Bogos – Ploiești și Vio-rel Dinescu – Galați. Volumul prezintă cele 31 da poezii selectate de juriu, el constituind astfel o promisiune privind cele mai tinere talente și o frumoasă carte de vizită a concursului în sine. Menționăm cu acest prilej că, prin grija Comitetului de cultură Suceava au fost achiziționate de la familie manuscrise și obiecte ce au aparținut lui Nicolae Labiș în scopul de a se amenaja o casă memorială la Mălini. Astfel că e posibil ca viitoarele etape ale concursului să se desfășoare chiar acasă la autorul *Luptei cu inerția*”. □ *Despre autohtoni*: „Bogată rubrică *Meridiane* din numărul 4/ 74 al revistei «România literară» ne informează, între altele, despre apariția, în editura «Capelli», a unei filmografii intitulată *Întâiul Antonioni*. Cartea reproduce – zice notisul «României literare» – scenariile peliculelor lui Michelangelo Antonioni din perioada considerată de tinerețe, respectiv *Povestea unei iubiri*, *Învinșii*, *Dama fără camelii*, *Tentativă de sinucidere* (film-reportaj) și *Dragoste în oraș*, volumul fiind completat cu variante ale unor texte. Informația conține unele erori. Mai gravă e cea care ne anunță că Antonioni ar fi făcut un film numit *Dragoste în oraș*. Or, regizorul italian nu a făcut niciodată un film numit astfel sau cu vre-un titlu asemănător. El a colaborat la un film inițiat de Zavattini, film purtând titlul *Amorul în oraș* și fiind o interesantă experiență neorealastă: cinci tineri realizatori – Antonioni, Lizzani, Maselli, Dino Risi și Fellini – grupați în jurul lui Lattuada, au reconstituit, fără decoruri și fără actori, fapte autentice. Era deci un film colectiv la care Antonioni contribuia cu episodul *Tentativa de sinucidere*, episod pe care notisul «României literare» îl socotea film de sine stătător, fără nici o legătură cu *Amorul în oraș*. Mal mult, el numește acest episod film-reportaj, în realitate nefiind vorba de așa ceva, ci de o reconstituire realizată chiar cu eroii unei încercări de sinucidere. Toate episoadele voiau să demonstreze cât de departe poate ajunge neorealismul în raporturile sale cu viața. În legătură cu unele filme cunoscute la noi sau, circulând în reviste și cărți de critică sub titluri adaptate ori traduse în românește, se știe că exista un consens unanim ca titlurile acestora, odată stabilite,

să fie respectate pentru a nu deruta cititorii. Revenind deci la nota din «România literară» precizăm că e vorba de filmul *Cronica unei iubiri* (și nu *Povestea ...*) și de *Amorul în oraș* (nu *Dragoste în oraș*)". ■ În *Curier* apare o scrisoare semnată de C. Costin: „Stimate tovarășe Redactor Șef, Vă rog să inserați următoarele în revista «Cronica», pentru a corecta operativ și a evita astfel unele reacții nedorite, legate de intervenția mea intitulată *Gând românesc* la ancheta *Condiția criticului tânăr*, apărută în lunarul ieșean «Convorbiri literare», nr. II (49), 1974. Datorită unor omisiuni în «punctajul» folosit de mine în respectiva intervenție, apar întru totul eronat incriminați la nr. 7 (în original numerotat cu 8!), o serie de critici ca Nicolae Manolescu, Matei Călinescu și toți ceilalți amintiți acolo, față de care am cea mai deosebită stimă, cum de altfel reiese la o lectură atentă chiar din textul publicat. Nu știu care a fost cauza omisiunilor operate: în orice caz, se cuvenea să fac această îndreptare. Pe de altă parte nu găsesc oportun a comunica aici numele în cauză, de vreme ce tot n-au apărut în contextul cu pricina... A nu se crede, cu acestea, că numita «condiție a criticului tânăr» se rezumă la a publica erate, prin bunăvoința dumneavoastră, la texte în care «se umblă» adesea cu paternă dezinvoltură". ■ Ion Țăranu realizează *România – exemplu... de vorbă cu Julio Castro Franco, președintele fondator al Asociației de prietenie și relații culturale peruano-române*: „– *Ce personalități ale vieții politice și culturale românești ați cunoscut în acești 17 ani de când sunteți președinte al Asociației de prietenie Peru-România?* – Trebuie să rostesc în primul rând numele președintelui Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceaușescu. Cu prilejul vizitei în Peru, am avut misiunea, din partea rectoratului, de a pregăti ceremonia conferirii titlului de Doctor Honoris Causa al Universității «Mayor de San Marcos» din Lima, prima universitate de pe continentul american (1551). Cu acest însemnat prilej l-am cunoscut și, ca unul care am mult respect pentru România, am văzut în președinte o personalitate demnă de poporul pe care-l reprezintă. La această solemnitate președintele României a conturat o cuprinzătoare imagine asupra a tot ce poporul român a realizat și ceea ce-si propune să realizeze. Prin vasta sa gândire, prin cutezanța și totodată înțelepciunea sa, președintele Ceaușescu a apărut corpului profesoral ca unul dintre eminentii conducători din lumea timpului nostru. La Lima, l-am cunoscut, de asemenea, pe Ștefan Andrei. Am avut apoi posibilitatea să discut mal mult la București cu domnia sa. Un minunat român, cu idei temeinic elaborate, cu o gândire foarte bine organizată. Dintre personalitățile de artă și cultură ale României, am avut privilegiul de a-l asculta pe Mihail Sadoveanu și de a discuta despre artă cu Maria Tănase, Lucia Sturza-Bulandra, Zaharia Stancu și Mihnea Gheorghiu. – *O asociație de prietenie își realizează menirea prin acțiuni și manifestări ce au drept scop cunoașterea unor realități social-culturale. Ce s-a întreprins în acest sens la Linia pentru cunoașterea României?* – Datorită

acțiunilor acestei asociații, țara dv. are astăzi numeroși și sinceri prieteni în Republica Peru. În prezent preocuparea asociației este orientată spre materializarea acordurilor inter-universitare existente între Peru și România, constând în schimburi de profesori, studenți, material și experiență didactică. Au fost organizate sute de manifestări mai ales conferințe și expoziții despre România. La acestea și-au adus contribuția profesori, intelectuali, artiști, președintele asociației cu colaborarea unor instituții naționale și particulare. Au fost evocați: Eminescu, Creangă, Caragiale, Sadoveanu, Arghezi, Cezar Petrescu, Nicolae Labiș, Enescu, Porumbescu, M. Jora, N. Grigorescu, Andreescu, Tonitza, Brâncuși, Paciurea. De curând, am conferențiat despre Dimitrie Cantemir cu prilejul tricentenarului nașterii sale și mai înainte despre Cuza. Aș vrea să insist asupra ecoului care l-a avut o conferință asupra personalității lui Nicolae Paulescu, ținută cu ocazia centenarului descoperirii insulinei. Am dorit să atrag atenția încă odată specialiștilor din țara mea despre acea scandalosă frustrare în știință la nivel mondial, a cărui victimă a fost eminentul savant român. De asemenea, am publicat și un articol pe această temă într-una din principalele reviste de medicină din țara mea”. ■ Versuri semnează: Aurel Butnaru (*România*), Florin Mihai Petrescu (*Privind la monumente*), Nicolae Țațomir (*Umbre și umbre; Două tăceri și-o singură risipă; Telegarii cosmici; Mușuroaie, Există o noapte...; Bătrânul domn, cuvântul...*). □ Din proză citim *Fostul braconier* de Vasile Andru. □ Radu Simionescu publică în rubrica *Glob* textul *La kilometrul 101*, despre acordul de „dezangajare și separare a forțelor militare ale Egiptului și Israelului”.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 165] *Săptămâna pe scurt: Groapa*, ediția a șasea, în 40000 de exemplare, din nou în librării, la Ed. Eminescu. ■ În Aula Academiei a avut loc sesiunea științifică cu tema *Rolul și locul Academiei Române în evoluția societății românești 1866–1920*. □ Despre *Excursurile critice și comparatiste* ale Zoei Dumitrescu-Bușulenga scrie Anca Bărbulescu în *Lumina clasică*. „Zoe Dumitrescu-Bușulenga impune mai cu seamă o privire asupra culturii noastre într-un context larg al reperelor universale. [...] Se recunoaște în felul gândirii școala lui G. Călinescu [...] *Umanismul*, ca viziune clară și statornică, structurează gândirea care a dus la alcătuirea amintitelor sinteze. Nevoia de rigoare și precizie străbate de la un capăt la altul studiile acestei subtile comparatiste [...]. *Lumină clasică*, necesară, pe care ne bucurăm să o salutăm.” ■ V. Râpeanu comentează *satira nouă*, în *Conștiința publică în acțiune*. „Pornind de la fenomene, satira trebuie să creeze prototipul la care să raportăm nu numai acum ci peste ani moravuri și năravuri. Ea este o armă permanentă, nu efemeră. [...] De ce au succes comediiile lui Baranga? Pentru că zecile și sutele de mii de spectatori recunosc tipuri care și pe ei i-au vexat și i-au frustrat, care și pe ei i-au înșelat afișând principii [...]. *Satira este conștiința publică în acțiune*. [...] Ea trebuie să fie

arma care să ne ajute la eradicarea răului. Detunătura frazei trebuie să se audă și, în numele înaltelor principii ale socialismului, să facă să cutremure inerțiile și josnicia morală. Altfel, ea nu rămâne – vorba unei vechi piese de teatru – decât *bombă cu apă fiartă*.” ■ Cronica teatrală a lui Dinu Săraru analizează destul de critic piesa prea „ușoară” a lui Paul Everac, *Viața e ca un vagon?*: „Nu pot să recunosc în această comedie cu un succes anume la publicul – venit oricum – dispus să se amuze [...] virtuțile literare care l-au împus atenției generale pe dramaturgul prestigios. [...] Autorul marelui succes cu *Fluturile pe lampă* e greu de identificat aici. [...]” ■ D. Mutașcu, în *O filosofie a cuvintelor*, semnaleză cartea lui Constantin Noica, *Creație și frumos în rostirea românească* (Eminescu, 1973). ■ Versuri de Adrian Păunescu, *Se coace agurida* și Ioan Alexandru, *Mărgăritar*. □ O recenzie a lui A. Baranga la volumul de teatru al lui Pavel Câmpeanu, *Oamenii și teatrul: Cartea unei pasiuni*. □ Cronici de E. Manu, la volumul *Orgolii* de Dumitru M. Ion și *Poeme* de Lucia Negoită. ■ Un alt articol polemic, semnat de Marin Mincu, reliefează *Radicalismul critic de la „Luceafărul”*. „Aflată într-un impas de orientare, cum se exprima recent prof. Piru la revista literară TV, publicația face de vreun an de zile o echilibristică bizară spre a supraviețui în sectorul ei critic [...]. Dar care sunt, de fapt, criticii luceferiști?” Este urmărit în primul rând „imparțialul” Paul Georgescu, cel care a publicat două mari exegeze, *De la mare la mare* și *Negația negației*, despre poezia redactorului șef Virgil Teodorescu – după care a fost „uns” cronicar. „«Radicalismul» critic al lui Paul Georgescu îmbracă acum alte aspecte, diversificându-se, în prima sa cronică, de după epocala *Predoslovie* (unde se anunța drept unicul Mesia al raționalismului), P.G. face apologia lui Al. George pe considerentul că acesta ar fi om «de stânga». Dincolo de faptul că Al. George este cel mai acerb detractor actual a doi mari scriitori români (G. Călinescu și Ion Barbu) nu înțelegem ce înseamnă «stângismul» său pentru Paul Georgescu care [...] delimitează și împarte tendențios critica actuală, inventând «orientări primejdioase» care nu există și întreținând confuzia și suspiciunea. [...] Într-un bilanț victorios, Paul Georgescu numea și câțiva din prozelii săi: Vladimir Simon, Adrian Isac, Artur Silvestri. [...] Se poate vorbi despre controverse, polemici constructive, diferențe de interpretare, neconcordanță în judecățile de valoare etc., dar a vorbi despre critici «de dreapta» și critici «de stânga» este complet eronat. Aceasta ni se pare o recrudescență agresivă a dogmatismului, ce trebuie eliminată la timp spre a nu perpetua false «sperietori» [...].”

● [„**Tribuna României**”, nr. 30] Fănuș Neagu revine la *Sânziene*, cu tableta *Flori de gheață*. □ În *Hyperion* citim *Like Latent Diamonds* de Mihai Codreanu, tradus de Andrei Bantaș. □ În *Lyra* citim poezia lui Ion Gheorghe, *La povarnă*. ■ Rubrica editorialului, *Cuvântul zilei*, vine cu *Țara energiei*, semnat T.R. ■ În *Răsfoind ziarele românești* sunt semnalate textele din „Con-

temporanul”, „Făclia” (Cluj), „Scânteia”, „România liberă”, „Steagul Roșu” (Bacău). ■ În *Răsfoind ziarele străine* sunt semnalate textele referitoare la România din publicațiile „The Arizona Republic” (U.S.A.), „L’Orient – Le Jour” (Liban), „The Reminder” (Marea Britanie), „L’Express” (Franța), „L’Unità” (Italia), „National Herald” (India). ■ Din *București – Evenimentul Zilei* reținem nota *Blaga inedit*, semnată I.M.: „Muzeul literaturii române din București a achiziționat, recent, două caiete cu manuscrise de Lucian Blaga, descoperite în arhiva lui Sextil Pușcariu. Deosebit de valoros este primul caiet, conținând manuscrisul original al *Poemelor luminii*, însoțit de două scrisori (o scrisoare a Cameliei Brădiceanu, Viena, 18 octombrie, și una a lui Lucian Blaga, din noiembrie 1918, ambele referitoare la destinul manuscrisului) și având, pe ultima pagină, impresiile de lectură ale lui Sextil Pușcariu. Caietul include și cinci pagini de cugetări, transcrise ulterior în *Pietre pentru templul meu*, cum și o poezie inedită, *Cerul* (pe care o va publica, ni se promite, nr. 1/ 1974 al revistei muzeului «Manuscriptum»). Al doilea caiet conține manuscrisul integral al *Tulburării apelor* și prima variantă a tabloului I, din actul III, al poemului dramatic *Zamolxe*. Manuscrisul e însoțit de schițe ale lui Blaga, cu indicații de decor”. ■ În rubrica numită *Civilizație* citim a doua parte a textului *Cultură română – sinteză europeană* de Dan Zamfirescu. ■ În secțiunea *Cartea* citim *R.F.G., Franța, U.S.A.: 3 eseuri despre România*: prof. dr. Dumitru Stăniloae scrie despre *Wilhelm Nyssen și frescele Moldovei*; prof. R. Lorient, Universitatea de Dijon, scrie despre *Consonanțe româno-franceze*, iar Marius Sala semnalează apariția unui *Frequency Dictionary of Romanian Words*. ■ În *Limba română la Voivodina V*. Bibicioiu prezintă cuprinsul *Analelor Societății de limba română din P.S.A. Voivodina, Serbia*, printre altele semnalând un articol semnat de Al. Rosetti (*Le vocabulaire sud-est européen de quelques institutions. Les éléments latins*).

2 februarie

• [„**Munca**”, nr. 8150] În *Literatură – Critică – Artă*, cu subtitlul *Din activitatea cercurilor literar-artistice ale formațiilor cultural-sindicale*, apar o serie de poezii semnate printre alții, de Ecaterina Simion, Ioan VasIU.

• [„**Flacăra**”, nr. 6] La Masa Rotundă a revistei «Flacăra», intitulată *Cartea de română* și organizată de Adrian Păunescu, având ca subiect problema manualelor școlare, au participat Zoe Dumitrescu-Bușulenga, o serie de profesori de limba și literatura română, directori de la editurile Didactică și Pedagogică, inspecții din Ministerul Educației și Învățământului, Dinu Flămând, Traian Stoica și Dorin Tudoran, din partea redacției. □ George Stanca publică reportajul *Puteam să fiu mai mult decât erou*, în timp ce Dinu Flămând scrie despre *Iarna la Miercurea Sibiului*. □ Alexei Rudeanu prezintă un volum de povestiri intitulat *Busola care arată sudul* de Octavian Lazăr.

□ În *Cum a fost (XVII și XVIII)*, Dorin Tudoran prezintă desfășurarea ședințelor Cenaclului Flacăra ce au avut loc la Slobozia și la Călărași. □ În *Teatru*, Rodica Pop publică un interviu luat spectatorilor despre piesa lui Titus Popovici, *Puterea și Adevărul*, pusă în scenă la Teatrul Bulandra. □ În *Cronica spectacolelor*, Coman Șova prezintă *Noile suferințe ale tânărului „W”* de Plezendorf, pusă în scenă la Teatrul Bulandra. ■ Cu titlul *Der-Die-Das*, revista publică fragmentul XLVII din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. □ În *Capriciile gustului*, George Achiței scrie despre *București*. □ George Stanca publică o serie de articole pe teme muzicale. ■ În *Cronica pretențiilor*, Dorin Tudoran publică *Grafomanii. II. Violență*, despre un cititor ce critică vehement un articol dedicat lui Gellu Naum și publicat în nr. 32/1973.

• [„**Lucefărul**”, nr. 5] Al. Tănase prezintă *Orizontul creației*: „Tipul de civilizație pe care-l construiește poporul român a fost definit ca o civilizație spirituală superioară care nu se limitează la izbăvirea omului de asuprire, la asigurarea bunăstării sale matreiale, ci urmărește făurirea unui ideal de umanitate care nu-l ipostaziază pe homo economicus, nu înseamnă o conștiință profesională închisă, limitată și o gândire tehnocratică ci reprezintă un câmp larg de manifestare a tuturor valențelor cultural-estetice ale existenței umane”. ■ G. Dimisianu se referă la *Critica între analiză și sinteză*: „Trei decenii de mișcare literară constituie un interval care creează obligații de sintetizare. S-au creat opere în cuprinsul acestor treizeci de ani, s-au afirmat, succesiv, câteva generații de scriitori, s-au înfruntat convingeri și poziții estetice, s-au cristalizat tendințe și stiluri, un proces de înaintări și retrageri încă neîncheiat, neînghetă în reliefuri definitive, oferind criticii bogate și ademenitoare teritorii de explorare și studiu. Este de așteptat, în astfel de împrejurări, ca ea să se simtă angajată, încă mai mult decât până azi, în acțiunile reconstitutive de amploare stimulată să se dedice sintezelor, acelor lucrări capabile să fixeze momentele unei evoluții ce nu s-a petrecut fără accidentări, să deslușească totodată, în viitor direcții de înaintare verosimile”. ■ Nicolae Ciobanu recenzează cartea lui Alexandru Monciu-Sudinski: *Caractere* (C.R., 1973): „Culegerea de portrete reportericești a lui Alexandru Monciu-Sudinschi constituie o adevărată performanță. Impresia insolită provocată de lectura volumului *Caractere*, greu de explicat la prima vedere, provine din candida indiferență a autorului față de anume regulii literare, instituite îndeobște prin uzură. Subtilitatea acestor dialoguri conduse într-un mod hiperbanal provine, deci, din naturalitatea cu care autorul își joacă rolul de simplu și, aparent, dezinteresat confident al personajelor sale”. ■ În cadrul rubricii *Jurnal de lector*, Mircea Iorgulescu prezintă două cărți. □ Mircea Ivănescu, Florin Pucă, Leonid Dimov: *Amintiri* (C.R., 1973): „Rezultat al unei fericite colaborări, cartea impresionează printr-o concepție unitară: poeziile lui Mircea Ivănescu, desenele lui Florin Pucă și poeziile lui Leonid Dimov (urmând ordinea volumului) al-

cătuiesc un întreg armonios, în care cuvântul și imaginea își răspund și se completează reciproc”. □ Dan Mutașcu: *Leuky* (Eminescu, 1973): „Și în *Leuky*, volumul său cel mai bun, Dan Mutașcu este un imagist abundent, surprinzător și prețios, excesiv uneori, forțat altădată, exploatănd cu îndrăzneală posibilitățile asociației luxuriante. O sensibilitate de tip estet luminează această continuă descoperire de «privești» metaforice [...]”. ■ Dinu Pillat semnează textul: *Descoperirea lui Dostoievski*: „Mult evoluatul spirit de înțelegere, care are să fie propriu comentatorilor operei dostoievskiene din secolul XX, nu este de înregistrat în publicistica noastră decât târziu, după 1929 abia de atunci încoace, începem să îl vedem pe abisul scriitor rus discutat ca un mare contemporan, tulburător din nou prin perspectivele amețitoare deschise de ceea ce s-a numit «metafizica» concretă a romanelor sale”. ■ Despre *Adrian Maniu și „estetica originalității”* scrie Ov. S. Crohmălniceanu: „Dincolo însă de toate aceste clownerii ne întâmpină însă o veritabilă sensibilitate artistică. Ea e mai ales de ordin plastic: imagistica lui Adrian Maniu distingându-se prin valori picturale puțin comune. Poetul are un simț deosebit al decorativului și desenului inventiv, caligrafic. Tablourile pe care și le imaginează vădesc o artă savantă a compoziției și o asociere rafinată de tonuri [...]”. ■ Vladimir Simon descoperă *Criterii de analiză* în: „Volumul recent apărut, semnat de Savin Bratu, *Ipozeze și Ipostaze* (Minerva, 1973) este subintitulat de autor: *Note pentru o teorie a istoriei literare*. Cuprinsul cărții este menit să justifice intenția lui Savin Bratu”. ■ Dan Cristea analizează *Senzația la Caragiale*: „Paginile de față își propun tocmai inventarierea și determinarea senzațiilor la Caragiale: cum sunt personajele sale?, în ce forme se manifestă sensibilitatea lor?, ce impresie de ansamblu produce contactul lor cu obiectele și ființele înconjurătoare? Mai presus de orice îndoială, universul caragialian este universul unor relații de violentare și al unor acțiuni continue excitante. Oamenii și lucrurile se deschid unor priviri rapide, curioase, nerăbdătoare”. ■ La *Structura romantică a prozei* se referă Adriana Iliescu: „Și, să nu uităm că Filimon este nu doar contemporanul lui Balzac ci și al lui Hugo, că *Ciocoi...* apare odată cu *Mizerabilii* dar la treizeci de ani după *Notre-Dame de Paris*, că suntem încă în epoca scriitorilor romantici și sociali iar că Filimon a scris un roman ce se petrece înainte ca el să se fi născut [...]”.

3 februarie

• [„Scânțea”, nr. 9770] În *Adnotări* citim reacții la volumul *Etnografie românească* de Ion Vlăduțiu: „Nu demult a văzut lumina tiparului *Etnografia românească* de Ion Vlăduțiu, lucrare amplă, prima de acest fel într-un domeniu de activitate care resimțea acut necesitatea unui studiu exhaustiv, întreprins cu mijloacele și instrumentele competenței științifice. Volumul cuprinde evoluția ideilor etnografice în România, reliefează aspectele caracteristice ale

modului de viață și ale culturii populare românești, pune în evidență acele valori care îi subliniază profunda sa originalitate, puternicul său spirit creator. Dată fiind importanța lucrării, bogăția și varietatea datelor cuprinse, caracterul perfectibil al interpretării unor fenomene sau al unor modalități de tratare, am solicitat reputeți specialiști”. Comentarii semnează: Tancred Bănățeanu (*O lucrare merituosă*), dr. Cornel Irimie (*Aprecieri îndreptățite, dar și câteva rezerve*), dr. Paul Petrescu (*Arhitectura populară – un capitol perfectibil*).

4 februarie

• [„**Munca**”, nr. 8151] În *Vitrina critică*, Nicu Dumitru prezintă, într-o serie de note, articolul publicat în „Lucașul”, intitulat *Scurte note despre poezie* de Al. Philippide și *În noaptea nunții prietenului meu* de Tudor Daneș (povestire de debut publicată în revista „Tribuna”).

5 februarie

• [„**Scântea**”, nr. 9772] Aurel Martin publică *Note de lectură* la volumul *Tabloul geografic* de Geo Bogza, (Minerva): „Darul lui Geo Bogza, reluând demersul înaintașilor, e de a problematiza din unghiul realității (și irealității) imediate. De a medita, convertind datul cotidian în simbol. De a vedea în clipă sinteza moleculară a dialecticii înseși. De a apela, ca argument, la circumstanțe dintre cele mai diverse, demonstrând (de pildă) că succesele civilizației noastre își au temeiurile în genialitatea celor ce ne-au anunțat în paleolitic și neolitic. Că, în fond, lupta omului cu forțele ascunse ale naturii, fericirea (ca ideal) sunt înscrise pe agenda unui calendar perpetuu, ca manifestări firești ale progresului. Ale unui progres care tinde să elimine răul, indiferent sub ce spectru s-ar înfățișa. Social. Economic. Politic. Moral. Consecință a inerției fatale sau expresie a unei conjuncturi”.

6 februarie

• [„**România liberă**”, nr. 9108] Ion Murgeanu semnaleză apariția *Poeziei lui Eugen Jebeleanu în „Biblioteca pentru toți”*, remarcând faptul că, „poet-soldat, Eugen Jebeleanu se va afla mereu în alarmă, neliniștit mereu, frământat de un imens pericol care apasă uneori și-n prezent umeriile umanității, iar acest pericol poate fi pe rând: războiul, foamea și disperarea, încălcarea drepturilor esențiale ale omului, a libertății lui”.

• [„**Scântea**”, nr. 9773] Corneliu Ștefanache semnaleză *Cu fața la prezent*: „Dacă romanul are forța (recunoscută chiar de cei ce susțin ideea morții genului), ea nu poate veni decât de la talent și de la adevăr, adică de la puritatea și sinceritatea autorului. Voi crede întotdeauna că talentul (atât cât este) poate obosi, poate dispărea chiar, dacă nu va fi alimentat în permanență de adevăr, de adevărul vieții noastre, dacă nu va fi legat, la orice pagină, de ceea ce înseamnă acest cuvânt. [...] Dacă vor, numai ei, oamenii de aici, cei printre

care trăim, pot confirma multul sau puținul adevăr la care au ajuns autorii în cărțile lor sau să le dezvăluie erorile. Și pentru acesta atâția scriitori au ales romanul, pentru că reprezintă dialogul imediat cu prezentul, cu oamenii lui. Cărțile noastre, romanele noastre sunt niște propuneri «subiective» de omenie și frumusețe a spiritului uman. Numai acceptate de semenii noștri pot avea și șansa să fie acceptate de cei din viitor. De aceea viitorul cărților noastre nu ne interesează decât în măsura în care ele contribuie la modificarea progresului civic, etic, spiritual al omului prezentului nostru socialist”.

• [„**Viața studentească**”, nr. 6] În articolul *Convingerea ca eseu* Ion Cristoiu îl prezintă pe Dumitru Popescu, cu volumul *Ieșirea din labirint* (Eminescu, 1973) și afirmă *superioritatea soluției socialiste*: „Incontestabil, în cadrul fiecărei probleme depistate de autor, soluțiile sunt cele ale socialismului. [...] Cartea devine profesiune de credință comunistă, desfășurate de convingeri intime. [...] Conform misiunii stabilite din primele pagini, cartea își relevă funcția educativă, propagandistică, se deschide către cititor prin soluțiile pe care le oferă. Ea devine o *pledoarie pentru socialism* drept cea mai bună soluție la marile probleme cu care se confruntă omul contemporan, drept cel mai clar orizont pentru ieșirea din labirint”. □ La rubrica *Dialectica ideilor* (sub un motto din Marx: *A lua cu asalt cerul...*), un eseu al debutantului Vladimir Tismăneanu, *Romantismul revoluționar* – în care, citând din Hegel, Baudelaire și Nicolae Ceaușescu, autorul combate spiritul anarhic, programatismul meschin și fatalismul.

7 februarie

• [„**Munca**”, nr. 8154] În *Carnet Cultural - Carte*, Mihai Cernat prezintă *Vânătoarea regală* de D. R. Popescu: „Cred că unul dintre cele mai bune romane ale anului trecut - și cred că nu exagerez socotindu-l printre cele mai serioase apariții editoriale ale prozei noastre din ultimii ani - este „Vânătoarea regală” a lui D. R. Popescu. Neobișnuit, inedit este, mai întâi, la această creație, modul de realizare epică. Deși roman, cartea are organizarea unei succesiuni de nuvele, șapte la număr. Parcurse cu atenție înțelegi dubla lor semnificație în economia volumului. Prozatorul e interesat să înfățișeze articulațiile morale ale unei umanități rurale zguduite de prefaceri sociale, politice și economice extrem de profunde. Viziunea romancierului este aceea a unui moralist cărui îi lipsește însă tentația moralizării. Cazurile propuse au semnificații extrem de largi, polivalente prin însăși forța expresivă a alegoriilor prezente în țesătura narațiilor”. Tot aici se prezintă volumul *Noaptea memoriei* de Mircea Opriță.

• [„**Albina**”, nr. 6] Tableta lui Ion Bănuță din acest număr se intitulează *Un autograf*. Invitat de Tiberiu Utan, directorul Editurii „Ion Creangă”, pentru a aprecia producția de carte din ultimul timp, de asemenea pentru a parti-

cipa la lansarea volumului *Să nu uiți Darie...*, la librăria „Mihai Eminescu”, Ion Bănuță relatează cum, cerându-i un autograf lui Zaharia Stancu, acesta și-a scris numele direct pe palma confratelui mai tânăr. □ *Imn nou*, versuri de Tiberiu Utan.

● [„**Orizont**”, nr. 6] Marcel Pop-Corniș stabilește reperele liricii Ilenei Mălăncioiu (ce debutase în 1967) din volumul *Crini pentru domnișoara mireasă* (C.R., 1973) și se arată impresionat de amploarea producției poetice de „până acum” a autoarei, consemnând: „Întreg ciclul beneficiază de o regie subtilă a persoanei: peste tot deslușim (nu fără oarecare monotonie) «vocea» unei naratoare, un eu-liric care potențează subiectiv epicul, lansează invocații și avertismente iubitelui, transcrie viziuni coșmarești sau asistă în calitate de spectator la ritualul nupțial.” ■ Eugen Dorcescu căută meritele și calitățile poeziei lui Ioanid Romanescu, din volumul *Poet al uriașilor* (Eminescu, 1973), punându-l pe acest poet într-o comparație cu Nichita Stănescu: „Spre deosebire de Nichita Stănescu, de pildă, (care este un mare iubitor de cuvinte, un creator puternic metaforizant și care, în încercarea sa de a schimba în cuvânt întreaga lume fenomenală, se lovește de opreliștea lucrurilor – reprezentată tot printr-un cuvânt: da), Ioanid Romanescu rămâne la jumătatea drumului dintre obiect (înțeles în sens larg) și semn, înverșunându-se, mai cu seamă, împotriva acestuia din urmă dar alunecând, inevitabil către valorificarea lui”. ■ Ștefan Aug. Doinaș pune accentul, la rubrica *Profiluri*, pe latura poetică a activității literare a Etei Boeriu, mult mai cunoscută ca traducătoare (inegalabilă) din poezia italiană, în special a unei excelente traduceri a *Divinei Comedii*, și apreciază că: „Mascată de traduceri, adolescența poetică a Etei Boeriu ne rămâne ascunsă: odată cu debutul, descoperim un poet de o caldă maturitate, în care «știința» versului atestă o frecvență rodnică a clasicului, neconținut irizată, întunecată, înfrânată sau descătușată de o infuzie de sensibilitate modernă, descifrabilă la toate nivelele discursului liric. [...] lirica Etei Boeriu este de o autenticitate care respinge spectaculosul: sub imagistica barocă, elementaritatea afectivă are forța și licărul întunecat al unui sonet de Michelangelo”. ■ Spațiul celor două rubrici „orizontul critic” și „orizontul ideilor” este umplut de un lung studiu al lui Eugen Todoran cu titlul *Natura și relația valorică în estetica lui Maiorescu*. ■ Gândurile și axiomele lui I. Negoțescu ocupă o parte din spațiul rubricii „orizont literar” sub titlul *File din carnet*, iar cealaltă parte este ocupată de poetul Gheorghe Azap, cu două poeme. ■ Din serialul contribuțiilor bănățene la cultura română, *Banatica*, Florian Moldovan își continuă investigațiile cu un articol intitulat *Donații spre Academie* (IV).

● [„**România literară**”, nr. 6] Versuri semnează: Virgil Teodorescu (*Fantastic cerc*), Ion Mărgineanu (sub titlul *La portretul Patriei* citim: *Sentimentul aniversării; Floarea Echilibrului; Cenușă harnică*), Mara Nicoară

(*Între coastele mării; O, ce vârtejuri verzi; Pantha rei; Roata de pământ*), Mihai Moșandrei (*Albine; Desen cu fluturi; Capra neagră*), Dan Deșliu (*Discurs în ceață; Winterset; Către lumină; Stella nivis: Reclamă ieftină; Nocturnă*), Ion Grezia (*Toate spre-adâncul lor se apleacă; O, teribila mare...; Tu pe cine aștepti...*), George Uscătescu (*Ubi sunt?; Delicat amnar; Aldebaran*).

□ Ion Frunzetti traduce *Cimarrón* de Esteban Montejo. □ În *Atelier literar* găsim poezia *Joc de copii* de Gabriel Chifu. □ Mircea Popa publică un reportaj despre Ciucaș, *Salt în civilizație*. □ Revista publică *Bătrânul*, proza lui Alexandru Hagi-Duvan. □ Revista dedică două pagini lui Ionel Teodoreanu: citim *Bibliografie*, un text omagial de Nicolae Ciobanu, nota *Premiat la Academia Română*, un colaj de răspunsuri din diferite interviuri numit „*Literatura este pentru mine o religie*”, G. G. Ursu semnează *Amintirea lui...*

■ George Ivașcu semnează editorialul *Personalitatea cititorului*: „Publicăm în acest număr o substanțială convorbire cu scriitorul francez Robert Escarpit, unul din cei mai interesați și prestigioși teoreticieni, am spune ideologi literari contemporani, ale cărui lucrări de metodologie sociologică în explicarea artei cuvântului fac autoritate în zilele noastre. Rezervele sale față de exagerările structuraliștilor care, absolutizând valoarea și funcția textului, obturează, în fond, viziunea social-umană, a operei literare, sunt pentru noi, întru totul semnificative și, ca atare, nu ne surprind aprecierile atât de subtile asupra gândirii lui Lukács și Goldmann, asupra punctelor sale de contact cu opiniile lor, ca și asupra referințelor la «o cale marxistă». [...] Se-nțelege, critica literară are misiunea de a stăpâni două mari forțe: cea a exploziei informaționale și, concomitent, cea a numărului de cititori. Iată de ce funcția ei nu mai poate fi doar descriptivă (ca să nu spunem descriptivistă), nici doar strict analitică. Dimpotrivă, ea trebuie să devină activă. În sensul că, astfel, criticul trebuie să se considere un veritabil factor de opinie publică reprezentativ. Adică, receptiv la necesitățile ei de cultură, sensibil la treptele ei de gust și opțiune, dar nu mai puțin ferm în a susține, temeinic, științific, parametrii unei finalități de cultură. Aceasta înțeleasă ca purtătoare, pe și în ansamblul ei, a unui sistem filosofic, estetic, ideologic. Sistem care – tocmai având ca temelie sociologia marxistă – este deschis multilateralității de afirmare și de opțiune a personalității cititorului. La scara celor mai nobili indici ai devenirii spiritului uman”.

■ Alice Botez scrie despre *Valorile clasice*: „Care sunt valorile clasice? Putea rațiunii, încrederea în forțele ei, ordinea, claritatea, rigoarea, forma canonică, fixă, veridicitatea, conformitatea cu realitatea, de unde seninătatea, echilibrul stabil. Care îi sunt riscurile, erorile posibile? Închistarea, încrem-nirea, convenționalismul, academismul, superficialitatea. Față cu complexitatea realității riscă s-o vizeze, s-o simplifice, după cum poate ajunge, în forme extreme, de un idilism desuet. [...] Așadar un nou clasicism va trebui să producă măsura justă dintre contrariile tradiționale: între individual și social, în-

tre atitudinea clasică și cea manieristă, să restabilească măreția omului, să aibă mereu în față echilibrul dinamiceii contrariilor, să instaleze pe om ca *Deus in terris*. Valoarea sa majoră fiind rigoarea și măsura contrariilor, înseamnă că va urma regimul capodoperei!”. ■ În paginile numite *Din cărțile anului '73* citim: □ Emil Manu scrie în *Balade și sonete* despre poezia lui Tudor George: „Poezia lui Tudor George nu trebuie suspectată pentru cantitatea versurilor și multitudinea formelor poetice: autor de antologie, în sensul unei selecționări severe a producției, cu disponibilități de etalare stilistică. Tudor George a contribuit și la salvarea poeziei contemporane din proletcultism și la dezertizarea lirismului, pledând pentru o poezie «dell'arte»”. □ George Muntean semnează *Mitologia prezentului*, un text despre volumul *Există nopți* de Darie Novăceanu: „Darie Novăceanu face o operă continuă de agreabilă semantică și filologie metaforică, evaluând neîncetat posibilitățile cuvântului de a exprima și apăra lumea. Orgolios și naiv peste măsură, el uită uneori orice criterii și ne propune târcoale zilnice în jurul câte unui singur cuvânt, prin care am afla de fapt ceea ce știam de multă vreme”. ■ Șerban Cioculescu revine la rubrica sa *Breviar* cu materialul „*Pe drumurile tradiției*”, un text despre volumul *Pe drumurile tradiției* de Valeriu Râpeanu: „Fie că e vorba de «sinteze și momente», cum își întitulează unele substanțiale studii, ori de altele, deosebit de informate, ca acelea prea modest prezentate ca «incursiuni în lumea teatrului», sau de «portrete și impresii literare», ori de «atitudini culturale», eseurile lui Valeriu Râpeanu au mai adesea puterea de a convinge prin onestitatea profesională, prin justetea punctului de vedere și prin limpezimea stilului”. ■ Ion Ardeleanu scrie despre monografia *Constantin Mille. Tinerețea unui socialist* (Ed. Politică, 1973): „Tiberiu Avramescu, deși îndrăgostit de multilateralitatea personalității studiate, nu a trecut, și bine a făcut, peste neîmplinirile din activitatea lui Constantin Mille. Cu obiectivitate, autorul a reliefat concepțiile anarhiste pe care Constantin Mille le-a împărtășit într-o anumită perioadă a activității, dorința de afirmare, dar nu neapărat de conducător politic, precum și unele neajunsuri în activitatea militantului socialist de până la 1895. Evidentul efort de prezentare a ineditului coroborat cu sinteza etapelor parcurse de mișcarea socialistă nu este în mod egal dozat”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Sadoveniense*, o cronică literară pentru volumele: □ *Ei l-au cunoscut pe Sadoveanu*, ediție îngrijită, note și tabel bibliografic de Constantin Mitru, prefață de Paul Anghel (Creangă): „Sunt strânse mărturii, în parte inedite, a peste șaiszeci de contemporani ai lui Sadoveanu, de la Artur Gorovei la Nichita Stănescu, într-o ordine ce respectă biografia prozatorului, și ilustrate cu fotografii, unele extraordinare, de Dan Er. Grigorescu și Constantin Mitru. Ca toate evocările, și acestea sunt emoționante și de o valoare foarte inegală. Biografiile viitori vor avea sarcina nu prea ușoară de a separa grâul de neghina inevitabilă”. □ *Oameni și locuri*, antolo-

gie de Elena Beram și Virgiliu Ene, prefață de Corneliu Ștefănescu (Albatros): „Antologia nu e doar confuză, dar chiar dăunătoare. Prefața nu conține nici o singură idee notabilă. Corect, tabelul cronologic”. □ *M. Sadoveanu interpretat de...*, o antologie, comentarii, tabel cronologic și bibliografic de Fănuș Băileșteanu (Eminescu, 1973): „Față de precedentele apariții din colecție, principala inovație constă într-un spirit mai pronunțat de istorie literară. Tânărul autor nu se mărginește să alăture principalele contribuții critice, dar le însoțește de scurte referințe, indicând contextul în care s-au produs și atmosfera epocii, completându-le uneori cu sumare extrase din celelalte articole ale criticilor în cauză. Avem, astfel, aproape o istorie a receptării operei sadoveniene, nu un simplu tablou. Bine informat, Fănuș Băileșteanu adaugă o bibliografie, dacă nu exhaustivă (ar fi și greu), în orice caz mai completă decât majoritatea celor de până acum”. ■ Citim recenzii: □ Dana Dumitriu semnează „*Orgolii, reci dușmani*”, o prezentare a volumului *Orgolii* de Dumitru M. Ion (Albatros, 1973): „Dumitru M. Ion posedă un timbru confesiv autentic, o sobrietate a emoției, reale intuiții lirice pe care însă le stânjenește prin regia [...] orgolioasă a materiei poetice, pe de o parte, și (în mod contradictoriu) prin dezlănțuirea logoreică a versurilor, pe de altă parte”. □ În *Febra călătoriilor* Sorin Titel scrie despre *Toate pânzele sus!* de Radu Tudoran (Minerva, 1973): „*Toate pânzele sus* este o carte pentru toate vârstele – și nu numai un roman de aventuri pentru adolescenți – în clipa în care ne lăsăm contaminați de febra călătoriilor, acea febră care l-a determinat și pe autor în mod sigur să scrie acest voluminos și pasionant roman de opt sute de pagini [...]”. □ Aureliu Goci recenzează volumul *Noul roman francez* de Romul Munteanu (Univers, 1973): „Ediția a doua a *Noului roman francez* este, de fapt, o carte cu totul nouă, radical modificată, rescrisă și restructurată până la nerecunoaștere (numărul de pagini se triplează). [...] Interesul autorului pentru ipostazele cele mai recente ale literaturii ține de structura personalității sale care implică angajarea și opțiunea militantă pentru noutate și fenomenul în curs de afirmare”. □ G. Dimisianu publică *O nouă carte despre Dostoevski*, o prezentare a volumului *Tentația absolutului* de Alfred Heinrich (Facla, 1973): „Fără a-și fi propus să înmănușeze constatările într-un punct de convergență (cu aspect concluziv), lăsând comentariul deschis și dându-ne senzația că cercetării i s-ar putea adăuga încă noi capitole, cartea lui Alfred Heinrich se impune prin adecvarea tonului, prin seriozitate și substanță”. ■ Laurențiu Ulici revine la rubrica sa *Prima verba*, cu textul *Poezia „stării poetice”*, o prezentare a volumului de debut *Poeme* de Lucia Negoită (Albatros): „Autoarea *Poemelor* e prea îndrăgostită de propria-i solemnitate ca să-și poată permite libertatea dificilă de a lăsa totul pe seama discursului liric. [...] *Poeme* de Lucia Negoită este un debut interesant, a cărui urmare am și început s-o așteptăm”. ■ Al. Piru scrie *Un poet auster: Emil Giurgiuca*. ■ Sub

semnătura r.e.d. citim în *Revista revistelor*, printre altele: „Devenită «revistă social-culturală a Comitetului județean de cultură și educație socialistă, editată de ziarul „Secera și ciocanul”», într-o formulă grafică schimbată, publicația piteșteană «Argeș» nu publică în numărul său pe ianuarie mai puțină literatură decât înainte, dar calitatea colaborărilor a scăzut simțitor. Lipsa de pregnanță a punerii în pagină ne face, apoi, să trecem peste lucrurile cu adevărat interesante din acest număr”. Este notat și că revista „Tomis” este „tot mai săracă în literatură și critică, simptom ce s-ar cuveni să ne dea de gândit și să ne prevină asupra ofensivei unui spirit superficial gazetăresc ce-și face loc în unele publicații culturale, fără a realiza, ci dimpotrivă, o mai vie imagine a realității sociale”. ■ În *Viața literară* citim: □ Din *Șantier* aflăm proiectele literare la care lucrează Al. Balaci, Ioana Postelnicu, Mircea Micu, Maria Arsene, Dan Tărchilă, Octav Sargețiu, Barbu Alexandru Emandi, Vasile Andronache. □ *Zaharia Stancu la librăria „Mihai Eminescu”*: „La librăria «Mihai Eminescu» din Capitală, Editura Ion Creangă a organizat o întâlnire a cititorilor cu acad. Zaharia Stancu, președintele Uniunii Scriitorilor din țara noastră, cu prilejul lansării volumului antologic *Să nu uiți, Darie*. La acest eveniment editorial au fost prezenți numeroși scriitori și oameni de artă, cititori și un mare număr de pionieri. Au luat cuvântul George Macovescu, Zaharia Stancu și Tiberiu Utan. În încheierea acestei seri, acad. Zaharia Stancu a acordat cititorilor autografe”. □ *Festivalurile de poezie de la Cluj*: „Sub egida Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, în zilele de 31 ianuarie, 1 și 2 februarie 1974, la Casa de cultură a studenților din Cluj și la Uzina de pielărie și încălțăminte «Clujana» s-au desfășurat manifestări literare care au inaugurat seria acțiunilor culturale consacrate celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei, celui de al XI-lea Congres P.C.R., și apropiatului Congres al Frontului Unității Socialiste. Aceste festivaluri au fost organizate de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România, de Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al județului Cluj, de Muzeul Literaturii Române și de Asociația Scriitorilor din Cluj. Cu aceste prilejuri, au luat cuvântul: Eugen Jebeleanu, vicepreședinte al Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, Constantin Crișan, secretar al Comitetului județean Cluj al P.C.R., D. R. Popescu, secretarul Asociației Scriitorilor din Cluj, Aurel Rău, redactor șef al revistei «Steaua», Mișu Candid, secretar al comitetului de partid al uzinei «Clujana» și ing. Ion Mărgineanu, directorul general al acestei întreprinderi. Au citit din lucrările lor: Ioan Alexandru, Teodor Balș, Vlaicu Bârna, Radu Cârnecki, Victor Felea, Dinu Flămând, Aurel Gurgăhianu, Traian Iancu, Negoită Irimie, Eugen Jebeleanu, Kányádi Sándor, Lászlóffy Aladár, Letáy Lajos, Gabriela Melinescu, Adrian Popescu, Nicolae Prelipceanu, Aurel Rău, Victor Tulbure și Mircea Vaida. Și-a dat concursul artista Silvia Popovici de la Teatrul Național «I. L. Caragiale» din București. În același cadru, revista

«Manuscriptum» a organizat schimburi de experiență în probleme ale istoriei literare cu revistele «Tribuna» și «Echinox». Din partea Muzeului Literaturii Române au participat Al. Oprea, redactorul șef al revistei «Manuscriptum» și N. Florescu, șef de secție». □ Într-o notă se semnalează că „Vineri, 1 februarie, a avut loc la Institutul de istorie și teorie literară «G. Călinescu» o ședință festivă, la care au luat parte scriitorii Teresa Maria Moriglioni-Drăgan și Iosif Constantin Drăgan, despre a căror literatură și complexă activitate culturală, științifică și artistică au vorbit (în ordinea comunicărilor): Zoe Dumitrescu-Buşulenga, George Muntean, Luminița Beiu-Paladi, Marcel Duță și Nicolae Balotă. În încheiere, cei doi invitați au răspuns la o seamă de întrebări puse de membrii institutului. Au luat parte scriitori, cercetători, publiciști, reporteri». □ „*Creșterea limbii românești și-a patriei cinstire*”: „Comitetul de Cultură și Educație Socialistă ai municipiului București și Muzeul de Istorie a municipiului București au inițiat, în colaborare cu Asociația Scriitorilor din București, în cinstea celei de a XXX-a aniversări a insurecției naționale antifasciste armate, o antologie-spectacol intitulată «Creșterea limbii românești și-a patriei cinstire», o istorie a Bucureștilor prin poezii săi. La Muzeul de Istorie a municipiului București antologia de istorie și de literatură este susținută de personalități ale vieții noastre culturale. Miercuri 30 ianuarie 1974, în cadrul acestei manifestări sub genericul «Baladele lui Bucur», au vorbit Ovidiu Papadima, Mihai Pop, Petre Dache, Hary Brauner. Și-au dat concursul Teodor Gheorghe, precum și actorii Gina Petrini, Florian Pitiș și Mircea Diaconu. Președinte de onoare al antologiei pe tot parcursul desfășurării ei este Nichita Stănescu, iar redactorii antologiei sunt scriitorii Paul Tutungiu și Dumitru Stancu». □ *Comemorarea lui Ion Minulescu la „Rotonda 13”*: „Poet al zâmbetului, al duioșiilor lucide și al setei de depărtări, Ion Minulescu va fi comemorat cu prilejul împlinirii a 30 de ani de la moarte. Vor lua cuvântul: Ion Jalea, Șerban Cioculescu, Ion Frunzetti, Cicerone Theodorescu, Radu Boureanu. Participă de asemeni Mioara Minulescu, fiica poetului. În încheiere, va fi prezentat un recital poetic Ion Minulescu, pe fondul muzical al unor cunoscute romane inspirate din creația minulesciană. Seara de evocări literare va avea loc miercuri, 13 februarie a.c., la ora 19, în rotonda Muzeului literaturii române din str. Fundației nr. 4 sector 1”. □ Știri din *Asociația scriitorilor din București*: „Cu prilejul împlinirii a 85 de ani de la nașterea lui Victor Eftimiu, joi 24 ianuarie 1974 a avut loc în aula bibliotecii liceului Mihai Viteazu un simpozion comemorativ. Despre viața și opera scriitorului Victor Eftimiu au vorbit acad. prof. dr. docent Șerban Cioculescu și profesorul Constantin Marinescu. Din creația lui Victor Eftimiu au citit actorii: Elena Negreanu, Dinu Ianculescu, Adriana Popovici și Vasile Moisescu”. ■ În *Cartea străină* citim: □ În *Belii*, vizionarul Nicolae Balotă prezintă volumul de *Versuri* de Andrei Belii. □ Cristian Unteanu notează apariția volumului *La mémoire des étoiles*

de Ana Giugariu, Éd. La Pensée Universelle, 1973. ■ Din *Prezențe românești* aflăm: „Recent, în Editura Progres din Moscova, a apărut romanul *Vântul și ploaia* de Zaharia Stancu. Prefața și traducerea în limba rusă sunt semnate de scriitorul sovietic Ilya Konstantinovski. * În Editura Tamme din Helsinki a apărut zilele acestea romanul *Ce mult te-am iubit*, de același autor”. ■ Constantin Crișan realizează un amplu interviu *Robert Escarpit la București*, un interviu în care sunt discutate opera autorului (*Dicționarul internațional de termeni literari și La Sociologie de la Littérature*), problemele referitoare la valoarea și criteriul axiologic în judecata sociologică. Două întrebări se referă la peisajul literar românesc: „– *În mai multe din anchetele internaționale realizate sub coordonarea dv., ancheta privind lectura, problemele clasificării cărții, ale difuzării, menționați, de câteva ori, țara noastră. Acum, în România, ați constatat, printre altele, în ce măsură acesta e adevărul. – Pot să spun că România e una dintre țările în care lectura este foarte bine organizată; difuzarea cărții este foarte bună, eficace! – O ultimă întrebare, psihosociologică. Ea se adresează de data aceasta mai mult scriitorului Escarpit. Care este, până în prezent, impresia dv. cea mai percutantă asupra peisajului general social-cultural din țara noastră? – Fiindcă voi ajez foarte mult, mă feresc să emit opinii imediate și definitive. Sunt deja sub impresia celor trei-patru zile de frumoase și fructuoase contacte cu peisajul în general (natural, social, cultural) din România, și, atât eu, cât și soția mea suntem încântați de ceea ce am văzut. De altfel, cunosc multe despre România și cunoașteam și înainte de această vizită. La Institutul meu se află chiar un doctorand român. Ei bine, ați vrut o impresie percutantă și am să v-o spun sincer și direct: țara dv. a reușit un lucru foarte important: acela de a fi rămas fidelă trecutului ei, intrând totodată în structuri sociale și politice noi. Desigur, aceasta nu este o opinie științifică pe care v-o comunic, dar o impresie pe care o simt spiritualmente ca sinceră și adevărată. Ceea ce dv. ați reușit în România este joncțiunea pe care ați realizat-o între sistemul tradițional al culturii specific românești și universul formelor noi, al noilor orientări și mișcări estetice de azi. În acest sens, aș spune că noi înșine avem în Franța o problemă aproape similară – desigur, în alt peisaj social-politic – aceea a inserării moștenirii de cultură într-un univers de forme noi, într-o metamorfoză, aș spune, fără exagerare, permanentă, cotidiană. Și, cum am spus scriitorilor români pe care i-am întâlnit până acum, avem multe de învățat de la dv. Căci mi se pare normal și dialectic să înveți de la cei care, deși au traversat epoci dificile prin însuși ineditul lor, au realizat soluții fericite pe multiple planuri”.*

□ Textul din rubrica *Sport*, intitulat „*Racheta de aur*” – ‘73, este semnat R.M.

- [„*Tribuna*”, nr. 6.] Redarea unei poezii de Virgil Nistor, *Oaspeți*.
- Ion Vlad scrie un articol intitulat *Referințele criticii literare*. □ N. Prelip-

ceanu recenzează volumul de poezii aparținând Luciei Negoită (*Poeme*), iar Ion Buzași discută despre *Poezii cu formă fixă*, antologie realizată de Gh. Cordaș. □ *Actualitatea literară* – Ion Topolog: *Pașii* (cronică de Constantin Hârlav – „se alcătuiește ca un monolog în care se întâlnesc sau se despart două planuri – un plan al trecutului [...] și un plan al prezentului”). □ *Cronica literară* de Victor Felea despre Lucian Raicu – *Structuri literare*, în care se remarcă arta și finețea de a scrie despre operele literare și conștiința perenității criticii: „activitatea de cronicar a lui Lucian Raicu e una dintre cele mai captivante”. □ *Actualitatea literară* – *Geometrii imaginare: Tentația absolutului*. Articol de Liviu Petrescu despre lucrarea lui Alfred Heinrich, *Tentația absolutului*, publicată în 1973 (Facla) – exegeză românească dedicată lui Dostoievski. □ Redarea unor poeme de Ion Drăgănoiu (*Iedul, Prințul, Words*). □ Ion Marcoș, *Cărțile anului 1973 sunt Varia II* (Al. Piru), *Umanismul lui Tudor Vianu* (Traian Podgoreanu), *Pădurea de simboluri* (Mihai Ungureanu). ■ Secțiunea *Literatura* – Ion Vinea: inedit – redarea unui fragment din *Într-o noapte de iarnă, Simplă poveste și Amicul meu Myrmidon...* ■ Secțiunea *Meridian* cuprinde poeme de Jean Follain traduse de Ion Pop: *Istoria, Ordinea, Taina* și o pagină dedicată poeziei austriece moderne: Christine Lavant (1915–1973), Christine Busta (1915), Gerhard Fritsch (1924–1969), Jeannie Ebner (1918) – în românește de Petre Stoica.

8 februarie

- [„Contemporanul”, nr. 7] Dina Cocea meditează la *Artistul creator*: „Astăzi, actorul se integrează tot mai mult în realitatea înconjurătoare, își asumă o tot mai mare răspundere față de poporul său, față de societatea în care trăiește, față de marea masă a spectatorilor și față de el însuși: ca om, cetățean și creator. Caracterul umanist al orânduirii noastre, statornicind o legătură indisolubilă între societate și individ, determină și pentru artiștii noi norme de gândire și de trăire, raportul constant între artiști și contemporaneitate [...]”.
- Alexandru Balaci semnalează apariția antologiei Mariane Șora, *Gândirea lui Goethe în texte alese*: „În ceea ce ne privește, ținem să afirmăm că Mariana Șora a respectat în întregime principiile fidelității și clarității în Antologia sa goetheană, remarcabil act de devoțiune intelectuală”.
- Cu prilejul evenimentului *Desculț la 25 de ani de la apariție*, Laurențiu Ulici se referă la *Un roman despre puritatea țaranului*: „Nu încape nicio îndoială: *Desculț* a făcut într-un sfert de veac carieră de capodoperă: cincisprezece ediții interne și treizeci și cinci de traduceri în 24 de limbi pe meridiane; un destin fericit pe care, într-un interval similar de timp, nicio altă operă literară din întreaga istorie a literaturii române nu l-a mai avut. Ne întrebăm azi ce înseamnă *Desculț* pentru literatura epică românească: un moment, o direcție, o sinteză ori pur și simplu o capodoperă indiferentă la contextul cultural al literaturii?”.
- De volumul de versuri

al lui Dim. Rachici, *Întinderea solară*, se ocupă Ion Segărceanu: „Pentru Dim. Rachici, *Întindere solară* este, așa cum ne sugerează și poezia titulară a noii sale culegere (Albatros), un spațiu generos al luminii, al cutezanței și împlinirii. Este, mai precis, însuși tărâmul fascinant al patriei, în care certitudinile și speranțele strălucesc ca niște diademe pe frunțile oamenilor, «luminând prin ani și prin veacuri». Manifest patriotic deci, cartea lui Dim. Rachici uzează de multe din motivele specifice acestei lirici. Meritul autorului constă în a ști să evite exprimările nude, declarative, clișeele, metaforele supralicitate”.

■ Dragoș Vrânceanu analizează volumul de versuri al lui Nichita Stănescu: „În volumul *Clar de inimă*, fiind vorba de poezii de dragoste, avem de a face cu un univers în care poezia lui Nichita Stănescu ia o înfățișare ce, în mod particular, adaugă luminozității sale de esență, virtuți de structură de mare artă, o mlădiere remarcabilă și o catifelare aleasă a limbajului, o muzicalitate fără greș și deopotrivă o perpetuă posibilitate de neprevăzut, în coagularea metrică și în desfășurarea compozițională. La ceasul în care scrie, poetul a ajuns în general la un «dolce stil novo» plin de finețe fonică, la o poezie ductilă și maleabilă de rafinament, la o știință a nuanțelor fără nimic frust, la o expresie elastică demonstrând posibilitățile remarcabile ale graiului nostru [...]”.

● [„Cronica”, nr. 6] Sub semnătura Cronica citim editorialul *Cartea*: „În ceea ce privește relația dintre carte și cultură., trebuie să recunoaștem că ea rămâne hotărâtoare, chiar în epoca de expansiune maximă a radiodifuziunii, a televiziunii, a filmului, și cu atât mai mult – a obligativității școlii generale de 10 ani. Cartea reprezintă principalul instrument care asigură înlăturarea formalismului în acțiunea de răspândire a culturii. Și ne întrebăm atunci, în fața cifrelor care vorbesc de un progres demografic și de o acțiune concentrică de culturalizare a maselor, ne întrebăm cum se face că tocmai acum se ivesc uneori dificultăți și nemulțumiri în legătură cu tirajele cărților și chiar ale unor reviste și ziare. Ne punem întrebarea aceasta mai ales acum; când suntem la a paisprezecea ediție a «Lunii cărții la sate» – manifestare îmbrățișată cu sârguință de toți cei care consideră, pe drept cuvânt, că orice progres al tehnicii rămâne iluzoriu în absența unui corespunzător progres spiritual”.

■ Adela Becleanu-Iancu semnează *Orientări în culturologia actuală*, pornind de la volumul *The Science of Culture* de L. A. White, New York, 1969 și, comentând pe margini și despre alți teoreticieni ai culturii, ajunge la concluzie: „Amplora fenomenului cultural, dimensiune fundamentală a societății noastre socialiste, reclamă cu stringență abordarea multilaterală și diferențiată a acestui fenomen, într-un cadru teoretic larg și în modalități variate, care să poată permite aprofundarea și lărgirea fundamentelor sale teoretice-științifice, acțiunea strict necesară conducerii științifice pe care factorul conștient o exercită în toate compartimentele vieții sociale”.

■ Aurel Goci scrie despre *Ochii fastului* de Ion Țugui (Dacia, 1973): „Ermetice, orfice sau altceva, poemelor

le lipsește uneori organizarea interioară, semnificația de ansamblu: în limita universului său și a manierei sale Ion Țugui este, însă, un poet exact definit”.

■ Despre *Anotimp de aur* de Valentina Dima (Facla), scrie Haralambie Țugui: „Unele dintre reportaje pot fi considerate, în același timp, și reușite schițe. O confirmă spiritul de observație prezent în permanență, buna mânăuire a dialogului, concetrarea, expresia elevată și adeseori colorată”.

■ Aurel Leon scrie despre Otilia Cazimir în *Poeta în cetate*: „Zâmbetul ei, chiar amar, respiră atâta bunătate firească și omenească iertare încât – prin tot ce a scris – Otilia Cazimir rămâne delicata prietenă a cititorilor ei prezenți și viitori”.

■ Mihai Dascal discută despre *Cultul originarului* în poezia lui Al. Philippide: „Se ajunge așadar, când la o viziune aspră și percutantă în care umanul primește expansiunea materială a cosmosului, când la una eterată și edenică, marcată de o voluptate dionisiacă în care se cuprind, laolaltă și om și cosmos. Ambele alternative aduc originarul la ipostaza de esență. Tocmai acest sens capătă, în poezia lui Al. Philippide, exaltarea originarului, acela de întoarcere la esența cea mai pură a luminii”.

■ Constantin Coroiu semnează *Prestigiul unei colecții: Restituiri*: „O personalitate distinctă în peisajul spiritual contemporan și-a conturat Editura Dacia ale cărei serii, *Discobolul*, și, mai ales, *Restituiri* și-au cucerit repede un real prestigiu. Dedicată marelui public (ea nu se confundă cu *Restitutio* a Editurii Minerva – colecție având altă destinație și, întrucât-va, alt conținut) seria *Restituiri* este o idee a profesorului Mircea Zăciu (cel care o și îngrijește de altfel). [...] Așteptăm cu interes de la Editura Dacia noi restituiri și, mai ales, materializarea pe mai departe a unei promisiuni generoase: seria să fie deschisă tuturor colaboratorilor «ce doresc să introducă un nou suflu lecturilor noastre din scrisul înaintaș și să salveze istoria literară de mecanismul ruginitelor concașoare zise academice». (M. Zăciu)”.

■ Mihai Drăgan în *Pasiune și erudiție* prezintă volumul *Ex libris* de Corneliu Dima-Drăgan, 1973: „Efortului de erudiție cu adevărat remarcabil, autorul îi adaugă, în aproape toate paginile acestui volum, o mare pasiune pentru inedit și perspicacitatea istoricului literar în orientarea prin arcanele culturii române vechi”.

■ Ștefan Oprea scrie despre volumul lui D. I. Suchianu, *Cinematograful, acest necunoscut*, apărut la Editura Dacia: „Cu toată importanța pe care o acordă cuvântului în cinematograful, dedicându-i această originală lucrare, D. I. Suchianu nu uită însă a-i preciza locul secund pe care îl are în arta filmului, venind mereu în urma imaginii. Sigur că nu vom putea vorbi de o estetică a cinematografului atât timp cât nu se va ocupa cineva de acest factor prim, imaginea. Și D. I. Suchianu promite, în finalul cărții, că se va ocupa și de aceasta, precum și de raportul imagine-cuvânt, deocamdată abia semnalat în lucrarea de față”.

■ Mircea Mancaș scrie despre *Umanizantul soliloc bacovian*: „Pentru un poet care nu a ambiționat de a crea epitetul inedit, metafora rară și registrul poetic bogat, ci dimpotrivă a utilizat imagini simple și expresii concrete, cu o tonalitate scăzută dar pătrunzătoare, Bacovia a reușit a răs-

pândi o vrajă singulară, sugerând o atmosferă apăsătoare, dar captivant redată prin armonia «solilocului» său poetic. Dar, în același timp, el a vibrat intens la frământările sociale, presimțind un «cântec de alte primăveri», într-un peisaj umanizant, în care tristețea cedează locul speranței ferme și chiar accentelor luptei pentru o lume mai bună, cu neclintita nădejde a realizării unui înalt ideal umanist-revoluționar”. ■ În *Umanismul – între premise mitologice și soluții științifice* Vasile Constantinescu, pornind de la volumul *Confruntări despre om și cultură* de Octavian Ghețean, 1973, afirmă: „Modelul uman, astăzi, nu poate fi conceput decât în noii parametri umani ai revoluției în știință și tehnică. Devine necesară, în felul acesta, o adevărată revoluționare în plan științific a problemei umanismului. [...] Oricum, devine limpede că un model al umanismului, astăzi elaborat, presupune faptul de a avea un statut științific. Realizarea unei atari teorii sistematic elaborate asupra umanismului este posibilă în măsura în care cercetarea filosofică se decide să facă apel, cu speranță și pasiune, la un motiv istoric real de astăzi: revoluția științifică-tehnică”. ■ Emil Diaconescu prezintă pe scurt volumul *Vasile Bogrea: Sacra via* de Mircea Borcilă și V. M. Ungureanu (Dacia): „La Cluj, doi tineri filologi și istorici literari, Mircea Borcilă și V. M. Ungureanu, au avut buna inspirație să readucă în actualitate, strălucita figură a profesorului Vasile Bogrea. Ei s-au adresat și profesorului Teodor A. Naum, ieșean de origine și inspirat tălmăcitor în versuri a unor mari poeți latini, cerându-i să întocmească o prefață, ca unul care l-a avut pe V. Bogrea, profesor. [...] Autorii acestei importante lucrări, ca și Editura Dacia – Cluj, au realizat o operă mult așteptată de intelectualii care doreau să aibă la îndemână pagini izvorâte din talentul și personalitatea multilaterală a marelui profesor Vasile Bogrea”. ■ Dan Mănuță prezintă cititorilor volumul lui A. Alvarez, *Samuel Beckett*, apărut la New York, The Viking Press, 1973: „Ferindu-se de concluzii ultimative, eseuul lui A. Alvarez analizează întreaga operă de până acum a lui Beckett într-un spirit sever față de propria metodă de investigare”. ■ În *Povestirile domnului K, și ale altora* Octavian Nicolae scrie despre *Antologia prozei scurte germane din secolul douăzeci* de Hertha Perez și Horst Fassel (E.D.P.), antologie în limba germană: „Reținerea în fața celor mai noi manifestări ale fenomenului literar dovedește grija autorilor de a oferi materiale exemplare, scopul cărții fiind nu de a descoperi și lansa nume noi, ci de a constitui un instrument de cunoaștere și de studiu. Imensitatea ariei de referință a impus o abundență de material a cărui structurare ridică dificultăți metodologice apreciabile”. ■ Al. Călinescu semnează *Tempus*, titlul original al cărții lui Harald Weinrich care a apărut recent în versiunea franceză sub titlul *Le temps* (Seuil, 1973): „Studiul, care își află un punct de plecare în metodele și achizițiile cele mai recente ale stilisticii și lingvisticii, își afirmă originalitatea tocmai prin faptul că depășește aria de investigare și finalitățile acestor discipline”. ■ În *File de arhivă* Ion Munteanu se ocupă de *Școli românești peste hotare*, urmărind succint înființa-

rea școlilor superioare românești în străinătate, pornind din anul 1922 – când s-au înființat primele astfel de școli la Paris și la Roma. ■ Din *Momente reținem*: □ *Critica „anterioară”*: „Actul critic, se știe, este posterior emoției estetice. Există însă, la unii, anumite idiosincrazii vizavi de diverși autori, teme, formule epice, care-i fac să opereze... în sens invers. În locul unui act critic posterior receptării operei asistăm atunci la prelungirea idiosincraziei anterioare. Acest soi de critică precedează nu numai emoția, dar și... lectura. Constatarea nu-i nouă. O împrăpătează însă, recent, un «misterios» recenzent al «României literare» care, făcându-ne «cinstea» unei prezentări, se minunează că un colaborator al «Cronicii», scriind câteva rânduri despre o carte, în orice caz, citită, a lui Ion Grecea, îi găsește autorului calități de subtil psiholog. De ce nu – ne întrebăm, dacă romanul *Fata morgana* îndreptățește afirmația? În prezentarea din «Cronica» există și o argumentare în acest sens. Or, contradicând-o, recenzentul revistei bucureștene, înlocuiește necesara demonstrație prin persiflarea unui citat, izolat din context și redat fără păstrarea semnelor de punctuație (între altele, o paranteză). Sau, poate, subtilitatea observației psihologice – consideră recenzentul nostru nu se poate realiza într-o carte în care e vorba de formarea caracterului unui tânăr ce se înverșunează în înfruntarea bărbăteștilor încercări trăite în cursul pregătirii sale militare, tocmai ca o compensație a unor contrarietăți intime, legate de prezența sa în familie? La urma urmelor, este, poate, aici, mai curând o chestiune de optică decât una de critică”. □ *Noutăți la Minerva*, N. Irimescu: „Editura Minerva continuă să tipărească ediții critice, scriitori mai puțin editați. Semnalăm câteva noi apariții: volumul III de *Opere* de Ion Ghica, volumul VI din ediția Al. Macedonski, volumul XXII din seria de *Opere* aparținând lui Mihail Sadoveanu. În seria «Memorialistică» au apărut: Mihail Cruceanu: *De vorbă cu trecutul*, Demostene Botez: *Memorii* (volumul II), *Arhondologia Moldovei* (text ales și stabilit, glosar și indice de Rodica Rotaru, prefață de Mircea Anghelescu, postfață, note și comentarii de Ștefan S. Gorovei). Colecta «Biblioteca pentru toți» ne oferă ca ultime noutăți antologiile: *Poeți latini* (selecție, prezentări ale autorilor, traduceri și note de Petre Stati, prefață de Mihai Nichita), *Poezie neerlandeză* (în românește de Mihai Beniuc, Ion Caraion, Aurel Covaci, Petre Solomon, prefață Garnt Stuiveling), *Zburătorul* (balade culte românești, ediție îngrijită și introducere de Jordan Datcu). Mai reținem în seria de «Studii și documente» a Editurii Minerva masivul volum de *Documente* (ediție, note, glosar de Gh. Ungureanu, D. Ivănescu și Virginia Isac). E vorba de valorificarea unui bogat material documentar existent la Arhivele Statului din Iași”. ■ În *Curier* citim *Editarea Magdei Isanos* de Veronica Gorgos, Iași: „Anul acesta se vor împlini (la 17 noiembrie) 30 de ani de la stingerea din viața a Magdei Isanos. O tânără româncă, aflată la Bruxelles, mare admiratoare a versurilor poetei, intenționează ca în colaborare cu un poet belgian să traducă din poeziile sale, ca un pios și meritat omagiu. În acest scop, mi-a cerut să-i trimit un volum de poezii. Coin-

cidența face ca o altă prietenă, de la Atena, să-mi facă aceeași cerere, în același scop. Aveam nevoie deci de doua volume din versurile Magdei Isanos. Am pornit să le caut. De librării nu putea fi vorba. Toate cărțile Magdei Isanos s-au epuizat încă din primele zile, cu alte cuvinte, cititorii n-au mai putut cumpăra din librării nicio carte de-a ei din iunie 1964, data ultimei ediții. Rămâneau anticariatele. Am încercat întâi la Iași, apoi la prieteni și cunoștințe; am lărgit sfera cercetărilor și în alte orașe, fără nici un rezultat încă. Până la urmă am sacrificat exemplarul meu și încă unul cedat de un binevoitor (cărui îi sunt recunoscătoare.). Scopul justifică sacrificiul. Cu această ocazie, comparând unele date, am ajuns la concluzia cel puțin curioasă că M. Isanos este mai de multe ori editată peste hotare decât în țară”. ■ Mircea Herivan publică un interviu cu prof. Seigo Tanka, Japonia, despre *Formația intelectuală și strategiile dezvoltării*, o convorbire care face parte „dintr-un volum în curs de apariție”. ■ Constantin Pavel semnează *Malraux despre Brâncuși*, referindu-se la stilul critic al lui Malraux și felul în care este abordată arta brâncușiană, menționând „Unul din exemplele fericite ale acestui demers în critica de artă malrauxiană îl găsim în *Prefața* primului volum al colecției «L'Univers des formes» (Gallimard), condusă de A. Malraux și Georges Salles. Este vorba de splendidul volum în Quarto-Sumer, al lui André Parrot, apărut în 1960 și cuprinzând, ca toată suita colecției, excepționale reproduceri fotografice integrate într-un text fără fisuri. Comentarea unor exemplare ale artei sumeriene îi prilejuiește lui Malraux interesante referiri la arta lui Brâncuși”. ■ Versuri semnează: George Damian (*Strămoșii mei; Nefericite prinț; Cerul deplin al iubirii; Spaima cailor de moarte...*), Horia Zilieru (*O, rămâi!; Trandafiri în mâini de heruvim; Aură; Ce bătălii de ginți; Urmând rătăcirile tale*), □ Din proză citim *Soarele căzut în fereastră* de Alecu Ivan Ghilia, un fragment din romanul *Vremea demonilor*. □ D. Marian traduce *Din lirica finlandeză*: Viljo Kajava (*Ceață și ploaie*) și Arvo Turtiainen (-50°. *C (Noapte de Ianuarie în război)*).

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 166] Valeriu Râpeanu notează apariția unei antologii de Constantin Mitru: *Și ei l-au cunoscut pe Sadoveanu*. ■ Liviu Călin punctează *Nouă decenii de la premiera „Scrisorii pierdute*”, unde deslușim „concepția profundă asupra omului ce aparține unui spirit superior, de moralist niciodată dispus să ignore suficiența agresivă”. ■ Câteva polemici rezumă rubrica *Din reviste, pe scurt*, semnată *Okeanos*. În legătură cu o dezbatere pe tema statutului criticii literare găzduită de revista „Era socialistă”, nr. 2/ 1974, ziarul „Scânteia” din 28.02. publică o intervenție din care cităm: „Este inexplicabil modul în care revista «Era socialistă» a putut confunda o dezbatere teoretică întrunind o diversitate de păreri cu concertarea unor opinii de pe poziții nereprezentative pentru viața noastră literară, pentru principiile ideologice clare, care o guvernează.” La aceeași dezbatere, în fond un dialog între criticii literari Al. Paleologu și M. Ungheanu, tipărit în „Era socialistă”, se referă articolul semnat, în „Contemporanul” din 1 februarie a.c.,

de Constantin Coșman și intitulat *Critica – un scop în sine?*, în care concluzia este aceasta: „Susținerea autonomiei depline a criticii poate stârni, în cel mai bun caz, nedumerirea. După cum nedumerire stârnește și inițiativa revistei «Era socialistă» de a concerta în paginile sale opiniile atât de stranii ale celor doi critici”. ■ În mijlocul revistei, o poză cu Maitreye Davi la senectute și un citat amplu din romanul lui Mircea Eliade, *Maitreyi*. □ D. Mutașcu vorbește despre *Umorul involuntar al literaturii*, pornind de la Titu Maiorescu încoace. □ E. Manu se referă la volumul lui Aurel Martin, *Introducere în opera lui Nicolae Filimon*.

9 februarie

• [„**Munca**”, nr. 8156] În *Literatură - Critică - Artă*, cu subtitlul *Din activitatea cercurilor literar-artistice ale formațiilor cultural-sindicale*, apar o serie de poezii semnate, printre alții, de Ion Chiraș și George Bera Arădeanu.

• [„**România liberă**”, nr. 9111] Al. Dima pledează pentru *Militantismul literaturii naționale*: „Patriotismul nu ne mai apare astăzi numai ca o temă curentă a literaturii, ci ca o atmosferă generală care o învăluie în totalitatea ei, celebrând realist opera de edificare socialistă a momentului istoric pe care-l trăim”.

• [„**Flacăra**”, nr. 7] Adrian Păunescu publică poemul *Vorbind de sat, vorbim despre părinți*. □ Dinu Flămând publică reportajul *Acei frumoși învățători...* □ În *Capriciile gustului*, George Achiței publică *Arta la țară*. □ George Stanca publică un interviu cu Gheorghe Zamfir intitulat *Țăranul român e mai artist decât artistul*. ■ În *Fetișuri de azi*, Leonid Dimov scrie *Țăranul, un fetiș?*: „Eu cred, împreună cu Blaga, că veșnicia s-a născut la sat. Or, tocmai de virtuțile morale ale țăranului, materializate în datini și port, în cultul pentru hărnicie și cuviință, în respectul pentru bunul ca atare, deci în cinste, în iubirea pentru ceea ce se cheamă artă, în momentele sale de contemplație care dau vieții și un alt sens decât acela pur pragmatic are nevoie orașul. Dar nu o nevoie «turistică». Nu, nu e vorba de o necesitate genetică, urmând a fi transmisă prin cromozomii caracteristici lumii țărănești, nu luați de-a valma și depuși formal în vitrine, muzee sau cărți de artă. Datorită acestei disjunctii în procesul de transmutare genetică a virtuților rurale către oraș, poate fi observat, în mediile urbane mai statornicite, un cult al țăranului ideal, reprezentat cu mâinile pe coarnezle plugului și soarele proptit în spate, la mijloc de vechi calendar”. □ În *Cum a fost (XIX)*, Dorin Tudoran prezintă desfășurarea ședinței Cenaclului Flacăra, ținută la Teatrul Mic din București. Au participat, printre alții, Aurel Dragoș Munteanu, Maria Banuș, Marin Tatu și Dorin Sălăjan. □ În *Strada*, George Bălăiță publică reportajul *Un om*. ■ Cu titlul *Kalende*, revista publică fragmentul XLVIII din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Cronica pretențiilor*, Dorin Tudoran publică *Grafomanii. III. Mania per-*

secuției, despre un cititor ce a trimis pe adresa revistei o serie de poezii „conforme cu Constituția R.S.R.”.

● [„**Luceafărul**”, nr. 6] Florin Mihăilescu recenzează cartea lui Dumitru M. Ion: *Orgolii*: „Traversând o etapă decisivă a existențe sale creatoare, Dumitru M. Ion are mai mult decât oricând, astăzi, nevoie de existența criticii. Cât îi privește pe cititori, nu vedem de ce i-ar refuza-o”. ■ În textul *Confruntarea târzie*, Victor Felea se autoanalizează ca poet: „Ce s-a întâmplat însă cu volumele mele? Nefiind omogene ca structură, n-au stârnit niciodată un real interes: nu s-a văzut decât poate în treacăt, ceea ce treptat, se constituia înăuntrul lor, tot mai evident, ca un nucleu de poezie adevărată, cu niște trăsături aparte. Au fost recenzate mai mult sau mai puțin superficial și... s-a trecut mai departe. Viața nu aștepta după mine, după redresarea mea. Multe din poemele figu- rau, cu oarecare perseverență, la rubrica exemplelor negative: intimism, evazionism etc.”. ■ În cadrul rubricii *Jurnal de lector*, Mircea Iorgulescu prezintă două cărți. □ Mihail Crama: *Codice* (C.R., 1974): „Mihail Crama a evoluat astfel în sensul unei concizii meticuloase; concentrată, rezumativă, lustruită cu artă plină de abnegație a unui bijutier interesat de numai strălucitoarea perfecțiune a recilor pietre asupra cărora se apleacă, poezia sa din volumele ulterioare celui de debut nu mai păstrează din avânturile de altădată decât umbra unui fior elegiac, unduind îndepărtat și afund, abia perceptibil”. □ Ion Cocora: *Dezlegarea de chaos* (Dacia, 1973): „La Ion Cocora există o conștiință excesivă a «libertății» poetice; cunoscătorul de poezie îl conturează pe poet, împrumutându-i un criteriu al dezordinii voite, căutate și nu prin altceva se explică «tulburarea» unor șiruri imagistice altfel coerente”. ■ În cadrul rubricii *Orizont poetic* semnează texte: Nicolae Balotă, Victor Atanasiu, Emil Manu. □ Nicolae Balotă identifică în poezia lui Al. Philippide: *Forme perene ale realității trecătoare*: „Tot astfel, poezia atinge sensibilități care găsesc într-însa o înrudire. Căci nu numai prin creație și contemplație, ci prin însăși natura ei, poezia este subiectivă, evitând ideile generale, nu și universalul care este altceva. Numai adâncindu-se în sine, în subiectivitatea sa, – arată autorul *Monologului în Babilon* – poetul se poate apropia de acest universal”. □ În textul *Gravitația mărită*, Victor Atanasiu notează despre creația poetică a lui Grigore Hagiu: „Din păcate, elanurile de nepotolit se manifestă și prin imposibilitatea de frânare a imboldului de a scrie versuri de calitate mai coborâtă. Volumele poetului de indiscutabil talent conțin și poezii inital lungite, banalizate prin repetiții, cu versuri frumoase ascunse între altele fără vlagă”. □ Emil Manu analizează *Luciditatea aventurii lirice* în cazul lui Geo Dumitrescu: „Acuza de witz-uri livrești și de parodie inteligentă nu e deloc o exagerare, poetul fiind un «fabricant de iluzii» și un antiromantic. *Libertatea de a trage cu pușca* e o declarație antipatetică, adresată acestui veac «melancolic și cabotin»”. □ Georgeta Horodincă descoperă în volumul Ilenei Mălăncioiu, *Crini pentru domnișoara mireasă: Ale filei două fețe*: „Cu noul ei volum [...] Ileana

Mălăncioiu ne pune în fața unui complicat joc de oglinzi, devenirea arătând mereu în reflexul ei imaginar, «ale filei două fețe», cum spune Eminescu. [...] Viziunea poetică a Ilenei Mălăncioiu urmează până într-atât această mișcare profundă a imaginației încât orice motiv, odată intrat în spațiul ei, se dublează imediat, în sensul că își dezvăluie propriul lui revers, ca și cum ar fi reflectat de două oglinzi opuse”. ■ Ioan Șerb consemnează împlinirea a *100 de ani de la nașterea lui Ovid Densusianu*: „Personalitatea multilaterală a lui Ovid Densusianu, conturată deja în anii formării sale pe lângă maestrul său Gaston Paris, în care se îmbină armonios o energie și o voință fermă, cu o mare sensibilitate și care se subordonează unui nestăvilut elan de creație în știință și literatură, având ca vocație un nobil umanism și o viziune luminoasă asupra lumii și umanității, a lăsat o impresionantă moștenire spirituală și morală, precum și exemplul unei vieți vrednice de urmat, dar greu de atins”.

10 februarie

• [„Scânteia”, nr. 9777] În *Adnotări* Al. Andrițoiu semnează *Neștiute file biografice pionierești*, o prezentare a volumului *Din istoria organizației pionierilor* de Mircea Ștefan (Ed. Politică): „În acest an când vom sărbători un sfert de veac de la înființarea de către partid a Organizației Naționale a Pionierilor, cartea lui Mircea Ștefan ne aduce o sinteză utilă, bine scrisă și bogată în date inedite”.

11 februarie

• [„Munca”, nr. 8157] În *Cronica filmului*, Lucia Bogdan prezintă *Întoarcerea lui Magellan*, debutul Cristianeii Nicolae, scenariul fiind realizat după o idee de Radu Cosașu.

• [„Scânteia”, nr. 9778] În *Carnet cultural* apare nota nesemnăată „Zilele cărții pentru tineret”: „«Zilele cărții pentru tineret», acțiune organizată în București, între 11 și 16 februarie, de către Comitetul municipal București al Uniunii Tineretului Comunist și Centrul de librării București cu sprijinul editurilor Politică, Albatros, Eminescu și Militară, prilejuiește o suită de ample manifestări cultural-educative. Ele se vor desfășura în librării, întreprinderi, instituții, unități de învățământ și vor aduce în fața tineretului bucureștean cele mai reprezentative cărți din literatura social-politică, lucrări care evocă lupta și munca tineretului în opera de construcție a societății socialiste multilateral dezvoltate, literatură beletristică ilustrând aspecte din viața tinerei generații a țării noastre. Deschiderea festivă a ciclului de manifestări va avea loc astăzi, luni, 11 februarie, ora 13, în cadrul expoziției de carte pentru tineret ce se va deschide la librăria Mihail Sadoveanu. Tot la această librărie se vor organiza «Zile ale editurilor» Politică, Eminescu, Albatros, în cadrul cărora autorii diferitelor volume se vor întâlni cu cititorii”.

12 februarie

• [„**Munca**”, nr. 8158] Adriana Luscalov, în *Eveniment teatral*, scrie *Hamlet la „Nottara”*, un microinterviu cu regizorul Dinu Cernescu.

• [„**România liberă**”, nr. 9113] Tia Șerbănescu prezintă volumul lui Nichita Stănescu, *Clar de inimă*, în care „poemele de dragoste [...] refac à rebours istoria poeziei de la romanță la poem, de la poezia erotică la poezia eroică”.

• [„**Scânteia**”, nr. 9779] Nina Cassian semnează *Un dialog necesar*: „O simplă lectură, oricât de insistentă, nu poate rezolva anumite dificultăți în receptarea limbajului poeziei contemporane, dar explicarea prealabilă sau ulterioară a unei poezii poate alunga multe dintre ele, iar, personal, nu consider întru nimic degradant sau inutilă încercarea autorului însuși de a-și dezvălui, atât cât se poate, intențiile, de a-și defini, atât cât se poate, stilul. Pe de altă parte, comentariile unui public diferențiat (fenomenul poetic e și el diferențiat) sunt întotdeauna simptomatice, adeseori captivante și nu o dată pline de sugestii. Personal, consider contactul cu cititorii ca pe-o datorie și o necesitate a mea, profesională și obștească, și încerc, pe cât îmi stă în putință, ca, în aceste întâlniri, să largesc aria discuției până la teme de interes general (oare nu toate temele pot deveni teme literare?). De asemenea, refuz să consider contradicția dialectică scriitor-public, drept un raport de adversitate, întrucât am dovada că, de câte ori dialogul se poartă în spiritul unui ideal comun, al bunei-credințe și al respectului reciproc, ambele părți se simt reconfortate, solidare, cu un pas mai aproape de realitate și adevăr”.

13 februarie

• [„**Scânteia**”, nr. 9780] În *Agendă culturală* citim despre *Înțelegerea privind colaborarea între Uniunea Scriitorilor din România și Uniunea literaților polonezi*: „Marți a fost semnată la București înțelegerea de colaborare între Uniunea scriitorilor din Republica Socialistă România și Uniunea literaților polonezi pe anii 1974–1975. Documentul prevede vizite reciproce de scriitori, traducători și redactori ai unor publicații de specialitate, participarea la o serie de manifestări literare legate de aniversarea a 30 de ani de la evenimentul eliberării țării noastre și a trei decenii de la proclamarea R.P. Polone: seri de poezie, mese rotunde, dezbateri etc. Va fi asigurat totodată un bogat schimb de informații privitoare la noile apariții în domeniul literar, sprijinindu-se traducerea celor mai reprezentative dintre acestea”.

• [„**Viața studentească**”, nr. 7] O cronică literară de M. N. Rusu, laudativă, notează *Codicele* lui Mihail Crama – volumul de versuri apărut la Cartea Românească, 1974. □ O cronică dramatică, de această dată mai puțin critică, disecând controversata variantă din *O noapte furtunoasă* la Teatrul de Comedie, semnează Lia Tudor. □ Rubrica *Sintagme* semnalează noi apariții: Pompiliu Constantinescu, *Studii și cronici literare* (Albatros, colecția *Lyceum*); O

sută de ani de sonet românesc, antologie și prefață de Gh. Tomozei (Albatros, colecția *Cele mai frumoase poezii*); Maiakovski, *Poeme*, în traducerea lui Cicerone Theodorescu, antologie de Ion Vasile Șerban (Albatros); Duiliu Zamfirescu, *Viața la țară*, antologie de Mihai Gafița (Albatros, colecția *Texte comentate*). □ I. Cristoiu semnează eseu politico-filosofic *Omul nou – ideal și realitate în formarea tinerei generații*.

14 februarie

• [„**Munca**”, nr. 8160] În *Carnet Cultural - Carte*, Mihai Cernat prezintă volumul de eseuri *Termitele* de Molter Károly (Kriterion). □ În *Din patru puncte cardinale* apare o notă despre deschiderea, la Moscova, a unui muzeu Maiakovski.

• [„**Albina**”, nr. 7] Însoțind o fotografie din epocă, apare pe prima pagină tableta lui Ion Bănuță, intitulată *Grivița roșie*. □ Alături, o poezie de Gabriel Stănescu, închinată eroilor Griviței. □ Grupaj de versuri de Ion Frumosu, poet-țăran din comuna cărășeană Ciuchici, devenit ulterior colaborator permanent al revistei „Orizont” și al ziarului „Drapelul Roșu”. În nota de prezentare este menționat și un recent volum de povestiri și schițe inspirate din viața satului natal, intitulat *Oamenii dintre apele doinelor*. □ Pe aceeași pagină, Ion Cruceană îl prezintă pe rapsodul popular „Neica Gheorghe Bobei” din Vâlcea, dispărut la 8 decembrie 1973. I se publică poezia *Vioara*. □ Pagină de *Satiră și umor*.

• [„**Orizont**”, nr. 7] Poetul Ioan Alexandru și volumul său cel mai proaspăt *Imnele bucuriei* (C.R., 1973) constituie subiectul analizei din prima cronică literară, semnată de Lucian Alexiu: „Spirit metodic, asemeni tuturor scriitorilor de descendență transilvăneană, Ioan Alexandru a simțit nevoia de a edifica, paralel cu opera sa poetică, un eșafodaj teoretic care să o justifice. O carte care să-i definească poziția teoretică poetul încă nu a dat la iveală, dar crezul său artistic, afirmat în repetate profesii de credință, îl putem afla în articole și interviuri răspândite în mai toate revistele literare din ultimii ani. [...] Încadrându-se în contextul mai larg al poeziei contemporane *Imnele bucuriei* evidențiază o tentativă de revitalizare al lirismului printr-o întoarcere la una dintre primele forme ale poeziei și, în același timp, la sursa ei primară: mitosul.” ■ Un autor definit drept „romantic, adică unul care descrie eroi ce nu se află în viața reală” este Constantin Chiriță, surprins de cronica lui C. Ungureanu în ipostaza de romancier „post-Cișeșari” cu romanul *Pasiuni* (Minerva, 1973): „Cărți cu adresă directă, romanele lui Constantin Chiriță au un rol important în definirea complexității unei literaturi. În afara oricărei modernități, literatura lui Constantin Chiriță trădează un decalaj între vocație și aspirație. Distanța dintre vocația firească a scriitorului (care e legată în mod direct de literatura adolescenței) și aspirația domniei sale (care este și a literaturii de producție) se rezolvă în romane adresate publicului tânăr. Ca și Radu

Tudoran, (a cărui fascinantă carte *Toate pânzele sus* e, în genul ei, o capodoperă), Constantin Chiriță trece de multe ori prin cărți altfel bine întocmite într-o lume în care cuvintele fundamentale se cer spuse de alții. Dar toate aceste rezerve, care pot continua, implic deja alt cod al lecturii. Dacă vom rămâne partizanii ideii că adolescența are nevoie de o literatură a sa și că există remarcabili scriitori ai literaturii cu și pentru adolescenți, Constantin Chiriță poate și trebuie să fie așezat printre cei mai buni dintre ei”. ■ La „profiluri” este pus în efigie scriitorul Radu Theodoru de către cronicarul Eugen Dorcescu: „Caracteristica esențială a prozei lui Radu Theodoru (proză care trăiește prin evenimente) este ceea ce s-ar putea numi vitalitate faptică. Romanele (ne vom referi, de acum încolo, doar la *Brazdă și paloș* și *Muntele*) sunt, nimic de zis, ilustrarea unei idei printr-o experiență de viață (George Călinescu). Dar Radu Theodoru acordă experienței însăși o asemenea însemnătate, privește atât de atent faptul de viață, îi consemnează cu atâta scrupulozitate detaliile, încât relatarea capată o concretețe copleșitoare. Romanele sunt reconstituiri, eroii aparțin strict unui timp și unui loc, lumea cărții nu poate fi «transferată», cartea nu e un simbol ci o monografie. Se simte dorința de a convinge prin argumentul acumulării, nu prin scripșirea rezumativă a unei situații cheie”. (articolul *Proza lui Radu Theodoru*) ■ Stilistica și lingvistica sunt marea temă a următoarelor două rubrici, dedicate „orizontului critic” și „orizontului ideilor”. Astfel, Ștefan Munteanu scrie despre *Stilistica funcțională* dintr-o lucrare omonimă a lingvistului I. Coțeanu, iar Felicia Giurgiu discută despre funcțiile criticii din punct de vedere semiotic și stilistic (*Stilistica și critica literară*), din care spicuiam: „[...] creația artistică constituie obiectul de studiu atât al stilisticii cât și al criticii. Dar pe când criticii literari oferă publicului [...] rezultatele unei prime lecturi a operei, [...] stilisticienii se apropie numai de scriitorii de valoare, propunând o lectură analitică, în adâncime, a textului [...]”. ■ Tot despre aceleași relații între stilistică și lingvistică și conectându-se la cele mai recente studii din domeniu (G. Mounin, *Les problèmes théoriques de la traduction* și Jean Cohen, *Structure du langage poétique*), Ileana Oancea încearcă să circumscrie domeniul stilisticii despre care notează la un moment dat: „Problema nu este dacă stilistica literară este înăuntrul sau în afara lingvisticii, ci ea este o altă lingvistică ale cărei orizonturi se deschid în mod necesar unei perspective interdisciplinare”. ■ Și, în fine, trimițând la celebrul studiu al lui Roman Jakobson despre funcțiile limbii (emotivă, referențială, poetică, fatică, metalinguală și conativă), Doina Bogdan-Dascălu scrie despre *Funcțiile limbii și limbajul criticii literare*. În schimb, Vasile Țăra pledează analitic *Pentru o stilistică a limbajului artistic popular*, iar Mia Foartă, punând în exerga articolului ei un citat din F. de Saussure, lansează un eseu dubitativ și interogativ despre *Semiotică sau stilistică?* pe parcursul căruia sunt citate nume de rezonanță ale criticii semiotice și structuraliste, precum Roland Barthes, Julia Kristeva și Michel Riffaterre. ■ Publică proză Alexandru Deal, *Anotimpul întoarcerii*. ■ Poeții prezenți în

paginile revistei sunt Dim. Rachici, Horia Zilieru și Al. Jebeleanu. ■ Pe ultima pagină, Alexandru Martin se afla în dialog cu scriitorul suedez Per Olof Ekström.

● [„**România literară**”, nr. 7] Versuri semnează: Damian Ureche (*Vinul scurt; Între zbor și pământ*), Emil Brumaru (*Mierea lumii; Invitație (I); Invitație (II); Mic tratat; Cântec naiv*), Ileana Mălăncioiu (*Iau parte la jertfă; Rugă; Somn în pădure; De-am trece; Stare; Tu care ai fost; De spaima unei clipe; Luați asfodele*). □ Tatiana Nicolescu traduce „Siberia” de Gheorghe Markov. □ În pagina numită *Cenaclul umoriștilor găsim: Scurta istorie a medicinei de Gopo*, debutul Liliana Constantinescu cu *Tiraj*, Ion Băieșu publică *Hoțul*, iar *Afișul* aparține lui Vasile Băran. □ Sub titlul *Cenaclurile studențești* citim pe Marian Dopcea (*Despărțirea de plante*), Viorel Varga (*Cugetând în drum spre Adalin; Dacă*), Gabriel Stănescu (*Cartea a treia; O atât de clară seninătate*), Gheorghe Ene (*Să fii acolo; Noaptea se insinuează*), Cornelia Maria Savu (*Cum se poate povesti poezia*). □ Citim scurte reportaje: *Libia*, semnat M.I.; *Siria*, semnat O. B.; Dumitru Constantinescu trimite o *Scrisoare din Beirut* intitulată *Libanul și vocațiile sale*. ■ Redactorul-șef al revistei, George Ivașcu, semnează editorialul de pe prima pagină, *O nobilă misiune*: „Călătoria tovarășului Nicolae Ceaușescu în cele patru țări, Libia, Liban, Siria și Irak, înscrie un nou și important act de politică externă a României socialiste, într-un context internațional din cele mai semnificative. Popoare cu o tradiție istorică din cele mai bogate în dinamica afirmării lor în Orientul Apropiat și de-a lungul țărmului sudic al Mediteranei, până la Atlantic, pe continentul african, actualele state arabe reprezintă – fiecare în parte și cu atât mai mult în ansamblu – un factor dintre cei mai caracteristici în schimbarea raportului de forțe și în mutațiile social-politice pe arena mondială. [...] Factorul decisiv în proiectarea prestigiului românesc peste hotare îl constituie însuși conducătorul țării și al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu: prin puternica sa personalitate, prin exemplaritatea neobositei sale activități, prin dimensiunea experienței în complexitatea problemelor internaționale, prin capacitatea sa de inițiativă și tenacitatea în aplicarea fecundă a principiilor și metodelor unei politici constructive, de pace și propășire. Politică în realizarea căreia este însoțit cu toată lumina cugetului și vibrația inimii întregului nostru popor. Unanim”. ■ Pe prima pagină găsim și două citate din *Cuvântarea rostită cu prilejul Anului Nou 1974* de Nicolae Ceaușescu, citate referitoare la apărarea dreptului internațional și rolul Organizației Națiunilor Unite și a României, și despre situația din Orientul Mijlociu. ■ Ion Arieșanu scrie despre *Nostalgia purității*: „Poate că literatura noastră contemporană, presupun, ar putea impune, în contextul nostru social, eroul veritabil romantic, puritatea idealului său generos, așa cum iese el în evidență în câteva cărți de reală valoare, și prin eroii săi, ca Darie, Nicolae Moromete, Francisca, Dunca, și alții și din cărțile unor scriitori mai tineri. Se

pare că fondul primar al idealului unei purități e cerut din nou în contextul literaturii noastre. Putem înțelege limitările impuse de secolul nostru modern, de contextul social, de ritm, de civilizație, dar lipsa unui ideal romantic, de-o puritate extremă, poate să ducă la disperare. Sunt vinovați literații de această metamorfozare a însuși gustului purității? Ce se poate răspunde întrebării acelei tinere care cerea, pentru ea, și cei care gândesc ca ea, o doză mai amplă de afectivitate, de inocență? I-am putea eventual spune că, da, asemenea temperamentele, prin puritatea existenței lor, ar putea întări speranța în legile etice, călcate de un erou prea isteț, prea violent, prea indiferent, prea rapace? Sigur, i-am putea spune așa ceva, și că eroii aceștia, de o ținută romantică, pe care îi cere și timpul societății noastre, ar fi exemplu pentru conștiința publică, deținând secretul prieteniei, al iubirii, al devoțiunii pentru ideal. Avem nevoie de o mare literatură a purilor romantic, a visătorilor, cu neslăbită pasiune și încredere în perspectiva visului îndrăzneț”. ■ Sub titlul *Din cărțile anului '73* citim textul *Critica ideilor literare* de Marcel Duță, despre *Dicționarul de idei literare* de Adrian Marino: „Fiind, astfel, o operă de sinteză critică profund erudită și marcat personală, *Dicționarul de idei literare* al lui Adrian Marino este, în același timp, prin talentul literar și viziunea autorului, una din creațiile artistice constitutive ale literaturii noastre actuale”. ■ Corneliu Dima Drăgan scrie despre *Editarea documentelor Hurmuzaki. Contribuția adusă de Maiorescu, Slavici și Eminescu*. ■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar* cu textul *La editarea „Arhondologiei Moldovei”*, notând reapariția volumului *Arhondologia Moldovei. Amintiri și note contimporane. Boierii moldoveni*, text ales și stabilit, glosar și indice de Rodica Rotaru, prefață de Mircea Angheliescu, postfață, note și comentarii de Ștefan S. Govorei (Minerva, 1973). ■ Nicolae Manolescu semnează *Lecturi noi, autori vechi*, o cronică literară la *Descrierea Moldovei* de Dimitrie Cantemir, postfață de Magdalena Popescu; *Scene istorice* de Al. I. Odobescu, antologie și postfață de Mircea Tomuș; *Asupra critice* de C. Dobrogeanu-Gherea, antologie și postfață de Mircea Iorgulescu – seria „Arcade” (Minerva, 1973). ■ Citim recenzii: □ L. Raicu prezintă *Codice* de Mihail Crama (C.R., 1973): „Din ceea ce spune (totdeauna percutant cuvântul purtând parcă urma unei ruperi, a unei smulgeri, a unei dificultăți învinse) și din ceea ce nu spune (ori *suprimă* avar cu sine pe textul mereu suspectat de inutil și prea mult), din izbucniri și așteptări încordate, Mihail Crama articulează o poezie de extremă concentrare, a cărei aparentă sărăcie de mijloace și vocabular n-ar trebui, cred, să inducă în eroare, mai ales într-un context literar cam prea bogat în cuvinte, de o productivitate (în mai multe sensuri) excesivă”. □ În *Virtuțile genului scurt* Valeriu Cristea scrie despre volumul *Inginerul de gramofone* de Franz Storch (Kriterion, 1973): „Concentrate, precise, sobre, îndreptându-se sigur spre o semnificație ce nu pare premeditată, crescând din însăși materia narațiunii, și o dată cu ea, cu ceva «solid», coerent în structura lor, schițele lui Franz Storch se dezvoltă dintr-un

bogat simț al concretului. Le caracterizează înainte de toate atenția specială pentru detaliul de ordin fizic sau material, interesul neabătut față de stările sufletești «mici», greu de surprins în provizoratul lor adesea fulgurant”.

□ Ecaterina Țarălungă prezintă *Repere estetice în satul românesc* de Grigore Smeu (Albatros, 1973): „Cu observația că folosirea unor esteticieni din școli diferite pentru lămurirea unui nivel estetic unitar, cu relații bine determinate, ar putea, fără precizări explicite, să ducă la confuzii în modul de înțelegere, deci că această citare a lor ar cere mai întâi o unificare a limbajelor, încheiem această scurtă incursiune într-o carte altminteri bine echilibrată și serios scrisă”.

□ Mircea Iorgulescu semnează *Critica de școală nouă?*, o recenzie la *Cămașa lui Nessus* de Mihai Nadin (C.R., 1973), volumul în care găsim: „Truismele abundente, frazele găunoase, exprimările figurate îl atrag pe autor cu o forță de neînving”.

■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu textul *Fețele poetului*, notând apariția volumului *Testamentele înțeleptului* de George Țârnea (C.R.): „George Țârnea este un poet în care cred și al cărui debut de acum, prin cele două fețe ale sale, îmi face și mai activă dorința de a-l reciti în poeziile demne de talentul său”.

■ Al. Piru scrie despre *Virgil Gheorghiu*, ocupându-se de volumul *Trezirea faunului* apărut în 1973: „Preocupat să-și astâmpere foamea, îndeosebi senzuală, faunul e investit și cu virtuți exemplare, știind să închege laptele, să stăvilească apa pentru pescuit, să ridice boltă de viță, să are, să îngrijească ogoarele și turmele. Evident autorul evită poemul didactic, întocmind cu mijloace simple, pe alocuri complicat de termeni de mică circulație (*cotrog, orliște*), un poem de rafinamente picturale, agresate și silvestre”.

■ În *Viața literară* citim: □ Din *Șantier* aflăm proiectele literare la care lucrează Radu Boureanu, Geo Dumitrescu, M. Davidoglu, Horia Zilieru, Florica Mitroi, Petre Stoica, Leonida Secrețeanu, Ovidiu Zotta.

□ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Vineri 6 februarie a.c. președintele Uniunii Scriitorilor, acad. Zaharia Stancu, a primit la sediul Uniunii pe prof. dr. Constantin Drăgan, președintele Federației Europene Drăgan și pe soția sa, poeta Tereza Maria Moriglioni-Drăgan. Au fost discutate probleme privind relațiile de colaborare culturală dintre Uniunea Scriitorilor și Fundația Drăgan. La discuții au participat: Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte și Ion Hobana, secretar. * În cadrul Înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R.S. România și Uniunea Scriitorilor din R.D. Germană, au plecat la Berlin Valeria Sadoveanu și Gálfalvi Zsolt. * În cadrul Înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S., a sosit la București scriitorul Kiril Kovaldji. [...] Joi, 7 februarie 1974 a avut loc la Institutul de istorie și teorie literară «G. Călinescu» o întâlnire cu scriitorul și profesorul Robert Escarpit, în cadrul căreia au fost abordate diferite aspecte actuale ale sociologiei literare. Au luat parte membri ai institutului, cercetători, critici și istorici literari etc.”.

■ Revista comemorează *Centenar Jules Michelet* cu două texte: „*Istoria o numesc resurrecție*” de Nicolae Balotă

și *Marea lui Michelet* de Doina Ciurea. ■ Ion Topolog și Vasile Olteanu publică un amplu studiu intitulat *Titu Maiorescu și Brașovul*. ■ Mircea Martin semnează *Un critic întâmpină obiectele*, un *Eseu despre Jean Pierre Richard*. ■ În rubrica *Meridiane*, printre altele, aflăm de decesul lui L. Gáldi, necrologul fiind semnat F.I.D. ■ Din *Prezențe românești* aflăm: „La sfârșitul anului 1973, Editura Slovénky Spisovatel din Bratislava a tipărit, în condiții grafice deosebite, o culegere din poezia lui Virgil Teodorescu, intitulată: *Blany Oceánov (Blănurile oceanelor)*. Traducerea este semnată de Elena Zitna și tânărul poet Rudolf Čizmarik, ilustrată de Kamila Štanclova, grafician fiind Lubomir Krátky. Redactorul ediției este cunoscutul poet slovac de avangardă Vladimir Reisel. Volumul cuprinde o prezentare bio-bibliografică și un portret al autorului executat de Marcela Cordescu”. ■ Fănuș Neagu revine la rubrica *Sport* cu textul *Vine, vine primăvara?*, din care reținem următorul P.S.: „Nu știu cine e R.M. A făcut și el ce-a putut. A pus mâna pe-un creion, creionul pe hârtie și-ncepu cu drag a scrie. Pariez 10 contra 1 că o să mai auzim de el”.

● [„*Tribuna*”, nr. 7.] Prima pagină redă o poezie de Traian Ianu, intitulată *Veghe*. Secțiunea *Actualitatea literară* cuprinde un excurs în domeniul revistelor contemporane cu accentul pus pe revista timișoreană *Orizont*, discutată de către Radu Mareș ■ Mircea Popa recenzează ediția lui Dan Smântânescu care adună laolaltă poeziile lui Octavian Goga, sub un titlu ironic: „*Ineditele*” lui *Octavian Goga*, deoarece consideră că au fost comise unele erori în identificarea autenticității și valorii calitative a unor poeme. ■ *Actualitatea literară* cuprinde un articol cu titlul *Romanul evenimentului*, în care Constantin Hârlav discută despre trilogia lui Szász János, *Cei dintâi și cei din urmă* (Eminescu, 1973): „are un aspect de roman trăit, tehnicile literare diferite de la volum la volum, îndoielile prezente în text mărturisesc o anumită inconstanță a autorului”; de asemenea, subsecțiunea *Bivuac* a *Actualității literare* ilustrează un eseu asupra prozei lui Kós Károly, de Mircea Zaciú. ■ Rubrica *Cronica literară* cuprinde opiniile lui Ion Marcoș referitoare la *Proza lui Macedonski* – este remarcată idealitatea vizibilă în intențiile de formă și de conținut ale autorului Macedonski, afirmându-se că cele mai bune proze se realizează „în ironic, grotesc, caricatural”. ■ Secțiunea *Literatura* conține poeme de Constanța Buzea, o casetă în care Ioan Alexandru scrie despre *Poezie și muzică*; un articol despre Nagy István la 70 de ani: *Drumul lui Nagy István*, de Nicolae Balotă, despre scrierile acestui autor drept veritabile documente de epocă. Apoi, este redat un fragment intitulat *Memorii* din volumul I al romanului autobiografic *Grota citadelei* (în românește de Vasile Grunea). ■ Secțiunea *Istorie literară: Muntele vrăjit* – Zaharia Sângeorzan scrie despre opera *Baltagul* de Mihail Sadoveanu, fiind apreciată scena descoperirii vinovatului și pedepsirea acestuia. ■ *Interviu* – N. Prelipceanu în dialog cu Eugen Barbu, care spune: „Mă silesc să readuc în actualitate ceea ce au uitat alții pe drum”, vorbind despre scrierea *Istoriei literare*. □ Secțiunea *Meridian* cuprinde poeme de Evheni Evtușenko (în românește de Negoită Irimie).

15 februarie

• [„**Munca**”, nr. 8161] În rubrica *Punct*, cu titlul *Să facem simțită tensiunea declanșatoare de artă în spiritul vieții omului de azi*, revista publică un scurt interviu cu Radu Boureanu. Tot aici, cu titlul *Confesiune*, se anunță re-deschiderea cenaclului Uniunii Scriitorilor din București, sub conducerea lui Gheorghe Tomozei. □ Cu titlul *Editura „Dacia” în 1974*, Marin Oprea publică un microinterviu cu Constantin Cubleşan, redactor-șef al editurii. Sunt anunțate titlurile pregătite pentru tipar, planurile din domeniul beletristic și edițiile științifice, precum și programarea diferitelor evenimente viitoare pentru popularizarea activității editurii.

• [„**Contemporanul**”, nr. 8] Redacția revistei consemnează despre: *Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în Libia, Liban, Siria și Irak*: „Vizita oficială pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o face în patru țări din Orientul Mijlociu – Libia, Liban, Siria și Irak – la invitația conducătorilor acestor state, constituie un eveniment de importanță deosebită, un nou și semnificativ act al politicii externe a României, o reafirmare a preocupării permanente și inițiativelor întreprinse personal de șeful satului român pentru promovarea cursului spre des-tinderea internațională și pace, spre statornicirea unor raporturi noi de înțelegere și colaborare între popoare. Înalta considerație, interesul și căldura cu care este întâmpinat pretutindeni în cursul vizitei președintele Nicolae Ceaușescu demonstrează încă o dată prestigiul de care se bucură România, stima și prețuirea cu care este înconjurat conducătorul ei, strălucit mesager al păcii și colaborării internaționale”. ■ În cadrul rubricii *Cartea străină*, Alexandru Balaci se referă la apariția traducerii cărților lui Cesare Pavese: *Satele tale, Diavolul pe dealuri*: „Florin Chirițescu a mai tradus și în trecut din Pavese, cu toată atenția încordată la freământul secret al unei proze care se refuză grandilocvenței. Noua sa tălmăcire îl reafirmă în poziția sa filopaveseană, ca și subti-la prefață care întărește concluzia că Pavese rămâne în literatura italiană scriitorul care a făcut din sine însuși propriul erou al creației, poetul martor și participant al unei drame umane și sociale cu adânc ecou contemporan, zbate-rea pentru înfrângerea izolării într-o lume a înstrăinării oamenilor”. ■ Valeriu Râpeanu prezintă cartea lui Tiberiu Avramescu: *Constantin Mille – tinerețea unui socialist*: „Tiberiu Avramescu, deși nu realizează aici densitatea paginilor de început, deși nu stabilește aceleași conexiuni ca și înainte, reliefează însă un fapt esențial: consecvența idealurilor democrate și progresiste ale uneia din figurile cele mai luminoase ale presei românești (ar fi fost necesare câteva cuvinte și despre contribuția lui la modernizarea acestei presei), ale unui precursor. Cartea lui Tiberiu Avramescu, una din aparițiile cele mai prețioase ale istoriei noastre literare din ultima vreme, reprezintă în același timp o reeveluare în lumina adevărului științific a unei personalități proeminente a democrației românești”. ■ Este redat *Dialogul dintre Dumitru Popescu și Adrian Păunescu* despre: *A scrie – dar pentru ce?*: „–A.P.: De fapt, asta e întrebarea pe care

ne-am putea-o pune și noi acum, când începem convorbirea noastră. – D.P.: În general cred că e nevoie de reflecție și de dialog, în legătură cu ceea ce numim noi etapa nouă, istoria nouă, viața nouă a societății românești. S-au acumulat enorm de multe elemente noi în existența socială și spirituală, și se întrevăd o serie de procese noi, extrem de originale, care se cuvine să devină obiectul nu numai al observației individuale, ci al confruntărilor de opinii. Toate aceste schimbări și perspective se creează concomitent cu activitatea economico-socială atât de absorbantă, ce lasă foarte puțin răgaz și apetit pentru filosofie, pentru discuție sociologică”. – A.P.: *Care din aceste procese v-ar interesa cel mai mult?* – D.P. Se acumulează relații, atitudini, raporturi sociale și, fără să ne dăm seama, ele configurează, mai mult sau mai puțin vizibil, ceea ce am numi fizionomia socialismului – ca mod de existență nouă a oamenilor. Socialismul nu este doar o bază materială avansată, o civilizație materială superioară, ci și consecințele pe care această bază, această civilizație le determină în viața fiecărui individ ca și a masei... – A.P.: *Și schimbarea raporturilor dintre ei.* – D.P.: Socialismul este mai ales cristalizarea acelor relații umane ce trebuie să fie guvernate de egalitatea socială, de demnitatea umană, de democrație, de libertatea conștiinței și a acțiunii în slujba societății; el trebuie să fie un climat etic superior tuturor societăților precedente. În viziunea marxismului, existența socială determină superioritatea noastră – alături de abilitatea de a ne produce sursele de supraviețuire – este înțelegerea tot mai profundă a naturii umane înseși, și capacitatea de a o dirija. – A.P.: *Ce poate înțelege bietul cititor, citind în fiecare săptămână pagini binevoitoare despre pagini minore, elogii sforăitoare despre cărți bune, și foarte rar o încercare de a da scara de valori?* – D.P.: În schimb, cititorul poate remarca o suficiență livrescă emfatică a unor critici, care de multe ori consideră opera ce face obiectul exegezei drept un simplu pretext pentru a-și face remarcată prezența în incinta breslei, ca slujbașii ce semnează dimineața, cu aplomb, condica de serviciu. Sunt și critici eclesiastici; oficiază în odăjdii scumpe de arhieriei – haina citatelor și referințelor prețioase, de fapt haina de aur a minții altora – dar odată dezbrăcați se învederează a fi simpli preoți de țară ce nu știu decât să cânte de evanghelie. De multe ori autorul de literatură e pus în fața politicianului cor la unison al unor critici-interpreți care parcă ar citi o partitură scrisă de un compozitor de muzică ușoară, de cea mai îndoielnică speță... – A.P.: *Dar de ce scrisul?* – D.P.: După părerea mea, scrisul trebuie înțeles și exercitat, în principal, ca o formă a luptei pentru adevăr. Indiferent că se convertește în poezie sau în roman, în articol de gazetă, reportaj sau eseu, el trebuie să fie, cred, o chintesență a funcției procurorului care acționează dincolo de codul penal, a avocatului care apără la bara deschisă a agorei dreptatea, cinstea, omenia, atunci când ele sunt în cauză, și a judecătorului ce, în numele conștiinței proprii și a celei a semenilor, pronunță verdicte pline de solitudine și compasiune pentru ceea ce este recuperabil pe plan uman, dar și sfânta mânie și intoleranță, atunci când prici-

nile judecate o cer, pentru încălcarea legilor nescrise care guvernează viața intimă și viața publică a oamenilor. Desigur, adevărul e un bun al tuturor și fiecare poate revendica pentru el dreptul și datoria de a-l apăra. Cu deosebire în lumea noastră socialistă. În fapt, așa și trebuie: fiecare, cu mijloacele lui, să se constituie în luptător pentru adevăr, pentru adevărul comunismului ce se plămădește și se maturizează în bătaia conștiințelor”.

● [„Cronica”, nr. 7] Editorialul, semnat D. Ivănescu, este dedicat evenimentelor din ianuarie-februarie 1933, și poartă titlul *O victorie politică a clasei muncitoare*: „Eroicele lupte ale ceferiștilor și petroliștilor au avut un puternic răsunet peste granițele țării. Partidele comuniste și muncitorești, opinia publică progresistă și democratică, presa și radioul din numeroase țări ale lumii au condamnat într-un glas măsurile represive îndreptate împotriva celor care își cereau dreptul la viață. Luptele din ianuarie – februarie 1933 conduse de către Partidul Comunist Român au constituit o victorie politică a clasei muncitoare din România cu consecințe deosebite în dezvoltarea ulterioară a țării”. ■ Al. Andriescu scrie o cronică literară la *Versuri* de Ștefan Aug. Doinaș (Albatros, 1973), prefață de Virgil Nemoianu: „Evoluția poeziei sale trebuie căutată în esența lirismului, față arătată în afară părând mereu aceeași. N-a fost greu de observat că poezia lui Ștefan Aug. Doinaș crește pe un sol de largă cultură. Nefiind vorba de o copiere a surselor, ci de o situare în apropierea unor experiențe care puteau influența propria sa vocație, nu se poate vorbi de fenomene de mimetism poetic și, în consecință, de o falsă varietate, trădată de împrumutul neasimilat”. ■ Const. Ciopraga revine la *Fragmentarium* cu textul omagial *Linii pentru un profil: Eugen Barbu – 50*: „Fresca la care lucrează Eugen Barbu se materializează ritmic, adăugând operei existente valori noi. Cunoscându-i capacitatea de exprimare artistică și voința de perfecțiune, suntem îndreptățiți să așteptăm de la autorul *Princepelui*, în anii ce vin, întregirea prestigiosului edificiu, ridicarea acestuia la dimensiunile ideale”. ■ Despre *Intellectualii în viața spirituală a satului* scrie V. Filip, notând că Nicolae Ciocan, primarul comunei Belcești susține că „în comuna Belcești activează la ora actuală câteva sute de intelectuali”. ■ Magda Ursache prezintă *Saltul în gol* de Alexandra Indrieș: „Autoarea are un puternic sentiment al ridicolului pe care îl urmărește cu insistență în comportament și limbaj, dar și vocația surprinderii caricaturale, punând un precis diagnostic parvenitismului, lăcomiei de avere, grandomaniei, suficienței, cu o vizibilă repulsie”. ■ În *Sentimentul capodoperei* Zaharia Sângeorzan scrie despre *Vânătoarea regală* de Dumitru Radu Popescu, (Eminescu, 1973): „Viața din romanul lui Dumitru Radu Popescu este un coșmar, o infernală cursă spre descoperirea adevărului. Scriitorul introduce în această viață, prin frumusețea strict literară a miturilor, o iluminare. Eroii se reîntorc la fondul lor de inocență. Nicanor trăiește, «deasupra» lumii, mitul sincerității și nevinovăției absolute; celelalte personaje ale lui Dumitru Radu Popescu trăiesc din vinovăția lor și mai ales din diabolica vocație de a învino-

văți, de a tulbura conștiințele. Înainte de a deveni eroi, personajele lui Dumitru Radu Popescu se pândesc, se condamnă, cad victime ale unei teribile psihoze de a teroriza. Vânătoarea e simbolul pedepsei, dar nu și al izbăvirii. *Vânătoarea regală*, ca și *Cei doi din dreptul Tebei*, sunt creații epice care ne dau sentimentul capodoperei”. ■ Apare *O poezie inedită a lui N. Labiș*, intitulată *Balada celor doi frați*, introdusă prin nota *Poetul și istoria* de Ion Istrati: „Nu de mult, cel care cu atâta autentică forță lirică a scris *Moartea căprioarei* ar fi împlinit 38 de ani. La 22 decembrie sunt 17 ani de când l-a răpit «pasărea cu clonț de rubin». Nu mai știu cum anume a rămas uitată printre manuscrisele mele, această lucrare a lui Labiș încă nepublicată. Îmi aduc însă destul de bine aminte ca respectiva baladă i-a fost solicitată poetului de către redacția almanahului literar «Iașul nou» spre a fi publicată cu ocazia împlinirii a 20 de ani de la eroicele lupte ale ceferiștilor din februarie 1933. Poemul a fost așadar, scris la începutul lui 1953 și este semnat cu cunoscutul pseudonim al lui Labiș, N. Mălin, așa după cum o atestă copia dactilografiată a manuscrisului peste care am dat și pe care o încredințez azi tiparului. Almanahul ieșean de atunci nu avea o periodicitate fixă de apariție. Din acest motiv probabil, *Balada celor doi frați* a rămas inedită ca, de altfel atâtea alte versuri câte or mai fi, de asemenea rătăcite sau uitate – rămase de la acest fulger care a scăpărat din bătrânele pământuri românești spre a strălumina firmamentul literelor noastre”. ■ G. Istrate scrie despre cuvântul *Psar*: „Într-o notă publicată în revista «Limba română» XXII (1973), nr. 4, p. 328-330, Dan Horia Mazilu semnează prezența unui cuvânt necunoscut, după părerea sa, până acum în limba noastră. În volumul *Corn de vânătoare*, de Al. Ivasiuc, autorul pomenit a întâlnit, în două locuri, cuvântul *psar*, existent în toate limbile slave. După părerea sa, cuvântul a fost împrumutat din ucrainiană: [...] În concluzie, putem afirma că substantivul *psar*, împotriva aerului său vechi, este foarte recent în limba noastră și că originea lui trebuie căutată, în mod sigur, în limba rusă, în cazul lui Sadoveanu, și, poate, în ucrainiană, când e vorba de opera lui Al. Ivasiuc. În ultimul caz, însă, nu este exclusă nici probabilitatea unei etimologii multiple”. ■ Al. I. Fridus semnează *Publicul ca unitate în diversitate*: „Instabilitatea publicului, la care se referă Vianu, nu este decât unul din elementele necesarului raport dialectic dintre unitatea și diversitatea (mobilitatea) publicului, de unde și acea complicare a problemei la care se referea acesta. Iată de ce, numai considerând publicul ca unitate în diversitate poți elimina dificultățile unor aparente (uneori și reale) contradicții, păstrând astfel tot timpul în minte ansamblul tabloului înfățișat, cu dominantele și marea lui bogăție, de nuanțe. Or, practic, în multe dezbateri estetice, referirea la public se face dintr-un unghi insuficient de cuprinzător, absolutizându-se, în mod unilateral, când publicul purtător al înalțelor exigențe, când publicul care se situează sub steagul imperioasei nevoi de deconectare, într-un secol de tehnicizată și mult accelerată, ca ritm de viață, civilizație. [...] A constata că în asemenea posibile împrejurări, pasagere, fluc-

tuante, conjuncturale, răspunsurile publicului, în dinamica lor însumare, sunt și ele, la rândul lor, fie interpretabile, fie ameliorabile, înseamnă a deschide cu responsabilitate și angajare un important capitol al politicii noastre culturale. Capitol care nu poate fi abordat eficient decât printr-o prealabilă considerare și definire a termenului «public», abstras facilelor abstractizări, fetișizări sau și-canări și abordat, cum spune Vianu, în perspectiva unei duble funcții, estetice și sociale, a artei. Ceea ce nu se poate face decât infuzându-i noțiunii respective întreaga concretețe a fenomenului estetic și social în care este considerată. Un prim pas în această direcție îl constituie întâlnirile între creatorii de artă și diferite categorii ale publicului, întâlniri care depășesc tot mai mult aspectul convențional sau festiv al unor simple formalități, instituind premisele unui eficient, avizat, dialog. Bineînțeles, cu aceasta n-am epuizat nici pe departe posibilitățile de investigare a procesului complex de constituire, afirmare și influențare a publicului, descifrat ca fizionomie, statut estetic și disponibilități, din faptele vieții artistice și literare, în care este multilateral și definitoriu implicat. Aceasta, fie că ne gândim la publicul orientat ca preferință către rafturile cu cărți ale unor scriitori contemporani – de la Zaharia Stancu, Marin Preda sau Eugen Barbu la Petru Popescu sau Corneliu Ștefanache și Mircea Radu Iacoban – fie la publicul concertelor simfonice, la cel al concertelor de muzică ușoară, al spectacolelor eveniment sau al turneelor de divertisment etc.; nu o dată sferile acestor ipostazieri ale noțiunii de public suprapunându-se parțial, spre consternarea căutătorilor de «public în stare pură», cuminte aliniat la sensurile care ornează geometric una sau alta dintre sensurile unilaterale, absolutizate, ale termenului în discuție”. ■ George Bararu afirmă în *Inesteticul deghizat în estetic*: „Din numeroasele cercetări și studii de estetică apărute la noi, în ultimii ani, din nefericire preocuparea privind combaterea, cu mijloacele teoriei sistematice, a inesteticii este aproape inobservabilă. Numai denunțarea cazurilor flagrante de inestetic nu este suficientă, fiindcă inesteticii se infiltrează cu succes în expoziții, în librării, în sălile de concerte... și nu de puține ori obține chiar aprecierile esteticienilor. [...] Avem satisfacția să semnalăm totuși o încercare reușită de a pune la dispoziția publicului câteva puncte de referință de care să se poate servi în actul de apreciere estetică. Ne referim la cartea lui Ion Pascadi, intitulată *Gusturile între da și nu* (E.Tin., 1968). Dar că numai cu o singură carte de acest fel nu se poate face față cu succes asaltului permanent al inesteticii împotriva esteticului, atât de mult teoretizat dar atât de puțin apărât efectiv”. ■ Al. Dima publică textul *Cu privire la corectitudinea comunicării*: „Prezența incorectitudinilor a determinat, cum este firesc, reacțiunea cu scopul revenirii la «normal» adică la sistemul de norme tradițional. [...] Evident totuși că originalitatea poeziei nu e în funcție de schingiuirea limbii și stilului și că se pot impune «creații» și fără acte iconoclaste. Corectitudinea comunicării prin limbaj nu coboară deloc valoarea poeziei, ci – dimpotrivă – îi sprijină eficiența prin accentuarea accesibilității”.

■ Pe marginea volumului *The limits to Growth* de D. Meadows, J. Randers, W. Behrens, Univers Books, 1972, Petre Pânzaru publică *Simple note*: „Sorginta acestei lucrări în lumea capitalistă economiceste dezvoltată este cât se poate de semnificativă pentru stadiul de evoluție a acestei lumi – oglindind gradul de maturizare a contradicțiilor interne pe care le generează orânduirea burgheză și care sunt insolubile în cadrul sistemului ca atare, progresul social, dezvoltarea cerând în mod inexorabil – exact așa cum au prevăzut Marx și Engels încă în *Manifestul Partidului Comunist* – abolirea tipului capitalist de relații sociale de proprietate și de putere. Limitele creșterii sunt o oglindă, o mărturie simptomatică a limitelor funciare ale «învelișului» capitalist de raporturi economico-sociale devenite de mult incapabile să asigure o orientare rațional umanistă a evoluției unor uriașe forțe productive”. ■ N. Barbu semnează „*Colaborare*” și *probitate științifică*: „Nu de mult au apărut în revista «Cronica» (nr. 49/1973 și nr. 1/ 1974) două articole, semnate de I. Caproșu, cercetător în cadrul Institutului de Istorie și Arheologie «A. D. Xenopol» din Iași și intitulate: *Iași – istorie și urbanism*. Ambele mi s-au părut interesante prin modalitatea încadrării informației și a valorificării istorice în discuțiile referitoare la problemele de sistematizare urbană. [...] Am rămas însă surprins de la început, de când am luat cunoștință de textul primului articol al numitului cercetător, de absența totală a oricăror referiri la lucrarea originală a reputatului om de cultură Dan Bădărău, intitulată inițial *Istoria Iașilor de la începuturi până după 1800*, din care, pentru mine, era evident că autorul articolelor se inspirase, ba chiar – așa cum voi arăta – culesese documentația sa esențială, chiar și unele aprecieri, expresii și fraze”. ■ V. Adăscăliței scrie despre *Stereotipia basmului* de Nicolae Roșianu: „Cu toate cele notate până acum, studiul *Stereotipia basmului* dovedește o impresionantă cantitate de muncă, un țel bine slujit în cele mai multe situații, o pasiune care nu putea să nu dea și anumite roade. În orice caz. materialul a fost pregătit în mare măsură pentru concluziile pe care le poate da. Poate că la o nouă ediție autorul își va îmbunătăți cartea, de care era o reală nevoie”. ■ În *File de arhivă* Ion Munteanu scrie despre *1844: Iașii lui Alecsandri*, notând textul *Iașii în 1844*, scris de scriitor la cerea lui Mihail Kogălniceanu, și publicat în „Calendarul pentru poporul românesc” în 1845. ■ Din *Moment* reținem: □ *Invitația junimii*: „Alba casă din parcul amintirilor junimiste ne ademenește din nou, confirmând nădejdea lui Iacob Negruzzi: «credința mea este că Junimea va păstra o pagină în istoria literaturii române, căci prea am avut noi înșine plăcerea la lucrările noastre, pentru a nu fi adus mulțumire și folos publicului mare». De astă dată e vorba însă nu de evocarea Junimii de altădată, ci de preluarea acelor vestite «prelecțiuni» ce vor urma la fiecare două luni: în incinta Muzeului de literatură. Inaugurarea a fost făcută de acad. Cristofor Simionescu (*Oameni de știință ieșeni din a doua jumătate a secolului trecut*), prof. Const. Ciopraga (*Rolul climatului intelectual al Iașului în cultura românească*) și prof. Gh. Ivănescu

(*Preocupări filologice în epoca Junimii*) – trei strălucite prelecții ce prefațează fericit seria inaugurată în seara ultimei sâmbete. Un grup de actori ieșeni au citit apoi versuri din Eminescu, invocând prezența Luceafărului la ședința ce-și propunea a le continua pe cele de altădată, după care Ion Arhip a etalat, nu fără mândrie, ultimele valori muzeistice de istorie literară intrate în patrimoniul casei. [...] La invitația ei, făcută în numele unor Eminescu, Alecsandri, Creangă, Maiorescu, Caragiale, Slavici, Negruzzi, Gane, Pogor ... și sub titlul lansat acum mai bine de un veac, ieșenii au răspuns cu entuziasmul cel de altădată, amplificat la scara anului 1974. La rândul ei, Casa Pogor – respectiv Muzeul de literatură al Moldovei – mergând pe linia tradiției de aur, ține, să ne ofere satisfacții intelectuale și estetice cât mai depline”. □ *La izvoarele frumosului*: „După ce în decembrie trecut Radio Iași a organizat o emisiune-spectacol la Focșani, iar în ianuarie la Bacău, vineri 8 februarie «Jurnalul artelor» – acesta fiind titlul emisiunii care se difuzează în fiecare sâmbătă la ora 18,30 – s-a «editat» la Piatra Neamț, având o fructuoasă temă: *La izvoarele frumosului*. Un public deosebit de numeros (sala Teatrului tineretului era arhiplină) și receptiv a urmărit, timp de două ore, un dialog multiplu: mai întâi între arta populară și arta cultă, urmărindu-se interferențele dintre ele, zăcămintele pe care una le-a descoperit în cealaltă; s-au spus versuri, cu inefabile sonori folclorice, din Eminescu, Blaga, Arghezi, Pillat, Voiculescu, Labiș (au recitat actorii Nina Zăinescu, Ioana Pavelescu, Al. Lazăr, Gelu Nițu, Ion Muscă, Mircea Bibac); s-au cântat (de către menestrelul Tudor Gheorghe) balade de un cutremurător dramatism și de o aspră poezie; s-a ascultat atât de strania *Tragedie a regelui Otakar și a prințului Dalibor*, scrisă, jucată și înregistrată pe magnetofon de G. Călinescu (despre semnificația acestei piese pentru «păpuși» a vorbit Eduard Covali); și a mai existat un dialog – între poeți din Iași (Ana Mășlea, Horia Zilieru, Nicolae Turtureanu) și Piatra Neamț (Dorina Nicoară, Emil Nicolae, Cristian Livescu, Const. Gavrilu) care au recitat din stihurile lor cele mai inspirate”. □ *Alma Mater*: „Apărut în condiții grafice demne de apreciat, ultimul număr al revistei «Alma Mater» – organ al Consiliului U.A.S.C. din universitatea «Al. I. Cuza» Iași – cuprinde, ca, de obicei, un sumar bogat și variat, particularizat printr-o marcată elevație a gestului publicistic”. □ *S.O.S. Kitsch!*: „O pagină anti-kitsch, publicată de revista «Contemporanul», cu participarea unor personalități ale gândirii social-estetice românești, propune câteva linii teoretice directe ale luptei împotriva poluării estetice. Discuțiile purtate de V.E. Mașek cu I. Ianoși, C. Radu, G. Smeu încearcă un echilibru între teoretizarea fenomenului și simptomatologia lui, în condițiile societății noastre. [...] Colocviul «Contemporanului» pe această temă, cu un început teoretic foarte bun, se poate transforma într-o acțiune cu caracter practic, operativ. Pentru că, oricât am opera disocieri în cadrul fenomenului, atât timp cât organizații comerciale cu profil discutabil, cărora li s-ar putea restructura producția, nu sunt determinate să urmeze sugestiile publicațiilor noastre, poluarea va dăinui.

«Contemporanul», și nu numai această publicație, are posibilitatea să înceapă o campanie judicioasă de eradicare a acestui mediu educațional, acționând direct asupra factorilor răspunzători». □ *În discuție – poezia*: „Revista «Luceafărul» (9 februarie 1974) își consacră aproape în întregime paginile «orizontului poetic» actual. Sunt dezbătute problemele poeziei noastre contemporane, tendințele ei, noile forme de lirism. Așa cum se anunță într-un preambul, revista își va pune la dispoziție paginile criticilor care vor să discute în articole de sinteză, în profiluri, valorile poeziei românești de astăzi. Reținem câteva din articolele publicate: Victor Felea în *Confruntare târzie* își expune etapele creației, ne vorbește de evoluția poeziei noastre din ultimii treizeci de ani; Nicolae Balotă face o incursiune în poezia lui Al. Philippide; Emil Manu analizează pe larg lirica lui Geo Dumitrescu; Georgeta Horodincă comentează poezia Ilenei Mălăncioiu etc. Sunt toate premisele, pentru ca această, inițiativă să se transforme într-o cuprinzătoare privire asupra «orizontului poetic» contemporan». □ N. Irimescu, *Cronica faptului divers*: „În plin efort de afirmare a unui profil distinct în viața noastră artistică, Teatrul pentru copii și tineret din Iași continuă seria montărilor de originală modalitate scenică (*Patria, Hercule în căutarea merelor de aur, Bing-Bang* etc.) printr-o inedită *Cronică a faptului divers*, cu largă deschidere către imediata actualitate. Bazat pe un scenariu-colaj, de Natalia Dănăilă, alcătuit din poezie, schițe umoristice, momente satirice (autori: Aurel Baranga, Valentin Silvestru, Cezar Baltag, Val Gheorghiu, Aurel Storin, Traian Țanea, Ana Mășlea, Victor Leahu, Sanda Ghimpu, Eugen Frunză, Ion Țăranu, Marin Traian, Const. Popa) cu o scenografie (Lică Nicolae) în manieră de afiș agitatoric, spectacolul (regia Const. Brehnescu) este animat de compozițiile muzicale ale lui Sabin Pautza, interpretate de formația de muzică ușoară «Studioul T» a Conservatorului ieșean. Prima confruntare cu publicul a avut loc la Clubul artelor din cadrul Uzinei Mecanice «Nicolina»». ■ Paul B. Marian, „în exclusivitate pentru «Cronica»”, realizează un interviu cu Jose-Luis de Vilallonga, despre *Cafe-Society* din romanul său *Gold-Gotha*: „– *Cititorul nu reușește totuși prea bine să-și dea seama de sentimentul dv. personal față de mediul acestei «Cafe-Society» pe care îl descrieți în cartea dv.* – Vă voi răspunde că, din acest punct de vedere, împărtășesc părerea contesei de Noailles care, evocând numita societate, a avut acest cuvânt spiritual: «Nescafe-Society»... Aceste e un mediu putred, în care se duce o viață atât de artificială, de decadentă, «un club dubios unde primează banul, numele se inventă, femeile se cumpără, oamenii se vând, în ce mă privește, m-am hotărât să râd de ea, nu să mă îndignez»». ■ Versuri semnează: Vasile Mihăescu (*Imperiul libertății*), Corneliu Sturzu (*Criza de timp; Numele cu care te strigi; Spectacol de adio; Crochiu; Despre lună*), I. Constantinescu (*Chipuri de umbră*). □ Apare *Caietele Princepelui* de Eugen Barbu. □ Valeriu Vlad traduce din Ahmad Suleiman Al-Ahmad, din Republica Arabă Siria, sub titlul *Cântece estivale*. □ Radu Simionescu publică *Perla Orientului*, un reportaj despre Liban.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 167] *Săptămâna pe scurt: Vântul și ploaia*, romanul lui Zaharia Stancu, a apărut la Ed. Progres din Moscova. ■ Pe 18 februarie la librăria Mihail Sadoveanu din București va avea loc lansarea vol. 3 al *Caietelor Princepelui* și a ediției 6 din *Groapa*, ambele la Eminescu, în prezentarea directorului editurii, Valeriu Râpeanu și a autorului, Eugen Barbu. □ A. Baranga scrie despre *Jurnalul* lui Gala Galaction. □ I. Adam recenzează cartea lui Al. Dima, *Aspecte naționale ale curentelor literare internaționale*, (C.R.), în *A spune simplu lucruri complicate*. □ O paralelă Ion Barbu – Tudor Arghezi, în *caligrafia* lui I. Lotreanu, *Câte ceva despre stilizare*. □ Liviu Călin, *Fascinația dialogului epistolar* (dintre Gide și du Gard) și Romul Munteanu despre *Un vechi roman experimental, Petersburg* de Andrei Belii. □ Despre adaptarea lui Dinu Cernescu după Shakespeare, cu bune și rele, în *A fi sau a nu fi Hamlet!* de Dinu Săraru. ■ Semnificativ articolul *Piesele lui D. R. Popescu* de Stelian Vasilescu, din care aflăm că autorul avea până la acea dată scrise aprox. 25 de piese, 8 dintre ele apărând în volumul din 1970, *Acești îngeri triști*, 6 jucate în provincie, numai 2 în București, 2 la televiziune. Au fost premiate în anii '70 *Vara imposibilei iubiri*, *Acești îngeri triști* și *Pisica în noaptea Anului Nou*, iar 12 piese nu au fost încă jucate (dintre ele menționăm *Iepurii în biserică*, *Pădurea cu pupeze*, *Doi vulturi în paradis*, *Baladă pentru nouă cerbi*, *Hoții de vulturi*). „Îmi amintesc că în discuția purtată la Cluj dramaturgul D. R. Popescu (autor al unor bune piese de teatru, care fac dovada că scriitorul este o conștiință) spunea la un moment dat: «Știi cum visez eu teatrul? Un loc unde lumea să meargă ca la oracol, căutând și găsind acolo răspuns întrebărilor ei, mici și mari».”

• [„Tribuna României”, nr. 31] În *Hyperion* citim poezia *Brief* de Lucian Blaga, traducere în olandeză de Joan Pieters. ■ În *Răsfoind ziarele românești, străine* sunt semnalate textele din „România liberă”, „Scânteia”, „Gazele Gorgului” (Tg. Mureș), „Flacăra”, „Jeune Afriques” (Tunis), „The Times” (Anglia), „L’Unità” (Italia). ■ Din *București – Evenimentul zilei* reținem: □ *In memoriam: Eminescu*, semnată J.-P. Băleanu: „Ca în fiecare an, la 15 ianuarie – ziua nașterii lui Mihai Eminescu – bucureștenii s-au întâlnit la mormântul poetului din cimitirul Bellu și la monumentul din parcul Ateneului, aducându-i Luceafărului poeziei noastre omagiul mării lor iubiri. [...] O știre de ultimă oră ne anunță că, la Ipotești, au început ample lucrări de restaurare a Casei memoriale «Mihail Eminescu»”. □ *Iorga – premieră pe țară*, nesemnată: „Televiziunea bucureșteană a prezentat, recent, premiera pe țară a piesei *Constantin Brâncoveanu* de Nicolae Iorga. Adaptarea și regia: George Teodorescu”. ■ În secțiunea *Civilizație* citim a treia parte a textului *Cultura română – sinteză europeană* de Dan Zamfirescu. ■ Revista realizează un doar *Câți vorbitori în timp și în spațiu va fi avut limba noastră? Româna. Limba unui trecut ce se confundă cu istoria lumii, limba unui mare viitor internațional*: „La cererea cititorilor noștri răspândiți în 68 de țări, toți sau aproape toți vorbitorii de lim-

bă română, revista «Tribuna României» consacră un număr special, prezentul număr, problemelor limbii române de azi. Limba română e limba oficială a României, limba naturală a poporului român, care numără azi peste 20 de milioane, limba teritoriului de la Carpați și Dunăre, dar nu numai a acestui teritoriu, în familia vorbitorilor limbii române intrând toate grupurile de vorbitori din aproape și din departe, de lângă vatră până la vetrele răspândite în zonele extreme ale lumii, între cei doi poli, din Canada în Noua Zeelandă. Toate aceste vetre ascultă limba țării, urmărind cu emoție nașterea continuă a limbii noastre, care se naște și crește continuu aici, acasă, numai aici. Cum e limba română, aici, acasă, în anul 1974? Ce tezaur moștenim, ce făgăduințe de viitor păstrează limba noastră, ce avem a spune lumii în această limbă? La aceste întrebări și la altele, ivite ad-hoc, ne răspund: acad. Alexandru Rosetti, acad. Al. Graur, prof. Boris Cazacu, membru corespondent al Academiei, prof. D. Macrea, membru corespondent al Academiei, prof. G. Mihăilă, prof. Gh. Bulgăr, dr. Constant Maneca, conf. Theodor Hristea, prof. Pompiliu Mareea, scriitorul Eugen Barbu și filozoful Constantin Noica. Revista noastră rămâne permanent deschisă tuturor contribuțiilor, din țară și străinătate, consacrate limbii române ca limbă a viitorului ca mare limbă internațională. Nouă, tuturor ne revine sarcina «creșterii limbii românești și a patriei cinstire». În cadrul dosarului realizat de Paul Anghel citim: □ Constantin Noica, *Introducere la dor*: „Dar nu despre dor în el însuși va fi vorba, o clipă, ci despre formația și funcția lui. Oricât ai vrea să ocolești cuvântul nu știi bine cum se face că dai statornic peste el, sau peste lecția lui, în rătăcirile prin limba noastră. Ba lecția lui este de așa fel, încât te întrebi dacă orice adâncire în această limbă, spre a nu mai vorbi de orice rătăcire, nu reprezintă până la urmă o simplă «introducere la dor»”. □ Eugen Barbu, *Aventura limbii române*: „Aventura sau Romanul literaturii române, mi se pare că acesta ar fi titlul cel mai potrivit pentru o astfel de culegere de texte, al unei compilații vaste, sintetice, ce ar îngloba informații din toate unghiurile și ar naște harta mișcării spirituale a românilor, care au gândit totdeauna în limba lor și au fost siliți să-și îmbrace ideile în alfabet streine, uluitoare supraviețuire între tendințele colosale din jur, luptă de secole a unui spirit laic prin excelență, silit să evadeze din canoane religioase, încercând și reușind în cele din urmă să se emancipeze [...]”. □ Prof. univ. B. Cazacu, membru corespondent al Academiei R.S. România scrie despre *Trei texte din trei veacuri*, un eseu despre *Scrisoarea lui Neacșu din Câmpulung*, *Pravila lui Matei Basarab* și *Articolul-program* al „Daciei literare”. □ Apare un fragment din *Istoria limbii române, de la origini până în secolul al XVII-lea* de acad. Al. Rosetti, E.P.L., 1968. □ Apare „România – singurul loc unde se naște și crește continuu limba română”, un interviu despre *Limba vorbită* de conf. dr. Theodor Hristea. □ Despre *Limba presei* citim în interviul cu conf. dr. Pompiliu Marcea, „Limba română tinde să fie accesibilă universal”. □ Despre *Tendențe actuale ale limbii române* vorbește acad. prof. Al. Graur,

în interviul „*Prin modificările actuale, româna își întărește caracterul de limbă romanică*”. □ În interviul „*În veacul tehnicii, un instrument prompt și precis*”, dr. Constant Mancea răspunde la întrebările despre *Limba tehnicii și a științei*. □ Interviu cu prof. dr. Gh. Bulgăr, intitulat „*Se poate înțelege limba română azi, fără literatura de azi?*”, are ca temă *Limba literaturii*: „– *Ce caracterizează limba literaturii române de azi, ce aspecte ale ei sunt bătătoare la ochi pentru filolog, lingvist, cercetătorul stilurilor?* – Două însușiri fundamentale caracterizează limba scriitorilor, despre care Eminescu spunea că e «măsurariul civilizațiunii unui popor», de fapt, aparent antinomial care converg într-o sinteză expresivă originală: *conservarea și valorificarea fondului istoric al limbii* – deci a cuvintelor și construcțiilor arhaice, populare, regionale, familiare –, dar și *modernizarea vocabularului și a tiparelor stilistice*, cu asimilarea unor elemente necesare exprimării realităților progresului tot mai evoluat. Fără prezența literaturii autentice în câmpul limbii actuale, o bună parte a tezaurului expresiv vechi, popular, regional s-ar fi pierdut, căci presa, radioul, televiziunea, școala, știința cu toate domeniile ei sunt de partea neologismelor și a construcțiilor moderne, dar uniforme, lipsite de zborul imaginației și al asocierilor creatoare care topesc într-o unitate expresivă nouă, plastică, vechiul și noul, prin pana inspirată a scriitorului. În același timp, deschiderea spre elementele noi în lexic – dar și în flexiuni – operează fertil și în literatură. Acest fapt se vede, cel mai expresiv, în publicistica de calitate, domeniul cel mai dinamic al literaturii, care conciliază exigența informației și atitudinii la zi cu exigențele frumosului, dar se vede mai ales în proza și poezia acestei zile, care se află ancorată cu o aripă în trecut și cu cealaltă în viitor. Am poposit recent asupra unei cărți de rară valoare, *Imnele bucuriei*, de Ioan Alexandru, aliaj subtil de vechime și noutate, cu resurecția graiului lui Dosoftei, Heliade, Eminescu, Goga, Arghezi și Blaga. Am recitit, foarte recent, *Principele* [sic!] lui Eugen Barbu, o capodoperă a literaturii de azi. Aș vrea să subliniez tocmai această foarte întinsă și originală muncă de sinteză a limbajului nostru literar întreprinsă de Eugen Barbu, care, după *Principele* de acum doi ani, ne-a dat primele două volume din *Caietele Principelui*, cu un material cules din arhive, din scrieri vechi și noi, extrase antologice și comentarii degajate, libere în stil – când aforistic, când familiar, când popular –, asociind modulările graiului străvechi cu finețea stilistică a cărților de înțelepciune orientală, cuvintele uitate cu cele mai șocante neologisme, într-o simbioză gramaticală discontinuă sau încărcată de subordonări, totul depășind vechile limite ale experimentului literar, invitând pe confrați la acea muncă de atelier din care au răsărit odinioară nestematele variante eminesciene ale poemelor, pagini de mare antologie dormind uitate încă în caietele gândirii și imaginației scriitoricești. M-am oprit doar la două exemple, dar le-aș putea lesne multiplica, fie și numai pentru a incita curiozitatea cititorilor asupra fenomenului actual al literaturii române, o literatură care a înscris mari valori în această epocă, valori care fac și vor face glorie

limbii române”. ■ Apare eseuul „*Pădurea spânzuraților*” și arta lui Rebreanu semnat de Norman James Fry: „Fără îndoială, izvorul romanului *Pădurea spânzuraților* se află în realitate. Convergența acestui izvor cu universalitatea îi explică atracția. Numai un român ar fi putut să-l scrie și numai românii ar fi putut să-l trăiască. Însă, din microcosmosul romanesc, Rebreanu a creat un macro-cosmos omenesc: a transpus experiențele compatrioților săi într-un comentariu privind nedreptatea, într-o operă literară care poate fi înțeleasă de toți oamenii, din toată lumea”. ■ Și secțiunea *Cartea* este dedicată volumului *Studiul limbii române*, semnat de G. Mihăilă: „Bazat pe o îndelungată tradiție, ale cărei începuturi urcă în vremea cronicarilor, studiul limbii române a fost ridicat pe trepte superioare în secolul al XIX-lea și în prima jumătate a secolului nostru, grație activității neobosite a unor savanți ca B. P. Hasdeu, A. Cihac, Al. Philippide, O. Densusianu, S. Pușcariu, E. Petrovici, T. Vianu și alții, autori ai unor lucrări consacrate atât istoriei, cât și aspectului actual, atât foneticii și gramaticii, cât și vocabularului. [...] Pentru a veni în sprijinul celor care studiază limba română în afara granițelor țării noastre, fie compatrioți de-ai noștri, așezați pe alte meleaguri, fie oameni de știință și studenți străini – mulți grupați în jurul catedrelor și lectoratelor de limba română –, interesați în tot mai largă măsură de această limbă romanică suplă și bogată, ce devine pe zi ce trece o limbă internațională, publicăm mai jos o bibliografie selectivă, cuprinzând principalele lucrări apărute în ultimii 30 de ani (inclusiv câteva reeditări și unele cărți datorate unor savanți străini), consacrate istoriei ei și fazei actuale, tratate, monografii, gramatici, manuale, dicționare explicative, istorice și bilingve. Aproape toate aceste lucrări cuprind indicații bibliografice, mai ample sau mai succinte, astfel că de la fiecare cititorul poate merge mai departe în aprofundarea studiului limbii române sau al unui aspect particular al ei. În afară de acestea, indicăm la sfârșit câteva lucrări de istoria lingvisticii românești sau având caracter bibliografic, în care cititorul interesat poate găsi indicații detaliate privind rezultatele cercetărilor consacrate limbii române”. Urmează *Bibliografia* anunțată, împărțită în secțiuni: *I. Istoria limbii române; II. Limba română literară; III. Dicționare istorice și explicative; IV. Dicționare bilingve și poliglote; V. Istoria lingvisticii românești. Indicații bibliografice.*

16 februarie

• [„Scântea”, nr. 9783] În cadrul vizitelor în țările arabe, în acest număr citim despre vizita lui Nicolae Ceaușescu în Liban și întâlnirea sa cu Yasser Arafat. ■ Ion Bănuță semnează *Lângă cititor*: „Duminică, zi de odihnă. Scriitorii, actorii de renume de la teatrele bucureștene și prietenii noștri din Nuferiilor, de la radio, ne îndreptăm către Potlogi, o splendidă așezare țărănească din Câmpia Română, o comună din județul Dâmbovița, pentru o întâlnire cu oamenii locului. [...] Suntem în Anul XXX al eliberării patriei. Mă văd cu ai mei, cu cei din Potlogii Dâmboviței, din Siliștea Argeșului, cu cei din Bucu-

rești, din Maramureș și de pretutindeni și citesc în Cartea Anului 1974 încărcată de mari evenimente și de daruri. Și notez în fila cea mai de preț a sufletului meu. E bine. E foarte bine. Prin noi înșine va fi mai bine aici la Dunăre, în Carpați, în această inimă rotundă ca un măr, România”.

● **[„Flacăra”, nr. 8]** În *Viața cărților*, Aurel-Dragoș Munteanu scrie despre romanul lui Dumitru Popescu, *Ieșirea din labirint*, constatând că „există [...] o notă gravă, un acord prelung de violoncel, izvorât din poezia singurătății noastre cosmice și a marilor întrebări cu privire la finalitatea vieții. A-ți pune asemenea întrebări este o probă de curaj și de demnitate spirituală, de care nici mințile cele mai alese nu sunt de multe ori în stare, și ele presupun vocația adâncă a umanului”. ■ În *Sub semnul întrebării*, Adrian Păunescu publică, cu titlul *România mi se pare un teritoriu sacru, o patrie spirituală fără egal*, un amplu interviu cu Eugen Barbu. Acesta răspunde la întrebări privind aspecte legate de animozitățile dintre el și Marin Sorescu: „Nu sunt nici capricios și nici nu mi-am mâncat copiii, precum Cronos. Am ținut și la Ion Gheorghe, și la Ion Alexandru și la Marin Sorescu, așa cum am ținut și la dumneata, dar am fost un tată pretențios. Poetul român vrea să fie numai lăudat, dar poezia nu este un drept câștigat, ci un teritoriu pe care trebuie să îl cucerești, zi de zi. Îmi spui că sunt principalul adversar de astăzi al lui Marin Sorescu. Nu este adevărat! Ce am eu de împărțit cu Marin Sorescu?... Dar mie nu-mi place când succesul duce la prostituție. Pe Marin Sorescu îl omoară inteligența și aplauzele. El vrea să fie considerat tot timpul «deștept». Dar marii poeți nu sunt strălimpezi, nu vezi în ei ca într-o apă de izvor. Ei sunt mai butucănoși. [...] Marin Sorescu a devenit un rimator (dacă mai rimează), un fel de Cilibi Moise al secolului XX, dar poetul mare are mesaj. El e un cocon care sapă în galeriile de mătase ale gândirii, el luptă cu inerția, cu deja supusul, caută drumuri noi, nu joacă geamparale pe hârtie. Îl vezi dumneata pe Blaga sau pe Bacovia amuzându-se numai ca să distreze fetele de la Filologie?... În ce te privește am fost mai aspru cu dumneata pentru că erai și foarte tânăr, poate cel mai tânăr dintre cei citați și aveai și această insolență pe care ai păstrat-o, și care-ți stă bine, dar pe care eu voiam să ți-o temperez. Din fericire pentru dumneata și pentru mine, *Istoria unei secunde* te-a plasat dincolo de Marin Sorescu, în primul pluton al celor mai interesanți poeți din ziua de astăzi. Să sperăm, deși te știu ambițios, că n-ai să te culci pe acești lauri și că ai să continui cinstita întrecere cu Ion Gheorghe și cu Ion Alexandru. Ceea ce v-aș recomanda eu este să vă stimați ca poeți mai întâi, și dacă puteți să vă iubiți ca indivizi”. Adrian Păunescu încearcă, printre altele să deschidă o discuție despre Marin Preda, iar reacția lui Eugen Barbu este extrem de vehementă, pentru a trece mai apoi, brusc, la problemele cinematografiei: „Am făcut destui pași în direcția lui Marin Preda, el n-a făcut nici unul. Nu mai vreau să discut niciodată despre Marin Preda”. Restul interviului se învârte în jurul unor întrebări cu caracter biografic și personal. ■ Cu titlul *Un excepțional memorialist: Constantin Beldie*, revista pu-

blică fragmentul XLIX din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Cenaclul Flacăra*, cu titlul *Cum a fost (XX)*, Dorin Tudoran prezintă desfășurarea ședinței Cenaclului Flacăra ce a avut loc la Institutul de artă teatrală și cinematografică „I. L. Caragiale” din București. Au participat, printre alții, Eugenia Popovici și Ion Horea. □ În *Ce profețim, ce profesăm*, Nicolae Stoian scrie *Despre superioritatea eșecurilor* și aduce în discuție un articol semnat de C. Stănescu în nr. 7/1974 din „Scânteia tineretului” în care acesta afirma că „un «eșec» de azi este chiar mai bun decât un succes al aceleiași perioade”, comentând: „de ce oare simte neapărat nevoia criticul nostru să contrapună dacă nu tuturor, fie și numai unora dintre succesele perioadei de acum «zece și mai mulți ani», eșecurile de azi? Să fie atât de superioară operelor verificate în timp din acea perioadă o carte eșuată, cum s-a demonstrat de cei mai mulți comentatori, falsă de oriunde s-ar pleca, - de la obiect sau de la subiect - precum romanul «Sfârșitul bahic» al lui Petru Popescu? Pun aceste întrebări pentru că ne aflăm în plină perioadă de evaluare a producției literare din cele trei decenii de la Eliberare, când «primatul sintezelor», după cum afirma nu de mult unul dintre criticii noștri, va fi la ordinea zilei. Dacă într-un asemenea spirit și cu o asemenea probitate științifică și etică vor înțelege unii dintre criticii noștri să facă sintezele, lucrurile vor apărea evident curioase. Mai ales pentru cititorii tineri, cum sunt cei ai «Scânteii tineretului», care în urmă cu «zece și mai mulți ani» nici măcar nu învățaseră să citească”. ■ În *Cronica pretențiilor*, Dorin Tudoran publică *Box, folclor, poezie*. □ Coman Șova, în *Spectacole*, publică o cronică dramatică a piesei lui Paul Everac, *Viața e ca un vagon?*, pusă în scenă la Teatrul Mic. □ Ion Hobana, în *Universul*, scrie *Istoria (OZN) se repetă*.

● [„Luceafărul”, nr. 7] Redacția revistei sintetizează *Resursele epicului*: „În anul acesta care se deschide sub semnul unor evenimente politice de anvergură, ne propunem să intensificăm discuțiile despre proza contemporană (urmând în paralel programul enunțat în dezbaterile dedicate fenomenului poetic). Vor reformula jaloanele colaborării rodnice cu toate vârstele de scriitori și vom iniția noi forme de sprijinire a debutului veritabil în proză. În acest sens, numărul de față al «Luceafărului» apare ca un test edificator: - în pagina a 3-a discuția despre proză se axează pe câteva profiluri literare definite din unghiuri inedite (Zaharia Stancu, Marin Preda, Eugen Barbu, Fănuș Neagu) - în pagina a 7-a continuă trecerea în revistă a cărților semnificative ale anului 1973. După ce într-un număr anterior au fost publicate dense comentarii critice la: *Apa* de Al. Ivasiuc [...] acum ne-am oprit la alte volume [...]”. □ Nicolae Balotă situează cartea *Convorbiri cu Marin Preda* a lui Florin Mugur: *Între confesiune și creație*: „Dar ceea ce ne mișcă mai adânc în spectacolul acesta al confesiunilor la care luăm parte, sunt acele fraze ori pagini în care, mergând spre elucidarea unui nod lăuntric esențial, Marin Preda ne vorbește despre tatăl său, ca și despre raporturile sale cu fapta sa fictivă, cu Moromete. O pagină, îndeosebi în

care relatează cu sobrietate dar și cu reținută emoție ultima sa întâlnire cu bătrânul țaran din câmpia Dunării deține secretul artistic al unor pagini memorabile din *Moromeții*. Tatăl culcat pe patul agoniei ține în mână un pahar, plin pe sfert cu vin roș, în care e un bob de strugure. Și fiul-scriitor reflectează! [...] Toată cartea *Convorbirilor cu Marin Preda* iradiază cu intensitate o viață de om trăită în carne și spirit”. □ Tiberiu Mihail descrie *O pagină din Șatra*: „Romanul lui Zaharia Stancu răspunde, deci, – în chip artistic prin excelență, în stilul marilor meditații poematice înscrise într-o viguroasă narațiune – uneia dintre temele de seamă ale epocii. De acea, pagina la care mă refer poate fi citită – ca și toată cartea de altminteri – ca o parabolă”. □ Georgeta Horodincă descoperă *Unghiul revelator* în volumul *Înmormântarea pe teren accidentat*: „Teodor Mazilu știe să găsească unghiul revelator din care, privit, terenul falsei conștiințe ne apare ca o descoperire literară, adică restructurat astfel încât să-l «vedem», să-l putem, la nevoie, noi înșine repara sub aparența confuză a curgerii zilnice. [...] Volumul *Înmormântarea pe teren accidentat*, unul dintre cele mai interesante apărute în cursul anului trecut, are pentru evoluția scriitorului o importanță pe care, poate încă nu o putem privi în adevărata ei lumină”. □ Sorin Titel semnează textul *Trei prozatori în reviste*: „Gabriela Adameșteanu – care se bucură totuși de o mare atenție din partea revistelor, publicând în ultima vreme destul de mult - ni se pare de pildă a fi un astfel de scriitor care ne convinge printr-o maturitate artistică surprinzătoare. Proza – fragment de roman, probabil – publicată în «Lucașfărul» (29 dec. 1973) *O clipă durabilă fără sfârșit*, mai puțin tensionată decât lucrările publicate anterior în «România literară» sau tot în «Lucașfărul», ne introduce în același univers oarecum «intimist», legat de micile drame sentimentale ale tinerelor fete; subliniem încă o dată finețea analizei, precizia cu care autoarea știe să urmărească subtile mutații sufletești. I-aș sugera Gabrielei Adameșteanu doar ideea unei tentative de depășire a câmpului de investigație autobiografic, grație unei mai mari încrederi în imaginație. [...] Proza lui Eugen Uricaru intitulată *Neobișnuita înclinație a fluturilor pentru fericire* («Ateneu», nr. 12 nov.) reușește, în schimb, să ne impresioneze – mărturisim că ni se pare a fi una dintre cele mai dense proze citite de noi în reviste, în ultima vreme – printr-o mai mare putere de invenție, prin capacitatea de a crea o atmosferă halucinatorie, ușor fantastică, care se dezvoltă însă din (și în paralel) cu lumea reală, dar fără s-o contrazică pe aceasta, din contră potențând la maximum datele oferite de o realitate pe care eroul povestirii – tânăr profesor abia sosit într-un orașel oarecare – o descoperă nu fără o anumită anxietate... [...] O proză care ne-a reținut de asemenea atenția este cea semnată de Alexandru Hagi Duvan și publicată în ultimul număr al «României literare». E vorba, în proza aceasta, de zilele triste, cenușii, ale unui bătrân singuratic; întreaga povestire e învăluită într-un fel de compasiune tandră, dozată însă cu subtilitate, autorul refuzându-și sentimentul de duzină”. □ Mircea Iorgulescu asociază proza lui Nicolae Velea cu *Rafinement*

și naivitate: „Personajele din proza lui Nicolae Velea se recomandă prin modul în care știu să se exprime, punând numele înaintea celui care îl poartă [...] *Vorba-n colțuri și rotundă* este cea mai reprezentativă carte pentru originalitatea lui Nicolae Velea”. □ Același autor, ce semnează M. Iorg, prezintă și rubrica *Jurnal de lector* unde recenzează două romane. □ Oltea Alexandru: *Macii din preajma nopții* (Eminescu, 1973): „La fel ca în *Racul* (1970) și în *Veghea bătrânei doamne Gall* (1973), Oltea Alexandru face în acest al treilea roman al său discuția unei lumi închise, radiografia unui «grup» ai cărui componenți sunt prezentați într-o lumină crudă, fără menajamente, aproape cu în-crâncenare. Epica este, și aici, sumară”. □ Ion Grecea: *Fata morgana* (Militară, 1973): „Romanul lui Ion Grecea forțează prin subiect, prin atitudine, ca și prin atmosferă, apropierea de o mai veche carte a lui Petru Popescu, *Dulce ca mierea e glonțul patriei* (1971)”. ■ De volumele I și II din *Memorii* ale lui Demostene Botez se ocupă Paul Georgescu: „În orice caz, Demostene Botez ne-a lăsat mai mult decât o serie de portrete: el ne-a transmis atmosfera autentică a unei echipe de oameni ce au jucat, în viața noastră literară, – și nu numai literară – un rol eminent, ne-a transmis un mod de a fi și de a simți, de început de secol, pe care l-a cetluit și păstrat în sine, pentru a ni-l oferi intact. Aceasta face ca *Memoriile* lui Demostene Botez să constituie, în totalitatea lor, un document literar de o inestimabilă autenticitate”. ■ Adrian Marino semnează textul: *Un „topos” modern viitorul*: „Dacă teoria topologiei literare este pe deplin conturată, nu același lucru se poate spune despre topologia ideilor literare în curs de constituire. O nouă viziune «topologică» este în același timp posibilă și necesară, impusă de însăși structura-tip a oricărei idei literare, compusă dintr-un sistem de constate și recurențe, în cadrul unor interdependențe funcționale”. ■ Teodor Vârgolici notează despre *Perpessicius romancier*: „Astfel, în nota autobiografică pe care o întinde în volumul al doilea din *Antologia poezilor de azi*, apărut în 1928, menționează că are în manuscris două romane. *Fatma sau focul de paie* și *Amor academic*. Elaborarea acestor romane a rămas însă, până la sfârșitul vieții sale, o dorință neîmplinită”.

17 februarie

• [„Scânteia”, nr. 9784] În acest număr aflăm: *Manifestare de înalt omagiu și cinstire. Tovarășul Nicolae Ceaușescu – „Doctor Honoris Causa” al Universității din Beirut – moment solemn într-o atmosferă entuziastă*. Sunt publicate și cuvântările rectorului prof. dr. Edmond Naim și a tovarășului Nicolae Ceaușescu. ■ În *Adnotări* citim *Beția cuvintelor* de I. Moldoveanu, o notă despre cartea *A patra dimensiune* de Magda Ursache (Junimea): „Cartea Magdei Ursache este o ilustrare a ravagiilor beției de cuvinte. Dimensiunea care lipsește «demersului» său critic este aceea a ideilor personale. E regretabil că dintr-un atât de intens dialog interior, autoarea n-a descoperit că în absența ideilor, cuvintele nu fac (vorba sa) decât «simpla figurație»”.

19 februarie

• [„Scânteia”, nr. 9786] Aflăm de decesul lui *Cicerone Theodorescu*, ne-crologul e semnat de către Consiliul Culturii și Educației Socialiste și Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România: „În ziua de 18 februarie s-a stins din viață Cicerone Theodorescu, membru al Uniunii scriitorilor, personalitate marcantă a scrisului românesc, rapsod inspirat al elanului constructiv socialist, al iubirii de patrie. [...] Prin încetarea din viață a lui Cicerone Theodorescu, literatura noastră suferă o grea și dureroasă pierdere”.

20 februarie

• [„Scânteia”, nr. 9787] Nicolae Dragoș realizează un interviu cu Eugen Barbu, *Despre literatură și ziaristică*: „– *V-am solicita să ne vorbiți despre raporturile specifice ale omului de artă cu societatea sa, cu contemporanii săi.* – Raporturile scriitorilor cu societatea în care trăiesc, intervențiile lor în presă în anumite probleme majore fac parte dintr-o obligație profesională așa zice. Sigur că există și scriitori care se abstrag de la aceste intervenții, socotind că ziaristica este o ocupație mai puțin demnă de vocația lor. Cu siguranță că aceștia din urmă nu au niciun fel de dreptate, întrucât artistul, scriitorul este și el, în primul rând, un cetățean, implicat în treburile sociale. Cuvântul lui este mai greu și de aceea trebuie să fie mai responsabil. Scriu articole când mă nemulțumește câte ceva, scriu articole când îmi place un lucru foarte mult; nu o fac pe arbitru faptelor bune și al faptelor rele, dar vreau să ard cu fierul roșu acolo unde lenea, prostia, hoția, bunul plac își fac de cap, pentru ca onestitatea mea să nu fie jignită de unele fapte incalificabile. Din nefericire, și asta o spun în ziarul care este cel mai important cotidian românesc, unele din articolele scrise de mine și de alții nu au avut ecoul scontat și cei în culpă și-au văzut de treabă mai departe. Ar trebui reinstaurată urgent practica urmăririi la locul respectiv a efectelor criticii exercitate prin ziare. Se cocoloșesc uneori criticile, sunt instituții care se fac a nu fi auzit sesizările scrise și răufăcătorii își continuă nociva lor activitate. – *Ce loc acordați literaturii în viața unui popor? Ca activ comentator al creației naționale, v-am ruga să vă exprimați punctul de vedere asupra creației actuale, a izbânzilor și neîmplinirilor sale. În ce direcție credeți că se cer edificări de substanță?* – Literatura în viața unui popor, nu spun o noutate, are un rol esențial, ca toate artele, de altfel nu spun că noi nu avem o literatură bună, dar nici nu spun că n-ar fi putea fi și mai bună. Dacă ar fi să vorbim despre neîmplinirile literaturii noastre actuale, v-aș aminti larga arie a imitațiilor care a dus la un mimetism periculos. O spun cu durere, autorii nu se mai deosebesc între ei, apar familii întregi de imitatori ai lui Kafka ori chiar ai unor tineri autori contemporani. Imitația este bună și ea la vreme, toți am trecut pe-acolo, dar lipsa de dorință de a avea o identitate proprie mi se pare descurajantă. Pe urmă, dacă este vorba de roman, aici geografia în care o parte dintre noii prozatori se desfășoară este nu o dată abstractă, departe de

realitățile noastre, o geografie de import. Eroii nu aduc deloc cu cei pe care-l vedem în jurul nostru. Se caută psihologii inedite acolo unde există un individ sănătos sufletește și rezultatele sunt lamentabile. Se imită pe nerăsuflăte autori la modă: unii scriitori nu cunosc decât barurile și cafenelele, locuri unde se debitează anecdote și bârfe, adică ceva ce seamănă foarte puțin cu viața adevărată. Evident că sfaturile în materia asta sunt inutile și că fiecare pasăre pe limba ei piere. Vreau numai să reamintesc că marii scriitori de pretutindeni s-au ilustrat tocmai prin abordarea problemelor celor mai serioase ale veacului în care trăiau și prin personaje memorabile, promotori ai ideilor celor mai înaintate. Scriitorul zilelor noastre nu are de ales decât între ficțiunea palidă și realitatea viguroasă ce poate fi observată cu ușurință în jur. – [...] *Ce loc acordai reportajului, publicisticii în viața unui scriitor? Vă adresez această întrebare, pornind și de la faptul că ați condus cu anii în urmă revista «Lucașfăruș», că sunteți azi redactorul șef al «Săptămânii».* – Reportajul, publicistica pentru un scriitor este, în general, filmul amănunțit care hrănește, inspirația sintetică de mai târziu, care stă la baza romanelor despre actualitate. Aici există numai un singur risc: să pornești în documentare numai cu două feluri de ochelari: roz sau negri. Dar realitatea nu are o singură culoare, ea este foarte diversificată. Ca să înțelegi ce se petrece în jur este nevoie de inteligență și cultură, se cere talent literar, pentru că o fotografiere realist-crâncenă, nealimentată de inspirație și de discernământ duce la eșecuri regretabile. Delta, se spune, poate fi privită ca un peisaj extraordinar sau ca o uzină a naturii. Un atelier imens în care lucrează o mie de lucrători poate să pară unui mare artist o catedrală uranică sau numai un loc unde se creează produse finite. Trebuie să știi să vezi și una și alta. – *Ca artist al cuvântului sunteți, firește, călăuzit de câteva mari adevăruri, de mari principii care au darul de a aduna și a dimensiona specific opera. Care sunt, din această perspectivă, preocupările scriitoricești, așa cum s-au configurat din Groapa, Facerea lumii sau Princepele, din nuvelele sau teatrul dv.? Ce personaje ale cărților de până acum sunt cele mai apropiate?* – Cel mai adesea sunt acuzat de calofilia mea care deranjează pe scriitorul sărac în pungă, care face literatură cu mijloace epistolare. Dar un roman nu este o teză de bacalaureat și niciodată un proces verbal, cum au acreditat unii idea. Se încearcă cu disperare de către câte un pretins teoretician să opună scrisului frumos, ideile. Printr-un silogism rudimentar se stabilește că scrisul frumos duce automat la anularea ideii și că, dimpotrivă, acolo unde se scrie agramat, ideile colcăie ca lava în Vezuviu. Prin idei se înțelege ceea ce nu trece cel mai adesea prin cap nimănui, adică niște comportări arierate pe care le ridicăm la rang de virtute. Cred că omul este mai frumos decât Raskolnikov, devenit idolul multor generații, care vedeau în comportamentul imprezvizibil idealul și desăvârșirea. Este de neconceput ca într-o societate ca a noastră să poți construi cu niște înapoiți mintal, ajutați de câțiva epileptici născuți din părinți alcoolici. Avem și case de sănătate, trebuie să recunoaștem, dar tot ce vedem că a

fost ridicat în jur a fost construit de niște minți sănătoase, proaspete, de niște brațe vâjnoase, ale unor oameni care s-au sculat în fiecare zi dimineață fără să fie mâncați de gânduri negre. Merită și aceștia maximul nostru interes și comprehensiune. Sunt preocupat în scrisul meu deci în primul rând de oameni sănătoși, și asta pare foarte curios unor critici. Am poate ghinionul că mă bărbieresc în fiecare zi, îmi dau cu apă rece pe față dimineața și muncesc mai mult de 12 ore. În condițiile astea este imposibil să ai o psihologie abisală și devii, automat, un scriitor învechit, la care adolescenții din subsolurile unor reviste literare privesc căș. Așa ceva nu s-a mai pomenit în epoca pletelor, a hippies-ilor și a celor care cred că lumea a fost inventată abia în 1970. Cred că sunt legat de toate personajele cărților mele pentru că în toate mă recunosc. – *Ce loc acordați nivelului de cultură, lecturilor în destinul unui creator, cu deosebire tânăr?* – Din păcate, creatorul și scriitorul tânăr substituie din ce în ce mai mult lectura crâncenă și învățarea modelelor ilustre cu informația superficială, cu metoda urechistă. Nu se citesc romane, se citesc fragmente. Nu se citesc cărți, se citesc articole despre cărți. Nu e totuna! Sărim peste Balzac și ne prefacem că-l pricepem dintr-odată pe Joyce. Nu l-am citit pe Proust, dar scriem ca Faulkner. Strâmbăm din nas când auzim de Sadoveanu și ni se pare că un oarecare prozator al evenimentelor intime ne semnificative este un Shakespeare!... Să fim serioși! Pot să scrie criticii de casă cât vor vrea despre un autor mediocru, minor, care le e apropiat prin grade de rudenie, o *Creangă de aur* sau un *Baltag* vor fi cu greu egalate. Să ne punem pe lecturi, cât mai multe lecturi, și cât mai adânci, cât mai e vreme. E de citit pentru o viață! – *La vârsta deplinei maturități, cu satisfacția de a fi edificat o operă ce s-a impus conștiinței publice, cum v-ați aprecia opera realizată până în prezent? Cu ce proiecte și gânduri priviți viitorul dv. scriitoricesc?* – Nu știu dacă am o operă până acum; poate câteva cărți bune. Mă scrutez cu modestie și nu sunt deloc ipocrit, am învățat de foarte de vreme că scrisul nu este o plăcere, nici un mijloc de a te îmbogăți. Am publicat doar câteva romane, toate cu o problematică bine stabilită. Am vrut adică să pun ceva în dezbatere. Nu știu cât am reușit, dar lucrul m-a preocupat stăruitor. Nu suport romanele confecționate pe teme erotice, automobilistice etc. În viața noastră se petrec foarte multe lucruri; cele mai multe, neesențiale. Fotografierea tuturor actelor umane nu este neapărat epică. Cine nu știe asta produce maculatură. Proiecte pentru viitor am, ca fiecare, destule. Ele sunt ambițioase, mai trebuie și puțină sănătate și forță de muncă”.

• [„**Viața studentească**”, nr. 8] *Fenomenul Manuscriptum* se află din nou în prim-plan, cu un schimb de idei între reprezentanții revistei „Manuscriptum” și colectivul redacțional al revistei studentești „Echinox”. Discuția e consemnată de Ioan Buduca; participă Al. Oprea, Nicolae Florescu, din partea revistei „Manuscriptum”, Ion Marcoș, Vasile Sav, Mircea Constantin, Virgil Suci, Cornel Nistorescu, Eugen Uricaru din partea revistei „Echinox”. Din

dialogul inter-generații mai importante apar întrebarea lui Uricaru și răspunsul lui Oprea, ce poate fi privit și ca o concluzie a discuțiilor (în cadrul cărora s-au ascultat pe bandă de magnetofon vocile și declarațiile inedite ale unor Călinescu sau Arghezi): „– *Revista Manuscriptum*, pe lângă faptul că oferă surse bogate pentru viitoarele ediții critice și studii de critică, cum poate orienta cercetarea generală a istoriei literare pe o linie de maximă semnificativitate? – Indicând drumul științific, marxist al cercetării. Suntem încă într-o fază de cultură literară când orice document își are importanța lui. Problema dialogului *biografie-operă* impune încă o serie de explicații. Socio-psihologia actului de creație nu poate fi ocolită într-o literatură ca a noastră care – să nu uităm – nu se scrie la Paris. Trebuie creată o bază solidă de informații în jurul operei fără de care o cercetare poate fi modernă dar nu poate fi totalmente informată. Iar dezideratul informației bogate nu poate fi încă ocolit de critică literară oricâte ambiții metodologice ar întruni ea. Noi trebuie să publicăm documentele, criticii le vor soluționa critic conform unor criterii care sunt ale disciplinei lor. Aria comentariului de documente trebuie, e drept, lărgită. [...] Există o fascinație a arheologiei literare. Trebuie însă să ne întemeiem activitatea pe criteriile cele mai raționale. Noi dorim o cercetare de specialitate făcută de specialiști și un statut științific al acestei activități. De asemenea, am dori ca persoanele care dețin documente și cărți vechi să înțeleagă oportunitatea culturală a descoperirii și cunoașterii lor publice. [...] Ceea ce trebuie să realizăm noi nu este o campanie de colecționari, ci o muncă științifică, onestă și pasionată.” ■ *O personalitate complexă a literaturii noastre contemporane* este grupajul dedicat lui Eugen Barbu la 50 de ani, cu articole de M. N. Rusu -*Magistru al scrisului civic* („Conștiința de sine a literaturii și culturii unui popor nu se poate separa de noțiunile de specificitate și patriotism. [...] În planul etic ele funcționează unitar. Pentru critica literară, Barbu a reamintit în publicațiile pe care le-a condus, că actul literar și publicistic nu funcționează în sine, nici pentru dogme mărunte și nici fără o adresă precisă. Actul creator este parte dintr-un organism care se construiește pe sine și care se cheamă *spiritualitatea socialistă românească*. [...] Eugen Barbu întruchipează în acest fel dezideratul celei mai acute actualități, deoarece prin întreaga sa activitate publicistică și de scriitor el vizează principiile fundamentale ale epocii, printre care *patriotismul* este unul din elementele cele mai precise ale sincerității și finalităților unei conștiințe. La publicațiile lui Eugen Barbu s-a făcut, așadar, prin creația literară, *educație patriotică*.”) și Marian Popa – *Ireductibilul operei lui Eugen Barbu* („În văzul scriitorului autentic, spiritul de opoziție e și el o condiție pentru evidențierea celui constructiv. A construi în opoziție înseamnă a construi grandios, atât de grandios încât să fie nevoie de anulare, de demolare. *Aedificabo et destruo* e un motto pentru *Princepele*; el poate fi pentru întreaga operă. [...] Un criteriu de recunoaștere a construcției ireductibile este tocmai capacitatea ei de a reduce la ea însăși ceea ce există dinainte de ea, transformând totul în exemplificare.

Asemenea opere aștern uitarea peste ceea ce s-a făcut înainte și interzic o temă pentru secole, descalificând creațiile similare care doresc să fie altceva decât poncife. [...] Puțini autori la noi au căutat ireductibilul, și mai puțini l-au găsit: unul dintre acești puțini este Eugen Barbu. *Princepele și Groapa* se află în această situație, a temelor despre care nu se mai poate scrie...”).

21 februarie

• [„**Munca**”, nr. 8166] În *Carnet Cultural -Carte*, Mihai Cernat prezintă volumul lui Geo Bogza, *Tablou geografic*. □ În *Carnet Cultural - Teatru*, Lucia Bogdan publică o cronică dramatică a piesei lui H. G. Wells, *Omul invizibil* (Teatrul „Ion Creangă”, dramatizare realizată de Ion Hobana).

• [„**Scânteia**”, nr. 9788] Nicolae Dragoș semnează o cronică literară la *Triumful rațiunii* de Zaharia Stancu: „Într-un cuvânt, *Triumful rațiunii* este cartea unei credințe scriitoricești, racordate intim la tradiția noastră spirituală, consonând firesc cu însuși spiritul profund responsabil al epocii. Din acest punct de vedere și medalioanele dedicate lui Vasile Alecsandri, Mihail Sadoveanu, George Bacovia, Perpessicius ș.a. depășesc orizonturile unor simple evocări, autorul fiind, deopotrivă, preocupat atât de definirea expresivă a sensului adânc al operei celor comentați, cât și de mesajul uman pe care-l transmite generațiilor de azi și de mâine viața și activitatea lor civică”.

• [„**Albina**”, nr. 8] Pe prima pagină, citim o *Cantată de primăvară*, versuri de Al. Andrițoiu. □ Stelian Cârștean se ocupă de *Metamorfozele dorului* în poezia noastră populară, citând definițiile date termenului de L. Blaga sau Constantin Noica.

• [„**Cutezătorii**”, nr. 8] Conține programaticul *A fi revoluționar* de George Macovescu: „A fi revoluționar [...] înseamnă să iubești pământul pe care te-ai născut și să fii gata să-ți dai viața pentru apărarea patriei tale. [...] Înseamnă să recunoști clasa muncitoare și partidul ei drept forțele conducătoare ale societății în care trăiești. [...] Înseamnă să nu accepți nimic ca fiind dat o dată pentru totdeauna, având o atitudine critică față de ține, de fenomene, de mediul înconjurător. [...] Înseamnă lupta pentru dreptate, pentru bine, pentru adevăr, pentru frumos. Înseamnă... *Dar câte nu înseamnă?*” □ Seriale de benzi desenate pe scenarii istorice, semnate de Nicolae Țic (*Brigadier la 14 ani*) și Corneliu Leu (*Trei prinți de la Carpați*).

• [„**Orizont**”, nr. 8] Cronică lui Marcel Pop-Corniș aduce în prim-planul receptării critice ultima carte a lui D. R. Popescu, *Vânătoarea regală* (Eminescu, 1973), care cu tot aspectul de „intrigă polițistă” implică „un pasaj anevoios printr-un «lăbîrint» al cunoașterii” și considerată „cea mai bună de până acum”, fiind necesar să fie citită după *F* (E.Tin, 1969). ■ În spațiul rubricii „orizontul critic”, se remarcă recenzia lui Alexandru Ruja la volumul de poezii a lui Gheorghe Grigurcu, *Înflorirea lucrurilor* (Facla, 1973), despre poet comentându-se că „este unul dintre importanții poeți ai contextului liric actual”.

■ Un colț al paginii a treia este ocupată cu cenaclul Orizont, participanți, comentatori și producători de text. ■ Arhitectura unei opere, respectiv opera lui Eugen Barbu la vârstă aniversară (împlinirea a 50 de ani de viață), este subiectul cronicii lui C. Ungureanu, cu accent special pe romanul *Princepele*: „Poate că niciun alt scriitor de azi nu a vorbit atât de adânc ca Eugen Barbu de un anumit tip de dezrădăcinare. Și niciunul, atât de mult, poate despre întemeiere. Îl descoperim, surprinzător, pe Eugen Barbu adânc legat de teme și motive familiare altui mare prozator român de azi, Marin Preda [...]. Opera pare născută dintr-o involburare a cuvintelor, dintr-o declanșare a energiei cuvintului, dar nimic nu e mai ordonat, de pildă, decât *Princepele* sau *Groapa*. Cu fiecare roman (nuvele par a fi ele însele, capitole ale unor romane infinite) scriitorul încearcă să realizeze o imagine a facerii lumii, de la riturile fundamentale ale întemeierii ei până la descoperirea zonei crepusculare, de umbre, a finalului întemeietorilor”. ■ La rubrica *Orizontul ideilor*, ne întâmpină profilul literar al lui Radu Ciobanu, realizat de Ion Maxim într-un articol intitulat *Romanele lui Radu Ciobanu*, apreciat ca descendent al unei arte narative, românești, provenind din conceptul camilpetrescian „artă pentru adevăr”. ■ O rubrică nouă – *Mențiuni literare* – include cartea de critică a lui C. Regman, *Agârbiceanu și demonii* (Minerva, 1973) sub semnătura critică a lui Eugen Todoran. ■ Petre Stoica tâlmăcește din lirica lui Johannes Bobrowski, un poet și prozator german (din fosta R.F.G.).

● **[„România literară”, nr. 8]** Versuri semnează: Florica Mitroi (*Patria din vis; Spațiu*), Florența Albu (*Corcire; Aniversare; Epilog; Ritual; Gerunzii; Seră; Motiv cu licorn; Joc de noapte; Ritual*). □ Eugen Simion publică *Jurnal*. □ Aurel Covaci și Ion Covaci traduc poeziile lui Kiril Kovaldji (*; *Geografie; Muzeul figurilor de ceară; Când mă voi retrage-n neant*). □ Mihai Minculescu semnează traducerile poeziilor poetei irakiene Nazik al-Malaika (*Pe drum...; Bună seara, Tristețe; Un trandafir...; Un copil...; O, zeu*). □ Nina Cassian publică *A fost ziua mea*. ■ Editorialul *Itinerar rodnic* este semnat „România literară”: „Primit tot atât de cordial și în Irak, itinerarul tovarășului Nicolae Ceaușescu în cele patru țări arabe ia sfârșit cu rezultate multiple semnificative: de ordin politic, economic, cultural. [...] Semnificativ: în răspunsul său cu prilejul înmânării diplomei de doctor honoris causa al Universității libaneze, tovarășul Ceaușescu, mulțumind pentru decernarea înaltului titlu, a evocat odată mai mult necesitatea ca toate popoarele, indiferent de mărimea lor, să-și spună părerea și să participe la găsirea soluțiilor privind organizarea relațiilor internaționale, la soluționarea problemelor complicate, prin care să se asigure fiecărei națiuni posibilitatea de dezvoltare economico-socială independentă”. ■ Și *Cronicar* scrie despre *Vizitele tovarășului Nicolae Ceaușescu, un eveniment istoric de amploare*. ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu textul *Opera și esența umană*: „Toate societățile umane au înlesnit, uneori în forme indirecte, această transcendere de conținut și formă. Astfel

au putut fi păstrate marile opere străvechi, care ne interesează și acum, pentru că ele ne exprimă și pe noi, cei ce participăm la unul din momentele cruciale ale marșului omenirii spre eliberare. A refuza să credem într-o esență umană, nu în sensul a ceva dat, ci al unui ideal și al unei propensiuni, înseamnă să respingem însăși existența artei”. ■ Violeta Zamfirescu semnează *Poematica populară*: „Tăcere nu există între trecut, prezent și viitor, decât în punctele, clipă ale timpului, în care buclele sau romburile, sau cercurile se închid lăsând însă un fir de orizont deschis, nedovedit încă de simțuri prin care se redeschid reprezentările geometrice, suprapunându-se la infinit, cu zbateri contrarii petrecute în perimetrul lor și odihnitoare linii de armonie”. ■ Ov. Ghidirmic scrie *Între „polemică” și „pamflet”*, despre apariția volumului al douăzeci și treilea, *Semne cu creionul*, din ediția *Scrieri* a operei lui Tudor Arghezi (Minerva, 1973), ajungând la concluzia: „Din păcate, însă, în practica obișnuită curentă, a presei literare își fac loc, uneori, în special în cadrul notelor de subsol, nesemnate, al «anonimelor», și dispute de un nivel intelectual nu chiar ridicat, unele de joasă extracție, în care ranchiuna, reacția de resentiment, nu îmbracă haina unei expresii tocmai elevate. «Trivialitatea» discuției nu poate fi ocolită în aceste cazuri. Procedeele cele mai des întrebuințate în aceste cazuri sunt: «calamburul», «butada» ieftină, de cafea. E limpede că aceste procedee nu aparțin nici «polemicii», nici «pamfletului». Ele ies din sfera literaturii”. ■ Sub titlul *Eugen Barbu – 50* apar două texte omagiale: □ *Ipostaze ale puterii* de Dan Mutașcu: „Așadar, oricât de înzestrat stilistic ar fi Eugen Barbu, la el nu putem vorbi de ceea ce unii numesc un talent «amabil», ci de o mare forță a imaginii slujind trăiri și idei grave, așadar, dincolo de orice «disegno metaforico», literatura lui Eugen Barbu, acest autor saturnian și neconcesiv, este una de marcă și are ca personaj principal al celor mai rezistente pagini ale ei: puterea. Restul e o simplă chestiune de sintaxă a criticii”. □ *Forța verbului* de George Muntean: „La Barbu cuvintele au totdeauna ceva din frustețea vorbe și vorba o aptitudine de a deveni cuvânt, care șterg deosebiriile dintre scris și rostit, pe care le întvedem la alți scriitori. Ele vin mereu dinlăuntru, propulsate de o forță vitală într-atât canonizată, că pare liberă de orice reguli și «măiestrii». În acest înțeles, Eugen Barbu nu este un «artist», poate cu excepția versurilor, în care este deocamdată cel mai puțin semnificativ”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu semnează *Amintiri despre Tudor Arghezi*. ■ Aflăm de decesul lui Cicerone Theodorescu: „În ziua de 18 februarie s-a stins din viață Cicerone Theodorescu, personalitate de frunte a scrisului românesc, rapsod inspirat al clanului constructiv socialist, al dragostei de patrie. [...] La adunarea de doliu care a avut loc miercuri 20 februarie, la Casa scriitorilor, au luat cuvântul, evocând personalitatea lui Cicerone Theodorescu și elogiind opera lui literară, scriitorii Radu Boureanu, Mihai Gafița, Radu Popescu și Alexandru Balaci”. Necrologul *Lumina cuvântului* este semnat de Radu Boureanu. Citim și poeziile lui Cicerone Theodorescu: *Țărâna mai respiră; Mormântul*

lui Ovidiu și Petrecere. ■ Nicolae Manolescu semnează *Doi poeți*, o cronică literară la două volume: □ *Nuntă călătoare* de Nicolae Lupu (Eminescu, 1974): „Vocație plastică, densitate a materiilor lirice – scriam despre volumul de debut al lui Nicolae Lupu (*Dospirea ploii*, 1971). În al doilea, de curând apărut, se accentuează nota muzicală, fără să se piardă totuși concretețea imaginilor; însă poeziile au devenit un fel de «cântări» neîntrerupte, innuri adresate elementelor naturii, invocații sau rugăciuni, unica stare sufletească fiind aceea de beatitudine”. □ *Aerul de sub fluturi* de Ion Lotreanu (Eminescu, 1974): „Poemele lui Ion Lotreanu sunt ca un *puzzle* ce poate fi reconstituit mintal și din care nici o piesă nu lipsește, deși impresia imediată e de oarecare dezordine. Poetul compensează lipsa de fantezie prin ingeniozitate și cultură”.

■ Citim recenzii. □ Alexandra Roceric scrie despre volumul *Contribuții la istoria limbii române vechi* de Florica Dimitrescu (E.D.P., 1973): „Florica Dumitrescu arată explicit că limba literară modernă nu poate fi bine înțeleasă fără un studiu aprofundat al limbii vechi, temelia ei. Pentru a aduce lumină asupra trecutului limbii, autoarea dispune de aprofundate cunoștințe de specialitate și posedă o metodă de cercetare riguroasă, calități ce conferă volumului o valoare deosebită. Lucrarea de altfel dintre puținele scrise la noi în acest domeniu, mai trădează dragoste pentru limba română veche, căreia îi relevă nu numai interesul, dar și frumusețea”. □ Dana Dumitriu semnează *Peisaj marin*, o prezentare a volumului *Elementele* de Nicolae Motoc (Eminescu, 1974): „Logoreea umple spațiul tipografic, dar nu transcende imaginea. Discursivitatea de acest gen e mai păgubitoare, uneori, pentru poet, decât simpla versificație a unor teme date. Cu aceasta din urmă poți măcar ajunge la «meșteșug», cu prima niciunde”. □ Sorin Titel se ocupă de *Doi prozatori moldoveni*: □ *Mireasa vine cu seara* de Vasile Andru (Eminescu, 1973): „Cu toate că subiectul acestor scurte proze e destul de variat, impresia de monotonie, prin repetare, apare în timpul lecturii, prin repetarea nu a întâmplărilor, ci a mijloacelor, ceea ce nu e mai puțin obositor. Scrisul lui Vasile Andru denotă indiscutabil o anumită siguranță, încât nu putem să nu ne punem întrebarea ce-l determină să rămână sclav aceluiași «patent»”. □ *Focul rece* de Alexei Rudeanu (Eminescu, 1973): „Nimic fulminant, extraordinar, nu se întâmplă în romanul lui Alexei Rudeanu și totuși cartea se citește pe nerăsuflăte, adresându-se tot timpul cititorului [...], nu glăsuiește nici într-un caz în pustiu: cititorul îl ascultă, e alături de el și se lasă prins urmărind povestea asta simplă și emoționantă în care doi tineri se cunosc, stau în timp împreună, apoi se despart («Revenirea» din final ni se pare cam artificială, iar happy-end-ul lipit)”. □ Viola Vancea comentează *Semafor în timp* (Albatros, 1973), o antologie a textelor despre Grivița din 1933: „Sobre, lapidare, textele cuprinse în culegerea *Semafor în timp* comunică un adevăr uman și o experiență de un acut tragicism”. □ În *Ipostazele unui teoretician* G. Dimisianu recenzează volumul

Ipostaze și ipostaze de Savin Bratu (Minerva, 1973): „În genere, volumul acesta deconcentrează prin sinuozitate, prin lipsa unității de concepție cu toate făgăduielile programatice de la care pornește. Nu e mai puțin adevărat, totuși, că numeroase texte sunt de interes autentic, bogate în sugestii de interpretare și în nuanțate reflecții”. ■ Cu *Riscurile meseriei* Laurențiu Ulici revine la *Prima verba*, un text despre *Modalități lirice contemporane* de Petru Poantă (Dacia): „Lucrul cel mai trist este însă că tânărului critic pare să îi lipsească o scară justă a valorilor, aprecierile sale critice fiind prea adesea nedumeritoare. Cine ar vrea să afle din cartea lui Petru Poantă care sunt poeții reprezentativi ai acestui timp mă tem că n-ar afla nimic, ca să nu zic că ar afla niște «situări» de valoare cel puțin curioase”. ■ În *Fișe literare* Al. Piru scrie despre volumele: *Suprema undă* de Alexandru Vițianu (C.R., 1973), *Vibrații republicane* de Eugen Constant (C.R., 1973) și *Ecoul tăcerii* de Al. Popescu-Negură (Minerva, 1972). ■ În *Viața literară* citim: □ *Șantier* ne informează despre proiectele literare la care lucrează Ioan Alexandru, Al. Dima, Ion Petrache, Iv. Martinovici, Pericle Martinescu, Ion Crînguleanu, Aureliu Goci. □ Apare o telegramă adresată președintelui Uniunii Literaților Polonezi, Jarosław Iwaszkiewicz, semnată de acad. Zaharia Stancu, felicitându-l pentru împlinirea a 80 de ani. □ Aflăm despre mai multe manifestări pe care le-a organizat Editura Eminescu. □ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Marți, 19 februarie 1974, la sediul Uniunii Scriitorilor a avut loc semnarea Înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R.S. România și Uniunea Scriitorilor Sovietici, pe anii 1974–1975. Înțelegerea a fost semnată de acad. Zaharia Stancu, președintele Uniunii Scriitorilor din R.S. România și Gheorghii Markov, prim secretar al Uniunii Scriitorilor Sovietici. Au fost prezenți: N. A. Netiosov, consilier al ambasadei sovietice la București, Vaile Ileaș și Vasile Nicolescu, directori în C.C.E.S., Laurențiu Fulga și Virgil Teodorescu, secretar general, Ion Hobana și Szász János, secretari, Fănuș Neagu și Domokos Géza, secretari adjuncți ai Asociației Scriitorilor din București, D. R. Popescu, secretar al Asociației Scriitorilor din Cluj. Au participat, de asemenea, membri ai Consiliului și Biroul Uniunii, traducători și alți scriitori, ziariști, oameni de cultură. [...] * Marți 19 februarie 1974, Uniunea Scriitorilor, în colaborare cu Universitatea Populară București și Muzeul de Istorie a R.S. România, a organizat o manifestare consacrată aniversării a 350 de ani de la nașterea eruditului cărturar și umanist român Dosoftei, personalitate a culturii românești înscrisă în calendarul marilor aniversări culturale UNESCO pe anul 1974. La festivitatea ce s-a desfășurat la Muzeul de Istorie a R.S.R., după cuvântul introductiv al lui Florin Georgescu, directorul acestei instituții, au luat cuvântul Ion Chițimia și Dan Simonescu, care au prezentat viața și opera lui Dosoftei”. ■ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă semnează *Thomas Hardy și lumea dezlănțuită*, o prezentare a volumului *De parte de lumea dez-*

lăntuită de Thomas Hardy (Eminescu). □ Cristian Unteanu notează apariția volumului *Mère Angoisse* de Jean-Marie Paupert, Éd. Grasset, 1973. ■ Paul Tutungiu publică studiul *O viziune asupra „Mioriței”*. ■ Darie Novăceanu semnează eseu *Gabriel García Márquez sau estetica înțelepciunii populare*, iar Vladimir Simon scrie despre *Temeiuri pentru o critică literară: Antonio Gramsci*. ■ Din *Prezențe românești* reținem: „Romul Munteanu publică în ultimul număr al revistei italiene «Silarus» (director: Italo Rocco) «rassegna bimestriale di cultura», un studiu despre *La civiltà del libro e la civiltà dell'immagine*. [...] * În numărul pe luna ianuarie a revistei «Sinn und Form» editată de Academia de arte a Republicii Democratice Germane, a apărut o reprezentativă selecție din literatura română contemporană. Selecția este precedată de un cuvânt introductiv semnat de Alexandru Philippide. [...] * Lucrarea intitulată *Despre expresionism ca fenomen literar mondial*, apărută la Paris și Budapesta, prin grija Asociației Internaționale de literatură comparată, cuprinde și un amplu capitol despre *Expresionismul românesc*, scris de Al. Dima și Dan Grigorescu”.

● [„Tribuna”, nr. 8.] Mircea Vaida scrie despre *Două cărți despre Eminescu: Viața lui Eminescu* de George Munteanu (este apreciată meticulozitatea în abordarea biografiei eminesciene) și *Eminescu* de Eugen Tudoran („remarcabil prin claritatea analizei și acuratețea organizării ideilor”, studiul este unul al structurilor intrinseci ale operei eminesciene). ■ Secțiunea *Actualitatea literară* cuprinde *O bibliografie Ioan Slavici* discutată de Mircea Popa. ■ *Cronica literară* conține *Aurori de science fiction*, unde Ion Marcoș scrie despre Mircea Opriță (cu volumul *Noaptele memoriei*, Albatros, 1973): „o fantezie debordantă animă descrierile de târâmurii imaginare, de obiecte necunoscute, ființe închipuite” și despre Voicu Bugariu (cu volumul *Sfera*, Albatros, 1973): „Sfera lui Voicu Bugariu este o metaforă ingenioasă a necunoscutului”. ■ *Actualitatea literară* – subsecțiunea *Geometrii imaginare* cuprinde un articol de Liviu Petrescu, intitulat *Marcel Proust și „dorița triumfiulară”*, în care se discută validitatea explicației pe care René Girard o conferă erosului proustian, în *Minciună romantică și adevăr românesc* – subsecțiunea *Bivnac*, Mircea Zăciu scrie un articol intitulat *Densușienii*. ■ „Caietele” scriitorului – Ion Vlad scrie despre fragmentele de jurnal ale lui Eugen Barbu: „Caietele Principelui sunt o carte a izvoarelor literare explicate, alcătuită din acele înfățișări ascunsă a creației, despre care vorbea autorul lor”. □ *Literatura: fragment din Clodi Primus*, de Constantin Zărnescu și informații despre Festivalurile de poezie de la Cluj, unde au fost invitați Eugen Jebeleanu, Vlaicu Bârna, Radu Cârneli, Dinu Flămând. ■ Secțiunea *Istorie literară: Simon André Tissot și Samuil Vulcan* – este menționat *Fragmentarium iluminist* (Dumitru Ghișe, Pompiliu Teodor, Cluj, Dacia, 1972). □ *Meridian – Din lirica arabă modernă*: Ahmad Suleiman AL-Ahmad (Siria).

22 februarie

• [„**Scânteia**”, nr. 9789] Tudor Olaru scrie despre antologia *Texte alese* de dr. Petru Groza: „Paginile antologiei luminează contururile strălucitei personalității politice care, de-a lungul multor decenii, a jucat un rol de deosebită importanță în viața socială a României și, apropiindu-se de Partidul Comunist Român până la asimilarea organică a orientării și politicii acestuia, a adus o contribuție de prim ordin la transformările revoluționare ce aveau să ducă la împlinire aspirațiile a nenumărate generații de militanți patrioți”.

• [„**Contemporanul**”, nr. 9] Redacția revistei continuă relatarea evenimentului despre *Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în Liban, Siria și Irak*: „Fiecare pas, fiecare convorbire, fie cu omologii prezidențiabili, fie cu șefii unor partide și organizații politice din țările respective, cu conducători de mari întreprinderi economice sau de faimoase instituții de cultură perpetuând străvechi tradiții în era noastră de expansiune, [...] fiecare document semnat pentru pecetluirea hotărârilor comune bilaterale de promovare, de consolidare și dezvoltare a cooperării în diverse domenii, de la economie și până la cultură și educație, au făcut în Libia, Liban, Siria și Irak tot atâtea momente de afirmare și confirmare a faptului că, întotdeauna, colaborarea bilaterală, de natură să servească interesele țării respective, poate și trebuie să fie și o contribuție la cauza prieteniei și păcii în lume”. ■ Alexandru Balaci semnaleză apariția traducerii cărții lui Blaise Pascal, *Scrisori provinciale*: „Traducătorul, profesorul George Iancu Ghidu, consacrat de o viață cultului pascalian, a izbutit să transmită cititorului român în toate aceste caracteristici ale operei un magnific spirit, al unui excepțional dialectician, care a cunoscut profund uman, oscilările între zonele de umbre și lumini ale îndoielii și încrederii, generate de înclinarea alternativă către materie și spirit, către rațiune și contemplație. Dar totdeauna acul busolei s-a orientat ferm spre polul umanismului”. ■ De *Proza lui Eugen Barbu* se ocupă Laurențiu Ulici: „Nu numai existența determină conștiința, dar și modul de a judeca existența vie determină modul de a judeca produsele conștiinței – iată formula care descrie exact situația receptării critice a operei lui Eugen Barbu. Și de la care se revendică atât receptarea infinită, [...] cât și receptarea înfinitesimală [...] Iar noi, care nu suntem nici una, nici alta, spunem că Eugen Barbu este un scriitor serios, polivalent exprimat, și, înainte de toate, un prozator important al literaturii românești contemporane”. ■ Referindu-se la studiul lui Paul Georgescu, *Printre cărți*, Dumitru Micu conchide: „Am încercuit câteva din ideile cărții lui Paul Georgescu, cu dezavantajul de-a nu putea, în consecință, stăruii asupra măcar a unora dintre notele distinctive de ordin literar ale aceleiași cărți [...]. Paul Georgescu posedă, ca puțini alții, darul fomulărilor memorabile, aforistice, servite și de o vervă polemică extraordinară, voltairiană, educată la școala lui Arghezi, a lui Camil Petrescu, Zaharia Stancu, Geo Bogza. Aceasta mai ales: volubilitatea polemică dă culegerii *Printre cărți* o amprentă specifică, de natură a o diferenția de celelalte volume ale

autorului [...]”. ■ Este continuat *Dialogul dintre Dumitru Popescu și Adrian Păunescu despre Libertatea artistului*: „– A.P.: Vorbeam data trecută despre necesitatea existentă la capătul oricărei opere de artă. Acela era un aspect al problemei. Celălalt aspect e, cred, libertatea artistului, condiție (fără de care nu se poate) a operei sale. Ați fi de acord să vorbim despre această libertate? Cât este ea? Cum se câștigă ea și cum se păstrează ea? Cum poate deveni ea o marotă a comodității de gândire? Cum se transformă libertatea unuia în evaziune din domeniul obligațiilor față de ceilalți? Care e raportul dintre libertatea creatorului și valoarea operei sale? – D.P: Sunt întrebări ascuțite pe care, de altfel, și le pune arta de la începuturile ei. Firesc ar fi ca răspunsurile să fie și mai ascuțite. Dar ce n-au reușit să ducă până la capăt generații întregi, evident, n-o să izbutim noi în acest dialog. Libertatea artei mi se pare a fi în esență libertatea conștiinței. Dacă vrei să afli cât este de liber un artist, trebuie să știi mai întâi cât este de adâncă, de puternică și de liberă conștiința sa. Desigur, nu se poate vorbi de libertate ca de o categorie deasupra oricăror criterii. Însăși natura, expresia maximă a libertății, se supune unor rigori inflexibile, unor adevărate legi de fier. Întrebarea e, însă, ce criterii pot alimenta libertatea de creație și ce criterii o pot îngădi? De pildă, putem accepta ipoteza că îndemnul de a milita, prin artă, pentru umanism, poate fi considerat expresia răpirii libertății de a nu te angaja în slujba acestui țel fundamental al artei? Într-un asemenea caz absurd, libertatea ar fi aceea de a oferi, fără nicio opoziție, teren de manifestare antiumanismului? Ce ar mai rămâne atunci din artă? Chemarea de a contribui la ameliorarea continuă a cetății noi, călăuzită de idealul socialismului, poate fi apreciată ca act limitativ, ca răpire a libertății artistului de a completa nepăsător cu factori retrograzi, conservatori, o erodează? A fi artist comunist înseamnă, în primul rând, a înțelege comunismul în accepțiunea sa superioară și, în al doilea rând, a te ridica împotriva a ceea ce nu corespunde acestui ideal. Poate leza acest postulat libertatea de creație? Nu oferă el, dimpotrivă, tocmai marile libertăți la care aspiră artistul adevărat? Desigur, dacă nu ești în stare să folosești libertatea, poți spune că nu o ai. Dar nu din vina altora, ci pentru că tu ești închisă într-un cerc de neputință sau de neînțelegere iar acesta nu se află în afară, ci chiar în propria ta ființă. Numai cel care se poate elibera în sine se poate scălda în libertatea pe care i-o oferă societatea – în accepțiunea arătată”.

● **[„Cronica”, nr. 8]** Editorialul *Un dialog constructiv* este semnat de Cronica și se ocupă de vizita președintelui Nicolae Ceaușescu în unele țări (Libia, Liban, Siria și Irak). Alături apar citate „Din toastul tovarășului Nicolae Ceaușescu” de la dineul oficial din Liban, de la banchetul oficial din Libia și un citat din cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu rostit „cu prilejul decernării titlului de «Doctor honoris causa» al Universității libaneze”. ■ Sub titlul *Istorie literară* Liviu Leonte publică o cronică literară la: □ *Introducere în opera lui N. Filimon* de Aurel Martin (Minerva): „Criticul ne propune un Ni-

colae Filimon izbitor prin unicitate, fără «zei tutelari» din afară și cu prea puține tangențe la contemporani imediați, dar, tocmai, de aceea necesar de a fi definit prin disocieri succesive. El își păstrează un ton egal, fără entuziasme facile sau negări violente, adeziunea sau respingerea fiind implicite. Când comentează cronicile dramatice și muzicale, sistematice, cerând competență și profesionalitate interpreților, ele însele competente și profesionale, neobosind a proclama mesajul etic și educativ al artei, înțelegem că e vorba de un program la care criticul subscrie prin însuși comentariul său». □ *Citind, recitind...* de Al. Săndulescu (Eminescu): „Al. Săndulescu se ocupă pe larg de memorialistica de călătorie din secolul trecut, trece prin Slavici la un remarcabil moment al romanului românesc, relevă arta de povestitor a lui Sadoveanu în *Hanu-Ancuței*, îl redescoperă pe *Aproape necunoscutul Aureliu Cornea* și se entuziasmează de «vitalistul» câmpiei dunărene, Fănuș Neagu. Din tabloul preferințelor nu puteau lipsi criticii, portretul liric al criticului și omului Vladimir Streinu sau cercetarea monografică, viață-operă, consacrată lui Paul Zarifopol. Latura teoretică a volumului se situează sub cota comentariilor directe, legate nemijlocit de contactul cu o operă sau o personalitate artistică. [...] El ne oferă agreabile comentarii, compuse nu cu mijloacele severe ale specialistului, dar cu satisfacția specialistului care își îngăduie să trateze lectura și ca un viciu nepedepsit, după formula lui Valéry Larbaud». ■ În *Fragmentarium* Const. Ciopraga scrie despre *Un moment al avangardei literare*, marcând „Aproximativ o jumătate de secol a trecut de la manifestările mai consistente ale avangardei literare românești”. ■ În *Mențiuni critice* M. Tudoran scrie *Poemul crăișorului*, despre *Patima dreptății* de Dumitru Corbea (C.R.,1973): „Reluând o temă de importanță națională, scriitorul român de astăzi are obligația profesională și morală de a nu repeta istoria în formele ei simple – ca document de arhivă romanțat – ci de a recrea, de pe o poziție efectiv modernă, existența ei. *Patima dreptății* respectă documentul, poezia lui, mai mult decât creația. Tema Crăișorului rămâne deschisă în literatura română”. ■ Dumitru Micu publică prima parte a lucrării despre *Proza lui Adrian Maniu*: „Pe scurt, proza lui Adrian Maniu (cea nemijlocit poematică, în special) e de un caracter supraartificial, cum nu va mai fi decât aceea a unor exponenți ai avangardei interbelice (Ilarie Voronca, Ștefan Roll), intelectualizată, livrescă, înclinată spre miniatural, nu rareori afectată, prețioasă, mălăiață, dulceagă, conținând însă și suficiente pagini realmente artistice, veritabile florării de imagini seducătoare, făurite cu o rară subtilitate”. ■ Zaharia Sângeorzan scrie despre *Critica necesară*: „Lucian Raicu, autorul unui eseu monografic despre *Liviu Rebreanu* (1967) e și un excepțional critic al fenomenului literar contemporan. *Structurile literare* ale lui Lucian Raicu nu sunt numai prospectările unei minți ascuțite, ale unei mari sensibilități, ci și imaginea de sinteză a unui critic care privește literatura română în evoluția ei estetică și ideologică. Poezia, proza și critica ultimelor decenii și-au descoperit în Lucian Raicu o conștiință critică de

excepție. Pentru Lucian Raicu critica e «o continuă revelație», înseamnă o reconstituire a operei, o trăire a ei (*Dincolo de literatură*). După Valeriu Cristea, virtuțile criticului s-ar reduce la inteligență, capacitate analitică, perspicacitate. Toate aceste însușiri sunt adevărate, dar Lucian Raicu ni se pare înzestrat și cu o extraordinară afectivitate. Lecturile criticului nu sunt numai efectul unei perspicacități neobișnuite, ci și ale unei sensibilități, ale unui proces de identificare cu opera [...]. Debutul lui Petru Poantă (tânăr critic format și lansat la revista «Steaua», după o experiență critică la «Echinox») ni se pare însă remarcabil. *Modalități lirice contemporane* (Dacia, Cluj, 1973, 283 p.) consacră un fin și profund critic al poeziei. Petru Poantă are curajul să vină (după *Poezia unei generații* de Ion Pop) și să construiască o panoramă a poeziei românești de astăzi, să stabilească o «geneza a formelor», să numească «spațiul unde începe o anume poezie», să clarifice documentat, metamorfozele lirismului românesc dintre 1940—1970. Criteriile selecției ni se par însă discutabile. Ceea ce ne interesează însă e originalitatea analizelor lui Petru Poantă, modul cum înțelege și caracterizează poezii, cum le distinge vocea din corul general. Cete mai multe comentarii sunt excepționale. Vocația analizei pe text o are Petru Poantă în cel mai înalt grad. Tânărul critic, introdus foarte serios în poezia europeană (asociațiile cu nume din alte literaturi sunt fecunde) reușește, într-un limbaj neliterarizat, să numească modalități lirice”. ■ Mihai Nadin semnează *Teatru scris. Clar și obscur*: „Rutina și oportunistul comentariului critic stereotip au secătuit, fără cruțare, substanța unor adevăruri simple, dar atât de vitale în teatru. Mă refer, de pildă la chestiunea clarității ceea ce nu înseamnă de loc desliteraturizarea dramaturgiei, ceea ce nu înseamnă, de asemenea, evitarea oricărei nuanțe de mister sau ambiguitate artistică, ci considerarea lor în ansamblul organic al operei, în raport direct cu ideea pe care o reprezintă. La fel se întâmplă lucrurile în dramaturgie. Prin realism, autorii situați pe poziția rutinei sau mimetismului, au înțeles oglindirea realității, ca axiomă a realismului, sub perspectiva ei de oglindire idealizată”. În acest context sunt analizate piesele *Dialog nocturn* de Leonida Teodorescu („Teatrul”, nr. 8, 1973), *Orașul scufundat* de Silvia Andreescu și Theodor Mănescu, *Misterioasa convorbire telefonică* de Virgil Stoenescu („Teatrul”, octombrie 1973); cel mai important text este considerat *Chițimia* de Ion Băieșu („Teatrul”, septembrie 1973). ■ Const. Paiu semnalează că *Frumoasa fără corp*, premiera pe țară jucată la Botoșani, este o adaptare a basmului *Miron și frumoasa fără corp*, semnată de Victor Hâlmău. ■ Mihai Drăgan prezintă colecția *Eminesciana*: „Prin această colecție, Editura «Junimea» năzuiește să pună la îndemâna cititorilor, în decurs de câțiva ani, un corpus de studii eminesciene, din care să se vadă mai bine chipul cum a fost evaluată în trecut și cum este receptată astăzi poezia și gândirea lui Eminescu. O imagine critică quasi-completă asupra operei sale oferă, din perspectiva contemporaneității, noi posibilități de cunoaștere și înțelegere a creației majore a poporului nostru și a

locului ei în ansamblul mondial de valori spirituale”. Prezentarea se încheie cu următorul P.S.: „Editura «Junimea» a pus la îndemâna specialiștilor și a cititorilor un pliant care cuprinde o mare parte din titlurile (s-a omis, regretabil, propunerea pentru o nouă ediție critică a poeziilor antume, făcută de filologul Gh. Bulgăr) ce urmează să apară în colecția Eminesciana până în anul 1979, când se vor comemora 90 de ani de la moartea lui Eminescu”. ■ Tudor Ghideanu prezintă volumul *Marx-Engels: Filosofia operei din tinerețe* de Traian Pop (Dacia, 1973): „Lucrarea lui Traian Pop reprezintă un fragment dintr-o istorie filosofică a filosofiei marxiste, un fragment care conține cele mai mari dificultăți de interpretare, pe care însă autorul a știut, cu profunzime și suplețe, să le treacă. Această lucrare impresionează prin metodologia ei de un elevat merit. Apreciem astfel efortul autorului de a ne da una din lucrările de bază ale literaturii genului, lucrare care realmente umple o lipsă, impunându-se și ca un instrument necesar în câmpul activității ideologice, răspunzând unei înalte exigențe comuniste partinice”. ■ Emil Nicolae semnalează că a apărut romanul *Zalacain aventurierul* de Pio Baroja, traducere de Elena Dumitrescu, Univers, 1973: „O suită de întâmplări, mai mult sau mai puțin aventuroase, petrecute în timpul războiului carlist, ne leagă prin evoluția dezinvoltă a unuia și aceluiași personaj central”. ■ Valentin Ciucă prezintă *Satele tale. Diavolul pe dealuri* de Cesare Pavese (Minerva): „Actul prin numeroasele întrebări și probleme cu care se confruntă și astăzi societatea capitalistă contemporană, *Diavolul pe dealuri*, roman al unor tulburătoare neliniști și destine umane, e o carte interesantă dar, nicidecum, un răspuns”. ■ Al. Călinescu semnează *Proust citit de Jean-Pierre Richard*, despre volumul *Proust et la monde sensible*, Éd. Seuil, 1974, afirmând: „[...] cartea ni se pare a marca o cotitură în activitatea critică richardiană, fiind totodată semnificativă pentru întreaga orientare actuală a noii critici”. ■ Versuri semnează: Florin Mugur (*Muzica; Vers*), Nicolae Turtureanu (*Jertfa primei zăpezi; Semne; La al șaselea semnal; Tandrețe*). □ Ion Istrati publică *Înainte de furtună*, un fragment din romanul *Satul fără țărani*. ■ Dumitru M. Ion traduce din *Poeți din Macedonia – R.S.F. Iugoslavia: Mateia Matevski (Sunete)*, Mihail Rendzov (*Farul; Koziak*), Radovan Pavlovski (*Țigani*), Cedo Iakimovski (*Am trecut de Itaca*).

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 168] *Săptămâna pe scurt: Blănurile oceanelor*, o antologie de Virgil Teodorescu, a apărut la Bratislava. ■ A încetat din viață Cicerone Theodorescu. ■ Despre întâlnirea de la I.I.T.L. „G. Călinescu”, în care s-a abordat *condiția romanului românesc* și a scriitorului român contemporan, niște concluzii în articolul d-nei Zoe Dumitrescu-Buşulenga consacrat lui Eugen Barbu (participant la dezbateri cu un „*encomium* construit pe dimensiuni piranesiene, închinat lui G. Călinescu”), *O conștiință*: „În fața noastră stătea un prozator român al vremii socialiste, mult temerar și mult contestat în cei peste 30 de ani de literatură: un «caz», dintre cele

mai proeminente ale epocii noastre. [...] Am înțeles deodată vocația acestui arhitect epic care aspiră după monumental într-o sete interioară de a edifica. [...] Un cercetător l-a întrebat cât scrie. Și Barbu i-a răspuns, cum și știam de altfel, că o zi în care e împiedicat să scrie, din cine știe ce rațiuni exterioare, înseamnă pentru el o suferință. Conștiința aceasta scriitoricească exemplară, care-l obligă pe prozator față de viață și oameni cu fiecare rând pus pe hârtie, face din Eugen Barbu un contemporan adevărat al vremii noastre și un creator angajat în sensul cel mai relevant al cuvântului”. □ Alte articole îi sunt dedicate aceluiași Eugen Barbu, la aniversară: *Groapa la ediția a VI-a (retrospectivă)* de Emil Manu, *Princepele și messerul* de Marian Popa, *Metafrazele Prințepelui* de Marin Bucur. Este semnalat și articolul din „Cronica”, de Constantin Ciopraga, *Linii pentru un profil: Eugen Barbu – 50*. □ Ion Lotreanu, o cronică despre Petre Ghelmez, *Poezia germinațiilor*. □ Liviu Călin, un profil *Italo Svevo*. ■ A. Baranga scrie despre ediția populară a poemelor barbiene apărute la Minerva, cu o postfață de Dinu Flămând: *O ediție populară – Ion Barbu*. ■ Marin Mincu descoperă *Timpul criticii?*: „Se afirmă tot mai des că în etapa actuală critica a devenit mai importantă decât literatura [...]. Știința criticii a luat-o înaintea literaturii [...], suntem martorii unui moment semnificativ ce ar putea fi numit *timpul criticii* [...]. Criteriul esențial pentru ca cineva să fie critic este acela al vocației dar, după cum spunea și Călinescu, numai cu atât în critică nu se ajunge prea departe [...]. Noi avem o droaie de publiciști, foiletoniști, recenzenți de ocazie, dar lipsesc criticii cu un program articulat, cu o intransigență fermă recunoscută [...]. Dacă pot fi numiți câțiva critici, lipsește totuși *Criticul!* În cadrele literaturii actuale se face simțită tot mai acut absența unui nou Lovinescu sau Călinescu, care să dea un sens și o direcție masei amorfe de publiciști și să aleagă apele de uscat în producția artistică nediferențiată. Mutațiile esențiale pot veni numai atunci când criticul își menține probitatea morală indispensabilă, aceasta fiind chiar o emblemă vie a societății noastre”.

23 februarie

• [„**Munca**”, nr. 8168] În *Literatură - Critică - Artă*, cu subtitlul *Din activitatea cercurilor literar-artistice ale formațiilor cultural-sindicale*, apar o serie de poezii semnate printre alții, de B. Stanciu-Dolj, Constantin Bejenaru, Miron Țic. □ În *Cărți noi*, D. Nicu prezintă, într-o serie de note, apariția volumului al III-lea din *Caietele Prințepelui* de Eugen Barbu (Eminescu): „Autorul acestei aparent heteroclite opere, Eugen Barbu, ne conduce iarăși într-o lume fabuloasă, amestec de mitologie, poezie, reflecții despre viață și creație, cu aceeași discretă maliție, mereu nostalgic și polemic, dur sau calin. E vorba, în fond, după cum spunea însuși E. Barbu, despre pasionanta dispută a scriitorului cu sine însuși”. Tot aici se anunță apariția, la Editura Politică, a volumului lui Alvin Toffler, *Șocul viitorului* și a volumului lui Adrian Păunescu,

Lumea ca lume (Scrisul Românesc), „un volum despre ființa umană în diferite ipostaze: cetățean, om al muncii, scriitor, iubitor al sportului, figură notorie sau simplu trecător pe stradă. Tonul este persuasiv, iar verva de idei a fiecărei notații implică direct pe cititor în tema relatată. Deasupra tuturor însemnărilor se înalță convingerea în victoria onestității”.

• [„**Scânteia**”, nr. 9790] Aflăm că *La începutul lunii martie* se va deschide *Salonul național de carte*: „La începutul lunii martie va avea loc unul dintre cele mai de seamă evenimente literare ale anului – Salonul Național de Carte – ediția a 4-a – prilej de amplă retrospectivă editorială – 1973, de apreciere a celor mai de seamă realizări ale caselor noastre de editură. În foaierea impunător al noului Teatru Național, gazda salonului, vor fi expuse standuri pentru diverse genuri de literatură, grăitoare pentru activitatea de ansamblu a tipăririi cărții românești, pentru calitatea producției editoriale. Distincțiile ce vor fi oferite în cadrul salonului – «Cele mai frumoase cărți ale anului 1973», premiul publicului, pentru cartea de cea mai largă popularitate, sau cele care vor fi acordate de Societatea română de bibliofilie vor consfinți calitatea literaturii editate în anul care a trecut, valoarea artistică a volumelor – machetare, ilustrare, copertă, literă – într-un cuvânt, condiția grafică a cărții. De la editurile cu o veche tradiție, începând cu cea Politică unde în trei decenii de existență au fost tipărite peste 8 300 de titluri în aproape 250 milioane de exemplare, la cele tinere – Facla, Scrisul românesc – toate cele 22 case de editură vor prezenta, la cel de-al 4-lea Salon național de carte, un mare număr de volume: literatură social-politică, științifică, tehnică, beletristică românească și universală, clasică și contemporană, cărți pentru copii și tineret, literatură de largă informare, cărți de artă etc.”.

• [„**Flacăra**”, nr. 9] Adrian Păunescu publică un articol de fond în care sintetizează activitatea revistei din ultimul an: „Aproape fără să ne dăm seama s-a scurs un an de la începutul acestei noi formule a revistei noastre. [...] Ne-am propus să fim o revistă a adevărului și adevărul nu e întotdeauna evident, nu e adevărul unei persoane, ci al necesității generale. Ne-am propus să fim concreți și am început să fim concreți. Fără să fi realizat nimic deosebit, putem spune deocamdată doar atât: ne aflăm pe drumul pe care am vrut să ne aflăm. Ținta e încă departe și nu e numai a noastră: la ea râvnesc toți oamenii care scriu și gândesc în această țară scumpă și minunată, această țară care, oricât de scumpă și minunată ar fi, nu oprește pe om - cum e și firesc - să-și cumpere în fiecare zi o pâine, să aibă un necaz, să trăiască o durere sau să participe - cum o face fiecare - la lupta de mai bine”. □ Coman Șova, în *Cronica spectacolelor* publică o cronică dramatică a piesei lui A. Goldfaden, *Dibbuk*, pusă în scenă la Teatrul Evreiesc de Stat. ■ În *Cenaclul Flacăra*, cu titlul *Cum a fost (XXI)*, Dorin Tudoran prezintă desfășurarea ședinței Cenaclului Flacăra, realizată în colaborare cu Teatrul Mic. Au participat, printre alții, Gheorghe Ionescu Gion, Arcadie Donos, Ion Marinescu și Dinu Ianculescu, fiind publicate și câteva poezii ale acestora. ■ În *Viața cărților*, Aurel-Dragoș Munteanu scrie

despre *Pietre vii*, volumul de publicistică al lui Mircea Malița, apărut la Eminescu. □ Traian Stoica publică o recenzie a romanului Dorinei Rădulescu, *Vârtej* (C.R.). □ În *Cronica debuturilor*, Dorin Tudoran prezintă volumul de *Poeme* al Luciei Negoită (Albatros). □ Traian Stoica lansează o *Invitație la o discuție despre fenomenul proastei literaturi*: „O literatură construită numai din piscuri e, fără îndoială, un nonsens, iar a pretinde o astfel de literatură intră în sfera absurdului. Crearea capodoperei nu devine o stare cotidiană nici chiar la scriitorul de geniu, cu atât mai puțin deci producerea ei va fi așteptată cu regularitate de la unul nemiruit cu semnul excepției. [...] Vrem ca în acest loc de pagină să invităm critica, prin condeiele ei cele mai autorizate, să dezbată fenomenul literaturii proaste dezvăluindu-se cauzele ce o generează și indicându-se cărțile rebut. Vrem, totodată, fără a renunța la nuanțe și complexitate, să contribuim la dezvoltarea conștiinței critice, fundată pe rigorile unei discipline științifice. Critica, ne gândim, trebuie să fie la fel de atentă la ceea ce spune și cum spune scriitorul în creația sa. Combătându-se fenomenul proastei literaturi în cauzele și urmările ei ajutăm considerabil la întreținerea unui climat favorabil apariției unei literaturi meritorii”. □ Eugen Seceleanu, în «*Lucefărul*»: *Viața pe furate*, critică un articol nesemnificativ, apărut în numărul 7 al revistei menționate și intitulat *Resursele epicului*, pentru a trece apoi la criticarea profilului publicației: „De la un timp și nu puțin, revista s-a cufundat într-o cenușie pseudofilozofie asupra condiției și destinului poeziei și prozei, filozofiei înseși, lucruri nu de puține ori îndelung elaborate la restaurantul Uniunii Scriitorilor unde unii redactori se pare că își desfășoară programul de lucru. Nu numai din această cauză desigur revista nu este ancorată în viață, nu respiră cu ajutorul oamenilor, este neinteresantă și nici nu-și vinde întreg tirajul. [...] Aproape săptămânal revista publică articole neinteresante despre mari scriitori ca de pildă Marin Preda și asta este un truc. Revista se crede la adăpost așa, mai ales că în ultimul timp a fost ținta unor critici necesare deși severe pentru că niciodată n-o să poți scrie despre viață dacă nu intri în viața reală. Se apropie, de asemenea, perioada decernării premiilor Uniunii Scriitorilor și, plină de sânge, revista-și propune colaboratorii apropiați. Aceste lucruri explică, măcar în parte, interesul subit al revistei 7 /1974 pentru proză și darea de seamă demagogică din *Resursele epicului*. În locul unei necesare și severe autocritici, revista «*Lucefărul*» 7/ 1974 ne și amenință în finalul *Resursele epicului* [sic!] că în acest an va continua să intensifice discuțiile despre proză ca și când de discuții am avea nevoie. Avem nevoie de o proză realistă, de discuții fertile, de o revistă tânără și plină de viață”. □ Dinu Săraru, în *Opinia unui alegător*, publică eseu *Când vine primăvara*. □ Ion Mihăileanu, în *Ceea ce nu se uită*, publică partea a II-a a studiului *Povestea unei conștiințe: Miron Radu Paraschivescu*, fragmentul fiind extras dintr-un volum aflat în curs de apariție la C.R.

• [„*Lucefărul*”, nr. 8] Aurel Baranga consemnează evenimentul *La o aniversare a lui Eugen Barbu*: „Nu sunt prieten cu Eugen Barbu, oricât aș fi dorit,

și oricât aș fi fost onorat de o asemenea prietenie. Omul e ursuz, ciufut și greu abordabil, iar, în ce mă privește, nu mai sunt, nici eu, la vârsta când se mai pot lega amicitii jurate. Colaborarea mea la «Săptămâna» lui se desfășoară, de ani de zile după același ritual: redacția trimite, luni, după un articol care apare, cu precizie de ceasornic vineri. Nu mi s-a modificat niciodată o literă, și nu mi s-au dat sugestii ce și cum să compun. [...] Fiindcă o jumătate de secol, și tineretea lui Barbu, iată încă un paradox al unui scriitor venit pe lume să tulbure, să deruteze, să irite și să trezească cele mai amare invidii. Trecând eu însumi, cu dificultate, peste o gelozie greu domesticită, îl sărut de la distanță, și-i doresc din toată inima, fericit că există: La mulți ani!». ■ Nicolae Ciobanu analizează cartea lui Geo Bogza, *Tablou geografic*: „La Geo Bogza fantasticul provine în mod paradoxal, dintr-o percepție ingenuă, fundamental poetică, a existenței concrete, a fenomenelor care cad în raza ei. Nefiind sursa conștient aleasă a unei formule literare și, cu atât mai puțin, nefiind un scop urmărit în sine, pentru Geo Bogza fantasticul există pur și simplu. Printr-o operație de sublimare metaforică a cunoașterii inițiale, la acest scriitor, fantasticul stabilește fascinante raporturi între eternitate și efemer”. ■ Mircea Iorgulescu prezintă două cărți la secțiunea intitulată *Jurnal de lector*. □ Alexandra Indrieș: *Saltul în gol* (Facla, 1973): „[...] este romanul vieții stereotipe și bavarice a unei familii burgheze a cărei ascensiune economică și socială este oprită în primii ani postbelici; atenția autoarei se îndreaptă însă mai puțin către descripția sub unghiul vieții sociale și mai mult către surprinderea mortificării clanului prin automatisme grotești”. □ Nina Stănculescu: *Miraculoasele întâlniri* (Albatros, 1973): „Povestirile Ninei Stănculescu sunt «poetice», duioase și «înfiorate dulce» de tot felul de vedenii. Cineva este vizitat, de exemplu, de Pasărea Măiastră, [...] mirabila întâmplare fiind relatată cu diminutive și parcă în șoaptă [...]”. ■ În cadrul rubricii *Orizont poetic* semnează texte: Nicolae Balotă, Eugenia Tudor-Anton, Florin Mihăilescu, Dan Cristea, Dan Laurențiu. □ În *Argonautica poemului*, Nicolae Balotă analizează volumul lui Virgil Teodorescu: *Heraldica mișcării*: „O profunzime a versurilor memorabile indică starea de grație a poetului ajuns la vârsta la care deplina stăpânire de sine înseamnă cunoașterea propriei naturi. O natură nu lipsită de ispite. Dar poetul cunoaște prea bine riscurile poeziei. Lirica sa, oglindită în *Heraldica mișcării*, respiră liniștea împlinirii. Chiar și atunci (sau poate mai ales atunci) când prin jocul de marmură al cuvintelor se străvăd jinduri și focuri încremenite”. □ Despre cartea lui Nichita Stănescu, *Clar de inimă* (Junimea, 1973) scrie Florin Mihăilescu, în textul *Viziune și stil*: „Inițiativa lui Nichita Stănescu de a-și aduna versurile de dragoste într-un volum aparte, *Clar de inimă*, ne-a resuscitat problema diferențelor dintre viziune și expresie cu atât mai mult cu cât poetul însuși vede aici posibilitatea de a elabora niște «steme de referință perpetue, care dau un criteriu stabil judecăților de valoare atât de dificile într-un domeniu subiectiv, ca acela al esteicului» (*Cartea de recitare*). Ideea autorului cu privire la relația dintre viziune și ex-

presie surprinde de fapt o tensiune care e proprie lirismului stănescian oscilând între configurarea specifică a unor spații imagine neexplorate încă și metamorfoza ludică permanentă a limbajului poetic”. □ În volumul lui Radu Boureanu, *Ce oră e în lume*, Eugenia Tudor-Anton descoperă *Momentul lucidității*: „Radu Boureanu rămâne un poet al spațiilor vaste, ochiul său se oprește fugar pe detalii, dar atunci când o face, detaliul rămâne fixat, încrustat în catifeaua materiei. De pildă, peisajul de la malul mării apare frumos delimitat [...]”. □ Dan Cristea se referă la *Măștile poetei* Constanța Buzea din volumul *Răsad de spini*: „Și, în sfârșit, lumea cea mai izbitoare a lirismului Constanței Buzea, care se referă la transformarea poeziei într-un mod de supraviețuire. Șansa poeziei și apărarea acestei șanse sunt respirația nobilă tuturor versurilor. Temperament contemplativ și melancolic, dar, în fond, de o mare forță a existenței, poeta face din poezie o dedublare, o trecere a relatării sale pe seama unei «străine guri»”. □ Dan Laurențiu analizează *Jocul și regula* în poezia lui Leonid Dimov: „Poezia lui Leonid Dimov, prin organizarea ei ca spectacol, este fericită și consolatoare. Carnagiile și bestiarele care nu o dată o agită au funcții cathartice, purificatoare prin evitarea supunerii directe, prin complicitatea acuzată cu cititorul. Leonid Dimov simulează irealitatea vizunii sale, o transeferă în vis, în glumă, în poveste. Adesea o spune ca pe un soi de glumă și galanterie... [...] De obicei dezvoltările sale vag narative, dar mai totdeauna sprijinite pe metoda acumulărilor succesive, fac substanța poeziilor, intervenția autorului în text însemnând și curmarea bruscă a discursului. Având în urmă experiența lui Anton Pann sau Ion Barbu (din ciclul balcanic, evident), precum și o bogăție lexicală impresionantă, autorul Leonid Dimov este o personalitate singulară a liricii contemporane”. ■ Cu prilejul aniversării lui Cicerone Theodorescu semnează texte omagiale: Mihai Gafița, Alexandru Balaci, Ion Nicolescu. □ Mihai Gafița: *In memoriam*: „La o săptămână după ce-și sărbătorise cei 65 de ani, și cu un an înainte de împlinirea unei jumătăți de veac de la debutul poetic – Cicerone Theodorescu se stinge cu totul pe neașteptate, în plină agitație creatoare. [...] Critica va să-l cate (*sic!*) pe acesta. Plecarea poetului dintre noi, nu poate, nu trebuie să însemne pentru noi, cei rămași, vinovată renunțare de a-i cerceta onești depozitul – ceea ce el a amânat mereu să facă, și n-a avut tăria, ori îndemnul lăuntric din afară”. □ Alexandru Balaci: *Nobil peregrin*: „Poetul și prietenul nostru al tuturor, Cicerone Theodorescu, nu va muri, mesajul lui umanist va fi oricând receptat, ca și freamătul pădurii de cleștar al versurilor sale. Pentru noi, Cicerone Theodorescu este și acum zburătorul de larg, care nu a murit noaptea trecută la masa sa de lucru”. □ Ion Nicolescu: *Cleștar bântuit de luceferi*: „O să fie foarte greu fără tine prietene fără vârstă și fără odihnă, o să ne fie greu pe pământ fără tine – fără voi toți, Tudor și George și Demostene și Vladimir și Dimitrie și iar George și iar Miron și acum Cicerone!”. ■ În textul *O cercetare valoroasă*, Doru Mielcescu analizează studiul monografic al lui I. Sârbu: *Camil Petrescu* (Junimea, 1973): „Mai im-

portantă e contribuția autorului prin încadrarea poeziei lui Camil Petrescu în epocă, metodă folosită și în prezentarea dramaturgiei (scriitorul fiind considerat ca un veritabil precursor al teatrului lui Sartre și Camus). I. Sârbu dovedește aici un simț sigur al valorii, considerând *Jocul ielelor*, *Act venețian* și *Danton* ca «puncte de vârf ale dramaturgiei lui Camil Petrescu».

24 februarie

• [„Scânteia”, nr. 9791] Radu Constantinescu semnează *Cărți multe, cărți frumoase pentru săteni*, o anchetă telefonică despre „Luna cărții la sate” din județele Mehedinți, Covasna, Maramureș și Bistrița-Năsăud. ■ În *Adnotări citim Colonade... friabile* de Victor Atanasiu, un comentariu la volumul *Colonade solare* de Alexandru Popescu Tair (Albatros): „Căutarea unui sens este zadarnică, căci totul se reduce la hazardul epurat de orice semnificație. Imaginile voit șocante sunt în fond banale, versurile fiind rezultatul conformării la o manieră care face imposibilă detectarea unei vibrații personale: [...]”.

25 februarie

• [„Scânteia”, nr. 9792] Din *Manifestări culturale județene* reținem: „Revista «Tribuna» în colaborare cu revista «Transilvania», asociația scriitorilor din Cluj și filialele U.A.P. din Cluj și Sibiu au organizat la Sibiu o sesiune de comunicări cu tema: *Tribuna – tradiție și actualitate* la care au participat personalități ale vieții culturale din Sibiu și Cluj. Cu acest prilej, la casa artelor a avut loc vernisajul unei expoziții de artă plastică, iar la casa de cultură a sindicatelor o serată literară la care au participat numeroși scriitori”.

26 februarie

• [„Munca”, nr. 8170] În *Tv-comentar*, Călin Căliman discută, în articolul intitulat *Pentru cei mici, mari și mijlocii...*, despre filmul *Pistruiatul* de Francisc Munteanu.

• [„Scânteia”, nr. 9793] Sub titlul „*Cu mândrie și satisfacție salutăm rezultatele vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu în țări arabe*” citim *Telegrame și scrisori adresate C.C. al P.C.R., tovarășului Nicolae Ceaușescu*. Reținem: „Scriitorii din România au urmărit cu justificată mândrie succesele care au înconunat vizita dumneavoastră în Libia, Liban, Siria și Irak, ca mesager al statorniciei noastre politice de pace și prietenie cu toate țările lumii – se menționează în telegrama trimisă de Consiliul Uniunii Scriitorilor. Înalta solie pe care ați reprezentat-o în dialogul cu conducătorii acestor țări arabe a oferit și de astă dată o largă audiență principiilor de egalitate suveranitate, independență și întrajutorare între popoare, al căror promovator sunteți. Cu o nespusă satisfacție, slujitorii scrisului din țara noastră au luat cunoștință de cuvintele de luminoasă și caldă apreciere pe care președinții țărilor vizitate le-au rostit în întâmpinarea dumneavoastră și de înaltele distincții ce v-au fost acordate. Scri-

itorii din România vă transmit respectuos înalta prețuire, entuziasmul și dragostea fierbinte pentru neobosita muncă și dăruire pe care le închinați generoaselor idealuri ale comunității, construcției socialismului și comunismului din patria noastră”. ■ Victor Atanasiu scrie note de lectură la *Trei cărți despre Porțile de Fier*: „În volumul lui Mikó Ervin *Porțile de Fier* (editura «Albatros»), maniera de tratare e, în genere, una consacrată prin uz. Scriitorul, înțelegând că lucrurile în sine sunt impresionante, nu recurge la un stil «umflat», retoric, plin de exclamații și hiperbole. [...] Ion Crânguleanu încearcă în *Cavalerul porților albastre* (editura «Ion Creangă») să scrie o carte despre și cu copiii aflați pe meleagurile hidrocentralelor. [...] Superior artisticeste, volumul *Porți pentru eternitate* de Vasile Nicorovici, apărut în editura «Eminescu», reușește să transmită un fior al încordării epice, rezultat din contemplarea înclăștării vajnice ce s-a încins între om și fluviu”.

27 februarie

• [„Scânteia”, nr. 9794] Prof. univ. dr. doc. Al. Dima semnează *Magistratura nobilă, responsabilă a criticii de artă*: „S-a vorbit (încă din secolul trecut!) mereu de caracterul informativ, instructiv al literaturii și criticii. Citiitorii vor să știe care e cuprinsul și sensul operei, ce interese poate trezi. Nu e vorba de a rezuma anost, ci de a trasa linii ample și cuprinzătoare, absolut necesare. Dar desigur nu e vorba de orice informare ne semnificativă ci de construcția de idei morale, politice și estetice pe care opera le vehiculează de obicei. Acestea trebuie comentate în primul rând. Misiunea criticului se întregeste prin contribuția lui de seamă la formarea gustului public, la menținerea unui nivel înalt, la combaterea deciderilor vulgare, la înlăturarea persiflării frivole etc. Atâtea și atâtea domenii în care critica noastră trebuie să-și spună cuvântul cu mai multă fermitate ideologică și suplețe estetică”. ■ Emil Vasilescu semnează o cronică literară la *Secțiunea de aur* de Vasile Nicolescu: „Tot mai accentuat de la un volum la altul, lirica poetului Vasile Nicolescu închide în sfera ei și poartă în spirala evolutivă semnele unei personalități creatoare de reală originalitate”.

• [„Viața studentească”, nr. 9] Medeea Ionescu propune o cronică dramatică a premierei *Labdacizilor* la Institutul de Teatru (textul fiind o înșiruire de secvențe din *Oedip rege* și *Antigona* de Sofocle și *Cei 7 contra Tebei* de Eschil). ■ Rubrica *Sintagme* prezintă revista „Manuscriptum”, nr. 1 pe 1974, incluzând *Eminesciana – O schiță de istorie a literaturii universale* de Tudor Vianu, Lucian Blaga – *Poemele debutului*, Mircea Eliade - piesa *Mitul jertfei creatoare*, scrisori inedite ale lui Mateiu Caragiale etc.

28 februarie

• [„Munca”, nr. 8172] În *Carnet Cultural - Carte*, Mihai Cernat prezintă *Structuri literare* de Lucian Raicu: „Lucian Raicu nu manifestă niciun fel de

complexe în fața operelor ce le analizează. Spaime metafizice sau fiori generați de o eventuală neracordare psihică a criticului la scrierea respectivă nu există. Deopotrivă de pătrunzător se vedește a fi și atunci când are în mână o carte de poezie ca și una de proză sau de critică literară. Articolul ce îl dedică unui autor debutează, de obicei, cu o repede creionare a principalelor sale trăsături. Apoi cu subtilă insinuare se instalează comod în postura de investigator. Nu acceptă păreri ce au fost emise deja, însă polemizează cu ele prin propunerea unei viziuni proprii, negându-le cu alte cuvinte, tacit. De cele mai multe ori „reconstituirea” universului unei sfere artistice reclamă capacitate de transmitere din partea criticului. Lucian Raicu o posedă din plin. Cuvintele demersului său critic impresionează prin proprietatea lor și virtuțile de nuanțare ce le degajă. Din păcate însă, respectul exagerat pentru opera literară îi inhibă criticului tendința de negare a unor nereușite. Poate așa se și explică analiza îndeosebi a autorilor ce reprezintă o generație în sfera valorilor. *Structuri literare* este însă o carte solidă, «spectacolul unui spirit fin și perspicace».

• [„**Albina**”, nr. 9] Pe prima pagină, fotografia lui Nicolae Ceaușescu. □ Dumitru Almaș scrie despre ziua de 6 Martie 1945, considerând-o *Zi de primăvară istorică*. □ Barutu T. Arghezi schițează profilul scriitorului și publicistului N. D. Cocea, „fruntaș al mișcării muncitorești din România”, atunci când scrie despre „casa Cocea din Sighișoara” (unde scriitorul a locuit între 1927 și 1945), neajunsă încă la statutul de casă memorială. □ Majtényi Erik îi aduce un *Omagiu lui Nagy István*, la împlinirea vârstei de 70 de ani.

• [„**Orizont**”, nr. 9] Lucian Alexiu dezbată semnificațiile creației lirice a lui Radu Cârnci din volumul *Cântarea cântărilor* (C.R., 1973), o notație fiind de reținut: „Melopeea romantică intonată de Radu Cârnci înregistrează acorduri de o mare profunzime lirică, dovedind că drumul poeziei contemporane se poate abate fără riscul desuetudinii și pe tărâmul de înaltă fervoare al erosului.” ■ Dintre recenzii se remarcă cea a Olimpiei Șerban la volumul *Varia II* (Eminescu, 1973) al lui Al. Piru, înregimentat, încă de la primele scrieri, în „descendența călinesciană”. ■ Din dedesubturile istoriei literare, Nicolae Scurtu prezintă epistolierul dintre Cezar Petrescu și Virgil Molin, a cărui insistență pe lângă directorul Institutului de arte grafice „Scrisul românesc” din Craiova se dovedește benefică pentru publicarea romanului *Întunecare*. ■ Ion Maxim face și el o prezentare (la rubrica *Cartea de idei*) a volumului de psihologie a lui Constantin Enăchescu, *Elemente de psihologie proiectivă* (E.Șt., 1973), în care autorul se arată „încrăzător în capacitatea testelor de a descifra personalitatea umană”. ■ Ion Arieșanu își reia tableta eseistică de la rubrica *Creion*.

• [„**România literară**”, nr. 9] Versuri semnează: Dumitru Bălăeț (*Pământ de primăvară*), George Țârnea (*Aceste ierburi*), Ion Segărceanu (*Un magic bob*), G. G. Ursu (*Rondel lui G. Ibrăileanu; Rondel-odă; Rondelul uitării*), Horia Zilieru (*Urmele focului; Hipnoză; Romanul rozei; Imn, fiului meu Lau-*

rențiu; *Fratele mâniei*). □ Darie Novăceanu semnează traduceri din *Lirică argentiniană*: Macedonio Fernández (*Uitarea din ochii ce privesc*), Ricardo Molinari (*Odă pentru o noapte de iarnă*), Raúl González Tuñón (*Libertatea*), Romualdo Burguetti (*Pampa*), Oliverio Gironde (*Apariție urbană*), Jorge Luis Borges (*Elogiul umbrei*), Federico Gorbea (*Bătrânul cal*), Horacio Salas (*Celelalte*). □ Ion Dodu Bălan publică „*Săracă lume cu soare...*”. □ *Din fonoteca de aur a Radiodifuziunii*, colajul alcătuit de Victor Crăciun, citim *Despre artă...* de Vasile Voiculescu și *Dramatizarea lui „Ion”* de Mihail Sorbul. □ Vasile Băran semnează *Descoperitorii grâului*. ■ Pe prima pagină citim un citat *Din cuvântarea rostită la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste* de Nicolae Ceaușescu: „Literatura și arta românească au o nobilă tradiție în preocuparea pentru reliefaarea vieții satului, a luptei și aspirațiilor țărănimii pentru o viață mai bună. Este firesc ca, mai ales astăzi, când satul românesc cunoaște transformări revoluționare fără precedent în mersul său pe calea socialismului – singura cale ce asigură împlinirea celor mai înalte idealuri de progres și bunăstare a țărănimii – viața, munca și preocupările oamenilor muncii din mediul rural să-și găsească oglindirea corespunzătoare în literatura și arta noastră, să-i însuflețească și să-i inspire pe scriitori și artiști. Țărănimea are nevoie de opere în care să regăsească imaginea istoriei tumultuoase pe care trăiește, care să-i îmbogățească mintea și inima cu idei înaintate și sentimente alese”. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Conștiința deplinei dăruiri*: „Anul XXX de la eliberarea patriei, prin victoria insurecției naționale antifasciste armate, marchează de pe acum caracterul său aniversar tocmai prin ceea ce conducerea Partidului și Statului nostru consideră a fi un prilej de confruntare exigentă și dezbateră multiplă a principalelor probleme de construire a noii societăți: în baza rezultatelor obținute, cu atât mai mult în lumina perspectivelor ce se desprind, în prezent, pentru definirea etapelor de viitor. [...] Un nou ritm, concretizând artistic vibrația iubirii de țară și de popor, pulsul voinței de participare efectivă la progresul general al noii noastre orânduiri, trebuie să străbată conștiința întregii noastre intelectualități. Cu atât mai mult, și în primul rând, a scriitorimii și artiștilor. Nu doar «din cărți», din – efemere – «două sau trei zile de documentare» se pot realiza acele opere de înaltă plenitudine ideologică și estetică atât de așteptate de la scriitori, de la artiști. Numai trăirea alături de oamenii pământului, cunoașterea, deci, profundă, a vieții și muncii lor, ne poate aduce satisfacția de a proiecta în conștiințe universul a trei decenii – atât de mărețe în semnificația lor umană”. □ H. Zalis scrie despre *Radu Boureanu – Teritoriul interior*, despre volumul *Ce oră e în lume?*: „Lipsa de efuziune, înșelătoare, vrea să spună că ipoteza e fragilă, dar, poetic vorbind, întărită de fertile îndoieli”. ■ Cu ocazia *Nagy István la 70 de ani* citim un text omagial de M. Beniuc și *Debutul*, fragmente din vol. III al romanului autobiografic *Cum va fi?*, traducerea fiind semnată de Constantin Olariu. ■ În *Breviar* Șerban Ciocules-

cu scrie despre *Data nașterii lui Ion Codru Drăgușanu și altele*. ■ Eugen Simion revine la *Fragmente critice* cu textul *Fantasticul și narațiunea realistă*, un text despre D. R. Popescu: „Într-o pagină de D. R. Popescu se concentrează toate nuanțele pe care existența obișnuită le poate cuprinde, de la asasinat la poezia naturii, antrenând un număr impresionant de istorii pe care memoria naratorilor (sunt totdeauna mai mulți naratori în cărțile sale) le dilată și le modifică înțelesul ori de câte ori sunt reluate. Viața apare astfel ca o poveste confuză, neîncheiată, constituită dintr-un amalgam de fapte, bune și rele, urâte și frumoase, verosimile și neverosimile care se agresează reciproc și se îngăduie cu dificultate”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Pretexte critice*, o cronică literară la *Scriitori români și străini* de Liviu Petrescu (Dacia, 1973): „Cartea lui Liviu Petrescu e atractivă, cam inegală, dar scrisă cu inteligență și finețe. Autorul și-a format o manieră, un stil, ca puțini alții din generația lui. Când va descoperi – căci a știut odată – care sunt marginile îngăduite tipului său de critică, ne va da probabil cartea memorabilă pe care suntem în drept să i-o cerem”. ■ Citim recenzii: □ Lucian Raicu prezintă volumul *Poet al uriașilor* de Ioanid Romanescu (Eminescu, 1973): „Nobil având, laudabile elanuri – și totuși motivarea înaltului ton imperativ prezintă destule goluri, iar acestea din păcate se observă cam repede, chiar pe măsura precipitării cuvintelor”. □ În *Reportajul retrospectiv* Valeriu Cristea scrie despre *Acea noapte, acea zi de iarnă '33* de Stefan J. Fay (Albatros, 1973): „Există în *Acea noapte, acea zi de iarnă '33* unele pagini schematice, câteva chipuri crispatе de muncitori de afiș, două trei șabloane, câte o patetizare forțată și într-un loc sau altul prea multă pastă sentimentală. În general însă, acest volum reprezintă mai mult decât un reportaj valoros consacrat unui important eveniment istoric și conținând câteva consistente embrioane de roman: o carte autentică, mișcătoare despre muncitori, despre psihologia, tradițiile, munca, durerile și luptele lor. Lectura cărții lui Stefan J. Fay ne-a răscolit emoția cu care am citit cândva *Germinal*-ul lui Emil Zola, simpatia pentru cei oropsiți și indignarea față de profitorii lor”. □ Constant Călinescu notează apariția volumului *Mapa cenușie* de Lida Igiroșianu (Albatros, 1973): „Romanul, cu toate stângăciile, este, credem, o carte ce-și va găsi prieteni printre adolescenți, continuând tematica unor înaintași ca Titus Popovici sau Francisc Munteanu”. □ Mircea Iorgulescu semnează *Înțelegere și adorație*, o prezentare la două volume, mai bine zis, la cele două postfețe ale volumelor: □ *Poezii* de Ion Barbu, antologie, postfață și bibliografie de Dinu Flămând (Minerva, 1973): „Scris cu o aplicație remarcabilă, de o mare prospețime a ideilor critice, studiul lui Dinu Flămând relevă un foarte dotat comentator de literatură” și □ *Craii de Curtea-Veche* de Mateiu Caragiale, postfață și bibliografie de Mircea Vaida (Minerva, 1972): „Din postfața lui Mircea Vaida nu lipsesc observațiile pătrunzătoare, sugestiile de amănunt sunt câteodată memorabile, dar în ansamblu avem de-a face cu un tipic produs de «adorație critică»”. ■ Cu *Memorie*

și ficțiune Laurențiu Ulici revine la rubrica sa dedicată debutanților, *Prima verba*, de data aceasta notând apariția volumului *Cealaltă față* de Traian Țanea (Junimea): „Scris curat, într-un stil mai degrabă reportericesc decât artistic, alert și accesibil, dar fără excesele frivole ale genului, *Cealaltă față* e mai puțin roman și mai mult un document social despre viața unui oraș, documentul unui om care posedă o indubitabilă experiență directă în domeniul activității sociale”. ■ În *Adevărul și ficțiunea* Al. Piru se ocupă de două reportaje, unul semnat de Ilie Purcariu și altul de Mihai Pelin, reportaje care se referă la sursele pentru romanul *Baltagul*. Reportajele fac parte din cele opt apărute în volumul *Miorița nu s-a născut lângă stele*, volumul alcătuit de Mihai Pelin și apărut la Editura Scrisul românesc, 1973. ■ În *Viața literară* citim: □ Din *Șantier* aflăm despre proiecte literare la care lucrează Agatha Bacovia, Lucia Demetrius, Madeleine Fortunescu, Mihai Stoian, Ștefan Popescu, Liviu Bratoloveanu, Luminița Petru, Alexandru Stark. □ Al. Raicu publică necrologul *Horia Oprescu*. □ *Simpozion N. D. Cocea*: „La sediul Consiliului Central al Asociației Juriștilor din România a avut loc Simpozionul N. D. Cocea, organizat de cenaclul «Titu Maiorescu». După un cuvânt introductiv rostit de poetul Gabriel Iosif Chiuzaian, președintele cenaclului, a fost evocată personalitatea scriitorului de acad. Mihai Beniuc, prof. univ. George Cocea și regizorul de film Dinu Cocea”. □ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „La începutul lunii martie va avea loc «Salonul național de carte» ajuns la ediția a 4-a, amplă retrospectivă a editurilor noastre. În foaierea noului Teatru Național din București, care va găzdui manifestările Salonului, vor fi expuse standuri pentru diverse genuri de literatură, subliniind activitatea de ansamblu a tipăririi pentru cele mai frumoase cărți ale anului, premiul publicului pentru cartea de cea mai largă popularitate ca și premiile acordate de «Societatea română de bibliofilie» vor atesta calitatea grafiei literaturii editate, valoarea artistică a volumelor. Pe lângă marea expoziție de carte organizată cu acest prilej, se vor desfășura și numeroase întâlniri între scriitori, redactori ai editurilor și cititori, dezbateri și mese rotunde cu privire la popularizarea planurilor editoriale pe anul 1974. Totodată, la toate marile librării din București și din țară vor fi organizate vitrine reprezentative. * Revista «Tribuna» în colaborare cu Asociația Scriitorilor din Cluj și Filialele U.A.P. din Cluj și Sibiu au organizat la Sibiu o sesiune de comunicări cu tema: «Tribuna» – tradiție și actualitate la care au luat cuvântul: Mircea Avram, Mircea Braga, Corneliu Dragoman, Elena Dunăreanu, Maria Fanache, Ion Lungu, Ion Oarcăsu și Mircea Zăciu. [...] * În continuarea ciclului de dezbateri asupra literaturii române contemporane, organizat de Institutul de istorie și teorie literară «G. Călinescu», vineri 22 februarie a avut loc o întâlnire cu poetul Virgil Teodorescu, în timpul căreia au vorbit Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Emil Manu, Barbu Cioculescu, George Muntean, Simona Cioculescu, Marin Bucur, Mihai Vornicu, Francisc Giotta, Alexandru Săndulescu, Ovidiu Papadima. Invitatul a făcut o seamă de

mărturisiri și precizări în legătură cu poezia revoluționară, cu avangarda, cu tânăra noastră poezie etc., ceea ce a conferit colocviului un caracter deopotrivă festiv și de lucru istoric-literar și contemporan”. ■ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă, în *Gaëtan Picon și prolegomenele esteticii*, prezintă volumul *Scriitorul și umbra lui*. □ În *Magia tălmăcirii* Leonid Dimov scrie un text elogios despre traducerile lui Tașcu Gheorghiu. ■ În *Prezențe românești* aflăm: □ *Două dicționare literare* de I. M. Ștefan: „«Bibliographisches Institut» din Leipzig (de fapt o editură și nu un nou institut), care editează, între altele, și un lexicon *Meyers* în 18 volume în curs de apariție, a publicat două dicționare de scriitori mari de interes. Este vorba mai întâi de *Lexikon deutschsprachiger Schriftsteller (Dicționarul scriitorilor de limbă germană)*, de G. Albrecht, Kurt Böttcher, H. Greiner-Mai și P. G. Krohn. Din acest dicționar a apărut volumul I (A-K), 516 p., volumul II urmând să apară în 1974. [...] Și scriitori de limbă germană din România sunt prezenți, de pildă Oskar Walter Cisek, despre care se observă că lucrările sale sunt «atât în ce privește conținutul cât și culoarea, de inspirație profund românească». Cel de al doilea dicționar este *Fremdsprachige Schriftsteller (Scriitori de limbă străină)* editat de prof. Gerhard Steiner sub redacția științifică a lui Herbert Greiner-Mai (712 p.). [...] În ce privește scriitorii români, menționăm articolele cuprinzătoare consacrate lui Eminescu, Caragiale, Coșbuc, Creangă, Alecsandri, Slavici, Rebreanu, Arghezi, Sadoveanu, Panait Istrati, Călinescu, Camil Petrescu, Cezar Petrescu, Hortensia Papadat-Bengescu, Zaharia Stancu, Geo Bogza, Marin Preda, Mihai Beniuc, Eugen Barbu, Horia Lovinescu, Titus Popovici. Din dicționar lipsesc, însă, Dimitrie Cantemir, cronicarii, reprezentanții Școlii Ardelene, scriitori de seamă ca Odobescu, Negruzzi, Vlahuță, Delavrancea, Hasdeu, Blaga, Bacovia, Galaction etc., pentru a nu enumera decât pe câțiva dintre cei dispăruți. De asemenea, lipsesc prozatori, poeți, dramaturgi români contemporani de certă valoare. Autoarea articolelor privind literatura română este dr. Eva Behring, din Berlin”. □ Alte știri, pe scurt: „În Editura «Doricos» din Atena a apărut recent în limba greacă romanul lui Teodor Constantin, intitulat *Casa cu neguri* în traducerea liberă a lui Menelaos Ludemis. Cartea se bucură de un frumos succes de librărie. * Sub titlul generic *Repere românești*, suplimentul cultural săptămânal al ziarului de mare tiraj «Luxemburger Wort» («Cuvântul Luxemburgului»), consacră un amplu profil scriitorului și profesorului Romul Munteanu, comentând totodată și volumul său apărut la finele anului trecut, *Jurnal de cărți*”. ■ Maria-Luiza Cristescu realizează un interviu cu Yves Berger: *Premiile literare în Franța*. Apare și o întrebare, referitoare la creația românească: „– Care este părerea dumneavoastră despre literatura română? – Mărturisesc că o cunosc foarte puțin. Știu doar din ce se vorbește și se scrie că în România fenomenul literar e deosebit de fertil. Până în prezent, un scriitor român pe care îl cunosc și pe care îl voi publica, considerându-l un mare scriitor, este Marin Preda. Pentru viitor mai

așteptăm. Ca editor aş reproşa colegilor mei din țara dvs. că nu se străduiesc destul pentru a vă face cunoscută literatura în alte țări. În Franța au apărut câteva romane de autori români, dar la voia hazardului. M-ar bucura ca editurile românești să trimită în mod sistematic aparițiile lor, într-un firesc schimb cultural, atât «Grasset»-ului cât și celorlalte edituri franceze. Tot astfel, să participe cu romane de cele mai diverse modalități artistice la târgurile internaționale, ca cel de la Nissa, Bruxelles, Frankfurt. E singura modalitate de a face cunoscute opere și autori, o cultură”.

● [„**Tribuna**”, nr. 9.] Prima pagină redă o poezie de Tudor George (*Subliman-chinăciune*). ■ Secțiunea *Actualitatea literară* cuprinde un articol despre *Un tânăr poet*: Ion Sângereanu. Mircea Vaida consideră că Ion Sângereanu debutează cu maturitate și tenacitate, atrăgând atenția, totuși, insuficiența titlului: „E regretabil titlul – *Cu taxă inversă*, după părerea noastră, prozaic și neadecvat conținutului cărții. Dincolo însă de aceasta semnalăm un autentic poet”. ■ În *Cronica literară – Adrian Păunescu: Lumea ca lume*, Victor Felea scrie despre volumul de interviuri (*Sub semnul întrebării*, C.R., 1971) și despre volumul de publicistică din „România liberă”: *Lumea ca lume* (Scrisul românesc, Craiova, 1973): „Performanța gazetărească a lui Adrian Păunescu e dintre cele mai impresionante”. ■ În secțiunea *Actualitatea literară: Bivouac – Derivă și corectare*, Mircea Zăciu scrie un articol despre Gib. Mihăescu: „autorul este repus în circulația literară, dar capodopera sa, romanul publicat în 1933, stăruie în uitare”, menționând reeditarea unui volum de teatru al autorului, de către Leon Baconsky. ■ Tot în *Actualitatea literară*, Ioan Alexandru abordează tema iubirii de patrie, iar lui V. Voiculescu i se publică un fragment inedit din *Hanul cu urși*. □ *Literatura* – redarea unui fragment din romanul lui Eugen Zehan, *Lacul*. ■ *Masa rotundă* – în discuție: revista „Manuscriptum”. Participă: D. R. Popescu, Al. Oprea, Radu Mareș, Mircea Popa, Mircea Vaida, Valentin Tașcu, Iosif Pervain, Ion Vlad. Acesta din urmă consideră că „avem de-a face cu o revistă de calitate cu totul remarcabilă și cititorul are de ce să fie recunoscător colaboratorilor ei pentru descoperirile pe care ni le prilejuiește fiecare apariție”. Constantin Cubleşan este de părere că „«Manuscriptum» nu publică numai scrisori inedite, materiale de interes documentar ci și literatură inedită rămasă de pe urma înaintașilor noștri”. □ *Meridian*: fragment din romanul *O viață zbuciumată*, de Pier Paolo Pasolini, *Irene* (tradus de Dan Ciachir).

[FEBRUARIE]

● [„**Amfiteatru**”, nr. 2] Aura Matei-Săvulescu propune o dezbatere asupra romanului *Vânătoarea regală* a lui D. R. Popescu, la care participă studenții Paul Dugneanu, Lucian Hanu, Al. Ivasiuc, Tudor George, Valentin Feuerstein, criticul Eugen Simion, romancierul Al. Ivasiuc și asist. univ. Gheorghe Frâncu, o dezbatere care „nu și-a propus să dea sentințe decisive”, ci doar „să ridice o

serie de probleme fără a avea pretenția rezolvării lor”, toate observațiile și opiniile susținând la unison că *Vânătoare regală* „prezintă o reușită deosebită în cadrul prozei lui D. R. Popescu, deoarece ea ni se relevă ca o scriere a unui barem valoric incontestabil, trezind și un interes strict referențial, cel al modului prin care transpare în literatură perioada mult discutată a anilor '50. Trebuie spus că *Vânătoare regală* oferă totodată și perspectivele unui fantastic modern în literatura contemporană, rămânând un punct de reper pentru oricine s-ar încumeta să abordeze modernitatea în proza românească contemporană”.

□ Adrian Păunescu își continuă rubrica de aforisme intitulată *Gânduri*. □ Marian Popa compune o lungă digresiune despre prezența ironiei și a blocajului spațial ori psihic într-o analiză a romanelor *Groapa* și *Princepele* în care face referiri la operele lui Samuel Beckett (din *Oh les beaux jours*) și ale marchizului de Sade (*Justine*) (articolul *Pe ploaie: ironie și blocaj psihic*). □ Sunt publicați poeți ai cenaclului studențesc *Charmides*: Gabriel Stănescu, Nicolae Mircea Ben, Dan Nicolau, Grigore Georgiu. Publică proză Areta Șandru, *Bomboane învelite în staniol*. Paleta lirică mai este susținută de Dan Verona și Dinu Adam. □ Dana Duma dezvăluie cinefilului român valențele *Filmului politic occidental*, din care reținem ideea „cineastul responsabil trebuie să știe cum să-l facă pe spectator să nu rămână indiferent. Numai având conștiința acestei răspunderi, cineștii pot transmite prin filme mesaje majore și tulburătoare despre om și lume”. □ Lunga traducere a Nataliei Seleșteanu are în vizor ample fragmente din M. Heidegger, *Opera de artă ca lucru*.

• [„Argeș”, nr. 2] Paul Everac semnează articolul *Etapele Argeșului*. □ În *Concursul literar „August XXX”* sunt publicate o serie de poezii semnate de Mihai Babei și Ion Chingaru. ■ În *Cronica literară*, S. Nicolaescu prezintă romanul lui Radu Ciobanu, *Treptele Diotimei* („Avem sentimentul că «Treptele Diotimei» reprezintă o experiență excelentă pentru autor, care-și potențează prin acest roman o deosebită forță evocatoare, o știință deosebită a construcției și o veritabilă pasiune a limbii române literare. Radu Ciobanu își continuă, tăcut dar sigur, drumul său de romancier în cea mai bună tradiție clasică.”) și volumul de reportaje *Caractere* de Alexandru Monciu-Sudinski. ■ În *Lynotip*, Nicolae Oprea semnează o serie de note despre: studiul *Vocile romanului*, semnat de Al. Călinescu și publicat în numărul 5/ 1974 al revistei „România literară”: „Eseistul este preocupat să releve valorile simbolice, semnificațiile profunde ale textului, cât și modalitatea specifică de alternare a «vociilor». Trădând titlul ales, însă, Al. Călinescu pleacă de la un citat din Michel Butor care privește «simbolismul extern al romanului». Or, fiind vorba despre «voci», era mai firesc să se inițieze discuția pe baza unor termeni avansați de Jean Ricardou în *Pour une théorie du nouveau roman*, termeni valabili și în analiza prozei lui D. R. Popescu. Pentru că, în mod cert, în *Cei doi din dreptul Tebei* exista o «narațiune flotantă» relatată de mai mulți «martori flotanți». Și ceea ce i se pare lui Al. Călinescu a fi martor principal, nu este un «narator

fix» ci tot unul «flotant», dar cu o partitură mai extinsă. Raporturile dintre narator și evenimente sunt plurivoce și de aici decurge relativizarea adevărului. Fiecare «martor flotant» își exprimă punctul său de vedere care nu converge perfect cu al celorlalți. Suntem surprinși, deci, că un bun cunoscător al literaturii franceze contemporane ignoră asociația cu tehnica românească”. O altă notă se referă la ancheta realizată de revista „Luceafărul”, intitulată *Pro arte poetica*, ce urmărește conceptul de „verosimil”. În *Critica universitară* sunt semnalate o serie de rubrici permanente din revista „Tribuna”: *Lecturi constructive* semnate de Ion Vlad, *Bivuaș* și *Geometrii imaginare* de Mircea Zăciu și Liviu Petrescu. În *Carouselul exagerărilor* este criticată recenzia lui Al. Andriescu din numărul 5/ 1974 din revista „Cronica”, dedicată ultimului volum al lui Mircea Ivănescu, titlul acestuia nefiind însă specificat („Într-o simplă recenzie, Al. Andriescu (Cronica nr. 5/ 74) decretează ultimul volum al lui Mircea Ivănescu «culegere cu caracter de manifest literar», «dezbateri estetice în jurul literaturii», «subtila pledoarie pentru formele literaturii moderne», pe care «poetul preferă să le popularizeze fără gravitate», «elogiu (adus) ficțiunii»; cu alte cuvinte, avem de-a face cu o «poezie demonstrativă». Or, cartea lui M. Ivănescu nu este nici «manifest», deoarece se înscrie în linia celorlalte volume, nu aduce ceva nou, ci doar probează, o dată în plus, coerența sistemului său poetic, nu este nici «dezbateri estetice» sau «pledoarie (fie ea chiar subtilă) pentru formele literaturii moderne» etc., din purul motiv că volumul său este unul de poeme și nu de eseuri. Poate că natura livrescă a discursului ivănescian l-a împins spre eroare pe grăbitul exeget.”). S. Nicolaescu, în schimb, analizează un dialog dintre Adrian Păunescu și Dumitru Popescu, apărut în numărul din 15 februarie al revistei „Contemporanul”, tema acestuia fiind „rolul și rostul scrisului”. Este redat aici integral răspunsul la întrebarea „dar de ce scrisul?”. Dan Rotaru, în *Lecție*, publică câteva citate din interviul acordat de Eugen Barbu revistei „Tribuna”. În *O precizare necesară*, se fac o serie de rectificări la articolul dedicat revistei „Argeș” în numărul 6/ 1974 al revistei „România literară”: „De pildă, este semnalată prezența a trei prestigioși colaboratori bucureșteni pe care-i prețuim, dar sunt trecute sub tăcere tocmai acele pagini și autori care prin problematica acordată doresc să imprime revistei noastre caracterul dorit de locuitorii județului Argeș și imprimat pe generic. Reamintim - dacă mai este nevoie - că revista „Argeș este bucuroasă de a promova relații cu colaboratori din întreaga țară, dar, se acordă o atenție corespunzătoare afirmării valorilor locale. Noi socotim discutabilă și concepția după care înlocuirea unei rubrici cu alta înseamnă dispariția originalității și scăderea atracției publicației noastre. Și o precizare - suplimentul de poezie «Literatorul» a fost desființat cu 6 luni în urmă chiar de către inițiator cu argumentul paternității asupra lui. Asigurăm pe colegul nostru de la «România literară» că îi păstrăm aceeași stimă și considerație și transmitem mulțumirile noastre pentru grija și obiectivitatea prezentă și viitoare manifestată față de revistă”. ■ În

Poesis Ștefan Aug. Doinaș publică poezia *Poetul*, Cezar Baltag – *In illo tempore*, *La porțile somnului*, *Oracol*, Victor Felea – *Altă ocazie*, *Mereu mă aplec*, Florin Mihai Petrescu – *Elogiu patriei*, *Izbânda sună și Dacică*. □ Camelia Dumitru, în *Lecturi*, prezintă volumul de versuri de debut *Ciutele* de Maria Constantinescu-Pitești. □ Marian Stoica prezintă volumul de povestiri *Sfera* de Voicu Bugariu (Albatros). ■ În *Cartea de poezie*, Nicolae Oprea publică o recenzie la *Poem* de Mircea Ivănescu: „Coerența și unitatea sistemului sunt probate și de prezentul *Poem*, alcătuit dintr-o suită de scene, reprezentări ale Intellectului menite să-l elibereze de mulțimea imaginilor reale și livrești (sau simple închipuiri), acumulate cu avariție de «viciosul» literat. [...] Mircea Ivănescu își revendică un teritoriu liric inedit bineînțeles, o manieră particulară. Pe deplin format la ora debutului, el se definește plenar încă de la primul volum. Etapele decantării, condensării și finisării substanței sale poetice au fost depășite în singurătate și mostrele au rămas la sertar. Așa se explică orizontala înscrisă pe diagrama creației sale. Și pornind de aici găsim explicația acuzației de «manierism». Odată delimitată formula omogenă și de o coerență desăvârșită, poetului nu-i mai rămâne decât explorarea pe verticală, în profunzimi (deci în interiorul aceleiași formule), fără să se înregistreze mutații bruște, înnoiri surprinzătoare. Și poate că uneori prozaizarea supărătoare a discursului, «relatarea» voit narativă sau exagerările leitmotivice ar legitima schimbarea manierei. A recomanda acest lucru poetului înseamnă, însă, a-i cere să-și renege poezia de până acum, a-l determina să-și trădeze un crez poetic asumat conștient și indiferent de riscurile ce nasc de aici. Să ne amintim că sunt rare astfel de cazuri. Instituind o modalitate acut personală și orgolios circumscrisă, M. Ivănescu a dat naștere unei poezii geometrice, definitiv sedimentate”. ■ Constantin Crișan, în *Cronica tardivă*, publică *Gabriela Melinescu și jurământul bolii divine*, o recenzie a volumului *Jurământul* (Albatros): „Un duh poetic izvorât din castitate și - vai - din prea frumos conștientul păcat al acestei castități durute ca o genuflexiune față de cuvânt, față de inima mereu vie și moartea de-o clipă, numai de-o clipă, a acestuia, o iconă fosforescentă argintie, tivită cu șiac negru macedonean - astfel îmi apar, într-un contur rapid, Gabriela Melinescu și poezia ei. [...] ultimul volum al Gabrielei Melinescu, dacă n-aș ține seamă de recenta antologie selectivă - lăudată fie zgârcenia ei - apărută la Editura Albatros. *Jurământul...* poetei este un ritual, un prilej minunat - spațiul emblematic este generos prin însăși semantica lui - de desacralizare a multor spaime, mici sau mari, absolute ale altarului lumesc. Poza aceasta de a intra ca o mireasă de carne vie în capela sanctităților suave, adormite de timp, naște adevărată mitografie, un tonus baladesc-hagiografic, în atmosfera căruia tămâia și aromele de smirnă se înfruntă cu aburii frumoși-profani ai parfumului de verbine. Privit în această perspectivă, un poem antologic l-am numit «*Rebellio canis*» devine un mit al supunerii răzvrătită în surdină și se înscrie cu atât mai vital [...]”. □ Revista publică „piesa într-un

act” *Soarele* de Corneliu Marcu. ■ Nicolae Baltag, în „*Regăsirile*” poetului, abordează lirica lui Mihai Beniuc: „Poet de incontestabilă forță a inspirației, care a trasat brazde fertile în lirica românească a acestui secol, artist tumultuos, nu întotdeauna suficient de riguros în ceea ce încredințează tiparului, ajutor de poeme antologice și de versificări facile, ignorat, uneori, sub aspectele profunde ale operei sale și popularizat, adesea, în manualele de școală, sub emblema uzată a câtorva șabloane-etalon, Mihai Beniuc, în pofida inegalității flagrante care-i marchează creația, rămâne - prin latura durabilă a acesteia - într-una din oazele de perenitate ale literaturii române”. □ Revista publică din *Cronica lui Stavrinov* un fragment intitulat *Narațiune preafrumoasă despre Mihai Voievod*. □ Dan Manolescu publică un amplu interviu cu Mihai Beniuc, intitulat *Cine sunteți, Mihai Beniuc?*, însoțit de trei poezii. Scriitorul răspunde la întrebări legate de începuturile sale literare („N-am visat să devin scriitor în copilărie, dar scriind zilnic și citind mi-am făcut un obicei din aceasta. Cred că în bună măsură m-am molipsit de la Eminescu, Petőfi, apoi Baudelaire și Poe, pe care-i citeam din primele clase de liceu. Nu doream să-mi fac însă din scris o meserie. În copilărie mă visam mecanic, apoi inginer, și mai târziu medic. Dar așa sus, cu sărăcia părinților mei nu se putea ajunge. Am rămas numai cu pasiune pentru scule de tot felul și dragostea de cercetare biopsihologică. Acesteia din urmă i-am și sacrificat o mare parte din viață. Scrisul, însă, era mai la îndemână, iar când poetul Al. T. Stamatiad a afirmat în revista sa «Salonul Literar», în legătură cu o traducere a mea din Thomas Moore că traducătorul denotă un frumos talent, am început să cred și eu. Profesorul de matematici pretindea că aș fi mai bun critic literar, căci publicasem și niște recenzii, ba scrisesem și despre fotografia în culori, dar fără să semnez. Aceasta era prin 1927, în revista «Laboremus» a liceului din Arad. Toate acestea au determinat apoi alegerea mea ca președinte al societății de lectură «Ioan Rusu-Șirianu» a liceului. Totuși, mari iluzii nu-mi făceam când citeam pe Arghezi, Bacovia, Adrian Maniu - poezii mei preferați - apoi pe Goga, Blaga și nu mai puțin cărțile de critică ale lui E. Lovinescu. Dar ce nu citeam? Tot ce-mi cădea în mână în cele câteva limbi ce le învățam, la care adăugam altele, din afara programei școlare, ca italiana ori rusa, bunăoară.”), vorbește despre „încurajarea talentelor literare autentice” („Cel mai bun serviciu i-l face unui mic începător prietenul care-i scoate în evidență succesele, fie și parțiale, și nu se jenează să-i arate scăderile. Cenaclurile literare ar fi bune dacă s-ar citi mai puține opere în ele și s-ar discuta cu competență la obiect și fără menajamente!”), despre generația tânără de poeți, despre imperativele poeziei moderne ș.a. ■ Nicolae Baltag prezintă volumul de *Versuri* al lui Ștefan Aug. Doinaș, apărut la Albatros: „După fiecare volum al poetului, afinii acestuia aprind focuri de avertizare, în plumb. Sintagmele lor de spaimă și de mânie («Doinaș - neînțeleș!», «Doinaș - refuzat de critici!» - nu într-un totuși justificate, nu într-un totuși gratuite - iscă, prin alfabetul flăcărilor polemice, un spectacol aparte, complementar ope-

rei. Spectacol superior - în măsura în care protagoniștii, foștii și actualii membri ai Cercului literar de la Sibiu, sunt spirite de elită; spectacol puțin profitabil poetului, totuși, don-quițotesque uneori, cu adversari de domeniul iluziei. Incontestabil, un artist de strălucirea lui Doinaș nu pretindea decât evaluare obiectivă. I s-au oferit, cu unele excepții, reproșuri anemice, neconvinse și, de cealaltă parte, adulații narcotice, neconvingătoare. Este reeditat, așadar, până la un punct, destinul oricărui literat de talent, înregimentat unui grup ce ține să se singularizeze: cenzurat, uneori excesiv, din exterior - tratat (sau «maltratată») ditirambic, dinlăuntru. [...] Regăsim, în acest «sîpet» al esențelor lirice ale lui Doinaș, prin câteva eșantioane revelatorii, și platonismul de substanță al celui obișnuit să contemple imaginea eternă a lucrurilor, lumea Ideilor, nu reflexele lor derivate; și capacitatea realistă, obiectivă, sau - în alt plan - impresionistă, de a fixa o secvență, un cadru, în fine, o anumită impresie, cromatică și psihologică, dintr-un peisaj comun la prima vedere, tangibil, tradițional (*Amiază rustică, Caii*). Doinaș nu este, însă, un fotograf de duzină, ori un sămănătorist întârziat, ci un artist autentic, care a asimilat toate valorile moderne ale poeziei, tradiționalismul său, cât este, purtând un sigiliu pillatian, de aleasă confluență cu cultura universală. Dintr-o limitată perspectivă de moment, profilul poetului apare, poate, mai puțin în postura unui inovator, a unui explorator temerar de spații lirice nestrăbătute. El nu lasă, deocamdată, impresia că ar fi interesat să sape fundația unui edificiu, ci, preluând o machetă, sumară chiar, creează un moment ce atinge, nu rareori, perfecțiunea. Desigur, virtuozitatea devine, pe alocuri, scop în sine, menținând anumite piese în straturile minore ale abilității tehnice, vidate de un sens mai profund. Nici «tabla de materii» a acestor «cele mai frumoase poezii» nu dezminte, în întregime, afirmația. Astfel, pe lângă excelența majorității silabelor de aici, un poem ca *Empedocle* indică un grad mai accentuat de uscăciune, ca și *Piscul* sau descrierea poeziei, de altfel; *Inițiere* se propagă, și ea, în unde minore, repede stinse, în vreme ce *Păunul albastru* sacrifică un întreg capitol, al V-lea, de dragul următorului acrostih: El își desfășura încet penajul/ ca un delir al lumii-nlăcrimate. Dincolo de aceste eclipse lirice, cu totul accidentale, *Cele mai frumoase poezii* ale lui Ștefan Aug. Doinaș legitimează, o dată în plus, un talent de mare amplitudine, o conștiință artistică în stare de veghe. Remarcabil întru totul studiul introductiv - atât de expresiv, atât de plin de nuanțe - al lui Virgil Nemoianu. Comparația cu Arghezi putea, însă, lipsi?”. ■ Ion N. Voiculescu scrie despre *Nocturnul la Radu Stanca*, o analiză a unicului său volum de versuri apărut postum, cu o prefață de Ion Negoitescu. „Prinț al penumbrelor - cum i-a plăcut să-și zică - «născut din incestul luminii cu-amurgul» (*Corydon*), cufundat mereu în propria-i tăcere ce-l solicita la contemplație, la acele patetice solilocvii nocturne (*Nocturnă, Un cneaz valah în porțile Sibiului, Baladă studentească, Silentium nocturn*), Radu Stanca a opus întunericului cel mai puternic antidot: focul, realizând în acest fel un fascinant bicromatism, iar flăcările, fumul,

scrumul, rugurile, arderile diversifică limbajul său poetic. De altfel, nehiperbolicizând, însăși viața lui Radu Stanca se confundă cu o ardere, principiu căruia remarcabilul baladist i-a rămas consecvent până la capăt, nu din obediență coercitivă, ci spre a-și aureola destinul poetic și propriile-i mistuiri și incandescențe rarissime și pe care - din intuiție estetică - le-a și văzut cumva similare cu cele ale eroinei din Lorena [...]”.

□ Revista publică o serie de poezii semnate de Nicolae Coman, Stanciu Aluniș, G. Zarafu. □ Ligia Constantinescu, în *Literatură universală*, publică *Jane Austen - sensul ironiei*. □ În *Scriitori argeșeni*, Ion Popa Argeșanu publică un interviu cu Dumitru M. Ion. □ În *Jurnalul artelor - Film*, S. Nicolaescu publică *Un dialog la Pitești cu D. I. Suchianu*. ■ În *Meridiane*, Otilia Nicolescu publică un interviu cu Romul Munteanu, în calitate de director al Editurii Univers. Acesta discută despre „clasicii literaturii secolului XX”, despre „criza romanului”, despre ecoul traducerilor în România, despre posibila criză a poeziei, despre planurile editoriale viitoare.

□ Revista publică poeziile *Apariție*, *Briză marină* și *Neprihănit și tânăr, frumosul astăzi*, oare de Stéphane Mallarmé, în traducerea lui Virgil Gheorghiu.

• [„Astra”, nr. 2] În numărul din februarie al revistei, Nicolae Stoe publică poezia *În România*. ■ Tot Nicolae Stoe inițiază rubrica *Invitatul „Astrei”*, avându-l în prim-plan pe poetul Mihai Beniuc, căruia i se publică un grupaj de versuri alcătuit din poeziile *Humoresque*, *Bucegii*, *În gând*, *Talazuri*, *Le văd cum vin*. Iar Nicolae Stoe îi dedică, la rândul său, un poem invitatului, intitulat *Tot fără gard*. Întrebat, mai întâi, despre modul în care poezia participă la procesul de „propășire socială”, Beniuc răspunde că, din punctul său de vedere, există două etape ale acestei implicări: prima constă în „a contribui la crearea condițiilor prielnice pentru o viață istorico-socială nouă, bazată pe ideile revoluționare ale clasei muncitoare” și se situează în intervalul de câțiva ani după Eliberare. A doua etapă constă în „necesitatea de a contribui la construcția noii vieți”, incluzând aici tradițiile poporului român și „realizările socialiste din ultimele decenii”. În acest context, opțiunea ideologică a unui poet este „determinată de nivelul conștiinței poetului, ca produs istorico-social a cărui forță o determină experiența individuală și talentul”. Întrebat, apoi, asupra raportului dintre Brașov și facerea textului poetic, Beniuc arată că orașul propune o „fericită îmbinare între dimensiunea lui istorică, plină de poezie”, și „caracterul modern al vieții”. Referitor la volumele de autor care urmează să apară în librării, poetul anunță publicarea a două volume de versuri, unul la Albatros și altul la Eminescu, predarea, spre publicare, a unui roman, tot la Eminescu, și iminenta apariție a volumul 5 din *Scrieri*, aflat sub tipar, volum care conține traduceri în versuri din diferiți poeți. ■ Ancheta „Astrei”, *Tânărul – obiect și subiect al literaturii*, desfășurată printre membrii Asociației scriitorilor din Brașov, propune două întrebări menite să evidențieze funcția ideologică a literaturii, în raport cu formarea tinerelor generații prin instrumentul aservit politic al esteticului: 1. „Ce părere aveți despre tânăr, și cum credeți că trebuie să se

apropie scriitorul contemporan de tânărul zilelor noastre?"; 2. „În ceea ce ați scris până acum sau în ceea ce veți scrie tânărul de astăzi se poate regăsi?”. La aceste întrebări răspund, pe rând, Constantin Cuza, A. I. Brumaru, Emil Poenaru, Mihai Nadin, Ștefan Stătescu și Ion Topolog. □ Sub denumirea *Stăpânul meu, tineretul*, intervenția lui Constantin Cuza propune o enumerare a așteptărilor tineretului în genere – „lui îi e foame de sinceritate, adevăr, înălțimi, lui îi e sete de actualitate, de el însuși, de problemele fundamentale ale timpului și ale lui”, și îi oferă, ca scriitor dedicat, romanul *Absențe motivate*, apărut la Albatros. □ Pentru A. I. Brumaru, *Fiecare din noi suntem ceva dintr-o ființă istorică*, motiv pentru care și tineretul ar trebui să se raporteze la modelele reprezentate de personaje ca Hamlet, Andrei Bolkonski sau Fabrice del Dongo, căci „aceste opere și acești eroi au declanșat în noi o lumină și o uimire: am aflat, cu ajutorul lor, că fiecare din noi suntem sau putem fi ceva dintr-un rol istoric”. □ Pentru Emil Poenaru, *Personajele mele sunt mai puțin bune și înțelepte ca cele reale*. În sensul unei literaturi „prospective și vizionare”, a scris proza *Amintirea unei săli de tribunal*, în care apar personaje tinere, ca pilde de eroism și ca „exemple de dăruire a tinerilor ilegaliști”, piesa *Călătorie ciudată* și scenariul filmului *Sentiința în alb*. □ Mihai Nadin vorbește despre *Starea radicală a conștiinței*, arătând că „o literatură este responsabilă în raport cu tineretul, în măsura în care este în general responsabilă”, și că, „dacă o literatură pierde interesul tineretului, ea a pierdut sublima dimensiune a viitorului ei”. □ Întrebându-se *Când începe și când se termină tinerețea?*, Ștefan Stătescu crede că se „impune literatura cu adresabilitate spre tineret”, cu o „mare varietate a temelor abordate” și a mijloacelor de expresie, motiv pentru care este necesar să se traducă și să se pună în circulație, „în spiritul gândirii materialist-dialectice”, „ceea ce e valoros ca experiență umană de gândire la marii creatori contemporani de pretutindeni”. □ Ion Topolog afirmă că *O literatură care să se adreseze tinerilor însemnează acele cărți care-i surprind pe ei*. Acestor condiții le corespund cele două romane ale sale, *Torna, torna, fratre* și *Pașii*, precum și romanul ce va apărea la Eminescu, în 1975, *Răspunsul solului celui ce l-a trimis* – un „manual etic despre jertfe, mituri, idealuri”. ■ Voicu Bugariu propune, în *Cronica literară*, un comentariu al monografiei dedicate, de George Macovei, lui Gheorghe Lazăr, considerată, de la bun început, atât „text de istorie literară”, cât și „bun roman istoric”, întrucât „reconstituie o viață și o epocă” într-o „montură literară convingătoare”. Reluând ediția din 1954, George Macovescu alege, din nou – ca și în cazul monografiei despre Alexandru Sahia, din 1950, personalități considerate exemplare pentru cultura română a epocii. Monografia reprezintă o „pledoarie implicită pentru angajarea socială și politică a omului de cultură”, iar Gheorghe Lazăr ilustrează „situația intelectualului în contact cu evenimentele social-politice” din epoca sa. Din acest motiv, nu poate fi acuzat de șovinism, căci aprecia operele lui Platon, Aristotel, Thales, Pitagora, Eschil, Sofocle, Euripide, exprimându-se doar contra acelor

cărți în limba greacă care „întunecau mințile” generațiilor tinere. ■ Rubrica *Note de lector* propune, prin Voicu Bugariu, o prezentare a volumului lui Ion Topolog, *Pașii*, un roman care continuă linia tematică a romanului *Denisa*, din 1972, și care se înscrie într-un „ciclu mai larg de romane dedicate problematicei psihologiei intelectualității de azi de la noi”. Pe baza procedurii fluxului de conștiință, suplimentat cu episoade adiacente, romanul prezintă iubirea dintre eroii principali și impactul mediului social asupra acesteia, pe fondul unor „analize psihologice dintre cele mai sinuoase”. Dacă în *Denisa* savantul Radu George, îndrăgostit de Denisa Demetru, în pofida marilor diferențe de vârstă și de mentalitate dintre ei, este insuficient susținut, ca personaj, de o povestire artificială, în *Pașii* aceleași personaje sunt minate tot de „artificialitatea de ansamblu” a scriiturii, de numeroasele clișee livrești și de o contradicție psihică, dată de faptul că protagonistul face, din interior, analiza propriei iubiri și emite, tot el, o serie de considerații plate asupra acesteia. □ Ermil Rădulescu recenzează volumul de versuri al Marietei Nicolau, *Masculin, feminin*, semnând o serie de deficiențe precum faptul că poemele „nu depășesc limitele banalului” sau că duișia, ca stare de spirit ce se vrea poetică, „sună desuet, anulându-se de la primele încercări”. ■ În cadrul rubricii *Caiet – Literatură, realitate, simbol*, A. I. Brumaru aduce în discuție romanul lui Dumitru Radu Popescu, *Cei doi*, care „ne instruește asupra măsurii în care putem admite simbolul”. În cazul prozei lui D. R. Popescu – fantastică, alegorică – „forma estetică se naște odată cu forma simbolică”. Ca urmare, „o poveste de dragoste exemplară”, „un conflict social și național condiționat estetic” „trebuie citite literar și poetic”, „nu ca pe o relatare amplă de evenimente”. Așa se face că, în proza lui D. R. Popescu, simbolul este justificat ca „element esențial în dialectica internă a operei”. ■ Ștefan I. Fay publică proza *La cina cea de nouă sute șapte* – fragment dintr-un roman dedicat Răscoalei din 1907. ■ Ion Lupu publică un grupaj de versuri.

● [„Ateneu”, nr. 2] Calistrat Costin semnează rubrica *Convorbiri*, de această dată dialogul fiind realizat *Cu Eugen Barbu despre „Mângâierile literaturii... ”*. Temele abordate vizează relația poeți – critici, „despre cum fac poezie unii și critică ceilalți”, despre modestie, despre revistele din provincie, despre *Principalele* – „fructul unor lecturi de 35 de ani”, dar și despre încadrarea într-o doctrină: „Opera mea, dacă ea poate fi numită așa, la ora aceasta, este opera unui scriitor comunist, dedicată comunismului, a unui scriitor care a iubit această filozofie încă de la 14 ani și care o va iubi până la moarte. Vreau numai să adaug că în comunismul pe care-l gândesc eu, nu am făcut nici un rabat”. ■ În *Experiența „Caietelor Princepelui”*, Cristian Livescu analizează volumul al doilea al cărții menționate din titlul articolului și notează: „Ceea ce dădea la început doar impresia unei ample colecții de citate și rezumate active, în care intercalarea unor confesiuni incandescente nu făcea decât să mărească la maximum curiozitatea lectorului, se împlinește acum într-un misterios și

original *roman-colaj*, depășind prin structură opera de memorialistică devenită clasică.[...] Roman-colaj, roman-eseu, roman-teatral – oricum am dori să luăm în sine *Caietele* lui Eugen Barbu, rodul unei demonice porniri spre marea cunoaștere de sine, presupunând autoclaustrare și sinceritate deplină, nu putem totuși să nu facem abstracție de caracterul lor de laborator special și vizionar. [...] Prin cufundarea extatică în stările cele mai pure create de spiritul omenesc de-a lungul vremurilor se realizează de fapt *experiența vizionară* atât de necesară reconstituirii unor lumi originale. [...] Pentru *Principele* său, Eugen Barbu descoperă formula «*compilației istorice*», atât de firească altădată pentru cronicarii moldoveni sau munteni de la începuturile literaturii românești, formulă care – subordonată unei concepții moderne – dovedește virtuți parabolice extrem de rafinate». Analizând volumul, Cristian Livescu punctează: „*Caietele* decodează, clarifică doar în parte o parabolă complicată, protejată de ezoterism și cuvintele cu sensuri pierdute. Și poate că «istoricul bine pregătit» pe care îl așteaptă Eugen Barbu să facă ordine în hățișul acestor notații va fi un... Godot, care nu va sosi niciodată pentru că știe că ar fi inutil. Viziunea *Caietelor* și viziunea *Princepelui* se asimilează reciproc și scrupulozitatea arhiviștilor mai mult ar dăuna. Clarificarea ar fi pentru noi în sensul adâncirii unor detalii, al recunoașterii surselor și al omenescului desăvârșit ce străbate anevoiasa elaborare». ■ În *Redescoperirea autenticității*, Vlad Sorianu analizează volumul *Apa* (Eminescu, 1973), de Alexandru Ivasiuc: „Angajată, parcă, într-un rapid proces decompensativ, conștiința artistică a scriitorului se eliberează crispată de obsesiile unei vârste. Tendința este către echilibrul inhibiției și al elanului nu arareori exhibiționist, întru împăcarea conștiinței de sine cu cea a veacului. Așa se pare că explică evoluția prozei sale de la analitism către anecdotică și, corespunzător, subordonarea, strictă a stilului față de construcția și desfășurarea epică. Are loc o translație tot mai insistentă de la interesul pentru dezbateri etico-filozofice, la demonstrația civică, de la probleme la teze. Intelectualismul literar, cu vagi tentații experimentale, sprijinite îndeosebi pe utilizarea simbolului, parabolei și retrospectivei afective – este, treptat, convertit în observație veristă, valorificată cu mijloace realiste”. Față de volumele de început, recenzentul observă că acum „sentimentul istoriei înlocuiește obsesia intimă a timpului, iar strădania de a înțelege locul insului în structuri ample copleșește interesul pentru semnificarea lor prin trăire subiectivă. [...] *Apa* reconstituie, cu mijloace realiste, atmosfera de după alcătuirea guvernului «de largă concentrare democratică». [...] Noul roman al lui Alexandru Ivasiuc reprezintă un moment marcant al prozei actuale și o discuție mai largă în jurul calităților ca și neajunsurilor, inevitabile într-o construcție de o asemenea ambiție, ar putea preciza implicit unele trăsături definiții pentru întreaga noastră mișcare românească din ultimii ani”. ■ Const. Ciopraga scrie despre *Poezie în tonuri grave* remarcând „veritabila explozie lirică. Poezia, în genere, dispune de zelatori fervenți, fapt ce explică fluxul de plachete și volume provenind de la generații

diverse. Periodicele publică și ele, destul de generos, oferind debutanților posibilitatea primelor verificări. În cadrul poeziei românești de la 1944 încoace se găsesc ilustrate multiplu, paralel cu marile întrebări în fața existenței, dezbaterele caracteristice epocii, încât perspectivele cosmice se intersectează cu pastelul, elegia cedează pasul versului militant, iar poemul sociogonic arghezian coexistă cu imnul patriotic. De remarcat, față de studiile anterioare, o extindere a poeziei ca mod de cunoaștere, fenomen modern în raport direct cu progresele științelor”. Deși exemplele cu care își susține demersul teoretic sunt preluate din Mihai Beniuc, Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Al. Philippide, Eugen Jebeleanu, Maria Banuș, Ștefan Augustin Doinaș, Nichita Stănescu, lista acestora poate fi extinsă căci „dimensiunea gravă, lirismul înnobilit prin cugetare sunt caracteristice, desigur, și altora”. ■ Const. Călin semnează cronică literară la volumul *Poet al uriașilor* (Eminescu, 1973), semnat de Ioanid Romanescu, cel care publicase „într-un interval de aproape un an, trei volume de versuri: *Favoarea* (C.R., 1972), *Baia de nori* (Junimea, 1973) și *Poet al uriașilor* (Eminescu, 1973). Cantitativ, asta înseamnă jumătate din lirica sa de la debut (1966) și până în prezent”. Vorbind despre receptarea liricii sale, recenzentul observă o schimbare majoră față de perspectiva inițială: „*Favoarea* și mai ales *Baia de nori* au beneficiat de comentarii elogioase, chiar și în revistele care anterior îi acordaseră o minimă atenție. În schimb, *Poet al uriașilor* pare să dezamăgească; primele recenzii comunică net o asemenea impresie. Ceea ce poate, într-adevăr, să deprime [...] e atenuarea sentimentului dramatic în poemele recentului său volum. Tentația idilicului [...] surprinde la un poet care imprimase versului său un rictus când tragic, când sarcastic, ce părea definitiv. Supără, apoi, chiar mai mult, încercarea autorului de a invoca în creația sa de până acum [...] temeuri pentru o lirică socială și, implicit, de a-și nega egotismul, singularitatea, adică tocmai acele trăsături ce alcătuiau dominantă profilului său literar. [...] În *Poet al uriașilor*, metamorfoza, trecerea la o nouă atitudine e însă incompletă. Marcat puternic încă de orgoliu, poetul își asumă o modestie, o umilință de care, psihologic vorbind, nu este capabil. El rămâne orgolios chiar și atunci când își declară propria creație lirică drept un act de expresie socializat [...] sau când își declină calitatea de «poet al uriașilor»”. ■ C. Costin semnează alte două cronici literare. Prima dintre ele vizează volumul de poezie semnat Dan Culcer și intitulat *Un loc geometric* (C.R., 1973), „o carte care adună între copertile sale nenumărate nostalgii, o carte alcătuită atent, lucid, o carte ca toate celelalte, fără nimic «insolită», o carte a unui autor care scrie deopotrivă critică, proză și poezie”. □ Cea de-a doua cronică literară analizează *Sărbători fericite* (C.R., 1973) de Romulus Guga al cărui stil „întrunește toate nuanțele pateticului. Farmecul său, dincolo de rezervele formulate de unii și alții, constă în sondarea frustă a realității până la răspunsurile esențiale, în curajul înfruntării temerare a dramei oricât de tulburătoare. [...] Insistent imaginativ și fantast, Romulus Guga face o imensă

risipă de lirism. Epicul său are un iz de litanie, protagoniștii nu acționează, ci oficiază, rostesc solemn”. ■ C.Cs scrie despre volumul lui Anghel Dumbrăveanu, intitulat *Singurătatea amiezii* (Facla, 1973), un volum care „însurează avatarsurile poetice de până acum ale autorului, singularizându-l în generația scriitorilor de vârstă mijlocie. Romantic atent cenzurat, Anghel Dumbrăveanu propune o seamă de meditații asupra vieții. O reminiscență – erosul apare ca o dulce nostalgie și nu constituie «tema» cărții. Dănuie un presant sentiment al târziului (întâlnit încă în *Iluminările mării*, 1967), fără repercusiuni în tectonica poemelor, mai mult decorativ”. Lectura și analiza cărții îl determină pe cronicarul literar să noteze la finalul demersului său: „*Singurătatea amiezii*, printre cele mai bune cărți de poezie ale anului 1973, profilează un poet adevărat”. ■ Miluță Bortă prezintă monografia *Gheorghe Lazăr*, semnată de George Macovescu care, „epuizând întreaga bibliografie, a realizat cea mai completă și mai obiectivă prezentare a vieții și activității lui Gheorghe Lazăr. Pornind de la documente și folosind în argumentarea punctelor de vedere o logică impecabilă, George Macovescu aduce contribuții originale și de o autentică valoare în elucidarea unor probleme controversate, infirmând astfel multe afirmații eronate cu privire la viața și activitatea lui Gheorghe Lazăr”. Apreciind valoarea cărții, cronicarul literar concluzionează: „*Gheorghe Lazăr* este o lucrare de istorie și de cultură, concentrată ca volum, dar în care adevărurile sunt formulate cu pasiune și talent”. ■ Ultima cronică literară este dedicată volumului *Pe drumurile tradiției*, de Valeriu Râpeanu, un scriitor „cu vocația pledoariei, acuitatea și promptitudinea de a aduce în discuție probleme la zi, de a defini și a atrage atenția asupra unor lucruri de interes major pentru fenomenul cultural românesc. [...] Avem în autorul volumului *Pe drumurile tradiției* (Dacia, 1973) un comentator polemic al actului artistic și cultural, un critic care pledează pentru vocație și sinceritate, pentru asumarea unei responsabilități înalte”. ■ Tiberiu Căliman semnează articolul *O carte consacrată lui Grigore Tăbăcaru*, în care salută apariția „volumului omagial *Grigore Tăbăcaru – o viață închinată școlii și culturii românești* – apărut sub coordonarea științifică a Institutului de științe pedagogice București. Lucrarea înmănușează cea mai mare parte dintre comunicările susținute la prima sesiune științifică – din noiembrie 1971 – dedicată vieții și operei lui Grigore Tăbăcaru. [...] Apariția acestei lucrări este o realizare care semnifică prețuirea pe care o acordă contemporanii lui Gr. Tăbăcaru. Ea se cere însă continuată, completată, și în acest sens avem convingerea că judicioasele recomandări metodologice din «Cuvânt înainte», semnat de Bratu Păun, își vor găsi într-o mai mare măsură materializarea în viitorul volum dedicat acestui pedagog”. ■ În *Cronica limbii*, Constantin Cojocaru semnează articolul *Romanitatea lexicului românesc*, o analiză a volumului *Romanitatea vocabularului unor texte vechi românești*, de C. Dimitriu, apărut la editura Junimea din Iași și care „a fost prezentată ca teză pentru obținerea titlului de doctor în filologie la Uni-

versitatea din Iași. În această carte, lingvistul ieșean și-a propus să efectueze, folosind metoda statistică, o investigație vizând bogăția și originile vocabularului cuprins în principalele texte românești din secolul al XVI-lea, în *Carte românească de învățătură* de Varlaam (1643) și în două texte juridice din secolul al XVII-lea (*Pravila lui Vasile Lupu*, Iași, 1646 și *Îndreptarea legii*, Târgoviște, 1652)". ■ Se publică poezie, semnată de Maria Petra, Octavian Voicu, Ion Murgeanu, Aurel Butnaru, Haralambie Țugui, și proză (*Spre Sulina, scrisori din vilegiatură*, de Dumitru Dinulescu și *Drumuri*, de Gheorghe Movilă).

● **[„Cinema”, nr. 2]** Cu titlul *Ionescu despre Ionescu*, Radu Cosașu scrie despre succesul parizian al filmului *Mocirla*, realizat după nuvela omonimă a lui Eugen Ionescu: „Eroul principal și unic – Eugen Ionescu. Pentru prima oară actor de cinema, actorul său într-un film al său, bazat pe obsesiile fundamentale ale personalității sale. Criticii îi găsesc accente de Buster Keaton, de «clown genial».” Intervievat de cotidianul „Express” despre experiența sa cinematografică, conaționalul nostru mărturisește că nu face altceva decât să caute copilăria, ca de obicei: „Toți suntem copii... copii care îmbătrânesc greu și care speră că totul va reîncepe, regăsind o nouă formă a paradisului...”. □ Seria de articole dedicate scenariștilor continuă cu cel semnat de Călin Căliman, intitulat *Petre Sălcudeanu: cu pași rari, dar apăsați, pe urmele lui Rebreanu*. O lungă perioadă „scenarist complementar” (semnând în colaborare cu Titus Popovici sau Francisc Munteanu), confirmând cu ecranizarea romanului *Răscoala* (1965), acesta își descoperă adevărata natură în filmul *Vifornița*, pe care îl realizează pe cont propriu, evocând meleagurile copilăriei. □ N.C.M. [Neculai Constantin Munteanu] laudă inițiativa televiziunii române de a inaugura ciclul de spectacole TV, intitulat *Oameni ai zilelor noastre*, cu piesa lui Corneliu Leu, *Femeia fericită*: „Dezbaterea pe care o propune autorul stă sub semnul ideii că, înainte de toate, important este *omul*, ceea ce s-a *construit* în el, chipul lui moral”. □ În fișa filmului *Tatăl risipitor*, aflat în lucru, se precizează în dreptul scenariului datorat lui Eugen Barbu: „Una dintre cele mai bune nuvele din proza binecunoscutului scriitor, *Oaie și ai săi*, a fost retopită de însuși autorul ei într-un scenariu de mare tensiune, aducând în prim plan întâmplări și fapte dramatice din lumea satului imediat după terminarea celui de al doilea război mondial, cu oameni puternici, plini de dârzenie, mereu aflați în dispută cu cineva, cu ei înșiși, cu ai lor, cu cei care mai au încă puterea, cu stihiele naturii”. □ De o fișă asemănătoare beneficiază și filmul *Agentul străni*, scenariul lui Horia Lovinescu având la bază piesa *Omul care...*, „un omagiu adus acelor oameni anonimi care apără liniștea și cuceririle noastre. Evident, nu va lipsi nimic din ceea ce dă farmec filmelor de acțiune: înfruntări, confruntări, urmăriri spectaculoase, răsturnări de situații, lovituri de teatru etc.”.

● **[„Convorbiri literare”, nr. 2]** Sunt publicate răspunsuri la ancheta *Condiția criticului tânăr*. □ Mircea Iorgulescu, *Critica tânără și scriitorii noi*:

„Participând la o dezbatere despre așa-numita critică tânără («Luceafărul», nr. 51/ 1973) prozatorul Alexandru Ivasiuc făcea, pe un ton oarecum îngrijorat și oarecum dezaprobator... Este adevărat. Critica tânără nu și-a concentrat în mod exclusiv atenția asupra poeților și prozatorilor (literatura dramatică...) tineri noi. Criticii tineri știu ori au înțeles că mai importantă decât o destul de vagă și destul de puțin literară solidaritate de generație este sprijinirea valorilor autentice indiferent de datele de stare civilă; ei au preferat, așadar, solidaritatea întru valoare. [...] Sunt de altfel silit să observ că, deși este mai vârstnic, deci a cunoscut direct perioadele ceva mai îndepărtate ale istoriei literare contemporane, Alexandru Ivasiuc pare să fie ceva mai puțin informat decât un, să zicem, critic tânăr, obligat prin condiția biologică să se documenteze dacă îl interesează trecutul literar apropiat. Căci nu este o eroare de a se pune exclusiv în seama celei de a doua generații de critici postbelici susținerea lui Nichita Stănescu, Cezar Baltag, Nicolae Breban, Fănuș Neagu, Alexandru Ivasiuc însuși. Printre cei care, în jurul anilor 1960, au scris cu entuziasm despre Nichita Stănescu, Cezar Baltag, Ilie Constantin, Fănuș Neagu, D. R. Popescu, Nicolae Velea, cu entuziasm și cu autoritate, contribuind în mod hotărâtor la impunerea lor rapidă, s-au aflat Ov. S. Crohmălniceanu și Paul Georgescu, tot ei având cu greutate cuvânt de spus și după 1965, când apăreau primele cărți semnate de Nicolae Breban și Alexandru Ivasiuc. Totuși, Alexandru Ivasiuc nu ezită să împingă acțiunea acestor doi critici către anii '50, când după opinia tipărită a domniei-sale, ei ar fi lansat pe Marin Preda și Eugen Barbu! În acest fel lansarea generației la care Alexandru Ivasiuc își declară apartenența este socotită, firește, rezultatul lucrării unei simetrice generații de critici, numele citate fiind S. Damian, N. Manolescu, Lucian Raicu, Matei Călinescu, Valeriu Cristea și Eugen Simion. Chiar dacă am accepta că așa s-au petrecut lucrurile (nu s-au petrecut așa), evenimentul cel mai important în existența literară a criticilor numiți, definatoriu pentru statutul și personalitatea lor, ar fi fost aceste susțineri? Ar urma, de aici, să tragem concluzia curioasă că misiunea respectivilor critici s-a sfârșit odată cu lansarea scriitorilor ce le corespundeau ca vârstă. Luând în serios aceste afirmații, ar trebui să acceptăm că Ov. S. Crohmălniceanu și Paul Georgescu au apărut după 1960, ambii aflându-se azi în plină activitate, iar S. Damian, N. Manolescu, Lucian Raicu, Matei Călinescu, Valeriu Cristea și Eugen Simion poate că nu și-au scris încă lucrările fundamentale; mai mult și unii și alții continuă să urmărească literatura prezentului fără discriminări de ordinul vârstei, scriind nu numai despre autorii generației lor ci (chiar!) și despre noii-veniți”. ■ Redacția revistei inaugurează rubrica *Realitate și romanesc*: „Propunându-și să oglindească noile realități specifice societății noastre socialiste, proza românească de azi reprezintă, indiscutabil, unul dintre cele mai rezistente sectoare ale literaturii contemporane. Plecând de la această evidență, acum când întreaga țară face bilanțul realizărilor din cei treizeci de ani de existență și construcție socialistă, am socotit utilă

«interogarea» prozatorilor noștri asupra raporturilor pe care creațiile lor le stabilesc cu realitățile în mijlocul cărora trăim. Am urmărit, așadar, să grupăm confesiuni literare, care să dezvăluie publicului larg faptele de viață, evenimentele a căror transfigurare a generat proza acestor treizeci de ani”. □ Răspunde Radu Ciobanu: „Am scris primul roman din nevoia exuberantă de a mărturisi o descoperire pe care o socoteam formidabilă. Nu mă intimidă faptul că aceeași descoperire o făcuseră alții, destui și iluștri, înaintea mea: credeam în particularitatea poziției din care priveam eu lucrurile. Apoi, fiindcă fusesem direct implicat în acele întâmplări, simțeam nevoia confesiunii, așa cum supraviețuitorul unui cataclism simte nevoia de a povesti salvatorilor totul, așa cum s-a petrecut. În sfârșit, beneficiind de perspectiva câtorva ani, a intervenit și necesitatea – și totodată posibilitatea – meditației asupra celor petrecute”.

■ La rubrica *Aniversări*, redacția revistei se ocupă de Eugen Barbu și Nicolae Țațomir. □ *Eugen Barbu la 50 de ani*: „Sărbătorindu-l ca scriitor, îi urăm încă mulți și rodnici ani de viață, de-a lungul cărora să adauge operelor de până acum cel puțin atâtea câte așteaptă publicul. Pentru că Eugen Barbu n-are, totuși, decât cincizeci de ani”. □ *Nicolae Țațomir la 60 de ani*: „Privită în ansamblu, poezia lui Nicolae Țațomir dezvăluie o aspirație spre stabilitate. Factura aparent detașată, lucidă și severă a proiecțiilor lirice subînțelege tocmai necesitatea disciplinării prin creație a unor impulsuri afective puternice, a unor confruntări dramatice și nedesmințite aspirații. Respectul pentru litera scrisă a însemnat stăruință și cântărire migăloasă, râvnă fascinantă de bijutier”.

■ Mircea Iorgulescu întocmește portretul literar al lui *Mircea Martin*: „Nimic nu pare a-i lipsi lui Mircea Martin (n. 1940) pentru a fi unul dintre cei câțiva critici care, afirmându-se odată cu scriitorii ce aveau să schimbe în deceniul al șaptelea înfățișarea literaturii române, au transformat această coincidență naturală într-un eveniment depășind în implicații simpla împrejurare a debutului. *Generație și creație* (1969), întâia și deocamdată singura carte a lui Mircea Martin, are totuși sensul unui epitaf: odată cu apariția acestui volum, în care își strânsese foiletoanele publicate între 1966–1969, criticul părăsește, pentru totdeauna probabil, actualitatea literară. Nimic nu este mai grăitor pentru pierderea suferită de critica literaturii prezentului prin această pretimpurie și voluntară retragere decât faptul de a fi cu neputință să se analizeze scrierile vreunuia dintre autorii prezentați în cartea lui Mircea Martin ignorându-se interpretările de aici”.

■ La rubrica intitulată *Critica poeziei*, Daniel Dimitriu recenzează trei volume de poezie. □ Marin Sorescu, *Astfel* (Junimea, 1973): „Din nefericire, poetul nostru a intrat în rândul propriilor victime. S-a lăsat sedus de o formulă socotită inițial anti-formulă cu acțiune eficace în toate cazurile. Inteligența subtilă, dublată de umorul cu implicații tragice, rămâne apanajul unor texte prezente cu deosebire în *Poeme și Moartea ceasului*. Acesta din urmă îmi pare a fi, de altfel, cel mai important volum al lui Marin Sorescu, un moment ce nu poate fi trecut cu vederea atunci când ne referim la prefacerile poeziei

românești de după război. Astfel, exceptând volumele pentru copii (*Unde fugim de-acasă?* e o carte splendidă), Marin Sorescu este, până acum, autorul a cel mult două cărți de poezie remarcabile (le-am menționat mai sus) [...] *Astfel* este format din patru cărți: *Astfel*, *Triunchiate*, *Sunet* și *Către mare*, fără legături între ele, fapt subliniat și de integritatea lor valorică. *Trunchiate* se prezintă sub formă de notații laconice, în marea lor majoritate inconsistente”.

□ Ovidiu Genaru, *Bucolice* (Junimea, 1973): „Poezia lui Ovidiu Genaru este abia în ultimul rând romanța tristeților provinciale. Ea încheie, într-o formulă eufonică, de un deosebit farmec, avatarurile unei conștiințe care nu poate face niciun compromis cu mistificarea și umiliința. Ceea ce este și semnul unei neliniști generoase. *Bucolice* confirmă resursele unei vocații incapabile de a se compromite atunci când își savurează convalescența”.

□ Anghel Dumbrăveanu, *Singurătatea amiezii* (Facla, 1973): „Elegiile din *Singurătatea amiezii* au ca motiv – titlul e fără echivoc – neliniștile și întrebările amenințătoare ale vârstei de mijloc. Nu e vorba atât de analiza unui moment de criză acută, ci de prefigurarea unui impas care-și anunță cu destulă grabă inconvenientele. În ceea ce mă privește, nu am găsit ceva cu deosebire original în autoportretul pe care și-l schițează în prezent poetul, am reținut, în schimb, «desenul» ca atare, în anumite momente suplețea și puritatea liniilor – proiecția bine dirijată a luminii și umbrelor. Energiile din volumele anterioare se istovesc în combustii temperate, însăși dragostea are ca emblemă surâsul obosit, plin de înțelesuri subtile”.

■ La rubrica denumită *Critica prozei*, Val Condurache analizează trei cărți de proză.

□ Maria-Luiza Cristescu, *Așteptare* (C.R., 1973): „Putem considera episoadele din romanul Mariei Luiza-Cristescu drept o expresie explicită a modului de funcționare a persoanei a treia în roman. Unde încetează confesiunea și intervine imaginația, sinceritatea se transformă în plăcere pervertită de a fabula. Scenele imaginate de naratoare au însă, în *Așteptare*, un temei real”.

□ Petru Popescu: *Să crești într-un an cât alții într-o zi* (C.R., 1973): „Valoarea romanului [...] e limitată la câteva aspecte neesențiale. Petru Popescu a atins un grad de profesionalizare a scrisului, de automatizare a procedeelelor narative, în limitele verosimilului, destinul episodic al personajelor secundare. Romanul acestor personaje este de a crea fundalul social pe care evoluează protagonistul”.

□ Genoveva Logan, *Alergie* (C.R., 1973): „[...] se situează mai degrabă, la granița dintre eseu și roman. Riscurile asumate de prozatoare s-au răzburat într-o oarecare măsură. Senzația că ne aflăm în fața unui roman tezist amenință echilibrul construcției epice”.

■ Secțiunea dedicată criticii este semnată de Al. Dobrescu, care face referire la trei studii critice.

□ Const. Ciopraga, *Personalitatea literaturii române* (Junimea, 1973): „Detaliata prezentare a celor două tipuri de atitudini și, deopotrivă, a concluziilor pe care ele le înlesnesc era absolut necesară pentru încadrarea lucrării lui Const. Ciopraga, *Personalitatea literaturii române*. De la bun început s-ar putea observa că autorul urmărește o sinteză a acestora, căci prima secțiune, *Constante*

și metamorfoze, urmează calea stabilirii notelor de maximă generalitate ale creațiilor literare autohtone, în vreme ce a doua, *Câteva rezonanțe*, tinde să definească originalitatea viziunii la câțiva scriitori de valoare reprezentativă; Eminescu, Caragiale, Creangă, Rebreanu, Călinescu, Camil Petrescu [...] Concilierea perspectivelor este însă aparentă și cele *Câteva rezonanțe* sunt, mai degrabă, ilustrări ale formulărilor din prima parte”. □ *Documente literare junimiste* (Junimea, 1973): „Într-o vreme când pasiunea publicului pentru inedittele de orice fel a luat proporții impresionante, semnalez producția de anul trecut a editurii Junimea, două volume de documente referitoare la societatea literară cu același nume. Primul, *Documente literare junimiste*, îngrijit de Dan Mănuacă, urmărește – citim în prefață – «să îndrepte unele erori din istoriile noastre literare referitoare la așa-ziși minori ai Junimii, peste a căror activitate s-a trecut cu prea mare ușurință»”. □ *Junimea și junimiștii* (Junimea, 1973): „Prin rolul jucat de semnatarii lor în epocă, scrisorile încorporate în *Junimea și junimiștii* (ediție îngrijită, introducere și note de Ion Arhip și Dumitru Văcariu), transcrise din fondul Muzeului de Literatură al Moldovei, prezintă un mai mare interes”. ■ În textul *Un roman-replică*, George Pruteanu semnalez apariția celei de-a treia ediții a cărții lui Eugen Barbu, *Facerea lumii* (Minerva, 1973): „Carte realmente socotită în sine (și prin forța simbolică și avertizantă a conținutului ei), foarte bună în ansamblul literaturii de după Eliberare, *Facerea lumii* este, ca și *Risipitorii* lui Marin Preda, operă de mâna a doua a unui autor de mâna întâi, înglobând atât maximele virtuți ale autorului [...] cât și fatalele slăbiciuni ale unui talent viforos”. ■ De *Eminescu și nostalgia stărilor apolinice* se ocupă Const. Ciopraga: „Prin cultură, Eminescu reface imaginar, cu o largă deschidere spre universal, trasee spirituale tonifiate. În exercițiile caligrafice din epoca debutului, de remarcat aventura în spații de mit, prin câmpiile elisee, înconjurat de silfi și bacante, sfidând «a lumii paranimfă-moartea» sau convocând zeități greco-latine... Poetului îi va plăcea să vorbească în «mite», fascinat de mitologiile meridionale, de mituri germanice sau de metafizica indiană, dar un examen al metaforelor obsesive probează la Eminescu o excepțională conștiință a autohtoniei”. ■ Al. Călinescu continuă studiul intitulat *În jurul unui tablou (II)*: „În orice caz, dincolo de dificultățile pe care le-ar întâmpina cercetătorul tentat să ducă mai departe investigațiile lui Ollier și Genette, nu încapă îndoială că rezultatele la care s-ar ajunge de fiecare dată, oricât de provizorii și de parțiale, ar însemna un pas înainte în direcția studierii riguroase a discursului narativ”. ■ Adrian Marino descrie *Originalitatea ideilor literare*: „În linii generale această pseudo-originalitate a ideilor literare se lasă ilustrată prin câteva aspecte specifice: a) elementele, constante, invariante, ale ideilor literare... intră în numeroase combinații, aranjamente, sisteme originale. În acest caz, originalitatea constă în noua organizare a elementelor preexistente, integrarea într-o nouă formă, restructurarea într-o nouă configurație. [...] b) Noile combinații de idei-constante lasă larg deschisă posibilitatea alege-

rii, opțiunilor. Selectăm din vastul depozit de idei recurente doar elementele recuperabile, adaptabile, integrabile sistemului recurent-circular... [...] Totalitatea noilor restructurări ale elementelor recurente obligă ideile literare la un permanent efort de continuitate și sinteză creatoare. Ceea ce se produce este un proces de continuă creștere și sedimentare, o îmbogățire și nuanțare continuă a originalității originare a fiecărei idei literare”. ■ La rubrica dedicată *Cărții străine*, Constantin Pricop semnalează apariția traducerii a două cărți: Antonio Gramsci, *Scrieri alese*, texte alese și traduse de Titus Pârvulescu (Univers, București, 1973); □ Gaëtan Picon, *Introducere la o estetică a literaturii. Scriitorul și umbra lui*, în românește de Viorel Grecu, prefață de Mircea Martin (Univers, București, 1973).

● [„Familia”, nr. 2] Pe prima pagină, poeme de Ion Cocora. Alte versuri din cuprins: Dragoș Vrânceanu, Ion Iuga, Doina Sălăjan, I. Davideanu, Vasile Velniciuc, Al. Jebeleanu. □ *Cele 2 zile*, o schiță de Nicolae Velea. ■ Grupajul dedicat lui *Eugen Barbu la 50 de ani*, realizat de Al. Andrițoiu – *Cu afecțiune*, Gh. Grigurcu – *O enciclopedie a devenirii personale* (despre *Caiețele Prințepelui*), Nicolae Balotă – *Eugen Barbu sau memoria hârtiei* (tot despre *Caiețele...*), certifică un mare scriitor contemporan. Eugen Barbu este „un bun român, un bun (scriitor) comunist [...] ce nu poate sta indiferent în față liche-lismului literar indiferent dacă el se gudură la București, la Munchen sau la Paris, prin unii reprezentanți țâfnoși care – dumnezeule! – după ce ne-au ținut lecții de marxism modern au început să critice «condiția scriitorului în România socialistă», să ne dea apoi lecții despre libertatea cuvântului, tipărit prin reviste și posturi de radio deochiate, ca apoi să se întoarcă în țară spășiți ca niște mieluși și să mănânce pâinea românească. Or, Barbu a fost și din acest punct de vedere un prevăzător, mirosind la timp cu cine are a face... E greu ca după Ion Barbu să mai impui un nume apriori înfeudat. Dar Eugen Barbu l-a impus în a doua glorie, cu nevoie, printre fluierăturile puritanilor, nazurile superstețiilor și, vai, fentele prietenilor, purtându-și tenacitatea ca pe o cruce, cu certitudinea operei adevărate și necesare” (Andrițoiu); „Eugen Barbu trăiește într-o perpetuă înscenare, ca un Salvador Dali... temperat, urmărind cu coada ochiului reacția spectatorului” (Grigurcu); „Scriitorul, care se închină lui G. Călinescu (marelui maestru baroc al culturii noastre moderne), este el însuși un pasionat al metamorfozelor, al lui *homo bulla*... Constructor pătimaș, Barbu adună materiale pentru opera mai multor vieți. El ar vrea, cu apetitul devoratorilor de cuvinte, al marilor spirite enciclopedice din literatura noastră, să înglobeze în edificiul său un întreg univers al literelor și artelor” (Balotă). □ Gh. Grigurcu comentează *Pe drumurile tradiției*, noul op al lui Valeriu Râpeanu („un exeget neostenit al faptului de cultură divers”), în special „cel mai amplu și mai semnificativ studiu al volumului” – *Geneza și structura unei capodopere: O viață de om de Nicolae Iorga*. □ Un eseu filosofic de H. Wald, *O înțelegere actuală a fenomenologiei*, dezbate cartea lui André Dartigues, *Ce este*

fenomenologia?, apărută la Toulouse în 1972. □ Crăciun Bejan se referă la Gaëtan Picon, în *Scritorul și umbra lui*.

• [„Presa noastră”, nr. 2] O notă semnată de Milena Comarnescu prezintă simpozionul cu tema *Limbaajul criticii și receptarea lui*, desfășurat la 15 februarie cu „ziariștii specializați în probleme de literatură și artă”, la care au fost invitați criticii literari: prof. Șerban Cioculescu, Nicolae Balotă și Florin Mihăilescu: „Discuțiile purtate pe marginea temei propuse au evidențiat câteva puncte de vedere utile – credem – celor ce au misiunea de a explica, de a desluși cititorului sensurile operei artistice. Referindu-se la limbaajul criticii, Șerban Cioculescu a precizat că acesta nu este – după părerea sa – un limbaaj de strictă specialitate comparativ cu limbaajul altor discipline, ca de exemplu, al unor discipline științifice. Totuși, în ultima vreme acest limbaaj a început să se îndepărteze de înțelegerea generală a publicului, chiar a celui cult, prin abundența de cuvinte abstracte, căutate, mai puțin cunoscute. Vorbitorul a precizat, în continuare, că nu este împotriva împrumuturilor unor cuvinte aparținând altor discipline cu condiția ca aceste cuvinte să nu dea loc la confuzii, la echivocuri; deci, proprietatea expresiei, chiar când cuvântul este un neologism este condiția valabilității unui împrumut introdus în limbaajul critic. Rostul criticii este de a fi cât mai explicită. Critica în genere este o disciplină explicativă care are scopul de a explica opera de artă, de a o pune la îndemâna nespecialiștilor, arătându-i valoarea sau lipsa de valoare. Dacă criticul nu este suficient de explicit în articolul, eseul, cronica lui, opera sa este ratată, limpezimea scrisului critic fiind condiția principală a unei critici care să-și îndeplinească menirea. Dar cea mai mare primejdie care pândește critica – primejdie pe lângă care toate «păcatele» imputate actualmente limbaajului critic sunt «floare la ureche», cum plastic a afirmat, nu fără o tentă de umor criticul Șerban Cioculescu – este primejdia invaziei matematicii și în acest domeniu. Având în vedere că există azi o filozofie matematică, o lingvistică matematică n-ar fi de mirare să întâlnim în viitor și cronici literare în formule matematice. Din intervenția criticului Nicolae Balotă vom reține ideea potrivit căreia există o critică literară publicistică, de tălmăcire a operelor literare pentru uzul marelui public cititor; într-o astfel de cronică, criticul trebuie să-și aleagă cuvintele și expresiile accesibile unei largi categorii de nespecialiști, fiind inadmisibilă, stupidă și ilogică folosirea unui limbaaj încifrat atunci când te adresezi unui public larg. Abordând printre altele problema accesibilității limbaajului critic, Florin Mihăilescu s-a raliat părerii exprimate de antevorbitorul său privind diversificarea criticii în funcție de scopul său – arătând că la ora actuală există o critică de specialitate care se adresează specialistului în problemele literaturii și o critică pentru marele public, critică – prin funcțiunile ei – de înaltă stimă. Contaminarea care are loc uneori între aceste două domenii, între critica publicistică cu diversele ei specii – eseul literar, cronica literară și critica de specialitate, în sensul că unii termeni ai criticii de specialitate intră în critica publicistică nu este de na-

tură a îngrijora, cu condiția să fie păstrat un anumit echilibru. Când proporția termenilor de strictă specialitate este prea mare, apare problema dificultății receptării limbajului critic de către marele public. Când totuși criticul are simțul măsurii și introduce atât cât este necesar ca termenii noi să fie inteligibili, el săvârșește o operă utilă, facilitând publicului înțelegerea și însușirea unor termeni noi. În încheiere, vorbitorul a afirmat că este categoric împotriva hermetismului limbajului critic, care ascunde în fond o pretențioasă găunoșenie șlefuită, simulând o adâncime de idei atunci când de fapt tocmai ideile lipsesc. Sintetizând punctele de vedere exprimate mai sus, reținem: – necesitatea diversificării limbajului critic în funcție de receptor – marele public, sau specialistul în probleme de literatură sau artă; – limpezimea scrisului critic este condiția principală a unei critici care aspiră să-și îndeplinească menirea de a explica opera de artă și de a forma gustul publicului; – hermetismul, limbajul încifrat al unei cronici ascunde lipsa de idei a autorului.” □ Revista publică textul stenogramei mesei rotunde organizate de Clubul de literatură și artă de pe lângă Uniunea ziariștilor, cu tema *De la coloana de ziar la pagina de carte*, despre situația cărții de publicistică. Invitați: Victor Vântu – autorul volumului „Ce lăsăm în urma noastră”, Ioan Grigorescu – autorul volumului „Spectacolul lumii” și Constantin Vișan – autor al volumului „Dorul zăpezilor”. Dezbateră a fost condusă de Victor Bârlădeanu, el însuși autor al mai multor volume de publicistică: „[...] mai ales în ultimii 2–3 ani apar foarte multe cărți de publicistică ce constituie autentice evenimente editoriale. Mulți scriitori au publicat în ultimii ani astfel de volume. Aș aminti aici numai câteva: de la *Imposibila întoarcere* a lui Marin Preda la *Cu o torță alergând în fața nopții* a lui Eugen Barbu; de la *Sub semnul întrebării* a lui Adrian Păunescu la *Calitatea de mator* a Anei Blandiana; de la *Un august pe un sloi de gheață* a lui Radu Cosașu la *Civica* lui Pop Simion, de la *Drumuri prin memorie* a lui Octavian Paler, la cartea despre Ceylon a Smarandei Oțeanu; de la romanul documentar al zilei de 23 August *Și a fost ora „H”* al lui Haralamb Zincă la *Cele cinci romane adevărate* ale lui Mihai Stoian. Aș aminti aici de un eveniment publicistic recent, cum este apariția cărții de eseuri *Ieșirea din labirint* de Dumitru Popescu; în anii din urmă Zaharia Stancu, George Macovescu, George Ivașcu și-au adunat în volume tipărite la Cartea Românească roadele unei activități de multe decenii pe tărâmul publicisticii. Au început să apară întregi serii sau colecții de publicistică la unele edituri: la Cartea Românească, seria de antologii din creația publicistică a unor autori cunoscuți, pe urmă la Editura Eminescu colecția Reporter, la Editura pentru turism colecția Mapamond, ba chiar aș sublinia, ca un lucru semnificativ faptul că o editură nouă, ca Facla din Timișoara, și-a inaugurat activitatea cu o culegere de reportaje a ziaristei timișorene Valentina Dima. Apare mult în acest domeniu, în toate genurile, de la reportaj la pamflet, de la interviu la documentarul publicistic (aș aminti, bunăoară, cărți de genul *Dosarelor violenței* de Ion Manea, sau al *Pașaportului pentru infern*

de Dic Baboian). Ceea ce mi se pare mai semnificativ este că aceste cărți nu numai că apar, dar și dispar la scurt timp după apariție”. Ioan Grigorescu: „[...] în cărțile noastre de publicistică se remarcă efortul translației de la coloana de ziar la pagina de carte. Personal, nu mă gândesc când scriu pentru ziar că scriu în același timp și pentru carte. De altfel, nici nu disociez așa de puternic aceste lucruri, pentru că, practic în paralel și gazetăria și literatura de ficțiune și scenaristica cinematografică mănuiesc un aparat de filmat și de fiecare dată nu fac altceva decât să trec în cadrul acelorași nevoi de exprimare de la niște unelte la altele care sunt însușibile. Consider că posibilitatea de exprimare într-un anumit domeniu al artelor creează accesibilitatea la toate celelalte domenii, cu o singură condiție: să le pătrundă tainele. Există în procesul trecerii de la coloana de ziar la pagina de carte în cadrul operei publicistice o legătură intrinsecă, o legătură *sine qua non*. La noi, literatura publicistică a fost legată întotdeauna de coloana de ziar printr-un cordon ombilical de nerupt. Foarte puține cărți de publicistică au apărut independent de coloana ziarului. Majoritatea lor – și eu în aceasta văd mai mult un păcat decât o virtute a publicisticii noastre – nu sunt însă rodul efortului publicistic de anvergură, numeroase culegeri de reportaje nerealizând procesul de curățire a evenimentului de perisabil, neducând la concentrarea lui la o temă dată în așa fel încât coloana de ziar să capete mai mare perenitate și să reziste timpului într-o pagină de carte. Eu visez la publicistica românească mai „ruptă” de coloana de ziar. Cu alte cuvinte, cartea de publicistică să nu fie un al doilea produs al coloanei de ziar”. Constantin Vișan: „Victor Bârlădeanu a remarcat că ne aflăm în fața unui sporit interes editorial față de fenomenul publicistic. Domnia sa a citat foarte multe titluri aparținând unor scriitori de prestigiu. Ar fi fost poate mai nimerit să observăm care este contribuția specifică a ziariștilor la extensia publicisticii adunată între coperti de carte. Pentru că, într-un fel, întâmpină critica literară un volum semnat de un scriitor cunoscut, în altfel pe al unui ziarist. Diferențierile, în defavoarea celor din urmă, transpar chiar și în coloanele presei cotidiene. Interesul manifestat de rubricile de specialitate, recenzii, cronici, atunci când este vorba de ipostaza publicistică a unui scriitor, dispare ori se diminuează simțitor în cazul unui coleg de breaslă. Este o situație la care ziariștii ar trebui să mediteze mai mult. N-ar fi lipsită de importanță ideea unei edituri care să stimuleze activitatea publiciștilor de talent, să cultive interesul pentru esul publicistic, să permită valorificarea prin intermediul cărții a unei activități sortită în alte condiții efemerului”. Victor Vântu: „Realitatea, din păcate, asta este: există un anume snobism manifest față de publicistică. De altfel nici nu e greu de explicat; o serie din cei care aruncă cu piatra în publicistică stau destul de departe (și de comod) de clocotul vieții. Ei nu au făcut nici zigzag-urile curajoase în țară și pe mapamond ale lui Ioan Grigorescu sau Bârlădeanu, nici n-au stat la calandrelle de noapte, nici nu s-au dus să vadă cum s-a pus primul țăruiș la Bicz – și de vreo 30 de ani se tot pun țăruiși! – nici nu se

ostenesc să cunoască viața celor ce jalonează acești „țărushi” ai noului în viața noastră socială. Și atunci ocolind esența – adevărul vieții, substanța lucrării – recenziile respectivi se cramponează de veșnica și sterila problemă dacă reportajul are sau nu drept de reședință în cetatea literelor”. Iulius Țundrea: „În vederea dezvoltării publicisticii, mi s-ar părea potrivit ca Uniunea ziariștilor să acorde anual premii pentru cele mai valoroase volume. Unul dintre aceste premii ar putea încununa, de pildă, debutul cel mai semnificativ, un alt premiu ar răsplăti cea mai bună carte de critică consacrată publicisticii ș.a.m.d.”. Conchide Victor Bârlădeanu: „În cuvintele colegilor mei s-a strecurat o oarecare notă de amărăciune în legătură cu discriminările și ostracismul la care sunt supuse de critica literară de profesie, cărțile de publicistică sau chiar cărțile de beletristică semnate de oameni care practică în principal gazetăria. Eu aș vrea să spun că nu trebuie să ne facem inimă rea din această cauză, deoarece în istoria chiar foarte recentă a literaturii și publicisticii s-au mai văzut asemenea situații. [...] La noi, în literatura noastră, multe din romanele lui Cezar Petrescu dintre cele două războaie, romane de prima mână, după părerea mea, cum sunt *Aurul negru* sau recent reapărutul *Plecat fără adresă*, au fost considerate niște „fapte diverse literaturizate”, beletristizate; aceasta nu l-a împiedicat pe Cezar Petrescu să fie și să rămână un autor care și astăzi se bucură de largă audiență a publicului și care, după părerea mea, va rămâne în istoria literaturii noastre. M-am referit la niște cărți de beletristică și nu la cărți de publicistică pentru a arăta că chiar și asupra lor s-au manifestat aceste aere de superioritate ceea ce nu a împiedicat ca aceste cărți să existe și să dăinuie”. □ Interviu revistei îl are ca invitat pe prof. dr. docent Alexandru Piru, prorector al Universității București despre *Farmecul personal al ziaristului*: „ – Sunteți unul dintre cei mai autorizați istorici literari și profesori universitari care au avut încă din anii formației o strânsă legătură cu presa. În ce sens trebuie înțeleasă valoarea acestui contact? – Am lucrat ca redactor în presă și ca secretar de redacție la o revistă încă de pe când eram student. Contact cu presa are orice om care citește ziare, eu însă am făcut un ziar. Cunosc toate formele prin care trece o gazetă din momentul adunării articolelor până la așezarea lor în pagină. Practica jurnalistică mi-a disciplinat scrisul, în sensul că pot scrie la timp, fără amânare și pot să tratez o problemă pe un spațiu determinat de mai înainte, nici mai mare, nici mai mic. Aplic aceste deprinderi în activitatea mea științifică și literară, deoarece gazetărie propriu-zisă nu mai fac. [...] Nu-mi plac ziaristii improvizați, lipsiți de cultura necesară, care scriu greoi și încâlcit sau stereotip, nici cei care scriu frumos, dar nu spun nimic. Un adevărat gazetar e capabil să mănuiască idei, să făurească idei, să facă sinteze originale, să descopere sau să pună într-un fel nou probleme, să incite la reflecții și dezbateri de actualitate. Articolele bune pot figura în paginile unei cărți, nu-și pierd valoarea sub raportul conținutului. – *Cultivați cu anumită plăcere cronică literară, foiletonul critic periodic. Cu ce sensuri investiți această îndeletnicire?* – Practic cronică litera-

ră, foiletonul critic de cel puțin cinci ani, săptămânal și lunar. Scriu despre scriitori în total, rareori despre o singură carte, cel mai adesea numai dacă am scris și despre celelalte cărți. Fac pentru moment operă de informare, adun fișe la tabloul literaturii române actuale, cea mai puțin cunoscută în ansamblu din toate epocile literaturii române. Am de gând să continui *Panorama deceniului literar românesc 1940–1950* până la zi. Sper că în anul viitor voi putea să dau primul volum din această *Istorie a literaturii române contemporane* pe 25 de ani. Volumul – de aproximativ 500 de pagini – se ocupă de poezie. – *Unii ziariști susțin că-și păstrează adeviziunea la public numai dacă au și o anumită activitate literară, dacă au publicat una, două cărți.* – Nu este absolut necesar ca un ziarist să fie literat, să facă adică beletristică, este chiar mai bine să nu scrie decât să scrie cărți fără înzestrare, dacă opțiunea sa fundamentală este ziaristica. Presa este interesată – ca și publicul presei, marele public – de ziaristica marilor ziariști și nu de beletristica ziariștilor modești, care poate fi o plagă. Se întâmplă uneori și invers cu rezultat nu mai puțin rău: scriitorii remarcabili sunt acuzați, și pe drept cuvânt, că în operele lor beletristice plătesc un tribut gazetăriei, uneori chiar în înțelesul ei mediocru. După părerea mea, când un mare ziarist este și un mare scriitor, semnificația cazului nu constă în vreo înrudire directă, «de sânge», a celor două activități, ci numai în faptul că personalitatea respectivă posedă – într-un înalt grad – două structuri diferite, fiecare dintre ele având un plan de creație distinct. – *Doriți să-mi dați câteva exemple...* – Un exemplu strălucit sunt articolele lui Zaharia Stancu din *Sarea e dulce*. Un alt exemplu strălucit e Marin Preda cu *Imposibila întoarcere*. Articole remarcabile de presă scriu Eugen Barbu, Mihnea Gheorghiu și Alexandru Ivăsiuc. – *Vă mulțumesc. Aș trece la o altă ordine de idei: credeți că e întemeiată opinia acelor cercetători ai fenomenului literar care susțin că presa zilnică prezintă ocazional cărțile bune, acordând uneori o atenție exagerată cărților mai puțin izbutite?* – Nu am impresia că presa cotidiană reține cărțile mai puțin izbutite. Este adevărat că unele ziare fac doar reclamă, fără să-și pună problema valorii, dar am văzut numeroase jurnale care fac critică autorizată și competentă, dând judecăți obiective, imparțiale. Ar fi bine ca la unele ziare critica să fie susținută de personalități cu mare experiență și gust verificat, nu numai de tineri care sunt doar pe cale de a se afirma. – *Sunteți, în general, mulțumit de orizontul cărții în paginile presei?* – Ziarele trebuie să facă un loc mai mare recenziilor de cărți din diverse domenii ale economiei, științei și culturii, nu numai scrierilor beletristice. Asemenea recenzii ar trebui, bineînțeles, încredințate oamenilor de specialitate, capabili să înțeleagă și să a jute și pe alții să înțeleagă problemele noi puse într-o carte precum și proiecția lor în viața noastră și asupra viitorului ei. – *Ați dori să ne vorbiți despre felul în care lucrați? Scrieți zilnic? Cât timp acordați lecturii?* – Profesiunea mea este de a citi și a scrie continuu. Oricât aș fi de ocupat, nu pierd nici o zi fără a citi, ori de a citi și totodată de a scrie. Natural, dacă nu pot face nici una nici alta, ob-

serv. Nu dorm niciodată ziua. N-am adormit niciodată citind. Scriu îndeosebi până la 12 noaptea, dar și ziua, mai ales duminica, până la 10 ore fără întrerupere. – *Succesul ziaristului depinde și de farmecul lui personal?* – Sigur că ziaristul trebuie să aibă farmec personal, să fie sociabil, spiritual fără a agasa, politicos cu toată lumea, bine crescut, îngrijit, surâzător, fără antipatii, senin, cordial chiar în ironie. Toate acestea nu duc însă la nimic dacă nu le descoperim în primul rând în scrisul său. Farmecul lui personal, pentru a fi farmec de ziarist, trebuie să se convertească în farmecul ideilor sale, al argumentelor și al stilului său”. □ I. Țundrea semnează studiul *Despre funcția culturală a radio-televiziunii*. Autorul trece în revistă zecile de emisiuni culturale de radio dintre care amintește: Teatrul radiofonic și Teatrul TV, revistele cultural-artistice, de la *Odă limbii române și Miorița*, la *Biblioteca pentru toți*, de la *Scritori la microfon*, la *Studioul de poezie*. □ Vasile Netea publică prima parte a studiului *Presa română din Transilvania (1849–1881)*.

● [„**Ramuri**”, nr. 2] Pe prima pagină a publicației este redat un *Mesaj de pace și cooperare* de la Congresul al X-lea și de la Conferința Națională ale partidului. ■ *Subconștientul la Rebreanu*, de C. Filip este un articol despre structura interioară a biografiei lui Rebreanu, care a influențat decisiv opera: „întotdeauna s-a preocupat de surprinderea, în operele sale, a trăsăturilor esențiale, specifice ale modelelor vii și să deslușească acea parte creatoare, socotită de el cea mai importantă, a ființei umane, subconștientul, inconștientul”. ■ Ov. Ghidirmic continuă seria dedicată lui Gherea, *Gherea și idealul criticii științifice (II)* și afirmă că demersurile lui critice, deși nu pot fi încadrate într-o „critică pozitivă”, tind către idealul unei critici totale. ■ Marin Beșteliu recenzează cartea lui Eugen Todoran, *Secțiuni literare*, care „îmbogățește indiscutabil comentariul marilor clasici prin ineditul punctelor de vedere avansate și demonstrate”. ■ *Critica ideilor literare: Începuturile „modelului” literar*”, de Adrian Marino pune problema criteriilor și epistemelor după care se stabilește un model literar. ■ *Cronica literară*: Al. Piru scrie trei cronici despre Virgil Carianopol (*Cântece de amurg*, 1969; *Scritorii care au devenit amintiri*, 1973), Grigore Hagiu (*Autoportret în august*, 1962; *Continentele ascunse*, 1965; *Sfera gânditoare*, 1967; *Spațiile somnului*, 1969; *Cântece de stea*, 1971) și Nicolae Dragoș (*Zăpezi fără întoarcere*, C.R., 1973). ■ *Cartea de critică*: G. Gheorghită scrie despre cartea lui Aurel Martin, *Introducere în opera lui N. Filimon*: „Nervos, abrupt, ținând mereu trează atenția. O dată ideea sau observația enunțată o avalanșă de propoziții scurte, eliptice de predicat, vin să o susțină într-un joc infinit de nuanțe. Un stil al maturității critice”. Aceiași redactor notează și volumul lui Paul Georgescu, *Printre cărți*, o carte de critică cu un cuprins destul de eterogen, în care întâlnim studii despre Paul Cornea, S. Damian, Camil Petrescu, T. Vianu etc. Stilul său, deși pamfletar și încărcat de subiectivism, este unul ajuns la maturitate. ■ Sunt publicate versuri de Virginia Mușat și Dumitru Bălăeț.

• [„Secolul 20”, nr. 2] Pentru alcătuirea numărului închinat în mare parte dublului centenar Hugo von Hofmannsthal și Max Reinhardt, revista adună traduceri semnate de Ștefan Aug. Doinaș, Ion Marin Sadoveanu, Horia Stanca, Victor Eftimiu ș.a. □ Alexandru Al. Șahighian traduce câteva poeme de Nichita Stănescu în limba germană, subliniind, în scurta prezentare care le succede, dificultățile de traducere întâmpinate. □ La rubrica *Prezențe românești*, Tatiana Nicolescu semnalează o nouă traducere în limba rusă: romanul *Vântul și ploaia*, traducătorul Ilia Konstantinovski semnând și prefața volumului, în care „oferă o amplă și substanțială imagine asupra creației lui Zaharia Stancu”. □ În aceeași rubrică, A.B. [Andrei Brezianu] rezumă recenzia elogioasă a cărții lui Mircea Malița, *Aurul cenușiu*, apărută în „Times Literary Supplement”, iar □ Petre Stoica traduce un poem închinat țării noastre (*României*) de poetul și prozatorul Albrecht Goes, pastor evanghelic din Stuttgart.

• [„Steaua”, nr. 2] Aurel Rău dezbate chestiunea primordialității epicului sau liricului în istoria poeziei, oprindu-se asupra unor exemple din literatura și cultura grecească (articolul *O problemă de evoluție*). ■ Publică poezii Ștefan Aug. Doinaș, Emil Brumaru (*Promisiuni*), Domițian Cesereanu, Ovidiu Genaru, Zaharia Stancu. ■ Câteva condeie celebrează 25 de ani de la apariția romanului *Desculț*, în cadrul rubricii „glose aniversare”: Mihail Petroveanu (articolul «*Desculț*» la 25 de ani), Leonida Neamțu (articolul *O carte fundamentală*), T. Tihan (articolul *Între satiră și pamflet*, care pune accentul pe ipostaza de „scriitor-cetățean încă din anii [...] tinereții”, „destinul unui revoltat”, pe publicistica „cu virtuți civice și literare”). ■ Beneficiind de o introducere elogioasă a lui Petru Poantă, care consideră că *Groapa* și *Principele* sunt cele două capodopere incontestabile ale romancierului, Eugen Barbu este al doilea scriitor pus într-o efigie aniversară (împlinirea a 50 de ani de activitate), iar C. Ungureanu pătrunde analitic în universul narativ al acestuia, analizând *Groapa*, *Principele* și *Facerea lumii* (articolul *De la «Groapa» la «Facerea lumii»*). ■ Mircea Micu și Vasile Sălăjan publică prozele *În văzduhul cu sănii* și, respectiv, *Sala de dans*. ■ Poezia lui Adrian Păunescu care, conform comentatorului are ambiția de a „inocula lirismului efecte de canonadă”, fiindcă „versul său tună și bubuie”, constituie obiectivul exegezei lui Henri Zalis dintr-un articol omonim, din care selectăm ideile concluzive: „Aglomerarea barocă de idei, cu prețul coruperii liniei lirismului cu accente insolite (pomenească încă o dată verbozitatea nereprimată, «grafia cu majuscule șchioape», cum o numea Croce) umbresc pe alocuri sonoritățile. Însă când fuzionează cu întruhipările unei ingenuități vaticinare și descurajează mediocritatea de cuget și de simțire, Adrian Păunescu înfruntă cu succes exigențele meditațiilor sale, restabilește fizionomia vizionarismului afirmativ, se îngrijește să impună o înțelegere modernă a civismului ca materie de artă”. ■ Dovadă a importanței acordate teoreticianului, istoricului și criticului literar Romul Munteanu sunt cele două cronici literare ale lui Petru Poantă care îi detaliază două dintre cărți:

prima *Jurnal de cărți*, în care „recenzia redevine o specie a criticii cu totul stimabilă. [...] Ea trebuie să fie sintetică. Redusă ca dimensiuni, ea pătrunde, în situația ideală, esențialul. Cu acest sentiment am rămas după lectura volumului lui Romul Munteanu”; și a doua, *Noul roman francez* (colecția Criterion, 1968), o culegere de micro-monografii asupra reprezentanților de seamă ai noului roman francez, Alain Robbe-Grillet, Nathalie Sarraute și Michel Butor, despre care cronicarul comentează: „Se observă și aici finețea spiritului analitic aplicat, buna cunoaștere a cadrului teoretic în care apare fenomenul vizat. Nu e o carte de opțiuni, ci de înțelegere, puțin cam profesorală și scrisă fără nerv, lipsindu-i, în general, opiniile personale.” ■ În cadrul corespondenței lui T. Arghezi, aflat în lagărul de la Tg. Jiu (în 1943), și familia de acasă, de la Mărtișor, Baruțu T. Arghezi publică o scrisoare de patru pagini a tatălui său despre viața din lagăr și diferitele solicitări adresate familiei (articolul *O scrisoare*, rubrica „Hotare de aer”). ■ Ion Negoieșcu se străduiește să facă dreptate receptării romanului lui Nicolae Filimon, *Ciocoii vechi și noi*, subliniind că o judecată dreaptă nu poate face abstracție de situarea lui „într-un context românesc și universal” și, după un scurt comentariu al operelor celorlalți prozatori, contemporani lui N. Filimon (Radu Ionescu, C. D. Aricescu, Alexandru Cantacuzino, Pantazi Ghica, George Baronzi, I. M. Bujoreanu, V. A. Urechia), criticul notează: „Nu s-ar putea spune ca el a fost, larg vorbind, mai talentat sau mai cultivat decât unii dintre dâșii. Niciodată stilul său nu atinge virtuțile artistice ale prozei lui Cantacuzino; societatea pe care o descrie nu are agilitatea de preocupări întrevăzută de Bujoreanu; portretistica sa nu ajunge la cutezanța unui V. A. Urechia; gândirea sa socială-epică nu coboară la adâncimile clare ale lui Radu Ionescu și nu se înalță la ambițiile modelatoare ale acestuia. [...] Dar există la creatorul *Ciocoilor vechi* o putere de organizare mai mare, atât în ce privește natura preocupărilor sale estetice (muzica, în domeniul căruia a tins la specializare; și studiul societății românești prin arhivistică, adică prin documente, din păcate mai cu pondere adeseori decât cu observație directă), cât și în privința stăruinței de a urmări până la obstinație ideea unui personaj unic”. ■ Constantin Noica descoperă virtuțile prepoziției «întru» deschizătoare de noi orizonturi pentru „a putea face ontologie” (articolul *Entitate, suflare, dihanie*, rubrica „unghiuri și antinomii”). ■ Nicolae Balotă întreprinde un demers teoretic referitor la ideile estetice și poetice ale lui Paul Valéry (articolul *Valéry și poetica nouă*, rubrica „Confluențe”). ■ Răspunsurile la „poșta redacției” sunt asigurate de Adrian Popescu.

• [„Teatrul”, nr. 2] Constantin Paraschivescu publică un amplu articol intitulat *Marginalii la teatrul lui Aurel Baranga*. ■ Revista publică un „interviu colectiv”, la care participă Toma Caragiu, Cornel Dumitraș, Dumitru Furdui, Dorina Lazăr, Ion Marinescu, Amza Pellea, Magda Popovici și Mihai Stan, pe tema *Personajul dramatic în piesa românească actuală*. Interviuul este semnat de I.P. (probabil Ileana Popovici, n.n.). Referitor la acest subiect, Am-

za Pellea afirmă: „Literatura dramatică originală receptează cam lent actualitatea și e prea puțin promptă, prea puțin mobilă în raport cu dinamica realității. Dacă a apucat să asimileze ecuația dramatică a unui tip social, se învârtă în juru-i până îl transformă în stereotip; și nu sesizează că, între timp, chestiunea și-a pierdut interesul, s-a uzat, viața și-a descoperit alte probleme”, în timp ce Toma Caragiu apreciază: „După părerea mea, puține lucruri sunt mai dăunătoare decât literatura comodă, confortabilă, care nu vrea nimic, nu supără și nu entuziasmează pe nimeni. Din păcate, piese bune sunt relativ puține. [...] Inventivitatea unor autori se manifestă în sensul născocirii de variante de adapte-re, de acomodare, astfel ca piesele să intre în circuit repede și fără dificultăți. Ei sunt reprezentanții atitudinii conservatoare față de realitate. Acesta e kitsch-ul în teatru și e bine să-l definim ca atare, mai ales fiindcă ni se întâmplă să participăm la producerea lui. [...] Firește, există și alte tendințe. Se scrie de pildă o literatură dramatică pe care aș numi-o de avangardă (dacă termenul n-ar fi căpătat un înțeles îndoielnic), cu ambiții înalte, înțesată de probleme; păcatul e că, fiind mai rece și mai abstract, beneficiază de audiență mai restrânsă și nu stabilește corespondențe cu cerințele afective și intelectuale ale publicului larg. Lipsa de accesibilitate contracarează în mod regretabil ideea din cele mai avansate. Între aceste extreme, problema e, poate, de măsură: a turna o substanță valoroasă într-o formă dramatică limpede, atractivă, cu forță de impact”. □ Este publicat un interviu, semnat T.Z., cu Aldo Nicolaj. ■ Nicolae Balotă, în *Teatrul secolului XX*, scrie despre „*Schnitzler-Renaissance*”. □ În *Cronica dramatică* Mira Iosif scrie despre *Viața e ca un vagon?* de Paul Everac (Teatrul Național din Craiova și Teatrul Mic); Valeria Ducea despre *Steaua zimbrului* de Valeriu Anania și *Pentru cine bat clopotele* de Ernest Hemingway (Teatrul Dramatic din Baia Mare); Bogdan Ulmu despre *Sfântul Mitică Blajinu* de Aurel Baranga (Teatrul Dramatic din Galați); V.M. despre *O inimă de aur* de Oliver Goldsmith (Teatrul „A. Davila” din Pitești); M.I. despre *Moartea unui comis voiajor* de Arthur Miller (Teatrul Evreiesc de Stat). Tot aici Al.P. publică un scurt articol omagial dedicat Teatrului Evreiesc de Stat, la 25 de ani de activitate. V. Munteanu scrie despre *Omul invizibil*, dramatizare de Ion Hobana după H. G. Wells (Teatrul „Ion Creangă”). □ Revista publică „balada tragică” *Dansul urâților* de Vasile Nicorovici. □ În *Semnal*, Virgil Munteanu scrie despre *Copiii și teatrul*, apreciind importanța dramaturgiei în formarea acestora. □ În *T.V.*, Dumitru Solomon amintește, printre altele, de piesa lui Mircea Bradu, *Vlad Țepeș în ianuarie* (Teatrul Dramatic din Brașov), precum și despre cursurile de teatru televizate, realizate de Ion Zamfirescu. □ Revista publică piesa în trei acte „după o idee de Romain Gary” *Fata din baracă* de Mária Földes. □ În *Note*, C.R. prezintă *Expoziția Victor Eftimiu* organizată de Biblioteca Municipală „Mihail Sadoveanu”.

• [„**Tânărul leninist**”, nr. 2] *La întrebarea revistei „Ce lecturi fundamentale definesc un om cult?”* răspund: Zoe Dumitrescu-Buşulenga și Mihai Be-

niuc. □ Zoe Dumitrescu-Buşulenga: „W. Shakespeare – *Opere*; Homer – *Iliada și Odiseea*; Eschil – *Cei șapte împotriva Tebei*; *Perșii*; *Sofocle: Tragedii*; M. Cervantes – *Don Quijote*; M. Eminescu – *Opere*; J. W. Goethe – *Faust*; *Poezie și adevăr*; Novalis – *Floarea albastră*; *Cărțile vedice*; M. Sadoveanu – *Creanga de aur*; *Frații Jderi*”. □ Mihai Beniuc: „Fr. Bacon – *Despre eficiența și progresul învățământului*; M. Cervantes – *Don Quijote*; Ch. Darwin – *Originea speciilor*; R. Descartes – *Discurs asupra metodei*; A. Einstein – *Teoria relativității*; V. Hugo – *Mizerabilii*; E. Kant – *Spre pacea eternă*; V. I. Lenin – *Statul și revoluția*; K. Marx, Fr. Engels – *Manifestul Partidului Comunist*”.

[„Tomis”, nr. 2] Redacția anunță stingerea din viață, la 18 februarie, a poetului Cicerone Theodorescu care „înainte de a fi poet, a fost un om simplu și demn, sensibil la bucuriile și necazurile semenilor săi. [...] Încă un poet ne părăsește pentru totdeauna. Opera sa rămâne și cel mai mare omagiu pe care îl putem aduce lui este să ne apropiem cu înțelegere și răspundere de această operă”. ■ În *Clasicizarea liricii feminine*, Marin Mincu evidențiază un fenomen îmbucurător pentru evoluția poeziei românești actuale: „Luciditatea se instituie la baza lirismului feminin: acesta nu-și mai alege cu preponderență numai anumite teme și motive, ci încearcă întregul diapazon liric. Contemplația poetică cea mai largă începe să caracterizeze volumele de versuri aparținând autoarelor. Față de confesiunea pletorică dezlănțuită cu care eram obișnuiți, poezia se **disciplinează** subit, impunându-și niște rigori formale elaborate. Într-un cuvânt, lirica feminină se **clasicizează** în mod memorabil”. Fenomenul este ilustrat cu două apariții editoriale recente: *Răsad de spini* (C.R.), de Constanța Buzea, care „se relevă uimitor ca o poetă mult mai complexă, restructurându-și confesiunea feminină prin abstractizarea lentă a emoțiilor prea directe”, și *Dezordine de umbre* (Dacia), de Eta Boeriu, care, „altoind o sensibilitate aparte pe trunchiul unei solide culturi poetice”, oferă „un lirism cerebralizat” de mare elevație. ■ *Eugen Barbu la 50 de ani* este, pentru Alex Ștefănescu, prilejul unui periplu admirativ prin opera celui pe care îl numește *Un poet al prozei*. Apreciind ca „discutabilă” clasificarea de natură tematică a romanelor lui Eugen Barbu, pentru că „ar releva cel mult afinitățile scriitorului”, criticul consideră fundamentală pentru înțelegerea operei descoperirea „viziunii sale (a creatorului, n.n.) asupra lumii. Eugen Barbu este, în fond, personajul întregii sale literaturi”. Publicând și versuri, care „dovedesc, dacă nu literar, măcar biografic, existența poetului doritor să uimească și să convingă”, scriitorul „a schimbat de-a lungul timpului, diverse măști. Adresându-se cititorilor, pe rând sau concomitent, ca romancier, nuvelist, pamfletar, dramaturg, scenarist, eseist, reporter, cronicar sportiv, critic și istoric literar, el și-a regizat acea omniprezență prin care temperamentele lirice impetuoase tind să acapareze conștiința publică [...]; în ansamblu ele exprimă, [...] o stare de spirit, o necesitate irepresibilă de a fi, de a participa, de a emite opinii despre tot ceea ce se întâmplă în lume”. Din această perspectivă, romanele ar putea fi atribuite

unui moralist, dar personajele sale nu „dețin o concepție morală apriorică; aceste figuri interesează nu prin ceea ce reprezintă, ci prin ceea ce sunt. E adevărat, romancierul ia atitudine, disprețuiește și admiră, dar sentințele sale se confundă cu reacțiile spontane ale unui poet.[...] De aceea, scriitorul nici nu poate fi socotit un moralist. Mai mult decât problema răului și a binelui, [...] pe el îl interesează infinitele moduri în care trăiesc oamenii. Mai mult decât morala, mobilul investigațiilor sale îl constituie moravurile”. Deși romanele lui Eugen Barbu diferă tranșant unele de altele, ele „au comună o poezie a moravurilor (pe care în literatura noastră doar Caragiale a mai realizat-o, însă dintr-o perspectivă comică). În *Groapa* accentul cade pe etnografie, pe descrierea ceremonialurilor care însoțesc nașterea, iubirea și moartea. Dacă în *Șoseaua Nordului* și în *Facerea lumii* moravurile sunt surprinse în mișcare [...], în *Princepele*, capodopera lui Eugen Barbu, ele au concretețea imobilă a unor exponate de muzeu. [...] Despre *Princepele* s-ar putea spune că este un roman substantival [...], cuvintele și moravurile se confundă, poezia coincide cu proza. Printr-o disciplină artistică proprie marilor creatori, Eugen Barbu realizează această sinteză miraculoasă”. ■ La întrebarea *Ce e nou la Al. Ivasiuc?* răspund, la rubrica *Dialoguri contemporane*, criticii literari Cornel Regman și Al. Protopopescu, care, deși declară că „dacă punctele noastre de vedere nu ar diferi într-atât și din pricina datoriei de a păstra legătura cu obiectul, s-ar putea spune că vorbim din două veacuri diferite”, cad totuși de acord în stabilirea a trei etape în orientarea scrisului lui Ivasiuc spre o formulă epică ideală: prima etapă este cea a romanelor *Vestibul* și *Interval*, dominate de analiza de tip eseistic; etapa a doua se conturează odată cu apariția romanelor *Cunoaștere de noapte* și *Păsărilor*, a căror scriitură, deși continuă să fie dominată de același „exces de inginerie mentală”, de „strămtorare în montarea unui moment epic mai trepidant”, conține „printr-o direcție a lor, intenția și posibilitățile unei primeniri”; etapa a treia s-ar distinge odată cu apariția celui de-al cincilea roman, *Apa*, „un foarte interesant roman și un semn bun pentru evoluția de viitor a lui Al. Ivasiuc”, în a cărui structură „se disting tendințe artistice atât de diferite, încât s-ar putea stabili unde autorul este el însuși, unde anume pagina sporovăiește îndatoritoare cu dorința lumii de a vedea un Ivasiuc sfântos, unde personajele fac gimnastică epică, în sfârșit, poate fi intuit până și... directorul casei de filme, din memoria căruia nu se pot șterge secvențe ale scenariilor lui... Titus Popovici”. Dialogul celor doi critici atinge o serie de aspecte precum rolul criticii în orientarea scrisului lui Ivasiuc, „efectul sau cel puțin răsfângerea asupra meseriei sale de scriitor, a noii sale îndeletniciri sau ambiții de cineast”, interpretarea metaforei din titlul romanului *Apa*, descoperirea în planurile artistice a „ceea ce este autentic «ivasiucian» de ceea ce este deprindere și exercițiu impropriu”, observații asupra tipologiei personajelor și a „rentabilității” lor din punctul de vedere al tensiunii epice, precum și problema „inadecvării mijloacelor tehnicii literare la ambițiile acestei prodigioase capa-

cități de producție epică”. ■ I. Matei face o prezentare a romanului *Insurecție în cetate* (Eminescu, 1973) de Șerban Nedelcu, care „reconstituie un episod dramatic din activitatea comuniștilor dobrogeni în timpul celui de-al doilea război mondial. Construit pe datele unei experiențe directe, ca și pe cele consemnate de istorie, romanul depășește prin autenticitate cărțile de până acum ale lui Șerban Nedelcu. În cazul literaturii-document, aceasta este, de altfel, principala exigență artistică. Cel care scrie trebuie să se anonimizeze pentru a situa în prim plan, în toată complexitatea ei, însăși viața”. ■ Adrian Anghelescu comentează volumul de publicistică a lui Pop Simion, *Civica* (Albatros, 1973), care „poartă amprenta unui puternic sentiment al apartenenței la pământul patriei. Dincolo de spectaculos, de cifre statistice, de anvergura materială a unor construcții, autorul are în vedere în primul rând omul capabil de mari acte creatoare, de acel «civism de multe carate, pe care doar socialismul e apt să-l producă neîntrerupt și cu persuasiune»”. ■ Ziarul „Dobrogea nouă”, revista „Tomis” și Filiala Constanța a Uniunii Ziariștilor anunță un concurs de Reportaje, portrete și însemnări, în cinstea celei de-a XXX-a aniversări a Insurecției naționale antifasciste armate și a Congresului al XI-lea al P.C.R. ■ Se publică poezie: Octavian Georgescu, Virgil Teodorescu, Lenuța Tăune Pătrășcanu, Eugenia Zaimu, Sanda Ghinea, Verginica Iosup, Mircea Popescu, Gabriel Teodorescu, Al. C. Aldea; proză: Ariadna Micu, Irimie Străuț, Al.Mihalcea (reportaj), Sin Arion, Rodica Tott, Ion Gh. Arcudeanu; traducere de poezie: Nicolae Mareș.

[„**Transilvania**”, nr. 2] Versuri semnează: Georg Scherg (*Chipul fântâniei*, în românește de Corneliu Buchholzer), George Nimigeanu (*Cavalcadă*), Ion Mircea (*Cedrul*), Valentin Tudor (*Frunză de soare*). □ În *Nicolae Iorga în Transilvania* citim memoriile lui Onisifor Ghibu. ■ Sub semnătura „Transilvania” citim *Societate și dezvoltare*: „Omul timpurilor noastre trebuie să fie capabil să răspundă înaltelor exigențe ale misiunilor sale mărețe, iar pentru aceasta el are nevoie să-și ridice neîncetat nivelul de conștiință. Firește, în acest sens este necesar să se desfășoare o vastă activitate politico-ideologică pentru ca toți membrii societății noastre să înțeleagă cât mai profund că toate eforturile care le face astăzi poporul român au drept unic scop să răspundă intereselor și voinței celor mai largi mase, să satisfacă cât mai deplin nevoile crescânde ale omului orânduiri socialiste. Transformările profund înnoitoare care au avut loc în viața economică, politică, culturală a țării generează astfel mutații reale pe planul conștiinței sociale, al vieții spirituale la nivelul societății și al individului, în sfera ideilor și a năzuințelor care conturează dimensiunile personalității umane; unitatea și armonia ce s-a realizat între toate sferile de activitate socială, dintre relațiile materiale și cele spirituale se proiectează trainic în profilul moral și spiritual al individului, dimensionându-l multilateral, potențându-i capacitatea de creație, care găsește în condițiile democrației socialiste un tot mai extins și fecund câmp de manifestare și aplicare”.

■ Cornel Irimie publică unele *Consemnări pe coordonatele culturii și artei populare românești*, considerând că „toate aceste valori ale culturii și artei populare românești trebuie să ajute și să slujească intensificării legăturii omului cu viața, comunicării cu sine însuși, integrării sale depline în societatea contemporană aflată în plin proces de dezvoltare multilaterală și armonioasă, sensibilitatea estetică găsind mereu noi motivații și direcții de legătură între tradiția progresistă și actualitate”. ■ Traian Herseni, *Asemănări și deosebiri culturologice*: „Esențial este să ne dăm seama că toate culturile de pe suprafața pământului sunt culturi ale oamenilor; că oamenii de pretutindeni sunt nu numai ființe sociale, ci și ființe culturale; că fiecare cultură s-a născut din anumite nevoi omenești, pe care orice colectiv uman le-ar fi satisfăcut asemănător, dacă ar fi fost pus în aceleași condiții de viață. [...] Universalitatea culturii românești constă în faptul că a fost creată de oameni din marea familie a oamenilor; în faptul că s-a format la răscrucea marilor civilizații occidentale și orientale, cu posibilitatea de a lua de la fiecare ceea ce au mai valoros; dar, mai ales, în faptul că este cultura unui popor care a trecut prin școala aspră a exploatații și oprimirii de către alții și nu dorește să se pună în serviciul nici unei nedreptăți. Universalitatea culturii românești constă, mai înainte și mai presus de orice, în omenia ei, în acceptarea tuturor oamenilor pentru că sunt oameni, în respectul pentru toate culturile, pentru că sunt culturi”. ■ Mircea Tomuș în *Spații poetice* face paralele între scriitori canonici români și scriitori universali, ajungând la concluzia: „Există deci temeuri pentru a vorbi de prezența poeziei românești pe planul celor mai autentice valori mondiale. Asemenea comparații pot, de altminteri, cum spuneam, și să contribuie la realizarea acelor atât de mult și atât de multă vreme dorite transpuneri în limbi de largă circulație a operelor reprezentative care să demonstreze și practic ceea ce până atunci riscă poate să pară numai expresia unor nostalgii naționale...”. ■ Wolf Aichelburg publică o analiză amplă a *Poeziei lui Hölderlin în etapa crepusculară*. ■ Mircea Ivănescu publică medalionul *Titus Andronic*: „Sensibilitate poetică dintre cele mai autentice, Titus Andronic s-a impus de la primul său volum (*Memoria toamnei*, Dacia, 1973), ca un liric personal în ale cărui versuri limpezi și cu melodie de litanie se regăsesc, trecute prin filtrul propriei sale voci, câteva din motivele tradiționale ale poeziei transilvane. [...] Titus Andronic este un poet al suavităților naturale în primul rând, dar și un artist care știe să vadă nu numai regnul naturalului”. În continuare citim poeziile semnate de Titus Andronic (*Ergo Sum*; *Întâmpinare*; *Zilele*; *Poem*; *Viziune*; *Lui Labiș*; *Peisaj hibernal*). ■ Valentin Silvestru scrie despre *Destinul istoric și biografia problematică a teatrului din Sibiu*: „Cultura socialistă favorizează originalitatea și o pretinde, stimulează dorința pozitivă a afirmării, proliferarea personalităților și stilurilor. Cadru e oferit de turneele prin toată țara, confruntările în competiții naționale și internaționale, participarea creatorilor din toate teatrele la reuniuni teoretice de amploare republicană. Ideea, deplin încetățenită azi, că

există un singur teatru românesc, cu patruzeci și trei de scene, o școală națională de artă dramatică, o teatralitate românească nutrește solul fertil al inițiativelor, căutărilor, realizărilor originale. Retrospectiva istorică semnaleză nu puține împrejurări în care trupa sibiană s-a impus prin puncte de vedere inedite, spectacole marcante, de nivel național, participări esențiale la ample manifestări culturale”. ■ Titu Popescu semnează cronica literară la *Triumful rațiunii*, articole de publicistică ale lui Zaharia Stancu (1971–1973, Eminescu): „În planul atitudinii generale, perioada din urmă, ilustrată de acest memorial ziaristic, înseamnă, pentru publicistica lui Zaharia Stancu, atingerea unui liman al înțeleptei reculegeri, adoptând o tonalitate afirmativă de tip celebrator. Publicistul virulent, pătimaș, elementar și dezlănțuit, din perioada interbelică, a devenit un liric al direcității afirmative. Registrul pistelor eficienței gazetărești este mai redus, dar adâncirea valorilor umaniste mai emoționantă. Scriitorul este pilduitor pentru om. Și invers”. ■ Cronica literară la *Pe drumurile tradiției* de Valeriu Râpeanu este semnată de Mircea Tomuș: „Critica lui Valeriu Râpeanu își dovedește eficiența maximă în momentele în care incisiva ei capacitate de a caracteriza substanța ideologică a unui fenomen literar este pusă în slujba înfrângerii unor inerții, când este valorificată din plin disponibilitatea ei dinamică. În volumul pe care îl prezentăm acum, dintre toate exemplele posibile, ne-a reținut mai mult atenția pledoaria pentru opera problematizantă, prilejuită de o premieră bucureșteană cu piesa lui Albee, *Cui îi este frică de Virginia Woolf?*”. ■ Nicolae Nistor și Mircea Stoia publică studiul *Contribuții academice la elaborarea primei enciclopedii române (1896–1904)*. ■ În *Bibliografie* sunt prezentate editurile Albatros și Ion Creangă. Reține atenția prezentarea volumului *O sută de ani de sonet românesc* de C. D. Zeletin. ■ În *Patrimoniu documentar* citim despre *Lucian Blaga și G. Călinescu*, despre o scrisoare trimisă de Lucian Blaga lui G. Călinescu, găsită în arhiva Institutului de istorie și teorie literară „G. Călinescu”. Textul este semnat de I. Opreșan. ■ *Revista revistelor* continuă cu împărțirea sumarelor revistelor în grupaje *Ideologie, Poezie, Literatură universală, Proză, Istorie literară*.

● [„*Vatra*”, nr. 2] Sunt oferite informații despre luptele ceferiștilor din 15–16 februarie 1939 și este explicat simbolul Sirenei; în *Breviarul cultural județean* sunt notate informații despre diferitele activități culturale care vor avea loc în Târgu-Mureș. În *Sinteze* este explicat rolul statului și cum trebuie perfecționate relațiile sociale. Diferite secțiuni care ating teme precum: sociologia – *Tineretul și familia* de Andrei Roth; știința – *Viața și Cosmosul, Vechimea vieții pe Pământ* de Bogdan Stugren. □ În secțiunea *Filtre* sunt recenzate următoarele apariții: *Secțiunea de Aur* (Eminescu, 1973) – volum de poezie scris de Vasile Nicolescu; volumul *Cântarea Cântărilor* de Radu Cârnelci, apărută la C.R., în 1973. ■ Proză: Despre *Îngerul de Gips* al lui Nicolae Breban (C.R., 1973) Silvia Udrea afirmă: „Celelalte personaje gravitând în jurul și pentru definiția lui Minda sunt mult mai convingătoare. Ceea

ce face parte din familia mitomanilor lui Breban, inventându-și un trecut posibil, compensator pentru prezentul său mărunț. [...] Interesul real al romanului stă în forța sa analitică, în remarcabilele introspecții și în vigurosul stil metaforic compus din fraze aluvionare, exprimând obsesia nuanței”. ■ În secțiunea *Atitudini*, Marin Mincu face o scurtă prezentare a poeziei lui Eugen Barbu; afirmă despre acesta ca este un „mare creator de atmosferă” și că autorul „este un estetic, în căutarea unei expresii rare”; de altfel, susține că limba folosită de Eugen Barbu este „o creație originală” care îl face să fie unul dintre cei mai reprezentativi prozatori de atunci. ■ Dialog cu Radu Petrescu – Mihai Sin discută cu autorul despre condiția scriitorului în societate, despre contextul în care scrie și destinul său de scriitor. □ Un alt dialog este purtat cu Eugen Barbu, în contextul împlinirii vârstei de 50 de ani; Mihai Sin discută cu autorul despre demersul său literar până în acel moment, despre romanul *Janus* și despre influența revistelor culturale. În secțiunea *Spectacol* este recenzată piesa *Iubire* de Barta Lajos, pusă în scenă de Harag György. În *Panoramic* este descris proiectul I.C.I.E.P. care urmărea promovarea creativității în întreprinderile industriale subordonate M.I.U. La pagina 13, fragment din Ioan Radi, *Un Colet Poștal*. ■ Poezii din Leonid Dimov; poezii din Zaghlul Morsy, tradus de Gavril Ședran. La pagina 15, articol despre Italia scris de Mircea Herivan; poezii de Tudor Balteș. □ La pagina 16, continuarea fragmentului din *Vulpea și Pădurea* de Ray Bradbury, în traducerea lui Virgil Stancu.

• [„**Viața militară**”, nr. 2] Publică versuri: Ion Crînguleanu (*Partidului, mereu...*, *Vremea țării, Anotimp tânăr*), reportaje: Constantin Strună (*Echipajul tancului*), S. I. Constantin (*Factorul decisiv este propagandistul*), Constantin Șola (*Cartea de onoare a subunității*), Ion Căpeț (*Hărnicie, Triunghiul marinarilor nu se vedea pe cer*), Banu Rădulescu (*Album cu oameni în alb*), reconstituiri istorice: Nicolae Minei (*MAR GRANDE în flăcări*). □ O rubrică nouă, *Scriitori și cărți*, conține o cronică literară semnată de Nicolae Baltag a romanului de succes *Fata morgana* de Ion Grecea, apărut la Editura Militară cu un an înainte. □ Reporterul interviuează doi autori cu privire la recente proiecte editoriale: *Numele tău*, poezii de Eugen Frunză, respectiv Aurel Martin, despre un volum antologic Nicolae Tăutu. □ Aurel Martin realizează un profil Eugen Barbu la împlinirea a 50 de ani: „Potrivit unei opțiuni prorealiste, care e o notă caracteristică viziunii epice (și dramatice) a lui Eugen Barbu, demonstrată strălucitor în *Groapa*, la scara unui tip de demers care nu ignoră nici pitorescul, nici senzaționalul, nici metafora eufemistică, nici cuvântul bolovănos, nici descinderea în teluric, nici saltul în zonele candorii. Spre a releva tragicul existențial al unei umanități stigmatizate. Opțiune confirmată în *Șoseaua Nordului* (1959) unde condiției tragice i se asociază eroicul, ideea de luptă, de sacrificiu, de abnegație revoluționară, de dăruire, într-un context în care fațetele răului obiectiv sunt amplificate de război și de teroarea fascistă.

Opțiune reconfirmată în *Principale* (1969). [...] Proze scrise în anotimpuri diferite. Experimentând, la rigoare, modalități nu mai puțin supuse unor sugestii de proveniență diversă. Expresii, toate (mă refer la împliniri), ale exigenței. Roade ale vocației pentru esențial. Pentru prospețime. Ale setei de dezalienare. Ale unei inteligențe artistice proteice. Pentru care opțiunea nu ține de regimul întâmplării ci de tentativa impactului absorbant cu ideea de durată. De tulburător și răscolitor. De cunoaștere. De revelație. Argumentele zvâcnind din faptele relatate. Din semnificația lor umanistă, din destinul corelat al eroilor, în conflict cu ei înșiși, cu semenii, cu natura, cu timpul. Definiți când printr-o dominantă morală, când ca structuri temperamentale complexe. Angajați în acțiuni menite a le reliefa pregnant fizionomia. Eugen Barbu având harul de a converti împrejurarea, comună într-una de rezonanță și de a-i da celei de excepție capacitate de elocvență, iar personajelor culoare tipologică diferențială. Cum are harul de a fi un calofil, trăind în fiecare text cu voluptăți pe care le bănuiesc alexandrine, fantastică aventură a coborârii în cuvânt. Degustându-i aromele, descoperindu-i (ca Arghezi) valențele miraculoase, înțelesurile de taină, spre a le face publice. La 20 februarie, Eugen Barbu împlinește 50 de ani. Vârstă incredibilă pentru energia probată cotidian. Pentru resursele neobișnuite ale verbului său. Pentru frecvența intervențiilor în treburile cetății. Pentru pasiunea încorporată în fiecare gest. Pentru puterea de muncă extraordinară. Pentru dăruire. Pentru calitatea participării spirituale. Pentru tinerețea atitudinilor. Vârsta nu a bilanțurilor, ci a perspectivei. A surprizelor”. □ O notă relatează despre consfătuirea de lucru cu compozitorii și poeții pentru pregătirea Celei de-a doua ediții a Festivalului cântecului ostășesc: „Cea de-a doua ediție a Festivalului cântecului ostășesc «Te apăr și te cânt, patria mea!» se află pe agenda de lucru a numeroși compozitori și poeți din țara noastră. Succesul primei ediții a acestei prestigioase manifestări culturale, organizată de Ministerul Apărării Naționale, este cunoscut. Cele mai bune creații ale acestei prime ediții au intrat rapid și statornic în inimile tinerei generații, fiind cântate cu dragoste de ostași, de mari ansambluri corale, de formațiuni artistice de amatori, difuzate în cadrul emisiunilor de radio și televiziune, imprimate pe discuri sau tipărite în volum. Acum, alte cântece, cu aceeași destinație și purtătoare de aceleași nobile idealuri, ies la iveală din inimile compozitorilor și poeților noștri. Se lucrează intens pentru ca ediția din acest an a festivalului să cunoască o și mai frumoasă împlinire. În acest scop a avut loc nu demult, în sala de marmură a Casei centrale a armatei, în prezența ministrului Apărării Naționale, general de armată Ion Ioniță, o consfătuire de lucru cu compozitori și poeții. La consfătuire au participat generalul-colonel Ion Coman, șef de secție la C.C. al P.C.R., generalul-maior Constantin Oprea, adjunct al ministrului Apărării Naționale și secretar al Consiliului politic superior, Ion Dodu Bălan, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Ion Dumitrescu, președintele Uniunii compozitorilor, personalități ale vieții muzicale și artistice, generali și ofițeri,

reprezentanți ai radioteleviziunii române și presei. În cuvântul său, ministrul Apărării Naționale, general de armată Ion Ioniță, a exprimat profunda satisfacție a armatei pentru modul în care compozitorii și poeții au răspuns chemării ce le-a fost adresată de a crea noi cântece menite să îmbogățească patrimoniul muzical inspirat din activitatea ostașilor patriei, subliniind în mod deosebit rolul artei militante în educarea multilaterală a contingentelor chemate sub drapelul țării. «Văzând și în ediția din acest an a Festivalului cântecului ostășesc un nou prilej pentru manifestarea de an festiv în care toți fiii țării participă fiecare după forța lui și cu entuziasmul lui la bucuria generală, acțiunea pe care o deschidem azi e binevenită și reprezintă începutul unuia din succesele pe care uniunile noastre de creație le vor culege în anul jubiliar». Tovarășul Ion Dodu Bălan în cuvântul său, a spus: «Pentru noi toți este o mare cinste să răspundem chemării secretarului general al partidului nostru, adresată creatorilor, de a realiza opere artistice valoroase, impregnate de suflul dinamic, revoluționar, al socialismului, în care să răsunec ecoul aspirațiilor de azi ale poporului». În continuare, vorbitorul a adresat un apel călduros creatorilor să realizeze poezii cât mai frumoase, versuri care să se întipărească adânc în conștiința tineretului, care să concentreze în perimetrul lor de iradiere mari adevăruri, de înnobilitare a sufletului uman. «În poezia patriotică există loc pentru o infinită varietate de tonuri, de modalități de expresie, sunt zone ale sufletului uman, ale creației care vibrează foarte puternic și într-o sincronizare perfectă cu ideea de patriotism». Reluând aceeași temă, compozitorul Ion Chirescu spunea: «Poezia bună este însuși cântecul. Să venim toți cu cântece frumoase la această nouă ediție a festivalului, cu cântece frumoase bazate pe poezii frumoase». Au mai luat cuvântul Camil Baltazar, generalul-maior Dinu Stelian, Ion Chioreanu, generalul-maior Dumitru Eremia, Viorel Cozma». □ Două pagini sunt consacrate tinerilor debutanți în volum Doru Davidovici și George Florin Cozma. Scriu *laudatio* Laurențiu Fulga: „Cuvânt de bun augur pentru Doru Davidovici. La ora la care ni s-a propus să facem parte din juriul Editurii Eminescu pentru concursul de debuturi literare pe anul 1973, nu bănuiam ce emoție ne va copleși la lectura unui anume manuscris. La ora la care citeam povestirea *Ultima aventură a lui Nat Pikerton*, n-aveam de unde ști că numele înscris într-un plic sigilat sună Doru Davidovici și că aparține unui ofițer de aviație. Dar la ora la care juriul avea să hotărască, în unanimitate, acordarea premiului UNU (e adevărat, pentru altă proză prezentată în concurs) acestui nume absolut necunoscut până atunci, toți membrii juriului erau convinși că onorează o neobișnuită vocație artistică și un destin literar care-și merită lauri și audiența la marele public. Cu atât mai mult conștiința noastră era împăcată, juriul nu făcuse altceva decât să confirme propria noastră credință, cuprinsă în referatul de rigoare încă dinainte ca hotărârea să fi fost luată, numele de Doru Davidovici să fi fost dat la iveală. Iată ce gândeam noi la acea oră inefabilă, de despărțire a apelor printre care avea să treacă triumfător Doru

Davidovici: «După lectura acestui manuscris (*Ultima aventură a lui Nat Piker-ton*), am ajuns la convingerea fermă că ne aflăm în fața unui autentic talent de prozator. Autorul dovedește că este stăpân nu numai pe capacitatea de a organiza arhitectonic o acțiune, ci și, în egală măsură, pe virtuțile unei măiestrii artistice surprinzătoare pentru un debut. S-ar crede, aparent, că factura quasipolițistă a povestirii ne captează mult prea mult interesul, ca să nu absolvim vocația autorului de afirmarea datelor esențiale pentru un virtual scriitor. Adevărul însă este că, dincolo de acceptarea regulei jocului și a satisfacției pe care ne-o oferă construirea intrigii și dirijarea ei cu abilitate spre deznodământ totdeauna victorios, povestirea ne relevă, în plină lumină, răspunderea pe care autorul o are față de scrisul său, conștiința că nicicum nu poate fi vorba de un amator în literatură, ci dimpotrivă. Reliefarea personajelor, verva ironică a stilului, organicitatea tablourilor diverse pe care se mișcă acțiunea, inteligența evidentă mai ales în substanța narațiunii, dezinvoltura modernă în care este conceput eroul principal, chiar și sublinierea amănunțelor tehnice, într-un fel de poetică a gândirii creatoare – toate vin să argumenteze că este vorba de o lucrare literară ieșită din comun, al cărei autor trebuie numaidecât sprijinit să-și dezvolte vocația, și nu doar în domeniul unei astfel de literaturi. Socotim deci, în concizie, că premiera și editarea acestei povestiri se pot face fără nici o șovăire. Editura Eminescu având tot dreptul să se felicite, peste timp, dacă autorul va îndreptați speranțele noastre.» Sorții au căzut, juriul a decis pe măsura inimii noastre, noi suntem convinși că Doru Davidovici va îndreptăți aceste speranțe”, respectiv, St. Aug. Doinaș: „Meritele lirice ale unui poet. Acordând – nu fără discuții – Premiul III manuscrisului *Oglinzi în rouă* al lui George Florin Cozma, juriul care a citit lucrările debutanților la Editura «Mihai Eminescu» a recunoscut meritele lirice ale unui poet mai puțin truculent decât l-ar indica faptul că-și maschează prozodia – absolut riguroasă – sub forma unor mici poeme în proză, fără titlu. Când un tânăr scrie, de la primele rânduri: «Cred c-am muri pe sânii de strugur ce m-au vrut în schimbul păsărilor derutate, cred c-am să trec în greieri și celălalt ținut mă va conține doar pe jumătate; cred că sunt arcul ploii – ca splendidă agată zbătându-ți-se demolit în coc... Și poate-s doar lumina prin parc, nerușinată, sfințită evadare din Van Gogh...» – calitățile unei asemenea scriituri ies, aproape de la sine în evidență: stăpânire deplină a versului, irezistibilă tentație a rimei, eleganță și rafinament al frazării, sentimentalism abia deghezizat, sugestie sprintenă a unui univers de cultură și sensibilitate cu care, din păcate, nu suntem ispitiți destul de des la lectura altor tineri. Autorul se dovedește a fi un mic virtuoz, întrucât, de la o poezie la alta, schimbă cadențele ritmice, și – deci – tonalitatea; ceea ce nu înseamnă că schimbă și planul afectiv: lirismul său rămâne o egală cu sine, monotonă, delicată, cochetă cantilenă de dragoste, o neîntreruptă confesiune galantă, lunecând cu grație, cu dezinvoltură pe suprafața unui sentiment care are, totuși, o adâncime. Poate că, în continuarea activității sale care abia acuma

începe, George Florin Cozma va sonda mai profund această realitate, adeseori abisală, pentru a confirma speranțele care se pun în el. Este urarea pe care îmi permit să i-o fac, aici și acum, din toată inima, felicitându-l pentru succesul obținut”. Este inserat fragmentul de proză *Privește fluviul în ochi* al lui Doru Davidovici: „Uruitul înfundat al Dieselurilor mi-l aduce în față pe Neață, îl văd, îl simt cum își zornăie bonom cei șase cilindri ai motorului în mersul lui de drum-bun, linge furiș zările cu aripa groasă, nu se avântă. Pornește legănându-se cumva bătrânește, pânza care-l acoperă conferă intimitate de cum îl vezi, își plimbă fatalist culoarea cea fistichie, nu protestează, își face treaba demn, lungindu-și la nesfârșit picioaroangele terminate cu roți groase. Neață e bun, Neață e cald, Neață oferă ocrotire sub aripile lungi, anacronic de lungi. Supersonicul... Mă sucesc iar cu nasul în scândura punții, cu bărbia pe palmele alăturate, și disec problema. De departe, detașat, totul devine mai clar îmi dau seama că supersonicul... Supersonicul îmi crea complexe; obișnuiam să stau în cabina lui o oră-două, încercam să-l înțeleg. Închideam cupola, rezemam coatele de marginea cabinei, în dreapta era cartușul de aruncare a cupolei și după câțva timp începea să mă doară cotul de muchia lui tăioasă. Sprijineam fruntea în mâini și stăteam, așa, privind închideam ochii, parcă nu i-aș fi închis, vedeam în continuare cabina în dosul pleoapelor lăsate. Fier mort, avionul învia când porneam motorul, își sclipea misterios becurile galbene, roșii, verzi, oscila acele aparatelor, trepida și mă înfioram de forța aceea reținută care stârnea freamătul aproape insesizabil fusului de oțel. Devenea o fiară cumva ciudată, blândă și supusă pilotului închis în măruntaiele ei, rapace și amenințat celorlalți. Uneori se încontra și celui care o mânuia, nu mai asculta de comenzi, se cabra încăpățânată, se smucea, împrășca cu oțel topit și cu foc. Ne împlântam în cerul înghețat al stratosferei, acolo unde domnește un veșnic crepuscul de planetă străină, de lume aiurea și ostilă, despica în fășii lungi, dureroase, aerul rarefiat și viteza incredibilă se dovedea numai prin suspinele metalului greu încercat. Aici se trezea la viață fierul rece, circula prin el o sevă fierbinte, fluidă, topită la mii de grade, aici ne încontram, el – răspunzând unor îndepărtate chemări primejdioase, numai de dânsul auzite, eu – încercând, cu un rest de luciditate, să mă stăpânesc, și să-l stăpânesc. Ne întorceam într-un târziu acasă, pe aerodromul nostru aruncat în câmp, ocrotit tandru de cotul fluviului. Coboram, îi mângâiam furiș aripile scurte și lucioase, fuselajul puternic și gros, coama zbârlită, botul rânjit. Răspundea, învăluindu-mă cu căldura ajutorului, cu freamătul molcom al numeroaselor sale inimi electronice. Nu ne identificam, colaboram, și doar de vreo două ori am trăit uitarea de sine. În noaptea aia nebună când totul o luase razna, când totul devenise cer și cerul se rotea, când stelele se fugăreau pe cabină și jucau v-ați ascunselea pe planuri și pe țeava tubului Pitot. Era o noapte de vis, urlam în cabina mea cea roșie, abandonat, dărui metalului, focului, nopții”. □ Se publică două poezii de G. F. Cozma, *Oglinzi în rouă* (I. Neterminarea gesturilor noastre ne-o fulguie spre

alte zări cocorii pe când se-neacă-n arsele pupile albastrele minuni ale cando-rii... Rămâne dorul larg și izbăvirea că-ntinși la umbra miticei Irene, din ochii noștri vor irupe-n parcuri miragii de fântâni arteziene... II. Amurg cu pietre scânteind tăcut... Nu vreau încrederi, nu aștept orchestre; doar să-mi îmbraci simțirile-n sărut pe zbaterea chemărilor campestre, doar să mă strigi, cu vocea mea, în gol; răspunsul va veni sub alte stele... Abia atunci pământu-n rostogol te va uimi de gândurile mele, abia atunci mirificii păuni vor clătina inelele solemne și vei putea la țarmuri să-mi aduni epavele cu bărbătești însemne...”) și *Talisman* („Braț de cântec în cer... Nerostit... Prin culori... Fata mea, buburuză de rouă, ce-mi spui când bătrânele trec sub fereastră, purtând – ca-n poveștile mele cu drumuri – cocoașe cernite, de apă-de-dor, pentru toți cei rămași în prea multa lumină a mării răspântii...? Ce-mi spui?... Fericit ochiul meu, bătrânitul de umbră! Fericit și imens – pentru creșterea TA năzuită... Plutit glas de somn peste fruntea copiilor lumii... Iată – vine spre noi, cu smicele de salcie, Zâna-cea-bună: pleopă de vis pasul ei și descântec profund vălurita-i maramă de raze; doar TU poți s-o simți, eu s-o spun, mama TA să Ți-o pună în palme... Și iată-mi copila cu dragostea-n gând, respirându-i odihna; și noi, clătinați, ocrotind albul drum al corăbiei SALE cu pânze flori și catarge de iarbă... ”).

● [„**Viața românească**”, nr. 2] Este redat un fragment tradus de Gabriel Pleșa, aparținând lui Michael Impey (Universitatea din Kentucky) despre *Imaginea iubitei în poezia lui Tudor Arghezi*: „Imaginea iubitei în poezia lui Arghezi, așa cum am încercat să o prezint în scurtele mele analize ale poeziilor *Stihuri* și *Cântări*, precum și a unui număr de alte poezii din ciclurile de început, este extraordinar de complexă. Ambiguitățile inerente acestui fenomen apar pentru că Arghezi s-a întors mereu în încercarea de a cuprinde întreaga ei semnificație. La timpul lor, și în maniera lor, mulți poeți au lăudat sau au dezvăluit defectele propriilor lor *innamorata*”. ■ Eugenia Tudor-Anton analizează cartea lui Florin Mugur, *Convorbiri cu Marin Preda* (Albatros, 1973): „Poți să fii de acord cu unele dintre opiniile lui Marin Preda despre faptul, de pildă, că cititorul român nu ar putea să guste sublimul (și deci pe Cervantes) ori că literatura noastră de azi (sau de ieri) nu este tradusă din cauză că scriitorul român n-ar fi preocupat de o temă universală; sau el s-ar menține într-un fel de regionalism, și de aceea n-ar interesa alte popoare; poți să nu fii de acord că Marin Preda ar fi, după propria sa definiție, un scriitor comportamentist etc. Dar nu poți să nu fii de acord că Florin Mugur a dat la iveală, împreună cu Marin Preda, o carte bună, captivantă, care se citește ca un roman”. □ Aceeași autoare se ocupă și de volumul lui Demostene Botez, *Tramvaiul de noapte* (C.R., 1973): „Alături de puținele poeme publicate sau de volumele de *Memoarii*, *Tramvaiul de noapte* încheie cu un zâmbet când ironic, când amar, ciclul creator al unui apreciat corifeu al literaturii noastre”. ■ Florin Mihăilescu recenzează două volume. □ Primul aparține lui Al. Dima, *Aspecte naționale ale curentelor* (C.R., 1973): „Dar, fie că ne-am deosebi de unele vederi ale profe-

sorului Al. Dima, fie că i-am imputa asemenea minuscule erori ne semnificative, nu putem să nu recunoaștem sentimentul de solitudine și de certitudine pe care îl provoacă oricând lectura lucrărilor sale, contactul său ce aparține unei tipologii austere și academice, ilustrate strălucit în cultura română prin Titu Maiorescu și Tudor Vianu. În descendența lor, Al. Dima se înscrie cu cinste. Ultima sa lucrare, *Aspecte naționale ale curentelor literare* internaționale prezintă și ea un argument a cărei pondere nu va scăpa cu siguranță cititorilor ei”. □ Al doilea este semnat de Valeriu Râpeanu, *Pe drumurile tradiției* (Dacia, 1973): „Un tradiționalism inflexibil are însă implicații nefericite și în planul propriu-zis al evoluției artei. Valeriu Râpeanu e departe de a fi partizanul formulelor revoluate... [...] Demonstrația lipsei de prejudecăți a criticului fiind făcută, să ne întoarcem acum mai atent asupra conținutului acestui volum intitulat, în aparență, așa de tendențios. Tematic eteroclitică, componența cărții oglindește principalele preocupări ale criticului: istoria literară, cronica dramatică și sociologia culturii”. ■ Tot două cărți sunt analizate și de M. Nițescu. □ Nicolae Balotă, *Umanități* (Eminescu, 1973): „Dacă Nicolae Balotă nu se mulțumește cu o critică estetică – un drept al său, de altfel, legitim – și practică eseul de ținută literar-umanistă, el nu va putea să dea scrisului său un sens cu adevărat major decât prin abordarea problemelor reale, dureroase cu care este confruntată literatura și, prin literatură, omul în societatea contemporană. A informa cu generozitate și competență despre literatura universală, așa cum face Nicolae Balotă, este, pentru climatul nostru cultural, un lucru mai mult decât util, dar a forma conștiințe este o obligație și nobilă și dificilă a umanistului”. □ Ileana Mălăncioiu, *Crini pentru domnișoara mireasă* (C.R., 1973): „Se poate afirma și că paradoxal e faptul că Ileana Mălăncioiu creează, cu elemente de sursă folclorică și sub aparența ceremonialului adesea impersonal, o poezie profund lirică și confesivă. Păstrând doar un număr mic de elemente exterioare, poeta reinventează structuri folclorice neaparente, intime. Este, dacă nu ne înșelăm, poezia cult-folclorică cea mai reușită și una dintre cele mai autentice voci ale poeziei de azi”. ■ M. Petroveanu analizează două volume de versuri ale Florenței Albu. □ „*Elegii* sunt chiar un fel de jurnal interior al transplantării din mediul de obârșie la oraș, și încercarea, la o altă vârstă, de a relua legăturile cu ambianța inițială, prin întoarceri periodice în mijlocul ei. Poezia de deschidere a culegerii proclamă expres senzația de înstrăinare, ca stare dominantă de spirit.” □ „În *Petrecere cu iarbă*, Florența Albu pare a fi găsit un catharsis, o sublimare a suferinței într-un fel de vis al existenței deslegate, plutitoare peste limitele simbolizate de orașul cu ziduri înalte, asemenea Turnului Babel. Un vis proiectat în univers, extins la ceruri [...] fără o țintă anume, căci cu aceeași libertate înglobează norii și iarba, apele mărilor sau oceanului, plantele și viețuitoarele de pe pământ.” ■ H. Zalis reflectează la *Dimensiunea patriotică a poeziei contemporane*: „Asistăm la înflorirea uneia dintre modalitățile esențiale ale poeziei. Afinități între dezvoltarea contempo-

rană a României și psihologia poetică explică locul și audiența de care se bucură poezia patriotică, contribuția ei complexă la dinamica înnoirilor. Pictând prin cuvinte mesajul lor, poezia iubirii de țară alcătuiește o unitate cu celelalte fațete ale creației, răstoarnă prejudecăți, dăltuiește pentru vecie sentimentul obștesc cel mai vrednic de respect”. ■ De cartea lui Dumitru Popescu, *Ieșirea din labirint* (Eminescu, 1973) se ocupă Vl. Krasnaseschi: „Deși este vorba de un labirint cu totul diferit prin dimensiuni, complicații, efecte, problema, cred, poate fi pusă așa, mai ales în virtutea alurii generale a volumului amintit, intenționalității sale detonante, finalurilor sale totdeauna concludive, rezolvabile, tonului în general decis, uneori chiar peremptoriu. Prin consens, textura mijloacelor expresive împletește aforismul, mai discret dar de aceeași esență ca și cel propriu eseului moralist, cu interogația retorico-didactică, iar crochiul de portret, vitriolant până la marginea pamfletului, cu principii, valori, figuri ideale, inevitabil mai abstracte și, voluntar sau involuntar, patetice”. ■ Gabriel Liiceanu propune *Întoarceri la natură*: „Conștiința care a făcut experiența întoarcerii la natură a înțeles în acest final că ea reprezintă un demers utopic. Glasul acelei răzgândiri tardive care o făcuse să invoce natura și să repudieze cultura îi apare acum ca purtând vina unilateralității sale”. ■ În cadrul rubricii intitulată *Note de lectură*, semnează texte: Barbu Solacolu, Gh. Bulgăr, Florența Albu. □ Barbu Solacolu prezintă *Jurnalul italian* (Albatros, 1973) lui Alexandru Balaci: „Rod al unei stufoase șederi la Roma, *Jurnalul italian* este o carte deschisă, fără început și sfârșit. Autorul ei a avut prilejul de a călători în toată Italia, precum și marea competență de-a prospecta și de-a adânci fenomenul cultural și artistic din timpurile vechi și noi ale uneia din cele mai civilizate, milenare țări”. □ Gh. Bulgăr semnalează apariția studiului *Stilistica funcțională a limbii române* (Ed. Academiei, 1973) al lui Ion Coteanu: „Recentul studiu al prof. Ion Coteanu îmbogățește domeniul lingvisticii generale cu interesante analize ale laturii afective a limbajului, punând bazele delimitării stilurilor funcționale, pentru mai exacta cunoaștere a specificului limbii noastre, expresive, dovedind necesitatea integrării stilisticii în sfera vastă a investigațiilor lingvistice”.

MARTIE

1 martie

● [„Scânteia”, nr. 9796] În acest număr citim despre *Sesiunea extraordinară a Adunării generale a Academiei Republicii Socialiste România*: „Capitala găzduiește, începând de joi, un eveniment științific de seamă: sesiunea extraordinară a adunării generale a Academiei Republicii Socialiste România. Înaltul for științific dezbate, timp de trei zile, activitatea desfășurată în perioada 1970–1973, precum și planul de cercetare pe anul 1974. Bucurându-se de

atenție și sprijin permanent din partea conducerii de partid și de stat, a tovarășului Nicolae Ceaușescu personal, cercetarea științifică românească a cunoscut în ultimul timp o amplă dezvoltare și a adus o contribuție însemnată la procesul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, la creșterea continuă a prestigiului patriei. Însuflețiți de mărețele obiective stabilite de Congresul al X-lea și Conferința națională a partidului, oamenii de știință își concentrează eforturile pentru a face din munca de cercetare o forță nemijlocită de producție, un factor activ în accelerarea ritmului de dezvoltare a patriei noastre, pentru ridicarea României în rândul celor mai avansate țări ale lumii”. În continuare este prezentat, pe scurt, proiectul noului statut al Academiei Republicii Socialiste România, proiectul fiind prezentat în for de prof. univ. Radu Voinea. Acestui text urmează *Darea de seamă asupra activității Academiei în perioada 1970–1973*.

• [„Contemporanul”, nr. 10] Redacția revistei consemnează despre *Conferința pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste*: „Moment de mare însemnatate în viața social-politică și economică a țării, *Conferința cadrelor de conducere din agricultură* capătă, astfel, indiscutabile aplicații în sfera educației și culturii, cuvântarea pe care secretarul general al partidului a ținut-o cu acest prilej impunându-i-se ca o exemplară analiză a unui drum parcurs, stimulator și limpede de proiect al celui ce urmează a fi construit, spre zărilor tot mai luminoase ale socialismului și comunismului”.

■ Laurențiu Ulici continuă studiul despre *Proza lui Eugen Barbu (II)*: „Construite, în genere, în tehnica prozei obiective, romanele lui Eugen Barbu sunt, în egală măsură, și operă de confesiune; condiția subiectivă e colportată exclusiv la nivelul stilului, ceea ce și face ca întâlnirea dintre obiectiv și confesiv să fie mereu amânată. Astfel spus, într-un stil care este al confesiunii se transmit informații epice de tip obiectiv, fără ca paralelismul acesta să dăuneze construcției romanești. Singurul dezavantaj consecutiv drumului paralel al stilului și al construcției epice este acela de a nu se vedea foarte bine efortul de construcție depus de prozator; stilul are o autoritate de-a dreptul dictatorială asupra tuturor celorlalte componente ale artei prozatorului și de aici riscul unei receptări unilaterale a nivelelor prozei”. ■ De volumul de versuri al lui Virgil Teodorescu, *Heraldica mișcării*, se ocupă Dragoș Vrânceanu: „Este un volum compact și dens, cu acea imaginație capilară, plină de surprize, care îl caracterizează, imaginație în voia căreia se lasă cu dezinvoltură, creând un gen de poezie continuă, divizată pe teme care se îngemănează ca un instinct plin de fecunditate, cu o undulație muzicală ce face loc la timp stridenței metaforice voite să pătrundă în melodie și s-o împingă la o limită de sesizare eficace. Avem de-a face cu o poezie care a evoluat pe o lungă traiectorie, începând de la suprarealismul inițial, prin care spârgea, cu un sens de contestație îndrăzneț, șabloanele timpului, dar pe care a ținut-o permanent sub condei, aruncând la actuala construcție ce include o libertate vibratorie, am putea spune aparte în

poezia noastră contemporană, care îl definește inconfundabil ca poet”. ■ Este continuat dialogul dintre *Adrian Păunescu și Dumitru Popescu* despre: *Curajul artei și arta curajului*: „– A.P.: *Un critic literar contemporan susține ideea că, în artă, curajul este o invitație de ultimă oră, că în epoca lui Rebreanu și Arghezi, nu exista curajul în artă, nu că n-aveau artiștii curaj, dar că noțiunea însăși de curaj era neavenită în zonele spiritului. Și că ea, deci, n-are legătură cu valoarea operei. Alții, dimpotrivă, își fac chip cioplit din curaj. Dacă o operă n-are curaj, ei consideră că respectiva operă n-are nimic. Ca să fii valoros trebuie să fii, în concepția lor, înainte de orice și poate, câteodată, numai curajos. Cu cât trece timpul, cu atât cel ce vă vorbește acum încetează de a mai participa, cu arme și bagaje, la vreo idee extremă. Așa că nu cred nici una, nici alta. Nu cred că se poate fără curaj, nu cred că operele mari ale timpului sunt numai întruchipări ale unor acte de curaj. Cred că, neînsoțit decât de propria sa umbră orgolioasă, curajul nu poate determina arta. Dar înainte de a începe discuția, trebuie să știm ce credem fiecare că e curajul. Ce înțelegeți dumneavoastră prin curaj? [...]* – D.P.: Intrând direct în subiect – introducerea făcută e absolut suficientă – mi-e teamă că în mod curent se dă uneori curajului în artă o accepțiune superficială și improprie. Se întâmplă să se confunde artistul curajos cu artistul bătaios – pe când cele două adjective sunt departe de a semnifica același lucru. Foarte bătaioși sunt adesea unii funcționari cu subalternii, unii părinți cu fiii, unii dascăli cu micii școlari... Cu cine se poate bate, în fond, arta? Arta militantă, evident, pentru că arta neutrală, asocială și atemporală nu îndrăznește să se înfrunte nici măcar pe sine. Arta angajată se bate cu ideile învechite, cu mentalitățile perimate, cu conștiințele neevoluate. Acesta e curajul intrinsec al artei umaniste de totdeauna; fără el, arta rămâne un gest donquijotesc, o emfatică dar ridicolă luptă cu morile de vânt. Iată de ce nu-l văd pe artist ca pe un războinic în armură, cu viziera trasă, călărind în galop pentru a lovi acolo unde e învălmășeala mai mare. Curajul artistului adevărat e acela de a se înfrunta, în intimitatea gândului și sentimentului, cu conștiințele oamenilor, de a izbi în piept răul în dosul căruia acestea se ascund, uneori de a le răscoli, cum răscolește hula apele mării, pentru a le lăsa apoi curate și limpezi ca lacrima”.

• [„Cronica”, nr. 9] Pe frontispiciu citim un citat *Din cuvântarea rostită la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole*, Nicolae Ceaușescu: „Acum, când facem bilanțul a 25 de ani de activitate pe calea organizării socialiste a agriculturii, putem afirma – în baza faptelor, a realităților – că viața a demonstrat pe deplin justetea politicii marxist-leniniste a Partidului Comunist Român de transformare socialistă a satului, fără înfăptuirea revoluției socialiste agrare, fără organizarea pe baze noi a întregii agricultori nu am fi putut obține nici realizările dobândite în acești ani în dezvoltarea celorlalte sectoare de activitate, în ridicarea nivelului general de civilizație al țărănimii și al întregului nostru popor”. ■ Constantin Dropu semnează *Istorie creatoare*,

marcând *Un sfert de veac de la Plenara din 3-5 martie*: „Evocarea sfertului de veac de la începuturile cooperativizării, trecerea în revistă a memorabilelor prefaceri ce au avut loc în acest răstimp, constituie un nou prilej de afirmare a hotărârii cu care se cere înfăptuită politica partidului și statului de dezvoltare continuă a agriculturii cooperatiste, de sporire a contribuției acesteia la progresul întregii economii naționale”. ■ Al. Andriescu semnează cronica literară la *Poet al uriașilor* de Ioanid Romanescu (Eminescu, 1973): „Volumul *Poet al uriașilor* nu închide poemele unei experiențe hotărâtoare în cariera lui Ioanid Romanescu, ci doar dorința unei întregiri tematice. Atâtea versuri adânci, cutremurate de melancolia neîmplinirii, din culegerea recentă, ne asigură că poetul acesta atât de personal va găsi, pentru ideile noi pe care și le apropie, imaginea care să-l satisfacă deplin”. ■ Revenind la rubrica sa, Const. Ciopraga semnează *Mircea Radu Iacoban: Teatru, memorialistică*: „Titlul unei piese recente purtând semnătura Mircea Radu Iacoban, a devenit titlu de volum: *Sâmbătă la Veritas* (Ed. «Eminescu», 1973). Alte două piese, *Tango la Nisa*, «tragicomedie în două părți», și *Fără cascadori*, «piesă în două părți», se alătură celei menționate. Înainte de a remarca la dramaturg vocația actualității, să precizăm că el este un observator perspicace al tinerelor generații, formate și integrate în viața socială în epoca noastră”. ■ În *Mențiuni critice* citim două recenzii scurte: □ L. Burduja scrie despre *Ocolul infinitului mic pornind de la nimic* de Marin Sorescu: „*Unde fugim de-acasă?* s-a reeditat, apărând cu un alt titlu: *Ocolul infinitului mic pornind de la nimic*, și cu poezii noi, a căror prezență nu suplinește absența câtorva capitole din prima ediție. Exceptând coperta (Andrei Olsufiev), și aspectul grafic se resimte în urma omiterii frumoaselor desene ale lui Sabin Balașa (semnatarul ilustrațiilor primei ediții). Dar, dincolo de acestea, gestul editurii «Ion Creangă» de a repune în circulație o carte exemplară este meritoriu și se cuvine repetat ori de câte ori se va ivi un prilej asemănător”. □ Adrian Isac semnaleză romanul *Moartea tinerețelor* de I. Peltz: „Editat pentru întâia oară în 1935, romanul *Moartea tinerețelor* ne apare astăzi ca reprezentativ nu numai, pentru opera lui I. Peltz, căreia îi întregeste semnificativ contururile, ci și pentru spiritul epocii, căreia i-a surprins și potențat câteva caracteristici definitorii”. ■ Florin Faifer scrie despre *Un teatru romanțios, Mircea Ștefănescu*: „Atracția, cam desuetă, a dramaturgiei lui Mircea Ștefănescu se dezvăluie tocmai în această fastuoasă și ingenuă încredere în magnetismul iluziei scenice. Pasămite nostalgia unor decoruri «de-adevăratele», cu mirajul lor, n-au reușit s-o risipească decorurile pustiite, stilizate drastic, încifrate într-o simbolistică austeră, uneori bizară. În teatrul lui M. Ștefănescu se conservă, ca într-un bogat muzeu, un arsenal întreg din vechile, încântătoare, efecte”. ■ Dumitru Micu publică a doua parte a lucrării despre *Proza lui Adrian Maniu*: „Nici «versurile în proză», nici versurile-versuri ale lui Adrian Maniu nu se resimt de pe urma colaborării autorului la «Gândirea» în nici un fel”. ■ N. Barbu notează că Teatrul Național „Vasile Alecsandri” a

montat pe scenă *Dona Rosita* de Federico García Lorca: „Chiar dacă nu ne putem manifesta atracția totală pentru creația autorului spaniol, trebuie să-i recunoaștem consecvența, sinceritatea și seva populară, ceea ce-i conferă particularități de neconfundat. Încărcătura metaforică și fragilitatea simbolurilor, intenționate sau nu, dar în spiritul aceluiași filon popular, nu este totdeauna concludivă pentru noi, cei situați în alt spațiu al latinității”. ■ Vasile Constanțescu publică *Note la conceptul de „om total”*: „Conceptul de om «total», care presupune în primul rând eliberarea omului din punct de vedere social și, în aceste noi condiții, dezvoltarea multilaterală a personalității, cred implică totodată și transformarea istorică a acestui «dat», realul biologic-material al personalității, care se cere privit într-o fascinantă devenire...”. ■ Despre *Criza culturii burgheze contemporane* scrie Ion Florea: „În cultura burgheză contemporană se adâncește ruptura dintre cultura științifică-tehnică și cea umanistă, așa cum arată numeroși filozofi ai culturii. Expresia acestei rupturi o constituie spiritul tehnocratic al societății capitaliste în ansamblu și a unei părți însemnate a ideologiei burgheze. «Antiumanismul teoretic» este expresia filozofică a spiritului tehnocratic practic și ideologic al burgheziei contemporane. Capitalismul și sistemul său de valori se caracterizează totodată prin opoziția dintre individ și societate, care se convertește ideologic în individualismul burghez ca trăsătură a moralei acestei societăți și prin ruptura pe plan teoretic, dintre explicarea omului ca individ și explicarea lui socială (cel mai accentuat apare această ruptură în cadrul filozofiei existențialiste)”. ■ Din *Moment reținem*: □ *O nouă emisiune literară*: „Vineri 15 februarie pe lungimea de undă de 285 metri a postului de radio Iași a debutat o nouă emisiune: *Biblioteca pentru toți*, colecție radiofonică de literatură română și universală, clasică și contemporană. Îngrijită de prof. dr. docent Constantin Ciopraga: «Noua emisiune a postului de radio Iași va oferi ascultătorilor – așa cum sublinia prof. Const. Ciopraga în «Cuvântul înainte» – o panoramă amplă a literaturii române în viziunea unor specialiști reputați. În paralel, vor fi prezentate succint valori ale literaturii universale, valori și tendințe destinate să explice interferențele culturale marile mișcări de idei, curente precum clasicismul, Renașterea, luminismul, romantismul și diversele direcții moderne. Emisiunea va cuprinde pagini antologice din opere aparținând unor scriitori celebri (dar și din scrieri ale unor creatori de al doilea plan care au contribuit și contribuie la evoluția unui gen sau altul) în lectura unor cunoscuți actori. Printre «editorii» colecției radiofonice *Biblioteca pentru toți* se numără cunoscuți istorici și critici literari ieșeni: Const. Ciopraga, Ștefan Cuciureanu, N. I. Popa, Liviu Leonte, Al. Andriescu, Al. Husar, Hertha Perez, Nicolae Barbu, Al. Călinescu, Mihai Drăgan ș.a.”. □ N. Irimescu, *Basmele*: „Culegerea *Basmul cu soarele și fata de împărat*, recent apărută în librărie, consemnează, pentru specialiști, dar și pentru publicul larg, etapa pe care astăzi o parcurge basmul, în circulația sa orală, într-un anume perimetru geografic. Reținând interesul editorial acordat acestei

probleme, nu ne putem opri totuși de a observa faptul, oarecum paradoxal, că basmele și povestirile cu care ne-am familiarizat încă de pe băncile școlii, prezente în culegere fragmentar, sub formă de originale colaje sau variante, lipsesc, în forma lor clasică, din librării. Recunoscând, de pildă, în unele sau altele dintre narațiuni, pășaniile lui Stan Pățitul sau feericele întâmplări din *Fata din Dafin*, te gândești la tot atâtea povești și basme, de largă circulație orală dar care, în mod surprinzător, beneficiază cam cu parcimonie de lumina tiparului. Evident, ne referim la cele mai autorizate prelucrări, datorate lui Creangă, Ispirescu etc., lectură esențială a copilului, și nu numai a lui. Andersen, Perrault așteaptă și ei, la rândul lor, cam de mult, să fie reeditați, eventual în tiraje care să nu se mai epuizeze mult înainte de a acoperi cerințele. Oricum, scoțând din cauză *Basmul cu fata și soarele* care implică un anume discernământ la lectură, în standul cu cărți pentru copii basmul trebuie să-și ocupe, cât mai curând, locul pe care-l merită”. ■ Versuri semnează George Chirilă (*Întemeind o nouă lume*), Ion Beldeanu (*Patria poetului; Neluând în seamă dorința; Venind primăvara*), Petre Stoica (*Aș vrea; Știu; Poem fără titlu; Dintr-o dată; Elegie, II*). □ Din proză citim *Începuturi* de Vasile Sălăjan, un fragment din romanul *Săptămâni de dragoste*. □ Aurel Buteanu traduce din *Lirică din R.P. Ungară: Gereblyés László (Ars poetica; Cheia), Rónay György (Pescărușul; Cântec mic din Szárszó)*, Weöres Sándor (*Fila de jurnal*). □ Mihai Leoveanu traduce *Așteptând ca ea* de Dino Buzzati. ■ Radu Simionescu semnează „*De argentinieni și pentru argentinieni*”.

• [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 169] O *Odă la zidirea înainte de veac* de Adrian Beldeanu, dar și un amplu poem, *Păsările surde* de Adrian Păunescu, dedicat lui Dimitrie Cantemir. □ M. N. Rusu semnalează un pamflet inedit al lui N. D. Cocea, *Bătaia*, din 1933, apărut sub semnătura V. Tudor în efemerida publicație timișoreană „Țăranul”. □ E. Manu analizează volumul de nuvele al lui Ben Corlaci, *Strigoaica din casa nebună*. □ Liviu Călin vine cu un eseu - *Paul Claudel, dramaturg*. □ D. Mutașcu notează o carte de „micro-eseuri, fulgurații, note, articole” aparținând lui Lucian Blaga, *Ceasornicul de nisip* (Dacia, Cluj, colecția *Restituri*, ediție îngrijită de Mircea Popa). □ Începutul ciclului *premiere ale stagiunii 1973–1974* îi aparține regizorului Moni Ghelerter cu *Pygmalion* de Shaw (cronică de Dinu Săraru). ■ Marian Popa vorbește despre *Arta subminării* la „noul” Paul Georgescu și volumul *Printre cărți*, ce nu e departe în concluzii de proletcultismul lui Georgescu anteriorul, folosind câteva metode arhicunoscute: *tehnica trimiterii, relativizarea familiară, jurnalism teoretizant cu generalități despre materialismul dialectic*. „Și ne întrebăm? Acesta e materialismul dialectic sau aplicarea lui? Nu cumva e aici o *sinistră mistificare* cu același scop relativizator și de folosire a sloganului pentru susținerea unor interese cam stranii? Bănuiala e întărită de seria de foiletoane de joasă gândire și în stil jos, cu scheme logice ce amintesc de proletcultism. Ce au toate acestea cu materialismul dialectic? De ce nu privim doar

totul prin polivalența necesară? Materialismul dialectic poate deveni relativismul săltăreț, în hainele exclamativului gol a la Jules Janin sau Sarcey și cu personală majusculare superfluă. [...] Într-un roman de Orwell, personajul principal lucrează într-o secție de reajustare a tuturor atestărilor trecutului în funcție de mobilurile prezentului. Este ceea ce încearcă și Paul Georgescu...” □ Marin Mincu remarcă eminescianismul epigonic în *Poezia tânără în fața tradiției*.

• [„**Tribuna României**”, nr. 32] Fănuș Neagu revine la *Sânziene* cu *tableta Mărțișor*. □ În *Hyperion* citim poezia *O! Odoritai mo no da! (Vreau să joc)* de Lucian Blaga, tradus în japoneză de Nobuko Wechsler. □ Apare *Le monastère d’Argeș*, traducere de N. A. Gheorghiu, „din volumul *De Zamolxis a Gengis Khan* de Mircea Eliade. Traducerea citată în studiul *Maître Manole et le monastère d’Argeș*”. □ În rubrica *Acasă*, Radu Tudoran publică textul *Cel dintâi peisaj*. ■ În acest număr revista publică dosarul *România la ora chimiei*. ■ În secțiunea *Civilizație* citim a patra parte a a textului *Cultura română – sinteză europeană* de Dan Zamfirescu. ■ În *Răsfoind ziarele românești, străine* sunt semnalate textele din revistele „Contemporanul”, „Scânteia”, „Le Messager d’Athènes” (Grecia), „Inițiativa Isontina” (Italia), „Crée” (Franța). ■ În *București – evenimentul zilei* reținem nota *Cenaclul umoriștilor* de Roxana Paicu: „Un vis vechi și neîmplinit ani de-a rândul. Tudor Mușatescu înființase, înainte de moartea sa, un astfel de cenaclu, rămas prea curând fără mentor. Nu de mult însă, în sfârșit, minunea s-a produs: Asociația Scriitorilor din București a anunțat, pentru marți, 5 februarie a.c., prima ședință publică a Cenaclului umoriștilor din Capitală. Prezențe de zile mari. Scriitorii Aurel Baranga, Ion Băieșu, Petre Bărbulescu, Vasile Băran, Teodor Mazilu, Octavian Sava, Aurel Storin și Valentin Silvestru s-au amuzat în fața publicului și, ciudat, s-a amuzat și publicul (extrem de numeros, de altfel), Dumitru Furdui și Horia Șerbănescu, la rândul lor pe altarele răsului. Fănuș Neagu a urat drum bun umorului, iar Valentin Silvestru, în calitate de secretar al cenaclului, «a mulțumit celor prezenți, precum și celor ce au fost numai cu gândul alături de inițiativă», invitând totodată publicul, și nu numai publicul, la ședințele ce vor urma, și care tind să devină tradiționale. O ultimă condiție pentru cei ce doresc să-și prezinte lucrările în cenaclu: umor să aibă, că umoriști sunt destui!...” ■ Ilie Purcaru realizează un interviu cu Zoe Dumitrescu-Bușulenga, „*Nici un efort nu se pierde întru zidirea celor ale nației*”: „– Și acum, o întrebare dificilă (v-a mai fost pusă, o știm): Noi n-am avut tradiția saloanelor franceze, la noi femeia n-a fost adulată cultural ca la elinii vechi sau la italienii Renașterii. N-am avut nici prea multe femei savante (nu e vorba despre «les femmes savantes»!). Cum se simte o femeie în câmpul erudiției? Cine o boicotează – bibliotecile, auditoriul, bărbații savanți? Cum e primită în conclavele sau congresele internaționale? Cum se desprinde din plasa plesanteriilor de circumstanță, ca să capete sentimentul obiectivității, fără de care nu se poate evolua în știință? – E o întrebare la care mi-e destul de greu să răspund, pentru

că ne duce puțin mai departe de persoana mea, spre condiția generală a femeii în lumea modernă. De obicei, mă întâmpină curiozitatea cea mai ascuțită; apoi, mai cu seamă la auditori, mă înconjură o căldură afectivă a celor cu care izbutesc să comunic. Rareori mi se întâmplă să nu-mi pot «stăpâni» publicul în sensul în care un actor îl stăpânește. Și greutatea este că eu însămi simt perfect pulsul și temperatura sălii, cu o precizie aproape dureroasă. La congresele internaționale întâi îmi iese în cale bunăvoința (uneori ușor amuzată) a colegilor de breaslă străini; apoi aceasta se transformă în dorința de colaborare cu țara pe care o reprezint, dincolo de amabilitățile de circumstanță, pe care am întotdeauna tăria de a le considera ca atare. Sunt, uneori, din nefericire, și întâlniri dezagreabile, puține însă, cu oameni de mentalitate supărător retrogradă, care suferă de prezența unei femei într-o poziție de proeminență intelectuală ori socială. Despre acestea nu-mi place să vorbesc. Dar obligațiile unei femei sunt, din toate aceste pricini, mult mai grele decât ale unui bărbat. Nouă nu ne sunt îngăduite slăbiciuni de niciun fel și, în ceea ce mă privește, consider că o notorietate veritabilă a femeii nu se poate realiza fără corolarul unei ținute etice impecabile în familiile și în viața publică. De altfel, cea mai bună tradiție românească ne-a învățat, de la străbunele noastre, practica adevăratelor virtuți. [...] – *Ce se întâmplă la institutul care poartă numele lui G. Călinescu și pe care îl conduceți? Ce se petrece la Academia a cărei vicepreședintă sunteți?* – La Institut întreprind mai întâi câteva vaste lucrări menite să pună în valoare relațiile culturii noastre pe plan european, din vremea literaturii vechi și până astăzi. Apoi, încerc să mișc apele uneori greu de mișcat ale colaborării cu marile instituții de profil înrudit pe plan internațional. Și încerc să dau cugetelor tinere din jurul meu curajul de a afirma, în context universal, puterile spiritului românesc, îndrăzneala creatoare a gândului nostru, pentru a-i face să vorbească, pe picior de egalitate, cu colegii lor de pe glob. Dialogul nostru deschis și generos e garanția primă a intrării în largi circuite mondiale. Și esențial e să-i mișcăm pe cei tineri înspre relații și afirmare românească. – *Faceți parte și din Consiliul de conducere al Asociației «România»; ați făcut parte dintotdeauna, fiindcă întotdeauna ați declarat că familia românească își trimite ecourile de parte de zările țării. Ce facem noi, pentru acești frați ai noștri, se vede. Ce ar fi oare de așteptat din partea lor, din partea românilor de pretutindeni?* – Români de pretutindeni ne-ar putea da un prețios sprijin într-o lucrare care, pentru a fi durabilă, trebuie să fie comună. Și această lucrare e răspândirea culturii românești pe toate meridianele lumii, pentru ca ea să se păstreze și să se fructifice. Adică să nu se îngroape talentul, ci să se înmulțească. Și aici ar fi poate de pomenit prezența în lume a unor personalități de origine română care adaugă indirect, prin literatura lor scrisă în românește ori în limbi străine, multă strălucire valorilor produse de acest pământ. Mircea Eliade, Eugen Ionescu, Emil Cioran, Vintilă Horia, George Uscătescu, Al. Ciorănescu, Emil Turdeanu sunt printre aceștia. – *La ce lucrați în prezent?* – Mai mari îmi sunt proiectele

decât realizările. Și decalajul se va menține și chiar va crește dacă mă voi împărți mai departe între atâtea și atâtea chemări la care nu pot să nu răspund. A fi prezent înseamnă totuși o lucrare, și nu de mică însemnătate, chiar dacă numele nostru nu apare din această pricină pe coperta unei cărți. Dar, în tradiția noastră, anonimatul (care a șters ambițiile și egoismele) a stat la temelia celor mai multe dintre creațiile de care azi suntem mândri. Fiindcă niciun efort nu se pierde întru zidirea celor ale nației”. ■ Revista inițiază *Who's Who? Fișe pentru un dicționar al românilor celebri în lume*, un dicționar alcătuit de Val. Tebeica. În acest număr apare prima parte din *Exploratori și călători*, printre care se află și Dimitrie Cantemir. ■ Apare *Bibliografie: literatură – artă – știință*. □ În secțiunea *Literatură* sunt semnalate volumele: *Hronicul și cântecul vârstelor* de Lucian Blaga (Eminescu, volum îngrijit de G. Ivașcu); D. R. Popescu, *Cei doi din dreptul Țebei* (Dacia); Tudor Arghezi, *Eminescu* (Eminescu); Vasile Alecsandri, *Despot Vodă* (în limba germană, Albatros); Tudor Vianu, *Opere*, vol. II și III (Minerva); Al. Rosetti, *Études linguistiques* (E.A.R.S.R. în colaborare cu editura olandeză „Mouton”); ***, *Bibliophilie au Pont Euxin*, Bibliothèque Municipale de Constanța. □ În secțiunea *Artă*, printre altele, sunt semnalate volumele *Arta „mileniului întunecat” în spațiul carpato-dunărean* de Răzvan Theodorescu (Minerva) și *Cinematograful, acest necunoscut* de D. I. Suchianu (Dacia). □ În secțiunea *Știință* este semnalată, printre altele, reeditarea cărții *România supt Mihai-Voievod Viteazul* de Nicolae Bălcescu (Albatros). ■ În secțiunea *Cartea* Marius Sala semnalează apariția volumului *The Romanian Verb System* de prof. A. Juilland, prof. P. M. H. Edwards, în 1971.

2 martie

● [„Scânteia”, nr. 9797] Cititorii sunt informați despre *Lucrările sesiunii extraordinare a adunării generale a Academiei Republicii Socialiste România*: „Vineri au continuat în Capitală lucrările sesiunii extraordinare a Adunării generale a Academiei Republicii Socialiste România. În ședința de dimineață au fost reluate dezbaterile asupra dării de seamă privind activitatea desfășurată de Academia Republicii Socialiste România în perioada 1970–1973, asupra planului de activitate pe anul 1974 și noului statut. [...] Apreciind ca pozitivă, în ansamblu, activitatea Academiei, majoritatea vorbitorilor au criticat, în același timp, unele deficiențe în rezolvarea problemelor curente de natură organizatorică, desfășurarea muncii în unele secții și comisii, făcând sugestii și propuneri, pe baza cărora noua conducere a Academiei, care va fi aleasă în cursul actualei sesiuni, va putea aduce cuvenitele perfecționări. [...] În ședința de după-amiază, Adunarea generală a Academiei Republicii România a luat în dezbateri și a ales noi membri ai celui mai înalt for științific al țării”. □ Urmează lista cu *Membrii Academiei aleși în sesiunea din 28 februarie – 2 martie 1974*. Reținem că în Secția de științe chimice, printre membri titulari, găsim numele

Elena Ceaușescu. În Secția de științe filologice, literatură și arte, membrii titulari aleși sunt Șerban Cioculescu, Ion Coteanu, Eugen Jebeleanu, Nagy István, Virgil Vătășianu. Membrii corespondenți sunt: Eugen Barbu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Vida Gheza, Mihnea Gheorghiu, Méliusz József, Titus Popovici, Marin Preda și Virgil Teodorescu.

• [„Flacăra”, nr. 10] Adrian Păunescu publică un articol de fond intitulat *Rădăcinile noastre sunt acolo*. □ Dinu Flămând scrie reportajul *Taxiuri de noapte în Craiova*. □ În *Cronica spectacolelor* Coman Șova prezintă *Hamlet*, pus în scenă la Teatrul Nottara. □ Dinu Săraru, în *Opinia unui alegător*, publică *Puterea vieții sau Madam Vasilescu*. ■ Tot aici se anunță înlocuirea rubricii, începând cu următorul număr, cu fragmente din romanul lui Dinu Săraru, *Niște țărani*. □ Dorin Tudoran publică *Primum și răspundem (I)*. ■ Cu titlul *Vladimir Streinu la „Kalende”*, revista publică fragmentul 50 din *Memoariile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Cenaclul Flacăra*, cu titlul *Cum a fost (23)*, Magda Mihăilescu prezintă desfășurarea ședinței Cenaclului Flacăra ce a avut loc la Academia Ștefan Gheorghiu. A participat, printre alții, Aurel-Dragoș Munteanu. ■ În *Viața cărților*, Aurel-Dragoș Munteanu prezintă volumul lui Lucian Raicu, *Structuri literare*, „o culegere de texte, apărute mai întâi în perioade, cu o neobișnuită unitate de ton și de mijloace analitice”. □ Traian Stoica, în *Fenomenul proastei literaturi*, scrie despre *Veleitarii rafinamentului*, criticând volumul *Poeme mecanice* de Ion Drăgănoiu (Dacia). ■ V.B. publică un necrolog dedicat lui Cicerone Theodorescu. □ George Stanca publică o serie de articole pe teme muzicale. □ În *Buletin de știri* se anunță organizarea unui eveniment, la Sibiu, de către revista Tribuna, „în colaborare cu Asociația Scriitorilor din Cluj și filialele U.A.P. Sibiu și Cluj”, cu ocazia celei de-a XXX-a aniversări a Eliberării României și a celui de-al XI-lea Congres al P.C.R. La eveniment au participat, printre alții, D. R. Popescu, Victor Felea, Mircea Zăciu, Valentin Tașcu. □ N. Popescu Bogdănești scrie despre *Eminescu la Radio Bruxelles*, având ca subiect un interviu cu Mihail Steriade despre M. Eminescu.

• [„Luceafărul”, nr. 9] În cadrul rubricii *Un tablou dinamic al transformării socialiste a satului românesc* este redat un fragment *Din cuvântarea rostită de Nicolae Ceaușescu la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste*: „Creația literar-artistică acționează ca un factor important în lărgirea orizontului de cultură al maselor, în dezvoltarea conștiinței noi, socialiste, în formarea omului nou și îmbogățirea vieții spirituale a întregului nostru popor. În cadrul programului de dezvoltare economic-socială a țării, partidul acordă o atenție deosebită perfecționării și înfloririi în continuare a învățământului, științei și culturii ca factori de bază ai progresului social al societății românești, ai edificării noii orânduiri pe baza tezaurului universal de valori spirituale, a folosirii celor mai noi cuceriri ale cunoașterii geniului uman, ale gândirii înaintate contemporane”. □ Pe aceeași tema-

tică și N. Velea semnează textul: *25 de ani*: „Sfertul de veac de gospodărie socialistă a pământului a dus la sedimentări trainice, durabile pe planul realităților materiale și al mutațiilor, restructurărilor și structurărilor noi în teritoriul conștiinței, al redimensionării și restituirii demnității condiției sale. Poate că unii dintre noi, scriitorii, pasionați de pitoresc, de situații și răsuciri «ciudate» asistăm uneori mâhniți la subțierea ori stingerea treptată a acestora. Dar dinamica ascendentă a satului și a realităților socialiste ne fac beneficiarii unor date și mișcări sufletești cel puțin tot atât de inedite, de generoase și bogate”.

■ Redacția revistei semnează textul: *Despre programul revistei*: „Așadar un program al stimulării schimbului de opinii în folosul creației, al consolidării valorilor, al întăririi legăturilor cu cititorii, program pe care ne-am străduit să-l respectăm. Discuțiile propuse erau menite, din optica noastră, să se concentreze pe câteva traiecte principale. Ele exprimă, credem, esența programului și pledoariei noastre estetice: 1. Integrarea în istorie. [...] În mod necesar am pledat în «Luceafărul» pentru o prezență mai pasionată și mai definită a scriitorului tânăr (și nu numai a celui tânăr) în viața cetății, inclusiv în strădania constructivă a țării, mândru de noua ei înfățișare, identificat cu destinul colectivității din care face parte. Din înțelegerea vie, complexă, nunațată a formelor de integrare în istorie a artei depinde neîndoios și acuitatea actului critic. Concepția istoricistă în cercetările de critică și istorie literară presupune un examen al operei în determinările ei multiple, în conexiune și interdependența factorilor. [...] 2. Elogiul resurselor rațiunii”

■ Florin Mihăilescu analizează volumul de *Versuri* al lui Ion Horea: „O ediție antologică din poeziile lui Ion Horea, întocmită cu binecunoscuta și recunoscuta sa acribie de Romulus Vulpescu, confratele și prietenul mărturisit al autorului, invită fără îndoială la câteva preliminarii de istorie literară, nu pentru a clasa o operă, ci pentru a o readuce în discuție. Claritatea formulei spirituale a poetului a permis criticii să depășească fără dificultăți coordonatele de bază ale lirismului său: viziunea predominant bucolică în ordine tematică și vibrația funciarmente sentimentală în planul atitudinii interioare”.

■ În cadrul rubricii *Jurnal de lector*, Mircea Iorgulescu analizează volumul *Caruselul* (C.R., 1974) al Eugeniei Tudor Anton: „[...] este un roman compus prin aglutinarea de «scene» din viața unei familii, a cărei existență este privită din punctul de vedere al unei adolescente. [...] Experiența criticului literar nu a rămas însă fără consecințe în cartea Eugeniei Tudor-Anton. Dintr-un scrupul de tehnică literară, inutil, autoarea a marcat sfârșitul romanului prin două întâmplări cărora li se atribuie o atitudine nejustificată în raport cu contextul”.

■ În cadrul rubricii *Discuții despre roman – profiluri* – semnează texte: Dumitru Micu, Artur Silvestri, Adriana Iliescu, Ion Marcoș, Vladimir Simon. □ În textul *Tablou caleidoscopic*, Dumitru Micu prezintă cartea lui Alecu Ivan Ghilia, *Iubirea mea dintâi*: „Așa cum e, *Iubirea mea dintâi* oferă, negreșit, cititorului o călătorie prin țara Moldovei, în nordul ei mai ales, agreabilă și instructivă. Străbatem sate cu uliți

gloduroase și cu miresme de grâne și poame, târguri până deunăzi prăpădite și care astăzi se ridică, noi, din prăfăria lor compactă, asemenea păsării mitologice din propria cenușă, poposim la bălciuri și iarmaroace, urcăm pe Ceahlău, [...] în fine, o carte prin care pătrundem în existența intimă, policromă, a Moldovei de ieri și de azi”. □ Despre cartea lui Constantin Țoiu, *Pretexte*, scrie Artur Silvestri: „În *Pretexte* Constantin Țoiu cultivă tableta, în linia lui Tudor Arghezi și Geo Bogza, supus, firește, rigorilor speciei, lapidarității ei. O dorință ascunsă de reportaj, de a cuprinde faptul nemijlocit, cald, de a face o stenogramă a emoției se vede la tot pasul”. □ La volumul lui Șerban Cioculescu, *Itinerar critic*, se referă Adriana Iliescu: „În *Itinerar critic* autorul a adoptat stilul «digresiv» ce se instituie în replică adusă spiritului de sistematizare. Și, cu toate că este ocolită orice tentativă de «teoretizare» tentele acestea ținându-se departe de zona generalizărilor estetice, nu putem să nu simțim aici, implicit și o altă replică, dată, aceasta, încercărilor de a frânge, mecanicist, dureros și sterilizat, personalitatea artistului în «personalitatea artistică» și «personalitatea omenească». Din *Itinerar...* l-am înțeles pe Șerban Cioculescu așa cum este, ca un adevărat istoric și critic literar, care știe să vadă complexitatea personalității artistului, în întreprinderea dialectică a funcțiilor sale, creând cu întreaga sa ființă, creatură unică dar și produs al unei epoci, al unui mediu, al unui anumit grup social”. □ De cartea lui Ion Pop, *Poezia unei generații*, se ocupă Ion Marcoș: „Din experiența avangradistului Ion Pop reținem ideea dinamicii valorilor, necesitatea studierii creației ca fenomen în mișcare. [...] E un element de metodă extrem de important, la care nu renunță nici în *Poezia unei generații* al cărei obiect este, la fel, poezia unei grupări înnoitoare, creația unor autori a căror obiectivare nu este, din motive știute, încă încheiată, înghețată în forma definitivă a operei integratoare, statice, imuabile. [...] Ion Pop are în vedere, în instituirea unei ierarhii valorice a generației, mai întâi unitatea de substanță a lirismului lui Nichita Stănescu, Cezar Baltag, Ion Gheorghe, Ioan Alexandru, Adrian Păunescu, Ana Blandiana, Constanța Buzea, Gabriela Melinescu, Marin Sorescu, iar apoi diversitatea formală a grupării în contextul fenomenului poetic postbelic și, în interior, a componentilor ei de primă însemnătate”. □ Vladimir Simon recenzează volumul *Printre cărți* al lui Paul Georgescu: „Volumul [...] reface, răsfrânt printre cărți, un destin interior exemplar, pentru o epocă de mari transformări sociale, destin firesc fundamentat pe o anume viziune asupra lumii și omului, am numit perspectiva marxistă. Cu alte cuvinte, filosofia praxisului devine la Paul Georgescu esența structurantă a existenței și a conștiinței proiectate pe fundalul realității sociale”.

3 martie

• [„**România liberă**”, nr. 9130] Sunt publicate *Premiile Academiei Republicii Socialiste România pe anii 1969, 1970, 1971 și 1972*.

• [„Scântea”, nr. 9798] Pe prima pagină suntem informați că *Astăzi începe vizita pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele Consiliului de Stat, o întreprinde împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în Liberia, Argentina și Guineea*. Urmează mesajul: „Iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, în noua solie de pace, în nobila misiune de mesager al sentimentelor de prietenie, colaborare și înțelegere internațională, întregul popor vă urează din toată inima drum bun, activitate rodnică, succes deplin!”.

■ Pe prima pagină citim și *Telegrama adresată C.C. al P.C.R., tovarășului Nicolae Ceaușescu de Academia Republicii Socialiste întrunită în sesiune extraordinară*: „Participanții la Adunarea generală extraordinară a Academiei Republicii Socialiste România, dezbătând realizările și marile perspective deschise de politica Partidului Comunist Român științei din patria noastră, vă roagă să primiți, mult stimate tovarășe secretar general, expresia întregii lor gratitudini pentru opera dumneavoastră de orientare și conducere multilaterală în domeniul politicii, al științei și al culturii naționale. Mulțumită îndrumării și conducerii directe de către partid a vieții științifice din Republica Socialistă România, activitatea academică s-a îmbogățit, s-a diversificat și se integrează din ce în ce mai mult în procesul de legare a științei de producție și învățământ. Având în rândurile sale specialiști consacrați din toate ramurile culturii și științei românești, Academia Republicii Socialiste România a înmulțit, în ultimii ani, formele de dezbateră a ideilor științifice, a lărgit cadrul de afirmare a științei românești în lume și a intensificat colaborarea științifică și culturală pe plan internațional. Însuflețiți de cuvintele rostite recent de dumneavoastră, când v-ați exprimat convingerea că «[...] oamenii de știință pot și vor face, fără îndoială, și mai mult în viitor pentru progresul general al omenirii, pentru pace și colaborare internațională», vă asigurăm, mult stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, de întreaga noastră adevărată înaltă chemare, la care răspundem angajându-ne solemn să urmăm toate chemările partidului și să contribuim astfel cu întreaga noastră capacitate creatoare la edificarea societății socialiste românești multilateral dezvoltate. Trăgând toate concluziile care se impun din analiza activității instituției noastre, căreia Partidul Comunist Român i-a încredințat sarcina nobilă de a reuni personalitățile cu cele mai valoroase contribuții în știința și cultura națională, vom face totul pentru a onora marea prețuire și încredere de care s-a bucurat și se bucură Academia Republicii Socialiste România”. □ Ziarul publică și *Premiile Academiei Republicii Socialiste România pe anii 1969, 1970, 1971 și 1972*: □ Pe anul 1969 – Filologie: Premiul „Timotei Cipariu” – lucrarea *Ediție critică a Liturghierului lui Coresi* de Alexandru Mares; Premiul „Bogdan Petriceicu Hasdeu” – lucrarea: *Istoria literaturii române*, vol. I, de George Ivașcu. Literatură și artă: Premiul „Mihai Eminescu” – lucrarea: *Necunoscutul ferestrelor* de Ion Caraion; Premiul „Ion Creangă” – lucrarea *Princepele* de Eugen Barbu. □ Premiile pe anul 1970 – Filologie: Premiul „Timotei Cipariu” – lucrarea: *Structură și evoluție*

în morfologia substantivului românesc de Paula Diaconescu; Premiul „Bogdan Petriceicu Hasdeu” – a) lucrarea: *Eseuri despre literatura modernă* de Matei Călinescu, b) lucrarea *Contribuție la fonetica istorică a limbii române* de Marius Sala; Literatură: Premiul „Mihai Eminescu” – lucrarea: *Cincizeci de poeme* de Ana Blandiana; Premiul „Ion Creangă” – lucrarea: *Păsările* de Alexandru Ivăsiuc; Premiul „Ion Luca Caragiale” – lucrarea: *Acești îngeri triști* de Dumitru Radu Popescu. □ Premiile pe anul 1971: Filologie: Premiul „Timotei Cipariu” – a) *Atlasul lingvistic român. Maramureș*. vol. II de Petru Neiescu, Grigore Rusu, Ionel Stan; b) *Descrierea istro-româniei actuale* de August Kovačec (R.S.F.I.); Premiul „Bogdan Petriceicu Hasdeu” – a) *Lupta cu absurdul* de Nicolae Balotă, b) *Octavian Goga* de Ion Dodu Bălan; Literatură: Premiul „Mihai Eminescu” – *Versuri* de Emil Botta; Premiul „Ion Creangă” – *Cafeneaua iluziilor (Az illúziók kávéháza)* de Méliusz József; Premiul „Ion Luca Caragiale” – a) *Teatru* de Ion Băieșu, b) *Și eu am fost în Arcadia* de Horia Lovinescu. □ Premiile pe anul 1972: Filologie: Premiul „Timotei Cipariu” – a) *Atlasul lingvistic român – serie nouă, II, vol. VII* de Ion Pătruț, Pia Grădea, Doina Grecu, Ion Mării, Rodica Orza, Ștefan Poenaru, b) *Phonologie du grec attique* de Liana Lupăș, c) *Le frioulan à partir des dialectes parlés en Roumanie* de Maria Iliescu. Premiul „Bogdan Petriceicu Hasdeu” – a) *Stil și expresivitate poetică* de Ștefan Munteanu. b) *Originile romantismului românesc* de Paul Cornea; Literatură: Premiul „Mihai Eminescu” – a) *Alte versuri* de Mircea Ivănescu, b) *Avatara* de Ion Gheorghe; Premiul „Ion Creangă” – *Moartea lui Orfeu* de Laurențiu Fulga; Premiul Ion Luca Caragiale” – a) *Teatru* de Paul Anghel, b) *Zodia taurului* de Mihnea Gheorghiu. □ Aflăm de *Noile organe de conducere ale Academiei*: „Președinte al Academiei a fost ales academicianul Miron Nicolescu, iar vicepreședinți – academicienii Cristofor Simionescu, Șerban Țițeica, Ștefan Péterfi, Ion Anton. Secretar general a fost ales prof. George Ciucu, membru corespondent al Academiei. Din Prezidiu mai fac parte academicienii: Gheorghe Vrânceanu, președintele secției de științe matematice; Theodor V. Ionescu, președintele secției de științe fizice; Coriolan Drăgulescu, președintele secției de științe chimice; Elie Carafoli, președintele secției de științe tehnice; Emil Pop, președintele secției de științe biologice; Grigore Obrejanu, președintele secției de științe agricole și silvice; Sabba Ștefănescu, președintele secției de științe geologice, geofizice și geografice; Ștefan Milcu, președintele secției de științe medicale; Manea Mănescu, președintele secției de științe economice și sociologie; Constantin Ionescu Gulian, președintele secției de științe filozofice, psihologice și juridice; Ștefan Pascu, președintele secției de științe istorice; Alexandru Gaur, președintele secției de științe filologice, literatură și arte; Petru Jitariu, președintele filialei din Iași a Academiei, și Raluca Ripan, președintele filialei din Cluj a Academiei”. □ Citim și că *Sesiunea extraordinară a Adunării generale a Academiei Republicii Socialiste România și-a încheiat lucrările*: „În Capitală s-au înche-

iat, sâmbătă, lucrările Sesiunii extraordinare a Adunării generale a Academiei Republicii Socialiste România, eveniment cu ample rezonanțe în viața culturală a țării, care a polarizat interesul oamenilor de știință, al specialiștilor ce lucrează în domeniul muncii de cercetare și în sfera producției materiale. În spiritul sarcinilor cuprinse în programul elaborat de Congresul al X-lea și Conferința Națională ale partidului, al indicațiilor permanente ale conducerii de partid și de stat, personal ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, au fost analizate realizările înaltului for științific în anii 1970–1973. Totodată, a fost examinat și aprobat planul activității Academiei pe anul în curs, care stabilește principalele obiective ale cercetării fundamentale și aplicative, reliefând mai puternic rolul științei ca forță nemijlocită de producție, ca factor important de propășire economică și culturală a României socialiste. În lumina acestor înalte răspunderi, a fost aprobat și noul Statut al Academiei, document ce asigură desfășurarea la nivel calitativ superior, a activității științifice, o sporită eficiență a muncii de cercetare. Dezbătând aceste importante probleme, participanții la sesiune au făcut, timp de trei zile, un rodnic schimb de opinii privind aspecte actuale ale activității științifice, perspectivele dezvoltării și afirmării în continuare a științei românești. Ei și-au exprimat în unanimitate recunoștința și entuziasta lor adeziune la politica partidului de înflorire a creației noastre științifice, o sporită eficiență a muncii de cercetare”. ■ C. Alexandroaie transmite din Washington *Un cald omagiu la adresa științei românești*, în legătură cu „Revista «The Chemist» despre semnificația conferirii tovarășei Elena Ceaușescu a titlului de membru de onoare al Institutului American al Chimistilor”. Din text reținem: „Ziarul nostru a relatat, la timpul respectiv, despre solemnitatea conferirii tovarășei Elena Ceaușescu, doctor inginer, director general al Institutului central de cercetări chimice din București, a diplomei de membru de onoare al Institutului American al Chimistilor (A.I.C.) – eveniment ce a avut loc la sediul Academiei Naționale de Științe din S.U.A. Acordarea acestui înalt titlu, semn al unei recunoașteri de semnificație internațională a meritelor omului de știință care aduce o valoroasă contribuție la progresul cercetărilor în domeniul chimiei, a constituit, în același timp, o mărturie a prețuirii de care se bucură știința românească, aportul ei la sporirea patrimoniului științei universale. Revista americană «The Chemist», editată de Institutul American al Chimistilor – publicație de înaltă ținută științifică, cu o mare reputație atât în S.U.A. cât și pe plan internațional – a consacrat acestui eveniment o suită de materiale. În numărul recent apărut, revista publică un articol redacțional în care relevă faptul că tovarășa Elena Ceaușescu este primul om de știință străin cărui i se acordă această distincție. [...] Evocarea amplă a momentului conferit tovarășei Elena Ceaușescu a diplomei de membru de onoare al Institutului American al Chimistilor, înalta apreciere dată de revista «The Chemist» acestuia eveniment și semnificației sale deosebite se înscriu ca un nou omagiu la adresa întregii științe românești și a slujitorilor ei, a contribuției lor la colaborarea prietenească

între oamenii de știință de pretutindeni, corespunzător aspirațiilor de pace, colaborare și progres ale tuturor popoarelor”.

5 martie

• [„Scânteia”, nr. 9800] Numărul este dedicat *Vizitei președintelui Nicolae Ceaușescu în Republica Liberia*. ■ La Aniversarea a 70 de ani de la nașterea lui Nagy István Al. Andrițoiu publică textul omagial *Exemplul unui scriitor comunist*: „Nagy István este un scriitor cu o vastă experiență, cu un material de viață extraordinar, căruia, chiar atunci când ajunge în zonele didactice ale artei, autenticul îi imprimă interes. Operele lui respiră certitudinea faptului trăit, ca la Gorki sau la Knut Hamsun, din lumea cărora prozatorul clujean derivă. El este un scriitor tenace, lăsând uneori impresia încrâncenării pe manuscris. Bogata-i experiență de viață se va revărsa în actualul jurnal din care, cum spuneam, a publicat un fragment interesant în «Tribuna»”.

6 martie

• [„Scânteia”, nr. 9801] Tudor Olariu semnează *O strălucită victorie a poporului, sub conducerea Partidului Comunist Român*, comemorând 29 de ani de la instaurarea primului guvern democratic din istoria României.

• [„Viața studentească”, nr 10] La rubrica *Aflăm cu emoție*, semnată *Titular*, sunt incriminați cei de la „Lucefărul”. „Aflăm cu emoție [...] că din nou redacția «Lucefărului» ca răspuns la tot mai frecventele semnale critice din presă, simte nevoia unei «nete mărturisiri», de altfel nu prima de acest gen, în același limbaj gongoric, cu care ne-a obișnuit prin așa-zisele dezbateri teoretice găzduite în paginile sale. Care sunt, așadar, unele din principalele puncte de rezistență ale acestui anume program pentru care militează colegii de la «Lucefărul»: relația dintre individ și istorie dezvăluită de starea de funcțiune a formelor în dinamica receptării artei, în sociologia existenței; încrederea în uneltele cunoașterii, în posibilitatea omului de a străpunge tenebrele; omul ca ființă biologică și constituție psihică în straturi etajate etc. etc. Și noi care creдем că «Lucefărul» e un săptămânal al Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România!” □ M. N. Rusu prezintă *Finalitatea unei reviste – „Alma Mater”*, care „a depășit mentalitatea provincială de concepere a unei publicații și poate că tocmai aici trebuie văzut unul din semnele vitalității capitalului de creație și de inteligență studentească. [...] Mi se pare că finalitatea cea mai importantă a unei reviste studentești este nu numai aceea de a fi expresia problematicii specifice de universitate, ci și de a pregăti conștiințe constructive pentru realitatea de azi și de mâine a țării”. Sunt enumerați câțiva colaboratori ai numărului festiv din „Alma Mater”: Al. Călinescu, Andrei Corbea, Val Condurache, Al. Dobrescu, Constantin Pricop, Mihai Tatulici, Mihai Ursachi, Corneliu Ostahie-Cosmin, Miron Blaga, Nicolae Manea, Paul Bala-hur, Mihai Dinu Gheorghiu, Crenguța Diaconescu, Corneliu Popel ș.a.

7 martie

• [„Munca”, nr. 8178] În *Carnet Cultural - Carte*, Mihai Cernat prezintă *Dorul zăpezii* de Constantin Vișan, iar Lucia Bogdan publică o cronică dramatică a piesei *Subiectul era trandafirii* de Frank D. Gilroy (Teatrul Mic).

• [„Scânteia”, nr. 9802] În cadrul vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu în Argentina, citim despre *Ceremonia conferirii unor înalte distincții*; președintele Juan Domingo Peron a conferit președintelui Nicolae Ceaușescu „Colanul Marelui ordin «El Libertador» («Eliberatorul») și doamnei Elena Ceaușescu Marea Cruce a Ordinului „El Libertador”, iar președintele Nicolae Ceaușescu a înmănat președintelui Juan Domingo Peron Ordinul „Steaua Republicii Socialiste România, clasa I și doamnei Estela Martinez de Peron – Ordinul „23 August”, clasa I. ■ Alexandru Andrițoiu semnează *Pragul de soare al unei mari promisiuni*: „Astăzi agricultura noastră modernă oferă un peisaj fascinant, la care concurează o seamă de științe. În alianță cu știința și tehnica cea mai înaintată, ea cuprinde agronomie și chimie, mecanică și meteorologie – spațiile comasate oferă o geometrie estetică de înaltă emoție. [...] Oamenii mari ai României de azi sunt comuniștii, visul lor de aur e comunismul, puncte cardinale care au făcut din țaranul și din satul românesc contemporan una din valorile moderne fundamentale ale socialismului”.

• [„Albina”, nr. 10] Număr festiv în care revista inaugurează numărul de pagini sporit la 12. Frontispiciul este și el modificat. De acum înainte numele revistei este scris cu caractere mai mari, verde pe alb, se specifică faptul că a fost fondată de Spiru Haret, fiind descrisă ca „revistă săptămânală pentru sate editată de Consiliul Culturii și Educației Socialiste”. Redactor-șef: Ion Bănuță. □ Pe prima pagină, fotografia cuplului Elena și Nicolae Ceaușescu, la sosirea pe aeroportul din Buenos Aires. □ *Cald și duios*, astfel își intitulează Constanța Buzea tableta despre maternitate, scrisă cu prilejul zilei de 8 martie. □ Baruțu T. Arghezi îl interviuează, la pagina de *Artă*, pe Sabin Bălașa. □ La pagina de literatură, un reportaj de N. Culcea despre *Un erou al ogoarelor* și un scurt articol despre *1907 în creația populară*, semnat de Dumitru Boieru-Hodăceanu. Tot aici, o reproducere după F. Șirato: *Țărancă din Govora*. □ *Vulpea secretară*, o fabulă de Al. C. Aldea, este publicată la pagina *Tribuna dumneavoastră*.

• [„Cutezătorii”, nr. 10] Un nou roman foileton, *Copilăria lui Icar* de I. Dodu Bălan. □ O povestire SF de Victor Kernbach.

• [„Orizont”, nr. 10] C. Ungureanu relevă, în prima cronică literară, activitatea de „gazetar extraordinar a lui Adrian Păunescu” ale cărui campanii „au reabilitat idei și oameni, au scos din inerție instituții, au pus pe gânduri”, iar rodul acestei activități din anii 1972–1973 este cartea *Lumea ca lume* (Scrisul românesc, 1973). ■ Un volum de versuri reprezentativ al lui Mircea Micu, *Țară de dor* (Ion Creangă, 1973) este recenzat de Victor Rusu la rubrica *Lecturi*: „Volumul Țară de dor de Mircea Micu [...] vine să sublinieze, prin cele

mai reprezentative versuri ale sale, actualul moment de resurrecție a poeziei de inspirație patriotică. Deși pot fi semnalate și în acest volum, cu o frecvență accidentală, unele clișee ale poeziei patriotice precum și unele alunecări către declamație și retorism, volumul relevă o hotărâtoare restructurare a opticii asupra conceptului de poezie patriotică, restructurate valoric definită printr-o mutare sensibilă a accentului ă [...]. ■ Eugen Todoran marchează, într-un articol intitulat *O nouă «Viață» a lui Eminescu* apariția lucrării lui G. Munteanu, *Hyperion I, Viața lui Eminescu* (Minerva 1973), lucrare care „propune o reinterpretare nu atât a istoriei, cât a înseși datelor esențiale ale biografiei eminesciene, pentru a se ajunge într-un comentariu revizuit la o altă înțelegere a momentelor esențiale ale operei poetului”. ■ I. Cheie Pantea se lansează pe urmele relației dintre poezia lui Macedonski și parnasianismul căruia îi este, într-o anumită măsură, tributar (*Macedonski și parnasianismul*). ■ Alexandru Ruja comentează cartea *Modalități lirice* (Dacia, 1973) a lui Petru Poantă, „prima realizare de ordonare a poeziei de după Eliberare sub aspectul distingării modalităților lirice și a coordonatelor pe care s-a dezvoltat poezia românească în aceste ultime trei decenii” (*Lirica, între sinteză și adevăr*). ■ Revine rubrica *Note filologice* a lui Ștefan Munteanu în care discută despre stilul *Memorialelor* lui Vasile Pârvan, reeditate de editura Dacia (*Despre stilul înalt*). ■ Captivant interviul acordat de dramaturgul I. D. Sîrbu Doinei Popa și intitulat *Trei întrebări și trei răspunsuri*, din care cităm: „– Știm de la prietenii dvs. timișoreni că ați fost pe rând: actor (ați jucat cu profesorul universitar Nicolae Pârva în piesele teatrului universitar din Sibiu), profesor de literatură și teorie teatrală (la Cluj), cronicar dramatic (Revista «Teatrul» București), șef de producție (la Teatrul din Petroșani), secretar literar (Teatrul Național din Craiova). E logic să vă întreb, regia nu v-a tentat niciodată? De ce? – [...] adevărul e că mi-e frică de regie. E o mare răspundere față de text, față de distribuție, față de public. Față de momentul istoric în care montează, cum montează și, mai ales, pentru cine montează. Regia (ca și critica literară) are, mai nou, pretenția de a fi creație în sine. Recunosc: spectacolul este altceva decât textul. Dar textul e materia primă, actorul e organul de prelucrare și expresie, iar «viziunea regizorală» este cea de a doua literatură. [...] mă tem, fug dacă se poate, de regizori care văd în «text» doar un «pretext». Pentru propriile lor obsesii sau informații. Care posedă în subconștientul lor o recuzită de gaguri și transformă orice într-o expresie a propriei lor «literaturi» apocrife. [...] Ori, un regizor bun e acela care clarifică, esențializează, simplifică spre profunzime și cristal o ipoteză de portret. [...] – Piesa *A doua față a medaliei* se joacă la Teatrul Național din București, la Teatrul Național din Craiova, la Galați, Botoșani... și în curând la Teatrul Național din Timișoara... Mai aveți emoții de premieră? Așteptați ceva nou de la colectivul timișorean? – [...] Un text e o polivalență metaforică: orice surpriză e posibilă. Propozițiunea: «tu ai vrut asta», de pildă, primește trei înțelesuri logice total diferite, după cum accentul

cade pe «tu», pe «ai vrut», sau pe «asta». Deci la accentul logic adaug infinitatea de nuanțe ale gamei afective, atunci, orice personaj, idee sau situație, poate fi total nouă și neașteptată. Nu sunt superstițios, totuși când dau un text la dactilografiat caut dactilografa care are «mâna norocoasă». E o absurditate, știu... totuși respect această prejudecată a mea. Pentru mine, Teatrul Național din Timișoara (după succesul cu *Arca bunei speranțe*) «are mâna bună»; sper și aștept mult de la această premieră care, sunt sigur, nu va fi ultima”. ■ Gabriela Melinescu și Sofia Carmazan traduc în română pe poeta iugoslavă Vesna Parun, născută în Croația în 1922, și pe poeta austriacă Christine Busta, născută la Viena în 1915.

● [„România literară”, nr. 10] Versurile semnează: Gabriela Melinescu (*Imnul unei dimineți*), D. Marian (*Pământul țării, dulce; Patria*), Nicolae Dragoș (*Îngândurat ca pietrele munților; Șoaptă din grâu; Îndelung visători; Jertfă în mers*). □ Cristian Unteanu traduce din *Poezia și proza contemporană* din Guineea: Camara Laye (*Topirea aurului*) și Keita Fodeba (un colaj de poezii în proză, purtând titlul *Odată, pe vremea când eram copil...*). □ Apare un fragment din nuvela intitulată *Aceleași nespuse iubiri* de Constantin Stan. ■ Pe prima pagină citim citate din William R. Tolbert jr. și Nicolae Ceaușescu, *Din alocuțiunile cu prilejul semnării Declarației solemne comune a Republicii Socialiste România și Republicii Liberia, luni 4 martie 1974, la Monrovia*. □ Și Cronicarul scrie despre *Vizitele președintelui Nicolae Ceaușescu în Liberia și Argentina*. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Academia Română*: „Recenta Sesiune extraordinară a Adunării Generale a trecut în revistă, timp de trei zile, activitatea pe perioada 1970–1983, cu concluzii rodnice asupra definitivării planului de activitate pe 1974. S-a demonstrat, cu acest prilej, odată mai mult, rodnicia directivelor, spiritul Congresului al X-lea al Partidului, ca multiplu stimulator al activității științifice din țara noastră, dominantă fiind concentrarea eforturilor de cercetare, apropierea științei de practică prin integrarea nemijlocită în procesul creșterii forțelor de producție, contribuția la perfecționarea organizării și conducerii vieții sociale. [...] Recentă Sesiune, elaborând un nou statut, a îmbogățit substanțial capacitatea de cuprindere a activităților intelectuale ale țării noastre la indicele de progres pe care o societate socialistă multilateral dezvoltată îl impune. România Socialistă are astăzi – și vasta listă de premii acordate în atâtea domenii, atâtor valoroase lucrări o demonstrează – la Academia Română un prestigios edificiu al științei și culturii, la nivelul de perfecționare a societății sale, în preajma împlinirii a trei decenii de mărețe realizări revoluționare. Temei, multiplu semnificativ, de legitimă mândrie a culturii naționale”. ■ Toma George Maiorescu semnează *Timp și limbaj poetic*: „Treptele superioare ale limbajului poetic ating, deseori, zone proteice, incerte, labile. Uneori ele asimilează treptele experimentale, etapele avangardiste. Dacă tentativele de revoluționare a instrumentelor de expresie se impun prin forța de șoc a noutății, dar și prin adaosul de expresivitate, de

câștigat va avea nu numai limbajul poetic în genere, dar, în perspectivă, însăși limba comună, vorbită. [...] Starea de beligeranță ideatică și artistică este tocmai o condiție a dezvoltării literaturii. Sunt sigur că nici bătaia pentru virgulă (metaforic vorbind) nu se încheie prin tratative. E vorba de puncte de vedere, opțiuni, atitudini și concepții divergente. Aș îndrăzni să rog însă puriștii de ultimă oră să reflecteze, măcar câteodată, dacă literatura este un dat în sine, încrămențat în propriile-i norme, sau, dimpotrivă, un proces viu, cu accidente, eșuări și izbânzi, un proces de joncțiune și respingere, organic și complex, între realitate și expresia ei, urmat, în scurtele sale perioade de echilibru fragil (spre a porni imediat spre alte cristalizări), răbdător și sistematic, de sintaxă, topică, ortografie ș.a.m.d. Tocmai această relație dintre limbajul poetic și expresia sa gramaticală o confirmă, de altfel, istoria literaturii, ba chiar și a limbii vorbite, cel puțin în ultimele decenii...”. ■ Hristu Cândroveanu scrie despre *Povestirile lui Fănuș Neagu*: „Ceea ce face din Fănuș Neagu unul dintre cei mai citiți prozatori români contemporani este, neîndoielnic, însăși limba scrierilor sale, într-atât autorul îi dă statut autonom în ansamblul creației lui. Pe cutare sau cutare erou al povestirilor lui Fănuș Neagu îl poți uita de la o vreme, dacă nu cumva chiar repede de tot după actul lecturii, eroii săi fiind de obicei fulgurații poematice abia având timp să se constituie epic. Stăruie, însă, în mintea cititorului trama vorbelor, harul – lipsit de prejudecăți, al spunerii lor, cu sentimentul că se cheamă de la sine, unele pe altele, prozatorul nemai-având decât să le înregistreze venirea pe lume. [...] Cred că aceasta și este marea virtute a lui Fănuș Neagu: aceea de a da viață independentă fiecărei pagini scrisă de el. Purtând amprenta distinctă a personalității lui”. ■ Ion Vlad scrie despre Octav Șuluțiu în *Un cronicar literar*: „Octav Șuluțiu poate fi recitat azi îndeosebi din perspectiva unei mai exacte determinări a criticii românești în plină evoluție și diversificare, invitând la reexaminarea condiției și calității actului critic”. ■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar* cu textul *Glosse arhondologice*, ocupându-se de *Arhondologia Moldovei* de Constantin Sion, cu prefață de Ștefan S. Gorovei. ■ Z. Ornea publică un fragment din lucrarea *Junimea și junimiștii*, intitulat „Junimismul” la începuturile activității politice. ■ Nicolae Manolescu semnează *Scopul și mijloacele*, o cronică literară la volumele: □ *Ordinea și aventura* de Mircea Zăciu (Dacia, 1973): „Mircea Zăciu nu-i un adversar comod în polemică și e regretabil că se aplică atât de rar pe subiecte serioase; căci răbufnirile sporadice ale unei iritații, mai des comprimate, nu fac încă o polemică. Lipsește ultimei lui cărți nu numai ordinea interioară, organizarea adică, dar și aventura, în înțelesul de imaginație critică, la care *Colajele* ne dădeau dreptul să sperăm”. □ *Ion Agârbiceanu* de Mircea Zăciu (Minerva, 1972): „Sunt rare pagini în care talentul literar al criticului se valorifică, deși Agârbiceanu, ca oricare altul, dincolo de importanța operei, putea furniza pretextul. De vină nu e inaptitudinea lui Mircea Zăciu, critic inteligent și cu darul cuvântului, ci recurgerea la o

metodă greșită, a cărei zădărnice s-au străduit atâția, încercând-o, să ne-o probeze”. ■ Victor Atanasiu scrie despre *Reeditări. Teatrul lui Vasile Alecsandri*. ■ Citim recenzii: □ În *Ascuns în cuvânt* Dana Dumitriu scrie despre volumul *Ocolul nopții* de Horia Robeanu (Albatros, 1973): „Ca și în volumul anterior, *Pasărea fără somn* (1965), poezia lui Horia Robeanu se impune prin orgoliul abstracțiilor, prin fiorul profund care animă peisajul ei misterios și investit cu înalte simboluri existențiale”. □ Artur Silvestri prezintă volumul *Teatrul de la origini și până azi* de Ovidiu Drimba (Albatros, 1973): „Ovidiu Drimba este un profesor, informat cu soliditate în domeniu, scriind agreabil și pe înțeles, care lasă altora aventura descoperirii de sensuri și a exegezei până-n pânzele albe. Utilitatea acestei cărți, în primul rând didactică, e în afara discuției”. □ George Muntean recenzează *Ex libris* de Corneliu Dima-Drăgan (Ed. Litera, 1973): „Intitulat cam prețios (cum tindea într-o vreme a deveni întregu-i scris), volumul cu studii de bibliologie și bibliofilie al lui Corneliu Dima-Drăgan propune atenției publice, deopotrivă, un cercetător harnic și înzestrat și, din nou și pe larg, un domeniu ale cărui implicații sociale, culturale etc. sunt considerabile. Pentru lămurirea acestora și în general pentru progresul bibliologiei și al bibliofiliei, omului devotat și urmașul la catedră al lui Dan Simonescu a depus și depune eforturi remarcabile, în scris, ca și prin mijloace publice, încât succesele nu întârzie să se arate”. □ G. Dimisianu semnează *Agârbiceanu văzut de Cornel Regman*, prezentând volumul *Agârbiceanu și demonii* de Cornel Regman, un studiu de tipologie literară (Minerva, 1973): „Hotărât, Cornel Regman nu e inspirat în tentativa de înviorare a expresiei critice românești. Spre a răzbate la ideile sale, la reprezentările sale asupra fenomenului literar, la modul său de înțelegere a unui scriitor este nevoie să plivim tot acest buruieniș lexical (iată-ne contaminați de stilul domniei sale), să-i repunem exprimările în termeni corecți, să retrăducem noțiunile. Operație dificilă, infinit obositoare, pentru mulți descurajantă. Nu spunem totuși că nu merită să fie întreprinsă”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu textul *Lumini și umbre*, ocupându-se de *Curtea veche* de Miron Cordun (C.R.): „Jocul de lumină și umbre al cuvintelor îl captivează pe tânărul poet ducându-l uneori la exagerări întru sintaxa și lexicul limbii române arhaice; se obișnuiește azi, e drept, împănarea poeziei cu frazele unei gramatici vechi, dar e o modă eminentemente sterilă căci n-a ieșit din ea, până acum cel puțin, nici un exemplu de poezie mare, ci doar simple prozaisme [sic!] care compromiteau și farmecul limbii vechi. [...] *Curtea veche* e, dincolo de aceste imprudențe stilistice, cartea unui poet adevărat, reflexiv într-un mod personal, chinuit de îndoieli, de o emotivitate stranie care-l face să alunge din expresie acea undă de ecou gălăgios, mai mult sau mai puțin imagistică, numită redundanță, de care sunt foarte puțini poeții ce se pot dispensa”. ■ În *Viața literară* citim: □ *Premiile Academiei Române*: „Sâmbătă 2 martie, în încheierea lucrărilor sesiunii extraordinare a Adunării generale a Academiei Republicii Socialiste România, a avut loc fes-

tivitatea decernării premiilor Academiei Republicii Socialiste România pe anii 1969, 1970, 1971 și 1972. Valoarea și numărul lucrărilor premiate ilustrează pregnant avântul științei și culturii românești contemporane, contribuția savanților, cercetătorilor și specialiștilor, a creatorilor literari și artistici la îmbogățirea patrimoniului nostru spiritual la dezvoltarea economică și socială a patriei noastre socialiste. Din lista lungă și cuprinzătoare a premiilor, reproducem aici pe acelea care au contingență cu preocupările directe ale revistei noastre. 1969 Filosofia, psihologia și juridice [...] Filologia. Premiul «Timotei Cipariu» – Lucrarea: *Ediție critică a Liturghierului lui Coresi*. Autor: Alexandru Mareș. Premiul «Bogdan Petriceicu Hasdeu» – Lucrarea *Istoria literaturii române*, vol. I, autor: George Ivașcu. Literatură și artă. Premiul «Mihai Eminescu» – Lucrarea: *Necunoscutul ferestrelor*. Autor: Ion Caraion. Premiul «Ion Creangă» – Lucrarea: *Princepele*. Autor: Eugen Barbu. [...] 1970 Filosofia, psihologia și juridice [...] Filologia. Premiul «Timotei Cipariu» – Lucrarea: *Structura și evoluție în morfologia substantivului românesc*, Autor: Paula Diaconescu. Premiul «Bogdan Petriceicu Hasdeu» – a) Lucrarea: *Eseuri despre literatura modernă*, Autor: Matei Călinescu; b) Lucrarea: *Contribuție la fonetica istorică a limbii române*, autor: Marius Sala. Literatură și artă. Premiul «Mihai Eminescu» – Lucrarea: *Cincizeci de poeme*, autor: Ana Blandiana. Premiul «Ion Creangă» – Lucrarea: *Păsările*, autor: Alexandru Ivasiuc. Premiul «Ion Luca Caragiale» – Lucrarea: *Acești îngeri triști*, autor: Dumitru Radu Popescu. [...] 1971 Filosofia, psihologia și juridice [...] Filologia Premiul «Timotei Cipariu» – a) *Atlasul lingvistic român. Maramureș*, vol. II, autor: Petru Neiescu, Grigore Rusu, Ionel Stan; b) Lucrarea: *Descrierea istororomâniei actuale*, autor: August Kovačec (RS.F.I.). Premiul «Bogdan Petriceicu Hasdeu» – a) Lucrarea: *Lupta cu absurdul*, autor: Nicolae Balotă; b) Lucrarea: *Octavian Goga*, autor: Ion Dodu Bălan. Literatură și Artă. Premiul «Mihai Eminescu» – *Versuri*, autor: Emil Botta. Premiul «Ion Creangă» – Lucrarea: *Cafeneaua iluziilor. (Az illúziók kávéháza)*. Autor: Méliusz József. Premiul «Ion Luca Caragiale» – a) *Teatru*, autor: Ion Băieșu. b) Lucrarea: *Și eu am fost în Arcadia*. Autor: Horia Lovinescu. [...] 1972 Filosofia, psihologia și juridice [...] Filologia. Premiul «Timotei Cipariu» – a) Lucrarea: *Atlasul lingvistic român – seria nouă II, Vol. VII*. Autori: Ion Pătruț, Pia Gradea, Doina Grecu, Ion Mării, Rodica Orza, Ștefan Poenaru; b) Lucrarea: *Phonologie du grec attique*. Autor: Liana Lupaș; c) Lucrarea: *Le frioulan à partir des dialectes parlés en Roumanie*. Autor: Maria Iliescu. Premiul «Bogdan Petriceicu Hasdeu» – a) Lucrarea: *Stil și expresivitate poetică*. Autor: Ștefan Munteanu; b) Lucrarea: *Originile romantismului românesc*, Autor: Paul Cornea. Literatură și artă. Premiul «Mihai Eminescu» – a) Lucrarea: *Alte versuri*, Autor: Mircea Ivănescu; b) Lucrarea: *Avatara*, Autor: Ion Gheorghe. Premiul «Ion Creangă» – Lucrarea: *Moartea lui Orfeu*, Autor: Laurențiu Fulga. Premiul «Ion Luca Caragiale» – a) Lucrarea: *Teatru*, Autor: Paul Anghel; b) Lucrarea:

Zodia taurului, Autor: Mihnea Gheorghiu”. □ Aflăm și de *Membrii Academiei Republicii Socialiste România aleși în sesiunea extraordinară a adunării generale a Academiei din 28 februarie–2 martie 1974*: „Secția de științe filologice, literatură și arte. Membri titulari: Șerban Cioculescu, Ion Coteanu, Eugen Jebeleanu, István Nagy, Virgil Vătășianu. Membri corespondenți: Eugen Barbu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Vida Géza, Mihnea Gheorghiu, József Méliusz, Titus Popovici, Marin Preda, Virgil Teodorescu”. □ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Între 4–12 martie 1974, la Praga se desfășoară lucrările celei de a XI-a Consfături a conducerilor de uniuni de scriitori din unele țări socialiste. Conducerea Uniunii Scriitorilor din R.S. România este reprezentată la această consfătuire de o delegație compusă din Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte, Constantin Chiriță, secretar general, Ion Hobana, secretar. Tot în această perioadă, va fi semnată și Înțelegerea de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R.S. România și Comitetul uniunilor de scriitori din R.S. Cehoslovacă. [...] Muzeul de Artă al R.S. România a organizat, la sediul său din str. Știrbei Vodă nr. 1, o seară muzeal-artistică. După conferința cu tema *Interferențe și confluențe între arte*, susținută de Aurel Baranga, artista emerită Irina Răchițeanu-Șirianu a interpretat versuri de Nina Cassian. Seara muzeală a fost încheiată printr-un recital susținut de artistul emerit Gheorghe Halmoș”. □ *Casa Cărții Românești*: „Inaugurată la Casa Scriitorilor (Calea Victoriei nr. 115) sub auspiciile Uniunii, de către Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii, Casa Cărții Românești va fi o suită de dialoguri periodice, având și un caracter de bilanț al celor mai semnificative pagini publicate de editura Cartea Românească. Prezentând publicului recente apariții, criticul Mihai Gafița, redactor șef al editurii, a schițat de fapt mici monografii ale autorilor, ținând seama și de observațiile confrăților de breaslă. Cu privire la viitoarele manifestări, scriitorul Marin Preda, membru corespondent al Academiei, subscria la ideea ca, printre altele, să fie invitați aici și librarii sau bibliotecarii bucureșteni, în cadrul cursurilor de pregătire profesională”. □ *Concursul de poezie „Ienăchiță Văcărescu”*: „Cea de a doua ediție a concursului organizat de Consiliul Asociației Studenților Comuniști din Facultatea de limba și literatură română, Universitatea București, se desfășoară anul acesta între 5 și 20 martie. Concursul este deschis studenților din Centrul Universitar București, care nu sunt membri ai Uniunii Scriitorilor. Se pot prezenta maximum 10 poezii inedite, dactilografiate în 4 exemplare, care se vor trimite într-un plic închis însoțit de un motto. [...] Juriul este format din profesori, criticii literari D. Micu, Ov. S. Crohmălniceanu, George Munteanu, Mircea Martin, Nicolae Manolescu și din studenții Andrei Roman, secretarul cenaclului «Junimea», și Constantin Sorescu. Se vor acorda un premiu și două mențiuni. Festivitatea de premiere va avea loc sâmbătă, 30 martie 1974, ora 17, în amfiteatrul Odobescu. Informații suplimentare de la secretariatul concursului, alcătuit din: Florin Alcaz, Dan Mihăilescu, Mircea Scarlat, Cristian Crăciun, Luminița

Stoichițescu”. ■ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă prezintă *Aud cântând America*, antologie de poezie modernă americană de Margareta Sterian. □ Paul Drogeanu semnează o scurtă notă despre volumul *Emergences-Resurgences* de Henri Michaux, Editura Skira, 1972. □ Ioana Crețulescu prezintă volumul *Ce este romantismul?* de Henri Peyre. ■ Al. Andrițoiu semnează *Acasă la Horváth Imre* și traduce în românește *Aforisme* și *Poeme (Idei în naștere; Ora stelelor; Antidot; Lumina neagră; Viziune; Credit; Ce vreți voi, peștii?)*. ■ Veronica Porumbacu semnează *Un cuvânt despre poezia lui Paul Celan*: „Biografia lui Paul Celan este aidoma unei linii de câteva ori frânte. Scurtă relativ. S-a sfârșit când poetul împlinise cincizeci de ani. [...] Florile ce cresc în poezia sa sunt grele de simboluri. O dată e macul uitării – pauza de memorie a omului, o dată, grozama galbenă, a cărei lumină supurează în cer –, altădată trandafirul nimănui, al cărui spin, odată pătruns în inimă, nu o mai părăsește, făcând-o să sângere și în clipele de bucurie. Până și culcat în nisip lângă iubita podidită de stele, raza are pentru el străluciri de sabie suspendată”. ■ În *Prezențe românești* citim: □ *Literatura română în revista „Sinn und Form”* de Doina Uricariu: „Un larg spațiu este acordat literaturii române în numărul din ianuarie–februarie 1974 al revistei bilunare «Sinn und Form» care apare în R.D.G. Am vrea să adăugăm că este vorba de o prezență profundă, lucru mai important în contextul epocii noastre, dezvoltarea unor ample posibilități de penetrare a culturii, asigurându-i în același timp și o comunicare în profunzime. «Sinn und Form» a prezentat traduceri fidele și expresive. Sarcina traducătorilor a fost dificilă; să redea un mod de a spune și de a semnifica lumea, un mod de a inventa prin limbaj și de a inventa un limbaj, un mod de a experimenta și de a trăi cuvintele. Dacă fiecare poezie a fost transpusă în germană de traducători diferiți, poeți remarcabili la rândul lor (din Al. Philippide a tradus Alfred Margul Sperber, din Argezi – Dieter Roth, din Zaharia Stancu – Franyó Zoltán, din Ștefan Augustin Doinaș – Lotte Berg, din Gellu Naum – Alfred Kittner, iar din M. R. Paraschivescu – Valentin Lupescu), credem că în cazul prozei efortul a fost deosebit, dacă ținem seama că, exceptând traducerea din Vasile Voiculescu făcută de Wolf Aichelburg, Valentin Lupescu a transpus în germană restul de «voci» atât de specifice ale prozatorilor români: Geo Bogza, Fănuș Neagu, Ștefan Bănuțescu, Dumitru Radu Popescu, Petru Popescu. În prezentarea făcută de Constantin Ciopraga prozei contemporane, se accentuează interferența tradiției și inovației, a specificității asimilate și asimilând, dându-se astfel posibilitatea lectorilor germani de a avea o mai bună perspectivă asupra prozei românești”. □ O scurtă notă: „La editura «Europa» din Budapesta a apărut, cu titlul *Mélyrepülés (Zbor jos)*, o selecție bogată din schițele și povestirile lui Nicolae Velea. Versiunea maghiară este semnată de Béla György, Kálmán Béla și Keresztesi Éva”. ■ Darie Novăceanu semnează interviul *Ernesto Sabato despre literatura argentiniană și propria-i operă*.

- [„Tribuna”, nr. 10.] Prima pagină redă o poezie de Dan Mutașcu, *Imn*.
- Secțiunea *Actualitatea literară* cuprinde un articol despre *Mihail Celarianu: Diamant Verde*, în care Ion Marcoș observă lipsa tenacității și a capacității de extindere a epicului la autorul discutat. De asemenea, este recenzat *Jurnalul intim* al lui H. F. Amiel (despre „metafizica Neantului”) de către Liviu Petrescu. Subsecțiunea *Biviuac – Infernul literar*: consemnează Mircea Zăciu.
- *Cronica literară*: Florica Mitroi – *Diapazon*: „O poezie ciudată și mai ales șocantă scrie Florica Mitroi în volumul *Diapazon* (C.R., 1973)”.
- *Actualitatea literară: Mecanismul modelului literar* – Adrian Marino consideră că „teoria actuală a modelului restrânge omologia model-obiect doar la câteva aspecte ca esențiale pro-tempore. S-ar spune că în interiorul fiecărui sistem acționează un proces de regrupare moleculară, foarte restrictiv, analog unui model atomic constituit de-a lungul unor linii de forță”. ■ *Literatura – poeme* de Ion Caraion. □ *Meridian – Din lirica argentiniană*: Oliverio Girondo, Leopoldo Marechal (în românește de V. Gheorghe).

8 martie

- [„Scânteia”, nr. 9803] Suzana Gâdea, președinta Consiliului Național al Femeilor din Republica Socialistă România, publică *Femeilor țării, de ziua lor, un Omagiu hărniciei, priceperii și demnității*. ■ Citim și despre *Înaltă prețuire luptei și muncii creatoare a poporului român, științei și culturii românești*, aflând că *Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au primit titlul de doctor honoris causa al Universității din Buenos Aires*.

- [„Contemporanul”, nr. 11] Redacția revistei consemnează *Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu în Liberia și Argentina*: „Precedată de o scurtă, dar importantă și rodnică vizită în Liberia, prima efectuată în această țară de un șef de stat dintr-o țară socialistă, și premergând o întoarcere în Africa pentru un alt popas oficial, în Guineea, – călătoria tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu în Argentina, acum în plină desfășurare, se conturează ca încă un prilej de a identifica noi posibilități de colaborare între popoarele noastre, în interesul reciproc, pentru o lume a păcii și cooperării”. ■ Alexandru Balaci semnalează apariția traducerii cărții lui Paul Hazard: *Criza conștiinței europene*: „Traducerea Sandei Șora se revendică de la acuratețea științifică la mânuirea mlădioasă a lexicului specific criticii și istoriei literare, în cazul lui Paul Hazard, dar nu lipsit de accente de fervoare. Apariția în românește a cărții lui Paul Hazard, *Criza conștiinței europene*, are semnificația unui nou act de receptare și de înscriere în dimensiunile europene a culturii românești contemporane”. ■ Florin Mihăilescu face *Reflecții despre realism*: „Realismul autentic este apoi funcionarmente un realism al actualității. Din acest unghi de vedere, literatura noastră contemporană oferă exemple remarcabile. Romane ca *Păsărilor* sau mai recent *Apa* al lui Al. Ivăsiuc, cărțile lui Petru Popescu, cu excepția foarte discutabilului *Sfârșit bahic*

etc., sunt printre acestea, pentru a nu mai pomeni de operele vechi ale confracților lor mai în vârstă, dintre care Marin Preda este fără cea mai mică îndoială un autor de capodopere de pe acum clasice. Volumul II din *Moromeții*, precum și *Intrusul*, cuprind pagini realiste de cea mai vibrantă actualitate, în stilul obiectiv și problematic al acestui scriitor de excepție a cărui calitate esențială pare să fie reflexivitatea”. ■ De volumul Constanței Buzea, *Răsad de spini*, se ocupă Dragoș Vrânceanu: „Prezenta culegere de versuri a Constanței Buzea *Răsad de spini* posedă un concretism tulburător, insinuat în stări de spirit absolute, unde păstrează grimasa imobilă și violentă a unui zbucium sufletec radical. [...] Acest vers înalță vitalitatea imediată a graiului nostru până la limitele cele mai rafinate ale unei experiențe a poeziei transferată în întregimea termenilor ei în brazda românească ca un răsad exclusiv al ei”. ■ Este continuat dialogul dintre *Adrian Păunescu și Dumitru Popescu* despre *Ideea și emoția artistică*: „– A.P.: Când începe o idee să fie artă? Încetează arta vreodată să fie idee? E de ajuns claritatea unei idei pentru ca din ea să rezulte artă? – D.P.: În cazul când vârful de lance al intuiției artistice e foarte ascuțit, el poate să se înfigă până în inima vieții – oricât ar fi aceasta de iute, de vicleană, de nestatornică. Dar ce poate face un asemenea vânător de animale rare și prețioase fără inteligență? Ce-ar fi fost Eminescu dacă ar fi scris numai elegii amoroase și pasteluri? Desigur, un mare poet, dar nu geniul liric naționalist al românilor. În lume, a existat și există o uriașă cantitate de artă senzorială. De altfel, percepția sezorială este o etapă necesară a cunoașterii [...]”.

• [„Cronica”, nr. 10] Editorialul „*Un adevărat forum democratic*” este semnat Cronica: „Desfășurată într-o atmosferă de entuziasm (de unanimă adeziune la politica partidului, la programul de dezvoltare ascendentă a agriculturii socialiste, Conferința pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste a însemnat o aprofundată trecere în revistă a realizărilor din acest important sector al economiei naționale, o privire în spirit critic a lipsurilor manifestate, elaborarea unui plan de perspectivă dotat cu atribuțiile îndrăznelii și ale spiritului realist”. ■ Maria Platon scrie *Despre poezia feminină*: „Poezia feminină este proiecția sublimată în artă a condiției existențiale a eroului ei liric: femeia. În situația de totală dependență economică față de bărbat, lipsită de drepturi, degradată în starea ei socială și înjosită în demnitatea ei umană, cum s-a aflat atâta amar de vreme, ca urmare a acelei concepții «tradiționaliste» cu privire la natura ei «slabă» și la rolul ei «inferior» în viață, ce putea da femeia pe planul creației artistice decât târzi și izolate mărturisiri ale neputinței, ale resemnării și, din când în când, ale celui mai timpuriu și puternic sentiment încercat, iubirea, devenit, cu vremea, o coardă fundamentală a liricii feminine. Prototipul liric feminin este marea poetă Sapho, expresia unei feminități mai mature și mai orgolioase. Este glasul femeii într-o vreme în care femeia tăcea, caracterizat prin sinceritate totală și acuitate dramatică”. ■ Liviu Leonte semnează *Impasuri?*, o cronică literară

la: □ *Să crești într-un an cât alții într-o zi* de Petru Popescu (Eminescu, 1973): „Întâlnirea cu junii americani, fii de bani gata, care-i fac naratorului elogiul sărăciei și-l chestionează asupra concepției generației mature și asupra revoluției sexuale, se înscrie, de asemenea printre performanțele notației satirice directe. Astfel de scene, desprinse dintr-un roman eșuat – și la un scriitor de talentul și abundența lui Petru Popescu eșecul unui roman se poate înțelege, chiar dacă nu se poate justifica – elimină prin competiție vie toate reportajele idilice și «filozofice», de carte poștală ilustrată, ale făcătorilor de cuvinte”. □ *Focul rece* de Alexei Rudeanu (Eminescu, 1973): „În comparație cu *Exilul pisicilor* și *Ultimul Monac*, *Focul rece* dezvăluie prea puțin din resursele prozatorului”. ■ În *Fragmentarium* Const. Ciopraga semnează Al. O. Teodoreanu, poetul: „Notorietatea poetului, ca și aceea a prozatorului, ține de latura umoristică, dar trebuie spus că, deși foarte dotat, Al. O. Teodoreanu a făcut concesii cedând gustului unui public facil. Versul lapidar, de factură clasică, subtilitatea, scânteierile coexistă, prin urmare, cu superficialitatea și improvizatia. Pentru a descoperi filoane de poezie autentică, e nevoie să înlăturăm efemerul, dând la o parte tot ce umbrește sau compromite”. ■ În *Mențiuni critice* Magda Ursache scrie despre *Mireasa vine cu seara* de Vasile Andru: „Se pare că Vasile Andru și-a propus să abordeze tehnica dificilă a «intriigii verbale», încercând interferențe de psihologii prin medierea cuvântului. Dialogul sortit să rămână monolog capătă valențe tragice în câteva din piesele volumului. Alteori însă, acest discurs fără destinatar este minat de vorbărie, diluat de un șuvoi de fraze repetate în gol, fără rezonanțele scontate”. ■ Hristu Cândroveanu scrie în *Poezia ca dialog esențial* despre poezia lui Tiberiu Utan: „Peste versurile sale el trece mereu, cu o discreție ce îi este proprie – estompa artizanului, a omului școlit, tentat să stilizeze acorduri și culori de-acasă, din neuitatul lui univers țărănesc maramureșean. Ispita modernismului însă, la el, încețoșează numai, fără a-i acoperi, fondul arhetipal al inspirației și implicit, al poeziei. Este ca în picturile murale, vechi, pe care ajunge să le ștergi ușor, cu grijă, pentru a descoperi sub primul lor strat – câmpul original, nealterat”. ■ Zaharia Sângeorzan scrie despre Fănuș Neagu în *Creația povestitorului*: „Personajele lui Fănuș Neagu trăiesc într-o zodie a elementelor naturii dezlănțuite. Poezia ei nu se naște, ca la Mihail Sadoveanu dintr-o misterioasă alianță, ci mai mult dintr-o opoziție. Natura modifică psihologia personajelor. [...] Timp și spațiu, personaj și natură, existență concretă și mit, sunt la Fănuș Neagu temele unui excepțional Povestitor. Marea lui artă constă în capacitatea unică de a le reinvia ca semne ale primordialului și ale eternului omenesc. Strigătul îngerului nu e al morții, ci al vieții”. ■ Mihai Drăgan, în *Dinamismul metodic*, scrie despre Al. Dima, oferind câte o scurtă prezentare a studiilor lui, pornind de la *Afinități elective: Titu Maiorescu și Goethe* („Revista fundațiilor” nr. 9, 1940), *Principii de literatură comparată* (1969), *Aspecte naționale ale curentelor literare internaționale* (C.R., 1974) și *Motivul cosmic în opera*

eminesciană. ■ *Din Moment* reținem: □ *Vivat Academia!*: „Cupola nemuritorilor, adunând chintesența luminii filtrate prin cultură e, de fapt și de drept, cartea de vizită a unui popor, simbolul spiritualității sale. Și cum erorile confirmă regula, valorile rămase în decursul anilor în afara Academiei Române n-au contestat autoritatea forului, ci doar subiectivismul omenesc. Reparațiile făcute în anii puterii populare au făcut ca tot ce a reprezentat culmea a culturii noastre să se afle astăzi sub lumina de cleștar a acestei autorități supreme. [...] Și iată, a venit timpul. Academia Republicii Socialiste România și-a deschis porțile de «alma mater» a culturii și, în incinta ei, au pășit peste 70 de forțe noi; aleșii aleșilor din toate zonele de activitate a minții. Rând pe rând, fizicieni, chimiști, medici, filozofi, scriitori [...] își ocupă locurile meritate în cele 12 secții. De la femeia de știință și de litere până la sculptorul viforos și de la juristul erudit până la romancierul de circulație intensă, toți sunt reprezentanți de prestigiu ai spiritului românesc, afirmat astăzi la nivel mondial”. □ *Libri Junimea*: „Într-o ținută grafică atrăgătoare, Caietele editurii Junimea (apărute sub titlul *Libri*), aduc o bogată și utilă informație cititorului privind proiectele imediate și planurile de perspectivă ale respectivei instituții”. □ *Alma Mater 5 ani*: „De curând au fost sărbătoriți cei cinci ani de existență a revistei «Alma Mater». Au participat, ca invitați, reprezentanți ai revistelor studențești din țară, precum și scriitorii: Gabriela Melinescu, Constanța Buzea, Mihai Ungheanu, Dan Cristea, Laurențiu Ulici, Irina Mavrodin, Maria Luiza Cristescu, Dan Laurențiu, Dorin Tudoran, Corneliu Ștefanache, Mihai Ursachi, Alexandru Papilian, Titus Vâjeu, Dan Culcer. Cu acest prilej s-au purtat, sub conducerea criticului Al. Călinescu, redactorul șef al revistei, fructuoase discuții privind rolul revistelor studențești de cultură în viața spirituală a tinerelor generații, posibilitățile de afirmare a tinerilor scriitori și publiciști. [...] Din programul manifestărilor mai desprindem spectacolele de poezie și muzică la care și-au dat concursul, printre alții, grupurile «Flacăra Folk 73» și «Pop Studio T», cenaclul de poezie de la «Casa Pogor», vernisajul Galeriilor «Almei Mater» (grafică și pictură de Doru Cioată) etc. În aula «Mihai Eminescu» a avut loc un recital de poezie; după vibrantul cuvânt introductiv rostit de prof. univ. dr. doc. Const. Ciopraga, au citit: Constanța Buzea., Gabriela Melinescu, Irina Mavrodin, Crenguța Diaconescu, Dorin Tudoran, Mihai Ursachi, Dan Laurențiu, Titus Vâjeu, Nicolae Turtureanu, Nic. Manea, Paul Balahur, Corneliu Ostahie Cosmin, Vasile Mihăescu, Emil Nicolae. Cu același prilej revista a realizat un număr festiv, la care colaborează și foști conducători și redactori ai publicației”. □ *O precizare*: „Pe deplin de-acord cu aprecierile călduroase făcute de M.R. în Nr. 9 (520) al revistei «Viața studențească» în legătură cu noua plachetă de versuri publicată de Elena Cătălina Prangati sub titlul *Țara soarelui*, dorim numai să precizăm că autoarea n-a fost «lansată de revista „Luceafărul”», față de care, desigur, nutrim o sinceră stimă. Ea a debutat în 1964 în revista «Iașul literar»,

recomandându-se în nr. 8 pag. 59-60 cu poezia *Poem*, căreia i-au urmat imediat *Dulcissima mater*, *Contemporană*, *M-am umplut cu venin și furtună*, *Lui Nicolae Labiș* (Nr. 9, p. 32-36), precum și *cântec târziu*, Nr. 12/1964, p. 35”.

□ N. Irimescu, *Despre Caragiale*: „O recentă emisiune radiofonică de analize și sinteze, dedicată școlii, a cuprins o reușită expunere a istoricului Al. Săndulescu, referitoare la corespondența lui Caragiale. Exceptând o excesivă coloratură a pasajelor citate (prezentate într-o interpretare actoricească ce supralicita notoria manieră caragialească mai puțin adecvată când e vorba de corespondența acestuia) emisiunea a răspuns interesului ascultătorilor, familiarizându-i cu un univers literar asupra căruia corespondența în discuție aruncă lumini edificatoare. Este un model de a demonstra cât de mult farmec poate include termenul «didactic», atunci când nu este înțeles ca un simplu șablon, atotnivelator. De altfel, este și greu să vorbești apăsător didactic despre Caragiale, atunci când ai într-adevăr în față zâmbetul lui, care dezarmează orice rigiditate solemn-găunoasă și invită la caldă și tranșantă intimitate. Așa cum s-a întâmplat, într-un fel, în amintita emisiune radiofonică”.

■ C. Isac scrie despre *Cavalerul Ghelderode* și dramaturgia sa: „Că teatrul a fost unica rațiune a scrisului său o demonstrează și proza, puțină, pe care a compus-o (tradusă în românește de Ana Blandiana). Un mediu alcătuit din fantasmă și măști împresoară singurătatea scriitorului. Autobiografice prin unitatea reacțiilor și senzațiilor, povestirile sunt, prin excelență, subiecte de pantomimă. Măștile apar într-o pluralitate de ipostaze: întârziate sau buimăcite de zori, încovoiate sau instabile, ele iau adesea înfățișarea unor monștri a căror semnificație îl obsedează pe autor”.

■ Versuri semnează Mara Nicoară (*Cu un crin în fereastră*), Angela Traian (*Peisaj cu piatră; Stampă; Peisaj cu lumină*), Tamara Pintilie (*Jubirea; Cântec trist*), Adi Călin (*Zăpadă pe copaci*).

□ Din *Lirică argentiniană*: Al. Husar traduce din Jorge Luis Borges (*Elvira de Alvear; Ploaia; Lui Luis de Camões; O mie nouă sute douăzeci*), iar Aurica Brădeanu traduce o poezie de Alfonsina Storni (*Durere*).

□ Radu Simionescu publică reportajul despre *Guinea*.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 170] A. Baranga, un *Timbru* despre noul volum *Heraldica mișcării* de Virgil Teodorescu, cel care semna în adolescență sub pseudonimul *Virgil Rareș* în „Bilete de papagal”. □ Dinu Săraru anunță piesa *Năpasta* de la Teatrul Giulești. □ Marian Popa, o cronică literară despre eseistul Radu Enescu - *Critică și valoare*. □ Versuri de Radu Cârneli și Nicolae Dragoș. □ O întoarcere la *Priveliștile* lui B. Fundoianu realizează Liviu Călin. □ Virgil Dan semnalează la *Cronică de librărie* două noi apariții, Nicolae Motoc (Eminescu), volumul *Elementele* și George Țârnea, un debut la 30 de ani, la C.R., prin *Testamentul înțeleptului*. □ Eugen Barbu consemnează, în numărul acesta și următoarele, în *Aventura limbii române*, deliciale literare ale *Cărții cu învățătură* și varianta Coresi a *Evangheliei lui Matei*.

9 martie

• [„Scânteia”, nr. 9804] Și în acest număr citim despre *Noi manifestări de stimă, prețuire și înaltă considerație: Conferirea titlului de doctor honoris causa al Universității din Sud-Bahia Blanca tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarăsei Elena Ceaușescu.*

• [„Flacăra”, nr. 11] Dinu Flămând semnează reportajul *Practici în practica elevilor*. □ În *Cronica spectacolelor*, Coman Șova publică a doua parte a cronicii dramatice *Hamlet*, pus în scenă la Teatrul Nottara. □ Magda Mihăilescu îi dedică un succint portret lui Emil Botta. ■ Cu titlul *Pompiliu Constantinescu la „Kalende”*, revista publică fragmentul 52 din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Viața literară - Viața cărților*, Aurel-Dragoș Munteanu publică o recenzie la volumul al III-lea din *Caietele Principelui* de Eugen Barbu: „Aflate la cel de-al treilea volum, *Caietele* dezvăluie tot mai mult intențiile autorului și tind să-i configureze un portret intelectual. Este de altfel legitim să ne întrebăm asupra finalității acestei culegeri de citate, stufoasă, animată din când în când de portrete și aluzii, cu otravă din spițeria pamfletarului Eugen Barbu. Notele de laborator sunt în general menite posterității, după cum citatele izolate din context corespund vârstei școlare, fiind mai târziu înlocuite cu meditația îndelungă pe pagina cărții și cu apropierea sa în termeni personali. De aceea, probabil, *Caietele* au stârnit o anume reticență, perceptibilă în atitudinea criticii profesionale, care nu le-a scrutat cu atenția cuvenită. [...] *Caietele Principelui* trebuie citite cu pregătirea de spirit necesară pentru a comunica mesajul lor adânc de frumusețe și de încredere în cuvânt. Orice altă atitudine este neavenită, și n-o să studiezi ezoterismul după ele, după cum n-o să afli lucruri solide despre sistemul kantian din *Ultima noapte de dragoste* a lui Camil Petrescu sau din jurnalele scriitorilor, oricât de preocupați de filozofie ar fi ei. În felul lor, *Caietele* sunt o carte unică plină de lucruri rare. Totul e să ai răbdare de a le căuta și de a le găsi”. □ În *Recenzii*, Traian Stoica critică volumul de versuri al lui Nicolae Motoc, *Elementele*, „act pur de grafomanie”. ■ În *Opinii*, Dumitru Eliade scrie despre *Scriitorii noi și argumentele de culori contradictorii*. Discuția pornește de la un articol publicat de Mircea Iorgulescu în numărul din februarie al revistei „Convorbiri literare”, intitulat *Critica tânără și scriitorii noi*, unde acesta susținea că „lansarea unei generații de scriitori nu poate fi considerată, mecanic, rezultat al lucrării unei simetrice generații de critici, solidarității de generație, «destul de puțin literare»”. □ În *Cronica debuturilor*, Dorin Tudoran prezintă volumul de versuri al lui Nicolae Ionel, *Cuvânt cu cuvânt*. ■ În *Cenaclul Flacăra*, cu titlul *Cum a fost (24)*, Dorin Tudoran prezintă desfășurarea ședinței Cenaclului Flacăra, ediție dedicată lui Mihai Beniuc. ■ În *Roman Serial* cu titlul *Ploaia*, Dinu Săraru publică primul capitol din romanul *Niște țărani*. □ Adrian Păunescu scrie *Computerul fără obraz sau crearea alibiurilor*.

• [„Luceafărul”, nr. 10] Despre cartea *Umanități* a lui Nicolae Balotă scrie Paul Georgescu: „Această carte de aproape șase sute de pagini este densă în informații, referințe și probleme și puțini pot fi aceia ce pot zice că n-au avut de învățat de aici – eu nu sunt printre aceștia: Probleme, meditații, cărți ale unor scriitori clasici dar mai ales ai secolului nostru – discuțiile ar putea porni de oriunde – ar fi putut deoarece au trecut atâtea luni de la apariția acestei cărți [...]”. ■ În cadrul rubricii *Jurnal de lector*, Mircea Iorgulescu prezintă volume de versuri. □ Miron Cordon: *Curtea veche* (C.R., 1974): „Stările lirice se datorează unei atitudini reflexive, ceea ce explică lipsa imagismului și factura alegorică a celor mai multe bucăți [...]”. □ George Țârnea: *Testamentele înțeleptului* (C.R., 1974): „Cu poezii retorice și decorative în care este artificializat un fond patetic debutează George Țârnea; energiei afective îi corespunde în planul expresiei doar o experiență de virtuozitate lexicală [...]”. ■ În nota *Sub cupola Academiei*, Alexandru Balaci enumeră *Membrii Academiei aleși în sesiunea din 28 februarie–2 martie 1974 Secția de Științe Filologice, Literatură și Arte*: „Noi membri aleși în înaltul for, sunt asemenea oameni de știință și cultură, care au demonstrat de ani mulți că înțeleg să contribuie cu toată forța lor de creație la construcția lumii noi a socialismului. Secția de Științe Filologice, Literatură și Arte, rezultată din contopirea secțiilor XII și XIII, are drept noi membri titulari pe Șerban Cioculescu, Ion Coteanu, Eugen Jebeleanu, Nagy István, Virgil Vătășianu, iar noi membri corespondenți pe Eugen Barbu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Vida Gheza, Mihnea Gheorghiu, Méliusz József, Titus Popovici, Marin Preda, Virgil Teodorescu”. ■ Adrian Marino continuă studiul *Un „topos” modern viitorul (II)*: „Nici nuanța critică a «perspectivei» și «anticipării» nu reprezintă o premieră absolută deoarece se înscrie în dialectica interioară a aceluiși topos: contradicția fundametală nou/vechi Reformulată în termeni estetic-literari, perspectiva viitorului (expresie aproape tautologică) implică negarea aproape perpetuă a momentului anterior și actual, poziție eminent modernă și avangardistă”. ■ La secțiunea *Orizont poetic* semnează texte: Elena Tacciu, Al. Săndulescu, Paul Emanuel. □ Elena Tacciu observă: *Ironie și metaforă în lirica lui Marin Sorescu*: „La ce concluzii pare să ne conducă acest tabel al metaforei soresciene subordonate ironiei? El afirmă structura unui stil care, departe de a fi singurul posibil, este un stil al liricii, revelând profilul ironic al temelor, eterne, demitizate printr-o abordare familiară. Poezia lui Marin Sorescu exprimă motivele grav, majore ale poeziei dintotdeauna printr-un univers constituit din materialul metaforei insolite, ostracizate de stilistica tradițională, instituindu-se în receptivitatea cititorului de zi, locuitor al cetății aglomerate, al marilor artere, spectator al serbărilor și stadioanelor sale. □ Paul Emanuel descoperă „*Masca sentimentală*” a poetului Aurel Gurghianu: „Poetul își desfășoară universul între doi poli, egali depărtați de centrul ființei sale. Pe de o parte, un anume sentimentalism vag desuet, o candoare nealterată de niciun eșec. Iar pe de altă parte, la

celălalt pol, ironia, ironia ca armă de apărare, în fața a tot ce reprezintă primejdie a ființei, a purității ei funciare dar și un modus vivendi care dă echilibru în fenomenologia lumii defalcată în timpi revoluți”. □ Al. Săndulescu asociază lirica lui Radu Cârnelci cu *O nouă parafrază la Cântarea cântărilor*: „Prelu-crând *Cântarea cântărilor*, Radu Cârnelci a scris de fapt un veritabil poem de dragoste, în care nu e greu să-l recunoaștem pe el, ca poet original, de proaspe-te elanuri lirice, pe care le înveșmântă într-un supravegheat vers clasic, ce-și trage aici seva și culoarea dintr-o limbă populară, aducând cu ea ceva din par-fumul vechilor scripturi”.

12 martie

● [„Scânteia”, nr. 9807] Aurel Martin semnează *Autoritatea criticului lite-rar*: „Ultimii ani au probat că demersul critic e mai simplu, mai relaxat, mai personal, mai în afara prejudecăților. Contribuția generației tinere fiind subli-niabilă. Ca și tendința tuturor comentatorilor, indiferent de vârstă, de a-și ex-prima, cu sinceritate, un punct de vedere original. Articole, cronici, recenzii, înterviuri, dialoguri, polemici, cărți se manifestă în atari parametri. Întrebarea e: în ce măsură fiecare reprezintă, realmente, o invitație la reflecție sau un «moft» oarecare, o încercare de a intui dinamica procesului de creație, prin legitățile sau aberațiile acestuia, expresie a unei predilecții iscate din cu-noaștere sau una de ordin aleatoriu? În ce măsură judecata de valoare se re-claimă de la niște criterii. Care fiind ele spiritului critic, ale esteticii marxiste, îngăduie celui ce le instrumentează să rostească propoziții corespunzătoare. Iluzoriu sau nu, existența lor conferă intervenției critice culoare de autoritate și de prestigiu. Imposibilă, aceasta, în afara unor condiții, recunoscute ca atare: a principialității, a gustului, a culturii, a probității, a seriozității, a idealului este-tic, a unui sistem de referință capabil să înlesnească încadrări și concluzii judi-cioase, în cunoștință de cauză. [...] Independent de modalitățile la care recurge, critica aparține ideologiei. Neputându-se sustrage, prin însuși caracte-rul ei, orizonturilor filozofice. Cum, prin materia studiată, nu se poate elibera de problematica adusă de scriitor în atenția criticilor. Iar aceasta se înscrie când în perimetrul politicii, când al eticii, când în al sociologiei, când în al psi-hologiei etc. Actul creator e departe de a fi pur. [...] Așa stând lucrurile, criti-cul are datoria să se aplece cu interes și responsabilitate asupra literaturii momentului său. Decantând-o. Supunând-o unui examen sever. Care fără a eluda ispita autoteliei, să țină seamă că, în primul rând, arta e comunicare, semnal și mesaj. Că acesta din urmă rămâne gratuit dacă lungimea de undă nu concordă cu aparatul afectiv al celui ce recepționează. Că, adică, există subiec-te și subiecte. Preocupări și preocupări. Că sarcina criticului, exprimând jude-căți, e de a orienta. De a sprijini accesul la frumosul autentic”. ■ Aflăm că *S-a deschis „Salonul național al cărții”*: „«Salonul național al cărții», ajuns la a patra ediție și deschis, luni, în Capitală, se înscrie printre marile manifestări

culturale ale acestui an pe care editorii le-au dedicat celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei. Salonul, găzduit de spațiosul hol al noului Teatru Național, reunește peste 2 500 de volume din cele mai diverse genuri de literatură, ilustrând activitatea celor 25 de case de editură din București și din țară. La vernisaj au fost prezenți Dumitru Popescu, președintele Consiliului Culturii și Educației Socialiste, membri ai conducerii unor instituții centrale, directori de edituri, scriitori, alți oameni de artă și cultură, un numeros public. Însemnătatea acestei ample manifestări de carte în viața noastră literară, bogăția editorială a lui 1973 au fost subliniate în alocuțiunile rostite la vernisaj de Ion Dodu-Bălan, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Zaharia Stancu, președintele Uniunii scriitorilor, Mihnea Gheorghiu, președintele Academiei de științe sociale și politice, și Octavian Groza, ministru secretar de stat, prim-vicepreședinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie”.

13 martie

• [„Scânteia”, nr. 9808] Cotidianul transmite un *Salut colegial* ziarului „*Neuer Weg*”: „S-a împlinit 25 de ani de la apariția ziarului «*Neuer Weg*», organ al Frontului Unității Socialiste din Republica Socialistă România. În toți acești ani, alături de întreaga noastră presă, prin cuvântul tipărit în limba germană, «*Neuer Weg*» s-a afirmat cotidian ca o tribună de luptă a Partidului Comunist Român pentru construirea socialismului, ca instrument activ al acțiunilor inițiale și conduse de partid pentru a asigura dinamismul edificării noii orânduiri, procesul de perfecționare a întregii noastre vieți social-economice, dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor, întărirea continuă a unității și frăției oamenilor muncii – români, maghiari, germani și de alte naționalități”.

• [„Viața studentescă”, nr. 11] La rubrica *Sintagme* sunt menționate apariții de la seria Arcade a Editurii Minerva – *Câteva ediții de buzunar*: Camil Petrescu – *Bălcescu*, Ion Barbu – *Poezii*, Miron Radu Paraschivescu – *Poezii*. □ *Groapa* a ajuns la ediția 6, Colecția Bibliotecii Eminescu a Editurii omonime. □ Cronică dramatică de Ileana Colomieț: *Hamlet la Teatrul Nottara* (cu Ștefan Iordache).

14 martie

• [„Munca”, nr. 8184] În *Carnet Cultural - Carte*, Mihai Cernat prezintă volumul de debut *Testamentele înțeleptului* de George Țârnea (C.R.): „Sociologia debutului literar - despre care poate odată voi scrie câteva reflecții - are implicații și fațete extrem de importante pentru existența unui destin artistic. Așa cum talentul oratoric, de pildă, nu implică întotdeauna forța de convingere necesară pentru a evidenția disponibilitățile și virtuțile artistic-intelectuale ale unuia sau altuia dintre mânăitorii de condei, tot așa un debut literar poate să dezvăluie în întregime personalitatea scriitorului sau, dimpotrivă, să-i estom-

peze, în mod meschin, trăsăturile absolut definitorii și originale. [...] De aceea cred că primul volum al poetului George Țârnea nu reflectă în modul cel mai sensibil forța talentului său. [...] Din tot ceea ce știu publicat prin diferitele locuri de către George Țârnea, la care am adăugat acum și acest prim volum, *Testamentele înțeleptului*, îmi exprim părerea că suntem în fața unei voci poetice veritabile”. □ În *Teatru*, Ion Parhon publică o cronică dramatică a piesei lui Mircea Radu Iacoban, *Sâmbătă la Veritas* (Teatrul Giulești).

• [„**Scânteia**”, nr. 9809] Ion Coman publică note de lectură la volumul *Din însemnările unui fost reporter parlamentar* de Ion Constantinescu (Ed. Politică): „Stilul limpede, realizat pe țesătura unor texte de factură diferită, integrate contextului unic, servește bine conținutul de idei al lucrării. Toate acesta îndreptătesc afirmația că lucrarea lui Ion Constantinescu întrunește condițiile unei reușite editoriale”.

• [„**Albina**”, nr. 11. * **Începând cu numărul de față, într-o casetă de pe ultima pagină este anunțat colectivul de redacție: Baruțu T. Arghezi, Andrei Croitoru, Eugenia Hărăscu, Járαι Rezső, Adriana Ionescu, Ovidiu Mărăloiu, Vladimir Pană, Spiridon Stănel, Marilena Vulpe, Emil Zeronian, de prezentarea grafică ocupându-se Lucian Popa**] Revista se deschide, din nou, cu fotografia lui Nicolae Ceaușescu și a Elenei Ceaușescu, de data aceasta primiți cu entuziasm de mii de oameni pe aeroportul Otopeni. Dede-subt, articolul lui Dragoș Vicol, *Cu emoție și mândrie*, aduce informații despre vizita oficială a celor doi în Liberia, Argentina și Guineea. □ *Poemele să celebreze țara* se intitulează poezia lui Dan Mutașcu, plasată și aceasta pe prima pagină. □ Versuri semnează la pagina de literatură și Marius C. Nica (*Cărarea biruinței*). □ Mircea Herivan recenzează volumul de eseuri de Dumitru Popescu, *Ieșirea din labirint*, „dense în atitudini nete și clare – situate consecvent pe pozițiile umaniste ale comunismului militant – față de marile probleme cu care este confruntată omenirea astăzi”. □ Salonul național al cărții este prezentat succint de Baruțu Arghezi, fotografia aleasă având în centru volumul *Omagiu* închinat lui Nicolae Ceaușescu.

• [„**Orizont**”, nr. 11] Poezia, proza, critica și debuturile sunt însumate în articole sinoptice, de frescă evolutivă a aparițiilor mai însemnate, sub genericul „anul editorial 1973”, iar semnăturile aparțin lui Marcel Pop-Corniș (poezia), C. Ungureanu (proza), Olimpia Șerban (critica) și Eugen Dorcescu (debuturi). Alături de aceste „dări de seamă”, revista Orizont propune și o selecție din cărțile anului 1973. La poezie: Ioan Alexandru (*Imnele bucuriei*), Anghel Dumbrăveanu (*Singurătatea amiezii*), Ovidiu Genaru (*Bucolice*), Constanța Buzea (*Răsad pe spini*), Sorin Mărculescu (*Locul sâmburelui*), Ileana Mălăncioiu (*Crini pentru domnișoara mireasă*), Vasile Nicolescu (*Secțiunea de aur*). La proză: D. R. Popescu (*Vânătoarea regală, Cei doi din dreptul Țebeii*), Al. Ivasiuc (*Apa*), Radu Cosașu (*Supraviețuiri*), Nicolae Damian (*Pribege noi vișăm*), Eugen Barbu (*Caietele Prințepelui, II, III*), Florin Mugur (*Convorbiri cu*

Marin Preda). La critică literară: M. Ungheanu (*Pădurea de simboluri*), Lucian Raicu (*Structuri literare*), M. Tomuș (*Răsfrângerii*), Gh. Grigurcu (*Ideii și forme critice*). La teorie literară, istorie literară și ese: Adrian Marino (*Dicționar de idei literare*), Dumitru Popescu (*Ieșirea din labirint*), Mircea Zăciu (*Ordinea și aventura*), Nicolae Balotă (*Umanități*), George Munteanu (*Viața lui Mihai Eminescu*), Eugen Todoran (*Secțiuni literare*). Debutanții în poezie: Dorin Tudoran, Gheorghe Azap, Cornelia Maria Savu, Nicolae Ionel, Ioan Matei. Debutanții în proză: Eugen Seceleanu, Alexandra Indrieș, Marcel Constantin Runcanu. Debutanții în critică: Petru Poantă. ■ Cu exegeza unor teme pillatiene ne atrage atenția Felicia Giurgiu, discutând despre timpul ca dimensiune cosmică și despre selenar în lirica poetului de la Florica (*Teme pillatiene*). ■ Livius Ciocârlie aduce în spațiul culturii române informații despre grupul Oulipo (*Ouvroir de Littérature Potentielle*), fondat de poetul matematician Raymond Queneau și printre ai cărui membri sunt romancierul Georges Perec și poetul Jacques Roubaud. ■ Universul poetic al lui Nichita Stănescu constituie pretextul și textul „profilului literar” realizat de Mirela Roznoveanu: „Metamorfoza ca temă și obsesie a eului liric se manifestă și mai tranșant pe plan pur formal, unde neliniștea sa se traduce, aș spune, parafrazând o proză a poetului, printr-o fugă accelerată din «cuvânt în cuvânt»: cu elan creator și inventează cuvinte, se schimbă sintaxa frazei, categoriile gramaticale etc.” (articolul *Nichita Stănescu*).

● [„România literară”, nr. 11] Versuri semnează: Al. Raicu (*Steagul; Tipografie mică*), Nicolae Gheorghe (*Furtună în munți; Revedere*), Ion Iuga (*Cămașa Patriei; Omul de țară; În fața razelor; De ce; Marmăția; Sat; Aca-să*), Emil Ciurararu (*Doar cântecul; Vals*). □ Olga Bușneag semnează reportajul *Düsseldorf – un dinamic centru de cultură*. □ Ion Manea o prezintă pe Maxine Kumin, laureată a Premiul Pulitzer printr-un interviu intitulat *Poezie, autori și cititori în America de astăzi*, iar Mircea Ivănescu traduce din versurile ei (*Marmotele; Casa de țară; Pietrele*). □ Ben. Corlaciuc traduce poeziile lui Blaise Cendrars: *Contraste; Apusuri de soare; Clar de lună; Nopti înstelate; Deșteptare; Orion; De ce*. □ Revista comemorează 120 de ani de la nașterea lui Alexandru Macedonski publicând textul *O metaforă-cheie: nava vieții* de Șerban Cioculescu. ■ Editorialul *O doctrină a păcii și a progresului* este semnat de George Ivașcu: „Un luminos capitol în afirmarea prestigioasă a României Socialiste ca un factor dintre cei mai activi în consolidarea continuă, multilaterală, a noului curs al vieții internaționale îl constituie recenta vizită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului, președintele Consiliului de Stat, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Liberia, Argentina și Guineea”. ■ Augustin Buzura semnează *Dincolo de cuvinte și comidități*: „Noul se află în idei, în dramele epocii, în aspirațiile ei, ele îți impun forma, îți ajută să te autodepășești. Arta devine din ce în ce mai cerebrală, oamenii luptă pentru idei, pe diverse meridiane mai sunt sacrificați pentru idei,

or, numai încadrându-te acestui mare flux de conștiințe, numai cunoscând pulsul vremii poți fi cu adevărat nou, pot fi salvate cuvintele de maladii și oame-
nii, nu puțini, de neîncrederea în literatură, în forța ei extraordinară. De altfel,
toate succesele de prestigiu ale literaturii noastre s-au alimentat din această
inepuizabilă sursă”. ■ Eugen Simion revine la *Fragmente critice* cu textul
Tema vinovăției și a inocenței, a doua parte a textului său despre D. R. Popes-
cu, în care analizează *Cei doi din dreptul Țebeii*: „E limpede că, formându-și
un stil și stăpânind bine o tehnică epică, D. R. Popescu le aplică într-un număr
nelimitat de cazuri, schimbând, în funcție de temă, accentul de pe notația rea-
listă pe cea poetică și invers. În *Cei doi din dreptul Țebeii* lirismul este mai
puternic decât în *Dor* și *F*, favorizat și de notația discontinuă ce permite ca
simbolurile să crească în spațiile libere ale narațiunii ca iarba aspră într-o
fâșie de bitum plesnită”. ■ Mihail Petroveanu scrie despre *Heraldica mișcării*
de Virgil Teodorescu: „Recunoscând în *Heraldica mișcării* prolificitatea ima-
gistică a autorului și efectele, esteticește opuse, dar nu mai puțin binefăcătoa-
re, pe care le produce împărțirea între bucuriile aspre ale spiritului și frenezia
stărilor alcoolice ale simțurilor, prețuim aparte versurile unde rigorile asuma-
te, împinse până la expresia lapidară, decantează impulsurile. Rezultatul e, în
atari ipostaze, atingerea unei atitudini suverane, a unei seninătăți plenitudina-
re”. ■ Mircea Zăciu semnează *Zaharia Stancu sau treptele inițierii*: „Roma-
nele lui Zaharia Stancu sunt romane ale inițierii: socială, în *Desculț*; etică, în
Jocul cu moartea; erotică, în *Pădurea nebună*; ultimele fiind – în intenție – o
inițiere în moarte, dovedită în cele din urmă ca o inițiere imposibilă, sau ca
negarea (interdicția) inițierii”. ■ Dan Zamfirescu în *Un savant cercetător al
literaturii române vechi* face un portret lui Emil Turdeanu. ■ Nicolae Mano-
lescu semnează „*Mă numesc Julien ospitalierul...*”, o cronică literară la *Juli-
en Ospitalierul* de Emil Brumar (C.R., 1974): „Emil Brumar e un poet
inteligent, original, stăpânind un registru, dacă nu foarte variat, oricum destul
de întins, sugestiv muzical și plastic, decorativ, totodată somptuos și discret
(un desen pe o foaie de ceapă), și o limbă de o rară savoare în care leușteanul,
mărarul și alte buruieni miraculoase și au amestecat tăria subtilă”. ■ În *Reedi-
tări* Victor Atanasiu scrie despre antologia *Pionierii romanului românesc*
(Minerva, 1973): „Întorcându-ne la antologia *Pionierii romanului românesc*,
se cuvine să observăm că meritul lui Șt. Cazimir nu constă doar în selecția
textelor, ci și în caracterizările exacte, cărora li se adaugă prin expunerea tele-
grafică a subiectelor romanțioase o undă îngăduitor-malițioasă”. ■ Citim re-
cenzii: □ Lucian Raicu semnează *Fervoare și echilibru*, o prezentare a
volumului *Versuri (1956–1972)* de Ion Horea, selecție de Romulus Vulpescu
(Eminescu, 1973): „Selecția de referințe critice, urmată de un copios indice
bibliografic, este pe deplin concludentă, un procedeu de cultură necesară, ca-
re, în cazul unor ediții de acest tip, s-ar cuveni să fie generalizat. Foarte nime-
rită, întrucât contribuie la definirea unui veritabil portret al scriitorului, este

includerea, într-o secțiune specială, a unor fragmente de termen de echilibru în marea pondere pe care o deține, în poezia sa, materia sub toate formele, abundenta revărsare a elementelor, tot ce se adresează nemijlocit simțurilor, percepția naturii vii”. □ În *Literatura criticilor* Valeriu Cristea scrie despre volumul *Carouselul* de Eugenia Tudor-Anton (C.R., 1974): „Narațiunea Eugeniei Tudor-Anton ne întărește în convingerea, dobândită cu prilejul lecturii unor alte volume de proză feminină, precum cele semnate de Oltea Alexandru sau de Dana Dumitriu, și anume că scriitoarele fac mai puține «greșeli» decât unii dintre prea orgolioșii lor colegi, că știu mai bine să evite stridentele, gafele, stângăciile de tot felul, neverosimilitățile [sic!] copilărești deschizând în țesătura narațiunii făuri enorme”. □ Mircea Iorgulescu semnează *Metodă și vocație*, o recenzie la volumul *Ion Budai-Deleanu și eposul comic* de Ioana Em. Petrescu (Dacia, 1974): „Ioana Em. Petrescu a dat, în *Ion Budai-Deleanu și eposul comic*, o carte profundă, inteligentă și... încântătoare”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu *Spiritul monografiei*: „Dintre tinerii cercetători ai literaturii care au debutat în 1973 cu teze de doctorat în seria «Universitas» a Editurii Minerva, clujeanul Mircea Popa, autor al unui studiu monografic *Ilarie Chendi*, pare cel mai apropiat de chipul consacrat prin tradiție al istoricului literar cu metodă critică, și totodată, cel mai dotat. [...] Scris ordonat, într-o bună ținută științifică, studiul lui Mircea Popa impune prin exactitatea frazei, prin suplețea demonstrației și, nu în ultimul rând, prin obiectivitate”. ■ Al. Piru semnează *Matei Alexandru*, prezentând volumul *Catarg*, apărut în 1973 la Editura Minerva, cu o prefață de Ovidiu Papadima. ■ În *Viața literară* citim: □ În *Șantier* aflăm proiecte literare la care lucrează Gabriela Melinescu, Constantin Ciopraga, Anda Boldur, Victor Kernbach, Constantin Cubleşan, Ion Th. Ilea, George Păun, George Bălăiță. □ *Omagierea lui Victor Eftimiu*: „La biblioteca municipală «Mihail Sadoveanu» a avut loc în cursul lunii februarie o serie de manifestări omagiale dedicate amintirii lui Victor Eftimiu. În seara zilei de 7 februarie 1974 a avut loc vernisajul unei expoziții de fotografii, caricaturi și desene, completată și cu unele cărți reprezentând doar o infimă parte din bogata lui viață și operă. Cristian Păncescu, fostul secretar al lui Victor Eftimiu, a împărtășit ascultătorilor o suită de amintiri personale, precum și nenumărate date biografice și bibliografice inedite. În cea de a doua seară, din 14 februarie, prof. univ. dr. Virgil Brădățeanu a vorbit despre locul lui Victor Eftimiu în istoria teatrului românesc. La 21 februarie, Matilda Onofrei, solistă la Opera Română, Lisette Chirculescu și Daniela Voicu, soliste la Teatrul de Operetă din București și prof. Mirela Vlad au cântat romane pe versuri de Victor Eftimiu iar Ruxandra Lungianu a declamat monologul *Mărul de aur*, din feeria *Înșir-te mărgărite*. În cea de a patra seară, din 28 februarie, a conferențiat prof. dr. Dan Smântânescu, secundat de actorii Ariana Olteanu și Gabriel Dănculescu de la Teatrul Național, care au citit versuri din opera lirică a lui Eftimiu. Sora poetului, prof.

Elena Eftimiu, a comunicat celor prezenți date și amintiri de familie. La sfârșitul fiecărei seri a fost auzită, recitând, vocea poetului omagiat. Aceste manifestări, de o frumoasă ținută artistică, au fost conduse, din partea Bibliotecii, de Ion Hulea”. □ *Manifestări omagiale „Al. Macedonski”*: „Împlinirea a 120 de ani de la nașterea lui Alexandru Macedonski a constituit prilejul unor manifestări omagiale realizate de Muzeul literaturii române. Astfel, luni, 11 martie a.c., la orele 13, s-a deschis în cadrul intim al rotondei muzeului din str. Fundației, nr. 4 expoziția «Alexandru Macedonski», cuprinzând manuscrise, însemnări, documente, fotografii, tablouri, publicații și volume alături de obiecte memoriale, relicve și piese de mobilier ce alcătuiseră odinioară ambianța faimosului cenaclu al «Literaturii». La festivitatea de deschidere a vorbit profesorul Al. Dima, care a evocat profilul poetului *Noaptilor* și al *Rondelurilor* în epoca sa și în posteritate. Aceluiași eveniment, Muzeul literaturii române i-a consacrat în seara zilei de miercuri, 13 martie a.c., la orele 19, o altă manifestare destinată prietenilor «Rotondei 13». Seara de amintiri și evocări literare «Al. Macedonski» care a avut loc în sala «Studio» a Teatrului «Ion Creangă» din Piața Amzei, s-a bucurat de prezența scriitorilor: Mihail Celarianu, Mihai Cruceanu, I. Peltz, Barbu Solacolu și a membrilor familiei poetului. A prezidat academicianul Șerban Cioculescu. La această manifestare și-au dat concursul renumiți actori bucureșteni, care au citit pagini mai puțin cunoscute din creația macedonskiană”. □ *Întâlnirea conducătorilor de Uniuni de Scriitori din unele țări socialiste*: „Între 5–12 martie 1974, la Praga a avut loc cea de a XI-a întâlnire a conducătorilor de uniuni de scriitori din următoarele țări socialiste: Bulgaria, Cehoslovacia, Cuba, R.D. Germană, Mongolia, Polonia, România, Ungaria, Uniunea Sovietică, Republica Democrată Vietnam. Conducerea Uniunii Scriitorilor din R.S. România a fost reprezentată la această întâlnire de o delegație formată din Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte, Constantin Chiriță, secretar general, Ion Hobana, secretar. Ordinea de zi a constat în: informare asupra activității uniunilor de scriitori pe anul 1973; despre acțiunile de colaborare bilaterală și multilaterală dintre uniunile de scriitori din țările socialiste și alte organisme similare progresiste sau cu personalități ale culturii din întreaga lume; informare cu privire la diversele forme de ajutor pentru scriitorii din R.D. Vietnam și pentru scriitorii democrați din Chile. În încheierea lucrărilor a fost dată publicității o declarație de solidaritate cu lupta oamenilor de cultură progresiști din Chile, pentru încetarea imediată a persecutării lor. Lucrările întâlnirii au decurs într-o atmosferă caldă, prietenească, de înțelegere reciprocă. Tot cu acest prilej, a fost semnată și Înțelegerea de colaborare pe anii 1974–1975 dintre Uniunea Scriitorilor din R.S. România și Comitetul de conducere al uniunilor de scriitori din R.S. Cehoslovacă. Înțelegerea a fost semnată de Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din R. S. România și de Jan Kozak, președinte al Comitetului de conducere al uniunilor de scriitori din R.S. Cehoslovacă”. □ *Eugen*

Barbu în mijlocul studenților: „Luni 11 martie, Eugen Barbu s-a întâlnit, în amfiteatrul «Odobescu» cu studenții și profesorii Facultății de limba și literatura română din București, în cadrul *Colocviilor cu scriitori contemporani reprezentativi*. Întâlnirea a decurs într-o atmosferă vie, prielnică unui interesant dialog”. □ *Manifestări literare la Vaslui:* „În cinstea aniversării a 30 de ani de la eliberarea patriei și a celui de al XI-lea Congres al P.C.R., sub auspiciile Comitetului județean de partid și al Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă, au fost organizate la Vaslui o serie de șezători literare și întâlniri cu cititori, vizite ale obiectivelor social-culturale, la care au participat ca invitații din partea «României literare» și a Uniunii Scriitorilor: Vasile Băran, Gh. Catană, Mihai Gavril, Petre Ghelmez, Ion Horea, Cik Damadian, Valentin Silvestru, Aurel Storin, Constantin Țoiu și Romulus Vulpescu”. □ *Festival literar la Galați:* „Organizat sub auspiciile Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, de către Uniunea Scriitorilor din România, Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă al județului Galați și Comitetul județean Galați al Frontului Unității Socialiste, festivalul desfășurat în orașul de pe malul Dunării, în prezența unui numeros public, s-a bucurat de un deosebit succes. După cuvântul acad. Eugen Jebeleanu, vicepreședinte al Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste și Gheorghe Moga, secretar al Comitetului județean Galați al P.C.R., – au citit din lucrările lor poeții: Vlaicu Bârna, Dan Deșliu, Traian Iancu, Eugen Jebeleanu, Victor Tulbure, precum și poeții gălățeni Ion Chiriac, Viorel Dinescu, Petre Manolache, Maria Petra, Stelian Vicol și Ion Trandafir”. □ *Alte știri din Uniunea Scriitorilor:* „La invitația Uniunii Scriitorilor din R.S. România a sosit la București scriitorul suedez Lars Fyhr. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor din R.P. Ungară a sosit în Capitală scriitorul maghiar Fenyő István. * A plecat la Sofia, în cadrul Înțelegerii de colaborare dintre revistele «România literară» și «Plamlak», criticul Mircea Iorgulescu. * În întâmpinarea marilor sărbători din acest an – 30 de ani de la eliberarea patriei și cel de al XI-lea Congres al P.C.R. – organizația de partid a Asociației Scriitorilor din Iași a organizat un simpozion ce s-a desfășurat la Palatul Culturii, cu tema: *Rolul tradiției și necesitatea socială în sistemul de valori al literaturii actuale*. Au luat cuvântul, cu acest prilej, Constantin Ciopraga, Daniel Dimitriu și Al. Dobrescu. Au participat redactori de la revistele «Convorbiri literare», «Cronica», Editura Junimea și Studioul de Radio Iași. [...] * La Sighișoara a fost organizat un simpozion cu tema *N. D. Cocea, militant de seamă al mișcării muncitorești din România*. Cu acest prilej, pe zidul casei cu nr. 10 de pe Strada Școlii, casa în care scriitorul a trăit și a realizat mai multe din lucrările sale, între anii 1927–1945, a fost dezvelită o placă comemorativă. * Cercul de critică al studenților de la Facultatea de limba și literatura română din București a dezbătut în ultimele ședințe teme privitoare la *romanul actual, suprarealismul românesc, poezia lui Geo Dumitrescu*. Au

participat ca invitați: Al. Ivăsiuc, Nina Cassian, G. Dimisianu”. ■ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă semnează *Théophile Gautier și fantasticul lucrurilor*, analizând și prezentând opera acestui scriitor. □ N. Zărnescu prezintă volumul *L’Elan d’Amérique* de André Langevin, Éd. Denoël, 1973. ■ Revista scrie despre *Al 4-lea Salon Național al Cărții*: „Eveniment de marcantă importanță culturală, cea de a patra ediția a Salonului național al cărții, inaugurată luni, 11 martie, în foaiorul Teatrului Național, a fost dedicată de către organizatori celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei și celui de al XI-lea Congres al partidului. Cele peste 2500 de volume expuse publicului larg – vizitator și cumpărător – rodul activității celor 25 de case editoriale existente astăzi în România socialistă, reprezintă o selecție din tirajul total – 70 de milioane – în care au fost editate aproximativ 4000 de titluri. La vernisaj au fost prezenți tovarășul Dumitru Popescu, președintele Consiliului Culturii și Educației Socialiste, membri ai conducerii unor instituții centrale, directori de edituri, scriitori, oameni de cultură și artă, precum și un numeros public. Despre importanța acestei manifestări de largă amploare a vieții noastre culturale au vorbit: Ion Dodu Bălan, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Zaharia Stancu, președintele Uniunii Scriitorilor, Mihnea Gheorghiu, președintele Academiei de științe sociale și politice, și Octavian Groza, ministru secretar de stat, prim-vicepreședinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie. Manifestările Salonului național al cărții – incluzând dezbateri cu publicul, întâlniri cu scriitori, graficieni, editori, lansări de cărți – se vor încheia miercuri, 20 martie”. Din cuvântările menționate reținem: □ Zaharia Stancu, *Temele mari ale prezentului și viitorului*: „Este recunoscut astăzi că literatura constituie o forță importantă în viața popoarelor, în lupta lor pentru eliberare și independență, pentru pace și pentru progres. Scriitorii noștri din toate generațiile sunt bucuroși să ajute cu întreaga lor putere de muncă, cu întregul lor talent, la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, la făurirea, pe aceste meleaguri socialiste, a României comuniste de mâine. Dar cred că nu se cade să încheie această scurtă luare de cuvânt fără să salut și să subliniez prezența în această expoziție a lucrărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, care conțin adevărate pagini de istorie, adevărate pagini de îndreptar în munca tuturor constructorilor socialismului și comunismului în țara noastră. Ca în nenumărate alte rânduri, secretarul general al Partidului a venit cu scrierile sale printre scriitorii săi, printre noi. Să-i trimitem, acolo unde se află astăzi, departe de țară, un călduros mesaj, un salut de încredere și iubire”. □ Mihnea Gheorghiu, *Personalitatea culturii noastre socialiste*: „Departe de a fi «provincializată» de progresele înregistrate de cinematografie, televiziune, electronică și automatizare, așa cum prognosticau unii pesimiști, cartea – ca purtător principal al culturii și civilizației – își păstrează și chiar își sporește valențele multiseculare, o profundă revoluție spirituală fiind de neconceput fără carte. Îi urăm cărții românești noi și mari succese, pe măsura destinului ei triumfător”.

□ Octavian Groza, *Știința și cartea*: „Remarcăm cu bucurie că an de an s-au completat domeniile pe care le cuprind publicațiile Editurii Tehnice. Alături de domeniile tradiționale sunt reprezentate din plin și domenii noi, caracteristice pentru dezvoltarea științei și tehnicii actuale, ca de exemplu informatica, automatica, cibernetica sau alte domenii de mare actualitate, ca biologia, chimia moleculară, fizica solidelor etc.”. □ Ion Dodu Bălan, *Respectul și dragostea pentru carte*: „Dezvoltând creator gândirea marxist-leninistă, valorificând experiența proprie a poporului român în construirea societății socialiste multilateral dezvoltate, opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, prezentă în actualul Salon în limba română, în limbile naționalităților conlocuitoare și în atâtea alte limbi de mare circulație în care a fost tradusă, constituie un luminos exemplu. În acest efort de cunoaștere, specific firii umane, cartea este unul din aliații cei mai de preț ai omului. Și cu atât mai mult ea este un asemenea aliat într-o societate socialistă. Iată de ce scriitorul, creatorul de artă, autorul lucrărilor de știință se bucură de o neprețuită stimă din partea cititorilor, a partidului și a statului nostru, iată de ce, prin căutările lor creatoare, ei se străduiesc să răspundă în lucrări de o înaltă ținută artistică și științifică cerințelor spirituale ale omului epocii care o trăim. Ducând în această privință o nouă și elocventă dovadă cel de al 4-lea Salon național al cărții se înscrie ca un moment de adâncă semnificație în seria multiplelor manifestări ce sunt dedicate marilor evenimente ale acestui an – cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român și aniversarea a trei decenii de la eliberarea țării”. ■ Din *Prezențe românești* reținem: „La «Academia di Romania» din capitala Italiei, au fost organizate o serie de manifestări cultural-artistice, consacrate împlinirii a 30 de ani de la eliberarea patriei. Una dintre primele manifestări a fost dedicată literaturii române contemporane. Istoricul literar Teodor Vârgolici, redactor șef al Editurii Minerva, a prezentat o expunere, urmată de discuții. De un deosebit succes s-a bucurat și întâlnirea cunoscutului scriitor italian Giorgio Bassani, președintele Asociației «Italia Nostra», cu un numeros public, căruia i-a împărtășit impresii dintr-o recentă călătorie efectuată în țara noastră. [...] * La Riga, în Editura «Liesma», a apărut un volum de versuri ale Magdei Isanos, cu titlul *Karsts koka stumbrs (Se-ntărește trunchiul arborelui)*. Traducerea în limba letonă este semnată de M. Kroma. Prefața volumului aparține Margăritei Aligher”.

• [„Tribuna”, nr. 11] Prima pagină este reprodusă o poezie de Mircea Vaida: *Patria înaltă*. ■ Secțiunea *Cronica literară* cuprinde un articol intitulat *Zaharia Stancu: Triumful rațiunii*. Victor Felea scrie „Adunate – selectiv – în două volume, *Sarea e dulce* și *Cefe de taur* (ESPLA, 1955) și reeditate de curând în ediția *Scrieri*, articolele lui Zaharia Stancu dintre 1934–1940 ne dezvăluie un gazetar înăscut, gazetarul mereu în alertă, dinamic, atacant iscusit”. ■ Tot în secțiunea *Actualitatea literară* este discutat, sub titlul *Un mare traducător*, Franyó Zoltán. *Cronica Eugen Lovinescu și nevoia de certitudini* este scrisă de către Ion Vlad și încadrează modul în care „criticul operează cu aju-

torul unor categorii suplă; ele disociază sau conjugă manifestări semnificative, direcții elaborate prin eforul unor generații de scriitori”. ■ *Eseu – Critică și profunzime* de Mircea Martin: *Cunoaștere prin tandrețe* – unde Mircea Martin discută primele volume ale lui Jean Pierre Richard, *Literatură și senzație, Poezie și profunzime, Senzație și intelect*: „De cele mai multe ori, spiritualitatea e valorificată la nivelul senzitiv și cartea închinată lui Mallarmé poate fi amintită aici, în ansamblul ei, drept cel mai strălucit exemplu [...] criticul descoperă prezența unei conștiințe obscure, pe care, de altfel nu ezită s-o dezvolte în forme intelectuale indeniabile”. □ *Literatura – Metafizica unei secunde*, cuprinde poeme de Adrian Păunescu ■ *Interviu*: Dinu Săraru: „Dacă am reușit ceva este de a fi încercat să demonstrez că se poate face teatru” – interviu realizat de Ion Cocora despre teatrul T.V. Dinu Săraru: „Am publicat, împreună cu Valeriu Râpeanu, de care se leagă, de asemenea, începuturile teatrului t.v. ca teatru, piesa lui D. R. Popescu *Piticul din grădina de vară* – piesă și spectacol cu care mă mândresc pentru că a trebuit să mă bat pentru ele”. □ *Teatru – redarea unui fragment de comedie în patru părți, de Vasile Rebreanu, Sutiene pentru călugări*. □ *Meridian* – Interviu cu George P. Elliott realizat de Ecaterina și Ioan A. Popa.

15 martie

● [„Scânteia”, nr. 9810] În *Picătura de cerneală* Ion Băieșu semnează tableta *Merită să vedeți Medgidia*. ■ Sub titlul *Cartea cea nouă* Dragoș Vrânceanu publică *Însemnări de la „Salonul național al cărții”*: „Cultura pe care publicul o susține dovedește că ea umple, din fericire, o nevoie omenească primordială. Editurile au făcut multe spre a răspunde acestei necesități colective. Dezvoltarea unei noi lirici patriotice, ce caracterizează epoca prezentă, este rezultatul unei orientări superioare a literaturii noastre, care a izbutit să regenereze și să aducă în primă atenție un gen pe care literatura română din totdeauna l-a adus la o perfecție și originalitate aproape unice pe plan universal. Proza publicată în ultimii ani și-a adâncit cercetarea diversă a realității, constituind o oglindă istorică remarcabilă. Eseul ideologic și intelectual cunoaște o dezvoltare cu totul înviorătoare și cu el mijloacele de tipărire și difuzare n-au fost deloc zgârcite. Trebuie să subliniem, de asemenea, că amploarea studiilor de istorie literară ne-a făcut să ajungem la o adevărată resurrecție a figurilor și valorilor moștenirii literare, fapt deosebit de important pentru continuitatea tradițiilor noastre. [...] *Salonul național al cărții* ilustrează o deosebită grijă dată laturilor caracteristice de activitate editorială și specifică preocupare de a face ca noua carte să corespundă exigențelor integrale ale culturii, cerințelor legitime ale cititorului. Actualul salon, după cum cu îndreptățire a afirmat la festivitatea inaugurală și academicianul Zaharia Stancu, președintele Uniunii scriitorilor, este unul din cele mai cuprinzătoare și ilustrative din câte au avut loc”. ■ Apare „*Urzica*” – 25 de ani: „Împlinirea unui pătrar de veac de la apariția

publicației, în condițiile marilor exigențe și responsabilități ale actualității, impune și redacției «Urzica» eforturi sporite în direcția perfecționării continue a revistei, a conținutului și nivelului său publicistic. Avem încredințarea că acest moment aniversar va prilejui o analiză profundă atât a izbânzilor, cât și a neîmplinirilor de până acum, determinând sporirea interesului cititorilor pentru textele și desenele inserate în paginile revistei, găsirea unor formule gazetărești mai vii, variate și atrăgătoare, prin care să-și îndeplinească într-un mod superior îndatoririle ce-i revin”.

● [„Contemporanul”, nr. 12] Cu prilejul *Vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu în Liberia, Argentina și Guineea* semnează articole omagiale: Constantin Piliuță și acad. Nicolae Teodorescu. □ Constantin Piliuță, *Nobila vocație*: „Rezultatele contactelor sale sunt fructuoase pe plan politic și social, contribuind la edificarea unei lumi a colaborării și păcii, guvernată de relații internaționale noi, de echitate și respect mutual, de participare cu drepturi egale la întruparea vieții mai bune pe care omenirea și-o dorește. În asemenea clipe de demonstrare strălucită a înțelepciunii politice și a adevăratei omeniri socialiste, simt la întreaga ei valoare hotărârea poporului nostru de a urma, cu rigoare și entuziasm, politica partidului, de a munci și a făuri o viață cât mai adevărată”. □ Acad. Nicolae Teodorescu, *Un model grandios de politică internațională*: „Exponentul principal, reprezentantul cel mai de seamă al acestei politici, solul care o poartă și o fructifică nemijlocit, bucurându-se de aprobarea noastră a tuturor este secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Strălucitele succese ale acțiunilor întreprinse de domnia sa de pe această linie, atât din țară, cât și prin vizitele sale în numeroasele țări în care este așteptat și primit cu cele mai înalte onoruri, constituie dovada recunoașterii din ce în ce mai depline a valorii de necesitate și a beneficiilor acestei politici însuflețite de un profund și constructiv umanism”. ■ Romul Munteanu meditează la *Scriitorul și publicul*: „Scriitorul autentic este un anticipator al gustului public, un modelator al receptivității sale estetice, numai în măsura în care nu eludează importanța destinatarilor operelor sale. Actul de violentare a cititorului fără probleme și de transformare a acestuia într-un cititor neliniștit, cu o curiozitate deschisă, este justificat. Nesocotirea totală a grupurilor constituite din sfera largă a unui public european este o aberație”. ■ Dumitru Popescu și Adrian Păunescu discută despre *Identitatea și universalitatea artei noastre*: „– A.P.: Privindu-ne de aici, unde e izvorul nostru, putem să ne considerăm pe noi înșine alfel decât ar face-o un ochi străin, care ne-ar contempla. Avem o identitate, cultura noastră națională are fizionomia ei, dar discuțiile despre apartenența la universalitate merg câteodată spre ideea – după opinia mea foarte umiltoare – că poți fi universal numai renunțând la a fi tu însuși. Dar există universalitate ca un dat? Este ea ceva dinainte constituit la care bieteile culturi naționale n-ar putea aspira decât renunțând fără milă la ceea ce le e propriu? Există un limbaj universal al ar-

tei? Sau patrimoniul spiritual al lumii e compus din tot ce e bun în culturile naționale? – D.P.: Aspirația spre universalitate a artistului trebuie să fi existat totdeauna la scări diferite. Poate pentru sculptorul din neolitic visul suprem era ca bucata de lemn sau de piatră căreia-i dăduse viață să fie cunoscută și admirată nu numai de tribul în care se născuse, ci și de alte comunități umane. [...] . Artistul intuiește curiozitatea celorlalți de a-i cunoaște identitatea. Așa cum el este stăpânit de dorința de a cunoaște experiențe, mentalități și maniere străine. De fapt ce e identitatea altceva decât necesitatea de a te distinge de cei cu care conviețuiești, de a-ți afirma personalitatea în cadrul atât de strânsei independențe sociale? În această accepțiune, arta este atât autoexprimarea conștiinței naționale, cu frământările și orizonturile ei, cât și o formă a dialogului cu conștiința celorlalte popoare. Identitatea cere autodefinire, absolut indispensabilă pentru a comunica cu alții, pentru a te compara cu ei sau a te limita de ei”. ■ De cartea lui Savin Bratu, *Ipoteze și ipostaze*, se ocupă Savin Bratu: „Convertit de vreo câțiva ani la structuralism, fără dezavuarea activității anterioare, nestructuraliste, Savin Bratu și-a reunit în *Ipoteze și ipostaze* studii de ambele tipuri, nu fără a le adnota pe cele mai vârstnice decât noua sa orientare în spiritul actualelor preocupări. Teoretician al literaturii, profesând paralel și istoria literară, după ce făcuse o vreme critica militantă, strădania sa primordială vizează scientizarea cercetării istorice a scrisului artistic, în sensul indicat de metodele structuraliste, și ipoteze – astfel zis, studiile cu caracter teoretic din volum...”.

• [„Cronica”, nr. 11] Editorialul *O misiune de pace, prietenie și colaborare* este semnat de Cronica: „Interesul opiniei noastre publice a fost captat, timp de 10 zile, de vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu în Liberia, Argentina și Guineea. Eveniment politic deosebit, vizita a marcat, încă o dată, cu vigoare și forță de convingere, prezența intensă și activă a țării noastre în viața internațională, contribuția României socialiste la dezvoltarea colaborării dintre state, la promovarea principiilor de echitate și legalitate în relațiile externe”. ■ Adela Becleanu-Iancu pledează *Pentru o știință generală despre cultură și civilizație*: „În cadrul sistemului general al științelor, conform *principiului istoric* (genetic), obiectiv de clasificare, culturologia ca știință particulară fundamentală corespunde unui nivel de organizare a materiei, unei trepte în structurarea și dezvoltarea acesteia – *treapta culturală* a omului și societății și *nivelul de civilizație*, respectiv «dimensiunea culturală a societății», după cum se exprimă sintetic prof. Al. Tănase când se referă la civilizație. Conform *principiului obiectivității* (al reflectării) culturologia reflectă un anume domeniu, cel al culturii”. ■ Al. Andriescu semnează o cronică literară la volumele: □ *Singurătatea amiezii* de Anghel Dumbrăveanu (Eminescu, 1973): „Volumul *Singurătatea amiezii* este, așadar, monografia lirică a stării sufletești care se ivește în momentul când individul ia cunoștință că nu este nemuritor. În descrierea ei, Anghel Dumbrăveanu pune obstinație și ta-

lent”. □ *Aerul de sub fluturi* de Ion Lotreanu (Eminescu, 1974): „Ion Lotreanu oferă în volumul *Aerul de sub fluturi* nu numai o lectură agreabilă, dar și dovada, unei conștiințe artistice pretențioase cu ceea ce produce, care se manifestă, deocamdată, în special în darul rar de a construi imaginea, poetică”. ■ În rubrica sa Const. Ciopraga scrie despre *Al. O. Teodoreanu, prozatorul*: „Peste aproape întreaga proză a lui Al. O. Teodoreanu suflă o briză de jovialitate, naratorul fiind nu numai un component al «lotului bachic» român (cum îl definea Perpessicius), ci și un caragialian moldovean, totdeauna cu anecdota gata”. ■ În pagina *După sesiunea Academiei R.S.R.*: □ Sub semnătura Al.C. citim *Interviu cu acad. Petre Jitaru, președintele filialei Iași a Academiei R.S.R.*, despre „activitatea de perspectivă” a filialei. □ *Interviu cu prof. dr. doc. Neculai Macarovici, membru corespondent al Academiei R.S.R.* apare sub semnătura S.T., despre geologie și mineralogie. □ George Botez scrie despre „*Noul val al matematicii ieșene*”. □ Prof. dr. Radu Miron, Decanul Facultății de matematică-mecanică, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași, realizează *Schiță de portret Prof. C. Corduneanu, membru corespondent al Academiei R.S.R.* ■ În *Mențiuni critice* Constantin Coroiu prezintă *Pretexte* de Constantin Țoiu (Albatros): „Cartea lui Constantin Țoiu este o carte de idei, o carte de poezie și de meditație Se știe – o spune și scriitorul – că a numi exact lucrurile, fenomenele, înseamnă a le trece pe deplin în stăpânire. Constantin Țoiu are un mod original de a da nume și de a desprinde sensuri într-o manieră poetică: «La întrecerile mondiale de atletism, un culoar a rămas liber pe pista de alergări, în amintirea tinerei atlete britanice care a decedat în împrejurări tragice”. ■ Al. Călinescu publică prima parte din text despre *Verosimilul*: „Intenționăm să repunem în discuție, începând cu acest articol, un concept fundamental al teoriei literare, care a stat în atenția generală în, practic, toate momentele importante ale istoriei literaturii. Ca și altădată, dorința noastră este a prezenta problemele din unghiul de vedere al poeziei moderne, acordând o atenție specială aspectelor legate de poetica prozei”. ■ George Popa scrie despre *Legenda Meșterului Manole*. ■ Sub semnătura O.M. apare o convorbire *Cu dramaturgul și... regizorul Mircea Radu Iacoban despre „Sâmbătă la Veritas”*: „Rep.: *Despre Sâmbătă la Veritas, mai toate publicațiile au scris pe larg. Ați avea ceva de adăugat în plus?* M.R.I.: Nu prea multe. Este o piesă simplă, care ambiționează atât: să propună câteva destine contemporane și prin intermediul lor, să atragă atenția că, în primul și-n ultimul rând, noi depindem de noi. Nici oamenii sub vremi nu sunt, nici vremile sub oameni: între noi și clipă e-un perpetuu joc de doi. Ritmul e-al planetei, pașii sunt și rămân ai fiecăruia. De aici, necesitatea deplinei responsabilități, fără eclipse, hiatusuri, sincope. Poate m-am exprimat prețios, prea pretențios pentru o piesă ale cărei personaje se numesc Gheorghe, Vasile, Ileana, Ion... rămâne publicul să hotărască dacă dincolo de trăirile simple ale acestor eroi simpli, pot fi aflate sensurile intenționate de autor. După cum se va vedea, încerc în toate felurile să mă feresc

de replica voit aforistică și rotunjit calofilă, care, adevărată filoxeră, pătează autenticitatea și-o roade până la urzeală. Desigur, există și primejdia ca zâmbetul și dialogul degajat să clipească în sine, reflexele jucăușe ascunzând adevăratul sens și deturnând atenția către efecte ușurele, de suprafață. O măsură, un echilibru, există undeva și suntem datori să le căutăm dacă dorim ca textele să se ridice dincolo de condiția lecției, parabolei seci, construcției savante și exterioare”. ■ C. Isac scrie despre *Bacovia, personaj dramatic*: „Dramaturgii trec încă indiferenți pe lângă personajul fascinant care a făcut din destinul său poezie. George Bacovia a avut cea mai tulburătoare existență poetică, mai puțin marcată de momente nodale tragice ca cea a lui Eminescu, dar într-o curgere continuă, tensionată prin sensibilitate și acțiune. Bacovia a fost un răzvrătit ca toți marii eroi de dramă. Contraacțiunea mediului în care trăia, a generat reacții, mereu altele, într-o supremă dorință de a învinge. Statuia lui Constantin Popovici nu-l arată ca un înfrânt”. ■ Despre *Valoarea arhivelor și documentelor particulare* scrie Gh. Ungureanu: „Astăzi, când poporul este dornic de a-și cunoaște propria istorie, sunt multe căi spre atingerea țelului, doar visat de înaintași cu privire la adunarea și păstrarea cu sfințenie a arhivelor și documentelor țării – presă, radio, televiziune, instituții de cultură cu o activitate prestigioasă etc. – Nu s-ar putea forma în aceste condiții o opinie de masă privind salvarea, acestor valori naționale aflate în mâini particulare, risipite și fără siguranța păstrării lor, până a nu ajunge în starea de degradare și cu multe lipsuri, ca arhiva despre care am pomenit mai sus? Apelul făcut cu ani în urmă de N. Iorga e valabil și astăzi, când prin fața ochilor ni se perindă documente din arhive și colecții particulare, lăsate în paragină”. ■ Sub titlul *Iscusirile cuvântului românesc* D. N. Zaharia scrie despre volumul *Creație și frumos în rostirea românească* de Constantin Noica (Eminescu): „Într-o lume prin excelență demiurgică, acest cuvânt cu atâtea virtuți demiurgice în forța sa de expresie, întruchipare, are neîndoiește toate șansele să-și ocupe regescul loc ce i se cuvine. Altele însă, precum ispitire, iscodire, iscusire, lamură, răsunare, sau amintitul judeciu al lui Eminescu, nu par a avea o cale deschisă de la sine către fondul uzual al limbii de astăzi. Întru amintirea sau neuitarea lecției lor, ca și a multor alora pe care abia le știm sau numai le bănuim, a fost scrisă această singulară carte care este *Creație și frumos în rostirea românească*. Ne-am bucura să știm că nu este decât un început de drum”. ■ Despre *Sistemul de valori în socialism* scrie Ion Florea: „Ascendentul tot mai pronunțat al valorilor științifice nu duce la substituirea acestora celorlalte valori și o asemenea tendință nu poate birui nici măcar în capitalism oricât de pronunțat ar fi aici spiritul tehnocratic. Omul este o ființă valoric polivalentă, nu numai rațiune ci și sensibilitate, nu numai natură biologică, ci și produs al dezvoltării sale spirituale, al educației și culturii”. ■ Textul lui Octavian Buhociu apare textul *Glose cantemiriene*, introdus printr-o notă semnată A.Z.: „Colocviul internațional «Dimitrie Cantemir» de la Schauinsland (Freiburg) a prilejuit, în

decembrie 1973, alături de comunicările privitoare la un aspect ori altul din activitatea învățatului principe (v. «Cronica», 1974, nr. 3), interesante și fructuoase discuții pe marginea acestora. Reproducem două asemenea intervenții, datorate profesorului Octavian Buhociu de la Universitatea din Bochum. ale cărui cercetări în domeniul etnoantropologiei, al folclorului comparat și al filosofiei i-au asigurat un frumos prestigiu cărturăresc. Una privește paralela Cantemir-Leibniz, întreprinsă de prof. dr. Mircea Malița, cealaltă comunicările făcute de Al. Zub și V. Cristian în legătură cu gândirea istorică a cărturarului și repercusiunile ei în epoca regenerării. Amândouă izvorăsc din preocuparea autorului, veche de un sfert de secol, de a stabili legitime relații între gândirea istorică românească și cea universală. Căci de la lucrarea de licență (1948), privind *Filosofia istoriei la Titu Maiorescu*, până astăzi, D-sa n-a încetat să evedențieze, într-un larg orizont comparatist, dimensiunea universală a gândirii românești. Pe această linie, teza complementară de doctorat (*La philosophie de l'histoire d'A. D. Xenopol*), susținută la Sorbona (1957), constituie o încercare de a fixa actualitatea gândirii xenopoliene, urmărită în – ecurile ei, până la Ortega y Gasset ș.a. Încercare fericită, care trebuie pusă, firește, în legătură cu eforturile mai vechi de a recomanda lumii savante din afară valorile noastre. Este ceea ce cu un sfert de mileniu mai înainte a făcut Cantemir însuși. Îndreptățind apropierea din aceste marginalii cu marele său contemporan, Leibniz, de faimă universală, și deopotrivă cu compatrioții de mai târziu (Xenopol, Conta, Pârvan, Blaga, Botta), a căror aspirație spre o mai largă cunoaștere și recunoaștere a noastră dincolo de. fruntarii își vădește tot mai mult adâncile teme-iuri”. ■ Ion Tiba semnează traducerea *Cel ce cade* de Slawomir Mrożek din R. P. Polonă, proză preluată din „Twórczość”, nr. 11, noiembrie 1973, p. 34-39. ■ În *Curier* apare *Sadoveanu – inedit* -. Cele două scrisori vin cu o notă de Nicolae Scurtu: „Din cele două scrisori aflăm informații prețioase, unele necunoscute, referitoare la șederea lui Sadoveanu la Fălticeni și în tabăra de la Șipote, (10 august-10 septembrie). De asemeni, vestea venirii pe lume a Profirei produce o emoție tulburătoare, atât părintelui, cât și istoricului literar. În cea de a doua scrisoare, Sadoveanu se interesează îndeaproape de soarta manuscrisului nuvelei *Vremuri de bejenie*, care a fost publicată în «Sămănătorul», 5, 1906, oct.-dec., precum și de soarta broșurii ce o trimisese pentru vestita expoziție jubiliară din 1906”. ■ Paul B. Marian realizează o convorbire *Cu Simone Vandendries despre literatură, pictură și tineretul de azi*: „- *Dar premiul Michel de Ghelderode?* – Cred că am avut noroc! Obținând acest premiu, care încununează totalitatea operelor mele teatrale, am simțit o mare mândrie... dar și un fel de jenă., Știți, eu sunt, cum se spune, «tânără în meserie», și mi se părea că alții erau mai îndreptățiți decât mine să-l primească. Dar, fiindcă juriul m-a desemnat și mi-a acordat acest premiu trienal, m-am simțit încurajată și liniștită”. ■ Versuri semnează: Ovidiu Genaru (*Țăranii; Echinox*), Roman Istrati (*Aici; Dorința; Hora; Această pace*), Ioanid Romanescu

(*Bătrânii; Spital; Același; Lehamite*) □ Din proză citim *Cum cresc arbori* de Traian Țanea, un fragment de roman.

• [**„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 171**] *Săptămâna pe scurt: Deschiderea Salonului Național al Cărții, ediția a șasea*, la Teatrul Național.

□ I. Lotreanu lansează programaticul *Pentru continua intensificare a activității ideologice*, o reiterare a ideilor din articolul tov. Cornel Burtică din nr. 5 al revistei „Era socialistă”: *Activitatea ideologică – atribut esențial al exercitării rolului conducător al partidului în societate*. □ *Eludarea mitului*, semnat de Marin Mincu, un nou atac împotriva revistei „Luceafărul”. □ Premiera filmului *Păcală* de Geo Saizescu, pe un scenariu de D. R. Popescu. □ Romul Munteanu scrie despre volumul postum al lui Bachelard, *Dreptul de-a visa*. □ A. Baranga, o cronică de film la... *Exorcistul/ Posedata*, în *Estetica ororii*. ■ Liviu Călin, în *Suprema simplitate*, revine la *Cazul Bacovia*, „poet privit multă vreme cu mefiență [...] recunoscut târziu [...] poet monocord ce nu a făcut altceva decât să se confeseze umbrei sale [...] El rămâne prin timbru expresia cea mai directă și cea mai simplă transcriere a unor stări sufletești limită.” □ Marian Popa receptează pozitiv eseurile unui Mircea Zăciu, de tipul *Semnificații ale Transilvaniei în literatură română*, în articolul *Ordinea și aventura*, punctând și activitatea criticului de coordonator al colecției *Restituiri* de la Ed. Dacia. □ Dan Mutașcu vorbește despre poetul Dumitru Popescu (alias „Dumnezeu”) în articolul *Poeme dialectice*, despre volumul apărut la Ed. Eminescu, *Un om în Agora*. ■ Cronica literară a lui E. Manu promovează romanul *Vânătoarea regală* de D. R. Popescu, „un roman-dramă, roman-tragedie, ce surprinde cinematografic o cantitate impresionantă de fapte pe care alt prozator le-ar fi expus, poate, într-o suită de romane [...] se spun răspicat dar simbolic foarte multe adevăruri despre lumea contemporană.”

• [**„Tribuna României”, nr. 33**] Fănuș Neagu publică în *Sânziene* tableta *Fecioară cu tulinic*. □ În secțiunea *Civilizație* citim prima parte a textului *Arta veche românească – sinteză și continuitate* de Răzvan Theodorescu. ■ În acest număr revista publică dosarul *Diplomația românească. Un dialog la nivel planetar*. Din dosarul respectiv reținem: □ Mircea Malița semnează *Diplomația președintelui: dinamism, eficacitate, deschidere*: „Când președintele Ceaușescu afirmă că între politica internă și externă a României e o nedesmințită legătură, acest adevăr e pe deplin și fericit încorporat în chiar personalitatea sa. Omul nu e altfel decât țara pe care o reprezintă”. □ În *Who's Who? Fișe pentru un dicționar al românilor celebri în lume*, apare în acest număr *Scriitori diplomați (I)*, dicționar alcătuit de Gh. Catană. Scriitori prezentați: Vasile Alecsandri, Constantin Antoniadă, Nicolae Bălcescu, Lucian Blaga, Dimitrie Bolintineanu, Ion Brad, Ion Ghica, Iorgu Iordan, Mihail Kogălniceanu, Valentin Lipatti, George Macovescu, Titu Maiorescu. ■ În *Răsfoind ziarele românești, străine* sunt semnalate texte din „România liberă”, „Scânteia”, „Drumul socialismului” (Deva), „La Revue du Liban” (Liban), „Paese sera” (Italia),

„Mannheimer Morgen” (R. F. G.), „Express” (Franța). În ultima este semnalat *Ionescu despre Ionescu*: „– Eugen Ionescu din *Mocirla* nu e decât un personaj și un actor? – Ca de obicei, caut copilăria/ Toți suntem copii... copii care îmbătrânesc greu și care speră că totul va reîncepe, regăsind o nouă formă a paradisiului... Dar n-am nicio prietenie față de personajul meu. – *Totuși, ați mers la cinema?* – Nu mai mult de trei ori pe an, reținând până azi filmele lui Bresson, *Calea lactee* a lui Buñuel, *Odiseea 2001* și un film polonez al cărui titlu l-am uitat... De când am filmat *Mocirla*, bâigui ca un comedian și am lapsusuri ca orice critic cinematografic. În orice caz, știu ce film nu-mi place, dar mă duc să-l văd cu un deliciu pervers: *My fair lady*, al cărui echivalent în teatru îl găsesc în *Cyrano de Bergerac!* – *Păreți mulțumit de meseria Dumneavoastră...* – A fost îngrozitor timp de două săptămâni. Eram agasat și stânjenit de a-mi arunca în față propriu-mi chip. Dar odată debarasat de personaj, m-am înecat în decor. Era frumos, mă simțeam fericit...” ■ Din *București – evenimentul zilei* reținem nota despre *Salonul național al cărții* de J.-P. Băleanu: „Elegantul foaier al noului Teatru Național din București găzduiește, în aceste zile, ediția a patra a Salonului național de carte, prilej cu care casele românești de editură prezintă cititorilor cele mai de seamă realizări editoriale ale anului 1973. Sunt expuse standuri pentru diversele genuri de literatură, ilustrative pentru activitatea de ansamblu a tipăririi cărții românești și pentru nivelul calității producției. Exponatele de excepție ale salonului vor fi distinse cu diploma «Cele mai frumoase cărți ale anului 1973». La rândul său, publicul va alege cartea de cea mai largă popularitate, un alt premiu fiind acordat de Societatea română de bibliofilie, atât pentru valoarea artistică de ansamblu a volumului, cât și pentru condițiile grafice ale cărții: machetă, ilustrație, copertă, literă etc. Salonul național al cărții din acest an va găzdui, alături de ampla expoziție a cărții, întâlniri între autori, editori și cititori, dezbateri privind producția de carte din anul trecut și perspectivele imediate ale editurilor din întreaga țară”. ■ Din *Oameni în eveniment, oameni prin evenimente* reținem textul omagial *Eugen Barbu are 50 de ani* de Victor Bibicioiu: „Spirit profund primitiv de libertate, Eugen Barbu își poartă cu semeție preaplinul personalității, difuzând public falsa impresie a unei contestări violente pe scară mare, deși, singur, succesul romanului *Groapa* – dobândit cu peste un deceniu și jumătate în urmă – i-a asigurat o notorietate în fața căreia pălește orice gest de critică. Însăși domnia sa își contestă unele direcții de manifestare în paginile savuroase ale *Jurnalului* («N-am talent de actor»; «Scriu versuri fără a mă convinge pe mine că voi fi vreodată poet»), așa cum nu pregetă să incrimine grafomania și impostura artistică. Devorat de obsesia lucrărilor concepute imperfect, Eugen Barbu amintește modelele sale de primă mână – Tudor Arghezi și G. Călinescu, semn al aspirației spre *totalitate*. Pentru a-și dovedi sieși că e în stare să facă mai bine, riscă – netemător că știrbește prestigiul prozatorului – scriind versuri (*Osânda soarelui*) și teatru, scenariile de film (serialul *Haiducii*), cronică sportivă, ba chi-

ar o *Mică istorie literară* etc. etc. Și, dacă nu tot ce-i iese de sub pană poartă pecetea superlativului, acest *Infante* al prozei românești contemporane nu-și trădează o clipă convingerile estetice: «Există o stare a cuvântului. Trebuie să știi să alegi cuvintele posedate de stări» – se confesează undeva, autodefinindu-se printr-o sentință: «scriitorii fără stil nici nu sunt scriitori, ci cu totul altceva». Eugen Barbu a împlinit 50 de ani. Socotit printr-o regulă de trei simplă, până acum, scriitor din «generația de mijloc», domnia-sa rămâne în conștiința cititorului său de aiurea un mare scriitor... tânăr. Este omagiul pe care-l merită cu prisosință el, cel care, într-un recent interviu, se destăinuie axiomatic: «România mi se pare un teritoriu sacru. O patrie spirituală fără egal și o iubesc nu numai pentru că este cel mai frumos țărâm pe care l-am văzut, dar deține o uluitoare comoară de generozitate. Românii sunt buni, ăsta e un lucru tot mai rar în lumea noastră contemporană».

■ În secțiunea *Cartea* sunt prezentate două volume: □ Eugen Simion prezintă *Creație și frumos în rostirea românească* de Constantin Noica: „A defini o spiritualitate prin limbă s-a încercat și altă dată. Uluitor la C. Noica este, însă, faptul că, voind să facă o genealogie a cuvântului, ajunge să scrie o genealogie a spiritului românesc, folosind elemente ce se află la îndemâna oricui. Niște biete vorbe ca *o să fie* sau *depărțișor* se dovedesc a ascunde o istorie, o dramă și o bogăție de gândire ce ne surprind. Ne-ar surprinde ele dacă n-ar fi creația, rostirea, limbajul lui C. Noica?”. □ Gh. Frâncu prezintă *Rencontres avec les bêtes*, carte scrisă de Ionel Pop și tradusă de Yves Auger: „Doi vechi prieteni, Ionel Pop și profesorul Yves Auger, se reîntâlnesc peste timp, primul ca povestitor, celălalt, ca traducător, pentru a oferi cititorului francofon, incitat de titlul cu promisiuni cinegetice, o seducătoare carte de amintiri și observații asupra lumii însuflețite și necuvântătoare a pădurilor”.

■ În *Bibliografie* este notată apariția volumelor: *Cântarea României* de Alecu Russo (Minerva), o reeditare; *Mathematische Poetik* de Solomon Marcus (E.A.R.S.R.); *Ästhetische Studien* de Tudor Vianu (Univers).

16 martie

• [„**Munca**”, nr. 8186] Lucia Bogdan, în *Cronica filmului*, prezintă *Păcălă*, „un film în viziunea lui Geo Saizescu și D. R. Popescu”.

• [„**Scânteia**”, nr. 9811] În *Carnet cultural* citim nota *În mijlocul cititorilor*: „Jeri seară, librăria «Mihail Sadoveanu» din Capitală a găzduit din nou momente sărbătorești. Urmând o frumoasă tradiție statornicită aici, ea a oferit cadrul adecvat unui rodnic dialog între scriitori și publicul larg. De această dată, la librăria bucureșteană a avut loc o întâlnire a cititorilor cu scriitorul Marin Preda, cu prilejul apariției unei noi ediții a volumului său *Întâlnirea din pământuri*. A prezentat criticul literar Valeriu Râpeanu”. ■ Ilie Tănăsache și Nicolae Dragoș semnează reportajul *Paralele de flori spre Paralela 38... Însemnări de călătorie din R.P.D. Coreeană*.

• [„Flacăra”, nr. 12] În *Pe ecrane*, Magda Mihăilescu scrie despre „premiera românească de succes a filmului” *Păcală*. □ În *Filme, Filme* scrie despre *Sub pecetea tainei*, o prelucrare după Mateiu Caragiale realizată de Andrei-Cătălin Băleanu și Stere Gulea. □ În *Cronica spectacolelor*, Coman Șova publică o cronică a piesei *Subiectul era trandafirii* de Frank D. Gilroy, pusă în scenă la Teatrul Mic. □ Romulus Vulpescu scrie despre *Ce se întâmplă cu umorul*: „S-a stins oare, astăzi, umorul caragialesc? Nu! Dar datorită unor greșite și mai ales exagerate autocenzuri, considerăm uneori că râsul - râsul direct, adevărat - ne-ar putea dăuna; în primul rând nouă, apoi altora. Când de fapt este tocmai invers: râsul este un instrument mult mai vindecător - ca formă curativă - decât bisturiul care extirpă!”. ■ Se anunță că, din numărul următor, *Cronica teatrală* va fi semnată de Eugen Barbu. ■ Cu titlul *Tudor Șoimaru la „Kalende”*, revista publică fragmentul 52 din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. □ George Arion prezintă nr. 1/ 1974 al revistei „Manuscriptum” (număr „conceput cu aceeași seriozitate și competență cu care ne-a obișnuit această publicație de ținută aleasă. Revista reușește în continuare să nu lase loc fascinației pentru detaliile de pură anecdotică sau lipsite de orice interes documentar și selectează cu discernământ materiale care pot aduce completări la cunoașterea vieții și creației scriitorilor noștri.”) și nr. 1/ 1974 al revistei „Transilvania”, din care sunt semnalate trei articole: *România în cadrul valorilor spirituale universale* de Ion Dodu Bălan, *Universal, național, universalitate* de Aurel Rău și *False probleme* de Mircea Braga. □ În *Viața literară*, Dorin Tudoran publică *Cărți pentru copiii dumneavoastră*, o trecere în revistă a planului editurii „Ion Creangă”. □ Dinu Flămând scrie despre *Salonul cărții la a patra ediție*, eveniment ce se desfășoară până la data de 20 martie. ■ În *Roman Serial* Dinu Săraru publică capitolul 2 din romanul *Niște țărani*. ■ În *Cenaclul Flacăra*, cu titlul *Cum a fost (25)*, Dorin Tudoran prezintă desfășurarea ședinței Cenaclului Flacăra. □ În *Universul - Mapamond '74*, Ioan Grigorescu publică *Sfântul Exupéry zburătorul*. □ În *Cronica de trei secunde*, Radu Cosașu publică *Un alt poem între cer și pământ*

• [„Luceafărul”, nr. 11] Pompiliu Marcea meditează la *Literatura de idei, o necesitate*: „Opinia noastră este că unii scriitori își propun prea puțin, merg pe linia minimei rezistențe, se lasă în voia talentului, fără a-l supune unor încercări mai dificile, nu scrutează mai adânc realitatea spre a-i descifra sensurile profunde. Nu le cunosc, sau trec indiferenți pe lângă ele. Or, noi credem că un mare scriitor (și acest lucru e valabil pentru toate epocile) trebuie să fie cu necesitate și un mare intelectual [...]. Talent fără cultură, fără o capacitate reflexivă nu duce decât, în cel mai bun caz, ca realizări de interes provincial”. ■ Valeriu Râpeanu retransmite un *Mesaj de pace și prietenie*: „Priveam pe ecranul televizorului momentele esențiale ale vizitei ce poate fi de pe acum numită de semnificații istorice pe care timp de nouă zile tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au întreprins-o în Liberia, Argentina și

Guinea. Și alături de toți cei care, în fiecare dimineață și în fiecare seară, am așteptat veștile acestei solii cu strălucire și demnitate purtată de cel mai iubit fiu al țării, am încercat încă o dată fiorul mândriei de a fi român, de a aparține acestui pământ din mijlocul căruia s-a ridicat un asemenea minunat reprezentant al vieții politice internaționale”. ■ Nicolae Ciobanu recenzează romanul lui Alexandru Ivasiuc: *Apa*: „Acest roman, aspiră nici mai mult nici mai puțin, la reconstituirea epicului de anvergură a unuia din cele mai complicate și mai dramatice momente din istoria noastră contemporană: primii ani postbelici ai declanșării revoluției socialiste. Ideea din unghiul căreia Alexandru Ivasiuc acționează în efortul său de a da la iveală un roman de amplitudine istorică ni se pare într-adevăr captivantă. Autorul are intuiția unor surprinzătoare căi de cristalizare în conflicte epice și, implicit, în atitudini morale de grup sau individuale – după împrejurări – a doi dintre cei mai de seamă factori oponenți chemați să dinamizeze cursul evenimentelor în perioadele de convulsie revoluționară: pe de o parte impulsul stihinic al individului, dezlănțuit cu toată furia și setea sa de putere, de alta, dialectica imanentă a istoriei de a face ordine, de a stăvili vertiginoasele căderi într-un posibil haos social. Interesul romanului *Apa*, mai presus de orice, stă în ineditul formelor de manifestare a acestui fenomen de răscruce fixat pe axa devenirii a umanității”. ■ În cadrul rubricii *Jurnal de lector*, Mircea Iorgulescu prezintă două cărți. □ Hans Liebhardt: *Culoarea scaieților* (Albatros, 1973): „Dacă dimensiunile acestor proze, ca și ale întregului volum de altminteri, sunt reduse, sugerând mai degrabă laconismul, există în cartea lui Hans Liebhardt o amploare interioară, vădită în rezonanțe și în sugestii; scriitorul posedă știința rară a comprimării, conciziunea schițelor lui este obținută printr-o concentrare neobișnuită a povestirii”. □ Lucia Negoită: *Poeme* (Albatros, 1973): „Prima carte a Luciei Negoită este mai mult decât o promisiune, în ciuda unor note false: răsună aici vocea curată a unei poete”. ■ La secțiunea intitulată *Discuții despre proză* semnează articole: Artur Silvestri, D. Micu, Victor Atanasiu, G. Dimisianu, Nicolae Balotă. □ Artur Silvestri observă *Metamorfozele unei lumi* în nuvelele lui Marin Preda: „Acesta e fundamentul nuvelisticii lui Marin Preda, și între aceste margini coloristice, oamenii se nasc, iubesc, urmăresc idealuri, vor să modifice satul și mentalitățile, se înfruntă și unii mor, și din această viață palpitantă se văd mișcările maselor rurale, integrate în scurgerea istoriei, e vizibilă în determinările ei, nașterea altei lumi. Toate imaginile ieșite din comun pentru cititorul neutru, se vor schimba în romane, estompându-se, trecând în culori stinse, desfășurându-se în proiecții realiste de neobișnuită adâncime și lăsând vocea prozatorului să povestească și acolo, mai mult, despre lume, viață și moarte”. □ D. Micu prezintă *O nouă „carte a munților”* scrisă de Andrei Pandrea, denumită: *Hoinar, prin Bucegi*: „În narație, în descriție, însă, Andrei Pandrea stăpânește mijloacele cu o maturitate vrednică de un scriitor experimentat. Grație acestui fapt, *Hoinar prin Bucegi* e nu numai un excelent ghid turistic,

dar o «carte a munților» dintre cele mai izbutite ce s-au scris la noi”. □ În textul *Strania feerie*, Victor Atanasiu analizează nuvelele din volumul *Iarna bărbăților* al lui Ștefan Bănulescu: „Reacția e foarte semnificativă pentru personajele din proza lui Ștefan Bănulescu. În loc să se îngrozească, în loc să perceapă tragicul evenimentelor, oamenii se minunează, trăiesc bizare stări de euforie. Crâncenele realități nu deprimă, căci personajele înzestrate cu o neobișnuită capacitate de detașare, le contemplă ca și cum tot ce se petrece nu le-ar implica direct pe ele ca și cum nu ar fi vorba despre niște drame ale lor, ci de niște comedii, care îi au pe alții drept protagoniști. Ne-am oprit mai mult în rândurile de mai sus asupra începutului nuvelei *Mistreții erau blânzi* din volumul *Iarna bărbăților* tocmai pentru a reliefa cât de deznădăjduitoare sunt circumstanțele și cât de puțin deznădăjduiți se arată oamenii”. □ G. Dimisianu urmărește *Tonul narațiunii* în romanul lui Al. Simion, *Sângele unei vârste*: „Poem al suferinței și al spațiilor întunecate, cartea lui Al. Simion nu este mai puțin un poem al rezistenței umane, al încordării spre o zare de lumină, al tensiunii către o soluție. Un personaj afirmă necesitatea acțiunii făcându-și o deviză îndrumătoare din constatarea că experiențele fundamentale ale vieții trebuie duse până la capăt, asumate integral și responsabil în orice clipă trăită [...]”. □ De eseu lui Cornel Regman, *Agârbiceanu și demonii*, se ocupă Nicolae Balotă: „Așadar, Cornel Regman descoperă în «miezul» operei lui Agârbiceanu «o altă zonă», mai profundă a acesteia, altfel structurată decât literatura cu care scriitorul a fost identificat îndeobște”. ■ Cu prilejul împlinirii a 120 de la nașterea lui Macedonski, scriu texte omagiale: Florin Mihăilescu și Tiberiu Mihail. □ Florin Mihăilescu reflectează la *Sensul parabolei din Noaptea de decembrie*: „Din acest punct suprem al tuturor semnificațiilor sale lirice, *Noaptea de decembrie* lucrează asupra noastră ca un autentic «poem delirant al mirajului», cum l-a numit G. Călinescu, purtându-ne în lumea idealei ficțiuni ce nu-și poate ascunde totuși determinsimul social generator. Capodopera lui Macedonski nu e astfel produsul unei imaginații libere și gratuite, ci e admirabila sinteză alegorică a unei crude și dinamice experiențe omenești”. □ Tiberiu Mihail descoperă *Afinități spirituale* între *Macedonski și Eminescu*: „Poate ar trebui să închei aici, lăsând să plutească în aer parfumul acesta admirabil al sensibilității adolescente... N-aș vrea însă să nu marchez și în chip explicit, că ceea ce arătam la început ar fi preluarea valorilor prin ele însele înseamnă, în acest caz particular, resimțirea nevoii de a întemeia pe teren estetic, adevărata relație între Eminescu și Macedonski”. ■ La rubrica despre *Cartea străină*, Gelu Ionescu semnalează traducerea cărții lui Gaëtan Picon: *Scriitorul și umbra lui*: „Multor altor probleme ale esteticii și criticii Picon se constrânge a le face față. *Scriitorul și umbra lui* e o carte cu greu epuizabilă. Despre unele din ele, Mircea Martin, unul din rarii tineri critici ce se apleacă cu reală vocație asupra dialogului esteticii cu critica, se exprimă în studiul introductiv valoros și temerar ce însoțește ediția românească a scrierii. Lectura și comentariul lui

Mircea Martin tind să epuizeze mai cu seamă domeniul estetic al investigației lui Picon, cel esențial al cărții. Notele de față s-au referit la critică, domeniu de veșnică actualitate, pornind de la o imagine folosită de Picon”.

17 martie

• [„Scânteia”, nr. 9812] Franz Liebhard semnează *Pentru ca opera literară să poată exista...*: „Ca opera să poată exista, ca să se afirme ca un produs social, este nevoie de echilibrul conținutului și al formei, iar centrul trebuie situat ca punct de repaus în mijlocul tuturor frământărilor în regiunea echilibrării pozitive a tuturor tensiunilor între extremități, care sunt determinate de mutația centrului într-o direcție sau alta. Se vorbește în această privință despre respingerea învechitului, a perimatului, despre învingerea tradiționalului sau a convenționalului în sensul a ceva osificat, dacă îndepărtarea de la tradiție se intenționează a fi subliniată mai hotărât. [...] Nu poate exista o interpretare a fenomenelor de gândire și simțire care nu ia în considerare în primul rând omul, necesitățile lui, precum și participarea lui, în cele din urmă, la creația literară. Așa cum conținutul diferitelor genuri literare se referă la om, la viața și străduințele lui, și forma are valabilitate prin legăturile ei cu omul, făgăduindu-i lumea ideii și a simțirii. Trebuie să vorbim neobosiți despre valoarea umană a literaturii și să-i asigurăm un ecou cât mai mare. Omul hotărât și curajos s-a lepădat de temerile timpurilor de demult. Anxietățile prăbușirii pe care le ațâță propagandiștii deznădejzii se izbesc de zidurile umanității socialiste. A contribui la înflorirea literaturii care face din umanitate, din omul eliberat și constructor cea mai înaltă chemare a sa mi se pare menirea eternă a măștrilor cuvântului”. ■ În *Adnotări* citim *Inițiativă editorială* de Petre Pintilie: „Inițiativa Editurii enciclopedice de a tipări în anii din urmă câteva ample monografii bibliografice dedicate unor mari personalități din cultura noastră constituie un eveniment notabil. Este vorba de patru mai lucrări enciclopedice, închinat lui M. Kogălniceanu, A. D. Xenopol, Nicolae Bălcescu și Ioan Slavici. [...] Deși nu e constituită ca o colecție, profilul unitar al volumelor amintite atestă o serie distinctă în ansamblul editorial actual. Deficitar ni se pare doar ritmul de apariție cu 1–2 volume anual. Ar fi de dorit ca acțiunea aceasta să continue într-un ritm mai susținut, cu atât mai mult cu cât planul editurii vizează și alte mari personalități ale culturii naționale (Hasdeu, Pârvan, Eminescu, Alexandri, Delavrancea, Densusianu, Agârbiceanu, Călinescu, Camil Petrescu ș.a.)”.

18 martie

• [„Munca”, nr. 8187] În *Vitrina critică*, Mihai Coleșiu prezintă, într-o serie de note, *Când plouă, taci și-ascultă...* de Valentin Silvestru (Albatros), o „profesiune de credință” semnată de Mihai Beniuc și publicată în nr. 101 al revistei „Familia”, *Codice* de Mihai Crama (C.R.), ciclul de versuri semnat de

Maria Mailat în nr. 34 al revistei „Vatra” și nuvela *Hotel Paradis* de Mihai Ursachi (publicată în nr. 49 al revistei „Convorbiri literare”).

19 martie

• [„Munca”, nr. 8188] Cu titlul *O distincție care mă obligă să ridic ștacheta*, Adriana Luscalov publică un microinterviu cu Ion Băieșu, discutând despre premiul acordat acestuia de către Academia R.S.R., precum și despre viitoarele sale proiecte literare.

• [„Scânteia”, nr. 9814] Pompiliu Marcea semnează *Primatul criteriului valoric în critica și istoria literară*: „Aproape toți marii autori, dar și cei de plan secundar, toate marile epoci și curente literare au constituit obiectul unor studii și cercetări solide prin documentare și percepția critică, prin orientarea științifică și obiectivitatea analizei. Cum e de așteptat însă, în cele câteva sute de asemenea cărți (în ultimii 20 de ani au apărut mai multe decât în întreaga epocă anterioară de cultură românească) în această acțiune uriașă de valorificare se pot constata și inerente neajunsuri sau erori, care chiar dacă nu amenință să concureze numărul izbânzilor nu pot fi trecute cu vederea. Căci, de multe ori, păcatele proliferază și de aceea descurajarea lor este o îndatorire permanentă. Monografiile și istoriile literare își propun să ofere cititorului un ghid în interpretarea operei, în descifrarea și înțelegerea sensurilor și mesajului acesteia și să formuleze aprecierile axiologice de rigoare. Aceasta presupune necesitatea unui deziderat fundamental, și anume actualitatea unui autor, ecoul lui în conștiința cititorului de azi. Căci, dacă orice scriitor include în operă o semnificație istorică, cei mai mari sunt etern actuali, având, metaforic vorbind, o tinerețe fără bătrânețe. [...] Pledând pentru utilizarea tuturor forțelor scriitoricești reale, pentru emanciparea de sub tutela intereselor egoiste sau de grup, pledăm, în fond, pentru o mai dreaptă ierarhizare a valorilor și o mai judicioasă valorificare a moștenirii literare, pentru realizarea spiritului de echitate promovată de etica socialistă. Într-un climat îmbunătățit de viață literară, confuziile de valori de genul celor la care ne-am referit pot fi înlăturate cu mai multă eficiență”.

20 martie

• [„Munca”, nr. 8189] Veronica Porumbacu publică eseu *Permanență*.

• [„Scânteia”, nr. 9815] Citim recenzii: □ Emil Manu scrie despre volumul *Vatra încinsă* de Berde Măria (Kriterion, traducere în românește de Veronica Porumbacu și Tóthfalusi Anna): „*Vatra inclusă* e un jurnal intim proiectat pe plan social. Mijloacele de expresie sunt ale prozei, deși fluidul ce străbate cartea ține de domeniul poeziei. Un lung poem de dragoste, «jurnalul» de față e o confruntare cu viața, cu evoluțiile ei în tablouri de gen sau în secvențe de vis, cu vârtejurile și cu solitudinile ei, dar e în primul rând o sondare a sufletului omenesc”. □ Mihai Gafița prezintă *Dicționar de idei literare* de Adrian

Marino (Eminescu): „Luându-se în discuție întreaga terminologie din domeniul literaturii – ea va fi extinsă și întregită desigur în volumele următoare – *Dicționarul...* se impune drept cel mai amplu documentar critic al ei, nu doar enciclopedic, nu doar dicționar, cum se intitulează, ci o contribuție originală, o elaborare de prestigiu a exegezei și teoriei noastre literare. Ea se împlinește în bogata bibliografie repartizată după temele capitolelor, constituind articularea cercetării proprii a autorului în sistemul gândirii estetice generale; se împlinește, de asemenea, prin «sumarul analitic» al fiecărui eseu, care suplinește indicele de materii (acesta ar putea fi introdus, eventual, în volumele următoare, sau în ultimul volum, pentru a se ușura cercetarea unora din teme care revin în mod necesar la mai mulți termeni). [...] *Pedagogia și semnificațiile Dicționarului de idei literare* al lui Adrian Marino sunt așadar multiple. Cartea aceasta este una dintre acele contribuții fundamentale ale exegezei noastre actuale în domeniul esteticii în general și în acela al literaturii în special”.

□ Cristian Popescu semnaleză volumul de publicistică *Vorbă-n colțuri și rotundă* de Nicolae Velea (Albatros): „*Vorbă-n colțuri și rotundă* are putere de refracție; refuzând cititorului o meditație strictă despre sine, precum și închiderea judecăților apreciative în limitele rigide ale unor pagini de text, el incită spre descoperirea unei noi perspective de înțelegere a paremiologiei sau, formulând mai pretențios, către procesul genezei sociale a proverbelor”.

• [„**Viața studentească**”, nr. 12] Într-un scurt interviu de Petru Lisievici, rubrica *Conspect* semnaleză apariția la Ed. Științifică a primului volum din ediția *Operele* complete ale lui Platon (coordonatori Constantin Noica și Petru Creția) – *Avanpremieră editorială*, un dialog cu Ion Banu (autor al studiului introductiv). □ M. N. Rusu, cronica literară *Aerul de sub fluturi* de Ion Lotreanu. □ Cronică teatrală de Medeea Ionescu despre *Viața e ca un vagon?* de Paul Everac la Teatrul Mic. □ Este remarcată cartea lui Constantin Ciopraga, *Personalitatea literaturii române* (Junimea, 1973).

21 martie

• [„**Munca**”, nr. 8190] În *Carnet Cultural - Carte*, Mihai Cernat publică o recenzie a volumului *Heraldica mișcării* de Virgil Teodorescu, „volum ce se impune prin prolificitate imagistică” și „este totodată mesajul unui spirit căruia nu-i sunt străine niciuna din fațetele personalității umane, dar care e preocupat îndeosebi de istoria speței umane, de efortul ei de afirmare atât spirituală, cât și materială”. □ În *Carnet Cultural - Teatru*, Lucia Bogdan publică o cronică dramatică a piesei lui Paul Everac, *Când trăiești mai adevărat* (teatru TV).

• [„**Scânteia**”, nr. 9816] În *Picătura de cerneală* citim, sub semnătura lui Valentin Silvestru, *Zodia cărții*: „Am fost prezent, împreună cu alți colegi, la Vaslui, în aceste zile faste. Am avut bucuria să lansăm cărți noi, de versuri și proză, în prezența a sute de cititori și să semnăm atâtea autografe până ne-am spus că ar fi parcă mai ușor să scrii un volum decât să-l dedici cu iscălitură”.

■ Apare scurta înștiințare *S-a încheiat Salonul național al cărții*: „Miercuri s-a încheiat cel de-al 4-lea Salon național al cărții. Această manifestare culturală de prestigiu a trezit un larg interes în rândul cititorilor. Peste 35 000 de iubitori de lectură au vizitat, cu acest prilej, standurile caselor de editură românești, au participat la întâlniri cu personalități ale vieții noastre literare, la dezbateri, lansări de cărți, recitaluri de poezie, simpozioane”. ■ În *Carnet cultural* Ion Anghel semnează *George Coșbuc – student*: „În arhiva «Fondurilor grănice-rești» din Năsăud, instituție înființată în anul 1851, având menirea generoasă de a acorda burse și ajutoare ucenicilor, elevilor și studenților săraci, dar merituosi la învățătură a fost descoperit recent dosarul de bursă al studentului George Coșbuc. Scoaterea la lumina zilei a acestui important document este rodul investigațiilor întreprinse cu tenacitate și pasiune de către prof. Ioan Rusu, directorul filialei Bistrița a Arhivei statului”.

● [„Scânteia tineretului”, nr. 7723] Emil Manu scrie despre *Poezia și tehnica imitației*: „Manierismul unei părți a poeziei contemporane nu ne mai poate conduce decât la concluzia unei faze de artizanat liric. În medie, poeții noștri știu să facă poezii, cunosc bine, ca niște artizani, tehnicile poetice moderne, inclusiv tehnica imitației comode și artificiale. [...] Poezia de care vorbim trăiește astfel nu atât o dramă a cuvintelor, cât o dramă a sensibilității. [...] Nu cerem desuetudine în poezie, nu cerem originalitatea cu orice preț, nu cerem întoarcerea la banalitatea didactică a versificației, dar facem constatarea că pentru poezie e nevoie de talent, de cultură și de onestitate. În poezie nu se poate trișa și nici fugi de răspundere.”

● [„Albina”, nr. 12] Pe prima pagină, *Stupul lor* de Tudor Arghezi. □ Tot aici, este reproducă și sculptura lui O. Han, *Ștefan cel Mare*. □ De ziua internațională a teatrului, Paul Everac semnează o tabletă (*Thalia, femeie internațională*) referitoare la dificultățile exportului de teatru autohton, din pricina limbii, și la interese teatrale diferite în funcție de spații diferite. Concluzia dramaturgului: „Eu zic să facem mai departe piese pentru noi. Thalia, cochetă ca femeile, internațională, va băga într-o zi de seamă că printre adoratori sunt și unii mai rezervați, dar serioși, și ne va zâmbi, am această convingere. Ne va iubi.” □ Citim *Pluta*, schiță de prof. Ervin Bocăneț. □ Grupajul poetic *Lira de aur* adună versuri de Elena Voiculeț (Biblioteca comunală Telega), Valeriu Imbir, Al. Bălănescu (învățător din Lăschia, Maramureș) și Emil Goldgraber, aspirant refuzat constant în anii precedenți la *Poșta poeziei*. □ Într-o notă, Liviu Poenaru semnaleză volumul *Cântece din Gorj*, ce cuprinde texte „epice și lirice în mare majoritate originale”, înregistrate pe bandă de magnetofon în perioada 1969–1973 de cei doi autori: dr. Aurelian I. Popescu și prof. Ion Gh. Zăvoi. □ La pagina *Magazin*, Grigore Ionas aduce la cunoștința cititorilor un ghid turistic semnat de Gheorghe Asachi, apărut la tipografia „Institutul Albinei” din Iași. □ Ion Bănuță traduce două poezii de Elvio Romero, precedate de o notă de prezentare a poetului paraguayean, „unul dintre cele mai reprezentati-

ve condeie lirice ale Americii Latine contemporane”, aflat într-o vizită în țara noastră.

● [„**Orizont**”, nr. 12] Prima pagină cuprinde un interviu cu lingvistul Henri Wald, întrebările fiind puse de Adriana S. Brădeanu: „ – *Ce poate semiotica?* – Mie mi se pare că semiotica poate fi o teorie generală a culturii, pornind de la următoarea idee: cultura e un sistem de semne prin care oamenii comunică unii cu alții, pe de o parte, și își comunică intențiile naturii, pe de alta. [...] Atunci semiotica ar putea fi mai mult: o teorie a culturii și civilizației. – *În ce măsură o teorie critică a culturii?* – Da, o teorie critică, pentru că ori de câte ori în istorie a apărut o criză a semnificațiilor în urma prăbușirii unor idei dogmatizante, prejudecăți și preconcepții, oamenii și-au întors privirea de la semnificație la semnificant, bănuind că demitificarea semnificației nu se face fără dezvăluirea originii ei laice.” ■ Redacția *Orizont* lansează prin intermediul lui Virgil Oancea o anchetă legată de critica literară, întrebarea centrală fiind *Ce se întâmplă cu cronică literară?*, și la care sunt invitați să răspundă toți cronicarii literari ai revistelor din țară. Grila de întrebări mai cuprinde: 1. *Care ar fi dificultățile «meseriei» de cronicar literar?* 2. *Ați citit cronici de «compromis și întrajutorare»?* Numiți câteva. 3. *Despre ce cărți n-ați scris așa cum ați fi dorit?* 4. *Aveți sentimentul că ați înrăurit evoluția vreunui scriitor? Care? Ce evoluții v-au contrazis previziunile?* În acest număr răspund: Nicolae Manolescu („România literară”), Gheorghe Grigurcu („Familia”), Al. Piru („Ramuri”), Dragoș Vrânceanu („Contemporanul”), Emil Manu („Săptămâna”). ■ Livius Ciocârlie își introduce cititorul în studiile de semantică structurală și în eseurile semiotice ale lui A. J. Greimas, apropiindu-l de gândirea lui R. Barthes despre structura mitului (*Literatură și sens*). Tot din perspectiva relației semioticii cu literatura, este adus în discuție un studiu al lui Alexandru Sincu (*Literatura în perspectivă semiotică* din volumul *Analiză și interpretare*), de Rodica Iacob Binder. ■ Despre „peripețiile” verbului *a fi*, modulat de Constantin Noica în spiritul unei filosofii a limbajului, în „era să fie”, „ce-ar fi să fie”, „va fi fiind să fie”, „de n-ar fi să fie”, „este să fie”, ne întreține Daniel Lascu în articolul *Paranteze la un eseu exemplar despre rostirea românească*. ■ „Notele filologice” ale lui Ștefan Munteanu privesc, de data aceasta, spre detaliile unui articol al lui Camil Petrescu intitulat *Gramatica și Universitatea* în care autorul inițiasă o campanie împotriva „stricării limbii”. ■ Poezii semnate de Vladimir Ciocov (în traducerea lui Dușan Petrovici) și Nicolae Ioana. ■ Serban Foarță traduce din Francis Ponge.

● [„**România literară**”, nr. 12] Versuri semnează: Ion Horea (*Ajuns aici*), Ioan Flora (*Circular; Există*), Ernest Verzea (*Mit*), Ion Caraion (*Chioșcul basmelor; Litere pe o paletă; Feerie; La Papagalul de metal*). □ Revista comemorează 100 de ani de la nașterea lui Robert Frost publicând poeziile sale în traducerea Magdalenei Marin (*Zăpadă; Nimic de aur nu poate dura; În felul meu; O pasăre oarecare; Popas în pădure într-o seară cu ninsoare*).

□ Gabriela Melinescu și Lambros Zagou semnează traducerea poeziilor lui Menelaos Ludemis (*Despărțire; Așteptarea; Nuova vita; Aniversarea; Urcușuri; Din despărțire*). □ Mircea Popa publică un fragment din romanul *Roșu de Hunedoara*. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Poezia Patriei*: „Un memento, în lumina căruia strălucesc atâtea și atâtea din marii noștri poeți clasici, continuând cu Coșbuc, Goga și ajungând până la cei mai tineri, din zilele noastre, lirici care au dăruit și dăruiesc o poezie a Patriei. Cu atât mai intensă în vibrația ei, cu cât pe noua treaptă a destinului românesc – cei de după eliberarea de acum trei decenii – poeții cântă patria, chipul ei nou și înnoitor, faptele poporului cu conștiința cuceririi adevăratei sale istorii, cea călăuzită de Partidul Comunist. Totul și toate ducând la gândul că în inima fiecăruia din cei demn dăruitori cu geniul cuvântului românesc se simte un Eminescu trăind”. ■ Radu Cârneli semnează *Tinerete fără bătrânețe*: „Trăsăturile tinereții noastre creatoare mi se par a fi, în special, trei: *cultul tradiției* în tot ce aceasta are mai esențial și mai specific poporului nostru; *receptivitate selectivă la nou* și în al treilea rând *cultivarea eroismului cotidian al vieții*. Sunt, de fapt, însușiri capabile să îmbrățișeze o unică fenomenologie a realității, fiindcă a înțelege nașterea noului presupune, într-un fel, preluarea unor tradiții de înalte și luminoase semnificații și în același timp participarea eroică – să nu se încrunte teoreticienii dezeroizării – la transformarea noului într-o condiție a existenței curente. [...] Suntem uneori tentați să considerăm tineretul ca fiind mai superficial, mai răsfățat, pretențiile lui la o existență prosperă le comparăm cu austeritatea în care ne-am format noi. Cred însă că lucrurile trebuie judecate din interior, concret-istoric, altfel vom cădea în banala eroare de a ne încrunta la inevitabilele avânturi și erori ale vârstei tinere. Am credința că avem un tineret valoros, inclusiv tinerii și foarte tinerii creatori de frumos, plin de entuziasm, partinic prin tradiție, educație și aspirații. Un tineret care are de învățat – și învață – care dă dovadă de aleasă profunzime și îndrăzneală, care își ia cu abnegație pe umeri sarcini grele și de mare răspundere și le rezolvă strălucit. A te apropia de acest tineret cu o anume emfază, a adopta față de el un ton retoric în unele împrejurări ne semnificative – ca de altfel în toate împrejurările – e un semn de seriozitate dincolo de necesități, este un exemplu de judecată abstractă, or, adevărul, după câte știm, e întotdeauna concret”. ■ Al. Andrițoiu publică textul *Cu fața spre Emil Isac*: „Îndepărtat în timp, Emil Isac devine pentru noi, mereu mai mult, un precursor; faptul că i-am fost contemporani, că l-am cunoscut, că ne-a acceptat tovarășia de inimă și de idei mi se pare astăzi o poveste de demult. Au trecut două decenii de când s-a stins, dar acea magică, acea formidabilă vitrină de amintiri care erau solilocviile lui Emil Isac ne sună și astăzi în memorie cu peripeții din lumea literelor române, franceze, germane, maghiare, elvețiene, la care poetul asistasă sau participase”. ■ În *Disciplina criticii obiective* Nicolae Ciobanu scrie despre volumul *Aspecte literare contemporane* de Șerban Cio-

culescu: „Apare limpede, sperăm, că dezideratul criticii obiective, potrivit încordatei confruntări dintre temperament și efortul de «disciplinare» a acestuia, la Șerban Cioculescu, e o chestiune de aspirație, de ideal. Prin urmare, nu poate fi vorba de o premisă din capul locului dobândită, care să permită criticului să acționeze cu detașare, impersonal chiar, așa cum, poate, uneori are iluzia că se petrec într-adevăr faptele. «Bovarismul» criticii lui Șerban Cioculescu (materializat, precum în orice formă de expresie intelectual-artistică, în ceea ce se întâmplă în spațiul dintre aspirație și împlinire), înțeles în asemenea termeni, cum e și normal, își relevă dimensiunile cele mai pregnante în textele de critică a criticii. Dacă luăm bine seama, critica-criticii practică de Șerban Cioculescu poartă mai peste tot însemnele unui polemism structural”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu publică *Paradoxe asupra poeziei și zborului*. ■ Iosif H. Andronic scrie despre *Ștefan Gheorghiu*. Alături apare *Muncitorii și Dracu*, „Una din povestirile improvizate de Ștefan Gheorghiu, rostită într-o cuvântare ținută în fața muncitorilor din portul Călărași (aprox. 1912). Povestirea a fost publicată în ziarul «Socialismul», nr. 134 din 20 martie 1922”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Debuturi în poezie*, o cronică literară la volumele: □ *Cântărețul de sticlă* de Anaïs Nersesian (C.R., 1973): „Poemele sunt prea cerebrale, de o asprime ce pare rezultatul efortului de a nu da pe față emoția. Limba este excesivă, ușor silită și, dacă poncifele nu lipsesc, poeta nu-i cu adevărat tributară nimănu”. □ *Curtea veche* de Miron Cordun (C.R., 1974): „Remarcabilă e economia mijloacelor. Se simte școala lui Ion Barbu. Poeziile sunt sublimate în retorte și alambicuri, zgura vorbelor înlăturată”. □ *Testamentele înțeleptului* de George Țârnea (C.R., 1974): „George Țârnea scrie (când scrie) o poezie numai aparent naivă, el fiind de fapt un prețios, care purifică vocabularul de cuvinte comune, căutând peste tot efectul metaforei rare, al clarității înșelătoare și al stângăciei puse la cale cu meșteșug”. ■ Citim recenzii: □ Sorin Titel semnează *O privire mirată și sceptică*, o prezentare a volumului *Viața de buzunar* de Nicolae Țic (Eminescu, 1972): „O istorie de familie, scrisă de un prozator care nu pentru prima dată reușește să ne intereseze. Și ne lăsăm contaminați de «amărăciunea» care se desprinde de filele acestei cărți triste”. □ George Muntean semnează *Scrisori despre limbaj*, o recenzie la volumul *Douăzeci de scrisori despre limbaj* de Sorin Stati (E. Șt., 1973): „Scrisă eseistic, alert, superior publicistic, cu o ardentă pasiune pentru discuție, mustind de informație asimilată, cu spaima «zborului în vid» (cum se intitulează sugestiv una dintre cele mai dense scrisori) și cu un viu sentiment al responsabilității științifice și civice, cartea amintește pe alocuri de Călinescu și Ralea, de Al. Rosetti (admirabil portretizat într-un rând), fiind astfel o fermă călăuză în lumea cuvintelor”. □ În *Morala poetului* Dan Cristea se ocupă de volumul *Cartea prințului* de Florin Mugur (C.R., 1973): „Există mai multă reacție afectivă în noile versuri ale lui Florin Mugur și, în același timp, intenție de a le face mai

grăitoare inimii. Poemele dedicate «nebulului Valter» respiră, de exemplu, o mare căldură, iar efortul poetului de a-și restrânge liniile cât mai aproape de esența discursului trebuie de asemenea, menționat. *Cartea prințului* este neîn-doielnic volumul cel mai armonios al lui Florin Mugur”. □ G. Dimisianu semnează *Tensiunea ideilor*, o recenzie la *Studii de literatură universală* de Vladimir Streinu (Univers, 1973): „Erudiția e o dimensiune ce nu se poate lipsi, în textele lui Vladimir Streinu, de aporturile gustului, asociere care imprimă totdeauna acțiunilor sale un sens valorificator (sub semnul esteticului). E o atitudine căreia i-a rămas credincios vreme de decenii, de fapt, pe întreg parcursul unei cariere critice de la început înscrisă sub însemnele directivei maioresciene”. ■ Cu *Gramatica Poeziei* Laurențiu Ulici revine la *Prima verba*, de data aceasta prezentând două volume de debut: □ *Pelerinaj* de Grigore Smeu (Albatros): „Poemele lui Grigore Smeu duc lipsă de o gramatică a poeziei. Și aceasta, spre deosebire de gramatica limbii, nu se poate însuși prin efort didactic. Autorul *Pelerinajului* se află deocamdată într-o situație dificilă din care, în ce mă privește, nu-l văd ieșind, de vreme ce deficitul de vocație se impune cu atâta autoritate în lungul și latul poeziilor”. □ *Sunt ultimul poet romantic* de Vasile Speranța (Litera): „Cele 34 de producțiuni lirice vor să fie tot atâtea sonete, nefiind, de fapt, decât asociații de 14 versuri; vreau să spun că poetul este net dezavantajat de poezia în formă fixă, căci, vrând să respecte rigoarea acesteia – care, lui, nu îi este proprie – pierde din vedere faptul esențial că poezia, deși din cuvinte, din propoziții, din fraze, nu se confundă cu toate cuvintele, propozițiile și frazele pe care le poate debita cineva în limitele unor forme date. [...] Vasile Speranță e un liric pe care cuvintele nu-l servesc pe cât ar merita”. ■ Al. Piru scrie despre *Al. Philippide, critic și eselist*, ocupându-se de volumul *Scritorul și arta lui*, apărut în 1968. ■ În *Viața literară* citim: □ *Șantier* anunță proiecte literare la care lucrează Eugen Barbu, Cella Delavrancea, Ștefan Luca, Mihail Celarianu, Al. Andrițoiu, Florin Mihai Petrescu, Eugen Frunză, Marin Iancu Nicolae. □ *Manifestări la „Salonul Național al Cărții”*: „Cea de a patra ediție a «Salonului național al cărții» deschis săptămâna trecută în foaierea noului Teatru Național din București a programat o serie de importante manifestări. Astfel, Ion Dodu Bălan a prezentat lucrarea lui Constantin Ciopraga intitulată *Personalitatea literaturii române*, apărută în Editura Junimea. De asemenea, antologia de poeme *Gorunul lui Horia*, apărută la Editura Minerva a fost prezentată de directorul acestei edituri, Aurel Martin. Cu acest prilej, publicul s-a întâlnit cu unii dintre poeții antologați, între care Al. Andrițoiu, Ion Bănuță, Vlaicu Bârna, Mihai Beniuc, George Chirilă, Ion Th. Ilea, Tiberiu Utan, Violeta Zamfirescu. La rândul-i, Editura Univers a organizat simpozionul cu tema *Activitatea editorială în domeniul lucrărilor de estetică, teorie și critică literară*, la care au participat Nicolae Balotă, Ion Ianoși și Romul Munteanu. Editura Eminescu a prezentat prin criticul Valeriu Râpeanu, directorul acestei edituri, lucrările *Alexandra și Infernul*

de Laurențiu Fulga, *Ana* de Alexandru Ivasiuc, *Foc în Hanul cu Tei* de I. Peltz și *Eroare judiciară* de Mihai Stoian, autorii acordând cititorilor autografe. În cadrul «Zilei Editurii Ion Creangă», numeroși pionieri din Capitală s-au întâlnit cu colegii lor de aceeași etate ale căror versuri au fost incluse în volumul *Vârstele primăverii*. Lucrarea a fost prezentată de Al. Balaci, Veronica Porumbacu și Virgil Teodorescu, iar din partea editurii de Tiberiu Utan. Un recital de lirică patriotică s-a desfășurat duminica trecută, la invitația Editurii Militare dându-și concursul: Ion Costea, Ion Crînguleanu, Eugen Frunză, Al. Jebeleanu, Elena Gronov Marinescu și Ștefan Popescu. A prezentat Ion Grecea. * Vineri, 15 martie, la Librăria «Mihail Sadoveanu» din Capitală, a avut loc întâlnirea cititorilor cu scriitorul Marin Preda, prilejuită de apariția volumului *Întâlnirea din pământuri*. Autorul a acordat autografe. * Marți, 19 martie, a avut loc un *Recital de poezie contemporană*, organizat în colaborare cu Teatrul Național, în foaierea teatrului susținut de actorii: Adela Mărculescu, Eva Pătrășcanu, Tina Ionescu, Ovidiu Iuliu Moldovan și George Paul Avram, care au recitat din versurile poezilor: Al. Philippide, Mihai Beniuc, Virgil Teodorescu, Vasile Nicolescu, Ion Horea, Marin Sorescu, Gheorghe Tomozei, din volumele apărute recent la Editura Eminescu. Au acordat autografe Mihai Beniuc, Ion Horea și Romulus Vulpescu”. □ *Cenaclul „Charmides”*: „Azi 21 martie, orele 19, la clubul «Universitas» are loc o nouă ședință a cenaclului literar studentesc «Charmides». Participă ca invitați: Al. Piru, Leonid Dimov și Ion Sofia Manolescu. Citesc: Ștefan Pârvu (proză) și Viorel Varga (poezie)”. □ *Colocviu de literatură*: „Festivalul Național al artei studentești, ajuns la ediția a IX-a, dedică sărbătoririi a trei decenii de la eliberarea patriei și celui de-al XI-lea Congres al partidului numeroase manifestări. Între altele, între 22–24 martie, este prevăzut colocviul național de literatură ce se va desfășura la Oradea, în cadrul căruia vor fi puse în discuție creații ale studenților în domeniul poeziei, prozei, dramaturgiei, scenariului de film și criticii literare. Din partea Uniunii Scriitorilor va fi prezent Const. Chiriță, secretar general al Uniunii”. □ *Alte știri din Uniunea Scriitorilor*: „La invitația Uniunii Scriitorilor a sosit la București poetul francez Jean Rousselot, președintele «Societății oamenilor de litere» din Franța. Oaspetele a fost primit în ziua de 16 martie 1974 de acad. Zaharia Stancu, președintele Uniunii Scriitorilor. La întrevvedere au participat Laurențiu Fulga, prim-vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, Ion Hobana și Szász János, secretari ai Uniunii Scriitorilor. În ziua de 18 martie 1974, Jean Rousselot s-a întâlnit cu un grup de poeți la Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu» din Capitală. * Miercuri 13 martie 1974 acad. Zaharia Stancu, președintele Uniunii Scriitorilor, l-a primit pe scriitorul și ziaristul turc Kenan Karacanlar, care întreprinde o vizită de documentare în țara noastră. La discuție au fost prezenți Szász János, secretar al Uniunii Scriitorilor, Nicolae Balotă, Vlaicu Bârna, Radu Cârnecki, Ion Comșa și Radu Lupan. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea

Scriitorilor și artiștilor din Cuba, au plecat la Havana Al. Paleologu și Szabo Iuliu. [...] * În cadrul antologiei-spectacol *Creșterea Limbii Românești și-a Patriei cinstire*, inițiată la Muzeul de istorie a Municipiului București, ce se desfășoară lunar și este dedicată celor două mari evenimente ale acestui an: a XXX-a aniversare a eliberării Patriei și Congresul al XI-lea al P.C.R., luni 25 martie vor fi omagiați Barbu Paris Munteanu și Naum Romniceanu. Participă criticii literari Laurențiu Ulici și Mircea Iorgulescu, istoricul Constantin Șerban și actorii George Buznea, Lia Șahighian, Rodica Țuțuianu, Ion Popa, de la Teatrul Nottara. Președinte de onoare al Antologiei este Nichita Stănescu, iar redactori Paul Tutungiu și Dumitru Stancu”. ■ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă semnează *Fausticul Herder*, o prezentare a volumului de *Scrieri* de Johann Gottfried von Herder. □ Florin Ioniță semnalează apariția volumului *Vântul pe nisip* de Fausta Caliente, Arnoldo Mondadori Editore, 1973. ■ Revista publică *C. Dobrogeanu-Gherea documente inedite*, cu un text semnat de Ion Ardeleanu. ■ Din *Prezențe românești* aflăm: „Premiul literar «Pavol Országh-Hviezdoslav» acordat de Ministerul Culturii din R.S. Slovacă pentru traducerea și popularizarea literaturii slovace peste hotare i-a fost decernat conf. univ. dr. Corneliu Barborică de la Universitatea din București pentru versiunea românească a poeziilor lui Ivan Krasko”. ■ Pe ultima pagină citim mesajul lui Jean Rousselot, „*Totul trebuie inventat*”, urmat de traducerea poeziilor lui de Mihai Elin (*Nu mai era decât tăcerea; Just a Memory; Frățeasca parte; Pâinea se face noaptea*).

• [„**Tribuna**”, nr. 12.] Cronică intitulată *Romul Munteanu: Noul Roman Francez*, de Marian Papahagi și cronică la romanul *Cao Yu-Pao* (traducere din limba chineză de Constantin Lupeanu, Junimea, Iași, 1973), de Constantin Hârlav. ■ Rubrica *Actualitatea literară – Lecturile istoricului literar* cuprinde discuții despre Mircea Angheliescu, Aurel Martin, Ioana M. Petrescu (de Ion Vlad). □ Subrubrica *Biviuac* – despre poetul Emil Isac (*Balada ardeleană, Noaptea fantastică*): „poetul însuși încearcă să răscumpere în lirismul său intim, al unui lamento romantic, atitudinile insolite.” – de Mircea Zaciuc; *Geometrii imaginare* cuprinde cronica lui Liviu Petrescu la adresa schițelor lui Valentin Șerbu din volumul *Dezacorduri* (C.R., 1973). □ *Literatura* – redarea unor poezii scrise de Mihai Traianu. ■ Interviu – Adrian Marino: *Pentru un dialog internațional al criticii românești*. A. Marino este intervievat de către N. Prelipceanu, care îi adresează întrebări referitoare la revista „*Cahiers roumains d'études littéraires*” (Univers, director: Romul Munteanu). Adrian Marino descrie secțiunile revistei: poetică, estetică, teorie literară și generală; critică, estetică și istorie literară română; critică, estetică și istorie literară străină; literatură comparată; cronici și recenzii consacrate lucrărilor de cercetare literară română și străină; cronici privitoare la traduceri în limbile străine ale autorilor români clasici și moderni. Printre criticii care colaborează cu revista se află: Sorin Alexandrescu, Nicolae Balotă, Al. Căli-

nescu, Romul Munteanu, Virgil Nemoianu, Eugen Simion, Edgar Papu. ■ Rubrica *Publicistica: Carta morală a Tribunei* (1884) lui Ioan Slavici: Valentin Tașcu scrie despre modul în care Slavici abordează problema disciplinei, a caracterului integru al poporului român; tot în această secțiune este încadrată și o discuție despre Hesiod – *Opere* (de Vasile Muscă). □ Poșta poeziei: *Ave* de Adrian Păunescu. □ Rubrica *Meridian* cuprinde un poem teatral de Iannis Ritsos (trad. de Cezar Ivănescu).

22 martie

● [„**Munca**”, nr. 8191] În rubrica *Punct*, cu titlul *E rușinos să distrugi în om dragostea de carte cu o carte proastă*, revista publică un scurt interviu cu Fănuș Neagu. Acesta răspunde la întrebări legate de premiile literare primite („Da, se pare că sunt norocos în ceea ce privește premiile - dar numai la premiile acordate de Uniunea Scriitorilor. Celelalte, sincer vă spun, nici nu mă interesează. Scriitorii știu, sunt convins, să aprecieze mai bine decât alții ce cărți merită a fi premiate. Despre așa-zisul șoc produs de cărțile mele, nu știu ce să zic. La fiecare carte lucrez enorm, cu credința că cititorul respinge, în puținul timp liber de care dispune, orice carte plicticoasă.”), vorbește despre atracția sa față de „culoarea cuvântului”, despre posibilitatea utilizării elementului focloric în viitorul său roman, *Frumoșii nebuni ai marilor orașe*, dă detalii despre scrierea de scenarii de film („Găsesc că sunt construit pentru povestire. Acesta e genul în care mă mișc liber. Dar fiind și puțin actor (inclusiv și puțin bufon) mă subjugă uneori dorul de lemnul scenei. Voi isprăvi anul acesta și două piese. Cu prima am obținut premiul pentru dramaturgie, dar pe scenă n-a putut ajunge. Scenarii de film voi scrie mereu. [...] Adaptarea unei cărți pentru ecran e un lucru extrem de dificil. Îți vine greu să renunți la pasajii de culoare, la bobul de mister cuprins în ele, dar filmul are legile lui. Trebuie să ai puterea să renunți, dacă vrei să ai sorți de izbândă.”). □ Tot în această rubrică se publică un articol omagial dedicat lui Al. Macedonski la 120 de ani de la naștere.

● [„**Scânteia**”, nr. 9817] Ion Dodu Bălan semnează *Popas la fântâna uitării – anecdotă pentru un tânăr poet*: „Originalitatea, fericirea și gloria personală nu se cumpără cu uitarea, cum nu se cumpără văzduhul cu un pumn de tărățe”. ■ Al. Săndulescu semnează o cronică literară la volumul *Hyperion* de George Munteanu: „N-am putea spune că în polemica cu înaintașii, George Munteanu are întotdeauna dreptate și că însuși comentariul său nu este uneori prea aglomerat cu referințe la operă (despre care se va ocupa în *volumele următoare!*), cu prea multe detalii (ca în descrierea conflictului Eminescu-Macedonski) care împovărează firul altfel trainic al narațiunii. Ceea ce ni se pare însă a fi punctul cel mai vulnerabil în biografia scrisă de George Munteanu este în poziția pe care o adoptă față de Titu Maiorescu”. ■ Din *Sărbătorirea ziarului „Neuer Weg” și a revistei „Urzica”* reținem *Decernarea unor înalte distincții*. Ordinul „Steaua Republicii Socialiste România”, clasa I a fost

decernat ziarului „Neuer Weg” „pentru contribuția adusă la înfăptuirea politicii Partidului Comunist Român de construire a societății socialiste, la întărirea unității și frăției tuturor oamenilor muncii din Republica Socialistă România, fără deosebire de naționalitate, cu prilejul aniversării a 25 de ani de la apariția primului număr al acestui cotidian”. S-au conferit ordine și medalii unui număr de 15 lucrători ai publicației „Urzica”.

● [„Contemporanul”, nr. 13] M. Beniuc prezintă *Poetul tribun*: „Mă voi referi numai la scriitori, deși situația îmi este cunoscută în general, cum după ieșirea din inegalitate a P.C.R. am purtat un timp răspunderea pentru agitație și propagandă a Uniunii Patrioților, unde eram încadrați cei mai mulți intelectuali, comuniști, simpatizanți și democrați din toată țara. Unii dintre scriitori manifestaseră, în plină rebeliune, sub dominația fascistă, apoi în timpul războiului antonescian sub Hitler, atitudini democratice și se dovediseră prin acțiuni cunoscute, capabili a protesta împotriva dictaturii fasciste instaurate la 6 septembrie 1940 și a războiului în care România a fost împinsă. Alții erau urmăriți mai mult pentru ideile lor revoluționare, democratice și antifasciste. Toate acestea au determinat o rapidă și masivă mobilizare a scriitorilor din generația ante și interbelică sub steagul partidului ce urma să preia în întregime frâiele de conducere ale țării, croindu-i drumul spre socialism”. ■ În textul *Azurul de foc al memoriei*, Adriana Mitescu se referă la: „*Poezia lui Eugen Jebeleanu* impune în fiecare nouă lectură un dublu examen. Este un examen de conștiință morală în confruntare cu obsesia incendiară a poetului, martor și denunțator al crimelor comise contra umanității și vieții. Este apoi dificultatea de a explica sistemul poetic de medianți care determină sudura vulcanică dintre un mesaj civic imediat și semnificația esențială a discursului liric. Trebuie găsită acea brățară de foc a intuiției și temperamentului lui Jebeleanu, care închide în inelul poeziei adevărul șoc al realității și imaginația metaforică, coeziunea interioară a acesteia verificându-se de la un volum la altul”. ■ La volumul de versuri al lui Ion Lotreanu, *Aerul de sub fluturi*, se referă Dragoș Vrânceanu: „Culegerea de poezii a lui Ion Lotreanu cu titlul *Aerul de sub fluturi*, este un jurnal de imagini, îndeobște campestre (poetul își are originea pe meleagurile din nordul Olteniei), care, liric, se poate urmări numai, prin salturi, atunci când formulează, deodată, situații de inventivitate și sugestie ca acestea. [...] Structurile poetice sunt de o factură dispersată și cu greu îngăduie coagularea unei emoții, care are o înfățișare caleidoscopic-intelectuală, unde se pot decupa mai departe momentele lirice [...]”. ■ În dialogul avut, *Dumitru Popescu și Adrian Păunescu* reflectează la *Relația artei cu ideologia*: „– A.P.: Există o întrebare pe care conștiința intelectualului și-o pune rar, pentru că nu adesea drumul pe care o apucă viața lui trece prin răscruci, unde el trebuie să se decidă ce cale apucă... Este o întrebare compusă din întrebări: ce idei aduce în lume opera de artă? De partea cărora idei se află artistul? Între artă și ideologie există un raport necesar? Are legătură valoarea unei opere cu ideologia ei? – D.P.:

Apare din când în când în artă o stranie nevoie de sublimare, de statut eteric, de autonomie totală față de marea de patimi din care se naște. Pare să fie ceva similar cu sentimentul pe care ar putea să-l aibă un crin față de pământul îmbibat de bălegar ce-l hrănește. Arta se descoperă, deodată, pe sine atât de frumoasă, încât nu-i mai vine să creadă că a crescut în solul mohorât, gloduros sau clisos al lumii, ci că a căzut de undeva, din purii nămeți ai cerului... Lenin a dat o mare lecție de franchețe intelectualului ipocrit, căruia îi plăcea să-și arate mereu mâinile subțiri și albe, nepătate, pentru a convinge că nu și le-a băgat niciodată în cazanul clocotitor al vieții”.

● [„Cronica”, nr. 12] Editorialul *Actul scris al culturii* este semnat Cronica: „Anul acesta, Salonul Cărții organizat în întinsul hol al noului Teatru Național, oferă atâtea semnificații ample asupra actualei perioade de eferescență editoriale”. ■ Ion Grigoraș scrie despre *Unitatea dintre principii și norme etice*: „Din punct de vedere etic, esența normativă a principiului presupune o motivare sau o întemeiere teoretică, o justificare și o valoare etică”. ■ Al. Andriescu semnează cronică literară la *Astfel* de Marin Sorescu: „Când nu face concesii unui demon care-l împinge la gestul hilar gratuit și încetează să se copie grăbit, Marin Sorescu rămâne același poet captivant și profund, întristat de spectacolul pe care i-l oferă lumea observată dintr-un unghi deloc confortabil”. ■ În rubrica *Fragmentarium* Const. Ciopraga publică prima parte din *Documente asupra melancoliei: Emil Botta*, considerând că „Tristețea de nuanță existențială ia la Emil Botta dimensiuni tulburătoare”. ■ În *Mențiuni critice* Magda Ursache scrie despre *Din Azore în Antile* de Mircea Radu Iacoban: „În fond, reportajul este arta de a percepe un itinerar prin propriul temperament. De altfel M.R.I. excelează tocmai prin acest «temperament»: evenimentele sunt trăite într-o perpetuă febră a noului, dezvăluind o multitudine de fațete care solicită atenția reporterului”. ■ Zaharia Sângeorzan semnează *N. Filimon într-o interpretare modernă*, despre volumul *Introducere în opera lui N. Filimon* de Aurel Martin (Minerva, 1973): „Introducerea... lui Aurel Martin marchează, în ordinea noutății ideilor, o contribuție de prim ordin în bibliografia critică a operei lui N. Filimon”. ■ Apar *Documente inedite: N. N. Tonitza către Emil Isac*, cu o notă semnată Z.S.: „Prin amabilitatea fiicei poetului Emil Isac, Eugenia Isac, am intrat în posesia a două scrisori inedite aparținând pictorului N. N. Tonitza. E vorba de două cărți poștale expediate de pictor din Vălenii de Munte lui Emil Isac în anul 1922. Prima scrisoare e un răspuns la articolul poetului *Probleme de artă – D-lui N. Tonitza...* (v. «Adevărul», 18 iulie 1922), în care Emil Isac reclama o «Federație a Artelor, cu puternice sindicate pentru fiecare breaslă a intelectualului...». În cel de al doilea text, N. N. Tonitza îl anunță pe Emil Isac că își va publica și el în presă păreri despre artă”. ■ Dumitru Micu semnează textul omagial *Emil Isac, după 20 de ani de la moarte*, marcând 20 de ani de la dispariția scriitorului: „Neîndoișor, scrisul lui Emil Isac are prin ce să vorbească sensibilității și conștiinței

noastre. Numele lui Emil Isac merită a fi pomenit”. ■ Al. Dima scrie *Amintirea lui Macedonski*: „A apărut, în chiar aceste zile, pe calendarul literar o dată nouă și am adăuga una din cele mai interesante prin numeroase aspecte mai rar întâlnite în câmpul literelor noastre. Ne referim anume la cei 120 de ani de la nașterea lui Macedonski, sosit pe lumea care nu l-a prea îmbrățișat, la 14 martie 1854. Cinstirea i-a adus-o, îndeosebi, «Muzeul literaturii române» din Capitală prin organizarea unei expoziții prezentată de cei care semnează aceste rânduri și printr-o «Rotondă 13» în cadrul căreia s-a desfășurat evocarea pitorească a maestrului de către scriitorii care l-au cunoscut de aproape și l-au prețuit cu sinceritate și loialitate”. ■ Petru Ursache scrie despre *Eroicul în folclor*: „În cazul folclorului și chiar a unor capodopere devenite nepopulare ca Iliada ori Divina Comedie, operant ni se pare nu criteriul cantitativ ci ideea de viziune originală, neobișnuită și dimensionată a realității concrete. Astfel se justifică estetic și monumentalul ca un alt aspect al sublimului, confundabil totuși, până la un anumit punct, cu eroicul”. ■ Petre Zugan semnează *Caracterul romanic al vocabularului limbii române*, pornind de la lucrarea lui Corneliu Dumitriu *Romanitatea vocabularului unor texte vechi românești. Studiu statistic* din 1973. ■ Neonila Negură semnează *Pușkin și efemeridele veacului*: „„Impresia de sașietate» pe care o lasă studiile comparatiste în general și, în special, cele dedicate izvoarelor – constată atât de adversarii metodei cât și de partizanii ei – ar putea fi detectată în impresionanta bibliografie pușkiniană”. ■ Din *Moment* citim: □ *Colaborare Cronica-Sovremenost*: „În urmă cu câțiva ani s-a stabilit o colaborare între revistele «Cronica» și «Sovremenost» din Skopje – Iugoslavia”. □ *Critica în „Săptămâna”*: „Sectorul de critică a revistei «Săptămâna» se remarcă atât prin seriozitatea profesională a colaboratorilor, cât și prin atitudinea polemică asupra fenomenului literar și cultural de astăzi. Romul Munteanu se ocupă de mai multă vreme, cu competență, de cartea străine. Cronicile sale sunt adevărate fișe de lectură la zi a cărților apărute în lume. Scriitorul Eugen Barbu continuă să publice fragmente substanțiale din *O istorie polemică și antologică a literaturii române de la origini până în prezent*, cu subtile disocieri privind *Aventura limbii române*. Criticul Marian Popa și-a reluat activitatea prin incisivele sale intervenții privind cartea de critică actuală. Emil Manu, ponderat, și cu judecăți critice exacte, susține cronica literară. Poetul și eseistul Liviu Călin face utile incursiuni în poezia românească clasică și modernă, iar tânărul critic Ioan Adam discută la obiect ediția *Bogdan Amaru* apărută recent la Editura Minerva. Polemic, Marin Mincu se «războiește», uneori exagerând uneori având dreptate, cu revista «Luceafărul»...”. ■ Sub semnătura Călina Crețescu-Gogălniceanu, Horst Fassel citim despre *O bibliotecă internațională pentru tineret*: „Biblioteca internațională pentru tineret a fost înființată în anul 1949, la München, din inițiativa lui J. Lepman și având drept scop colecționarea și păstrarea pușinelor cărți pentru copii, rămase în urma războiului. Ulterior, și-a lărgit sfera de preocupări, incluzând în patri-

moniul ei cărți pentru tineret din toată lumea. La ora actuală, biblioteca posedă mai mult de 200.000 de cărți pentru copii și tineret în peste 60 de limbi”.

■ Versuri semnează: Traian Iancu (*Pe cer stele...*), Emil Brumaru (*Cântec naiv*), Mihai Leoveanu (*De când cu vânătoarea; Și; Duo*), Paul Balahur (*Încercarea pământului; Turn înspre copilărie; Turnuri cu umbre pe ape*). □ În traducerea lui Mihai Ursachi citim *Istorisiri despre domnul K* de Bertolt Brecht, fragmente din *Antologia prozei scurte germane din secolul XX* de Hertha Perez și Horst Fassel. □ Despre *Splendida Florență* citim în reportaj semnat A.Z. □ Radu Simionescu publică *În regiunea „Semilunii fertile”*, un reportaj despre Irak.

● **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 172]** Gh. Gheorghită, în *Visul în lumină*, face o prezentare a versurilor lui Emil Botta din colecția *Cele mai frumoase poezii*, cu o prefață-reeditare a studiului din 1966 al regretatului Petru Comarnescu. □ Despre începuturile lui Ion Pillat amintește Liviu Călin în *Transfigurarea culturii*. Totodată, este consemnată o monografie „susținută”, îngrijită de Ovidiu Papadima, dedicată lui Pillat (Albatros). □ Notabile sunt și aparițiile (menționate în *Cronica de librărie* a lui Virgil Dan) antologiei de *Poezii* a lui Miron Radu Paraschivescu, postfață și note de Ioan Adam, colecția *Arcade*, Minerva, respectiv monografia *Camil Petrescu* de Marian Popa (Albatros). □ Tot despre Petrescu vorbește și D. Mutașcu, în *Camil... contra Camil*, vizând volumul *Rapid-Constantinopol-Bioram*, reeditat la Cluj, după 40 de ani, în colecția *Restituri* (Dacia). □ În articolul *Aberații și clișee*, Marian Popa demontează culegerea *Pretexte critice* de Eugenia Tudor, apărută nejustificat ca volum, doar din „indolența” celor de la Cartea Românească. □ E. Manu recenzează volumul lui C. Ciopraga, *Personalitatea literaturii române*, o cercetare „prin natura ei temerară, ce se înscrie în procesul de maturizare a culturii noastre sub zodia socialismului”.

23 martie

● **[„Munca”, nr. 8192]** În *Literatură - Critică - Artă*, cu subtitlul *Din activitatea cercurilor literar-artistice ale formațiilor cultural-sindicale*, apar o serie de poezii semnate printre alții, de Constantin Bejenaru, Eva Groza.

● **[„Scânteia”, nr. 9818]** Din *Carnet cultural* reținem *Colocviul național de literatură al studenților*, Dumitru Găță: „Ieri, la Institutul pedagogic din Oradea a avut loc deschiderea festivă a «Colocviului național de literatură al studenților», care se înscrie în contextul manifestărilor organizate cu prilejul celei de-a 10-a ediții a festivalului național al artei studenților. La colocviu participă 80 de studenți din centrele universitare București, Brașov, Cluj, Constanța, Craiova, Galați, Iași, Oradea, Timișoara și Târgu-Mureș. Juriul, format din personalități ale literaturii noastre, printre care scriitorii Alexandru Andrișoiu, Constanța Buzea, Constantin Chiriță, Dumitru Radu Popescu, criticii literari Radu Enescu, Eugen Simion și alții, va audia, în lectura tinerilor autori

studenti, creații despre munca eroică a poporului nostru, despre viața tinerei generații, despre aspirațiile națiunii noastre socialiste”. ■ Ioan Adam publică note de lectură la volumul *Sângele unei vârste* de Al. Simion: „Un refuz al schematismului, o rezervă instinctivă față de locul comun în creionarea figurilor de luptători revoluționari sunt virtuți ale romancierului ce se cuvin semnalate. Dincolo de unele prolixități amendabile, prin *Sângele unei vârste*, Al. Simion contribuie la impunerea în proza noastră a unei perspective complexe asupra evoluției mișcării muncitorești, încât continuarea cărții, anunțată de autor, este de așteptat cu interes”.

● [„**Flacăra**”, nr. 13] Adrian Păunescu publică articolul de fond *Spiritul tânăr*. □ Dorin Tudoran publică un interviu cu Florian Pittiș intitulat *Unde este frică, nu există inteligență*. □ Dinu Flămând publică reportajul *Să-ți ridici și mașinile, și oamenii*. □ În *Spectacole*, Coman Șova prezintă *Cornada* de Alfonso Sastre. ■ În *Cronica teatrală*, Eugen Barbu publică *Prolog*: „Semnatarul acestei rubrici, să-i zicem nouă, a mai scris cronici teatrale sporadic, la reviste. Despre sinceritatea lor s-ar putea povesti multe lucruri, cum s-ar putea povesti foarte multe lucruri despre sinceritatea celor ce încercau să-l împiedice pe subsemnatul să fie sincer. Vedeți dumneavoastră, domeniul scenei este controversat și încărcat de probleme, după ani de zile el mi se pare la fel de complicat și de lipsit de soluții. Ce vrea lumea de la autori, actori și regizori? Cred că vrea mai întâi să vadă lucruri interesante. Ce se înțelege printr-un lucru interesant este cu totul altă problemă. Dacă piese de genul «Hotelul astenicilor» sau «Casa de mode» atrag mulțimile înseamnă asta neapărat că piesele citate sunt cu adevărat și interesante? Eu cred că nu! Atunci? [...] Problema majoră care ne preocupă ar fi aceea dacă trebuie să vedem în teatrul actual un mijloc de divertisment sau numai unul axat pe o tematică gravă, implicând ideile contemporane și dezlegările respective? Un teatru numai grav, pus pe educație cetățenească exclusiv, nu mi se pare posibil și nu aș sfătui pe niciun director să stăruiască în această direcție fără riscul falimentului financiar, dar nici să proliferăm la infinit comedioarele și dramoletele dedicate unor funcționări ce stau în fotoliile teatrelor numai pentru a-și umple timpul liber. Iată-ne deci în fața unei întrebări deschise: secretariatele teatrelor noastre au ele un repertoriu de perspectivă, au o idee generală despre ceea ce ar trebui jucat de-a lungul timpului, ținând seama nu numai de încasări ci și de nevoia unei ținute teatrale, înțelegând prin aceasta grija față de dramaturgii serioși, mari, români și străini, ce nu pot să absenteze în niciun chip de pe scenele noastre? Și, la urma urmelor, acest public rebel care vrea numai să se amuze, nu este cazul să fie adus în mod subtil, inteligent, la realitate? Nu poate deveni el un public bun în cea mai înaltă accepție a acestui cuvânt? Sunt întrebări cărora vrem să le răspundem prin prezența noastră la unele spectacole și mai ales printr-o atitudine fermă în scris”. ■ Cu titlul *Veselia la «Kalende»*, revista publică fragmentul 53 din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. □ În *Viața literară - Recenzii*, George Ari-

on prezintă volumul de versuri *Secțiunea de aur* de Vasile Nicolescu. ■ În *Cronica debuturilor*, Dorin Tudoran scrie despre volumul *Testamentele înțeleptului* de George Țărnea (C.R.): „George Țărnea debutează editorial după un consistent rodaj în paginile revistelor literare. Dacă unele dintre opiniile literare pe care le exprimăm azi cu privire la poezia lui George Țărnea reprezintă în bună măsură reluarea celor spuse de noi cu prilejul prezenței poetului la una din ședințele Cenaclului Flacăra, vina nu este a noastră. Căci, din păcate, volumul lui George Țărnea, apărut la Editura Cartea Românească, nu este un debut edificator. Poet care își propune celebrarea istoriei țării, George Țărnea nu reușește să facă din momentele alese simboluri (acoperite poetic) ale complicatei traiectorii înregistrate de destinul acestei țări. Poetul procedează comod, ca mulți alții, reluând în versuri de o muzicalitate exterioară cronica unor momente mult mai tensionat consemnate chiar în pagini de strictă specialitate. [...] Din păcate reușitele din acest volum sunt puține și cu o intensitate cu mult sub aceea a neîmplinirilor”. ■ Emil Manu, în *Reviste antifasciste*, prezintă pe scurt istoria grupării Albatros, înființată în 1941 de Geo Dumitrescu. ■ În *Revista revistelor*, Dumitru Eliade prezintă nr. 3/ 1974 al revistei „Ramuri” („un număr care acordă larg spațiu problemelor teoretice”) și nr. 11/ 1974 al revistei „Orizont”. ■ În *Cenaclul Flacăra*, cu titlul *Cum a fost (26)*, Dorin Tudoran prezintă desfășurarea ședinței Cenaclului Flacăra ce a avut loc la Alexandria. □ Dinu Flămând semnează un reportaj intitulat *Omul de legătură este nea Sică, un avocat pensionar*. ■ În *Roman Serial* Dinu Săraru publică capitolul 3 din romanul *Niște țărani*. □ În *Muzica tânără*, Adrian Păunescu semnează traducerea a două poezii ale lui Bob Dylan.

• [„Luceafărul”, nr. 12] Florin Mihăilescu prezintă volumul lui Victor Fellea: *Cântecul materiei*: „Izvorâtă dintr-o spontanietate a reacțiilor sensibile și dintr-o disponibilitate de ordin mai mult cultural, poezia din *Cântecul materiei* ilustrează prin tot ce are mai bun o prezență onorabilă și fără îndoială necesară mișcării generale a unei literaturi, ce nu trăiește și nu poate trăi numai prin autori fundamentali”. ■ În cadrul rubricii *Jurnal de lector*, Mircea Iorgulescu prezintă două volume de versuri. □ Florica Mitroi: *Diapazon* (C.R., 1973): „Există totuși în poeziile Florică Mitroi o atitudine invariabilă: atitudinea ostentativă. Înțelegem acum de ce în locul unei tensiuni a concentrării găsim pretutindeni o tensiune a disponibilității și cui se datorează suita de dezordini din care fulgeră uneori strălucitoare intuiții poetice; un lirism senzual și frenetic este uneori falsificat de o foarte imprecisă voință de «poezie de cocepție»”. ■ Ion Vlad analizează „*Teritoriile*” prozei lui Pavel Dan: „Fiindcă, e necesar să remarcăm, termenii prozei lui Pavel Dan sunt asociați într-un discurs elaborat și supravegheat: el poartă însemnele creației autentice și a unei viziuni realiste deschise spre explorarea adâncurilor”. ■ Despre *O scrisoare și poemele lui Radu Stanca* scrie Mircea Vaida: „Acea scrisoare venită din senin de departe, întrebând despre soarta lui Radu Stanca și citită de mine cu totul din întâm-

plare, m-a tulburat adânc. Mă gândesc ce i s-ar putea răspunde aceluia prieten din tinerețe al poetului. Să-i trimitem un volum din versurile lui Radu Stanca, cât despre adresă, o va găsi și singur pentru că lucrează într-o mină de cărbuni”. ■ La poetul *Aurel Rău și căutarea himerelor din lucruri* se referă Emil Manu: „În lirica noastră contemporană Aurel Rău ne demonstrează că poezia, oricât de nonfigurativă ar fi în expresie, nu poate ieși din cadrul emoției. Într-o metaforă declară că poetul fuge după himeric fără să vadă că drumul pe care aleargă e pavat cu efigia himerelor pe care le caută. Și Aurel Rău are dreptate”. ■ Liviu Petrescu notează despre *Tineri scriitori*: „Îmi iau îngăduința de a vorbi, aici despre câțiva dintre cei mai tineri scriitori clujeni, aflați încă în pragul debutului editorial; desigur, numărul lor este destul de mare, mă voi opri însă doar asupra aceluia, a căror personalitate literară [...] mi s-a părut cu deosebire interesantă”. □ „Ion Vartic s-a ilustrat deocamdată, prin editarea unor texte uitate ale lui Vasile Pârvan (volumul *Memoriale*, apărut în 1973 în seria Restituiri a editurii Dacia); preocupările lui se îndreaptă asupra dramaturgiei”. □ „Prețioase însușiri arată și Marian Papahagi, cunoscut atât prin comentariile sale literare, cât și ca redactor al revistei «Echinox»; Marian Papahagi excelează, întâi de toate, prin pregătire filologică. Cunoaște admirabil aproape toate marile literaturi romantice, din care a și dat, de altfel, câteva traduceri memorabile”. □ „Ion Marcoș și-a cucerit deja un nume, datorită activității sale publicistice; articolele și cronicile sale pun în evidență o mare vocație analitică. Ion Marcoș procedează întotdeauna prin emiterea unor ipoteze, pe care se străduiește mai apoi să le valideze, prin largi desfășurări și de argumente”. □ „Venit de pe alte meleaguri, dar asimilat pe deplin de viața literară clujeană, Eugen Uricaru a scris deja un roman, la care însă a renunțat, dar va fi totuși prezent, cu o altă carte; proza pe care o scrie se îndepărtează considerabil de tradițiile cunoscute ale literaturii ardelențești. Eugen Uricaru se afirmă printr-o puternică propensiune către fabulos și fantastic”.

26 martie

• [„Scânteia”, nr. 9821] Pe prima pagină citim despre *Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român*, care a început pe 25 martie 1974. La Plenară, la punctul 3, s-a discutat despre „Proiectul tezelor Comitetului Central pentru cea de-a XXX-a aniversare a eliberării patriei de sub jugul fascist și planul de măsuri pentru întâmpinarea acestei aniversări”. ■ Ion Lotreanu publică însemnările „*Ca un fagure de miere*”: „Poetul român de azi are toate motivele să fie fericit că poate să se destăinuie în limba în care se exprimă. Că limba românească este așa cum este: suplă, mlădioasă, bogată, pregătită să-l slujească pe poet în efortul său creator. Din această plenară satisfacție derivă și suava neliniște a artistului. El se lovește de dificultăți și numai confruntându-se cu ele poate aduce o mărturie demnă de interesul semenilor săi. Beneficiar al unei tradiții literare valoroase, poetul trăiește și muncește într-o

sfișoasă îndârjire. [...] În fond, generațiile de poeți români trudesce la aceeași operă: poezia românească. E o nobilă datorie să se propună noi variante, să se ridice noi orizonturi aceluiași monument – întru creșterea limbii românești și cinstirea patriei”.

27 martie

• [„Scântea”, nr. 9822] Aflăm de *Înceierea lucrărilor Plenarei Comitetului Central al P.C.R.* □ Printre altele, *Comitetul Central a recomandat instituirea funcției de președinte al Republicii Socialiste România, dând expresie voinței și sentimentelor întregului partid, ale tuturor cetățenilor patriei, plenara a propus alegerea în această înaltă funcție conducătorului iubit al poporului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.* □ Tot pe prima pagină citim și *Hotărârea Comitetului Central al P.C.R. privind unele modificări ale Statutului Partidului Comunist Român.* Sunt publicate și *Cuvântul tovarășului Nicolae Ceaușescu* și *Cuvântul tovarășului Manea Mănescu.*

• [„Viața studentească”, nr. 13] Evenimentul lunii îl constituie *Colocviul de literatură la Festivalul Național al Artei Studentești*; sunt remarcați și tipăriți aici Dinu Adam, Gabriel Stănescu, Mircea Dinutz etc. Dintre Laureții Colocviului îi amintim pe: Dan Damaschin, Dana Duma, Cornelia Maria Savu (*Poezie*); Mihai Andrei, Marin Gogoășă, Constantin Stan (*Proză*); Lucian Alexiu, Mihai Dinu Gheorghiu, Dorina Sahanea (*Critică*); Revistele „Amfiteatru”, „Viața Studentească”, „Familia” au acordat titlul de laureat următorilor: Constantin Ghiciulescu, Oradea – *Poezie* (revista „Amfiteatru”); Sorin Preda, București – *Proză* („Viața Studentească”); Mircea Copil, Cluj – *Critică* (revista „Familia”). □ Un rezumat al lucrărilor colocviului îl realizează M. Rusu, *Sub semnul actualității*: „La acest forum de literatură studentească au participat tineri din centrele universitare Brașov, București, Cluj, Craiova, Galați, Iași, Oradea, Petroșani, Sibiu, Timișoara și Târgu Mureș, întrunind aproximativ un număr de 100 de participanți cu peste 500 de lucrări în proză, poezie, dramaturgie, scenarii de film și critică literară. [...] Lucrările [...] au avut un caracter de simpozion și de recital literar totodată. [...] Sarcina juriului nu a fost deloc ușoară. [...] S-a remarcat cu prilejul colocviului, ca și la masa rotundă despre *Creativitate și angajare în literatura română*, prezența specifică a literaturii scrisă de studenți, în sensul că ea reflectă realitățile noastre universitare și psihologia de azi a studentului și mai ales setea lui de cultură. El a mai făcut demonstrația seriozității cu care este privit actul creator, a unei responsabilități sporite în fața cuvântului scris. [...] Vreau să subliniez încă o dată faptul că la acest colocviu a fost impus, fără doar și poate, un criteriu estetic de ținută intelectuală ridicată, că nu s-a făcut rabat lucrărilor de circumstanță, că șansa pentru viitoarele validări literare rămâne la latitudinea fiecărui creator”. ■ De reținut și *Opinii ale unor scriitori-membri ai juriului despre valoarea colocviului* – Al. Andrișoiu, Constantin Chiriță și Eugen Simion, din care cităm: „Am

remarcat, ca membru al juriului, existența unei bune școli de proză în București (C. Stan, Mihai Andrei, Sorin Preda) și a unei bune școli de critică la Cluj (Mircea Copil, Ioan Buduca). Explicabil: deceniul pe care îl traversăm, venit după altul în care poezia a dominat, este *un deceniu al prozei și al criticii* (pe lângă cei citați mai sus amintesc pe Ioan Boloș din Cluj și Mihai Dinu Gheorghiu din Iași). Am satisfacția că cinci din premiile acordate de juriu au fost câștigate de studenți de la Facultatea de limba și literatura română din București.”

28 martie

• [„Scânteia”, nr. 9823] Pe prima pagină este publicată *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la încheierea lucrărilor Plenarei Comitetului Central al P.C.R. din 25–26 martie*. □ Aflăm că și *Plenara Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste* susține propunerea Comitetului Central al P.C.R. privind alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcție de președinte al Republicii Socialiste România. ■ Z. Ornea scrie despre volumul *Scrisori către Ibrăileanu* de un colectiv condus de Al. Teodorescu și Grigore Botez (Minerva): „Valoarea ei inestimabilă apare limpede dacă ținem seama că aici aflăm documente esențiale despre «Viața românească», despre raporturile de colaborare cu revista ieșeană a mai tuturor oamenilor de litere sau de știință. Iar personalitatea lui Ibrăileanu, în calitatea sa – cum s-a spus – de «suflet în sens anatomic» al «Vieții românești» apare cu silueta întregită, reliefându-i-se funcțiunea energetică și catalizatoare”.

• [„Albina”, nr. 13] Pe prima pagină, alături de fotografia lui Nicolae Ceaușescu, revista anunță cu litere de-o șchioapă: „Dând expresie voinței și sentimentelor întregului partid, ale tuturor cetățenilor patriei, Plenara C.C. al P.C.R. a hotărât în unanimitate să propună Marii Adunării Naționale alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, ca președinte al Republicii Socialiste România”. Dragoș Vicol glosează pe marginea acestui eveniment, în editorialul *Plenara sărbătoare*. □ Revista publică două poezii (*Socialism și Ploi timpurii*), scrise de eleve de clasa a VII-a din București. □ Culegătorul D. Boieru Hodăceanu pune alături legenda și adevărul referitoare la Haiducul Novac, în final reproducând fragmente din balada despre acesta, culeasă în 1968 într-un sat din jud. Mureș. □ De asemenea, I.B. [Ion Bănuță] prefațează cu o notă balada *Drăgaica (Lina Catalina)*, primită de la un cititor din jud. Buzău. □ La pagina *Magazin*, fabula *Corbul nepăcălit de vulpe* de Stelian Filip.

• [„Orizont”, nr. 13] Continuă ancheta *Orizont* despre „*Ce se întâmplă cu cronica literară?*”, la care răspund, în acest număr, Mihai Ungheanu și Mircea Iorgulescu (*Luceafărul*). Cei doi scriitori răspund la întrebările: 1. *Care ar fi dificultățile „meseriei” de cronicar literar?* 2. *Ați citit cronici de „compromis și întrajutorare”?* Numiți câteva. 3. *Despre ce cărți n-ați scris așa cum ați fi*

dorit? 4. Aveți sentimentul că ați înrâurit evoluția vreunui scriitor? Care? Ce evoluții v-au contrazis previziunile? Reproducem răspunsurile date de Mircea Iorgulescu: „1. Este oare la noi foiletonul o profesiune? Este cronică literară o îndeletnicire statornică și exclusivă, o «meserie»? Cronicarii noștri literari sunt aproape toți fie universitari, fie redactori la diverse publicații: mi se pare impropriu să vorbim despre «dificultățile» unei ocupații care, în principiu măcar, este practică întotdeauna într-un fel secundar, trecând rareori pe primul plan și numai prin conjuncția hazardului cu abnegația. Adeseori sunt amintite, pe ton acuzator sau nostalgic, numele marilor noștri foiletoniști – care nu sunt alții decât marii noștri critici: ce lipsă de simț al realității! Spre deosebire, de pildă, de Perpessicius, Pompiliu Constantinescu, Șerban Cioculescu, foiletoniștii contemporani se exprimă aproape exclusiv în publicații cu difuziune redusă și, mai puțin Nicolae Manolescu, pe o durată nu mai lungă decât un an-doi; ei sunt, așadar, «sezonieri» și nu altceva explică împrejurarea că foarte rar și numai în treacăt întâlnim câte unul din marile cotidiene sau la Televiziune, unde sunt preferați criticii de ocazie. 2. Nu cred că a fi onest în critică înseamnă numaidecât să fii rigid, inflexibil, intolerant; limbajul critic românesc este suficient de bogat și de suplu pentru a evita atitudinile de tip Saint-Just; cred că mai cu seamă criticul foiletonist trebuie să ocolească, reflex decretul și sentința fără drept de apel. Cronici de «compromis»?! Acestea nu privesc literatura, ci diferite persoane, mai exact – anumite funcții; le-aș numi circumstanțiale, mai degrabă; nu existența lor displace și nemulțumește, ci faptul că îndeobște sunt cultivate acolo unde se vorbește mai mult despre... fermitatea opiniei. 3. Am scris întotdeauna așa cum am dorit. 4. Nu cred în scriitori care «cântă» după dirijor, fie acesta și critic”. ■ Lucian Alexiu ține prima cronică literară despre un reprezentant al curentului suprarealist (alături de Geo Dumitrescu, Gellu Naum, Paul Păun) și anume Virgil Teodorescu cu volumul ultim publicat *Heraldica mișcării* (Eminescu, 1973): „*Heraldica mișcării* înseamnă, în ansamblul poeziei de până acum a lui Virgil Teodorescu momentul suprem al construcției, instaurarea ordinii, a echilibrului între barocul imaginii, idee și regimul prozodic, dominant clasic.” ■ Șerban Foarță expune idei privitoare la ce este istoria literară, pornind de la o cunoscută teorie a lui Benedetto Croce, aceea a „insularității” operelor literare (articolul *Cu privire la istoria literară: o seamă de opinii*). ■ Eugen Todoran pune pe „patul lui Procust” volumul lui Florin Mihăilescu, *E. Lovinescu și antinomiile criticii* (Minerva, 1972) care „aduce o interpretare nouă, prin baza ei teoretică, pentru explicarea istorică a conflictelor intrinseci ale criticii, considerate antinomii fundamentale: impresionism – dogmatism, sincronism – diferențiere, relativism – permanență axiologică, autonomie – eteronomie a esteticului.” ■ Alexandra Indrieș prezintă și traduce un număr al revistei *Metamorphoses* (un număr triplu special, 23-24-25 din 1973), intitulat *Triple Janus sau metamorfozele unei literaturi*.

• [„România literară”, nr. 13] Versuri semnează: Vasile Nicolescu (*Cântec de primăvară*), Octav Sargețiu (*Vatra virtuților*), Luminița Petru (*Cu ce îi suntem datori; Veniți*), Doina Antonie (*Spre ziuă; *; Mă-nnoptează; Să închinăm*), Stelian Oancea (*Rotitoarele spații*), Dumitru Stancu (*Odă poezilor Văcărești*), Ion Bănuță (*Panorama intrării Plopilor; Panorama intrării Misterului; Panorama intrării Mărțișorului; Panorama intrării Noptilor; Panorama intrării Boziilor; Panorama intrării Poveștii Vorbei; Panorama intrării Lancrămului*). □ Petru Popescu trimite o *Scrisoare din Statele Unite*, intitulată *O după-amiază cu Saul Bellow*. □ Sub titlul *Stendhal și „Mănăstirea din Parma”* citim în traducerea lui Cristian Unteanu *Crinii și violetele de Pierrette Sy*. □ Nicolae Damian semnează *Dimineața, pe malul mării*. □ Sub titlul *Vaslui – „Zilele viei și ale vinului”* citim un colaj de texte scurte semnate de: Ion Horea (*Despre rosturile degustării*), Valentin Silvestru (*Valea Bârladului*), Mihai Gavril (poezia *Zghihara*), Romulus Vulpescu (*Visul lui Ioanide...*), Constantin Țoiu („*Și cu sergentul zece*”), Ion Alex. Angheluș (poezia *Și iarăși vom veni de departe*), Vasile Băran (*Jurnal la Moldova*). ■ George Ivașcu semnează editorialul *Un cer înalt*: „România socialistă trăiește unanim sentimentul verificării definitorii a justeței drumului parcurs în afirmarea propriei personalități, în demnitate, independență și suveranitate națională. De aceea, identitatea dintre politica internă și cea externă a fost atât de convergent creatoare și de aceea unitatea națională în jurul principiilor și metodelor călăuzitoare ale organismului, de perenă vitalitate, care e Partidul Comunist Român, ale celui care-l întrupează în esența lui de prestigiu și de autoritate, secretarul său general, au fost atât de pregnant manifestate la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. Ca atare, propunerea în unanimitate către Marea Adunare Națională a alegerii tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, ca președinte al Republicii Socialiste România – propunere explicitată în toate atribuțiile ei în cadrul Plenei – vine ca de la sine, în legitatea conferirii celei mai înalte și mai importante magistraturi, în conducerea, cu sporită eficiență, a destinului patriei pe noua treaptă a istoriei sale. Încununată de dragostea nemărginită a întregului popor, de stima și admirația factorilor de decizie și de opinie publică pe eșichierul internațional, propunerea aceasta, generatoare de multiple, rodnice semnificații, ne umple sufletul de o infinită bucurie. Ne face pe toți a privi la orizont cu conștiința deplinătății sub un cer înalt al năzuințelor noastre, într-o lume a păcii și a progresului. La făurirea căreia, cu atât mai intens, cu atât mai spornic, România va contribui”. ■ George Alboiu semnează *Cel mai mare dor al omului*: „Dorul nu este niciodată numai sentiment, niciodată numai rațiune – el pare a fi cea mai stranie și cea mai fericită sinteză între acestea două. Într-o mare concretă el se poate stinge ca să înflorească la mare depărtare. El este, cum s-a spus, departele-n aproape și aproapele-n departe. Și are vârsta omului – tânărul are dor tânăr și bătrânul, dor bătrân”. ■ E. Simion revine la *Fragmente critice* cu textul *Critica lui „în afară”*, un text despre critica maioreșciană spunând „critică

animată de un spirit polemic superior, critică menținută în planul ideilor generale, în afara și, rareori, în lăuntrul operei, critică rece, impersonală, ținând obiectul la oarecare distanță, fără nici o posibilitate de a-l asuma. Criticul, cu toate acestea, nu se ignoră în comentariu, prezența lui se simte în temele întâi, pe care le alege din operă (sunt, în majoritate, și temele lui) și, al doilea, în tezele pe care le apără. În concepția aceasta, dramaturgia lui Caragiale justifică ideea înălțării impersonale, poezia lui Eminescu – *autonomia operei*". ■ Dinu Flămând semnează *Realitate și poezie*, un text despre creația lui Mircea Ivănescu: „Mircea Ivănescu profesează o adevărată maieutică a sentimentului, el pune sentimentul în cadru, îl deduce, îl împinge spre aventură, îl tulbură și îl încâlcește, îl face apoi să dispară, ca noi să-l citim din gesturi sau din atmosferă, ba chiar și din textul mai arid și mai teoretic”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu se ocupă de *M. Kogălniceanu în lumina unor noi documente*. ■ Adrian Marino, în pagina numită *Ideii literare*, scrie despre *Tip, tip ideal, model*. ■ Nicolae Manolescu semnează *Un roman de E. Lovinescu*, o cronică literară la volumul *Bizu* de E. Lovinescu, ediție îngrijită, prefață și note de Marian Papahagi, colecția „Restituiri” (Dacia, 1974): „E. Lovinescu ratează, în *Bizu*, un posibil roman; chiar dacă nu numaidecât acela la care se gândeau Perpessicius sau Călinescu la apariția lui în 1932”. ■ Citim recenzii: □ Mircea Constantinescu prezintă *Curierul secret* de Ioan Dan (Eminescu, 1974): „Autorul *Curierului secret*, fără a fi dat o capodoperă, rezolvă cu suficient aplomb problemele ridicate de validarea artistică a unei producții de aventuri aureolate istoric și captivante estetic”. □ Mircea Tomuș semnează *Lirica lui Radu Cârneli*: „Fața permanent strălucitoare a poeziei actuale a lui Radu Cârneli, capacitatea ei de a exprima suavul sublim nu sunt poleieli de suprafață, ci expresia directă, în vers, a erosului universal, ca la Macedonski, proiecția umanului, prin sentiment amplu, sensibilitate acută, în cosmic”. □ Marius Tupan semnează *Cititorul – superpersonaj*, un text despre Vasile Voiculescu: „Abundența animalelor, a animalelor în solidaritate cu oamenii-animale, a oamenilor de la periferia lumii (cea care duce o viață sihastră) e o predilecție constantă la V. Voiculescu. Aceste tipologii zoologice sunt folosite mai ales datorită poziției lor intermediare. Ele reprezintă etape sau momente ale neconținutei tranziții spre gândirea ultimului personaj, a cititorului. E în această evoluție și o subtilă aluzie la involuția calităților morale, de la omul primar care trăiește aproape de natură, la cel modern, un ideal pierdut al celui dintâi”. □ În *Volume omagiale Mircea Iorgulescu* se ocupă de volumele: *Neagoe Basarab, 1512–1521, la 460 de ani de la urcarea sa pe tronul Țării Românești* (Minerva, 1972) și *Ovid Densusianu, omul și opera*, Deva, 1973. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu textul *Privind înapoi fără mine*, prezentând volumul *Poeme* de Petru Rezuș (C.R., 1973): „Scrise curat, într-o dicțiune deloc modernă, poetică însă, poeziile lui Petru Rezuș îmi par, în tehnica lor «bătrânească», ecouri pline de savoarea unui timp poetic care nu mai e al nostru, ci al istoriei, dar, al istoriei fiind, este și pentru noi. Volumul său de

Poeme e, pentru mine, o surpriză nu atât sub unghiul valorii, cât sub acela al atitudinii lirice”. ■ Al. Piru semnează *Spiritul confortabil*, un text despre Al. Philippide și volumul *Considerații confortabile*. ■ În *Viața literară* citim: □ *Șantier* anunță proiecte literare la care lucrează Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Mihail Cruceanu, Mihail Petroveanu, Ion Negoïtescu, Emil Manu, Fănuș Neagu, Virgiliu Monda, Corina Cristea, Constantin Salcia, Ion Grecea, Cornel Omescu, Eugeniu Ștefănescu-Est. □ *Colocviul european de limba și literatura română de la Amsterdam*: „La Amsterdam au avut loc săptămâna trecută lucrările primului Colocviu european de limba și literatura română, reuniune de amploare, la care au participat numeroși profesori și studenți străini precum și titularii catedrelor și lectoratelor de limba și literatura română din unele centre universitare din Europa. Schimbul de informare didactică și științifică a fost foarte amplu și activ. La lucrări au luat parte cadre didactice din universitățile românești, în frunte cu prof. univ. dr. docent Zoe Dumitrescu-Bușulenga, vicepreședinte al Academiei de Științe Sociale și Politice a Republicii Socialiste România”. □ „*Livres roumains*”, nr. 1–1974: „Concepută ca o vitrină a cărții, revista trimestrială «Cărți românești» izbutește și în ultimul număr apărut (1/1974), prin conținut și prin diversitatea acestuia, să ofere și o imagine – succintă, e drept – asupra amplexării fenomenului cultural din țara noastră”. □ În *întâmpinarea celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei și a celui de-al XI-lea congres al partidului*: „Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Constanța, cu sprijinul Uniunii Scriitorilor, va edita două cuprinzătoare culegeri de poezie și proză contemporană. Scriitorii care doresc a fi prezenți în aceste tipărituri cu lucrări inspirate din bogata realitate a societății românești în general, îndeosebi cu subiecte din viața nouă a Dobrogei socialiste, sunt rugați a trimite lucrările lor (3–5 poezie sau 1–2 proze scurte ori fragmente de proză) până la data de 1 iunie a.c. pe adresa Comitetului de Cultură și Educație Socialistă Constanța, Bd. Tomis, 51. De asemenea, pentru crearea fondului de cărți al «Bibliotecii de poezie contemporană» cu autografe, poezii din întreaga țară sunt rugați a-și trimite cărțile lor cu dedicații autografe pe adresa: «Biblioteca Municipală Constanța», Bd. Republicii 7 bis. * În *întâmpinarea marilor evenimente din acest an*, Palatul Pionierilor, în colaborare cu Uniunea Artiștilor Plastici și Editura «Ion Creangă», organizează un concurs de creație literară (poezie și proză) – desen, pictură și foto-cinematografie, cu tema: *Cinstire României Socialiste*. Concursul se va încheia la 12 mai 1974. Lucrările literare premiate vor fi publicate în volum”. □ *Studioul de istorie literară (o nouă inițiativă a Muzeului literaturii române)*: „Menit să resuscite reactualizarea unor probleme controversate ale istoriei noastre literare, ciclul de dezbateri științifice organizate periodic de Muzeul literaturii române intenționează să reunească opiniile unor reputați critici și istorici literari. Inaugurarea Studioului de istorie literară a avea loc vineri 29 martie, orele 17:30, la sediul muzeului din str. Fundației nr. 4, cu tema *Pa-ternitatea Cântării României*. Referenți: profesor dr. docent Alexandru Dima,

profesor dr. docent I. C. Chițimia, profesor dr. Paul Cornea”. □ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „În după-amiaza zilei de vineri 22 martie 1974, la Casa Scriitorilor din București a avut loc întâlnirea publicistei italiene Mariapia Vecchi, autoarea albumului *România – mondo latino*, cu un grup de scriitori români. Oficiul de gazdă l-a făcut Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, iar acad. Eugen Jebeleanu a elogiat opera dedicată cunoașterii peste hotare a frumuseților României Socialiste. Au participat la dialog acad. Șerban Cioculescu, Alexandru Balaci și Marin Preda, membri corespondenți ai Academiei R.S.R., Vasile Nicolescu, director în C.C.E.S., Radu Boureanu, redactor șef al revistei «Viața Românească», Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor, ca și Anca Balaci, Vlaicu Bârna, Nicolae Carandino, Radu Cârnci, Aurel Covaci, Ștefan Crudu, Dan Duțescu, Angela Ioan, Constantin Ionică, George Lăzărescu, Lőrinczi László, Radu Lupan, Veronica Porumbacu, Florin Potra, Al. Săndulescu, Marin Sorescu, Geo Șerban, Laurențiu Ulici, Dragoș Vrânceanu, Haralamb Zincă. Întâlnirea s-a desfășurat într-o atmosferă caldă, prietenoasă”. □ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă semnează *Romanul augustei iubiri*, o prezentare a volumului *Alteță regală* de Thomas Mann (Eminescu). □ Florin Ioniță semnalează apariția volumului *Nimic decât noaptea* de Alba de Céspedes, Édit. Seuil, 1973.

● [„**Tribuna**”, nr. 13.] Rubrica *Actualitatea literară* conține o cronică despre romanul Mariei-Luiza Cristescu, *Așteptare*. Ion Marcoș este de părere că acest volum, deși nu are o puternică amprentă scriitoricească, reușește să o consacre pe autoare. □ *Un eveniment editorial: Antologia literaturii precolumbiene*: consemnează Vasile Igna. ■ *Cronica literară – Virgil Nemoianu: Utilul și plăcutul*. Victor Felea scrie despre volumul *Utilul și plăcutul*, afirmând că judecățile prezente în eseu sunt bine structurate și se consolidează pe un unghi istoric și dialectic. ■ *Actualitatea literară: Geometrii imaginare – Smerita*, unde Liviu Petrescu scrie despre *Jurnalul unui scriitor*, de Dostoevski, în care se încadrează și *Smerita* (pe care o publică în 1876). *Smerita* este o povestire dominant sentimentală, dar cu accente insistente de incriminare a orgoliului. □ *Literatura: Fănuș Neagu – Noapte cu viscol* (fragment din romanul *Frumoșii nebuni ai marilor orașe*). ■ Rubrica *Arte* cuprinde un dialog între Dorin Ivacu și Mircea Horia Simionescu, în care se discută despre faptul că cel din urmă este director la operă. □ *Publicistica: „Tribuna” – 1884 – Generația „Tribunei”*. Sunt listate temele predominante în discursul revistei: imperativul acțiunii, lipsa de libertate, publicul, responsabilitatea literaturii. „Între realizările celor de la 1848 se înscrie de obicei și «dezrobirea de etimologism», acțiunea critică propriu-zisă rămânând în sarcina celei de a doua „Tribune”, de la Arad. □ *Literatura – redare de poeme de Jon Milos* (poet suedez de limbă română). □ *Meridian – Viața mea a fost mai ales o viață de cititor*. De vorbă cu Robert Kanters (de Ion Pop) despre *Cuvântul înainte* (culegere de articole).

29 martie

• [„Munca”, nr. 8197] În *Pe glob. În 24 de ore se anunță Încheierea unei prestigioase manifestări culturale românești* ce a avut loc la Atena, o expoziție de carte românească organizată de „Fundația Europeană Drăgan”.

• [„Scânteia”, nr. 9824] Pe frontispiciu apare *Trăiască întâiul președinte al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu!* Pe prima pagină: □ *Marea Adunare Națională, consacrand prin votul său unanim voința națiunii noastre socialiste, l-a ales pe secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președinte al României.* □ Citim și *Discursul solemn al președintelui Nicolae Ceaușescu și Ceremonia alegerii.* □ Apare și *Jurământul președintelui Republicii:* „Jur să slujesc cu credință patria, să acționez cu fermitate pentru apărarea independenței, suveranității și integrității țării, pentru bunăstarea și fericirea întregului popor, pentru edificarea socialismului și comunismului în Republica Socialistă România! Jur să respect și să apăr Constituția și legile țării, să fac totul pentru aplicarea consecventă a principiilor democrației socialiste, pentru afirmarea în viața societății a normelor eticii și echității socialiste! Jur să promovez neabătut politica externă de prietenie și alianță cu toate țările socialiste, de colaborare cu toate națiunile lumii, fără deosebire de orânduire socială, pe baza deplinei egalități în drepturi, de solidaritate cu forțele revoluționare, progresiste de pretutindeni, de pace și prietenie între popoare! Jur că îmi voi face întotdeauna datoria cu cinste și devotament pentru strălucirea și măreția națiunii noastre socialiste, a Republicii Socialiste România!”. ■ Sub titlul *Lucrările sesiunii Marii Adunări Naționale* citim *Decret prezidențial privind unele modificări în componența Consiliului de Miniștri*, cuvântările tovarășilor Miron Constantinescu, Manea Mănescu și Ștefan Voitec, precum și *Ordinea de zi a sesiunii. Legile adoptate în prima zi a lucrărilor.* ■ Sub titlul *Vă felicităm din toată inima iubite tovarășe Ceaușescu!* apar mesaje de felicitare. Reținem: □ Poezia „*I-a călit Partidu-n lupte și credința și tăria*” de Victor Tulbure. □ Mesajul Uniunii Scriitorilor: „Înflorirea multilaterală a vieții noi socialiste, pe întinsul vetrei noastre strămoșești, se conjugă armonios cu inspirata politică de pace și colaborare între toate popoarele lumii, fapte pentru care România socialistă, prin puternica dumneavoastră personalitate, este unanim respectată și elogios prețuită pe plan internațional – se spune în telegrama Uniunii scriitorilor. Fie, dar, ca ziua de 28 martie 1974 să constituie o dată memorabilă a acestui timp, înscriindu-se printre momentele de durată și temeinicie ale istoriei noastre de totdeauna și pentru totdeauna. Această supremă investitură vine să exprime, deschis și mereu statornic, încrederea nețărmurită și dragostea fierbinte pe care toți cetățenii patriei noastre le nutresc pentru cel chemat să conducă România socialistă spre zărilor luminoase ale evului comunist. Sunteți suflet din sufletul acestui popor, sunteți animat de cele mai nobile idealuri umaniste, sunteți personificarea aceluiași geniu românesc plin de cutezanță care, de-a lung de secole, a dat drept exis-

tență și glorie neamului nostru merit unui falnic viitor. Cu prilejul acestui fericit și înălțător moment, scriitorii din România, ajutoare permanente de nădejde ale Partidului Comunist Român, vă urează succese în sarcina istorică de cea mai înaltă răspundere pe care poporul v-a încredințat-o, dorindu-vă multă sănătate și viață îndelungată, noi și strălucite împliniri în activitatea prodigioasă pe care o dăruiti țării și poporului român”. □ Mesajul Academiei de științe sociale și politice: „În telegrama Academiei de științe sociale și politice, membrii și cercetătorii acestei instituții își exprimă marea bucurie că înalta funcție de președinte al Republicii Socialiste România o va îndeplini cel mai iubit fiu al patriei de numele căruia este legat întregul curs al politicii revoluționare a partidului nostru, marile realizări obținute de poporul român pe calea construirii noii orânduiri sociale. În personalitatea dumneavoastră – se spune în telegramă – vedem întruchiparea modelului de conducător comunist, patriot înflăcărat și internaționalist consecvent, militant neobosit pentru triumful cauzei socialismului și păcii în lume. Cu acest fericit prilej, membrii academiei, cercetătorii din domeniul științelor sociale își exprimă sentimentele lor de grațitudine pentru sprijinul în îndrumarea clarvăzătoare, pentru condițiile ce le sunt create, își reafirmă angajamentul lor hotărât de a-și spori contribuția la realizarea însuflețitorului program de dezvoltare economică și socială a țării, pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în Republica Socialistă România”. □ Mesajul Consiliului Culturii și Educației Socialiste: „Îngăduiți ca emoției și entuziasmului care în aceste clipe au cuprins fiecare inimă de pe întinsul patriei, să li se alătore, întocmai ca în toate marile momente de înălțare și biruință a gândului românesc, glasul mișcat și vibrația inimii tuturor oamenilor de cultură și artă din România, a tuturor celor care, sub direcția dumneavoastră îndrumare, izvodesc vieții «Frumuseți și prețuri noi» – se spune în telegrama Consiliului Culturii și Educației Socialiste. Alegerea dumneavoastră în această supremă sarcină a fost de mult timp validată în inima și mintea fiecăruia dintre cei care trudind la ridicarea spirituală a poporului s-au împărtășit nemijlocit din flacăra celui mai pur și mai generos spirit al României contemporane. Suntem profund conștienți că tot ce este mai curat și mai înălțător în opera noastră, tot ceea ce au izbutit să creeze mai valoros condeiul, dalta, penelele noastre își au izvorul și îndemnul în îndrumarea dumneavoastră caldă, părintească, în nesecata dumneavoastră dragoste pentru popor, pentru tot ceea ce îi slujește și îi întărește în grandioasa operă căreia n-ați pregetat să-i închi-nați fiecare clipă, fiecare gând, ctitorind un nou ev al spiritualității românești. Numeroasele dumneavoastră întâlniri cu oamenii de cultură și artă din România au prilejuit tot atâtea neșterse pagini de referință pentru fiecare dintre noi, au dat fiecăruia mai multă înțelepciune, cutezanță, demnitate și însuflețire. Iar dacă este greu de exprimat în cuvinte ceea ce fiecare creator vă datorează nemijlocit, iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, avem convingerea că o vor face arta și cultura epocii noastre care, legate de viața și eforturile creatoare ale în-

tregului nostru popor, vor purta peste veacuri cu o iradiere neistovită, pecetea vie a idealurilor pentru a căror înfăptuire v-ați dăruit în mod exemplar. Urările pe care vi le adresăm cu acest prilej de înaltă semnificație îngăduiți-ne să le unim strâns cu reînnoirea angajamentului solemn pe care oamenii de cultură, creatorii de artă și l-au luat în fața dumneavoastră, mult iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, în fața partidului și a întregului popor: în acest an de însemnătate istorică – anul celui de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei de sub dominația fascistă, al Congresului al XI-lea al partidului – care a devenit din acest moment și anul alegerii dumneavoastră ca președinte al Republicii Socialiste România, vom dăruii țării cât mai multe lucrări artistice puternic reprezentative, călitate la înalta temperatură a dragostei de patrie, a responsabilității cetățenești și partinice exemplar întruchipate în eminenta dumneavoastră personalitate, primul președinte al republicii noastre, cel mai iubit fiu al poporului român”.

• **[„Contemporanul”, nr. 14]** Redacția revistei consemnează evenimentul *Tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost ales președinte al Republicii Socialiste România*, văzut ca o *Hotărâre istorică*: „Alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de Președinte al Republicii Socialiste România la propunerea Plenarei C.C. al P.C.R. – act de mare însemnătate politică – este o expresie a însăși conștiinței naționale a poporului, a devotamentului lui nestrămutat față de destinul socialist al țării. [...] Bărbatul de stat care, în fruntea Partidului Comunist Român, a avut un rol hotărâtor în accelerarea proceselor istorice, în înțelegerea profundă și dialectică a fenomenelor contemporaneității este tovarășul Nicolae Ceaușescu. De numele lui sunt legate atât succesele noastre în transformarea țării într-un stat modern, cu o orânduire politică superioară și prestigiu internațional [...]”. □ Redacția revistei mai consemnează *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu*: „În încheiere doresc să asigur încă o dată Marea Adunare Națională, partidul, întregul popor, că voi face totul pentru a fi demn de cinstea și încrederea ce mi s-au acordat. Voi servi întotdeauna, în orice împrejurare, interesele poporului, voi acționa pentru dezvoltarea economico-socială a țării, pentru întărirea independenței și suveranității sale, pentru triumful socialismului și comunismului în România”. ■ Alexandru Balaci semnalează apariția traducerii romanului lui Thomas Mann, *Alteță regală*: „[...] este o fabulă care ne învață despre sensurile originare ale vieții... Trebuie să fim recunoscători profesorului Mihai Isbășescu pentru traducerea sa (a câta oară din complexa literatură germană?), care echivalează în românește finețea psihologică, ironia simplă, parodia superioară, realismul descrierii și, îndeosebi, înfășurarea în inefabila aură a poeziei”. ■ De studiul lui Silviu Iosifescu, *Configurație și rezonanțe*, se ocupă D. Micu: „Problemele abordate în *Configurație și rezonanțe* – și dezbătute până la exces, [...] până la reliefaarea celor mai subtile nuanțe [...] sunt multiple. [...] Prin tratarea lor metodică, la nivelul contemporan al gândirii estetice, cu frecvente referințe la un imens număr de opere din toate timpurile, cartea devine un veritabil tratat... de teoria

literaturii, alcătuit în conformitate cu toate exigențele ce incumbă unei lucrări de acest fel. Ea nu se pretează în consecință lecturii, ci studiului. Unui studiu profitabil pentru toți aceia ce au vreun raport cu literatura, fie ca emițători, fie ca receptori ai mesajului ei artistic”. ■ Este continuat *Dialogul dintre Adrian Păunescu și Dumitru Popescu, Cultura în conștiința socialistă*: „– A.P.: Nu e deloc o idee nouă că pe măsura dezvoltării civilizației, greutatea specifică și altitudinea culturii scad, cum nu e o idee nouă nici ideea că între civilizație și cultură există un raport de directă proporționalitate. Însă că sunt noi sau nu unele idei, n-are importanță cred. Important e să vedem în ce măsură ele sunt aplicabile la situația noastră. Pentru că, iată, până într-un punct, într-o țară ca America, în care civilizația a atins destule culmi, potența culturii a scăzut într-un mod care a alarmat spiritele treze din acele locuri. Dar poate fi vorba de o contradicție între cultură și orice fel de civilizație? – D.P.: Noțiunea de civilizație, în concepția materialismului istoric, are o accepțiune foarte largă. Ea cuprinde modul de producție, deci stadiul de evoluție a forțelor de producție și natura relațiilor sociale, gradul de dezvoltare a cunoașterii științifice, dimensiunile creației spirituale. Mileniile arată că fiecare civilizație conține o mare cantitate de elemente perisabile – în ciuda faptului că, la timpul lor, au jucat un rol vital în existența oamenilor – care au pierit odată cu ei, precum și o anumită doză de durabil, în vremea respectivă, poate cu o pondere infimă în viața socială, dar apărând azi ca însăși efigia acelei civilizații”.

● [„Cronica”, nr. 13] Pe prima pagină aflăm că „Plenara C.C. al P.C.R. a hotărât în unanimitate să propună Marii Adunări Naționale alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, ca președinte al Republicii Socialiste România”. ■ Sub semnătura Cronica citim editorialul *Înaltă investiție*: „Manifestându-ne entuziasmul pentru înalta investiție acordată tovarășului Nicolae Ceaușescu să fie ales ca președinte al Republicii Socialiste România, ne exprimăm încrederea în înfăptuirea neabătută a politicii interne și externe a partidului. Prin tovarășul Nicolae Ceaușescu vorbește întregul nostru popor, așa cum însuși a mărturisit-o într-o impresionantă profesiune de credință – sinteză a misiunii sale istorice: «voi munci fără odihnă cât timp va bate inima în mine, pentru înflorirea României socialiste, pentru cauza comunismului, voi fi alături de popor!»”. ■ Liviu Leonte semnează cronica literară la *Personalitatea literaturii române* de Const. Ciopraga: „Const. Ciopraga pune în valoare, pentru cuprinderea pluri-unghiulară a obiectului, o metodologie adecvată, îndreptată pe trei principale direcții. Cartea debutează cu un amplu studiu de sinteză, vizând surprinderea dominantelor literaturii române, în interferența dintre metamorfoze și constante. Urmează o cercetare monografică a scriitorilor însumând, în grade diferite, calitățile eminate ale spiritualității românești: Eminescu, Caragiale, Creangă, Sadoveanu, Rebreanu, Călinescu, Camil Petrescu, Arghezi, Blaga, Barbu. Pentru literatura actuală, cu valori în curs de consolidare și afirmare, criticul introduce criteriul

istoric, apt de a releva dimensiunile epocii socialiste. În capitolul final, *Proiecții în universal*, se revine la privirea sintetică asupra literaturii române, vocațiile și dimensiunile sale apărând în noi lumini în comparație cu studiul preliminar”. ■ Const. Ciopraga revine la *Fragmentarium* cu a doua parte din „*Documente asupra melancoliei*”: Emil Botta: „Că Emil Botta e un poet adevărat, de autentică vibrație și profunzime, nu încape îndoială. Consonanța biografiei omului cu aceea a poetului ni se pare desăvârșită”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Florin Faifer prezintă *Eram fericit în noaptea cu lună* de Mircea Palaghiu: „De un umor special, parcă pedant și fals ingenuu, sunt prozele, cu un aer lunatic ale lui Mircea Palaghiu. Scriitorul practică un gen de comic elaborat, tacticos și metodic, combinând cu meșteșugită migală efectele, încercând să stârneasă hazul fără a schița, el însuși, măcar un zâmbet”. □ Constantin Coroiu scrie despre *Dezlegare de chaos* de Ion Cocora: „Volumul *Dezlegare de chaos* se înscrie în rândul cărților ce pot deruta. Nu voi ezita însă să-l calific, rămânând consecvent, interesant”. ■ Al. Călinescu publică a doua parte a lucrării despre *Verosimilul*. ■ Al. Philippide scrie despre *Efemerul în durată*, un text despre poetica lui Geo Bogza: „Geo Bogza în descrierile sale înalță efemerul în durată și țintește mereu către permanențe și ajunge la permanențe datorită stilului său, datorită puterii de pătrundere și de convingere a acestui stil. Armonia frazei lui, construită cu o ascuțită inteligență artistică, nu poartă numele muncii stilistice care a produs-o. Nici notația strictă nu micșorează vigoarea poetică și nici interpretarea poetică nu denaturează realitatea. Secretul acestei îmbinări de calități contrastante stă, poate, în felul foarte personal în care Geo Bogza înnoadă trainic îndrăzneala înnoitoare a expresiei cu cea mai sănătoasă tradiție a scrisului literar românesc, care trăiește și se dezvoltă pe temeiul unei construcții în continuare”. ■ N. Barbu publică o cronică teatrală, intitulată *Sâmbătă la... Casa Sindicatelor*, parafrazând titlul piesei lui Mircea Radu Iacoban, *Sâmbătă la Veritas*: „Când am citit prima oară textul, spuneam că, în pofida unor aparente fandări în cinism, Mircea Radu Iacoban este un sensibil, crescut din tulpina ingenuității și a gingășiilor văzute cu retrospectivă duioșie, amintindu-l întrucâtva pe autorul *Medelenilor*, dar cu mai multă discreție în etalarea afactelor. Observația primește o confirmare fericită prin spectacolul ieșean, ale cărui coordonate le-a văzut autorul-regizor”. ■ Apare în *dezbateră „Cronicii”*: *Societatea socialistă multilateral dezvoltată – civilizație materială și spirituală superioară*: „Revista «Cronica» inițiază în acest număr dezbateră cu tema: *Societatea socialistă multilateral dezvoltată – civilizație materială și spirituală superioară*, în care își propune să abordeze conceptul de civilizație spirituală în condițiile actualei etape de dezvoltare a țării noastre – concept definit și fundamentat în documentele de partid, privit în determinările sale de ordin teoretic-filosofic, politic-științific și practic-social”. Dezbateră se deschide cu un citat din *Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 3-5 noiembrie 1971*: „Noi

considerăm și am considerat întotdeauna că menirea istorică a socialismului este nu numai de a elibera omul de asuprire și exploatare, de a asigura bunăstarea lui materială, ci de a făuri o civilizație spirituală superioară, care nu se poate realiza decât prin formarea unui om nou, cu o înaltă conștiință și pregătire culturală și profesională, cu un profil moral-politic înaintat”. Reținem:

□ Ernest Stere, *Civilizația și cultură în actualitate*: „Se poate spune astfel că unul din meritele principale ale marxismului, ale umanismului marxist constă în faptul de a-l fi ridicat pe om la sentimentul concretului, făcându-l să înțeleagă dependențele sale de realitatea social-istorică, fără însă ca acest lucru să fi însemnat o abdicare în fața forțelor tehnice și economice. Efortul de a se depăși pe sine, în direcția valorilor științei, ale civilizației caracterizează tipul uman ce se plămădește în spiritul acestui umanism; voința de a se afirma și defini nu ca o ființă guvernată de instincte și porniri egoiste, ci de a tinde mereu, prin aspirație superioară, spre împlinire și perfecțiune, care să-i confere unitate, sens și eficacitate umană”.

□ Al. Tănase, *Modelul socialist al multilateralității sociale și umane*: „În Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara din 3-5 noiembrie 1971, document de excepțională însemnătate politică și densitate teoretică, găsim și un concept de mare importanță pentru clarificarea problemei care ne interesează aici: «Noi considerăm și am considerat întotdeauna că menirea istorică a socialismului este nu numai de a elibera omul de asuprire și exploatare, de a asigura bunăstarea lui materială, ci de a făuri o civilizație spirituală superioară, care nu se poate realiza decât prin formarea unui om nou, cu o înaltă conștiință și pregătire culturală și profesională, cu un profil moral-politic înaintat». Este tocmai tipul de civilizație pe care-l construim, este ceea ce trebuie să înțelegem prin societate socialistă multilateral dezvoltată în raport cu sarcinile valorice ce-i revin, care depășește radical și definitiv contrastele și dificultățile dezumanizante ale vechilor civilizații”.

□ Petru Pânzaru, *Originalitatea civilizației socialiste*: „Fără a nega sau subaprecia câtuși de puțin amploarea și dificultatea sarcinilor pe care trebuie să le rezolve, contradicțiile pe care trebuie să le soluționeze și să le depășească socialismul în procesul edificării tipului său specific, original de civilizație materială și spirituală, atât netăgăduitele realizări ale noii societăți, cât și perspectivele certe ce le asigură, justifică un optimism istoric lucid, activ și revoluționar”.

□ Ion Grigoraș, *Afirmarea personalității umane*: „Determinarea social-obiectivă acționează asupra vieții morale prin intermediul autodeterminării, prin activitatea conștientă liberă a personalității; în actul moral, necesitatea conduitei se profilează ca o cerință conștientă a vieții sociale și personale a oamenilor. Ea devine datorie sau imperativ de conștiință, pasiune sau devotament, iubire sau dragoste, năzuință sau ideal”.

■ I. Caproșu publică *Sine ira...?*, răspuns la articolul lui N. Barbu din „Cronica”, nr. 7, 15 februarie 1974: „Cât privește temerile preopinentei noastre cu privire la «prelucrarea» pe care am fi făcut-o operei prof. Bădărău, trebuie să aducem la cunoștința citi-

torului că ea există numai în «viziunea» lui N.B., care și-a îngăduit să vorbească despre o lucrare al cărei conținut nu-l cunoaște, nu în numele probității invocate formal în titlul așa-zisei recenzii, nici în virtutea responsabilității unui publicist, care a substituit țelurile unei apreciate reviste unor interese personale, și nici în sensul unei profesiuni de credință *sine ira ei studio* pe care o afișa în 1971 spre a o da numaidecât uitării (vezi N. Barbu, *Sine ira...*, p. 5); pentru că, o spunem cititorului «Cronicii», *Iașii vechilor zidiri* nu e o «prelucrare», ci o carte de perfectă colaborare științifică a doi autori care și-au pus semnătura pe ea cu toată răspunderea, așa cum am subscris și noi cele două articole și rândurile de față». ■ Val. Condurache, discută despre *Studii de literatură universală* de Vladimir Streinu: „Așa cum se prezintă, ediția de *Studii de literatură universală* ale lui Vladimir Streinu răspunde unei necesități reale. Și aceasta nu numai pentru motivul că o parte din studii prefațau tot atâtea cărți, sau erau risipite în reviste, ci, poate în primul rând, pentru că, numai alăturate, studiile de literatură universală ale eminentului critic ne pot oferi, în întreaga ei strălucire, activitatea desfășurată cu egală pătrundere a unui exponent, tot mai rar întâlnit azi, al «speciei» erudiților». ■ Din *Moment* reținem: □ *Cronica la Suceava*: „În cadrul suitelor de manifestări pe care revista «Cronica» le dedică celei de a XXX-a aniversări și Congresului al XI-lea al P.C.R., la *Grupul școlar pentru prelucrarea lemnului* din Suceava a avut loc o întâlnire a redacției săptămânalului nostru cu cititorii. Au participat: Liviu Leonte, redactor șef, Andi Andrieș, redactor șef adjunct, împreună cu poeții George Lesnea, Nicolae Turtureanu, Marcel Mureșeanu, George Damian, Ion Beldeanu și Roman Istrati. Redactorii și colaboratorii «Cronicii» s-au întreținut cu viitorii muncitori și cu profesorii lor pe teme ale creației literare și publicisticii contemporane, reuniunea cuprinzând în continuare un recital liric pe care l-au susținut scriitorii prezenți». □ *Noutăți la Univers*: „Editura «Univers» a scos de curând de sub tipar câteva noutăți care merită atenția cititorilor. E vorba, printre altele, de volumul XI de *Opere* aparținând lui Dostoievski (*Jurnalul unui scriitor*, traducere și aparat critic de Leonida Teodorescu, studiu introductiv de Ion Ianoși), de cunoscuta monografie *François Rabelais* de M. Bahtin (în românește de S. Recevski), de *Fiicele focului* de Gérard de Nerval (traducere de Gellu Naum și Irina Bădescu), de *Scrisorile, însemnările și cugetările* lui Leopardi (antologie, traducere, note și prefață de Smaranda Bratu Stati). O atenție deosebită acordă editura prozei și în special romanului contemporan. Colecția *Romanul secolului XX* și-a câștigat un meritat prestigiu. Semnalăm acum doar două titluri: Andrei Belii cu *Petersburg* și Hervé Bazin cu ai săi *Preafericiți pe insula dezolării*, în excelenta traducere a lui Marcel Aderca. Fiecare literatură străină este reprezentată prin romane de valoare și în traduceri remarcabile: John Wa-in (*O iarnă printre coline*), V. Kaverin (*La oglindă*), Michel de Saint Pierre (*Miliardarul*), Robert Stone (*Sala oglinzilor*), Pierre Schoendoerffer (*Ultimul rege din Borneo*) etc». ■ Versuri semnează: Constantin Ștefuriuc (*Partid –*

aripa mea de soare), Haralambie Țugui (*Lângă vetrele sacre; Ipostază; În briza de sânge; Scafandru; Aeternitas*), Florin Mihai Petrescu (*Partid; Frontul invizibil; Prizonierul frumuseții; Din nou spre tine*). □ Cu ocazia Centenarului Robert Frost Eugen B. Marian traduce versurile *Locul nașterii; Am făcut cunoștință cu noaptea; Teamă de casă*. □ Ioan Bâtea traduce proza scurtă a lui Richard Brautigan, texte preluate din *Trout Fishing in America*.

● [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 173] Pe copertă, poza tov. Nicolae Ceaușescu, cu flamura pe piept și sceptor, imaginea clasică a anilor '70 pentru cultul personalității „primului președinte al R.S.R., secretar general P.C.R.”, completată cu articolul *Președintele României Socialiste* de D. Constantin. □ *Săptămâna pe scurt*: vizita poetului Jean Rousselot, președintele Asociației oamenilor de litere din Franța, primit la București de Zaharia Stancu. ■ Două articole pe linii similare politice, *Tineretea ca tehnică a trăirii libertății* de D. Mutașcu (vorbind despre *O artă revoluționară a muncii, Tineretea ca dialectică a înnoirii și culturii*, cu un personaj ca Meșterul Manole în prim-plan), respectiv *Artă și cultură* de Mihnea Gheorghiu. „Azi, în concepția românească a socialismului, cultura a devenit o necesitate, inseparabilă de progres în toate domeniile de activitate... În noua ei accepțiune, generalizată, cultura este izvor al creației și suport al originalității... Arta și cultura s-au conceptualizat, intelectualizat, instrumentele lucrului spiritual s-au îmbogățit cu atributul universalității, în conținutul căruia tezaurul artei și științei, al culturii naționale, intră ca o componentă necesară. O dată cu aceasta, creatorului de literatură și artă i-au revenit noi responsabilități, de natură morală și socială. Purtător de cuvânt, în actualitate, al sufletului poporului său, artistul răspunde în fața destinului colectiv de progresul spiritual al societății în care trăiește ca om și cetățean... În lumea contemporană artistul sau scriitorul nu se mai poate exprima decât ca un intelectual. Cultura este, pentru el, o condiție existențială. Absența ei echivalează cu nimic. Iar din nimic nu poate să iasă decât nimic... Invazia lui *Nihil* în literatură și artă este totuși vizibilă. Ascensiunea lui însă poate fi oprită.” ■ Un polemic *PS* de Emil Manu, împotriva lui Nicolae Manolescu, la finalul cronicii literare despre *Caietele Princepelui* – vol. 3. „Într-o recentă anchetă din «Orizont», Nicolae Manolescu vorbește de critici «care induc lumea în eroare». Am vrea să îl completăm, arătând numai câteva din cazurile în care criticul «României literare» se confundă și chiar îi depășește pe acești critici. Este cunoscut faptul că scriind două cronici despre Ion Lăncrănjan, la distanță de o săptămână, și-a schimbat lentilele; în altă ocazie l-a minimalizat pe Alecsandri, dar observând că sărbătoarea «bardului» e un act oficial și-a retractat tonalitatea excesului anterior; citind *Teatru* de Eugen Barbu îl acuză pe autor că are prea multe schimbări de decor, în realitate decorul nu se schimba, cronicarul nu citise textul; vorbind despre Camil Petrescu, îi atribuie îngrijirea și prefațarea unor amintiri ale colonelului Locusteanu, indicând și reproducerea prefetei în *Teze și antiteze*; în fapt, cronicarului nu-i căzuse în

mână nici «Revista Fundațiilor» unde autorul *Tezelor* a găzduit numai ca redactor șef textul în cauză și nici nu citise decât o pagină din *Teze și antiteze*, unde era criticată ediția și unde nu există prefața, dar le comentase pe toate ca știute, cu «vocație afișată»... Ne întrebăm, asemenea cronică literare nu induc oare lumea în eroare, chiar dacă sunt semnate de Nicolae Manolescu?” □ Despre dificultatea receptării unui mare poet ca Ion Barbu vorbește Marin Mincu, în *Barbiana*. □ Marian Popa arată *Ce se poate face pentru un scriitor minor* (dar care nu poate lipsi unei literaturi), adică dă ca exemplu excelentul studiu tipologic al lui Cornel Regman, *Ion Agârbiceanu și demonii*. □ Poemul *Oaia îndărătnică* de Ion Lotreanu, după *Descriptio Moldaviae*. □ Premiera filmului *Porțile albastre ale orașului*, pe un scenariu de Marin Preda. □ Cronică dramatică a lui Dinu Săraru menționează piesa lui Corneliu Leu, *Fata bună din cer*.

30 martie

- [„**Munca**”, nr. 8198] Pe pagina intitulată *Alegerea președintelui Nicolae Ceaușescu salutată cu entuziasm sărbătoresc de întregul popor*, este publicată, printre altele, și adeziunea intitulată *Clipa istorică*, semnată de Aurel Baranga.

- [„**Scânteia**”, nr. 9825] Este dat publicității *Decret prezidențial privind conferirea de ordine ale Republicii Socialiste România și a „Diplomei de onoare” unor organizații județene de partid, consilii populare județene, întreprinderi și institute de cercetare și proiectare*. ■ Ziarul publică *Legea presei din Republica Socialistă România*. ■ Sunt publicate și *Mesaje de felicitare de peste hotare adresate președintelui Republicii Socialiste România*; mesaje semnează: Iosip Broz Tito; Hasan al II-lea (Regele Marocului); Baudouin (Regele belgienilor); Antonio Volpinari, Giovanni Luigi Francosi (Căpitani regenți) și Gian Luigi Berti (Secretar de stat pentru afacerile externe); Kim Ir Sen (Președintele Republicii Populare Democrate Coreene), Urho Kekkonen (Președintele Republicii Finlanda); Moktar Ould Daddah (Președintele Republicii Islamice Mauritania). □ La fel sunt publicate mesaje de felicitare transmise din diferite institute, ministere, consilii și comitete județene.

- [„**Flacăra**”, nr. 14] Pe pagina intitulată *Neuitata săptămână în care tovarășul Nicolae Ceaușescu a devenit întâiul președinte al României*, Adrian Păunescu semnează articolul omagial *Un tricolor peste o inimă*. □ Pe pagina *Â - litera-ax a cuvântului nostru cel mai drag, România, își merită renașterea*, Eugen Barbu publică *Să respectăm spiritul limbii*, Romulus Vulpescu - *Pentru că există o estetică a grafiei*, iar Adrian Păunescu - *Nu o literă e în cauză, ci o articulație a istoriei*. ■ În *Cronica teatrală*, Eugen Barbu publică o amplă analiză a piesei *O noapte furtunoasă* de I. L. Caragiale, pusă în scenă la Teatrul de Comedie, în regia lui Lucian Giurchescu. ■ În *Cenaclul Flacăra*, cu titlul *Cum a fost (27, 28)*, Dorin Tudoran prezintă desfășurarea ședinței Cenaclului Flacăra ce a avut loc la Brașov și, respectiv, la Teatrul Giulești. Au participat, printre alții, Ioan Alexandru, la întâlnirea de la Brașov, și Ion Gheorghe la cea

de la București. ■ Cu titlul *Ion Barbu evocat la Tv*, revista publică fragmentul 54 din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Roman Serial*, cu titlul *Casa*, Dinu Săraru publică capitolul 4 din romanul *Niște țărani*. □ Adrian Păunescu publică poemul *Jurământul națiunii*.

● [„**Luceafărul**”, nr. 13] Redacția revistei consemnează evenimentul: *Primul preșetinde al României*: „Alegând cu entuziasm în înalta funcție de președinte al Republicii Socialiste România pe secretarul general al partidului, Marea Adunare Națională, ea însăși organism care exprimă și exercită voința diguitoare a poporului român asupra propriilor sale destine, a dat glas sentimentului de caldă prețuire și recunoștință a tuturor cetățenilor patriei față de activitatea plină de înțelepciune, de devotament și abnegație depusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu în slujba cauzei socialsimului, a dezvoltării națiunii române, a promovării unei politici de prietenie și de pace între toate popoarele lumii”. ■ Paul Georgescu analizează culegerea lui Zaharia Sângeorzan: *Zaharia Stancu interpretat de...*: „Din această antologie ne putem da seama de consensurile și evoluția criticii față de opera lui Zaharia Stancu, dar și de domeniile ce rămân încă neexplorate ca și de sinteza ce se lasă așteptată. Credem că momentul ei a sosit”. ■ Mircea Iorgulescu recenzează volumul de versuri al lui Ion Lotreanu: *Aerul de sub fluturi* (Eminescu, 1974): „[...] este cartea unui poet pentru care descoperirea și precizarea până la exces a unei formule lirice «originale» au încetat să mai fie o preocupare și o tentație; semn de maturitate, de bună seamă, dar indicând și o atentă observare a peisajului poetic actual, dominat de o foarte monotonă voință de «metodă», această renunțare implică prezența unei conștiințe artistice formate și de singură orientare”. ■ La secțiunea *Confruntări actuale* semnează texte: Pompiliu Marcea, Henri Wald. □ Pompiliu Marcea: *O Problemă de metodologie*: „Orice literatură organic constituită, și este și cazul literaturii române, nu poate fi deviată din drumul pe care i l-au creat marii săi reprezentanți care, la rândul lor, au fost expresia ființei noastre specifice dintr-un spațiu material și spiritual determinat și detreminant”. □ Henri Wald: *Vorbirea și originea ideilor*: „Era de așteptat să apară o concepție care să repună în drepturile ei cercetarea semnificațiilor și a originii lor. Împotrivindu-se relativismului, conform căruia fiecare limbă impune vorbitorilor ei propria sa concepție despre lume, Noam Chomsky caută ceea ce e general uman în limbă și gândire. El crede că fără existența unei structuri gramaticale universale și innăscute nu s-ar putea explica ușurința cu care orice copil normal își însușește regulile de formare și de înțelegere ale unei limbi”. ■ Este publicat un fragment din romanul lui George Bălăiță, *Lumea în două zile*. ■ În cadrul rubricii *Discuții despre proză* scriu texte: Sorin Titel, Valeriu Cristea, Adrian Isac. □ Sorin Titel semnlează *Un roman pe nedrept uitat: Glasul* al lui Iulian Vesper: „[...] acest roman excepțional n-a cunoscut decât o singură ediție (cartea a apărut în 1957 și a beneficiat la apariție de o foarte bună primire) în vreme ce nu puține cărți mediocre, revăd, spre

bui-măceala noastră sinceră, lumina tiparului. Cu foarte mulți ani în urmă Ov. S. Crohmălniceanu încerca, într-un articol scris cu multă căldură, să le reamintească cititorilor, criticilor și editorilor de existența *Glasului* lui Iulian Vesper”.

□ Valeriu Cristea expune *Temă și perspectivă* în romanul lui Virgil Duda: *Deruta* : „Al treilea roman al lui Virgil Duda nu este numai o carte despre un personaj, ci și în aceeași măsură o carte despre o epocă, a primilor ani de după război, cu lodenele, cantinele și autobuzele supra-aglomerate, cu imaginile – inedite pe atunci ale începutului de industrializare, cu unele atitudini abuzive, cu oamenii ei de bine care nu lipsesc în nicio epocă. În *Deruta* avem mai mult decât un fond social: o atmosferă socială discretă dar extrem de densă, de «prezentă», pe care o inhalăm cu fiecare respirație a lecturii”.

□ Adrian Isac analizează *Sensul unei structuri narative* în romanul lui D.R. Popescu: „ *Vânătoarea regală* ni se pare – să precizăm de la bun început – nu numai cel mai bun roman publicat de Dumitru Radu Popescu până acum, ci și una din creațiile remarcabile ale prozei românești postbelice. Mai exact: experimentul estetic propus de roman – șocant prin senzația de permanentă discontinuitate a narațiunii – dă la nivelul construcției epice mai mult sentimentul neîmplinirii, de unde și tentația de a vedea în cele șapte capitole mai degrabă șapte nuvele decât un roman”.

■ Gelu Ionescu notează despre antologia lui Fănuș Băileșteanu despre *Critica și posteritatea lui Sadoveanu* : „Confruntat cu problematica zilei, dar înțelegerea legilor lăuntrice ale acestei opere-lumini, Sadoveanu poate fi înțeles greșit. El nu e «contemporanul nostru», ci strămoșul nostru, dintr-un tip de umanitate ce s-a modificat în suma aproape tuturor aparențelor... Neînțeleasă, restrânsă în tipare imense, toată uriașa sa literatură poate fi ignorată și trecută la... trecut. De aceea este atât de necesară opera critică de analizare și definire a lumii sadoveniene. Între cei ce au schițat-o (în antologia sus citată) cei mai adânc înțelegători ai operei mi s-au părut a fi George Călinescu, Petre Comarnescu, Edgar Papu, Paul Georgescu și Nicolae Manolescu. De la ultimii se poate aștepta mai mult – adică monografia”.

■ Vladimir Simon se ocupă de cartea lui Liviu Petrescu: *Scriitori români și străini* , în care descoperă *Un eseism elevat* : „Liviu Petrescu este criticul care vine, a cărui evoluție este sigură sau lentă pentru că fiecare pas presupune renunțări, reflecții adânci și susținute, delimitări trașante, am numit, cu alte cuvinte, modestia și exigența față de sine”.

■ Ion Vianu semnează textul: *Edgar Poe învins și învingător* : „Monografia Mariei Bonaparte despre Edgar Poe de la a căreia apariție au trecut mai multe decenii continuă să rămână un document exemplar al unei anumite lumini prin care psihanaliza în plină înflorire a aruncat-o, cu inflexibilitate, asupra unor foarte diverse câmpuri ale gândirii și creației”.

31 martie

• [„Scânteia”, nr. 9826] Pe prima pagină citim *Semnificația mesajelor de felicitare adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii. O*

manifestare politică de amploare, o puternică expresie a unității în jurul partidului, a legăturii dintre partid și popor. ■ Ziarul publică *Lege privind controlul financiar preventiv și Legea apelor.* ■ Ziarul comemorează *81 de ani de la crearea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România* publicând *Eroice tradiții revoluționare ale clasei noastre muncitoare*, un mozaic al fragmentelor din actele și documentele partidului. ■ Și în acest număr se publică *Telegrame adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu*; printre telegrame, apare și poezia *Inscripție* de Ion Brad. ■ Sunt publicate și *Mesaje de felicitare de peste hotare adresate președintelui Republicii Socialiste România*, semnate de: N. Podgornî; Ludvik Svoboda (Președintele Republicii Socialiste Cehoslovace); S. Luvsan (Prim-vicepreședinte al Prezidiului Marelui Hural Popular al R.P. Mongole); Dolores Ibárruri; Georges Pompidou; Habib Bourguiba (Președintele Republicii Tunisienne); Giovanni Leone; Léopold Sédar Senghor (Președintele Republicii Senegal); Norodom Sianuk (Șeful statului și președintele Frontului Unit Național al Cambodgiei); Todor Jivkov (Prim-secretar al C.C. al P.C.B., președintele Consiliului de Stat al R.P. Bulgaria); Henryk Jablonski (Președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Polone); Juan Peron (Președintele națiunii argentine); Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr (Șahinșahul Iranului); Varahagiri Venkata Giri (Președintele Republicii India); Aristides Pereira (Secretar general al Partidului African al Independenței din Guineea-Bissau și Insulele Capul Verde (P.A.I.G.C.)); Ephraim Katzir (Președintele Izraelului); Kakuei Tanaka (Primul ministru al Japoniei); General Phaedon Gyzikis (Președintele republicii elene).

[MARTIE]

● **[„Amfiteatru”, nr. 3]** Dan Ciachir realizează o trecere în revistă a revistelor „Tribuna” nr. 8, „Familia” nr. 2, „Luceafărul” nr. 10 și se oprește asupra declarației lui Eugen Barbu, sărbătorit și omagiat la împlinirea a 50 de ani, membru corespondent al Academiei, care a spus: „Opera mea este opera unui scriitor comunist”, adăugând și opinia acestuia despre pamflet: „A reproșa unui pamfletar vehemența este ca și cum ai reproșa unui boxer că dă prea tare”. □ Adrian Păunescu înșiră alte gânduri care-i trec prin minte: „Ce vorbesc între ei, după ce se întorc de la treabă, membrii unui pluton de execuție?” (*Gânduri*) □ Ancheta revistei dorește să stabilească „De ce nu există un roman al studenției?”, la care răspund studenții Lucian Hanu, Valentin Feuerstein și George Tudor. □ Radu Mihăilă se extaziază în fața volumului 2 din *Caietele Princepelui* de Eugen Barbu, observând: „pare paradoxal, dar Eugen Barbu nu ar fi scris și nu ar fi publicat aceste caiete, dacă artistul n-ar fi fost dublat de ziarist”. „Dacă citești cartea pe nerăsuflăte ca pe un lung reportaj senzational din lumea ideilor, Eugen Barbu își pierde (pentru lector) materialitatea – rămânând un principie simbolic și abstract al unor adevăruri și al tuturor tainelor, pentru care senzationalul a devenit cotidian, într-o vreme când artiștii

contemporani se străduiesc să «facă» invers.” □ Marian Popa se oprește asupra problemelor fantasticului, punând în relații contrastive, definind și schematizând autori din literatura universală și română: Eugen Ionescu, Kafka, E.A. Poe, Karel Čapek, E.T.A. Hoffmann, Rebreanu (*Adam și Eva*) etc. (articolul *Distribuția evenimentului în fantastic*). □ La rubrica „post-restant”, răspunde pentru prima dată Constanța Buzea. □ Poezii de Ovidiu Hotinceanu, Geo Galetaru, Iolanda Șokner, Dinu Adam. Proză de Dan Mitrici. □ Natalia Seleșteanu traduce din volumul *Toward a Psychology of Art* de Rudolf Arnheim, sub titlul *Artistul și artizanul*. □ Poezie de Constanța Buzea, *Poarta românească*.

• [„Argeș”, nr. 3] Veronica Porumbacu publică poezia *Părinți și copii*. □ Eugen Barbu scrie eseu *Argeș*. □ Cu titlul *Raportul egalității*, revista publică un interviu cu Veronica Porumbacu. ■ În *Scrisoare către Argeș*, Marin Bădescu critică un articol semnat de Mircea Zăciu, publicat în numărul 1 (14)/1974 al revistei „Manuscriptum”, și intitulat *Un personaj balzacian: Al. Davila*. Acesta critică în principal ediția de scrisori alcătuită de Mircea Bădescu, care îi răspunde în articolul de față. □ În *Concursul literar August XXX*, sunt publicate o serie de poezii semnate de Gabriel Rădulescu și Ion V. Strătescu. ■ În *Cronica literară*, S. Nicolaescu publică o amplă recenzie la romanele lui D. R. Popescu, *Cei doi din dreptul Țebeii și Vânătoarea regală*: „Anul 1973 va rămâne marcat în istoria literară contemporană și de apariția celor două romane semnate de Dumitru Radu Popescu: *Cei doi din dreptul Țebeii (Cu fața la pădure)* și *Vânătoarea regală*. Citind aceste noi scrieri avem permanent sentimentul capodoperei, după cum se exprima un avizat comentator literar. Poate că nu este întru totul așa, dar importantă rămâne ideea că romanele nu vor fi trecute cu vederea atât de repede, iar cercetările de mare seriozitate au abundat, cronicile literare și-au depășit condiția „curtenească”, judecățile de valoare au fost făcute avându-se în vedere spații ideatice mult mai vaste, este dovada imediată - care, mai târziu, suntem convinși, se va accentua - că *Cei doi...* și *Vânătoarea...* sunt scrieri ce trebuie încadrate într-o altă ordine. Fantastice și realiste, grotești și sublime, pure și impure, comune sau tipice - personajele mânuite de romancier compun o lume greu de uitat, sume dar și individualități, rezultate ale experienței prozei românești peste care se inoculează experiențe ale prozei universale contemporane, care se pot identifica la o atentă cercetare comparativă. Dar nu despre experiențele literare este cazul să vorbim aici, ci numai despre cele două romane în contextul unei simple cronici literare. [...] Cele două romane, pe care am încercat să le prezentăm mai sus, purtând semnificația miticului și fantasticului sunt, alături de *Duios Anastasia trecea* și «*F*», cele mai temeinice scrieri ale lui D. R. Popescu. «Povestirea recreativă» nu-și găsește într-adevăr locul în proza autorului *Vânătorii regale*. Semnificațiile profunde, personajele arhetip, atmosfera savant organizată - atribute ce creează posibilitatea unor multiple și fine nuanțări, ne determină să conchidem că D. R. Popescu nu mai poate rămâne încadrat în acea «generație de aur» a

prozei românești, etichetare la modă acum câțiva ani, el se încadrează ferm în rândul primilor 3-4 mari prozatori contemporani”. ■ În *Lynotip*, Nicolae Oprea publică o serie de note despre: *Iubirea de patrie*, citând dintr-un eseu al lui Ioan Alexandru apărut în revista „Tribuna”, numărul din 28 februarie 1974, *Condiția criticului tânăr*, punctul de plecare fiind o anchetă inițiată de revista „Convorbiri literare” („În parte, criticii tineri care susțin azi rubrici permanente în presa literară au fost recrutați dintre absolvenții Filologiei care și-au exersat condeiul în paginile unor reviste studențești de oarecare prestigiu. Între ei și acei care din diverse motive au ajuns să semneze cu consecvență în periodicele noastre cam în jurul vârstei de 30 de ani există diferențe sensibile de ton, formație și apetituri livrești. Un M. Iorgulescu sau Dan Culcer nu pot fi încadrați într-o aceeași familie de spirite cu Petru Poantă sau Al. Dobrescu. Îi separă nu câțiva ani ci stigmatul unei faze diferite de formare. Și dacă în privința erudiției, pertinentei sau conciziunii critice s-ar părea că aparțin aceleiași generații, un lucru trebuie acceptat *ab initio*: în acest caz spiritul de generație este foarte vag sau, mai tranșant spus, nu există. Și nu există pentru că nu s-a ivit prilejul unor dispute polemice angajante, deci, fiindcă suntem într-un moment de așezare a valorilor. Avem o literatură bună care se cere permanent reevaluată, suntem, așadar, tentați de exegeză, acum la mai mulți ani de la debutul generației deceniului șase. Neexistând posibilitatea unor dispute acerbe cu dogmatismul unei faze de mult depășite, lipsește și spiritul sus-numit. Așa se explică desolidarizarea criticului tânăr de poetul sau prozatorul tânăr, mai bine-zis, ignorarea scriitorului debutant de către criticul aflat la (nu chiar) primele sale foiletoane. Cazul, fericit, al lui Laurențiu Ulici a fost amintit deja, dar excepția nu infirmă ideea avansată mai sus. Deși îmi apare aproape hilară falsa panică iscată de acei tineri critici care se cred vitregiți de măeștri, rețin sugestia pentru o altă concluzie: generația mijlocie de critici s-a retras în spațiul comod al lecturilor constructive, acceptă, în consecință, numai cărțile unor valori certe. Astfel, debutantul - chiar în critică - se află în situația ingrată de a nu putea să înregistreze ecoul cărții sale. Inevitabil, criticul îți clarifică principiile, îți limpezește viziunea asupra literaturii în decursul exercițiului, revizuindu-și și completându-și permanent bagajul de concepte și opinii. De aceea mi se pare absurdă pretenția unor așa-zisi teoreticieni sau ideologi de a-și revendica o «platformă estetică» înainte de a trece la comentariul aplicat. Nu contest faptul că mânăuirea competentă a conceptelor și noțiunilor logice este absolut necesară criticului, aflat la început de drum, dar de aici până la afișarea unor «programe» sau «idei» critice cu pretenția de sistemă unică este cale lungă. Mai multă decență și, implicit, modestie s-ar cuveni să aibă «condeierul» iubitor de surle și însetat de originalitate (sau parvenire?) cu orice preț. Alura athletică nu se mai poartă iar minunile lui Heracles nu mai incintă decât pe profani.”); colocviul „Alma Mater”, organizat la Iași între 22 și 24 februarie, „un colocviu axat pe problemele presei studențești și implicit ale literaturii tinere”; în *Emi-*

nesciana sunt amintite caietele publicate de Junimea în colecția Libris, din care se reține un interviu acordat de Constantin Ciopraga referitor la volumul său, *Personalitatea literaturii române*. ■ În *Poesis* Horia Zilieru publică poeziile *Cortegiu cald*, *Pe obrazul negru al nopții*, *Bărbăție*, iar Al. Andrițoiu *Istorie lirică și Ceas de primăvară*. □ În *Tineri prozatori*, Ion Lică Vulpești publică povestirea *Amiază răsturnată*. ■ În *Cartea de poezie* Nicolae Baltag scrie o recenzie a volumului *Poezii* (Minerva) de Miron Radu Paraschivescu: „De fapt, în ansamblu, profilul artistic al lui Miron Radu Paraschivescu refuză pactul fad al imaginilor sale antitetice sau numai complementare, în care s-a scindat, aproape prin fiecare volum. Sesizând exact statutul poetului, într-unul dintre cele mai bune studii care i-au fost închinare acestuia, criticul Ioan Adam îi așează opera sub umbra tutelară a miticului Proteu. Operă exemplară, am adăuga, care, prin latura ei perenă, ar putea pretinde oricând, în spirit whitmanian: «Și nu-mi închideți porțile, trufașe bibliotecii»...”. ■ În *Debut* Nicolae Oprea scrie despre *George Țârnea, Testamentele înțeleptului* („George Țârnea debutează cu un volum eterogen și nu îndeajuns de reprezentativ. Se pare că tânărul poet nu are conștiința clară a ceea ce ar trebui să constituie debutul editorial și, în consecință, admite câteva concesii în întocmirea volumului. Nu înseamnă, însă, că există o discrepanță valorică flagrantă între piesele incluse aici. Mai degrabă, se poate spune că îi lipsește volumului coerența interioară și o repartizare judicioasă a ciclurilor.”) și despre volumul Luciei Negoită, *Ver-suri*. ■ În *Cartea de critică*, Victor Atanasiu prezintă volumul lui Șerban Cioculescu, *Itinerar critic* (Eminescu), despre care afirmă: „Șerban Cioculescu mărturisește că și-a interzis evadarea în literatura propriu-zisă tocmai ca această evadare să nu fie în detrimentul activității sale de critic aplecat cu scrupulozitate la obiect. Într-adevăr, termenul de autointerzicere este în cazul de față cel mai potrivit. Și în critica sa se constată nu absența disponibilităților creatoare, ci dorința autorului de a le estompa. Cum ele există din plin, oricât ar încerca autorul să-și pună frână talentului de critic-artist acesta iese nu o dată biruitor la suprafață. Criticul de hotărâtă formație raționalistă a înțeles că poezia modernă trebuie gustată după alte criterii decât cele ale logicii obișnuite iar comentatorul ce-și interzice efuziunile subiective apreciază lirismul în critica lui Perpessicius. În privința meticulozității, a scrutării nemiloase a unei opinii vulnerabile, pilduitor rămâne articolul consacrat lui N. Davidescu, ce afirmase neaderența la specificul național a lui Caragiale. Aserțiunea e analizată pe toate fețele, atacată în toate compartimentele, riposta sfârșindu-se triumfător cu demonstrarea slabei aderențe la specificul național a literaturii lui N. Davidescu însuși. Lucrarea criticată devine aidoma tezei unui elev, pe care un profesor implacabil dar just o subliniază la tot pasul cu roșu, pune semne de întrebare, reliefează neîncetat aberațiile în așa fel că verdictul negativ, care, fără nici o putință de recurs, legitim pentru oricine. Aceste calități ale criticii lui Șerban Cioculescu se observă și în volumul *Itinerarii critice* ce reunește texte ale au-

torului apărute în presă în ultimii ani”. □ Augustin Z. N. Pop publică un studiu despre *Dosoftei și Psaltirea lui după trei veacuri*. □ Tudor Diaconu publică poezia *Dor*. □ În *Scriitori contemporani. Dialog* Dan Manolescu publică un interviu cu Paul Everac intitulat *Cine sunteți, Paul Everac?* □ Revista publică din *Cronica lui Stavrinou* un fragment intitulat *Narațiune preafrumoasă despre Mihai Voievod*. □ Georgia Gabriela Cerchez, în *Încercare de portret*, îi dedică un portret bio-bibliografic lui Paul Everac. □ În *Literatura universală* este reprodus un fragment din capitolul al III-lea al lucrării lui Émile Faguet, intitulat *Romancierul realist* și dedicat lui Balzac. □ Sunt publicate o serie de poezii semnate de Dan Mutașcu. □ În *Jurnalul Artelor*, Mircea Ștefănescu publică un portret al lui Ion Anestin. □ În *Film*, Sergiu Nicolaescu publică un interviu cu D. I. Suchianu intitulat *Am copilărit în brațele lui Caragiale*. □ În *Meridiane*, Otilia Nicolescu publică, „în exclusivitate pentru revista Argeș”, un amplu interviu cu poetul și traducătorul Roy MacGregor-Hastie.

• [„Astra”, nr. 3] *Notele de lector* din acest număr conțin un comentariu al volumului lui Constantin Ciopraga, *Personalitatea literaturii române*, semnat de Anatol Ghermanschi. Acesta remarcă natura de „amplu studiu sintetic” a volumului, precedat, semnificativ, de monografiile analitice dedicate lui Sadoveanu, Hogaș, Topîrcianu sau Hortensia Papadat-Bengescu, oprindu-se, mai întâi, asupra primei părți – *Constante și metamorfoze*, care reunește „coordonate esențiale ale literaturii române” și „filoanele centrale care o străbat” și o construiesc. Remarcă, aici, „caracterul hotărâtor al condițiilor social-istorice în conturarea trăsăturilor de personalitate ale literaturii noastre”. A doua parte, *Câteva rezonanțe*, „urmărește modul de manifestare a acestor trăsături în scrierile lui Eminescu, Creangă, Caragiale, Rebreanu, Călinescu, Camil Petrescu, Hortensia Papadat-Bengescu, Blaga, Barbu etc., etc. Importantă este și ideea unei „personalități dinamice a literaturii române”, care „se înnoiește permanent”. □ V. Mihăilescu semnează articolul *Adrian Păunescu: Lumea ca lume*, în care remarcă diversitatea de registre și tipuri de discurs pe care poetul le practică – de la comentariul fotbalistic la problema abecedarelor, de la comentariul politic la „gluma polemică și recenzia de carte de versuri” sau la „poemul născut rapid”. Autor al unui „univers publicistic în care totul coexistă fără fașoane”, Adrian Păunescu reprezintă „o conștiință veșnic trează, veșnic gata să capteze noi aspecte ale realității noastre, să le comenteze, să adauge o notă moralistă, să propună repararea unei nedreptăți”. □ Cartea de proză științifico-fantastică a lui Mircea Opriță, *Noaptea memoriei*, este recenzată de Ion Bălan, care identifică, aici, o „parabolă moralistă” în care „personajele sunt angrenate în conflicte specifice genului SF, parcurgând întâmplări care se sfârșesc printr-un tâlc semnificativ”. □ Ermil Rădulescu prezintă volumul de versuri al lui Nicolae Neagu, intitulat *Ninse colinele în amurg*, remarcând faptul că „autorul încearcă tâlcuri ascunse, scornind simboluri, voind cu orice preț metafora inedită”. Din păcate, „obsedantele ninsori, obsedantul alb nu reușesc să instaureze

acea ambianță de puritate pe care poetul și-o dorește nespus”. □ Tot Ermil Rădulescu prezintă *Rugul palidității*, volumul de versuri semnat de Ion Răhoveanu, o carte-eșec prin aceea că propune o „înșiruire de versificări oarecum evoluând de la prețios la ridicol”, căci autorul „versifică cu inocență, lăsându-și condeiul să zburde incoerent, scontând rima cea mai răsunătoare”. ■ În locul rubricii *Invitatul „Astrei”* – din pricina faptului că plicul trimis de Eugen Barbu – invitatul selectat – s-a rătăcit, Mihai Nadin publică articolul *Sfera – o parabolă a ficțiunii*, în care analizează volumul lui Voicu Bugariu, apărut în colecția *Fantastic*, la Albatros. „Parabolă a ficțiunii” și „imagine posibilă a oricărei opere de artă”, *Sfera* este o „imagine metaforică a ficțiunii înseși” și „prelungeste meditația autorului ei asupra criticii și ficțiunii în perimetrul literaturii”. Exemplu de meta-literatură, cartea lui Voicu Bugariu se construiește printr-un „discurs critic travestit în parabolă, mai puțin precis, mai puțin concentrat” decât discursul critic propriu-zis. ■ Ioan Adam publică un comentariu la volumul de studii literare al lui Dimitrie Păcurariu, *Clasicism și romantism*, pornind de la formația de universitar a autorului, care aduce o „notă de ponderație și echilibru, de calm în contemplarea valorilor”. Adresată elevilor și studenților – a apărut în colecția *Sinteze*, la Albatros – cartea ilustrează un benefic „spirit al geometriei”, în sensul că „ceea ce este bine gândit se exprimă limpede și clar”. Semnalând vocația „echilibrului clasic, structural implicată în spiritualitatea românească”, studiul reține „coloratura pesimistă de început” a romantismului românesc, ilustrată de Cârlova, Eliade Rădulescu și Alexandrescu, „tonusul civic înalt”, „viziunile mesianice” și „accentul vaticinar” care se imprimă discursului romantic odată cu momentul 1848, și le adaugă o serie de studii analitice dedicate lui Vasile Cârlova, Grigore Alexandrescu, Andrei Mureșanu, Alecu Russo, Dimitrie Bolintineanu, Ion Ghica, Alexandru Odobescu. ■ Voicu Bugariu se oprește, în *Cronica literară*, asupra culegerii de articole a lui Zaharia Stancu, *Triumful rațiunii*. Reunind texte dedicate unor „figuri literare dispărute” și „modele exemplare” ale culturii române, volumul propune, prin acela intitulat *Scriitorul model*, un portret puternic impregnat ideologic al lui Sadoveanu, în care reține „modestia lui, orientarea politică progresistă, umanitatea”, scriitor a cărui literatură – „retrospectivă în lumea marilor valori trecute” reprezintă un argument în favoarea unei „literaturi militante”. ■ Articolul *Certitudinea visului nostru* se referă explicit la activitatea culturală a lui Nicolae Ceaușescu, ale cărui discursuri, susținute în cadrul Conferințelor naționale ale P.C.R. cer scriitorilor „afirmarea crezului politic comunist, susținerea unei literaturi cu o înaltă valoare educativă și mobilizatoare, atașamentul total față de politica partidului”. ■ În cadrul rubricii *Caiet*, A. I. Brumaru publică articolul *Dintr-o rețea a formelor critice*, în care îi cere criticului contemporan să aibă un program explicit de lucru – corespunzător elementelor care există deja – „avem o filosofie, cu metodă și sistem, mișcarea ideilor de la noi are stilul abstracției superioare și totalizante”. Este dat drept

exemplu Adrian Marino care, prin „critica ideilor literare” pe care o propune, și prin *Dicționarul de idei literare*, apărut în 1973 la Eminescu, propune un exemplu de convertire progresivă a literaturii în „reflexie asupra condiției și tehnicilor sale”, adică în critică literară. Astfel de scrieri sunt necesare pentru că „nu putem să ne apropiem de operă fără a avea chei pentru simboluri, fără posibilitatea de a privi de sus, dintr-un punct abstract de sinteză, jocul la sol al formelor particulare”. ■ George Boitor publică nuvela *Descoperirea drumului*. ■ Publică versuri Ștefan A. Banaru, Grigore Cojan, Ion Stanciu, Marcela Cristea, Ion Lotreanu ș.a.

● [„Ateneu”, nr. 3] La trei ani de la publicarea volumului *Poetica matematică*, Mariana Filimon dialoghează, în cadrul rubricii *Convorbiri*, cu profesorul Solomon Marcus, acesta fiind de părere că „matematica nu este singura modalitate prin care cercetarea literaturii poate deveni efectivă.[...] Parcurgem acum o etapă în care, datorită dezvoltării vertiginoase a viziunii lingvistice și semiotice în studiul literaturii, terenul este foarte prielnic explorărilor formalizate”. Vorbind despre precursorii *Poeticii matematice*, se răspunde: „Lăsând la o parte pe cei mai vechi, la care ideile apăreau foarte vagi, m-aș referi la un singur autor: Pius Servien. El este primul care a schițat o concepție matematică a structurilor ritmice și o modalitate prin care estetica se poate constitui ca știință. Modernitatea lui Servien constă în faptul că el a anticipat nu numai ca idee, dar și ca tehnică de investigație, punctul de vedere contemporan conform căruia estetica trebuie să-și elaboreze un metalimbaj cât mai distinct de limbajul obiect”. În ceea ce privește stadiul preocupărilor, la trei ani de la apariția *Poeticii matematice*, Solomon Marcus amintește dezvoltarea, în cadrul școlii românești de lingvistică matematică, a unui „nucleu puternic de folosire a metodelor lingvistico-matematice în studiul literaturii. Reviste ca *Revue roumaine de linguistique*, *Cahiers de linguistique théorique et appliquée*, *Studii și cercetări matematice*, *Revista de etnografie și folclor* și altele sunt o mărturie în această privință. Ele au publicat articole ale unor cercetători ca M. Dinu, S. Fotino, I. Gorun, E. Mihăilă, L.P. opa Burcă, V. Raischi, L. Vaina Pușcă privind strategia personajelor în teatru, gramatica generativă a basmului fantastic românesc, modelarea fenomenelor repetitive ale limbajului poetic cu ajutorul algebrei omologice, dependența contextuală a semnificației poetice, strategia dialogului teatral, posibilitatea unei distanțe semantice, natura raporturilor dintre text și cititor etc.”. ■ Fl. Dimoftache semnează articolul *Solitudine și așteptare* în care problematizează pe marginea „romanelor Oltei Alexandru – *Veghea bătrânei doamnei Gall* și *Macii în preajma nopții* – și a celui scris de Maria-Luiza Cristescu, *Așteptare*, toate trei apărute anul trecut. Complexa problematică a literaturii însinguraților, a celor frustrați sau neîmpliniți, nervurate fin de nostalgia unui reazem în terenul ferm al încrederii în viață și al găsi-rii «rostului» alături și pentru oameni, este abordată cu intensitate convingătoare și cu timbru autentic.[...] Cele trei romane se înlănțuie într-o

dezbateri umanistă a unor probleme ce afectează conștiința omului actual. De aici se ivește și un defect: tonul discursiv, răspândirea substanței epice pe suprafețe prea întinse. Construcția romanului *Așteptare* nu evită totdeauna convenționalul și alunecarea spre expunere. Oltea Alexandru adoptă o tehnică aproape specific feminină: confesiunea pătrunzătoare, aliaj subtil de sentiment și inteligență. Contrastante cu densitatea analitică a paginii sunt dialogurile care aproape ar fi putut lipsi. De o certă valoare, romanele celor două prozatoare se integrează în climatul literar contemporan, trezind interesul prin actualitatea mesajului”. ■ Vlad Sorianu scrie despre *Un romantic clasicizant* și notează: „Există, de-a lungul itinerariului spiritual parcurs de Vasile Nicolescu, o statornică fascinație a romantismului, dar cenzurată cu pudoare, și a clasicismului, însă dinamizat de neliniștile unei conștiințe moderne. Un romantic clasicizant sau un clasicist cu elanuri de romantic disimulat, mi se par formulări mai apropiate de adevăr – deși ele însele incomplete – decât încercarea de a vedea în parcimonia aparițiilor editoriale un gest de rezervă ori claustrare intimă”. ■ C. Costin semnează două cronici literare. Prima dintre este o analiză a volumului *Vânătoarea regală* de D. R. Popescu care i se pare a avea „un titlu ironic, cum ironică este însăși substanța cărții. Detașarea ironică explică și senzația de confuz, de nelimepze pe care o trezește lectura, chiar atentă, a volumului. Suita de povestiri din *Vânătoarea regală*, impropriu recomandate de autor ca «roman» (oare tot ironic?!) – poate deruta pe cititorul de «romane», obișnuit cu «dezvăluirile» pe care, din aproape în aproape, i le oferă, în compensație, scriitorul, pe parcursul narațiunii. Ca într-o intrigă polițistă, D. R. Popescu deschide ancheta, dar în loc să descifreze misterul, mai mult îl încifrează. Finalul vrea parcă să înecă în vin dureri fără alt remediu. Se renunță în fond la o acțiune amplă în care se viza restabilirea justiției absolute, a imperativului categoric”. □ Cea de-a doua cronică literară, semnată de același C. Costin, este o analiză a volumului de poezie *Orfeu plângând-o pe Euridice* (Albatros, 1973), o carte în care „culorile și parfumurile își răspund ca într-un vag și dulce simbolism, de fapt un romantism târziu de ascet, torturat de rafinatele sonore: «E prea târziu romanticul parfum?»». Dacă *amor*, *dragoste* și *iubire* nu sunt sinonime perfecte, atunci Horia Zilieru trebuie considerat în primul rând un poet al iubirii, cel mai consecvent liric actual în cultivarea unei suave poezii de iubire. Obiectul adorației este o «dona angelicata» (sau cu numele din carte, «doamna în albastru»)”. ■ În *Mențiuni critice*, Const. Trandafir recenzează volumul *Sâmbăta la Veritas* (Eminescu, 1973), de Mircea Radu Iacoban. Cele trei piese reunite în acest volum se caracterizează printr-o serie de însușiri „care rezultă din dezbateri de realități imediate și acute, din relief psihologic al personajelor, din permanenta tensiune dramatică, din varietatea tonalității. Deși piesele lui M.R.I. nu propun fapte excepționale, frapante, care să forțeze succesul, [...] ele nu cad în banalitate și platitudine, cum am fi tentați să credem după parcurgerea superficială a unor

scene aparent monotone din *Tango la Nisa* și din *Sâmbătă la Veritas*. Căci sub simplitatea tramei, se ascunde o mișcare vivifiantă, în spațiul afectiv și moral, iar lipsa evenimentelor extraordinare e suplinită substanțial de confruntările din planul conștiinței”. ■ Liviu Grăsoiu recenzează „volumul de debut al unui dramaturg matur, ca vârstă și posibilități de exprimare artistică”, un volum publicat la C.R.: „Mircea Lerian și-a asumat o sarcină dificilă, de a da **prima trilogie istorică** după Delavrancea și de a pune în centrul ei una dintre foarte interesantele figuri ale istoriei noastre. Și trebuie spus din capul locului că reușita mi se pare absolut remarcabilă. Cele trei piese (*Țepeș Vodă*, *Țepeș captiv* și *Moartea lui Țepeș*) refac o perioadă de aproape douăzeci de ani din viața unei personalități de excepție.[...] Se cuvine a sublinia ritmul susținut al scenelor din *Țepeș Vodă*, caracterul cinematografic al celei de-a doua și un tablou de mare frumusețe (Jurământul de prietenie cu Ștefan cel Mare) în cea de a treia”. ■ Viorel Alecu semnează articolul *G. Călinescu despre literatura spaniolă*: „Primul volum consacrat de G.Călinescu unei literaturi străine este *Impresii asupra literaturii spaniole*”, a cărei prezentare este realizată de cunoscutul critic literar „nu cronologic, ci tematic, fapt ce conferă, structural, caracter eseistic lucrării”. ■ Comemorând o sută de ani de la dispariția „celui mai important dintre numeroșii Hurmuzăkeni”, Al.Zub prezintă câteva repere ale personalității lui *Eudoxiu Hurmuzachi*. ■ Evocând personalitatea cunoscutului lingvist Ferdinand de Saussure, dar și a altor mari lingviști (Charles Sanders Peirce, Pierre Guiraud, Adam Schaff, Paul Miclău, Émile Benveniste ș.a.), în *Cronica limbii*, Constantin Cojocaru scrie despre *Sistemul semiotic al limbajului*: „Funcția esențială a limbajului este aceea de comunicare, prin care se înțelege transmiterea unei informații prin intermediul unui mesaj. Mesajul reprezintă o secvență de semne care constituie suportul informației. Definind limba ca un sistem de semne care exprimă idei, Ferdinand de Saussure arată că, din acest punct de vedere, ea poate fi comparată cu scrierea, cu semnele de politețe, cu semnalele militare etc. Printre acestea, limba ocupă locul cel mai important”. ■ Numărul din luna martie publică poezie, semnată de Al. Andrișoiu, Ovidiu Genaru, Ion Roșu, și proză de Alexandru Popovici (fragmentul *Preludiu*).

● [„Cinema”, nr. 3] Filmele în dezbatere din acest număr sunt *Păcală* (cu scenariul semnat de D. R. Popescu și Geo Saizescu), *Întoarcerea lui Magellan* (după o idee preluată de o „tânăra regizoare” dintr-un roman al lui Radu Cosașu) și *Dincolo de nisipuri* (cu scenariul lui Fănuș Neagu, după propriul roman, *Îngerul a strigat*). Sunt anunțate, de asemenea, ca fiind în lucru: *Ștefan cel Mare* (cu un scenariu realizat în colaborare de Constantin Mitru, Valeria Sadoveanu și Mircea Drăgan) și *Filip cel bun* (cu un scenariu despre viața tinerilor, semnat de Constantin Stoiciu). □ Magda Mihăilescu îl prezintă în acest număr pe scenaristul „tenace” Francisc Munteanu, despre care scrie că „venind din interiorul unei proze de notație limpede, directă, în care cuvântul era solici-

tat să desemneze mai ales gestul, întâmplarea, mai puțin meandrele psihologice, autorul povestirii *Lența* și al romanului *În orașul de pe Mureș* nu s-a simțit străin și stingher printre imagini”. □ N. C. Munteanu îl interviuează pe Dinu Săraru, în calitatea lui de teleast, responsabil de teatrul radiofonic și de televiziune, precum și de revista literar-artistică TV, care „nu trebuie să placă neapărat revistei «Cinema» sau revistei «Contemporanul». Ea trebuie să placă și să spună ceva cel puțin învățătorului Ridiche, de la mine, de la Slătioara. Programul acestei reviste este de a servi ideea de cultură pentru o țară întreagă, nu pentru o pătură superpusă, cum ar fi zis pașoptiștii [...]”.

● **[„Convorbiri literare”, nr. 3]** Redacția semnează *Concluzii la o anchetă*: „Am tipărit în numerele trecute ale revistei toate răspunsurile sosite până acum la ancheta pe care am inițiat-o în chestiunea condiției tânărului critic. Faptul că nu toți cei cărora le-am trimis invitații au binevoit să ne comunice punctul lor de vedere ni se pare firesc. [...] Ancheta printre tinerii critici a urmărit, așadar să afle și părerile «inculpaților». Nu le vom relua aici. Vrem, în schimb, să facem câteva observații, acum, când, toate părțile par a se fi pronunțat. Am spus de la bun început și o repetăm: nu credem (mare parte a răspunsurilor acceptă ideea) că tinerii care scriu critică formează o generație; și asta pentru că nu se situează pe o platformă principial diferită de a celorlalți, pe care să o apere și în numele căreia să promoveze numai anumite forme literare [...] Ori, în forma ei actuală, lucrarea tinerilor critici repetă gestul colegilor lor mai mari, afirmați imediat după 1960, refăcând o experiență a cărei însemnătate în cadrul unei literaturi trebuie să constituie de mult un loc comun. Reacțiile, unele violente, care au însoțit relativ sistematica apărare a acestei poziții de către tinerii critici arată însă că până la locurile comune drumul e dintre cele mai lungi. Acțiunea a fost și este – prin urmare – necesară, numai că ea însăși este un serios contraargument al ideii de generație critică distinctă. Se poate, de aceea, susține că, la nivelul ideții literare apariția tinerilor critici nu reprezintă – cel puțin deocamdată – o contribuție substanțială. Chiar excepțiile, ne referim la aceia care s-au consacrat deliberat susținerii unei perspective și metodologii critice particulare, cât sunt ele de excepții, nu se ilustrează în comentariile curente printr-o aplicație consecventă a delimitărilor teoretice. Ceea ce îi unește totuși pe acești tineri este marele respect pentru etica profesiunii critice, refuzul omeneștilor compromisuri, al aranjamentelor, al lingușirilor cu aer de imparțialitate și – poate – al ranchiunei deghizate în judecată de valoare”. ■ Mircea Iorgulescu întocmește portretul critic al lui *Cornel Regman*: „La baza criticii lui Cornel Regman se află o constantă atitudine de institutor mereu și în exclusivitate preocupat de menținerea ordinii, crezută în permanent pericol; tradusă în manifestări publicistice a căror expresie este adeseori violentă prin inflexiunile argotice, dar nu și energică, așa cum lasă impresia, această poziție de supraveghetor în veșnică alarmă i-a adus criticului o falsă reputație de polemist și pamfletar”. ■ Rubrica dedicată poeziei,

cu titlu generic *Masculin, feminin*, este semnată de Daniel Dimitriu, care prezintă cinci volume de versuri. □ Ioanid Romanescu, *Poet al uriașilor* (Eminescu, 1973): „Preocupat excesiv de camuflarea abilă a unor semnificații de subtext, Ioanid Romanescu dă prin noul său volum (*Poet al uriașilor*) o imagine ceva mai palidă a evidențelor și latențelor vocației sale. Tehnica parabolii, pe care o folosește aici, într-o variantă subtil deghizată, îl determină să dea aparenței aerul de simplitate naivă, de veritabilă proză nepretențioasă, mizând pe efectele tari ale miezului. Se întâmplă însă ca acest gest foarte abil să rămână ineficace, inexpressivitatea instalându-se confortabil în toate straturile, pulverizând înseși misterele și comorile atât de bine ascunse”. □ Ileana Mălăncioiu, *Crini pentru domnișoara mireasă* (C.R., 1973): „Mi-e teamă ca Ileana Mălăncioiu să nu alunece, așa cum s-a întâmplat cu foarte mulți dintre poezii de talent ai generației sale, pe panta angoaselor de laborator. Între atâtea suferințe și coșmaruri simulate, autoarea *Crinilor...* a impus, până acum, dintr-o perspectivă absolut personală, viziunea crâncenă a unui purgatoriu erotic. Vreau să cred că gestul ei ambițios, singular și, prin autenticitate, cumva solitar, nu va deveni semnul unui ceremonial obosit”. □ Dan Mutașcu, *Leuky* (Eminescu, 1973): „*Leuky* e o posibilă Ithacă a poezilor, în care emit ipoteza, Penelopa e o doamnă cu licorn. Insula homerică devine una himerică, esențial nu e tărâmul ca atare, ci drumul parcurs până la el. Poetul se vinde castei iluzii și pornește la drum..., având de partea sa credința și sentimentul aventurii unice”. □ George Timcu, *Dialog ipotetic* (Albatros, 1973): „De viață, de moarte și iarăși de viață, ultima parte e ca un acord amplu care nu omite o serie de stridente retorice. Acest final este, ca într-o construcție simfonică, o sinteză apăsată a părților. Poeziile din *Dialog ipotetic* aparțin unui spirit generos lipsit de sfilă, cu o vizibilă alergie la intimitățile factice”. □ Cornelia Maria Savu, *Totem în alb* (Albatros, 1973): „*Totem în alb* e un debut care frapează. Lirisul concentrat, imagismul lapidar sunt asemenea unor eșantioane edificatoare. Ce va deveni această poezie când desfășurările de forțe vor avea loc pe spații mai largi, rămâne de văzut. Șansele unor izbânzi sunt foarte mari”. ■ Ocupându-se de *Romanul politic*, Val Condurache analizează patru romane. □ Radu Ciobanu: *Treptele Diotimei* (Eminescu, 1973): „Radu Ciobanu încearcă să înfățișeze faptele nu prin prisma unei optici particulare ci așa cum s-au petrecut ele «conform adevărului vieții». Timpul istoric reprezentat este perioada marilor seisme de dinaintea celui de al doilea război mondial, războiul și primii ani ai revoluției. Dreptatea este împărțită cu arma în mână, colectivitatea este amenințată de conflagrație cu pieirea. Istoria trece prin momente de rătăcire. [...] Naratorul romanului *Treptele Diotimei*, scriitorul Răzvan Candrea, întreprinde o anchetă în sânul propriei familii. La reconstituirea faptelor colaborează aproape toate personajele romanului”. □ Alexandru Ivasiuc, *Apa* (Eminescu, 1973): „Pentru cine a citit celelalte romane ale lui Alexandru Ivasiuc, romanul *Apa* pare scris de un alt prozator. Schimbarea registrului narativ este

radicală și constituie cea dintâi reușită a acestui roman. Alexandru Ivăsiuc a reușit să scrie un roman de acțiune, conceput în cea mai bună tradiție realistă, un roman construit potrivit tuturor canoanelor, demonstrând o indubitabilă vocație epică”. □ Alexei Rudeanu, *Focul rece* (Eminescu, 1973): „Așa cum se prezintă cititorului, romanul *Focul rece* constituie, totuși, o formulă epică originală. Parodia se face simțită, în primul rând, la nivelul limbajului. Adresându-se în permanență unor cititori virtuali, naratorul le anticipează reacțiile”. □ Alexandra Indrieș, *Saltul în gol* (Facla, 1973): „Titlurile pretențioase alese de Alexandra Indrieș pentru diferitele secțiuni ale cărții, elaborarea excesivă a textului [...] frizează prețiozitatea. Luciditatea, spiritul analitic al romancierei fac din *Saltul în gol* un remarcabil roman de debut. Cultivarea exacerbată a calităților amintite trebuie ocolită cu multă prudență de Alexandra Indrieș”. ■ A. Dobrescu prezintă studiul lui Paul Georgescu: *Printre cărți* (Eminescu, 1973): „Afirmat în perioada entuziasmului generat de ideea construirii unei lumi esențialmente noi, perioadă de gândire și faptă romantice, în care s-au conturat și poziții extreme, în dauna nuanțelor, Paul Georgescu, asemenea tuturor criticilor apăruiți atunci, s-a resimțit puternic de atmosfera generală”. ■ Este continuat studiul dedicat lui Const. Ciopraga, *Eminescu: nostalgia stărilor apolinice (II)*: „Un poet de tip liric-reflexiv cum este Eminescu preferă ca acompaniament al meditațiilor sale «curgerea» lină a isvorului ori «mișcătoarea mărilor singurătate»; forța unui poet de tip dionisiac, emanație a pirosferei, se consumă spectaculos în combustia grăbită. Viziunile unuia sunt alcătuite liniar, geometric, din succesiuni orientate spre cosmic, într-un efort demiurgic de reorganizare armonică”. ■ De Jakobson se ocupă Al. Călinescu: „Un eveniment este reunirea într-un volum a celor mai importante scrieri de poetică ale lui Roman Jakobson; Tzvetan Todorov este acela care a avut această inițiativă, materializată într-o masivă carte (510 p.), apărută în 1973, la Éditions du Seuil (coll. Poétique) sub titlul *Questions de poétique*. Serviciile pe care i le aduce cercetătorului această carte sunt inestimabile. Este, mai întâi, primul volum, ce oferă o imagine de ansamblu [...] a activității de poetician a lui Roman Jakobson. În al doilea rând, aflăm aici studii dezgropate din reviste și culegeri greu accesibile, unele din perioada primelor manifestări ale Opoiaz-ului și apoi ale Cercului de la Praga”. ■ Despre culegerea lui Baeumer scrie Adrian Marino: „Lectură instructivă, uneori dificilă, chiar aridă, erudită, tehnică, cu insistențe și analize minuțioase în stil foarte germanic, culegerea lui Max L. Baeumer constituie o bună lucrare de referință teoretică și documentară. Ea oferă o solidă infrastructură (ca și volumul lui Peter Jehn) pentru orice contribuții și dezvoltări viitoare a modelelor ideilor literare, construite printr-o permanentă interdependență a speculației și textelor, a imaginației teoretice și controlul riguros al datelor obiective”.

• [„Echinox”, Anul VI, nr. 1-2-3; Revistă studentească de cultură, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj; format A3; 24 de pagini din care una

în germană și trei în maghiară (paginile 16-19); Colectivul de redacție: **Ion Pop** – director; **Marian Papahagi** – redactor șef; **Ion Vartic** – redactor șef adjunct; **Németi Nagy Elisabeta** – redactor șef adjunct; **Mircea Constantin** – secretar general de redacție; **Ioan Buduca**; **Al. Cistelean**; **Aurel Codoban**; **Dan Damaschin**; **C-tin Hârlav**; **Hortobágyi Ștefan**; **Al. Th. Ionescu**; **Călin Manilici**; **Ovidiu Mureșan**; **Vasile Muscă**; **Nicolae Oprea**; **Monica Păun**; **Werner Söllner**; **Virgil Suci**; **Colegiul de redacție: Ion Cristoiu, Ștefan Damian, Ioan Maxim Danciu, Nicolae Diaconu, Dinu Flămând, Gaál György, Mircea Ghițulescu, Adrian Grănescu, Vicențiu Iluțiu, Valentin Lepădatu, Ion Marcoș-Livian, Andrei Marga, Ion Mircea, Peter Motzan, Németi Rudolf, Ioan Peianov, Al. Pintescu, Petru Poantă, Adrian Popescu, Ionel Reghini, Rostás Zoltán, Marcel Constantin Runceanu, Vasile Sav, Aurel Șorobetea, Eugen Uricaru, Liviu Zăpârțan**] Din editorialul cu titlul *Eveniment istoric* aflăm că a avut loc „în zilele acestui început de primăvară [...] un eveniment fără precedent în istoria noastră: alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al P.C.R. în înalta funcție de președinte al Republicii Socialiste România, prin votul unanim al Marii Adunări Naționale, expresie a voinței întregului popor”. Cele cinci pagini următoare cuprind articole ce sună a angajament social și politic: *Gânduri în perspectiva repartiției*, *Munca fără figuri de stil*, *Noi sarcini ce revin Asociațiilor Studenților Comuniști*, *Unele aspecte ale modernizării învățământului*, *Lupta cu inerția și comoditatea*, *Practica pedagogică – o ipoteză*, *Practica productivă a studenților – factor important în legarea învățământului de producție*. ■ Din articolul *Critică și valoare*, o recenzie semnată de V. Suci asupra unei cărți de critică cu titlu omonim, este de reținut următorul fragment de asumare a criticii angajate: „Considerațiile asupra estetismului, filistinismului, snobismului, a raportului artă – morală, artă – politică, artă – mit, critică – teorie, critică – ideologie, critică – politică etc., toate converg înspre relevarea premisei anterioare: actul critic e un act etic și prin aceasta, angajat”. ■ În cadrul rubricii „cronica literară”, Al. Th. Ionescu recenzează romanul *Vânătoarea regală* al lui D. R. Popescu, al doilea roman din trilogia începută cu romanul *F*, demonstrând, pe linia unei idei a romancierului, că „marea literatură este creatoare de mituri”. ■ A doua cronică, a lui Mircea Constantin, are ca subiect cartea de critică a Ioanei Petrescu despre *Ion Budai-Deleanu și eposul comic*. ■ Versurile sunt semnate de Radu Cârneli, Adrian Popescu, Teofil Răchițeanu, Werner Söllner (în traducerea lui Virgil Mihai), Miron Cordun. ■ Alex. Cistelean „atacă” de data aceasta în cronica lui un trio poetic *Ivănescu – Dimov – Pucă*: „În vreme ce poetica dimoviană împinge poezia în neant printr-o libertate absolută a formelor, cea ivănesciană devine limita ultimă a unei etape; problematica, paradoxul ei fundamental va impune în viitor o nouă sinteză lirică; ea constituie premisa unei revizuii profunde și totale a Poeziei, în funcție de care soluțiile practicate azi vor apare în limitele lor exacte [...]”.

Într-un fel, cei doi poeți ai volumului definesc două momente vecine «infernului» Pucă; melancolia și coșmarul ivănescian constituie inițierea, pregătirea pentru spațiul eschatologiei grotești, al metamorfozelor săvârșite într-un ritm demențial și tragic din sectorul central al Cărții, iar bufoneria euforică a lui Dimov este soluționarea lui humorală.” ■ În articolul *Un Peer Gynt al poeziei*, Ion Vartic ne introduce în universul liric al lui Constant Tonegaru, cel din volumul antologic *Steaua Venerii* care „a constituit la vremea sa un eveniment literar nu numai întrucât conținea metamorfozele creației lui Constant Tonegaru, ci îndeosebi pentru că indică despărțirea poeziei interbelice de cea postbelică.” ■ Ioan Buduca ne atrage în lumea bibliotecii Babel din prozele lui Borges, *Biblioteca Babel. Ironie și utopie*, iar Monica Gheț o ia tot pe urmele utopiilor, dar de data aceasta pe urmele celor din universul lui Aldous Huxley, din *Brava lume nouă și Insula* (articolul *Omul în utopia lui Aldous Huxley*). ■ Flavia Andrea face tălmăciri din Ezra Pound și E. E. Cummings. ■ Mircea Curticeanu selectează, la rubrica *Arhivă*, scrisori ale lui Henri Focillon (publicate în franceză și în traducere românească) de către G. Oprescu (istoric și critic de artă). ■ Este anunțat un concurs de creație (poezie, proză, teatru) în cinstea aniversării a 30 de ani de la Eliberare și a Congresului al XI-lea al P.C.R. ■ Voichița Sasu traduce din lirica franceză: Yvonne Caroutch, Denise Jallais, Thérèse Plantier.

● [**„Familia”, nr. 3**] Mircea Bradu urmărește dezvoltarea socialistă a agriculturii, în articolul *Satul zilelor noastre – până la Conferința cadrelor de conducere din agricultură*, unde tov. Nicolae Ceaușescu a subliniat următoarele: „Este necesar ca *literatura și arta*, care au o nobilă tradiție în preocuparea pentru reliefaarea vieții satului, să facă mai mult pentru a reda viața nouă, idealurile de progres, de bunăstare ale țărânimii noastre. Aceasta presupune ca scriitorii, artiștii plastici, muzicienii, toți cei care lucrează în artă și literatură să se deplaseze mai mult de la oraș spre sat, să înțeleagă că pentru a scrie despre sat, despre viața țărânimii, nu pot să o facă din citit sau dintr-o vizită de documentare de 2-3 zile. Pentru aceasta e nevoie de a trăi viața satului, de a munci alături de cei care făuresc bunurile materiale din agricultură. Atunci vom avea opere pe măsura faptelor mărețe realizate de țărâtimea noastră”. ■ În *Elogiu limbii române* de Radu Enescu, o punere în scenă a cărții lui Constantin Noica – *Creație și frumos în rostirea românească*, o „cercetare interdisciplinară, în care se interferează lingvistica, ontologia, etica, filosofia culturii (române, în speță), sociologia, estetica, antropologia”: „Care este metoda lui Constantin Noica? Deși caută sensul originar al cuvântului sub crusta lui aplatizată de uz (v. insistența pentru infinitivul nostru lung ca «formă originară a rostirii»), ca și Heidegger de altfel, C. Noica nu procedează nicidecum prin descripție și reducpție fenomenologică. [...] Lectura cărții lui Noica ne oferă o mărturie elocventă asupra neîndoielnicei capacități a limbii române de a exprima cele mai subtile nuanțe ale reflecției filosofice, o mărturie că și o limbă care nu se bucu-

ră de atributele universalității, în accepție cantitativă, poate aspira, în mod legitim, la o universală calitate filosofică. După atâtea structuralisme, filosofii semantice, estetici informaționale, *eiusdem farinae*, descoperirea unor adâncimi filosofice în simpla și umila limba a cronicarilor și în *Psaltirea scheiană*, la izvoarele limbii din care va țâșni spre înălțimi *Luceafărul*, nu poate fi decât reconfortantă. Acest elogiu al geniului creator al limbii române, de la Coresi și până la evul zborurilor interplanetare, constituie un prețios prinos al autorului «spre creșterea limbii românești și-a patriei cinstire.»

□ Un grupaj liric de Constanța Buzea, Dan Mutașcu, Ion Lotreanu. □ Gh. Grigurcu reliefează aspectul universitar al criticii „în punctul unde aceasta își arogă calitatea definitivă a istoriei literare”, în *Secțiuni literare* de Eugen Todoran, dar și „ironica relativizare a criteriilor” din aparenta „nostalgie clasicizantă” a lui Ion Maxim și a volumului său *Atitudini critice*. □ Un poem inedit de Vasile Voiculescu, din 1951: *Autoportret romantic la 67 de ani*. □ Ultima poezie a lui Radu Stanca, neterminată: „Ce mă-nspăimântă e ultima zi,/ ultimul ceas, cea de pe urmă clipă,/ când, doborât pe culme, nu voi ști,/ ce m-a lovit: un vânt sau o aripă?/ Ce mă-ngrozește e: primul minut,/ primele zile, cel dintâi mileniu,/ pe care-l voi petrece acolo, mut,/ legat la ochi de-ngrozitorul geniu./ Pe urmă o să mă obișnuiesc...”. □ Despre „dezordinea organizată” din *Vânătoarea regală* de D. R. Popescu vorbește Val. Tașcu: „E cert că *Vânătoarea regală* e o carte care nu se citește în grabă, dificilă fiind însăși urmărirea punctelor de legătură dintre părți. Este în plus o materie densă cu viziuni de ansamblu, dar și cu detalii extrem de importante, o sursă deschisă pentru o serie de concluzii, unele contradictorii. Dacă D. R. Popescu a încercat să complice cheia prozei sale, a reușit cu artă. Fiind un roman excelent, critica este unanimă în aprecierea calităților lui”. □ Aurel Martin punctează „neoclasicismul viziunii” la Ion Brad și volumul *Noapte cu privighetori*. □ Un studiu de Nicolae Balotă: *Arta portetului la Nicolae Iorga*. □ Convorbiri despre orașul Oradea cu scriitorul Romulus Guga (interviu realizat de Stelian Vasilescu). ■ Sunt menționate **Premiile Academiei RSR – Filologie**: „George Ivașcu, *B. P. Hasdeu*, vol. 1 (1969); Matei Călinescu, *Eseuri despre literatură modernă*; Marius Sala, *Contribuție la fonetica istorică a limbii române* (1970); Nicolae Balotă, *Lupta cu absurdul*; I. Dodu Bălan, *O. Goga* (1971); Ștefan Munteanu, *Stil și expresivitate poetică*; Paul Cornea, *Originile romantismului românesc* (1972); **Literatură și artă**: Ion Caraión, *Necunoscutul ferestrelor*; Eugen Barbu, *Princepele* (1969); Ana Blandiana, *Cincizeci de poeme*; Al. Ivăsiuc, *Păsările*; D. R. Popescu, *Acești îngeri triști* (1970); Emil Botta, *Versuri*; Ion Băieșu, *Teatru*; Horia Lovinescu, *Și eu am fost în Arcadia*; Méliusz József, *Cafeneaua iluziilor* (1971); Mircea Ivănescu, *Alte versuri*; Ion Gheorghe, *Avatara*; Laurențiu Fulga, *Moartea lui Orfeu*; Paul Anghel, *Teatru*; Mihnea Gheorghiu, *Zodia taurului* (1972)”.

● [„**Presa noastră**”, nr. 3] Număr dedicat apariției Legii presei. „La punctul 7 al ordinii de zi a Sesiunii a XII-a a celei de a VI-a legislaturi a Marii

Adunări Naționale, a fost dezbătută și votată în unanimitate Legea presei din Republica Socialistă România. Tovarășul Cornel Burtică, membru supleant al Comitetului Executiv, secretar al C.C. al P.C.R. a prezentat proiectul de lege din însărcinarea C.C. al P.C.R. La discuția generală au luat parte deputații: Alexandru Ionescu, Titus Popovici, Anton Breitenhofer, Ștefan Voicu și Sütő András. Titus Popovici: «Spre cinstea culturii noastre trebuie afirmat cu mândrie că în activitatea lor, cei mai de seamă slujitori ai presei românești au fost întotdeauna exponenții idealului de dreptate socială, de eliberare națională, de afirmare a acelor valori nepieritoare care constituie tezaurul moral al unei națiuni. Ei au știut, chiar atunci când soluțiile radicale nu le erau clare, să îmbine caracterul specific de informare cu afirmarea normativelor etice superioare; au căutat să îmbine relatarea faptului cu dezvoltarea semnificațiilor sale mai profunde; să contribuie astfel nu numai la informarea cititorului, dar – și poate în primul rând – la formarea lui ca om și cetățean. În același timp e însă cazul să ne amintim și de aspectul întunecat când în numele «libertății» au fost tolerate și încurajate manifestările dezgustătoare ale obscurantismului, scandalului și șantajului, ale ațâțării la ură, împotriva cărora încă din 1862 legea lui Cuza prevedea sancțiuni. [...] Da, alături de vocile curate și înalte, a răsunat în presă și îndemnul la ură, la crimă, la vânzarea independenței, la irraționalitate și dezmăț. Omenirea a plătit prea scump această «libertate», acordată celor care promovau gâtuirea libertății, domnia arbitrariului și a violenței totalitare. De aceea cred că nu este deloc inutil să ne oprim asupra uneia din problemele cele mai controversate în epoca noastră, aceea a libertății de expresie. În concepția despre lume și societate a partidului nostru, care stă la temelia elaborării acestei legi, ideea de libertate a expresiei este indisolubil și dialectic legată de ideea responsabilității, direct și conștient asumate. Este firesc să fie așa, deoarece adevărata democrație și corolarul ei, libertatea, nu sunt și n-au fost niciodată categorii abstracte, bune pentru orice loc și timp, ci expresii ale unor raporturi istorico-sociale. În acest sens, tuturor cetățenilor le este garantat dreptul și le sunt asigurate condițiile, prin lege, de a-și exprima prin presă opiniile în toate problemele de interes general și public, aceasta fiind o expresie a participării conștiente la viața publică a fiecărui om al muncii, în dubla sa calitate de producător și proprietar. O altă trăsătură deosebit de importantă a prezentei legi este afirmarea necesității spiritului critic îndreptat deschis împotriva oricărei stări de lucruri negative din viața socială, din activitatea economică, din domeniul moralei publice, fără care nu poate exista un progres real. Pentru prima dată fenomenul antisocialist pe care-l numim «gâtuirea criticii» capătă sancțiune legală. [...]» Potrivit legii, „dreptul de editare a presei aparține organizațiilor politice, de stat, de masă și obștești sau altor persoane juridice. Organizațiile politice, de stat, de masă și obștești sau alte persoane juridice care editează organe de presă au calitatea de editor de presă. Editarea organelor de presă se desfășoară pe baza autorizației de editare ce se înregistrează la Comi-

tetul pentru presă și tipărituri, în care se specifică editorul, denumirea, profilul, tirajul, condițiile de apariție și de finanțare, prețul abonamentelor și exemplarul publicației. [...]” □ Publicația inserează un grupaj de materiale despre solemnitatea din 21 martie, de la Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România, prilejuită de decernarea pentru merite deosebite în muncă, cu prilejul aniversării a 25 de ani de la apariția primului număr al revistei „Urzica”, de ordine și medalii unui număr de 15 lucrători ai acestei publicații. Aurel Baranga, redactorul șef al revistei „Urzica”: „Au onorat de la început activitatea noastră cu semnătura lor doi maestri ai scrisului satiric românesc: mă gândesc la maestrul Victor Eftimiu și la maestrul Tudor Mușatescu, care din prima clipă au venit în rândurile noastre. [...] Urzica e o revistă exclusiv de artă satirică, acest sector ne-a legat de viață, ne-a legat de oameni, de cititori și a explicat succesul de tiraj din primul an al apariției revistei noastre, care, după cum știți, a început cu 11500 de exemplare ca să ajungă treptat la peste 100.000 exemplare, câte tragem azi.” □ Octavian Butoi realizează un interviu cu prof. dr. docent Dimitrie Păcurariu despre *Presă și istorie literară*: „– *Aș vrea, la începutul discuției noastre, să-mi faceți o mărturisire: care este scriitorul român de care vă simțiți cel mai apropiat sufletește?* – Îmi plac, am admirație pentru mulți scriitori români, din toate epocile, dar mai apropiați structurii, sensibilității mele sunt scriitorii echilibrați, ușor sentimentali, ușor romantici, îndrăgostiți de peisajul și de sufletul românesc: Odobescu, Hogaș, Sadoveanu. Recitesc foarte des pagini din Sadoveanu, acest mare scriitor, încă nestudiat în adâncime, care mă încântă totdeauna, mă reconfortează. [...] – *Ce exemple poate oferi istoria literaturii ziaristului contemporan pentru a-l stimula în activitatea sa către o abordare umană, mai complexă și plină de înțelegere a desfășurărilor de evenimente?* – Fruntași ai scrisului românesc, precum Ion Heliade Rădulescu, George Barițiu, Mihail Kogălniceanu, Nicolae Bălcescu, Vasile Alecsandri, D. Bolintineanu, B. P. Hasdeu, Eminescu, Macedonski, N. D. Cocea, Arghezi, Sahia, Călinescu, ca să amintesc doar câteva nume de prestigiu ale mișcării noastre literare din veacul trecut și din veacul nostru, au întemeiat și au condus ziare și reviste cu mare ecou în viața politică și culturală a țării, au susținut campanii publicistice de răsunet, urmărind emanciparea – pe toate planurile – a națiunii. Astfel se știe, de pildă, ce campanie de amploare a dus în epoca Unirii, Bolintineanu, în ziarul său Dâmbovița, pentru susținerea marilor reforme care se pregăteau. [...] – *Cât de necesar este pentru un ziar sau o revistă articolul-program ? Conținutul lui trebuie să fie o promovare a unui ideal și totodată un semnal despre ceea ce frământă mersul progresiv al societății?* – Articolul-program fixează obiectivele mari ale activității unui ziar sau reviste și utilitatea lui e în afară de orice discuție. Toate ziarele și revistele mari și-au avut programul lor, unele din ele cu mare eficiență în viața socială și literară a țării. Să amintim în acest sens, «Dacia literară», «Propășirea» ori «România literară»; «Convorbiri literare», «Contemporanul» ori «Literatorul»;

«Viața Românească» ori «Zburătorul»; «Veac Nou» ori «Bluze albastre» ș.a., reviste cu o individualitate proprie schițată încă din articolul-program și cu o influență atât de importantă, uneori hotărâtoare, asupra orientării mișcării literare. Programul lor era animat de un ideal izvorât din năzuințele societății, ale culturii românești în momentul istoric în care revistele apăreau. Cele două mari reviste conduse de Kogălniceanu, precum și revista lui Alecsandri, de pildă, reflectă, în programul și în activitatea lor, câteva idei directoare ale unei aspirații resimțită arzător în epoca lor, ideea emancipării naționale și sociale, a Unirii. Întreaga mișcare literară, dominată și orientată de cele trei mari reviste, este subsumată de fapt luptei politice, în care scriitorii sunt aproape fără excepție angajați și care culminează cu revoluția de la 1848, cu înfăptuirea Unirii Principatelor și a reformelor lui Cuza. Marile ziare de informație oglindesc și ele, cu nuanțe evident, aceste frământări și năzuințe ale epocii. În alte momente istorice, programul presei reflectă frământările și tendințele dominante ale societății românești în acea etapă. Prestigiul și influența acestor reviste au fost determinate de faptul că au exprimat năzuințele legate de mersul progresiv al societății, că au aplicat consecvent principiile formulate în articolul-program, au avut colaboratori de nădejde, în general oameni tineri, dar talente viguroase care au impus publicațiile respective în viața socială și culturală a țării. [...] – *Ce proiecte de viitor aveți? Să sperăm într-un studiu dedicat exclusiv unui sau unor ziariști?* – Am terminat de curând o carte, *Studii și evocări*, programată a apărea anul acesta la Editura Cartea Românească. Sunt pe cale de a încheia pregătirea pentru tipar, la Editura Minerva, a unui volum de corespondență românească inedită din arhivele vieneze. Lucrez la o nouă ediție, mult amplificată, a *Clasicismului românesc*, apărută cu trei ani în urmă și la *Clasicism și romantism*, al doilea volum. Atât deocamdată. Un studiu despre un ziarist? E posibil. În monografiile dedicate lui Ghica, Bolintineanu și Odobescu m-am ocupat, în capitole speciale, despre activitatea ca ziariști a acestor scriitori. Recent, am scris un studiu dezvoltat despre un foarte talentat ziarist, de limbă franceză însă, mare filo-român, care a condus ziare la București și a scris sute de articole străbătute de o mare iubire pentru poporul și pământul românesc. E vorba de Ulysse de Marsillac”. □ Rodica Georgescu semnează studiul *Reportajul în paginile revistei „LUMEA”*, susținând că: „Ar fi ideal ca reporterii să aibă și talent literar, dar nu toți îl au. De aceea, apelez la acea calitate de a relata firesc lucrurile, de a sesiza farmecul unei expresii, unui dialog, de a avea instinctul limbii române. A scrie reportaj este poate o artă, dar în mod cert este o profesiune. Dintr-o multitudine de imagini, văzute, trăite și filtrate prin luciditatea inteligentă, cultivată și sensibilă a reporterului și apoi creionate viu trebuie să se degaje o impresie de ansamblu, tablouri de mare suflu în care sunt depistate coordonatele defnitorii ale unei țări, unui popor, dimensiunile lor specifice. Altfel, chiar dacă fiecare fapt, fiecare element a fost ales pentru interesul, ineditul sau pitorescul lui, dar fără a fi ordonat în funcție de altele și de

context, reportajul poate să fie infidel deși componentele sale sunt autentice”. □ Ion Felea publică un medalion *Cicerone Theodorescu*. □ V. Bârlădeanu semnează nota *La salonul cărții* în cuprinsul căreia arată că „[...] în 1973 s-au tipărit în România 4135 titluri de cărți într-un tiraj de 70.715.000 exemplare, peste 370 de milioane de lei au cheltuit cetățenii țării, în cursul anului trecut, pentru îmbogățirea bibliotecilor personale. La acestea se cuvin adăugate și manualele școlare împărțite gratuit elevilor de către stat în valoare de peste 180 milioane lei”.

● [„**Ramuri**”, nr. 3] Pe prima pagină, colectivul redacției promovează cultul muncii. ■ *Critica ideilor literare: Construcția modelului literar*, de Adrian Marino: „Întreaga construcție a modelului corespunde tendinței moderne de formalizare evidentă nu numai matematică și logică simbolică, dar și în domeniul studiilor lingvistico-literare, cu implicații dintre cele mai importante”. ■ *Cronica literară*: Al. Piru, în articolul *Virgil Teodorescu*, afirmă: „în genere, Virgil Teodorescu acordă în versurile sale un spațiu însemnat amintirii prilejuite de tot ceea ce vede în jurul său”. Criticul interpretează poezii publicate în volumele postbelice, precum *Scriu negru pe alb* (1955), *Drepturi și datorii* (1958) și *Repaosul vocalei* (1970). ■ *Studii, mărturii, documente*: George Corbu redactează corespondența lui Lucian Blaga către profesorul de fizică Teodor Neș. □ Sub titlul *Arghezi-Rebreanu. Raporturi discrete* este publicată corespondența dintre cei doi scriitori. ■ *Destine complementare*, de Ovidiu Ghidirmic prezintă temele comune dintre Eminescu și Arghezi: „În dialectica literaturii și culturii române, Eminescu și Arghezi, atât de diferiți între ei – și, totuși, apropiați – întruchipează destine complementare”. ■ Dan Vlad scrie o cronică dedicată volumului *Fântâna*, de Fănuș Neagu (Scrisul românesc, 1974): „Ultima ediție a povestirilor lui Fănuș Neagu se structurează, în intenția criticului Ovidiu Ghidirmic, ca o ediție a *bunului gust*, conducând pe cititor către expresia exemplară a unui *artist* al cuvântului.” ■ Articolul *Muzica în „Caietele Princepelui”*, de Doru Popescu, adună preocupările legate de muzică din jurnalul scriitorului, citând fragmente din acesta. Sunt publicate poeme de Virginia Mușat, Nicolae Dragoș, Titu Georgescu și George Niță.

● [„**Secolul 20**”, nr. 3] Numărul se deschide cu un fragment din jurământul depus de Nicolae Ceaușescu, în noua sa calitate de „cel dintâi președinte al Republicii Socialiste România”. În semn de omagiu, următoarele șapte pagini reprezintă un colaj de fotografii ale copertelor unor volume apărute în ultimul timp în diverse colțuri ale lumii, Teofil Bălaj făcând o trecere în revistă a acestora în articolul *Vocația universalității*. „Un larg ecou și efecte pozitive de durată asupra întregii activități externe a țării noastre au avut-o volumele de articole și cuvântări ale tovarășului Președinte Nicolae Ceaușescu, publicate în edituri de prestigiu din numeroase țări, precum și volumele biografice rezervate vieții și activității conducătorului partidului și statului nostru, semnate de publiciști cunoscuți și puse la dispoziția cititorilor lumii în principalele limbi

de circulație internațională.” □ Apropiatul bilanț al celor 30 de ani de la Eliberarea țării impune revistei o anume atitudine, exprimată în articolul redacțional, intitulat *Dialogul continuu*, tipărit cu marginile paginilor colorate în roșu. „Ceea ce dă strălucire și cheazăuiește izbânda acestei orientări a politicii românești este activitatea neobosită, clarvăzătoare și suplă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, Președintele țării, îndreptată spre intensificarea legăturilor cu celelalte popoare, spre găsirea și fundamentarea formelor cât mai eficiente de colaborare și consolidare de punți trainice în scopul valorificării optime a resurselor proprii de tot felul.” □ Rubrica de *Prezențe românești* alătură două semnalări: romanul *Oameni fără glorie* („*Eroica*”) de Laurențiu Fulga în versiune rusă (prezentată de Tatiana Nicolescu) și o recenzie americană (apărută în trimestrialul „Books Abroad” a Universității din Oklahoma) la *Antologia de poezie contemporană românească* alcătuită de Roy MacGregor-Hastie în 1969.

• [„*Steaua*”, nr. 3] Leon Baconsky meditează asupra drumului alambicat și sinuos al receptării unei opere literare și a factorilor implicați în receptare, dând două exemple edificatoare, pe cel al operei lui Proust (care va întâmpina mari dificultăți în a-și publica opera la *Mercure de France, N.R.F.* sau Grasset, acceptat numai pe spezele sale) și al lui Joyce, mai precis a celebrului *Ulysses* (care a fost socotită la început o operă obscenă, lubrică, lascivă, ignobilă, indecentă și respingătoare, tribunalele puritane anglo-saxone inițiind o prigoană împotriva capodoperei scriitorului irlandez, ce a fost nevoit s-o publice în Franța, în 1922) (articolul *Despre investiția necesară*). ■ Poezii de Horia Bădescu, Ioan Șerb, Leonid Dimov, Constanța Buzea, Adrian Popescu, Dan Muțescu, Radu Boureanu. ■ Eugen Uricaru pornește hotărât în căutarea celei mai bune interpretări a termenului de actualitate și a literaturii de actualitate, dând ocoluri largi pentru a ajunge la afirmația concluzivă: „Literatura de actualitate este în fond literatura despre omul contemporan, literatura ce poate ajunge la el prin toate temele și modalitățile stilistice, respectând o singură condiție, aceea de a vrea să ajungă într-adevăr la acest om contemporan, măsură a tuturor lucrurilor” (articolul *Actualitatea și literatura de actualitate*). ■ Nicolae Balotă își propune să surprindă portretul interior al lui Al. Philippide, schițat din sumare linii în urma unui periplu prin opera sa de literat și mai puțin aceea de poet (articolul *Al. Philippide, sub semnul balanței*). ■ Mircea Zăciu devine comentatorul criticii lui Petru Poantă, afirmat în paginile revistei studențești *Echinox* și ajuns cronicar literar la *Steaua*, cel din volumul *Modalități lirice contemporane* în care se propune „o remarcabilă panoramă a poeziei ultimelor decenii”, studiul lui, alături de altele similare precum cea a lui Mircea Martin, *Generație și creație*, a lui Ion Pop, *Poezia unei generații*, studiul lui Petru Poantă „refuză polarizarea fenomenului în jurul ideii de «generație», respingând un istorism riguros” (articolul *Un debut excepțional*). ■ Adrian Popescu scrie în memoria lui Cicerone Theodorescu, „reprezentant al generației mature,

alături de Eugen Jebeleanu, Virgil Teodorescu sau Radu Boureanu, cu care face parte din primul comitet de conducere a obștei scriitorilor”, un medalion evocator al personalității și operei acestuia, acum „trecut în lumea umbrelor”, după ce „vreme de mai bine de cinci decenii fusese un poet neostenit și un publicist remarcabil” (articolul *Cicerone Teodorescu*). ■ Aurel Gurghianu se erijează în apărător al lui Petru Poantă, atacat într-un număr recent din *România literară* (21 februarie 1974) de Laurențiu Ulici care îi desființează cartea *Modalități lirice contemporane*, criticul bucureștean acuzându-l că „îi lipsește o scară justă a valorilor” (articolul *Pe scurt*, rubrica „terasa”). ■ Minuțios și pertinent în descrieri, Petru Poantă comentează din nou două cărți: *Studii de literatură română și comparată* (Dacia, editor Mircea Curticeanu) a lui Ion Breazu („Dacă dintre profesorii, criticii și istoricii literari ardeleni, Dimitrie Popovici a fost cel mai temeinic și mai îndrăzneț în concepție, iar G. Bogdan-Duică, cel mai erudit și mai pozitivist, Ion Breazu este mai impresionist, dar din aceeași familie a erudiților. Lipsiți în general de stil, acești trei întemeietori ai cercetării literare din Transilvania sunt în primul rând profesori de o vastă cultură. Ei descind din spiritul Școlii Ardelene.”) și *Itinerar critic* de Șerban Cioculescu („critica este un dialog, iar criticul un raționalist. Metoda lui Șerban Cioculescu are la bază [...] dubiul cartezian. Filozofia sa este a liber-cugetătorului care-și refuză speculația imaginativă. Crede doar în observația directă. [...] «Cartezianismul» său este în exclusivitate factic și, de aceea, lipsit de orice dogmatism. [...] Pozitivist cu măsura, Cioculescu se apropie de variantele moderne ale criticii anglo-americane, deși are o formație franceză. Nuclear, toate demersurile cercetării constau la el într-o viziune stilistică.”) ■ Ion Negoitescu se arată de data aceasta atras de proza lui Felix Aderca, a cărui evoluție o descrie în termenii conceptelor literare: „De la febricitatea extremistă, F. Aderca trece fără nici o caznă la calmul probant; de la naturalism (realism) la expresionism și suprarealism, de la utopie (anticipație) la romanul istoric, de la dionisismul erotic la sociologismul ideologic, de la optimismul naiv la scepticismul soteriologic trecerea e în acest caz atât de firească încât un termen nu ajunge să anuleze pe celălalt.” (articolul *Felix Aderca*). ■ Barțu T. Arghezi povestește de visul lui Arghezi-tatăl de a-si face o tipografie-editură, dar, în noiembrie 1943, încă nu era eliberat din lagărul de la Tg.-Jiu (articolul *Din «Cartea lacrimilor»*, rubrica „hotare de aer”). ■ Adrian Popescu ține în continuare rubrica „poșta redacției” și răspunde corespondenților revistei.

● [„Teatrul”, nr. 3] Dina Cocea prezintă *A XIII-a zi mondială a teatrului*, eveniment ceva avea loc pe 27 martie. Tema propusă în acest an este „Dramaturgia și problemele creației dramatice”. □ Alexandru Balaci publică un studiu intitulat *Ecouri contemporane ale teatrului românesc în Italia*. □ În *Prolegomene*, Florin Tornea scrie despre *Dramaturgii stagiunii și unele probleme conexe*: „Evenimentele stagiunii nu trebuie căutate cu orice preț. Ele există în însăși această sete de teatru și în masivitatea lucrărilor de teatru românesc, ac-

tual, ce se oferă spectatorilor, transfigurând stagiunea ca atare - în pofida aparențelor ei încete și tăcute - într-un eveniment. În care nu senzaționalul, ci ponderea și adâncimea și sensurile și valorile mustind în arta cuvântului, dau ton și semnificație. Mai toate bunele spectacole ale stagiunii (de până acum) au fost spectacole de bună lectură și de îndrăzneală de a descoperi cuvântului o forță de șoc inedită”. ■ Revista publică lista laureaților premiilor „I. L. Caragiale” „ale Academiei Republicii Socialiste România pentru anii 1969, 1970, 1971, 1972”: D. R. Popescu (*Acești îngeri triști*, 1970), Ion Băieșu (volumul *Teatru*, 1971), Horia Lovinescu (*Și eu am fost în Arcadia*, 1971), Paul Anghel (volumul *Teatru*, 1971), Mihnea Gheorghiu (*Zodia taurului*, 1971). ■ Constantin Paraschivescu publică *Marginalii la teatrul lui D. R. Popescu*. ■ Valentin Silvestru scrie prima parte a studiului intitulat *Vasile Alecsandri și teatrul politic*. □ În *Semnal*, Virgil Munteanu publică un eseu intitulat *Oedip are 17 ani!* □ Vicu Mândra scrie despre *Poezia dramelor lui Ion Sava*. □ În *Cronica dramatică*, Virgil Munteanu scrie despre *Hamlet* de W. Shakespeare (Teatrul „Nottara”); Florin Tornea despre *Năpasta* de I. L. Caragiale (Teatrul Giulești); Radu Albala despre *Oratoriu pentru Dimitrie Cantemir* de M. Emilian și Dan Nasta (Teatrul „Nottara”); M.I. despre *Eu sunt tatăl copiilor* de Angela Bocancea (Teatrul „Ion Vasilescu”); Ileana Popovici despre *Pygmalion* de Bernard Shaw (Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra”); Mira Iosif despre *Subiectul era trandafirii* de Frank D. Gilroy (Teatrul Mic); V.D. despre *Adâncimi* de Constantin Chiriță (Teatrul de Stat din Ploiești) și despre *Misterioasa convorbire telefonică* de Virgil Stoenescu (Teatrul de Stat din Galați); Valeria Ducea despre *Swanewit* de August Strindberg (Teatrul Municipal „Maria Filotti” din Brăila). □ În *Tv*, Dumitru Solomon discută despre teatrul de televiziune, făcând o analiză a piesei *Femeia fericită* de Corneliu Leu. □ În *Cartea de teatru*, S. Solomon prezintă *Actori de ieri și de azi* de N. Carandino, iar Bogdan Ulmu volumul de *Teatru* de Gib Mihăescu (Dacia). □ Revista publică piesa în patru acte *Fata bună din cer* de Corneliu Leu.

● [**„Tânărul leninist”, nr. 3**] C. Cuciuc analizează sintagma *Libertatea politică*: „Constituția țării noastre, recunoscând libertatea politică, este preocupată nu numai de formularea drepturilor și libertăților cetățenești, ci, mai ales, de asigurarea mijloacelor reale pentru garantarea acestora. «Constituția României socialiste – afirma tovarășul Nicolae Ceaușescu – reflectă împlinirea aspirațiilor de libertate ale celor ce muncesc, ea reprezintă Carta libertății și suveranității naționale, a înfloririi națiunii socialiste, a egalității depline în drepturi pentru toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, a afirmării multilaterale a demnității și personalității omului, constructor al socialismului, făuritor conștient al propriei sale istorii»”.

● [**„Tomis”, nr. 3**] Ca semn de omagiu pentru *Poetul* născut cu mai bine de două milenii în urmă (43 î.e.n.), la finele lunii martie, Ion Lungu reamintește drama existenței lui Publius Ovidiu Naso, „exilat în punctul cel mai înde-

părtat al imperiului spre a fi uitat, el care fusese la Roma poetul cel mai știut”, dar care a învins timpul prin „nepieritoarele sale elegii trimise din Pont prietenilor (și neprietenilor) din Cetatea Eternă. Dacă, așa cum spune G. Călinescu [...], *Amores* reprezintă «opera unui poet erotic de talent și a unui Petrarca al antichității», în *Triste și Pontice*, Ovidiu este «întâiul mare poet european». Zbaterea sa plină de patetism între real și ideal [...] îl apropie pe acest întâi romantic al lumii, Ovidiu, de ultimul mare romantic al nostru și al lumii, Eminescu”. Ion Lungu înregistrează numele cărturarilor români care „au scris cuvinte de laudă despre poet ca rapsod al latinității pe meleagurile noastre” sau au tălmăcit în românește versurile lui: Vasile Aron și Costache Conachi, Hasdeu, I. U. Soricu, Ștefan Bezdechi și Theodor Naum, I. Nădejde, G. Dem. Theodorescu ș.a. În ultima parte a articolului, Ion Lungu sugerează necesitatea unor ediții în care să fie adunate traducerile din opera lui Ovidiu, risipite prin reviste, și studiile despre opera poetului; autorul subscrie cu satisfacție la proiectul realizării „unei Biblioteci «Ovidiu» la Constanța, în care să fie strânse pe cât posibil operele lui Ovidiu publicate la noi și în lume. Treptat, această bibliotecă ar putea deveni o instituție păstrătoare de poezie, în semn de omagiu adus celui dintâi poet de pe meleagurile noastre”. ■ *Ovidiu în legende* cuprinde rezultatul cercetărilor folclorice ale lui Titus Cergău în zona lacului Siutghiol și a insulei Ovidiu, unde poetul a trăit un trist exil și s-a stins. Pe un fond legendar mai vechi, referitor la originea lacului și a insulei, este introdus ca personaj Ovidiu și se poate observa că adăugarea informațiilor mai noi face referire la apariția miraculoasă a statuii lui Ovidiu din Constanța; explicația fenomenului ar fi: „Nu este exclus ca unii din călătorii italieni care au poposit prin aceste locuri și s-au interesat de soarta concetățeanului lor și al nostru să fi povestit biografia poetului și legende despre el, reînviind astfel în conștiința urmașilor amintiri peste care se așternuse cenușa atâtor veacuri, așa cum straturi de lut se așternuseră peste vestigiile cetății din anii exilului său”. ■ În studiul *Geo Bogza – dincolo de reportaj*, de la rubrica *Scriitori contemporani*, Alex. Ștefănescu explică cum „Geo Bogza și-a așezat proza sub semnul reportajului”, devenind (și sub imperiul „mecanismului interpretativ al criticii”) „prizonierul” formulei «reportajului literar», deși „datorită naturii sale lirice, n-a fost niciodată cu adevărat un reporter. Fantezia s-a amestecat mereu cu reconstituirea realității, transformând-o până la urmă, într-un mijloc de exprimare a propriilor aspirații și revolte”. Ceea ce surprinde la Bogza este „capacitatea de a sesiza legături între fenomenele cele mai diferite” care „devin, în această optică integratoare, elemente fundamentale ale marilor cicluri cosmice”. Alex. Ștefănescu opune opiniei curente că „Geo Bogza ar ajunge la o reprezentare organică a lumii prin lirism. Asemenea poezilor romantici, el ar unifica totul datorită unei subiectivități copleșitoare, care își subordonează elementele cele mai eterogene”, părerea că „față de realitate Geo Bogza are [...] atitudinea unui investigator. Ca un Jules Verne al prezentului, el își mani-

festă curiozitatea față de toate domeniile cunoașterii[...] . Spre deosebire însă de omul obișnuit, care își actualizează cunoștințele pe rând, în funcție de necesități, Geo Bogza știe mereu **tot** ceea ce știe. Memoria sa fabuloasă, despre care se vorbește uneori, este mai mult decât un instrument de acumulare enciclopedică, o capacitate cu totul neobișnuită de a ține amintirile în prezent”. Afirmările sunt susținute de analiza volumului *Oameni și cărbuni în Valea Jiului* sau *Tăbăcarii*: „Asociațiile neașteptate și deschizătoare de orizonturi” din literatura lui Geo Bogza pot „concura prin expresivitate, ficțiunea cea mai îndrăzneată”, scriitorul având, „capacitatea de a reduce fenomenalitatea la o idee” sau „de a releva istoria fenomenelor”, ca în *Cartea Oltului*. Criticul observă că „privită ca rezultat al unei evoluții, realitatea își recapătă omogenitatea și sensul. În privința aceasta, opera lui Bogza reprezintă o posibilă replică dată acelor curente literare contemporane care, regizând autonomia și fixitatea obiectelor, cultivă sentimentul absurdității lumii”. ■ La rubrica *Pagini din istoria unor cărți contemporane*, Mihai Gafița semnează *Fata morgana*, articol cu o puternică notă confesivă, în care se conturează portretul poetului brăilean Miha Dragomir și se încearcă surprinderea esenței poeziei lui. Cunoscându-se îndeaproape din redacția revistelor „Viața românească” și „Luceafărul”, de la Școala de literatură, unde ambii au fost profesori, și din relația de la Editura pentru Literatură, unde Mihai Gafița a fost director, între critic și poet se stabilește o prietenie explicabilă și prin apartenența la aceeași generație: „Trecuse prin încercări fundamentale, ca toată generația noastră, prin experiențe care ne-au furat copilăria, ne-au răvășit adolescența, ne-au copleșit tinerețea. Cum avea patru-cinci ani mai mult decât mine, deci era din contingentul cel mai expus al acestei generații, a trecut prin toate mai intens decât mezinii ei, între care mă aflam. Și toate l-au însemnat mai mult și mai grav decât pe noi”, fapt reflectat și în scrierile lui (poemul *Războiul* 1954, *Întoarcerea armelor* 1959, *La început a fost sfârșitul* 1962 sau *Stelele așteaptă Pământul* 1961). Descoperim în aceste rânduri importanța pe care Mihai Gafița o dă explicației biografice în istoria literaturii și din această perspectivă se explică titlul articolului, căci criticul încă așteaptă să apară, deși poetul se stinsese din viață de un deceniu, „un număr de poezii ale lui Miha Dragomir, necunoscute până acum. S-ar putea ca ele să nu existe decât într-un fel de senzație a mea, nici măcar în închipuire[...] ca o «fata morgana»”. Așteptarea își avea sursa în felul de a fi al poetului: „Miha avea o rară capacitate de a comunica neted și total, și în același timp de a investi nu o dată aceleași cuvinte cu o încărcătură suplimentară pe care acestea o lăsau să fie dibuită numai de către cei care-l cunoșteau îndelung și bine.[...] Miha era foarte inteligent. Mi-e greu să spun cât de talentat era, avea fără discuție talent, dar inteligența depășea la el harul.[...] Un poet care știe atât de bine totul în meseria sa nu poate să nu încerce tentația evaziunii, să rupă monotonia geometriei desăvârșit meșteșugărită. Ca un nou bărbier al regelui Midas, nu poate să nu fi strigat el pământului, ca în poveste, adică hârtiei –

atracția spre lirism nestăpânit, nestrunit, spre abaterea de la simetriile sale. E o lege a poeziei – iar Miha era precis un veritabil poet”. Într-un P.S. care apare în finalul articolului, criticul anunță că îi parvenise de puțin timp „bănuitul” volum (apărut în ianuarie 1974!). ■ Este publicat interviul pe care Mirela Roznoveanu i l-a luat lui Grigore Sălceanu (*De vorbă cu poetul Grigore Sălceanu*). Implicat timp de decenii în viața culturală a Constanței, poetul va vorbi despre evenimentele mai de seamă la care a participat: apariția revistei „Analele Dobrogei” la care a fost colaborator; înființarea în 1936, la inițiativa sa, a unui cenaclu literar și artistic pentru încurajarea talentelor dobrogene și pe care l-a condus timp de 20 de ani; înființarea în 1951 a Teatrului de Stat Constanța, unde a văzut lumina rampei teatrul în versuri pe care l-a scris ș.a. Întrebat dacă s-a gândit să părăsească Constanța, poetul răspunde „„adică provincia». Pentru mine ca și pentru aceia care iubesc frumosul și civilizația, Constanța nu este un oraș de provincie, în sensul de oraș fără viață culturală, fără preocupări înalte; Constanța este un oraș al construcției: nave, diguri, blocuri; al creației: operă, dramă, comedie, teatru de revistă, filme [...], iar prin frumusețea grandioasă a litoralului său, acest oraș cu fața la mare este NISA României”. ■ Tot sub semătura Mirelei Roznoveanu, la rubrica *Cronica literară*, apare articolul *Dumitru Radu Popescu și romanul modern*. Cărțile care intră în atenția criticului sunt două romane apărute în 1973, *Cei doi din dreptul Țebei* (Dacia, 1973) și *Vânătoare regală* (Eminescu, 1973), cu teme din universul rural, dar care, spre deosebire de prozele anterioare ale aceluiași autor, „sunt mai puțin fidele unei poetici românești tradiționale”, vădind „intenții de modernizare [...] foarte explicite și chiar explicate de mici arte poetice presărate ici-colo în fluxul narațiunii”. Ceea ce i se pare însă criticului „interesant și original în această deschidere spre romanul modern, care nu este un gest singular în proza românească actuală, vine tocmai din faptul că D. R. Popescu folosește în constituirea scriiturii românești inovațiile estetice ale noului roman speculând cu inteligență poetică folclorică și unele caracteristici ale conștiinței rurale arhaice. În acest sens, exactității sărace a evenimentului i se preferă incertitudinea creatoare a indivizilor-subiecți care, încercând să-l expună, fabulează pe marginea lui implicându-se”. Adăugând „ca o concluzie, dar și ca o anticipare[...] că, spre deosebire de Marin Preda care oferă în *Moromeții* reconstituirea unei mentalități rurale dintr-o perspectivă morală, D. R. Popescu face în proza sa analiza psihologică a acestei mentalități”, Mirela Roznoveanu oferă cititorilor grila prin care a făcut lectura celor două romane, indicând în analiza lor câștigurile și pierderile unei astfel de scriituri. ■ La rubrica *Dialoguri contemporane*, criticii literari Cornel Regman și Al. Protopopescu își propun ca subiect al discuției lor, *Pornind de la Grigurcu...*, să analizeze scrisul confratelui lor „poet și critic, critic și poet” de la revista orădeană „Familia”, „privindu-l în relație cu probleme conexe ale vieții literare”. Nemulțumiți de terminologia frecvent utilizată, cei doi critici ironizează „împreunările lexicale

poet-critic sau critic-poet”, inventate de „mitologia modernă”, și apreciază că „Gheorghe Grigurcu, suferitor și el prea adesea de boala generației, *abstractita*, rămâne și prin însuși un poet în carne și oase”, care „descinde din experiența lui Vinea mai degrabă decât a poeziei italiene (Montale) unde vrea să-l fixeze Marian Popa”, aflându-se în strânsă alianță, prin „nucleu de suprarealism înrudit cu anatomiile paradoxale ale lui Nichita Stănescu”, cu „Poezia Pur și Simplu”. Cornel Regman lărgeste perspectiva, amintind că și alți critici – T. Vianu, Vladimir Streinu, G. Călinescu, Perpessicius – au scris și versuri, tuturor fiindu-le comun „un accent trădând factura sau sorginea cărturărească a inițiativei”, și constată că, pe de o parte, suprarealismul „a vindecat pe poeți de multe dintre tabieturile lor livrești, izgonindu-i din căldura poeziei ocrotite de tomuri”, iar pe de altă parte, „se pare că s-a ivit ocazia-soră ca – datorită tehnicilor care tind a face din critică o disciplină tot mai puțin bibliotecărească, tot mai asemănătoare cu limbajele transformaționale – să se obțină, în fine și mari poeți nemaisuspectați pentru că sunt și critici...”. Și altă etichetă aplicată lui Grigurcu, cea de „critic provincial” este comentată de cei doi critici care, judecând la nivel general, consideră că „adevăratul conținut al acestui titlu concessiv este [...] *autoritatea* criticului”, „fenomen care depinde de foarte mulți factori pe care adesea criticul însuși nu-i poate stăpâni. Primul dintre aceștia este conduita morală. La prima vedere criticul de provincie este un privilegiat.[...] Situație în multe privințe părelnică. Relativa autonomie literară a criticului de provincie se plătește cu dijme de altă natură”, create de tema de opiniile defavorabile ale presei centrale, de problema redactorului-șef care, în mod obișnuit, dictează opinia critică, de absența etalonului exigenței în vederile critice, pentru a nu supăra diverse grupuri literare locale. Referindu-se numai la Grigurcu, se observă că acesta este „deținătorul unei performanțe unice: [...] singurul cronicar literar din țară care de la înființarea revistei și până azi nu și-a părăsit rubrica”, că prin cele șapte cărți ale lui a dovedit un mic „eroism” învingând toate servituțile amintite, devenind astfel „exponentul unui nou mod de a fi scriitor «provincial», poate printre cei dintâi din generația lui”. De aceea, în critică, Grigurcu este apreciat ca „profesionist neabătut al cronicii literare”, scriind mai ales despre poeți și critici, la care este interesat doar de „controlul de calitate”. După părerea lui Al. Protopopescu, „Gh. Grigurcu reprezintă unul din acele cazuri de dezvoltare armonioasă a unei autentice vocații”, dar i se pare prematur să se tragă concluzii privitoare la această personalitate literară, „silueta poetului” fiind în acel moment „mai distinctă decât cea a criticului”. Cornel Regman, în schimb, crede că în critică, Grigurcu nu are nevoie să fie pus în relație cu faptul că e și poet, că „e mult mai interesant în calitate de critic al criticilor, iar reușitele [...] îi configurează un profil cu adevărat personal”. ■ Se publică poezie: Virgil Theodorescu, Arthur Porumboiu, G. G. Ursu, Aurel Dumitrescu, Grigore Sălceanu, Nicolae Ungureanu, Ion Dragomir; proză: Dan Mutașcu, Dumitru Mândroi; traducere de proză: Neli Arsenescu-Costinescu.

● [„Transilvania”, nr. 3] Sub titlul *Tineri poeți sibieni* citim: Dragoș Olariu (*Pacea – blândețea iubirii*), Cornel Brahaș (*Căderea Constantinopolului*), Andrei A. Ileni (*Fragment*), Corina Lițescu (*Constelație*). □ Citim povestirea *Drumul caselor închise* de Ștefan Mate Gabrian. Povestirea e introdusă printr-o notă semnată „T”: „Publicăm povestirea de față din ciclul distins cu mențiunea pentru proză la concursul inițiat în 1973 de Editura Eminescu. Aflat înaintea debutului editorial, publicat până acum de revista «Vatra» și «România literară», Ștefan Mate Gabrian scrie o frază dezinvoltă și clară, marcată uneori de pronunția ironică și solară a eseului. Situații existențiale-limită, în condiții moderne stressante, compun focarele de înaltă tensiune ale acestei proze. Un lirism adiacent și o deschidere «în con» spre uman anunță, în universul epic al prozatorului sibian, promisiuni de realizări calitative, în care ne investim speranțe”. ■ Numărul se deschide cu *Jurământul Președintelui Nicolae Ceaușescu*: „Jur să slujesc cu credință patria, să acționez cu fermitate pentru apărarea independenței, suveranității și integrității țării, pentru bunăstarea și fericirea întregului popor, pentru edificarea socialismului și comunismului în Republica Socialistă România! Jur să respect și să apăr Constituția și legile țării, să fac totul pentru aplicarea consecventă a principiilor democrației socialiste, pentru afirmarea în viața societății a normelor eticii și echității socialiste! Jur să promovez neabătut politica externă de prietenie și alianță cu toate țările socialiste, de colaborare cu toate națiunile lumii, fără deosebire de orânduire socială, pe baza deplinei egalități în drepturi, de solidaritate cu forțele revoluționare, progresiste de pretutindeni, de pace și prietenie între popoare! Jur că îmi voi face întotdeauna datoria cu cinste și devotament pentru strălucirea și măreția națiunii noastre socialiste, a Republicii Socialiste România!”. ■ Sub semnătura „Transilvania” citim despre *Dinamismul agriculturii socialiste*: „Realizările remarcabile obținute de întregul popor în toate domeniile vieții economico-sociale sunt mărturia ale forței partidului nostru, ale autorității de care se bucură în rândul maselor; și tocmai în aceasta – în unitatea întregului popor în jurul partidului, în încrederea lui nețărnută în politica marxist-leninistă promovată de partid – se află chezașia accelerării progresului țării, a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate pe teritoriul patriei noastre”. ■ Sub nota: „Revista noastră publică, în continuare, articole care dezbat complexitatea funcțională și implicațiile valorice ale valențelor de universalitate a culturii și artei românești. Reluăm reperele cele mai importante ale tematicii pe care, pe această cale, o comunicăm colaboratorilor noștri, invitându-i, în același timp, să participe la discuție. Ce se poate face mai mult și mai bine în acest sens? Care sunt adevăratele virtuți, încorporate în opere și lucrări intelectuale, ale universalității românești? Prin ce se poate defini aportul specific românesc în patrimoniul universal? Care este raportul dintre difuziune și receptare? Cum se oglindesc, în operele reprezentative, coordonatele specificului național și specificității artistice? Care este raportul dintre individual, național, regional și

universal? Ce loc ocupă localismul creator în ansamblul culturii naționale și cum poate deveni el rezonanță a universalului? Cum se poate caracteriza aportul naționalităților conlocuitoare la definirea profilului național unitar chemat să reprezinte cultura României socialiste în confruntarea universală a valorilor?” apare textul *Istoriografia română peste hotare* de Vasile Netea: „Timp de aproape un sfert de mileniu, istoriografia română a fost, astfel, neconținut prezentă în dezbaterile și evoluția istoriografiei europene, menirea ei permanentă fiind aceea de a releva și apăra teritoriul, ființa și aspirațiile poporului român, lupta sa pentru libertate și progres, și, totodată, de a contribui prin aceasta la dezvoltarea istoriografiei universale”. ■ Ion Pascadi publică eseu *Arta publicul și timpul*: „Numeroase întrebări ridică descifrarea destinului folclorului, felul în care urbanizarea și tehnicizarea influențează asupra raportului dintre arta cultă și cea amatoare, măsura în care condițiile de viață, nivelul de trai influențează formația estetică, în această nemaipomenită încleștare a unor serii istorice și culturale diferite. Se vorbește apoi despre viitorul artei și despre intervenția calculatoarelor care produc poezii sau bucăți muzicale ce nu pot fi deosebite de cele realizate de om. Înfricoșați, mulți iubitori de artă s-au refugiat în poezia tradițională sau în muzica preclasică. Este vorba, în aceste cazuri, de o fugă de un prezent sau mai ales de un viitor artistic nedorit? Avem de-a face oare numai cu o presiune a trecutului nostru spiritual asupra opțiunii noastre actuale, sau cu prejudecăți în fața noului! Iar activitatea educativă pentru care dintre preferințele publicului trebuie să opteze. [...] După părerea mea, o viziune contemporană asupra operelor trecutului este nu numai posibilă, dar chiar și necesară. În ceea ce privește activitatea educativă ea trebuie să evite exclusivismele și, mai ales, să intervină în mod activ în însăși dinamica formării conștiinței artistice. Procesul educației estetice mai trebuie, apoi, să respecte un parametru esențial, în afara prezentului: integrarea artei în contextul socio-cultural. Nu putem vorbi de formarea sensibilității în afara vieții ca atare, nu putem ignora influența revoluției tehnico-științifice, care a generat mijloacele de comunicare de masă, nu avem voie să facem abstracție de bugetul de timp al oamenilor, de multiplele lor solicitări, de ceea ce constituie, într-un cuvânt, viața socială. Dacă ne situăm în mod utopic în afara posibilităților și nevoilor acesteia, înseamnă că acționăm în gol, că ceea ce urmărim rămâne o pioasă aspirație iluministă și atât. Trebuie să adăugăm tripticului din titlu încă un element: civilizația contemporană”. ■ Eseul *Timpul înălță luceafărul...* este semnat de Mihai Nadin: „A trăi în spațiu înseamnă a edifica; nu se construiește în trecut, pe nisipurile sale se pot înălța doar palate de regrete, a trăi în timp înseamnă a-ți dura un destin. Ireversibilitatea timpului obligă la autodepășire. Popoarele, dacă există și asemenea cazuri, care au cedat din ființa lor trăind legea unui etern mimetism și a unei eterne acceptări a unei legi din afară, au pierdut dimensiunea destinului. Dar cine a luptat la Podul Înalt, și cine în Câmpia Neajlovului, cine la Oituz și cine la Mărășești și-au făurit continuu o

filosofie, sublimată apoi în operele exemplare ce o reprezintă, prin reale virtuți de universalitate, în lume. Timpul îi grăbește pe cei fără șansă și le acordă iluzia că odată cu ei a și încetat scurgerea sa. În fapt, opera timpului e de-a dreptul necruțătoare, sau pentru alții sublimă. Mereu, fără nici o puțință de a opri un asemenea mers, timpul înalță luceafărul la locul său și pentru o eternitate ce nu cunoaște cuvântul întârziere”. ■ Citim recenzii: □ Sub semnătura A.C. apare prezentarea volumului *Volburi peste veacuri* de Paul Constant (Creangă, 1973): „*Volburi peste veacuri* nu schimbă cu nimic imaginea scriitorului pornit să înfățișeze scene istorice. Cele șase povestiri explorează aceleași vremuri tulburi din romane”. □ Pamfil Matei scrie despre volumul *Imn copilăriei* de Ion Rahoveanu (Creangă, 1973): „O analiză mai amănunțită permite constatarea că Ion Rahoveanu nu a scris numai pentru copii și despre copilărie ca vârstă umană, ci și despre o altă vârstă, care implică dinamismul, prefacerile, mișcarea, atribute ale țării de azi. Ion Rahoveanu dovedește și cu acest prilej nu numai capacitate de a aborda teme majore și variate, ci și o maturizare artistică. Dincolo de unele nerealizări, de unele concesii, ostentații sau artificii, rămâne cert faptul că volumul *Imn copilăriei* consacră și mai mult un poet valoros”. □ Rareș Cornea prezintă *Primăvară, focuri și gloanțe* de Paul Constant (Creangă, 1973): „Cu un firesc senin, Paul Constant face în *Primăvară, focuri și gloanțe* o frumoasă lecție de istorie a patriei, înflorată de priceperea sa de bun povestitor. E un lucru cu atât mai îmbucurător cu cât, multe din cărțile pentru copii, sunt scrise fără seriozitate”. ■ Apar două cronici literare: Despre *Vânătoarea regală* de Dumitru Radu Popescu scrie Mircea Tomuș: „Nu este un simplu accident de lectură, dar ultima lui pagină, odată parcursă, te trimite la prima, din nou, pentru a închide cercul. Iar dacă traseul epic este închis, circular, începutul fiind sfârșit și invers, abia se subliniază mai mult condiția de irepetabilitate a vinei tragice. Cercul acțiunii s-a închis, dar conștiința justiției a depășit impasul, s-a ridicat pe o treaptă superioară, de unde poate spera la deplina ei întronare. Căci proza lui D. R. Popescu transcrie o aspirație totală pentru dreptatea comună, bun al tuturor, receptată cu toată prospețimea simțurilor, ea este dedicată epocii care face posibilă această dreptate”. □ Titu Popescu scrie despre *Caietele Princepelui II-III* de Eugen Barbu: „Dintr-o aparență a dependenței de izvoare, s-a trecut la o demonstrație a apetenței de izvoare, îndepărtând, prin tocmai această întoarcere de sens, orice ton minor, epigonic, mimetic. Autorul adoptă profesiunea de personalitate, accentuând invariabil și acuzat sensul elaborării, ductul ulteriorității-surpriză. Oare nu tot din acest mecanism intim, cultivat cu o bună intuiție a temperamentului său creator, va rezulta și anunțata istorie «polemică» a literaturii române? Hotărât lucru, Eugen Barbu are certitudinea operei necesare”. ■ În *Bibliografie* sunt prezentate editurile Politică, Eminescu, Albatros, Facla. Reține atenția semnalarea volumelor apărute la Editura Eminescu, semnată de Ilie Guțan: *Contradicția lui Maiorescu* de Nicolae Manolescu, ediția a II-a:

„Nicolae Manolescu nu întreprinde în cartea sa o demonstrație, ci o meditație asupra criticii și operei asupra creației sub zodia eternă a contradicției. Fraza însăși are străluciri metalice, se esențializează, se rafinează până la semnificația pură și derutantă a paradoxului. Glasul intens marcat de subiectivitate în unele pagini se impersonalizează în altele și devine oracular”. □ *Itinerar critic* de Șerban Cioculescu: „Lectura poate să-l obosească pe cititor prin informație administrată farmaceutic, pe când stilul expunerii frapează printr-o exultanță contrapunctică. Dacă nu se impune prin reflexivitate analitică, pagina ne oferă un veritabil spectacol regizat cu finețe, ceremonios. Sterilizarea, atât de frecventă la alții, în împrejurări similare, se evită injectându-i-se pe o întinsă scară afectivă unde ironiei, îndeosebi, i se rezervă puțința de a izbucni fără stânjenire”. □ *Varia*, 2 de Al. Piru: „Critica, la alții, ia forma dilatării speculative a fenomenului, a instantaneului, la Al. Piru, critica se realizează prin comprimare până la esență și sinteză, Momentele nu-i scapă, însă sunt privite interdependent și evolutiv”. ■ Ieronim Precup publică studiul *Câteva date și precizări despre teatrul lui Emil Isac*: „Din cercetarea activității de dramaturg a lui Emil Isac – fie și la modul acesta succint – se desprinde o idee mai generală, care merită a fi subliniată, întrucât poate sluji la o mai adecvată definire a personalității scriitorului. Teatrul dovedește – ca de altfel și celelalte sectoare ale activității sale – aceeași varietate a preocupărilor și inițiativelor, atât sub raport tematic, cât și sub raportul modalităților de expresie. Pe de altă parte, el depune mărturie despre neputința scriitorului de a se concentra mai îndelung asupra unui subiect sau proiect. De aici, impresia de facilitate pe care o lasă uneori chiar și textele considerate definitive, nemaivorbind de celelalte. Datorită aceluiași fapt, multe proiecte au rămas la stadiul intențiilor, iar altele au fost realizate la un nivel pe care autorul însuși l-a apreciat necorespunzător, pentru a le da drumul în lume. Așa se face că promisiunea pe care Emil Isac o făcea, la 25 de ani, cu *Maica cea tânără*, a rămas, în bună parte, neonorată”. ■ *Revista revistelor* continuă cu împărțirea sumarelor revistelor în grupaje *Ideologie, Proză, Critică, Istorie literară*. ■ În *Curier* citim despre *Comemorarea „Tribunei”*: „Sub auspiciile revistei «Tribuna» din Cluj, în colaborare cu Comitetul județean de cultură și educație socialistă din Sibiu, cu sprijinul artiștilor plastici sibieni și clujeni, au avut loc, în 22 februarie, manifestări științifice și culturale pentru sărbătorirea a 90 de ani de la apariția ziarului «Tribuna», în întâmpinarea celei de a 30-a aniversări a Eliberării și a celui de al XI-lea Congres al P.C.R. Deschise prin cuvântul președintei Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă din Sibiu, prof. Maria Fanache, lucrările pentru comemorare au debutat printr-o sesiune de comunicări științifice, susținută (la Casa de cultură a sindicatelor) de: Ion Oarcăsu, Elena Dunăreanu, Andrei Sida, Valentin Tașcu, Mircea Avram, Mircea Popa, Corneliu Dragoman, G. Nistor. În după amiaza aceleiași zile, s-a deschis, la Casa artelor, o expoziție de artă plastică a unor artiști sibieni și clujeni, prezentată de

criticul Horia Horșia, iar seara s-a continuat cu un recital de poezie susținut (la Casa de cultură a sindicatelor) de actori ai Teatrului de stat din Sibiu: Geraldina Basarab, Dora Ivanciuc, Constantin Măru, Ion Ghișe și continuat de poeții: Ion Rahoveanu, Valentin Tașcu, Cornel Brahaș, Mira Preda, V. Felea, Ion Cocora, Negoită Irimie, Mircea Vaida, Vasile Grunea, care au citit din propriile creații”. ■ Comitetul județean Sibiu pentru cultură și educație socialistă și revista „Transilvania” organizează *Concurs de poezie tânără patriotică*: „Sunt acceptate în concurs lucrări (poeme, grupaje, cicluri de poeme) care oglindesc realitățile României socialiste, realizările națiunii socialiste, cele mai nobile aspirații ale poporului, în lumina politicii partidului și statului nostru. Se acordă: Premiul I – 1000 lei, Premiul II – 800 lei, Premiul III – 600 lei. Mențiuni I, II, III, în abonamente anuale la Revista «Transilvania». Toate lucrările premiate vor fi publicate în revistă, în numărul omagial dedicat celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei. Pot participa tineri poeți, care nu au debutat editorial la data începerii concursului. Materialele vor fi trimise la redacția revistei «Transilvania», Bulevardul Victoriei, nr. 1-3, Sibiu. Se vor lua în considerare trimerile având ștampila poștei cu ultima dată 25 iunie 1974 inclusiv”.

● [„*Vatra*”, nr. 3] Numărul începe cu articole sociale, care abordează diferite subiecte reprezentative pentru această perioadă, precum: *Pentru un guvern al poporului*; *Un eveniment cu profunde semnificații politice și social-economice*; articole de sociologie și știință. □ În secțiunea *Filtre* sunt menționate următoarele publicații: *Cei doi din dreptul Tebei și Vânătoarea Regală* de D. R. Popescu, apărute la Editura Dacia, respectiv Editura Eminescu în 1973, două romane „care continuă ciclul inițiat de D. R. Popescu prin *F*. Este politicul văzut ca proces între fantomele unui trecut și o conștiință reflexiv-justițiară situată într-un prezent deschis cunoașterii”. ■ Volumul *Poem* de Mircea Ivănescu (C.R., 1973) – un volum aparent imposibil de citit, dar care devine cu fiecare lectură din ce în ce mai interesant; Dumitru Mureșan menționează că volumul „creează o tensiune emoționantă prin contrastul cu adevărata sa lectură”, deoarece reprezintă o evoluție de la romantic la sublim și grotesc; în privința criticii sunt recenzate următoarele cărți: *Termitele. Eseuri*, de Molter Károly (Kriterion, 1973), în traducerea lui Andrei Fischhof; conține diferite eseuri provocate de evenimente literare sau de fapte de cultură. □ O altă carte apărută este *Anton Holban, complexul lucidității* de Al. Călinescu (Albatros, seria „Contemporanul nostru”) – autorul analizând cultul „autenticității”, specific autorilor interbelici. ■ În secțiunea *Atitudini* este analizat pe scurt romanul *Princepele* de Eugen Barbu – Anton Cosma evidențiază importanța barocului asumat de către autor. Argumentează că încă din *Groapa* se remarcă elemente baroce, dar în *Princepele* „există în tablourile cărții o tensiune interioară puternică și constantă”, iar aceasta „provine dintr-un anumit mod de a percepe realitatea încadrată unui orizont conflictual, măcinată de contradicții

ascunse”; argumentele se bazează pe construcția romanului. *Dialog* – discuție purtată cu poetul Tóth István. În caseta din stânga sunt traduse de Andrei Fischhof poemele autorului. În secțiunea *Spectacol* sunt recenzate piesele *Pogoară iarna* de Maxwell Anderson, pusă în scenă de Constantin Anatol și *Un asasin ciudat* de N. Ștefănescu și Camil Șerban. □ Eseu de Sanda Veriș despre D. R. Popescu – „scriitor angajat în actualitate, noul social e un permanent fundal”, care cultivă o „tensiune dramatică a unei stări limită”; originalitatea nuvelistului fiind reflectată de „simplificarea și purificarea mitului”; fragmente din *Umbra* de Dan Culcer, poezii de Viorica Mereuță; *Soarele și lumina sunt aceleași* de Cornel Dimovici; poezii din Geo Norge, în traducerea lui Gavril Ședran. Articol despre Italia de Mircea Herivan. □ *O gaură în văzduh* de Hugo Raes (Belgia), în traducerea H. R. Radian.

• **[„Viața militară”, nr. 3]** Publică versuri Ion Aramă (*Pe Mureș la vale*), Ioan Costea (*Santinelă la drapel*), Traian Reu (*Patriei*), Hristache Tănase (*Imn*), reportaje: Adrian Mierlușcă (*Aurul cenușiu*), Mircea Radina (*Între două zboruri*), Constantin Strună (*O grupă*), Constantin Avram («*Mărunțelul*»), I. Săvoiu (*La poarta cea mare a țării*), Petre Surupăceanu (*Secvențe de la Casa armatei*), Adrian Madu (*Cât trei brigăzi*), Jean Gheliuc (*În orele libere, arheolog*), H. Zincă (*E formidabil să constați că, în realitate, ești mult mai puternic*), Octavian Vintilă (*Secția de Caiac-canoe a clubului Steaua*), proză: Radu Theodoru (*Bucov 20 octombrie 1600*). □ Ligia Polla și Mircea Radina consemnează opiniile câtorva participanți la consfătuirea de lucru cu compozitorii și poeții pentru pregătirea Celei de-a doua ediții a Festivalului cântecului ostașesc: Camelia Dăscălescu, Traian Reu, Aurel Giroveanu, Mircea Alexe, Sergiu Eremia, Alexandru Pașcanu. Compozitorul Alexandru Pașcanu remarca: „Un punct nevralgic îl constituie textul. Sub pretextul forței ce trebuie insuflată, multe cântece au creat din ostaș o imagine caracterizată în primul rând printr-o «supradimensionare». [...] Nu susțin textul dulceag-sentimental, dar sunt convins că versurile ar suna mai convingător dacă ținând seama de năzuințele simple și luminoase ale oamenilor s-ar ajunge la vibrații sincere, patriotice, evitând lozinca și formula tocită.” □ Rubrica *Scriitori și cărți* se deschide cu o sinteză intitulată *Sentimentul patriei*, reunind observații despre lirica de profil a lui Mihai Beniuc, Ion Brad, Ioanid Romanescu, Virgil Carianopol. I se adaugă o cronică literară semnată de Aurel Martin, volumului de proze, *Oameni și oameni* de Banu Rădulescu. □ Nicolae Baltag prezintă volumul de reportaje *Primul glonț* de Ladislau Tarco, Nicolae Dumbravă volumul de versuri *Voievod de stea* al poetului Dragoș Vicol.

• **[„Viața românească”, nr. 3]** Despre *Lucian Blaga și conștiința filosofică* scrie Ion Maxim: „Textul lui Blaga privind formarea conștiinței filosofice nu se poate desprinde din contextul întregului său sistem, dar rămâne valoros nu numai pentru că ne introduce într-o metodică filosofică sau ne deschide diverse porți către înțelegerea deplină a creației sale, ci și pentru sugestiile pe

care le aduce”. ■ La *Eugen Jebeleanu sau responsabilitatea poetului* reflectează Narcis Zărnescu: „Poezia lui E. Jebeleanu s-a creat din tentativa perpetuă de (auto)cunoaștere și autostăpânire, din titanice renunțări la sine. Poezia sa este marcată de drumul sinuos și îndelung al nopții către ziuă: de la singurătatea originară către lumina și libertatea iradiind din pământul oamenilor. Poetul este conștient de valențele poemului său, ca și de necesitatea acordării cântecului la realitatea social-istorică. Într-o artă poetică retrospectivă, E. Jebeleanu își rememora etapele parcurse cu tot atâtea cenzurări ale «falsului poetic», obnubilând o sensibilitate eroic-solară”. ■ Alexandru George întocmește *Cronica unei epoci prea apropiate*: „Critic al actualității literare, E. Lovinescu și-a aplicat principiul, sau înclinația, de a vedea literatura sub specia noului, în numeroase forme. Istoria pare a fi străină de acest spirit deși ea e forma extremă a examenului critic sau cel puțin ea e ocazia cea mai proprie de a stabili valoarea unor scriitori, punându-i în corelație, edificând un ansamblu în care locul ocupat de fiecare să nu vorbească și despre valoarea celui în cauză. Alunecarea lui Lovinescu spre istorie e o fatalitate, chiar dacă la prima vedere ea constituie o contradicție între ideea pe care el și-o făcea despre această disciplină și necesitatea ce se impunea de a cuprinde pe scriitori într-o viziune mai largă în care să poată să li se stabilească mai clar valoarea”. ■ I. Negoïtescu notează despre *Gib Mihăescu*: „Cine pornește la cercetarea operei lui Gib Mihăescu trebuie să treacă prin terenul îndeajuns de vast și de neplăcut pentru zăbavă al nuvelisticii lui; o nuvelistică specifică prin ceea ce a rezultat din ea, fiind deopotrivă semnificativă prin puterea autorului de a o depăși în chiar tematica și modalitatea ei. O psihologie inferioară și abuzivă domnește aici, provenind dintr-un rău naturalism, în care aplicația perseverentă la cazurile insolite nu merge către absurdul ce se integrează perfect în natura umană, ca un dat al său propriu, ci către aberantul care, îngrijorându-ne doar, nu ne revelează nimic asupra naturii noastre”. ■ Florența Albu descoperă la *Iorgu Iordan: elogiul consecvenței* – „Spiritul critic și judecățile de valoare, exigența și ținuta sa care s-au impus cu forța exemplului, generațiilor de studenți și colaboratorilor săi; prezența sa de profesor, de îndrumător, în sensul clasic, total al cuvântului și de cetățean activ al epocii celei mai contradictorii și mai grave a istoriei românești, înseamnă tot atâtea răspunsuri, tot atâtea întăriri ale acestui răspuns și crez al său: eu sunt consecvent”. ■ Eugenia Tudor-Anton recenzează două cărți. □ Prima aparține lui Paul Georgescu, *3 nuvele* (Albatros, 1973): „Cele *Trei nuvele* [...] reconfirmă o vocație artistică conștientă de sine. O luciditate contaminată însă de o indignare firească ce produce o literatură de calitate, nutrită nu numai de ironie dar care capătă adesea accente polemice proprii unei viziuni moderne asupra unui balcanism lipsit de intelectualitate. Căci aceasta este tema preferată a nuvelilor de față: veștejirea balcanismului aparent opulent, inform și plin de sine, ca o cârțiță greoaie săpând galerii sub pământ. În aceste *3 nuvele* colcăie o lume hidoasă, în suficiența ei, populând târgul prăfos de câmpie, având

un orizont limitat la vârful nasului, omorându-și plictisul în mici sau mari ospețe ori adunări comemorative – mai exact parastase, unde este celebrat Măria-sa stomacul”. □ A doua este semnată de Radu Boureanu, *Viața spătarului Milescu* (Dacia, 1973): „[...] este o lucrare de maturitate artistică, scrisă cu pondere și cu măsură, iar portretul lui Milescu este foarte apropiat de izvoare documentare. Spătarului, originar din Vaslui, ajuns mare demnitar și diplomat la curtea țarilor, îi era specifică, fără îndoială, o imensă ambiție, bine ascunsă sau bine domesticită, în urma unor eșecuri, șlefuită neconținut de experiență, arcuită după împrejurare”. ■ De romanul lui D. R. Popescu, *Vânătoarea regală* (Eminescu, 1973), se ocupă M. Nițescu: „Supărătoare sunt de asemenea numele pitorești-caricaturale ale unor țărani: Țeavălungă, Belivacă, Apăchioară, Căcea, Găozaru. [...] Pe de altă parte, insistența asupra unor amănunte și lungimea dialogurilor ce țin de factologia anchetei, pe lângă faptul că sunt fastidioase, coboară uneori linia romanului din planul semnificației realist-alegorice la acela al unei epici mărunte, egale cu ea însăși, improprie acestui roman. Pentru că *Vânătoarea regală* nu se constituie, în dialectica lui esențială, la nivel epic-realist, și nici exclusiv la cel alegoric și simbolic pur. Ea se constituie din echilibrul celor două planuri, din osmoza și substituirea lor reciprocă și imperceptibilă”. ■ Florin Mihăilescu analizează două studii critice. □ Silviu Iosifescu, *Configurații și rezonanțe* (Eminescu, 1973): „Ne aflăm așadar nu numai în fața unei lucrări remarcabile prin contribuția de specialitate, dar și a unei intervenții în contextul fierbinte al dezbaterilor contemporane, o intervenție de bună seamă nu numai necesară, dar și așteptată de vreme ce cartea profesorului Silviu Iosifescu a ajuns acum, destul de repede, la o a doua ediție. Configurată universitar, *Configurații și rezonanțe* câștigă astfel importante rezonanțe actuale”. □ Eugen Luca, *Demers critic* (Dacia, 1973): „Dincolo de anumite neglijențe stilistice, depistabile din loc în loc, adesea în legătură cu maturizarea perspectivei estetice, *Demers critic* conține numeroase pagini ce se citesc cu real interes, mai cu seamă că autorul lor nu e un spirit comod, ci cu precădere un polemist care pornește aproape totdeauna de la un dezacord mai mic sau mai flagrant, dar niciodată estompat, cu preopinienții săi, recenziți, cronicari etc., pentru a conduce demersul către alte orientări interpretative și către alte concluzii axiologice, de obicei favorabile scriitorului discutat”. ■ De volumul *Cartea Prințului* (C.R., 1973) a lui Florin Mugur se ocupă M. Petroveanu: „Au dreptate cei care au văzut în *Cartea prințului* (1973) continuarea, cu alte măsuri, mai riguroase și mai pure, a vechilor motive din *Mituri și Destine intermediare*, precedentele culegeri de versuri ale lui Florin Mugur. Poetul ritmează, uneori rimează (schimbă registrele), își controlează fraza, urmărește efecte de imagine, chiar de incantație. Într-un cuvânt compune, în vederea plăcerii estetice. Termeni aproape scandalosi, în orice caz desueți azi când, în poezie, mai cu seamă, legea dominantă este fără-de-legea, lipsa de lege, așa numitul flux al conștiinței, mai bine zis, al subconștientului

fără zăgaz”. ■ Damian Necula descoperă *Dimensiuni umane ale prozei actuale*: „Dimensiunea umană cucerește nu doar prin amploarea psihologică dată de ceea ce am numit noi personaje sau idei exemplare, ci și prin aplecarea către lume a scriitorilor, investigarea vieții din unghiuri tot mai diferite, neminat de tipare prestabilite, un realism fără corset implicând formule estetice diverse – adecvarea formei de investigare, o implicare chiar a autorului de o sinceritate dureroasă (Zaharia Stancu, Marin Preda, D. R. Popescu, Petru Popescu etc.), cerută de însăși nevoia de a convinge, de a mina lăncezala unor conștiințe și de a le captiva și cuceri pe celelalte”. ■ Constantin Noica expune *Exemplul lui Don Quijote și un epilog contemporan*: „În a doua jumătate a veacului XX cartea lui Cervantes are un epilog indirect – și unul straniu. Cu sau fără ea, cultura omului faustic a biruit. Pe toate planurile, cum de la Cervantes încoace, au apărut oameni mari, care nu s-au mai lăsat amețiți și exaltați de romanele cavaleresti, ci care, sub sobrietatea rațiunii, au devenit creatorii cei mari ai culturii occidentale: fizicieni și matematicieni, filosofi și istorici, naturaliști, economiști și supratehnicieni. Toți au adus o contribuție pozitivă, uneori neașteptată și aproape demiurgică, culturii și civilizației apusene. Dar ce s-a întâmplat, acolo în Apus unde și-a scris Cervantes cartea, că plecând de astădată de la înțelepciunea rațională, de la măsură și echilibru, eroii aceștia moderni sfârșesc exact pe dos de cum sfârșea Don Quijote: nu la regăsirea înțelepciunii, ci la spaimă și cutremurul nebuniei?”. ■ La *Mallarmé și succesiunea limbajului* reflectează Ștefan Aug. Doinaș: „Mallarmé nu contestă realitatea, dar, retractil în fața alămurilor și tobelor romantice, ca și din fața unei filosofii carteziene prea precise și prea categorice – rezervă Poeziei rolul de a decanta această realitate, de a o încifra, de a o încărca de un anumit mister. Descoperind secreta alchimie la care se pretează cuvintele – care, pentru el, nu mai sunt simple blocuri verbale reci, osificări ale unor sensuri, ci adevărate substanțe verbale capabile să întrețină între ele reacții inedite – el vede în Poezie o realitate mitică a limbajului: spațiul semnificantului este locul geometric în care limba își regăsește impulsurile sale originare, vârsta de aur – pierdută – în care verbul construiește Universul: temerară, orgolioasă, poate chiar fatală moșetenire, pe care posteritatea o va exploata din plin”. ■ Evenimentul *I. Peltz împlinește trei sferturi de veac* este semnalat de Valeriu Râpeanu: „De aceea eroi lui I. Peltz au ca supremă forță vitală amăgirea, ei nu sunt fericiți; se cred fericiți și fiecare clipă de mulțumire, de liniște, fiecare gest de bunăvoință al cuiva este suprasolicitat, este văzut prin lentilele unui suflet mulțumit și cu o rază trecătoare de soare ce pătrunde în ceața unei zile mohorâte de iarnă. Dar nu raza care topește gheața, nu aceea care face ca apele să se reverse cu îmbelșugare, ci doar aceea care ne aduce speranța unei primăveri încă depărtate și pe care unii din eroi nici nu o vor mai vedea. Acesta e sensul operei lui Peltz, în care tristețea nu e strigată și nu e cunoscută disperarea nici în clipele cele mai tragice, cum ar fi moartea, despre care Peltz a scris pagini antologice, în care bucuria e gustată

cu discreție și cu conștiința că nu-i veșnică ci doar trecătoare”. ■ Despre *Eugen Barbu și calea netulburată* notează Aurel Dragoș Munteanu: „Ce rămâne atunci din figura de justițiar, atât de cultivată de autorul nostru, dintr-un Eugen Barbu pamfletar, turbulent și veșnic gata de harță? Dar din ostentația, de altfel plină de virtuți, a *Caietelor* și a ambițiilor sale critice? Reținem chipul unui artist urmărit de ideal, veșnic nemulțumit și însetat de perfecțiune, asumarea unui destin, cu toate primejdiile sale. Prozator, poet, dramaturg sau critic, jurnalist incomod și coleg generos, Eugen Barbu este una din personalitățile cele mai complete ale literaturii române, prin aceea că nu s-a abătut niciodată de la calea sa, urmărind suprema realizare”. ■ Aureliu Goci se referă la *Ben Corlaci* la 50 de ani: „Ben Corlaci, născut la 6 martie 1924 la Galați, este unul din poezii marcanți ai acestei grupări și, mai mult decât atât, unul care a rămas fidel formulei debutului, bineînțeles, în cărțile noi schimbând ce era de schimbat prin renovarea conținuturilor și rarefierea expresiei. E drept că după primii ani, foarte productivi, autorul părea a fi renunțat la poezie, încercându-se cu excelente rezultate în proză și roman”. ■ În cadrul rubricii *Note de lectură* semnează texte: Narcis Zărnescu, Gabriel Stănescu, Petre Got. □ Narcis Zărnescu semnaleză apariția traducerii unei antologii de versuri întocmită de Al. Philippide, *Flori de poezie străine răsădite în românește* (Eminescu, 1973): „Volumul de tălmăciri semnate de scriitorul Al. Philippide reunește sub aceeași zodie câteva din numele prestigioase ale liricii universale: Goethe, Hölderlin, Baudelaire, Poe, Novalis, Mallarmé, Rilke. Selecția, operată după criterii afective, oferă lectorului nu numai sugestii pentru o panoramă vie a poeziei în care motivele se întrepătrund, se fecundează reciproc sau se metamorfozează în căutarea corespondențelor, ci și profilul unui poet: Al. Philippide”. □ De volumul de versuri al lui Tiberiu Utan, *Goana după vânt* (Eminescu, 1973), se ocupă Gabriel Stănescu: „Supuse unei cercetări critice mai atente, poeziile lui Tiberiu Utan din *Goana după vânt* urmează discret două coordonate: aceea tradițională, în care este evocat spațiul spiritual ardelenesc (*Nord, Cântecul cerbilor, Deva, Maramureș, Goana după vânt*) și cea a vieții cotidiene (*Balon, Semînțele...*)”. □ Volumul de poezie al lui Nicolae Ioana, *Cartea de nisip* (C.R., 1973), este prezentat de Petre Got: „Predilecția pentru detaliu, pentru amănunt, plăcerea relatării, mă fac să cred că în Nicolae Ioana sălășluiește și un prozator. El este, incontestabil, unul dintre poezii remarcabili ai tinerei generații, realizând uneori o poezie de mare forță”. □ N. Steinhardt reflectează la *Artă și canoane*: „Presă apuseană de specialitate – dar și cealaltă – au recenzat și comentat cu interes recenta carte (de specialitate) a lui Wolfgang Herrmann, consacrată lui Claude Perrault și teoriile sale arhitecturale (ed. Zwemmer, 1973). Pricina pentru care un volum ca acesta a putut atrage atenția în afara cercurilor arhitecturale propriu zise, este că și autorul și subiectul nu s-au limitat la discutarea unor probleme strict circumscrise de o anume artă, ci au sărit peste cercul de cretă al erudiției și au atacat înseși esențele misterului denumit Frumosul”.

APRILIE

1 aprilie

• [„Scântea”, nr. 9827] Ziarul publică *Mesaje de felicitare adresate președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu* și din țară, și din străinătate. □ Reținem mesajul Prezidiului Academiei Republicii Socialiste România: „Dumneavoastră, tovarășe Nicolae Ceaușescu, ca nimeni altul, ați pus în slujba patriei noastre patru decenii de muncă însuflețită, ați activat cu mare dăruire și înalt simț de răspundere pentru binele și fericirea poporului român, pentru libertatea sa. Nici când țara noastră nu s-a bucurat de un prestigiu internațional ca cel de astăzi și nici când poporul nostru nu a avut o viață mai înfloritoare ca cea de astăzi – se subliniază în telegrama Prezidiului Academiei Republicii Socialiste România. Remarcabilele succese dobândite de țara noastră în toate domeniile se datorează politicii înțelepte a Partidului Comunist Român, dumneavoastră personal, tovarășe Nicolae Ceaușescu. Strâns uniți în jurul partidului, vom întâmpina aniversarea eliberării țării și cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român prin noi rezultate în muncă, prin contribuția noastră activă la aplicarea în viață a sarcinilor stabilite de Congresul al X-lea și Conferința Națională ale Partidului Comunist Român. Însuflețiți de exemplul și de activitatea dusă permanent de dumneavoastră pentru înflorirea patriei noastre socialiste, ne angajăm să contribuim prin munca noastră la dezvoltarea științei și culturii românești, la progresul economic și social al țării, la ridicarea necontenită a prestigiului ei internațional”. □ Mesaje din străinătate semnează: Dub Bi-u (Președinte interimar al Republicii Populare Chineze, Ciu De (Președintele Comitetului Permanent Adunării Naționale a Reprezentanților Popolari a Republicii Populare Chineze) și Ciu En-Lai (Premierul Consiliului de Stat al Republicii Populare Chineze); Will Stoph (Președintele Consiliului de Stat al Republicii Democratice Germane); Hafez El-Assad; Ahmed Sekou Touré (Președintele Republicii Guineea); Hans Filbinger (Președintele Bundesratului, în numele președintelui Republicii Federale Germania); Arhiepiscopul Makarios (Președintele Republicii Cipru).

• [„Era socialistă”, nr. 7] Adrian Isac prezintă volumul lui Paul Georgescu, *Printre cărți*, remarcând faptul că, pentru critic, „decisiv în cadrul acestei dialectici complexe a reflectării realității în actul creației artistice este însă primul moment: cel al conștientizării realității. Este momentul care decide natura mesajului viitoarei opere, un moment profund subiectiv și tocmai prin aceasta – consideră Paul Georgescu – profund responsabil”.

• [„Tribuna României”, nr. 34] Fănuș Neagu publică în *Sânziene* tableta *Aud brândușele chemând*. □ În *Hyperion* citim poezia *Spring Notes* de George Bacovia, în engleză de Alfred Margul-Sperber. □ În *Lyra* citim poeziile lui Tudor George (*Matrice; Ana; Trophaeum Traiani; Vatra; Mihai*). ■ În *Cuvântul zilei* citim *Academia Română*, editorialul semnat de Acad. Miron Nico-

lescu, președintele Academiei Republicii Socialiste România: „O sesiune extraordinară a Academiei R.S. România, desfășurată la sfârșitul lui februarie și începutul lui martie a.c. și având, pe agenda ei, o problematică de lucru amplă, documente de excepțională însemnătate pentru viața noastră academică (analiza activității pe ultimii ani, aprobarea planului de activități pe anul în curs, aprobarea noului statut, alegerea de noi membri, decernarea premiilor Academiei pe anii 1969–1972), a adus, între pereții vechii aule a celui mai înalt for științific al României, ecouri care, împletind glasurile istoriei cu înaltul comandament al clipei, ne-au răsunat în urechi cu forța marilor adevăruri, a marii cauze a tuturor. [...] Recenta sesiune extraordinară a Academiei constituie un punct de plecare pentru o etapă nouă a vieții noastre academice. Vom porni mai departe la drum, cu entuziasmul mereu reînnoit al căutătorului de adevăr și de frumos, cu liniștea omului care se știe sprijinit și încurajat, care a fost permanent sprijinit și sfătuit. În toată activitatea sa, Academia s-a resimțit în mod fericit de acest sprijin, pentru care, prin pana celui ce semnează, își exprimă întreaga sa recunoștință conducătorilor țării”. ■ În cadrul secțiunii numite *Centre de studii românești* despre *Köln* scrie prof. univ. Pompiliu Marcea. Este prezentat seminarul de romanistică de la universitatea germană, înființat în anul universitar 1961/ 62. ■ În *Răsfoind ziarele românești, străine* sunt semnalate texte din publicațiile: „Magazin”, „Scânteia”, „Contemporanul”, „Clarinet” (Argentina), „Le Petit Varois” (Franța), „Afrique-Asie” (Algeria). ■ Din *București – evenimentul zilei* reținem nota *Lovinescu la „Rotonda 13”* de J.-P. B.: „A 13-a «rotondă» (seară omagială de evocări) a Muzeului Literaturii Române a fost închinată lui Eugen Lovinescu. Serata a adunat, în incinta muzeului, în fața unui public recules și interesat, pe scriitorii Cella Serghi, Ioana Postelnicu, Camil Baltazar, Virgiliu Monda (toți formați la «Sburătorul» lui Lovinescu), Radu Tudoran (unul din numele în care mentorul «Sburătorului» își punea mari speranțe), Mihail Celarianu; prezidatul «Rotondei»: academicianul profesor Șerban Cioculescu”. ■ Din *Oameni în eveniment, oameni prin evenimente* reținem *Noii aleși ai Academiei Române*: „O sesiune extraordinară a Adunării generale a Academiei R.S. România, întrunită la începutul lui martie a.c., a analizat activitatea înaltului for științific în ultimii ani (1970–1973), a dezbătut planul activităților pe anul în curs, a aprobat noul statut, a acordat prestigioase premii ale Academiei pe anii 1970–1973 și a ales noii membri titulari și corespondenți, care vor onora, cu prezența d-lor, sobra incintă din Calea Victoriei”. Revista publică lista noilor aleși academicieni. Reținem că la științe chimice, noul membru titular ales este Elena Ceașescu, iar la Secția de științe filologice, literatură și arte sunt aleși: „Membri titulari – Șerban Cioculescu, Ion Coteanu, Eugen Jebeleanu, István Nagy, Virgil Vătășianu. Membri corespondenți – Eugen Barbu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Vida Géza, Mihnea Gheorghiu, József Méliusz, Titus Popovici, Marin Preda, Virgil Teodorescu”. ■ În *Who’s Who? Fișe pentru un dicționar al românilor celebri în lume* apar:

□ a doua parte a listei *Scriitori diplomați*, dicționar alcătuit de Gh. Catană. Sunt prezentați scriitorii: Mircea Malița, Costache Negri, Francisc Păcurariu, Mihai Ralea, Victor Torynopol, Ienăchiță Văcărescu, Tudor Vianu, Duiliu Zamfirescu, Alexandru Duiliu Zamfirescu. □ Apare și a doua parte a dicționarului *Exploratorilor și călătorilor*, dicționar alcătuit de Val. Tebeica. ■ Mihai Pelin, în secțiunea *Cartea*, semnează *Radu T. Florea și mitul Dracula*, o prezentare a activității lui prof. Radu T. Florea, profesor la Boston College. ■ În *Bibliografie* citim *Premiile Academiei Române*: „Premiile Academiei R.S. România – decernate, recent, pentru anii 1969, 1970, 1971 și 1972 – cuprind, la capitolul *carte*, numeroase lucrări din varii domenii, contribuții de preț și prestigiu ale scriitorilor, savanților, cercetătorilor și specialiștilor la îmbogățirea patrimoniului cultural și spiritual al României”. Revista publică premiile acordate cărților din domeniile umaniste (filozofie, psihologie, științe juridice, istorie, filologie și literatură). Reținem premii pentru filologie și literatură: □ Premiile pe anul 1969: Premiul „Timotei Cipariu” – lucrarea *Ediție critică a Liturghierului lui Coresi* de Alexandru Mares; Premiul „Bogdan Petriceicu Hasdeu” – lucrarea: *Istoria literaturii române*, vol. I, de George Ivașcu. Literatura și artă: Premiul „Mihai Eminescu” – lucrarea: *Necunoscutul ferestrelor* de Ion Caraion; Premiul „Ion Creangă” – lucrarea *Princepele* de Eugen Barbu. □ Premiile pe anul 1970: Premiul „Timotei Cipariu” – lucrarea *Structură și evoluție în morfologia substantivului românesc* de Paula Diaconescu; Premiul „Bogdan Petriceicu Hasdeu” – a) lucrarea: *Eseuri despre literatura modernă* de Matei Călinescu, b) lucrarea *Contribuție la fonetica istorică a limbii române* de Marius Sala; Premiul „Mihai Eminescu” – lucrarea: *Cincizeci de poeme* de Ana Blandiana; Premiul „Ion Creangă” – lucrarea: *Păsările* de Alexandru Ivasiuc; Premiul „Ion Luca Caragiale” – lucrarea: *Acești îngeri triști* de Dumitru Radu Popescu. □ Premiile pe anul 1971: Premiul „Timotei Cipariu” – a) *Atlasul lingvistic român. Maramureș*, vol. II de Petru Neiescu, Grigore Rusu, Ionel Stan; b) *Descrierea istro-româniei actuale* de August Kovačec (R.S.F.I.); Premiul „Bogdan Petriceicu Hasdeu” – a) *Lupta cu absurdul* de Nicolae Balotă, b) *Octavian Goga* de Ion Dodu Bălan; Premiul „Mihai Eminescu” – *Versuri* de Emil Botta; Premiul „Ion Creangă” – *Cafeneaua iluziilor (Az illúziók, kávéháza)* de Méliusz József; Premiul „Ion Luca Caragiale” – a) *Teatru* de Ion Băieșu, b) *Și eu am fost în Arcadia* de Horia Lovinescu. □ Premiile pe anul 1972: Premiul „Timotei Cipariu” – a) *Atlasul lingvistic român – serie nouă, II, vol. VII* de Ion Pătruț, Pia Gradea, Doina Grecu, Ion Mării, Rodica Orza, Ștefan Poenaru, b) *Phonologie du grec attique* de Liana Lupaș, c) *Le frioulan à partir des dialectes parlés en Roumanie* de Maria Iliescu. Premiul „Bogdan Petriceicu Hasdeu” – a) *Stil și expresivitate poetică* de Ștefan Munteanu, b) *Originile romantismului românesc* de Paul Cornea; Premiul „Mihai Eminescu” – a) *Alte versuri* de Mircea Ivănescu, b) *Avatara* de Ion Gheorghe; Premiul „Ion Creangă” – *Moartea lui Orfeu* de Laurențiu Fulga; Premiul Ion

Luca Caragiale” – a) *Teatru* de Paul Anghel, b) *Zodia taurului* de Mihnea Gheorghiu. ■ În secțiunea *Film* Adriana Rotaru scrie despre *Lumea fantastică a lui Fănuș Neagu*: „Transpunerea pe peliculă a unui roman ca *Îngerul a strigat* de Fănuș Neagu reprezintă, prin ea însăși, un eveniment. Și o întreprindere temerară, în care regizorul Radu Gabrea s-a angajat, știindu-se desigur handicapat de prestigiul literar al *Îngerului* și al autorului său; de implantarea solidă a cărții în conștiința publicului larg, foarte puțin dispus, deci, să primească fără prejudecăți o ecranizare, mai ales una atât de îndrăzneată cum este filmul *Dincolo de nisipuri*; apoi, de datele romanului în sine: de epica lui șerpuitoare și capricioasă, de puterea uriașă a autorului său de a fabula, de a zămisli la nesfârșit, ca într-o joacă de ucenic vrăjitor, zeci și încă alte zeci de întâmplări și destine ce se suprapun sau interferează cu traiectoria eroului povestirii; în fine – de forța fecundă și totodată intimidantă a cuvântului său. Cuvânt fierbinte, cuvânt feroce ca o vietate la pândă, cuvânt înfrigorat de presimțiri, ce naște, multiplică și rostogolește în avalanșă nenumărate posibile imagini, în vreme ce pelicula, neputând reține decât una, va trebui să comprime, să esențializeze, în ultimă instanță, să reducă. Dar poate cea mai mare «primejdie» pe care a avut-o de înfruntat tânărul regizor Radu Gabrea a fost prezența în echipa sa, în calitate de scenarist, a lui Fănuș Neagu însuși”. ■ În secțiunea *Teatru* citim *Eugen Ionescu despre Lucian Pintilie*, text care apare cu următoarea notă: „La teatrul parizian «Gaité-Lyrique» se joacă în această stagiune *Prințesa Turandot*, spectacol pus în scenă, cu o mare risipă de fantezie, de regizorul român Lucian Pintilie. Scriitorul Eugen Ionescu îi consacră, în «Le Figaro», un articol intitulat *Lucian Pintilie, regizor demistificator*”. Din fragmentul publicat reținem: „Ceea ce vedem noi pe scenă sunt delirurile, obsesiile, fantezmele regizorului-creator, obiectivitate. După atâtea demistificări și demitizări (mitul nu e mistificare, așa cum pretind cei ce-l confundă), rămâne de descoperit un adevăr fundamental: mitul. De altminteri, el este în noi. În teatru, oameni ca Andrei Șerban, Grotowski, Pintilie ne ajută să-l punem din nou în lumină”. ■ Radu Gyr publică *Aprilie minulescian* în rubrica *Remember*: „La 11 aprilie se împlinesc treizeci de ani de când s-a stins din viață scriitorul Ion Minulescu, figură originală a ultimei boeme bucureștene și personalitate, la fel de originală, a literaturii noastre. A închis ochii în Cotrocenii Capitalei, răvășite de bombardamentele aeriene din cumplita primăvară a lui 1944”.

2 aprilie

• [„*Scânteia*”, nr. 9828] Și în acest număr citim *Mesaje de felicitare adresate președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu* din țară și din străinătate. □ Mesajele de felicitare de peste hotare sunt semnate de: Ton Duc Thang (Președintele Republicii Democratice Vietnam); Mohammad Daoud (Șeful Statului Republica Afganistan); Ali Yata (Secretarul general al Partidului Eliberării și Socialismului din Maroc); Torben Busck-

Nielsen (Decanul Corpului Diplomatic); Muhammadullah (Președintele Republicii Populare Bangladesh); N. Faddeev (Secretar al Consiliului de Ajutor Economic Reciproc); Samuel Mikunis (Secretar general al Partidului Comunist din Israel).

3 aprilie

• [„Scânteia”, nr. 9829] Sub semnătura D.C. aflăm de *Un film despre Cantemir*: „În studiourile de la Buftea ale Centrului de producție cinematografică «București» a început turnarea filmului *Cantemir*, consacrat marelui cărturar patriot român, domn al Moldovei, de la a cărui naștere s-au împlinit, nu de mult, 300 de ani. Cu prilejul «primului tur de manivelă» (care s-a dat luni, pe platoul 4, într-un decor reprezentând palatul Cantemir de la Constantinopol), autorul scenariului, scriitorul Mihnea Gheorghiu, ne-a declarat: *Cantemir* este o încercare de a realiza un film istoric spectacular, dar nu în sensul monumentalului exterior. Un film istoric și contemporan, totodată, în esența sa, un film, nădăjduim, apropiat sensibilității publicului de azi”. ■ În acest număr *Mesaje de felicitare adresate președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu* de peste hotare sunt semnate de: Haxhi Lleshi (Președintele Prezidiului Adunării Populare a Republicii Populare Albania); Pál Losonczy (Președintele Consiliului Prezidențial al Republicii Populare Ungare); Richard Andriamanjato (Președinte al A.K.F.M.) și Gisèle Rabesahala (Secretar general al A.K.F.M.); Harry Gold (Secretar onorific al Asociației de prietenie Marea Britanie – România); Dietrich Wilhelm Von Menges (Președintele consiliului de conducere al societății de acțiuni „Gutehoffnungshütte Oberhausen”); Kurt Waldheim (Secretar general al Organizațiilor Unite); Anthony J. Mamo (Guvernatorul general al Maltei); Constant Helssen (Președintele Comitetului economic belgian pentru România din cadrul Asociației belgiene de expansiune); Franco Piccinini (publicist italian).

• [„Viața studentescă”, nr. 14] Un poem pe prima pagină, celebrând cultul personalității și așezarea lui Nicolae Ceaușescu lângă Ștefan, Mihai, Mircea și ceilalți voievozi: *Stegarul Dragostei de Țară* (Întâiul președinte al României), de Elena Cătălina Prangati. ■ Începând cu acest număr, locul lui Niculae Stoian ca redactor-șef este luat de Nicolae Dan Frunteletă, Ion Cristoiu devenind redactor-șef adjunct și Mihai Tatulici SGR.

4 aprilie

• [„Scânteia”, nr. 9830] Citim *La încetarea din viață a președintelui Franței, Georges Pompidou*: „Opinia publică din țara noastră a luat cunoștință cu sentimente de adâncă mâhnire de vestea încetării din viață a președintelui Franței, Georges Pompidou. În aceste triste împrejurări, poporul român împărtășește doliul națiunii franceze prietene, exprimându-i sincerele sale condoleanțe și întreaga sa compasiune”. □ Agerpres transmite *Prezentarea de*

condoleanțe la Ambasada Republicii Franceze: „În după-amiaza zilei de 3 aprilie, la Ambasada Republicii Franceze, tovarășii Manea Mănescu, președintele Consiliului de Miniștri, Ștefan Voitec, vicepreședinte al Consiliului de Stat, Miron Constantinescu, președintele Marii Adunări Naționale, Gheorghe Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, Constantin Stătescu, secretarul Consiliului de Stat, Florea Dumitrescu, ministrul finanțelor, Nicolae M. Nicolae, ministru secretar de stat la Ministerul Comerțului Exterior, și Vasile Gliga, adjunct al ministrului afacerilor externe, au exprimat condoleanțe ambasadorului Francis Levasseur în legătură cu încetarea din viață a președintelui Republicii Franceze, Georges Pompidou. Conducătorii de stat au păstrat un moment de reculegere în fața portretului îndoliat al lui Georges Pompidou și au semnat în Cartea de condoleanțe. * În aceeași zi au venit la sediul Ambasadei Republicii Franceze, pentru a prezenta condoleanțe, reprezentanți ai conducerii unor ministere și instituții centrale, ai Grupului parlamentar român pentru relații de prietenie România-Franța, oameni de știință și cultură. * Au mai prezentat condoleanțe șefi ai misiunilor diplomatice acreditați la București și alți membri ai corpului diplomatic”. □ Citim și telegrama semnată de Manea Mănescu, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, adresată *Excelenței Sale Domnului Pierre Messmer Prim-ministru al Republicii Franceze:* „Am aflat cu profundă durere că președintele Georges Pompidou a încetat din viață. Personalitate politică de prestigiu, președintelui Pompidou îi păstrăm o vie amintire pentru contribuția sa la dezvoltarea tradiționalelor relații de prietenie dintre România și Franța. În numele guvernului Republicii Socialiste România și al meu personal vă adresez cele mai sincere condoleanțe și rugămintea da a exprima sentimentele noastre de compasiune doamnei Pompidou”. ■ Și în acest număr citim *Mesaje de felicitare adresate președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu* din străinătate. Semnatarii sunt: Hirohito, Regina Iuliana și Prințul Bernhard; Fazal Ilahi Chaudhry (Președintele Republicii Islamice Pakistan); Felix Houphouët-Boigny (Președintele Republicii Coasta de Fildeș); Pierro Lapicciella (Președinte al F.M.T.D.); S. A. Chedid (Directorul Centrului de informare al O.N.U. București); Jean Taillard (Secretar general); Comandar Marien N’Gouabi (Președintele Comitetului Central al Partidului Congolez al Muncii, Președintele Republicii Populare Congo, Șeful Statului, Președintele Consiliului de Stat); Mobutu Sese Seko Kuku Ngbendu Wa Za Banga (Președintele Republicii Zair); dr. Bruno Kreisky (Cancelar federal în numele președintelui federal al Republicii Austria, dr. h. c. Franz Jonas); Seretse Khama (Președintele Republicii Botswana); A. H. Boerma (Director general al F.A.O.); Erik Manfred Ribbing (Director al Centrului European pentru Învățământul Superior); Salvador Dalí. □ Reținem mesajul lui Salvador Dalí: „Excelenței Sale Nicolae Ceaușescu, Președintele Republicii Socialiste România. Apreciez profund actul dumneavoastră istoric de instituire a sceptrului prezidențial”.

• [„**Albina**”, nr. 14] Numărul se deschide cu textul *Jurământului* președintelui Republicii, însoțit de fotografia lui Nicolae Ceaușescu în acel moment solemn. Alături, două poezii: de M. Beniuc (*E ziua ca o culme...*) și Vasile Nicolescu (... *Pe nimb de vulturi*). □ Sărbătorirea evenimentului, ce coincide cu cei „30 de ani de libertate”, se continuă în pagina a treia, cu o poezie patriotică semnată de Ion Bănuță și articole tematice scrise de Dragoș Vicol (28 martie 1974) și Spiridon Stănel. □ Cronica filmului *Dincolo de nisipuri*, unde scenaristul Fănuș Neagu și-a transpus romanul *Îngerul a strigat*, este semnată de Vladimir Pană. □ La cinci ani de la moarte și la 75 de ani de la nașterea scriitorului „militant” Tudor Teodorescu-Braniște, revista îi aduce un omagiu printr-o notă despre activitatea ziaristică, reproducând și schița *Calul*. □ Baruțu T. Argezi, responsabil de această dată cu *Poșta literară*, înainte de răspunsurile punctuale date aspiranților, le adresează tuturor, în bloc, următoarele „rânduri introductive”: „Prietenilor noștri colaboratori: ne trimiteți puțină proză, dar multă poezie, ca și cum literatura ar trebui îmbrăcată numai în versuri! Dar nu toată poezia sosită la redacție poate vedea lumina tiparului, neîntrunind exigențele publicării. În general atenția va trebui îndreptată, în viitor, spre acuratețea stilului, spre abordarea unor idei semnificative, concentrate la esență. Două rubrici vă stau permanent la dispoziție: *Lira de aur*, destinată condeiului și inspirației din lumea satului și *Miorița*, cuprinzând culegeri de folclor, folclor nou, balade, strigături etc. Profesorii de limbă română, toți intelectualii satului, elevii ca și păstrătorii tezaurului folcloric, săteni, directori de cămin cultural sunt invitați a colabora, toate genurile literare fiind acceptate cu bucurie. Așteptăm povestiri, reportaje, schițe, fragmente de roman, momente de brigadă artistică de agitație, versuri în care să se oglindească fapte reale din viața oamenilor, din istoria celor 30 de ani de înfăptuiri, din evenimentele sau întâmplările din lumea satului, amintiri despre eroismul manifestat de săteni în lupta antifascistă etc. Condiția esențială: calitatea literară!”. □ *Poșta literară* este urmată de selecția poetică a numărului pentru rubrica *Lira de aur*.

• [„**Orizont**”, nr. 14] Accentuând norocul pe care l-a avut Ion Horea la alcătuirea noii sale ediții de *Versuri* (Eminescu, 1973) de către Romul Vulpescu care este „unul dintre literații ce într-adevăr au noțiunea de *carte*. Fiindcă așa cum se știe după câteva magistrale apariții (Villon, Rabelais, Jarry, Barbu etc.) pentru Vulpescu volum nu înseamnă un stoc de pagini compactate, ci o aventură filologică-estetică, în care cuvântul pus la gramaj pe talgerul fiecărei pagini, este echivalat, pe celălalt, de eleganța tipăriturii și de veghea lingvistului”, C. Ungureanu ne antrenează într-o degustare simpatetică a acestor versuri, apreciind că „dacă Ion Horea nu e autorul unei literaturi de spectaculară înălțime, el aparține celor ce țin dreaptă coloana vertebrală a unei literaturi. [...] poezia lui Ion Horea poartă, nu steagul ci efigia unei tradiții. Și puțini o fac cu atâta noblețe, dezinteresare și, poate până la un punct, voință a anonimatului”. ■ Ion Th. Ilea împărtășește amintirile sale legate de Eugen Io-

nescu, cunoscut, se pare, în 1932 la Capșa: „Octav Șuluțiu, care era prietenul cel mai apropiat al lui Eugen Ionescu, era dimpotrivă un om organizat și metodic. Pentru Octav Șuluțiu toate problemele, de la cele ale vieții, până la cele literare, erau grave și serioase. Păreau deosebiți structural și totuși prietenia lor a fost puternică și trainică. Eugen Ionescu afișa o inteligență scilicet și un superb spirit de frondă. Îmi părea arogant și împrăștiat, iar teribilismele și negativismul său mă amuzau. Îmi păstrez părerea că toată aceasta atitudine a lui Eugen Ionescu era numai pentru a se face cunoscut. Era chinuit de dorința de a ieși din anonim. «Am să mor – se temea Eugen Ionescu – fără să fi jucat un rol pe scena europeană, care se va nimici fără ajutorul meu.»” (articolul *Despre Eugen Ionescu*) ■ Ancheta *Orizont*, începută cu două numere în urmă, continuă cu intervențiile critice ale lui Nicolae Ciobanu de la revista *Luceafărul* și ale Mirelei Roznoveanu de la revista *Tomis*. ■ Un număr important de analize și articole privitoare la evoluția limbii poetice românești, scrise de tineri cercetători de la Institutul de cercetări lingvistice, secția de poetică, aflată sub conducerea lui G. I. Tohăneanu, sunt întinse pe două pagini, în care întâlnim următoarele nume: Doina Bogdan-Dascălu (*Sincronie și diacronie în studierea limbajului poetic românesc*), Mia Foartă (*Homeoteleuton*), I. Funeriu (*Note la o gramatică a poeziei*), Crișu Dascălu (*Analiza poeziei «Și dacă...»*), Eugen Dorcescu (*Semantica metaforei în poezia lui Barbu*), Olimpia Șerban (*Funcția de metaforizare a rimei la George Bacovia*), Livius Bercea (*Sinonimie și polisemie metaforică*). ■ Poezie de Ovidiu Genaru și proză de Radu Țuculescu (*Portocale și cascadori*).

● [„România literară”, nr. 14] Versuri semnează: Al. Andrițoiu (*Jură-mântul din martie*), Zaharia Stancu (*Țara*), George Țârnea (*Spun România*), M. Beniuc (*Fiul patriei*), Balogh József (*Pietre fierbinți*, în românește de Dim. Rachici), Ion Mărgineanu (*Patria*), Franz Liebhard (*Tu, cea mai frumoasă*, în românește de Ion Horea), Eugeniu Ștefănescu-Est (*Flori de violete*). □ Veronica Porumbacu traduce din *Lirică contemporană din R. P. Ungară*: Nemes Nagy Ágnes (*Pasăre*), Garai Gábor (*Vis*), Csoóri Sándor (*Istorie cotidiană*), Timár György (*Țândări de iubire; **), Pardi Anna (*Orientare; Poezie*). □ Augustin Buzura semnează *Amurg solemn*. ■ Numărul stă sub semnul alegerii tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de președinte al Republicii Socialiste România: □ Editorialul *Cuvântul istoriei* este semnat de George Ivașcu: „În istoria cea nouă și cea adevărată, făurită de către sine și pentru sine, cu geniul minții și măiestria brațelor sale, poporul român a înscris în ziua de 28 martie 1974 printre cele mai luminoase, mai semnificative. Este ziua când, consacrand prin votul său unanim voința națiunii noastre socialiste, Marea Adunare Națională l-a ales pe secretarul general al Partidului Comunist Român, pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, președinte al Republicii Socialiste România”. □ Pe prima pagină citim și telegrama transmisă de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România: „Mult stimate și iubite tovarășe Ni-

colae Ceaușescu, Scriitorii din patria noastră, asemenea întregului popor, au primit cu profundă și emoționantă mândrie alegerea Dumneavoastră ca Președinte al Republicii Socialiste România. Fiu înțelept și demn al acestui pământ glorios, Dumneavoastră întruchipați în mod strălucit marile virtuți ale conducătorului pe care țara și l-a ales spre a-i împlini destinele sociale și naționale. Întreaga Dumneavoastră activitate, din fragedă tinerețe și până la acest ceas istoric, probează cu fapte dintre cele mai elocvente curajul și abnegația cu care ați luptat și vă dăruți fără preget pentru realizarea aspirațiilor de libertate, dreptate și fericire ale poporului român. [...] Cu prilejul acestui fericit și înălțător moment, scriitorii din România, ajutoare permanente de nădejde ale Partidului Comunist Român, vă urează succese în sarcina istorică de cea mai înaltă răspundere pe care poporul v-a încredințat-o, dorindu-vă multă sănătate și viață îndelungată, noi și strălucite împliniri în activitatea prodigioasă pe care o dăruți țării, poporului român”. □ Zoe Dumitrescu-Buşulenga semnează *Chezăşia făgăduinţelor noastre*: „O emoție la fel de profundă stăpânea pe ales și pe alegători în clipele acelea solemne, căci jurământul a sunat ca izvorât dintr-o conștiință comună, răsfrângând unitatea de idealuri și acțiune, caracteristică lumii noastre socialiste, dintre popor și acela care, în numele și pentru binele poporului, exercită puterea cea mai înaltă cu care acesta l-a investit. Și din nou am văzut, de data aceasta dinăuntru, imaginea pe care o evocam mai sus, a punctului de admirabilă convergență care strânge în sine și exprimă năvalnic năzuințele colective, proiectându-le pe largul, luminosul drum al viitorului patriei socialiste. Și toată comunitatea de gândire și simțire, toată strânsa unitate de țeluri și acțiune dintre popor și conducătorul său ales, se traduc într-o afirmare nouă a României în lume și constituie o trainică temelie a făgăduințelor de strălucite împliniri pentru noi. Iar chezașia făgăduințelor este un nume: Nicolae Ceaușescu, primul președinte al Republicii Socialiste România”. □ Ion Brad, *Președintele României*: „De numele acestui copil de țărani, acestui muncitor ajuns, în mod simbolic, primul președinte al României socialiste, sunt legate toate mândriile noastre, aici, acasă, ca și în străinătate. Din clipa în care partidul și poporul român i-au încredințat misiunile supreme, n-a fost oare el acela care a luat pieptiș toate marile și dificilele probleme ale unei politici noi, atât pe plan intern, cât și pe plan extern? [...] Cuvintele sincere și calde ale acestui om au stârnit în mine ca într-un car antic, cuvintele rostite și cântate, în atâtea împrejurări publice, de oamenii de pe aceste pământuri: «Ceaușescu – România/ Pacea și prietenia!» Numai ce cântăm cu credință și mândrie acasă capătă dimensiune universală”. □ Radu Popescu, *Eroul și eroismul*: „A accepta răspunderea unei asemenea sarcini implică o conștiință eroică fără margini. Istoria trecutului îl privește în față pe cel ce a acceptat-o, cu ochii ei bătrâni, înțelepți, arzători. Istoria viitorului îl înfruntă, cu chipul ei enigmatic, cu toate încercările pe care le ascunde, cu toate chemările ei poruncitoare. Istoria întreagă – trecută, prezentă și viitoare

– își lasă greutatea incomensurabilă pe umerii lui. Și el, Nicolae Ceaușescu, o știe, o simte”. □ Ion Dodu Bălan, *Ctitor de cultură socialistă*: „Pecetea puternicei personalități a primului președinte al țării e imprimată în sufletele noastre și pe fizionomia culturii românești socialiste care se poate numi de-acum *epoca Nicolae Ceaușescu*, așa cum alte epoci de strălucitoare cultură se numesc a lui Pericle, Ștefan cel Mare, Neagoe Basarab, Alexandru Ioan Cuza. Ideile din *Jurământul* primului președinte al României constituie pentru oamennii de artă și cultură, ca pentru întregul popor, un program de luptă și acțiune”. □ Corneliu Ștefanache, *Primăvară*: „Momentul de istorie – alegerea primului președinte al Republicii Socialiste România – nu putea să aibă loc decât primăvara. Fiindcă o primăvară continuă trăiește acum România”. ■ Sub semnătura lui Eugen Simion citim despre *Poezia lui Lucian Blaga*, „un fragment dintr-un eseu despre poezia lui Lucian Blaga”. ■ Marin Sorescu semnează o tabletă, *Piatră peste piatră*, despre Moldova. ■ În rubrica *Opinii* Petre Got semnează *Gânduri la structura noastră*: „Arta și literatura vor afla modalitățile cele mai adecvate de oglindire a luptei noastre pentru mai bine în osmoza pe care o realizează talentul, cultura, seriozitatea, marea conștiință națională și politică, la care se asociază o trudă istovitoare, dar reconfortantă în același timp. Soluțiile concrete le va descoperi fiecare creator, în funcție de structura proprie, în funcție de lumina lui interioară. În orice caz, avem nevoie de valori, nu de improvizații”. □ Nicolae Manolescu semnează *Cărțile populare*, o cronică literară la *Cărțile populare în literatura românească*, 2. volume, de N. Cartoian, ediție îngrijită de Alexandru Chiriacescu. Cuvânt înainte de Dan Zamfirescu. Postfață de Mihai Moraru. Prezentare grafică: Val Munteanu (E.Șt.E, 1974): „Pentru oricine ar voi să studieze apocrifele religioase, literatura didactică ori romanele medievale la noi, după 1500 și înainte de 1800, sinteza lui N. Cartoian rămâne un excelent instrument și e bine că s-a retipărit. Însă influența directă și indirectă a «cărților populare» constituie un subiect încă deschis”. ■ Citim recenzii: □ Sorin Stati prezintă *Pietrele vii* de Mircea Malița (Eminescu, 1973): „*Pietrele vii* e o carte care poate fi citită în două feluri: ca o serie de interpretări originale, cu spectaculoase salturi de la o epocă la alta, a marilor momente de răscruce din antichitate și Evul Mediu, sau ca o lucidă și febrilă căutare de sensuri în frământările și contradicțiile civilizației și culturii de azi. Ambele lecturi sunt deopotrivă de seducătoare și de generoase în recompense pentru cititor. Iar pentru cine preferă o navigație lipsită de furtuni, *Pietrele vii* oferă o a treia soluție: un itinerar turistic în locuri excepționale, descrise cu multă grijă pentru pitoresc și pentru bogăția informației documentare”. □ Dana Dumitriu notează apariția antologiei *Zburătorul – Balade culte românești*, alcătuită de Iordan Datcu (Minerva, 1973): „De fapt, cele două principii de antologare funcționează, în cazul de față, paradoxal: perioadele mai vechi de istorie literară, asupra cărora critica deja a putut opera o ierarhie valorică, sunt tratate după criteriul istoric, în timp ce perioadele recen-

te, autorii contemporani, sunt tratați cu o exagerată exigență critică. Ar trebui ca lucrurile să stea exact invers. [...] Dar să nu exagerez și eu defectele antologiei lui Iordan Datcu! Ea are meritul deosebit de a oferi un punct de reper, de a constitui o panoramă foarte largă asupra dezvoltării baladei noastre culte și de a fi încercat un studiu istoric documentat asupra speciei”. □ Sorin Titel comentează *Iubirea mea dintâi* de Alecu Ivan Ghilia (Ed. pentru turism, 1973): „După părerea noastră, în această carte întâlnirea cea mai fericită este cea dintre prozator și proza de rememorare, paginile cele mai dense fiind cele în care autorul pornește în căutarea timpului pierdut, pagini bogate în detalii, de o indiscutabilă putere evocatoare”. □ În *Simțul culturii* G. Dimisianu prezintă *Pe drumurile tradiției* de Valeriu Râpeanu (Dacia, 1973): „Un mod fecund, dialectic de a înțelege procesele culturii, demn să fie relevat”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba*, cu textul *Proză scurtă*, prezentând *Fratele meu Val* de Adrian Costache (Albatros): „Nu știu cât de mult îl va tenta pe tânărul autor romanul, deocamdată însă el este un povestitor în înțelesul clasic al cuvântului. Nici mai mult, dar, fără îndoială, nici mai puțin decât atât. Drumul său viitor depinde, cred, de modul în care va ști să integreze «atmosfera» de acum într-un peisaj de acțiune umană semnificativă”. ■ În *Viața literară* citim: □ *Șantier* anunță proiecte literare la care lucrează Pop Simion, Nichita Stănescu, Dumitru Micu, Radu Cârnci. □ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Vineri 29 martie, la Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu» a avut loc ședința secției de dramaturgie a Asociației Scriitorilor din București, prezidată de Mihnea Gheorghiu, secretarul Biroului de secție. Florin Tornea a făcut o informare asupra dramaturgiei ultimilor doi ani și sarcinilor ce revin dramaturgilor în întâmpinarea celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei. La discuții au participat: Iosif Naghiu, Radu Dumitru, Mihail Davidoglu, I. D. Sârbu, Horia Lovinescu, Teodor Mănescu, Dorel Dorian, Leonida Teodorescu, Florian Nicolau, secretar literar la Teatrul Național din București, și Constantin Măcuică, directorul Direcției teatrelor din Consiliul Culturii și Educației Socialiste. În încheierea lucrărilor, secția de dramaturgie a hotărât ca noul Birou al secției să aibă următoarea compoziție: secretar: Mihnea Gheorghiu; membri: Iosif Naghiu, Radu Popescu, Leonida Teodorescu și Florin Tornea. Secția de dramaturgie a hotărât înființarea unui cenaclu a cărui activitate se va desfășura lunar. Lucrările propuse spre lectură vor fi depuse la sediul Asociației Scriitorilor din București, str. Nicolae Golescu 15, cu specificarea: *Pentru cenaclul de dramaturgie*. * Editorul suedez René Coeckelberghs a fost oaspete a Uniunii Scriitorilor din R.S. România. Cu acest prilej, editorul a purtat discuții cu privire la posibilitatea editării în Suedia a unor opere de prestigiu din literatura noastră contemporană. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R.S. România și Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S. ne vizitează țara F. K. Vidrașcu, secretar general de redacție al revistei «Novâi Mir». * Marți, 26 martie, în cadrul «Săptămânii culturii me-

dieșene», organizată în întâmpinarea celei de a XXX-a aniversări a Eliberării, membrii cenaclului literar «Octavian Goga» din municipiul gazdă s-au întâlnit, în cadrul unui schimb de opinii, urmat de un recital de poezie, cu redactori ai revistelor «Transilvania» și «Steaua». Au participat, din partea revistei «Transilvania»: Mircea Tomuș, Titu Popescu, Ion Mircea și Ion Maxim Danciu; Adrian Popescu și Aurel Șorobetea, redactori ai revistei «Steaua».

■ Revista comemorează *80 de ani de la nașterea lui Camil Petrescu*, publicând textul *Poetul și artistul* de Șerban Cioculescu. ■ În *Cartea străină* citim *Universul Goethe* de Nicolae Balotă. ■ Revista publică *Un clasic al literaturii de aventuri*, un text despre Conan Doyle și Sherlock Holmes, „după un documentar din «Observer Magazine», din 6 ianuarie 1974, prezentat de Elena Procop”. ■ Sorin Alexandrescu scrie despre *Amsterdam, 21–23 martie 1974. Primul Congres internațional de Românică* [sic!]: „La congres au fost 37 de participanți, din următoarele țări: Olanda (13), Anglia (2), Franța (2), R.F. Germania (7), Suedia (1), Italia (4), Portugalia (1) și România (7). Erau fie lectori români care predau în străinătate, fie, în marea majoritate, cetățeni ai țărilor respective, mai ales profesori de Romanistică, a căror specializare secundă a devenit Română. Au fost ținute 18 conferințe, toate, cu trei excepții, în limba română: discuțiile, adesea aprinse, s-au purtat tot în română, în majoritatea situațiilor”.

● [„Tribuna”, nr. 14.] Pe prima pagină sunt publicate două poezii – de Cornel Udrea și Negoită Irimie (*Antologie XXX*). ■ *Cronica literară* – Eugen Lovinescu: *Bizu*. Ion Marcoș scrie cum Marian Papahagi „critic tânăr afirmat mai întâi în paginile revistei «Echinoc», înclinat spre eseu și speculație teoretică, propune în prefața la ediția a doua a romanului *Bizu* o lectură interesantă a prozei lui Lovinescu în ansamblul ei”, referitoare la interpretarea filosofică a cărții, un aproximativ tratat de morală. □ *Literatura* – Fănuș Neagu – *Noapte cu viscol* (fragment din romanul *Frumoșii nebuni ai marilor orașe*). □ Redarea unor poeme de Constanța Dascălu și Ion Rahoveanu. □ *Publicistica* – „Tribuna” 1884 – *Cultul valorilor populare*. Ion Șeuleanu scrie despre caracteristicile mișcării folclorice a tribunaiștilor, care trebuie conexe cu contextul socio-politic. □ *Comentarii* – *Ave* de Adrian Păunescu, despre poetul M. N. Florian. □ *Meridian* – Patru poeți greci: Gheorghios Themelis, Mih. Stasinopoulos, O. R. Lasgos, Manolis Anagnostakis.

5 aprilie

● [„Munca”, nr. 8203] În rubrica *Punct*, cu titlul *Poezia viitorului va fi mult mai lucidă*, revista publică un scurt interviu cu Radu Enescu. □ În *Prezențe românești peste hotare*, se anunță „inaugurarea «Săptămânii Cărții Românești» la Milano, manifestație prestigioasă inițiată de Federația milaneză a Uniunii Italiene a Muncii, în colaborare cu Uniunea Generală a Sindicatelor din România și Consiliul Culturii și Educației Socialiste”.

• [„România liberă”, nr. 9158] Radu Popescu recenzează comedia *Chițimia*, a lui Ion Băieșu, notând că autorul „este un umorist care utilizează dramatismul, pentru servirea unei idei morale, dar nu este un dramatic care ar practica umorul, în același scop. Tocmai aici este diferența care îl separă structural de, să zicem, Eugen Ionescu, din a cărui familie de dramatic grotesc amestecat cu comic scrâșnit *Chițimia* pare să și ea să facă parte. Însă comicul suculent, dar simplu și franc al lui Băieșu, neconținând în el dramaticul, legătura dintre cele două categorii ale operei e cam abruptă, cam silită”. Cu toate acestea, recenzentul punctează „tot ceea ce e comic [...] de mare efect”, reprezentarea pe scena Teatrului „Bulandra” părându-i-se, pe alocuri, „nesigură”.

• [„Scânteia”, nr. 9831] Mihai Nadin prezintă volumul *Inginerul de gramofone* de Franz Storch (Kriterion): „Valoarea cărții stă în ținuta fiecăreia dintre aceste proze scurte, care și-au binemeritat antologia în care se află reunite”. ■ Mihai Beniuc semnează *Istoria și poezia*: „Poetul cu istoria e frate gemă. Iar dacă nu este, scrisul său va fi un avorton. Scrisul poezilor, conștienți de rolul lor social, și-a avut și își va avea întotdeauna locul în Pantheon. Aș putea afirma cu certitudine că pentru focul poeziei ne trebuie o cremene solidă ca ideile marxism-leninismului ce luminează calea partidului nostru comunist și un amnar mai tare ca acela făurit de oțelarii noștri. Numai de aici iese marea poezie a revoluției socialiste, care să lumineze culorile comunismului”. ■ Agerpres transmite *În memoria lui Georges Pompidou*: „La Catedrala romano-catolică Sfântul Iosif din București a avut loc joi, la 18,00, un serviciu religios în memoria lui Georges Pompidou, fost președinte al Republicii Franceze. La ceremonie au asistat Vasile Gliga, adjunct al ministrului afacerilor externe, funcționari superiori din M.A.E. Au fost prezenți Torben Busuck Nielsen, decanul corpului diplomatic, șefi de misiuni diplomatice acreditați la București, precum și Francis Levasseur, ambasadorul Franței la București, și membri ai ambasadei franceze”. ■ În acest număr *Mesaje de felicitare adresate președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu* de peste hotare sunt semnate de: Doctor Osvaldo Dorticós Torrado (președintele Republicii Cuba); Jean (Marele duce de Luxemburg); Knud Jespersen (președintele Partidului Comunist din Danemarca); B. R: Devarajan (Reprezentantul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în România); Elhadj Aboubakar Sangoulé Lamizana (general de corp de armată, președintele Republicii Volta Superioară); Biroul Comitetului Central al Partidului Comunist din Grecia (Interior); Henrik Beer (secretar general al Ligii Societăților de Cruce Roșie).

• [„Contemporanul”, nr. 15] Pentru a omagia evenimentul *Întâiul președinte al Republicii* este creată rubrica *Omagiul vibrant al intelectualității*, unde se afirmă: Radu Beligan, acad. Miron Nicolescu, Szász János, Pavel Codiță. □ Radu Beligan, *Înalta investitură*: „Sentimentul de a fi trăit unul din evenimentele de hotărâtoare însemnătate din istoria noastră contemporană,

convingerea că alegerea primului președinte al Republicii în persoana tovarășului Nicolae Ceaușescu, bărbatul politic reunind într-o privilegiată sinteză însușirile gândirii și ale acțiunii, constituie o inspirată hotărâre a întregului popor, toate acestea s-au cristalizat în conștiința mișcării artistice românești sub chipul unei mari emoții și al unei legitime bucurii”. □ Acad. Miron Nicolescu, *Jurământul*: „Joi, 28 martie, 1974, orele unsprezece și un sfert. Sub vechea cupolă a clădirii Marii Adunări Naționale, atât în parterul deputaților cât și în lojile invitaților, nu se mai aude nicio șoaptă, niciun zgomot. Din fundul sălii, de pe estrada cea mai înaltă, laicul patriarh al aleșilor poporului coboară grav, dezlipindu-se parcă din pereți, pentru a îndeplini ultimul și cel mai frumos act al misiunii sale: actul de investitură al primului președinte al Republicii noastre”. □ Szász János, *Patria noastră*: „În discursul său rostit cu ocazia alegerii sale ca președinte al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicole Ceaușescu, printre altele, a spus: «Pornind de la faptul că în țara noastră locuiesc, de veacuri, și cetățeni de altă naționalitate, am militat neabătut pentru realizarea în cadrul societății a deplinei egalități în drepturi și a frăției în muncă și luptă a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate. Am avut permanent în minte învățămintele istoriei, care atestă cu putere de lege că numai în strânsă unitate, în condiții de deplină egalitate în drepturi, oamenii muncii pot înfrânge exploatarea și pot cuceri libertatea și independența patriei, pot înfrânge orice greutate, pot asigura progresul societății, pot da viață idealului de libertate și dreptate socială, pot înălța edificiul socialismului în patria noastră»”. □ Pavel Codiță, *Alesul națiunii*: „Cu flori de sărbătoare îl întâmpină inimile noastre pe alesul națiunii, pe primul președinte al Republicii Socialiste România, conducătorul nostru, alesul nostru, călăuza și chezașia prezentului și viitorului nostru socialist, așa cum îl considerau inimile noastre încă de când a luat destinele poporului în mâinile sale vrednice și de când i-am simțit cu toții prezența în tot ce ne privea ca oameni și ca nație, cu o pregnanță cum numai marii oameni, bărbații de stat cu intuiție istorică știu să o imprime”. ■ Alexandru Balaci semnalează apariția traducerii romanului lui Hervé Bazin, *Preafericiți de pe insula dezolării*: „De data aceasta Hervé Bazin nu mai descrie cazuri limită, ca în precedentele sale romane, dominate de realismul nonconformist, uneori violent, al personajelor aflate în permanent conflict. El exaltă acum viața necontradictorie, cu simplele sale bucurii și valori. Este prezentă, în tot spiritul său anticonservator, excepționala sa vervă. Marcel Aderca a cizelat și recizelat traducerea românească a acestui *conte philosophique*, cu talentul și stăruința de șlefuitor de cristale, pe care i le recunoaștem de atâția ani”. ■ Despre *Vitalitatea conceptului de realism* scrie Adriana Mătescu: „Realismul este un concept incomod pentru spiritele rigide care vor să-l încorseteze într-un codice de norme fixe. Dimpotrivă, atracția imaginii realiste pentru metaforă, simbol, fantastic, psihologie explică mai nuanțat evoluția romanului ca și dislocarea curentelor avangardismului și modernismului printr-o nevoie

acută de concret, de realitate, ceea ce hotărăște în continuare destinele artei contemporane”. ■ La volumul de versuri al lui Radu Boureanu, *Ce oră e în lume?*, se referă Dragoș Vrânceanu: „Radu Boureanu încearcă, în volumul *Ce oră e în lume?*, o poezie ciclică, care își extrage seva dintr-un anumit simț mesianic, propriu spiritualității difuze a lumii de astăzi, pus într-o viziune nicidecum apocaliptică, ci mai curând scientisto-rațională, în măsura în care necesitățile artei sale o îngăduie. Totuși poetul nu se mai poate izola în reflexe parțiale și subiective, care să comunice o generică și palpabilă muzicalitate, care-i e proprie dintotdeauna, ci simte nevoia unei integrări tematice semnificative care să se conformeze unei materii umane mai cuprinzătoare și reprezentative, în spiritul actualității”. ■ *Viziunea lui Tudor Arghezi despre teatru* este redată din perspectiva Mitzurei Arghezi: „În serile lungi de iarnă, la gura sobei din Mărțișor, în chilia tatei și de atunci încoace, am adunat în amintire și cu creionul sumedenie de gânduri și de povestiri. Ne așezam toți trei în jur și rămâneam fermecați de povestirile lui. Vorba adusă ca din condei răsună și astăzi în auzul nostru. Dar oare despre ce nu ne-a vorbit? Se împleteau cele zilnice din ogradă, cu stelele și luceferii, și iarăși, porneam a colinda cu amintirile lui. Despre teatru și despre această lume prea puțin cunoscută, – suntem abia de două mii de «hipocrites» (cum ne numeau vechii greci pe noi, actorii), care grăim în limba românească, – am vorbit mult cu tata, mai ales că vedea că-mi place acest meșteșug”.

● **[„Cronica”, nr. 14]** În contextul *Anului XXX*, citim editorialul *Cinematografia*, semnat Cronica: „Va avea loc, în curând, Conferința Asociației Cineaștilor, eveniment important în viața culturală a țării, important nu numai prin raritatea lui dar și, mai ales, prin multitudinea de probleme ce se anunță a fi puse în dezbatere privind creația cinematografică, prin analiza ce va fi făcută, în spiritul unei înalte exigențe, asupra rolului cinematografului în dezvoltarea culturii românești, în educarea maselor”. ■ Vasile Constantinescu „*Cultura de masă*” și *integrarea cultură-muncă-viață*: „Scopul pe care și l-a propus *Proiectul de norme ale vieții și muncii comuniștilor, ale eticii și echității socialiste* presupune astfel, prin natura mobilurilor sale și existența unui asemenea proiect cultural în actualitate – ca «Proiect de principii ale integrării culturii în muncă și viață». [...] În concluzie, în locul conceptului de «cultură de masă», care nu mai apare propriu actualei perioade de edificare a societății multilateral dezvoltate și a personalității formate multilateral, consider că este necesar un nou concept privind «integrarea cultură-muncă-viață». Proiectul de principii la care mă refeream este necesar pentru realizarea practică a fenomenului socio-cultural pe care îl presupune acest concept – ca fenomen social al educației culturale în actualitate”. ■ Liviu Leonte scrie o cronică literară la *Vânătoarea regală* de D. R. Popescu: „Mai mult decât în *F* sau în *Cei doi din dreptul Țebe*, se relevă în *Vânătoarea regală* virtuțile prozei baroce a lui D. R. Popescu. Scriitorul are un extraordinar dar al invenției insolite, al aglomerării situațiilor

limită, acceptabile doar în planul semnificațiilor simbolice și alegorice. Pentru el nu există reacții comune capabile de a defini o umanitate obișnuită. Indivizii se situează la pragul de jos al degradării sau la cea mai înaltă cotă a nobleței sufletești”. ■ Const. Ciopraga publică în rubrica sa *Marginalii la poezia lui Dan Botta*: „Poet, eseist și autor dramatic, la Dan Botta sentimentul clasicismului este expresia unei culturi solide mergând până la desăvârșita asimilare a textelor antice, dar deschiderea spre fenomenul universal (Dante, Petrarca, Ronsard, Goethe, Hugo, Poe, Mallarmé, Rilke și ceilalți) are la rândul-i semnificația unei nostalgii a totalității. Că estetica sa e orientată către canoanele clasicismului și în același timp își asumă principii ale poeziei pure, în spirit modern, că poetul se consideră un factor unificator, pe un ecran universal, că fiorul mitologic coexistă cu halucinație pasiunea devorantă, iată dovezi că antinomiile nu sunt specifice numai sufletului romantic. Dincolo de antinomii, însă, la Dan Botta impresionează o patetică nevoie de absolut”. ■ În *Mențiuni critice* George Mirea scrie despre *Două poete*: □ *Crini pentru domnișoara mireasă* de Ileana Mălăncioiu: „La al patrulea volum de versuri, Ileana Mălăncioiu confirmă o vocație lirică, surprinzător de matură în viziune și o expresie artistică. Fiind foarte personală, ca manieră poetică, a lăsat unor critici impresia de repetiție, de monotonie și autopastașă. Lectura comodă, superficială nu aduce satisfacții în cazul volumelor semnate de poetă. Nici «descoperirile» de jumătăți de versuri care ar aduce cu ceva asemănător din poezia altui autor, nu sunt în măsură să ofere o deschidere spre tainicele zone de sensibilitate. Poezia Ilenei Mălăncioiu nu o poți citi și desluși ca pe un clasament sportiv și nici într-o forțată accelerare după senzațional. Riști să nu vezi poezia din cauza poemelor”. □ *Poeme* de Lucia Negoită: „Și poezia Luciei Negoită ni se revelă ca o stare de echilibru, poziție din care poți scruta și poți modela universul în tiparele artei, apropiindu-l, umanizându-l. Și, oricât de vast ar fi, gândul, cu aripile larg desfășurate, îl străbate și prin cuvânt îi dă o stare vecină concretului. Rămâne, totuși, un spațiu unic al acestui univers solicitant, un spațiu de suflet – bază a echilibrului liric – «Patria sfântă a fiilor, singur ținut fără minciună», este versul rostit cu o solemnitate sacră”. ■ Gr. Țugui scrie despre volumul *Clasicism și romantism în dramaturgia românească* de V. Mândra: „Asiduitatea documentării, vizibilă pe toată întinderea cărții, este abil marcată de un comentariu cu pronunțată tentă eseistică, foarte mobil în asociații. La acestea se adaugă limbajul critic modern, pe alocuri prețios, fără a deveni însă pedant în ansamblu. V. Mândra este, fără îndoială, un teatrolog remarcabil, un critic și un istoric literar totodată”. ■ Zaharia Sângeorzan scrie despre *Eposul comic*, despre eseul *Ion Budai-Deleanu și eposul comic* de Ioana Em. Petrescu (Dacia, 1974): „Studiul este rodul unei tehnici ultramoderne dar și a unei vocații critice deosebite. Descoperim în analizele Ioanei Em. Petrescu finețe, sensibilitate erudiție, zborul înalt și fecund al imaginației, idei originale, putere de sinteză, o uimitoare capacitate de a întineri critic o operă clasică printr-o lectu-

ră proaspătă, ferită de orice prejudecăți”. ■ Revista publică dezbateră *Istoria literară – document și interpretare*: „Cu prilejul manifestărilor organizate la Iași sub revistelor «Cronica» și «Manuscriptum», a avut loc o discuție cu tema *Istoria literară – document și interpretare*. Au participat ca invitați prof. dr. docent Al. Dima, membru corespondent al Acad. R.S.R., prof. dr. docent Const. Ciopraga, conf. dr. Maria Platon, cele două publicații fiind reprezentate de Al. Oprea, director al revistei «Manuscriptum», Liviu Leonte, redactor șef al revistei «Cronica» și N. Barbu, redactor Șef adjunct al revistei «Cronica»”.

□ Reținem: „**Liviu Leonte**: Permiteți-mi ca, în numele revistei «Cronica», să-mi exprim satisfacția pentru începutul de colaborare, sperăm cât mai fructuos, cu revista «Manuscriptum». Tema dezbaterii noastre este formulată în termeni de extremă pregnanță și claritate: *Istoria literară – document și interpretare*. Formularea are marele avantaj de a pune cu evidență datele problemei, orientându-ne în discuție. Există însă și un risc, trebuie să recunoaștem, acela al unor concluzii foarte ușor de tras. Ele se află chiar în titlu și, oricâtă subtilitate am investi, nu cred că am putea ajunge la alte concluzii decât necesitatea de a corela continuu documentul cu operația interpretativă. Un termen nu poate trăi fără celălalt, menținerea în documentarea arhivistică duce la un pozitivism mărunț, fără perspectivă, după cum tentativa de sinteză, fără parcurgerea documentelor de tot felul, are ca rezultat concluzii amatoristice pentru istoria literară. Avem însă posibilitatea de a ne opri la modul în care aceste idei limpezi intră în practica istoriei noastre literare. Fiindcă, pe căi mai mult sau mai puțin ocolite, se fac auzite voci, care, dacă nu contestă, atunci minimizează una sau alta din direcții. Mai vitregită mi se pare a fi, din acest unghi, munca de exhumare, de sistematizare a documentelor, operație preliminară desigur, dar incluzând în ea, atunci când e făcută cu competență, atributele istoriei literare. **Al. Dima**: Prima considerație pe care trebuie s-o fac, e în legătură cu cele spuse de tovarășul Liviu Leonte. Tema e evidentă, întrebarea ar fi de ce să discutăm o problemă evidentă? Cine ar putea formula teoria că e posibilă o cercetare de istorie literară sau critică literară, fără documentare sau una numai de documentare fără teoretizare – ar dovedi o atitudine absurdă. [...] Vorbind foarte obiectiv, în istoria literară s-au făcut remarcabile progrese. Chiar documentarea a trecut prin câteva faze. După '44 a fost un val de documentare. Toată lumea se documenta. Era o modă. Pe urmă, s-a ajuns la critică. S-a spus că documentarea e superficială și neserioasă, că trebuie renunțat la ea. Dar documentarea a fost pusă în discuție și din alte puncte de vedere. S-a discutat chiar teoretic necesitatea documentării. Faptul că s-a repus problema, înseamnă că ceva negativ persistă. Colegi de-ai noștri cred că pot scrie vaste studii fără documentare. Această goană după sinteze e admirabilă cu condiția ca sinteza să fie sinteză. Sunt sinteze care nu sunt sinteze: sunt priviri generale, schițe asupra unor probleme. Nu toți pot fi Iorga sau Călinescu însă sinteza trebuie bazată pe analiză, să fie o scăpărare din materialele date sau idei gene-

rale proprii. Noi am crezut – asta e nenorocirea – în genialitatea unor publiciști care fac teoria că ne trebuie sinteze. Dar ce fel de sinteze, pe ce bază, cu ce pregătire? Deci, e evident că documentarea nu poate lipsi. Aș vrea să fac o propunere în legătură cu documentarea: istoria noastră literară cu succesele ei numeroase, superioare cantitativ și calitativ față de ce s-a făcut înainte (fără să disprețuim sau să privim de sus diferite lucrări dinainte, pe motivul că ar fi depășite). Unele sigur că sunt depășite: Iorga a scris la 1906, dar nu e logic ca în 1970 să vină cineva să spună că lucrarea e depășită. [...] În privința documentării, aș face o propunere: e necesar să se înceapă adunarea materialelor mai sistematic: date biografice, bibliografice. Aici să intre și edițiile documentare. Se scot multe documente (la *Minerva*, *Eminescu*, *Editura Academiei*), dar trebuie o organizare. Un organism care ar putea fi un institut sau legat de proiectata Asociație literară Perpessicius, pe cale de a se înființa. Se impune o privire de ansamblu asupra documentării: pe primul plan – marii clasici, apoi literatura actuală. Trebuie adunate date acum, cât sunt în viață scriitorii. Ar trebui un Institut – i-aș spune Institut de biobibliografie și de ediții critice, care să adune toate sectoarele de la unele edituri – un fel de creier central al cercetării viitoare. **Liviu Leonte**: Desigur că toate documentele au o valoare și trebuie cunoscute, inclusiv cele mai umile și care pot servi la clarificarea unei date de istorie literară, privind biografia sau opera unui scriitor. Dar și aici e necesară o ierarhizare pentru a tempera zelul celor care pun pe același plan un salut sau o felicitare, fie semnate de un nume ilustru și un text care aruncă lumini noi asupra concepției scriitorului, asupra lucrului său pe manuscris. Pe de altă parte, trebuie făcută o distincție între documente, impusă de însăși natura lor, determinând modul lor de utilizare. Unele documente se recomandă de la sine și cercetătorul trebuie să le ia în discuție. Dar alte documente, mai ales legate de operă, trebuie, ca să spun așa, create de cercetător. Locul unor asemenea documente, clasificate, sistematizate, este într-o ediție critică. [...] O documentare integrală, sub aspectul esențializării, e indispensabilă și când avem în vedere aspecte parțiale din activitatea unui scriitor. Profesorul Dima s-a referit la o anumită perioadă din literatura actuală, când se făcea caz în jurul «documentării» scriitorului. Este destul de curios, dar tocmai în acea perioadă, istoria literară nu se prea documenta. Cum altfel se poate explica, pe lângă reaua credință și alți factori intervenienți, optica falsă cu care erau privite relațiile lui Maiorescu cu Eminescu sau Caragiale. Dintr-o scrisoare sau o însemnare traducând o iritare de moment se trăgeau niște concluzii aberante. Așa se întâmplă când intră un autodidact în istoria literară. **Al. Oprea**: [...] Trebuie să înțelegem că avem de recuperat, istoricește, o întârziere, că suntem nevoiți să experimentăm metode noi de interpretare concomitent cu făurirea a înseși instrumentelor de lucru – condiție primordială pentru realizarea unei istorii literare cu adevărat științifice. Impedimente dar și avantaje, la noi investigațiile de arhive nu au numai un rol funcțional – comunicare seacă de materiale – ci

se conjugă cu o anume voluptate a cercetării, cu pasiunea receptării «pe viu» a ceea ce Perpessicius numea «farmecul manuscriselor». Așa îmi explic actuala explozie a interesului față de document care se impune în publicistica românească. Este adevărat, fenomenul apare, uneori, însoțit de elementele factice ale unei mode, dar să discernem lucrurile și să combatem superficialitatea modei, iar nu faptul însuși al publicării documentului. Toate documentele trebuie să fie cunoscute, în chip necondiționat, discuția putându-se purta doar în jurul semnificațiilor ce li se conferă; un document poate deveni victima unei optici înguste, pedestre, după cum poate stimula cele mai îndrăznețe zboruri ale cugetării, poate deschide drum unor ipoteze noi, originale. G. Călinescu îi ironiza pe «documentologi» dar el însuși a comunicat pagini inedite din manuscrisele eminesciene și, mai ales, le-a valorificat plenar în ampla lui exegeză. **Maria Platon:** [...] Sigur este un singur lucru: că istorie literară nu se poate face fără document și fără interpretarea acestuia. Documentul, pe care ni-l oferă, cu generozitate și pricepere științifică, și paginile revistei «Manuscriptum», alcătuiește temelia necesară de fapte, asigură așa-numitele baze concrete ale disciplinei noastre științifice. Fără document, fără acest instrument de lucru,, nu se poate asigura funcționarea normală a istoriei literare. Semnalul de alarmă, cu privire la penuria, într-o vreme, a documentelor și a primejdiei subevaluării lor, a și fost tras, la timp, se știe, în presa noastră de specialitate. [...] Document și interpretare înseamnă, deci, istorie literară, înseamnă sporirea, prin cercetare, a adevărilor științei. Dar documentul și interpretarea lui pun în lumină, cum în trecut, s-a și declarat deja aici, și *relația dintre istorie și critică literară*. Pentru că, după cum istoria literară nu este numai istoria documentelor, istoria faptelor literare, ci și interpretarea lor artistică, tot așa operația criticii literare nu se rezumă numai la caracterizarea și aprecierea operelor literare aparținând contemporaneității. Istoria literară lucrează – și trebuie să lucreze – cu metodele și finalitățile criticii literare, atâta vreme cât, pentru a nu greși, ea trebuie mereu definită în funcție de necesitățile și orizontul actual al culturii, atâta vreme cât operele trecutului cultural și literar trebuie încadrate în coordonatele fundamentale ale momentului ideologic și spiritual actual. Pe de altă parte, criticul literar, pentru a explica și prețui, după cuviință, operele actualității, trebuie să le lege de antecedentele lor istorice, cum a spus, așa de bine, T. Vianu, să le așeze în contextul lor cultural și general literar. Critica literară are, așa dar, și ea nevoie de *documente*, după cum istoria literară are nevoie de *interpretare, apreciere, repartizare după valoarea artistică*. **Const. Ciopraga:** Se verifică și de data aceasta utilitatea confruntărilor. Se discută aici, de fapt, metoda. În toate domeniile activității spirituale ale creației contemporane, se vorbește de metode noi. Metodele istoriei literare rămân, în esență, cele clasice, cu perspectiva completării lor perpetue. [...] De la nivelul de astăzi, e normal ca noi să avem alto perspective. Cei de după noi vor aduce o optică adecvată timpului lor. Se cuvine să considerăm că istoria literară pre-

supune o perpetuă reconsiderare, în funcție de noua lectură a operelor în raport cu timpul. Intervin uneori elemente documentare care schimbă radical interpretările mai vechi. Să ne imaginăm că manuscrisele rămase de la Vasile Voiculescu, tipărite postum, ar fi dispărut printr-un accident. Vasile Voiculescu ar fi avut astăzi, în istoria literaturii, un loc modest. Iată dar că documentele postume schimbă radical înfățișarea acestui scriitor, în perspectiva timpului. Exemple se pot da, nenumărate. [...] S-a vorbit de un institut special destinat documentării. Consider că statutul unui asemenea institut ar trebui să aibă la bază câteva principii îndelung chibzuite. Fiindcă, după o primă etapă, aceea de *acumulare*, documentarea implică un complicat proces de triere și selectare. Tov. Al. Oprea vorbea de documente insignifiante, pe marginea cărora se crează legende. Or, acolo, în cadrul amintitului institut, va trebui să se stabilească importanța documentelor. Aceasta n-o pot face niște simpli adunători de documente, ci cercetători subtili, cu o concepție estetică, cu sensibilitate estetică, cu un acut simț al valorilor, specialiști în măsură să degajeze esențele, să pună în valoare ceea ce e realmente util. Documentarea ar ieși din stadiul relativismului sau al nivelării mecanice și ar oferi, astfel, celor interesați puncte de sprijin raționale. Se observă (s-a spus deja, aici) și în «Manuscriptum» că prezentarea unor documente ridică întrebări. Uneori comentariile, explicațiile marginale, sunt prea modeste. Se pot da și exemple contrarii. Documente mai puțin elocvente sunt însoțite de comentarii disproporționate. Fie în cadrul unui viitor institut, fie sub egida *Muzeului literaturii române* din București, e posibilă redactarea unei repertorii general de documente și manuscrise. Am putea găsi, atunci în ordine, într-o gradație a importanței, date precise despre tot ce se află în fondurile mari. Pe plan național, ar fi util să se încerce – în colaborare cu instituțiile în cauză – o identificare a manuscriselor. Așteptăm să ni se ofere un asemenea repertoriu, ca instrument anticipator al unui corpus documentar. La unele mari muzee de literatură, ca acelea de la Moscova ori de la Praga s-a făcut mult în acest domeniu. Revista «Manuscriptum» ar face un real serviciu culturii românești, dacă ar patrona alcătuirea repertoriului în discuție.

N. Barbu: Mai întâi, aș vrea să reiau o idee a prof. Al. Dima, căutând să accentuez sensul, semnificația actuală a acestei discuții despre importanța documentului literar. Nu vreau să mai revin asupra unor lucruri deja spuse, – mă refer la statutul de știință al istoriei literare, de care s-a ocupat prof. Const. Ciopraga și tov. Maria Platon – ci numai să arăt că, fiind vorba de o știință, se cer oameni abilitați pentru aceasta. E vorba de recunoașterea unor principii și a unor rigori în culegerea și tratarea documentelor. De aceea, cred că trebuie să insistăm cât de mult și să reiasă cu evidență din discuția noastră formularea unei *atitudini decise împotriva facilităților superficial-publicistice*, împotriva disprețului sau a unei prefăcute superiorități manifestate de unii, în fond, pentru munca serioasă, științifică, a istoricului literar implicând tratarea și interpretarea documentelor care ne sprijină afirmațiile. Ani de zile s-au acreditat

idei contrare și, sub eticheta înnobilitoare a eseisticii, au apărut chiar lucrări care nu se fundamentau pe cercetarea obiectivă a faptelor puse în lumină de documente, ci pe impresii și speculații subiective. În materie de istorie literară, eseistica e neavenită – ea se poate însă înălța ulterior, după epuizarea și coroborarea documentației, după finalizarea concluziilor ce se pot scoate din faptele atestate, neîndoielnice. Chiar G. Călinescu luase atitudine, cu puțini ani înaintea dispariției sale, în câteva «cronici ale optimistului», împotriva criticii, numită de el – printr-un eufemism – *poematică*, lipsită de infrastructura obiectiv-documentaristă. [...] Mi se pare însă, că pornind de aici, în discuțiile noastre s-a insistat prea mult pentru publicarea și folosirea documentului literar *tale-qual*e, vizând chiar zonele foarte delicate ale vieții personale, intime, ale unor autori, în timp ce alte voci se declară pentru publicarea sau utilizarea documentului până la o anumită limită. Personal, cred că aici e îndestulător dacă documentul ne conduce la cunoașterea unei structuri psihologice aparte – pentru că se știe că scriitorii cei mai deosebiți ilustrează structuri sufletești deosebit de pronunțat-personale. În rest, în privința publicării, mai ales când e vorba de marea masă a cititorilor, consider că trebuie evitată nota de senzațional care alimentează, prin rele interpretări, doar anumite legende, mai mult sau mai puțin apocrife, asupra scriitorilor. Aici trebuie să funcționeze echilibrul și ponderea cercetătorului. [...] **Liviu Leonte:** S-a dovedit în discuție că pentru colegii noștri de la «Manuscriptum» publicarea integrală a documentelor, inclusiv a celor mai puțin avantajoase pentru viața personală a scriitorilor este o preocupare constantă. Este bine să cunoaștem, pe cât posibil, tot ceea ce privește viața și opera unui scriitor. Depinde de cel care publică și, dacă poate, comentează documentul ca acesta să fie raportat la esențele operei sau la amănunte anecdotice ori senzaționale. Biografiile scriitorilor români nici nu relevă zone obscure, greu avuabile. [...] Este de așteptat ca scriitorii cu biografie «complicată» să nu fie de acord cu publicarea integrală a documentelor. Unii au și teoretizat în acest sens. Proust în *Contre Sainte-Beuve* scrie că o carte e produsul altui «eu» decât cel manifestat în viața cotidiană. De acord. Dar aceasta nu înseamnă că al doilea «eu» nu trebuie cunoscut și explicat prin cel dintâi. **N. Barbu:** [...] Anume, mai întâi, aș vrea să atrag atenția că s-ar cuveni să discutăm și receptivitatea editurilor față de publicarea și comentarea documentelor și a operelor, în deosebi clasice. Mă refer mai ales la edițiile critice alcătuite cu foarte multă competență și minuțiozitate din care, cu oarecare dezinvoltură, se întâmplă ca redactorii să ceară eliminarea fie și parțială a aparatului critic. În fine, o altă propunere: nu știu dacă Muzeul literaturii române posedă, în afară de documente iconografice obișnuite, și altfel de mărturii, așa cum văd că există, de pildă, în ceea ce-l privește pe G. Călinescu. Ar fi de datoria Muzeului să se zbată pentru a crea și completa, pe cât e posibil, o filmotecă a literaturii române, astfel ca mijloacele tehnice cele mai perfecționate de care dispunem să fie utilizate și în cercetarea istorico-literară. O filmotecă și o fonotecă totodată,

utilizată în acest scop, a căror constituire ar putea începe de pe acum, ar avea o extraordinară valoare documentară și chiar umană și educativă, peste un număr de ani. Consider că avem chiar o datorie să realizăm așa ceva. **Al. Oprea:** [...] Dispunem, firește, de o fonotecă pe care căutăm s-o îmbogățim, lună de lună, folosind obișnuitele noastre «rotonde», ca și – ținem să menționăm – conlu-crând fructuos cu redacția literar-artistică a Radiodifuziunii Române. Mai rău stăm cu filmoteca, principalele impedimente fiind, cum lesne se înțelege, cele de ordin financiar. Totuși lucrul a început, Muzeul a achiziționat câteva pelicu-le inedite prețioase, cum ar fi cele dedicate unor evenimente intime petrecute la Mărțișor, patria literaturii lui Arghezi (ca să-i parafrazez o tabletă). Cercetă-torii noștri sunt preocupați și de realizarea unui repertoriu al manuscriselor literare existente la Muzeu și în întreaga țară. Din păcate, așa cum s-a arătat aici, nu există o coordonare pe plan național: sunt apoi instituții care fac tot ce pot pentru a ține «secrete» fondurile lor documentare. Sperăm însă că, până la urmă, micile și nejustificatele orgolii se vor eclipsa în favoarea unei solidarități depline cu interesele culturii noastre. **Al. Dima:** [...] S-a vorbit aci despre ten-dința unora de a se desprinde de document. Aceasta poate să dea o operă litera-ră, dar nu o operă de istorie literară, de știință literară. Avem toată admirația pentru născocitori, fanteziști, dar aceasta nu e istorie literară. E o critică impres-ionistă. Lovinescu a făcut asemenea critică cu mare talent, sunt și azi unii care fac critică impresionistă. Respectul documentului – fără ca prin asta să înțele-gem orice amănunt – o delicatețe este necesară, se impune. S-a vorbit despre lecturi fidele, despre lecturi infidele. Nu există în știință decât o singură cate-gorie de lecturi, lecturi fidele – respectarea adevărului, a textului. Lecturile infidele nu au nici o legătură cu metoda marxistă aplicată la știință. Critica lite-rară fără puțină istorie literară, dar fără pedantism, este o critică metafizică. Valoarea operei trebuie s-o raportăm la context. Critica noastră este în carență de autoritate, ori autoritatea în critică se dobândește după o îndelungată peri-oadă de formare, experiență, studiu. Aici nu e ca în poezie. **Liviu Leonte:** Îmi revine să închei discuția care, spre, și-a dovedit utilitatea. Concluziile sunt cele așteptate, dar meandrele discuției ne-au adus lumini noi sub raport teoretic și practic. [...] Esențial este ca documentul să existe mereu în conștiința istoricu-lui literar și din conștiința istoricului literar să treacă în conștiința cititorului. Dar documentul, fără contribuția activă și creatoare a criticului și a istoricului literar nu are nici o valoare. Documentația se termină la un moment dat, inter-pretarea niciodată. Lovinescu a scris o interpretare fundamentală a lui Hogaș, Vladimir Streinu a venit ulterior cu o optică polemică, falsă, după părerea mea (Hogaș – ca un citadin care face băi de primitivism) dar cu meritul de a fi prop-os o nouă ipoteză. Profesorul Ciopraga a scris o monografie Hogaș, insistând asupra artistului. Toate acestea fără ca documentația esențială să se schimbe. După G. Călinescu, care se părea că epuizase subiectul George Munteanu a scris o viață a lui Eminescu, față de care pot avea unele rezerve, dar căreia îi

recunosc amprenta personală, originală în organizarea și interpretarea materialului documentar, același în liniile sale mari. Ce rezultă de aici? Calificarea profesională, onestitatea sunt necesare travaliului documentar. Dar pentru interpretare, mai trebuie ceva care nu e la îndemâna oricui. De aceea istoricii și criticii literari sunt mai puțin numeroși. Cu aceasta, vă mulțumesc pentru participarea la discuția organizată de revistele «Cronica» și «Manuscriptum».

■ N. Barbu publică *Așa se scrie istoria?*, răspuns la replica lui I. Caproșu din numărul precedent al revsitei: „Am insistat pentru publicarea integrală a întâmpinării semnată de I. Caproșu în numărul precedent al revistei «Cronica» pentru că, dincolo de dovada funcționării «dreptului la replică», ea vine să confirme cu argumente peremptorii afirmațiile din articolul nostru inițial. Amintim cititorilor că, într-însul, semnalam, în esență, procedeul evident lipsit de corectitudine al unui autor care, legat printr-un contract de colaborare cu o altă persoană, între timp decedată, publică articole referitoare la tema lucrării comune, fără a-l cita nicăieri, dar absolut nicăieri, pe cel cu care colaborează. De aici și titlul nostru *Colaborare și probitate științifică* («Cronica» nr. 7/1974. Disputa (dacă mai poate fi vorba de dispută) se înscrie deci în acest plan, și nu în cel al exactității științifice a datelor prezentate de unul sau de celălalt dintre cei doi autori, unde ar vrea s-o situeze acum I. Caproșu».

■ În contextul serbării *Anul XXX*, I. Saizu scrie despre *Intelectualitatea în mișcarea de rezistență (1940-1944)*: „Mijloacele de dezumanizare a culturii s-au împletit cu acțiunile de profanare a tradițiilor naționale și a monumentelor istorice care aminteau de eroismul soldatului român împotriva cotropitorilor germani, în anii primului război mondial. Ca urmare, au fost desființate mai multe muzee, inclusiv Muzeul militar, distrusă statuia din București, înfățișând un grup de soldați români în anii războiului pentru întregirea neamului, și pângărită opera sculpturală de la Mărășești. De asemenea, s-a procedat, după modelul hitlerist, la arderea în piețele publice a operelor de valoare. Provocările fasciste au dus la arderea unor cărți ale lui M. Sadoveanu și ale altor scriitori. [...] Printre cei care au refuzat ori s-au eschivat de la conferințele ținute la Institutul german de știință s-au numărat N. Iorga, care motiva că nu putea participa la manifestații de propagandă «pentru o cauză odioasă», M. Ralea, Al. Rosetti, G. Oprescu, T. Vianu și C. C. Giurescu. Starea de spirit a intelectualilor progresiști s-a manifestat și prin scris, prin opere în care se puneau în valoare sentimentele patriotice ale poporului. Dacă M. Sadoveanu prin cel de-al treilea volum din *Frații Jderi*, reliefa înalta ținută patriotică din alte vremuri, Tudor Arghezi, în cunoscutul pamflet *Baroane!*, publicat la 30 septembrie 1943 în «Informația zilei», dădea, cu spiritul său caustic, expresie urii poporului român față de hitlerism, personificat în ambasadorul Germaniei la București, von Killinger».

■ Din *Moment* reținem: □ *Prezențe românești*: „Revista ateniană de literatură și artă «Nea Synora» publica în 1972, pentru prima oară, un material privind unele aspecte din viața literară de azi a României. Ne exprimam atunci convingerea

că astfel de materiale vor mai fi publicate și-n viitor. Si, într-adevăr, nu ne-am înșelat. «Nea Synora», în numărul sau dublu 25-26/ 1973, publica o recenzie asupra *Dicționarului ideilor literare* de Adrian Marino, iar în nr. 27 /1974 este amplu prezentată și comentată lucrarea prof. univ. Al. Dima *Principii de literatură comparată* E.A.R., Buc. 1972, ed. II-a. Prezentarea și comentarea lucrărilor, precum și a personalității fiecăruia din cei doi autori aparține lui Andreas Rados, popularizator al fenomenului literar românesc în Grecia”. □ *Discuții literar-artistice*: „Revista «Orizont» a inițiat o interesantă anchetă în legătură cu situația actuală a criticii literare. Răspund deținătorii respectivelor rubrici de la reviste literare și de cultură. Pentru început – au fost înregistrate opinii semnate de: Al. Piru, Dragoș Vrânceanu, Emil Manu, Nicolae Manolescu, Gh. Grigurcu. Răspunsurile sunt publicate «în ordinea sosirii la redacție». Considerăm, însă, că se mai ivește o coordonată a publicării, sintetizată în formula: nu pot sosi la redacție răspunsuri decât în ordinea... solicitării – pentru că de bună seamă, măcar pentru primele pagini (nr. din 11 martie) răspunsurile au fost solicitate. Primele intervenții, în genere sincere, evidențiază însă și caracterul oarecum restrâns și marginal al întrebărilor, la care era firesc ca intervievații să răspundă în termeni apropiați. O discuție veche, reluată periodic, după cerințele fiecărui moment, este și cea desfășurată în «Contemporanul» cu privire la raportul între text-spectacol. Poate datorită frecvențelor încercări de elucidare teoretică, neurmte de nici o modificare practică, în sensul corijării unor tendințe și tentații sterile, a apărut aproape ca un act reflex și răspunsul stereotip: «e o discuție fără rost», «e o falsă problemă» etc. etc. Noi considerăm că e o discuție de a cărei lămurire atârnă și adâncirea responsabilității oamenilor de teatru față de masele spectatorilor. E vorba de o responsabilitate culturală, în sensul valorii și al eficienței reale a actului teatral. În acest sens ni s-au părut edificatoare, mai ales, răspunsurile lui Paul Everac din «Contemporanul» de săptămâna trecută”. □ N. Irimescu, *Patrimoniul*: „Editura Minerva a lansat o noua colecție: *Patrimoniul*. Colecția va cuprinde opera scriitorilor români într-o largă și reprezentativă selecție. Se vor publica creațiile fundamentale ale literaturii române însoțite de repere istorico-literare, de un tablou sinoptic al receptării lor critice de la apariție și până în contemporaneitate. Primul volum din noua colecție a și apărut. E vorba de romanul *Ion* (1920) de Liviu Rebreanu. Ediția este îngrijită de Niculae Gheran, iar reperele istorico-literare sunt alcătuite de Mihai Dascal. Tabloul sinoptic reușește, prin contribuția unor critici și scriitori ca Tudor Vianu, Cezar Petrescu, Mihail Dragomirescu, Pompiliu Constantinescu, E. Lovinescu, Al. Philippide, Șerban Cioculescu, G. Călinescu, Pompiliu Marcea, Lucian Raicu, Paul Georgescu, Vladimir Streinu, N. Manolescu, Aurel Martin, N. Balotă, Al. Piru și Ov. S. Crohmălniceanu, sa ne ofere, cronologic (1920-1972), imaginea critică de sinteză asupra celebrului roman”. □ Corneliu Popel, *Memoria recentă*: „Lucian Valea a terminat – de curând – cel de al doilea volum al cărții *Oameni pe care*

i-am iubit; o carte prin care autorul se eliberează de amintirile celor 50 de ani, pe care i-a împlinit în luna martie a acestui an. Sunt evocate personalități prominente ale literaturii române, precum: Liviu Rebreanu, Lucian Blaga, Cezar Petrescu, Ion Pillat, Ionel Teodoreanu, Octav Șuluțiu ș. a. În urmă cu peste 30 de ani, licean fiind, același a publicat două cărți de poezie (*Mătăanii pentru fata ardeleană* – 1941 și *Întoarcerea lângă pământ* – 1942) apreciate, între alții, de Liviu Rebreanu). Alături de un la fel de tânăr coleg, a scos revista de poezie «Claviaturi» în care au publicat poeți din toate generațiile, de la Lucian Blaga până la Șt. Aug. Doinaș. Apariția volumului *Întoarcerea lui Don Quijote* (1972) a fost considerată o adevărată întoarcere a lui Lucian Valea la poezie. Cartea *Oameni pe care i-am iubit* reprezintă o restituire târzie a unei epoci foarte apropiate și despre care totuși știm încă puțin. Memoria recentă este, uneori, mai necesară decât cea a timpilor îndepărtați”. ■ Versuri semnează: Rusalin Mureșan (*Aceste sfinte vetre*), Crenguța Diaconescu (*Călătoria*), Miron Blaga (*Timpul sporește*), Radu Felecan (*Pământ viu*). □ Baki Ymeri și Dan Mutașcu traduc din *Lirică albaneză*: Ismail Kadare (*Koșovo*) și Muhamed Kerveshi (*Cercuri* – fragmente). □ Sub semnătura lui Jean Paul Goujon citim despre *Paris sentimental*.

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 174] Se trece la un format de 12 pagini, tirajul reducându-se de la 75.000 la 60.000 de exemplare, pe fondul crizei hârtiei. □ E. Manu îl pune în discuție pe Adrian Păunescu și volumul *Lumea ca lume*, în *Condiția ziaristului contemporan*. □ Un necrolog al acad. Emil Petrovici, semnat de acad. Al. Rosetti. □ Liviu Călin marchează, în *Camil*, pentru 9 aprilie, 80 de ani de la nașterea lui Camil Petrescu. □ În *Literatura ca gumă de mestecat*, Marian Popa își continuă demitizările, client fiind aici Eugen Luca, ce „are o capacitate de a reuși să plictisească fără a fi reușit vreodată să evolueze, de la primul volum, *Poezia lui Marcel Breslașu* până la cel de față, *Demers critic*, uzând aceeași tehnică a vorbăriei, pe stilul Nicolae Moraru, fără a formula o singură propoziție memorabilă, fără a face un anumit fel de critică [...] scrisul care-și face din literatură un fel de eternă gumă de mestecat, activitatea maxilarelor dând nașterii impresia mișcării pline de viață, a dinamismului, a atitudinii [...]”. □ După succesul cinematografic cu filmele *Cu mâinile curate* și *Ultimul cartuș* (ambele pe un scenariu de Titus Popovici, propunând un supererou, Comisarul Miclovan), Sergiu Nicolaescu inventează un alt personaj-simbol, polițistul Moldovan, prin scenariul semnat de scriitorii Vintilă Corbul și Eugen Burada: *Un comisar acuză!*

6 aprilie

● [„**Munca**”, nr. 8204] În *Literatură - Critică - Artă*, cu subtitlul *Din activitatea cercurilor literar-artistice ale formațiilor cultural-sindicale*, apar o serie de poezii semnate printre alții, de Ion Secoșanu și Ioan Chiraș.

• [„Scânteia”, nr. 9832] Pe prima pagină citim *În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., președintele Republicii Socialiste România ieri a avut loc ședința comună a consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană*. Ziarul publică și cuvântările lui Ștefan Péterfi, Eduard Eisenburger, Domokos Géza, Anton Breitenhofer, Antalfi András, Heinrich Sitzler. ■ În acest număr *Mesaje de felicitare adresate președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu* de peste hotare sunt semnate de: Muhammad Anwar Al-Sadat (președintele Republicii Arabe Egipt); General de armată Jean-Bédel Bokassa (președinte pe viață al Republicii Africa Centrală); General Guillermo Rodríguez Lara (președintele Republicii Ecuador); Tuanku Abdul Mu’azzam Shah Ibni Al Marhum Sultan Badlishah (regele Malayeziei); Jules Leger (guvernator general al Canadei); K. D. Kaunda (președintele Republicii Zambia); din partea Organizației de Eliberare a Palestinei.

• [„Flacăra”, nr. 15] George Arion semnează microreportajul *Un jurământ pentru o viață*. ■ Magda Mihăilescu, în *Premieră românească*, publică *Un film scris de Marin Preda: «Porțile albastre ale orașului»*: „O adevărată și demnă colaborare dintre film și literatură nu înseamnă ca primul să trăiască pe spatele sau în umbra acesteia din urmă; mi se pare mai robust, și mai drept, omagiul acelor scriitori care țin să ofere filmului nu neapărat modele, ci, în primul rând, șansa unui punct de plecare. Scenariul lui Marin Preda «Porțile albastre ale orașului» a constituit un astfel de start. Încredințat unui regizor de o anumită sobrietate epică precum Mircea Mureșan, filmul ne restituie un chip tulburător al eroismului. A trecut, din paginile scenariului, pe peliculă, un sentiment fundamental, acela al dăruirii totale, lipsită de spectaculos, cu care oamenii au participat la istorie în momentele ei cruciale”. ■ Într-o notă intitulată *«Le mouton enragé» sau, în bună traducere românească, «mielul turbat»*, se insinuează că filmul omonim al lui Michel Deville este un plagiat după Aurel Baranga. ■ În *Cronica teatrală*, Eugen Barbu publică o analiză a piesei *Chițimia* de Ion Băieșu, în regia lui Alexandru Tatos. ■ Cu titlul *«Facla literară»*, revista publică fragmentul 55 din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. □ Liliana Jingoiu, cu titlul *O piesă despre care s-a vorbit prea puțin*, analizează piesa de debut a lui Gheorghe Robu, *Locul tău sub soare*. □ În *Ce profesim, ce profesăm*, Nicolae Stoian îi dedică un portret literar lui Mihai Dragomir. ■ În *Roman Serial*, Dinu Săraru publică capitolul 5 din romanul *Niște țărani*.

• [„Luceafărul”, nr. 14] Nicolae Ciobanu recenzează cartea lui Eugen Barbu: *Caietele Princepelui*: „Apropo de gust, *Caietele Princepelui* e o scriere care ne pune în contact cu una dintre cele mai «scandaloase» forme de manifestare a spiritului pamfletar din literatura română. Un eventual «proces» intentat scriitorului pe această temă, iată încă o operație critică dintre cele mai pasionante și care ar merita ea însăși o atenție specială”. ■ În cadrul rubricii *Jurnal de lector*, Mircea Iorgulescu prezintă două cărți. □ Gheorghe Suci:

Botează-mă cu pământ (C.R., 1974): „[...] este un roman ambițios, greoi, neîndemânic, poate o experiență în cariera lui Gheorghe Suci, autor al unor povestiri [...] dezvoltând un bun constructor pe spații mici”. □ Nicolae Motoc: *Elementele*: „Autorul își fixează atenția asupra sunetelor, considerate un univers și contemplate, pe rând, cu uimire și fervoarea descoperitorului, cu nostalgia tânjitoare a nevoii de identificare, cu încrâncernarea unui asediu mereu respins; dar ficțiunea imaginată i se refuză mereu poetului, eforturile sale rămân fără rezultat, elanul i se oprește la marginile teritoriului bănuț a se afla undeva foarte aproape”. ■ În cadrul rubricii *Confruntări actuale* semnează texte: Nicolae Balotă, Alexandru Duțu, Pompiliu Marcea. □ Nicolae Balotă: *Literatura și cultura în fața istoriei*: „Studiul poeziei lipsit de acela al mitologiei, studiul romanului contemporan și eliminarea vechilor ficțiuni, printre care cele istorice, sunt, metodologic eronate. Dar, după cum universul axiologic nu se reduce la acela al esteticului, nici istoria culturii scrise, la acela al unei literaturi conforme unor formule îngust-artistice. [...] Cercetările ultimilor ani [...] vor duce la înălțarea de noi construcții în domeniul istoriei literaturii românești ca parte a istoriei culturii”. □ Alexandru Duțu: *Modelul cultural și universalitatea*: „Din Quattrocento până în faza de constituire deliberată a patrimoniului culturii universale, umanismul a jucat un rol decisiv. Unamismul român se înscrie constant în acest proces, printr-o contribuție pe care compararea modelelor culturale o pune pregnant în lumină”. □ Pompiliu Marcea prezintă studiul lui Constantin Ciopraga: *Personalitatea literaturii române* (Junimea, 1973): „Dacă în părțile teoretice teza echilibrului și seninătății clasice e urmărită cu scrupulozitate și bine articulată, în comentarea autorilor lucrurile, cum e de așteptat, încep să devină controversabile, întrucât mai toți marii scriitori ne pot apărea în ipostaze nu numai diferite, ci adeseori contradictorii, ireductibile, foarte greu de conciliat și de subsumat unor precepte critice, fie ele oricât de elastice”.

7 aprilie

● [„Scânteia”, nr. 9833] Ziarul publică pe prima pagină *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la ședința comună a consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană*. ■ În acest număr *Mesaje de felicitare adresate președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu* de peste hotare sunt semnate de: Richard Nixon, Elisabeta, R.; Sigurd Ømann (Președintele Partidului Socialist Popular din Danemarca); John Ferguson Smith (Director general British Aircraft Corporation); Kenneth Keith (președintele companiei aviatice Rolls-Royce); avocat Nguyen Huu Tho (președintele Prezidiului Comitetului Central al F.N.E. din Vietnamul de Sud, președintele Consiliului Consultativ al G.R.P. al Republicii Vietnamului de Sud) și Huynh Tan Phat (președintele Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud); Sadruddin Aga Khan (Înalt comisar al Orga-

nizației Națiunilor Unite pentru refugiați); Niccolò Gioia (Director general al FIAT).

9 aprilie

• **[„Scânteia”, nr. 9835]** În acest număr *Mesajele de felicitare adresate președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu* de peste hotare sunt semnate de: Suleiman Frangieh (Președintele Republicii Liban); Colonel Ignatius Kutu Acheampong (președintele Consiliului Redeuștării Naționale al Republicii Ghana); Holden Roberto (președintele Frontului Național pentru Eliberarea Angolei); Giovanni Agnelli.

10 aprilie

• **[„Scânteia”, nr. 9836]** În acest număr *Mesajele de felicitare adresate președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu* de peste hotare sunt semnate de: António Dos Santos França (reprezentant permanent al M.P.L.A.); Árpád Bogsch (Director general al Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale); Rudolph A. Peterson (Administrator (Director) al P.N.U.D.).

• **[„Viața studențească”, nr. 15]** La rubrica *7 Arte*, note despre *Marin Preda, cineastul* (scenarist în *Porțile albastre ale orașului*), tipărirea primului volum de *Opere Camil Petrescu* (Minerva, ediție îngrijită de Al. Rosetti și Liviu Călin) și editarea romanului autobiografic lovinescian, *Bizu*, colecția *Restituiri* (Dacia, ediție îngrijită de Marian Papahagi). ■ *Un timbru pentru eternitate* semnează Constanța Buzea despre posteritatea lui Mișu Dragomir. „[...] Traduce cu pasiune din Maiakovski, din Poe, din Simonov, din Heine, din Hugo, din Neruda, din Wells. Mulți dintre cei care l-au cunoscut îndeaproape afirmă că opera lui cea mai generoasă este prima serie a revistei «Luceafărul». De asemenea, lui îi aparține ideea de excepție a colecției *Cele mai frumoase poezii...* Ultima scrisoare adresată lumii celor de el descoperiți și cultivați cu pasiune a fost expediată de Mișu poezilor Constantin Știrbu și Ion Panait.”

11 aprilie

• **[„Munca”, nr. 8208]** În *Carnet Cultural - Carte*, Mihai Cernat prezintă *Grăuntele de grâu, când cade pe pământ...*, roman de Al. Simion.

• **[„Scânteia”, nr. 9837]** Ion Dodu Bălan semnează o cronică literară la *Personalitatea literaturii române* de Constantin Ciopraga (Junimea): „De altfel, partea întâi a cărții se reazimă [sic!] în argumentele ei teoretice de bază pe solidele și sănătoasele principii eminesciene după care «Nici o literatură puternică, sănătoasă, capabilă să determine spiritul unui popor, nu poate exista decât determinată ea însăși, la rândul ei, de spiritul aceluia popor, întemeiată adică pe baza largă a geniului național [...] Fără îndoială, există talente individuale,

dar ele trebuie să intre cu rădăcinile în pământ, în modul de a fi al poporului lor, pentru a produce ceva permanent». Numai astfel, pare să spună printre rânduri autorul, un creator autentic își poate defini personalitatea și fructifica talentul, numai astfel putem aduce contribuții reale la patrimoniul culturii universale, adăugând noi valori durabile literaturii române între ale cărei dimensiuni definitorii distingem patriotismul, umanismul, militantismul, vocația realului. Orice încercare de ignorare a acestor realități, de mimare a unor sensibilități și structuri psihice străine dă senzația neplăcută de contrafăcut, de artificios și ne scoate practic din universul autentic al lumii românești căreia îi aparținem. Așa se explică faptul că toate tendințele artistice care amenințau echilibrul nostru clasic nu s-au putut afirma cu eficiență în literatura română. Ea ne arată limpede, cu argumente științifice de netăgăduit, că avem o personalitate creatoare puternică, originală, demnă de stimă, că suntem îndreptățiți să ne spunem răspicat cuvântul nostru în marele forum al lumii”. ■ Al. Andrișoiu semnează *Omagiu al tineretului școlar: „Partid – inima țării”*: „Sub semnul de azur al primăverii, la ceasul de lumină dulce al înfloririi pomilor, elevii și-au trimis pe cei mai buni interpreți să se întreacă între ei și pe ei înșiși, într-un festival de teatru, de poezie patriotică și revoluționară. Festivalul, al cărui nume este un crâmpel din gândurile și sentimentele tineretului nostru de astăzi, al dragostei și devotamentului față de partid, al adeziunii plenare la politica partidului nostru comunist – «Partid, inima țării» – are loc pe patru vetre de țară, în patru etape fluente și a debutat în Oradea la 8 aprilie. De acolo a trecut prin Râmnicu-Vâlcea spre Ploiești și din Ploiești spre Piatra Neamț ca pe un fel de magistrală a verbului înaripat, menită să cuprindă România, dintr-o margine în cealaltă, în unitatea ei deplină”. ■ În acest număr „*I de felicitare adresate președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu* de peste hotare sunt semnate de: Ernesto Geisel (președintele Republicii Federative a Braziliei); René Maheu (Director general al UNESCO); K. Kawamura (președinte Dainippon Ink and Chemicals Inc.); D. A. Davies (secretar general al Organizației Mondiale de Meteorologie).

● [„*Albina*”, nr. 15] În deschiderea numărului: *Pământ românesc*, poezie de Dim. Rachici. □ La pagina intitulată *Școala și familia*, Alecu Popovici scrie despre apetența pentru poezie a copiilor și elevilor, reproducând, spre exemplificare, trei poezii semnate de eleve din Pitești, Iași și Bacău. □ Două pagini ce cuprind materiale diverse (rubrica poetică *Lira de aur*, cu texte semnate de elevi și de profesori, un fragment de brigadă artistică, folclor nou etc.), adunate de Baruțu T. Arghezi, sunt prefațate de o notă lămuritoare: „În cadrul manifestării dedicate în întreaga țară celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei și al celui de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, se desfășoară și *Luna culturii buzoiene* sub genericul *Hronic buzoian '74*. La 2 aprilie a avut loc *Ziua activistului cultural*, simpozion în comuna Zărnești, la care au participat scriitorii Ion Bănuță, redactor-șef, și Baruțu T. Arghezi, redactor, de la revista «Albina», prilej de a lua cunoștință de izvoarele, valorile și reali-

zările cultural-artistice din mai multe puncte de efervescentă buzoiană, unele ogândite în paginile de față”.

• [„**Orizont**”, nr. 15] Din nou ancheta „Orizont” lungește publicarea, pe tema „critica despre critică” și a „dificultăților meseriei de cronicar literar”, cu alte intervenții, aparținând lui Laurențiu Ulici și Al. Dobrescu. Din răspunsurile lui Laurențiu Ulici la întrebările anchetei: „ 1. Cronicarul literar e un caz particular al criticului de literatură. Acesta din urmă judecă opera literară introducând-o într-un context al celorlalte opere ale unui scriitor, al unor teme literare, al unei ideologii literare, al unor modalități literare etc. Cel dintâi izolează opera de context, judecând-o autonom, descriind-o în intenția unui verdict axiologic imediat și explicit. Criticul e preocupat de suma unor termeni, cronicarul de termenii înșiși. Altminteri – exepând exhaustivitatea – nu există deosebiri mari de tehnică a demersului critic între criticul propriu-zis și cronicarul literar. În aparență, dificultățile ce le are de trecut unul sunt valabile și pentru celălalt. În realitate, drumul criticului propriu-zis e mai puțin dificulos [sic!] decât al criticului-cronicar. Cronica literară e avangarda criticii, și, iată, în toată istoria criticii românești, nu cunosc decât un singur critic – Pompiliu Constantinescu – al cărui prestigiu de cronicar literar să fi rezistat dincolo de momentul în care a constituit o prezență vie, controlabilă. Și nu pentru că el ar fi fost singurul cronicar literar foarte bun – ce zici de un Octav Șuluțiu ori de un Perpessicius? – dar pentru că, întâmplător, destinului efemerid al cronicii literare Pompiliu Constantinescu i-a opus perseverența, recte, o anume continuitate a actului critic și consecvența rotundă a punctelor de vedere. [...] Ca avangardă a criticii, cronica și cronicarul literar se împiedică mai întâi de lipsa de distanță față de opera literară ce le vine sub ochi înainte ca tușul tipografic să se fi uscat. Criticul propriu-zis dispune întotdeauna de un minimum de bibliografie critică, în legătură cu opera pe care o judecă”. ■ La rubrica *Profiluri*, Nicolae Ciobanu detaliază meritele prozatorului Nicolae Velea, „în tradiția prozei muntenești, de esență realist-rurală, vădind o deosebită aplecare pentru anecdotică satirică” (articolul *Nicolae Velea*). ■ Simion Mioc stabilește valoarea și meritele esteticianului și criticului M. Dragomirescu sub un titlu spectacular, *M. Dragomirescu și critica impresionistă*, știut fiind că acesta nu suporta impresionismul în critică. ■ Pe aripa poeziei ne poartă Crișu Dascălu, Ileana Roman, Ivo Muncian și Ion Rahoveanu. ■ În traducerea Marianeii Șora sunt tipărite două schițe ale scriitorului german Arnold Hauser. ■ Ileana Oancea recenzează volumul *Studii de limbă și stil* (Facla, 1973), punctând studiile meritorii ale lui I. G. Tohăneanu, Ștefan Munteanu, Crișu Dascălu, E. Dorcescu, Olimpia Șerban, Sergiu Drincu etc. ■ Numărul se încheie cu o prezentare și câteva traduceri din Gérard de Nerval *sau lirismul ca halucinație a culturii* din care nu lipsește, bineînțeles, sonetul *El desdichado*, amândouă realizate de Ștefan Augustin Doinaș.

• [**„România literară”, nr. 15**] Versuri semnează: George Chirilă (*Legământul fiului către Patrie*), Adi Cusin (*Pe o stradă din Suceava*), Cezar Baltag (*Dacă nu-mi dai un chip; Sufler dublu, clepsidra; Calul alb și flăcările*), Szilágyi Domokos (*Sărbători; Penelope; Idilă; Dansul iubirilor* – poezii traduse de Constantin Olariu), Andrei Fischof (*Rondelul limpezilor ape; Rondelul jocului de șah*). □ Citim poezia *Brigitta* de Jon Milos, „Un poet din Suedia”. □ Radu Cârneli și Viorica Dinescu semnează un scurt interviu cu scriitorul turc Yüsuf Kenan Karacanlar și traduc poeziile lui Fazıl Hüsni Dağlarca (*Hiroşima; Universal*). □ Ana Blandiana semnează traducerea poeziei *Poem* de William C. Murray. □ Sub titlul *Tânărul Ștefan George* Ștefan Augustin Doinaș semnează traducerea poeziilor: *Immuri; Pelerinaje; Algabal; Egloge și laude; Covorul vieții*. □ Toma George Maiorescu publică reportajul despre Galați, *Orașul dintre apă și foc*. ■ Editorialul *Dinamica unității întregului popor* este semnat de George Ivașcu: „Pe măsură ce ne apropiem de marea sărbătoare a celor trei decenii de la eliberarea patriei, sărbătoare ce culminează cu al XI-lea Congres al partidului, o tot mai amplă vibrație străbate conștiința întregului popor – prilej de trecere în revistă a principalelor etape din drumul parcurs. [...] Bilanț întemeiat pe fapte. Perspectivă iluminată de certitudinile viitorului. Chezășia lui: Partidul Comunist Român. În a cărui inimă vibrează inima celui mai dăruit dintre fiii acestui popor, cuvântul și fapta lui făuritoare de destin”. ■ Pe prima pagină citim *Cetăți și cetățeni* de Marin Sorescu: „Ca și când mi-ar fi citit gândurile, sus la Suceava un pâlț de meșteri pun piatră peste piatră. Încet și tacticos, prelungind zidurile de acolo de unde n-au mai vrut să sară în aer, la poruncă străină. Parcă sunt aceiași inși, din veac. Cetățenii care umplu o bortă, așa cum le-a poruncit pârcașul. Și mai spun o vorbă de șagă, mai vorbesc despre muieri, se mai uită după soare. E soare de martie și suntem în anul 1974, iar de la facerea lumii...”. ■ În *Viața literară* citim: □ *Șantier* vine cu proiecte literare la care lucrează Cella Delavrancea, Al. Graur, Marin Sorescu, Petru Vintilă”. □ „*Convorbiri literare*”: „Vineri 5 aprilie 1974, la Palatul Culturii din Iași, a avut loc sărbătorirea a 25 de ani de existență a noii serii a revistei «Convorbiri literare», continuatoare a vechilor publicații literare apărute în cadrul orânduirii socialiste – «Luptăm», «Iașul nou» și «Iașul literar». Au fost prezenți membri ai Asociației Scriitorilor din Iași, redactori ai revistelor ieșene «Convorbiri literare» și «Cronică», alții oameni de cultură ieșeni, reprezentanți ai unor periodice literare din țară”. □ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Marți, 9 aprilie 1974, a avut loc ședința de lucru a Biroului Uniunii Scriitorilor. Lucrările Biroului au fost conduse de acad. Zaharia Stancu, președintele Uniunii Scriitorilor din R.S. România. Au fost prezenți următorii membri ai Biroului: Radu Boureanu, Constantin Chiriță, Ov. S. Crohmălniceanu, Ștefan Aug. Doinaș, Geo Dumitrescu, Laurențiu Fulga, Ion Hobana, Horia Lovinescu, Aurel Martin, Romul Munteanu, Fănuș Neagu, Ioanichie Olteanu, D. R. Popescu, Marin Preda, Nichita Stănescu, Szász János, Franz Storch, Vir-

gil Teodorescu. La lucrările Biroului au participat, de asemenea, tovarășii Vasile Nicolescu, director în C.C.E.S., Anghel Dumbrăveanu, Mircea Radu Iacoban și Dan Tărchilă, secretari ai Asociațiilor de scriitori din Timișoara, Iași, respectiv Brașov, Ion Horea, redactor șef adjunct al revistei «România literară», și Traian Iancu, director administrativ al Uniunii Scriitorilor. Biroul a ascultat o informare despre lucrările celei de a XI-a Consfătuiri a conducerilor de uniuni de scriitori din unele țări socialiste, care a avut loc la Praga, în luna martie a.c. Biroul a aprobat planul de venituri și cheltuieli al Uniunii Scriitorilor pe anul 1974, și noul regulament de organizare și funcționare a Fondului Literar al Scriitorilor din R.S. România. În încheierea lucrărilor, Biroul Uniunii Scriitorilor a rezolvat unele probleme curente. * În cadrul Înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor din R.F.S. Iugoslavia, N. Prelipceanu a plecat în țara vecină pentru a participa la *Zilele poeziei de la Sarajevo*. * La invitația Uniunii Scriitorilor din R.S. România a sosit la București poeta și traducătoarea Laura Schiff din Statele Unite ale Americii. * Ne vizitează țara Gheorghe Konstantinovici Holopov, secretar al Asociației Scriitorilor din Leningrad și redactor șef al revistei «Zvezda», sosit la București în cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S. * O suită de manifestări dedicate lui Camil Petrescu a avut loc la Biblioteca «Mihail Sadoveanu» din București. Marele scriitor a fost evocat de acad. Al. Rosetti, Al. Balaci, Paul Cornea, Liviu Călin, Emil Manu, Marian Popa și Eugenia Marian, soția scriitorului”. ■ George Arion semnează *Plecarea dintre cărți*: „Dragostea mea pentru cărți devenise o boală și trebuia să vină și ziua plecării din preajma lor și iată, la 28 de ani, pornesc ca reporter la revista «Flacăra» să descopăr viața cu credința că popasul în acea cameră care m-a ținut sub supravegherea volumelor ei era necesar să înceteze pentru ca să mă amestec printre oameni și să le aflu năzuințele, bucuriile și frământările cu încrederea că la reîntoarcere voi fi mai bogat sufletește și scrisul meu va profita din plin de aceasta”. ■ George Muntean consemnează *Mihail Steriade la 70 de ani*: „Poezia sa captivează printr-o blândă melancolie, printr-o ondulație substanțial de ceea ce Blaga numea cu o metaforă fericită «spațiul mioritic». Aceasta face ca, deși printr-o parte a manifestărilor lui lirice Mihail Steriade aparține literaturii de limbă franceză și, printr-un volum, celei neerlandeze, el să se înscrie fundamental spațiului românesc al culturii”. ■ Roxana Sorescu scrie despre *Poezia Mariei Banuș*: „Poeta a avut întotdeauna capacitatea de a crea tensiunea lirică prin acumulare de impresii concrete și prin enumerare de acțiuni. Talentul său a fost de a sugera o posibilă intensitate a sentimentului fără a etala sentimentul însuși, ascuns în spatele unei perdele de notații aproape exacte, selectate pentru semnificația lor concret senzorială”. ■ În *Destinul unui cărturar* Sorin Titel scrie despre Szemplér Ferenc și romanul *Molima*: „De fapt romanul își propune, într-un fel, să oglindească eșecul unei inteligențe obligată

să se realizeze într-o direcție care nu concordă cu adevărata sa vocație, eșec privit cu luciditate și cu amărăciune de cel în cauză”. ■ Al. Piru se ocupă de creația lui *Ion Sofia Manolescu*. ■ L. Voita, în *Martor și participant*, scrie despre *Anton Breitenhofer* și romanul *Prea târziu pentru Marilena*: „*Prea târziu pentru Marilena* este un roman semnificativ pentru anul acesta jubiliar și o izbândă a autorului cărții care aduce în fața cititorilor întâmplări dintr-o epocă cruntă, întâmplări care pe atunci erau cotidiene, trăite de oameni aparent fără însușiri excepționale, dar luminați de o lumină niciodată biruită: credința în izbânda cauzei lor”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Un scriitor țaran*, o cronică literară la *Memoriul meu (Amintirile unui țaran)* de Toader I. Ștefan, cuvânt înainte de Mihai David-Ghindăoani, colecția „Mărturii-Documente de viață” (Eminescu, 1974): „Uimitor la Toader Ștefan e registrul epic, alternarea grotescului cu poezia, a scenelor aproape de fantastice de cruzime și teroare (cadavrul unei bătrâne se umflă groaznic și veninul ce curge din nas și din gură face baltă sub sicriu; o fetiță nebună e ținută legată într-o cameră întunecoasă până ce moare mâncată de păduchi și de murdărie) cu evocarea plină de umor, inteligentă și subtilă – totul într-o limbă proaspătă, originală prin amestecul de oralitate și vechime păstrată în cărți. Autorul *Memoriului meu* este un prozator excepțional”. ■ Citim recenzii: □ Lucian Raicu semnalează apariția *Antologie Gellu Naum*, intitulată *Poeme alese* (C.R., 1974): „Antologia apărută acum la Cartea Românească stimulează această respirație perfect naturală în plin climat liric și confirmă în Gellu Naum un poet de viziune singulară și de structură organică, un poet de seamă”. □ Valeriu Cristea semnează *Un prozator jovial*, o recenzie la *De-a v-ați ascunselea* de Vlad Mușatescu (Dacia, 1974): „Romanul lui Vlad Mușatescu, căruia i se poate prevedea un frumos succes de public, e în măsură să ofere o lectură plăcută și cititorului mai «subțire» (ce nu e sinonimul celui năzuros). Căci deși nu evită facilitățile comune genului «ușor», autorul le încorporează într-o manieră umoristică coerentă, emanație firească a unei dispoziții joviale autentice”. □ Mircea Iorgulescu semnează *Disciplina pasiunii*, o prezentare a volumului *Alessandro Manzoni* de Alexandru Balaci (Univers, 1974): „Critică de esență pasională, disciplinată intelectual până la ascetism, critica lui Alexandru Balaci scoate acorduri solemne în vecinătatea marilor piscuri literare”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* prezentând volumul *Cântece* de Vasile Dâncu (Dacia): „Percepția proaspătă a motivelor istorice și elogiul universului dureros și silvic sunt, în planul materiei lirice, dominantele noului poet”. ■ Revista comemorează *București, 7 ianuarie 1881 – București, 11 aprilie 1944 Ion Minulescu*, publicând un text semnat de Șerban Cioculescu, un scurt text de Al. Piru (*Un mare neliniștit...*), iar sub semnătura I.M. citim despre *24 de volume*. ■ Alex. Ștefănescu scrie despre *Elogiul vieții în cărțile lui Mircea Horia Simionescu*: „În sine, cărțile nu conțin viață. Ele se însuflețesc abia când (și dacă) cititorul le scoate din raft și se regăsește în paginile lor. Pentru

a comunica acest adevăr simplu și fundamental, Mircea Horia Simionescu însuși a recurs la literatură, dovedind că sarcasmul său, ca și acela al criticilor, nu e decât un mod de a iubi exigent”. ■ În pagina *Cinema* citim un interviu cu Marin Preda: *Caut pe ecran viață, adevăr*, realizat de Radu F. Alexandru, despre filmul *Porțile albastre ale orașului*: „– Ați fost la filmări, ați intervenit în procesul realizării filmului? – Eu am fost foarte ocupat și nici ei n-au considerat că ar mai fi nevoie să fiu deranjat. Ulterior eu am regretat, pentru că în anumite împrejurări autorul trebuie să-și spună și el părerea. De pildă în ceea ce privește personajul feminin: o vedeam ca o prezență frapantă, care să justifice, în fața spectatorului, reacția artileristului. [...] – V-ați gândit vreodată să deveniți regizorul propriilor dumneavoastră scenarii? – Da, dar n-am s-o fac decât atunci când n-o să mai am nimic de scris. Atunci am să mă gândesc să fac tot felul de isprăvi de acest gen, bineînțeles dacă mi se vor încredința milioanele respective”. ■ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă semnează *Carmen saeculare*, o prezentare a creștomatiei *Poeziilor latini*, două volume de antologie, prezentări, traduceri, note de Petru Stati. □ Cr.U. scrie despre *Emblemele Rațiunii* de Jean Starobinski. □ Virgil Nemoianu prezintă pe scurt volumul *Days* de Eva Figes. ■ Valeriu Rusu trimite o *Scrisoare din Aix-en-Provence*, intitulată „*Miracolul românesc*”, semnalând apariția volumelor: *Dictionnaire des littératures étrangères contemporaines, Petite anthologie de la poésie roumaine moderne* care cuprinde peste 130 de poezii, volum realizat de semnatul textului cu studenții de la Aix-en-Provence, aflându-se „sub tipar la Editura Minerva”, *La Roumaine. Le fait national dans une économie socialiste* de André Blanc.

● [„*Tribuna*”, nr. 15] (Număr dedicat romanului polițist) □ *Antologie XXX* – redarea unui poem de Teohar Mihadaș. ■ *Actualitatea literară – Schemă și originalitate* (despre romanul polițist), de Ion Lungu. *Două argumente* (romanul polițist și lectura blazată, romanul polițist ca parodie) – de Voicu Bugariu. *Un Bunic și o biată aventură* (titlul face parte dintr-un ciclu, care cuprinde și alte cărți: *Bunicul și păcatele lumii, Un biet Bunic și o biată crimă, Moartea manechinului*) – de Constantin Hârlav. Tot în secțiunea *Actualitatea literară* regăsim un articol intitulat: *Câteva teme pentru roman*, care cuprind analiza, rebusul propus inteligenței analitice, meditația, suspense-ul (de Ion Vlad). ■ *Maria Banuș la 60 de ani* – Victor Felea consacră o consemnare despre această poetă, scriind despre „explozia lirică din *Țara fetelor* (1937)” și intitulând-o pe scriitoare „poeta elanurilor tinerești, a senzațiilor fragede și a emoțiilor subtile”. □ *Literatura* cuprinde poeme de Letáy Lajos (în românește de Vasile Grunea și Nicolae Prelipceanu), de Mihai Beniuc, Constantin Voiculescu, Lucian Tamaris. ■ *Sub semnul socialului: Ancheta Tribunei* – Romanul polițist – încotro? 1. Considerați romanul polițist specie de divertisment a literaturii? 2. Care este, după dvs., specificul romanului polițist autohton? Ce-l individualizează față de seria polițistă a altor literaturi? 3. Ce șanse acordați,

astăzi, scriitorului român specializat (se poate vorbi aici de specializare?) în romane polițiste? 4. Există și doleanțe ale autorului de romane polițiste? 5. Încotro se îndreaptă, după opinia dvs., astăzi, romanul polițist? Răspund următorii: Haralamb Zincă („*Obiectiv major: formarea unei înalte conștiințe civice*”), Theodor Constantin („*Cum trebuie să arate un roman polițist în condițiile socialismului?*”), Petre Sălcudeanu („*Numai cărțile fără miez nu deranjează...*”), Nicolae Mărgeanu („*În primul rând valoarea...*”), Leonida Neamțu („*Nuanțele au dispărut și nu întotdeauna din vina autorilor*”). ■ *Literatura: Urmărirea* – fragment din roman scris de Constantin Cubleşan ■ *Comentarii: Ave* de Adrian Păunescu – despre Ioana Iacob (are „o excepțională înzestrare”). ■ *Meridian – Tzvetan Todorov?*: „Cred că citești mai bine atunci când știi ce faci, decât când nu știi...”; „romanul polițist are ceva în plus: faptul că orice carte poate fi, în fond, prezentată în două moduri diferite. Pe de o parte, ea ne transmite un anumit număr de evenimente pe care le reconstituim într-o ficțiune. [...] pe de altă parte, aceeași carte ne povestește procesul de cunoaștere al acestei întâmplări imaginare”.

12 aprilie

● [„**Munca**”, nr. 8209] În rubrica *Punct*, cu titlul *Dramaturgia este legată de prezent*, revista publică un scurt interviu cu Iosif Naghiu. Acesta răspunde la întrebări legate de piesa sa, *Într-o singură seară*, aflată în repetiții la Teatrul „Bulandra”.

● [„**Scântea**”, nr. 9838] E. Vasilescu semnează *Poezia în forul public*, un text despre diferite spectacole de poezie organizate fie în teatre din țară, fie la radio sau televiziune: „Cu mijloacele de care dispun forurile culturale – unele folosite cu pricepere și dăruire – dar mai ales cu imensul, vibrantul tezaur al poeziei noastre, cu talentul strălucit al atâtor slujitori ai scenei, există certitudinea ca spectacolele de poezie să devină veritabile sărbători de artă”. ■ În acest număr apar *Mesaje de felicitare adresate președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu* de peste hotare, semnate de: General Suharto (președintele Republicii Indonezia); José Figueres (președintele Republicii Costa Rica); Pio-Carlo Terenzio (Secretar general al Uniunii Interparlamentare Geneva); Ițhak Korn (președintele Asociației de prietenie Israel-România); Leo Kaprio (Director al Biroului regional pentru Europa al Organizației Mondiale a Sănătății); dr. Eric Martin (președintele Comitetului Internațional de Cruce Roșie); Pierre Graber (șeful departamentului Politic Federal al Elveției).

● [„**Contemporanul**”, nr. 16] Valeriu Râpeanu reflectează la *Implicarea tineretului în literatură*: „Când o nouă generație se ridică la înțelegerea lumii, când începe să se pregătească pentru a-și asuma responsabilitățile morale și sociale, când își definește atitudinea față de ceea ce a fost [...], când viitorul devine o realitate imediată, nu numai imaginată – este firesc ca și paginile de

literatură să caute răspunsuri la întrebările pe care viața i le pune nu numai o dată cu gravitate. Fără îndoială, experiența trecutului depărtat sau apropiat este totdeauna profitabilă, totdeauna revelatoare și absolut necesară pentru definirea unei optici de viață, pentru îmbogățirea unei perspective”. ■ Dragoș Vrânceanu consemnează despre *Maria Banuș la 60 de ani: A trăi poetic*: „Maria Banuș face, în prefața la cele două volume de *Scrieri*, apărute la Editura Minerva în 1971, o schiță de tipologie poetică a propriului său chip, în care declară că se vede figurând printre «poetii dramei existențiale». Ea menționează, între altele, că punctul asupra căruia se oprește îndeosebi este «trecerea de la volumul cel dintâi, *Țara fetelor*, la ceea ce a urmat», reținând că această «trecere» poate părea unora un hiat surprinzător cu întreaga sa poezie”. ■ D. Micu scrie despre volumul de debut al lui Sever Tiberiu Utan, *Un pumn de lumină*: „Acest volum de debut reunește câteva povestiri în maniera tradițională, cu incontestabile calități, precum și darul de-a istorisi cursiv, de a surprinde situații, de a portretiza. Inspirare, unele, din lumea contemporană a satului, altele din viața de uzină și mână, ele introduc cititorul în atmosfera autentică a respectivelor medii, fixează momente semnificative din existența unei umanități prin excelență reprezentativă pentru lumea de azi”.

● [„Cronica”, nr. 15] Editorialul *Toți oamenii acestei țări* este semnat Cronica: „Anul acesta, al treizecilea an de nouă istorie românească, oferă prilejul cel mai nimerit pentru formularea unor bilanțuri lucide, pentru desenarea sigură a perspectivelor, pentru reafirmarea limpede a unor puncte de vedere proprii modului nostru de viață, caracteristice gândirii comuniste prin care ne guvernăm neabătut existența. [...] În cuvântul său la ședința comună a consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană, ședință care a avut loc cu puține zile în urmă, președintele Nicolae Ceaușescu, vorbind despre transformările istorice din România, a afirmat că: «...În realizarea politicii marxist-leniniste a partidului nostru în problema națională trebuie să pornim, întotdeauna, de la factorul determinant al progresului societății, al orânduirii noastre socialiste – dezvoltarea forțelor de producție, asigurarea repartiției lor raționale pe întreg teritoriul țării. Numai acționând cu consecvență în această direcție vom crea condiții reale pentru manifestarea deplinei egalități în drepturi a tuturor oamenilor muncii»”. ■ Al. Andriescu semnează cronica literară la volumul *Așteptarea aproapelui* de Corneliu Ștefanache (Junimea, 1974): „Elementele critice disparate, din volumele anterioare, se adună acum și se concentrează într-un roman de actualitate scris cu o mare credință în sfințenia adevărului. Autorul este încredințat, și ne încredințează cu fiecare roman al său, că fără un deplin respect pentru adevăr, realismul devine un nonsens, iar afirmația că literatura este o formă de cunoaștere, o simplă frază. Nesupusă prejudecăților și convențiilor, ori care ar fi ele, dinamitându-le cu îndrăzneală, proza lui Corneliu Ștefanache servește mai bine idealul estetic și moral pentru care militează, înscriindu-se în marea tradiție realistă a literaturii române”.

■ Revenind la rubrica sa, Const. Ciopraga scrie despre *Critică și confesiune: Dumitru Micu*, notând apariția volumului *Periplu* (C.R., 1974): „Fără a recurge des la metaforă, autorul *Periplului* se apropie de literatură cu pasiune și vibrează spontan; pune în frază culoare și ritm; adeziunea îi împropăștează vocabularul. Acordurile ultime ale volumului (*Iasnaia Poliana, Satul natal, Piatra scrisă* și celelalte) sunt pagini de jurnal. Antrenantul *Periplu* al lui Dumitru Micu este, în totul, o carte bogată în sugestii, stimulând gândirea și punând în mișcare sensibilitatea”. ■ În *Mențiuni critice* Natalia Cantemir prezintă *Umbra sunetului* de Andrei Voznesenski: „Condiția acestui poet este evoluția. Stăpânind ceea ce a cucerit, acordând poeziei moderne credit total, fără să uite lucrurile «de acasă», în care are mare încredere, Voznesenski relevă de la un volum la altul un dar mistuitor de pătrundere în miezul existenței în permanentă mișcare, oscilând între stări, reprezentări și elanuri contrare torturat de nevoia dezvăluirii marilor adevăruri și mărilor tensiuni ale civilizației secolului nostru”. ■ În *Aventurile marchizei* Al. Călinescu discută despre „implicațiile reactualizării unor opinii despre proză ale lui Valéry” ale lui Gérard Genette. ■ Despre teatrul lui Titus Popovici scrie Florin Faifer în *Puterea și adevărul teatrului politic*: „Teatrul lui Titus Popovici, tangent cu experiența de romancier și, mai recent, de scenarist a scriitorului are, dincolo de tensiunea gravă a dezbaterii de idei, o aură evocatoare. Nemaifiind istorisite, evenimentele sunt sugerate prin ecoul intens pe care îl deșteaptă în conștiință. Nu întâmplător, eroul predilect este intelectualul, prins în păienjeniișul unor asemenea evenimente, în confruntare acută, dureroasă și traficată adesea, cu epoca sa. [...] Puterea dramei politice a lui Titus Popovici stă, mai ales, în adevărul ei, pe cât de necesar, pe atât de tulburător”. ■ Marin Mihalache scrie despre *Ion Minulescu și artele plastice*: „Vreme îndelungată director general al artelor, membru în juriile saloanelor oficiale și prezență activă în viața noastră artistică, Ion Minulescu (1881-1944) a fost unul dintre colecționarii (din rândul literaților) care și-au transformat locuința (unde a murit acum 30 de ani, la 4 aprilie) într-un mic muzeu, deschis astăzi publicului în fiecare duminică dimineață”. ■ Const. Dropu în *Aniversări* scrie despre „*Revista socială*” – 90 de ani de la apariție -: „Împlinirea a nouă decenii de când apărea la Iași primul număr al primei publicații teoretice socialiste din țara noastră, «*Revista socială*», prilejuiște relevarea unui fapt fundamental în elaborarea oricărei considerații de ordin istoric asupra mișcării muncitorești din România și anume aderența ei timpurie la gândirea cea mai avansată a epocii, la teoria socialismului științific”. ■ Din *Moment* reținem: □ *Salut „Convorbirilor literare”*: „Falic titlu de noblețe intelectuală și scriitoricească stă pe frontispiciul acestei reviste ieșene care în noua sa formulă, după metamorfoze reflectând noua istorie a țării, a împlinit un sfert de secol de fructuoasă existență! Sărbătorirea acestei vârste, care a avut loc acum o săptămână, a stat sub semnul aducerilor aminte care se impun și în prezent prin rezultatele certe ale devotamentului față de cultura

românească, ale competenței și curajului intelectual. Sobra festivitate desfășurată în sala mare de la Palatul Culturii a cunoscut acea emoție reținută și acea lucidă evaluare a unui drum ascendent care se cere perfecționat mereu – caracteristici care au străbătut îndeosebi cuvântarea tovarășului Vasile Potop, primul secretar al Comitetului județean Iași al P.C.R., președintele Consiliului popular al județului Iași, cât și vibranta evocare și elogiul nuanțat al drumului parcurs, efectuat cu o cuvenită distanțare de către tovarășul Laurențiu Fulga, prim-vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din R.S.R. În cuvintele lor de salut, tovarășii Mircea Radu Iacoban, secretar al Asociației Scriitorilor din Iași, G. Dimisianu («România literară»), T. Balș («Luceafărul»), Liviu Leonte («Cronica»), Anghel Dumbrăveanu («Orizont»), Traian Iancu – director al Fondului literar, au remarcat trăsături specifice, au subliniat valori și inițiative interesante, manifestându-și participarea caldă la această aniversare a uneia dintre apreciatele reviste de literatură ale Uniunii Scriitorilor. Cumpăna între generozitate și exigență, despre care amintea în cuvântul său Mircea Radu Iacoban, rămâne un principiu care, provenind încă de la publicația scoasă de Iacob Negruzzi acum 107 ani, își afirmă justetea și necesitatea și în prezent. În răspunsul său, redactorul șef al actualelor «Convorbiri literare», Corneliu Ștefanache, a găsit cuvinte de aleasă mulțumire și satisfacție pentru participarea și urările aduse redacției dovedind în același timp efervescența unui temperament de neobosit animator. * Reflectând și pe aceasta cale sentimentele frățești și urările de succes exprimate oral la festivitatea menționată de către redactorul șef al revistei, tovarășul Liviu Leonte, «Cronica» vede în aniversarea lunarului ieșean prilejul unui important bilanț, îndreptățind așteptarea viitoarelor realizări de primă importanță pentru progresele literaturii din această parte a țării. Un cald salut adresăm cu această ocazie colectivului redacțional, colegiului și tuturor colaboratorilor «Convorbirilor literare», cu deplină încredere în succesele lor care vor fi, în aceeași măsură, și ale noastre. La mulți ani!” □ *Poezia lui Blaga*: „Criticul Eugen Simion publică în nr. 14 din 1974 al revistei «România literară» un amplu eseu dedicat poeziei lui Lucian Blaga. Este o interpretare modernă a unor spații poetice mai puțin cercetate de critică. E vorba de iscodirea lucrurilor, cuprinderea, împresurarea, atribute ale spațialității, obsesia cristalizării, tâlcul și trecerea, înstrăinarea de lucruri, tema lui «dincoace», drumul și crugul și Arcadia de brume. Eugen Simion analizează cu o remarcabilă pătrundere și finețe fiecare temă, fiecare simbol al poeziei bliagene. Prin calitatea comentariilor critice, autorul eselui, care este un analist profund de poezie, ne dezvăluie un Lucian Blaga în dimensiuni noi, un poet de talie europeană”.

■ Sub titlu *Pro-patria* pe prima pagină citim versuri semnate de George Damian (*Această pasăre*) și Mihai Leoveanu (*Aici*). □ Versuri publică și Cătălin Ciolca (*Închinare; Peisaj; Abur; Cai galbeni*). □ Din proză citim *Trufie* de Maria-Luiza Cristescu. □ Din literatura argentiniană citim *Adán Buenosayres* de Leopoldo Marechal, note și traducere de Paul Alexandru Georgescu.

● **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 175]** În *Societate nouă, om nou*, I. Lotreanu pune în discuție specia eseului cultivat de Dumitru Popescu în *Ieșirea din labirint...*, amintind și de ideile antihitleriste ale lui Petre Pandrea la mijlocul anilor '30. □ Poemul *Ceremonia* de Nadina Cordun. □ Despre *Economie și risipă de limbaj* vorbește C. Otobăcu în *Cronica limbii*. ■ Un medalion *Vasile Voiculescu*, semnat Liviu Călin în *Urcuș în taină*, se referă la *Ultimele sonete...* din 1964, „exemplar cântec de lebedă, făcând din Voiculescu un meritoriu poet □ D. Mutașcu semnaleză o *Antologie a poezilor iugoslavi de limba română*, printre tălmăcitori numărându-se Radu Flora, Mihai Avramescu sau Aurel Gavrilov. □ Tot despre *Personalitatea literaturii române*, tomul lui C. Ciopraga, scrie laudativ și Marian Popa. □ Romul Munteanu, un portret al Marchizului de Sade, în *Despre arta romanului*. ■ *Cronica literară* a lui E. Manu consemnează *Poemele* lui Emil Botta, cel care a reușit să depășească *hamletismul liric* de care-l acuza la începuturi G. Călinescu, impunându-se mai ales prin *Întunecatul April...*

13 aprilie

● **[„Munca”, nr. 8210]** În *Literatură - Critică - Artă* este publicat un grupaj de lirică patriotică.

● **[„Scânteia”, nr. 9839]** În acest număr *Mesaje de felicitare adresate președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu* de peste hotare sunt semnate de: Ne Win (președintele Republicii Socialiste a Uniunii Birmene); General de divizie Gabriel Ramanantsoa (Șeful Guvernului Republicii Malgașe); Hamengkubuwono (Vicepreședinte al Republicii Indonezia); dr. Werner Knieper (președintele V.F.W. – Fokker Düsseldorf, Amsterdam, Bremen); Ermanno Pedrana (Director general adjunct al Fiat); Sven Andersson (Ministrul afacerilor externe al Suediei).

● **[„Flacăra”, nr. 16]** Adrian Păunescu publică poezia *Cai în lumină*. □ Dinu Flămând scrie un reportaj intitulat *O primăvară a primarilor*. □ În *Cronica teatrală* Eugen Barbu prezintă *Un fluture pe lampă* de Paul Everac pusă în scenă la Teatrul Național, în regia lui Horia Popescu. □ În *Unicate*, Al. Andrițoiu publică un eseu cu caracter memorialistic intitulat *Cu Pușkin, spre nordul Rusiei*. □ George Stanca publică *Un alt festival, alte probleme*. ■ Dumitru Eliade prezintă volumul lui Eugen Simion, *Scriitori români de azi*: „Neîngrădit de obligația de a întocmi bibliografii sistematice și exhaustive, demersul critic din recenta carte a lui Eugen Simion se alcătuiește în funcție de o materie, am putea spune, caldă, pentru că ea are mireasma clipei fierbinți a hârtiei proaspăt tipărite și pentru că, după cum titlul însuși o spune, este vorba despre personalități artistice în mișcare, a căror operă poate oferi încă deplina posibilitate a surprizei. Faptul referindu-se nu mai puțin la cazul operelor încheiate, cum ar fi aceea a lui Arghezi, despre care se poate discuta cu folos referitor la unghiul de umbră în care ar fi căzut de la un timp, deși «luminată o

clipă într-o zonă a ei, opera continuând să-și adune izvoarele secrete și să înalțe ceruri noi, insondabile, în altă parte». [...] Scrisă alert, fără vioiciune, așa spune, de substanță, înțelegând prin aceasta o vădită precizie a ideii critice, cartea lui Eugen Simion alternează cu bună-știință a măsurii expresia de tip eseistic cu cea sobră, a paginii dense, de adevărată istorie literară. Ar fi de remarcat deci calitatea realizării acelei intenții pe care în principiu caută să se construiască orice text critic, și anume forța de sugestie, lapidaritate și mai presus de toate justetea formulei critice în raportare nemijlocită cu obiectul ei”.

■ Cu titlul *La „Facla literară”*, revista publică fragmentul 56 din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Roman Serial* Dinu Săraru publică capitolul șase din romanul *Niște țărani*. □ În *Cronica de trei secunde*, Radu Cosașu publică *Un alt poem între cer și pământ*.

● **[„Lucefărul”, nr. 15]** Sorin Titel face *Reflecții pe marginea unui vers*: „Am reținut din revista «Lucefărul» nume de noi prozatori și poeți care te anunță a fi foarte interesanți, o publicare mai susținută a acestora ar fi însă totuși necesară, mai ales că, în mare parte e vorba de «descoperiri» ale revistei care nu cer la urma urmei decât un loc mai de prim plan (pe care firește trebuie să și-l justifice și singuri). Interesant, ar fi, credem, de asemenea, un dialog, o discuție despre poezie sau proză, dusă de scriitori aparținând unor generații diferite și publicată în coloanele revistei”.

■ Florin Mihăilescu recenzează volumul lui Tiberiu Utan: *Goana după fluturi*: „Vibrația e incontestabil eseninită, așa cum o vom întâlni și la Beniuc sau la Nicolae Labiș. În plan existențial general, ea se amplifică în sentimentul unei contemplații melancolice a condiției umane, neliniștită de inexorabila măcinare a timpului. În țesătura intimă a melancoliei lui Utan, nu se amestecă însă, aproape niciodată, influențe străine, căci poetul este mai curând un liric spontan decât un intelectualizat printr-o disciplină modernă a expresiei”.

■ În cadrul rubricii *Jurnal de lector*, Mircea Iorgulescu prezintă două volume. □ Emil Brumar: *Julien Ospitalierul* (C.R., 1974): „În volumele următoare *Detectivul Arthur* (1790) și *Julien Ospitalierul*, foarte înrudite, de altfel, poetul își interiorizează viziunile într-un fel paradoxal, prin înlocuirea evocării cu scurte narații lirice de o mare finețe; poemele au acum aspectul unor fragmente epice, scriitorul slujindu-se de ele pentru a-și face mai concret universul [...]”.

□ Nicolae Lupu: *Nuntă călătorească* (Eminescu, 1974): „Foarte decorative, abundente în cuvinte ce nu au decât rostul de a îmbodobi sunt poeziile lui Nicolae Lupu. Modelul autorului pare a fi, în cele mai multe cazuri, Arghezi, dar forța verbală a maestrului s-a prefăcut în pură dexteritate [...]”.

■ În cadrul rubricii *Orizont poetic* semnează texte: Nicolae Balotă, Vladimir Simon, Zaharia Sângeorzan. □ Nicolae Balotă face *Note la poezia lui Emil Botta*: „Primul ciclu al lui Emil Botta stă sub semnul emblematic al *Întunecatului April*. Tenebrele îl vor obseda mereu pe acest poet al unei temperamente melancolii. Un hamletism ce nu este doar – așa cum s-a spus – o simplă poză. Emil Botta este, desigur, un mare om de teatru, dar prezența

teatrului în poezie sa nu se reducă doar la simulări și simulacre, la măști și reprezentri scenice”. □ De *Constantele liricii lui Ion Caraion* se ocupă Vladimir Simon: „Există la Ion Caraion o calitate frapantă în ce privește organizarea materialului fiecărui nou volum publicat. Poetul reia titluri de cicluri mai vechi modificându-le, însă, conținutul, introduce noi poezii sau renunță la altele care reapar cu altă ocazie în alt context. Unele din poemele păstrate într-un nou volum își schimbă destinația figurând într-un alt ciclu decât cel inițial”. □ În volumul *Țara fetelor* al Mariei Banuș, Zaharia Sângeorzan descoperă *Inepuizabila adolescență*: „Din punct de vedere al poetei care trăiește istoria, conștiința și dramele ei, poezia Mariei Banuș e un roman realist, iar adolescența – un personaj viu cu o memorie neobișnuită. Vârsta de totdeauna a poeziei a fost adolescența, adică visul, extazul, puritatea. Maria Banuș a descoperit-o de la început și i-a rămas credincioasă și azi”. ■ Teodor Balș semnalează împlinire a *10 ani de la moartea lui Mișu Dragomir*: „Acum 10 ani, în aprilie 1964, se stinge o flacără: poetul Mișu Dragomir, inițiatorul și primul redactor al revistei «Luceafărul». Născut în aprilie 1919, în Brăila lui Panait Istrati, Mihail Sebastian și a lui Perpessicius, Mișu Dragomir și-a trăit cu intensitate scurta lui viață, fiind unul dintre cei mai nobili și înzestrați slujitori ai poeziei. [...] Născut și răpit de aceeași lună a primăverii, cel ce a fost din aprilie până-n aprilie, rămâne prezent în lirica noastră contemporană”. ■ Ion Ianoși selectează *Din istoria esteticii marxiste: Întregul și parte*: „Estetica marxistă nu poate fi deci, în privința nucleului său germinator, decât estetica filosofiei marxiste. Ca atare ea se constituie însă în mod indubitabil, cu tot mai multă claritate și forță de penetrație. Interesantă este și împrejurarea, deloc întâmplătoare, că ea se constituie ca o estetică asamblată a artei și a vieții. Idealismul speculativ a pus adeseori la îndoială îndreptățirea laturii din urmă. Motiv pentru a ilustra în continuare pe scurt această metodologie corelată”.

14 aprilie

- [„*România liberă*”, nr. 9166] Al. Andrițoiu îl prezintă pe Tiberiu Utan ca fiind *Un poet al Maramureșului*, referindu-se la volumul *Goana după vânt*, notând că: „sunt poeți buni în România, numai că nu toți bat la vedere iar, uneori, cei care bat nu sunt totdeauna și buni. Nu mă bate capul să răstorn valori, doamne ferește, dar mă bucur dând peste o carte bună de poezie românească angajată, a unui poet despre care se scrie poate ceva mult mai puțin și despre care revista «Familia» n-a scris deloc, prin vina cronicarului literar, dar, mai cu seamă, a redactorului ei șef care iscălește aici nu reparând o eroare, ci exultând în bucuria poeziei un cristal șlefuit frumos și geometric”.

- [„*Scânteia*”, nr. 9840] Eugen Barbu semnează *Snobism și nu numai atât...*: „Nu își propun aceste rânduri să evoce acele opere de artă, numeroase, de valoare, care sunt prezentate în expozițiile noastre, nici acele cronici de expoziții și muzicale, care atestă profesionalism, seriozitate, vreau să observ că

în acest domeniu adeseori cineva trișează. Trișează mai întâi compozitorul care, nefiind în stare să inventeze armonii, produce zgomote, dând invenția sa pe seama veacului acesta industrializat. Mă rog, cineva vrea să acrediteze că frecarea unei pânze de glaspapir pe o bucată de sticlă dură ar avea semnificația drumului unei rachete aruncate spre stele. Ciocnirea unor sticloaște una de alta ar fi drumul hipnotic al unor meduze în fundul oceanului. Mă rog... Câte un dupăit de scândură aruncată de pe un dulap ar fi surpriza cacofonică a unei suite dedicate Reșitei. Turnarea oțelului s-ar face dintr-o combinație de vidare a unei pungi de plastic combinată cu sfâșietorul strigăt metafizic al unui sifon care leapădă ultimele sale bule de gaz. Vine îndată și cronicarul care ne ia pe departe, cu înaintașii: Varese, că de Strawinski am trecut, ăsta e bătrân, perimat. Darius Milhaud, Stockhausen, Pierre Boulez (toate nume onorabile în istoria muzicii moderne), până suntem aduși pe tărâmul muzicii aleatorii, unde, vezi dumneata, s-ar petrece lucruri nemaipomenite, care, nouă, celor deprinși cu suitele sătești ale lui Enescu, ne-ar veni mai greu să le înțelegem. Bag seama că exact ca și-n pictură, titlurile enigmatice, sofisticate, au început să înlocuiască substanța propriu-zisă. Intru într-o sală de expoziție, văd niște popice de plastic și câteva mosorele lăsate pe podele, niște cartilajii de piatră, un fel de arșice, ridicate la dimensiuni colosale, ba chiar momâi de genul celor cu care țaranul sperie ciorile în lanul de floarea-soarelui; bau-bau este numit într-o etichetă scrisă cu tuș *Zeul războiului!* [...] Parcă altfel scris vremuri Petru Comarnescu și parcă altfel scriu și vorbesc astăzi despre pictură Ion Frunzetti și Dan Hăulică. Ce se întâmplă? Au apărut veleitari cu aere culturale. Au nu se știe câți ani și au sărit peste Haendel și Respighi. La ei, alfabetul muzical începe cu ultima literă. Să nu-i contrazici că se uită urât la tine. În sălile de expoziție întâlnești astfel de esteți care și-au făcut «studiile» în saloanele plastice de la restaurantul Grădinița, căci pe vremea lor, vorba lui Malraux, muzeele erau închise”. ■ Cornel Regman semnează *În cărțile de proză, eroii nu se pot naște din figurine de mucava*: „În proza românească a ultimelor decenii, interesul pentru anonimii de mai ieri, stimulat de contactul cu marea proză a veacului, s-a conjugat cu realul patos al promovării obârșiilor și cu înțelesurile bogate ale umanismului socialist, ceea ce a dus la poezia generoasă și adânc răscolitoare a *Moromeților*, pentru a da un singur exemplu. Dar anonimizarea din ce în ce mai accentuată a personajului, dintr-un interes care devine tot mai experimental, paralel cu pulverizarea trăirilor lui, analizate sub microscop ca probe anatomice, au dus în vremea din urmă și la unele efecte contrare celor dorite. Pe de o parte, la cerebralizarea excesivă a scrisului, care despică firu-n patru, deci la întoarcerea spre *eroul fără suflet*, cobai al examenului interminabil, iar pe de altă parte la reaşezarea în centrul atenției a unui egotism de creator-tehnolog, pentru care problemele facerii operei literare devin chiar substanța și rațiunea ei. Așadar – paradoxal – la o nefirească aristocratizare a preocupărilor artistului... [...] Interesul încă scăzut al unora din romancierii noștri de «a ridica în

plan» societatea de azi, cu inșii care o compun, de a-i analiza lucid, dar nu și indiferent, structura, de a-i observa cu ascuțime liniile de forță, pentru ca, ținând seama de indicațiile materialului de lucru, să alcătuiască din ei *grupul* pe care și-i doresc, – interesul acesta încă deficitar explică și el de ce romanul nostru ca forță de cuprindere și generalizare este numai în parte convingător. Dar poate că romanul *acestei etape* – una din cele mai interesante din devenirea istorică a țării – deschis deopotrivă tehnicilor simbolice, dar și modurilor celor mai incisive, pateticului, dar și umoristicului, studiului grupurilor sociale, dar și odiseei căutărilor și clarificărilor de sine e misiunea chiar a generației care are azi vârsta acestei societăți și care va câștiga în anii ce vin – nu foarte târziu! – și maturitatea deplină dovedită de înfăptuirile și proiectele ei. Numărul de acum mare al prozatorilor care bat la porțile afirmării ar putea să fie o garanție”. ■ Liviu Călin scrie despre *Permanența operei lui Camil Petrescu*, omagiind 80 de ani de la nașterea scriitorului: „Arta lui Camil Petrescu, contribuția lui la dezvoltarea romanului istoric constau tocmai în evitarea procedeelor vetuste, idilizante. El mănuieste pagina-document în *Un om printre oameni* cu deplină siguranță, fără să alunece în excесе literaturizante. Deși ne-terminată, prin calitățile ei majore, care certifică orientarea scriitorului spre reconstituirea faptului de larg răsunet în istoria poporului nostru, trilogia *Un om între oameni* reprezintă o cotă altitudinară a literaturii noastre contemporane”. ■ În acest număr *Mesaje de felicitare adresate președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu* de peste hotare sunt semnate de: Agostinho Neto (președintele M.P.L.A.); General Yakubu Gowon (Șef al Guvernului Militar Federal, Comandantul suprem al Forțelor Armate ale Republicii Federale Nigeria); Henry Peter Matthis (președintele Asociației de prietenie Suedia-România) și Sven Österberg (secretar); Romolo Carboni (nunțul apostolic al Vaticanului).

15 aprilie

● [„*Tribuna României*”, nr. 35] Pe prima pagină este publicat *Jurământul depus de președintele Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, în fața Marii Adunări Naționale și a întregii națiuni române*. ■ Sub semnătura T.R. citim *Cuvântul zilei* intitulat *Ora voinței naționale*: „Ziua de 28 martie 1974 a fost, pentru toată suflarea românească, ziua unei mari împliniri, moment crucial în istoria patriei. În această memorabilă zi, înfăptuind voința întregii națiuni, Marea Adunare Națională, forul suprem al țării, a proclamat președinte al Republicii Socialiste România pe Nicolae Ceaușescu, strălucit om de stat, care și-a dăruit toate forțele construirii unei Românie socialiste de sine stătătoare și conduce cu neasemuită energie, abnegație și înalt patriotism destinele țării. [...] Cu sentimentul că pășește glorios întru întâmpinarea viitorului ei fericit, România trăiește marea oră a mândriei naționale, a deciziei de a fi ea însăși, de a se dăruia unui viitor pe care îl dorește fericit pentru întreaga

lume”. ■ Revista publică și un fragment *Din discursul solemn al președintelui Nicolae Ceaușescu*. ■ Citim și *Din mesajele șefilor de state adresate Președintelui Republicii Socialiste România*, semnate de: Kurt Waldheim (Secretar general al Organizației Națiunilor Unite); Urho Kekkonen (Președintele Republicii Finlanda); Iosip Broz Tito; N. Podgornii; Georges Pompidou; Hasan al II-lea (regele Marocului); Giovanni Leone; Léopold Sédar Senghor (Președintele Republicii Senegal); Mohhamad Reza Pahlavi Aryamehr (Șahinșahul Iranului); Juan Perón (Președintele națiunii argentinene); Varahagiri Venkata Giri (Președintele Republicii India); Ephraim Katzir (Președintele Israelului); Hirohito; Dun Bi-u (Președinte interimar al Republicii Populare Chineze), Ciu De (Președintele Comitetului Permanent al Adunării Naționale a Reprezentanților Popolari a Republicii Populare Chineze) și Ciu En-Lai (Premierul Consiliului de Stat al Republicii Populare Chineze); Hans Filbinger (Președintele Bundesratului, în numele președintelui Republicii Federale Germania); Richard Nixon; Elisabeta, R. ■ În *Răsfoind ziarele românești, străine* sunt semnalate texte din publicațiile: „Contemporanul”, „România liberă”, „Înainte” (Craiova), „Dâmbovița” (Târgoviște), „Films and Filming” (Anglia), „Loisirs et Culture” (Elveția). ■ În *Lyra* citim poeziile lui Dragoș Vrânceanu (*Oastea de stejar; Pe sub deal, pe sub Carpați; Chipul pământului; Sub raza Casiopeii*). ■ În secțiunea numită *Civilizație* citim a doua parte a textului *Arta veche românească: sinteză și continuitate* de Răzvan Theodorescu. ■ În secțiunea *Cartea* apare *Psaltirea lui Dosoftei după 3 veacuri*. Sub acest titlu, sunt publicate trei texte: □ *Acorduri fundamentale ale poeziei române în opera lui Dosoftei* de George Ivașcu: „Ceea ce surprinde astăzi pe cititorul care abordează *Psaltirea* din perspectiva a trei sute de ani de poezie cultă românească este efortul titanice de a turna limba română în «forma nouă» a versului cult, efortul de a o face capabilă nu numai să traducă, ci să re-creze cu mijloacele proprii unul din monumentele capitale ale poeziei universale”. □ „*Psaltirea în versuri*”: *preambul la o nouă ediție*, un interviu cu N. A. Ursu, cercetător științific principal la Centrul de lingvistică, istorie literară și folclor din Iași, îngrijitorul ediției *Psaltirii în versuri* a lui Dosoftei: „– În proiectul de plan editorial pe anul 1974 al Editurii «Minerva» am văzut anunțată o altă ediție critică a *Psaltirii în versuri* a lui Dosoftei, tot facsimilată și tot sub îngrijirea Dvs. În ce raport se vor afla aceste două ediții? – Ediția facsimilată pe care și-a propus să o publice Editura «Minerva» va fi, bineînțeles, deosebită de aceasta sub raport tehnoredacțional. În ceea ce privește, însă, transcrierea textului și aparatul critic, deosebiri nu vor putea fi decât minime și neesențiale, dacă ediția va apărea tot sub îngrijirea noastră”. □ Apar și *Psalmii în antologizarea lui G. Călinescu*: „Cum e văzut Dosoftei în antologizarea lui Călinescu? Poetul psalmilor e un autor total, reușind să refacă în limba română poezia gândurilor din cartea sfântă, impunând limbii române să-și însușească sfintele gânduri, ca propriile sale gânduri. Dar să-l

ascultăm pe Dosoftei, în suita de citate călinesciene...”. ■ Constantin Noica semnează textul omagial *Ștefan Lupașcu. Un mare gânditor al veacului*: „În 1970 s-a întâmplat la Sorbona un lucru fără precedent în analele renumitei instituții pariziene: a fost susținută o teză de doctorat asupra ideilor unui contemporan în viață, anume Stéphane Lupasco, pe numele său original, Ștefan Lupașcu. De la reorganizarea Sorbonei în veacul trecut, orice subiect de teză purtând asupra unui autor în viață era, după regulament sau printr-o convenție tacită, interzis. Acum s-a creat o excepție care, chiar dacă va deveni un precedent, va rămâne prima în analele Sorbonei moderne. [...] Oricum, pentru veacul de față ni se pare limpede: viziunea lui Ștefan Lupașcu nu seamănă cu aproape nimic din ce se face în rest, în afară de marxism, în numele și sub semnul căruia o nouă sinteză, de o asemenea amploare, este oricând posibilă. Filozofia analitică a anglo-saxonilor nu vrea să știe decât de limbaj; ontologia fundamentală a lui Heidegger e închinată exclusiv «ființei»; structuralismul francez se exercită oriunde, dar nu în filozofie; hermeneutica lui Gadamer spune că totul este «interpretare», dar ea însăși nu poate propune nicio interpretare nouă a lumii și culturii. Toate ignoră universul științelor, luat în parte și ca întreg. Iar un Teilhard de Chardin, care fabulase grandios din perspectiva științelor, o făcuse în realitate în numele uneia singure. Printre toți aceștia, Ștefan Lupașcu e un singuratic. Dar s-ar putea să fie singur – cu posteritatea alături de el”. ■ În *Bibliografie* sunt semnalate pe scurt volumele care se găsesc în *Vitrine în aprilie*. Sunt semnalate: *Întâlnirea din pământuri* de Marin Preda (Eminescu); *Groapa* de Eugen Barbu (Eminescu); *Eu l-am cunoscut pe Sadoveanu*, culegere selectivă (Creangă); *Poezii populare ale românilor* de Vasile Alecsandri (Minerva); *Cântece* de Vasile Dancu (Dacia); *Slujbenicul Mitropolitului Ștefan al Ungrovlahiei* de Gh. Popescu-Vâlcea (Meridiane); *Grauirile dacoromane în secolul al XVI-lea* de Ion Gheție, Al. Mareș (E.A.R.S.R.); *Probleme de lingvistică generală* de Al. Graur, I. Coteanu, Vol. VI (E.A.R.S.R.), *Rumänska på vig* (Editura Esselte, Stockholm); *Wege zur Raumschiffahrt* de Hermann Oberth (Kriterion).

16 aprilie

• [„Scântea”, nr. 9842] Șerban Cioculescu semnează *Probitatea – examenului etic al criticului*: „Criticul nu trebuie să șovăie, după ce și-a făcut o convingere într-o direcție sau alta; el trebuie să-și explice sieși în modul cel mai clar viciul organic al operei, dacă l-a descoperit și să-l și lămurească cititorilor săi, în modul cel mai luminos. *Critica la obiect*, așa cum o înțelegem și o preconizăm, începe așadar cu un act de investigație, iar abia după ce l-a săvârșit, trece la explicația fenomenului literar, în toată desfășurarea lui, către un țel pe care l-a atins sau nu, spre a lămuri pe cititori asupra cauzelor reușitei sau ale eșecului, spre a-și justifica în acest fel judecata de valoare pe care a pronunțat-o. [...] Din păcate, critica nevrednică de acest nume se face și ea adese-

ori organ de publicitate și de reclamă, dintr-o greșită înțelegere a noțiunii de confraternitate, spre a lăuda integral, înainte de a-și fi desăvârșit procesul de aprofundare a lecturii și analiza operei sau, ceea ce e mai grav, chiar împotriva convingerii intime că aceasta nu merită elogiile pe care i le-a acordat cu generozitate. Deci actul judecății critice nu este și unul de conștiință, dacă între ce scrie și ce gândește criticul nu e concordanță deplină, atunci suntem îndreptățiți să suspectăm valoarea lui etică, autenticitatea lui. [...] O altă capcană care stă în calea judecății critice sincere este generată de ambiția de autorlăc a unora dintre critici, de a face și ei literatură în marginea literaturii și de a lua textul din titlul cronicii ca un pretext de a-și pune în valoare propriul talent literar, iar uneori chiar concurându-i pe poeții ermetici, de a «încifra» mai mult ceea ce ar fi trebuit să descifreze. Problema este așadar: text sau pretext ? Este îngăduit criticului să încerce arabescuri de interpretare și de stil în jurul operei literare, fără a intra în miezul ei, a-i despica, a-i pătrunde semnificațiile și a-i stabili valoarea?”. ■ În acest număr *Mesajele de felicitare adresate președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu* de peste hotare sunt semnate de: Sayed Zaki (președintele Asociației de prietenie egipteano-română); Francis Blanchard (directorul general al Biroului Internațional al Muncii).

17 aprilie

• [„Scânteia”, nr. 9843] Ziarul notează *Adunarea festivă consacrată împlinirii a 30 de ani de la făurirea Frontului Unic Muncitoresc*, organizată în Capitală.

18 aprilie

• [„Munca”, nr. 8214] În *Carnet Cultural - Teatru*, Lucia Bogdan publică o cronică dramatică a piesei lui Constantin Chiriță, *Adâncimi* (Teatrul de Stat din Ploiești).

• [„Scânteia”, nr. 9844] Pe prima pagină citim despre *Plecarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia*. ■ Edgar Papu își expune punctul de vedere în privința *Personajului cărții de proză*: „Suntem departe de-a impune unui scriitor să conceapă așa cum vrem noi și, în consecință, să creeze un personaj exact așa cum îl visăm noi. Suntem însă îndreptățiți să cerem celui ce face literatură să fie scriitor, iar nu un altceva pe care nici nu-l putem măcar defini. Știm că infinit mai exagerat, în sensul dezumanizării, se scrie în alte părți și, din nefericire, în literaturi de circulație universală. Dar credința unora dintre scriitorii noștri – mai ales tineri – că sunt, vorba aceea, în rândul lumii, dacă-l imită pe asemenea scriitori nefaști, sau măcar le adoptă concepțiile și procedeele, nu poate duce decât la impas artistic. Este o greșită vedere despre sincronism, și cu atât mai puțin despre universalitatea către care

aspirăm. A deveni sincronici cu valorile universale prezente constituie un efort lăudabil. A imita însă modelele inițial ratate, care intră în categoria celor mai ieftine aventuri literare, și care împânzesc pretutindeni domeniul literelor, este o acțiune vădit regresivă. Ea devine cu atât mai mult o calamitate cu cât acele modele desfigurează, degradează sau chiar desființează noțiunea de om. Iată-ne iarăși direct în față cu obiectul discuției noastre. Condiția esențială pentru ca o figură închipuită de scriitor să se ridice la rangul de personaj literar este să fie om, așa cu imperfecțiunile sale cum se află. Tratarea sa ca făptură subumană îl anihilează, însă, complet. Poți face personaj dintr-un avar, dintr-un impostor, dintr-un parvenit, dar niciodată dintr-un animal sau dintr-un monstru, țesut din inexplicabile reacțiuni haotice și din instincte aberante. Și aceasta fără a mai evoca faptul că o asemenea lume, ca expresie reprezentativă a zilelor noastre, este neadevărată, contrazisă fiind de progresele științei de astăzi, de ceea ce vedem că se construiește astăzi, de efortul productiv din toate domeniile. Asemenea rezultate n-au putut fi obținute de monștri sau de ființe subumane. De aceea, ni se pare cel puțin paradoxal că unele cărți ale literaturii actuale ne dau impresia profund apăsătoare – vecină cu disperarea – că specia omului a murit, și că a fost înlocuită prin nebănuite făpturi ale haosului, ieșite parcă dintr-un coșmar sau dintr-un consum de droguri. Din fundul acestor imaginare abisuri negre să ne ridicăm privirea către realitate care nu este nici pe departe așa, care impune un altfel de om – activ, lucid, capabil de fapte mari, animat de sentimente de solidaritate față de semenii. Să reînchegăm în literatură personajul, adică omul integral, rațional, a cărui noblețe s-a văzut adesea dizolvată în otrăvuri. Aceasta nu înseamnă să-i acordăm o imagine ideală, de convențional «erou pozitiv». Dar nici să-l disprețuim programatic, să-i anihilăm umanitatea. Tocmai aceasta sau, în orice caz, și aceasta a provocat ceea ce am numi criza personajului în mai multe literaturi de după război. Și este, desigur, de necrezut ca tocmai astăzi, când noțiunea de umanism a atins expresia ei culminantă, să fi secătuit resursele creării omului pe plan literar. Așteptăm, de aceea, prezența mai intensă a marilor personaje, ale căror însușiri și dimensiuni să se măsoare cu prezentul nostru dinamic, prezent al afirmării omului – creator de valori, și cu timpul”. ■ Dr. Jordáky Lajos semnează *În slujba idealurilor pașoptiste*, un text prin care omagiază *125 de ani de la apariția ziarului „Brassói Lap”*: „Având imprimat pe frontispiciul fiecărui număr, ca un îndreptar programatic, cuvântul «Fraternitate», ziarul a militat cu înflăcărare pentru ideile libertății și democrației, pentru frăția românilor, maghiarilor și germanilor. [...] La 125 ani după evenimentele revoluționare de la 1848. năzuințele de eliberare socială și națională ale pașoptiștilor au fost nu numai îndeplinite, dar și considerabil depășite sub steagul Partidului Comunist Român. Rezolvarea problemei naționale, pe baza politicii marxist-leniniste a P.C.R., se înscrie printre marile cuceriri ale socialismului, contribuind la făurirea prieteniei și unității frățești dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare,

unitate care se afirmă ca un izvor al forței și trăinicieii de nezdruncinat a orânduirii noastre”. ■ În acest număr *Mesajele de felicitare adresate președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu* de peste hotare sunt semnate de: S. I. Koroma (locțiitorul președintelui Sierrei Leone); Masashi Isano (președintele Comitetului economic japoano-român).

● [„**Albina**”, nr. 16] Pe prima pagină, versuri de Geo Bogza. □ Camil Baltazar îl evocă pe Camil Petrescu, textul fiind urmat și de o bibliografie detaliată a operei. „Era, ca om, într-o continuă frământare intelectuală, de o rară fosforescență. Aproape de câte ori ne întâlneam, și ne vedeam destul de des, mă uimea însul într-o continuă fulgurație incandescentă, creatoare, deși nu era la masa de lucru.” □ Un grupaj liric, semnat de un țăran cooperator din Neamț, de un profesor din Bacău și de un doctor din Hunedoara, este închinat Tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu prilejul alegerii sale în cea mai înaltă și de răspundere funcție în stat – aceea de întâiul președinte al Republicii Socialiste România. Completând versurile, este reprodusă sculptura lui Ionescu Țene, *Ceaușescu și Uteciștii*.

● [„**Cutezătorii**”, nr. 16] Se împlinesc 25 de ani de „*Luminița*” (creată ca o publicație pentru pionierii de la 7 la 10 ani), prinși într-un *remember* de Petre Ghelmez, „*Luminița*” copilăriei: „În redacția «Luminița» și apoi în redacția «Cutezătorilor», am învățat un lucru esențial în viață: acela de a putea să mă joc! E foarte important să știi să te joci... Cu gândul, cu sapa, cu condeiul, cu un fir de iarbă, cu cifrele unor exerciții de matematică... Cum aș putea deci, să nu-mi amintesc acum, la aniversarea «Luminiței», cu dragoste, de copilăria mea de atunci, de acum și de totdeauna? La mulți ani, Pasăre albastră a visurilor noastre copilărești! La mulți ani, cititorilor tăi, cu ochi de luceafăr senin, din care se nasc diminețile curate ale visurilor mereu tinere!”. □ Versuri de Dan Verona, o schiță de Alexandra Târziu.

● [„**Orizont**”, nr. 16] Singurul respondent la ancheta revistei „Orizont” („critica despre critică” și „dificultățile meseriei de cronicar literar”) este Florin Mihăilescu care expune două idei actuale și esențiale: „Dificultățile «meseriei» de cronicar literar [...] implică elementul imponderabil al caracterului în înțelesul său moral. Absența acestuia invalidează în ultimă instanță orice demonstrație critică. Adevăratul critic nu poate fi decât un caracter. Când poți produce dovada tranzacției de orice fel în însăși substanța actului critic, acesta se anulează de la sine. Când lipsește conștiința responsabilității profesionale, imperativul probității intelectuale și sentimentul elementar al constrângerii în fața evidenței, nu mai e nimic de făcut. [...] Obligația obiectivității provoacă adeseori nedumeriri, dar ea nu e mai puțin decisivă, aș zice chiar, fără intenția vreunui paradox, că unui critic al valorilor clasate îi e mai curând îngăduită subiectivitatea recepției, pentru a îmbogăți virtualitatea operei, în timp ce cronicarului, tocmai dimpotrivă, căci el determină o opinie generală, ceea ce incumbă o altă responsabilitate socială. Cronica trebuie să fie limpede și exactă,

speculațiile aparțin criticii viitoare. Imprecizia cronicii, excesul de subtilitate analitică și aerul paradoxal al interpretărilor o compromit și o elimină din circuit.” ■ Ion Maxim aduce în „orizontul critic” romanele-eseuri ale lui Alexandru Ivasiuc căroră „li s-au reproșat comentariul în detrimentul povestirii” (articolul *Alexandru Ivasiuc, între comentariu și povestire*). ■ Eugen Dorcescu asimilează eseistic vocația socială a scriitorului cu vocația scriitoricească pur și simplu, citându-l pe Gaëtan Picon cu întrebarea „Pentru cine scriem?” și cu răspunsul: „Dacă opera nu e făcută pentru public, ea îl întâlnește și-i presupune existența. Sticla lansată pe mare în disprețul mâinilor profane ar fi ea oare lansată fără speranța încăpățanată că o așteaptă mâini demne de ea, pe un oarecare țarm viitor?” (articolul *Vocația socială a scriitorului*) ■ Versuri de Damian Ureche. Text în proză de Titus Suci, *Drepte paralele*. ■ Dan Ciachir transpune în românește fragmente din cartea lui Federico Fellini (scrisă în colaborare cu scenaristul Tonino Guerra), *Amarcord*, cuvânt care are două înțelesuri: „decupaj” (termen tehnic folosit în procesul elaborării unei pelicule) și „eu îmi amintesc” (în dialectul romagnol: „A m’arcord”).

● **[„România literară”, nr. 16]** Versuri semnează: Dragoș Vicol (*Scriu geografia țării*), M. Breslașu (*În umbra – inedit*), Eugen Frunză (*România; La poarta cetății*), Ioan Alexandru (*Izvorul; Noapte; Măr frumos; Ploile lungi*), Mihai Ursachi (*Povestea dragonului – o fabulă; Arătare de iarnă*). □ Sub titlul „*Un anotimp în Infern*” citim poeziile de Arthur Rimbaud în traducerea lui Tașcu Gheorghiu (*Foame; Cântec de pe turnul cel mai înalt; Alchimia verbului*). □ Darie Novăceanu traduce poezii cu ocazia *Sărbătoririi lui León Felipe (Știu toate poveștile; Cine sunt eu?)*. □ Alice Botez publică „*Per spinas ad rosas*”. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Prestigiul României*: „Investit pentru temeinicia gândirii și faptelor sale cu prerogativele de factor hotărâtor în conducerea țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu proiectează astăzi în mod firesc, în conștiința internațională, soliditatea acestor principii, generând prin însăși prezența personalității sale, prin însuși prestigiul său, încredere, optimism în realizarea năzuințelor de pace trainică și cooperare rodnică. Sesiunea de primăvară a Uniunii interparlamentare, inaugurată marți la București sub auspiciile cuvântării președintelui României, ca țară socialistă, dezvoltă continuu relații de prietenie, alianță și colaborare cu toate statele care edifică noua orânduire socială, secretarul general al Partidului a relevat, totodată, amplificarea în mod permanent a colaborării cu popoarele care pășesc pe calea dezvoltării economico-sociale independente, promovând raporturi tot mai largi cu toate țările lumii, fără deosebire de orânduire socială”. ■ Pe prima pagină citim și un fragment *Din cuvântarea la ședința inaugurală a sesiunii de primăvară a Uniunii Interparlamentare, marți, 16 aprilie, la Palatul Marii Adunări Naționale*, de Nicolae Ceaușescu: „Considerăm că asigurarea condițiilor pentru afirmarea liberă și nestingherită a fiecărui popor, a fiecărei națiuni este o cerință vitală pentru instaurarea unor relații noi de dreptate și egalitate în lu-

mea de azi”. ■ *Viața literară*: □ În *Șantier* aflăm proiecte literare la care lucrează Gh. Tomozei, Alecu Ivan Ghilia, Grigore Beuran. □ Notă: „Miercuri, 24 aprilie, ora 18, la Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu» va avea loc o seară omagială închinată poetului Mișu Dragomir. Vor lua cuvântul scriitorii Teodor Balș, Mihai Beniuc, Aurel Martin, Fănuș Neagu. Își vor da concursul actrii Elena Sereda și Dinu Ianculescu”. □ Notă: „Aniversarea a 80 de ani de la nașterea lui Camil Petrescu a fost omagiată în cadrul «Rotondei 13» la Muzeul Literaturii Române. Sub președinția acad. Șerban Cioculescu, figura marelui scriitor a fost evocată de Cella Serghi, Alexandru Balaci, Virgil Carianopol și Vasile Netea. Au fost de asemenea audiate pe bandă de magnetofon amintirile lui Alexandru Rosetti despre autorul romanului *Un om printre oameni*. A fost prezentă actrița Eugenia Marian, soția scriitorului. Din fonoteca Muzeului Literaturii Române au fost totodată audiate, pe bandă de magnetofon, fragmente din opere în lectura lui Camil Petrescu. Viitoarea reuniune a «Rotondei 13», la 13 mai 1974, va fi consacrată lui Gib. Mihăescu”. □ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Cu prilejul comemorării a 150 de ani de la moartea poetului George Gordon Byron, înscrisă în calendarul marilor aniversări culturale ale Consiliului mondial al păcii și UNESCO, sâmbătă 20 aprilie va avea loc în Sala Dalles o manifestare consacrată scriitorului. Cu acest prilej, despre viața și opera lui Byron vor prezenta comunicări scriitorii Ana Cartianu și Edgar Papu. Manifestarea va fi urmată de lecturi din opera poetului, susținute de actori ai teatrelor bucureștene. * Între 11 și 13 aprilie 1974, la Casa Armatei din Oradea s-au desfășurat lucrările celei de-a IV-a Consfătuiri pe țară a Cenaclurilor de literatură științifico-fantastică. Cuvântul de salut a fost rostit de Ana Benedek, vicepreședintă a Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă Bihor. Membrii cenaclurilor «Solaris» și «Tahionii» (București), «Henri Coandă» (Craiova), «Horeonii» și «K. E. Ţiolkovski» (Oradea), «H. G. Wells» (Timișoara) au citit din lucrările lor și au dezbătut o seamă de probleme teoretice ale genului. Și-au adus contribuția scriitorii: Victor Bărlădeanu, Voicu Bugariu, Vladimir Colin, Dan Culcer, Viorica Huber-Rogoz, Leonida Neamțu, Ovidiu Șurianu. Participanții au asistat la un concert de muzică electronică și la prezentarea primului act al piesei *Moluștele*, de Viorel Pantea, în lectura unui grup de actori de la Teatrul de Stat din Oradea. Lucrările consfătuirii au fost conduse de Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor. * Cenaclul literar «G. Călinescu» din cadrul Academiei R.S. România a omagiat memoria poetului George Bărgăoanu de la moartea căruia s-au împlinit de curând 10 ani. La simpozionul organizat cu acest prilej și-au dat concursul Ion Potopin, D. Murărașu, Octav Gheorghiu, Mircea Mancaș, Vasile Florian. Dinu Ianculescu a citit din lirica poetului. * La Casa de cultură «Mihai Eminescu» din Capitală, istoricul literar Augustin Z. N. Pop a conferențiat despre *Eminescu și teatrul*”. ■ Aurel Martin semnează *Permanențe*: „A spune că poezii, prozatorii, dramaturgii români au apetența socialului, a patrioticului, a fantasticului, a politicu-

lui, a discursului, vocația tragicului sau a umanului, a setei de absolut sau a cenzurării idealului însemnează a topi tendința în ceea ce, de când e lumea, caracterizează însăși ființa umană, în aventura ei existențială, înfometată de progres. De ascensiune. Știind că, vrând nevrând, toți încercăm să fim alpinisti. Sau, pe verticala cunoașterii și a împlinirilor consecutive, și scafandri. Și, totuși, revenind la formula eminesciană, spectacolul realizat de scriitorul român își are scenografia și eroii săi. Potrivit experienței naționale. Iscată din natura particulară a confruntării individului și colectivității cu problemele fundamentale, istorice sau eterne. Vitale însă”. ■ În „*Paradisul suspinelor*” și *proza modernă* Emil Manu scrie despre Ion Vinea: „Dacă în poezie Vinea poate fi socotit și un neoromantic, în proză, cu mici excepții, romantismul e absent sau cel puțin transformat, receptat prin simbolism la început. În proza scurtă – desigur într-o anumită secțiune – Vinea e mai avangardist decât în poezie, dar nu e un iconoclast de tipul anarhiștilor marinettiști sau al suprarealiștilor abuzivi”. ■ Voicu Bugariu semnează *Timpul și memoria*, un text despre Zaharia Stancu: „Există în proza lui Zaharia Stancu câteva laitmotive care dau ansamblului o structură simfonică. Ele străbat dintr-o carte în alta, întărind impresia de unitate și cerând o lectură circulară, neîntreruptă. Miile de pagini ale prozei lui Stancu par a nu avea un final. O uriașă putere centripetă le menține pe o orbită ce nu are nici început și nici sfârșit. Urmărirea acestor motive persistente oferă argumente ale aserțiunii că proza lui Stancu este o unică povestire în serie”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie despre *Scrisorile lui Vasile Pârvan către Martha Bibescu*. ■ Ion M. Ganea se ocupă de *Debuturile lui Miha Dragomir*: „Motivele versurilor sale din anii de început (1936–1938) au constituit nucleul din care a înflorit o tematică variată, poetul realizându-se în creații superioare, străbătute de patriotism și de atașament față de partid. Oglindind artistic atât aspectul din trecutul de luptă al neamului, cât și primele realizări socialiste din țara noastră, Miha Dragomir rămâne ca unul din cei mai însemnați reprezentanți ai liricii cetățenești contemporane”. ■ În *Lirism și meditație* Ion Bălu scrie despre ultimul volum al lui Ion Brad, *Noaptea cu privighetori* (Eminescu): „Socialul, terestrul, reacțiile elementare nu sunt decât dimensiuni ale totului material și poetul intuiește câteva din situațiile fundamentale ale universului privit ca totalitate: creație, viață, moarte, pătrunzând astfel în sanctuarul marilor teme poetice”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Documente de viață*, o cronică literară la *Eroare judiciară* de Mihai Stoian (colecția „Mărturii-Documente de viață”, Eminescu, 1974): „Veritabile nucleu de roman, aceste fișe, puse cap la cap, alcătuiesc un inventar teribil prin răceala aparentă a transcrierii, prin impresia de proces verbal. În sfârșit, *Eroare judiciară* este reluarea unui dosar: un om a fost acuzat de mită, judecat și condamnat, după executarea pedepsei dovedindu-se că fusese victima unei înscenări. Abil construit, acest reportaj rămâne sub nivelul celorlalte, și ca sondaj psihologic, și ca materie. În totul, cartea lui Mihai Stoian e originală

și revelatoare”. ■ Citim recenzii: □ Ecaterina Țarălungă prezintă *Sinteză și originalitate în cultura română* de Alexandru Duțu (E.Șt.E. , 1973): „Dincolo de pașii demonstrației, de nivelele culturii intrate în discuție, de zonele din care se informează, atitudinea cercetătorului rămâne importantă prin pledoaria pentru cultură, acest *ad fontes* care a constituit dintotdeauna o cheie majoră de citire a literaturii noastre. Aparent, am trădat sensul cărții vorbind despre acest scop al ei. În fond, n-am făcut decât să-i respectăm spiritul, generalizând, așa cum ea însăși procedează, și considerând literatura un act de cultură prin excelență”. □ Dana Dumitriu semnează *Cerul familiar*, o prezentare a volumului *Elegii* de Florența Albu (Eminescu, 1973): „Tema înstrăinării reluată cu mici nuanțe variabile în mai toate poemele e insuficiență și puțin obosită, în ciuda faptului că Florența Albu îi oferă un peisaj și o structură sentimentală proprie temperamentului său liric”. □ În *Un roman analiză* Sorin Titel se ocupă de *Grăuntele de grâu, când cade pe pământ...* de Al. Simion (Eminescu, 1974): „E adevărat însă că nu toate paginile cărții sunt scrise la aceeași tensiune, nu peste tot romanul reușește să fie la fel de convingător. [...] Paginile cele mai dense ale cărții rămân însă cele de analiză propriu-zisă, pagini în care vocația prozatorului pentru un anumit gen de proză, proză în care introspecția ocupă un loc de prim plan, se evidențiază cu ușurință”. □ G. Dimisianu publică *Un periplu critic*, o recenzie la *Periplu* de Dumitru Micu (C.R., 1974): „Inflexiunile povățuitoare și preocuparea de a desprinde din lecturi sau din urmărirea unei biografii spirituale învățăminte transferabile vieții de toate zilele compun o atitudine suportabilă atâta vreme cât nu debordează. Sunt simpatice, la urma urmei, săgetările polemice ale criticului, trimiterile sale către moravuri contemporane, un inocent protest pornit din bună credință și mărturisind încrederea în puterile amelioratoare ale scrisului”. ■ Laurențiu Ulici revine la rubrica sa cu textul *Cheia de Fa*, în care scrie despre două volume de debut: □ *Înainte de miazăzi* de Mihai Paulic (Litera): „Îi sugerez poetului să încerce a-și privi cu mai mult curaj dispoziția romantică, să evite unda enunțiativă și să-și pună obișnuința rigorii în serviciul inspirației, iar nu invers. Poezia ce o scrie acum, onorabilă în contextul majorității debuturilor de azi, îmi pare a fi sub posibilitățile sale. Îi lipsește, în ultima instanță, scânteia”. □ *Hoțul de câini* de Laurian Ante (Litera, 1974): „I-ar trebui autorului veleitar al *Hoțului de câini* o întregă didactică a scrisului – aceasta se poate deprinde –, i-ar trebui, apoi, calitatea scriitoricească – aceasta se deprinde mai puțin – și i-ar trebui o întoarcere a zarurilor mai favorabilă – aceasta nu se poate nicidecum deprinde. Mai ales însă, ar trebui un scriitor să transforme în proză literară subiectele oferite cu generozitate de Laurian Ante”. ■ „Cu prilejul comemorării, la 19 aprilie, a 150 de ani de la moartea eroică a marelui poet englez” citim textul *Bălcescu și Byron*, semnat de Nicolae Liu. ■ În *Cartea străină* Nicolae Balotă semnează *Enigma lui Rabelais*, o prezentare a volumului *François Rabelais și cultura populară în Evul Mediu și în*

Renaștere de M. Bahtin, traducere de S Recevschi. ■ Violeta Zamfirescu scrie despre *Prezențe românești la Viena*, în legătură cu revista „Luceafăr nou”.

● [„**Tribuna**”, nr. 16.] *Antologie XXX* – redarea unui poem de Horia Bădescu (*Pământ românesc*). □ *Actualitatea literară* – Ion Oarcăsu scrie despre „cea mai importantă publicație lunară a Transilvaniei interbelice”, „Gând românesc” (condusă de Ion Chinezu) ■ *Cronica literară. Emil Brumaru – Julien Ospitalierul* (C.R., 1974). Victor Felea este de părere că în ce privește poezia lui Brumaru există un „spațiu al fanteziei, al fabulosului (domestic), unde lucrurile se petrec după reguli imprevizibile și ciudate”, apreciind ingeniozitatea imaginilor create. □ *Literatura* – redarea unui text intitulat *O pereche de teniși*, de Dumitru Mircea. □ „**Tribuna**” 1884–1974. Liviu Maior consemnează despre „**Tribuna**” și opinia publică europeană. „**Tribuna**” a avut rolul de a consolida alianțele naționalităților. ■ *La masa rotundă* – În discuție: Petru Poantă, *Modalități lirice contemporane*; participă: D. R. Popescu, Ion Vlad (acesta crede că o calitate a lui P. Poantă este înclinația spre sistem, spre construcție, spre includerea poeziei în spații determinate), Mircea Vaida, Valentin Tașcu (remarcă siguranța criticului), Mircea Popa (crede că P. Poantă este un reprezentant înzestrat al criticii tinere), Ion Oarcăsu, Mircea Zăciu (crede că volumul lui P. Poantă este „un debut critic excepțional”), Ion Lungu, Ion Marcoș, Constantin Zărnescu. □ *Meridian* – Władysław Machejek, *La moara veche* (fragment în română de Mihai Mitu).

19 aprilie

● [„**Munca**”, nr. 8215] În rubrica *Punct*, cu titlul *Nu se poate scrie proză fără trăiri autentice*, revista publică un scurt interviu cu Mircea Micu.

● [„**Scântea**”, nr. 9845] Prima pagină este rezervată *Întoarcerii tovarășului Nicolae Ceaușescu de la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia*. □ În cadrul Consfătuirii, aflăm că s-au organizat: *Întâlnire între tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul L. I. Brejnev* și *Întâlnire română-polonă*. ■ Se relatează despre faptul că *Ieri au început la București Lucrările celei de-a XXIX-a sesiuni a Comisiei economice a O.N.U. pentru Europa*. ■ Valeriu Râpeanu comemorează *75 de ani de la nașterea lui Tudor Teodorescu-Braniște* publicând textul omagial *Un reprezentant de frunte al publicisticii noastre*: „Colaborator în anii noștri și al altor reviste și ziare, al posturilor noastre de radio, Tudor Teodorescu-Braniște a ilustrat publicistica românească militantă, scrisul său fiind și acum străbătut de aceeași dragoste pentru poporul român, pentru munca și hărnicia lui. A fost și un prozator de talent, care a adus în romanele și nuvelele sale experiența ziaristului. S-a stins din viață în urmă cu cinci ani, cu puține zile înainte de împlinirea vârstei de șaptezeci de ani, înconjurat de stima confrăților care i-au prețuit talentul, modestia și marea lui omenie, bucurându-se de dragostea numeroșilor săi cititori care au văzut în Tudor Teodorescu-Braniște un exemplu de ziarist militant”.

• [„Contemporanul”, nr. 17] Alexandru Balaci semnaleză apariția traducerii cărții lui Théophile Gautier, *Avatar*: „Traducerea Andreei Dobrescu-Warodin transmite fiorii neliniștii de explorare în zonele de taine, proiectând asupra-le luminile sensibilităților, creând halouri fosforescente. Ea redă astfel specificul «prozei fantastice exemplare» a lui Théophile Gautier, despre care scrie Laurențiu Ulici în lucida, geometrica sa prefață”. ■ Dumitru Bălăeț expune *Un punct de vedere despre Poezia și acțiunea socială*: „În procesul difuziunii poeziei va trebui combătută și o prejudecată care se manifestă mai ales la nivelul cercurilor și cenaclurilor noastre literare. Adeseori, în cuprinsul acestora, vanitatea de a scrie și publica poezii domină asupra cultivării gustului pentru poezie. Din această situație se alimentează în mod copios grafomania. Or, problema esențială nu este de a scrie cât mai mult, ci de a se scrie poezie bună și a se citi, a se asculta, a se gusta poezia. În fond fiecare om care-și iubește îndeajuns obiectul muncii și se contopește cu el dinamizându-l în procesul făuririi bunurilor vieții, trăiește o stare poetică deplină, autentică. Scrisul poeziei nu poate avea alt scop mai înalt decât dezvăluirea drumurilor conștiinței către umanizarea deplină a mediului social și cosmic înconjurător. Idealul creației se dovedește în fel acesta a fi un ideal activ al vieții umane în ansamblu”. ■ Dragoș Vrânceanu prezintă volumul de versuri al lui Emil Brumaru, *Julien ospitalierul*: „Gama poeziei prezente este îmbogățită până la incredibil cu originalitatea excepțională a acestui talent ce ar trebui să-și îndrepte tematica spre creații de mare rezonanță morală, atingând cu aripa fanteziei sale miraculoase lumea pe care o trăim – sub semnul inventivității și delicateței”.

• [„Cronica”, nr. 16] Editorialul *Poporul însuși...* este semnat Cronica, și se ocupă de *Consfătuirea a activului de partid și de stat din ministere și instituții centrale*: „Cuvântarea președintelui republicii constituind un prim act public de largi semnificații după preluarea acestei înalte magistraturi, sădește în noi toți certitudinea progreselor dorite, mobilizând în acest sens convingerile și activitatea solidară a întregii națiuni”. ■ Liviu Leonte publică *Dürrenmatt și continuatorii*, o cronică literară la volumele: □ *Procesul manechinilor* de Ștefan Oprea (Junimea, 1974): „Ștefan Oprea posedă tehnica sigura a construcției personajelor tip de roman polițist, necesitând claritatea și reducția la câteva trăsături dominante, ca și, în sens opus, tehnica ambiguității în acțiune, până în pragul lămuririi finale”. □ *Plan diabolic* de Rodica Ojog-Brașoveanu (Ed. Militară, 1974): „Rodica Ojog-Brașoveanu ratează prin facilitate și prin cedare la minima rezistență un roman ce se anunța interesant. Ea ar fi trebuit să-și dirijeze toate calitățile de investigare psihologică nu în conturarea unor personaje cu falsă biografie ci în definirea mult mai complexă a celor ce îl urmăresc pe Diavolul Alb, acțiune care formează miezul virtual al romanului”. ■ În *Fragmentarium* Const. Ciopraga scrie despre *Camil Petrescu*: „*Nostalgia concretului psihologic*”: „Întreaga operă a lui Camil Petrescu se ridică împotriva convențiilor în artă urmărind. dincolo de reacțiile mecanice, fondul ascuns,

imprevizibil”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Traian Filip scrie despre *Mărturiile în amurg* de Boris Buzilă: „În paginile acestei cărți utile se profilează un interpret care folosește cu pricepere culorile potrivite și se exprimă ca un autentic pictor al naturilor complicate și bizare. Portretele lui sunt cu atât mai demne de apreciere, cu cât modelele, uneori celebre, au trecut pe sub ochii noștri și acum le recunoaștem cu ușurință, ca într-o galerie de expoziție realistă”. □ Despre *Sentimente* de Stela Miron scrie Daniel Dumitriu: „Încercarea, dificilă în principiu, e preferabilă, în cazul de față, mărturisirilor intime, caracteristice unui lirism cu suflu scurt. Reticența și speculațiile lapidare nu o avantajează pe Stela Miron. Iar eleganța și bunul gust fac parte din calitățile indiscutabile”. ■ Zaharia Sângeorzan publică prima parte din *Revalorificări critice*: „Criticul și istoricul literar Aurel Martin a inițiat în 1970, în cadrul Editurii Minerva din București, seria Arcade, colecție care astăzi se bucură de un mare succes. Ideea acestei colecții: revalorificarea critică, prin lecturi moderne, a operelor fundamentale ale literaturii noastre clasice și actuale. Poezia, proza, dramaturgia și critica românească sunt redescoperite prin analize care lansează puncte de vedere originale. Colecția este în fond și o microistorie a literaturii române scrisă de critici maturi și de tineri cu vocație. Ceea ce ne interesează deocamdată (poezia și proza) nu sunt principiile care au dus la realizarea antologiilor, modul în care a fost făcută operația de selecție, ci postfețele, revalorificările, ideile critice noi”. Sunt prezentate, pe scurt, volumele *Opera lui George Coșbuc, Alexandru Macedonski, Ion Barbu, V. Voiculescu, Miron Radu Paraschivescu*. ■ I. Constantinescu semnează *Gaëtan Picon și posibilitatea esteticii*: „O întrebare seculară se află în centrul însuși al exegezei artistice – aceea asupra valorii operei. Repusă mereu, ea este cu atât mai legitimă, acum, în acest secol al tuturor tentativelor și al tuturor posibilităților de înțelegere. «Gâlceava» mai veche între estetică, pe de o parte, și filosofia artei pe de altă parte, este încă actuală, în ciuda multor aparențe. Cartea lui Gaëtan Picon, *Scriitorul și umbra lui*, indică, între altele, această actualitate a disputei”. ■ În rubrica *Documente inedite* găsim *Scrisorile lui Titu Maiorescu către Alexandru Philippide*, publicate de G. Ivănescu. ■ Din *Moment* reținem: □ *Festivalul studențesc „Gh. Asachi”*: „În perioada 15-20 aprilie crt. se desfășoară la Institutul Politehnic Iași cea de-a IV-a ediție a Festivalului studențesc «Gh. Asachi». Dedicat celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei și Congresului al XI-lea ai P.C.R. Festivalul cuprinde manifestări științifice (simpozioane, comunicări ale cercurilor științifice studențești, întâlniri cu cadre de specialitate), acțiuni politico-educative (întâlniri cu membri ai Consiliului județean P.C.R., dezbateri comune cu tineri din întreprinderi ieșene), manifestări cultural-artistice și distractive (teatru, muzică ușoară, folclor, expoziții de pictură, serate culturale, reuniuni, tovărășești) și competiții sportive”. □ *Reviste școlare*: „«Revista noastră», publicație a elevilor liceului «Unirea» din Focșani, include în ultimul număr pe care l-am primit la redacție

două-trei texte de un real interes, unele cu valoare de document. Este mai întâi omagiul adus «delicatlui poet al reclusiunii melancolice» – cum l-a numit G. Călinescu pe I. M. Rașcu, creator cu un destin destul de ingrat în istoria literaturii române. Poetul care ilustrează o falangă a simbolismului românesc a fost multă vreme uitat, pentru ca în ultimii ani opera lui să fie recită și să devină obiect de studiu în manualele școlare. [...] Revista publică de asemenea un incitant *Dialog cu poezie* (corect și în spiritul adevărului: Dialog despre poezie) purtat de Nina Cassian, Romulus Vulpescu, Tudor George, Mircea Dinescu – cu câțiva dintre cei mai talentați elevi ai liceului”. □ N. Irimescu, *Pe puncte*: „Semnatarul (ii) rubricii *Punct și virgulă* din revista «Luceafărul» informează publicul cu generozitate că revista «Cronica» ar fi lansat formula cronicii literare segmentate în puncte. Spunem «cu generozitate», deoarece revista noastră este deocamdată străină de acest «nou» mod de demonstrație”. ■ Ioan Apetroaie scrie despre *Ecouri românești la Montpeller*: „Aflând de premiul lui V. Alecsandri, analizând poezii din M. Eminescu, Ion Barbu, Anton Pann, cu prof L. Michel; consultând albume de artă; asistând la un documentar Brâncuși, vizitând o expoziție a personalităților românești marcante; audiind discuri de muzică populară, un bun număr de studenți m-au aprobat sincer când am afirmat că nici o cultură europeană nu s-ar rușina cu ceea ce avem noi”. ■ Pe prima pagină, în *Pro-patria*, citim versuri de Mihail Sabin (*Iată și cerul; Poemul*). □ Apar versurile lui Vasile Constantinescu (*Lumină gânditoare; Ca un cântec de pasăre; Contemplație; Viața necesară*). □ Din proză citim *Zile fierbinți* de Dumitru Ignea.

• [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 176] *Săptămâna pe scurt*: romanul *Prins* de Petru Popescu a fost tradus la Varșovia. □ Două articole urmărind același scop: *Realismul și comanda socială* de Mircea Constantinescu, respectiv *Dragostea de teatru* de V. Râpeanu. □ Cronici și recenzii diverse: E. Manu despre micromonografia lui Ovidiu Papadima - *Ion Pillat*; Marian Popa despre volumul *Un loc geometric* de Dan Culcer; Dan Mutașcu despre *Umorul revolverelor*, vizând policierul-parodie *De-a v-ați ascunselea* de Vlad Mușatescu (Dacia); I. Lotreanu despre volumul unui țaran devenit poet, *Cântece* de V. Dâncu (Dacia). ■ Alți autori importanți comentați în acest număr sunt *Adrian Maniu și plastica interioară*, articol de Liviu Călin; *Tudor Teodorescu Braniște – Un scriitor militant*, articol de M. N. Rusu; M. H. Simionescu în timbrul lui Baranga, *După 1900, pe la amiază* și Geo Dumitrescu, văzut de Romul Munteanu, în *Poezie, solitudine și participare*. „Geo Dumitrescu este un poet al umanității românești și, totodată, al condiției umane în general. Dacă ar fi să-l citim prin sistemul critic al lui Blanchot, am spune că este un scriitor concediat de propria sa operă, un artist retras în tăcere stimulat de ideea (seducătoare și eronată) că din momentul în care a terminat o carte alta nu mai poate fi începută, decât în mod fictiv sau involuntar.”

20 aprilie

● [„Munca”, nr. 8216] În *Literatură - Critică - Artă*, cu subtitlul *Din activitatea cercurilor literar-artistice ale formațiilor cultural-sindicale*, apar o serie de poezii semnate, printre alții, de Dumitru Grigoraș și Constantin Măărășcu.

● [„Scânteia”, nr. 9846] În acest număr *Mesaje de felicitare adresate președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu* de peste hotare sunt semnate de: Vilho Sivola (artist emerit, președinte al Asociației de prietenie Finlanda-România); Carlos Andrés Pérez (președintele Republicii Venezuela).

● [„Flacăra”, nr. 17] Adrian Păunescu publică articolul de fond *Să nu-l uităm pe Gruia*. ■ În *Cronică teatrală* Eugen Barbu prezintă *Paradisul* de Horia Lovinescu: „Horia Lovinescu ni se pare unul dintre cei mai interesanți dramaturgi pe care îi avem la ora actuală și n-o să înșiruim aici meritele atât de binecunoscute pe care le are. Un autor inteligent, cu o minte ascuțită, aproape întotdeauna în avangarda dramaturgiei noastre, el are un loc bine stabilit în ierarhia creatorilor de piese de teatru, contemporani”. ■ În *Roman Serial* Dinu Săraru publică capitolul 7 din romanul *Niște țărani*. ■ Cu titlul *La «Săptămâna» lui Camil Petrescu*, revista publică fragmentul 57 din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Cenacul Flacăra*, cu titlul *Cum a fost (31)*, Magda Mihăilescu prezintă desfășurarea ședinței Cenaclului Flacăra.

● [„Lucefărul”, nr. 16] Valeriu Râpeanu semnează textul: *O direcție unică: perfecționarea continuă*: „Fără îndoială ampla cuvântare a tovarășului Nicolae Ceaușescu reprezintă un program cuprinzător de activitate nu numai pentru organele centrale și ministere ci pentru toți oamenii muncii din țara noastră. Spiritul de răspundere, grija pentru avutul obștesc, lupta împotriva risipei, necesitatea unei judicioase repartizări a cadrelor, iată numai câteva principii de mare importanță pentru dezvoltarea pe mai departe a țării noastre, a României socialiste”. ■ Paul Georgescu recenzează antologia întocmită de Florin Mihăilescu: *E. Lovinescu, interpretat de...*: „Serios cumpănită, această bună selecție întocmită de Florin Mihăilescu este într-o anumită măsură, deprimată prin gradul de ostilitate sau opacitate, la diferite nivele, cu care marele critic a fost întâmpinat de contemporanii săi și mai ales ireductibila alergie produsă de ideile sale cele mai înaintate, prin care Lovinescu este încă efervescent azi: sincronismul și mutația valorilor”. ■ În cadrul rubricii *Jurnal de lector*, Mircea Iorgulescu prezintă două cărți. □ Al. Simion: *Grăuntele de grâu, când cade pe pământ* (Eminescu, 1973): „Scriere remarcabilă, noul roman al lui Al. Simion este și un elogiu în registru grav adus luptătorilor anonimi, revoluționarilor care «și-au făcut datoria»”. □ Adrian Costache: *Fratele meu, Val* (Albatros, 1974): „Carte inegală, dar cu promisiuni evidente, *Fratele meu, Val* este un tipic volum de debut”. ■ Z. Ornea prezintă *O lucrare despre istoria sociologiei românești* a lui Miron Constantinescu și Ovidiu Bădina, Ernő

Gáll, intitulată: *Gândirea sociologică din România*: „Cum se spune în încheiere, «cartea aceasta rămâne o carte deschisă». Deschisă întregirilor și aprofundărilor de până acum devenite necesare. Până atunci, lucrarea se constituie ca o veritabilă introducere în istoria sociologiei românești”. ■ Despre Camil Petrescu scriu articole: Florin Mihăilescu, Alexandru George, Maria-Luiza Cristescu. □ Florin Mihăilescu: *Despre esența literaturii*: „Camil Petrescu propune astfel o depășire a realismului tradițional în sens substanțialist, nu anulându-i câștigurile, ci integrându-le într-o sinteză nou. Mai presus de teoria ca atare, nu încapă discuție că literatura lui nu iese totuși din cadrele realismului, dar îl restructurează într-o direcție superioară, pe care am numit-o odată realism reflexiv și care prefigurează, înaintea lui Sartre și Camus, evoluția modernă spre dezbateri și problematizare a existenței. Substanțialitatea și autenticitatea se acoperă astfel în teoria și practica realismului reflexiv al lui Camil Petrescu prin promovarea unei literaturi nu de idei, ci de cunoaștere, adică de sondare lucidă a adâncimilor vieții în căutarea sensurilor ei latente ce nu se pot manifesta decât prin creație”. □ Alexandru George: *Spațiile oarbe*: „S-a vorbit mult și pe drept cuvânt de caracterul de «opozitie» al scrisului și gândirii lui Camil Petrescu. Adevărul acesta se cere întregit cu câteva nuanțe. Pentru a se defini, spiritul său avea nevoie de acest climat dialectic, dar rămâne interesant și felul în care el își alegea unele «teme» de opoziție. Ele constituie obiectul unui interes tot atât de pasionat ca și afirmațiile înseși. «Căzut» oarecum într-o lume pe care n-o căutase, scriitorul se întoarce de fapt la sine, am zice fără niciun profit dar și fără nicio pagubă”. □ Maria-Luiza Cristescu: *Straturi ale confesiei*: „A considera *Noua structură și opera lui Marcel Proust* drept îndreptarul absolut al exegetului în opera lui Camil Petrescu ar face mai întâi inutilă exegeza, căci am recunoaște convergența perfectă a scriitorului cu criticul propriei sale opere. Pe de altă parte am face mai marea greșală de a confunda intenția scriitorului cu realizarea ei în roman. Ni se pare că acest studiu camilpetrescian trebuie privit așa cum l-a conceput inițial autorul, și anume ca o conferință, cu tot ce derivă din acest atribut: o anume simplificare a ideii, recurgerea la exemplul concret și referirea pentru mai abila convingere a publicului auditor la persoana proprie a scriitorului ce conferențiază [...]”. ■ Ion Vianu semnalează *O scrisoare inedită a lui Ion Barbu*: „Răsfoind prin vrafuri de scrisori vechi, cele mai multe de la prieteni de azi absenți, am găsit zilele trecute și această scrisoare pe care într-o zi, adolescent, o primeam de la Dan Barbilian. Îmi aduc aminte bine ce măgulit am fost, cum am arătat-o celor patru-cinci băieți cu care alcătuia un cerc de prieteni amoreați de literatură – și mai ales de poezie – și în primul rând de poezia lui Ion Barbu”.

21 aprilie

• [„Scânteia”, nr. 9847] Ziarul transmite că *Tovarășul Nicolae Ceaușescu a primit pe membrii Consiliului Asociației Cineaștilor*: „Tovarășul Nicolae

Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a primit, sâmbătă dimineața, pe membrii Consiliului Asociației cineaștilor, aleși în cadrul celei de-a II-a Conferințe naționale a lucrătorilor din cinematografie, ale cărei lucrări s-au desfășurat în zilele de 18 și 19 aprilie. Au participat tovarășii Gheorghe Pană, Dumitru Popescu, Ilie Verdeț, Cornel Burtică, Mihai Gere, Ștefan Andrei”. În numele membrilor Consiliului Asociației cineaștilor, a lucrătorilor din domeniul cinematografiei, a vorbit regizorul Ion Popescu-Gopo. Este publicată și *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu*. ■ Apare și *Mesaj de felicitare adresat președintelui Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu*, semnat de William C. Norris (Președintele Consiliului de administrație la „Control Data Corporation” Minneapolis – Minnesota, S.U.A.).

22 aprilie

● [„**Munca**”, nr. 8217] Pe prima pagină se anunță că „tovarășul Nicolae Ceaușescu a primit pe membrii Consiliului Asociației Cineaștilor”. □ Florin Pantelimonescu publică un articol omagial intitulat *104 ani de la nașterea lui V. I. Lenin*. □ Revista publică o amplă dare de seamă asupra *Primirii membrilor Consiliului Organizației Cineaștilor*.

● [„**Scânteia**”, nr. 9848] Ziarul comemorează *104 ani de la nașterea lui Vladimir Ilici Lenin* cu textul nesemnat *Aderența la realitate, receptivitate față de nou – izvorul vitalității leninismului*: „Lui Lenin îi plăcea să afirme că teoriile trebuie să treacă examenul vieții, proba practicii. Marxism-leninismul a trecut cu strălucire această probă. Într-adevăr, transformările revoluționare care au dat o nouă înfățișare lumii în ultima jumătate de veac ilustrează că omnia înainteză inevitabil în direcția întrevăzută cu claritate de Marx, Engels, Lenin, spre o orânduire socială superioară, spre împlinirea idealurilor de libertate și progres social ale popoarelor”.

23 aprilie

● [„**Scânteia**”, nr. 9849] În acest număr citim despre *Adunarea festivă din Capitală* cu ocazia a *104 ani de la nașterea lui Vladimir Ilici Lenin*, precum și *Cuvântarea tovarășului Ștefan Voicu*.

24 aprilie

● [„**Scânteia**”, nr. 9850] Eugen Barbu semnează *Eroi de carton*: „Bună noastră literatură a născut de-a lungul timpului eroi memorabili, eroi exemplari, s-a afirmat ca o literatură care a pus totdeauna mai ales problemele timpului, îngemănând aspirația socială a unei societăți desfășurate într-o luptă pentru bunăstarea sa cu psihologia individului ce nu se lasă învins de vicisitudini. Și în literatura prezentului multe cărți – dar nu atâtea câte ar trebui – continuă prestigios o asemenea tradiție. Ceea ce nu ne poate împiedica să

observăm în unele cărți – semnate de autori hrăniți cu grăbire și fără discernământ cu modeste sanvișuri literare îngurgitate de aiurea – o tristă debilitate. Un demers sibilin din partea unor critici, și ei grăbiți, a făcut să se acrediteze pentru firile slabe părerea cum că romanul cu tentă socială ar fi demodat și n-ar face cinste autorilor care l-au scris. [...] Mai recentii doxologi, înarmați cu dicționare cărate din diverse metropole își irosesc vremea în demonstrații cu lux de amănunte, din care ar reieși – nici mai mult, nici mai puțin – cum că ne-am afla cam în coada altora dacă n-am promova literatura angoasei, a incertitudinii, a omului dublu, mușcat de îndoieli și care găsește singura scăpare în drogul alcoolului (în lipsă de heroină, hașiș, LSD. și alte delicatese). [...] O statistică ar putea culege din romanele noastre mai proaspete – apărute, multe, sub titluri enigmatice, derutante – cantități de alcool, care ar putea fi vândute vreme îndelungată. [...] Evident, în astfel de cărți, nu ne va mai surprinde faptul că muncitorul din zilele noastre mestecă chewing-gum, răsfoiește «Play Boy» și dansează la Casa de cultură rock and roll. Totul merge în astfel de romane ca pe roate, un pitoresc de tinichea însuflețește sutele de pagini dăruite tiparului cu o inconștientă suverană de-ai zice că pe Bărăgan lucrează o armată de roboți pe tractoare, în timp ce locuitorii din Ciulnița, Slobozia mare și mică sunt cu toții în smocking la hotelurile de pe litoral. Studentul din unele povestiri e un fel de cinic mardeiaș care își alege iubita din baluri organizate cu prilejul carnavalului anual al studenților; o cară la mare cu mașina personală și o abandonează grupurilor de colegi care abia așteaptă să-și arate virtuțile. [...] Stai și te întrebi de unde dezumanizarea asta atât de îngrozitoare? Doar știm bine că lumea din jur nu e o lume de nebuni, de victime ale tratamentelor psihiatrice nereușite! De unde acest curaj de a mistifica, de a escamota viața, adevărurile ei, nu o dată neplăcute, dar adevăruri? Bineînțeles, ordinea, legea și armonia nu au dispărut din cultură și doar din capul unor asemenea autori care au curajul să acopere hârtia cu orice, autori ce par a vrea să ne convingă că trebuie să ne preocupe mai mult întunericul și lipsa de conștiință”. ■ Apar și *Mesaje de felicitare adresate președintelui Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu*, semnate de Jaafar Muhammad an-Nimeiry (Republica Democrată Sudan), Julius K. Nyerere (președintele Republicii Unite Tanzania) și prof. dr. Iosif Constantin Drăgan.

• [„**Viața studentească**”, nr. 17] Un *Conspect Camil* de M. N. Rusu, la 80 de ani de la nașterea lui Camil Petrescu, creionând gândirea teoretică a scriitorului: „Parcurgând dosarul manuscris al piesei *Jocul ielelor* – piesă al cărei substrat social-politic este insuficient discutat de comentatorii dramaturgiei sale – întâlnești încercarea de a defini rostul scriitorului în societate în termenii apropiați zilelor noastre. [...] *Scriitorul*, notează undeva Camil Petrescu, *este un cetățean pătruns de responsabilitatea sa în societate, trebuie să fie un lucid*. Corolarul acestei poziții ar fi imposibilitatea izolării, sustragerii de la dialectica socială, imposibilitatea evaziunii. Iar în altă parte: *Scriitorul este*

persoana cea mai angajată în treburile societății, în spiritul celui mai ardent patriotism, fiind un factor ideologic mobilizator, atât prin publicistica sa, cât și prin scrisul său literar.”

25 aprilie

• [„**Munca**”, nr. 8220]În *Orizont cultural*, Lucia Bogdan prezintă filmul *Frații Jderi*, realizat de Mircea Drăgan „după un scenariu scris împreună cu Constantin Mitru și Profira Sadoveanu”. □ În *Carnet Cultural - Carte*, Mihai Cernat prezintă volumul *Arbore neîmpăcat* de Eugen Frunză.

• [„**Scânteia**”, nr. 9851] Pe prima pagină citim *Moment remarcabil al celei de-a XXIX-a sesiuni a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa. Cuvântarea președintelui Nicolae Ceaușescu*. ■ Z. Ornea publică note de lectură la volumul *Asupra criticei* de C. Dobrogeanu-Gherea, comentând și postfața semnată de Mircea Iorgulescu: „Postfațatorul acestei antologii a pornit de la ideea că adevărata opinie gheristă despre condiția criticii o aflăm nu în studiile de început, de prin 1885–1894, ci în cele din ultimii ani, mai precis din 1895–1896. Pe acest punct de vedere își construiește M. Iorgulescu întregul demers analitic. Nu vom nega originalitatea punctului de vedere și nici nu vom contesta că la Gherea, ca la orice critic, există o clară evoluție a opiniilor și a mijloacelor de interpretare. Totuși – în studiul la care ne referim – ni se pare șocant un anume dezechilibru între componentele operei analizate. Mai cu seamă că multe dintre opiniile pe care M. Iorgulescu le caută numai în studiile din 1895–1896 există și în cele din anii de început, chiar dacă mai puțin limpezi”. ■ Apar și *Mesaje de felicitare adresate președintelui Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu*, semnate de Sirimavo R. D. Bandaranaike (Prim-ministru al Republicii Sri Lanka) și Osvaldo Dorticós Torrado (președintele Republicii Cuba). ■ Apare *La încetarea din viață a președintelui Austriei, Franz Jonas*: „Opinia publică din țara noastră a primit cu profundă mâhnire vestea încetării din viață a președintelui federal al Republicii Austria, Franz Jonas. În aceste triste împrejurări, poporul român împărtășește doliul națiunii austriece prietene, exprimându-i sincerele sale condoleanțe și întreaga sa compasiune”.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 7753] În secțiunea *Orizont cultural*, M. Ungheanu publică articolul *Tensiune artistică*, centrat pe „confruntarea sau înfruntarea dintre literatură și film”, în care constată că „numărul filmelor care se întemeiază în punctul lor de plecare pe o carte este astăzi extrem de mare, orgoliul, afirmat cu tărie de la o vreme încoace, orgoliul emancipării, nu eliberează definitiv cinematograful de o tutelă care e de multe ori mai mult decât o tutelă, o obsesie: literatura”. □ Fănuș Băileșteanu recenzează *Un roman despre o mamă, Inima fiului meu* de Cecilia Anghelescu-Sămărghișan (Albatros): „Scrisă fluent, cu un precis simț al nuanței și al amănuntului semnificativ, în ciuda unei oarecare înclinații spre *literaturizare* și spre filozofări cam naive pe tema viață-moarte sau pe tema știință-existență, cartea este un imn al vieții și al dorinței de a trăi”.

• [„Albina”, nr. 17] Pe prima pagină, apare fotografia lui Nicolae Ceaușescu înconjurat de copii îmbrăcați în costume populare. □ Tot aici, se pot citi versuri patriotice de Eugen Frunză. □ Poezii scrise de copii sunt publicate pe pagina intitulată „Mulțumim din inimă partidului”. □ Pagina arondată literaturii găzduiește povestirea *Ana*, semnată de scriitorul-miner Ion Tomoiogă Maramureșanu, □ versuri de Gh. Duță Micloșanu și □ o recenzie semnată de prof. Constantin Comșa din Piatra Neamț la volumul *Memoriul meu* (Eminescu) aparținând țăranului autodidact Toader I. Ștefan, contemporan cu Eminescu și Creangă.

• [„Orizont”, nr. 17] Marșând pe ideea popularizării literaturii române în „țările cu limbi de mare circulație”, Marcel Pop-Corniș detaliază din diverse perspective și unghiuri publicarea de către Editura Junimea a antologiei *46 Romanian Poets in English* (în tălmăcirea lui Ștefan Avădanei și Don Eulert, cu introduceri, note și o postfață de Const. Ciopraga). ■ La aceeași anchetă „Orizont”, întinsă pe câteva numere succesive, despre *dificultățile meseriei de cronicar literar și despre scrierea unor cronici de compromis*, răspund acum M. N. Rusu, Petru Poantă și Titu Popescu. Din răspunsurile date de criticul Petru Poantă, selectăm câteva fragmente: „1. Nu am sentimentul că cronica literară este un gen minor al criticii și, cu atât mai mult, nu cred că trebuie practică în conformitate cu un cod care poate fi învățat. Nu există vocație de cronicar literar, de monografist, de critic al ideilor literare ș.a.m.d. Asemenea delimitări sunt simple prejudecăți. Dificultatea cronicii literare nu-i altceva decât însăși dificultatea criticii. Detractorii ei sunt criticii fără gust sau, mai exact, cei care au pierdut sensul noțiunii de critică, pentru simplul fapt că îi ignoră obiectul: creația propriu-zisă. Cronicarul bun nu este un «meseriaș» ci un virtual mare critic. Așadar, nu genul în care se exersează un critic contează, ci calitatea lui. Cronicile lui Pompiliu Constantinescu despre Lucian Blaga, să spunem valoarează mai mult decât eseul lui Dumitru Micu. Distanța nu e de la cronicar la eseist, de la critica impresionistă la cea de sinteză, ci ce la un critic de anvergură la altul mai modest. 2. În general, cronica literară este, la noi o cronică de «năravuri». Căci, de multe ori, are o manifestare «corală», pierzându-și astfel, în bună parte, personalitatea. Opinia cronicarului se confundă cu «politica» revistei, cu prejudecata redactorului șef. Cronicarul exprimă un punct de vedere «colectiv», derutându-și în felul acesta cititorii. Pe de altă parte, se manifestă la cronicarii noștri o anume grabă în judecarea unei cărți, care lasă impresia viociunii stilului, a detașării de obiect, a superiorității. E modalitatea în care excelează în ultimul timp Nicolae Manolescu. Cronicile sale au, într-adevăr stil, dar lipsește răbdarea demonstrației. Stilul ține mai mult de grație iar demonstrația de seriozitate. L-am numit aici tocmai pe Nicolae Manolescu, întrucât fusese la un moment dat criticul cu cea mai mare autoritate, mai ales când publica la *Contemporanul* și întrucât reprezintă un caz paradoxal de subminare a acestei autorități prin stil și nu prin «compromisuri». Căci, deși

nu o susțin, compromisurile nu alterează vocația critică și credem că nici probitatea profesională. Ele abia dacă întrețin micile răutăți ale confrăților. Văzând astfel lucrurile trebuie să disociem, însă, compromisul ca fapt de conștiință ca o chestiune de gust. În primul caz avem de-a face cu o decadentă a moravurilor, iar în cealaltă, cu subiectivitatea gustului. Criticul adevărat nu poate intra decât în «greșeala» celei de-a doua alternative. Cealaltă este pură împrejurare «redacțională»". ■ Nicolae Balotă analizează arta poetică a lui Al. Philippide arătând cum poetul „acordă expresiei primatul asupra exprimatului, [...] «în artă originalitatea expresiei, a felului cum spui, poate fi mai importantă decât originalitatea subiectului, a temei»” (articolul *Al. Philippide, o artă poetică austeră*). ■ La rubrica *Banatica*, Florian Moldovan continuă, serial (al VII-lea episod), investigația referitoare la *Academicienii bănățeni*, aici fiind vorba de Vasile Maniu (1824–1901). ■ Rodica Iacob Binder îl traduce și-l prezintă pe *Paul Valéry și prejudecățile literaturii*.

● [„**România literară**”, nr. 17] Versuri semnează: Dumitru M. Ion (*Imn*), Lucian Avramescu (*Blândă patria*), Adi Cusin (*Candoare; De rerum natura*), Ion Nicolescu (*Mai mult decât o epopee*), Grigore Hagiu (*lunecare de lebdă; noaptea blândeii gravitații; pajiște agale ridicată*), Ion Lotreanu (*Transparență; Mi-ai spus că undeva...; Lied cu fluturi; De voi visa vreodată*). □ Citim prezentarea *Virginia Woolf și portretul de epocă* și, în traducerea Fridei Papadache, *Ciudații elisabetani*. □ Gabriel Iuga semnează *Ce i se cuvine unui om*. ■ Pe prima pagină, sub semnătura R.I., citim editorialul *Cinematografia noastră*: „În ambianța de fertile dezbateri creatoare consacrate împlinirii celei de a 30-a aniversări a insurecției naționale armate și celui de-al XI-lea Congres al Partidului a avut loc a doua Conferință națională a lucrătorilor din cinematografie, artă care a cunoscut, în ultimii ani, un remarcabil reviriment, înscriindu-se cu personalitate în contextul culturii socialiste. Scriitorii au luat cunoștință cu satisfacție de examenul multilateral, lucid, pe care cineaștii – din rândurile cărora fac parte și reputați oameni de litere – l-au făcut producției lor și de felul responsabil în care și-au propus sarcinile de viitor”. ■ Tot pe prima pagină apare și *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la întâlnirea cu membrii Consiliului Asociației cineaștilor*. ■ În *Viața literară* citim: □ *Șantier* vine cu informații despre proiectele literare la care lucrează Méliusz József, Platon Pardău, Nicolae Ioana. □ *Știri din Uniunea Scriitorilor*: „Miercuri 17 aprilie 1974, Laurențiu Fulga, prim-vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, a primit pe Dr. Walter Althammer, președinte al Societății Sudestoeuropa din Republica Federală Germania. La întâlnire au participat Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor, profesorii universitari Mihai Izbășescu și Romul Munteanu, Emmerich Stoffel, redactor șef al revistei «Neue Literatur». Au fost abordate probleme privind dezvoltarea colaborării dintre scriitorii din România și scriitorii din R.F. Germania. [...] * În continuarea dezbaterilor privitoare la literatura română contemporană pe care le organizează Institutul de istorie și teorie lite-

rară «G. Călinescu», marți, 16 aprilie, prof. dr. docent Zoe Dumitrescu-Bușulenga, directoarea Institutului, și un grup de cercetători – Ileana Verzea, Gheorghe Ceaușescu, Marcel Duță, George Muntean și Alexandru Săndulescu – s-au reîntâlnit cu membrii Institutului «Ion Cantacuzino» cu care au dialogat despre specificul și locul literaturii române în cea universală, despre condiția artistului și a omului de știință contemporan, despre folclor și profilul institutului etc.”. □ *Literatura de anticipație* de Ion Hobana: „La jumătatea acestui aprilie suav și incert, Oradea s-a metamorfozat, vremelnic, într-o capitală a anticipației românești. Timp de trei zile, orașul de pe Crișul Repede a găzduit cea de-a IV-a Consfătuire pe țară a cenaclurilor de literatură științifico-fantastică, eveniment de reală rezonanță în rândul iubitorilor genului. [...] La lucrările Consfătuirii au participat colegii mai vârstnici ai cenacliștilor, scriitori, critici, redactori din Brașov, București, Cluj, Craiova, Oradea, Timișoara, Târgu Mureș”. ■ Dan Cristea semnează *Ardere și sublimare*, un text despre creația lui Vasile Nicolescu: „Poezia lui Vasile Nicolescu a câștigat în perspectivă prin sondarea aspectelor de profunzime a poeziei și de mitologie a liricii. Conținutul ei sensibil este, în clipa de față, urmarea efuziunii unui eu liric care, cu o expresie a lui J. P. Richard, își traduce în afară toate gesturile intime «într-o hieroglifă de luminozități». Fluiditatea, delicatețea, lumile de astre, de sori multicolori, de flăcări și de ceremonii florale, toată proiecția eterată și întreg limbajul aerian au ca îndreptățire o sublimare internă. Expresia e concordantă cu viziunea poeziei”. ■ Al. Piru publică *Glose la „Monolog în Babilon”*, despre volumul *Monolog în Babilon* de Al. Philippide, volum „în-cununat cu premiul internațional Herder”: „Cu *Monolog în Babilon*, Al. Philippide se situează, prin mijlocirea visului romantic, definitiv, în clasicism”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu semnează *Eminescu în limba latină* despre volumul bilingv *Poezii/ Carmina* apărut la Editura Eminescu. Traducerile în limba latină din opera eminesciană aparțin lui Tr. Lăzărescu, N. Sulică, V. Sulică, Șt. Câmpeanu, C. Antoniu, Șt. Bezdechi, E. A. Dobricanu. ■ George Măcovescu semnalează *75 de ani de la nașterea lui Tudor Teodorescu-Braniște* publicând o scurtă notă intitulată *Elogiu târziu*. ■ Marin Sorescu semnează *Istории literare*: „Nu agreez deloc istoriile literaturii elaborate de câte un colectiv, oricât ar fi de prestigios. Tot ce depășește una persoană critic literară pe coperta unei cărți face, de cele mai multe ori, din lucrarea cu pricina, un ce sofisticat, găunos, pretențios și ilizibil. Care se numește *tratat*. (Precizez: nu e vorba de științele exacte, ci de *literatură*.) Nu mă dau în vânt după tratate, în primul rând fiindcă asemenea colective de distinși specialiști sunt *prea prestigioase*, pentru a se mai vâri în problemele spinoase ale disciplinei [sic!]. În al doilea rând, pentru că trebuie să aștepți prea mult între volume (toate aceste lucrări sunt, evident, monumentale). Lăsăm la o parte faptul – nu lipsit de importanță – că opiniile se bat cap în cap, de la un capitol la altul, chiar când e vorba de niște date de naștere. Pe scurt: o să mai așteptăm mult și bine până va

ieși de sub teascuri volumul, nu știu al câtelea, al *Istoriei literaturii române*, referitor la literatura actuală. Pentru că, să fim sinceri, tocmai acest volum ne interesează, în primul rând. [...] Un tratat de pace se încheie în trei zile, vizând direct existența a milioane de oameni pe decenii și uneori secole, iar Tratatul literaturii care stabilește în cea mai mare parte granițele unor oameni morți reclamă o scărpinare în cap de ani și ani. Copilul cu prea multe moașe se numește, acum îmi dau seama, *Istoria literaturii române*. O dovadă ineficientă: G. Călinescu a scris singur o carte oarecum similară, singur, repet, și-a apucat s-o și pună în mâinile cititorilor în timp util (și în ce vremuri!), iar colectivul sau colectivele constituite pentru scoaterea din nou la lumină a acestei opere extraordinare, și vorba aceea gata scrisă, nu izbutesc nici măcar s-o reediteze, de atât amar de ani! [...] Până să mă dumiresc, îmi pică în mână volumașul de aproape șase sute de pagini al lui Eugen Simion, venit parcă să-mi infirme toate teoriile. E drept că nu se numește *Istoria literaturii române contemporane*, ci mult mai modest: *Scriitori români de azi*. E drept că semnează singur această carte, privindu-se din capul locului de prestigiul pe care i l-ar fi conferit adăugarea pe copertă a unui colectiv prestigios format din, să zicem, Marin Mincu, autor al volumelor de critică *Critice I* și *Critice II*, G. Grigurcu, cunoscutul exeget lăaturalnic, și multe alte nume, capabile să se înhame la o astfel de întreprindere de interes național și să-i amâne apariția până prin 1989. Nu, Eugen Simion a scris singur și cu oarecare viclenie, pe care o s-o plătească, despre niște «scriitori români de azi», și nu are altă pretenție decât să fie prezent cu opinia sa modestă (600 de pagini!) în elucidarea unor probleme acute. Răsfoind cartea, ai pe alocuri impresia că ții în mână o adevărată istorie a literaturii române contemporane; și că cea prestigioasă, cu un conducător de lucrări și un secretar de redacție, poate chiar să mai întârzie. Dar cum își permite Eugen Simion – să privim lucrurile și din unghiul celălalt – să apară în târg cu o istorie a literaturii române, elaborată după capul lui, fără să anunțe pe nimeni, așa nitam-nisam, când n-am stabilit, cu precizia necesară unei culturi serioase, cine a fost Scavinschi, un scriitor foarte interesant de la începutul secolului 19, despre care însuși Eminescu a spus: «Daniile cel trist și mic»? ■ Nicolae Manolescu semnează *De la noua critică la Sainte-Beuve*, o cronică literară la *De la Sainte-Beuve la noua critică* de Savin Bratu (Univers, 1974): „Cartea lui Savin Bratu nu ne arată, de altfel, destul de clar, ce s-a pierdut «de la Sainte-Beuve la noua critică» – încrederea în talent, – punând accentul, cum e și firesc când îți alegi direcția pe care o indică titlul, pe ce s-a câștigat. Dar, odată aici, nu ne rămâne, oare, ca sigură perspectivă, să vedem cum se poate ajunge «de la noua critică la Sainte-Beuve»? ■ Citim recenzii: □ Mihai Minculescu prezintă volumul *Omul de duminică* de Al. I. Ștefănescu (C.R., 1974): „Criza erotică este anihilată de evenimente. Eroticul este subsumat conștiinței politice. În acest context, *Omul de duminică* este o carte reprezentativă pentru eroii lui Al. I. Ștefănescu. Incert și predestinat, Patriciu Avram păstrează luciditatea gestu-

lui. Obsesia – alternând între *polis* și *amor* – este a unui om. Eroul este «de duminică» și cele trei zile ale narațiunii sunt de sărbătoare. Epicul aglomerază, iar liricul discerne». □ Lucian Raicu semnează *Lirism și construcție*, o prezentare a volumului *Cele mai frumoase poezii* de Ștefan Aug. Doinaș, prefață de Virgil Nemoianu (Albatros, 1973): „Clarități îndelung șlefuite, Ștefan Aug. Doinaș scoate, cu un veritabil simț al luptei și al performanței, dintr-o materie ostilă prin ea însăși *formulării*, adesea din zone tulburi, întunecoase, de care se simte asaltat în plină vitalitate, amenințat în ființa sa cea mai intimă. Aceste «clarități» nu sunt numai de ordin formal, o simplă predispoziție clasică sau neoclasică, la un nivel mai profund ele traduc o necesitate interioară, un spirit *activ*, care nu suportă stările de torpoare, de lăncezeală, inerția sufletului și a cuvântului deopotrivă”. □ În *Proza-anchetă* Valeriu Cristea scrie despre volumul *Atrium* de Norman Manea (C.R., 1974): „Norman Manea și-a creat un stil, fără a-și limpezi însă până la capăt expresia, ce mai păstrează un rest de obscuritate. [...] I se poate reproșa autorului că uneori își complică prea mult personajele, precum și relațiile dintre ele, că își încarcă narațiunea cu speculații pe alocuri inextricabile, că merge prea departe în analiza și interpretarea celor mai mărunte fapte, gesturi”. □ Mircea Iorgulescu publică *De la „aproximații” la „reacții”*, o recenzie la *Reacții critice* de Mihai Drăgan (Junimea, 1974): „*Reacții critice* este o care a cărei apariție e regretabilă sub multe aspecte și nu în ultimul rând pentru prestigiul în formare a istoricului literar Mihai Drăgan”. ■ Laurențiu Ulici revine la rubrica sa cu textul *Proză de comportament*, prezentând *Țesea luna Valea Ceairului* de Nicolae Luca (Albatros): „Nicolae Luca e un prozator talentat, acomodată, deocamdată, cu rigorile prozei scurte, destul de imaginativ și cu o pronunțată capacitate de a construi epic. Nu greșesc, cred, sugerându-i să se încerce în roman, cu condiția subînțeleasă de a-și atenua vijelia lirică, acum predominantă”. ■ Comemorând „80 de ani de la nașterea scriitorului”, Nicolae Manolescu publică textul *Gib Mihăescu – ieri și azi*. ■ Nicolae Balotă revine la *Cartea străină* cu textul *Tăcere în Țara Zăpezilor*, ocupându-se de scriitorul Yasunari Kawabata. ■ În *Meridiane*, printre altele, găsim și o scurtă notă, intitulată *Al VI-lea Colocviu internațional al criticilor literari*: „În zilele de 24, 25 și 26 aprilie are loc la Parma, în Italia, reuniunea Comitetului Executiv al Asociației Internaționale a Criticilor Literari. Va urma Colocviul Internațional consacrat temei *Criticul între cititor și scriitor*. Din partea Uniunii Scriitorilor participă George Ivașcu, directorul «României literare»”. ■ Val. Panaitescu scrie despre prezentarea *La Paris „Pericle” de Shakespeare*.

● **[„Tribuna”, nr. 17.] Cronica literară: Un jurnal de lectură** – consemnează Ion Vlad despre Dumitru Micu („Dumitru Micu analizează, convertește deci lectura într-un act de interpretare și de inițiere”). ■ Aurel Sasu scrie la rubrica *Actualitatea literară – Ion Agârbiceanu: momente tribuniste*: 1. Comandamente etice, 2. „Nume ce reprezintă o tradiție”, 3. „Am simțit iar că tră-

iesc!”. ■ *Geometrii imaginare* – Povestirile lui Pavel Dan. Liviu Petrescu notează că povestirile citadine sunt inferioare celor rurale și că acestea utilizează procedeul dublei viziuni (două narațiuni cu contrapuncte evenimentțiale). În final, Pavel Dan este considerat un scriitor inegalabil, prozele menționate fiind: *Ospățul dracului*, *Urcan bătrânul*, *Cârjă*, *Priveghiul*, *Iobagii*. □ *Literatura* – poeme de Victor Felea, Aurel Gurghianu, Adrian Păunescu, N. Preliceanu, Petre Stoica, Ion Cocora, Mircea Vaida, Vasile Grunea. ■ *Documente inedite*: Două scrisori din martie 1884 ale lui Ioan Slavici despre rostul cultural și politic ale venirii la Sibiu (cu un introducere de Teofil Bugnariu). ■ „*Tribuna*” 1884–1974: *Tribună luptătoare pentru drepturi, draptate, progres și libertate* (de Ștefan Pascu); „*Tribuna*” și *România* (de Liviu Maior); „*Tribuna*” și *mișcarea socialistă din Transilvania* (de Ioan Grecu); „*Tribuna*” și *problema culegerii folclorului* (de Ion Apostol Popescu). ■ *Comentarii* – *Ave* de Adrian Păunescu despre Gheorghe Păduraru. ■ *Meridian* – Edgar Poe (1809–1849) sau *Poemul ca edificiu în auz* (introducere biografică despre Șt. A. D.) – redarea poemului *Corbul* (în românește de Ștefan Augustin Doinaș).

26 aprilie

• [„**Munca**”, nr. 8221] În rubrica *Punct*, cu titlul *Menirea criticii este de a informa pe cititori consecvent, cu autoritate*, revista publică un scurt interviu cu Valentin Tașcu. Acesta răspunde la întrebări legate de atribuțiile tinerei generații de critici, vorbește despre ceea ce se face în prezent în critică, despre cum procedează critica tânără în relația sa cu literatura română contemporană, despre lipsa de valoare din literatura actuală.

• [„**Scânteia**”, nr. 9852] Apare „*Tribuna*” la 90 de ani, text omagial desemnat: „Se împlinesc 90 de ani de la apariția, la Sibiu, a primului cotidian românesc din Transilvania, ziarul «Tribuna», unul dintre cele mai de seamă periodice în limba română. [...] Nu poate fi o onoare mai mare pentru redactorii și colaboratorii revistei decât aceea de a face în continuare din paginile «Tribunei» contemporane un viu purtător de cuvânt al înălțătoarelor aspirații ale constructorilor socialismului, de a milita cu fermitate pentru promovarea unor creații artistice strâns legate de realitățile socialiste ale patriei, de munca entuziastă, rodnică a poporului pentru îndeplinirea mărețelor obiective stabilite de Congresul al X-lea al partidului. Cu acest prilej aniversar, «Scânteia» urează revistei «Tribuna», colectivului redacțional și colaboratorilor săi noi succese în activitatea de mare răspundere de îndeplinire a sarcinilor puse de partid în fața presei, a creatorilor de artă și cultură din patria noastră”. ■ Niculae Stoian semnează „*Creștii țara mea de cântec, creștii gura mea de rai!*”, un text despre opera lui Mișu Dragomir: „«A patriei cinstire» – îndemnul mereu actual al Văcărescului – era pentru poezia lui Mișu Dragomir o cauză de fiecare zi, un cântec în care răsunau deopotrivă dragostea pentru leagănul de veacuri al poporului nostru și mândria pentru cuceririle revoluționare prezente”.

• [„Contemporanul”, nr. 18] Redacția revistei consemnează din *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la întâlnirea cu membrii Consiliului Asociației cineaștilor*: cu aceste gânduri și cu aceste dorințe aș dori să urez încă o dată noii conduceri a ACN-ului, tuturor lucrătorilor din domeniul cinematografiei – de la scenariști, regizori și artiști, până la lucrătorii din domeniul tehnic – succes în realizarea unor filme tot mai bune”. ■ Zaharia Sângeorzan reflectează la *Pasiunea ideilor*, întâlnită în proza lui Al. Ivasiuc: „Evoluția lui Al. Ivasiuc nu a fost spectaculoasă și nici nu a declanșat polemici răsunătoare. Romancierul a debutat matur și fără complexe față de generația sa. Dublat de un fin teoretician, de un intelectual dotat cu o mare deschidere spre lumea ideilor, el continuă fecund, prin vocația ideologică, prin puțința de a trăi ideile, pe Camil Petrescu. Alexandru Ivasiuc e prin excelență romancierul care a «văzut idei». Ideea lui nu este însă un efect al speculației gratuite, al eseismului gratuit, confuz, fără acoperire, ci al existenței, al conștiinței. Pentru romancierul Alexandru Ivasiuc ideea se confundă cu experiența de viață, este o voce a concretului, a istoriei, a contradicțiilor ei. Romanele sale (*Vestibul*, 1967, *Interval*, 1968, *Cunoaștere de noapte*, 1969, *Păsările*, 1970 și *Apa*, 1973) sunt expresia unei vocații fundamentale pentru idee. Alexandru Ivasiuc are patima ideilor. Toate romanele trăiesc prin teme ideologice, ceea ce nu înseamnă că nu are vocație pentru romanul social, pentru dramele morale și psihologice. [...] E o proză în care existența românească se răsfrânge într-o narațiune care trăiește sub semnul ideii și al vieții concrete”. ■ De studiul lui Mircea Zăciu, *Ordine și aventură*, se ocupă Dumitru Micu: „Niciodată, Mircea Zăciu nu scrie ceva fără traversarea întregii bibliografii a problemei, fără întoarcerea obiectului de studiu pe toate fețele. Niciodată nu cedează tentației originalității cu orice preț, nu se dă în vânt pentru obținerea de efecte, nu se vrea neapărat paradoxal, scânteietor, nu-și etalează emfatic erudiția, nu caută să epateze prin inteligență, prin spirit”. ■ Alexandru Balaci semnalează apariția traducerii studiului lui M. Bahtin, *François Rabelais*: „Traducătorul S. Recevschi a trudit cu siguranță, îndelung, asupra unui text parcă de masivă teză de doctorat sorboniană, nerătăcindu-se niciodată în desișul, uneori inextricabil, al unui lexic critic [...]”.

• [„Cronica”, nr. 17] Pe prima pagină apare *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la întâlnirea cu membrii Consiliului Asociației Cineaștilor*: „Aș dori ca și cinematografia noastră – în general, arta noastră – să fie mai sensibilă la aceste procese și preocupări, să se străduiască să le prezinte într-o formă cât mai convingătoare, mai elocventă, atât din punct de vedere al conținutului, cât și al formei artistice”. ■ În rubrica numită *Anul XXX* citim despre istoria *Frontul Unic Muncitoresc în România*, text scris de D. Șandru. ■ În *Cronica literară* Al. Andriescu scrie despre *Reeditarea lui Gheorghe Asachi*, notând apariția volumului *Opere, I, Versuri și teatru* (Minerva, 1973), editorul N. A. Ursu: „Avem în ediția lui N. A. Ursu un model de reeditare și punere în valoare a textelor scriitorilor români din secolul al XIX-lea”. ■ În *Fragmentarium*

Const. Ciopraga scrie despre *Cartea „Convorbirilor literare”*, ediție îngrijită de Pavel Florea, volum care „constituie un util instrument de lucru, reprezentând în același timp un act de cultură. Lucrul început cu grijă și pasiune trebuie continuat”. ■ În *Mențiuni critice* Magda Ursache prezintă *Carouselul* de Eugenia Tudor-Anton: „Această pasiune pentru observarea psihologiei sociale până la documentar ar putea, într-o viitoare carte s-o servească mai mult pe autoare decât, în prezenta, înclinația spre comentariul pe marginea sentimentelor”. ■ În *Elocvența mărturiei literare* M. Ungheanu scrie despre *Vitrina cu amintiri* de Ieronim Șerbu: „Desigur Ieronim Șerbu și-a scris cartea cu cele mai bune intenții. Inițiativa lui e de-a dreptul laudabilă. Memorialistica noastră literară are nevoie de cât mai multe tomuri de amintiri. Regretul nostru este de a nu întâlni în *Vitrina cu amintiri* cartea cheie a cenaclului bucureștean. Memorialiștii societăților literare din Iași nu și-au găsit încă rivalii”. ■ Zaharia Sângeorzan publică a doua parte din *Revalorificări critice*, prezentând în acest număr volumele de proză apărute la editura Meridiane, colecția Arcade: *Mihai Eminescu, Ioan Slavici, Gala Galaction, G. Ibrăileanu, Pavel Dan, Gib. I. Mihăescu*. ■ Al. Călinescu scrie despre Valéry în viziunea lui Genette, în continuare, publicând textul *Marchiza și „literatura potențială”*. ■ Apare a doua parte din *Scrisorile lui Titu Maiorescu către Al. Philippide*, sub semnătura lui G. Ivănescu. ■ Din *Moment* reținem: □ În numele *cântecului popular*: „După «Contemporanul», revista «Flacăra» ia atitudine în ultimul număr, sub semnătura cunoscutului specialist Harry Brauner, împotriva celor care degradează muzica noastră populară sub ocrotirea unor patalamale, aprobări, atestate”. □ *Prezențe românești*: „Remarcăm, în două cunoscute reviste literare din Austria, prezențe românești. «Literatur und Kritik» include în numărul 2/ 1974 un grupaj de poezii ale lui Marin Sorescu, într-o traducere foarte reușită. Alături de el mai aflăm câțiva autori germani cunoscuți cum ar fi Ernst Jandl, F. Mayröcker și cele ale Rahnema, ale maghiarului G. Hajnal, Numărul în cauză, e dedicat zilei poeziei și mai conține recenzii la volume de poezii. Găsim aici, cu o întârziere de ani de zile, prezentarea antologiei de poezie românească, editată de Zoltán Franyó. Pagini comemorative evocă ultimele creații ale poetului austriac Felix Braun, care a încetat de curând din viață. Semnalăm printre ultimele sale poezii cea intitulată *Ein erloschener Stern (O stea stinsă)* în care motivul stelei ce-a căzut, e reluată într-o nouă interpretare. În tradiția lui Rilke, ea renunța la contopirea cu motivul dragostei, așa cum apare la Eminescu, și e încadrată exclusiv într-un dialog om-cosmos sugerând un impas la care a ajuns existența eului-poet. Cealaltă revistă vieneză în care apare poezie românească, este «Wiener Bucher Briefe». Aici după o prezentare concisă a creației lirice a Irenei Mokka, e inclusă o selecție reprezentativă din poeziile autoarei”. □ *Enigma Clepsidrei*: „Cu desăvârșire obscure rămân criteriile de selectare a volumelor din colecția Clepsidra. Care o fi mobilul îmbinării, ca-n podul lui Păcală, sub același supratitlu, a vieții lui Marco Polo cu aventurile bietului bu-

nic al lui Petre Sălcudeanu? Ce strânsă înrudire care ne scapă ar putea fi între *Viața lui François Villon* și *Noaptea colonelului Bârsan* ori între *Viața de toate zilele în Egiptul antic* de Pierre Montet și *Misiunile căpitanului Dan*? Un complicat joc de inducții și deducții ne-ar putea conduce la ideea că această colecție își propune publicarea unor romane de aventuri, dacă tot roman de aventuri se poate numi deopotrivă *Teodora, împărăteasa Bizanțului* și *Spionul mă privi surprins*. Suntem însă pe o urmă falsă deoarece soluția de a eticheta Ciuleandra drept carte polițistă nu-i prea convingătoare. Și cum nexul causal, după vorba preferată a criticii, e de nedepistat, ne putem aștepta la apariția iminentă, în același context, a lui *Don Quijote*, de ce nu și *Cidul* (considerați «cazuri celebre») alături de titluri ca *Turistul singuratic* ori *Curierul secret*.

■ Georgeta Loghin publică textul omagial *Byron*, marcând 150 de ani de la moartea scriitorului, iar în traducerea Floricăi Popovici citim versurile lui Byron (*Și dacă totuși...; Întunecat mi-e sufletul; Ea se preumblă în splendoarea vieții; În zorii frumuseții-ai fost răpită*). ■ Citim versuri de Corneliu Popel (*Să spui poezie; Aurea Saecula*). □ În *Pro-patria* citim o poezie de Emil Nicolae (*Pe caldarâme de aur*).

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 177] Marian Popa îl ia în colimator pe mult prea productivul în volume anuale Teodor Vârgolici -*Încă mai popularizează...* □ E. Manu scrie despre *Poemele* lui Vasile Nicolescu. □ Al. Dima, în *Clasicii interpretați de...* se referă la *Octavian Goga interpretat de...* și îngrijit de I. Dodu Bălan, și la *Dimitrie Bolintineanu interpretat de...* în redactarea lui D. Păcurariu, monografiile apărute în semnificativa colecție *Biblioteca critică* a Editurii Eminescu. □ În *Mod liric XXX* Dan Mutașcu analizează câteva generații de poeți români.

27 aprilie

● [„**Munca**”, nr. 8222] În *Literatură - Critică - Artă*, cu subtitlul *Din activitatea cercurilor literar-artistice ale formațiilor cultural-sindicale*, apar o serie de poezii semnate printre alții, de Eva Groza, Florin Dumitrescu.

● [„**România liberă**”, nr. 9177] În cadrul rubricii *Vitrina cărții*, Tia Șerbănescu prezintă volumul lui Marin Preda, *Întâlnirea din pământuri*, apărut la Editura Eminescu, notând că „pentru oricare cititor, lectura lui Marin Preda poate constitui o revelație: literară, dar nu numai literară, existențială”. Nuvelele incluse „dezvăluie un scriitor de mare constanță profesională, egal cu el însuși în tot ceea ce a scris și, totuși, surprinzător”.

● [„**Scânteia**”, nr. 9853] Constantin Crișan publică note de lectură la *Un bătrân către tânăr cărturar* de Mihai Beniuc (Albatros): „Poetul, omul de știință, cărturarul de prestigiu care este Mihai Beniuc, cu o activitate atât de vastă în câmpul literelor, reia aici o pasiune mai veche, aceea a eseului de teorie și critică literară, cu deosebire că, de data aceasta, genul complex al cărții de față îi conferă recentei apariții apartenența la *eseul sociologic*”. ■ Apar noi *Mesaje*

de felicitare adresate Președintelui Republicii, tovarășului Nicolae Ceaușescu, semnate de Jos Van Eynde și A. Cools (președinții Partidului Socialist Belgian) și Regina Margrethe a II-a a Danemarcei.

● [„Flacăra”, nr. 18] În *Cronica teatrală* Eugen Barbu publică o prezentare a piesei lui Mihnea Gheorghiu, *Zodia taurului*. ■ În *Cronica literară* Aurel-Dragoș Munteanu scrie despre *Jurnal de campanie* de Geo Dumitrescu (C.R.) volum alcătuit „mai ales din poeme cunoscute din *Libertatea de a trage cu pușca* și din cele două volume lirice de mai târziu, *Aventuri lirice* și *Nevoia de cercuri*. De fapt, avem de-a face cu un nou poet, impresie tulburătoare, pentru că rezonanța versurilor sale este de multe ori inedită, cu o notă mai accentuată de causticitate și sarcasm. Nu vreau să spun că aceste trăsături lipseau înainte, dar erau învăluite în poezie adolescentină, iar apoi în generozitate și optimism de învingător. Abia acum poetul are conștiința adevăratei libertăți de a trage cu pușca! Au dispărut parcă jocurile inteligenței și candorile tinereții impenitente, experiențele «de șindrile», cum le numea pe manșeta de la *Nevoia de cercuri*. Această schimbare la față s-a făcut cu ajutorul puținelor inedite și a redistribuirii întregului material liric, după necesitățile «de campanie». ■ Dumitru Eliade, în *La o aniversare*, dedică un articol omagial revistei „Tribuna”, la împlinirea a 90 de ani de existență. □ Se publică un poem intitulat *Împotriva lui Ioan Alexandru* de Ilie Calmineasa, case-ta biobibliografică fiind semnată de Adrian Păunescu. ■ Revista publică, din volumul *Drumuri prin memorie* de Octavian Paler, „în curs de apariție”, *Columna lui Traian, Pietà, Villa Adriana sau Memoria utopică și Coline toscane*. □ Adrian Păunescu semnează *Avionul cu glorie*. ■ Cu titlul *Despre „modestia” lui Camil Petrescu*, revista publică fragmentul 58 din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Roman Serial* Dinu Săraru publică capitolul 8 din romanul *Niște țărani*. □ În *Cronica de trei secunde*, Radu Cosașu publică *Poveste neștiințifico-dar-fantastică*. □ George Arion scrie o cronică plastică intitulată *Bucuria de a descoperi forme*.

● [„Luceafărul”, nr. 17] Nicolae Ciobanu prezintă cartea lui Norman Manea, *Atrium*: „Aducând în discuție aspectele din urmă, suntem îndreptățiți să presupunem că autorul însuși pare a-și fi dat seama că romanul său suferă de o anume incoerență subtextuală. Dar, încercarea de atenuare a acestui viciu de structură nu i-a reușit. Rămâne însă speranța ca cititorul, captivat de importanțele însușiri ale cărții, nu va ezita să se angajeze la «rescrierea» acesteia, cu prețul unei lecturi participative, cu adevărat creatoare. *Atrium* e un roman căruia i se cuvine un asemenea privilegiu”. ■ Redacția revistei consemnează evenimentul: „*Tribuna*” la 90 de ani: „Omagiind astăzi împlinirea a 90 de ani de a întemeierea «Tribunei» cinstim activitatea și semnificația ei în istoria culturii naționale: cinstim memoria tribuniștilor, printre care Slavici și Coșbuc, dar și a celorlalți militanți «pătrunși cu toții de gândul unirii sufletești a tuturor românilor, căruia i se da fiecare întreg»; [...] Cu prilejul împlinirii a 90 de ani de la

întemeiere, revista «Lucefărul» urează «Tribunei» contribuții tot mai de seamă, artistice și ideologice, la realizarea prestigioasă a menirii sale, integrată destinului nostru cultural și național”. ■ Mircea Iorgulescu recenzează romanul lui Corneliu Ștefanache: *Așteptarea aproapelui* (Junimea, 1974): „este un puternic roman social, scris cu finețe, cu totul remarcabil prin acuitatea analizei unui caz de oportunism moral”. ■ Ioanichie Olteanu reflectează la *Virtuțile educative ale literaturii*: „Participarea la acțiunea de formare și dezvoltare a personalității umane, de educare a tineretului în spiritul moralei comuniste e o sarcină de răspundere a tuturor scriitorilor, indiferent de vârstă. Această sarcină capătă un relief special în anul celei de-a 30-a aniversări a Eliberării și al celui de al XI-lea Congres al Partidului, evenimente care se cuvine a fi întâmpinate prin eforturile unite ale scriitorilor din toate generațiile”. ■ În textul *Romantismul cărturarului*, Artur Silvestri analizează poezia lui Gheorghe Tomozei: „În genere, poezia lui Gh. Tomozei (din *Vârsta sărutului*, din *Fântâna culorilor*) este prozaică, în chip voit, ucigând lirismul prin istorisire. Iarăși emoția de bibliotecar, iese la suprafață, fiind rând pe rând Stradivarius, Hemingway, Sadoveanu la Neamț sunt evocați cu sistemă, vrând adică să facă parabole. Până la *Noapte de echinox*, aceasta e lirica lui Gh. Tomozei, artizanală, de o limpiditate pedestră, a cărei calitate vine întâi din câmp muzical”.

28 aprilie

• [„Scânteia”, nr. 9854] Nicolae Balotă semnează *Eroii cărților de azi, soli ai prezentului în fața viitorului*: „Spectacolul pe care ni-l oferă proza noastră din ultimii ani – în operele cele mai reprezentative – este acela al unui examen public de conștiință. Înțelegem acest proces în două sensuri: pe de o parte e un proces al existenței social-istorice și morale a societății românești în ultimele decenii; pe de altă parte, este vorba de examinare, pe tărâm literar, a condițiilor romanului ca atare, cu alte cuvinte un proces al conștiinței romancierului. [...] Personajele operelor literare ale timpului sunt, într-un fel, reprezentanții noștri în fața viitorului. Chiar dacă nu poartă chipul nostru, în toate trăsăturile sale, eroii reprezentativi ai cărților sunt purtătorii întrebărilor noastre, răspunsurilor noastre, eforturilor noastre de a ne proiecta în viitor, într-un viitor la plămuirea căruia, nu în ultimul rând, contribuie chiar scriitorii prin mijlocirea eroilor lor”.

30 aprilie

• [„Albina”, nr. 18.* Începând cu acest număr, revista devine din săptămânală, lunară, cu zi de apariție, cel mai adesea, în penultima sau ultima sâmbătă din lună. Într-o notă din numărul viitor, cu îndemn la abonare, se specifică faptul că revista apare „în ultima săptămână a lunii”.] Pe prima pagină, □ versuri de Ion Bănuță și □ articolul referitor la educarea tinerilor, semnat de acad. Alexandru Balaci, *Tineretul, argintul lumii*.

□ Pagina de literatură publică un grupaj de versuri patriotice și folclor nou (*Partid, inima noastră te cântă*) scrise și culese de cititori, în majoritate țărani.

● [„Contemporanul”, nr. 19] La *Romanul contemporan și dinamica* se referă Nicolae Balotă: „Considerând azi, la peste cincizeci de ani de la apariția lui *Ion* (1920), tabloul divers al romanului românesc contemporan, putem trage anumite concluzii privind tendințele sale fundamentale și, îndeosebi, dinamica socială ce o reflectă. Un prim proces esențial petrecut pe acest plan: modificarea perspectivei sociale în opera românească, în funcție de profundele transformări ale societății românești din ultimele trei decenii. Și întrucât aminteam romanul lui Liviu Rebreanu, acel *Ion* pe care-l putem socoti o construcție temelie a prozei noastre moderne, precum și un plan de referință, trebuie să observăm că modificarea perspectivei este evidentă mai ales în roman”. ■ De volumul de versuri al lui Vlaicu Bârna, *Auster*, se ocupă Dragoș Vrânceanu: „S-ar putea spune că Vlaicu Bârna își construiește versul, în acest volum, cu un simț în adevăr auster, în ce privește grija de a nu se lăsa să-i alunece accentele după legea unor contraste violente, care să ia ochii și să creeze o percepție autonomă a unor reliefuri de suprafață frapante, deschizând calea eficacității imediate, sumare și confuzionare, pe care se reazămă instinctiv poezii noilor curente, printr-un truc copleșitor dar, din păcate, transparent”. ■ Este redată *Telegrama semnată de Dumitru Radu-Popescu, redactor-șef al Tribunei către tovarășul Nicolae Ceaușescu*: „Mult stimat tovarășe Nicolae Ceaușescu, Revista «Tribuna» din Cluj evocă azi împlinirea a 9 decenii de la apariția, sub grija lui Ioan Slavici, a «Tribunei» de la Sibiu, organ de presă și de cultură democratică progresistă al românilor din Transilvania. [...] «Tribuna» de azi, revistă angajată în procesul general al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate își exprimă întreaga sa recunoștință, partidului, Dumneavoastră, personal, iubite tovarășe secretar general”.

[APRILIE]

● [„Amfiteatru”, nr 4; Revistă lunară, literară și artistică, editată de Uniunea Asociațiilor Studenților Comuniști din România; apare într-un nou format; vechea redacție – ce funcționează inclusiv până la nr. 3 din martie 1974 (cu Gh. Achiței redactor șef, Adrian Dohotaru red. șef adjunct, Grigore Arbore, Șt. Iureș, Ana Blandiana) este înlocuită începând cu nr. 4 (100) aprilie, an IX, de un nou colectiv, comun redacției revistelor „Amfiteatru – Viața Studențească”: N. D. Fruntelată, redactor-șef, I. Cristoiu, redactor-șef adjunct, M. Tatulici, secretar general de redacție, Constanța Buzea, M. N. Rusu, M. Florin Șandru, Tudor Octavian. În nr. 5 intervine o altă modificare, finală, a Colegiului de redacție: apar Costin Antonescu, Stelian Moțiu, Ion Sasu, M. Todosia, Gh. Văduva; dispar deja din caseta tehnică C. Buzea, M. N. Rusu, T. Octavian (dar ei rămân colaboratori cu diverse rubrici fixe, la fel și Ana Blandiana). Începând cu nr. 5

din mai 1974 numărul de pagini se reduce de la 32 la 12, din cauza crizei hârtiei.] □ De larg interes articolul de fond *Amfiteatru 100*. „Acest număr pe aprilie coincide – în al nouălea an de apariție – cu numărul 100 al revistei. «Amfiteatru» 100 înseamnă deja un capitol de publicistică literară încheiat. Cum e și firesc, destinul unei reviste de cultură se împlinește și rămâne cu fiecare apariție, în măsura în care un număr, un șir de numere, toate numerele ating și împlinesc un profil personal, o atitudine publicistică, un mod de intervenție în fenomenul literar curent. În mod deosebit, prin consecvența de a susține și a impune nume de publiciști și creatori, contribuind și prin aceasta la misiunea de a forma o generație artistică și de a impune o viziune unitară, angajată, de valoare, în contextul cultural general al țării. Amfiteatru a fost permanent deschis dialogului fertil, critic, creator, deschis opiniei studențești față de fenomenul cultural studențesc și național, spațiu deplin de manifestare a celor mai talentați și mai consecvenți slujitori ai scrisului din rândul studenților. *La numărul 100*, bilanțul revistei se arată a fi rodnic și edificator, pentru ceea ce a intenționat și reușit în mare parte să fie: un laborator de creație, de formare culturală și intelectuală.” Din vechea gardă a colaboratorilor numerelor din 1970 până la momentul 1974 sunt amintiți Vl. Streinu, V. Râpeanu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Ana Blandiana, Adrian Păunescu, Marian Popa, Nina Cassian, V. Eftimiu, A. Baranga, Constanța Buzea, C. Ciopraga, Dan Grigorescu, Henri Coandă, Elie Carafoli, Ion Ianoși, D. Micu, Al. Piru, Gh. Achiței etc. dintre cei consacrați, dar și Daniela Caurea, Marin Tarangul, I. Lotreanu, Dan Verona, Dinu Adam, C. Pricop, Gabriel Stănescu, Dinu Flămând, Eugen Uricaru, Radu Anton Roman, Marius Tupan și alții, dintre cei tineri sau debutanți. La 100 de numere, într-o etapă a evenimentelor majore, anul XXX al Eliberării și anul Congresului al XI-lea al Partidului, cu o nouă echipă, revista „are datoria de a continua o nobilă misiune de formare, de educare și de afirmare a studenților, elevilor, a tinerilor talentați, pentru o literatură angajată, actuală și dinamică, în contextul cultural al României socialiste”.

■ Lucian Alexiu comentează *Poezia lui Ioan Alexandru*: „Prin ultima carte, *Imnele bucuriei*, 1973, poezia lui Ioan Alexandru realizează o sinteză a liricii din primele patru volume și mai puțin un moment de maximă expresivitate poetică. [...] *Dacismul*, obsesie comună a unui întreg șir de poeți români, se înscrie în intenția lui Ioan Alexandru de a reconstitui o mitologie românească – în centrul căreia se află așezată figura legendară a lui Orfeu. [...] Imaginea unei Dacii mirifice și viziunea succesiunii civilizațiilor vine pe tradiție eminesciană -*Memento mori* [...]”.

• [„Argeș”, nr. 4] Radu Boureanu publică eseu *Acolo unde-n Argeș...*
 □ Dan Rotaru scrie poezia *Imn*, iar Gh. D. Vasile *Limpezime în legendă*. □ Pe pagina intitulată *Cravatele roșii*, Tiberiu Utan publică *Cărți într-o carte*, referindu-se la volumul *Ei l-au cunoscut pe Sadoveanu*. Tot aici, Petre Ghelmez scrie *De ce îmi place să stau de vorbă cu copiii*. □ Sunt publicate o serie de

poezii semnate de Marina Vidoni, Cornelia Popescu și Elena Zamfirescu. □ În *Concursul literar August XXX*, sunt publicate câteva poezii semnate de Ion Chingaru, Ștefan Buzărnescu, Ion Mărgineanu, Mihaela Dumitrescu, Mihai Negrea, Patrel Berceanu. ■ În *Cronica literară* S. Nicolaescu prezintă *Trei Poeți din Argeș*: Dumitru M. Ion, cu volumul *Orgolii*, Ileana Mălăncioiu, *Crini pentru domnișoara mireasă* („Efectul ultimului volum al Ilenei Mălăncioiu este comparabil cu cel al debutului exemplar cu *Pasărea tăiată*. Punctele de vedere au alternat, interesul fiind cu atât mai mare cu cât, la al patrulea volum, poeta știe, se pare, foarte bine ce fel de poezie trebuie să cultive pentru ca efectul să fie maxim, cel puțin din punctul ei de vedere. Construindu-și un univers poetic propriu și original, Ileana Mălăncioiu exploatează la maximum temele și motivele ce și le propune, înglobând tot ce o gândire poetică, supusă auto-disciplinării, consideră necesar pentru a investi cu virtuți atât constituenții tradiționali cât și cei acumulați printr-o largă cultură literară și filozofică.”) și Horia Zilieru cu *Orfeu plângând-o pe Eurydice* („Pentru Horia Zilieru poezia este o permanentă stare de subțire trecere prin spațiu și timp, înnobilită de sunetul pur al lirei orfice, meșteșug prea bine știut, capcanele fiind ocolite cu grijă și discreție. Orfeu contemporan, poetul ține o dreaptă cumpănă între tradiționalismul suav, cultivat cu distincție de înaintașii săi trubadurești și vâscoasa poezie contemporană. Eurydice a lui Horia Zilieru poate coborî dintr-o berlină, ca altă dată cea a lui Ion Pillat pentru a se înfrupta cu toate simțurile din parfumul crinilor, pentru a cânta la clavecin o lucrare de mult uitată sau chiar pentru a dansa un menuet, cuprinsă în rochia-i cu volane.”). □ În *Cronica tardivă*, Constantin Crișan prezintă volumul de versuri *Între Psyche și Revoluție* de Victor Sivetidid. ■ Revista publică poeziile *Panorama căderii soarelui*, *Panorama în Cartierul Grant*, *Panorama așteptării*, *Panorama străzii iubirii* și *Panorama intrării plumbului* de Ion Bănuță. □ Revista publică din *Cronica lui Stavrinus* un fragment intitulat *Cum se întâmplă bătălia lui Mihai cu Bator Andrei, craiul unguresc*. ■ În *Poezia pensionară* Aureliu Goci scrie despre *Glorie iubirii* de Camil Baltazar: „aș așeza întreaga poezie a lui Camil Baltazar sub semnul unui plâns optimist, în mijlocul unui univers în dezagregare care, bine primită în epoca de apariție, n-a rezistat eroziunii timpului; cum astăzi poetul scrie la fel ca în trecut, urmează că opera sa contemporană e condamnată iremediabil la caducitate. *Glorie iubirii* este o antologie (*Vecernii*, *Flaute de mătase*, *Biblie*, *Reculegeri în nemurirea ta*, *Cina cea de taină a iubirii*, *Comentariu liric la Dafnis și Cloe*, *Întoarcerea poetului la uneltele sale*, *Tărâm transcendent* - unele, volume, altele numai cicluri din cărțile anterioare) și nicăieri nu se vede mai bine ca într-o antologie cum poezia intră încet în conul de umbră al uitării, prin acțiunea distructivă a timpului ce nu acceptă decât operele consonante cu dominantele semnificative ale sistemului cultural în vigoare”. ■ În *Cartea de proză* Nicolae Oprea scrie despre *Apa* de Al. Ivasiuc (Eminescu): „Al. Ivasiuc descinde din stirpea lucizilor de

tip Camil Petrescu Anton Holban; analistul nu se dezmente nici în cazul de față, chiar dacă *Apa* este un „roman de acțiune”. Modalitatea investigării dramelor de conștiință este camilpetresciană. Contorsiunile sufletești sunt resimțite de personaje la nivel biologic, «țipătul interior» provoacă mai mult o suferință fizică. Edificatoare este reacția lui Filip, care se împușcă sub privirea poruncitoare a lui Piticu: «Nu se poate, se gândi el, mai mult cu carnea și măruntaiele (s.n.) decât cu mintea». Sau a lui Paul Dunca, într-o scenă de maximă tensiune: «ușa în urma lui scârțâi, și el auzi scârțâitul până în adâncul ființei sale»; «urmări scena, aștepta țipătul, îl auzi înainte în creierul său». Deși nu depășește valoric romanele anterioare, *Apa* deschide o nouă perspectivă asupra disponibilităților epice ale lui Alexandru Ivăsiuc. Procedul șarjării în tipizare și folosirea ironiei fățișe sunt elemente care se adaugă altora cunoscute. Memorabile, în acest sens, sunt portretele consacrate prefectului și soției sale, surprinși în intimitatea căminului, după o noapte în care, ca de fiecare dată, Florica Florescu visase o întrevedere cordială cu un înalt personaj, iar d-na Florescu, ceva «verde, verde, verde. Ca o pășune».

■ În *Cartea de poezie* Nicolae Baltag scrie despre volumul lui Emil Botta, *Poeme* (Albatros), apreciind că „în posibilă descendență bacoviană, Emil Botta rămâne unul dintre poeții manierști de cea mai nobilă substanță. Profilul său melancolic hamletian se răsfrânge în vers ca într-o oglindă convexă: ușor deformat, grație unei dizolvări de planuri, în urma căreia tristețea este, mai întâi, subminată prin ironie, spre a renaște, apoi, din aceasta rezultă o senină atitudine tragică, lucidă și calmă, neresorbită în stări opace, fără orizont. O lumină difuză cerne, de altfel, umbrele meditației existențiale ale autorului, lumină iradiată de o candelă interioară, cu raze expresive și laice. [...] Oricum, chiar și în ciuda unor absențe de marcă, ciclul extras din prima plachetă justifică din plin includerea lui Emil Botta printre poeții importanți, ai acestui secol, la noi. Menționăm, în primul rând antologarea fericită a poemului *Jaf*, atât de specific tipului de lirism practicat de autor. Originalitatea acestui scâncet thanatic constă în purificarea viziunii macabre prin jocul perspectivelor: din punctul de vedere al efemerului, statornicul se destramă; din punctul de vedere al victimei, călăul pare că se prăbușește».

■ În *Cartea de critică* Victor Atanasiu prezintă primul volum din *Hyperion* de George Munteanu (Minerva), o „biografie eminesciană”.

□ Gheorghe Schwartz publică povestirile *Gestionarul*, *Instalatorul*, *Televizorul*. □ Dragoș Vrânceanu scrie poemul *Valachica*. □ Marian Popa publică o recenzie a volumului de poezii al lui Ion Lotreanu, *Aerul de sub fluturi*. ■ Pe pagina intitulată *Scriitori contemporani. Cine sunteți, Eugen Barbu?*, Dan Rotaru publică un scurt interviu cu scriitorul. Tot aici, Hristu Căndroveanu publică articolul intitulat *Între baladă și epopee*: „Eugen Barbu rămâne autorul a două dintre cele mai bune romane ale literaturii române. Câți colegi de generație ne pot propune mai mult? Și el este, abia acum, la apogeul puterii lui de creație. Prin întreg scrisul său însă, acest autor se conturează ca o prezență lite-

rară puțin obișnuită, capabil a marca un climat inconfundabil în epocă. El se numără printre scriitorii fără de care nu poate fi concepută imaginea literaturii române în ultimele trei decenii, de după Eliberare”; pe aceeași pagină, Daniel Dimitriu semnează *Metamorfoze și „infidelități”*: „Conflictele întotdeauna violente din romanele lui Eugen Barbu au consecințe apreciable nu numai în planul existenței eroilor ci și în zona impalpabilă a articulațiilor construcției epice, ca să nu mai vorbim de manieră și stil. Astfel, în plan estetic, această stare conflictuală impune, printre altele, o perspectivă dublă, antitetică asupra realității. Romancierul e atras, deopotrivă, de autentic și de fabulos, admitând astfel două viziuni antagonice pe care le «topește» într-o sinteză în întregime verosimilă și delectabilă, nu mai puțin surprinzătoare însă. Avertismentul care deschide *Princepele* mi se pare extrem de limpede din acest punct de vedere: în dorința autorului de a reda cât mai fidel epoca fanariotă, el îl anunță pe cititor că a folosit fragmente de texte vechi bisericești, cronici ale timpului etc. și, mai departe: «Romanul acesta este o sinteză, un basm și o operă lirică în același timp...». Nimic incompatibil, deci, între nevoia transunerii fidele a unei epoci și statutul de basm și de operă lirică al operei care face acest lucru. Perspectiva autenticității, a realismului în bună tradiție clasică, e proprie - beneficiind de spații mai largi sau mai restrânse - fiecăruia dintre romanele lui Eugen Barbu”. □ Revista publică un fragment din *Caietele Principelui*. □ În *Tineri poeți* sunt publicate o serie de poezii semnate de Gheorghe Istrate, Horia Bădescu, Dan Damaschin, Lucian Avramescu ș.a. □ În *Lecturi*, Nicolae Oprea prezintă volumul lui Romul Munteanu, *Noul roman francez*, iar Camelia Dumitru scrie despre *Geografia spirituale* de Dan Hăulică. □ Revista tipărește o serie de fragmente *Din corespondența lui Alexandru Odobescu*. □ În *Cronica lucidă*, Mihai Ilovici publică *Cunoaștere și eroare*, un articol dedicat lui Camil Petrescu cu ocazia împlinirii a 80 de ani de la naștere. □ În *Cenaclul „Liviu Rebreanu”* se face o detaliată prezentare a ședinței din data de 17 aprilie. ■ În *Lynotip*, sunt publicate o serie de note: *Ce este poezia?* reproduce un citat din articolul omonim al lui G. Călinescu, apărut în numărul 2/ 1947 din R.F.R. În *Sonntag despre o discuție din revista Argeș* se face trimitere, în numărul 11/ 1974, la eseu lui Mihail Diaconescu, *Noi tendințe în romanul românesc*: „Eseul consemnează mai întâi importanța specială a confruntărilor de opinie inițiate de revista Argeș, ecoul acestor dezbateri în presa literară din România, faptul că și alte reviste preiau, la rândul lor, problematica evocată în discuție. Mihai Diaconescu consideră că «prin numărul mare de noi romane, prin imediată recunoaștere critică a valorii lor, ca și prin succesul de public în țară și străinătate, în momentul de față, în evoluția prozei românești contemporane se configurează un nou și important capital»”. Se fac în continuare referiri la proza unor autori ca Marin Preda, Zaharia Stancu, Laurențiu Fulga, Eugen Barbu, Sorin Titel, Vasile Rebreanu, Corneliu Ștefanache, Fănuș Neagu, Platon Pardău, Maria Luiza Cristescu, Nicolae Breban, Augustin Buzura. Contribuția

noilor generații de romancieri este urmărită în mod deosebit. «Lucru semnificativ, se spune în eseu din Sonntag, creațiile celor mai cunoscuți dintre tinerii romancieri sunt ferm ancorate în realitatea actuală românească, în problemele acute ale societății noastre». În *Cronica mărunță* se discută rubrica semnată de Anemone Popescu în revista „Orizont”, aceasta ocupându-se de revista presei culturale. În *Dialog, dar false dileme* este semnalată o dezbateră din revista „Tomis” între Cornel Regman și Al. Protopopescu, în care se încearcă „definirea profilului unor scriitori contemporani”. □ În *Jurnalul Artelor*, Mihai Florea publică *Note la o istorie a teatrului contemporan*. □ Al. Andrițoiu, în *Poeți canadieni contemporani*, traduce o serie de versuri semnate de Alain Grandbois și Anne Hébert. □ Revista publică două schițe semnate de Alphonse Allais.

• [„Astra”, nr. 4] Nicolae Stoe publică poezia intitulată *Ceaușescu*. ■ Voicu Bugariu comentează, în rubrica intitulată *Cartea*, romanul lui Alexandru Ivasiuc, *Apa*. Potrivit cronicarului literar, în roman, „sub sutele de pagini aproape halucinante, prin patima discursurilor, o structură unică prinde contur și dă un sens global vârtejurilor analitice, le schimbă sensul și natura, le transformă în elemente de ansamblu ale unui edificiu mitic”. Ceea ce caută protagonistul romanului este maturitatea – „stare socotită miraculoasă ce conține toate adevărurile și toate puțințele”. Tocmai de aceea, dimensiunea mitică a textului se regăsește „în această tensiune neîntreruptă spre o stare simțită ca ideală”. Laitmotivul romanelor lui Ivasiuc – *alternativa succes – eșec* – este ilustrată, în *Apa*, prin personajul Piticu, cel care „obține o putere disproporționată față de raporturile sociale reale ale epocii”, putere pe care nu este capabil să o mențină atunci când „apar forțe reale, care i se opun”, și se sinucide. Celelalte personaje, precum Paul Dunca – „intelectualul care nu se poate desprinde de imaginea unei lumi armonioase”, procurorul Manea – „amestec de calcul și de elan moral”, care „servește adevărul și dreptatea” fără să aibă o chemare reală pentru aceasta, povestesc foarte mult, slujind, în felul acesta, componenta simbolică a scriiturii, cu privire la „rolul cuvântului într-o lume aflată într-o schimbare foarte rapidă”. ■ George Boitor realizează, în rubrica *Revista revistelor*, o panoramă a publicațiilor și a rubricilor de interes: în nr. 14 al revistei „Tribuna” – „număr excepțional”, este publicată comedia lui Vasile Rebreanu, *Sutiene pentru călugări*, într-un „limbaj viu și colorat”, abordând o tematică „de mare actualitate”. Fănuș Neagu publică, tot aici, un fragment din romanul *Frumoșii nebuni ai marilor orașe*. Reține atenția, în mod deosebit, Poșta redacției – *Ave!* – realizată de poetul Adrian Păunescu. □ Numărul 14 (318) din „Orizont” găzduiește cronică literară semnată de Cornel Ungureanu, care comentează un volum de versuri publicat de poetul Ion Horea, a cărui selecție – excelentă – este realizată de alt poet, Romulus Vulpescu. Tot aici, Ion Th. Ilea evocă tinerețea lui Eugen Ionescu, iar la ancheta revistei răspund nume importante precum Nicolae Ciobanu și Mirela

Roznoveanu. ■ Invitatul „Astrei” este, de această dată, prozatorul Eugen Barbu, căruia revista îi publică un text inedit din *Caietele princepelui*, iar Nicolae Stoe îi propune un interviu, cu ocazia împlinirii vârstei de 50 de ani și a apariției ediției a patra a romanului *Groapa*. Remarcând faptul că, la 6 ani de la publicare, acest roman „a devenit material didactic în școli și universități”, Eugen Barbu răspunde la întrebarea legată de importanța unui oraș – Bucureștiul – în raport cu opera unui scriitor, arătând că nu orașul în sine, „ci viața acestor orașe, destinele oamenilor care trăiesc în aceste orașe” contează. Mai mult, „o carte bună despre un anumit loc creează acelui loc o legendă ce dănuie mai mult chiar decât oamenii care au creat-o”. ■ Sub semnul Cenaclului „Astra” se regăsește rubrica *Argument public pentru un debut*, realizată de Mihai Deșelaru, care îl are în centru pe poetul Gheorghe Vancu, student în anul al IV-lea TCM, la Universitatea din Brașov. *Argumentul* reunește un grupaj de versuri, menționează participarea, ca laureat, a tânărului poet la Festivalul național al artei studențești, ediția 1974, și la Colocviul național de literatură, și propune o selecție din aprecierile critice semnificative, datorate lui Voicu Bugariu, Ermil Rădulescu, Ion Topolog. Concluzia articolului vizează rolul Cenaclului „Astra”, „menirea estetică și socială” a acestuia, „starea de spirit pe care o creează” și care „tinde să devină acțiune culturală”.

● [„Ateneu”, nr. 4] Articolul lui Cristian Livescu stă sub semnul unei întrebări: *Spre o «direcție nouă» în critica literară?*, iar răspunsul autorului este: „Deocamdată «critica ideilor literare» proliferază nu ca o «școală» stabilă sau o «critică tânără», cu un program bine conturat, ci numai ca o stare de veghe, de receptivitate intensă a unor persoane cu experiență, extrem de mobile, dornice să construiască o sinteză nouă a esteticii literare, bizuită pe readaptarea și clarificarea semnificațiilor ce decurg dintr-o documentare largă, solidă”. ■ Despre *Critica universitară astăzi* scrie Ion Constantinescu care punctează: „Trăsăturile criticii universitare actuale ar fi acestea: a nu separa informația de intuiție, știința de gust, istoria de viață, simțul ordinii de necesitatea evaluării. Dar toate acestea înseamnă realizarea actului critic în esența lui. Critica universitară a evoluat din ariergarda în avangarda criticii; a ieșit din muzeul imaginar al literaturii și a intrat în laboratorul ei mobil.[...] Evoluția criticii universitare este evidentă și în faptul că ea este astăzi, mai mult ca înainte, «un teren al dezbaterilor ideologice» – ea nu-și mai poate permite să rămână un comentariu «neutru» al operei «vechi»: ea participă la destinul operei în cetate, este «explorare antropologică-ontologică-cosmologică» (Balotă), este ideologie”. ■ Const. Călin semnează cronică literară la volumul *Personalitatea literaturii române*, de Constantin Ciopraga: „Recenta carte a profesorului Const. Ciopraga se întâlnește doar în câteva aspecte tematice cu obișnuitele contribuții la definirea specificului național. Prin aspirația la sinteză, la portretul interior al întregii literaturi române și prin tehnica realizării – s-o spunem de la început – le depășește însă.[...] Aplicarea unei **teme mari**, elanul demonstrativ

și voluptatea analitică dau sintezei profesorului Ciopraga un relief pregnant. *Personalitatea literaturii române* e una din acele cărți absolut necesare unei culturi, de rezonanță, la care se revine periodic. Practic, «cariera» sa critică abia a început”. ■ C. Costin semnaleză apriția volumului *Pribegi, noi visam* (C.R., 1973), de Nicolae Damian care „formulează o sumă de idei cu mijloacele literaturii de analiză (psihanaliză) și, dincolo de toate imperfecțiile de construcție estetică, intuiește posibilități inedite de înțelegere a unor fenomene de viață. *Pribegi, noi visam*, chiar făcând abuz de un anume scientism psihanalitic, afirmă un autor original pe varianta prozei de analiză”. ■ Rubrica *Cronica traducerilor* este semnată de Laurențiu Ulici care analizează *Aud cântând America*, „o carte de poezie americană care [...] dovedește că limba română are infinite disponibilități, o limbă ideală pentru traduceri din oricare altă limbă, o limbă de o extraordinară vocație poetică”. ■ Se publică poezie, semnată de Veronica Galiș, Constantin Ștefuriuc, Horia Gane, Adrian Popescu și un fragment din *Caietele Prințelului*, volumul V, de Eugen Barbu.

● [„Cinema”, nr. 4] Numărul se deschide cu textul cuvântării lui Nicolae Ceaușescu, rostită la întâlnirea cu cineasții. □ Printre noile filme românești în dezbatere, se numără și *Porțile albastre ale orașului*, cu un scenariu de Marin Preda. Valerian Sava descrie subiectul, personajele, stilul regizoral, scenarizarea („Ca în toate povestirile concepute de Marin Preda, simplitatea aparentă, de suprafață, rezultă dintr-o complicată țesătură intimă de sugestii și probleme – numeroase, expuse mai mult radical, decât într-o succesiune epică.”). Aceiași semnatar reproduce câteva fragmente ale dialogului dintre scenarist și ziaristi și criticii de film, cu ocazia premierei. Întrebat de ce a făcut o pauză cinematografică atât de mare după *Desfășurarea*, Preda își asumă vina: „Am avut două-trei eșecuri ca scenarist. Am încercat să scriu câteva scenarii care nu mi-au reușit. Nu ieșeau bine. N-au plăcut cinematografeii și până la urmă nu mi-au plăcut nici mie, deși inițial susținusem că pot fi realizate. Abia la acest film mi-am dat seama că pentru a face un scenariu care să poată fi realizat, nu trebuie să-l încarci, trebuie să vii cu o istorie cât se poate de succintă și simplă, pe care regizorul s-o poată amplifica, dându-i viață pe ecran [...]”. Declarând că subiectul scenariului de față i-a fost inspirat de o poveste reală auzită de la redactorii revistei „Pentru Patrie”, Marin Preda se declară împotriva ecranizării romanului *Morometii*: „Ați văzut *Don Quijote*, e o caricatură, deși e jucat de mari actori, printre care Cerkasov [...]. Personajul e totdeauna micșorat, fiindcă un erou de carte are un subtext al lui, mitologic, cu totul specific literaturii. De pildă, Moromete, în universul lui, este un om desculț. Și când ar apare [sic!] pe pânză, ieșind desculț din curte, ideea de sărăcie ar ieși prea mult în ochi. Și multe alte idei ies în evidență în film, altminteri decât în carte și în mod nedorit. În filmul *L'Étranger* după Camus, de pildă, în loc să vezi un tip misterios – în orice caz, cu o psihologie inedită – îl vezi pe binecunoscutul Mastroianni care e un mare actor, dar care acoperă eroul”. În schimb, dacă i s-

ar propune, s-arangaja să scrie scenariul pentru un serial făcut după *Marele singuratic*, „dar, din nou, nu va fi prea ușor, fiindcă episoadele sunt foarte legate între ele, e vorba de o tehnică destul de dificilă a retrospectivelor...”.

□ În articolul intitulat *Sub pecetea tainei lui Mateiu Caragiale*, Nina Cassian recenzează succint „filmul TV al regizorilor Stere Gulea și Andrei Băleanu”, pentru „strădania lor meritorie de a echivala prin imagine universul matein”.

□ N. C. Munteanu îl interviuează pe Mihnea Gheorghiu în legătură cu filmul al cărui recent scenariu l-a semnat, *Dimitrie Cantemir*, la împlinirea a 300 de ani de la nașterea acestui „Leibniz al Românilor”. Întrebat la ce lucrează în prezent, Gheorghiu vorbește despre scenariul *Hyperion*, o ecranizare a *Luca-fărului* eminescian.

● [„Convorbiri literare”, nr. 4] Cu prilejul evenimentului *Tovarășul Nicolae Ceaușescu – primul președinte al Republicii Socialiste România*, este redat un fragment din *Jurământul Președintelui Republicii*: „Jur să slujesc cu credință, să acționez cu fermitate pentru apărarea independenței, pentru bunăstarea și fericirea întregului popor, pentru edificarea socialismului și comunismului în Republica Socialistă România! Jur să respect și să apăr Constituția și legile țării, să fac totul pentru aplicarea consecventă a principiilor democrației socialiste, pentru afirmarea în viața societății a normelor eticii și echității socialiste! Jur să promovez neabătut politica externă de prietenie și alianță cu toate țările socialiste, de colaborare cu toate națiunile lumii, fără deosebire de orânduire socială, pe baza deplinei egalități de drepturi, de solidaritate cu forțele revoluționare, progresiste de pretutindeni, de pace și prietenie între oameni! Jur că îmi voi face întotdeauna datoria cu cinste și devotament pentru strălucirea și măreția națiunii noastre socialiste, a Republicii Socialiste România!”.

□ Redacția revistei semnează textul *Ceaușescu–România*: „Uitându-ne acum în urmă, peste tot ce-am înfăptuit în țara noastră, peste momentele de legitimă bucurie, dar și peste cele ale încercării deloc ușoare, înțelegem și mai bine ce simbolizează alăturarea celor două nume atât de scumpe poporului nostru: Ceaușescu–România! Fiindcă secretarul general al Partidului și primul Președinte al țării a fost bărbatul care a luat piepțiș, cu înțelepciune și curaj, toate marile și dificilele probleme ale țării, înfăptuind o nouă politică, îndreptată cu adevărat spre interesele națiunii noastre socialiste, spre interesele vitale ale omului”.

■ În cadrul textului *Ulcica fermecată*, Nicolae Manolescu se referă la proza lui Mihail Sadoveanu: „Odată cu limba, sau, poate, datorită ei, Sadoveanu impune o lume: misterioasă și poetică, reală și totodată inexistentă decât în imaginația marelui prozator. S-au consacrat sute de pagini de comentariu instituțiilor acestei lumi idilice și patriarhale, eroilor, obiceiurilor, naturii și filosofiei ei. Ca și cum toate acestea ar exista realmente și nu ca cel mai pur produs al imaginației”.

■ În *Destinul unei publicații*, Corneliu Ștefanache analizează traiectoria revistei «Convorbiri literare»: „În 1967 se împlineau o sută de ani de la apariția primului număr al bilunarului «Convorbiri literare». Jubi-

leul a trecut aproape fără vorbe de aducere aminte. Tăcerea venea de la decăderea și conformismul revistei din ultima ei perioadă, dar și din faptul că unii mai erau nelămuriți asupra lui Maiorescu și asupra Junimii. Tăcerea a fost o eroare, deoarece s-ar fi cinstit stele de primă mărime ale literaturii noastre în frunte cu Eminescu, Creangă, Maiorescu. [...] Din anul 1972 revista a apărut într-un nou format și cu o apariție bilunară, ca la începutul începuturilor ei. Va rămâne ca o nouă serie? Nu putem ști, nu putem spune noi, cei care o facem astăzi în condiții cu totul schimbate. Promovând concepția partidului nostru pe tărâmul literaturii, încercăm, cu fiecare număr – cum însuși partidul ne îndeamnă – să păstrăm ceea ce este valoros din trecutul publicației. Am spus din primul număr că suntem adversarii provincialismului și provincializării, ai laudelor după o măsură locală după cum suntem împotriva frondei și exhibițiilor care niciodată, pe tărâmul literaturii, n-au adus nimic bun”. □ De cartea *Convorbirilor literare* se ocupă Adrian Oprina: „Într-un tiraj de abia 2900 de exemplare... a ieșit de sub teascurile editurii Junimea primul volum al unei antologii de excepție, aceea a vechii serii a «Convorbirilor literare». [...] Câțiva cercetători meritoși, între care trebuie amintiți G. C. Nicolescu, Z. Ornea, Adriana Iliescu, Emil Manu, au elaborat studii relativ sistematic asupra unor publicații culturale românești de mai largă răspândire ori cu profil special (revistele de poezie)”. ■ Mircea Iorgulescu întocmește portretul lui *Valeriu Cristea*: „Pentru a-și revela firească personalitatea i-a lipsit lui Valeriu Cristea, critic format după 1964 în ambianța vechii «Gazete literare» (azi «România literară»), revistă fără individualitate critică dar având întotdeauna mulți critici buni, posibilitatea practică de a-și exercita constant aptitudinile. [...] La justa lor proporție, calitățile criticii lui Valeriu Cristea au putut fi de aceea înregistrate abia odată cu apariția primei sale cărți (*Interpretări critice*, 1970), o culegere caleidoscopică de foiletoane, foarte unitară totuși prin atitudine și prin stil. Atrage atenția, mai întâi, o forță neobișnuită a percepției critice. Operele sunt parcă stoarse de sucuri, presate cu putere pentru a li se extrage licorile cele mai subtile”. ■ Ocupându-se de *Critica poeziei*, Daniel Dimitriu prezintă trei volume de versuri. □ Eugen Jebeleanu, *Surâsul Hiroșimei și alte versuri* (Minerva, 1973): „[...] cea mai importantă selecție retrospectivă din lirica lui Eugen Jebeleanu reține în exclusivitate poezia politică și de dragoste, în prima secțiune funcționând criteriul unei nemiloase exigențe. Autorul se oprește la următoarele cărți: *Ceea ce nu se uită*, poem amplu apărut în 1945, *Surâsul Hiroșimei* din 1958, *Cântece împotriva morții* din 1963, *Elegie pentru floarea secerată* din 1967 și, în sfârșit, *Hanibal*, apărut anul trecut. Li se adaugă un număr de 27 de texte detașate din alte volume”. □ Ștefan Aug. Doinaș, *Versuri* (Albatros, 1973): „După cum se vede, elogiile aduse poeziei lui Doinaș au un aer franc, lipsit de precauție, rezervele, în schimb, poartă pecetea aluziilor subtile și, pe undeva, a unei exagerate discreții. Situația (și, îndeosebi al doilea aspect) are o anumită explicație: poezia celui în discuție frapează înainte de

toate printr-o anume prestanță care izvorăște din aerul ei solemn, solemnitate ce atinge în unele momente hieratismul. Totul aici este grav, începând cu motivele, continuând cu atmosfera, cu dibăcia construcției și logica stringentă a demonstrației lirice, și terminând cu ritmul impunător și sonoritățile wagneriene”. □ Horia Zilieru: *Orfeu plângând-o pe Eurydice*: „[...] a avut ceea ce numim de obicei o presă bună, autorul prezentei antologii fiind pus fără rezerve sub lupa exegezei atente. Poetul desuet, diafan, delicat, grațios etc...., naiv – anacronic într-un cuvânt, a devenit aproape peste noapte un fel de caz, un altcineva demn de a fi luat în considerație pe temeuri mai serioase”. ■ De romanul lui Haralambie Zincă, *Dispărut fără urmă* (Ed. Militară, 1973), se ocupă Val Condurache: „Romanul lui Haralambie Zincă [...] se înscrie în rândul acestor pseudo-jurnale ale anchetei, în care dezvăluirea procedului compozițional (pretextul scrierii cărții este ancheta pe care prozatorul o conduce) devine ea însăși procedeu compozițional”. ■ Secțiunea dedicată criticii este semnată de Al. Dobrescu. □ Mircea Zăciu, *Ordinea și aventura* (Dacia, 1973): „Volumul adună prefețe, articole aniversare, însemnări de lectură, cronici ale edițiilor, note. Așadar producții critice ocazionale, grupate în trei secțiuni (I, II și III) după criterii care îmi scapă”. □ Aurel Martin, *Introducere în opera lui N. Filimon* (Minerva, 1973): „Preponderent analitică e și această carte, din care se detașează câteva observații asupra tehnicii narative a nuvelor scriitorului. Remarcabilă mi s-a părut stabilirea registrelor stilistice distincte ale celor trei naratori din Mateo Cipriani sau – tot acolo- explicarea supărătoarei alternanțe a peisajelor de maximă sobrietate cu acelea în care «limbajul folosit nu e adesea nici funcțional, nici reprezentativ»”. □ H. Zalis, *Scriitori pelerini* (Ed. pentru turism, 1973): „*Scriitorii pelerini* de H. Zalis, apărută nu întâmplător la Editura pentru turism, este o scriere publicitară. Convins că «poporul român are vocația călătoriei», autorul a redactat profilele a 14 dintre marii ei călători: Nicolae Milescu, Dinicu Golescu, Alexandrescu [...] Călinescu, Bogza, Eugen Barbu [...] Analizele, mult descriptive, sunt însă banale și fără excepție, și, dacă facem abstracție de precizările propuse în materie de istorie literară... nu văd ce-ar mai fi de adăugat. Afară doar de îndemnul la călătorie”. □ Romul Munteanu, *Noul roman francez* (Univers, 1973): „Subintitulată *Preludii la o poetică a antiromanului*, ea reface integral volumul din 1968, atât ca informație, cât și ca sistematizare a materiei. Aceea era concepută ca o suită de monografii (Alain Robbe-Grillet, Nathalie Sarraute, Michel Butor), acesta din urmă se ordonează în jurul marilor întrebări pe care noul roman le ridică”. ■ Const. Ciopraga, *Între mit și istorie: Mihai Sadoveanu*: „Ca evocator al istoriei, lui Sadoveanu îi sunt de ajuns câteva puncte de sprijin în realitatea exactă pentru ca în rest imaginația să întregască armonios, convergent, pornind de la reacțiile tipice ale pământenilor în fața existenței. Creația și istoria sunt înțelese ca forme ale destinului. Exprimă în linii mari o matrice stilistică. Natura, speranța, moartea, solidaritatea cu înaintașii – toate demonstrând permanența

unui nucleu de tradiție – se constituie în elemente ale evocării, procedeu care la Sadoveanu traduce o vocație interpretativă excepțională, dintre cele mai complexe”. ■ Al. Călinescu meditează la *Semantic și semiotic*: „Distincția pe care o enunță titlul a fost propusă de É. Benveniste într-un studiu considerat astăzi capital, și anume *Sémiologie de la langue* (în revista «Semiotica», I, 1–2, 1969). Ea ne interesează în chip special din punctul de vedere al unei anumite orientări a teoriei literare actuale; înainte însă de a vedea care sunt implicațiile acestei distincții, o prezentare rezumativă a ideilor lui Benveniste este absolut necesară”. ■ De *Literatura simbolistă* se ocupă Adrian Marino: „O interesantă experiență de semiotică (în sensul larg al cuvântului) formează obiectul ultimei lucrări a lui Jean Starobinski (1789, *Les emblèmes de la raison*, Paris...), cunoscută ulterior și prin unele fragmente publicate în «French Yale Studies» și «La Nouvelle Revue Française». Criticul pleacă de la considerarea momentului 1789 ca «text», care implică un «limbaj» și deci o «lectură simbolică», pe parcursul evenimentelor și operelor sale semnificative. Lectura semnificației operelor duce la idei (inscripții – program, principii, teorii) și simboluri, care la rândul lor, se referă la evenimente. Dar același circuit poate fi parcurs și în sens invers: de la evenimentele istorice, la simboluri și idei spre opere. Din punctul nostru de vedere, tocmai acest circuit hermeneutic latent, dar foarte eficace, formează în același timp finețea și soliditatea lucrării”.

● [„Echinox”, nr. 4] Editorialul, semnat de prof. univ. Gavril Scridon, pune celebrativ acest număr al revistei sub mantaua lui Eminescu: „După 100 de ani, Mihai Eminescu este la fel de tânăr și de frumos, la fel de îndrăgostit, la fel de entuziast, la fel de curios în descifrarea tainelor lumii. Aici, la Cluj, studenții țării oficiază una din cele mai mărețe confruntări academice eminesciene”. ■ Lirica este oficiată de Ioan Alexandru, Gheorghe Grigurcu, Virgil Mihai, Mircea Goga, Augustin Pop, Ion Mureșan, Gabriel Stănescu, Markó Béla (în maghiară). ■ Al. Th. Ionescu scrie cronică literară la romanul *Copiii Domnului* al lui Petru Popescu, din care cităm începutul: „Nici nu s-au stins bine ecurile ultimului succes al lui Petru Popescu și prolificul nostru autor de romane se află în librării cu o nouă carte, o «legendă munteană». [...] Cum îi este de la un timp obiceiul Petru Popescu își însoțește și acest deocamdată ultim roman cu niște pagini lămuritoare. Rațiunea acestor pagini are aici rădăcini duble: întâi pentru că, este de știut, Petru Popescu nu are încredere în critica literară, cu deosebire (se putea altfel?) în critica romanului și atunci el însuși oficiază întru lămurirea deplină a lectorului de rând și, în egală măsură, a criticului”. ■ Spre aflarea „adevăratei puteri a verbului poetic” din universul liric al lui Emil Botta, se străduiește Mircea Constantin în articolul *Emil Botta: Poeme*. ■ Alex. Cistelean se ocupă de *Miracolul și parodia* din versurile lui Emil Brumaru, cel din volumul *Julien Ospitalierul* (C.R., 1974), notând în introducere: „Revendicându-se cu ostentație de la o teorie a artei care o postulează ca sublimă gratuitate, poezia lui Emil Brumaru s-a afirmat ca o reacție

particulară împotriva poemului care ambiționează, într-un fel sau altul, înspre verbul energetic și înspre absolut. Polemica deschisă astfel de poet a devenit, prin datele proprii individualității lirice a lui Emil Brumaru, o revoltă a «poeticii minore», nu lipsită de orgoliul nevinovăției sale, împotriva celei «majore», dar, totodată, și o reacție a libertății poetice împotriva mesajului, mai mult sau mai puțin mesianic, și o decizie a creației de finalitate și de utilitate în general; gestul gratuit, cotidian și lipsit de semnificație se substituie celui eroic și cu simbol, propus ca «exemplar» într-o retorică vitalistă, iar poemul dintr-un text «propagandistic» sau dintr-o predicăție, devine o confesiune transpusă în spectacol.” ■ Ioana Em. Petrescu ne sugerează semnificații ale spațiului în opera poetului italian, Torquato Tasso, din articolul *Viziunea spațiului în «Ierusalimul liberat»*. ■ Al. Cistelean recenzează, în cadrul rubricii *Vestiar*, revista „Viața românească” nr. 3: „Revistă, oarecum prin condiție, de «inactualitate» literară, «Viața românească» a devenit în ultimul timp o prezență tot mai remarcabilă desprinzându-se cu hotărâre de o îndelungată perioadă de academism steril profesat cu inerție în marginea literaturii. Cum era și firesc, soluția a fost găsită în critică, sector care a sporit atât cantitativ cât și calitativ, nemaifiind lăsat pe seama unor autori de beletristică mai mult sau mai puțin competenți pentru critică. Marele merit al revistei este de a fi reușit să armonizeze (poate singura din țară) cerințele exegezei serioase cu exigențele vieții literare «la zi». [...] În *Eugen Jebeleanu sau responsabilitatea poetului*, Narcis Zărnescu, corect în general cu ideile altora, realizează o paradă de vocabular acritic, umflându-și opiniile fără să fie jenat de valoarea textelor. [...] Fl. Mihăilescu, tot cronicar, de obicei incolor și inert în expresie, își mai îngăduie și realizări stilistice de tipul: «configurată universitar, *Configurație și rezonanțe* câștigă astfel importante rezonanțe actuale». [...] Dar paginile a căror lectură entuziasmează la propriu sunt cele semnate de C. Noica: *Exemplul lui Don Quijote și un epilog contemporan*, o nouă interpretare a romanului (a doua românească, după a lui V. Cristea), de o neînchipuită prospețime după atâtea și atâtea interpretări”. ■ Despre activitatea de cronicar a lui Al. Piru din revista *Ramuri*, Al. Cistelean are următoarea părere: „Cunoscut și ca un «editor» sui-generis al lui N. Cartoian, G. Călinescu și alții, Al. Piru judecă literatura cu obiectivitate folosind truismul ca pe un câștig ratificat de critică. Sintaxa frazei sale (subiect, predicat, atribut și complement) asigură concizia demersului. Acuzat de parafrizare și abuz de rezumate, stilul său critic realizează însă o popularizare de calitate a literaturii, având funcționalitatea unui instrument mass-media. Mai mult decât atât, este eficace activitatea sa sub raportul explicării tip dicționar erudit a unor cuvinte, metafore, epitete, comparații etc. Opiniile sale critice reconfirmă o dată în plus afirmații verificate, expuse adesea neargumentat de unii critici pripiți cu câteva luni sau ani înainte. În această reactualizare a unor judecăți validate de istorie rezidă contribuția sa reparatoare. Descendența călinesciană este vădită prin calitățile de povestitor metodic și

care nu se lasă complexat de prejudecăți false – cum este aceea că o poezie nu poate fi povestită. Trebuie amintit, în încheiere, că Al. Piru este și un inovator în materie de cronică literară, reușind să înlăture o fixație a speciei potrivit căreia foiletonul de acest tip se ocupă de o carte anume, fixând-o în contextul general al literaturii și în acela particular al creației autorului. Inovația sa elimină tocmai volumul despre care trebuie să se vorbească (vezi cronică la Ion Horea) reușind astfel performanța de a ne spune ceea ce știam despre autorul comentat, și colaborând subtil, în acest mod, cu orgoliul critic al cititorului comun”.

• [„Familia”, nr. 4] Se deschide cu articolul lui Al. Andrițoiu – *Partidul, Ceaușescu, România*, o mostră reprezentativă pentru tot ceea ce înseamnă cultul personalității ceaușiste în anii 70: „În acest an de împlinire bărbătească a timpului, în întâmpinarea creatoare a celui de-al patrulea deceniu de libertate și al celui de-al unsprezecelea Congres al Partidului, iată se înscrie, cu investitură istorică, încă un eveniment național: alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în fruntea Republicii noastre socialiste. Conducătorul P.C.R. și al României moderne este așadar, totodată, primul președinte al țării în trecerea dialectică la sistemul prezidențial de conducere, ca la o formă superioară și conformă noii structuri sociale a acestor ani victorioși. Pentru cei pătrunși de filosofia politică a epocii noastre, de semnificația ei majoră, – pentru cei pentru care societatea socialistă multilateral dezvoltată este un proces limpede și fascinant în care ei se încadrează activ, deci pentru imensa majoritate a poporului nostru, realitatea istorică a acestui act electiv capătă încă de pe acum aura legendară, tovarășul Nicolae Ceaușescu fiind, aidoma lui Cuza, intrat în conștiința folclorică a neamului, în miturile moderne, încă din timpul vieții, fenomen cu totul rar, de excepție, în contextul lumii moderne. De aceea este firesc și felul în care arta cultă a receptat personalitatea conducătorului, omenia, curajul, forță de muncă a personalității sale, în opere care cinstesc eroul încă din timpul vieții, cum s-a întâmplat tot cu Al. I. Cuza, cel care, firește, în alte condiții istorice, în alt sistem social, a luptat și el pentru așezarea societății românești pe virtuțile caracteristice neamului nostru: omenia, cinstea, munca, dreptatea socială. [...]”.

□ Versuri de Gheorghe Chivu, Adrian Beldeanu, Ion Davideanu, Dan Damaschin. ■ Cronici literare de Gh. Grigurcu, comentând *Itinerar critic* de Șerban Cioculescu, respectiv *Pădurea de simboluri* de Mihai Ungheanu. Dacă la M. Ungheanu „critica practică se caracterizează printr-o modalitate gravtemerară [...]”, interesant rămâne punctul de vedere legat de Cioculescu, privit aici cu destulă malițiozitate: „La o examinare rapidă (cel puțin) critica lui Cioculescu poate decepționa. Reputatul critic se limitează nu de puține ori la a da «rezumatul» operei prin observații din cele mai anodine, siderând prin impersonalitate. O treaptă mai înaltă o constituie precizările de «bun simț» izvorâte din acribia istoricului literar, care însă ia în posesie exclusiv materialitatea datelor confruntate. [...] Neconsolidându-și un domeniu prin explorare exhausti-

vă, Șerban Cioculescu își întemeiază cuiburi în nenumărații arbori frecvențați, din frunzișul cărora cântă euforic”. □ Treptat se schițează și concluziile lui Ov. Cotruș la serialul său dedicat lui Mateiu Caragiale: „Opera lui M. I. Caragiale este, la toate nivelurile ei, o autobiografie transfigurată. Din tot ce a produs scriitorul român, povestirea *Remember* – în mai mare măsură decât jurnalul său – ne pune la dispoziție cheile cele mai prețioase pentru psihanalizarea lui existențială”. ■ Nicolae Balotă comentează universul prozei lui Al. Ivăsiuc din perspectiva *anomiei* și a metaforei epice obsedante a *Vânătorii*, în *Istorie și ficțiune sau romanul lui Al. Ivăsiuc*. □ O recenzie de Viorel Horj la *Aerul de sub fluturi* de Ion Lotreanu.

● [„Presa noastră”, nr. 4] Victor Bârlădeanu semnalează, în *Cronica publicisticii*, apariția volumului *Dorul zăpezii* (C.R.) al publicistului Constantin Vișan, „talentat om de radio și televiziune și, totodată, condeier de aleasă spiță”, cartea fiind „rod al unei rubrici susținute ani de-a rândul cu harnică stăruință în coloanele «Magazinului» – *Clepsidra* – volumul lui Constantin Vișan este un mozaic savant arhitecturat de notații scurte, adesea cu o densă substanță poetică, închinată peisajelor, oamenilor, întâmplărilor, dar mai ales semnificațiilor pe care autorul le-a desprins din bogatul său itinerar publicistic prin noua realitate a patriei, ca și prin realitățile altor țări”. Un alt volum marchează debutul poetului George Țârnea: „Nu trecuseră nici trei zile de la apariția cronicii noastre cu acest titlu că ne-a parvenit de la Râmnicu Vâlcea, de la un coleg din redacția săptămânalului județean, pe numele său George Țârnea, un volum de poezie care ne-a dat, de la prima răsfoire, sentimentul întâlnirii cu un mare și autentic talent. Volumul este intitulat *Testamentele înțeleptului (Descriptio Valachiae)* și a fost tipărit de o editură consecventă în promovarea tinerelor talente de pe absolut toate țărmurile creației spirituale, inclusiv publicistica: e vorba de editura Cartea Românească”. □ Gh. Bulgăr semnează studiul *Publicistica lui Eminescu*: „Eminescu a anticipat printr-o creație densă și expresivă în câmpul comentariilor cotidiene, pe marginea problemelor vieții publice, apariția acelei proze publicistice majore care a însoțit pas cu pas dezvoltarea statului modern, a culturii și științei românești din secolul nostru, a literaturii contemporane, marii noștri scriitori dându-ne și admirabile pagini publicistice, așa cum le avem azi la îndemână (Iorga, Călinescu, Arghezi, Sadoveanu, Perpessicius, Blaga, Stancu, Preda, Barbu)”. □ I. Felea semnează un medalion *B. Brănișteanu*. □ V. Netea publică partea a doua a studiului *Presa română din Transilvania* cu referiri la publicațiile *Albina*, *Orientalul latin*, *Observatoriul*, *Amicul școlii*, *Organul pedagogic*, *Magazinul pedagogic*, *Lumina*, *Școala*, *Școala română*, *Economul*, *Umoristul*, *Familia*, *Șezătoarea*, *Archivul pentru filologia și istoria și Transilvania*.

● [„Ramuri”, nr. 4] Articolul *Glose la teatrul lui Camil Petrescu*, de Ov. Ghidirmic analizează modul în care marile teme ale pieselor se răsfrâng asupra personajelor: „*Act venețian* este numai în aparență, numai la o privire superfi-

cială, o «dramă a iubirii», a incompatibilității dintre «vir» și «femina». [...] În dragoste Camil Petrescu este un leibnizian, își imaginează erosul și obiectul pasiunii ca pe o «monadă»". ■ *Cartea de critică*: Ghe. Gheorghiu recenzează cartea lui Ovidiu Papadima despre *Ion Pillat* (Albatros, 1974), care nu este o monografie, afirmă autorul articolului, „ci un eseu dezvoltat asupra operei teoretice, în primul rând, și poetice a lui Ion Pillat, văzută ca sinteză originală a unor direcții aparent greu de conciliat”. Ceea ce este interesant, afirmă Ghidirmic, este asocierea lui Pillat cu tehnici ale lui Marc Chagall. ■ A doua cronică a lui Ghe. Gheorghiu are ca subiect cartea semnată de Const. Ciopraga, *Personalitatea literaturii române*, unde este dezvoltată paradigma comparativă a legăturii dintre literatura română și literaturile romanice. Singurul amendament pe care Ghe. Gheorghiu îl aduce este utilizarea nepotrivită și confuză a unor termeni precum „mitologie, mit, mitologizant etc.”. ■ *Critica ideilor literare*: Adrian Marino continuă seria dedicată *Construcției „modelului” literar (II)*: „trecerea de la formalizarea ideii literare la modelarea propriu-zisă presupune recunoașterea a patru principii esențiale: 1) orice idee literară nu este receptată din perspectiva criticii ideilor literare decât sub formă de model; 2) orice idee literară poate fi modelată; 3) orice idee literară presupune constituirea unuia sau mai multor modele specifice, de o adecvare variabilă; 4) operația modelării ideilor literare implică o nouă metodologie, care asimilează și depășește totalitatea încercărilor anterioare parțiale întreprinse în acest domeniu (*typologie, Toposforschung, littérature générale* etc.)”. ■ *Cronica literară*: Al. Piru prezintă tradiționalismul din volumele poetului Ion Horea (*Coloană în amiază*, 1961; *Flori de pădărie*, 1962; *Umbra plopilor*, 1965; *Calendar*, 1969; *Încă nu*, 1972). ■ *Cărți noi la „Scrisul românesc”*: Dan-Ion Vlad consimnează apariția volumului postum de poezii al lui Ovidiu Hotinceanu, *O zi de toamnă, anonimă* (1974), în timp de O.L. scrie despre Eugen Constant, *Vibrații republicane*. ■ Lucia Postelnicu scrie despre *Publicistica lui Lucian Blaga*, în care se reiterează sub un alt stil ideile sale poetice. ■ *Camil Petrescu – început de drum*, de Niculae Gheran: sunt publicate scrisori ale lui Camil Petrescu către Liviu Rebreanu. ■ Sunt publicate poeme de Virginia Mușat, Marta Bărbulescu, Dumitru Bălăeț, George Niță și Mihaela Anghelescu.

● [„**Secolul 20**”, nr. 4] La împlinirea a 75 de ani de la naștere, G. Călinescu, văzut ca „reper fundamental”, beneficiază de un spațiu considerabil în numărul curent, care începe cu trei texte inedite de conferințe, rămase în manuscris în arhiva Bibliotecii Academiei: *Civilizație și cultură* („Se cântă aratul, semănatul, secerișul, plugul și batoza. Nu văd niciun motiv pentru care nu s-ar cânta cu geniu rotativele, curelele de transmisiune, producția regulată a motoarelor Diesel, șuierul sirenelor.”), „*Nu există criză*” (a culturii contemporane: „În natură, privind lucrurile foarte de sus, nu există criză. Și moartea unei plante sau a unui animal e salutată cu aplauze de regnul mineral, care își reface substanțele. Totul e o chestiune de poziție. Când dinții mei intră în carnea unui

măr, mărul e în criză, dar organismul meu e în stare de euforie. Cum în toate epocile culturale constatăm că se ridică strigăte de criză, pe care apoi istoria le dovedește ca neîntemeiate, putem trage concluzia că ceea ce numim criză este de fapt un «sentiment tipic de criză», folosind organismului ca un bici.» și *Rostul femeii române* („M-ați rugat să fac o conferință despre femei în literatura română. Nu pot s-o fac pentru că femeia n-a intrat încă, precum s-arată, în literatura noastră. Bărbații tind a face o artă fără femeie și sunt poeți care n-o cântă aproape deloc.”). □ Despre opera criticului scriu □ Geo Șerban (*Ascensiune*: „Efortul lui continuu în direcția racordării la marea civilizație și cultură, axat pe câteva repere specifice, de tipul obsesiei monumentalului, se înfățișează retrospectiv ca o traiectorie ascendentă.”), □ Cornelia Ștefănescu (*Exerciții esențiale*, în care este descris *Dosarul „Scrinului negru”*) și □ Al. Săndulescu („*Caut portice de pilaștri...*”: „În ființa sa, G. Călinescu a ucis un arhitect, care însă a reînviat în marea lui creație, de la *Enigma Otiliei* la *Scrinul negru*. Altfel n-am putea înțelege revenirea continuă la imaginea acestui *homo aedificans* și nici asemenea însemnări ce ne apar azi ca un leit-motiv al scrisului său, mereu înfiorat parcă de un duh al spațiilor vaste, al gigantescului renescentist: «Am pasiunea columnelor groase, pe care nu le poți prinde în brațe [...]».”). □ Sunt publicate, de asemenea, fragmente din scenariul cinematografic *Scrinul negru*, semnat de Eugen Barbu. □ Leonid Dimov traduce poeme de Andrei Belii. □ Vasile Nicolescu este prezent cu opt poeme, în versiunea engleză datorată lui Andrei Brezianu. □ A.B. [Andrei Brezianu] semnalează și rezumă un „comentariu îmbucurător, de remarcabilă claritate și densitate”, apărut în „Times Literary Supplement” (din 26 aprilie), cu titlul *Protean Prince (Un principe proteic)*: „Proteismul lui Dimitrie Cantemir, trăsătură dominantă a unei înzestrări artistice și intelectuale de excepție, explică, în toată bogăția și adâncimea ei, poziția singulară și unică – de interpret și crainic –, asumată creator de către literatul român la răscrucea marilor drumuri de artă și civilizație [...]”.

● [„*Steaua*”, nr. 4] Petru Poantă atribuie romantismului german resurecția baladescului, considerat la un moment dat „gen minor”, și afirmă că „poezia română începe să existe cu adevărat în același moment cu reafirmarea baladei respectiv cu triumful folclorului”, completându-și demonstrația cu câteva exemple, precum balada *Ielele* a lui Iancu Văcărescu, *Mihnea și baba* a lui Dimitrie Bolintineanu, *Zburătorul* lui I. Heliade Rădulescu, *Pașa Hassan* a lui G. Coșbuc, iar la cerchiști, pentru care Radu Stanca semnează un articol program cu titlul *Resurecția baladei*, „baladescul devine o categorie estetică anti-romantică” (articolul *Balada și vitalitatea liricii*). ■ Poezii de Mihai Beniuc și Marin Sorescu. În relația dintre arta (literară) și politic, Eugen Uricaru consideră că romanul politic, ca modalitate a scriitorului de a exprima atitudini și convingeri ideologice față de societate, opera devenind astfel „un act politic”, „e pe cale să devină astăzi unul din punctele de major interes pentru prozatori,

fiind [...] o expresie deplină și necesară a literaturii angajate”, și își continuă pledoaria *pro domo sua* cu idei de genul: „superioritatea vieții, a practicii, față de orice model teoretic”, „pozițiile clare ale convingerilor filozofice și ideologice comuniste în dezbateră problemelor prezentului”, „o severă judecată asupra rostului și funcțiilor literaturii în socialism”, „politica partidului are nevoie de romanul politic pentru că societatea noastră nu numai că acceptă ci și găsește una din bazele fundamentului său socialist în dialogul deschis, creator”. (articolul *Șansele romanului politic*). Aurel Sasu este al doilea condeier care scrie tot în legătură cu tema literaturii politice, aducând, mai nuanțat, chestiunea sincerității în planul scrierilor politice: „romanul politic nu oferă soluții, literatura în general nu face acest lucru”, literatura politică trebuie să urmărească „transformări la limita dintre personalitate și social, cercetând cu deosebire socialul și, ca individ într-o colectivitate, probând sinceritatea față de alții, prin sinceritatea față de sine însuși”, „politicul este o formă a conștiinței sociale ori, ce poate însemna a scrie roman politic decât a urmări formele și avatarurile acestei conștiințe [...] în punctul în care performanța sincerității absolute devine ea însăși o aventură” și enumerând ca exemple de romane politice: *Marele singuratic* de Marin Preda, *Vânătoare regală* de D. R. Popescu, *Pasările* de Al. Ivăsiuc, *Absenții* de A. Buzura, *Animale bolnave* de N. Breban (articolul *Vocația politică a romanului*) ■ Nicolae Balotă analizează ideile din volumul *Creație și frumos în rostirea românească* de Constantin Noica, rezumându-le prin enunțul „a cuvânta despre cuvinte” (articolul *Rostirea filozofică românească*). ■ Mircea Zăciu, aflat între ordinea clasică și aventura modernă, dezbate valențele clasice ale unui scriitor interbelic modern, Camil Petrescu, și notează: „spiritul clasic nu acceptă «moda». Scriitorul cel mai acuzat de a fi cedat tentațiilor tehnicii proustiene și gidiene aflate în vogă, denunță «flatarea gustului public», pledând pentru «disciplinarea și educarea lui», deci pentru reintegrarea în normă” și „coordonata fundamentală a atitudinilor estetice camilpetresciene este raționalismul” (articolul *Un clasic între moderni*). ■ Adrian Popescu traduce poemul *Cimitir devastat* de Illyés Gyula. ■ Barțu T. Arghezi relatează consecințele publicării pamfletului *Baroane!*, în timpul celui de-al doilea război mondial (1943), una dintre acestea fiind traducerea lui imediată în franceză și creșterea reputației lui T. Arghezi peste hotare, el bucurându-se de publicarea a încă vreo trei poeme, alături de alte trei ale lui Lucian Blaga într-o revistă din Marsilia în tălmăcirile lui Eugen Ionescu și Ilarie Voronca (articolul *Sub semnul libertății*, rubrica „hotare de aer”). ■ Nu putea lipsi o cronică dedicată romanului politic, ceea ce și realizează Virgil Ardeleanu prin cronica la romanul *Apa* al lui Alexandru Ivăsiuc; cronicarul recunoaște că scrierea de față este atipică pentru stilul prozatorului-eseist, că departe de a fi asemănătoare cu cele publicate anterior, *Vestibul*, *Interval*, *Corn de vânătoare*, „în locul întinșelor considerații despre înțelegere și necesitate, adică despre necesitatea acceptată – care nu aveau altă menire decât să abată atenția de la

caracterul cam firav al materialului – ne găsim în fața unui roman cu vădite intenționalități ale epicului pur. Un roman racolat din cea mai ortodoxă tradiție a prozei de acțiune”, dar, ca de obicei, cronicarul relevă polemic neajunsurile prozei: „Apa stârnește nedumeriri și insatisfacții”, „Apa [...] curge dedesubtul mediocrului”. ■ Ion Negoitescu își introduce cititorul în opera lui C. Negruzzi (nuvele, amintiri, portrete, note turistice, scrisori, anecdote) cu precizarea că „cea mai mare parte [...] se desfășoară sub semnul memorialismului [...] înfățișându-ne tablouri ale vieții sociale a moldovenilor în prima jumătate a secolului al XIX-lea” și demonstrând prin studiul diferitelor variante și corecturi ale scriitorului cum C. Negruzzi „probează conștiința nuanțelor estetice, fie în sensul plasticizării, fie în acela al simplificării sau modernizării. A fost o șansă, ca la baza prozei ce și azi o continuă literații români să se găsească un condei atât de serios.” (articolul C. Negruzzi). □ Ne sare în ochi o frază din recenzia lui Constantin Hârnav la antologia realizată de Livia Grămadă, *Presa satirică românească din Transilvania. 1860-1918* (Dacia, 1973), într-un număr în care prevalează imixtiunea politicului în estetica literară: „Valoarea textelor depășește rareori nivelul mediu, ceea ce este foarte firesc dacă ne gândim că dimensiunea estetică se află în plan secund față de dimensiunea militantă, care era deprim interes.” (rubrica «viața cărților») ■ Adrian Popescu scrie o recenzie referitoare la volumul *Versuri* (Univers, 1973) de Paul Celan, „originar din România, Paul Celan reprezintă o voce singulară în literatura germanică”, volum publicat în tălmăcirea Ninei Cassian și a lui Petre Solomon, despre lirica recenzatului comentatorul spunând că: „tehnica sa de excepție este de natură să ridice unele probleme ale receptării, Celan despărțindu-ne destul de tranșant de simbolism și suprarrealism, într-un mod acuzat personal, generoasele implicații existențiale, motivele umanist-meditative îl repun într-o intimă comuniune cu cititorul”. ■ Adrian Popescu menține legătura cu veleitarii revistei, la rubrica „poșta redacției”.

● [**„Teatrul”, nr. 4**] Cu titulatura *Anul XXX*, este publicată ancheta revistei „Teatrul”, ce are ca subiect *Critica dramatică și rolul ei în profilarea teatrului românesc contemporan*. Margareta Bărbuță, în *Răspunderea multiplă a criticului*, consideră că „a vorbi despre rolul criticii în profilarea teatrului românesc contemporan înseamnă a vorbi despre una din direcțiile de acțiune ale funcției social-estetice a criticii, cealaltă fiind îndreptată spre public, spre „profilarea” acestuia ca spectator, spre formarea gustului său estetic și îndrumarea opțiunilor sale. [...] Despre critica literară s-a spus adesea că ea este „conștiința de sine” a literaturii. Se poate spune, la fel de îndreptățit, despre critica de teatru că ea este „conștiința de sine” a teatrului. Așadar, prin ea, teatrul se confruntă cu sine însuși, își examinează cu luciditate, cu responsabilitate, conștient, căile, mijloacele, esența însăși, și operează modificări, dacă e cazul”. ■ Ioan Cocora, în *Actualitatea teatrală și conștiința criticii*, apreciază: „[...] critica nu se rezumă numai la consemnarea spectacolelor. Nu aceasta e atribuția ei immanentă.

Ea este și aceea care propune, care creează climatul favorabil unor experiențe și montări înnoitoare. Critica explică și consacră, se implică profund în momentul teatral, pledează pentru un anumit repertoriu și pentru un anumit gen de spectacole. Și dacă, pe de o parte, critica nu influențează un spectacol elaborat, dacă nu schimbă calitatea unei interpretări, ea hotărăște, pe de altă parte, ținuta și orientarea unor viitoare spectacole, impune tendințe și stiluri, împiedică repetarea și generalizarea erorii. Crezând totuși astfel de lucruri despre critica de teatru, nu este exclus ca nițel să ne iluzionăm. E sigur că un critic nu decide structura vieții teatrale într-atât pe cât dorește. El laudă piesele bune, dar teatrele mai optează pentru niște textuțele oarecare; criticul atrage atenția în rubrica sa asupra unor titluri care nu s-au mai jucat de ani și ani, unele făcând parte chiar din patrimoniul național, dar modul cum teatrele gândesc și-și alcătuiesc repertoriul demonstrează tocmai penuria de texte”. Horia Deleanu, în *Valoare și stil*, Mihai Nadin, în *Perspective*, Traian Șelmaru, în *Pledoarile pentru dialog* și Natalia Stanciu în *Activitatea de direcție cu funcție activă* glosează pe aceeași temă. ■ Revista publică un „dialog de atelier” între Mihnea Gheorghiu și Florin Tornea despre „cunoaștere și comunicare” și „poezie și viață”. ■ Valentin Silvestru publică partea a doua a studiului intitulat *Vasile Alecsandri și teatrul politic*. ■ V. Munteanu, în *Semnal*, abordează problematica tematicii rurale în dramaturgia românească contemporană, constatând: „Puține din sutele de piese care ne trec prin mână se referă la sat. Ca și cum satul nici n-ar exista. Ca și cum nu s-ar ști că satul reprezintă, după cele mai recente statistici, aproape jumătate din realitatea vieții noastre. [...] Transformările revoluționare pe care le cunoaște satul, prefacerile adânci și ireversibile în existența lui, și mai cu seamă reflexul acestor prefaceri în conștiința țăranilor, fluxul țăranilor către fabrici și mine, integrarea în viața satului a medicului, agronomului, zootehnicianului, profesorului, mecanizatorului, geologului nu semnifică nimic? Nu au toate acestea nimic dramatic, nimic spectaculos? [...] Departe de a fi avut intenția să înfățișez un tablou dezolant, descurajator, văd în semnalarea deschisă a acestei neîndoielnice situații de fapt, posibilul început al unui complex de inițiative decurgând din toate sensurile în direcția corectării unei realități care nu poate să nu intereseze teatrele și pe dramaturgi”. □ Al. Mirodan, în *Puncte de suspensie...*, publică *Shakespeare celest*. □ Constantin Radu Maria publică un studiu intitulat *Farsa în dramaturgia noastră contemporană (încercare de tipologie). I. Farsa satirică și farsa cinică*. □ În *Cronica dramatică*, Ileana Popovici scrie despre *Chițimia* de Ion Băieșu (Teatrul de Stat din Sibiu, secția română și Teatrul „Bulandra”); Valeria Ducea despre *Volpone* de Ben Jonson (Teatrul de Comedie); Radu Albala despre suita dedicată tragediei grecești la Teatrul „Ion Creangă”; Al. Popovici despre *Sâmbătă la Veritas* de Mircea Radu Iacoban (Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Iași); Constantin Paraschivescu despre *Totul într-o noapte* de Mihail Sabin și *Cantemir* de Dumitru Almaș (Teatrul „Bacovia” din Bacău). Tot aici, Cristina

Constantiniu prezintă *Microstagiunea bucureșteană* a Teatrului „A. Davila” din Pitești. Ileana Popovici publică două cronici dramatice dedicate pieselor *Don Juan sau dragostea pentru geometrie* de Max Frisch și *Omul cel bun din Siciuan* de Bertolt Brecht (Teatrul de Stat din Sibiu, secția germană). Virgil Munteanu scrie despre *Atenție la cotitură...!* de Méhes György și *Curtea cu miracole* de Iacovos Kambanellis (Teatrul Dramatic din Brașov). Julieta Țința prezintă *Vlaicu Vodă* de A. Davila, *A doua față a medaliei* de I. D. Sârbu și *Frumoasa fără corp* de Victor Hâlmău (Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani), Margareta Andreescu scrie despre *Drumul spre inima ta* de Emil Braghinschi și Eldar Rezanov (Teatrul de Stat din Ploiești); Mira Iosif despre *Apus de soare* de Barbu Delavrancea și *Vrăjitoarele din Salem* de Arthur Miller (Teatrul Național din Craiova); Mihai Crișan despre *Zigger-zagger* de Peter Terson (Teatrul Tineretului din Piatra Neamț). □ În *Viața spectacolului* sunt prezentate *A XXI-a noapte* de Shakespeare (Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra”), *Furtuna* de Ostrovski (Teatrul Național „I. L. Caragiale”), *Viața e ca un vagon?* de Paul Everac (Teatrul Mic), *Mitică Popescu* de Camil Petrescu (Teatrul „Ion Vasilescu”). ■ Revista publică piesa în două părți *Pasărea Shakespeare* de D. R. Popescu. □ În *Tv*, Dumitru Solomon prezintă, printre altele, premiera TV a piesei lui Paul Everac *Ferestre deschise*, adaptată cu titlul *Când trăiești mai adevărat*.

● [„Tomis”, nr. 4]. În rubrica *Scriitori contemporani*, după o lectură atentă a prozei lui Zaharia Stancu, Alex. Ștefănescu afirmă că *Darie nu e un simplu personaj*, ci „perspectiva din care Zaharia Stancu privește lumea. O asemenea perspectivă, a celui ce vine din afară și își notează impresiile în «scrisori persane», a mai fost adoptată în literatura noastră. Caragiale, prin Kir Ianulea, și Bacovia, prin Bacovia, au arătat cum se înfățișează existența umană unui ochi străin. Darie însă, în descoperirile pe care le face, nu este nici sarcastic și nici exasperat. El rămâne, e adevărat, un spectator, dar fiindcă are de jucat și un rol, și-l asumă pe deplin. Pentru Zaharia Stancu literatura înseamnă, în primul rând, înregistrarea febrilă a tot ceea ce a cunoscut direct. Trăind viața ca pe o experiență, Darie adună un material bogat, copleșitor, a cărui sistematizare o amână sau o lasă în seama altora”. Efecte estetice puternice obține scriitorul din caracterul enunțiativ al prozei sale, „singura risipă pe care și-o permite[...] – reluarea, în câteva variante a aceleiași propoziții”, din „repetarea de către Darie a unor adevăruri atât de cunoscute încât nimeni nu le mai aduce în discuție. [...] Ce sunt oamenii? [...] De ce se nasc oamenii? [...] Știu oamenii când au să moară? [...] Și după aceea?”, adevăruri care fac ca „în proza lui Zaharia Stancu, totul [să fie] simplu și fundamental”, iar romanele *Desculț și Pădurea nebună* (1963), *Ce mult te-am iubit* (1968) și *Șatra* (1968) să fie considerate „capodopere ale literaturii române”. ■ Două volume de poezie intră în atenția Mirelei Roznoveanu, la rubrica *Cronica literară*: *Aerul de sub fluturi* (Eminescu, 1974), de Ion Lotreanu și *Ocean simplu* (1972), de Francisc Păcurariu.

Nota comună a celor doi poeți pare a fi apartenența la o „categorie destul de numeroasă de poeți profesionalizați și instruiți, în sensul unui orizont estetic surprinzător de larg, care se rezumă în genere să urmeze litera bunurilor culturale acumulate. Mai puțin inventivi și dezinvolți, dar culti, aceștia caută să se mențină în limitele unui consens al respectabilității estetice, excluzând de la bun început ideea experimentului creator și, bineînțeles, și riscurile lui inerente”. Se întâmplă uneori însă ca de sub „crusta de conformism [...] să străbată uneori nota originală a personalității nemulțumite, să secondeze la infinit respectul pentru o normă estetică exterioară”. ■ Adrian Anghelescu descoperă în volumul *Heraldica mișcării* (Eminescu, 1973), de Virgil Teodorescu, un creator „conștient că poezia este un mod de a trăi, dar și de a stabili raporturi specifice cu lumea, [...] că poetul operează cu cel mai sensibil material – limba – de a cărui superioară cunoaștere depinde succesul demersului său argonautic de a junge la esența lucrurilor, de a percepe adevărurile vieții.[...] Autorul își identifică uneori universul său interior cu acela al lumii exterioare pe care o observă sau de care, odată cu trecerea copilăriei, s-a desprins”. ■ V. Corcheș publică, însoțite de comentariu, *Două scrisori inedite ale lui Ion Minulescu*. ■ La rubrica *Pagini din biografia unor cărți contemporane*, Mihaela Gafița publică articolul *Lume fără nume* în care, pornind de la *Jurnalul unui cobai*, de Miron Radu Paraschivescu, evidențiază aspectele care delimitează literatura memorialistică – jurnalul, de roman: „Jurnalului în genere îi cerem să fie real, să nu fie ostentativ roman, privându-ne de delicia confesiunii și – de ce nu? – ale ochilor aruncați în grădina celuilalt; romanului îi cerem, la fel, să nu devină transcrierea făturișă a unei autobiografii prelungite, ci istorie dinamică sau analiză psihologică, sau fantezie, sau adevăr, dar să nu ancoreze prea pompierește în cutare punct arhicunoscut al societății, al vieții. [...] Fiecare jurnal [...] trebuie să-l credem însă cu măsură și așteptând confirmări, atestări. Ciudat e că, în cazul jurnalelor, cu cât sunt mai mult romane decât jurnale – de exemplu prin schimbarea numelor – cu atât interesul documentar scade, fără să apară cel literar strict”. În cazul discutat, *Jurnalul unui cobai* este considerat roman autobiografic: „Ca să rămână *Jurnalului* structură de roman, Miron Radu Paraschivescu intră el în arenă, ca erou, cu alt nume, schimbă sau mistifică identitatea reală a oamenilor reali, diminuând astfel la maximum adevărul și substanța celor ce se petrec în jur. Cititorul nici nu mai este curios să verifice dacă e sau nu adevărat ceea ce se relatează”. ■ Alex. Ștefănescu publică câteva fragmente din *Jurnal de critic* referitoare: la Camil Petrescu care „– parafrazând o celebră formulă a sa – ar fi trăit conform dictonului *câtă conștiință – atâta datorie față de semenii*”; la discuțiile despre expansiunea eseului: „Diferiți poeți (Ana Blandiana, Adrian Păunescu) recurg în versurile lor la mijloace eseistice, cultivând meditația persuasivă, paradoxul, specularea unor sensuri etimologice. Ceea ce reprezenta pentru romantici retorica sentimentală reprezintă astăzi, pentru moderni, eseul”; la „necunoașterea mecanismelor care-i

individualizează pe critici, [ce] duce la confuzii în înțelegerea textelor lor”, exemplificat cu cazul Alexandru Paleologu, a cărui afirmație că „privită ca artă, critica este arta de a admira, arta de a provoca și de a aprofunda admirația” nu a fost înțeleasă de unii comentatori ce nu citiseră cu atenție *Bunul simț ca paradox*. ■ Publică poezie: Maria Banuș, Mihai Beniuc, Nicolae Ionescu-Pallas, Mariana Filimon, Florența Albu, Mihail Sabin, Grigore Sălceanu, Arthur Porumboiu, Mihai Păcuraru, Octavian Georgescu, Sanda Ghinea, Aurel Dumitrescu, Carmen Tudora, Florin Pietreanu; proză: Ilarion Ciobanu.

● [„Transilvania”, nr. 4] În *Album sentimental* citim *Din vremea risipei* de Eta Boeriu. □ Versuri semnează: Horia Lupu (*Pietre*), Viorel T. Sălăgean (*Fuga*), Franz Hodjak (*Interior*, tradus de Aurel Șorobetea), Adrian Gurgău (*Călătoria cântecului meu de Patrie*). ■ Numărul se deschide cu editorialul *Întâiul președinte al Republicii Socialiste România*, semnat „Transilvania”: „Data de 28 martie 1974 va rămâne adânc întipărită în istoria poporului român – zi memorabilă în care, încununând voința întregii națiuni, la propunerea Plenarei C.C. al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost ales de către Marea Adunare Națională în înalta funcție de președinte al Republicii Socialiste România. Act istoric de o excepțională semnificație politică, expresie a conștiinței întregului nostru popor, actul investiturii secretarului general al Partidului Comunist Român în funcția de președinte al Republicii constituie, totodată, o nouă și strălucită recunoaștere a meritelor ilustrului bărbat de stat, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al națiunii noastre socialiste. Patriotului înflăcărat, eminentul militant revoluționar, dedicat trup și suflet înfăptuirii țelurilor socialismului și comunismului în România, cauzei păcii și progresului în lume, i s-au acordat și în aceste momente festive încrederea și dragostea nemărginită a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii, români, maghiari, germani și de alte naționalități, a tuturor cetățenilor României socialiste. Suntem încă sub adâncă impresie a cuvântării tovarășului Nicolae Ceaușescu, omul care, prin întreaga sa activitate, și-a slujit cu credință națiunea, acționând întotdeauna cu fermitate pentru apărarea independenței, suveranității și integrității patriei, pentru bunăstarea și fericirea întregului popor, pentru edificarea socialismului și comunismului în România. [...] Punând în mod constant la temelie politica noastră externe dezvoltarea prieteniei și colaborării multilaterale cu toate țările socialiste, extinderea și consolidarea relațiilor cu țările care au pășit pe calea dezvoltării economico-sociale independente, întărirea solidarității cu toate forțele progresiste, partidul nostru – în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu – a acționat totodată în spiritul coexistenței pașnice, pentru amplificarea raporturilor reciproc avantajoase cu toate statele lumii, fără deosebire de orânduire socială. România socialistă a militat întotdeauna pentru respectarea dreptului fiecărui popor de a fi pe deplin stăpân pe destinele sale, de a-și făuri viața așa cum o dorește, fără nici un amestec din afară, așezându-și relațiile cu celelalte state pe baza principiilor depline egalități în drepturi, a

respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. Cu aceste principii esențiale, de intensă rezonanță, ale politicii Partidului Comunist Român, ne afirmăm pe plan internațional, prin cel mai avizat purtător de cuvânt al poporului român și cel mai iubit fiu al său, intrat, prin consecvența principială și dăruirea sa totală, în istoria patriei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, întâiul președinte al Republicii Socialiste România. Ceea ce în repetate rânduri tovarășul Nicolae Ceaușescu a urat poporului său, sănătate și multă fericire, se întoarce din milioane de inimi asupra ființei sale minunate, devotată celor mai nobile idealuri ale omului”. ■ Sub nota: „Revista noastră publică, în continuare, articole care dezbat complexitatea funcțională și implicațiile valorice ale valenților de universalitate a culturii și artei românești. Reluăm reperele cele mai importante ale tematicii pe care, pe această cale, o comunicăm colaboratorilor noștri, invitându-i, în același timp, să participe la discuție. Ce se poate face mai mult și mai bine în acest sens? Care sunt adevăratele virtuți, încorporate în opere și lucrări intelectuale, ale universalității românești? Prin ce se poate defini aportul specific românesc în patrimoniul universal? Care este raportul dintre difuziune și receptare? Cum se oglindesc, în operele reprezentative, coordonatele specificului național și specificității artistice? Care este raportul dintre individual, național, regional și universal? Ce loc ocupă localismul creator în ansamblul culturii naționale și cum poate deveni el rezonanță a universalului? Cum se poate caracteriza aportul naționalităților conlocuitoare la definirea profilului național unitar chemat să reprezinte cultura României socialiste în confruntarea universală a valorilor?”, apar: □ *Condiția universală a artei noastre* de Mircea Deac: „Este unanim demonstrată și recunoscută superioritatea artei societății socialiste – dar aceasta nu înseamnă că principiul general al unei asemenea arte poate fi atribuit și tuturor operelor produse de această artă, deși, spre deosebire de formele și tendințele artistice ale trecutului, marii artiști ai zilelor noastre nu mai creează contra tendinței artistice generale, ci, din contră, ei devin încununarea ideală a principiilor acestei tendințe. Aceasta și explică succesul artiștilor țării noastre, în sensul că sunt recunoscuți într-o fuziune particulară cu oamenii de pretutindeni. Iată deci cum considerăm că o condiție a universalului în arta noastră este ca artiștii să devină expresia epocii lor, să întruchipeze idealurile și realitățile, aspirațiile și sentimentele ce animă pe oamenii contemporani lor. Artiștii adevărați vor ști întotdeauna să ajungă la adevărul universal și la clasicitatea expresiei artistice”. □ *Un gând despre originalitatea civilizației românești* de Constantin Noica: „Poate că originalitatea civilizației noastre constă din a fi creat, dezvoltat și aplicat pe toate planurile prepoziția «întru». Iar misiunea, în contextul european, a civilizației românești ar putea fi de-a aplica prepoziția «întru» în continuare. [...] Oricum, originalitatea civilizației noastre este de a fi întru o tradiție care să reprezinte un factor activ. Popoarele cu trecut prea glorios, copleșite de monumentele și istoria lor, sau chiar de numărul secolelor

trecute nu pot lăsa activă tradiția lor, astfel că la ele a trăi în spirit de tradiție sau de modernitate este o sfășiere și o opțiune. Revoluționarii francezi au vrut să dărâme catedralele. Noi putem fi și mai departe întru ceea ce am fost, înaintând cu veacul. Poate că veacul însuși ar avea nevoie să-și angajeze teribilele sale noutăți întru ceva. În acest sens, experiența noastră spirituală poate nu numai să ne învețe cum să fim întru lumea de astăzi, dar și să ne înzestreze spre a fi de folos lumii”. ■ Ecaterina Țarălungă publică eseu *Observații despre critică*: „Descifrarea tendințelor criticii noastre contemporane este anevoie de întreprins, din cauza multitudinii de manifestări. Căutând rădăcinile departe în urmă, abia dacă se pot găsi traiecte consolidate, pe baza cărora ne putem permite observații. Luarea în considerație a criticii românești de la 1900 încoace ar implica foarte mult material și concluziile se află în primejdie, dat fiind spațiul restrâns, de superficialitate”. ■ Cu supratitlul *Literatura română sub semnul celor trei decenii* apare *Actualitatea unui concept estetic: „specificul național”* de Titu Popescu: „O anumită optică simplificatoare și dogmatică a încercat să acrediteze ideea că specificul național în artă vizează exclusiv statutul în sine al obiectului artistic, pe baza unor norme fixe ale apartenenței. Simplul criteriu tematic rămâne, de aceea, exterior și irelevant pentru atitudinea axiologică implicată specificului național. [...] Fiind un concept deschis, sensibil la înnoiri organice, specificul național, ca obiect al meditației estetice, dă măsura unei maturități de gândire care își asumă cu responsabilitate viitorul”. ■ Mircea Ivănescu o prezintă pe *Mira Preda*: „Lirica Mirei Preda nu intră decât superficial – și aceasta este latura, chiar dacă mai spectaculoasă, mai puțin definitorie a operei sale – în ceea ce s-ar putea numi «poezia feminină». Evident, un anumit gen de sensibilitate care se exprimă mai ales în gestul dăruirii, al trecerii într-un uriaș – și sonor, prin muzicalitatea versurilor – duh al naturii arată că în poeziile sale vorbește o femeie, cu delicatețele de simțire, meticulozitățile de bijutier ale gesturilor și acuitatea pentru detaliu – mai ales în poemele de iubire”. În continuare apar versurile acestei poete (*Ducând ceremoniile luminii; Pini statornici; Febre acvatice; Pâinea și vinul tăcerii*). ■ G. Nistor publică *Tribuna literară*, cu supratitlul *Contribuții la istoria culturii din Transilvania*: „«Tribuna» din 15/ 27 febr. 1900 anunța că va scoate în curând o foaie duminicală. Faimosul ziar sibian trăia pe atunci un moment de mari dificultăți materiale, impuse de legea presei maghiare. Ca să mai poată viețui, era nevoit să-și restrângă numerele, suprimându-l pe cel de vinerea”. Textul enumeră colaboratori și oferă structura publicației. ■ Mircea Tomuș semnează cronică literară la *Modalități lirice contemporane* de Petru Poantă: „Predispoziția centrală a criticii lui Petru Poantă este o armă cu două tășuri. În orice caz, unul din ele, foarte ascuțit, în care credem și pe care-l elogiem drept una din cele mai rafinate, elocvente și cuceritoare posibilități de expresie ale comentariului de poezie din critica noastră actuală; această latură se dezvăluie aproape exclusiv în contactul cu operele poetice de substanță origi-

nală și generoasă. Nu vrem să spunem, prin aceasta, că autorul *Modalităților lirice contemporane* ar fi ceea ce se numește un critic afirmativ, deci unilateral. Din contră, însăși cartea la care ne referim cuprinde câteva exemple de drastice puneri la punct sau caracterizări în negativ care anunță disponibilități egale și pe această direcție. Ceea ce lipsește, deocamdată, criticii lui este decizia și claritatea necesară în strategia avansării obiecțiilor”. ■ În *Bibliografie* aflăm de activitatea editorială a editurilor Cartea Românească, Cartea de teatru, Minerva, Editura pentru Turism, Editura Kriterion. ■ În *Revista revistelor* cuprinsul revistelor este împărțit și analizat în grupaje: *Ideologie, Poezie, Proză, Critică, Literatură universală, De limbă germană*. ■ În *Curier*, N. Mureșan semnează următoarea notă: „Prima seară de lucru a cenaclului din Sibiu al Asociației scriitorilor din Brașov, sub coordonarea Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă Sibiu, s-a desfășurat la sediul revistei «Transilvania», vineri, 1 martie 1974. Biroul de conducere al cenaclului, ales în ședința de constituire din 22 februarie a.c., Ion Mircea (secretar), Mira Preda și Mircea Avram (membri), a expus principiile și proiectul regulamentului de funcționare, posibilitățile și obiectivele cenaclului în lumina politicii partidului și statului nostru. Ca necesitate, s-a fixat pentru ședințele cenaclului o periodicitate bilunară, joia, între orele 18 și 20. Materialele se predau cu două săptămâni înainte, la redacția «Transilvaniei», biroul rezervându-și dreptul selectării și promovării lor. Prima seară de lucru a cenaclului a fost marcată, de la deschidere, de profesiunea de credință a lui Tudor Arghezi, audiată de pe un disc din fondul Bibliotecii «Astra». Au participat la discuții: Titu Popescu, George Nistor, Ion Titus Perșoiu, Doina Ivănuș, Cornel Todeasă, Victor Rotaru, Gheorghe Rațiu, Emil Hurezeanu, Petru Nicolae Stânga și Petrică Chirvasă”.

● [„*Vatra*”, nr. 4] Numărul începe cu un elogiu adus lui Nicolae Ceaușescu, care pe 28 martie 1974 fusese reales președintele Republicii Socialiste Române. Poezii naționaliste și diferite fragmente scrise în cinstea președintelui: *Și s-a ridicat dintre noi bărbatul care a așezat adevărul și libertatea în drepturile cele cuvenite*. Următoarele texte au o încărcătură puternic ideologică și toate sunt în numele partidului. □ Bogdan Stugren scrie un articol despre existența extraterestrilor: *Există viață extraterestră?* În secțiunea *Filtre* sunt recenzate următoarele cărți: □ poezie – Ioan Alexandru, *Imnele bucuriei* (C.R., 1973) – „nonconformism din Lucian Blaga”, □ proză – Al. Ivasiuc, *Apa* (Eminescu, 1973). Alt roman apărut este *Deruta* de Virgil Duda (C.R., 1973). ■ În *Atitudini*, Dan Culcer scrie despre Caragiale despre care afirmă că „în literatura română, opera lui Caragiale este la fel de însemnată ca opera lui Cervantes în cea spaniolă”. În secțiunea *Spectacole* este recenzată piesa lui Maxim Gorki, *Vilegiaturiștii*, regizată de Tompa Miklós. □ Marin Mincu scrie despre viziunea și vocile din romanele lui D. R. Popescu, la care observă o influență faulkneriană; de altfel, afirmă că există și o puternică influență socia-

lă în romanele acestuia. ■ *Confesiuni* – Virgil Nemoianu despre importanța diversității și a secundarului. La pagina 12 poezii din Zeno Ghițulescu, Tudor Balteș, Mara Nicoară. Fragment din viitoarea carte a lui Mihai Sin – *O partidă de tenis amânată*. □ În finalul acestui număr, *Convorbire cu Friedrich Dürrenmatt* de Peter André Bloch și Rudolf Bussmann, tradus de Flaviu Barteș.

● **[„Viața militară”, nr. 4]** Publică versuri: Nicolae Dumbravă (*De dragoste, Carnet de front, Grăniceri, Albastru, Într-un cântec, Elegie pentru Avram Iancu*), George Florin Cozma (*Împlinire: „Sub clopote de țară, în dunga primăverii,/ cu gestul mâinii drepte amplificat semeț,/ urcăm suav spre steaguri – nuanță a vegherii –/ pe-acest pământ de Crisuri, de Olt, de Voroneț.”*), reportaj: Mircea Micu (*Soldații și primăvara*), C. Irimia (*Bucuria de a iubi și a te ști iubit*), Dragoș Vicol (*Drapelul se înclină spre inimi*), Constantin Strună (*La clubul subunității, A învăța cultul muncii*), Ionel Dalban (*Pontonierii*), Mircea Radina (*Secretele tragerilor precise*), Nicolae Dumbravă (*Graiul ce vine de peste timp*), Adrian Mierlușcă (*La altitudinea barocamerei*), Ion Căpeț (*Viitorul ofițer*), proze și însemnări: Nicolae Mărgeanu (*Bezna și teancul de bani*), Nicolae Jianu (*Vă aud... vă aud!*), Dragoș Vicol (*Când au trecut 30 de ani?*), Marius Andone (*Bătălia radarului*). □ O cronică este consacrată, sub semnătura lui Nicolae Baltag, celui de-al patrulea volum de versuri al publicistului Ion Lotreanu, o alta, semnată de Aurel Martin, liricii lui Nicolae Tăutu, cu referire la volumele *Cântarea cântărilor mele și Interludiu*. □ Mihai Iordănescu comentează *Manualele școlare față în față cu eroismul oștirii noastre*, relevând: „Evalueate sub raport statistic, nu s-ar putea spune că actualele cărți de citire, destinate elevilor primelor patru clase – perioada când se pun bazele vocațiilor de mai târziu – nu cuprind suficiente lecții cu subiect ostășesc-patriotic. Chiar și o sumară consultare a celor patru manuale, de la abecedarul copiilor de 6 ani și până la Cartea de citire a celor de 10–11 ani, ne înfățișează, ca să zicem așa, o întreagă istorie și geografie militară. De la *Condeiele lui Vodă*, care narează felul cum arcașii lui Mircea cel Bătrân își scriau faima vitejiei, până la nemuritorul jurământ *Pe-aici nu se trece!*, transcris în paginile cărții parcă direct de pe pereții de granit ai Oituzului, și de la povestirea *Pe acoperiș*, inspirată din faptele de eroism ostășesc demonstrate cu prisosință în timpul inundațiilor de acum câțiva ani și până la reportajul liric *Fii mândră de fii tăi, mamă româncă!*, consacrat monumentului ostașilor români de la Debrețin, avem un spațiu dens de subiecte ostășești-patriotice, evenimente simbolice sau fapte autentice de viață, unele intrate în tradiția cărții școlare, altele narate cu mijloacele martorului ocular contemporan, toate însă încercând, în egală măsură, să răspundă apetitului de informație ostășească și de retrăire a faptelor glorioase de arme, prin care copilăria și adolescența se definesc sta-tornic. O selecție riguroasă de texte, operată cu gust și simț pedagogic, împrumută lecțiilor cu această tematică autoritatea prestigioasă a multora dintre scriitorii noștri pentru care fascinația primelor vârste își păstrează, peste ani,

fondul de prospețime și de intensitate: Bolintineanu, Alecsandri, Eminescu, Vlahuță, Sadoveanu, Agârbiceanu coexistă, prin eforturile autorilor de manuale, cu Nicolae Tăutu, Ion Grecea, Dumitru Almaș, Șerban Nedelcu, Florian Tucă, Aurel Petri într-un ansamblu coerent de texte și de multiple semnificații educative. Judecate însă din unghiul exigențelor actualității, e greu de concluzionat că manualele amintite se înscriu integral în direcția cultivării sentimentelor patriotice prin metodice racordări la tematica militară. Cum arătam, subiectele nu lipsesc, dar printre cele existente, rare sunt cele care se circumscriu unui cadru de viață social-istoric concret, irepetabil. Cel mai adesea se pleacă de la raționamentul vârstnicilor, care-și închipuie că într-o povestire, într-o fabulă ceea ce îi interesează pe copii este concluzia ultimă, morala textului, uitându-se preferința proverbială a copiilor pentru «construcția» adevărului comunicat lor, pentru cadrul intim de viață al acestuia și procesul convingător al cristalizării lui. De aici unele lecții schematice, lipsite de culoare și de vibrație intimă, a căror structură nu s-ar modifica prin nimic fie că ar fi vorba de un soldat dac, de un arcaș al lui Ștefan cel Mare sau de un dorobanț. Și tot de aici tendința cărților de școală de a asocia «faptei de arme» un timp și o etapă de vârstă cel mai adesea exterioare copiilor din clasele I-IV, apelându-se fie la tradiția militară cea mai îndepărtată, fie – în povestiri cu subiect mai apropiat în timp – la vârsta matură a eroilor, a căror vitejie, în acest context, nu poate să le apară copiilor decât firească, necesară, deci obișnuit cele existente. [...] Sunt observații care-și găsesc exemplificarea în fiecare dintre cele trei cărți de citire. Întrucât, firește, abecedarul are din acest punct de vedere un regim cu alte funcții, iată, de pildă, *Cartea de citire pentru clasa a III-a*. Are un format mare, cuprinde 168 de pagini, unde se tratează deopotrivă războaiele dacilor cu romanii, lupta lui Mircea cel Bătrân cu Baiazid, se povestește despre avioanele lui Vuia, Vlaicu și Coandă, despre lupta de la Podul Înalt și cucerirea Griviței, despre un ostaș model de-al lui Vlad Țepeș, despre Peneș Curcanul și Monumentul de la Putna, sunt relatate, în adaptări după Sadoveanu și Agârbiceanu, episoade eroice din luptele anilor 1916 și 1917. Texte, într-adevar clasice ca tematică și, adesea, ca realitate artistică. [...] Și apoi să nu uităm că, în cadrul literaturii noastre cu subiect ostășesc-patriotic, există povestiri consacrate unor fapte contemporane cu vârsta copiilor, pe cât de elocvente pe atât de mobilizatoare. Nu întâmplător lecții precum *Caporal la 9 ani (Citirea pentru clasa a IV-a)*, *Eroina Măriuca Zaharia*, *Binefăcătorul necunoscut (Citirea pentru clasa a II-a)* și altele de acest gen se înscriu printre lecturile preferate ale școlariilor.” □ Poșta redacției revine după o lungă absență, Nicolae Mârgeanu corespondând cu mai bine de 50 de tineri aspiranți la debut.

• [„Viața românească”, nr. 4; *Este făcut public Colegiul redacțional: Alexandru Balaci (membru corespondent al Academiei R.S. România), acad. Mihai Beniuc, acad. Geo Bogza, acad. Șerban Cioculescu, Vladimir Colin (secretar general de redacție), Lucia Demetrius, Paul Georgescu,

acad. Iorgu Iordan, acad. Alexandru Philippide, Ioanichie Olteanu (redactor-șef adjunct), acad Zaharia Stancu, D. I. Suchianu, N. Tertulian, nr. pag. 160] Florin Mihăilescu reflectează la *Actualitate și valoare*: „Eforturile scriitorilor români de azi sunt implicate neîndoielnic într-o asemenea discuție. Ceea ce pare a lipsi uneori din centrul atenției, în intenția de a evita aspectele delicate ale prezentului ce se săvârșește sub propriii noștri ochi, este acea actualitate tematică, mai exact social-politică, de care am mai pomenit, inserția adică în timpul imediat al existenței cotidiene. Prejudecata perspectivei temporale nu mai periclitează astăzi un asemenea demers, de vreme ce se înțelege că perspectiva ideologică decide și nicidecum cealaltă. Și totuși ezitățile și evitățile persistă, cu excepții pe care le cunoșteam foarte bine (Marin Preda, Titus Popovici, Al. Ivăsiuc etc.) și care – ce coincidență! – reprezintă cele mai autentice valori ale literaturii noastre contemporane”. □ Despre *Actual, efemer, peren* notează Edgar Papu: „Între absolutul eternului și relativul efemerului marea literatură urmează calea ei firească. Ea s-a dovedit mereu actuală și mereu perenă. Universalitatea către care aspirăm se obține numai prin stimularea acestor două calități conjugate, care se confirmă reciproc într-un indisolubil ansamblu al valorii”. ■ La *Critica și actualitatea literară* reflectează M. Nițescu: „Problema aceasta privește nu numai critica dar și întreaga actualitate literară, nu numai revistele, dar și editurile etc., care au maniera de a promova, cu cât mai mic coeficient de eroare, cărțile bune, pentru a elimina practic drumul de multe ori lung și anevoios al cărții de la autor la cititor, obligat să treacă prin două sau mai multe edituri. E problema probității și a competenței profesionale, a unui control principal autorizat, asupra textului destinat publicării, după criterii bine înțelese, care să limiteze, dacă nu să excludă, hotărârile arbitrare. Un director de editură ideal (dar nu numai un director de editură) ar fi acela care, depășindu-și comoditățile sau impulsurile personale, ar tipări cartea celui care îl contestă. Condamnabile rămân exclusivismul și interdicția, sub cuvânt că altfel stau lucrurile”. ■ Lucian Raicu notează despre *Mihu Dragomir și utopia poetului*: „Fervori brăilene, iubiri adolescente de mahala orientală, prezența Nerrantsulei, [...] amestec de sentimentalitate și vitalism, de romanță și frenezie, iată ce se poate reține, pentru mai târziu, din primele versuri ale lui Mihu Dragomir. În linii mari, poetul nu s-a dezmințit niciodată. Foarte tânăr încă, lamentația erotică este la el motiv de complacere curios prelungită, de voluptate chiar, de bucurie filtrată, în care poetul pare a găsi adevărata sa condiție. Toate formele unei astfel de relații, inclusiv refuzul, inclusiv dorul neîmpărțășit de partener, din cine știe ce pricini, îi sunt pe plac, aducându-l la starea de afectivitate, de tandră liricizare...”. ■ Florin Mihăilescu recenzează cartea lui Const. Ciopraga dedicată *Hortensiei Papadat-Bengescu* (C.R. 1973): „Discipol al lui Ibrăileanu și universitar de prestigiu, interesat de experiențele moderne, dar prudent în a le utiliza, Const. Ciopraga profesează religia supunerii la obiect, pe care de bună-seamă, nu noi o vom incrimina. [...]

Cum procedează însă concret profesorul Const. Ciopraga? După un scurt preambul «despre optica feminină», el întreprinde o incursiune în biografia scriitoarei cu scopul de a-i închea profilul moral și intelectual și, după ce trece în revistă unele dintre opiniile ei literare, cu punerea masivă la contribuție a corespondenței către Ibrăileanu, se oprește pe spațiul cel mai întins al cărții asupra operei, urmărită în succesiune cronologică, de la *Ape adânci* până la *Rădăcini*. Finețea analizei în sensul surprinderii cu exactitate a nuanțelor constituie calitatea dominantă a demersului critic al lui Const. Ciopraga. Chiar dacă interpretarea nu trece dincolo de un anumit nivel, din motivele pe care le-am văzut, ea este totdeauna utilă și interesantă ca material de meditație pentru o construcție critică pe care autorul totuși și-o refuză. Considerațiile finale privind «profilul de romancieră» al Hortensiei Papadat-Bengescu nu modifică în ansamblu imaginea existentă și nu se rețin decât pe zone mici, lucru care confirmă încă o dată preponderența vocației analitice a lui Const. Ciopraga asupra celei sintetice”. ■ M. Petroveanu analizează cartea lui Marcel Breslașu, *Zodiac* (C.R., 1973): „Lirica de atitudine este oare incompatibilă cu poezia sentimentelor etern umane, a dragostei, a vieții și morții, a relațiilor dintre om și univers, a confruntării eului cu sine? Simpla întrebare pare astăzi nu numai de prisos, dar naivă. Ca și cum nu am ști că, oricât de strânsă ar fi legătura dintre societate și individ, dintre sfera reprezentărilor colective și zona interiorității noastre, eul artistului își are propria sa problematică. Mai mult, survin împrejurări istorice în care personalitatea sa intră în conflict, se îndepărtează de mersul general, cu ori fără justificare. [...] Marcel Breslașu nu a fost singurul poet care s-a văzut silit să-și păstreze în sertar versurile ce s-au editat postum, către finele lui 1973, de către editura Cartea Românească. Ele ne apar libere de viciile imputate atunci și altora, nu numai poetului nostru, de un intimism inocent în orice condiții”. ■ La *secțiunea Note de lectură*, semnează texte: Iordan Datcu, Gheorghe Pituț, Petre Got. □ Iordan Datcu semnaleză apariția volumului II de *Memorii* (Minerva, 1973) al lui Demostene Botez: „Opera memorialistică a lui Demostene Botez, începută prin publicarea în 1970 a primului volum, se îmbogățește postum cu un nou tom, ultimul, care trezește regretul că periplul vieții scriitorului s-a curmat înainte ca lectorul să aibă înfățișată, în toate implicațiile ei, bogata și diversă activitate, epoca străbătută de memorialist în opt decenii. Volumul acesta are note care-l apropie de primul, dar și altele care-l diferențiază. Nu mai întâlnim în paginile lui strălucita galerie de portrete a scriitorilor ieșeni, centrul de greutate căzând acum pe înfățișarea universului mic al copilăriei, pe evocarea participării la primul război mondial sau din reînvierea unor scene din timpul avocaturii [...]”. □ Despre volumul de versuri al lui Mihai Beniuc, *Pământ, pământ* (Eminescu, 1973), scrie Gheorghe Pituț: „Din toată poezia de până acum a lui Mihai Beniuc o caracteristică importantă se desprinde cert: că această poezie nu are deloc conștiința de a aparține unei perioade crepusculare a culturii, ci

dimpotrivă: unui alt început al ei. Sentimentul – subliniat neobosit în toate volumele sale –, acela de a reprezenta o expresie, o voce a colectivității, distinctă cu toate acestea și personală, se reafirmă cu noua culegere *Pământ! Pământ!*... – exprimat după cum se observă, la fel de focos ca altădată sau cum se poate citi într-o altă poezie, nu fără poza autoaprecierii propriei modalități poetice – ca una cu rezonanțe și consecințe viitoare – unde apare și mai acut credința într-o poezie angajată în sensul că ceea ce se comunică îl prezintă pe omul din mulțime [...]”. □ Petre Got analizează cartea *Poezii inedite* (C.R., 1973) a lui Octavian Goga: „Iată că opera lui Octavian Goga, ca și operele altor scriitori de la noi sau de aiurea, de mult trecuți în amintire, nu poate fi socotită «dosar încheiat», căci timpul scoate la iveală noi lucrări, care, chiar dacă nu aduc o schimbare spectaculoasă în optica de ansamblu asupra creatorului în cauză, sunt menite să completeze imaginea dată, să constituie puncte de reper în permanenta interpretare a omului și a scrisului acestuia. Dan Smântânescu, în urma unor lăudabile investigații, dă la iveală alte creații poetice ale marelui bard, neapărute până acum în volum, între care unele complet necunoscute. E vorba de poezii din tinerețe, anterioare anului de debut editorial (1905), precum și de texte neincluse în cărți de-a lungul anilor, de către autorul *Clăcașilor*”. ■ N. Steinhardt meditează la *Actualitatea și inactualitatea impresionismului*: „Așa ar fi dacă nu am avea cunoștință de la unii oameni de știință și filosofi că universul, poate, după cum s-a încheat din fotoni, până la urmă tot în fotoni se va desface, lumina inundând întregul continuum relativist. Atunci, într-un fel ori într-altul, tot la lumină ajungem. De-ar pieri noțiunea de om și orice integrator, de-ar supraviețui numai sburățacitele particule materiale, lumina – după câte aflăm – tot va dăinui și, cine știe, la sfârșit va domina necontestat. De unde ar rezulta o nebanuită actualitate a impresionismului și o nesperată persistență a picturii care a proslăvit lumina, mereu biruitoare în orice stil, sub orice formă, în taințele oricărei viziuni, în virtualitățile întunericului însuși, peste orice schimbări și goluri, de sine-stătătoare singură generându-se, lumină din lumină”.

MAI

1 mai

• [„**Munca**”, nr. 8225] Pe prima pagină este publicată o poezie semnată de Florea Cerneianu, intitulată *E primăvară-n țara numită România!* □ Cu titlul *Oamenii muncii slăvesc patria, partidul, socialismul*, revista publică o selecție de poezii „din creația cercurilor literar-artistice ale sindicatelor”.

• [„**Scânteia**”, nr. 9857] Pe frontispiciu citim: *Trăiască 1 Mai, ziua solidarității internaționale a celor ce muncesc!* ■ Zaharia Stancu semnează *Sărbătoarea muncii*: „Anul acesta, care este anul al trezecilea de la eliberarea

patriei de sub fascism și anul celui de-al XI-lea Congres, acum în pregătire, al Partidului Comunist Roman, trebuie să fie strălucit în toate sectoarele de activitate. El va constitui înalta și trainica treaptă de pe care se va putea porni cu pași spornici înainte, spre marea construcție a socialismului, a comunismului. Către această țintă mergem cu toții. Despre această marea construcție vorbește aproape în toate cuvântările sale secretarul general al partidului, președintele republicii noastre socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Iar cuvintele sale înflăcărare pătrund în suflet și în gând – în sufletele oamenilor acestor pământuri, în gândurile lor – și acolo nu întârzie să dea rod. În aproape toate cuvântările sale, rostite cu un prilej sau altul, apar de nenumărate ori cuvintele muncă, hărnicie, și nu la întâmplare. Cea mai mare bogăție a țării noastre constă în munca poporului care o locuiește de milenii, în proverbiala lui hărnicie; o țară înzestrată de natură chiar cu multe bogății nu poate progresa fără muncă, bine organizată, fără hărnicia celor ce o locuiesc. La acestea face mereu apel în cuvântările sale secretarul general al partidului nostru comunist, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dând el – cel dintâi – exemplul de muncă pusă întregă în slujba țării, a poporului, a partidului, cu alte cuvinte, o viață dăruită toată patriei române, poporului, Partidului. Astăzi, pe întregul cuprins al țării, sărbătorim tradiționala zi de întâi Mai. O sărbătorim așa cum se cuvine – o sărbătorim muncind”. ■ Pe prima pagină citim și *O primăvară a primăverilor*, text nesemnat: „E primăvara anului XXX, când roadele investițiilor unor generații de glorie se anunță și mai mărețe, iar plenitudinea vieții, spre care secole de-a rândul întregul popor a aspirat luptând, ne este mai aproape ca oricând. Chezășie a izbândirii ei se pune indestructibila unitate a poporului român în jurul partidului, al Comitetului său Central, în frunte cu conducătorul iubit, tovarășul Nicolae Ceaușescu”. ■ Versuri patriotice semnează: Mihai Beniuc (*Patria*), Victor Tulbure (*Sub flamuri*), Virgil Teodorescu (*Flori de metal*).

● **[„Viața studențească”, nr. 18]** *Patria ca o carte deschisă*, un poem de Gabriel Stănescu. □ Rubrica *Sintagme* recomandă: Camil Petrescu, *Teatru*, trei volume (Albatros, colecția *Lyceum*, ediție îngrijită de Aurel Petrescu), Ovidiu Papadima – ediția *Ion Pillat* (Albatros, colecția *Monografii*) și Eugen Simion, *Scriitori români de azi* (C.R.), „culegere lovinesciană de articole despre evoluția poeziei, prozei și criticii literare”. ■ Simptomatic, *Debuturi și rebuturi* de M. N. Rusu, cu un studiu de caz pe debutul-rebut al esteticianului devenit poet cu „o concepție apoetică”, Grigore Smeu și cartea *Pelerinaj* (Albatros), pe volumul lui Zeno Ghițulescu, *Bucuria cuvântului* (Dacia), dar și pe Ion Filipoiu și *Parabola fiului risipitor* (C.R.); „toți trei au comună sărăcia fondului liric”. „O privire atentă asupra cărților ivite la acest început de an nu e în măsură să ne facă optimiști în privința evoluției lirismului actual. Dimpotrivă, avem semne suficiente că editurile lansează cărți anoste de poezie, unele din ele făcute parcă să ilustreze o involuție a conceptului de poezie contempo-

rană, afirmat cu atâta pregnanță de cărțile unor Nichita, Ioan Alexandru, Păunescu, Sorescu, Ion Gheorghe și alții. Poate că, exceptând volumele lui Mihail Crama și Ion Lotreanu, despre care de altfel ne-am spus părerea (*n.b.* pozitivă) altădată, asistăm la un fel de neutralizare a condițiilor pe care trebuie să le îndeplinească un volum de versuri, în sensul că ele avansează o *poezie ternă, nevertebrată, străină de toate câștigurile poetice de până acum*. Înclin să cred că vina nu aparține autorilor, ci mai întâi editurilor.” ■ Începând cu 1 mai 1974 din colectivul „Vieții Studentești” mai fac parte și: Constanța Buzea, Grigore Arbore, Ana Blandiana, Dinu Flămând, Stefan Iureș.

● [„**Tribuna României**”, nr. 36] Fănuș Neagu revine la *Sânziene* cu tableta *Armindeni*. □ În *Hyperion* citim *Eminescu în armeană (Andarin)*, traducere de H. Dj. Siruni. ■ Nicolae Manolescu semnează *Într-un sfârșit de martie...*: „Am plecat din București pe o căldură de vară, deși era abia sfârșitul lui martie. Știam (și Sadoveanu o spune) că pe malul Mării Nordului plouă aproape mereu. Surpriză însă: soarele și temperatura de la București ne așteptau pe Schipol, unde am aterizat după două ore și jumătate de zbor, ca să ne însoțească, neverosimil, în toate zilele petrecute în Olanda. [...] Politețea lor e desăvârșită, dar rece. Dacă nu-i interesează o problemă, o ignoră. Ca să primească cu entuziasm ideea lui Sorin Alexandrescu, lector de mai mulți ani la catedra de română din Amsterdam, de a organiza cel dintâi congres de studii de limbă și literatură română din Europa, trebuia, desigur, ca ideea să nu le fie indiferentă. Ceea ce s-a întâmplat în sala de conferințe a hotelului Krasnapolski sau în prelungirile peripatetice ale comunicărilor, prin oraș, arată că România îi interesa, că voiau să știe mai mult decât știau despre noi (și nu erau oameni nevizitați, ci vechi prieteni și cunoscători ai culturii noastre, precum prof. N. V. D. Boogard, prof. W. Noomen, sosit îndată după aceasta la București pentru câteva cursuri la Universitate, drs. W. v. Eeden și alții), că îi bucura puțința unei confruntări directe”. ■ În *Răsfoind ziarele românești, străine* sunt semnificate texte din publicațiile: „Scânteia”, „România liberă”, „Informația Bucureștiului”, „Crișana” (Oradea), „Secera și ciocanul” (Pitești), „Journal d’Égypte” (Cairo), „La Marseillaise” (Franța), „Heillbronner Stimme” (R.F.G.). ■ Revista publică dosarul *9 Mai 1945 – 9 Mai 1974. De la Marea Neagră până în Podișul Boemiei*, dosar alcătuit de S. Diaconu. ■ În secțiunea *Civilizație* citim a treia parte din textul *Arta veche românească – sinteză și continuitate* de Răzvan Theodorescu. ■ În secțiunea *Cartea* Dan Zamfirescu scrie *La reeditarea „cărților populare”*, notând apariția *Cărțile populare în literatura românească* de N. Cartoian: „Cartea lui N. Cartoian, capodopera aceasta, nu poate lipsi de pe masa niciunui romanist și a niciunui iubitor al literaturii române. Editura enciclopedică română a înțeles, tocmai de aceea, să acorde acestei reeditări după decenii, toată grija unui eveniment. Devenită de mult o raritate, cartea lui N. Cartoian reappare azi într-o ținută excepțională, pentru care eminentul grafician Val Munteanu merită toată recunoștința”.

■ Apare *Un apel pentru Brâncuși*: „«Cercul de studii Brâncuși» din București a dat publicații următorul apel: «În 1976, în lumea întreagă se va sărbători centenarul nașterii lui Constantin Brâncuși. Sătenii din Hobița, cătunul din Gorj unde s-a născut autorul Coloanei Nesfârșitului, au pornit o inițiativă entuziastă pe care au transmis-o tuturor satelor și orașelor dimprejur, sub titlul *Amintiri despre Brâncuși*. Astfel, oricine l-a cunoscut sau are la îndemână documente sau mărturii privindu-l pe marele sculptor este invitat să le depună sau să le semnaleze Casei Muzeale Brâncuși din satul Hobița. Deja câteva scrisori, acte și chiar obiecte făcute de mâna lui Brâncuși au fost aduse aici spre a fi studiate. «Cercul de studii Brâncuși» din București, Bd. Republicii 48 și «Informatica Brâncuși» de la Craiova, str. Cuza 7 se asociază la această inițiativă și fac un apel călduros tuturor să semnaleze tot ce ar putea constitui o mărturie despre activitatea și opera lui Brâncuși la București, Craiova și în toată țara. Invităm Muzeul Național de Artă Modernă de la Paris și Muzeul Guggenheim din New York să ia parte la această inițiativă a micii Case Muzeale Brâncuși din Hobița, prin publicarea largă a acestui apel și prin colectarea tuturor mărturiilor încă nerecunoscute despre activitatea celui mai mare sculptor român al veacului. Artiștii care și-au dedicat opere memoriei lui Brâncuși sunt invitați să le prezinte «Cercului de Studii», pentru ca acesta să le facă larg cunoscute, în întâmpinarea centenarului nașterii sculptorului. «Cercul de Studii» va publica în mod regulat note bibliografice despre mărturiile și operele omagiale semnalate și va veni în ajutorul schimburilor documentare între instituții sau la cererea unor cercetători»”. ■ În *Cronica limbii* apare *O dezbatere despre â și î*: „Revista «Flacăra» din 30 martie a.c. publică o amplă dezbatere pe teme de limbă și de ortografie a limbii, intitulată: «â – litera ax a cuvântului nostru cel mai drag, România, își merită renașterea». Participă la dezbateri: acad. Al. Rosetti, prof. univ. Dimitrie Macrea, membru corespondent al Academiei, acad. Al. Graur, scriitorul Eugen Barbu, membru corespondent al Academiei, poetul Romulus Vulpescu, cercetătorul Costin Bratu, de la Centrul de cercetări fonetice și dialectale din București, asistentul universitar Ion Coja, de la Facultatea de limba și literatura română din București, poetul Adrian Păunescu, redactorul șef al revistei”. Revista transcrie intervențiile semnate de: Al. Rosetti (*O nouă ortografie?*), Dimitrie Macrea (*Controversa â și î*), Al. Graur (*î și â*).

2 mai

• [„**Munca**”, nr. 8226] În *Orizont cultural*, Voichița Martin anunță un *Spectacol Caragiale în Sala Mică a Naționalului*, în regia lui Ion Cojar.

• [„**Scânteia**”, nr. 9858] Citim: *În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, a întregii conduceri de partid și de stat Marea adunare populară din Capitală, consacrată Zilei solidarității internaționale a celor ce muncesc*. ■ Emil Vasilescu publică note de lectură la *Gorunul lui Horia*, o antologie alcătuită de V. Fanache (Minerva): „*Gorunul lui Horia* este, dincolo de orice posibile su-

gestii – și câte nu sunt acestea – dezvoltarea istorică a unei teme lirice specifice, asimilată prin frecvență și dimensiuni condiției temelor eterne, asemenea poeziei de dragoste sau poeziei naturii. Complexitatea ideatică și forța emoțională, emanând de la înalte idealuri umane și sociale ce le afirmă, situează poezia inspirată de istoria și locurile acestei minunate părți a țării, Ardealul, în peisajul artei de expresie patriotică, dominantă ce-i animă resorturile intime, asigurându-i perenitatea și audiența”.

● [„**Orizont**”, nr. 18] Un poet al „ultimei avangarde de după război” pentru care sintagma „épater les bourgeois” nu a constituit o simplă metaforă, ci un mod de-a exista prin scris, și anume Geo Dumitrescu, formează centrul de interes al primei cronici literare semnate de Lucian Alexiu, care pune accentul pe ciclul *Jurnal de campanie* (C.R., 1973): „Jurnal de campanie se citește [...] ca un roman (voltairian) despre poezie și despre cautarea de sine a poetului”.

■ Olimpia Șerban se oprește, la rubrica *Lecturi*, asupra cărții de critică *Ipoteze și ipostaze* (Minerva, 1973) a lui Savin Bratu: „Încercând să-și formuleze un punct de vedere propriu, Savin Bratu trece în revistă, în prima secțiune (*Ipoteze*) a volumului, direcțiile actuale ale criticii literare, mai precis, diversele formule pe care le-a adoptat structuralismul începând cu Ferdinand de Saussure. Este reluată controversa cu privire la raportul dintre sincronie și diacronie, căci, afiliindu-se structuralismului, autorul vrea să concilieze, totuși, opoziția dintre «sistem» și «istorie».” ■ Ancheta *Orizont* continuă cu răspunsurile lui Virgil Ardeleanu și Marcel Pop-Corniș, la întrebările duse în jurul celei principale „*dificultățile meseriei de cronicar literar*”. Cităm din răspunsurile lui Virgil Ardeleanu: „Unii resimt din când în când nevoia de a glosa pe marginea foiletonului critic – ceea ce înseamnă că lucrurile nu se găsesc în cea mai rotundă ordine. Ceea ce vrea să spună că mânuitorul acestei specii are, dacă nu dubii în privința valabilității ei, cel puțin temeri asupra finalității sale. De unde vin îndoielile? Simplu spus, de la lipsa de autoritate a cronicarului. Cu toții vedem că bursa literară este arareori în concordanță cu judecățile emise de critici. Popularitatea de care ajunge să se bucure o carte nu reprezintă urmarea travaliului depus de critic, premiile care o încununează, eventual, de asemenea. Cronica literară își urmează un drum al ei, paralel cu literatura. Nu reușește să impună, la modul autentic, arta adevărată, nu izbutește să descurajeze nonvaloarea. Cine e vinovat? Vinovat e numai criticul, care, indiferent de vârstă, indiferent de schimbarea ștafetei, crede că face un mare serviciu literaturii atunci când descoperă peste tot numai producție de «exceptie». Goana după afirmare ne joacă de mult teribile feste. Când toată lumea literară are parte numai de laude, e inutil să te mai întrebi ce rol ar putea să îndeplinească, azi, cronica, și, mai ales, să deplângi lipsa de autoritate a cronicarului literar. [...] este cu adevărat uluitor să constăți că ceea ce l-a îndrituit pe mentorul *Convorbirilor literare* să pledeze pentru o critică lipsită de menajamente a fost o situație literară întrucâtva asemănătoare cu cea din timpul nostru. Pe Titu

Maiorescu îl deranjau două lucruri. În primul rând, lipsa de spirit critic din revistele și ziarele epocii. Revistele și ziarele prezentau, în locul comentariilor critice la obiect, numai amabilități. În al doilea rând, îl deranja în egală măsură, poate chiar mai mult, acea iluzie potrivit căreia literatura română nu este cu nimic sub cea occidentală. [...] Ce vedem azi în literatura română? Ce vedea și Titu Maiorescu în literatura timpului său. Numai genii lirice și prozaice. Cu mențiunea că numărul criticilor a crescut enorm, profesioniștilor adăugându-li-se un contingent serios de poeți și prozatori care, mânuind condeiul critic după criterii numai ale lor, își aduc din plin aportul la preamărirea colegilor, în fapt, la afirmarea literaturii naționale. Desigur, un critic trebuie și să afirme nu numai să nege. Însă, credem noi, criticul cât de cât autentic afirmă infinit mai puțin decât neagă. Nicio literatură nu se constituie doar din cărți bune, foarte bune și excepționale. Dacă vrem să spunem neapărat lucrurilor pe nume, putem conchide că, după epoca dogmatismului (spartă de câteva cărți excepționale) a urmat o epocă a experiențelor. Azi oricine poate constata că nici dogmatismul nici experiențele nu s-au soldat cu valori ieșite din comun. E normal. [...] Cărțile noastre bune – și puține – n-au ținut și nu țin de niciun program. Pe acestea le afirmi? Nu, am spune noi, le constăți ca atare. Să nu treci pe lângă ele, și, implicit, să le plasezi în sfera neantului pe cele foarte multe mediocre – aceasta e menirea criticului”. O selecție din răspunsurile lui Marcel Pop-Corniș la aceeași anchetă a revistei: „1. Nu cred să fie vorba în prezent de o «criză» a cronicii literare; mai degrabă poate de o oboseală, un anume dezinteres față de activitatea publicistică din partea unor cronicari înainte mai productivi, în paralel cu o mutare a centrului de greutate spre activitatea editorială, acum când cartea de critică a început să concureze sub raport cantitativ pe cea de poezie. Se pare că a prins rădăcini prejudecata inoportunității publicării unor culegeri de articole și foiletoane critice, chiar orânduite în așa fel încât să acopere un anume teritoriu și o perioadă literară. Atunci când criticul de azi este prin excelență un critic-cronicar, omologarea «magistraturii» sale se poate face firesc atât printr-o «selecție» (fie ea și «selecție din selecție») din articolele și foiletoanele sale critice, cât și prin lucrări mai ample, de sinteză, care însă să nu piardă contactul cu literatura curentă. A accepta sentințe apodictice de soiul «marii critici nu s-au recrutat niciodată dintre cronicari» (Adrian Marino) înseamnă a subestima una dintre cele mai sociale și mai utile forme de critică literară, transformarea ei într-o activitate ocazională, sub semnul provizoratului și al efemerului”. ■ C. Ungureanu realizează, printr-un colaj de texte, un portret dual, în basorelief, al maestrului Camil Petrescu și, prin ricoșeu, un portret al discipolei lui, Anișoara Odeanu, decupând un fragment din evocările discipolului despre maestrul său și intitulat „între literatură, matematici și filozofie”. ■ Poezie de Dușan Petrovici. Fragment din romanul *Țara îndepărtată*, semnat de Sorin Titel. ■ Sub forma unui memorial de călătorie, poetul Ion Horea vorbește despre descoperirile sale din capitala Letoniei,

Riga, și mai ales despre cum s-a apropiat scriitorul Knut Skujenieks de literatura română.

● **[„România literară”, nr. 18]** Versuri semnează: Mihai Beniuc (*Spre cota unde visul...*), Haralambie Țugui (*Intrare în Florar*), Ion Horea (*Pe prunduri*), Mihail Sabin (*Echinocțiu de primăvară; Un manuscris de credință*), Király László (*Veac de oțel*, un românește de Dim. Rachici și Csire Gabriella), Ion Segărceanu (*Un magic bob*), Ion Crînguleanu (*Poem; Timbru; Piatra din tâi; Flori pentru sarea pământului*), Ileana Teodorini-Dan (*În mulțimea sa miraculoasă; Uccello*), Nicolae Mircea Ben (*Cartea cu poze; Înțeleptul*), Liana Corciu (*Identitate; Pastel I*), Patrel Berceanu (*Dimineața; Schimb*), Gabriel Chifu (*Ora vânturilor*). ■ Numărul stă sub semnul sărbătoririi zilei de 1 Mai. Editorialul *Patria în mai* este semnat R.I.: „Am pus la porți steaguri și acea flamură de 1 Mai simbolizând ziua frăției muncitorilor de pretutindeni considerată pe întregul glob pământesc drept început al anotimpului celui mai tânăr. Pe emisfera noastră chiar așa se și întâmplă, iar în țară ne-a ieșit în drum o față cu cofa plină – primăvara visată cu ploile și soarele ei – și deodată câmpurile au înverzit, iar pomii s-au umplut de fluturii albi. Dar înflorirea deplină s-a petrecut în inimi, eforturile milioanei de cetățeni ai României fiind închinată celor două mari evenimente care dau de pe acum fiecărei zile o înaltă vibrație: a XXX-a aniversare a Eliberării și al XI-lea Congres al partidului. Două momente de o profundă semnificație pentru istoria națională, sub semnul cărora Patria Română obține noi succese pe drumul înfăptuirii programului trasat de partid și de Președintele ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu: o industrie și mai puternică, o agricultură și mai avansată, o cultură și mai înfloritoare. Iar ca cerință fundamentală: făuritorul progresului multilateral, omul muncii, să fie el însuși un om animat de cele mai înalte idealuri”. ■ Pe prima pagină citim și un fragment din Nicolae Ceaușescu: „Ziua de 1 Mai – mărețea sărbătoare a primăverii și muncii – a intrat în conștiința popoarelor ca un simbol al uriașei energii revoluționare și al forței înnoitoare a proletariatului, a milioanei de făuritori ai bunurilor materiale, ai progresului și civilizației umane, a cărui misiune istorică este aceea de a dezrobi popoarele de sub jugul exploatării și asupririi, de a asigura clădirea societății noi – a egalității, echității și justiției sociale, a demnității și fericirii omului –, la care au visat, de-a lungul secolelor, mințile cele mai luminate”. ■ Sub titlul *Țara și oamenii ei* citim texte dedicate sărbătoririi 1 Mai – Anul XXX: □ Al. Andrișoiu, *Ca o cronică de aur*: „Pământul este mai liber, mai bogat și mai suveran decât se putuse visa vreodată. De Unu Mai mă voi [sic!] visa la Bihor”. □ Mircea Dinescu publică poezia *Pendulul din flori*. □ Toma George Maiorescu, *Blazon etic*: „A fi reșitean înseamnă nu numai o aparență delimitată geografic, ci, în primul rând, rezultatul unei matrice spirituale”. □ Alex. Monciu-Sudinski publică un text dramatic, *De la începutul începutului*. □ Paul Tutungiu semnează versurile *Edictul din Carpați*. □ Claus Stephani, *La o fereastră*, despre Țara Vișeuului. □ Dim. Rachici

dedică *Patriei* versurile *Cu un gând mai devreme*. □ Grigore Ionas publică poezia *România*. □ Vasile Băran semnează *Reclădirea oraşului*, un text despre Capitală. □ În traducerea lui Gelu Păteanu citim textul *Cântec de pasăre măiastră* de Mikó Ervin. ■ În *Viaţa literară* citim: □ *Şantier* anunţă proiecte literare la care lucrează Şerban Cioculescu, Al. Piru, Al. Oprea. □ Nota nemsemnată *Revista „Tribuna” la 90 de ani*: „Joi, 25 aprilie, ora 10, în sala de conferinţe a Bibliotecii centrale universitare, a avut loc o sesiune de comunicări consacrată împlinirii a 90 de ani de la apariţia primului număr al «Tribunei». Au prezentat comunicări istoricii şi criticii literari Teofil Bugnariu, Ion Grecu, Ion Lungu, Alexandru Matei, Ion Oarcăsu, Mircea Popa, Aurel Sasu, Andrei Sida, Pompiliu Teodor. La ora 18 a avut loc o serată literară în cadrul căreia actorii Silvia Gheţan, Carmen Galin, Anca Neculce-Maximilian, Nicolae Iliescu şi Anton Tauf au recitat pagini clasice din lirica «Tribunei» – versuri de Eminescu, Blaga, Coşbuc, Elena Farago, Elena Văcărescu, Victor Eftimiu, St. O. Iosif, Cincinat Pavelescu. Apoi au citit, din versurile lor şi traduceri, poezii Eta Boeriu, Horia Bădescu, Pavel Bellu, Petre Bucşa, Doina Cetea, Ion Cocora, Victor Felea, Bazil Gruia, Vasile Grunea, Negoită Irimie, Kányádi Sándor, Kiss Jenő, Letáy Lajos, Teohar Mihadaş, Gabriel Pamfil, Adrian Popescu, Nicolae Prelipceanu, Miron Scorobete, Cornel Udrea şi Mircea Vaida. Cu acest prilej a fost deschisă şi o expoziţie de carte fiind prezentate şi secvenţe din peisajul revuistic «Tribuna» – 90”. □ Ştiri din *Uniunea Scriitorilor*: „La invitaţia Uniunii Scriitorilor din R.S. România a sosit la Bucureşti scriitorul englez Mac Gregor Hastie. * În cadrul înţelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din ţara noastră şi Uniunea Scriitorilor din R.P. Albania ne vizitează scriitorii Ismail Kadare şi Luan Quafezezi. * În cadrul marilor aniversări culturale iniţiate de Consiliul Mondial al Păcii şi UNESCO, în sala Dalles din Capitală a avut loc o manifestare consacrată comemorării a 150 de ani de la moartea poetului englez George Gordon Byron. Cu acest prilej, au vorbit despre personalitatea şi ecourile operei lui Byron în România, Ana Cartianu, Edgar Papu şi Dumitru Chiţoran. Actori ai scenelor bucureştene au susţinut un recital din opera lui Byron. [...] * La Drăgăşani, s-a desfăşurat un simposion [sic!] dedicat lui Gib Mihăescu de la a cărui naştere s-au împlinit, de curând, 80 de ani. Au vorbit Nicolae Dragoş, şi prieteni ai scriitorului: Stelian Ciucă, M. P. Besteliu, Emil Istăcescu şi Emil Manu”. ■ Alexandru Balaci scrie despre *Finalitatea culturii*: „Oamenii de cultură ai României contemporane caută să-şi pună întreaga energie, forţa morală, ardoarea de a înţelege, de a crea, în responsabilul post de slujitori ai frumuseţii şi ştiinţei, în slujba colectivităţii umane. Finalitatea culturii este determinată de esenţa ei socială şi etică şi îi sunt îndepărtate şi străine ideile de fractură şi de opoziţie între variatele forme ale activităţii umane. Omul de cultură, creatorul, este o picătură cristalină care poate răsfrânge universul, din imensul fluviu uman care străbate harta istoriei. Fulgerele geniului nu-l transcend pe omul maselor, de-

venit un vast receptor al semnalelor frumuseții inalterabile a stelelor și a operelor de artă”. ■ Traian Podgoreanu semnează *Un roman social*, un text despre romanul *Apa* de Alexandru Ivasiuc: „Vrând să cuprindă o arie prea mare, într-un timp prea scurt, autorul n-a mai avut răgazul să înfigă sonde la mari adâncimi. Operând cu unele sugestii interpretative, am privit *Apa* ca o experiență și ca o etapă, poate pregătitoare, în evoluția interesantă a romancierului Alexandru Ivasiuc”. ■ Artur Silvestri publică *Acordul cu esențele*, despre universul poetic al lui Nichita Stănescu: „Care să fie «sentimentul» fundamental al liricii lui Nichita Stănescu, explicat într-un fel de roman? E, neîndoios, «starea de zbatere», spasmul omului între necunoscute, adică mișcarea compulsată spre echilibrare. Insul are de aceea cele mai stranii porniri: să accepte ori să cadă în nostalgie, să se acomodeze vieții, să moară scufundându-se iarăși în cosmos ori să întoarcă roțile destinului înapoi, spre a reveni la starea angelică, inițială. Însă, întâi, la mare preț e refugiarea, făcută prin tot soiul de tehnici narcotice”. ■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar* cu textul *Antinomiile lui Eros*, un text despre volumul *Eros* de Ion Biberi (Albatros): „Sunt convins că, fără nici un fel de recomandare, cartea învățatului și talentatului meu prieten și-a și făcut drumul în conștiința cititorilor împătimiți de problemele mari ale timpului. Cartea lui Ion Biberi este un excelent îndreptar pe calea atât de accidentată a Erosului”. ■ În rubrica sa *Pro domo* Alexandru Ivasiuc semnează *Magistratura criticii*: „Ca scriitor, mi-aș dori o presă literară în care fiecare critic să aibă un greu cuvânt de spus, în care să se confrunte cu noi și între ei, să-și discute cu severitate punctele de vedere, putându-se mereu delimita, în aspra operație a judecății. Ca admirator al legilor romane, ce împreună cu principiile geometriei au născut spiritul continentului nostru și ne-au format ideile adânci la care niciodată nu putem renunța, o asemenea situație n-ar putea decât să mă încânte. Cum ar exista o societate, cu legile suspendate, pentru că unii magistrații au dat și verdicte greșite? Ar fi un conglomerat inform de poftă și trupurile noastre ar trebui zi și noapte să fie păzite cu dure cămăși de zale”. ■ Marin Sorescu semnează *Scriitori de azi*: „Eugen Simion, în ultima sa carte, alege un număr nu prea mare de autori (care în orice caz nu acoperă lista Uniunii Scriitorilor) și le analizează liniștit opera. Ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic. Vreau să spun, renunțând la toate amănunțele care formează biografia unui scriitor, faptele exterioare, ca de pildă părinți, strămoși, formația intelectuală, anii de cafea ori de Mogoșoaia, considerând că totul s-a tras în operă, singura de care merită să te ocupi. Critica e implicită de două ori: întâi pentru că face abstracție de detaliul contextual, în al doilea rând, pentru că judecata de valoare rezultă din descrierea operei. Aceasta se face pe cărțile considerate reprezentative, dar care încep cam de la jumătatea activității scriitorului respectiv încolo. [...] Evident, nu i se pot aduce criticile pe care le-ar acuza o adevărată istorie a literaturii. Celor care îi vor face obiecții de această natură, oricând scriitorul le poate reproșa: Dar cartea mea se cheamă *Scriitori români*

de azi și nu «Istoria literaturii române actuale». Însă cartea este, de fapt, o astfel de istorie, care se ignoră. Și de aceea i-am sugera, la o eventuală reeditare, să aibă în vedere această evidență și fie că va intra într-un colectiv sau nu, să-i pună aparatul respectiv, s-o lărgască în privința valorilor, s-o încarce și cu balastul necesar și să-i schimbe titlul”. ■ Într-un scurt text intitulat *Journal de drumeție*, George Muntean scrie despre volumele *Medic la Boișoara* și *Hoinar prin Bucegi* de Andrei Pandrea. ■ Nicolae Manolescu semnează *Literatură și critică*, o cronică literară la *Scriitori români de azi* de Eugen Simion (C.R., 1974): „Cronicarul e mereu la obiect și demonstrația se urmărește lesne; el nu sacrifică opera pentru speculație și nu se pierde în considerații lăturale, în conjecturi; determină, definește și judecă. Iar judecățile lui sunt în cea mai mare parte acceptabile: poate și fiindcă sunt în cea mai mare parte acceptate. [...] Criticul oferă certitudini, acolo unde alții sunt prea subiectivi sau paradoxali. Afirmațiile lui sunt, din această cauză, menite să facă lungă carieră, mai puțin între critici, dar în orice caz pentru cititorul mijlociu. Meritul analizelor lui E. Simion stă în măsura și în justețea lor. A căuta o «temă» personală ar fi zadarnic și criticul nici nu urmărește aceasta: el nu formulează net, memorabil și fără nuanțe, ci reformulează, cu tact și punând accentele la locul lor. N-are stofă de partizan, polemizează rar și mai ales în chestiuni de amănunt. Nu vrea să modifice cunoștințele noastre despre un autor, despre literatură; deși nu se dă în lături să le precizeze în termenii cei mai nimeriți și să le fixeze; scopul lui e de a da o formă stabilă tabloului de valori, ferindu-l de intemperii și de capricii. [...] Dacă nu exprimă idei generale, această critică exprimă deci o anume experiență a culturii; de unde și aplombul criticului, decizia lui. Sub acest raport, progresul de la vechile *Orientări* este (ca și sub raportul stilului) destul de mare. Ce-i drept, literatura însăși s-a schimbat într-un deceniu, iar E. Simion înfățișează cazul criticului care se adaptează cu fidelitate literaturii care, fără să o ia vreodată înainte, nu rămâne niciodată în urmă, cu alte cuvinte al criticului care este, într-un sens superior, «format» de cărți; de ideile și structurile literare consacrate la un moment dat. Pentru cine vrea să știe cum arată literatura noastră azi, în partea ei verificată, validată mai ales, *Scriitori români de azi* poate fi un ghid foarte serios, cu condiția completării la o a doua ediție cu câțiva autori (nu mulți) și a transformării simplelor cronici în portrete sintetice”. ■ Victor Atanasiu notează reeditarea *Poeziilor* de Miron Radu Paraschivescu (Minerva, 1973). ■ Citim recenzii: □ Dana Dumitriu scrie despre volumul *La lumina zăpezii* de Gheorghe Tomozei (C.R., 1974): „Când nu scrie o poezie direct confesivă, Gheorghe Tomozei scrie una direct evocatoare. Dar nu-i mai puțin adevărat că lumea pe care o reconstituie din detalii cu atâta migală nu este lumea *propriei* sale imaginații, ci lumea unui cod liric”. □ Sorin Titel semnează *Roman de dragoste, roman de război*, o prezentare a volumului *Alexandra și Infernul*, ed. a III-a, de Laurențiu Fulga (Eminescu, 1974): „Alexandra rămâne desigur un simbol al iubi-

rii, ca imperativ al vieții, în stare să se opună războiului, simbol căruia prozatorul reușește să-i dea însă o mare concretețe, făcându-l cât se poate de convingător. Un roman de dragoste desigur, – ceea ce și explică reparația lui în respectiva colecția a Editurii Eminescu, și în același timp un roman de război, grav și profund, implicat în evenimentele atât de dramatice pe care ni le descrie. Un roman despre iubire (Alexandra) și despre Infern (războiul), o carte despre ieșirea din Infern”. □ G. Dimisianu semnează *Tentative de sinteză*, o recenzie la *Personalitatea literaturii române* de Constantin Ciopraga (Junimea, 1974): „Ceea ce prețuim la C. Ciopraga este simțul de orientare către aspectele importante, capacitatea de a găsi repede, în desișul ipotezelor, exact soluția căutată, astfel încât ceea ce afirmă convinge dintr-odată prin autoritatea evidenței. [...] Sunt desigur și corecțiuni de făcut, poate în anumite laturi e necesară o altă distribuire a accentelor (ne-am fi așteptat, astfel, la o mai amănunțită considerare a îndrumărilor tradiționaliste, a gândirismului și ortodoxismului, tocmai pentru că se revendicau de la principii de specificitate națională) dar în genere autorul procedează în spiritul unei percepți echilibrate a lucrurilor, raportând mereu reprezentările sale, la factori istorici și sociali, menținându-se la distanță de explicările autonomiste”. ■ Laurențiu Ulici, în rubrica *Pro verba*, publică textul *Document și ficțiune*, prezentând volumul de debut *Drumuri la porțile Soarelui* de Nicolae Calomfirescu: „Nu știu ce l-a făcut să ezite, dar ezitarea e vizibilă mai ales în acele părți ale cărții fără prea mult epic. *Drumuri la porțile Soarelui* anunță un prozator interesant, ce mi se pare format încă înainte de a-și fi scris de fapt proza”. ■ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă semnează *Surâsul lui Voltaire*, prezentând volumul de *Maxime și cugetări* de Voltaire, traduse de Elena Beram. □ Ioana Crețulescu notează apariția volumului *Dugheana întunecată* de Georges Perec, Denoël Gauthier, 1973. □ Cristian Unteanu prezintă volumul *Jocul subteranei* de Françoise Mallet-Joris, Éd. Grasset & Fasquelle, 1973. ■ În *Prezențe românești* citim: „Ultimul număr al publicației lunare «Manedens Bok Nytt», editată de asociația Manedens Bok din Stockholm, consemnează un remarcabil succes al literaturii române noi: alegerea *Șatrei* drept cartea recomandată membrilor asociației pentru luna mai 1974. Primele pagini ale revistei sunt consacrate unei prezentări a lui Zaharia Stancu și a cărții sale semnate de distinsul critic suedez Trygve Carlsson. Articolul este însoțit de un portret al autorului și de reproducerea supracopertei versiunii suedeze, care aparține graficianului Eric Palmquist. Traducerea suedează a *Șatrei* efectuată de scriitorul Lars Fyhr, a apărut în 35.000 de exemplare în Editura René Coeckelberghs din Stockholm. Ea este cea de-a opta versiune în limbi străine a romanului și a treisprezecea apariție a lui în străinătate. Anterior ei a apărut în germană (4 ediții), engleză (3 ediții), franceză, cehă, slovacă, maghiară și turcă. * O bogată *Antologie a poezilor români contemporani* a apărut în editura «Arion» din Grecia, în traducerea și sub îngrijirea lui Kostas Asimakopoulos. Antologia

cuprinde selecțiuni din creația poetică a 70 de autori români începând cu Tudor Arghezi, George Bacovia, Octavian Goga și Ion Minulescu, continuând cu Demostene Botez, Lucian Blaga, George Călinescu, Zaharia Stancu și Mihai Beniuc și încheind cu poeții din cea mai tânără generație. Volumul este însoțit de o amplă prefață, semnată de Kostas Asimakopoulos”. ■ Virgil Nemoianu trimite *O scrisoare din Londra*, intitulată *Interferențe culturale*: „Literatura noastră e din păcate mai puțin cunoscută în Anglia, dar și în această privință încep să apară primele semne ale unui reviriment. Traducerile unor romane de Liviu Rebreanu și Zaharia Stancu există mai demult, iar acum câțiva ani a apărut o antologie a poeziei noastre moderne, de Roy MacGregor-Hastie. Prezența lui Nichita Stănescu și a lui Petru Popescu la festivalurile de poezie de la Londra în anii trecuți a coincis cu familiarizarea considerabilă a publicului englez cu poezia noastră. Mai recent, un tânăr și distins poet și editor din Greenwich, Peter Jay, care nu demult ne-a vizitat și țara, și-a dedicat o bună parte din activitate tălmăcirii poeziei noastre în engleză. Un volum selectiv din Nichita Stănescu va apărea zilele acestea. El va fi urmat de antologii din poezia noastră interbelică și contemporană. Îmi face plăcere să-l ajut în această atât de necesară operație de introducere a valorilor noastre culturale în conștiința publicului intelectual din Marea Britanie”.

● [„Tribuna”, nr. 18.] Cuprinde, în rubrica *Actualitatea literară*, o cronică despre *Poezia lui Nicolae Prelipceanu*. Astfel, Henri Zalis consideră că în toate fazele poeziei acestui creator sunt vizibile sentimente care exprimă acut travaliul liric. Accentul este așezat pe sonoritatea poeziilor. ■ Ion Vlad scrie un articol despre Norman Manea, intitulat *Meditație despre vârste*, unde accentuează faptul că romanul *Atrium* este „un roman al memoriei recucerite”. ■ Const. Dumitrache scrie despre Eugen Jebeleanu: *Surâsul Hiroshimei și alte versuri* (Minerva, 1973) – este apreciată modalitatea în care Jebeleanu scrie despre ideea de iubire, căci este vorba despre „o dragoste mistuitoare de oameni, de adevăr, de dreptate, de demnitate”. ■ Aniversări – Camil Petrescu: 80 de ani de la naștere. Liviu Petrescu scrie despre volumul de versuri *Ciclul morții*. Sunt publicate pagini inedite – arhiva Camil Petrescu, Mapa VI, ms. 1, p. 183–204, scrisori către Peteanu, Anișoara. □ Secțiunea *Publicistica* – Ion Lungu scrie un articol intitulat *Observație, studiu și meditație* (Mircea Malița, *Pietre vii* (Eminescu, 1973)). ■ *Meridian*: Un profil – Walter Höllerer. Marin Sorescu în interviu cu acesta. La întrebarea „Ce înțelegeți prin poezia adevărată?”, Walter Höllerer răspunde: „Care să nu fie plină de... goluri. Important pentru versurile pe care le scrii este să găsești modalitatea de a îndesa în ele cât mai multe gânduri”.

3 mai

● [„Scânteia”, nr. 9859] Pop Simion semnează *Un popor demn, un partid cum și l-a visat poporul*: „Opera și destin, iată ecuația care ne exprimă sintetic,

sub unghiul duratei. Întregul spațiu al țării este un câmp de intensă iradiație constructivă, un șantier de creație neîntreruptă. Sunt procese pe care le-aș compara cu fluviul. E maiestuos și inepuizabil fluviul de oameni și evenimente angajat în opera de autodevenire a României socialiste. [...] Ne aflăm într-o primăvară de țară, de cuget, de luptă și muncă, de spirit vizionar, de conștiință nouă, de destin de noi înșine stăpânit, care îți arată roadele slăvite. Timpul aleargă peste noi, prin noi, ca o respirație, în aerul zilei vibrează aripa fierbinte a istoriei”. ■ Ziarul publică un dosar *1 Mai 1939. O pagină eroică din lupta unită a clasei muncitoare pentru apărarea intereselor vitale ale poporului, împotriva fascismului, a pregătirilor de război, pentru libertatea patriei.*

● [„Cronica”, nr. 18] Editorialul semnat Cronică poartă titlul *Forța solidarității*: „Poporul român a întâmpinat 1 Mai 1974 cu hotărârea de a sprijini neabătut politica internă și externă a României socialiste, de a traduce în viață documentele de excepțională semnificație ale Congresului al X-lea și ale Conferinței Naționale a partidului. Ziarele, radioul și televiziunea aduc în permanență știri despre succesele oamenilor muncii care întâmpină în acest fel cea de a XXX-a aniversare a eliberării patriei și Congresul al XI-lea al partidului. Este modul în care făuritorii bunurilor materiale și spirituale din țara noastră înțeleg să-și facă datoria față de patria căreia aparțin, față de oamenii muncii din întreaga lume”. ■ S. Rădulescu, în textul *Înaltă apreciere*, informează: „Ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din 26 aprilie a.c. a ascultat o informare prezentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu privire la activitatea desfășurată de delegația română la lucrările Consfătuirii Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia, care a avut loc în zilele de 17-18 aprilie a.c.”. ■ Sub titlul *Romanul unei generații* Liviu Leonte publică o cronică literară la volumul lui Al. Simion, *Grăunțele de grâu, când cade pe pământ...* (Eminescu): „Cartea e scrisă cu o vibrație reținută în fața exemplului oferit de personajul central, dar și cu regretul trecerii timpului, al intervenției legilor fatale ale uitării. Romancierul consemnează cu ironie amară «încălzirea» necrologului la sugestiile șefului, de către un redactor grăbit, ca și ceremonia înmormântării unde participanții amesteca indiferența cu surpriza descoperirii unei existențe mult mai dramatice decât lăsa să se înțeleagă prezența ștearsă a eroinei. De aceea, *Grăunțele de grâu, când cade pe pământ...* e scris cu sentimentul reparației necesare, dobândind accentele unui requiem liniștit și sentimental, în acord cu discreția existenței evocate”. ■ În rubrica sa, Const. Ciopraga publică prima parte din textul *Tudor Vianu și literatura română*: „Este Tudor Vianu un sceptic? Nicidecum: precauțiile sale au în vedere posibilitatea adăugirii unor noi puncte de vedere, necesitatea reevaluărilor necentenite, în pas cu timpul care modifică perspectivele”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Haralambie Țugui scrie despre *Voievod de stea* de Dragoș Vicol: „Uneori, în poemele de evocare apar și versuri mai palide, din care descriptivismul și nota livrescă nu pot fi expurgate în întregime. Dar acestea nu întune-

că autentică poezie pe care o revarsă din belșug volumul *Voievod de stea*".

□ Aureliu Goci recenzează *Adio, Tizian*, volum de debut al Irenei Pușchilă: „Când va reuși să-și reprime tentația pitorescului, predilecția pentru limbajul hiperurbanistic, când va reuși să ridice la o semnificație general umană orice situație particulară, Irena Pușchilă își va depăși condiția de prozatoare remarcabilă cum o recomandă volumul de debut".

■ Henri Zalis își exprimă punctul de vedere despre *Biografie și biografism*: „Amplourea fondului editorial cu profil biografic a produs, după câte știm prea puține lucrări notabile, iar constatarea este de natură să pună pe gânduri. Căci dincolo de orice obiecții e de controlat dacă deficiența nu se datorează inadecvării metodologice. Reconstituirea de trăiri, de peripeții, referirile la ocupații și la coincidențe între încercările vieții și cele ale redării ei estetice nu exprimă altceva decât seducția pe care o exercită mișcarea externă asupra celei interne, concomitente cu ea. Uneori această mișcare externă înlesnește – doar atât – convertirea ei în impuls sufletesc. Alteori n-are nici un ecou, nu indică nimic și oricât ar utiliza biografii datele și precizările ce le sunt familiare, elementele definitorii întârzie să se producă. Admit că domeniul dispune de câteva realizări remarcabile, printre acestea putându-se cita cartea lui Friedrich Gundolf despre Goethe. Țin să remarc totuși că și o asemenea scriere abundă în exagerări și conturează fără vreun folos major slăbiciuni omenești din jocul cărora nu întrezărim mai limpede și mai acut nici chipul marelui artist și cu atât mai puțin conturul întinsei lui activități".

■ Constantin Pricop întreabă: *Critică „științifică” sau critică „de vocație”*? „Criticii români reclamă o poziție marxistă și aceasta nu înseamnă nici pe departe că ar adera la un dogmatism de o anumită natură. Dimpotrivă, metoda dialectică pentru care se optează presupune o mare deschidere simultană cu punctele sigure de referință. Modalitățile de abordare sunt (și vor fi) diverse, dar dincolo de ele se presupune o poziție care, în fapt, nu există totdeauna când actul se desfășoară «practic». Un anumit fenomen reține imediat atenția apropos de sincronizarea reclamată de unii. Ultimele decenii ne-au făcut martorii apariției și consumării «noii critici» vest-europene. Au fost citate deseori operele personalităților acesteia și, de multe ori, au fost adoptate procedee care le-ar aparține și ar fi mai adecvate. Odată însă cu apariția, în românește, a unor cărți des citate înainte, s-a așternut o tăcere aproape generală. Ce exemplifică faptul că tocmai acum când s-au tradus și introdus în circuitul literar românesc aceste «moduri de a citi», și ar fi trebuit să se ia în adevăr o poziție față de acele puncte de vedere, s-a evidențiat o relativă lipsă de interes? Mai întâi că «împrumuturile» au fost doar superficiale, neatingând adevăratele structuri. În felul acesta ele se rezumă doar la câștiguri «spectaculoase», fapt regretabil atunci când este vorba de o critică pretins științifică. Pe de altă parte se remarcă poziția unei critici «foletoniste» pentru care sistemul critic este o realitate inutilă și superfluă. Criticul ar trebui să aibe «vocație», iar dincolo de aceasta restul e teoretizare generală și improprie. Cele două extreme

devin evidente și la fel de evidentă devine lipsa lor de susținere. Adoptarea unor metode și aplicarea lor fără vocație este inutilă”. ■ N. Barbu semnează *Prea hulita melodramă...*: „Avem astăzi, incontestabil, un imens public de melodramă, un public mai ales virtual din care s-ar putea recruta ulterior și autenticii rafinați. De ce să disprețuim în așa măsură melodrama, încât noi toți – autori, critici și regizori – s-o excludem cu totul din raza noastră de activitate? De ce nu excludem atunci și farsa burlescă și tot ce o mare tradiție a comediei populare a făcut să ajungă până la noi, căutând astăzi mijloace de expresie adecvată?”. ■ Vasile Constantinescu scrie despre *Publicul – categorie estetică*: „Ca suprem judecător al artei, publicul este o sinteză istorică între generații. Acest public, în fața artei, este în plan general-social, ca sinteză între generații, o categorie istorică, iar în plan particular-cultural, o categorie estetică”. ■ Ion Grigoraș prezintă volumul *Cultură și umanism* de Al. Tănase (Junimea): „Cartea prof. Al. Tănase examinează pe larg o multitudine de aspecte referitoare la realitățile culturii și umanismului în societatea socialistă. Întreaga lucrare se definește ca o reușită de seamă a literaturii noastre social-științifice actuale. Ea se recomandă celor mai diverse categorii de cititori și specialiști: filozofi, pedagogi, psihologi, creatori de literatură și artă, ingineri, medici, activiști pe tărâm social-obștesc. Cultură și umanism constituie, în liniile ei fundamentale, o lucrare de valoare certă, căreia însăși calitatea intrinsecă îi garantează și perenitatea”. ■ Din *Momente* reținem nota „*Tribuna*” 90: „Revista pe al cărei frontispiciu stă scris, ca un însemn de prestigiu și continuitate: director fondator – Ioan Slavici a împlinit nouă decenii de la apariția primului număr, scos la Sibiu, în 1884. Încă de atunci dorința «tribuniștilor» a fost «ca ziarul lor să devină o tribună pentru toți și un veritabil centru de lucrare literară. [...] Acțiunea Politică și cuvântul inspirat, patosul angajării istorice și imaginea vizionară, au contribuit, astfel, în egală măsură, la definirea idealului tribunist: un ideal al luptei și al expresiei angajate» se spune în editorialul din nr. 17 (25 aprilie a.c.) consacrat, în mare parte, definirii contribuției revistei, prin timp, la consolidarea și lărgirea peisajului nostru publicistic. «*Tribuna*» de astăzi este într-adevăr purtătoarea «unui mesaj distinct și autoritar, o „tribună” deschisă jocului liber al valorilor, și nu o publicație închisă, provincială». [...] Felicitând colectivul de redacție care poartă cu superbie și responsabilitate cununa celor nouăzeci de ani de existență a revistei, «*Cronica*», în spiritul bunelor relații de colegialitate, îi urează ca «exprimările» viitoare ale «*Tribunei*» să fie și mai încărcate de har, și mai pregnante în afirmarea personalității acestei publicații și spre îndeplinirea programului pe care și l-a impus: «încredere în cuvânt, în tradiția fertilă și în energiile creatoare nesecate ale poporului nostru». ■ Versuri semnează: George Lesnea (*În mai*), Marin Mincu (*Ovidiu; Lumina albă; Muzici*), Ion Puha (*Dimineți; Umbrele noastre*), Ion Crânguleanu (*Semințele; Hamuri; Cântec; Marină*). □ Sub titlul *Acest cânt dedicat primăverii* citim versuri din lirică universală:

Edmond Vandercammen (Belgia, poezia *Nostalgie*, în românește de D. Marian), Viktoria Linsenhoff (R.D. Germană, poezia *Pășii în tăcere desprins*, în românește de D. Marian), Henri Droguet (Franța, poezia *Un lucru foarte simplu*, în românește de Emil Nicolae), Robert Rozhdestvensky (U.R.S.S., poezia *Chitara lui García Lorca*, în românește de Anatol Ghermanschi), Kedarnat Agarwal (India, poezia *În suflele aprindeți lumini!*, în românește de Anatol Ghermanschi), Van Ce-Siang (R.P. Chineză, poezia *Răspuns rândunelelor*, în românește de Anatol Ghermanschi), Ivan Țanev (Bulgaria, poezia *Eterna clipă*, în românește de Valentin Deșliu).

● **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 178]** *Săptămâna pe scurt*: I.I.T.L. „G. Călinescu” a organizat o dezbatere dedicată *Definirii conceptului de realism în literatura română*, discuțiile fiind conduse de prof. dr. Zoe Dumitrescu-Bușulenga. ■ M. N. Rusu consemnează câteva *Aspecte ale spiritului critic contemporan*. Amintind câteva încercări temerare în domeniu, cartea lui Vlad Georgescu despre iluminismul românesc – în contextul universal al Iluminismului, sau încercarea de întemeiere estetică pe baze matematice a profesorului Solomon Marcus, autorul vorbește despre punctul de vedere *universitar* deci implicit despre spiritul *universal*. „Lângă noi, contemporani cu noi, apar cărți de reper pentru o cultură, cărți ce contribuie la construirea ei, zidindu-se ele însele în ea. [...] Asistăm la apariția unor lucrări de prestigiu național fără să mărturisim acest sentiment. Aceste cărți poartă semnătura lui Al. Rosetti, Adrian Marino, Ș. Cioculescu, Romul Munteanu, Zoe Dumitrescu Bușulenga, Liviu Rusu, Ov. S. Crohmălniceanu, Marin Bucur, Mircea Zăciu, Paul Cornea, Al. Balaci, Marian Popa, Al. Oprea, Mihai Gafița, D. Păcurariu, V. Râpeanu, C. Ciopraga, Al. Dima, Al. Piru, E. Papu, G. Ivașcu etc. O cultură aparține nu numai celor care o fac, care lucrează în direcția ei, ci și celor care o receptează, o salută [...] sentimentul universalității, în spiritualitatea folclorului românesc, se traduce prin acela al poziției ocupate de om în cosmos.” □ Alte articole: Liviu Călin -*Hasdeu și romantismul*; Romul Munteanu - *Istoria criticii* (teorie literară pe marginea *Termenul și conceptul de critică literară* de R. Wellek); David Popescu - *Eminescu în limba latină* (despre antologia latino-română de 38 de poeme, tipărită la Eminescu, cu 7 traducători – mai importanți Traian Lăzărescu și N. Sulică – și cu un cuvânt înainte din G. Călinescu, dar și cu o prezentare a lui Eminescu și a volumului și indice alfabetic realizate de D. Murărașu).

4 mai

● **[„Scânteia”, nr. 9860]** Cu ocazia a 156 de ani de la nașterea lui Karl Marx, apare textul nesemnlat *Politica Partidului nostru exprimă spiritul viu, creator al marxismului*, urmate de citate: *Marx sublinia... și Despre români*. ■ R. Bogdan semnalează, din Roma, că *În Italia a apărut o nouă lucrare consacrată României Socialiste, președintelui Nicolae Ceaușescu*. Volumul intitu-

lat *Ceaușescu* a fost elaborat de secretarul general al Institutului italian de relații internaționale prof. Giancarlo Elia Valori, editura „Bulzoni” din Roma.

● [„**Flacăra**”, nr. 19] George Arion publică reportajul *Două bătrâne singure și părăsite de lume*. □ George Stanca scrie un articol pe teme muzicale intitulat *Pendulând la mijlocul drumului*. □ Al. Andrițoiu scrie reportajul *Pacea și zbuciumul riley*. ■ Cu titlul *Dedicațiile lui Camil*, revista publică fragmentul 59 din *Memoriile lui Șerban Cioculescu*. ■ În *Cronica teatrală*, Eugen Barbu publică o prezentare despre *Teatrul citit: Corneliu Leu - Fata bună din cer*. ■ În *Cronica literară*, Aurel-Dragoș Munteanu scrie despre *Julien Ospitalierul* de Emil Brumaru (C.R.): „Universul lui Emil Brumaru este dominat de miracolul naturist, de fluiditatea elementelor, tipică pentru o anume *forma mentis*. Aglomerarea de obiecte structurează aici o lume specifică, orientată interior. [...] Starea de grație a acestui fel de poezie este melancolia, dar nu sentimentul pustiitor sau dezarmant al multor romantici, atât de cunoscut din versuri leșinate. Melancolia lui Julien Ospitalierul vine din acordul perfect cu universul, din egalitate deplină cu totul lumii. [...] În orice caz, misterul esențial al lumii a constituit întotdeauna sursa generoasă a poeziei. Forma minții pe care am încercat să o circumscriem implică o gândire de esență poetică. Totul se sublimază în vers, ca într-o fântână, cum moare de altfel și Julien Ospitalierul, coborât în mărturisire, mai degrabă decât în puțul răcoros și rece”. □ Mihai Moraru scrie despre *Ion Băieșu*, «*filozof particular într-ale duioșiei*». ■ Emil Manu, în *Minulesciană*, publică o evocare cu caracter memorialistic. □ George Arion, în *Revista revistelor*, prezintă pe scurt nr. 3/1974 al revistei „Transilvania”. Același autor publică reportajul *Tania și bălăriile*. ■ În *Roman Serial* Dinu Săraru publică capitolul 9 din romanul *Niște țărani*. □ În *Buletin de știri* se anunță evenimentul dedicat aniversării a 90 de ani de la înființarea revistei „Tribuna” ce va avea loc la Biblioteca Centrală Universitară.

● [„**Luceafărul**”, nr. 18] Aurel Martin reflectează la *Vocația monumentală* regăsită în gândirea lui G. Călinescu: „Fără a nega utilitatea tratatelor academice, G. Călinescu preferă, programatic, istoria literară gândită ca spectacol existențial, cu figurație și culoare locală, dar mai ales cu eroi de semnificație. Potrivit unei reguli care se conduce după criteriul estetic și are ca scop relevarea originalității gesturilor și a decorului”. ■ Florin Mihăilescu recenzează cartea lui Geo Dumitrescu, *Jurnal de campanie*: „Primejdia dezvoltărilor ample și a atitudinii deliberat prozaice este la Geo Dumitrescu un fel de intelectualism retoric care acuză premeditarea poemului, înainte ca substanța lui să se fi coaptă pe dinlăuntru. [...] Indecis între puterile inteligenței și acelea ale vibrației sentimentale, Geo Dumitrescu le combină însă cel mai adesea în admirabile sinteze, în care luciditatea temperează pasiunea lor iar cea de-a doua o înnobilează pe cea dintâi. Și cine ar mai îndrăzni atunci să descompună ceea ce inspirația a contopit prin foc?”. ■ În cadrul rubricii *Jurnal de lector*, Mircea

Iorgulescu prezintă două cărți. □ Valeriu Sârbu: *Ora translucidă* (C.R., 1974): „[...] o retorică fără obiect umflă valuri de cuvinte în multe dintre noile poeme ale lui Valeriu Sârbu. Acestei posturi decepționate i se opun, este drept, câteva foarte frumoase versuri pe care le putem extrage cu penseta din relele alcătuirii stăpânite de gustul pentru radicale; există, în acest volum, și o bucată absolut remarcabilă, viziunea unui *Concert* (titlul poemului) al epavelor marine din lume”. □ Dimitrie Danciu, *Poezii* (Dacia, 1973): „Caracterizarea lui Pompiliu Constantinescu din 1941 este integral valabilă și azi – poeziile lui Dimitrie Danciu, atât cele vechi cât și cele mai recente sunt «sobre ca întindere, modeste ca expresie poetică și integral și diafan elegiace»”. ■ Pompiliu Marcea scrie *Despre reeditarea primului an al „Convorbirilor literare”*: „Inițiativa reeditării publicațiilor fundamentale ale culturii noastre din veacul trecut trebuie considerată un eveniment editorial. După «Dacia literară», a venit rândul «Convorbirilor literare». Ar urma, ne gândim, «Contemporanul», «Literatorul» și «Vatra». Oricâte știri va fi deținut cititorul diverselor tratate sau monografii despre o revistă, contactul direct cu aceasta este infinit mai profitabil și nu poate fi înlocuit cu nimic”.

7 mai

- **[„România liberă”, nr. 9185]** În rubrica *Spirale*, Eugen Barbu analizează *Jurnalul de campanie* al lui Geo Dumitrescu (C.R.) ce include „cam toată” opera sa poetică, dar și „câteva poeme noi, unele în variante nedefinitivate, precum și versiuni originale ale unor poeme mai vechi, apărute în variante repudiate de autor”. Barbu notează că poetul „este o apariție singulară în lirica noastră. Afirmat în anii '45 cu o vehemență neagră, protestatară, acest copil teribil al generației Tonegaru, Caraion, Mircea Popovici, Crama, leaderul anticafoliei, al nonconformismului și al unei poezii ludice ce abia se năștea, cunoaște o lungă reclusiune în care câteva scurte apariții sporadice reamintesc [...] că poetul nu și-a sabordat flota lirică”.

- **[„Scânteia”, nr. 9861]** Ziarul publică *Hotărârea Secretariatului C.C. al P.C.R. cu privire la îmbunătățirea activității presei și la raționalizarea consumului de hârtie*: „Recent, Secretariatul C.C. al P.C.R. a analizat structura presei din țara noastră, îmbunătățirea activității publicațiilor centrale și locale, raționalizarea consumului de hârtie destinat acestora. [...] Numărul mare de publicații editate, sporirea dimensiunilor și tirajelor acestora au dus la un consum exagerat de hârtie, care necesită an de an sacrificarea unor mari suprafețe din patrimoniul forestier al țării, scoaterea din circuitul industrial a unor mari cantități de masă lemnoasă, la creșterea continuă a importurilor de hârtie. [...] S-au stabilit măsuri privind perfecționarea structurii presei, lichidarea paralelismelor și stabilirea unui profil adecvat pentru fiecare publicație, în funcție de problematica abordată și categoriile de cititori cărora li se adresează. Totodată, Secretariatul C.C. al P.C.R. a hotărât reducerea la strictul necesar a volumului

de pagini, a tirajelor, formatului și numărului de apariții la o serie de ziare și reviste, încetarea apariției unor publicații care nu se justifică, utilizarea cu eficiență sporită a mijloacelor materiale și financiare puse la dispoziția presei, precum și a cadrelor din redacții. În acest sens s-a hotărât ca ziarul «Scânteia» să treacă la 6 apariții pe săptămână în loc de 7, reducându-și, totodată, și numărul de pagini; să își reducă, de asemenea, numărul de pagini ziarele «România liberă» și «Scânteia tineretului»; cotidienele «Munca» și «Satul socialist» să apară în viitor ca publicații săptămânale. În ce privește presa locală, vor continua să apară gazete cotidiene într-un număr de 8 județe; în celelalte județe, gazetele cotidiene vor deveni săptămânale; atât cotidienele, cât și gazetele săptămânale județene vor apărea cu un număr de pagini redus și în format mic. În cadrul măsurilor de stabilire a unei mai bune profilări a fiecărei publicații s-a hotărât ca revista «Contemporanul» – organ al Consiliului Culturii și Educației Socialiste – să devină revistă politică, al cărei obiectiv principal este de a milita pentru propagarea în mase a marxism-leninismului, a concepției materialist-dialectice a partidului nostru despre viață și societate; săptămânalul «Flacăra» va deveni revistă ilustrată a Frontului Unității Socialiste de prezentare a realizărilor României Socialiste în edificarea noii societăți în toate domeniile, de promovare a noului în activitatea economică, de stimulare a introducerii cuceririlor științei și tehnicii în producție; «Magazin» va fi revistă a Frontului Unității Socialiste de răspândire a cunoștințelor științifice în rândul maselor. Se vor lua măsuri pentru anularea abonamentelor la ziare, reviste și alte publicații plătite din fondurile organelor și organizațiilor de partid, de stat și obștești, ale întreprinderilor și instituțiilor. În viitor, exceptând cazurile strict necesare care se vor stabili în mod concret, se va interzice efectuarea de abonamente din fondurile statului, iar stabilirea tirajului fiecărei publicații va fi strâns legată de solicitările efective ale cititorilor”.

8 mai

• [„România liberă”, nr. 9186] Mircea Măcaș prezintă tomul *Istoria teatrului în România (vol. III)*, alcătuit și redactat „de un colectiv valoros” de cercetători ai Institutului de Istoria artei al Academiei de științe politice și sociale (I. Cazaban, Anca Costa-Foru, Olga Flegont, M. Florea, Letiția Gâțză, Ana Maria Popescu, Liliana Țopa ș.a. – redactor responsabil: Simion Alterescu). Structurat în *Viața teatrală, Dramaturgia, Arta scenică, Teoria și istoriografia teatrală*, lucrarea, „în comparație cu alte publicații de același gen și chiar cu primele două volume, înregistrează un sensibil progres, o autentică afirmare calitativă”.

• [„Scânteia”, nr. 9862] Ziarul comemorează *53 de ani de la crearea Partidului Comunist Român* publicând textul nesemnat *Partidul stegarul luptei noastre pentru socialism și pace*: „La a 53-a aniversare a întemeierii sale, urmat cu dragoste și încredere de toți cetățenii României socialiste, Partidul Co-

munist Român călăuzește cu clarviziune eforturile creatoare ale națiunii în lupta pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate pe pământul României”. ■ În secțiunea *Răsfoind presa străină* citim *L’Express: La ordinea zilei, criza hârtiei*: „Criza hârtiei, care se manifestă în prezent la scară mondială, se datorează faptului că în ultimii ani producția nu a mai putut ține pasul cu consumul. Încă din primul trimestru al acestui an, prețul pastei de hârtie în Canada – cel mai mare producător mondial – a crescut cu 25 la sută, iar în țările scandinave 17–10 la sută. În același timp, lemnul a ajuns să coste în întreaga lume cu 110–140 la sută mai scump, în virtutea situației nou create, când cerele depășesc acum cu mult oferta”. ■ Apare un *Mesaj de felicitare adresat președintelui Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu*, semnat în numele Comitetului Central al Partidului Comunist Peruan de către Jorge Del Prado (Secretar general) și Guillermo Herrero (Secretar de relații internaționale).

• [„**Viața studentescă**”, nr. 19] Se trece la un format de 12 pagini. □ Cronica de teatru a Medeei Ionescu abordează piesa *Adâncimi* de Constantin Chiriță. ■ *Poezia corectă*, articolul lui M. N. Rusu, vorbește despre devalorizarea noțiunii de debutant – cu exemple pe Nicolae Dolângă, *Țărnușul* (Facla) și Vasile Dâncu, *Cântece* (Dacia). „A debuta un tânăr autor este mult mai riscant decât a participa la înscrierea unui autor consacrat [...] Tipărirea unei cărți de debut divulgă conceptul de poezie al celui care îl girează și, prin extensie, al editurii în care apare. Nenorocul face ca la editurile noastre responsabili de carte sunt poeți (este dat aici exemplul lui Al. Jebeleanu). Spun nenoroc, deoarece rar se întâmplă ca un debutant să depășească formula de debut a propriului său redactor de carte, debut care, la rândul lui, uneori n-a fost prea fericit... Ce autoritate i se poate conferi astfel unui debut susținut de redactorul de poezie Al. Jebeleanu? Din păcate, nici unul.”

9 mai

• [„**Orizont**”, nr. 19; **Începând cu acest număr paginile se reduc la jumătate, de la 16 la 8 pagini.**] Marin Mincu realizează profilul literar al poetului Nicolae Ioana, notând ca trăsături caracteristice: „o evoluție mai înceată”, „sobra distanțare în competiția curentă” și „cerebralizare exagerată a discursului liric” (articolul *Nicolae Ioana*). ■ Eugen Dorcescu abordează proza lui Laurențiu Fulga, despre care spune că e „o proză patetică, ușor retorică, aplecată spre teritoriul de interferență a realului cu irealul, nescutită de ezitări și stridențe, dar, în ceea ce are mai împlinit, o bună proză de atmosferă” (articolul *Proza lui Laurențiu Fulga*). ■ Virgil Ardeleanu se arată preocupat de inflația literară și de mulțimea debuturilor neconfirmate, pierind demult seriozitatea intrării în literatură „ca într-un ordin religios”, pentru toată viața, așa cum au făcut odinioară Balzac și Proust (articolul *Inflația literară*, rubrica „marginale”). ■ Ana Pop Sîrbu semnează povestirea *Ludovica*, iar poeziile sunt semnate de Nicolae Dolângă, Ioan Șerb și Ion Mărgineanu.

• [„România literară”, nr. 19] Versuri semnează: Traian Iancu (*Noapți de primăvară*), Florin Mugur (*Poeme de dragoste*), George Țârnea (*Balada luminii*), Valeriu Bucuroiu (*Gramatică simplă; A început lumina; Priceperea de-a rămâne viu; Cad frunzele; Act sumar; Constatare; Pentru mine; Verbe*), Mihai Gavril (*Când merele...*). □ Nicolae Ioan Stănescu și Gheorghe Călin traduc din *Poeți contemporani din R.S. Cehoslovacă*: „Milan Rufus (*Catrene*), Vladimir Reisel (*Seara*), iar Sanda Vidrighin traduce din poezii Miroslav Florian (*Mesteacănul de sub fereastră*), Jozef Mihalković (*Ziua*), Vladimír Janovic (*Noapte din Ovidiu*). ■ Sub semnătura R.I. citim editorialul *Viitorul României*: „Trăim o epocă de mutații considerabile în structura socială și economică, în conștiința oamenilor. Bărbăția, hotărârea și devotamentul cu care muncitorii, țărani, intelectualitatea, toți oamenii muncii din uzine, de pe ogoare, din întreprinderi, școli și universități, participă la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, au adânci rădăcini în eroismul cu care, odinioară, poporul român și-a apărut dreptul la existență și libertate”. ■ George Macovescu semnează pe prima pagină tableta *Consecvență istorică*: „Am sărbătorit din nou 1 Mai. Aduceri aminte, bilanțuri prezente, planuri viitoare”. ■ În *Viața literară* citim: □ *Șantier* informează despre planurile literare ale lui Adrian Marino, Ion Bănuță, Manole Auneanu, Al. Gheorghiu-Pogonești. □ Nota *La Constanța: Cântare României socialiste*: „Continuând manifestările literar-artistice în întâmpinarea Congresului Frontului Unității Socialiste, a celei de a 30-a aniversări a eliberării României, precum și în cinstea celui de al XI-lea Congres al P.C.R., în seara zilei de 2 mai a.c. la Teatrul de Dramă și Comedie din Constanța, în fața unui numeros public, s-a desfășurat festivalul literar-artistice *Cântare României Socialiste*. Organizat sub auspiciile Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, de către Uniunea Scriitorilor din R.S. România și Comitetul județean de cultură și educație socialistă din Constanța, festivalul s-a bucurat de un deosebit succes. Cuvântul de deschidere a fost rostit de tovarășul Vasile Vâlcu, prim-secretar al Comitetului Județean Constanța al P.C.R. Acad. Eugen Jebeleanu, vicepreședinte al Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, a adus un călduros salut tovarășesc publicului. Prezențați de Gheorghe Munteanu, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă, au citit din lucrările lor poeții oaspeți: Vlaicu Bârna, Dan Deșliu, Ion Horea, Traian Iancu, Eugen Jebeleanu și Adrian Păunescu, și poeții constănțeni Grigore Sălceanu, Aurel Dumitrescu, Carmen Tudora și Octavian Georgescu”. □ Nota *Literatură și spectacol*: „Sâmbătă 11 mai 1974, orele 13, în Bd. Magheru nr. 22, are loc sub conducerea poetului Gabriel-Iosif Chiuzbaian, ședința Cenaclului «Titu Maiorescu», al Asociației Juriștilor din România, în cadrul căreia regizorul Lucian Giurchescu, director al Teatrului de Comedie, va vorbi despre *Literatură și spectacol*. În continuare, citește fragmente dintr-o piesă de teatru, scriitorul și juristul Vintilă Corbul”. □ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „În cadrul Înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scrii-

torilor din țara noastră și Uniunea scriitorilor din R.P. Bulgaria, a sosit la București Katia Vitanova, redactor al revistei literare «Plamak». * «Cu arma și condeiu pe frontul antifascist» este genericul sub care a fost inițiată la Brașov și Făgăraș de către revista «Astra» în colaborare cu Uniunea Scriitorilor din România și Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al județului Brașov o manifestare literară în cinstea Zilei Victoriei. Au participat: Ladmiss Andreescu, Teodor Balș, Mihai Gavril, Emil Manu, Mihai Nadin, Vasile Netea, George Păun, Ion Larian Postolache, Marin Porumbescu, Dan Tărchilă, Victor Tulbure, Traian Uba, Dragoș Vicol, Petru Vintilă, Haralamb Zincă și membri ai Asociației Scriitorilor din Brașov. Și-au dat concursul actrițele Virginia Marcu și Maria Indrieș de la Teatrul dramatic Brașov. * La Piatra Neamț a avut loc o nouă ediție a «Antologiei scriitorilor români contemporani» dedicată celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei și Congresului al XI-lea al partidului. În cadrul antologiei a fost prezentată poeta Nina Cassian. Au vorbit despre lucrările și personalitatea poetei: Eduard Covali, Valentin Ciucă, Paul Findrihan și Mihail Mancaș, iar actori ai Teatrului Tineretului au prezentat un recital din opera invitatei. La Biblioteca Municipală din Piatra Neamț Nina Cassian a avut o întâlnire cu cititorii. [...] * La Casa de cultură a sindicatelor din Buzău s-a desfășurat manifestația *Poezii și poezia în dialog cu țara*. Au participat: Radu Cârnci, Ion Horea, Gheorghe Istrate, Florentin Popescu, Laurențiu Ulici, Romulus Vulpescu și un grup de poeți din Buzău. * La sediul Asociației Scriitorilor din Cluj a avut loc o întâlnire între membrii Asociației din Cluj și cei ai Asociației Scriitorilor din Tg. Mureș, în cadrul căreia a fost organizată o dezbatere pe tema «30 de ani ai literaturii maghiare din România». După cuvântul de deschidere rostit de D. R. Popescu, secretarul Asociației Scriitorilor din Cluj, și Lászlóffy Aladár, au fost prezentate referate de către Sóni Pál și Szöcs István. La întâlnire au participat Sütő András, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, și Szász János, secretar”. ■ Aurel Baranga scrie despre *Arta patosului creator*: „Dramaturgia are sarcina să fie o expresie a acestui adevăr istoric, devenit adevărul scriitorului, atât de intens trăit încât să se transforme în *adevărul spectatorilor*, invitați, mai întâi, la o meditație responsabilă, convinși, până la sfârșit, de ideile ridicate la verticala scenei, a unei scene transformată într-o tribună de o nobilă și expresivă agitație a conștiințelor. Președintele Ceaușescu i-a chemat pe dramaturgi la un spor de măiestrie, pe critici la un efort de comprehensiune. Unitățile de măsură întrebuițate, odinioară, de spiritele leneșe, sunt definitiv compromise. Dramaturgului, ca și criticului, i se cere inteligență, fantezie, o adâncă, fundamentală, cunoaștere a realității, un nivel de gândire filosofică remarcabil, o informație cu privire la felul cum se mișcă lumea contemporană, egală cu a omului politic. Dar ce este, înainte de orice, un artist adevărat decât un om politic, un exponent autorizat al cetății chemat să-i explice politica?”. ■ Lucian Raicu prezintă volumul *Întâlnirea dintre Pământuri* de Marin Preda, prefață de N. Manolescu (Eminescu,

1973): „Un stil lapidar, încordat și energic, refractar diluției sentimentale, mereu în pragul unor dure dezvăluiri, un stil de-o nerăbdare greu stăpânită, gata de izbucniri violente, un stil al neîmpăcării cu lumea, al evidențelor proaspete, al mirării și al cruzimii, și care știe că pentru a convinge și a risipi îndoiala trebuie să rămână senin, impersonal și parcă indiferent, parcă înstrăinat de ceea ce relatează, scos din cauză”. ■ G. Dimisianu scrie despre volumul *Jurnal de campanie* de Geo Dumitrescu (C.R.): „Poet de esențializări (cu toată aparenta despletire a poemelor-fluvii), Geo Dumitrescu rămâne sub iradierea motivelor originare ale liricii lui, statornic în reprezentările unei conștiințe ce nu s-a abstras din frământarea epocii. Marcată de istorie, poezia aceasta nu este totuși datată istoricește. O simțim cum emoționează prin aceeași intensitate a vibrației, prin căldura nediminuată a trăirii umane, prin forța activizatoare a simbolurilor”. ■ Alexandru Ivasiuc revine la rubrica sa *Pro domo* cu un text despre *Karl Marx*, marcând 156 de ani de la naștere: „Elogiul, chiar și aniversar, al lui K. Marx, nu poate fi ditirambic, ci practic, prin fapte în acord cu gândirea sa eliberatoare”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu publică *Din lumea teatrului*, un text despre *Actorul de la miezul nopții* de Ioan Massoff (C.R.): „Noua carte a lui Ioan Massoff afectează structura unei culegeri de schițe, în mare parte imagine, cu privire la viața din trecut a actorilor noștri”. ■ Al. Piru scrie despre Gheorghe Chivu. ■ Marin Sorescu semnează *Jurnal danez*. ■ Nicolae Manolescu semnează *Drame și comedii*, o cronică literară la volumul *Teatru* de Ion Băieșu (Eminescu, 1974): „Mișcându-se într-un anume univers (mai apăsător realist în comedii) și utilizând cu pricepere teme, personaje și procedee ale teatrului modern, piesele lui Ion Băieșu sunt plăcute, bine construite, ingenioase, atingând, chiar, uneori (*Iertarea*, *Chițimia*) un prag poetic sau satiric mai înalt”. ■ Citim recenzii: □ Florentin Popescu scrie despre *Porțile de Fier* de Mikó Ervin (Albatros, 1973): „Suficient de experimentat în acest gen de scrieri pentru a ști întotdeauna să evite, cu dibăcie, monotonia, Mikó Ervin alternează în mod fericit incursiunea istorică cu relatarea simplă a faptului actual, povestirea cu dialogul, descrierea uriașelor agregate cu observația psihologică, atmosfera cu scrierea strict gazetărească. De aceea, mai toate paginile se întregesc reciproc aidoma culorilor dintr-o compoziție picturală modernă. Și – ceea ce nu este deloc puțin – lipsesc din acest volum «fișierele» statistice, convorbirile-șablon, în fine toată aceea anatomie fals literară și literaturizantă [sic!] a unor cărți de reportaje”. □ Dana Dumitriu semnează *Poetul și lumea lui*, o prezentare a volumului de *Poeme* de Emil Botta (Albatros, 1974): „Prea puține lucruri poți insera în spațiul tipografic al acestei rubrici despre poezia lui Emil Botta. O analiză atentă ar descoperi elementele constitutive ale originalității poetului, unitatea universului său imaginativ, imaginile dominante cu valoare evocativă specifică. Poetul a adus în lirica noastră un limbaj original – prețiozități livrești într-un ciudat amestec cu un vocabular și un ritm folcloric, a adaptat forme ale cântecului

popular unei sensibilități romantice nordice și a construit o retorică proprie, imposibil de confundat”. □ Valeriu Cristea publică *Un prozator inegal*, un text despre volumul *Geamandura* de Marcel Păruș (Eminescu, 1974): „În nota genului, narațiunea lui Marcel Păruș oferă mostre de limbaj colorat, exclamații lirice, o pastă de pitoresc, vulgaritate și sentimentalism. Delimitarea, în raport cu alte producții similare, ar fi putut veni dintr-o dispoziție comică, foarte însuflețită în primele 50–60 de pagini ale volumului (cele mai bune), însă care se pierde, în rare pâlpâiri, pe parcursul narațiunii”. □ Mircea Iorgulescu semnează *Reevaluări*, un text despre două volume: □ I. L. Caragiale, *O scrisoare pierdută*, postfață și bibliografie de G. Dimisianu (Minerva, 1973): „Postfața lui G. Dimisianu se remarcă prin noutatea viziunii pe care o propune asupra lumii operei de «o fantastică vitalitate în material uman detractat»”. □ Miron Radu Paraschivescu, *Poezii*, antologie, postfață și bibliografie de Ioan Adam (Minerva, 1973): „Problema căreia a trebuit să-i dea un răspuns Ioan Adam, în postfață, ca și în selecția poeziilor lui M. R. Paraschivescu, a fost aceea a delimitării elementelor viabile de cele caduce prin găsirea unui criteriu profitabil de unificare și, totodată, de restrângere”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu textul *Semne particulare* în care scrie despre două volume: □ *Parabola fiului risipitor* de Ion Filipoiu, prefață de Demostene Botez (C.R.): „În genere, volumul de debut al lui Ion Filipoiu este prea subțire ca să-mi îngăduie vreo frază de anticipație în legătură cu personalitatea lui poetică”. □ *Basmе bătrâne* de Mihai Lupu (Creangă): „Rostul *Basmelor bătrâne* este de a recomanda un culegător de folclor dăruit cu harul povestirii și care știe crea atmosferă”. ■ Sub titlul *Pagină eroică din lupta unită a clasei muncitoare* citim texte despre *1 Mai 1939: Vasile Băran, Amintirile unui militant și Salvarea țării prin frontul unit al muncitorimii. Extrase dintr-o relatare a manifestației apărută în «Scânteia» ilegală*. ■ Revista dedică două pagini lui *Paul-Mihu Sadoveanu*: Profira Sadoveanu publică textul *Ionuț*, Mihai Beniuc publică sub titlul *În amintirea poetului*, o prefață la volumul *Carnețele unui poet căzut în război* (Ed. Militară, 1968), iar sub titlul *Ca floarea câmpului* citim un fragment din romanul cu același titlu apărut în Editura Fundațiilor, 1944 de Paul-Mihu Sadoveanu. ■ În *Cartea străină* Nicolae Balotă prezintă volumul *Prințul*, volum de poeme alese de Robert Sabatier, iar V. Nemoianu prezintă volumul *Keats și Jena* de Christopher Ricks, Oxford University Press, 1974. ■ Sub titlul *O nouă lucrare consacrată României Socialiste, președintelui Nicolae Ceaușescu* apare o prezentare a volumului *Ceaușescu*, elaborat de Giancarlo Elia Valori, secretar general al Institutului Italian de Relații Internaționale. ■ Din *Prezențe românești* aflăm, pe scurt: „Revista poloneză «Życie literackie» – nr. 15 (1159) – a publicat două pagini de literatură română: un ciclu de poezii de Lucian Blaga și un fragment din romanul *Vânătoare regală* de Dumitru Radu Popescu, în traducerea lui Zbigniew Szuperski.

● [„**Tribuna**”, nr. 19] Pe frontispiciul revistei apare un fragment dedicat zilei de 1 mai 1939 – „simbolul sărbătoresc al unității și solidarității clasei”, urmat, pe a doua pagină, de articolul *35 de ani de la memorabila manifestație antifascistă și antirăzboinică, pentru apărarea independenței naționale*. ■ Rubrica *Cronica literară – Mircea Horia Simionescu: după 1900, pe la amiază*. Ion Marcoș scrie despre originalitatea acestei culegeri de „proze a căror nedeterminare e aparentă”, în sensul în care au loc numeroase întoarceri narative într-un trecut indefinit, aproximativ, fapt care subliniază originalitatea, prin „coloratura pe care o ia trecutul”. □ *Literatura*: Din recitalul de poezie, *Tribuna – 90*: sunt redată poezii de Eta Boeriu, Nicolae Prelipceanu, Cornel Udrea, Mircea Vaida. ■ *Actualitatea literară* cuprinde: *80 de ani de la naștere* – Debutul nemărturisit al lui Gib Mihăescu (consemnează Leon Baconsky). □ Rubrica *Geometriei imaginare* este alcătuită din cronica lui Liviu Petrescu asupra unui romancier, și anume Eugen Zehan (cu volumul *O partidă de remi*). □ *Meridian* – Zilele poeziei la Sarajevo (de Nicolae Prelipceanu).

10 mai

● [„**Munca**”, nr. 8228] Este publicată poezia *Te înalță faptele - Partid!* de Eva Groza.

● [„**Contemporanul**”, nr. 20, *schimbare format: A2, nr. pagini: 12] Redacția revistei afirmă: *Obiectivul nostru principal: Propagarea marxismului militant* – „În procesul multilateral de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate, rolul factorului conștient devine decisiv pentru rezolvarea unor probleme fundamentale. Rezultatele muncii constructive sunt cu atât mai substanțiale, cu cât ea se desfășoară în mai deplină cunoaștere și înțelegere a rosturilor, a finalității, a căilor și mijloacelor de atingere a țelului suprem, a factorilor și conexiunilor întregului mecanism al universului material și lărgirea orizontului de cunoaștere și înțelegere al oamenilor, înarmarea lor cu concepția înaintată despre lume și societate – materialismul dialectic și istoric – devine o necesitate obiectivă și, totodată, o sarcină de prim ordin”. ■ C. Constantin semnalează apariția cărții: *Dezbateri ideologice* (Ed. Politică): „Accesibile unui public numeros, lucrările apărute în colecția *Dezbateri ideologice* sau bucurat de o bună primire din partea cititorilor. Ceea ce demonstrează existența unei autentice și sporite nevoi de lectură filosofică și, nu mai puțin, utilitatea și eficiența culturală și formativă a colecției, a cărei continuare o așteptăm”. ■ Revista „Contemporanul” lansează dezbaterea *Mesajul ideologic al artei*, unde se afirmă: Ion Pascadi, Marin Gherasim. □ Ion Pascadi, *Triumful dialecticii*: „Criticile aduse creației artistice în documentele de partid privind munca în domeniul ideologiei privesc în fond tocmai atitudinea nedialectică a unor scriitori și artiști: ce altceva înseamnă ignorarea aspectelor majore ale realităților noastre socialiste și cantonarea în faptul nesemnificativ sau predilecția exclusivă pentru cazurile-limită, excesul de violență sau sexua-

litatea exacerbată; cum ar putea fi denumită altfel decât metafizică părerea după care arta funcționează în gol, independent și indiferent de secolul ei social”. □ Marin Gherasim, *Adevărul vieții – forța de iradiere a oricărei creații*: „Artistul gândește prin mijlocirea concretului, a sensibilului (cuvânt, sunet, imagine, formă). Specificul acțiunii artei asupra conștiințelor constă tocmai în faptul că dă de văzut, de simțit și de gândit în același timp. Complexitatea capacității educative a artei constă în faptul că ea acționează simultan asupra conștiinței, asupra rațiunii noastre și asupra sensibilității, asupra simțurilor noastre, rafinându-le, modelându-le”. □ Aurel Martin, *Militantismul în critică*: „Platforma criticii românești actuale e, ideologic vorbind, marxismul. Filosofie de la care ne reclamăm. Ale cărei principii le-am asimilat. Idealul nostru e comunismul. Pe care îl visăm și spre care ne îndreptăm cutezători ca veritabili alpiniști ai viitorului. Întrebarea e dacă perspectiva comentatorului nu ignoră câteodată cele două aspecte, funcțional politice, lăsându-se alienată de nu știu ce dereglări care adumbresc vizibilitatea. Dacă, laudând sau respingând, nu greșim din unghiul sensului formativ al culturii, ca expresie a progresului. Nu sunt singurele întrebări care ne invită să medităm asupra tipului de critică pe care îl profesăm. Asupra implicațiilor multiple conținute în însuși gestul de interpretare a fenomenelor artistice”.

● [„Cronica”, nr. 19] Sub titlul *Glorioasa aniversare* citim editorialul semnat Cronica: „Polarizând avântul de luptă și fermitatea ideologică a clasei muncitoare din țara noastră, pe drumul unei superioare organizări, la 8 mai 1921 lua ființă Partidul Comunist Român. De atunci, marile momente ale istoriei P.C.R. compun un emoționant itinerar de organizare și luptă, de eroism și dăruire, care au asigurat marile victorii de astăzi. Moment hotărâtor în dezvoltarea clasei muncitoare și a întregului popor, făurirea partidului nostru a însemnat ridicarea pe o treaptă superioară a luptei revoluționare, un puternic impuls al procesului de clarificare ideologică și politică a mișcării muncitorești, dezvoltarea conștiinței de clasă a proletariatului și a altor categorii de oameni ai muncii”. ■ Despre 9 Mai scrie Ștefan Obreja: „Sărbătorim în fiecare an, la 9 Mai, o dublă aniversare care are însă o singură semnificație: independența de stat a României, consfințită mai întâi după războiul de independență din 1877 și întărită definitiv în 1945 prin victoria împotriva fascismului. Această întâlnire de date mari ale trecutului patriei este una din acele nobile potriviri ale istoriei, care încununează lupta de veacuri a poporului nostru, luptă însuflită de setea de libertate și independență”. ■ Al. Andriescu scrie cronică literară la *Julien Ospitalierul* de Emil Brumaru (C.R., 1974): „Ceea ce la început, la o privire neatentă, grăbită, poate să pară recuzită vetustă în poezia lui Emil Brumam, se dovedește, până la urmă, a fi masca sub care poetul își disimulează inconformismul ce-l rupe de tradiționalismul exterior din elogiul vieții la țară, anexându-l definitiv aripei moderne a poeziei. Bucolismul poetului încetează chiar în momentul când s-a așezat în fotoliu pentru

a-și privi lucrurile, grădina și cămara, spulberat de o constantă și puternică propensiune spre fantastic. În spatele măștii arcadice se ascunde un suflet neliniștit, care se retrage în «fărădelegile de vis», într-o izolare orgolioasă, protejat de alaiul lucrurilor și viețuitoarelor din lauda cărora reușește să scoată un sunet liric unic și profund”. ■ Const. Ciopraga publică în rubrica sa a doua parte a textului *Tudor Vianu și literatură română*: „De criticii și teoreticienii din propria generație (G. Călinescu, Șerban Cioculescu, Vladimir Streinu și ceilalți), Tudor Vianu e, orice s-ar spune, mai departe decât de Maioreșcu, acesta născut cu aproape șase decenii înainte”. ■ L. Eșanu scrie *O pagină eroică a luptei antifasciste (1 Mai 1939)*: „În glorioasele tradiții ale sărbătoririi zilei de 1 Mai ca zi internațională a oamenilor muncii, proletariatul român a înscris o pagină de o deosebită importanță prin grandioasa manifestație antifascistă ce a avut loc în urmă cu 35 de ani în Capitala României”. ■ Pe aceeași pagină citim *Marx, contemporanul nostru* de Mircea Dragomir: „Se împlinesc 156 de ani de la nașterea lui Karl Marx – strălucit filosof și economist, întemeietor al comunismului științific, genial învățător și conducător al proletariatului internațional. [...] Partidul nostru, conducătorul încercat al întregului popor pe drumul edificării multilaterale a socialismului, a militat și militează cu fermitate și intransigență pentru adevărul concepției marxist-leniniste, pentru puritatea spiritului viu al acestei învățături. Fundamentându-se pe tezele și principiile marxism-leninismului, pe cunoașterea autentică a realităților existente astăzi în lume, a cerințelor și posibilităților de progres ale țării noastre, continuând, dezvoltând și ridicând pe un plan superior cele mai bune tradiții ale gândirii social-politice românești, opera teoretică și practică a secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, reprezintă o expresie exemplară a marxism-leninismului aplicat la condițiile concrete istorice ale României, un model al dezvoltării creatoare a marxism-leninismului în contemporaneitate”. ■ G. Istrate publică prima parte din *Rebreanu – așa cum l-am cunoscut*. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ Sub semnătura A.A. apare prezentarea volumului *Tricoul albastru* de Zofia Romanowicz (Albatros): „Romanul are o evidentă putere de convingere, o autenticitate realizată în culori sentimentale”. □ Emil Nicolae recenzează *Generalul armatei moare* de Ismail Kadare: „Dacă am fi cunoscut sistematic și mai amănunțit aria literaturii albaneze, poate că după lectura romanului *Generalul armatei moare* de Ismail Kadare ne-ar fi tentat o incursiune comparativistă, sau măcar încercarea de a-i determina locul între scrierile Albaniei contemporane. Deocamdată, față în față cu urmările unor dificultăți în materie de traduceri, nu se poate afirma despre acest roman că ar fi o «operă de excepție», ori un produs ivit din evoluția firească a lucrurilor. Sigur însă, avem de-a face cu o scriere majoră, a cărei forță de penetrație depășește cu mult limitele unei spiritualități naționale, iradiind în conștiința universalității (de altfel, încă în anul 1970, editura parisiiană Albin Michel a tipărit cartea și în limba franceză)”. ■ Al.

Călinescu scrie despre *Verosimil și verificabil*: „Cât privește fascinația pe care dicționarul o exercită asupra unor scriitori, fascinație pentru care dădeam, în articolul trecut, doar un singur exemplu, or mai fi, desigur, multe de spus. Din punct de vedere teoretic, experimentul prin care se înlocuiesc termenii unui enunț cu explicațiile acestor termeni luate din dicționare pare să verifice o afirmație a lui Barthes, conform căreia nu există un «semnificat ultim», orice semnificat trimitând la un altul, realitatea însăși, fiind deja codificată prin intermediul limbajului [...]”. ■ Din *Moment* reținem nota *Oaspeți*: „Un grup de poeți maramureșeni, grupați în Cenaclul literar din Vișeu de Sus, au venit în ospeție la revista «Cronica», aducând cu ei versuri frumoase și sentimente calde față de orașul de veche tradiție culturală care este Iașul. La sediul redacției noastre, oaspeții au citit din creațiile lor, dovedind că cenaclul pe care îl alcătuiesc reprezintă o adevărată expresie de cultură. Lecturile au fost comentate de membri ai redacției și de invitați, manifestarea căpătând un caracter de autentic laborator literar”. ■ Sub titlul *Pro-patria* citim versuri: Ion Chiriac (*Adevărul Ștefan Vodă*), Emilian Marcu (*Imn la stema țării; Privește câmpul cum se dedă rodirii; Rod*). □ Din proză citim *Teza restantă*, o povestire de Norman Manea. □ Nicolae Mareș traduce din *Lirică poloneză*: Włodzimierz Słobodnik (*Tăcerea; Liniște*), Wisława Szymborska (*Restul*). ■ Dumitru M. Ion publică *Însemnări din Georgia*, intitulate *Mțheța și La Djvari împreună cu Otia Ioselian*.

● [**„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 179**] Un nou format, de 8 pagini, cu o reducere evidentă a paginilor dedicate culturii și cronicilor literare, pe fondul crizei hârtiei. □ Cronică teatrală a lui Dinu Săraru se ocupă de piesa *Totul într-o noapte* de Mihail Sabin. ■ Emil Manu realizează o cronică literară despre *Fântâna* lui Fănuș Neagu. „Nuvelele lui Fănuș Neagu apar într-o ediție critică îngrijită și prefațată de Ovidiu Ghidirmic, în fond o selecție riguroasă a materiei celor 6 volume tipărite până acum (autorul mai beneficiase de o ediție selectivă mai cuprinzătoare, în BPT, *În văpaia lunii*, 1971). [...] Ceea ce aduce nou în interpretarea acestor povestiri editorul este descoperirea unui eminescianism, a unei beții lunare, și în paralel a unei mitomanii, a unei exaltări mitice, revelând un *mythos danubian* specific. [...] Fănuș Neagu ne convinge că fără o voluptate narativă nu există proză românească [...] prozatorul nu importă teme și tehnici, nu importă angoase sau mistere artificiale; singurele lui mistere sunt ale câmpiei dunărene, singurele lui aventuri sunt fantezmele lunare ale câmpiei.” ■ În cadrul *Primăverii culturale bucureștene*, sub semnul *Cartea în viața orașului*, are loc deschiderea Primului Salon bucureștean al cărții la Muzeul de istorie al R.S.R., prezentându-se producția editorială de la Congresul al X-lea până în prezent. Totodată, se inaugurează Casa memorială „Tudor Arghezi” de la Mărțișor (pe 14 mai 1974, cu participarea unor Al. Oprea, Amza Săceanu, Radu Boureanu, Al. Andrițoiu, Paul Anghel, Tiberiu Utan, Baruțu și Mitzura Arghezi), se deschid *Aleile Cărții* în parcurile Cișmigiu și Herăstrău, se inau-

gurează prima ediție a *Zilelor cărții pentru copii*, se deschide expoziția de *Carte veche tipărită* în București și în cinematografele Capitalei are loc manifestarea *Cartea și filmul românesc*, fiind proiectate *Felix și Otilia*, *Răscoala*, *Moara cu noroc*, *Baltagul*. □ Un eseu *I. Kant – 250* (de ani de la naștere) este semnat de I. Lotreanu.

11 mai

• [„**Flacăra**”, nr. 20] George Stanca publică un articol pe teme muzicale intitulat *O stea care strălucește cât o veioză*. ■ În *Cenaclul Flacăra*, cu titlul *Cum a fost* (32), Dumitru Eliade prezintă desfășurarea ședinței Cenaclului Flacăra ce a avut loc la Liceul nr. 24 din București. ■ În *Roman Serial* Dinu Săra-ru publică capitolul 10 din romanul *Niște țărani*. □ Dorin Tudoran publică reportajul *Bucur - o retragere fără a face un pas înapoi*.

• [„**Luceafărul**”, nr. 19] Bujor Nedelcovici face *Însemnări de atelier* despre *Romanul și istoria*: „Limitând sfera discuției și privind-o din punctul de vedere al tehnicii artistice, romancierul care și-a propus să analizeze o perioadă istorică, se află în următoarea situație: unghiul de studiu pe orizontală, reprezentat de simpla exactitate istorică, se află într-un raport invers proporțional cu unghiul pe verticală, reprezentat de trasfigurarea faptelor și analiza condiției umane în toată complexitatea și contradicția ei, care formează scopul principal al unui roman”. ■ Aurel-Dragoș Munteanu reafirmă *Cultul Valorilor*: „Este o lume inefabilă, a cărei structură se conduce după un singur principiu: valoarea artistică, prin care înțelegem participarea scriitorilor la realitatea și viitorul țării. În afara ei, cuvântul este sterp, iar pretenția devine goală, indiferent de eticheta nobilă sub care se ascunde”. ■ M. Ungheanu recenzează cartea lui Eugen Simion: „*Scriitori români de azi* nu este, așa cum s-a afirmat, covârșitor alcătuită din cronici, ci covârșitor din studii care traversează întreaga operă a unui autor, iar atunci când cronica există ea dă o suficientă idee despre valoarea și universul scriitorului abordat. Intenția noastră nu este de a face polemică, ci de a informa exact, îndatorire pe care niciun cronicar literar nu se cade s-o uite [...] Simplu spus *Scriitori români de azi* este o carte care-și propune să ne vorbească despre literatura română de azi vorbind despre scriitorii sau despre cărțile de azi. Scopul ei real nu este să fixeze portretele unor scriitori, direcție în care Eugen Simion merge de multe ori, cât să ne dea o imagine a literaturii existente, a dinamicii ei, a substanței și valorii literare existente. Astfel spus, prin cartea de față Eugen Simion vrea să ne spună că «literatura română contemporană există» și tâlcul fundamental al cărții acesta este”. ■ În cadrul rubricii *Jurnal de lector*, Mircea Iorgulescu analizează două volume de versuri. □ Gheorghe Tomozei: *La lumina zăpezii* (C.R., 1973; 1974): „Stilul curtean și ceremonios, răsărit din iubirea pentru un implacabil «Bizanț helenizat», al cărui abur molatec și voluptuos, de o rafinată distincție, stăpânește poezia lui Gheorghe Tomozei, duce în versurile din *La lumina zăpezii* fie la un

automatism stilizat, fie la o ironie tandră și melancolică”. □ Ilie Măduța: *Măști de zăpadă* (Facla, 1972): „Poeziile lui Ilie Măduță [...] presupun o raportare neconținută la spațiul liricii transilvane, astfel spus pornesc dintr-o experiență literară. [...] Cu toată diversitatea, cântecele strecurate în versurile poetului și răsunând nu doar în atitudine ci și în expresie sunt armonizate, unificate printr-un transfer în interiorul unei sensibilități proprii, la a cărei vibrație diferențele dintre elemente așa de deosebite se șterg”. ■ Rubrica *Tineri critici* este însoțită de nota redacției: „A găsi, a promova și a îndruma tinere talente – aceasta ne angajăm să devină preocupări stăruitoare ale revistei noastre. [...] Prezentăm astăzi, în ipostaze edificatoare, credem, pe Vladimir Simon (proaspăt absolvent al facultății), pe Artur Silvestri (încă student) și Paul Dugneanu (tot student)”. □ În textul *O cosmogonie lirică*, Vladimir Simon analizează poezia lui *Vasile Nicolescu*: „Contrapunerea prin imagini ce se contrazic, proces prezent de-a lungul întregii creații poetice a lui Vasile Nicolescu, poate fi surprinsă, mai cu seamă, în construcția metaforelor. Aici, fiecare unitate conține în sine și negativul ei, ceea ce creează o perspectivă în oglindă tinzând spre infinit”. □ Paul Dugneanu semnaleză *Noul lirism al universului rural* în cartea *La liliaci* a lui Marin Sorescu: „Apariția volumului *La liliaci* a provocat un moment de controversă în critica literară. S-a ridicat chiar problema apartenenței sau neapartenței textului la sfera poeziei. Verdictele au fost enunțate pe un ton categoric. Dintre opiniile celor care le-au acceptat ca poezie, două s-au impus cu autoritate. Prima îl integrează în categoria ironiștilor și parodiștilor, universul din *La liliaci* constituind, după această opinie, o replică deformată, caricaturală la viziunea idilică, semănătoristă. Cea de-a doua se sprijină pe considerații asupra limbajului și consideră că prin exploatarea sistematică a clișeele, stereotipiile și locurile comune din vorbire se ajunge la o poetică a anti-poeticului. Lirismul s-ar naște, deci, din procesul sistematic de deliricizare”. □ Artur Silvestri notează despre *Substanță și tehnici narative*: „Tehnica aceasta «nouă» are surse vechi de sute de ani. Roman în parabole, sprijinit pe o «scară tâlcuitoare» făcea și Cantemir, ba mai mult, acesta sucea după vrere timpul narațiunii [...] D. R. Popescu e unul din acești explorați de filoane străvechi, apte de transfigurare, ca și Fănuș Neagu, interesat de magia folclorică, regizor al unui spectacol narativ insolit”. ■ Alexandru Papilian reflectează la *Nobila misiune* a scriitorilor: „Nu e un lucru ușor. Nu e un lucru care să se petreacă fără frământări. Este nevoie de mult, de foarte mult talent, de multă energie, mult entuziasm, multă putere de muncă, și, la fel de multă conștiință trează, veghețoare. Este nevoie de multă dragoste și multă dăruire. Numai astfel e cu putință ca munca noastră a tuturor să se materializeze în visul nostru cel mai frumos: Iubirea Noastră, Țara”. ■ Ultima pagină a revistei conține poezii semnate de Ioan Alexandru, precedate de o prezentare succintă a evoluției poetului. □ Sunt redate, sub formă de motto opiniile unor critici literari, printre care Nicolae Manolescu: „Acest al cincilea volum de versuri al lui Ioan

Alexandru, de curând apărut (*Imnele bucuriei*) le reface până la un punct, pe celelalte patru, având o valoare de sinteză. El reprezintă însă și o jumătate de pas mai departe, în direcția unui altfel de lirism, mai ceremonial, mai amplu, aproape coral, care denotă cunoașterea vechilor poeți elini, mai ales Pindar (din *Odele triumfale* Ioan Alexandru a și tradus), dar și a romancierilor Novalis și Hölderlin (ultimul tradus și e comentat de către autorul *Imnelor*)”.

12 mai

• [„Scânteia”, nr. 9866] În *Adnotări* citim *În uzină* – „clubul dezbaterilor despre artă” de E. Vasilescu: „Poeți, prozatori, critici literari și de artă, cunoscuți și apreciați creatori ieșeni, au hotărât, cu sprijinul organelor de partid locale, la invitația salariaților uzinei «Nicolina» din Iași, să stabilească, în cadrul unui club al dezbaterilor despre artă, un dialog permanent între creator, opera de artă și public”.

14 mai

• [„România liberă”, nr. 9191] Eugen Barbu recenzează *Poemele* lui Vasile Nicolescu, ieșite de sub tiparul Editurii Albatros, menționând despre autor că i se pare „a trece cu mult peste unele baremuri poetice de la noi, în care intră numai socoteli deliberate, noutăți fumate aiurea”. În poezia sa, precizează că există „o violență nemaipomenită, travestită abil, canalizată cu imaginație și abilitate spre simboluri dintre cele mai trainice”.

15 mai

• [„Scânteia”, nr. 9865] Voicu Bugariu scrie despre volumul *Apa* de Alexandru Ivăsiuc (Eminescu): „Este adevărat că *Apa* prezintă anumite semne de oboseală din partea scriitorului. Că un anumit schematism al construcției se înfățișează frust cititorului. După cum insistența pe anecdotică, pe acțiune cu caracter polițist coboară tonul dezbaterii. Însuși conflictul este oarecum asemănător cu cel din *Păsările* (și acolo suntem martorii unei căderi). În ansamblu însă, acest roman este remarcabil pentru că pledează pentru maturitate politică – însușire cardinală a omului de azi”. ■ Citim despre *Casa memorială Tudor Arghezi*: „Casa scriitorului Tudor Arghezi, de pe strada Mărțișor, din București – locul unde a trăit și a creat timp de peste 30 de ani, dăruind culturii naționale o operă de o valoare inestimabilă, a devenit, începând de marți, casă memorială. [...] Personalitatea ilustrului reprezentant al literaturii noastre a fost evocată, cu acest prilej, în alocuțiunile rostite de Amza Săceanu, președintele Comitetului de cultură și educație socialistă al municipiului București, scriitorii Radu Boureanu, Alexandru Andrițoiu, Paul Anghel, Tiberiu Utan și Barbu T. Arghezi. Actorii Silvia Popovici, Mișura Arghezi, Alfred Demetriu și Dinu Ianculescu, precum și un grup de elevi, câștigători ai concursului da recitări «Poezia lui Tudor Arghezi», au oferit un recital liric arghezian”.

■ Apare nota nesemnată „*Cartea în viața orașului*”. *Manifestări în cadrul săptămânii „Primăvara culturală bucureșteană”*: „Manifestările cultural-artistice incluse pe agenda celei de-a doua zile a săptămânii «Primăvara culturală bucureșteană» s-au desfășurat sub genericul «Cartea în viața orașului». În acest cadru s-a înscris și inaugurarea primului salon bucureștean al cărții. Găzduit de holul Muzeului de istorie al Republicii Socialiste România, salonul reunește 1800 de volume, din cele mai diverse genuri de literatură, ilustrând elocvent bogata activitate desfășurată în ultimii ani de casele de editură. De menționat că în perioada 1970–1973 s-au tipărit aproape 15 000 de titluri – în limba română și în limbile naționalităților conlocuitoare – într-un tiraj care depășește 256 500 000 de exemplare. La vernisaj au participat Mihnea Gheorghiu, președintele Academiei de științe sociale și politice, Ion Dodu Bălan, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, directori de edituri, scriitori, alți oameni de cultură, un numeros public”.

● [„**Viața studentescă**”, nr. 20] Dana Duma anunță un debut teatral: regizorul Silviu Purcărete, cu o premieră pe scena Studioului IATC prin spectacolul *Jurnalul unui nebun*, dramatizare a prozei lui Gogol. □ M. N. Rusu, cronică literară despre Coman Șova și volumul *Marival* (Eminescu), dar și un debut Marcel Mureșeanu, *Cel din urmă* (Dacia) – „niște compuneri în stil sorescian”.

● [„**Tribuna României**”, nr. 37] Fănuș Neagu revine la rubrica sa cu tableta *Lumină de mai*. □ În rubrica *Acasă* Al. Andrițoiu publică *Țara Moșilor*. □ În *Hyperion* citim poezia lui Ion Minulescu (*Mechanic Landscape*), tradusă în engleză de Leon Levițchi. □ În *Lyra* Apar poeziile lui Adrian Maniu (*Bucovina; Oltenia; Ardealul; *; Dobrogea; Moldova; Muntenia; Banatul*). ■ În *Cuvântul zilei* citim *Etică și echitate – sensul contemporan al unor vechi idealuri* de Ion Mărgineanu: „Cum e omul de azi al țării, ce-l preocupă, ce idealuri sociale și morale nutrește, cum se realizează practic aceste idealuri? Un ochi superficial ar putea surprinde doar efortul material, efortul ca atare al zidirii. Un ochi atent ar putea însă descifra și altceva, o preocupare fundamentală, preocuparea de a zidi, prin însuși actul zidirii, un nou tip de om. De la ce pornim? De la atributele constitutive ale societății noastre, definite prin chiar idealurile ei, care au preluat cele mai nobile visuri ale omului dintotdeauna: egalitatea, dreptatea, libertatea, afirmarea plenară a personalității umane. Desigur, nu e prima dată când o societate umană își propune să vorbească despre egalitate, dar e pentru prima oară când la noi, echitatea devine principiu de bază al relațiilor dintre oameni, este pentru prima dată în România când eforturile sunt îndreptate tocmai spre crearea unui cadru material și spiritual adecvat, care să constituie o premisă și o cheazășie pentru realizarea de facto a dreptății. De-a lungul celor trei decenii de viață liberă, poporul român a cucerit pas cu pas, nu fără greutate și sacrificii, dreptul de a fi făuritorul propriului său destin”. ■ Din *Bucureștiul – Evenimentul zilei* reținem nota *Un studiou de istorie*

literară de Petre Ghelan: „După «Rotonda 13» (pe care am prezentat-o în numărul din 1 aprilie a.c. al revistei noastre), Muzeul literaturii române în București a lansat o nouă inițiativă: organizarea unui «Studio de istorie literară», menit – după anunțul publicat în presă – «să resuscite reactualizarea unor probleme controversate ale istoriei literare românești». Inaugurarea Studioului a avut loc la 29 martie a.c., la sediul Muzeului, din str. Fundeni 4. Tema primei ședințe: *Paternitatea «Cântării României»*. Referenți: prof. dr. docent Alexandru Dima, prof. dr. docent I. C. Chițimia, prof. dr. Paul Cornea”. ■ În rubrica *Istorie* citim prima parte a textului *Vlad Țepeș („Dracula”)* de Dan Zamfirescu, ocupându-se de lucrările literare și naționale în care apare imaginea domnitorului român. ■ În secțiunea *Civilizație* citim *Arta veche românească – mesaj peste veacuri* de Răzvan Theodorescu. ■ În secțiunea *Cartea* Vasile Băncilă scrie despre *Jurnalul lui P. P. Panaitescu*: „Nicăieri nu se simte, la Panaitescu, oglinda sau poza. Iar puterea de muncă e indispensabilă pentru orice jurnal, în cazul când autorul are altă operă de făcut în viață. Pentru cine nu scrie decât în jurnal, e ușor, e o distracție. Dar pentru creatorul obosit uneori până la epuizare de activitatea în specialitate, a sta seara târziu ca să completeze jurnalul înseamnă nu numai disciplină, ci și putere de muncă, putere pe care Panaitescu a avut-o într-un mod aproape fantastic”. ■ În secțiunea *TV* citim *O emisiune despre Ion Barbu*: „Vineri, 14 martie a.c. în programul Radio și TV, un anunț de «zile mari»: «Biblioteca pentru toți. Ion Barbu (I)». Participă: Al. Rosetti, Gh. Mihoc, Șerban Cioculescu, Gerda Barbilian, Zina Nicolau, N. Fuiorescu, Mihai Moșandrei, Leonid Dimov, Romulus Vulpescu, Al. Rogoz, N. Canner. Din filmoteca de aur: o mărturisire inedită de Vladimir Streinu. «Joc secund». Lectură propusă de poetul Nichita Stănescu. Emisiune de Victor Frunză și Mihaela Macovei”. ■ În *Revelări* prof. dr. Ion Sava Nanu scrie *Iulia Hasdeu de senatoare*.

• [„*Urzica*”, Anul XXVI, nr. 9; *Revistă bilunară de satiră și umor*, apare pe 15 și 29/ 30 ale lunii; începând cu nr. 9 din 15 mai 1974 apare doar lunar, pe 15 ale lunii, într-un nou format, serie nouă, editată de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, cu alți colaboratori: Mihai Beniuc, Nina Cassian, Mircea Horia Simionescu, Ileana Colomieț-Lucaciu, Dan Mutașcu, fiind în continuare condusă de Aurel Baranga, chiar dacă nu se specifică un comitet redacțional; format tipografic: A4; 16 pagini; printre autorii „clasicii” ai anului 1974: Theodor Holban, Al. Clenciu, I. Avian, V. D. Popa, Fred Firea, Mircea Pavelescu, Aurel Felea, Ștefan Tita, Veronica Bertoli, Valentin Silvestru] Conține programaticul *După 25 de ani* de Aurel Baranga: „Deci toți eroii noștri, birocrății și pleșcarii, ariviștii și demagogii, paraziții și amatorii de un trai fără muncă, spiritele rutiniere și anchilozate, mincinoșii, gălăgioșii, cinicii și dezabuzații, «clienții» acestor pagini vreme de un pătrar de secol vor fi revăzuți în înfățișarea lor actuală, în travestiurile lor contemporane, mai abile, poate, decât ale celor ce i-au premers, dar la fel de

toxice și nocive. Nu năzuim să fim o revistă de literatură umoristică, ci o publicație satirică, legată prin toate fibrele ei de viața concretă și imediată, de amănunțele exacte și elocvente ale existenței, dezvăluite cu precizie și adresă, spre o mai grabnică și eficientă eradicare a fenomenelor negative încă prezente în viața noastră socială. Ne propunem deci un spirit mai militant, mai activ, mai curajos și necruțător față de rele și lipsuri oriunde ar fi depistate [...] Arta satirică e gravă și plină de răspundere. Clemenceau a spus că războiul e o treabă mult prea serioasă ca să fie lăsată pe mâna generalilor. Parafrazându-l, putem afirma: satira e o treabă mult prea serioasă ca să poată fi lăsată pe mâna amatorilor de frivolități. *Continuăm!*” ■ Versuri inedite de Tudor Arghezi („Tanti-n două geamantane/ Are câteva romane,/ Și mai are-ntr-alte patru/ Câteva piese de teatru/ Nimenea nu mai lucrează/ Că de-o vreme toți creează/ Și să vezi Doamne mă iartă/ Fac și câte-o altă artă”). ■ *O fabulă imperială*, a lui Napoleon Bonaparte, în traducerea lui Mircea Pavelescu; rubricile *Monogramme* (cronica literară) de Dan Mutașcu și *Antract* (cronica teatrală) de Ileana Colomieț Lucaciu; rubrica *Vorbe* de Eugen Frunză; fabulele *Prefață* și *Norii și soarele* de Mihai Beniuc; rubrica *Paratrăsnete* de Mircea Horia Simionescu, cu schițe umoristice precum *Accidentul*; rubrica de „stil” a Ninei Cassian - *Salonul femeilor*.

16 mai

• [„Scânteia”, nr. 9869] Citim însemnările lui Mihai Beniuc, *În numele eticii și echității socialiste*: „Cu aproape trei ani în urmă, conducerea partidului nostru a pus în fața întregului popor și, în mod deosebit, în fața comuniștilor o întrebare fundamentală: cum trebuie să trăim ca adevărați și demni constructori ai societății socialiste? Normele eticii și echității, intrate atunci în dezbaterile întregului popor, conturează singurul răspuns posibil, răspuns concretizat în fapte de viață. Echitatea și etica socialistă sunt principii definitorii pentru rânduiala în desfășurare a statului socialist și pentru înfăptuirea drumului către comunism. Cuvântările tovarășului Nicolae Ceaușescu, îmbrățișând în ansamblu problema așezării relațiilor din societatea noastră, constituie un îndreptar substanțial nu numai teoretic, ci și practic pentru felul cum trebuie concepute etica și echitatea socialistă, ca principii ale unei societăți de tip nou. [...] În România socialistă, conform Normelor eticii și echității, meritele oamenilor trebuie măsurate după calitatea și cantitatea muncii, după aportul lor social. Avem posibilitatea, în condițiile date de revoluția socialistă, să pretindem aceasta nu de la indivizi singulari, ci de la mase de oameni angajate în construcția socialismului. Căci aceste mulțimi de oameni sunt în același timp «producători și proprietari», constructori conștienți ai propriului lor destin. Mijloacele făuririi sunt în mâinile lor și nu le mai poate răpi nimeni, fiindcă luptă pentru ea în numele eticii și echității socialiste sub flamura partidului comunist, al propriului lor partid – călăuză încercată a oamenilor muncii”.

● **[„Orizont”, nr. 20]** Anchetă Orizont despre „meseria de cronicar”, pe cât se vede, o anchetă de cursă lungă, primește răspunsurile lui Victor Felea și Voicu Bugariu. Din răspunsurile date de Victor Felea: „Sunt și eu de părere (ca și alți confrăți) că situația ideală pentru cronicarul ideal e aceea de a deține singru și vreme îndelungată, fără întreruperi, o rubrică la o revistă sau o publicație de mare tiraj. Numai așa ai șansa de a te afirma și de a obține un veritabil prestigiu. Din păcate, realitatea e alta și numeroși critici tineri sunt nevoiți să colaboreze pe unde pot, pe unde sunt acceptați”. ■ Lucian Alexiu își împărtășește opiniile critice despre poezia lui Nichita Stănescu, mai precis al ultimului volum apărut *Clar de inimă* (Junimea, 1973), consemnând următoarea observație: „Nichita Stănescu face parte din familia (fericită) a poezilor pentru care raporturile amiabile cu verbul – chiar și în situația când este denunțată, programatic, o criză a limbajului – se convertesc în poezie sau sunt capabile, cel puțin, să declanșeze mecanismul acesteia” (cronica *Nichita Stănescu, Clar de lună*). ■ Poezii de Alexandru Jebeleanu și George Suru. Fragmentul de roman publicat aparține lui Radu Ciobanu, *În așteptare*. ■ Horst Fassel și Anghel Dumbrăveanu traduc din proza lui Kurt Kusenberg.

● **[„România literară”, nr. 20]** Versuri semnează: Lucian Avramescu (*Patrie*), Radu Cârnci (*Facerea*), Veronica Porumbacu (*Solară; Indelebile; A doua natură; Senzație; Fericire*), Grigore Arbore (*Sferă imobilă; Ploi fără sens*), Petru Anghel (*Moment; Din memorie*), Ion Stoica (*Zbor în cosmos; Meditație*), Petre Stoica (*După despărțire; Acum; Zi de iarnă*), Mihai Moșandrei (*Umbra; Colț de parc; Leagăn astral*). □ Mihail Magiari traduce din *Poezii bulgari*: Dora Gabe (*Mărturisire*), Evstati Burnaski (*Trandafirul întârziat*), Gheorghe Strumski (*Dimineața*), Matei Șopkin (*Despărțirea de mare*). □ Ștefan Aug. Doinaș traduce poeziile de Pierre Oster: *Suita 2; Însemnările unui poet; Al douăzecișitruilea* [sic!] *poem*. □ În *Poșta redacției* citim următorul P.S. sub semnătura lui Geo Dumitrescu: „Odată cu numărul de față «Atelierul literar» își încetează apariția în aceste coloane. Mulțumind «României literare» pentru găzduire, cititorilor și corespondențelor, pentru atenție și încredere, poștașul își ia rămas bun de la acest colț de pagină, urmând ca «atelierul» său să-și continue existența în coloanele revistei «Luceafărul». Toate corespondențele primite la redacția «României literare», până la data apariției acestui număr, vor primi răspuns aici, la «poșta redacției» în condițiile obișnuite. Așadar, începând cu nr. 20, din 18 mai crt., «Atelierul literar» în «Luceafărul», sub noua semnătură a lui *Index!*”. □ Citim reportajul *Cei de pe Mureș* de Gheorghe Stoica, un fragment din *Carnet de front*, în curs de apariție la Editura Dacia. □ Marius Tupan scrie *La Porțile de Fier*. □ Marin Sorescu publică tableta *Fifele*. ■ Editorialul *Menirea literaturii* este semnat R.l.: „Cel dintâi pe care ne propunem să-l relevăm în editorialul nostru de azi este legătura literaturii și artei, – izvor al forței, garanție a viabilității lor – cu viața și munca oamenilor din România socialistă. Nu o legătură artificială, formală, superficială,

ci una temeinică, responsabilă, prin care literatura oglindește prefacerea socială și contribuie implicit la educarea omului. [...] Zugrăvind omul de azi, scriitorul este în fond constructorul inefabil al omului de mâine: privește spre prezent și deopotrivă spre viitor; este realist, exact, dar știe să viseze cu ochii deschiși. El face educație nu înfrumusețând, poleind, și nici denigrând; ci înfățișând viața omului, conștiința omului, în întreaga lor complexitate. Cărțile importante, de valoare, scrise în acești din urmă ani, sunt expresia umanismului socialist astfel înțeles. Ele răspund, în bună măsură, menirii care revine literaturii în societatea noastră. Sigur, este oricând loc pentru mai mult, pentru mai bine. Scriitorii sunt conștienți că marele interes arătat de partid, de secretarul lui general, problemelor literaturii, artei și culturii izvorăște din încredințarea că literatura, arta, cultura pot juca în epoca și în lumea noastră un rol considerabil, contribuind la formarea conștiinței noi, socialiste”. ■ Pe prima pagină Alexandru Ivăsiuc publică pe prima pagină *Țară a dragostei solare. Maramureș*. ■ În *Viața literară* citim: □ *Șantier* anunță proiectele literare la care lucrează Mircea Horia Simionescu, Al. Căprariu, Corneliu Sturzu, Iulian Vesper. □ *Știri din Uniunea Scriitorilor*: „La invitația Uniunii Scriitorilor din R.S. România, a sosit în București scriitoarea poloneză Danuta Bieńkowska, cunoscută traducătoare de literatură română. * În cadrul schimbului redacțional dintre revistele «Viața Românească» și «Letopis Matice Srpske» din R.S.F. Iugoslavia, a sosit la București scriitorul Aleksandar Tišma. * În cadrul marilor aniversări culturale recomandate de Consiliul Mondial al Păcii pe anul 1974, luni 13 mai a avut loc la Institutul român pentru relațiile culturale cu străinătatea o manifestare consacrată lui Robert Frost, poet american de la a cărui naștere se împlinesc 100 de ani. Au conferențiat Nicolae Balotă, Dan Duțescu și Ștefan Stoescu. A urmat un recital de versuri din creația poetului, la care și-au dat concursul actorii ai teatrelor bucureștene. * Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al Municipiului București și Muzeul de Istorie al Municipiului București în colaborare cu Asociația Scriitorilor din București, a organizat, în cinstea celei de a 30-a aniversări a eliberării patriei și a Congresului al XI-lea al Partidului, tradiționala manifestare *Creșterea limbii românești și a patriei cinstire*, consacrată de data aceasta lui Anton Pann. Au participat Adrian Beldeanu, Marin Mincu, Panait I. Panait, Laurențiu Ulici și Romulus Vulpescu. * La Casa de cultură din Slatina a avut loc, martie, 14 mai, a.c., o manifestare consacrată comemorării a 30 de ani de la moartea lui Ion Minulescu. Despre personalitatea și opera poetului au vorbit: Mihai Gafița, Emil Manu, Vasile Netea, Marin Mihalache, Victor Crăciun și Mioara Minulescu, fiica scriitorului”. ■ Al. Andrițoiu semnează *Călătorie printre coloanele românești*: „Cred că istoria literaturii române are ținuta epopeii; parcurgerea ei este parcurgerea unor mari cânturi vitejești nuntite de frumusețea specifică oamenilor și melegurilor care le-au creat”. ■ La decesul lui Gheorghe Dinu citim: *Ghiță* de Eugen Jebeleanu, o notă neintitulată de Geo Bogza, *Marele nostru prieten*

de Tașcu Gheorghiu, o notă neintitulată de Ștefan Voicu, *Efigia și evidența poeziei* de Virgil Teodorescu, *Idealurile fierbinți* de Georgeta Horodincă. ■ În textul *O viziune a satului* Mircea Iorgulescu scrie despre volumul *La Liliaci* de Marin Sorescu: „Un pragmatism halucinant însuflețește acest univers pentru care numai prezentul are importanță, lipsind orice impuls către un alt plan decât acela al vieții practice, imediate. *La Liliaci* este astfel o contemplare a «comediei rustice» în acord cu spiritul ei, sub interdicția oricărei participări afective”. ■ Ov. S. Crohmălniceanu scrie despre *Doi poeți*; prezintă opera literară a lui George Magheru și Andrei Tudor. ■ Nicolae Manolescu semnează *Alexandru Miran, poet și traducător*, o cronică literară la *Alegerea lemului* (C.R., 1974) și *Adunarea femeilor* de Aristofan, note și traducere de Alexandru Miran (Univers, 1974): „Alexandru Miran e un poet profund și original, stăpân pe o limbă magnifică. Traducerile lui sunt totdeauna printre cele mai norocoase din autorul respectiv”. ■ Citim recenzii: □ Aureliu Goci prezintă *Bucuria cuvântului* de Zeno Ghițulescu (Dacia, 1974): „Sistemul imagistic gravitează și acum în jurul aceleiași metafore-cheie a *Zborului*, ca emblemă a unui spațiu aerian și translucid. Dar poezia purității – ceea ce ambiționează autorul – nu se confundă cu poezia pură. Tocmai aici greșește, supralicitând capacitatea emoțională a textului cu anumite artificii ermetice, în fond superflue”. □ Ion Bălu scrie despre *Ochiul din piatră* de Mihai Lupașcu (Litera): „Respirând o dragoste adâncă față de poezie, volumul *Ochiul din piatră* se circumscrie inevitabil sferei literaturii”. □ Sorin Titel semnează *Un roman al actualității*, o prezentare la volumul *Așteptarea aproapei* de Corneliu Ștefanache (Junimea, 1974): „Cartea lui Corneliu Ștefanache ne oferă o pasionată dezbateră urmărită cu interes, suntem siguri, de la prima la ultima pagină, de un cititor sensibil la literatură care nu evită dificultatea și tensiunea temelor actualității”. □ Lucian Raicu publică *Poezia unui bucolic*, o recenzie la volumul *Julien Ospitalierul* de Emil Brumaru (C.R.): „Vocația acestui scriitor delicat și inteligent pentru construcția de spații proprii, teritorii de reclusiune intens poetică și de trăire exclusivă pe datele unei sensibilități personale se vede încă mai bine în cele câteva texte de «proză» extraordinar de concentrate, incluse în secțiunea a III-a, ultima, a volumului”. □ G. Dimisianu scrie *Un studiu despre Ion Pillat* în care abordează volumul *Ion Pillat* de Ovidiu Papadima (Albatros, 1974): „Anumite intenții didactice le materializează fără ostentație, dar ferm, întâmpinând dorințele de informare sistematizată ale unui public aflat încă în faza acumulării de cunoștințe”. ■ Cu *Sensul erudiției* Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* prezentând volumul *Ion Budai Deleanu și eposul comic* de Em. Petrescu (Dacia): „În totul *Ion Budai Deleanu și eposul comic* e o încercare onorabilă de sinteză comparatistă în teritoriul aglomerat și confuz al literaturii eroi-comice, o lucrare de frumoasă erudiție ce ar fi meritat o tot atât de frumoasă așezare în pagină a ideilor care, așa cum sunt dispuse acum, nu ajung să risipească aerul de înlănțuire de fișe bibliografice al cărții”.

■ Revista dedică două pagini lui *Tudor Vianu*. Citim: *Amicus Plato...* de Șerban Cioculescu și *Umanistul militant* de Dumitru Micu. ■ Sub semnătura A.F. citim *Inaugurarea casei memoriale „Tudor Arghezi”*. „*Mărțișorul e patria literaturii mele*”: „Prin grija și perseverența tenace a Muzeului literaturii române, atât de tânăr în «spirit» cum i-ar fi plăcut poetului să-i spună, s-a deschis marți, 14 mai, Casa memorială Tudor Arghezi, *Mărțișorul*. În cadrul manifestărilor ce se întrunesc în această săptămână sub genericul *Primăvara culturală bucureșteană*, porțile Mărțișorului au fost, în sfârșit, larg deschise iubitorilor de poezie pentru a afla ceva, încă ceva, din arderea pururi vie a celui care a plămădit *Cuvinte potrivite* pentru *Cântare omului*”. ■ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă semnează *Robert Frost, 100*: „Cei o sută de ani ai lui Robert Frost nu l-au îmbătrânit, nu i-au depus poezia într-o magazie a antichităților desuete. Poezia aceasta e prezentă cu prezența luminilor aces-tei lumi și a tainicelor sale umbre”. □ Citim prezentarea volumului *Charles Péguy și lumea antică* de Simone Fraisse, Librairie Armand Colin, 1973. □ Ioana Crețulescu scrie despre volumul *Deschise, brațele omului* de Raphaële Billetdoux, Éditions du Seuil, 1973. ■ Din *Prezențe românești* aflăm: „Revista «Kortárs», organul Uniunii Scriitorilor Maghiari, din Budapesta, în numărul 5/ 1974 (mai a.c.) publică poeme de Eugen Jebeleanu, Ana Blandiana, Leonid Dimov, Marin Sorescu. * Revista «Irodalmi Szemle» ce apare în limba maghiară la Bratislava, publică în numărul 4/1 974 poemele *Brumar, Blestemul, Pescărușul* de Ion Pillat, în traducerea lui Szemlér Ferenc, însoțite de o scurtă notă biografică”.

● [„*Tribuna*”, 898, nr. 20.] Prima pagină ilustrează două poezii (de Ovidiu Genaru și Al. Jebeleanu), alături de *Contribuția muncitorimii clujene la crearea P.C.R. și Semnificațiile sărbătorilor noastre*. ■ *Cronica literară* – Victor Felea scrie despre Geo Dumitrescu, *Jurnal de campanie* (C.R., 1974), apreciind unitarul și limpezimea volumului, fiind vorba despre „un poet de înaltă ținută lirică și spirituală”, care își construiește poeziile fără disonanțe, cu multă prospețime. □ *La 156 de ani de la nașterea lui Karl Marx – Forța materială uriașă a ideilor înaintate*, articol de Ion Lungu. □ *Slavici și crearea primului cerc umanitarist*: „Contactul lui Slavici cu mișcarea socialistă, edificarea sa asupra luptei socialiștilor, s-au resimțit puternic în manifestările sale” (Alexandru Roz). □ *Meridian*: Ismail Kadare – *Pentru o țară arta și mai ales literatura sunt ca niște arbori care împiedică alunecarea pământului* (interviu cu N. Prelipceanu).

17 mai

● [„*Munca*”, nr. 8229] Este publicată poezia *Comuniștii* de Ion Secoșanu.
 ● [„*România liberă*”, nr. 9194] În articolul *Tableta ca spectacol*, Boris Buzilă analizează cele 101 tablete semnate de George Ivașcu ce „glosează pe marginea problemelor cardinale ale actualității ideologice și culturale” și „în

care materialul de construit devine detaliul concret al experienței literare curente sau al istoriei”.

• [„Scânteia”, nr. 9870] E. Vasilescu semnează *Rețeta facilă a succesului efemer*, un comentariu *Pe marginea volumului „Viața care ne rămâne” de Haide Victor* (C.R.): „În cazul volumului discutat, concesiile numeroase făcute prozei facile, erotismului speculând simțuri infraumane, întârzierile ostentative. În medii neconcludente pentru chipul generației tinere, îi situează la periferia preocupărilor tineretului. Interesul prozatorilor tineri pentru problematica generației lor este pe deplin firească, în consens cu aspirațiile oricărei literaturi de a fi contemporană lumii sale. Tineretul nostru însă nu își caută certitudinile, nu își verifică temeinicia sentimentelor în ținutul iluziilor din aburul cafelelor și fumul țigărilor din baruri; destinul lui e creația, munca plină de abnegație. A căuta subiectul literaturii în afara acestui destin produce confuzie, false probleme, daune procesului educativ și multă pagubă în hârtie”.

• [„Contemporanul”, nr. 21] Virginia Stăncescu îl interviuează pe Giancarlo Elia Valori, autorul volumului *Ceaușescu*, apărut la Roma: „Prezența în țara noastră a profesorului italian Giancarlo Elia Valori, autorul volumului *Ceaușescu* apărunt recent la Editura Bulzoni din Roma, ne-a dat posibilitatea de a-i adresa câteva întrebări: – *Domnule profesor, lucrarea dumneavoastră înfățișează personalitatea președintelui țării noastre. Ce v-a determinat la această opțiune dintre oamenii politici contemporani?* – Alegerea personajului și națiunii pe care el o reprezintă mi-a fost sugerată de politica desfășurată de președintele Republicii Socialiste România – o politică, aș spune, inspirată de dorința de a promova și consolida pacea în întreaga lume, ca și de dorința de a intensifica tot mai mult relațiile diplomatice, comerciale și culturale ale României cu toate țările lumii, indiferent de orânduirea lor social-politică. Audiența pe care am avut onoarea ca președintele Republicii Socialiste România să mi-o acorde tocmai în ziua de 9 mai, ziua independenței României, mi-a confirmat încă o dată aceste convingeri. Sunt convingerile care m-au interesat în mod deosebit și care m-au făcut să scriu despre figura acestui om curajos, a cărui personalitate dinamică am evidențiat-o în paginile cărții mele: un făurar al păcii și dreptății, un luptător pentru o lume mai bună. Cine privește România de astăzi are certitudinea clară că vede, strânse și exprimate simultan, toate speranțele sale de viitor în figura unui singur om: cea a președintelui Nicolae Ceaușescu. În ochii Europei și ai întregii lumi, el este cel mai autentic simbol al activității creatoare ce se desfășoară în România. – *Care a fost procesul de elaborare a acestei cărți în care reflectați, atât de nuanțat și cuprinzător, rolul determinant al președintelui Nicolae Ceaușescu în edificarea României noi, socialiste, în politica ei internă și internațională, bazată pe colaborare și respect reciproc cu toate națiunile?* – Întreaga lucrare a însemnat pentru mine o experiență extrem de interesantă. Admirația sinceră pe care o nutresc de multă vreme față de gândirea teoretică a președintelui Ceaușescu, față de personalita-

tea sa dinamică, față de consecvența acțiunilor sale m-a făcut să studiez tot ce este legat de viața și activitatea sa. [...] – *În calitatea dumneavoastră de secretar al Institutului italian de relații internaționale, cum apreciați evoluția raporturilor dintre Italia și România?* – Evoluția relațiilor româno-italiene a culminat cu vizita oficială a președintelui Ceaușescu în Italia. Înțelegerea cordială stabilită la nivelul celor două guverne, român și italian, a jalonat temeinic perspectivele viitorului. Un viitor în care convorbirile inițiate de președintele Ceaușescu, bazate pe dorința de pace și colaborare, să dea cele mai bune roade, nu numai pentru binele națiunilor noastre, dar și pentru toate celelalte state cu care cele două țări se află în relații de sinceră colaborare”. ■ Redacția revistei organizează dezbaterile despre *Forța vie a realismului – contactul permanent cu viața socială*. Printre respondenți se evidențiază: Laurențiu Ulici, Adriana Miteșcu, Al. Săndulescu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Ecaterina Oproiu. □ Laurențiu Ulici: „Bibliografia teoretică a realismului în artă este astăzi, numai după un secol de activitate, așa de întinsă, încât se poate spune, fără exagerare, că între conceptele esteticii acesta este cel mai discutat. [...] O particularitate interesantă a epocii noastre stă în faptul că filosofia marxistă este singura dintre concepțiile moderne despre lume care se dovedește activă în două tipuri de societate total diferite. Ea constituie dominantă ideologică a țărilor socialiste și, totodată, se implică tot mai adânc în conștiința oamenilor din țările capitaliste. Este logic și întru totul firesc ca realismul văzut de un creator de artă sau estetician din societatea socialistă să nu coincidă, într-o posibilă definiție, cu realismul văzut de un creator de artă din societatea capitalistă, chiar dacă amândoi acești creatori de artă sunt de formație marxistă”. □ Adriana Miteșcu: „Astfel, putem spune cu toată siguranța că literatura română a ultimelor trei decenii a câștigat o nouă treaptă în dimensionarea etică și politică a responsabilității scriitorului față de mesajul social al operei sale. Și nu întâmplător, accentul dominant al dezbaterilor în jurul realismului coincide în literatura de după Eliberare cu spargerea barierelor dintre problematica restrânsă a artei ca atare și cauza generală a societății revoluționare, literatura deschizându-se fără precedent spre orizontul realității și transformării sociale”. □ Al. Săndulescu: „Raportul artistului cu realitatea, năzuința firească spre aflarea adevărului, problema conștiinței-oglină, schimbările ce survin într-un ritm atât de accelerat în viața noastră de astăzi mențin realismul pe primul plan al actualității. Vitalitatea lui ni se pare indiscutabilă”. □ Zoe Dumitrescu-Bușulenga: „Conceptul de realism este desigur o elaborare teoretică, pornind de la notele pe care le descoperim în cele mai izbutite opere create de scriitorii și artiștii noștri. Și conștiinței artiștilor îi este dat să-și aleagă mijloacele cele mai potrivite ale răsfrângerii lumii contemporane, așa încât vasta scenă pe care se desfășoară construcția impetuoasă a socialismului, cu prometeicele eforturi ale oamenilor, cu luminile și umbrele ei, să retrăiască în operele lor. Fiindcă

numai arta realistă poate deveni aliata noastră cea mai de preț în grandioasa epopee trăită a societății noastre socialiste”.

● **[„Cronica”, nr. 20]** Editorialul *Tradiționala prietenie* este semnat Cronica: „Eveniment central al săptămânii trecute, vizita de prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu în Republica Populară Bulgaria a marcat un nou și rodnic moment în dezvoltarea continuă a relațiilor de prietenie și colaborare tovarășească statornicite între partidele și țările noastre, între cele două popoare”. ■ Sub titlul *De la actualitate la istorie literară* Liviu Leonte semnează cronică literară la *Scritori români de azi* de Eugen Simion (C.R., 1974): „Unele lucruri «se pot discuta», ca să-i folosesc diplomatica formulă de introducere a obiecțiilor. Trecerea directă a textului din revistă în volum la *Marele singuratic* nu mai asigură diferențierea valorii față de celelalte romane și creează falsa impresie a unei egalizări, în *Cunoaștere de noapte* nu caracterul aproximativ al trecutului izbește, ci faptul că el e trăit în amintire mai adevărat decât în momentul când era «prezent», la *Prințelele* «cheile» nu au ce căuta într-o discuție critică. Oricât am prețui *Cartea Oltului*, termenul de «capodoperă», de două ori folosit este excesiv, după cum «narațiunea încântătoare» pare nepotrivit pentru *Îngerul a strigat*. Dar, peste disocierile sau rezervele posibile, rămâne convingerea unei seriozități și a unei siguranțe oferite de textul criticului. Eugen Simion, transmitându-ne încredere în scriitorii din câmpul literaturii actuale, ne transmite încredere în propria sa judecată critică”. ■ Const. Ciopraga revine cu a treia parte din *Tudor Vianu și literatura română*: „Deși n-a elaborat o istorie a literaturii concepută ca atare, Vianu acoperă prin studii autonome secolul al nouăsprezecelea în cvasi totalitatea lui, iar din secolul actual selectează, într-un fel sau altul, principalele valori”. ■ G. Istrate publică a doua parte din evocările *Rebreanu așa cum l-am cunoscut*. ■ Ștefan Oprea scrie despre ecranizarea operei lui Sadoveanu, *Frații Jderi*: „Cu *Frații Jderi*, cinematografia noastră nu și-a onorat datoriile față de opera lui Sadoveanu. Mircea Drăgan, fără a-și demonstra maturitatea artistică la care s-ar cuveni să se afle după atâția ani de meserie și după atâtea filme realizate, ne trimite dezinvolt înapoi cu câțiva ani, până la *Neamul Șoimăreștilor* pe care îl ratase în 1964”. ■ Tot în contextul serbării *Anul XXX* citim *Importanța internațională a insurecției românești* de Gh. Buzatu. ■ Versuri semnează Florin Mihai Petrescu (*Gânduri pentru Partid*), Corneliu Sturzu (*Întemeiere; Imn; Bărbații; Incendiu; Interior de toamnă*) □ În contextul *Anul XXX* Ion Beldeanu publică reportajul *Cine se bate cu munții?*, din volumul *Destine din Nord*, care era în curs de apariție la Editura Junimea. ■ În *Laguna mirifică* Andi Andrieș scrie despre Veneția.

● **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 180]** *Săptămâna pe scurt*: A apărut nr. 1 al Revistei de Istorie și Teorie Literară, cu studii semnate de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Nicolae Balotă, Marin Bucur, Emil Manu, George Muntean, Ovidiu Papadima. □ Pe prima pagină, poemul *Țară românească* de

Constanța Buzea. ■ M. N. Rusu vorbește despre *Clasicismul poetic contemporan*, reluarea *preclasicismului* în creația poetică recentă, curajul de a-l însuși ca program: „[...] de a-l substanțializa cu elemente de simțire contemporană, cum procedează în diverse variante personale, Ioan Alexandru, Ion Gheorghe, Adrian Păunescu, Al. Andrițoiu, Șt. Aug. Doinaș, Dan Mutașcu, Vasile Nicolescu, Constanța Buzea și alții. [...] Asemănător cu pulsația preclasică din unele versuri, înregistrăm și fenomenul *resurecției eminesciene*, acel «clasicism patetic abstract» lansat de Eminescu și care a circulat subteran în toată lirica interbelică. Poetul de azi, cu vocația accentuată a continuității, reînvie valorile muzicale ale structurii clasiciste, armoniile geometrice, spațiale ale lumii și ale cuvântului”. □ Dinu Săraru este prezent cu o cronică teatrală: *Năpasta la Sala mică a Teatrului Național*. ■ Cronică literară de E. Manu dezbate volumul lui Emil Brumaru, *Julien Ospitalierul*. „Julien Ospitalierul este o invenție fantastă, simbolică poate, iar poemele care-l au drept personaj niște fantazări rafinate, nu lipsite de o ironie insesizabilă. Volumul e un «roman» bizar în care poetul transcrie întâmplări dintr-o rezervație naturistă, într-un fel bucolică, sau poate fi definit ca un mic tratat de lene plușată... Poezia lui Emil Brumaru oferă o voluptate a unui modernism trucat, propriu mai ales în replicile și simbolurile ce nu se pot explica: totul e ca un vis pe care logica cotidiană îl risipește.”

18 mai

• [„Scânteia”, nr. 9871] Cezar Baltag semnează *Primăvara cărților*: „În plin Florar, darul primăverii adus literelor îl constituie această elegantă expoziție de flori ale spiritului, «Salonul bucureștean al cărții», deschis în golul Muzeului de istorie al Republicii Socialiste România, cu prilejul «Primăverii culturale bucureștene». [...] Ca om a cărui viață sunt cărțile, am fost întotdeauna impresionat de pasiunea, unică în felul ei, a bucureșteanului pentru carte. Forfota din librăriile noastre este greu de întâlnit prin alte părți. Și, ceea ce este foarte important, publicul românesc este nu numai un febril consumator de literatură, ci și, în primul rând, un degustător al ei. În gestul bucureșteanului de a alege din raftul magazinului o carte poți distinge aproape întotdeauna criteriul. Există o psihologie a publicului și orice apropiere de o operă, ca și de creatorul ei, depinde de aceasta. Cititorului nostru, cred, îi sunt proprii acele facultăți sufletești prin care starea de receptare artistică poate fi activă, finețea extremă și vocația culorii, claritatea spiritului, intuiția nuanțelor etc.”.

• [„Flacăra”, nr. 21] În *Eroi ai zilelor noastre*, George Arion publică reportajul *Și toți au ajuns oameni de treabă*. ■ În *Cenaclul Flacăra*, cu titlul *Cum a fost (33)*, Dumitru Eliade prezintă desfășurarea ședinței Cenaclului Flacăra ce a avut loc la Teatrul de Stat din Arad.

• [„Luceafărul”, nr. 20] M. Ungheanu prezintă cartea lui Gheorghe Suci, *Botează-mă cu pământ*: „Salutară ni se pare a fi victoria împotriva pito-

rescului facil, vechea maladie a prozei de inspirație rurală. Scriitorul nu elogiază un mod de viață retrograd ci valorile lui spirituale. Există însă în roman un elogiu al reacției omenești motivată de cauze obscure, o frecvență a înjurăturii și o aversiune față de mediul urban, văzut ca «iad», Sodoma și Gomora, pe care Gh. Suciu n-o poate neglija, deoarece orice tezism anunță eșecul. Cu *Botează-mă cu pământ*, recviem inspirat al ruralității românești, Gh. Suciu ne dovedește că promisiunea făcută la debut n-a fost o simplă amăgire”.

■ Despre volumul de versuri al lui Ovidiu Hotinceanu, *O zi de toamnă, anonimă*, scrie Dorin Tudoran: „Cea de a doua carte postumă a poetului – apărută de curând la editura craioveană Scrisul Românesc, dovedește că în Ovidiu Hotinceanu am pierdut un poet al cetății, artist cu un acut simț civic”.

■ Nicolae Baltag notează despre cartea lui Titi George Câmpeanu, *Nevăzuta față a lumii*: „Negreșit Titi George Câmpeanu întreprinde o temerară tentativă de descifrare a condiției omului în revoluție, într-o carte de factură realistă, pe parcursul căreia narațiunea obiectivă capătă unele pigmentări fantastice, dintr-o acută nevoie de echilibru”.

■ La studiul lui Mircea Popa, *Spații literare* se referă Dan Cristea: „Consultarea unor publicații, mai ales transilvănene, gustul unor teme de discuție cam specioase, de nu inexistente [...] prilejuiesc lui Marian Popa culegerea de articole de istorie literară sub titlul promițător de semnificații mai înalte: *Spații literare* (Dacia). De altminteri, ca o trăsătură caracteristică a acestui volum, titlurile articolelor promit cu mult mai mult decât sunt textele capabile să-și susțină propria armătură. Cu un cuvânt, fragile contribuții documentare îmbracă probleme care depășesc puterea de sinteză a autorului”.

■ Sânziana Pop consemnează o *Convorbire cu Marin Preda despre Marea călătorie: o oră de istorie*: „-Pentru că lucrul cel mai de taină este deschiderea cărților dumneavoastră către toate vârstele deodată, întrebările ce urmează vor să scoată în lumină secretul tinereții fără de bătrânețe și a vieții fără de moarte, cuprinse deopotrivă în literatura pe care o scrieți. Care este cel mai vechi început? – În 1942, spre primăvară, am cunoscut redacția literară a «Timpului». Era condusă de M. R. Paraschivescu. Dar nu mai țin minte cum am ajuns la «Timpul». Țin minte cum am ajuns să pun un picior pe țărâmul literaturii. Prin legătură de generație. L-am cunoscut pe Geo Dumitrescu. De ce el și nu altul? Apăreau multe reviste. Mi-a căzut în mână «Albatros». Filiațiile acestea literare nu sunt hotărâte voit ci prin instinct. «La asta mă duc», mi-am zis. Am citit adresa pe coperta revistei și m-am înființat pe Calea Griviței, numărul 257. Ei bine: la postul lui se găsea un băiat ca și mine, un mărunțel foarte vioi, ai fi zis că mă aștepta. – *Câți ani aveai?* – 18 și unul și altul. – *Se poate scoate revista la 18 ani?* – Uite că se putea. Geo era acolo, afișase «Albatros» pe ușa odăii. O odaie de patru pe patru, așa ceva. Și asta era și casa lui. Cum s-ar zice se afla la domiciliu și la datorie în același timp. Ceea ce nu știu dacă tinerii în zilele astea mai sunt atât de stabili. Pe atunci nu era o glumă că Geo se afla la postul lui. Geografic, el reprezenta

orașul. Venisem de foarte puțină vreme și nu cunoșteam pe nimeni în București. - *Cum arăta atunci Bucureștiul?* - În 41? Tulburat. Era un oraș în care războiul îngăduia orice. Dispăruse orice fel de control. - *Cum v-a primit Geo Dumitrescu?* - Am intrat, am discutat, c-o fi, c-o păți. Cei de aceeași generație au mereu ce vorbi. Despre literatură, firește. Iar mai pe urmă, nu mai avea să ne despartă nimic. Asta nu înseamnă că am evoluat împreună, Destinele au drumul lor separat. Dar iată că după 30 de ani de carieră literară, această luminiță care s-a aprins pe Calea Griviței a rămas mereu aprinsă, cu voia sau fără voia lui”. - *A «lui» Geo Dumitrescu?* - Da. Pentru că tot datorită lui, probabil, nu mai țin minte prea bine dar cred că tot prin Geo, am ajuns și la «Timpul». Am intrat corector. Acolo mai exista un tip care era director sau redactor-șef, nici asta nu mai țin minte exact, un boem cu sprâncenele groase, foarte jovial, Mircea Grigorescu. - *Au trecut abia 30 de ani de atunci și ceea ce spuneți ține deja de istoria literară. Pentru o mare parte dintre cititori afirmațiile dumneavoastră vor fi descoperiri.* - Sunt și pentru mine, unele dintre ele, pe măsură ce mi le reîmprospătez. Țin minte că atunci, din tipografie unde eram corector am trimis la un moment dat o bucată literară intitulată *Pârlitul*. Tot la «Timpul» am trimis-o redactorului de pagina a II-a care era pagina culturală. Nu mi-am făcut nicio idee dinainte despre ceea ce va urma și surpriza a fost copleșitoare: redactorul paginii (intitulată *Popasuri*) pe care nu-l cunoșteam și care era un poet, anume M. R. Paraschivescu, mi-a făcut o invitație la locuința lui Tiberiu Tretinescu, băiat tot din generația noastră și unde M. R. Paraschivescu, în maniera sa care avea să fascineze și generațiile viitoare, a scos din buzunar un manuscris: «să vă citesc ceva formidabil!» a anunțat el. Când colo, aud că titlul lucrării era *Pârlitul*. - *Cine mai era de față la avanpremierea debutului dumneavoastră?* - Cred că era și Geo și Marin Sârbulescu și, poate, Caraion. Asta nu prea țin minte, pentru că eram copleșit de ceea ce se-ntâmpla. În orice caz: din prudență eu m-am pus în gardă la toate exclamațiile și declarațiile bombastice ale poetului, la râsul lui, înecat parcă de un prea plin de care abia se descărca, la nuanțele de expresie prin care știa să pună în valoare ironia textului, interpretând ca un mare actor, scoțând la iveală efectele cele mai ascunse. Și, totul s-a terminat în triumf. - *Bucata a fost publicată în «Timpul»?* - Da, către primăvară, din păcate cu câteva mici corecturi făcute de mâna poetului. Nu erau bine venite. Adăugase în text muntenisme, «dă» și «pă» care mie nu-mi plăceau. - *Oricum, ați avut norocul să debutați cu martori de valoare certă pentru literatura română contemporană. Geo Dumitrescu și M. R. Paraschivescu sunt, și la trecerea timpului, nume «sigure».* - Adevărat. Și mai era prin redacție și George Macovescu, care mă arăta din când în când cu degetul celorlalți; și amenințător și cumva stimulat: Băgați de seamă! Vine asta! - *De fapt unde veneați? Ce lume literară vă primea?* - Era o lume în primă perioadă fascistă și, după părerea mea, cultura intrase în penumbră. - *Ce scriitori dominau firmamentul?* - Rebreanu se bu-

cura de mare autoritate. Mai mare ca Sadoveanu. – *Și pentru dumneavoastră?* – Pe Sadoveanu nu-l citisem. Scria într-un gen literar către care nu voiam să-mi îndrept efortul literar. Voiam să renunț la povestire în favoarea romanului. A romanului de tip Rebreanu. – *Era un model?* – Model, da. Idol nu. Era un precursor ilustru, dar nu era un idol căruia să mă închin. – *Modelul să fie o condiție a începutului literar?* – Mie Rebreanu mi-a rămas întipărit în memorie printr-un sentiment de neaderență. Nu așa arăta țăranul român cum l-a descris el, îmi ziceam. Nici țăranca româncă. – *Ce v-a atras?* – Realitatea lui literară era formidabilă. Te simțeai ocrotit că există. Că nu pleci în literatură de la nimic și, pe de altă parte, că poți să scrii altfel. Să ai altă voce. – *Vocea dumneavoastră atât de tânără putea să se audă în acel timp? Nu era o lume prea zgomotoasă?* – Nu auzea lumea. Obsesiile mele de adolescent erau să mă afirm eu. Mi-e greu să-mi amintesc cum era îperjur. Era atmosferă de război. Pluteau în aer amenințări pentru cine s-ar fi ridicat împotriva războiului. Dar pe noi amneințările acestea nu ne speriau, nu știu de ce. Poate că eram prea tineri. Pentru noi era o primăvară continuă. Din cauza asta unul dintre noi a devenit chiar erou. – *Noi înseamnă generația pe care deja ați numit-o?* – Da. Și tocmai vensie alături, de câțeva vreme, un alt băiat: Sergiu Filerot, director al Tiparului Universitar condus de Bagdasar. Îl vizitam acolo, la locul de muncă, era funcționar și câștiga binișor, din când în când ne invita la Gambrinus, el putea. Din starea noastră de spirit, de superbă nepăsare, față de primejdiile timpului, de contact permanent doar cu valorile absolute, cel care a căzut victimă a fost el. A scris un volum antifascist *Sărmă ghimpată* pe care l-a publicat fără viza cenzurii și ca urmare autorul a fost tradus în fața curții marțiale. A fost condamnat la moarte. Noi eram în sală, de față. Țin minte acum: se ținea cu mâinile de gratii și nu vorbea, mândru de isprava lui: Ce faceți, bă? Nu era deloc speriat? – *Cum ați reacționat?* – În ziua când am aflat că Sergiu Filerot a fost condamnat la moarte, m-am întors acasă la mine și am scris pe contra-coperta volumului lui de versuri, cu litere gotice, nu știu nici azi de ce, pe toată pagina de carte, istoria apariției și condamnării poetului. În toamnă, fiind încorporat, am luat toate cărțile în geamantan și am plecat la centru de recrutare de la Turnu-Măgurele. La un momentdat, la Piești, schimbând trenul, mi-am uitat geamantanul în vagon. A ajuns la Timișoara unde șeful de tren și-a însușit costumul meu de haine iar cărțile le-a vândut la anticariat. Volumul lui Filerot, cu istoria condamnării lui pe copertă, a fost cumpărat de Petru Vintilă care îl mai păstrează și acum. – *Observ că vorbind, amintidu-vă, nu vă îndepărtați deloc de prietenii dumneavoastră de-atunci. Are generația o importanță atât de mare pentru un scriitor?* – Generația e ca o familie, Chiar dacă membrii ei se împrăștie, nu se uită. Nu se uită chiar dacă apar disoluții. Și apar. De exemplu, M. R. Paraschivescu, în conștiința căruia eu credeam că am un loc, când am primit manuscrisul său postum *Jurnalul unui cobai* spre publicare, acum, la Cartea românească am constatat că nume-

le meu cu istoria pe care v-am povestit-o, senzațională pentru mine, nu apare deloc. – *De perioada debutului literar este legată și prezența dumneavoastră în redacția «Evenimentul zilei», ca secretar de redacție. Se pare că tinerii sunt atrași de redacții și presă ca de-un miraj. Oare de ce?* – Redacția unui ziar te aruncă în vârtoarea evenimentelor chiar dacă nu scrii nimic. Acolo e lumea. Evenimentul istoriei se reflectă în viața unui ziar. Scriitorul care nu trece prin viața unui ziar trebuie să treacă prin lumea mondenă, ca Proust; parcurgi în felul acesta toate legile și ideile obsedante ale unei societăți. Chiar și Cehov îi spune lui Gorki: «Ce stai la Nijni Novgorod? Du-te la Petersburg, acolo sunt scriitorii, chiar dacă ți-e scârbă de ei, trebuie să-i cunoști pe toți». Și mai există o lume de mari tensiuni, decisivă pentru formarea unui scriitor: lumea politică-administrativă, o lume în care evenimentele istoriei sunt prezente și decisive pentru existența oamenilor. De exemplu, lumea lui Titu Maiorescu, o lume parlamentară, ministerială. Sigur că toate ipostazele acestea converg în presă ca într-un focar. – *Are, așadar, presa putere de influențare asupra celor ce trec prin școala ei? Exisă și părerea contrară, că întârzierea în presă ar dăuna.* – Întâmplarea aceasta seamănă cu existența unui roi de albine. Rolul poate să ajungă într-o grădină sălbatică sau poate să intre în mâna unui grădinar priceput. E bine dacă scriitorul tânăr are parte de-un grădinar. Personalitatea tânărului atrage după sine toate locurile prin care trăiește. E bine ca acest entuziasm al vârstei să se consume în cadrul unei redacții. Redacția își dă un sentiment de participare la profesiune, de adâncire a ei. Te învață să te disciplinezi. – *Dumneavoastră erați un secretar de redacție disciplinat?* – Da, bănuiesc că eram. – *Pentru cel ce vă cunoaște este greu de crezut că au fost și timpuri când profesiunea dumneavoastră se subordona. Când depindeți de alții. Păreți foarte independent, puternic, greu de câștigat. Chiar și în mijlocul acestei oaze splendide care este Mogoșoaia și unde vă zăresc zilnic sunteți mereu apărat. Purtați etern carapacea. Oare adolescentul Marin Preda era la fel?* – Mai rău! În așa fel încât marile șocuri pe care mi le dădea descoperirea ticăloșiei, a infamiei indivizilor (și chiar și a femeilor care poartă și ele adesea astfel de stigmat) n-au avut asupra mea niciun efect: eliminăm rapid din conștiință ceea ce îmi amenința echilibrul interior. Cine ține minte toate loviturile pe care le-a primit, e un om pierdut pentru o viziune despre lume asupra căreia să-și arunce speranța ca un marinar ancora... – *Și poza romantică? N-ați umblat noaptea prin cimitire, n-ați declamat poeme inflamatorii, n-ați fost și nu sunteți vulnerabil în niciun punct?* – Punctul meu vulnerabil a apărut târziu, când am vrut să-mi fac prieteni. Am descoperit că oamnei nu doresc prieteni, ci anturaj. Eu am ținut la toți oamenii pe care i-am cunoscut, chiar când știam că unii dintre ei mă urau... Asta nu înseamnă că nu am cunoscut eu însumi adesea cum mi se descarcă în inimă ura devastatoare... Oricât am dorit eu la douăzeci și cinci de ani, citindu-i pe Tolstoi și Krișnamurthi, să ajung un înțelept, n-am reușit... E drept că nostalgia mi-a rămas...

Un cetățean care scrie – «*Aventura conștiinței mele a început într-o zi de iarnă când o anumită întâmplare m-a făcut să înțeleg deodată că exist*». Memorabilă, fraza aceasta vă aparține și a devenit un punct de pornire al exegezelor critice. *Evoluția dumneavoastră spectaculoasă, mult mai puțin ezitantă decât a altora, ar spune că ați pus cu hotărâre definitivă mâna pe hamuri și bice chiar de la început. Oare la data aceea, a aventurii conștiinței vocația literară era un fapt hotărât?* – Nu. O vocație tulbure și incertă m-a stăpânit și în anii de școală și mai târziu. Singurul drum care se deslușea era că voiam să fiu un om deosebit în meseria mea. Să fiu un învățător deosebit, iată, nu mai mult. – *Unul dintre momentele cele mai importante pe care scriitorii tineri le caută la înaintași este tocmai pornirea în literatură. De aceea insist atât de mult. Evoluția literară nu poate să nu fie strict determinată de debut.* – N-am presimțit literatura în copilărie. În privința aceasta n-am fost precoce. Singurul lucru pe care îl țin bine minte este că la 13 ani am luat cunoștință de mine. Mi-am dat seama că există în mine o anume ființă de care eram conștient. Citisem pe islaz cu caii, Biblia și Descartes. – *E posibil ca instrucția masivă pretimpurie să sufocă un viitor scriitor? Ce credeți?* – Sigur că prea multe cărți pot strivi un copil. Natura, dimpotrivă, îl poate regenera. Imaginația trebuie să parcurgă spații obligatorii care să găzduiască literatura de mai târziu. Un răsărit de soare poate să fie o întâmplare magică care să țină locul unei biblioteci. Cu condiția ca mai târziu, biblioteca în niciun chip să nu lipsească. – *Modul în care literatura dumneavoastră încorporează peisajul este uluitor. Extrem de lapidar. Deosebit de sugestiv. Acolo unde alții folosesc nenumărate metafore dumneavoastră folosiți o tehnică pe care eu o numesc «peisajul conținut». Să fi manifestat mediul copilăriei o fascinație atât de puternică încât la trecerea pe hârtie el să nu mai fie o descriere ci o stare? Ca la Brâncuși: o mișcare a esențelor?* – Asupra mea mediul a avut o importanță fundamentală nu numai ca scriitor, ci și ca om. De câte ori mă duc spre sat, merg acasă și mă așez în punctele de unde odinioară răsărea și apunea soarele. În spațiul lor se petreceau toate întâmplările satului pe care le înregistram cu o prospețime egală, netocită, pentru că sentimentul ceremonial și religiei muncii avea un aspect grandios. Știai că ești liber să înțelegi și să participi la lume cu toate că erai atât de singur în mijlocul acestei lumi. În zilele noastre, din păcate, lucrul acesta s-a amestecat. Câmpul de înțelegere și de inițiativă s-a micșorat. Iar mediul are un contur mai dârz. – *În cazul debutului literar mediul de obârșie își impune apăsător teme lui?* – În cazul meu așa s-a întâmplat. Și în cele mai fericite cazuri ale literaturii. Toate imaginile care ți se deschid în dimineața scrierii vin din locurile pe unde ai trecut. – *Sunt scriitori care pot compune pe teme altora. Teme «date».* – Nu am prea mare încredere. Sinceritatea există numai în legătură cu ceea ce ai trăit personal. – *Debutul dumneavoastră literar fusese deci trăit?* – Da. Ca tot ce scriam atunci. – *El a fost și definitiv? Vreau să spun: v-a consacrat?* – Nu. Debutul meu literar s-a petrecut cu ade-

vărat abia la apariția volumului de nuvele, în 1948, la o distanță de șapte ani de la publicarea în presă a primei povestiri. Am aflat că editura Cultura Națională instituise premii pentru debutanți. Așa cum am auzit că vor să facă și unele edituri ale noastre... Apare un semn de întrebare. – *De ce?* – Selecțiile nu sunt totdeauna concludente și pe unii, cei foarte tineri, un refuz categoric îi poate marca. – *Și pe dumneavoastră v-au refuzat?* – Da. Și speranțele erau foarte mari. Mi-am adunat toate schițele și nuvelele în volum și le-am trimis și la Cultura Națională. Nu știam aproape nimic despre aceasă editură. Îmi plăcea pentru că ei editaseră dialogurile lui Platon, încântarea adolescenței mele. Am trimis *Întâlnirea din pământuri* prin poștă. Era în 1947. A apărut rezultatul concursului și a fost premiată Cella Delavrancea. – *Cum ați reacționat? Sunt tineri care se lasă păgubași după o asemenea întâmplare.* – Mi-am recitit cu atenție volumul să văd ce e cu el. Am constatat că era neglijent redactat, că nu avea o concepție clară, că nu avea finaluri bune. Exprima starea de spirit în care mă aflam atunci: incertitudine... – *Fac o paranteză în dialogul cu dumneavoastră: de ce, oare, sunteți atât de preocupat de finaluri? De câte ori vă întâlnesc pe alee la Mogoșoaia plimbându-vă singur, eu vă întreb; cum mai stați cu romanul? Și dumneavoastră, răspundeți fără excepție: n-am final.* – Ce mă chinuie, într-adevăr, la scrierea unei cărți este începutul și finalul. Cărțile mele sunt constituite în jurul câte unui personaj căreia trebuie să-i găsec o intrare în lume și o ieșire care să atragă atenția. – *Atunci cum ați rezolvat finalurile?* – Eșecul de-atunci mi-a prins bine. Am lucrat încă un an asupra volumului și l-am predat la Cartea Românească care, pe atunci, era editura burgheză dar înăuntru erau redactori noi. – *Cum vine asta?* – De orientări democratice: Ion Caraion, de exemplu, prieten de generație. Și volumul a fost primit cu entuziasm. A apărut foarte rapid, în primăvara lui 48, în două ediții succesive. Aceasta a fost a doua lumină decisivă în debutul meu, Ion Caraion, care se afla și el la datorie, într-o redacție, ca și Geo Dumitrescu în camera lui. – *Se spune că în debutul unui scriitor foarte important este reacția criticii literare. În cazul dumneavoastră cum s-a manifestat?* – Volumul a fost salutat cu entuziasm de Paul Georgescu la radio și de Ov. S. Crohmălniceanu în «Contemporanul». În rest, fără exagerări, presa așa-zis literară a primit volumul cu urlete și indignare. M-au acuzat de naturalism și concepție literară depășită. – *V-a marcat întâmplarea aceasta?* – Nu. – Sunt literați pe care debutul îi rușinează peste măsură. Îl consider pretimpuriu. – *La distanța la care astăzi vă aflați de debut, cum îl considerați?* – Un debut ideal, după mine. Repede umbrît însă de existența spre care se îndrepta viața literară din acel timp. Dar acesta e un capitol greu de scris. Am încercat s-o fac în articolul *Obsedantului deceniu* pe care nu l-am încorporat în *Imposibila întoarcere*. Evocarea aceluia timp nu poate fi cuprinsă opera unui singur om. Toți am trăit acel declin, fiecare în felul său. – *Oare scriitorul să nu poată evita în niciun chip conjunctura literară?* – Am să-ți răspund sincer: dacă vrei

să faci carieră literară nu te poți sustrage întâmplărilor conjuncturii. Dar adică vrei să dai o singură operă în viață, poți. – *Publicarea întârziată a unui debut poate să compromită debutul? Valoarea sa literară nu îl «salvează» de timp?* – Întârzierea unui debut poate să compromită debutul. Conceptul de literatură evoluează de la o generație la alta în chip diferit. Nu în sens estetic. Dar el este legat de mentalitatea și prejudecățile tuturor timpurilor. Imaginați-vă că ar apărea acum Mihail Sadoveanu. Sentimentul naturii care este atât de copleșitor la el ar fi fost tulburat. Evident, trăim altă lume decât a lui. Încă de pe vremea aceea era indignat de turiștii care călcau în picioare mormintele străbunilor și aruncau peste ele cutii de conservare. Ce-ar zice acum? Știa, de pildă, că există o Mogoșoaie sălbatică, cu farmecul lacului ei plin de păsări, de stu-fărișuri în care natura adevărată trăia în elementul ei primordial. Într-o zi a auzit că cineva a băgat în lac o dragă. Atunci marele povestitor s-a posomorât cumplit și din tăcerea personalității lui strivitoare a ieșit un cuvânt: mișălie. Acum «mișălia» era desăvârșită; lacul este sfâșiat și străpuns de la un capăt la altul de țevi și buldozere de adânc. Iată de ce debutul trebuie să se producă în momentul său: ca să aibă corespondent în realitatea pe care o înfățișează, să nu fie o oglindă a unui timp strâmb. – *Cei șapte ani care s-au scurs de la debutul dumneavoastră în presă și până la apariția cărții nu v-au compromis temele?* – Nu. Deloc. – *Nici stilul?* – Recitind ediția actuală care se află pe piața din *Întâlnirea din pământuri*, afară de un cuvânt, două n-am putut schimba nimic. Am invidiat pofta de a vorbi existentă în acele nuvele și absența totală a analizei psihologice de care începe să-mi fie silă. – *Și cu toate acestea într-o carte de critică recent apărută sunteți încorporat la realismului psihologic. Dumneavoastră oare credeți că este elementul fundamental al literaturii pe care ați scris-o?* – Lapidaritatea. Asta am cam pierdut, îmi vine mai greu acum, în mod spontan, o propoziție cum ar fi următoarea: «Satul troznea de ger și de tăcere». Însă este adevărat că cu asemenea fraze nu se poate scrie un roman. – *Oare debutul dumneavoastră a ușurat opera care a urmat?* – Paradoxal, după entuziasmul debutului, a urmat un fel de nepăsare. Existau obsedați ai scrisului care mă întrebau: «Ce faci? De ce nu scrii?» «Am de gând să mă las de literatură», spuneam. Mi se pare un chin la care aveam sentimentul că nu voi rezista. Când am dat prima versiune a *Moro-meților* la bătut la mașină, manuscrisul meu a zăcut trei luni de zile pe biroul dactilografei, ca o varză. Trecem pe acolo și eram complet dezinteresat. Eram foarte tânăr. Nepăsarea pentru literatură nu era o mască. Un om nu se naște ca să facă literatură, ci ca să-și trăiască viața. Obsesia nesăbuită pe care demonul literaturii poate s-o sădească într-un om numai la Balzac a dat rezultate geniale. La ceilalți, se pare că sentimentul de existență trebuie să domine pe mari perioade de timp. – *Și cu toate acestea; nimic din personalitatea dumneavoastră atât de «etansă» n-ar lăsa să se întrevadă că «restul» vieții își cere dreptul său. Se știe bine la Mogoșoaia că zece ore pe zi scrieți, că alte ore le*

închinați editurii, că vă plimbați pe sub castanii gigantici de unul singur: dimineța și seara, uneori noaptea târziu. Când să se producă ereziile în numele vieții? În camera unde lucrați? Ori poate să stricați cu mare chin? – Nu. Statul la masă nu este un chin. Cu toate că poate fi. Pentru unii scriitori este: consecința conflictului dintre ambiția mare și puterea prea mică. Sau dorința de a spune ceva este mare și starea de grație care te ajută să comunici lipsește. Mie nu starea de grație îmi lipsește, ci un sentiment foarte acut și nimicitor că nu am destule fapte de viață, mai exact că aceste fapte de viață refuză să se coaguleze într-o idee artistică. Știi multe dar nu se încheagă nimic. Ca și în natură, această închegare se produce sub imperiul inspirației. Într-o zi, chiar înainte de a te scula din somn conștiința cum îți șoptește trebuie să se petreacă lucrurile. – *Să înțeleg așadar, că partea de viață pe care o cedați existenței pur și simple este... pregătirea actului literar? Timpul când nu scrieți, dar gândiți?* – Este anul 1955. *Moromeții*. Dar asta e altă poveste despre care aș putea să scriu «amintiri» literare. Ar merita. În al doilea rând, cred că racheta de care vorbiți s-ar prăbuși în clipa când cel care evoluează în ea ar lua cunoștință că programul ei e perfect. Cel puțin în acest fel suntem noi orgolioși, în acesată lume a tehnologiei, trăind sub imperiul imprevizibilului al slăbiciunilor și trăirilor noastre secrete...” ■ În cadrul rubricii *Colocviile „Luceafărului”* sunt exprimate păreri despre *Eroul tânăr din proză*. Se afirmă: Mihai Giugariu, Nicolae Damian. □ Mihai Giugariu, *Homo faber*: „Personajul trăiește ca o permanență a naturii sale și aspirația la ea. Este – a început să fie – produsul unei culturi naționale, dar nu închise; comunică și primește. Are mândria ascendenței, nu mai puțin demnitatea unor referințe generoase la termenul de umanitate. Acest personaj tânăr, pe care istoria l-a creat, literatura contemporană trebuie să-l găsească cu răbdare și pasiune. A și făcut-o uneori, plasându-l într-un spațiu estetic verosimil și coerent”. □ Nicolae Damian, *Autenticitatea personajului*: „Într-o societate ca a noastră, care promulgă dreptul cunoașterii și al acțiunii constructive, eroul nostru este un îndrăgostit de spirit de inițiativă și judecăți clare în aceeași măsură în care necesitatea lăuntrică de afirmare ca și nevoia de a se realiza pe sine însuși îi dau sentimentul propriului său destin. Și aceasta cu atât mai mult cu cât societatea în care trăiește, bogată în semnificații grave și fundamentale, ridică probleme a căror rezolvare nu presupune deloc soluții comode”. ■ Dan Laurențiu realizează *Profilul lui Constantin Abăluță*: „Prin volumul selectiv *Piatra și ale poezii* editat de Cartea Românească în 1972, Constantin Abăluță ni se relevă ca un poet care stăpânește cu inteligență natura talentului său, care, deși se pierde. Așa cum am arătat în destule experimentări minore de limbaj, reușește, nu o dată, să se clarifice în momentele de lirică autentică”. ■ Este dedicată o pagină cu poezii lui Marin Sorescu, precedată de citate ale criticilor contemporani poetului. □ Mircea Martin: „M. Sorescu alege situația, întrucâtva paradoxală, de a face poezie din însăși negația poeziei. Așa se

explică agresiunea «spiritului» în poezia sa, ca și escaladarea tuturor treptelor comicului, de la umor la absurd. Universul contemplativ obișnuit, atmosfera lirică tradițională, postura hieratică sunt persiflate cu violență”.

19 mai

• [„Scânteia”, nr. 9872] În *Adnotări* Constantin Chioralia semnează nota *O carte despre muncă*, semnalând apariția volumului *Munca reflectată în proverbele lumii* de Mircea M. Duduleanu (Albatros): „Acțiunea întreprinsă de autor reprezintă o contribuție majoră în scop educativ și cultural, merit la care se adaugă ținuta literară, ingeniozitatea construcției și frumusețea intrinsecă a celor mai multe dintre proverbele adunate”.

21 mai

• [„Scânteia”, nr. 9873] Citim *O datorie de onoare a oamenilor de teatru. Însemnări de Radu Beligan artist al poporului, directorul Teatrului Național din București cu prilejul „Festivalului dramaturgiei românești”*: „În luna august se va desfășura în Capitala noastră, în cadrul manifestărilor multiple pe care mișcarea noastră teatrală le pregătește cu osârdie și elan în cinstea celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei, etapa finală a «Festivalului dramaturgiei românești». Faptul că în luna august teatrele dramatice din țară vor fi reprezentate în București prin cele mai bune spectacole cu piese românești contemporane din ultimele două stagioni are profunde și multiple semnificații pentru noi, oamenii de teatru. În primul rând, toți creatorii teatrului românesc contemporan, autori, directori de teatru, regizori, scenografi și, îndeosebi, actorii vor avea prilejul să-și dezvăluie prin faptele lor de artă, alături de toate categoriile de oameni ai muncii, de întregul nostru popor, atașamentul profund și dragostea fierbinte față de patria noastră, față de partid”. ■ Aflăm de decesul lui *Ion Pas*, necrologul fiind semnat de Comitetul Central al Partidului Comunist Român: „În ziua de 20 mai a.c. s-a stins din viață Ion Pas, militant de seamă al mișcării muncitorești, vechi membru al partidului nostru, scriitor și publicist cu o vastă și valoroasă activitate, președintele Institutului român pentru relațiile culturale cu străinătatea. [...] Prin încetarea din viață a lui Ion Pas, mișcarea muncitorească din țara noastră pierde un militant în lupta pentru înfăptuirea înaltelor idealuri de libertate și progres social, un patriot înflăcărat care și-a consacrat întreaga sa viață cauzei triumfului socialismului în România. Figura luminoasă a lui Ion Pas va rămâne vie în amintirea oamenilor muncii din România”.

22 mai

• [„România liberă”, nr. 9198] Radu Popescu prezintă piesa *A opta zi dis-de-dimineată* de Radu Dumitru, dramaturg reputat, „într-un cerc strâmt, firește”, „a practica stilul cel mai dificil al unei multiple încifrări, rezultată din

captarea tuturor surselor literare foarte moderne, moderne și ceva mai puțin moderne: parabolismul, hermetismul și absurdul, suprarealismul și humorul negru și lirismul eliptic etc.”. Opera dramatică „este o parabolă care ascunde învățăminte privitoare la responsabilitatea morală individuală a omului, și la responsabilitatea morală colectivă a umanității”. Montarea la Teatrul „C. I. Nottara” „are dreptul la salutul publicului”.

• [„Scânteia”, nr. 9874] Alexandru Porțeanu comemorează *Avram Iancu – 150 de ani de la naștere*, cu textul omagial „*Unicul dor al vieții mele e să-mi văd națiunea fericită*”: „În România socialistă au triumfat pe deplin idealurile pentru care au luptat și și-au jertfit viața eroi ca Avram Iancu – dreptatea socială, unitatea și deplina egalitate în drepturi pentru toți fiii patriei, fără deosebire de naționalitate, libertatea și independența națională. Strâns uniți în jurul partidului comunist, sub conducerea căruia au obținut mărețele lor cuceriri revoluționare, oamenii muncii – români, maghiari, germani și de alte naționalități – le consolidează continuu, muncind în strânsă unitate pentru înflorirea patriei comune, pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate”.

• [„Viața studentească”, nr. 21] O relatare semnată Andrei Roman despre *Colocviul Național Eminescu*, eveniment desfășurat la Cluj, „totuși în anonim”, între 9 și 11 mai și ajuns la a doua ediție. „Lucrările, deschise de rectorul Univ. Babeș-Bolyai, Ștefan Pascu, au cuprins 44 de comunicări, aparținând studenților din aproape toate centrele universitare ale țării. Au fost remarcate următoarele dizertații: Crenguța Diaconescu (Iași) -*Aberația lui Hyperion*, Gh. Simion (Iași) -*Patria în opera lui Eminescu și Ioan Alexandru*, C. Sorescu (București) -*Eul orfic eminescian*, Mircea Scarlat (București) -*Introducere la aventura rostirii la Eminescu*, Virgil Suciuc (Cluj) -*Eminescu. Conceptele gândirii poetice și Ștefan Borbély* (Cluj) -*Deschideri lirice eminesciene (Eminescu și Blaga)*. Lipsind un criteriu de reunire a studiilor, eterogenitatea lor i-a îndemnat probabil pe organizatori să acorde simbolice diplome de participare tuturor celor prezenți la dezbateri, lipsa de la manifestări a exegeților eminescieni consacrați (care fuseseră anunțați în program) neputând da dezbaterilor girul adevăratei contribuții la o nouă descoperire a lui Eminescu de către cei mai tineri cercetători ai operei sale. Nervozitatea manifestată uneori de colegii bucureșteni și ieșeni a dat un ton pasionant discuțiilor, însă depășirea spiritului de civilitate a confirmat ceea ce se insinua din unele lucrări: dorința de afirmare cu orice preț a autorului, chiar în dauna operei studiate.” ■ *Simpozionul național Shakespeare*, inițiat tot de filologii din Cluj și relatat de corespondentul I. Anghel, a fost „o desfășurare de forțe spirituale”, în partea lui teoretizantă, mai ales prin participarea unor cercetători cunoscuți – din țară și din străinătate – dar, din păcate, lucrările nu au fost pe înțelesul tuturor, pentru că unele dintre ele „au fost comunicate în frumoasa limbă a lui Shakespeare”. Practic, evenimentul s-a transformat prin prezentarea lucrărilor în majoritate în engleză într-un simpozion al specialiștilor, nu și al spectatorilor. Studenții clu-

jeni au pus în scenă *Visul unei nopți de vară*, iar cei bucureșteni au realizat un montaj Shakespeare. La simpozion traducătorul Teodor Bocșa și-a prezentat volumul de echivalențe din Shakespeare.

23 mai

• [„Scânteia”, nr. 9875] Citim însemnările lui Zaharia Stancu, intitulată *Întâlnire cu viitorul*: „S-a vorbit cu luni și cu ani în urmă de necesitatea ca întregul nostru popor să capete o educație socialistă și, mai ales, să capete o educație socialistă tineretul nostru, de la vârsta cea mai fragedă. Feți-frumoșii noștri comuniști mi-au dovedit că acest lucru este posibil. Vom avea deci – după părerea mea cu mult înainte de anul 2 000 – un mare număr de oameni noi, de comuniști născuți în anii aceștia febrili de construcție a socialismului, de comuniști care vor trăi în comunism. Pentru acești Feți-frumoși care acum învață să fie oameni cinstiți și harnici trebuie să scriem cărți mai bune și mai multe”. ■ Aflăm că *Răspunzând interesului deosebit al opiniei publice, la Tokio a apărut o nouă ediție a volumului România. Nicolae Ceaușescu. O politică de pace și cooperare internațională*.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 7776] Ioan Adam scrie despre publicistica argheziană, inclusă în cele două volume *Semne cu creionul*, care aduc „în fața cititorului imaginea de panopticum a unei lumi de gazetari semidocti și imorali. Creionul arghezian era în fond un bisturiu. El extirpa tumori morale, purifica prin incizii adânci”.

• [„România literară”, nr. 21] Versuri semnează: Leonid Dimov (*Cuvintele noastre*), Dim. Rachici (*Trei fire de iarbă*), Ion Segărceanu (*Arbori în grădină*), Ovidiu Genaru (*Febre de ziuă; Valea Frumoasei; Copaci fantastici; Noaptea salcâmlor*), George Alboiu (*Sângele nostru; El însuși; Cine întoarce capul; Stâlp*). □ Ilie Bădicuț traduce din *Poezii africani*: Fouad Badawi, Egipt (*La statuia lui Eminescu*), Léopold Sédar Senghor, Senegal (*Pasărea iubirii*), Agostinho Neto, Angola (*Flăcări și ritmuri*), Gabriel Okara, Nigeria (*Vin berzele*). □ Radu Tudoran semnează *Când va fi lună nouă*. ■ Pe prima pagină citim un fragment din *Hotărârea Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste privind perfecționarea activității și creșterea rolului Consiliilor Frontului Unității Socialiste în viața social-economică a țării*. ■ Editorialul *Frontul Unității Socialiste* este semnat R.I.: „Înflorirea științei, învățământului și culturii, unul din obiectivele politice subliniate de Președintele țării și al Frontului Unității Socialiste, la constituirea organizației, cuprinde în treimea sa înmănunchată, în egală măsură, programul și al acelora care la ceasurile lor de lucru în singurătate trăiesc emoționat sentimentul istoriei contemporane, al pământului României în vatra căruia poporul nostru muncește zi și noapte, cred în dreptate și în frățietate, în prietenia cu toate neamurile, pe temeiul colaborării cinstite și al echității devenită lege”. ■ Nota *Sub egida Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste „Cântare României Socialiste”*: „În

cinstea Congresului Frontului Unității Socialiste, Uniunea Scriitorilor și Universitatea populară din București au organizat festivalul literar-artistic «Cântare României Socialiste», inițiat sub egida Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste. Festivalul s-a desfășurat ieri, miercuri 22 mai, în Sala Ate-neului Român. A luat cuvântul acad. Zaharia Stancu, președintele Uniunii Scriitorilor din R.S. România, și acad. Eugen Jebeleanu, vicepreședinte al Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste. A urmat un amplu recital de poezie, însumând în programul său numele poezilor: Ioan Alexandru, Alexandru Andrițoiu, Theodor Balș, Camil Baltazar, Maria Banuș, Ion Bănuță, Vlaicu Bârna, acad. Mihai Beniuc, Radu Boureanu, Franz Bulhardt, Constanța Buzea, Ion Caraion, Nina Cassian, Radu Cârneli, Dumitru Corbea, Mihai Cruceanu, Dan Deșliu, Mircea Dinescu, Leonid Dimov, Ștefan Augustin Doinaș, Nicolae Dragoș, Eugen Frunză, Matei Gavril, Mihai Gavril, Ion Gheorghe, Ion Horea, Traian Iancu, Cezar Ivănescu, acad. Eugen Jebeleanu, T. George Maiorescu, Majtényi Erik, Ileana Mălăncioiu, Gabriela Melinescu, Méliusz József, Mircea Micu, Gellu Naum, Damian Necula, Vasile Nicolescu, Constantin Nisipeanu, Darie Novăceanu, Ioanichie Olteanu, Sașa Pană, Adrian Păunescu, Ion Petrache, Gheorghe Pituț, Veronica Porumbacu, Marius Robescu, Marin Sorescu, Nichita Stănescu, Nicolae Stoian, Szász János, Szemlér Ferenc, Virgil Teodorescu, Gheorghe Tomozei, Victor Tulbure, Tiberiu Utan, Iulian Vesper, Romulus Vulpescu, Violeta Zamfirescu. * În întâmpinarea marilor evenimente ale acestui an, a XXX-a aniversare a eliberării patriei și al 11-lea Congres al Partidului, precum și Congresul Frontului Unității Socialiste, în sala Palatului Culturii din Tg. Mureș a avut loc o amplă manifestare cultural-artistică, «Cântare României Socialiste», organizată sub egida Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, de către Uniunea Scriitorilor, Consiliul Județean Mureș al Frontului Unității Socialiste și Comitetul Județean pentru cultură și educație socialistă. După cuvântul introductiv rostit de Ioan Cosma, secretar al Comitetului Județean Mureș al P.C.R., acad. Eugen Jebeleanu, vicepreședinte al Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, și Sütő András, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor – au rostit scurte alocuțiuni. A urmat un recital poetic în cadrul căruia au citit: Eugen Jebeleanu, Balogh József, Radu Cârneli, Éltető József, Dinu Flămând, Matei Gavril, Romulus Guga, Ion Horea, Traian Iancu, Jánosházy György, Ioanichie Olteanu, Székely János, Tóth István, Victor Tulbure și Violeta Zamfirescu”. ■ În *Viața literară* citim: □ Șantier anunță proiectele literare la care lucrează Edgar Papu, Vladimir Colin, Dumitru Corbea. □ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „În cadrul înțelegerilor de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunile Scriitorilor din R.P. Polonă și R.S.F. Iugoslavia au sosit la București scriitorii Tadeusz Różewicz și Zbigniew Stolarek și, respectiv, Ljubiša Đidić și Branimir Petrović”. ■ George Ivașcu semnează *Critica literară în colocviu internațional*: „Fără a fi fost chiar «un mic O.N.U. al criticii literare» (cum titra ziarul «Il

Resto del Carlino»), coloctviul de la Parma, din zilele de 24, 25 și 26 aprilie, al Asociației Internaționale a Criticilor Literari a reunit reprezentanți din 24 de țări, la care s-a adăugat un «observator» de la UNESCO. [...] Tema celui de al VI-lea Colocviu, *Criticul intermediar între cititor și scriitor*, a polarizat atenția marii majorități a participanților, – de unde și ecoul ei în presa italiană, care prin unele ziare, a informat curent asupra desfășurării dezbaterilor”. ■ Al. Piru semnează *Poezia rememorării sau George Lesnea*. ■ Teodor Vârgolici semnează necrologul *Ion Pas*: „Cu numai o săptămână înainte de a se prăbuși, fără întoarcere, Ion Pas ne-a făcut cea din urmă și neuitată cinste de a ne aduna, în jurul lui, câțiva prieteni. Ne-a vorbit, iarăși, despre vremuri multe, despre oameni, locuri, întâmplări, despre cei ce i-au fost cândva prieteni, trecuți, rând pe rând, în lumea umbrelor”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie *Urmărintd corespondența lui M. Kogălniceanu*. ■ Marin Sorescu semnează *Debut întârziat*: „Găsesc *Sunetele arse* ale lui Arcadie Donos suficient de coapte pentru a curta frumoasă, venind de la un adevărat truditord al versului”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Poezia lui Mihai Beniuc*, o cronică literară la *Poezii de Mihai Beniuc*, antologie, tabel cronologic și bibliografie de Ion Nistor. Prefață de V. Fanache (Albatros, 1973): „Prefața lui V. Fanache e cam pretențioasă și, stilistic, antipatică, deși comentatorul cunoaște bine poezia lui M. Beniuc (i-a consacrat o monografie)”. ■ Citim recenzii: □ Viola Vancea prezintă *Sâmbă-tă la Veritas* de Mircea Radu Iacoban (Eminescu, 1973): „Teatrul lui Mircea Radu Iacoban reflectă înclinația autorului spre examenul lucid al conștiințelor. Din păcate, o înclinație căreia nu i se poate acorda întotdeauna girul autenticității”. □ Lucian Raicu semnează *Poezia ca formă de acțiune*, o prezentare la volumul *Poezii* de Miron Radu Paraschivescu, antologie, postfață și bibliografie de Ion Adam (Albatros, 1973): „Pentru el opera scrisă nu reprezenta, ca pentru atâția alții (indiferent de rezultate), o compensație în spirit sau o replică pe care să și-o dea lui însuși. Poezia înseamnă pentru M.R.P. acțiune directă, intervenție, atitudine, după cum acțiunea însemna mod de a trăi poetic, artistic, sublim”. □ Valeriu Cristea publică *Realismul sentimental și poetic*, o recenzie la *Țara îndepărtată* de Sorin Titel (Eminescu, 1973): „Proza lui Sorin Titel are însușire – rară astăzi – de a emoționa. Între excesiva cerebralizare și violența, cam puerilă, a epicului, proza scriitorului de care ne ocupăm, ea însăși tentată de experimentul modern adeseori gratuit, redescoperă sentimentul poetic al vieții”. □ În *Recuperări* Mircea Iorgulescu recenzează volumul *Spații literare* de Mircea Popa (Dacia, 1974): „Trebuie totuși să-i reproșăm autorului introducerea în volum a unor texte despre E. Lovinescu, T. Arghezi, Camil Petrescu și Cezar Petrescu, simple glose și «contribuții» fără însemnătate. Mircea Popa este un cercetător atent, informat și serios, având vocația descoperirii și a recuperării, mai puțin pe aceea a interpretării personale”. ■ Cu *O potrivită nepotrivire* Laurențiu Ulici revine la rubrica sa *Prima verba*, text în care scrie despre monografia *Aron Densușianu* de Georgeta Antonescu (Dacia): „Lip-

sește însă metoda critică, lipsește chiar interesul pentru ea, ambele fiind înlocuite de severa descripție îndatorată fotografic binecunoscutului model al referatelor bibliografice numite într-un limbaj ecvestru «teze de doctorat». Monografia Georgetei Antonescu îi face dreptate lui Aron Densușianu, fixându-l definitiv printre uitați”. ■ Paul Anghel semnează ...*Et in Argezia ego...* În cadrul textului citim poezia *Arpegii de mai*. ■ În *Cartea străină* Nicolae Balotă semnează *Versurile lui Alexandr Blok*, discutând despre o culegere de poezii publicată în tălmăcirea lui Victor Tulbure. ■ Citim nota *Simposion la Accademia di Romania*: „În seara zilei de 14 mai, a avut loc la Accademia di Romania din Roma un simposion [sic!] consacrat *Dezvoltării literaturii române în ultimii 30 de ani*. A vorbit George Ivașcu, directorul revistei «România literară», marcând principalele momente ale procesului dialectic care a dus la actuala eflorescență a creației noastre literare. Profesorul Paul Alexandru Georgescu a relevat semnificația specifică a literaturii române în circuitul universal al valorilor. La simposion au asistat, pe lângă ambasadorul țării noastre în Italia, prof. Iacob Ionașcu, personalități ca Maria Teresa Leon, Rafael Alberti, Rosa del Conte, G. Accroca, precum și alți cunoscători și iubitori ai culturii române”.

● [„*Tribuna*”, nr. 21.] Pe prima pagină este notată o poezie de Ion Lotreanu, *Antologie XXX – Patrie în mai*. □ Constantin Hârlav scrie o cronică – *Tudor Arghezi: 1907. Peizaje* (Minerva, 1907, seria Arcade), în care augmentează măreția de tip caleidoscop a modului în care sunt construite tablourile din poeme. □ *Cronica literară* – Mircea Popa: *Spații literare*. Ion Marcoș este de părere că grupul de articole de istorie literară prezente în volumul discutat constituie o dovadă a cercetării asidue în arhive, însă, pe alocuri, existând și exagerări. ■ *Spațiul în romanul românesc* – Spațiul românesc: Liviu Petrescu notează despre Eugen Barbu, Marin Preda, Titus Popovici, D. R. Popescu, Norman Manea. Sub titlul *Nesfârșitul deșert al Șatrei*, Constantin Zărnescu scrie despre originea ideii de spațiu în specia epopeii, realizând legătura cu romanul lui Zaharia Stancu, *Șatra*: „Este un spațiu cu atribute neiertătoare: ierni lungi și geroase, veri calde și uscate, alterând viața, răpind și purtând ghiare”. Valentin Tașcu scrie despre Eugen Barbu, cu *Princepele*: „Spațiile literare, să spunem, cele implicate în balcanismul acțiunii, precum și cele determinate de existența particulară și unică a Prințepelui, se dizolvă și se reorganizează pe principiul cuvântului”. Henri Zalis consemnează cu privire la Fănuș Neagu, sub titlul *Lirism și fabulație*, iar Alexandru Vlad despre Ion Lăncrănjan (*Dimensiuni ale spațiului rural*). Mircea Popa discută spațiul în scrierile lui Petru Popescu: „Curiozitatea avidă a scriitorului care mănâncă materia cu ochiul nu-i lasă timp să o și aprofundeze, de aceea uneori imaginea tinde să devină turistică. Spațiul citadin pe care proza sa îl reclamă teoretic trebuie cultivat din interior, prin acel spațiu al imensității intime de care vorbea același Bachelard, pentru a câștiga singura dimensiune temporală și spațială

admisă fără rezerve în artă: valoarea. Și Petru Popescu ne-a dovedit că are suficiente resurse pentru a o proba”. □ Este redat un fragment din *Frumoșii nebuni ai marilor orașe*.

24 mai

• [„**Munca**”, nr. 8230] În 7 zile pe scurt se anunță reeditarea, la Tokio, a volumului *România. Nicolae Ceaușescu, o politică de pace și cooperare internațională*.

• [„**Scânteia**”, nr. 9876] În acest număr aflăm că ieri a început Congresul Frontului Unității Socialiste. Pe prima pagină apare *Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu*. Din expunere reținem: „Schimbări fundamentale s-au produs și în rândurile intelectualității care a devenit, de fapt, o intelectualitate nouă. Provenită în cea mai mare parte din rândurile clasei muncitoare și ale țărănimii cooperatiste, ea participă activ în producția de bunuri materiale, în activitatea științifică, în învățământ, în ridicarea nivelului de cultură al întregului popor, jucând un rol tot mai însemnat în întreaga viață socială, în progresul societății socialiste. [...] Îndatoriri de seamă revin Frontului Unității Socialiste în organizarea activității educative, de formare a omului nou, constructor al socialismului, în afirmarea puternică în întreaga viață socială a principiilor eticii și echității socialiste. Este necesar să folosim cu rezultate mai bune mijloacele de care dispune societatea noastră – presa, radioul, televiziunea, arta – pentru ridicarea nivelului de cultură și dezvoltarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii. Întreaga activitate cultural-educativă trebuie să se desfășoare într-o direcție unitară, în slujba ridicării nivelului de cunoștințe și a lărgirii orizontului de înțelegere al maselor largi populare. Creatorii de literatură și artă au datoria să făurească tot mai mult opere militante, care să contribuie la formarea concepției materialist-dialectice despre lume și viață a maselor, îndeosebi a tineretului, să mobilizeze energia și elanul creator al oamenilor muncii în edificarea socialismului, să dezbătă problemele eticii noi, să contribuie la elevarea spirituală a celor ce muncesc. [...] Umanismul socialist are ca bază participarea tuturor cetățenilor la munca productivă pentru sine și pentru societate, ca factor primordial al progresului. Umanismul nostru trebuie să fie, ca să spun așa, umanism de omenie; omul să fie deplin liber și stăpân pe destinele sale, să acționeze în mod conștient pentru făurirea propriului său viitor, care coincide cu viitorul comunist al omenirii. Trebuie să avem permanent în vedere că fericirea personală nu poate fi realizată decât odată cu bunăstarea, fericirea și libertatea întregului nostru popor (Aplauze îndelungate)”.

• [„**Contemporanul**”, nr. 22] Ion Munteanu semnează textul *Din tradițiile „Contemporanului”*: „Tineretul mai ales a găsit în «Contemporanul» ceea ce-i lipsea: adevărul despre materialism, ca antiteză a falsei educații științifice impusă atunci oficial în școli. Scriitorii cu idei înalte aflați în componența re-

dației au gândit bine cu ce să se adreseze cititorilor pentru a-i câștiga. O primă temă: ce știm despre lume? Ion Nădejde, care urmărea principalele publicații științifice străine, se angajează să dea unele răspunsuri...”. ■ Este continuată dezbaterea inițiată în numărul din 10 mai despre *Mesajul ideologic al artei*. Se evidențiază Al. Ivasiuc: „Conținutul ideologic în artă, deci, nu este doar exprimat, ci este o formă, ca și în acțiune, de ideologie trăită. O concepție filosofică, în acest fel, deși produsă adeseori de alte minți, nu-i mai este străină și nu pare venită din afară, cu atât mai puțin impusă prin reguli exterioare, ci este asumată ca un produs propriu, luminând toate structurile operei, sudându-i toate elementele, reușind să facă o adevărată structură cristalizată. De fapt, mi se pare că aici stă cheia problemei noastre. Experiența artistică din România, în ultimele trei decenii socialiste, face pe artist, atunci când teoretizează, să se delimiteze de un pericol și anume de tezism. Un conținut ideologic apare nu ca immanent operei, ci ca o teză, atunci când el este exterior, afirmat doar, străin. Tezismul este o formă de acceptare pasivă a unei ideologii, de fapt o formă de nesinceritate. Convingerile nu se exprimă printr-o vizibilă manipulare, exterioară, ci în deplina libertate interioară”.

● [„Cronica”, nr. 21] Editorialul este semnat Cronica și poartă titlul *Frontul Unității Socialiste O expresie a angajării comune*: „Frontul Unității Socialiste a dovedit, de când a luat ființă și până astăzi, că reprezintă o prezență de excepțională importanță în viața României contemporane, pe toate planurile, în toate sectoarele de activitate, în conștiința muncii și a răspunderii colective”. ■ L. Șimanschi comemorează *Iași, 27 mai 1600 Primul înscris al Unirii*: „Scrutând tumultul celor ce au sancționat-o atunci, închinând steagul, așa cum au procedat oștenii moldoveni din Cetatea Sucevei, așa năzuind la «mila» domnească, așa cum au făcut sătenii și târgoveții beneficiari ai scutirii de dări de șase ani, argumente de altă natură și de alte proporții vin să cumpănească în judecata istorică, iar titlul reprodus cu deosebiri minime, în actele de cancelarie: «Io Mihail voievod, din mila lui Dumnezeu, domn ci Țării Ungrovlahiei, și voievod al Ardealului, și domn al Țării Moldovei» (27 iulie), devine opera celor din a căror voie Mihai Viteazul și l-a putut făuri”. ■ Al. Andriescu scrie o cronică literară la *Jurnal de campanie* de Geo Dumitrescu (C.R.): „Nevoia de perfecțiune și setea de certitudine formează dominantele morale sub care a evoluat poezia sa de la volumul de debut și până astăzi. Imaginea șocantă, libertățile de limbaj, pe linia exprimării familiare, prozaice, inaugurate la noi de Minulescu, poet nefericit din lipsa ideilor, țin numai de mijloacele stilistice menite să acopere ceea ce este grav și adânc în versurile lui Geo Dumitrescu, poet îndrăgostit de idee și preocupat de mari debateri etice”. ■ Const. Ciopraga continuă cu *Tudor Vianu și literatura română (IV)*. ■ Despre *Vocația teatralizării* în poezia lui Emil Botta scrie Zaharia Sângeorzan: „Recitalul lui Emil Botta este o spovedanie de o tulburătoare verosimilitate care cunoaște suprema izbândă atunci când masca poetului se identifică cu cea a poeziei, a

vieții. Este un miracol liric unic poate în poezia românească de la George Bacovia încoace. Dar, înainte de toate, Emil Botta trebuie văzut, ascultat cum își trăiește, cum își joacă viața, poezia. E un spectacol liric în care măștile poetului nu mai pot fi deosebite de cele reale ale omului îndurerat. Emil Botta e un spirit demonic devastat de înfricoșătoare neliniști. Poezia lui e o mască ce te urmărește și de care nu poți să scapi, ca de altfel și de chipul actorului, de neuitat”. ■ În contextul *Anul XXX* Gh. I. Florescu scrie despre *Forța de șoc a insurecției (formațiunile de luptă patriotice)*, despre „participarea activă a F.L.P. la evenimentele din august 1944” și rolul P.C.R. „de organizator și catalizator al tuturor forțelor patriotice care au luptat pentru eliberarea țării”. ■ În *File de arhivă* Ion Munteanu scrie despre Sadoveanu „*Honoris Causa*” la Iași: „Un fragment din manuscrisul cuvântării lui Sadoveanu îl înfățișăm cititorilor, în facsimilul alăturat. Recitim din manuscris o frază, cu rezonanță de testament: «Nădăjduiesc că și popasul meu din urmă, cel definitiv, tot aici (la Iași), va fi». De ce nu i s-a îndeplinit această nădejde lui Sadoveanu? Manuscrisul cu mențiunea testamentară semnalată se află, de sigur, în arhiva Universității din Iași. Cineva ar trebui să-l găsească, să-l recitească atent și, închinându-se dorinței celui ce a rezidit o jumătate de mileniu din istoria Moldovei, să reconsidere locul celui din urmă popas care i se cuvine”. ■ Din *Moment* reținem nota nesemnată despre *Festivalul dramaturgiei românești*: „Inaugurat săptămâna trecută, *Festivalul dramaturgiei românești* organizat de Consiliul Culturii și Educației Socialiste în cinstea celei de a XXX-a aniversări a Eliberării și a celui de al XI-lea Congres al partidului, continuă să se desfășoare în întreaga țară, mobilizând activitatea teatrelor. Fiecare scenă înscrisă în această măreață competiție prezintă ceea ce consideră mai reprezentativ în repertoriul ultimelor două stagioni, un spectacol care să reflecte esențializat și profund transformările aduse de socialism”. ■ Versuri semnează Mihai Beniuc (*Sunt munții...; Semnul pădurii*).

● [**„Orizont”, nr. 21**] Lucian Alexiu include în cronica lui literară doi poeți de valoare inegală, un debutant: George Țârnea cu volumul *Testamentele înțeleptului* și pe „stilistul” Emil Brumaru cu volumul *Julien Ospitalierul*, un poet „din familia intimiștilor”, având „un mecanism poetic articulat cu finețe” și făcând „proba unei maturități artistice de excepție”. ■ Se încheie ancheta revistei Orizont, începută cu câteva numere bune în urmă, pe tema „*ce se întâmplă cu cronica literară?*” și se trag câteva concluzii asupra răspunsurilor date de corespondenți din care reținem: „Cronicarul este un cititor avizat, o punte între operă și public și mai puțin un îndrumător. Răspunsurile subliniază, de asemenea, calitatea (și posibilitățile) unei critici de sinteză în care actualitatea literară își are rolul ei esențial.” ■ Hans Mokka și I. D. Teodorescu publică în traducere fragmente din jurnalul scriitoarei Irene Mokka, moartă în februarie 1973. ■ Iv. Martinovici face o prezentare a poetului Pierre Reverdy (1889–1960) din care și traduce câteva poeme.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 181] *Săptămâna pe scurt*: A încetat din viață Ion Pas. ■ Revista „Kortárs” din Budapesta publică poeme de Eugen Jebeleanu, Ana Blandiana, L. Dimov, Marin Sorescu. ■ Despre *Reputația internațională a lui Tudor Vianu* scrie Al. Dima, la 10 ani de la dispariția unei *personalități autentice*. În *Tezele unei filosofii a operei*, studiul apărut postum, „esteticianul străvede, după propria lui mărturie, o unitate expresivă: în fructul tuturor strădaniilor mele (disting) o singură lucrare și aceasta nu poate fi decât darul umanismului sau, al aceluia umanism care începe cu epoca clasicismului goethian și se sfârșește cu cea a *umanismului socialist* în care s-a integrat, cu profunzime, în ultimii ani ai vieții.” □ E. Manu comentează eseuul *Sofocle și condiția umană* de Zoe Bușulenga, din colecția *Contemporanul nostru* (Albatros). ■ Dan Mutașcu recenzează, în *Călătorie și cultură*, al doilea volum de *Drumuri prin memorie (Italia)* de Octavian Paler (Albatros). „Călător avizat, dar nu *afișat*, deci nu obositor printr-un livresc de contrabandă, Octavian Paler vine să se așeze, încă o dată, cu această nouă carte, în galeria unor subțiri și nuanțați autori de călătorii semnificative din literatura noastră, cum ar fi M. Ralea, G. Călinescu, Eugen Barbu, A. E. Baconsky. *Scriitor-pelerin* în sensul romantic al cuvântului, Octavian Paler călătorește pentru a înțelege [...] Călătoriile pretext devin astfel nu călătorii *efective*, ci *afective*.” ■ Liviu Călin constată *Pasiunea lecturii* (la generația tânără) și propune modele de scriitori citați frecvent, ale căror romane și nuvele aduc mereu, la recitare, accente inedite, o viziune nouă asupra realității: „Pasiunea lecturii în țara noastră a sporit în ultimele decenii, când s-a creat climatul atât de prielnic difuzării intense a culturii naționale și universale. Lectura clasicilor noștri continuă să ofere tulburătoare surprize. Același lucru se aplică și literaturii contemporane care își are valorile consacrate: Eugen Barbu, Marin Preda, Zaharia Stancu, Laurențiu Fulga, Fănuș Neagu, D. R. Popescu (nume care îmi vin imediat în minte) continuă o tradiție prestigioasă”.

25 mai

• [„Scânteia”, nr. 9877] Pe prima pagină suntem informați că s-a încheiat Congresul Frontului Unității Socialiste, la care a fost ales în funcția președintelui al Frontului Unității Socialiste tovarășul Nicolae Ceaușescu. □ Din *Cuvântul participanților la dezbateri* reținem *Cuvântul tovarășului Radu Beligan*: „Îngăduiți-mi să-mi arăt entuziasmul pentru expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, impecabila radiografie a vieții noastre economice, sociale, politice, materiale, proiecție clară a sarcinilor care revin Frontului Unității Socialiste, reprezentând accepția cea mai largă a democrației, pentru îndeplinirea programului de făurire a societății noastre socialiste multilateral dezvoltate. [...] Examinând cu răspundere situația teatrului, din perspectiva necesităților ca și a fondului de talente de care dispune, se cuvine să recunoaștem răspicat că uneori am rămas datori așteptărilor. Am rămas datori sub raportul tematicii,

capitole întregi din istoria luptei poporului nostru pentru eliberarea națională și socială, pentru edificarea unei orânduiri superioare, momente esențiale ale realității noastre, extrem de semnificative pentru noile relații umane, negăsindu-și reflectarea. Am rămas datori sub raportul calității artistice, al atractivității. [...] Există multe explicații ale acestor îndatoriri nu totdeauna respectate. Cel mai ușor ar fi să pun în seama Consiliului Culturii și Educației Socialiste, ale cărui organisme lucrează uneori birocratic. Dar aceasta ar însemna să uit că principala responsabilitate revine teatrelor, oamenilor de artă, care nu o dată cedează ispitei succesului facil ori tentației de a se achita formal de obligațiile asumate, ori așază înaintea cauzei pe care o au de apărat orgolii și interese mărunte, străine de artă, străine de marile noastre țeluri”. ■ Pe o pagină întreagă apare lista membrilor *Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste*. Reținem numele: Nicolae Ceaușescu, Emil Bodnăraș, Elena Ceaușescu, Maria Banuș, Eugen Barbu, Radu Beligan, Bodor Pál, Geo Bogza, Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Nicu Ceaușescu, Constantin Ciopraga, Dina Cocea, Petre Constantinescu-Iași, Domokos Géza, Nicolae Dragoș, Gálfalvi Zsolt, Carol Göllner, Eugen Jebeleanu, Manea Mănescu, Méliusz József, Ștefan Milcu, Miron Nicolescu, Paul Niculescu-Mizil, Octavian Paler, Adrian Păunescu, Dumitru Radu Popescu, Ion Popescu Gopo, Petru Popescu, Marin Preda, Ion Popescu-Puțuri, Zaharia Stancu, Vida Gheza, Ștefan Voicu, Richard Winter. □ Membrii *Biroului Executiv al Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste*: „Președintele Frontului Unității Socialiste: tovarășul Nicolae Ceaușescu. Vicepreședinți ai Consiliului Național: tovarășii Manea Mănescu, Ștefan Voitec, Tamara Dobrin, Gheorghe Petrescu, István Péterfy, Eduard Eisenburger, Corneliu Mănescu, Eugen Jebeleanu. Secretari ai Consiliului Național: tovarășii Iosif Uglar și Ion Circei. Membrii: tovarășii Gheorghe Cioară, Cornel Burtică, Miron Constantinescu, Ion Ioniță. Emil Bobu, Ștefan Mocuța, Dumitru Bejan, Constantin Oprea, Costache Trotus, Ioan Ursu, Nicolae Glosan, Ion Dumitrescu, Zaharia Stancu, Miron Nicolescu, József Méliusz, Radu Beligan, Cornel Pacoste, Maria Stănescu, Radu Enache, Titus Popescu”.

● [„**Flacăra**”, nr. 22] Dorin Tudoran publică un reportaj intitulat *Primul fierar betonist din Argeș a fost un meșter pe care îl chema Manole*. □ Dorin Tudoran scrie *La noi conștiința începe zilnic la 6,45*. □ George Stanca publică un articol pe teme muzicale intitulat *Sincer, angajat, militant*, precum și un dialog cu Doina Drăghici.

● [„**Luceafărul**”, nr. 21] Vladimir Simon notează despre *Valoarea antologiilor*: „Antologia se arată a fi, astfel, o inițiere implicită în universul literar, tinzând spre viziune comprehensivă și integratoare consonantă cu aceea a epocii. În măsura în care acest deziderat funcțional este împlinit, antologia va deveni valoare. Ceea ce e de dorit pentru toate publicațiile viitoare de acest gen”. ■ M. Ungheanu analizează volumul lui Mihai Ursachi: *Poemul de purpură și alte poeme*: „Teme anterioare îmbracă o haină nouă, distinctă sub pana poetu-

lui. E mai puțin dorința de a se singulariza cât fireasca urmare a unui fel propriu de a proiecta om și întâmplări în dimensiuni cosmice. [...] *Poemul de purpură și alte poeme* este o carte de lirism adânc și a încerca să-i epuizăm aici sensurile și resursele ar însemna s-o subevaluăm”. ■ De cartea lui Vasile Rebreanu, *A treia zi după război*, se ocupă Nicolae Baltag: „Din păcate, selecția autorului nu a urmat, întotdeauna linia maximei exigențe [...] Deși în minoritate, ele anemiează, întrucâtva, substanța robustă a unui volum bun în ansamblu. Volum în care realul și fantasticul se îmbină armonios, în tiparele unei tradiții folclorice”. ■ Dan Cristea recenzează studiul lui Ion Oarcăsu, *Destine și valori*: „Cu o stimabilă voință de a-și apropia valorile clasice, Ion Oarcăsu practică însă un comentariu prolix, ornat amăgitor, nu de puține ori... omagiind pe corzi nepotrivite”. ■ Sânziana Pop are o *Convorbire cu Zaharia Stancu* despre *Pomul roșu al inimii - Anii de fum*: „-Prima întrebare la care v-aș ruga să-mi răspundeți este dacă *Desculț* cuprinde biografia dv. reală? – Da. Majoritatea întâmplărilor sunt trăite de oameni din comuna noastră și din comunele vecine. Numele unora dintre ei au fost transcrise aidoma. – *Sunteți, deci, neîndoielnic fiu de țaran?* – Asta erau părinți mei: țărani săraci. – *Iată: pentru un scriitor de obârșie intelectuală drumul către literatură este aproape firesc. Cărțile și instrucția îi stau lesne la îndemână. Dar cum a putut ajunge un fiu desculț de țărani – scriitor? De unde a venit acest îndemn?* – Înainte de a învăța să citesc și să scriu, la noi în comună și în comunele apropiate aveau loc șezători. Se țineau iarna. Veneau băieți și fete din părțile locului, seara, cam pe la opt și gazda le aducea știuleți de porumb să curețe boabele. Ca să treacă vremea plăcut se pregătea și o căldare mare de păsat în care se puneau câteva linguri de untură, și se mânca. Începeau poveștile. În versuri și în proză. Mi-am făcut o cultură de literatură populară înainte să învăț să scriu și să citesc. Am auzit, într-o seară o poveste pe care un flăcău venit slugă în sat, din nordul județului, a început să o spună pe la opt și jumătate și a terminat-o când s-a luminat: *Povestea lui Bou Roșu. -Pentru spațiul rural folclorul este un lucru firesc. Cu toate acestea nu toți țăranii ajung scriitori. Ce vi s-a mai întâmplat?* -Am mers la școala primară când împlineam 9 ani. Nimeni nu m-a chemat și nimeni nu m-a trimis. Dar într-o dimineață de toamnă am băgat de seamă că aproape toți copiii din sat merg la școală. M-am luat după ei. Învățător în comuna mea era unul singur: Gheorghe Popescu-Bragadiru. Socotesc și acum că era un om excepțional. S-a uitat la mine, deși mă văzuse de nenumărate ori pe ulița satului și m-a întrebat: «Ei, ai venit la școală?» «Am venit», am răspuns. Scena este descrisă în *Desculț*. Peste o săptămână a cerut de la fiecare un leu pentru o tăbliță, un condei și un abecedar. Știam că părinții mei nu au și nu le-am cerut. Am rugat băiatul unui cârciumar să-mi dea o parte dintr-o tăbliță veche. A fost generos și mi-a dat o tăbliță destul de bună pentru linii drepte și linii culcate. Peste câteva zile învățătorul s-a dus la Turnu-Măgurele și a cumpărat pentru fiecare abecedare, condeie și tăblițe. Bineînțeles că mie nu mi-a

dat. L-am rugat iarăși pe băiatul cârciumarului să-mi împrumute abecedarul lui. «Numai să nu-l murdărești», mi-a spus el. L-am vârat în sân. Era toamnă, umblam desculț și numai în cămașă. În loc de curea era o sfoară. Pălărie nu aveam. Am mers cu abecedarul și l-am arătat mamei. «Știi să citești?» «Nu», mi-a răspuns mama, dar cunosc literele. Mi le-a arătat, spunându-le pe fiecare în parte. Noi aveam o curte mare. În fund erau bălării înalte cât omul. Când voiam să fiu singur, acolo mă retrăgeam. M-am dus cu abecedarul, mi-am făcut un culcuș și am început să deslușesc fiecare lecție. Până ce a căzut întunericul am învățat literele de mână și de tipar. -*Toți copiii din lume au la un moment dat revelația abecedarului dar nu toți copiii din lume devin scriitori. Ce s-a mai întâmplat ?* -Ar fi trebuit de fapt să fiu prin clasa a III-a când eram în clasa I-a, dar la mine toate au venit târziu. Liceul și universitatea le-am început, de asemeni, destul de târziu. Aveam 30 de ani când mi-am luat licența în litere și filozofie la Universitatea din București. -*Brâncuși a absolvit patru clase primare la 18 ani. Ce vi s-a mai întâmplat ?* -În clasă se afla un glob pământesc care mă obseda de multă vreme. Mă strecuram când se făcea curățenie, ștergeam globul de praf, încercam să deslușesc continente, oceane, orașe, marile fluvii, ca să știu unde sunt așezate fiecare. Dar acolo, în clasă, se mai afla și altceva: un dulap plin cu cărți bine păzite. Într-o zi învățătorul a deschis dulapul și ne-a spus să luăm câte un braț de cărți fiecare, să le scuturăm și să le punem înapoi. Înainte de a se termina recreația m-am dus la el și l-am rugat să-mi îngăduie să iau acasă câteva cărți. Ținea mult la mine și mi-a dat cheia: «Ia ce vrei, citește, și adu înapoi. Să știi că dacă se pierde ceva voi fi obligat să plătesc». Dulapul avea multe rafturi pline de cărți. Doamne, dumnezeule !, cu ce să încep ? Erau cărți groase, altele mai subțiri, cărți cu coperti colorate, m-am gândit să încep să citesc de la raftul cel mai de sus. Le-am luat la rând: vreo 4-5. Pe urmă mai multe. Într-o săptămână terminasem colecția cu *Viețile sfinților*. Pe copertă scria locul unde fusese tipărită cartea, cu adăogirea: pe cheltuiala unui bun creștin. Nu știu cine o fi fost. Mai târziu am vrut să-i aflu numele dar mi-a fost imposibil să-l gădesc. -*Să înțelegem din asta că primele cărți au avut asupra dumneavoastră o influență atât de definitivă ?* -O influență hotărâtoare. Pentru că după asta am dat de adevărata literatură: *Frații Karamazov*, „*Crimă și pedeapsă*». Am început să citesc cu totul întâmplător și cu totul întâmplător am dat peste cel mai mare scriitor al tuturor timpurilor: Dostoievski. -*Câți ani aveți ?* -Aveam 9 ani dar lucrul acesta se putea desluși de atunci. Pe urmă am citit *Mizerabilii* lui Victor Hugo, două sau trei volume de Ion Agârbiceanu, o carte cu povestiri de un scriitor originar dintr-o comună mai depărtată de satul meu: Ion Chiru Nanov – *Ochiul Dracului*, titlu atractiv cum să nu-l citești ? M-am întors pe urmă la cărți greu de înțeles. Au venit la rând două volume groase, cartonate, tipărite la «Casa Școalelor». Era un studiu în două volume asupra omului de la Neandertal – autorul era un savant englez al cărui nume nu-l mai țin minte. Și-am tot citit până ce a venit primăvara și n-

am mai găsit nicio carte în dulap. -*Adevărat: lectura poate să fie la o vârstă atât de fragedă un îndreptar pentru fantezie și inteligență. Dar ca să ajungi să scrii tu însuși literatură este nevoie de un temperament melancolic, de o stare sensibilă, în orice caz. Asta urmăreau întrebările mele: dacă nu cumva copilăria dv. ascunde o întâmplare tainică, poate ciudată, care să vă fi ascuțit simțirile și emoția și care să vă fi așezat pe alt drum decât acela sortit, îndeobște, copiilor din mediul rural de odinioară? Mai ales că părinții dv. erau atât de săraci.* -S-a întâmplat și o asemenea poveste nenorocită care mi-a hărăzit pe toată viața o excesivă sensibilitate, dar până la ea, fermentul primelor lecturi a provocat în copilul de-atunci o adevărată îmbolnăvire: am început goana după cărți. Când biblioteca școlii a fost lichidată drogul trebuia procurat de altundeva. -*Ce-ați făcut ?* -Aveam niște rude la Roșiorii de Vede, câteva verișoare, fetele unchiului Tom pe care l-am descris și-n *Desculț* și-n *Pădurea nebună*. Una dintre ele s-a prăpădit, biata de ea, acum câțiva ani aici, la București – avea obicei să citească. Mă duceam din când în când cu o traistă la șold prin zăpezi, până la Roșiorii de Vede unde încercăm traista cu cărți și mă întorceam pe linia ferată. Distanța nu era prea mare – 20 de km. Era plăcut. Înghețam os iarna. Dar mă încălzeam la gândul că voi avea ce citi măcar o săptămână. Și tot așa, până la sfârșitul școlii primare citisem una peste alta peste 1000 de volume. Fără alegere. Mult mai târziu am învățat să aleg cărțile. Dar până acum am vorbit despre proză. Cum am descoperit poezia? Am găsit la băiatul cârciumarului rătăcită o carte de Mihai Eminescu și care se intitula *Lumină de lună*. Ediția era semnată de profesorul Ion Scurtu care adăugase și un studiu introductiv. -*Aveți o memorie formidabilă, țineți minte detalii pe care toată lumea le-ar fi uitat.* -Faptele acestea pe care le-am reprodus atât de pe larg așează chiar începuturile mele de scriitor. Evenimentele care s-au petrecut mai pe urmă n-au schimbat nimic. -*Spuneți de-o întâmplare care v-ar fi marcat sensibilitatea copilărească deosebit.* -A fost întâmplarea nenorocită când m-am îmbolnăvit de paralizie infantilă și ca urmare am rămas șchiop. Împrejurarea aceasta m-a scos din rândul copiilor. Copiii sunt foarte cruzi. Nu iartă o infirmitate. Nu-ți mai spun pe nume ci «șchiopul». M-au înlăturat definitiv de la joacă: nu mai puteam alerga, nu mai puteam bate mingea, nici oina. Și-atuncea, i-am ocolit. M-am izolat. M-am însingurat într-o lume secretă, o lume numai a mea, tristă, eram prea mic ca să o am de la vârsta aceea, dar o lume pe care am umplut-o cu cărți și visări. -*Întâmplarea cu boala v-a înrăit ?* -Nu. Deși aș fi avut dreptul. Pentru că am fost supus la umilințe continue. Înainte de a termina școala primară s-a pus problema intrării mele în altă școală. Dar unde? învățătorul Gheorghe Popescu-Bragadiru împreună cu doctorul Gani, medicul nostru de plasă care locuia în vecini, și judecătorul Constantin Năvârlie, autorul unui studiu de filozofie, au pus mână de la mână și s-au hotărât ca în toamnă, cu banii adunați de ei, să mă duc la Liceul Militar de la Mânăstirea Dealului. Cu puțin înainte de termenul de examen s-a întâmplat însă catastrofa.

A dispărut orice posibilitate de a merge deci la o școală unde o dată intrat părinții nu mai trebuiau să facă cheltuieli. Apoi a sosit toamna. Am încercat să intru la „Seminarul Central“ unde învățase fratele meu, Gheorghe, dar comisia medicală m-a respins. M-am dus la Școala Normală de la Alexandria – nici n-au vrut să se uite la mine. «Învățătorul trebuie să fie fără cusururi. Copiii vor râde de infirmitatea ta». Și-așa am ajuns la Roșiorii de Vede și am intrat la stăpân. -*Poate că întâmplările acestea v-au îndârjit, și devenirea dv. atât de pilduitoare, tenacitatea pe care ați probat-o împlinindu-vă exemplar profesiunea de scriitor, se explică și în acest fel.* -Poate că se explică. Dar la data plecării mele la Roșiorii de Vede ceea ce mă preocupa era altceva: poeziile ascunse prin buzunare, pe care le scriam și le rescriam de sute de ori, care mă tulburau, mă obsedau și mă fereceau. Din șezătorile satului, din revelația abecedarului și din lecturi, drumul către literatură fusese ales. -*La câți ani ?* -Pe la vreo 14, nu mai mulți. *II. Sabia timpului – Când a avut loc debutul dv. în presa literară ?* – În 1919–1920, când am publicat primele versuri pe care încă nu le semnam. Cea mai răspândită revistă din vremea aceea, «Universul literar» avea și un supliment literar care făcea «Poșta Redacției» și unde debutanții erau cam luați peste picior. Or, revista era foarte răspândită și o citeau și oameni care mă cunoșteau. Nu puteam să risc un afront public. De aceea iscăleam cu tot felul de nume, chiar și cu nume de fată până când, în sfârșit, m-am hotărât: mă demasc. Era prin 1920, aveam 18 ani și eram elev la Roșiorii de Vede. -*Ați venit pentru asta la București ?* -Da. Dar nu era prima oară. Mai venisem de câteva ori. Întâi, înainte de primul război mondial, țin minte, pentru câteva ore. N-am văzut decât Calea Griviței. Pe urmă am venit în timpul războiului și unele întâmplări de atunci sunt puse în *Jocul cu moartea*. În sfârșit, am venit în 1922, în martie, plecând de la Roșiorii de Vede unde eram elev în clasa a IV-a de liceu. -*Elanurile dumneavoastră poetice nu s-au pierdut în forfota orașului? Trece-rea de la peisajul provinciei la cel al metropolei este, știu din experiență proprie, un examen destul de greu.* -Nu cunoșteam, ce-i drept, mare lucru din oraș. Nici oameni. Dar mi-era absolut indiferent. N-am căzut în mrejele îmbietoare ale Bucureștiului nici mai târziu. Și pe urmă, întâmplarea a jucat iarăși un rol important în viața mea. Am dat, aproape fără să vreau, peste un grup de scriitori tineri care publicaseră deja la reviste: G. M. Zamfirescu, Dumitru Gâlman, care a devenit mai târziu tenor la operă și a fost ucis în împrejurări rămase tulburi, George Doru Dumitrescu, Mihail Straje și alții. Cei mai mulți dintre ei s-au prăpădit după ce i-am cunoscut. Într-o zi, Gâlman mi-a luat o poezie și a dus-o la ziarul «România Nouă» care scotea o dată pe săptămână un supliment literar. Peste câteva zile poezia a apărut pe aceeași pagină cu poezia intitulată *Toiagul* a unui alt debutant care avea să fie cunoscut foarte bine: Ion Barbu. [...] -*Nici măcar afectiv nu vă fixați debutul în literatură?* – Ba da. Consider debutul meu în poezie săvârșit în anul 1927, cu volumul de versuri publicat în colecția *Cartea vremii*. Debutul în proză îl consider a fi scrierea lui

Desculț în 1948. Iar debutul în presă îl așez în anul 1933, când am fost angajat la ziarul popular «Credința». Am scris trei ani și jumătate zilnic. [...] -*Dintre toate numeroasele reviste la care ați colaborat și lucrat, care din ele v-a tutelat, în sensul cel bun al cuvântului – de ocrotire, formare de scriitor?* – Nu m-a tutelat nimeni. Din ziua când am avut puterea să mă întorc acasă pentru învățătură am fost independent. Cele mai multe dintre ziarele la care pot spune că m-am «format» au fost scoase chiar de către mine: în 1920, împreună cu prietenul meu Marin Gheorghe Pârlitul am scos «Muguri», la Turnu-Măgurele; la 10 ani după ce am venit a treia oară în București am scos «Azi», o revistă a tinerei generații; în 1937 am făcut împreună cu Constantin Clonaru «Lumea românească», iar în 1939 «Azi» a devenit din lunară – revistă săptămânală. Așa că nu m-a prea patronat nimeni, n-am prea stat la stăpâni. -*Și cu toate acestea: din numeroasele nume de scriitori pe care le-ați pomenit în acest interviu, să nu fi șezut nimeni în dreapta inimii dumneavoastră ca un părinte spiritual? Nu datorăți nimănui chiar nimic?* – Lui Gala Galaction îi datorez mult. Lui Cezar Petrescu de asemenea. La anii tinereții primul m-a ajutat ca om, celălalt, Cezar Petrescu, recunoscându-mi talentul înaintea altora, mi-a făcut loc în 1934 la revista «Gândirea» pe care o edita. Și mai datorez, poate și altora. Dar toate acestea le voi spune pe larg, dacă timpul îmi va ajunge în memoriile pe care le voi scrie”. ■ În cadrul rubricii denumite *Colocviile «Luceafărului»* este continuată discuția despre *Eroul tânăr în proză*. Se afirmă: Viorel Știrbu, Titi George Câmpeanu. □ Viorel Știrbu, *Arhitect de caractere*: „Mi se pare că a-i aduce în prim-plan pe tineri înseamnă să te angajezi într-un efort complex. În marile romane nu prea am descoperit lipsuri în această privință. De regulă, marile romane aparțin oamenilor maturi, și, tot de regulă, marile romane dezbat și problemele tineretului. Probabil că e necesară o oarecare distanțare. Prozatorul «construiește» și, ca orice arhitect, începe cu planșa. Ei bine dacă între desenator și planșă nu există distanța potrivită acea de a vedea bine, ești nevoit să recurgi la aparatul tehnic ajutătoare numai fiindcă nu ai evoluat just pozițiile”. □ Titi George Câmpeanu, *Personajele așteptate*: „Eroul cel mai real și pe care îl admir mult la vârsta aceasta, este cel angrenat în politic. El este foarte apropiat de structura mea sufletească și în secolul nostru a câștigat spațiu enorm în toate artele. L-am ales și am plecat să-l slujesc în cartea mea *Nevăzuta față a lumii*, apărută de curând, pentru destinul lui simplu și semnificativ”. ■ Mihai Dascal descoperă *Ipostazele absolutului* în poezia lui Al. Philippide: „Tumultul atât de specific romantic și aura acelei irizante melancolii care însoțește, la fel de specifică, au fost alăturate în analiza fenomenului romantic ca elemente de doctrină artistică și cuprinse sub denumirea generică de nostalgia absolutului. [...] În poezia românească interbelică un singur poet mai atinge, în tratarea acestui motiv, culmea unei atât de acute și de expansive sensibilități; este autorul *Poemelor luminii* cu care Al. Philippide se intersectează în aplicarea lui către suav și luminozitate”. ■ Dinu Flămând ob-

servă în volumul lui Nichita Stănescu, *Clar de inimă: Ideea ca sentiment*. „Chiar și din această fugară parcurgere a *Clarului de inimă*, vedem o direcție limpede. Poezia de dragoste a lui Nichita Stănescu se desacralizează, cunoaște însă amărăciunea, drama, ea izbucnește fără început, brusc, parcă dintr-un perpetuu dialog. Câteva sentimente dominante încearcă obsesiv, să se clarifice, fericirea este o himeră, uneori acesată himeră își flutură coama prin viață.”

■ Aurel-Dragoș Munteanu scrie despre *Modernitatea lui Stendhal*: „Stringența lui Stendhal este expresia ultimă a modernității sale. Toate personajele lui Stendhal trăiesc în viitor, chiar dacă acesta este populat de imagini ale trecutului. Camerele lor de tineri ambițioși sunt tapetate cu planuri de viitor. Această dimensiune a timpului a devenit actuală abia în anii noștri, când am asistat, după ce-l de al doilea război mondial, la «șocul viitorului» iar romancierii au început să scrie și ei cărți la timpul viitor”. ■ Dan Laurențiu întocmește profilul lui *Ioan Alexandru*: „Renunțarea poetului la răsfațul hedonist al imaginilor contrastate, al metaforelor violent senzuale, se continuă și în *Imnele bucuriei*. În această carte eforturile de clasicizare a discursului, transparența melodioasă a versurilor rămânând o viziune extatică a spațiilor românești fac din Ioan Alexandru un «poeta vates» în marea tradiție ardeleană. Imnuri luminoase în ondulațiunea vastă a tărâmului mioritic, laudele ardente ale unei inimi purificate de tentațiile negatoare ale urii și disprețului fac din recentul volum al lui Ioan Alexandru o încercare de o împăcată seninătate de a ne revela existența națională la dimensiunea mitică a construcției sub zodia păcii, existență integrată umanismului european”. ■ Mircea Martin semnalează „*Un destin de excepție formulat pe cale normală*” în cazul lui Tudor Vianu: „Dincolo de asemenea nostalgii ori melancolii, opțiunea autorului este cât se poate de hotărâtă. Conștient că renunță la poziții mai avantajoase de formulare a personalității, el înfruntă bărbătește riscurile căii medii, își făurește un destin prin subordonare. Dar tocmai prin consecvența acestei asumări el creează o situație destul de rară în istoria culturii în genere (și românești în special) – aceea a unui destin de excepție formulat pe cale normală”.

26 mai

• [„Scânteia”, nr. 9878] Ziarul publică *Statutul Frontului Unității Socialiste România*. ■ *Apare Din cuvântul participanților la Congresul Frontului Unității Socialiste*. Reținem *Cuvântul tovarășului Zaharia Stancu*: „Vorbind despre opțiunea fermă a obștei scriitoricești pentru cuprinzătorul și mărețul program de ansamblu elaborat de partid, despre nobila și înalta menire a scriitorilor de a contribui efectiv la formarea omului nou, de a lăsa mărturie grăitoare asupra eroismului maselor, președintele Uniunii scriitorilor a spus: într-o bună măsură, munca noastră a înscris realizări și izbânzi, contribuind la opera de educare a maselor, comunicând oamenilor valorile frumosului și ale eticii socialiste. Iar dacă rodul muncii noastre n-a atins totdeauna un nivel de înaltă

elevație, corespunzător măreției acestei vremi, eforturile noastre n-au șovăit nicio clipă pentru a depăși impasurile urmând sfatul partidului, a cărui conducere este însăși conștiința poporului nostru. Universul artei este un univers viu, dialectic, el însuși în evoluție, ca și societatea, deci sortit unei continue investigații, unor căutări fără sfârșit. Partidul, cu spiritul lui larg, cuprinzător, sprijină căutarea în toate domeniile, deci și în artă și în literatură. Cu privire la această problemă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus cu claritate: «Căutările și experimentările scriitorilor se justifică pe plan social și artistic în măsura în care ele sporesc capacitatea literaturii de a contribui la dinamizarea dezvoltării revoluționare a societății, la sprijinirea forțelor progresiste ale omenirii contemporane». [...] Politica partidului în domeniul artei și literaturii – sau mai precis în domeniul creării operelor de artă și literatură – este bine cunoscută. S-au întemeiat școli și institute, s-au încurajat în toate chipurile posibile arta și literatura, oamenii de artă și literații, s-a căutat cu stăruință crearea unei atmosfere cât mai prielnice muncii artistice, muncii literare. Una din mândriile partidului nostru constă în grija pentru artiștii și scriitorii maturi și deopotrivă pentru descoperirea talentelor tinere, creșterea sănătoasă a acestor talente. Mulțumită acestor acțiuni, arta și literatura noastră au cunoscut, mai ales în ultimii ani, o adevărată înflorire. Tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a dat de nenumărate și nenumărate ori indicații privitor la importanța artei și a literaturii în procesul de ridicare a nivelului general al cunoașterii, în educația socialistă a maselor, în perfecționarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii, a întregului popor. Uniunea scriitorilor, care este parte componentă și activă a frontului ideologic și, în același timp, a Frontului Unității Socialiste, a desfășurat în anii din urmă un bogat program de activități specifice. Acest program s-a desfășurat atât pe plan intern, cât și pe plan extern. Pe amândouă aceste planuri scriitorii au activat slujind cu credință împlinirea programului partidului de construire a unei țări noi, socialiste și acțiunea vastă de ridicare a României socialiste pe noi trepte, de slujire a păcii în Europa și lume. [...] În dorința sa ca oamenii muncii să simtă cât mai mult că scriitorii sunt lângă ei și se străduiesc să creeze acea literatură utilă, atrăgătoare și frumoasă, Uniunea Scriitorilor a organizat simpozioane, întâlniri cu cititorii, șezători literare, manifestări la radio și televiziune și a promovat cu stăruință publicarea unor cărți valoroase de poezii patriotice militante, prezența tot mai vie în revistele uniunii și în întreaga presă cu articole, cu poeme înflăcărate. [...] Mulțumesc tovarășului secretar general Nicolae Ceaușescu pentru strălucitul raport pe care ni l-a înfățișat ieri în această sală. Îi mulțumesc în mod special tovarășului secretar general pentru cuvintele frumoase conținute în raport cu privire la artă și literatură. Aceste cuvinte vor constitui pentru noi un îndreptar înțelept. Vă asigurăm pe toți, și asigurăm conducerea partidului și statului nostru în primul rând, că noi, scriitorii, ne vom face și de acum înainte în mod stăruitor și cât mai bine posibil datoria pe care o avem față de patrie și de poporul nostru”.

28 mai

• [„Scânteia”, nr. 9879] Pe prima pagină citim *Mesajul adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, sesiunii Prezidiului Consiliului Mondial al Păcii – Paris*: „Considerând că una din problemele majore ale vieții contemporane este abolirea oricărei forme de dominație și asuprire imperialistă, a colonialismului și neocolonialismului, a politicii de discriminare rasială și apartheid, țara mea își manifestă în mod statornic solidaritatea cu popoarele care luptă pentru apărarea și consolidarea independenței naționale, pentru preluarea în propriile mâini a bogățiilor naționale și folosirea lor în scopul dezvoltării libere, de sine stătătoare”. ■ Sub titlul *În fruntea celui mai larg organism politic al națiunii noastre – conducătorul iubit al partidului, strălucit reprezentant al voinței și intereselor poporului*, citim: *Comuniștii, cetățenii patriei salută alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, președinte al Frontului Unității Socialiste*.

29 mai

• [„Scânteia”, nr. 9880] Sub titlul *Alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de președinte al Frontului Unității Socialiste – expresie a încrederii unanime a poporului în partidul comunist, în conducătorul său iubit*, citim mesaje: *Din întreaga țară – mesaje de satisfacție, de înaltă prețuire*. Reținem: □ Mesajul Consiliului Culturii și Educației Socialiste: „Alegerea dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, în înalta funcție de președinte al Frontului Unității Socialiste – larg organism politic, revoluționar și democratic al națiunii noastre socialiste, expresie a unității depline de voință și acțiune a întregului popor – a reprezentat pentru toți oamenii din domeniul artei și culturii, pentru toți lucrătorii Consiliului Culturii și Educației Socialiste un moment de înaltă semnificație istorică, prilej de adâncă emoție și satisfacție – se arată într-o altă telegramă. Simțămintele de prețuire și dragoste cu care vă înconjoară oamenii de artă și cultură sunt o expresie grăitoare a încrederii lor nestrămutate în marile virtuți patriotice și revoluționare ale poporului român, pe care dumneavoastră le întruchipați cu strălucire, cucerind pentru totdeauna un loc de frunte în istoria contemporană a României, în rândul personalităților vieții politice mondiale. Suntem convinși că sub înțeleapta dumneavoastră conducere Frontul Unității Socialiste își va îndeplini istoricele obiective ale programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră. Creatorii de valori literar-artistice, toți lucrătorii din domeniul culturii socialiste se angajează să îndeplinească în spirit militant și responsabil sarcinile grandioase prevăzute în programul Frontului Unității Socialiste, să contribuie cu toate forțele la afirmarea plenară, pe noi trepte de civilizație și cultură, a României moderne. Strălucitul dumneavoastră exemplu personal, ca eminent exponent al spiritualității națiunii noastre socialiste, ne

însuflește permanent în îndeplinirea sarcinilor încredințate de partid, în misiunea nobilă de făurire de noi și tot mai numeroase valori cultural-artistice cu un profund conținut revoluționar și educativ, care să corespundă aspirațiilor și exigențelor mereu sporite ale omului nou, societății noastre înfloritoare”.

□ Mesajul Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România: „Cu ocazia alegerii dumneavoastră ca președinte al Frontului Unității Socialiste, scriitorii patriei noastre vă adresează cele mai sincere și calde felicitări – se arată în telegrama Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România. Sufragiului unanim i se alătură vocile tuturor oamenilor scrisului, români, maghiari, germani și de alte naționalități, care s-au bucurat și se bucură, împreună cu ceilalți slujitori ai culturii, de grija și prețuirea pe care le acordați creației puse în slujba înaltelor idealuri ale socialismului. Vă asigurăm că strălucita dumneavoastră expunere prezentată la Congresul Frontului Unității Socialiste, indicațiile pe care le-ați dat cu privire la sarcinile literaturii în etapa actuală constituie pentru noi toți un îndreptar și un stimulent viguros în eforturile noastre de a oglindi cât mai fidel liniile de forță ale dezvoltării societății noastre socialiste”.

● [„**Viața studentească**”, nr. 22] Începând cu acest număr colegiul de redacție îi cuprinde și pe membrii revistei „Amfiteatru” (colectivele redacționale se comasează, din cauza crizei hârtie, iar publicațiile se „înfrățesc”): Stelian Moțiu, Ion Sasu, Gh. Văduva, Costin Antonescu, Mihai Todosia. ■ O cronică literară de N. Stoian, *O carte – act de cultură*, comentând elogios noul titlu din seria *Drumuri prin memorie* de Octavian Paler, „o apariție echivalentă unui act de cultură”. „Deopotrivă poem în proză, eseu cultural de înaltă ținută (în accepția de *sonet al ideii* care trebuie să fie adevăratul eseu), observație socio-psihiologică proprie unui publicist de anvergură, *Italia* lui Octavian Paler este o carte totală, autorul raportându-și în permanență viziunile și trăirile, atât de vii, la mai tot ce s-a scris memorabil în Italia sau aiurea despre locurile al căror suflet, în toată complexitatea naturii și umanității lui, îl face să pulseze în paginile sale [...] *Drumuri prin memorie*, atât primul volum (distins cu premiul US) cât și acesta, în care arta scrisului lui Octavian Paler a căpătat noi valențe, nu e atât o carte de informație, ci una de cultură, nu o însemnare de călătorie, ci o retrăire, o recreere a universului cunoscut direct și indirect [...]”.

30 mai

● [„**România literară**”, nr. 22] Versuri semnează: Petre Ghelmez (*Inima patriei*), Dragoș Vicol (*În fiecare zi...*), Victor Tulbure (*Cântece pentru odoare*). □ Marius Tupan publică *Un crâmpel de albastru*. □ Mihaela Hașeganu semnează „*Cavalier Seul*”. ■ Editura *Conștiința unității* este semnat de George Ivașcu: „Secretar general al Partidului Comunist Român, președinte al Republicii Socialiste România, președinte al Frontului Unității Socialiste, – iată deplinătatea triumphiului de forțe asigurând integral unitatea de voință, capacitatea de construcție multilaterală a noii orânduiri, certitudinea tuturor în viito-

rul strălucit al întregului popor, garanția supremă a prestigiului României în ansamblul mondial al popoarelor. Sub acest semn al Viitorului, construit cu întregul avânt revoluționar al Presentului, evenimentul recent – Congresul Frontului Unității Socialiste – a potențat încă mai pregnant tot ceea ce vibrează în inimile noastre ale tuturor: conștiința unității, depline, desăvârșite, în jurul Partidului, a conducerii sale strălucit călăuzitoare prin secretarul său general. De aici și imperativele cuvintelor sale privind dezvoltarea generației tinere, de aici și definirea, cu atât mai mobilizatoare, a datoriei ce revine creatorilor de artă și literaturii: să făurească tot mai multe opere militante, care să contribuie la făurirea concepției materialist-dialectice despre lume și viață a maselor, îndeosebi a tineretului, să mobilizeze energia și elanul creator al oamenilor muncii în edificarea socialismului, să dezbătă problemele eticii noi, să contribuie la elevarea spirituală a celor ce muncesc”. ■ În *Viața literară* citim: □ *Șantier* anunță proiectele literare la care lucrează Radu Tudoran, Mircea Șerbănescu, Paul B. Marian. □ Aflăm ultimele știri din *Uniunea Scriitorilor*: „În cadrul schimbului redacțional dintre revistele «Naș Sovremennik» și «Steaua» a sosit la București scriitorul Leonid Frolov, iar în cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R.S. România și Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S., ne vizitează țara Lilia Dolgoșeva. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S. au plecat la Moscova Ioan Alexandru și Alexandru Jebeleanu, pentru a participa la aniversarea a 175 de ani de la nașterea marelui poet A. S. Pușkin. * Împlinirea a 600 de ani de la moartea poetului și umanistului italian Francesco Petrarca, eveniment înscris în calendarul marilor aniversări culturale recomandate de Consiliul Mondial al Păcii și UNESCO pe anul 1974, a fost comemorată la București, printr-o manifestare organizată de Comitetul Național pentru Apărarea Păcii, Uniunea Scriitorilor și Institutul Român pentru Relații Culturale cu Străinătatea, care a avut loc în sala mică a Palatului Republicii Socialiste România. Au luat cuvântul Al. Balaci, Eta Boeriu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga și Jean Livescu. A urmat un recital poetic din opera lui Petrarca. * Miercuri 29 mai a.c. a avut loc la Palatul pionierilor înmânarea premiilor literare pe anul 1974 cărților pentru copii și tineret ce au fost publicate între anii 1972–1974. Juriul, format din Laurențiu Fulga, președinte Alexandru Mitru, Ion Bănuță, Arnold Hauser, Covaci János, în prezența lui Virgil Radulian, președinte al Consiliului Național al organizației pionierilor, ministru adjunct al învățământului, a acordat următoarele premii: Premiul Albatros pentru volumul *O partidă de bile* de Constantin Mateescu și pentru volumul *Cartea lui Kobak* de Hervay Gizella. Premiul Cravata roșie pentru volumul *Ridică mâna și vei primi o floare* de Ion Crînguleanu. Premiul Cutezătorii pentru volumul de poezii *Horia* de Ion Hobana. Premiul Cosânzeana pentru volumul *Curcubeul poveștilor* de Viniciu Gafița și *Nunta fluturașilor* de Anneliese Suchanek. [...] * Marți, 21 mai 1974, cu prilejul comemorării a 10 ani de la moartea lui Tudor

Vianu, a avut loc o reuniune omagială organizată de Catedra de literatură comparată și teoria literaturii din Facultatea de limba și literatura română, Universitatea București. Personalitatea marelui profesor și învățat a fost evocată, în fața unei numeroase asistențe, de D. Păcurariu, decanul facultății, Al. Dima, șeful catedrei, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Silvian Iosifescu, Al. Niculescu, Vera Călin, Pompiliu Marcea, Ion Stăvăruș, Venera Antonescu, Gh. Bulgăr”. ■ Zoe Dumitrescu-Bușulenga semnează *Ca niște antice cariatide...*: „Vastul spațiu al Sălii Palatului se desfășura, cu prilejul impresionantului Congres al Frontului Unității Socialiste, într-o desăvârșită potrivire cu anotimpul primăvăratec de afară. [...] Unitatea întregii națiuni se simțea acolo, în vibrația sălii, și a culminat în momentul în care tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului și primul președinte de republică al României, a fost ales în funcția de președinte al Frontului Unității Socialiste. Decizia reprezentanților poporului a crescut firesc, organic, dintr-o convingere profundă: aceea că președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este chezașia unității și propășirii poporului român. El înmănușează în sine aspirațiile și idealurile națiunii noastre socialiste, dorința noastră de pace și progres și le dă curs, le realizează prin activitățile sale neobosite, prin prezența sa uimitoare în toate domeniile vieții noastre, prin punerea puterii sale încordate de muncă și jertfă în slujba poporului român”. ■ În *Lumea „Cireșarilor”* Dumitru M. Ion scrie despre Constantin Chiriță: „O carte pentru copii și tineret trebuie să fie scrisă cu patimă, cu toate simțurile și toată generozitatea, trebuie să fie un fel de naștere a unei păsări în stare să cânte”. ■ Voicu Bugariu scrie despre *Poezia lui Radu Boureanu*: „Euforică și oraculară, discretă și picturală, îndrăzneată în mod cumpănit, poezia lui Radu Boureanu depune mărturie asupra posibilităților poeziei tradiționale”. ■ În „*Vocația și protocolul registraturii generale*” Mircea Iorgulescu scrie despre Perpessicius: „Nepotrivirea dintre o mare voință de a cuprinde cât mai mult din literatura prezentului și sentimentul că abia postumitatea va judeca drept acest efort («scriem mai puțin pentru ziua de azi și mai mult pentru cei ce vor veni»), dintre, așadar, năzuința către o «registratură generală» a cărților contemporane și «scepticismul» în care criticul mărturisește, la bătrânețe, că s-a «cuiarasat» cu timpul «ca într-o platoșă» nu este, totuși, singura pe care o întâlnim citindu-l pe Perpessicius. Încă mai evidentă este deosebirea de ton și de limbaj dintre critica și gazetăria lui Perpessicius”. ■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar* cu *Scrisorile „peregrinului transilvan”*, prezentând *Scritori pelerini* de Henri Zalis, Ed. pentru turism, 1973, nr. 3, pag. 73–75. ■ Marin Sorescu semnează *Inventar*, o tabletă despre Brâncuși: „De origine română și de profesie sculptor. A murit la Paris la 16 martie 1957. Avea 81 de ani, o barbă de dumnezeu și conștiința împăcată. Și-a lăsat prin testament atelierul națiunii franceze”. ■ Revista publică *O scrisoare a acad. Iorgu Iordan*: „Mă văd silit să revin în chestiunea Congresului de la Napoli, nu pentru a polemiza cu D. Macrea – am treburi mai serioase de făcut

– ci pentru a rectifica două afirmații ale sale (în nr. precedent al «României literare»), foarte grave, prin semnificația lor, dacă ar corespunde adevărului. Prima se referă la faptul că în cartea mea *Lingvistica romanică*, O. Densusianu, care ar fi meritat un capitol special, este numai amintit în câteva note de subsol. [...] A doua mistificare, cu atât mai grosolană, constă în modul cum prezintă D. Macrea apariția cărții mele în diverse limbi străine, și anume, că am tradus-o eu și, prin urmare, am cerșit, am impus sau cine știe cum altfel am obținut publicarea ei peste graniță”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Călătorie și semnificație*, o cronică literară la două volume de Octavian Paler: *Drumuri prin memorie. Egipt, Grecia* (Albatros, 1972) și *Italia* (Albatros, 1973): „Superioară, cartea despre Italia mi s-a părut tocmai prin găsirea unui echilibru între jurnalul propriu-zis și erudiție. Primirea foarte bună a primei cărți i-a folosit, evident, lui Octavian Paler, care își aplică în a doua, cu mai multă decizie, maniera. E mai puțin crispat, renunță mai lesne la balastul de informație; poate și pentru că reflecția are acum mai mult miez. E un călător inteligent și cultivat, reticent în emoție, capabil de speculație fină. Și-a format un stil, prea literar pe alocuri, însă apt să exprime cu fidelitate ideea”. ■ Citim recenzii: □ Florentin Popescu prezintă *Iubirea mea dintâi* de Alecu Ivan Ghilia (Ed. pentru turism): „Din păcate, multe pagini sunt prea pline de cifre și statistici ample, neconvingătoare, atârând adesea ca un balast în economia capitolelor”. □ Veronica Porumbacu scrie despre *Cântec rămas în fluier* de Ion Caraion (Kriterion, 1974): „O lecție de înaltă conștiință artistică ne oferă poetul, prozatorul și dramaturgul Georg Scherg într-o carte pe care numele lui figurează ca traducător. E vorba de *Cântec rămas în fluier*, culegere din lirica lui Ion Caraion, apărută la Ed. Kriterion. Alegerea însăși a versurilor sugerează gustul traducătorului, care intuiește în Caraion – așa cum atestă prefața – un magician al graiului”. □ Dana Dumitriu semnează *Portretul poetului în tinerețe*, o prezentare a volumului *Minotaur peste netimp* de Mișu Dragomir, versuri inedite, ediție de Chira Dragomir, cuvânt înainte de Aurel Martin (Minerva, 1974): „Poetul manifestă disponibilități lirice multiple. În afara versurilor direct protestatate sau a celor ce evocă anii războiului și evenimentele care zguduie omenirea, volumul recent aduce în prim plan lirica boemei și lirica erotică – unde modelele nu sunt greu de descoperit și unde Mișu Dragomir reușește câteva poeme de rafinament”. □ În *Fuga de banalitate* Sorin Titel scrie despre *După 1900, pe la amiază* de Mircea Horia Simionescu (Eminescu, 1974): „Proza atât de singulară, de «altfel», a lui Mircea Horia Simionescu poate să irite, de pildă, pe criticul dispus să privească o literatură la modul global, nediferențiat, precum și pe cel în stare să vadă în pasiunea pentru carte (la un scriitor!!) o erezie, ceea ce nu poate știrbi, nu va știrbi niciodată, valoarea de unicat a acestei literaturi scrise de un prozator într-adevăr de excepție”. □ G. Dimisianu semnează „*A opta pentru clasici*”, o recenzie la *Destine și valori* de Ion Oarcăsu (Dacia, 1974): „Credem că Ion Oarcăsu a procedat in-

spirat alegându-și subiectele comentariilor sale din lotul valorilor consacrate. Textele de acum – glosări pe marginea unor împrejurări din creația lui Budai-Deleanu, Slavici, Maiorescu, Ibrăileanu, Rebreanu etc. – și-au limpezit expresia, sunt mai consistente și mai decise în constatări, dau sentimentul unei calme dominări a materiei, ceea ce nu se întâmpla în critica «de întâmpinare» profesată anterior». ■ În rubrica sa *Prima verba* Laurențiu Ulici semnează *Poezie prin voință*, o prezentare a volumului *Planete* de Calistrat Costin (Juni-mea): „Scrise prin efort de voință, poemele lui Calistrat Costin nu reușesc să impună o atitudine lirică, fie și una minimă, reușesc în schimb să producă o dovadă peremptorie în favoarea ideii că poezia lirică a fost întotdeauna, este și, probabil, va rămâne, mai mult decât un exercițiu gramatical în vecinătatea a ceea ce algebristii numesc «mulțime vidă»”. ■ Revista comemorează *150 de ani de la nașterea lui Avram Iancu*, publicând textul *Avram Iancu – un tribun al revoluției* de Gabriel Bălănescu, poezia *Fluierul Iancului* de Tiberiu Utan și tableta „...*Pentru cauza cea dreaptă râvnosul [sic!] și înfocatul...*” de Ion Horea, precum și *Iancu în poezia populară*, poezii: *Pe dealul Feleacului* și *Până fu Iancu-n domnie*. ■ Apare *Critica textului și textul critic* de Robert André, secretar general al Sindicatului criticilor literari francezi, text introdus printr-o notă semnată G.Iv.: „O intervenție cu deosebire apreciată la recentul Colocviul Internațional al Criticilor Literari de la Parma a fost aceea a lui Robert André, secretarul general al Sindicatului criticilor francezi. El exprimă o poziție de subtilă argumentare față de critica structuralistă în actuala ei evoluție. Ca atare, publicăm eseu încredințat nouă pentru «România literară». Într-un număr viitor vom publica și intervenția (deopotrivă de interesantă) a criticului Konst. Th. Dimaras pe tema raportului critic-cititor”. ■ În *Cartea străină* Nicolae Balotă semnează *Byron și romantica*. ■ Ion Stoica scrie despre *Glasuri românești într-un muzeu parizian: Ion Minulescu și Nicolae Iorga*: „Toate cele trei texte imprimate nu sunt numai premiere sonore pentru urechea celor de azi, ci și judecăți adânci, îmbinări înțelepte care și-au păstrat prin timp întreaga lor actualitate”.

● [„*Tribuna*”, nr. 22.] Despre *F.U.S. – cea mai largă instituție politică a participării*. ■ *Tineri critici despre prozatori tineri: Resursele narativului* – Titu Popescu scrie despre Mihai Sin. ■ Rubrica *Geometriei imaginare* cuprinde texte de Liviu Petrescu (*Moment Shakespeare*) și de Domițian Cesereanu (*Ion Oarcăsu: Destine și valori*). □ Despre comedia lui Vasile Rebreanu, *Sutiene pentru călugări*, care se joacă la Teatrul Național din Cluj sub titlul *Un om mușcat de oaie* (consemnează Ion Cocora). □ 150 de ani de la nașterea lui Avram Iancu.

31 mai

● [„*Munca*”, nr. 8231] În *Literatură*, Mihai Cernat, într-un succint articol intitulat *Dificultățile stilului*, prezintă romanul *Atrium* de Norman Manea: „Di-

ficultatea lecturii nu se datorează complexității faptului de viață înfățișat, ci, îndeosebi, tehnicii narative folosite de autor. [...] *Atrium* este o proză-anchetă. Căci întreaga desfășurare a faptelor se realizează parcă prin prisma cercetării unui anumit caz, căruia trebuie pentru elucidare să i se adune diferite piese la dosar. [...] Totul însă se situează în sfera plauzibilului. Epicul conținut în roman este alcătuit din diferite elemente disparate. De aici, discontinuitatea narației și, desigur, a dificultății parcurgerii romanului. Adevărul este că Norman Manea propune o adevărată meditație asupra destinului social al unei întregi generații, vădind capacitate de creare a personajelor, de surprindere a unor scene memorabile”.

● **[„Contemporanul”, nr. 23]** Despre *Rolul activ, stimulator al presei culturale* scrie Alexandru Balaci: „În procesul complex al făuririi culturii socialiste, al promovării și difuzării marilor valori spirituale, presa culturală are menirea primordială de a contribui la dinamizarea vieții noastre culturale, la orientarea activității diferitelor sectoare de creație în spiritul principalelor cerințe ale construcției socialiste”. ■ Ion Munteanu continuă notațiile despre *Tradițiile „Contemporanului”*: „Cele dintâi semne de luptă pentru emanciparea femeii le găsim la noi în articolele publicate de revista «Femeia română» (București, 1878–1881). Ele sunt greșit înțelese însă și nu duc la niciun rezultat pozitiv – fapt cunoscut și de Sofia Nădejde, care colaborase la această publicație. În 1881 «Contemporanul» reia problema, pusă în mod științific sub semnătura aceleiași Sofiei Nădejde, devenită cunoscută și apreciată în rândurile iubitorilor de progres social”.

● **[„Cronica”, nr. 22]** Pe frontispiciu găsim un citat din Cuvântarea rostită de Nicolae Ceaușescu la încheierea lucrărilor Congresului Frontului Unității Socialiste: „Vă asigur pe dumneavoastră, întregul popor că voi face totul pentru a asigura înfăptuirea neabătută a programului trasat de Congresul al X-lea, a programului ce va fi elaborat de Congresul al XI-lea al partidului, având convingerea că aceasta corespunde pe deplin năzuințelor vitale ale întregului popor, că de realizarea acestor programe depind bunăstarea, fericirea, viitorul însuși al națiunii noastre socialiste”. ■ Sub semnătura Cronica apare editoria-lul „*Într-un spirit de deplină unitate*”: „Cea mai cuprinzătoare organizație din țara noastră, Frontul Unității Socialiste, s-a întrunit în primul său congres, după mai bine de cinci ani de la constituire, prilej de retrospectivă a unei temeinice și angajate activități, dar și de responsabilă hotărâre a sarcinilor de viitor. Prin însăși compoziția sa, congresul a ilustrat caracterul larg reprezentativ al Frontului Unității Socialiste, întrunind toți oamenii muncii din țara noastră, fără deosebire de naționalitate, antrenați în nobila întreprindere de construcție a societății socialiste multilateral dezvoltate. Lucrările congresului, desfășurate, după cum a apreciat tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvântarea de încheiere, «într-un spirit de deplină unitate», au demonstrat încă o dată adeziunea întregului popor la politica internă și externă a partidului, caracterul profund

democratic al orânduirii noastre”. ■ Al. Dima publică *Tudor Vianu în perspectiva universală*, „cu prilejul unui deceniu de la stingerea lui”: „Din păcate, studiile lui de mai mari dimensiuni n-au apărut în limbi străine decât în număr restrâns și ne referim, mai cu seamă, la acțiunea începută de Editura «Univers» care a publicat – în 1972 – cu prilejul Congresului internațional de estetică ținut recent la București, un volum de *Studii estetice* în germană și franceză, cuprinzând fragmente ample de *Problemele metaforei* și *Postumele* lui Tudor Vianu. Desigur, mai sunt încă multe de împlinit în această direcție și înfățișând aici diferitele laturi ale universalității esteticianului, pledăm implicit pentru continuarea operei de editare a lui, fie la noi, fie prin colaborare cu edituri străine, fie direct de acestea”. ■ *Critica polemică* este titlul cronicii literare a lui Liviu Leonte, la volumul *Reacții critice* de Mihai Drăgan (Junimea, 1973): „Dar, cu riscul de a repeta o formulă a unui critic ironizat, nu vreau să mă depărtez de criteriile pe care însuși Mihai Drăgan le-a stabilit pentru *Reacții critice*. Volumul dezvăluie pasiune pentru crezul critic urmărit, consecvența cu intențiile programatice”. ■ Const. Ciopraga publică în continuare studiul său despre *Tudor Vianu și literatura română*, ajungând la partea a V-a. ■ Al. I. Friduș scrie despre *Reabilitarea ingenuității*: „A transfera atributele zmeului unui hidos robot și ale lui Făt Frumos unul angelic cosmonaut nu înseamnă decât a simplifica și vulgariza problema. Invasia tehnicii în basmele și poveștile docil reluate după scheme uzate nu face decât să pună plumb în aripile fan-teziei scriitorului și să contracareze disponibilul de fantazare ai micului consumator de artă”. ■ În *Mențiuni critice* sunt prezentate volumele: □ *Recreația mare*, revăzută și adăugită, de Mircea Sântimbreanu (Creangă): „Reprezentând o fericită osmoză text-desen, *Recreația mare* se include în rândul lecturilor amuzant-utile”. □ L. Burduja scrie despre *Bunicul și doi delincvenți minori* de Petre Sălcudeanu (Creangă, 1974): „Scrisă în limitele unui profesionalism corect, *Bunicul...* a ratat posibilități de frumoasă afirmare. Dezvoltarea artistică a dramaticului caz Blidaru ar fi accentuat latura educativă a cărții”. ■ Zaharia Sângeorzan publică prima parte dintr-un fragment din studiul monografic *Opera lui Mihail Sadoveanu*, text intitulat *70 de ani de la debutul lui Mihail Sadoveanu. O dramă a evidenței*, o analiza a nuvelei *Păcat boieresc*. ■ În contextul *Anul XXX D*. Ivănescu scrie despre *P.C.R. în fruntea rezistenței antifasciste*: „În manifestul program al P.C.R. din această perioadă, apar mereu, printre altele, următoarele puncte: ruperea alianței cu Germania și formarea unui guvern de pace, micșorarea impozitelor la țărani, mărirea salariilor la muncitori. O intensă activitate este dusă de către P.C.R. pentru formarea primelor unități muncitorești înarmate. Pentru aceasta sunt organizate depozite secrete cu armament, și, în același timp, după cum se spune într-un document din 28 iulie 1944, se făcea «o intensă propagandă în rândul armatei pentru a atrage cât mai mulți militari»”. ■ În *Cititorii ne comunică* sub semnătura lui E. Georgescu și Vasile Basa citim *Alecsandri, Renoir, Repin*, din

care aflăm de corespondența lui Alecsandri cu Renoir care se poate găsi în casa-muzeu Pierre Auguste Renoir, precum și mențiunea mărturiilor legate de vizita lui Renoir și a lui Repin la Iași; la fel sunt date detalii și despre o avancronică semnată de Alecsandri, sub pseudonimul V. Mircesco, în revista „La vie moderne”. ■ Din *Moment* reținem: □ „Cronica” și cititorii: „Revista «Cronica» împreună cu Comitetul județean Vaslui pentru cultură și educație socialistă au organizat o suită de manifestări prin care publicul cititor s-a putut întâlni cu scriitori, a putut discuta despre problemele actuale ale presei literare și culturale. În Vaslui, la Liceul teoretic și la cel economic, la Fabrica de mobilă și la Fabrica de confecții, apoi la Huși, în sala plină a Casei de Cultură, grupul de scriitori a susținut recitaluri de poezie și proză, reuniunile probând – prin întrebările ascultătorilor și prin atenția lor – interesul constant față de creația artistică, mai ales în acest an al unor mari evenimente naționale. La întâlniri au participat următorii scriitori: Andi Andrieș, N. Barbu, Ștefan Oprea, Nicolae Turtureanu, Ion Istrati, Horia Zilieru, Florin Mihai Petrescu, Angela Traian, Ion Alexandru Angheluș”. □ *La Fălticeni*: „În amfiteatrul prestigiosului liceu «Nicu Gane» din Fălticeni într-o înserare binecuvântată de garoafe, lalele, liliac și ochi scânteietori de elevi care se gândesc la bacalaureat. Peste sală plutește uriașa umbră a lui Sadoveanu chemată de sloata de afară, zâmbetul calm al lui Eugen Lovinescu, încruntarea ghidușă a lui Nicolae Labiș – toți plecați de aici. Și câți alții! E atâta vechime ilustră în acest Fălticeni încât numai tinerețea sălii o poate contracara. Și în fața microfoanelor Studioului de radio Iași, organizatorul întâlnirii, s-au confesat academicieni și cercetători științifici, elevi-inventatori și maiștri din producție, posesori ai «strungului de aur», scriitori și poeți încă elevi; au cântat studenți, au recitat actori ai Teatrului Național din Iași. Vibrantă, vocea marelui Sadoveanu a făcut legătura cu generațiile de glorie ale școlii. În amfiteatrul de la Fălticeni s-au împletit științele, artele și producția, omagiind generațiile înflorite într-o minunată primăvară. Acțiunea aceasta a Studioului de radio Iași, continuată cu perseverență (Iași, Focșani, Bacău) se dovedește fertilă și stimulatorie pentru școlile în care poposesc carele de înregistrare. La Fălticeni a fost o aleasă sărbătoare a spiritului care le-ar fi plăcut tuturor celor evocați în Galeria oamenilor de seamă a orașului”. ■ Radu Simionescu, pe ultima pagină, publică *Președintele Nicolae Ceaușescu în conștiința Americii*, un text amplu în cadrul căruia găsim și două prezentări ale volumelor: sub titlul *O nouă și strălucită afirmare a politicii externe a României* citim prezentarea volumului *Vizita oficială a tovarășului Nicolae Ceaușescu în S.U.A.*, iar volumul *Eveniment de importanță istorică în relațiile româno-latino-americane* împrumută titlul său recenziei. ■ Versuri semnează Valentin Spiță (*Cântec pentru patria mea*), Maria Spiță (*Tatăl meu*), Horia Zilieru (*Țara frumuseții*) □ Sub titlul *Mă uit și văd o stea* revista publică *Literele copiilor*: „Am primit la redacție, ca pe niște flori de primăvară, creațiile copiilor de la școala generală Runcu, județul Iași. Toți autorii sunt

elevi în clasa a VI-a și toți scriu într-o nobilă și avântată competiție, sub îndrumarea tânărului poet și profesor Corneliu Popel. Le dăm spațiul aici celor mai talentați dintre ei, în speranța că acest gest îi va îmbia să se aplece cu și mai multă perseverență deasupra literelor, transfigurându-le în poezie”. Apar scurte proze semnate de Constantin Florea (*Iepurele șchiop*), Maria Vatră (*La târg*), Elena Vatră (*O întâmplare hazlie*).

● **[„Orizont”, nr. 22]** Încercând să definească prozele lui Mircea Horia Simionescu din volumul *După 1900, pe la amiază*, Cornel Ungureanu își începe cronică literară astfel: „Prozele acestui volum inventează literatura *Biografiei generale* (1970). Sensul e parodic, structura lui decurgând din Caragiale și Urmuz, dintr-o linie muntenească, pe care autorul o cultivă cu voluptate. Există în acest volum și faonda minulesciană (patosul muntenesc al ei), și târgul de provincie al lui Brătescu-Voinești ori Radu Petrescu, și micul funcționar și intriga amoroasă și alergarea de cai și ofițerul de roșiori și tot ce ne mai putem aminti din aceasta literatură.” ■ La rubrica *Orizontul ideilor*, Vasile Crețu detaliază opera savantului folclorist Emil Petrovici (născut pe 2 decembrie 1898), enumerându-i meritele și subliniindu-i valoarea. ■ Alexandru Ruja se arată îngrijorat în articolul său (*Literatura contemporană în manualele școlare*) de prezența sau absența ori de tratarea lor fugitivă a anumitor scriitori în manualele de liceu, notând: „constatarea mai evidentă este că manualul rămâne în urmă cu aproximativ zece ani față de evoluția literaturii de azi. Dacă rămânem tot în domeniul poeziei din generația anului '60, generație cu profil distinct în cadrul liricii contemporane, sunt amintiți (fugitiv) doar Nichita Stănescu și Marin Sorescu. [...] La poezie, manualul nici nu amintește un poet de o valoare deosebită din generația războiului – Dimitrie Stelaru, sau creația poetică a lui Virgil Teodorescu [...] . Referitor la proză situația nu este cu mult diferită. Din opera lui Marin Preda se analizează *Moromeții*, dar numai volumul I, cu toate că cel de al doilea a apărut de șapte ani și practic *Moromeții* se constituie ca un ciclu. Din creația lui Titus Popovici nu se comentează excepționala nuvelă *Moartea lui Ipu*. Apoi tot în două ore trebuie discutată opera lui Ion Marin Sadoveanu, Eugen Barbu, Ștefan Bănulescu, Fănuș Neagu, Dumitru Radu Popescu, unde de fapt prezentarea prozei contemporane se oprește. Cel puțin pentru Eugen Barbu (*Șoseaua Nordului*), Fănuș Neagu (*Cantonul părăsit sau Îngerul a strigat*), Dumitru Radu Popescu (un ciclu de nuvele, *F* ori *Vânătoarea regală*), la care adăugăm pe Alexandru Ivăsiuc (*Pasările* sau *Apa*) se pot propune (sau include) în manuale opere pentru analiză. [...] Cel mai puțin fixat este tabloul istoriei criticii și teoriei literare.” ■ Versuri de Eugen Dorcescu și Vasile Versavia. ■ Mircea Micu publică un fragment din romanul *Patima* (volumul al doilea). ■ Ilie Costache ia, pe ultima pagină, un scurt interviu scriitorului japonez Kobo Abe, iar Ramona Boca Bordei scrie despre laureatul premiului Nobel pe anul 1968, scriitorul Yasunari Kawabata, comentând una dintre scrierile acestuia, *Țara zăpezilor*.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 182] *Săptămâna pe scurt*: Nicolae Ceaușescu este ales în funcția de președinte al Frontului Unității Socialiste. □ A apărut seria nouă a revistei „Amfiteatru” (nr. 101), sub conducerea lui N. D. Frunteletă. ■ *Ploaia și vântul* de Zaharia Stancu, respectiv *Eroica* de Laurențiu Fulga, au fost tipărite la edituri sovietice. □ Ileana Colomieț analizează *Dramaturgia epocii în care trăim*. □ Recenziile acestui număr sunt semnate de E. Manu - *Mihnea Gheorghiu*, *Ultimul peisaj* (despre retrospectiva lirică apărută la Scrisul Românesc); I. Lotreanu - *La lumina zăpezii* (urmărind volumul omonim de Gh. Tomozei); I. Adam - *Sensul confesiunii*, notând cel de-al cincilea roman al lui Corneliu Ștefanache, *Așteptarea aproapelui*. □ Cronică teatrală de Dinu Săraru, marcând premiera de la Nottara, *A opta zi dis de dimineață* de Radu Dumitru.

[MAI]

• [„Albina”, nr. 19] Numărul se deschide cu fotografia lui Nicolae Ceaușescu și cu un fragment rostit de acesta la primul Congres al Frontului Unității Socialiste. Alături, editorialul lui Aurel Baranga, intitulat *Un congres de semnificație istorică*. □ Tot pe prima pagină, Tudor Arghezi este prezent cu versuri: *Bună dimineața, primăvară!* □ La pagina de istorie, revista publică textul lui Al. Andrițoiu, *În inimi cu Iancu*, preluat „din antologia literară «Avram Iancu»”. □ Tot aici, acad. Alexandru Balaci prezintă monografia *Ceaușescu*, realizată de Giancarlo Elia Valori și publicată la Roma, demonstrând etapa „prosperă și fecundă” a relațiilor italo-române. □ Pagina de literatură este arondată în întregime vieții și creației lui Tudor Arghezi, punctând deschiderea, la 14 mai 1974, a casei memoriale de la „Mărțișor”. Astfel, Ion Bănuță semnează tableta *Mărțișor*, iar Radu Boureanu, acad. Șerban Cioculescu, Tiberiu Utan, Barutu Arghezi, mici texte tematice. Grupajul este însoțit de versuri de T. Arghezi. □ Pe alte pagini, semnează versuri și Vasile Nicolescu, o elevă și un profesor colaborator al revistei.

• [„Amfiteatru”, nr. 5] Începând cu nr. din mai, 5 (101), revista lunară, literară și artistică, editată de Uniunea Asociațiilor Studenților Comuniști din România apare într-un nou format, cu o reducere de la 32 de pagini la 12 pagini. ■ Rubrica *Antologia Amfiteatru* se deschide cu sărbătoritul (la 50 de ani) Eugen Barbu, *Generație și cultură*. „Ce aș spune eu generației de condeieri ceși pregătește uneltele pentru viitorul apropiat, acestor plutoane de vânători de litere și imagini? Am oroare de a da sfaturi și cred că literatura nu se face după manual sau după predici. Ea este o disciplină severă, pretențioasă, cerând canon și respect pentru înaintași. O generație care se declară, încă de la buchisirea primelor pagini, genială, nu are nicio șansă să supraviețuiască pentru că este infirmă de la început. Mă supără lipsa de modestie a unor scriitori aflați la primele lor volume... Războiul literelor e lung și înverșunat. El se termină cu mulți morți care-n limbajul critic se numesc ratați. Și, cu și mai mulți răniți de

aripa marii poezii la care n-au mai ajuns... Literatura nu se face numai din plăcere, nu este o meserie de boem, ea este o știință ca oricare alta, dar foarte puțini știu adevărul.” □ Din sumar: versuri de Viorel Sâmpetean, Theodor Răpan, Adina Dimitriu, Eugen Cristian Motriuc, proză de Eugen Mihăescu. □ O cronică semnată de M. N. Rusu la volumul *Sofocle și condiția umană* de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, din colecția *Contemporanul nostru* (Albatros). ■ Un grupaj de fragmente *Inedite Camil Petrescu*- din dosarul cu însemnări din perioada de directorat la Teatrul Național □ Rubrica de *Convorbiri colegiale*, un fel de dialog cu cei care trimit texte: Secțiunea *Poezie* de la poșta redacției e acoperită de Constanța Buzea, cea de *Proză* de Tudor Octavian. □ Rubrica *Evenimond*, corespondenți din Sarajevo, N. Prelipceanu și *Scrisoare din America: Oceanul* de Ana Blandiana. □ De *Cartea străină* se ocupă Romul Munteanu. ■ În *Condiția debutului și a studenției în literatură*, Gabriel Stănescu întreabă, M. Gafița (redactor șef la Cartea Românească) răspunde, afirmând că „foarte mulți, aproape toți autorii lanșați de revistele «Amfiteatru», «Viața Studențească», «Luceafărul», vin să debuteze în volum la «Cartea Românească». G.S.: „Pentru aspirantul la gloria literară – cum se obișnuiește să se spună – alcătuirea volumului de debut este momentul hotărâtor al opțiunii. Care ar fi criteriile de selecție (deci și exigențele redactorului de azi) comparativ cu anii trecuți?”. M.G.: „Redactorul de azi nu are alte exigențe comparativ cu ceilalți ani. Criteriul fundamental este, în principiu, același: *valoarea*. Încercăm să găsim în volumele autorilor tineri, dacă nu un profil unitar, distinct, măcar cel puțin câteva disponibilități certe din punct de vedere estetic. Am publicat cu câțiva ani în urmă, în editura în care lucram atunci, cărțile de debut ale lui Nichita Stănescu, Adrian Păunescu, Ana Blandiana, Cezar Baltag, Marin Sorescu, Gabriela Melinescu. [...] Colecția «Luceafărul» a tipărit atunci mai mult de jumătate din poezii buni de azi. Ceea ce înseamnă că nu ne-am înșelat”.

• [„Cinema”, nr. 5] Seria de articole dedicate scenariștilor români contemporani continuă cu cel semnat de Dinu Kivu (intitulat *Frământările vesele ale unui moralist grav*) despre Ion Băieșu, considerat unul dintre cei mai buni dramaturgi ai noștri: „Lăsând la o parte orice glumă, trebuie să recunoaștem că *Iubirea e un lucru foarte mare* a fost un caz unic în istoria televiziunii noastre. Critica literară a primit destul de rece volumașul care relua, în proză, aventurile cu Tanța și Costel. Dar serialul reușise să impună două personaje, a căror audiență la public rivaliza cu cea a super-man-ilor din serialele străine de sâmbătă seara.”

• [„Convorbiri literare”, nr. 5] Nicolae Manolescu semnează textul *Moartea lui Bergotte*: „Naratorul nu ne spune, ca alteori, în asemenea cazuri, cine i-a împărtășit gândurile lui Bergotte, pe care Bergotte, el însuși, n-a mai apucat să le îndreptățească nimănui. Licența este una din cele mai frapante din întreg romanul; metoda însăși a lui Proust pare, aici, confruntată cu o situație

limită. Prin ce artificiu plauzibil ca romancier, care își propune ca regulă generală, să nu încalce probabilitățile de a vedea și de a ști ale unui unic narator, ar putea să se strecoare în conștiința solitară a unui muribund, în muțenia acestui Bergotte aflat cu câteva clipe înainte de sfârșit?”. ■ De critica poeziei se ocupă Daniel Dimitriu. □ Prima carte recenzată aparține lui Nicolae Țațomir, *Poezii și poeme* (Junimea, 1974): „Prin rețeaua de metafore elegante și îndelung șlefuite, Nicolae Țațomir ambiționează să insinueze un dramatism de substanță, dovedind, prin precauțiile pe care și le ia cu ajutorul limbajului, o anume pudoare, un refuz categoric al spontaneității zgomotoase. Elegia și meticulozitatea meșteșugului cunosc, într-adevăr, momente de fericită conciliere, așa cum se întâmplă de pildă, într-un foarte frumos text intitulat *Pasărea împăiată*”. □ A doua este semnată de Nichita Stănescu, *Clar de inimă* (Junimea, 1974): „[...] e oglinda fidelă a conviețuirii aproape paradoxale dintre marea poezie și maniile inofensive ale unui colecționar de deșeuri verbale. Dacă o asemenea stare de lucruri a ajuns să irite în așa măsură încât poetul nostru să fie trecut pe lista suspectilor (ca să nu zic a impostorilor), în ceea ce mă privește, regret numai faptul că Nichita Stănescu se ambiționează în a alimenta, în vremea din urmă cu deosebire, astfel de confuzii. Evident, există o ieșire onorabilă din situație și ea va fi înlesnită de cei care, mai devreme sau mai târziu, vor face curățenia necesară, delimitând cu severitate o operă de excepție de schițele pregătitoare sau de unele inofensive capricii de vacanță”. ■ Mircea Iorgulescu întocmește portretul critic al lui *Eugen Simion*: „Sub semnul aceleiași temperanțe stă și cartea cea mai bună de până acum a criticului, *Scriitori români de azi* (1974). Contrastul cu starea adevărată a materialului avut în vedere este aici însă mai izbitor; în *Antologia criticilor români* sau în monografia despre Lovinescu estomparea liniilor agitate, trecerea în plan secundar a elementului dinamic, disciplinarea, cu un cuvânt s-ar fi putut pune în seama cercetării din unghi istoric. Despre contemporani Eugen Simion scrie însă nu numai fără a face operă de partizanat, dar și fără a se implica direct; performanță remarcabilă, de care puțini critici sunt capabili. Străin de gustul pentru inovație sau pentru reformă, criticul tinde mereu să aducă lucrurile într-un cadru de existență normală, acceptabilă, preocupat de a nu lăsa vreodată impresia de arbitrar sau de subiectivitate, de hazardare sau de restricție. Eugen Simion are, așadar, vocația instituționalizării. O moderație care înseamnă echilibru stăpânește această critică pentru care tentația extremelor este necunoscută”. ■ Despre cartea Ceciliei Anghelescu-Sămărghișan, *Inima fiului meu* (Albatros, 1974), scrie Val. Condurache: „Autoarea relatează fără nerv zbuciumul mamei în căutarea unei soluții salvatoare, se complică neinspirat întregind portretul mamei, cu date biografice suplimentare. Întreaga relatare este nefericit orientată către trăirile mamei și deloc către drama bolnavului, a copilului care știe că va muri”. ■ Al. Dobrescu analizează studiul lui Mihai Drăgan, *Reacții critice* (Junimea, 1973): „Probele irefutabile sunt substituite prin insinuări, observări

marginale, limbaj violent fără vreo acoperire, afară doar dacă luăm în considerare pornirile umorale. Mihai Drăgan are dreptate numai când reacționează în cadre pozitivistice, prin corectări de ani, titluri etc. (Exegeza eminesciană?). Când încearcă însă replici în sfera ideilor este înduioșător prin tenacitatea inabilă [...]”. ■ Cu prilejul împlinirii a 8 decenii de la nașterea lui Camil Petrescu, Const. Ciopraga face *Reflecții despre un dramaturg*: „Despre teatrul lui Camil Petrescu s-a spus că e un teatru de idei iar formula a prins. Teatrológ avizat, remarcabil prin erudiție și în special prin acuitatea argumentelor, autorul lui Danton a persiflat însă «moda» teatrului de idei «provocată de Ibsen», denunțând piesele în care, «de obicei», un erou, intelectual «clasat» expune o «teorie generală a vieții». Dramaturgii din «școala» așa zisului teatru de idei nu fac decât să pună în dialog pagini de teorie «din cărțile filosofilor la modă, adică din cărțile filosofilor publiciști». Ironia din comentariul *Teatrul de idei* («Rampa», 17 mai 1928) are adresă dublă, vizând și teatrul și «filosofia la modă»”. ■ Adrian Marino analizează *Literatura și ideologia*: „Între autonomia absolută și reducerea literaturii la conținutul ei ideologic, prin omologie strictă, poziții pe care le respinge în egală măsură, estetica marxistă contemporană este în căutarea propriilor sale soluții. În acest scop, ea face serioase eforturi de clarificare, de adaptare și interpretare a realităților literare moderne, într-un spirit deschis, interdisciplinar, în care colaborarea noilor metode de cercetare (structuralism, semiologie, psihanaliză etc.) joacă un rol deosebit. La «Nouvelle Critique» (director Anton Casanova), ale cărui acte au fost reeditate în 1973 *Littérature et idéologies* [...] Parcurgerea lor atentă dă o bună imagine de ansamblu atât a obstacolelor, cât și a soluțiilor pozitive care se pot desprinde la această etapă istorică a problemei”. ■ În textul *Discurs anti-fatum*, Hristu Cândroveanu se referă la poezia lui Florin Mugur: „Culegerile reprezentative de poezie, de până acum, ale lui Florin Mugur, sunt patru: *Mituri*, 1967, *Destine intermediare*, 1968, *Cartea regilor*, 1970 și *Cartea prințului*, 1973. Toate apărute pe parcursul a numai 6 ani. Acest poet de certă vocație, suav și turbure totodată, s-a maturizat relativ târziu, după un debut incert, la 19 ani, rămas de parte, în urmă și probabil uitat de autorul însuși. E vorba de *Cântecul lui Philipp-Müller*, 1953. [...] Așa cum s-a profilat până azi, poezia lui Mugur, în ce are mai rezistent, se citește nu atât pentru desfătarea sufletului, cât pentru biciuirea minții, a conștiinței de sine”. ■ La Tudor Arghezi se referă Zaharia Sângeorzan, în textul *Credincios pământului și luceafărul nostru...*: „Poezia se confruntă cu destinul istoriei trăite, fără ca Arghezi să-și întoarcă fața de la nepăsarea divinității cu toate că poetul e flămând de țară și de ceruri. Monahul din el agonizează pe muntele speranțelor înșelate, dar niciodată părăsite”. ■ Constantin Pricop semnalează apariția traducerii *Dostoievski, Opere în 11 volume*, vol. 11, *Jurnalul unui scriitor* (pagini alese), traducere și aparat critic Leonida Teodorescu, *Studiu introductiv* de Ion Ianoși (Univers, București, 1974). ■ Henri Zalis valorifică *Dreptul la replică*: „Stimate tovarășe redactor-

șef, în temeiul dreptului la replică vă rog să găzduiți prezenta întâmpinare, prieljuită de considerațiile pe care Al. Dobrescu le rezervă cărții mele *Scriitorii pelerini*. Am primit și voi continua să primesc cu atenție orice impresii ale celor care binevoiesc să mă citească. Ca autor nu le cer decât o lectură probă. Nu încapе vorba că mi-ar plăcea să observ și dispoziția adecvată receptării de substanță – posibilitate care, teoretic, n-ar trebui să lipsească niciunui recenzent. Din acest punct de vedere nu voi discuta verdictul lui Al. Dobrescu, dar nu voi trece cu vederea genul de execuție fără probe critice. Iscă nedumerire chiar pretextul invocat de critic la începutul enunțului său telegrafic. El susține că am produs o scriere publicitară – care nu întâmplător – s-a bucurat de favoarea Editurii pentru turism. Cu alte cuvinte fac reclamă. Cui? Ei, aici e aici: lui Nicolae Milescu, lui Ion Codru Drăgușanu, lui Filimon, Iorga, Ralea, Bogza. Nu e ridicol să definești astfel o încercare, prima de acest fel, relativă la literatura noastră de călătorie și la tradițiile, la vocația ei universalistă? Este ridicol și întristător. [...] La încheierea scurtei sale note, Al. Dobrescu declară că nu vede ce ar mai fi de adăugat. Cu aerul că știe totul și că rostește sentințe fără recurs, Al.D. rămâne să mai facă dovada că și citește din când în când cărțile despre care scrie. Cum scrie s-a văzut!”

• [„Familia”, nr. 5] Un ciclu liric aparținând lui Al. Andrițoiu, pe prima pagină. □ Radu Enescu abordează romanul lui Al. Simion – *Grăunțele de grâu când cade pe pământ* și nuvelele lui Tompa Gábor din *Pâinea cea de toate zilele*, iar Gh. Grigurcu se referă la volumul de versuri al Gabrielei Melinescu – *Jurământul de sărăcie, castitate și supunere*. „Șansa poeziei practicate de Gabriela Melinescu o dă freamățul ciclonic al simțurilor. În dezvoltarea lor frenetică, de un rar, pe alocuri, abandon abisal, în dezlănțuirea cu substrat freudian a fantaziei sunt de căutat virtuțile native ale acestui lirism atât de radical «feminin» [...] O magie a organicului emană din metafora violentă.” ■ Despre universul românesc al lui D. R. Popescu (modernitatea acestuia, laitmotivul „adevărului” și al „memoriei”, construcția prin simboluri folclorice și mituri, plăcerea de a povesti a personajelor, patosul confesării, al dialogului etc) din secțiunea *Semnele prozei XXX*, scrie Serafim Duicu: „Încă de la început proza lui D. R. Popescu a fost întâmpinată cu entuziasm fiindcă sporul de originalitate adus de el în spațiul prozei noastre actuale fusese evident. N-au lipsit însă pe alocuri tentațiile minimalizării, fie prin insinuări, cum ar fi raportarea frecventă la Faulkner, fie prin «dezgroparea», acum, după impunerea sa ca romancier, a unei etape asimilate, cea de nuvelist (vezi «Vatra», nr. 3/1974), care ar putea fi revelată doar dintr-un scrupul de istorie literară, nu în felul unei improvizații gen «dare de seamă» asupra opiniilor critice formulate când? în... 1961, despre D. R. Popescu la un nivel jos, fără un cât de infim apetit al actualității literare... Oricum ar fi privit, D. R. Popescu este singurul prozator al generației sale care și-a descoperit filonul și l-a exploatat într-o mare creație. De la *Moromeții*, *Descult* și *Groapa*, nu am avut certitudinea unei cărți

de hotar. *Vânătoarea regală* este o asemenea carte”. □ Crăciun Bejan și Mircea Constantin semnează recenzii la volumul de debut al lui Dan Culcer, *Un loc geometric*, respectiv Petru Poantă, *Modalități lirice contemporane* („o lecție pe care autorul o servește criticilor generației sale, dovedind încă o dată că autoritatea se dobândește numai acolo unde există și edificiul propriei conștiințe critice.”) – articolul *Un tablou sinoptic*.

● [„**Presa noastră**”, nr. 5] Revista găzduiește o dezbatere, *Specii, modalități, stil în publicistica de turism*, cu sprijinul Asociației ziariștilor și scriitorilor de turism, la care participă Pop Simion, Leon Sărățeanu și Victor Vântu. Pop Simion a precizat „câteva specii și modalități aflate la frontiera dintre ziaristică și beletristică: instantaneul gazetăresc – acea mică felie de viață, acea clipă de adevăr, care are și dialog, și o metaforă; apoi portretul, memorialul sau jurnalul de călătorie, reportajul”. Publicația include, pe această temă, și un studiu, semnat de Stelian Streja, secretarul Asociației române a ziariștilor și scriitorilor de turism (A.R.J.E.T.), intitulat *Mass – media și promovarea turismului românesc*. Menționează gazetarul: „Cartea *Turism cu manualul de istorie*, de Dumitru Almaș și I. Scurtu, constituie un prețios mijloc de orientare pentru ghizi și pentru turiști în ce privește patrimoniul turistic lăsat de înaintașii noștri. *România – cartea de vizită a orașelor*, de V. Cucu, sugerează din titlu importanța acestei lucrări. I. Lupescu, H. Rabinovici și I. Don au elaborat lucrarea *Pe urmele istoriei contemporane* în care sunt evocate fapte și prezentate locuri legate de istoria P.C.R. și a mișcării revoluționare și democratice din România. Cu texte de Paul Anghel și V. Hossu și fotografii de S. Comănescu, C. Săvulescu, H. Höffler ș.a., în coeditare cu prestigioasa editură Rombach din R.F.G., a apărut albumul *România turistică, Reiseland Rumänien*. Monografia sentimentală *Cimitirul vesel* este realizată de scriitorul Pop Simion, cu imagini de I. Miclea Mihale, *Însemnări de călătorie* de George Călinescu, *Gastronomice* de Al. O. Teodoreanu, culegerea de impresii despre țara noastră *Aveți o țară ca un cântec* realizată de V. Firoiu ș.a. nu pot lipsi din bibliografia turistică”. □ O altă dezbatere profesională *Radio-televiziunea creatoare și stimulatoare de cultură* reunește membri ai Clubului ziariștilor de literatură și artă. Participă: Constantin Vișan, Al. Balaci, Valeriu Râpeanu, Nicolae Dragoș (președintele clubului), Nicolae Balotă, Al. Dima, Pop Simion, Traian Filip, I. Săbăreanu, I. Mihăileanu, Hary Brauner, Iosif Sava. Al. Balaci remarcă: „Și în domeniul care interesează, noua emisiune *Salonul literar al Televiziunii*, s-a observat că totdeauna prezentările cărților de exemplu, îndeosebi prin interviuri luate autorilor, printr-un flux al imaginilor care ar putea atinge dimensiunile unui Spectacol, au mărit mult interesul pentru operele respective”. Valeriu Râpeanu: „O primă problemă a discuției noastre ar fi dacă avem un public de televiziune sau mai multe categorii (este o problemă care se ridică și în legătură cu publicul de carte). Cred că majoritatea publicului de televiziune de azi este un public ce se află la începutul inițierii culturale; pe

prima treaptă a educației artistice. A fi creator de cultură nu înseamnă numai a produce. În cazul teatrului, de exemplu, nu este suficient a prezenta piese originale, ci a da omului acele noțiuni despre teatru, a-l face să înțeleagă marile capodopere. În ultima vreme, televiziunea a dat multe scenarii originale, unele scrise special pentru televiziune. S-a spus aici că televiziunea și radioul, fiind creatoare de cultură, prezintă în același timp și pericolul că îndepărtează oamenii de lectură. Există pericolul ca generațiile ce se ridică azi să nu mai perceapă o operă pe calea afectivității sau a ideilor ci să vadă pur și simplu acțiunea”. Nicolae Dragoș: „[...] radioteleviziunea poate crea cultură prin determinarea unei stări de spirit, a unei atitudini în raport cu cultura, o atitudine care se poate determina prin recenzarea fenomenului cultural în desfășurare, prin dezbateri organizate pe diverse probleme de cultură, prin aducerea în atenția telespectatorului și ascultătorului a unor teme de stringentă actualitate, inspirate din problemele reale cu care se confruntă cultura la un moment dat. Este o veritabilă știință ca dintre miile de teme posibile, programele radioului și televiziunii să le selecteze pe acelea care răspund comandamentelor de actualitate, nevoii publicului de a se clarifica într-o direcție sau alta. Cele mai multe dintre emisiunile culturale de la RTV mi se par a nu fi abandonat – decât cu rare excepții – aceste cerințe.” □ Victor Bârlădeanu recenzează cel de-al doilea tom al volumului *Drumuri prin memorie* de Octavian Paler apărut la Editura Albatros. □ Vlad Mușatescu publică studiul *Probleme ale ziarului tabloid*. □ Un set de articole sunt consacrate gazetarului și poetului Gh. Dinu (Stephan Roll) la încetarea din viață.

• [„**Ramuri**”, nr. 5] Încep să apară din ce în ce mai puține articole dedicate literaturii. ■ *Critica ideilor literare: Logica sistemului literar*, de Adrian Marino: „Sistem înseamnă în ultimă analiză circularitate. Fenomenul circularității doar în cadrul sistemului își găsește explicația și descrierea completă. Numai în interiorul unui sistem «începutul» coincide cu «sfârșitul», înaintarea cu regresivitatea, etapa anterioară cu cea posterioară, prin posibilitatea deplasării continue în ambele sensuri.” ■ *Cronica literară*: în articolul *Mircea Ivănescu*, Al. Piru afirmă că poetul are un alt suflu și o altă perspectivă față de generația sa, printr-un „mod poetic propriu, o poezie în care sunt excluse convențiile lirice, poncifele, clișeele de fond și formă, în care rareori se spune ceva și în care comunicarea e totdeauna aluzivă, parabolică, fără a fi ermetică”. În mare parte din cronică sunt analizate versuri prin *close-reading*. ■ *Cărți noi la „Scrisul românesc”*: Marcela Radu consemnează apariția antologiei de poezii *Cuiburi în soare* de Marcel Romanescu. ■ Sunt publicate poeme de A. I. Zăinescu, Dumitru Bălăeț, Claudiu Moldovan, Virginia Mușat, Marta Bărbulescu, George Niță, Șt. Roman și Mihail Gib.

• [„**Steaua**”, nr. 5] Articolul introductiv al lui Aurel Rău cuprinde notații sub formă de jurnal, din care selectăm câteva idei: literaturitatea, punct de plecare biografic și impersonalizare, cântec și anticântec, nostalgia epicului, criza

modelor, cauză comună. ■ Este lansată tema „mutațiile romanului rural”, la care răspund o serie de condeieri: Valentin Tașcu (articolul *Mutațiile romanului rural*), T. Tihan (articolul *Proza «rurală» între mit și realitate*), Constantin Cubleşan (articolul *Aspecte ale prozei de inspirație rurală*), Kántor Lajos (articolul *Categorie sau reflex?*, tradus de Florica Perian), Eugen Uricaru (articolul *Literatura despre țărani*). ■ Baruțu T. Arghezi povestește despre geneza poemelor din 1907. *Peizaje*, cum tatăl lui, eliberat din lagărul de internați politici de la Tg.-Jiu, trece cu mașina unui avocat prin jumătate din județul Gorj în care observă stupefiat starea de sărăcie lucie a oamenilor supraviețuitori după cel de-al doilea război și acest lucru i-a deșteptat în minte „toată suferința țărânului român” zugrăvită „pe tăcute și cu răbdare în Mărțișorul acelor ani [...]” (articolul *Block-notes*, rubrica „hotare de aer”) ■ Poezii de Aurel Gurghianu, Vlaicu Bârna, Virgil Teodorescu, Daniela Crăsnaru, Bazil Gruia. ■ Lui Aurel Gurghianu, poet transilvan, i se dedică două articole aniversare la împlinirea vârstei de 50 de ani: Ion Vlad, *Remember* și Adrian Popescu, *Aurel Gurghianu – portret posibil*. ■ Leon Baconsky dezvoltă un lung studiu asupra operei eseistice a lui Alexandru Odobescu, centrată asupra dictonului cu care scriitorul își începe antologica evocare a Bărăganului de odinioară *Et in Arcadia ego!* (articolul *Centenarul unei capodopere: Pseudo-cynegeticos*). ■ Mircea Tomuș publică o povestire cu tematică anti-războinică, *Sensul iernii*. ■ Ion Pop traduce câteva poezii din ultimul volum de versuri *Sophia* (Éditions du Seuil, Paris, 1973) de Pierre Emmanuel. ■ Un stufos articol filozofic scrie Alexandru Boboc, cu titlul *Kant și filozofia culturii*, ideile filozofului german fiind explicate pas cu pas. ■ Atras fiind de lirica lui Emil Brumaru din volumul *Julien Ospitalierul*, Petru Poantă afirmă că poetul reușește să scoată poezie din fapte banale, cum ar fi aplicarea unor găuri cu burghiul într-un perete, și prin urmare: ■ „Emil Brumaru a adus în poezia contemporană senzualitatea vieții comune, în speță senzualitatea bucătăriei și o extraordinară frăgezime a limbii. Într-un fel el coboară din tradiția reabilitării universului umil, dintr-o poetică anti-romantică în substanță, care investeste banalul cu miracole. [...] Brumaru, alias Julien Ospitalierul, este un poet ditirambic, care substituie exuberanța simțurilor printr-o senzualitate spirituală și pur delectabilă. Bucătăria și camera devin la el un «alcov», unde Julien descoperă tandrețea lumii obiectuale”, dar concluzia critică a recenzentului este că „Emil Brumaru nu este un mare poet, dar rămâne unul dintre cei mai originali în lirica actuală”. ■ Surprinzător, precum îi este felul, în afirmațiile lui, Constantin Noica se referă în articolul *Caietele lui Leonardo și Eminescu*, la natura umană și descrie în felul următor trei personalități: „Ne aflăm în fața a trei naturi umane diferite, începând chiar cu animalitatea lor. Despre animalitatea lui Valéry se poate spune limpede că e cerebrală. Cea a lui Eminescu e deplin umană, de la sănătate până la maladivitate și de la subiectivismul pasional până la obiectivitatea detașată. Animalitatea lui Leonardo este eterică, fiind în fondul ei și în manifestările ei neutrală,

ca la androgin”. ■ Pe urmele ființei morale a lui Vasile Pârvan și a întrebării sale chinuitoare „este posibilă o nemurire și este ea oare de dorit?”, Nicolae Balotă arată cum se schimbă sau cum evoluează relația istoricului cu viața și cu moartea, fixată în volumul *Gânduri despre lume și viață la Greco-Romanii din Pontul stâng*, un studiu scris în perioada primului război mondial, 1916-1918, fiind clar pentru comentator că savantul consideră „istoria, [...] mai presus de orice, o memorie revivificatoare a umanității”.

● [„Teatrul”, nr. 5] Nina Cassian semnează eseul *Educație și autoeducație*. □ Al. Mitru, în *O artă a artelor*, relatează despre relația sa cu teatrul. □ Virgil Stoenescu, în *Teatrul - instrument de modelare al conștiinței*, scrie despre teatrul pentru și despre tineret. □ Iuliu Rațiu, în *Dincolo de joc...*, abordează problema teatrului pentru copii. □ Viorica Tănăsescu publică studiul *Sensul etic al dramaturgiei pentru tineret*. □ Fred Mahler scrie despre *Autenticitate și teatralitate în adolescență*. □ Aurel Storin publică *Teatrul pentru copii, copiii pentru teatru*. □ Vicu Mândra publică studiul *Reabilitarea poeziei dramatice în teatrul nostru contemporan*. □ În *Documentar*, Claudiu Christescu realizează un portret literar intitulat *Un dramaturg dat uitării: Nicolae Scurtescu*. □ Al. Mirodan în *Puncte de suspensie...* publică *Jago în muncă de reabilitare*. □ În *Cronica dramatică* Virgil Munteanu scrie despre *Năpasta și Conul Leonida* de I. L. Caragiale (Teatrul Național „I. L. Caragiale”, în regia lui Ion Cojar): „Transformată sub ochii pe drept uimiți și încântați ai spectatorilor în formula de scenă italiană, Sala Mică găzduiește în continuare reprezentația cu piesa *Conul Leonida față cu reacțiunea*. Nu văd rațiunea alăturării acestor două piese de structură atât de diferită, nu găsesc decât latura formală a acestei inițiative, a arăta, adică, ce poate noua sală, dar sincer să fiu, nu cred că un regizor poate avea climatul interior în stare să germineze simultan un spectacol de univers tragic și altul de pe teritoriul farsei. De aceea, nici nu se reține din reprezentația farsei caragialești mai mult decât momentul ilar când decorul tremură cuprins de spaime, și toate semnificațiile care se desprind de aici și care ar fi putut cuprinde și împlini o întregă concepție despre spectacol și demonstrația de virtuos al comicului făcută de Dem. Rădulescu, dar cu o creație hibridă în raport cu ceea ce a arătat că poate mai înainte în Cașavencu și mai de curând în Farfuridi”. I.P. publică o amplă cronică teatrală a piesei *Lozul cel mic* de Hector Quintero (Teatrul „Bulandra”), în timp ce Mira Iosif scrie despre *Copacii mor în picioare* de Alejandro Casona (Teatrul „Giulești”), Paul Tutungiu despre *Moștenitorii* de I. D. Șerban (Teatrul „Ion Creangă”). □ Valeria Ducea în *Profil în actualitate* realizează o detaliată descriere a Teatrului din Tg. Mureș. Virgil Munteanu scrie despre *Timon din Atena* de W. Shakespeare (Teatrul de Nord din Satu Mare, secția română) și despre *Electra* de Euripide (secția maghiară), iar Cristina Constantiniu despre *Ferma Dangaard* de Martin Andersen Nexø (Teatrul „Victor Ion Popa” din Bârlad). În *Turnee în capitală* sunt discutate *Intrigă și iubire* de Fr. Schiller și *Mult zgomot*

pentru nimic de W. Shakespeare (Teatrul de Stat din Bacău), precum și *Cititorul de contor* de Paul Everac (Teatrul maghiar de stat din Sf. Gheorghe).

● [„Transilvania”, nr. 5] Versuri semnează: Dan Mutașcu (*Un cer citit în izvoare...*), Maria Holcan (*Cântec lui Pablo Neruda*), Ion Băduleasa (*Un cer de cocori*), Felicia Marinca (*Păduri bucovinene*). □ Din proză, citim *Teritorii* de Mircea Zăciu. ■ Editorialul *Activitatea politico-ideologică în actualitate* este semnat „Transilvania”: „În procesul de edificare a socialismului, rolul educativ al creației literare și artistice este din ce în ce mai pregnant, contribuind la formarea conștiinței socialiste, la formarea omului nou, care se afirmă prin atitudine creatoare față de realitate. Astăzi sunt de imperioasă actualitate concluziile și măsurile Plenarei C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971, în cadrul căreia tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat programul cu privire la activitatea politico-ideologică și de educare socialistă a oamenilor muncii, unde se apreciază ca necesară activității noastre intervenția eficientă – analitică și prospectivă – în domeniul dezvoltării vieții sociale, cu menținerea în atenție în primul rând a doi termeni esențiali: perfecționarea continuă a bazei tehnico-materiale și dezvoltarea conștiinței. [...] Este necesar deci ca educarea oamenilor muncii în spiritul ideilor comunismului, înarmarea lor cu o concepție științifică despre lume, cu adânci convingeri socialiste să cuprindă toate sferile de activitate socială, să se generalizeze la scara întregii societăți. Omului nou, constructor al noii societăți, trebuie să-i fie caracteristică însușirea organică a moralei revoluționare, a principiilor eticii și echității socialiste. Aceasta este, de fapt, cerința care a inspirat proiectul de *Norme ale vieții și muncii comuniștilor*, care se află în proces de traducere în viață și care urmează să devină, după aprobarea sa de către Congresul al XI-lea, parte integrantă a statutului și programului partidului. În spiritul acestor norme, activitatea educativă este chemată să-și lărgescă aria de influențare, să cuprindă în atenția sa atât comportarea oamenilor la locul de muncă, în producție, cât și comportarea lor în societate, în familie – pentru a forma oameni care să-și organizeze întreaga viață în concordanță cu aceste norme, să militeze pentru generalizarea lor în planul întregii societăți. Se relevă aici ponderea crescândă ce o are dimensiunea ideologică, culturală a personalității omului societății noastre socialiste, societate al cărei progres a condiționat de valorizarea cuceririlor științifice-tehnice și culturale contemporane. Acțiunea vastă de culturalizare, desfășurată sub conducerea partidului, de instituțiile de stat și obștești are o importanță capitală pentru dezvoltarea multilaterală a personalității în socialism și în perspectiva comunismului”. ■ Sub nota: „Revista noastră publică, în continuare, articole care dezbat complexitatea funcțională și implicațiile valorice ale valențelor de universalitate a culturii și artei românești. Reluăm reperele cele mai importante ale tematicii pe care, pe această cale, o comunicăm colaboratorilor noștri, invitându-i, în același timp, să participe la discuție. Ce se poate face mai mult și mai bine în acest sens? Care sunt adevăratele virtuți,

încorporate în opere și lucrări intelectuale, ale universalității românești? Prin ce se poate defini aportul specific românesc în patrimoniul universal? Care este raportul dintre difuziune și receptare? Cum se oglindesc, în operele reprezentative, coordonatele specificului național și specificității artistice? Care este raportul dintre individual, național, regional și universal? Ce loc ocupă localismul creator în ansamblul culturii naționale și cum poate deveni el rezonanță a universalului? Cum se poate caracteriza aportul naționalităților conlocuitoare la definirea profilului național unitar chemat să reprezinte cultura României socialiste în confruntarea universală a valorilor?”, apar: □ *Poezie și limbaj poetic* de Mircea Tomuș: „Se poate spune cu suficientă îndreptățire că una din cele mai caracteristice orientări ale poeziei moderne universale, aceea a poeziei poetice, actul prin care lirica șterge diferențele dintre obiect și subiect, expresia poetică răsfrângând atitudinea meditativă față de poezie, a avut un ecou altul de cât superficial în versul românesc al ultimilor ani. Matei Călinescu a fost cel care a luminat mai grăitor, din punct de vedere teoretic, datele problemei, racordând sistemul de concepte și idei al criticii noastre de poezie la circuitul european similar. Ștefan Aug. Doinaș, în *Poezie și modă poetică*, pornind de la relația stabilită de Matei Călinescu, urmărește fenomenul de stăpânire a acestei arii tematice, a acestei suprateme am putea spune, mai ales în manifestările care, alunecând dincolo de linia fermă a unei soluții creatoare, de participare pleneră și autentică a forului liric la propria sa problematică, se rezumă la o simplă imitație mecanică ori eșuează în manieră”. Urmărind aceste afirmații, autorul textului analizează limbajul poetic al poeților Gabriela Melinescu, Constanța Buzea, Anghel Dumbrăveanu, Radu Cârnelci, Adrian Păunescu, Modest Morariu, Petre Stoica, Mircea Ivănescu, Leonid Dimov, Marin Sorescu, Ion Alexandru, Nichita Stănescu. Concluzia este că „aici se încheie aventura limbajului, ca temă a poeticeii, în poezia noastră contemporană. După o expunere sumară, putem să-i apreciem aproape cantitativ traiectoria: de la tentația necunoscutului, soluționată prin tehnica ermetică, prin tentația realului, prilejuind valorificarea valențelor prozaismului, la decizia coperniciană a direcției alimentare a poeziei din sensurile invenției unei ipostaze negative a limbajului, în consens cu cele mai nobile aspirații de cunoaștere ale liricii. O problematică majoră, de demnă ținută intelectuală, soluții de marcată și fecundă originalitate”. □ *Pentru confirmarea universală a valorii literare* de Ilie Guțan: „Adevărul este că vorbitorii altor limbi cunosc cu mult mai puține lucruri despre literatura noastră, de ieri și de azi, uneori nu pe cele mai de seamă, decât cunoaștem noi despre ei. Se invocă frecvent un handicap esențial – limba –, argument deloc neglijabil, pentru prevenirea căruia îi suntem datori de multă vreme. Suntem de mult universalși, însă universalitatea noastră continuă să fie latentă. Nu de afirmare, ci de confirmare avem nevoie. Și, în acest sens, trebuie să existe preocupare, în egală măsură, dacă nu chiar sporită, nu numai pentru recunoașterea calității universale a altora dar și, mai ales, pentru a face

recunoscută de către alții aceeași calitate a literaturii naționale. [...] «Universalitatea – scria G. Călinescu – este o inimă individuală, puternică și sonoră ale cărei bătăi istorice se aud pe orice sunet al globului, precum și-n viitor». Critica noastră are sacra menire de-a recepta aceste «bătăi» ale mării «inimi» și de a le rosti și-n limba sa, și-n alte limbi ale pământului. Existăm în universal dintru început: datoria noastră este să nu uităm o clipă acest adevăr și să-l slujim».

■ Sub titlul *Literatura română sub semnul celor trei decenii* citim: □ *Construcție și semnificație* de G. Nistor, un text care se ocupă de *Întâlnirea din pământuri* de Marin Preda: „Luate ca unități epice de-sine-stătătoare, povestirile acestea desemnează o nouă direcție în proza românească despre țărani și se caracterizează prin câteva structuri narative excelent articulate, fiind probe elocvente asupra posibilităților scriitoricești ale lui Marin Preda la 1948. Pornind din Sadoveanu, în ceea ce privește ceremonialul povestirii, și din Rebreanu, pe linia notației realiste de tip obiectiv, Marin Preda se va detașa de înaintașii săi, abordând modalități epice moderne, specifice mai ales prozei americane”. □ *Vârstele noii dramaturgii* de Eugen Onu, care recunoaște trei etape în noua dramaturgie: prima etapă este caracterizată prin Davidoglu și Al. Mirodan, în operele cărora se recunoaște „însemnele esteticii cultivate de romantism, dar care se află în fuziune permanentă cu elemente ale unei viziuni realiste”; etapa a doua apare cu Horia Lovinescu și Aurel Baranga, o etapă concentrată pe „mutațiile și frământările psihice”; a treia etapă – reprezentată de Teodor Mazilu și Ecaterina Oproiu – în care „conceptul de realism e substanțial lărgit și înnoit”. Autorul nu evită se menționeze și pe D. R. Popescu, Ion Băieșu, Iosif Naghiu, Marin Sorescu, Leonida Teodorescu, „autori profunzi și originali” care s-au alăturat „mai vechilor condeie”, și este menționată, pe scurt, și evoluția dramaturgiei de inspirație istorică (Dan Tărchilă, Horia Lovinescu, Al. Voitin, Paul Anghel, Al. Popescu, Aurel Ardeleanu și Mircea Bradu). În concluzie: „O urmărire mai detaliată a configurării anumitor coordonate în perimetrul literaturii noastre dramatice noi, din punct de vedere al modalităților și tonalităților artistice, încercare pe care ne-o propunem pentru un timp apropiat, va aduce, desigur, și o mai precisă caracterizare și configurare a aporturilor originale ale acestei dramaturgii a «noului val» și, deci, a particularităților perioadei din urmă față de cele anterioare. După cum aceeași analiză poate face mai evidentă realitatea că, între a doua și a treia dinte etapele despre care am vorbit, – prima cunoaște circumstanțe aparte, legate de profundele seisme ale începuturilor revoluției –, nu e vorba, în ansamblu, de o diferență calitativă. Deci că «vârstele» respective – deși condiționate de evoluția societății – trebuie înțelese asemenea cercurilor ce se adaugă tulpinei unui copac”.

■ Titu Popescu semnează cronică literară la *Personalitatea literaturii române* de Constantin Ciopraga (Junimea): „Nu întâlnim noutate de conținut, ci o odihnitoare parcurgere metodică. Autorul are harul benedictin de a ține fișe pentru compendiile necesare. În altă privință, cartea este un mo-

del de aplicație terminologică inventivă, la modul caracterizărilor sintetice, demonstrând că și tipul academic al limbajului evaluativ conține virtuți stilistice, încă de rafinament aplicat, păstrător al voluptății concreteței simbolice. Autorul, degustător subțire și discret, se drapează după mișcătoare transparențe fastuoase. Acestea îl acoperă numai distilându-i chipul”. ■ În *Bibliografie* citim despre volumele apărute la editurile Dacia, Albatros, Facla. ■ În *Patrimoniu documentar* Onisifor Ghibu scrie *Cu privire la data nașterii lui Gheorghe Lazăr*, iar Gheorghe Răduțu prezintă *Ordinul de urmărire polițienească a lui Gheorghe Lazăr*. ■ În *Revista revistelor* conținutul revistelor este împărțit în grupaje: *Ideologie, Poezie, Literatură universală, Proză. Critică, Istorie Literară*.

● [„*Vatra*”, nr. 5] În secțiunea *Filtre* sunt amintite următoarele apariții: poezie Zeno Ghițulescu, *Bucuria cuvântului* (Dacia, 1974); în critică – Radu Enescu, *Critică și valoare* (Dacia, 1973) și abordează subiectul erorilor criticilor. ■ Proză Norman Manea, *Atrium* (C.R., 1974) – roman experimental. □ *Atitudini* – Mihai Sin despre starea prozei scurte și atitudinea autorilor în articolul *Anticameră a romanului?* □ Este reprodus un eseu semnat de Anton Cosma, *Permanența idealului clasic* – explicat și argumentat prin romanul *Ce mult te-am iubit* de Zaharia Stancu. □ *Atelier 74* – proze de Corneliu Rădulescu – *O să fii întrebat* și Ioan Radin – *Aventurile tânărului serafim* – trei schițe: *Serafim iubind; Love story; Nocturnă*. În finalul acestui număr sunt traduse de Pompei Belciug fragmente din *Convorbire cu Max Frisch* de Peter André Bloch și Rudolf Bussmann.

● [„*Viața militară*”, nr. 5] Publică versuri: Alexandru Andrițoiu (*Ostașul către partidul său, Armata, Marș, Scut de aur, Duminică, Poeți și ostași*), cernacliștii militari: Raul Câmpeanu (*Coloane de împliniri și slavă*), Marius C. Nica (*Cu cântecul pe buze*), Ioan Benche (*Cântec*), Mihai Mircea Grăjdeanu (*Zvâcnim în tâmpla ta*), Valeriu Pricină (*O, cum mai seamănă țara cu inima mea*), reportaje și însemnări de scriitor: Constantin Strună (*Pe șantierul docului uscat, Marinari la 16 ani*), Ion Bogdan (*Raport ostășesc*), G. F. Cozma (*Vitiorii medici militari*), Eugen Burghilea (*Profesoara comandant*), Traian Reu (*Pasiunea profesiei*), Ion Căpeț (*Sus în foișor se află grănicerul*), proză: Marius Andone (*Operația FULGI DE PORUMB*), Gh. Bejancu, O. Lustig (*Cronică în marș*), Nicolae Mărgeanu (*Hărnicie*). □ Sumar bogat în paginile rubricii *Scriitori și cărți*: Aurel Martin semnează o cronică a volumului *Horă de vulturi* al poetului Radu Cârnecki, alături de o alta semnată de Nicolae Baltag a volumului de versuri *Cer și pământ* scris de veteranul Ion Petrache. Ion Aramă își prezintă volumul *Gloria de toate zilele* și anunță romanul viitor, *Alarmă la dana 0*, alături de Mircea Radina care semnaleză apariția viitorului său volum de proze *Naufragiul EGRETEI*. Nici romanul polițist nu este ocolit, Emil Manu recenzează *Eu am ucis moartea*, volumul scriitorului Stelian Sârbu. □ Mihai Iordănescu continuă studiul său, *Educația patriotică prin manualele*

școlare, arătând: „Cum se înfățișează din aceste puncte de vedere manualele amintite? Înainte de a desfășura concret un răspuns se cuvine amintit că, în actuala lor alcătuire, manualele claselor V–VIII cultivă sistematic eroicul de bună expresie artistică, modelul comportamental reliefat de situații excepționale, atmosfera de puternică concentrare psihologică – dimensiuni în cuprinsul cărora aspectele de istorie și de viață militară își reclamă cu prisosință prezența. Este o consemnare care merită să fie făcută din capul locului pentru precizarea că o eventuală îmbunătățire tematică a cărților de școală în sensul pentru care milităm nu cere reorientarea manualelor sau modificarea structurii lor metodice, ci doar o mai bună selecție a textelor și o diversificare tematică mai prominentă. Și în prezent există o diversificare tematică, dar în efectuarea ei, cum este poate și firesc s-au avut în vedere îndeosebi piesele clasice, a căror ascendență asupra oricăror altora se manifestă deopotrivă prin limba lor aleasă, dar și prin imagini artistice statornicite ca modele în conștiința mai multor generații trecute prin școală. Așa se explică, credem, de ce o seamă de narațiuni inspirate din *Sobieski și Românii, Lupta de la Vashui, Călugăreni*, sau poezii cum sunt *Sergentul, Mircea cel Mare și solii*, intră în cuprinsul acestor cărți de școală, deși sub o formă sau alta le-am întâlnit și în cărțile de citire din clasele II, III și IV. Un element nou în peisajul literar al manualelor ciclului secundar, ca o nouă dimensiune în perceperea și înțelegerea timpului și spațiului narativ, se identifică în prezența, sub formă de fragmente, a povestirii de mai largă anvergură – nuvela și chiar romanul, în legătură cu care ni se pare semnificativ că s-a recurs la bucăți cu subiect din viața militară. Din acest punct de vedere, atât povestirea *Infirmerul tatei* de Edmondo de Amicis, prezentă în *Cartea de citire pentru clasa a V-a*, cât și fragmentul din romanul *Pădurea spânzuraților* de Liviu Rebreanu introdus în «lecturile literare» pentru clasa a VIII-a atestă cu egală putere superioritatea textului inspirat din evenimentele militare pentru înțelegerea psihologilor complexe. Și încă un argument: atunci când elevilor li se cere să recompună într-o formă literară un fragment de viață percepută nemijlocit sau prin intermediul unor tablouri, autori experimentați ai manualelor amintite recurg în mod firesc la teme în care viața militară este de nelipsit. Firesc, pentru că puterea de observație a copilului, impresionabilitatea, capacitatea de orânduire a concluziilor într-o construcție logică nicăieri nu pot fi controlate”.

• **[„Viața românească”, nr. 5]** Eugenia Tudor-Anton prezintă romanul lui Al. Ivasiuc, *Apa* (Eminescu, 1973): „Oricum, cu *Apa* (simbolizând curgerea impetuoasă și inevitabilă a marilor mișcări populare în momentul-limită al revoluției), romancierul încearcă, și în bună parte izbutește, o schimbare a viziunii, situându-se undeva la capătul unei alte priviri asupra faptelor, oamenilor, dintr-o perspectivă istorică ce ameliorează sau estompează, dar mai ales judecă la altă scară valorică acțiunile, gândurile și trăirile omenești. Într-un fel, Al. Ivasiuc a intenționat poate să reia aceleași teme și personaje, tratându-le de

data aceasta într-o manieră nouă, cum spuneam mult mai detașată, proiectându-le pe un fundal vast, acela al istoriei revoluționare”. ■ De volumul de versuri al lui Nichita Stănescu, *Clar de inimă* (Junimea, 1973), se ocupă M. Petroveanu: „Antologie pe tema dragostei din întreaga activitate a lui Nichita Stănescu, volumul *Clar de inimă* [...] are darul de a-i reconcilia cu autorul pe toți cei care, precum subsemnatul, au văzut în fazele din urmă ale poetului auto-pastișare, gesticulație goală, divagantă, încurajată orbește de fanaticii săi. Nu știu dacă simțul critic, redeșteptat al poetului, instinctul său artistic ori numai rigorile motivului de la baza acestei selecții au determinat absența poemelor grevate de tarele în cauză. Fapt este că destul de puține versuri sunt esteticește cenzurabile, și aceasta nu fiindcă ele ar purta urma păcatelor amintite, ci pentru că se găsesc sub nivelul majorității poeziilor alese... Calitatea fundamentală a antologiei de față este însă omogenitatea ei substanțială, continuitatea de atitudine pe care o manifestă într-un chip evident lectura izolată a volumelor de selecție”. □ Același autor analizează și volumul de versuri al lui Ioan Alexandru, *Imnele bucuriei* (C.R., 1973): „Teluricul torturat din *Viața deocamdată* s-a transformat, după intermediul de cumpănă, de căutarea înfrigurată din *Infernul* discutabil și tributul ascetic din *Vămile pustiei*, într-un apologet, de categorie tradițional-fideistă, al atotputerniciei spiritului, în *Imnele bucuriei*. Universul poetului, până acum opac congolmerat stihinic, s-a transfigurat. Sub suflul acestuia, orizonturile se deschid spre tării senine...[...] Devenită leit-motiv al poeziei lui Ioan Alexandru, lumina aceasta dantescă, sacrală, purcesă de dincolo, din imperiul unei divinități ce-și manifestă omniprezența și bunăvoința infinită chiar față de cel care nu o recunoaște, este preamărită ca atare”. ■ Petre Got descrie cartea de *Versuri* a lui Ștefan Aug. Doinaș (Albatros, 1973): „Din cele cinci volume (*Cartea mareelor*, 1964; *Omul cu compasul*, 1966; *Seminția lui Laokoon*, 1967; *Alter ego*, 1970; *Ce mi s-a întâmplat cu două cuvinte*, 1972) s-au selecționat pentru culegerea de față cu adevărat cele mai frumoase poezii, ba mai mult, sumarul ar mai fi putut cuprinde și alte poeme de dragoste și de peisaje, după opinia noastră niște mici bijuterii mai puțin «grave», dar care impun prin lumina trăirii afective. Spunem aceasta, deoarece poezia lui Doinaș este un amestec ciudat de luciditate și emoție, nu de puține ori dominând prima, de unde și rezerva unor critici literari pentru unele dintre producțiile sale lirice”. ■ Ioana Crețulescu se referă la studiul lui Romul Munteanu, *Noul roman francez* (Univers, 1973): „Fenomenul noului roman francez nu mai este de multă vreme o noutate, ca orice act contemporan, impresia lui stăruie ca și continuitatea lui. Desigur se scriu și astăzi noi romane și fenomenul este departe de a fi epuizat... Lucrul de care putem fi siguri este că interesează deopotrivă critica și teoria literară și că a pecetluit o poziție care exista cu mult înaintea lui dar cu oarecari fragilități: romanesc/antiromanesc. Urmărirea analitică a acestei opoziții este ceea ce și-a propus Romul Munteanu în acest studiu care nu este, cum s-a crezut, o ediție secundă

a unei lucrări mai vechi, ci pur și simplu o altă carte. Una din finalitățile studiului este în primul rând aceea de a situa noul roman francez într-o continuitate a antiromanescului care s-a manifestat pe tot parcursul istoriei literaturii, dar de fiecare dată în alte formule”. ■ N. Steinhardt se situează *Sub semnul lui Edgar Allan Poe*: „Din *Corbul* lui Poe – desigur una din cele mai desăvârșite poezii scrise vreodată – versul cel mai greu de tradus [...] este ultimul din majoritatea strofelor, refrenul poemului, acel «răspunse corbul *nevermore*», unde «nevermore» nu-i identic cu *niciodată*, ci reprezintă un cuvânt nespus mai cuprinzător și totodată nespus mai precis și mai definit. «Nevermore» e mai mult decât *niciodată* fiindcă nu se mulțumește să constate, ci dă o sentință, nu afirmă... ci statornicește, pronunță un verdict”.

IUNIE

1 iunie

• [„**Scânteia**”, nr. 9883] E. Vasilescu publică note de lectură la volumul *Drumuri prin memorie* de Octavian Paler: „Simpla lectură a titlului inserat pe coperta recentei cărți a lui Octavian Paler ar tenta – poate – declanșarea automatismelor facile ale aventurii turistice. În compoziția ei, îndelung măsurată, nimic nu este mai străin, mai cu grijă ocolit și repudiat decât ținuta utilitaristă a unui ghid. *Drumuri prin memorie* este o carte a cunoașterii nemijlocite prin cultură, prin căile specifice eseului cultural”.

• [„**Flacăra**”, nr. 23] George Arion publică un amplu reportaj intitulat *Un cărbune tânăr de șapte milioane de ani*. □ Dorin Tudoran scrie «*Mă numesc Ioan Dobrescu și nu Acarul Păun*».

• [„**Luceafărul**”, nr. 22] George Gibescu notează despre *Rațiunea foiletonului literar*: „Legitimitatea criticii foiletonistice e în afara oricărei discuții. Cu toate deficiențele, de la lipsa perspectivei până la cultul amănuntului- judicios semnalate de Adrian Marino (*Introducere în critică*, E.Tin., 1967) – foiletonul critic informează asupra producției editoriale, întreprinde un examen de selecție a valorilor, delimitează autenticul de hibrid, experimentul creator și steril, perenitatea de modă. Foiletonul e și un exercițiu pentru critic, stagiul său formativ obligând la lărgirea ariei de informație pentru asigurarea fondului referențial în procesul de valorizare, determinând, totodată, disponibilitatea și deschiderea spre structuri artistice deosebite”. ■ M. Ungheanu analizează romanul lui Corneliu Ștefanache: *Așteptarea aproapelui*: „Chiar dacă prozatorilor noștri le reușesc bătrânii autoritari, cum actrițelor noastre rolul de «gaiță», chiar dacă în câteva situații bătrânul Pătrașcu aduce aminte de Moromete nu se poate contesta că în viziunea lui Corneliu Ștefanache acest tip de personaj nu are câteva nuanțe care-i acordă autonomie. Meritele scriitorului nu trebuie căutate însă în planul creației. Specialitatea sa sunt dezbaterile morale și *Aștepta-*

rea aproapei este din acest punct de vedere un roman plin de gravitate. Corneliu Ștefanache știe să iasă în întâmpinarea cititorului avid de probleme ale actualității”. ■ Dorin Tudoran recenzează volumul de versuri al Angelei Marinescu, *Poezii*: „Sublimată față de volumele anterioare, ajutată de o expresie mai rafinată, frenezia senzuală a poetei nu a dispărut, ci se explică mai exact, cu mai multă acoperire estetică. Pentru poetă, purificarea se face, totuși prin pasiune [...]”. ■ Despre cartea lui Nicolae Luca, *Țesea luna Valea Ceairului*, scrie Nicolae Baltag: „Fără îndoială, Nicolae Luca poate deveni un scriitor interesant, cu condiția să învețe mai ferm legile dozajului, să-și domine mai autoritar, nu atât defectele, cât calitățile”. ■ La studiul lui Al. Piru, *Reflexe și interferențe* se referă Dan Cristea: „Deși ar putea crea impresia dispersiunii prin numărul impozant de titluri și de nume de autori vehiculate, cartea lui Al. Piru își regăsește unitatea în sentimentul tonic, de ansamblu, al întrepătrunderii literaturii române cu majoritatea literaturilor de prestigiu ale lumii și în cuprinderea, astfel a unora din reflexele pe care acestea și literatura română, la rândul ei, și le-au împărțit reciproc”. ■ Gabriela Melinescu redă *O convorbire cu Mihai Beniuc* despre *Tinerețea poetului*: „ – În fața începutului biografiei unui poet ne simțim ca în fața unui labirint; nu știm pe unde să apucăm ca să ieșim la lumină. Sunt tot atâtea drumuri în viața dv. Vrem să știm momentul în care poezia a sunat în copilărie ca să putem stabili o legătură de tranziție cu clipa prezentă. – Primele versuri le-am auzit de la mama mea. El le-o fi aflat de la altcineva. Mama mea spune așa: «Zburară, zburară doi porumbei din țară/ La Lena la scară./ Și-au cerut pogace. Dar n-are cine le face/ Că Lenuța zace». Asta e prima poezie pe care am știut-o. – Câți ani aveai? – Eram copil. Să-ți spun sincer că mă înduioșa atât de mult Lenuța care zace încât ajungând la acel vers îmi dădeau lacrimi. – Dar, de fapt când ați început să scrieți? – Nu mă gândeam la poezie dar aveam o manie a versurilor, poate aveam 10 ani, treceam drept prost, eram considerat un caraghios. Tu te-asemeni, îmi spuneau copiii, cu Costan. – Cine era Costan? – Era văcarul satului care nu vorbea decât în versuri toată ziua. Mai era în satul nostru un fierar de care zicea lumea că e nebun, toată ziua, după ce se îmbăta bine, vorbea fără șir, numai în versuri. Mă, tu t-asameni cuăștia doi, îmi spunea toată lumea.” ■ În cadrul rubricii *Colocviile „Luceafărului”*, cu tematica *Eroul tânăr*, se afirmă: Radu Mareș, Ion Dumitru Teodorescu, Ștefan Pârvu. □ Radu Mareș, *Efortul de autodepășire*: „Populația globului, spun statisticile, este astăzi formată într-o proporție covârșitoare din tineri. O întrebare ar fi, dacă se aude cuvântul lor. Sigur că se aude. Multe cărți ale tinerilor la noi chiar dacă nu cărți de foarte mare succes reprezintă un efort de autoexprimare de o forță indiscutabilă”. □ Ion Dumitru Teodorescu, *Mesajul idealurilor nobile*: „Cred – după această digresiune – că o discuție despre eroul tânăr al cărților noastre este bine venită, nu insistăm asupra motivației. [...] Iată dar că modalitățile de exprimare artistică și de proiectare a unui erou în conștiința cititorului, fără a părăsi terenul fer-

til al realismului sunt multiple, acceptarea unei formule sau a alteia (realismul obiectiv, subiectiv etc.), de către creator deliberat ori «spontan», rămânând și pe mai departe o chestiune de structură personală și de gust, de cultură etc.”.

□ Ștefan Pârvu, *Întâmpinarea personajelor*: „Personajul tânăr așează mai întâi de toate cauza luptei pentru mai binele societății topindu-și năzuințele sale în focul mistuitor al celor mulți. Adesea nu mai poate fi cuprins cu ochiul, lumea simțindu-l ca pe o dogoară, substituindu-se acestui erou tânăr. Cred și mărturisesc – un adevăr incontestabil – că drumurile lui îl conduc înspre pământul făgăduinței – comunismul de mâine, de unde-și poate comunica sieși plăcerea de a fi trăit pentru alții în lumină”.

■ Referindu-se la poezia lui Geo Dumitrescu, Victor Atanasiu se întreabă: *Lirismul ironic?*. „A califica un poet drept ironist este o definiție prea vagă. Există un tip de ironie în lirică (să-l numim convențional minulescian) folosit ca o posibilitate de mascare a propriei sensibilități. Poetul din această categorie nu e propriu zis un ironist, ci mai degrabă un timid, a cărui timiditate este dublată de luciditatea, ce-l face temător în relevarea propriilor sentimente. O altă modalitate de a fi «ironist» în poezie o ilustrează un Topîrceanu, de pildă. Este o ironie ce se învecinează cu umorul, iar efectele – nu o dată de calitate nu prea înaltă – rezultă din «poantă» și calambur. În care din aceste categorii se încadrează Geo Dumitrescu? Mulți poeți români de azi sunt minulescieni prin autocenzura hiperlucidă pe care o ridică stavilă în calea revărsărilor lăuntrice. Nu printre aceștia se află poetul în discuție. Pe de altă parte, scriitorul dispune de o structură prea autentic lirică, pentru a putea fi apropiat de o artă cu finalități umoristice. Este limpede că ultimul tip de «ironist» este cel mai înrudit cu natura liricii lui Geo Dumitrescu. Există însă o diferență esențială care dă în fond timbrul particular al acestei poezii.”

■ Dan Cristea descoperă în poezia lui Gellu Naum *Condensare și difuziune*: „Rigoarea și efuziunea sunt momentele pe care se sprijină poezia lui Gellu Naum. Contur și difuziune, intensitate și destrămare, bucurie a sesizării nucleului interior și bucurie a libertății spațiale pe care le exprimă atât de bine sintagmele formate din elementele contradictorii ale densității și lichidității...[...] Povestea adevărată, tihnită, rostită parcă de un om la gura sobei devine o stigmatizare nu numai a comodelor deprinderi, dar o stigmatizare a tot ce înseamnă pierdere a sensibilității. Fiind poezie a sensibilității, poezia lui Gellu Naum pretinde audiență sensibilă, pe măsura tonusului ei”.

■ Mircea Iorgulescu întocmește profilul lui *Sorin Alexandrescu*: „Remarcabil popularizator al metodelor și teoriilor critice moderne, interpretator cu gust și imaginație critică al operei faulkneriene într-o monografie exemplară, Sorin Alexandrescu evită de obicei asemenea excese [...] cu tactul și inteligența unui spirit ce nu acceptă la nevoie constrângerile propriei metode”.

■ C. Stănescu analizează studiul lui Mircea Iorgulescu, *Rondul de noapte*: „Mircea Iorgulescu este un critic adevărat, astfel n-am fi insistat asupra «programului» neclar dar ambițios din *Cuvânt înainte*... Nota mai personală a analizelor sale izvo-

răște dintr-o manieră specială de a lua cărțile în primire, modalitate pe care am numi-o lectura suspicioasă. Surprizele, descoperirile neașteptate în cursul lecturii, intuițiile contrazise lipsesc încât o carte odată parcursă nu pare să mai conțină ceva misterios sau imposibil de explicat”.

● [„**Era socialistă**”, nr. 11] Nicolae Balotă scrie despre *Responsabilitatea actului critic*, invocând apelul la „participare socială”, dar și „prezența discriminatoare, reflexivă și constructivă a criticului. Evoluția criticii literare din ultimele două decenii face tot mai mult dintr-înșea terenul de întâlnire a experiențelor literare cu analiza filozofico-estetică, un teren al dezbaterilor ideologice. Se simte tot mai mult nevoia unei meditații filozofice metodice pe marginea unei creații. Practic, se simte o tot mai mare nevoie de anumite tipuri noi de critică – de la eseul critic la studiile, la marile sinteze critice. Numai o perspectivă sintetică mai amplă poate să ducă la stabilirea unei ierarhii a valorilor în spațiul larg al literaturii și artelor.”

● [„**Tribuna României**”, nr. 38] Fănuș Neagu revine la *Sânziene* cu tableta *Ierburi ude...* □ În *Hyperion* citim poezia *Salmo* de Tudor Arghezi, tradusă de Maria Teresa Leon. □ În *Lyra* citim poeziile lui Mihnea Gheorghiu (*Anna-Mad; Medeea*). ■ În *Cuvântul zilei*, sub semnătura T.R., citim *Copilăria – o sărbătoare a răspunderii*: „Atât în marile orașe ale țării, cât și în mediul rural, mijloacele materiale pe care statul român le-a alocat apărării copilăriei și dezvoltării armonioase a copiilor au rodit nu numai în edificii și instituții, ci și în însăși fibra cea mai adâncă a celor destinați să trăiască într-un viitor pe care-l făurim azi, să continue munca generațiilor de azi și să le preia, îmbogățindu-le, idealurile”. ■ În secțiunea *Istorie* citim a doua parte a textului *Vlad Țepeș („Dracula”)* de Dan Zamfirescu. ■ Sub semnătura T.R. se anunță apariția unei noi secțiuni – *Civilizația contemporană a României*, sub titlul *România contemporană – structuri și dinamică*: „Inaugurând, cu începere din acest număr, cursul de «Civilizație contemporană a României – structuri și dinamică», suntem obligați la câteva precizări, deosebit de utile. Revista noastră este, programatic și practic, o revistă de civilizație românească. Ne-am propus să îmbrățișăm, număr de număr, sub cele mai variate aspecte, aproape întreg fenomenul românesc, încercând să prezentăm o imagine pregnantă a acestui «miracol românesc», cum spunea Ferdinand Lothe, pe câteva din liniile lui constitutive, care n-au putut scăpa cititorilor: construcția economică, viața socială, știința și tehnică, mișcarea ideilor, cultură și artă, din trecutul istoric al României și până la zi. Toate aceste multiple aspecte ale fizionomiei creatoare a unui popor reprezintă, în fond, civilizația sa, contribuția sa definitorie la tabloul de valori al omenirii, la civilizația lumii. Noi, românii, am fost și suntem, din acest punct de vedere, creatori în accepțiunea majoră a cuvântului, nu numai pe planul istoriei – pe care am obligat-o să ne slujească, peste vicisitudini și catastrofe, dar și pe planul civilizației propriu-zise, oferind lumii o formulă

de civilizație pe deplin emancipată, originală, ale cărei trăsături distinctive străbat întreg spectacolul creator al devenirii românești. [...] De ce ne propunem un asemenea eseu de sinteză? Aflată în preajma celei de a XXX-a aniversări, România însăși înfățișează un bilanț, bilanțul realizărilor din această întreagă epocă nouă și revoluționară. Prezentând număr de număr, ca și până acum, realitățile românești de azi, vom înlesni cititorului, într-un mod mai adecvat, din spațiul acestei rubrici, pe care o inaugurăm, posibilitatea de a înțelege mai bine, pe temeiul faptelor, structurile și dinamica societății românești contemporane, procesul de zidire în care s-a implicat poporul român. Zidirea este la noi, de la meșterul Manole încoace, un act demiurgic și de jertfă. Zidirea este deci nu numai un act material, ci și un act moral, un act fondator, actul civilizației însăși, în înțelesul românesc”. ■ În secțiunea *Carte Șerban Cioculescu semnează Eminescu în latină*: „Editura Eminescu recidivează din bine în mai bine, se-nțelege! Mai acum un an și jumătate s-a încumetat să publice o carte de succes: *Carmina latina* a eminentului poet de limbă latină, profesorul Traian Lăzărescu, afirmat ca atare peste hotare; iar acum ne oferă, într-o elegantă tipăritură bilingvă, în texte paralele: *Poezii*, Mihai Eminescu, *Carmina*, traducerea în limba latină de Tr. Lăzărescu, N. Sulică, V. Sulică, Șt. Câmpeanu, C. Antoniu, Șt. Bezdechi, A. E. Dobriceanu. Poeziile, în număr de 37, au fost selectate de cunoscutul eminescolog D. Murărașu, care a dat și o postfață (*Le poète Mihai Eminescu*), precum și o notă bibliografică (nomina carminum ordine alphabetica scripta). Cartea se deschide cu un text ales din G. Călinescu: *Le masque d'Eminescu*”. ■ În *Remember* dr. Venera Antonescu semnează textul omagial *Tudor Vianu – 10 ani de la stingere*: „Poate că nu greșesc afirmând că acest admirabil om și estetic, prin puterea voinței, prin tăria caracterului, realizase în sine – superb și răzleț exemplar – tipul ideal visat de neoumaniștii germani, tipul uman năzuit de Schiller și realizat de Goethe. Îmi plăcea să-l socotesc «eine schöne Seele» și neîndoielnic era un asemenea suflet frumos, prezența lui exercitând un efect kathartic asupra tuturor acelorora care i-au stat în preajmă, l-au venerat și l-au iubit”.

2 iunie

● [„Scânteia”, nr. 9884] În *Fapte și legende* Aurel Baranga spune: „Festivalul dramaturgiei românești întâmpină cele două mari sărbători ale anului cu un evident sport cantitativ: pe de o parte lucrările dramatice inspirate de actualitatea imediată precumpănesc în repertoriile teatrelor noastre de proză, vizionate de un public fidel, nu o dată entuziast. Pe de altă parte, ultimele trei decenii de cultură socialistă au educat o masă de spectatori care văd în teatru mai mult decât un mijloc de amuzament: o înaltă școală a caracterelor, o tribună inspirată, de la înălțimea căreia se dezbat problemele acute ale contemporaneității”.

4 iunie

• [„Scânteia”, nr. 9885] Alexandru Matei comemorează *80 de ani de la procesul memorandumului* cu textul *Un moment de seamă în lupta poporului român pentru independență și unitate națională*.

5 iunie

• [„România liberă”, nr. 9210] Nicolae Balotă semnează articolul *Scrisul ca dialog*, notând că „există o dialectică a raporturilor creator-public pe care sociologia literară o poate pune în lumină. Esențiali sunt, în aceste raporturi, factorii care țin, pe de o parte de accesibilitatea operei iar, pe de altă parte, de educarea publicului”.

• [„Viața studentească”, nr. 23] *Sintagme* amintește, în sfârșit, de faza avansată de pregătire pe scena Naționalului a spectacolului cu piesa *Danton* de Camil Petrescu, „curajul de a monta această memorabilă creație dramaturgică (mereu amânată) aparținând regizorului Horea Popescu”. □ Tot o premieră, la Teatrul Giulești: *Cine ucide dragostea* de Petru Vintilă, iar în seria *Arcade* (Minerva) a apărut o selecție din *Poeziile* lui Miron Radu Paraschivescu, volum alcătuit de Ioan Adam. □ O cronică literară destul de critică a lui M. N. Rusu despre tânărul Titi George Câmpeanu – *Nevăzuta față a lumii*, proză (Eminescu).

6 iunie

• [„România liberă”, nr. 9211] Eugen Barbu scrie despre *Datoria literaturii*, menționând că „este de datoria noastră să descriem această epocă măreață românească dintre anii '44–'74 și asta nu pentru că ne aflăm în niște luni ce presupun bilanțuri, ci, pentru că, într-adevăr, avem despre ce scrie”.

• [„Scânteia”, nr. 9887] Nina Cassian semnează *Romantismul anilor de început*: „Fericită coincidență a existenței mele: început de țară nouă, început de tinerețe, început de poezie! Coșmarul fascist fusese pulverizat – și totul se petrecea sub semnul debutului. Prima strigare în gura mare a ceea ce aparținuse secretului ilegal, prima manifestație în mulțime, primul 1 Mai liber în iarba triumfătoare, prima carte – ce stimul uriaș de romantism, la o vârstă oricum romantică! [...] Să fie, deci, vorba, ca în titlu, despre «romantismul anilor de început»? Nu, nu cred că romantismul aparține exclusiv începuturilor. De altfel, și furtuna are un început care coincide cu sfârșitul seninătății. Mult mai exact ar fi să atribuim romantismul acelor ani dinamici, în care sunt asaltate inerțiile, rigiditățile, prejudecățile, anilor militanți care nu cunosc scepticismul și interesele meschine, anilor care refuză minciuna, comoditatea și convenționalismul și pun, la temelia tuturor construcțiilor, valorile morale și spirituale. Iar adevărații romantici sunt cei care, la toate vârstele și în toate împrejurările, simt chemarea irezistibilă a idealului, forma lui de aer dens și încearcă să-i răspundă cu maxim de efort de care sunt capabile făpturile lor”. ■ Ziarul co-

memorează *Primăvara fierbinte a anului 1936*, publicând: *La Braşov, un proces politic dădea expresie patriotismului, voinţei de luptă şi spiritului de sacrificiu al tineretului comunist* de dr. Olimpiu Matichescu, *Demonstraţii studenţeşti* de Constantin Petculescu, două fragmente din „Scânteia” şi „Új Szó” sub titlul *Amploarea mişcării greviste. Acţiunea combativă, în front unit, a muncitorilor din Arad*; precum şi fragmente din „Scânteia”, „Adevărul”, „Dimineaţa” şi „Arena” sub titlul *Demonstraţiile din 24 şi 31 mai oglindite în presa vremii*.

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 7788]** Ioan Adam recenzează volumul lui Mircea Horia Simionescu, *După 1900, pe la amiază* (Eminescu), în care cele douăzeci de proze creionează liniile de forţă ale „unei microistorii, tincturate când liric, când sarcastic, a secolului XX, o istorie schiţată din linii şi contururi discontinue, suficiente însă pentru a numi şi incrimina excesele pozitivistice, proliferarea tehnocraţiei, cultul obiectelor şi gustul alarmant al adăugării iraţionale a acestora, dezlănţuirea la scară planetară a violenţei”. □ Ioan Adam prezintă volumul lui Marin Sorescu, *Astfel* (Junimea), care propune „un lirism urzit din jocuri ale inteligenţei, nutrit de imprezvizibilele aventuri ale imaginaţiei”.

● **[„Cutezători”, nr. 23]** La rubrica *Scriitori de azi*, un profil Alexandru Mitru realizat de Ovidiu Zotta, ilustrat şi printr-o povestire-evocare despre Grevele din 1929–1933, *Ionică*. □ Biţi Caragiale menţionează premiera unei piese de teatru adresată pionierilor, la Teatrul Ion Creangă: *Moştenitorii* de I. D. Şerban.

● **[„România literară”, nr. 23]** Versuri semnează: Horia Zilieru (*Eroii*), Victor Nistea (*Piatra; Izvorul*), Camil Baltazar (*Inocenţa; Epistolă-elegie; Final de elegie; Mai mult ca un sonet*), Liviu Călin (*Alegro; O plantă; Eclipsă; Mare aeternum; Memento*), Aurel Butnaru (*Pământ românesc*), Magdalena Brăiloiu (*Ninge peste aripi; Reminiscente; Prea devreme*), Ioana Bantaş (*De-a văzul; Vrabie albă*). □ Ion Țăranu semnează *Poza de familie*. □ Sub titlul *Anul XXX Țara Lotrului citim: Lacul codrilor, albastru...* de Traian Coşovei şi *Balada învingătorilor* de Vasile Băran. ■ George Ivaşcu semnează editorialul *Biruinţa soarelui nou*: „Ca o floare, mereu mai vie, mai frumoasă, a noţiunii de umanism românesc, afirmat veacuri după veacuri, generaţii după generaţii, cu sângele jertfei de apărare a pământului nostru, cu înţelepciunea şi curajul demnităţii de a fi noi înşine, floare pe care astăzi poporul român o poartă ca semn existenţial în dreptul inimii sale, – iată astfel ne întâmpinăm, unanim, marea sărbătoare a împlinirii, curând, a celor trei decenii de la biruinţa eliberării noastre de sub tirania fascistă, sărbătoare ce va culmina în acest un jubiliar cu al XI-lea Congres al Partidului”. ■ În *Viaţa literară* citim: □ *Şantier* anunţă proiectele literare la care lucrează Virgil Teodorescu, Sânziana Pop, Mircea Şerbănescu, Nicolae Ciobanu. □ *Ştiri din Uniunea scriitorilor*: „În cadrul înţelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R.S. România şi

Uniunea Scriitorilor din R.P. Ungară, a plecat la Budapesta Tiberiu Balint pentru a participa la «Săptămâna cărții maghiare». * În cinstea celor două mari evenimente ale acestui an, a 30-a aniversare a Eliberării patriei și cel de al XI-lea Congres al Partidului, la Casa de cultură a sindicatelor din orașul Tr. Măgurele a avut loc o șezătoare literară la care și-au dat concursul Ladmiss Andreescu, Liviu Bratoloveanu, Mihai Gavril, Valeriu Gorunescu, Traian Lalescu, Emil Manu, Vasile Netea, Constantin Nisipeanu, George Păun, Ion Larian Postolache, Traian Reu, Victor Tulbure și Haralamb Zincă. [...] * Luni, 3 iunie, a avut loc în amfiteatrul Odobescu al Facultății de limba și literatura română un *Simpozion* dedicat celei de a XXX-a aniversări a Eliberării patriei noastre. Au ținut comunicări prof. dr. doc. D. Păcurariu (*Realizări ale cercurilor științifice din facultate în ultimii treizeci de ani*), acad. prof. Ion Coteanu (*Lingvistica românească în anii de după Eliberare*), prof. dr. doc. Al. Piru (*Dirrecții ale poeziei românești contemporane*) și conf. dr. Pompiliu Marcea (*Istoria și critica literară actuală – realizări, direcții, perspective*). ■ Nicolae Jianu scrie despre *Elogiul rostirii*: „Este în tradiția literaturii noastre cultivarea cuvântului lucrat de viață, încărcat de înțelepciune și cunoaștere adâncă. Nimic nu e gratuit sau devalorizat în zestrea cea mare. De la cronicari până la tinerii cel mai înzestrați al timpului nostru este evidentă lupta cu materia rostirii, dar din păcate critica trece cu mare ușurință peste acest dat fundamental al artei literare. Ar fi poate momentul să reflectăm, să căutăm mijloacele adecvate pentru apărarea vorbirii frumoase, într-un spațiu de existență tot mai mult stăpânit de mass-media, înfățișarea modernă a ucenicului vrăjitor. Precum se știe, ucenicia cuvântului începe în familie și se cristalizează în școală, dascălii de limba română știu bine asta”. ■ Méliusz József semnează un text omagial, *Franz Liebhart la 75 de ani*: „Reiter Robert – Robert Reiter – Franz Liebhart întruchipează una dintre aventurile poetice cele mai tulburătoare din literatura României secolului XX”. □ Și Ion Maxim scrie despre Franz Liebhart, *Un poet umanist*: „Paralela om-natură va fi permanentă, dar ceea ce-i conferă omului măreția este energia, entuziasmul, forța țâșnind asemenea unui izvor artezian, capabilă că și transforme, nu numai să cunoască lumea din care face parte, de care s-a detașat totuși, ca să se integreze apoi deplin în noile ei structuri care sunt creația lui”. ■ Alexandru George semnează *Arghezi despre Eminescu*. ■ În *Pro domo* Alexandru Ivăsiuc publică *Artă și mesaj*: „Universul, prin artă, se umanizează, capătă tonul structurilor noastre populare și, mai ales, i se conferă acea unitate de orizont, acel caracter închegat în fiecare clipă, fără de care echilibrul nostru nu poate fi conceput”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie despre *O carte nouă despre Lucian Blaga*, prezentând volumul *Inițiere în poezia lui L. Blaga* de Melania Livadă (C.R.): „Cartea se alătură celor mai bune lucrări despre Lucian Blaga, semnate de Vasile Băncilă, Ovid. S. Crohmălniceanu, Dumitru Micu și Mariana Șora”. ■ Marin Sorescu publică a doua parte a tabletei *Inventar*, despre Brâncuși. ■ Nicolae Manolescu semnea-

ză *Povestitori de ieri și de azi*, o cronică literară la volumele: □ *Copiii Domnului* de Petru Popescu (Eminescu): „Prozatorul are pricepere în a conduce acțiunea, vioiciune de stil, interesând prin partea de aventură istorică (după gustul meu, cam naivă) și prin câteva pasaje picturale și decorative (finalul). Dar nuvela nu e decât o improvizație ingenioasă, fără adâncime”. □ *Moara lui Călifar* de Gala Galaction, cu o postfață de S. Damian (Minerva): „În prozatorul Galaction se ascundea un retor pedant, atras de procedeele stilului de școală”. ■ În *Reeditări* Victor Atanasiu notează publicarea volumului *Rapid Constantinopol – Bioram* de Camil Petrescu (Dacia, 1974). ■ Citim recenzii: □ Dana Dumitriu semnează *Legende pentru un portret*, o prezentare a volumului *Voce* de Veronica Porumbacu (C.R., 1974): „În genere, însă, volumul păstrează o ținută sobră, rezervată a afectelor, un echilibru între timbrul patetic al confesiunii și cel al examenului lucid”. □ Sorin Titel publică *Setea de comunicare*, o prezentare a volumului *Umbra – Amărăciunea lui Soó Peter* de Székely János (C.R., 1974): „Prozator rafinat, poet prin vocație, Székely János ne-a oferit o carte de-o elevată noblețe, într-o excelentă traducere semnată de Adela Rodica Sălăgianu”. ■ Mircea Iorgulescu semnează *Intensitatea analizei și realismul goglian*, o recenzie la volumul *Gogol sau fantasticul banalității* de Lucian Raicu (C.R.): „Lucian Raicu este autorul unei cărți profunde și care dă sentimentul unicității prin excepționala intensitate a puterii analitice”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu *Respect pentru convenție*, prezentând două volume de debut: □ *Povestiri* de Sevastia Bălășescu (Litera), cuvânt înainte de Șerban Cioculescu: „Materia epică, atâta câtă încapă în schițe, nu e disciplinată literar, iar modul consemnativ, de notă marginală, al scriiturii îngăduie puține iluzii în legătură cu vocația prozatoarei. Nu-i mai puțin adevărat că percepția lumii în ordine liricizantă [sic!] ar putea fi favorabilă unei proze de confesiune, chestiune la care Sevastia Bălășescu rămâne să mediteze”. □ *Șase nuvele* de Ion Murdeală: „În total, *Șase nuvele* sunt un exemplu de proză minoră mimând o problematică interesantă, dar nereușind s-o dovedească, iar Ion Murdeală e un autor care, deși nu lipsit de imaginație, mai are de parcurs «drumul spinos al înțelegerii»”. ■ D. Macrea răspunde la scrisoarea lui acad. Iorgu Iordan din numărul anterior, cu textul *Romanistul român Ovid Densusianu*, oferind o amplă prezentare a Congresului *Ovid Densusianu, omul și opera*. ■ Sașa Pană semnează *Date noi despre B. Fundoianu*, semnalând recenta apariție a volumului *Priveliști și Inedite*, volum întocmit de Paul Daniel. ■ Paginile de *Arta plastică* sunt dedicate *Florenței 1974. A IV-a Bială Internațională de Grafică*. ■ În *Cartea străină* Nicolae Balotă scrie despre *Robul literelor – Flaubert*.

• [„**Tribuna**”, nr. 23.] Prima pagină cuprinde o poezie de Bazil Gruiă (*Antologie XXX, Supremul tău nimb*). ■ Serafim Duicu scrie o cronică despre *Un poet al spațiilor interioare* – al treilea volum de poezii al lui Ion Apostol Po-

pescu, numit *De vorbă cu Marco Polo* („Poetul e un mediteranean, un solar, jubilând la împlinirile naturii”). ■ *Lecturi constructive: Personalitatea criticului* – Ion Vlad notează cum „Mircea Iorgulescu a publicat în seria Arcade a editurii Minerva o antologie din studiile critice ale lui C. Dobrogeanu Gherea, iar postfața ne-a făcut să înțelegem că semnatarul foiletoanelor din «Luceafărul», «România literară» și «Convorbiri literare» nu e dispus să repete adevărurile descoperite de istoria literaturii; dimpotrivă, criticul alege calea mai anevoioasă a lecturii tentate de puncte de vedere noi”. ■ Liviu Petrescu, despre Thomas Mann în rubrica *Geometrii imaginare*. □ Sunt redate poeme de Mihai Buracu și un fragment de Ion Boloș (*Desen cu sat și râu înghețat*). ■ Tineri critici despre prozatori tineri: *Iluzia zborului* – cronică de Aurel Sasu, despre romanul lui Marcel Constantin Runcanu (*Sepia*), pe care îl consideră a fi matur construit. ■ Mircea Martin scrie un articol intitulat *O critică tematică: despre Jean Pierre Richard*. Acesta din urmă este văzut de M. Martin ca scriind în sistemul găsirii esențelor intelectuale, dar și a unei materii concrete prin care poate ajunge la depășirea paradoxului obiectului artistic, prin optica operei ca formă constitutivă. ■ Solomon Marcus: *Procesul de matematizare a științelor sociale și umaniste este inevitabil* – un interviu cu Carmen Vlad.

7 iunie

• [„**Munca**”, nr. 8232] În *Film*, Lucia Bogdan, prezintă *De bunăvoie și nesilit de nimeni*, după un scenariu de Domokos Géza.

• [„**Contemporanul**”, nr. 24] În textul *Tradițiile „Contemporanului”*, Ion Munteanu prezintă faptele de „bravură” ale Sofiei Nădejde: „Vrednica militanță care a fost Sofia Nădejde nu s-a ocupat, în scrierile sale sociale, numai de problema emancipării femeii române, ci a dezbătut în paginile «Contemporanului», de-a lungul celor zece ani de apariție (1881–1891) și alte probleme majore ale timpului său, dovedindu-se o bună observatoare a relexorilor stări de lucruri existente, și o cunoscătoare a nivelului științific și politic necesar pentru explicarea și combaterea acestora. Ea a publicat astfel în paginile prestigioasei reviste mai mult de o sută de articole, referindu-se la religii, ca factori de stăvilire silită a înțelegerii adevărului despre natură și lume”. ■ În articolul *Trăsături dominante ale personalității literaturii române*, Dumitru Micu se referă la studiile critice ale lui Constantin Ciopraga, Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Al. Dima: „Paralel cu un deosebit reviriment al istoriei literare, exprimat mai cu seamă în publicarea de numeroase monografii (mai multe sau mai puține exemplare), aparițiile pe acest tărâm din ultimii ani atestă și un susținut efort spre teoretizare, spre generalizare filosofică, spre sinteză. Văd lumina nu numai studii asupra unor perioade, stiluri și curente din literatura română și universală, ci și încercări de a defini fenomenul literar (și, în genere, cultural) românesc în ansamblu, de a-l situa în plan universal. Tentativa cea mai recentă în acest sens aparține profesorului Constantin Ciopraga, de la Universitatea din

Iași, lucrarea sa *Personalitatea literaturii române* urmărind să reliefeze trăsăturile ce decid personalitatea specifică a literaturii noastre. «Încercarea de sinteză», «meditație despre literatura română în raport cu alte literaturi romanice sau de alt gen», scriere, în sfârșit, de același tip cu – spre a cita doar apariții recente – *Valori și echivalențe umanistice* de Zoe Dumitrescu-Bușulenga sau, în parte, *Aspecte naționale sau ale curentelor literare universale* de Al. Dima, cartea își propune să detașeze din «concretul fugitiv» al literaturii naționale – fără a-l neglija ca atare – «constantele ascunse», «semnificațiile dominante», «elementele care durează».

● [„Cronica”, nr. 23] Editorialul semnează *Dialoguri cu țara* este semnat Cronica: „Continuând să ofere un înalt exemplu de conducere, dinamică, științifică, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a făcut, săptămâna trecută, o vizită de lucru în mai multe județe ale țării – Constața, Gorj, Olt, Dolj, – unde a vizitat importante unități industriale și agricole, s-a întâlnit cu oamenii muncii, cu activele de partid, într-un vast dialog la fața locului, al cărui scop se concretizează în preocuparea permanentă a conducerii de partid, a tovarășului Nicolae Ceaușescu personal, de a face totul pentru ca drumul spre progres și bunăstare, condiționat organic de îndeplinirea programului adoptat de Congresul al X-lea și de Conferința Națională a partidului, să fie un drum continuu ascendent”. ■ Al. Andriescu semnează cronica literară la *Poemul de purpură și alte poeme* de Mihai Ursachi: „Mihai Ursachi este un liric complex, care își poate conduce ideile, cu naturalețe și dezinvoltură, pe o întinsă gamă sentimentală, între reveriile unor versuri cantabile și cutremurătoare revelație a dimensiunii ascunse a lumii. În meditațiile sale asupra omului, în evocarea timpului revolut, a iubirilor serafice, a provinciei și chiar în unele aparente jocuri naive, în care lama ideilor sclipește ca un hanger prin valul sentimentelor și al limbajului esoteric, poetul rămâne egal cu sine, plin de grație și adânc. Poezia sa afirmă, în forme moderne, bogăția unui suflet romantic”. ■ În *Fragmentarium* Const. Ciopraga notează că a apărut *Eminescu într-o nouă versiune franceză*, un volum bilingv, tradus de Mihail Steriade, din „care nu lipsesc pagini de aur, precum *Sara pedea*, *Scrisoarea I*, *Glossa*, *Odă* (în metru antic), *Veneția* și altele, ilustrând – după expresia traducătorului – «experiențele esențiale»”. Cealaltă ediție bilingvă, intitulată *Poezii*, aparține Veturiei Drăgănescu-Vericeanu (Minerva, 1974): „Traducerile, în ansamblu, demonstrează un spirit avizat, consonanță cu modelele originale, talent”. ■ În *Mențiuni critice* Magda Ursache prezintă: □ *Microromanul doamnei Stastok* de I. D. Mușat: „Referințele istorice precise sunt menite și ele să contribuie la integrarea actului de imaginație într-o realitate concretă. Pe de altă parte, I. D. Mușat nu supralicitează efectele evenimentelor narate, accentul deplasându-se, în ciuda gradului lor de tragism, spre personajul măcinat de incertitudinea culpei sale. Iată de ce este greu de crezut că verdictul acordat cu prea multă seninătate de autorul-martor, dornic de clarificări totale și de happy-end poate fi

convingător”. □ *Iubiri paralele* de Cella Serghi: „Scris fluent, la scara unei sensibilități adevărate *Iubiri paralele* deține un remarcabil succes de librărie într-un tiraj de 95 000 exemplare”. ■ Zaharia Sângeorzan publică a doua parte din *O dramă a evidenței*, continuând seria de articole despre nuvelista lui Sadoveanu. ■ I. D. Lăudat publică *Amintirea profesorului Octav Botez*, marcând 90 de ani de la nașterea acestuia (2/ 15 mai 1884): „În șirul continuatorilor la catedra lui Ibrăileanu, Octav Botez este un urmaș de prestigiu. Seriile de studenți care i-au audiat cursurile erau încântați de tonul sincer al prelegerilor sale, de ideile democratice pe care le afișa cu mult curaj și, în general, de ținuta de veritabil intelectual a acestui profesor universitar rămas ca un model pentru cei care l-au cunoscut mai de aproape”. ■ În *Umanismul contemporan*, Radu Negru semnează *Excelsior*: „Eseul filosofic merită un spațiu mai deschis în revistele noastre de cultură și literatură, pentru că savoarea lui se cere decantată îndelung, în timp, cu ecou profund. Înrâurirea sa poate fi apreciabil sporită în formarea atitudinii față de viață și valorile ei. Eseul cu implicație filosofică are «menirea de a veni în ajutorul maselor largi de oameni pentru a le dezvălui rațiunile adânci ale propriei lor activități, care sunt legitățile dezvoltării și progresului social, cum se inseră și poate deveni fiecare individ prin activitatea sa un constructor conștient al propriei sale istorii» – afirmă programatic Dumitru Ghișe”. ■ Apare *Logica – știința a gândirii*: „Cartea *Semiotică și negație* de prof. dr. Petre Botezatu, recent apăruta în Editura «Junimea» constituie, în actualitatea științifică, o lucrare-eveniment. Pentru că, dincolo de elementele de structură și conținut, această lucrare a autorului ieșean, promotor al ideii de logică naturală, se impune în cercetarea de specialitate în primul rând prin spiritul filosofic care o prezidează – constituind, se poate spune, o relansare a logicii ca știința a gândirii. Consemnăm în rândurile care urmează câteva comentarii privind semnificații ultimei cărți a cunoscutului logician”. Comentarii semnează P. Ioan (*Originalitatea unei sinteze*), Tudor Ghidăanu (*Universul logic al negației*), Teodor Dima (*Revitalizarea conceptului de aplicație*). ■ D. Ciurea și M. Bordeianu semnaleză *Un document inedit*, găsit, fragmentar, la Biblioteca Centrală din Iași – este vorba de *Istoria Valahiei*. ■ Din *Moment* reținem: □ *Dialog*: „În cadrul manifestărilor prilejuite de *Zilele cărții pentru copii* (30 mai – 5 iunie), luni, 3 iunie, la librăria «Junimea» din Iași s-a desfășurat o mai puțin obișnuită întâlnire între cititori și scriitori, organizată sub egida Editurii «Ion Creangă în colaborare cu Centrul de librărie și Consiliul Municipal al Organizației pionierilor. Copiii aflați la vârsta primelor lecturi au dialogat cu cei ce prin creația lor le asigură lecturarea unor cărți frumoase și instructive. Radu Levărdă, traducătorul *Peripețiilor lui Negrilă Cotoilă* (lansată cu această ocazie) răspunzând întrebărilor directe, uneori insolite, a conturat procesul dificil al traducerii cărților pentru copii. O discuție vie, antrenantă, aflată sub semnul necesității”. □ *Erata*: „Precizăm că autorul poeziei *Eterna clipă*, publicată în nr. 18/ 1974, p. 12, este Va-

lentin Deșliu”. ■ Fără vreo altă precizare, citim despre *Mitul sudic în cultura americană* de Harry B. Caldwell. ■ Nicolae Turtureanu realizează un interviu cu scriitorul irakian Admon Sabri, „*A servi omul este scopul principal al literaturii*”: „*Vorbind despre crezul său literar, Admon Sabri și-a conturat o ade-vărată profesiune de credință, din care am reținut: – Am citit pe toți marii scriitori ai lumii. Ibsen, Cehov, Gorki, Oscar Wilde, Tolstoi îmi sunt scriitorii cei mai apropiați – pentru umanismul care respiră în paginile cărților lor. A servi omul mi se pare scopul principal al literaturii. În acest sens mă consider un fel de continuator al lui Gorki deși, desigur, mă văd mic față de acest geniu atât de comprehensiv cu lumea celor săraci și umili – despre care a scris. Un alt fel de geniu este Wilde, copleșitor prin bogăția ideilor pe care le comunică, prin fluxul extraordinar al dialogului pe care îl simți ca o cădere de Niagară*”. ■ În *Pro-patria* citim versuri de Andrei Ciurunga (*Verticală; În loc de zale*). □ Versuri mai semnează Cătălin Bordeianu (*Turn de lumină; Când pe cornea nopții*); Ovidiu Genaru (*Tărâm vizionar; Frumusețea nu se mai sfârșește; Cu gura plină de cântec; De unde vine primăvara?; Patul de nuntă*) □ În contextul *Anul XXX* Aurel Leon publică reportajul „*Auriu de Fălticeni*”.

● [„**Orizont**”, nr. 23] C. Ungureanu comentează, în cronica literară, două volume de versuri respectiv pe cel al lui Dușan Petrovici, *Obelisc* („Poezia patriotică al lui Dușan Petrovici nu e circumstanțială și nici idilică. Ea este esențial dramatică, existând nu ca fapt conjunctural, ci ca o încercare de re-definire a poetului.”) și pe acela al lui Nicolae Dolângă, *Țărmlul cuvântului* („Țărmlul cuvântului este o carte de nostalgii rostite în șoaptă de un autor sen-nin. Expresionismul rural al ultimului moment literar e la fel de departe de el ca și excesul idilic.”) ■ Ramona Boca Bordei relevă o fațetă mai puțin cunos-cută a lui Tudor Vianu (reputat mai ales pentru „riguroasa disciplină intelectuală”), aceea a lirismului prezent în „operele de confesiune intimă, filele de jurnal, însemnările de călătorie, paginile memorialistice, [...] acolo unde emo-tivitatea se dovedește adesea mai puternică decât rațiunea cumpătată, zdrunci-nând râvnitul echilibru” (articolul *Tudor Vianu – ipostaza lirică*). ■ Felicia Giurgiu face consemnări despre procedeele stilistice din poezia lui Al. Philip-pide, „poet-cugetător” (articolul *Al. Philippide – metafora sufletului*). ■ Versuri de Marin Mincu și Ilie Măduța. ■ Tableta lui Ion Arieșanu, *Poarta*, de la rubrica *Creion*.

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 183] *Săptămâna pe scurt*: I.I.T.L. „G. Călinescu” a fost vizitat de prof. Dr. Horst Frenz, șeful Catedrei de Literatură Comparată a Universității Bloomington din Indiana, președintele Asociației Internaționale de Literatură Comparată. □ Poemul *Genealogie* de Liviu Călin. □ Cronica lui Dinu Săraru urmărește *Elisabeta I* în regia lui Liviu Ciulei la Teatrul Bulandra. □ Aventura limbii române, foiletonul lui Eugen Barbu, ajunge la finalul expozeului ce a promovat *Psaltirea* lui Coresi. ■ O cronică de E. Manu comentează romanul de calitate al lui Mircea Micu, *Pati-*

ma, și, citându-l pe Eugen Barbu, declară: „Mircea Micu este un prozator care [...] s-ar putea să omoare în el un poet”. ■ M. N. Rusu pune în discuție tema *Folclorului – o permanență*. „Reconsiderarea contemporană a folclorului prezintă un nou moment esențial în șirul celor consemnate de istoria literaturii române de la începuturi până azi. Dar dacă exegeza folclorică nu ne-a dat încă studiile ei fundamentale ci doar le-a pregătit minuțios terenul, poezia și proza s-au orientat aproape firesc către motivele folclorice/ *mitosul popular* [...] Nimeni nu mai pune la îndoială faptul că reformulând în spiritul esteticii populare realități actuale ale României, creația literară reformulează modern conștiința de sine a unui specific milenar. Adică patriotismul.”

8 iunie

● [„**România liberă**”, nr. 9213] În cadrul rubricii *Vitrina cărții*, Tia Șerbănescu prezintă volumul lui Corneliu Ștefanache, *Așteptarea aproapei* („romanul este moralist, aproape acuzator, un rechizitoriu sever și complet al unui tip uman dezvoltat la umbra și în umbra istoriei”), dar și pe cel al Domnicăi Filimon, *Tânărul Maiorescu* (carte are „meritul de a prezenta tinerilor cititori un model stimulat”).

● [„**Scânteia**”, nr. 9889] Pompiliu Marcea scrie despre *Obiectivitate principială – virtute a criticului de artă*: „Important este însă că toate marile epoci de cultură și-au amplificat dimensiunea datorită prezenței unor personalități critice proeminente, care au știut și au cutezat să distingă între vechi și nou pe deasupra oricăror interese, simpatii sau antipatii ce cad în afara criteriilor axiologice. Căci rolul criticii în domeniul artei este fundamental. Critica a fost și va rămâne o lucrare necesară în viața publică a unui popor. Și fiindcă în acțiunea critică efortul de obiectivitate are, după vocația critică și orizontul cultural, un rol determinant ne propunem a distinge, pentru simplificare, ipostaze ce pot fi, în același timp, trepte ale acestui efort: 1) obiectivitatea față de adversarii literari, 2) față de prieteni, 3) față de tine însuși (toate la un loc dând sens deplin noțiunii de obiectivitate). Luptele de idei în literatură au existat de când literatura și, în perspectiva istorică, ne dăm seama că ele au fost factorul cel mai dinamic al dezvoltării acestei arte. Nu o dată însă adversarii de idei și-au recunoscut chiar în focul polemicii, unui altuia meritele, ceea ce le-a întărit autoritatea morală și intelectuală”.

● [„**Flacăra**”, nr. 24] George Stanca publică un articol pe teme muzicale intitulat *Un spectacol între început și sfârșit*. □ În *Cronica de trei secunde*, Radu Cosașu publică poezia *Interviu*.

● [„**Luceafărul**”, nr. 23] M. Ungheanu analizează romanul lui Sorin Titel: „*Țara îndepărtată* este, dacă exceptăm această întâmpinare, o carte fluidă, cu o expresie remarcabilă prin transparență și proprietate. Sorin Titel e un comportist adevărat, fără excese, cu un tact remarcabil acolo unde nu reușesc mulți: în mânăirea dialogului și monologului. Pecetea personală a scriitorului e comple-

tată de o adevărată euforie a simțurilor: tot ce ține de tactil, de gustativ, de olfactiv e notat cu precizie și deliciu... Proza lui e un tărâm al efluviilor îmbătătoare și nostalgice”. ■ Dorin Tudoran prezintă volumul de versuri al lui Mircea Vaida, „*Marginea lacrimii* – titlul ar sugera o stare limită – cuprinde, în bună măsură, poezii de un imagism aluvionar [...] Spațiul afectiv rememorat de poet este Țara Zarandului [...]”. ■ Ocupându-se de cartea de proză a lui Mircea Palaghiu, *Eram fericit în noaptea cu lună*, Nicolae Baltag conchide: „Deși inegale și în ciuda unor note mai obosite, unor afectări patriarhale, volumul lui Mircea Palaghiu confirmă talentul unui prozator de o vervă cuceritoare”. ■ Dan Cristea prezintă studiul Melaniei Livadă intitulat *Inițiere în poezia* lui L. Blaga: „Cu aceste observații, lucrarea Melaniei Livadă este o «inițiere», probabil, de utilitate pedagogică, o analiză a poemelor lui Blaga după conținutul și forma lor, scrisă într-un limbaj care seamănă cu o împunsătură de ac pe o mare pânză răsfirată”. ■ Sânziana Pop redă *O convorbire cu Eugen Barbu despre Lumea de pe Calea Griviței*: „– Oare șansa băătăiei în literatură este un noroc? – Este dacă se află în cauză o generație de talent. Și generația de atunci era foarte talentată. Apăruseră câțiva poeți foarte deosebiți: Nichita Stănescu, Ion Gheorghe, Ioan Alexandru, Marin Sorescu, Adrian Păunescu, Gabriela Melinescu, Constanța Buzea. Eram pregătit în materie de poezie, citisem enorm până la data aceea și nu mi-a fost greu să-i depistez. Și erau și foarte liberi în spirit, gândeau frumos, independent, în afara limitelor convenționale. Foarte puțini dintre ei erau handicapați de conformism. Așa că pot afirma că a fost un noroc întâlnirea mea cu această generație. Dar a fost un noroc și de partea cealaltă. – *Toate bunele generații din istoria literaturii române au avut șansa aceasta deosebită: o revistă literară condusă de un om capabil să concentreze direcțiile estetice. Deschiderea dv. către literatura tânără venea din experiență?* – Debutul meu în presa literară n-a fost o experiență prea fericită. El s-a produs într-un timp de mare confuzie, când tot felul de ziare obscure apăreau și dispăreau fără urmă. Prima pagină scrisă am publicat-o pe când mai eram încă elev de liceu, în anul 1941 la revista «Veselia» a unui oarecare N. Georgescu Cocoș. Semnam Eugen Rabé, humorist francez. Pe urmă am publicat în «Fapta» lui M. Damian, tablete de pagina I, în stilul Arghezi. Dar ziarul și-a încetat apariția. – *Ați debutat, deci, ca ziarist?* – M-am născut într-un debit de tutun al bunicii mele și cred că întâmplarea aceasta m-a marcat. Citeam de la șase ani «Dimineața» și «Universul». Am presa în sânge perpetuu, ca pe-un narcotic. Nu scap nici astăzi. Scriu cu mare plăcere articole de ziar. [...] – *Am pus de mai multe ori întrebarea aceasta: poate cauza peisajul, un peisaj pregnant și năvalnic, nașterea unui scriitor?* – M-am născut într-o casă vagon, cu podea de pământ și pereți de paiantă, o casă din Cuțarida, pustiită iarna de geruri dar vara îngropată sub valuri de flori. Cred că această întâmplare a fost o șansă literară: maidanul care se deschidea în fața mea. O lume sălbatică în care evadam ca într-o călătorie. Un peisaj haotic cutreierat de

hoți. Mult aer curat și soarele, perpetuu, deasupra capului. Deplasările astea în peisaje romantice, de unul singur, în anii copilăriei, dezvoltă o fantezie arborescentă și o mare plăcere de a imagina. Așa cum am spus: am vrut să fiu scriitor foarte deverme. La 14 ani scrisesem deja trei romane în linia Panait Istrati. M-am și dus, de altfel, cu manuscrisul la Petre Bellu. Era singurul scriitor care-și dăduse adresa pe o prefață. Era un om generos. Locuia în Mărțișor, viavis de Argezi. Era tâmplar. După ce mi-a citit manuscrisul, mi-a pus un vraf de romane în brațe fără să-mi spună nimic despre «literatura mea». Dar am înțeles singur. Și m-am cam speriat. Poate din pricina asta a devenit mai apoi atât de circumspect cu ceea ce compuneam. Cred că am dovedit o mare severitate scriind *Groapa* în zece ani. – *Da. Și în privința severității nu i-ați iertat nici pe alții. Tocmai voiam să vă rog, dacă vreți, să-mi răspundeți: cum se explică atitudinea dv. contradictorie față de unii tineri poeți? La foarte puțină vreme după ce le-ați facilitat apariția cu mare ecou în revista «Luceafărul» – i-ați și amendat?* – Se cere mereu o oarecare asprime față de tineri. O redacție literară nu dă numai o direcție estetică ea este și o școală de educație. Un scriitor-tânăr prea lăudat pierde foarte mult. Vigilența lui se tocește. Nu mai este atent la o anume sclerozare, o automulțumire care pândeste tot timpul. De asta trebuie permanent «biciuit», incitat. În tinerețea mea literară m-am supus unei asemenea penitențe. Pe măsură ce scriam *Groapa* i-o duceam cuiva la citit. De dousprezece ori mi-a citit cartea și de douăsprezece ori mi-a dat-o s-o îmbunătățesc. Când mi-a zis, în sfârșit, că merge, am fugit de el. Poate așa se explică de ce pe poeziile lansate de «Luceafărul» didacticismul meu prea sever i-a stânjenit. Dar nu cred să fi fost iritări prea mari. – *Regimul dv. didactic, oare nu era prea sever pentru niște tineri de 20 de ani? Îl recomandați «în general»?* – Îl recomand ori de câte ori există amenințarea să se «strice» un scriitor. Nu există spectacol mai trist decât blocarea unui scriitor foarte tânăr. Mulți dintre scriitorii față de care am exprimat rezerve critice amenințau să devieze de la drumul lor. – *Nu prea există devenire literară exemplară. Mulți dintre poezii pe care i-ați muștrat, ulterior și-au revenit. N-ar fi fost mai «didactic» să aveți deplină încredere?* – N-a fost vorba de lipsă de încredere. A fost un proces mai complicat. Cam cum se întâmplă între părinți și copii. Pe de o parte, părinții care își revendică perpetuu tutela. Pe de altă parte, copiii care tind să se elibereze de sub tirania unui spirit prea tutelar. Dar în ciuda acestor evenimente și unii și alții, fără oprire ne-am stimat. În cele din urmă și cei foarte tineri vor înțelege că arta cere umilință. E ușor să ne credem genii. Dar când numeri boabele... De senzația asta teribilă vreau să-i feresc. Am ajuns înaintea lor acolo. – *Pe dv. v-a ferit cineva?* – M-a ferit soarta. Am fost permanent un scriitor contestat. Nu mi-a deschis nimeni ușa cu mare bunăvoință și nu m-a declarat genial. Eu însumi m-am ferit amarnic de facilitare, muncind la *Groapa* atâția ani. Cartea e scrisă între 1946 și 1956. Am înțeles că pe măsură ce o rescriam iese mai bine. Ca și acuma, scriam în fiecare zi. Când nu scriam, copiam

din Călinescu. Am ajuns să-l pot mistifica perfect. Nu se simte. Totul e să copiezi autori buni. Pe urmă iar reluam munca de Sisif la *Groapa*. Cartea nu era decât începută când S. Damian m-a dus la un editor – Ocmeanu, care a scos 100 000 de lei și i-a pus pe masă. Era o sumă imensă. Dar mi-a condiționat terminarea cărții în trei luni și am refuzat. Nu este acesata un mod de a te apăra? – *Este. Când ați cedat?* – În 1965 când am publicat primele fragmente în «Viața românească». – *Cu ce ecou?* – Cu calde cuvinte de laudă din partea unor scriitori ca: Nina Cassian, Marin Preda, Ov. S. Crohmălniceanu. – *Marin Preda a spus despre dv. că sunteți între pușinii scriitori care au știut să evite conjunctura literară pentru a scrie o operă capitală.* – Am bune amintiri despre felul în care s-a manifestat la debutul meu. – *Este oare important ca un tânăr scriitor să se nască într-un climat literar tandru? Sau preconizați chiar din fașă condiții de existență spartane?* – Amiciția literară nu înseamnă un schimb de laude, ci o mare severitate față de cel care debutează. Eu am avut parte de un călău la *Groapa*. Mi se părea că este nedrept și l-am învinuit de invidie literară. Dar ulterior mi-am dat seama că mi-a fost de mare folos. – *Țineți minte: pe noi, toți, cei care debutam în cenaclul Labiș pe care tot dv. îl înființaseți, ne declarați, aproape fără excepție geniali. Abia mai târziu, la apariția celui de al doilea volum, atitudinea dv. se înăsprea.* – Activitatea cenaclului Labiș s-a desfășurat într-o epocă de pionierat. Se deștelenea un pământ împietrit. Am înființat cenaclul pentru a se putea discuta într-un fel neobișnuit pentru vremea aceea – poezia. Poeții învățau să vorbească despre poezie. Le-am permis să fie obraznici, ceea ce nu se mai întâmplase până atunci. Insolența lor, care între timp devenise foarte mare, nu mă enerva. Voiam să le dau prilejul să-și măsoare puterea și îndrăzneala până la capăt. Insolenții se clasicizează cu timpul și devin pedanți, ceea ce nu este tocmai de invidiat. Un poet trebuie să ceară tot sau nimic. – *Și iată că insolenții de odinioară, fără să se clasicizeze, au devenit buni poeți. Ați avut, cum se spune, mână sigură. Pe dumneavoastră, la debut, v-a aclamat cineva? Țineți minte: în cenaclul Luceafărului, Ion Gheorghe, Ioan Alexandru, Sorescu, Păunescu și alții au fost aclamați. Asistau sute de oameni la ritualul debutului literar.* – Am trecut, și eu, în 1947, pe la cenaclul lui Lovinescu. Dar maestrul murise și stăpâna o glorie de locotenenți: Vladimir Streinu și Șerban Cioculescu, foarte serioși și destoinici, dar fără aureola înaintașului. Cenaclul era mai mult un cor de cucoane care se blagosloveau între ele. Dar apoi am venit eu împreună cu Tonegaru, cu Mitea Stelaru și-am format, cum se spune, o grupare de huligani. Ce făceam? Stricam tonul. Eram foarte nepoliticoși. Ca șef de cenaclu m-aș fi dat pe mine afară. Streinu și Cioculescu erau foarte amabili. Și cucoanele literare: până la urmă ne-au iertat. Ba ne-au chemat și pe-acasă ca să ne dea să mâncăm. Din tot cenaclul numai prezența lui Felix Aderca m-a ajutat. M-a remarcat de la primele capitole din *Groapa*, or roamnul era, la data aceea, foarte sumar redactat. – *Când ați publicat Groapa în sfârșit?* – În 1957, la cea

de a treisprezecea variantă. Am pus în șase vitrine din Capitală, alături de carte, o poză cu o nuntă de mahala. Sigur că asta i-a scos din fire pe confrăți. Nu se mai obișnuise așa ceva. Regret că fotografia s-a pierdut. Intenționez chiar să dau un anunț în presă: cine are să-mi transmită un exemplar. – *Se pare că refuzul șade deasupra dv. perpetuu: un fel de zodie.* – Cam așa este, numai că pe mine nu mă înspăimântă cu una cu două refuzul... organizat. Și-atunci: știam bine ce-am scris. Știam că romanele refuzate cu atâta violență au o soartă bună. Aveam conștiința valorii mele de artist. De-altminteri la fel s-a întâmplat și cu *Princepele* – șase ani de scriere, după care a urmat o primire, așa spune, nu tocmai cordială. La *Ianus* scriu de șase ani și cred că se va întâmpla la fel. Toate cărțile mele au fost debuturi. Toate au reprezentat câte o vârstă literară. Toate au fost primite cu ezitări și proteste. [...] – *De fapt cum ați gândit «Luceafărul»?* – Era tot un model călinescian. Voiam să-mi torn idolul tinereții mele literare într-un tipar de revistă. Călinescu era formidabil. Un mare scriitor. Un mare orator. Când explica la Universitate universul poeziei, m-aș fi aruncat de entuziasm pe fereastră. De asta, când mai pe urmă, n-a mai rămas profesor, am și renunțat să mai fiu student la Litere în absența lui: și n-am fost singurul. «Luceafărul» urma să aibă o gândire liberă o mare strălucire în exprimare, erudiție. Ca tip de ziaristică, îl vizam pe Tudor Teodorescu Braniște. El publicase odinioară în «Jurnalul de dimineață», păreri pro și contra și asta mi-a plăcut foarte tare. O revistă literară poate să dea direcția estetică a unei generații, să-i formeze ideologia spirituală. Dar o revistă poate să și falsifice idealurile literare. În clipa de față, de pildă, eu cred că în proză suntem falsificați din pricina criticii. Se impune ca model kafkianismul, o literatură morbidă și teoretizantă la culme, un fel de a bate apa în piuă pe problemele inexistente pentru simplul motiv că angoasa și lamentarea nu sunt în structura poporului nostru. Avem și noi mioritismul, de altă dimensiune însă, și cu un alt destin. – *Oare ați mai avut și alte prilejuri, în afară de cel oferit de «Luceafărul» de a edita un ziar?* – Am scos revista «Bufonul», în două numere, pe când mai eram elev de liceu. Sediul era sub Telefoane. Noi o scriam, noi o tipăream, noi o difuzam la chioșc. A dat faliment din lipsă de capital. Am fost singurul naiv care a investit și a doua oară banii câștigați. – *Cu toate că nu s-ar fi spus: în perioada de la «Luceafărul», sub masca dv. de Budha, fixată pe-un zâmbet ironic perpetuu – bântuia oare elanuri poetice? Entuziasmul perioadei «Luceafărul» se explică prin romantism?* – «Luceafărul» a fost o revistă foarte frumoasă și foarte vie. A fost o revistă scrisă de tineri. Avea în ea ceva cu adevărat tineresc. A fost o revistă pe care nu m-aș mai încumeta să o fac. Nu mai am elanul de atunci. Cu toate că este o neîntrecută plăcere de a lansa naive literare la apă. Plăcerea proprietarului de cai care crește un mânz și-l scoate câștigător la derby... – *«Luceafărul» este cea mai frumoasă amintire a tinereții dv. literare?* – Există alta, mai veche. Curajul de a fi rescris pentru a 13-a oară *Groapa*. De a o fi luat încă o dată de la capăt când ea se afla deja sub tipar. «Ți

se pare crește iarba». Finalul acela definitiv, a plătit întreaga rescriere. – *Sfatul pe care-l dați celor tineri este perseverența?* – Da. Și luarea foarte în serios a profesiunii. Practicarea cu mare măsură a boemiei e dăunătoare. Toate excesele sunt dăunătoare. Din motivul acesta cred că cel mai mare ratat literar din epoca noastră a fost Labiș. L-am iubit foarte mult. Este el însuși un cerb literar rănit de moartea mult prea devreme. Dar și-a ratat opera din pricina boemiei. Din experiența asta trebuie învățat. Și unii au învățat. Iată: îmi place viața artistică a celor trei Ioni: Gheorghe, Alexandru, Lăncrănjan. Îmi place felul lor de a lupta. – *Dar dv. ați fost întotdeauna un gladiator de arenă!* – Da! Am, în privința aceasta, un temperament foarte nenorocit. Dar e de preferat o carieră literară cu multe coaste rupte decât una prea liniștită, cultivată cu politichie. Am fost toată viața un outsider care așteaptă și știe să atace la ultima tură. Pentru că vine o vreme când simți că timpul te scoate în afara tuturor bățăliilor. – *Vă aflați în această situație?* – Nu. Campania mea nu se va termina niciodată. – *Debutantul etern este un record de reînviat?* – Da, în sesnul luptei cu auto-mulțumirea și cu scleroza. Pentru că prospețimea simțirii și acuitatea în exprimare sunt date în care intră – ca-n tot ce e viață – oboseala, îmbătrânirea, caria timpului”. ■ În cadrul rubricii intitulată *Colocviile «Lucefărului»* este abordat subiectul *Generație și tradiție*: „Începând cu acest număr, revista noastră deschide în cadrul Colocviilor «Lucefărului» o dezbatere pe tema *Generație și tradiție*. Propunându-ne o asemenea temă, în centrul căreia să se afle discutarea conceptului de tradiție în lumina filosofiei marxist-leniniste, discutarea problemelor tradiției literare românești, a fidelității față de geniul creator național și a necesarei ei revoluționări de către operele care se nasc sub ochii noștri, vizând o dezbatere de actualitate a raporturilor dintre acest factor de legătură, reprezentat de transmiterea unor creații, a unor atitudini, teme și procedee, și sarcinile proprii, ale vremii noastre, care stau înaintea scriitorilor români de azi, sperăm să promovăm un colocviu care să se adreseze interesului tuturor cititorilor și autorilor și, în primul rând, interesului celor aparținând generației tinere”. Se afirmă: Nicolae Balotă și Dan Laurențiu. □ Nicolae Balotă, *Cu fața la prezent*: „Generația mea nu este doar un fapt biologic. Ce îi leagă pe cei din generația de la ‘48? Apartenența la aceeași vârstă biologică? Nu, fără îndoială. O anumită contemporaneitate, implicând participarea la aceleași năzuințe, idealuri, comunicarea și împărtășirea acelorași idei, confruntarea cu aceleași probleme, cu aceiași vrăjmași. O generație umană este, în esență, de natură spirituală. De aici decurge corolarul legăturii dintre generații. Firește, masa vitală, biologică, cunoaște și ea înlănțuirea între ele a generațiilor. Dar fenomen prin excelență uman, succesiunea în timp a seriilor implică relații temporale complexe. Ființe aparținând unor vârste diferite reflectă și creează un spirit al epocii”. □ Dan Laurențiu, *Perspectiva istorică*: „Tradiția literară românească se raportează în linii mari la Eminescu, indiferent dacă e vorba de predecesorii ori succesorii săi ca la un moment de înflorire maximă a

geniului național. În opera lui Eminescu își găesc o strălucită justificare eforturile artistice și morale ale celor care i-au pregătit apariția, cât și ale celor care l-au succedat, adâncindu-i, nuanțându-i căile demne de cugetare și simțirea unui întreg popor”. ■ În textul *Plăcerea logosului*, G. Tudor scrie despre romanele lui D. R. Popescu: „Credem în posibilitatea apariției a încă unui volum cu aceeași tematică pentru că ofertele anchetei sunt mari iar tehnica constituirii adevărului este în primul rând de suprafață, cantitativă deci. Așa se face că elementele despre adevărul morții lui Horia Dunărințu se-adună greu, în timp ce atmosfera care a făcut-o posibilă se profilează acaparator. Este și urmarea modalității de construcție exclusiv oratorică, mai înainte semnalată”. ■ Mircea Iorgulescu întocmește *Profilul lui George Alboiu*: „Voluntară și ostentativă, poezia lui George Alboiu și-a impus totuși fără dificultăți pe care și le creează de regulă marile energii lirice. Două realități incontestabile, textele critice dedicate și mulțimea epigonilor, formează astăzi un ciudat cordon sanitar în jurul cărților poetului, obligând la o atitudine specială, pe care n-o avem decât în fața marilor opere clasice”. ■ De studiul Ioanei Em. Petrescu, *Ion Budai-Deleanu și eposul comic*, se ocupă C. Stănescu: „Toată cartea e străbătută de o specială preocupare față de raportul dintre erou și conștiința de sine, altfel spus de modalitățile de afirmare sau estompare a libertății eroului. Trecând prin formele parodice ale epopeii comice – care năzuiește, într-un plan secund, la recăștigarea universului pierdut – tema libertății eroului este urmărită apoi în epopeea eroicomică a lui Budai Deleanu”.

9 iunie

• [„Scânteia”, nr. 9890] În *Adnotări* citim: □ „*Convingeri comuniste*” de Mihai Iordănescu, o semnalare a unei noi reviste: „Editorialul, eseul politic, interviul, rubricile «viața de organizație», «experiment club» sau paginile speciale consacrate artelor plastice, teatrului, literaturii și muzicii configurează certe posibilități redacționale care, sperăm, își vor găsi o utilizare din ce în ce mai înaltă în numerele următoare. Este de așteptat că în viitoarele sale numere revista va reflecta mult mai pregnant, mai consecvent, mai sistematic experiența de organizație a asociațiilor studenților comuniști din București, fondul de concluzii metodologice pe care-l propun efortului de educație comunistă propriu întregului nostru tineret universitar”. □ E. Vasilescu scrie despre *Caiete românești de studii literare*: „Consemnăm cu satisfacție la sfârșitul anului trecut apariția primului număr al revistei trimestriale de critică, estetică și istorie literară «Cahiers roumains d'études littéraires», prima inițiativă de acest fel menită să cuprindă într-o limbă de circulație mondială – franceza – imaginea complexă a literaturii noastre. Editura «Univers», grupând în jurul publicației o serie de cunoscuți critici, esești, istorici literari și teoreticieni ai artei, și-a asumat această delicată misiune, a cărei utilitate a fost pe deplin confirmată, în

ciuda unor întârzieri evitabile printr-o mai judicioasă cercetare a calendarelor aniversare”.

10 iunie

• [„România liberă”, nr. 9214] Eugen Simion notează despre cartea sa, *Scriitori români de azi*, că „reprezintă opțiunile mele pentru o posibilă istorie a literaturii române. [...] Aș vrea ca cititorul care se adresează cărții mele să nu fie dezamăgit nici de textul critic pe care i-l ofer și nici de valorile pe care eu mizez”.

11 iunie

• [„România liberă”, nr. 9215] Eugen Barbu analizează *Poezia lui Emil Botta*, referindu-se la antologia apărută în colecția „Cele mai frumoase poezii”, la Editura Albatros, și menționând că lectura versurilor autorului îi produc „acel frison intelectual pe care îl resimt, să zicem, recitind un Blaga, pe un Ion Pillat, un Dan Botta sau un George Călinescu. Emil Botta este un poet al peisajelor introverte, modul său de exprimare liric fiind incantatoriu, pontifical”.

• [„Scânteia”, nr. 9891] Conf. univ. Gh. Georgescu-Buzău comemorează 400 de ani de la moartea lui Ion Vodă cel Viteaz publicând textul omagial *O strălucită figură a istoriei naționale, simbol al voinței poporului român de a trăi liber, independent*.

12 iunie

• [„România liberă”, nr. 9216] Cu ocazia împlinirii a 85 de ani de la moartea lui Eminescu, Nicolae Manolescu semnează articolul *Portretul artistului în tinerețe*, analizând, prin prisma operelor publicate de către acesta, personalitatea marelui scriitor.

• [„Scânteia”, nr. 9892] Radu Cârneli semnează *Poezia și poezii acestui pământ*: „Ceea ce mi se pare foarte valoros pentru poezia acestui moment este – așa cum se sublinia într-un document de partid – rolul acesteia în ridicarea conștiinței socialiste și înnobilarea spirituală a oamenilor, înălțătoare și minunate cuvinte! Fiindcă, ce și-ar dori mai mult un poet, un artist, decât a fi unul din marile și nobilele spirite ale timpului său, de a fi în fruntea iubitorilor acestui pământ înfloritor! [...] Poetul trebuie să fie total și profund înrădăcinat, mai mult decât oricând, în realitatea dinamică, în continuă transformare, a vieții noastre de azi. Suntem mândri că, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, cele mai bune opere create în acest sfert de veac se înscriu, prin forța vibrației lor patriotice, a mesajului social, prin rolul pe care l-au jucat în mersul înainte al societății, în ridicarea conștiinței maselor, în înfăptuirea idealurilor fundamentale ale poporului nostru, la loc de cinste în istoria culturală a României moderne. [...] Acum când creatorul de frumos se află pe treapta de sus a prețuirii, când partidul și statul nostru înconjoară cu atâta dragoste și stimă pe

slujitorii săi spirituali, acum când respectul și recunoașterea internațională a tot ceea ce facem mai bun este o realitate, acum trebuie să fim mai mult decât oricând poeți patrioți și prin aceasta cetățeni patrioți. Și suntem cu tot sufletul, cu tot devotamentul, cu toată trăirea noastră. Numai așa înțelegem fericirea de a fi ai acestui pământ, al acestei istorii, al prezentului socialist”.

• **[„Viața studentească”, nr. 24]** Rubrica *Aflăm cu emoție* aruncă o săgeată către Veronica Porumbacu: „[...] că sinceritatea poate fi dezarmantă și chiar contrară ei înseși [...] Poeta scrie într-o prefață recentă la un album de amintiri grafice: «Deși știu că beletristica și critica își pot stinge milenarul litigiu numai... căsătorindu-se poate și intimitatea zilnică – și mă tentează să spun silnică – m-a făcut să nu-i privesc pe exegeții literaturii ca pe niște adversari din oficiu [...]». Sinceritatea autobiografică a acestei declarații este înduioșătoare ca și rima *-zilnică-silnică*. Sperăm, în curând, într-un love story... mai complet, nu de alta, dar să aflăm și noi cum beletristica se poate împăca – prin căsătorie – cu critica”. ■ M. N. Rusu, în articolul *Literatura în revistele studențești*, se ocupă de câteva publicații ce promovează tinerii autori: „Orientări” din Galați, „Gânduri studențești” – Tg. Mureș, „Viața Politehnicii” – Iași, „Convingeri comuniste” – București, „Napoca universitară” – Cluj, „Universitatea comunistă” – București, „Dialog” și „Opinia studentească” – Iași, „Studentimea comunistă brașoveană” etc., uneori fiind promovați pseudo-autori de poezie care de fapt nu transmit nimic emoțional, de tipul Neguța-Lia Coțiu sau Rodica Ana Crișan. „E de spus că atât poezia de dragoste, cât și poezia dragostei de țară pot sta alături în aceeași pagină, cu condiția ca ambele să fie realizate estetic. A încuraja însă – prin reproducere – poezia de album în defavoarea poeziei angajate, mi se pare însă o greșeală de ordin redacțional, o neînțelegere a rosturilor adânci pe care trebuie să le îndeplinească o publicație studentească. După cum confirmă istoria poeziei românești, proba de foc a talentului poetic o reprezintă poezia patriotică, în care sentimentul iubirii de țară demonstrează capacitatea autorului de a gândi și simți pentru alții; acest tip de generozitate poetică ar trebui să-și găsească un loc pe deplin meritat în paginile viitoare ale revistelor studențești mai sus amintite”.

13 iunie

• **[„România liberă”, nr. 9217]** Al. Andrițoiu prezintă *Poezia lui Ion Horea*, făcând trimitere la cartea sa de *Versuri* și la *Coloană în amiază* și notând despre acestea că „un sentiment al picturalului și al sculpturalului, cu elemente culte sau populare stă în matrița multor poezii”. În plus, conchide că „poetii buni fac armonie pe pământ”.

• **[„Scânteia”, nr. 9893]** Ziarul semnalează: *Răspunzând interesului deosebit al opiniei publice în Italia a apărut un nou volum din seria de lucrări. Nicolae Ceaușescu: „Scrieri alese”*. Volumul semnalat a apărut la editura „Il Calendario del Popolo” din Milano.

• [„România literară”, nr. 24] Versuri semnează: Al. Voitin (*Iubitorul de neam*), Ion Sofia Manolescu (*Dintotdeauna*), Grigore Hagiu (*fantoma pomului de șes; potir de-argint*), Pan Izverna (*Rondelul veșmintelor cerești; Rondelul apelor; Rondelul izbăvirii fără nume; Rondelul plantei gânditoare; Rondelul armonicilor din mare*), Marin Mincu (*Imn; Marea Piramidă; Peisaj; Vale*).

□ Mihai Giugariu publică un fragment de roman, *De la miezul zilei la miezul nopții*. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Istoria vie*: „Trăim intens, cu fiecare zi a acestui an jubiliar, apropierea mării aniversării: cei 30 de ani de luptă și construcție revoluționară sub semnul istoricului act de la 23 August 1944. Niciodată mai mult ca în acești ani, istoria României n-a înscris mai numeroase și mai semnificative fapte, într-o dialectică a transformărilor structurale atât de substanțială, atât de vie. Altfel spus, niciodată, mai mult ca în aceste trei decenii, capacitatea creatoare a poporului român n-a fost mai viguros potențată pentru a-și făuri propriul său destin într-o nouă viziune a istoriei sale, călăuzit de o concepție științifică, autentic revoluționară, despre lume și societate, despre om și puterea lui, despre forțele pe care el le poate descătușa, prin sine și pentru sine. Noțiunea de viitor a depășit, astfel, cu totul, ceea ce secole de-a rândul l-au împiedicat a desluși pe deplin: a fi cu adevărat la înălțimea timpului său, a trăi în gând și în faptă dimensiunea reală a propriei sale istorii la indicii celei mai înaintate experiențe a omenirii într-o civilizație și cultură”.

■ În *Viața literară* citim: □ *Șantier* prezintă proiecte literare la care lucrează Aurel Baranga, Corneliu Ștefanache, Octavian Paler, Petre Ghelmez, Șerban Nedelcu, Virginia Șerbănescu, Mircea Dinescu, Teodor Scarlat, Titel Constantinescu. □ Aflăm de *Manifestări în cinstea anului XXX*: „În cinstea celor două mari sărbători ale poporului nostru din acest an – a 30-a aniversare de la Eliberarea Patriei și cel de-al XI-lea Congres al Partidului, Asociația Scriitorilor din Cluj a organizat la Casa de Cultură a Sindicatelor din Bistrița un festival literar la care au fost prezenți: Vasile Grunea, Negoită Irimie, Ion Oarcăsu, Petre Poantă, Nicolae Prelipceanu, Dan Rebreanu, Marcel Runcanu, Valentin Tașcu și Mircea Vaida. * De asemenea, în întâmpinarea marilor sărbători din acest an, Asociația Scriitorilor din Timișoara și-a dat concursul la o amplă șezătoare literară desfășurată la Casa Corpului Didactic din Arad. Au citit din lucrările lor scriitorii timișoreni: Dorian Grozdan, Mircea Șerbănescu și Cornel Ungureanu și scriitorii arădeni: Al. Baci, Iulian Lucaci, Vasile Man și Gheorghe Schwartz. Programul festivalului a fost completat cu un montaj din poeziile lui Lucian Blaga susținut de Marilena Taraș de la Teatrul de Stat din Arad. * La Clubul salariaților Hidrocentralei de pe Someș s-au întâlnit cu un mare număr de constructori Al. Căprariu, Viorel Cacoveanu, Letáy Lajos, Mikó Ervin, D. R. Popescu și Aurel Rău. Cu acest prilej, a fost deschis Muzeul de Artă al Clujului înființat prin donațiile a 33 de artiști plastici clujeni. * La invitația organelor de partid și de stat din orașul Drobeta Turnu-Severin. În cadrul acțiunii *Întâlnirea fiilor Mehedințiului*, au avut loc mai multe simpozioane și discuții

cu cititorii, la care au participat: Liviu Bratoloveanu, Laurențiu Cernei, I. C. Chițimia, Florian Grecea, Ion Grecea, Ion Molea, D. R. Popescu și Emil Vora. Între altele, scriitorii au vizitat Hidrocentrala de la Porțile de Fier și au întreprins o croazieră pe Dunăre. * La invitația Uniunii Județene Maramureș a cooperativelor meșteșugărești, scriitorii Vasile Băran, Ioana Creangă, Nicu Filip, Constantin Florea, Mihai Gavril, Petre Got, Ion Horea, Emil Manu și Romulus Vulpescu – au întreprins o vizită de documentare în județul Maramureș. La Baia Mare, Sighet și Tg. Lăpuș, au avut loc șezători literare la care au participat tineri lucrători din unitățile cooperăției meșteșugărești. Scriitorii s-au întâlnit, de asemenea, cu sculptorul Vida Géza și cu artiștii populari Stan Pătraș din Săpânța și Tănase Cocean din Săcel. Au fost vizitate numeroase monumente istorice și localități de un deosebit interes documentar. Impresii din această călătorie vor fi publicate în paginile revistei noastre. * La Casa de Cultură a Tineretului și Studenților din Iași, la Ateneul Tătărași și la Spitalul de neuropsihiatrie – Socola, s-au desfășurat recitaluri de poezie, muzică și umor, la care au participat: Aurel Butnaru, Virgil Carianopol. N. Crevedia, Al. Clenciu, Teodor Maricaru, Florin Mihai Petrescu, Mihai Platon, Octav Sargețiu, C. Vlădescu și trubadurul ieșean Dorin Cernei”. □ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „În cadrul Înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R.S. România și Uniunea Scriitorilor din R.P. Bulgaria a plecat la Sofia Victor Tulbure pentru a participa la *Simpozionul traducătorilor din literatura bulgară*. * La invitația Uniunii Scriitorilor a sosit în țara noastră scriitorul finlandez Kalevi Seilonen, redactor-șef al revistei «Kulttuurivihkot», și publicistul suedez Richard Swartz. * La Uniunea Scriitorilor a făcut o vizită scriitorul Frederik Pohl, președintele Asociației scriitorilor de literatură științifico-fantastică din S.U.A., care întreprinde o vizită în țara noastră. Oaspetele a fost primit de Ion Hobana și Szász János, secretari ai Uniunii Scriitorilor. La discuțiile ce s-au purtat cu acest prilej au participat: Vladimir Colin, Ov. S. Crohmălniceanu, Silvian Iosifescu, Radu Lupan, Adrian Rogoz și Petre Solomon. [...] * «Rontonda 13» – obișnuita seară de amintiri literare a Muzeului literaturii române – va fi consacrată astăzi, 13 iunie, orele 19, rememorării tradițiilor democrat-revoluționare ale presei noastre interbelice. Cu acest prilej, vor lua cuvântul: Geo Bogza, Mihnea Gheorghiu, George Ivașcu, Octav Livezeanu, George Macovescu, Radu Popescu, Ștefan Voicu”. ■ Mihai Stoian semnează *Literatura document*: „Literatura-document – bănuiesc – poate fi și ea considerată drept o *suprarealitate* (și aici, poate, s-ar afla punctul în care drumul ei se desparte de cel al reportajului creator), căci, dincolo de document, se adaugă «reorchestrarea» materiei prime, ordinea faptică, temporală sunt altele decât – fotografic – în realitate, avem, deci, de-a face cu un *simulacru* de transcriere brută, nudă, rece, a adevărului de viață (dar atenție! fără a trăda, prin cuvinte, realitatea). De ce ne-am crampona să credem că numai invenția epică ar fi în stare să «transgreseze realitatea»? Și dacă *reconstruim o realitate*, în literatu-

ra-document, dând iluzia comunicării directe, înseamnă asta că dialogul scriitor-cititor nu-i sincer? Eu cred că, de fapt, este vorba aici de replica pe care scriitorul o dă imensei sete de autentic a cititorilor, însă în limitele rigorilor impuse, tocmai, de literatură”. ■ Pompiliu Marcea scrie despre *N. Iorga și literatura vremii sale*. ■ Paul Georgescu semnează *Destin și istorie*, despre romanul *Apa* de Alexandru Ivasiuc: „*Apa* nu este numai un roman politic – ceea ce nu mai e de demonstrat – ci și o analiză acută a mecanismelor colective înfruntându-se în situația dată, o analiză a raporturilor dintre indivizi și colectivele istoricește active în care se integrează – și de ce – sau de care sunt atrași – și de ce. Prin această funcționalitate caracterologică Al. Ivasiuc păstrează o calitate însemnată a primelor sale cărți. Dacă epica tensionată era aici necesară, interesul meu se îndreaptă cu precădere asupra remarcilor ascuțite privitoare la transformarea existențelor în destine, la mecanismul fricii, al cruzimii, sau al marilor formații politice”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie *Cum l-am cunoscut pe Vladimir Streinu*. ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu *Paradoxul Rostului lui Eminescu*: „Paradoxul reușitei lui Eminescu vine deci din faptul că opera sa îi contrazice și-i neagă ideile conservatoare, ceea ce se întâmpla la mulți mari artiști fie ei Balzac sau Dostoievski, validând revoluția al cărei fiu revoltat era. Însă istoria, fiind înfruntare dialectică de forțe, implică și paradoxurile, și de aceea dă atâtea roade în cultură spiritul critic”. ■ Marin Sorescu publică tableta *Brâncuși – fără sfârșit*. ■ În *Monolog liric*, Al. Piru scrie despre poezia Ilenei Mălăncioiu, de la primul volum, *Pasărea tăiată* din 1967, oprindu-se mai mult asupra volumului *Către Ieronim*, 1970, pentru a prezenta pe scurt ultimul volum *Crini pentru domnișoara mireasă* (C.R., 1973), volum din care „se vede că Ileana Mălăncioiu revine la mitul *Mioriței*”. ■ Nicolae Manolescu semnează „*Străinul*” în ediție revăzută, o cronică literară la volumul *Străinul* de Titus Popovici, ediția a IV-a, revăzută (Eminescu): „*Străinul* rămâne un meritoriu roman politic, printre întâile din literatura actuală, mai ales prin paginile în care înfățișează protestul candid al unui adolescent contra prostituției morale burgheze”. ■ Citim recenzii: □ Aureliu Goci prezintă volumul *Marival* de Coman Șova (Eminescu, 1974): „În lirica erotică poetul pare să găsească materia unei complete defineri a individualității sale. Și nu e puțin lucru să ai îndrăzneala să mergi numai pe drumuri bătute. În fond, toți poeții scriu, ocazional, poezie erotică, dar în genul în care s-au făcut recunoscuți prin opera de altă factură; dar iată că vine cineva care împrumută formula obișnuită a lirismului erotic ajungând să se definească prin ea”. □ Lucian Raicu semnează *O poezie a dialogului uman*, o prezentare la volumul *Jurnal de campanie* de Geo Dumitrescu (C.R., 1974): „Poezia lui Geo Dumitrescu (prezentă din nou în librării prin mijlocirea unei selecții mai bine organizate) conține o strategie și o tactică, programate în egală măsură pentru asediu și pentru apărare, pentru înaintare și pentru rezistență, în toate cazurile obiectul «campaniei fiind același: un fond

stabil și ireductibil uman, un sâmbure de omenesc – prea omenesc, mereu cucerit, mereu pierdut, mereu recucerit”. ■ Valeriu Cristea publică *Proza idilică* notând apariția volumului *O partidă de remi* de Eugen Zehan (Dacia, 1974): „Cu o înzestrare afimilor săi de viziune de acum un deceniu sau două, Eugen Zehan relansează cu acest roman proza idilică”. ■ G. Dimisianu semnează *Din nou despre poezia unei generații*, o recenzie la volumul *Alfabet liric* de Hristu Cândroveanu (C.R., 1974): „Deficitară în configurarea tabloului general, nesigură în judecățile de valoare, cartea reține totuși prin multe analize judicioase, prin interesantele acțiuni de interpretare aplicată”. ■ Citim două texte dedicate lui Eminescu: *18 iunie 1939 Mihai Eminescu comemorat la Doftana* de Ion Ardeleanu și *Compensația geniului* de Paul Anghel. ■ Vasile Băran scrie un text omagial, *Al. Raicu la 60 de ani*: „Dacă am încerca să creionăm portretul lui Al. Raicu, acum, la vârsta de 60 de ani, să căutăm, adică, acea linie pe care pictorii portrețiști o adaugă trăgând-o, dintr-odată, lângă celelalte sau peste celelalte, dând desenului asemănarea cu modelul, sunt absolut convins că fiecare confrate mai vârstnic sau mai tânăr și-ar avea linia sa semnificând o atitudine, o trăsătură de preț, iar toate, la un loc, chipul unui scriitor și publicist demn de întreaga noastră admirație”. ■ Vasile Netea semnează *Tineretea unui octogenar*, un text omagial dedicat lui Corneliu Codarcea: „Deși octogenar, Corneliu Codarcea își continuă și astăzi cu același zel vechea activitate, având în curs de apariție două volume: *Amintiri literare* (Kriterion) și *În Italia și Franța sub steag strein*”. ■ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă semnează *Poezie de dragoste*, notând apariția volumului *Antologia poeziei de dragoste a lumii*. □ În *Critică și sociologie* Silvian Iosifescu scrie despre culegerea coordonată de Joseph P. Strelka, *Literary Criticism and Sociology*, Year Cook of Comparative Criticism, The Pennsylvania State University Press, 1973. ■ În *Meridiane* revista publică o comunicare rostită de C. Th. Dimaras la cel de-al VI-lea Colocviu internațional al Criticilor Literari de la Parma, *Cele două etape ale criticii*. ■ Molnár Tibor notează că a apărut *O monografie G. Coșbuc la Budapesta*, anume *George Coșbuc élete és költészete* de Pálffy Endre, Akadémiai Kiadó, Budapest: „Voluminoasa monografie Pálffy Endre, cuprinzând mai bine de patru sute de pagini, este opera unui profund cunoscător al vieții și creației poetului român, opera unui sincer prieten al literaturii române”. ■ Din *Prezențe românești* aflăm: „Congresul Petrarca, ale cărui lucrări s-au desfășurat la Avignon, între 7 și 10 mai 1974, a prilejuit un concurs omagial de poezie în limbile latină, franceză, italiană și provençală. Premiul și medalia de aur pentru poezia în limba latină au fost decernate prof. Traian Lăzărescu, ex aequo cu Maurice Hellewell (Anglia). [...] * În cadrul *Zilelor culturii românești* ce s-au desfășurat în Tunisia, dramaturgul Horia Lovinescu a susținut o serie de conferințe având ca subiecte – *Romanul, poezia și teatrul românesc după Eliberare și Tendințe actuale în teatrul românesc*. Conferințele au fost ținute la Tunis, Kasserine, Gabès, Djer-

ba, Gafsa și Kairouan. Această manifestare românească a avut un larg ecou în presa tunisiană fiind primită cu deosebit interes și sentimente de amicitie de publicul tunisian”. ■ Darie Novăceanu prezintă cititorilor pe scriitorul *Miguel Ángel Asturias*, iar în cadrul textului găsim și poezia *Țărm românească* a acestui scriitor.

● [„*Tribuna*”, nr. 24.] Prima pagină cuprinde un fragment referitor la *Cum se schimbă fondul principal de cuvinte* (N. Prelipceanu). ■ Secțiunea *Cronica literară* dezvăluie opiniile lui Victor Felea asupra culegerii *Marginea lacrimii* (Dacia), scrisă de Mircea Vaida. Sunt discutate tablourile poetice și confruntarea cu sine a eului creator, ca într-un ritual liric cu elemente afective. ■ *Tineri critici despre prozator itineri*: Vocațiile contrarii ale prozei lui Petru Popescu (consemnează Valentin Tașcu) – este remarcată vocația comentariului. ■ *Ancheta Tribunei: Sub semnul socialului* – 1. Considerați romanul polițist specie de divertisment a literaturii? 2. Care este, după Dvs., specificul romanului polițist autohton? Ce-l individualizează față de seria polițistă a altor literaturi? 3. Ce șanse acordați, astăzi, scriitorului român specializat (se poate vorbi aici de specializare?) în romane polițiste? 4. Există și doleanțe ale autorului de romane polițiste? 5. Încotro se îndreaptă, după opinia dvs., astăzi, romanul polițist? Răspund următorii: Vlad Mușatescu, Viorel Cacoveanu, Rodica Ojog-Brașoveanu („În competiție cu literatura polițistă străină, polițier-ul nostru aduce zestre educativă substanțial mai bogată.”), Ion Ochinciuc. Sunt redate poeme de Virgil Teodorescu. □ *Estetica lui N. Hartmann în românește* (articol scris de Ion Lungu). ■ *Un studiu vechi despre Eminescu* – Gheorghe Șora scrie despre aprecierile lui Vasile Goldiș referitoare la poetul național. □ Sunt redate poezii de Italo Rocco (traduse în română de Forin Chirișescu).

14 iunie

● [„*Munca*”, nr. 8233] În *Recitind istoria*, Teofil Bușecan prezintă volumul de versuri *Flori de câmp* de Ion Șugariu. □ Ion Parhon, în *Teatru*, publică o notă intitulată *Liviu Ciulei se amuză?*, despre punerea în scenă, la Teatrul Bulandra, a piesei *Elisabeta I* de Paul Foster. □ În *Literatură*, Mihai Cernat scrie despre volumul *Drumuri prin memorie* de Octavian Paler, „volum dedicat Italiei, continuarea, de fapt a altuia ce a apărut nu cu mult timp în urmă”, ce este „o întruchipare a condiției sale de om ce străbate spațiile în dorința de a ști, de a cunoaște, dar totdeauna cu o dragoste nemărginită pentru locurile natale”.

● [„*Scânteia*”, nr. 9894] Pe prima pagină citim *Ședința comună a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., Biroului Permanent al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și a Guvernului Republicii Socialiste România*: „În cadrul ședinței au fost examinate și aprobate: proiectul planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România și

proiectul bugetului de stat pe anul 1975, proiectul preliminar de plan privind dezvoltarea economico-socială a Republicii Socialiste România pe perioada 1976–1980 și prognoza macroeconomică preliminară a dezvoltării României până în anul 1990; proiectul de directive ale Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1976–1980 și liniile directoare ale acestei dezvoltări pe perioada 1981–1990”. ■ Dan Alexandrescu, director al Teatrului de stat Arad se alătură dezbaterii despre problematica teatrală actuală, publicând textul *Dramaturgia muncii și a vieții*: „Au trecut mai bine de doi ani și jumătate de la Plenara C.C. al P.C.R. din 3–5 noiembrie 1971, consacrată problemelor ideologice și cultural-educative – timp în care dramaturgia originală a produs câteva lucrări mai mult decât meritorii pe linia oglindirii proceselor înnoitoare ce au loc în țara noastră, cu deosebire în conștiința omului. Mi-aș permite să citez aici, în primul rând, piesa *Puterea și Adevărul* de Titus Popovici – lucrare amplă, masivă, evocatoare și deschizătoare de perspective în același timp, *Simfonia patetică* de Aurel Baranga – piesă ce reia un moment de răscruce din istoria partidului nostru, câteva lucrări izbutite ale lui Paul Everac, *Un fluture pe lampă*, *Cititorul de contor* și am putea enumera, desigur, chiar dacă sunt realizări numai parțiale, *A doua față a medaliei* de I. D. Sârbu, *Casa care a fugit prin ușă* de Petru Vintilă, *Sâmbătă la Veritas* de Mircea Radu Iacoban ș.a. [...] Cred că realizarea unei dramaturgii naționale contemporane cu adevărat valoroase, necesare, pătrunse de romantism revoluționar, trebuie să aibă ca punct de plecare aceste uriașe obiective pentru care muncește azi, practic, fiecare om al țării noastre. Este un proces complex, cu infinite implicații etice, sociale, psihologice, care ar putea furniza materia sensibilă pentru dramaturgia zilei de azi. Firește, nu mă gândesc la reluarea unor clișee uzate, la reflectarea fotografică sau reportericească a unor fapte de viață cotidiene, fără relief, banale și adevărate în micimea lor. Mă gândesc, dimpotrivă, la o reflectare în adâncime a drumului pe care-l străbatem azi spre a ne făuri un viitor demn. [...] Nu sunt un utopist. Nu cer dramaturgilor imposibilul. Fresca unei societăți, atât de tumultuoase și complexe, nu se poate fixa într-o singură operă, oricât de talentat ar fi scriitorul respectiv. Rămân să cred însă că pași ale acestui întreg, detalii semnificative, putem și trebuie să revendicăm dramaturgiei originale. Avem scriitori, avem teatre cu multe și valoroase forțe artistice, avem un public receptiv și dornic de cultură, avem, așadar, totul pentru a izbândi. Singurul capitol deficitar este, poate, ambiția, dar nu ambiția mărunță de fiecare zi, care aleargă după tantieme, ci marea ambiție militantă, care presupune înainte de orice tenacitate de a răzbate până la straturile adânci, unde se află filonul de aur al vieții, capacitatea de sinteză și curajul de a turna în imagini vii realitatea în toată măreția ei”. ■ Radu Popescu prezintă volumul *Ultimul peisaj* de Mihnea Gheorghiu: „Trăirea spontană a realului obiectiv, a idealului colectiv și a visării individuale, filtrate în generozitatea versului liber, a aso-

ciațiilor largi, nestăvilite, a poemului desfășurat, de întinderi nehotărnicite, dezvăluie în poezia lui Mihnea Gheorghiu fiecare ungher al psihologiei și fiecare fărâmbă a senzației – gir și temei al convingătoarei aderențe la tema principală, la ideea mobilizatoare. Acest mod de a scrie cu tot sufletul, *cu tot tine însuși*, poezia politică trebuie să fie un țel al tuturor poetilor, iar poeții de azi au ce reține, au ce învăța din documentul liric al lui Mihnea Gheorghiu, document vechi, pe alocuri, de treizeci de ani”.

• **[„Contemporanul”, nr. 25]** În textul *Tradițiile „Contemporanului”*, Ion Munteanu reactualizează imaginea lui Vasile Conta: „Prin filosofia sa materialistă, Vasile Conta a deschis un drum nou științei românești. Convins de necesitatea operei sale, Conta și-a urmat drumul, neclintit, socotind că «loviturile cele mai grozave le poți îndura cu respingere, când ai conștiința împăcată». «Contemporanul» i-a popularizat opera printr-o serie de articole din care cititorii au luat cunoștință de înțelesul dobândit de știință prin materialism”.

• **[„Cronica”, nr. 24]** Pe prima pagină citim *O pagină de epopee istorică. Domnia lui Ion Vodă* de I. Caproșu. ■ Tot pe prima pagină Mihai Drăgan scrie despre *Tranziția spre „eminescianism”*: „Analizată în formele ei artistice definitive, date la iveală prin însăși voința creatorului, dar fără să facem abstracție de tot ce este încheșat și semnificativ în postume, poezia eminesciană cuprinde, în structura ei, câteva atitudini și motive fundamentale. Acestea absorb ceea ce are mai caracteristic și mai original poetul ca substanță ideatică și posibilitate de expresie, totul fiind sintetizat într-un proces de evoluție exemplar, cel mai organic și mai rapid din întreaga noastră literatură. Din necesități istorico-literare este nevoie, desigur, de o periodizare în această direcție deoarece critica n-a ajuns încă la un consens privind data când Eminescu începe să fie tot mai despovărat de influențele înaintașilor și de imperfecțiunile formale inerente aproape oricărui debutant”. ■ Liviu Leonte semnează cronica literară la *Metonimii* de Aurel Martin: „Indiferent de scriitor, sau de carte, criticul vine totdeauna cu aceeași gravitate în fața textului, interpretându-l în lumina unor multiple semnificații. Este ceea ce Aurel Martin recomandă atunci când, disociind asupra realismului, îndreaptă exegeza nu spre descoperirea apartenenței la un curent, ci a sensurilor ultime ale literaturii: «Problema e: ce fel de semne recunoaștem, cât sunt ele de caracteristice? În ce măsură comunică ele un adevăr esențial?»”. ■ În *Viziuni românești* Al. Călinescu discută despre două romane: *Vânătoarea regală* de D. R. Popescu și *Apa* de Alexandru Ivăsiuc: „*Apa*, romanul unui triumf, este scris de un romancier foarte încrezător, de data aceasta, în capacitatea de iluzionare a ficțiunii; *Vânătoarea regală* este cartea unui romancier «sceptic», sensibil la convenții și la locuri comune. Firește, aceste observații nu pun în cauză «realismul» adânc, autenticitatea de substanță a *Vânătorii regale*. Romanul lui D. R. Popescu ne apare ca un roman prin excelență «deschis», ridicând o serie de probleme grave și lăsând cititorului posibilitatea de a căuta, el, răspunsuri, pe când naratorul din *Apa*, de pe

poziția privilegiată unde se află, ne impune propria sa viziune, «definitivă», asupra evenimentelor relatate». ■ V. Filip face o *Schiță de portret a activistului cultural*, în cazul căruia este „absolut necesar să pornim de la sarcinile stabilite prin documentele de partid în acest domeniu”. ■ Despre *Autoritatea publicului* scrie Al. I. Friduș: „Vorbim despre public înțelegând, de obicei, prin aceasta, publicul artei. Dar sferile celor două noțiuni nu se suprapun. Publicul, considerat în maxima lui generalitate, mai poate fi definit și în cuprinsul altor sisteme de referință: un conferențiar pe teme științifice își are și el publicul lui, un iluzionist – pe al lui ș.a.m.d., sferele intersectându-se și cunoscând o continuă redistanțare și resituare în raport cu gestul estetic luat în considerație”. ■ Const. Clonaru prezintă volumul *Începuturile scrisului în limba română* de Ion Gheție: „Considerând studiile făcute până în prezent ca insuficient de riguroase, Ion Gheție stabilește un număr de principii metodologice de care viitorii cercetători vor trebui să țină seama. Principiile propuse sunt însă strict lingvistice; or, se știe că limbile sunt și ele creații și victime ale istoriei”. ■ Din *Moment* reținem: □ *Bojdeuca și Teiul*: „Intrată în tradiție, cinstirea anuală a celor două puncte de atracție devenite monumente ale recunoștinței – ne referim la Bojdeuca din Țicău și la Teiul din Copou, – a avut în acest an (duminică, 9 iunie a. c.), o amploare demnă de memoria celor doi mari prieteni, Eminescu și Creangă. Concomitent, în cursul dimineții către bojdeucă și Copou au afluț mii de cetățeni ai Iașului, ca într-un pelerinaj al răsăritului do soare. În incinta casei din Țicău, invadată de public, conf. dr. Maria Platon a vorbit despre viața și opera lui Creangă, după care poeții George Lesnea și Florin Mihai Petrescu au omagiat prin versuri pe uriașii lor înaintași Eminescu și Creangă. I-au continuat actorii Liana Mărgineanu, Virgil Raiciu, Petre Ciubotaru și Florin Mircea de la Teatrul Național cu lecturi din opera celor evocați. Elevii Liceului nr. 2, «Mihai Eminescu» și ai Liceului de muzică au întregit acest florilegiu cu interpretări din Creangă și coruri pe versuri eminesciene. Nici nu s-au stins ecoul sărbătorii din valea cu străzi tihnite și la Copou, în jurul bunicului tuturor teilor din țară, a prins glas poezia de cald patriotism prin George Lesnea, Corneliu Sturzu, Florin Mihai Petrescu, Silviu Rusu, D. Florea-Rariște și Aurel Butnaru. Actorii Valeriu Burlacu, Violeta Popescu, Saul Taișler și Sergiu Tudose au continuat fiorul stihurilor, făcând legătura cu cântecele teiului în interpretarea Corului de cameră al Sindicatului învățământului. Formația de muzică populară a întreprinderii metalurgice Iași a deschis apoi Balul teiului, organizat de Comitetul municipal U.T.C. Iași și până târziu în noapte «grădina privighetorilor» – cum o numea Sadoveanu – a respirat voioșie tinerească exprimată în vers și melodie”. □ N. Irimescu, *Revista pentru tineri*: „«Luceafărul» a devenit cu adevărat o revistă a tinerilor și pentru tineri. Concepută într-un mod cu totul adecvat problemelor tinerilor scriitori, revista reușește număr de număr să promoveze poezia, proza, critica unor autori talentați, să facă loc în paginile ei debutanților, să organizeze dis-

cuții de interes major. Remarcăm anchetele despre generație și creație (Nicolae Balotă și Dan Laurențiu), rubricile *Biografia debuturilor* (au răspuns până acum: Mihai Beniuc, Eugen Barbu și Marin Preda), *Contemporanii noștri, Profil* (o microistorie a literaturii noastre tinere), *Cariatide* (poezie), *Viața cărților* (susținută cu aplicație de Dorin Tudoran, Nicolae Baltag și Dan Cristea), *Cronica literară* (noul ei titular: M. Ungheanu) etc. Ceea ce am sugera revistei, în mod colegial, este o mai largă participare în paginile Luceafărului a tuturor scriitorilor tineri din țară”. ■ Val. Panaitescu semnează *Delimitări ale domeniului poetic*, cu precizarea „cf. G. E. Clancier, *La poesie et ses environs*, Paris, Gallimard, 1973”: „Recunoaștem de la început că opiniile despre poezie ale lui G. E. Clancier nu se înalță în zone de extremă rarefacție; ele nu enunță prea des adevăruri încă neformulate de alții, ba nici măcar nu se învăluie în fraze savante, ca să-și ascundă lipsa de noutate printr-o vestimentație insolită. Însă cu toate că suntem uneori tentați să vorbim, poate, despre «idei curente» și de «simplu bun simț», expediind astfel unele afirmații ale lui Clancier, nu ne putem împiedica să constatăm totuși că există banalități care – ca apa și ca pâinea – rămân vitale”. ■ Versuri semnează Cristina Mihăilescu (*Melcul*), Ion Enache (*Dreptate*). □ Emil Nicolae traduce din *Poeți mexicani*: José Gorostiza (*Răsăritul; După amiază; Nocturnă; Elegie; Rugă*), Rosario Castellanos (*Dansatoarelor de bălci; Plantația de palmieri*).

● [„**Orizont**”, nr. 24] C. Ungureanu împinge în prim planul receptării două cărți de critică, și anume: *Scriitori români de azi* de Eugen Simion și *Rondul de noapte* de Mircea Iorgulescu; despre prima consemnează în incipit: „Eugen Simion debuta în 1964 cu un volum despre proza lui Eminescu și lăsa, prin această opțiune, să se bănuie un program călinescian. Deriva (către Lovinescu) nu implică un exclusivism nou, ci o pasiune de istoric literar. Eugen Simion, foiletonist conștiințios la sfârșitul deceniului șase, face parte dintr-o generație de tranziție, care a învățat «din mers» și lecția călinesciană dar și pe cea lovinesciană; meritul lui Eugen Simion e de a fi rămas, în continuare, cititor al literaturii actuale, în timp ce ceilalți critici – colegi ai săi de generație – au devenit, încet-încet, altceva. *Scriitori români de azi*, cea mai masivă carte de până acum consacrată literaturii române de azi, consfințește, înainte de toate, o consecvență: aceea a prezenței între cărțile actualității. Titlul nu obligă la prea mult și nici noi nu trebuie să-i forțăm înțelesurile, descoperind în cartea lui Eugen Simion o istorie a literaturii actuale. Nu e cazul. Criticul și-a adunat cronicile, recenziile, foiletoanele aici și a obținut, dacă nu o istorie literară, imaginea unor scriitori importanți ai literaturii române de azi”; despre cartea lui Mircea Iorgulescu, criticul consemnează: „In finalul cărții sale, Eugen Simion numea o nouă generație de critici și începea, pe bună dreptate, șirul numelor cu Mircea Iorgulescu, *Rondul de noapte*, cartea de debut al lui Mircea Iorgulescu aparține evident altei generații, fiind o carte polemică. [...] *Rondul de noapte* nu descoperă mari nume ale literaturii ultimilor ani ci pune sub

semnul îndoielii numele clasicizate de generația critică a autorului *Scritoriilor de azi*. Analizele resping superlativul, lecturile sunt distanțate și, de la distanțarea necesară, Mircea Iorgulescu introduce în «profilurile» scriitorilor, criteriul istoric. Operațiunea mai fusese făcută, fie cu o anume indolență generoasă, fie cu o rezeziune protectoare. Dilatarea valorilor venea din ignorări amicale, voite sau nevoite. Avantajul lui Mircea Iorgulescu (aproape întotdeauna excepțional recenzent) față de alți autori de articole curente, decurge din faptul că, în cele mai multe cazuri, criticul citește tot, vizând ansamblul și nu secțiunea. Cu un titlu sugerând libertăți eseistice, dar și un milităros serviciu de pază (Rembrandt poate fi o subțire ironie), autorul ne servește proiectul unei istorii literare, încă galeș răsfirată în «cuvântul înainte» al cărții, existentă în sertarele criticului care, de vreo câțiva ani, scrie într-un ritm formidabil despre aparițiile editoriale, citind cu egală atenție, fascicole insipide și romane fluvii, eseistică pretențioasă și foiletonistică pasageră. Analizele lui Mircea Iorgulescu nu se complică în «descifrări», în cercetări comparate, ci sunt vii, directe, însuflețite de nerv polemic”. ■ Ramona Boca Bordei se apropie într-un scurt eseu de judecățile de valoare, de viziunea critică și de concepția umanistă a lui G. Călinescu (*Călinescu – sensuri fundamentale*). ■ Pe ultima pagină, Ion Popa și Galina Semenova traduc autorul american John Updike poemul *Dansul materiei*.

• [**„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 184**] *Săptămâna pe scurt*: A încetat din viață Miguel Ángel Asturias. □ Noul poem al lui Evtușenko, din „Literaturnaia Gazeta”, se intitulează *Nu e poet cel din afara poporului*. ■ Se anunță că pe 18 iunie urmează să aibă loc în Aula Academiei o manifestare dedicată celor 75 de ani de la nașterea lui G. Călinescu. Vor lua cuvântul Al. Dima, Ov. Papadima, Elena Piru și Eugen Barbu. ■ *G. Călinescu sau dialogul exemplar cu tradiția*, un articol în serial de Stancu Ilin, într-o paralelă cu E. Lovinescu. „Importante la G. Călinescu nu sunt asociațiile neașteptate [...] ci capacitatea de a vedea ansamblul și de a reface întregul în cercuri concentrice. G. Călinescu realizează magistral unitatea dintre biografie și operă [...] Chiar dacă ajung la rezultate asemănătoare, principiile (celor doi) sunt hotărât deosebite. Mentorul Sburătorului pune aproape totul sub semnul ideologiei literare, pe când G. Călinescu, privind lucrurile de mai sus, vede structuri, având ca forță centripetă mai multe nuclee. E. Lovinescu era străin de noțiunea de structură, fragmentând abordarea operei multor scriitori după ceea ce au scris: poezie, proză, dramaturgie. G. Călinescu, în aproape cele o mie de pagini ale *Istoriei...* sale face o singură excepție, studiind separat filosofia lui Blaga și Eliade, pentru a salva însă o structură-generație, ce ar fi fost mult mai sărăcită fără cele două nume.” Structura devine uneori la G. Călinescu „tiranică” și poate deforma chiar judecata de valoare (în cazul unor Rebreanu, Vlahuță, Cezar Petrescu – judecați prea aspru la momentul respectiv de Divinul Critic). ■ E. Manu discută despre (noua) *O ediție M. R. P. a Cântecelor țigănești* din colecția

Arcade, ediție îngrijită de Ioan Adam, ilustrând că „poezia lui Miron Radu Paraschivescu a fost și un atac la adresa calofiliei scrobite, dar nu la adresa calofiliei utile [...] poezia lui nu trebuie privită decât în contextul operei sale de ziarist, de luptător.” □ Liviu Călin se referă la *Poetul simbol, Eminescu*, văzut prin ochii lui G. Călinescu și al său citat celebru *Ape vor seca în albie...*, la 85 de ani de la moartea poetului și la trei pătrare de veac de la nașterea „exegetului său exemplar”: „Numai G. Călinescu, *critic-artist*, într-o singură frază (încărcată de semnificații pentru stilisti) a putut sugera forța de simbol a lui Eminescu, fenomen național, sublimare demiurgică a spiritualității poporului nostru.” □ Este tipărit poemul *Ad Petrarcam* de Traian Lăzărescu, premiat cu medalie de aur la concursul de poezie latină, ținut în onoarea lui Petrarca la Avignon.

15 iunie

• [„**România liberă**”, nr. 9219] Zoe Dumitrescu-Bușulenga scrie articolul intitulat *Eminescu*, în care afirmă: „Ca o prezență arhetipală benefică în desfășurarea de istorie și spirit a neamului său, Eminescu îmbracă mii de forme, de ipostaze care-l apropie de oricine îi rostește numele și-i citește opera. [...] Eminescu este mereu alături de noi, de progresul nostru peste veacuri, ca un înaintaș, ca unul din ctitori”.

• [„**Scânteia**”, nr. 9895] Continuă dezbaterea pe tema personajului cărții de proză. De data aceasta citim *Sentimentul istoriei* de Mircea Iorgulescu: „Dincolo de fireștile deosebiri de optică și de modalitate, chiar și dincolo de valoarea lor, multe romane apărute la noi în ultimii 6–7 ani alcătuiesc un corp unitar, omogen, tocmai prin prezența acestui nou sentiment, inedit sub aspect literar: sentimentul istoriei. Personajul romanului românesc actual poate fi definit, în latura sa cea mai generală, prin existența unei confruntări permanente (înțeleasă deci ca proces) în care unul dintre termeni este întotdeauna istoria; și ne putem face o idee mai exactă în legătură cu această trăsătură – deloc întâmplătoare – observând că ea este prezentă nu doar în scrierile ce-și trag materia din actualitatea cea mai strictă, ci și în cele care privesc epoci în îndepărtate (*Princepele*, *Coborând*, *Sângele unei vârste*). Eroii primelor romane ale lui Alexandru Ivasiuc sunt astfel puși în mișcare de o caracteristică voință de a-și înțelege viața meditănd asupra istoriei; mai nou, în *Apa* prozatorul va încerca să scrie direct, folosind mijloacele prozei de observație, modul în care acționează și funcționează resorturile istoriei. Aceeași «foame de istorie» prezidează romanele lui Dumitru Radu Popescu (*F*, *Vânătoarea regală*), Bujor Nedelcovici (*Fără vârste*), Romulus Guga (*Viața post-mortem*, *Sărbători ferice*), Petru Popescu (*Dulce ca mierea e glonțul patriei*, *Sfârșitul bahic*); personajele acestor cărți întreprind lungi și minuțioase reconstituiri ale unor împrejurări de răscruce nu numai pentru existența lor individuală ci și pentru destinul unor întregi colectivități. [...] Rămâne de analizat de bună seamă, implicația de ordinul artei a acestei dominante a personajelor din ro-

manele noastre de astăzi; după cum prezența ei nu poate fi, numai decît, un certificat de valoare; o semnalăm însă fiindcă, mai presus decît oricare alta, găsim aici dovada organicității a ceea ce este mai semnificativ în proza românească actuală, a aderenței sale la o istorie reală”. ■ Apare o notă transmisă de Agerpres despre „Zilele Mihai Eminescu”: „Începând de vineri, la Botoșani se desfășoară cea de-a treia ediție a «Zilelor Mihai Eminescu», ediție care coincide cu împlinirea a 85 de ani de la moartea marelui poet român. Manifestările s-au deschis cu un colocviu științific intitulat «Eminescu în contemporaneitate». Totodată, în sala de marmură a teatrului din localitate a fost organizată expoziția de carte «Eminescu». În aceeași zi, la Pomârla, Agafton, Cucorani, Joldești – locuri de care se leagă amintirea poetului – precum și în vechea grădină a orașului, care astăzi îi poartă numele, au avut loc recitaluri de versuri, iar seara a fost prezentat, în premieră pe țară, spectacolul cu opera «Lucașul» de compozitorul Nicolae Bretan, după cunoscutul poem eminescian. Programul manifestărilor mai cuprinde vizite la Muzeul memorial din Ipotești, concerte, șezători literare, evocări ale personalității lui Mihai Eminescu”.

• [„Flacăra”, nr. 25] În *Cronica de trei secunde*, Radu Cosașu publică *Mamele și iepuroaicele*.

• [„Lucașul”, nr. 24] Redacția revistei semnează textul *Poezia Patriei*: „Poezia dragostei de Patrie alcătuiește unul dintre cele mai fascinante capitole ale istoriei literaturii române. Ea demonstrează strălucit, de-a lungul secolelor, în ordinea stabilă și temeinică a tradiției, o dimensiune fundamentală a artei, în afara căreia orice subtilitate estetică se pulverizează: eficiența socială. Infirmând, afirmând și confirmând uneori multiplele aspecte ale realității, ea limpește raportul dintre viață și creator, încât istoricește și valoric vorbind, ori de câte ori vrem să înțelegem mai exact și pe una și pe cealaltă, recurgem fără greș la inepuizabilele ei adâncimi”. ■ Stancu Ilin selectează un fragment din „stenogramele ședințelor Comitetului general de redacție al tratatului de *Istorie a Literaturii Române*, – lucrare proiectată și condusă un timp de G. Călinescu – care, cu toate criticile, uneori îndreptățite, va rămâne ca o realizare remarcabilă rezultată din efortul colectiv al criticilor și istoricilor literari din anii noștri”. ■ Mircea Constantinescu reflectează la *Viitorul literaturii*: „Ceea ce mi se pare însă foarte interesant și în deplin acord cu tema eseului de față, este faptul că poate niciodată ca acum, problemele legate de viitorul artei și literaturii nu s-au încadrat cu mai multă pregnanță în înțelegerea nuanțată a raporturilor dintre artă și societate. Căci indiferent de soluțiile oferite de unul sau de altul dintre gânditori, ele sunt expresia clară și convingătoare a imposibilității înțelegerii imaginarului literar dincolo de societate”. ■ M. Ungheanu scrie *Citindu-l pe Călinescu*: „Pentru ochiul atent, în monumentală lui *Istorie literară* G. Călinescu citește într-adevăr o literatură începând de la manifestările ei cele mai vechi până la cele de ultimă oră. Intenția acestui cititor de literaturi

este să sesizeze repetabilitatea unei structuri, să descopere substanța ei intimă, să probeze puterea de creație a unui popor prin traversarea tuturor versiunilor ei existente”. □ Dorin Tudoran, în textul „*Am fost ursit de Clotho să dorm cu capu-n carte*”, se referă la poezia lui G. Călinescu: „*Lauda lucrurilor*, București, 1963, cuprinde poezii scrise între 1938-1963. Din acest volum se desprinde net poezia obiectelor, mai ales a celor vechi, însuflețite de poet, poezia fotoliilor, oglinzii, patului, ceasului, poezie remarcabil împlinită în *Rochia de moar*”. □ Nicolae Baltag scrie despre *Nuvelele și teatrul*: „Călinescu a intuit, așa cum puțini europeni au reușit, sensul umanist al unei spiritualități și figura inaparentă a unei culturi de o adâncime ce poate părea neverosimilă cercetătorilor superficiali, ce ignoră cu aroganță occidentală nejustificată, o lume cu alte resurse”. □ Eugen Simion analizează *Demersul critic* al autorului cărții *Enigma Otiliei*: „Actul critic călinescian este un studiu diacronic și sincron, explicativ și criptic în același timp. Metafora (o metaforă de tip proiectiv deschide opera, o pune în relații neprevăzute, dar și o închide, o aproximează, protejându-i misterul. Noțiunile de neptunism, uranism etc. arată că în demersul critic al lui G. Călinescu intră și altfel de criterii, apropiate de acelea ale criticii bachelardiene. Conceptele citate exprimă nu numai o vocație, dar și o atitudine față de elemente. Într-un loc G. Călinescu vorbește de simbolistica arborilor, în *Estetica basmului* de o simbolistică animalieră, împingând comentariul și spre acest câmp de probleme. A determina vocația neptunică a unui poet înseamnă, implicit, a extinde punctul de vedere psihanalitic în lumea anorganicului. Aceste atingeri și modele noi sunt totuși rare în textul lui G. Călinescu, critic, încă o dată, total, sintetic, proiectiv, obsedat de teme mari ale creației: facerea, moartea, raportul dintre individ și cosmos, manifestările universului în lumea obiectelor, frica eschatologică etc.”. □ Nicolae Ciobanu susține *Raportarea la model*: „În ultimă instanță justetea diagnosticului critic presupune satisfacerea următoarei condiții liminare: adecvarea «modelului» sau a «modelelor» la obiectul analizei. Surpriza de a constata că din unghi practic «lecția» călinesciană se impune nu numai prin exemplele strălucite, prin reușita lor, ci și prin acelea în care insuficiențele sau erorile diagnosticului nu comportă niciun dubiu. Sub cel de al doilea aspect sursa neîmplinirilor este de identificat fie în caracterul nepotrivit al «modelelor» ce jalonează analiza fie în supraestimarea izvoarelor tutelare în dauna procesului de recreere totală suferit de acesta”. □ Marin Mincu reafirmă *Spiritul călinescian*: „În cadrul culturii noastre, valoarea lui G. Călinescu e comparabilă numai cu aceea a contemporanului său ilustru José Ortega y Gasset în aria hispanică. Spiritul călinescian ne indică un mod dialectic de a participa creator la edificarea universalității noastre”. □ Despre *Jurnalismul activ* scrie Dinu Flămând: „Călinescu fost un gazetar mare, pasionat; gazetăria era pentru el o gimnastică intelectuală obligatorie. Mai tineri, noi l-am cunoscut numai din *Cronica optimismului*, care împodobea cu inteligență pagina «Contemporanului». Dar

«Viața literară», «Vremea», «Viața românească», «Revista literară și artistică», «Jurnalul literar» ș.a au fost tot atâtea publicații care i-au găzduit semnătura». □ Adrian Marino subliniază *Marea disciplină a creației*: „În ultimul timp sunt cercetați din diferite motive de tineri cu preocupări critice (în sens foarte larg) și gândul îmi fuge la începuturile mele ieșene, la spiritul de mare animație inconformistă a lui G. Călinescu din perioada 1936-1940, la dialogul abrupt, original, imprevizibil, dar foarte stimulator și incitant pe care fondatorul «Jurnalului literar» îl purta cu colaboratorii săi, cei mai mulți tineri și foarte tineri, în plină perioadă de formație». □ Mircea Martin vede în *Călinescu un Ireductibil – exponent*: „Trebuie spus despre George Călinescu că a fost un critic-artist, că nu înțelegea astfel critica decât ca pe o creație și că, dacă îl invocăm atât de des, dacă îl considerăm încă o prezență tutelară, o facem din asemenea motive. [...] Ideea criticii creatoare și a istoriei literare ca «sinteză epică» sunt prezente în toate textele lui teoretice iar activitatea propriu-zisă de critic și de istoric literar nu e numai ilustrativă, dar, deseori, anticipatoare. [...] Călinescu se aplică la obiect nu pentru a rămâne acolo, ci pentru a-l depăși. El are capacitatea rară de a trece virtualitățile unei opere pe planuri de ipoteză, profeție și legendă. Pregația și sugestia definițiilor lui fac istoria literaturii române să se confunde cu o veritabilă «mitologie» personală, călinesciană. Din lectura scriitorilor noștri el recompune o geografie fantastică și o istorie mai veche și mai demnă. Călinescu – ireductibilul este, de fapt, un exponent». □ Al. Piru scrie despre *Teza de doctorat*. □ Sânziana Pop se așează *Sub pecete*: „Generația mea este ultima serie de studenți de la Facultatea de filologie din București care a dat examen la literatura română cu G. Călinescu. Un singur examen, din întâmplare, când maestrului i-a fulgerat prin minte ideea să intre la oralul anului cinci. Se pensionase deja». □ Radu Vulpe rememorează despre *La Școala Română din Roma*: „Am fost coleg Gheorghe Călinescu încă din anii de studii de la Facultatea de Litere din București, eu urmând Istoria antică, el Literatura antică italiană ca student al lui Ramiro Ortiz. În același timp, eram amândoi salariați la Arhivele Statului, eu ca paleograf, el ca bibliotecar. După ce ne-am luat licența, am fost împreună trimiși în Italia ca Membri ai Școlii Române din Roma, instituție superioară științifică, organizată și condusă de maestrul meu Vasile Pârvan». □ Alexandru Balaci reflectează la *Călinescu sau calea neturburată*: „Italianistul întors în țară se remarcă prin activitatea de traducător din literatura italiană (*Omul sfârșit al lui Papini*), prin asiduitatea sa de redactor al revistei de cultură italo-română, Roma, care apărea la București. Tot în anii aceștia se afirmă literar prin poezii de orientare neoromantică publicate în Universul literar sau Sburătorul». ■ Anca Midia scrie despre *Personaje și destin în proza lui Fănuș Neagu*: „«Erou viu» al lui Fănuș Neagu, cel pentru care viața nu mai păstrează niciun mister, este Che Andrei. ... Timpul nu-l atinge pe Che Andrei și atunci când totul pare sfârșit el renaște cu aceeași forță. Este și personajul care nu vrea să fi văzut

murind, care vrea să le lase oamenilor iluzia că într-o zi va apărea din nou în mijlocul lor. [...] Lumea aceasta fremătândă, mistuită de dorinți năprasnice, își trăiește ultimele clipe într-un spațiu de agonie prelungită. Personajele lui Fănuș Neagu, atrase de mirajul vieții, se consumă odată cu ea, pe un drum fără întoarcere [...].”

● **[„Tribuna României”, nr. 39]** În *Hyperion* citim poezia *The Holy Bird* de Lucian Blaga, traducere de Roy McGregor-Hastie. ■ În *Lyra* citim *Anonymus Versuri populare închinat lui Avram Iancu*. ■ Numărul se deschide cu informația *Primul Congres al Frontului Unității Socialiste* de I. Pereianu: „Congresul Frontului Unității Socialiste, care și-a desfășurat lucrările între 23–24 mai, la București, a oferit un nou și cuprinzător prilej poporului român de a trăi, cu toată intensitatea și responsabilitatea, din adâncul ființei sale, condiția de stăpân al destinului României, patria noastră socialistă. Peste 2500 de delegați au participat la această obștească adunare, ca împuterniciți ai muncitorimii, ai țărănimii și ai intelectualității țării, aleși fiind în conferințele comunale, orașenești și județene care au premers evenimentul la nivel național”. ■ În *Cuvântul zilei* prof. dr. docent Al. Tănase, directorul Institutului de Filozofie semnează *Cultura elitelor sau cultura de masă – o dilemă rezolvată*: „Cultura elitelor – cultura de masă, iată o opoziție care a sfâșiat îndelungă vreme dezbateră din câmpul culturii, atât la noi în țară cât și aiurea, până în epoca apropiată când prefacerile sociale fără precedent din lumea contemporană, lărga expansiune a mijloacelor mass-media au pretins o reformulare a întregii probleme. Dar în spațiul acestei vechi dezbateri, noi, românii, venim nu numai cu niște răspunsuri practice, tradiționale, ci și cu niște exigențe programatice izvorâte din teoria noastră socialistă asupra culturii, asupra rolului ei activ în modificarea societății, asupra rolului ei formator. Sunt exigențe programatice pe care socotim util să le definim, pentru cititori, cu o minimă sistematizare: a) *Decomercializarea culturii* și asigurarea accesului maselor largi la bunurile culturale. Aceasta s-a împlinit, în România, prin subvenționarea de către stat a instituțiilor culturale care se călăuzesc după criteriile etice, pedagogice și estetice. O consecință directă a acestui fapt, asociat cu folosirea mijloacelor moderne de comunicare a fost lărgirea considerabilă a sferei publicului, atragerea în circuitul cultural național a unor noi medii sociale și grupe de populație altădată defavorizate. b) *Democratizarea culturii*, între altele prin abolirea oricăror discriminări sociale în zona receptării culturii, prin folosirea largă a mijloacelor *comunicării de masă*, care nu trebuie să împiedice nici dialogul direct, nici diferențierea persoanelor”. ■ În *București evenimentul zilei* sub semnătura P.A. citim despre *Zilele cărții pentru copii*: „Zilele cărții pentru copii s-au desfășurat în perioada 30 mai – 5 iunie, sub semnul celei de-a 30-a aniversări a eliberării patriei. Bilanțul pe care această nouă ediție i-a prilejuit este elocvent, în ultimul sfert de veac cartea pentru copii a fost editată într-un tiraj de peste 109 milioane de exemplare. Operele

clasicilor literaturii române și universale, tipărite în ediții pentru copii, au atins tiraje impresionante, printre cei mai editați numărându-se Ion Creangă, Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi, Mihai Eminescu, Jules Verne, Frații Grimm, Andersen. Pentru a satisface cât mai mult dorința de lectură a tinerilor, setea lor de cunoaștere, au fost lansate în ultimul timp noi colecții: Biblioteca pentru toți copiii, Biblioteca contemporană, Cărăbușul de aramă, Abc, Alfa; au apărut primele volume enciclopedice pentru copii. O noutate a constituit-o prezența în standurile librăriilor a cărților scrise de copii. O serie de lucrări tipărite de Editura Ion Creangă, specializată în acest gen de carte, au fost distinse cu 17 premii literare și 21 premii pentru prezentarea grafică”.

■ Ziarul organizează *Dosar: Democratismul culturii în România*, intitulat *Circuitul culturii: opinii ale profesorilor de opinie*: „Cultura n-a fost niciodată, în România, un apanaj exclusiv al elitelor. De la Dosoftei și Andrei Șaguna, Constantin Esarcu și Ion Heliade Rădulescu până la Nicolae Iorga și Dimitrie Gusti și, în continuare, până la toți adevărații oameni de cultură ai zilelor noastre, savanții, literații și artiștii români au resimțit dintotdeauna nevoia firească de a deveni din învățacel învățători, de a împărtăși știința și cultura lor celor din rândul cărora s-au ridicat, ajutându-i să se înalte la lumina spirituală. Cândva, această misiune a cărturarului s-a numit apostolat, mai apoi răspundere civică, astăzi această misiune a devenit condiția *sine qua non* a culturii, marele arc al culturii sprijinindu-se în egală măsură pe cele două capete de temelie: instituție culturală și mase. În concepția noastră, cultura fără ridicarea continuă a nivelului de conștiință al maselor este un non sens. Neîntreruptul proces de osmoză, în fapt a desăvârșit comuniunea între purtătorii și primitorii mesajului spiritual, conferă adevăratele sensuri creației artistice și științifice din România. Azi, în România, nu există intelectual – fie el învățător de țară, fie el academician sau artist de faimă – care să nu participe la actul de majoră responsabilitate al răspândirii faptului de cultură. Despre semnificația acestei participări, despre felul în care, îmbogățind bagajul de cunoștințe al unui auditoriu de dimensiuni naționale se îmbogățesc sufletește ei înșiși, ne vorbesc în cele ce urmează câțiva reprezentanți de marcă al culturii actuale”. Citim: □ *Forma cea mai democratică de instruire* de Ștefan Milcu: „Din numeroase motive instituțiile de învățământ superior, categorie din care fac parte și Universitatea de stat, nu pot cuprinde decât un număr limitat de studenți. Un număr considerabil de oameni rămân fără o formație universitară deși au avut aspirații spre un nivel mai înalt de cultură. Este deci explicabil de ce au apărut forme instituționale ce oferă variate posibilități de informare cu parametri universitari. [...] Am răspuns totdeauna solicitărilor universităților populare ca și ale altor instituții de răspândire a științei și culturii, fără rezerve – și am venit în fața auditoriului cu simț de răspundere; niciodată fără o pregătire corespunzătoare și totdeauna adânc impresionat de atitudinea ascultătorilor. Există nu numai o foame vegetativă; cea spirituală

este tot atât de puternică și chinuitoare pentru toți acei care bat la porțile acestor universități, ce trebuie să rămână ceea ce sunt prin definiție: populare în organizare și accesibilitate”. □ *Nu există mai mare mulțumire...* de Henri H. Stahl: „Încă din 1926 am început a lucra în campaniile de cercetare și acțiune socială organizate și conduse de profesorul Dimitrie Gusti. [...] Căci cine a apucat să muncească, fără plată, din simplă datorie cetățenească, în asemenea acțiuni culturale, rămâne până la bătrânețe entuziastul lor. Nu există mai mare mulțumire decât dragostea pe care o primești ca răsplată pentru străduințele tale, din partea celor cu care ai lucrat cot la cot, om lângă om. De aceea, în zilele de azi, când toată această mișcare de răspândire a cunoștințelor și deprinderilor bune, de ridicare a conștiinței cetățenești, a căpătat o dezvoltare deosebit de mare, este firesc să se adune în Universitățile populare toți cei care nu rabdă să nu arate și altora atât cât știu ei și nici ca puterea lor de muncă să nu fie folosită deplin, dincolo de obligațiile strict profesionale”. □ *Universitatea poporului* de Eduard Eisenburger: „Am stat de multe ori în fața unor săli pline, în care până și ultimul loc de la balcon era ocupat de un public reprezentând toate vârstele și profesiile. Și mărturisesc că întotdeauna am încercat o senzație deosebită, văzându-mă în stare să transmit auditorului lucrul cel interesează, că pot să dau ceva de folos altcuiva. Și cred că este una din cele mai frumoase satisfacții de care poți avea parte în viață, aceea de a fi mijlocitor de valori culturale și de civilizație, să contribui la o mai bună cunoaștere reciprocă a vieții și tradițiilor progresiste ale oamenilor care trăiesc pe aceste meleaguri, fără deosebire de limbă și naționalitate”. □ *Mărturisire* de Stanciu Stoian: „Simt că mi-am făcut datoria față de școală (m-am străduit cât mai mult să mi-o fac); iar activitatea extrașcolară, școala paralelă, destinată poporului, am iubit-o cu adevărat. Am început să lucrez încă de acum cincizeci de ani și n-am părăsit-o niciodată. Școlii m-am devotat, culturii poporului m-am dăruit. Simion Mehedinți, Dimitrie Gusti – și nu numai ei – mi-au fost îndemn și exemplu”. □ *Întâlnirea unei conștiințe cu ea însăși* de Radu Beligan: „Nu mi-am făcut niciodată iluzia că un spectacol de teatru poate să schimbe și să determine rosturile esențiale ale existenței, dar am constatat, adesea, că o reprezentație are sorți să activeze un proces sufletec, să impulsioneze o inteligență și să prilejuiască întâlnirea unei conștiințe cu ea însăși. Îmi amintesc că într-un rând – cu mulți ani în urmă – jucam în fața unei săli de adolescenți o comedie făcută din câteva observații spirituale, din câteva gingășii, din câteva emoții și mai cu seamă dintr-o atmosferă oscilând între lirism și ironie. Publicul, format din elevi care n-aveau încă o educație artistică și pentru care teatrul însemna în primul rând tiradă, situație tare, atitudine răspicată, confruntare violentă, a întâmpinat acel spectacol împărțit între dorința de a râde zgomotos și nevoia de a asista la o ciocnire ce nu se încurcă în ezitări, nuanțe și rezerve. La început, descumpănit de situațiile care nu erau explicit hazlii și de simțămintele care nu erau deloc excesive, a privit

distrat, a căscat reprobator și s-a foit pe scaune. Mai târziu, sala a fost captată de spectacol și l-a urmărit ferindu-se de acel răs care-i hohot și de acea tensiune vecină cu țipătul. [...] Când spectacolul s-a încheiat și s-a aprins lumina, am surprins pe chipurile acelor tineri – veniți la teatru mai curând să-și trăiască o turbulentă și confuză nevoie de afirmare personală decât să participe la un act de artă – o umbră de melancolie, ca și cum s-ar fi restrâns dintr-o amintire”. □ *Dialog cu responsabilitatea* de Szász János: „Dialogul permanent al scriitorului cu cititorii săi prin opera sa, dar și prin contacte mai directe, legate desigur de opera scrisă, înseamnă în primul rând că scriitorul și cititorul sunt în egală măsură organisme vii ale unui democratism cultural, al responsabilității față de valorile spirituale ale contemporaneității noastre. Dincolo, deci, de deșertăciunile snobismului de elită, scriitorul caută în aceste dialoguri confirmarea sau infirmarea operațiunilor sale în domeniul frumosului și al adevărului. Iar cititorul se întâlnește cu scriitorul, recunoscând în el nu un demiurg, ci un prieten, o conștiință solidară, investită de aceeași conștiință solidară cu harul artei. Este vorba, deci, de un dialog între oameni care se întâlnesc, îmbrățișându-se în viitoarea acelorași idealuri”. ■ Victor Bibicioiu în *Relevări* publică textul *George Călinescu. Momentul „Jurnal literar”*: „Faptă de aleasă intelectualitate, «Jurnalul literar» (o antologie întocmită de noi va apărea la editura din Cluj) dă o idee cuprinzătoare despre acest Pico della Mirandola valah – petrecut prin viață între 19 iunie 1899 – 12 martie 1965 –, a însăși maturizării culturii noastre în sensul aplicării spiritului critic la adevăr. Peste câteva zile un colț din grădinile Elizee va înflori (la Belu) – omagiu adus la cele trei sferturi de veac pe care l-ar fi împlinit”. ■ În *Remember Petre Anghel* semnează *Arghezi ‘74 Casa „Mărțișor”*: „Lângă conac, în încăperea ce adăpostea teascurile tipografiei «Biletele de papagal», ființează o *Expoziție permanentă* – cărți, facsimile, manuscrise, acte de interes public ori particular, ediții princeps, extrase și fotografii, o imagine pe care Mărțișorul, «patria» unuia din marii scriitori ai veacului nostru, o cultivă cu evlavie. Devenit de curând muzeu, Mărțișorul nu încetează să însemne, deopotrivă, zid și metaforă”.

● [„*Urzica*”, nr. 10] Din cuprins: *Despre răs* de A. Baranga („Râsul nu e doar o simplă voluptate inocentă, ci și o superioară satisfacție civică... râsul a căpătat un caracter pedepsitor, bucuria s-a asociat cu sancțiunea... Zâmbet sau hohot răzbunător, subtilă aluzie ironică, sau colosală diatribă demascatoare, râsul s-a transformat într-o armă încărcată cu un explozibil fără pereche: *viitorul*”), poemul *Gura mahalalei* de Al. Andrițoiu, fabule de M. Beniuc, *Amicale* de M. H. Simionescu. ■ Rubrica *Monogramă* reproduce pamfletul *Specialiștii în liră* de D. Mutașcu; cităm: „Poeți și prozatori (cu datorii mai mari sau mai mici la Fondul Literar) iau, prin ceea ce scriu, în stăpânire, pentru cititori, lumea întreagă [...] Avem, de la un timp, vrem, nu vrem, o mulțime de specialiști, o spunem fără răutate, în crivățul lui Eminescu, în... partea pe care-și

purta pălăria Duiliu Zamfirescu, în surzenia (din război contractată) a lui Camil Petrescu. Avem, de ce să n-o recunoaștem, specialiști în ora la care a tușit la Palermo Bălcescu, specialiști în trăsura cu care călătorea Alecu Russo, în luneta cu care Gib Mihăescu se uita în constelații, doar doar o vedea-o pe Donna Alba și în bastonul (lemn – esență tare) al lui Ion Barbu... Cohorte întregi de «specialiști în liră», gata să măsoare, să cântărească, să compare totul [...] nu ne-ar strica și vreo câțiva «diletanți de geniu» care să scrie, la zi, o *Istorie a Literaturii române...*” ■ Foarte interesant, în contextul epocii, aluzivul *Pentru arta poetică* de Marcel Breslașu, cităm: „Observ: răzbec prea ușor «cutezanțe tinere»/ la primul volum *M...* le face prefața/ elogiindu-l fără reține-re/ și gloria le mijește odată cu mustața./ După trei versuri șchioape publicate la Slatina/ în revista «Equator» și reproduse în «Datina»/ este asigurat că figurează în prima antologie/ cu bio-biblio și fotografie./ Junele își pierde cumpătul, declară poezia moartă/ lirica o îndeletnicire «care nu se mai poartă»/ scoate ediția a doua revizuită a volumului/ și lasă poezia baltă, în mijlocul drumului./ La douăzeci de ani maestrul «trece printr-o criză»/ și abordează romanul de psihanaliză!”.

18 iunie

- [„**România liberă**”, nr. 9221] Eugen Barbu abordează poezia lui B. Fundoianu, odată cu apariția volumului îngrijit de Paul Daniel în cadrul colecției de „Restituiri”, la Editura Cartea Românească. Sesizând influența lui Macodonski, dar și a lui Eminescu, Baudelaire, Hugo ș.a., Barbu concluzionează că autorul „rămâne încă una dintre cele mai remarcabile prezențe lirice din literatura noastră”.

19 iunie

- [„**România liberă**”, nr. 9222] Al. Piru semnează articolul în *Amintirea lui G. Călinescu*, punctând marea influență a personalității acestuia în sfera literară și culturală românească și notând, spre exemplu, că: „Mai târziu, ascultând prelegerile dintr-un curs de poezie publicat în volumul *Principii de estetică*, am avut senzația că mă aflu în fața celui mai mare interpret de poezie din câți au existat vreodată, mult mai profund decât De Sanctis explicând pe Petrarca sau Thibaudet lămurind pe Mallarmé”.

- [„**Scânteia**”, nr. 9898] Pe prima pagină citim despre *Ședința Consiliului de Stat și Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu*, precum și *Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, adresat participanților la ședința jubiliară consacrată celei de-a XXC-a aniversări a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc*.

- [„**Scânteia tineretului**”, nr. 7799] Secțiunea *Cultură* consemnează faptul că Academia Republicii Socialiste România și Academia de Științe

Sociale și Politice au omagiat „în cadrul unei ședințe comemorative, personalitatea și activitatea unuia dintre cei mai străluciți reprezentanți ai culturii române, George Călinescu, cu prilejul împlinirii a 75 de ani de la naștere”. Au ținut discursuri: Ovidiu Papadima, Elena Piru, Eugen Barbu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga. □ Nicolae Balotă scrie despre *Umanistul* G. Călinescu, un „homo universale”.

20 iunie

• [„**România liberă**”, nr. 9223] Veronica Porumbacu scrie articolul *Din poezia de dragoste a lumii*, analizând elogios două volume de poezie, „două cărți prietene ale momentelor noastre de reverie, de dor, de amintiri”, semnate de Maria Banuș, „nenumite, în mod deliberat, antologii”, adăugând că „aurul inefabil nu se obține decât prin acea «metempsihoză laică» a cuvântului, prin taumaturgia tălmăcirii în care Maria Banuș are, de asemenea, o îndelungă și fructuoasă experiență”.

• [„**Scânteia**”, nr. 9899] Zoe Dumitrescu-Bușulenga scrie despre *Plenitudinea spiritului civic în opera lui G. Călinescu*: „De curând, într-o încercare remarcabilă de explicitare a personalității și operei lui George Călinescu – de la a cărui naștere se împlinesc 75 de ani – academicianul Al. Philippide făcea foarte judicioasa observație că scriitorul s-a format, în primul rând, printr-o disciplină științifică, și anume prin istorie. Într-adevăr, pentru o înțelegere cât mai completă a locului lui George Călinescu și a rolului jucat de el în cultura română a secolului XX, mi se pare că această fundamentală aserțiune privitoare la simțul istoriei în alcătuirea atât de neobișnuită a cărturarului contemporan reprezintă un excelent punct de pornire. [...] Pentru acest artist-cetățean, angajarea a fost un act firesc și continuu de viață, realizat într-o deliberată și voită comuniune cu poporul intrat pe calea unei noi etape istorice, a socialismului. Artistul condus de simțul istoriei a fost prezent la această intrare și numele lui se leagă indisolubil de ea”.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 7800] C. Stănescu prezintă volumul lui Octavian Paler, *Drumuri prin memorie*, în care ideile devin „metafore ale unui lirism intelectual subiacent, ca o mare interioară ce-și trimite deasupra doar catargele unor corăbii fantastice”.

• [„**Cutezătorii**”, nr. 25] Întâlnirea tov. Ceaușescu cu pionierii, la expoziția jubiliară *Mulțumim din inimă partidului*, cu prilejul a 25 de ani de la crearea Organizației Pionierilor. □ Noi seriale în paginile revistei: *Ultima scrisoare*, un roman-document de I. Gh. Pană, scriitor militar.

• [„**România literară**”, nr. 25] Versuri semnează: Dim. Rachici (*Treizeci de ani; Preasfânt salcâm; Patria; Pe-o foaie de calc; Început de grâu curat*), Dan Mutașcu (*Dintr-un singur vis al lui Zamolxe; O, ce minunat zboară vulturul!; Cândva fusese demult și departe...; Fie...*). ■ Numărul este dedicat 75 de

ani de la nașterea lui George Călinescu [sic!]: □ George Ivașcu semnează editorialul *Misiunea scriitorului*: „Astfel își intitula G. Călinescu (în «Contemporanul», din 26 ianuarie, 1962) una din săptămânalele sale cronici, pe care timp de aproape 10 ani le-a semnat cu o exemplară consecvență. Pe lângă bogata-i activitate științifică, între altele, de coordonator al tratatului academic de istoria literaturii române, pe lângă aceea de prestigios romancier și autor dramatic, de profesor, activitate armonios împletită cu aceea de «om al cetății», ca deputat în Marea Adunare Națională, ca membru al Partidului, – dăruirea jurnalistică era modalitatea prin care Călinescu își aflase calea de comunicare cea mai directă cu opinia publică. Articolul la care ne referim constituie o veritabilă sinteză a unui crez artistic, a unei etici a creației, în armonie cu tot ceea ce vizează nobila dăruire, vibrația de conștiință a talentului autentic”. □ Citim, semnate de G. Călinescu, o poezie (*Cu cei care muncesc*), precum și *Raport asupra creației lui Tudor Arghezi*, *Raport asupra creației lui Al. A. Philippide*. □ Zoe Dumitrescu-Bușulenga semnează *George Călinescu*: „Ciudatul flux al vocii lui Călinescu exprima repezile mișcări ale vieții sale interioare afective și intelectuale, neîntrerupta dinamică a unui suflet puternic, bogat și generos care se cheltuia, dăruindu-se, într-un neîntrerupt spectacol în sensul cel mai înalt al cuvântului și în care el era și actorul și regizorul de geniu. De altfel, și vocea, și gestul erau ale actorului care se adresa unui public oricând gata să-l asculte, prietenilor, colaboratorilor, studenților, alegătorilor, deputaților din Marea Adunare Națională, maselor. Pe mica scenă a interiorului său de acasă, la Institut, la Facultate, în conferințe și în discursuri, George Călinescu se adresa într-una, ca un om de teatru, ca un artist conștient de necesitatea comunicării care-i împlinește vocația, care-i transmite imperiosul mesaj, ca un *poeta vates*, trăind și oficiind solemn ceremonialuri”. □ Al. Rosetti, *Siluate*: „Conferințe publice ale lui G. Călinescu erau urmărite cu pasiune de tineret. Sălile erau întotdeauna arhipline, și, uneori, sub presiunea mulțimii, geamurile ușilor de acces erau pulverizate. Maestrul se simțea bine în mijlocul acestui tineret entuziast, care îi sorbea cuvintele și reacționa entuziast la orice vorbă de spirit sau la cea mai mică aluzie ironică a conferențiarului”. □ Nicolae Liu, *Secretul manuscriselor eminesciene*: „Promovarea valorii estetice de permanență a creației eminesciene, prin care aceasta se ordonează pulsului universul, promovare la care G. Călinescu invita din primul său articol dedicat lui Eminescu, va constitui firul roșu călăuzitor de-a lungul anilor pentru toate investigațiile sale în vederea stabilirii coordonatelor reale și actuale ale personalității marelui poet”. □ Cornelia Ștefănescu, *Dosarul „Scrinul negru”*: „Din dosarul *Scrinul negru*, pus la dispoziție de D-na Călinescu spre cercetare, se desprinde o neprevăzută lecție postumă despre muncă și rigorile ei. [...] G. Călinescu reconstituie totul cu capacitatea lui de reprezentare, invenție și opțiune. Scrisorile ar fi rămas doar simple relatări, în cazul că ar fi fost lipsite de curentul care palpită în evocările călinesciene, descrierea arhi-

tecturii castelului, materialitatea rece a zidurilor groase de piatră ale pivnițelor, policromia costumelor, lugubru demonstrațiilor de tir ale maiorului Remus Gavrilcea, care prevestesc atmosfera de coșmar a lecției de desen a colonelului Waksen”. □ Nicolae Manolescu în rubrica sa *Cronica literară* publică textul G. Călinescu, *cronicar literar*: „Pentru G. Călinescu recenzia, cronică au fost totdeauna un mod de a ajunge la altceva, nu o îndeletnicire în sine; un mijloc, nu un scop. A fost totuși obligat să persevereze de o literatură care, în stadiul modern, are nevoie de acest control periodic ca de o primă instanță de verificare și selecție. G. Călinescu a fost cronicar literar de nevoie, nu de plăcere”. □ Sorin Titel publică *Privirea lui Ioanide*, o recenzie la volumul *Bietul Ioanide* de G. Călinescu (Minerva, B. P. T., 1973): „Lectura *Bietului Ioanide* poate egala o «plimbare» printr-o notorie galerie de portrete, aparținând însă cu siguranță unei singure școli, «paleta» pictorului de la un personaj la altul schimbându-se în prea mică măsură”. □ Și Mircea Iorgulescu, în *Sensul jurnalisticii militante*, recenzează un volum de G. Călinescu – *Gâlceava înțeleptului cu lumea*, ediție de Geo Șerban, vol. II (Minerva, 1974): „Urmare firească a unui activ devotament, Geo Șerban a avut buna idee a restitui o parte din jurnalistică propriu-zisă, neliterară, a lui G. Călinescu, scoțând-o din paginile publicațiilor accesibile azi numai pentru specialiști și punând-o la dispoziția marelui public în două solide volume, unul tipărit anul trecut, iar celălalt de apariție recentă”. □ Alexandru Philippide semnează *19 iunie 1899 – 12 martie 1966 G. Călinescu*: „Prietenia e mai adâncă atunci când își întinde rădăcinile în intelect, nu numai în afectivitate. În intelect ne întâlneam, între treizeci și patruzeci de ani, Călinescu și cu mine, și chiar deosebiri de păreri ne apropiau, tocmai pentru că se iscau și trăiau pe înaltul podiș de cristal al ideilor. Tot la această altitudine mai stau și acum de vorbă cu el, de data asta numai în amintirea mea, cu un zâmbet – care poate că ar fi fost și al lui – față de ultima iluzie, plăcută însă între toate, a permanenței”. □ Citim documentarul *La Academie*, alcătuit de Petre Popescu-Gogan. □ Apare nota *Omagierea lui G. Călinescu*: „Academia Republicii Socialiste România și Academia de științe sociale și politice au omagiat, marți, în cadrul unei ședințe comemorative, personalitatea și activitatea lui George Călinescu, cu prilejul împlinirii a 75 de ani de la naștere. După alocuțiunea de deschidere a academicianului Miron Nicolescu, președintele Academiei Republicii Socialiste România, prof. Alexandru Dima, membru corespondent al Academiei, dr. Ovidiu Papadima, Elena Piru, Eugen Barbu, membru corespondent al Academiei, au vorbit despre G. Călinescu – estetician, locul pe care îl ocupă în literatura română, marele cărturar și cercetarea arhivistică etc. La rândul său, prof. Zoe Dumitrescu-Bușulenga, membru corespondent al Academiei, vicepreședinte al Academiei de științe sociale și politice, a adus un cald omagiu, în cuvântul de închidere, ilustrului om de cultură”. ■ În *Viața literară* citim: □ *Șantier* anunță proiecte literare la care lucrează Liviu Călin, Petre Stoica, Ștefan Tita. □ Știri din *Uniunea Scriitorilor*:

„Cu prilejul comemorării a 85 de ani de la moartea lui Mihai Eminescu, Uniunea Scriitorilor a depus o coroană de flori la mormântul marelui poet de la cimitirul Bellu. * În sala mică a Palatului Republicii Socialiste România s-a desfășurat simpozionul *Tot mai citesc măiastra-ți carte*, consacrat lui Eminescu. Cuvântul înainte a fost rostit de Ștefan Augustin Doinaș. A urmat un micro-recital de versuri închinat marelui poet, susținut de Ion Bănuță, Virgil Carianopol, Ion Crânguleanu, Mihai Gavril, Passionaria Stoicescu și Violeta Zamfirescu. Și-au dat concursul, de asemenea, actori și soliștii de frunte al scenelor bucureștene. * Uniunea Scriitorilor și Universitatea Populară București au organizat, miercuri, 19 iunie 1974, în Sala Dalles din Capitală o manifestare consacrată aniversării a 75 de ani de la nașterea lui G. Călinescu. Despre viața și opera scriitorului au vorbit acad. Al. Rosetti, Al. Balaci, membru corespondent al Academiei, și Al. Săndulescu. A urmat un recital din opera lui G. Călinescu susținut de actori fruntași ai scenelor bucureștene. A fost vizionat filmul documentar *Casa lui Călinescu*. [...] La Botoșani, s-a desfășurat cea de a 3-a ediție a *Zilelor Mihai Eminescu*, ediție ce a coincis cu împlinirea a 85 de ani de la moartea marelui poet. Manifestările s-au deschis cu un colocviu științific intitulat *Eminescu în contemporaneitate*. Au vorbit: Lucian Valea (*O interpretare blagiană a poeziei lui Eminescu*), Corneliu Fotea (*Feciorul de împărat fără de stea*), Grațian Jucan (*Eminescologia în ultimii 30 de ani*), Flavius Sabău (*Sinteză – Eminescu în Muzeul Literaturii Române*), Ion Dumitru Marin (*Cum a înțeles posteritatea să cinstească la Ipotești opera lui Eminescu*), Lucia Olariu Nenati (*Aspecte ale mitologiei în poezia lui Eminescu*). [...] * La casele memoriale «Tudor Arghezi» și «G. Bacovia» din Capitală a fost inițiată o interesantă acțiune pentru prezentarea documentelor aflate în aceste locașuri de cultură și studii de specialitate destinate arhiviștilor ce se ocupă cu conservarea și utilizarea documentelor literare. La «Mărțișor», AL. Bădăuță și N. Crevedia au evocat cu acest prilej personalitatea lui Tudor Arghezi rememorând unele momente trăite în preajma marelui scriitor, în redacțiile periodicelor literare ale vremii. [...] * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R.S. România și Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S., a sosit la București Vladimir Ogniev, redactor șef adjunct al revistei «Junosti». * Vineri, 21 iunie, orele 19:30, va avea loc la *Galeria nouă*, Str. Nicolae Iorga 42 – o dezbatere pe tema: *Arta și energia din perspectiva poetică*. Participă Nina Cassian, Ștefan Aug. Doinaș și Nichita Stănescu. Discuția va fi deschisă de criticul Dan Hăulică”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu semnează *De vorbă cu C. Beldie*. ■ Alexandru Ivasiuc publică *Sentimente și sentimentalism* în rubrica sa, *Pro domo*: „Sentimentalismul și verbozitatea excesivă, semn de slăbiciune, nu este numai un gol de adevărate emoții, care de fapt se pot întări și consolida numai prin idei, idei-forță, dar și o fază de tranziție spre violența retrogradă. Ideile noi, gândirea riguroasă, sunt forme de luptă împotriva umflării și degenerării sentimentale”. ■ Ovidiu Zotta sem-

nează *Ștafeta cutezanței*: „Pentru un scriitor, niciun câmp de investigație nu e atât de rodnic ca transferul reciproc de experiență și idealuri care se desfășoară între toate vârstele. Prezența președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la inaugurarea expoziției jubiliare *Mulțumim din inima partidului*, dedicată împlinirii unui sfert de secol de la constituirea Organizației pionierilor, reprezintă nu numai o înaltă și emoționantă dovadă a atotcuprinzătoarei atenții de care se bucură copiii în patria noastră, ci și consacarea strălucită a locului pe care îl ocupă ei în rândurile națiunii”. ■ În *Flacăra sincerității*, Alexandru Balaci scrie despre versurile lui Mihnea Gheorghiu din *Anna-Mad*: „În *Anna Mad* panteismul este dominator, însuflețind poemul până la cel din urmă vers. Putem apropia de modalitatea acordării epitetelor, culese cu mare artă din natură, sensualele [sic!] attribute smulse lumii vegetale sau animale, amintind unui italianist ecurile lui Umberto Saba”. ■ Sunt publicate o serie de recenzii: □ Octav Păun prezintă *Cântece bătrânești* de Al. I. Amzulescu (Minerva, 1974): „Prin *Cântece bătrânești*, Al. Amzulescu, unul din cei mai buni exegeți ai cântecului epic românesc, a realizat cea de a doua etapă în configurarea repertoriului eposului nostru, care va fi urmată, așa cum ne încredințează autorul, de cea de-a treia lucrare în care va prezenta materialul aflat în periodice, manuscrise și, bineînțeles, alte arhive din țară”. □ Dana Dumitriu semnează *În adâncul acestui fluviu*, o prezentare a volumului *Obelisc* de Dușan Petrovici (Facla, 1974): „Acest volum dovedește încă o dată că pentru cântarea unor asemenea sentimente largi, generoase, un poet nu trebuie să-și modifice limbajul propriu, să împrumute un limbaj impersonal, rutinat și cu forța de expresie sleită”. ■ Cu *Impresie și sentiment* Laurențiu Ulici revine la *Prima verba*, prezentând volumul *Țărnul cuvântului* de Nicolae Dolângă (Facla): „Pentru prospețimea percepției lirice, cum și pentru impresionismul dicțiunii și al cromaticii, poemele din *Țărnul cuvântului* merită atenția noastră, îngăduind speranța într-o evoluție frumoasă a tânărului poet. În fond, drumul favorabil al lui Nicolae Dolângă este condiționat, dat fiind talentul ce nu-i lipsește, numai de găsirea punctului de coincidență a lirismului cu expresia, punct în care nebuloasa lirică trece într-o structură cristalină guvernată de o geometrie severă și personală”. ■ În *Cartea străină* Nicolae Balotă prezintă *Farmecele poeziei chineze*. ■ În *Meridiane* citim, cu titlul *Literatură – știință – ficțiune*, un interviu cu Frederik Pohl, președintele Asociației Scriitorilor de Science Fiction din America, realizat de Petre Solomon: „– *Ce părere aveți despre literatura română de science fiction, în măsura în care v-ați putut face o idee despre ea?* – Am avut două discuții lungi și foarte fructuoase cu unii scriitori români despre science fiction – mai ales despre cea din România și din Statele Unite. Am constatat că problemele care ne frământă sunt aproximativ aceleași. Sunt recunoscător pentru șansa ce mi s-a dat de a afla mai multe lucruri despre scriitorii de SF din România, inclusiv despre cei noi, ale căror nume nu sunt cunoscute încă în Vest. Sper că vom reuși să găsim mij-

loace reciproc satisfăcătoare, pentru a face ca scriitorii români de SF să fie publicați în Vest, iar scriitorii din Vest în România. Apreciez foarte mult ospitalitatea cu care am fost primit, și aș dori din suflet să revin, pentru a-i revedea pe scriitori și pentru a face cunoștință mai temeinic cu restul României. Din toate călătoriile pe care le-am făcut până-n prezent, am învățat ceva în legătură cu scriitorii de sciene fiction din diversele țări vizitate, și anume că suntem cu toții la fel. Adesea ne desparte limba, iar uneori nu semănăm unii cu alții la culoarea pielii sau la forma ochilor. Câteodată ne deosebim în problemele de politică sau de strategie; dar nu cred că există undeva pe lume vreun scriitor de science fiction care să nu adăpostească în adâncul inimii lui un vis despre o lume civilizată și decentă, sau vreun scriitor care să nu doarească să facă tot ce-i stă în putere pentru a-l realiza. Lucrurile care ne despart sunt mult; dar lucrurile care ne unesc sunt și mai puternice”. ■ Nicolae Nicoară prezintă *Milano, Edizioni del Calendario, 1974. Ceaușescu, Scrieri alese (1973)*. ■ Alexandru Niculescu scrie despre *Viena, Salzburg, Graz... Interes crescând pentru cultura română*: „Anii care s-au scurs au adus Austria mai aproape de noi, românii. Și dacă odată Viena era orașul în care lucrașeră pentru o conștiință națională românească atâți transilvăneni și bucovineni, de la Samuel Micu-Klein până la Aron Pumnul, dacă pe aici trecuseră Eminescu, Maiorescu și Blaga, nu-i mai puțin glorioasă, astăzi, cununa premiului Herder acordat lui Tudor Arghezi, lui Al. A. Philippide, lui Zaharia Stancu și lui Eugen Jebeleanu, lui Franyó Zoltán, compozitorului Zeno Vancea și profesorului V. Vătășianu”.

• [„Tribuna”, nr. 25.] *Antologie XXX – Ochiul poetului – Patria* (de Nicolae Stoe). ■ Rubrica *Lecturi constructive: În așteptarea sintezei* – Ion Vlad discută despre volumul lui Eugen Simion, *Scriitori români de azi* (C.R., 1974). □ Sunt publicate poeziile semnate de V. Felea. □ *Condiția literaturii în române în școală* – prof. Ioan Ilieș (Bistrița). □ *Tineri critici despre prozatori tineri – Experiență și istorie* (Aurel Sasu), despre volumele lui Gheorghe Suci. □ Voicu Bugariu scrie despre *Poezia lui Zaharia Stancu* – poeziile acestuia „fie că exprimă nostalgia, fie că încheagă din imagini solare pasteluri sau inscripții erotice fin cizelate, se revendică unei poetici tradiționale”. ■ *Geometrii imaginare – Eugen Lovinescu – romancier* (consemnează Liviu Petrescu despre Acord final, Dacia). □ Cu Michel Butor, de vorbă despre cultura americană și cea franceză (interviu cu P. Popescu).

21 iunie

• [„Munca”, nr. 8234] În *Literatură*, Mihai Cernat scrie despre volumul *Patriei libere, partidului iubit*, o selecție a „celor mai bune creații, în versuri și proză, ale membrilor cercurilor și cenaclurilor literare ale sindicatelor”. □ În *Meridiane* se semnalează *Un marcant eveniment editorial în Italia*, apariția volumului lui Nicolae Ceaușescu, *Scrieri alese*.

• [„România liberă”, nr. 9224] În cadrul „Arhivei suplimentare”, Paul Anghel semnează articolul *Meșterul Manole și realitatea istorică*, prezentând cartea lui Ion Taloș, *Meșterul Manole – contribuții la o temă de folclor european*, despre care afirmă că este „cu totul remarcabilă, remarcabilă mai ales prin faptul că autorul nu și-a îngăduit speculații de filosofia culturii, mai mult sau mai puțin hazardate, mulțumindu-se să ne ofere cel mai solid temei documentar, de până azi, interpretărilor ce vor urma. Subliniem analiza morfologică, atât a textelor românești, cât și a celor balcanice; e strălucită și e menită să aducă niște clarificări fundamentale”.

• [„Contemporanul”, nr. 26] Ion Munteanu se plasează în *Apărarea lui Vasile Conta*: „Primul volum tipărit în țară de Vasile Conta – *Încercări de metafizică materialistă* – a apărut la Iași, la sfârșitul anului 1879, într-un tiraj de câteva sute de exemplare (cum se editau cărțile la vremea aceea), deci valoroasa contribuție a filosofului la explicarea științei noi despre lume n-a putut ajunge decât la conștiința specialiștilor, a câtorva studenți și a unora dintre învățătorii tineri care se lăsau călăuziți de făclia aprinsă de cel ce a fost considerat atunci «primul și singurul filosof român»”.

• [„Cronica”, nr. 25] L. Boicu publică textul „*Craiul munților*”: „În urmă cu 150 de ani, a văzut lumina zilei în comuna Vidra de Sus, din Munții Apuseni, Avram Iancu, al doilea fiu al judeului Alexandru Iancu. Prin grele strădăni, familia avea să asigure puiului de moț mijloacele trebuincioase unei instrucții la care puțini români izbuteau să ajungă: studii superioare la Cluj, absolvirea facultății de drept, însușirea unor limbi străine, între care latina, pe care o vorbea fluent”. ■ În cronică sa literară, Al. Andriescu scrie despre *Debuturi*: „Din mulțimea cărților de poezie apărute în ultimul timp, ne-am oprit la trei volume de debut, foarte deosebite între ele, unite însă prin câteva trăsături caracteristice. □ Primul volum la care ne referim, *Curtea veche* (C.R., 1974), este semnat de Miron Cordon, autor cu o anumită experiență, se pare. [...] Atât este de frecvent procedeul interferării miturilor de care vorbeam, pentru a obține astfel o istorie și io geografie fabuloase, încât e de mirare că Miron Cordon mai poate scoate de aici efecte poetice notabile. Putem lua aceasta ca o probă că poetul depășește simpla îndemănare pentru a mărturisi pragul de la care începem să vorbim de talent. □ George Țârnea cultivă un tradiționalism mai puțin sofisticat în *Testamentele înțeleptului* (C.R., 1974). [...] Observăm la George Țârnea, ca la mulți începători, nu atât preocuparea de a face stil, cât un efort conștient de a se încadra unui stil deja constituit. □ Într-o parte masivă a volumului său de debut, *Planete* (Junimea, 1974), Calistrat Costin își propune să dezvolte teme patriotice”. În concluzie: „Toți acești tineri poeți, diferiți ca individualitate stilistică, au comună o anume «scriitură» prin care înțelegem, ca și Roland Barthes, un act de solidaritate istorică ce-i leagă de întreagă direcție literară a epocii. Urmează ca abia în volumele lor viitoare să

auzim mai bine vocea lor distinctă după ce se va fi creat echilibrul necesar între «scriitură», ca dat istoric, exterior, de largă coeziune socială, și stil, ca dat funciar, de diferențiere individuală și de pecete a originalității”. ■ Revenind la *Fragmentarium*, Const. Ciopraga publică prima parte din studiul său *Despre proza bacoviană*. ■ Revista dedică o pagină Cenuclului literar „Andrei Mureșanu” din Vișeu de Sus, care au vizitat redacția revistei „Cronica”. Despre *Cenuclul literar „Andrei Mureșanu”* scrie prof. Lupu Petrovan, președintele Comitetului orășenesc pentru cultură și educație socialistă Vișeu de Sus, iar în continuare sunt publicate poeziile lui Sfetcu Andronie (*Zestre*), Ion Burnar (*Tărâm; Istorie*), Ioan Griga (*Ovidius*), Aurel Martiniuc (*Fluturii sunt liberi*), Vasile-Ilie Pop (*Ora formelor*), Gheorghe Țiplea (*Numai arborii*), Petre Simon (*Joc*), Ion Maris (*Ulcica*), Ion Chișu (*Mândrie de dac*), Ion Tomoiagă Maramureșanu (*Jurământul*). ■ Revista marchează 75 de ani de la nașterea lui G. Călinescu: □ N. Barbu, *Prezența personalității*: „Prezența lui G. Gălinescu este cea a unui erudit de Renaștere, a cărui suflare, trecând peste frunțile în bronz sau în marmoră ale vechilor statui, îi angajează în dezbaterile epocii noastre pe Dante și Montaigne, pe Molière și Goethe, Cantemir, Balzac, Hasdeu sau Caragiale. Prin ei îl vom înțelege și mai profund pe cel care afirma, împreună cu cronicarul -«Nasc și în Moldova oameni»”. □ Zaharia Sângeorzan, *Conștiința vocației*: „G. Călinescu este un mit. Memoria imaginilor pe care le-a creat și pe care timpul ni le-a păstrat nu cunosc climatul crepuscului violent, ci o fecundă tinerețe. [...] G. Călinescu este un mit. El nu are nici o vârstă. Ca și Mihail Sadoveanu, G. Călinescu trăiește în noi, tulburându-ne”. ■ Din *Moment* reținem *Pablo Neruda în ultimele zile*: „La Buenos Aires, Matilda Urrutia, soția lui Pablo Neruda, a povestit corespondenților străini de presă despre ultimele zile din viața poetului. «Descoperirea bolii lui Pablo spune Matilda – și anume cancerul, a fost făcută în Franța înainte decernării Premiului Nobel... Evenimentele din septembrie 1973 l-au găsit în locuința sa din Insula Neagră de pe coastele Oceanului Pacific. Cu toate că mai putea să mai trăiască și părea puternic și hotărât, moartea lui Aliende l-a doborât... Niciodată nu l-am văzut pe Pablo să plângă, acum, însă, îi curgeau lacrimile... În aceste zile grele președintele Mexicului a trimis prin ambasadorul său la Santiago un avion pentru ca P.N. să părăsească patria sa, dar el a refuzat... În noaptea de 22 septembrie poetul a intrat în comă și-n delir, după care a și murit...». Iar după aceasta a urmat un adevărat calvar privind pregătirea și înmormântarea marelui bărbat din Chile”. ■ *La moartea lui Miguel Ángel Asturias* Paul Alexandru Georgescu publică *Despărțire de un mare prieten*: „Miguel Ángel Asturias nu mai este. A plecat în marea, fără întoarcere călătorie, după o patetică și teribil de lucidă înfruntare a morții, timp de o lună de zile, într-o clinică din Madrid”. ■ În *Pro patria* citim versuri de Paul Balahur (*Rod; Țărm de aur*). □ Grigore Ilisei publică *Imagini portugheze*.

• [„**Orizont**”, nr. 25] Având o structură binară (ca și până acum), cronică literară a lui C. Ungureanu cuprinde analiza volumului de *Teatru* (C.R., 1974) a lui D. R. Popescu, cât și un volum retrospectiv legat de proza scurtă a aceluiași autor, *Căruța cu mere* (Dacia, 1974): „În teatrul lui D. R. Popescu important e momentul de «teatru în teatru». Personajele au la rândul lor, o plăcere a jocului, a intrării în faptul banal [...] Scriitorul fuge de «literatură» și literaturizare, ironizând morga scriitoricească: de ce nu s-ar naște literatura și din aceste întâmplări, din aceste *colocvii aintelectuale*, din aceste conversații aparținând pieții, momentului lejer de trăncăneală nepretențioasă a personajului? [...] Prozele de început ale lui D. R. Popescu oferă cititorului o literatură în care faptul cotidian nu se mai prezintă netravestit ci îmbrăcat în haine simbolice. Momentele «anodine», ale așa-zisei literaturi a realității imediate, devin în prozele lui D. R. Popescu (câteodată adânc impregnante de folclor) momente ale unei parabole în care putem descoperi amplitudinea parabolilor viitoare. *Căruța cu mere* figurează câteva momente ale revoluției unuia dintre cei mai importanți prozatori de azi.” ■ Pe aripile poeziei ne poartă N. D. Pârvu și Dim. Rachici. ■ Revista inițiază o anchetă printre tinerii debutanți, intitulată *Condiția debutantului*, la care răspund: Florin Bănescu, Cornel Marandiuc, Horia Ungureanu și Titus Suci. ■ Aurel Cosma scrie un articol de istorie literară, răsfoind presa timișoreană din vara anului 1868, despre reprezentațiile teatrale ale lui Mihai Pascaly artist-actor și director al Teatrului Național din București din trupa căruia făcea parte și tânărul Mihai Eminescu, având pe atunci 18 ani (articolul *Pascaly și Eminescu la teatrul din Timișoara*). ■ În prezentarea biografică și traducerea Alexandrei Indrieș, este publicat un fragment din romanul *Giganții* al lui Le Clézio.

• [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 185] *Săptămâna pe scurt*: dramaturgul Horia Lovinescu a ținut o serie de conferințe în cadrul *Zilelor culturii românești* din Tunisia. □ Din nou despre O. Paler, *Drumuri prin memorie* (o cronică de E. Manu). □ În *Poezie conceptuală* Ioan Adam se oprește la volumul *Chip similar* de George Virgil Stoenescu (Eminescu). □ În cronică de librărie sunt semnalate *Gâlceava înțeleptului cu lumea*, vol. 2 de G. Călinescu (Minerva), nuvela *Copiii domnului* de Petru Popescu (Eminescu) și antologia lui Dinu Pillat, *O constelație a poeziei române contemporane* (C.R.), fiind prezenți în sumar Arghezi, Bacovia, Ion Barbu, Blaga, Fundoianu, Adrian Maniu, I. Pillat, Ion Vinea, Vasile Voiculescu.

22 iunie

• [„**România liberă**”, nr. 9225] Nicolae Balotă abordează *Etosul criticii*, folosind „o expresie dragă” lui Nicolae Labiș, și opinând că aceasta „nu este doar divertismentul unor degustători rafinați ai literelor și artelor, ci o pedagogie social-moral-estetică”.

• [„Flacăra”, nr. 26] În *Cronica de trei secunde*, Radu Cosașu publică *Cronica a zece secunde*.

• [„Luceafărul”, nr. 25] M. Ungheanu analizează două cărți ale lui Petru Popescu. □ *Să crești într-un an cât alții într-o zi*: „A scăpat în bună măsură de acel aer programatic și demonstrativ al prozei lui Petru Popescu. Romanele lui țin să demonstreze un anumit tip de a face roman și a scrie proza și urmarea e că ele sunt însoțite de un ce ostentativ care le face parțial neconvingătoare. Programatismul autorului, polemismul său, declarat în articole, se transferă construcțiilor românești orientându-le către o proză cu caracteristicile exhibate din nevoi de demonstrație. De aici uneori stridența acestei literaturi care este în intenție fundamental realistă și adversară din principiu artificialului”. □ *Copii Domnului*: „Povestirea e plină de excese și neverosimilități nu toate scuzabile dar potrivite principial fabulosului legendar al Câmpiei Dunării. Această legendă cultivă extraordinarul, excesivul, imaginația din Țarigrad. Scriitorul nu și-a pus probleme speciale de reconstituire a epocii deoarece epoca e înterminată, o lume în afara geografiei și istoriei. I-a scăpat totuși rezistența la amestec a oierilor, care în povestirea lui se încuscresc cu o surprinzătoare lipsă de discernământ”. ■ Nicolae Baltag analizează cartea lui Mircea Horia Simionescu: *După 1900, pe la amiază*: „[...] reprezintă o replică fără echivoc și fără ostentație. Dacă până acum, autorul se rezumase a face, din spectacolul diminuării creației, o creație, în continuare, el convertește creația însăși într-un spectacol. Spectacol parodic de bună seamă, cu contururi livrești și fantastice, cu preluarea convențiilor vechi și pulverizarea lor prin îngroșarea ironică sau prin tratarea în viziune nonaristotelică”. ■ Dan Cristea prezintă studiul lui Lucian Raicu despre *Gogol sau fantasticul banalității*: „Temele, motivele, obsesiile, tentațiile, sursele de energie, structurile, piesajele etc. gogoliene sunt trecute în revistă cu o rară artă a descifrării inflexiunilor și a întregurilor. Cartea lui Lucian Raicu este o carte de competiție și o certă dovadă a valorii criticii noastre contemporane”. ■ Gabriela Melinescu redă o *Convorbire cu Virgil Teodorescu despre Munții din vise*: „– Faceți poezie adevărată ca în copilăria dumneavoastră miraculoasă. Când v-a apărut prima carte? V-a ajutat cineva? – Prima mea carte: *Blănurile oceanelor* a apărut în 1945, la Tiparul Universitar, București. Cuprinde 50 de poeme. Aveam 35 de ani împliniți. Cu poemele scrise din 1931 încoace aș fi putut să tipăresc 2-3 cărți de dimensiunile acestuia. De ajutat m-au ajutat prietenii mei. Îmi găsiser de lucru, un post de pedagog și pusesem câțiva bani deoparte. Hârtia pentru tipar mi-a dat-o Gellu. Îi rămăsese de la cartea lui, dacă nu mă înșel: *Libertatea de a dormi pe o frunte*. A fost trasă în 750 de exemplare, tiraj asemănător cu cel al ultimei mele cărți, *Heraldica mișcării*, apărută în 1973. M-am ocupat singur de tipărirea cărții și de difuzarea ei. Dacă se vindea ceva primeam banii de la librar contra chitanță. Praful de pe tobă. – *Cum a fost primită această admirabilă carte?* – Și bine și rău. Perpessicius, de pildă, care nu mă cunoștea de fel, a scris că sunt un poet

mare: «căutător de aur prin subteranele coștiinței». Dreapta m-a atacat teribil. Imediat, la sfârșitul anului, a apărut și *Butelia de Leyda*, cu patru lovaje și un Brevet lovaj, într-un tiraj de 307 exemplare. – *Ați tipărit destul de târziu. De ce?* – Sunt alții care au tipărit și mai târziu. Arghezi avea aproape 50- de ani și publicase *Agatele negre* încă din 1904. În ce mă privește trebuie să ținem seama și de condițiile obiective precum și de încărcătura violent neconformistă a poeziei pe care o scriam. Dar oricum eu cred că un tânăr scriitor nu trebuie să-și publice cartea înainte de a ști foarte bine ce e cu el. Asta se poate întâmpla mai târziu sau mai devreme. Noi avem un ideal în viață și năzuim să facem din poezia noastră o armă revoluționară. – *Dumneavoastră care ați lansat mulți tineri scriitori, pe alții i-ați îndrumat, ce sfat le-ați da acum celor care se grăbesc atâta să publice?* – Să nu se precipite forțând uși deschise. Mai întâi să muncească. Să se cultive. Poezia înseamnă muncă și neîntreruptă veghe.... În ce privește sprijinirea tinerilor scriitori cred că este o datorie de onoare pentru fiecare dintre noi. Eu n-am făcut lucrul acesta cu emfază și nici ca să culeg lauri. – *Cum priviți cartea Blănurile oceanelor?* – O consider o carte esențială. Debutul poetului trebuie să fie esențial. – *Ați avut sau nu noroc la debut?* – Ziceam că am debutat de mai multe ori și că debutez în continuare. Dar dacă vrei, da, am avut noroc la «Bilete de papagal», cu Arghezi. Acest mare poet s-a convins repede de reala substanță a primelor mele poeme și le-a publicat fără să schimbe o virgulă. E ceva”. ■ Este continuată tematica din cadrul rubricii *Colocviile „Lucașărului”* despre *Generație și tradiție*. Se afirmă Maria-Luiza Cristescu și Al. Călinescu. □ Maria-Liza Cristescu, *Rigoare și inovație*: „Luând conștiință de sine, romanul de după 1920 începe să se delimiteze față de ceea ce a fost până atunci, cu o nevoie de rigoare și autenticitate pe care și-o asumă. Generațiile dintre cele două războaie procedează nu prin negare, ci dimpotrivă prin efortul de a-și stabili ascendenți, de a contura linia tradiției în care se înscriu. Pentru a exista roman de o anume factură, novatoare, e nevoie de repere față de care să se definească. Fenomenul e cu atât mai interesant cu cât romane ca *Mara* de Slavici cunosc o nouă și meritată glorie prin generațiile artistice cu o altă viziune asupra literaturii, viziune congruentă și justificată după o jumătate de secol de dezvoltare a societății, de transformare a psihologiei și implicit a cerințelor culturale. A recunoaște capodoperele trecutului implică și așezarea pe un sol stabil, cu o fertilitate sporită, pe care să ridici noi opere. Este o trăsătură a psihologiei literare românești integrarea în tradiție înțeleasă ca suma inovațiilor ei”. □ Al. Călinescu, *Statutul unicatului*: „Generației tinere de astăzi trebuie să-i fie caracteristică atitudinea activă față de tradiție. Activă – prin suprimarea fricii inhibitate (care se mai manifestă uneori) de influențe, prin disocierea clară între ralierea la o tradiție și fenomenele de modă, snobism, mimetism etc. În ceea ce privește raportul dintre inovație și «imitație», opinia exprimată odinioară de Vianu... [...] Activă – printr-o acțiune critică bine orientată și constantă care să continue tot ceea ce s-a făcut bun în

ultimul timp în direcția atât a «reactualizării» unor scriitori români cât și a cunoașterii mai exacte și mai profunde a fenomenului literar universal”. ■ C. Stănescu semnalează debutul lui Hristu Cândroveanu: „Curățite bine de vegetația parazitară, în paginile *Alfabetului liric* rămân multe judecăți exacte, analize interesante și, nu o dată, pătrunzătoare (Cezar Baltag, Nichita Stănescu, Dan Laurențiu, Marin Sorescu, Liviu Călin, Leonid Dimov ș.a.). Profilul dedicat lui Mircea Ivănescu, «*Ludus tertius*», este remarcabil prin pătrundere și ingeniozitate critică”. ■ Despre *G. Călinescu și „lumea cărților”* scrie Aurel-Dragoș Munteanu: „Privind lucrurile îndeaproape, observăm apoi că ochiul criticului nu este atât de imparțial și de obiectiv. El se colorează în funcție de atmosfera operei și acordă modelului o a doua viață, de multe ori mai intensă decât aceea din realitate dar și deosebită, cu o nuanță de livresc, care nu poate scăpa cititorului animat de intenții oarecum deosebite. Tonul se schimbă pe nesimțite, iar de sub faldurile somptuoase ale costumului de artist-interpret apare moralistul, având degetul ridicat a muștrare”.

23 iunie

• [„*Scânteia*”, nr. 9902] Zaharia Sângeorzan își pune întrebări pe tema *Genul scurt, gen perimat?*: „Tentația romanului este enormă, dar ea nu trebuie să se producă de la nivelul modelelor, de la preluarea unei tehnici, ci de la înțuirea, explorarea în adâncime, dintr-o perspectivă realistă, a fondului nostru etnic și estetic. A scrie, stilistic vorbind, ca William Faulkner nu e imposibil, căci orice tehnică narativă poate fi însușită, dar a ridica existența morală și socială a personajului literar până la valoarea artistică a unui personaj faulknerian este o chestiune de mare talent și experiență, nicidecum de poetică a prozei. Totdeauna modelul se răzbuună și din roman nu mai rămâne decât un exercițiu stilistic. Abandonarea genului scurt și cultivarea romanului este un fenomen care ne deschide o competiție, ci ne dezvăluie o subapreciere din partea scriitorilor a schiței și povestirii. Romanul e preferat genului scurt cu toate că avem povestitori de talent. O vocație epică nu poate fi înlocuită cu o tehnică epică. Reîntoarcerea spre schiță și povestire ar fi o reîntoarcere spre o nouă tinerete a literaturii, o experiență necesară tinerilor scriitori. [...] Revenirea la genul scurt e o necesitate, dar și o condiție a dispariției mediocrității unor proze fără substanță. Prin schiță și povestire realitatea socială și ideologică, personajul literar, realismul moral și psihologic s-ar afirma masiv în competiția cu mediocritatea unor romane, cu falsitatea problemelor pe care le susțin. Redescoperirea unui gen nu exclude, bineînțeles, experiența literară a celorlalte. Trăim într-un secol al ideilor și al evenimentelor unde socialul și politicul se confundă cu înseși rațiunile existenței. Schița și povestirea ca modalități narrative, ca modele de recuperare a realului nu sunt depășite. Sintetizând o experiență umană individuală sau colectivă, memorizând conștiința istoriei, schița și povestirea pot deveni drame de idei. Redescoperirea genului scurt în actualitate

ar fi, nici vorbă, o redescoperire a literaturii ca valoare socială și ideologică”.
■ În *Adnotări* citim *Un volum selectiv al lui Grigore Hagiu* de G.M., o notă scurtă despre volumul *Poezii* (Eminescu): „Selecția de față confirmă apartenența poetului la poezia nutrită, la izvoarele unei spiritualități viguroase; mesajul său generos, actual, accesibil în profunzimea lui definește esența poeziei lui Grigore Hagiu”.

24 iunie

● [„**România liberă**”, nr. 9226] Dumitru Micu scrie despre cartea sa, *Periplu*: „Chiar și azi prefer cronicile și studiului jurnalul de lectură, periplul în jurul cărților și ideilor, divagația. Dacă le practic de ajuns de rar, totuși nu e doar pentru că publicațiile sunt mai puțin bucurătoare de a tipări asemenea producții, ci din cauză că îmi displac qui-pro-quo-urile. [...] Dacă va fi citită, rămâne de văzut. Din parte-mi, nu pot să spun decât (parafrazând pe cel vechi): *scripsi et salvavi animam meam*”.

26 iunie

● [„**România liberă**”, nr. 9228] Nicolae Manolescu subliniază *Locul lui G. Călinescu* în sfera culturală românească, afirmând că: „Olimpianului și seninului E. Lovinescu îi este dat să joace rolul polemistului și partizanului, celui ce deschide un drum; subiectivului și impulsivului G. Călinescu, rolul celui ce construiește, cu detașare obiectivă, sinteza”.

27 iunie

● [„**România liberă**”, nr. 9229] Eugen Barbu semnează articolul *Poemii*, în care analizează volumul lui Barbu Cioculescu, apărut la Editura Eminescu, despre care notează: „Poemul mi se pare în linia lui Emil Botta, cu frumoase virtuți care trădează un poet echilibrat, de o umoare egală și nu s-ar zice că (dacă ar fi să-i fac o recomandare) i-ar strica o mai mare îndrăzneală a imagini”.

● [„**Scânteia**”, nr. 9905] Nicolae Baltag prezintă volumul *Clar de inimă* de Nichita Stănescu (Junimea): „Fără îndoială, în antologia de față sunt incluse și piese cu o strălucire mai stinsă, jocuri galante fără înălțime, caligrafii manieriste, transpunând în vers banalități frumoase și reluând abuziv câte un procedeu «de efect» din propria recuzită. Poeziile de o strofă intră, aproape toate, în această categorie; *Strigăt* – la o cercetare mai atentă – se scutură într-o ninsoare de ecouri care nu spun mare lucru, iar *Cu ureche sângerândă* este un pretext pentru câteva performanțe eufonice. Dincolo de cele câteva distonanțe semnalate, antologia *Clar de inimă* prilejuiește o remarcabilă reîntâlnire cu Nichita Stănescu”. □ Heinz Stănescu scrie despre *Prea târziu pentru Marilena* de Anton Breitenhofer (Kriterion): „O remarcă specială se cuvine formulată la adresa limbii folosite de autor. Una din dificultățile trilogiei – și anume redarea în

limba germană a graiului românesc bănăţean, cu neologismele specifice mediului reşiţean, precum şi exprimarea nuanţată a personajelor, în funcţie de stratul social şi regiunea din care provin, începe să fie învinsă (încă de la *Pictorul de fete*) prin unele «transmutări» lingvistice care, desigur, vor constitui obiectul unor cercetări aparte. Prin tematica abordată, prin evenimentele pe care le reflectă, romanul *Prea târziu pentru Marilena* constituie o prezenţă notabilă în peisajul literaturii de limbă germană din România”. □ Ion Brad recenzează *Prin Europa* de Iosif Constantin Drăgan: „Numai citind-o poţi înţelege mai bine de ce, în cel puţin şapte mari centre culturale europene, Iosif Constantin Drăgan, prin fundaţia ce-i poartă numele, iniţiază acţiuni culturale atât de diverse, în profitul multiplelor culturi naţionale, al ideilor cooperării europene, dar în folosul cunoaşterii şi afirmării culturii româneşti în lume”.

● [„România literară”, nr. 26] Versuri semnează: George Alboiu (*Izvor de apă vie*), Dumitru M. Ion (*Imn*), Mihai Dan Contunari (*Nescrisele poveşti; Ax; Himere*), Nicolae Stoian (*Puterea visului; Oaspete român; Înserare pe Niger*), Ion Brad (*Aeroport; Parnas; Ritm; Imploraţie; Peisaj intim; Melancolie; Valea măslinilor*). □ Ion Acsan traduce *Din multimilenara lirică a Egiptului (Nemuritorii scribi de altădată; Cântece de muncă; Începutul frumoaselor cântece ale grădinii; Nostalgia Memphisului)*. □ Dinu Săraru publică „Nişte ţărani”. □ Sub titlul *Pământul şi soarele Maramureşului* citim reportaje: *Meşterii* de Ion Horea, *Un clop cu stele* de Vasile Băran, *Ţară de ţinut* de Romulus Vulpescu. □ Emil Manu publică *Meditaţie în Muzeul din Sighetul Marmaţiei*. ■ Editorialul *La scara anului XXX* este semnat R.I.: „O vastă expoziţie de desen şi grafică s-a inaugurat săptămâna trecută la Sala Dalles, reunind lucrări a zeci şi zeci de artişti, din toate generaţiile, care marchează succesele acestui sector al creaţiei noastre plastice. Expoziţia a fost organizată în cinstea celei de a XXX-a aniversări a Eliberării Patriei şi în întâmpinarea celui de al XI-lea Congres al Partidului. O plenară largită a comitetului de conducere a Uniunii Arhitecţilor a avut loc marţi, sub aceleaşi nobile însemne, înfăţişându-se realizările actuale ale arhitecturii şi urbanismului în ţara noastră, precum şi progresele în dezvoltarea învăţământului, care a pregătit atâtea serii de arhitecţi cu o concepţie înaintată, în pas cu cuceririle lumii contemporane în acest important sector al progresului civilizaţiei. Tot marţi, la Muzeul literaturii române s-a inaugurat expoziţia «30 de ani de istorie literară românească», dedicată apropiatei sărbătoriri a aceluiaşi măreţ eveniment al eliberării României de sub tirania fascistă. Marcând principalele momente ale activităţii literare în cadrul revoluţiei noastre culturale de-a lungul acestor trei decenii şi, totodată, dezbătând, cu sprijinul Institutului de istorie şi teorie literară «G. Călinescu» unele probleme ale valorificării moşteniri noastre literare, Muzeul de literatură concretizează o iniţiativă bine inspirată, de real folos în acţiunea de cultivare la nivel superior a interesului public pentru creaţia noastră literară. [...] Scriitorii – ei, cei dintâi – au datoria a se face interpreţii fideli ai acestui

climat, de a-l dezvolta, alături de ceilalți factori întru înflorirea artelor, conjugându-și dăruirea cu eforturile din celelalte domenii – ale cunoașterii științifice, ale avântului gândirii și faptei românești”. ■ În *Viața literară* citim: □ *Șantier* informează despre proiectele literare la care lucrează Al. Philippide, Romul Munteanu, I. Peltz. □ *Omagierea lui G. Călinescu*: „Uniunea Scriitorilor și Institutul de istorie și teorie literară «George Călinescu» au depus jerbe de flori la mormântul marelui scriitor, la Cimitirul Bellu. Au fost prezente numeroase personalități ale vieții noastre cultural-artistice, cercetători literari, scriitori. A fost organizată apoi o vizită la locuința scriitorului din str. Vlădescu. * Uniunea Scriitorilor și Universitatea Populară București au organizat un simpozion cu tema *George Călinescu, spirit enciclopedist*. Au evocat personalitatea și complexitatea operei ilustrului reprezentat al culturii noastre Alexandru Balaci, membru corespondent al Academiei R.S. România, și dr. Alexandru Săndulescu, cercetător principal la Institutul de istorie și teorie literară «G. Călinescu». * La Casa de cultură «Petőfi Sándor» din Capitală, cu prilejul comemorării a 85 de ani de la moartea lui Mihai Eminescu și aniversării a 75 de ani de la nașterea lui George Călinescu, a fost inițiată o manifestare consacrată celor două mari personalități ale culturii românești. Evocările au fost susținute de Vasile Netea. A urmat un program literar-artistice. * La Casa prieteniei româno-sovietice din București, despre personalitatea și opera lui G. Călinescu au vorbit Pompiliu Marcea, Cornelia Ștefănescu și Eugen Simion. Au urmat documentarul *George Călinescu* și filmul artistic *Felix și Otilia*. * La bibliotecile din comunele Daneș, Mirșani, Dăbuleni, Leu, Plenița, Celaru și Piscu Vechi, județul Dolj, au avut loc medalioane literare consacrate aniversării a trei sferturi de veac de la nașterea lui G. Călinescu. Profesori de limba și literatura română, studenți și elevi au vorbit, cu acest prilej, despre contribuția marelui scriitor la dezvoltarea culturii noastre. * La librăria «Mihail Sadoveanu» din Capitală a avut loc prima zi de difuzare a volumului *Gâlceava înțeleptului cu lumea* de George Călinescu, apărut în Editura Minerva și lucrarea *George Călinescu, romancier* de S. Damian. A luat cuvântul Aurel Martin, directorul Editurii Minerva. Publicul prezent a ascultat apoi lecturi ale unor poeme de George Călinescu, în lectura autorului, imprimate pe bandă de magnetofon”. □ *Manifestări în cinstea anului XXX*: „Marți 23 iunie 1974, orele 17.30 a avut loc inaugurarea expoziției 30 de ani de istorie literară românească organizată de către Muzeul literaturii române, în cinstea celei de-a XXX-a aniversări a insurecției naționale antifasciste armate. Expoziția înfățișează principalele momente din dezvoltarea istoriei literare în cele trei decenii. Cărți, studii de sinteze se întâlnesc în succesiunea temelor cu articole din presă, spre a pune în valoare mișcarea de idei care stă la baza valorificării moștenirii literare în anii noștri. Sunt scoase în relief dezbaterile care au avut loc în problemele realismului și ale umanismului socialist; se disting, de asemenea, contribuțiile de valoare la cercetarea marilor scriitori clasici, ca

și elucidarea unor probleme controversate privind literatura interbelică. Pentru realizarea acestei sinteze istorico-literare [...] au fost expuse edițiile princeps ale lucrărilor de specialitate, publicațiile literare originale, fotografiile reprezentând aspecte ale unor importante manifestări literare, manuscrise originale. Cu prilejul vernisajului expoziției, în cadrul Studioului de istorie literară, s-a organizat, în colaborare cu Institutul de istorie și teorie literară «George Călinescu», o dezbateră științifică despre criteriile de editare a literaturii române. * În întâmpinarea celor două mari sărbători ale poporului nostru din acest an, a XXX-a aniversare a eliberării patriei și cel de al XI-lea Congres al Partidului, Asociația scriitorilor din Cluj a inițiat un simpozion cu tema: *Literatura clujană* [sic!] *în cele trei decenii*. Au susținut referate despre poezia Petre Poantă și Kántor Lajos, despre proză și teatru Ion Vlad și Marosi Péter, iar despre critică și istorie literară Mircea Zăciu și Lang Gustav. * La Casa de cultură din Deta, județul Timiș, sub genericul *Slavă celor trei decenii*, s-a desfășurat o șezătoare literară, cu sprijinul Asociației scriitorilor din Timișoara, la care au fost prezenți: Laurențiu Cerneț, Al. Deal, George Drumur, Al. Jebeleanu, Dorian Grozdan, N. D. Pârvu și Mircea Șerbănescu. * În cadrul manifestărilor grupate sub genericul *Omagii doljene*, în sala Filarmonicii din Craiova s-a desfășurat o șezătoare literară cu prilejul căreia Al. Piru a vorbit despre *Literatura română la cota anului XXX*. □ Alte știri: „La invitația organizației «Internationes», Constantin Chiriță, secretar general al Uniunii Scriitorilor, Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor, poezii Nichita Stănescu și Petre Stoica vor efectua o vizită de documentare literară în R.F. Germania, după care vor participa, în Franța, la Grenoble, la un colocviu dedicat literaturii științifico-fantastice. [...] În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R.S. România și Uniunea Scriitorilor din R.D. Germană ne vizitează țara scriitorul Horst Deichfuss”. ■ Dinu Flămând publică textul *Elogiul satului românesc*: „Mi-au trebuit câțiva ani să înțeleg că prin deziluzia de atunci confirmam de fapt valabilitatea unei frumoase idei, pe care o enunțase gânditorul Blaga în *Elogiul satului românesc*, idee peste care trecusem la început cu superficialitate. Era vorba de adevărul că, pentru mintea unui copil de la țară, satul este și rămâne multă vreme «centrul lumii»”. ■ Alexandru Ivăsiuc revine la *Pro domo* cu *Literatura de inspirație istorică*: „Cronicile engleze l-au inspirat pe Shakespeare și patriotismul său a fost realizat nu prin intențiile sale, ci prin adevăruri. Și cronicile noastre ar putea să ne inspire, n-a fost mai puțin dramatică nici istoria noastră, și ea s-ar putea, liber, ridica până la generalitate”. ■ Al. Piru scrie despre *Doi poeți*: Mihail Crama „optează definitiv pentru limbajul poetic sintetic, redus uneori la câte o singură imagine”, iar la Leonid Dimov găsește: „construcții imaginare de spații, aceleași tablouri abstracte făcute palpabile prin ironie același limbaj personal, inimitabil”. ■ În *Desenatorul de cercuri* Al. Andrițoiu scrie despre poezia lui Francisc Păcurariu: „Francisc Păcurariu este o voce autentică în

poezia română contemporană. Frumoasele lui meditații aparțin și răspund conștiinței civice și estetice a neamului românesc în aceste momente de renaștere ale istoriei sale”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu publică *Oscarlam-bur*, un portret a lui Oscar Lemnar. ■ În *Opinii* citim *Misiunea criticii* de Mircea Braga: „O opinie cu destul de largă audiență în ultimul timp este aceea a evaziunii criticii, adică a îndepărtării sale de domeniul și, în consecință, de «finalitatea» care ar constitui – alături de «instrumentarul» (ideologic, noțional, tehnic etc.) ei propriu – indicii specificității sale, însăși rațiunea existenței acestui metalimbaj. Au apărut, astfel, intervenții care contestă criticii literare nu atât dreptul, cât calitatea de a se apleca asupra operelor trecutului, când ar intra în conflict cu istoria literară, dar și asupra creațiilor de pe alte meridiane, în ambele cazuri abdicând de la misiunea sa de bază, aceea de ase exercita asupra artei unui loc și timp precis determinate”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Maiorescu și contemporanii lui*, o cronică literară la două volume: □ E. Lovinescu, *T. Maiorescu și contemporanii lui*, ediție îngrijită de Z. Ornea și Maria Simionescu, prefață de Z. Ornea (Minerva): „Așa cum se înfățișează acum, *T. Maiorescu și contemporanii lui* nu este o carte neîncheiată numai în sensul că multe personaje n-au apucat să intre în scenă, dar și în acela că, dacă planul de ansamblu a fost de la început și cu grijă trasat, detaliile au rămas, de multe ori, să fie definitivate”. □ Domnica Filimon, *Tânărul Maiorescu* (Albatros, 1974): „Cartea Dominicăi Filimon este meritorie prin dezvăluirea unor aspecte mai puțin sau deloc știute ale personalității adolescentului Maiorescu și prin temeinicia informației”. ■ În *Reeditări* Victor Atanasiu notează apariția volumului *Zilele și nopțile unui student întârziat* de Gib Mihăescu (Scrisul Românesc, 1973). ■ Sunt prezente o serie de recenzii: □ Lucian Raicu semnează *Poezia ca formă de viață*, o prezentare la volumul *Poemul de purpură și alte poeme* de Mihai Ursachi (Dacia, 1974): „Numaidecât vizibilă, în raport cu volumele anterioare, este nota de gravitate, eliminarea accentelor de frivolitate inteligentă, voința de a se instala într-o «supunere» esențială, care asociază ceremonialul exterior cu gustul simplității, al adâncimilor clare, voința de a face în poezie o învățătură (ușor afectată) a bunelor urări”. □ Sub titlul *Interesul pentru social* Valeriu Cristea se ocupă de volumul *Navetiștii* de Nicolae Țic (Eminescu, 1974): „Partea cea mai izbită a cărții este aceea consacrată satului, aflat, după cum am spus, într-o fază de tranziție, situat în raza de influență a unei zone în curs de industrializare”. □ G. Dimisianu semnează *O interpretare a lui Don Quijote*, o recenzie la volumul *Pe urmele lui Don Quijote* de Valeriu Cristea (C.R., 1974): „Regretul e, câteodată, că observațiile criticului sunt numai așternute, fugar enunțate, adevărate nuclee de sugestii ce ar suporta dezvoltări copioase. Poate că autorul va reveni altă dată asupra lor spre a le purta până la ultimele consecințe ale demonstrației, căci e păcat să le risipească sub aceasta formă de corpusculi embrionari. Dar, în fond, aceasta e formula cărții, ea crește și se configurează

prin adiționare, prin adăugiri succesive, prin reveniri și întoarceri, prin retrageri și înaintări, o dispunere a materiei în care părțile, «fragmente», cărămizile construcției se sprijină reciproc». ■ Laurențiu Ulici în *Prima verba* publică textul *Veșminte de împrumut*, o prezentare a volumului *Frații mei blânzi* de Corneliu Popel (Junimea): „În fond, lăsând de o parte veșmântul de împrumut sub care apare acum, Corneliu Popel nu trebuie decât să-și pună de acord starea poetică, așa de perseverent propusă, cu niște sentimente, gânduri, gesturi care să justifice dicțiunea lirică și, în ultimă instanță, starea poetică însăși. Deocamdată, după lectura din *Frații mei blânzi* am nostalgia începuturilor promițătoare ale poetului”. ■ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă semnează *Walden*, notând apariția volumului lui Henry David Thoreau la Editura Junimea în traducerea lui Ștefan Avădanei și Al. Pascu. □ Sașa Pană scrie despre volumul *Bestiaire 68* de Denys-Paul Bouloc, Éditions Saint-Germain-des-Prés, 1974. □ Ioana Crețulescu prezintă volumul *Hervé Bazin sau romancierul în mișcare* de Pierre Moustiers, Éd. du Seuil, 1973. ■ În *Meridiane*, printre altele, citim despre *Expoziție Victor Brauner*: „Cunoscutul pictor suprarealist de origine română, Victor Brauner, afirmat mai întâi în cercurile avangardiste de la noi, alături de Brâncuși, Maxy, Marcel Iancu și inspirat nu de puține ori din mitologia fantastică a basmelor noastre, este din nou în actualitate în Franța. Lucrările sale, care s-au bucurat de aprecierea unor Picasso sau Dali, sunt expuse la galeriile Alexandre Iolas din bulevardul Saint-Germain. Retrospectiva Brauner va rămâne deschisă până la 6 iulie”. ■ În *Prezențe românești* citim: □ *Latinitatea în poezia română și italiană*: „În zilele de 3–6 iunie a.c. a avut loc la Roma sub auspiciile Fundației Europene Drăgan, Sindicatului Liber al Scriitorilor Italiani și Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România, un colocviu cu tema: *Latinitate – mit și actualitate, în poezia română și italiană*. La lucrările acestei reuniuni, prezidate de către profesorul dr. Iosif Constantinescu Drăgan, au fost prezentate comunicări de către: Grigore Arbore, Vlaicu Bârna, Alex. Căprariu, Radu Cârnelci, Gabriela Melinescu, Modest Morariu, Romul Munteanu, Edgar Papu, Aurel Rău, Marin Sorescu, Sorin Stati, Laurențiu Ulici, Dragoș Vrânceanu, C. D. Zeletin, – iar din partea italiană: Maria Teresa Moriglioni-Drăgan, Edvige Pesce Gorini, Nicoletta Loffredo, A. Grici, Sabino d’Acunto, Francesco Boneschi, Marcello Camilucci, Mariano Baffi, Sandro Papparatti. [...] În final, poeții români și italieni prezenți la această semnificativă reuniune spirituală au susținut un recital de poezie”. □ *Traducerile italo-române*: „Universitatea din Padova, Facultatea de Litere și Filozofie, a organizat, în zilele de 7 și 8 iunie a.c., cea de-a treia întâlnire de studii italo-române cu tema: *Traducerile*. Întâlnirea a fost pregătită de Seminarul român de la Institutul de limbi și literaturi romanice și Cercul de filologie și lingvistică, prilejuind o fructuoasă dezbateră la care au participat, alături de scriitori și cercetători din Italia și din alte țări, scriitorii români: Eta Boeriu, Savin Bratu, Nina Façon, Valeriu Guțu-Romalo,

Romul Munteanu, Edgar Papu, Sorin Stati, Henri Wald”. □ Alte informații: „În după-amiaza zilei de 9 iunie a.c., în Duomo Vecchio din Monselice, – locul de naștere al lui Petrarca – a avut loc decernarea premiilor pentru traduceri-le din opera poetului. Eta Boeriu a fost distinsă cu Medalia de aur a Fundației «Georgio Cini» din Veneția – pentru traducerea volumului *Rime* de Francesco Petrarca; de asemenea i s-a acordat Premiul Città de Monselice și cetățenia de onoare a acestui oraș. * În seria manifestărilor organizate de revista «Breve», din Napoli, redactorul șef, poetul Ettore Capuano, a vorbit sâmbătă, 1 iunie a.c., în salonul Grupului Realtà Umana, despre poezia lui Radu Cârnelci”. ■ În *Caleidoscop londonez* Virgil Nemoianu prezintă viața culturală din capitala Angliei.

• [„**Tribuna**”, nr. 26.] *Publicistica militantă, antifascistă: Mihail Sebastian și moralitatea scrisului* (articol de Ion Cocora). ■ *Lecturi constructive – G. Călinescu: Dialogul scriitorului cu lumea*. Ion Vlad consideră că „scriitorul produce adevărate pagini caracterologice”. ■ *Bivuac*: Exemplul lui Camil Petrescu – articol scris de Mircea Zăciu. ■ *Mărturia lui Eugen Jebeleanu*. Eugen Marcoș: „Publicistica antifascistă a lui Eugen Jebeleanu e, în ansamblul ei, mărturia îndurerată a unei sensibilități trăite”. Se mai oferă exemplele publicisticii lui Zaharia Stancu, Ion Vinea și cel al lui Ion Pas.

28 iunie

• [„**Munca**”, nr. 3235] Sunt publicate poeziile *Înalta datorie* de Miron Țic și *Imn* de Virgil Rațiu.

• [„**Contemporanul**”, nr. 27] Este inițiată dezbaterea despre *Mesajul social al prozei românești contemporane*. Răspund: Al. Ivasiuc, Nicolae Balotă, Dumitru Micu, Eugen Simion. □ Al. Ivasiuc: „Departate de mine prezumția de a indica formule literare cuiva, de vreme ce eu însumi, ca scriitor profesionist, mi le modific și le caut, și această căutare, care s-ar putea numi adecvarea formei la substanță, probabil că nu se va termina toată viața mea. Mi se pare, totuși, că resimțim, noi scriitorii, ca și cititorii, nevoia unei literaturi deschise spre formularea și deci înțelegerea mutațiilor societății noastre, a problemelor și contradicțiilor ei specifice. Numai întrebarea adâncă, sinceră și serioasă va putea mobiliza resursele noastre de creație, forțele plastice capabile să formeze tipologii umane complexe și dinamice, cu întreaga și bogata lor devenire”. □ Nicolae Balotă: „Un examen al romanului românesc actual, cu uneltele sociologiei literare, ar circumscrie, printre altele, un fenomen caracteristic indicând o tendință reprezentativă a prozei noastre literare. Acestui fenomen îi putem da multiple explicații; el este însă evident și poate fi intuit de toți cei care frecventează arena literelor. E vorba de o încredere în specia însăși a romanului și, mai larg, în demersurile prozei literare. [...] Spectacolul pe care ni-l oferă operele cele mai reprezentative ale prozei noastre, în anii care au urmat după Eliberare și îndeosebi în ultimul deceniu, este acela al unui examen pu-

blic de conștiință. Înțelegem acest proces în două sensuri: pe de o parte, un examen al conștiinței publice, un proces al existenței social-istorice și morale a societății românești din ultimele decenii; pe de altă parte, e vorba de o examinare, pe tărâm literar, a condițiilor romanului ca atare, cu alte cuvinte, un proces al conștiinței romancierului. Cele două modalități ale întoarcerii asupra sa însăși sunt corelate. [...] Un nou tezism? Nu, fără îndoială. Un nou didacticism? Nu, desigur. Dar romancierul autentic nu renunță, nu poate renunța la elaborarea unui mesaj social-politic și moral încorporat în opera sa. Prozatorii noi nu elimină din creația lor o intenție subtil-pedagogică. Dacă există în romanele importante ale epocii noastre o asemenea intenție pedagogică, aceasta nu apare, desigur, într-o predică morală a romancierului, [...] ci într-o anume orientare a romanului spre proiectarea unui etos subiacent care devine adeseori manifest”. □ Dumitru Micu: „A pleda pentru ancorarea literaturii în social înseamnă a forța uși deschise. Literatura exprimă socialul prin însuși faptul existenței sale, prin aceea că, volens-nolens, este o expresie a umanului, iar umanul se cristalizează în social, nu se poate constitui în afara socialului. Omul se creează pe sine în contextul relațiilor interumane, pe măsură ce își întocmește cadrul specific uman de existență, care este societatea ... Problema nu e, așadar, de a orienta literatura spre social, căci obiectul ei este prin definiție socialul; problema e de a îndrepta antenele literaturii spre zonele nucleare ale socialului, spre ceea ce este fundamental în existența contemporană, definitoriu pentru modul de organizare a relațiilor omenești în spațiile în care ne mișcăm. [...] Ceea ce ne interesează profund pe noi, astăzi, în această parte a lumii, îi va interesa deopotrivă pe acei ce vor veni în urma noastră, aici și oriunde. Vreau să spun: ceea ce ne interesează constant, ceea ce răspunde aspirațiilor permanente ale omului. Exemple deosebit de edificatoare oferă proza, inclusiv aceea din ultimii ani, și *Îngerul a strigat*, *Princepele* și *Marele singularic*, *Moartea lui Ipu* și *Cei doi din Dreptul Țebei*, *Păsările*, *Apa*, *În absența stăpânilor*, *Vânătoarea regală*, *Dulce ca mierea e glonțul patriei*, sunt romane ieșite din frământările prezentului și în care socialul se relevă plenar, în înfățișări dintre cele mai caracteristice – socialul văzut ca dimensiune umană. Prin asemenea cărți, prin unele mai cu seamă, precum ultimele trei roamne ale lui D. R. Popescu, literatura română participă efectiv la dezbaterile de amploare universală pe tema condiției umane în lumea de azi. După cum o demonstrează elocvent aceleași romane, atacarea frontală a unor probleme sociale de cea mai arzătoare actualitate obligă la căutări artistice, la eforturi de încetățenire a unor noi formule epice, a unor modalități narative inedite. Adevăratele sondaje în real impun înnoirea mijloacelor artei, primenirea limbajului. Realul – care, considerat din unghiul de vedere al literaturii, se confundă cu umanul și *eo ipso* cu socialul – constituie sursa permanentă și a noutății creației artistice, și a viabilității ei”. □ Eugen Simion: „Literatura română simte încă necesitatea unor scriitori inventivi și gravi, interesați de mutațiile vieții sociale, grefieri

(sau reporteri, cum vrem să le spunem) ai timpului. Ei pot înnoi subiectele și pot plasa proza românească într-un câmp de probleme etice și sociale de cel mai mare interes. Faptul că alți romancieri, mai puțin pregătiți pentru asemenea teme sau cu o viziune nu suficient de largă, au ratat ceea ce am putea numi tema uzinei, nu îndreptățește pe tânărul prozator de azi să stea deoparte de un mediu ce poate cunoaște atât de pregnant valorile și contradicțiile societății noastre. În privința prozei, se observă în ultimii ani un interes sporit pentru meditația politică și pentru condiția existențială a individului, marcând și la acest nivel o voință de sincronizare. Traversăm, în fapt, un bun moment al epicii. Au apărut câteva romane solide, interesate de raporturile individului cu mecanismul istoriei (*Marele singuratic*, *Vânătoarea regală*, *Apa* etc.). Socialul este, aici, nu numai un fundal, un cadru pentru narațiune, ci, în primul rând, o temă de meditație. *Marele singuratic* studiază cazul unei încercări de a evada din istorie, *Vânătoarea regală* pe acela al istoriei care culpabilizează, amestecând tragicul cu grotescul, vinovăția cu inocența. *Apa* este un roman direct politic și urmărește mecanismul de instalare a puterii într-un orașel transilvan sufocat de tradiții și terorizat, în aceeași măsură, de forțe anarhice. Personajele sunt fie instrumente, fie victime ale istoriei, în ambele cazuri ele și-au asumat condiția lor politică. Socialul, politicul nu mai sunt niște elemente de decor și nu mai rămân respectuoase în pragul vieții individuale. S-au instalat deja în interiorul conștiinței individuale și o determină într-un sens sau altul. Se vede limpede că prozatorul mută accentul de pe studiul consecințelor pe acela al cauzei și, amestecând planurile, înfățișează niște indivizi pentru care istoria reprezintă mai mult decât un sistem de determinări oarbe, incontrollable: reprezintă o formă a existenței lor. Condiția romanului politic stă în seriozitatea și profunzimea realismului său. Sunt semne că romanul românesc actual le-a atins și pe acest plan”.

• [„Cronica”, nr. 26] Editorialul din acest număr este despre *Oamenii de la catedră*, semnat Cronica: „Dacă în fiecare an, la sfârșitul lunii iunie, îi sărbătorim pe oamenii catedrei, aceasta înseamnă de fapt că omagiul pe care îl aducem profesiei și vocației acestora este un omagiu constant, că prețuirea pe care le-o adresăm este neîntreruptă. Oamenii catedrei posedă acea frumoasă însușire omenească de a se apropia de inimile generațiilor tinere, realizând prin aceasta nu numai o transmitere de cunoștințe, ci mai ales o conturare de conștiințe utile, convergente în ritmul edificator al patriei”. ■ I. Saiz, în contextul *Lupta P.C.R. între anii 1940-1944*, publică pe prima pagină textul *Rezistența antifascistă în rândurile armatei române*. ■ Sub semnătura lui Al. Dima citim G. Călinescu, estetician, cuvântul rostit la Academia R.S.R. cu prilejul aniversării a 75 de ani de la nașterea criticului: „Caracterul enciclopedic al operei lui G. Călinescu a fost de multă vreme recunoscut, dar el trebuie precizat în sensul că nu e vorba de un oarecare enciclopedism artificial în sens diminuant pe cariei însuși l-a repudiat, ci de o concepție organică a sferei de preocupări

umaniste exprimând o sete avidă de totalitate, de cuprindere a unui univers artistic și intelectual cât mai vast în raport cu realitatea. El aparține – după cum s-a mai spus – acelei tipologii a scriitorilor din galeria Dimitrie Cantemir, Heliade Rădulescu, B. P. Hasdeu și N. Iorga și, ca și aceștia, exprimă un temperament entuziast cu tendința de cunoaștere mai largă a lumii, dar și necesitatea de a răspunde multiplelor cerințe și goluri ale culturii epocii”. ■ Sub titlul *Literatura în mers* Liviu Leonte publică o cronică literară la *Rondul de noapte* de Mircea Iorgulescu (C.R.): „În sfârșit, o carte de critică actuală compusă nu din adiționarea, mai mult sau mai puțin deghizată, a foiletoanelor ci dintr-o perspectivă unitară în a cărei subordine a intrat materia foiletoanelor. A rezultat o suită de profiluri conturate cu o precizie analitică dar, în plus cu o privire istorică, absolut necesară în înțelegerea mișcării sinuoase din cursul literaturii contemporane. Mai pregnant decât în alte epoci, istoria individuală a scriitorului nu poate fi înțeleasă decât prin istorie în general, cu care în anume momente s-a confundat”. ■ Const. Ciopraga publică în rubrica sa a doua parte din studiul *Despre proza bacoviană*. ■ În *Mențiuni critice* Nicolae Turtureanu prezintă *Periplu moldav* de Grigore Ilieși: „*Periplu moldav* este o frumoasă carte de vizită atât a autorului cât și a locurilor și oamenilor despre care scrie”. ■ G. Istrate scrie despre *Făt frumos din lacrimă*: „Așa cum prin *Epigonii* poetul își exprimă atașamentul pentru trecut, prin *Făt Frumos* din lacrimă el ne conduce spre cealaltă sursă de bază a literaturii sale, spre poezia populară, pe care avea să o caracterizeze ca «izvor pururea întineritor»”. ■ Despre dramaturgia lui I. Băieșu scrie Florin Faifer în *Între comedie și dramă*: „Risipitor și ușuratec fu scriitorul cu darul său bogat de comedilograf. Verba spornică, frenetica adesea, comicul ilariant, șarjat până la grimasă și scâlâmbăială, hazul nebun, chiar dacă gratuit, se consumă din abundență îndeobște pe subiecte sau pretexte mititele, adevărat că nestrușnice, vădind însă, toate acestea, o mare și voioasă neseriozitate. Nu e vorba numai de o anume insuficiență literară a expresiei (de care păcătuiesc și dramele) ci, mai ales, de nesățioasa pornire către «bășcălie», ca și de slăbiciunea pentru poanta ieftină, frivolă, exploatată până la extenuare, din piesă în piesă. [...] Filonul prețios al dramaturgiei lui I. Băieșu e tocmai în această îngemănare, adeseori stranie, de comedie și de dramă”. ■ Mihai Drăgan recenzează două volume de *Studii despre Ion Creangă*, îngrijite și publicate de Ilie Dan, (Albatros, 1973): „O selecție mai riguroasă ar fi putut elimina, de pildă, însemnările pedestre ale cutărui folclorist obscur sau unele titluri strict ocazionale. Dar aceasta sunt observații de amănunt. Dincolo de ele, ediția îngrijită și prefatăta ceremonios de Dan Ilie era necesară”. ■ Mircea Mancaș scrie despre *Repere în gândirea teatrală contemporană*: „În conjunctura relațiilor înnoitoare, care asigură diferențierea și îmbogățirea mijloacelor de expresie teatrală, depășind sfera realismului direct și adesea despuiat de puterea sugestivă a artei, gândirea teatrală originală a marcat lărgirea experienței artistice în teatru. Atenție s-a acordat și

elementelor de «absurd», descoperite în germen chiar în schițele lui Caragiale. «Parabola», pe care Fr. Dürrenmatt sau Max Frisch au ridicat-o la rang de ilustrare dramatică specifică conștiinței angoasate a lumii occidentale – dar încărcată cu un autentic fior tragic – a oferit un nou stil de creație unor dramaturgi ca: Marin Sorescu, ca și satira cu elemente simbolice la Ion Băieșu (*Iertarea*) sau ușor fantazate la T. Mazilu și D. R. Popescu. Căci se atestă aci un adevăr intuit de mult, că teatrul e un exercițiu nu numai «pe» scenă, ci și «cu» scena”.

■ În *File de arhivă* Ion Munteanu scrie *Celui e a scris Hora unirii*: „Printre documentele tezaurizate în arhive găsim și *Actul comemorativ* al inaugurării statuiei lui Vasile Alecsandri, la Iași”. ■ Din *Moment* reținem *Despre G. Călinescu*: „În ultimele numere multe dintre revistele noastre au adus laude celui care el însuși aducea laudă lucrurilor terestre și transcendente: G. Călinescu, de la a cărui naștere s-au împlinit 75 de ani. O primă și mare laudă ce se poate aduce unui mare dispărut este publicarea textelor sale inedite. În acest sens revista «Manuscriptum» (nr. 2) este din nou la înălțimea renumelui, tipărint o suită de inedite în care temperamentul călinescian își răsfrânge noi și parcă inepuizabile forțe. O «încercare de portret» semnată de Al. Philippide este de fapt un *adevărat* portret, întregit de evocarea pe care prietenul din tinerețe al lui G. Călinescu, o publică în ultimul număr al «României literare». Citând cuvintele lui Valéry despre Stendhal – «Când ai început să vorbești de Stendhal nu-ți vine să mai sfârșești» – Al. Philippide remarcă: «Iată o prețuire care se potrivește tot așa de bine și lui Călinescu». Interpretări subtile pe marginea personalității sau a unor scrieri călinesciene mai semnează în același număr al «României literare» Al. Rosetti, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Nicolae Manolescu, Cornelia Ștefănescu, Nicolae Liu, Sorin Titel ș. a.”. ■ Radu Simionescu prezintă cititorilor volumul *Vizita oficială a tovarășului Nicolae Ceaușescu în Republica Federală Germania* (Ed. Politică). ■ *Despre Ecouri în contemporaneitate: Henry James* scrie Irina Burlui: „Cu opera sa, James se apropie de conținutul actual al noțiunii de realism care presupune nu simpla reprezentare a realului în formele sale fixe, ci intuirea expansiunii sale în posibilele forme ale devenirii”. ■ H. Fassel semnează nota *Despre două poezii ale lui V. Alecsandri*: „G. C. Nicolescu a stabilit datele prezumptive de elaborare a poeziilor *Biserica risipită* și *Înșiră-te mărgărite!* ale lui Vasile Alecsandri (*Opere – Ediție critică*, București, vol. 1, p. 432 și urm. respectiv p. 606 și urm.)”. ■ Versuri semnează Marcel Mureșeanu (*Numele nostru; Nestrămutatul dor de fapte; Dulce pasăre a tinereții*).

● [„**Orizont**”, nr. 26] Cronica literară a lui C. Ungureanu pătrunde, de aceasta dată, în universul cărților de călătorie a doi autori: Adrian Marino (*¡Olé! España*, C.R.) și Octavian Paler (*Drumuri prin memorie*, Albatros), cronicarul parând o eventuală surpriză din partea cititorului prin câteva interogații retorice: „Cine și-ar închipui că, prin recentul jurnal spaniol, Adrian Ma-

rino ar fi preferat, fie și pentru vacanță, genul frivol al comentariului de călătorie laborioaselor investigații de bibliotecă, se înșeală. Cine își închipuie că pe cele 157 de pagini ale cărții de față Adrian Marino abjură de la legea tomului imens, erudit până la sașietate, se amăgește. *¡Olé! España* nu e decât o confesiune subțire, un jurnal agrementat cu note de călător, fiindcă în Spania Adrian Marino caută cărți, ediții rare, intruabile în alte biblioteci. Eruditul călător își completează bibliografiile (ciclopice) la Madrid sau în Canare”; despre cartea lui Octavian Paler notează: „Despre Italia au apărut în ultimul timp numeroase cărți, semnate fie de Alexandru Balaci (preacunoscutul italianist) fie de globtrotieri inteligenți și gata de comparații precum poetul Darie Novaceanu, fie pur și simplu de Aristide Buhoiu. Notele de călătorie de Al. Paleologu sau Teodor Mazilu (și altele) dovedesc nu numai că, etern teritoriu al culturii (și noi de la Râm ne tragem) Italia excită intelectul călătorului ci, în plus, oferă spiritului subtil posibilitatea unor dizertații instructive. Cartea lui Octavian Paler intră în competiție fără complexe: *Drumurile prin memorie* nu sunt note de călător, [...] ci eseuri ori poeme în proză.” ■ De la rubrica *Lecturi*, este de reținut recenzia lui Alexandru Ruja la cartea de poezie a lui Gheorghe Tomozei, *La lumina zăpezii* (C.R.) din care aflăm că: „Se conturează în poezia lui Gheorghe Tomozei, tot mai distinct, un spațiu liric propriu, circumscris unui balcanism în descendență antonpannescă, mateină, ori, mai apropiat, barbiană.” ■ Din literatura universală, sunt traduși poeți greci, Kavafis, Anghelos Sikelianos, Ghiorghios Seferis, Odiseu Filitis, Nikos Engonopoulos, Costas Asimakopoulos, de către Horia Zilieru și Andreas Rados.

• [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 186] *Săptămâna pe scurt: Ce mult te-am iubit* de Zaharia Stancu a apărut în editura italiană Mursia. ■ La Galeria Nouă a avut loc o dezbatere moderată de Dan Hăulică, pe tema *Arta și energia din perspectivă poetică*, participând Nina Cassian, Șt. Aug. Doinaș și Nichita Stănescu. ■ I. Lotreanu vede în Petre Pandrea *Un spirit tânăr* (scriitorul ar fi împlinit în iunie 1974 vârsta de 70 de ani). □ În *Cronica teatrală* Dinu Săraru prezintă piesa lui Iosif Naghiu de la Bulandra, *Într-o singură seară*. ■ *Cronica literară* de E. Manu îi este dedicată lui Mircea Horia Simionescu - *După 1900, pe la amiază*. „Mircea Horia Simionescu își subintitulează această carte în mod explicativ *proze*, în sensul de fragmente, aparent netinzând spre o structură epică. În fond, mozaicul de însemnări, mici narațiuni, eseuri, metafore, descripții, comentarii, poeme oferă un punct de vedere și implicit configurează o structură, și această structură devine chiar una socială - *reconstituirea unei epoci* [...] Cartea mai poate fi luată și ca o *prozaizare a prozei*, nu prin *antiproză* ci prin alte mijloace mai clasice [...] M. H. Simionescu se adresează unui cititor cultivat care a depășit gustul narațiunii cu eroi tradiționali.” □ O aniversare UNESCO, 350 de ani de la nașterea *Unui umanist de sorginte popular - Dosoftei* (studiu de Aura Matei Săvulescu).

29 iunie

• [„**România liberă**”, nr. 9231] Radu Popescu prezintă drama „prieteniei, în condițiile luptei comuniste inegale” a lui Iosif Naghiu, *Într-o singură seară*, montată la Teatrul „Bulandra”. Cronicarul punctează că cel ce, „după începuturi poetice, s-a lăsat acaparată de dramaturgie și captivat de teatru”, „a stârnit totdeauna interesul, datorită seriozității, sincerității și îndrăzelii cu care a abordat [...] teme majore, substanțiale, grave, deși, uneori, a făcut-o cam laborios, cam derutant, ba chiar, cam derutat”. Spectacolul este, „în sine”, „onorabil”.

• [„**Flacăra**”, nr. 27] În *Cronica de trei secunde*, Radu Cosașu publică *Valjean '74*.

• [„**Luceafărul**”, nr. 26] M. Ungheanu analizează două jurnalele de călătorie. □ Camil Petrescu, *Rapid-Constantinopol-Bioram*: „Jurnalul de călătorie al lui Camil Petrescu e una din curiozitățile carierei lui scriitoricești. Om al priveriștilor interioare, în primul rând, Camil Petrescu trebuie să devină, cu acest prilej, unul al priveriștii exterioare. [...] Chiar în această călătorie, cu totul întâmplătoare, dar nu nemotivată intim de nostalgiei pe care i le-a provocat cartea de istorie în sens larg, Camil Petrescu rămâne un om al cabinetului și lecturii. Paradox al scriusului său: scriitorul agitat de aspirația autenticității nu se poate elibera niciodată complet de tirania livrescului. [...] Jurnalul lui Camil Petrescu este simptomatic pentru suferința ascunsă a unei literaturi care, terorizată de livresc și artificiu, soliciță în permanență nevoia senzației fruste, a contactului vital”. □ Adrian Marino, *Ole! España*: „Fugoasa Spanie găsește în Adrian Marino un intelectual sensibil, pregătit să-i sesizeze atât grandoarea cât și sublimul. Călinescianismul lui Adrian Marino în aceasta stă. *Ole! España* stă și ea dovadă de tirania livrescului pe care o suferă nu de puține ori literatul român”. ■ Dorin Tudoran prezintă volumul de versuri al lui Mircea Ciobanu, *Cele ce sunt*: „Parafrazându-l pe Mircea Ciobanu, poezia sa mi se pare o lebădă bolnavă de sine. Astfel spus, un cântec care se dezvoltă în cercuri concentrice, o poezie orgolioasă care își recunoaște dificultatea înțelegerii realității sale exterioare. Adevăr asupra căruia poetul merită să mediteze, arătându-se mai mult preocupat de rezonanța în conștiințe a versurilor sale”. ■ Despre cartea lui Radu Selejan, *Țara curcubeului de piatră*, scrie Nicolae Baltag: „Sub acest titlu-metaforă, Radu Selejan publică o suită de reportaje despre Țara Hațegului, ținut cu un peisaj auster, cu un triunghi montan împietrit, ale cărui laturi – Poiana Ruscă, Retezat, Sebeș – delimitează una din vetrele țării, mărturie a genezei poporului român și a continuității lui neîntrerupte pe aceste meleaguri”. ■ Dan Cristea notează despre studiul Domnicăi Filimon intitulat *Tânărul Maioreșcu*: „Cartea se înfățișează astfel cu o informație multilaterală, utilă, dar deficitară sub aspectul structurării unor nuclee ale personalității maioreșciene. Este un specific studiu de cercetător avizat, excelând în detalii și sărac în idei, fără îndoială însă demn de a fi consultat”. ■ În cadrul rubricii

denumite *Colocviile „Contemporanului”* cu tema: *Generație și tradiție*, Dana Dumitriu se referă la vocea personajului: „Romanul secolului XX s-a depărtat din ce în ce mai mult de povestirea de «subiect» de înscenarea unui conflict social, psihologic, moral etc., de reportajul abil construit de un ziarist cu un condei mai generos – scriitorul, farmecul lui începe să rezide în particularitatea vocii. Cele mai banale «subiecte» (o vânătoare la Sadoveanu, organizarea unui concert snob la Hortensia Papadat-Bengescu, o dragoste eşuată la Anton Holban etc.) pradă unor ciudate alchimii, devin materie fructuoasă de roman. Pentru că vocea autorului e convingătoare și exprimă o viziune unitară și substanțială asupra umanului. Vocea aceluia personaj, uneori ascuns, implicat însă întotdeauna în evenimentele sau în evenimentul narațiunii – a aceluia personaj care se constituie ca o temă muzicală care va obseda cititorul și cu atât mai mult viitorul scriitor. De aceea aş defini tradiția ca totalitatea vocilor literaturii noastre pe care auzul interior le descoperă în timpul lecturii și le poartă în el, ca pe ecourile unei mari simfonii imaginare”. ■ Mariana Ionescu observă *Reactualizarea miturilor în proza lui Laurențiu Ulici*: „Deși foarte deosebite în aparență, din punct de vedere al elementelor literaturizante, cele două romane sunt asemeni vaselor comunicante. Au procedee comune revelând unitatea universului operelor autorului și posibilitatea consecvenței lui cu sine: transmiterea mesajului în trepte, utilizarea alegoriei până la folosirea numelor generice, implicarea schemelor mitice, structurarea muzicală (temă cu variațiuni) și împăcarea alegoriei printr-o poveste de dragoste. Toate demersurile operei sunt stăpânite de tentația permanenței, a dăinuirii – deziderat al condiției umane dar și al operei de artă”.

30 iunie

● [„Scânteia”, nr. 9908] Dumitru Micu semnează cronică literară la *Vânătoarea regală* de D. R. Popescu (Eminescu): „Prin forța realistă, prin originalitatea de viziune și de construcție epică, prin curajul lucid cu care întreprinde incursiuni în una din cele mai complexe și contradictorii etape ale procesului istoric de restructurare a societății, transmițând implicit un mesaj de vibrantă actualitate, *Vânătoarea regală* se situează, neîndoios, printre realizările remarcabile ale prozei românești de după 1944”. ■ În *Adnotări* citim: □ Florica Dinulescu semnalează apariția antologiei *Partid iubit, părinte drag, îți mulțumim!* (Ed. Politică): „Sunt publicate, într-o culegere remarcabilă sub aspectul semnificației politice, educative, documentele Plenarei C.C. al P.C.R., din 12–13 aprilie 1968, *Cu privire la îmbunătățirea activității organizației de pionieri* și cuvântări rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu ocazia unor evenimente memorabile din viața organizației pionierilor. Este reprodus articolul cu titlul *Un mare prieten și îndrumător al tinerei generații*, reprezentând o *Scurtă biografie a secretarului general al Partidului Comunist Român*. Volumul izbuște să dea expresie în cuvinte calde, rostite din inimă, în versuri înflăcărate,

scrise cu toată gingășia vârstei, dragostei fierbinți, nețârmurite a copiilor țării pentru partid, pentru conducătorul iubit”. □ E. Vasilescu scrie despre volumul omagial de reportaje *Sufletul focului* (Eminescu). □ Silviu Achim scrie pe scurt despre volumul *Inscripții în piatră* de Florin Tucă (Ed. Militară), un volum despre monumentele ridicate în cinstea căzuților în anul 1944 (august-octombrie).

[IUNIE]

• [„**Albina**”, nr. 20] Pe prima pagină, citim articolul lui Nicolae Dragoș, *Noua dimineață a patriei*, referitor la cei 30 de ani de la eliberarea țării. □ Pentru marcarea evenimentului, la pagina de artă, revista publică poemul scenic pentru 5 interpreți, *Partidul și patria – o singură iubire și fereastră*, de Ion Mărgineanu, destinat repertoriului brigăzilor artistice de agitație. □ Poezia de pe prima pagină, *Omul cetății* de Ion Bănuță, este închinată lui G. Călinescu, □ Vasile Nicolescu continuând omagierea criticului în pagina de literatură, prin tableta *Pe drumul vieții*. □ De câteva numere, o pagină găzduiește articole semnate de conferențieri, profesori, doctori. care vizează demontarea miturilor legate de religie. □ Versuri de Dim. Rachici și Horia Zilieru. □ Tudor Arghezi este prezent cu un microtext despre Avram Iancu, de fapt o semnalare a piesei omonime de Lucian Blaga, prin care Teatrul Național din București își deschidea stagiunea în 1935. □ Alături, *Cântecul Iancului*, trimis de folcloristul Nicolae M. Isac. □ George Sbârcea semnalează și salută cel de-al patrulea volum masiv de tălmăciri (*Márk Vitéz*, Kriterion, 1974) pe care Kiss Jenő le face din baladele populare românești.

• [„**Amfiteatru**”, nr. 6] Se lansează o rubrică de mare curaj critic, *Deocamdată, nu* („[...] (NU) vă recomandăm să vă procurați din librării următoarele cărți cu preț redus [...]”), fiind menționați aici Camil Baltazar, V. Em. Galan, Al. Jar, A. Mihale, C. Țoiu, Florența Albu, Radu Boureanu, Barbu Cioculescu, Dan Deșliu, Eugen Frunză, Gh. Grigurcu, Mircea Ivănescu, Romulus Guga, Nicolae Tertulian, I. Vitner, Paul Georgescu etc., unii dintre ei fiind chiar premiați de către Uniunea Scriitorilor, precum Țoiu și Ivănescu. □ *Antologia Amfiteatru* consemnează o convorbire cu Al. Balaci. □ Versuri la rubrica *Primele* – debutanți: Dinu Adam. □ *Opinia literară* adună cronici de Gabriel Stănescu despre Mihai Ursachi (volumul *Poemul de purpură și alte poeme*), Între ironic și baladesc; Doru Mielcescu despre volumul *Poemii* de Barbu Cioculescu, în *Magia metaforei*; Val. Firănescu despre romanul *Așteptarea aproapei* de Corneliu Ștefanache, în *Aglomerare sau complexitate?*; Lucian Hanu despre Constantin Ciopraga și *Personalitatea literaturii române*, în articolul *În căutarea specificului literar*; G. Tudor, o recenzie la D. Micu și volumul *Periplu* (C.R.): *Nostalgia evocării critice* și Al. Roman despre volumul Domnicăi Filimon, *Tânărul Maiorescu* (Albatros) în *Maiorescu – anii formației*. □ *Debut proză* – Al. Marius Jucan, debut ca reporter – Mihai

Enescu cu *De veghe în lanul cu... lucernă*. □ Rubrica *Diorama* este semnată de Dinu Flămând. □ *Convorbiri colegiale* - Constanța Buzea și Tudor Octavian răspund cititorilor care trimit poezii și proză. □ *Byronismul lui Byron*, un eseu de Marian Popa. □ La cartea străină, Ion Pop propune articolul *Un Rimbaud între două dicționare* (o corespondență de la Paris, menționând volumul Madeleinei Perrier – *Rimbaud*, Éd. Gallimard.

• [„Cinema”, nr. 6] *Muza mea: faptul real*, declară Domokos Géza, directorul editurii Kriterion, autorul scenariului pentru filmul *De bună voie și nesilit de nimeni*. □ Petre Sălcudeanu se ocupă de sociologia noului spectator și de psihologia specifică celui rural, constatând că *Jumătate din spectatorii români stau la țară*. □ Gelu Ionescu trece în revistă *Surse neexplorate* din „direcția fabulos-exotică a literaturii române”: „Anton Pann (sic!) și Nicolae Filimon, Caragiale nuvelistul și Matei (sic!) Caragiale (de curând apărut într-o primă și interesantă interpretare la Televiziune), Galaction, Ion Vinea, Șt. Bănulescu, Eugen Barbu sau V. Voiculescu (din a cărui nuvelă *Alcyon sau Diavolul alb* ar putea ieși un excelent film de acțiune halucinantă). Există două pericole ce-ar putea amenința acest tip de filme: acela al deplasării către melodramă (cum s-a întâmplat cu *Domnișoara Nastasia*, după G. M. Zamfirescu), sau acel al tratării pitorescului, al exoticii în chip strict formal sau chiar formalist, ratându-se astfel posibilitatea înțelegerii unui mediu real, istoric sau nu, din care operele literare s-au născut. Necesara diversitate de stiluri și subiecte, pe care o cinematografie trebuie să le încerce, nu poate neglija o astfel de resursă specific-națională venită de la o literatură, mai precis de la nuvelă, care între toate genurile tradiționale, este cea mai favorabilă ecranizării.”

• [„Ateneu”, nr. 5] D. N. Zaharia notează despre: *C. I. Gulian: Problematika omului și existențialismul contemporan*: „Având ca deziderat să prezinte maselor largi de cititori cele mai semnificative aspecte ale confruntărilor de idei contemporane, colecția «Dezbateri ideologice» a Editurii Politice a trimis în librării o nouă lucrare, semnată de academicianul G. I. Gulian și intitulată *Problematika omului și existențialismul contemporan*. Tema acestei din urmă apariții editoriale este cu deosebire interesantă din două motive: mai întâi pentru că amplele transformări sociale și fenomenale tot mai complexe legate de progresul tehnico-științific în lume solicită, ca niciodată, gândirea umană la sinteze explicative și constructive; în al doilea rând, pentru că sunt supuse dezbaterii critice răspunsurile pe care le dă gravelor întrebări ale omului contemporan unul din curentele filosofice cu mare influență asupra conștiinței epocii, anume existențialismul”. ■ Constantin Călin semnează eseu *Etica lui Bacovia*: „Viața lui Bacovia e în sine, o operă etică, prin egalitatea atitudinii față de oameni și de secol, prin acceptarea definitivă a condiției sale, prin respectul desăvârșit al instinctului și al normei personale de creație, în raport cu propriile-i reguli. Bacovia n-a comis nici măcar o singură eroare. Altminteri, supra-viețuirea sa, lungul exercițiu de așteptare a unui sfârșit demn, ar fi fost impo-

sibile. Ceea ce e însă necesar să subliniem de la început, este faptul că deși, nu o dată, ciudate, actele poetului sunt lucide. În proza sa, în mărunțirile făcute unor publiciști, în reflecțiile sale comportamentului omului și poetului Bacovia capătă o explicație, o motivare”. ■ Cristian Livescu reflectează la *Publicistica de atitudine comunistă a scriitorilor*: „Oricât de interesante, oricât de captivante la lectură, nu prin prisma cărților de publicistică pot fi judecați scriitorii, deși în articolele răspândite în presă descoperim cel mai adesea același «portret al artistului» pe care ni-l închipuim la lectura poemelor sau romanelor sale”. „Conceperea spiritului critic drept fundament statornic al politicii culturale – și nu numai al ei – o întănim afirmată într-un ansamblu de articole, ținând de tot ceea ce am numit gazetărie de direcție – *101 tablete* de George Ivașcu”. □ „Cu masivul tom de articole și note recuperate de prin tot felul de publicații – *Lumea ca lume* (Scrisul Românesc, 1973), Adrian Păunescu se prezintă ca unul din cei mai interesați și prolifici scriitori gazetari, practicând cu predilecție intervenția de opinie. Ideea centrală a «colecției» acesteia, oarecum surprinzătoare și cam stufoasă, mizează pe faptul că ziaristica trebuie să fie pentru un artist mărturia mereu proaspătă a trecerii sale prin lume, preferință istorică a unei epoci ce se mândrește cu ineditul și senzaționalul ei”. □ „*Un Muzeu al clipei trecătoare*, – închipuie un alt poet, Gheorghe Tomozei, care își adună și el în volum – *Muzeul ploii* (C.R., 1973) – tabletele risipite prin presă. Publicistica în acest caz devine un fel de gazetărie prin imprudență. Răbufnirile sale filigranate, nu o dată adaptând nuanțe pitorești de limbă e încercată chiar o «Istorie a țării în nume de sate» sau derivând cuvinte grele în pastă, conțin afinități de rafinament cu atât de coloratele *Convorbiri economice* ale lui Ion Ghica”. □ „Tot în zona aceasta a «schitelor» fără pretenții literare, dar păstrând nostalgia ficțiunii, putem situa și cuprinsul cărților de atitudine mai difuză *101 picături de cerneală* de Petru Vintilă și *Dorul zăpezilor* de Constantin Vișan. Prima are un pronunțat caracter memorialistic, divulgând înclinațiile spre anecdotism ale autorului, asiduu strângător de «pățanii» și vorbe de duh ale scriitorilor din veacul trecut sau din al nostru. [...] Constantin Vișan practică un fel de «cursiv» foarte modern, decupat aproape la modul cinematografic – o tehnică interesantă care adună frânturi semnificative într-un «scurt metraj» cvasiliterar. Pretextele – cel mai adesea facile – sunt rezolvate cu eleganță stilistică, doctă uneori, exclamativă alterori”. ■ În cadrul rubricii *Recenzii* semnează texte: C. Costin, Florica Dimoftache. □ În textul *Întreg acestor timpuri*, C. Costin se ocupă de poezia lui Ion Horea: „*Încă nu* (1972) este unul din volumele de excelență poezie, reprodus integral în ediția Romulus Vulpescu a versurilor lui Ion Horea (Eminescu, 1973). În întregime sa, poezia lui Ion Horea este explicit patriotică, un jurământ de credință și statornicie de la primul la ultimul stih, sincer, deschis, matur, temeinic”. □ Florica Dimoftache prezintă două cărți. Prima, *Spații literare*, este scrisă de Mircea Popa: „Finalitatea noului volum al lui Mircea

Popa o constituie dorința de a scoate din penumbră pagini uitate sau mai puțin prezente în conștiința contemporanilor. Opera unor personaje ca Duiliu Zamfirescu, T. Arghezi, Camil Petrescu, Eugen Lovinescu are și zone mai puțin cunoscute azi, pe drept sau pe nedrept. Atent și onest, criticul Mircea Popa vrea să reînvie în posteritate rândurile lui Victor Papilian, V. Beneș, Oscar Lemnaru și Octav Șuluțiu”. □ A doua carte este semnată de Grigore Ilisei, *Periplu moldav*: „Degajând naturalețe, volumul lui Grigore Ilisei atrage prin calități literare indiscutabile. Departe de a cădea în gazetărescul facil, *Periplu moldav* se menține în aria unei viziuni sentimentale a peisajelor moldovene, care îl încântă pe reporter și-i determină o euforie a scrisului încărcat de culoare și unduind muzical, reverberație a strunelor moldovenești iluștri. Moldova e ținutul natal iubit cu patimă”.

• [„Convorbiri literare”, nr. 6] Sunt consemnate opinii despre Editura Eminescu, Junimea, Dacia. □ Despre Editura Eminescu vorbește Lucian Cursaru, redactorul-șef: „Desigur, un factor hotărâtor al succeselor editurii îl reprezintă colaborarea acesteia cu scriitorii, devoțiunea comună spirituală și morală pentru acel neobișnuit produs care este cartea, edificiul sufletului și al minții cristalizat estetic într-o specie literară. [...] După părerea noastră romanul acestui an are pe deplin conștiința marilor evenimente pe care le întâmpină. Cel puțin editura noastră încearcă această satisfacție, și nu poate păstra o excesivă discreție când este vorba să arate, deopotrivă, existența unor lucrări ambițioase, dedicate actualității, în viziuni originale, de o reală complexitate, vizând date umane esențiale [...]”. □ Mircea Radu Iacoban, directorul editurii Junimea, afirmă: „Revista «Convorbiri literare» așteaptă, desigur, o listă – comentată – de titluri. Înainte de a o alcătui, o scurtă prefațare. Evenimentele pe care ne pregătim să le întâmpinăm se cuvin omagiate editorial mai mult decât un oarecare număr de titluri banderolate; acum, în preajma celei de a XXX-a aniversări și a Congresului al XI-lea al P.C.R., Junimea consideră că întreaga sa producție editorială se cuvine așezată sub semn sărbătoresc. Cărțile anului 1974 le dorim mai apropiate de așteptările publicului cititor, mai direct angajate în dezbateră problemelor actualității, mai accesibile, mai utile. Desigur, nu înțelegem utilitatea în sensul ei îngust și foarte imediat, dar știind exact ce cantitate de hârtie necesită tipărirea fiecărei cărți [...] este imposibil să respingem ideea unei corelări între investiția efectuată și randamentul ei în plan spiritual”. □ La Editura Dacia se referă redactorul-șef Constantin Cubleşan: „În întâmpinarea celor două evenimente de o însemnătate istorică – 30 de ani de sub Eliberarea României de sub dominația fascistă și Congresul al XI-lea al P.C.R. –, evenimente ce polarizează atenția întregului nostru popor, editura Dacia și-a propus să pună la dispoziția cititorilor câteva volume cu caracter jubiliar. Astfel vom publica în limba română un volum monografic privind *Contribuția maselor populare din partea de nord a Transilvaniei la lupta împotriva fascismului horthysto-hitlerist, pentru eliberarea întregului teritoriu al patriei*

(1940–1944) sub redacția lui Gh. Zaharia, L. Vajda ș.a. O altă lucrare cu caracter monografic este și *Viața politică din România interbelică* (proiectată în trei volume, primul în anul 1974) alcătuită dintr-un colectiv condus de Ilie Ceaușescu, Mircea Mușat ș.a.”. ■ Al. Călinescu descoperă *Un precursor: Tudor Vianu*: „Într-un articol publicat la începutul acestui an (*Text și literatură*, în «România literară», nr. 2), sugeram că, în contextul cercetărilor moderne de poetica prozei, *Arta prozatorilor români* a lui Tudor Vianu poate constitui pentru noi, românii, un prețios punct de reper. Demersul lui Tudor Vianu era, în primul rând, demersul unui stilistician, dar cartea conține numeroase observații prețioase – chiar dacă nesistematizate – care pot fi de reală utilitate cercetătorului de astăzi, ce se situează pe o poziție științifică definită cu mai multă claritate și în spirit mai modern”. ■ La Gheorghe Grigurgu se referă Mircea Iorgulescu: „Tot din activitatea de foiletonist își extrage Gheorghe Grigurgu și materia volumului *Idei și forme critice* (1973), alcătuind un tablou cuprinzător al criticii românești postbelice. Lipsește, ca și în *Teritoriul liric*, intenția organizatoare, comentariile fiind așezate în ordinea naturală a autorilor avuți în vedere: cartea începe cu texte despre G. Călinescu, Vladimir Streinu, Voicu Bugariu, Florin Manolescu și Mircea Martin. Indiferența pentru sistematizare este, acum, justificată [...] Orice formulă critică este însă dependentă atât de obiectivele urmărite cât și de natura obiectului ei ”. ■ Daniel Dimitriu semnează secțiunea dedicată criticii. □ Emil Brumaru, *Julien Ospitalierul* (C.R., 1974): „Se poate spune că Emil Brumaru împărtășește un rousseauism sui generis; atitudinea sa, dacă avem în vedere și alte reacții, înrudite, e rodul unor problematizări cu implicații serioase în datele existenței. Sub petalele rozei luminoase și fragile, tandre și voluptoase, se află ghimpele, excrescența agresivă a instinctului de conservare. [...] Julien Ospitalierul face vizibil un efort de construcție, de unde și unitatea și coerența cărții. Mai mult decât în volumele anterioare se disting apreciable digresiuni de la registrul consacrat, mă refer la jocul verbal și sonor din *Primele și Ultimile tangouri* ale lui Julien Ospitalierul, ori la accentele expresioniste dintr-o serie de poeme, unul din ele, în proză, fiind cel din care am citat mai sus”. □ Ion Lotreanu, *Aerul de sub fluturi* (Eminescu, 1974): „Ambițiile cele mai mari ale autorului merg în direcția concilierii scopului sever cu mijloacele de realizare extrem de rebele. Posibilitatea unei asemenea coexistențe îl fascinează, îl determină să susțină numere de virtuozitate. Într-adevăr, comparativ cu *Lăcuste și aeroporturi*, *Aerul de sub fluturi* e mult mai pregnant pe latura performanței și nu-i putem contesta valabilitatea de certificat de înaltă calificare”. □ Nicolae Motoc: „*Elementele* este un volum unitar, conceput într-o arhitectonică relativ complicată, impunătoare totuși, sugerând stabilitate. Coerența motivelor, susținută de abundența de simboluri, de leitmotive, se manifestă vizibil până și în registrul stilistic”. ■ De *Critica prozei* se ocupă Val. Condurache, semnând două recenzii. □ Petru Popescu, *Copii Domnului* (Eminescu, 1974): „În prefața sa la *Copii*

Domnului, Petru Popescu se arată, totuși, mai reticent ca altădată, mărturisind că în ultimul său roman nu este «nicio originalitate epică». Folosindu-se de o terminologie teoretică improprie, Petru Popescu se referă la faptul că n-a inventat întâmplările romanului ci le-a împrumutat dintr-o legendă munteană”.

□ Gheorghe Suciuc: *Botează-mă cu pământ* (C.R., 1974): „Gh. Suciuc pune în lumină raportul țaranului în față cu sentința prezentului și acesta este cel dintâi merit al romanului *Botează-mă cu pământ*. Vom vedea, însă, că Gh. Suciuc se oprește la simpla punere în ecuații. Personajele sale trăiesc prin act. Dincolo de limbajul gesturilor și vorbelor rostite, există și un discurs interior. Ori acest discurs interior este, raportat la gest, pleonastic, produce același mesaj pe care gesturile îl transmit. Gh. Suciuc nu izbuțește să reprezinte complexitatea situației unei lumi aflate într-un moment de răscruce”.

■ În cadrul rubricii *Critica criticii*, Al. Dobrescu prezintă două studii. □ Eugen Simion, *Scriitori români de azi* (C.R., 1974): „Cine deschide ultimul volum al lui Eugen Simion la sumar are toate motivele să creadă, asemenea lui Marin Sorescu, că se află în fața unei veritabile istorii a literaturii noastre contemporane. Într-adevăr, materia din *Scriitori români de azi* e dispusă în trei secțiuni ce copie sistematizarea Iovinesciană din *Istoria literaturii române contemporane*. Așadar: evoluția poeziei, evoluția prozei, evoluția criticii. Și tot ca acolo ori, poate ca în Călinescu, fiecare compartiment grupează scriitorii după modalități și teme: *Poezia evenimentului*, *Poezia socială și comică*, *Expresionismul țărănesc*, *Ironiști și fanteziști*, *Realismul psihologic*, *Eseul românesc*, *Comedia cuvântului* etc. În ciuda acestor aparențe, uriașa carte a lui Eugen Simion nu poate aspira la titlul de istorie a literaturii române... [...] Criticul nu vrea să greșească și până acum pare să fi reușit în majoritatea cazurilor, de unde sentimentul de siguranță ce-l dau textele sale și prestigiul de care este înconjurat. El scrie bine, vreau să spun – cu seriozitate și, mai ales, pătrundere, despre aproape toate cărțile și rezerve esențiale la acest capitol nu sunt de făcut, pentru că analizele exprimă puncte de vedere acceptabile, într-o formă ușor sceptică și prea puțin polemică (delimitările, chiar violente, precum acelea despre claritate în lirică, puse în capul primei cronici din suita consacrată lui Sorescu, nu trec de obicei de nivelul ideilor cvasiunanime și au, tocmai de aceea, un aer de inutilitate)”.

□ Georgeta Antonescu, *Aron Densușianu* (Dacia, 1974): „Aron Densușianu este pomenit azi numai când vine vorba de detractorii lui Eminescu sau Alexandri și situația e profund nedreaptă, întrucât autorul *Cercetărilor literare* a făcut o interesantă figură în viața culturală a Ardealului celei de a doua jumătăți a veacului trecut. Aceasta este ideea centrală a monografiei (Ovid Densușianu) elaborate la Georgeta Antonescu. Ipoteză ispititoare dacă avem în vedere cvasiunanimitatea negațiilor cu care a fost întâmpinat profesorul de latină al Universității ieșene. [...] Surpriza e de a descoperi în Georgeta Antonescu un cercetător ponderat, cu o judecată critică și istorică echilibrată”.

■ Doru Scărlătescu identifică un *Joc secund* la Eminescu: „O realizare pe ca-

lea mitului e încercată în largile desfășurări poetice: *Mureșanu, Diamantul nordului, Odin și poetul*. Tentat, ca orice mare artist, de absolut, poetul e un halucinat care vede idei. Numai că el mută cerul vestitelor *eidos* platonice la împărăția apei. Grupurile acesteia găzduiesc, în adâncul lor, un voluptos joc cu icoane. Este, desigur, un joc secund, mai pur...". ■ Pe *Călinescu citind* îl prezintă George Pruteanu: „Găsesc la Călinescu o fantastică plăcere a lecturii. Citesc, zice el, pentru că mă simt mai bine în tovărășia cărților decât într-a unor oameni în viață; și în altă parte: am citit cum aș fi privit pe o fereastră – cu ochii adânc înfiți în viață”. ■ Despre arta lui Geo Bogza scrie Const. Cio-praga: „Poezia și meditația se înscriu la Geo Bogza în substanța intimă a reportajului, care este în același timp aspect, adică viziune plastică a realului, și cumul de semnificații, atitudine etică, socială și estetică, de multe ori dramă personală în funcție de dramele altora ori poem pe marginea destinului oamenilor. O realitate devine obiect de pamflet, fiindcă o altă opțiune nu e posibilă, după cum o altă realitate declanșează întrebări sau duce spre imn. Titluri precum *Timpuri întunecate* și *Porțile măreției*, ori *Priveliști ale morții* în opoziție cu *Imagini de apoteoză*, rezumă la acest scriitor cu reacții tranșante, obișnuința de a despărți conduita ignorabilă de uman, meschinul de grandios, culpa monstruoasă de gestul sublim”. ■ Maria Luiza Cristescu discută despre organizarea elementelor în sistemul artei literare la Hortensia Papadat-Bengescu: „Cele patru romane ale Hortensiei Papadat-Bengescu incluse de critica literară în ciclul Hallpa nu se configurează ca un roman ciclic. Este vorba de romane perfect delimitate, cu acțiuni conturate și suficiente în fiecare dintre volume. Integrarea lor de către exegeți într-un ciclu s-a făcut și conform unui principiu strict formal, acela că autoarea utilizează același mediu, aceleași personaje cu datele cunoscute, dar și ținând seama de esențiala legătură ce există între romane ce abia împreună contribuie la fixarea viziunii, la realizarea aceluia mare tablou în trepte a unui univers de gândire și simțire. Romanele nu completează unul imaginea din cel anterior, ci adâncesc investigarea, aprofundează cercetarea. Scriitoarea însăși a revenit mereu cu al doilea, al treilea și al patrulea roman, la lumea ce conținea în sine elementele ce se vor cere desfășurate, adâncite”. ■ La *Mihail Sadoveanu sau dubla existență posibilă* se referă Liviu Călin: „Viabilitatea operei lui Mihail Sadoveanu o asigură faptul că s-a născut în marginea marilor pagini, de aur, a istoriei poporului nostru și ori de câte ori generații succesive vor ajunge să afle de Ștefan cel Mare, dascălul de istorie nu va uita să-l amintească Sadoveanu ca și cum scriitorul s-ar fi bucurat de o dublă experiență, cea dintâi la curtea marelui domn al Moldovei”.

● **[„Familia”, nr. 6]** Se deschide cu un articol de Coriolan Gheție, *Oricât fugе timpul cerul eminescian rămâne*, completat cu un studiu despre *Eminescu* de Val. Tașcu. □ Versuri din 1974 de Șt. Aug. Doinaș, *Weekend și deformație profesională*. □ Eseul *Vechimea culturii românești* de Virgil Căndea, o călătorie istorică în etapele literaturii romane vechi. □ Un serial lansat de Yvonne

Stratt, *Chipurile lui Ion Barbu*. □ Valentin Silvestru semnează rubrica *Piesa uitată*, reamintind aici de *Lulu Poppescu* de Ion Minulescu. □ Continuă foiletonul lui Ovidiu Cotruș despre Mateiu I. Caragiale. □ Rubrica *Utile dulci* îi aparține lui François Pamfil. ■ O cronică literară de Gh. Grigurcu, superlativă, despre Șt. Aug. Doinaș: „După un îndelung periplu prin înscenări cultural-clasicizante, poetul pare stăpânit de nevoia de a înfățișa un solilocviu ce nu ține de niciun stil deliberat [...] O nouă antologie Doinaș apărută în *Cele mai frumoase poezii*, la scurtă vreme după cea, mai cuprinzătoare, de la Ed. Eminescu (1972), subliniază voluptatea antologării, manifestă și în activitatea de traducător a autorului, dacă nu chiar și în cea de exeget [...] poetul se vedește a fi un constructor lucid, *omul cu compasul*, deschis în felurite unghiuri meditative. Selecția, ca ilustrare a unui canon, e în sine un gest clasic. A alege în funcție de un ideal estetic înseamnă a recuza informul, a respinge hazardul, a amenda succesiunea naturală. Înainte de a fi al temelor și al dicțiunii, clasicismul lui Doinaș aparține tipului său de cultură și sensibilitate.” ■ În *Prestigiul criticii românești*, Radu Enescu se referă la ultimul număr (2/ 1973) din „Cahiers Roumaines d'Études Littéraires”, revista apărută sub egida Editurii Univers, incluzând în sumar nume de rezonanță critică pentru anii '70, precum Al. Piru, A. Marino, Sorin Alexandrescu, Eugen Simion, Nicolae Manolescu, Ov. S. Crohmălniceanu.

● [„**Presa noastră**”, nr. 6] Ion Babici publică studiul *Insurecția națională antifascistă armată din august 1944 oglindită în publicistica oamenilor de cultură și știință din România*. Autorul antologhează articole din presa vremii semnate de M. R. Paraschivescu, T. T. Braniște, Laurențiu Fulga, Eugen Jebeleanu. □ O notă semnaleză masa rotundă cu tema „Cultura de masă – un concept cu semnificații noi”, organizată de Clubul ziariștilor de literatură și artă „în întâmpinarea celei de a XXX-a aniversări a Eliberării și a celui de-al XI-lea Congres al Partidului, la care au participat: Ilie Rădulescu, directorul Direcției culturii de masă a Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Gigi Trif, adjunct al șefului Secției propagandă și cultură a C.C. al U.T.C. și Ion Stoichici din partea Consiliului Central al U.G.S.R. În deschidere, Nicolae Dragoș, președintele Clubului, a arătat că membrii Clubului și-au propus să dezbată această temă aflată între preocupările centrale ale activității politico-ideologice și culturale ale partidului nostru în scopul realizării unui schimb de păreri, al unei informări asupra preocupărilor actuale în domeniul activității culturale de masă, a noutăților de concepție și acțiune care au intervenit în acest domeniu, pentru a oferi ziariștilor de cultură un ajutor nemijlocit în activitatea lor destinată reflectării preocupărilor cultural-educative, a experienței bune acumulate în îndeplinirea sarcinilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971”. □ Ion Felea semnează un medalion *Ion Pas*, la apariția, la câteva luni de la deces, a volumului șapte din seria *Scrieri definitive*. „Citesc cu pasiune al șaptelea volum al lui Ion Pas. Sunt pagini de călătorie, impresii

din drumurile sale prin alte țări. Dar, citind, observ cu bucurie că e același Pas pe care-l cunoșteam de multă vreme. Acolo, în altă țară, era atent, observa cu meticulozitate tot ce vedea: oameni, civilizație, felul de viață, literatură, artă. Vorbește despre Belgia, Danemarca, Finlanda, R.D. Germană, Norvegia, R.P. Polonă, U.R.S.S. [...] Ion Pas a scris întreaga sa viață – sub nume propriu și sub pseudonimele I. Plugaru, P. Ioanid [...], a editat reviste cu titluri – flămuri de libertate și progres: «Spre lumină», «Omul liber», «Cugetul liber», colecția și revista «Șantier». A colaborat la: «Duminica», «Revista copiilor și tinerimii», «Socialismul (I)», «Adevărul», «Presa», «Lupta», «Lumea nouă», «Socialismul (II)», «Mișcarea», «Gazeta Medicală», «Vremea», «Gazeta», «Calendarul Muncii», «A.B.C.», «Gluma», «Lumea Nouă (II)», «Gândul vremii», «Libertatea», «România literară», «Magazinul istoric», «România liberă». Timp de trei decenii, Ion Pas a ținut conferințe la Radio și Televiziune. [...] A fost apoi președintele Uniunii ziariștilor, director al Teatrului National. Cu prestigiu și competență, a condus Ministerul Artelor, prim adjunct al ministrului culturii, director adjunct al Editurii de Stat. Ion Pas a fost deputat al Marii Adunări Naționale, președinte al Comitetului de Radio-televiziune, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, membru în conducerea Comitetului pentru pace, președinte al grupului român al Uniunii interparlamentare, președinte al Institutului pentru relații culturale cu străinătatea.” □ Victor Bârlădeanu semnalează apariția volumului *Periplu moldav* (Eminescu), al tânărului ziarist și comentator de radio ieșean Grigore Ilisei.

• **[„Ramuri”, nr. 6]** În *Dreptatea lui Țugurlan*, din rubrica *Opinii*, Ov. Ghidirmic consideră că personajul lui Marin Preda își câștigă dreptatea și statutul social respectabil în volumul al II-lea, odată cu instaurarea comunismului. ■ G. Gheorghiu recenzează cartea lui Aurel Martin, *Metonimii* (Eminescu, 1974). Este vorba de o culegere de articole critice despre Rebreanu, Ion Pillat, Ion Creangă, M. Sadoveanu etc: „Analizele sale nu devin niciodată plictisitoare. Criticul nu dă sfaturi, nu-și subapreciază cititorul. Ambiția sa este să-l invite la meditație, să-i arate doar capătul unui drum pe care acesta, parcurgându-l, să-și verifice propriile păreri”. ■ *Cronica literară: Trei poeți*, de Al. Piru: despre Ovidiu Hotinceanu, Haralambie Țugui și Nicolae Țațomir. Criticul consemnează pe scurt volumele de poeme publicate și scurte informații biografice. În restul articolului, face câteva comentarii critice și citează versuri. ■ *O retrospectivă poetică a lui Mihnea Gheorghiu*, de Dan-Ion Vlad prezintă volumul de poeme *Ultimul peisaj* (Scrisul Românesc, 1974), un volum care însușește creații din mai multe volume publicate anterior. Criticul apreciază „originalitatea volumului” și un „remarcabil simț al construcției”, poemele „acumulând impresii și evenimente, de o gravă importanță existențială, în forme impecabile, combinații discrete și rafinate, de un gust artistic elevat”. ■ Fl. Firan realizează o fișă la o *Antologie a scriitorilor olteni*, unde prezintă pe scurt viața și opera lui Gib I. Mihăescu: „În zilele noastre, rediscutarea cri-

tică a operei lui Gib I. Mihăescu, tipărirea și includerea ei în programa școlară reprezintă nu numai punerea în valoare a creației scriitorului ci și a contribuției la dezvoltarea literaturii române interbelice.” ■ Ilie Purcaru, Cristina Tacoi, Ioana Dinulescu, Ioan C. Ștefan, Claudiu Moldovan, George Niță, Șt. Roman, Virgil Carianopol, Mihai Duțescu, N. George, George Jianu și Virginia Mușat publică poeme în acest număr.

● [„Secolul 20”, nr. 5–6] Numărul dublu, închinat aniversării a trei decenii de la Eliberarea țării, se deschide cu un citat din Proiectul de program al Partidului Comunist Român referitor la „înfăptuirea actului istoric de la 23 august 1944”, urmat de mărturii despre „semnificația mării aniversări” semnate de Mihail Sadoveanu, G. Călinescu, Henri Coandă, Geo Bogza și Eugen Jebeleanu. □ Dincolo de implicațiile socio-politice ale evenimentului, punctate de majoritatea celor menționați, Jebeleanu se referă la angajamentul scriitorilor în noua epocă: „Scriitorii vor să fie, de acum înainte, alături de postulatele vitale ale poporului [...] Din această luptă, pot fi siguri scriitorii, se va naște nu numai o literatură care va putea năzui să pășească în universalitate, ci și o lume nouă”. □ Grupajul intitulat *Originalitatea românească* îi aduce alături pe Edgar Papu (*Protocronism românesc*), Ștefan Aug. Doinaș (*Limba română, instrument al poeziei universale*), Andrei Brezianu (*Un arhetip al biruinței*) și Ion Vlad (*Inițiativele criticii*). □ Pornind de la mereu invocatele dezavantaje ale culturii române (lipsa unei limbi de circulație, teritoriu restrâns etc.) și trecând succint în revistă vârfurile literaturii noastre (*Învățăturile lui Neagoe Basarab*, *Istoria ieroglică* a lui Cantemir și mai ales cele din veacul al XIX-lea, datorate lui Heliade-Rădulescu, Negruzzi, Alecsandri, Eminescu, Creangă, Caragiale), Edgar Papu constată paradoxul de a lupta în ansamblul universal „să ajungem *sincronici*, când ne-am relevat de secole ca *protocronici*”, protocronismul fiind, în opinia criticului, una dintre „dominantele trăsături definitorii ale literaturii noastre în context universal”. Spațiul fiind restrâns și materialul abundent, Papu nu face decât să schițeze anticipările românești ale fenomenelor universale, anunțând o lucrare mai extinsă în viitor. „Am avut, desigur, și o literatură de *imitație*, așa cum s-a spus. Unde, însă, n-a existat, la un moment dat, așa ceva? Pe de altă parte, nicio cultură nu ia ca reprezentative etapele sale de secetă sau figurile sale literare mărunte, ci investește cu funcțiunea de purtătoare a esențelor numai perioadele și personalitățile mari. [...] Există atâtea exemple care demonstrează că, înaintea altora, noi am realizat nenumărate forme și am afirmat nenumărate conținuturi, oficializate mai târziu pe plan universal în cadrele unor literaturi străine de mare circulație. Expresia *protocronică* în sine rămâne, însă, a noastră.” □ Pe un ton mai bemolat, Doinaș subliniază importanța contactelor culturale osmotice ale literaturii române cu alte culturi, prin începuturile muncii de traducere, mai întâi din limba franceză, apoi și din germană, nu în sensul de simple împrumuturi, ci din dorința firească a oricărei culturi de a nu rămâne „străină de nimic din ceea

ce formează patrimoniul cultural-artistic al omenirii”: „Nu voi insista asupra aportului fiecărui poet în această eroică perioadă a începuturilor. Important este că, în contact cu diverse texte străine, mai ales franceze (Eliade traduce din Lamartine și Hugo, C. Negruzzi din Hugo, Pușkin și Antioh Cantemir, Bolintineanu din André Chénier etc.) și mai târziu germane (Eminescu) se formează și se rafinează nu niște simple scheme ritmice goale, nu niște măsuri silabice automate, – ci adevăratele tipare ale expresiei poetice culte; cu alte cuvinte – mașinăria subtilă și prestigioasă care va produce inefabilul poetic românesc”. □ „Arhetipul biruinței” din titlul articolului lui Andrei Brezianu este... oaia. Constatând „mărturii coincidente”, în forma oițelor sculptate atât pe Columna lui Traian, cât și pe Trofeul triumfal de la Adamclisi, „simboluri gemene ale Victoriei”, eseistul găsește un tâlc ascuns: „Săpată de mâini anonime pe semnele identității noastre, în inima Romei și umărul de granit al Dobrogei Române, metafora va fi având pentru noi, popor necălcător de graniți și iubitor de pace, valoarea unei premoniții de ursită: animal oracular al blândeței, mioara șoptește de sorți răsturnați; cântă, clarvăzător, ultimul nostru cuvânt înaintea forței brute: e fluierul ce îngenunche și adoarme fiara, un arhetip al biruinței, Miorița ca simbol răzbnător al păstrării, mai tare, înaintea urgiei, ca vulturii policefali ai morții.” □ Ion Vlad prospectează inițiativele și soluțiile criticii contemporane, de la foileton critic și eseu, „semne revelatoare” actuale, până la construcții mai ample de tipul studiilor, sintezelor, istoriilor literare, monografiilor. □ Grupajul intitulat *Fenomenul cultural românesc privit din afară* (realizat de Joesetta Dan și Ștefan Delureanu) însumează o serie de citate despre România, arta, cultura și literatura română semnate de autori străini: Salvatore Quasimodo, William Saroyan, Maria Tereza Leon, Rafael Alberti, Pablo Neruda, Galina Serebriakova ș.a. Grupajului i se alătură două studii în limbi străine: *Existence poétique de Bacovia – Une victime de son temps* de Svetlana Matta (autoarea primului studiu monografic despre Bacovia, apărut în afara țării, mai exact în Elveția) și *The struggle between Good and Evil in Tudor Arghezi's "Triumful"* de Michael Impey (eseist și universitar american, autorul mai multor studii despre literatura română). □ Cu titlul *Scriitori români în limbi străine*, revista publică o serie de traduceri recente: *Feciorul de împărat cel cu noroc la vânat* de Al. Odobescu (în limba engleză de Ana Cartianu), un fragment din *Sărmanul Dionis* de M. Eminescu (în engleză de Sylvia Pankhurst), poezii de Tudor Arghezi (în limba rusă de Anna Ahmatova), versuri de G. Bacovia (în limba engleză de Peter Jay și Virgil Nemoianu), un fragment din *Costandina* de Zaharia Stancu (în limba franceză de I. Igiroșianu). □ Eugen Jebeleanu traduce poeme inedite din creația lui Miguel Ángel Asturias, „un mare prieten al României”, iar Dan Deșliu, fragmente din jurnalul de război al lui Ernst Jünger. □ Din acest număr, revista inaugurează rubrica intitulată *Momente semnificative din opera de traducere a literaturii universale*, precizând, într-o notă introductivă, că această „retrospectivă pre-

zintă câteva sunete fundamentale ale liricii de pretutindeni, izbânzi remarcabile ale operei de traducere în românește. Numerele viitoare vor aduce în discuție alte tălmăciri remarcabile, de proză, critică literară și filozofie, definitorii pentru experiența de 30 de ani acumulată în acest domeniu”. În amplul grupaj ce se va continua în numerele viitoare, nu sunt reproduse textele propriu-zise, ci fragmente de recenzii sau comentarii pe marginea acestora. Spre exemplu, Alexandru Cizek scrie despre „monumentala ediție” a *Tristelor și Ponticelor* lui Ovidiu, datorată lui Teodor Naum; Ștefan Aug. Doinaș, despre Petrarca tradus de Eta Boeriu; Radu Albala despre versiunea lui Romulus Vulpescu după François Villon etc. □ Ov. S. Crohmălniceanu dedică un minuțios articol biobibliografic poetului Ilarie Voronca, privit „la răscrucea dintre culturi”: „Esențialmente lirică, imagistica lui antropomorfiază în întregime lumea, umplând realitatea de o sensibilitate omenească ascuțită și vibrantă. [...] Citite astăzi, când libertatea lor metaforică nu mai șochează ca atunci când au fost scrise, poemele lui Voronca își dezvăluie fluxul liric dens și continuu, dirijat de bogate modulații sufletești”. □ În cadrul rubricii *Prezențe românești*, Petre Stoica traduce poezia *Dialog cu zeii români*, scrisă de autoarea austriacă Doris Mühringer, cu ocazia vizitei în România, și publicată în revista vieneză „Literatur und Kritik”. □ Tot aici, H.S. [Horia Stanca] semnalează și rezumă „excursul de 36 de pagini în istoria teatrului românesc” pe care Ileana Berlogea îl alcătuiește pentru cel de-al zecelea volum al *Lexiconului* lui Kindermann. □ În același spirit, T.N. [Tatiana Nicolescu] descoperă în revista „Inostrannaia literatura”, nr. 1/ 1974, un comentariu elogios al lui Veniamin Kaverin la adresa antologiei *Cele douăsprezece luni ale anului*, alcătuită de Iordan Chimet. □ În articolul *Poezia și proza română traduse la Scopje*, Geo Șerban laudă hărnicia și excelența traducătorului macedonean Tașco Sarov, semnat a două recente antologii consistente, de poezie, respectiv de proză românească. Sunt enumerate numele tuturor autorilor prezenți în paginile volumelor.

● [„Steaua”, nr. 6] Ion Vlad semnează un lung articol în care, în spiritul tematic al numărului, explică resorturile romanului ca act de cunoaștere din cuprinsul căruia nu lipsesc trimiteri la „etapele Revoluției socialiste”, „istoria contemporană a României”, precum și încercări de definire a romanului: „romanul informează, adică produce date – copleșitoare nu doar în ordine documentară, creând o lume care fascinează și convinge până la identificarea lectorului cu universul imaginar al operei”, „romanul e relatare, cu alte cuvinte: comunicare prin intermediul narațiunii” (articolul *Romanul, act de cunoaștere*). □ Poezii de Virgil Nistor, Ovidiu Genaru, Olimpiu Nușfelean, Radu Cârnci. ■ Este introdus un „moment aniversar George Călinescu” la care contribuie o serie de exegeți: Nicolae Bot (*George Călinescu despre vechimea culturii românești*), Geo Șerban («*Cu ochii deschiși spre lume*»), I. Negoșescu (*O critică narativă*), Ovidiu Papadima (*Călinescu și Caragiale*), Nicolae Balotă (*Un clasic fără superstiția clasicității*), Al. Săndulescu (*Che-*

mărire spațiului). Geo Șerban publică un fragment de proză inedit al lui G. Călinescu care pare să prefigureze romanul *Bietul Ioanide*. ■ Francisc Păcurariu este prezent cu un fragment din romanul *Labirintul*. ■ Vorbind despre publicarea *Blestemelor* argheziene, Baruțu T. Arghezi reproduce următoarea mărturisire a tatălui său: „De la *Facla* lui Cocea, la *Cronica*, *Națiunea* sau *Bilete de papagal*, condeii și cuvântul mi-au fost singurele scule de bătaie, dovadă și pușcăriile făcute... Nimic nu irită mai mult ca un articol, o frază sau o aluzie bine plasată... Noi, în literatura noastră, nu am prea excelat în genuri incisive. [...] Am avut însă câțiva epigramaști, din care Păstorel pe linia întâia...” (articolul *Un «blestem»*, rubrica „hotare de aer”). ■ Eta Boeriu se apropie de poezia lui Petrarca, încercând să rezume «*in povere parole*» substanța *Canțonierului* (articolul *Poezia Canțonierului*) și tălmăcește pe pagina alăturată câteva sonete din lirica lui Petrarca (din ediția integrală a *Canțonierului*, în curs de apariție la Editura Dacia). ■ Cu intenții moderat polemice, Aurel Sasu aduce în prim-planul receptării profesionale și de public larg două cărți de critică, care, se pare, au stârnit aprige dezbateri, și anume *Structuri literare* (1973) de Lucian Raicu și *Scriitori români de azi* (1974) de Eugen Simion, despre acesta din urmă comentând: „Eugen Simion scrie despre *Principele* lui Eugen Barbu, fără să amintească nimic despre celelalte romane sau nuvele, comentează *Moromeții*, volumul II, fără să ne spună ce crede despre primul sau ne prezintă un Ioan Alexandru rămas undeva la volumul din 1966, *Infernul discutabil* etc. Nu putem, firește să reproșăm noi autorului acest mod de a-și organiza cartea. Dar altceva regretăm. Că n-a avut răbdarea (și curajul) să amâne publicarea acestui volum, care, cu adăugirile necesare și aduse la zi (deci nu atât scriitorii de azi, cât volumele, inclusiv cele de azi, ale scriitorilor), putea fi într-adevăr o istorie a literaturii române contemporane. Era, cred, unul dintre cei mai îndreptățiți să o scrie. Între a vorbi despre operă și a comenta cărți, Eugen Simion alege din păcate ultima alternativă. [...] Repet, valoarea *Structurilor literare* și a *Scriitorilor români de azi* este în afara oricăror discuții. Dar mi s-a părut că amândouă vin să arate că adevăratele dificultăți ale unei istorii literare contemporane n-au fost semnalate încă. [...] Eugen Simion, un călinescian, cercetând opera cu mai multe feluri de lupe, Lucian Raicu, un impresionist, sedus ca și Lovinescu de valoarea clipei și a intuiției, dar inventând punți între literatură și o viziune mai largă asupra vieții” (articolul *Approape istorii literare*). ■ Romul Munteanu conturează cu ajutorul unui sistem de lectură de inspirație bachelardiană, G. Bachelard fiind părintele criticii tematice moderne, o altă viziune asupra liricii lui G. Bacovia, „un visător melancolic și însingurat” (*O interpretare bachelardiană a poeziei lui George Bacovia*). ■ În căutarea «ființei precare», Constantin Noica își îmbogățește palmaresul gândirii cu articolul intitulat *Filozofia ființei «precare»*, recunoscând, pe parcurs, că ființa însăși este întotdeauna precară „încercând să apară mai degrabă decât să se impună cu masivitatea ei”. ■ Ion Pop operează o deschidere spre

cultura franceză cu articolul *Parisul lui Montherlant*. ■ Adrian Popescu continuă să țină „poșta redacției”.

● [„Teatrul”, nr. 6] Redacția revistei publică articolul de fond *Teatrul, puternica funcție socială*: „Fenomenul dramaturgiei, fără a ne opri la amănuntele acestui atât de complex și cuprinzător termen, ar fi lipsit de conținut și de sens, ar înceta de a trăi, dacă puterea de creație a scriitorilor, actorilor, regizorilor, capacitatea tehnică și artistică a colectivelor teatrale, dacă miezul filozofic și mesajul literaturii dramatice și al spectacolelor n-ar răspunde celor mai înalte aspirații ale poporului. Comandamentul acesta este cu atât mai de seamă, cu cât el cere un răspuns actual, prompt și total din partea oamenilor ce servesc teatrul. Este adevărat că pretutindeni, în toate locurile de muncă, se cere oamenilor, pe lângă efortul individual, o integrare efectivă în ansamblul muncii - dar cu atât mai bine poate fi înțeleasă ideea că, în teatru, creația artistică, prin excelență colectivă, participarea nedrămuțată a fiecărui factor constitutiv este, în mod absolut, necesară, și, în consecință, prețuită cu justă măsură, respinsă prin refuzul publicului de a participa sau valorificată prin adeziunea spontană și admirația durabilă, statornică, a aceluiași public, în fața realizărilor valoroase”.

■ În *Masa rotundă a revistei „Teatrul”* este adusă în dezbatere stagiunea 1974, subiectul fiind *Teatrul și angajarea politică*. La discuție participă Margareta Bărbuță, Ileana Colomieț, Mihai Nadin, Valeriu Râpeanu, Valentin Silvestru, Traian Șelmaru, Natalia Stancu, Andrei Strihan. În cadrul acestei discuții, redacția revistei își subliniază, încă din deschidere, poziția: „După părerea noastră un teatru care nu e politic, nu e teatru. În esență, teatrul nostru este, de la însăși nașterea lui, un teatru de rezonanță și direcție politică. Să vedem în ce măsură am reușit în acest interval de 30 de ani, și cu deosebire în această stagiune - care, pornită a cinsti cele două praguri sărbătorești ale vieții noastre cetățenești, s-ar cuveni să fie reprezentativă - să ne definim teatrul ca un teatru militant, cetățenesc, patriotic-politic. Să vedem, cu alte cuvinte, în ce măsură expresia lui artistică încheagă și dă plenitudine și pondere, vigoare și fecunditate momentului și aspirațiilor și întrebărilor celor mai actuale ale societății și ale istoriei noastre de astăzi”. Valentin Silvestru, în *Spectacole la dimenisunile întregului popor. Noul detașament de autori dramatici*, răspunde: „Deosebesc, în această stagiune, momentul *instituțional*, extrem de important. În acest an, teatrul românesc s-a îmbogățit cu trei lăcașuri de anvergură și cu infinite posibilități, față de ceea ce avea ca zestre, pentru a reprezenta orice fel de repertoriu cu trupe foarte mari, în spectacole pe măsura și pe dimensiunile timpului nostru. Trebuie să ținem seama de faptul că vremea noastră râvnește la spectacole de foarte mare amploare, pe care deocamdată nu le avem. [...] S-au împlinit douăzeci și cinci de ani de când avem teatre de stat repartizate pe întregul teritoriu al țării. Este un câștig imens, această rețea instituțională, e una din cauzele unei existențe a teatrului românesc, a unei școli naționale de teatru și a afirmării acestei școli naționale în lume. [...] Nu știu dacă trebuie să

acceptăm, cum am acceptat în poezie, că numărul foarte mare de poeți și abundența de poezie duce la o selecție, până la urmă, a unor mari valori. Poate că în teatru lucrurile sunt întrucâtva diferite. Aici sunt angajate forțe multiple, nu numai literare, solicitând o responsabilitate mai promptă și mai acută în ceea ce privește cheltuielile, investiția de energie, de prezență, așa putea spune, a artei în arenă sau dacă vreți, în termenul propus de dumneavoastră, de angajare. Nu este admisibil ca multe teatre să nu observe că există un detașament de dramaturgi tineri notabili și că există o mare dramaturgie românească, consultabilă în bibliotecă”. Pe acest subiect, Margareta Bărbuță scrie *Dominanta românească a repertoriului. Consecvență în orientarea ideologică a programului general al teatrelor*. Continuând ideea lui Valentin Silvestru, Valeriu Râpeanu, în *Problemă esențială - calitatea*, afirmă: „Valentin Silvestru a ridicat aici o problemă asupra căreia așa vrea să insist, și care mi se pare de o deosebită acuitate, anume aceea a calității literare a multora, și din păcate ar trebui să spunem a foarte multora din textele care s-au jucat în această stagiune. [...] Fără să fim alarmați, noi ar trebui să ne dăm seama aici, să atragem atenția teatrelor noastre că: *inflația de literatură dramatică proastă* riscă să ducă - și asta trebuie să spunem cu toată răspunderea - la *demonetizarea genului*. Sigur că încurajarea dramaturgiei originale a tinerelor talente, a talentelor locale, este o datorie, și așa spune chiar o rațiune a teatrelor noastre. Dar, această rațiune se exercită în momentul de față fără exigență. [...] Ceea ce mi se pare mie că este periculos, și aici este și vina noastră, este faptul că dacă am urmări ce se scrie despre aceste piese vom vedea că începe să apară în limbajul critic un nou element de apreciere a operei de artă și în special a lucrării dramatice și anume: *perseverența*. Autorul este lăudat pentru perseverența care începe să înlocuiască încetul cu încetul ideea de talent. Dar, noi trebuie să spunem o dată pentru totdeauna că perseverența nu e egală cu talentul și în același timp perseverența poate fi și periculoasă, diabolică și trebuie descurajată”. Traian Șelmaru scrie despre *Reflectarea realității - preocupare permanentă a dramaturgiei* și își pune întrebarea *Unde e repertoriul permanent al actorului?*, în timp ce Andrei Strihan publică *Criticul, factor de orientare și dinamizare a artei teatrale. Clarificări necesare în teoria teatrală* („În practica criticii noastre, conceptul de teatru este adeseori echivalat numai, sau în primul rând, cu literatura dramatică, spectacolul fiind considerat doar o prelungire a acesteia, determinată de ea și subordonată ei. Drept urmare, cronicarul adept al primatului textului narează, rezumă, iar în cele mai fericite cazuri analizează cu precădere textul dramatic, rezervând concepției regizorale și scenografice, ca și interpretării actoricești, un spațiu tipografic și apreciativ de circumstanță. Ne întrebăm cât interes științific-operativ poate suscita un asemenea gen de cronică, ce garanție documentar obiectivă îi poate oferi istoriografului?”). În final, Valentin Silvestru abordează problema *Forței criticii și a funcției ei militante*, conchizând: „Nu cred că munca noastră, a criticilor de profesie, poate fi apre-

ciată ca admirabilă atâta vreme cât ajungem împreună la concluzia că stagiunea este, din anume puncte de vedere, insuficient satisfăcătoare. În acest calificativ se implică și caratul mărunț al muncii criticilor, care sunt chemați să determine în permanență schimbări și perfecționări. Să nu facem numai la sfârșit de stagiune turul de orizont al mișcării teatrale ci să insistăm prin toate mijloacele pe care le avem ca această forță pe care o reprezintă critica, și care uneori se află numai într-un stadiu potențial, o veritabilă forță de gândire și de acțiune, să devină mai efectivă - ca să spun așa - în munca factorului de decizie". □ Traian Șelmaru publică eseu *Noua tradiție și vechea inovație*. □ În *Anul XXX*, Valentin Silvestru publică studiul *Evoluția conceptelor teatrale*. Tot aici, cu subtitlul *Dezbateri*, Letiția Gâțză semnează un amplu material intitulat *Fișe de lucru pentru istoria teatrului românesc contemporan*. □ Al. Mirodan în *Puncte de suspensie...* publică *Hamlet*. □ Constantin Radu Maria publică un studiu intitulat *Farsa în dramaturgia noastră contemporană (încercare de tipologie)*. 2 *Farsa burlescă și farsa enormă*. □ În *Cartea de teatru Alexandru Balaci* realizează o recenzie a antologiei *Teatru expresionist german*. □ În *Cronică dramatică*, cu subtitlul *Noi piese românești pe scenele țării* sunt prezentate: *Piticul din grădina de vară* de D. R. Popescu (Teatrul Maghiar de Stat din Cluj și Teatrul de Stat din Tg. Mureș, secția română, de către Mira Iosif), *A opta zi dis-de-diminează* de Radu Dumitru (Teatrul „Nottarra”) și *Amurgul acela violet* de I. D. Sârbu (Teatrul de Stat „Valea Jiului” din Petroșani), prezentate de Virgil Munteanu, *Fata din baracă* de Mária Földes (Teatrul dramatic din Galați, prezentare de C. Paraschivescu), *Valea râsului* de Constantin Munteanu (Teatrul Tineretului din Piatra Neamț, prezentare de Paul Tutungiu), *Elisabeta I* de Paul Foster (Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra”), *Casa cu șapte buclucuri* de Méhes György (Teatrul Evreiesc de Stat, prezentare de Alecu Popovici), *Passacaglia* de Titus Popovici (Teatrul Dramatic din Baia Mare), *Eu sunt tatăl copiilor* de Angela Bocancea (Teatrul de Nord Satu Mare), *Singurătatea trăgătorului la țintă* de Vasile Rebreanu și Mircea Zăciu, *A șasea putere* de Vincenzo Di Mattia, *Războiul Troiei nu va avea loc* de Giraudoux (Teatrul de Stat din Oradea, secția română), *El, ea și corul* de Gyurkó László (Teatrul de Dramă și Comedie din Constanța Studio), *Inscripție pe o fereastră* de Lorraine Hansberry (Teatrul Dramatic din Galați). □ În *Turnee în București* sunt prezentate: *Soare apune, soare răsare* de Suzana Ciortea și *Omul care aduce ploaie* de Richard Nash (Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani), *Nunta din Perugia* de Al. Kirișescu (Teatrul „A. Davila” din Pitești). În *Atelierul de dramaturgie*, Cristina Constantiniu prezintă *Valiza cu fluturi* de Iosif Naghiu. □ Virgil Petrovici publică un reportaj despre *Teatrul T.V. în uzină. „Puterea și Adevărul” de Titus Popovici la Uzina de aluminiu din Slatina*. □ În *TV*, Dumitru Solomon scrie, printre altele, despre transmiterea piesei *Petru Rareș* de Horia Lovinescu, în interpretarea Teatrului Național din Iași, precum și despre premiera lui Mircea Bradu pentru piesa *Satul blestemat*.

• [„Tomis”, nr. 5] Silvia Bogdan semnează textul despre *Radu Boureanu-un poet al călătoriilor imaginare*: „Revers al procedului de *Jurnal intim...*, lirismul se convertește uneori într-o simplă, deși subtilă autoanaliză, travestită cu pete de culoare și ritmuri cantabile. S-au remarcat în general picturalul și muzicalitatea fluidă, fabulosul plastic, interferențele contradictorii din această creație realizată în patru decenii de activitate. Unii îl consideră un visător de speță romantică, parnasian și simbolist totodată, imaginativ și sentimental. Radu Boureanu este toate acestea și mai mult decât atât: este el însuși”. ■ Virgil Teodorescu face *Confesiuni* pe tema *Poezia e un act social*: „– Am asistat de curând la o foarte interesantă discuție între niște tineri medici: obișnuiți cu claritatea, cu exactitatea și precizia demonstrației științifice ei se arătau derutați de posibilitatea de a încadra unul și același poem atât în sfera poeziei patriotice, a poeziei politice ori a poeziei sociale. Sau dimpotrivă, de împărțirea strictă și fermă a producției irice în asemenea spații terminologice, cu atât mai mult cu cât n-au lipsit nici încercările de a acredita ideea că și poezia de dragoste poate sta foarte bine și natural sub semnul politicului... – Un artist angajat, un scriitor adevărat este patriot orice ar face. Sunt împotriva catalogării arbitrare, care este de altfel și împotriva concepției materialist-dialectice ce exclude tiparele, schemele, stereotipia, stagnarea. Un flux permanent și viu străbate gândirea poetică. Vreau să spun că poezia este, prin însăși condiția sa, un act social, fragment de viață și de eternitate. Ea este experiența de viață cristalizată. Un poem adevărat nu se termină niciodată, mereu începe, mereu nu se sfârșește. Este, nu-i așa, existența noastră în fulgurația unui poem, imagine vie a sufletului, dacă suntem de acord că nici viața nu se sfârșește niciodată, că nu se va sfârși niciodată atâta timp cât omul își va afirma omnia, capacitatea creatoare... Există, nenumărate, feluri de a aborda poezia care nu țin atât de concepția poetului cât de felul cum înțelege el să-și structureze imaginile, să dezvăluie esența imaginii. Adică nu felul cum imaginile sunt ordonate, sparte, reluate contează în primul rând, acestea sunt numai metode, procedee poetice. – *Marea pare a fi una din liniile statornice ale poeziei dumneavoastră...* – Da, marea circulă prin toată poezia mea, ca și cum o femeie iubită printr-o odaie eternă. Fiindcă eu nu scriu despre mare ca un vilegiaturist ce vine, e impresionat de imensitatea mării și își notează în fugă impresiile. Marea este pentru mine o prezență permanentă. Dacă aș fi trăit în altă parte poate nu se întâmpla așa. Poate. Am eu însă privilegiul de a fi simțit în fiecare fibră a pământului dobrogean zbaterea infinită a mării. Pentru unii ea rămâne o descoperire emoționantă, doar atât. Alții o descoperă ... Oamenii care trăiesc la mare aproape că nu mai știu că trăiesc la mare, atât de identificată le este existența cu rosturile tainice ale apei. Trebuie să vină alții și să dea darului lor de spațiu plutitor numele de mare. Ce vreau să spun este că în toate e nevoie de puțină detașare”.

• [„Transilvania”, nr. 6] În *Album sentimental* citim *Vizionarul* de Ion Mircea. □ Versuri semnează: Adrian Popescu (*În camera obscură a memoriei*), Ion Mircea (*Divanul*), Ion Mărgineanu (*Soarele patriei*), Nicolae Petru (*Marele drum*). ■ Editorialul *Democrație și umanism* este semnat „Transilvania”: „Noile măsuri în sfera conducerii vieții social-economice și politice au la bază o concepție unitară privind raportul dintre centralizare și descentralizare, pornesc de la cerințele obiective ale optimizării deciziei prin intermediul instrumentelor științei conducerii, pe calea perfecționării sistemului democrației socialiste”. ■ Sub nota „Revista noastră publică, în continuare, articole care dezbate complexitatea funcțională și implicațiile valorice ale valențelor de universalitate a culturii și artei românești. Reluăm reperele cele mai importante ale tematicii pe care, pe această cale, o comunicăm colaboratorilor noștri, invitându-i, în același timp, să participe la discuție. Ce se poate face mai mult și mai bine în acest sens? Care sunt adevăratele virtuți, încorporate în opere și lucrări intelectuale, ale universalității românești? Prin ce se poate defini aportul specific românesc în patrimoniul universal? Care este raportul dintre difuziune și receptare? Cum se oglindesc, în operele reprezentative, coordonatele specificului național și specificității artistice? Care este raportul dintre individual, național, regional și universal? Ce loc ocupă localismul creator în ansamblul culturii naționale și cum poate deveni el rezonanță a universalului? Cum se poate caracteriza aportul naționalităților conlocuitoare la definirea profilului național unitar chemat să reprezinte cultura României socialiste în confruntarea universală a valorilor?”, apar: □ *Cultura românească în perspectiva universală* de Mihai Beniuc: „Valorile culturii românești mai vechi ori mai noi, realizate de anonimi din popor sau de autori consacrați, sunt vitregite în recunoașterea universalității lor, cele care n-au nevoie să fie transmise prin cuvânt datorită rolului de penumbra jucat politicește vorbind de români, cele scrise datorită circulației reduse a limbii românești. Aceasta nu înseamnă că valorile nu există, ci pur și simplu că nu au câștigat încă dreptul de cetățenie universală, nici pe departe în măsura meritată. Că există o forță creatoare a geniului locului unde trăim, manifestată în cursul secolelor, dacă n-ar fi ceea ce cunoaștem noi înșine din folclor, din operele artistico-literare și științifice, ar ajunge demonstrativ câteva nume care au trecut de frontierele țării, ca Eminescu, Creangă ori Caragiale, sau câțiva compozitori, artiști plastici și autori care și-au dezvoltat în mare parte activitatea creatoare în străinătate, ca Enescu, Brâncuși, Eugen Ionescu, Tristan Tzara, Celibidachi, Benjamin Fondane, Mircea Eliade și alții, ca să nu mai vorbim de reputele valori științifice. Unele din aceste valori, pe lângă caracterul lor de universalitate, sunt considerate ca părți constitutive ale altor patrimonii culturale decât cel românesc, dar aceasta nu le anihilează nici originea nici amprentele contactului care le-au avut cu matricea culturală ce le-au slujit ca *primum movens*. [...] Politica internă și externă a conducerii P.C.R. și a țării, precum și condițiile oferite până în pre-

zent creației artistice-literare și științifice au pus temelia solidă pentru lansarea valorilor naționale din România pe arena internațională, în fața celor mai exigenți arbitri ai universalității. S-a făcut acest lucru și până în prezent. Dar date fiind posibilitățile create în ultimele trei decenii de revoluție socialistă, anul jubiliar 1974, se cere s-o facă mai din plin, mai competent, pe o scară mai largă, în sensul unor tot mai dinamice și mai vaste schimburi culturale cu toate continentele. Căci avem nevoie nu numai să cunoaștem, ci și să fim cunoscuți, bine cunoscuți. Cultura e o punte încrustată cu nestemate, menită comunicării dintre popoare”. □ *Rezonanțe culturale românești în lume* de Al. Balaci: „În toate sectoarele vieții artistice românești se manifestă o impresionantă febră de căutare. Cinematograful, teatrul, arta plastică, viața muzicală beneficiază de o accentuată diversificare a stilurilor, de o susținută încurajare a afirmării individualităților creatoare. Asistăm la o adevărată explozie de talente, care se afirmă din ce în ce mai mult în manifestări internaționale de prestigiu. [...] Așa cum am mai afirmat, suntem ferm convinși că răsunetul internațional al culturii românești este cu atât mai mare cu cât își va reliefa caracteristica modernității sale, specificul său spiritual. Pentru aceasta, transmitem mesajele spiritualității românești pe toate meridianele și recepționăm semnalele și solii tuturor popoarelor, servind grandioasa cauză a umanismului contemporan și conviețuirea liberă, în prietenie, a popoarelor lumii”. □ *Naționalul, o condiție a universalității* de Titu Popescu: „Propagarea în universalitate a artei naționale are la bază o condiție superlativă a operelor, definită prin fericita coincidență a specificului național cu specificitatea artistică. Specificitatea are darul de a scoate specificul dintr-o stare virtuală, potențială, și de a-l recunoaște ca fapt artistic, oferindu-i așadar condiția estetică de manifestare. Ambele componente ale fuziunii creatoare conțin valențele universalității, una sub forma unui repertoriu motivistic special, cealaltă sub forma registrului proximal de semnificații estetice. Virtutea universalității nu se bazează, însă, pe două temeuri având naturi diferite, ci pe o singură realitate, aceea a operei ca măsură superlativă a revărsării specificului în specificitate. [...] Pentru lămurirea temei de studiu, trebuie să observăm că se face confuzia egalizării valorii estetice cu valoarea reprezentativă, aceasta din urmă fiind în modul cel mai strâns legată de specificul național ca bază a universalității. Dar această dependență cauzală duce la considerarea reprezentabilității exclusiv în funcție de specific, fapt favorizat de acele cazuri artistice în care, din cauza unei elaborări mai complicate, specificitatea nu se relevă din primul moment. Valoarea reprezentativă este mai modelantă la epoci, mai culantă la variații conjuncturale. Valoarea estetică este intrinsecă operei de artă, garantează universalitatea nucleului specific și numai ea trebuie să devină reprezentativă, prin intermediul autenticității asigurat de specificul național”. ■ Mircea Ivănescu îl prezintă pe scriitorul *Wolf Aichelburg*: „Personalitatea lui Wolf Aichelburg nu mai are, firește, nevoie de prezentare – iar opera sa – lirică, dramatică, nuvelistică de

eseist și exeget al culturii – îl așează indiscutabil printre cei mai de seamă exponenți ai culturii noastre. Despre poezia sa – căci Aichelburg este în primul rând un poet, oricare ar fi formele pe care le îmbracă scrisul său, permanent străbătut de acel *tremens poeticus* caracteristic marilor sensibilități creatoare – s-a subliniat că exprimă, în versuri de o mare puritate, îmbinând muzicalitatea și limpiditatea romantică cu subtilitățile celor mai moderne modulații, o structură de gândire și de simțire care se integrează – fără riscul epigonismului – alături de creațiile cele mai de preț ale poeziei noastre, de reprezentanții cei mai autentici ai literaturii contemporane – Blaga, Voiculescu (din *Ultimele sonete...*)”. În continuare citim poeziile semnate de Wolf Aichelburg, în traducere de Șt. Aug. Doinaș și Horia Stanca (*Mare matinală; Pâinea mării; Flutur de noapte; Valul*). ■ Eugen Uricaru realizează un interviu cu acad. Ștefan Pascu, despre istoria Transilvaniei. ■ În *Literatura română sub semnul celor trei decenii* citim prima parte a *Comentariilor argeziene*, semnate de Ilie Guțan, analizând opera argheziană din perioada 1947–1967. ■ Mircea Braga scrie despre *Sociologia literaturii și cercetarea românească*: „Doar cu puțini ani în urmă, se vorbea despre sociologia artei – chiar de către cei care o practicau – ca despre o disciplină în curs de constituire, cu un obiect insuficient precizat. Cum până astăzi situația nu a înregistrat, pe plan mondial, o evoluție spectaculoasă, ne face plăcere să constatăm că, în țara noastră, ceea ce s-a realizat în această direcție creează nu numai un cadru metodologic extrem de fertil, dar și o «bibliotecă» a cărei relevanță începe a-și spune cuvântul. Studiile acad. Miron Constantinescu și cele elaborate sub coordonarea sa, cercetările și intervențiile publicate de revista «Viitorul social» într-o perioadă restrânsă de timp, apoi o serie de lucrări cum sunt: *Sociologia literaturii* de Traian Herseni și *Oamenii și teatrul* de Pavel Câmpeanu, la care se adaugă capitole ale unor studii mai ample – de pildă, cel din volumul *Construcție și lectură* de Silviu Iosifescu – și traduceri din literatura străină de specialitate (Francastel, Goldmann etc.), de regulă însoțite de prefețe documentate, devin tot atâtea elemente ale unei realități semnificative pentru seriozitatea și competența cercetării”. ■ În *Patrimoniul documentar* Corneliu Dima-Drăgan scrie despre *Începuturile umaniste ale tiparului românesc*. ■ Mircea Tomuș semnează o cronică literară la *Versuri* de Ion Horea (Eminescu): „În fond, versul lui Ion Horea tocmai aceasta transmite: sentimentul, poezia reperelor permanente ale vieții: familia și părinții, învățătorul și școala, copilăria ca reflectare concentrată a întregului sens al existenței, casa familiară și curtea, fântânile și, apoi, câmpia împrejmuitoare sau dealurile deasupra cărora se rotesc, pașnice și neschimbate, rodiile. Eul liric care animă acest peisaj armonios, subiectul și centrul universului și existenței, este *homo faber* în cel mai elementar și esențial mod, cel care construiește și acționează în acord cu forțele constructive ale firii”. ■ Marin Panait publică studiul *Critica determinismului mecanicist în concepția lui D. D. Roșca (Neliniștea metafizică și raționalitatea integrală)*.

■ În *Bibliografie* citim despre ultimele volume apărute la editurile Minerva, Albatros, Junimea. Rețin atenția semnalările: la editura Minerva – *Poezii* de Ion Barbu, *Asupra criticii* de C. Dobrogeanu-Gherea și *Poezii* de Miron Radu Paraschivescu, iar la Editura Albatros – antologia *Cele mai frumoase poezii* cu o prefață de Zoe Dumitrescu-Bușulenga. ■ În *Revista revistelor* este prezentat cuprinsul publicațiilor, împărțit în grupajele intitulate *Ideologie, Poezie, Literatură universală, Proză, Critică, Teatru, Istorie literară*.

● [„*Vatra*”, nr. 6] Numărul începe cu articole care rememorează Primul Congres al Frontului Unității Socialiste; articole despre importanța partidului în viața de zi cu zi a oamenilor; în secțiunea *Sociologie* se discută problema capitalismului contemporan, iar în *Sentimentul istoriei* este amintit Avram Iancu. În *Viața și Cosmosul* este abordat subiectul planetelor gigantice, iar în secțiunea *Echivalențe* sunt traduse poezii din Edmond Jabès și Georges Henein de Gavril Ședran. Pe pagina 7 este un citat din Nicolae Ceaușescu: „Redați frumosul și iubirea în înțelesul lor măreț! Folosiți arma umorului, satirizați defectele care se manifestă în societate și la oameni”. *Vatra Monolog – Valentin Silvestru la o conferință științifică*. □ *Atitudini: Structuralismul în ajutorul școlărilor* de Cornel Udrea. Eseu de Silvia Udrea despre pamflet: *Ochii pamfletarului*. □ Secțiunea *Gânduri nepieptănate* cuprinde notițe pe diverse teme. □ În finalul numărului – fragmentul *Tăblița de Moldova* György, în traducerea lui Andrei Fischof.

● [„*Viața militară*”, nr. 6] Publică versuri tineri cenacliști dobrogeni printre care viitorii publiciști Ilie Manole (*Recunoștință, partidului părinte*) și Ion Negureanu (*Geneză*), reportaje și însemnări: Nicolae Jianu (*Umăr la umăr*), Nicolae Dumbravă (*Logodna cu adâncurile*), G. F. Cozma (*Ostașii cu fire de soare pe umăr, Izbânzile de fiecare zi*), Ion Căpeț (*Uteciștii*), Constantin Strună (*Filigranul de aur al hărții*), Valeriu Ocrain (*Pasiuni, pasiuni...*), Vasile Barbu (*La cea mai înaltă cotă de exigență și calitate*), I. Sandu (*Suntem gata să apărăm roadele muncii*), Ștefan Diaconu (*Competiție cu un singur câștigător*), Petre Surupăceanu (*Detășament al tinereții*), I. Clenciu (*YR pe meridianele lumii*), pagini de proză: H. Zincă (*Capriciosul*, fragment din romanul *Supersonicul 01 decolează în zori*), Marius Andone (*Bătălia celor 1500 de tancuri*). □ Rubrica *Viața cărților* include două recenzii, Nicolae Baltag prezintă cel de-al treilea volum din seria *Vulturul* de Radu Theodoru, iar Aurel Martin antologia de versuri *Gorunul lui Horia* (realizată de Vasile Fanache, Minerva). □ Mihai Iordănescu continuă seria consacrată *educației patriotice prin manualele școlare* cu eseu *Pe când unitatea fragmentelor?*: «S-o spunem din primele rânduri: manualele de literatură română pentru anii I și II includ foarte puține fragmente sau considerații analitice pe marginea textelor cu subiect ostășesc; și nu s-ar putea spune că faptul ca atare trece neobservat. Orânduiala bucăților suferă de o anume coloratură statică, îndeosebi în cartea anului I, iar

slaba concentrație psihologică de pe alocuri – reflex tocmai al prezenței sporadice a textelor amintite – lasă impresia unui compendiu și mai puțin a unui organism unitar, viu, așa cum s-ar cuveni să fie orice carte școlară, și încă una de literatură. Există o explicație a acestei stări de lucruri? Există, și ea poate avea drept temei structurarea manualelor de literatură, acum pentru prima dată în ierarhia ciclurilor noastre școlare, pe principiul istoric impunându-se, cum e și firesc cronologia scriitorilor și operelor lor indiferent de conținutul tematic. Așa se face că, începând cu capitolele despre formarea limbii române, despre literatura populară, cu cele referitoare la literatura veche, literatura premodernă și literatura modernă – în manualul anului I de liceu – conținând cu perioada marilor clasici – în manualul pentru anul II – cele două cărți oferind în continuitate sa tabloul literaturii române până la începutul secolului al XX-lea. Un tablou înfățișat în notele lui fundamentale și mai puțin, din necesități didactice în nuanțele lui specifice – pentru prima dată în ierarhia ciclurilor noastre literare, pe principiul istoric impunându-le, cum ar fi firesc, cronologia scriitorilor și operelor lor indiferent de conținutul tematic. [...] Un tablou înfățișat în notele lui fundamentale și mai puțin – din necesități didactice – în nuanțele lui specifice. Un tablou în care, parcurgerea textului fiind subînțeleasă, preponderența o dobândesc comentariul analitic și judecățile de valoare, sprijinite pe fragmente care, subsumate, ar putea foarte bine să fie asociate cu o veritabilă culegere antologică. Dar nu sunt. Și unul dintre elementele care le împiedică să dobândească această fundamentală valoare didactică este slaba prezentare sau comentariul sporadic referitor la lucrările literare. [...] Dar să nu anticipăm. Să aruncăm o privire asupra conținutului manualului pentru anul I de liceu, bunăoară. Cum aminteam, chiar în cazul când principiul selectiv impune, să zicem, concentrarea comentariilor pe texte care n-au conținut ostășesc, prezentarea monografică a scriitorului respectiv suferă de pe urma faptului că rareori se realizează corelarea strânsă a tuturor componentelor tematice într-o imagine, unitară, elocventă sub raport estetic. Iată, bunăoară, structura lecției despre Costache Negruzzi. Analiza operei se desfășoară pe temeiul semnificațiilor nuvelei istorice «Alexandru Lăpușeanu», capodopera scriitorului. Îndrumările analitice redactate cu acest prilej privesc tema, compoziția, subiectul, conflictul nuvelei istorice, se reliefează structura caracteriologică a personajelor, modalitățile artistice specifice acestei opere. Când însă se încearcă schițarea portretului estetic al scriitorului și se fixează locul său atât de original în peisajul literaturii noastre, nu se întâlnesc decât câteva referiri, telegrafice, despre Aprodul Purice sau despre povestirea istorică *Sobieski și românii*, lucrări cu un pregnant conținut patriotico-ostășesc care, după cum remarcam în articolele noastre anterioare, sunt prezente nu o dată înaintea ciclului primar și secundar.” □ Nicolae Mărgeanu conversează la *Poșta redacției* cu viitorii publiciști Eugen Pelin și Mihai Grăjdeanu.

• [„**Viața românească**”, nr. 6] Dan Culcer expune *O viziune realistă*: „Ultimele trei decenii înseamnă în teoria și practica prozei românești vremea marii bătălii pentru realism. Desigur, literatura realistă nu este o invenție postbelică, dar o anumită discordanță între teoria realismului și practica literară a produs o tensiune creatoare între acești poli, cu efecte întârziate, însă pozitive mai ales în ultimul deceniu. Teoria realismului, așa cum poate fi urmărită în presa literară, a oscilat între extremismul dogmatic și didacticist utopic, pe de o parte, și tendințele antidogmatice. [...] Perioada acumulată pare să fi adus, la nivelul teoriei, echilibrul necesar. Tensiunea continuă însă în raporturile dintre practică și teorie. Anumite sechele ale unei viziuni utilitariste în practica literară, în aprecierea produsului literar, o îngustime și o exagerată precauție se mai fac adesea simțite”. ■ În textul *Realitate și mit*, M. Nițescu analizează poezia lui Ion Gheorghe: „Poezia lui Ion Gheorghe aduce un univers poetic vast și policrom, în perpetua tălăzuire și expansiune, colcăind de energii și seve de multe ori nedisciplinate artistic. Ceea ce-i dă unitate e năzuința formativă între realitate și mit și vocația unui lirism epicizat, obiectivizat. La fel ca Nichita Stănescu, Ion Gheorghe a încercat mereu noi experiențe artistice, dar s-a concentrat mai puțin asupra propriilor lui descoperiri. Va continua el și de-acum înainte să caute alte și alte moduri de expresie lirică sau se va întoarce la cele viabile și nefructificate îndeajuns?”. ■ La *G. Călinescu și „Viața românească”* se referă Ion Bălu: „Într-o măsură hotărâtoare, G. Călinescu datorează apropierea sa de «Viața românească» lui Mihai Ralea și C. Balmuș. Amândoi l-au recomandat cu căldură lui G. Ibrăileanu, căruia monografia *Vieții lui Mihai Eminescu* i-a consolidat încrederea în forțele intelectuale ale tânărului critic. Mihai Ralea l-a remarcat pe G. Călinescu spre sfârșitul lunii octombrie sau începutul lui noiembrie 1928, după apariția în «Gândirea» a eseului lui *Mihail D. Ralea (Divagații)*”. ■ Cornel Regman îl descoperă pe Geo Dumitrescu la o nouă lectură: „Prin *Jurnalul de campanie*, volumul de curând apărut, Geo Dumitrescu ne propune o nouă imagine despre sine, un portret al artistului la maturitate, fără ca pentru aceasta să adauge ceva materiei bine cunoscute [...] O altă dispunere a poemelor înlăuntrul cărții, prin desființarea barierelor vechilor volume, și renunțarea la balastul unor compuneri prea discursive, iar, din câteva poeme, la unele pasaje de inutile, obositoare sublinieri – iată propriu-zis noutățile cu care vine culegerea de azi, ce tinde spre reprezentativ. După câte știi, e și prima selecție din opera sa pe care poetul o întreprinde”. ■ În textul *Câteva cuvinte*, Ioanichie Olteanu descrie noul format al revistei „Viața românească”: „Revizuiu-și formula de apariție, «Viața românească» se prezintă cititorilor într-o înfățișare nouă. Se va înțelege, nu e vorba de programul revistei, care nu se deosebește în linii mari de programul celorlalte publicații literare, așa cum a fost el definit la *Conferința scriitorilor din 1972*. Urmărind deci aceleași obiective, slujind aceluiași ideal, intenționăm să adu-

cem o contribuție specifică în dezvoltarea literaturii. Mai suplă, mai mobilă, mai clară în intenții, cu o structură simplificată, renunțând la mulțimea de rubrici tradiționale – devenite uneori pur convenție – «Viața românească» va fi o revistă mai decis aplicată pe reflectarea actualității literare. Fără îndoială, preocupările de istorie literară nu vor lipsi cu totul din paginile sale, nici de aici înainte. Literatura este un organism și nimic nu începe de azi, iar acțiunea de valorificare poate răspunde uneori unor întrebări, neliniști, probleme de cea mai stringentă actualitate. [...] Această angajare mai decisă în actualitate presupune o atenție sporită acordată forțelor tinere, acelor manifestări care adaugă trăsături noi, originale, tabloului literaturii contemporane”. ■ În cadrul rubricii *Cărți-Oameni-Fapte* semnează Eugenia Tudor-Anton, Simion Bărbulescu, Dumitru Micu, Ioana Crețulescu. □ De romanul lui Gh. Suciu, *Adio, domnilor țărani*, se ocupă Eugenia Tudor-Anton: „Talentul lui Gh. Suciu, autorul primului volum dintr-o ambițioasă proiectată frescă țărănească, anunțată în motto, intitulată *Adio, domnilor țărani*, nu face parte din categoria aceasta de scriitori! Căci volumul *Botează-mă cu pământ*, cu titlu metaforic, se parcurge, mai ales în prima lui parte, destul de anevoios, cu toate că cititorul (sau poate tocmai de aceea) este condus de autor, uneori în mod prea vizibil, de mână peste tot, scriitorul literaturizând câteodată în loc să facă literatură, comentând cu o voce amplă de tribun sau cu o degajare ce se vrea familiară, dar destul de nelalocul ei într-un roman cu pretenții de modernitate”. □ Simion Bărbulescu analizează studiul lui Const. Ciopraga, *Personalitatea literaturii române* (Junimea, 1974): „Continuator al unor eforturi mai vechi, Const. Ciopraga merge pe un drum personal [...] în sensul descoperirii unor noi puncte de vedere, impuse atât de cercetările din ultima vreme, cât și de evoluția însăși a literaturii. El nu uită niciun moment determinările reciproce dintre gândirea istorică și cea estetică, subliniind particularitățile expresive, cu precădere în operele care vehiculează idei, mai mult decât în cele care cumulează fapte, conformându-se unui anumit ritm al construcției conexas nevoii de echilibru”. □ Dumitru Micu notează despre romanul Eugeniei Tudor-Anton, *Carouselul* (C.R., 1974): „Surpriza cui parcurge fără parti-pris romanul de debut al Eugeniei Tudor-Anton [...] e de a recunoaște în autoare un prozator întru totul stăpân pe mijloace. Surpriza, acesta e cuvântul deoarece activitatea de două decenii a criticului nu-i deconspirase în niciun fel vocația epică [...] *Carouselul* e cartea unui prozator în toată puterea cuvântului, fără nimic aparte față de scrierile profesioniștilor literaturii narative. Ai literaturii narative de un anume tip: psihologic. Editoare și exegetă a Hortensiei Papadat-Bengescu, nu încapă îndoială ca Eugenia Tudor-Anton își datorează descoperirea de sine, ca prozatoare, într-o anumită măsură, poate chiar decisivă, caracterul îndelung cu literatura mării romaniere. Stilul, procedeele diferă considerabil. Însă tipul de proză este același”.

ACADEMIA ROMÂNĂ • FUNDAȚIA NAȚIONALĂ PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI ARTĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE ȘI TEORIE LITERARĂ „G. CĂLINESCU”

CRONOLOGIA VIETII LITERARE ROMÂNEȘTI

PERIOADA POSTBELICĂ

XX-B

1974

IULIE-DECEMBRIE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Cronologia vieții literare românești: perioada postbelică / coord.

generală: Eugen Simion. - București : Editura Muzeului Literaturii Române, 2010-

vol.

ISBN 978-973-167-040-9

Vol. 20-B : 1974 Ana-Maria Bănică, Carmen Brăgaru, Alunița Cofan, ... ;

coord. redacțional: Lucian Chișu. - 2020. - Conține bibliografie. - Index. -

ISBN 978-973-167-568-8

I. Bănică, Ana-Maria

II. Brăgaru, Carmen

III. Cofan, Alunița

IV. Simion, Eugen (coord.)

V. Chișu, Lucian (red.)

930.24:821.135.1.09"1944/1957"

*Volum realizat în cadrul Proiectului *Prezervarea și valorificarea patrimoniului literar românesc folosind soluții digitale inteligente pentru extragerea și sistematizarea de cunoștințe* (INTELLIT), PN-III-P1-1.2-PCCDI-2017-0821/Nr. 54PCCDI/2018.*

Editura Muzeul Literaturii Române

este recunoscută C.N.C.S.,

având categoria B.

Cod CNCS PN – II – ACRED – ED – 2012 – 0374

Tehnoredactor: Luminița Login

Coperta: Mircea Dumitrescu

Eugen SIMION (coordonator general)

Lucian CHIȘU (coordonator redacțional)

Simona ANTOFI, Ana-Maria BĂNICĂ, Răduț BÎLBÎIE, Elena BOTEZATU,
Carmen BRĂGARU, Oana CENAC, Lucian CHIȘU, Alunița COFAN,
Cristina DEUTSCH, Nicoleta IFRIM, Andra IONESCU, Andreea MARINAȘ,
Andrei MILCA, Marija NENADIĆ ZURKA, Lavinia TACHE,
Andrada YUNUSOGLU

CRONOLOGIA VIETII LITERARE ROMÂNEȘTI

PERIOADA POSTBELICĂ

XX-B

1974

IULIE-DECEMBRIE

ACADEMIA ROMÂNĂ • FUNDAȚIA NAȚIONALĂ PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI ARTĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE ȘI TEORIE LITERARĂ „G. CĂLINESCU”

Editura
Muzeul
Literaturii
Române

București, 2020

IULIE

1 iulie

• [„**Tribuna României**”, nr. 40] Fănuș Neagu publică tableta *Lan sub soare* în rubrica sa, *Sânziene*. □ În *Hyperion* citim o poezie de Matei Caragiale (*The Old Manor-Houses*), tradusă de Leon Levițchi. □ În *Lyra* citim poezii de Radu Cârnelci (*Iarba verde, acasă; Dincolo, dulce...*) și Gheorghe Tomozei (*Focul hrănit cu mere; Rime la început de vers*). □ În rubrica numită *Acasă* Mircea Horia Simionescu semnează *Târgoviștea visului meu*. ■ În *București evenimentul zilei* citim despre *Biblioteca Italiană – 5 ani de activitate*, notă semnată de Magda Popa: „Înființată în cadrul acordului cultural dintre România și Italia, Biblioteca Italiană din București și-a celebrat, recent, cinci ani de activitate, timp în care a devenit o prezență marcantă în viața culturală a Capitalei. Biblioteca dispune de o sală de lectură (cu peste 5000 volume, din toate domeniile, cu un serviciu de împrumut – circa 1200 de volume se află încreștate cititorilor, la domiciliu), o sală pentru ziare, reviste și publicații italiene de specialitate, o filmotecă incluzând 700 pelicule de scurt metraj și peste 1 300 diapozitive, precum și cu o vastă colecție de microfise tehnice și literare, o sală pentru spectacole. Cei mai solicitați autori în ultima lună – Alberto Moravia, Oriana Fallaci și Giuseppe Bertolotti”. ■ În rubrica *Literatură Gh. Bulgăr* semnează *Eminesciana*: „După frumoasele cărți recente, despre opera poetică eminesciană, privită dintr-un unghi analitic nou, semnate de Edgar Papu și Eugen Tudoran, avem o cercetare solidă, documentată, cu unele reconsiderări necesare privind punctele controversate din biografia poetului: cartea lui George Munteanu: *Hyperion I – Viața lui Eminescu*, primită favorabil de specialiștii români și străini; ea va fi completată cu câteva volume de analiză a operei poetului. Să așteptăm, deci, încrezători, volumele următoare. * De la Louvain (Belgia) ne parvine frumosul volum *Eminescu – approche d'un génie*, tipărit în Editura Sovéja, de poetul binecunoscut Mihail Steriade, conferențiar la Universitatea din Liège și editor al revistei «Journal des poètes». Volumul, masiv, de format mare, având pe copertă portretul de tinerețe al poetului, a fost tipărit prin resurse proprii, din vechiul și statornicul atașament al autorului față de țara sa de baștină, față de cultura și limba noastră. După un substanțial cuvânt înainte, partea a doua a cărții cuprinde o *antologie bilingvă* din poemele eminesciene, în traducerea îngrijită și inspirată a lui Mihail Steriade. Acest volum marchează o dată importantă în difuzarea versurilor poetului nostru național în lume și exprimăm întreaga noastră prețuire pentru efortul și realizările remarcabile ale profesorului poet de la Louvain. * Recentul volum: *Valori și echivalențe umaniste*, semnat de Zoe Dumitrescu-Bușulenga (colecția *Sinteze, Eminescu*), cuprinde un mare capitol *Eminesciune*, de peste 100 de pagini, cu studii de importanță necontestată: *Eminescu și înaintașii săi; Eminescu și lumea miturilor; Ipostaze ale motivului folcloric; Evoluția unor mijloace poe-*

tice în lirica eminesciană; Eminescu și Hölderlin; Eminescu în romantismul european etc. Găsim aici nu numai o lectură bogată în sugestii și asocieri tematice, dar și o sinteză originală de erudiție și sensibilitate, care pune în lumină aspecte definatorii ale personalității și mediului eminescian, componente ale originalității creației poetului nostru, temeinic și convingător demonstrate. * Editura «Junimea» de la Iași a inițiat tipărirea unei noi serii de studii și documente privitoare la viața și opera lui Eminescu, cărora li se vor adăuga ediții noi ale poeziilor, prozei, poate și o primă selecție din scrisorile răspândite prin fel de fel de publicații și volume de documente. Istoricul și criticul Mihai Drăgan va conduce noua colecție «Eminesciana», un amplu plan editorial fiind și difuzat într-un pliant, care arată succint scopurile colecției și îi precizează tematica pe un șir de ani. Printr-o acțiune editorială susținută vom avea în curând un corpus al contribuțiilor de seamă, vechi și noi, în domeniul cercetărilor eminesciene. Inițiativă admirabilă, pentru care Editura Junimea merită toate felicitările. În același sens, prof. Alain Guillermou, directorul Institutului de studii românești de la Sorbona și șeful secției de limbă și cultură română la celebra Universitate a Parisului, într-o conferință, acum un an, la Biblioteca Franceză din București, a sugerat tipărirea treptată a câte unui volum de studii noi eminesciene, pentru fiecare an de activitate a poetului. Am avea, astfel, o mică enciclopedie Eminescu, lămurind toate aspectele creației și ale mediului în care a lucrat poetul în 1870, 1871, 1872 etc., până în 1883 – circa 15 volume de exegeze fundamentale pentru cultura națională. De asemenea, s-ar putea tipări, eventual, câteva dintre cele mai reprezentative traduceri și studii apărute în străinătate cu privire la această operă. Reamintim, apoi, excelentul volum: *Eminescu, Poezii*, text bilingv, român-portughez, în traducerea regretatului prof. Victor Buescu de la Universitatea din Lisabona, cu un studiu introductiv al lui Mircea Eliade de la Universitatea din Chicago – volum care a fost primit cu un interes cert și în Brazilia, imensa țară de limbă portugheză. * Înregistrăm cu satisfacție apariția poeziilor lui Eminescu în limba latină, *Carmina* (la Editura Eminescu), eveniment cu totul remarcabil: un poet național în limba latină, și în versificația clasică, nu știm să fi apărut până acum. România, fidelă tradițiilor sale romanice, singura continuatoare a latinității orientale, își afirmă prezența și prin asemenea contribuții prestigioase în câmpul creațiilor literare, difuzând în lume, în limba lui Ovidiu, opera poetică a celui mai reprezentativ scriitor al său. Un merit deosebit în realizarea acestui excelent volum îi revine prof. Traian Lăzărescu, poet de limbă latină, care, anul trecut, ne-a dat un frumos volum de poeme latinești (*Carmina latina*), și îngrijitorului acestei ediții, prof. D. Murărașu”.

3 iulie

• [„Scânteia”, nr. 9910] Citim *La încetarea din viață a președintelui Argentinei, Juan Domingo Perón*: „Cu adâncă mâhnire, opinia publică din țara

noastră a luat cunoștință de încetarea din viață a președintelui Republicii Argentina, general-locotenent Juan Domingo Perón. În aceste momente de grea încercare pentru țara prietenă, poporul român împărtășește doliul națiunii argentinene, exprimându-i sincerele sale condoleanțe și întreaga compasiune”.

□ Apare o telegramă semnată de Nicolae Ceaușescu și adresată *Excelenței Sale Maria Estela Martinez de Perón*.

• [„**Viața studentească**”, nr. 25–26] Simelia Bron, în rubrica de *Teatru - Cronicarii noștri vă recomandă...*, menționează premiera piesei lui D. R. Popescu, *Piticul în grădina de vară* la Nottara, dar și premierele de la Teatrul Mic, *Matca* de Marin Sorescu, respectiv Teatrul Giulești, *Cine ucide dragostea* de Petru Vintilă. □ M. N. Rusu recomandă la rândul său câteva volume, de la cele „grele”, „academice”, Platon - *Opere* (complete), vol. 1, întâia de acest fel la noi, ediție îngrijită de Petru Creția și Constantin Noica, cu un studiu introductiv de Ion Banu (E.Șt.), la altele mai „ușoare”, estivale, precum bestsellerul autohton *Războiul undelor* de Eugen Barbu și Nicolae-Paul Mihail, *cine-roman* ce deschide calea acestui gen inedit și în R.S.R. Sunt evidențiate, de asemenea, volumul de *Articole și traduceri* de Mihai Eminescu (Minerva), practic publicistica eminesciană putând fi de acum integrată celor 6 volume de *Opere* realizate de Perpessicius, și cele două volume de *Opere* din Lucian Blaga, ediție îngrijită de fiica poetului, Dorli și prefată de Șerban Cioculescu (Minerva).

4 iulie

• [„**România liberă**”, nr. 9235] Apropiindu-se împlinirea a zece ani de la moartea autorului, Eugen Barbu analizează *Poezia lui Ion Vinea*, considerându-l „unul dintre cei mai interesanți scriitori români, a cărui amintire trebuie perpetuată”, mai ales, pentru că „se înscrie în linia gidiienilor, adică a acelor personalități culturale preocupate să facă din opera lor un tablou total al artelor”, chiar dacă „nu putem spune despre Vinea că în cele patru volume ale operei sale ar apare ca un *scriitor total*, întrucât el nici n-a dorit să ne dea această imagine”.

• [„**Scânteia**”, nr. 9911] În dezbaterea problematicii teatrale actuale, Valeriu Râpeanu semnează *Câteva întrebări în legătură cu repertoriul dramatic*: „Exclusivismul nu poate fi decât dăunător culturii, falsele opoziții nu pot aduce decât confuzii, într-un repertoriu care ține seama de menirea sa esențială, aceea de a educa și a înnobila omul, piesa originală nu se opune piesei clasice: acestea sunt două valori universale coerente și convergente, care pun în lumini ideile adevărului uman. De altfel, nici nu cunoaștem un repertoriu care să excludă unul sau altul din acești termeni. Singura opoziție existentă este aceea dintre valoare și non-valoare, dintre ceea ce poate comunica spectatorului de astăzi și dintre ceea ce nu-și află nici o afinitate cu viața lui, indiferent când au fost scrise aceste piese”.

• [„România literară”, nr. 27] Versuri semnează: Doina Sterescu (*Ploaia de sâmburi; Înflorirea gemenilor; Sufletul timpului*), Dan Deșliu (*Istria; Amiază; Zooramă; Fereastră în zori; Digul; Pro Arte*). □ Ștefan Aug. Doinaș semnează traducerea *Din lirica iugoslavă*: Vasko Popa (*Mărite dom Dunăre*), Husein Tahmišćić (*Musafirul*), Vesna Parun (*Fluviu și mare*), Jože Udovič (*Proteu*), Petar Boškovski (*Prund*), Mateja Matevski (*Epitaf*), Miodrag Pavlovič (*Plecarea călătorului*). □ Citim *Postul de radar* de Nicolae Petrescu. ■ Pe prima pagină citim un citat din Nicolae Ceaușescu, *Din cuvântarea la Consfătuirea cu activul de partid și de stat din centralele industriale și întreprinderi*. ■ Editorialul *La parametrii viitorului* este semnat R.I.: „An jubiliar dar prin consecință și de bilanț, 1974 a marcat în primele 8 luni și va marca în continuare semnele unei veritabile confruntări de conștiință, implicând deopotrivă realizările de până acum, cât și perspectivele ce trebuie desprinse cu acel spirit critic al construcției cu aceea convingere în viitorul strălucit al României socialiste caracteristice ideologiei revoluționare promovate de partidul marxist-leninist, călăuzitor și organizator al tuturor biruințelor noastre”. ■ În *Viața literară* citim: □ *Șantier* anunță proiecte literare la care lucrează Paul Everac, Ștefan Popescu, Al. I. Ștefănescu, Ion Istrati, Ioana Postelnicu. □ *Concurs de poezie și proză*: „În scopul promovării pe plan editorial a tinerelor talente, Editura Junimea din Iași a instituit un concurs de poezie și proză având drept scop publicarea lucrărilor care, prin conținutul și mesajul lor, exprimă realizările patriei noastre socialiste, contribuind la educarea maselor în spiritul nobilelor idei ale umanismului socialist, al programului Partidului Comunist Român de edificare a socialismului și comunismului în țara noastră. Manuscrisele trebuie prezentate editurii în două exemplare până la 1 septembrie 1974. Juriile de poezie și proză vor funcționa sub președinția lui Constantin Ciopraga”. □ „*Zilele culturii călinesciene*”: „Între 28–30 iunie s-a desfășurat, în Municipiul Gh. Gheorghiu-Dej, cea de-a VI-a ediție a «Zilelor culturii călinesciene», manifestare de prestigiu la care a participat un important număr de scriitori și critici literari din țară. La festivitatea de deschidere, care a avut loc în sala mare a Casei de cultură, s-a citit mesajul academicianului Zaharia Stancu, președintele Uniunii Scriitorilor din R.S. România. Tovarășul Valerian Ghineț, prim secretar al Comitetului municipal Gh. Gheorghiu-Dej al P.C.R., președinte de onoare al «Societății culturale G. Călinescu», a transmis un salut în numele Comitetului municipal de partid și al Consiliului Popular al Municipiului. Personalitatea lui G. Călinescu a fost evocată de Mircea Grigorescu, Liviu Călin și Marcel Duță. A urmat un recital de poezie susținut de Petre Ghelmez, Sergiu Adam, Felicia Marinca, G. Izbășescu, C. Th. Ciobanu și Ion Horea. [...] În cursul celor două zile care au urmat a avut loc o bogată sesiune de comunicări, coordonată pe secții de Cornelia Ștefănescu, Mircea Zăciu, Nicolae Manolescu, Liviu Călin, Constantin Crișan, Gh. Berescu, Const. Th. Ciobanu și susținută de critici literari și de cercetători ai Institutului de teorie

și istorie literară «G. Călinescu» din București. [...] «Zilele culturii călinesciene» din acest an s-au desfășurat sub semnul omagiului adus celor 75 de ani de la nașterea marelui cărturar român și au fost dedicate marilor evenimente pe care le trăiește poporul nostru, a XXX-a aniversare a eliberării patriei și Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român». □ „*Literatura națională, tezaur al sufletului românesc*”: „În cadrul ciclului «Literatura în dialog cu societatea», la Casa Prieteniei româno-sovietice, s-a desfășurat simpozionul «Literatura națională, tezaur al sufletului românesc», la care au participat Virgil Brădățeanu, Radu Cârnecki și Ștefan Augustin Doinaș». ■ Mircea Tomuș semnează *Dinamismul conștiinței critice*: „Obiectul criticii fiind o realitate dinamică, iar exersarea ei presupunând tot o desfășurare în mișcare, imaginea adevărată este aceea a unei spirale dinamice peste sau în jurul altei spirale mobile. Din ale căror evoluții suntem datori să reținem esența lor, nu aparența de neclaritate”. ■ Apare *La „Zilele culturii călinesciene”* de Zaharia Stancu, președintele Uniunii Scriitorilor, „Cuvânt adresat celei de a VII-a ediții a «Zilelor culturii călinesciene», 28–30 iunie, Onești”: „Vorbind despre el, ne dăm seama de covârșitoarea misiune a scriitorului, de marea chemare a literaturii. Spunem George Călinescu – și spunem de fapt literatură română. Cinstindu-l pe el, aducem un omagiu cuvântului plămădit din frumusețe și adevăr, cuvântului care învinge timpul, dând omului dimensiunea eternității”. ■ Alex. Ștefănescu semnează *Variațiuni pe teme date*, un text despre proza lui Radu Petrescu: „Prozele, deși scrise cu o subtilitate franțuzească, sunt niște focuri de artificii care nu pot modifica nimic în conștiința cititorului. Spre deosebire de Călinescu, la care există o dialectică a ideilor, o febrilitate în clasificarea varietății fenomenale, Radu Petrescu cultivă frumusețea formală și de aceea proza sa are ceva îndepărtat, desuet, ca poeziile parnasienilor”. ■ În *Lirism și meditație* Marin Mincu scrie despre poezia lui Cezar Baltag: „Cezar Baltag e un poet original și profund, ascuns uneori deliberat într-o expresie prețioasă. El pare să evolueze treptat spre tonul oracular și imnic”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu semnează *O nouă antologie lirică*, notând apariția volumului *O constelație a poeziei române moderne*, antologie îngrijită de Dinu Pillat (C.R., 1974). ■ Mircea Mancaș scrie despre *Structură și personaj în roman*, o critică negativă a noului roman. Citând din Romul Munteanu, *Noul roman francez* (Univers, 1973), autorul textului spune: „«Noul roman» e de fapt o experiență antiromanescă [sic!]. «Literatura contestatară supusă unei critici contestatate» – cum o caracterizează Romul Munteanu în substanțiala lucrare citată – «noul roman» încearcă motivarea unei poziții anti-clasice și anti-tradiționale, aducând în dezbatere variatele ipostaze ale comunicării literare, precum și experiențele structurării noi a acțiunii, delimitării subiectului, descompunerii identității eroului. Idei susținute de reprezentanții acestei direcții de orientare a literaturii, contestate – la rândul lor – de scriitori de prestigiu (Fr. Mauriac) sau remarcabili istorici literari (M. R. Albérès), dar care

sugerează valori în formație sau virtuale creații adecvate unui echilibru de gândire în viitor”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Eseiști și erudiți*, o cronică literară la volumele: □ *Alegerea lui Iona* de Ion Ianoși (C.R., 1974): „Prudent în generalizare, eseistului îi lipsește uneori decizia. El procedează cu infinite precauții, într-un stil învăluitoare și cam lunecos liric. Eseul lui are o netăgăduită frumusețe a demonstrației, nu însă dramatism, are rafinamentul ideii, nu însă acea febră speculativă capabilă să ne facă să trăim ideea”. □ *Tacit* de Eugen Cizek (Univers, 1974): „În studiul atât de serios al lui Eugen Cizek găsim o mulțime de lucruri instructive și adevărate despre Tacit, nu, vai, pe Tacit însuși, bine ascuns, cine știe unde (ca în desenele acelea în care copiii trebuie să descopere o figură), în frunzișul dens de metonimii și sinecdoce, sau în scorbura secretă a unei *oratio obliqua*”. ■ Citim recenzii: □ Grigore Smeu prezintă *Călcâiul lui Ahile* de Vasile Băran (E.Șt.E, 1973): „Credem că o selecție încă mai zgârcită a prozelor incluse ar fi putut lăsa la o parte unele dintre ele, fiindcă nu toate au acuitate artistică. În ansamblu, însă, volumul se susține ca o construcție expresivă, cu trăsături originale”. □ Dana Dumitriu semnează *Orgoliu romantic*, o prezentare a volumului *Arcul biologic* de Ben. Corlaci (Dacia, 1974): „Sfera tematică a poeziei lui Ben Corlaci nu s-a modificat fundamental în timp, cum nu s-a modificat nici maniera lirică impusă, cristalizată, încă de la primele volume”. □ În *Călătoriile unui critic* Sorin Titel scrie despre volumul *Olé! España* de Adrian Marino (Eminescu, 1974): „Mai puține pregnante ni se par a fi paginile de descripție «în sine» a călătoriei, ochiul fiind exersat în mai mică măsură să rețină detalii capabile să ne restituie o Spanie spre care curiozitatea noastră se îndreaptă întotdeauna cu aviditate. De altfel, privirea călătorului, cum singur declară, e de cele mai multe ori prea lucidă, prea sceptică, lipsită de acea naivitate dispusă întotdeauna să înregistreze insolitul unor priveliști”. □ Mircea Iorgulescu recenzează volumul de *Scrieri alese* ale lui Radu Ionescu, ediție îngrijită, prefată, note și bibliografie de Dumitru Bălăeț (Minerva, seria „Restitutio”, 1974): „Destinul postum al acestui mare uitat începe cu ediția de față”. □ În rubrica sa, Laurențiu Ulici publică *Exerciții lirice*, un comentariu la volumul *Maluri înalte* de George Savu (Litera): „George Savu, poet cu condeiul bizuit pe un îndelungat exercițiu, a evitat, deocamdată, să-și divulge propria atitudine lirică, dacă nu cumva a colecționa atitudini diverse și cunoscute este, totuși, dovada unei atitudini. Cartea următoare a poetului ar urma să ne lămurească”. ■ În paginile dedicate lui *Ion Vinea* citim: *Modernismul bine temperat* de Antoaneta Tănăsescu și *Trei portrete*, semnate de Nicolae Bălcescu, Nicolae Iorga și E. Lovinescu. ■ Petre Idriceanu semnează *Un inedit „Panait Cerna către Titu Maiorescu”*: „În 1909, în drum spre Germania, unde fusese trimis să-și pregătească doctoratul în filozofie, Panait Cerna adresează din Viena această ilustrată profesorului său de la Universitatea din București, Titu Maiorescu”. ■ În *Cartea străină* citim: □ Nicolae Balotă prezintă *Sonetele lui*

Shakespeare, în traducerea lui Theodor Boșca. □ Mihai Minculescu semnalează că a apărut volumul *Profile ale esteticii europene. Lucian Blaga, Gaston Bachelard, Carl Gustav Jung* (Casa Editrice Oreste Barjes, Roma, 1971): „Părea secundă a *Profilelor de estetică europeană (Poesia-mistero-rivelazione)* este o tentativă reușită de a ilustra teoria estetică cu propria poezie a lui Lucian Blaga, considerată ca aparținând «unui corp monolitic de gândire», care corespunde unei materii stilistice spontane și reprezintă o bază genetică relevând «structura cea mai intimă și profundă a spiritului creator». [...] O *Panoramica sulla lirica di L. Blaga* încheie această lucrare de evident spirit cercetător și informat, generată de un îndelung contact cu literatura și cultura românească”. □ Virgil Nemoianu notează apariția a trei volume: *D. J. Enright. Poet of Humanism* de William Walsh (Cambridge University Press, 1974), *The Sacred and the Profane Love Machine* de Iris Murdoch (Chatto and Windus, Londra, 1974) și *Knives and Swindlers* de Christine Whitbourn (Oxford University Press, 1974).

• [„**Tribuna**”, nr. 27] *Geometrii imaginare – Paradoxul „râsului”* – consemnează L. Petrescu despre poezia lui Ion Alexandru. □ *Cronica literară – Dan Mutașcu: Leuky*. Aceasta din urmă este cea de-a patra culegere de versuri (Eminescu, 1973), o culegere cu poezii senine, joviale. □ Victor Felea scrie despre culegerea *Aerul de sub fluturi*, de Ion Lotreanu (Eminescu, 1974): „Poezia lui Ion Lotreanu surprinde, cu o emoție în general luminoasă, de o reținută vigoare, atât peisajul citadin, cât și cel al naturii românești”. □ *Tineri critici despre prozatori tineri*. Un polemist – Alexandru Papilian (de Anton Cosma). □ *Simpozion – Trei decenii de literatură la Cluj. Proza este discutată de Ion Vlad, Critica și istoria literară de Mircea Zăciu, despre Poezie notează Petru Poantă, iar Marosi Péter scrie despre însemnările de călătorie*. □ *Poeme de Leonid Dimov (din volumul Litanii pentru Horia), Ion Sângereanu, Victor Rusu*.

5 iulie

• [„**Munca**”, nr. 8236] În *Literatură*, Mihai Cernat scrie despre *Un roman al actualității*, prezentând *Așteptarea aproapei* de Corneliu Ștefanache.

• [„**Contemporanul**”, nr. 28] Radu Stoichiță semnalează apariția volumului I din *Opere* al lui Platon: „Publicarea (Editura Științifică), în limba noastră și în vremurile noastre, a operelor lui Platon într-un șir de volume (dintre care primul a ieșit recent de sub tipar), manifestă clar, pe de o parte, faptul că noi știm ce înseamnă teorie, iar pe de altă parte, că știm să mergem la sursă: primul teoretician despre teorie”.

• [„**Cronica**”, nr. 27] Sub semnătura *Cronica* apare editorialul *Vară fierbinte*: „În această vară fierbinte, bucurându-se de succese, poporul nostru se pregătește astfel să întâmpine mărețul jubileu din august, și să raporteze celui de al XI-lea Congres al partidului un amplu și important buchet de înfăptuiri.

Febrilitatea pregătirilor, largul ecou al inițiativelor luate în acest spirit atestă voința unanimă a poporului român de a-și perfecționa munca și viața, sporindu-și totodată prestigiul pe plan internațional”. ■ Al. Andriescu scrie o cronică literară la *Minutar peste netimp* de Mișu Dragomir: „În general, însă, sunt puține punctele de contact dintre poeziile lui Mișu Dragomir din perioada cuprinsă în *Minutar peste netimp* și opera sa antumă. Stins înainte de a-și încheia opera, Mișu Dragomir n-a putut, orientat multă vreme, împreună cu o parte din poezia timpului, spre un lirism grandilocvent, să-și fructifice zonele unei inspirații mai interiorizate, din care izvorăseră primele sale poezii. Nu ne îndoim că astăzi, sub o zodie prielnică lirismului, Mișu Dragomir ar fi înnodat fericit cu experiențele atât de promițătoare ale începutului carierei sale literare”. ■ Pompiliu Marcea, în *Pornind de la o exegeză*, comentează receptarea lui Pillat: „Ovidiu Papadima, recentul și întâiul monografist al lui Pillat nu formează o opinie categorică, dar, din unele comentarii se vede că înclină să acorde un loc important modernismului poetului care trece motive vechi, chiar foarte vechi, folclorice, printr-o sensibilitate sincronică și le îmbracă într-o haină nouă: [...]”. ■ În *Mențiuni critice* Radu Șt. Mișail prezintă trei volume: □ *Povestiri petrilene* de I. D. Sârbu (Junimea): „Antologice prin concizie paremiologică și modelare clasică a fantasticului de esență umană, degajând, dincolo de culoarea locală, sensurile elementare ale existenței sunt: *Lumina și umbra, Prima mâncare, Omul și muntele, Ochii albaștri*”. □ *Epilog pentru alții* de Ioana Solescu (Dacia): „Ioana Solescu își afirmă numai tentația de a rezolva pe alte căi ecuația cunoscută. Fără îndoială, încercarea sa are meritul insolitului care, uneori, atinge originalitatea”. □ *Iubire de țară* de Elena Grovov-Marinescu: „Zborul mai diafan și mai înalt este împiedecat însă, deocamdată, mai ales de abundența noțiunilor abstracte are dau o notă discursivă și câte odată ușor sentențioasă. Acest debut probează însă calități menite a o scoate pe autoare din anonim”. ■ Zaharia Sângeorzan scrie, în *Romanul unei existențe*, despre romanul *Prin Europa, I*, de Iosif Constantin Drăgan (Eminescu): „Romanul existenței lui Iosif Constantin Drăgan este romanul unui suflet eroic. El ne dovedește, prin rememorare, cum o viață de om poate să se transforme, printr-o voință neînfrântă, într-un destin și cum o existență românească poate deveni o conștiință, o conștiință europeană”. ■ N. Barbu discută despre *Istoria teatrului în România*, vol. III (E.A.R.S.R.), redactor responsabil: Simion Alterescu: „Lectura atentă și confruntarea cu alte izvoare ne-a pus însă, în afară de câteva reușite parțiale, în prezența unor mai neîmpliniri și erori”. ■ Din *Moment* reținem: □ *Pentru cititori*: „Anunțăm cititorii că, în urma reasezării distribuției revistei noastre în țară, se primesc abonamente la «Cronica» pentru semestrul II. Abonamentele individuale asigură, în modul cel mai prompt, primirea revistei, astfel ca nici un număr să nu lipsească din colecțiile tuturor prietenilor «Cronicii». Cereți deci oficiilor poștale din raza domiciliului dv. sau factorilor poștali să vă înregistreze abonamentele perso-

nale. Totodată, răspundem cititorilor din diferite orașe care ne-au semnalat numărul restrâns de exemplare sosite la chioșcuri că cerințele de suplimentare vor putea fi satisfăcute în măsura în care, sesizate, organele locale de difuzare a presei vor cere majorarea comenzilor”. □ *Cronica și cititorii*: „Consecvență programului de întâlniri periodice cu cititorii, revista «Cronica» a avut două reuniuni de acest fel la Bârlad și Negrești, în zilele de 29 și 30 iunie a.c. Despre rosturile și țelurile revistei în etapa actuală a vorbit criticul Liviu Leonte, redactor șef, care, totodată, a răspuns și întrebărilor adresate de cei prezenți în legătură cu profilul și ținute revistei. La recitalul liric ce a urmat dezbaterilor, au participat poeții Paul Balahur, Aura Mușat, Angela Traian, Nicolae Turtureanu, Haralambie Țuguș”. □ *Eveniment cultural*: „Editura științifică a scos de sub tipar primul volum de *Opere*, aparținând lui Platon. Seria va cuprinde întreaga operă a filozofului și va avea, în final, opt volume. Noua ediție, concepută cu totul altfel decât aceea a profesorilor Cezar Papacostea și Ștefan Bezdechi, apare sub îngrijirea lui Petru Creția și Constantin Noica. Primul volum cuprinde un amplu *Studiu introductiv* privind viața și opera lui Platon, scris de reputatul profesor Ion Banu. Cuprinsul întâiului volum: *Apărarea lui Socrate, Criton, Alcibiade, Charmides, Lahes, Georgias și Protagoras*. Traducerile sunt inedite și aparțin unui grup de entuziaști eleniști: Francisca Bălțăceanu, Marta Guțu, Sorin Vieru, Simina Noica, Dan Slușanschi, Alexandru Cisek și Șerban Mironescu. Condițiile grafice în care a apărut volumul sunt remarcabile (autor: Val Munteanu)”. □ *Mesajul social al prozei*: „O foarte interesantă dezbateră privind destinul prozei românești în actualitate publică revista «Contemporanul» din 28 iunie 1974, p. 6-7. Participă criticii Nicolae Balotă, Dumitru Micu, Eugen Simion, și prozatorii Alexandru Ivăsiuc și Franz Stork. Discuțiile scot în relief câteva idei la care subscriem: putem fi buni artiști numai dacă suntem militanți (Al. Ivăsiuc). Pentru Nicolae Balotă, «Romancierul autentic încorporează întotdeauna în opera sa un mesaj social, politic și moral». Toți participanții la colocviu ajung la concluzia că socialul, sincronizat cu esteticul, cu modalitățile lui de manifestare, condiționează o proză de valoare. Dumitru Micu susține, cu exemple bine alese, ca «Literatura este o expresie a umanului, iar umanul se cristalizează în social, nu se poate constitui în afara socialului». Concluzia lui Eugen Simion, ni se pare, în esență, cu totul adevărată și în spiritul dezbaterii declanșate de revistă: «Condiția valorii romanului politic stă în seriozitatea meditației, în profunzimea realismului său». ■ Al. Olaru semnează *Shakespeare, psihiatrul infailibil*. Despre autorul textului aflăm: „Dr. Al. Olaru, medic primar psihiatru și director al unui spital din apropierea Craiovei, preocupat nu numai de specialitatea lui, ci și de literatură, legat de Revista Cercului Literar din Sibiu, a susținut la Facultatea de medicină din Timișoara o apreciată teză de doctorat despre *Shakespeare și psihiatria dramatică*. Lucrarea a fost reținută spre publicare. În articolul de față se concentrează idei revelatorii și pentru istoricii literari care-

l studiază în continuare pe marele Will”. Din text reținem: „Shakespeare-psihiatru al Renașterii engleze și europene, ce și-a scris și reprezentat piesele la sfârșitul secolului al XVI-lea și la începutul secolului al XVII-lea, a fost investigat prin criteriile și de pe pozițiile științifice ale epocii contemporane. Concluzia ce se desprinde este aceea a transfigurării literar-dramatice a materiei oferită de psihiatrie într-o realizare grandioasă, cu atât mai prețioasă cu cât adevărul științific nu a fost sacrificat, datele obiective ale acestuia fiind integrate în formula poetică elevată a genului dramatic. Shakespeare rezistă unui asemenea riguros examen, deoarece descrierea tablourilor clinice întruchipate de eroii săi sunt acelea ale psihiatriei de totdeauna, interpretările etiopatogenice nu apar aberante, iar tratamentul indicat nu este cătuși de puțin desuet. Cu alte cuvinte, forma bolii mintale și manifestările bolnavilor mintali de azi sunt aidoma celor de pe vremea lui Shakespeare, căci nebunia are perenitatea ei”. ■ Andreas Rados semnalează că apărut *O Antologie de poezie românească în Grecia*, realizată de Kostas Asimakopoulos, sub titlul *Antologia poezilor români* (Ed. Arion): „Antologia începe cu T. Arghezi, G. Bacovia, Octavian Goga, Ion Minulescu și continuă cu V. Eftimiu, L. Blaga, I. Barbu, G. Călinescu, Z. Stancu, M. Beniuc, E. Jebeleanu, Maria Banuș, I. Brad, N. Labiș, N. Stănescu, M. Sorescu și alții. Lirica ieșeană este prezentă prin Otilia Cazimir, Horia Zilieru, Corneliu Sturzu, Ioanid Romanescu. Deci, atât din poezii aleși, cât și din poeziile traduse, se poate observa că autorul cărții a intenționat să facă cunoscută cititorului grec poezia românească mai nouă, în toată amploarea și diversitatea ei artistică”. ■ Versuri semnează Haralambie Țugui (*Aici în nord*), George Damian (*Pădurea românească*), Angela Traian (*Cântec*), Dorin Popa (*Dăltuiți-vă ochiul meu oglinzi*), Nicolae Turtureanu (*Muntele magic; Cetatea; Metamorfoză; În marele izvor*). □ George Sidorovici publică reportajul *Se mută munți*.

● [„**Orizont**”, nr. 27] Pe prima pagină, ne întâmpină o convorbire cu Ștefan Aug. Doinaș, consemnată de Valeriu Ganea, din care extragem câteva fragmente: „– *Grupul (Cercului literar) devine «istoric» printr-un manifest publicat în «Viața» (și, mai ales, prin răspunsul lui E. Lovinescu). Cum vedeți, azi, ruperea de structurile consacrate ale literaturii ardelene? E oare Blaga un intermediar? Sau mediul sibian?* – Întrebarea dv. conține o afirmație cu care nu sunt de acord. «Manifestul» nostru n-a constituit nicidecum o «rupere» – cum spuneți dv. – de structurile consacrate ale literaturii ardelene. Noi n-am avut vocație iconoclastică, și cu atât mai puțin ambiția de a face frondă împotriva valorilor consacrate ale literaturii române, fie pe plan național, fie pe plan regional. «Manifestul» protesta împotriva unei literaturi de conjunctură: împotriva poeziei patriotarde și belicoase a acelor ani grei, împotriva «pășunismului», forma degradată prin sentimentalism și tezism a semănătorismului adică împotriva unor forme de literatură care substituia valorii artistice pseudoargumente de ordin conjunctural. Niciodată, niciunul dintre noi n-a fost adver-

sar al «Școlii ardelenе», al lui Coșbuc sau Goga, de pildă. «Manifestul» vroia să denunțe tot ce era minor, provincial, regionalist în cultura și literatura acelui moment istoric, indicând – în locul acestor multiple «îngrădiri» – perspectiva largă a universalității.” ■ C. Ungureanu abordează în cronică literară două scrieri în proză, prima este romanul *Țara îndepărtată* (Eminescu, 1974) a lui Sorin Titel, unde romancierul „își simplifică tehnica [...] nu fără a renunța la narațiunea discontinuă, la «voci», la interferențe de planuri” într-o carte de „faktură realistă”, iar a doua „o carte de actualitate, un roman despre șantiere și despre oamenii lor”, romanul *Navetiștii* de Nicolae Țic. ■ Lucian Alexiu realizează profilul universului poetic al lui George Alboiu „un talent viguros” care „străbate în cele șase volume [deja publicate: *Câmpia eternă* – 1968, *Cel pierdut* – 1969, *Drumul sufletelor* – 1970, *Edenul de piatră* – 1970, *Gloria lacrimii* – 1971, *Cumplita apoteoză* – 1973] periplul inițiativ, al cărui sens ascendent pornește de la ordinea comună, de la experiența biografică, proiectată, însă, deja după o percepție deformată, devenind subiectul unui basm liric în care elementele realului, inclusiv evocarea unor obiceiuri, tradiții, practici (conținând în sine un anume ezoterism) proprii manifestărilor folclorice autohtone își modifică semnificațiile prin insinuarea unei perspective fabuloase” (articolul *Poezia lui George Alboiu*). ■ Poezie de Dan Rotaru și Márki Zoltán. Proză de Mircea Șerbănescu, *Neobișnuita așteptare*, un fragment din romanul *Descoperirea de sine*.

• [**„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 187**] *Săptămâna pe scurt*: În Biblioteca Critică (Eminescu), a apărut volumul *Eugen Barbu interpretat de critici...*, iar la Dacia a fost tipărit un volum de *poeme inedite* semnat de Ben Corlaciuc, *Arcul biologic*. □ A apărut și cine-romanul *Războiul undelor* de Eugen Barbu și Nicolae-Paul Mihail (Albatros). □ În *Aventura limbii române*, E. Barbu se ocupă de *Cazania* lui Varlaam. ■ Un articol reprezentativ pentru tot ceea ce înseamnă *Proză socială* este realizat de Laurențiu Ulici: „Folosim deseori formula proză socială [...] Proză socială în adevăratul înțeles al cuvântului sunt, bunăoară, *Ion* al lui Rebreanu, *Desculț* al lui Zaharia Stancu, *Moromeții* al lui Marin Preda, *Facerea lumii* al lui Eugen Barbu, *Vânătoarea regală* al lui D. R. Popescu, *Apa* al lui Ivăsiuc etc., adică romanele a căror materie narativă concentrează un fragment, mai mult sau mai puțin întins, de istorie socială, urmărindu-i conflictele specifice și punând în lumină, de la nivelul și prin mijlocirea destinului individuale, mecanismul timpului social însuși. Dar proză socială în adevăratul sens al cuvântului sunt și *Patul lui Procust* al lui Camil Petrescu, *Bietul Ioanide* al lui G. Călinescu, *În absența stăpânilor* al lui Nicolae Breban, *Moartea lui Orfeu* al lui Laurențiu Fulga, *Pribegi noi visam* al lui Nicolae Damian etc., adică romanele care descifrează biografii interioare, fără o preocupare specială pentru contextul social al acestora, însă neomițându-l ci relevându-l în măsura în care el, contextul social, colaborează la arhitectura biografiei interioare a personajului

[...] În proza românească din ultimul deceniu găsim un număr important de opere în proză cu mesaj social înalt, opere care ilustrează atât proza socială cu accent pe mesajul social, cât și aceea cu accent pe mesajul individual (în afara celor citate la început am mai putea adăuga *Groapa* de E. Barbu, *Intrusul* de M. Preda, *Fără vâsle* de Bujor Nedelcovici, *Ora de dimineață* de Platon Parău, *Absenții* de Augustin Buzura, pentru primul aspect, *Supraviețuiri* de Radu Cosașu, *Grăuntele de grâu când cade pe pământ* de Al. Simion, *Îngerul a strigat* de Fănuș Neagu, *Prins* de Petru Popescu), pentru celălalt, cea care domină, favorizată de însăși tradiția prozei românești, fiind proza cu accentul pe mesajul social. În definitiv, semnificația socială inclusă în materia epică a prozei ține de viziunea scriitorului asupra lumii dar și de lumea însăși, mai exact de realitatea istorică pe care scriitorul, trăind-o, încearcă a o descifra”.

□ E. Manu comentează placheta lirică a lui Victor Tornyopol, *Zbor prin subcuvinte* (Dacia): „*Subcuvintele* sunt în accepție figurată altceva decât *Necuvintele* lui Nichita Stănescu, sunt o stare naivă a cuvintelor, o ipostază pură a semnelor, așa cum *subobiectele* sunt forma geometrică esențială a lucrurilor [...] *Subcuvintele* traduc literar starea de *subobiecte*”.

■ Același E.M. este și autorul articolului *30 de ani de istorie literară*, în care este rezumată dezbaterile organizată de Muzeul Literaturii Române și I.I.T.L. „G. Călinescu”, discutându-se în special pe problema edițiilor de clasici și a manuscriselor inedite. Au participat: Al. Oprea, Al. Săndulescu, Gabriel Ștrempel, Elena Piru, Nicolae Florescu, Marin Bucur și Emil Manu. „Vorbitorii, de comun acord, au cerut organelor ce coordonează activitatea editorială ca și celor ce răspund de munca științifică de specialitate să organizeze și să programeze, în anii ce urmează, ediții critice complete din opera clasicii romani, încredințate specialiștilor și nu lăsate pe mâna amatorilor. Totodată s-a cerut continuarea ediției Eminescu, începută și dusă până la vol al VI-lea de benedictinul Perpessicius, continuarea edițiilor Alecsandri și Odobescu, începute la Ed. Academiei, publicarea unor bibliografii (ca aceea dedicată lui Eminescu), publicarea unei noi ediții a *Istoriei literaturii române* a lui G. Călinescu, ca și republicarea *Istoriei literaturii române vechi* a lui N. Cartoian, publicarea unei panorame a literaturii române contemporane, publicarea unui compendiu al istoriei literaturii române pentru străinătate. În legătură cu publicarea manuscriselor inedite, s-a propus înființarea acelu mare corpus documentar și a unei bibliografii generale a manuscriselor din arhivele publice.” □ *Sensul activ al literaturii române* este susținut de I. Lotreanu.

6 iulie

• [„**România liberă**”, nr. 9237] Tia Șerbănescu recenzează volumul lui Dumitru Micu, *Periplu*, ce i se pare a fi „o antologie de istorie literară alcătuită nu numai pentru uzul propriu, un «îndreptar», pentru lectură adresat tinerilor. Pentru că această carte nu propune numai niște autori și niște cărți pe care

Dumitru Micu ar fi vrut, la modul ideal, să le scrie, ci și o carte superior didactică”. ■ Constantin Crișan prezintă povestirea lui Ion Marinca, *Popasul pescarilor* (Creangă), conchizând: „Păcat că uneori, această carte care se citește cu reală plăcere și odihnă meditativă, pierde uneori liantul general – dintre scene – cu epitema însingurării și, pradă pitorescului, sau unor detalii de stilistică... pescărească, autorul își minează pe alocuri fluența epică”.

• [„Scânteia”, nr. 9913] Mircea Iorgulescu semnează *Literatura satirică între recunoașterea teoretică a funcției educative și inconsistență practică*: „Lista cărților de ținută declarat satirico-umoristică apărute în ultimii ani sugerează, e drept, nu o descreștere a valorii ci o sensibilă diminuare a preocupării pentru acest fel de literatură: câteva reeditări (Ion Băieșu, Teodor Mazilu), două volume semnate de Valentin Silvestru, remarcabilul «pseudozoologicon» al lui Romulus Dianu, în care satira se împletește cu alegoria (*Fauna bufonă*), două volume de debut. Puține titluri s-ar mai putea adăuga acestei foarte scurte înșiriri; trebuie totuși să observăm că, în ciuda numărului redus de apariții, literatura satirico-umoristică se află sub aspectul valorii într-o remarcabilă evoluție ascendentă. Fără a ne referi la volumele lui Ion Băieșu și Teodor Mazilu, în care sunt reluate lucrări mai vechi ale acestor consacrați autori satirici, socotim că a menționa în mod special cele două cărți apărute sub semnătura lui Valentin Silvestru (*Tufă de Veneția* și *De ce râdeau gepizii...*), precum și romanul de debut al lui Eugen Seceleanu este o necesitate impusă de caracterul original și de ținuta acestor scrieri. [...] Considerat uneori neavenit, spiritul satiric este prea adesea dirijat către obiective minore, confortabile, intrate în șablon, ceea ce duce la o mortificare a rezultatelor. Marile virtuți ale satirei, ca mijloc de eficientă acțiune în planul conștiinței, sunt ignorate într-o măsură ce nedumerește, deși sub raza pătrunzătoare și tăioasă a ironiei și a vervei satirice nu s-au aflat, în toate timpurile, decât aspectele negative ale existenței. Moralism prin excelență, spirit lucid, neiertător cu prejudecățile, scriitorul satiric este prin însăși condiția sa un adversar al închistării și al rutinei, al formelor depășite de viața reală și al mentalităților retrograde, învechite, inadecvate. Dar nu de ordin artistic este chestiunea pe care o punem semnalând estomparea rolului și a prezenței literaturii satirice: fiindcă nu avem decât a-i reda o încredere și o atenție pe care, de altfel, nimeni nu le contestă teoretic”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 7814] Hristu Căndroveanu scrie despre *Literatură și opțiune politică*, glosând pe marginea temei puterii în contemporaneitatea literară: „Se impune [...] o netă disociere între ceea ce am numi *literatura puterii* la noi, în scrisul de ieri și în cel contemporan. În trecut, instinctiv sau conștient, scriitorii de excepție dădeau glas, în paginile lor, împotrivirii la rău, vizând asuprirea națională, ca și cea socială. Orânduiri de altădată erau oprimate, fiindcă făceau din clase minoritare clase dominante. Nedreptatea flagrantă era resimțită și nu putea să nu fie exprimată prin scris. Revolta rămânea surdă însă și inoperantă, pentru că semnala numai existența

opresiunii, dar nu și căile înlăturării ei. Acest spor de înțelegere avea să fie adus de răspândirea filozofiei marxiste în România, de întemeierea partidului comunist mai cu seamă, care au deschis zări limpezi interpretării fenomenelor sociale. Din această perspectivă a schițat Alexandru Sahia – primul la noi – rosturile și imaginea literaturii militante, ale literaturii puterii, care aveau să devină și mai clare după 1944, odată cu procesul complex al preluării puterii politice de către partidul clasei muncitoare”. □ Dinu Flămând prezintă cartea Ioanei Em. Petrescu, *Ion Budai Deleanu și eposul comic*, un studiu care „are un ritm antrenant, viu, fapt rar întâlnit în alte studii universitare, pompos echipate. Singurul lucru ce se poate obiecta acestei cărți este o anumită disproporție. Preocupată de realizarea și de surprinderea principalelor direcții pe care le-a urmat eposul comic, autoarea ajunge la Budai Deleanu cu misiunea aproape încheiată. Pentru că acesta din urmă este luat în discuție aproape numai pe făgașul direcțiilor mari, generale. [...] Or, pe *Țiganiada* și pe *Trei viteji* se pot aplica pasionante analize, mai ales atunci când ai stabilit cadrul tutelar al ideilor din care au izvorât. Dar oricum, prudența este cel mai mic păcat al unui critic”.

• [„**Flacăra**”, nr. 28] George Stanca publică un articol pe teme muzicale intitulat *Muzica tânără la Sala Palatului*. □ În *Cronica de trei secunde*, Radu Cosașu scrie *Pelerinaj la o bicicletă*. ■ În *Români celebri* este publicat un portret dedicat lui Solomon Marcus, semnat de Romulus Balaban.

• [„**Luceafărul**”, nr. 27] Vasile Sălăjan scrie despre *Lección adevăratei literaturi*: „Tânărul scriitor trebuie să aibă (cred) înainte de toate simțul și nostalgia viitorului, să caute și să știe care sunt motoarele ce împing înainte complicata navă a prezentului. Vârsta biologică a personajului nu mi se pare esențială: nici a autorului. Sunt bătrâni înțelepți și adolescenți senili; sunt bărbați maturi nepricepuți și tineri vizionari. Și sunt și avoroni din toate categoriile. Eroul tânăr e tânăr întru viitor. Întreaga viață social-politică și familială românească este cuprinsă de patosul viitorului: întreaga revoluție de treizeci de ani a patriei este săvârșită într-un riguros cult pentru viitor”. ■ Despre cartea lui Mihnea Gheorghiu, *Ultimul peisaj*, scrie M. Ungheanu: „*Ultimul peisaj* de Mihnea Gheorghiu ne prilejuiește reîntâlnirea cu fructuoasa stare de spirit a unei generații exacerbate moral și artistic și cu poezia ei. Febra militantă pe care poezia românească a cunoscut-o atunci străbate și acest volum în care, ca într-o scoică, se aude vuietul unei convulsii veritabile”. ■ Dorin Tudoran analizează volumul de versuri al lui Modest Morariu, *Ovăzul sălbatic*: „Comentariile lucide, deseori ironice, versurile lui Modest Morariu au uneori ceva din didacticismul brechtian, pe care-l nunațază prin scepticism. Alteori, ele se folosesc de șarja soresciană, cu predilecție pentru «demitizare». Ce nedumerește la un autor cu inteligența lirică a lui Modest Morariu sunt excesele de falsă virtuozitate dintre care cel mai supărător ni s-a părut versificarea aporiei lui Zenon din Eleea, *Ahile și broasca țestoasă*”. ■ Dan Cristea prezintă studiul

lui S. Damian despre *G. Călinescu romancier*: „Cel mai interesant, fără îndoială, dintre capitolele care compun studiul lui S. Damian despre *G. Călinescu romancier* este capitolul ultim, intitulat *Jocul*, acesta justificând, de altfel, și subtitlul întregii cărți: *Eseu despre măștile jocului*. Până la această parte a eseului, criticul își demonstrează rigoarea gândirii și seriozitatea demersului, finețea analitică a înregistrării amănuntelor, tactul avansării opiniilor, prudența mișcării pe un teritoriu străbătut, strategia atacului din redută în redută, deplasarea meticuloasă a unor păreri contrarii, scoase din agrenajul lor cu gesturile de vată ale unui ceasornicar pentru care uitarea pe masă a vreunei piese ar fi fatală”. ■ În cadrul rubricii intitulate *Colocviile „Luceafărului”*: *Generație și tradiție* se afirmă Mihai Ursachi și Dinu Flămând. □ Mihai Ursachi: *Semnificația implicării*: „O chestiune ce se referă de obicei la acest subiect este aceea a originalității, a posibilității ei față cu imensa acumulare de cultură umană de care este conștientă civilizația actuală. Nu voi spune un lucru nou afirmând că dilema tradiție-originalitate este o falsă dilemă, fiind totuși o problemă: în planul teoretic se poate dezvolta o întregă dialectică asupra relației dintre acești doi termeni, al cărei rezultat în ordinea faptelor poate fi însă cel mult ipotetic”. □ Dinu Flămând: *Căile vorbirii*: „Multe teze frumoase s-au scris despre felul cum se continuă și se influențează generațiile literare, dar ceva rămâne totdeauna, fatalmente, pe dinafară. Asta pentru că normele de crez ale unei generații, suma de experiență literară, nu se transmit obligatoriu pe ștafete lungi. Generațiile se influențează succesiv într-un mod indicibil. Precumpănește starea de spirit a unei generații, iar această stare caută experiențe literare consacrate pentru a-și limpezi mai degrabă starea de spirit, decât pentru unicitate estetică. Apoi tradiția influențează prin intermediari, prin accidente, prin extreme. Însă dacă ar fi să distingem cei mai ascunși curenți subterani, care influențează ocult, aproape indistinct, nu ar trebui să le căutăm originea totdeauna în trecutul mai îndepărtat. Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Marin Sorescu i-au influențat imediat pe alți tineri, de care îi despărțeau doar câțiva ani. Uneori influența este mai vizibilă, alteori este doar sugestivă. Acești poeți care au apărut după Nichita Stănescu sau după Ioan Alexandru, vorbesc de cei autentici, nu s-au simțit deloc niște «epigoni», chiar dacă li se semnalau, cu creionul pe hârtie, influențe clare. Explicația este simplă. Pe o anumită perioadă de timp literară există o sumă de preocupări, o stare de spirit, care aprține tuturor. Cei care descifrează primii pulsul contemporan nu înseamnă că iau în stăpânire exclusivă simțirea comună. Ei deschid drumuri, ei incită. Timpul îi va reține poate doar pe aceștia dintâi, ar numai pe baza acestui argument de perspectivă, niciun poet nu se poate abține să nu exploreze din fondul comun”. □ Despre *Petre Pandrea și rolul exponențial al criticii* notează M. N. Rusu: „Petre Pandrea este un personaj călinescian. Când spun aceasta nu intenționez a-l evoca astfel- am făcut-o când însuși autorul trăia și mi-a dat semn a fi recunoscut – ci vreau să spun că scriitorul se pretează în primul rând la portret. La

unul care ar intra în galeria de portrete călinesciene. Pandrea avea un pitoresc anume, sublimat în finețuri de cărturar, ce se impunea de la prima vedere. Nu știu dacă își cultiva sau nu cu bună știință poza sa exterioară, aceea din ani unei bătrâneți ce n-a ajuns a fi liniștită precum și-o dorise cândva. Dar este sigur că Pandrea s-a numărat printre puținii esești români care au dat un înțeles superior artistei portretului. Și căreia i-au împrumutat ceva din propria lui personalitate. Mai mult chiar, au și teoretizat în acest sens”.

7 iulie

● [„Scânteia”, nr. 9914] În *Adnotări* citim: □ Silviu Achim semnalează apariția volumului *File de istorie* (Ed. Politică), un volum „a principalelor momente ale trecutului național, ale istoriei de luptă a clasei noastre muncitoare, a partidului comunist”. □ M. Iordănescu semnează *Pe când o analiză critică la obiect?*: „Editorialul *Literatură și educație*, din cel mai recent număr al revistei «Convorbiri literare», 6 (54) – iunie 1974, scris concis, la obiect, cu observații pertinente. Sunt înfățișate atât inerțiile și dogmele ce transformă unele ore de literatură în lecții lipsite de orizont, de sensibilitate – așadar de finalitate educativă – cât și direcțiile de acțiune în virtutea cărora educația prin artă și literatură poate și trebuie să-i înlesnească tineretului școlar accesul la marile valori culturale. Dacă însă observațiile din prima categorie demonstrează convingător cum «îndeosebi în clasele superioare de liceu, cunoașterii ca atare [...] i se preferă asimilarea mai mult sau mai puțin mecanică a unor date de istorie literară ori de falsă, pur descriptivă analiză a unei opere», sau cum «existența concretă, vie a literaturii e înlocuită cu studierea ei în postură de obiect de muzeu», soluțiile afirmate sau subînțelese cu acest prilej rămân circumscrise într-un spațiu incert și, în orice caz, prea puțin explorat prin intervenții anterioare ale «Convorbirilor». Pentru că, iată, de pildă, nici o singură dată, pe parcursul ultimelor 6 luni cel puțin, nu se încearcă o evaluare analitică, obiectivă, pe un amplu fond de cultură – așa cum revista ne-a obișnuit în alte privințe – a manualelor de literatură, a lucrărilor ori colecțiilor care-și propun accesul cititorilor tineri la marile valori literare și artistice”. ■ Apare textul nesemnat *Personalitatea președintelui Nicolae Ceaușescu amplu evocată într-o lucrare apărută în Belgia*, prin care este semnalată placheta *Anul XXX al unui destin exemplar. Nicolae Ceaușescu, președintele României* de Mihail Steriade, conferențiar de limbă și literatură română la Universitatea din Liège.

8 iulie

● [„România liberă”, nr. 9238] Mircea Iorgulescu scrie despre volumul său, *Rondul de noapte*, afirmând că: „obiectivul autorului a fost mai puțin modificarea diverselor ierarhii valorice sau conturarea uneia proprii, s-a urmărit, în primul rând, constituirea unei viziuni critice cât mai cuprinzătoare și mai sugestive. Absența unor scriitori de prim rang nu are altă explicație absolut

necesară într-o lucrare de istorie literară faptică, prezența lor ar fi umbricit, poate, încercarea de a se fixa unele linii mai generale de evoluție. Este evident, spre exemplu, că unii sunt poeții momentului 1944–1949, că alții sunt poeții momentului următor, că, în sfârșit, odată cu Nicolae Labiș, alte nume se vor afla în centrul atenției ș.a.m.d.”.

10 iulie

• [„Scânteia”, nr. 9916] Ziarul comemorează *Construirea Frontului Patriotic Antihitlerist moment esențial în pregătirea politică a insurecției de la 23 August 1944*.

11 iulie

• [„România liberă”, nr. 9241] Eugen Barbu analizează *Sonetele lui Ghelmez* (C.R.), afirmând că „avem de-a face cu o poezie cinstită, netrucată, nobilă, ce-i face cinste lui Petre Ghelmez”.

• [„Scânteia”, nr. 9917] Emil Vasilescu semnează cronică literară la *Poezii* de Ion Horea: „Numeroasele elemente de substanță puse în lumină de această carte selectivă de *Versuri* evidențiază mișcarea evolutivă, deloc spectaculoasă, dar reală a poetului, către poezia vigoasă, optimistă, expresia concentrată a unei vocații patriotice și cetățenești nedezmințită în cele două decenii de prezentă neîntreruptă în peisajul poeziei actuale”.

• [„România literară”, nr. 24] *Versuri* semnează: Al. Cerna-Rădulescu (*Satul cu dragoste*), Adi Cusin (*Dimineață de Imn; Micul prinț al nopților rotunde*), Tiberiu Utan (*Citirea unui tablou; Toamna în grădina botanică; Plagiat; Stânca Șoimilor; Urâtul Esop*), Matei Gavril (*Față de patrie și de popor; Act; Iubire, pură sete de lumină; Dealul cel Mare*), Andrei Ciurunga (*De naștere; De nuntă; De moarte*), Victor Nistea (*Lumina patriei*), Emil Manu (*Țara*), Nicolae Arieșanu (*Bălcescu*), Horia Gane (*Floarea darurilor*), Patricia Epureanu (*Pentru că te iubim*). □ În traducerea lui Cristian Unteanu citim fragmente din *1789 – Emblemele rațiunii* de Jean Starobinski: *Mitul solar al revoluției, Jurământul revoluționar*. □ Ilie Roșianu publică reportajul *Mirifica Delta a Dunării*. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Bună vecinătate, colaborare rodnică*, despre întâlnirea dintre Nicolae Ceaușescu și Josip Broz Tito: „Ca factori deosebit de activi în promovarea politicii de destindere și de coexistență pașnică, cele două țări au înscris – prin recenta întâlnire a conducătorilor lor – o nouă treaptă în afirmarea principiilor de bună vecinătate, de conlucrare sinceră și rodnică între două țări socialiste, servind cauzei generale a socialismului, pentru înțelegere mai bună între popoare și pentru întărirea păcii”. □ Pe prima pagină apar și două citate: mesajele lui Nicolae Ceaușescu și Josip Broz Tito. ■ În *Viața literară*: □ *Șantier* informează despre proiectele literare la care lucrează Anton Breitenhofer, Ioan Alexandru, Al. Mirodan, Al. Papilian. □ *Zilele Editurii Eminescu*: „Vineri 5

iulie a.c., la Clubul Întreprinderii mecanice de utilaj tehnologic din Buzău și la Casa de cultură din Râmnicu-Sărat, Editura Eminescu, reprezentată de criticul literar Valeriu Râpeanu – directorul editurii – și redactorii Maria Graicov, Viola Vancea, Daniela Crăsnaru și Aristide Popescu, s-a întâlnit cu cititorii, discuțiile fiind purtate pe tema: *Tineretul și literatura*. Scriitorul Alecu Ivan Ghilia, invitat la întâlnire, a răspuns la numeroase întrebări”. □ Sub titlul *În cinstea anului XXX* citim mai multe note: □ *Întâlnire între generații*: „În Sala mică a Palatului R.S. România, Comitetul municipal al femeilor București și Comitetul foștilor luptători antifasciști din România au organizat, în cinstea aniversării a 30 de ani de la eliberarea patriei, manifestarea *Întâlnire între generații*. Cu acest prilej, au luat cuvântul participante la pregătirea și înfăptuirea insurecției naționale, la războiul antifascist, la lupta pentru edificarea societății multilateral dezvoltate în România de azi. În cadrul programului artistic ce a urmat, au citit versuri patriotice Ion Bănuță, Traian Iancu, Victor Tulbure și Violeta Zamfirescu. □ *Evocări*: „Societatea literară «Radu Stanca» a elevilor din Sibiu, în colaborare cu revista «Transilvania», a organizat la Casa de cultură o șezătoare literară în cinstea marilor sărbători ale poporului nostru din acest an, în cadrul căreia Ion Bănuță a evocat momente de lupta partidului în ilegalitate și a citit din poeziile sale. * În sala Casei de cultură din Tulcea și la Casa de cultură din Babadag s-au desfășurat două șezători literare dedicate marilor evenimente din acest an. Și-au dat concursul Toma Alexandrescu, George Acsinteanu, Dinu Ianculescu, Octav Sargețiu și Paul Teodorescu”. □ *În aula Academiei*: „În cinstea celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei și celui de al XI-lea Congres al Partidului, în aula Academiei Republicii Socialiste România s-au desfășurat lucrările sesiunii *Realizările științei românești*. Acad. Al. Philippide a prezentat comunicarea *Trăsături distinctive ale cercetării literare românești în ultimii 30 de ani*. De asemenea, acad. Al. Graur a vorbit despre *Lingvistica română actuală*”. □ „*Baladă pentru anul XXX*”: „Luni 15 iulie, orele 20, în Sala de concerte a Radioteleviziunii va avea loc un recital de poezie organizat de Redacția emisiunilor cultural-artistice a Radioteleviziunii – consacrat celor două mari evenimente politice ale acestui an jubiliar. Se vor citi versuri inedite, semnate de: Alexandru Andrițoiu, Franz Johannes Bulhardt, Aurel Butnaru, Ioan Costea, George Damian, Nicolae Dragoș, Anghel Dumbrăveanu, Radu Felix, Veronica Galiș, Petre Ghelmez, Horváth Imre, Negoită Irimie, George Lesnea, Ana Mișlea, Dumitru Mureșan, Dan Mutașcu, Mihai Negulescu, Ion Petrache, Constantin Săbăreanu, Ion Segărceanu, Nicolae Stoian, Corneliu Șerban, Virgil Teodorescu, Victor Tulbure, Haralambie Țugui, Tiberiu Utan, Dan Verona”. □ *Știri din Uniunea Scriitorilor*: „Muzeul Literaturii Române a organizat la Biblioteca județeană din Brăila o expoziție omagială «Panait Istrati», intitulată *Pământul românesc, izvor al operei*. * De asemenea, Muzeul Literaturii Române a organizat duminică 7 iulie 1974 o vizită a pionierilor din Capitală la Casa memo-

rială de la «Mărțișor». După un moment de reculegere la mormintele lui Tudor Arghezi și al Paraschivei Arghezi oaspeților le-au fost prezentate, de către Barutu și Mitzura Arghezi, camerele Mărțișorului, evocându-se momente din viața marelui poet. În încheierea vizitei, membrii Studioului de poezie «Freamăt» de pe lângă Palatul Pionierilor, condus de poeta Veronica Porumbacu, prezintă la microrecitalul de poezie organizat apoi în livada casei memoriale, au citit și recitat versuri din opera lui Arghezi și din creațiile proprii, închinată marilor înaintași ai literaturii noastre. * O seară omagială consacrată lui Nicolae Tăutu a avut loc la Casa Scriitorilor din Capitală. Despre viața și opera poetului au vorbit Ion Bănuță, Gh. Băjancu, Traian Iancu și Haralamb Zincă. Actorii Marieta Ciurea și Mihai Dinvalc au citit versuri de Nicolae Tăutu. * Comitetul municipal U.T.C. Sibiu în colaborare cu revista «Transilvania» a inițiat o întâlnire a poezilor Nichita Stănescu și Petre Stoica, cu membrii Societății literare a elevilor «Radu Stanca». După recitalul de versuri din creația celor doi poeți, – susținut de actorii Geraldina Basarab, Radu Basarab și Petre Lupu, a urmat o ședință de cenaclu în prezența invitațiilor, la care numeroși elevi au citit versuri proprii”. ■ Hristu Cândroveanu semnează *Literatura, document al timpului*: „Literatura, arta au izvorât din realitatea vremii lor, în structura lor intimă, ele au fost, oricând un document al timpului, bineînțeles transfigurat potrivit legilor specifice ale frumosului, prin înlăturarea accidentului din conturarea tabloului general al imaginii în perspectivă”. ■ Constantin Călinescu scrie despre *Lirica Ninei Cassian*: „Ființă mereu asediată de realitatea nestatornică, mereu în primejdia de a aluneca din poziția ce o duce spre echilibru (niciodată în perfect echilibru), caută veșnic a se pune într-un nou acord. De aceea este exclusă starea contemplației impersonale, poeta fiind în veșnică introspecție, profund implicată, cu toată luciditatea la pândă pentru a surprinde fiecare mutație a spiritului, fiecare notă melodică. Seninul expresiei nu înseamnă ataraxie, înseamnă câștig de conștiință, cucerirea unui teritoriu sufletesc de pe care pot fi contemplate câmpiile bătăliei, sușurile, coborâșurile, câștigurile, renunțările și, poate, rănilor”. ■ Vladimir Simon, în *Un drum al cunoașterii*, scrie despre romanul *Alexandra și Infernul* de Laurențiu Fulga: „Textul crește unitar, deși s-a observat că romanul pare format dintr-o suită de șapte povestiri independente. Coerența este asigurată în primul rând de atmosferă, înfățișată în tonuri grele de sevă, înfiorată de neliniști, irealul invadează pe nesimțite realitatea, trecutul «trece insesizabil în prezent și prezentul se sublimă în trecut»”. ■ Al. Piru semnează *13 poeme de Emil Botta*, o scurtă prezentare a volumului de *Poeme* (Albatros, 1974): „Avem a face cu niște legende simbolice ori cu niște parabole despre destinul artistului rătăcit într-un «vis rău» în care a murit de mii de ori, fără a fi apucat să dea de veste din acele «moarte pustii», echivalente cu Gomora, sau «canonit» ca Ion Vodă Armanul, «trunchiatul cumplit», prefăcut în pasăre, «sălbăticiune de aer»”. ■ Șerban Cioculescu publică *Din ideile artistice ale lui Ștefan*

Petică. ■ În *Pro domo* Alexandru Ivasiuc scrie despre *Bălcescu, model literar*. ■ În *Opinii* Dan Mutașcu se ocupă de *Arta și critica: relații*: „Așadar, între artă literară și critică literară există o relație specială, de netăgăduită, necondiționată importanță: relația de egalitate, înțelegând aici prin egalitate încercarea artei de a cunoaște absolutul, pur și simplu, și încercarea criticii de a constata pentru totdeauna, și a argumenta, însușirea artei de a cunoaște absolutul, pur și simplu”. ■ Nicolae Manolescu publică o cronică literară la *Fețele tăcerii* de Augustin Buzura (C.R., 1974): „Augustin Buzura e un moralist și un analist, care ocolește spectacolul ca să găsească resortul ascuns al atitudinii. Proza lui n-are farmec, nici destulă culoare, e însă solidă și profundă, dură și totodată tandră, incapabilă să întrețină iluzii, reconfortantă prin preocuparea de adevăr, prin corectitudinea fundamentală a judecății morale”. ■ Sunt prezente o serie de recenzii: □ Mircea Constantinescu scrie despre *Adolescențe* de Maria Rován (Albatros, 1973): „Dacă M. Rován consimțea să păstreze în carte doar perspectiva femeii adulte asupra adolescenților, volumul căpăta cel puțin o unitate de ton, de concepție. Însa autoarea a preferat, păstrând persoana întâi a relatărilor, să privească și prin ochii celor incriminați, ai copiilor în pragul metamorfozelor. Lucrul, în sine, nu conține ceva rău, totuși efortul scriitoricesc transpare pregnant”. □ Lucian Raicu semnează „*Preamărirea iubirii*”, o prezentare a volumului *Culoare și aromă* de Dumitru M. Ion (C.R., 1974): „În linia vechilor poeți munteni, desigur cu un plus de ironie, strict necesară, Dumitru M. Ion are cultul voluptăților rafinate, al iubirii împărțășite, al fericirii sedentare lipsite de alte complicații decât cele provocate de presentimentul unei saturații sau de firească bănuială a zădărniciiei, a timpului care trece etc.”. □ În *Umor incisiv* Valeriu Cristea notează apariția volumului *Când plouă, taci și-ascuți...* de Valentin Silvestru (Albatros, 1974): „Culegerea de față, mai ales prin secțiunea ei ultimă – pe care am fi dorit-o mai amplă – consolidează poziția de scriitor incisiv al lui Valentin Silvestru”. □ Mircea Iorgulescu publică recenzia *Critica multiplicată* la volumul *Metonimii* de Aurel Martin (Eminescu, 1974): „*Metonimii* este cartea unui istoric literar care nu-și refuză plăcerea de a evada adesea din spațiul propice aptitudinilor sale, încercând a-și constitui de fiecare dată alt chip”. ■ Laurențiu Ulici, în *Prima verba*, scrie despre *Concursul Editurii Eminescu*, prezentând două volume: □ *Oglinzi în rouă* de George Florin Cozma, volumul care a câștigat premiul III: „Versurile lui George Florin Cozma stau în echilibru primejdios pe muchia ce desparte poezie de versificație, fără să se distingă deocamdată vreo intenție de pas decisiv într-o parte sau alta. Poetul e romanțios în linia lui Minulescu, delicat în linia lui Topîrceanu, cantabil în linia amândurora, îmbunătățită la nivelul vocabularului, numai în linia lui nu vrea să se arate încă. *Oglinzi în rouă* e un debut bun de poezie «minoră»”. □ Volumul *Să arunci cu pietre în soare* de Florin Bănescu (mențiune): „Debutul lui Florin Bănescu, interesant în ordinea scriiturii, fad și sărac în ordinea

epicului și a puterii de semnificare, trebuie luat, până la proxima carte, drept o pagină jumătate albă, jumătate scrisă, sau invers, dintr-o biografie scriitoricească deocamdată imprezvizibilă”. ■ În *Meridiane* citim: □ O notă nesemnificativă despre apariția volumului *Anul XXX al unui destin exemplar. Nicolae Ceaușescu, președintele României*, Louvain, Belgia, de Mihail Steriade. □ Nota „*Totul așa cum a fost*”: „Sub acest titlu, revista sovietică «Inostranaiia Literatura», nr. 6/ 1974, publică o amplă prezentare a romanului *Vântul și ploaia* de Zaharia Stancu, apărut la Moscova, în Editura «Progress», în traducerea lui I. Konstantinovski”. ■ Ioana Mărgineanu semnează *Praga – cetatea cărților*: „Viața literelor cehe trăiește adânci prefaceri expuse cu rigoare și pasiune de tânărul lector ce ne însoțește în această pasionantă călătorie de-a lungul veacurilor. «Viziunile» fantastice ca și prelucrările motivelor petrarchiste și boccacciene, scrierile satirice ca *Drepturile lui Franța* ne conduc pe firul ce va avea ca prim nod vital perioada bătăliei de la Muntele Alb. Etape sângeroase – răscoalele minerilor de la Kutná-Hora și defenestrările catolicilor din anul 1618”.

● [„*Tribuna*”, nr. 28] *Antologie XXX – Ca un ostrov de dor* (de Teofil Răchițeanu). □ Mircea Vaida scrie o scurtă cronică intitulată *Marcel Mureșeanu – Cel din urmă* (Dacia, 1974): „Versurile se apropie de ceea ce înseamnă poemul ca «stare sufletească»”. □ Interviu realizat de N. Prelipceanu cu Eta Boeriu: „Cum era în vremea aceea la Sibiu? Ce simplu și ușor mi-e să-ți răspund! Era bine pentru că eram tineri.” (Eta Boeriu). □ Sunt redată poezii de Corneliu Sturzu, Petre Stoica. □ Acum patruzeci de ani premiera poloneză a piesei „*Meșterul Manole*” (consemnează Zbigniew Szuperski).

12 iulie

● [„*Scânțea*”, nr. 9918] Mircea Radu Iacoban semnează *O confruntare utilă: spectacolul-dezbatere*, un text în care, pornind de la dubla montare a piesei *Năpasta* și dezbaterea care a urmat, autorul consideră: „Cert este că spectacolul-dezbatere (mai ales în cazul dramaturgiei pe teme de actualitate) își dovedește din plin calitatea educativă și utilitatea, fapt ce-l îndreptățește la o mai decisă integrare în viața teatrală românească”.

● [„*Contemporanul*”, nr. 29] În textul *Etica societății noastre*, C. Constantin se referă la cartea lui Ioan Grigoraș: „Este semnificativă precizarea pe care Ioan Grigoraș o face în legătură cu titlul ultimei sale cărți, apărută recent la Editura Științifică. Aceasta se numește *Principii de etică socialistă* și nu *Principiile eticii socialiste* întrucât, arată autorul, nu și-a propus să trateze despre toate principiile – lucru foarte dificil pentru puterile unui singur om. Cauza acestei dificultăți apare în mod firesc: marea bogăție și varietate a sistemului de norme ale eticii socialiste”.

● [„*Cronica*”, nr. 28] Editorialul semnat *Cronica* este dedicat comemorării *Bârlad 800*: „*Bârladul* de azi e un meșter dibaci care își construiește din pres-

tigiul trecutului armătura temeinică pentru un uriaș vitraliu în culori deschise plenar luminii. Prin străvezimea lui se poate descifra viitorul, un viitor prin care lumina își revarsă snopul de aur”. ■ Sub titlul *Retrospectivă Nicolae Țațomir* citim cronică literară a lui Liviu Leonte la *Poezii și poeme* de N. Țațomir (Junimea): „Revenind cu insistență la tonul confesiv, autobiografic, Nicolae Țațomir se oprește la istoria morală a unei existențe, la ravagiile imperceptibile ale trecerii timpului (*Sania fantomă, Masca*) sau își rememorează într-o suită de autoportrete, destinul său de poet”. ■ În rubrica sa Const. Ciopraga face *Un profil modern* scriitoarei și pictoriței Claudia Millian-Minulescu: „Cele câteva piese de teatru n-au impus-o pe scriitoare printre dramaturgi. Antrenante, inteligente, sunt paginile memorialistice din *Cartea mea de aduceri aminte* (1973)”. ■ În *Mențiuni critice* Magda Ursache scrie despre □ *Strada infinitului* de Ovidiu Constantinescu: „Cartea se reține ca o pledoarie romantică pentru renunțarea la conveniențe”. □ *Opriți secolul, cobor!* de Petre Bokor: „Nu lipsesc nici din această carte de umor accentele tragice”. ■ În *Voluptatea erudiției* Pompiliu Marcea scrie despre „Cea de a paisprezecea carte de istorie literară a profesorului Alexandru Piru” (Scrisul Românesc), volum care „întregește activitatea de cercetare, fără nici o exagerare, prodigioasă, tinzând, treptat, să devină, prin dimensiuni, varietate și substanță, unică în istoria exegezei românești”. ■ N. Barbu continuă cu textul său critic la volumul *Istoria teatrului în România (vol. III)*. ■ Din *Moment* reținem scurta notă intitulată *Casa muzeu de la Ipotești*, semnată N. Irimescu: „La Ipotești-Botoșani s-a redeschis pentru public, casa-muzeu «Mihai Eminescu». Complet refăcut, interiorul sugerează atmosfera copilăriei poetului la Ipotești, două camere adăpostind obiecte de mare valoare din epoca Eminovicienilor. Vizitatorul va întâlni aici biblioteca, masa de lucru, sipetul, scrinul căminarului, precum și un număr de obiecte care ilustrează momente din viața Luceafărului: lădița de student la Viena, scrisori adresate rudelor și cunoscuților, fotografii inedite”. ■ Silvia Buțureanu scrie despre *Colette, un univers convergent*: „Alchimia poetică provocată de orice contact inefabil cu lumea de mult apusă a copilăriei, redusă la esențe, sau cu natura, componentă fundamentală a universului lăuntric, definește eul profund al scriitoarei pe care cercetătorul sau cititorul atent îl pot regăsi la nivelul întregii creații”. ■ Sorin Pârvu semnalează că apărut volumul *Walden*, de Thoreau, în traducerea lui Al. Pascu și Șt. Avădanei: „Traducerea relevă o bună cunoaștere a textului, o grijă susținută pentru proprietate și relevarea nuanțelor”. ■ Versuri semnează Georgeta Eftimie (*Post scriptum la o baladă; Izvod*), George Corbu (*Avem în frunte un partid; Roșu, galben și albastru*), Emil Brumaru (*Cântec naiv; Elegie; Cântec naiv*). □ Din proză citim *Primul drum spre Adam* de Corneliu Ștefanache, „Fragmentul din romanul *Speranța care rămâne*, în curs de apariție la Editura Eminescu”. □ Ion Istrati publică reportajul *Pe marea Adriatică*.

● [**„Orizont”, nr. 28**] Cronica lui C. Ungureanu cuprinde, de data acesta, două volume de poezie și anume *Poemul de purpură și alte poeme* (Dacia, 1974) de Mihai Ursachi și *Tăcerile renului* (Facla, 1974) de Marcel Turcu, dar în timp ce în primul avem de-a face cu „un poet orfic” în a cărui poezie „textul trebuie să existe ca poveste, ca sumă de întâmplări, cu rost inițiativ”, în al doilea se cultivă „destul de multă literatură prozaică, autorului lipsindu-i în genere, *măsura*: câte un vers remarcabil e urmat de câteva cu desăvârșire plate, o idee poetică subtilă e înecată în zgomote stridente”. ■ Remarcând existența câtorva bune încercări de a defini fenomenul literar românesc într-un context universal, ca în sintezele realizate de Constantin Ciopraga – *Personalitatea literaturii române*, de Zoe Dumitrescu-Bușulenga – *Valori și echivalențe umanistice* și de Al. Dima – *Aspecte naționale ale curentelor literare universale*, Marcel Pop-Corniș comentează pe parcurs: „Este necesară acum, mai mult ca oricând, fundamentarea unei teorii unitare a istoriei literare ca domeniu specific de investigație (componentă a istoriografiei generale) care să porceadă de la o critică a formelor tradiționale de istorie literară precum și a curentelor și sistemelor critice asimilate adesea forțat în studiul diacronic al literaturii” și analizează o astfel de „încercare de fundamentare a unei teorii sistematice a istoriei literare” în volumul *Ipoteze și ipostaze* (Minerva, 1973) a lui Savin Bratu (articolul *De la morfologia criticii la teoria istoriei literare*, I). ■ Eugen Dorcescu circumscrie, la rubrica *Profilul literar*, proza lui Ion Velican. ■ Sunt reproduse poezii de Virgil Carianopol, precum și un fragment din *Stânca Tarpeiană* semnat de Valentina Dima și povestirea *Războiul lui Ion* de Ion Velican.

● [**„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 188**] Poemul *Doamna Țară* de Dan Verona. □ *Sensul activ al literaturii romane*, de la *Învățăturile lui Neagoe* până la *Testamentul* argezian, este reliefat de I. Lotreanu. □ Un portret Ion Vinea de M. N. Rusu marșează pe percepția cosmicului – element comun liricii lui Ion Vinea și Lucian Blaga, în descendență eminesciană. □ D. Mutașcu scrie despre *Semnul metaforei și criteriul valorii*. □ E. Manu receptează cineromanul *Războiul undelor* de Eugen Barbu și Nicolae-Paul Mihail, în fapt amplificarea scenariului care a stat la baza serialului TV de mare succes *Urmărirea*.

13 iulie

● [**„Scânteia”, nr. 9919**] Emil Vasilescu publică note de lectură la volumul *Periplu* de Dumitru Micu (C.R.): „Răspunsurile date, acolo unde le aflăm precis conturate sau, adesea, numai sugerate, izvorăsc dintr-o cunoaștere exemplară a sensului de acțiune a celor mai de seamă opere și personalități creatoare ale culturii noastre. Întemeindu-și pledoaria critică pe sesizarea liniilor de forță capitale ale scrisului românesc, pe intuirea căilor cele mai apte să conserve valorile și să faciliteze progresul cultural, cartea de față, atât de diversă în alcă-

tuire, subliniază încă o dată capacitatea autorului de a se situa în interiorul problemelor, deopotrivă perene și actuale”. ■ Sub titlul *Dorul de privighetori*, Traian Coșovei scrie *Rânduri despre autenticitatea folclorului*: „Aria patetică a cântecelor Dobrogei se identifică admirabil cu aria marilor aspirații și a marilor eforturi creatoare ale Dobrogei, ca și ale întregii țări, cântecele harnicelor ei privighetori se împletesc cu eforturile noastre într-o țesătură imposibil de separat. Și acum, când toate aceste uriașe, înnoitoare eforturi ale Dobrogei au căpătat înfățișarea unei grădini – Dobrogea de astăzi – întreagă această splendidă grădină strigă în suflul nostru după acele cântece ale ei, care îi țin tovărășie credincioasă și îi încălzesc, îi luminează munca”.

● [„**Flacăra**”, nr. 29] George Arion publică un articol intitulat *Un exemplu de conlucrare sinceră și rodnică*, precum și reportajul *Dacă v-aș face pâine din orz, ați căpăta respect pentru grâu*. □ George Stanca publică un articol pe teme muzicale intitulat *O «imprudență» costisitoare*. □ În *Cronica de trei secole*, Radu Cosașu scrie *Un oftat*.

● [„**Lucefărul**”, nr. 28] Ion Marcoș notează despre *Literatură și reportaj*: „În societatea postbelică s-au produs mutații politice fundamentale. Sfera de interes a literaturii are azi alte constante care îi solicită specificitatea. Noile mituri – laitmotive – ale prozei sunt pe cale de a se constitui. Tocmai de aceea nu ne este indiferent cum se conturează ele, câtă sinceritate sau mai ales câtă artă autentică le însoțește dându-le viabilitate. Este foarte important ca încrederea în performanțele tehnicii, superioritatea vieții citadine, în noutatea muncii în marile unități industriale, într-un cuvânt – mitul uzinei, să spunem, să nu fie impus de autori netaleantați, autori de ocazie, prozatori de birou comozi și neinspirati. O lungă perioadă de eclipsă a prozei românești după ultimul război a fost ilustrată tocmai de astfel de autori, care au sacrificat arta de dragul comodității. S-ar putea urmări eliberarea lent progresivă a prozei noastre postbelice de tiparele strâmte ale rețetelor, căutând schimbarea de nuanță în atitudinea față de formele noului; e ușor de observat în acest caz cât de greu s-a trecut de la entuziasmul nediferențiat, oarecum «mecanicist», la cunoașterea în adâncime a realității sociale, de la romanele cu întreceri în producție șablon, cu eroi inconsistenți, «de laborator», la romanul social autentic, complex, artisticeste viabil, convingător în ordine ideatică. Drumul de la anumite «fresce» ale deceniului șase la *Risipitorii* sau *Intrusul* ale lui Marin Preda, la romane mai puțin «programatice», diferite ca stil, diferite calitativ, remarcabile însă, nu înseamnă deloc o îndepărtare de social, ci adevăratul impact al acesteia cu creația, integrarea reală a artistului în cetate, întemeiată pe cultul valorii, pe înțelegerea adevăratelor raporturi între indivizi, între aceștia și realitățile supraindividuale. Interesul constant al prozatorilor tineri pentru marile acțiuni sociale, pentru formele diverse ale solidarității umane, pentru psihologia de grup, frecvența cu care se revine la «utopia» modernă a marilor construcții, la valoarea de simbol a șantierului sunt argumente suficiente pentru psihologia de grup, frecvența cu

care se revine la «utopia» modernă a marilor construcții, la valoarea de simbol a șantierului sunt argumente suficiente pentru ideea că reperele de bază ale prozei postbelice nu au fost abandonate, ci doar gândite. S-au revizuit nu formulele, ci conținuturile. Din literatura anilor cincizeci a rămas, în cazul reportajului, de pildă, creația lui Geo Bogza. Astăzi există un interes nu doar de circumstanță pentru acest tip de literatură. Există... reporteri foarte înzestrați, ca să nu mai vorbim de numărul mare de scriitori în curs de afirmare sau deja afirmați, care și-au făcut ucenicia literară practicând reportajul. Ei sunt în marea majoritate tineri: M. R. Iacoban, Radu Mareș, Mihai Sin, Vasile Sălăjan... Nu e vorba atât de a cita nume, cât de a sublinia o idee: în mare parte și datorită exercitării prealabile, în reportaj, nivelul debuturilor în proză este, în ultimii ani, sensibil ridicat: tinerii prozatori debutează de multe ori «maturi», remarcându-se prin gradul înalt de profesionalism, prin experiența de viață «precoce», provocată sistematic prin «documentare», îmbogățită prin contactul sistematic cu realitatea. În proza lui Radu Mareș sau a lui Vasile Sălăjan, de pildă, senzația de trăit, de percepere directă a realității, mergând, în ultimul caz, până la proza-document hrănită de reportaj, coexistă cu tenta simbolică, cu ambiția de a inculca semnificații ce depășesc literalitatea descripției exterioare, cu subiectivitatea convertită în lirism”. ■ M. Ungheanu scrie despre studiul lui E. Lovinescu *Titu Maiorescu și contemporanii lui*: „Critical examinează raporturile dintre Titu Maiorescu și cei mai importanți junimiști căutând să refacă nu numai atmosfera Junimii ci și portretul lui Titu Maiorescu și ale companionilor săi de idei și literatură. De fapt criticul nu năzuiește doar la a face simple portrete. El tinde să reliefeze între ceilalți pe Titu Maiorescu încercând prin această singularizare să dea o pildă de victorie spiritului asupra materiei”. ■ Dorin Tudoran recenzează volumul de versuri al lui Ben Corlaci, *Arcul biologic*: „Poezia lui Ben Corlaci s-a decantat, unele dintre temele sale obsesive s-au convertit în atitudini lirice noi fără a se înstrăina, poetul a rămas credincios multora din procedeele cunoscute ale poeziei de avangardă”. ■ Dan Cristea analizează studiul lui Dumitru Micu, *Periplu*: „Sub multe aspecte «periplul» lui Dumitru Micu este o incursiune prin ani de formație și prin existența unor opere și scriitori ce i-au înrăurit constituirea. Am încercat să arăt care este interesul unui asemenea ton liric, de mărturisire și autodefinire.[...] Cu cel mai mare folos se parcurg articolele despre prozatori (Caragiale, Zaharia Stancu, Marin Preda, D. R. Popescu, Fănuș Neagu), pătrunzătoare, de o reală suplețe a analizei”. ■ Dorin Tudoran are o *Convorbire cu Al. Piru*: „– În literatură, fiecare autor își ține minte adevăratul debut în funcție de criterii accentuat subiective; uneori chiar în funcție de orgolii, «înfruntând» evidența istoriei literare. Care este adevăratul dumneavoastră debut și prin ce s-a caracterizat? – Adevăratul meu debut s-a produs la «Jurnalul literar» din 1939 al lui G. Călinescu pe când eram student în anul al treilea. Invitându-mă să colaborez la revista sa, G. Călinescu m-a rupt de «Însemnări ieșene» și de orice spirit pro-

vincial. Judecata mea literară era implacabilă. Am «nimit» pe George Lesnea și m-am pronunțat foarte sever asupra lui Topîrceanu, spre dezolarea Otiliei Cazimir. – *Care a fost reacția lui Călinescu și ce i-a urmat din parte-vă?* – G. Călinescu a încercat să mă înduplece scriind și el despre Topîrceanu mai blând. Mi-am întrerupt colaborarea la revistă și am trecut în clandestinitate trimițând poezii sub pseudonim. G. Călinescu mi-a publicat una, fără să știe cine e autorul, iar la alta mi-a răspuns la poșta redacției: Nu e rea dar mi-e teamă de mistificații. N-am stăruit. – *Pentru că am ajuns la poezia dumneavoastră, pe care ați semnat-o printre altele cu pseudonimele Ioana Sârbu, Yvonne Mavrodin, A. Vasilescu, aș vrea să știu dacă este reală afirmația că G. Călinescu pretindea colaboratorilor săi cei mai apropiați să facă dovada sensibilității lor lirice. Există, adică, o directivă călinesciană în acest sens?* – G. Călinescu era de părere că tinerii nu trebuie să înceapă cu critica. Ne-a îndemnat să facem poezie sau proză chiar dacă acestea ar fi rămas simple exerciții. Nu era o directivă, ci mai degrabă o invitație, un îndemn în sprijinul căruia aducea exemplul lui Sainte Beuve, exemplul său etc. Critica o concepea mai mult constructivă. Dacă negam în mod exagerat autorii contemporani, ne sfătuia să ne ocupăm de clasici, unde judecățile de valoare erau fixate deja. Așadar, G. Călinescu vedea în critică nu un prilej de sentințe, ci unul de înțelegere și explicare a fenomenului literar. – *Cum v-a găsit pregătit îndemnul lui Călinescu de a scrie poezie, proză?* – Scrisesem poezie și proză. Nu toți o făcuseră. Mai rău a fost de poezii ori prozatorii care s-au apucat de făcut critică. Au eșuat aproape lamentabil. Vezi Eusebiu Camilar ori Magda Isanos. – *Debutul dumneavoastră editorial s-a produs în 1946 cu Viața lui G. Ibrăileanu. Cine a scris despre această carte?* – Am fost recenzat de George Mărgărit, Adrian Marino și de alții, dintre care unul care a scris la «Revista literară» m-a declarat nul. – *Cam puțini, dar dacă stau să mă gândesc că printre aceia «și alții» se afla și G. Călinescu.... Am să vă reamintesc câteva lucruri din recenzia lui G. Călinescu apărută în «Națiunea»: «Bătătoare la ochi este la d. Al. Piru, în manifestarea orală sau în scris, taciturnitatea prudentă». «Ceea ce se cheamă entuziasm, la furia, imaginația critică în fine nu sunt drumurile sale». «Placid cu o plăcere religioasă de a lua parte la viața literară, lipsit de orice răutate cronicar, adâncit în disecțiune, uită că animalul e viu. Nu bănuiește durerea». ...«D. Al. Piru scrie inteligent, cu simțul compoziției, nu cred a-i face o observație stânjenitoare pentru cariera sa afirmând că nu este un artist (afară de oricând posibile surprize)». «Din punct de vedere tehnic-informativ, lucrarea d-lui Al. Piru este ireproșabilă».... Și acum vă întreb cum ați primit recenzia lui G. Călinescu?* – Pot spune că recenzia sa binevoitoare mai mult m-a mâhnit. Mai târziu, recitind-o, mi s-a părut nemeritat de înțelegătoare. G. Călinescu mă prezenta ca pe un elev din școala lui, ceea ce nu era de natură să mă descurajeze. În mod surprinzător, Călinescu nu a înțeles temperamnetul meu deloc placid, ci la fel de febril ca și al lui; bineînțeles în alt sens. Cu toată

lumea am fost și rămân un om sociabil, volubil și nicidecum retractil și anxios. Curios cum se «înțeleg» criticii între ei! Eugen Lovinescu îl găsea pe freneticul, vulcanicul G. Călinescu un temperament «ombrageux» (bănuitor, întors în sine însuși), anxios și placid, adică lucruri de care mă «învinovăța» G. Călinescu pe mine! Pe de altă parte, *Viața lui G. Ibrăileanu* era o lucrare deosebită mult de *Viața lui M. Eminescu*, chiar dacă în lucrarea mea apăreau unele ticuri învățate de la maestru. Nu-mi caut scuze, dar ce s-ar fi întâmplat adică eram «artist» în această lucrare? Peste toate însă rămâne faptul capital în care nu scria despre oricine deși, în unele cazuri, faptul că ești lansat de un critic important te poate deservi. – *Cum a ajuns Viața lui G. Ibrăileanu la tipar?* – Perpessicius a prezentat-o lui Alexandru Rosetti care era dierctorul F«undației pentru literatură și artă». – *În 1946, anul debutului dumneavoastră editorial, Arghezi obține premiul Național pentru literatură cu ocazia împlinirii a 50 de ani de activitate, Bacovia – consilier la ministerul Artelor – scotea Stanțe burgheze, Beniuc publica poemul Un om așteaptă răsăritul, Bлага era profesor la Cluj, Vianu ambasador la Belgrad, Călinescu anunța ediția revăzută a Operei lui Eminescu și ținea cursul Istoria literară ca știință inefabilă și sinteză epică. Ralea tipărea explicarea omului, Lothar Rădăceanu Studii literare marxiste, Zaharia Stancu Secolul omului de jos, Stelaru Cetățile albe, Gellu Naum Culoarul somnului și Castelul orbilor. V-am reamintit aceste câteva repere ale vremii respective pentru a vă întreba ce credeți despre perioada literară în care ați debutat? Cum o simțeați și cum o considerați azi?* – Perioada 1945-1946 se caracterizează mai ales prin apariția unor poeți care s-au impus încă de atunci, fapt foarte important mai ales dacă ne gândim că un Geo Dumitrescu, Caraion, Magda Isanos, Stelaru și ceilalți aveau de înfruntat aura marilor poeți interbelici. De aceea poate au scris poezia pe care o cunoaștem, nu puțin iconoclastă. Și în proză exista un Marin Preda, deși nu neapărat în volum, un Radu Tudoran, un Ovidiu Constantinescu, care chiar dacă nu s-a ținut de cuvânt promitea să avem în el un prozator. Așadar, cred că perioada aceea, dacă nu constituie punctul de plecare al noii literaturi care a apărut, oricum, este perioada care a pergătit apariția noii literaturi. Acelor scriitori le-a urmat valul poezilor și prozatorilor reporteri care au pus în scheme lirice sau epice sufletul și frământările unei epoci sociale de tranziție. Că nu aceștia din urmă reprezintă punctul de la care se revendică noua literatură o spun și actele literae săvârșite de cei mai tineri de azi. Iată, Ana Blandiana își alege drept model nu pe unul din poezii-reporter, ci pe Constant Tonegaru, de la care împrumută acea fantezie, acea ingenuitate de hoinar sentimental. – *În acea perioadă care era situația dumneavoastră a tinerilor critici din cercul lui G. Călinescu?* – Eram, vorba lui Lovinescu, gata să preluăm magistratura critică. Ne ofeream chiar, nu avea să se întâmple chiar așa repede și lesne investitura noastră. – *În aceeași perioadă cu dumneavoastră, erau gata să preia magistratura critică și cei din cercul literar de la Sibiu. Care erau relațiile cu ei? Ce vă apropia și ce vă*

despărțea? – Nu ne despărțea decât pretenția lor de a fi aparte, deși Negoitescu e cel mai călinescian și dintre ei și dintre noi, prin imagism, figurația expresiei, gustul pentru poezie și mai ales pentru analiza ei. Ruptura pornise, de fapt, de la *Istoria literaturii* lui Călinescu, unde Lovinescu nu era prezentat în culori prea roze. Oricum lupta era pierdută, fiindcă Eugen Lovinescu nu era important dat fiind faptul că activitatea lui critică se situa mai în urmă, adică rămânea pe undeva pe la 1937. Or cei de la Sibiu își căutau un steag și-l găsiseră în Lovinescu. Dar, Negoitescu era, cum ți-am spus, cel mai călinescian, Regman mergea spre scientism, rigoare documentară – gen Dimitrie Popovici. – *Din motive cunoscute, între 1947-1955 și dumneavoastră ați absentat din critica literară. V-ați ocupat în această perioadă de foarte multe lucruri pe care nu vreau să le numesc aici, fiindcă sunt încă destui amatori de anecdotică mărunță dispuși să facă din niște elemente biografice neseemnificative «adevăratul portert» al literatului. Criticului, istoricului literar. Oricum, voci bine informate susțin că în acel interval ați făcut muncă de secretariat pentru G. Călinescu.* – N-aș numi-o chiar muncă de secretariat. Nu din orgoliu ci fiindcă, oricum, e mai bine să fii chiar secretarul lui G. Călinescu m-a rugat, în acea perioadă, în care alții aflați în situația mea făceau tot felul de expediente literare și extraliterare, să-i pun puțină ordine în niște hârtii. Am făcut-o cu plăcere și rețin, printre altele, că am văzut energia să copiez de mână *Istoria literaturii române* cu toate modificările pe care le făcuse la ea G. Călinescu care erau departe de pragul publicării. Ți-am dat aceste trei amănunte pentru a înțelege șansa pe care mi-o oferise de fapt G. Călinescu: aceea de a mă afla într-un laborator literar de primă mână! – *După Literatura română veche și Literatura română premodernă lucrări pe care, așa după cum mi-ați mărturisit, le-ați scris din necesități universitare și mai ales «pentru că trebuia să se știe ce spui în sala de concurs», în 1968 prin rubrica numită Controverse, începută în «Gazeta literară» și continuată în «Luceafărul», serie condusă de Eugen Barbu, ați revenit în critica literară, la relații săptămânale cu literatura română contemporană. Ați scris atunci articole cel puțin inconfortabile pentru anumiți autori. Nu vreau să aflu dacă vocația dumneavoastră a fost cea de poet, cea de prozator, cea de istoric literar ori cea de critic, important fiind ceea ce sunteți azi, ci vreau să spun că pomenita dumneavoastră revenire la critica literară a fost pusă, datorită acelor «contestații», pe seama unui spirit vindicativ, că ați fost considerat de unii aproape un refușat, un critic neîmplinit, eșuat cu... succes în istorie literară.* – Este foarte exact că nu contează care ar fi fost adevărata mea vocație, ci ceea ce sunt astăzi. În ceea ce privește «contestațiile», mă voi opri doar la una, suficient pentru a explica ceea ce văd că mai este nevoie să explic. Sunt unul dintre cei care-l prețuiesc pe Marin Preda foarte mult. Rezervele mele față de opera sa aproape că nu există. Am fost singurul care am definit în termenii cei mai proprii, cei mai exacti, ironia *Moromeților*. În Pașanghel din *Întâlnirea din pământuri* am văzut un fel de

Tartarin care povestește, uneori și cu umor involuntar, tot felul de isprăvi. Înțelegeam prin gasconism o categorie literară, deloc de repudiat, în vreme ce alții l-au înțeles ca pe o categorie geografică minoră. Mă surprinsese că despre *Moromeții* mai ales despre Ilie Moromete se spusese tot felul de bazaconii. Ilie Moromete era ba Kant, ba Iisus Cristos, ba Husserl. Era numit reflexiv pentru că amâna impozitul funciar. Cred că am fost, totuși, primul care am vorbit despre ironia lui, ironie care-l delimitează fundamental de personajele romanelor țărănești de dinainte. Tot așa cred că am vorbit primul despre ironia lui Eugen Barbu din *Groapa*, ironie simpatetică ce-l deosebește de G. M. Zamfirescu sau de Arghezi, cel din *Cimitirul Buna Vestire*. Din păcate condiția criticului este și are sorti să rămână foarte ingrată. Există o mare lipsă de civilitate și te trezești pur și simplu abandonat chiar de prieteni. Eu n-am abandonat pe nimeni dar alții mi-au comunicat că prietenia noastră se întrerupe. Asta înseamnă să înțelegi că ești comentat tu și nu opera ta, că ești laudat tu și nu cartea ta. Asta înseamnă, de altfel, și lipsă de cultură, căci cultura înseamnă posibilitatea de a înțelege cât mai multe lucruri. Chiar și lucruri clare ca lumina zilei. – *Care sunt raporturile dumneavoastră cu criticii mai tineri?* – Mă regăsesc în paginile lui Eugen Simion. În ultima sa carte mă trece alături de Marino în capitolul *Doi călinescieni*. Eu l-aș fi așezat chiar înaintea noastră tocmai pe Simion, fiindcă e mai călinescian decât noi. De asemenea nu am respins nicio dată compania lui Nicolae Manolescu, care este mai reticent și mai prudent decât mine față de confrății săi mai tineri sau mai în vârstă. Eu nu-l cred chiar un mare izolat! Dimpotrivă cei mai tineri îl prețuiesc pe Petru Poantă, Șerban Foarță, Gh. Gheorghiuță. De asemenea și câțiva din tinerii grupați azi în redacția sau în jurul revistei «Luceafărul». Nu-i numesc pentru a nu fi bănuț de alte intenții decât cele pe care le am. – *Am scris de curând că ați fost singurul dintre criticii antologați în cartea lui Florin Manolescu. Poezia criticilor, care ați scris despre acel volum remarcabil dar se pare, iritant pentru toți antologații cu viață.* – Nu am scris ca să confirm că sunt autor de poezie, ci pentru că eseul lui Florin Manolescu este o carte de mare învățătură. Am văzut din ea că Tudor Vianu făcea o poezie sub clara tutelă a lui Ion Pillat, că Streinu e cu adevărat un poet mai important decât criticul Streinu, că Perpessicius este, de asemenea, un poet mai interesant decât criticul cu același nume. Din păcate, unor asemenea debuturi ca al lui Florin Manolescu le sunt preferate, pentru platitudinea nederanjantă, pentru cenușiul care le domină, debuturile «critice» cu volume care însumează un număr mai mare sau mai mic de cronici ori recenzii conformiste, ambigui, neinteresante. – *Există deosebiri între debuturile poezilor, prozatorilor și cele ale criticilor? Cum vedeți dumneavoastră condiția debutului azi? Ce calitate trebuie să-l însoțească permanent pe critic, de la debut până la apogeul carierei?* – Nu există deosebiri totale între debuturile criticilor și cele ale poezilor și prozatorilor. Oricum, prozatorii pot izbuti mai repede fiindcă proza se citește mai mult. Poezia se citește mai puțin și chiar se

înțelege mai dificil. Pentru a fi citați, criticii trebuie mai întâi să publice mult prin reviste. Apariția directă în volum e problematică și riscantă, afară de cazul când nu este lansat printr-un concurs editorial. Ca și poeții ori prozatorii. Adu-ți aminte de concursurile editoriale care au propus scriitorii adevărați, chiar dacă unii nu și-au ținut promisiunile, ca de pildă Mircea Badea. Ceea ce a încercat Valeriu Râpeanu este un bun început chiar dacă recolta primului concurs este modestă. În ceea ce privește partea a doua a întrebării, cred că un critic trebuie să fie, cum ai spus, însoțit permanent de la debut la apogeul criticii sale de o solidă instrucție. Să cunoască bine literatura română cât și alte câteva literaturi. Astfel ajunge să creadă că Breslașu e un poet mai mare decât Ungaretti și Quasimodo. Deci e nevoie ca tânărul critic să citească de foarte devreme și în câteva limbi străine. Astfel va observa, de pildă, că Welles și Warren spun în *Teoria literaturii* cam ce spunea și Călinescu de multe ori. Va înțelege traiectoria și importanța unei idei. Apoi criticul trebuie să se afle în relații cu cărțile și mai puțin cu autorii. Relațiile cu cărțile și mai puțin cu autorii. Relațiile cu cărțile sunt mai sigure, mai adevărate. Autorii sunt deseori mult prea imprezvizibili. – *Ce credeți despre «Luceafărul» de azi?* – După cum știi, sunt unul dintre cei care au dorit o schimbare radicală în profilul vechiului «Luceafăr». Nu-mi plăcea lipsa lui de orientare, caracterul său eterogeno-didactico-magazin dat de articole întâmplătoare, dificile, ilizibile în unele cazuri. «Luceafărul» de azi mi se pare mai aproape de ceea ce trebuie să fie o revistă a tinerilor scriitori. Locuri pentru îmbunătățiri se mai găsesc. De pildă, cred că s-ar stabili un dialog mai real între tinerii scriitori și confrății lor mai vârstnici, dacă și aceștia din urmă ar fi invitați să scrie despre tinerii scriitori. Cred că se poate publica și literatură a scriitorilor mai vârstnici, dacă și aceștia din urmă ar fi invitați să scrie despre tinerii scriitori. Cred că se poate publica și literatură a scriitorilor mai vârstnici, dar numai atunci când este foarte bună când poate fi un exemplu pentru cei mai tineri dintre scriitori. Mai exact spus, doresc «Luceafărului» să nu ajungă niciodată o societate de lingușire reciprocă a tinerilor scriitori. – *Acum, în finalul discuției noastre, vă rog să-mi spuneți ce credeți că înseamnă pentru literatură română cel sub privirea căruia a început destinul dumneavoastră literar, cel căruia cu o încăpățănare voluptuoasă nu-i spuneți decât G. Călinescu?* – Îi spun G. Călinescu fiindcă el n-a semnat niciodată decât G. Călinescu. Îl chema Gheorghe și nu s-a numit niciodată, cum scriu dicționarele, George. Este datoria noastră, a tuturor, ca respectul pe care i-l datorăm să înceapă chiar cu scrierea și pronunțarea corectă a numelui său. Orice ar face, literatul român, fie poet, fie prozator, fie el critic ori istoric literar se lovește cu capul de G. Călinescu”. ■ În cadrul rubricii *Colocviile „Luceafărului”* Eugen Simion se referă la *Generație și creație*: „Se discută din nou despre generație și tradiție, în termeni nu totdeauna clari și cu puncte de vedere nu totdeauna noi. Însă ce înțeles poate avea noțiunea de generație în afara noțiunii de creație? Conștiința generației începe să capete un sens și o

justificare când există conștiința creației, astfel totul cade în banala ceartă dintre tineri și bătrâni. Totdeauna au existat tineri iritați de pozițiile retrograde ale bătrânilor și bătrâni înspăimântați de ambiția tinerilor. Competiția biologică împinsă în planul artei reprezintă un nonsens și este o dovadă de imaturitate, căci un scriitor se judecă nu după vârstă, ci după atitudinea pe care o exprimă opera lui. S-a spus deseori, și faptul se poate verifica și la noi, că sunt tineri ce îmbrățișează poziții estetice foarte învechite în timp ce scriitori mai în vârstă sunt în avangardă. Vrem ca să dovedim că simplul indiciu biologic nu reprezintă un criteriu și că numai atitudinea spirituală comună poate să lege niște scriitori între ei și să-i organizeze într-un grup estetic. Spunem dinadins grup și nu generație pentru că o generație nu este prin forța lucrurilor unitară, și că numai atunci când este o fericită coincidență între vârstă și atitudinea spiritului poate să apară și ideea unei generații solidare. Faptul acesta nu se petrece atât de des, deși sunt unii care cred că în fiecare an apare o nouă generație care trebuie să scuture din pom pe cea dinainte pentru a-i lua locul. Când privim în urmă, vedem că generațiile apar rar și că trebuie oarecare timp pentru ca forțele existente într-o serie biologică să găsească un limbaj comun și să propună literaturii un nou stil de a gândi problemele ei fundamentale. Noua critică este opera, de pildă, a mai multor generații (biologice), solidare în efortul de a înnoi schema criticii tradiționale și a propune un nou demers al analizei. Între Georges Poulet și Gérard Genette este o diferență considerabilă de vârstă (între timp mai multe generații au trecut!), totuși ei împart, fără să fie stingheriți, spațiul aceluiași capitol în istoria criticii de după război. Să nu ignorăm, totuși, cazul în care afinitățile de vârstă se asociază cu afinități de ordin spiritual. În jurul anului 1960 asemenea coincidență s-a petrecut și apărut de îndată conștiința unei noi generații, întărită, verificată în deceniul ce a urmat prin opere de primă mărime. Este momantul în care debutează o serie de tineri și redebutează alți scriitori pe care circumstanțele îi împiedicaseră să evolueze normal. Nichita Stănescu avea, la debut, 27 de ani, Ioan Alexandru, Blandiana, Adrian Păunescu, cu zece ani mai puțin. Pentru criticii care judecă literatura cu certificatul de naștere în mână, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ioan Alexandru, Adrian Păunescu, Cezar Baltag, Leonid Dimov nu fac parte din aceeași generație, unii fiind mai vârstnici decât alții, și toți, la un loc, n-ar avea nimic comun cu cei care au debutat după 1970. Cât este de fals și provincial acest punct de vedere aproape că nu mai trebuie dovedit. Între Nichita Stănescu și Cezar Ivănescu, Marin Sorescu și Mihai Ursachi, nu este o diferență de generație ci numai de stil și personalitate. Ei au multe filiații estetice comune și bănuiesc că cei mai tineri dintre ei nu văd în ceilalți niște adversari ce trebuie doborâți. Observ totuși, că sunt critici începători care consideră că menirea lor este să pună sub semnul întrebării numele clasicizate de critici ce au debutat cu 10 ani mai înainte. Îndoiala, oricum, vine oare devreme. Scriitorii despre care este vorba sunt încă tineri, opera lor nu este împlinită, mulți

dintre ei vor cunoaște și alte evoluții. De ce, pe scurt, să ne grăbim să-i contestăm când încă nu sunt cunoscuți cum trebuie? Singură impostura trebuie să stârneasă tăgăduință, și impostura nu are, se știe bine, vârstă. Criticul, în orice caz, nu trebuie să protejeze din acest punct de vedere o generație, în defavoarea altora. De altfel, a despărți literatura în căprării, este o îndeletnicire necritică și nu înțeleg, de exemplu, ce rațiune înaltă poate să aibă cineva preocupat să definească raporturile dintre criticul tânăr și scriitorii consacrați sau tânărul critic și scriitorii clasici (citesc aceste teme în programa unei manifestări recente: *Zilele culturii călinesciene*). Raporturile îmi închipui, nu diferă de acelea, mai generale care leagă literatura din toate timpurile de critica ei, tânără sau vârstnică. Problema este, încă o dată, nu de vârstă, ci de atitudinea spiritului critic față de literatură. Numai acesta poate defini un program și poate sprijini afirmarea valorilor noi, singurele în fond care ne interesează. În absența lor, generația este o vorbă în vânt”. ■ Doina Uricariu descrie *Universul poetic* la Zaharia Stancu: „Opera lui Zaharia Stancu este transpunerea sufletului și a ideii cu ajutorul unor pictograme – valori și circumscrierea peisajului în ideogramă [...] Elementele universului poetic inițial se integrează prin repetiția lor meditativă în sfera esențelor și impun o originală categorie lirică, cea a peisajului gnomic”.

14 iulie

• [„Scânteia”, nr. 9920] Pe prima pagină apare *Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu a avut loc Ședința Comisiei de redactare a Programului Partidului Comunist Român*: „În zilele de 11–13 iulie a.c. a avut loc, sub președinția secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, ședința Comisiei de redactare a Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism – program care urmează a fi adoptat de Congresul al XI-lea al P.C.R. [...] Proiectul programului pornește de la complexitatea problemelor interne și externe ce trebuie soluționate în actuala etapă istorică de dezvoltare și dă o orientare clară luptei pentru transformarea revoluționară a societății, cristalizează linia strategică generală a partidului și orientările tactice pentru întreaga perioadă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism. El are la bază concepția materialist-dialectică și istorică, legile obiective ale dezvoltării sociale și ține seama de aplicarea creatoare a adevărilor generale ale marxism-leninismului la condițiile concrete ale țării noastre. Comisia a apreciat că, în forma sa actuală, proiectul programului corespunde orientărilor date de Conferința Națională și l-a aprobat în unanimitate. Comisia a hotărât ca proiectul programului să fie supus dezbaterii viitoarei plenare a Comitetului Central al Partidului Comunist Român”. ■ Mihnea Gheorghiu semnează „*Omul potrivit, la locul potrivit!*” *imperativ și înaltă răspundere socială*: „Proasta alegere și distribuire a forței de muncă, apoi

promovarea neinspirată, uneori în posturi de conducere, provoacă o reacție în lanț, ca orice inechitate, ca orice nedreptate. Psihologia personalității umane, ca și psihologia maselor au ceva comun și anume: respectul adevărului și dreptății. Să fim mai psihologi și să fim mai oameni dacă vrem să cucerim viitorul”. ■ În *Adnotări* Emil Vasilescu semnează *Banalități cu adolescenți*, un comentariu la volumul *La treisprezece ani și jumătate* de Mia Dumitriu (Junimea): „Cine deschide, îndemnat de titlu, cartea Miei Dumitriu – *La treisprezece ani și jumătate* – tipărită prin grija editurii ieșene Junimea, și speră să regăsească universul fascinant al adolescenței, dacă duce la capăt lectura întregului volum, va trebui, treptat, să-și potolească interesul. [...] Literatura adolescenței continuă să se afle – cartea de față o demonstrează – în conul de umbră al interesului și exigenței editorilor. Poate, de aceea, ajunsă, din când în când, să iasă de sub teascul vreunei edituri, ea stârnește o îndreptățită curiozitate, din păcate rar acoperită prin opere de valoare”. ■ Aflăm că *La Belgrad a apărut un nou volum Nicolae Ceaușescu – „Scrieri alese”*, Centrul editorial „Kommunist”.

15 iulie

• [„*România liberă*”, nr. 9244] Lucian Raicu notează despre volumul său, *Gogol sau fantasticul banalității*, că: „este o carte despre creativitate, despre geneza operei, despre miracolul spiritului creator, de astădată, în expresia sa optimă. Ea încearcă să fie un pelerinaj la surse”.

• [„*Tribuna României*”, nr. 41] În *Cuvântul zilei* este publicat *Cuvântul cititorilor* de Paul Anghel: „Scriem românește, slujim civilizația română, iubim această țară care se cheamă România, cu trecutul ei mare, cu civilizația ei de azi în plin avânt. Sunt trei direcții, de fapt un singur program, declarat limpede, de la primul număr, programul Asociației «România». Nu ne-am abătut o singură clipă de la el, fiindcă în slujire stă menirea noastră, acum, aici oricând. Și fiindcă presa este expresia cea mai acută a conștiinței unei societăți, și fiindcă prezentul este expresia cea mai pregnantă a veșniciei unei țări, ne-am propus să vă înfățișăm, număr de număr, țara de azi, în straiile ei solemne și de lucru, în gândurile ei cele mai lăuntrice, în gesturile ei cele mai semnificative, prin direcție și crez, în faptele ei definitorii, faptele unui popor fiind istorie prin excelență, istorie națională și parte constitutivă din istoria lumii. [...] Ne bucură să știm că românii noștri de departe duc o viață de afirmare că și numele lor strălucește sau va străluci pe firmamentul de valori al lumii. Ne bucură să-l știm cinstind cu numele lor România. Mulțumind distinselor personalități care onorează cu semnătura acest număr al cititorilor, îi asigurăm pe toți abonații noștri că revista noastră «Tribuna României» va rămâne o scrisoare a țării, deschisă spre toate zările lumii”. ■ Citim *Meridiane simțirii românești*: „Iată un deziderat împlinit: o revistă scrisă aproape în întregime de cititori. Să lămu-

rim ce înseamnă o asemenea performanță? Distinșii colaboratori ai acestui număr nu se află lângă noi, la distanță de un telefon, de o stradă, de o grădină cu castani, deci aici în București, lângă Dacia 35, ci hăt la capetele lumii, în Australia sau Canada, în Statele Unite ale Americii, în Israel sau Germania Federală, în Marea Britanie, Franța sau Italia, pretutindeni unde a răzbătut prin ei, datorită domniilor lor – limba română, simțirea română, cugetarea română. Prin ei, prin articolele sau însemnările trimise se recompun astfel niște alte meridiane, decât cele geografice, meridianele miraculoase ale simțirii românești. Aceste linii de sentiment, oricât de diferite, oricât de variate ca vibrație, înfășoară astăzi planeta, leagă mii de inimi și mii de vetre, se strâng până la urmă la un stâlp de casă și la un prag, ce poartă, un singur nume, știut și rostit limpede de noi toți: România. Nu întâmplător deschidem paginile ce urmează cu o suită de mărturisiri, adresate limbii române, adresate amintirilor românești, adresate familiei, adresate priveliștilor prin care o țară rămâne unică, așa cum o capodoperă rămâne unică... Dar redactorii? Ce-au făcut ei pentru acest număr?... Simplu, e clipa când redactorii și-au restrâns atribuțiile rezervându-și rara plăcere de a se bucura de slova românească datorată cititorilor. Le mulțumim tuturor colaboratorilor noștri. Precizăm că toate titlurile articolelor aparțin redacției”. Aici citim texte semnate de: General Pierre Paquier din Franța (*Un omagiu adus combatanților*), Rémus Tzincoca din Canada (*Fiorii tuturor regăsirilor*), Constantin Michael-Titus din Anglia (*Toate la un loc ești tu, Românie*), Luky Galaction Passarelli din Italia (*Amintirea calcă cu pas de Anteu*) și Ștefan Cantacuzino din Suedia (*Dorul țării române...*). ■ Apare *Asociația „România”/ Carnet*: „În ultimele două săptămâni, la sediul Asociației «România» ne-au vizitat o serie de cetățeni străini, originari din România, care se află în țară, fie pentru a-și revedea meleagurile natale, fie pentru tratative cu firme românești de comerț exterior sau a realiza contacte pe linia unor relații culturale cu țara noastră. Oaspeții au fost primiți de secretarul general al așezământului nostru, prof. Virgil Cândea și de secretarii de comisii. În cadrul convorbirilor care s-au desfășurat într-o atmosferă cordială, de prietenie, au fost abordate probleme de interes comun, s-a scos în evidență dorința celor ce trăiesc în cele mai depărtate colțuri ale lumii de a ține legătura cu patria de origine, de a contribui, după puterile fiecăruia, la o mai bună cunoaștere a României în țările unde își desfășoară activitatea, de a stimula legăturile culturale și economice cu țara natală”. ■ În *Who's Who? – Contribuții* citim *Personalități celebre originare din România prezentate de cititori*. Sunt prezentați Eugen Ionescu, Sergiu Celibidache și Hermann Oberth. □ Despre Eugen Ionescu scrie Saint Tobi, în textul intitulat *Avangardă și clasicism*: „Intrarea lui Eugen Ionescu în Academia franceză a stârnit cele mai diverse comentarii. Unii au văzut această intrare nu ca pe o consacrare a valorii scriitorului francez de origine română, ci ca pe o trădare a idealurilor tinereții, o abdicare în fața conser-

vatorismului în artă, întruchipat prin tradiție de Academie. Criticii francezi au abordat o problemă delicată și neînchipuit de subtilă: oare Ionescu de azi, autorul pieselor *Regele moare* și *Setea și Foamea* e același cu iconoclastul autor de odinioară al *Lecției* și al *Scaunelor*? Nu s-a «cumințit», oare, devenind un dramaturg clasic în raport cu revoluționarul de acum 25 de ani care dărmăse Bastilia clasicismului în teatru? Pasionată problemă, din nefericire însă superficial tratată și naiv rezolvată. Contradicția între avangardismul debuturilor ionesciene și clasicismul ultimelor sale creații nu este, după noi, decât aparentă. [...] Evoluția lui Ionescu reprezintă o întoarcere la izvoarele literaturii, la temele arhetipuri mitice. Revolta dramaturgului împotriva clișeele era manifestarea dorinței sale năvalnice de a se apropia de sensul inițial al cuvintelor. [...] Și, într-adevăr, după ce s-a consumat focul rugurilor sale nihiliste, după ce clișeele și marionetele care le manevrau au fost arse, ceața s-a risipit, Ionescu a putut privi din nou un univers magic, ca în timpurile originare”. ■ În secțiunea *Cartea* citim: □ J.-V. Pandelescu prezintă *Opere (vol. III)* de Constantin Brăiloiu (Minerva): „În general, e de subliniat că toate cronicile, toate consemnările lui Constantin Brăiloiu sunt de o mare concizie și pătrunse de un spirit viu, de o justețe de necontestat. Ele au, adesea, un caracter aforistic, și nu rareori o savuroasă ironie. *Opere (vol. III)* reprezintă un adevărat compendiu de referință, spiritual și bine documentat, asupra unei bune părți din viața muzicală românească și europeană, din prima jumătate a secolului nostru”. □ *La moartea doamnei Lucia Brăiloiu* de Harry Brauner: „Lucia Brăiloiu a plecat dintre noi cu conștiința împăcată a tovarășului de viață. Cinstind memoria soțului, ea a dat dovadă de o fidelitate, de o noblețe, de un patriotism ce se cuvin a nu fi uitate”.

16 iulie

• [„**Scânteia**”, nr. 9921] Ioan Grigorescu semnează *Când „a cuteza” devine sinonim cu „a înfăptui”*: „Zilele trecute, alături de câțiva confracți de breaslă și de un grup de tineri bucureșteni, am trăit câteva momente de profundă emoție. Un plănuț simpozion dintre A.R.Z.S.T. și B.T.T. (primele inițiale sintetizează Asociația română a ziariștilor și scriitorilor de turism, iar celelalte – mai larg cunoscute – Biroul de turism pentru tineret) și-au ținut lucrările la Palatul Pionierilor, cel mai nimerit cadru de desfășurare a discuțiilor fiind expoziția republicană a «Expedițiilor Cutezătorii»”.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 7822] Adrian Anghelescu comentează pe marginea studiului Melaniei Livadă, *Inițiere în poezia lui Lucian Blaga (C.R.)*, apreciind că „temele capitolelor sunt într-adevăr vrednice de luat în seamă, însă tratarea lor este nu o dată destul de sumară, irelevantă atât în plan analitic, al pătrunderii în esența și articulațiile operei, cât și în cel sintetic, al evaluării globale și situării într-o perspectivă universală a acestei creații”.

17 iulie

• [„Scânteia”, nr. 9922] Pe prima pagină citim *Declarația Agenției române de presă „Agerpres”*: „Agenția română de presă este împuternicită să declare următoarele: Poporul român a luat cunoștință cu sentimente de vie neliniște și adâncă indignare de vestea organizării unei lovituri de stat în Cipru de către forțe militare străine aflate pe teritoriul acestei țări împotriva ordinii constituționale a republicii, a guvernului legal și a șefului legitim al statului, președintele Makarios. [...] În după-amiaza zilei de 16 iulie a.c., George Mavroscu, ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România, a chemat în audiență pe Aristoteles Phrydas, ambasadorul Republicii Elene la București, căruia i-a cerut să transmită guvernului Greciei profunda îngrijorare a guvernului român față de lovitura militară din Cipru organizată de ofițeri greci prezenți în insulă”. ■ Emil Vasilescu publică note de lectură la volumul *Tuturor drumurilor...* de Traian Coșovei (C.R.): „Numeroase poezii ale volumului de față sunt notații ale unor impresii de călătorie în care domină stilul reporterului. O anumită inconsistență lirică ne apare în aceste cazuri, ca și unele violențe de limbaj (*Caii verzi, La iarbă, Gioconda*), evitabile printr-o mai riguroasă alcătuire a sumarului. Dincolo de asemenea concesii făcute de o sensibilitate puternică, incapabilă să refuze unele cuvinte ce asaltează condeiul, poezia din *Tuturor drumurilor...* conturează personalitatea unui poet cu vocație, în care se întâlnesc aspirațiile prometeice și hoinăreala călătorului, viziunea baladescă cu ardentă participare la faptul de viață imediată, într-o alcătuire ce-și dezvăluie tot mai mult ineditul și frumusețea”.

18 iulie

• [„România liberă”, nr. 9247] Eugen Barbu abordează *Poeziile lui Ion Caraion*, prezentând volumele *Munții de os* (C.R.) și *Frunzele din Galaad* (Dacia) sesizând, cu precădere, limbajul „dur, agrest”, „violent” și „o încrâncenare trădată de cuvintele bolovănoase, încărcată cu dinamită”. Cu toate acestea, concluzionează că „Ion Caraion rămâne în aceeași linie cu colegii lui de generație într-o întrecere foarte strânsă și nobilă”.

• [„Scânteia”, nr. 9923] Cezar Baltag semnează *Contemporani cu timpul omeniei...*: „Există, fără îndoială, în istorie, generații a căror activitate și sens transcend epoca. Credem că generația României de azi este o asemenea generație. Nu e numai sentimentul propriei apartenențe la un timp atât de bogat în semnificații ca al nostru, ci și convingerea că acest timp ne aparține el însuși, la rându-i, că noi, contemporanii anului XXX, am dorit și am îmfăptuit o realitate bogată”.

• [„Cutezătorii”, nr. 29] La rubrica *Scriitori români de azi* este prezentată prozatoarea Gica Iuteș, reprezentantă notabilă a literaturii pentru copii și tineret. □ Versuri de Dan Mutașcu și Dumitru M. Ion. □ Serialul *Baladă eroică*, evocând Anul 1944, pe un scenariu de Octav Pancu-Iași. □ Pe aceeași idee, a

participării comuniștilor mici și mari la insurecția împotriva fasciștilor, *August fierbinte*, benzi desenate pe o idee de Tudor Popescu.

● **[„România literară”, nr. 29]** Versuri semnează: Virgil Teodorescu (*Ritm*), Ovidiu Genaru (*De la garoafă la fagur; Fiu al faptei*), Mihai Moșandrei (*Bujori*), Haralambie Țugui (*Odă de August; Coloană infinită; Sunetul bronzului*), Victor Sivetidis (*Constanța; Zamolxe; Mihai Viteazul*, în traducerea lui Constantin Crișan), Valeria Sivan (*Geneză; Să nu urâm; A fost noaptea*). □ Al. I. Ștefănescu semnează *Pe Strada Fluierului*, fragmente din volumul „în pregătire” *Majoratul interzis*. ■ Revista comemorează 600 de ani de la moartea lui Francesco Petrarca publicând: □ *Francesco Petrarca* de Lascăr Sebastian. □ *Petrarca în trecutul culturii românești* de Corneliu Dima-Drăgan. □ Traducerea *Sonetelor* semnate de mai mulți autori, preluate din diferite volume: *Sonetul CCCII* (Gheorghe Asachi, *Poesii*, Iași, 1836), *Sonetul XXXV* (George Panu, „Convorbiri literare” VII, 1–1873, reprodus în *Amintiri de la Junimea*, vol. I, 1908), *Sonetul CXXXII* (Ioan Bocănici, „Familia”, Oradea, 1888), *Sonetul CCCII* (Grigore Lazu, *Traduceri libere și Imitațiuni*, Iași, 1894), *Sonetul CXXXVIII* (Lucian Bolcaș, „Familia”, Oradea, 1896), *Sonetul LXXIV* (Antonian Nor, „Ramuri”, Craiova, 1922), *Sonetul CCXI* (Alexandru Rally, „Rama”, București, 1922), *Sonetul CXXXII* (Ioan Ciorănescu, „Sburătorul literar”, București, 1926), *Sonetul LXI* (J. Leonard, „Rama”, București, 1927), *Sonetul XXXV* (Nicolae Iorga, „Într-o cuvântare comemorativă la Academia Română, 1929 – reprodusă în *Portrete și Comemorări*”, București, 1937), *Sonetul XXXV* (Lascăr Sebastian, „Adevărul literar și artistic”, București, 1931 – reprodus în *Rime de dragoste*, 1933, și apoi în „Cele mai frumoase poezii”, 1959), *Sonetul XXXV* (C. D. Zeletin, *Sonetul italian*, vol. I, B.P.T., 1970), *Sonetul XXXV* (Eta Boeriu, *Rime*, București, 1970), *Sonetul CLIX* (Maria Banuș, *Din poezia de dragoste a lumii*, vol. II, B.P.T., 1974). ■ Revista dedică două pagini lui Mihail Sadoveanu: □ 1904 – „Anul lui Sadoveanu” de Ion Munteanu. □ *Umanismul și înțelepciunea* de Dan Bădărău, „conferință al cărei text, inedit, ne-a fost încredințat de doamna Dan Bădărău”. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Magistratura criticii*: „Am socotit o nobilă datorie pentru o revistă ca a noastră de a evoca faptul că acum 7 decenii, în iulie 1904, Mihail Sadoveanu își publica primul său volum *Povestiri*, urmat, de altfel, în același an, de încă trei, *Șoimii*, *Dureri înăbușite* și *Crâșma lui Moș Precu*”. ■ În *Viața literară*: □ *Șantier* prezintă proiectele literare la care lucrează Ov. S. Crohmălniceanu; Adrian Marino, N. Carandino; Tiberiu Utan; Corneliu Sturzu; Iulian Neacșu; Paul Daniel. □ Sub titlul *În cinstea anului XXX* citim: □ *Recitaluri, șezători*: „Casa Scriitorilor M. Sadoveanu a organizat vineri 12 iulie în grădina «Casei centrale a armatei» o șezătoare literară în cadrul căreia Radu Cârnecki, Dan Deșliu, Ioana Diaconescu, Eugen Frunză, Ion Horea, Aurel Mihale, Victor Tulbure, Violeta Zamfirescu și Haralamb Zincă au citit din lucrările lor consacrate celor două mari evenimente politice ale acestui an. * La

Institutul Central de perfecționare a cadrelor didactice a avut loc un simpozion la care Haralamb Zincă a prezentat o comunicare consacrată evenimentelor legate de cea de a XXX-a aniversare a eliberării patriei de sub dominația fascistă. * În uzina «Republica» din Capitală a fost organizată o șezătoare literară în cadrul căreia Tiberiu Utan a citit versuri în cinstea anului jubiliar”. □ *Concursul „Tinerețea patriei noastre”*: „Miercuri, 10 iulie 1973, la Casa Scriitorilor, a avut loc o ședință de lucru dedicată activității cenaclurilor și cercurilor literare din Capitală. Ședința a fost condusă de Fănuș Neagu, secretar adjunct al Asociației Scriitorilor din București. Inițiativa acestei acțiuni a fost salutăată de Eugenia Mândiță, vicepreședintă a Comitetului de cultură și educație socialistă a municipiului București, Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, prof. univ. Romul Munteanu, director al Editurii Univers. Au prezentat informări despre activitatea cenaclului «Tudor Vianu» și a cenaclului Academiei R.S.R. scriitorii Virginia Șerbănescu și, respectiv, Ion Potopin. Pe marginea acestor informări au luat cuvântul membri ai diverselor cercuri literare: Toma Alexandrescu, Florian Saioc, Gabriel Pacovia, Teodor Maricaru, Alexandru Constant, Ion Ionescu, Barbu Emandi, Corneliu Albu, Passionaria Stoicescu. În cadrul aceleiași ședințe au fost anunțate rezultatele concursului literar «Tinerețea patriei noastre», organizat de Comitetul de cultură și educație socialistă al municipiului București în colaborare cu Centrul municipal de îndrumare a creației populare. Juriul format din scriitorii Romul Munteanu (președinte), Fănuș Neagu, Mircea Micu, Gheorghe Tomozei și Iosif Naghiu, a hotărât în unanimitate acordarea următoarelor premii: Poezie: Octavian Berindei, Constantin Voiculescu, Gina Teodorescu, Denisa Comănescu, Mariana Sărățeanu, Gh. Duță Verona, Ștefan Dincă, Gabriel Voileanu, Gh. Arădean-Bora și Dan Angelescu. Proză: Olimpian Ungherea, Anghel Condor și V. Minea Ionescu”. □ *Știri din Uniunea Scriitorilor*: „În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din România și Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S., au plecat la Moscova Valeria Sadoveanu și Ștefan Tcaciuc. De asemenea, în cadrul aceleiași înțelegeri, au plecat spre a participa la «Zilele literaturii sovietice din regiunea Tiumen»: Gabriel Dimisianu, Mihai Gavril, Șerban Nedelcu și Constantin Țoiu. * Editura Eminescu anunță că manuscrisele pentru Ediția 1974 a concursului de debut în volum se mai primesc până la data de 1 august 1974, pe adresa editurii, Casa Scânteii, Piața Scânteii nr. 1”. ■ Nicolae Ciobanu semnează *Personajul literar și timpul social-istoric*: „Dincolo de predominanța unei idei artistice particulare, ca substanță narativă și ca arie tematică (oricât de sublimate s-ar prezenta acestea grație procesului de transfigurare epic-analitică), în punctul lui de plecare, romanul actual aspiră spre *totalitate*; asumarea de către personaj a dimensiunii timpului social-istoric – ca o condiție immanentă ființării lui – obligă la aceasta. Dezideratul cuprinderii tematice totale este realmente apt să ofere terenul cel mai propice pentru trecerea de la «personajul cu probleme» («probleme») derivând din clasificările

amintite) la *personajul problematic*; în sens larg, atotcuprinzător: moral, filosofic, sociologic, sentimental, intelectual ș.a.m.d.”. ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu textul *Umanism și curaj*: „Un umanist conformist și laș e o contradicție în termeni. Pentru că umanismul nu este doar o filozofie despre om, ci o probare neîncetată a omului”. ■ Aureliu Goci semnează *Epopoea unei colectivități* despre *Îngerul a strigat* de Fănuș Neagu: „*Îngerul a strigat* este un exemplu de proză diamantiferă care are permanent un personaj în plus: autorul (care nici măcar nu încearcă să-și disimuleze prezența); ei există fără să fie implicat și este prezent (prin stil) fără să participe la acțiune – iată două tautologii exacte. Eroul romanului lui Fănuș Neagu este colectivitatea – am mai spus – sau, mai nuanțat, un suflet de colectiv care se exprimă prin toate personajele – inclusiv prin autor care nu participă și nu povestește faptele”. ■ Teodor Vârgolici scrie despre *Al. Sahia și scriitorii vremii sale*. ■ Șerban Cioculescu în rubrica sa publică *În marginea corespondenței lui Delavrancea*. ■ Nicolae Balotă semnează *Arta oratorică*, prezentând volumul *Institutio oratoria – Arta oratorică*, traducere de Maria Hetco: „Nu vom deprinde arta oratorică citindu-l pe Quintilian (deși chiar și în această privință am avea multe de învățat de la el), în schimb vom învăța ceva din arta de a fi om al cuvântului. Înaltă demnitate printre puținele demnități umane”. ■ Nicolae Manolescu semnează cronică literară *Descrierea Moldovei*, un text despre opera sadoveniană: „Accepția realismului sadovenian aici trebuie căutată: în construirea unor raporturi imaginare, deși cu substrat istoric adesea, a unei lumi perfecte în măreția ei neatinsă de cutremurele timpului. Căci realismul lui Sadoveanu e, esențial, un «idealism», ține adică de tipul invenției mitice; iar în descrierea lui, Moldova e o țară de basm”. ■ Citim recenzii: □ H. Zalis prezintă *Cei de la casa pândarului* de Violeta Zamfirescu (Eminescu, 1974): „În *Cei de la casa pândarului* o stăpânire mai severă a tonului relatării ar fi putut totuși evita afectări, reflecții cam inconsistente despre trecerea timpului ireversibil”. □ Dana Dumitriu semnează *Un fel de copilărire*, o prezentare a volumului *Cartea de copilărire* de Horia Zilieru (Junimea, 1974): „Impresia de ansamblu este însă surprinzătoare prin coeziunea universului metaforic și prin jocul imaginilor”. □ În *Proza de notație* Sorin Titel prezintă *Etajul 10* de Octavian Popa (Facla, 1974): „Există un curent subteran care poartă destinele acestor eroi spre un liman totuși incert. Așadar, proză de atmosferă și de notație, cu izbânzi stilistice remarcabile, dar și cu limitările pe care genul le presupune”. □ G. Dimisianu semnează *De la foileton la construcția critică*, o recenzie la *Rondul de noapte* de Mircea Iorgulescu (C.R., 1974): „Sunt destule indicii în *Rondul de noapte* că autorul poate răzbate la formele construcției critice de anvergură, deci la altă condiție decât aceea a criticii jurnaliere căreia îi dăruie astăzi, cu nedescurajată devoțiune, cea mai mare parte a resurselor”. ■ În rubrica sa Laurențiu Ulici publică *Pro și contra*, a doua parte a textului despre *Concursul Editurii Eminescu*, prezentând

volumele: □ *Înaltele porți* (premiul II) de Dinu Adam: „De la un poet ca Dinu Adam, înclinat, prin gândire, spre vocile interioare ale poeziei, aștept un efort întru evitarea redundanței discursului liric. Ca exercițiu de geometrie și disciplină a versului îi sugerez să scrie, din când în când, sonete”. □ *Caii de la Voroneț* (premiul I) de Doru Davidovici: „Dezinvoltura și acuratețea scriiturii vin să ne spună că Doru Davidovici este un scriitor căruia îi lipsesc subiectele serioase, dar și, lucru simptomatic, un scriitor care nu știe încă să facă dintr-un subiect oarecare proză serioasă”. ■ În *Prezențe românești* citim nota nesemnă în „*Tvorba*”: „Săptămânalul cultural-politic cehoslovac «Tvorba» consacră o bună parte a suplimentului său literar-artistic din 3 iulie a.c. literaturii române contemporane, cu prilejul apropiatei sărbători a 30 de ani de la eliberarea României. Suplimentul este deschis de un editorial în care Jiří Hájek, redactor șef al revistei, subliniază importanța acestui moment aniversar în viața României, exprimându-și speranța lărgirii în continuarea a relațiilor culturale din România și Cehoslovacia. Sunt publicate traduceri din proza lui Fănuș Neagu (nuvela *Vară buimacă*), a lui Dumitru Radu Popescu – *Porumbeii albi*, un studiu de Constantin Ciopraga despre proza română contemporană, precum și versuri de Virgil Teodorescu, Demostene Botez și Nicolae Tăutu. Sunt reproduse, de asemenea, câteva lucrări expuse de pictorul Brăduț Covaliu într-o actuală expoziție la Praga”.

● [„*Tribuna*”, nr. 29.] Prima pagină conține o însemnare despre Constantin Țoiu, realizată de Fănuș Neagu. □ *Antologie XXX – Inimă de țară, Dorință supremă* (de Ion Mărgineanu). ■ *Cronica literară – Disciplina interioară a călătoriei* – Marcel Constantin Runcanu despre însemnările lui Adrian Marino, *¡Olé!, España* (Eminescu, 1974). Autorul „respinge variante precum cea a călătoriei strict turistice (și ea, în cele din urmă, un mod de a cunoaște și de a strânge informații) sau aceea a călătoriei provocate de disciplina studiului.” ■ Vasile Grunea – *Publicistica în actualitate*: despre memoriile unui scriitor publicist, și anume Kacsó Sándor (a scris romanul *Pe linie moartă* și memoriile *Flori puține, crește mâlul*). De asemenea, Al. Oprea scrie un articol despre Eugen Barbu, „una dintre cele mai vii și cele mai tumultuoase personalități ale scrisului contemporan”. Mircea Vaida discută despre Geo Bogza, într-un articol intitulat *Cuvântul și marea*, iar Mircea Popa despre *Marin Preda sau luciditatea confesiunii*. În continuare, Domițian Cesereanu notează despre *Constante și perseverențe istorice – publicistica lui Paul Anghel*. □ *Vulturi și stele deasupra noastră* – Władysław Machejek.

19 iulie

● [„*Munca*”, nr. 8238] În *Meridiane* se anunță că *La Belgrad a apărut un nou volum Nicolae Ceaușescu „Scrieri alese”*.

● [„*Scânteia*”, nr. 9924] Aflăm *Din partea Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a Marii Adunări Naționale, Consiliului de Stat, Consi-*

liului de Miniștri de decesul lui Miron Constantinescu: „Comitetul Central al Partidului Comunist Român, Marea Adunare Națională, Consiliul de Stat, Consiliul de Miniștri anunța cu profundă durere încetarea din viață, în ziua de 18 iulie a.c., a tovarășului Miron Constantinescu, membru supleant al Comitetului Executiv, secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, președintele Marii Adunări Naționale a Republicii Socialiste România, vechi militant al mișcării comuniste și muncitorești revoluționare din țara noastră, fiu credincios al partidului și al poporului român, luptător devotat pentru cauza socialismului, pentru întărirea și înflorirea patriei noastre”. ■ Sub titlul *Carte frumoasă, copiii țării te așteaptă cu drag totdeauna...*, Violeta Zamfirescu publică *Însemnări pe marginea literaturii pentru copii*: „Jignirea omului, nedreptatea sau amenințarea cu forța nu sunt noțiuni abstracte. De aceea ne interesează mult, foarte mult, cum ajutăm formarea copilului, a comunistului adevărat, și prin ajutorul cărților ce se adresează copilăriei. Cărți extrem de importante. Cărți de artă majoră necesare să stea, deopotrivă, în atenția scriitorilor de toate vârstele, a editorilor și a criticilor literari, a tuturor celor ce contribuie la creșterea și educarea copiilor de azi și de mâine, la modelarea omului viitoarei noastre societăți”. ■ În *Carnet cultural*, printre altele, citim nota „*Serile Astrei*” de Nicolae Mocanu: „Revista «Astra» din Brașov a inițiat un program complex de manifestări culturale dedicate celei de-a XXX-a aniversări a insurecției naționale antifasciste armate și Congresului al XI-lea al partidului, cuprinzând: întâlniri cu cititorii, șezători literare, recitaluri de poezii patriotice, în aer liber, etc. «Scriitorii, prezență activă în viața politică și social-culturală a României socialiste» este genericul sub care, în ziua de 18 iulie, în orașul Rupea și comunele Ungra și Bunești, s-a desfășurat o asemenea manifestare, la care au fost prezenți unii din cei mai apropiați colaboratori ai revistei. Cu acest prilej, casa de cultură din Rupea a găzduit și o nouă ediție a «Serilor Astrei», în cadrul căreia, dialogul dintre oaspeți și public, prefațat de criticul Mihai Nadin, a avut ca punct de pornire expoziția de pictură organizată special cu această ocazie de pictorul Frederich von Bömches, ca și un «Recital de poezie și harfă», susținut de Petru Rusu, de la Filarmonica «Gheorghe Dima» din Brașov. Următoarele manifestări, sub același generic al «Serilor Astrei», vor avea loc peste câteva zile la întreprinderea de autocamioane”. ■ Apare necrologul *Miron Constantinescu*, semnat de Comitetul Central al Partidului Comunist Român, Consiliul de Stat, Marea Adunare Națională a Republicii Socialiste România, Consiliul de Miniștri. Află și detalii *Cu privire la funeralii*, precum și informații *Din partea Comisiei de organizare a funeraliilor*.

• [**„Contemporanul”**, nr. 30] Continuând rubrica *Tradițiile „Contemporanului”*, Ion Munteanu reflectează la *Combaterea misticismului*: „Acum nouăzeci de ani, a tăgădui existența unei divinități atotputernice, creatoare a lumii, era un act de curaj. [...] necredințioșii de la «Contemporanul» prezintă cititorilor versiunea adevărată, științifică a problemei, într-o serie de articole

intitulate: *Este sau nu Dumnezeu?* –... («Contemporanul», nr. 1, din 1884)”. ■ În cadrul dezbaterii intitulate: *O problemă importantă a politicii noastre culturale: Ce traducem? Cum traducem?*, răspund: Alexandru Balaci, Nicolae Balotă, Mihnea Gheorghiu, Aurel Covaci, Laurențiu Ulici. □ Alexandru Balaci: „Am scris de multe ori, de-a lungul anilor, despre traduceri, despre rolul activității unor oameni de cultură cum sunt traducătorii care favorizează cunoașterea nemijlocită între popoare și culturi. [...] Trebuie să subliniem că ridicarea sistematică a nivelului traducerilor este o rezultată a caracterului nou al muncii editurilor care și-au planificat activitatea de traduceri, creând sectoare și redacții speciale și activând pe baza unor foarte dezbătute și vaste planuri de perspectivă în domeniul traducerilor”. □ Nicolae Balotă: „Un fapt însemnat pe tărâmul culturii române contemporane este deschiderea – critic valorizatoare – spre un larg orizont al literelor și artelor. O activă politică a traducerilor, ca și înmulțirea studiilor critic-istorice au făcut să putem afirma azi că niciuna din marile valori ale culturii universale n-au rămas străine, necunoscute conștiinței literar artistice românești”. □ Mihnea Gheorghiu: „După părerea noastră este infinit mai importantă stabilirea unui contact în profunzime între culturile naționale, garanție sigură a cunoașterii reciproce și a respectului între popoare, decât difuzarea mondială a acelor mostre de cultură impersonală care ori din ce țară ar veni, își pierd savoarea și identitatea și dispar odată cu moda care le-a lansat și care alimentează primejdia depersonalizării omului”. □ Aurel Covaci: „Ce traducem? Întrebarea implică, de la bun început, criteriul selecției. Din punctul de vedere al selecției criteriul ar putea să fie cultural sau comercial, sau o combinație între acestea două, lucru ce ar fi ideal, dacă ar fi totdeauna cu putință, întrucât, economicește vorbind, și producția de carte se cere rentabilizată, pentru a justifica investițiile făcute în acest domeniu”. □ Laurențiu Ulici: „Înțelegând rostul traducerilor ca pe o necesitate de a da cititorului român o imagine emoționantă și instructivă a spiritualității popoarelor la scara istoriei, o imagine a omului despre oameni, editurile noastre fac un act de cultură și de educație: întâi, propunând, prin traduceri, un contact de cunoaștere a literaturii universale, deci a lumii și, al doilea, contribuind, prin selecție, la descoperirea celor mai înalte valori ale gândirii și sufletului omenesc”. ■ Despre *Sensul polemic al literaturii* scrie Adriana Miteșcu: „Ceea ce e specific literaturii române, dacă o privim din perspectiva ultimelor trei decenii, este efortul păstrării unei omogenități de la o generație la alta, a mesajului democrat și umanist. Și totuși, răsturnările revoluționare înseși constituiau condiții sociale fără precedent, care diferențiau nu atât problematica creației, cât experiența individuală a generațiilor. Într-un fel trăiau bătălia istorică a noii societăți Mihail Sadoveanu, Camil Petrescu, G. Călinescu, Cezar Petrescu, Ion Marin Sadoveanu, F. Aderca, și altfel intrau în viața societății, a literaturii și în propria lor viață scriitori ca Marin Preda, Eugen Barbu, Titus Popovici. Responsabilitatea istorică a generației debutanților însemna totodată un act de vo-

ință, de deliberare interioară asupra noii literaturi și asupra sarcinilor generației tinere”. ■ Ioana Voicu se referă la revista „Amfiteatru”: „Începând din luna mai, revista „Amfiteatru”, editată de U.A.S.C.R., apare într-o nouă formulă grafică. Din cele trei numere apărute până acum (mai, iunie, iulie) se desprinde cu claritate intenția redactorilor și colaboratorilor revistei de a înfăptui programul sintetizat în câteva fraze din articolul de fond al numărului din mai, sub semnătura lui Nicolae Dan Frunteletă: «Cu tot ce sunt, aparțin acestui pământ – vers și simbol în care creștem, putere petrecută în sensul unui legământ suprem [...] revista «Amfiteatru» care există ca rezonator al creației studentești».”. ■ Referindu-se la poetul Ion Horea, Radu Mavrodin își intitulează textul: *O retrospectivă lirică*: „Un poet despre care se vorbește astăzi destul de puțin față de cât ar merita este Ion Horea. Recenta selecție (*Versuri*, Ed. Eminescu) din șapte volume apărute între 1956 și 1972, completată cu un număr de inedite, vine să pună într-o lumină mai clară un drum poetic dintre cele mai interesante din poezia de azi. Poetul cântă [...] tărâmul de acasă, dealurile transilvane, văile moldave, câmpia dunăreană, laolaltă cu umanitatea ce le populează [...]”.

● [**„Cronica”, nr. 29**] Editorialul din acest număr, semnat Cronica, poartă titlul *Împlinire și continuitate*: „După cum se știe, în zilele de 11-13 iulie a.c. a avut loc, sub președinția secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, ședința Comisiei de redactare a Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, program care urmează a fi adoptat de Congresul al XI-lea al P.C.R. Comisia a apreciat că, în forma sa actuală, proiectul programului corespunde orientărilor date de Conferința Națională și l-a aprobat în unanimitate, hotărând ca el să fie supus dezbaterii viitoarei Plenare a Comitetului Central al Partidului Comunist Român. Prin aceasta, anul celei de-a XXX-a aniversări a Eliberării patriei și al celui de-al XI-lea Congres al partidului va intra în istoria României ca an al elaborării acestui fundamental document, în spiritul și litera căruia urmează să ne clădim în continuare un viitor merit a situa țara noastră pe culmile celor mai nobile aspirații ale poporului român”. ■ Al. Andriescu publică o cronică literară la *Cartea de copilărie* de Horia Zilieru (Junimea): „Cartea de copilărie este lucrarea unui virtuoz, deplin cunoscător al tainelor limbii poetice, care interpretează cu voluptate și nedezmănițită grație, nuanțând mereu, punând cuvintele să sune tandru, aceeași partitură”. ■ Despre poezie scrie Magda Ursache în *Răsfrângere în acum*: „Expresia prea colorată a emoției risipind metafore a fost înlocuită, la unii autori, de ambiția conceptualizării, a cedat în fața unei gândiri pentru care cuvântul e puterea de alcătuire a unui univers. Imaginea poetului din deceniul al șaptelea s-a modificat esențial. Refuzând confortul intelectual, artistul refuză totodată să încânte prin potrivirii de sunori, excesul afectiv fiind cenzurat neconținut de intelect. [...] Ieșind din rolul de simpli artizani ai limbajului, (evi-

dent în primele lor volume), Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Ana Blandiana ori Adrian Păunescu au refuzat «să-și mai parfumeze trandafirii». În lupta cu materia verbală vie și incomodă care se supune cu greu sculpturii, poetul devine omul dotat cu precizie aproape terifiantă în exprimare, pentru a realiza acea «răsfângere în acum» cum o numea Cezar Baltag, pentru ca în poem să apară în filigran natura sa, temperamentul său, gândirea sa și, prin ele, timpul prezent”. ■ În *Mențiuni critice* Constantin Coroiu prezintă *Memoriul meu – amintirile unui țaran* de Toader I. Ștefan (Eminescu), volum care este „subscriem aici la opinia lui Nicolae Manolescu – cea mai originală carte a unui scriitor naiv. Ea ne demonstrează că la apa Ozanei, sau în apropiere de ea, în ținutul Neamțului, Ion Creangă nu a fost o excepție, ci o personalitate reprezentativă”. ■ În *Călătorind, călătorind...* Zaharia Sângerzan scrie despre două volume de călătorie: □ *Drumuri prin memorie, Italia* de Octavian Paler (Albatros, 1974): „Drumurile lui Octavian Paler prin memorie sunt adevărate expediții-inițieri în existența și cultura Italiei antice și moderne. Esențial din aceste frumoase drumuri este că Octavian Paler ne apropie într-atât de spiritul Italiei, încât citindu-i jurnalul, ne simțim cu adevărat în Cetatea Eternă”. □ *Ole! Espana* de Adrian Marino (Eminescu, 1974): „Incursiunile savante, excesiv de livrești, de imperturbabile ale lui Adrian Marino în teritoriile iberice sunt dovezile unei sensibilități care nu se poate vindeca de lumea ideilor, în favoarea vieții concrete”. ■ N. Barbu publică ultima parte din critica sa la *Istoria teatrului în România (vol. III)*: „Pentru acestea toate, volumul cercetat de noi aci se dovedește util. În ce privește capitolele esențiale, însă (istoria instituțiilor, arta actorului ș.c.) consultarea lui nu ne dispensează de confruntarea cu celelalte surse existente până în prezent”. ■ Din *Moment* reținem: □ *Îndreptare*: „Emil Poenaru și Eugen Seculeanu au citit împreună pentru revista «Flacăra» romanul polițist *Epilog pentru alții* de Ioana Solescu. Nimic neobișnuit chiar dacă își vor fi divizat astfel procesul muncii, în afară de faptul că de aici pare să fi rezultat o mică omisiune: cârticica spre care se avântă cei doi, animați de cele mai înălțătoare intenții, este o parodie a genului, amănunt literar cu a cărui natură cei doi nu par a fi prea familiarizați. Altfel ne este greu să ne explicăm invectivele și epitele care alcătuiesc «protestul» necruțătorilor semnatari. Nu punem deloc la îndoială calitățile de cunoscători în materie de criminalistică (calități reunite) ale celor doi. Ne rezervăm însă trista îndatorire de a le aduce la cunoștință pe această cale genul literar amintit: de unde se vede că, uneori, și romanul polițist poate avea tangențe cu literatura”. □ N. Irimescu semnează necrologul *Elena Zamora*: „După disparițiile din ultimul timp care au îndoliat muzica românească, – o nouă și dureroasă despărțire: a murit Elena Zamora, cântăreață-poetă, vedeta a operetei și vodevilului de odinioară, ființa ardentă care și-a împrumutat frumusețea și farmecul atâtor personaje din tezaurul genului”. ■ Versuri semnează Constantin Ștefuriuc (*De țară*), Daniel Lascu (*Ochi novici*). □ L. Hârjoabă publică *Note de călătorie în Republica Arabă Egipt*.

• **[„Orizont”, nr. 29]** C. Ungureanu abordează doi clasici ai literaturii române: pe G. Călinescu cu volumul de articole politice din anii '45–'47 *Gâlceava înțeleptului cu lumea* (Minerva, 1974) unde, se pare, Călinescu „încearcă a relua o tradiție maioreșciană în care «criticul» trebuie să fie un sfătuitor politic” și pe Cezar Petrescu cu volumul *Evocări și aspecte literare* (Facla, 1974), îngrijit de Mircea Popa, și care conține amintirile scriitorului, „foarte utile istoricului literar, preocupat de documentare exhaustivă, de mărunțișul bibliografic și de curiozitățile vieții literare”. ■ Eugen Dorcescu recompune profilul literar al lui Mircea Ciobanu, în ipostaza de poet (articolul *Mircea Ciobanu, poet*), o poezie care „exercită asupra cititorului o fascinație stranie, explicabilă, însă, prin multele și variatele sale virtuți”. ■ Marcel Pop-Corniș își continuă investigația prin paginile volumului de istorie literară a lui Savin Bratu, *Ipozeze și ipostaze* (articolul *De la morfologia criticii la teoria istoriei literare*, II). ■ Legăturile de prietenie ale revistei „Orizont” cu revista „Bagdala” din Krușevaț (vechea capitală a Serbiei) se materializează în poeme traduse din lirica iugoslavă contemporană, din B. L. Lazarević, Ljubiša Gidici, Antonie Marincovici, Dobri Dimitrijević, Radomir Andrić, Srba Georgevici, Jivadin Lukici, în traduceri ale lui Anghel Dumbrăveanu și Dușan Petrovici. ■ Ion Arieșanu își continuă și el tabletele cu tentă reportericească de la rubrica *Creion* (articolul *Burlacii*). ■ Ultima pagină aparține tot „momentului literar al Krușevațului” cu un articol al lui Mișoș Petrovici în traducerea lui D. Svetoslav.

• **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 189]** Poemul *Urcuș* de Petre Ghelmez. □ Continuă serialul lui I. Lotreanu, nuanțând *Sensul activ al literaturii române*, cu o demonstrație pe *Miorița*. □ *Aventura limbii române* ajunge la Dosoftei, acest „Eminescu al secolului al XVII-lea”. □ Este semnalată apariția monumentalei cărți bilingve *Chanson de Roland/ Cântarea lui Roland*, în traducerea lui Eugen Tănase și cu ilustrații de Marcel Chirnoagă. ■ E. Manu marchează apariția a *Două cronologii* (ale poeziei române moderne): cea de la Cartea Românească, ediție îngrijită de Dinu Pillat, *O constelație a poeziei românești moderne*, cu selecții din opera lui T. Arghezi, L. Blaga, I. Barbu, G. Bacovia, B. Fundoianu, I. Maniu, I. Pillat, I. Vineanu, V. Voiculescu; cea de a doua, de la Ed. Enciclopedică Română, coordonată de Laurențiu Ulici, *Multum in parvo*, se oprește exact la aceleași nume („fără să știe însă unul de altul în alegerea acelorași poeți”; schema primei antologii e mai mult istorico-literară: date bio-bibliografice, textul, mărturisiri despre poezie, bibliografie selectivă, referințe critice selective; cea de a doua, utilizând un tabel cronologic semnat de alt autor, se reduce, în afara textului, la un comentariu și la referințe critice selective). „În fond, cele 2 antologii paralele se completează, evidențind două concepții și două puncte de vedere diferite [...] Dinu Pillat are, în materie de antologare, și o tradiție familială (*Ion Pillat ne-a dat cele mai bune antologii românești*), oferindu-ne și o lucrare de referință; L. Ulici lansează un punct de

vedere original, ignorând declarat o anumită tradiție.” ■ *Dialog de iulie* este titlul prezentării lui Traian Iorga a evenimentului de pe 19 iulie de la Casa Scriitorilor, organizat de Asociația Scriitorilor din București și a Comitetului municipal de cultură și educație socialistă – o consfătuire a activelor cercurilor literare din Capitală. Consfătuirea s-a încheiat cu decernarea premiilor la concursul *Tinerețea patriei noastre*, organizat de Comitetul municipal de cultură în colaborare cu Comitetul municipal U.T.C. prin Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă din municipiul București. Juriul, prezidat de Romul Munteanu, i-a inclus pe Fănuș Neagu, Mircea Micu, Iosif Naghiu și Gh. Tomozei. S-au acordat premii pentru **Poezie**: Octavian Berindei, Constantin Voiculescu, Gina Teodorescu (Premiul I), Denisa Comănescu, Marian Sărățeanu (Premiul II), Gh. Duță Verona, Ștefan Dincă, Gabriel Voileanu (Premiul III), Gh. Ardeleanu Bera, Dan Angelescu – mențiuini. Pentru **Proză**: Olimpian Ungherea, Premiul I; Anghel Condor, Premiul II; V. Mircea Ionescu, Premiul III. □ Gh. Gheorghită punctează apariția *Poeziei* lui Blaga în ediție definitivă, primele 2 volume din seria *Opere* (Minerva), îngrijite de Dorli Blaga, conținând creația lirică integrală (cu un *Cuvânt înainte* al ediției de Șerban Cioculescu). □ Dinu Săraru, în cronica estivală *D-ale teatrului*, anunță apariția vol. 5 din „cea mai completă istorie a mișcării scenice românești”, *Teatrul românesc* de Ioan Massoff.

20 iulie

- [„**Scânteia**”, nr. 9925] Este publicat necrologul *La catafalcul tovarășului Miron Constantinescu*: „Vineri, sicriul cu corpul neînsuflețit al tovarășului Miron Constantinescu, membru supleant al Comitetului Executiv, secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, președintele Marii Adunări Naționale, a fost depus în holul sediului Marii Adunări Naționale a Republicii Socialiste România. În acordurile marșului funebru, numeroși muncitori din întreprinderile Capitalei, activiști de partid și de stat, academicieni și alți oameni de știință, artă și cultură, studenți și elevi, într-un șir neîntrerupt, au venit să-și ia rămas bun de la Miron Constantinescu”.

- [„**Flacăra**”, nr. 30] Se anunță publicarea, la Belgrad, a volumului *Izabrani Spisi* de Nicolae Ceaușescu. □ George Stanca scrie un articol pe teme muzicale intitulat *Tinerii și muzica lor*. □ În *Cronica de trei secunde*, Radu Cosașu publică *A iubi munții*.

- [„**Luceafărul**”, nr. 29] În cadrul rubricii *Planetă de tânăr* sunt consemnate *Rezultatele Concursului anului de debut în volum al editurii Eminescu, 1973*: Roman, *nuvelă, povestire*: Premiul I – Doru Davidovici, *Caii de la Voroneț*; Premiul II: Dumitru Buznea, *Noi și pământul*; Premiul III: Ștefan Găbrăan – *Colivia*; Mențiune: Florin Bănescu – *Să arunci cu pietre în soare*; □ **Poezie**: Premiul I – Mircea Florin Șandru – *Elegie pentru puterea orașului*; Premiul I – Carolina Ilica- *Neîmblânzită ca o stea lactee*; Premiul II – Dinu

Adam – *Înaltele porți*; Premiul III: George Florin Cozma: *Oglinzi în rouă*; Reportaj: Premiul III- Dan Bițică – *Pe Argeș în sus*: Mențiune – Pavel Perfil: *Cu fața spre lume*; □ Cărțile premiate sunt prezentate de M. Ungheanu, C. Stănescu, Dorin Tudoran, Dan Cristea, Nicolae Baltag. □ Referindu-se la *Caii de la Voroneț* ai lui Doru Davidovici, M. Ungheanu conchide: „Tot ceea ce se poate spune după această carte, bine «executată» în ciuda nenumăratelor ei «viraje», este că autorul e o plăcută apariție. Important este ceea ce urmează”. □ Același autor scrie și despre volumul lui Florin Bănescu, *Să arunci cu pietre în soare*: „Atrăgătoare, proza lui e mai ales când se menține în spațiul visului și al nostalgiei exotice, dar, ca tot ce e excesiv, și această implantare într-un spațiu fictiv care întoarce ostentativ spatele realității poate să dezamăgească sau să obosească. Prea mult sentiment strică, și calitățile prozatorului sui generis nu sunt de căutat la acesată direcție”. □ C. Stănescu recenzează volumul de versuri al lui Mircea Florin Șandru, *Elegie pentru puterea orașului*: „Lirismul metamorfozelor vârstei capătă dintr-o dată un profund răsunset existențial, ca în remarcabilele poeme *Am să mă tem*, *Chinuitor este*, *Simți în somn*. Mircea Florin Șandru este un poet autentic, profund și original”. □ Dorin Tudoran prezintă volumul Carolinei Ilica, *Neîmblânzită ca o stea lactee*: „Ce mă reține de la o totală adeziune, față de acest debut remarcabil al Carolinei Ilica nu sunt unele inexactități de «meserie» [...] nici cacofoniile, [...] ci reticența mea față de poeziiocoliți de idei, poezi stăpâniți exclusiv de poezia simțurilor”. □ La *Oglinzi în rouă* de George Florin Cozma reflectează Dan Cristea: „A doua parte a volumului este inferioară primei. Este drept că și iubirea paternă, pe care o exaltă autorul aici, și-a găsit puțini cântăreți inspirați”. □ Nicolae Baltag se ocupă de *Înaltele porți* ale lui Dinu Adam: „Inegal, în ansamblu, volumul de debut al lui Dinu Adam anunță, dar nu certifică încă, un poet”. ■ În cadrul rubricii „*Colocviile Luceafărului*” despre *Eroul tânăr* se discută Marcel Const. Runcanu și Vasile Andru. □ Marcel Const. Runcanu, *Primatul autocunoașterii*: „În virtutea celor spuse mai sus mă străduiesc să-mi aduc eroii cât mai aproape de puterea mea de înțelegere, să le insuflă maximum de sinceritate. Ei mă reprezintă și vor continua să mă reprezinte, ca niște ambasadori, la curțile cititorilor. Își trăiesc vârsta iubind-o chiar fără să vrea, sunt copleșiți de istorie și devin buni ori răi după cum i-au pătruns înțelesul. Păstrează, desigur, o mare doză de imprevizibil căci, afirmând că mă reprezintă, nu mă pot lăuda totodată că mă cunosc îndeajuns. Realizarea personajelor, biografiile și actele lor depind de un îndelungat proces de autoanaliză, de anticul și etern valabil «cunoaște-te pe tine însuși!». Doar astfel te poți convinge că, aidoma unei lentile, posezi ceva care nu se materializează în ființa ta dar este totuși al ei: focalul”. □ Vasile Andru, *Maturitatea personajului*: „Eroul tânăr are în cultura română un reprezentant etern și unic: păstorul din Miorița. Pornind de la acest personaj fără egal, observăm una din virtuțile necesare: el are o fizionomie definitivă, statornicită, o personalitate împlinită. Numai cu sentimentul că tră-

iești vârsta cea mare (care poate fi și ultima ta vârstă) poți pregăti terenul pentru o dezvoltare maximă personalității”. ■ Victor Atanasiu descrie *Personajele prozei lui Titus Popovici*: „*Străinul* este un roman al virtualităților, cel puțin în ceea ce-l privește pe Andrei Sabin, dar și pe alte personaje ale cărții. În actele de inconformism teribilist ale lui Andrei se observă ușor dorința de spectacol, dar și iritarea în fața platitudinii. Mai limpede spus, *Străinul* este, potențial, un om de excepție. Sub semnul virtualității se găsește și profesorul Suslănescu atât în *Străinul* cât și în *Setea*”. ■ Dan Deșliu, Eugen Barbu, Virgil Teodorescu, Nicolae Dragoș meditează la *Condiția debutului* în cazul lui *Mihu Dragomir, necunoscutul nostru colaborator*. □ Dan Deșliu, *Arta cuvântului*: „Am senzația că s-a scurs multă vreme de când – alături de Mihu Dragomir – primeam conducerea unei noi reviste literare cu numele binecunoscut «Luceafărul». Asta se petrecea, totuși relativ recent acum 16 ani, mai exact la 16 iulie. Deschisă în principal tinerilor, ca tărâm de afirmare și mijloc de instruire în multiple probleme – totdeauna delicate, niciodată aidoma – ale creației artistice, publicația respectivă și-a propus, de la bun început, repararea valorilor autentice, colocviul permanent cu virtualii autori și cititori. [...] În ultimă instanță, experiența noastră, ca și atâtea altele, mai mult sau mai puțin contingente, duce la aceeași concluzie de esență: condiția fundametală a debutului a fost, este și rămâne încrederea reciprocă, profunda convingere că de ambele laturi ale mesei exista o unică ființă reală și nemuritoare: *Arta cuvântului*”. □ Eugen Barbu, *Pe debutant să nu-l menajezi, dar nici să nu-l sperii*: „Între 1962 și 1968, am condus revista «Luceafărul», perioadă care a rămas în amintirea cititorilor, «Luceafărul» în versiunea Eugen Barbu. Sper că nu va fi luată această citare a unei fraze des întâlnite în publicistica noastră drept o dovadă de infatuare. [...] La venirea noastră în conducerea revistei tinerilor scriitori, paginile ei sufereau de o oarecare sclerozare, în sensul că preponderența numerelor celor publicați era în favoarea vârstnicilor. La drept vorbind, ceea mă interesa pe mine în 1962 era nu numai să schimb aspectul grafic al acestei reviste care arată destul de învechit, cât spiritul ei care ar fi trebuit să fie cu mult mai juvenil. Dar o revistă nu poate fi scrisă în întregime decât de un grup de scriitori; cu numai câteva persoane nu s-ar fi reușit acest lucru. Greutatea era să descoperim, eu și colegiul redacțional, câțiva poeți tineri foarte talentați, câțiva prozatori și, eventual, doi-trei critici, marfa aceasta găsindu-se mai rar. La redacție soseau, săptămânal, zeci de plicuri și nu aș zice că era puțini cei care veneau personal cu materiale pe care ar vrea să le publice. Nu am refuzat nici ideea de a colabora cu scriitori vârstnici, bine dotați și cu o libertate spirituală mai accentuată pentru acea epocă, pentru că mă gândeam că scrisul bun se «ia». În mai puțin de șase săptămâni, citind și alte reviste, nu mi-a fost greu să dau, de pildă, de Ioan Alexandru care publică mai ales la «Trbuna». Pe Ion Gheorghe l-am descoperit în chiar redacția pe care o moștenisem, iar Marin Sorescu n-a așteptat mult pentru ca să se apropie de echipa noastră, pentru că

avea un spirit vioi și ceea ce începusem noi să publicăm nu semăna deloc cu ceea ce publicau și alte reviste. La prozatori a fost ceva mai greu. Nicolae Velea, care mi-ar fi convenit, plătea pe atunci unele datorii unui critic snob care-l îndemna să scrie o literatură a la Sartre, când el avea de povestit frumoase lucruri despre țărani. L-am descoperit pe D. R. Popescu, scriitor harnic, neobosit, și mai apoi pe Ion Lăncrănjan (țin să spun că prin debut înțeleg debutul la «Lucaefărul», pentru că toți cei citați până acum mai publicaseră înainte). Pe Adrian Păunescu și pe Constanța Buzea i-am descoperit la înființarea cenaclului «Lucaefărului», care, cred eu, a fost una din cele mai vii prezențe literare din ultimii 30 de ani. Acolo aveau să se afirme mai târziu Sânziana Pop, Gabriela Melinescu, Grigore Hagiu ș.a. În ce privește criticii am început-o cu M. N. Rusu (la început timid, apoi din ce în ce mai colțos). Al. Piru a sprijinit și el linia acasta combativă a noului «Lucaefăr» căreia i s-a alăturat mai târziu Marian Popa, pe care l-am numit cu toții Tigru, pentru execuțiile sale atât de sigure. În mai puțin de doi ani, toate numele de mai sus și altele fuseseră impuse în viața literară. Ce găseau acești scriitori tineri în revista «Lucaefărul»? Mai întâi libertatea de a gândi și de a scrie potrivit structurii lor, subsemnatul neintervenind decât foarte rar și numai dacă era strict necesar. În cadrul cenaclului revistei au avut loc adevărate bătălii orale în sensul cel mai nobil al acestui cuvânt, pentru că, sub forma unei dispute, se spunea totuși adevărul despre poezia sau proza citită în cadrul ședințelor. Nu a fost nimeni cocoloșit și din școala aceasta aspră cred că foarte mulți vor recunoaște cândva că au avut ce învăța”. □ Virgil Teodorescu, *Marea noblețe*: „A începe să scrii, a debuta în literatură, ar trebui să echivaleze cu nevoia și dorința arzătoare de a crea, de a spune ceva, cu momentul în care gândirea încetează a fi numai punctul de sprijin al unei acțiuni condiționale, când devine capabilă să se gândească pe sine în toate sensurile, să-și pună întrebări în legătura cu existența și destinul ființei umane, dincolo de stricta necesitate a satisfacerii raporturilor vitale, în nădejdea că se află «un loc al hotărârii și al ecoului», absolutul modern proclamat de Rimbaud”. □ Nicolae Dragoș, *Dintre sute de catarge*: „Creată cu exact șaisprezece ani în urmă (numărul 1 apărea la 15 iulie 1958) revista «Lucaefărul» avea ca principală rațiune a existenței sale descoperirea și sprijinirea tinerelor talente. Noblețea unei asemenea misiuni spirituale nu mai trebuie, cred, subliniată. Se vede încă o dată preocuparea pentru viitorul literaturii noastre, pentru schimbul său de mâine. Desigur, nu ideea orgolioasă și în sine gratuită a contrapunerii unei noi generații scriitoricești celor constituite deja a fost mobilul efortului generos de descoperirea de noi talente, ci conștiința necesității dialectice a continuității în viața spirituală. Așa cum se poate desprinde din paginile revistei, în tot acest timp- uneori cu o preocupare mai vizibilă, mai marcată, alteori poate cu o prea mare discreție – «Lucaefărul» s-a arătat demn de răspunderile încredințate de partid, aducând în câmpul atenției generate de noi poeți, prozatori, critici literari, unul dintre ei deveniți azi personalități ale

vieții noastre culturale. De la inspiratele rubrici *Dintre sute de catarge* și *Steaua fără nume*, datorate întâiului redactor-șef al «Luceafărului», poetul Mihu Dragomir, acest neuitat prieten al tinerilor scriitori, până la inițiativele cu larg ecou de mai târziu (mă gândesc la cenaclul revistei, la întâlnirile rodnice și spectaculoase cu cititorii care s-au bucurat de un ecou deosebit în vremea lui Eugen Barbu) s-a dovedit că revista poate fi, că e necesar să fii o tribună de lucru a autorilor tineri ai literaturii noastre. Cu îndreptățire, deci, se cuvine să cităm aici numele lui Mihu Dragomir, Dan Deșliu, Eugen Barbu, Ștefan Bănulescu, Virgil Teodorescu care- vreme mai îndelungată sau mai scurtă – au condus redacția revistei «Luceafărul», propunând atenției criticii și cititorilor noi și noi talente”. □ Mihu Dragomir, text publicat în «Luceafărul», anul I, nr. 1, 15 iulie 1958: „Revista noastră este o revistă a actualității pentru că ți se adresează ție și pentru că te vom publica. Este cea mai fierbinte dorință a noastră că putem descoperi, în rândul stelelor fără nume, încă, numele care mâine va străluci pe bolta literelor românești. În coloanele închinată «poștei redacției» se închide, adeseori, o pasionată istorie literară. [...] Curaj, prietene necunoscut, și totuși atât de cunoscut! Transcrie mesajul sufletului tău de tânăr și trimite-ni-l. Îți vom ieși în cale cu pâinea și sarea celei mai curate prietenii. Vrem să fim pentru tine ceea ce a fost «Familia» pentru nemuritorul cântăreț al celui de la care am luat și titlul revistei noastre”.

21 iulie

• [„Scânteia”, nr. 9926] Apare *Declarația Guvernului Republicii Socialiste România*: „Guvernul și poporul român au luat la cunoștință cu profundă îngrijorare de situația creată în Cipru ca urmare a loviturii de stat organizate de către forțe militare grecești aflate pe teritoriul acestei țări. România a considerat această acțiune – încă de la începutul ei – ca un amestec flagrant în treburile interne ale unui stat suveran membru al Organizației Națiunilor Unite, ca o gravă violare a ordinii constituționale a Republicii Cipru. Guvernul român recunoaște și sprijină guvernul legal cipriot și pe șeful legitim al statului, președintele Makarios. În spiritul poziției sale de principiu, România se pronunță pentru respectarea independenței, suveranității și integrității statului cipriot, pentru respectarea normelor dreptului internațional, a dreptului poporului cipriot de a se dezvolta liber și de a-și decide singur soarta, fără nici un amestec din afară. Guvernul român își exprimă, totodată, profunda îngrijorare față de acțiunile militare ale Turciei, care creează o situație foarte gravă și constituie un mare pericol pentru pace în zonă, în Balcani, în Europa și în întreaga lume. Guvernul român consideră necesar să se înceteze imediat orice acte militare din partea oricărui stat pe teritoriul Ciprului, să fie retrase neîntârziat trupele străine din insulă și să fie reinstaurat guvernul legal, condus de președintele Makarios. Totodată, guvernul român consideră că trebuie create toate condițiile pentru garantarea independenței și suveranității naționale a Ci-

prului, pentru asigurarea unei conviețuiri pașnice între ciprioții greci și turci, pentru dezvoltarea democratică și pașnică a țării. Toate problemele trebuie să fie rezolvate pe calea tratativilor, pornind de la interesele poporului cipriot, ale popoarelor implicate în conflict, de la necesitatea de a se asigura pacea în această zonă, de a se întări cursul spre destindere și securitate în Europa și în întreaga lume. Ca țară balcanică, situată în vecinătatea zonei de conflict, România este direct interesată în curmarea stării de tensiune și confruntare militară din Cipru. România este hotărâtă să acționeze cu toată energia pentru a-și aduce contribuția la stingerea definitivă a conflictului, la instaurarea unui climat de pace și bună vecinătate între popoarele din această zonă și din regiunea Balcanilor. În același timp, guvernul român își exprimă convingerea că toate statele, și, în primul rând, țările implicate direct în situația gravă creată în Cipru, vor acționa cu hotărâre, înțelepciune și spirit de răspundere pentru a se pune capăt imediat oricăror acțiuni militare, pentru restabilirea păcii și securității în Cipru și în zonă, pentru tratarea tuturor problemelor pe calea negocierilor, care să ducă la soluții în conformitate cu interesele poporului cipriot, ale păcii în zonă și în lumea întreagă”. ■ Citim despre *Funeraliile tovarășului Miron Constantinescu și Mitingul de doliu*.

22 iulie

● [„România liberă”, nr. 9250] Petre Ghelmez scrie despre cartea sa, *Sonetele*, că „dacă cititorul va simți măcar o parte din bucuriile lui, din tristețile și aburirile sufletului său, din frumusețea, din întrebările, din neliniștile și tresăririle timpului nostru în aceste structuri lirice, [...] voi fi răsplătit pentru toată truda gândului meu”. ■ În articolul *Romanul este, prin natura sa, un document uman și social*, Tia Șerbănescu reproduce dialogul purtat cu Eugen Simion, ce, referindu-se la romanele vremii și la receptarea acestora, punctează: „Critica trebuie să facă această deschidere spre profunzimea operei și să propună mai multe soluții de interpretare. Romanul românesc contemporan este suficient de profund pentru ca o asemenea întreprindere să reușească”.

23 iulie

● [„Scânteia”, nr. 9927] Pe prima pagină suntem informați despre *Ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R.* în care s-au decis acordarea de „Venituri suplimentare pentru oamenii muncii din industrie, construcții, transporturi și pentru militari de 3 miliarde 600 milioane lei până la sfârșitul anului și de circa 23 miliarde lei la nivelul unui an”, „Sporirea venitului garantat al membrilor cooperativelor agricole; venituri suplimentare de circa 250 milioane lei în acest an și de circa 1 miliard lei la nivelul unui an”, „Mărirea burselor studentești”.

24 iulie

● [„Scânteia tineretului”, nr. 7829] Șerban Cionoff prezintă o nouă apariție editorială la editura Albatros (1974), *Tineretea lui Maiorescu*, semnată de

Domnica Filimon, care analizează „tragica voință de personalitate” maioreșiană, reflectată în cele „patru volume de ciornă a corespondenței reunite sub titlul *Epistolarium*”.

25 iulie

• [**„Scânteia”, nr. 9929**] Radu Constantinescu scrie despre *Expoziția de carte din Republica Cuba*: „Selecție editorială reprezentativă, de o deosebită varietate tematică, formule grafice inedite, îndrăznețe – astfel se prezintă vizitatorilor Expoziția de carte din Republica Cuba, deschisă în aceste zile în holul Bibliotecii centrale universitare din Capitală. Ea oferă o panoramă amplă a preocupărilor editoriale din țara socialistă prietenă, ilustrând momente dintre cele mai semnificative ale drumului cărții către cititor. Un loc special îl ocupă în expoziție lucrările social-politice, volume aparținând clasicilor marxism-leninismului, conducătorilor luptei pentru libertate națională și socială a poporului cubanez. Între acestea, rețin atenția *Capitalul*, *Manifestul Partidului Communist*, ca și amplul volum, bogat ilustrat, consacrat vizitei lui Fidel Castro în țări din Africa și Europa socialistă. Cei care îl răsfoiesc au prilejul să întâlnească în paginile sale și calda evocare a vizitei pe care primul secretar al C.C. al Partidului Communist din Cuba a făcut-o în țara noastră, a fructuoaselor discuții purtate cu acel prilej cu tovarășul Nicolae Ceaușescu. În acest sector al expoziției răsfoim cu emoție și volumul de *Scrieri și cuvântări* ale eroului național Che Guevara. [...] Colecția «Autorul și opera sa» reunește astfel nume dintre cele mai prestigioase de la Homer, Plaut, Dante și Cervantes, la Proust, Brecht, Șolohov, Maiakovski și Antonio Machado, Navarro Luna, Regino Pedroso. [...] În ansamblul ei, expoziția se prezintă ca un mesaj convingător al spiritualității poporului prieten cubanez, ca o nouă manifestare a bunelor relații între cele două țări și popoare”.

• [**„Scânteia tineretului”, nr. 7830**] Nicolae Baltag publică articolul „*Desculț*” și *interdicția uitării*, romanul lui Zaharia Stancu fiind definit drept „carte-mărturie”, „legat testamentar”: „La apariție, *Desculț* a zguduit nu o întreagă literatură, ci o întreagă epocă. Și nu o epocă plină de tabieturi și convenții, ușor de sentimentalizat, ci una *imunizată* – prin război. Și, totuși, *glasurile* desculților lui Zaharia Stancu – venite dintr-o experiență mai veche – nu aveau să rămână fără ecou”.

• [**„România literară”, nr. 30**] Versuri semnează: Paul Săn-Petru (*Herodot și noi*; *Marele Ștefan*; *Sentiment de țară*), Leonid Dimov (*Elegii pentru Horia*; *Băieșii*; *Ultima baladă*; *Audiența*; *Dincolo*; *Vis rău*), Neagu Vulcănescu (*Pentru tine*). □ Paul Alexandru Georgescu semnează *Întâlnire cu Rafael Alberti* și traduceri din poezii: *Lăsat-am pentru tine*; *Ernesto Che Guevara*; *Atunci*; *Campo dei fiori*; *Basilica lui San Pietro*. □ Corneliu Ștefanache semnează *Ultima vară a lui Adam*, un fragment din romanul *Speranța care ne rămâne*. □ Mihai Stoian publică recenziile *Galați, poartă albastră*. □ George

Boitor publică tableta *Nimburi vegetale*. ■ Editorialul *Înfățișarea țării* este semnat R.I.: „La treizeci de ani de la Eliberare, în succesiunea actelor hotărâtoare prin care poporul român a devenit stăpânul avuțiilor sale, în însumarea efortului colectiv prin care țara se arată în impresionanta ei înfățișare, aceste legi vin să adauge un sentiment în plus anului festiv pe care-l trăim. Este sentimentul de încredere și de angajare, de mulțumire și de hotărâre al întregului popor în perspectiva înfrumusețării propriei sale vieți. Este sentimentul care întâmpină evenimentul mare al Congresului Partidului, când un gând al măreției și al răspunderii se va adăuga țării sub zodia roadelor pământului și ale muncii oamenilor ei”. ■ În *Viața literară* citim: □ *Șantier* informează despre proiectele literare la care lucrează Marin Sorescu, Sașa Pană, Iosif Naghiu, Violeta Zamfirescu. □ În *cinstea anului XXX*: „Între 12 și 21 august, Centrala Cărții și Centrul de Librării București organizează *Decada cărții românești*, amplă manifestare omagială dedicată marilor evenimente ale anului 1974. Manifestarea include întâlniri între scriitori și cititori, expoziții și acțiuni de difuzare a cărții literare, șezători literare. [...] * Asociația Scriitorilor din Timișoara, în colaborare cu Comitetul județean Timiș al U.T.C., a organizat, în parcul central, la Monumentul Ostașului Român, un recital de poezie patriotică. Au citit: Anavi Ádám, Lucian Bureriu, Vladimir Ciocov, Ion Cădăreanu, George Drumur, Anghel Dumbrăveanu, Alexandru Jebeleanu, Franz Liebhard, Dușan Petrovici, Aurel Turcuș și Damian Ureche. * Asociația Scriitorilor din Cluj, în colaborare cu Comitetul județean U.T.C., a organizat o seară literară în tabăra de muncă patriotică de la Petrești unde Vasile Grunea și Constantin Zărnescu au citit poeme patriotice închinare celor două mari evenimente din acest an. De asemenea, Asociația Scriitorilor din Cluj a inițiat un festival literar, cu sprijinul Frontului Unității Socialiste, la Tabăra interjudețeană de pionieri de la Năsăud. Au citit din lucrările lor Petre Bucșa, Ion Drăgănoiu, Ileana Mălăncioiu, Claudiu Moldovan, Teohar Mihadaș, Gabriel Pamfil, Petru Poantă și N. Prelipceanu. * Muzeul memorial «G. Bacovia» a inițiat o șezătoare literară la fabrica de încălțăminte «Dâmbovița». După un medalion «George Bacovia», un grup de membri ai cercului literar «Orizonturi noi» au citit poezii patriotice. Agatha Bacovia a evocat momente din viața poetului omagiat, iar Gabriel Bacovia a vorbit despre principalele exponate ale Muzeului memorial. * La Piatra Neamț, în zilele de 19–20 iulie, un grup de studenți de la Facultatea de limba și literatura română a Universității din București, conduși de lector univ. dr. Corneliu Dima-Drăgan, a prezentat, în cadrul unui simpozion național intitulat «Biblioteca publică și bibliologia contemporană», un montaj literar-muzical *Partidul, Ceaușescu, România*, cuprinzând selecțiuni din cele mai semnificative creații ale poeziei noastre contemporane”. □ Știri din *Uniunea scriitorilor*: „O delegație a Societății mexicane de prietenie și schimburi culturale cu România a făcut, în ziua de 18 iulie 1974, o vizită la sediul Uniunii Scriitorilor. Delegația a fost formată din Miguel Arroyo de la Parra, președin-

tele societății, Ricardo Pozas Arciniega, profesor la Facultatea de științe sociale și politice a Universității naționale autonome din Mexico, și Jesus Romero Flores, profesor și scriitor, fost deputat și senator în Parlamentul mexican, membrii ai societății. Delegația a fost primită de Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, prof. univ. Romul Munteanu, director al Editurii Univers, conf. univ. Dan Hăulică, redactor șef al revistei «Secolul 20», Szász János, secretar al Uniunii Scriitorilor, Radu Lupan, șeful Secției de relații internaționale din Uniunea Scriitorilor, și Darie Novăceanu. În cadrul discuției cu oaspeții mexicani au fost abordate probleme privind cunoașterea reciprocă a celor două culturi, dezvoltarea legăturilor de prietenie dintre cele două țări. * Muzeul literaturii române inițiază la 19 iulie ora 19, la sediul muzeului, un spectacol de poezie și euritmie. Cu acest prilej, vor fi audiate vocile unor scriitori din fonoteca de aur a Radioteleviziunii (M. Sadoveanu, M. Ralea, Alfred Margul Sperber, Victor Eftimiu). Se va audia, totodată, o compoziție a Hildei Jerea, pe versuri de N. Labiș. Au fost invitați să participe: Șt. Augustin Doinaș, Nic. Drăgoi, Gr. Hagi, Ion Horea, Dan Mutașcu, Gh. Pituț și Romulus Vulpescu. * Luni, 22 iulie, la librăria «M. Sadoveanu» din Capitală a avut loc lansarea volumelor poezilor și prozatorilor premiați la Concursul anual de debut al Editurii Eminescu pe anul 1973. Cu acest prilej, Mircea Florin Șandru, Carolina Ilica, Dinu Adam, George Florin Cozma, Doru Davidovici și Pavel Perfil – prezentați de criticul literar Valeriu Râpeanu, directorul editurii, au oferit cititorilor primele lor autografe”. ■ Nicolae Dragoș semnează *Munca – eroul cărții de reportaj*: „Munca nu mai poate fi privită doar ca un act prin care omul își asigură existența. Ar fi mult prea puțin. Munca este însăși condiția demnității, a afirmării multiple a personalității umane. E de aspirat la a surprinde în reportaje valoroase, caracteristice pentru un timp anume al țării, acest adevăr de esență. Cu atât mai mult cu cât sunt încă multe datorii de onorat de către cronicarul-reporter față de realitatea socialistă căreia îi este contemporan”. ■ Roxana Sorescu semnează „*Ca un ecou venit de mai demult*”, un text despre poezia lui Ion Horea: „Ceea ce-l singularizează pe Ion Horea în comparație cu poezii calmului agrest, al împlinirilor vegetale și al nostalgiilor bucolice, este plasarea universului campestru într-un spațiu aflat precumpănitor sub regimul melancolic al amintirii. Exactitatea reconstituirilor concrete nu trebuie să ne înșele: în poezia lui Ion Horea totul a fost sau ar fi putut să fie; de unde absența oricărei jubilații iscate de etalarea abundenței, înlocuită de o liniștită stare elegiacă, aflată în contemplarea unei existențe posibile”. ■ Gelu Ionescu publică *Note la proza lui V. Voiculescu*: „Calitățile sale se evidențiază de la prima lectură și se mențin cu pregnanță: nu numai foamea de situații și viabilitatea unor tipologii recurente, dar chiar o subtilă și continuu tensionată desfacere a nodurilor acțiunii, o «tehnică» a insinuării insolitului și a menținerii lui ce reușește împlinitoare efecte”. ■ În *Breviar Șerban Cioculescu* semnează *Memorialul poetului Barbu Solacolu*. ■ Mircea

Grigorescu semnează *Ion Biberi*, un text omagial cu ocazia zilei de naștere a scriitorului, care a împlinit 70 de ani (21 iulie 1974). ■ În *Doi clasici* Constantin Țoiu scrie despre Ion Ghica și Caragiale. ■ Nicolae Manolescu semnează *Antologii de poezie*, o cronică literară pentru: □ *O constelație a poeziei române moderne* de Dinu Pillat (C.R., 1974): „Din cele două antologii, a lui Dinu Pillat este mai utilă, deși mai modestă în intenții. Poeziile sunt însoțite de o biografie, de mărturisiri despre poezie ale poezilor înșiși, de o bibliografie selectivă și de extrase de critică”. □ *Arghezi, Bacovia...* prezentați de Laurențiu Ulici (E.Șt.E., 1974): „Mult mai ambițioasă, întrucât pornește de la un punct de vedere critic, e antologia lui Laurențiu Ulici (care inaugurează colecția «Multum in parvo» a Editurii Enciclopedice). Defectul ei principal este inconsecvența. *Argumentul* inițial, bine scris, cu opinii interesante, care ar fi trebuit să-i justifice selecția și structura, rămâne o frumoasă declarație de principii netradusă în practică”. ■ Sunt publicate o serie de recenzii: □ Mihai Minculescu prezintă *Probleme personale* de Horia Panaitescu (C.R., 1974): „«Problemele personale» astfel tratate, sub semnul temporalului, al accidentalului, întrezărindu-se revenirea la desfășurarea normală a evenimentelor, alcătuiesc o carte care, alături de alte merituose realizări ale ultimilor ani, elimină schematicul tip al eroului comunist cu care ne obișnuise o anume perioadă literară”. □ L. Raicu semnează *Elogiul rostirii*, o recenzie la *Cele ce sunt* de Mircea Ciobanu (Eminescu, 1974): „Cu gesticulația tipică omului care tace, Mircea Ciobanu vorbește totuși, vorbește într-o poezie care pune mare preț pe cuvinte. Izbutirile sale tocmai în această linie se afirmă”. □ În *Diversitatea stilurilor*, Valeriu Cristea prezintă volumul *Pălăria de pai* de Horia Aramă (C.R., 1974): „O literatură care se dezvoltă normal se desfășoară pe mai multe planuri, în direcții multiple. Diversitatea de stiluri, în cadrul ei, este nu numai un deziderat, ci și o stare de fapt. Proza fantastică, ilustrată cu o anumită consecvență sau doar în chip incidental de diferiți scriitori, își are un loc al ei în câmpul literaturii române de azi. La delimitarea mai netă a unui spațiu propriu acestui gen contribuie și interesant volum, de care ne-am ocupat, al lui Horia Aramă”. □ G. Dimisianu semnează *O carte nouă despre Caragiale*, o recenzie la *Caragiale și începuturile teatrului european modern* de I. Constantinescu (Minerva, 1974): „Mereu mai interesantă devine cartea lui I. Constantinescu cu cât înaintează în materia analizelor propriu-zise, dezvoltând numeroase și incitante ipoteze de interpretare”. ■ În rubrica sa Laurențiu Ulici publică a treia parte din textul *Concursul Editurii Eminescu* intitulat *Grație și eleganță*. Textul abordează volumul *Neîmblânzită ca o stea lactee* (premiul I) de Carolina Ilica: „Prin temperament, prin modul trăirii în iubire, prin rigoarea expresiei și consecvența sentimentului, prin combinația de fascinație și luciditate ce guvernează poezia sa, imn înălțat devenirii și consolidării erotice, Carolina Ilica promite să fie o Elisabeth Browning a noastră”. ■ În *Cartea străină* Nicolae Balotă semnează *Molière*, despre comediile repu-

blicate în traduceri de Adrian Maniu, Al. Balaci, Demostene Botez și Tiberiu Iliescu. ■ Ecaterina Oproiu semnează *La Glasgow, românii...*, un text despre zilele culturii românești.

● [„**Tribuna**”, nr. 30] □ Prima pagină ilustrează un articol despre *Creșterea rolului de conducător al partidului comunist – legitate a revoluției și construcției socialismului* (de Ștefan Mocuța) și o poezie de Radu Cârneli. □ *Cronica literară* – Modest Morariu: *Ovăzul sălbatic* (C.R., 1974), consemnează Victor Felea. *Tineri critici despre prozatori tineri* – Gh. Schwartz și condiția de martor – Mircea Popa scrie despre debutul *Martorul*, propunând o interpretare în cheie kafkiană, pornind de la *Procesul*. □ *Lumea ca lume* – Ion Cocora despre Adrian Păunescu. *Roman reportaj* – Valentin Tașcu despre Vasile Nicorovici, cu volumul *Porți pentru eternitate*. ■ Articol *Relația hermeneutică „tot – parte”* – Adrian Marino surprinde punctul de plecare pentru această idee ca fiind Platon, idee dezvoltată anterior de Dilthey și care are două componente: a) contextele structurale și b) contextele referențiale. ■ Bennett Warnstrom (profesor, traducător, ziarist, scriitor): „Am adoptat România ca o a doua patrie” – interviu realizat de Mariana și Gligor Gruică, Portland, Oregon, U.S.A., 11 iunie 1974.

26 iulie

● [„**Contemporanul**” nr. 31] Din *Tradițiile „Contemporanului”*, Ion Munteanu semnalează *Ateismul*: „Acesta este titlul unuia dintre cele mai mari și mai interesante articole apărute în coloanele «Contemporanului» (iunie 1887), autorul său H. Gr. Ghiorghiu – care se dovedește un bun cunoscător al ideilor aduse în dezbatere”. ■ În textul *Scepticism*, Florin Mihăilescu analizează volumul de versuri al lui Modest Morariu: „Modest Morariu (*Ovăzul sălbatic*, Ed. Cartea Românească) practică un intelectualism liric grațios și subtil, sobru, rezervat, ironic și vizionar, într-o formulă prin care nu se distanțează îndestul de un context poetic evident modern, dar în același timp nu mai puțin epuizat”.

● [„**Cronica**”, nr. 30] Editorialul *Expresie a echității și umanismului*: „După cum se știe, în cadrul recentei ședințe a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, au fost examinate și adoptate o serie de importante măsuri menite să contribuie la creșterea nivelului de trai al popoului. Aceste măsuri constituie aplicarea Hotărârii Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din 13 iunie 1974, cu privire la majorarea eșalonată, pe ramuri și activități, a retribuției oamenilor muncii”. ■ Sub titlul *Critica – pasiune* Liviu Leonte publică o cronică literară la *Gogol sau fantasticul banalității* de Lucian Raicu (C.R.): „*Gogol sau fantasticul banalității* este cartea unei obsesii, a unei pasiuni generatoare de noi unghiuri în privirea unei opere și a scriitorului care s-a zidit în ea”. ■ În *Fragmentarium* Const. Ciopraga publică

Jurnal de vacanță: Despre fericire: „Iată un termen care prin frecvența întrebuințare a dobândit un caracter polimorf, proteic. Fiecare ins are alt mod de a-și reprezenta fericirea, încât nici un dicționar nu poate oferi o definiție convenabilă. În general vorbind, limba e aproape totdeauna mai săracă decât sufletul”. ■ Mihai Iordache scrie despre *Adrian Maniu și angajarea socială*: „Adrian Maniu nu a lăsat nici o autobiografie, nici amintiri, a dat cu totul sporadic interviuri de altfel fără referiri la viața sa, nu a lăsat corespondență, s-a dezinteresat de manuscrise; nu a avut conștiința celebrității. Nu e un merit, din perspectiva posterității, cu atât mai mult cu cât, mai bine de o jumătate de secol s-a situat, nu numai în zona centrală a vieții noastre literare ci, pentru o buna perioadă de timp, și în miezul vieții cultural-artistice a României interbelice”. ■ Al. I. Friduș scrie despre *Condiția criticii de artă*: „Inevitabil insuficientă, cumulând adeseori grandoarea și suficiențele unei fulgurante veleități critice, într-o aceeași prețiozitate de stil, dincolo de care cu greu descopereai inima unui gând cât de cât personal, generos, decantator de semnificații. Fie și controversabile. N-ar fi timpul să pretindem mai mult?”. ■ Din *Moment reținem nota Deocamdată nu?*: „Revista «Amfiteatru» – care apare în ediție revăzută și adăugită – publică de câțiva timp o – cel puțin – curioasă poștă a redacției sub titlul *Deocamdată nu*. Se va observa că în acel spațiu revista nu răspunde manuscriselor ci cărților, mai exact cărților nevândute, cărților greu vandabile, cărților cu preț redus. Pare-se că astfel redacția vrea să-și avertizeze cititorii apropo de cărțile pe care nu trebuie să le citească. Nu negăm buna intenție a acestei orientări. Este chiar bine venită la o revistă tinerească și destinată tinerilor – ca «Amfiteatru». Observăm doar că simpla transcriere a unor cifre indicând exemplarele rămase în stoc sau prețul unei cărți nu spun nimic despre valoarea acelei cărți. Oare cele câteva zeci de exemplare nevândute din *Immurile către amurg* ale lui Dan Laurențiu sau din *Versurile* lui Mircea Ivănescu sunt o probă de nevalabilitate a poeziei acestor autori? Iată doar un exemplu care ar putea pune sub semnul întrebării un verdict prezumțios”. ■ Pe ultima pagină este prezentat volumul *Anul XXX al unui destin exemplar: Nicolae Ceaușescu, președintele României*, semnat de Mihail Steriade. ■ În *Pro patria* citim versuri de Mihai Leoveanu (*O voce a țării cresc la sfârșit; Oameni de rând cu toții, dar oameni între oameni*). □ Versuri semnează Ioanid Romanescu (*Viața mea încă e-n mâinile mele; Am umplut lumea; Tentația; ***; Mircea Ispir*). □ Nicolae Mareș traduce din *Lirică poloneză*: Zbigniew Jankowski (*Elegie*), Zbigniew Herbert (*Piatra*), Halina Poświatowska (*), Tadeusz Śliwiak (*Grăunte*). □ Tot din lirica poloneză, D. Marian traduce poezia lui Stefan Flukowski (*Copernic*), iar Anatol Ghermanschi traduce versurile lui Jarosław Iwaszkiewicz (*Cer*).

● [„Orizont”, nr. 30] Excelentul eseu al profesoarei Zoe Dumitrescu-Bușulenga, *Sofocle și condiția umană* (Albatros, 1974) și monografia *Ion Pillat* (Albatros, 1974) al lui Ovidiu Papadima, constituie subiectele cronici lite-

rare a lui C. Ungureanu; despre primul scrie: „Sofocle este, în excelentul eseu al profesoarei Zoe Dumitrescu-Buşulenga, *contemporanul nostru*, Antigona, Oedip sau Filoctet fiind părtaşi esenţei unui Kyo sau Katov, dar nu numai atât: martori ai lui Prospero sau Andrei Bolkonsky, ei reiau un drum mereu modern, mereu însemnat de momente ilustre ale gândirii omeneşti. Niciodată Zoe Dumitrescu-Buşulenga nu a fost mai *scriitoare* decât în acest eseu, nicio dată «stilul Vianu» al literaturii comparate româneşti nu a fost ilustrat de cuvinte atât de patetice.”; despre monografia lui Ovidiu Papadima explică: „Probabil niciunul din istoricii literari de azi nu a fost mai apropiat, de-a lungul unei vieţi, de cărţile lui Ion Pillat, ca Ovidiu Papadima. Cronicar literar altădată, Ovidiu Papadima a fost printre primii care a scris despre unele dintre ele: entuziasmul său aparţinea unei direcţii de cercetare a literaturii, autorul comentariilor fiind preocupat insistent de ideea de tradiţie. Mai mult decât cei care marcau direcţia maioreşiană în critica românească, Ovidiu Papadima (pentru care ideea de estetic e sistematic subordonată tradiţiei spiritului naţional) încearcă a reabilita atât dimensiunile folclorice (interioare) ale creaţiei tradiţionaliştilor. Cartea despre Ion Pillat continuă o pasiune de altădată, paginile ei venind din o prezenţă de ani în intimitatea unei literaturi.” ■ Simion Mioc se lansează pe urmele lui Nicolae Iorga, interesându-l mai ales perioada de tinereţe a istoricului când acesta s-a ocupat şi de critica literară, în articolele sale teoretizând mai ales „critica impersonală” (articolul *Portretul criticului N. Iorga în tinereţe*). ■ Anghel Dumbrăveanu se întoarce şi el la rubrica de evocări, schiţe şi eseuri (intitulată „remember”) cu o tabletă purtând titlul *Fragmentarium*.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 190] Versuri de Petru Anghel, *Întotdeauna*. □ La o dorită istorie critică atotcuprinzătoare a muzicii româneşti visează M. H. Simionescu, în *Sub constelaţia lirei*. ■ Cronica literară de E. Manu se opreşte la volumul *Sonetele* de Petre Ghelmez. ■ *Cronica de librărie* constată al zecelea volum din *1001 de nopţi*, în traducerea de excepţie a lui H. Grămescu. ■ Cronica teatrală prezintă o nouă carte de Amza Săceanu, *Faţa văzută şi nevăzută a teatrului* (Eminescu). ■ D. Mutaşcu demarează un alt „foileton”, *Poezia ca doctrină patriotică*, aici într-un *Preambul*, cu un motto din Alecsandri - *Deşteptarea României*, comentând vocaţia agitatorică a poeziei clasice româneşti, de la Alecu Russo şi *Cântarea României* şi până azi, la „roşul vertical/ deplasarea spre roşu”, la Zaharia Stancu, Eugen Barbu, Nichita Stănescu, Grigore Hagiu, Ion Gheorghe sau Ioan Alexandru. Prezentă organic în creaţia scriitorilor şi artiştilor, ideea de patrie „e o marcă neîntreruptă şi auriferă a formaţiei lor morale, căci arta e şi gest etic nu numai estetic [...] Prelungire a Revoluţiei şi a Istoriei în materia sonoră şi multicoloră a cuvântului, trăire şi accent, construcţie artistică de rezonanţă precisă, poezia românească s-a statuat şi se continuă, nu doar ca un decor revoluţionar, ci chiar ca un manifest, ca o emblemă a acţiunii.”

27 iulie

• [„Scânteia”, nr. 9931] Aflăm că au început *Lucrările sesiunii Marii Adunări Naționale*, care a avut următoarea ordine de zi: „– Alegerea președintelui Marii Adunări Naționale. – Proiectul legii pomiculturii. – Proiectul de lege privind piscicultura și pescuitul. – Proiectul legii drumurilor. – Proiect pentru aprobarea decretelor cu putere de lege emise de Consiliul de Stat”.

□ Manea Mănescu, membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., vicepreședinte al Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, primul ministru al guvernului, „din însărcinarea conducerii partidului, a Consiliului Național al F.U.S.” a propus în funcția de președinte al Marii Adunări Naționale pe tovarășul Nicolae Giosan, membru al C.C. al P.C.R., președintele Academiei de științe agricole și silvice. Propunerea a fost acceptată în unanimitate.

■ Zaharia Stancu semnează *Satul românesc, sat social*, text publicat în secțiunea numită 1944–1974. În anul jubiliar. Scriitorii pe meleagurile natale: „Astăzi, satul nu mai e sat decât pe jumătate. Mai mult de 60 la sută din familii au case noi, arătoase, frumoase, confortabile. Aproape la fiecare trei case există un televizor. Case fără radio nu se mai află. În sat vin zilnic ziare și reviste, oamenii sunt în curent cu politica partidului și cu politica mondială. Este uimitoare cantitatea de cunoștințe politice ale oamenilor de toate vârstele. Uimitoare este și cantitatea de cunoștințe literare și artistice. Nu lipsește nici televiziunea, iar influența ei asupra cetățenilor este, o spunem fără ezitare, covârșitoare. [...] Satul românesc devine pe zi ce trece mai mult un sat socialist. Dar, despre toate acestea voi scrie de la fața locului, în chiar această vară, o serie de articole și de cântece de bucurie. Pentru că în vara aceasta sărbătorim cei 30 de ani de la eliberare. Și tot în această vară, pregătim cel de-al XI-lea Congres al dragului nostru partid comunist”.

• [„Flacăra”, nr. 31] George Arion semnează reportajul *Moldova la ora electronicii*. □ Dorin Tudoran scrie «*Azi, clasa întâi politică este șantierul*» și «*Câteodată, să știi să fii bine lopata la mână înseamnă răspundere politică*».

• [„Luceafărul”, nr. 30] Stancu Ilin notează despre *Ideea de «jurnal» la Rebreanu*: „Se știe cu certitudine că Liviu Rebreanu ne-a lăsat mai multe jurnale. Nu este vorba numai de reluare, de mai multe ori, a unor însemnări, ci de existența mai multor tipuri de jurnal: note privind comportamentul și relațiile personale și sociale ale scriitorului, un jurnal de bord al refugiului de la Valea Mare, fiind confesive, intitulate fie *Mărturisiri*, fie *Spovedanii*, caiete numite când *Spicuri*, când *Note din mers*, file de memorialistică sau cu mențiuni ale lecturilor sale etc. Compartimentările de mai sus au fost operate de noi pentru ușurința demonstrației, în realitate diversele tipuri de consemnări întretăindu-se și completându-se”. ■ M. Ungheanu analizează culegerea lui G. Călinescu, *Gâlceava înțeleptului cu lumea (II)*: „Sub acest titlu, pe care cititorul nu-l întâlnește pentru prima dată, se ascunde o culegere de articole publicate de G. Călinescu în presa vremii. E o parte din obolul său de publicist, altceva decât

activitatea de literat prezent în periodicele literare. Sunt aproape 900 de pagini care adăugate celor peste 600 din volumul anterior pot să dea o idee aproximativă despre volumul de muncă investit de G. Călinescu în jurnalistică”.

■ Despre volumul de versuri al lui Dușan Petrovici, *Obelisc*, scrie Dorin Tudoran: „*Obeliscul* pe care-l ridică Dușan Petrovici este unul închinat muncii, patriei de la care poetul își înobilează propria muncă [...]”.

■ Nicolae Baltag recenzează cartea lui Alecu Ivan Ghila, *Întoarcerea*: „Acceptabilă, sub raportul atmosferei, insuficientă sub acela al derulării epice, cartea lui Al. I. Ghilia ne consolează numai în parte pentru întreruperea forțată și tragică a trilogiei lui Camil Petrescu”.

■ Dan Cristea se ocupă de antologia *Eugen Barbu interpretat de...*: „Emil Manu care îngrijește recentul volum [...] cade în unele locuri în păcatele amintite mai sus. Astfel, câteva texte introduse în selecția sa își datorează prezența, în mod aproape sigur, amabilității criticului, ele neaducând niciun spor la cunoașterea creației lui Eugen Barbu. [...] Scriitorului de azi îi va fi greu să refacă, de pildă, violentele acuzații la care a fost supusă *Groapa* la vremea apariției și să-și dea seama și din această perspectivă, de ceea ce a reprezentat romanul lui Eugen Barbu, atât pentru literatură, cât și pentru critică. De asemenea, din cronicile și articolele care au însoțit *Principele*, Emil Manu nu reține, din păcate decât ecourile favorabile. Cartea, cum bine se știe, a provocat vii discuții și din inserarea acestora nu cred ca valoarea ei să fi ieșit acum diminuată”.

■ În cadrul rubricii *Literatura celor trei decenii* semnează texte: Nicolae Ciobanu, Emil Manu. □ Nicolae Ciobanu reflectează la *Proza contemporană și însemnele tradiției*: „Referindu-ne la proza românească de azi, e de observat în acest sens că însemnele maturității ei artistice nu rezidă – așa cum s-ar putea crede – într-o presupusă inventare totală a proprii tematici. Pentru cine sesizează clar raporturile interioare dintre, pe de o parte, tema unui roman ori a unei nuvele și subiectul acestora implicat într-un conflict și o intrigă narativă distinctă, pe de altă parte, își poate da seama lesne că elementul dintâi relevă prezența ca rezultat al redescoperirii și nu al inventării lui, cu prețul implantării sale organice în context epic și analitic propus de materia timpului social-istoric investigat. [...] Nici măcar lista temelor capitale întocmită de G. Călinescu, interpretată în spiritul ei cel mai larg, nu merită ironia cam grăbită și superficială a unor teoreticieni literari, pentru că ea, această listă, ne atrage luarea aminte asupra ideii de universalitate, idee spre care se cuvine să aspire orice operă literară viabilă.[...] Ceea ce numeam mai înainte redescoperirea temelor consacrate de tradiție în proza noastră de azi își probează realitatea tocmai în acest mod. Nu e deloc dificil să observăm că această redescoperire a temelor fundamentale se produce efectiv datorită procesului de tratare a acestora, proces care la rândul lui, nu înseamnă altceva decât redimensionarea social-umană, adică actualizare intrinsecă și nu extrinsecă, ilustrativ-schematică, vulgarizatoare. [...] În liniile ei directoare, panorama prozei noastre actuale își dezvăluie cu excepțională pregnanță filioanele continuității.

Dacă mari prozatori precum Mihail Sadoveanu, Camil Petrescu, G. Călinescu și Geo Bogza răspund la solicitările contemporaneității noastre grație spectaculoasei redescoperiri a temelor tratate de ei înșiși în operele anterioare, în schimb când e vorba de prozatorii generațiilor următoare, fenomenul surprinde prin aspecte având alte caracteristici. [...] Așadar, la o altă treaptă a istoriei, dacă ne putem exprima astfel, de un ecletism de structură ce străbate operele celor mai reprezentativi români de azi. Nu dorim să introducem o listă completă, dar câteva exemple vor fi, suntem siguri, concludente. De fapt, nu ne propunem decât să enunțăm pe scurt o suită de teme critice referitoare la opera unor prozatori precum cei ce urmează: *Descult*, roman poematic, axat pe o temă umană de anvergură social-istorică, dar redactat după tehnica «subiectivă», proustiană, declanșată de mișcarea capricioasă a memoriei «involuntare» (Zaharia Stancu); *Moromeții*, roman al istoricității și al etnicității rurale – o linie dublă, deci: Sadoveanu și Rebreanu – dar și roman al analizei psihologice infinitezimale, în sfera căreia personajul, deși țăran, se angajează lucid, având deplina conștiință a eului său dilematic (Marin Preda); *Princepele*, parabolă mitic-istorică, cu imagini de o somptozitate decadent-bizantină, beneficiind de un limbaj șocant prin artificialitatea lui funcțională – amestec rafinat de «cuvințele» balcano-munteneste și cronicărești -, la toate acestea adăugându-se suita personajelor demonice, descinse când din apocalipsă, când din romanul gotic (Eugen Barbu); *Alexandra și infernul*, roman al conștiinței individuale tragice și al destinului uman traumatizant de stihia războiului – tema romanului de război din deceniile trei și patru ale veacului nostru este evidentă, deci – dar și roman al obsesiilor erotice transcendente, proiectate în coșmarul oniric, precum la un Mircea Eliade sau la un Gib Mihăescu (Laurențiu Fulga); *Îngerul a strigat*, roman al pitorescului, al aventurii picarești și al spiritului de vendetă – în linia lui Panait Istrati – roman al stărilor poetice inefabile obținute pe calea descripției peisagistice inimitabile – în linia lui Sadoveanu -, dar, peste toate acestea, și unul dintre cele mai viguroase romane de conflict social din câte s-au scris la noi în ultimele decenii (Fănuș Neagu); *Animale bolnave*, roman de dezbatere etic-filosofică tipic dostoevskiană”. □ Emil Manu, *Poezia antirăzboinică a deceniilor IV-V*: „Ca eveniment de răscruce în istoria patriei, ziua de 23 August, ziua Eliberării de sub jugul fascist, a devenit o temă literară și artistică de primă mână. Poporul, condus de Partid, prin insurecție armată, a alungat trupele germane croindu-și astfel un nou destin. Istoria momentului ne este cunoscută din documentele și din materialele de sinteză publicate; mai necunoscută este- sub forma unei sinteze – reflectarea în literatură a acestui moment. Așa cum pe plan politic Eliberare a fost pregătită în ilegalitate de comuniști și pe plan teoretic a existat o pregătire prin literatură a momentului. Dacă ar fi să amintim numai câteva din revistele literare conduse sau influențate de partid și tot am schița un fragment din această acțiune: «Veac nou», «Bluze albastre», «Cuvântul liber», «Era nouă», «Meridian», «Cultura proleta-

ră», «Cadran», «Critica», «Ecol», «Viața imediată», «Șantier», «Umanitatea», «Manifest», «Critica actualității», «Tânăra generație», «Vremuri noi», «Reporter», «Fapta», «Albatros». Aceste reviste au publicat articole teoretice, au polemizat cu presa burgheză, dar, de cele mai multe ori au promovat în paginile lor o poezie în al cărui spirit s-a format poezia nouă. Astfel la «Cadran» (1931-1937) scriu versuri Mihai Beniuc, Miha Dragomir, Șt. Popescu, Al. Balaci: debutează Geo Dumitrescu». ■ În cadrul rubricii *Colocviile „Luceafărului”*, Titu Constantin se referă la *Energia personajului*: „E mai dificil să captezi pe plan literar suferința omenească și, mai ales, energia ce încearcă a o domina. Să găsești elanul, pârghia ce împinge la acțiune pe individ. Să echilibrezi umbrele și luminile din câmpul estetic și uman și să chibzuiești forțele de energie și de relaxare ce compun materia brută a lumii. Când vei reuși asta, vei depăși starea civilă: vei făuri ființe mai mari decât natura, adică oameni nu așa cum sunt, ci cum ar trebui să fie; vie surprinde ființa lor ideală, în care ei se vor recunoaște și spre care vor tinde neîncetat”. ■ Ioan Adam notează despre *Refuzul uitării: atitudine definitorie a liricii lui Eugen Jebeleanu*: „De reținut că și reconstituirea insistentă a ororilor, departe de a reprezenta o voluptate a poetului, cum s-a insinuat uneori, devine de fapt, contemplată prin această prismă, un act de partizanat în favoarea forțelor vieții. Cum ades se întâmplă. Terifiantul este lespeda ce ascunde tainicul drum spre suav.[...] Evocarea crimelor, prezența teratologicului sunt investite și cu o funcție premonitoare. Uitate ororile se vor repeta, potențate prin sadice rafinamente. Împotriva lor trebuie așezată de veghe Memoria. Nu una fugară, sinuoasă, înclinată spre estompe și indulgențe, ci una colțuroasă totală, necruțătoare”.

28 iulie

• [„Scânteia”, nr. 9932] *Lucrările Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român* au început sâmbătă, 27 iulie 1974. A fost adoptată următoarea ordine de zi: „1. Probleme organizatorice. 2. Proiectul programului Partidului Comunist de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea a României spre comunism. 3. Proiectul de directive ale Congresului al XI-lea cu privire la planul cincinal pe 1976–1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada până în 1990. 4. Proiectul planului național unic de dezvoltare economico-socială și Proiectul Bugetului pe anul 1975; 5. Proiectul de hotărâre privind convocarea, ordinea de zi și norma de reprezentare la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român. 6. Criteriile cu privire la candidații ce urmează a fi aleși în organele centrale și locale ale partidului”. ■ În secțiunea numită *1944–1974 În anul jubiliar Scriitorii pe meleagurile natale* Mihai Beniuc semnează *Am plecat din satul Sebiș și m-am întors în orașul Sebiș*: „După ce am plecat din sat, să învăț carte, satul mi s-a părut și mai sat cu prilejul rarelor întoarceri. Și iată că de atunci au trecut aproape șaiszeci de ani, dintre care treizeci de la eliberare,

adică de la 23 August 1944, când eu de mult nu mai eram acolo. [...] Da, vechiul vis al sebișenilor, care suna a îngâmfare, când își spuneau orășeni, se întruchipase. Deveniseră oraș. [...] Am făcut o vizită și la sediul P.C.R. Am întrebat pe secretar: – Cum ați făcut toate acestea? – Partidul! Socialismul!”

30 iulie

• [„Scânteia”, nr. 9933] Aflăm de *Încheierea lucrărilor Plenarei comune a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României*. □ Pe prima pagină citim *Hotărâre privind convocarea celui de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, ordinea de zi și norme de reprezentare la congres*: „Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român hotărăște următoarele: I. Convocarea Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român pentru data de 25 noiembrie 1974, cu următoarea ordine de zi: 1. – Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea desfășurată în perioada dintre Congresul al X-lea și Congresul al XI-lea ale partidului. 2. – Raportul Comisiei Centrale de Revizie. 3. – Proiectul de Program al Partidului Comunist Român. 4. – Proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1976–1980 și liniile directoare ale acestei dezvoltări pe perioada 1981–1990. 5. – Proiectul de Norme ale eticii și echității socialiste. 6. – Cu privire la modificarea unor prevederi ale Statutului Partidului Comunist Român. 7. – Alegerea Comitetului Central al partidului, a secretarului general al Partidului Comunist Român și a Comisiei Centrale de Revizie. II. Norma de reprezentare la congres să fie de 1 delegat la 1000 de membri de partid, luând ca bază numărul membrilor partidului la 1 septembrie 1974. III. În anul 1974 urmează să aibă loc adunări generale și conferințe de dări de seamă și alegeri în toate organizațiile partidului, inclusiv în cele ce urmau să țină adunările sau conferințele de dări de seamă și alegeri în anul 1976. IV. În conformitate cu prevederile statutului, conferințele județene și a municipiului București urmează să facă propuneri de candidați pentru a fi aleși în Comitetul Central de către congres”. □ Sunt publicate și *Din cuvântările participanților la Plenară*.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 7834] Valeriu Râpeanu scrie despre *Literatură și realitate*, pornind de la două romane contemporane, *Vânătoarea regală* de Dumitru Radu Popescu și *Apa* de Alexandru Ivasiuc „care, folosind maniere deosebite, relevă în fond lupta pentru triumful revoluției și al ideilor umanismului socialist”. „Și unul și altul pătrund deci în resorturile mai adânci ale dialecticii sociale, ale raportului de forțe, care uneori și în chip izolat, chiar și în plin proces de desfășurare a revoluției socialiste, poate fi defavorabil noului, vechiul prezentându-se sub o falsă înfățișare, ale dialecticii individ-societate.”

31 iulie

• [„Scânteia”, nr. 9334] Pe prima pagină e publicată *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României*.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 7835] Ion Dodu Bălan recenzează romanul lui Eugen Barbu și Nicolae Paul Mihail, *Razboiul undelor*, publicat la editura Albatros, în colecția *Cutezătorii*: „Deși preocupările profesionale ale eroilor din *Războiul undelor* sunt dintre cele mai diferite, există ceva care-i unește, care le dă un puternic sentiment de solidaritate, și anume idealul lor comun: lupta împotriva fasciștilor, a militarismului și a asupritorilor țării”.

[IULIE]

• [„Albina”, nr. 21] Nicolae Dragoș deschide numărul cu articolul *Totul pentru om*, închinat sărbătoririi celor 30 de ani de la insurecția din 23 August 1944. □ Alături, o poezie de Ion Bănuță. □ Versuri semnează în acest număr și Aurel Bur-Condruz. □ Pagina de literatură propune „două momente din lupta antifascistă”, adică două schițe: *Execuția* de Mihail Doraș și *În tren* de Ilie Paliciuc.

• [„Amfiteatru”, nr. 7] La rubrica *Primele*, în prezentarea Constanței Buzea, un debutant: Viorel Varga. □ *Antologia Amfiteatru* propune o serie de *Aforisme ale catedrei*, aparținând regretatului acad. Grigore C. Moisil. ■ La rubrica *Deocamdată, nu* („[...] putem să nu constatăm că anumite cărți, apărute cu ani buni în urmă, nu sunt epuizate ci se mai află în stoc, pe rețeaua comerțului cu cartea/ la preț redus”): Șt. Bănulescu, *Iarna bărbaților*, 1971; Ben Corlaci, *Poezii*, 1969; Horia Stancu, *Întoarcerea în deșert*, 1969; Sorin Titel, *Dejunul pe iarbă*, 1968; Constantin Țoiu, *Duminica mușilor*, 1968; Paul Georgescu, *Polivalența necesară*, 1967; C. Regman, *Cică niște cronicari*, 1970 etc. □ Cronicile literare sunt semnate de M. N. Rusu, la *Elegie pentru puterea orașului* de Mircea Florin Șandru, *Neîmblânzită ca o stea lactee* de Carolina Ilica și *Înaltele porți* de Dinu Adam; Lucian Alexiu scrie despre Ion Gheorghe, în *Redimensionarea motivelor lirice*. □ Versuri ale tinerilor Daniel Amurg, Ana Fenoghen, Mihai Popescu, Gabriel Chifu. □ Un portret Nicolae Labiș, realizat de Dinu Flămând în *Era entuziasmului*. □ Eseul lui Silviu Coposescu, *Note asupra specificului național*, cu un motto din L. Blaga și ample citate din N. Ceaușescu, pune față în față *Specificul național burghez vs Specificul național în socialism*. □ La rubrica *Evenimond*, un reportaj de L. Ulici: *Roma, oraș închis*.

• [„Argeș”, nr. 5] Dan Rotaru publică poezia *Copiii României*. □ Horia Lovinescu scrie eseu *Argeș*. □ În *Concursul literar August XXX*, sunt publicate o serie de poezii semnate de Ion Mărgineanu, Valeriu Bârgău, Traian Roșianu, Valeriu Pruteanu, Ioan Vasii ș.a. ■ În *Cronica literară*, S. Nicolaes-

cu publică *Meșterul Manole în exegeză comparativă*, o recenzie a volumului lui Ion Taloș, *Meșterul Manole*, precum și *Ion Barbu în două antologii*, prezentare a antologiei apărute la Editura Enciclopedică Română, sub îngrijirea lui Laurențiu Ulici și a volumului *O constelație a poeziei române contemporane* (C.R.), îngrijit de Dinu Pillat. ■ În *Comemorări* George Muntean aduce în atenție situația republicării unor volume din opera lui Vladimir Streinu. ■ Cu titlul *Vladimir Streinu - inedit*, revista oferă un fragment eseistic din opera sa. ■ Petre-Mihai Gorcea semnează „*Bietul Ioanide*” - *intelectuali contemplativi*, o analiză a personajelor din romanul lui G. Călinescu: „A-l înțelege pe Ioanide intelectualul înseamnă a ajunge la o privire circulară care cuprinde pe toți intelectualii romanului, căci Ioanide îi include și îi depășește, precum aliajul, metalele topite într-însul. Dacă refuzăm să considerăm aspectul exterior-profesionist al intelectualității, latura formală, adică diploma de studii, «hârtia la mână» nesatisfăcându-ne exigențele, suntem nevoiți să definim o structură model care să ne ghideze observațiile; această structură cuprinde trei elemente fundamentale, a căror varietate practică poate duce, prin combinații diferite, la o multitudine de aspecte concrete: acumularea de cunoștințe, contemplativitatea și cultura. *Bietul Ioanide* ne înfățișează, prin tentativa de a surprinde generalul, logicul, în modul de combinare al acestor elemente primordiale, o adevărată tipologie a intelectualității”. □ În *Cartea de poezie*, Nicolae Oprea prezintă volumul lui Eugen Jebeleanu, *Surâsul Hiroshimei și alte versuri*, iar Victor Atanasiu volumul lui M. Ungheanu, *Pădurea de simboluri*. □ În *Cronica tardivă* Constantin Crișan publică o recenzie la volumul lui Dan Mutașcu, *Mituri și cuvinte-cheie*. ■ În *Scriitori din Argeș*, Gh. Catană publică o serie de fișe de dicționar despre Cezar Baltag, Ion Bănuță, Nicolae Ioana, Ileana Mălăncioiu. □ Revista publică din *Cronica lui Stavrinos* un fragment intitulat *Narațiune preafrumoasă despre Mihai Voievod*. □ Dan Mutașcu semnează poeziile *Ca un deal de gânduri și Printr-o nelumească lumină*. □ În *Țara poezilor* sunt publicate o serie de poezii semnate de Ovidiu Genaru, Ion Popa Argeșanu, Maria Constantinescu-Pitești, Dionisie Duma, Gheorghe Istrate, Marian Stoica ș.a. □ Tudor Deaconu scrie *Șase poeme*. □ În *Cenaclul „Anton Pann”* sunt publicate câteva poezii semnate de Ion N. Georgescu, Maria Ardelean, Felix Sima, Ilie M. Stan. □ În *Corespondențe* Dan Rotaru răspunde unor poeți amatori printre care se numără și Ion Lilă care este încurajat în ideea unei viitoare colaborări. Tot aici apare și numele lui George Nimigeanu căruia i se răspunde: „citiți și dv. ceea ce ne puneți în plic înainte de a comite gestul...”. □ În *Antologia corespondenței* sunt publicate versuri semnate de Toma Grigore și Anca-Smaranda Diga. □ În *Comemorări* Mihai Ilovici scrie despre *Camil Petrescu și anul 1848*, articol în care sunt reproduse și câteva note din *Cronologia* autorului, caiet alcătuit de Camil Petrescu „în vederea evocării revoluției de la 1848”. □ În *Cultură și civilizație populară*, N. Roșianu abordează *Stereotipia basmului*. □ Cu titlul *Ștefan Augustin Doinaș: Lirica germană* sunt pu-

blicate o serie de traduceri ale poetului din Rainer Maria Rilke și din Stefan George.

• [„Cinema”, nr. 7] Numărul curent, precum și următorul stau sub semnul celei de-a treizecea aniversări a „răsturnării dictaturii fasciste”. □ La ancheta realizată de Valerian Sava despre filmul politic, ajuns la momentul maturității, răspund și D. R. Popescu sau Petre Sălcudeanu. □ După *Dacii și Mihai Viteazul*, este anunțat un nou film istoric marca Sergiu Nicolaescu, o adaptare a regizorului după scenariul lui Titus Popovici intitulat *După furtună*.

• [„Convorbiri literare”, nr. 7] Nicolae Manolescu despre *Cum era Tolstoi*: „Îmi recad în mână note făcute mai demult după *Viața lui Tolstoi* de Henri Troyat. M-am întrebat citind-o, mă întreb din nou: cum era Tolstoi? Biograful reproduce această caracterizare a lui Herzen: «Contele Tolstoi depășește adesea măsura. Minte sa n-are timp să digereze impresiile pe care le reține». Desigur, Tolstoi nu poate fi cuprins într-o formulă, dar a lui Herzen are avantajul că fixează o trăsătură a omului în care poți ghici pe romancier. În adevăr, la Tolstoi nu inteligența prevalează, ci sensibilitatea, nu cultura ci natura”. ■ Florin Faifer scrie despre *Teatrul lui G. Călinescu*: „În opera scânteietoare a lui G. Călinescu, dramaturgia este o prezență mai discretă, lăaturalnică, adesea chiar trecută sub tăcere. Ori, poate, socotită ca un ciudat capriciu al unui mare virtuoz. Un joc, funambulesc, al inteligenței [...] Numai că în acest joc, de multe ori potcaș, zvâcnește nervul unei temperaturi artistice neobișnuit. Ceva din cugetarea vastă a filosofului, eseistului, poetului își distilează esențele în formula derutantă a unui teatru de tip intelectual, eminent cerebral, în care însă scriitorul a pus întotdeauna nu doar ardoare, ci și, aș spune, puțină «nebulie»”. ■ La rubrica dedicată criticii, Al. Dobrescu prezintă două studii. □ Mircea Iorgulescu, *Rondul de noapte*: „Cea de a doua parte a *Rondului de noapte*, intitulată *Prozatorii*, deși pare a folosi aceleași instrumente critice, contrastează frapant cu prima. Dacă *Spectaculosul exterior* mai amintește încă de ambițiile generalizatoare ale autorului, celelalte capitole le abandonează definitiv. De altfel, nici selecția nu mai este atât de parcimonioasă; cu o singură excepție regretabilă (Eugen Barbu), Mircea Iorgulescu se ocupă de toți prozatorii însemnați de după război”. □ Lucian Raicu, *Gogol sau fantastical banalității*: „Sigur, după această maximă rezumare, care – în ciuda abundenței citatelor – n-a reușit să transmită mai nimic din farmecul inegalabil al paginilor eseului, rămâne o întrebare: de ce Gogol? Sau, mai bine, ce trăsături gogolienne se regăsesc în critica lui Lucian Raicu? Pentru că, spuneam la început, întâlnirea cu Gogol ilustrează maxima adecvare a criticului la obiectul său. Un cronicar, reținut de aceeași chestiune, remarcă la Lucian Raicu o energie și pasiune tipic gogolienne în comentarea cu lux de amănunte a «nimicului care se agită» și compoziția pe principii muzicale”. ■ Constantin Pricop descrie volumul de versuri al lui Mircea Ciobanu, *Cele ce sunt* (Eminescu, 1974): „Strategia lirică a lui Mircea Ciobanu este singulară în peisajul poetic actual,

subliniind o personalitate poetică indiscutabilă, caracterizabilă, în primul rând, prin mutarea accentului de la metaforă la semnificația integrală a discursului”.

■ De cartea lui Calistrat Costin, *Planete* (Junimea, 1974) se ocupă Daniel Dimitriu: „Utilitar și consecvent pe linia unei exprimări abrupte apare primul volum de versuri al criticului Calistrat Costin. Tematica e, în general, orientată pe sublinierea apăsată, patetică, pe alocuri, a dragostei față de țară”.

■ Ocupându-se de proză, Val. Condurache analizează două cărți. □ Norman Manea, *Atrium* (C.R., 1974): „Apa e percepută substanțial, la un nivel imediat următor. Apele poluate ale râurilor, descrise amănunțit în romanul *Atrium*, sau apele oceanului, grele prin concentrația lor de sare, semnifică o pierdere a vitezei care e pierdere de viață [...] Conștiința întârzie (prin analogie cu apa) în meandrele istoriei. Poluarea nu semnifică degradarea ci pierderea de viteză. Și atunci când conștiința întârzie, intervine istoria impulsionând «viteza de a trăi»”.

□ Mircea Horia Simionescu, *După 1900, pe la amiază* (Eminescu, 1974): „Mircea Horia Simionescu nu are vocație de scriitor realist, așa cum în ultimă instanță, nici Al. Ivăsiuc nu are. *Destinul Apei* și soarta volumului de proze *După 1900, pe la amiază* au comună încercarea, ratată, de a forța limitele vocației. Povestirile din *După 1900, pe la amiază* se apropie mult, prin viziunea satirică asupra universului de proza lui Paul Georgescu, fără a avea, în mod paradoxal, farmecul... lingvistic al povestirilor acestuia din urmă. Paradoxal, căci Mircea Horia Simionescu s-a arătat original punând în valoare virtualitățile limbajului [...]”.

■ Constantin Coroiu se referă la cartea lui Adrian Marino, *Olé! Espana* (Eminescu, 1974): „[...] este cartea de călătorie în țara lui Cervantes, a unui intelectual român de rasă. Nu m-aș mira ca *Olé! Espana* (mă surprinde titlul facil-turistic!) să constituie – ideea o sugerează chiar autorul – un preludiu la o carte mai mare, la propriu și la figurat, care, în linie călinesciană, s-ar putea numi și *Impresii asupra artei spaniole*”.

■ Mihai Ursachi notează despre studiul lui Savin Bratu, *De la Sainte-Beuve la noua critică* (Univers, 1974): „Necesitatea (și utilitatea) unei astfel de cărți n-ar putea fi puse, firește, la îndoială. Autorul precizează, în prefață, că a urmărit un triplu scop: informativ, descriptiv și explicativ [...] Cartea este de fapt primul volum al unei lucrări mai ample; al doilea volum ar urma să prezinte domeniile englez, german etc., precum și o dezbateră teoretică. Deocamdată, S. Bratu se ocupă de domeniul francez, adică tocmai de acel domeniu mai bine cunoscut la noi”.

■ Const. Ciopraga analizează *Drama spațiului închis: Bacovia (I)*: „Labirintul presupune, în latura lui metaforică, nu atât o destrămare a ordinii, cât o conștiință a impasului. Însă labirintul psihologic ori metafizic lasă cel puțin libertatea aventurii. La Bacovia, tărâmul celălalt aparține de plano unui spațiu interzis, nelămurit și foarte departe de climatul social curent. Dacă labirintul întreține măcar iluzia unei surprize, spațiul bacovian, plat, depozat de orice mister, formalizat, exclude echivocul, imprimând complexelor existențiale un singur ritm, terifiant, prin stereotipie. Salvarea din acest spațiu al coinci-

dențelor tragice, un fel de anticameră a morții, rămâne cuvântul, poezia devenind o tentativă de eliberare. Poetic vorbind, există o funcție Bacovia, de o tulburătoare sinceritate, funcție care imprimă imposibilului limitele, atributele unui cântec obsedant, îmbibat de plâns”. ■ În textul *Un scriitor care nu trebuie regăsit*, Alexandru George se referă la Duiliu Zamfirescu: „În epocă, a existat o mică problemă Duiliu Zamfirescu pe care în zadar a încercat s-o pună la punct E. Lovinescu în studiul său, conceput ca o revizuire din 1911, demonstrând cât de aproape era scriitorul acesta de aspirațiile și de structura literară a momentului și ce gravă nedreptate se comitea la adresa lui. Plecând de la operă, care oferă garanțiile cele mai serioase de supraviețuire, de alături confirmate, putem aduna și paginile lui epistolare, care intră într-o foarte prețioasă, dar totuși secundară arhivă literară”.

● [„Echinox”, nr. 5-6-7] Augustin Buzura este adus în prim planul recepției critice de către Vasile Sav, care comentează, printre alte scrieri, ultimul roman, *Fețele tăcerii*, notând despre el: „este romanul nașterii adevărului ființei în raportarea lui la adevărul istoriei; este romanul destinului uman judecat din perspectiva dublă a adevărului logic și a adevărului cronologic; este romanul în care adevărul ființei perfectează adevărul istoriei”. ■ Versurile aparțin lui Ion Mircea, Nicolae Prelipceanu, Teofil Răchițeanu, Vasile Crișan, Dana Duma, Ion Cristofor, Ioan Moldovan, Mircea Goga, Mircea Moș. ■ În căutarea ideilor sociologiei maioresciene asupra culturii, Vasile Muscă pune față-n față pe autorul formelor fără fond în cultură și pe revoluționarii pașoptiști (în *Pașoptiștii în viziunea critică a lui T. Maiorescu*). ■ Atras de ambiguitățile fertile și de „artificiul fonice” din poezia lui Leonid Dimov, Cornel Robu analizează două rondeluri ale maestrului onirist, pornind de la versul „Delicii îndulcite de-un delict” din *Rondelul rondelurilor*. ■ Ion Buduca încearcă o reabilitare a pamfletului argezian, combătându-l pe E. Lovinescu care condamnase, cândva, valoarea culturală a acestuia pentru că ar fi „simptomatică pentru o fază de primitivism cultural” (*Pamfletul argezian: stil și viziune*). ■ Borbély Ștefan realizează recenzia cărții lui C. Noica, *Creație și frumos în rostirea românească*, comentând în introducere: „Noua carte a lui Constantin Noica reprezintă mai mult decât ar fi putut da străduința unui filolog aplecat peste rostul dicționarelor. Față de *Rostirea filosofică românească*, apărută în 1970, cartea aceasta aduce un spor de unitate, orizonturile de adâncime concentrându-se într-un plan intim al fenomenologiei creației prin intermediul cuvântului. [...] Efortul heideggerian de a concentra existentul într-o limbă aproape inventată dispune de alte sensuri: exprimând modalitățile ființei, rostirea precede gândul, determinându-l, spre deosebire de existențialistul german, la care limbajul urmează gândului.” ■ Mircea Popa scoate la lumină din presa interbelică o polemică a lui Ion Barbu cu Șerban Cioculescu și Vladimir Streinu pe marginea monografiei dedicate poetului de prietenul său Tudor Vianu, polemică întinsă pe mai multe numere în revista „Facla” (articolul *O polemică*:

Ion Barbu). ■ În cadrul rubricii de recenzii, intitulată *Vitrina*, sunt de reținut recenziile lui Augustin Pop la cele șapte *Memoriale* ale lui Vasile Pârvan (*Laus vitae, Dies Violaris, In memoriam, Rosalia, Parentalia, Laus Daedali* și *Anaxandros*) republicate în colecția *Restituiri* a Editurii Dacia; și recenzia lui Ioan Moldovan la romanul „de confesiune disimulată” *Bizu* al lui E. Lovinescu. ■ Proză de Alexandru Vlad, *Dimineața devreme*. ■ Constantin Hârlav scrie un reportaj despre *Oamenii, faptele, cuvintele*. ■ Ion Vartic pendulează comparatist între Dostoievski, Camus și Ibsen, pornind de la motivul morții unei ființe inocente și cercetând cui îi revine vina pentru acest lucru absurd, căci „nu există nici o compensație creștină pentru inocența ucisă” (articolul *Glose la Ibsen*). ■ La rubrica *Arhiva*, Mircea Popa dezvăluie câteva scrisori inedite ale lui G. Bogdan-Duică, „primul profesor de literatură al Universității clujene reorganizate”, cu Brătescu-Voinești, Liviu Rebreanu, Al. Macedonski, G. Galaction, Emil Racoviță. ■ Virgil Mihai traduce din poeți cubanezi: Sergio Hernandez Rivera, Roberto Fernández Retamar, Raúl Rivero, Georgina Herrera.

● [„Familia”, nr. 7] Versuri de L. Dimov, *Din litanii pentru Horia* și de Ion Brad. □ Cronici literare de Gh. Grigurcu, despre *Poemele* lui Vasile Nicolescu (cel „înrudit cu Doinaș, Radu Stanca, Al. Andrițoiu, Tudor George”) și Val. Tașcu, despre același Grigurcu, din volumul *Înflorirea lucrurilor*, în care se dovedește „un degustător de finețuri, un meditativ contorsionat și un adorator al poeziei.” ■ Radu Enescu face o trecere în revistă a *Trei decenii de scris în Bihor*, menționând numele cele mai reprezentative: Titus Popovici, Al. Andrițoiu, Horváth Imre, Gh. Grigurcu, Ana Blandiana sau Mircea Bradu. În privința criticilor, sunt amintiți Ovidiu Cotruș, „mobilitate și efervescență deosebită a spiritului”, Nicolae Balotă, „spirit sintetic [...] unul dintre cei mai erudiți cărturari ai țării”, Mircea Zăciu, „antistrukturalist violent [...] îmbină rigoarea ordinii cu aventura spiritului”, Robotos Imre, „spirit vivace și analitic”, Mircea Malița, „spirit rinascimental, om de largi orizonturi și strălucitor condei.” Practic, tabloul a trei decenii de scris bihorean se prezintă în esența sa astfel: „o proză profund realistă, o poezie clară, stenică, de atitudine și cu mesaj, un teatru insuflat de patriotism, fie că e vorba de resuscitarea trecutului, fie de reflectarea prezentului, o critică de științifică rigoare și de suplă dialectică. Iată contribuția Bihorului la scrisul nostru nou, sub semnul *umanismului socialist*.” □ Un nou articol despre Doinaș, de Serafim Duicu, la rubrica *Semnele poeziei XXX*, ce urmărește activitatea poetului de la debutul probabil din „Jurnalul literar” călinescian din 1939 și până la ultimul poem publicat, *Weekend și deformare profesională*: „Doinaș oferă sonete-stări lirice nu sonete-idei [...] asta și datorită mobilității sale extraordinare a structurii sale de poet care-i permite să-i cânte pe șoferii de troleibuz, pe agronomi și porumbul, dar și pe Ovidiu, pe Platon, pe Alexandru cel Mare sau pe Goethe. La o privire nuanțat critică, Șt. Aug. Doinaș se propune ca un poet de structură clasică cu sensibilitate de modern, un virtuos al versului, un poet reprezentativ pentru spațiul

poeziei românești contemporane”. □ Rubrica teatru dezbate prin Dumitru Chirilă premiera piesei lui D. R. Popescu, *Pasărea Shakespeare* și prin Val. Silvestru o altă piesă uitată: *Muzică de balet* de Felix Aderca. □ Un poem de Hélène Vacaresco, *Pânzele negre*, în traducerea lui G. Georgescu.

● [„**Presa noastră**”, nr. 7] Nicolae Moraru semnează studiul *Publicistica – formă a conștiinței sociale*.

● [„**Ramuri**”, nr. 7] Pe prima pagină este publicat articolul *In memoriam Argezi* de Alexandru Balaci care amintește că se împlinesc 7 ani de la moartea poetului. ■ *Cronica literară*: Al. Piru semnează articolul *Radu Cârnelci*, în care prezintă bio-bibliografia poetului. Debutează cu volumul *Noi și soarele* (E.P.L., 1963), prin care nu se remarcă cu nimic nou în peisajul poeziei de atunci. Următoarele volume, scrise din 1966 până în 1974 au fost mai bine receptate de critica literară. Sunt identificate câteva ecouri din Blaga și din Gala Galaction. Volumul *Iarba verde de acasă* îl face cunoscut publicului larg, rămânând un „poet vitalist, exuberant”, deși este „elegiac de suprafață” și „dificil din cauza prolixității în care își îneacă neliniștile”. ■ Apare o nouă rubrică numită *Revista revistelor*, în care sunt prezentate sumare din activitatea a patru reviste: „Contemporanul”, „România literară”, „Luceafărul” și „Cronica”. ■ *Colocvii*: se realizează o masă rotundă a revistei „Ramuri” în care sunt invitați la dialog cei mai autorizați scriitori și critici literari ai aceluși moment, pentru a dezbate ceea ce numesc prin titlul *Convergențe la universal. Literatură română în lume*. Au participat Nicolae Manolescu, Edgar Papu, Eugen Simion, Ov. S. Crohmălniceanu, Paul Anghel, Nicolae Balotă, Mihai Ungheanu și, din partea redacției, Mihai Pelin. Fiecare dintre ei argumentează, prin exemple, importanța acestei dezbateri. De asemenea, se pune problema necesității unei literaturi române contemporane pentru constituirea limbii actuale. În acest sens, Eugen Simion subliniază că „preocuparea pentru limbă, ca instrument al literaturii, apare târziu, într-un moment în care avem deja literatură, mai mult chiar, avem mari valori. Prin aceasta, aș vrea să disociez ideea de valoare de factorul limbă. Astăzi, difuzarea valorilor nu mai depinde propriu-zis de limbă, cred eu, ci de alte forțe, de ordin economic, social, politic, care propulsează valorile spirituale”. Unul dintre aspectele dezbaterii este „Ce spune literatura română lumii?”, la care Mihai Pelin răspunde că literatura autohtonă oferă modele literare și critice. Exemplele pe care le oferă acesta sunt: G. Călinescu, „un mare specialist al literaturii comparate, un erudit în domeniul literaturilor europene”, Marin Preda, Eugen Barbu, Fănuș Neagu și D. R. Popescu. O altă problemă este „Sincronismul – sau o resincronizare cu literatura noastră?”, unde Paul Anghel consideră că literatura română se resincronizează periodic, în funcție de context cultural, epocă, stiluri etc. cu celelalte literaturi. ■ *Critica ideilor literare: Începuturile hermeneuticii literare (I)*, de Adrian Marino. Teoreticianul face distincția dintre hermeneutică și exegeză, apoi prezintă câmpurile în care se poate vorbi de

hermeneutică: „hermeneutica se referă la principiile și regulile de interpretare, ea este știința și metodică interpretării, în timp ce exegeza constituie aplicarea practică a regulilor hermeneutice, interpretarea propriu-zisă, concretă, aplicată pe texte. Hermeneutica este teoria exegezei; exegeza – o hermeneutică aplicată.” ■ *Cărți noi la „Scrisul românesc”*: Eugen Simion scrie articolul *Principiile estetice ale lui G. Călinescu*, cu referire la un nou volum îngrijit de Al. Piru, care adună mai multe scrieri ale lui G. Călinescu: *Principiile de estetică, Universul poeziei, Jurnal literar și Lumea*. E. Simion atenționează că G. Călinescu nu înțelege prin „estetică” și „ideea unei științe a esteticii”, „ci doar posibilitatea pentru un spirit critic de a delimita prin cercetarea mai multor opere, un număr de precepte (sau pseudo-precepte) care să-i disciplineze vocația și să-i ordoneze impresiile”. Criticul apreciază la G. Călinescu stilul, deși „are tendința de a face oarecare discriminări în ce privește obiectele clasice ale poeziei”. De asemenea, *Universul poeziei* surprinde prin „frumusețea demonstrației, finețea paradoxului, sforțarea fanteziei de a dovedi și a nega evidența, arătând totdeauna fața întunecată, ascunsă a lucrurilor”. ■ *Cartea de critică*: G. Gheorghită consemnează apariția cărții *Sofocle și condiția umană*, de Zoe Dumitrescu-Bușulenga (Albatros, 1974). Criticul afirmă că autoarea argumentează dimensiunea modernă a lui Sofocle. Cu „o perfectă logică a expunerii”, *Sofocle și condiția umană* „se dovedește a fi una dintre cele mai izbutite încercări de definire a acestuia ca permanentă a naturii, a spiritului grecesc și a întregii umanități”. ■ *Scriitori din Oltenia*: Fl. Firan prezintă pe scurt câteva date bio-bibliografice despre D. R. Popescu: prozator și dramaturg născut în Bihor și venit în Mehedinți, debutează cu versuri și proză în ziarul „Crișana” din Oradea. A fost bine receptat de critica literară, printre cei care l-au apreciat fiind Al. Piru, Eugen Simion și Nicolae Manolescu. În continuarea articolului sunt enumerate volumele publicate și premiile obținute. ■ Apar poeme de Ilarie Hinoveanu, Daniela Crăsnaru, Petre Anghel și George Corbu.

● [„Secolul 20”, nr. 7] Poeți belgieni apar în tălmăcirea lui Radu Boureaunu. □ Culegerea de eseuri *Arta și umanul* (Meridiane, 1974) de Edgar Papu este recenzată de Paul Anghel (*Răspunsuri românești la marile probleme ale culturii*). Deși reprezintă „o radiografiere a artelor secolului XX”, se întrezăresc idei protocrone întrebuițate și în studiul literaturii („Românul și, îndeobște, locuitorul Daciei, a avut viziunea estetică mai înainte de a poseda unealta și materialul estetic.”). □ Rubrica *Momente semnificative din opera de traducere a literaturii universale* continuă în acest număr cu Chaucer, Rabelais, La Fontaine și Milton, prefațate de nota redacțională lămuritoare: „Adunate în matca limbii românești prin traduceri de prestigiu [Dan Duțescu, Alexandru Hodoș, Tudor Arghezi, respectiv Aurel Covaci], patru nume fundamentale ale literaturii universale se constituie aici într-un capitol aparte, în retrospectiva marilor traduceri înfăptuite în ultimii 30 de ani în țara noastră. Numerele viitoare vor aduce în discuție alte tălmăciri remarcabile, de proză, critică literară

și filozofie, definatorii pentru tezaurul de experiență acumulat în dialogul fecund dintre culturi”. □ Printre *Prezențele românești* semnalate în acest număr, L. Voita evidențiază versiuni maghiare recente din lirica lui Ioan Alexandru, Ana Blandiana, Nina Cassian, Marin Sorescu, Leonid Dimov, Virgil Teodorescu, Cezar Baltag, Ștefan Aug. Doinaș, „florilegiul liric” fiind publicat în revista „Nagyvilág” (august 1974), iar Petre Pascu, o nouă versiune maghiară colectivă din creația lui M. Eminescu, apărută în colecția *Lyra Mundi* a editurii Europa. □ Tot aici, I. M. Ștefan se ocupă de literatura românească de science-fiction, apărută în anii 1973 și 1974 pe diverse meridiane: în revista neozeeleză „Edge”, într-o antologie americană, în U.R.S.S., R.F.G., Franța etc. Printre autorii români de nuvele și povestiri de acest gen, se numără Ion Hobana, Vladimir Colin, Adrian Rogoz ș.a.

● [„Steaua”, nr. 7] Petru Poantă stabilește influențe interbelice, evidente pentru oricare cititor experimentat, a unor Arghezi, Blaga, Barbu, Bacovia, Pillat asupra poeziei contemporane și consideră că poeții contemporani nu au tentația „experimentelor gratuite ale «literalității»”, continuând să scrie o poezie care „să fie expresivă și să comunice”, acest lucru însemnând că nu cad în capcana metaforei, adică a unei „retorici, a unui limbaj ce se celebrează pe sine însuși” (articolul *Poet și artist*). ■ Adrian Popescu vorbește tot despre poezie, mai exact despre „poezia tânără”, fixând drept criteriu de determinare a tinerții poeziei nu actul de naștere, ci păstrarea unei acuități și prospețimi a sensibilității poetice, în plus poetul (mereu) tânăr trebuie să mai aibă: „o bogăție de impresii, senzația copleșitoare de «viață», frenezia cunoașterii, «dezmațul» de imagini, proiecțiile himerice și elanurile generoase” (articolul *Poezia tânără*). ■ Henri Zalis afirmă că Zaharia Stancu este un poet-punte reprezentativ pentru trecerea dintre poezia interbelică și cea a „căutărilor momentului socialist” (articolul *Zaharia Stancu*). ■ Poezie de Aurel Gurghianu, Haralambie Țugui, Florența Albu, Horia Bădescu, Mihai Beniuc (poemul *Vioara zburătoare*). Ioan A. Popa semnalează *Prima versiune românească integrală a Sonetelor lui Shakespeare*, volumul de *Sonete* (Dacia, 1974), fiind publicat în ediție bilingvă întregul ciclu de 154 de sonete ale lui Shakespeare. ■ Ana-Maria Boariu aduce la cunoștința cititorului trei exegeți străini ai operei eminesciene: Rosa del Conte – *Mihai Eminescu o dell’Assoluto*, Alain Guillermou – *La genèse intérieure des poésies* de M. Eminescu (Paris, 1963) și László Gáldi (articolul *Personalitatea lui Eminescu interpretată de exegeți străini*). ■ Reportaj semnat de Aurel Șorobetea, *Grădina*. ■ N. Balotă face o încercare de analiză a romanului psihologic *Adela* a lui Garabet Ibrăileanu, un roman al privirii înlăuntrul sufletului personajului (articolul «*Adela*»: încercare de analiză). ■ Petru Poantă se ocupă, la rubrica „Cronica literară”, de doi poeți: primul este Veronica Porumbacu, cu volumul *Voce* (C.R., 1974), în care poeta renunță la „caracterul funebru” accentuat într-un volum precedent, *Mineralia* (1970), și care „probează concepția unei poezii ca «mod de existență» cu rezultate bu-

ne”; și al doilea poet este Mihai Ursachi cu volumul *Poemul de purpură și alte poeme* (1974), un poet care a debutat aproximativ în „același timp în care se impun liricii contemporane Mircea Ivănescu, Emil Brumaru, în care Petre Stoica sau Ovidiu Genaru evoluează spre fantezismul ironic; e, în sfârșit perioada când începe declinul lui Marin Sorescu, îndeosebi prin *Tușiți* și *O aripă și-un picior*. Alăturarea acestor nume are, desigur, o semnificație. Spiritul parodic, epigramist și anecdotic al poeziei lui Sorescu începe să i se opună o lirică ironică mai fantastă și mai subtilă, caracterizat printr-un amestec de ingenuitate și rafinement, succulentă și proaspătă la Emil Brumaru, miraculoasă și plină de candoare șagălnică la Petre Stoica, ori savant-alexandrină și existențial-livrescă la Mircea Ivănescu. Spre o lume întrucâtva similară se deschide și Mihai Ursachi, descinzând, poate, sentimental, dintr-un romantism minor, pe care știe însă să-l transforme conform unei poetici personale [...]”. ■ Ion Negoitescu rămâne printre scriitorii pașoptiștiși clasici, articolul lui propunând o exegeză a teatrului și prozei lui Alecsandri (articolul *Alecsandri: teatrul și proza*). ■ Ion Pop scrie despre avangardiștii francezi în frunte cu André Breton, pornind de la o carte a lui Marie-Claire Bancquart, *Parisul suprarealiștilor* (Seghers, 1972), în care există „o analiză aprofundată a universului suprarealist tradus în geografia pariziană” (articolul *În vântul eventualului*). ■ Constantin Noica arată cum „ce este cu adevărat, în sânul realității, e un model, un prototip: ființa exemplară” și cum există șase feluri de a se ivi ale ființei în lume și trei moduri de a muri (articolul *Cele șase «precarități» ale ființei*, rubrica „unghiuri și antinomii”). ■ Eugen Uricaru aplaudă retipărirea romanului *Bizu* (Dacia, 1974) a lui E. Lovinescu și cu un studiu introductiv de Marian Păpăhagi (rubrica „Viața cărților”). Adrian Popescu prezintă lirica lui Mircea Ciobanu din volumul *Cele ce sunt* (Eminescu, 1974), despre care notează: „autor destul de orgolios, de vreme ce publică rar și parcimonios în presă, păstrându-și surpriza și atu-ul aparițiilor în volum, Mircea Ciobanu s-a impus ca poet și romancier de o factură dificilă, elaborată, demonstrând, în subtext, însușirile unei certe discipline interioare.” ■ Adrian Popescu își continuă munca de la rubrica „posta redacției”, în căutare de „griș aurifer” prin grămezile de „nisip” ajunse la redacție.

● [„Teatrul”, nr. 7] Articolul de fond este intitulat *A servi partidul, a servi poporul*. □ În *Dramaturgii în anul XXX*, I. D. Sârbu publică un fragment memorialistic intitulat *La cumpăna apelor: mirabila sămânță*. □ Corneliu Leu scrie despre *Izvorul teatrului nostru*, discutând sursele de inspirație ale dramaturgiei românești contemporane. □ Dorel Dorian publică *Eroul și notabila lui continuitate*. □ Leonida Teodorescu scrie despre *Responsabilitatea dramaturgiei*, unde afirmă: „Momentul actual al dramaturgiei noastre impune, și trebuie să fim conștienți de asta, o doză sporită de responsabilitate. În primul rând, este vorba de faptul că dramaturgia noastră contemporană a depășit stadiul strict al accidentului, creând, ca să zic așa, condiția obiectivă a valorii. [...]”

Sentimentul fundamental, însă, care trebuie să ne încerce nu este atât cel al satisfacției, cât cel al responsabilității. În primul rând, este vorba de dramaturgii înșiși. Orice mișcare literară serioasă generează și o anume profilare subestetică a ei, o inflație de lucrări care mimează în egală măsură și substanțe și morfologii. Dacă un scriitor autentic trebuie să-și formeze publicul său, după cum a remarcat cineva, cândva, o subliteratură nu face decât să se subordoneze unor gusturi gata formate, să le deformeze, prezentând în ambalajele unor firme răsunătoare o marfă alterată. Din această cauză, dramaturgii autentici trebuie să fie conștienți de necesitatea realizării unor contacte reale cu publicul cel mai larg. Ineditul dezbaterii, ca și ineditul modalităților trebuie să fie neapărat susținut de preocuparea unui contact real cu cercurile cele mai largi ale spectatorilor”. ■ Revista publică un *Dialog de atelier* între Paul-Cornel Chitic și Paul Tutungiu despre *Vocația politică a tânărului dramaturg*. □ Nicolae Scarlat publică studiul *Dimensiunile deschise ale universului Caragiale*. ■ Ileana Popovici semnează un portret literar dedicat lui Horia Lovinescu, definit ca o „schiță subiectivă pentru un portret al dramaturgului”. □ *Masa rotundă a revistei „Teatrul”* este dedicată Promoției 1974 a Institutului de Teatru. □ Al. Mirodan în *Puncte de suspensie...* publică *Bătaia văzută din fotoliul de orchestră*. □ În *Cronică dramatică*, I.P. scrie despre *Pasărea Shakespeare* de D. R. Popescu (Teatrul Național din Cluj), iar Cristina Constantiniu despre *Farse medievale* (Teatrul Tineretului din Piatra Neamț). ■ Ion Pascadi publică *Este posibilă o istorie contemporană a teatrului?*, întrebare la care răspunde în următorul mod: „Pentru o istorie viitoare a teatrului contemporan, sperăm că situația va fi mai fericită, cu condiția ca elementele ei să fie pregătite din timp, tocmai având în vedere efemeritatea fenomenului spectacular. În afara imortalizării pe peliculă sau pe bandă magnetică ne îngăduim să sugerăm ca înseși cronicile «la zi» să dobândească valențe istorice prin compararea unor texte dramatice sau spectacole, prin integrarea imaginii spectaculare în universul plastic contemporan, prin analiza complexă a tuturor componentelor unei piese și printr-o eventuală cronică a publicului însuși. Cu sentimentul relativității lucrurilor, putem răspunde afirmativ la titlul acestei intervenții.” □ În *Cartea de teatru*, C. Paraschivescu prezintă *Lumină și culoare în spectacol* de Virgil Petrovici, iar Bogdan Ulmu *Cine sapă groapa altuia* de Ion Băieșu. □ D. I. Suchianu scrie despre *Originalitatea filmului românesc contemporan*. □ În *Meridiane*, Ramon Velasquez publică *Teatrul cubanez, azi*, iar Ioana Mărgineanu trimite o corespondență despre *Săptămâna teatrală la Praga*.

● [„**Transilvania**”, nr. 7] Versuri semnează: Ion Rahoveanu (*Sunetul certitudinii*), Cristofor Dancu (*Argonauții*), Haralambie Țugui (*Această lumină*). ■ Numărul se deschide cu editorialul *Pe drumul civilizației socialiste*, semnat „Transilvania”: „Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate presupune un complex de transformări și perfecționări în toate domeniile vieții sociale.

Așezarea întregului sistem de relații sociale pe baza principiilor democrației socialiste, a eticii și echității socialiste exprimă poate cel mai concludent natura societății noastre, stadiul ei de dezvoltare multilaterală. Direcțiile fundamentale, trăsăturile caracteristice ale actualei etape a construcției socialiste arată o creștere, o dezvoltare a tuturor activităților sociale – vastul program elaborat de partid constituind o generoasă deschidere spre viitor, căpătând astfel o însemnătate istorică. Întâmpinând cea de-a XXX-a aniversare a eliberării patriei de sub jugul fascist și cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, toate acestea ne apar, desigur, cu semnificații multiple – cuprinzând întregul popor, acțiunea sa strâns unită în jurul partidului, centrul vital al vieții sociale, promotor al progresului multilateral al țării, strateg al făuririi civilizației socialiste pe teritoriul României”. ■ Sub nota „Revista noastră publică, în continuare, articole care dezbat complexitatea funcțională și implicațiile valorice ale valențelor de universalitate a culturii și artei românești. Reluăm reperele cele mai importante ale tematicii pe care, pe această cale, o comunicăm colaboratorilor noștri, invitându-i, în același timp, să participe la discuție. Ce se poate face mai mult și mai bine în acest sens? Care sunt adevăratele virtuți, încorporate în opere și lucrări intelectuale, ale universalității românești? Prin ce se poate defini aportul specific românesc în patrimoniul universal? Care este raportul dintre difuziune și receptare? Cum se oglindesc, în operele reprezentative, coordonatele specificului național și specificității artistice? Care este raportul dintre individual, național, regional și universal? Ce loc ocupă localismul creator în ansamblul culturii naționale și cum poate deveni el rezonanță a universalului? Cum se poate caracteriza aportul naționalităților conlocuitoare la definirea profilului național unitar chemat să reprezinte cultura României socialiste în confruntarea universală a valorilor?”, apar: □ *Cultura română în coordonate universale* de Ovidiu Papadima: „Astăzi beneficiem ca niciodată de un puternic interes în lume față de viața și înfăptuirile noastre. Cultura română încununează o prezență activă și prețuită pe plan mondial. Realizările artei, literaturii, tehnicii, medicinei, matematicii, filosofiei sunt cunoscute și introduse în circuitul universal. Și aici înregistrăm alternanța perioadelor de acumulare, – prin contactul cu curente de idei și de fapte din afară – și a perioadelor de afirmare a creativității noastre specific naționale. În mod firesc, aceste perioade se succed mult mai repede, dat fiind ritmul accelerat al vieții moderne. Am putea spune că acum ne aflăm într-o perioadă de expansiune. Cărțile de literatură și de știință ni se traduc la edituri din cele mai diverse centre de cultură ale lumii, uneori în foarte multe. Prezența noastră în revistele străine, în congresele internaționale e adesea prestigioasă. Cultura noastră e larg cunoscută, dar nu întotdeauna și asimilată de culturile străine în care ea a pătruns. Mai e încă de lucrat în această privință și trebuie să avem o deosebită grijă în pregătirea și selecționarea prezențelor noastre în străinătate. Mai întâi de toate, trebuie să căutăm să nu mai creăm impresia falsă că, integrați organic

culturii universale, am fi uneori prizonierii ultimei mode din afară, mai ales în ceea ce privește arta și literatura”. □ *Perspective universale ale criticii românești* de Petru Poantă: „Evident, universalitatea anumitor concepte nu poate fi pusă la îndoială, după cum nici eficiența unor metode nu trebuie eludată. Dar nu amestecul lor este fertil. Să ne oprim la câteva exemple. Excelentul critic și eseist, Nicolae Balotă, prefătează volumul selectiv de povestiri *În văpaia lunii*, al lui Fănuș Neagu. Este un studiu sintetic asupra unuia dintre cei mai importanți prozatori contemporani. La noi, Balotă e văzut ca reprezentantul unei critici «totale», înțelegând prin aceasta epuizarea tuturor punctelor de vedere posibile asupra unui univers. Dar unei asemenea «concepții» îi lipsește tocmai concepția. [...] Un caz interesant pentru chestiunea care ne preocupă aici îl aduce critica practică de Liviu Petrescu, un foarte pasionat cercetător și cunoscător de concepte, analist subtil până la pedanterie, «științific» până la dogmatism, detractor amabil al «inefabilului» artistic, încrezător în virtuțile intelectului și mai puțin între-ale intuiției. Întruchipează ipostaza criticului savant, având o foarte serioasă cultură intelectuală. Lucrează cu ideile și cu cuvântul, convins că critica modernă se îndepărtează de artistic și se apropie de filosofie. [...] Fără îndoială, și «obiecțiile» noastre pornesc de la o «concepție» restrictivă. Dar credem că numai judecând valoarea literaturii autohtone, critica română îi poate stabili acesteia dimensiuni reale în universalitate. Literatura există. Trebuie să vedem *cum*”. ■ În *Literatura română sub semnul celor trei decenii* citim: □ *Poezie și spațiu poetic* de Mircea Tomuș: „Poezia noastră actuală posedă o dimensiune interioară, o constantă care, cu destulă evidență, se arată ca o sinteză a relației antagonice dintre subiectiv și obiectiv, dintre tensiune lirică și univers poetic. Cu alte cuvinte, există în poezia română o temă sau o supratemă care asociază principiile esențiale ale celor două constante obiective și subiective, alimentând o direcție creatoare de mare fertilitate și hotărâtă importanță pentru condiția majoră a programului ei general. Greu de dat un nume sintetic acestei realități poetice; poate motivul spațiului matrice să fie cel mai potrivit, deși nici despre această asociere de termeni nu se poate spune cu maximă siguranță că îi acoperă toate ramificațiile. După cum se poate proba chiar și prin cea mai sumară incursiune istorică. [...] Este drept că ardelenii au fixat nu numai un anumit timbru poetic, dar mai ales câteva determinări de neclintit în compoziția lui anterioară, cum ar fi cele două soluții complementare, desprinse din momentul de origine Coșbuc-Goga; pe de o parte, sub tutela lui Lucian Blaga, astăzi Ion Horea, Aurel Rău, Ioan Alexandru, Gheorghe Pituț, interpretarea transistorică a motivului, transpunerea conștiinței originii în viziuni de mit fabulos, pe de alta, în descendența autorității lui Aron Cotruș și Mihai Beniuc, motivul în sistemul de relații istorice și sociale, în versurile lui Ion Brad, Al. Andrițoiu. Față de liniile acestui tablou general, completările ne-ardelene nu pot decât să insufle și mai multă autoritate acestei importante dimensiuni a poeziei române: am numit lirica lui Zaharia

Stancu; mai sunt de amintit dezvoltările similare în poezia lui Nichita Stănescu, Grigore Hagiu. În versurile lui Dumitru Popescu (*Un om în agora*), deschiderea largă și mereu lărgită spațial nu transportă problematica umană dincolo de orizontul cetății; succesivele dimensiuni sunt perspectivele tot mai largi de semnificație, agora este cetatea și este țara și este universul. Omul, participant activ la viața tumultuoasă, din jurul lui este, în același timp, un vizionar cu fața spre infinit. La Adrian Păunescu țara rămâne și tematica principală a poeziei dar și punctul de vedere central, criteriul suprem al oricărei fapte. Patosul poeziei sale avântate nu poate fi înțeles în afara dominației acestui motiv care este izvor și focar totodată, origine și țel. Predispoziția ușor contemplativă care părea să vegheze asupra acestei teme de la originile ei (lirica populară, *Pastelurile* lui Alecsandri) este înlocuită aici cu o soluție eminentemente dinamică. Țara nu mai este peisaj, ci nucleu de foc strălucitor, izvor de gând și faptă”. □ Apare a doua parte a *Comentariilor argheziene* de Ilie Guțan. □ *Estetica în actualitate* de Mircea Braga: „Una din principale calități ale cercetării românești de estetică rămâne aceea a situării într-o deplină actualitate, fenomen ce trebuie înțeles nu ca ecou minor la dezbateri de pe alte meridiane, ci ca o integrare specifică și responsabilă într-un efort mai larg de delimitare a unei problematice moderne, deduse din spațiul și timpul nostru. Și am spus «calitate», deși – poate – ar fi trebuit să scriem «condiție», din moment ce estetica reprezintă un continuu demers al actualului, doar pentru a facilita remarca imediat următoare asupra «eficienței» gestului estetic astfel determinat: pe de o parte, este vorba de cunoașterea «la zi» a nivelului și a orientării complexului de preocupări, iar pe de altă parte, de capacitatea de a interveni activ, de a efectua cu luciditate disocierile ce se impun și de a oferi o interpretare sau un punct de vedere nuanțate, cu șansa primei luări de poziție, a opiniei «în premieră»”. □ *Direcții ale noii dramaturgii* de Eugen Onu: „În viața sa de treizeci de ani, noua noastră dramaturgie a evoluat în multiple direcții, posibil de distins pornind de la modalitățile de contact și stabilire de raporturi între realitate și lumea operei și până la – să spunem – tonurile fundamentale sau mijloacele artistice folosite (adesea între aceste diferite planuri existând interferențe). [...] Ajunsă la un anumit grad de maturitate, societatea românească socialistă – și literatura ei – are de acum răgazul și simte chiar necesitatea de a medita mai mult asupra celei mai vechi rădăcini ale sale, a cursului devenirii istorice. De aici și sufletul filosofic, legat de considerarea condiției omului, pe care îl dobândesc piesele inspirate din trecut, pe această cale și în acest sens, ontologic, realizându-se totodată contemporaneizarea personajelor, atunci când ea nu e concepută exterior, artificial. (O asemenea apartenență la actualitatea, în straturi profunde, a eroilor nu numai că nu afectează semnificația lor istorică, dar, din contră, o potențază)”. Autorul textului distinge trei tipuri de teatru „poetic”, făcând distincție între teatrul scris de Mirodan, I. D. Sârbu și Marin Sorescu. ■ Eseul *Ion Agârbiceanu și implicațiile eteronomice ale creației* este semnat de Al. Oprea.

■ Vicențiu Puică publică studiul *Partidul Comunist Român în fruntea luptei pentru unirea forțelor democratice și progresiste ale poporului împotriva fascismului, pentru apărarea independenței și suveranității patriei (1934–1940)*. ■ Titu Popescu semnează o cronică literară la *Metonimii* de Aurel Martin: „Este important de reținut că Aurel Martin are o predilecție specială pentru formulările concluzive, reieșite dintr-o argumentare nu atât detaliată, cât ceretată în punctele ei de bază, configurative pentru un anume program literar. Autorul întocmește, în fiecare caz, o hartă a reperelor de altitudine, stabilește natura conexiunilor și valoarea ansamblului, ceea ce dovedește un gust al sintezei, o deschidere istorică și culturală care dă actului critic o rezistență referențială, bibliografică. Este adevărat că nu argumentul concret, imediat, direct, interesează aici – sau nu interesează în primul rând – astfel încât, o critică a generalului, așa cum practică Aurel Martin, trebuie neapărat înțeleasă în intențiile propuse, deci ca un anumit mod de a se exprima valoric în contact cu opera literară, luată ca atare, parcursă în spiritul ei, cititorul având conștiința respectului pentru o opțiune critică în metodă; simțindu-se nevoia, se pot – și e cel mai bine – cerceta și alte metode, fiecare cu o complementaritate purtătoare de învățăminte și inedit”. ■ În *Bibliografie* citim despre ultimele volume apărute la editurile Cartea Românească, Meridiane, Albatros, Facla, Ion Creangă, dar și cărți publicate în limba germană. Atrag atenția semnalările la volume *Căruța cu mere* de D. R. Popescu (Albatros), *Sofocle și condiția umană* de Zoe Dumitrescu-Bușulenga (Albatros), *Ion Pillat* de Vladimir Streinu (Albatros) [sic! v. nr. 9, „Transilvania”, 1974], *Să nu uiți Darie* de Zaharia Stancu (Creangă). ■ În *Revista revistelor* este prezentat cuprinsul publicațiilor, împărțit în grupaje *Ideologie, Critică, Literatură universală, Istorie literară*.

● [„Vatra”, nr. 7] În secțiunea *Cumințenia Pământului* sunt oferite informații despre activitatea de culegător de balade a lui Th. A. Bogdan. □ *Filtre*: antologia *Jurnal de Campanie* de Geo Dumitrescu (C.R., 1974); proză: Corneliu Ștefanache, *Așteptarea aproapei* (Junimea, 1974); critică: Valeriu Râpeanu, *Pe drumurile tradiției* (Dacia, 1973). Apar în acest număr poezii de Maria Mailat, Ioan Barassovia, Teodor Bărnițiu, Cornelia Velțan, Mihai Adrian Eres, Lucian Avramescu, Petru M. Haș, Mara Nicoară, Ion Lilă, Teodor Borz, Miron Rusu Barian, Ion Bogdan, Calistrat Costin, și un poem tradus din Tomori Peter de Tudor Balteș. □ În *Univers* apare atât un fragment din *Malul Celălalt* de Jerzy Krasicki, precum și unul din Zbigniew Herbert – *Vântul și Roza*, amândouă în traducerea lui Nicolae Mareș. În secțiunea *Universitaria* este redat un articol de Alexandru Toșa despre Timotei Cipariu: *Timotei Cipariu în context european*. ■ În *Echivalențe* sunt traduse poezii din Paul Verlaine de către Nina Cassian. În secțiunea *Atelier 74* este publicat un fragment din romanul *Greva* de Cornel Dimovici. În *Restituiri* este redat articolul *Petru Maior – cuget și acțiune* de Ion Nistor. Spectacolul recenzat este

Micul Infern de Mircea Ștefănescu. ■ În articolul de final este tradus de Tudor Balteș un fragment din Gabriel García Márquez – *Ultimul drum al vasului fantomă*.

• [„**Viața militară**”, nr. 7] Publică versuri: Traian Reu (*Dedicație, Încredere, În post, Profil, Bindecuvântată țară*), reportaje: Mihai Radovan (*Drumuri ascendente*), Ion Căpeț (*Patriei, solemn legământ*), I. Săvoiu (*Calificativ: foarte bine...*), Nicolae Dumbravă (*Plutonul și comandantul său*), Mircea Radina (*Anii răspunderii majore*), G. F. Cozma (*Raport ostășesc, Primăvara cânta din flaute râvnite*), Dan Marina (*Ochii santinelei*), Dragoș Drăgoi (*În misiune*), Constantin Șola (*Ostași ai patriei, ostași ai partidului, raportăm!*), Gheorghe Stoica (*Servim patria*), proză și eseu: Ion Aramă (*Gloria de toate zilele*), Nicolae Jianu (*Prețul cel mare*), Nicolae Mărgescu (*Om și armă*). □ Rubrica *Viața cărților* include două recenzii, Nicolae Baltag prezintă două reeditări din colecția COLUMNA: *Ursita* de B. P. Hasdeu și, respectiv, *Întoarcerea tatei din război* de Al. Sahia, iar Aurel Martin semnează studiul *Sentimentul patriei*: „Din vechime, patria este un leitmotiv al poeziei. Mereu actual. Pentru că sentimentul apartenenței la un teritoriu, la o colectivitate vorbind aceeași limbă, având același trecut, aceleași tradiții și idealuri, aceleași interese generale, ține de domeniul firescului. Cum de același domeniu ține și faptul că un atare sentiment are caracter istoric, în sensul că fiind, în esență, expresia unei realități spirituale intrinseci naturii umane, cunoaște de la epocă la epocă alte și alte modalități și tonalități, condiționate de mutațiile petrecute atât la nivelul stimulilor cât și la acela al conștiinței interpreților. E la îndemâna oricui să-și dea seama că Helada lui Homer și Grecia lui Iannis Ritsos nu sunt aceleași, cum Țara Românească a lui Ienăchiță Văcărescu și România socialistă a lui Nichita Stănescu nu sunt, sub multiple planuri, identice. Cum nu sunt identice nici tipurile de reprezentare estetică. Și nu numai estetică, ci și concret afectivă. Dialogul sau monologul liric purtându-se într-un context alimentat neconținut de dialectica istoriei și de unghiul personal din care aceasta e receptată, ca actualitate vie. Imaginea poetului profet, vestind prăbușirea lumilor nedrepte și iminența unor relații mai juste, mai echitabile, e caracteristică momentului romantic. Guvernaate de un fierbinte patriotism, *Cântarea României* de Al. Russo, *Deșteptarea României* de V. Alecsandri, *Un răsunet* de Andrei Mușănu sunt întruchipări memorabile ale atitudinii vaticinare. Un «poeta vates» e, în climatul luptei pentru împlinirea visului de unitate națională, Octavian Goga, în *Noi* sau în *Oltul*. Tot un «poeta vates» e și Mihai Beniuc, în anii ascensiunii fascismului, anunțând prin *Cântece de pierzanie, Orașul pierdut* și *Poezii* căderea acestuia și instaurarea apropiată a evului socialist, simbolizat în culoarea roșie. Cum nu puțini poeți de astăzi, printre alții Mihaela Dragomir în *Oda fulgerelor* sau în *Oda pământului meu*, întrevăd în semnele prezentului biruința finală a Comunei de aur. Inevitabil, sistemul de referință, orizonturile, perspectiva se configurează, la fiecare, diferențiat. Pentru Dragomir, o vede

dominată de cununa Carpaților, deslușindu-i printre reliefuli vârful nu întâmplător numit Omul. Ritmuri agitatorice, inflexiuni elegiace, viziuni apocaliptice, imnuri se succed, așadar, spre a transmite, raportat la realități concrete, sentimentul fundamental al adorației. Fenomen nu mai puțin relevabil în lirica eroică. În pastelul inspirat de geografia policromă a țării, în literatura de evocare a trecutului glorios sau de celebrare a virtuților definitorii pentru fizionomia morală a românului de totdeauna. Poezia actuală, crescută din cea anterioară, trăind puternic circumstanța continuității și fascinată de diversitatea în unitate, dar mai ales impactul cu noile dimensiuni ale condiției umane conferă conceptului de patrie și statutului emoțional corespunzător însemnelor heraldice ale percepției socialiste. Numeroase versuri au, de altfel, ca pretext «stema țării», iar în obiectiv elogiul structurilor specifice, înscrise pe orbita duratei și la cota unei sensibilități contemporane revoluționarelor mutații petrecute, sub toate aspectele, pe meridianul nostru. Mutații de ordin multiplu. Care nu anulează punctele de sprijin ale demersului liric tradițional. Ci le potențează, valorificându-le substanța perenă. Adăugându-le, însă, totodată, alte și alte sugestii, iscate de apariția în peisajul natural și în cel psihologic a unor elemente necunoscute vremurilor de altădată. Argeșul sau Ceahlăul sunt și astăzi simboluri ale spațiului românesc. Cu ecou reverberant lor, omul comunist le-a asociat, ca întruchipări ale forței sale prometeice, hidrocentrale. Cântate de Geo Dumitrescu, de Anghel Dumbrăveanu și de atâția alții. Eroismul e una din temele cele mai explorate! Și de Alecsandri, și de Bolintineanu, și de Coșbuc. Ca mod de manifestare a dragostei de patrie. Temă des pusă în lumină și de poezia noastră postbelică. Prin baladele lui Dan Deșliu, Ion Gheorghe sau Mihnea Gheorghiu, prin poemele epice ale lui Eugen Jebeleanu ori prin instantaneele de război ale lui Nicolae Tăutu. Tinzând, fiecare, să evedențieze, prin cultul strămoșilor, rostul filogenetic al dăruirii, al puterii de sacrificiu, al participării la cauza comună. Unui atare eroism i se descoperă, în actualitate, complementar, eroismul construcției pașnice. Al celor ce, cuprinși de elanuri, zidesc în prezent viitorul. Ion Horea îi numește «arhitecți ai luminii». Alții îi identifică printre mineri, siderurghiști, țărani cooperatori, ostași, intelectuali, activiști de partid. Țara, adică, în expresiile ei metonimice elocvente, într-un anotimp socotit a fi al bucuriei, al energiilor descătuse, al tinereții. Al entuziasmului creator. Cum transpare el, la Arghezi, în *Bună dimineața, primăvară!* Sau la Lucian Blaga, în *Mirabila sămânță*, unde ideea de germinație, de dragoste, de spor, de încântare, de miracol al vieții, de floare deschisă în grădina primăverii, conduce la aceea de patrie și de opulență. Viziunea e orfică, metamorfizând, în fapt un unghi de transfigurare fundamental a inefabilelor ritmuri prin care țara de-a pururi – și ipostaza sa de azi, își comunică mesajul. Și își comunică, prin interpreți, optimismul. E de remarcat că orfismul, în înțeles de adeziune la o estetică a cântecului, a jocului euforic, caracterizează nu puține texte de inspirație patriotică. Nuanța intrând, cu vibrațiile sale metodice, în însuși

titlul poemelor. Cântecul devenind nu o dată cantată. Ca la Nicolae Tăutu. Sau așezat pe portativ de imn. Ca la Victor Tulbure, în *Țării mele*. Imn care la Ioan Alexandru își extrage seva din străvechi și neistovite contacte ale omului cu veșnicia. Însăși, cu pământul și cu locul, cu timpul absolut și cu cel istoricește circumscris. Imn care la Victor Eftimiu, Ion Bănuță, Tudor George, Nichita Stănescu, Lászlóffy Aladár, Constanța Buzea și nenumărați alții, aparținând diverselor generații coexistente, limbii române sau celor a naționalităților conlocuitoare, se convertește în odă ori, după temperament, în șoptită participare programatică. Grăitoare aluzie sau pe care îl aduc în prim plan, raportându-l direct sau disimulat la viitor, la esență și la aparență, la real și la ideal, toți poeții României socialiste. Fie că descind în negurile protoistoriei, fie că urcă spre zorile unui mâine bănuț, fie că-și nutresc universul imaginar din lectura letopisețelor, populate de modele sau de situații care încifrează destinul însuși al colectivității, fie că investigația lor are ca țintă realitatea cea mai stringent acută. Așa stând lucrurile, știu că n-am cuprins nici pe departe frumusețea unei epoci în care, spre a cita în parafrază pe Tiberiu Utan, versurile sunt ale țării, iar tentativa celor ce năzuiesc să le transcrie e de a le sesiza straturile cele mai adânci și implicațiile sentimentale cele mai roditor audiente. La o altitudine la care adorația atinge, emoțional, sinteza. Ca în antologicul poem al lui Zaharia Stancu, intitulat *Țara*". □ Mihai Iordănescu continuă seria consacrată educației patriotice prin manualele școlare punând în discuție *Romanele de inspirație militară*: „De fiecare dată, când obiecțiile noastre critice anterioare vizau inegalitatea textelor cu tematică militară în cărțile de școală, exista, putea să existe, drept explicație, invocarea manualelor pentru anii III și IV a manualele ultimilor ani ai ciclului liceal. Cum știm, aceste cărți sunt consacrate prin definiție literaturii moderne și contemporane în a cărei sferă de cuprindere intră perioada mai reprezentativă sub raportul literaturii cu subiect ostășesc; vârsta însăși căreia ele i se adresează include valențele înțelegerii mediilor psihologice complexe, așa cum acestea își găsește reflectarea în romanele de inspirație ostășească; în sfârșit, prin chiar structura lor metodică, manualele amintite îngăduie frecvente corelații între comentariul analitic și exemplificarea pe text. Așa încât din orice punct de vedere ar fi evaluate, ele se înfățișează drept cele mai adecvate inițierii tinerilor în literatura cu subiect sau inspirată din tematica ostășească. Aduse acum în obiectivul analizei, constatăm cu ușurință fragilitatea oricărei asemenea prezumții; manualele anilor III și IV arareori apelează, într-o manieră metodică adecvată, la literatura cu specificul amintit. Și nu s-ar putea spune că o astfel de formulă este în folosul lor. Nici sub raportul investigației mediilor psihologice definatorii pentru o epocă sau alta, pentru o categorie sau alta de tipologie umană, nici ca structură metodică și nici ca economie de mijloace expresive – domeniul în care «lecția» unui manual de literatură pare a fi azi foarte indicată – manualele amintite nu dobândesc nimic de pe urma faptului că nu se apelează consecvent și sistematic la bucățile literare cu

tematică militară. Ba mai mult, practica reprezentărilor fragmentare – consecință, în primul rând, a ignorării oricărei literaturi născute într-un spațiu istoric și geografic străbătut de atâtea probleme existențiale cum se înfățișează spațiul romanesc se repercutează asupra omogenității oricărei creații complexe cum cum este cea sadoveniană de pildă. [...] Și spunând acestea am pătruns implicit în spațiul manualului de literatura română pentru anul III de liceu, care, în ediția sa din anul 1974, cel puțin, acordă operei sadoveniene ponderea cea mai mare între toți cei zece mari scriitori înfățișați aici. Desigur, nu vom spune că romanul istoric sadovenian nu beneficiază de o prezentare elocventă, limitată fiindu-i analiza la *Frații Jderi*. Nici că reciprocele raportări de fapte și paralelele stabilite între timpul istoric din *Frații Jderi* și cel din *Neamul Șoimăreștilor* sau *Zodia Cancerului* nu sunt în folosul reliefării unui tablou unitar așa cum s-ar cuveni el să se înfățișeze în cazul acestui serial cu cele mai izbutite romane istorice românești. [...] Lucrurile se petrec aproape la fel în cazul prezentării lui Liviu Rebreanu unde autoritatea incontestabilă a marelui scriitor în domeniul literaturii cu subiect ostășesc este înfățișată adesea fără o raportare strictă la elementele istorice și la mediile psihologice determinante. Sau în cazul lui Camil Petrescu – cu care debutează manualul anului al IV-lea – unde pertinentele conexiuni între poezia din *Ciclul morții* și romanele sale axate pe receptarea dramei războiului ar fi putut dobândi și mai multe suporturi aplicative dacă investigația autorilor s-ar fi oprit mai stăruitor asupra dimensiunilor fizice în care se desfășoară drama războiului. Să fim clar înțeleși: nimeni nu preconizează, cu atât mai puțin când e vorba de un manual școlar de literatură alcătuit pe principiul cronologiei istorice, înlănțuirea seacă a temelor, cu grijă pentru amănuntul informației brute, dar cu puțină considerație pentru esența ansamblului; nimeni nu preferă inventarierea de titluri unei imagini organice, elocventă prin chiar pulsul ei intim; [...] dar în manuale cel puțin, efortul de redactare ar trebui poate să cadă pe înfățișarea nu atât a unei opere, fie ea de însemnătate capitală, cât a scriitorului propriu zis, în tot ceea ce are el mai particular și mai expresiv sub raport estetic și, pornind de aici, pe zugrăvirea unei epoci în esența ei istorică. Din acest punct de vedere ni se pare incompletă imaginea pe care o propune manualul anului IV, de pildă, atâta vreme cât din conținutul său lipsesc lucrări dintre cele mai reprezentative, semnate de Laurențiu Fulga sau de Aurel Mihale spre a ne rezuma doar la două nume”.

• [„**Viața românească**”, nr. 7] Radu Anton Roman analizează *Spiritul „țărănesc” în proza lui Marin Preda*: „Căutând o posibilă definiție a conceptului de țaran, a «țărănescului» în romanele lui Marin Preda, elimin de la bun început *Moromeții* și *Risipitorii*, cvasicitadine, conceptul ne apare limpede, relativ ușor de determinat, puținele momente când țaranul și spiritul țărănesc apar, se întâlnesc cu lumea orașului, le definesc într-o manieră extrem de concentrată și de precisă”. ■ Nicolae Balotă descoperă *Motive și cercuri stilistice în memoriile lui Nicolae Iorga*: „Nimic nu ne ajută să caracterizăm structura

retorică și stilistică a operei lui Iorga decât tocmai comparația cu aceea a lui Titu Maiorescu. Deosebirea între criticul «Junimii» și istoricul-scriitor este – dincolo de cele temperamentale, caracteriale, de formație etc. – aceea dintre două modalități ale discursului. Schematizând, deosebirea e între retorica sentențios-apoftegmatică, lapidară, concentrată în elaborate rotunde, armonioase, clare, esențiale, între retorica aticistă a unuia, și retorica nemăsurării, a tumultosului, a multiplelor sensuri, a pasiunii, a dizarmoniei, a fanteziei și iregularului asianic al celuilalt”. ■ Cornel Regman întocmește *Portretul criticii lui Eugen Simion*: „Scriitorii români de azi e un titlu rezonabil, foarte potrivit pentru un volum de cronici dispuse sistematic pe autori și vizând cu precădere opere literare mai noi. Propriu-zis volumul intitulat astfel e continuarea celui apărut în 1965, *Orientări în literatura contemporană*, și dacă mulți dintre scriitorii de acolo nu mai sunt pe gustul criticului, alte nume, în schimb, permit să se facă joncțiunea. În câteva rânduri autorul însuși trimite fără neliniști la volumul dintâi (Arghezi, Jebeleanu, Geo Dumitrescu, Marin Preda), considerând pesemne că a mai relua discuția despre o operă comentată o dată e pură pierdere de vreme. Fiind vorba de culegeri de cronici, sunt înclinat să-i dau dreptate. [...] Trebuie admis după toate acestea că punctul forte al criticii lui Eugen Simion e de căutat mai puțin în sfera opțiunilor răspicate și că expresia cutezanței în impunerea unor convingeri nu atinge pe departe incandescența. Figura acestei critici – dacă e să folosim chiar termenii autorului – e concesiua și o formă de comprehensiune, îngăduitoare. Criticul pare un știutor blazat care a văzut multe și de aceea nimic nu-l mai poate surprinde”. ■ În cadrul rubricii *Cărți, oameni, fapte* semnează texte: Petre Got, Aureliu Goci, Eugenia Tudor-Anton, Victor Atanasiu. □ Petre Got se ocupă de Emil Botta în *Cele mai frumoase poezii*: „Poezia civică a lui Emil Botta din toate etapele este la fel de adâncă și meșteșugită ca și celelalte diapazoane ale cântecului său. Ele se opresc la câteva permanente ale sufletului nostru (*Transilvania, Eminescu, Ion Vodă*) evocate pe un tulburător și esențializat, fără nimic declarativ și exterior. Lirica lui Botta aduce ceva din halucinația și densitatea bocetului și magiei populare, din profetismul foloclorului (*Un vis*), prezintă unele tangențe cu Eminescu (*Remember*) [...]”. □ Cartea lui Petru Popescu, *Copiii Domnului*, este recenzată de Eugenia Tudor Anton: „[...] ultima scriere a lui Petru Popescu reprezintă, fără îndoială, o experiență. Poate nu neapărat necesară, dar oricum interesantă pentru un scriitor ambițios ca Petru Popescu. Căci poposirea, fie și trecătoare, într-un domeniu atât de fascinant ca acela al povestirii prilejuiește prozatorului un «ispititor» și amuzant tur de forță prin recuzita specifică a poveștilor cu haiduci, tâlhari, răspopiți [...]”. □ Situându-se între *Mit și dramă socială*, A. Goci notează: „Al doilea volum de teatru al lui D. R. Popescu (*Teatru*, Cartea Românească, 1974) e posibil să readucă discuția despre discordanța – neutralizată prin reușite – dintre temele ca atare și modalitățile de ilustrare (și sensibilizare) dramatică. Piese sale nu au subiect radical deosebi-

te de teatrul tradițional, sunt perfect realiste – prin selectarea numai a unui anumit limbaj, prin căutarea anumitor situații și prin predilecția pentru o anumită tipologie dramatică”. □ În textul *O structură lirică*, Victor Atanasiu se referă la studiul lui Lucian Raicu: „Nimic nu pare mai străin vocației polemice ca modalitatea lui Lucian Raicu de a scrie critică (*Structuri literare*, Ed. Eminescu, 1973). Autorul avertizează că actul însuși al selecției autorilor și a operelor implică judecata de valoare. Așadar, criticul se va ocupa doar de lucrări pe care le-a socotit realmente valoroase, «unele producții caduce neintrând în raza preocupărilor sale»”.

AUGUST

1 august

● [„România liberă”, nr. 9259] În rubrica *Spirale*, Eugen Barbu analizează cele patru volume ce prezintă *Debutanții* în poezie, apărute la Editura Eminescu, în urma concursului organizat în acest sens. Carolina Ilica îi pare o „poetă în linia Blaga”, constituind „o promisiune” (*Neîmblânzită ca o stea lactee*), iar Mircea Florin Șandru „un citadin sensibil, ușor timorat de modelele mai îndrăznețe” (*Elegii*). Dacă Dinu Adam se prezintă cu un volum „cam sărăcuț”, George Florin Cozma „semnând *Oglinzi în rouă*, nu ne-a spus nimic”.

● [„Scânteia”, nr. 9335] În secțiunea numită *1944–1974. În anul jubiliar. Scriitorii pe meleagurile natale*, Anton Breitenhofer semnează *Întinerește bătrâna Reșița*: „Privind realist lucrurile, multe din cele ce se petrec azi la Reșița sunt caracteristice pentru procesul de industrializare al întregii țări. Este vorba de un factor obiectiv esențial. Această lume complexă, care trăiește și muncește pe tărâmul industriei socialiste, reprezintă o generoasă sursă de inspirație; îndeosebi muncitorii, tehnicienii, inginerii care își bazează cunoștințele lor umane și profesionale pe experiență muncitorească de zece generații”. ■ Dan Tărchilă publică *Munca – temă prioritară a dramaturgiei originale*: „Pledez în favoarea personajului care să reprezinte pe eroul contemporan, frământat și cinstit, nemulțumit de el însuși, modest și anonim. Pledoaria pentru acest om nou este o cinste pentru fiecare scriitor, dar în același timp și o necesitate politică. Fiindcă nu putem scrie despre lume și despre prezent decât prin conștiința revoluționară a omului contemporan. Căci a scrie nu este echivalent cu a relata faptele, ci cu a le interpreta și a le desluși înțelesurile. Dar a cunoaște pe oameni și lucrările lor înseamnă a le ispiti sufletele și gândurile, adică a fi asemenea lor. Dramaturgul care vorbește în piesa lui despre virtuțile umane trebuie să le aibă el mai întâi pe toate. Dramaturgul care cântă frumusețea și puterea dragostei prin personajele sale trebuie să fi iubit el, mai întâi, frumos și puternic. Dramaturgul care pledează în numele justiției umane prin gura eroilor săi trebuie să fie el unul dintre oamenii cei mai drepti și mai

cinstiți. Dintre temele actuale, aceea a muncii nu a fost încă suficient adusă pe scenă în opere de valoare și cu autoritatea pe care problematica ei o necesită în realizarea artistică. Concepția socialistă, prin realizarea unor raporturi noi între oameni și prin structurarea revoluționară a poziției individului față de societate și a societății față de el, a conferit muncii o nouă viziune de ceea ce reprezintă ea astăzi ca factor esențial în organizarea unei lumi mai bune”.

• [„România literară”, nr. 31; este anunțat colegiul: Zaharia Stancu, președinte al Uniunii Scriitorilor, Ana Blandiana, Șerban Cioculescu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Ion Horea, Nicolae Manolescu, Darie Novăceanu. Director: George Ivașcu. Redactor șef adjunct: G. Dimisianu. Secretar general de redacție: Roger Câmpeanu] Versuri semnează: Anghel Dumbrăveanu (*Cântec de patrie*), Radu Cârneli (*Țară; Cântec*), Al. Raicu (*Ieșire din stampă; Curte voivodală*), Dan Rotaru (*Litere pentru țară; Poetul; Umbră ningând; Limpede așteptare*), Adriana Bittel (*Coral; Desen pe cupolă; Aceste vine*), Petre Got (*Simt cum mă cere timpul; Clopot; Efigie*). □ În *Meridiane* Ion Băieșu stă *De vorbă cu Jon Milos*, iar la finalul interviului citim două poezii: *Muguri* și *Vis*. □ Cristian Unteanu semnează traducerea la *Mormântul lui Orfeu* de Yves Gandon. □ Este publicată *Ultima taină*, un episod dramatic, de Vasile Băran. □ Romulus Zaharia realizează reportajul *Insula Mare a Brăilei*. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Perspectiva*: „Anul jubiliar 1974 marchează evenimente a căror perspective pentru viitorul țării capătă de pe acum o dimensiune de importanță istorică. Ne referim la recenta Plenară comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, la ampla cuvântare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, prin ea însăși un document de călăuzire teoretică și practică în aprecierea documentelor privind destinele patriei și poporului român până în pragul trecerii în cel de-al doilea mileniu al erei noastre. [...] Privind din toate unghiurile propășirii noastre, cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român va desăvârși acest Program și aceste Directive, pe care, de pe acum, întregul popor le îmbrățișează imaginarea celui ce întrupează deopotrivă și detașamentul de avangardă al poporului și patria în întregul ei”. □ În *Uniu-nea Scriitorilor* sunt prezente: □ *Șantier*, cu proiectele literare la care lucrează Ștefan Augustin Doinaș, Camil Baltazar, Nicolae Dragoș, Gica Iuteș, Ovidiu Zotta. □ Sub titlul *În cinstea anului XXX* citim despre „*Cibinum '74*”. ■ Valeriu Râpeanu semnează *Arta exemplară – arta adevărată*: „Personajul este exemplar în măsura în care e adevărat, în măsura în care prin el retrăim datele esențiale ale existenței noastre și nu ceea ce este accidental, nesemnificativ. Adică în măsura în care el definește un timp istoric. Personajul este exemplar în măsura în care actele lui, faptele lui sunt firești, și nu rodul unei demonstrații. Pentru că demonstrația ucide arta. Pentru că niciodată cititorul nu s-a confruntat cu un personaj făcut să demonstreze o teză, ci cu unul care trăiește la tensiunea mistuitoare a adevărului”. ■ În *Pro domo* Alexandru Ivasiuc

publică *Spiritul Enciclopedic*: „Istoria literaturii române a lui G. Călinescu, ca și întreaga sa operă, este o enciclopedie a raporturilor noastre cu universul, manifestate în cultură, o cuprindere a istoriei sentimentelor noastre cristalizate”. ■ M. Petroveanu, cu ocazia apariției volumului *Priveliști și inedite* de Paul Daniel (C.R.), scrie despre B. Fundoianu: „Pentru Fundoianu, lumea, suficientă sieși, își consumă frământarea în absența transcendentului. Plenitudinea poeziei sale este produsul unei viziuni imanentiste”. ■ George Alboiu în *Vocația construcției* scrie despre trei poeți: □ Ion Gheorghe: „Ion Gheorghe e poetul de acum două mii de ani și de acum câteva sute. Deși poezia lui stăpânește o anume sincronie, cum am mai spus, cu formele poetice moderne (și moderniste) ea pare a se opri totuși la o mie opt sute, înaintea lui Heliade, trecând de la această vârstă în durata superioară a poeziei de totdeauna”. □ Nichita Stănescu: „Nichita Stănescu, după «viteza reflexelor poetice», este, poate, cel mai modern dintre poeții contemporani. Fenomenul Nichita Stănescu arată însă o față prea fugace a poeziei, printr-o dezinvoltură extraordinară care, nu de puține ori, face din actul poetic un divertisment ca oricare altul”. □ Ioan Alexandru: „Ultimele sale poeme (în *Imnele bucuriei*) curg limpezite în mare destindere din vâna fără moarte a unui Ardeal ale cărui rădăcini se înfig în cer prin partea cealaltă a pământului”. ■ Șerban Cioculescu comemorează *80 de ani de la naștere: 30 iulie 1894, Al. O. Teodoreanu*. ■ Nicolae Manolescu semnează *Evoluția unui romancier*, o cronică literară la volumul *Noaptea* de Bujor Nedelcovici (Eminescu, 1974): „Formula în *Noaptea* e, ca și în *Fără vâsle*, a unor relatări succesive, despărțite de evenimente prezente care-l pun pe Iustin în legătură cu membrii familiei lui. Sunt de fapt două romane în unul singur, destul de stângaci legate, și nu doar fiindcă, așa cum am văzut, personajul care le unește e greu de susținut, dar și din cauza deosebirii de materie”. ■ Sunt publicate o serie de recenzii: □ Florentin Popescu scrie despre *Deplasarea spre roșu* de Titus Vâjeu (Eminescu, 1974): „Un poem ca cel ce dă titlul volumului, de pildă, cade în explicitări inutile care atârnă ca un balast în economia cărții. În ansamblu însă, *Deplasarea spre roșu* rămâne, fără exagerare, unul dintre cele mai frumoase volume de poezie patriotică apărute în ultima vreme”. □ Artur Silvestri prezintă *Cadența generației* de George Șovu (Albatros, 1974): „Orice profesor adevărat e un mic Rieux, și de aceea *Cadența generației*, o carte despre tineri și despre tristețile dulci ale institutorului, este un bun jurnal de moralist și o pagină pentru viitor”. □ Dana Dumitriu semnează *Formă și confesiune*, o prezentare a volumului *Poemii* de Barbu Cioculescu (Eminescu, 1974): „Versurile au caligrafia egală, netedă, orice asperități sunt înlăturate, cuvintele au sonorități limpezi. Metafora, ca în buna tradiție a lirismului obiectivat, este strict ornamentală, foarte rareori pătrunsă de neliniștile inimii”. □ Sorin Titel publică *O carte-document despre Eminescu*, text în care se ocupă de *Eminescu* (roman crono-logic) de Petru Vintilă (C.R., 1974): „Cum nu ne putem hazarda în aprecieri în

ceea ce privește noutatea documentaristicii folosite, nu putem totuși să nu semnalăm bogăția acesteia, precum și ingenioasa punere în pagină a colajelor. Cele peste 800 de pagini ale cărții sunt în tot cazul rodul unei mari iubiri, rămânând ca eminescologii să hotărască în ce măsură ele contribuie sau nu la adâncirea cunoașterii poetului”. □ În *Delimitări și parafraze* Mircea Iorgulescu recenzează *Un an de poezie* de Dan Cristea (C.R., 1974): „Pentru Dan Cristea examenul critic nu constă în dezvoltarea structurii unui volum sau a formulei unei personalități creatoare, ci în identificarea unei anume ipostaze a literaturii și în reconstituirea unui spațiu care a declanșat o emoție a gustului ori a înțelegerii”. ■ Laurențiu Ulici publică în rubrica sa partea a IV-a a textului *Concursul Editurii Eminescu*, intitulat *Sisif fericit*, despre volumul *Elegie pentru puterea orașului* (premiul I) de Mircea Florin Șandru: „Poet al orașului, Mircea Florin Șandru urcă bolovanul mitic spre vastitatea vegetală a câmpiei, simțindu-se, în acest efort de suflet, fericit”. ■ În *Cartea străină* Nicolae Baloță scrie despre *În răspăr* de J. K. Huysmans.

• [„**Tribuna**”, nr. 31.] *Antologie XXX* cu poezii de Ovidiu Genaru, Dim. Rachici și Valeriu Bârgău. În acest număr: cărți ale scriitorilor clujeni. ■ *Cronica literară*: Ion Vlad scrie despre *Fețele tăcerii* (C.R., 1974) de Augustin Buzura. Considerațiile sunt axate pe criteriile tematice ale romanului, iar la nivelul construcției epice se remarcă trecerea de la analitism la observarea mediului și la un anume dramatism care creează realismul operei. □ *Aventura cunoașterii* – articol în secțiunea *Tineri critici despre prozatori tineri*. Aurel Sasu discută despre romanul de debut, *Clodi Primus* (Dacia, 1974), semnat de Constantin Zărnescu. Tema în jurul căreia se concentrează scrierea este boala. □ *Proză de anticipație* – articol de Ion Cocora despre *Iarba cerului*, de Constantin Cubleşan. ■ *Povestitori ardeleni*: articol scris de Constantin Cubleşan în legătură cu antologia de „povestiri ardeleni”, alcătuită de Ion Buzăși, cu prefață de Mircea Popa (Dacia, 1974) – sunt antologați optsprezece prozatori „în ideea generoasă a valorificării, a preluării critice a acelei părți din opera scriitorilor ardeleni de la revistele «Rândunica» și «Luceafărul»”: Aurel P. Bănuț, Ion Berescu, Zaharia Bârsan, Lucian Bolcaș, Vasile-Ranta-Buticescu, Romulus Cioflec, Virgil Cioflec, Alexandru Ciura, Ion Gorun, Al. Lupeanu Melin, V. Onițiu, Ion Paul, H. Petra-Petrescu, Septimiu Popa, Ioan Popovici-Bănățeanul, Octavian Prie, Ion Pop-Reteganul, Gheorghe Stoica. □ Dan Rebreanu scrie un articol intitulat *Statornicia norilor* – despre volumul *Norii de diamant* de Leonida Neamțu (Dacia, 1974). □ Mircea Vaida discută despre traducerea Etei Boeriu a *Canțonierului* lui Petrarca și Al. Căprariu despre sonetele lui Shakespeare.

• [„**Tribuna României**”, nr. 42] Fănuș Neagu revine la rubrica sa cu tableta *Lângă tâmpla verii*. □ În secțiunea *Acasă* citim *Întoarcere pe Mureș...* de Ion Horea. □ În *Hyperion* citim poeziile lui Mihai Eminescu (*Ode; Dese-*

jo), traduse în portugheză de Carlos Queiroz și Victor Buescu. □ În *Lyra* citim poeziile lui Vasile Nicolescu (*Întoarcerea; Glas; Viziune la Mărășești*) și Tiberiu Utan (*Fluierul Iancului; Oltul*). ■ În *Cuvântul zilei* citim despre *Conferința mondială a populației* de Mircea Malița: „La 19 august se deschide la București Conferința mondială a populației. În capitala României, căreia i-a revenit cinstea de a găzdui acest prestigios eveniment, s-au întreprins pregătiri intense. Conferința de la București a fost precedată și va fi urmată de un șir de manifestări care atestă prezența tot mai activă a Națiunilor Unite în marile probleme ale lumii contemporane – resursele, hrana, mediul înconjurător, dezvoltarea, dezarmarea, educația. Dar Conferința mondială a populației se înscrie în acest șir de manifestări majore printr-o semnificație aparte. Pentru prima dată în istoria sa, comunitatea internațională este chemată să examineze multilateral și cu toată răspunderea problema populației care este aceea a omenirii însăși, a destinului și perspectivelor sale”. ■ Revista informează cititorii despre decesul lui *Miron Constantinescu*: „La 18 iulie 1974 a încetat din viață academician profesor Miron Constantinescu, membru supleant al Comitetului Executiv, secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, președintele Marii Adunări Naționale a Republicii Socialiste România. [...] Funeraliile acad. prof. Miron Constantinescu, la care au participat președintele Nicolae Ceaușescu, conducători ai țării, un numeros public, au avut loc sâmbătă 20 iulie, 1974”. ■ În secțiunea *Cartea Dan Zamfirescu* semnează *Italia într-o viziune românească*: „Intellectual de o distincție egalată numai de discreția în care ține să și-o învăluie, lăsându-se descoperit, ca o floare rară, de fiecare, pentru sine, conducător al unuia din cele mai răspândite și mai prețuite cotidiane din țară – «România liberă» – Octavian Paler a publicat mai întâi un volum de versuri intitulat *Umbra cuvintelor*, unanim apreciat, spre a se impune, un an mai târziu, cu volumul întâi din *Drumuri prin memorie/ Egipt, Grecia*, printre cei mai valoroși reprezentanți ai literaturii române de călătorii. [...] Apariția acestui al doilea volum, dedicat Italiei – piatră de încercare pentru orice călător și coșmar al celui ce vrea să mai spună ceva nou despre un pământ străbătut metru cu metru de atâtea celebrități! – ne dă încă o dată posibilitatea să surprindem ceva din secretul originalității lui Octavian Paler, din resorturile marelui său succes la publicul de toate categoriile; transformarea călătoriei într-o metodă de explorare a unor universuri interioare, păstrarea, pentru cartea de călătorie a lucrurilor ce scapă aparatului de filmat, reportajului propriu-zis, unde comentatorul se subordonează peliculei sau încearcă să o concureze. [...] Acest al doilea volum din *Drumuri prin memorie*, este, poate, cea mai subtilă și cea mai frumoasă carte românească despre Italia contemporană și eternă”.

2 august

• [„Munca”, nr. 8240] În *Literatură*, Mihai Cernat scrie despre *O carte document*, prezentând volumul *Zile fierbinți* de Tudor Ștefănescu. □ Într-o

notă se anunță un *Festival poetic* ce a avut loc la „clubul sindicatului întreprinderii «Grivița Roșie», sub auspiciile Uniunii Scriitorilor și al Consiliului Municipal al Sindicatelor și ale gazetei «Munca»”, eveniment dedicat zilei de 23 august.

● [„Scânteia”, nr. 9936] În secțiunea numită 1944–1974. *În anul jubiliar. Scriitorii pe meleagurile natale*, Petru Vintilă semnează *Orașul meu are nostalgia viitorului*: „Cel mai emoționant moment din viața mea l-am trăit nu cu mulți ani în urmă, când am călătorit la Orșova, în locurile unde m-am născut, în orașelul patriarhal situat la punctul de întâlnire al Cernei cu Dunărea. Pe fațadele caselor erau scrise cu bidineaua groasă numere mari, niște epigrafe menite să arate că locuințele acelea, supuse demolării, urmau să lase loc apelor din amonte de baraj. Ore întregi am privit căsuța modestă de pe strada Grațca, sub acoperișul căreia am venit pe lume, ore întregi nu m-am putut împăca liniștit cu gândul că aveam să fiu, nu peste multă vreme, primul scriitor român care nu mai are «loc natal», nu într-un sens metaforic, ci în accepția cea mai directă a cuvântului. Apoi am cercetat macheta noului oraș, mutat înspre satul Tufări, și mi-am dat seama că Orșova Nouă, cu extraordinara ei gară, frumoasă ca un iaht, cu noua uzină textilă «Cazanele», cu noul șantier naval, cu noul port, cu vilele noi, urcate în pantă, devenea, sub ochii mei uimiți, cel mai tânăr oraș al patriei și că, dacă trebuia să sufăr de o nostalgie, aceea trebuie să fie nostalgia viitorului. [...] Acum, în preajma aniversării a treizeci de ani de la eliberarea patriei de sub dominația fascistă, nu pot să nu mă gândesc la distanța uriașă parcursă de națiunea noastră sub conducerea Partidului Comunist Român. Fiecare an a început un nou arc de triumf și a confirmat două componente esențiale ale acestui urcuș impresionant: exemplara conducere de către partid a operei de rapidă dezvoltare a patriei și spiritul creator al poporului român angajat, trup și suflet, în cea mai măreață operă de construcție, din întreaga sa istorie”.

● [„Scânteia tineretului”, nr. 7837] Emil Manu scrie despre *Poezia ca dialog cu timpul*, consemnând faptul că „un mare poet fără patrie nu există. Acest dialog cu istoria patriei condiționează originalitatea și deci aderența la universalitate ale unei culturi. Și în acest cadru, poezia – dialog cu istoria explică de ce în România există o lirică scrisă cu majusculă, dovedindu-se că am avut și avem o nevoie romantică *de și mai multă poezie*, demonstrându-se că poezia este o necesitate organică a societății socialiste”.

● [„Contemporanul”, nr. 32] La secțiunea *Tradițiile Contemporanului*, Ion Munteanu prezintă pe *Jean Bart și casa din Sărărie*: „Scriitorul Jean Bart [...] ne-a lăsat câteva însemnări foarte interesante referitoare la «Contemporanul». În «Adevărul literar și artistic» el publică, la 20 ianuarie 1929, sub titlul *Misterul casei din Sărărie*, primele impresii pe care le-a avut despre revistă și despre scrierile lui Ion Nădejde”. ■ Despre studiul lui I. Constantinescu, *Caragiale și începuturile teatrului european modern* (Minerva), se ocupă Ileana

Berlogea: „Fără să propună ideea unei influențe directe a lui Caragiale asupra experimentelor moderne, cu toate că nu ocolește posibilitatea unor filiațiuni prin Tristan Tzara și Eugen Ionescu, I. Constantinescu cere o meditație mai aplicată în legătură cu unele coincidențe dintre creația scriitorului nostru și teatrul modern, cel puțin în ceea ce privește limbajul și viziunea carnavalescă transformată în însuși sensul unei lumi răsturnate”.

● [„Cronica”, nr. 31] Editorialul *Pentru progresul și prosperitatea României socialiste* este semnat Cronica: „Înscrise în șirul evenimentelor care particularizează efigia acestui an jubiliar – al treizecilea an de la Eliberarea patriei, an al celui de-al XI-lea Congres al partidului – lucrările Plenarei comune a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României afirmă, odată în plus, spiritul profund democratic al întregii noastre vieți social-politice și economice, caracterul științific al ansamblului activităților desfășurate în scopul edificării măreței opere de construire a socialismului multilateral-dezvoltat în România”.

■ Sub titlul *Poezii ultimului eșalon* citim cronica literară a lui Al. Andriescu în care, pornind de la volumul *Rondul de noapte* de Mircea Iorgulescu și concursul Editurii Eminescu, autorul prezintă volumele: □ *Cei din urmă* de Marcel Mureșeanu (Dacia, 1974): „Filiațiile literare pe care le afirmă volumul *Cel din urmă* trimit însă către un tradiționalism interiorizat, în care se amestecă ecouri din Blaga. Indiferent că scrie despre sat, despre dragoste sau despre «umbrele trecerii», poetul știe să scoată dintr-un fond de viață ancestral-rurală imagini care trădează o sensibilitate de bun augur: [...]”. □ *Frații mei blânzi* de Corneliu Popel (Junimea, 1974): „Poetul cultivă un ton oracular, enigmatic, care amintește uneori de poezia lui Dan Laurențiu: [...]”. □ *Cântărețul de sticlă*, volum de debut semnat de Anaïs Nersesian (C.R., 1974, un volum care este „tot o autobiografie lirică a vârstei în care adolescența devine femeie. Deci un debut obișnuit pentru poete”. □ În concluzie: „Subordonarea lor față de generația lui Nichita Stănescu este încă foarte evidentă, dar s-ar putea ca chiar printre acești tineri să existe steaua sau stelele unei constelații lirice viitoare, cu lumini proaspete, mai strălucitoare. Deocamdată lipsesc semnele care ar putea anunța”. ■ Zaharia Sângeorzan prezintă volumul *Pe urmele lui Don Quijote* de Valeriu Cristea: „Valeriu Cristea este obsedat de existența și ideile romanului, de «mitul» lui critic. Febra, complicitatea cu care e scris eseul, și, în totalitate, hotărăște destinul unor idei-șoc, al unor idei-apel. Tradus în spaniolă, eseul lui Valeriu Cristea nu ar lăsa indiferentă critica iberică. Valeriu Cristea se întrece pe sine când vorbește despre roman ca forma pură a epicului. La temelie solidă a analizelor criticul pune entuziasm, intuiție, talent literar, o neascunsă dragoste pentru idee”. ■ În *Mențiuni critice* Traian Diaconescu semnalează *Poezia latină într-o nouă antologie*, două volume publicate de P. Stati, fără a oferi titluri, editura, anul apariției: „Volumele de poezie latină traduse de P. Stati – cea mai amplă strădanie românească de cuprindere antologi-

ca a poeziei latine – reprezintă un act de creație și cultura care umple un gol în literatura noastră”. ■ Magda Ursache, în *Miracolele simple*, scrie în continuare despre poezie: „Ieșită din «cămara cu fructe» a lui Pillat, din Herța lui Fundoianu, din cazanele de tomate și depozitele de cherestea ale lui Voronca, poezia lucrurilor redescoperă, odată cu virtualitățile lirice ale obiectelor, universul miracolelor suave. În formulă modernă însă obiectul poetic devine un «punct de vedere», dezvăluindu-și o semnificație pe un plan mai adânc decât al descrierii, acela al spiritului. [...] Această «restituire a jocului», cum ar spune Corneliu Sturzu, se dovedește a nu fi totuși o simplă jucărie. Miracolul artei – acela de a da gust și culoare concretului – se împlinește în poezia miniaturală venită pe calea purei sensibilități și care își găsește un loc alături de cântecul de largă respirație, hrănind nevoia noastră zilnică de afectivitate”. Sunt citați Emil Brumaru, Mircea Ivănescu, Ovidiu Genaru, Gh. Tomozei, Mihai Ursachi. ■ Din *Moment* reținem: □ *Eveniment cultural*: „Editura Minerva a scos de sub tipar, în condiții grafice remarcabile, două volume din *Opere* de Lucian Blaga. Ediția este întocmită de fiica poetului, Dorli Blaga, iar *Cuvântul înainte* este semnat de Șerban Cioculescu. Modul cum este concepută aceasta ediție definitivă, seriozitatea cu care a fost elaborată, ne îndreptățește să vedem în ea, și mai mult decât în aceea de la Fundații, un eveniment cultural. Sunt publicate în volumele I și II, poezia, conform «testamentului editorial» din 25 august 1959, al poetului. Celelalte volume, în curs de apariție, vor cuprinde: traduceri din literatura universală (poezie, proză, teatru), poezie populară (antologie), proză autobiografică, teatru, conferințe, eseuri, publicistică, cursuri, lucrări filozofice, (organizate în patru trilogii conform aceluiași testament), corespondență etc.”. □ *Bibliografie Liviu Rebreanu*: „Serviciul bibliografic din cadrul Bibliotecii centrale universitare Iași ne oferă o nouă bio-bibliografie, de astă dată privitoare la Liviu Rebreanu. Autorul ei, L. Gavrilesco, a recurs la materialul existent în fondul bibliotecii și la unele trimiteri bibliografice. În aranjarea operei și a referințelor generale s-a utilizat sistemul cronologic iar referințele asupra operei alfabetice, după titlul volumelor, iar în cadrul fiecărei opere tot cronologic. Lucrarea e completată cu atât de necesarul indice de nume. Lucrarea alcătuită în cinstea Adunării generale a Asociației bibliotecarilor din România constituie un îndreptar de precizie și cuprinzătoare trimiteri la izvoare”. ■ Revista comemorează 670 de ani de la naștere și 600 de ani de la moartea scriitorului Francesco Petrarca: □ *Noutatea și permanența Canzonierului*, Georgeta Loghin: „Prodigioasa bibliografie Petrarca – însumând lucrări de ordinul sutelor, în mai toate limbile – relevă că ilustrul aretin nu a lăsat indiferentă nici o națiune. În ciuda vastității scrierilor, omagierea poetului la cei 600 de ani de la moarte nu poate anula spiritele în tentativa de a reînnoi sau adăuga reflexe noi înțelegerii primului mare umanist, care a trăit acut, cel dintâi, contradicțiile epocii moderne și a deschis un drum nou poeziei lumii”. □ *Poetica petrarchismului*, Viorica S. Constantinescu: „Poezia petrarchistă este o poezie

de factură clasică, cu evidente tendințe către manierism. Poetul clasic este legat de noțiunea de autor model. Petrarchismul se definește în primul rând printr-o fidelitate absolută față de cel mai tiranic dintre modelele de poezie – *Canzonierul* lui Petrarca”. ■ În *Pro patria* citim versuri de Vasile Mihăescu (*Porumbeii*) și Viorel Varga (*Vestire*). □ Al. Arbore publică reportajul *Drumurile Sucevei*. □ Versuri publică și Mihail Sabin (*În poemele mele; Moștenitor*).

● [„**Orizont**”, nr. 31] Se celebrează 350 de ani de la nașterea lui Dosoftei, „cel dintâi poet cult al literaturii noastre, continuator al lui Coresi și Varlaam în efortul de a impune limba română în cultura țării, umanist cu serioase studii clasice [...] primul autor român al unor încercări de teorie a versului”, iar Olimpia Șerban publică, în acest sens, articolul *Cel dintâi poet cult al literaturii române*. ■ Analizele lui C. Ungureanu includ din nou două volume în proză, romanul *Fețele tăcerii* (C.R., 1974) a lui Augustin Buzura („Față de Absenții, *Fețele tăcerii* e un roman relaxat; fără densitatea explozivă a acestuia, fără furia și autoflagelarea analitică a ultimului, el îl urmează în direcția confesiunii lucide a eroului central. *Absenții* nu e o carte trădată. [...] În fapt, ca și în *Moromeții II*, Augustin Buzura scrie romanul unui sat în deceniul șase, dar nu satul (deși coordonatele lui sunt excepțional definite) nu interesează în primul rând pe romancier, ci cantitatea de adevăr existentă în orice act uman.”) și *Copiii Domnului* (Eminescu, 1974) de Petru Popescu, „o carte frumos scrisă. Petru Popescu demonstrează că are stil, capacitate de invenție epică, și mai ales că poate trăi independent lângă modelele literare. [...] E o dovadă de virtuozitate, disponibilitate, și mai ales inteligență.” ■ I. Miklós realizează un interviu imaginar despre știința noeticii (cercetare fundamentală a relației conștiință-corp) cu Edgar D. Mitchell (inginer în aeronautică și astronaucică și inginer în programul spațial NASA).

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 191] Eugen Barbu, în *Aventura limbii române*, se ocupă de *Psaltirea în versuri* a lui Dosoftei. □ E. Manu publică *Ironia ca mod de cunoaștere*, articol despre volumul de nuvele fantastice *Dispariția profesorului* de Nicolae-Paul Mihail (Eminescu). □ Constantin Măciucă semnează o recenzie despre *Lumină și culoare în spectacol* de Virgil Petrovici (Albatros). □ Romanul *Compact* de Maurice Roche este analizat de Romul Munteanu, în *Cartea străină*. □ Este publicat un *Imn* de Dan Rotaru. □ Continuă serialele *Sensul activ al literaturii române* de I. Lotreanu, respectiv *Poezia ca doctrină patriotică* de D. Mutașcu.

3 august

● [„**Scânteia**”, nr. 9337] Ziarul publică *Proiectul Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român cu privire la planul cincinal 1976–1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981–1990*: „Urmărind dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-

materiale de producție – premisa hotărâtoare pentru progresul general al societății și creșterea bunăstării oamenilor muncii – partidul va orienta în același timp importante fonduri de investiții pentru dezvoltarea bazei materiale a sectoarelor social-culturale. În cincinalul 1976–1980 investițiile pentru dezvoltarea acestor sectoare vor fi repartizate astfel: învățământ – 9,7 miliarde; cultură – 1,8 miliarde; ocrotirea sănătății, educație fizică și sport – 6,7 miliarde; pentru construcția de locuințe și gospodăria comunală se vor aloca aproape 100 miliarde lei. [...] Răspândirea mai largă a științei și culturii va contribui la creșterea gradului de calificare a oamenilor muncii, la manifestarea tot mai deplină a capacităților creatoare ale fiecărui cetățean în slujba propășirii accelerate a țării”. ■ A. Zamora ne informează că *În Italia a apărut o nouă lucrare consacrată personalității președintelui Nicolae Ceaușescu*, volumul *Nicolae Ceaușescu* de Antonio Acone.

● [„**Flacăra**”, nr. 32] George Arion publică reportajul *Noul înseamnă în primul rând o schimbare valoroasă de calitate*. □ În *Cronica de trei secunde*, Radu Cosașu scrie «*Spicul*». □ George Stanca publică un articol pe teme muzicale intitulat «*Să fii mereu același*».

● [„**Lucefărul**”, nr. 31] M. Ungheanu analizează romanul lui Bujor Nedelcovici: „*Noaptea* devine, în fapt, un roman anchetă, iar anchetatorul e cel mai lucid și mai tânăr vlăstar al unei foste familii puternice, azi în risipă. Trecutul e recucerit treptat și dificultos, precum careurile unei table de șah ocupate una câte una, dar în cel mai dezordonat chip. Fapte aruncate prin neumblate sertare ale memoriei sunt scuturate de colb și din fragmente se încearcă completarea unui mozaic mereu incomplet. Se va elibera Justin de povara trecutului sau va fi câștigat de această biografie colectivă pe care abia acum și-o asumă? Sfârșitul volumului nu dă niciun răspuns”. ■ De cartea lui Adrian Păunescu, *Lumea ca lume*, se ocupă Nicolae Baltag: „Din păcate, marile virtuți jurnalistice ale lui Adrian Păunescu nu sunt puse în lumină, cu egală strălucire, pe tot parcursul volumului *Lumea ca lume*. Implicat, poate, cu toată ființa în eveniment, autorul nu a operat întotdeauna o selecție riguroasă. Au intrat, astfel, în carte și unele efemeride prin excelență ziaristice, și unele gesturi amicale, de o obiectivitate mai redusă, și propoziții de simplă curtoazie, și chiar un întreg capitol (A făgădui înseamnă, în Dolj, a face) mai palid, mai neconvincător, mai-cum să mă exprim? – «de serviciu»”. ■ În cadrul rubricii *Personaje memorabile din romane*, semnează texte Nicolae Ciobanu, Voicu Bugariu, Alexandru Papilian, Sorin Titel, Hristu Cândroveanu, Laurențiu Ulici. □ În *Arhitectul Ioanide*, Nicolae Ciobanu conchide: „Farmecul inanalizabil al eroului călinescian, în ultima analiză, rezidă în ingenuitatea faustică și în seninătate demiurgică cu care el își transpune în fapt de artă genialitatea creatoare. Văzând în Ioanide, pe drept, un alter-ego al însuși plămuitorului său, aura idealizantă ce-l înconjoară, atât de strălucit rezolvată artistic mai peste tot, departe de a deruta sau de a nemulțumi, nu face decât să particularizeze unul din ele-

mentele structurale proprii noii viziuni românești a lui G. Călinescu”. □ Voicu Bugariu descoperă *Grandoarea acțiunii* în romanele lui Zaharia Stancu *Rădăcinile sunt amare* și în *Vântul și ploaia*: „Ca în întreaga proză a lui Zaharia Stancu, episoadele cele mai reușite sunt acelea în care conflictele și eroii respectă ritualul povestirii”. □ Despre *Marele singuratic* al lui Marin Preda notează Alexandru Papilian: „Cartea despre Niculae Moromete, singuraticul, marele singuratic, te învață că una dintre îndatoririle de azi ale scriitorului este de a umaniza structurile sociale – și de a-i învăța pe mulți același lucru”. □ Sorin Titel observă *Responsabilitatea umană* la personajele lui Laurențiu Fulga: „Eroul lui Laurențiu Fulga își asumă două mari experiențe, cea a războiului și cea a iubirii pentru Alexandra. Iubirea ar însemna, apelând la același cod metaforic, paradisul, dacă războiul, infernul prin urmare, n-ar fi atât de aproape, flăcările lui sumbre umbrind și uneori distrugând brutal, ceea ce s-ar putea chema atât de frumos bucuria dragostei”. □ În textul *Vremea facerii*, Hristu Căndroveanu se referă la romanul lui Eugen Barbu, *Facerea lumii*: „Unui personaj ca acela din *Facerea lumii*, este cu neputință să nu-i rotunjești biografia. Și, când îți revine în minte, ai sentimentul că n-a încetat să mai existe, că va dăinui, așa cum îl știi la nesfârșit. De aceea și ești ispitit să i te adresezi: Ce mai faci dumneata, prietene, tovarășe Filipache? Sau ești ispitit să-i ceri autorului său relații despre el, ca despre un prieten comun [...]”. □ Laurențiu Ulici analizează *Conștiința revoluției* în romanul *Străinul* al lui Titus Popovici: „Cu adevărat revoluționar, Andrei Sabin nu este în paginile romanului. Ca personaj îl vedem numai alcătuindu-și premisele și devenind. Existența lui de revoluționar începe dincolo de ultima filă a cărții (Mă întreb și acum ca și altă dată, de ce n-a continuat Titus Popovici *Străinul* în linia biografiei lui Sabin; ar fi putut avea romanul o urare extrem de actuală și de instructivă). Deci, dincolo de a-i observa devenirea, de la sentimentul revoltei la conștiința revoluției, privit ca roman al devenirii lui Andrei Sabin, *Străinul* epuizează în acest proces toată existența epică a personajului”. ■ Nicolae Mecu analizează *Poezia lui Miha Dragomir*: „Privită în ansamblu, creația poetică a lui Miha Dragomir are un aspect de șantier în care nu toate lucrările au fost duse până la capăt. Analiza noastră s-a oprit în special asupra lucrărilor desăvârșite lăsând de o parte altele, a căror cercetare ar fi fost nerevelatorie și ar fi impietat asupra coerenței examenului critic”. ■ Mircea Iorgulescu întocmește *Profilul liric* al Constanței Buzea, considerată a fi „[...] o mare poetă, de sensibilitate neoromantică, vibrând grav și profund la hotarul dintre două lumi aflate într-un ireductibil conflict, trăind senzual viața spiritului și spiritualizând pătimaș concretul”. ■ Aurel-Dragoș Munteanu semnalează *O altă traducere a sonetelor lui Shakespeare*: „Dan Grigorescu a tradus poemele în același stil cu Neculai Chirica, dar experiența literară a traducătorului și-a spus cuvântul, ceea ce a făcut să uităm metrica facilă și cuvântul poleit, mult prea căutat pentru Shakespeare, în numele unei mai mari acurateți și a varietății expresiei. Foarte

utilă și informată este prefața, cuprinzând numeroase date care ușurează înțelegerea locului sonetelor și a poemelor în opera shakespeareană. M-a surprins totuși absența unor puncte de vedere foarte recente, cum sunt ipotezele lui Rowse privitoare la identitatea doamnei Brune”.

4 august

• [„Scânteia”, nr. 9938] În secțiunea numită *1944–1974. În anul jubiliar. Scriitorii pe meleagurile natale*, Eugen Barbu semnează *După 30 de ani*: „Când și când, pasul meu visător se îndreaptă spre străzile care leagă cele două artere principale: Filantropia și Grivița, năpădite de arțari de-acum bătrâni, pe care eu i-am apucat puieti, abia ridicându-se din pământul trotuarelor, și mi se pare că în umbra unor curți îmi zăresc rudele, vecinii, prietenii, dintre care foarte mulți au poposit în cimitirul Sfânta Vinere de mult. Ceva nu moare în acest cartier, sufletul viu al unui departament dinamic: i-am numit pe ceferiștii mei care și acuma mână trenurile lor grozave spre cine știe ce locuri din țară, neînvăluite în fumurile de cărbune, mânate numai de o energie secretă pe fir electric, spre destinații necunoscute. Au mai rămas nostalgicele sirene, semnalele acelea incomparabile cu care se salută mecanicii între ei, și câte o privire de demult care scurtează de la etajul 11 acest loc minunat și atât de necunoscut”.

5 august

• [„România liberă”, nr. 9262] Virgil Brădățeanu scrie despre *Militantismul artei dramatice românești*, accentuând faptul că operele „valoroase” sunt și trebuie să fie „pătrunse de realitățile țării noastre aflate într-o perioadă decisivă a istoriei sale, aceea a desăvârșirii noului mod de viață reprezentat de socialism. [...] Toți adevărații scriitori, dintotdeauna, au știut că nu pot râvni să înfrunte timpul, fără să recepteze vibrații specifice și să se integreze spiritualității patriei lor”.

6 august

• [„Scânteia”, nr. 9939] Ziarul anunță *Cinci ani de la Congresul al X-lea. Deplina confirmare a liniei politice generale a partidului*. ■ Aflăm de *Instituirea medaliei „30 de ani de la eliberarea României de sub dominația fascistă”*. ■ În secțiunea numită *1944–1974. În anul jubiliar. Scriitorii pe meleagurile natale*, Alexandru Ivasiuc publică *Frumoasa „Țară a Maramureșului”*: „Maramureșul a fost una din cele mai sărace și cele mai înapoiate regiuni ale țării, unde mâncarea n-a prisosit niciodată și era atât de puțin pământ încât un hectar era o mare avere, atât de mare că nici nu se măsura cu el pământul. Alcoolismul și sifilisul făceau ravagii, femeile rămâneau singure pentru că bărbații erau siliți să plece la lucru în altă parte. Dragostea de învățătură trebuia să fi fost foarte mare, că totuși, atâți copii de oameni nevoiași au

învățat carte. [...] Socialismul, cu marele său efort colectiv de construcție, reprezintă o soluție la probleme ce păreau greu solubile. Adunând energiile, el oferea posibilități de manifestare a dragostei pentru muncă. Partea de sud a județului și bazinul Băii Mari s-au dezvoltat vertiginos. Orașul vechi a devenit o anexă a noului oraș, de peste cinci ori mai mare”. ■ Despre *Noutăți în domeniul poeziei și al prozei anunțate de edituri* scrie Emil Vasilescu în *Cărți dedicate mării aniversării*: „Creația lirică originală, dând glas clocotitoarelor transformări din viața țării, își află, pe firul unei prestigioase tradiții, un teritoriu nelimitat de afirmare. O dovedește în acest anotimp fertil participarea largă a poeților din toate generațiile la realizarea unei poezii pe măsura aspirațiilor nobile ale timpului nostru. Prezent ca întotdeauna în această ultimă jumătate de veac în primele rânduri ale afirmării artei cu conținut politic mobilizator, Zaharia Stancu întâmpină momentul aniversării cu o retrospectivă lirică sugestiv intitulată: *Clar de lună*, tipărită la editura «Eminescu». [...] Statornica vocație socială și revoluționară este în continuare semnul distinctiv al poeziei lui Mihai Beniuc din cele două volume *Focuri de toamnă* la editura «Eminescu» și *Rămâne pururi vatra* în pregătire la editura «Albatros». Să reamintim de prezența în standurile librăriilor a volumului selectiv din poezia lui Geo Dumitrescu *Jurnal de campanie*, prilej de reîntâlnire cu poezia dezbaterii morale, a luptei cu rutina atât de personal exprimată de poet. La aceeași editură, «Cartea românească», au apărut și volumele lui Petre Ghelmez și, respectiv, George Alboiu, remarcabile prin prospețimea și vigoarea versului de inspirație cetățenească și patriotică. Versuri sensibilizate de razele fierbinți ale sentimentului patriotic constituie de asemenea substanța volumului antologic de *Poeme* de Al. Andrițoiu, cel al lui Grigore Hagiu: *Zenit de anotimpuri*, un moment în realizarea unei poezii patriotice vizionară, decantată prin simboluri și idei cuprinzătoare, *Scut de etern* de Nicolae Dragoș, *Anotimpul încrederii* de Corneliu Sturzu, *Deplasarea spre roșu* de Titus Vâjeu, toate la editura «Eminescu». Menționăm în continuare, caldele evocări ale Constanței Buzea din *Pasteluri* la editura «Albatros», vigouroasa poezie patriotică din *Lângă vetrele sacre* de Haralambie Țugui, tipărită la editura «Junimea», amplul poem dedicat marelui efort constructiv de la Porțile de Fier: *Imn la cetatea luminii* de Valeriu Armeanu, la editura «Facla», *Versuri* de Szilágyi Domokos, *Bătălia următoare* de Lászlóffy Aladár (ambele în limba maghiară) sau *Versuri* de Franz Hodjak (în limba germană). În toate aceste cărți, ca și în multe din poeziile debutanților, răsună versul proaspăt al iubirii de țară, elogiul muncii și al luptei pentru progres, expresie artistică aleasă a permanentelor sentimente patriotice care animă creația acestor decenii. Teritoriul prozei se dovedește deosebit de fertil. Evenimentele de la 23 August, perioada războiului și a anilor de reconstrucție solicită tot mai mult atenția prozatorilor. Un moment remarcabil îl prezintă apariția romanului lui Eugen Barbu și N. Mihail: *Războiul undelor*, inspirat de lupta comuniștilor din dramatica încheștare a războiului pentru salvarea națio-

nală și alungarea cotropitorilor fasciști. Momente din aceeași perioadă surprinde și cartea lui Traian Filip, *Crivățul bate năpraznic*, tipărită, ca și prima, la editura «Albatros». Semnalăm versiunea românească a cunoscutului roman al lui Méliusz József *Orașul scufundat în ceață* precum și romanele tipărite la editura «Kriterion»: *Înfruntând torentul* de Nagy István și *Interogatoriu, rechizitoriu, luptă* de Veress Pál – pagini din lupta memorabilă a populației din Ardeal condusă de comuniști împotriva fascismului. Foarte diverse ca realizare artistică, aceste volume au un numitor comun în preocuparea scriitorilor de a cuprinde în scrisul lor realitățile acestor decenii, semnificațiile multiple ale profundelor transformări din viața societății, a fiecărui individ, schimbări declanșate de complexitatea mișcării revoluționare de după eliberare. Cartea de reportaj anunță, de asemenea, câteva noutăți. Vom aminti mai întâi volumele tipărite la editura «Eminescu»: *Războiul pâinii* de Nicolae Mateescu, o carte despre viața unui sat din Bărăgan, *Viața cere viață* de Sânziana Pop și Gabriela Melinescu. În aceeași categorie se înscriu și volumele lui Viorel Cacoveanu: *Someșul cald, Cu inima și fapta* de Eduard Eisenburger (în limba germană), ambele în pregătire la editura «Dacia», *Mai fericit decât Ulise* de Traian Coșovei și *Fotografii fără retuș* de I. Drăgănoiu și D. Creangă la editura «Albatros». Interesante scrieri de evocare a anilor războiului și a insurecției armate antifasciste sunt cuprinse în lucrările tipărite la editura «Militară»: *Inscripții pe piatră* de Florian Tuca, culegerea: *Povestesc veteranii* și volumul tipărit la editura «Albatros»: *Tinerete eroică* de C. Ucrain, N. Ștefan. Concomitent cu editarea unor creații care reflectă pulsul incandescent al realităților noastre, semnalăm pregătirea unor lucrări ample cu caracter de sinteză care să cuprindă cele mai izbutite lucrări ale genului publicate în ultimele trei decenii. Astfel, editura «Eminescu» anunță trei volume din seria «Panorame»: *Panorama romanului, Panorama nuvelei și Panorama reportajului*, care vor permite cititorului să cunoască relieful de valori ale literaturii actuale. O altă colecție, «Permanențe – Perspective», va aduna o serie de lucrări dedicate clarificării unor concepte teoretice fundamentale ale creației, problematica și marile direcții ale literaturii actuale. *Misiunea scriitorului contemporan, Ideea de realism în literatura română, Literatură și cunoaștere și Tradiție și inovație* sunt câteva din volumele anunțate dedicate acestor aspecte. Continuă editarea unor antologii și culegeri de texte literare cu tematică specifică. *Imnurile muncii și Legende populare minerești*, pregătite la editura «Minerva», concentrează cele mai izbutite pagini literare românești cu asemenea tematică. Numeroase alte selecții antologice completează seria aparițiilor închinată jubileului. Amintim volumele în curs de apariție la editura «Eminescu»: *Pădurea de steme și Caietul de poezie* (acesta reunește cele mai bune poeme de inspirație patriotică prezentate la concursul de debut), *August – arc de triumf* – în lucru la editura «Militară» și antologia de proză: *Se naște o lume*, pregătită de editura «Albatros». Editura «Dacia» anunță apariția unor culegeri de versuri, proză sau tea-

tru, cum sunt: *Vraja cuvintelor noastre*, culegere de versuri, *Antologia dramaturgiei românești contemporane* (ambele în limba maghiară) și *Antologia poeziei române contemporane* (în limba germană). Intensa activitate editorială va fi însoțită, cu sprijinul scriitorilor, de numeroase acțiuni culturale, întâlniri cu cititorii, seri de poezie, simpozioane, lecturi dramatizate, manifestări menite să întregască contribuția de seamă la sărbătorirea acestui mare eveniment”.

7 august

• [„Scânteia”, nr. 9940] Pe prima pagină citim *Cinci ani de la Congresul al X-lea al P.C.R. Activitate internațională constructivă în consens cu mersul istoriei. În secțiunea numită 1944–1974. În anul jubiliar. Scriitorii pe meleagurile natale*, Domokos Géza semnează *Timp dublu la Zagon*: „Da, numai bătrânul păr se mai află la locul lui, cu perele sale cu miezul roșu. Când l-am văzut ultima oară gema de rod și, ca să-și mai ușureze povara, scăpa fructele viermănoase pe acoperiș. Dar nu pe cel cu șindrila, abrupt, al casei de odinioară, ci pe acoperișul casei noi, cu cerdac. Peste țiglele lui”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 7841] Voicu Bugariu analizează relația dintre *Literatură și conceptul puterii politice*: „Interesante creații din categoria pe care o urmărim apar după 1960, opere în care tema puterii politice începe să capete concretizări tot mai nuanțate. Raporturile individului cu politicul, dezbateră unor greșeli și a consecințelor lor, urmărirea componentei etice a conceptului de putere politică la nivelul relațiilor interumane concrete – iată câteva dintre preocupările unor cărți de proză (mai ales romane) publicate după 1960. Printre acestea sunt de menționat romanele lui Marin Preda, care cuprind, fiecare în modul său specific, episoade generate de tema puterii. [...] *Principele* (1969) de Eugen Barbu este una dintre cele mai valoroase cărți unde regăsim tema puterii. Cu mijloace stilistice excepționale, beneficiind de o documentare ieșită din comun, prozatorul construiește o parabolă despre putere și despre sterilitate politică”. De asemenea, „câteva dintre romanele lui Alexandru Ivasiuc (*Cunoaștere de noapte*, 1969; *Păsările*, 1970) se adaugă remarcabil preocupării pe care o urmărim. Personajele principale ale acestor cărți, oameni investiți cu putere, sunt confrunțați cu situații a căror rezolvare implică nu numai aplicarea unor prerogative politice, dar și dovedirea unei filozofii practice, care conține importante elemente etice”.

8 august

• [„Scânteia”, nr. 9941] Este detaliată *Întâlnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu reprezentanți ai scriitorilor*: „Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, s-a întâlnit miercuri după-amiază în stațiunea Neptun, în cadrul unei ședințe de lucru, cu membri ai conducerii Uniunii scriitorilor, secretari ai asociațiilor scriitorilor, directori și redactori-șefi ai revistelor, publicațiilor și

editurilor literare. Au participat tovarășii Manea Mănescu, Dumitru Popescu, Cornel Burtică, Iosif Uglar, Ștefan Andrei. Această reuniune de lucru se înscrie în practica secretarului general al partidului de a se întâlni sistematic cu oamenii de artă și cultură, ca și cu alte categorii sociale din țara noastră, de a dezbate problemele activității lor și de a stabili împreună căile și mijloacele perfecționării în continuare a muncii. În cadrul întâlnirii au luat cuvântul acad. Zaharia Stancu, președintele Uniunii scriitorilor, Virgil Teodorescu, Constantin Chiriță, Aurel Baranga, Marin Preda, Mircea Radu Iacoban, Sütő András, Ion Hobana, Mihai Beniuc, Adrian Păunescu, Eugen Barbu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, George Ivașcu. Vorbitorii au înfățișat activitatea desfășurată de Uniunea scriitorilor, de organizațiile de partid din cadrul uniunii, de asociațiile scriitorilor, de edituri și reviste literare, preocupările lor de a întâmpina, în acest an jubiliar, cea de-a XXX-a aniversare a eliberării patriei și cel de-al XI-lea Congres al partidului cu noi opere de artă care să reflecte marile prefaceri revoluționare din țara noastră. Vorbitorii s-au referit la dezbaterile cu caracter politic și teoretic care au loc în cadrul Uniunii scriitorilor și al organizațiilor de partid, consacrate promovării unei arte militante, revoluționare, la contactele vii, rodnice, cu oamenii muncii din întreprinderi, de pe șantiere, de pe ogoare, în vederea unei mai profunde cunoașteri a realității, la activitatea politico-educativă pe care Uniunea scriitorilor o desfășoară în cadrul Frontului Unității Socialiste. Au fost relevate, de asemenea, colaborarea cu uniunile și asociațiile de scriitori din țările socialiste și din alte țări, schimburile de valori literare cu străinătatea. Vorbitorii s-au referit, în același timp, la munca proprie de creație în domeniul poeziei, prozei, dramaturgiei și în alte domenii literare dedicată evenimentelor glorioase pe care poporul român le sărbătorește în acest an. Ei au făcut, de asemenea, o serie de propuneri privind îmbunătățirea în continuare a vieții și activității Uniunii scriitorilor, a celorlalte organisme literare. Vorbitorii au exprimat atașamentul profund al scriitorilor din țara noastră față de conducerea partidului, angajamentul lor de a fi la înălțimea exigențelor, de a răspunde cu pasiune și spirit militant nobilei misiuni ce revine literaturii în societatea socialistă în educarea maselor, în formarea conștiinței socialiste, a omului nou. În mod deosebit, participanții și-au manifestat profunda prețuire, dragoste și recunoștință față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru sprijinul permanent pe care îl acordă creatorilor de artă, îndrumările prețioase pe care aceștia le primesc în mod permanent din partea secretarului general al partidului, au exprimat calde mulțumiri pentru grija și atenția acordate condițiilor de muncă și de viață ale oamenilor de artă și cultură. În încheierea întâlnirii a luat cuvântul tovarășul Nicolae Ceaușescu. Secretarul general al partidului a exprimat aprecierea deosebită pe care partidul o acordă scriitorilor, eforturilor lor de a realiza o literatură militantă, care să reflecte viața și opera măreață pe care o înfăptuiește poporul nostru, preocupările sale, marile schimbări care au avut loc în societatea noastră pe calea edificării socialismului. Secretarul general al

partidului a subliniat locul și rolul important ce revin literaturii în întreaga activitate ideologică ce se desfășoară în țara noastră, în uriașa muncă dusă de partid pentru schimbarea modului de gândire al oamenilor, pentru perfecționarea continuă a societății noastre socialiste. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat eforturile Uniunii scriitorilor, ale membrilor ei de a întâmpina cu rezultate valoroase anul jubiliar, a XXX-a aniversare a eliberării țării, Congresul al XI-lea al partidului. Totodată, secretarul general al partidului a înfățișat sarcinile mari ce stau în fața literaturii, exigențele sporite pe care le manifestă societatea noastră socialistă față de creatorii de literatură și artă, necesitatea ridicării la un nivel și mai înalt a creației literare. Secretarul general a recomandat scriitorilor mai multă îndrăzneală și perseverență în abordarea problemelor majore ale realității noastre socialiste, în înfățișarea tradițiilor glorioase ale partidului și poporului nostru, ale luptei revoluționare pentru libertate și dreptate socială, pentru o viață mai bună. A fost subliniată necesitatea unui studiu mai aprofundat al istoriei, al evenimentelor social-politice, care să permită o redare cât mai veridică a trecutului, a măreției luptei revoluționare, a semnificațiilor lor. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a înfățișat uriașele înfăptuiri materiale și sociale realizate de poporul român în cei 30 de ani de edificare a noii societăți în patria noastră, subliniind că toate acestea constituie un izvor inepuizabil de inspirație, un tezaur nesecat de subiecte și teme pentru creatorii de artă. Numai străduindu-se să dea expresie acestor mari transformări revoluționare, relațiilor noi ce s-au statornicit în societatea românească, vieții actuale, modului înaintat de gândire și simțire al poporului nostru, scriitorii vor putea realiza opere demne să intre în patrimoniul spiritual al națiunii noastre socialiste și să-l îmbogățească, ducând, în același timp, și dincolo de hotarele țării mesajul luptei și muncii poporului român, al existenței sale noi, al aspirațiilor sale de pace, înțelegere și colaborare între națiuni, în felul acesta, literatura și arta se vor adresa atât poporului nostru, constructorilor socialismului din România, cât și forțelor progresiste din întreaga lume, maselor largi care se ridică pentru transformarea progresistă a societății, împotriva imperialismului, a vechii politici de dominație și asuprire, pentru o lume mai bună și mai dreaptă. În continuare, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit la sarcinile criticii literare, la obligațiile acesteia de a acționa ferm de pe pozițiile filozofiei materialist-dialectice și istorice, pentru sprijinirea și promovarea literaturii cu caracter revoluționar, militant și, totodată, pentru combaterea unor lucrări lipsite de valoare ideologică și artistică, precum și a unor tendințe negative în creația literară, a unor idei confuze, greșite. Datoria criticii de artă este aceea de a nu tolera sub nici o formă promovarea unor lucrări literare care, în loc să contribuie la elevarea morală, spirituală a omului, la ridicarea conștiinței socialiste, pot exercita prin conținutul lor o influență negativă, pot polua conștiința cititorilor. Secretarul general al partidului a recomandat ca întregul ansamblu de probleme și orientări, teoretice și ideologice, care se pun în fața creației literare

în etapa actuală a dezvoltării societății noastre să facă obiectul unor dezbateri ample și profunde cu masa scriitorilor, în cadrul uniunii și asociațiilor scriitoricești, în revistele de specialitate. Această activitate trebuie să ducă la ridicarea nivelului ideologic al creatorilor de artă, la înțelegerea aprofundată de către aceștia, în lumina filozofiei materialismului dialectic și istoric, a proceselor care au loc în societatea noastră, la abordarea, de pe aceste poziții, în operele literare a noilor realități sociale. În încheiere, secretarul general a partidului și-a exprimat convingere că în țara noastră există puternice forțe creatoare în domeniul literaturii, capabile să asigure realizarea de noi și valoroase opere literare cu caracter revoluționar, militant, care să marcheze un pas înainte în dezvoltarea culturii noastre noi, socialiste, să contribuie din plin la educația socialistă a maselor. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat tuturor scriitorilor îndemnul de a contribui prin întreaga lor activitate de creație la înfăptuirea programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și trecere spre comunism, la întărirea solidarității partidului și poporului nostru cu forțele revoluționare, progresiste de pretutindeni, la victoria luptei mondiale pentru pace și progres social, pentru instaurarea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră. Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, îndemnurile adresate creatorilor de artă au fost primite cu deplină aprobare de toți cei prezenți și subliniate cu vii aplauze”.

● **[„România literară”, nr. 32]** Versuri semnează: Petre Ghelmez (*Numele patriei*), Eugen Frunză (*Durată; La noi*), Al. Voitin (*Baladă; Accident; Temniță; Întrebare; Viziune; Vrajă; La bunicu; Primăvara 1938*), Ion Murgeanu (*Lui Eminescu*), Eugen Panighianț (*Cum se naște o poezie*), H. Zalis (*Portret în august*). □ Darie Novăceanu traduce din *Lirică spaniolă contemporană*: Amparo Gastón (*Noapte lăuntrică*), Gabriel Celaya (*Sigma-6*), Enrique Badosa (*O tăcere nouă*), Carlos Barral (*Om al mării*), Luis Rosales (*Casa incendiată*), Francisca Aguirre (*Oracolul*), Jesús Fernández Palacios (*Adagio ma non troppo*), Felix Grande (*Unde ai fost fericit...*), Blas de Otero (*Știri din întreaga lume*), J. M. Caballero Bonald (*Primele cuvinte; Așteptare*). □ Nicolae Prelipceanu semnează reportajul *Cum este țara la Cluj?* ■ Editorialul *Mărețul program al partidului* este semnat R.I.: „Expresia în cifre a directivelor presupune în toată țesătura ei statistică viața în infinitele nuanțe și împrejurări, a oamenilor țării, a celor mai bătrâni care au cunoscut anii începutului, și a celor mai tineri, iată, după treizeci de ani, trepte ale maturității, orizonturi noi ale conștiințelor, și ale preocupărilor. [...] Literatura și arta nu-și găsesc corespondențe matematice în umbrișurile creației lor, dar sunt implicate aici, în gândirea partidului, și sunt cuprinse în toate compartimentele, sunt determinate și vor trebui să determine, în mișcările din adânc ale lucrurilor, pentru ca expresia politică și economică în strictețea și severitatea ei științifică să ajungă nuanță și culoare a inimii, chip încărcat de înțeleșuri, grai al acestui neam, adevăr și iluminare a conștiințelor”. ■ În pagina numită *Uniunea scriitorilor*, anterior

Viața literară, citim: □ *Șantier* cu proiecte literare la care lucrează Maria Arsen, Constantin Abăluță, Negoită Irimie, Dumitru M. Ion, Mihail Cosma, George Chirilă. □ *La librăria M. Sadoveanu*: „Vineri 9 august, orele 18.30, va fi lansat la librăria M. Sadoveanu din București nr. 3 al revistei «Manuscriptum» editată de Muzeul Literaturii Române. Închinată celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei și celui de al XI-lea Congres al partidului, revista prezintă un sumar deosebit de interesant – începând cu *Mărturii pentru timpul de azi* –, articolele cu caracter politic, semnate de Lucian Blaga, Mihail Sadoveanu, Mihai Ralea, Ion Vinea, Victor Eftimiu, Alfred Margul Sperber. De asemenea, din sumar se desprinde Dosarul de la Siguranța Statului al lui Panait Istrati și pagini de început dintr-un jurnal ce relevă atașamentul scriitorului la cauza proletariatului. Mai merită semnalate un articol inedit de M. Eminescu, intitulat *Elogiul muncii*, găsit la secția de manuscrise a Academiei, – apoi considerații de Vasile Pârvan pe marginea lucrării *Cântarea României* de Alecu Russo, ca și materialele prezentate de G. Macovescu, Dorina Rădulescu, Șt. Voicu și Gh. Dinu, la «Rotonda 13» consacrată lui M. R. Paraschivescu”. □ Sub titlul *În cinstea anului XXX* apar mai multe note, printre care și: □ *Spectacole de poezie patriotică*: „Sub egida Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România organizează o serie de spectacole-festival de poezie patriotică. Aceste ample manifestări la care își vor da concursul prestigioși poeți contemporani și actori ai teatrelor din orașele respective vor avea loc între 10–19 august la: Sibiu, Buzău, Sf. Gheorghe, Ploiești, Iași, Timișoara și București”. □ *La Cluj*: „La librăria Universității din Cluj și la Librăria nr. 1 din orașul Turda, Editura Dacia a organizat lansarea noului roman al lui Petre Sălcudeanu, intitulat *Ucenicul printre gloanțe*. Autorul a fost prezentat de D. R. Popescu, redactor șef al revistei «Tribuna». Din partea Editurii Dacia au participat Al. Căprariu și Constantin Cubleșan. Totodată, Editura Dacia a organizat o șezătoare literară la care au citit din lucrările lor Constantin Cubleșan, Vasile Grunea, Dan Rebreanu și Petre Sălcudeanu. * Asociația Scriitorilor din Cluj a organizat la Biblioteca Universității, în colaborare cu Uniunea Artiștilor Plastici, o conferință susținută de Ion Ianoși, care a vorbit despre *Arta filosofiei și filosofia ca artă*. De asemenea, Asociația a inițiat, în colaborare cu Comitetul Județean U.T.S., o șezătoare literară în tabăra pionierilor de la Negreni, la care au participat Doina Cetea, Gabriel Pamfil și Adrian Popescu”. ■ Voicu Bugariu semnează *Ideal și operă*: „Se considera cu îndreptățire că perioada de timp ce începe o dată cu Congreșele IX și X ale Partidului constituie una dintre cele mai fertile în literatura noastră contemporană. Se poate constata că marile realizări literare ale acestor ani se datorează și unui echilibru între conceptul de ideal și operă. Ridicând idealul la un nivel teoretic suficient de complex, admitând operei o altitudine estetică necesară, conștiința literară de azi unifică într-un singur concept idealul și expresia artistică a idealului. Una dintre condițiile operei este tocmai

susținerea idealului, pe căile specifice ale artei”. ■ În *Pro domo* Alexandru Ivasiuc semnează *Personalitate Umană*: „Umanismul socialist este strâns legat de dezvoltarea democrației. Este aproape inutil, fiind evident de la sine, să subliniem că o societate cu adevărat civilizată, multilateral dezvoltată, nu se poate înfăptui decât odată cu transformarea indivizilor în persoane cu multiple interese și posibilități. Ea se creează, în mod conștient, de către oameni, care sunt, toți, creatori. Aceasta face progresul: nu numai o creștere cantitativă a bogăției colectivității, ci și o transformare calitativă. Într-o societate subdezvoltată, bântuită de sărăcie și nedreptate, oamenii nu au unde și cum să-și dezvolte personalitatea, care rămâne o simplă posibilitate”. ■ Traian Podgoreanu scrie despre *Un personaj al lui D. R. Popescu*: „Există cărți cu personaje proeminente, dar unul singur pare că le cuprinde și le rezumă pe toate. Deși în *Vara oltenilor*, Vică, președintele gospodăriei, domină prin poziție și personalitate întregul roman, Macedon este cel care se impune în primul rând prin răsucirile sufletești, prin drama autentică a opțiunii, prin setea de dreptate și încredere în oameni”. ■ În *Oglinda sfărâmată* Dana Dumitriu scrie despre Hortensia Papadat-Bengescu: „În mod paradoxal, trecerea Hortensiei Papadat-Bengescu de la subiectivism la obiectivism a însemnat și trecerea ei de la o literatură a generalului spre una a particularului. Introspecția eului a dus spre descoperirea datelor universale ale interiorității feminine, iar analiza societății spre descoperirea structurilor umane individuale, unice, irepetabile”. ■ Al. Piru semnează *Geneza poeziei*, un text despre volumul *Zbor prin subcuvinte* de Victor Torynopol (Dacia, 1974): „Poet de fine resurse sufletești, Victor Torynopol e un modern în cel mai bun înțeles al cuvântului”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu folosește ca pretext monografia *Tânărul Maiorescu* de Domnica Filimon (Albatros, 1974) pentru a scria un text despre viața lui Maiorescu. ■ Nicolae Balotă revine la *Cartea străină* cu textul *Romanul de dragoste e posibil*, o prezentare a romanului *Cel mai târziu în noiembrie* de Hans Erich Nossack, tradus de Val. Panaitescu. ■ Nicolae Manolescu semnează cronică literară *Blaga în ediție definitivă*, ocupându-se de *Opere* vol. I, II, ediție îngrijită de Dorli Blaga (Minerva, 1974): „Sub îngrijirea fiicei poetului, Dorli Blaga, și cu un cuvânt înainte de Șerban Cioculescu, Editura Minerva începe publicarea ediției definitive a *Operele* lui L. Blaga cu două volume cuprinzând poezia. Vor urma (ordinea este cea indicată în *Notă*) traduceri, poezia populară (antologia), proza autobiografică, teatrul, conferințe, eseuri, publicistică, cursuri, lucrări filosofice (în patru trilogii), corespondența ș.a.m.d. În încheiere, o bio-bibliografie. Baza de lucru o constituie «testamentul editorial» din 25 august 1959 al poetului. Nu știu ce va fi conținând acesta, dar planul ediției mi se pare oarecum vag și nesistematic. M-aș bucura să greșesc. Deocamdată apare, deci, poezia, împărțită în două volume”. ■ Citim recenzii: □ Mihai Minculescu scrie despre volumul *Făt-Frumos luceafăr și alte povestiri* de Zafira Zamfir (Creangă, 1973): „Epica povestirilor este condensată,

redușă la minimul spațiu necesar demonstrării preceptului moral: dialogul viu, fraza scurtă – fără încercări de arhaizare a limbajului și fără încercări de convingere prin descriere – constituie corolarele unei lecturi ușoare, căreia Zafira Zamfir îi alătură – deosebită dragoste pentru copii și înțelegere a forței literaturii – gestul blajin al educatorului”. □ În *Lirismul stenic* Lucian Raicu scrie despre volumul *Sonete* de Petre Ghelmez (C.R., 1974): „Corpuri străine sunt în această poezie a sevelor abstracțiunile, denumirile alegorice, cuvintele scrise cu majusculă, referințele mitologice, frecvențele «galaxii» («cad galaxii de ierburi», «ochiul meu tresare din alte galaxii»), comete, fulgere, lumine, euritmii, curcubeie etc. Trecând peste ele, lectura *Sonetelor* e reconfortantă”. □ Valeriu Cristea semnează *O biografie tulburătoare*, prezentând volumul *Eroul de la Mălini* de general-maior Ion Ghenoiu, Constantin Avram (Ed. Militară, 1974): „Tulburătoarea biografie a căpitanului Vasile Teodoreanu redemonstrează forța de șoc a faptului autentic, capabil de a concura și chiar de a estompa ficțiunea”. □ În *G. Călinescu analizat didactic* Mircea Iorgulescu recenzează *Opera literară a lui George Călinescu* de Viorel Alecu (Albatros, 1974): „Cartea aceasta este o mutilare respectuoasă a operei lui Călinescu”. ■ În *Prima verba* Laurențiu Ulici continuă să scrie despre *Concursul Editurii Eminescu (V)*, publicând textul *Reportaje* în care comentează volumele: □ *Cu fața spre lume* de Pavel Perfil (mențione): „Nu s-ar putea spune că o inconsecvență de stil stă la baza dezechilibrului valoric dintre reportajele celor două secțiuni. Mai curând o inconsecvență de ordin afectiv, reporterul fiind o absență în prima și o prezență în cea de a doua. Consecințele acestei situații se revarsă în scriitură și se pot distinge cu ușurință: în vreme ce, în general, reportajele primei părți sunt scrise fără culoare, plat și plicticos, textele din ultima parte sunt scrise, aproape fără excepție, cu vădit, talent literar”. □ *Pe Argeș în sus* de Dan Alexandru Bițică (premiul III): „Între ceea ce fac și spun oamenii și ceea ce le atribuie autorul în comentariul propriu sunt niște mici contradicții care exclud posibilitatea ambelor de a fi concomitent autentice. Una din ele e falsă. Comentariul, sper. De aici și situația generală a reportajului lui Dan Alexandru Bițică: de o evidentă valoare documentară, prin faptul de viață transcris; fără, însă, valoare literară. Ca document va intra, desigur, în arhivele istoriei economice dar, pentru cititorul de rând, actualitatea celor povestite va fi de scurtă durată. Rămân cu regretul că acest reportaj a fost scris pentru pagina de ziar și nu pentru pagina de carte”. ■ Revista comemorează 90 de ani de la nașterea lui Panait Istrati: Al. Oprea semnează textul omagial, iar Ion Munteanu publică o notă scurtă, intitulată *1921: un fotograf la Nisa*. ■ Tatiana Nicolescu trimite o *Scrisoare din Moscova*, intitulată *Prezența literaturii române*: „Arșița care a toropit Moscova după o primăvară neobișnuit de rece cu prelungite manifestări iernatice (e de ajuns să spun că la 20 mai a fost lapoviță și ninsoare) nu a împiedicat în acea după amiază toridă de 3 iulie un public numeros să participe la manifestarea închinată aniversării a 75 de ani

de la nașterea lui George Călinescu. În frumoasa sală a somptuoasei clădiri de pe prospectul Kalinin ce adăpostește «Casa prieteniei cu popoarele străine» se strânsese un auditoriu variat ca vârstă, profesioni, preocupări. Predomină însă tineretul, mai ales studenți ai facultății de filologie, dintre care unii învață limba română, alții sunt pur și simplu admiratori ai operei călinesciene – au citit în tălmăcire în limba rusă *Enigma Otiliei*, cunosc articolele, eseurile lui George Călinescu, îndeosebi cele închinat scriitorilor ruși. [...] Pe afișele teatrelor moscovite, leningrădene, sau din orașe mai îndepărtate figurează piese românești. Astfel *Opinia publică* de Aurel Baranga a devenit unul din spectacolele de mare succes ale teatrului moscovit «de pe Malaia Bronnaia», și a teatrului lui Tovstonogov de la Leningrad. În cadrul turneului întreprins la Moscova, teatrul din Sverdlovsk a prezentat piesa lui Mihail Sebastian *Steaua fără nume*. [...] Alături de Zaharia Stancu, în paginile «Inostranei Literatura» va apărea și numele Gabrielei Melinescu, lărgindu-se astfel perspectiva și asupra generației tinere a poeziei noastre. [...] Tradițional este interesul pentru literatura română în paginile unei publicații precum «Literatura contemporană în străinătate» (Sovremennaia literatura za rubejom). [...] Operativitatea și competența în selecția operelor prezentate este prima impresie care se desprinde parcurgând paginile acestei publicații, întâlnim aici numele cele mai reprezentative ale literaturii române contemporane: Zaharia Stancu, Marin Preda. Al. Ivasiuc, Eugen Barbu. Fănuș Neagu, Sorin Titel, Vasile Rebreanu, D. R. Popescu, Horia Lovinescu, Al. Mirodan, Nichita Stănescu, Marin Sorescu etc. Istoria și critica literară sunt și ele prezente (G. C. Nicolescu, Al. Dima, Dumitru Micu, Eugen Simion etc.). [...] *Scriitorul și contemporaneitatea* se intitulează volumul de publicistică și proza documentară selectată din literaturile țărilor socialiste și tălmăcite în limba rusă, publicat de Editura Progres. Imaginea pe care o oferă această antologie este foarte variată, pe plan tematic și stilistic, și prin aceasta convingătoare și sugestivă în ce privește esența și specificul literaturilor socialiste. Marea majoritate a reportajelor din acest volum sunt consacrate muncii constructive, de edificare a socialismului și printre ele se înscriu la loc de frunte cele ale lui Geo Bogza și Vasile Nicorovici. [...] Tot Editura Progres urmează să dea publicității și o antologie a poeziei române tinere, volumul cuprinzând o selecție din versurile lui Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ioan Alexandru, Ana Blandiana. Și tot aceeași editură promite în curând să ofere cititorului sovietic tălmăcirea în limba rusă a romanului *Moromeții*”.

• [„**Tribuna**”, nr. 32.] *Preludiu la marele sfat al comuniștilor* ocupă prima pagină a acestui număr, alături de poeme semnate de Cezar Ivănescu și Cornel Udrea. ■ Secțiunea *Cronica literară* este întocmită de către Victor Felea și discută volumul *Cerc* (1971) al Veronicăi Porumbacu, care mizează pe o regăsire a sinelui și pe depășirea unor stări inhibitorii; Ion Vlad scrie cronică numită *Două eseuri: despre Sofocle și condiția umană* de Zoe Dumitrescu-Bușului.

trescu Bușulenga și *Alegerea lui Iona* de Ion Ianoși. În cazul lui Zoe Dumitrescu-Bușulenga, eseu stabilește o analiză înrudită cu terminologia domeniului semioticii, alături de incursiuni în istoria grecească și în ritualul sărbătorilor ateniene, revelând natura viziunii tragice a pieselor lui Sofocle. În ceea ce-l privește pe Ion Ianoși, în schimb, se afirmă calitatea interesului pentru observațiile care alcătuiesc o povestire în mod natural, cu detalii despre incertitudinea umană. □ Henri Zalis despre *O dialectică a sentimentelor* – opera lui Laurențiu Fulga deține un ansamblu al parabolei care se deduce din structurile unor narațiuni bazate pe construirea instinctului tragic. Mircea Muthu realizează cronică „*Vis elenic*” și *melancolie*, în care discută *Paginile de jurnal* (1921–1927) ale lui P. Panaitescu (Dacia, 1974): „admirabil testament spiritual”. ■ Articolul *Coșbuc, cititor al lui Petrarca*, semnat de C. D. Zeletin, abordează încercarea lui Coșbuc de a convinge cititorii că interpretarea alegorică este cheia hermeneutică a operelor poetului Francesco Petrarca.

9 august

• [„*Munca*”, nr. 8241] Pe pagina *Activitatea politică și cultural-educativă* sunt publicate două poezii semnate de Dumitru Grigoraș și Ion Alexandru Durac. □ Se anunță apariția volumului *Nicolae Ceaușescu*, la Roma (Ed. Simba).

• [„*Scânteia*”, nr. 9942] Pe prima pagină citim *Masă tovarășească oferită de tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu*: „Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășa Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., au oferit, în seara zilei de 8 august, în stațiunea Neptun, o masă tovarășească la care au participat membri ai conducerii partidului și statului nostru, cu soțiile, precum și conducători și reprezentanți ai unor partide comuniste și muncitorești aflați în vacanță pe litoral, la invitația C.C. al P.C.R. Au luat parte tovarășii Manea Mănescu, Dumitru Popescu, Leonte Răutu, Gheorghe Stoica, Vasile Vâlcu, Chivu Stoica, Constantin Băbălău, Emil Bobu, Cornel Burtică, Mihai Gere, Iosif Uglar, Ștefan Andrei, precum și miniștri, conducători de instituții centrale. Au participat tovarășii Georges Marchais, secretar general al Partidului Comunist Francez, Gheorghe Samsonovici Dzoțenidze, membru al Comisiei Centrale de Revizie a C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al R. S. S. Gruzine, Iosif Antonovici Maniușiș, membru supleant al C.C. al P.C.U.S., președintele Consiliului de Miniștri al R.S.S. Lituanieni, membrii delegației Partidului Socialist Portughez, în frunte cu Tito de Morais, prim-secretar național al P.S.P., Armando López Salinas, membru al Comitetului Executiv al P.C. din Spania, Bert Pearce, membru al Biroului Politic al Partidului Comunist din Marea Britanie, André Hediger, membru al Biroului Politic al Partidului Muncii din Elveția, Zuñiga Bernardo, membru al Biroului Politic al Partidului de Acțiune

Socialistă – Vanguardia Popular – din Costa Rica, Miguel Ángel Soler, membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al P.C. Paraguayan, Edgar Nestoret, membru al Biroului Politic al P.C. din Martinica, Damdinghiin Gombojav, membru al C.C. al P.P.R. Mongol, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al R. P. Mongole, Emilio Sereni și Antonio Romeo, membri ai Direcțiunii Partidului Comunist Italian, Berit Ås, președintele Partidului Socialistii Democrați din Norvegia, Svein Skotheim, secretar al Partidului Socialist Popular din Norvegia, Stefan Jędrychowski, membru al C.C. al P.M.U.P., ministrul finanțelor al R.P. Polone, Stefan Misiaszek, membru al C.C. al P.M.U.P., președintele Comisiei centrale a controlului de partid, Ladislav Martinák, membru al C.C. al Partidului Comunist din Cehoslovacia, Jaromír Sítař, șeful secției știință și învățământ a C.C. al P.C. din Cehoslovacia, Miroslav Mamula, prim-secretar al Comitetului regional de partid Moravia de nord, dr. Jaques Bouiti, președintele Comitetului executiv al Consiliului popular al orașului Pointe-Noire, deputat în Marea Adunare Națională din Congo, Mihály Komócsin, prim-secretar al Comitetului județean Csongrád al P.M.S.U., André Rauber, membru al C.C. al Partidului Muncii din Elveția, José Nadal Ferer și Jesús López Fernández, membri ai C.C. al P.C. din Spania, Gustav Trambowsky, membru al C.C. al P.C. German, Nikos Hristodoulou, membru al C.C. al Partidului Progresist al Oamenilor Muncii din Cipru (A.K.E.L.)”. ■ Mihnea Gheorghiu semnează *Dialog prietenesc la Neptun*: „Participând la întâlnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu treizeci din reprezentanții de frunte ai scriitorilor de pe toate meleagurile țării, mă întrebam pentru ce nouă ni se pare firesc să fim acolo și să vorbim așa și să ne simțim așa, ca într-o mare familie, cunoscându-ne pe fiecare pe nume, ca să discutăm despre sufletul omenesc, și despre noul suflu al patriei, și despre istorie, și despre păsurile breslei noastre și ale tuturor intelectualilor, de la noi și de aiurea, despre adevăr și speranță, pe îndelete, patru ceasuri. [...] Noi, scriitorii din România, ne bucurăm de acest extraordinar avantaj, de a ne putea sfătui prietenește cu președintele României, de a-i spune ce avem pe suflet, de a întreba ceva, precis și sincer, și de a primi răspunsul sincer și precis, totdeauna cald și corect, cu o extremă sensibilitate la marea poezie și cu un foarte românesc simț al umorului. Independent de formația lui spirituală sau de proveniența socială, scriitorul are un fel special de a privi lumea înconjurătoare, adâncimea și suprafața ei, cu antene vizibile, de reporter, sau invizibile, de poet. După primele replici, el e gata să intuiască direcția și calitatea adevărului ce i se oferă. De obicei nu poate fi convins de un «adevăr» decât atunci când este... adevărat, fără gânduri ascunse, fără fard și mănuși. De aceea, poate, sunt epoci și țări în care scriitorul a trebuit să-și manifeste, în termenii săi proprii, singurătatea, și dezamăgirea, și revolta în raport cu «puterea» și în raport cu societatea. Așa a fost, așa va fi. Apărarea spiritului, împotriva dușmanilor libertăților sale și ale poporului, a mobilizat generații întregi de oameni ai literelor în lupta pentru umanitate, echitate și

progres. Iar în lume, lupta aceasta continuă, precum bine se știe. [...] Tema fundamentală a conversației noastre prietenești cu șeful statului s-a ivit însă către sfârșitul discuției, după un răspuns al său la o replică interesantă a unui scriitor mai vârstnic legată de sensul Directivelor recent publicate, unde mențiunea actului spiritual se face poate cam sec, pentru că uneori cifrele despersonalizează. Atunci, secretarul general al partidului a punctat exact înțelesul și orizontul însuși al întâlnirii noastre acolo. Programul partidului aduce o contribuție nouă, fundamentală, la concepția despre societate și om, despre România de mâine, despre lumea de mâine. Care va fi răsfrângerea interioară a acestor noi realități materiale și culturale? Nu cumva criteriile morale vitale ale omului nou ar putea pune în discuție, ca un caz de conștiință, criteriile eroului literar ca și ale creatorului său, scriitorul, dramaturgul și cineastul de mâine? Dar criticul de artă și esteticianul, educatorul și interpretul noilor psihologii umane cum va trebui să reacționeze la noul stimul social-politic și la exemplele vii de care va fi înconjurat? Aceasta e o problemă foarte serioasă. Și nu numai una la nivel național, pentru că drumul spre socialism este azi extrem de larg și a început să fie bătătorit de multe popoare. [...] În acest context filozofic și în acest climat sensibil și creator și în această ambianță de dragoste față de intelectualitatea noastră artistică, de atenție încordată față de largul mării spre care pilotul își îndrumă nava-i cu prețioasa încărcătură, am înțeles cu toții și fondul cuvântării în care tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat tuturor scriitorilor îndemnul de a contribui prin întreaga lor activitate de creație la înfăptuirea programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea spre comunism, la întărirea solidarității partidului și poporului nostru cu forțele revoluționare, progresiste de pretutindeni, la victoria luptei mondiale pentru pace și progres social, pentru instaurarea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră. Era târziu când ne-am luat rămas bun și luna plină dobrogeană saluta zodia leului peste apele legănate, peste grădini și miriști proaspete. A fost o seară bună, o seară de neuitat, în care am ieșit să ne plimbăm, cu Eminescu pe buze, la marginea mării. Prima senzație a prezenței Lui printre noi ne-o dăduse, cu ceasuri în urmă, prin repetatele-i afectuoase trimiteri la poetul național, chiar înaltul nostru amfitrion, președintele Ceaușescu al României”.

• [„Contemporanul”, nr. 33] Dan Medeanu descoperă *Diversitate și echilibru* în revista „Vatra”: „Interesant se prezintă ultimul număr (40) al revistei «Vatra», atât prin diversitatea materialelor, cât și – mai ales – prin seriozitatea și competența cu care sunt privite temele supuse dezbaterii. Întrucât spațiul nu ne permite o prezentare mai detaliată a periodicului târgmureșan, reținem doar două coordonate ce se impun cu pregnanță: prioritatea acordată evenimentelor politice sau culturale de strictă actualitate, precum și atenta echilibrare a problemelor de interes local cu cele de mai mare amploare”.

• [„Cronica”, nr. 32] Editorialul *Ziua noastră de mâine* nu este semnat: „Anul acesta, 1974, al treizecilea an de nouă istorie românească, posedă toate atributele pentru a deveni o expresie de referință a evoluției noastre socialiste. Partidul Comunist Român a formulat un nou act de primordială însemnătate pentru ziua noastră de mâine. Apariția proiectului de Directive ale Congresului al XI-lea concretizează un capitol însemnat al programului partidului și demonstrează o dată mai mult că direcțiile trasate de Congresul al X-lea și de Conferința Națională a partidului sunt străbătute cu eficiență și fermitate de întreaga noastră națiune”. ■ Liviu Leonte semnează *Caragiale, modernul*, o cronică literară la *Caragiale și începuturile teatrului european modern* de I. Constantinescu: „Caragiale este, în viziunea lui I. Constantinescu, precursorul absolut în materie de dramă modernă. Ca autor, dar și ca teoretician, el ilustrează conceptul în moduri regăsite ulterior la mai cunoscuții, sub acest raport, Craig, Tairov, Artaud ș.a. Așadar și o prioritate cronologică la autorul *Scrisorii pierdute*. Metoda lui I. Constantinescu constă în extragerea principalelor trăsături ale dramei moderne așa cum se desprind ele din studiile critice de referință și din contribuția fundamentală a câtorva dramaturgi”. ■ În *O carte actuală* Al. Călinescu scrie despre ediția „revăzută” a romanului *Străinul* de Titus Popovici: „Așa cum remarca într-o cronică recentă Nicolae Manolescu, «e vorba aici de o împrejurare care e, într-o măsură, a epocii literare, obsedată de frescă și cronică, de eveniment, și mai puțin de individ, și într-o alta, a autorului însuși, excelent observator, dar mai puțin dotat ca analist. Paginile de analiză sunt pur sentimentale, apoase și facile. Dacă mișcarea generală, fondul tabloului sunt pline de adevăr, indivizii sunt schematici, „pozitivi” sau „negativi”, cei dintâi idealizați, cei din urmă ridiculizați». Aș completa observația lui Nicolae Manolescu menționând că fenomenul nu trebuie pus doar în seama epocii literare respective, atâta vreme cât un roman recent, *Apa* lui Alexandru Ivasiuc prezintă defecte similare. Desigur, romanul, chiar dacă «revăzut», are și alte stângăcii: diluarea epică spre sfârșit, descriptivismul excesiv pe alocuri. Savuroasă, caricatura nu dă întotdeauna impresia de autentic, tocmai prin îngroșarea exagerată a liniilor. Cartea impresionează însă, în cele mai bune pagini ale ei, prin realismul social viguros. *Străinul* este o carte semnificativă pentru climatul literar postbelic, iar ca roman politic, prin însăși tema abordată, el rămâne de o inalterată actualitate”. ■ Zaharia Sângeorzan semnează *Evoluția poeziei*, o prezentare a lucrării *Scriitori români de azi* de Eugen Simion (C.R., 1974): „Eugen Simion este un critic care privește totul din punct de vedere al sincronizării. El nu izolează momentele lirice, ci le pune în relație, în raport de continuitate. O generație poetică definește o direcție, luminează un anumit tip de sensibilitate lirică. [...] Panorama poeziei românești a lui Eugen Simion, cu unele nume absente, izbuteste să ne convingă de existența unor valori lirice care ar putea intra oricând în competiție europeană”. ■ În *Valențele romanului epistolar* Hertha Perez se concentrează asupra volumului *Suferințele tânărului*

Werther de Goethe, tradus de Al. Philippide și apărut în 1960, pentru a ilustra poziția romanului epistolar în literatură. ■ Paul B. Marian stă de vorbă cu Vladimir Pozner despre „Brecht, Elsa Triolet, Chaplin și Picasso”. ■ În *Pro patria* citim versuri semnate de Vasile Constantinescu (*Inscripție*), Florin Mihai Petrescu (*Balada gloriei*), Corneliu Popel (*Drumuri*).

● [„**Orizont**”, nr. 32] Interviu de pe prima pagină ne dirijează atenția spre părerile lui Al. Andrițoiu „despre poezia patriotică”, cel care pune întrebările fiind Valeriu Ganea: „– *Există o vocație specială pentru poezia patriotică?* – Cred că sunt poeți care au o mai bună vocație pentru poezia patriotică decât alții, fiindcă lipsa totală a vocației în acest domeniu nu poate fi acceptată. Acceptarea ar fi doar scuză și comoditate. În Blaga găsim multă, foarte multă poezie patriotică de înaltă calitate. Un poet ca Ion Barbu, de o abstracție geometrică, dovedește lucrurile spuse mai sus. Exemple sunt destule. Asta nu înseamnă că între Goga și Blaga vocația mai apăsată în acest domeniu nu aparține primului. – *Ne întoarcem la tradițiile poeziei ardelenene...* – Există în contextul tradiției naționale o specificitate a tradiției ardelenene. Scriitorii ardeleni au fost mai marcați de un acut sentiment al istoriei. Blaga este un poet patriot și vom reveni la asta tocmai fiindcă pleacă de la meditația asupra fondului autohton pe care a încercat s-o tălmăcească în filosofia culturii în tulburătoare metafore. Din imperiul habsburgic veneau vizionari ca Goga, poeți ca Iosif. Mai târziu, linia numără scriitorii ca Blaga și Isac. Tradiția se continuă cu Mihai Beniuc. Acest sentiment al neîntreruptei tradiții sunt fericit să-l constat în așa numitele generații de tranziție (la Ion Horea, Ion Brad, Tiberiu Utan) și apoi mai departe, prin Pituț, până la foarte tinerii confrăți. Tocmai de aceea mă deranjează unele cărți de trișare a istoriei cărți de poezie fără steag, dar care printr-o farsă încep sau sfârșesc cu poezie «patriotică». Nu avem nevoie de-o asemenea poezie”. ■ Gh. Jurma caută astfel motive ale liricii patriotice din secolul al XIX-lea, din poezia pașoptiștilor, adică a lui Andrei Mureșanu, Cezar Bolliac, Alex Sihleanu, Vasile Alecsandri, dar și în poeziile unor poeți contemporani precum Mihai Beniuc și Ion Horea (articolul *Câteva momente în poezia patriotică*). ■ Poezii „pro patria” sunt semnate de Radu Cârnelci și Ion Davideanu. ■ Semnalăm în acest context, un interviu pe tema „cultura de masă” cu folcloristul Vasile Crețu (asistent la catedra de literatură a Facultății de Filologie din Timișoara), interviu consemnat de Antoaneta C. Iordache.

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 192] Apare un relevant articol de fond, semnat „S”, după publicarea proiectului de *Directive* ale apropiatului Congresul al XI-lea al Partidului cu privire la planul cincinal 1976–1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981–1990, aflat în dezbateră națiunii. Se subliniază faptul că e nevoie de *Opere literare valoroase, militante*: „Atmosfera de lucru, cuvântul scriitorilor Zaharia Stancu, Virgil Teodorescu, Constantin Chiriță, A. Baranga, Marin Preda, Mircea Radu Iacoban, Sütő András, Ion Hobana, Mihai Beniuc, Adrian

Păunescu, Eugen Barbu, Zoe Dumitrescu-Buşulenga, G. Ivaşcu au constituit un prilej deosebit pentru a înfăţişa activitatea desfăşurată de U.S., de organizaţiile sale de partid, de asociaţiile scriitorilor, de a prezenta preocupările în vederea întâmpinării, într-un racord plenar la pulsul ţării, celei de-a 30-a aniversări a Eliberării patriei şi a celui de-al XI-lea Congres al Partidului cu noi şi valoroase opere de artă [...] Cuvântul rostit la încheierea întâlnirii de tov. Nicolae Ceauşescu, în care a exprimat aprecierea deosebită acordată de partid scriitorilor, eforturilor lor de a realiza o literatură militantă, capabilă să reflecte viaţa şi opera măreaţă pe care o înfăptuieşte poporul nostru, şi a subliniat locul şi rolul important ce revin literaturii în întreaga activitate ideologică ce se desfăşoară în ţara noastră, a devenit o mărturie concludentă a griii şi atenţiei cu care secretarul general al partidului urmăreşte activitatea oamenilor de litere [...] Însuşindu-şi recomandările tov. Ceauşescu, perfect conştienţi de sarcinile mari ce stau în faţa literaturii, scriitorii şi-au exprimat totala adeviere la indicaţia secretarului general de a manifesta mai multă îndrăzneală şi perseverenţă în abordarea problemelor majore ale realităţii noastre socialiste, în înfăţişarea tradiţiilor glorioase ale partidului şi poporului român, ale luptei revoluţionare pentru libertate şi dreptate socială, pentru o viaţă mai bună”. □ Poemul lui Mircea Micu, dedicat *Ţării-Mamă: De n-aş vedea lumina*. □ Ioan Adam, în *Senzualitate şi candoare*, anunţă debutul Carolinei Ilica, prin placheta *Neîmbanzită ca o stea lactee*, făcându-se apropieri cu debutul Mariei Banuş, *Ţara fetelor*. ■ E. Manu comentează romanul lui Augustin Buzura, *Feţele tăcerii*, care „spune cu sinceritate adevăruri despre o anumită perioadă din istoria noastră contemporană [...] fără să aibă caracterul simbolic din piesa lui Titus Popovici, *Puterea şi adevărul*, paginile devin o analiză aproape fiziologică a unor fenomene depăşite”. „Romanul se citeşte greu, neavând de-a face cu o carte deschisă, cu o construcţie, cu o organizare [...] cu toate acestea romanul rămâne în picioare şi devine antrenant nu prin calităţile narative ale expunerii ci prin tăria cu care autorul disecă fenomenele, oferindu-ne o operă de moralist modern, de fiziolog, de chirurg şi nu de procuror postum...”

10 august

- [„**Flacăra**”, nr. 33] Harry Brauner, în *Pe marginea unei cărţi*, prezintă volumul Donei Roşu, *Ca un clopot sună lutul* (Eminescu).

- [„**Lucaefărul**”, nr. 32] M. Ungheanu recenzează romanul lui Nicolae Ţic: „*Navetiştii* încearcă să introducă materia unui amplu reportaj în roman. Nicolae Ţic foloseşte de astă dată formula romanului profesiunilor. Categoria umană pe care el o urmăreşte însă în cartea de care ne ocupăm nu este conturată de o profesie, ca aceea a avocaţilor, doctorilor [...] cărora li se închină de obicei romanele ale profesiilor, ci de o stare de provizorat: naveta. Cum fenomenul cunoaşte o anume amploare, nu e de mirare, ci chiar lăudabil, că autorul şi-s îndreptat atenţia către el”. ■ Nicolae Baltag se ocupă de volumul *Războiul*

undelor al lui Eugen Barbu și Nicolae-Paul Mihail: „Așadar, fără a ignora contribuția lui Nicolae-Paul Mihail, va trebui, totuși, stabilită poziția cinéromanului de care vorbim, în raport cu scrierile anterioare ale lui Eugen Barbu. Ca roman al luptei ilegale a comuniștilor *Războiul undelor* are multe puncte de contact cu *Șoseaua Nordului*, din care preia o anume atmosferă conspirativă, câteva detalii de cadru, precum și profilul lui Mizdrache, inspector la siguranță”. ■ Apariția volumului de versuri *Ars poetica* al lui Tudor Arghezi este semnalată de Dan Cristea: „Cazul lui Arghezi confirmă, cu prisosință, prudența de care trebuie să dea dovadă interpretul în alăturarea teoriei de poezie. Poezia argheziană – pe care ne oferă prilejul s-o reexaminăm, în parte, ediția *Ars poetica* alcătuită de Ilie Guțan, cu un foarte judicios studiu introductiv – este un exemplu de contradicții, astfel încât nu-i de mirare faptul că multe prejudecăți asupra lui Arghezi se alimentează copios din supralicitarea afirmațiilor, rămâne de văzut cât de inocente, ale poetului”. ■ Este continuată rubrica dedicată *Literaturii celor trei decenii* cu tematica *Personaje memorabile*. Semnează articole: Dinu Flămând, M. N. Rusu, Dan Cristea, Mircea Iorgulescu. □ Dinu Flămând descoperă *Permanența legendei în romanul lui Mihail Sadoveanu: Nicoară Potcoavă*: „Acesta este romanul unei rătăcirii, romanul unei melancolii, o suferință continuă. Poți să-i uiți acțiunea, dar îți rămâne în memorie, ca o largă mișcare prin valurile stepei, plecarea, întoarcerea, sau mai degrabă plecările sau întoarcerile marelui personaj. Este un roman al spațiului, al patriei care-și află granițele acolo unde este sufletul. Moldova lui Nicoară este pe tot cuprinsul, trăind în afară, el trăiește totuși în inima ei. Nici când peisajul nu s-a potrivit mai bine cu sufletul, chiar la acest mare om de peisaj, care a fost Sadoveanu. Iată de ce romanul are o tensiune aparte, el nepretându-se la o lectură anecdotică. Nicoară este un erou modern, care nu face însă paradă cu întrebările existenței”. □ M. N. Rusu observă *Spiritul revoluției* în romanul lui Camil Petrescu, *Un om între oameni*: „E riscant să pornești o exegeză a romanului *Un om între oameni* și a piesei *Bălcescu*, fără a avea în vedere geneza însăși a creației. Se știe că ea a pornit de la un scenariu de film, consacrat lui Bălcescu, realizat în numeroase variante. Dar nenumăratele modificări ce au fost aduse acestuia, cu voia sau fără voia autorului, nu reprezintă altceva decât o autentică și specifică luptă camilpetresciană de idei”. □ Dan Cristea asociază personajul lui Fănuș Neagu, Che Andrei, din *Îngerul a strigat*, cu *Elogiul candorii*: „Exprimând viața integrală a unei comunități febricitare, Che Andrei exprimă, în același timp, reprezentarea ei, proiecția sa fabuloasă reflectată în lentilele povestirii. În ființa eroului se întâlnesc și se completează în mod fericit existența și povestea, realul și imaginarul, și ceea ce nu este nemijlocit trăit e desăvârșit prin resursele fantasticului. Fiind personajul cu cele mai multe peripeții la activ, Che Andrei e, totodată, povestitorul cel mai năstrușnic al cărții. Prin el intră în roman seducția faptului nu trăit, ci relatat. [...] Povestea e latura complementară a existenței. E o a doua funcție pe care o întruchiează

eroul lui Fănuș Neagu. În fine, o a treia funcție simbolică se desprinde din forța de premoniție a personajului. Acesta are însușirea de a vedea cel mai exact, [...] dar și cel mai profund, în plin miezul lucrurilor”. □ Mircea Iorgulescu, în textul *Supremația adevărului*, prezintă un erou regăsit: „În trei din ultimele patru cărți ale lui D. R. Popescu (*F*, 1969; *Vânătoarea regală*, 1973; *O bere pentru calul meu*, 1974), există un erou având particularitatea de a fi absolut «normal» și de a contrasta astfel în cel mai înalt grad cu personajele celelalte, pentru care bizareriile de gândire și comportament sunt o regulă. El este, deci, o excepție prin faptul de a nu fi, în vreun fel, excepțional, așa cum sunt cei care îl înconjoară. S-a făcut demult și a ajuns un clișeu observația că în proza lui D. R. Popescu realul conține fantasticul, nefirescul fiind cadru firesc de viață. Trebuie însă adăugat că generalizării straniuului i se adaugă o generalizare a realului: neobișnuitul este un mediu malign”. ■ La *Mihai Ralea și ascendența umanistă* a culturii se referă Vasile Vetișanu: „Multiplele sale activități nu l-au împiedicat de a fi și un om al cetății prezent la destinele acesteia la tot ceea ce prefigura viitorul patriei, participând la eforturile întregului popor de a făuri o lume a omului pentru om. M. Ralea (1896-1964) rămâne palida imagine vie a intelectualului angajat și militant în direcția constructivă, conștient că gândul său nu va putea fi găsit decât acolo unde va deveni o bătaie de puls pentru viața tuturor”. ■ Mircea Iorgulescu întocmește un profil literar al *Anei Blandiana*: „Dacă viziunile poetice sunt în genere absente, problemele poeziei și ale poetului ocupă în schimb întregul spațiu al poeziei Anei Blandiana, fiind puse într-un mod inocent și direct, cu o mare lipsă de sfială și cu mijloace afectat nepretențioase. Rupte însă de acest înțeles cultic, versurile poetei au dat unora impresia de amețitoare adâncime speculativă iar altora de facilă cochetărie cu lucruri grave. După o primă carte impersonală (*Persoana întâi plural*), Ana Blandiana și-a compus un ceremonial naiv și lapidar, de o simplitate studiată, prin care poezia devine un obiect de adorație și extaz”. ■ În cadrul rubricii *Patria de mâine: Tineri scriitori despre programul istoric al dezvoltării României socialiste* se afirmă: Nicolae Dan Frunteletă, Ion Iuga, Dan Verona, Voicu Bugariu. □ Nicolae Dan Frunteletă scrie *Codul viitorului*: „Proiectul de Directive ale Congresului deschide acelor care sunt, prin natura vocației și crezului lor, cronicari ai prezentului, ai înfăptuirilor oamenilor pentru oameni – i-am numit pe scriitori, pe toți slujitorii artei – un teritoriu vast de inspirație, un spațiu în care ideea încărcată de noblețe și puritate a muncii urcă în sentimentul suprem al dragostei de țară”. □ Ion Iuga, *Acest urcuș din verb în faptă*: „Iată de ce, cunoscând oamenii țării care au împlinit dezideratele celui de al X-lea Congres, avem credința înfăptuirii Directivelor viitoare, la baza elaborării cărora stă o analiză științifică a vieții, a faptelor. Drumul oamenilor se luminează de viitor”. □ Dan Verona, în *Cutezanța lucidă*, afirmă: „Trăim o vară fierbinte. Suntem martorii unor evenimente de seamă pe care istoria Țării le va consemna, desigur, în paginile sale de aur. Sunt fascinate aceste cifre ale

viitorului, această celestă matematică prin care noi putem descifra însuși rostul acestui popor și definirea lui ca națiune. Prin Proiectul Directivelor Congersului al XI-lea al Partidului Comunist Român, viața noastră devine fierbinte istorie și nimeni din această Țară nu poate sta la marginile ei”. □ Voicu Bugariu scrie *Deplina victorie*: „Genial nu numai prin realizările sale ce țin de cultura materială și spirituală, dar având și geniul moral al unei națiuni puternice, poporul nostru răspunde chemărilor pe care i le adresează partidul său comunist, răspunde strălucit exemplului extraordinar pe care i-l dă primul bărbat al țării. Poporul român a înțeles definitiv că viitorul său înseamnă deplină victorie”.

11 august

• [„Scânteia”, nr. 9944] În secțiunea numită 1944–1974. În anul jubiliar. *Scriitorii pe meleagurile natale*, Alexandru Balaci semnează *Frumusețe și energie în „Alba Craiova”*: „Este foarte straniu să te întorci după ani mulți într-o zonă de care te-ai îndepărtat existențial. De patruzeci de ani am părăsit acea insulă de frumusețe și latinătate care își poartă numele de la Olt, fluida spiță interioară a mării roți de ape a României, singurul râu căruia i s-a putut dedica o carte, scrisă cu fervoare de către un maestru al artei cuvântului cum este Geo Bogza”. ■ E. Vasilescu anunță că *Măine se deschide Decada cărții*: „Ediția din acest an a «Decadei cărții românești» se află, asemenea a tot ceea ce se realizează în aceste zile în întreaga țară, sub semnul cinstirii sărbătorești a zilei eliberării și a apropiatei deschideri a forumului suprem al comuniștilor. În cele zece zile, între 12–21 august, cartea va polariza încă o dată, așa cum de altfel ne-am obișnuit în aceste ultime decenii, atenția a milioane de oameni iubitori ai lecturii, va stimula căutarea și găsirea celor mai bune căi de sporire a interesului pentru lectură, de cultivare, prin mijlocirea cuvântului scris, a înaltelor idealuri umaniste ce animă societatea noastră. [...] Actuala «Decadă a cărții românești» va fi marcată de acțiuni și manifestări care cuprind întregul teritoriu. Expoziții de cărți în fiecare județ, manifestări organizate în biblioteci, în tabere pionierești, în stațiunile de odihnă, acțiuni de difuzare a cărții în întreprinderi și instituții, întâlniri ale editorilor și scriitorilor cu cititorii vor constitui tot atâtea prilejuri de răspândire a cuvântului tipărit, de sporire a interesului pentru lectura de calitate”.

13 august

• [„Scânteia”, nr. 9945] În secțiunea numită 1944–1974. În anul jubiliar. *Scriitorii pe meleagurile natale*, George Lesnea semnează *Iașul la întâlnirea cu viitorul*: „Când Ionel Teodoreanu afirma că în Iași sunt numai două drumuri, unul spre gară și altul spre cimitir, o făcea cu amărăciunea celui care, deși nu o dată a dovedit că-și iubește cu pasiune orașul, a trebuit totuși, în cele din urmă, să-l părăsească. La fel s-a întâmplat cu Mihail Sadoveanu, Demostene Botez, Alexandru Philippide și alții, căci umbrele uitării se așterneau lent

dar implacabil, de către guvernanții vremii, peste urbea noastră. Și nu întâmplător, încă în 1925, în cartea *Orașe din România* se spunea că «Iașul poate fi luat drept tipul orașului spre asfințitul vieții». Totuși, puține sunt orașele care să fi exercitat o asemenea atracție și care să fi marcat atât de puternic prin ideile lor chiar și pe cei care l-au părăsit fie vremelnic, fie pentru totdeauna, dar niciodată cu sufletul; oraș care a dat țării spirite alese, curente avansate în cultură, luptători neînfrigați pentru idei înaintate și pentru o viață mai bună”.

■ Gheorghe Tomozei semnează *Decada cărții. Ghirlande aniversare*: „Cartea românească e bogată în sărbători. Dar aceasta – începută ieri – este menită să capete un și mai apăsător contur în inimile noastre: *Decada cărții românești 1974* se desfășoară în zilele însorite ale unui August jubiliar, preludiind deschiderea, la capătul toamnei, a Congresului partidului. [...] Cărțile cu care decada ne însoțește pașii către acest mult așteptat 23 al August se adaugă fericit ghirlandelor aniversare”.

● [„Scânteia tineretului”, nr. 7846] Ioan Adam recenzează volumul lui Aurel Martin, *Metonimii* (Eminescu): „Criticul își asumă mai în glumă, mai în serios, rolul de a trage de mânecă pe cei tentați să alunece pe panta exagerărilor, a sofismelor și subtilităților pâcloase. Aurel Martin vede critica literară investită cu o funcție directoare”.

14 august

● [„România liberă”, nr. 9270] Zoe Dumitrescu-Buşulenga semnează articolul *Tradiții militante ale literaturii române*. Inventariind nume mari ale literaturii române, de la cronicari la Eminescu și până în „contemporaneitate”, autoarea își construiește discursul, pentru a conchide că „scriitorii de azi sunt de față la noua istorie a României socialiste și se simt profund implicați în procesul de transformare a patriei lor”, fiind „siguri de direcția cea bună imprimată [...] de conducerea de partid și de stat, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, ale cărui planuri pentru țară le hrănește nădejile de împlinire. Înaintașii lor pot fi mândri de ei, ei îi afirmă – și-i justifică”.

● [„Scânteia”, nr. 9946] În secțiunea numită *1944–1974. În anul jubiliar. Scriitorii pe meleagurile natale* Radu Boureanu semnează *Bucureștiul meu drag*: „Capitala noastră s-a ridicat nu prin miracole mitice, nu prin bătaii de aripi de simbolică pasăre mereu renăscând din adormiri de scrum, ci prin pulsația reală, vie, a voinței colective, a oamenilor, a poporului de pe aceste tărâmurii”.

15 august

● [„Scânteia”, nr. 9947] *De ziua presei române* ziarul publică textul nesemnat *Purtător al cuvântului de lumină și adevăr al partidului*: „În cei treizeci de ani de la eliberare, continuând și dezvoltând pe trepte tot mai înalte strălucitele tradiții ale ziarelor și revistelor democratice, progresiste și revo-

luționare din trecut, îndeosebi ale celor scoase de partid în anii grei ai ilegalității, presa noastră comunistă s-a afirmat în tot mai mare măsură ca purtătoarea credincioasă a ideilor și idealurilor partidului, ca mesageră demnă a cuvântului de lumină, adevăr și însuflețire al Partidului Comunist Român. [...] Ne aflăm în anul când a intrat în vigoare Legea presei, important document legislativ care exprima înaltele imperative puse de partid în fața ziarelor și revistelor din întreaga țară, reglementând, totodată, relațiile dintre presă și instituțiile de stat, dintre presă și opinia publică. În spiritul prevederilor acestei legi, al înaltelor comandamente morale ce călăuzesc viața și munca noastră în calitate de comuniști, de cetățeni ai Republicii Socialiste România – ne vom strădui să înălțăm tot mai sus menirea, demnitatea și răspunderea nobilei profesii de gazetar”. ■ În secțiunea numită 1944–1974. În anul jubiliar. Scriitorii pe meleagurile natale, Sütő András semnează *Pământul frăției*: „Am scris o carte despre meleagurile natale, dar ori de câte ori revin în satul meu, Cămărașu, din județul Cluj, îndoiala mă cuprinde: oare n-am reușit să povestesc prea puține; poate am surprins doar câteva raze colorate din milioanele pe care le reflectă un cristal; am scos la lumină doar câteva învolburări ale aceluiași fluviu izvorând din adâncurile istoriei, și care, în curgerea timpului, ne-a scos în față valurile schimbărilor revoluționare?”. ■ Citim *O privire retrospectivă de Zaharia Stancu președintele Uniunii Scriitorilor* intitulată *Literatura acestor ani*: „Scriitorii noștri de toate vârstele s-au străduit și se străduiesc continuu să țină pasul cu extraordinarele progrese, care s-au înregistrat în făurirea socialismului în ultimii zece ani, progrese care ne-au dus în faza creării unei societăți socialiste multilateral dezvoltate. Scriitorii noștri înțeleg că angajarea literaturii în opera partidului și a poporului nostru devine, în această fază, și mai adâncă, și mai totală, și că răspunderile lor, ale scriitorilor, au sporit. În același timp, sarcinile noastre au devenit mai dificile, în cei treizeci de ani care au trecut, și cu deosebire în acești ultimi zece ani, poporul nostru a făcut progrese deosebite în cultură, pe toate direcțiile. Publicul cititor de literatură este nu numai foarte numeros, dar este și foarte informat și a devenit extrem de exigent. El nu mai tolerează îngustimea dogmatică, monotonia clișeistică, simplismul șablonard. Aceasta nu înseamnă că el ar îngădui abandonarea vreuneia din obligațiile unei literaturi de adâncă angajare umană, de patetică fidelitate față de idealul socialist, de activă prezență în actualitate. [...] Progresele literaturii noastre sunt incontestabile. Recolta ultimilor ani – în poezie, în roman și nuvelă, în dramaturgie, în critică și istorie literară – conține numeroase valori remarcabile. Dar, desigur, avem conștiința acută de a nu fi ajuns încă la înălțimea epocii noastre, de a nu fi răspuns încă în modul cel mai complet, mai satisfăcător, la chemările partidului, poporului și patriei. Ne străduim, și punem tot sufletul nostru în această strădanie. Și aceasta este, fără îndoială, o garanție a progreselor viitoare. [...] Cei care, însă, au ridicat pe noi trepte ideologice și artistice literatura românească a acestor trei decenii sunt fără îndoială scriitorii care, inspirându-

se din actualitatea cea mai fierbinte, au reușit să îmbogățească patrimoniul spiritualității românești cu opere de deosebită valoare. Notez câteva nume și titluri, bine cunoscute cititorilor, cu regretul că, din lipsă de spațiu, nu-i pot numi pe toți cei care merită, creatori și opere care constituie puncte de referință ale poeziei, prozei, criticii și istoriei literare, teatrul românesc contemporan. Astfel, în proză trebuie să amintesc: *Un om între oameni* de Camil Petrescu, roman în centrul căruia se află figura marelui patriot revoluționar Nicolae Bălcescu, *Scrinul negru* și *Bietul Ioanide* de George Călinescu, nuvelele lui Vasile Voiculescu, prozele excepționale ale lui Geo Bogza, Marin Preda – *Moromeții*, *Imposibila întoarcere* și *Marele singuratic*; *Groapa*, *Șoseaua Nordului* și *Moartea lui Orfeu* de Laurențiu Fulga, *Străinul* și *Setea* de Titus Popovici, viguroasa proză a lui Ion Lăncrănjan, romanele pentru copii și tineret ale lui Constantin Chiriță. Din generațiile mai tinere trebuie negreșit semnalate contribuția valoroasă la dezvoltarea prozei românești contemporane a scriitorilor D. R. Popescu, Al. Ivasiuc, Ștefan Bănulescu, Fănuș Neagu, Horia Stancu, cu trei romane istorice, Corneliu Ștefanache, Romulus Guga, Augustin Buzura, George Bălăiță și încă mulți alții. În ceea ce privește poezia, cred că în acești ani s-au scris opere dintre cele mai importante și interesante, care subliniază cu înaltă măiestrie participarea liricii românești la înnobilitarea umanității prin mijlocirea frumosului. Notez la început numele unui mare poet, Alexandru Philippide, care în această perioadă a scris *Monolog în Babilon*, pe cel al lui Ion Vinea cu *Ora fântânilor*, pe Eugen Jebeleanu cu *Surâsul Hiroshimei* și *Hanibal*, pe Miron Radu Paraschivescu, Mihai Beniuc cu volume de versuri și proză, Demostene Botez, Geo Dumitrescu, Radu Boureanu, Maria Banuș, Vlăicu Bârna, Dan Deșliu, Ben Corlaci, Nina Cassian, Ștefan Augustin Doinaș, Vasile Nicolescu, A. E. Baconsky, Nicolae Labiș, Aurel Rău, Alexandru Andrițoiu, iar dintre ultimii poeți care au creat între 1960 și 1974, un adevărat reviriment al poeziei românești, amintesc contribuția Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ion Gheorghe, Ana Blandiana, Ion Alexandru, Radu Cârnelci, Ion Horea, Cezar Baltag, Adrian Păunescu și mulți alții. În istoria literară au activat cu strălucire Constantin Ciopraga, Al. Piru, George Ivașcu și o serie de tineri remarcabili care prin cronicile lor literare au făcut să devină din ce în ce mai interesante dezbaterile din presa noastră literară din capitală și provincie. Îmi exprim credința că și teatrul românesc a cunoscut în acești ani succese remarcabile, contribuind, alături de poezie și proză, la configurarea unui timp de excepție pentru literatura românească. Operele dramatice ale lui Aurel Baranga, Horia Lovinescu, D. R. Popescu, Paul Everac, Paul Anghel, Ion Băieșu, I. D. Sârbu, Al. Mirodan, Leonida Teodorescu și mulți alții, opere care dezbat cu talent și profunzime prolemele acute ale dezvoltării vieții noi în patria noastră, ne dau această fermă credință”.

● **[„România literară”, nr. 33]** Versuri semnează: George Țârnea (*Supremul adevăr*), Gheorghe Chirilă (*În lanul de grâu*), George Boitor (*Coloane*),

Gabriel Iosif Chiuzbaian (*Un semn*), Ion Potopin (*Apele țării*), Nicolae Gheorghe (*Copacii mei dragi...*), Victor Tulbure (*Balada Dobrogei de aur*), Veronica Galiș (*Cântec despre țară; Poem*), Gabriela Melinescu (*Lunga vară fierbinte*). ■ Pe prima pagină citim *Neptun – 7 august Întâlnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu reprezentanți ai scriitorilor*: „În cadrul întâlnirii au luat cuvântul acad. Zaharia Stancu, președintele Uniunii Scriitorilor, Virgil Teodorescu, Constantin Chiriță, Aurel Baranga, Marin Preda, Mircea Radu Iacoban, Sütő András, Ion Hobana, Mihai Beniuc, Adrian Popescu, Eugen Barbu, Zoe Dumitrescu-Buşulenga, George Ivașcu. Vorbitorii au înfățișat față de Uniunea Scriitorilor, de organizațiile de partid din cadrul Uniunii, de asociațiile scriitorilor, de edituri și reviste literare, preocupările lor de a întâmpina, în acest an jubiliar, cea de-a XXX-a aniversare a eliberării patriei și cel de-al XI-lea Congres al partidului cu noi opere de artă care să reflecte marile prefaceri revoluționare din țara noastră. Vorbitorii s-au referit la dezbaterele cu caracter politic și teoretic care au loc în cadrul Uniunii Scriitorilor și al organizațiilor de partid, consacrate promovării unei arte militante, revoluționare, la contactele vii, rodnice, cu oamenii muncii din întreprinderi, de pe șantiere, de pe ogoare, în vederea unei mai profunde cunoașteri a realității, la activitatea politico-educativă pe care Uniunea Scriitorilor o desfășoară în cadrul Frontului Unității Socialiste. Au fost relevate, de asemenea, colaborarea cu uniunile și asociațiile de scriitori din țările socialiste și din alte țări, schimburile de valori literare cu străinătatea. Vorbitorii s-au referit, în același timp, la munca proprie de creație în domeniul poeziei, prozei, dramaturgiei și în alte domenii literare dedicate evenimentelor glorioase pe care poporul român le sărbătorește în acest an. Ei au făcut, de asemenea, o serie de propuneri privind îmbunătățirea în continuare a vieții și activității Uniunii Scriitorilor, a celorlalte organisme literare. Vorbitorii au exprimat atașamentul profund al scriitorilor din țara noastră față de conducerea partidului, angajamentul lor de a fi la înălțimea exigențelor, de a răspunde cu pasiune și spirit militant nobilei misiuni ce revine literaturii în societatea socialistă în educarea maselor, în formarea conștiinței socialiste, a omului nou. În mod deosebit, participanții și-au manifestat profunda prețuire, dragoste și recunoștință față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru sprijinul permanent pe care îl acordă creatorilor de artă, pentru îndrumările prețioase pe care aceștia le primesc în mod permanent din partea secretarului general al partidului, au exprimat calde mulțumiri pentru grija și atenția acordate condițiilor de muncă și de viață ale oamenilor de artă și cultură. [...] Secretarul general al partidului a exprimat aprecierea deosebită pe care partidul o acordă scriitorilor, eforturilor lor de a realiza o literatură militantă, care să reflecte viața și opera măreață pe care o înfăptuiește poporul nostru, preocupările sale, marile schimbări care au avut loc în societatea noastră pe calea edificării socialismului. Secretarul general al partidului a subliniat locul și rolul important ce revin literaturii în întreaga activitate ideologică ce se desfășoară în țara noas-

tră. În uriașa muncă dusă de partid pentru schimbarea modului de gândire al oamenilor, pentru perfecționarea continuă a societății noastre socialiste. [...] Totodată, secretarul general al partidului a înfățișat sarcinile mari ce stau în fața literaturii, exigențele sporite pe care le manifestă societatea noastră socialistă față de creatorii de literatură și artă, necesitatea ridicării la un nivel și mai înalt a creației literare. Secretarul general a recomandat scriitorilor mai multă îndrăzneală și perseverență în abordarea problemelor majore ale realității noastre socialiste, în înfățișarea tradițiilor glorioase ale partidului și poporului nostru, ale luptei revoluționare pentru libertate și dreptate socială, pentru o viață mai bună. A fost subliniată necesitatea unui studiu mai aprofundat al istoriei, al evenimentelor social-politice, care să permită o redare cât mai veridică a trecutului, a măreției luptei revoluționare, a semnificațiilor lor. [...] În continuare, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit la sarcinile criticii literare, la obligațiile acesteia de a acționa ferm pe pozițiile filosofiei materialist-dialectice și istorice, pentru sprijinirea și promovarea literaturii cu caracter revoluționar, militant și, totodată, pentru combaterea unor lucrări lipsite de valoare ideologică și artistică, precum și a unor tendințe negative în creația literară, a unor idei confuze, greșite. Datoria criticii de artă este aceea de a nu tolera sub nici o formă promovarea unor lucrări literare care, în loc să contribuie la elevarea morală, spirituală a omului, la ridicarea conștiinței socialiste, pot exercita prin conținutul lor o influență negativă, pot polua conștiința cititorilor. Secretarul general al partidului a recomandat ca întregul ansamblu de probleme și orientări teoretice și ideologice care se pun în fața creației literare în etapa actuală a dezvoltării societății noastre să facă obiectul unor dezbateri ample și profunde cu masa scriitorilor, în cadrul Uniunii și asociațiilor scriitoricești, în revistele de specialitate. Această activitate trebuie să ducă la ridicarea nivelului ideologic al creatorilor de artă, la înțelegerea aprofundată de către aceștia, în lumina filosofiei materialismului dialectic și istoric, a proceselor care au loc în societatea noastră, la abordarea, de pe aceste poziții, în operele literare a noilor realități sociale. [...] Tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat tuturor scriitorilor îndemnul de a contribui prin întreaga lor activitate de creație la înfăptuirea programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și trecere spre comunism, la întărirea solidarității partidului și poporului nostru cu forțe revoluționare, progresiste de pretutindeni, la victoria luptei mondiale pentru pace și progres social, pentru instaurarea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră. Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, îndemnurile adresate creatorilor de artă au fost primite cu deplină aprobare de toți cei prezenți și subliniată cu vii aplauze". ■ În *Uniunea Scriitorilor* citim: □ *Șantier* ne informează despre proiecte literare la care lucrează Barbu Solacolu, Mara Alboiu Cuibuș, Alecu Popovici, Ion Drăgănoiu, Olga Brateș. □ Al. Raicu semnează nota despre *Decada cărții românești*: „În București, decada a fost inaugurată la Librăria Mihai Eminescu. Marți a fost lansată, la Librăria

Dacia, monografia *Elena Văcărescu* de Ion Stăvăruș, în prezentarea lui Romul Munteanu. Azi, joi, va avea loc *Ziua Editurii Albatros*, la librăria Mihail Sadoveanu, iar mâine, vineri, ziua Editurii Cartea Românească, la aceeași librărie. Editura Minerva a întocmit un bogat program de manifestări la clubul I.T.B., Clubul Sindicatelor Sanitare, Întreprinderea Poligrafică «Luceafărul», Clubul Finanțe Bănci etc., unde va fi lansată antologia *Imnurile muncii*, cel de al cincilea volum *Teatru românesc* de Ioan Massoff etc. La aceste acțiuni, pe lângă numeroși scriitori invitați, vor participa din partea editurii Aurel Martin, Teodor Vărgolici și Z. Ornea”. □ Alte scurte știri: „La Sibiu * Sâmbătă 10 august a.c. a avut loc la Casa de cultură a sindicatelor din Sibiu spectacolul-festival de poezie patriotică *Lauri țării la a XXX-a aniversare*, organizat de Uniunea Scriitorilor în colaborare cu Comitetul Municipal U.T.C., Revista «Transilvania» și Centrul de librării din Sibiu, sub egida Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste. În deschiderea spectacolului, au rostit scurte alocuțiuni Eugen Jebeleanu, vicepreședinte al Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, Vasile Zidaru, prim-secretar al Comitetului Municipal U.T.C., prof. Heinrich Sitzler, secretar al Comitetului Municipal de Partid, membru în biroul executiv al Consiliului Județean al Frontului Unității Socialiste. Au citit din creația lor poeții bucureșteni Eugen Jebeleanu, Teodor Balș, Ion Bănuță, Vlaicu Bârna, Dan Deșliu, Traian Iancu, Mircea Ivănescu, Victor Tulbure și poeții sibieni Titus Andronic, Ion Mircea, Victor Nistea, Mira Preda. A urmat un festival de poezie patriotică prezentat de actorii Ion Buleandră, Radu Basarab, Livia Baba, Marius Niță și Costel Rădulescu – de la Teatrul de Stat din Sibiu – care au recitat din Alecu Russo, Tudor Arghezi, George Bacovia, Lucian Blaga, Miha Dragomir, Victor Eftimiu, Radu Stanca, Al. Philippide, Zaharia Stancu. La Slănic-Moldova * Comitetul Județean de cultură și educație socialistă Bacău, cu sprijinul Uniunii Scriitorilor, al Consiliului Popular al orașului Slănic-Moldova și al altor organe locale, a organizat a șasea ediție a festivalului ce poartă numele acestei localități. Pe lângă numeroase alte acțiuni, au avut loc și două manifestări la care au participat scriitori din București, Focșani și Bacău. Astfel, în ziua de 10 august, la clubul sindical din Slănic-Moldova s-a desfășurat un simpozion cu teme: *Poezia românească militantă contemporană, Insurecția națională antifascistă armată – moment hotărâtor în făurirea României Socialiste și Tineretul și cultura*. În ziua de 11 august, în parcul stațiunii s-a desfășurat un amplu festival poetic. La aceste manifestări și-au dat concursul: Sergiu Adam, George Bălăiță, Daniela Caurea, Calistrat Costin, Ion Crânguleanu, Mihail Davidoglu, Horia Gane, Valeriu Gorunescu, Gheorghe Istrate, Constantin Nisipeanu, Dumitru Pricop, Al. Raicu, Mihail Sabin, Octavian Voicu. La Târgoviște * Deschiderea Salonului Cărții de la Târgoviște a prilejuit în prima zi o întâlnire a Editurii Eminescu cu cititorii săi. Manifestarea, organizată în colaborare cu Comitetul Județean al Culturii și Educației Socialiste și Centrul de librării Dâmbovița a reunit pe scriitorii:

Alecu Ivan Ghilia, Mircea Horia Simionescu, Nicolae Dragoș, Daniela Crăsnaru, Nelu Oancea, care au citit din operele lor. Valeriu Râpeanu a prezentat activitatea editurii și a vorbit despre semnificația decadelor cărții românești”.

■ George Ivașcu semnează *Măreția unei misiuni*: „Vie ne-a rămas imaginea întâlnirii de la Neptun, din după-amiaza zilei de 7 august, a conducătorului Partidului și Statului cu reprezentanți ai scriitorilor, vibrant ne stăruie ecoul cuvântării, în care generosul amfitrion a îmbrățișat ansamblul aspectelor ce le înfățișează astăzi, în acest an jubiliar, creația literară, nivelul actual și perspectivele ei de viitor. [...] Scriitorul, artistul este – trebuie să fie – prin însuși geniul său creator un vizionar, cu antenele sensibilității sale vibrante întinse spre viitor. Dar tocmai prin aceasta nobilă vocație, el trebuie să se înscrie temeinic printre constructorii prezentului, să se dăruiască în deplinătatea talentului său proiectării în conștiințe a veritabilelor dimensiuni pe care le solicită înflorirea omului, a societății sale, a patriei sub ale cărei însemne, identificându-se pe sine, se definește în raport cu lumea pe ansamblul legităților dezvoltării progresului uman. Vast proces de cunoaștere – în primul rând –, infuzarea datelor fundamentale ale istoriei poporului tău devine un imperativ categoric, căci numai astfel te poți cu adevărat situa în spațiul și timpul «universului» tău, tocmai pentru a căuta și a te regăsi în vasta galaxie a întregii umanități. [...] Așadar, pe de o parte, un exemplu de conștiință și recunoaștere a adevărului, multiplu inspirator, al noii realități înfățișând noul chip al patriei; pe de alta, valorificarea creației literare în ce are ea mai durabil, pe care Partidul Comunist Român a conceput-o și a izbutit să o înfăptuiască tot mai intens după 1965. [...] Scriitorimea noastră este multiplu îndatorată în concretizarea profilului de epocă pe care l-am străbătut în aceste trei decenii, iar evocarea înființării Partidului Comunist Român și a perioadei eroicelor sale lupte cu forțele vrăjmașe poporului în deceniile 3 și 4 constituite tot atâtea evenimente care-și așteaptă reflectarea în opere de autentică temeinicie artistică. După cum, victoria de la 23 August 1944, revoluția ce i-a urmat, înfăptuirile de istorică măreție ce stau astăzi mărturie eroismului constructiv al poporului nostru, cu mutațiile de conștiință ale acestui făuritor de țară nouă, – toate acestea trebuie să vibreze în pagini a numeroase și numeroase cărți. A subliniat-o secretarul general al Partidului, conducătorul Republicii noastre, revelându-și o dată mai mult încrederea și convingerea. Da, scriitorimea noastră, în ceea ce are mai reprezentativ ca potențial creator, se va dăruia, cu toată ființa ei, întruchipării, în opere de adevăr și frumusețe artistică, proiectării în perenitate a acestei minunate epoci istorice, în care Revoluția e fapta de zi cu zi, în care, construindu-se pe sine, omul Prezentului proiectează dimensiunea Viitorului pe treapta celei mai nobile dintre năzuințele umanității: Comunismul. Acela pe care ni l-a insuflat, în acea seară de neuitat, Nicolae Ceaușescu”.

■ Sub titlul *Conștiința viitorului* sunt grupate următoarele mesaje: □ *Rolul literaturii în dezvoltare* de Alexandru Ivasiuc: „Binele, frumosul și adevărul sunt cu adevărat legate și artele sudează cele trei

mari categorii într-un sistem coerent. Tocmai de aceea, într-o astfel de perspectivă, marile sarcini pe care și le propune, într-un moment istoric, națiunea noastră socialistă sunt pe deplin realizabile în condițiile unei mari înfloriri a literaturii și culturii în genere. Societatea este un tot, de aceea numim dezvoltarea noastră multilaterală, una din laturi, intim legată de celelalte, fiind și dezvoltarea spirituală ce se realizează în monumente, numite și capodopere”.

□ Nicolae Jianu, *Luciditate, răspundere*: „Proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român exprimă tocmai această stare de maturitate și răspundere, măsura științifică a evoluției noastre sociale pentru următorii cincisprezece ani, cu largi deschideri spre sfârșitul secolului și mai departe. Mai trebuie oare sugerate implicațiile acestui document în procesul culturii, al artei, și cu precădere în cel al literaturii? Sobrietatea Programului, laconismul cifrelor nu sunt decât reflexul văzut al unei mari efervescențe sufletești, al unui adânc de existență din care se hrănește literatura. În această lume mai puțin determinabilă științific, unealta de orientare nu poate fi decât luciditatea și corolarul ei, patosul revoluționar. În contextul frământărilor contemporane, afirmarea idealurilor românești înseamnă patriotism, dar chiar prin această virtute literatura noastră se înscrie în aria umanismului modern”.

□ Vasile Băran, *Scara de aur*: „Citesc documentele viitorului Congres și am senzația că se petrece un fapt de o natură neobișnuită. Ceva ca într-o legendă celebră: unul deține o cheie; cu această cheie se poate pătrunde mai departe. Dacă acel unul nu-i dă cheia și celuilalt, celălalt nu poate intra. Dar iată că acel unul îi dă celuilalt cheia, iar cel care o ia i-o dă, la rândul-i, celui de alături sau celui din spatele său și, deodată, cheia trece din mână în mână și ușa e deschisă pentru toți cei ce învață și muncesc. Căci aceasta e chemarea partidului în etapa ce va urma: toate forțele națiunii să fie îndreptate spre creativitate, Acesta e marele salt, aceasta e imaginea noului șantier al țării, împlinindu-se, astfel, aceste doruri ale poporului spuse prin pana depărtatului poet: «Viitor de aur țara noastră are»”. □ Darie Novăceanu, *Adevărul unui singur minut*: „Nicio dată o retrospectivă a istoriei neamului românesc nu a sădit mai multă încredere în împlinirea istoriei sale viitoare. Nu este, de aceea, o simplă întâlnire în același calendar a mai multor evenimente cu valoare de cronică: la împlinirea celor treizeci de ani ai demnității, se împlinesc cinci ani de la lucrările celui de al X-lea Congres al Partidului Comunist Român și tot acum luăm cunoștință de Proiectul Directivelor Congresului, al XI-lea cu privire la cincinalul dintre anii 1976–1980 și de liniile directoare ale dezvoltării patriei românești până în anul 1990. Bilanț și perspectivă, altfel spus, sărbătoare a eliberării și muncii, clară înfrățire a generațiilor într-un rodnic moment al istoriei noastre, clipă în care ne simțim familie mare și indestructibilă. [...] Știm, într-un astfel de moment, aproape totul despre istoria noastră viitoare. Știm, de exemplu, că în 1980 un singur minut din producția industrială a țării va avea valoarea concretă a 6 milioane lei. Cifra aceasta nu am ales-o întâmplător, ci pentru o clipă de reflecție

colectivă: înseamnă că în 1980 o oră de muncă industrială va prețui 360 milioane lei. Iată, aşadar, adevărul unui singur minut din viitorul pe care ni-l programăm singuri și demni, conștienți că el ne exprimă pe noi înșine, înscriindu-ne în istoria societății socialiste cu adevărul nostru dintotdeauna, dar mai ales cu adevărul prezentului și viitorului atât de concret și de precis în desfășurarea sa”. □ Gálfalvi Zsolt, *Dinamica istoriei*: „Proiectul de Directive ale celui de-al XI-lea Congres al P.C.R. cuprinde toate domeniile activității social-economice și spirituale; pe limba cifrelor și a procentelor, Directivele ne vorbesc despre noua calitate a vieții, despre faptul că poporul acestei țări – marea familie, egală în drepturi, a românilor, maghiarilor, germanilor și altor naționalități – propășește cu fermitate, în câmpul gravitațional al politicii și programului partidului, pe drumul înfăptuirii societății socialiste multilateral dezvoltate, spre societatea comunismului, a dreptății, echității și omeniei. Activitatea aceasta de modelare a istoriei cuprinde deci, într-un cuvânt, toate condițiile existenței umane”. □ Petre Ghelmez, *Nobila incandescență*: „Șansa de realizare pe care o are scriitorul contemporan din țara noastră este în fond șansa pe care istoria, prin partidul comuniștilor, a pus-o generos în fața întregului nostru popor: aceea de a se realiza deplin pe sine prin toate forțele sale, pentru sine și pentru tot ce are mai frumos și a visat mai înalt omenirea. Recentele documente de partid și de stat – Proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român privind planul cincinal 1976–1980 și liniile directoare ale dezvoltării României pentru perioada 1981–1990 – aflate în momentul de față în dezbateră tuturor oamenilor muncii din țara noastră, posibili eroi ai cărților noastre, constituie proba majoră a acestor frumoase năzuințe”. ■ În *Breviar*, Șerban Cioculescu semnează *Argheziana*, un text despre volumul postum al lui Arghezi, *Pensula și dalta*, ediție de G. Pienescu (Meridiane, 1973). ■ Constantin Țoiu, în *Permanența eliberării*: „Asumarea de către scriitor a responsabilităților sociale și etice (nu în sens didactic, firește) cu tot ce decurge de aici, exercitarea spiritului critic și a unei viziuni veridice a caracterelor, pasiunea pentru ideea nouă, încurajată, șansa oferită personalității umane de a se dezvolta liber potrivit datelor, năzuințelor și capacităților ei creatoare, sunt principii de artă și literatură ce asigură climatul necesar eliberării conștiinței de trecutul moștenit, de toate obstacolele interioare, de toți «idolii peșterii» moșteniți și ei, adaptați slăbiciunilor și neliniștilor moderne. Principiul există. Rămâne de adăugat substanța... Eliberarea, în acest sens, devine o constantă a spiritului receptiv, îndrăzneț și căutător, – un proces a cărui înaintare însăși amplifică de la o etapă la alta perspectivele după legea mutațiilor spectaculoase”. ■ Ecaterina Țărâlungă semnează *Tip, relație, teorie*, o reacție la articolul *Tip, tip ideal, model* de Adrian Marino, publicat în „România literară” din 28 martie 1974: „Studiul literaturii din perspectiva unei relații poate avea dezavantajul că lasă de-o parte aspecte importante. De fapt, însă, orice fel de cercetare este limitată prin scop și mijloace. Sintezele care se fac la noi, pe

curențe literare, de idei, perioade literare sau monografii de autori, unde încadrarea în epocă nu este lucrul cel mai neglijabil, dau o imagine de asemenea fragmentată a peisajului literar, în sensul că investigațiile în timp, anterioare și posterioare obiectului discuției, sunt reduse. Perspectiva unei relații deschide un traiect oricât de lung în cercetarea fenomenului literar (pentru că el ne interesează aici) și limitarea pe care o presupune se referă, cum spuneam, la imposibilitatea de a include a tuturor chestiunilor ce-l privesc. Ceea ce se poate înlătura prin cercetarea mai multor relații, care privesc fie în mod exclusiv arta, fie sunt raporturi generale, aplicabile atât literaturii, cât și altor domenii ale culturii. Cităm dintr-un inventar posibil de asemenea relații: generale: național-universal, originalitate-influență, valoare-succes, aspirație-realizare; literare: creație-creator-receptare (inclusiv receptarea specializată, deci critica literară), conținut-expresie, frumos-adevăr-bine etc. Avantajele cercetării literaturii din punctul de vedere al relațiilor sunt multiple. Ele permit un grad înalt de generalizare, fără a pierde totuși din vedere specificul obiectului, așa cum au tendința să-o facă formalizările pe baze structurale ori semiotice. De asemenea, păstrează deschiderea literaturii spre ansamblul cultural și pot da, criticii și istoriei literare, o înălțime teoretică. Acesta din urmă ni se pare motivul cel mai important care pledează în favoarea cercetării literaturii din unghiul relațiilor. În faza actuală a revalorificării moștenirii noastre literare se cere făcut un pas înainte spre sinteză”. ■ Al. Piru publică *În umbra paradisului*, scriind despre poezia lui Horia Zilieru: „Tehnica expunerii afectează sensibil poezia lui Horia Zilieru, pe numele adevărat Iancu, născut în același an cu Nichita Stănescu și Grigore Hagiu (Racovița-Argeș, 21 mai 1933). Licențiat al Facultății de filologie din Iași, poetul s-a stabilit, ca un nou Topîrceanu, definitiv, în capitala Moldovei, fără a dobândi însă spiritul locului”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Scriitorul și critica*, o cronică literară la □ *D. Bolintineanu interpretat de...*, cuvânt înainte, antologie de texte, cronologie și bibliografie de D. Păcurariu (Eminescu, 1974): „În tot cazul, cartea alcătuită de D. Păcurariu e un util instrument de lucru, în care putem găsi nu numai evoluția în timp a opiniei critice despre Bolintineanu, dar o oglindă a tuturor laturilor operei – poezia, teatrul, proza”. □ *Eugen Barbu interpretat de...*, introducere, selecția textelor, cronologie și bibliografie de Emil Manu (Eminescu, 1974): „Lăsând la o parte faptul că antologia lui Emil Manu contrazice la tot pasul prefața lui Emil Manu, nu cred că E. Barbu trebuie «apărat» de critică. Nu doar fiindcă e un scriitor foarte original, autorul, în *Groapa*, al unuia din romanele remarcabile din ultimii treizeci de ani. Dar pentru că, în lipsa criticii, nici un scriitor nu-și manifestă pe deplin calitatea scrisului său. A-l apăra de critică echivalează cu a-l smulge din rădăcini, mutându-l într-un vas cu apă: ca și florile, se va usca, mai devreme sau mai târziu. Cea mai tristă primire ce se poate face unei cărți nu e contestația, ci tăcerea criticilor, și încă în forma laudei convenționale. Un scriitor care e și un polemist înnăscut ca E. Barbu a avut frecvent parte de o

critică polemică. Uneori nedreaptă. De multe ori văzând limpede. Foarte normal. De ce să ne străduim atunci să confecționăm o critică de paradă? Când nimeni n-ar putea pretinde cu seriozitate că s-au adus scriitorului doar obiecții greșite sau rău intenționate. Când E. Barbu, în fond, mai mult decât oricare dintre confrății săi, trăiește din această atmosferă de luptă. Dovada, paradoxală, ne-o furnizează antologia lui Emil Manu: nu poți recunoaște spiritul viu, polemic, al literaturii lui E. Barbu în selecția fadă și, cum să zic, puritană a editorului. O critică, devenită prin extirparea nervului vital inertă, pare a se ocupa de o literatură la fel de inertă. Cel ce pierde e, în definitiv, scriitorul însuși". ■ Citim recenzii: □ Toma Roman scrie despre volumul *Grădina înclinată* de George Smeu (C.R., 1974): „Lectura cărții lasă până la urmă sentimentul unei anumite neîmpliniri, deși autorul încearcă să realizeze din această luptă cu destinul a eroului său o semnificație mult mai profundă decât aceea care rămâne. Altfel, ca și în muzică, romanul *Grădina înclinată* apare ca o variație pe o temă dată, o temă extrem de cunoscută, și unde totul depinde de virtuozitatea interpretului”. □ Dana Dumitriu semnează *Confesiune feminină*, o prezentare a volumului *Ora clopot* de Otilia Nicolescu (Albatros, 1974): „În general, versul Otiliei Nicolescu e lin cantabil, fără «ideeație», dar și fără senzualitățile excesive ale liricii feminine. Când notația e directă, nestilizată poetică și iese din strânsoarea discreției, emoția se cristalizează mai adecvat, mai pregnant. De natură sentimentală, în fond, poezia aceasta se fește să cadă în păcatul sentimentalismului și îngheață mărturisirea în metafore voit șocante în efortul de a evita expresia simplă dar prea afectivă”. □ În *Proză de analiză* Sorin Titel scrie despre *Walhalla* de Constantin Mateescu (Eminescu, 1974): „Volumul de povestiri al lui Constantin Mateescu ne determină să așteptăm cu interes cartea sa viitoare. Indiscutabilele calități ale scrisului său îndreptățesc curiozitatea noastră”. □ Mircea Iorgulescu, în *Secțiuni critice*, recenzează volumul *Secțiuni* de Victor Felea (C.R., 1974): „Bine supravegheat, comentariul tinde însă în genere să reconstituie atmosfera proprie cărților și autorilor ce intră în raza de observație a criticului; temele și tonurile caracteristice sunt extrase printr-o investigație insistentă a substanței literare, cronicile lui Victor Felea fiind în fond niște portrete critice de bună factură analitică. Rareori criticul se oprește la marginile cărții comentate. El aduce în discuție aproape întotdeauna întreaga operă a scriitorului, face referiri la celelalte laturi ale activității acestuia, îl plasează într-un context literar, stabilind relații adesea inedite”. ■ Revenind la *Prima verba* Laurențiu Ulici prezintă două volume în textul *Suflet și cuvânt*: □ *Astre palide* de Andrei Savu (C.R.): „Curios că, în majoritatea poemelor expresia este săracă, metaforele rarissime; o mare economie de imagini se citește pretutindeni; o competiție bizară, amintind iarăși de Bacovia, colorează specific lirismul acestui poet; cu cât starea de suflet e mai accentuat transcrisă, cu atât expresia e mai săracă, încât, în acest prim volum, Andrei Savu pare că ne propune să

ascultăm nu atât un timbru poetic, cât unul de suflet. Pentru el e o întâmplare că poezia se face din cuvinte”. □ *Univers liber* de George Coandă (Albatros): „În general, poetul, neducând lipsă de imaginație, se poartă cu ea cu prea puțin tact, obligând-o la fel de fel de exerciții, unele stânjenitoare, al căror rost deocamdată îmi scapă. Din acest tratament greșit se naște o boală nouă a cărții, pe lângă aceea, cronică, a inegalității teribile între poemele ce o compun: este boala vidului, un fel de dezsubstanțializare [sic!] a cuvintelor din pricina prea marii viteze cu care se învârtesc”. ■ Constandina Brezu și Manuela Tănăsescu scriu despre *30 de ani de istorie literară românească*. Textul este introdus printr-un citat din Nicolae Ceaușescu: „Operele de înaltă valoare făurite de înaintașii noștri sunt așezate la loc de cinste în patrimoniul României noi. Partidul nostru, societatea socialistă cultivă respectul față de tradițiile culturale înaintate și, totodată, dorința creatorilor de a le dezvolta, de a le depăși”. Din text reținem: „Astăzi, în ajunul marilor evenimente care marchează în mod sărbătoresc viața poporului nostru în acest an, și când bilanțurile se impun firesc, într-o justă evaluare a unor etape din evoluția materială și spirituală a societății românești contemporane, afirmația lui Perpessicius ne apare pe deplin confirmată. Depășind de mult stadiul tatonărilor și al prefigurării diverselor direcții și tendințe, istoria literară a ultimilor 30 de ani, situată pe o bază teoretică fermă, pe pozițiile filosofiei materialist-dialectice și istorice, consemnează realizări de seamă, capabile să asigure culturii noastre sintezele necesare cunoașterii de sine. Ea se definește astfel ca o disciplină cu certe criterii, cu dublă perspectivă, spre trecut și spre actualitate, ilustrând astfel permanenta nevoie de ordine în universul creației literare. [...] O invitație la a medita din nou asupra acestor lucruri o reprezintă recent inaugurata expoziție cu titlul *30 de ani de istorie literară românească*, organizată de Muzeul Literaturii Române. Era firesc ca o privire de ansamblu de o asemenea amploare să fie întreprinsă de instituția care acum o patronează, ea însăși o creație a regimului de democrație populară, ca un mijloc de teaurizare și de expunere concretă, pentru marele public, a unei largi perspective asupra scrisului românesc de la origini până în prezent. [...] Expoziția *30 de ani de istorie literară românească*, organizată de Muzeul Literaturii Române, marchează selectiv momentele de izbândă ale istoriografiei noastre în această perioadă de înflorire a culturii socialiste și, totodată, prin înseși absențele ei, atrage atenția asupra drumului care trebuie parcurs de acum înainte. Așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta întâlnire cu reprezentanții scriitorilor, critica și istoria literară au misiunea de a acționa ferm de pe pozițiile filosofiei materialist-dialectice și istorice, pentru sprijinirea și promovarea literaturii cu caracter revoluționar, militant și, în același timp, pentru combaterea unor lucrări lipsite de valoare ideologică și artistică, în spiritul acestor înalte directive, istoriei literare românești i se deschide spre viitor o perspectivă din cele mai luminoase”. ■ Revista publică *M. Ralea inedit*: se regăsesc aici textul omagial

Licențiat la Universitatea din Iași de Zaharia Sângeorzan, precum și două texte inedite ale lui M. Ralea, din 1919, Necesitatea psihologică în comparație cu necesitatea logică și Consecințele filosofice ale teoriei lui Binet asupra gândirii. ■ În pagina dedicată teatrului apare ancheta *Ce înseamnă „teatrul politic”?*: „De câțiva ani, creații literare românești reprezentative și spectacole de amplă dezbatere cetățenească realizate pe scenele noastre au adus o experiență românească originală în ceea ce privește «teatrul politic», validată de altminteri de opinia publică, experiență ce înseamnă abordarea evenimentelor istorice reale fără ambiguități și indeterminări, din punctul de vedere comunist, în spiritul politicii partidului, al concepției marxiste despre lume și în desfășurarea lor dialectică. Pornind de la această realitate, i-am rugat pe câțiva dintre cei ce o ilustrează să răspundă la întrebarea: ce înțelegeți prin teatru politic? tocmai pentru a contribui la definirea termenului și a înscrie mai decis acest capitol de artă în cartea înfăptuirilor culturii noastre socialiste”. La anchetă răspund: □ Titus Popovici: „Revoluția științifico-tehnică, mijloacele moderne de informare au adus istoria contemporană în casa fiecăruia: omul contemporan nu poate fi indiferent. (Cunoașterea fiind prima treaptă a participării.) Pentru că el se simte părtaș cu drepturi egale la făurirea istoriei, la înțelegerea exactă a trecutului său, în numele prezentului și al viitorului. Și este imposibil ca în artă această tendință să nu-și găsească explicația. De aceea, teatrul politic, teatrul-dezbatere (în care spectatorul e implicat într-un fel calitativ nou) se bucură de atâta interes: spectacol deschis care-și prelungește ecourile, întrebările, multă vreme după ce cortina cade de sus, încercare de sinteză a unei experiențe comune vieții colectivității, punct de vedere exprimat deschis, fără «metafore», judecarea acțiunilor eroilor în numele idealului pe care-l afirmă: iată câteva din trăsăturile care mi se par esențiale și cărora am încercat să le dau trup în *Puterea și Adevărul*, pornind de la ideea lui Lenin că nu există democrație fără socialism, nici socialism fără democrație”. □ Dumitru Radu Popescu: „Un teatru politic trebuie să caute mereu noile căi ale adevărului, să nu se cantoneze în experiențe sigure, trebuie să dea glas transformărilor revoluționare, relațiilor noi, schimbărilor ce au avut loc în țara noastră. Chiar dacă un dramaturg se va mai lovi de o comisie sau de un juriu, iar acestea îi vor mai reteza din pene, nu contează, nici o pasăre nu moare dacă-i lipsesc câteva pene. Destinul piesei politice, revoluționare, e chiar destinul teatrului de azi și de mâine. Și cine are încredere în teatrul politic, are încredere în adevăr, în libertate, nu scrie ca un funcționar și nu va obține victorii oarbe”. □ Marin Sorescu: „Tema pe care mi-o propuneți inhibă. Nu consider că există teatru politic și nepolitic; cred că există doar teatru bun și teatru prost. Teatrul bun este întotdeauna actual și subliniat politic. De aceea mi se par facile atestările declarative ale unor autori care încearcă să substituie arta teatrală printr-o mască frazeologică. În ce mă privește, mă străduiesc să scriu piese care plac oamenilor, piese de care să nu mi fie niciodată rușine. Teatrul, cred eu, ne ajută să vedem mai bine că, de

fapt, toți suntem implicați într-o piesă minunată, de actualitate, care este viața noastră, și pe care, ne străduim să o facem cât mai frumoasă și mai suportabilă. Atât ca viață, cât și ca piesă...”. □ Mircea Albulescu: „Dezbaterea politică pe scenă, ca atare, are întotdeauna o largă audiență la public. În cariera mea am jucat în multe montări de acest gen, interpretând roluri care, prin punctul lor de vedere asupra problemei puse în dezbatere de autor, se situau de-o parte sau de alta a baricadei”. ■ Citim despre *Conferința Mondială a Populației – București 19–30 august 1974* în textul intitulat *Bucuroși de oaspeți!*, care începe cu următorul citat din Nicolae Ceaușescu: „În concepția noastră, problemele populației își pot găsi o rezolvare corespunzătoare cerințelor dezvoltării civilizației umane numai în contextul promovării pe plan mondial a unor raporturi noi, care să excludă orice manifestări de inechitate și practici discriminatorii, să garanteze respectarea independenței și suveranității naționale a tuturor statelor, să ofere fiecărei țări condiții de participare activă la cooperarea economică internațională și – desigur, nu în ultimul rând – să asigure un sprijin efectiv eforturilor popoarelor din țările în curs de dezvoltare”. Textul despre Conferință este semnat de Mircea Grigorescu. ■ Revenind la *Cartea străină* Nicolae Balotă scrie despre *Dio Cassius: Istoria Romană*, traducere și note de A. Pi- atkowski.

• [„Tribuna”, nr. 33] *Antologie XXX*: poeme de Al. Pintescu și Mircea Rostas. □ *Cartea străină*: Pierre de Boisdeffre, *Scriitorul nopții* – cronica de Maria Vodă Căpușan □ Victor Felea scrie un articol despre *Ion Chinezu: 80 de ani de la naștere* – „modelul spiritual și etic, de clasică sobrietate” este cel care îi caracterizează cronicile, iar de asemenea, „critica lui Ion Chinezu nu este una limitat estetică și nici nu putea fi, dacă ne gândim la structura și pregătirea sa intelectuală și ideologică, la locul și împrejurările în care se ivește”. □ *Tineri critici despre prozatori tineri* conține cronica lui Ion Marcoș despre volumul lui Dan Culcer cu trei secțiuni („Un loc geometric”, „Obiecte cu destinație necunoașcută”, „Addenda la un discurs despre memorie”). ■ Victor Ivanovici se află în dialog cu acad. Iorgu Iordan pe tema *Limba – creatoare de cultură spirituală*. Cei doi se axează pe problematica latinității limbii române, I. Iordan răspunzând: „Româna este un idiom neolatin, adică latinesc nou (= romanic), la fel cu toate celelalte continuatoare ale limbii latine”. □ Dorin Iancu de vorbă cu Zoe Dumitrescu-Bușulenga: *Aici s-a născut Miorița și a cântat Eminescu*. □ Poeme de Ion Sângereanu, Mihai Traianu. □ Ultima pagină înfățișează cititorilor fragmente din *Eneida* lui Vergiliu (*Cartea I*), traduse de Teodor Naum.

• [„Tribuna României”, nr. 43] Numărul este dedicat sărbătoririi zilei de 23 August. □ Pe frontispiciu apare un citat din Nicolae Ceaușescu: „Înfăptuirea actului istoric de la 23 August a fost expresia voinței întregului popor, rezultatul coalizării celor mai largi forțe sociale, politice și militare, în rândul cărora clasa muncitoare și partidul său comunist au avut rolul conducător”.

□ Fănuș Neagu publică în *Sânziene* tableta *Nopti cu ploi de stele*. □ În *Constelația Lyrei* * *Poeme contemporane*, citim poezii semnate de Tudor Arghezi (*Întoarcere la brazdă*), V. Voiculescu (*Sonet CLV*), Victor Eftimiu (*Vă port pe toți în mine*), Ion Vinea („*Râuri avem...*”), Mișu Dragomir (*Ziua Victoriei*), Nicolae Labiș (*Miorița*), Horváth Imre (*Pământ înșorit*, în românește de Ioanichie Olteanu), Nina Cassian (*Un om*), Ștefan Augustin Doinaș (*Făuritorul de efigii*), A. Margul-Sperber (*Dragoste de țară*, în românește de Al. Philippide), Ioan Alexandru (*Pământul*), Constanța Buzea (*Lauda României Socialiste*). □ Citim și o poezie de Aurel Baranga (*Fabula muzicală*) și o poezie de George Coșbuc (*Graiul neamului*). □ În *Cronica* apare nota nesemnată *23 August 1944*: „Sub acest titlu comun, câteva pagini ale revistei își propun să reconstituie prin cronologii și comentarii desfășurarea evenimentelor de acum trei decenii, precum și semnificația lor din perspectiva istoriei naționale și universale contemporane. Pornind de la documente și mărturii, apelând la un bogat material iconografic, conf. dr. Gheorghe Zaharia sintetizează într-o cronologie în trei părți succesiunea evenimentelor. La rândul lor, cunoscuții istorici, acad. profesor Ștefan Pascu și prof. dr. docent Titu Georgescu evidențiază semnificații de primă mărime ale istoricei schimbări survenite atât în viața națiunii române cât și în evoluția confruntărilor militare în urma alăturării României la coaliția antihitleristă. Un alt cunoscut om de știință și publicist, Costin Murgescu, consacră comentariul său principalelor aspecte pe care le degajă dezvoltarea noastră economico-socială de-a lungul celor treizeci de ani”. □ În *Cuvântul zilei* citim *Sărbătoarea națiunii* de Nicolae Stoian: „Auspiciile sub care un popor își celebrează un eveniment crucial din dănuirea sa milenară vorbesc prin ele însele despre ceea ce a însemnat și înseamnă în timp schimbarea săvârșită. Un asemenea adevăr se confirmă încă o dată acum, în preajma aniversării Eliberării patriei de sub dominația fascistă, împlinirea de istorie – nu act de conjunctură – insurecția națională armată, antifascistă și antiimperialistă din August 1944, încununată de succes ca urmare a conlucrării tuturor forțelor patriotice, democratice și antifasciste din țară se dovedește iar și iar, din perspectiva celor trei decenii ale libertății, a fi fost calea unică de urmat pentru națiunea română într-un moment hotărâtor pentru înseși destinele sale. [...] Dincolo de postulate economice și indicatori, de contururile tabloului economico-social al României viitoare, capătă întruchipare pregnantă deviza de căpetenie a societății noastre noi – totul pentru om – care se va concretiza într-o propășire materială și spirituală considerabilă a vieții tuturor cetățenilor țării, indiferent de naționalitate, în creșterea generală a gradului de civilizație la care aspirăm. Societatea avansată, pe care o edificăm pe toate planurile, la baza căreia punem principiile de dreptate socială, etică și echitate a muncii proprii socialismului, înseamnă înainte de toate pentru noi – și va însemna tot mai mult prin înfăptuirea acestor proiecte – condiții tot mai bune de viață pentru întregul popor. Cu fața spre viitor, așadar, sigur de multiplele

posibilități de a progresa neconținut în toate domeniile creației și vieții sale libere, poporul român își sărbătorește renăscătoarea zi a libertății, zi ce vine de demult și de departe – 23 August 1944 – început de calendare pentru o Românie nouă”. ■ În rubrica *Literatură* citim *Un timp al civilizației cărții* de Ion Dodu Bălan: „Respectul și dragostea pentru carte – unul dintre mijloacele fundamentale de instruire și educare a omului – reprezintă în tradiția spirituală a poporului român o trăsătură statornică. Simbolul emoționant pe care-l întruchipa cu decenii în urmă «voinicul cel cu cartea în mână născut» din cunoscutul basm al lui Petre Ispirescu dobândește astăzi, în mod firesc, noi dimensiuni. Și aceasta cu atât mai mult cu cât prețuirea tradițională a cărții a fost ridicată pe o treaptă superioară. Nu o dată, referindu-se la frumoasele realizări obținute în ultimele decenii pe drumul dezvoltării sociale și al ridicării nivelului de cultură al poporului, primul președinte al Republicii, Nicolae Ceaușescu, a relevat ideea că «în țara noastră s-a format un public larg, competent, receptiv la arta profundă, avid de cărți care să-i înaripeze mintea, să-i stimuleze gândirea și fantezia, să-i insuflă idei și sentimente înalte». Omul acestor trei decenii de istorie contemporană a dorit tot timpul să se regăsească în paginile cărților, să-și descopere cu ele trăsăturile nobile, să afle un răspuns concludent la diversele probleme cu care viața le confruntă. [...] Desigur, nu cifrele, nu cantitatea pot defini dimensiunile unei culturi și cu atât mai puțin specificul ei. Într-o cultură națională se imprimă fizionomia morală a unui popor, specificul lui, felul său de a fi, de a simți și de a gândi, reacțiile sale în fața problemelor fundamentale ale existenței. Suntem convinși că literatura acestor treizeci de ani, romanele lui Mihail Sadoveanu: *Nicoară Potcoavă*, Vasile Voiculescu: *Zahei Orbul*, Camil Petrescu: *Un om între oameni*, G. Călinescu: *Bietul Ioanide*, *Scrinul negru*, Zaharia Stancu: *Desculț*, *Ce mult te-am iubit*, Marin Preda: *Morometii*, *Intrusul*, Eugen Barbu: *Groapa*, *Princepele*, Titus Popovici: *Setea*, *Străinul*, Ion Lăncrănjan: *Cordovanii*, D. R. Popescu: *Vânătoarea regală*, Fănuș Neagu: *Îngerul a strigat*, Al. Ivasiuc: *Apa*, Petru Popescu: *Prins*, *Dulce ca mierea e glonțul patriei*, volumele de versuri ale lui Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Al. Philippide, Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu, Miha Dragomir, Ion Brad, Ioan Alexandru, Ion Gheorghe, Adrian Păunescu, piesele lui Horia Lovinescu, A. Baranga, Paul Everac, Mihnea Gheorghiu, Paul Anghel, lucrările de critică și istorie literară apărute în acest răstimp continuă marile tradiții ale literaturii române. Nu acest lucru ne-am propus însă să arătăm în modeste rânduri de față. Am dorit numai să relevăm prestigiul de care se bucură cartea din toate domeniile în rândurile cititorilor din România”.

16 august

• [„**Munca**”, nr. 8242] Pe pagina *Activitatea politică și cultural-educativă* este publicată o poezie dedicată Partidului, semnată de Șerban Gheorghiu.

• [„Scânteia”, nr. 9948] În secțiunea numită 1944–1974. În anul jubiliar. *Scriitorii pe meleagurile natale*, Ion Istrati semnează *De câte ori mă întorc acasă...*: „Ori de câte ori, ca și în această vară, mă întorc acasă în inima locurilor mele de baștină moldovene, rotesc ochii și aflu cum se pun și se suprapun mereu peste vechile icoane ale copilăriei noile și noile chipuri ale lumii noastre noi. Multe au încetat a fi noutăți chiar și pentru consătenii mei. Iată-le: plutoanele de tractoare și mașini care cutreieră domoalele coline hudeștene; preșurile de asfalt întinse de la Botoșani la Dorohoi și dincolo, mult dincolo de așezările rurale care mi-au păstorit copilăria; agrafele antenelor de televiziune se sumeșesc pe case unde înainte de război un aparat de radio ar fi fost minune; stâlpii liniilor de înaltă tensiune pășesc în flanc câte unul și pe meleagurile noastre, iar casele noi, cochete, desfătate de verdeață și de flori, s-adună ca niște ghirlande de bunăstare și bun gust și voie bună la Alba și Lupeni, la Bașeu, la Mlenăuți și Vatra! Dar așa-i, cum se știe, peste tot la țară”. ■ Despre *Decada cărții românești* citim în textul *Pâine și carte* de Aurel Baranga: „E ora când privind rafturile de volume în care se află condensată, ca într-un magic creuzet, înțelepciunea și sensibilitatea, visurile cele mai înaripate și nădejdiile cele mai scumpe, ne dăm seama – și pe această cale, a cărții – că ultimii noștri treizeci de ani de viață înseamnă mai mult decât ne pot releva niște simple calendare, echivalează cu timpul istoric, în care s-a petrecut, mirific și de neuitat, procesul renașterii noastre naționale: acel timp de «înviere» pe care l-a visat Nicolae Bălcescu, dar care și-a găsit întruchiparea și ființa spirituală în vremea și prin lupta Partidului Comunist Român”.

• [„Contemporanul”, nr. 34] În rubrica dedicată *Tradițiilor* „*Contemporanului*”, Ion Munteanu reflectează la *Literatura, oglinda vieții*: „Cel dintâi articol semnat *Gherea* apare în «Contemporanul» în ianuarie 1885. Este un studiu critic asupra scrierii dramatice *Ștefan Hudici*, pe care V. Gh. Morțun o publicase în aceeași revistă. Desigur, *Gherea* colaborase și mai înainte la «Contemporanul» – al cărui îndrumător a fost, în mod cert, chiar de la început [...] Prin studiul menționat – și mai ales prin cele publicate în numerele următoare – *Gherea* se arată a fi, pe drept cuvânt, cel dintâi critic științific din publicistica literară românească”.

• [„Cronica”, nr. 33] Sub semnătura *Cronica* apare editorialul *Îndrăzneală și perseverență*: „Președintele României socialiste, – secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a întâlnit iarăși cu un grup de exponenți ai tagmei scriitoricești. Nu mai este nevoie să subliniem că asemenea întâlniri periodice cu oamenii de artă și cultură, ca și cu cercetătorii și realizatorii din domeniul științei și al tehnicii, intră în programul obișnuit de lucru, în stilul de muncă atât de dinamic și de eficient pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu și l-a impus, dând tuturor pildă de abnegație și de devotament patriotic. [...] Apreciind realizările obținute până în prezent, în domeniul literaturii contemporane, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut de data aceasta mai multă îndrăzneală și

perseverență în abordarea problemelor majore ale realității noastre socialiste, în înfățișarea tradițiilor glorioase ale partidului și poporului nostru, ale luptei revoluționare pentru libertate și dreptate socială, pentru o viață mai bună. *Îndrăzneala și perseverența* în creație presupune cunoaștere profundă a mutațiilor în conștiința contemporanilor, presupune înțelegerea marilor transformări ale societății românești pe drumul dezvoltării ei multilaterale. *Îndrăzneala*, înseamnă abordarea, cu curaj civic, din punctul de vedere al intereselor societății noastre, a problemelor majore cu care este confruntată istoria noastră prezentă, în contextul marilor probleme ale umanității actuale. De aceea, *îndrăzneala* în creație se conjugă cu convingerile ferme care îl așează pe creatorul de artă în fața maselor de cititori și spectatori. Scriind despre trecut sau despre viitor, scriem pentru contemporanii noștri, pentru conștiințele semenilor noștri care vor să găsească în operele de artă prilejuri de elevație spirituală, de formare a unui univers sufletesc propriu celui mai înalt umanism. *Perseverența* cerută oamenilor scrisului își găsește temeiul în aceleași convingeri civice și patriotice care, însuflind talentele autentice, originale, ne pot defini în ochii întregii lumi. După cum nu poate fi nimeni interesant, în planul universalității, fără a fi mai întâi național, adică fără a exprima spiritualicește poporul în mijlocul căruia s-a dezvoltat, tot așa nu se poate concepe creația unor opere demne de a intra în patrimoniul spiritual al națiunii fără a da expresia relațiilor noi ce s-au ivit și se consolidează în societatea noastră. În legătură cu aceste exigențe sporite ale literaturii de astăzi, apare într-o lumină tot atât de limpede importanța criticii literare militante. Tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit și de data aceasta la cerința combaterii acelor lucrări lipsite de orizont ideologic și de valoare artistică, ca și a unor tendințe negative, a unor idei confuze sau eronate. Întâlnirea secretarului general al partidului cu reprezentanții scrisului contemporan constituie încă o manifestare a solidarității noastre cu tradițiile înaintate ale culturii românești, a unității în spirit și în aspirații a tuturor creatorilor țării noastre devotați supremelor interese de azi și de totdeauna ale patriei socialiste”. ■ Al. Andriescu semnează cronică literară la *Lângă vetrele sacre* de Haralambie Țugui (Junimea, 1974): „Lipsit de marile elanuri romantice, deși aparent suntem lăsați să înțelegem că de aici își trage substanța lirică, Haralambie Țugui scrie o poezie a amintirilor nostalgice și a sentimentelor delicate. Încercarea de a depăși acest hotăr, care-l afirmă ca poet liric discret al iubirii dispărute și al pământului natal, se face sub amenințarea discursivității”. ■ În *Evoluția prozei* Zaharia Sângeorzan continuă cu prezentarea lucrării *Scriitori români de azi* de Eugen Simion: „Proza românească în viziunea lui Eugen Simion cunoaște un proces de evoluție: de la realismul obiectiv la realismul psihologic, vizionar. Romanul trece prin apele purificatoare ale unei dezvoltări fertile, înnoindu-și formulele și temele. Evoluția prozei, respectă, în mare, ideile lui E. Lovinescu”. ■ Florin Faifer scrie despre *Treizeci de ani de dramaturgie românească*, o panoramă a dezvoltării acestui gen literar, ajungând la

concluzie: „Dramaturgia acestor trei decenii, privită în perspectiva a ceea ce are mai valoros, relevă în linii mari preocuparea continuă pentru a surprinde semnele timpului – deschisă în istorie, în condiția umană, ancorată în realitatea vieții pe care, decantându-i esențele, o transfigurează artistic. Un moment hotărâtor, cu semnificație fundamentală pentru devenirea dramaturgiei noastre, ca de altfel a vieții spirituale în general, îl constituie elaborarea documentelor plenarei C.C. al P.C.R. din iulie 1971, privind îmbunătățirea activității ideologice, a educației socialiste. Definindu-și vocația în spiritul acestor principii, dramaturgia noastră dezvăluie astăzi, pe fondul unității de concepție care-i stă la bază, a mesajului ideologic care-i orientează liniile de forță, o diversitate de modalități în continuă extindere – în efortul spre formule artistice pătrunse de originalitate și valoare”. ■ Din *Moment* reținem: □ *Ziua presei*, nota semnată Cronica: „Presa noastră a cunoscut și cunoaște remarcabile succese în edificarea spirituală a maselor de cititori. Sărbătoarea devenită tradiție de la jumătatea lui august a fiecărui an, sărbătoare a presei române, oferă ocazia de a scruta mai de aproape activitatea ziariștilor și a tuturor organelor presei scrise și vorbite”. □ Despre volumul *Lumină și culoare în spectacol*, de Virgil Petrovici (Albatros), scrie într-o notă Nae Cosmescu: „Ne permitem, în încheierea sumarelor noastre însemnări, să recomandăm insistent cartea atât nespecialiștilor dornici să cunoască tainele realizării unui spectacol, cât și mai ales – oamenilor de teatru, cu sublinierea că vor avea satisfacția de a citi cea dintâi lucrare de acest fel apărută la noi. Ea constituie totodată și o noutate pe plan mondial întrucât, deși sunt cunoscute multe studii referitoare la tehnica iluminatului în spectacol, aceasta este, cred, prima sinteză a tuturor ideilor teoretice și a aplicării lor practice vizând rolul luminii și culorii în spectacol”. ■ În *Pro patria* citim versuri de Angela Traian (*Crede*), Vlad Sorianu (*Istorie*), Emil Nicolae (*August, părintele...*), Dragoș Constantinescu (*Romania*), Corneliu Popel (*În potirul...*). □ Dan Mutașcu traduce din *Lirică japoneză*: Chisato, Motoori Norinaga, Sōkan, Bashō, Jimmu, Ako, Hitomaro, Kurobusi ș.a.

● [„**Orizont**”, nr. 33] C. Ungureanu comentează două volume de poezii ale lui St. Aug. Doinaș, antologia *Cele mai frumoase poezii* (Albatros, 1974) și volumul *Papirus* (C.R., 1974), din al cărui comentariu reținem câteva caracterizări: „Mitul are consecințe majore în înțelegerea sensului abstract și concret, a esenței și a formei în poezia lui Doinaș. [...] Pornită dintr-o insurrecție împotriva purismului, poetica grupului căruia îi aparținea, la începuturile sale St. Aug. Doinaș cultivă cu precădere balada, lirismul discursiv și parabolic, nu lipsit de hieratism, implantat în mit. [...] Spectaculoasă e, însă, în poeme, primenirea limbajului. Scriind în *Papirus* o poezie a scrisului, Ștefan Augustin Doinaș descoperă cuvinte stranii (localisme, neologisme, termeni specioși, elemente argotice), care dau cale liberă nu numai atitudinii ironice, ci și unui ton oracular [...]”. ■ Alexandru Ruja realizează o panora-

mă a prozei contemporane din zona Banatului, încercând o sinteză pentru universuri prozastice distincte precum ale unui Ion Arieșanu, Sorin Titel, Alexandru Deal, Radu Ciobanu, Laurențiu Cerneț, Ion Dumitru Teodorescu. ■ Sunt publicate poezii de Adrian Mușțiu și Haralambie Țugui, tematica fiind „laus patriae”.

● [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 193] *Omul la plural*, articol politic de Mihnea Gheorghiu, ce marchează Conferința Mondială a Populației/ Adunarea Generală Extraordinară ONU de la București și lucrările Tribunei libere a Populației, sub egida Academiei de Științe Sociale și Politice, socialism vs imperialism, state avansate vs state subdezvoltate care trebuie sprijinite, în contextul consolidării păcii și al cursului nou spre destindere, înțelegere și colaborare între state. „Omul este scopul și rațiunea oricărei activități sociale, populația reprezintă avuția supremă a oricărei țări [...] trebuie analizate și dezbătute problemele de fond ale condiției umane, ca o cerință majoră, esențială a contemporaneității [...] Condiția biologică a omului e inseparabilă de condiția lui umană pe care planeta și civilizația au putința să i-o asigure.” □ Este publicat poemul *Recitativ* de Al. Jebeleanu. □ E. Manu recenzează volumul lui Adrian Beldeanu, *Ceasornicul de aer*, dar și culegerea *Eugen Barbu interpretat de...* (Eminescu), în articolul *Pro domo*. ■ M. N. Rusu salută *Decada cărții românești*. „Cartea românească se recomandă de la sine. Dar cartea este și recomandată pentru că de aici încolo fenomenul cărții devine un sistem cultural precis conturat [...] Vara aceasta, de pildă, ne-a adus o avalanșă de apariții [...] În cadrul aproape al fiecărei edituri (Politică, Univers, Minerva, Dacia, Meridiane) am putea cita câte un titlu de carte care a primit titlul public de eveniment cultural. Este numai unul din semnele sigure că selecția editoria-lă se întâlnește fericit cu gustul selectiv al cititorului, că spiritul literei tipărite alcătuiește unul din factorii de prim ordin ai formării culturii și civilizației socialiste.” □ A. Goci comentează volumul lui Al. Piru, *Reflexe și interferențe* (Scrisul Românesc).

17 august

● [„Flacăra”, nr. 34] George Stanca publică un articol pe teme muzicale intitulat *Și muzica tânără este un act de cultură*. ■ În suplimentul „Racul” (situat în corpul revistei și subintitulat „foaie săptămânală de avangardă”, nr. 26) este publicată o poezie semnată de Mihai Dumbravă. □ George Arion publică o cronică plastică intitulată *O lume care își scrutează frământările proprii*.

● [„Luceafărul”, nr. 33] Alexandru Papilian scrie despre *O cinste care obligă*: „Este desigur de un maxim interes pentru tânărul scriitor întâlnirea cu șeful statului și al partidului. Mai ales când șeful statului și al partidului este tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducătorul care a reușit prin personalitatea sa remarcabilă să atragă atât de mult atenția asupra țării noastre. Întâlnirea cu re-

prezentanții scriitorilor a însemnat, pe lângă altele, și respectarea unui principiu fundamental al României de azi: Democrația. Această întâlnire a avut darul, totodată, să ne edifice asupra unui alt aspect și anume simțul istoriei”.

■ M. Ungheanu prezintă studiul lui I. Constantinescu, *Caragiale și începuturile teatrului european modern*: „Semnificativ este și că acele piese în care nouitatea teatrului caragialian s-a realizat în chip pregnant, *Conu Leonida față cu reacțiunea* și *D-ale carnavalului*, des investigate de exeget, au fost cel care au prilejuit și cele mai îndrăznețe tentative de interpretare contemporană a teatrului lui I. L. Caragiale. Carte inteligentă plină de sugestii, o reală revizuire a cazului Caragiale, volumul lui I. Constantinescu interesează în egală măsură pe omul de litere ca și pe cel al teatrului”.

■ Dorin Tudoran analizează volumul lui Valeriu Armeanu, *Imn la cetatea luminii*: „În ceea ce privește cea de-a doua parte a volumului intitulată cam pretențios *Poeme pentru cele opt versuri* din care se compun aceste poezii, ea este sub nivelul *Imnului la cetatea luminii*. Și asta pentru că Valeriu Armeanu nu-l avantajează lirismul tensionat, poezia contorsionată pe care o încearcă aici. Cel mai mult, aceste poezii împrumută, pe alocuri, melodia unor versuri din Goga ori St. O. Iosif. Când reușește, atât cât îl ajută puterile, Valeriu Armeanu o face tot cu versuri simple, directe, afirmative [...]”.

■ Despre antologia Antonetei Tănăsescu scrie Dan Cristea: „Sub titlul *Misiunea scriitorului contemporan – Idei și atitudini literare*, Antoaneta Tănăsescu întocmește o interesantă antologie (tipărită de Editura Eminescu) a opiniilor scriitoricești exprimate în presă, pe parcursul ultimelor trei decenii, între august 1944 și august 1973, opinii vizând însuși structura noii morale a omului de condei în România socialistă”.

■ Voicu Bugariu face *Însemnări despre proza de război*: „Prima carte de proză în care se condamnă războiul este romanul lui Eusebiu Camilar, *Negură* (1949). Cu personaje puțin memorabile, cartea are anumite calități în ceea ce privește atmosfera [...] Un schematism dictat de apropiere istorică a evenimentelor descrise acuză și romanul *Mitrea Cocor* (1949) de Mihail Sadoveanu. Modul în care eroul principal participă la război și evoluția lui în prizonierat sunt convenționale. Imediat după apariție însă, *Mitrea Cocor* a avut succes, în ciuda structurii sale de «reportaj fictiv» deoarece reprezenta un efort pozitiv (deși simplist sub raport ideologic) de ilustrare a unor convingeri personale. În 1955 apare romanul *Eroica* de Laurențiu Fulga. Deși fusese participant la război, romancierul adoptă o anumită distanțare reflexivă de întâmplările relatate. În *Steaua bunei speranțe* (1963), următorul roman al unei trilogii neterminate, Laurențiu Fulga dovedește o accentuare salutară a acestei atitudini. [...] Romanele lui Mihai Beniuc, *Pe multe de cuțit* (1958) și *Dispariția unui om de rând* (1963), se revendică unei orientări analoge, urmărind o evoluție spirituală, ce se desfășoară parțial fondul conflagrației mondiale. *Străinul* (1955) de Titus Popovici adoptă, la un nivel artistic mai convingător, un punct de vedere similar. [...] O evoluție asemănătoare are eroul principal din nuvela *Îndrăzneala* (1959) de Marin

Preda. Luptând pe frontul de vest, el are revelația propriei sale valori umane, revelație ce se îmbogățește ulterior cu aflarea sensului politic al epocii în care trăiește. [...] O mențiune se cuvine și pentru «proza de război» minoră, ce nu a lipsit în deceniile de după 1944. În cazul ei, senzaționalul mecanic și schematicul s-au dovedit factori de perisabilitate. În jurul anului 60 începe o etapă relativ distinctă în proza noastră cu subiecte luate din război (la câteva cărți ale acestei perioade ne-am referit deja, evidențiind anumite modificări semnificative). [...] Fără să renunțe în vreun fel la exprimarea unei atitudini politice, prozatorii folosesc războiul ca fundal, centru de greutate căzând tot mai mult pe urmărirea unor [...] mutații de conștiință sau pe o simbolistică ce primește uneori valori lirice. Nu lipsesc proze în care întâmplările din război sunt prezentate într-o manieră comportamentistă (ca de pildă *O canistră cu apă* din volumul *Prânzul de duminică* de Eugen Barbu, apărut în 1962), dar nota dominantă este dată de realizări în care războiul este o prezență deviată. [...] Într-un mod aproape exclusiv simbolic este tratată relația individ (colectivitate) – război în câteva povestiri din volumul *Iarna bărbaților* (1965) de Ștefan Bănulescu. Războiul este o forță îndepărtată, ce emană radiații ucigătoare. [...] Două scrieri pot fi amintite în încheierea acestor însemnări, datorită calității lor de a jalona etapele recente ale seriei pe care am descris-o. Este vorba despre romanul *Șatra* (1966) de Zaharia Stancu și de povestirea intitulată *O oră de august* (1969) de Marin Preda”. ■ M. Iorgulescu întocmește profilul literar al lui *Emil Brumar*: „Sub aparența unei poezii de atmosferă evocând universul casnic și provincial Emil Brumar deschide o perspectivă lirică nebănuită, în materie de tot umilă a cântecelor sale «naive» revelându-se miracolul unei prezențe transfiguratoare: a erosului ca forță primordială a vieții. Ceea ce desparte hotărât poezia lui Emil Brumar de poezia «tradițională» a roadelor și a legumelor, a interioarelor demodate și a priveliștilor bucolice este această intuiție a unui principiu vital, perceput sub regimul unei candori nesfârșite”.

19 august

• [„**Viața studentescă**”, nr. 27-28] M. N. Rusu ne recomandă antologia *Sonete* de Shakespeare, încadrând-o la evenimente *tipografice* remarcabile, nu doar *culturale*. „Nu trebuie să fii bibliofil ca să poți aprecia excelenta ținută grafică în care au fost tipărite, la Ed. Dacia, *Sonetele* lui Shakespeare sau *Canțonierul* lui Petrarca [...] Ediția *Sonetelor* (traducere Teodor Bocșa) este una bilingvă. Numai că textul în limba engleză nu este cules în mod obișnuit ci, în pandant cu cel românesc, este facsimilată pagina corespunzătoare din ediția princeps londoneză, pusă la dispoziția editurii de British Museum. Prezentarea grafică și ilustrațiile sunt semnate de Emil Chendea, care, la ora actuală, deține un bun renume. Același grafician semnează și ilustrațiile *Canțonierului* lui Petrarca (traducere Eta Boeriu), editată cu prilejul aniversării a 600 de ani de la moartea marelui poet.”

20 august

• [„Scânteia”, nr. 9949] Pe prima pagină apare *Întrunind o participare de o amploare fără precedent, ieri s-a deschis la București Conferința mondială a populației*. Apar și cuvântările președintelui Nicolae Ceaușescu și a secretarului general al ONU, Kurt Waldheim. □ Apare și informația că *Președintele Nicolae Ceaușescu a primit pe secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim*. ■ În secțiunea *În preajma marii sărbători* aflăm, printre altele: „În cinstea celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei, Teatrul de stat din Arad a organizat, începând din 13 august a.c., «Săptămâna dramaturgiei românești». Cu prilejul acestei manifestări culturale, pe scena sălii «Studio 197» a avut loc spectacolul de lirică patriotică intitulat «Din inima poporului stăpân». [...] * *Timp de aur* de intitulază volumul de poezie, proză și compoziții muzicale dedicat de creatorii suceveni celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei și apărut sub egida comitetului județean de cultură și educație socialistă”.

21 august

• [„Munca”, nr. 8243] Pe pagina intitulată „*Partidul - Ceaușescu - România!*” sunt publicate o serie de poezii semnate de Aurel Câmpeanu, Panait Neagu, Ion Trandafir ș.a.

• [„Scânteia”, nr. 9952] Pe prima pagină citim: □ *O vibrantă manifestare a unității dintre partid, popor și forțele noastre armate. Marea adunare populară de la Monumentul Eroilor Patriei, prilejuită de înaintarea la gradul de general, absolvirea Academiei militare și acordarea gradului promoției de ofițeri activi 23 August 1974*, precum și *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu*. □ *Înaltă prețuire luptei pentru cauza partidului, a libertății și fericirii poporului. Solemnitatea conferirii unor titluri și ordine ale Republicii Socialiste România și Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu*.

22 august

• [„Scânteia”, nr. 9953] Pe frontispiciu apare: *Trăiască 23 August – ziua eliberării patriei de sub dominația fascistă, sărbătoarea națională a poporului român!* ■ Pe prima pagină este prezent articolul *30 de ani pe calea dezvoltării libere, socialiste a României*, semnat de Nicolae Ceaușescu, Secretar general al Partidului Comunist Român, Președintele Republicii Socialiste România, articol apărut inițial în ziarul „Pravda”, organ al C.C. al P.C.U.S. ■ Aflăm despre *Oaspeți de peste hotare la sărbătoarea poporului român: Delegația de partid și guvernamentală a Uniunii Sovietice; Delegația de partid și de stat a Republicii Democrate Germane; Delegația de partid și guvernamentală a Republicii Socialiste Cehoslovace; Delegația de partid și guvernamentală a R.P. Bulgaria; Delegația de partid și guvernamentală a R.P.D. Coreene; Delegația de partid și guvernamentală a Republicii Populare Polone; Delegația de partid și guvernamentală a Republicii Cuba; Președintele P.S. Belgian; Delegația*

de partid și guvernamentală a R..P. Ungare; Reprezentantul Uniunii Progresiste Senegaleze; Reprezentantul P.S. Italian; Reprezentantul Guineei-Bissau; Delegația de partid și guvernamentală din Republica Africa Centrală; Delegația guvernamentală a Marocului; Delegația guvernamentală din Iran; Delegația guvernamentală a Republicii Irak; Delegația Adunării Poporului a Republicii Arabe Egipt; Delegația de partid și guvernamentală din Republica Populară Congo; Delegația Frontului Patriei din R.P. Bulgară; Delegația Comitetelor de Apărare a Revoluției din Cuba; Delegația Frontului Național din R.D. Germană; Delegații ale organizațiilor femeilor din R.S.F. Iugoslavia, R.P.D. Coreeană și R.D. Germană; Reprezentantul P.C. din Sri Lanka; Delegația Partidului Elvețian al Muncii; Președintele Partidului Muncii din Olanda; Delegația Frontului Național pentru eliberarea Angolei; Delegația de partid și guvernamentală siriană; Delegația Partidului Comunist din Guadelupa; Președintele Partidului Comunist din Luxemburg. ■ În secțiunea numită 1944–1974. În anul jubiliar. Scriitorii pe meleagurile natale apar: □ Cer „derogare” pentru locul nașterii de Nicolae Țic: „Locul meu natal se cheamă satul Boz. Acum cer o derogare. De la Boz la Mintia sunt doar vreo șapte-opt km – distanță neînsemnată. Și-apoi, am trecut de nenumărate ori prin Mintia. Vă rog, deci, să-mi aprobați ca și Mintia de azi să se-nscrie în perimetrul locului meu natal. Eu sunt de la Boz-Mintia”. □ *Cetatea mea eternă!* de Traian Coșovei: „Mulți somoveni muncesc în fabricile, în întreprinderile, pe șantierele Tulcei, învață, se pregătesc în școlile Tulcei, iau parte la opera de înălțare a Tulcei – și, treptat, Somova va deveni parte activă, zonă muncitorească a Tulcei”. ■ Agerpres transmite *Premiile Festivalului dramaturgiei românești*: „La București s-a încheiat faza finală a Festivalului dramaturgiei românești – 1974, dedicat celei de-a XXX-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă. Festivalul, desfășurat sub egida Consiliului Culturii și Educației Socialiste, a reunit spectacole de înaltă ținută artistică, cu un valoros mesaj politico-educativ, inspirate din lupta pentru libertate și dreptate socială și națională, din lupta revoluționară a poporului, condusă de partid, pentru edificarea societății socialiste. Din cele 39 de reprezentanții susținute de teatrele din întreaga țară, în decursul etapelor festivalului, juriul – alcătuit din personalități de prestigiu ale vieții noastre teatrale, prezidat de Ion Dodu Bălan, vicepreședinte al C.C.E.S. – a acordat premii și mențiuni următoarelor spectacole: Premiul I – spectacolului *Puterea și adevărul* de Titus Popovici, prezentat de teatrul «Lucia Sturdza Bulandra». Regizor: Liviu Ciulei; Premiul II – spectacolului *Un fluture de lampă* de Paul Everac, prezentat de Teatrul Național «Ion Luca Caragiale». Regizor: Horea Popescu; Premiul III – spectacolului *Piticul din grădina de vară* de Dumitru Radu Popescu, prezentat de Teatrul din Târgu Mureș – secția română. Regizor: Dan Micu. Mențiuni au fost acordate spectacolelor: *Sâmbătă la Veritas* de Mircea Radu Iacoban, prezentat de Teatrul Giulești, regizor: Geta Vlad și *Strada îngerilor șchiopi* de Bălint Tibor, prezentat de Teatrul maghiar de stat din Cluj, Regizor: Szabó József”.

• [„Luceafărul”, nr. 34] În cadrul rubricii *Literatura celor trei decenii*, este abordată tema intitulată *Poet al cetății*. Semnează texte: Dan Laurențiu, Gabriela Melinescu, Voicu Bugariu, Dinu Flămând, Dan Cristea, M. N. Rusu. □ Dan Laurențiu subliniază *Patosul „Cuvintelor potrivite”*: „Tudor Arghezi nu a încetat până în ultima clipă a vieții sale să devină ceea ce era: adânc implicat în mișcarea valorilor social-politice cu o strălucită conștiință a cuvântului potrivit, el rămâne un caz exemplar de mare artist care trăiește viața cetății ca pe a lui însuși, care-și face din preocupările și evenimentele vitale ale propriei sale opere”. □ În textul *Acel viitor promis*, Gabriela Melinescu se referă la G. Bacovia: „În orașul provincial burghez poetul pare închis, aproape de sufocare în acel infern nedorit în care lipsesc bucuria, râsul, starea de mulțumire așa cum lipsesc în mod limpede fericirea, râsul, mulțumirea din versurile poetului și asta pentru că poetul le-a dorit și le-a amintit tot timpul prin absență”. □ Dinu Flămând reflectează la *Înaltele rosturi din lirica blagiană*: „Aflăm, din mărturisirile postume, că poezia sa naște «în ritmul pasului», că era purtată în suflet, ademenită, «iscodită» până ieșea la lumină. Blaga pășea spre tinerețe și a murit mai tânăr ca niciodată”. □ Pe G. Călinescu, Dan Cristea îl asociază cu *Lauda faptei*: „Așadar, scriitorul este un om al faptei, un devotat al muncii, deosebit de semenul său muncitor doar prin uneltele diferite, sensul existenței sale fiind tot creația, de obștească folosință. Iată, nu mai departe, una din temele noii poezii călinesciene: lauda acțiunii umane utile, transfiguratoare a realității”. □ M. N. Rusu subliniază ideea de *Continuitate și individualitate* în poezia lui Eugen Jebeleanu: „Așadar, revolta poetului nu mai este doar față de sine, ci este o revoltă în numele mulțimilor, al milioaneilor de frustrați ai vieții. Jebeleanu adaugă acum poeziei de revoltă autohtonă dimensiunea unui umanitarism planetar, ca acela din *Surâsul Hiroșimei*. El adaugă deci poeziei militante românești o coordonată universală, fără a ieși din tiparele spiritului autohton. Astfel, lirismul lui Jebeleanu se reîntoarce la tipologia poeziei sociale a cititorilor munteni, îmbogățind-o”. ■ Într-o altă rubrică ce păstrează același titlu: *Literatura celor trei decenii*, semnează articole G. Dimisianu, Ovid Crohmălniceanu, Alexandru Balaci, Adrian Marino, Alexandru Papilian, Ioan Adam, Victor Felea, Mircea Iorgulescu. Subiectul abordat este sintetizat astfel de redacția revistei: „Treizeci de ani pot însemna o epocă literară și perioada 1944-1974 este o importantă etapă literară. Ne-o arată nu numai operele apărute în acest interval ci chiar opiniile despre ea, după cum și conținutul acestei pagini. Scriitorii solicitați de noi să ne vorbească despre semnificația și crezul acestei epoci literare atrag atenția asupra singularității ei. Dincolo de reușitele sau nereușitele ei stă ca o stea polară mărețul ideal uman, care a stimulat netulburat scriitorii de toate vârstele. De unde, în contextul varietății de talente, stiluri, nuanțe, impresia, convingătoare a efortului creator”. □ G. Dimisianu, *Implicarea în social*: „Tensiunea către o cuprindere integrală a problemelor societății mi se pare că este una din domeniile epocii noastre de

creație. Nu e vorba de a regăsi acest aspect în oricare operă ivită în decursul celor treizeci de ani, dar privind lucrurile în latura lor de generalitate constatăm că literatura românească de după Eliberare și-a realizat o tendință definitorie implicându-se bogat și decisiv în materia socială. Anii de început, 1944, '45, '46, preiau gesturile de violență contestatară ale generației războiului, antrenată să descalifice valorile burgheze, într-un climat de manifestări care aprofundau criticismul antifilistin până la o atitudine de clasă. Către 1950 se profilează altă preocupare; revoluția crease raporturi noi între straturile sociale, schimbase radical natura relațiilor individului cu grupul mai larg ce-l conținea, modificase în totul instituțiile vieții publice, raporturile de conviețuire [...], realități care cereu imperios să fie transpuse, bogat, în reprezentările literare. Este perioada când se cultivă, în lirică insistent, poemul cu schemă narativă, iar în proză romanul cronică sau romanul-frescă. Este adevărat că aviditatea de a aborda cât mai multe și cât mai vaste domenii ale socialului a rămas de multe ori, în epocă, la forme de ilustrare exterioară, schematice, dar tendința exprima sensul major al unei evoluții, izbutind până la urmă să se materializeze în câteva opere de anvergură sub toate raporturile: *Un om între oameni*, *Desculț*, *Moromeții*, *Bietul Ioanide* ș.a.". □ Ovid Crohmălniceanu, *O literatură a făuritorilor de istorie*: „Literatura noastră din ultimii treizeci de ani se distinge, cred, în primul rând, printr-un sentiment al istoriei, considerabil mai puternic ca înainte. În acest scurt răstimp, poporul român a înfăptuit o operă constructivă atât de uimitoare, încât conștiința lui că sub conducerea partidului poate acționa cu succes asupra mersului vremii, a devenit o realitate trăită nemijlocit. O asemenea experiență trăită fără precedent a căpătat un original și semnificativ reflex literar. [...] sub efectul revoluției socialiste, explozia lor are loc de trei decenii; de la 23 august 1944, istoria nu se mai face peste noi, ci cu participarea noastră neîndoilenică. [...] Să ne oprim, de pildă, o clipă la romanul lui Camil Petrescu, *Un om între oameni*. Puterea fascinantă a acestei pânze epice, pe nedrept uitată de unii, stă în viziunea cu totul nouă pe care o animă. Istoria nu mai e privită aici ca fatalitate oarbă; autorul face să-i transpară resorturile secrete, punctele nodale unde ea poate lua alt curs și schimba evoluția societății românești. [...] Marile mituri naționale și universale așa cum le cultivă Ioan Alexandru, Nichita Stănescu ori Ion Gheorghe nu sunt altceva decât istorie actualizată, făcută prezență perpetuă, înscriere a vieții zilnice în semnificația durabilă măreață pe care le-o dă «murmurul» muncii pașnice a unui «neam cântăreț»". □ Mihai Beniuc, *Pecetea socialismului*: „Și ce e nou? Un simț al prezentului socialist și o previziune [...] a comunismului inspirată de vertiginoasa evoluție agricolă industrială a țării sub călăuzirea frunții comuniștilor, în literatură de la Labiș până la Nichita Stănescu, ca să consemnez după borne marcante, noua realitate se simte pregnant. Dar o simțim noi mai ales, prizoniți de regimul trecut și ținuți și azi, pentru satisfacția noastră, sub focul unor oficine străine. Pe ei îi doare invincibila victorie a socialismului în toate domenii-

le și cătuși de puțin nu un regres în creația literară. E o efervescentă multilaterală dar convergentă, cu o unică finalitate de a se pune în serviciul social obștesc, al socialismului constructiv, în vederea comunismului. Drumul pe care merge ireversibil poporul nostru, este socialismul multilateral dezvoltat, este drumul comunismului. Această realitate se cere întruchipată artistic de către scriitorul din România după 30 de ani de la eliberare. Că, în acest sens, fiecare va scrie despre trecut, prezent ori viitor, e indiferent. Cine n-ar înțelege mesajul revoluționar și militant socialist al României contemporane, inclusiv în literatură, ar putea liniștit să se retragă din câmpul scriitoricesc. Literatura nouă e patriotism, revoluție și combativitate socialistă”. □ Alexandru Balaci, *Perpetua evoluție*: „Literatura românească a acestor ani a fost orientată în general spre direcția unei viziuni estetice realiste. După o anumită oscilare, fără amplitudini de valoare, scriitorii români au ajuns să privească realismul drept o modalitate artistică largă, aptă să includă în aria sa, integral, variatele curente înnoitoare ale secolului al XX-lea. Fiecare artist caută să răsfrângă prin prisma propriei personalități trăsăturile care conturează omul contemporan, liniile de forță care îi dimensionează universul în perpetuă evoluție. Putem să repetăm o afirmație relativă la problematica generată de condiția umană contemporană, arătând, că în suprastructura românească se poate sublinia existența unui criteriu general de concordanță între estetic, etic și social”. □ Adrian Marino, *Etape ascendente*: „Privesc drumul străbătut de critica românească în ultimele trei decenii și câteva etape ascendente se desprind cu toată claritatea. Nu mă preocupă acum nici confuziile inițiale, nici unele obstacole îndepărtate pe parcurs, nici o serie întregă de fenomene specifice unor «crize» de creștere, de maturizare, ale oricărei noi critici. Încerc să desprind direcția sensului interior, marile faze de dezvoltare ale unui proces în plină evoluție în care am deplină încredere. Mai întâi, privind retrospectiv, constat cu cea mai mare satisfacție că critica noastră a luat alt curs decât cel implicat în textul și subtextul unui titlu simbolic. Critica criticii, cu semnificație de «document». Eveniment hotărâtor: critica actuală și-a redescoperit toți precursorii viabili, marele fir al tradiției criticii românești a fost regăsit și reînnotat cu pasiune. Maiorescu, Gherea, Dragomirescu, Lovinescu, Călinescu, Vianu și ceilalți au fost reeditați masiv, studiați în prefețe, comentarii și monografii importante. Criticii ultimei generații își dau seama că stau pe fundamente solide, că reflexia critică românească are izvoare puternice și fecunde, că asimilarea și recuperarea dialectică, selectivă, ea însăși critică, a marilor noștri precursori reprezintă un proces viu, creator organic. Criticul actual știe și simte că la spatele său există câțiva piloni de susținere, un sistem de referințe bine verificat, de la care nu poate abdica. Consolidarea adevăratei ierarhii a valorilor critice reprezintă, de altfel, un succes al întregii noastre culturi, literaturi, vieți literare. Progresul criticii actuale n-ar fi fost și nu este posibil fără această conștiință a continuității, confruntării și responsabilității față de trecut și prezent. În același timp, critica românească, mai ales în

ultimul deceniu, a știu să descopere atât izvoarele fundamentale ale criticii străine cât și noile metode. Faptul că în acesată epocă se traduc Sainte-Beuve, Taine, Thibaudet, dar și structuraliști, semioticieni și poeticieni, vorbește de la sine. Atât «vechea» cât și «noua critică» sunt tot mai bine cunoscute prin traduceri, pe scară largă, cât și prin consultare directă. Critica noastră nu se poate dezvolta în izolare: pentru ea ieșirea dintr-un anume «provincialism» este, pe un plan, hotărâtoare. A face abstracție de întreaga mișcare pozitivă de idei și de metodele criticii contemporane – printr-o confruntare deschisă, lucidă, bine orientată ideologic – este greu de conceput în etapa actuală. Dar, în același timp, se impune cu aceeași acuitate, ca întreg acest proces să se integreze și să contribuie la dezvoltarea unei critici literare românești marxiste, tot mai capabilă de contribuții critice românești originale. Maturizarea acestei critici se dovedește nu numai prin ce «ia» ci și prin ce «dă» în spirit creator, gândirii critice universale. Acest fapt implică depășirea fenomenelor de imitație, epigonism facil, pentru a nu mai vorbi de spiritul de compilație, de repetarea mecanică a unor dogme și clișee. Am ajuns, în cele din urmă, la stadiul când și această etapă ascendentă poate fi parcursă și realizată în condiții tot mai bune. Critica românească actuală – prin ceea ce are ea efectiv creator, prin întregul său spirit de inițiativă, prin afirmarea conștiinței de sine – a început să-și facă simțită prezența și în acest domeniu-cheie: al lucrărilor și contribuțiilor de concepție originală. O serie de lucrări de poetică, stilistică, structuralism, critică a ideilor literare etc. se înscriu în acești parametri superiori. De asemenea, unele sinteze, istorii literare, panorame critice, monografii. Adevăratul critic român actual părăsește inhibiția și imitația, spre creație și inovație. Destinul ascendent al criticii românești depinde integral de consolidarea acestui spirit, cu bune premize de dezvoltare. Fenomen care face parte din întregul proces de cunoaștere și recunoaștere al valorilor culturii românești în străinătate; critica românească actuală a început să participe și să parcurgă și această etapă ascendentă a afirmării sale. Pentru prima dată în întreaga lor istorie (cu excepția lui M. Dragomirescu), criticii români încep să fie traduși, să colaboreze tot mai frecvent la publicații străine de specialitate, să ia parte – printr-o prezență activă și adesea remarcată – la numeroase congrese, colocvii și reuniuni critice internaționale. Eveniment într-adevăr unic în întreaga istorie a criticii noastre: criticii români dispun de curând și de un organ științific de exprimare în limbi de circulație internațională: «Cahiers roumains d'études littéraires», capabil să întrețină un dialog critic real, exigent, fecund, cu toți prietenii și partenerii criticii noastre de peste hotare”. □ Alexandru Papilian, *Energii tinere*: „Așadar, dacă ar fi să rezumăm întregul proces de creație literară din ultimele trei decenii, imaginea cea mai potrivită ar fi poate aceea a unui trunchi, trunchiul nostru, propriu și stabil, din care țâșnesc energii fabuloase. Un mare proces de reîntinerire și înflorire. Mărturie stau cărțile apărute până acum. Mărturie stau tinerele talente cărora azi le-a venit rândul să-și încerce forțele, nerăbdătoare,

la porțile eternității. Mărturie stau speranțele”. □ Ioan Adam, *Vocația exemplarului*: „O tenace nosatalgie a exemplarului e vizibilă în proza acestor ultime trei decenii. Într-un interval temporal pe parcursul căruia pe alte meridiane se bate excesiv moneda pe tema eroziunii personajului, a iminentei agonii a acestuia, scriitorul român este preocupat de esențele umane semnificative, și, mai ales, reprezentative. Semn al tinereții unei literaturi, în cadrul căreia însuși romanul are o invidiabilă tinerețe? Desigur putem vorbi și despre asta. Dar, îndeosebi trebuie să vedem aici însemnele distinctive ale unei opțiuni fundamentale atât estetic cât și politic, o opțiune care nu exclude, ci dimpotivă, implică mesajul, în cel mai înalt grad. Darie, Ioanide, Niculae Moromete, Filipache, Mîtru Moț, Alexandru Severin [...] sunt tot atâtea simboluri ale unei existențe înțelese în sensul ei activ”. □ Victor Felea, *Capacitatea de înnoire*: „Să ne gândim doar la câțiva autori ca Zaharia Stancu, Geo Bogza, Eugen Jecbeleanu, Maria Banuș, Gellu Naum, A. E. Baconsky, Ion Caraion, Geo Dumitrescu, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ioan Alexandru, Constanța Buzea, Adrian Păunescu sau Marin Preda, Eugen Barbu, Fănuș Neagu, D. R. Popescu, Ștefan Bănuțescu sau Nicolae Velea etc., și ne vom da seama în ce măsură lucrările scriitorilor actuali sunt cu totul altceva decât producțiile generațiilor interbelice, în ce măsură fermentul înnoirilor istorice și sociale a dus la o nouă viziune literară, unde conștiința lucidă, angajată și sentimentul unor dramatice confruntări cu problemele epocii au căpătat adâncimi și reliefuri artistice neatinse înainte”. □ Mircea Iorgulescu, *Conștiința istoriei*: „Schimbarea hotărâtă a cursului istoriei, prin actul Eliberării, a creat sentimentul începerii a unei ere noi. Dominantă este acum conștiința conflictului între cele două lumi, a trecutului și a viitorului, și ne putem face o idee mai precisă despre intensitatea cu care a fost resimțită... [...] Eliberarea marcase începutul unei agonii rapide și o societate și o ideologie fundamental deosebite, afirmate pe cale revoluționară. Vom avea, în continuare de urmărit felul în care se manifestă conștiința revoluției și, în actualitatea cea mai recentă, conștiința istoriei în mers, ca forme ale conștiinței istoriei despre care aflasem la început că este una din trăsăturile impunând personalitatea literaturii noi”.

• [„România literară”, nr. 34] Versuri semnează: Zaharia Stancu (*Țara mea*), Radu Boureanu (*Odă simplă*), Victor Tulbure (*Trei culori; Azur de Voroneț; Aur de zestre; Purpură de August*), Dan Mutașcu (*30*), Lucian Avramescu (*Patrie*), Ion Mărgineanu (*Dragoste de Blaj*), Dim. Rachici (*Nemuritori suntem*), Virgil Teodorescu (*Străveche țară nouă*), Horváth Imre (*Toți fiii tăi aduc mărturie*), Traian Iancu (*Prin lupta lui*), Valeriu Bucuroiu (*Imnuri de slavă*), Ion Sofia Manolescu (*Coloana nesfârșită*), Florența Albu (*Pământ*), Radu Cârneli (*Columnă Partidului*), Victor Nistea (*20 000 000*). □ Marta Alboiu Cuibuș traduce din *Poeți ai Rezistenței*: Marcel Collet (*Basmul apelor*), Jean Dupoux (*O veste...*), Paul Etienne (*Grăunțe de nisip*), Jean Audard (*Dimineața roșie*), Pierre Unik (*À contre-jour*), Pierre Henri Simon (*Sonet*), Gas-

ton Criel (*Stalag XI A*). □ Toma George Maiorescu scrie un reportaj intitulat *Citadelele socialismului. Orele Reșiței*. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Orizont*: „De pe treapta anului 30 al noii sale istorii, România Socialistă își privește încă mai încrezătoare viitorul ale cărui perspective vor fi tratate, în toată amploarea lor, până în anul 2000, la cel de-al XI-lea Congres al Partidului. Când conducătorul său va îmbrățișa cu toată înțelepciunea și îndrăzneala lui de ctitor revoluționar întreaga voință de propășire a tuturor fiilor patriei, scrutând orizontul, aureolat de zorii comunismului, ai mileniului ce vine”.

■ În *Uniunea Scriitorilor* sunt prezentate o serie de evenimente organizate în cinstea anului XXX: „La Casa de cultură a sindicatelor din municipiul Buzău a avut loc un spectacol festiv de poezie. Au participat acad. Eugen Jebeleanu, care a rostit și cuvântul introductiv, Tudor Postelnicu, secretar al Comitetului județean Buzău al P.C.R. și secretar al Consiliului județean al Frontului Uniunii Socialiste, Dan Aurelian, prim-secretar al Comitetului județean U.T.C. Buzău. Au recitat din creațiile lor: acad. Eugen Jebeleanu, Ion Bănuță, Vlaicu Bârna, Dan Deșliu, Mircea Dinescu, Traian Iancu, Violeta Zamfirescu, precum și tinerii poeți buzoieni Denisa Comănescu și Gheorghe Istrate. * Editura Dacia a organizat la «Întreprinderea metalurgică de metale neferoase» din Baia Mare lansarea mai multor lucrări recent apărute în cinstea Anului jubiliar XXX. Noul roman al lui Const. Cubleşan, intitulat *Licheni*, a fost prezentat, cu acest prilej, de Vasile Igna, romanul *Norii de diamant* de Leonida Neamțu, de către Mircea Popa, iar antologia *Povestitori ardeleni*, de C. Cubleşan. Despre primul volum din studiul *Voivodatul Transilvaniei* și lucrarea *Populație și societate* a vorbit Al. Căprariu, directorul Editurii Dacia. [...] * Asociația Scriitorilor din Cluj a organizat, la sediul său o întâlnire cu generalul-colonel în rezervă Mircea Haupt, care a evocat, cu acest prilej, luminoasele pagini de eroism ale ostașilor și ofițerilor noștri, în cadrul insurecției armate antifasciste și al luptelor pentru eliberarea întregului teritoriu al țării, contribuția armatei române la eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, în anii 1944–1945. Vorbitorul a răspuns la numeroase întrebări puse de scriitorii prezenți la întâlnire. * La șantierul tineretului din Petrești și la tabăra județeană a pionierilor și elevilor din Iara, Asociația Scriitorilor din Cluj a organizat, în colaborare cu Comitetul județean U.T.C., festivaluri de poezie patriotică la care și-au adus contribuția: Doina Cetea, Dimitrie Danciu, Vasile Grunea, Negoită Irimie și Cornel Udrea. * În organizarea Asociației Scriitorilor din Timișoara, la Băile Buziaș și la Băile Călacea au avut loc recitaluri de poezie patriotică la care au fost prezenți: Al. Deal, Florian Grozdan, N. D. Pârvu, Mircea Șerbănescu, Nicolae Țirioi, Ion Velican. * Asociația Scriitorilor din Iași a organizat la tabăra de la Liceul de construcții de mașini o întâlnire cu tinerii cititori, la care au participat Vasile Constantinescu, Liviu Rusu, Corneliu Sturzu și Haralambie Țugui. * La invitația cenaclurilor literare din Alba Iulia și Aiud, scriitorii Gheorghe Suci, Ion Mărgineanu, Virgil Șerbu Cisteianu, Mircea Stâncel, Ion Mesaroșiu s-au

întâlnit cu iubitorii de literatură din Alba Iulia, Ighiu și Aiud. * Cenaclul literar «Tudor Mușatescu» a organizat o întâlnire cu publicul, la Căminul cultural din Popești-Leordeni, jud. Ilfov. Au citit din lucrările lor: Sin Arion, Al. Clenciu, Victor Hâlmău, Barbu Alexandru Emandi, Aristide Mircea, Gabriel Teodorescu și Ion Vladimir”. ■ În cinstea celei de a 30-a aniversări apar mai multe texte: □ Zoe Dumitrescu-Buşulenga, *România azi*: „Dacă România e astăzi cunoscută pe glob cum n-a fost niciodată în zbuciumata-i istorie, asta se datorește convergenței perfecte între istoria și filosofia unui popor și concepția despre istorie și politică a conducătorului care-l reprezintă. Glasul tovarășului Nicolae Ceaușescu este glasul unei țări care se ridică în numele unor idei și principii de viață și coexistență inatacabile, fiindcă substanța lor e profund etică. Iar prestigiul său, care este prestigiul nostru, al tuturor cetățenilor acestei patrii, înseamnă în fapt ridicarea firească la înălțimea unei misiuni”. □ M. Beniuc, *Pe lungimile de undă ale viitorului*: „Întâlnirea din 7 august a.c., la Neptun, a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu reprezentanți ai scriitorimii, a readus în mintea scriitorilor sarcina fundamentală de a transpune pe lungimile de undă ale scrisului, în întru chipare veridică, ceea ce s-a înfăptuit în ultimele trei decenii de către popor sub conducerea partidului, dar și premisele istorice care au făcut posibilă insurecția antifascistă, de eliberare a țării, la 23 August 1944. Nu e o sarcină festivă, ci una de lungă durată, poate pentru termene dincolo de cele fixate în directive dincolo de cele previzibile în cincinale”. □ Sergiu Dan, *Într-un nou mileniu*: „Fără să recurgem la fantezia disponibilă a romancierilor de anticipație, putem trasa de pe acum nu numai cadrul unui viitor probabil, dar și detaliile existenței noastre de mâine și de poimâine până la anul 2000 inclusiv, eliminând din capul locului fatalitatea și imprevizibilul. Știm că în România de mâine dimineață, adică cea de peste un sfert de veac, se vor recunoaște toate Româniile câte au fost de la descălecat până azi, fiindcă în ea se vor păstra toate, cu trăsăturile lor nepieritoare. Ferice de cei care în acea dimineață vor citi în fruntea ziarului: *Anul 2000, 1 ianuarie, nr. 1*. Și ce titlul măreț în prima pagină: *România Socialistă în pragul unui nou mileniu*”. □ Aurel Rău, *Vârstele țării*: „Într-o țară străveche și frumoasă care este țara noastră, care atât de generos se deschide poeziei, unde istoria se prelungește în legendă, în milenii și milenii de semne și vestigii ale unei vieți de civilizație, într-o țară ca aceasta, iată că stabilirea vârstelor devine un prilej de aproximare (cadrul vast, infinit, pentru lucrările imaginației), dar, totodată, și prilej de precizări categorice. Fiindcă această țară străveche și frumoasă numită România împlinește în această vară treizeci de ani de istorie nouă”. □ Alexandru Ivăsiuc, *O literatură puternică*: „Dorim nu o literatură de tabuuri și nici una devitalizată, ci puternică, exprimând marea curiozitate și deschidere față de lumea dinăuntrul și din afara noastră, caracteristică expansiunii civilizației. În aceste circumstanțe, neevitând atacarea temelor majore, chiar dacă va trezi controverse, participând cu îndrăzneală la lupta eternă dintre vechi și nou, lupta împotriva

inertiei, literatura română își va face datoria de a fi un factor civilizator, contribuind la ridicarea nivelului de «calitate a vieții», care exclude conceperea civilizației ca o simplă acumulare. Omul nou, de fapt omul ce se apropie de esența sa eternă, eliberată de fetișuri și oprinare, nu poate fi decât liber nu în instincte, ci liber prin cunoaștere, capabil să înțeleagă, deci educat și cultivat (atribute aproape sinonime), la formarea căruia își aduce contribuția și literatura, – acesta este țelul, dialectic, și cheazășia dezvoltării noastre”. □ Domokos Géza, *Ritmuri*: „Putem privi cu încredere ziua de mâine, avem un ideal măreț – comunismul; avem un conducător încercat – Partidul Comunist Român. Și cu eforturi, cu renunțări chiar ne-am dobândit un ritm de a construi și a ne construi pe noi înșine, demn de forța, de dăruirea noastră, de marea întâlnire cu timpurile care vin”. □ Romul Munteanu, *Momente durabile*: „Lumea noastră a căpătat o forță nouă și literatura la fel. Scriitorul este ochiul timpului, vocea lui perenă prin care generațiile viitoare își vor cunoaște trecutul, iar noi ne confruntăm cu prezentul”. □ Sütő András, *La porțile timpului*: „Am făcut de mai multe ori bilanțul literaturii ultimilor treizeci de ani. În aprecierile noastre, distanța apropiată de la care privim operele poate genera erori – în favoarea sau în detrimentul acestei literaturi. [...] În săptămânile acestea, când, concomitent cu bilanțul festiv al anului jubiliar, întreg poporul nostru studiază proiectul de Directive al apropiatului Congres al Partidului și perspectivele dezvoltării economice a țării – e firească preocuparea de a cuprinde perspectivele literaturii noastre. Ce ne promite scrisul, pentru ziua de mâine? Nu ne poate făgădui altceva decât ceea ce se tensionează în noi – generațiile mai vârstnice sau mai tinere – ca substanță, ca putere de a crea. Creșterea producției de cărbune este previzibilă prin calcul. E imposibil însă să-ți imaginezi gradul de incandescență a ideii, produs al miliardelor de celule nervoase ce-și vor înmănușea flăcările în viitoare romane și poezii”. □ Aurel Baranga, *Renaștere*: „Cred că întrebarea pe care trebuie să și-o pună fiecare scriitor de vârsta mea este una singură: cum ar fi arătat viața noastră, a tuturor la un loc și a fiecăruia în parte, viața noastră fizică, cetățenească și spirituală fără ziua de 23 August 1944? [...] Ce aș fi fost eu, cel ce semnează aceste rânduri, fără ziua de 23 August 1944, mai e nevoie s-o spun, mai e nevoie s-o scriu?”. □ Anghel Dumbrăveanu, *Demni de idealurile poporului*: „Perspectivele literaturii române decurg din larga înflorire a talentelor, din succesele importante de până azi, cum și din însăși epoca frământată la care participă, angajați prin scrisul lor, scriitorii; ele decurg din această epocă de nemaîntâlnit avânt patriotic, epoca unor înfăptuiri care plasează patria noastră în contextul țărilor implicate într-un proces de puternică afirmare și progres social. Acestei epoci trebuie să-i corespundă, în mod necesar, o literatură demnă de idealurile și munca dăruită a poporului nostru, o literatură activă, militantă, de un înalt nivel ideologic și artistic, care să vorbească oamenilor de azi și de mâine despre visurile înfăptuite și despre viitorul de aur, cum spunea poetul, al patriei române”. □ Constantin Chiriță,

Primii noștri ani: „Făceam politică în marș, chiar și atunci când vorbeam cu cei speriați sau cu cei neîncredători ni se părea că mânuim niște unelte. Visul – dublat de credință și muncă. Dar nici nu se putea altfel. Flacăra revoluției trebuia să ajungă în inimi, pentru a deveni gest și ideal. Puritatea ei e unul din cele mai splendide adevăruri ale istoriei noastre moderne. Iată de ce suntem atât de datori primilor ani și putem să-i laudăm din toată inima”. □ Ion Iuga, *Și a fost ziua:* „Azi îmi gândesc sărbătoarea țării la jumătate de secol de la înfăptuire. Dialoghez imaginar cu județele, cu oamenii cetății din 1994. Atunci vor fi mai puțini martori oculari și autori ai Insurecției, dar mărturia cea mai vie în care îi vom regăsi fi-vor grădinile metalice ale României Socialiste cu oamenii ei. Și lucrurile toate vor rosti un cântec zilei cioplite pe umeri de părinți, pe umeri de țară”. □ Anton Breitenhofer, *Valorile socialismului:* „Directivele celui de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate ne-ar apărea drept o utopie dacă n-am dispune chiar în aceste zile de confirmarea istorică a faptului că poporul nostru a înfăptuit, în cele trei decenii de la izbăvirea sa din înapoiere, beznă și exploatare, minuni de creație, de energie, de elan revoluționar. Toate acestea au de a face nu numai cu progresul și omenia, ci și cu literatura. Se înțelege că această literatură, dacă vrea să lumineze și să convingă, trebuie să fie neapărat revoluționară”. □ Ion Istrati, *Cu responsabilitate civică:* „Pot afirma fără greș că aproape tot ceea ce eu, precum și colegii mei de condei, am putut crea mai bun sub raport artistic în scrierile noastre literare, întreaga noastră sentimentalitate investită în cărțile publicate, își află resursele inepuizabile în simțămintele de dragoste și adorație pe care le numim pentru această urbe modernă de azi, pentru viitorul ei de mâine, pentru viitorul țării. De altminteri, documentele de partid recent supuse dezbatelor publice și care urmează să dobândească înalta aprobare a celui de-al XI-lea Congres al Partidului constituie, slovă cu slovă și rând cu rând, o expresie vie și plină a graiului inimilor și năzuințelor noastre, ale întregului popor”. □ Dan Tărchilă, *Dacă s-ar fi scris...:* „Răspundem de fiecare frumusețe neconsemnată, de fiecare erou netrecut în cărțile prezentului, de fiecare ceas de izbânda contemporane pierdut pentru cei care nu s-au născut încă. Nu noi, care scriem, rămânem, ci eroii din operele noastre. Nu biata noastră viață trecătoare prezintă interes pentru viitor, ci măreția acestui prezent pe care-l trecem cu mîgălă și talent în paginile unei cărți”. □ Radu Theodoru, *Convergențe:* „Dincolo de sărbătoresc și festiv, marile aniversări dialoghează cu istoria din dubla ei perspectivă: a trecutului și a viitorului. Acest trecut socialist, căruia i-am fost ctitori, dăruindu-i treizeci de ani plini și niciodată lăncezi, fulgerați de marile întrebări cărora le-am găsit răspunsuri în social și în politic, ne îndreptățește să cerem viitorului așezarea României pe meridianele universalității. De trei decenii socialismul românesc potențează și proiectează, dincolo de fruntariile țării, gândirea matematică sau artistică, artizanatul sau tehnica, specificitatea și originalitatea, iar, după Congresul al IX-

lea, gândirea politică, element revelator pentru umanitatea deceniilor șase și șapte”. □ Lucian Raicu, *Pe scara umanului*: „Avântul spiritual, marea respirație lirică se autorizează, în egală măsură, de la sursele adevărului. Oricâtă «transfigurare» am putea presupune în definiția însăși a poeziei, ea operează în concret, și face apel la umanitatea întregă a poetului, la participarea sa sufletească, la biografie și convingeri strict determinate. Puțină «proză» nu dăunează de altfel niciodată poeziei valabile, oricât de vast, de înalt și chiar himeric ar fi proiectul său. În epoca noastră, care a dovedit, în chip dramatic, supremația realului și neputința evaziunii, cerem și poeziei să-și dezvăluie «originea», să-și explice (prin raportare la experiență) necesitatea, și, dacă să poate, să acopere exact o acțiune, o implicare «plătită». Pentru că este supusă, uneori fără voia noastră, unui tip mediat de confruntare cu datele de care dispune cititorul însuși, sau cu cele care rezultă din propria ei materie vitală, și trebuie să facă față și să reziste unei suspiciuni mai generale față de actul fictiv. Să reziste unui examen de autenticitate și unor probe foarte prozaice, care-i măsoară gradul de autorizare. Cine este cel care ne vorbește și dacă are dreptul să ne vorbească astfel, care sunt experiențele (deduse, desigur, din opera ca atare) ce-l îndreptățesc. Există și în sfera aceasta, atât de delicată altfel, o nevoie de legitimare, de confirmare, de consonanță. Există astăzi și o problemă nouă a cititorului, veritabil interlocutor activ, care nu primește «sublimul» în orice condiții, dimpotrivă, manifestă o atitudine critică plină de prudență, câtă vreme nu ajunge să perceapă el însuși acoperirea de care dispune poemul, să distingă precis vocea ce i se adresează, din imediată apropiere, la scara umanului. Iluzia verbală, cu pricepere întreținută, devine o condiție cu totul nesatisfăcătoare, câtă vreme nu descoperă, în același timp, corelatul obiectiv și condiționarea subiectivă a vocii care se adresează”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Cărțile tinerilor*, un text despre câștigătorii concursului Editurii Eminescu pe anul 1973: „Mircea Florin Șandru (poet foarte talentat) este autorul unor admirabile poeme sentimentale închinată orașului modern: tandre și ironice, «realiste»și pline de imaginație, dense de obiecte, concrete până la senzualitate și, totodată, fantastice, magice, vrăjite. Cultivate și originale, elegiile acestea redescoperă vorbirea poetică: poezie fără sfială retorică, de o discursivitate vibrantă, incantatorie. Este o noutate, căci lirica ultimilor ani s-a bazat mai mult pe îndoiala de cuvinte, a fost antiretorică, pulverizată în imagini, adeseori seacă și ermetizantă. Aceași încredere în cuvânt, aceeași generozitate a vocii auzim și versurile Carolinei Ilica, grațios senzuale ca ale Mariei Banuș în *Țara fetelor*, solemne ca ale Magdei Isanos. Poezia de ritualuri delicate și de o mare seriozitate a sentimentului. Și aici isteria imagistică lipsește. Din contră, ușor teatral, minulescian este George Florin Cozma, care are umor fin și ingeniozitate. E, desigur, un poet minor, dar în sensul modului muzical cu acest nume. Scrie «romanțe» inteligente și ironice ce trădează un sentimentalism congenital. În fine, la Dinu Adam frapantă este (când nu se mărginește să versifice pur și simplu, școlă-

rește) energia cuvântului; poetul e îndrăzneț, modern, sarcastic; se observă la el un fel de «cinism» al expresiei. Riscul acestei poezii stă în labilitatea atitudinii și în patetismul de ocazie. Dintre prozatori, Dan Alexandru Bițică e posesorul celei mai bogate experiențe de viață, însă cu desăvârșire lipsit de mijlocul de expresie literar. Reportajele lui interesează exclusiv gazetăria; deloc literatura. La extrema cealaltă se situează Pavel Perfil, autor de reportaje literaturizate, imitând uneori pe Geo Bogza, într-un stil foarte afectat [...]. Mai mult nerv, deși foarte exterior, găsim în cele două nuvele ale lui Doru Davidovici, ce descind din exotismul lui Radu Tudoran (schimbând marinarii cu aviatorii, marea cu cerul) și din aventurierii mai mult sentimentali decât cinici al lui Petru Popescu sau ai «copiilor teribili» din proza americană a anilor '50. Schematice moral, personajele lui trăiesc întâmplări pline de neprevăzut, în locuri pitorești. E o proză ce va plăcea cu siguranță unui anumit public, dar sper că Doru Davidovici va ști să nu rămână doar un autor de succes... În măsura în care nu interzic orice spontaneitate afirmării tinerilor (și e bine că alte edituri procedează diferit, în materie de debuturi, sub raport tehnic, desigur, căci severitatea criteriilor trebuie să fie aceeași), astfel de concursuri sunt totdeauna utile. Îi așteptăm pe cel de al doilea: 1974". Citim recenzii: □ Șerban Cioculescu scrie despre *Istoriografia literară după Eliberare*: „Niciodată numărul istoricilor literari n-a fost atât de mare ca în prezent. Niciodată nu au existat, ca astăzi, premisele unor alte valoroase lucrări fundamentale, monografii sau sinteze de istorie literară. Știința literaturii a fost până la Eliberare în cea mai mare parte lipsită de acest instrument de lucru". □ Dana Dumitriu se ocupă de *Limbaajul liricii patriotice*: „Generația lui Labiș, Ion Gheorghe, Gheorghe Tomozei, Ion Horea, Florin Mugur, Petre Stoica și cea următoare au marcat un moment de reviriment al poeziei reflexive, redescoperind lirismul substanțial. [...] Ulterior Labiș însuși a creat un climat poetic în care au apărut Nichita Stănescu, Cezar Baltag, Grigore Hagiu, Ioan Alexandru, Adrian Păunescu, Ana Blandiana, Gabriela Melinescu, Marin Sorescu și alții, care odată cu înviorarea generală a concepției despre poezie, produc o modificare a limbajului liricii poetice. Diversitatea acestui limbaj este un fenomen îndeobște recunoscut când se analizează reușitele acestor generații de poeți. [...] Poeții care au debutat în deceniul al șaptelea au beneficiat de înnoirile limbajului liric produse odată cu generația de după Labiș, și, mai mult, chiar poeții care au scris după război într-o manieră despersonalizantă au redobândit în acest climat vocile proprii, distincte, în așa fel încât peisajul liric de azi este de o impresionantă varietate". □ G. Dimisianu se ocupă de proza ultimelor decenii în *Omul interior*: „Dacă urmărim evoluția prozei noastre pe traseele, deloc rectilinii, ale ultimelor trei decenii, o constatare ni se impune cu vigoarea evidenței; unul din sensurile armonizatoare ale înaintării, cu toată diversitatea căilor urmate, a fost către răsfrângerea, mereu sporită în nuanțe, a omului interior, către recăștigarea dimensiunilor individualului, printr-un efort tenace de explorare multiplană, ho-

tărât să scoată reprezentările epice din generalitatea schemelor. Nu e vorba de «psihologizarea» prozei, de cantonarea exclusivă a prozatorilor în terenul analizelor conștiinței, cum s-ar putea înțelege, ci de o atitudine în fața materiei umane, de un mod de apropiere nemaisatisfăcut să observe individul numai în latura sa exponențială, adică proiectat invariabil în afara sa”. □ Mircea Iorgulescu, *Sensul unei evoluții*: „Mai mult decât la intervalul de timp avut în vedere, orice retrospectivă critică a literaturii se raportează, subtextual sau direct, la actualitate: punctul de sprijin al istoriei literaturii se află în literatura prezentului. Trecutul, chiar și cel mai apropiat, este scrutat din perspectivii contemporaneității imediate, de felul în care e înțeleasă aceasta fiind dependentă însăși viziunea asupra desfășurării istorice. În această privință, mai grăitoare chiar decât exemplele ilustre de la noi (Iorga, Lovinescu, Călinescu) sunt diferitele proiecte și încercări parțiale de a se înfățișa mersul literaturii române postbelice: căci vom regăsi, în fiecare, pecetea inconfundabilă a momentului în care au fost gândite și elaborate”. ■ Sub titlul *București, 19 august 1974* citim: □ Eren '74 de Mircea Grigorescu: „Grădina vastă, cu frumosul edificiu central, uriașa corolă de floare a viitorului, precum și pavilioanele distribuite până departe, către orizontul urban, au răsunit îndelung de uralele entuziaste ale zecilor de mii de oameni veniți să-l salute pe tovarășul Nicolae Ceaușescu la ceremonia, din acest an sărbătorească, a deschiderii EREN-ului. [...] De atunci, din ziua când s-au deschis porțile acestei grădini și ale pavilioanelor sale, râuri de vizitatori, împlețiți într-un larg fluviu către pavilionul central, se revarsă printre minunate mașini și unelte, printre comorile unite de mâini harnice și minți talentate: de la giganții de oțel cu roți nevăzute și creiere electronice, până la cărțile alese, din standurile editoriale. Pretutindeni, o irezistibilă invitație de a vizita, de a cunoaște, de a uni omagiul admirației noastre cu admirația unanimă pentru această expresie a muncii și a geniului tehnic românesc”. □ M. Râmnicănu, *Conferința Mondială a Populației*: „Marele forum care își desfășoară lucrările începând de luni la București, în aula și sălile Palatului Republicii și în mai multe săli apropiate, este cea mai amplă reuniune internațională organizată până acum sub auspiciile O.N.U. 133 de state, 16 organisme și instituții specializate ale O.N.U., 10 organizații, instituții și agenții internaționale, 12 organizații inter-guvernamentale, 158 de organizații guvernamentale, un mare număr de reprezentanți ai Secretariatului O.N.U., sute de ziariști de pe toate continentele, din partea celor mai importante ziare, agenții de presă, posturi de radio și televiziune – iată dimensiunile acestui forum consacrat oamenilor de pe întreaga planetă. [...] Conferința Mondială a Populației, continuându-și lucrările, a ales în unanimitate ca președinte al sesiunii de la București pe ministrul nostru de externe George Macovescu. Lucrările în secții și comisii, pe chestiuni de specialitate, au început”. □ Alexandru Balaci, *La înălțimea idealurilor societății comuniste*: „Activitatea noastră trebuie să se ridice la înălțimea idealurilor societății comuniste care se conturează

în perspective învecinate trăirii noastre. Suntem dintre aceia chemați să ajute la cristalizarea parametrilor noii culturi. Să mulțumim Partidului pentru încredințarea unui post de luptă în acest imens front în continuă mișcare, pentru cucerirea victoriei unanime a culturii”. □ Ioan Alexandru, *Cu recunoștință*: „Acum țara-i plină de prunci și de oameni. Trudim fiecare să o putem socoti mereu o Patrie. Locul acela atât de greu de definit, leagănul cel mai dulce din univers, casa în care pruncul își strigă părintele cu întâiul său cuvânt desprins din lumină [...]”. □ Dumitru Radu Popescu, *Patria noastră, oglinda noastră*: „Fără muncă și adevăr totul e o poveste, o dulce poveste de adormit pietrele. Un singur cuvânt adevărat e mai greu ca pământul, ce lucru teribil, o zi de muncă e mai grozavă ca orice dare de seamă. Alături de toți oamenii țării, trebuie să muncim și să avem conștiința că numai de noi depinde viitorul nostru, care este cuvântul nostru de mâine”. ■ D. Micu semnează *Din lirica românească antifascistă*: „Exemplificarea poate continua. Se pot recolta alte și alte stihuri cu conținut similar, atât din autorii citați, cât și din numeroși alții, ca, spre a cita doar câteva nume, V. Voiculescu, Cicerone Theodorescu, D. Stelaru, Iustin Ilieșiu, Ion Bălan, Ion Șugariu, Lucian Valea. Dacă multe din acestea nu sunt de natură a satisface integral normalele exigențe estetice, ele rămân, deși eclipsate literar de cele efectiv realizate, o mărturie a împotrivirii conștiinței și sensibilității românești față de tirania fascistă, față de implicațiile ei de ordin social și național. O mărturie de care este bine să ne amintim mereu, și cu atât mai mult acum, când aniversăm împlinirea a trei decenii de la cotitura cea mare din august 1944”. ■ Felicia Antip semnează *Manifestele împotrivirii*, o notă despre *Manifesti della Seconda Guerra Mondiale* de Mario de Micheli. ■ Sub semnătura E.T. apare nota *Mărturii de admirație*: „În biblioteca impunătoare, variată și foarte interesantă pe care o formează cărțile despre România, editate și publicate în străinătate, volumele consacrate muncii și operei constructive, precum și personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu ocupă locul de frunte, prin conținutul lor de înaltă valoare politică și umanistică, prin semnăturile autorilor și comentatorilor, și prin larga arie de răspândire, care atinge, acum, dimensiuni mondiale. Publicistul italian Antonio Acone, autorul volumului *Nicolae Ceaușescu*, de curând apărut în Editura Simba din Roma, subliniază, pe drept cuvânt, în cartea sa, că personalitatea președintelui Nicolae Ceaușescu acționează ca «prim motor în întreaga activitate publică», în politica internă și externă a României socialiste și acest remarcabil fapt a contribuit, în mod esențial, la crearea unui climat hotărâtor pentru ansamblul liniilor de viitor ale dezvoltării României. [...] Pretutindeni unde au fost editate volumele despre personalitatea președintelui Nicolae Ceaușescu și unde au fost tipărite culegeri din discursurile, studiile, articolele și interviurile sale, s-au înregistrat comentarii din cele mai favorabile pentru înalta gândire a președintelui, pentru marea lui operă practică și teoretică, înscrisă în antologia filosofiei politice contemporane”. ■ Din *Prezențe româ-*

nești, dosar realizat de Nicolae Nicoară și Dem. Popescu, reținem: □ *Omagii lirice*: „României – «țară de libertate și de poezie», cum a numit-o în 1969 francezul Jean Cassou – i-au adus prinos în versurile lor poeți din peste 50 de țări, din toate continentele. Ne-au lăsat ofrande lirice ori au făcut referiri la noi, în versuri, scriitori de excepție din trecut și de azi – Ronsard, Lamartine, Petőfi, Sevcenko, Gorki, Neruda, Asturias, Salvatore Quasimodo, Nazim Hikmet, Nicolas Guillén, Iannis Ritsos, Lassi Nummi, Jean-Claude Renard, Karel Jonckheere, Herbert Günther, Peter Vierek, Fouad Badawi (pentru a cita doar câteva nume). Peste 300 de poeți s-au referit la România și la românii”. □ „*În pragul României*”: „Versuri – întreșute cu proze – întâlnim în volumul scriitorilor spanioli Rafael Alberti și Maria Teresa Leon, *În pragul României*. Ele fac dovada proliferării motivelor de inspirație românească”. □ *Margarete și grâu*: „Poetul cipriot Thodosis Pieridis ne-a lăsat culegerea de 40 de poeme *Un poet străin se plimbă prin București*”. □ „*Drumul românesc*”: „În 1951 apărea, în editura pariziană Seghers, poema în 10 părți *Drumul românesc*, de Georges Soria, în care erau evocate, în peste 600 de versuri – momente ale luptei antifasciste și zorii vieții noastre noi”. □ „*Mângâierea Carpaților*”: „Poeții iugoslavi Vesna Parun și Radomir Andrić și-au tipărit poemele caligrafiate în popasuri carpatine în volumul *Mângâierea Carpaților*, apărut la Krușevaț, în 1973”. □ „*Amiază, delta*”: „Spațiul carpato-dunărean se dovedește, de altfel, prielnic poezilor priveliștii. Opt mari cicluri de poeme: *Sosirea, Danae, Undițând întâia oară, A doua aruncare a undiței, Prânzul pe iarbă, Întâlnire pe lac, Histria, Vârtejul viselor* – însumând peste 1000 de versuri – reprezintă recolta de impresii lirice a lui Lassi Nummi, președintele Uniunii Scriitorilor din Finlanda, în timpul călătoriei făcute pe litoralul Mării Negre și în Delta Dunării. Le-a reunit în volumul *Amiază, delta*, scos în 1967, la Helsinki, de casa editorială Otava (al cărei director, Erkki Reenpää, este, de altfel, profund interesat de literatura românească, mai ales după ce ne-a vizitat țara)”. □ *24 de poeme flamande*: „O celebră compoziție enesciană avea să sugereze poetului flamand Karel Jonckheere titlul volumului de versuri *Suita română*, tipărit la Bruxelles, în 1965, ciclul fiind inclus apoi și în volumul *Inelele copacului*. Cele 24 de poeme flamande, de o puternică vibrație, circumscriu în amplu univers liric”. □ *Pablo Neruda și Miguel Ángel Asturias*: „Pablo Neruda și-a consemnat impresiile de călătorie din țara noastră în ciclul *Acum Dunărea cântă*, păstrând solemnitatea armoniilor proprii marelui liric chilian. Alt laureat al Premiului Nobel, Miguel Ángel Asturias, și-a strâns în volumul *România azi* (editat la Paris, în franceză, și în spaniolă, în Mexic, cu titlul *România, noul său chip*) și sonetele filigranate la București, Brașov, Sinaia, Suceava, la Constanța și în Delta: «Cu ce culori de cristaline ape/ Să-ți prind ființa, dulce Românie?! Să-ți oglindesc cu har și măreție/ Pașnicul cer pe care-l porți sub pleoape?»”. □ *Varșovia, Sofia, Havana...*: „O largă cuprindere tematică are și grupajul de versuri *Dâmbovița, apă dulce*, din volumul

lui Franciszek Fenikowski, editat la Varșovia în 1956. Variate ca motive de inspirație și tonuri de expresie sunt, de asemenea, cele 30 de poezii scrise de un alt prieten statornic al țării noastre. Nikolai Zidarov (ciclul *Punți*, inclus în volumele *Noi, norii și anotimpurile și Să reții aceste clipe* – Sofia, 1971). Într-un număr al revistei «Signos» din Cuba (sept., dec. 1970), consacrat României, Samuel Feijóo inserează 22 de poezii în care creionează impresiile sale din locurile vizitate în țara noastră, de la Argeș până la Suceava”. □ *În Brazilia: „Cântare românească* de scriitoarea braziliană Stella Leonardos – un volum de poeme editat în 1972 de Porta de Livraria – poate ilustra, la rândul-i, forța generativă a motivelor preluate din literatura noastră populară și cultă”. □ *De peste veacuri: „Acordăm prețuirea cuvenită acestor daruri prietenești ale poezilor contemporani din alte țări așa cum prețuim – peste vreme – creațiile poetice lăsate nouă la începutul celui de al XVII-lea veac de vistiernicul Stavrinov, primul care a preamărit în stihuri faptele de vitejie și împlinirile lui Mihail Viteazul cele ale poetului silezian Martin Opitz, care, atât de atașat sufletește de moșii iobagi din zona Zlatnei, le-a descris ținutul și traiul în 600 de versuri alexandrine, la 1623; cele ale belgienei Marie Nizet, autoarea unui bogat volum de versuri închinat României, la 1870; ori cele ale poetei Marie Hade Bozena Varnyj din Boemia, care dedica țării noastre, în 1936, placheta cu poemul semnificativ intitulat *România, țară binecuvântată*”. □ *Traduceri...: „Anual, se traduc în peste 40 de limbi opere ale scriitorilor români, care depășesc cu mult tirajele în care literatura română se tipărea înainte de Eliberare în propria noastră țară. Cele mai de seamă creații ale poezilor și prozatorilor noștri, de la Dimitrie Cantemir până la reprezentanții celei mai tinere generații de autori, au fost editate în aproape toate țările. Scriitori de renume mondial ca Pablo Neruda, Miguel Ángel Asturias, Salvatore Quasimodo, toți laureați ai Premiului Nobel pentru literatură, Rafael Alberti și Maria Teresa Leon, Iannis Ritsos, Rita Boumē Papas se numără printre autorii versiunilor străine ale acestor lucrări. Remarcabili oameni de cultură, cu o amplă viziune asupra fenomenului literar românesc, ei au ales volume sau au alcătuit antologii care cuprind aproape tot ce are mai valoros și autentic literatura română”. □ *Antologii ale poeziei române: „Volumele de poezie cuprind versuri de Eminescu, Arghezi, Bacovia, Goga, Pillat, Blaga, Barbu, G. Călinescu, M. R. Paraschivescu, Nicolae Labiș, Al. Philippide, Zaharia Stancu, Eugen Jebeleanu, Mihai Beniuc, Maria Banuș, Nina Cassian, Virgil Teodorescu și, din generațiile mai tinere, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ion Gheorghe, Ana Blandiana, Ioan Alexandru, Adrian Păunescu etc. Marile antologii de poezie românească, cum sunt cele apărute la Buenos Aires (*44 poeți români* – în tălmăcirea lui Pablo Neruda), Viena (*Lirică românească* – tradusă de Franyó Zoltán), Moscova (*Antologia poeziei române* – realizată de un grup de valoroși poeți sovietici), Madrid (*Poezia românească contemporană* – alcătuită și tradusă de Darie Novăceanu), Roma (*Poeți români de după război* – sub îngrijirea și în traducerea***

prof. Mario de Micheli), antologiile apărute la Atena sub semnătura lui Iannis Ritsos și mai recent, sub cea lui Kostas Asimacopoulos, au avut darul de a prezenta cititorilor străini o imagine de ansamblu asupra poeziei românești din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre. Dar configurația unică a personalităților poeziei românești o redau desigur volumele individuale ale acestora. Amintim, dintre volumele apărute în ultimii ani, volumele de poezii de Mihai Eminescu, publicate în Spania de către Rafael Alberti și Maria Teresa Leon, în Olanda de prof. Gerard Redder și la Londra de Roy McGregor-Hastie. Tudor Arghezi a fost tradus în Italia de Quasimodo, iar, mai recent, de Marco Cugno. (Pentru această traducere din Arghezi, Cugno a fost distins cu un important premiu literar italian.) Versurile lui Lucian Blaga și Marin Sorescu au văzut lumina tiparului în S.U.A., cele ale lui Eugen Jebeleanu, în Italia”. □ „*Index Translatorum*”: „Proza românească, pregnant redată în versiuni străine, este reprezentată de valori prompt receptate. Scriitori ca Liviu Rebreanu («un Einstein al prozei»), cum îl definește presa literară americană, «un scriitor al cărui roman, *Ion*, rezistă confruntării cu cele mai mari romane din literatura mondială contemporană», cum se poate citi în presa italiană), ca I. L. Caragiale («ale cărui nuvele nu sunt cu nimic mai prejos decât cele mai bune nuvele ale lui Tolstoi sau Gorki»), după cum afirmă scriitorul și criticul olandez Peter Krug), ca Zaharia Stancu (al cărui roman *Jocul cu moartea* este, după afirmația criticului turc Ahmed Barkin, «una dintre operele cele mai intense umane ale literaturii de război»). Dintre prozatorii români, cei mai des traduși în străinătate sunt, conform situației prezentate de *Index Translationum*, publicație apărută sub egida UNESCO, Mihail Sadoveanu și Zaharia Stancu. În afara antologiilor de proză – dintre care cele mai reprezentative sunt cele apărute în Argentina, Brazilia, Indonezia, U.R.S.S., S.U.A., Polonia, Elveția – a fost tipărit un număr apreciabil de lucrări, printre autorii cei mai frecvent traduși fiind Cezar Petrescu, George Călinescu, Marin Preda, Eugen Barbu, Fănuș Neagu, D. R. Popescu”. □ *Un citat din „The Literary Review”*: „Această enumerare reprezintă doar o mică parte din lungul șir de autori români traduși peste hotare, purtători de cuvânt ai literaturii române, «una dintre cele mai interesante și mai originale literaturi europene», cum o caracterizează criticul brazilian Leoncio Basbaum. Prezențele literare românești sunt o dovadă a faptului că «cele mai mici țări ale lumii contribuie adesea într-o măsură mult mai mare decât o arată numărul lor de locuitori la îmbogățirea culturii mondiale», se afirmă în prefața numărului special al lui «The Literary Review», dedicat literaturii române, din care spicuiem în continuare: «România este un caz tipic în această privință. Este suficient să ne gândim la poezia lui Eminescu, la muzica lui Enescu, la sculptura lui Brâncuși [...] Visul și avântul care transformă tot ce până mai ieri nu era decât cătun uitat într-un centru industrial și cultural plin de viață, este astăzi același impuls care transformă întreaga Românie într-una dintre cele mai dinamice țări ale lumii. În această renaștere inspirată de o nouă mândrie națio-

nală participă, și nu în mică măsură, arta și în special literatura română»".

□ *Cărți despre România*: „Realizările remarcabile obținute de România socialistă în cei treizeci de ani care au trecut de la Eliberare au făcut ca interesul cititorilor străini față de țara noastră să crească simțitor. Pentru a veni în întâmpinarea acestora, edituri de prestigiu din diferite țări au publicat o serie de lucrări despre România. Anual, apar în lume 10–12 lucrări despre țara noastră, scrise de autori străini”. ■ Darie Novăceanu semnează *Pământul românesc în conștiința trecutului*: „Multe, foarte multe texte vechi și necunoscute, vorbesc despre noi și poate că nu-i bine că trecem peste ele cu atât de puțin interes. Un pasionat de întocmirea unei geografii spirituale românești, presupun, nu are dreptul să le ignore: întâmplări și evenimente, pe care altfel nu le-am putea cunoaște, reasc din adâncul unor astfel de pagini, vorbindu-ne despre cei care-am fost și rămânem”. ■ În spațiul rezervat rubricii sale de sport, Fănuș Neagu publică *Sub cupola acestui August*: „Ceea ce trebuie subliniat în aceste clipe de iubire e că, în 30 de ani de revoluție, nimeni în România nu s-a întâmplat ca martor, ci numai ca un constructor dinamic. Miracolul românesc. Spirit și armonie. Adică operă fericită. Geniul nici unui popor nu e lent. Dovadă peremptorie temperamentul vulcanic al celor trei decenii străbătute de noi cu răsuflarea tăiată. Tainele acestui timp sunt pe față și de aceea din plin grăitoare. August. Pe toate oglinzile sufletului albinele aduc nectar. August, salcie cu frunze de mirt”.

• [„*Tribuna*”, nr. 34] *Marele act istoric de la 23 august 1944*, alături de *Aici, lângă Carpați* – poem de Negoită Irimie. ■ Victor Felea scrie un articol despre *Poezie – câteva reflecții*. Acesta discută antologia apărută la Albatros în 1971, *O țară a poezilor*: „Multe dintre cele mai bune producții ale acestui timp țin de resortul sufletesc pus în mișcare direct de marile forțe ale istoriei actuale. Ne gândim în acest sens la poeme scrise îndeosebi de Eugen Jebeleanu, Mihai Beniuc, Maria Banuș, Geo Dumitrescu, Ion Caraion”. Despre proză, Ion Marcoș scrie despre transformările nuvelor și ale romanelor, despre resemantizarea prozei cu un dozaj de lirism și subiectivitate. □ *Poeme de Ion Cocora, Mircea Vaida, Vasile Grunea, Ovidiu Genaru, Cornel Udrea, Horia Bădescu*.

23 august

• [„*Scânteia*”, nr. 9954] Numărul ziarului stă sub semnul *Grandioasa adunare solemnă din Capitală. O însuflețitoare festivitate, în prezența întregii conduceri de partid și de stat cu participarea unor șefi de state și de guverne, a numeroase delegații de partid și guvernamentale din țările socialiste și din alte țări, a unor conducători ai partidelor comuniste și muncitorești, ai mișcărilor de eliberare națională, a mii de oameni ai muncii*. ■ Este reprodusă *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la sesiunea jubiliară a Marii Adunări Naționale consacrată celei de a XXX-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă*. Reținem: „Eforturi importante au fost făcute în decursul

acestor 30 de ani pentru dezvoltarea bazei materiale a culturii și artei pentru lărgirea orizontului general de cultură al maselor, pentru crearea condițiilor necesare înfloririi creației literar-artistice și îmbogățirea vieții spirituale a întregului nostru popor. Activitatea cultural-educativă a fost orientată spre ridicarea nivelului de conștiință al maselor, spre formarea omului nou al societății socialiste cu un înalt nivel de cunoaștere și înțelegere a fenomenelor și legilor sociale, a răspunderii ce revine fiecăruia în făurirea destinului nou al României socialiste. Progresele mari realizate în aceste domenii se reflectă în mod concludent în nivelul cheltuielilor social-culturale finanțate de la bugetul statului, care sunt astăzi de 22 ori mai mari decât în 1938”. ■ Ziarul publică telegrame de felicitare cu ocazia celei de a XXX-a aniversare a eliberării României de sub dominația fascistă, telegrame venite de peste hotare.

● [„**Contemporanul**”, nr. 35] Ion Munteanu notează despre *Propagarea socialismului științific*: „În tinerii – proletari și intelectuali – erau puse deci, atunci, speranțele luptătorilor de la «Contemporanul»; și nu s-au înșelat. Făcând această apreciere ținem seama, în primul rând, de compoziția Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România, înființat în anul 1893”.

● [„**Cronica**”, nr. 34] Pe frontispiciu apare un citat din Nicolae Ceaușescu: „Înfăptuirea actului istoric de la 23 August a fost expresia voinței întregului popor, rezultatul coalizării celor mai largi forțe sociale, politice și militare, în rândul cărora clasa muncitoare și partidul său comunist au avut rolul conducător”. ■ Sub semnătura Cronica este publicat editorialul *O lume pentru toți*: „Când președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a urcat la tribuna Conferinței Mondiale a Populației, ovațiile care i s-au adresat au consfințit, pe de o parte, omagiul cu care lumea contemporană îi întâmpină prezența în rândul celor mai marcanți conducători de popoare, iar pe de altă parte aceste ovații au întărit convingerea că prestigiul țării noastre în rândul națiunilor de pe glob este un fapt de evidentă notorietate”. ■ Despre *Dimensiunile anului treizeci* scrie Vasile Potop, prim-secretar al Comitetului județean Iași al Partidului Comunist Român: „Patria noastră se înfățișează azi între popoarele lumii ca o țară a demnității și progresului, a libertății și democrației, ilustrând prin laptele și realizările sale forța pe care o dobândește un popor liber și stăpân pe destinele sale, contribuind prin exemplul său, alături de celelalte țări socialiste, la demonstrarea superiorității socialismului și creșterii puterii sale de atracție asupra conștiinței popoarelor”. ■ Liviu Leonte semnează *Un poet al luminii*, o cronică literară la *Poeme* de Vasile Nicolescu, colecția „Cele mai frumoase poezii”: „Poezia lui Vasile Nicolescu este o prezență din cele mai originale în lirica actuală”. ■ Const. Ciopraga revine la rubrica sa cu *Valori în retrospectivă*: „Fenomen de continuitate, literatura de după o mie nouă sute patruzeci și patru este în același timp expresia unor perspective istorice, etice și psihologice diferite de cele anterioare. Se poate spune că literatura celor treizeci de ani aprofundează unele trăsături permanente, vizibile de-a lungul mai multor seco-

le, astfel că particularități precum realismul, lirismul, deschiderea spre natură, militantismul, mesajul etic și celelalte se înscriu în tipologia largă a creativității românești, asociindu-și însă un timbru al epocii contemporane. Rezonanțele specifice care conferă o anumită identitate fizionomiei noastre ca popor, implică șanse de a atrage atenția nu numai în planul spiritualității, ci și sub raport estetic, căci dacă iubirea, natura, moartea, bucuria și tragicul sunt comune tuturor oamenilor, pe plan artistic interesează expresia, atitudinea proprie în fața existenței”. ■ Sub titlul *Un gând la marea sărbătoare a Patriei* citim: □ George Lesnea publică poezia *Țară nouă*. □ Dan Hatmanu, *Artă și implicare*: „Plastica românească se bucură de o tradiție serioasă și, gândindu-ne numai la perioada interbelică, de afirmare a celor mai certe valori, perioadă pe care o cunosc foarte bine, prin măștrii mei și prin contact direct, putem afirma că la baza plasticii noastre noi se află un fond inestimabil de valori, că tot ce s-a realizat în acești ani se înscrie firesc unei serii, unei deveniri specifice, că plastica noastră nouă, socialistă, este astfel un proces dialectic de marcă originalitate, un proces cu atât mai elocvent cu cât în dinamica, lui include cele mai diverse atitudini de creație”. □ Nicolae Țatomir, „*Râul, ramul...*”: „Versurile unui poet autentic – fie ele zgrunțuroase sau atinse de calofilie, albe sau libere sau uzufructoare ale latifundiilor prozodiei – sunt inevitabil moderne, întrucât pana poetului adevărat refuză organic de a reitera măști și tipuri ale unor epoci apuse. Nu numai o acumulare a noului, ci și o asimilare substanțială a lui. Într-o societate care respectă adevărul, creatorul trebuie să fie de o exemplară probitate cu sine și cu cititorii”. □ Dumitru Ignea, *Visuri împlinite*: „În acest an, al treizecelea al luminii socialiste, generația primului 23 August pășește pragul deplinei maturități. Ea preia din mers făclia pionierilor construcției socialiste pentru a o purta nestinsă până în zorii societății comuniste. Se va împlini și acest vis. Un popor și un partid stau chezași”. ■ N. Barbu scrie despre *Drumul dramaturgiei*: „Continuând tradițiile înaintașilor care au așezat patriotismul la temelie teatrului românesc, punând în relief figurile luminoase ale trecutului de luptă și jertfă sau denunțând moravuri și mentalități egoiste, acaparatoare, s-a dezvoltat o nouă dramaturgie care integrează aspecte sociale, tendințe și evenimente caracteristice noului curs al istoriei. Fără îndoială, cuprinderea în profunzime a perspectivelor noi nu s-a realizat dintr-o dată în termenii cei mai reușiți”. ■ În *Pro patria* este publicată poezia lui Lucian Valea, *Patrie suntem*. □ Versuri semnează și Florin Mihai Petrescu (*Ora 30*), Haralambie Țugui (*Ca un torent de soare*), Ion Iancu Lefter (*Culorile sângelui*), Ana Mășlea (*Poem în vară*).

● **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 194] Când patria-mi slăvesc**, un poem de Virgil Gheorghiu. ■ Două articole pe teme similare, *Cartea social-politică* de M. N. Rusu („În nicio etapă a istoriei culturii românești cartea social-politică nu a cunoscut o difuzare atât de masivă ca în ultimele trei decenii”; edituri precum Științifică, a Academiei, Militară, Enciclopedică Română

dar mai ales prin cea Politică și colecțiile sale - *Documente ale P.C.R., Dezbatere ideologică, Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate* etc. – au ținut cont de etapa social-istorică pe care o străbatem și în consecință au reflectat-o printr-o varietate de lucrări și de problematici, a istoriei, a ideologiei, a sociologiei, filosofiei; „dar prin carte social-politică adică instrument științific de interpretare a istoriei contemporane se înțeleg și nenumăratele lucrări originale, de contribuție într-un domeniu sau altul al gândirii filosofice actuale [...] ilustrând emulația de idei în gândirea noastră politică actuală, gradul ridicat de angajare creatoare în dezbaterile ideilor politice și filosofice [...] în scop formativ și informativ.”) și *Ipostazele criticului angajat* de Romul Munteanu („Este oare criticul literar un intelectual angajat...? Fără îndoială că da. Critica literară este o operă de idei, un demers intelectual spre opera de creație, înscris într-o anumită axiologie care trimite spre filosofia literaturii. Prin însăși natura profesiei sale, criticul literar are, în raport cu obiectul criticat, starea unei conștiințe poziționale permanente [...] Critica literară nu poate fi redusă doar la un act de impudorare publică. Ea este decizie, opțiune deliberată a conștiinței, confruntare complexă de opinii, realizată în numele unui program [...] Criticul angajat înscrie opera într-o scară complexă de valori, privind-o ca pe un bun al poporului său nu ca pe o emanație deșartă. Procesul de idei pe care îl face criticul angajat operei literare este însuși procesul de idei al timpului său.”).

24 august

• [„**Flacăra**”, nr. 35] George Stanca publică un articol pe teme muzicale intitulat *Muzica tânără, un gen care nu minte*.

25 august

• [„**Scânteia**”, nr. 9955] Pe frontispiciu citim *Țara întreagă a sărbătorit a XXX-a aniversare a Eliberării*. Numărul este dedicat aniversării, fiind publicate *Telegrame de felicitare cu prilejul celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei*, precum și informații despre *Recepția oferită de C.C. al P.C.R., Consiliul de Stat și Guvernul Republicii Socialiste România*. ■ În acest număr două pagini cuprind telegramele trimise din străinătate cu ocazia celei de a XXX-a aniversare a eliberării României de sub dominația fascistă.

27 august

• [„**Scânteia**”, nr. 9956] În secțiunea numită *Scriitorii pe meleagurile natale* apare *Acel loc pentru care te simți răspunzător* de Titus Popovici: „Știu: se vor construi altele, mai perfecționale; peste ani, în preajma unei alte aniversări a datei fundamentale din istoria României moderne, un scriitor, poate mai sentimental, se va înduioșa de farmecul desuet al noilor cartiere de azi, în care a văzut lumina zilei [...] Dar pentru mine Oradea înseamnă un simbol viu, durabil și trainic; am construit prietenia indestructibilă între toți cei ce trăiesc pe

aceleași meleaguri, dându-le aceleași drepturi și aceleași datorii, aceeași răspundere pentru propriul lor destin”. ■ Și în acest număr ziarul publică telegrame de felicitare cu ocazia celei de a XXX-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă, telegrame venite de peste hotare.

● [„Scânteia tineretului”, nr. 7858] Romul Munteanu scrie despre *Critica militantă*, care „are la bază filozofia marxistă”, o „critică totală”, „integatoare, informatica, stilistica, sociologia, antropologia culturală, psihanaliza, structuralismul etc., reprezentând zonele conexe, pe care ea se poate sprijini, pentru a acredita cu toată convingerea adevărurile mari și generoase pentru care militează în numele umanismului socialist.” □ Șerban Cionoff recenzează volumul monografic al lui Emil Manu despre *Eugen Barbu*, citând miza cărții, declarate, de altfel, de către autorul studiului: „Pentru contemporani, Eugen Barbu este un scriitor singular, a cărui operă a făcut obiectul unor mari procese literare.”

28 august

● [„Scânteia”, nr. 9957] Eugen Barbu semnează *Literatura ca tribună politică*: „O privire retrospectivă asupra acestei perioade ne oferă prilejul să constatăm că s-au scris câteva cărți fundamentale la fel de valoroase ca și celea produse înainte de cel de-al doilea război mondial. Sigur că au existat și cărți alcătuite de mâini nedibace, gândite strâmb și emfatic care, bineînțeles, n-au rezistat eroziunii timpului, acest arbitru necruțător al operelor literare; dar rezultatele dovedesc că epoca aceasta revoluționară a fost oglindită cu destul talent și comprehensiune. Avem remarcabile nuvele și romane despre viața țăranilor și a muncitorilor. Dar, așa zice că în materie de studiu al intelectualității socialiste, confracții noștri, nu toți, evident, au făcut excese de mimică și ne-au furnizat curioase exemplare de indivizi pentru care viața politică și socială este un fel de sport întâmplător exercitat, ca un fel de tenis spiritual, în care ideile sunt lobate cu o grație snoabă. Nu sunt împotriva libertății de alegere a stilurilor și a modelurilor. Condiția unică, obligatorie a adevăratului artist rămâne însă aceea de a fi totdeauna în formă și mai ales de a nu mistifica realitatea celor înfățișate în operele sale. [...] Cu atât mai dureros ni se pare cum o serie de poeți și prozatori se lasă duși de curente literare la modă aiurea, fiind devorați de consecințele acestei imposturi. A copia realități străine și a le implanta în acest sol este o operație dinainte sortită eșecului. Pentru mine rămâne un mister cum unele romane mai de dincoace ale tinerilor scriitori abundă de asemenea indivizi deplasați, în timp ce sub ferestrele autorilor acestor subproduse literare se înalță orașe întregi, uzine formidabile, universități, școli, teatre, spitale și săli de sport, fără ca ei să se-ntrebe cine le-a ridicat și când. Nu vreau să cert pe nimeni și nu vreau să dau sfaturi, dar cred că avem o critică (cu excepțiile ei fericite, bineînțeles) care a rămas cu mult în urma cerințelor imperioase estetice ale timpului nostru. O lipsă de curaj misterioasă, o prietenie rău

înțeleasă față de anumiți autori și laudarea fără limită a trișorilor, toate la un loc fac din o parte a noii cohorte de observatori literari un contingent care se plasează sub semnul întrebării. În momentul când în patria noastră se construiește, cu atâtea eforturi, viitorul României sub conducerea unui partid încercat, care a dat atâtea semne de vigoare, inițiativă, și de înțelepciune în toate domeniile, absența scriitorului adevărat de la fapta zilnică mi se pare o dezertare ce nu poate fi îngăduită. A construi este un gest demiurgic. Muncitorul și țăranul fac asta precum Dumnezeu, dacă vrei, fără nici o mistică. Călinescu spunea, dacă mai țin bine minte, că zidurile Tebei se înălțau în acordurile harfei inspiratului”. ■ Și în acest număr ziarul publică telegrame de felicitare cu ocazia celei de a XXX-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă, telegrame venite de peste hotare.

29 august

• [„Scânteia”, nr. 9958] Și în acest număr ziarul publică telegrame de felicitare cu ocazia celei de a XXX-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă, telegrame venite de peste hotare.

• [„România literară”, nr. 35] Versuri semnează: Tudor George (*Ciocârlia; Inscripție pe poarta vieții*), Mihai Negulescu (*Țară de inm*), Nicolae Ioana (*Lanul; Cuptoare de cărămidă; Scurtele liniști; Izvor în noapte; Trenurile duc o dulce vlagă; Pomul*), Dan Verona (*Parnasul dacic*). □ Gabriela Melinescu publică reportajul *Drum de vară în nord*, un reportaj despre țările nordice europene. □ Radu Selejan publică mai multe *Povestiri despre mineri (Zile fierbinți; Galeria; Povara)*. □ Vasile Băran realizează reportajul *Marile, superbe coloane*, tema fiind cea a manifestărilor organizate în ziua de 23 August 1974. ■ Pe prima pagină citim *Floarea darurilor*: „În ziua de joi, 22 august, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a primit un grup de scriitori și artiști plastici. Cu acest prilej, tovarășul George Macovescu, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, președintele Asociației scriitorilor din București, a înmănat tovarășului Nicolae Ceaușescu, în semn de profund omagiu, volumul *Floarea darurilor*, pe care poezii din întreaga țară l-au dedicat mării sărbători a poporului nostru – a XXX-a aniversare a eliberării României de sub dominația fascistă. La rândul lor, artiștii plastici au oferit tovarășului Nicolae Ceaușescu, ca semn al dragostei, prețuirii și recunoștinței lor, macheta statuii ecvestre a lui Ștefan cel Mare”. Urmează *Cuvântul tovarășului Nicolae Ceaușescu*: „Aș dori să mulțumesc, atât scriitorilor, cât și artiștilor plastici pentru această inițiativă manifestată în ajunul celei de-a XXX-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă, a actului răsturnării dictaturii militare-fasciste – care a marcat un moment crucial în istoria patriei noastre, deschizând poporului drumul spre o viață nouă, liberă. [...] Sunt convins că poezii și artiștii plastici, toți creatorii de artă vor merge și în viitor în același

pas cu creatorii bunurilor materiale, punând la baza operelor lor nu numai talentul și imaginația, ci și concepția noastră științifică despre lume, ideologia umanistă. În felul acesta se va dezvolta și înflori arta noastră nouă, revoluționară, arta demnă de epoca pe care o trăim, de ceea ce a realizat poporul nostru sub conducerea partidului, de ceea ce ne propune să realizăm”. ■ Editorialul *Împlinire* este semnat R.l.: „Fiecare pas pe drumul istoriei a însemnat, pentru țara și poporul nostru, un pas înainte sub conducerea Partidului Comunist Român către înfăptuirea idealului de transformări revoluționare, sociale și naționale. Realizările din aceste trei decenii ne-au dat dreptul să simțim, în conștiința noastră, sentimentul puternic și pe deplin justificat de mândrie cetățenească și omenească, sentiment caracteristic marilor împliniri. Transformările adânci înfăptuite în acest important interval de istorie, am putea spune în dimensiunea temporală a unei întregi generații, au demonstrat forța partidului nostru, a poporului nostru, au contribuit, în mod esențial, la cristalizarea unei conștiințe noi, socialiste, în numele căreia simțim caldă bucuria caracteristică nu numai zilelor de sărbătoare, ci tuturor momentelor din viața poporului nostru”. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Muzeul literaturii române reia, începând cu luna septembrie a.c., seria de evocări literare ale cunoscutei «Rotonde 13». În lunile următoare «Rotonda 13» va fi dedicată unor prestigioase personalități ale scrisului românesc, de la Panait Istrati la Nicolae Labiș. Din cauza afluenței de public participarea la serile de evocări literare se face pe bază de abonament. [...] * Teatrul de dramă și comedie din Constanța a reprezentat pe scenă, în cadrul unei adunări festive dedicată zilei de 23 August, miercuri 21 august, orele 17, poemul dramatic *Descoperirea României* de Adrian Păunescu, în regia artistică a lectorului universitar Laurențiu Azimioară, de la Institutul de Teatru I. L. Caragiale din București”. ■ Constantin Țoiu scrie despre *Umanizarea reportajului*: „Industrializarea, mânuirea tehnicii moderne, accesul larg la știință și cultură – și să nu înțelegem prin aceasta numai cultura umanistă și literatura, ci să adăugăm aici întreg procesul practic de cunoaștere, de la manualul de chimie, fizică, cibernetică până la broșura agrotehnică – au creat un tip de cititor pasionat de a ști, participând la dezbaterile de idei, la confruntările de opinie, în acest orizont al țării deschis, a cărui continuă deschidere intelectuală depinde în esență de modul cum vom ști noi să muncim, să studiem, să facem cât mai bine ce avem de făcut, fiecare în domeniul său de activitate. Unui astfel de om învățat, plin de spirit critic și care se instruește mereu, scriitorul nu i se poate adresa oricum. Stilul său (ca orice stil de lucru), adevărul său, observat și împărtășit în cărți și articole, substanța scrisului său (ca substanța oricărei meserii, iarăși) presupun o bună calificare, lectură, documentare, ochi atent la relațiile umane, la caracterul uman și o aplicare lucidă la realitate”. ■ Alexandru Ivăsiuc semnează *Principii și organicitate*: „Într-o lume încremenită, principiile, fie ele morale sau filosofice, n-au ce căuta. Ele au importanță numai atunci când se caută ordine în plăcerea schimbării, care

apare într-o minte și apoi, învingând rezistente inerții, se impune tuturor în numele celei mai morale dintre condițiile existenței: adevărul”. ■ Valeriu Cristea scrie despre *Prioritatea istoriei*: „Procesul de absorbție a istoricului de către literatură, în cadrul prozei românești actuale, este foarte activ, constituind una din dominantele acesteia. Este aproape imposibil a cita o carte de oarecare valoare apărută în ultimii treizeci de ani care să nu aibă, cel puțin, o interferență cu istoria. Iar numărul scriitorilor care și-au propus să o abordeze dintr-un unghi mai amplu este considerabil. G. Călinescu, Zaharia Stancu, Marin Preda, Fănuș Neagu, Titus Popovici, Paul Georgescu, Nicolae Velea, Laurențiu Fulga, Al. Simion, Augustin Buzura, Virgil Duda, Al. Ivasiuc, D. R. Popescu sunt doar câțiva dintre aceștia”. ■ În *Romanul unui mediu*, Romul Munteanu se ocupă de romanele *Groapa* de Eugen Barbu și *Îngerul a strigat* de Fănuș Neagu: „*Groapa* este un gen specific de roman-cronică despre facerea lumii la marginea societății. Și din acest punct de vedere, romanul lui Eugen Barbu poate fi asemănat cu *Un veac de singurătate* al lui García Márquez. De acesta îl apropie însă și permanenta năzuință a scriitorului de a confrunta viziunea magică a oamenilor de la margine cu viziunea lucidă a celor care vin dinspre centru spre periferie. [...] Dacă *Groapa* este romanul condiției umane a individului și a colectivității situate la marginea existenței, *Îngerul a strigat* realizează aceeași viziune a omului de la margine asupra lumii, localizată însă în alt context. De aceea, am fi înclinați să considerăm *Îngerul a strigat* un roman al universului concentraționar. [...] Cu Eugen Barbu și Fănuș Neagu, proza românească actuală se înscrie pe linia unui exotism local, a unei cronici bizantino-orientale întârziate, care relevă cultul cuvântului în arta românească. Romanul-cronică de moravuri este însă revitalizat de doi scriitori prin latura sa pitorească, prin interesul pentru evenimentul palpitant, prin arheologia socială savuroasă a unei epoci în care s-a înscris o parte a etimonului nostru spiritual național”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu se ocupă de *Ars poetica argheziana*. ■ Al. Piru semnează *Poezie și bravadă*, o prezentare a volumului *Miorițiada* de Ion Niculescu (C.R., 1973): „Ion Niculescu nu se sfiește, în ipoteza c-ar fi poet, să «baudelairască» prin lume, să ia adică în deriziune perisabilul în favoarea esenței inalterabile ca în *Une charogne*. Urmașul ciobanului ucis din Mitul Mioriței vrea să rămână inflexibil față de tristețea iasomii, flori ale legendei, față de albele bazaconii, de nevinovatele metafore ale imaginației energiei creatoare. Orice început elegiac este reprimat, tristețea întoarsă repede, dacă nu în veselie, în bravadă”. ■ Voicu Bugariu prezintă volumul *Pădurea de steme*, o antologie semnată de George Mirea și Vasile Butufei (Eminescu): „Ceea ce conferă o reală unitate culegerii este prezența în toate poeziile a sentimentului patriei. Se poate afirma, metaforic, că *Pădurea de steme* este un imn pe care îl intonează voci ce nu seamănă între ele, dar pe care o covârșitoare forță centripetă le menține pe o singură orbită, armonizându-le. [...] Imn de slavă închinat țării, partidului și celui mai iubit fiu al poporului,

culegerea este un succes, ce omagiază convingător marile evenimente din viața patriei. Parcurgându-i cele mai reușite poeme, simțim ca claritate că aceste versuri trezesc în noi mult mai mult decât o emoție estetică. Ele răsună la unison cu adâncul sufletului nostru, cu acel adânc unde se află neînfrântă mândrie patriotică”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Pagini de critică*, o cronică literară la volumele: □ *Pagini de critică literară* de Vladimir Streinu, vol. 3, ediție alcătuită de George Muntean (Minerva, 1974): „Volumul nu are o notă explicativă: așa că nu știm ce a rămas nepublicat (și presupun că au rămas unele articole), nici ce soartă se rezervă ineditelor (dacă sunt). Editorul indică locul și data primei apariții, ceea ce autorul însuși n-a făcut în celelalte volume, stabilind totuși o ordine necronologică și destul de capricioasă ca s-o dezleg acum”. □ *Versificația românească* de Mihai Bordeianu (Junimea, 1974): „Scrisă agreabil, exact, cu modestie, așa zice, cartea lui Bordeianu e a unui excelent cunoscător al problemei și a unui spirit didactic, în sens superior. E o operă norocoasă de pionierat”. ■ Citim recenzii: □ Traian Podgoreanu prezintă volumul *Inscripții în piatră* de Florian Tucă (Ed. Militară, 1974): „Autorul a încercat să îmbine competența istoricului (militar) cu spiritul de observație al călătorului și sensibilitatea ostașului de profesie pentru a reda totul «cât mai fidel». Întreprinderea sa era din capul locului pândită de pericolul bombasticismului și nu întotdeauna acesta a fost ocolit. Dincolo însă de asemenea scaderi, cartea se parcurge cu interes, ea putând contribui la educația patriotică a tineretului, cât și a celorlalți cititori”. □ Lucian Raicu semnează *Voința de înnoire*, o prezentare a volumului *Papirus* de Ștefan Aug. Doinaș (C.R., 1974): „Veritabila înnoire este până la urmă, cum se vede, o problemă de intensitate, în rezolvarea căreia nu pot fi excluse fără riscuri datele dobândite, verificate: ele autorizează evoluția, o fac posibilă. Limbajul larg sentențios, fraza fluentă, de mare amploare a respirației, energia tonului, caracteristice poeziei lui Șt. Aug. Doinaș, constituie și cadrul cel mai potrivit afirmării ei în continuare”. □ În *Spectacolul vieții* Sorin Titel scrie despre *Alți doi ani pe un bloc de gheață* de Radu Cosașu (Eminescu, 1974): „Un ciudat amestec de inteligență și sentimentalism ar fixa exact registrul în care e scrisă această nouă carte a lui Radu Cosașu, carte care continuă, după cum putem observa și din titlu, o alta apărută cu câțiva ani în urmă. Autorul privește marele spectacol al lumii neînțetând o clipă să se minuneze, dar privirea sa, ironică uneori, niciodată însă obosită sau sceptică, este foarte des aburită de lacrimi. Radu Cosașu este însă un sentimental care nu se dă niciodată în spectacol, cenzurându-se cu o inteligență remarcabilă. Sentimentalism și inteligență, prin urmare, două atitudini în fața unui mapamond care îi provoacă aproape tot timpul scriitorului un fel de uimire perplexă”. □ G. Dimisianu se ocupă de *Pompiliu Constantinescu în texte inedite*, recenzând volumul *Caleidoscop* de Pompiliu Constantinescu, ediție îngrijită de Constanța Constantinescu, nota editorială de Mihai Gafița (C.R., 1974): „Ediției în șase volume a scrierilor lui Pompiliu Constantinescu i

se adaugă recenta culegere de texte inedite, act de recuperare întru totul bine-venit, căci întregește cunoașterea acestei eminente personalități într-o latură ce rămăsese nedivulgată. Într-adevăr, în afară de articole și eseuri, culegerea cuprinde secțiunile *Confesiuni* (notații de jurnal, aforisme) și *Corespondență* (scrisori către George Dumitrescu), aducându-ne pentru prima oară în contact cu o zonă de manifestare a autorului neconstrânsă la rigorile obiectivării critice”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu textul *Devenire și cunoaștere* în care comentează romanul *Clodi Primus* de Constantin Zărnescu: „Talentul lui Constantin Zărnescu se vădește mai cu seamă în abundența tipic romanescă a materiei epice, în buna conturare și conducere a personajelor și în adecvarea stilistică. Mai puțin izbutită, construcția propriu-zisă suferă de oarecare dezordine, semn al unui minus de preocupare pentru ceea ce numim rigoarea formulei românești. De la Constantin Zărnescu ne putem aștepta la cărți de proză importante pentru literatura de mâine”. ■ Mircea Grigorescu publică încă un text despre *Conferința mondială a Populației, București, august 1974*, intitulat *Pentru o lume mai dreaptă!*: „Vineri, 30 august, lucrările marelui forum de la București se vor încheia. Se înțelege de la sine că încheierea este numai un act formal. Miile de membri ai delegațiilor se vor înapoia în țările lor, la treburile lor uzuale, dar nu încapă îndoială că rezonanța profundă a Conferinței de la București va continua, va anima nenumărate discuții, va genera studii și lucrări de laborator și de teren, fructificând, valorificând schimbul de idei prețioase, realizat la București, pentru o lume mai bună și mai dreaptă”. ■ În *Cartea străină*: □ Nicolae Balotă scrie despre *Robert Escarpit*, „*Literar și social*”, volum tradus de Constantin Crișan, cu bogate note bibliografice suplimentare de Florian Gaba: „O lucrare precum *Literar și social*, a grupului din jurul lui Robert Escarpit, este valoroasă prin îndemnuri mai curând decât prin împliniri. Ea nu oferă decât patru răspunsuri. Stârnește, în schimb, noi întrebări cu nemiluita. Ceea ce este deosebit de important într-o fază incipientă a explorărilor cum este aceea în care se află sociologia literaturii”. □ Virgil Nemoianu semnalează apariția volumului *Thieves of Fire* de Denis Donoghue (Faber and Faber, 1973). □ Elena Solunca prezintă pe scurt *Principii ale criticii literare* de I. A. Richards (Univers, 1974). □ Aflăm de apariția volumului *La vie de Simone Weil* de Simone Pétrement (Éditions Fayard, 1973). □ Cristian Unteanu publică o notă despre volumul *L'Océan* de Roger Bordier, Éditions du Seuil, 1974. ■ În *Prezențe românești* citim: „În cadrul manifestărilor consacrate celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei, poetul Vasile Nicolescu a făcut o călătorie în Peru, Costa-Rica, Mexic și S.U.A. Cu această ocazie a participat la deschiderea expoziției de carte românească la Biblioteca Națională din Lima, unde a vorbit despre *Destinul umanist al cărții românești, cartea ca mesager al prieteniei, colaborării și înțelegerii între popoare*. [...] În prezența unui mare număr de scriitori și personalități artistice costaricane, la Biblioteca Națională din San José s-a inaugu-

rat o importantă expoziție de carte și discuri românești. [...] Cu ocazia deschiderii săptămânii filmului românesc la Cinemateca mexicană, oaspetele a prezentat unele aspecte și momente semnificative din dezvoltarea cinematografilei române actuale. [...] La Biblioteca Română din New York a întreținut un dialog cu cititorii acesteia pe marginea stadiului criticii literare de azi, a finalizării și responsabilității actului critic. Discuția a fost condusă de criticul Dan Grigorescu. A participat și criticul Silvian Iosifescu”. ■ Aflăm și de *Prezențe românești* în: □ Italia, de la George Muntean: „Devenită oarecum tradițională, activitatea desfășurată de Accademia di Romania din Roma, în vederea cunoașterii culturii și artei românești în Italia, a dobândit în ultima vreme un ritm relativ intens. Către sfârșitul lunii iulie Edgar Papu și Ion Vițner au conferențiat despre o seamă de *Aspecte actuale ale culturii române*, bucurându-se de prezența unui public numeros și receptiv. La 8 august, actrița Irina Răchițeanu-Șirianu a susținut un apreciabil și cuprinzător recital de poezie română contemporană, iar la 13 august grupul folcloric *Balada* din București s-a prezentat cu un frumos spectacol de cântece și dansuri populare. Până la sfârșitul lunii august se vor mai organiza: un spectacol de cântece și dansuri populare românești al grupului folcloric *Doina* de la Universitatea București și un concert de sonate și lieduri susținut de instrumentiștii Cornelia Bronzetti, Florența Barbălat și Gabriel Amiras și de baritonul Eduard Tumageanian. Se vor deschide, în același timp, două expoziții, una a Elenei Uță Chelaru și alta de fotografii, intitulată *România socialistă la 30 de ani*, aproape fiecare astfel de manifestare fizică fiind urmată de filme românești documentare și artistice”. □ U.R.S.S., Elena Azernicova, care ne informează despre piesele românești jucate în teatrele din Uniunea Sovietică. □ Valeriu Rusu transmite că în Franța s-a organizat a III-a ediție a Festivalului internațional *Musique dans la rue* și discută despre participarea României.

• [„**Tribuna**”, nr. 35] *Zile pentru istorie* (despre bilanțul transformărilor revoluționare) și *Antologie XXX* (poeme de Vasile Dâncu) pe prima pagină. ■ *Cronica literară*: V. Fanache, „*Gând românesc*” și *epoca sa literară* și Petru Vintilă, *Eminescu, roman cronologic* – de Victor Felea ■ *Liviu Rebreanu – Remember: Asprul prozator*. Mircea Vaida scrie despre personajul Aubrey de Vere din *Remember*. □ *Condiția literaturii române în școală: Manualele și interpretarea operelor* – consemnează prof. Viorel Rus (Satu Mare). □ *Debut*: Tania Șerban și Alina Moisei. Sunt consemnate fragmente de Nicolae Prelipceanu (*Accelație* și *De ce se joacă șah în orașele mici*). □ Articole succinte despre *35 de ani de la moartea lui Pavel Dan: Amintire cu oameni care au fost* (de Virgil. V. Stancu), alături de *Jurnalul* (de Ion Buzăși). □ Grigore Zanc semnează un articol despre *Afirmarea eticii marxiste* – caracteristic marxismului este „spiritul revoluționar”. □ Sunt traduse poeme de Miguel de Unamuno (de către Medeea Freiberg) și de E. E. Cummings (de către Flavia Andrea).

30 august

• [„Munca”, nr. 8244] Se anunță că *La Atena a apărut volumul Nicolae Ceaușescu: Politică externă a României - pace, independență, colaborare internațională*.

• [„Scânteia”, nr. 9959] În secțiunea numită *Scriitorii pe meleagurile natale* Dumitru Radu Popescu semnează *Întoarcere în „țara copilăriei”*: „Mai e ceva: dăncenii se laudă c-au umplut toată țara cu oameni. Fetele lui Ciungulescu sunt inginere pe la București, vărul meu Cupeș, inginer pe la Severin, ale lui Falcan sunt pe la București și Craiova, alții sunt doctori pe la Cluj și Târgu-Mureș, unii construiesc vase, alții sunt la Orșova, alții sunt muncitori la Reșița, alții sunt profesori la Constanța, Mediaș... Unde te duci dai de dănceni, nu poți să-ntorci căruța de ei. Toată țara este țara dăncenilor. Asta chiar că acum treizeci de ani ghicitoarele nu puteau s-o prevadă, și nici o magie. Numai oamenii care au făcut ca România să fie patria oamenilor ei”. ■ Sub titlul *Identitate de voință și concepție* Radu Popescu publică *Note pe marginea Festivalului dramaturgiei românești*: „Toți dramaturgii noștri, toți scriitorii noștri, atât de deosebiți, și unii atât de puternici, ca personalitate creatoare, ca originalitate a talentului – se inspiră din aceeași credință și năzuiesc spre același ideal comunist, împărtășind aceleași idei, aceleași simțiri și străduindu-se la înălțarea unui edificiu unic, armonios și util. Nu chiar astfel s-au petrecut lucrurile în trecut, când adevărate prăpăstii de concepții îi deosebeau pe scriitorii noștri și nu astfel se petrece și azi prin alte părți, unde scriitori ai aceluiași popor, ai aceleiași limbi se găsesc, din punctul de vedere al situației în fața vieții, în antagonism absolut, la antipodi. Tot ceea ce s-a făcut în această țară poartă marca puternică a deplinei comuniuni, a identității de voință și concepție. În această măsură, tot ceea ce s-a făcut în această țară poartă marca muncii colective, a creației populare, în esență anonimă, adică dăruită. Tot astfel și dramaturgia”. ■ Și în acest număr ziarul publică telegrame de felicitare cu ocazia celei de a XXX-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă, telegrame venite de peste hotare.

• [„Contemporanul”, nr. 36] Constantin Cuciuc descoperă *Inepuizabila fertilitate a marxismului*: „În întreaga activitate a partidului nostru, materialismul dialectic și istoric reprezintă concepția științifică pe baza căreia este desfășurat uriașul efort de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism. Proiectul de directive privind dezvoltarea economico-socială a României în anii 1976–1980, precum și prognozele de dezvoltare în perspectivă a țării până în 1990, care prefigurează viitorul strălucit al patriei noastre, sunt elaborate – după cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu – pe baza concepției științifice materialist-dialectice și istorice, pornesc de la legitățile universale valabile, de la aplicarea acestora la condițiile concrete economico-sociale și istorice din țara noastră”. ■ În cadrul rubricii *Tradițiile „Contemporanului”*, Ion Munteanu continuă textul despre *Propaga-*

rea ideilor științifice: „Unor astfel de cititori terorizați de perspectiva vieții de apoi, li se adresează «Contemporanul», încercând, prin argumentele științei, să le distrugă credința în Dumnezeu cel atât de răzbunător. Lor li se explică ce este materia, cum a apărut viața pe pământ, cum nu pot exista alte fenomene în lume decât cele rezultate din materia aflată în mișcare – fără intervenția vreunei puteri supranaturale. O serie de articole apărute sub titlul *Minunile științei* vine apoi să completeze educația cititorilor scoși de sub influența cărților bisericești”. ■ De imaginea lui *Nicolae Iorga – dramaturg* se ocupă C. Paraschivescu: „Apare pentru prima oară un volum de lucrări dramatice ale savantului Nicolae Iorga, înlesnind cunoașterea unei fațete aproape necunoscute a prodigioasei sale activități. Volumul acesta de teatru, publicat la editura Minerva sub îngrijirea lui Victor Iova și prefațat de Mircea Vaida, selectează din cele peste 50 de piese ale autorului un număr de opt, alese în bună măsură după criteriul tematic: *Mihai Viteazul, Un domn pribeag...*”.

● [„Cronica”, nr. 35] Sub semnătura Cronica apare editorialul *Strălucit bilanț*: „La sesiunea jubiliară a Marii Adunări Naționale consacrată celei de a XXX-a aniversări a Eliberării României de sub dominația fascistă, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, a ținut o amplă cuvântare care se înscrie ca o nouă contribuție la cunoașterea profundă a realităților României contemporane, la descifrarea sensului marilor transformări revoluționare din ultimii treizeci de ani. Pornind de la adevărul că insurecția națională armată antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944 a fost începutul unui drum nou în istoria patriei, al trecerii poporului român la făurirea în mod liber a propriului său destin, secretarul general al partidului a făcut un strălucit bilanț al profundelor transformări revoluționare, sociale și naționale care au avut loc în țara noastră în aceste trei decenii, al mărețelor realizări dobândite de poporul român în edificarea noii orânduiri sociale”. ■ N. Barbu semnează *Rebreanu – azi*: „De regulă, când evocăm, după un număr de ani, scriitorii dispăruți dintre noi, aprecierea viabilității operei pe care ne-au lăsat-o este subînțeleasă. Rămâne să se stabilească însă, de la caz la caz, în ce mod se realizează această continui-late, care sunt coordonatele sortite a răspunde, peste timp, interesului uman și artistic al generațiilor succesive. Disocierea conjuncturalului și a însușirilor exprimând permanențe constituie o delicată operație de particularizare a esențelor ce definesc universuri literare care nu rămân statice, deoarece se integrează mereu dinamicii procesului de receptare a valorilor artei. Cele trei decenii care s-au scurs de la moartea prematură a lui Liviu Rebreanu nu înseamnă foarte mult, din punctul de vedere al unui timp presupus obiectiv. Mutațiile atât de adânci și de complexe care au intervenit în această perioadă reprezintă totuși foarte mult, mult mai mult decât un secol de marasm fanariot de altădată”. ■ Al. Andriescu semnează cronica literară la volumul *Papirus* de Ștefan Aug. Doinaș: „Între poezii care își scot savoarea stilistică din lexicul savant (V. în special cele

Cinci poeme) și din cizelarea unor imagini saturate de aluzii livrești, Ștefan Aug. Doinaș ocupă un loc de frunte. Poetul este capabil să rezume în câteva imagini un întreg tratat de morală, de estetică sau de filosofie. *Papirus*, în care întâlnim și o sumă de poeme cunoscute din alte volume, aduce o confirmare în plus, și dintre cele mai concludente, în acest sens”. ■ În *Mențiuni critice*: □ Sub semnătura Bb. apare *O lecție de clasicitate*, în care este notată apariția tragediilor lui Sofocle, *Antigona* și *Electra* (Eminescu, traducere de N. Carandino): „Parcurgând textul românesc, surprindem fluentă versului alb (versul clasic ar fi încorsetat prea mult expresia), proprietatea tonului și, mai ales, acea eleganță solemnă care se preschimbă în sobră măreție și în noblețe umană – inefabile virtuți ale artei antichității grecești, – a lui Sofocle în primul rând. Inspirata tălmăcire a celor două capodopere reușește să împace, în adevăr, subtilitățile filologului satisfăcut de aflarea unor fericite echivalențe, și exigențele omului de teatru, cu auzul și cu ochiul format în ambianța electrizantă a scenei. E o împăcare ce nu obligă la concesii în ce privește esențialitatea și teatralitatea operelor”. □ Sub titlul *Romanul introspecției* Simion Bărbulescu scrie despre *Moartea lui Orfeu* de Laurențiu Fulga, volumul premiat de Academie: „Scriitorul stăpânește tehnica interferării planurilor, prezentul rechemând trecutul în vederea unor explicații. Scopul confesiunii îl intuim în nevoia artistului de a-și apăra libertatea de gândire, de căutare, pentru a-și da seama de ponderea amintirilor în relația nou stabilită prin moarte, cum și de răsunetul acestor amintiri în propriu-i suflet... Exercițarea sagace a memoriei devine însă până la urmă o povară, transformându-se în coșmar subiectiv, în care absurdul dă naștere la absurd – *abyssus abyssum invocat...* [...] De la *Straniul paradis* la *Moartea lui Orfeu*, proza lui Fulga a străbătut o etapă apreciabilă, conturându-se ca o proză superioară, de analiză, în care tratarea unor situații excepționale și a unor cazuri limită se însoțește cu reflexia filozofică, fără a împiedica receptarea emoției”. ■ Radu Șt. Mihail semnalează apariția volumului V din *Teatrul românesc* de Ioan Massoff (Minerva): „Anecdotică și document, evocare literară – cu destule prilejuri de meditație asupra condiției umane a actorului – și totodată analiză obiectivă, sunt moduri diferite de abordare a istorici și a specificului vieții scenice. Ioan Massoff le stăpânește pe ambele cu autoritate și le separă înțelept, lăsându-le numai uneori într-o binevenită tangență, de natură fie să pigmenteze lectura, s-o însenineze în cazul istoriei obiective, fie să sublinieze miezul veridic al evocărilor lirice, în cazul acestora din urmă. Ele rețin mai ales fapte memorabile, întâmplări semnificative, atitudini ce merită a fi consemnate și cunoscute pentru surprinderea nu numai a datelor documentare, ci și a climatului aparte în care a evoluat teatrul românesc”. ■ În *Jocul cu alegoria* Henri Zalis scrie despre versurile lui Corneliu Sturzu: „Inefabilul pulsează demonstrativ în versul lui Corneliu Sturzu. Se observă imediat cât este de supus jocul emoțional voinței cărturărești care prezidează miezul ideatic. Pe o anume treaptă poetul își declară efortul, sfortșarea plastică. [...] Calculat în

expansiuni, interzicându-și revărsările larmoyante, Sturzu e mai puțin moldovean decât ne-am fi așteptat. *Camera de recuzită* îl confirmă în orgoliul de șlefuitor și chiar și în acela de contemplativ delicat – nu însă înainte de a ne reaminti că în persoana sa cunoaștem un liric cerebral. Contactul cu o poezie dominant aservită gândului va face ca însuși erosul să-și piardă condiția și să sune ca motiv de scrutare intelectuală. Intransigența solemnă, de o solemnitate potolită cu care scrie Sturzu, face parte din peisajul livresc, al cărui focar substanțial știe să fie jocul cu alegoria”. ■ În *File de arhivă* Ion Munteanu prezintă *Un reportaj de V. Alecsandri*, publicat în „Almanahul pentru români”, ediția 1853, unde este descrisă întoarcerea scriitorului de la Viena, pe Dunăre. ■ Din *Moment* reținem scurta notă *Prezențe românești*, semnată de N. Irimescu: „«Inostranaia literatura» (nr. 8, 1974) dedică paginile ei unor cunoscuți poeți și prozatori români. Revista se deschide cu nuvela lui Corneliu Ștefanache: *Viața pe cartelă*. O alta proza este semnată de Adrian Cernescu. Sunt traduse versuri de Zaharia Stancu, Marin Sorescu și Gabriela Melinescu. Tot în acest număr sunt prezentați: Geo Bogza, Traian Coșovei, Ioan Grigorescu, Valeriu Cristea și Tatiana Nicolescu”. ■ Dan Mănuță stă de vorbă *Cu Robert Escarpit despre profesionalizarea criticii literare*: „- *În ce măsură e nevoie de o etică a criticii literare, dacă avem în vedere frecvența tot mai mare a emisiunilor de critică la radio și la televiziune?* – Când o critică literară se face la televiziune, influență are nu critica, ci televiziunea. E foarte cert un lucru: chiar dacă criticul are un criteriu al său, el e prizonierul mass-mediei. Critica se transformă într-un dialog, într-o dramatizare, pe care criticul nu mai e deplin stăpân Aici etica trece la nivelul producătorului, care poate devia intențiile criticului. [...] – *Cum vedeți dumneavoastră raporturile dintre profesionalizarea criticii și etica ei?* (un critic român, Pompiliu Constantinescu, aproape le identifica). – Un critic profesionist poate cu greu să scape de o etică subiectivă. Adică, dacă devine profesionist, el trebuie fatalmente să-și revendice caracterul creator, productiv, a ceea ce spune. Deci de a se izola de lumea cititorilor și a scriitorilor. E momentul în care etica dobândește independența judecății. Dar poziția aceasta e insuficientă și ea este, în același timp, și defectul profesionalizării, care nu poate ajunge decât în acest punct. Se poate însă concepe și un critic de altfel care să nu se considere numai un mecanism în lanțul comunicării, cum am spus mai înainte, un «repondeur», a cărui etică se întemeiază pe identificarea cu cititorii în numele cărora vorbește. Există și împrejurări când această identificare este imposibilă. E cazul cu critica literaturii pentru copii. Sau al criticii pe care o face un intelectual cărții considerată producție de masă. Căci el aparține lumii «elitiste» și e greu să se identifice cu cititorul de masă. După mine, criticul – repondeur cel mai bun este cel care face critică în cadrul altei ocupații, în cu totul alte împrejurări decât acelea în care, de obicei, se face critică”. ■ Versuri semnează Vasile Constantinescu (*Cântec simplu; Pastel; De dragoste; Cu aripi de lebede; Cine-a pătruns cuvântul*), Dragoș Vicol (*Poemul*

întoarcerii acasă; *Eminescu*). □ Andi Andrieș publică *Impresii de călătorie. Duminică la Hyde Park*.

● [„**Orizont**”, nr. 35] Editorialul pune în discuție conceptul de „sociologie a artei”, sub semnătura lui Viorel Sârbu, pe parcursul demonstrației fiind citată „sociologia marxistă” și filosoful G. Lukács. ■ Alexandru Ruja crede că trăsăturile fundamentale și recurente din lirica lui Ion Gheorghe (poet fixat la rubrica *Profiluri literare*) sunt „poemul discursiv de largă extindere” și „o obiectivare accentuată a lirismului” (articolul *Poezia lui Ion Gheorghe*). ■ Numărul se încheie cu o prezentare și traducere a Galinei Cernicova din literatura sovietică a unor rapsozi populari, precum Novella Matveeva, Bulat Okudjava și Serghei Ermolinski.

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 195] Dinu Săraru reiterează în articolul său *Reflecții particulare* premiile decernate de juriul Festivalului dramaturgiei românești: *Puterea și adevărul* de Liviu Ciulei – premiul întâi, *Fluturile pe lampă* în regia lui Horea Popescu – premiul al doilea, *Piticul din grădina de vară*, regia Dan Micu – premiul al treilea. □ Din nou despre revista „Manuscriptum”, text de M. N. Rusu. □ În *Lucruri și altele*, Romul Munteanu îl analizează pe J. Prévert. ■ Un debut critic în paginile „Săptămânii”: Marius Tupan, cu articolul *Imn la cetatea luminii*, despre volumul omonim de versuri al lui Valeriu Armeanu. ■ Cronica de librărie a lui Virgil Dan menționează două apariții remarcabile: *Nuvela și povestirea românească contemporană* (antologie realizată de C. Regman) și *Romanul românesc contemporan*, o „istorie vie” a romanului din ultimele 3 decenii, cu un studiu introductiv de Ion Vlad. □ E. Manu comentează studiul echilibrat al Domnicăi Filimon despre *Tânărul Maiorescu*.

31 august

● [„**Flacăra**”, nr. 36] George Stanca publică un articol pe teme muzicale intitulat *Socialistul potrivit la locul potrivit*.

● [„**Luceafărul**”, nr. 35] Mihai Gafița vede în *Liviu Rebreanu – o conștiință*: „Inaugurându-și, la 24 iunie 1927, *Jurnalul*, și hotărându-și interdicția timp de 30 de ani după moartea lui, Liviu Rebreanu își propunea ca acesta să fie «o spovedanie pentru mine însumi», «o încercare de pătrundere în mine însumi lentă, necruțătoare, francă și de absolută sinceritate». Scriitorul devenea propriul său personaj într-o operă de analiză, de exemplu într-un roman, fără îndoială realist, de autenticitatea proceselor verbale zoliste”. ■ Nicolae Velea reflectează la *Literatura opțiunii*: „Întâlnirea recentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu de la Neptun, cu reprezentanți ai Uniunii scriitorilor în care secretarul general al partidului a exprimat aprecierea deosebită pe care partidul o acordă scriitorilor și eforturile lor de a realiza o literatură militantă care să reflecte viața și opera măreață pe care o înfăptuiește poporul nostru, preocupările

sale, marile schimbări care au avut loc pe calea edificării socialismului, toate aceste aprecieri ne obligă la consemnări fidele în pagini fierbinți, inspirate ale eforturilor și pulsului unanim și cald cu care întregul nostru popor întâmpină și sprijină documentele de partid”. ■ M. Ungheanu recenzază volumul lui D. R. Popescu, *O bere pentru calul meu*: „Omenirea romanelor scriitorului este greu localizabilă. Personajele au ori pasiuni extreme ori trăsături singularizante. Ele au uneori hibrysul personajelor antice, alteori sânguinitatea shakespeariană, sau vocația malefică care-i demonizează. Sunt oameni de acțiune, dar acțiunea lor se situează de cele mai multe ori în trecutul povestirii. Postura în care îi surprinde autorul e una colocvială. Ei au plăcerea disputei, a înfruntării în agora. *O bere pentru calul meu* se petrece mereu în piața satului, mereu afară, în vileag, unde nimic nu poate fi ascuns”. ■ De volumul lui Nicolae Mateescu, *Războiul pâinii*, se ocupă Nicolae Baltag: „Observator lucid, lipsit de mania poleielii festive sau a mutilării procustianiste, Nicolae Mateescu a reușit să dea, prin *Războiul pâinii*, o veritabilă carte de reportaj”. ■ Despre studiul lui Ion Ianoși, *Alegerea lui Iona* scrie Dan Cristea: „Mai întâi, însă, care sunt firele pe care le desprinde Ion Ianoși din însăși legenda biblică, popularizată îndeobște de imaginea premonitoare a închiderii profetului, timp de trei zile și trei nopți, în burta unui pește uriaș? [...] Iona cade victima mesajului său și, cum observă Ion Ianoși, fabula lui se constituie «într-un poem al istoriei viclene și întortocheate, într-o pildă de filosofie a istoriei și de confruntare cu necesitățile istoriei». Istoria mitului se convertește în mitul istoriei”. ■ Cu prilejul împlinirii a 200 de ani de la apariția romanului *Suferințele tânărului Werther*, Nicolae Damian afirmă: „Realitatea este că Goethe nu mai poate fi conceput în ipostaza de olimpian senin care depășește facil impedimentele existenței sau le ignoră ci ca omul cu deplinătatea unei vieți cucerită cu efort, luptându-se aprig cu sine și cu lumea dornic (impulsionat de revolta sublimă a spiritului grandios) de realizarea unui act glorios”. ■ Paul Dugneanu descoperă *O viziune țărănească a lumii* în volumul 5 din *Scrieri* al lui Zaharia Stancu: „Situat tematic în aceeași descendență, celelalte povestiri cuprinse în volum, *Lupoica* și *Liliacul* stau sub semnul ocazionalului, motiv pentru care nu insistăm asupra lor. Dar prin cele trei vârfuri ale creației sale, *Grapa*, *Constandina* și *Uruma*, Zaharia Stancu impune o operă unitară, superioară valoric, structurată de o viziune originar-țărănească a lumii determinată de un spațiu specific. Scriitorul care pentru mulți este de o transparență desăvârșită, judecându-i coerența operei în funcție de frecvența apariției lui Darie, pe unitate de pagină se dovedește a fi chiar și la o lectură parțială a nuvelilor, un abil regizor de sensuri”. ■ Mircea Iorgulescu întocmește portretul lui *Cezar Baltag*: „Dincolo însă de caracterul livresc și de sugestiile culturale se află gratuitatea exercițiului, ajungându-se la seriozitatea estetică a versurilor pe care le folosesc copii fără a se interesa de «conținutul» logic”.

[AUGUST]

• [„**Albina**”, nr. 22] Număr tricolor omagial, dedicat celei de-a „XXX-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă”. □ Pe prima pagină, versuri de Ion Bănuță și articolul lui Nicolae Dragoș, *August eroic*. □ Acesta din urmă semnează pe ultima pagină a revistei și eseul intitulat *Țara mea de glorie, țara mea de dor*. □ Paginile reunite de artă și literatură găzduiesc articole patriotice tematice semnate de acad. Alexandru Balaci, Aurel Baranga, Boris Caragea, Barutu T. Arghezi, un fragment din tableta *Partidul* de Tudor Arghezi și un grupaj liric (poezii originale și folclor nou), datorat țărănilor corespondenți.

• [„**Amfiteatru**”, nr. 8] *Arta – cronică vie a prezentului țării*, semnat „Amfiteatru”. „În augustul anului memorabil 1974, întâlnirea tovarășului Ceaușescu cu scriitorii se înscrie în șirul evenimentelor care marchează concret, plenar, entuziast, sensul angajării și faptelor noastre. Presa a publicat, la timpul potrivit, documentele care atestă perspectivele strălucite ale României socialiste, proiectul Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976–1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981–1990. Consecvența și clarviziunea politicii partidului se vădește în aceste documente, printr-o înaltă grijă față de om, în spațiul vibrant al acestui ev socialist, adevărat «timp pentru oameni» [...] Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea ca literatura contemporană să dea expresie marilor transformări revoluționare, relațiilor noi care s-au statornicit în societatea românească, vieții actuale, modului înaintat de gândire și simțire a poporului nostru [...] [Tovarășul N. Ceaușescu] a reafirmat necesitatea de a acționa ferm de pe pozițiile filosofiei materialist-dialectice și istorice, pentru sprijinirea și promovarea literaturii cu caracter revoluționar, militant, și totodată, pentru combaterea unor lucrări lipsite de valoare ideologică și artistică, precum și a unor tendințe negative în creația literară, a unor idei confuze, greșite.” □ Un nou poet în prezentarea Constanței Buzea la rubrica *Primele*: Ștefan Dincă. ■ Nicolae Stoian se referă la schimbul de generații în *Neconținutul flux al creației tinere*, pornind de la tinerii scriitori aflați la vârsta copilăriei sau adolescenței în momentul Eliberării - *Generația lui 23 August* (Labiș), trecând prin cei care au debutat în anii '60, Adrian Păunescu, Ioan Alexandru, Ana Blandiana și până la ultima promoție de tineri scriitori, anii '70: George Alboiu, Dan Verona, Ileana Mălăncioiu, Petru Popescu, George Bălăiță, Mihai Pelin, Tudor Octavian ș.a. □ Alți debutanți – Corneliu Popel, George Coandă (într-un articol de întâmpinare al lui M. N. Rusu), versuri de Adina Pachia și Gabriela Bogza, Virgil Panait și Gabriel Stănescu, un viitor prozator semnalat de Tudor Octavian în rubrica *Proza «de gen»* – Lucian Strochi, dar și o proză simbolică de Eugen Mihăescu, *A doua zi era 24 August*. □ În *Poezia despre patrie*, la rubrica de *Comentar*, Dinu Flămând înregistrează alți doi tineri poeți, Dușan Petrovici și Titus Vâjeu, al doilea cu un volum ce

a stârnit destule comentarii pozitive în 1974, *Deplasarea spre roșu*. ■ Un *Catalog critic* este publicat de Doru Mielcescu. „Istoria literară e încă dominată de sinteza lui G. Călinescu (reeditarea ei se impune cu necesitate). Oricum, o nouă sinteză este necesară [...] În afara *Tratatului Academiei* ajuns la al treilea volum se cuvin relevate contribuții *parțiale* (George Ivașcu), esențialmente *didactice* (Al. Piru, Ov. S. Crohmălniceanu, D. Micu, C. Ciopraga), de «uz propriu» (Ion Rotaru), sau *în curs de redactare* (I. Negoitescu, Eugen Barbu, Paul Anghel). Istorii notabile ale unor literaturi străine au publicat Nina Façon și Mihai Isbășescu. Aici trebuie încadrată critica unei personalități ca Șerban Cioculescu – decanul criticii de azi; Marian Popa, asumându-și mari riscuri, a dat *Dicționarul de literatură română contemporană. Critica monografică* e cea mai bine reprezentată («*eminescologii*» Negoitescu, E. Papu, Eugen Todoran, George Munteanu; Tudor Vianu a girat un *Dicționar Eminescu*, Marin Bucur primul volum din seria *Caietelor Eminescu*; s-a încheiat publicarea ediției Perpessicius, apărând și o bună ediție D. Murărașu) [...] (Mai) notăm exegeze dedicate lui Arghezi (Cioculescu, Ov. S. Crohmălniceanu, D. Micu), Bacovia (M. Petroveanu), Creangă (Vl. Streinu), G. Călinescu (S. Damian), E. Lovinescu (Eugen Simion), Camil Petrescu (Marian Popa), Urmuz (Nicolae Balotă), Marin Preda (Mihai Ungheanu). Mihnea Gheorghiu a publicat un *Shakespeare*, Sorin Alexandrescu un *Faulkner*, ambele memorabile. Tot aici trebuie amintite studiile excelente despre curente și epoci literare, cum sunt cele despre *Re-naștere* (Zoe Dumitrescu-Bușulenga), *Epoca luminilor* (Romul Munteanu), *Romantismul românesc* (Paul Cornea), *Expresionism* (Crohmălniceanu), *Sămănătorism* (Z. Ornea), *Avangardismul românesc* (Ion Pop) etc. Contribuția conștiinței critice la consolidarea culturii noastre socialiste este esențială.” ■ C. Pricop, în *Metamorfoze în timp*, face o trecere în revistă a marilor tradiții ale literaturii române care încep după 23 august 1944 „să se împletească în noul fel de a vedea lumea cu dezideratul de a participa activ la construirea ei”. „Poezia și proza deveneau arme care puteau sluji mai bine umanitatea. Marea mutație de la 23 august a determinat, în spațiul literar, o remodelare a unor realități bine fixate până la formarea generațiilor etapelor următoare. Dar trebuie să subliniem efortul lucid, conștient, al scriitorilor de a se pune în slujba cauzei în care credeau. Dacă aceștia și-au scris o parte mare din operă înaintea marelui eveniment al Eliberării, o altă generație s-a ivit pe frontul literaturii chiar în anii celui de-al doilea cataclism mondial (Caraion, Geo Dumitrescu, Tonegaru, M. R. Paraschivescu, Arghezi, G. Călinescu) [...] Marile tradiții ale literaturii române încep să se împletească în noul fel de a vedea lumea, cu dezideratul de a participa activ la construirea ei [...] Poezia noastră de mare valoare se va reîntâlni în destinul atât de scurt al lui Labiș. Poeții pot fi discutați uneori în afara timpului, dar poezia acestuia a făcut din timpul incandescent însăși substanța ei. Nuanțată, ea va fi un motiv germinator pentru o întregă generație de «tineri poeți» care și-au păstrat, peste timp – și dincolo de ulterioarele debuturi, mai

mult sau mai puțin strălucitoare – aceeași consistență de *generație efervescentă*” (n.b. generația Stănescu – Alexandru – Păunescu – Blandiana etc., la care se adaugă Cercul de la Sibiu, debutând sub privirile lui Blaga; poeții moldoveni – Brumaru, Cezar Ivănescu; mai târziu Mircea Ivănescu). Și în proză se continuă tradiții: Zaharia Stancu, plus „tinerii” de după Eliberare: Marin Preda, Eugen Barbu, Titus Popovici, apoi Fănuș Neagu și D. R. Popescu și în anii '70 Petru Popescu, A. Buzura, S. Titel, Șt. Bănuțescu, M. H. Simionescu. „Modalitățile literaturii sunt la fel de diverse în poezie ca și în proză, dar în aceasta din urmă «angajarea» la modul superior al cuvântului devine sensibil mai transparentă și «cuvântul» scriitorului urmărește mai de aproape gestul de viață.”

• [„Argeș”, nr. 6] Mihai Beniuc publică poezia *Răsună furtunos*. □ În *Litere pentru România* apar o serie de poezii semnate de Dan Rotaru. ■ În *Anul XXX - Sinteze*, pe pagina intitulată *Literatura - expresie a contemporaneității*, Liviu Leonte publică *Universalitate prin redescoperirea tradiției*, articol în care afirmă: „Mi se pare semnificativ pentru literatura actuală largă ei receptivitate la o pluralitate de formule și maniere artistice. Ceea ce se enunța doar teoretic a devenit o realitate cu acoperire în aurul incoruptibil al artei. La aceasta a dus și o superioară înțelegere a conceptului de tradiție. La început acceptată doar formal dar, de fapt, respinsă, acceptată apoi doar parțial, tradiția însumează acum o sferă largă de posibilă influență sau revendicare. Dacă pentru a ne limita tot la proză, se practica inițial doar proza de formulă balzaciană, consemnăm acum o mare diversificare și receptivitate. Se scrie și proză obiectivă și proză lirică și dacă romanul-eseu a căpătat în ultimul timp o motivată extindere, continuă să se cultive și proza alegorică și simbolică sau fantezist-ironică. În tradiția literaturii actuale intră Rebreanu, Sadoveanu sau Goga, dar și Blaga, Ion Barbu sau Camil Petrescu. Orice absolutizare a unei direcții și respingere a inovației în numele unei tradiții văzute metafizic nu contribuie la mersul înainte al literaturii. Deschiderea spre universal a literaturii contemporane înseamnă în primul rând capacitatea ei de a oferi valori care să ne reprezinte în conștiința umanității. Această universalitate reală, nu numai virtuală, se bazează și pe receptivitate, care este o constantă a literaturii române, la marile întrebări care preocupă pe creatorii din lume. A experimenta o formulă artistică, a te integra într-un curent cu ramificații în literatura universală este o dovadă nu de infirmitate, ci de înalte valențe creatoare. Când se credea că romantismul e un curent sfârșit, Eminescu i-a dat o nouă strălucire, investindu-l cu însemnele spiritualității românești. Tot astfel, scriitorii actuali, utilizând modalități de circulație pe plan universal, își aduc o contribuție care le aparține, aparținând totodată comunității pe care o exprimă. Este încă o dovadă că literatura celor treizeci de ani, constituită în cadrele generoase ale umanismului socialist, asigură libertatea de creație, condiția condițiilor oricărei adevărate culturi”. ■ Petre Mihai Gorcea scrie despre *Valori ale prozei de ficțiune*: „O carte bună seamănă cu vinul de viță aleasă: bine închise în taințele conști-

inței, imaginile ei suferă un lent și subtil proces de decantare, substanța spirituală nobilă detașându-se de drojdia inerentă impresiilor momentane și de prejudecățile pe care le credem uneori atitudine personală. De aceea, când, la ceas de bilanț, se alcătuiesc liste de autori și cărți de valoare, aceste liste prezintă de obicei inegalități și ciudățenii care se vădesc ca atare abia după ani și ani. Nu este greu să exemplificăm: până prin 1960, toate enumerările de valori ale prozei contemporane cuprindeau romanul *Bărăgan* de V. Em. Galan; astăzi, omiterea acestui titlu nu mai stârnește nici un semn de întrebare. Lucrurile se prezintă însă, mai complicat, căci nu simpla lipsă a perspectivei aduce deformări. Fiecare epocă are un «program» al ei, limitat tocmai pentru că pune un accent deosebit pe unele elemente ale operei - fără îndoială importante - în dauna altora; valoarea însă ține de convergența și echilibrul original al tuturor acestor elemente: valoarea nu iubește excesul unilateral. Evenimentele istorice cruciale prin care trecuse poporul nostru - și omenirea întreagă - au determinat, la sfârșitul celui al cincilea deceniu, un asemenea interes pentru problemele sociale încât aspectele individuale ale omului au părut neinteresante, necesitare, «netipice». Din totalitatea problemelor sociale nu erau percepute decât cele legate de marile mișcări de tectonică a societății omenești, cele legate de lupta de eliberare socială și națională. Fără nici o îndoială, este vorba de teme majore pentru artă; omul, însă, în mijlocul marilor evenimente social-istorice, ca și în epocile aparent calme, își păstrează caracterul de microcosm, de complexă structură cu elemente cel mai adesea dinamic-contradictorii, și mare parte din prozatorii celui de al șaselea deceniu nu au înțeles, din păcate, acest lucru. Omul, ca individ, este un fel de oglindă (ce-i drept, niciodată acest fenomen nu are un caracter mecanic) a marilor frământări sociale ale epocii; prezentarea sa doar ca «reprezentant» al unor organisme supraindividuale rămâne o eroare de concepție". ■ Nicolae Baltag publică *Glosse pentru continuitate*, articol în care face o radiografie a poeziei românești contemporane, concluzionând: „Înflorirea extraordinară a poeziei românești contemporane constituie, desigur, motiv de intensă satisfacție, dar, în mod paradoxal, și de oarecare tristețe. Larg difuzată și receptată cu entuziasm în țară, lirica de azi - și nu numai de azi - este ca și necunoscută în străinătate. Netradusă ori tradusă rău și la voia întâmplării, fără o selecție judicioasă, ea nu a ieșit, încă, din starea de anonim european, care sperăm să nu se prelungească prea mult". ■ Nicolae Oprea, în *Momente spirituale*, discută și el despre starea poeziei contemporane românești postbelice: „Îndelungi discuții purtate pe marginea unei posibile istorii a literaturii române contemporane au redeschis gustul pentru sinteză, dar, deocamdată, nu dispunem decât de istorii deghizate asupra fenomenului, «panorame» sau «tablouri sinoptice» fragmentare. Acest fapt nu face decât să sublinieze riscurile sintezei, în momentul în care literatura celor trei decenii se află în faza de sedimentare a valorilor. Cred însă că unica dificultate reală vizează dinamica procesului, cu alte cuvinte, evoluția genurilor.

De aceea, în sinteze parțiale, este preferat tratamentul monografic, tematic sau, mai degrabă, tipologic. Este incomparabil mai dificil să desprinzi liniile de forță ale unei literaturi, decât să conturezi profiluri veridice de scriitori. Și dacă proza, prin regimul epic specific, permite degajarea relativă a axei sale progresive, chestiunea se complică în cazul poeziei. O ieșire provizorie din impas este constituită de apelul la «generații» sau «grupări». Larghețea termenilor incumbă totuși nenumărate rezerve. Mai potrivită ar fi expresia lui Tudor Vianu, «generație de creație», dar în acest fel cronologia devine inoperantă. O denotație aparent mai încăpătoare și, cu toate acestea, mai obiectivă pare să fie momentul spiritual. Un moment cert în evoluția poeziei privește perioada imediat postbelică, în care seismele istoriei influențează hotărâtor spiritualitatea în formare. Este o fază tipică de tranziție și, în mod legitim, iconoclastia atinge acum forme paroxistice. Ororile războiului, biografia dramatică solidară conferă poeților dreptul frondei și inconformismului”. ■ S. Nicolaescu publică *Teatrul între eveniment și reflexivitate*: „Rămânem la convingerea că piesa de teatru este, în primul rând, text literar și numai după aceea constituie un pretext pentru un eventual spectacol. Sigur că opinii suficient de argumentate s-au exprimat și pro și contra, dar istoricii literari parcă ar înclina să creadă mai mult în teatrul-spectacol decât în teatrul-literatură. Exemplele sunt numeroase, noi mărginindu-ne să amintim doar două exemple. Autorii primei și singurei sinteze a literaturii contemporane, Dumitru Micu și Nicolae Manolescu, *Literatura română de azi* (1965), consacră dramaturgiei 50 de pagini, pentru ca în *Scriitori români de azi* (1975), lucrare orientată tot sintetic, Eugen Simion să ignore complet fenomenul teatral. Este adevărat că și teatrele - instituții specializate, care și-au făcut - de multe ori teoretic - un titlu de mândrie din ideea promovării dramaturgiei originale naționale - au preferat în locul adevăratelor valori textul ușor sau determinat de evenimente pasagere”. ■ Victor Atanasiu prezintă *Scriitori români de azi* de Eugen Simion: „O carte a cărei apariție constituie, fără îndoială, un eveniment editorial este cea despre care ne vom ocupa în rândurile ce urmează. S-a exprimat despre acest volum opinia că ar fi în primul rând o culegere de cronici, dar s-a spus și că majoritatea articolelor au aspect de studii și chiar și cronicile înglobate tind spre imaginea sintetică. Adevărul este pe undeva la mijloc. Există scriitori a căror creație nu este analizată volum cu volum, dar traseele esențiale ale operei sunt reliefate puternic și fără îndoială, întrucât realizarea sintezei nu trebuie urmărită la nivel formal, avem, în acest caz, veritabile studii; în alte părți imaginea complexă a unui autor nu poate fi înfățișată într-o singură cronică și indiscutabil cuprinderea rămâne fragmentară (așa se întâmplă, de pildă, cu Eugen Barbu, din opera căruia nu este analizată decât *Princepele*). [...] Oricum, *Scriitori români de azi* cuprinde analize făcute cu un deosebit spirit critic a multor scriitori și opere reprezentative ale ultimilor ani. Metoda de cercetare a lui Eugen Simion este superior didactică”. □ În *Scriitori din Argeș*, S. Nicolaescu prezintă volumul de versuri

al lui Miron Cordun, *Curtea veche (Un debut de excepție)* și *Ora clopot (Albatros)* de Otilia Nicolescu, în *Sensibilitatea între galben și alb*. □ În *Fișier*, Gh. Catană publică o serie de fișe de dicționar despre Mihail Diaconescu, Dumitru M. Ion, Ion Marin Iovescu, Mihai Moșandrei, Nicolae Prelepceanu, Dan Rotaru. □ Revista reproduce povestirea *Subteranul* de Corneliu Marcu. ■ În *Anul XXX. Sinteze*, pe pagina intitulată *Vârstele unei culturi*, Constantin Ciopraga publică eseu *Dezbatere lucidă a contemporaneității*: „Între epoci literare succesive se remarcă interferențe și prelungiri, până când noua epocă se desparte de cea precedentă printr-o structură diferențiată. Pornind de la premisa că arta în genere presupune concentrare și ritm, literatura celor treizeci de ani relevă, potrivit evoluției istorice, esențe și dimensiuni specifice. Ritmul vechiului *tempora mutantur...* acționează astăzi mult mai viu decât acum un veac; tehnica epocii noastre este orientată mai stringent spre esențe. Cum literatura reflectă cultura ca progres tehnic (civilizație) și ca progres interior (spiritualitate), vom observa că timpurile noi au înlesnit creatorilor o mai largă deschidere spre universal. Scriitorii români de astăzi au, în raport cu înaintașii, o mai accentuată conștiință a valorilor naționale realizate în secolul nostru, de unde un sentiment tonic, generator de încredere, un sentiment ce imprimă creatorilor o coerență a scopului. Fenomenul românesc își face loc tot mai cert în circuitul valorilor universale, stimulând dialogul între culturi. Toate acestea, pe scurt, conturează liniile unui cadru psihologic sau, cu un termen mai propriu, exprimă un nou psihism, ca efect al climatului socialist. Fiindcă lumea contemporană este sensibilă la tot ce propune un plus de umanitate (urmele războiului nu s-au șters, de remarcat în literatura celor trei decenii o accentuare a fondului spiritual, în special în direcția înnobilării conceptului de *homo humanus*. Indiferent de modurile literare, crizelor de pustietate interioară, absurdului și eșecului li se opune un aer de luciditate, fie ea și o luciditate amară. Între natură și scriitor se interpune meditația; prozatorul și dramaturgul se distanțează de personaje pentru a le considera cu mai multă obiectivitate, în destinul lor. Chiar și în lirică, intelectualizarea limbajului (uneori în dauna unui minimum de sensibilitate) denotă că sentimentul participării și nevoia distanței caută un *modus vivendi*”. ■ Ion Bănuță scrie *Gânduri despre poezia acestor ani*, Mihai Beniuc - *Creșterea limbii românești, și-a patriei cinstire*, iar Tiberiu Utan, *Continuitate în spirit*. ■ Augustin Z. N. Pop aduce o *Laudă literaturii Argeșului*. □ În *Litere pentru România* sunt publicate o serie de poezii semnate, printre alții, de Ion Bănuță, Dan Mutașcu, George Țârnea, Ion Popa Argeșanu. □ Nae Cosmescu publică o sinteză intitulată *Efort și continuitate în cinematografia românească*.

● [„**Ateneu**”, nr. 6] Cu prilejul evenimentului: „*Ateneu*” – 10 ani de la apariție semnează note omagiale Const. Ciopraga și Liviu Leonte. □ Const. Ciopraga, *O valoroasă tribună de cultură*: „Pe harta culturală a țării, revista «Ateneu» deține un loc remarcabil. Un deceniu de apariție în Bacăul în care

inițiativele publicistice bacoviene se dovediseră utopice, demonstrează un climat constructiv, favorabil elanurilor spirituale. Împreună cu Teatrul de Stat care poartă numele Poetului, revista «Ateneu» a contribuit la un veritabil revirement cultural, dinamizând energii latente, vehiculând valori artistice, stimulând dialoguri pe teme multilaterale. Consider ca merit primordial al revistei influxul de aer proaspăt pe care l-a adus în spațiul închis al «lumii de dugheni» de odinioară. S-a produs o deschidere spre orizonturi noi, privirile îmbrățișând cu căldură pasionantului teritoriu al dezbaterilor intelectuale. O simplă trecere în revistă a rubricilor publicației de la Bacău arată că poezia, proza, filosofia, artele, științele sociale, interviurile, critica literară și de artă beneficiază de colaboratori de talent. De menționat, că atmosfera generală, elevația, ținuta echilibrată, absența complexelor provinciale, strădania redacției de a înscrie publicația în circuitul periodicelor de cultură pe plan național. Dacă s-ar alcătui o antologie a paginilor celor mai valoroase apărute în «Ateneu», cred că ar rezulta un volum demn de stimă. Un volum în care localismul creator, valorile regionale, specificul psihologic s-ar oglindi în nenumărate nuanțe. Pe lângă colaboratori din alte localități, revista a susținut debutul unor talente legate de climatul băcăuan. A lansat scriitori ca Ovidiu Genaru, G. Bălăiță, M. Sabin, Sergiu Adam, C. Costin, Constantin Călin, Vlad Sorianu și alții. De climatul respectiv sunt apropiați sentimental Mihai Drăgan și Ion Constantinescu, ale căror colaborări se înregistrează armonios în cadrul «Ateneului». Realizările de până acum îndreptătesc bune speranțe de viitor. Adresând revistei felicitări călduroase, îi urez totodată succese continue”. □ Liviu Leonte: „Am aflat cu surprindere că «Ateneu» împlinește zece ani. Cu surprindere, întrucât revista are în conștiința noastră statutul unor vechi și valoroase publicații. Nu ne putem imagina Bacăul, nu ne putem imagina peisajul literar și cultural al țării fără revista «Ateneu». Acest drept a fost câștigat de un factor esențial: configurația publicației nu rezultă în urma unui «import de inteligență», ci exprimă o conduită culturală. Cu aceste gânduri adresez «Ateneului» din partea «Cronicii» urările cele mai sincere de durabilitate și de noi succese”. ■ Despre *30 de ani de la insurecția din August 1944* scrie I. Mitrea: „Omagiind pe cei ce au îndeplinit mărețul act al insurecției naționale antifasciste armate din august 1944, poporul român este angajat cu hotărâre pentru traducerea în viață a programului elaborat de Congresul al X-lea și de Conferința Națională a partidului. Strâns unită în jurul Partidului, a secretarului general – tovarășul Nicolae Ceaușescu, marele patriot, om de stat și gânditor politic, întâiul președinte al României – întreaga noastră națiune pășește în al patrulea deceniu al noii istorii a țării cu hotărârea fermă de a asigura dezvoltarea economico-socială tot mai accelerată a țării pe drumul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, al ridicării națiunii noastre pe noi culmi ale civilizației și progresului [...]”. ■ Constantin Călin propune *11 Fișe literare* despre 11 scriitori: Sergiu Adam, George Bălăiță, Radu Cârneli, C. Costin, Horia Gane, Ovidiu Genaru,

George Genoiu, Ioanid Romanescu, Mihail Sabin, Vlad Sorianu, Octavian Voicu. „Prezentăm în coloanele alăturate, prin fișe bibliografice și extrase din comentariile critice, activitatea literară a scriitorilor care, în deceniul 1964-1974, au constituit, cu o formulă de rezonanță afectivă grupul revistei «Ateneu». Semnificația ultimă a acestei întreprinderi nu poate fi alta decât aceea de a ilustra un climat favorabil muncii intelectuale și creației literare. S-a urmărit – prin selecția titlurilor și citatelor – evidențierea cât mai clară a profilurilor individuale, a situației literare a fiecărui autor.” ■ Vlad Sorianu notează despre *Momente ale mișcării literare bacauane*: „Consultând numărul de probă al revistei «Ateneu» – împreună cu «Ramuri» de la Craiova primele de acest fel în țară – datat august 1964, găsim pe ultima pagină, a 16-a, [...] următorul colegiu redacțional: Iulian Antonescu, George Bălăiță, Radu Cârnelci, Victor Enășoase, Iulia Hălăucescu, Victor Kernbach, Vlad Sorianu. În realitate cercul de inițiatori ai unei revsite literar-culturale la Bacău e mai larg și el trebuie să includă, neapărat, persoane din conducerea politică și administrativă a fostei regiuni Bacău [...]”. ■ În textul *Inițiere în poezia lui Lucian Blaga*, Fl. Dimof-tache notează: „Un studiu care și-a așteptat apariția timp de un sfert de veac, menținându-se totuși actual. Cu o formație filosofică, având un spirit raționalist și metodic, Melania Livadă oferă publicului o «inițiere» completă și concisă în lirica lui Lucian Blaga. Organizarea materialului pe teme, disocierea și comentarea lor limpede duc la o construcție densă și ironică a volumului”.

● [„Cinema”, nr. 8] La colocviul intitulat *Ce este mai semnificativ și mai durabil în realizările filmului românesc?*, participă și scenariștii Mihnea Gheorghiu, D. R. Popescu și Petre Sălcudeanu. □ Filmul *Stejar, extremă urgență*, cu un scenariu semnat de Horia Lovinescu și Mihai Opreș, este considerat „un omagiu adus luptei poporului român într-un moment capital al istoriei sale: Eliberarea”. □ La rubrica sa permanentă *Filmul și literatura*, Gelu Ionescu îi dă Călinescului ce-i al Călinescului, atunci când comentează vestea unor viitoare ecranizări după romanele *Bietul Ioanide* și *Scrinul negru*. „Greu și încet se renunță la literatură pentru spirit, se renunță la epicitatea evidentă pentru cea subterană, pentru tensiunea interioară ce poate căpăta chipuri neprevăzute într-o altă artă decât cea literară! Sigur că, luându-l pe Călinescu, cea dintâi sursă de ecranizare ar fi *Istoria* sa, nu mă refer numai la *Istoria literaturii*, dar la monografiile ce-au făcut din viața lui Creangă, Eminescu, Filimon – pentru a nu le lua decât pe acestea – scenarii neexplorate încă de film. Scenarii luxuriante, fascinante, copleșitoare. Cum vor fi pe ecran Ioanide, Hangerloaia, Sufletel? Nu mă gândesc la chipuri, ci la adâncul prozei călinesciene ce mi s-a părut întotdeauna mai apropiată de balzacianism decât de caragialism. Există în personajul călinescian o vocație histrionică, o plăcere sau un instinct al spectacolului ce se relevă nu numai în discurs, ci în însăși trăirea unei posturi ce alungă, risipește inerția. [...] Călinescu avea demonul celor mai neprevăzute migrații.” □ Pe marginea filmului *Hyperion*, aflat la primul tur de manivelă,

N. C. Munteanu dialoghează cu regizorul Mircea Veroiu, acesta subliniind că scenariul lui Mihnea Gheorghiu este „nu baza unei ecranizări, ci o lectură modernă a temei din *Luceafărul*”.

• [„**Convorbiri literare**”, nr. 8] Despre *Père Goriot*, roman de tinerețe scrie Nicolae Manolescu: „[...] e un roman al inițierii: nu numai vicontesa, dar Vautrin și, într-o măsură, Delphine de Nucingen joacă pe lângă Rastignac rolul unor sfătuitoari care-i dezvăluie adevărata viață a Parisului. Doamna de Beauséant îi expune în câteva cuvinte arta de a reuși în viață”. ■ Constantin Coroiu redă interviul cu *Nichita Stănescu: Orice revoluție întinerește viața*: „– Despre dumneavoastră, stimate Nichita Stănescu, s-a vorbit foarte mult, fiindu-vă atribuită șefia unei generații, a generației Dv. A devenit aproape un loc comun sintagma generația lui Nichita Stănescu. Ce credeți Dv. înșivă despre conceptul de generație? – Îmi puneți o întrebare dificilă la care mărturisesc că am meditat mai puțin, cu atât mai mult cu cât opinia mea este mai socratică: cam din 33 în 33 de ani se schimbă generațiile, fiind vorba de o schimbare naturală, biologică. Sigur că în literatură generațiile nu apar din 33 în 33 de ani, ci din mare eveniment istoric în mare eveniment istoric. Vreau să spun că există o determinare a istoriei care este fundamentală. Vă rog să vă imaginați cum ar fi scris astăzi, nu spun Eminescu, pentru că Eminescu a scris etern, dar poeți de primă mărime ca Blaga, Arghezi, Barbu. Cum ar fi scris ei dacă ar fi avut în spatele lor cel de al doilea război mondial? Operele lor, așa cum s-au configurat, sunt, văzute de la mare distanță, posibile în conjunctura dintre cele două războaie mondiale, adică perioada apariției acelei literaturi majore a țării noastre, majore în sens estetic. O descoperire a zonei estetice și o descoperire a Europei au fost posibile în acea perioadă. După trauma fantastică pe care a creat-o în conștiințe cel de al doilea război mondial s-au produs mutații în poezie...”. – *Vă referiți la poezia românească...* – Da. Și nu numai la ea. Pentru prima oară în istoria poeziei universale apare noțiunea de tânără generație și de tânăr poet. Înainte nu au existat tineri poeți. Rimbaud fusese un poet tânăr, dar niciodată n-a fost considerat un tânăr poet. Mallarmé la fel. De asemenea, Blaga sau Bacovia, chiar dacă vârsta lor era tânără. – *În schimb, Labiș a fost și este!* – Labiș apare imediat după război. Aici s-a produs un fenomen de tinerețe mai special, adică a apărut ideea de tinerețe care o însoțește pe aceea de revoluție. Orice revoluție întinerește de fapt viața, ideologia, instituțiile unui stat... Chiar dacă înainte se știa că poetul trebuie să fie adolescent în sensul purității, al candorii, de data acesata el a trebuit să fie adolescent și din punct de vedere ideologic. Așa se face că a apărut tânără generație de poeți care a avut atâția lideri câți poeți talentați au format-o. De altfel, să vă spun foarte sincer, nu cred să mai apară o nouă generație de tineri poeți. Cred că generația nouă va fi o generație de poeți și atât. – *Despre credința Dv. s-a scris mult, mai bine sau mai rău, mai profund sau mai superficial. În orice caz sunteți scriitor foarte comentat. Cu ce sentimente priviți ceea ce s-a scris despre*

poezia Dv., cu ce sentimente priviți critica literară? – Am un mare respect pentru critica literară. Sunt unul din credincioșii cititori ai criticilor. În acest sens mă pot constitui într-un public avizat al criticii. În ce mă privește, critica literară nu m-a influențat în mod direct, dar a putut să mă încurajeze foarte mult, dar în anumite momente – de ce să mint? – să mă și descurajeze. Arta literară, poezia în special, este un act de profundă intimitate, de destin interior și ea are un caracter fluctuant. Cred că nu mă înșel când afirm că talentul literar nu este un fenomen continuu chiar în cazul celor mai mari și mai înzestrați poeți. Talentul este profund fluctuant. Sigur, ulterior – puterea de selecție și de autocritică a poetului poate conduce la o operă împlinită, dar talentul rămâne fluctuant. Critica literară poate avea mai ales la tinerete un efect pozitiv, atunci când încurajează. – *Pledați deci pentru o anumită generozitate față de autorii tineri, față de debutanți?* – Pentru critica de încurajare, după cum pledez și pentru cea de descurajare care, și ea, are un caracter higienic. Chiar dacă nedreptățește. Un talent autentic va ști însă să extragă din critică ce este adevărat. Un talent autentic știe să se reevalueze. – *O să-mi permit să vă spun că poezia Dv. se cere comentată, analizată. A pătruns, a intuit și a comunicat oare critica sensurile poeziei pe care ați scris-o?* – N-aș putea să mă pronunț, nu-mi dau seama. Textul critic este de natură să mă bucure sau să mă întristeze. Nu-mi dau seama de justețea lui față în față cu poezia mea. Opinia mea este că un critic trebuie să aibă el însuși un sistem, o concepție. Este mai importantă viziunea critică pe care o propune decât exemplificările, chiar dacă criticul exemplifică cu strălucire. Cu mai puțin interes citesc o carte de analiză a poeziei lui Eminescu decât o carte care propune o teorie critică. Dintr-o teorie critică se poate naște o nuanță nouă, de o analiză, oricât de profundă și justă, nu pot beneficia decât învățăceii, elevii... Este un mod de a propaga cultura – ca să spun așa – pragmatic. Sigur, critica de analiză este foarte necesară, dar funcționalitatea ei este mai mult didactică. Critica didactică nu m-a interesat niciodată în mod deosebit. M-a interesat mai mult – regret – critica de concepție care poate da un impuls viziunii poetice. – *Ca și alți scriitori români din toate timpurile, inclusiv Eminescu, și dv. trăiți tentația întoarcerii la izvoare către valorile constituite ale culturii naționale, a dialogului perpetuu cu clasiicii. Ați scris un volum de eseuri – Cartea de recitare – materializare a acestei chemări irezistibile. O carte minunată... – ...care este una dintre cărțile mele pe care le iubesc cel mai mult. Îi reproșez o anumită exaltare, ceea ce face ca pe alocuri stilul să sufere. Temeiurile ce m-au îndemnat s-o scriu sunt multe. A fost o necesitate intimă de a retrăi istoria literaturii noastre, de a o retrăi pe viu. Orice generație trebuie să depună mărturie despre înaintași. Este și condiția ca înaintașii să rămână mereu vii. Fiecare scriitor tânăr trebuie să-și reafirme, să reinnoiască legământul său de dragoste față de Eminescu, de pildă. Este un legământ necesar. Aș spune că noțiunea de valoare în literatură este valabilă cât ea se pretează redescoperirilor. Ceea ce nu cheamă redescoperirea, nu este*

valoros. *Luceafărul*, *Odă în metru antic*, *Țiganiada* și atâtea alte capodopere, dacă nu le retrăim, devin fictive și mor. Dar de fapt ele ne obligă să le retrăim, să le recitim. Ca și o catedrală gotică, cum este aceea din Köln, monumentul sublim al artei gotice, așa și *Odă în metru antic* este vizibilă din toate părțile și impune o perpetuă admirație și intrare în spiritul ei. Tensiunea poemului eminescian, construcția și viziunea ce o cuprinde, ne impune această capodoperă ca ceva statornic pe cerul gândirii noastre. – *Unii scriitori trăiesc, se pare, fascinația conceperii și redactării unei Istorii a literaturii române*. – De bunăoară – Eugen Barbu a anunțat o *Istorie*, Paul Anghel... Sunt binevenite astfel de lucrări, cu atât de mult cu cât de la G. Călinescu încoace, cu excepția cărții lui Eugen Simion – *Scriitori români de azi* – care este un nucleu de istorie, noi nu avem o astfel de construcție... De bună seamă că toate aceste *Istории* vor avea o tentă subiectivistă sau numai subiectivă, dar este tocmai ceea ce va incita la meditație. Așa că voi saluta apariția unor asemenea lucrări ce vor pregăti poate un viitor Călinescu, în stare să ne dea un monument de interpretare critică a literaturii noastre de azi – care este foarte puternică. – *V-a interesat vreodată să vă apropiați de literatura română contemporană în postura de critic?* – Bineînțeles. Adeseori, după cum știți, am scris despre colegii mei. – *Mă refer la o vedere panoramică...* – Da, însă lucrul acesta se compune din cărămizi. Nu am pus destule cărămizi ca să dau iluzia unui zid, dar am speranța și tendința de a cuprinde într-o vedere sintetică și evident subiectivă literatura în mijlocul căreia exist. – *Dacă tot ați folosit adjectivul subiectivă, riscați și faceți-vă publice câteva preferințe!* – Sunt un om care în primul rând iubește literatura. Cred că acesta a fost motivul pentru care am început să scriu. Mai înainte de a fi scriitor, sunt cititor, și mai înainte de a scrie poezie, sunt un îndrăgostit de poezie. Preferințele mele de literatură contemporană românească? Am să spun câteva dintre ele, dar pentru că mă întrebați pe nepregătite, fără voia mea voi omite nenumărate nume atât de dragi sufletului meu, pe acei scriitori minunați cărora le cer scuze de pe acum că i-am uitat în zăpăceala unui răspuns... În afară de Geo Bogza, care a fost pentru mine un mare poet, dar și un frate mai mare la care am putut să trag cu ochiul așa putea să-i amintesc, ca poeți străluciți, pe Geo Dumitrescu, Ioan Alexandru, Gh. Tomozei, Marin Sorescu, Mihai Ursachi, Ion Drăgănoiu, un poet fascinant ca Adrian Păunescu, Ion Gheorghe despre care am și scris cu mare dragoste la apariția cărții sale *Zoosofia* – o mare reușită a literaturii noastre –, Cezar Baltag și atâția alții... – *V-ați referit numai la poezie...* – Sau prozatori ca Eugen Barbu, Titus Popovici, Marin Preda, Nicolae Velea, D. R. Popescu, Fănuș Neagu, Corneliu Ștefanache, Mircea Micu... Tot ce este valoros în literatura noastră îmi place sincer și fără niciun fel de parti-pris. Nu am niciun fel de invidie literară și apariția unei cărți de valoare îmi produce o mare bucurie. – *...După cum o bucurie, o bucurie spirituală, este și aceea de a sta de vorbă cu Nichita Stănescu*". ■ Daniel Dimitriu prezintă două volume de versuri. □ Geo Dumitrescu, *Jurnal de cam-*

panie (C.R., 1974): „Am pronunțat cuvântul operă, în deplină cunoștință de cauză asupra sensului grav și angajat al termenului. *Jurnal de campanie* este opera de sinteză a unei foarte puternice personalități lirice. Comparativ cu mulți dintre confrăți, Geo Dumitrescu publică și editează foarte rar și foarte puțin. Fiecare carte produce seismul necesar pentru a pune sub semn de întrebare și, indirect, a ridiculiza, printre altele, unele comodități deghizate în costume la o primă vedere fastuoase și rarissime, ce se uzează după prima reprezentare”. □ Vasile Nicolescu, *Poeme* (Albatros, 1974): „În piesele sale de rezistență, poezia lui Vasile Nicolescu se distinge printr-o anume detașare riguroasă, ușor calofilă tehnică a descrierii. Poetul e un caligraf pe suprafețe dure, întunecate, atinse, cu intermitență, de străluciri puternice”. ■ Val. Condurache prezintă două romane. □ Sorin Titel, *Țara îndepărtată* (Eminescu, 1974): „Romanul lui Sorin Titel e compus din multiple narațiuni purtate de cele mai multe din personajele cărții. Narațiunile nu se leagă între ele într-o intrigă strânsă. Martorii aparțin unei comunități de puțină vreme constituite, refugiați într-un sat bănățean în timpul celui de-al doilea război mondial. Noii veniți concentrează atenția cititorilor pe mai bine de cincizeci de pagini. [...] Textul romanului *Țara îndepărtată* justifică această temere. Unele întâmplări sunt povestite de mai multe ori, amintirile unora din naratori sunt corectate de amintirile altora. Toate vorbesc însă de *Țara îndepărtată* alcătuiind o frumoasă colecție de fapte de demult, toate având pretenția că, fie și cu prețul incertitudinii, adaugă o piesă la jocul de puzzle, care e imaginea țării îndepărtate”. □ Nicolae Țic, *Navețiștii* (Eminescu, 1974): „Cine sunt navețiștii în romanul lui Nicolae Țic? Nici țărani, nici muncitori, sunt o categorie de oameni care doresc să devină mai mult decât sunt, cu riscul de a pierde și ceea ce sunt. Profitabil ar fi, din punctul lor de vedere, ca ei să se constituie, și să fie recunoscuți ca atare, într-o categorie socială de oameni care doresc să devină mai mult decât sunt, cu riscul de a pierde și ceea ce sunt. Nu sunt țărani, pentru simplu motiv că aspiră să nu mai fie, dar nu sunt însă nici muncitori. Nu aparțin satului, și nici orașului. Orașul se definește pentru ei ca aspirație, este mai mult decât ispita, întruchipează din ispită numai promisiunea”. ■ La *Critica criticii*, Al. Dobrescu semnalează *Reeditări și noutăți*. □ E. Lovinescu, *Titu Maiorescu și contemporanii lui* (Minerva, 1974): „După mai bine de trei decenii, T. Maiorescu și contemporanii lui, ultima scriere din ciclul junimist pe care a apucat să o redacteze E. Lovinescu, și asta doar parțial, reapare într-o ediție prescurtată, îngrijită de Z. Ornea și Maria Simionescu, la editura Minerva. Privită azi fără prejudecăți, ea apare în totalitate, deși primul volum s-a tipărit sub supravegherea autorului (numai al doilea fiind publicat postum de Pompiliu Constantinescu), aerul unei improvizări”. □ S. Damian, *G. Călinescu romanțier* (Minerva, 1974): „Apărută în ediție revăzută și adăugită și subintitulată *Eseu despre măștile jocului*, se compune din două părți bine distincte: prima tratează romanele plecând de la o schemă universal valabilă; cealaltă (din pă-

cate cea mai scurtă) se organizează în jurul ideii de joc, care devine criteriul de unitate al întregii creații călinesciene. Universul epic – susține S. Damian în întâia parte – este guvernat de două forțe existențiale antinomice, constrângerea și eliberarea, care generează toate antinomiile particulare: steril-fecund, boală-sănătate, terestru-himERIC etc. Drept urmare, personajele ar reprezenta – unele centripetarea, altele centrifugarea și în funcție de acest tip de apartenență sunt examinate în primele 200 de pagini ale volumului”. □ Ion Oarcăsu, *Destine și valori* (Dacia, 1974): „[...] este cel mai temeinic argument în favoarea ideii avansate de autor în articolul liminar, anume că «opera adevărată este viabilă chiar dacă nu întâlnește [...] energia critică menită să-i dezvăluie clasicitatea virtuală. Ea are tăria să aștepte»”. ■ Const. Ciopraga prezintă *Drama spațiului închis; Bacovia (II)*: „Există nu numai o tristețe profundă, ci și un stil Bacovia, un mod de comunicare diferențiat, bacovianismul (la Demostene Botez, de pildă), un aliaj de meditație, de miraj timid și înfrângere. Eminescianismul, ca mod mai larg de a privi lumea, fusese, anterior, expresia tragică a unui dezacord între realitatea burgheză imediată și nostalgia absolutului. Bacovianismul, produs al altei epoci, este și el consecința unui dezacord, însă cu amplitudine mai redusă, un fel de ecou pornit din lirica eminesciană, cu deznădejdi continue dar cu mai puțină revoltă”. ■ La *Romanul românesc* se referă Zaharia Sângeorzan: „Romanul românesc implică în mod necesar politicul, dezbaterea ideologică, dosarele de existență (Alexandru Simion, Dumitru Radu Popescu, Al. Ivasiuc, Corneliu Ștefanache, Romulus Guga, Mircea Ciobanu, Bujor Nedelcovici, Augustin Buzura, Platon Pardău), definirea raporturilor dintre individ și istorie: formarea unei noi morale, crizele dramatice de conștiință, recuperarea unor valori. Romanul politic a creat, prin structurile sale ideologice și morale, un adevărat tip de comunism, eliberat de scheme, trăind în spațiul și timpul unui climat moral realist, autentic”.

● [„*Echinox*”, nr. 8] Număr dedicat „angajării sociale” și mărețului eveniment de la 23 August cât și sarcinilor „edificării societății socialiste multilateral dezvoltate”. În acest sens scrie Eugen Uricaru articolul *Scriitorul și angajarea socială*, Aurel Codoban punctează idei despre relația dintre *Literatură – politică*, Nicolae Bocșan aduce dovezi despre *Ecoul internațional al insurecției*. ■ În cronica sa literară, Mircea Constantin apreciază pozitiv antologia romanului românesc contemporan realizată de Ion Vlad și repunerea în discuție a conceptului de realism, antologia aceasta având după el „avantajul rar al unei viziuni originale și riguroase” (articolul *Romanul românesc contemporan*). ■ Tot pe ideea unei scrieri realiste marșează și Augustin Pop, recenzând romanul *Licheni* al lui Constantin Cubleşan, „un roman despre tinerețe scris fără emfază, obișnuit, configurând un univers în care propensiunea prozatorului spre autentic este primordială.” ■ Ambiționând să fie o cuprindere elastică într-un tablou cât mai variat al poeziei și respectiv al prozei românești, ambele eseuri critice de pe pagina a șasea configurează o axiologie

estetică bazată pe relația dintre conceptele de tradiție și inovație: Ion Cristofor în articolul *Continuitate și înnoire*, iar Virgil Podoabă în *Proza românească între tradiție și invenție*. ■ În scopul trasării unui tablou critic nuanțat, Virgil Suciu face o trecere în revistă a criticii românești începând cu eforturile lui Budai-Deleanu de „a forma un nou gust în poezie” cu „jucăreaua” sa, trecând prin Maiorescu, Gherea, Ibrăileanu, E. Lovinescu și ajungând în actualitate cu Șerban Cioculescu, D. Micu, N. Manolescu, Al. George, Crohmălniceanu, Adrian Marino, S. Damian, Liviu Petrescu (*Critică și valoare*). ■ C. Mircea, în schimb, este hotărât să punteze *Modalitățile critice contemporane*, între tradiționalism și critica nouă. ■ Din nou apare în atenția cititorului, la documente inedite din cadrul rubricii *Arhiva*, Bogdan Amaru în corespondență, grupaj realizat de Mircea Curticeanu și D. Mitrana. ■ Augustin Pop traduce din Vincenzo Cardarelli.

• [„Familia”, nr. 8] Număr special de 23 August, cu articole istorico-sociale-politice, precum *Prolog la marea sărbătoare* (semnat „Familia”), *Dezvoltarea constituțională a țării* de I. Lenghel, *La seceriș* de Mircea Bradu sau *Diversitatea problematicii în cadrul esteticii marxiste* de Crăciun Bejan. □ Radu Enescu dezbate *Caracterul militant al prozei noastre*, articolul stând sub un motto din Nicolae Ceaușescu și reamintind personalitățile ce s-au ocupat de traduceri din literatura română și au publicat studii despre aceasta: Ungaretti, Quasimodo, G. Vigorelli, Iannis Ritsos, Anna Ahmatova, Pierre de Boisdeffre, Allain Guillerrou, Rosa del Conte, Miguel Asturias, Rafael Alberti, Maria Teresa Leon, Nelson Vainer etc. Ceea ce ar caracteriza per ansamblu epica noastră contemporană ar fi adâncul ei caracter militant, sub semnul înnoitor al *umanismului socialist*. O panoramă a epicii românești (după un criteriu strict tematic și sociologic, punctând momente ca insurecția armată de la 23 august sau naționalizarea, până la nuanțatele și complexe procese ale conștiinței omului de azi – doar că o cronologie istorică ar fi cumva în dezacord cu cea literară, „momentele cruciale ale noii noastre istorii nu și-au găsit o suficientă reflectare artistică [...] literatura a rămas debitoare istoriei!”) nu poate face abstracție de câteva titluri care reprezintă piatra de temelie a genului, crede Enescu: *Moromeții*, *Străinul*, *Șoseaua Nordului*, *Bariera*, *Facerea lumii*, *Statuile nu răsăd niciodată*, *La cea mai înaltă tensiune* etc. „Ne propunem o încercare modestă, de a sistematiza, fără pretenții de epuizare a subiectului, operele exemplare, în funcție de câteva cupluri dialectice care le articulează și le conferă tensiune și vigoare.” Cele 5 teme/ secțiuni prezente în schimbarea dinamicii prozei noastre au bifat *Continuitate-ruptură* (de la Marin Preda și Titus Popovici la Petru Popescu și D. R. Popescu), *Ins-societate* (dinspre Camil Petrescu spre inovațiile lui Preda), *Înstrăinare-conștiință pentru sine* (Eugen Barbu), *Mit-realitate* („Literatura noastră înseamnă și o secularizare a miturilor, o convertire a lor pe portativul realității concrete a istoriei” – Fănuș Neagu, Ștefan Bănuțescu, D. R. Popescu din nou, chiar Titus Popovici –

Moartea lui Ipu), *Dat ontologic-dinamică istorică* (Al. Ivasiuc, *Păsările*). „În tot ce are ea mai reușit, proza noastră se înscrie sub formula unui realism artistic străin de experimente gratuite sau exaltarea abisalului incontrollabil. Iar respectul adevărului, pasiunea realului, rigoarea rațională asigură acestei proze o valoare de cunoaștere și implicit una de educare și valorizare a omului, deci un caracter militant. Abordând problema vocației umane în universul ei cosmic, social și istoric proza noastră tinde să explice omul, dar și să contribuie la realizarea perfectibilității lui [este citat Nicolae Ceaușescu, din plenara din 3–5 nov. 1971]. Proza noastră, care este într-un fel antropologie filosofică, sociologie și psihologie aplicată, și-a adus și trebuie să-și aducă în mod sporit și ea contribuția la convertirea în realitatea palpabilă a idealului nostru despre om, la geneza și eflorescența unor personalități multilateral dezvoltate, atât prin creația propriu zisă cât și prin puternicul ei ecou educativ. Proza va fi astfel un instrument al societății, al idealurilor comuniste, deci o sursă de delectare estetică și o tribună militantă, totodată.” ■ Un alt studiu, esențial pentru înțelegerea simptomatologiei critice a anului 1974, abordează palierul liric: *Trei decenii de poezie* de Gheorghe Grigurcu. Textul este gândit într-o primă parte, *I*, dar partea a doua nu mai apare în numerele viitoare – și nici eventuale alte continuări („vom urmări în prezentul studiu, mai ales în părțile ce vor urma [...] chipul în care lirismul epocii noastre se realizează atât în modalitatea sa cetățenească, cât și în alte aspecte, raportabile și ele, chiar indirect, la realitățile distincte de natura morală-socială”); probabil ceva a deranjat în tonul comentatorului, destul de circumspect pe parcursul anilor '70 cu unele nume consacrate (Păunescu, Nichita Stănescu, Marin Sorescu). El încercase să schițeze aici *Situarea istorică și factorii formativi*. Primele simptome ale epocii actuale puteau fi detectate încă din lirismul antebelic („mesianismul ce părea anacronism al lui Beniuc, terorile premonitoare de furtună ale lui Emil Botta”), sub zodia conflagrației mondiale constituindu-se o grupare bizară de „poeți protestatari în materia imundului, a ironiei caustice, a halucinației tavernale, a ingenuității romantice repuse într-un cadru sumbru”: Dimitrie Stelaru, Geo Dumitrescu, Ion Caraion, Nina Cassian, Ben Corlaci. Creația lui Eugen Jebeleanu și Maria Banuș virează spre social. Eliberarea găsește premisele unei poezii de *Rezistență*. Se adaugă *baladescul* Cercului de la Sibiu (angajat și acesta într-un protest doctrinar antifascist) și *resurecția suprarealistă*, dar și recuperarea și angajarea pe parcurs a marilor poeți interbelici: Arghezi, Bлага, Barbu, Bacovia, Voiculescu. Este amintit și momentul declanșării *luptei cu inerția-generația Labiș*. „Sub îndrumarea P.C.R. a luat naștere și o poezie nouă, legată direct de realitățile construcției socialiste, militând pentru transpunerea în viață a directivelor partidului. Poeții și-au asumat rolul de a contribui la forjarea unei noi conștiințe și a unei sensibilități umane, derivând din imperativele eticii socialiste. Glasul poetului devine un glas autorizat al cetății [...] Trebuie amintită aici o pleiadă de poeți combativi, cultivând cu precădere tema

social-politică, transpunând în stihuri învățăturile și îndemnurile partidului: Beniuc, Andrițoiu, Victor Tulbure, Eugen Frunză, Maria Banuș, Cicerone Theodorescu, Veronica Porumbacu... Dar s-a ridicat și o nouă generație lirică, formată și afirmată în anii construcției socialiste, orientată înspre o problematică umană complexă, sondând straturile adânci ale sensibilității românești, ai cărei tipici reprezentanți sunt Ioan Alexandru și Ion Gheorghe... Gheorghe Pituț și Ana Blandiana cultivă un lirism sever, de implicații etice. Accente patetice întru slava prezentului socialist, a geografiei naționale, semnează Adrian Păunescu [...]”. În finalul dezbaterii lansate aici (și oprită încă din debutul studiului) Grigurcu vorbește despre acțiunea predecesorilor asupra conștiinței contemporanilor, ilustrativ fiind *cazul Arghezi*, devenit nu o dată țintă a unor obiecții articulate critic: „Discreditul epigonismului arghezian nu îndreptățește câtuși de puțin ideea absenței unei iradiații argheziene la această oră în câmpul liricii române. În cadrul unei anchete organizate nu cu mult în urmă de către revista «Lucefărul» se exprima de către Leonid Dimov și Alexandru George opinia total derutantă (deși euforizantă asemeni unui voal de opiu) după care autorul *Cuvintelor potrivite* n-ar avea o posteritate în ultimele promoții de poeți. Dar de la Ion Caraion până la Ben Corlaci și de la Dimov însuși până la, să spunem, Constanța Buzea, Arghezi își statornicește o zonă de penetrație pe care e obligat moralmente a o recunoaște orice lector! Poezia nu poate fugi de condițiile devenirii sale decât în sine: miracol ce nu se săvârșește decât razeori și, din păcate, niciodată pe de-a-ntregul.”

• [„**Presa noastră**”, nr. 8] Revista publică un grupaj de materiale despre sărbătorirea Zilei presei. În cuvântul său, Octavian Paler, redactorul șef al ziarului „România liberă”, a prezentat semnificația zilei de 15 august: „Și însuși faptul că sărbătorim Ziua Presei la aniversarea primului număr al «Scânteii» înseamnă un omagiu și un simbol. Se cuvine să adăugăm un adevăr la care niciodată nu vom fi meditat de ajuns, gândindu-ne la temeuriile profesiei noastre, la ceea ce îi dă sens și orgoliu. Înainte de a deveni pagină de istorie, drumul străbătut în aceste decenii a fost pagină de ziar. O istorie frământată și eroică a fost scrisă mai întâi în articole ale presei comuniste din țara noastră în tradițiile căreia aflăm atâtea dovezi emoționante de spirit militant, de cutezanță revoluționară, de neșovăitoare încredere în viitor. Dacă nu mă înșel, un prestigios scriitor francez propunea să vedem în gazetar «un istoric al clipei». Definiție seducătoare, dacă n-ar fi sugestia de goană fără orizont. Unicul orgoliu accesibil unui asemenea cronicar ar fi unul efemer și fragil. Dar conștiința ziaristului e și ea însetată de durată. Și este, fără îndoială, pentru noi ziaristii comuniști din România un motiv de satisfacție să descoperim cum articole febrile, scrise sub gravitația unei anume clipe, n-au suferit deloc sancțiunea timpului dacă au știut să descifreze în miezul fierbinte al clipei ceea ce urma să devină istorie. Și e foarte tonic pentru noi gândul că suntem chemați să depunem mărturie despre o epocă în care pasiunea construcției și conștiința perspectivei sunt atri-

bute ale unui întreg popor, liber și stăpân pe soarta sa. [...] În ce ne privește, ne-am declarat deschis, limpede și definitiv opțiunile. Ele se numesc România socialistă, Partidul Comunist Român, viitorul comunist al patriei. Ele se numesc spiritul nou, creator, promovat în întreaga noastră viață politică și socială de Congreșele al IX-lea și al X-lea ale Partidului. Acest spirit dinamic și fertil, al cărui strălucit promotor este, după cum se știe, tovarașul Nicolae Ceaușescu, a deschis și presei noastre teritorii noi de reflecție și de acțiune. El ne-a stimulat să identificăm și să înlăturăm din munca noastră ce e vetust, rutinier, oxidat de formalism, pentru a fi disponibili să sesizăm ce e nou și semnificativ acolo unde viața e cea mai fierbinte și unde fiecare cuvânt trebuie să vibreze. Ne-a îndemnat să realizăm o propagandă eficientă care să nu escamoteze prin abstracțiuni schematice și tautologii facile nevoia de a gândi propriu și convingător. Ne-a învățat că o muncă adevărată e o muncă concretă care înfruntă dificultățile și găsește soluții, opunându-se lenei de a gândi și de a simți. Ne-a învățat ce frumoasă metaforă este sistemul energetic național în care se strâng toate eforturile de a produce lumină. Căci în afara acestei solidarități nimeni dintre noi nu mai valorează nimic. Istoria merge înainte și fără cei care n-o înțeleg, dar e cu atât mai fericită situația când te simți racordat direct la efortul general care plămădește destinul unei țări. România trăiește azi în efervescența marilor creații colective. Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate reprezintă o operă care depășește prin semnificații generația chemată s-o construiască. Niciodată n-a existat atâta viitor ca în prezentul nostru. Dezvoltarea furtunoasă a economiei se însoțește cu prefacerea cadrului social și cu desăvârșirea personalității umane. Iar noi, ziarisții, nu cunoaștem datorie mai mare decât aceea de a propaga ideile partidului, de a sluji o politică emanată din popor și restituită poporului, de a mobiliza energiile întregii națiuni în opera de accelerare a progresului multilateral al țării. Iată ce dă autoritate și prestigiu presei noastre, îngăduindu-i să vorbească în numele opiniei publice și s-o exprime, ferind-o de servituți egoiste și meschine.” □ Victor Bârlădeanu semnalează apariția volumului *De vorbă cu trecutul...* de Mihail Cruceanu (Minerva). □ Dan Mutașcu semnalează apariția volumului antologic *Eugen Barbu văzut de...* (Eminescu, 1974, antologie, note, indice bibliografic și cuvânt înainte de Emil Manu).

• [„Ramuri”, nr. 8] Redacția revistei semnalează *O strategie a progresului*: „Cu alte cuvinte, este ora la care se forțează strategia științifică a progresului general al țării, ce-și află expresia într-un program de însemnătate istorică, mobilizat, remarcabil prin înțelepciunea și luciditatea care-i caracterizează capitolele”. ■ Cu prilejul evenimentului „Ramuri” împlinește un deceniu de apariție, semnează note omagiale Nicolae Dragoș, Ioanichie Olteanu, Dumitru Radu Popescu, Al. Andrișoiu. □ Nicolae Dragoș (redactor șef al revistei «Luceafărul»): „Revista «Ramuri» de azi este continuatoarea unei tradiții publicistice ce nu poate fi refuzată de nicio o istorie a mișcării ideilor literare. În cei

zece ani, revista, în noua ei serie, s-a impus în viața spirituală prin efortul nu odată împlinit de a aduce un glas distinct, o atitudine fermă. De a se pronunța cu responsabilitatea asupra creației artistice, depășind optica unui provincialism de circumstanță. Dacă la aceasta adăugăm faptul că revista «Ramuri» a fost o bună tribună de afirmare a valorilor locale, vom avea argumentele majore ale oportunității apariției ei într-o zonă a țării din care s-au înălțat pe culmile creației un Arghezi, un Macedonski sau un Brâncuși”. □ Ioanichie Olteanu, redactor șef al revistei „Viața românească”: „O fericită întâmplare face ca împlinirea unui deceniu de la reparația revistei să se plaseze într-un context jubiliar mai larg, în anul și luna când țara însăși numără treizeci de ani de la Eliberare. Coincidența mi se pare plină de sensuri, ea subliniind caracterul angajat al întregii lucrări a publicației, împletirea capacităților creatoare de cultură de pe întreg cuprinsul țării cu destinul României de azi”. □ Dumitru Radu Popescu, redactor șef al revistei „Tribuna”: „Doresc revistei «Ramuri», la 10 ani de la apariție, tinerețe fără bătrânețe”. □ Al. Andrițoiu, redactor șef al revistei „Familia”: „Redacția revistei «Familia», cea mai veche revistă din România, transmite «Ramurilor», cu prilejul împlinirii unui deceniu de apariție în serie nouă, felicitări cordiale și colegiale”. □ Ion Arieșanu, redactor șef al revistei „Orizont”: „E mult, e puțin un deceniu pus în serviciul culturii? Sigur este că revista «Ramuri» din capitala Olteniei a trimis în acești zece ani, în spațiul spiritualității românești contemporane, incandescența literelor sale. Prin aportul la istoria literară, la istoria culturii, la istoria filosofiei, prin ținuta sa elevată, rareori dezmințită, «Ramuri» își trăiește azi anii fertili. De pe plaiurile acestea veșnice ale României, de la tânăra revistă «Orizont», dorim revistei craiovene succese mari și eternă tinerețe”. ■ Ilarie Hinoveanu realizează *Un interviu cu Mihnea Gheorghiu*: „– *Stimate Mihnea Gheorghiu, știm că sunteți originar din Craiova, că sunteți unul dintre oltenii de vază ai țării. Oltenia e «patria lui Tudor, patria revoltei»; în ceea ce vă privește, ați debutat ca poet contestatar de stânga, afirmându-vă apoi ca militant, încă din anii studenției, în mișcarea democratică și antifascistă a tineretului. Ce a însemnat opțiunea pentru stânga în destinul Dvs. de scriitor și om de cultură? – În lumea de azi, definiția «stângii», ca opțiune social-politică, a evoluat în sensul că ea îmbrățișează un mare număr de poziții, instituții și personalități a căror direcție explică însăși direcția amplă, către o societate nouă, a principalelor forțe de mișcare și decizie ale contemporaneității. Pentru noi, generația care a participat direct la dinamica dezvoltării societății acestui ultim capitol de istorie – care include războiul și democratizarea structurilor sociale, deci și revoluția socialistă din România -, rolul intelectualității, al oamenilor de știință și cultură și al creatorilor de artă ni s-a înfățișat, din primul moment, ca unul extrem de important, după cum s-a putut demonstra în organizarea ulterioară a societății românești, a cărei concepție despre lume ridică pe primul plan conștiința și educația, ca factor activ al dezvoltării economice și social-politice, în toate*

domeniile de activitate. – *V-am ruga să evocați cele mai importante momente care v-au definit biografia de scriitor și militant. Ce a însemnat, din acesată perspectivă, pentru generația Dvs., noua epocă, inaugurată la 23 August 1944?* – La sosirea mea în București în anul 1937, situația politică a Europei de sud-est nu era dintre cele mai sigure, deoarece pe întregul continent se făcea tot mai simțit potențialul agsiv al mașinei de război a lui Hitler, iar politicienii din jurul lui Carol II își tocmeau tot felul de afaceri care n-aveau prea multe în comun cu interesele apărării patriei, așa cum avea să se constate, mai târziu. Mi-aduc aminte, cu multă dragoste, de studențimea noastră progresistă și patriotică, al cărei devotament față de valorile culturii naționale a situat-o în primele rânduri ale luptei antifasciste. Momentul cel mai de seamă al biografiei mele, din acea perioadă, a fost activitatea literară desfășurată în redacția revistei „Cadran”, la care colaborau colegi de la toate facultățile bucureștene, dintre care aș mai cita nume, azi foarte cunoscute, ca: regretatul Miron Constantinescu, Manea Mănescu, regretatul regizor de filme Victor Iuliu, Alexandru Balaci, Mihai Beniuc etc. Aceasta s-a întâmplat în toamna anului 1939, atunci când s-a reînființat Uniunea Tineretului Comunist, fapt la care a contribuit hotărâtor pe atunci tânărul muncitor Nicolae Ceaușescu, cel mai proeminent reprezentant al acelei generații de muncitori, țărani și intelectuali militanți, scriitori și artiști de avangardă. Războiul ne-a mobilizat pe toți în luptele de rezistență, încununat de Insurecția națională armată din august 1944, iar azi, după 30 de ani, ne regăsim, fiecare la postul său, poate puțin schimbați, dar plini de același avânt și dragoste de patrie. Noua epocă a însemnat pentru mine proiectarea în viitor a unui trecut în care lupta se-nfrătea cu speranța și încrederea. – *Multipla Dvs. activitate – de poet, eseist, dramaturg, traducător etc. – vă recomandă atât în țară cât și peste hotare, recomandă, în același timp, o vocație a omului de cultură român: polivalența. În cazul Dvs., polivalența s-a orientat spre univrsalitate. Multiplele distincții străine, cu Ordinul Literelor și Artelor al Republicii Franceze, cu care ați fost onorat, consacră nu numai creația Dvs. propriu-zisă, ci și gesturi durabile de cultură: i-ați tradus impeccabil pe Shakespeare și Walt Whitman, ați lansat o revistă de talie europeană: «Secolul 20». Pornind de la acestea, considerăm că sunteți cărturarul deosebit de avizat în a răspunde la următoarea întrebare: care este locul și audiența culturii românești în lume, astăzi? Parafrazând un titlu care vă aparține, Orientări în literatura străină, care credeți că sunt orientările dominante ale culturii românești contemporane?* – De când am scris acele *Orientări în literatura străină* au trecut, în termeni economici, cam trei «planuri cincinale», vreme în care România și alte multe țări au evoluat pe diferite căi spre ceea ce numim cu acest termen vag: «lumea de azi». Ce reprezintă, anume, România de azi, se știe, acuma, cu destulă claritate, chiar dacă orientările ei nu apar, cu egală claritate, în literatura străină și e rolul nostru și al prietenilor noștri de a contribui la asemenea lămuriri necesare. Eu cred că trăsăturile

fundamentale ale culturii noastre naționale actuale dunt continuitatea și progresul ei. România reușește astăzi să atingă acest dificil punct de contact ce realizează unitatea dintre moștenirea culturală și noua cultură, rezultat al educației moderne. Nu vreau să insist în analize de istorie și teorie literară, sau de muzicologie și de istoria artelor, precum nu-mi voi propune să poposesc nici în arta largă a filosofiei istoriei și a istoriei culturii, însă e util să venim cu o anume precizare, ca o caracteristică definitivă. E vorba de raportul nemijlocit dintre societate, cultură și personalitate. Societatea noastră definindu-se ca una prin excelență educațională”. ■ Al. Piru se ocupă de poezia lui *Alexandru Andrițoiu*: „Un volum reprezentativ și care dă măsura originalității lui Al. Andrițoiu, poet capabil de numeroase întruchipări, autor de exhortații retorice, de ode și balade în primele volume, dar, fundamental, un poet sentimental discret, iubind frumosul natural ca și pe cel rezultat din creație, este *Constelația lirei*. Dintr-o *Artă poetică* se vede că pentru el cea mai frumoasă lună e în lac și cel mai frumos lucefăr pe mare, prin urmare frumosul e descoperit în peisaj, dar cea mai frumoasă floare de salcâm și curcubeiele se află în părul femeii, deci în natura umană”. □ ■ Teofil Moreta întocmește un *Preambul la rubrica „Scânteia:” Publicistica militantă*: „Poate că denumirea acesteia rubrici – *Publicistica militantă* – sună oarecum pleonastic. Căci, se știe, izvorul și finalitatea, rațiunea de a fi a publicisticii este tocmai militantismul. Chiar când actul publicistic este strict informativ, simpla (chiar simpla?) selecție a materialului dezvăluie o atitudine față de realitatea comunicantă a cititorului. Argezi numea ziarul un univers de fiecare zi, iar revista un ce a cărui ființare nu poate fi justificată decât prin existență unui scop pentru care «se zbate» (militează) respectiva publicație [...] E atât de limpede încât până și demonstrația din acest preambul poate să sune a bătaie în porți deschise. Și totuși...”. ■ A.P. semnează *Cronica anului XXX: Trei decenii de literatură română*: „Din 1944 și până în prezent, în cei treizeci de ani care s-au scurs de la Eliberare, s-a dezvoltat în țara noastră o literatură de care astăzi nimeni nu mai poate face abstracție, pe care niciun istoric literar n-ar putea s-o ignore. În literatură granițele sunt, desigur, convenționale și bara pe care o așezăm în 1944 nu desparte două epoci. Marii scriitori afirmați înainte, Argezi, Sadoveanu, Blaga, Camil Petrescu, Philippide, Călinescu, pentru a nu aminti decât pe cei mai mari, continuă să scrie în pas cu vremea, dar, în primii ani nu radicali altfel, iar mai târziu, după o fază de incertitudini, revenind la mijloacele lor fundamentale. [...] Creșterea volumului ca și a nivelului general al criticii este poate fenomenul cel mai izbitor al literaturii române din ultimii cincisprezece ani. Fără critică, literatura navighează în necunoscut, fără a-și cunoaște relieful, nici țelul. O expunere amplă a literaturii române din anii de după Eliberare ne lipsește încă, după cum nu avem încă nicio istorie totală a literaturii române, în care să vedem clar ponderea literaturii ultimelor trei decenii”. ■ În cadrul rubricii *Cartea semnează* texte G. Gheorghiuță, Gheorghe Frâncu, Petre An-

ghel. □ G. Gheorghită analizează cartea lui Valeriu Cristea, „*Pe urmele lui Don Quijote* e o carte gândită ingenios și scrisă cu real talent. În activitatea lui Valeriu Cristea ea are semnificația unui moment de relaxare și de versificare a posibilităților critice, în egală măsură. Cât despre quijotismul autorului, asupra căruia eram avertizați la început, el dă celor mai bune pagini farmecul și entuziasmul aventurii intelectuale”. □ A doua carte, recenzată de Gheorghe Frâncu, este *O bere pentru calul meu* de D. R. Popescu: „Alternanța perpetuă este, însă, o motivație a posibilității speranței. Întunericul cedează ritmic și infinit luminii dreptul și datorita de a fi. D. R. Popescu o afirmă limpede în final, simbolizând ca mesaj al cărții crezul comunistului Calistart Peralta: «să viseze mereu, întotdeauna să viseze altceva, mereu mai bun și mai frumos, aici pe pământ». Eroarea ce a dus la tragedie nu este a unei ideologii, ci a unor oameni cu conștiința scindată, dominați de agresivitate și de egoism. D. R. Popescu ne apare în această carte, ca și în precedentele de altfel, un optimist lucid și poetic totodată, remarcabil prin pluralitatea și complexitatea datelor ce le introduce în meditație, meditație exteriorizantă sub forma laică a unei probleme morale”. □ La studiul lui Eugen Simion, *Scriitori români de azi*, se referă Petre Anghel: „Eugen Simion este criticul generației sale. Altfel spus, criticul face parte din acea familie a spiritelor care se preocupă, în primul rând, de contemporanii lor, de fenomenul literar la zi, în care se simt prinși, integrați. Faptul că, înaintea acestei cărți Eugen Simion și-a pus semnătura pe o amplă monografie – *E. Lovinescu, scepticul mântuit* – nu dovedește decât dorința lui de a pleca la drum cu un sistem de referințe, bine definite, prin raportare la un critic și istoric literar de prestigiu. De altfel, și cartea de față, în ciuda titlului ei, nu se dechide direct, ci cu o «prelungire» a fenomenului literar interbelic – Tudor Arghezi. [...] O a doua trăsătură a acestei cărți rezidă în căldura cu care autorul se apropie de opera studiată. Aici, metoda sa se depărtează de cea a maestrului său Lovinescu, Eugen Simion fiind interesat, se pare, de ceea ce afirmă, de ceea ce impune opera, și mai puțin de eventualele ei curențe. Autorul are, de data aceasta, voluptatea alegerii citatului concludent, a versului în stare să impună un poet. Dacă ar fi posibilă o cronică în care comentatorul critic să lipsească, Eugen Simion ar putea face proba definirii unui poet prin doar câteva versuri, sarcina criticului constând, de data aceasta, doar în sublinierea lor. Ajunși aici, se cade să subliniem atenția cu care criticul se apropie de «generația pierdută» a anilor 1945-1946, repusă în drepturi de spiritul justițiar al autorului”. ■ Notând despre *Scriitorii din Oltenia*, Fl. Firan îl prezintă pe Marin Sorescu: „Opinii asupra operei lui Marin Sorescu sunt risipite în mai toate revistele de specialitate. În marea majoritate a cazurilor i se remarcă spiritul inventiv, inteligența poetică, nota filosofică, tendința de demitizare, spontanieta. Cultivă rar gestul polemic, este însă incisiv, neadmițând dogma, spiritul conformist”.

• [„Secolul 20”, nr. 8] Numărul se deschide cu ancheta „de durată” pe tema *Cultura română în circuitul marilor valori*. Formularul distribuit creatorilor și criticilor români, dar și unor personalități din străinătate, cuprinde trei întrebări: 1. Prin ce direcții proprii se înscrie creația românească în mișcarea artistică a lumii de azi?; 2. Sub acest aspect, care considerați că sunt premisele consacrate de propria noastră tradiție de asimilare a valorilor universale și confruntare creatoare?; 3. Cum s-ar putea face mai bine cunoscută și recunoscută creația românească peste hotare? În acest număr răspund □ Al. A. Philippide, □ Leonid Leonov (care pomenește doar romanul *Ce mult te-am iubit* de Zaharia Stancu), □ Maria Banuș („Să n-avem complexe provinciale de «țară mică»”), □ Mihai Beniuc („Sufletul românesc îl găsesc prin excelență exprimat artistic prin autori și artiști ca Eminescu, Caragiale, Creangă, Slavici, Sadoveanu, Goga, Arghezi, Luchian, Tonitza, Brâncuși ori Enescu. La gloria acestora se adaugă, urmându-le drumul, aceia care, atașați Partidului Comunist, caută să redea strălucirea României constructoare a socialismului și tinzând activ spre comunism.”), □ Mircea Zăciu („Dacă ar fi totuși să încerc o definiție a «situației» artei românești, aș spune că ne înscriem pe o coordonată fecundă de reflexivitate, echilibru, expresivitate.”), □ Radu Cosașu („Nimic nu ar fi mai deplorabil pentru soarta anchetei dumneavoastră decât un șir de răspunsuri frivole, festive și idilice care – tocmai prin inutilitatea lor – ar complica o problemă și așa complicată, chiar în condițiile unor succese reale, nu o dată consistente. Cred însă că nu ne putem permite să fim complezenți, surâzători, împăcați convențional cu sine când – cu seriozitatea revistei dumneavoastră – suntem întrebați, nici mai mult nici mai puțin, ce părere avem asupra felului cum se desfășoară trecerea noastră prin lumea mare, înfruntarea dintre arta noastră și aceea de dincolo de țărâmul nostru dunăreano-carpatic. [...] Asimilare va însemna întotdeauna pentru mine și refuz. Deschiderea intelectuală, influența creatoare nu au valoare fără a ști ce respingi. [...] Suntem un pământ al marilor semne și semnale, oameni capabili să convertim brazda în călimară și întrebarea în frumusețe.”) ș.a. □ Rubrica *Momente semnificative din opera de traducere a literaturii universale* continuă în acest număr cu Swift (tradus de Andrei Brezianu), Rousseau (în traducerea lui Mihai Șora), Goethe (tradus de Tudor Vianu), Manzoni (în tălmăcirea lui Alexandru Balaci), Mickiewicz (tradus de Miron Radu Paraschivescu), Pușkin (în tălmăcirea lui George Lesnea) și Gogol (în versiunea lui Păstorel Teodoreanu). □ Consistent grupaj de ecouri românești în străinătate la rubrica de *Prezențe românești*. Astfel, Irina Grigorescu semnalează o nouă antologie de poezie română în limba engleză (*Romanian Poets of our Time*), tipărită la Univers, iar Olga Zaïcik, romanul *Explozie înăbușită* de Mihai Beniuc, apărut la Varșovia. De asemenea, sunt elogiate spațiile substanțiale oferite de revista sovietică „Literaturnoie Obozrenie” (august 1974) și cea vieneză „Literatur und Kritik” (nr. 88/ 1974) fenomenului literar românesc, cu precădere din ultimii 30 de ani de democrație populară.

• [„Steaua”, nr. 8] Temele centrale ale numărului sunt anunțate pe suprapertă: „valențe etico-politice ale artei” și „gloriosul jubileu al eliberării patriei”. Despre datoria scriitorilor din perioada ultimilor 30 de ani de societate socialistă, comentează N. Balotă, care ține să precizeze că, în literatura română, „nu întâlnim extremismele contrare: extremismul închiderii exclusiviste între fruntariile înguste ale unui autohtonism exclusivist ca și extremismul adulării exclusiviste a tot ce e dincolo de frontierele culturii noastre” și, în plus, din cuprinsul articolului nu lipsesc referințe la „estetica marxistă” (pusă în strânsă legătură cu dictonul latin *Nihil humani a me alienum puto*), „conștiința social-morală contemporană” a romancierilor, „funcția socială a literaturii”, „actul critic ca gest etic” (*Prolog la treizeci de ani de literatură română*).

■ Poezie patriotică semnată de M. Beniuc, Bazil Gruia, Virgil Nistor.

■ Valentin Tașcu face o încercare de „schiță de profil” a celor 30 de ani de literatură de după război, recunoscând singur că eforturile lui au fost prea ambițioase și ar fi trebuit să scrie o carte și nu un articol despre această temă (articolul *30 de ani de roman*).

□ Eugen Uricaru realizează niște distincții între literatura *despre* război și literatura *de* război, subliniind că există mari goluri în „tratarea serioasă a acestei teme fie într-o alternativă fie într-alta”, povestitorii-memorialiști care există contribuind „la formarea unui fond al literaturii de război fără prea mari virtuți artistice”, iar prozatorii de marcă (gen Eusebiu Camilar și Laurențiu Fulga) sunt puțini (*Trecutul în prezent*).

■ Adrian Popescu relevă operativitatea critică a conceptului de „generație poetică”, indicând faptul că folosirea acestuia de către majoritatea criticilor momentului, precum Mircea Martin (în *Generație și creație*), Ion Pop (în *Poezia unei generații*), N. Manolescu (în articolele din *România literară*), Mircea Iorgulescu (în *Rondul de noapte*) etc., impune departajarea internă a literaturii postbelice în serii de generații, că e vorba de generația celor născuți după 1944 sau de cele de după acest moment istoric, și solicită cu îndreptățire punerea în atenția publicului a unei generații sau a unui moment literar numai după trecerea lui, altfel „istoria poate comite erori de interpretare” (articolul *O generație lirică*).

■ Apar reportaje semnate de Eugen Uricaru (*Muntele și apa. Oamenii*) și de Aurel Șorobetea (*Puterea norului*).

■ Din cele trei cronici literare semnate de Petru Poantă nu putem să nu facem stopcadru asupra celei dedicate volumului de critică *Rondul de noapte* a lui Mircea Iorgulescu, din care selectăm câteva observații: „dintre tinerii critici de astăzi, Mircea Iorgulescu este, fără îndoială, cel mai prolific”, „*Rondul de noapte* este cartea unui debutant ambițios”, „dincolo însă de aceste imprecizii, din punctul nostru de vedere, Mircea Iorgulescu se dovedește un mare critic începător”, „fără a se revendica de la o metodă anume, critica sa este deocamdată un exercițiu de subtilitate și precizie, vizând, poate, să atingă subtilitatea lui Pompiliu Constantinescu”.

■ Geo Vasile traduce câteva poeme ale lui Pablo Neruda din postumele tipărite de editura Losada, Buenos Aires, 1974.

■ Petru Poantă începe un studiu serial despre *Codul eroticii lui G. Coșbuc (I)*, recurgând la nu atât la indicarea filiației toposului din *Crăiasa zânelor* de către G. Bogdan-Duică, cât la stabilirea de către același critic al secolului al XIX-lea a nucleului eroticii lui coșbuciene, și anume *travesti-ul*. ■ Iordan Datcu urmărește pătrunderea motivului romantic din balada *Lenore* a lui Gottfried August Bürger (1747-1794) în întreaga cultură europeană și în cultura română (articolul *La bicentenarul apariției baladei «Lenore» de G. A. Bürger*). Acesta remarcă modul în care poezii romantice francezi au prelucrat masiv motivul, doamna de Staël atragând atenția asupra poemului chiar în *De l'Allemagne* și arată și cum un poet polonez, ca A. Mickiewicz, prelucrează motivul în *Uciezka*.

● [„Teatrul”, nr. 8] Articolul de fond este intitulat *Gloriosul jublieu. 23 August 1944 - 23 August 1974*. ■ Revista publică, cu titlul *Un nesecat tezaur*, o amplă dare de seamă asupra întâlnirii de la Neptun a membrilor Uniunii Scriitorilor cu Nicolae Ceaușescu. „A fost o întâlnire de lucru. Ea se înscrie, după cum se știe, în practica secretarului general al partidului și la ea au participat și tovarășii Manea Mănescu, Dumitru Popescu, Cornel Burtică, Iosif Uglar, Ștefan Andrei. Tema de bază a discuțiilor purtate au format-o problemele legate de activitatea scriitorilor și, pornind de aici, stabilirea, împreună, a căilor și mijloacelor de perfecționare continuă a muncii lor. Scriitorii care au luat cuvântul cu acest prilej au dat seamă asupra activității de până acum a Uniunii, a organizațiilor de partid din cadrul Uniunii, a editurilor și revistelor, subliniind preocuparea lor de frunte de a întâmpina, în acest an, de două ori jubiliar, împlinirea celor trei decenii de la eliberarea patriei de sub dominația fascistă și cel de-al XI-lea Congres al Partidului, cu noi opere închinare marilor, profundelor prefaceri revoluționare intervenite în țara noastră. Referindu-se la munca lor de creație, vorbitorii au exprimat atașamentul adânc al tuturor slujitorilor literaturii și artelor noastre față de conducerea partidului, angajându-se a fi la înălțimea exigențelor și a răspunde cu pasiune militantă nobilei misiuni, ce le revine în societatea socialistă, pentru formarea spirituală a omului noi. Participanții la reuniune au ținut, în mod deosebit, în numele întregii colectivități a oamenilor de litere și de artă, să dea glas nețăruritei lor prețurii, dragostei și recunoștinței lor față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru sprijinul permanent pe care îl acordă creatorilor de artă, pentru îndrumările prețioase pe care aceștia le primesc din partea secretarului general al partidului.” □ În *Dramaturgii în anul XXX*, Paul Anghel publică *Istorie și scenă*. Aurel Baranga scrie despre *Chemarea acestor ani*, iar Paul Everac declară că *O să facem mai mult*. Alte articole de adeziune din această categorie sunt: Al. Mirodan, *A construi*, Constantin Munteanu, *Teatrul și viața*, Iosif Naghiu, *Romantismul implicării*, D. R. Popescu, *Cum se scrie o piesă* („Să terminăm cu imaginația, ea nu e nici cântarul exact al vieții, nu poate oferi o cercetare științifică a problemelor științifice, economice, politice, sociale, culturale ce caracterizează un anumit

mediu, un anumit timp... Și singura soluție este teatrul document. Iei din magazii sau din pivnițe, sau din arhive, sau din registre niște fapte și vorbe autentice și le pui cap la cap, așa cum s-au petrecut în realitate și această piesă științifică este cea mai autentică voce a realității. Imaginației i-a venit vremea să treacă în plan secund, ea nu mai poate ține pasul cu fantasticul ritm al realității.”), Dumitru Solomon, *Diversitate și valoare*, Dan Tărchilă, *Dramaturgia Eliberării*. □ În *Dramaturgia istorică contemporană*, Dan Zamfirescu publică un studiu intitulat *Noul sentiment al istoriei naționale*. Tot aici, Mircea Măcaș scrie despre *Dimensiuni eroice și valori poetice*, apreciind că „în dezvoltarea culturii unui popor, drama istorică a marcat întotdeauna un moment de afirmare a literaturii naționale, concentrând atenția asupra conștiinței de unitate politică și a sentimentului patriotic generator de valori artistice și literare. Alături de lirica de inspirație eroică, ea a dominat suflul colectiv în perioadele de luptă națională și a valorificat revolta și atitudinea protestatară împotriva inechităților etico-sociale”. □ V. Mândra publică niște „observații fragmentare” despre *Eroul în dramaturgia română contemporană*. □ Valentin Silvestru scrie o *Scurtă istorie paralelă. Două stagii despărțite de un sfert de veac*, o comparație între stagiunea 1948–1949 și 1973–1974. □ Gálfalvi Zsolt publică studiul *Aleksandri, Madách, Schiller pe coordonatele umanismului socialist*. □ Sütő András publică *Frăția - rolul lui august*. □ Măria Földes publică un articol autobiografic intitulat *De ce am devenit scriitor*. ■ Revista publică o prezentare a *Festivalului Dramaturgiei Românești* ce s-a desfășurat la București între 10 și 20 august. Este reprodus *Cuvântul de deschidere* al lui Ion Dodu Bălan. □ Alexa Visarion publică *Teatrul și dialectica socială*, un articol ce are ca temă angajarea politică în dramaturgie. □ În *Anul XXX*, se publică o amplă trecere în revistă intitulată *Teatrul românesc pe scenele lumii*.

● [„Tomis”, nr. 6] Eugen Jebeleanu semnează textul despre *Literatura angajată*: „Literatura angajată este – cred – acea literatură pe care o angajezi față de propria ta conștiință; conștiință care este și ea este, fără dar și poate, angajată față de realitățile esențiale ale țării sale, ale umanității. Aceasta trebuie să fie o literatură, desigur a patriei sale, însă nu patriotardă. Desigur, se mai pot spune multe altele despre ceea ce trebuie să fie o literatură angajată. Aș vrea însă, mai presus de orice, să dau prin aceste cuvinte numai o simplă sugestie și nu să formulez un program și cu atât mai puțin o metodă. În ceea ce privește metodele, ele, desigur sunt utile în domeniile științific, economic, financiar, etc., însă chiar și în aceste domenii ele evoluează, mai ales în vremurile noastre, cu o rapiditate adesea fulgerătoare. Literatura militantă trebuie să fie, cred eu, o literatură care să fie artă și să vrăjească pe om și nu să-l plictisească de moarte și cu atât mai puțin să fie respinsă de la început, din pricina evidentei ei intenții fals educative. În preajma sărbătorii celor 30 de ani de la Eliberarea Patriei, cred, mai mult decât oricând, într-o literatură eliberată de platitudine, de conformism care nu pot decât să dăuneze și scriitorului și, mai presus de orice,

culturii. Cred, aşadar, în arta noastră liberă și în sporul ei larg cuprinzător”.

■ În cadrul rubricii *Aspecte literare*, Nicolae Motoc analizează *Poemele patriei* identificate în trei volume de versuri. □ În cartea lui Traian Coșovei, cronicarul descoperă *Locul originar* al *Tuturor drumurilor*: „Traian Coșovei este unul dintre acești poeți adevărați, ignorați pe nedrept în ultimul timp de critica literară, care au sentimentul apartenenței ineluctabile la un spațiu originar. Sentiment a cărui traiectorie este ușor de urmărit și în ultimul său volum, *Tuturor drumurilor*, care selectează poeme dintr-o creație realizată în ultimii 30 de ani”. □ Volumul lui Radu Cârneli, *Horă de vulturi*, este asociat cu o *Rostire senzuală*: „Despre nuntă, despre dragoste, despre bucurie, «într-un timp de aur», este rostirea suficientă sieși, despre patrie a lui Radu Cârneli. Ilustrând această idee, câteva dintre poemele *Horei de vulturi* reprezintă piese antologice, reprezentative pentru opera poetului”. □ Cartea lui Dușan Petrovici, *Obelisc*, îndeamnă la *Acțiune și emblemă*: „Doresc să afirm că poezia despre patrie a lui Dușan Petrovici se poate defini pornind și de la un astfel de citat, nu însă neglijând diferența specifică. După mine, caracterul abstract, emblematic al aceste poezii înțelesă ca act este de domeniul evidenței. Nu întâmplător prima poemă din carte, *Țării*, este un act care închide în el o schiță de portret al poetului, și un gest, acela de a oferi cuvintele sale patriei”. ■ Alex. Ștefănescu se ocupă de *Umanismul prozei de azi*: „Chiar și în primii ani de după Eliberare, când sociologismul vulgar se mai confunda cu sociologismul, când declarațiile mai treceau încă drept literatură, au apărut cărți clarvăzătoare, de o mare acuitate a observației sociale. Memorabil în acest sens rămâne romanul *Desculț* în care Zaharia Stancu reconstituie, prin prisma copilului, mediul social țărănesc al răscoalelor din 1907. [...] Cei mai importanți prozatori de azi adoptă acest punct de vedere moral în investigarea vieții sociale și politice. Nicolae Moromete, purtătorul de cuvânt al lui Marin Preda, meditează în reclusiune, timp de câțiva ani, asupra conținutului moral al gesturilor pe care le făcuse cu un autentic dar negândit entuziasm revoluționar la începutul carierei sale politice. Călin Surupăceanu din *Intrusul*, suferă consecințele tragice ale unui similar elan constructiv imatur. Scriitorii sesizează asemenea contradicții între subiectiv și obiectiv, între intenție și consecințe, între conceptul moral și mentalitatea faptelor zilnice. În mod obsesiv, problema este pusă în romanele lui Al. Ivăsiuc, ale cărui personaje dezbat cu un patetism lucid teme morale și îl obligă pe cititor să se implice, să-și spună cuvântul. [...] Proza românească are nu numai un trecut prestigios, ci și un prezent distinct. Însă, și mai important este că, prin perspectiva umanistă pe care a deschis-o, și-a asigurat un viitor”.

● **[„Transilvania”, nr. 8]** Numărul se deschide cu editorialul *Anul XXX* semnat de Richard Winter: „Programul partidului și celelalte documente care vor fi adoptate de Congresul al XI-lea dau o perspectivă măreață activității de formare a omului nou, înaintat, cu o conștiință revoluționară, în stare să înțeleagă schimbările ce se produc în societate și să acționeze în mod conștient

pentru traducerea în viață a politicii partidului și statului, politică ce exprimă în chip strălucit idealurile de dreptate socială și națională, de echitate, de bunăstare și fericire, de manifestare pleneră a personalității umane”. ■ Sub titlul *XXX – Omagiu și adeziune* citim mesaje semnate de: □ Mircea Braga – „Numărăm anii patriei noastre socialiste pe trepte de August, acest August pe care niciodată pagina scrisă nu-l va istovi. Istoria, dacă vrem să fim istorici, cere fapte; dar Augustul e mai mult decât atât, e și sentiment, e entuziasm, e chemare. Apoi, e o dimensiune deopotrivă a trecutului, prezentului și viitorului, e cheia unui algoritm al umanului. A fost un efect și a devenit o cauză. Și rămâne întotdeauna o rezonanță a noțiunii de patrie, rostită în limba acestor locuri și a acestor oameni”. □ Paul Constant – „Din obida trecutului, care a dezlănțuit furtuna lui 23 August, s-a născut gândul cel bun pentru un viitor mai liber, mai drept, mai prosper. An de an, gândul a devenit faptă, iar astăzi, după 30 de ani de neconținută luptă pentru realizarea idealurilor dintâi, de la înălțimea unui edificiu măreț, România socialistă a anului 1974, ne putem confrunta senini cu noi înșine. Prisosul de împlinire și energie cu care viitorul este transformat în prezent, mai repede decât curgerea firească a timpului, sunt dovada grăitoare că tot ceea ce, în urmă cu 30 de ani, a fost vis, a devenit înfăptuire”. □ Carol Göllner – „În ultimii ani și în mod deosebit după crearea, în 1970, a Academiei de Științe Sociale și Politice a R.S. România, și în urma istoricelor hotărâri ale Plenarei din 3–5 noiembrie 1971 a C.C. al P.C.R., s-au trasat noi jaloane pentru istoriografia noastră marxist-leninistă, ce vor stimula preocupările noastre în direcția unei elucidări cât mai complete a istoriei meleagurilor sibiene, în anii socialismului victorios”. □ Cornel Irimie – „De la Moscova la Heidelberg, ori de la Belgrad la Stockholm, pe unde m-au dus pașii mei de mesager al culturii, am constatat că lumea știe astăzi că poporul român merge cu fruntea sus, cântându-și istoria de ieri și de astăzi, prin fapte, prin omenie și printr-o nobilă misiune. Suntem, de aceea, datori să dezgropăm și să dezvăluim mereu comorile sufletului acestui popor, cele din trecut însemnând doar verigi din marele și nesfârșitul șir ce înaintează sigur spre viitor”. □ Christian Maurer – „În acel an, în care blândețile Sânzienelor erau gonite de rafale de grindină cu prevestitor țăcănit de mitraliere, în care furtuna – altădată Harap-Alb, călare pe spinarea sură a Cindrelului, gonind fără șa sau căpăstru peste nemărginimea Transilvaniei – își ridică, străină, șapte capete de balaur deasupra Carpaților, viscolind a moarte în toate zările lumii... [...] pentru că încă orașul îmi este dator împlinirea unor vârste, îmi este dator copilăria, adolescența, tinerețea. Și e dispus să-mi întoarcă totul, cu dobânda chiar – pentru fiecare oră prea grăbită, o oră cu fus de aur. Doar că plătește galbenii timpului în pușculița fiului meu. Și eu accept nedreapta dreptate”. □ Marin Panait – „Sunt convins că, sporindu-ne efortul pentru formarea personalității umane complexe, pentru afirmarea pleneră a vocației spirituale, valorizatoare și creatoare de valori a omului societății socialiste, pentru integrarea lui în exigențele actualei etape și

pentru înalta răspundere față de viitorul poporului și patriei noastre, vom accelera ritmul trecerii totale din imperiul biologicului, acela al lui «a avea», în imperiul spiritualului, acela al lui «a fi» – propriu și caracteristic omului – cunoscut fiind că «a fi» îl subsumează pe «a avea», nu însă și invers. Este, acesta, și scopul programului ideologic al partidului, program pe care eu îl văd nu înaintea sau după programul construcției economice, ci parte organică a unui program complex și unitar de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, care trebuie să ne propulseze spre culmile bunăstării generale, a realizării integrale a omului ca Om. Este sentimentul și convingerea cu care întâmpin acest jubileu al Eliberării și, în același timp, sensul acțiunii militante pe care o desfășor ca activist pe tărâm ideologic”. □ Mira Preda – „Prezență vie, statornică, în peisajul gândirii dialectice, scriitorul, vizionarul lucid al zilelor noastre, plecând de la transformările progresive ale vieții concret-materiale, reflectând manifest permanențele unor valori și realizări tactile, el exprimă plener din înaltul for al literelor românești materialitatea obiectivă a unei gândiri realiste, fizionomia vieții noi, pulsația vieții libere în vitala ei plenitudine, cu responsabilitate, cu demnitate civică, statornicind, prin sincronismul raporturilor egale, propria-i direcție. Prin creația sa – panoramic realism vizionar – scriitorul celor trei decenii, oferindu-ne pitorescul unei literaturi vibrante la confluența unor dimensiuni spirituale de orientare obiectivă, marchează etapa marilor deschideri istorice. În ascendența-i unitară spre apogeul împlinirii sale artistice, bucurându-se de un climat propice creației, el este chemat să-și exprime, la ceasul înalt al confruntărilor, disponibilitatea sa”. □ Ion Rahoveanu – „Noi am devenit suverani asupra noastră înșine, asupra pământului și metalului, în ipostaza de făuritori ai unor așezări de viață citadină la sate și metropolitană în Sibiu modest de altădată”. □ Henry Selbing – „Cei 30 de ani, care au trecut de la Eliberare, înseamnă, pentru mine, o perioadă spirituală încărcată de semnificații majore. Anul augustului fierbinte coincide cu începutul activității mele în mijlocul colectivului simfonic sibian, la înființarea, consolidarea și dezvoltarea căruia am avut fericirea să pot contribui”. ■ Aflăm *Rezultatele Concursului de poezie tânără patriotică dedicat celei de a XXX-a aniversări a Eliberării și Congresului al XI-lea al P.C.R.*: „Pentru acest concurs de creație organizat de Comitetul județean Sibiu pentru cultură și educație socialistă, în colaborare cu revista «Transilvania», până la data de 25 iunie 1974 au sosit pe adresa revistei 50 de plicuri. Ele cuprind grupaje, cicluri de poeme sau doar poeme solitare, toate animate de un clar fior patriotic. Juriul format din: Maria Fanache (președinte al C.J.C.E.S.), Mircea Tomuș (redactor șef al revistei «Transilvania»), Mircea Ivănescu (redactor al revistei «Transilvania»), acordă următoarele premii: Premiul I: George Nimigeanu; Premiul II: Nicolae Petru; Premiul III: Dragoș Olariu; Mențiuni: I: Gavril Rusu; II: Adina Pachia; III: Cornel Dacia, Ion Băduleasa. Dintre textele nepremiate, o impresie favorabilă au făcut poemele semnate de: Maria Holcan (Sibiu), Vasile Trifu (Sibiu), Valer M.

Sivan (Alba Iulia), Șerban Gheorghiu (Motonava «Transilvania»), Ilie Bitcă (elev sergent Sibiu), Vasile Remete (Alba Iulia), Theo A. Tudor (Sibiu), Victor Albu (soldat, C. M. Sibiu), poeme care vor apărea în paginile revistei în ordinea posibilităților redacționale”. Apar poeziile semnate de: George Nimigeanu (*Țara*), Dragoș Olariu (*Țărmuri*), Nicolae Petru (*Legea după care se rotește înaltul*), Gavril Rusu (*Printre patrii de flori*), Cornel Daia (*Patrie*), Adina Pachia (*Începutul lumii*), Ion Băduleasa (*Freamăt*). ■ În dosarul *Trepte de cultură și civilizație socialistă* apar *Contribuții sibiene*, texte semnate de: Nicolae Nan (*Dezvoltarea industrială și agricolă*), Alexandru Galea și Dumitru Gândilă (*Aspecte comparative referitoare la învățământ*), Florica Vasiliu și Rodica Atanasescu (*Structura și dinamica procesului de culturalizare*), Cornel Irimie (*Contribuții inedite la dezvoltarea etnografiei românești*), Thomas Năgler (*Realizările istoriografiei*), Radu Ispas (*Aspecte ale cercetării medicale*), Maria Fanache (*Spiritul mișcării literare sibiene*), G. Nistor (*Literatura*), Rodica Irimie-Fota (*Arta plastică*), Mircea Braga (*Mișcarea teatrală*). Reținem: □ în *Spiritul mișcării literare sibiene* de Maria Fanache, citim o trecere în revistă a dezvoltării literaturii transilvane de la apariția tiparnițelor în secolul al XVI-lea până în contemporaneitate: „Creația literară sibiană în ansamblul ei poartă, ca trăsătură definitorie, spiritul de exigență, la care o obligă atât tradițiile, cât și simțul pentru frumosul literar, de secole cultivat aici printr-o conlucrare artistică și culturală a românilor și sașilor. În condițiile de astăzi, când actul de cultură a devenit bun al maselor, când poezia, proza și teatrul devin tot mai mult cerințe reale ale acestora, spiritul de exigență crește el însuși, alături de celelalte trăsături ce definesc spiritualitatea nouă: continuă aplecare spre înnoire, spre modern și tradiție, concepute în armonioasă conlucrare, spre arta ca expresie a vieții noi. Scrisul sibian, după Eliberare, și-a sporit în sens nou, socialist, virtuțile, astfel încât a devenit posibilă o raportare comparativă a sa în cadrul mișcării generale de înnoire social-economică și culturală a întregii țări, care să prezinte Sibiuul ca nucleu expresiv pentru progresul general al culturii noastre, incluzând aici și mișcarea literelor, cu specificul său”. Despre *Cercul literar de la Sibiu* aflăm: „Fără a respinge ideea specificului național, cerchiștii au denunțat cu curaj falsa literatură tradiționalistă, cultivată de unele reviste ne-sămănătoriste, îndeosebi în Transilvania, în numele unei literaturi în care elementele ei componente să nu anuleze esteticul, principiile lor teoretice exprimate în articolele program din «Revista Cercului literar», au fost aplicate în creația proprie și în articolele de critică ale acestor poeți filozofi, critici și esești. Climatul literar ce s-a creat aici și-a luat substanța din atmosfera de nobilă vechime a Sibiului, aureolată de viziunea romantică, proprie vârstei celor mai mulți dintre colaboratori. Așa se și explică predilecția lor pentru baladă, pledoaria pentru resurecția ei. Cel mai talentat, Radu Stanca, inteligență fierbinte, personalitate cu o copleșitoare biografie intelectuală, este poetul sibian cel mai autentic al deceniului V și VI, asupra căruia își lăsase pecetea duhul

poeziei lui Blaga, maestrul său”. □ Textul *Literatura* de G. Nistor realizează o *Schiță diacronică* a literaturii sibiene. Despre *Poezie* spune: „Mai variată, tematic și estetic, decât proza, poezia sibiană s-a impus de mult timp și pe plan național. Numeroși poeți pe care îi avem astăzi printre noi au activat între cele două războaie, aparținând, de fapt, unor direcții literare bine definite în istoria literaturii române. [...] Dintre poeții formați în exclusivitate în ultimele decenii se pot detașa deja voci recunoscute. Victor Nistea, atras de simbolurile mitologiei autohtone, de mirajul pietrelor, al păsărilor, elementelor, se revendică în bună măsură din lirica blagiană, interesat de o sintaxă poetică modernă, iar Mira Preda, după ce a trecut printr-o perioadă de căutări în preajma aceluiasi mestru, se îndreaptă spre forma de gheață a sonetului. Poeți patetici sunt Ion Rahoveanu și Cornel Brahaș, primul fixat într-o formulă lirică directă și participativă, al doilea, foarte receptiv la social și politic, fiind unul dintre cei mai talentați poeți ai generației sale. [...] Între poeții sibieni de ultimă oră, pe doi îi considerăm de excepție: Mircea Ivănescu și Ion Mircea. Dacă al doilea cultivă o poezie încifrată, legată totuși de tradiția eminesciană (din postume) și nelipsită de melodicitate, celălalt, se situează la pol opus, fiind adeptul antipoeziei. [...] Alături de poeții amintiți până acum, în Sibiu abundă o serie de aspiranți la grația muzelor, care încă nu au debutat editorial, dar care sunt, totuși, niște prezențe, chiar promisiuni, posibile voci: Nicolae Petru, George Nimigeanu, Ion Laza, Eugen Onu, Cornel Todeasă, Gheorghe Felder, Theo A. Tudor, Corina Lițescu, Wilhelm Schuster etc.”. Despre *Istorie, teorie și critică literară, Estetică*: „Dintre esteticieni, două nume s-au impus deja în atenția presei noastre literare: Titu Popescu și Mircea Braga. [...] Alături de criticii, istoricii și teoreticienii care au dat până acum cărți, se afirmă, în Sibiu, o seamă de comentatori, de serioasă formație intelectuală: Mircea Ivănescu, autor al unor «spații poetice» în care disecă cu discernământ producția lirică românească din imediata actualitate; Maria Fanache, care a semnat câteva studii de istorie literară locală; Ilie Guțan, critic cu gust ales, preocupat de literatura română interbelică și actuală; Eugen Onu, istoric literar, interesat și de problemele dramaturgiei”. În *Concluzii*: „Departate de a fi provincială, literatura din provincie reflectă efortul forțelor locale de a se pronunța la nivelul cel mai înalt al zilei, oglindind specificul vieții din acest colț de țară. La cei mai buni creatori din Sibiu, faptul acesta este evident privind lucrurile din alt punct de vedere, putem constata, îmbucurător, că, la Sibiu, fenomenul literar se manifestă în continuare pe direcții sănătoase. Lipsesc aici experimentele sterile și teribiliste, poate și pentru că slujitorii condeiului cei mai autorizați nu sunt adepții boemei ostentative și devastatoare, ci oameni angrenați în viața cetății, cu evidente responsabilități. De aceea, literatura sibiană are un pronunțat caracter social și militant. Ea se remarcă prin seriozitate și, dacă nu toate lucrările ce o formează sunt de cel mai înalt nivel artistic, revirimentul pe care l-am constatat, ca și reușitele pe care le înregistrează

număr de număr revista «Transilvania», obligă pe creatori la eforturi susținute, în măsură să realizeze, în continuare, salturi calitative și să se pronunțe tot mai mult la scară națională». ■ În *Memento eroic citim Sibiul în zilele insurrecției naționale antifasciste armate din August 1944* de Paul Abrudan; *Figuri de eroi sibieni din campania antihitleristă*, de Maior Gheorghe Munteanu, veteran din războiul antihitlerist; *Contribuția ostașilor sibieni la marele act istoric de la 23 August 1944*, de col. rez. Mihai Niculescu, veteran de război; *Cu gândul la eroii generației de la 23 August 1944*, de Maior Gheorghe Munteanu; *Slavă eroilor de la Viglas-Zvolen*, de Maior Nicolae Păuna, veteran din războiul antihitlerist. ■ Citim două cronici literare: □ Mircea Tomuș semnează o cronică literară la *Scriitori români de azi* de Eugen Simion: „Însumând conturile în vederea unei pronunțări finale, am putea spune că avem în față mai mult decât o simplă culegere de portrete literare. Dovadă, spiritul de metodă care organizează critica, dându-i valoarea unei viziuni de totalitate, cu componentele ei firești (*Evoluția poeziei, Evoluția poeziei, Evoluției criticii literare* și, am putea spune, chiar obiective. Dovadă, apoi, calitatea comentariului critic, depășind nivelul manifestărilor individuale prin considerații substanțiale și inspirate asupra aspectelor de generalitate ale fenomenului literar. Și totuși, ea nu este o istorie a literaturii române din lipsă de consecvență cu tocmai principiile ei interne, neexprimate. Autorul nu face complet pasul spre viziunea de ansamblu, neavând nici curajul nici deprinderea de a solicita la maximum aparențele, pentru epuizarea întregului tablou al valorilor unei epoci, atât a celor din plină lumină cât și a celor din trecătoare penumbră”. □ Titu Popescu scrie despre *Lume ca lume* de Adrian Păunescu: „Nu o dată, autorul introduce pasaje narrative în textul comentariului, sporind simțitor tensiunea dramatică a mișcării de idei, sub un regim demonstrativ sever și irepresibil. Adrian Păunescu este un redevabil în practica polemică întemeiată, fixate pe o logică imediată și de bun-simț, justițiară prin inflexiunea ei interioară, principială (dacă nu e socotit prea mare cuvântul), speriat cu declarație de postura unui simplu «transport de tămâie» (expresia îi aparține, colorată, așa cum stă bine oricărui «obsedat serios»). [...] Nu am probat statistic, dar cuvântul cel mai frecvent din publicistica lui Adrian Păunescu ni se pare a fi «conștiință». Prin abilitate și talent, autorul îl știe scuti de tezismul demonstrativ și să-i pună în valoare virtuți modelatoare de largă eficiență”. ■ În *Revista revistelor* este prezentat cuprinsul publicațiilor, împărțit în grupe: *Ideologie, Poezie, Proză, Literatură universală, Critică, Istorie literară*. ■ Aflăm că a apărut *Romano-arabica*: „A apărut, recent, sub egida Asociației de studii orientale din R.S. România, primul volum de studii și documente intitulat «Romanoarabica» sub îngrijirea lui Mircea Anghelescu, secretarul general al asociației. Publicația reunește un număr de nouă cercetări și o bibliografie selectivă româno-arabă, de fapt, două fragmente dintr-o bibliografie completă, aflată în curs de elaborare, întrucât studiile sunt oferite

cititorului într-una din limbile de mare circulație, engleză, franceză sau germană, se deduce ușor intenția editorului de a înscrie efortul cercetătorilor români într-o mai largă sferă de interes. [...] Semnalăm publicația convingătoare, dincolo de caracterul său specializat, poate furniza date și sugestii utile, pentru anumite perioade și domenii, și cercetătorului civilizației și culturii naționale, fiind în egală măsură o relevabilă manifestare a comparativismului românesc”.

• **[„Vatra”, nr. 8]** Numărul apare înainte de 23 august, așadar componenta socio-politică este puternic accentuată, acest lucru fiind vizibil încă de pe prima pagină prin începuturi de articole, cum ar fi *Insurecția națională antifascistă, Spre zorii comunismului* sau prin îndemnuri date de președinte: „Nu există îndatorire și răspundere mai mare pentru un comunist decât aceea de a servi partidul, de a servi poporul, cauza socialismului și a comunismului în România!”. Numărul este alcătuit din articole propangandiste menite să atragă muncitorimea. În secțiunea *Filtre*, articolul *Trăim în miezul unui ev aprins* de Serafim Duicu expune idei despre cum scriitorul trebuie să se sincronizeze cu noua realitate, cu noua ordine socială ș.a.m.d. Poemele apărute în acest număr sunt patriotice, strânse sub titlul *Sub semnul frăției*. La secțiunea *Atelier 74*, textul redat este dintr-un roman despre șantierul de la Porțile de Fier, autorul fiind Nicolae Calomfirescu.

• **[„Viața militară”, nr. 8]** Număr sub semnul împlinirii a XXX de ani de la *eliberarea României de sub dominația fascistă*. Publică versuri Dragoș Viicol (*Port stema ta*), Dan Mutașcu (*Țara sau cea mai scurtă definiție a dragostei*), Gheorghe Istrate (*Pământ luminător*), Ion Crînguleanu (*Cântec*), Nicolae Dumbrovă (*Insurecția*), Traian Reu (*Rost*), Hristache Tănase (*Sub flamura partidului*), Titus Vâjeu (*Tineri ostași mărșăluind semeți*), Radu Cârnelci (*Partidul*), Virgil Carianopol (*Omagiul*), Vlaicu Bârna (*Cu fruntea sus*), Haralambie Țugui (*Înainte insurecției, La cumpăna zilei, Cu ei..., Apoteoză*), sunt semnate reportaje de către Adrian Mierlușcă (*Orizonturile patriei*), Ion Căpeț (*Sub faldurile drapelului...*), Ilie Manole (*Secundul*), I. Sandu (*Cântă plutoanele*), G. F. Cozma (*Aureola succesului*), Dan Marina (*Fruntașul Aruncutean și marile sale bucurii*), Constantin Strună (*Antenele sprijinind norii*), Jean Gheliuc (*Tineri sub cupole de mătasă*). Sunt publicate și o serie de memorii: Emilian Ionescu (*Evenimentele de la 23 August 1944, așa cum mi-au rămas în amintire*), precum și proze și însemnări de scriitor: Mircea Radina (*Ceasul din turn*), Emil Manu (*Noaptea mea cea mai lungă*), Nicolae Jianu (*Baricadele orașului*), Nicolae Mărgeanu (*Prețul de sânge al libertății*), Traian Uba (*Întoarcerea armelor*), Teodor Balș (*Piatra de unghi a veacului*). □ Rubrica *Viața cărților* se deschide cu un studiu semnat de Aurel Martin (*Literatura celor trei decenii*). Criticul consideră că: „Ultimii treizeci de ani consemnează, în literatura română, o etapă distinctă, de incontestabilă originalitate. Determinată atât de evoluția interioară a genurilor, cât mai cu seamă de modificările

petrecute la nivelul stimulilor și, nu mai puțin, de cele intervenite în modul de interpretare a fenomenelor obiective. România postbelică a ales, se știe, varianta socialistă de rezolvare a complexelor și complicatelor probleme existențiale. Potrivit unui program, care acordă factorului conștient un rol dintre cele mai importante, într-un context general guvernat de principiile constructive ale gândirii marxiste, aplicate în realități naționale specifice. Cu ecou puternic în domeniul creației. Umanismul, patriotismul, interesul purtat valorilor morale primind, în noile condiții istorice, semnificațiile idealurilor socialiste, într-un climat care favorizează diversificarea tematică și stilistică a opțiunilor și personalizarea reprezentării artistice. Indiferent la ce ne-am referi sau la care generații coexistente am apela spre a produce dovezi, evident procesul de constituire a momentului postbelic ca moment unitar n-a fost lipsit de tendințe centrifuge, de eșecuri, de rigidități, ba a impus însă atenției un considerabil număr de «voci» inconfundabile. Seduse de marile întrebări ale epocii noastre. Căutând în prezent și în trecut puncte de sprijin. Performanțe obținute în proză de Mihail Sadoveanu, cu un roman istoric ca *Nicoară Potcoavă*, de Camil Petrescu, într-unul ca *Un om între oameni* sau de G. Călinescu, în *Bietul Ioanide* și *Scrinul negru*, toți trei punând în ecuație raportul dintre personalitatea de excepție și colectivitate, dintre ideal și real, dintre a vrea și a putea. Pe Marin Preda în *Moromeții* îl preocupă, investigând zonele infrapsihologiei, natura adaptării sau rezistenței individului la soluțiile propuse succesiv de istoria contemporană. Eugen Barbu e solicitat, în *Groapa*, de viața celor scoși la marginea civilizației, iar în *Principele*, de alegorii țintind sugestia că epocile revoluate rămân pilduitoare în actualitate. Laurențiu Fulga, în *Alexandra și infernul* sau în *Moartea lui Orfeu*, configurează eterna temă a dragostei, a nostalgiei paradisului, a foamei de absolut. Zaharia Stancu, în *Desculț* și în ciclurile următoare, conferă autobiograficului, folosind de fiecare dată alte formule, întemeiat neconținut pe o uluitoare memorie afectivă, un statut epic cu infinite inflexiuni lirice, iscat dintr-o vibrantă conștiință a tragicului. Tragic exploatat la scara metaforelor plastice și de Neagu, în *Dincolo de nisipuri* sau în *Îngerul a strigat*; de Al. Ivasiuc, în *Păsările* și în *Apa*, la confluența narațiunii evenimentiale cu eseul filozofic și politic; iar de Dumitru Radu Popescu, în *Vânătoarea regală*, prin coborâre într-o realitate învăluită în lințoliul fantasticalui. Pe Constantin Chiriță îl urmărește sever tema uzinei, a muncii, a visului romantic a adolescenței candid, privite din unghiul participării pasionale. Romanele lui Petru Popescu problematizează condiția tânărului de astăzi, actualizând prin destinul său motive literare vechi. Nu sunt, se înțelege, singurii prozatori care se bucură de prețuirea cititorilor și a criticii. Amintindu-i îmi dau seama că i-am omis, involuntar, pe alții. Pe Ion Lăncrănjan, Szabó Gyula, Franz Storch, Corneliu Ștefanache, RaduTheodoru, Ion Băieșu, Teodor Mazilu. Fiecare cu universul și predilecțiile lui. [...] La Vasile Voiculescu, alt poet afirmat în epoca postbelică, devine în spirit renescentist o «poruncă a firii», ca

la Shakespeare, pe care se preface că-l traduce. Al. Philippide, veritabil «homo aestheticus», e sfâșiat de drame faustice, monologând cu Babilonul existențial. Emil Botta, aflat cândva în vecinătatea unui April «întunecat», descifrează acum ruinele unui final ascunzând liniștiți și neliniștiți. Mihai Beniuc, o vreme vaticinar, își convertește cântecul din tânguire și amenințare, în imn și meditație slăvind și materia și visul. Eugen Jebeleanu poet orfic, distilând momentul catastrofic, în figurație general umană și în destin personal, are luciditatea surâsului care biruie moartea. Virgil Teodorescu, de obediența suprarrealistă, ca și Gellu Naum, își orientează demersul spre forarea straturilor obscure ale eului interior. Lui Ștefan Augustin Doinaș, spectacolul lumii i se prezintă ca o parabolă cu modulări baladești. Lui Ion Caraion, ca o fereastră din și spre necunoscut. În vreme ce pentru Geo Dumitrescu, el însemnează o aventură lirică menită a demonstra că între real și ireal, ființează absurdul, că, așa stând lucrurile, simțim «nevoia de cercuri», adică de perfecțiune. Miron Radu Paraschivescu scrie «laude» în stil hugolian, Miha Dragomir se afirmă ca poet al energiilor descătușate, Nina Cassian ca poetesă a harfei disciplinate, Maria Banuș ca interpretă a unor străvechi mituri, Victor Tulbure ca euforic cântăreț al patriei, Leonid Dimov ca artizan al sintagmelor încărcate cu virtuți baroce, acestei imagini prin ea însăși caleidoscopică, promoțiile mai noi îi adaugă nuanțe particulare. Ion Brad e atras de tema permanențelor, Al. Andrițoiu de foșnirea alexandrinistă a verbului incantatorie, Ion Horea de viziuni hesiodice, Aurel Rău de formula stampeii, Vasile Nicolescu de perspectiva serafică, Tiberiu Utan de sentimentul solitudinii. Pentru ca generația debutând editorial în ultimul deceniu să-și sincronizeze modalitățile cu nevoia de înnoire o atitudinii lirice și, consecutiv, a expresiei însăși. Ion Gheorghe caută durată în semnele străvechi ale civilizației autohtone și o destăinuie utilizând dicteul automat și cuvântul cu miresme arhaice. Nichita Stănescu se războiește cu limitele cunoașterii palpând ceea ce se zbate în interiorul «necuvântului». Cezar Baltag esențializează până la ermetism implicațiile miturilor naționale în descifrarea primordialului. Marin Sorescu ia în zeflema mitul propunând nu atât demitizarea cât demistificarea. La umbra lui Nicolae Labiș, alții cântă candoarea sau celebrează lupta cu inerția. Ca Ana Blandiana. Și, mai ales, ca Adrian Păunescu, în exploziile lirice ale căruia manifestul politic se înfățișează nu o dată adânc încrustat cu elocvențe. Un retoric în sens antic e Ioan Alexandru punând în scheme metafizice ideea de umanitate, de patrie, de desăvârșire. Cum un retoric în fapt, e și Mircea Ivănescu, socializând cu umor pe teme cotidiene. Mai vârstnici sau mai tineri, poeții români traduc impactul cu problemele actualității. La meridianul național. Beneficiind și ei, ca fi prozatorii, de o optici larg cuprinzătoare. Sensibilă la policromii. Și în situația numelor de semnificație, la reliefuri majore. Optică asumată și de dramaturgi, începând cu Camil Petrescu, prin *Bălcescu*, având în prim-plan drama revoluționarului, și cu Mihai Sebastian, prin *Ultima oră* supunând satirei moravuri interbelice. Cele două tendințe devin, cu nuanțele de ri-

goare, linii de conduită. Una e evidențiată prin vocația pentru conflictul de ordin social-filosofic a lui Horia Lovinescu. Cealaltă prin vocația pentru comic a lui Aurel Baranga. Pe cel dintâi îl preocupă varianta sofocliană și eschiliană, pe cel de al doilea, soluția aristofană. Între ele pendulează Paul Everac optând pentru teatrul eseistic, Al. Mirodan pentru cel liric și Ion Băieșu pentru cel al absurdului cu teme în faptul divers. Personalizare, prin problematică și prin modalitate, arată etapa postbelică și în domeniul teoriei, istoriei și criticii literare. E un adevăr incontestabil că nicidecum cultura română nu a atins înălțimile și diversificările momentului actual în cercetarea avizată a geografiei spirituale, ca entitate, ca interferență sau ca aspect cromatic. Exegeze, eseuri, tratate, monografii, contribuții de detaliu, alături de comentariul critic curent analizează aspectele revolute sau actuale ale fenomenului literar românesc. Altele încearcă sinteze, având în obiectiv momente, curente, scriitori, probleme, motive, sau imaginează noi metodologii, cum e cea a «poeticii matematice». Unii autori sunt de formație tradițională, alții experimentează uneltele structuralismului; pe unii îi interesează latura factologică, pe alții inefabilul operei; unii au simțul diacroniei, alții pe al sincroniei; unora le convine cercetarea la obiect – supunându-se obiectului, alții tind să-l recreeze prin lecturi subiective. [...] Nu întâmplător războiul și actul insurecțional din 1944, eliberarea patriei se înscriu ca leitmotive ale poeziei, prozei și dramaturgiei române actuale încât aproape că nu există scriitor care să nu le cultive, accentuându-le semnificațiile, exploatarea ideea de destin național, de libertate, sentimentul patriei, structura morală adânc umanistă a romanului, aspirațiile sale de libertate, progres, fericire. Fie că personajele sunt muncitori, țărani, intelectuali. Fie că faptele evocate sunt insolubile sau aparent foarte calme. Istoria l-a obligat pe scriitorul român să se considere angajat, să participe la treburile cetății, să lupte pe baricadă. Să fie în linia întâi, ca un veritabil ostaș al civilizației și ca stegar al ideilor înaintate. Să fie, nu o dată, prin mesajul operei sale, om politic, înainte mergător. Profet Agitator. Făuritor de conștiințe. Știind că gratuitatea este relativă, că valoarea literaturii stă în justetea și accesibilitatea comunicării, în ecoul ei. În vocația sa de a îngădui să ne recunoaștem, ca adevăruri ipotetice, la scara transfigurărilor.”

□ Nicolae Dumbravă semnaleză apariția, la editura Militară, sub coordonarea publiciștilor Gh. Bejancu, Mihai Inoan, Oliver Lustig, Ion Strujan, a antologiei *O flacără străbate veacurile*. □ Câteva semnale editoriale în rubrica *Orizont*, printre care volumul de versuri *Numele tău* de Eugen Frunză.

• [„**Viața românească**”, nr. 8] Al. Philippide semnează textul *Trăsături distinctive ale cercetării literare românești din ultimii 30 de ani*: „Literatura comparată nu avusese în România până în ultimul timp o existență organizată. Începând din 1967 au avut loc la noi consfătuiri de literatură comparată, s-a constituit un comitet național de literatură comparată și s-au publicat câteva volume de studii, datorită unui număr de cercetători, volume printre care notez *Studii de literatură universală și comparată* și *Probleme de literatură compa-*

rată și sociologie literară, apărute amândouă în 1970 în editura Academiei Republicii Socialiste România. [...] Această preocupare de-a judeca și rejudeca valorile literare ale trecutului a dat naștere în ultimii ani la un număr mare de monografii consacrate în primul rând clasicilor literaturii noastre și apoi unor scriitori din secolul nostru, unii chiar trecuți de pragul epocii de care ne ocupăm. Monografiile merg de multe ori mână în mână cu reeditări de opere, fie complete, fie în selecții foarte întinse făcute de autorii monografiilor. [...] În ultimii ani se observă o foarte bogată activitate în ce privește publicarea în ediții critice a scriitorilor de seamă din trecut. Pun în frunte ediția operelor complete ale lui Eminescu, concepută de Perpessicius ca un templu spațios, pe lângă care se întinde labirintul aparatului critic ce îmbrățișează, cu comentarii și note, toată imensa schelărie de variante și de însemnări rămasă în manuscris. [...] În domeniul istoriei literare și totodată în acela al teoriei literare în care este studiată dezvoltarea în literatura noastră a unor curente literare europene. Citez, între altele, *Originile romantismului românesc* de Paul Cornea. [...] Teoriei literare propriu-zise îi aparține, cu precădere, *Dicționar de idei literare* de Adrian Marino și din care a apărut în 1973 primul volum. [...] Critica actualității literare se înfățișează astăzi la noi mai întâi cu un număr mai mare de recenzii și de dări de seamă, care formează cronică literară a zilei, mereu atentă să nu treacă cu vederea ultimele cărți apărute. [...] În lucrarea sa *Scriitori români de azi* (1974), în care prezintă un șir de studii concise despre figuri și sensuri ale mișcării literare românești din perioada care tocami ne interesează aici, Eugen Simion consacră un capitol criticii literare actuale”. ■ Întrebându-se *Unde e Sorin Titel*, Cornel Regman analizează romanul *Țara îndepărtată* (Eminescu, 1974): „Este de bănuț, în orice caz, că Sorin Titel a resimțit – în acest punct al evoluției sale – nevoia unui concret care să-l smulgă poematicei și angoaselor... literare. *Țara îndepărtată* ar vrea să fie și chiar este pe alocuri această răspântie pentru viitoare drumuri de urmat. [...] Ciudățenia cea mai mare a acestui roman e că partea autorului, care e și a martorului, aceea care susține prin ligamente o anumită coerență a construcției [...] partea aceasta, așadar, apare în roman surprinzător de banală, de atonă, alcătuită mai mult din notarea deprinderilor automate și din nesfârșite schimburi de replici între protagoniștii acestui comperaj, mama și servitoarea”. ■ În cadrul rubricii intitulate *Cărți. Oameni. Fapte*, semnează texte Ioana Crețulescu, Eugenia Tudor-Anton, Mircea Constantinescu, Florin Mihăilescu, Gh. Bulgăr, Veronica Porumbacu, Damian Necula, M. Nițescu. □ În textul *Fănuș Neagu și tainele scrisului poetic*, Ioana Crețulescu analizează culegerea de nuvele *Fântâna*: „În cazul lui Fănuș Neagu desfășurarea universului insolit așezat la întretăierea dintre arhaic și senzorial, univers în care realismul, fantasticul și miraculosul se împreunează într-o ciudat de perfectă armonie, este atât de fascinantă încât tainele limbajului care îl leagă trec sau rămân cumva într-un plan secund, dominant”. □ Intitulându-și intervenția *Călătorie în spații literare*, Eugenia Tu-

dor-Anton susține că: „itinerariul propus de volumul lui Dumitru Mic, *Periplu*, apărut la Cartea Românească anul acesta, este unul aparent cunoscut. Împărțit în trei secțiuni: *Medalioane, Reflecții și atitudini, Lecturi și evocări*, care-i organizează mai sistematic materia, cartea conduce de fapt către porțiuni de literatură (sau de istorie literară) [...] exeget ce nu disprețuiește rigoarea, seriozitatea, pregătirea științifică solidă”. □ Mircea Constantinescu semnaleză apariția unui *Studiu despre poezia lui Lucian Blaga*: „Melania Livadă procedează superior didactic în studiul său *Inițiere în poezia lui Lucian Blaga* (C.R., 1974), capitolele se completează riguros tematic și mai ales versurile citate nu explică ideile critice, școlărește, ca în alte studii, ci continuă, prelungește o bună interpretare”. □ Notând despre *Sobrietatea istoricului literar*, același cronicar recenzează studiul lui Mircea Popa, *Spații literare* (Dacia, 1974): „Istoricul literar Mircea Popa practică stilul verdictelor clare, lansate inițial și demonstrate ulterior, în fiecare studiu, sau introduse ca un corolar al demonstrației abia în final. Sobru fără pedanterie, net dar nu simplist [...] istoricul literar așa cum ni se înfățișează în *Spații Literare* [...] își potențează farmaceutic efectele unor revizui, de cele mai multe ori scoase din «spații literare» mai puțin scrutate de exegeți și critici – sau mai puțin scrutate cu seriozitate”. □ Florin Mihăilescu analizează cartea de debut a lui Petru Poantă, *Modalități lirice contemporane* (Dacia, 1973): „[...] tânărul critic clujean Petru Poantă își propune să realizeze două lucruri fundamentale noi: să lărgască unghiul de cuprindere până la quasitotalitatea mișcării poetice contemporane și să descifreze în structura operelor, studiate global și nu procesual, modalități de artă care le conferă o personalitate aparte în ansamblul liricii noastre actuale”. □ Același autor prezintă și studiul lui Aurel Martin: *Introducere în opera lui N. Filimon* (Minerva, 1974): „Într-o atare viziune complexă a creației lui Filimon ca expresie a unei ambiante literare și sociale stă de fapt și meritul cercetării lui Aurel Martin, căci în această privință rămâneau de semnalat mai bine înrudirile scriitorului cu propria lui generație. Stăruind asupra acestora, autorul *Introducerii*... este atent în același timp la distanțele care separă scrisul unui creator de vocație ca Filimon de tentativele onorabile, dar insuficiente ale unor contemporani”. □ Ocupându-se de *Eminescu în latină*, Gh. Bulgăr semnaleză: „Reîntorcându-se la vechile izvoare ale limbii de cultură universală, care a fost latina până în secolul trecut, autorii acestei excelente antologii (*Mihai Eminescu, Carmina*, Ed. Eminescu, 1974) printre care vom cita în primul rând pe eruditul latinist și poet de limba latină, prof. Traian Lăzărescu [...] ne-au dat în versuri latinești gândirea și armonia poetică a creației lui Eminescu, subliniind și în acest mod romanitatea specifică a poeziei și limbajului său”. □ Veronica Porumbacu notează despre *Un itinerar italian*: „Cea de a doua culegere de *Drumuri prin memorie* (Editura Albatros, 1974) îl consacră pe Octavian Paler ca profesor al unei chei personale printre multiplele partituri ce s-au scris în genul cărților de călătorii. Nu sunt note de drum, nu e un jurnal de

impresii... E cartea unui călător deschis universului, pe care-l raportează însă constant, subiectiv și mândru, unor valori interioare”. □ Despre *Sorescu altfel* scrie Damian Necula: „Prin *La lilioci* și *Astfel* autorul se dovedește conștient de acest pericol, încercând a-l evita. Dar dacă *La lilioci* e un volum egal cu sine însuși, cartea de care ne ocupăm ne apare situată pe un teren încă alunecos, reprezentând căutarea unei noi formule, căutare pe care Marin Sorescu nu se sfiește să ne-o înfățișeze. [...] De fapt tentația din volumul *Astfel* este cea dintotdeauna a lui Marin Sorescu, cea a unei poezii menite să comunice direct gândirea poetică, renunțând la haina, nu de puține ori greoaie și chiar artificială a figurilor de stil, înfățișându-se fără clopoței de argint și alte podoabe”.

SEPTEMBRIE

1 septembrie

• [„Scântea”, nr. 9961] Ziarul publică *Proiectul Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism*. □ *Rolul literaturii și artei*: „În activitatea de formare a omului nou, a conștiinței socialiste, un rol important au literatura și arta, chemate să contribuie la afirmarea, în forme specifice, a concepției înaintate despre lume și viață. Partidul pornește de la concepția materialismului dialectic și istoric după care în artă își găsesc reflectarea gradul dezvoltării sociale, caracterul forțelor și relațiilor de producție într-o anumită etapă istorică. Artă se dezvoltă în strânsă legătură cu evoluția socială și națională a societății, corespunzător condițiilor specifice ale fiecărei epoci și națiuni. Purtătorii celor mai înaintate aspirații de progres ale umanității, adevărații făuritori ai civilizației materiale și spirituale a lumii au fost întotdeauna masele populare. Literatură și artă nu sunt creația unor aleși aflați deasupra vieții, trăind și gândind în afara relațiilor sociale; ele exprimă transformările care au loc neîncetat în societate, cuceririle forțelor revoluționare, progresiste, gândirea înaintată a fiecărei epoci. Literatură și artă sunt rodul forței creatoare a societății, expresia geniului și a sensibilității poporului însuși – pe care adevăratele talente le întrușchipează în lucrările lor. Adevărata artă a exprimat întotdeauna realitatea socială în procesul dezvoltării ei istorice. Spre deosebire de orânduirile anterioare, inclusiv de orânduirea burgheză, în care artă realistă oglindea relațiile sociale bazate pe exploatare, inegalitate și asuprire, în condițiile orânduirii socialiste artă reflectă realitatea relațiilor noi de producție și sociale, bazate pe egalitate și dreptate socială, pe colaborare, prietenie și stimă între oameni, noua poziție a omului, de libertate și demnitate socială. Operele de literatură și artă au menirea de a înfățișa cât mai fidel, în limbajul lor propriu, realizările, preocupările, aspirațiile, gândirea și simțirea maselor largi populare; ele trebuie să se inspire permanent din izvorul viu al realităților sociale și naționale ale

țării noastre. Literatura și arta trebuie să-i ajute pe oameni să privească mereu înainte, să le dea o imagine înflăcărată a perspectivei istorice, să prefigureze schimbările viitoare ale societății, să însuflețească masele populare, tineretul patriei noastre la fapte mărețe închinată realizării visului de aur al omenirii – comunismul. Literatura și arta trebuie să militeze, de asemenea, pentru solidaritate între toate forțele revoluționare, progresiste din lume, pentru idealurile de libertate socială și națională ale popoarelor, pentru colaborare și prietenie între toate națiunile. Partidul va stimula și în viitor făurirea unei arte și literaturi de o înaltă ținută umanistă, bogate în idei și sentimente nobile, inspirate din viața și munca poporului, din idealurile socialismului și comunismului. Creatorii din domeniul literaturii, muzicii, artelor plastice, teatrului, cinematografiei, manifestându-și liber talentul, folosind stiluri și maniere de creație variate, sunt chemați să făurească noi opere valoroase care să îmbogățească patrimoniul culturii noastre socialiste și tezaurul culturii universale, să contribuie la continua înflorire a vieții spirituale a poporului nostru. Partidul va promova schimbul larg de valori spirituale cu toate popoarele lumii. Partidul acordă, de asemenea, un rol de mare însemnătate criticii de artă, atât în promovarea creației artistice cu un înalt conținut educativ, militant, cât și în educarea estetică a maselor populare. Condiția îndeplinirii cu succes a misiunii criticii este situarea ei fermă pe pozițiile filozofiei materialist-dialectice și istorice, spiritul critic obiectiv și nepărtinitor în judecarea valorilor artistice, cultivarea consecventă a orientării realiste a artei, stimularea legăturii strânse a creatorilor cu viața, cu realitățile sociale, promovarea umanismului socialist. Prin caracterul lor, precum și prin organizarea largă a difuzării în mase, operele de artă valoroase trebuie să devină bun al întregului nostru popor. În același timp, partidul va asigura condiții ca masele largi populare să participe tot mai intens la dezvoltarea culturii naționale, la creația de artă, la sporirea valorilor spirituale ale societății socialiste, astfel încât civilizația comunistă să exprime plenar geniul artistic creator al poporului nostru”. □ *Rolul presei, radioteleviziunii și altor mijloace de informare în masă*: „Un rol de mare importanță în activitatea ideologico-politică educativă îl au presa și radioteleviziunea care trebuie să promoveze neabătut, permanent, concepția înaintată a partidului despre lume și viață, să combată cu fermitate concepțiile străine, idealiste, retrograde, să răspândească cunoștințele științifice despre natură și societate; ele trebuie să militeze consecvent pentru înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului, să ajute la cunoașterea și înțelegerea ei, să contribuie la unirea eforturilor maselor largi populare în vederea înfăptuirii programului de dezvoltare multilaterală a patriei. Presa și radioteleviziunea trebuie să acționeze pentru generalizarea experienței înaintate acumulate în toate sectoarele construcției socialiste, să asigure expunerea largă a părerilor și propunerilor oamenilor muncii, ale tuturor cetățenilor în legătură cu activitatea ce se desfășoară în diferitele sfere ale vieții economico-sociale, cu modul cum se înfăp-

tuiesc hotărârile partidului și statului, cum se respectă legislația socialistă și normele de conviețuire socială. Mijloacele de informare în masă trebuie să devină un puternic stimulent al dezvoltării democrației socialiste, o tribună de afirmare a principiilor eticii și echității socialiste, de perfecționare continuă a activității generale pentru edificarea orânduirii socialiste și comuniste. Presa și radioteleviziunea, celelalte mijloace de informare și comunicare în masă trebuie să analizeze într-un spirit critic, de înaltă exigență și principialitate comunistă, activitatea socială, să dezvăluie cu curaj lipsurile și neajunsurile, să militeze pentru lichidarea lor și îmbunătățirea întregii activități. Ele trebuie să contribuie la întărirea rolului clasei muncitoare – clasă conducătoare în societatea noastră – a alianței muncitorilor, țăranilor și intelectualilor, a celorlalte forțe sociale, să educe oamenii muncii în spiritul prieteniei și frăției între toți cei ce muncesc, fără deosebire de naționalitate, în vederea întăririi unității întregului popor în jurul partidului. Întreaga noastră propagandă trebuie să militeze, totodată, pentru dezvoltarea continuă a relațiilor de colaborare și prietenie ale României cu toate țările socialiste, pentru întărirea solidarității Partidului Comunist Român cu partidele comuniste și muncitorești, cu toate forțele antiimperialiste, să contribuie la educarea întregului nostru popor în spiritul internaționalismului proletar, al solidarității cu lupta oamenilor muncii de pretutindeni împotriva imperialismului, colonialismului, neocolonialismului, pentru pace și colaborare între popoare. Gazetarul, propagandistul comunist trebuie să aibă o concepție înaintată, o temeinică pregătire ideologică marxist-leninistă pentru a putea înțelege în mod just marile transformări revoluționare ce se petrec în lume, să fie strâns legați de masele populare, servind prin întreaga lor activitate interesele clasei muncitoare, ale poporului, cauza partidului, a socialismului și comunismului”. □ *Promovarea umanismului socialist*: „Întreaga activitate ideologică, politică, educativă trebuie să aibă drept țel făurirea omului nou, cu conștiință înaintată, făuritor al societății socialiste multilateral dezvoltate, al comunismului. Activitatea ideologico-educativă trebuie să fie pătrunsă de spiritul umanist al concepției noastre revoluționare, să pună în centrul ei omul. Având un nivel politic și ideologic ridicat, fiecare cetățean va acționa în mod conștient pentru a contribui la progresul general al societății socialiste și comuniste, în cadrul căreia se vor asigura adevărata libertate și adevăratul umanism. Întreaga activitate politico-ideologică trebuie să fie străbătută de spiritul noilor realități, să pornească de la condițiile actuale ale dezvoltării societății românești, din care au dispărut clasele sociale antagoniste, punându-se astfel capăt exploatării, inegalităților de clasă, sociale și naționale. Activitatea ideologică-educativă trebuie să promoveze ferm umanismul societății noastre, umanismul socialist, diametral opus umanismului burghez bazat pe asuprire și exploatare, pe inegalitate și nedreptate socială. Umanismul socialist concepe omul ca ființă socială, aflată în strânsă legătură și interdependență cu semenii săi, cu masele largi populare. El se întemeiază pe relații de colaborare și stimă

reciprocă între toți membrii societății, pe interzicerea oricărei exploatare și asupriri, pe egalitate, pe libertatea omului de a acționa în mod conștient pentru afirmarea personalității sale, pentru făurirea propriului său viitor. Umanismul socialist presupune realizarea fericirii personale în contextul făuririi fericirii întregului popor. În mijlocul maselor largi populare personalitatea nu se pierde, ci se afirmă tot mai puternic, odată cu afirmarea întregii națiuni. Partidul va acționa ca înaltele principii ale umanismului socialist să se reflecte tot mai cuprinzător în societatea noastră în toate sferile vieții sociale, să pătrundă adânc în conștiințe, însuflețind poporul în măreața operă de zidire a celei mai drepte și mai umane orânduiri din câte a cunoscut istoria”.

• [„**Era socialistă**”, nr. 17] Ion Dodu Bălan scrie despre *Literatura și educația patriotică a tineretului*: „Literatura patriotică cu o puternică funcție educativă nu poate fi decât cartea care abordează problemele autentice ale actualității, ale omului concret din societatea noastră, ale tineretului care-și cucerește viitorul.”

• [„**Tribuna României**”, nr. 44] În *Sânziene* Fănuș Neagu semnează tableta *Septembrie*. □ În *Hyperion* citim poezia lui Tudor Arghezi (*Annunciation*), tradusă în engleză de Michael Impey. □ În *București evenimentul zilei* apare *Panoramic jubiliar*, reportaje de la Marea Adunare Națională cu ocazia zilei de 23 August, precum și toate celelalte manifestări organizate cu ocazia acestei sărbători. □ În *Lyra* citim poezii de Nicolae Labiș (*Moartea căprioarei*, în limba română și în limba franceză – *La morte de la biche*). □ În rubrica *Istorie* citim despre *Neagoe Basarab*, sub semnătura lui Dan Zamfirescu. ■ În *Cuvântul zilei* citim *Certitudini* de Petre Ghelmez: „Sub cerul unui august generos, înmiresmat de aromele roadelor coapte, poporul român și-a sărbătorit de curând cea de a 30-a aniversare de la Eliberarea patriei de sub dominația fascistă. Sărbătoare a întregii națiuni, sărbătoare a fiecăruia dintre noi, «23 August» și-a sporit aureola de lumini în acest an jubiliar, pe măsura împlinirilor noastre de până acum, pe măsura gândurilor, a proiectelor, a visurilor cutezătoare de viitor. [...] Știm că în acești ani societatea românească, așezată pe principii economice, sociale și morale noi, a creat și un om cu o structură umană mai generoasă, mai bogată în trăiri, mai complexă. Un om ce nu se dă înapoi în fața greutăților. Un om care știe să viseze și, de asemenea, să-și împlinească visurile printr-o muncă inteligentă, cinstită, pasionată, sigur că propriul destin îi aparține. Un om care, cu înțelepciune și răspundere, asemenea bunurilor gospodari, ia parte în aceste zile la dezbaterile ce au loc pe marginea proiectelor privind dezvoltarea României în viitorul apropiat, precum și în perspective mai îndepărtate. Acest om are certitudinea că tot ceea ce va hotărî azi pentru viitor se va împlini adevărat. El participă la dezvoltarea și perfecționarea societății în care trăiește, contribuind la propria dezvoltare și perfecționare. Alături de toate celelalte înfăptuiri, materiale și spirituale, crearea unei astfel de structuri umane este una dintre marile biruințe pe care România le-a obținut

în cei treizeci de ani de la eliberarea sa de sub dominația fascistă”. ■ Leon Levițchi semnaleză „*Întâia ediție integrală și bilingvă a sonetelor lui Shakespeare*”: „Titlul a preluat din caracterizarea făcută de editura «Dacia» volumului pe care, în mai 1974, în condiții tehnice deosebite, l-a publicat în traducerea lui Teodor Boșca. E nevoie de o completare: ediția nu este numai «integrală» și «bilingvă», ci și «excelentă». Dacă ținem seama de dificultățile extraordinare ale originalului (fond și formă), superlativul este binemeritat. Îl folosesc cu deplină sinceritate și, ca să zic așa, fără invidie «regională» (nu-mi spun «păcat că T. Boșca nu e... bucureștean»); de asemenea, cu bucuria de a vedea încă o dată adevărată o teză ce ar putea fi rezumată în cuvintele: «e pur... e posibil». Se poate. Aviz nedumiriților și neîncredătorilor de diverse facturi, celor ce susțin, că este o aberație fie traducerea lui Shakespeare în limba română, fie traducerea în general. Se poate – bineînțeles, în limitele cuviincioase ale definiției: a traduce înseamnă a parafraza, iar a traduce bine înseamnă a parafraza bine. T. Boșca nu a realizat un lucru perfect (lucruri perfecte nu a realizat nici Shakespeare!); dar a parafrazat bine. A redat sensurile fundamentale ale lexicului și gramaticii, denotația. A respectat momentele importante ale accentuării, inclusiv versificația. A fost atent la modalitate. Nu a neglijat conotația, astfel ca aceasta, potrivit unei propoziții din G. Călinescu, «să poată fi înțeleasă prin analogie». A reprodus coerența (mai puțin, incoerența). Nu a trădat stilul originalului și a pus în valoare, exact atât cât trebuia, resursele limbii române. Prin actul său de cultură, traducătorul clujean a reconfirmat dreptul la cetățenia română a lui Shakespeare poetul. Omagii pentru realizare; le exprim la confluența dintre dragostea pentru frumosul clasic și cea pentru condeiele care nu-l știrbesc în tălmăcire românească. Sunt încredințat că mi se vor asocia toți cei ce vor citi atent, fără părtinire și mai ales fără snobism, ambele texte”. ■ În *Curier editorial* sunt semnalate o serie de *Apariții recente* la editurile Albatros, Ceres, Eminescu, Ion Creangă, Kriterion, Litera, Editura Militară, Minerva și Editura Politică. Semnalările scurte ale volumelor sunt semnate D.M. ■ În rubrica *Museum* Radu Gyr semnează *La Mirceștii lui Vasile Alecsandri*: „Privește, prietene însoțitor: livada a rămas așa cum a lăsat-o «acel rege-al poeziei» în urmă cu optzeci și patru de ani, când, pentru totdeauna, s-a mutat în paraclisul din marginea ei. Arbori înalți, cu bogate coroane, își aștern albastrele conuri de umbră peste domoalele ape ale ierbii și printre ostroave de soare. Aproape de casă, uriașul stejar care, în timpul vieții poetului, purta mai mult de un secol ramurile lui, își trase, parcă, seva din amintiri, împlântându-se puternic în ele. [...] Părăsim casa memorială pentru a ne opri, în adâncă reculegere, la paraclisul din marginea livezii. În interiorul modestei capele o lespede de marmură, purtând simpla inscripție «Vasile Alecsandri 1821–1890», acoperă somnul de veci al poetului. Pe sepulcrala piatră ard maldăre de flori, unele încă proaspete, îngânând candoarea dimineților sau purpura apusurilor solare din acest sfârșit de vară. Sunt mărturia neîntreruptelor peleri-

naje ale grupurilor de școlari și studenți, de tineri și vârstnici, veniți din toate colțurile patriei să se închine, cu venerație, memoriei bardului de la Mircești”.

■ În *Remember* Pompiliu Marcea publică textul omagial *Liviu Rebreanu – 30 de ani de la moarte*: „Scriitor puternic național, Liviu Rebreanu împinge realitatea melegurilor sale românești, peste fruntariile țării, în panteonul fără hotar al valorilor perene, confirmând parcă ceea ce spunea marele său contemporan, Octavian Goga: «Nu poți intra în universalitate decât pe poarta propriei naționalități»”.

■ Revista publică *Decret al Consiliului de Stat privind construirea, vânzarea și repararea de locuințe și case de odihnă, cu plata în valută, pentru persoanele care nu au cetățenia română, dar care domiciliază sau vor să-și stabilească domiciliu în Republica Socialistă România*, semnat de Nicolae Ceaușescu, Președintele Republicii Socialiste România, la data de 30 iulie 1974. Nota vine cu mesaj *Important*, tradus și în germană și engleză: „În «Buletinul oficial» nr. 108, a apărut un Decret al Consiliului de Stat, semnat de președinte Nicolae Ceaușescu, în care este reglementată construirea de locuințe și case de odihnă, cu plata în valută, pe teritoriul României, pentru persoanele care nu au cetățenia română. Îl publicăm integral”.

● [„**Urzica**”, nr. 13] Din sumar: *Despre politețe* de Nina Cassian, fabula *Corbul și vulpea* de Mihai Beniuc, schița de tip reportaj *Staționarea interzisă* de Mircea Horia Simionescu.

2 septembrie

● [„**România liberă**”, nr. 9286] În articolul *Creatorul – un om al cetății*, Ion Dodu Bălan precizează că autorii „sunt și soldați în marele front ideologic al Partidului Comunist Român, în nobila sa activitate de modelare a conștiințelor, de plămădire a omului nou, de educare a constructorilor socialismului, în spiritul idealurilor comuniste”.

5 septembrie

● [„**Scânteia tineretului**”, nr. 7866] Aurel Martin scrie despre *Eroi reprezentativi pentru vârsta națiunii noastre socialiste*, cu trimitere la volumele „închinat universului muncii din uzine, din colectivele muncitorești. [...] Uzina e un univers. Atât de bogat, de mereu proaspăt, de policrom, de diversificat, încât este firesc să suscite atenția scriitorilor într-o proporție și mai accentuată decât până acum”.

● [„**România literară**”, nr. 36] Versuri semnează: Dim. Rachici (*Partidului; Adânc de țară*), Constantin Voiculescu (*Îndemn*), Virgil Gheorghiu (*Sonete I–VI*), Ion Iuga (*Patria; Și era ziua; Seară; Nord*). □ În *Itinerarii* Ana Blandiana publică două texte: *Sagrada Familia* și *Numele*, în urma vizitei în S.U.A. □ Citim traduceri din *Lirică bulgară*: Victor Tulbure traduce din Ivan Nicolov (*Te iubesc*), Nikolai Zidarov (*Seară pe câmp se făcu...*), Asen Razcvetnikov (*Eu vin*). Valentin Deșliu traduce din Gheorghii Strumski (*Credință*),

Hristo Cerneaev (*E vai de acelea...*), Petea Alexandrova (*Trebuie să fii frumoasă*). Alexandru Ivănescu traduce o poezie de Dora Gabe (*Neîmpăcata*), iar Mihail Magiari traduce din Dragomir Shopov (*Poetul*) și Stanka Pencheva (*Dans columbian cu lumânări*). ■ George Ivașcu semnează editorialul *La porțile măreției*: „România socialistă de astăzi, deplin stăpână pe destinele ei, de autentică structură revoluționară, sub semnul aplicării creatoare la propriile-i condiții a marxism-leninismului, constituie o realitate recunoscută și apreciată la scară mondială. După congresele IX și X ale Partidului, România se află în plin avânt al construirii societății socialiste multilateral dezvoltate. Este etapa precedând și implicând în același timp concretizarea visului de aur al omenirii: comunismul. De pe această treaptă a acumulării de experiență, prin cutezanța voinței de a îmbrățișa viitorul cu geniul faptei și al gândirii întrupat de Partidul Comunist, în frunte cu secretarul său general, Nicolae Ceaușescu, poporul român are înaintea privirii sale cea mai luminoasă imagine a viitorului său: *programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism*. Documentul reflectă pe întreg ansamblul său o profundă sinteză a istoriei naționale și totodată o luminoasă perspectivă a progresului până în pragul celui de-al treilea mileniu. Operă unică, în contextul întregii noastre istorii contemporane, proiectul de Program îmbogățește hotărâtor conștiința de sine a poporului întru deplinătatea făuririi propriei sale istorii, a propriului său destin. Care, cu fiecare pas înainte, vibrează, tot mai intens, la apropierea de porțile măreției desăvârșirii umane: Comunismul”. ■ Pe prima pagină este publicat și *Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu* transmis celui de-al III-lea Congres Internațional de Studii Sud-Est Europene: „Suntem profund îngrijorați de situația care s-a creat în zona Balcanilor ca urmare a evenimentelor din Cipru. Ne pronunțăm în modul cel mai ferm pentru retragerea trupelor străine din această țară, pentru respectarea independenței și integrității Ciprului, pentru rezolvarea problemelor pe cale politică și asigurarea unei conviețuiri pașnice între cele două comunități, pentru deplina egalitate în drepturi a tuturor cetățenilor ciprioți, fără deosebire de naționalitate. Aceasta corespunde intereselor tuturor țărilor din Balcani și din Europa de sud-est, cauzei generale a păcii și securității în lume. [...] Îmi exprim convingerea că Congresul dumneavoastră, aducând noi și importante contribuții în studierea multilaterală a civilizației și culturii popoarelor din această zonă, se va înscrie, totodată, ca un aport de seamă la dezvoltarea cooperării științifice internaționale, la eforturile generale pentru înțelegere, colaborare și pace în Europa și în lume”. ■ A. Ciurunga semnează necrologul *I. V. Spiridon*: „I. V. Spiridon a plecat dintre noi, lăsându-ne o avere nebănuită. Poate se va găsi într-o zi un om de inimă care să-i cerceteze opera și s-o dea la lumină. Abia atunci, uitatul I. V. Spiridon se va ivi printre noi”. ■ Știri din *Uniunea Scriitorilor*: „Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din România, și scriitorul Constantin Chiriță au plecat la Moscova pen-

tru a participa la plenara jubiliară a scriitorilor din Uniunea Sovietică, prilejuită de împlinirea a patruzeci de ani de la primul Congres al scriitorilor sovietici. * La invitația Uniunii Scriitorilor din Republicii Socialiste România a sosit la București scriitorul belgian Karel Jonckheere. * De curând a sosit în țară scriitoarea Marie Podešvová, în cadrul schimbului reciproc între Fondul Literar al Scriitorilor din R.S. Cehoslovacia și Fondul Literar al scriitorilor din România”. ■ Zaharia Stancu semnează *Sămânța viitorului*: „În marea noastră literatură avem multe izbânzi. Cuvântul cald al partidului se face ascultat din ce în ce mai mult în rândurile scriitorilor. Cu fiecare biruință pe care o avem încrederea în forțele noastre creatoare crește. Crește de asemeni încrederea noastră în calitatea literaturii noastre. Exigența cititorilor se face tot mai mult prezentă în producția noastră literară. Cărțile mediocre, neinteresante sunt repede aruncate la coș. Viața le elimină neconținut înainte de a li se da timp să polueze atmosfera literară. [...] Adică certitudinea că scriitorimea noastră, în ce are ea mai autentic ca talent, mai constructiv ca orientare, va fi la înălțimea mărețului Program al gloriosului nostru Partid, la înălțimea exigenței secretarului său general – pe care i-o știm și o îmbrățișăm cu întreaga noastră vibrație. Căci e suflet în sufletul acestui atât de dăruit popor, e înaintemergătorul nostru, al tuturor, spre mileniul ce vine”. ■ Gheorghe Tomozei publică *O înaltă ținută umanistă*: „Aflat în dezbaterea unui întreg popor, care vede în paginile lui trepte și etape ale unui parcurs istoric, Programul Partidului ne oferă imaginea cristalizată a preceptelor de muncă și de viață în stare să înscrie ființa fiecăruia dintre noi pe traiectoriile duratei. Litera Programului ar face de prisos proiecțiile metaforice. Ea înscrie, direct, cu precizie științifică, spații tangibile, orizonturi cu contur previzibil. Datele programului se constituie într-o vibrantă și nouă «Cântare a României», a României eterne trăindu-și demn destinul, patetică prefigurare a unui viitor cu aproape întrevăzute chipuri. [...] Care scriitor al României de azi nu vede în ideea promovării «unui schimb larg de valori spirituale cu toate popoarele lumii» o șansă ce i se oferă scrisului românesc de a vorbi, în numele țării, lumii întregi, atrăgând tot mai multe priviri către această fereastră de umanitate și iluminare care e țara noastră? [...] Dornici de a răspunde, prin scris, acestor înalte încrederi, dornici de a îmbogăți patrimoniul valorilor literaturii contemporane cu pagini trainice, dornici de a fi demni de legendarele virtuți ale «scripturilor române»”. ■ Alex Ștefănescu scrie despre *Fantasticul prozei lui Ștefan Bănuțescu*: „Descoperirea unor «trucuri» în reportajele din *Drum în câmpie* (1960) sau în cele din *Colocvii* (1964, în colaborare cu Ilie Purcaru) l-a determinat pe Mircea Iorgulescu să afirme că proza lui Ștefan Bănuțescu, în general, este elaborată și artificioasă, că recurge la farduri pentru întinerirea unor subiecte uzate. Deși ingenios susținută, opinia are un punct de plecare eronat – explicarea nuvelor prin reportaje – și reprezintă mai degrabă un simptom al iritației criticii față de o operă ce refuză să se demodeze. Din intuițiile, utilizate uneori

stângaci în reportaje, scriitorul și-a constituit, în nuvele, o viziune. Argumentele că proza sa e fabricată, cerebrală – atenta folosire a cuvintelor, reluarea unor motive în diferite variante etc. – demonstrează, dimpotrivă, o mare consecvență artistică. Altfel ar trebui să admitem că Eminescu, cu elaborările sale greoaie, este artificial, iar dezinvoltul Cezar Petrescu – autentic. Ștefan Bănulescu instruieste asupra faptului că fantastic nu înseamnă fantasmagorie. Proza sa arată realitatea înțelenită și-i dezvăluie miracolul latent”. ■ Alexandru George semnează *O constelație a poeziei*, prezentând antologia a lui Dinu Pillat, *O constelație a poeziei române moderne* (C.R., 1974): „Dinu Pillat este un cercetător al literaturii (în cel mai bun sens al cuvântului) de teme predilecte și de autori preferați, asupra cărora înțelege să dea o contribuție în sensul aprofundării și explicării generale. Ion Barbu, Ion Pillat, G. Călinescu, Ionel Teodoreanu, M. Blecher, V. Voiculescu au beneficiat de astfel de docte și pertinente considerații între care s-au strecurat uneori și amintirile personale ale unui om care a știut să-și vadă eroii, nu numai să-i frecventeze. Aceasta nu înseamnă că Dinu Pillat exaltă valoarea scriitorilor pe care și i-a ales; dimpotrivă, arareori îl surprindem formulând o judecată pozitivă, pe care o încadrează în citate concludente însă deloc dezangajante, ci mai mult aprobând sau corectând opinii critice. El oferă de cele mai multe ori un bilanț al judecării scriitorilor, așa cum ni se pare că e tocmai în firea unui autor de antologii să procedeze. Cartea sa este rodul unei astfel de orientări a spiritului critic și, de aceea, înțelegerea acestei «constelații» lirice se face printr-o antologie de texte critice, destăinuind ceea ce editorul a vrut să spună în prea laconica lui elocvență”. ■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar* cu textul *Proiect de „Cuvânt înainte”*, un text despre Aurel Iordache. ■ În *Cartea străină* Nicolae Balotă scrie despre *Mauriac și adolescență*, notând apariția volumului lui Mauriac, *Un adolescent de altădată*, prefață de Valeriu Râpeanu și traducere de Sanda Râpeanu. ■ Nicolae Manolescu semnează *Tablouri critice*, o cronică literară la volumele: □ *Rondul de noapte* de Mircea Iorgulescu (C.R., 1974): „Foiletoanele lui Mircea Iorgulescu au un ton personal, foarte peremptoriu, adresă și decizie în judecată; i-au adus autorului notorietate, în primul rând prin aplombul lor. Cronicarul e «rău», adică intolerant și chiar șicanator. Nu acceptă jumătatea de măsură, lânzezeala, inerția; și, pentru a-și spune cât mai net opinia, merge până la sacrificarea nuanței. Procedează de obicei fără menajamente, deloc preocupat de expresie; verdictul explodează pe neașteptate în articol, tot restul fiind, de fapt, indiferent criticului. E mai protocolar în exemplificarea defectelor decât în aceea a calităților, punând un fel de satisfacție în cruzime, răsucind cuiul în rană”. □ *Un an de poezie* de Dan Cristea (C.R., 1974): „Limbajul se extenuază prea curând, ca și cum substanța toată ar fi fost consumată în fraza sintetică. Pe scurt, Dan Cristea e un calofil și singura cale de a combate manierismul prematur e în a încerca să alterneze uneltele: critica nu e doar intuiție sensibilă, e și idee, morală, istorie, portret,

anecdotă. El și-a construit un tipar, închizându-se în textul comentat ca într-un turn de fildeș: critica lui are finețea expresivă și suplețea pe care le dă contactul imediat, secret, cu poezia, nu totdeauna și capacitatea de distanțare care s-o împiedică a se precipita în concretul fără fund al poeziei. Este, în fine, o preocupare exagerată de scrisul frumos, de compunerea desăvârșită a articolului, care devine inhibantă și secătuitoare”. ■ Citim recenzii: □ Aureliu Goci scrie despre *Mantia lui Darius* de Georg Scherg (C.R., 1974): „Pentru cititorul român obișnuit cu fantasticul burlesc și ființele reificate ale lui Urmuz, cartea lui Georg Scherg are o îndoită originalitate. *Mantia lui Darius* se poate citi în mai multe feluri; deschiderea infinită a lecturii mi se pare un indiciu al rezistenței, al valorii neperisabile; dar polivalența modurilor de a fi, odată descifrată, demonstrează că volumul se adresează și unor categorii diverse de cititori”. □ Dana Dumitriu semnează *Exaltare romantică*, o prezentare a volumului *Starea a treia* de Adi Cusin (Junimea, 1974): „Adi Cusin poartă pecetea Iașului; mai puțin forța de a se detașa ironic, cât avântul declamativ, patetic, o ușoară exaltare romantică și în special plăcerea versificației. Numai versurile în care poetul nu-și ia în serios afectivitatea și dramele ideatice au culoare și vagă prospețime”. □ În *O carte de reportaj*, Valeriu Cristea prezintă *Războiul pâinii* de Nicolae Mateescu (Eminescu, 1974): „Întrebările autorului de care ne ocupăm nu au acuitatea celor ale lui Monciu-Sudinski. Prezența de spirit, răceala dominatoare, știința de a dirija discuția și de a o readuce la obiect atunci când risca să se risipească în cuvinte și gesturi emfactice, calități ce confereau, după cum ne amintim, *Caracterelor* un interes atât de viu, nu se regăsesc în scrisul lui Nicolae Mateescu. Obiectivitatea acestuia în redarea oamenilor ni se revelă de aceea oarecum astuțioasă: neconvenționalizându-i pe cei cu care vine în contact, el îi lasă totuși să se înalțe puțin pe vârfuri, făcându-se a nu observa faptul”. □ Mircea Iorgulescu semnează *Monografii de conveniență*, o recenzie la monografia *Victor Ion Popa. Viața și descrierea operei. Contribuții documentare* de Ștefan Cristea (Minerva, 1973): „Din cartea lui Ștefan Cristea lipsește însă orice intuiție critică. Autorul înșiruie într-un stil de o pretențioasă platitudine informații despre «viața» lui Victor Ion Popa, rezumă într-un greoi stil școlăresc piesele de teatru și lucrările epice, descrie în același fel activitatea de gazetar, de regizor și de caricaturist, ca și cum ar întocmi un proces-verbal agrementat cu considerații prolixе. [...] Victor Ion Popa devine un autor nedreptățit printr-o monografie ale cărei bune intenții sunt incontestabile”. ■ În *Prima verba* Laurențiu Ulici publică *De din vale de Rovine*, un comentariu la volumul *Ceea ce se poate și ceea ce nu se poate imagina* de Olga Neagu (Albatros): „Dincolo de aspectul, ca să zic așa, tematic al lirismului tinerei poetese, remarcabilă rămâne expresia poetică în care mișcarea inefabilă a trăirilor își afirmă prezența. Versul, fie el liber ori de rigoare clasică, e mai întotdeauna imediat, dovedind prospețimea percepției, și de tensiune expresionistă, semn al coincidenței tumultului lăun-

tric cu vocabularul colportor”. ■ Prof. Paul Grigoriu semnează *Ion Câmpineanu*: „În categoria personalităților remarcabile din secolul trecut, un loc de frunte îl ocupă și Ion Câmpineanu, militant de seamă pentru progresul țărilor române. Pe baza unei ample investigații științifice, Constantin Vlăduț a realizat o reușită sinteză monografică, fiecare capitol punând în circulație fapte și date edite și inedite, legate de lupta poporului român pentru libertate națională și progres social”. ■ Revista dedică pagini lui Liviu Rebreanu: Ion Lăncrănjan semnează textul *Perenitate*, iar Nicolae Liu scrie *Romanul și cristalizarea concepției estetice*. ■ La București, între 4 și 10 septembrie 1974, s-a organizat *Congresul internațional de Studii Sud-Est Europene*, iar scurta prezentare a Congresului este semnată de Mircea Grigorescu și Cristian Unteanu: „Palatul Universității din București trăiește, din nou, freamătul marilor întâlniri științifice internaționale. În aula centrală și în sălile de conferințe au început de ieri, miercuri, și se vor desfășura până vineri 10 septembrie, lucrările celui de al III-lea Congres Internațional de Studii Sud-Est europene. Participă, la acest prestigios colocviu, care se înscrie printre cele mai importante manifestări internaționale de cultură din ultimii ani, aproape 1300 de delegați din 33 de țări, reprezentanți ai unor mari organizații și instituții, preocupate de temele Congresului de la București și de studiile adiacente”. Cu această ocazie, revista publică două intervenții: □ *Studiul comparat al literaturilor din zona sud-est europeană. Probleme și metode (sec. XVI–XX)* de Zoe Dumitrescu-Bușulenga și Alexandru Duțu: „Investigarea naturii umane condensată în modelele de umanitate – cavalerul, filosoful-patriot, cetățeanul și alte tipuri de oameni exemplari difuzate în conștiința colectivă de creațiile contemporane – va putea releva o substanță umană care constituie una dintre cele mai importante realizări ale literaturilor sud-est europene. Prin contribuția lor la dezvoltarea personalității și relațiilor umane, aceste literaturi au pus în lumină o experiență intelectuală care, regăsită în operele reprezentative, se dovedește capabilă de a îmbogăți patrimoniul contemporan al literaturii universale”. □ *Etnogeneza poporului român și formarea statelor românești* de Ștefan Pascu și Ștefan Ștefănescu: „Formarea popoarelor, în general, deci și cea a poporului român, și formarea statelor medievale, deci și cea a statelor românești, constituie probleme de o importanță fundamentală. Pe drept cuvânt, deci, erudiții români au caracterizat formarea poporului român drept «problema problemelor», importanța ei explicând îndeajuns lungile dezbateri, adesea contradictorii, între istorici și filologi, dezbateri născute mai ales de insuficiența surselor și lipsa de claritate a acestora într-un mare număr de cazuri”. ■ Din *Prezențe românești* aflăm: „Săptămânalul «Literaturnaia Gazeta» publică în numărul său din 21 august a.c. un interviu cu Zaharia Stancu, despre dezvoltarea literaturii noastre în ultimele trei decenii. De asemenea, revista inserează noutăți literar-artistice românești. [...] * La Sofia, în Editura Narodna Kultura, a apărut romanul *Marele singuratic* de Marin Preda, precum și un volum de nuvele cu titlul *Ultimul mag*, de Vasile

Voiculescu. * Revista «Literaturen Front», editată de Uniunea scriitorilor bulgari, în nr. 34 din 22 august, a consacrat literaturii române o pagină cuprinzând poezii de Radu Cârnelci, Vasile Nicolescu, Petre Ghelmez, Ion Bănuță și Ion Horea, o povestire de Valentin Șerbu, precum și un succint studiu asupra operei literare a lui Laurențiu Fulga. * La Concursul internațional de poezie din orașul Valréas – Franța, poetei române Felicia Marinca i s-a decernat «Premiul Internațional» pentru ciclul de poeme prezentate la concurs. Printre ceilalți laureați cu mențiunea de onoare figurează poeți din Belgia, Italia, Franța, Egipt. [...] * Recent a apărut la Lisabona romanul *Asklepios* de Horia Stancu, la Editura Europa-América Juvenil. Romanul este tradus în portugheză de Noémia Seixas și ilustrat de Jean Olivier Heron. * La Varșovia, în Editura Nasza Księgarnia a apărut romanul *Întoarcere în deșert*, de același autor. Traducerea este semnată de Janina Wrzoskova, iar ilustrația aparține lui St. Rozwadowsky”.

• [„**Tribuna**”, nr. 36.] Prima pagină conține *Programul Partidului Comunist*. ■ Secțiunea *Retrospective* cuprinde *Poezia lui Radu Boureanu*. Victor Felea scrie despre îmbogățirea treptată a liricii lui Boureanu, cu „Virtuțile de evocator al trecutului și de pictor al unor adevărate fresce, bogate în detalii concrete și pitorești”. □ Fănuș Neagu face mici observații despre Marin Sorescu, grupajul fiind însoțit de o selecție lirică. □ Este publicat articolul lui Iancu Popescu, *Condiția literaturii române în școală: Impactul criticii cu școala*. □ *Teatrul – angajare în contemporaneitate: teatru de Felix Aderca*. Cronica este scrisă de Valentin Silvestru și încadrează observații despre piesele: *Zburător cu negre plete* (1920), *Moartea unei republici roșii* (1924), romanul *1916* (scris în 1936), *Sânge închegat* (1915), *A fost odată un imperiu* (1938), *Muzică de balet*. □ Mircea Ghițulescu realizează o cronică despre *Comedii și drame de Mircea Ștefănescu* (piesele acestuia „ne câștigă și astăzi prin adeziunea pentru privirea luminoasă pe care o aruncă asupra oamenilor pe care-o compătimentează blând”). □ Sunt publicate poeme de Angela Marinescu, Dan Mutașcu, Gheorghe Grigurcu; Nicoleta Dropol și Ion Lotreanu traduc poezii de Babette Deutsch.

6 septembrie

• [„**Munca**”, nr. 8245] Pe pagina *Activitatea politică și cultural-educativă* este publicată o poezie dedicată Partidului, semnată de Ștefana Grigore Iorga. □ Lucia Bogdan, în *Cronica filmului*, prezintă *Stejar – extremă urgență*, scenariul fiind semnat de Horia Lovinescu și Mihai Opreș. □ Se anunță că *În Argentina a apărut o nouă lucrare consacrată României și președintelui Nicolae Ceaușescu*.

• [„**Scânteia**”, nr. 9966] Natalia Stancu semnează *Poezia și muzica pe scena naturii*: „Pentru a treia oară, în rotunda din grădina Cișmigiului, străjuită de busturile marilor clasici ai literaturii noastre, se reînvie (de data aceasta prin strădania unui colectiv al Teatrului Mic – regia: Karin Rex, lumini: Titi Con-

stantinescu) *Amintirea scriitorilor*, înaltul mesaj patriotic, timbrul specific al operelor lor nemuritoare”.

● [„**Contemporanul**”, nr. 37] Cu prilejul evenimentului *Programul Partidului Comunist Român – prefigurarea marxist-leninistă a viitorului României* sunt redată opinii diversificate. Redacția revistei semnează textul *Forța vizionară*: „Este o mare, nespūsă bucurie a omului de a privi în viitor. Este un gest de demnitate, de trăire a libertății, un gest al dorinței legitime de a vedea dincolo de clipă priveliștea timpului ce se anunță. Credem, suntem convingși, istoria cu măreția ei este datoare mai cu seamă acestor oameni care și-au călît sufletul nu numai în flacăra prezentului, ci și la cea a viitorului. [...] În faza lui de proiect, Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism se înfățișează ca un adevărat corpus de idei de mare anvergură politică și socială, [...] de aprecieri și meditații de inegalabilă profunzime, adânc marxist-leniniste, ce oferă imaginea unui edificiu uman grandios”. □ Alte note aparțin lui Mihai Beniuc. Al. Balaci. □ Mihai Beniuc, *Să fii contemporan al țării tale*: „Cine din vastul proiect de Program al P.C.R. în vederea Congresului XI își îndreaptă cu precădere atenția asupra rândurilor privitoare la literatura și artă – mă refer în primul rând la literați și artiști – va desprinde din ele nu niște normative artistico-literare, cum s-ar crede, ci o idee fundamentală: cum să fii contemporan al țării tale în condițiile zămislirii patriei socialiste pe drumul către comunism. Două dimensiuni se cer bine precizate în această privință, anume participarea activă la viața constructorilor socialismului, în relațiile lor față de muncă și între ei, iar în al doilea rând, atitudinea bine definită față de realitate, intern și extern, așa cum o modelează conducerea P.C.R. pe temelia dialectică materialist-istorică a marxism-leninismului”. □ Al. Balaci, *Cartea fundamentală*: „Am citit [...] cu deosebită atenție marele document-sinteză care este Programul Partidului, căutând în rândurile sale, pătrunse de cel mai arzător umanism, liniile modelatoare ale învățământului. Ele există, tensionate de energie, și exprimă luminoasa concepție a partidului despre Școala românească considerată drept un focar al ideilor celor mai înaintate despre epoca istorică a faptelor pe care o trăim, un organism dinamic, structurat modern [...]”. ■ Adriana Mîtescu semnalează apariția traducerii cărții lui I. A. Richards, *Principii ale criticii literare*: „Traducerea românească (semnată de Florica Alexandrescu) a cărții lui I. A. Richards – *Principii ale criticii literare* se înscrie în preocupările colecției Studii de la Editura Univers de a publica titluri de referință în domeniul metodologiei criticii, eseisticii, expresiei poetice, a culturii etc. Direcția estetică a lui I. A. Richards, nume bine cunoscut teoriei literare contemporane, are o semnificație istorică față de studiul actual al criticii semiotice și al analizelor textuale”.

● [„**Cronica**”, nr. 36] Editorialul „*La trecutu-ți mare, mare viitor!*” este semnat Cronica: „«Marele viitor» al României, continuare firească a «marelui

trecut» de lupte și jertfe prin care ne-am menținut ființa și ne-am consolidat vrednicia, este acum sintetizat în chipul cel mai luminos și mai precis, cu maturitatea analitică a unei opere nepieritoare, de proiectul *Programului Partidului Comunist Român*”. ■ Iorgu Iordan scrie despre *Neculce, precursor al lui Creangă*: „Asemănările multe și profunde dintre Neculce și Creangă izvorăsc dintr-o înrudire electivă, de natură individuală și totodată colectivă, dacă-i pot spune așa, în sensul că trăsăturile lor psihologice strict personale s-au grefat pe cele specifice ale moldovenilor în general. Cred că pot invoca în sprijinul acestei afirmații numele celui de-al treilea mare povestitor al literaturii noastre: Mihail Sadoveanu, care seamănă cu Neculce și cu Creangă nu pentru că i-a avut ca «învățători» în activitatea sa scriitoricească, ci din cauza aceleiași înrudiri electivă de care am amintit”. ■ Liviu Leonte semnează *Ipoteze cervantești*, o cronică literară la volumul *Pe urmele lui Don Quijote* de Valeriu Cristea (C.R.): „Pasionantul eseu al lui Valeriu Cristea, consacrat unei opere imposibil de epuizat și de adus la un numitor comun, unei personalități cu atâtea necunoscute, nu se putea încheia decât tot cu o întrebare. Ea privește, de astă dată, viața lui Cervantes, anume acea miraculoasă supraviețuire în captivitatea din Alger. Criticul, care trebuie să pună totul în discuție, inclusiv adevărurile recunoscute, se întreabă dacă salvarea, cu urmări fericite pentru literatura lumii, s-a datorat forței scriitorului, așa cum cred majoritatea comentatorilor, sau altor factori, asupra cărora nu poate decât sugera ipoteze. Prilej pentru noi de a medita în continuare asupra capodoperelor și a celor ce le-au dat eternă prezență”. ■ În rubrica sa Const. Ciopraga scrie despre *Dimensiuni ale „Daciei literare”*, semnalând monografia *Dacia literară – Destinul unei reviste, viața unei epoci literare* de Maria Platon (Minerva): „Din cele peste 500 de lucrări consultate, câteva, mai elocvente, sunt reproduse într-o anexă. După ce a publicat acum doi ani, la «Minerva», o nouă ediție a *Daciei literare* cu întreg aparatul de rigoare, studiul monografic tipărit acum, poate cu unele lungimi, dar de o deplină seriozitate, leagă numele Mariei Platon de epoca respectivă”. ■ Revista dedică o pagină Programului Partidului Comunist, sub titlul *Carta fundamentală ideologică, teoretică și politică a partidului*, în care citim mai multe mesaje; printre ele se află și textul *Fluxul adevărurilor vitale*, semnat de George Lesnea: „Ca scriitor militant, provenit din rândurile clasei muncitoare, aș vrea să subliniez însă, în mod deosebit desăvârșita logică a acestui vast și impresionant document care explicitează în modul cel mai fericit, referindu-se la situația concretă a țării noastre, teza marxist-leninistă a interdependenței fenomenelor în societate. Literatura și arta își au, potrivit acestui adevăr, locul lor bine determinat în formarea spirituală a omului nou, a conștiinței socialiste. Armonioasa înlănțuire a ideilor, reflectând complexitatea relațiilor concrete, demonstrează în modul cel mai categoric esența și valoarea *socială* a artei. Ader din toată inima la adevărul în care am crezut totdeauna și pe care cu multă satisfacție îl aflu acum înscris în marea Cartă a vieții noastre

noi: «Literatura și arta nu sunt creații ale unor aleși aflați deasupra vieții, trăind și gândind în afara relațiilor sociale (...). Literatura și arta sunt rodul forței creatoare a societății, expresia geniului și a sensibilității poporului însuși – pe care adevăratele talente le întruchipează în lucrările lor». [...] Ținută de înaltă rigoare umanistă a acestui măreț document, mă face să văd în el și o expresie a perseverenței, a curajului de comunist, a clarității și spiritului de sinteză caracteristice activității teoretice și practice desfășurate de secretarul general al Partidului Comunist Român. Recunoștința mea, la care adaug și angajamentul de populariza ideile proiectului de Program și de a le sluji, din toate puterile mele, prin creația literară se îndreaptă, de aceea, către tovarășul Nicolae Ceaușescu – pildă de patriotism, de muncă și de abnegație comunistă”. ■ În *Mențiuni critice* Magda Ursache scrie despre volumul *Starea a treia* de Adi Cusin: „Deschis promisiunilor, *Starea a treia* nu este ultimul cuvânt în poezie al lui Adi Cusin”. ■ Din *Moment* reținem nota *Confesiunile lui George Lesnea...*: „nu au apărut încă în nici o revistă literară, aceasta întrucât, probabil, vivacele nostru septuagenar înțelege să se confeseze numai prin poezie. În rest, peripatetizează. Cine vine la Iași și vrea să afle noutăți despre cei vechi nu-și poate găsi un conviv mai informat, mai antrenant și mai plin de savoare decât George Lesnea. Multe din «zicerile» lui au intrat în articole și în cărți, fără a fi citată sursa. Dar maestrul este o sursă nepuizabilă, un risipitor pe care nu-l interesează expresia «în exclusivitate pentru...». De câteva duminici el își descarcă [...] în exclusivitate pentru toți ascultătorii Postului de radio Iași, sacul cu amintiri. În fața microfonului (și a lui Grigore Ilisei, care a obținut privilegiul de a-l intervieva) George Lesnea nu are nici o inhibiție, creând atmosferă ca la orice masă de «prietenii», evocându-i cu patetism, dar și cu spirit critic, pe Ibrăileanu ori pe Sadoveanu. Este, aceasta, unul din serialele radiofonice cele mai inspirate și mai ascultabile ale Radio-ului Iași”. ■ Mihai Ursachi traduce versurile lui Wolf Peter Schnetz din R.F. Germania (*Julie; Geneza unui peisaj III; Geneza unui peisaj IV; Peisaj erotic III; Peisaj erotic IV*).

● [„**Orizont**”, nr. 36] Despre prolificul poet Ioanid Romanescu, aflat deja la al șaptelea volum de poezie cu *Lavă* (Albatros, 1974), Eugen Dorcescu are, în cronică sa, accentuate rețineri: „Ioanid Romanescu este (și se dorește) un «inspirat»; dar, deocamdată, unul de vigoare medie. Lirismul său contorsionat și nepotolit (semn posibil al unei mari înzestrări) lasă să se întrezărească un teritoriu interior deosebit de interesant, despre care au ajuns până acum «deasupra» prea puține știri (abia niște ecouri)”. ■ Mihai Cazacu se ocupă, la „profiluri literare”, de creionarea portretului interior al operei unui reporter și publicist, Paul Anghel, în plus și „un dramaturg de primă clasă” (articolul *Paul Anghel*). ■ Damian Ureche publică un fragment de roman intitulat *Atelierul de reparat mărturisiri*. ■ O micro-antologie de poezie negro-africană constituie ultima contribuție la alcătuirea acestui număr, în selecția, prezentarea și traducerea lui Iv Martinovici.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 196] *Săptămâna pe scurt*: A încetat din viață Coca Farago. ■ *Patriotismul literaturii* de M. N. Rusu pune în discuție valoarea *Programului P.C.R.* „Programul P.C.R. este o cartă a construirii societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism [...] Personal văd în acest *Program* o formă superioară de manifestare a patriotismului comunist. Nu mai e vorba doar de o stare, de un sentiment în sine, ci de o viziune integratoare, în care patriotismul ne apare ca o forță creatoare, mobilizatoare, în toate compartimentele vieții materiale și spirituale [...] Un rol important îi revine culturii și literaturii românești [...] îndatoririle ce revin scriitorilor și artiștilor solicită, în aceeași măsură, doza cuvenită de patriotism. E lecția de umanism socialist a acestui program.” □ E. Manu semnalează în *Tudor Arghezi – Ars poetica*, volumul de mărturisiri, tablete, note etc. despre poezie, ediție îngrijită de Ilie Guțan (Dacia, colecția *Restituiri*). □ Romul Munteanu scrie despre Michel Butor, în *Scriitură și lectură*. □ *La umbra lui Márquez în floare* este micro-eseul lui Dan Mutașcu, marginalii la a doua ediție a romanului, apărut în colecția B.P.T., *Un veac de singurătată*, în traducerea „remarcabilă” a lui Mihnea Gheorghiu.

7 septembrie

• [„România liberă”, nr. 9291] Nicolae Balotă accentuează *Forța educativă a eseului*, concluzionând, la rândul său, că „în condițiile noi ale literaturii și gândirii filosofice materialist-dialectice din țara noastră, eseul va cunoaște, și de-acum înainte, o înflorire pe linia bogatelor sale tradiții”.

• [„Flacăra”, nr. 37] George Stanca scrie *Pentru ochi și urechi*.

• [„Luceafărul”, nr. 36] M. Ungheanu recenzează romanul lui Augustin Buzura, *Fețele tăcerii*: „Dacă polemismul cărții aduce romanului acele calități care-i fac interesul, în el se ascunde și cauza unor vicii de concepție. Am zis că autorul vrea să dea o replică unei literaturi de rețetă idilică și să spună cât mai multe adevăruri. În intenția de a refuza rețeta, autorul ține însă seama prea mult de ea și cade în exces contrar. Acolo unde a fost alb pune negru și invers: negrul e înlocuit cu alb. Dorind să se emancipeze de formula simplistă și anacronică a unei rețete autorul îi devine prizonier în sens invers. Radu Gheorghe, activistul, e mai ales, «beneficiarul» acestui ricoșeu polemic. E mare apoi numărul de traumatizanți identici (Dan Toma, Melania, Anca etc.) exagerate acum în direcția antiidealismului”. ■ Dorin Tudoran prezintă volumul de versuri al Marei Nicoară, *Biciul albastru*: „Poezia Marei Nicoară este încă prea mult a unor «rodii prea coapte» ce «pleznesc aruncându-și sămânța departe» pentru a nu ne reaminti dreptele cuvinte ale lui Călinescu cum că reacția prea senzorială are darul să vicieze câteodată simbolul”. ■ De studiul lui Victor Felea, *Secțiuni*, se ocupă Dan Cristea: „Semnificativă pentru fiecare autor luat în parte, critica lui Victor Felea își pierde pregnanța și își estompează conturul atunci când este privită în ansamblu. Este o critică de foileton și nu de carte, cu

o rapidă intrare în problemă și cu o expeditivă exemplificare. Strânsă în volum, ea are unitate prin raportare la câteva idei, dar nu prin originalitatea investigației [...] capacitatea de obiectivitate produce în critica lui Victor Felea fâșii de referință demne de toată încrederea”. ■ În cadrul rubricii *Patru dramaturgi de azi* semnează texte Ov. S. Crohmălniceanu, Nicolae Baltag, Eugen Simion, Nicolae Ciobanu. □ Ov. S. Crohmălniceanu rostește *Câteva cuvinte* despre dramaturgia lui D. R. Popescu: „Spun asta pentru că teatrul lui D. R. Popescu e animat de un autentic patos al adevărului cântat cu înfrigurare îndărătul relativității opticilor subiective. Scriitorul ca și romancierul, are o sfântă ambiție de a nu umbla pe căi bătute. Îl putem, așadar, face atent, fără inhibiții, la capcanele oricărei formule artistice, dramaturgia lui voind să confirme pluralitatea unuia din cele mai viguroase talente literare contemporane”. □ Despre *Teatrul lui Ion Băieșu* scrie Eugen Simion: „Ion Băieșu este un ironist și piesele lui dovedesc un simț remarcabil al parodiei. În plină dramă (*Iertarea, Chițimia*), personajele vorbesc în clișee și clișeele produc râsul, în situațiile cel mai vesele (*Preșul*) limbajul încărcat de automatisme naște bănuiala unor conștiințe falsificate de vorbe, și subiectul capătă deodată o umbră tragică. Procedul acesta de a substitui planurile și de a vedea tragedia o manifestare a grotescului și în grotescul banalității o expresie a tragicului este des întâlnită în literatura modernă, neîncrezătoare în frontierele dintre lucruri. Originalitatea lui Ion Băieșu este de a pune patetism și inteligență în exprimarea acestei confuzii și de a suprapune perfect drama peste comedia existenței și invers. Punctul de observație este limbajul. Personajele lui vorbesc mult fără să dea sentimentul că vor să comunice ceva, vorba fiind expresia și conștiința orgoliului lor. A vorbi mult și complicat (un snobism al vulgarității) este a avea personalitate. Însă indivizii aceștia buimăciți de cuvinte și cu un mare apetit pentru trivial trec prin tragedii profunde, sunt nefericiți și, la posibilitățile lor spirituale, caută o înțelegere metafizică a neîmplinirilor”. □ În textul *Carnavalul ironic al manechinelor*, Nicolae Baltag se referă la dramaturgia lui Teodor Mazilu: „Mușcat de luciditate și saturat de artificiu, teatrul lui Teodor Mazilu pare să figureze un carnaval ironic și absurd al unor manechine care încearcă, zadarnic să mimeze sentimente și atitudini omenești. Înstrăinându-și esența, personajele și-au pierdut propria înfățișare, fără a căpăta alta, fie și alterată. Ipostaza sub care se prezintă ține de o aparență mecanică, rigidă, lipsită nu numai de orice esență, ci și de amintirea acesteia. O amnezie aproape totală a autenticului caracterizează aceste fantome, iar «drama» lor, cu contururi grotești, rezidă nu numai în incapacitatea de a trăi, dar și în aceea de a juca măcar, de a simula vreun rudiment de trăire umană, morală”. □ Nicolae Ciobanu publică *O piesă despre putere și adevăr a lui Titus Popovici*: „Fiind vorba de o scriere având un caracter aflat demonstrativ în plan tematic, *Puterea și adevărul*, cunoscuta piesă de teatru a lui Titus Popovici, nu apelează niciun moment la obișnuitele subtilități ale genului menite a învălui în vreun fel sensurile ideii

artistice în baza căreia se structurează întreg demersul dramaturgic: conflict, acțiune, personaje etc. Dimpotivă, convins că faptele trebuie spuse direct, pe nume, întrucât determinarea lor nemijlocit realistă, în accepția documentară a cuvântului, nu comportă niciun dubiu, autorul nu ezită să-și divulge peste tot intențiile. În așa fel încât, pentru eroii săi, mai preus de orice scena apare ca o tribună de la înălțimea căreia își rostesc discursurile. Din acest punct de vedere dacă e nevoie să-i determinăm formula, *Puterea și adevărul* se înscrie în sfera teatrului agitatoric de inspirație palpabil istorică. E o formulă ale cărei rădăcini sunt bine înfipite în solul atât de fertil al romantismului militant, vizionar și care, după toate semnle, în epoca noastră de intense dislocări social-politice, suscită în cel mai înalt grad interesul publicului spectator”. ■ Nicolae Mecu observă *Valențele peisajului la Eugen Barbu*: „Ridicată pe observația proaspătă și sigură a datelor unui real *hic et nunc*, epuizant în latura fenomenului exterior tranzitoriu, surprins în ceasul său de eternitate și esențialitate și devenit dimensiune a interorității atotputernice, tehnica peisajului din cartea *Cu o torță alergând în fața nopții* aruncă în același timp, lumini spre înțelegerea celorlalte spații ale scrisului autorului *Princepelui* și al *Gropii*”.

10 septembrie

• [„**România liberă**”, nr. 9293] Eugen Barbu îi consacră un articol lui Lucian Blaga, odată cu apariția seriei de opere a autorului la Editura Minerva, sub îngrijirea fiicei, Dorli Blaga, semnalând faptul că „valoarea” creației acestuia „se cere încă descifrată”.

• [„**Scânteia**”, nr. 9969] Nina Cassian semnează *Să fii tânăr...*: „Nu trebuie uitate miile de nuanțe care compun un caracter, miile de caractere care compun o categorie. De aceea, mi-e cu neputință să spun: tinerii de azi, de ieri, de mâine sunt, au fost sau vor fi așa, maturii au fost, sunt sau vor fi altminteri, atâta vreme cât ceea ce-i interesează pe cercetătorii de psihologii și de mentalități este tocmai ceea ce-l deosebește pe un individ de altul, cifra personalității, al atitudinilor, al vocațiilor – spre mai marea înțelegere și glorie a vastului spectacol uman”.

11 septembrie

• [„**Scânteia**”, nr. 9970] Mikó Ervin semnează *Pașii omului*: „Cu câtva timp în urmă, într-un buletin de știri, crainicul de la radio anunța cu o voce emoționată știrea referitoare la o descoperire a arheologilor noștri, care au dat de urma unui pas de om de acum 15 mii de ani. M-a cuprins și pe mine emoția ascultând această știre”.

12 septembrie

• [„**România liberă**”, nr. 9295] Dragoș Vrâncianu analizează *Un volum de poezie patriotică*, referindu-se la cel al lui Traian Iancu, *Noi*, ieșit de sub

tiparul Editurii Dacia, menționând că acest tip de scriere „a căpătat în ultimii ani o pulsație puternică [...] în măsură să definească etapa formală nouă, legată în primul rând de un conținut prin excelență social”. Iată câteva versuri: „de aceea, din iubire, eu plec genunchi și frunte/ când steagul tău Partidul îl poartă spre senin!/ senin să-ți fie cerul și zborul șoim de munte/ O, dulce Românie, prin secolii ce vin!”.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 7872] Aurel Martin prezintă volumul lui Zaharia Stancu, *Poeme cu lună*, o „demonstrație a rațiunii patriotismului”, dar „un patriotism cu teme în actualitatea cea mai fierbinte”.

• [„**Cutezători**”, nr. 37] Este publicat un roman-foileton de Titus Andrei. □ La rubrica de recomandări literare: Traian Coșovei, *Mai fericiți decât Ulise*; Eugen Barbu și Nicolae-Paul Mihail, *Războiul undelor*; Poetii Văcărești - *Scrieri alese* și antologia *Poezie și istorie la 1848*, ambele apărute la Albatros, în colecția *Lyceum*.

• [„**România literară**”, nr. 37] Versuri semnează Tiberiu Utan (*Cu munții în față*), Ion Petrache (*Drumurile țării*), Ion Crânguleanu (*Puls*), Gheorghe Lupășcu (*Cântec*), Ion Ghiur (*Între Țara Oașului și Maramureș*), Victor Felea (*Viața; Călătorind; Peisaj de vară; Întoarcere*), Marius Robescu (*Dimineți; Inițiere; Martie; Două aripi*). □ Sunt publicate fragmente din piesa în două părți *Fortul* de Leonida Teodorescu. ■ Editorialul *Participare* este semnat R.I.: „În centrul atenției întregii opinii publice se află proiectul de Program al Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Din toate sectoarele de activitate, în presa scrisă, la radio, la televiziune, tot mai mulți cetățeni își exprimă nu numai profunda lor azeziune la acest suprem îndreptar în făurirea viitorului patriei și al poporului nostru, trasat până în anul 2000, dar se poate afirma că asemenea manifestări se transformă tot mai mult într-o complexă dezbateră, la scară națională. Este – acesta – semnul cel mai pregnant al însuși gradului de înaintare a societății noastre pe drumul democrației, – o democrație de tip nou, de responsabilitate individuală și colectivă, totodată, prin participarea fiecărui cetățean la rosturile obștești, prin libertatea și – prin urmare – datoria de conștiință în a-și spune cuvântul”. ■ Pe prima pagină Vasile Băran publică tableta *Școala*: „Se construiește învățând, tot așa precum înveți cu scopul de a construi. Acesta e rolul pe care-l dă Partidul întregului sistem de învățământ din țara noastră, rol definit într-un mod magistral în Directivele Congresului al XI-lea și în proiectul de Program al Partidului, documente istorice care condiționează întreaga operă de construcție din patria noastră de necesitatea unei ample dezvoltări a învățământului, a științei și culturii, a educației în general. Nu ne sfiim să repetăm, deci, că e acum verificat acel adevăr de mult spus că o societate luminoasă nu poate fi decât opera unor oameni luminați. Explicația e la îndemâna oricui, avându-se în vedere că această societate, care e societatea socialistă, nu se naște de la sine, ci e construită. Or, ca să construiești, trebuie să

știi”. ■ În *Viața literară* se discută despre: □ *Plenara jubiliară a Uniunii Scriitorilor din U.R.S.S.*: „În zilele de 3-4 septembrie 1974, la Moscova a avut loc plenara jubiliară a Uniunii Scriitorilor din U.R.S.S., cu prilejul aniversării a 40 de ani de la primul congres al scriitorilor sovietici. Au participat grupuri reprezentative ale tuturor literaturilor naționale din Uniunea Sovietică, factori de conducere a uniunilor de scriitori din unele țări socialiste, scriitori invitați din unele țări nesocialiste din Europa, America, Asia, Africa. [...] Uniunea Scriitorilor din R.S. România a fost reprezentată la această plenară de Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii, și de Constantin Chiriță, secretar general al Uniunii Scriitorilor”. □ *Seară de poezie bulgară*: „Vineri 6 septembrie a.c. a avut loc la Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu» o seară de poezie bulgară, organizată cu prilejul celei de a XXX-a aniversări a victoriei revoluției socialiste în Bulgaria. A luat parte o delegație de scriitori bulgari alcătuită din poeții Gheorghe Strumski, secretar al Uniunii Scriitorilor bulgari, și Hristo Cerneaev, sosită în țara noastră în acest scop, în cadrul înțelegerii de colaborare dintre cele două uniuni. În deschiderea serii au luat cuvântul Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor din R.S. România, și Gheorghe Strumski”. □ *Panait Istrati printre noi*: „În cadrul Rotondei 13, Muzeul Literaturii Române va omagia împlinirea a 90 de ani de la nașterea celui care a făcut cunoscute întregii lumi icoane ale pământului românesc: Panait Istrati. Preludiul serii de amintiri îl va constitui audierea vestitei balade *Kira Kiralina*, într-o înregistrare autentică, puțin cunoscută. Personalitatea marelui scriitor va fi evocată de: Șerban Cioculescu, Alexandru Philippide, Franyó Zoltán, I. Peltz, Emil Serghie, Alexandru Talex. În încheiere vor fi citite fragmente din profesiunile de credință ale scriitorului”. □ *Omagiu locului natal*: „Într-una din cuvântările ținute cu prilejul vizitei în județul Gorj, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea «...avem milioane de oameni care au plecat din sate și lucrează în fabrici și zeci de mii în munci de conducere. Dacă s-ar duce măcar o dată pe an să stea câteva zile în comună, în satul unde s-au născut, să-și ajute comuna, cred că am rezolva mai rapid multe probleme...». Ca răspuns la această sugestie, Consiliul județean Gorj al frontului Unității Socialiste a organizat o întâlnire la care au participat aproape trei sute de gorjeni ce lucrează în afara județului. După o evocare făcută de tovarășul Gheorghe Paloș, membru al C.C. al P.C.R., primul secretar al Comitetului județean de partid, pe tema *Prezent și perspectivă în dezvoltarea economico-socială a județului Gorj*, s-au întreprins vizite la expoziția județeană a realizărilor economico-sociale, la obiectivele industriale din platforma Rovinari, precum și pe Valea Sohodolului, renumită pentru frumusețea peisajului carstic. În cea de a doua zi a întâlnirii s-au făcut deplasări în localități natale, unde au avut loc acțiuni de interes obștesc. Între sutele de participanți de cele mai diferite profesii și ocupații au fost prezenți și scriitorii născuți pe aceste meleaguri: Dumitru Bălăeț, Vasile Băran, Tudor Băran, Petre Croicu, Nicolae Dragoș, Ion Lotreanu, Adrian Păunescu (invitat) și Grigore Smeu”. □ Alte

scurte știri: „Au plecat în Republica Populară Bulgaria scriitorii Fănuș Neagu și Radu Selejan, în cadrul schimburilor de colaborare, pentru a participa la solemnitățile prilejuite de cea de a 30-a aniversare a victoriei revoluției socialiste din Bulgaria, și la o seară literară românească organizată în cinstea celei de-a 30-a aniversări a eliberării României. * Scriitorii Ion Arieșanu și Emil Manu au plecat la Bratislava pentru a participa la Conferința internațională organizată cu prilejul aniversării insurecției armate din Slovacia”. □ Aflăm de decesul Cocăi Farago: „A fost, timp de mai mulți ani, redactor la Editura Fundațiilor. În ultimele două decenii, deși foarte suferindă, a lucrat la realizarea unor traduceri și a dus o muncă devotată de îndrumare a tinerelor talente în cenaclurile din Capitală”. ■ Sub titlul *Proiectul de program al Partidului Comunist Român* apar: □ *Rodul de aur al revoluției* de Vlaicu Bârna: „Am citit de la un capăt la altul, cu un viu interes, proiectul de Program al Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, publicat de ziarul «Scânteia» și supus unei dezbateri publice în agora cetății. El urmează a fi sancționat apoi de Congresul al XI-lea al Partidului, devenind documentul care normează drumul dezvoltării economice și sociale a României pe plan național și internațional pe parcursul următoarelor decenii. [...] Tezele și principiile cuprinse în luminoasele și densele pagini de strălucită analiză și sinteză ale proiectului de Program, care ne îmbogățesc și ne înarmează cu o învățătură superioară, sunt rodul de aur al revoluției”. □ Nicolae Jianu, „*Ar trebui un cântec...*”: „Citind proiectul de Program al Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, m-am simțit luncând într-un timp care începe să fie îndepărtat. Semnalul revoluției ne adunase sub cupola aceluiași vis, adolescenți, tineri și mai vârstnici, toți cu frunțile înfierbântate, toți purtând mari poveri de întrebări: ce va fi, cum va fi, care va fi locul meu în zilele și nopțile următoare, unde se poate afla repede un răspuns și o cale? Timpul nu mai era răbdător și aripa lui nu ne ocrotea, pășeam pe un pământ ars de război, umblam printre ruine cu câteva grame de mălai în buzunar, dar știam că acesta era prețul începutului de lume, vama cerută de visul nostru. Ce a urmat este mai puțin povestea unor vieți și mai mult renașterea unui popor care avea dreptul la un loc mai bun sub soare”. □ Alexandru Ivăsiuc, *Condiții istorice*: „Programul Partidului se fundamentează pe ideea că, respectând valabilitatea tezelor generale ale marxismului, fiecare națiune se dezvoltă și în funcție de condițiile sale istorice concrete (de altfel, tot o teză a marxismului care nu este și n-a fost niciodată o colecție de legi generale, ci de analize economice, sociale și istorice aplicate și concrete) din care și-a tras și învățăturile sale generale”. □ Ion Bănuță, *Un imn către anul 2000*: „Un Partid. Un Program. Un Vis. O Certitudine. Și eu, un Om. Un om care crede mereu în ceea ce a crezut, în ceea ce este, în ceea ce va fi. Atât”. □ Petre Ghelmez, *Carta marilor visuri*: „Citesc și recitesc această înaltă Cartă a visurilor cuteză-

toare, și citesc și recitesc cărțile noastre viitoare cu dragostea lor, cu sângele lor, cu puterea lor neasemuită de a îmbogăți viața, gândurile și simțămintele oamenilor”. □ Traian Filip, *Viitorul se cucerește*: „Acest document în premieră vede Istoria României în conexiunile ei de bază și o cercetează ca pe un fenomen al civilizației europene. Cursul istoriei nu este oprit la clipa prezentă, ci înaintază în planul ficțiunii științifice, trecând de pe ecranul calculatoarelor electronice și din spațiul de laborator în domeniul realului, la scara mărită a dimensiunilor socialiste, nu fără a beneficia de culorile legendei. Prospectiunea posterității se înscrie în cadrul activităților controlate, iar cucerirea viitorului nu mai presupune salturi în beznă și haos. Așa cum cunoaștem uneltele cu care vom lucra în următoarele decenii, așa cunoaștem și ideile fundamentale care vor vehicula conștiințele. Iar sub acest raport, proiectul de Program al Partidului, supus discuției și aprobării întregului popor, are caracterul unei călăuze îndrăznețe, pe care nu o covârșesc nici gloria trecutului, nici dificultățile și răspunderile viitorului”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie despre *O antologie lirică a mamei*, notând apariția volumului *Mamei...* (E.D.P.), cuvântul înainte fiind semnat de Lucia Demetrius: „Știu, criteriul emotivității nu mai are curs, în axiologia liricii noastre moderne. Eu unul am rămas însă la ideea că, măcar în lirica sentimentului filial și al celui matern, versurile ar cam trebui să meargă puținel și la inimă. Citiți antologia și căutați emoția (cea afectivă și totodată estetică!). O veți găsi (nu pretutindeni)”. ■ În *Mitul ancestralității* Al. Piru scrie despre poezia lui Gheorghe Istrate: „O poezie a vechimii întemeiată pe cultul strămoșilor, a unor apariții din mitologia autohtonă și pe expunerea câtorva ritualuri de semnificație mai curând obscură, cu vagi ecouri din Lucian Blaga, face, în cele trei volume ale sale (*Măștile somnului*, E.T., «Lucefărul», 1968, *Poeme*, Eminescu, 1971 și *Pseudopatriarchalia*, C.R., 1974), Gheorghe Istrate (n. în Limpeziș – Buzău la 11 mai 1940), considerat de critică întâi o surpriză, apoi o dezamăgire”. ■ George Bălăiță semnează *Puterea vieții*, un text despre Chagall și Bernard Buffet. ■ Nicolae Manolescu semnează *Două romane*, o cronică literară la: □ *Speranța care ne rămâne* de Corneliu Ștefanache, volumul întâi (Eminescu, 1974): „Se poate reproșa cărții, în general, faptul de a nu stăruși îndeajuns tocmai asupra personajelor care suferă, psihologic, de modicitate; și sunt și prea multe, mereu altele. În loc să se restrângă, să analizeze, romancierul lărgeste inexplicabil câmpul de acțiune; în loc să desfășoare psihologii, înmulțește evenimentele. Majoritatea eroilor fiind doar schițați, turnura romanului e mai degrabă anecdotică, cu scene totuși puternice. Spre final, mai ales, autorul se grăbește și cartea începe să semene cu o eboșă pentru un posibil roman, inconsistentă analitic și epic, rezumativă, sumară. Desigur, pentru a ne putea pronunța definitiv, trebuie să așteptăm și celălalt volum”. □ *Semnul șarpelui* (partea întâi: *Patima*, partea a doua: *Umbra*, C.R., 1974): „Când a apărut *Patima*, criticii au fost de acord să vadă în sentimentalul și deloc originalul poet Mircea Micu un bun romancier. Am recitat *Patima* și

nu retrag ce-am scris atunci. E un roman de atmosferă poetică și cu un conflict puternic, cu personaje memorabile, chiar dacă, psihologic, rigide, fără evoluție, ca personajele de baladă populară. *Umbra* însă e departe de acest nivel. Supărat, nu se știe de ce, pe critici, după *Patima*, Mircea Micu le-a reproșat într-un interviu superficialitatea cu care i-au analizat cartea. El n-a rezistat, evident, la succes. Dar la insucces?”. ■ Sunt publicate o serie de recenzii: □ Mircea Constantinescu prezintă volumul *Chip similar* de George Virgil Stoenescu (C.R., 1974): „G. V. Stoenescu se reafirmă ca poet peregrin prin spațiile culturii antice și clasice. Livrescul și cerebralitatea sa se traduc printr-un post-simbolism diafan, ușor, neagresiv. Poetul preferă a se gondola prin canalele vetuste ale poeziei cu formă fixă. Pe această linie, autorul se integrează tendinței mai noi de re-facere, resurecție a poeziei de tipul sonetelor, rondelurilor, gazelelor etc.”. □ Doina Uricariu scrie despre *Ramură de veșnicie* de Florin Costinescu (Eminescu, 1974): „Mai puțin al întrebărilor și mai mult al răspunsurilor deja verificate, acest tip de lirism traversează peisaje și sentimente fără criză și meandre, bazându-se pe configurații ale echilibrului și pe imaginile statuare ale istoriei”. □ Lucian Raicu semnează *Încrederea în cuvinte*, o prezentare a volumului *Lavă* de Ioanid Romanescu (Albatros, 1974): „Poetul ne avertizează că nu trebuie să-l citim «la întâmplare», amenințând că «înterupe curentul» dacă totuși cineva s-ar încumeta să treacă la fapte; dar impresia noastră este mai curând că el scrie adesea exact așa cum nu ne recomandă să-l citim, lăsând să se destrame în gol frumoase resurse, dintr-o exagerat de respectuoasă încredere în cuvintele sale”. □ În *Un roman ambițios* Sorin Titel scrie despre *Botează-mă cu pământ* de Gheorghe Suci (C.R., 1974): „După lectura cărții lui Gheorghe Suci rămânem totuși cu impresia că o mai lungă perioadă de gestație a materialului din care e alcătuită cartea ar fi fost necesară. S-ar fi ajuns în acest fel la «clarificările» pe care orice roman, «clasic» sau «modern», le cere în mod indiscutabil”. □ G. Dimisianu recenzează *Caragialiana* de Șerban Cioculescu (Eminescu, 1974): „Articolele despre tipologia lui Caragiale, întinsul studiu dedicat corespondenței, textele despre ironie și sugestie etc. etc. întregesc o imagine a marelui scriitor plină de relief și extrem de vie. E cazul să relevăm savoarea acestei critici de reconstituire, capacitatea, aș spune epică, de a ne face martorii unor desfășurări pline de culoare și animație. Nu e anecdotism, ci vervă și vocație a plasticizării, aspect poate nescontat de la un critic căruia i s-au reproșat, uneori, uscăciunea și pedantismul (prezente totuși câteodată). Cartea procură, în cele mai multe pagini, o lectură captivantă, seducătoare”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu textul *La mijloc de bun și rău*, despre volumul *Peste nisipuri răsând* de Marius Stănilă (Albatros): „Tensiunea lirică din unele poeme, suplețea imaginației, acomodarea lingvistică și puterea de a gândi liric înlăuntrul unei conștiințe poetice destul de limpede afirmată sunt dovezile unui talent de zile mari. Pentru ca talentul acesta să nu sucombe în balastul discursivității interminabile și

al rostirii fără rost, Marius Stănilă are de făcut cea mai simplă – dar ce dificilă simplitate! – operație de domeniul educației poetice: să învețe rigoarea și să țină minte că atitudinea extatică nu presupune absența rigorii. Ca mod de percepere, de înțelegere și de trăire poetică a lumii, extazul liric exclude, deopotrivă, haosul și cacofonia”. ■ Sub citatul din Nicolae Ceaușescu „*A face din tineret forța care să asigure viitorul poporului*” apare o retrospectivă intitulată *Acum 30 de ani*, introdusă prin următoarea notă – *Semnificația unui documentar*: „În continuarea unei constante preocupări a intelectualității românești, vizând locul tineretului în viața socială și politică a țării, se înscriu și textele pe care *Retrospectiva* noastră le indică în chip selectiv pe dimensiunea realităților istorice din anii războiului și primele luni de pace, dimensiune istorică ce explică tonul și nuanțele multor intervenții, înfățișând situația din acei ani a organizării școlii noastre (ca în textul lui Mihail Sadoveanu, ce consemnează, cu înfiorare, un peisaj urban, astăzi definitiv intrat în documentele de arhivă), dar indicând – nu o dată – perspectiva unei organizări viitoare. La aceasta se adaugă acele revelatorii *Mărturii universitare* din toamna lui 1944, aparținând unor cunoscuți profesori, mulți dintre ei semnatari și ai *Memoriului intelectualilor*, din primăvara aceluiași an, *Memoriu* pledând pentru «imediată încetare a războiului», cerință a «intereselor vitale ale statului și poporului nostru». De asemenea, preluând tradiții progresiste ale presei și organizațiilor studențești (Frontul Studențesc Democrat înființat în 1935, activitatea unor publicații ca: «Lupta universitară», «Studentul revoluționar», «Studentul leninist», «Studentul român»...), o pondere elocventă o are contribuția tineretului însuși, inițiator a numeroase acțiuni politice revoluționare precum realizarea Frontului Unic, constituit sub direcția ideologiei comuniste. Sunt toate acestea laturi componente ale unui unic deziderat formulat de tovarășul Nicolae Ceaușescu din septembrie 1944: «...a face din tineret forța care să asigure viitorul poporului». Cu atât mai actual azi când Proiectul Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism concretizează aceeași perspectivă: «Partidul pornește de la faptul că tineretul reprezintă o puternică forță socială, că tânăra generație este viitorul însuși al națiunii noastre socialiste»”. Sunt publicate citate din presa vremii semnate de: Ion Vinea (*Deschiderea cursurilor Universității*), George Ivașcu (*Studențimea creatoare*), Mihnea Gheorghiu (*Se caută o universitate*), Mihail Sadoveanu (*Să se deschidă Universitatea din Iași*), Geo Dumitrescu (*Tineretul progresist*), Ștefan Voitec (*Cultura și poporul*), Mihai Ralea (*Învățământul democratic, învățământul realist*), Al. Philippide (*Tineretul și progresul spiritual*). Apar și *Mărturii universitare*: S. Stoilov (*Normele obscurantismului trebuie șterse definitiv*), Aurel Potop (*Spre o viață mai bună și mai onorabilă*), Al. Rosetti (*Se face ziuă*), Iorgu Iordan. Documentarul este făcut de Antoaneta Tănăsescu. ■ Și în acest număr citim despre *Congresul Internațional de Studii Sud-Est Europene*:

„Congresul Internațional de Studii Sud-Est Europene, ale cărui lucrări s-au deschis marți 10 septembrie, printr-o ședință festivă, comună, a tuturor secțiilor de lucru, a însemnat, după aprecierea unanimă a delegaților, o remarcabilă contribuție la mai buna cunoaștere a patrimoniului istoric cultural, artistic al fiecărei țări balcanice și, prin aceasta, la înțelegerea deosebitei valori a patrimoniului comun al zonei Balcanice. Comunicările prezentate în secțiile de lucru – istorie, etnografie, drept și instituții, literatură, artă, folclor – de către savanți de prestigiu veniți atât din țările balcanice cât și din multe țări ale lumii – au dovedit încă o dată marele interes pe care problemele complexe ale zonei Balcanilor îl suscită în lumea științifică mondială. În unanimitate, delegații din acest prestigios Congres Internațional au apreciat, ca pe un eveniment esențial, Mesajul adresat de președintele Nicolae Ceaușescu, și citit la ședința inaugurală, prețios document pentru consacrarea spiritului de colaborare științifică și, în același timp, de prietenie creatoare între popoarele din sud-estul european – și din lumea întreagă. Prezența românească la Congres a fost viu apreciată, iar comunicările delegației române au fost în permanență un punct de discuție rodnică în cadrul fiecărei secții de lucru. S-a relevat, de asemenea, și aportul metodologic adus de comunicările românești, care analizează fenomenele în strânsă relație pe de o parte cu sistemul de valori național în care au luat naștere și, pe de altă parte, în corelație cu sistemul de valori similar al celorlalte țări balcanice, contribuind astfel, prin cercetarea comparată a fenomenelor, la o mai bună și mai exactă situație a lor în contextul istoric și cultural european. Prin numeroasele puncte de vedere exprimând tot atâtea contribuții originale la studierea problematicii în discuție, lucrările delegaților veniți din peste 33 de țări au relevat că, în contextul balcanic definit în primul rând printr-o experiență culturală și istorică de o deosebită importanță, studiile sud-est europene au menirea de a îndeplini ceea ce prof. Georges Castellan numește «diplomația culturii», ele deschizând, prin marea lor valoare științifică, noi porți spre înțelegere și cooperare în Balcani. Înalta apreciere pe care delegații prezenți la Congres au dat-o deosebitei ținute științifice a lucrărilor și a discuțiilor desfășurate în secțiile de lucru, atmosfera de înțelegere și strânsă colaborare în domeniul cercetării, ne dau convingerea că acest al III-lea Congres Internațional de Studii Sud-Est Europene, amplă manifestare de răsunet în lumea științifică contemporană, reprezintă o contribuție eficace la cooperarea culturală în Balcani, la instaurarea unui climat de pace și prietenie între toate țările din zonă. Am încercat, în interviurile de mai jos, să reproducem o parte din opiniile câtorva dintre savanții de mare prestigiu mondial prezenți la Congres”. □ Sub titlul *Cooperarea culturală din zona Balcanică* citim scurte răspunsuri: prof. Georges Castellan, Franța (*Cea mai bună și mai trainică legătură între popoare*), prof. dr. Nikolai Todorov, Bulgaria (*Expresia unei noi etape în dezvoltarea cooperării și înțelegerii reciproce în Balcani*), prof. Halil Inalcik, Turcia (*Mijlocul ideal pentru o cooperare din ce în*

ce mai largă), prof. Mihai Berza, România (*Studiile Sud-Est-Europene nu pot fi decât o știință de sinteză*), prof. Peter Sugar, S.U.A. (*O cultură regională de mare interes pentru savanți*), Manolis Chatzidakis, Grecia (*Dezbateri rodnică*), prof. Milan Vanku, Iugoslavia (*Mari realizări pe plan cultural*). Pagina a fost realizată de Cristian Unteanu. ■ În *Cartea străină*: □ Nicolae Balotă scrie despre *Arta haiku-ului*. □ Mihai Minculescu notează că a apărut *Dimensiunea profundului. Semn și simbol* de Nicoletta Corteanu Loffredo (Edizioni Cymba, Napoli, 1972). □ Aflăm de apariția volumului *Celălalt cântec al dansului* de Maurice Béjart (Éd. Flammarion, 1974). □ Sub semnătura lui C.U. [Cristian Unteanu] citim despre *India Song* de Marguerite Duras (Éd. Gallimard, 1972). ■ Alexandru Balaci notează *Ludovico Ariosto – 500*. ■ Dr. Virginia Cartianu scrie despre cinci *Autobiografii irlandeze*. Sunt prezentate volumele *The Islandman* de Tomas O’Crohan, *Twenty Years A-Growing* de Maurice O’Sullivan, *Peig* de Peg Sayers, *My Story* de Peter O’Leary și *An Irish Navy. Diary of an Exile* de Dónall Mac Amhlaigh.

● [„**Tribuna**”, nr. 37] Letáy Lajos scrie pe prima pagină un articol intitulat *Călăuză fermă a literaturii* – despre Programul societății. *Antologie XXX* – poezii de Nicolae Drăgan ■ *Cronica literară: Narațiunea românească*. Ion Vlad notează despre Sorin Titel modul cum scriitorul deține instrumentele fine ale analizei psihologice, apreciind înfățișările copilăriei în scrierile sale. De asemenea, Ion Vlad scrie și despre Mircea Micu, pe care îl aseamănă cu Fănuș Neagu sau Ștefan Bănuțescu: „Mircea Micu reface o lume stranie”. ■ Notății din *Jurnal olandez* de Adrian Marino (15 martie 1974) – *Debarcarea la Amsterdam*. ■ În final, găsim poezii de Alain Bosquet, traduse de Maria Banuș.

13 septembrie

● [„**Scânteia**”, nr. 9972] Dragoș Vrânceanu semnează *Realitatea socială, izvorul de sevă al literaturii militante*: „Proiectul de Program al partidului, relevând sarcinile criticii literare, sublinia tocmai obligațiile acesteia de a acționa ferm de pe pozițiile filozofiei materialist-dialectice și istorice, pentru sprijinirea și promovarea literaturii cu caracter revoluționar, militant și totodată pentru combaterea unor lucrări lipsite de valoare ideologică și artistică, precum și a unor tendințe negative în creația literară, a unor idei confuze, greșite. Datoria criticii de artă este aceea de a nu tolera sub nici o formă promovarea unor lucrări literare care, în loc să contribuie la elevarea morală, spirituală a omului, la ridicarea conștiinței socialiste, pot exercita prin conținutul lor o influență negativă, pot polua conștiința cititorilor. [...] Dinamismul construcției sociale cuprinde de la sine impulsul lui de a fi interpretat artistic și prezentat într-o modalitate superioară. Prezentarea aceasta, literar-artistică, nu este altceva decât sporul spiritual ce trebuie exprimat, al noii realități. [...] A dezvălui cu atenție resorturile sociale ale bogăției literaturii care și-a făcut apariția în ulti-

mii treizeci de ani, ai țării noastre înseamnă a scruta fantezia și inteligența scriitorilor în lumina efectivă, materialist-dialectică, a realității care ne-a dominat, înseamnă a promova ideal valoarea de eficacitate în viitor, a da avânt și consistență unei conștiințe sociale noi și complexe, în măsură să amplifice și să stimuleze elanul creator și mișcarea constructivă ce trebuie să ne definească ca entitate netă în sânul lumii contemporane. Altfel, pentru ce scriem, pentru ce am scris?”.

• [„Contemporanul”, nr. 38] Ion Munteanu, la rubrica *Tradițiile „Contemporanului”*, notează despre *Clasa muncitoare, clasă de viitor*: „Să ne reamintim că aceste cutezătoare afirmații au fost făcute acum nouăzeci de ani, în numele unui restrâns grup de oameni cutezători care vedeau cu mult înaintea altora, orizontul limpede al viitorului. Să ne reamintim că toate «cererile politice și economice» cuprinse în studiul *Ce vor socialiștii români?* au format baza programului cu care a pornit la drum, în 1892 Partidul Social Democrat al Muncitorilor din România. Și, de asemenea, să ne reamintim că studiul lui C. Dobrogeanu-Gherea, *Ce vor socialiștii români?*, a fost – cum se va remarca mai târziu – primul program revoluționar marxist din țara noastră”. ■ Florin Mihăilescu descrie volumul de versuri al Veronică Porumbacu, *Voce*: „Un aer de melancolie a vârstei și implicit a contemplației retrospective plutește peste ultimul volum de versuri al Veronicăi Porumbacu. Nici vorbă însă de umoarea neagră a atâtor cântăreți mai vechi sau mai noi ai zădărniceii umane. Dimpotrivă, dincolo de orice paradox, substanța poeziilor din *Voce* rămâne tonică și sincer animată de setea dăruirii și participării”.

• [„Cronica”, nr. 37] Editorialul revistei este intitulat *Perspectivile școlii*: „Eveniment așteptat totdeauna cu firească emoție de tineretul studios – de la copilul care intră pentru prima dată în incinta unei instituții de învățământ la tânărul care se pregătește să devină specialistul de mâine – deschiderea școlilor are loc anul acesta în contextul unor importante evenimente din istoria României socialiste. Întreaga țară a sărbătorit cea de a XXX-a aniversare a Eliberării, făcând bilanțul unui drum glorios de înfăptuiri la capătul căruia a dobândit «slobozenia din afară și dinăuntru» la care au visat înaintașii”. ■ Proiectul de Program al P.C.R. intră în dezbatere; Elena Puha contribuie cu textul *Promovarea umanismului socialist*: „Documentele partidului nostru înscriu constant drept țel suprem al politicii sale, drept rațiunea însăși a construirii orânduirii socialiste, creșterea bunăstării materiale și spirituale a maselor, afirmarea multilaterală a personalității umane”. ■ Al. Andriescu semnează cronica literară la volumul *La timpul unu* de Florin Mihai Petrescu (Junimea): „Ca și în alte volume, Florin Mihai Petrescu rostește cu mare plăcere și în culegerea recentă, lăsându-se încântat de sunet, cuvinte exotice. Aceeași euforie o încercase altădată Bolintineanu, cu cuvintele orientale, Macedonski, cu numirile de pietre prețioase, Minulescu, cu terminologia marină și cu aceea o civilizației cotidiene”. ■ În *Mențiuni critice* Nicolae Turtureanu semnează *Un*

narator fantast, o prezentare a volumului *Pădurea de dincolo* de George Sidorovici (Junimea, 1974): „El își alege poziția cea mai convenabilă în «economia» unei narațiuni: de participant la întâmplări și de *povestitor* al acestora. Scrierea la persoana întâi face să crească gradul de verosimilitate a întâmplărilor. Participarea naratorului determină și participarea cititorului”. ■ Magda Ursache publică *Argument pentru actual*: „După o fază de căutare a instrumentelor tehnice și a exercițiilor de narare, proza contemporană își propune să acționeze asupra lectorului nu cu câteva mii de cuvinte cumulate demonstrativ ci prin aducerea în scenă a evenimentului fierbinte, ambiționând concentrarea vieții reale la nivelul realității literare. [...] În ultimul său roman, *Noaptea*, Bujor Nedelcovici face trimiteri precise spre momente istorice identificabile, inserând știri din presa vremii. [...] Eroul cuprinde istoria în ființa sa particulară. În *Apa*, Al. Ivasiuc face referiri la evenimente reale, personajele fiind antrenate în acțiuni istorice. [...] Autorul își propune să reconstituie un caz, făcând apel la mărturii și probe așa-zis concrete. Augustin Buzura, în *Fetele tăcerii*, pornește însă de la romanul caz pentru a deschide «procesul» spre un întreg complex social. Neîndoielnic, literatura ca viață simte presiunea timpului prezent, deschizând propria-i «anchetă» cu noi înșine”. ■ Gh. Buzatu prezintă *Iașii vechilor zidiri până la 1821* de Dan Bădărău, Ioan Caproșu (Junimea): „Întreaga materie tratată de autori este judicios compartimentată”. ■ Din *Moment* reținem: □ *Curajul banalităților*: „Până la un studiu exhaustiv și definitiv despre poezii ieșeni sau despre «aerul ieșean în poezie», Dana Dumitriu stabilește, *en passant*, cu ocazia recenziei volumului *Starea a treia* de Adi Cusin, rețeta acestei poezii. Deci: se ia mai întâi (da unde? de la înaintași – n. n.) «un molcom sentimentalism demonstrativ» care este «declamat cu emfază» și «cântat teatral». Pentru aceasta, desigur, îți trebuie curaj, dar nu de orice fel, ci neapărat «curajul banalităților» (pe care autoarea îl dovedește din plin – n. n.). Se mai adaugă spre a se obține o poezie-tip-ieșean un «patetism de romanță», «imaginea romanțioasă o tipului liric (nu se știe exact ce e aceasta, dar merge – n. n.) care gândește cosmic și trăiește provincial». Asta-i situația, poeți ieșeni! Dar «uzura portretului nu i-a speriat (pe poeții ieșeni, adică – n. n.) cu atât mai mult cu cât ei obișnuiesc tonul ironic (ironia îngăduitoare, umorul blând și niciodată sarcasmul)». Era și destul de greu ca poeții ieșeni, cu toții, să se sperie de uzura unui portret care nu este al lor, și e cert că ei au privit cu ironie îngăduitoare, cu umor blând, dar fără sarcasm, rețeta lirică pe care, într-o clipă de negație critică, D.D. le-a confecționat-o. Manierați (cum îi știm) unii poeți ieșeni ne-au comunicat că ar face tot posibilul spre a încăpea între ramele portretului schițat de D.D., dar ceva (structura lor lirică, poate) îi trage îndărăt...”. □ *Caiet editorial*: „Din partea editurii ieșene primim un elegant caiet cu titlul *Junimea vă recomandă*. Subliniem că, prin concepția lui, ca și prin îngrijirea punerii în pagina, el reușește să fie altceva decât un simplu catalog al cărților apărute sau gata să apară. Articolele succin-

te (datorate lui Const. Ciopraga, Eugen Barbu, Andi Andrieș, Toader Hrib, prof. dr. Gh. Zamfir, M. Țarcă ș.a.) decupate din diverse prefațări și recomandări de cărți, fragmente și citate inedite, consemnări de opinii și autografe, anunțul unui concurs de poezie și proză pentru volume de debut, versuri de Florin Mihai Petrescu alături de un bogat și elocvent material ilustrativ constituie conținutul reușitului caiet. Valoarea lui este nu numai informativa ci și instructivă, contribuind la popularizarea a numeroase și interesante lucrări ce au stat ori stau în atenția editurii «Junimea». □ „*Să resimți simțământul*”: „Radu Stoichiță («Tribuna», nr. 36) reflectează asupra sincerității, mai bine zis asupra hiper-pseudosincerității, combătând-o de pe poziția omului sincer. [...] Să fim sinceri, în contextul unui număr bine gândit, Radu Stoichiță cară, vorba lui Fănuș Neagu, apă cu ciutura spartă”. ■ Versuri semnate Horia Zilieru (*Eroul necunoscut; Extaz în lacrimi; Coroana*), George Popa („*Melancolie*” de Dürer; *Leonardo da Vinci părăsește jocul; Lucrul geniului*). □ Ion Istrati publică *Note de drum*, intitulat *Pe coasta de argint*. ■ Sergiu Adam publică traduceri din *Lirică bulgară*: Boris Vuljev (*Vară scurtă*), Lincezar Elenkov (*Țărm*), Maria Drakalievă (*Zi de lucru*), Yordan Yankov (*Între iarnă și toamnă*).

• [„*Orizont*”, nr. 37] Pe prima pagină sunt publicate articole precum *Programul partidului și cultură* (semnat Romulus Dabu) și *Modernizarea învățământului și implicațiile sale* (semnat Ion Drăgan). ■ Din demersul cronicii lui Lucian Alexiu, reținem prezentarea romanului *Noaptea* (Eminescu, 1974) de Bujor Nedelcovici caracterizat drept „este un reprezentant al ultimului val de prozatori”, „un autor cu lecturi întinse uneori substanțiale, cunoaște, cu alte cuvinte, teoretic, aspectele formale ale prozei moderne și, neîndoindu-l, într-o măsură și mai însemnată, pe cele ale romanului realist, de tip tradițional”. ■ Aflat la două decenii de activitate literară, poetul Aurel Gurghianu reprezintă ținta profilului literar al lui Eugen Dorcescu, deși i se și reproșează absența „forței coagulante a unei viziuni” (*Poezia lui Aurel Gurghianu*). ■ Sunt reproduse poezii semnate de Ilie Măduța, iar Laurențiu Cerneț publică un fragment din romanul *Urma celuilalt*, intitulat *Prima seară cu moș Baba*. ■ Rubrica *Remember* cuprinde memorii de călătorie ale lui Anghel Dumbrăveanu în Cuba, iar la rubrica *Creion*, Ion Arieșanu descrie semnificațiile unei „camere obscure”. ■ Ramona Boca Bordei, cu ocazia aniversării a 600 de ani de la nașterea lui Francesco Petrarca, publică cu notă despre semnificația sonetelor către Laura.

• [„*Săptămâna Culturală a Capitalei*”, nr. 197] *Săptămâna pe scurt: Paradisul pentru o mie de ani* este noul roman al lui Romulus Guga (Eminescu). □ D. Mutașcu, în *Poezia ca lavă*, remarcă volumul lui Ioanid Romanescu, *Lavă* (Albatros). □ În *Cronica teatrală*, cu titlul *Un om care a fost*, se amintește că a trecut deja un an de la dispariția fenomenului Sică Alexandrescu. □ Ioan Adam vorbește despre un tânăr poet și *Geografiile sale imagine*:

Mircea Florin Șandru. ■ Cronica lui E. Manu constată polivalența lui D. R. Popescu - *O bere pentru calul meu*: „Romanul se constituie dintr-un mozaic de narațiuni contrastante [...] pe D. R. Popescu nu-l interesează conturarea unor personaje, crearea unor eroi, ci sesizarea unei stări, prezentarea unei epoci în fragmente epice. Impresia de baroc a povestirii e numai un mod de expunere a faptelor. Unitatea cărții nu o dă acțiunea în sine ci simbolistica întâmplărilor (n.b. e o carte fals polițistă, în care polițierul devine numai modalitatea literară și nu fond al acțiunii)”.

14 septembrie

● [„Scânteia”, nr. 9973] Sub titlul *Un eveniment în viața școlii românești. La începutul anului de învățământ, o profundă analiză a drumului parcurs spre perfecționare, o perspectivă limpede pentru profesori și studenți în ridicarea valorii educative și întărirea legăturii cu viața a procesului didactic* este reprodusă *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Conferința cadrelor și activului de partid din învățământul superior*.

● [„Flacăra”, nr. 38] George Stanca publică *Însemnări de turist*.

● [„Luceafărul”, nr. 37] Ioan Alexandru meditează la *Menirea scriitorului*: „Întâi poetul trebuie să fie o ființă istorică apoi una socială și în al treilea rând el trebuie să fie o persoană care viețuiește în istorie și societate la modul exemplar. Scriitorul are datoria de-a aduce înaintea ochilor și auzului contemporanilor săi, a generației sale la modul convingător, felul de viețuire al părinților, al martirilor și eroilor unei Patrii; trebuie să fie limpede arătate valorile pentru care s-au jertfit aceștia în lumina cărora s-au bucurat și le-au fost dragi și s-au simțit acasă în patria lor, în acest loc în care viețuim noi”. ■ În textul *Privirea lui Orfeu*, Dan Laurențiu analizează *Dialectica limbajului poetic*: „Poetul deci trebuie să asculte prin straturile geologice depuse de epocile succesive murmurul dintâi, auroral al cuvântului, fluxul vieții capabil să ordoneze lumea discordantă după norma invincibilă a iubirii. Coborând în lumea spiritelor infernale după soția sa, lui Orfeu i s-a promis că Euridice îi va fi redată dacă nu o va privi până când nu ajung iar pe tărâmul oamenilor, la lumina zilei. Înainte de a se sfârși drumul chinuitor de la moarte la viață, Orfeu s-a îndoit o clipă că cea care-l urmează este cu adevărat iubita sa și în bezna subpământeană, și-a aruncat peste umăr privirea fatală”. ■ M. Ungheanu recenzează două volume de versuri. □ Angela Marinescu, *Poezii*: „Poezia Angelei Marinescu s-a cristalizat într-o formulă de acută intensitate și concizie. Strigătul pur și înalt poate fi socotit emblema poetei. Poeziile se articulează rareori în desfășurări de durată. Poeta preferă scurtimea elocventă a agregatelor poetice complicate și poziția ei este favorabilă lirismului. Receptacolul cel mai fericit pentru poezie este poemul scurt, zicea Edgar Poe, deoarece emoția are intensitate, dar nu și durată. Poezia se cuvine, deci, să aibă intensitate și să renunțe la lungimi. Piesecele cele mai bune ale poetei se aleg semnificativ în primul rând

dintre cele scurte”. □ Grigore Arbore, *Poeme*: „Ceea ce distinge această poezie este absența trăsăturii profetice, a clamoroasei ieremiade, scoaterea ei de sub regimul oricărei stridențe sau violențe. Vocea poetului curge solemnă și suavă într-un recitativ egal cu sine însuși. Modernitatea de substanță și formă a poeziei lui Grigore Arbore, deși marcată de influențe, e ajutată de acest timbru particular să-și exprime profilul propriu”. ■ Dorin Tudoran prezintă volumul de versuri al lui Adi Cusin, *Starea a treia*: „Când nu se mai teme să fie așa cum este, Adi Cusin scrie poezia autentică la care-i dă dreptul talentul său incontestabil [...] Dar și în poeziile mai reușite ale acestui volum există inegalități mari de la vers la vers; plată cerută poate tocmai de ostentativă persiflare a poeziei”. ■ Gabriela Melinescu consemnează o convorbire cu Maria Banuș intitulată *Drum spre legendă*: „– *Cartea dvs. de debut Țara fetelor a fost pentru mine o legendă. Toată adolescența se umflă, cum spuneți ca marea în ea și e pe punctul de a exploda. Cum să ajungem acum la legendă? La acea lume din 1937, lumea adolescenței dvs., la extazul aceluia pământ pe care au călcat pașii dvs. ușori ca de ogar, cum să ne reamintim acel portret în extaz al tuturor adolescenților despre care ați scris? [...] În privința primei cărți unii caută să zboare pe aripa unui vânt cât mai prielnic, alții imită, am impresia că drumul până la cartea dvs, e fără sfârșit. V-am căutat și v-am găsit, în 1974, atât de subțire semănând cu portretul din 1937. Facem drumul invers către Țara fetelor. Începem. – Literatura nu e o vorbă, e o supracompensație a unei boli sufletești, a unor goluri, a unei maladii puternice. Cred că nu copilăriile fericite dau artiști: cred că ceva nedefinit, nu neapărat copilăriile nefericite și când spun asta nu înseamnă că n-ai avut un pat curat, unt sau pâine. Trebuie să existe o nefericire a unui copil. – *Ce nefericire a avut copilăria dvs.?* – Nefericirea mea vine din faptul că mama a pierdut un copil și ea și-a reproșat mereu că n-a supravegheat-o îndeajuns pe sora mea, Madeleine care a murit la doi ani și jumătate. Mama a vrut s-o îmbrace frumos într-o zi, i-a luat o pereche de ghețuțe albe și o rochie la fel de albă și plimbându-se a venit o ploaie și copilul a răcit, s-a îmbolnăvit și a murit. A suferit mult și ca să nu se sinucidă m-a făcut pe mine și toată grija pe care i se păruse că o uitase cu sora mea și-a revărsat-o asupra mea. Nefericirea a făcut ca și eu să fiu la fel de bolnăvicioasă. Răceam mereu, aveam febră, se întreba de unde vine febra. Îi era teamă mereu să nu mă piardă. Nu mă simțeam liberă. Aveam sentimentul că un ochi mare ședea ațintit asupra mea și mă cercetează. – *Mitul veșniciei când s-a prăbușit?* – La pubertate am simțit că începe altceva, începe tulburarea, dorul, dorința senzuală, sentimentul morții puternic. S-a prăbușit dintr-o dată veșnicia. Am început să scriu. Îmi plăcea Eminescu în continuare. Abruptul Arghezi era mai aproape de mine. La mine nu mai era nimic din seninătatea romanticilor. Arghezi era dur abrupt, luptător cu îngerul, cu destinul; expresia lui era crudă și transfigurată ca a romanticilor. Am simțit ceva tutelar în Arghezi. Aveam multe caiete în care scriam versuri naive, despre toamnă, despre primăvară. Deodată am*

simțit că trebuie scris despre ceea ce trăiești. Am scris și am trimis la «Bilete de papagal». – *Aveați numai 14 ani. De unde citeați «Bilete de papagal»?* – Începusem să cunosc un cerc de suprarealiști condus de Paul Păun, de fapt, sora lui era colegă de liceu cu mine și prin ea l-am cunoscut pe Paul Păun și pe Gherasim Luca. Aveam și un văr care citea revistele și mi le dădea și mie. – *Ce fel de revistă era «Azi», pe cine publica?* – Publica poeți de toate felurile, diferiți ca prestigiu, de toate vârstele, nu făcea deosebire. Au publicat: Jebeleanu, Cicerone, Peltz... Majoritatea poeziilor din cartea de debut le-am publicat întâi în «Azi». Am publicat multe traduceri, am fost mult încurajată să scriu, să traduc, traduceam Rilke iar Zaharia Stancu traducea atunci Esenin. A fost o perioadă a studenției în care am citit mult, citeam poezie și proză franceză, germană și engleză. Am tradus Rilke. [...] – *Cum ați dus cartea la editură și cum a apărut?* – Lucia Demetrius a încercat să-mi facă legături pe la diferite edituri dar n-a reușit. Tot ea mi-a făcut cunoștință cu Lovinescu care încuraja mult tineretul. Era pontifical, amical, avea zile în care primea pe tinerii scriitori, îi făcea mare plăcere să-i primească. – *Până la urmă cine v-a ajutat să publicați Țara fetelor?* – Zaharia Stancu mi-a făcut cunoștință cu Virgil Montoreanu care avea o editură, «Cultura poporului». Era foarte greu să publici, te luptai să-ți apară o carte. – *Succesul dumneavoastră în presa vremii a fost extraordinar.* – A fost un succes fulgerător. În 1938 am publicat o selecție din pomele lui Rilke, cu sprijinul lui Al. Rosetti, la editura Fundației. M-a publicat fără nicio ezitare. Cartea a apărut foarte repede. – *Cine a scris în mod deosebit despre dvs.?* – A scris Miron Radu Paraschivescu, Pompiliu Constantinescu. Dar succesul m-a inhibat ca și prima dată. De altfel au intervenit schimbări de ordin biologic, apoi de ordin social-politic care m-au influențat: fascizarea țării, ce se întâmpla în lume, valul de hitlerism. – *Ați aderat la mișcarea comunistă?* – Am început să am legături cu oamenii de mișcare. L-am cunoscut pe Miron Constantinescu, în 1937-'38. La început am avut casă conspirativă: ilegaliștii se întâlneau la noi. În '40 a căzut Miron Constantinescu și a venit soția lui la noi, la mine, să mă întrebe dacă vreau să preiau secretariatul pentru strângerea de haine pentru deținuții politici. Am devenit secretar al celulei 40, secretar al acestei celule pe linie de apărare patriotică condusă direct de partid. Miron Constantinescu a fost condamnat la moarte; a stat și la noi. Adunam menifestele, manuscrisele, strângeam bani; la noi, aveau loc întâlnirile între ilegaliști, adăposteam oameni. – *Cât de mult riscați?* – Riscam propriile noastre vieți. – *Nu e vorba numai de o tinerețe romantică ci de una a demnității, a idealului. Din perspectiva acelor vremuri grele și strălucite pentru literatura pe care o scriați, cum priviți acum carea dvs. de debut?* – Multă vreme m-a obsedat, am avut niște sentimente negre; mi se părea că acesată carte mă acoperă cu totul, mă anihilează, tot ce aș face mai departe ar fi sub umbra acestei cărți. Există și un destin: scriitorul unei singure cărți. Asta m-a tulburat, mai ales când a venit generația voastră, când oamenii au negat niște ani, când ni-

meni n-a mai vrut să existe decât printr-o singură carte. Mi-era ciudă. Pe urmă când a apărut *Portretul din Fayum* eram mereu judecată în comparație cu *Țara fetelor*. O referință obsesivă care a devenit și pentru mine obsesivă. Orice aş face, orice aş scrie, tot *Țara fetelor* e cea mai bună. – *Gândiți-vă la debutul dvs, ce șanse credeți că pot avea acum tinerii scriitori în încrederea lor de a se impune?* – Viața literară se desfășoară astfel astăzi. Se trimit la redacții, bănuiesc, mii de versuri. Cantitativ totul se petrece la altă scară. Există acum alt tip de veleitari, veleitari care existau și atunci. Există acum o bază materială pe care ți-o dă literatura. Mulți sunt chemați și vin, dar sunt alții care vin din spirit mimetic; ei au abilitate în exprimare și ei cred că pot deveni scriitori cu statut de scriitor, cu volume care se plătesc. E o capcană pentru veleitar literatura”.

■ Despre *Real și iluzie* în proza lui Ștefan Bănuțescu scrie Constantin Stan: „Proza lui Ștefan Bănuțescu este, în primul rând, una de atmosferă. Tulburătoare în special prin ceea ce se ascunde dincolo de evenimentele narate, prin gustul modern pentru misterul ce înconjoară existența, pentru fața nevăzută a realului unde acționează forțe obscure și, prin urmare, incontrolabile. Poate tocmai din atemporalitatea lor să izbucnească această forță de sugestie și de temporalitate acută, resimțită mai ales în *Mistreții erau blânzi* și *Dropia*. Păstrarea umanului (a tot ce poate fi mai uman, găsirea unui petec de pământ pentru ca nu o datină să fie respectată ci însăși o componentă a condiției umane) în fața dezlănțurii forțelor ostile ale naturii, căutarea (condiție și aspirație a omului) iubirii asigură perenitatea comunității de orice tip ar fi ea. Trei din cele mai importante elemente ale viețuirii umane: pământul, soarele (focul) și apa acționează în nuvelele lui Bănuțescu fie în sensul existenței fie împotriva ei”.

■ Mircea Iorgulescu întocmește profilul lui Augustin Buzura: „În afara unei neîndemânări până la urmă explicabilă, insuficiențele povestirilor de început ale scriitorului aveau la origine o incapacitate de obiectivare împotriva căruia el ducea o luptă fără alt efect decât o aglomerare crispată de planuri. În romane, Augustin Buzura renunță însă la această opoziție; înclinația pentru confesiune și subiectivizare sunt lăsate în libertate deplină, chiar dacă, printr-o tehnică ingenioasă, se creează adesea aparența de analiză detașată și de reconstituire obiectivă. În ciuda cadrelor epice, foarte largi uneori, romanele, *Absenții* și *Fețele tăcerii* sunt de fapt jurnalele unor conștiințe, având un caracter de mărturie și de dezbateri, foarte patetice ambele. Evenimentele care compun materia epică nu mai au însă rolul de a motiva și de a reflecta o anumită conștiință; și nici nu se ajunge la ele prin intermediul conștiinței”.

15 septembrie

• [„Scânteia”, nr. 9974] Ziarul publică *Tezele Comitetului Central al Partidului Comunist Român pentru Congresul al XI-lea al partidului*. Reținem *Perfecționarea activității politico-ideologice a partidului, a muncii educative de formare a omului nou, promovarea principiilor eticii și echității socialiste*:

„O preocupare de cea mai mare importanță a partidului în perioada care a trecut de la Congresul al X-lea a fost activitatea ideologică, teoretică și politică, munca de propagandă și educație. La baza acestei activități a stat concepția științifică, revoluționară, a proletariatului despre lume și viață, materialismul dialectic și istoric – care constituie pentru partidul nostru călăuză vie în acțiune, în analiza fenomenelor și în elaborarea hotărârilor privind mersul înainte al societății. [...] Pornind de la rolul important al literaturii și artei în formarea și educarea omului nou, de la realizările dobândite în dezvoltarea creației artistice, partidul va stimula și în viitor făurirea unei arte și literaturi de o înaltă înunță umanistă, bogate în idei și sentimente nobile, inspirate din viața și munca poporului, din idealurile socialismului și comunismului, realizate în stiluri și maniere de creație variate, care să îmbogățească patrimoniul culturii noastre socialiste și tezaurul artei universale, să contribuie la continua înflorire a vieții spirituale a poporului nostru. De asemenea, partidul va asigura ca presa, radio-televiziunea și celelalte mijloace de informare în masă să promoveze neabătut concepția înaintată a partidului despre lume și viață, să combată cu fermitate concepțiile străine, idealiste, să răspândească cunoștințele științifice despre natură și societate, să contribuie la unirea eforturilor maselor largi populare în vederea înfăptuirii politicii interne și externe a partidului”.

● [„**Tribuna României**”, nr. 45] În secțiunea *Acasă* citim *Plecăciune, pământ* de Florența Albu. □ În *Hyperion* este publicată o poezie de Victor Eftimiu (*The Dobrudja*), tradusă în engleză de Andrei Bantaș. □ În *Lyra* apar poeziile Violetei Zamfirescu (*Dans euforic; Semnul tăriei; Ochii eroilor*) și Gabrielei Melinescu (*Cenușăreasa; Aer; Șaisprezece ani ochi negri*). □ În *Lectura pentru toți* citim *Sfârșitul vacanței* de Eugen Barbu, o schiță preluată din volumul *Martiriul Sfântului Sebastian*. ■ În *Cuvântul zilei* apare sub semnătura lui Nicolae Stoian *Un nou an școlar și noutățile sale*: „Un nou an școlar poate să însemne în mod curent simpla trecere la un nou ciclu instructiv a unor promoții de tineri studioși, noutatea absolută fiind în acest caz numai intrarea în primul an de învățământ preșcolar a celor mai fragezi învățăcei. Urmând în liniile sale mari cursul stabilit prin Legea învățământului adoptată în urmă cu peste 6 ani – curs orientat spre modernizarea conținutului și metodelor instructivei, îndeosebi în direcția creșterii vocației practice a acestora – școala românească se prezintă, în noul său ciclu calendaristic 1974-1975, ca o instituție educativă ale cărei noutăți constau în realizarea unei mobilități în stabilitate. Efortul pe care îl face școala românească de a ține pasul cu progresul economico-social al țării și cu cuceririle revoluției științifico-tehnice contemporane se materializează în acest nou an de învățământ prin câteva noutăți semnificative”. □ Revista dedică trei pagini Dosarului *Un nou an școlar și noutățile sale*. □ Notăm că Felicia Antip face o prezentare a centrului de studii românești din Bochum, sub titlul *Crearea societății pentru limba și literatura română*. ■ În rubrica *Istorie* Dan Zamfirescu și Dan Pleșia semnează un text

despre *Radu de la Afumați*. ■ În secțiunea *Cartea Gh. Bulgăr* semnează *Eminescu și epoca lui*: „O nouă carte despre Eminescu este un act de curaj; ea trebuie să fie un atestat al erudiției, al viziunii noi asupra omului, operei și epocii lui. După recenta biografie documentară, la zi cu informația, a lui G. Munteanu, după biografia documentară a lui I. Crețu din anii trecuți, iată că un scriitor cunoscut (prozator și dramaturg), Petru Vintilă publică un masiv volum: *Eminescu – roman cronologic* (Editura Cartea românească, 1974, 810 p.), anunțând astfel apropiatul an jubiliar Eminescu. [...] Muncind ca arhivar, Petru Vintilă oferă viitorilor biografi și cercetători un pedestal solid pentru cunoașterea vieții și operei poetului care fertilizează fără încetare talentele generațiilor în succesiunea lor, năzuind spre împliniri tot mai strălucite sub pavăza Luceafărului etern”. ■ În *Curier editorial* aflăm despre *Apariții recente* la editurile Albatros, Eminescu, Ion Creangă, Kriterion, Editura Militară, Minerva și Editura Politică. Semnalările scurte ale volumelor sunt semnate D.M.

17 septembrie

● [„Scânteia”, nr. 9975] În secțiunea numită *Scriitorii pe meleagurile natale* Dragoș Vrânceanu *Satul ca o pagină de istorie*: „Schimbarea la față a satului meu natal este reflexul marilor schimbări înnoitoare ale întregii țări, trezită din somnul letargic ca viteazul din poveste, și crescând mai departe, vertiginos, sub semnul strălucitelor perspective ce i se deschid prin participarea însuflețită a întregului popor la înfăptuirea programului partidului comunist”.

18 septembrie

● [„România liberă”, nr. 9300] Al. Oprea scrie despre *Orizonturile cercetării literare* „în ambianța stimulatorie creată, după Congresul al IX-lea al P.C.R.”, sesizând că „s-a produs o lărgire considerabilă a orizontului cercetării, literatura fiind analizată în semnificațiile ei interne complexe și dintr-un unghi dinamic [...] , dintr-o perspectivă a totalității fenomenelor”.

● [„Scânteia”, nr. 9976] Constantin Chiriță semnează *Programul partidului ne îndeamnă: Să scriem despre eroism...*: „Document de maximă însemnătate pentru viața întregii națiuni, proiectul de Program al partidului cuprinde un imens tezaur de idei teoretice și prevederi practice vizând toate domeniile activității sociale. Există – între numeroasele capitole ale proiectului de Program – o legătura interioară profundă, expresie a consecvenței politicii științifice, marxist-leniniste, a partidului nostru. În același timp, și chiar la o primă lectură acest vast document programatic sugerează pregnant participarea eroică a poporului nostru la opera de edificare a noii societăți, deschizând perspectiva clară a înaintării României spre comunism. Stărui asupra acestei idei – aspectul eroic al construcției socialiste – deoarece ea a fost subliniată cu forță și în cadrul întâlnirii secretarului general al partidului cu scriitorii, la Mangalia. Es-

te o idee de mare valoare, care ar putea avea un efect înnoitor și dinamic în activitatea noastră literară. [...] Actul eroic devine un act constructiv, un act social, un act lucid, nu aventură, nu explozie, nu demonstrație sinucigașă. Trebuie să înțelegem foarte bine acest lucru pentru a nu căuta eroismul în accidente spectaculoase, ci în acțiuni profunde, disciplinate, lucide, a căror strălucire adevărată o vom descoperi înăuntru, în miez, nu în decor. [...] Aprofundând una din aceste realități vom descoperi, în modul cel mai sigur, nu fapte eroice, nu numai fapte eroice, ci idei eroice, stări eroice care ar putea influența, prin fiorii transmiși de ele, activitatea noastră literară, preocupările noastre literare, cărțile noastre viitoare. Și cred că referindu-se nemijlocit la rolul actual al literaturii și artei, proiectul de Program ne îndeamnă să medităm și asupra unor atari aspecte, esențiale, definitorii ale vieții noastre. Societatea noastră, prin activitatea ei multilaterală, ne dezvăluie ca o sursă principală de inspirație, ca un adevăr al ei, această idee și realitate a eroismului românesc. Pentru a-i respecta adevărul, cărțile noastre trebuie să-l consemneze. Nu la unison, ci după temperamentul fiecărui artist. Totul este să ne gândim la acest lucru, să devină o preocupare a noastră. Dacă vom privi în jurul nostru înarmați și cu acest etalon al eroismului, adică dacă vom căuta profunzimi și adevăruri, vom avea și cărți bune în care partea eroică a vieții noastre va fi exprimată ca o valoare autentică. Cărți bune – adică încărcate de adevăr și emoție, convingătoare, captivante și, implicit, cu un autentic și adânc ecou în conștiințe”.

• **[„Viața studentească”, nr. 29]** Au loc *Lucrările Conferinței Cadrelor și Activului de Partid din Învățământul Superior, Cuvântarea Tovarășului Ceaușescu* fiind integral publicată, precum și reacțiile unor profesori și studenți. □ Pe 20 septembrie are loc *Plenara comună a C.C. al U.T.C. și a Consiliului U.A.S.C.R.* cu prilejul dezbaterii proiectelor de *Documente* ale celui de-al XI-lea Congres al P.C.R.

19 septembrie

• **[„România literară”, nr. 38]** Versuri semnează: Ion Brad (*Stejari; Frunțile*), Adriana Bittel (*În fulger – iubirea; Drumul măștii albastre*), Gheorghe Tomozei (*Țară bună; Din toamnă; Cuvinte; Argint; Sonetul Sonetului*), Constantin Abăluță (*Poem; Iubire; Geneză; Falduri; Există*), Aurel M. Burița (*Poema patriei*), Vasile Zamfir (*Programul*). □ Sub titlul *Romain Gary despre Hollywood* citim un fragment din romanul *La noapte va fi liniște*, în traducerea lui Marcel Aderca. ■ Editorialul *Școala de mâine* este semnat R.l.: „Îndemnul și sfaturile, critica dreaptă și severă, precum și caldele cuvinte de laudă pe care le-a adresat tovarășul Nicolae Ceaușescu uriașului colectiv din toate ramurile învățământului, – celor de la catedre și celor din bănci – vor avea – suntem siguri – ecoul cuvenit, în cel mai apropiat viitor. Sub aceste auspicii, noul an al școlilor și universităților se va înscrie ca o dată de seamă pentru propășirea spirituală și materială a învățământului nostru și, implicit, a

întregului nostru popor”. ■ Pe prima pagină este publicată nota: „Marți, 11 septembrie 1974, a avut loc plenara comună a Biroului Uniunii Scriitorilor și Comitetului de partid de la Uniunea Scriitorilor, cu participarea redactorilor șefi ai revistelor literare din București și a secretarilor de secții ale Asociației Scriitorilor din București. Au fost supuse dezbaterii proiectul de Program al P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al Partidului și Tezele C.C. al P.C.R. pentru Congresul al XI-lea al Partidului. În numele scriitorilor din R.S. România, plenara și-a exprimat totala adeziune la politica internă și externă a Partidului și Statului nostru, la prevederile de importanță istorică pentru viața poporului nostru, cuprinse în aceste documente care conturează drumul patriei noastre spre cele mai înalte culmi ale civilizației și progresului. Plenara și-a exprimat și cu acest prilej întreaga grațitudine față de contribuția de o excepțională însemnătate a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea și fundamentarea teoretică a tezelor construirii societății socialiste multilateral dezvoltate și la înaintarea spre comunism a scumpei noastre patrii. Plenara a aprobat o rezoluție în care sunt înscrise toate sarcinile ce decurg din aceste documente pentru scriitorii din România. În încheierea lucrărilor, plenara a adresat o telegramă tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președinte al Republicii Socialiste România”. □ Alături citim *Telegrama tovarășului Nicolae Ceaușescu, Secretar general al Partidului Comunist Român, Președintele Republicii Socialiste România*, semnată de Biroul Uniunii Scriitorilor și Comitetul de Partid de la Uniunea Scriitorilor: „Stimate și iubite tovarășe Secretar General, Plenara lărgită a Biroului Uniunii Scriitorilor și a Comitetului de partid de la Uniunea Scriitorilor, luând în dezbateri proiectul de Program al Partidului Comunist Român și Directivele Congresului al XI-lea, precum și Tezele Comitetului Central al P.C.R. pentru Congresul al XI-lea al Partidului – sinteza a luptelor revoluționare desfășurată de-a lungul anilor de clasa muncitoare, a muncii de construcție a socialismului și de înaintare spre comunism în România – vă exprimă totala sa adeziune la aceste impresionante documente ale istoriei noastre contemporane. [...] Prin tot ceea ce vor înfăptui, potrivit muncii lor specifice și chemați de îndemnul Partidului, scriitorii din România se vor strădui să îmbogățească patrimoniul culturii naționale și universale cu noi opere de prestigiu. Scriitorii din România se angajează să lupte neabătut pentru realizarea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului pe pământul patriei noastre scumpe, să ajute prin opera lor de creație la formarea omului nou, înaintat, și la ridicarea conștiinței sale socialiste”. ■ În *Viața literară* sunt semnalate: □ *O seară de poezie patriotică* de Al. Rai-cu: „În întâmpinarea Congresului al XI-lea al Partidului, Editura Minerva a lansat, cu câteva seri în urmă, la Librăria M. Sadoveanu din Capitală, un volum de poezie patriotică intitulat *Eroica*. Sunt prezente în această carte nume-

roase poeme – de la I. Budai-Deleanu și Iancu Văcărescu, până la Ana Blandiana și Dumitru M. Ion, – care cântă vitejia poporului român, nețarmurita lui dragoste de patrie. Lansarea volumului *Eroica* s-a transformat într-o șezătoare literară de elevată ținută. După cuvântul poetului George Chirilă și criticului Mihai Dascal, din partea editurii, autorul antologiei, Nicolae Stoian, a înfățișat cu verb însuflețit temeiurile poeziei patriotice, vasta ei audiență la marele public. Cu emoție au ascultat apoi cei prezenți lecturile sau recitării unor poeme de: Ion Bănuță, Radu Cârnci, Petre Ghelmez, Traian Iancu, Nicolae Stoian, Violeta Zamfirescu”. □ Din scurte știri reținem: „La invitația Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România ne vizitează țara Jan Kowowski, președintele comisiei externe a Uniunii Scriitorilor din R.P. Polonă. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R.S. România și Uniunea Scriitorilor din R.S. Cehoslovacă, au plecat la Praga Gh. Tomozei și Ion Cocora. [...] * Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al județului Suceava organizează, în zilele de 21 și 22 septembrie, manifestările de închidere a Concursului național de poezie «Nicolae Labiș», ajuns la ediția a VI-a. Pe lângă acordarea premiilor, se vor desfășura Șezători literare atât în orașul Suceava, cât și la Mălini, comuna natală a lui N. Labiș. La aceste festivaluri literare au fost invitați: George Bălăiță, Radu Cârnci, Nicolae Dragoș, Mircea Radu Iacoban, Veronica Porumbacu, D. R. Popescu, Platon Pardău, Corneliu Ștefanache, Corneliu Sturzu și Ion Țugui”. ■ În continuare sunt publicate mesaje în cadrul dezbaterii publice a *Proiectului de program al Partidului Comunist Român*: □ Grigore Hagiu, *Civilizația comunistă*: „Realitatea civilizației comuniste, materiale și spirituale, se constituie în propria noastră angajare. Trebuie să învățăm să trăim comunismul cu demnitate și siguranță. Trebuie să ne acomodăm poeticei lui subtilități, să fim gata în orice moment să ne conectăm la înaltele lui linii de forță și tensiune, exersați în a le stăpâni și conduce spre maxima libertate și înflorire de existență. Civilizația comunistă înseamnă numele cel mai propriu și frumos pe care putem începe să-l dăm prezentului”. □ Platon Pardău, *Mărturie și implicare*: „După cum există sentimentul scriitorului că este «văzut» continuu de societate, se poate vorbi și de unul al societății că e atent și lucid observată de cronicarii ei. În ambele înțelegeri, Proiectul de Program ne nuanțează activitatea, ne cere angajamentul plenar. Ne cere o implicare la care participă, cu răspunderi față de timp, și scriitorul, după cum răspund eroii săi. O implicare din care trebuie să se alcătuiască monumentele acestei vremi”. □ Ion Lăncrănjan, *Seara pământului*: „Nu trebuie să uităm că noi, românii, eram considerați până mai ieri un popor de plugari. Și iată că astăzi devenim, din mers, muncind și învățând, un popor de constructori – un popor mândru și liber, pe drept și cu adevărat, fiindcă numai munca bine și cu pricepere făcută poate împlini și elibera popoarele”. □ Radu Anton Roman, *Răspłata muncii*: „Când inima se deschide, privești în jos. Parcă ai vorbi cu pământul. Cuvintele seamănă cu alte cuvinte și simplitatea lor apropie oamenii

până la identificare. Poți spune: am aproape treizeci de ani. Dar iată că vârsta aceasta este, printr-o fericită coincidență, și vârsta Țării, a timpului ei de lumină. Și tot acum s-a petrecut și publicarea celor trei documente istorice – proiectul de Program, Directivele și Tezele – care premerg celui de al XI-lea Congres al Partidului. Este deci un moment în care te gândești cu toată emoția și cu toată mândria la Patrie și la viitorul ei de aur”. ■ Marin Mincu scrie despre *Nicolae Labiș*: „Fiind, întâi de toate, o existență poetică, Nicolae Labiș s-a exteriorizat doar în aspectul oral, neajungând să-și găsească și expresia elaborată care să-l reprezinte. Poetul a rămas prezent în conștiința contemporanilor mai mult ca o ființă lirică de excepție. El este o emblemă a destinului liric, impulsivând romantic pe toți poeții tineri”. ■ Edgar Papu se ocupă de *Poezia lui Eugen Jebeleanu*, comentând cele două volume de *Scrierii*: „Cele două mari volume, recent apărute, care cuprind aproape întreaga creație lirică a lui Eugen Jebeleanu, sunt un prilej de stimulare fecundă a reflecțiilor asupra acestei opere poetice, rod al unei activități de câteva decenii. Mai întâi ne sugerează distincția ce se cere aplicată între o factură nouă și o factură personală. Desigur că aceste două calități pot și coexistă perfect, însă nu în mod obligatoriu. Întâlnim poeți de factură nouă, însă deloc personali, fiindcă și-au anexat din afară unele formule de ultimă oră, după cum ne întâmpină alții profund personali, fără a fi aderat la expresii formale cu caracter «înnoitor». Eugen Jebeleanu face parte din această ultimă categorie. Îi calificăm pe atâția drept expresioniști, ermetici, abstracti, concreți, încifrați, descifrați etc., dar omitem a spune că sunt poeți. Este tocmai ceea ce nu se întâmplă cu Jebeleanu. El nu ne face niciodată să uităm că este poet”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie despre *Scritori români de azi*, volumul lui Eugen Simion (C.R.): „Zeul lui Eugen Simion nu e G. Călinescu, pe care-l prețuiește așa cum se cuvine, ci tizul și înaintașul său, pe care l-a cunoscut numai din scris, Eugen Lovinescu. Ca și marele său model, urmașul și luminosul exeget al «scepticului mântuit» are darul formulărilor pregnante și al pătrunderii în miezul fenomenului literar, într-un cuvânt, al intuiției critice lucide și elegante, de o aleasă urbanitate. Mă simt onorat că Eugen Simion îmi acorda cinstea de a mă considera lovinescian, dar faptul de a-l fi frecventat pe marele critic și acela de a fi prezidat un moment «Asociația prietenilor lui E. Lovinescu» nu sunt suficiente pentru a defini o structură și, vorba lui Eugen Simion, un demers critic. Onorat și strivit mă simt și când Eugen Simion vede în mine un «mare erudit» (îmi place a crede, fără ironie!). Îi dau însă dreptate când observă că am mers cândva prea departe, afirmând că Maiorescu rupea pe scriitor de viață. Emoția sa «impersonală» era doar un mod de a spune că iubitorul de artă se uită pe el și își uită de viața proprie, participând la aceea a operei, – ceea ce, convin, este cu totul altceva. Maiorescu a preconizat într-un rând, fără să stăruie însă, romanul cu subiecte populare. Înțeleg, ca și el, arta ca expresie a obștei și accesibilă obștei întregi. Sunt mai mult maiorescian, cum m-a și văzut Lovinescu, decât lovinescian. Lovinescu

ar fi citit cu pasiune *Scritori români de azi* și ar fi văzut în Eugen Simion un al doilea urmaș al său, numai cronologic vorbind, după Pompiliu Constantinescu. Este supremul elogiu ce i se poate aduce, într-o viziune panatheneică, de succesiune a generațiilor și de cei mai aleși lampadofori”. ■ Traian Podgoreanu semnează *Un erou contemporan*, notând apariția unei noi ediții a romanului *Intrusul* de Marin Preda, în colecția „Biblioteca pentru toți”, cu un cuvânt înainte și tabel cronologic de Mihai Ungheanu: „*Intrusul* poate fi privit ca un triptic, ca un ciclu pe care Călin Surupăceanu îl străbate pe calea memorării quasicronologice. O asemenea concepere a romanului poate fi ilustrată atât prin luarea în considerație a structurii sale, cât și prin relevarea atâtor aspecte”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Versuri*, o cronică literară la volumele: □ *Văile vegherii* de Marin Mincu (C.R., 1974): „Cu o anumită strictețe și eleganță a cuvântului, ce vin din cunoașterea critică a poeziei, Marin Mincu este încă un simulant superior în poezia proprie, sugerând lirismul printr-o studiată ținută lirică: «sentimentul» e inexistent”. □ *Stâlpi* de George Alboiu (C.R., 1974): „Poezia lui George Alboiu s-a degradat treptat și ireversibil de la volumul de debut: ceea ce era acolo intuiția remarcabilă a unei lumi primare, locuită de o seminție de giganți, poetul a încercat ulterior să sistematizeze, căzând însă într-un lirism diluat și stereotip, mult mai pretențios sub raportul ideii, dar cu desăvârșire necoagulat artistic, într-o bolboroseală aproape fără sens. Singura structură ce se poate releva în *Stâlpi* este una de origine folclorică. Efectul liric e aici instantaneu, produs însă al abilității”. □ *Pseudopatriarchalia* de Gheorghe Istrate (C.R., 1974): „Sub raportul expresiei poezia nu e încă îndeajuns de clarificată și nici originală, persistând ecouri nu numai din Ioan Alexandru, ci și din George Alboiu și din alții”. ■ Apar o suită de recenzii: □ Toma Roman prezintă volumul *În așternerea văilor* de Nicolae Oancea (C.R., 1974): „Atât prin maniera aleasă, cât și prin modalitatea specifică de a se raporta la poezie, Nicolae Oancea este mereu pus în fața unei opțiuni majore: a alege între confundarea sinelui și ritmul expresiei acestuia, sau ruperea acestui ritm prin retrăirea lui în optica altei stări. Deocamdată poetul nu a realizat alegerea”. ■ Dana Dumitriu semnează *O structură de moralist*, o prezentare a volumului *Ora translucidă* de Valeriu Sârbu (C.R., 1974): „Desfășurarea poemelor din *Ora translucidă* este plană, tensiunea se păstrează constant la nivelul unei meditații generale. Ironia, care este un dat posibil al autorului, nu e speculată îndeajuns. Ea folosește mai mult la colorarea peisajului liric decât la nuanțarea ideilor, iar peisajul însuși este încărcat și pedant. Discursul poetic chiar atunci când capătă vioiciune datorită umorului nu are concentrația necesară, pregnantă și forță de expresie”. □ În *Fluctuații stilistice* Valeriu Cristea scrie despre *Lumină târzie* de Octavian Simu (Eminescu, 1974): „Simplificându-și pe neașteptate și în chip radical formula (ceea ce în sine nu e de regretat), proza lui Octavian Simu își pierde, considerabil, din interes. Poate că maniera tradițională a povestirii nu i se potrivește, sau poate

că, neavând exercițiul ei, a abordat-o doar cu prea mare ușurință”. □ Mircea Iorgulescu publică *Spiritul critic, tradiția și formele noi*, o recenzie la volumul *Opere* vol. I de G. Ibrăileanu, ediția critică de Rodica Rotaru și Al. Piru (Minerva, 1974): „Carte incitantă, vie și astăzi, însemnând o dată în cultura românească, putând declanșa oricând o discuție despre formele spiritului critic autohton, lucrarea lui Ibrăileanu poartă totuși pecetea exclusivismului pasional și a unei înțelegeri partizane”. ■ În *Prima verba* citim *Vesele și triste* de Laurențiu Ulici, despre volumul *Libertatea de a trage cu praștia* de Virgil Vasilescu (C.R.): „Inutil să mai spunem că Virgil Vasilescu are și inteligență de parodist și, pe deasupra, dispune de o blândă causticitate care dă parodiilor sale un parfum aparte și o culoare de frunză ruginită în podgorii, la o vreme ce-i plăcea severului degustător Păstorel. Sub toate acestea însă bănuiesc că autorul parodiilor de acum duce un dram de tristețe: de a nu fi avut șansa unui alt destin. În textele sale – majoritatea impecabile – se răzbuună – suferindă consolare – un poet absent”. ■ Teodor Vârgolici semnează *Arghezi – Cocea – Galaction*. ■ În contextul *Primului Colocviu internațional de literatură comparată* Cristian Unteanu publică textul *Iluminism și romantism*: „Între 13 și 15 septembrie a avut loc la București, sub auspiciile Academiei de Științe Sociale și Politice și ale Comitetului Național de Literatură Comparată al Republicii Socialiste România, o manifestare științifică de prim ordin care a captat interesul unor specialiști eminenți atât din țară cât și de peste hotare, înscriindu-se în mod exemplar în politica de largi contacte culturale internaționale a țării noastre: este vorba despre Primul Colocviu Internațional de literatură comparată ale cărui lucrări s-au deschis în sala de consiliu a Academiei de Științe Sociale și Politice. [...] Comunicările prezentate în cadrul Colocviului au arătat, așa cum am încercat să înfățișez aici pe scurt, o serie întreagă de aspecte din cele mai diferite ale studiilor de literatură comparată, utilizând metodologii diferite, având însă un punct central comun, dorința lor manifestă de a pune în evidență aspectele esențiale umane ale fenomenului literar studiat. Căci niciodată, oricât de larg ar fi câmpul de cercetare multidisciplinar, el nu trebuie să părăsească domeniul pasionantei dezbateri umane care este studiul literaturii comparate. Dezbaterile din cadrul Colocviului au demonstrat cu claritate imposibilitatea studiului literaturii ca fenomen aparte, separat de ansamblul vieții spirituale și sociale a poporului, necesară dovedindu-se o analiză complexă din punct de vedere social, politic, economic a datelor oferite de epoca istorică în care s-a ivit fenomenul literar, generalizarea pe care o presupun studiile de literatură comparată ivindu-se ca o împlinire a acestei aprofundări a particularului, a caracterului național al literaturii”. ■ În *Cartea străină* apare „*O minunată călătorie*” de Nicolae Balotă, o prezentare a volumului lui Enrico Emanuelli. ■ În *Meridiane* Tatiana Nicolescu scrie despre *Zaharia Stancu în dialog cu cititorii din U.R.S.S.*, notând apariția, în „Literatura Gazeta”, a unui interviu cu Zaharia Stancu, și texte apărute și în

„Voprosi Literaturi” precum și articolul *Tradițiile revoluționare ale literaturii române* în „Literaturnoe Obozrenie”, toate acestea publicate cu ocazia aniversării a 30 de ani de la eliberarea României: „Paralel cu personalitatea publicistului militant, a umanistului și luptătorului pentru idealurile socialismului, cititorul sovietic a făcut cunoștință și cu altă latură a activității lui Zaharia Stancu, rămasă până acum necunoscută lui, și anume cu activitatea poetică. Aceasta misiune și-a asumat-o revista «Inostranaia literatura» realizând un frumos grupaj de poezii din cele publicate de autor în ultimii ani, îndeosebi din culegerile *Sabia timpului* și *Cântec șoptit*. Traducătorii Kiril Kovalgi, Yunna Moritz, Lev Berinskii au ales spre tălmăcire poezii precum *La fereastră ploaia*, *Amintirile cele dintii*, *De îndată ce am să trec dincolo*, *Stixul* etc. Grupajul în totalitatea lui realizează imaginea unei lirici filosofice de omească și emoționantă meditație, de mare sensibilitate, vibrantă în mesajul ei sincer, sugestivă în imaginile ei simple și grăitoare. Această primă carte de vizită cu care poetul Zaharia Stancu se înfățișează înaintea cititorilor sovietici este de natură a stimula interesul pentru ulterioare tălmăciri și cunoașteri în profunzime ale universului poetic al scriitorului român”. ■ Sorin Titel scrie despre *Tinerii și arta* în vest: *Bruges, Paris și München*.

● [„**Tribuna**”, nr. 38.] Secțiunea *Cronica literară* conține *Evenimentul în roman*, de Ion Vlad – despre proza lui Corneliu Ștefănescu, un exemplu oferit fiind romanul „relatării” intitulat *Speranța care ne rămâne*. □ Sunt reproduse poeme de Petre Stoica, Cezar Ivănescu, Ion Cocora și un fragment în proză de Nicolae Prelipeanu, intitulat *Bună seara*. □ Mărturisiri despre scris aparținând Anișoarei Odeanu – *Scrisul: risc și dăruire totală*. □ *Życie Literackie* – Proză literară polonă în ultimii 30 de ani, de Włodzimierz Maciąg, alături de narațiuni și poeme traduse din polonă de Mihai Mitu, Nicolae Mares.

20 septembrie

● [„**Contemporanul**”, nr. 39] Ion Munteanu, în *Tradițiile „Contemporanului”*, amintește de *Scrisoarea lui Engels*: „Redactorii «Contemporanului» și-au asumat cinstea de a face prima traducere în limba română a scrierii lui Friedrich Engels, *Originea familiei, a proprietății private și a satului*, publicând-o în opt numere consecutive (septembrie 1885 – mai 1886), cu mențiunea că este «o icoană adevărată a formelor prin care a trecut societatea omenească de la începuturile ei și până azi»”. ■ Redacția revistei realizează o dezbatere despre *Vocația umanistă a poeziei*: „Tradițiile poeziei românești – fie că e vorba de poezia populară, fie de poezia cultă, consemnează ca pe un atribut permanent caracterul umanist, ancorarea în realitățile poporului, ale țării noastre, caracter ilustrat așa de convingător de marile opere de poezie lirică, de la *Miorița* – prin Eminescu, prin marii clasici, prin marea poezie interbelică – până la poezii de astăzi. Se scrie acum la noi foarte multă poezie; poezie bună, adevărată, mergând la inima cititorului și exprimându-l pe acesta

întrucât exprimă simțirea, gândirea, existența oamenilor de aici și de azi, dar se scrie și încă multă poezie proastă, nerealizată artisticeste, confuză, inaccesibilă – nu pentru că ar fi scrisă într-un limbaj dificil, ci pentru că sub limbajul limpede sau dificil nu există vibrație, nu există comunicare. Avem astăzi nevoie de multă poezie și, mai ales, de multă poezie bună care să contribuie la formarea omului, să-l emoționeze, să-i dezvolte sensibilitatea și gustul pentru frumos, o poezie care să-i spună ceva despre el însuși, despre efortul spre împlinire și totodată să se facă ecoul aspirațiilor lui. Revista «Contemporanul» a solicitat unui număr de poeți și critici literari să-și spună cuvântul într-o dezbateră pe marginea fenomenului poetic românesc de astăzi, în dorința de a pune în lumină valorile ei perene și, totodată, de a se semnala motivele, formele și efectele poeziei noastre, nonpoeziei, cu care ne mai întâlnim și prin cărți”. Răspund: Ov. S. Crohmălniceanu, Dumitru Micu, Florin Mihăilescu, Gheorghe Tomozei, Hristu Căndroveanu. □ Ov. S. Crohmălniceanu: „Cine se poate lăuda că știe exact ce nu este poezia, chiar atunci când are intuitiv senzația absenței ei totale dintr-un text? Există nenumărate versuri perfect ritmate și rimate, absolut prozaice. [...] Mai profitabil pentru discuția noastră cred că ar fi să încercăm a spune ce este nonpoezia, ci pur și simplu poezia proastă, fiindcă ea ne plictisește mai curând. Am rostit aproape fără să vreau un cuvânt-cheie. Poezia proastă plictisește, pentru că repetă în nesfârșite variante spălăcite ceea ce am auzit spus odată mult mai bine. Se vor scrie mereu versuri despre patrie și marile idealuri omenești, despre dragoste și moarte, despre frumusețile naturii. Dar condiția elementară ca ele să ne miște e să aibă o sclipire inedită. Avem astăzi foarte mulți poeți buni, poate mai numeroși ca oricând, și totuși, alături de producția lor adesea excelentă, se publică nu puține versuri proaste. Aș spune chiar în cantitate industrială. Ele ne provoacă o senzație de sațietate, fiindcă sunt pastișe, fabricate în serie, după Blaga, Pillat, Barbu, Voronca, Nichita Stănescu sau Ioan Alexandru. Uneori, jalea e și mai mare, când modelul ajunge să fie Mircea Dem. Rădulescu. Știm cu toții că o formulă poetică originală nu se inventează bătând din palme. E până la un punct firesc ca o parte a producției lirice curente să nu poată scăpa de anumite influențe tutelare. Dar numai strădania de a-i imprima, parțial măcar, accente proprii are șansa să o facă a trezi interesul cititorilor. [...] Poezia bună are nevoie de simțuri și gânduri proaspete. Ele nu pot izvorî până la urmă decât dintr-o experiență de viață inedită a cărei cea mai generoasă sursă rămâne realitatea socială contemporană. Astfel zis, poezia epigonică e rodul slabei trăiri a timpului nostru. Tocmai sângele existenței concrete contemporane nu circulă cu destulă vigoare prin atâtea versuri anemice ca să le înnoiască expresia. De aceea și trăiesc doar din transfuzii neconținute. Poezia bună se naște greu. Ea e un filtru rezultat din istovitoare decantări sufletești și are calitatea materiilor rare”. □ Dumitru Micu: „Poezia mare, poezia viabilă este, indiscutabil, aceea care absoarbe, filtrată, întreaga existență. Universul poezi-

ei, mai vast decât universul fenomenal, întrucât include, în primul rând, lucrurile sufletești, îl conține pe acesta în întregime – Călinescu a demonstrat-o cu brio. Nimic mai absurd decât ocolirea, ca nefertile poetic, a anumitor domenii ale realului, și – uneori – tocmai a acelorora în cuprinsul cărora afectele se consumă în modul cel mai intens, degajând imense cantități de materie primă lirică. [...] Exagerarea grăuntelui de radium poetic e o operație, firește, extrem de subtilă și nu sunt puțini aceia care, atacând tematica majoră de ordin social-politic a timpului nostru, parvin adeseori doar să rostogolească minereu verbal, producând vacarm și nori de funingine, înăbușind zăcămintele de lirism conținut în respectivele teme, în loc de a le scoate la lumină și potență. Acesta nu e însă un motiv pentru depunerea armelor. Mai curând, eșecurile ar trebui să îndârjească pe căutătorii de material prețios, să le stimuleze ambițiile. Dar pe această temă e drept să-și spună cuvântul – poeții. Și nu doar în articole”.

□ Florin Mihăilescu: „Prezența în câmpul poeziei românești de azi a unor remarcabile valori și personalități din toate generațiile exercită o funcție întrucâtva paradoxală: îndepărtează și totdeauna îl încurajează pe veleitari, adică pe acela care nu generează poezia din ei înșiși și din realitățile umane pe care le trăiesc prin propria lor existență, ci – cum se zice – dau naștere la cărți din cărți. Nonpoezia se dezvoltă și proliferază speculând în exclusivitate virtuțile unor experiențe pur stilistice. Pecetea poeziei autentice este în schimb o viziune nouă, astfel zicând, un nou mesaj al unui spirit și al unei existențe omenești preocupată de probleme omenești. Experimentalismul formalist se demonetizează însă repede și zeci și sute de volume adăpostind doar fructele sterilității zac și mucegăiesc prin librării, acuzându-și autorii și deopotrivă generoșii editori, ale căror criterii sunt adesea de neînțeles și, în orice caz, de neacceptat”.

□ Gheorghe Tomozei: „Cu o critică literară aplicată, concretă, critica de diagnostic, nu doar de inventariere a temelor și detectare a filiațiilor, cu o mai mare implicare a autorilor și a redactorilor de carte ori revistă în destinul literei tipărite, valul de maculatură ce ne inundă adesea poate fi suprimat. Ori măcar temperat...”.

□ Hristu Cândroveanu: „În definitiv, poezia și nonpoezia nu e neapărat nevoie să fie definite de cineva. Ele se autodefinesc prin însuși discursul autorilor lor. A căror sinceritate, bogăție sufletească – ori falsitate și goliciune, nu scapă cititorilor. Ei, cititorii – pentru care se scrie literatura – și timpul, cum se știe, confirmă valoarea și infirmă nonvaloarea, așa cum pământul s-a ales și se alege pe ape, geologic vorbind”.

■ Referindu-se la romanul lui Platon Pardău, Laurențiu Ulici își intitulează textul *Activistul de partid – personaj literar*: „Ciudata mișcare a *Inimii în aprilie* (Ed. Eminescu), noul roman al lui Platon Pardău, continuă tematic și stilistic *Ore de dimineață*, în așa fel încât, luate împreună, cele două romane compun o monografie plauzibilă a vieții de partid într-un județ de-a lungul a două decenii (1950–1970). [...] Scris cursiv și limpede, într-un stil mai puțin gazetăresc decât *Ore de dimineață*, noul roman impune prin încercarea de a pătrunde mai

adânc în condiția existențială a personajelor, de a descoperi dinamica lor lăuntrică, în ultimă instanță de a creiona fără culori inutile, lucid și realist, profilul uman (etic, ideologic, psihologic) al activistului de partid. Anume tente convenționale se disting uneori în diferite situații descrise în roman, după cum, pe alocuri, speriat parcă de acuza stilului gazetăresc ce i s-a adus anterior, scriitorul se complică în urmărirea personajelor – mai cu seamă ale celui principal – într-o frazeologie mai mult obositoare decât adecvată. În totul acest al doilea roman dintr-o monografie epică posibilă constituie o apariție reamrcabilă, un succes al prozatorului Platon Pardău”.

● [„Cronica”, nr. 38] Sub semnătura Cronica apare editorialul *Sensuri unanime*: „Completând atmosfera de dezbateră cu adevărat națională, apariția Tezelor C.C. al P.C.R. pentru Congresul al XI-lea al partidului a generat o puternică efervescență în rândul întregului nostru popor. Înfrățind concentrat direcțiile și măsurile politice și organizatorice care trebuie aplicate de noi toți pentru materializarea obiectivelor cuprinse în Program și Directive, – Tezele aduc în discuție coordonatele de bază ale mersului nostru înainte, fiind o dovadă în plus a felului în care partidul, la indicația conducătorului său, știe să asculte glasul țării, știe să ia în considerare numai și numai rostirea țării. Și aceasta, în spiritul acelei convergențe impresionante și fecunde a documentelor pe care partidul le elaborează cu responsabilitate constantă”. ■ Și Radu Negru aduce o contribuție la dezbateră proiectului de program al P.C.R. cu textul *Umanismul – ideal și criteriu*: „Sistemul de valori al societății noastre a fost elaborat în cadrul istoric al dezvoltării multilaterale a socialismului în România și a găsit o expresie teoretică densă, concisă, în Programul ideologic și în proiectul de norme ale vieții și muncii comuniștilor, ale eticii și echității socialiste, așa cum au fost dezbătute în noiembrie 1971, acum, în mod consecvent în proiectul de Program al P.C.R. cu un caracter pe cât de amplu pe atât de unitar în edificarea noului umanism. Omul, viața și creațiile dedicate calității ei sunt valori supreme”. ■ Liviu Leonte semnează *Acest viciu nepedepsit*, o cronică literară la *Drumuri prin memorie. Italia* de Octavian Paler: „Octavian Paler are voluptatea descripției, în fraze care cad în falduri grele, cu rafinamente lampedusiene. Călător saturat de cultură, simte în periplusurile sale italiene un sentiment de înstrăinare care nu e o simplă poză literară. Legătura cu locurile natale operează în receptarea imaginilor călătoriei și-l conduce la ideea că It-haca nu reprezintă un happy end, ci însăși condiția mitului”. ■ În rubrica sa Const. Ciopraga scrie despre volumul *Versificația românească* de Mihai Bordeianu (Junimea): „Remarcabilă prin multitudinea unghiurilor de vedere, prin stilul cursiv și precis, cartea lui Mihai Bordeianu se situează în categoria lucrărilor de referință. Un scurt capitol în care să fie puse în lumină, esențializate, trăsăturile specifice ale versificației românești ar fi fost util, în încheierea acestui studiu de foarte bună calitate”. ■ Zaharia Sângeorzan scrie despre *Mihai Ralea – profesor universitar*: „Memoriul lui I. Petrovici (inedit) asupra activi-

tății lui Mihai Ralea nu este numai un entuziast elogi adus viitorului profesor, dar și o recunoaștere totală a unei vocații critice excepționale, a unei sensibilități neobișnuite pentru fenomenul ideilor”. În continuare este publicat memoriul lui I. Petrovici. ■ Din *Moment* reținem: □ *Pe scurt*: „«Munca consta în aplicarea facultăților omului în producțiune. Toate operațiunile producțiunii cer, mai mult sau mai puțin, concursul muncii. E dar important a cerceta natura acestui agent indispensabil, în ce condiții poate fi pus înseamnă producțiunii și în ce împrejurări posedă maximul eficienței sale». N-a scris-o vreun teoretician socialist, ci Mihai Eminescu în capitolul *Despre muncă* (reprodus de revista «Manuscriptum» (nr. 3 crt.) după manuscrisele de la Academie. * A apărut «Titluri și lucrări» de Iorgu Iordan. Unde? La editura «Litera», deci pe punga autorului. [...] * Scriitorul Alecu Popovici, proaspătul director al Teatrului «Ion Creangă» din București, lansează un fierbinte apel: piese pentru tineret. Până vor sosi, salvarea e tot la... veterani, printre care citim, curioși, numele lui Ion Sava. * Dinu Săraru propune în «Săptămâna» ca, în paralel cu *Danton*-ul lui Camil Petrescu, montat, în fine, la Naționalul bucureștean, să fie reluat și cel al lui «Büchner realizat acum câțiva ani de Liviu Ciulei la Municipal». Aceasta ca punct de referință întrucât vreo apropiere nu se poate face. * Clasificarea făcută de revista «Paris-Match» indică filmul lui Colpi, *Codin*, după romanul lui Panait Istrati drept o peliculă de rezistență ce face din nou săli pline la Paris. * Avem, în fine, o monografie (teză de doctorat) asupra operei Otiliei Cazimir. A realizat-o George Sanda, sub îndrumarea profesorului Const. Ciopraga”. □ *Iorga inedit*, semnat E. Georgescu și V. Basa: „În pluralitatea preocupărilor sale de istoric, scriitor, profesor universitar și de om politic, N. Iorga afla timp pentru a încuraja strădaniile intelectualilor de la sate, încurajări care vizau înființarea unor așezăminte culturale menite să contribuie la răspândirea științei și culturii în rândul poporului. Un exemplu grăitor în această privință îl constituie scrisoarea (pe care o reproducem) datată 3 august 1929 și adresată unor tineri intelectuali din comuna Frasin – județul Dâmbovița, prin care savantul, răspunzând acestora, se declara de acord ca ateneului popular înființat în această comună să i se atribuie numele său. [...] Aducând cunoștinței publice acest document inedit ce poate completa conturul distinsei personalități a istoricului, ne facem o datorie de cinste față de cel care a fost o făclie a culturii și a dragostei de țară”. ■ Val. Panaitescu publică prima parte din *O prognoză literară franceză*, semnalând volumul *Littérature, horizon 2000*, apărut la Albin Michel, 1974: „De altfel, pare că de câteva ori Albérés încearcă să-i liniștească pe iubitorii romanului care spune ceva, dându-le a înțelege că soarta acestuia nu e încă pecetluită – ceea ce e realmente tonic [...]”. ■ Versuri semnează Aura Mușat (patru poezii fără titlu).

● **[„Orizont”, nr. 38]** În prezentarea și traducerea lui Dan Ciachir, este adus în atenția publicului român pictorul Giorgio de Chirico cu un fragment din *Memoriile vieții mele*.

- **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 198]** *Acum și mâine*, poem dedicat P.C.R. de Liviu Călin. □ Dinu Săraru comentează o nouă carte a lui Amza Săceanu, *Teatrul în cetate* (Junimea), cu o prefață de Eugen Barbu. ■ O altă apariție de la Junimea, *Fragmentele presocraticilor*, traducere și ediție de Simina și Constantin Noica. ■ O cronică dedicată lui Șt. Aug. Doinaș și volumului său *Orfeu și tentația realului*, „document tulburător al unei aventuri intelectuale privilegiate” (Eminescu), este semnată de Gh. Gheorghiuță în *O inițiere în poetică*. □ D. Mutașcu, prin *Lumea ca poezie și memorie*, recenzază antologia *Poezia Egiptului faraonic* (Minerva), cu traduceri de I. Acsan și I. Larian-Postolache. □ Mircea Vaida este urmărit într-o cronică de E. Manu, *Marginea lacrimii*.

21 septembrie

- **[„Scânteia”, nr. 9979]** În acest număr citim *Continuându-și vizita de lucru în județul Sibiu, rodnicul dialog cu oamenii muncii. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a inaugurat ieri o grandioasă construcție: „Transfăgărășanul”*.

- **[„Flacăra”, nr. 39]** În *Racul* George Arion semnează *Vițeei de atunci sunt vaci*.

- **[„Lucefărul”, nr. 38]** Redacția revistei anunță tema numărului: *Literatură și istorie*: Aceasta cuprinde două secțiuni: *Tineretea clasicilor și Ancheta „Lucefărului”*: *Istoria și prezentul literaturii*. □ La secțiunea *Tineretea clasicilor* semnează texte Mircea Martin, Nicolae Baltag, Voicu Bugariu, Nicolae Ciobanu. □ Mircea Martin reactualizează *Moștenirea de îndemnuri* în proza lui Mihail Sadoveanu: „Limba lui Sadoveanu și lumea lui nu ne apar ca rod al unei fantezii, ci al unei intimități cu izvoarele, al deținerii tainelor prețioase ale continuității. Căci scriitorul nu evadează în ficțiune neangajantă, ci într-o istorie posibilă. El încearcă de fapt să compenseze lacunele ei, să dea unei lumi fără istorie substanță istorică prin intuiție psihologică și lingvistică. Trecutul nesigur e fortificat prin puterea artei, adevărul reconstituirii e validat prin propriul talent. În *Creanga de aur*, de pildă, carte stranie și întrebătoare, ipoteza se ține mai ales prin infailibilitatea stilistică. Orice ezitare, orice nepotrivire, orice accent exagerat ar fi stricat echilibrul ce se cuvine să însoțească întotdeauna adevărul”. □ În *Actualizarea trecutului*, Nicolae Baltag se referă la romanul lui Camil Petrescu: „Ca roman al revoluției, mai mult decât al lui Bălcescu, *Un om între oameni*, nu se limitează strict la perimetrul evenimentului și nu așează în centrul său numai profilul eroului. Romanul debutează pe scena epocii lui Tudor Vladimirescu, unde înfățișează peisajul rural al societății tratat la modul monografic”. □ Despre *Peisajele revoltei* în lirica lui Tudor Arghezi scrie Voicu Bugariu: „Poeziile dedicate de Arghezi mării mâinii de la 1907 a țăranilor români constituie o sintetizare explicită a uneia dintre liniile care au însoțit în permanență, subteran, creația celui mai mare poet român de după Eminescu. După cum arătam, Arghezi exprimă o permanentă și vibrantă

comuniune cu trecutul istoric al poporului său. Este o dimenisune definitorie, o calitate ce constituie un argument de perenitate”. □ În *Viabilitatea prototipului clasic*, Nicolae Ciobanu reflectează la evoluția nuvelei: „Convingerea decenii de-a rândul împărtășită după care adevăratul și marele întemeietor al nuvelei românești este Constantin Negruzzi avea să fie pe deplin ratificată după un veac de la apriția narațiunii *Alexandru Lăpușneanul*, capodopera scriitorului moldovean. Și ceea ce ni se pare cu adevărat extraordinar este faptul că exponentul acestui act de definitivă recunoaștere nu e altul decât Liviu Rebreanu cu a sa comunicare academică intitulată *Centenarul nuvelei românești*, 1940, al cărei text a fost tipărit de autor în volumul său de publicistică și eseistică *Amalgam* (Editura Soccec, București, f.a). Creatorul nuvelor *Ițic Ștrul dezertor*, *Catastrofa* și *Proștii*, afirmă răspicat că «cinstitul spătar Costache Negruzzi» este, incontestabil, «părintele nuvelei românești», întrucât scrierea sa deține efectiv, calitatea de prototip al genului”. ■ La ancheta „Lucefăru-lui”, intitulată *Istoria și prezentul literaturii*, se afirmă: Titus Popovici, Aurel Martin, Eugen Simion, Edgar Papu, Cornel Regman, Mihai Gafița. □ Titus Popovici, *Viziune lucidă, realistă*: „Caracterul educativ (în sens superior, gno-seologic) al unei asemenea literaturi de inspirație istorică nu poate proveni, mai ales astăzi, din exaltarea paseistă și cu atât mai puțin din exagerare și grandilocvență, indiferent de bunele intenții; acest caracter educativ e implicat în plusul de cunoaștere, de înțelegere a legilor care guvernează istoria, legi pe care, în concepția marxistă, omul trebuie să le controleze, ca să le domine, pentru a trece din domeniul necesității, în domeniul libertății. În ceea ce mă privește văd un mare filon posibil și necesar la dezbaterea momentelor problematice ale istoriei naționale, adică a acelor momente cruciale și complexe care se reverberează în prezent, conferind dezbaterei istorice o valență politică actuală, contemporană [...]”. □ Aurel Martin, *Dialectica adevărului*: „Fascinația istoriei se numără printre constantele literaturii române. Înlesnind de la romantici încoace nu puține opere exemplare, vibrant patriotice, cu larg răsunset afectiv. Eminescu, Sadoveanu și mulți alții stau mărturie, vorbindu-se despre trecutul eroic, aducând în prim-plan virtuțile celor ce au asigurat prin luptă, supraviețuirea națională”. □ Eugen Simion, *Roman istoric și istorie romanțată*: „Prin literatură istorică înțelegem foarte multe lucruri și rostul criticii este să facă o distincție, de pildă, între un roman istoric și o istorie romanțată sau între opera care fantazează în jurul documentelor și aceea care, pornind de la document, fixează o tipologie. Există, pe scurt, o veritabilă literatură de inspirație istorică și o paraliteratură ce folosește ca pretext istoria. Categoria din urmă este foarte răspândită sub forma biografiilor romanțate sau a scrierilor de aventuri cu subiecte plasate în epoci îndepărtate de felul acelor publicate de Cécil Saint-Laurent sau Serge și Anne Golon, autorii seducătoarei și neînfric-tei Angelica, marchiza îngerilor. Literatura aceasta de larg consum simte tot mai mult în ultimele decenii concurența scrierilor ce vor să demitizeze istoria

înfățișând culisele ei. Multe dintre ele sunt demne de cel mai mare interes și depășesc, prin profunzimea meditației și puterea de sugestie a documentelor, operele de ficțiune pe aceeași temă. De astfel, o caracteristică a timpului nostru este pătrunderea masivă a documentului în literatură, inserția istoricului în sfera romanescului. Am citit recent un roman despre război, și autorul, un realist obsedat de raportul dintre destinul individual și mekansimul istoriei, nu ezită să introducă în antecamera marilor personaje ale epocii, voind să sugereze că circumstanțele determină într-un chip sau altul opțiunile morale ale individului. Istoria este, aici și în alte opere, temă de meditație, din ramă a evenimentului ea a devenit un obiect (un subiect) de observație. Nu alta este condiția romanului istoric propriu-zis, specie dezvoltată în secolul trecut și confundată, până la un punct, cu romanul de aventuri și romanul exotic. Tendința romanului istoric modern este de a renunța la aceste alianțe și de a-și restructura formele devenind fie o parabolă, fie ceea ce un eseist contemporan numește *une recherche spirituelle*. În primul caz, intenția este de a folosi cadrul istoric pentru o narațiune cu înțelesuri actuale, adeseori polemice. Am putea cita la acest capitol *Princepele* lui Eugen Barbu sau mai vechiul roman inițiativ al lui Sadoveanu: *Zodia cancerului*. Scrierile lui Sadoveanu intră însă de regulă în cea de-a doua categorie: aceea care înfățișează, printr-un erou sau o întâmplare, o spiritualitate și o mitologie specifică. Documentul trece la el, pe plan secund, creația (la *recherche spirituelle*) domină totul, omul și istoria întâlniți în spațiul unei existențe naturale. Câtă vreme omul trăiește în natură, el există și în istorie, trăiește în sensul ei și în solidaritate cu ea. Înstrăinarea apare în momentul în care istoria începe să devasteze acest spațiu de împăcare și echilibru, împiedicând destinul individului (locuitorii unei Moldove fabuloase) spre alte ritmuri de viață. Impresia mea generală este că Sadoveanu nu înfățișează evenimente și nici personaje ilustre sau obscure ci mituri și arhetipuri travestite în costumele unei epoci. Ambiția lui Camil Petrescu este dimpotrivă de a face radiografia unei epoci și romanul său *Un om între oameni* este o operă de erudiție și fantezie livrescă. Intenția lui este de a înfățișa o epocă printr-o conștiință exemplară, și în acest sens, face biografie și istorie pură până în punctul în care documentul zdrobește ficțiunea. El a înțeles că, vorbind despre Bălcescu, romanescul se izbește de concurența foarte puternică a istoriei și a pus, în acest caz, accentul pe descriere și confesiune. Structura cărții este complicată și, cum am scris și altădată, romanul trăiește estetic în măsura în care reușește să fie mai mult decât un roman biografic. Eșecul este total în piesa *Caragiale și vremea lui*, unde Camil Petrescu, teoreticianul autenticității, are curioasa idee de a introduce un personaj literar, un mare artist, a cărui existență nu se poate înțelege în afara operei. Indiferent ce forme îmbracă, un fapt este sigur: literatura de inspirație istorică nu mai poate fi azi numai istorică, descripție, adică, de fapte colorate și înfricoșătoare. În ea trebuie să transpară neliniștea și setea de adevăr a omului modern. Reconstituirea trebuie să fie, în

fapt, o proiecție, o căutare spirituală. Defectul multor scrieri de la noi pe teme istorice este că ele rămân doar reconstituiri, cu tendința foarte răspândită de a înfrunta istoria. Însă istoria nu trebuie nici înfrumusețată, nici detestată. Frumusețea ei stă în adevăr, bună sau rea ea există și, pentru un scriitor care nu vrea să fie adulatorul nici detractorul ei, atitudinea cea mai potrivită este să descopere în istorie o tipologie și o filosofie a existenței”. □ Edgar Papu: „Literatura istorică, mai cu seamă romanul istoric, este unul din genurile cele mai noi. Datează abia din veacul trecut, din vremea romantismului. În acest interval, relativ scurt, literatura istorică a trecut printr-o însemnată evoluție. La început motivul istoric se identifica exclusiv în ceea ce este foarte vechi, din alte secole, pe cât posibil depărtate. Abia pe la 1870, Tolstoi, cu *Război și pace*, încearcă o adevărată revoluție în concepția genului. Marele scriitor își intituiează nu mai puțin capodopera roman istoric, fixându-i totuși evenimentele chiar în secolul când trăia el. De atunci ideea de istoric înaintea treptat și către prezent. Unii autori numesc istorice anumite evenimente trăite chiar de ei cu puțini ani înainte. Această lărgire a noțiunii marchează incontestabil un progres în înțelegerea ei. Avantajul are totuși și un revers, literatura istorică se vede acum pândită de un exces opus celui înregistrat la începuturile genului. Pe atunci se exagera până la deformare fascinația trecutului cât mai depărtat. Acum în literatura istorică domină adesea obsesia prezentului. Chiar când evocă episoade demult scriitorul de astăzi închipuie, uneori slab deghizat, evenimente și împrejurări actuale. Faptul modifică însuși sensul istoriei și al pătrunderii ei. Actualizare nu înseamnă actualitate. Altceva este a selecta fenomene din trecut, similare celor actuale, și altceva a transcrie direct fenomene actuale, proiectându-le sub masca istorică, într-un trecut arbitrar și inexistent. Dacă totul ar fi la fel, înainte ca și acum, s-ar distruge însăși dialectica istorică, care ne deslușește cum se trece de la o formă de viață la alta. Tocmai aceasta am dori să sugerăm scriitorilor care se dedică literaturii istorice, un echilibru, o cale de mijloc. Niciun trecut desprins de prezent, ca la începuturile genului, dar nici un prezent proiectat fictiv în pretinse alte vremuri, detașate cu totul de coordonatele reale ale trecutului. Numai prin găsirea conexiunilor adânc semnificative și denaturate, între odinioară și acum, literatura istorică ar veni cu un mesaj efectiv rodnic pentru actualitatea noastră”. □ Cornel Regman, *Reflexivitate*: „Intuiția modificărilor intervenite în sensibilitatea moral-artistică a avut-o Mihail Sadoveanu, când în *Nicoară Potcoavă* a accentuat nota de reflexivitate a eroului (uneori – ce-i drept – exagerând doze), dar mai ales când, densificând detaliul la proporții necunoscute până atunci de scrisul său, a transformat textul într-o pastă melifluă extrem de hrănitore care «cotidianizează» sugestiv și foarte uman veacul moldav. Intuiția aceasta a avut-o și în și mai mare grad și Camil Petrescu, la noi chair anticipator (în *Danton*) al unor moduri netradiționale de a aborda artistic istoria. Mai aproape de noi, Eugen Barbu a izbutit în *Princepele* – în care prea ușor unii au văzut un pamflet mascat – o excepționa-

lă «lectură» felliniană, adânc revelatoare și prin aceasta și simbolică și avertizatoare, a răului, abjecției și dejecției unui secol de articulație, având de aceea toate bolile articulațiilor, cum a fost cel fanariot. [...] Narațiunea și teatru istoric – genuri de tradiție în literatura noastră sunt menite azi unei vârste mai mature, în care au și pătruns. Noua sensibilitate artistică a veacului, mai receptivă cu semnalele de adâncime, precum și, mai ales, ambianța social-morală a patriei, în care se alcătuiește o umanitate nouă pe temelii și ele modificate, dar păstrând cu scumpătate nucleul vatrei strămoșilor, constituie reperatele acestei maturizări, care mai are totuși de învins, în poezie și filmul istoric, o pronunțată tendință festivă, iar în teatrul de inspirație istorică, tentația intelectualismului, a simbolurilor complicate”. ■ În textul *Fascinația spiritului*, Marin Mincu se referă la G. Călinescu: „Lecciónia lui Călinescu era un mare exemplu de dăruire spirituală, reușind să înaripeze entuziasmul nostru de adolescenți. Spiritul acestei atmosfere auguste emana, în primul rând, de la tinerețea eternă a profesorului. Astăzi mi se pare că totul s-a întâmplat ieri, deși coama leonină a marelui bărbat nu mai flutură de nouă ani printre noi”. ■ Nicolae Dragoș susține *Semnătura de adeziune*: „Scriitorii tineri ai patriei – alături de cei care de mai îndelungată vreme, aduc în lumina paginii de carte gânduri și imagini ce întruchipează visul și simțurile nobile ale popului nostru, trăitor pe aceste plaiuri mioritice pe care omul a învățat și învață ritmurile unei noi existențe socialiste – au primit cu adeziune deplină a inimilor și conștiințelor lor documentele istorice ale partidului, văzând în ele o strălucită și optimistă prefigurare a destinului lor, a cauzei lor de scriitori patrioți, de tineri revoluționari, conștienți că azi examenul pe care revoluția noastră socialistă ni-l cere să-l dăm este examenul faptei”. ■ M. Ungheanu recenzează cartea lui Radu Theodoru, *Vulturul*: „Personalitatea lui Mihai Viteazul a creat o mare legendă. Pe o mare legendă se poate ridica o biografie fabuloasă și este cazul de față. [...] În sfârșit, în portretul lui Mihai se transportă prea mult din epoci ulterioare domniei lui. Conținutul nu se sincronizează întotdeauna bine nici cu omul nici cu epoca. În acest punct Radu Theodoru n-a depășit în totul criza curentă a romanului istoric ce se scrie astăzi la noi. Astfel *Vulturul* este o scriere remarcabilă prin tonul inspirat, minuția reconstituirii, scenele de masă și prin înțelegerea tragismului unei existențe eroice fără șansă”. ■ Dorin Tudoran prezintă volumul de versuri al Constanței Buzea: „*Pastelurile* Constanței Buzea sunt încă o dovadă că drumul marelui artist – al artistului autentic în general – este fără întoarcere”.

24 septembrie

• [„*România liberă*”, nr. 9305] Eugen Barbu abordează *Poezia patriotică*, scriind că: „într-un veac cinic în care artele au plecat pe drumul mistificării, făcând din florile negre ale răului port-drapelul tuturor tendințelor celor mai moderne, cântarea patriei, ca și cântarea mamei, a devenit un fel de cenușărea-

să, tratată de sus de critica literară, încântată mai mult de orduri, de catastrofe și alte mizerii ale secolului nostru apter. Din fericire, lirica românească a excelat totdeauna în versul patriotic și cunoaște de câtva timp încoace o adevărată resurrecție a acestui gen iubit și de poeți și de cititori”. În acest sens, volumul *Scut de etern* al lui Nicolae Dragoș îi pare „o frumoasă biruință”.

25 septembrie

• [„România liberă”, nr. 9306] În articolul *Tradiții revoluționare ale literaturii române*, Mircea Bucur face apel la Programul Partidului și subliniază faptul că literatura și arta „nu sunt creații ale unor aleși aflați deasupra vieții, trăind și gândind în afara realităților sociale”, ci sunt „rodul forței creatoare a societății”.

• [„Viața studențească”, nr. 30] Un text de Al. Boboc, *Documentele Partidului nostru, contribuție inestimabilă la dezvoltarea creatoare a gândirii marxist-leniniste*. □ Rubrica *7 Arte 7 Zile* cuprinde două recenzii de Dinu Flămând, *Caragialiana*, respectiv Marius Tupan despre volumul de povestiri al lui Florin Bănescu, *Să arunci cu pietre în soare*, mențione la concursul de debut al Editurii Eminescu. Cităm din D. Flămând despre cei doi Caragiale, Ion Luca și Mateiu: „Referitor la Mateiu, opiniile lui Șerban Cioculescu sunt cunoscute [...] Criticul s-a situat de la început pe o poziție partizană, în favoarea tatălui, scoțând cu insistență în relief carențele de caracter ale lui Mateiu. Pentru literatură, documentele biografice (*n.b.* publicate de Cioculescu în „România literară”) sunt un câștig, dar a le interpreta într-o optică moralizatoare ni se pare a fi un lucru cam inutil. Fricțiunile între Ion Luca și fiul său Mateiu s-au încheiat odată cu agitata existență a celor doi, iar a le reînvia pe un ton moralizator este un exces de interpretare”.

26 septembrie

• [„România liberă”, nr. 9307] Dan Zamfirescu plasează *Literatura română în context european*, notând că: „obsesia «sincronizării» și «integrării» în Europa au fost, pentru cultura română modernă, false probleme. În realitate, am fost totdeauna o cultură europeană, în măsura în care am știut să rămânem credincioși nouă înșine” deoarece „prima etapă spre o istorie comparată a culturilor sud-est europene rămâne cunoașterea lor la sursă”.

• [„Scânteia”, nr. 9983] George Chirilă semnează versurile *Patria de mâine este gândită azi*. ■ Pe marginea *Programului partidului*, Aurel Baranga scrie *Opere hrănite din apa vie a vieții*: „Suntem chemați toți scriitorii la un grav examen de conștiință. Mai mult ca oricând suntem confrunțați cu întrebarea: în ce mod contribuie litera scrisă la mersul înainte al lumii în mijlocul căreia te afli? De fapt, întrebarea camuflează o altă întrebare: «în ce măsură ești cu adevărat un scriitor?». Un scriitor căruia epoca socialistă i-a acordat epoleți

de glorie, dar și răspunderi fără margini. La acoperirea cu mândrie a acestor responsabilități de un înalt civism ne cheamă, ne îndeamnă și ne obligă proiectul de Program al Partidului Comunist Român”. ■ Agerpres transmite despre *Expoziție de carte din R.S.F. Iugoslavia*: „Sub auspiciile Consiliului Culturii și Educației Socialiste, miercuri la amiază s-a deschis, în București, la Biblioteca Centrală Universitară, o expoziție de carte din Republica Socialistă Federativă Iugoslavia, manifestare care constituie o nouă și valoroasă contribuție la mai profunde cunoaștere și apropiere dintre cele două țări și popoare. [...] Ca o ilustrare a colaborării dintre cele două țări în acest domeniu, în expoziții sunt prezentate o serie de lucrări traduse din limba română, la loc de frunte situându-se cele două volume de *Scrieri alese*, care cuprind secțiuni din expunerile, cuvântările și interviurile tovarășului Nicolae Ceaușescu. La vernisaj au participat Ion Dodu Bălan, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, reprezentanți ai Ministerului Afacerilor Externe, directori de edituri, alți oameni de artă și cultură, un numeros public. Au luat parte, de asemenea, Petar Dodik, ambasadorul R.S.F. Iugoslavia la București, alți membri ai corpului diplomatic, precum și o delegație culturală iugoslavă”.

● [„România literară”, nr. 39] Versuri semnează: Horia Zilieru (*Te văd arzând de 2000 de ani*), Ion Segărceanu (*Acestui plai mirific*), Mara Nicoară (*Sărbătoarea patriei*), Ștefan Aug. Doinaș (*Cântec; Această limbă; Stella Veneris*), Ileana Mălăncioiu (*Arată-mi-te acum; Se-nchide vremea; Dar cine să se plângă*). □ Marin Sorescu publică *Însemnări din Berlinul occidental*, intitulat *Smee de hârtie în Volkspark*. □ Radu Cârnelci traduce versuri de Aimé Césaire („*Negritude*”). □ Mihai Stoian publică reportajul *Transfăgărășanul*. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Tradiție și originalitate*: „Pare-se că tocmai adevărurile cele mai evidente solicită și cele mai frecvente intervenții în favoarea lor, – altfel nu s-ar explica de ce rolul tradiției revine atât de frecvent în preocupările factorilor de cultură. Ca atare, repet ceea ce am mai scris și altădată: raportul tradiție-inovație reprezintă o constantă care, în felurite ipostaze, definește o originalitate în procesul de dezvoltare a culturii naționale”. ■ Nicolae Țic publică pe prima pagină tableta *România de mâine*: „În anii următori, conform indicațiilor cuprinse în Proiectul de Program, în Proiectul de Directive și în Tezele Comitetului Central pentru cel de al XI-lea Congres vor fi puse în valoare toate resursele naturale, în vederea asigurării, într-o proporție sporită, a mijloacelor economiei naționale. Aceasta înseamnă că vom fi mai bogați, iar așezările noastre vor fi mai frumoase. Crearea de noi obiective industriale, a marilor unități agricole pe întreg cuprinsul țării impune sistematizarea teritoriului, a satelor și orașelor, în conformitate cu noile cerințe. În jurul orașelor existente și al celor noi (circa 300–400 noi centre orășenești) vor gravita toate localitățile rurale. Astfel, relația sat–oraș va cunoaște acea reglementare fericită spre care au năzuit atâta vreme locuitorii micilor așezări risipite, izolate, unde chiar dacă se-ntâmpla ceva, nu prea se afla... Iată numai

câteva din motivele care ne îndreptăţesc să afirmăm că Programul Partidului Comunist este un program al cutezanţelor noastre, al speranţelor de mai bine ce le purtăm cu noi din secole de istorie revoluţionară românească”. ■ În *Viaţa* dau detalii despre: □ *Concursul naţional de poezie „Nicolae Labiş”*: „În zilele de 21 și 22 septembrie a.c. s-a desfășurat la Suceava ediția a VI-a a Concursului național de poezie «Nicolae Labiş». Organizată de Comitetul județean de Cultură și Educație socialistă, această sărbătoare a poeziei tinere a fost închinată celei de a 30-a aniversări a eliberării patriei de sub dominația fascistă și Congresului al XI-lea al Partidului. Concursul, care se adresează celor mai tineri creatori needitați în volum, a reunit un număr apreciabil de poeți – tineri muncitori, elevi, studenți – din toată țara. Juriul – din care au făcut parte: Radu Cârnecki, Nicolae Dragoș, Viniciu Gafița, Mircea Radu Iacoban – președinte–, Marcel Mureșeanu, Ion Nedelea (redactor la ziarul «Zori Noi» – Suceava), Corneliu Sturzu, Ion Țugui, Laurențiu Ulici – a acordat următoarele premii și mențiuni: Premiul I: Dorin Sălăjan – student, Satu Mare; Premiul II: Ecaterina Fodor – elevă, București; Premiul III: Nicolae Petru – student, Sibiu; Mențiuni: Nicolae Nicoară – muncitor, Baia de Arieș, jud. Alba; Petre Nicolae Marcel – maistru electronist, Timișoara; Ioana Ileana Stețco – funcționară, Baia Mare; George Mihalcea – funcționar, Constanța; Premii speciale; Premiul Editurii «Junimea»: Domnița Petri – elevă, Bistrița-Năsăud; Premiul Comitetului județean U.T.C. Suceava: Virgil Rațiu – muncitor, Bistrița-Năsăud; Premiul ziarului «Zori Noi»: Vasile Zetu – învățător, comuna Crucea, jud. Suceava; Premiul Comitetului județean de luptă pentru pace: Radu Coșna – muncitor, Suceava; Premiul Consiliului județean al pionierilor: Hreiciuc Didina – elevă, Rădăuți. * La manifestările prilejuite de Ediția a VI-a a Concursului național de poezie «Nicolae Labiş», organizat de Comitetul de Cultură și Educație socialistă al județului Suceava, manifestări desfășurate sub aura versului labișian «Trăim în miezul unui ev aprins», dedicate Congresului al XI-lea al P.C.R., au participat: Vasile Andru, Arcadie Arbore, Andi Andrieș, Paul Balahur, George Bălăiță, Radu Cârnecki, George Damian, Dan Deșliu, Nicolae Dragoș, Viniciu Gafița, Mircea Radu Iacoban, Negoită Irimie, Aurel Dragoș Munteanu, Marcel Mureșeanu, Alexei Rudeanu, George Sidorovici, Constantin Ștefuriuc, Corneliu Sturzu, Ion Țugui, Laurențiu Ulici, Stelian Vasilescu. Aceste șezători au avut loc la: întreprinderea de utilaje și piese de schimb, Fabrica de tricotaje «Zimbrul», Grupul școlar de industrializare a lemnului – Suceava, Liceul «Nicu Gane» – Fălticeni, Căminul cultural din comuna Stulpicani, și s-au bucurat de un deosebit succes”. □ *Vaslui: Festivalul umorului*: „În cadrul «Festivalului umorului de la Vaslui» a fost prezent un grup de scriitori, alcătuit din: Vasile Băran, Constantin Chiriță, Alexandru Clenciu, Ion Dianu, Silvia Georgescu, Mircea Micu, Alexandru Mirodan, Valentin Silvestru, Dumitru Solomon, Aurel Storin. La Concursul popular de umor au fost înscriși aproape 500 de concurenți din 27 de județe”. ■ În continuare citim despre *Proiectul de program*

al Partidului Comunist Român: □ Valeriu Râpeanu, *O literatură adânc implicată în viața noastră*: „Scriitorul român însetat de noul din viață, de conflictul autentic, de ceea ce este caracteristic acestei vieți, aici. În această lume tânără, în aceasta lume entuziastă, care lucrează cu pasiune, care îți pune probleme și le dezbate cu mare simț de răspundere își află fără îndoială surse de inspirație pentru opere adevărate, pentru opere care să reflecte o lume, dar care să contribuie în același timp la transformarea și perfecționarea ei morală. Proiectul de Program al Partidului și Tezele Comitetului Central la crearea unei asemenea literaturi ne cheamă: a unei literaturi active, care să se simtă implicată în procesele majore ale vieții noastre socialiste”. □ Al. I. Ștefănescu, *Înflorirea personalității*: „Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism constituie un prilej de mândrie pentru fiecare român. Mândrie pentru forța de care dă dovadă poporul nostru în stare de a-și construi o patrie liberă, prosperă, în care înfloresc cultura și dreptatea. Mândrie pentru faptul că această construcție nu se înfăptuiește în izolare și egoism național, ci se încadrează armonios în lupta generală a socialismului, a tuturor forțelor progresiste de pe glob, pentru o umanitate mai bună, mai dreaptă, mai fericită. De aceea, cred că proiectul de Program este unul din marile acte care marchează nu numai istoria poporului român. El este un mare Act Românesc în istoria universală”. ■ În *Durata lecturii* Valeriu Cristea scrie despre *Moartea lui Iacob Onisia*: „*Moartea lui Iacob Onisia* e un poem al priverii înmărmurite și al tăcerii primordiale. Un excepțional simț al antinomiilor îl obligă pe Geo Bogza să oprească în loc totul pentru a înregistra o cădere și să obțină mai întâi o «liniște imensă» pentru a o umple, dintr-o dată, cu un sfâșietor țipăt de moarte (ca în *Strigătul* lui Antonioni) și cu clinchetele alarmante ale telefoanelor”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie despre *Umorul lui Ion Ghica*, pornind de la ediția *Scrisori către Ion Bianu*, vol. I, ediție îngrijită, cu prefață și note de Marieta Croicu și Petre Croicu (Minerva, 1974). ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu *Dezvoltarea societății, a democrației și a culturii*: „O cultură nu se poate dezvolta decât în condițiile dezvoltării generale a întregii societăți; la rândul ei, societatea, adică mijloacele și relațiile de producție, nu se poate dezvolta fără o echivalentă înflorire culturală. [...] România, în acest veac de revoluții sociale, culturale, morale și tehnico-științifice, afirmă tot mai deplin năzuința către atribuțiile unei societăți dezvoltate atât economic, cât și cultural”. ■ Al. Piru semnează *O revenire la Blaga*, notând apariția ediției definitive de poezii din Lucian Blaga, îngrijită de Dorli Blaga (Minerva, 1974): „Fără a aduce lucruri esențial noi, cele 86 de poezii restituite ediției definitive merită, ca tot ce a scris Blaga în versuri, să facă obiectul comentatorilor”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Polemică și cultură*, o cronică literară la *Pro domo* de Alexandru Ivasiuc (Eminescu, 1974): „Principala preocupare a lui Alexandru Ivasiuc rămâne istoria, uneori sub aspectul cel mai direct politic: mecanismele, raporturile,

imponderabilele istoriei politice. Cel dintâi exemplu care-i trece prin cap este unul istoric. Căci memoria lui este în primul rând o memorie a timpului. Literatura, arta, le înțelege ca manifestări ale unui proces istoric înainte de a le privi sub aspectul valorii individuale. Personajele sau acțiunile reflectă relații de clasă, contradicții sociale. Nimic vulgarizator, totuși, fiindcă, în aceste cazuri, nu istoria explică arta, ci arta explică istoria”. ■ Sunt publicate câteva recenzii: □ Hristu Cândroveanu prezintă volumul *Copilăria unui Icar* de Ion Dodu Bălan (Ed. Ion Creangă, 1974): „Indiscutabil, cartea lui Ion Dodu Bălan este un dar făcut tineretului școlar care, citind-o, învață și se emoționează totodată. Pentru această vârstă, în formare, avem nevoie de multe asemenea lucrări, în care ar coborî și ar prinde viață atâtea chipuri îndrăgite din galeria oamenilor memorabili ai istoriei de ieri și de azi a patriei noastre”. □ Sorin Titel semnează *Cazul de conștiință*, o prezentare a volumului *Ciudata mișcare a inimii în aprilie* de Platon Pardău (Eminescu, 1974): „Carte a unui singur personaj – celelalte fiind episodice sau trăind numai în funcție de acesta – dar un personaj a cărui derută nu ne lasă indiferenți, prilejuindu-ne un bun pretext de meditație”. □ În *Lirica contemplației* Lucian Raicu recenzează volumul *Zenit de anotimpuri* de Grigore Hagiu (Eminescu, 1974): „Lirica de inspirație patriotică se realizează la Hagiu fără ostentație, dintr-un firesc suflu al comunității, dintr-o autentică vocație a realităților originare. Ea se constituie ca un climat al poemului, un climat al păcii interioare, al statorniciei grave, al puținței de reculegere. [...] Grigore Hagiu se regăsește în poemul de liniștită contemplație și distantă îngândurare”. ■ G. Dimisianu publică *Un stil al construcției*, o recenzie la *G. Călinescu – romancier* de S. Damian, ediția a II-a revăzută și adăugită (Minerva, 1974): „Redutabil în interpretările aplicate, S. Damian realizează totuși o cercetare activizată de elanuri esecistice. Definierea epicii lui G. Călinescu, fixarea marelui scriitor în epoca literară pe care a ilustrat-o constituie numai unul dintre mobilurile demersului critic. Creația călinesciană e confruntată cu experiențele estetice din cadre mai largi, prin referire la achizițiile prozei din veacul nostru, prin raportare la prefacerile istorice și sociale care au determinat curente noi de sensibilitate în lumea contemporană”. ■ În *Univers familial*, text publicat în rubrica sa *Prima verba*, Laurențiu Ulici scrie despre debutul Ștefaniei Plopeanu, *Cum eu...* (C.R.): „Pentru Ștefania Plopeanu, care știe face dintr-un univers limitat și lipsit de greutatea marilor teme lirice, un spațiu de o neîndoielnică poezie, importantă poate să fie – de la acest onorabil debut încolo – măsura în care va reuși să stârnească în materia subiectivă a acestui univers vibrația cosmică. Altfel spus, un mai rodnic acord între sensibilitatea care notează detaliile stării poetice și reflexivitatea care le ordonează la scara înțelesurilor profunde. După cum se impune o mai mare atenție la frazare spre a evita expresii de tipul: «o șopârlă sare în două picioare», nepotrivite cu acuratețea generală a dicțiunii”. ■ Revista comemorează *350 de ani de la nașterea lui Dosoftei*: „Academia

Republicii Socialiste România a organizat, marți 24 septembrie, o ședință comemorativă cu prilejul împlinirii a 350 de ani de la nașterea lui Dosoftei, primul poet român. Au susținut comunicări: prof. Zoe Dumitrescu-Bușulenga, membru corespondent al Academiei, vicepreședinte al Academiei de Științe Sociale și Politice a Republicii Socialiste România (*Dosoftei în cultura umanistă europeană*), acad. Ștefan Pascu (*Dosoftei în cultura românească*), Eugen Barbu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România (*Dosoftei, poetul*) și prof. Gheorghe Ivănescu, membru corespondent al Academiei (*Limba lui Dosoftei*). Sunt publicate două comunicări semnate de Ștefan Pașcu (*În cultura românească*) și Zoe Dumitrescu-Bușulenga (*Un umanist al culturii europene*). ■ În *Meridiane* apare nota *Poèmes roumains par Tristan Tzara* de Teodor Vârgolici: „Recent, în colecția «La Quinzaine littéraire» a apărut o cuprinzătoare culegere de *Poèmes roumains* de Tristan Tzara, traduse și prezentate de eminentul critic literar francez Serge Fauchereau. Preocupat de avangardismul literar românesc din perioada interbelică Serge Fauchereau a mai publicat anterior două substanțiale studii pe această temă, în revista «Critique», și anume *Tristan Tzara și avangarda română*, în numărul din mai 1972, și *Tristan Tzara, dada și expresionismul*, în numărul din august–septembrie 1972. Elaborarea acestor studii l-a condus în mod firesc la cunoașterea poemelor lui Tristan Tzara scrise în limba română, înainte de plecarea sa la Zürich, unde a lansat dadaismul. Învățând singur limba română, primind explicații și cărți de la Aurel Rău, Mircea Tomuș și de la alți prieteni din România, cărora le mulțumește și în prefața recentei culegeri, făcând el însuși o călătorie în țara noastră, în vara anului 1972, Serge Fauchereau și-a propus și a izbutit, cu admirabile rezultate, să ofere cititorilor și specialiștilor din Franța o selecție reprezentativă din poemele românești ale lui Tristan Tzara, din faza inițială a activității sale lirice, transpuse cu acuratețe în limba franceză, ajutat nemijlocit de Mircea Tomuș, cu care și semnează multe din versiunile franceze din această culegere. Poemele românești ale lui Tristan Tzara traduse și publicate acum de Serge Fauchereau vin să completeze pe cele cunoscute anterior în Franța, prin volumul *Les Premiers poèmes*, apărut în 1965, la Editura Seghers, în tălmăcirea lui Claude Sernet. Pentru culegerea sa, Serge Fauchereau a selectat numai texte netraduse până acum în franceză, apelând în acest scop la ediția *Primele poeme* de Tristan Tzara, îngrijită de Sașa Pană și apărută la Editura Cartea Românească, în 1971. În plus, într-un apendice, Serge Fauchereau include două poeme foarte puțin cunoscute, *Cântec* și *Poveste*, publicate de Tristan Tzara în revista «Simbolul», în 1912, și care nu au fost reproduse nici de Sașa Pană, în ediția din 1971”.

● [„**Tribuna**”, nr. 39.] Ion Deleanu scrie pe prima pagină despre *Rosturile viitoare ale școlii românești*. □ Coca Farago – „Rămâne însă Coca Farago cu acele neuitate *Poeme pentru singurătate*, larg desfășurate în mantia imaginilor, versuri triste, deznădăjduite.” (Nae Ionescu). Valentin Tașcu scrie o cronică

intitulată *Horia Zilieru: Orfeu plângând-o pe Euridice*, despre care consideră că include categoria frumosului într-o stare a permanenței. □ *Tineri critici despre prozatori tineri: Banala aventură a sufletelor însingurate* (Constantin Hârlav despre romanul lui Viorel Știrbu, *Oameni singuri* (E.P.L., 1968). ■ *Colocviu – Artă și angajare*. Participă: Ion Vlad, Alexandru Căprariu (directorul editurii Dacia), D. R. Popescu, Mikó Ervin, Ilie Balea (regizor la Opera Română din Cluj), Vasile Rebreanu (director al Studioului de Radio din Cluj), Mircea Zăciu, Dumitru Mircea (directorul Filarmonicii de Stat), Romeo Ghircoiașu (redactorul Conservatorului Gh. Dima), Vasile Mitrea (secretarul Filialei Cluj a Uniunii arhitecților), Mária Bisztrai (directoarea Teatrului maghiar de stat), Ana Lupaș (secretară a Filialei din Cluj a U.A.P.). □ Victor Rusu scrie despre *Publicistica lui Ion Arieșanu*, punând accent pe volumul *Lumini peste Apuseni* (Eminescu, 1974). Acesta constată că „Ion Arieșanu, mai mult decât un reporter al reliefului economic contemporan, propune, în publicistica noastră, proiecții sensibile din planul mutațiilor de conștiință”. □ Mira Constantin Lupeanu publică *China tuturor anotimpurilor – Însemnări de călătorie*.

27 septembrie

- [„**România liberă**”, nr. 9308] Paul Anghel analizează romanul Ioanei Postelnicu, *Plecarea vlaşinilor*, aflat la ediția a III-a, menționând că „pare o carte eternă”, „scrisă admirabil, cu aceeași pană încordată, cu aceeași cerneală intensă, fără artificiale sclipiri, de la prima la ultima filă, autoarea obligându-te să accepți ritmul narațiunii ca pe un dat, fără putință de sustragere și fără sufo-cări”.

- [„**Scânteia**”, nr. 9984] Valentin Silvestru semnează *Vocația teatrului în cultura noastră contemporană, în viața spirituală a țării*: „Literatura dramatică destinată scenei își înscrie cele mai bune rezultate în literatura națională și nicio cercetare istorică, estetică n-o mai lasă azi în afara patrimoniului românesc. Orice examen de sinteză a creației din acești treizeci de ani va constata, de exemplu, că evocarea istoriei din perspectiva actuală a avut strălucite opere în dramaturgie; iar satira a cunoscut o înaltă împlinire tot în dramaturgie. În ultimii ani, scriitorii ce se consacră teatrului au abordat, cu mult curaj creator, probleme mai complexe, studiind cu profunzime cursul istoric al construcției socialiste, cu dramele și biruințele implicate, acordând o atenție mai aplicată aspectului moral al omului nou, eticii și echității. scrutând relațiile sociale, analizând cu finețe fenomenele de conștiință. Desigur, ca și în celelalte sectoare literare, există și aici laturi ale realității evaziv studiate sau prea sărac tratate, minusuri de atractivitate, iar critica e în drept să constate uneori, cu severitate, existența unei calități de improvizații verbioase. E în drept și chiar e datoare, mai ales atunci când tentații cantitativiste și o propensiune spre festivism declarativ, împreunându-se cu sarbede vanități și orgolii premature – ori

prea mature – caută a diminua exigențele necesare, ignorând cerința firească a artei serioase și atractive, mai ales în cazul intențiilor artistice importante. Proiectul de Program al partidului stipulează că se acordă «un rol de mare însemnătate criticii de artă, atât în promovarea creației artistice, cât și în educarea estetică a maselor populare», ceea ce înseamnă îndatoriri de prim ordin în ce privește stabilirea tablei de valori și în dezvoltarea celor mai elevate gusturi, în formarea deprinderilor și facultății de a gusta și prețui opera de artă autentică. În ansamblu însă, istoria dramaturgiei noastre contemporane e integrată pe deplin istoriei literaturii, iar faptul că e studiată în tratate, ca și în manualele școlare, că își are locul ei în indiferent care bibliotecă ori muzeu și, mai ales, că-și exercită înrăurirea în modelarea personalității dovedește că dramaturgia face parte din cultura literară modernă a țării”.

• [„Contemporanul”, nr. 40] Fiind continuată dezbaterea despre *Poezie și nonpoezie: Fenomenul liric contemporan*, redacția îl interviuează pe Șerban Cioculescu: „– *Istoria poeziei de la noi și de pretutindeni oferă nenumărate exemple care să justifice aserțiunea că orice epocă a avut concomitent poezie proprie și nonpoezie. Care credeți că este situația astăzi în poezia românească?... – Fiecare epocă a avut o gamă întreagă de inspirație lirică mai mult sau mai puțin reușită, a avut poezie și nonpoezie. Nonpoezia este însă opera unor autori fără talent, veleitari, care făceau și ei, ca să zic așa, ce puteau. Astăzi însă se poate constata un fenomen curios: scriitorii de talent care-și falsifică talentul vrând să fie la modă. Scriitori care ar putea face poezie propriu-zisă și care fac antipoezie, crezând însă că aceasta este poezia prezentului și poezia viitorului. Dacă doriți exemple, vă pot da foarte multe. Mă voi referi la opera unui critic talentat, Gh. Grigurcu, care e considerat de colegii săi și ca un poet interesant. Dintr-un volum mai recent al său, *Râul incinerat*, dedicat părinților săi, citez această strofă care constituie conținutul poeziei *Lebăda*: «Din neodihnă sau numai din albul acesta obsedant/ Pasăre la modă printre lacrimi negre». Cred că cei dintâi cărora volumul le-a fost dedicat n-au putut recepta nimic din această strofă. Eu știu că poezia explicată prozaic își pierde parfumul, dar acesta e un fragment de frază care nu spune nimic: nu are predicat, nu are nicio noimă. [...] Dar eu mă întreb ce au putut înțelege comuniștii din ilegalitate din această poezie. Iat-o: *Frunzele comuniștilor din ilegalitate*: «Frunzele/ leac pentru nimic/ leac pentru toate rănilor noastre/ ale trupului ce se dezbracă în grabă de carne/ sub privirile sociale ale gardianului/ care vrea să-i citească gândurile/ leac pentru nimic și pentru noroc/ pentru visele cuvincioase/ pentru morții ce se-mbolnăvesc ușor/ Gardianul gândește iar dinții îi sună ca niște chei/ E ora 11/ Ei lasă frunzele să cadă odată cu boala/ Și privind trupul nostru gol neînduplecat/ plin de salturi împiedicate de gânduri/ își spune/ Nu acest cer e prea viu și puternic/ Aici nu pătrund decât rădăcinile». Vedeți așadar că aici gardianul e un poet care își spune că cerul acesta e prea viu și puternic, că aici nu pătrund decât rădăcinile, însă este și o bestie căreia când*

gândește dinții îi sună ca niște chei, adică rânjește... Dar eu cred că într-o închisoare bolnavii mor, iar nu morții se îmbolnăvesc ușor!! Vedeți deci, raportul invers de la cauză la efect este unul din trucurile poeziei moderne. Dacă poetul ar fi spus că nefericiții deținuți politici subalimentați, chinuți, ținându-i în condiții mizere se îmbolnăvesc și după aceea mor, lucrul ar fi fost o banalitate. Dar ce interesant este să spui că morții se îmbolnăvesc ușor!! Nu-i așa?! Ei bine, pe mine nu mă tulbură atât ilogismul acestor poezii, pentru că viața însăși este ilogică, dar nu ilogismul vieții, nu absurdul existenței e cântat de poeți, ci absurdul expresiei, cu credința, totuși, uneori, că poezia aceasta este comunicabilă, ca-n această poezie adresată direct comuniștilor din ilegalitate. Acuma, firește, această poezie a apărut în 1968, iar nu în anul acesta, al 30-lea după Eliberare, când stilul poeziei, din fericire, s-a schimbat. Noi am dori să se schimbe definitiv. Un alt poet vădit talentat este Marin Sorescu, care își intitulează unul din ultimele lui volume *Tușiți*. Mă gândeam la expresia «surâdeți, vă rog». La ce răspunde invitația către cititor să tușească nu înțeleg foarte bine. Mi-am notat și câteva ... notații poetice ale lui Marin Sorescu. Iată bunăoară, *Echerul*: «Echerul folosit și-n matematică/ devine tot mai mult un instrument literar/ Cu el poți citi cu succes o multitudine de opere/ Îl așezi frumos pe prima pagină/ și nu citești decât ce scapă în afara liniilor lui de lemn...». Nu voi stărui asupra contrasensurilor din această poezie, care evident este făcută în vederea unor efecte de umor amar, de sarcasm, adică, prin alte cuvinte, operele care se scriu astăzi sunt așa de puțin interesante, încât, chiar dacă citești numai câteva cuvinte la marginile echerului, ele îți dau ideea despre conținutul – dar n-aș zice de acțiunea tuturor romanelor din viitorul deceniu – ci din conținutul volumelor de poezie la modă din ziua de azi. Da, e o metodă de lectură. Mă voi opri însă la primele rânduri și le voi citi din nou: «Echerul folosit și în matematică/ devine tot mai mult un instrument literar.» Nu vi se pare că avem de-a face cu o priză simplă? Și atunci mă întreb: care e deosebirea dintre poezia contemporană și proza contemporană? Și s-ar putea ca răspunsul să conțină un alt paradox, pe care l-am relevat mai de mult: dacă citim bunăoară poezia reporterilor literari de astăzi, vom vedea că într-însa se strecoară foarte multă poezie, în timp ce în poezia poezilor noștri buni, de astăzi, cum este Marin Sorescu, n-aș zice că se strecoară prea multă proză, dar este curată proză. Și atunci așezarea grafică în formă de versuri este un simplu artificiu tipografic, deci cu complicitatea editurii și a tipografiei, proza ne este prezentată ca poezie. Poate dumneavoastră îmi veți cere definiția poeziei; e foarte greu de dat, dar cred că veți fi de acord când vă voi spune că poezia este o sinteză a tuturor facultăților noastre sufletești în care intră și subconștientul într-o foarte mare măsură – este ceea ce în vechime se numea inspirația – și pe urmă un travaliu intelectual în vederea organizării unui material sufletesc, la început amorf, într-o formă estetic valabilă, urmărind valori estetice. Acum, această poezie, *Echerul*, e foarte amuzantă, ca o distracție într-un joc de societate. Dar ce

emoție estetică avem de pe urma lecturii acestui poem? Sau emoția estetică este exclusă din poezia contemporană și atunci întrebarea mea nu-și mai are niciun rost sau dacă emoția estetică și valorile esteticii sunt criterii eterne ale literaturii, mă întreb în ce măsură corespunde această poezie modernă cerințelor dintotdeauna ale artei? – *Care sunt acuzele mai adânci ale apariției fenomenelor inflaționiste în poezie, gândindu-ne că în fond, nonpoezia nu ține numai de lipsa de talent a unui autor dar și de niște factori așa zicând extraindividuali?* – Inflația poeziei ține întâi de eroarea pe care a răspândit-o Alexandri cred, spunând că tot românul se naște poet, deși el a vrut prin asta să spună altceva: că în poporul nostru, în structurile adânci ale poporului care a creat minunata noastră poezie populară, poetul anonim e în fiecare dintre compatrioții noștri, că fiecare dintre noi ascunde un poet potențial. Însă, inflația poetică se datorează pe de-o parte faptului că versurile se fac mai ușor decât proza, mai ales versurile de astăzi, și că ele sunt primite cu foarte multă simpatie și de către redacții și de către referenții editurilor dacă li se pare că au câteva din aceste sintagme prestigioase ale poeziei moderne, adică: aritmia, caracterul prozaic, pretenția intelectuală, asociația de elemente disparate, incongruități. Toate aceste elemente ale fenomenului presupus modern al poeziei sau realmente modern al poeziei, favorizează această inflație. Vedeți, când se prezintă unei edituri o poezie ritmată corect se spune: asta-i poezie tradițională, poezie pășunistă. Fără îndoială, noi nu ne putem întoarce la formula poetică a Mariei Cuțan și nu putem lua învățăturile estetice din poezia «Sămănătorului», dar nu înseamnă că orice poezie gândită, simțită și experimentată în cadrele tradiționale ale versului este proastă. Or, editurile stau la pândă nontalentelor, care au însă aparența de a se fi bine contaminat de toate simptomele fenomenului liric contemporan. Și [...] firește, vom vedea o foarte mare competiție a poeziei de acest stil antipoetic și accesul ei, cum spuneam, și în periodice și la edituri. – *Care credeți că sunt direcțiile specifice poeziei contemporane, ca mesaj și substanță lirică, și, prin raport, care sunt fenomenele auxiliare nonpoeziei?* – Eu aș împărți poezia din ultima jumătate a secolului, aș zice chiar de la sfârșitul primului război mondial, de la 1919 până astăzi, în două mari curente și când vorbesc de poezie, vorbesc de poezia cea bună: O poezie a aventurii lirice care, într-un fel se poate spune că a fost favorizată de decadentism și mai ales de suprarealism. [...] Or, în acești 55 de ani am avut ca volume remarcabile: *Poemele luminii*, o poezie nouă dar în același timp cu simboluri clare, luminoase, am avut *Aer sterp* al lui Philippide, o poezie modernă și în versuri libere, dar totuși, care exprimau o gândire îndrăzneată și o sensibilitate puternică. De altfel, poetul a evoluat către alte forme în timpul maturității sale, deși el nu are nimic să renege din *Aur sterp* care rămâne o culegere în afara și a dadaismului și a suprarealismului, de modernitate personală, deci n-aș încadra în acest curent care ne-a venit din Occident. Dar începusem să numesc câteva culegeri foarte importante. După aceea *Cuvinte*

potrivite de Arghezi, înaintea lor *Pe Argeș în sus* al lui Ion Pillat – iată un exemplu de mare poet care și-a atins culmea în acest volum scris în formulă tradițională. Arghezi ne-a dovedit același lucru: el pornește de la o experiență străină, baudelairiană și rollinat-escă, a cărei expresie cea mai caracteristică a fost în 1994 în *Linia dreaptă*, poezia din ciclul *Agate negre* cu nr. 4, dacă nu mă înșel, intitulată ulterior *Litanii*, în care poetul își exprima dorința ca să vadă pe masă capul decapitat al iubitei lui și pe urmă să cadă capul lui, alături mort. De fapt această poezie macabră, Arghezi a repudiat-o ulterior, el n-a integrat-o în *Cuvinte potrivite*. Există o poezie *Întoarcerea în țărână* în care ei arată că s-a reîntors la realitățile naționale, la realitățile htonice în poezie. Același lucru se poate spune și despre alți poeți moderni. Marii noștri poeți dintre cele două războaie sunt poeți ale căror poezii ne exprimă pe noi toți și exprimă și modul de simțire particular al românului. Ele sunt specific naționale prin limbă, dar și prin adâncime și prin specificul simțirii. În tot acest interval, cei mai talentați dintre poeții de avangardă: mă gândesc la Voronca, Sașa Pană etc. – nu ne-au dat un volum după care să se spună: e un volum epocal care contează în istoria liricii moderne. Mă întreb dacă dintre volumele care au apărut în gloriosul deceniu – cum consideră poeții noi deceniul al șaptelea – despre unul din aceste volume se va spune: important cum a fost *Pe Argeș în sus*, important cum au fost *Cuvinte potrivite*, *Urcuș* de V. Voiculescu, *Laudă somnului* de Blaga. Fiindcă am amintit de *Lauda somnului* să nu se creadă că acest poem stă, ca să zic așa, la originea onirismului contemporan. Onirismul contemporan are alte rădăcini. La Blaga somnul e un simbol metafizic, la scriitorii moderni onirismul este o replică în absurd a absurdului existenței, adică sunt două oglinzi paralele în care și viața conștientă și viața inconștientă se reflectă în același mod halucinant și cu viteza aceluiasi film din care nu putem reține decât imagini fără sens. Sunt convins că Programul și Directivele actuale ale partidului nostru care au trasat liniile dezvoltării viitoare a societății și, în acest cadru, și a literaturii vor da de gândit poeților, nu pentru a se reîntoarce la forme perimate ale literaturii dar pentru a da mesajului lor – și mă gândesc la poeții talentați care nu ne lipsesc – vibrația și rezonanța care să meargă la sufletul întregului popor. Elena Negri a avut dreptate în jurul anilor 1840, când îi atrăgea atenția lui Vasile Alecsandri să nu mai scrie în franțuzește, ci în românește și să fie poet național; această femeie superioară a stimulat în Alecsandri ambiția de a deveni poet național și eu cred că această ambiție trebuie să fie factorul mobilizator al fiecăruia dintre poeții noștri talentați. A fi poet național înseamnă a fi poet de limbă română, ridicată la cea mai înaltă expresie a măiestriei artistice, dar și la acea măiestrie care să pună în vibrație sentimentele, năzuințele, aspirațiile și visurile întregului nostru popor. Cred că această poezie este posibilă; a fost posibil un Goga în 1905, de ce nu am avea un Goga al mesajului socialist, al mesajului comunist? Nu e posibil acest lucru? Cred că da, dacă poeții talentați de astăzi și-ar reconsidera estetica și ar pleca de la premisa că

poezia autentică poate și numai poate, dar și trebuie să meargă la inima tuturor cititorilor. Eu cred că arta supremă nu este expresia unor suflete care vorbesc metodic către alți singuratici, ci este expresia unor exponenți ai sufletului național, care se exprimă și exprimă aspirațiile noastre, ale tuturor. În acest sens cred că poezia noastră poate merge pe drumul trasat de partid fără a cere niciunui dintre poeții talentați să-și mutileze talentul, ci dimpotrivă, să îi găsească adevărata canalizare”. □ Despre aceeași tematică vorbește și Nicolae Dragoș, redactor-șef la revista „Luceafărul”: „Este de la sine înțeles că incomparabila tradiție lirică, tradiție ce s-a constituit prin actul de ctitorie al multor generații, se cere dusă mai departe de generațiile de azi, care trăiesc sub cerul unei patrii libere și independente, unei patrii a încrederii în om, a demnității și a muncii. Prospectând cu atenție peisajul liricii noastre contemporane vom afla poeți și opere demne de tradiția versului românesc. Și – mai ales în pleiada mai nouă de creatori – îmi pare a se contura câteva destine care ar putea însemna mult pentru viitorul poeziei noastre”. ■ Intitulându-și intervenția *Cărturarul – slujitor al cetății*, Dumitru Micu se referă la studiul lui G. Călinescu: „Cele două volume intitulate *Gâlceava Înțeleptului cu lumea* (apărute respectiv în 1973 și 1974) aliază opinii literare cu preocupări de economie politică, considerații urbanistice, edilitare, cu gânduri despre natura sufletului, subtile speculații estetice cu propuneri concrete în vederea reglementării prețurilor și ameliorării (în anii de imediat de după război) a aprovizionării populației, glose în marginea unor scrieri hispanice cu înfocate diatribe împotriva partidelor reacționare”.

• [„**Orizont**”, nr. 39] C. Ungureanu îi semnalează, într-un scurt articol despre premiile de debut acordate de Editura Eminescu într-un concurs organizat pentru debutanți, pe prozatorii câștigători ai concursului: Doru Davidovici, Florin Bănescu și Pavel Perfil; despre primul (întâiul premiant) precizează că romanul acestuia „anunță într-adevăr un prozator și nu unul de mâna a doua”. ■ La recenzii, Eugen Dorcescu se ocupă de volumul de versuri al lui Horia Zilieru *Cartea de copilărie* (Junimea, 1974): „*O călătorie în țara copilăriei* (acesta este și titlul predosloviei) este, măcar în parte, o coborâre spre universul poetic al autorului, o redescoperire a lumii genuine și mirifice așezate la temelie a vieții sale sufletești. *Cartea de copilărie* nu este o carte pentru copii, cele cinsprezece balade constituindu-se într-un comentariu matur al faunei (și florei) ce populează «hieratica slavă stătătoare» (cum ar zice Ion Barbu) în care rățăcește imaginația autorului.” ■ Poeziile sunt semnate de George Suru și Viana Șerban. Alexandru Deal – un fragment din romanul *Anotimpul fâgăduinței*. ■ Ion Arieșanu continuă seria „popasurilor” prin țările vecine la rubrica *Creion*, aici fiind vorba de *Popasuri slovace*. ■ Laurențiu Cerneț traduce din poetul portughez Fernando Pessoa (1888–1935).

• [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 199] *Săptămâna pe scurt*: revista bulgară „Septebar” publică un grupaj cu traduceri în limba bulgară din

Eugen Jebeleanu, Radu Boureanu, Violeta Zamfirescu, Dan Mutașcu. □ În numerele 5 și 6 din revista iugoslavă „Lumina” sunt publicate fragmente din viitorul roman al lui Eugen Barbu, *Ianus*. ■ În *Dubla funcție educativă a criticii* de A. I. Brumaru, din nou despre *Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism* - în care, printre altele, este formulată și ceea ce am putea numi *dubla funcție educativă a criticii*. „Estetica științifică, bazată pe teoria materialismului marxist-leninist, consideră arta și literatura ca domenii ale marelui corp social, reluând în forme specifice obligațiile acestuia [...] acțiunea lor socială, întrucât se referă la nivelul umanului, are un nemijlocit caracter educativ. Susținând, așa cum arată *Programul partidului*, tocmai această natură a artei și literaturii, critica e implicată în actul însuși de educare; critica educă acum, lărgind, prin influența ei, orizontul educativ al artei și literaturii. Fiind însă un demers creator, având, cu alte cuvinte, un domeniu propriu de constituire și expresie, critica educă a doua oară prin ea însăși, acțiune circumscrisă ferm la educarea estetică a masei populare. Ca rezultat al gândului și al unor structuri cu concepte, ea duce mai departe, întinzând al doilea fir, elementul dinamic și transformator al conștiinței sociale. Atât critica literară și de artă, cât și artele înseși, literatura, converg într-un înalt punct, o cheie de boltă – promovarea umanismului socialist.” ■ Emil Manu publică o cronică literară urmărind *Alți doi ani pe un bloc de gheață* de Radu Cosașu, selecția de însemnări reflexive fiind echivalentă cu niște „scrisori persane” adresate contemporanilor noștri: „Radu Cosașu nu e (doar) un comentator al faptului divers, ci un scriitor, prin care faptul divers devine literatură”. ■ În rubrica *Scena*, Dinu Săraru analizează, sub titlul *O ediție completă*, volumul de *Teatru* de G. M. Zamfirescu, „toate piesele strânse la un loc și unele pentru prima dată publicate ca atare”, dar și volumul *Mărturiile în contemporaneitate*, „toate articolele stralucitului om de teatru care a fost GEMP” (ediția Zamfirescu este îngrijită „de un expert, cu pasiune de cercetător și talent de editor: V. Râpeanu”). □ Versuri de Matei Gavril (*Albastru*).

28 septembrie

● [„*Scânteia*”, nr. 9985] În secțiunea numită *Scriitorii pe meleagurile natale* Al. Simion semnează „*Orașul ca un trunchi viguros*”: „Bacăul de odinioară, cel puțin pentru mine, derutat mereu, după absențe îndelungate, de noile priveliști, a încetat să mai existe. Mi se pare că pătrund de fiecare dată într-un oraș deosebit, necunoscut, în care nu doar peisajul urban s-a modificat, dar însuși modul de viață a suferit mutații spectaculoase”.

● [„*Scânteia tineretului*”, nr. 7886] Ioan Adam semnaleză publicarea, la editura Eminescu, a volumului de poezii de Grigore Hagiu, *Zenit de anotimpuri*, notând faptul că „un patetism cenzurat, o fremătare secretă pot fi depistate în textura acestor poeme epurate de artificii stilistice și virtuozități

prozodice, în care chiar punctuația este abolită pentru a lăsa să curgă larg, necontrariat, adevărul poetic”.

• [„Flacăra”, nr. 40] Dinu Săraru, în *Opinia unui alegător*, publică *Arta de a alege drumul pe care poți să mergi*. □ În *Muzica tânără*, Harry Brauner scrie *Panait Istrati printru noi*, iar George Stanca *Alt punct de vedere despre formația Phoenix*. Se anunță redeschiderea, de luni, 7 octombrie, a Cenaclului Flacăra.

• [„Luceafărul”, nr. 39] Redacția revistei semnează textul *Viață și roman*: „Cum gândește scriitorul nostru romanul? Observația dinainte de război mai e valabilă acum? În bună măsură, deși nu sunt puține romanele de prim rang, insuficiențele romanului contemporan – ne referim, desigur, la producția medie – sunt aproape aceleași. Confuzia veche e alimentată de alte formule. Omul din afara literaturii spune adesea cu toată convingerea «viața mea e un roman», punând un semn de egalitate între cei doi termeni ai problemei. Nu e prea greu să demonstrăm că viața nimănui nu e niciodată roman chiar dacă ar conține premisele unui roman. Acesta există printr-un creator, prin cel ce-l scrie”. ■ La *Perspectiva personajelor* reflectează Angela Marinescu: „Am citit ultimul roman al lui Gh. Suciu, *Botează-mă cu pământ*, ca și câteva din comentariile care au apărut despre el. Nu sunt întru totul de acord nici cu autorul cărții și nici cu recenziile ei. Meritele romanului lui Gh. Suciu, câte sunt, credem că stau în altă parte decât crede atât autorul cât și critica săi. Îmi permit, în paginile care urmează, un dialog colegial, ieșit dintr-o lectură liberă de servituțurile pe care le are lectura pe care o face un critic cărților despre care scrie”. ■ M. Ungheanu analizează romanele lui Romulus Guga. □ *Paradisul pentru o mie de ani*: „Excesul de sentimentalitate, de tristețe, de nefericire, de autocompătimire dă nota cea mai discutabilă a acestei cărți. Absentă e tocmai profunzimea pe care vorbele mari n-o pot înlocui”. □ „*Adio Arizona*, subintitulată *Spovedania unui naiv făcută în fața unui autor din provincie*, e redactată mai stins și mai îngrijit. Naivul care nu face altceva decât să converseze cu prieteni are o preocupare centrală: vrea să afle de ce a dispărut sau a murit Traian S. Informațiile obținute sunt insuficiente și contradictorii”. ■ De cartea lui Corneliu Ștefanache, *Speranța care ne rămâne*, se ocupă Nicolae Baltag: „Excelent rămâne romanul în cele câteva analize psihologice pe care autorul nu le expediază neglijent și în cronică socială a primilor ani de după război, ani de dibuiri și confuzii, cu inițiative importante, necesare și greșeli dureroase, epocă pe care Corneliu Ștefanache o abordează frontal, cu curaj, cu o siguranță înțelegere a evenimentelor și a sensului lor istoric”. ■ În cadrul rubricii despre *Contemporanii noștri*, Paul Dugneanu, Nicolae Ciobanu, Valeriu Cristea și Al. Piru prezintă *Patru prozatori de azi*. □ Paul Dugneanu notează despre *Substanță și formă în romanele lui D. R. Popescu*: „Universul românesc al lui D. R. Popescu – luăm ca puncte de reper recente apariții editoriale, *Cei doi din dreptul Tebei* și *Vânătoarea regală* – se constituie sub semnul relativității. Evenimen-

tul nu este tratat dintr-o perspectivă unică, a autorului omniprezent, a personajului principal, ci eliberat de latura anecdotică, este privit în context, în relaționările sale, în șirul de reacții pe care le determină. Există personaje, deci tot atâtea unghiuri de vedere. Narațiunea este detaliată până la dizolvare, pulverizată pentru a se reconstitui apoi la nivelul ansamblului. În acest sens *Cei doi din dreptul Tebei* oferă un exemplu aproape schematic”. □ Nicolae Ciobanu subliniază *Modernitatea viziunii românești în Țara îndepărtată* a lui Sorin Titel: „Comparat cu multe dintre cărțile sale anterioare, s-ar părea că romanul *Țară îndepărtată* marchează momentul «cumințirii» și, firește, regăsirii de sine a lui Sorin Titel. Realismul epic aspru, direct, tonul amar-nostalgic al rememorarii, universul uman izbitor prin specificitatea lui etnică și socială, identitatea caracterologică a personajelor, în fine, exacta situare în timp, la scara istoriei, a acțiunii, iată – poate – cele mai de seamă elemente în măsură să susțină o asemenea aserțiune. Și totuși, pe de altă parte, romanul lasă impresia unei modernități narative cu adevărat acaparatoare; în așa fel încât, până la urmă, pur și simplu, suntem constrânși a recunoaște că efectele experiențelor încercate de prozator anterior nu pot fi, în niciun caz, trecute cu vederea”. □ Al. Piru descoperă *Unghiul adevărului în cărțile* lui Petru Popescu: „*Copiii Domnului* este legenda unei cete de hoți de turme având drept cap un preot, pe Anchit, tras finalmente în țepă de ciobani cărora le dă binecuvântarea să fugă cu prada luată de la el. [...] În *Copiii Domnului* el a izbutit exemplar să și sublimeze personalitatea în favoarea mitului, să scrie un admirabil western românesc”. □ Despre *Forța epicului* în proza lui Augustin Buzura, scrie Valeriu Cristea: „Romanul lui Buzura nu se mulțumește să însușească aceste trudnice, greoaie confesiuni. Monologurile, adevărate blocuri epice, acționează conjugat, și totodată unul împotriva celuilalt, ca două pietre de moară, sporind sentimentul de opintire, senzația de asperitate, în punctele de contact ale planurilor. Consumul ridicat de efort caracterizează până și momentee de «relaxare» din roman”. ■ M. N. Rusu analizează *Proza evenimentului* la Marin Preda: „Marea intuiție a povestirilor lui Marin Preda constă în aceea că personajele sale văd cauzalitatea ca pe o relație difuză între o mulțime de factori, o relație parcă de esență cosmică. Ei citesc în toate semnele din jurul lor, ei angajează astfel, indirect, istoria în fiecare eveniment al istoriei lor personale. De aici, aburul de legendă al povestirilor lui Preda. Încercând să povestească altora propria lor poveste, eroii constată că acesta nu mai interesa pe nimeni. Povestea lor intra-se, de fapt, în marea poveste a lumii, care este timpul, istoria, comicul. Intuiția epică a lui Marin Preda este desăvârșită, iar din punct de vedere tehnic, conferă povestirilor sale, o sfericitate egală cu sine”. ■ La *Proustianismul Hortensiei Papadat-Bengescu* se referă Dana Dumitriu: „Scriitoarea nu lasă niciun caracter rigid și fix, le nuanțează, le dă o complexitate și un relief mereu în mișcare, neferindu-se de răsturnări paradoxale de conduită. Avea desigur senzația că a creat o lume și aceasta o dovedește însăși idila de ciclu și mai ales continui-

tățile personajelor care depășesc uneori limitelor roamnelor. Ea scrie de la o carte la alta povestea aceleiași lumi, uneori schimbând total optica, alteori adăugând doar o nouă trăsătură portretelor deja schițate”.

29 septembrie

• [„Scânteia”, nr. 9986] Gheorghe Tomozei publică poezia *Noi suntem...*
■ Pe marginea Programului partidului Virgil Teodorescu scrie *Literatura – mesaj al vremii noastre*: „Prezentând și analizând activitatea noastră în toate domeniile vieții sociale și politice, pe tărâmul economiei și al culturii, recente documente de partid – Programul, Directivele și Tezele – oferă întregii lumi o imagine cum nu se poate mai limpede a ceea ce înseamnă unitatea indisolubilă dintre forța conducătoare a țării – Partidul Comunist Român – și popor. [...] Sunt formulate, de asemenea, cu claritate și pregnanță concepțiile despre rolul artei și literaturii în perspectiva dezvoltării socialismului și instaurării comunismului, a formării și fortificării conștiinței omului nou. Fără îndoială, arta se dezvoltă în strânsă legătură cu evoluția socială și națională a societății, corespunzător condițiilor specifice ale fiecărei epoci și națiuni. Literatura și arta – istoria a demonstrat-o convingător cu fapte – nu pot fi niște construcții hibride și nici creația unor aleși aflați deasupra vieții, întrucât ele exprimă și trebuie să exprime transformările care au loc neîncetat în societate, cuceririle forțelor revoluționare, gândirea înaintată a fiecărei epoci. Cu paginile memorabile ale acestor documente în față, oricare creator de artă este dator să-și adreseze o întrebare capitală: pentru cine scriu? Și cum scriu pentru ca mesajul meu să găsească drumul direct spre marele auditoriu? Iată de ce o înaltă ținută umanistă va trebui să caracterizeze opera scriitorului angajat, căci el, prin creația lui, trebuie să-i ajute pe oameni să privească mereu înainte, să prefigureze schimbările viitoare ale societății, să însuflețească masele populare, tineretul patriei noastre, la fapte mărețe închinat viitorului de aur al omenirii – comunismul. [...] Operele noastre literare, străbătute de mesajul umanismului, socialismului și al comunismului, trebuie să reflecte cu mai multă profunzime fenomenele actuale din viața societății noastre, devenind, așa cum stă scris în *Program*, «bun al întregului popor»”.

[SEPTEMBRIE]

• [„Albina”, nr. 23] Revista se deschide cu versuri de Ion Bănuță și un articol de Dragoș Vicol despre programul viitor al partidului. □ La pagina de artă, un citat din proiectul Programului Partidului Comunist Român: „Literatura și arta trebuie să-i ajute pe oameni să privească mereu înainte, să le dea o imagine înflăcărată a perspectivei istorice, să prefigureze schimbările viitoare ale societății, să însuflețească masele populare, tineretul patriei noastre la fapte mărețe închinat realizării visului de aur al omenirii – comunismul”. □ Grupaj liric semnat de Dan Mutașcu, Valentin Deșliu și Nikolai Zidarov (în tălmăcirea

aceluiași Valentin Deșliu). □ La 30 de ani de la moartea lui Liviu Rebreanu, „stea de mărima întâia a literaturii române”, este reprodus un scurt fragment autograf dintr-un manuscris intitulat *Cuibul visurilor*, „prilej de a cunoaște mai bine felul în care lucra marele nostru scriitor, alături de un portret inedit, semnat de contemporanul său Jean Steriadi”.

● **[„Amfiteatru”, nr. 9]** Gabriel Stănescu este poetul propus cititorilor de către Constanța Buzea în rubrica *Primele*. ■ Aceeași C. Buzea îi dă credit, la rubrica de *Convorbiri colegiale/ poșta redacției*, unui viitor tânăr poet, Ion Stratan: „Oare cât de înalt mai este poetul de calul lui de flori? – ar fi întrebarea care se hrănește din versurile tale mai vechi și ar fi întrebarea care vrea să te facă din când în când dator la noi. Versuri pline [...] dar și rime copilăroase ce nu se pot nici asimila dar nici trece cu vederea.” ■ *Antologia Amfiteatru*, sub titlul *Generație și cultură*, îl găzduiește pe Virgil Teodorescu. „O necontenită mișcare dialectică leagă între ele generațiile care se succed. Există, cred, un punct la zenit unde generațiile se contopesc într-o unică efuziune. *Relația generație-cultură* nu se poate rezolva, desigur, în afara biologicului [...] Fiecare generație își aduce contribuția ei revoluționară, novatoare [...] Generațiile, în neîntrerupta lor succesiune, trebuie să evite eroarea de a crede că fiecare posedă calități particulare, disprețuind afirmația herodotiană potrivit căreia rațiunea este universală, precum și faptul că oamenii, semuitori prin forma lor exterioară, sunt la fel de semuitori și cu aceeași infinită varietate, în geniul lor uman. De aceea, orice tânăr creator se va feri să urmeze un itinerar artificial având drept punct terminus un univers abstract, egoist, numai din dorința de a fi cu totul altfel, de a se diferenția, alienându-se de lumea înconjurătoare. Tânăra generație trebuie să facă eforturi de a fi *autentică*. Prezența acestui efort permanent constituie secretul prestigiului ei.” ■ *Debutul – act de conștiință* este articolul lui Ioan Buduca în care cuprinde câțiva poeți ce și-au ratat, deși talentați, debutul „pentru că au o virtuozitate mimetică multilaterală”: Dan Verona, George Țârnea; alții au reușit să se detașeze de model, vezi Mircea Ivănescu, care și-a pulverizat modelul inițial, Bacovia, *reinventând bacovianismul* și rămânând astfel doar amintirea modelului, ca prim punct de referință. „Lectura debuturilor, cu excepții fără mare însemnătate, convinge în ultima vreme numai pe editori, în criză de texte mai bune. Oricum, în urma unui posibil calcul cu superbe delicii statistice – cât la sută din ultimele 10 debuturi în poezie este moda Stănescu, cât Alexandru, cât Păunescu, cât Beniuc – dreptul de a semna aceste cărți ar trebui suspectat [...] Momentul actual al poeziei tinere deschide o reală șansă de depășire a inerției debuturilor din ultima vreme și o firească continuare a experienței generației lui Nichita și Ioan Alexandru.” □ *O promoție de tineri creatori* impune câteva nume: proză debut – Petre Domșa; lirică – Ion Mureșan, Dan Damaschin, Rodica Simion, Roman Istrati, Doina Doru, Miruna Raluca Macovei, Vasile Poenaru. □ Recenziile sunt semnate de M. N. Rusu, ce scrie despre despre cele două volume ale lui Amza Săceanu,

Fața văzută și nevăzută a teatrului (Eminescu) și *Teatrul în cetate* (Junimea) și de Andrei Corbea, ce se referă la *Alegerea lui Iona* de Ion Ianoși (C.R.); Lucian Alexiu, despre romanul *Cascada* de Vasile Băran (articolul *Rutină și repetare*); Doru Mielcescu despre debutantul Doru Davidovici, premiant al Editurii Eminescu, prin *Caii de la Voroneț* (în cronică *Dezinvoltura epică*).

■ De reținut și cronică lui Andrei Roman, *Tema actului justițiar*, ce urmărește *Vânătoarea regală* a lui D. R. Popescu (Eminescu, 1974): „Un acut sentiment al istoriei străbate întreaga scriere a lui D. R. Popescu [...] refacerea istoriei în mod autonom, neținând seama de spațiu și timp, de cunoașterea lucidă a epocii și a acțiunilor ei interne de dezvoltare, duce la intrarea într-un nou mit. Istoria ca atare nu este însă un dat, ea se formează din șirul evenimentelor. Nu istoria este cea care ne asumă, ci noi ne-o asumăm. Din adecvarea sau inadecvarea la actul istoric pe care o dovedesc atitudinile fiecăruia, ia naștere o tensiune pe care scriitorul o sondează în căutarea dimensiunilor contemporaneității”.

● [„Cinema”, nr. 9] *Programul partidului, programul nostru* se intitulează colocviul realizat de Valerian Sava, în apropierea Congresului al IX-lea al P.C.R. „În fața noastră, comunismul devine o realitate”, declară în acest context Petre Sălcudeanu. □ Eva Sârbu descrie filmul *Tatăl risipitor*, cu scenariul semnat de Eugen Barbu, „o acoperire cu multe carate”.

● [„Convorbiri literare”, nr. 9] La rubrica intitulată *Programul partidului – programul întregii națiuni* semnează texte Const. Ciopraga și Ioanid Romanescu. □ Const. Ciopraga, *O călăuză în acțiune*: „Este normal ca geniul artistic creator al poporului nostru, de care se vorbește în proiectul nostru, de care se vorbește în proiectul de Program, să fie cunoscut larg tuturor, de unde datorită supremă a presei și altor mijloace de informare în masă de a lupta pentru cultura destinată plenar tuturor. Citez, în încheiere, o referire la unul din scopurile cele mai înalte ale sistemului socialist și promovarea celor mai eficiente forme de umanism [...] Trăsături ca acestea, formulate în termeni limpezi, alcătuiesc pentru toți slujitorii culturii noastre socialiste o îndrumare de maximă însemnătate, o călăuză în acțiune”. □ Ioanid Romanescu, *Opțiunea unei națiuni*: „Cu oricât har scriitoricesc ai fi înzestrat, nu poți să reformulezi adevărurile pe care le rostește un întreg popor. Tot ce rostește un popor devine cale de urmat. Iar dacă poporul are un drum al său, oricare om cinstit își manifestă adevărurile. Cu atât mai mult își manifestă adevărurile un scriitor, căci el face parte dintr-un detașament de frunte al națiunii sale”. ■ Nicolae Manolescu semnează textul *Doamna Bovary și doamna Dalloway*: „Revenind la definiția lui G. Călinescu, voi spune că e perfect justă, cu condiția să admitem că a trăi are mai multe înțelesuri în roman: se poate trăi nu numai ca Père Goriot, dar și ca Orlando, ca doamna Dalloway, nu numai ca doamna Bovary...”. ■ La *Critica poeziei*, Daniel Dimitriu semnalează *Premianți de la Eminescu*: „Editura Eminescu și-a lansat laureații prin tipărirea a patru plachete. Autorii lor sunt Carolina Ilica și Mircea Florin Șandru (premiul I), Dinu Adam (premiul

II) și George Florian Cozma (premiul III)”. □ Carolina Ilica: „*Neîmblânzită ca o stea lactee* este un titlu căutat. Această stranie afectare, caracteristică întregului volum, ar putea fi privită drept ornament și frumusețe zadarnică, exterioară, dacă, de fapt, în concepția poetei, stilul n-ar fi părtaș la jocul sentimentelor, apărând ca o compensare a acestora și, mai mult, ca o ingenios construită cutie de rezonanță”. □ Mircea Florin Șandru: „*Elegie pentru pădurea orașului* se impune atenției cititorului de la lectura primelor texte. [...] Este un poet adevărat pentru simplu motiv că impune – de astă dată instinctiv [...] – o percepție sintetică asupra realității”. ■ La secțiunea *Teatrul conștiinței*, Val Condurache prezintă două volume de teatru. □ Teodor Mazilu, *Frumos e în septembrie la Veneția* (Eminescu, 1973): „Conștiința este în piesele lui Teodor Mazilu, Limbaj. Nu este vorba de a accede la nivelul conștiinței urmărind meandrele vorbirii unui personaj, ci pur și simplu de o axiomă care, în cazul personajelor lui Teodor Mazilu, se verifică în toate cazurile: conștiința e suprafața în care se intersectează «discursul» bucuriei, al aspirației, al parvenirii, al tristeții metafizice, al snobismului sau al inocenței absolute”. □ Ion Băieșu, *Cine sapă groapa altuia* (Eminescu, 1974): „Activitatea de dramaturg a lui Ion Băieșu se împarte, în schimb, în drame și comedii. Vom judeca volumul *Cine sapă groapa altuia* ținând cont de separația destul de netă a genurilor în teatrul lui Ion Băieșu. Comediile (*Preșul*, *Escrocii în aer liber*, *Cine sapă groapa altuia*) reprezintă direcția cea mai puțin rezistentă a dramaturgiei lui Ion Băieșu”. ■ Ocupându-se de *Critica criticii*, Al. Dobrescu prezintă două studii critice. □ Valeriu Cristea, *Pe urmele lui Don Quijote* (C.R., 1974): „Că n-am descoperit antecedente clare pentru toate ipostazele din *Pe urmele lui Don Quijote* e adevărat [...] Despre calitățile stilistice ale volumului nu se cade să vorbesc, câtă vreme nici Valeriu Cristea, am văzut, nu pune preț pe ele”. □ Viorel Alecu, *Opera literară a lui G. Călinescu* (Albatros, 1974): „Intenționând să se continue printr-un viitor volum cu analiza propriu-zisă (poezie, proză, teatru, impresii de călătorie), la care se adaugă publicistica și comentariile în marginea literaturii universale, ultimele – argumentează încălcit autorul – fiind «elementul de tranziție între artă și istoriografie»”. ■ Const. Ciopraga scrie despre *Poezie și certitudine: Geo Dumitrescu*: „Inițial frondeur și dezabuzat, la Geo Dumitrescu sentimentul e «bombardat» cu particule de ironie, neutralizat prin sarcasm, ori persiflat în moduri felurite, încât confesiunea devine un spectacol al aventurii interioare, comentat de un observator refractar iluzionării. Nonconformismul primei etape (*Aritmetica*, 1924), care se menține, altfel orientată, și în *Libertatea de a trage cu pușca* (1946) și în volumele următoare (*Aventuri lirice*, 1963, *Nevoia de cercuri*, 1966) sub forma dicțiunii voit prozaice ori în plăcerea de a dezarticula miturile, trebuie raportat la stilul ireverentios, dinamitar al avangardei”. ■ Adrian Marino continuă studiul intitulat *Istoria ideilor literare (III)*: „Între semnul și semnificația modelului reapare mereu același raport de identitate. Modelul-semn instituie pro-

pria sa semnificație printr-un act de autoreferință. Pe această bază, a modelului ca semn global, cu semnificații diferențiate și solidare în planul istoric, critic și sistematic s-ar putea elabora și o semiologie a modelelor literare”. ■ Traian Podgoreanu scrie *Aparență și esență la D. R. Popescu*: „Una din calitățile remarcabile ale prozei lui D. R. Popescu constă în dezvăluirea treptată a esenței, a adevărului, prin înlăturarea aparențelor; a existenței personajelor, a fluxurilor ce pornesc din zonele mai adânci ale conștiinței, ale adevărului uman. Cele mai bune opere ale sale conțin un joc dialectic subtil al raporturilor dintre aparență și esență, realizat îndeosebi prin stabilirea de echivalențe simbolice pentru actele și gesturile personajelor [...]”. ■ Mircea Iorgulescu se referă la *Ion Caraion*: „Poezia lui Ion Caraion pornește surprinzător dintr-o experiență nemijlocit de viață, dar ambiția autorului este de a le da și un alt înțeles decât cel strict existențial; căci nu viața e trecută în literatură, ci literatura este adusă în viață. Cu adevărat caracteristic pentru Ion Caraion este acest refuz de a disocia planurile. Lumea, pentru el, are o dimensiune unică, este violent materială și situată exclusiv în prezent”. ■ Despre *Satul românesc în poezia lui Blaga* se ocupă Lucian Velea: „Esențialul în structura satului blagian îl constituie vatra. Punctul de plecare e vatra satului înțeleasă sociologic drept centru în jurul căruia se grupează satul. Blaga ridică vatra materială la un rang mitic”.

● [„Familia”, nr. 9] Apar și alte semnături față de cele deja obișnuite: Nicolae Balotă, *Glose la poezia lui Francisc Păcurariu*, o noua rubrică, intitulată *Cronică elementară* de Ștefan Bănulescu – *Evlampia*, dar și versuri de L. Dimov, *Litanii pentru Horia*. Cităm din Șt. Bănulescu: „Printre atâtea vorbe mari și superlative tocite, cuvântul simplu răzbate greu și prin firescul și prospețimea lui devine fantastic. Începi să treci drept original și om cu ciudățenii dacă vorbești simplu și exact și dacă nu pui virgula între subiect și predicat. Mai rău, dacă nu-ți merge gura mai repede decât mintea și plugul, ești dintr-un aluat suspect și riști să fii socotit lipsit de simțul realității [...]”. □ O dublă cronică de Radu Enescu, vizând retrospectiva poetică a lui Mihnea Gheorghiu, *Ultimul peisaj*, dar și memorialul de călătorie spaniol al lui Adrian Marino. □ Piesa uitată (și redată publicului de Valentin Silvestru) este *Halatul alb* de Victor Eftimiu. ■ La poșta redacției, sub semnul *Realului ca plasmă poetică*, Șt. Aug. Doinaș propune un nume nou: Liviu Ioan Stoiciu. □ *Note de drum* despre Portugalia de Marius Sala și poeme de S. Beckett, în traducerea lui Marguerite Barthes și Al. Covaci.

● [„Ramuri”, nr. 9] Redacția revistei publică *Programul partidului, programul poporului*: „Un moment de o importanță deosebită în pregătirea Congresului al XI-lea al partidului îl constituie publicarea proiectului Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintate a României spre comunism. Opinia publică din țara noastră, toți oamenii muncii de la orașe și sate au luat cunoștință cu viu interes și sentimente de profundă adeziune de proiectul Programului, care dă o orientare

generală științifică, marxist-leninistă pentru întreaga activitate pe plan național și internațional a partidului și poporului nostru”. ■ Mihai Pelin meditează la *Statutul social al literaturii*: „Statutul social al literaturii, definit cu pregnantă clarviziune ideologică în proiectul Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, revine în actualitate, reținând nu numai atenția scriitorilor ca atare, ci și a celor cărora pagina scrisă le este adresată și care vor să se recunoască în ipostazele ei publice”. ■ Teofil Moreta continuă reflecțiile despre *Publicistica militantă*, analizând „*Contemporanul*” în actualitate: „«Contemporanul» își propune să fie nu doar un consemnatar și un recenzent al evenimentelor la zi ale vieții spirituale a societății noastre (sarcină la care se limitase revista în ultima vreme), ci, în primul rând, un analizator al fenomenelor care generează aceste evenimente. Deci, un instrument menit să stimuleze cititorul – specific epocii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de trecere către comunism – spre o permanentă meditație asupra condiției sale de epocă, spre efortul de a descifra în stil științific, raporturile evoluției individului în atât de complexul context social”. ■ Petre Anghel semnează un text omagial intitulat *L. Rebreanu: 30 de ani de la moarte*: „La 30 de ani de la stingerea din viață a autorului (petrecută la 1 septembrie 1944), opera lui Liviu Rebreanu continuă să fie, în ciuda trecerii timpului, o piatră de hotar a literaturii române. Perenitatea ei impune comentatorului, din capul locului, o întrebare de esență: ce anume a determinat longevitatea acestei creații literare, acceptată, aproape în unanimitate, și de către public și de către critici, încă de la apariția ei? Răspunsul comportă, desigur, mai multe variante, toate convergând însă spre realismul profund al autorului, spre includerea, în paginile romanelor, a unor episoade dramatice de viață transfigurate artistic”. ■ Adrian Marino continuă serialul despre *Începuturile hermeneuticii literare (III)*: „Această «interiorizare a sensului» a putut fi surprinsă și în unele tehnici mistice orientale. Înțelegem ceea ce ne apropie sau ne desparte prin confruntare imediată. Orice înțelegere este condiționată de modul celui care înțelege. Sensul interior nu se dezvăluie decât prin interiorizare. Ceea ce s-a numit, meta-hermeneutica lui *Dasein*, condiția însăși a conștiinței inteligibile și «înțelegătoare», aruncă o lumină asupra unor aspecte care fac parte din practica obișnuită a hermeneuticii. Ea presupune, într-adevăr, o «implicare», o participare la viața și destinul unei idei, ceea ce exclude posibilitatea hermeneuticii exterioare, superficiale, pur formale”. ■ În cadrul rubricii intitulate *Cronica literară*, Al. Piru prezintă doi scriitori. □ Primul este Alexandru Miran: „Din stârpea ardeleană a bala-diștilor (Radu Stanca, Ștefan Augustin Doinaș) face parte și medicul Alexandru Miran [...] relevat abia la 43 de ani cu volumul de versuri probabil mai vechi *Adevărata întoarcere* (E.P. L, 1969), căruia i-au urmat *Locul soarelui* (C.R., 1970), *Alegerea lemnului* (C.R., 1974) și o fantezie dramatică *Moartea Penelopei* (C.R., 1971)”. □ Al doilea poet se numește *Barbu Cioculescu*: „În

rândul baladiștilor trebuie trecut și Barbu Cioculescu [...] fiul criticului Șerban Cioculescu, premiat în 1947 pentru volumul de versuri *La steaua păstorului*, publicat numai în parte. Editor al lui Constant Tonegaru și Luca I. Caragiale, Barbu Cioculescu, poet extrem de scrupulos și exigent cu el însuși, a redebutat abia la 39 de ani cu o culegere de versuri, *Cerc deschis* (E.P.L.), mărturisind prezența și adevărată aderența sa la efortul constructiv socialist”. ■ Grigore Traian Pop realizează un *Interviu cu Ștefan Aug. Doinaș* despre *Literatură și filosofie*: „Atât logic cât și istoric, relația dintre filosofie și artă este de o infinită complexitate, de o evidentă contrarieritate. Întrebările și certitudinile își interferează traiectoriile și acolo unde credem instaurată armonia și echilibrul, idei neașteptate tulbură unitatea întregului, deschizând noi capitole, actualizând noi conflicte și, uneori, false probleme. Aceasta și pentru faptul că atât filosofia cât și poezia sunt activități copleșitoare, iradiind intens – și nu întotdeauna ordonat –, atât în sfera spiritului cât și în cea a sensibilului. Când spunem că această relație stă sub semnul celei mai profunde dialectici, nu greșim, firește, dar nici nu rezolvăm problema: o amânăm doar. Când afirmăm că filosofia și poezia sunt realități autonome la suprafață, dar convergente în adânc, iarăși rostim un adevăr, dar unul general și, poate, în abordările concrete, inoperant. Dar parțial putem și rezolvăm problema în momentul în care suntem dispuși să calificăm filosofia ca funcție laborioasă a spiritului, iar artei să-i recunoaștem calitatea de îndeletnicire spontană. Și în acest domeniu, insuficient explorat, credem, materialismul marxist, dialectica marxistă sunt singurele perspective din care pot fi abordate problemele, o rezolvare absolută a lor, una definitivă, venind în contradicție cu realitatea fenomenelor, cu dialectica realității. În convorbirile despre relația dintre literatură și filosofie – pe care le ianugurăm acum – intenționăm să abordăm chestiunea pe un plan larg, dintr-o perspectivă ideologică fermă, să reliefașăm infinitele valențe ale filosofiei și literaturii în desăvârșirea profilului spiritual al constructorilor societății socialiste multilaterale dezvoltate. – *Platon a exclus poezia din Republica sa: «Mi-am dat seama astfel în scurtă vreme și despre poezi că nu din înțelepciune fac ceea ce fac, ci printr-o înzestrare firească și sub puterea inspirației, întocmai ca profeții de oracole: căci și aceștia spun multe lucruri frumoase, dar de fapt nu știu nimic din ce spun. Am văzut că poezii sunt și ei într-o situație asemănătoare și totodată mi-am dat seama că din cauza darului lor poetic își închipuie că în general nimeni nu e mai înțeles decât ei». Acest neadevăr al lui Platon poate fi comentat din unghiuri diferite. Ar putea totuși să stimuleze o discuție despre rolul poetului în Republica spirituală a lumii moderne? – Intransigența și exclusivismul lui Platon la adresa poezilor decurg din concepția sa metafizică, aceea care postulează realismul Ideilor. Dacă singura realitate adevărată sunt Ideile, iar acestea se află în «cerul supraceresc», lucrurile acestei lumi sunt doar copii ale lor; poezia, imitând aspectele sensibile ale realului, nu este decât o copie a unor copii. Tot așa: dacă Adevărul e apanajul exclusiv al Rațiunii, inspirația*

poetică – pe care filosoful o compară cu sfera de beție a banchetelor – nu este creatoare de adevăr, ci chiar pernicioasă unei juste înțelegeri a lucrurilor. De remarcat că Platon nu neagă frumusețea și valoarea socială a poeziei: el neagă faptul că lirismul ar ține de condiția normală a omului și că poetul ar fi conștient de ceea ce face și spune. Consecvent concepției sale politice – în care politicul e o formă a raționalului – filosoful consideră că poezii «crează fantome, nu realități». De aceea îi exclude din statul său ideal. O atare concepție manifestă un radicalism idealist, care n-a mai fost susținut, cu aceeași vehemență, de către nici un filosof. Gândirea europeană a căutat mereu să astupe prăpastia de netrecut dintre lumea sensibilă și lumea inteligibilă, pe care a scăpat-o Platon. De altfel, pe măsură ce psihologia a investigat zonele profunde ale persoanei umane, s-a modificat și concepția asupra inspirației poetice: aceasta nu mai e privită ca o stare de grație, iar poezia nu mai apare ca o simplă bolboroseală inconștientă, determinată de un fel de beție divină, ci – dimpotrivă – fie ca izbucnire spontană a conținuturilor obscure ale unor straturi adânci ale ființei umane, fie ca exercițiul lucid a unei minți extrem de aplicate, al unei virtuți combinatorii: în orice caz, inspirația – și suportul ei: talentul sau geniul – ne apar ca date naturale, nu ca niște daruri nemotivate ale zeilor. Modificarea acestor concepții a conferit o gravă responsabilitate actului poetic, i-a investit pe poeți cu un rol de mare importanță socială. Ca «vates», poetul nu e ca un simplu ghicitor în stele, ci un om care descifrează liniile de forță ale evoluției temporale, ticurile ascunse ale evenimentelor istorice, datorită unei instituții speciale. Profetismul social și patriotic al unei poezii ține de împrejurarea deosebit de semnificativă, că poezii sunt expresia celor mai adânci aspirații ale poporului lor (căroră le conferă o expresie de neuitat), aspirații pe care istoria e chemată să le confirme. Atunci când reformulează, în asemenea expresii care hrănesc memoria colectivă, vechile adevăruri perene ale unamității, poetul este, totodată, un creator de frumuseți ale limbii și un modelator de conștiințe. Funcția social-educativă a poeziei, îndeosebi în cadrul unei formațiuni politico-istorice determinate – de la cetatea antică la statul modern – este de necontestat. Atât vechiul *poeta vates* – mijlocitor între «zei și vocea poporului» (Hölderlin) – cât, și geniul romantic suferind de un indefinibil «mal du siècle», ba chiar și chinuitul «poète maudit», mai apropiat de sensibilitatea noastră de azi, s-au impus ca voci exemplare ale umanității, ca personalități spirituale care reprezintă un ethos național și o atitudine particulară plină de tâlcuri față de un anumit moment istoric. Această voce – în exemplarele cele mai realizate – de la Pindar la Hölderlin, de la Dante la Hugo, de la Whitman la Maiakovski – a avut întotdeauna suportul unei personalități umane majore, al unei concepții superioare și dinamice despre lume și viață. Alături de poetul «turnului de fildeş» – formă exacerbată de individualism și însingurare, dar nu total nemotivată social, ci mai curând exprimând un reflex de apărare față de o anumită societate – a existat întotdeauna «poetul cetățean», conștiință superioară a po-

porului său. Uneori, acest dublet poate fi găsit în aceeași persoană: oare nu spune G. Călinescu că orice adevărat poet se află ziua în stradă, pe baricade, iar noaptea în turnul de fildeș al singurătății sale, încercând să fie, o dată, un simplu soldat al patriei sale, a doua oară (și în același timp) un cercetător al destinului [...] care stă scris în adâncimea fiecărui eveniment? Părtaş în istorie, prezent în fiecare întâmplare, poetul este, în același timp, conștiința dotată care relevă sensurile adânci ale efemerului, direcția majoră a întâmplărilor: desprins de contingent și trecător, el este asemenea întrucâtva filosofului – un purtător de ticuri, cărora le dă însă altă expresie decât gânditorul – o expresie strict subiectivă, legată de clipă și de cele mai adânci fibre ale sensibilității sale, dar prin aceasta nu mai puțin valabile, emoționante și adevărate. Poetul e soldatul adevărilor trăite, adânc înfipte în solul spiritual al comunității sale. Platon îl vedea ca un simplu receptacol pasiv care coboară și bolborosește valul tulbure al unei beții zeești, proferator de deșertăciuni frumoase. Gânditorii moderni văd, însă, în el un mare cetățean – al patriei sale și al lumii – care-și creează, zi de zi, adevărul, asemenea eroului, printr-o angajare existențială în concretul sensibil al istoriei, în clipa pe care o ridică la înălțimea duratei, adeseori plătind pentru aceste tributuri proprii sale vieți. «Religia» poeziei leagă marile adevăruri ale sensibilității individuale, în care se exprimă simțirea și visurile popoarelor. – *E greu să stabilești câtă filosofie și câtă literatură conțin Dialogurile platoniciene. Platon e, deopotrivă, filosof și poet. În vremurile moderne, filosofia îl consideră pe Nietzsche drept mare scriitor, iar Bergson primește premiul Nobel pentru literatură. La noi, Eminescu și Blaga demonstrează, în chip strălucit, compatibilitatea geniului poeziei și al filosofiei. Dovedește aceasta că formele arte sunt congenitale filosofiei?* – Nu, cred că nu. Aceasta dovedește doar că cele două activități spirituale de neconfundat se întâlnesc într-un anumit punct al expresiei, în limbaj. La greci, *logos* înseamnă deopotrivă rațiune și cuvânt. Exprimându-ne prin cuvinte, filosofia nu se poate sustrage cu totul folosirii anumitor imagini, metafore, comparații, mituri etc. Dar această întâlnire în zona limbajului nu anulează deloc superficialitatea celor două activități ale spiritului: oricât de construite, de fascinante prin forma lor ar fi unele sisteme filosofice, oricât de liric ar fi stilul unor gânditori ține de o altă zonă, de o altă activitate decât cea plăsmuitoare de emoție lirică; ea ține de zona ideilor generale, a construcțiilor abstracte, a clarității și preciziei logice, a dinamicii înghețate a ideilor. Dimpotrivă, oricât de abstract ar fi un limbaj poetic, oricât de filtrată emoția lirică, prin sitele intelectului, poezia respectivă va fi un obiect estetic oferit sensibilității noastre și, nicidecum, o sumă de idei. În zona unde filosofia și poezia se întâlnesc există posibilitatea unei filosofii lirice și a unei poezii conceptuale, care însă nu se confundă una cu cealaltă. Poezia nu poate deveni nici muzică, nici plastică, nici idee pură, fără riscul de a se anula pe sine. Nimic nu e străin poeziei, e adevărat, dar nimic nu poate să înstrăineze poezia de esența și rolul ei specific. – *Biografia scriitorului, a artis-*

tului e cercetată până în cele mai mici amănunte. Sunt sondate zone obscure, straturi din cele mai adânci ale ființei. În schimb, biografia filosofului aproape nici nu interesează. De ce? – Explicația ideală ar fi următoarea: o operă filosofică este expresia unui adevăr asupra lumii, obținut prin totală detașare de orice determinări subiective, personale, de tot ce este trecător și contingent; ea tinde să uite că a avut un autor, pentru a deveni perfect obiectivă și impersonală. Din contră, o operă poetică este expresia unei experiențe de viață, a unor adevăruri personale și subiective, trăite până la incandescență; ea e strâns legată – deși nu explicată în esența ei – de o seamă întreagă de date personale, începând din fragedă copilărie și până la maturitate, determinată de o mulțime de imponderabile ținând de trecător și de contingent; ea nu poate să se desprindă complet de autorul ei, deoarece reprezintă adevărul lui strict general, nu o generalitate: Eminescu, de pildă. Nu ne spune nimic despre iubire în general, ci își exprimă doar felul său de a iubi. De aici, interesul pentru biografia artistului, și dezinteresul față de biografia filosofului. O poezie ne propune nu numai omul care a scris-o, ci și momentul și împrejurarea în care a fost concepută. – Din unghiul raportului dintre filosofie și literatură, o operă literară are o anumită semnificație, în funcție de fiecare cititor. E afectată, în acest fel, valoarea obiectivă a respectivei opere? – E adevărat că semnificațiile unei opere, desprinse la lectură, variază de la un cititor la altul, de la o epocă la alta. Dar, el nu diferă atât de mult încât să nu aibă o anumită convergență, încât să nu se încadreze într-un consens mai mult sau mai puțin general. Numai un lector total nevizat, complet lipsit de gust ar putea să nege total o valoare indiscutabilă. E de prisos să spun că aceste diferențe de interpretare nu afectează valoarea în sine a unei opere deoarece aceasta nu se crează ci numai se vedește în momentul lecturii. O operă mare este, practic, inepuizabilă, în sensul că își oferă mereu alte și alte laturi privirilor care-i cercetează adâncimile. Noi, astăzi, îl citim altfel pe Eminescu decât l-au citit contemporanii lui, iar această diferență marchează chiar o parte din valoarea lui nepieritoare; valoare care, neîndoios, va permite, și de acum înainte, alte interpretări, poate total diferite. Eu aș zice că un autor, sau o operă, sunt vii în măsura în care sunt discutați și controversați... Interpretarea sociologizantă a fenomenului literar îndreptățește rezervele față de interpretarea sociologică? – Nu cred. Interpretarea sociologică constituie un demers critic necesar și util. Ea nu explică niciodată esența operei, dar poate să arunce diverse lumini interesante, necesare, asupra unui fenomen literar. Interpretarea sociologizantă se discreditează de la sine, dar numai pe sine însuși, deoarece se sprijină pe o confuzie de valori. – După Ferdinand Baldensperger «oricine își poate avea clipa sa de geniu». Să rezulte de aici că geniul ar fi o stare particulară (excepțională) a mediocrității. – De ce nu? Genialitatea nu este o stare continuă, ci doar izbucnirea intermitentă a unor mari virtuți creatoare. Numai că geniile adevărate încercă foarte multe asemenea «clipe de geniu». În orice caz, destule pentru a arunca o lumină durabilă

asupra întregii lor vieți. În timp ce mediocrii adevărați nu cunosc decât fulgerul singuratic al unei inspirații în urma căreia rămân și mai scufundați în întunericul lor atât de comod... Într-o recentă carte despre Blaga se afirmă că, pentru înțelegerea poeziei acestuia, nu e nevoie de cunoașterea filosofiei unei triologii. Fără discuție, poezia care reclamă dicționarul nu e numai lipsită de accesibilitate, ci și fără fior liric. Aceasta nu înseamnă, cred, că poezia lui Blaga încurajează ignoranța filosofică. Lucrurile mi se par ceva mai nuanțate. Un cititor obișnuit de poezie se poate bucura de lirismul blagian, chiar datorită unei lecturi numai parțial adecvate, adică chiar dacă nu cunoaște filosofia lui Blaga. El va simți fiorul liric, dar nu-i va putea surprinde și desfolia toate implicațiile ideatice. Desigur, poezia lui Blaga nu încurajează ignoranța filosofică; dar nici nu pătrunde în mod absolut necesar, cel puțin pentru străbătrea anumitor zone ale ei, o adevărată inițiere, ca să nu zic o specializare în filosofia respectivă. Altfel, ar însemna că poezia lui Blaga ar fi ancila filosofiei lui Blaga, adică nu și-ar fi suficientă sieși... Cultura filosofică, în general, ca și cunoașterea filosofiei bligiene în special, favorizează receptarea tuturor implicațiilor ideatice ale poeziei sale. Ne putem imagina, însă, și cazul contrar: un cititor, perfect cunoscător al filosofiei bligiene, dar insensibil la farmecul poeziei bligiene, – nu credeți? Sensibilitatea filosofică e una, sensibilitatea poetică e cu totul alta. – La originea dialecticii se află metafora heraclitiană: «nimeni nu se scaldă de două ori în apele aceluiași râu». Și-a păstrat dialectica preferința pentru metaforă? – Întrebarea Dv. mi se pare gratuită. Faptul că Heraclit s-a exprimat metaforic, într-o perioadă în care limbajul filosofic era imagistic și metaforizant, incapabil să manevreze încă concepte abstracte, nu înseamnă că problemele sau metodele filosofice pe care acest limbaj le enunța, în felul său propriu, ar avea o «preferință» oarecare... Prima teorie a cunoașterii din istoria filosofiei a fost enunțată de Platon, sub forma «mitului cavernei». Merită, oare, să ne întrebăm dacă gnoseologia manifestă «preferință» pentru... mituri? – Din ce insuficiență obiectivă (sau subiectivă) e proclamată moartea artei? – Poate că din insuficiența unei... suficiențe. Vreau să spun că, obiectiv, această profecție sumbră derivă din pretenția unora de a cunoaște viitorul; iar subiectiv, la Hegel, de pildă, din aservirea față de propriul său sistem. Orice concluzie se află, în stare latentă, în premisele care o fundează. Dacă istoria are ca scop știința absolută, iar aceasta se află în spiritul absolut, adică în cunoașterea de tip filosofică, – cealaltă cunoaștere de tip artistic, ar trebui, cu timpul, să dispară”. ■ În cadrul secțiunii *Cartea* semnează recenzii literare Marcela Radu, G. Gheorghiuță, Ion B. Victor. □ □ Marcela Radu se referă la cartea lui Petre Dragu: „Întreg volumul *Sugestii pentru Diogene* este o dezbatere patetică despre omul zilelor noastre, format la școala muncii și a cinstei, pe șantiere, în universități, în uzine. Reportajele cuprinse în el se bucură de toate atributele genului: culoare, nerv, putere de convingere, desfășurate în pagini alerte, care imprimă un

plus de vitalitate subiectelor propuse investigației, un plus de atractivitate”.

□ Despre cartea lui G. Dimisianu, *Valori actuale*, se ocupă G. Gheorghiu: „[...] analizele lui G. Dimisianu sunt pătrunzătoare, judecățile sale de valoare ponderate, stilul critic sobru și cu grijă pentru expresia adecvată. Pe de altă parte, multe dintre cronicile încep cu mici părți introductive sintetice, în care se discută probleme cu caracter general ale prozei și poeziei contemporane. Criticul încearcă de această dată, cu rezultate notabile, să facă ordine într-un domeniu destul de greu ordonat, o face însă întotdeauna cu tact, nuanțat”.

□ Ion B. Victor notează despre volumul de versuri al lui Mihai Duțescu: „*Dulcea pierdere* cuprinde, de fapt, două cărți distincte: prima – surprinzătoare, inedită, a doua amintind, încă, de culegerile anterioare de versuri (*Noaptea nunții*, E.P.L., 1969 și *Scrisori de dragoste*, Ed. Eminescu, 1971), deși efortul de aprofundare a ideii este, indiscutabil superior”.

■ Radu Duca îl interviuează pe I. D. Sârbu, care afirmă: *Politicul este viață însăși*: „– *Sunteți la a cincea piesă pe care o prezintă publicului Teatrul Național din Craiova. Vă considerați «un autor local», sau vă dispăcește această expresie?* – Expresia «autor local», într-adevăr, îmi displace. Locuiesc în Craiova și scriu în Craiova, dar ceea ce scriu se poate defini prin buletin și adresă? Mi se pare absurd. Citiți biografiile celebre: veți constata că foarte mulți scriitori au lucrat departe de capitala țării lor. Trebuie să depășim complexul detreminat de noțiunea de «provincie», mai ales în accepțiunea în care o folosesc unii: amestecată cu o superioară deferență. Trăiesc astăzi în Craiova inventatori locali? Brâncuși, Țuculescu au început prin a se afirma la Craiova. Îi mai consideră, azi, cineva drept valori provinciale? Blaga nu a părăsit Clujul. Poete fi considerat un poet clujean? E ridicol. – *Totuși, v-ați stabilit în Craiova cu zece ani, și, de atunci, ați realizat o cotitură importantă în ceea ce privește scrisul dv...* – Sunt impregnat de ethosul Văii Jiului, unde am crescut și unde sunt mormintele familiei mele. Ca om de cultură m-am format în Sibiu și Cluj; în București am ajuns gazetar și, probabil, rămâneam prozator și cronicar dramatic dacă soarta m-ar fi adus în Craiova. Pentru prima dată, cred că e momentul să mărturisesc sincer ce mă leagă de Craiova, de Oltenia, de olteni. Mai întâi, nu pot să uit că, într-un moment dificil, Craiova mi-a oferit ospitalitate, dragoste și înțelegere. Asta s-a întâmplat în 1964, când am fost numit secretar literar la Teatrul Național. Apoi, aici am învățat românește. Nu e deloc o exagerare. Ca orice intelectual ardelean, sunt un poliglot, limba literară românească mi-am însușit-o în școli și biblioteci. Era firesc să-mi lipsească contactul cu un mediu în care limba românească e lege și monopol. În sfârșit, la Craiova am cunoscut pe viu, direct și nemijlocit, scândura scenei. Astfel spus, datorez colectivului artistic al Teatrului Național din Craiova convertirea mea la genul dramatic. – *Vi s-au jucat șapte piese până în prezent; plus un film; plus un scenariu Tv. Cu toate acestea, anul trecut, ați apărut în librării cu două volume de proză. Pe când unul de teatru?* – Întrebarea mi se pare importantă și

oportună. Piesele mele, până acum, au apărut, majoritatea, în tipărituri cu caracter de uz intern, de serviciu. Adevărul e că proza pe care am publicat-o e scrisă înainte de venirea mea în teatru. Și am putut s-o public fiind redactată în formă finită. Un text dramatic e altceva: până la publicare sau reprezentare, realizez trei-patru formule. Apoi, după fiecare premieră, la aceeași piesă, mai schimb, mai adaug ceva. În ciuda acestor vicisitudini specifice genului, sper – grație inițiativei editurii «Scrisului românesc» – să apar curând în vitrinele librăriilor cu primul meu volum de dramaturgie, conținând 4 piese contemporane. Predau, până la sfârșitul anului, și un al doilea volum de teatru, la editura Cartea Românească. – *Ce reprezintă în experiența dv. de dramaturg, etapa Amurgul acela violet? Ce ne puteți spune despre intențiile urmărite?* – Astăzi, se afirmă cu pregnanță «teatrul politic», în care problemele interiorității sunt abordate deschis, cu sinceritate. Nu este vorba de o simplă formulă, ca de un deziderat acut al dramaturgiei noastre. Într-un fel, toate piesele mele sunt politice (chiar și *Arca bunei speranțe*), tocmai pentru că nu fac niciun efort special de a trece dintr-o luntre în alta, de la o conștiință la dublura ei. Scriu despre ce știu și ce cunosc și spun ceea ce cred că merită și trebuie spus. Azi. Măine. Totdeauna. Poate exista literatură în afară de adevăr? Trebuie oare să ai curaj să spui adevărul? *Amurgul acela violet* reprezintă pentru mine un experiment. Tema acestei piese, în linii mari, am dezbătut-o în formula unui film TV (*Întoarcerea tatălui risipitor*). Am reluat tema, am regândit-o și am transcris-o în limbaj teatral și piesa, de-acum, e altceva. Mi-a trebuit oarecare curaj să rămân în coordonatele melodramatice ale fiorului liric. Politicul, în piesa mea, nu e ceva ce se adaugă vieții, ci este viață însăși”.

● [„Steaua”, nr. 9] Aurel Rău publică, cu titlul *A privi înainte*, un articol pe tema „programul partidului”, pagini ce trimit la un eveniment politic contemporan: „Dezbaterile ample care au loc în întreaga țară, în adunări și în presă, asupra proiectului Directivelor de dezvoltare economico-socială pe intervalul 1975-1980 și prognozelor de perspectivă până în anul 1990, precum și asupra proiectului Programului Partidului privind o întinsă perioadă a înaintării spre comunism, e firesc să cuprindă și sfera artei și culturii, a literaturii în speță [...]”. ■ Mircea Zăciu semnează o evocare legată de criticul transilvănean Ion Chinezu (mort în 1966) pe care însuși semnatarul rândurilor l-a cunoscut cândva, cu puțin înaintea morții, când „nu era decât umbra celui ce fusese animatorul revistei clujene «Gând românesc», criticul și cronicarul alert al fenomenului literar interbelic, omul fermecător despre care povestesc elevii săi”, un critic ce a practicat o critică de comuniune cu autorii săi, pe care nu îl atrage „experimentalismul estetic”, „nu e un combativ, un spirit polemic, agitat, pus pe hartă, dispus la angajarea unei ofensive”, „vede în actul critic un act de fraternitate cu autorul” (articolul *Ion Chinezu*) ■ Poezii de Leonid Dimov din volumul *Litanii pentru Horia*. Alte poeme de Iv. Martinovici, Grigore Ar-

bore, Doina Cetea, Ioan Alexandru (cu titlul *Alba Iulia*). ■ Fănuș Neagu publică un fragment din romanul *Frumoșii nebuni ai marilor orașe*, cu titlul *Momentul mării*. Nicolae Breban publică din romanul *Buna Vestire*, fragmentul intitulat *Scrisorile logodnicilor*. ■ În cadrul unui moment aniversar, este publicat textul unei conferințe ținute de Liviu Rebreanu în Finlanda, ca ambasador al culturii românești peste hotare, în vremea dictaturii din 1940. ■ Aurel Rău talmăcește câteva poeme în proză ale lui Saint-John Perse. ■ Dragoș Vrânceanu relevă conținutul unei cărți de călătorie prin Italia a lui Octavian Paler și anume *Drumuri prin memorie: Italia*, (articolul *O carte românească despre Italia*). ■ Alexandru Balaci în *Structuri armonice în «Orlando furioso»* punctează aspecte tematice și ale artei poetice ale lui Ariosto. ■ Nicolae Balotă publică articolul *M. Blecher și realitatea imediată a creației*. ■ Petru Poantă traduce *Note americane* de Serge Fauchereau, unde sunt abordate aspecte din societatea americană contemporană. ■ Adrian Popescu semnează „poșta redacției”.

• [„Teatrul”, nr. 9] Articolul de fond, intitulat *Programul - carta fundamentală a vieții noastre*, este dedicat Programului Partidului elaborat pentru Congresul al XI-lea: „În fiecare rând, în fiecare cuvânt din acest istoric document ce trasează direcțiile viitorului se află substanța esențială pentru construcția literaturii, în general, și a literaturii dramatice, a interpretării teatrale, în toate dimensiunile și semnificațiile ei. Un criteriu ce nu trebuie uitat sau neglijat niciodată, în creație și interpretare, este acela că întreaga activitate ideologico-educativă trebuie să pună în centrul ei omul. Programul subliniază ideea că având un ridicat nivel politic și ideologic, fiecare cetățean va acționa în mod conștient pentru a contribui la progresul general al societății socialiste și comuniste, în cadrul căreia se vor asigura adevărata libertate și adevărul umanism. [...] Ni se arată, în plină lumină și cu forță creatoare modul în care lucrătorii din domeniul vast al creației artistice, din literatura dramatică, din teatre, pot și trebuie să contribuie la participarea întregului popor într-o măreață operă de edificare a societății socialiste și comuniste. Astfel, va fi tradus neîntârziat în viață Programul partidului, acțiune minunată căreia îi vom consacra toate puterile noastre, toate aspirațiile noastre de viitor”. ■ În *După festival se face o amplă prezentare a Festivalului Dramaturgiei Românești ce s-a desfășurat între 10 și 20 august la București, la sfârșit fiind anunțate și premiile decernate*. □ Mihai Vasiliu scrie despre *Dramaturgia contemporană românească în viitoarea stagiune*: „Ne apare semnificativă [...] în primul rând prezența în repertoriul teatrelor a câtorva zeci de noi lucrări dramatice românești - desigur inegale sub raport calitativ, dar care izbutesc în ansamblu să reprezinte un cert plus de valoare în comparație cu stagiunea și stagiunile precedente. Acest contingent bogat al premierelor absolute - la care se înscriu majoritatea numelor dramaturgilor consacrați, alături de cele ale unor debutanți sau tineri

scriitori ce se afirmă acum în dramaturgie (precum Radu F. Alexandru, Corneliu Marcu Loneanu, Gheorghe Robu, Gheorghe Barbu etc.) - relevă o mare diversitate de teme și stiluri; el pune în evidență, în mod deosebit, orientarea clară și fermă a autorilor dramatici (și implicit a teatrelor) spre câteva direcții esențiale vizând evoluția mișcării noastre teatrale, angajarea ei în liniile programului ideologic al partidului”. ■ În *Ancheta noastră* se detaliază *Stagiunea '74-'75, Sub semnul Programului*, analizând o serie de răspunsuri primite la redacție. La anchetă au participat Horea Popescu, director artistic adjunct la Teatrul Național „I. L. Caragiale”, Emil Riman, director al Teatrului „Bulandra”, Lucian Giurchescu, directorul Teatrului de Comedie, Nicolae Munteanu, directorul Teatrului Mic, Elena Deleanu, directoarea Teatrului Giulești, Alecu Popovici, directorul Teatrului „Ion Creangă”, Teofil Vâlcu, directorul Teatrului Național „Vasile Alecsandri” din Iași, Petre Bucșa, directorul Teatrului Național din Cluj, Traian Bunescu, directorul Teatrului Național „Matei Millo” din Timișoara, Dan Alecsandrescu, directorul Teatrului de Stat din Arad, Isif Capocean, directorul Teatrului Dramatic din Baia Mare, Vasile Sporici, directorul Teatrului Dramatic „Bacovia” din Bacău, Dumitru Pâslaru, directorul Teatrului Municipal „Maria Filotti” din Brăila, Eugen Mercus, regizor la Teatrul Dramatic din Brașov, Mária Bisztrai, directoarea Teatrului Maghiar de Stat din Cluj, Jean Ionescu, directorul Teatrului de Dramă și Comedie din Constanța, Mihai Mihail, directorul Teatrului de Stat din Galați, Eugen Țugulea, directorul Teatrului de Stat din Oradea, Mihai Radoslavescu, directorul Teatrului „A. Davila” din Pitești, Al. Bârsescu, directorul Teatrului de Stat din Reșița, Mihai Raicu, regizor la Teatrul de Nord Satu Mare, Sinka Károly, directorul Teatrului Maghiar de Stat din Timișoara și Iulius Moldovan, directorul Teatrului de Stat din Tg. Mureș. Întrebările la care aceștia răspund sunt: „1. Care sunt problemele specifice ale activității teatrului dumneavoastră în viitoarea stagiune? 2. Care au fost criteriile de alcătuire a repertoriului pentru stagiunea 1974-'75? 3. Prezentăți-ne un argument al listei dumneavoastră de repertoriu. 4. Care este centrul de greutate al viitorului repertoriu?”. □ Al. Mirodan, în *Puncte de suspensie...*, publică *Astă seară se joacă „Nunta”*. □ În *Cronica dramatică*, Florin Tornea publică o amplă prezentare a piesei *Într-o singură seară* de Iosif Naghiu și analizează mai întâi conținutul piesei, pentru a trece apoi la modul în care aceasta este pusă în scenă la Teatrul „Bulandra”, la Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Iași, la teatrul Maghiar de Stat din Timișoara. I.P. scrie despre *Piticul din grădina de vară* de D. R. Popescu (Teatrul „Nottara”), iar Mira Iosif despre *Munții* de Maria Bratei (Teatrul de Stat din Sibiu). □ În *Turnee* sunt prezentate, de către Mira Iosif, *Dona Rosita* de Federico García Lorca și *Poveste de iarnă* de Shakespeare (Teatrul Național din Iași), turneul Teatrului de Stat din Tg. Mureș, de către Ileana Popovici, *Antigona* de Sofocle (Teatrul de Stat din Arad, de către Constantin Radu-Maria). La „închiderea ediției” este prezentată, de către C. Paraschivescu,

Școala bârfelilor de Al. Popovici „după Sheridan” (Teatrul „Ion Vasilescu”). În *Două recitaluri de poezie*, M.I. prezintă *Cântec pentru sora soarelui* (Teatrul Evreiesc de Stat) și *Poezie patriotică românească* (Cibinum '74). □ Leonida Teodorescu publică un studiu despre *Dramaturgia lui Pușkin*. □ În *Cartea de teatru*, C. Paraschivescu prezintă volumul *Sofocle și condiția umană* de Zoe Dumitrescu-Bușulenga.

● [„**Transilvania**”, nr. 9] În *Album sentimental* citim *Trepte și turnuri pe malul Cibinului* de Veronica Porumbacu, un fragment din volumul *Bilet în circuit* (E.P.L., 1965). □ Versuri semnează: Gavril Rusu (*Partidul*), Traian Suci (Noi), Iacobina Constantinescu (***), Octavian Albastru (*Patrie*), Gabriel Bejan (*Treizeci de ani*). □ Din proză citim *Umbra și jocul* de Aurel Călinescu. ■ Editorialul *Un program lucid și îndrăzneț* este semnat „Transilvania”: „Întreaga țară se pregătește să întâmpine cel de-al XI-lea congres al Partidului Comunist Român, eveniment excepțional în viața întregii noastre națiuni, cu ample și profunde semnificații pentru dezvoltarea construcției societății socialiste. Desigur, în acest context, un rol deosebit de important îl dețin documentele adoptate la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 27-29 iulie: proiectul Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism și proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1974-1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981-1990. În cuvântarea sa la plenară, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia cu multă îndreptățire că «aceste documente prefigurează în mod minunat viitorul strălucit al patriei noastre, înarmează partidul și poporul cu un program de acțiune în vederea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și întăririi României pe calea edificării comunismului»”. ■ Este publicată următoarea notă: „Revista noastră publică, în continuare, articole care dezbat complexitatea funcțională și implicațiile valorice ale valențelor de universalitate a culturii și artei românești. Reluăm reperele cele mai importante ale tematicii pe care, pe această cale, o comunicăm colaboratorilor noștri, invitându-i, în același timp, să participe la discuție. Ce se poate face mai mult și mai bine în acest sens? Care sunt adevăratele virtuți, încorporate în opere și lucrări intelectuale, ale universalității românești? Prin ce se poate defini aportul specific românesc în patrimoniul universal? Care este raportul dintre difuziune și receptare? Cum se oglindesc, în operele reprezentative, coordonatele specificei naționale și specificității artistice? Care este raportul dintre individual, național, regional și universal? Ce loc ocupă localismul creator în ansamblul culturii naționale și cum poate deveni el rezonanță a universalului? Cum se poate caracteriza aportul naționalităților conlocuitoare la definirea profilului național unitar chemat să reprezinte cultura României socialiste în confrunta-

rea universală a valorilor?”. În acest context apar: □ *Filosofia ca artă* de Ion Ianoși: „«Artisticitatea» poate însemna și în filosofie, ca și în artă însăși, subiectivism și fantasmagorie. Dar mai există și o specifică artă a gândirii, inclusiv a gândirii lucid-științifice. Marx a opus odată științei «însușirea artistică, religioasă, practic-spirituală» a lumii. Sub cupola însușirii ei practic-spirituale arta se și întâlnește însă cu știința, și Marx se numără printre aceia care ne-au indicat căile inedite ale acestei reîntâlniri. «Omul întreg» mi se pare a fi temeiul și cheazășia acestei posibile osmoze. El este cel care, până la urmă, îl preocupă și pe artist și pe filosof. Antropocentrismul marxist poate și va putea îngloba în structurările lui și demersurile științifice dezantropomorfizate. Pe complicata spirală a dezvoltării filosofice, marxiștii vor putea regăsi – deasupra primului creator al materialismului modern – acea dezvoltare multilaterală a meditației, în care lumea să ne surdă în întreaga ei strălucire poetică și cu toate culorile ei vii”. □ Despre *Opera filosofică a lui Athanase Joja* scrie Constantin Noica: „Îngropată cum stă, în partea ei principală, sub un titlu prea modest, anume *Studii de logică*, în 4 volume, opera se desfășoară pe patru trepte care ar trebui limpede puse în lumină într-o nouă ediție, prin regruparea pe teme comune a studiilor. Cele patru trepte reprezintă și cele patru ipostaze ale gândirii autorului”. Cele patru trepte menționate sunt: treapta istorică, treapta logică, treapta filozofică, treapta conștiinței de cultură. □ *Universalitatea, între șanse și dificultăți* de Eugen Simion: „Cultura română este o cultură deschisă, cu o mare capacitate de a asimila și o vocație, pilduitoare, repet, de a se sincroniza. Proces profund, cu consecințe ce se pot depista și cântări. Circuitul invers este mai greu de stabilit și, negreșit, mai lent. Însă această întârziere s-ar putea să fie, într-o zi, șansa noastră. Șansa, evident, depinde într-o măsură hotărâtoare de literatura contemporană. Ea este vehiculul care poate trage și valorile clasice. O proză substanțială, tradusă cu pricepere și răspândite cu inteligență, poate stârni interesul pentru valorile noastre spirituale mai vechi. Condiția este ca scriitorul român să-și depășească micile și marile lui complexe și să lucreze, mai sistematic și mai profund, în sensul universalului. Față de scriitorul occidental, el are un avantaj enorm: a văzut multe, a trecut prin multe, a asistat (sau a participat) la o răsturnare a structurilor sociale. Traduse în spiritul adevărului și din perspectiva unei filosofii de viață, în cărți autentice, nu neapărat capodopere, toate aceste experiențe interesează, în cel mai înalt grad. Există, peste tot, o foame de adevăr, o dorință colosală de redimensionare a omului. Căci demitizat, demistificat, desacralizat [...] omul trebuie, totuși, să trăiască. El are nevoie de valori și de exemple care să-i redea încrederea că tot ceea ce face el nu-i sortit disprețului și pieririi”. ■ Mircea Ivănescu îl prezintă pe *Ion Rahoveanu*: „Poezia lui Ion Rahoveanu este o tensiune, o încordare permanentă (și, de fapt, aceasta ar fi trebui să fie un atribut, dacă nu o definiție a liricii). Versurile acestui poet exprimă întotdeauna o încordare, care este încheștarea luptei agonice (adjectivul «dureros» revine, de altminteri, frecvent în poemele

sale) cu verbul”. Apar poeziile lui Ion Rahoveanu (*Poezie – suflet al timpului; La cota înaltă; Invitație în Apuseni; Credeți-mă*). ■ Numărul este dedicat festivalului „Cibinum ‘74 – Trepte de cultură și civilizație socialistă. ■ Sunt publicate câteva recenzii: □ Nicolae Albu prezintă *Regimentele grănicerești din Transilvania (1764–1851)* de Carol Göllner. □ Horia Stanca notează apariția volumului *Poezii* de Lucian Blaga, traducere în limba germană de Wolf Aichelburg: „Temerara încercare a lui Wolf Aichelburg de a traduce pe Blaga în limba germană demonstrează încă o dată nevoia de identități afective între poet și traducător, pentru ca, în veșmântul nou, poezia să nu-și piardă timbrul original, să poată reda, dincolo de sensul național al cuvintelor, cât de cât și ceva din aerul în care plutește”. □ Mircea Braga semnalează *Ars poetica* de Tudor Arghezi (Dacia, 1974), culegere alcătuită de Ilie Guțan: „Împătimit întru cuvânt, mistuit de demonul acestuia, Tudor Arghezi a fost în permanentă luptă cu canoanele, cu tiparele și formele statornicite pe suprafața în care s-a exprimat. Marea artă a lui Arghezi a fost de a distruge structuri și apoi de a le încheaga din nimic, de a nega și afirma continuu”. □ Rareș Cornea scrie despre *Mantia lui Darius* de Georg Scherg: „Observația psihologică, notele subtil critice și intenția parabolică, sensurile filozofice, cuprinderea problematică largă, erudiția fină îl recomandă pe Georg Scherg drept un scriitor, de formație eseistă. Recomandă aceasta și apelul său, în mottourile aflate în *Mantia lui Darius*, la o seamă de autorități ale genului: Meredith, Valéry, Claudel, Swift, Pope, Thomas Mann, Galsworthy, Maeterlinck”. □ G. Nistor prezintă *Poem* de Mircea Ivănescu: „Cine va voi să citească, dincolo de întorsăturile savante ale sintezei poetice, dincolo de scenografia poemului cu minuțiozitate dotată în artificii, va avea, fără îndoială, revelația unui mod atât de modern de a face poezie”. □ Constantin Cubleşan semnalează *Idei estetice în scrierile lui Mihai Ralea* de Titu Popescu: „Titu Popescu are curajul discernământului, al criticii și analizei fără complexe a unei opere ce s-a bucurat în vreme de un necontestat prestigiu. Acest gen de curaj este propriu acelor intelectuali care înțeleg că preluarea critică, din perspectiva actualității, a moștenirii noastre culturale este un act de înaltă responsabilitate civică”. ■ Citim două cronici literare: □ Mircea Tomuș scrie despre *I. L. Caragiale și începuturile teatrului european modern* de I. Constantinescu: „Ar fi de notat doar impresia unei anumite fragmentări exagerate a analizei fără un profil corespunzător pentru concluzii, după cum trebuie semnalată o importantă lacună de informație privind descendența lui Caragiale ca om de teatru total. Astfel, lucrarea pe care o prezentăm acum ignoră contribuția teoretică și practică a lui Radu Stanca”. □ Titus Popovici semnează o cronică literară la *Drumuri prin memorie. Italia* de Octavian Paler: „O melancolie captivantă plutește și în paginile acestei cărți, cea a originilor care explică totul”. ■ În *Patrimoniul documentar* este publicat articolul lui Stancu Ilin, *Realism cu mijloace romantice – glose la răscoală*, un text despre pamfletul lui Tudor Arghezi la adresa prozei lui Liviu Rebreanu.

■ În *Bibliografie* sunt semnalate ultimele volume apărute la editurile Dacia, Albatros, Facla. La finalul rubricii citim *Nota redacției*: „Dintr-o eroare de redactare, la rubrica de «Bibliografie» a revistei noastre (nr. 7/ 1974), în comentariul consacrat Editurii Albatros, monografia *Ion Pillat* a fost atribuită lui Vladimir Streinu, în loc de Ovidiu Papadima, cum ar fi fost corect. Cerem scuze, pe această cale, autorului cărții și cititorilor”. ■ În *Revista revistelor* este prezentat cuprinsul publicațiilor, împărțit în grupaje: *Ideologie, Poezie, Proză*.

● [„*Vatra*”, nr. 9] În secțiunea *Universitaria* apare un articol despre posibilitatea măsurării originalității de N. N. Herdean. Acesta propune o intersecție a mai multor domenii științifice precum: termodinamica, teoria informației, cibernetică, teoria comunicației, estetica informațională axiologică ș.a.m.d., dar nu exclude perspectiva socio-filosofică. În *Panoramic*, Voicu Lăscuș scrie un articol despre Immanuel Kant: *Etică și pedagogie la Immanuel Kant*. În *Filtre* apare o selecție de poeme din volumul *Biciul albastru* de Mara Nicoară. ■ Se anunță faptul că M. H. Simionescu a publicat volumul *După 1900, pe la amiază*, alcătuit din schițe, foi de jurnal, confesiuni etc. ■ În critică Eugen Simion publică *Scriitorii români de azi*, studiu recenzat de Serafim Dui-cu: „O secretă tetativă lovinesciană e de descoperi în masiva carte a lui E. Simion consacrată «scriitorilor români de azi», câtă vreme își organizează materia în felul în care și-o organizase și autorul *Criticelor...* [...] Cartea lui E.S. rămâne o serioasă tentativă de sinteză a literaturii actuale, «deschisă» atât sub raportul cantității (autori, opere), cât și sub acela al opticii investigației critice”. ■ În acest număr apare un articol despre Liviu Rebreanu, la 30 de ani după moartea acestuia, în care Mihai Sin oferă o privire de ansamblu asupra operei prozatorului. ■ În secțiunea *Restituiri* apar mai multe articole despre criticul Ion Chinezu, cu ocazia împlinirii a 80 de ani de la naștere. Propunerile revistei *Vatra* pentru lectură: poeme de Constantin Abăluță, Valeria Sivan, Nicolae Dragoș, Cezar Ivănescu, Zeno Ghițulescu, Sorin Miavoe, Petre Bucșa, Ovidiu Genaru, George Boitor, Valentin Borda. În secțiunea *Univers* apare o povestire de Ernest Hemingway, *Sus în Michigan*, tradusă de Tudor Balteș. ■ În *Ochiul ciclopului* sunt publicate trei proze scurte de science-fiction, semnate de Gheorghe Săsărman – *Orașe ale închipuirii: Vavilon, Zaalzeck, Poseidonia*.

● [„*Viața militară*”, nr. 9] Revista se deschide cu relatări, reportaje și însemnări despre inaugurarea Trasfăgărășanului. Semnează: Nicolae Jianu (*În Făgăraș, lângă cer*), Traian Uba (*Trei eroi...*) Dumitru M. Ion (*Cronicele zilelor fantastice în Făgăraș*), Ion Horea (*Trecerea munților*). Publică versuri: G. F. Cozma (*Indice alfabetic de nume*), Vlaicu Bârna (*Am moștenit o țară, În recunoaștere, Culorile străbunului pământ*), Alexandru Andrițoiu (*Cântec*), Ovidiu Genaru (*Pământ românesc*), reportaje: Constantin Strună (*Astfel gândesc și muncesc viitorii gradați*), Ion Sandu (*Cu toată căldura inimii*), Mircea Cristea (*Scrisori de departe*), Ion Căpeț (*Aripile tinere ale escadrilei*), G. F. Cozma (*Olimpiada...*), Mircea Radina (*O corabie cu patru pasageri, Epopeea*

veșnic tânără a Păulișului), Constantin Șola (*Armele muncitorilor alături de armele soldaților*), proză: Radu Theodoru (*Ziua a doua spre zenit*). □ Patru recenzii în rubrica *Viața cărților*: Aurel Martin prezintă antologia *Imnurile muncii*, apărută la editura Minerva sub îngrijirea lui Haralambie Grănescu. Nicolae Baltag recenzează volumul lui Haralamb Zincă, *Supersonicul 01 decolează în zori*. Ioan Adam prezintă volumul de debut al poetului George Florin Cozma, premiul de poezie al editurii Eminescu, *Oglinzi în rouă*, iar Nicolae Mărgescu, volumul de debut al pilotului Doru Davidovici, premiul de proză al editurii Eminescu, *Caii de la Voroneț*. □ *Poșta redacției* este semnată de Nicolae Mărgescu.

● [„**Viața românească**”, nr. 9] Semnează articole dedicate lui Liviu Rebreanu: Mihai Gafița, Florin Mihăilescu, Ioana Crețulescu, N. Carandino. □ Referindu-se la *Jurnalul* autorului romanului *Ion*, Mihai Gafița descoperă *Mărturia unei experiențe unice*: „Nu avem să regretăm decât un singur lucru: că în consemnarea spovedaniilor și radiografiilor sale, scriitorul a fost în multe, prea multe momente, în luni la rând, împiedicat de alte ocupații de a-și ține *Jurnalul* la zi, – sau n-a avut adesea atracția spre caietele care-l așteptau. Cunoștințele noastre despre el și despre lumea lui sunt împușinate. Dar cele câte ni se aduc alcătuiesc mărturia unei experiențe unice, o cronică, o secționare transversală într-o lume pe care o știm numai sau aproape numai în ceea ce a vrut să ne arate: opera ei – nu și în ceea ce era ea în viața de toate zilele”. □ De *Sensul literaturii la Liviu Rebreanu* se ocupă Florin Mihăilescu: „La trei decenii de la stingerea din viață a marelui romancier, cuvinte ca acestea nu ni se par inactuale. Căci dincolo de variațiile și capriciile evoluției moderne, arta și literatura mare cu adevărat, adică arta și literatura umanității noastre celei mai adânci și mai revelatoare, continuă să se revendice și azi din realism, desigur dintr-un realism superior și renovat ce nu ignoră niciodată valorile și mijloacele contemporaneității. Rebreanu nu e pentru noi numai un scriitor de geniu printre alții, el e un simbol al vitalității și a supremației realismului modern”. □ Ioana Crețulescu expune *Lecția lui Rebreanu (obiectiv, subiectiv, liric)*: „Fără niciun fel de participare directă, totuși există în proza obiectivă a lui Rebreanu o tentă de subiectivism, un subiectivism specific, altul decât cel *sine qua non* pe care îl menținem în paranteza noastră teoretică. Există în primul rând o atitudine subiectivă manifestată chiar la nivelul construcției epice. Ea pare, mai degrabă, un dat specific al conștiinței românești manifestat cu atâta precizie și pregnanță încât iese din cadrele obiectivului. Este vorba despre acea circularitate despre care, pe bună dreptate, s-a vorbit adesea referitor la proza lui Rebreanu, și pe care a precizat-o chiar autorul... [...] Mai există apoi un lirism al personajelor ancorate aproape toate într-o atmosferă tulbură, din care nu pot ieși. Un fel de predestinare a acestui sentiment de care fug dar nu pot scăpa (*Apostol, Ion*)”. □ N. Carandino rememorează *Așa cum l-am cunoscut*: „Când am intrat în boema cafenelei literare din București, Liviu Re-

breanu începea să iasă... Ceea ce impunea la autorul *Pădurii spânzuraților* înainte de a-l fi citit și chiar de a-i fi făcut cunoștința era înfățișarea lui. Înalt, impunător, bine făcut, cu trăsături nobile, cu ochi de cea mai albastră puritate... felul lui de a fi și de a se comporta îi completau caracteristicile de coborâtor din cețurile Nordului”. ■ Despre Mihai Ralea scrie Alexandru George: „S-au împlinit zece ani de la moartea lui Mihai Ralea, o personalitate pe care cultura română contemporană o revendică în numeroase sectoare ale sale în care omul de litere și gânditorul a adus o contribuție originală și în același timp dintre cele mai substanțiale”. ■ Edgar Papu se referă la *Ștefan Nenițescu și poezia dificilă*: „Împreună cu Al. Philippide, Ștefan Nenițescu este singurul supraviețuitor al celei mai mari perioade lirice din istoria noastră literară, perioada lui Arghezi, Bacovia, Blaga, Ion Barbu, Ion Pillat, Adrian Maniu, V. Voiculescu. În momentele de după primul război mondial, când unii dintr-înșii și-au câștigat notorietatea, iar alții au chiar debutat, literatura română și-a chiar revelat, pentru prima dată, o amploare, o varietate și o originalitate egale cu ale oricărei literaturi europene de veche tradiție. Ștefan Nenițescu, astăzi în vârstă de 77 de ani, este unul din acești corifei”. ■ Situându-se *Între Infern și nostalgia paradisului*, Aurel Martin notează despre activitatea literară a lui Laurențiu Fulga: „Una dintre vocile cu timbru specific, identificabil ca atare într-o literatură dominată de fascinația diversității în unitate, a personalizării viziunii [...] Semnele figurează încă în volumul de debut, *Straniul paradis*, apărut în 1942, când autorul parcurge teribila experiență a războiului, cunoscând așadar realitatea unui alt fantastic decât cel imaginat nuvelistic [...] E fantasticul condiției existențiale așezate sub amenințarea morții concrete, [...] a foamei, a lagărelor. Fantastic din care se vor naște principalele opere scrise de Laurențiu Fulga în anii postbelici. Începând cu drama inedită *Ultimul mesaj*, continuând cu *Eroica* și *Steaua bunei speranțe*, romane de inspirație autobiografică, în care, pe fundalul evenimentelor legate de război, se arcuiește tema supraviețuirii, a opțiunii, a nevoii de cunoaștere interioară, a lucidității politice”. ■ În textul *Augustin Buzura și „țărșii temporo-spațiali”*, Cornel Regman analizează romanul *Fetele tăcerii* (C.R., 1974) care: „[...] e totuși un roman, și dacă nu sunt de acord cu Nicolae Manolescu care-l consideră «un foarte bun roman socialist», mă situez hotărât în tabăra celor încrezători în destinele lui Augustin Buzura. [...] Cartea adoptă tehnica romanului în roman, fără ambiția de a inova și a străluci în această direcție (asemănarea flagrantă dintre felul de a vorbi al eroilor intelectuali surpă de la sine orice pretenție de acest fel). [...] Părerea mea e că autorul a greșit când, intuind (nici nu era greu!) că înlesnirea de a umple un mare număr de pagini i-o asigură dezbaterile, și-a împânzit romanul cu intelectuali, tot creiere unul și unul. [...] Consecința acestei procedări este investirea cu atribute de peste necesități a lui Carol Măgureanu, intelectualul de elită, personaj cam neverosimil, cu statut incert, și care uzurpă de fapt locul adevăratului pilon, Măgureanu-tatăl... Mult mai real și mai viu, poate pentru că își are

bine precizat locul, și de altfel singurul personaj de bază cu adevărat credibil... este Radu, adeptul metodelor de autoritate, dar nu dintr-o filosofie prestabilită, ci pentru că viața s-a purtat la rându-i dur cu el, iar istoria mai nou, la edificarea căreia participă, nu-l răsfăță”. ■ În cadrul rubricii *Cărți. Oameni. Fapte* semnează texte Cezar Baltag, M. Nițescu, Aurel Goci, Eugenia Tudor-Anton, Victor Atanasiu, Narcis Zărnescu, N. Steinhardt. □ Semnalând apariția volumului de publicistică al lui G. Călinescu, *Gâlceava înțeleptului cu lumea* (Minerva, 1974, vol. II), Cezar Baltag conchide: „Îmi imaginez o posibilă apropiere între năzdrăvănie și înțelepciune, între paradox scânteietor și aplicație fundamentală și regăsesc imaginea lui Călinescu pe o linie ideală, care asemeni filosofiilor sufi sau zen, traversează, deopotrivă, absolutul și banalul, efemerul și sublimul”. □ Ocupându-se de *Antologii și criterii*, M. Nițescu observă: „Antologiile apărute, printr-o coincidență, aproape în același timp și realizate de Dinu Pillat (*O constelație a poeziei române moderne* – Editura Cartea românească, 1974) și respectiv de Laurențiu Ulici (*Multum in parvo* – Editura Enciclopedică, 1974) își propun, printr-o selecție riguroasă, sinteza momentelor lirice care au atins excelența în poezia noastră interbelică. Poeții antologați sunt aceiași la ambii autori: Tudor Arghezi, G. Bacovia, Ion Barbu, Lucian Blaga, B. Fundoianu, Adrian Maniu, Ion Pillat și V. Voiculescu”. □ Aureliu Goci scrie despre un *Roman cronologic* dedicat lui Eminescu de Petru Vintilă: „Trebuie să recunoaștem că ideea unei cronologii Eminescu nu i-ar fi venit niciunui critic. Și, parțial, faptul e explicabil; pentru că volumul-mamut Eminescu *Roman cronologic*, apărut la Editura Cartea Românească, este de fapt opera unui reporter care se aplică istoriei și nu imediatului, dar exact cu aceleași mijloace de investigație... Petru Vintilă a adunat și sistematizat toate informațiile atestate despre existența poetului și le-a ordonat cronologic ca într-un tabel biografic [...]”. □ De volumul de versuri al lui Gheorghe Tomozei se ocupă Eugenia Tudor-Anton: „În *La lumina zăpezii* (Cartea românească, 1974) Gheorghe Tomozei se dovedește tot un făurar de «mașinărie romantice», iscate uneori anevoios datorită împotrivirii cuvântului care este când «fier», când materie mlădioasă și supusă și caldă... [...] «Zăpada supusă» din unele poeme de la începutul acestei noi plachete se învestește cu uimitoarea putere de a fi concomitent (sau alternativ) și timp și spațiu. De remarcat că în actuala plachetă a lui Gheorghe Tomozei zăpada, ninsoarea, crinul, fildeşul, albul în general, numesc culoarea esențială a existenței”. □ De studiul lui Valeriu Cristea *Pe urmele lui Don Quijote* (C.R., 1974) se ocupă Victor Atanasiu: „Încă din prima pagină a recentului său volum, [...] Valeriu Cristea ne avertizează că nu vom găsi aici o interpretare unitară a celebrului roman... Autorul se mulțumește să înregistreze doar interpretări ale unor pasaje, ale unor porțiuni de operă, impresii cărora se ferește să le dea extindere asupra întregului”. □ Narcis Zărnescu descrie un *Fals jurnal de călătorie* al lui Adrian Marino: „*Olé! Espana* nu numai că nu distruge un continuum teoretic, ci se

impune ca o necesitate: «antidot radical împotriva sclerozei, rigidității și monotoniei morale». *Olé! Espana* este o explozie de bucurie, o re-descoperire și re-confirmare a tinereții și capriciului, oficiate de autor. Cartea conține imaginea unei Spanii anume, a unei Spanii de elecțiune. [...] Cu *Olé!* exploratorul ideilor literare inițiază o hermeneutică a «turismului». Eroul, singurul, este conchistadorul cucerind întru spirit, nu lipsit de un donquijotism sublimat”. □ Notând despre *A murit autorul lui Emil și detectivii* (Erich Kästner), N. Steinhartd conchide: „Să fie cărțile lui Kästner (însă nu Fabian!) nițel prea optimiste și «din alte vremi»? Nu, el nu-i smintește pe cei mici cu mincinoase «idealuri» și nici cu portocale mecanice; le arată «omenește, bătrânește» calea presărată cu spini și pălămidă, cu flori albastre, cu surprize și taine – a vieții care-i așteaptă și pe ei, plină de pericole și vrăji, de monotonie și de latente aventuri”.

OCTOMBRIE

1 octombrie

• [„**Tribuna României**”, nr. 46] Platon Pardău în rubrica *Acasă* publică *Sus, în cetate la Suceava*. ■ În *Hyperion* este publicată o poezie de Mihai Eminescu (*Lo que te deseo, dulce Rumania*), tradusă în spaniolă de Constantin Starmer Popescu. □ În *Lyra* apar poezia lui Ion Gheorghe (*Amiaza*) și o proză de Marin Preda (*Înainte de moarte*). ■ Textul *Modelarea viitorului*, publicat în *Cuvântul zilei*, este semnat de prof. univ. Petru Pânzaru: „Perspectiva și prefigurarea viitorului societății românești, în formula unui program, s-a dovedit o necesitate imperioasă, pe care forța politică responsabilă de destinul României a înțeles-o, inițind elaborarea unui sistem de documente programatice. Este vorba de «Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism» și de «Directivile Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976–1980 și liniile directe ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981–1990». [...] Așadar, proiectul de Program oferă posibilitatea de a cunoaște cum se raportează națiunea română nu numai la problemele dezvoltării sale interne, ci și la totalitatea problemelor care confruntă lumea de azi, la factorii și perspectivele progresului social contemporan, la modalitățile de înfăptuire a unei lumi mai drepte, mai bune, pașnice și prospere”. ■ Revista dedică paginile sale *Congresului internațional de studii sud-est europene – o manifestare științifică prestigioasă*. □ Virgil Căndea, secretarul general al Asociației „România”, relatează cititorilor „câteva dintre cele mai reprezentative momente ale acestei importante reuniuni științifice de interes internațional”. □ Sub titlul *Personalități, opinii – despre Congres* citim impresiile lui Paul Philippi, profesor de la Universitatea din Heidelberg, R.F. Germania; Mi-

chel Conil-Lacoste, reprezentatul directorului general al UNESCO; Bianca Valota-Cavallotti, profesor la Universitatea din Milano, Italia; Hermann Gross, profesor la Universitatea din München, R.F. Germania; Florica Vainer, muzeograf, Israel; Georges Castellan, profesor la Universitatea Paris VIII, Franța.

■ Prof. univ. Paul Alexandru Georgescu semnează *Olanda: Un pasionat traducător al lui Eminescu Prof. Gerard de Ridder*: „Orgoliul vieții sale este de a fi strămutat în limba olandeză murmurele tainice ale pământului românesc și freamătul visurilor noastre, așa cum s-au adunat ele în nemuritoarea creație eminesciană. Strādaniile profesorului De Ridder s-au concretizat într-un elegant volum publicat la Editura Meulenhoff din Amsterdam în care a reunit o judicioasă selecție de poeme eminesciene, cu o prefață de acad. prof. Iorgu Iordan și cu admirabile desene de Ligia Macovei. Desigur, nu toate marile compoziții eminesciene au putut intra în această antologie, dar tonalitatea eminesciană, vraja proprie poetului s-au păstrat, după părerea unanimă a comentatorilor care au semnalat, în presa de specialitate, precum și în aceea de larg tiraj, deosebita însemnătate a tălmăcirilor prof. De Ridder pentru prețuirea popoului român într-o țară apropiată de temele eminesciene: țara florilor și a îmbrățișării mării”.

■ În rubrica *Istorie* Dan Zamfirescu publică prima parte a textului despre *Petru Rareș*.

■ În secțiunea *Cartea* citim: □ Prof. univ. Alexandru Balaci citim „*Meșterul Manole*” de *Lucian Blaga în limba italiană*: „Profesoara de limbă și literatură română de la Universitatea din Roma, Rosa del Conte, a înscris o nouă contribuție la importanta sa activitate de a face cunoscute în Italia valorile culturii românești. Este vorba de traducerea în limba italiană a capodoperei dramatice a lui Lucian Blaga, *Meșterul Manole*. [...] Traducerea *Meșterului Manole* în limba italiană are acuratețea fidelității filologice, dar și fluiditatea dramatică a textului scris pentru reprezentarea dinamică a scenei”.

□ *O monografie Alecsandri la New York* de Gh. Bulgăr: „Reputatul cercetător și literat de origine română Al. Ciorănescu, profesor la Universitatea spaniolă de la Laguna (Insulele Canare), autorul acelei unice *Bibliografii a limbii franceze* în 7 mari volume, ca și al *Dicționarului etimologic al limbii române*, tipărit în urmă cu un deceniu aproape (în limba spaniolă), specialist în literatura comparată, domeniu în care s-a impus încă înainte de ultimul război (*Aristote en France*, 1939), ne trimite un frumos volum: *Vasile Alecsandri*, tipărit la New York în seria «Twayne's World Authors Series – A Survey of the World's Literature», sectorul România fiind sub îngrijirea prof. Eric D. Tappe de la Universitatea din Londra, care a supravegheat textul englez (tradus de d-na Maria Golescu) al acestei monografii excelente. Subliniind valoarea inițiativei și realizarea atât de instructivă și concisă a unei monografii care este un capitol de cultură românească expresivă, specifică spiritualității noastre, am fi bucuroși dacă erudiția și experiența necontestată a prof. Al. Ciorănescu ne-ar putea da mâine o sinteză mai amplă, care să pună în lumină prezența istorică a culturii românești, păstrătoare a tradițiilor și a limbii

romanice în acest colț al Europei”. ■ În *Curier editorial* sunt detaliate *Aparițiile recente* de la editurile Minerva, Eminescu, Albatros, Cartea Românească, Junimea, Editura Muzicală, Editura Științifică. Semnalările scurte ale volumelor sunt semnate D.M. ■ Revista face o scurtă prezentare a revistei „*Cahiers roumains d'études littéraires*”: „Numărul 2/ 1974 al revistei trimestriale de critică, estetică și istorie literară este structurat pe tema «la littérature, l'humanisme et l'avenir» (literatura, umanismul și viitorul) și gravitează în sfera acestor importante subiecte prin contribuțiile majore ale unor literați români și străini de cea mai ilustră competență (Jean Starobinski, Romul Munteanu, Adrian Marino, Jean Rousset etc.). Încă de la primele numere, revista – în al cărei comitet de redacție figurează printre alții Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Adrian Marino, Edgar Papu, Al. Piru, Mihnea Gheorghiu, Romul Munteanu – și-a găsit un ton sigur, elevat, reușind să se înscrie printre cele mai substanțiale apariții în domeniu. Colaborarea internațională a unor specialiști de renume îi conferă prezență vie în actualitatea lumii literare și o largă audiență”.

2 octombrie

● [„*Scânteia*”, nr. 9988] Pe marginea Programului partidului, Horia Lovinescu scrie *Marele prezent*: „Proiectul Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism reprezintă, de fapt, prin rigoarea științifică a previziunilor sale, o incursiune atât de pregnantă în viitor, îl face să fuzioneze atât de mult cu prezentul, încât acesta începe să-și amplifice semnificațiile. Nu mai putem gândi «ziua de azi» ca atare. Evenimentele, faptele care o marchează calendaristic fac parte integrantă și conștientă din viitor, în timp ce acesta, la rândul lui, devine o parte palpabilă a prezentului. Se naște astfel o nouă conștiință a timpului și încă nu ne putem da seama ce influențe și implicații va avea acest fenomen asupra psihologiei omului zilelor noastre. [...] Pentru noi, scriitorii, această nouă dimensiune a timpului, și, totodată, a vieții spirituale a omului, pune de pe acum probleme la care va trebui să reflectăm cu seriozitate. Și, bineînțeles, din perspectiva a ceea ce scriem, a tematicii abordate, a problemelor aduse în fața cititorului, a substanței ideilor dezbătute, a semnificațiilor sociale, a valorii emoționale și, deci, a puterii de influențare și educare a creațiilor noastre. Necesitatea contactului cu realitatea a fost de mult recunoscută ca o condiție vitală a creației. Literatura de «actualitate», asupra importanței căreia nu se va insista niciodată prea mult, este tocmai expresia acestui contact viu cu mediul ambiant, cu oamenii acestui timp, cu poporul și înfăptuirile sale în edificarea noii orânduiri. Iată că suntem pe cale să asistăm la o schimbare de valoare. [...] Faptul divers, mărunțișul, viziunile fragmentare nu și mai pot găsi locul într-o literatură care aspiră să exprime o realitate pusă în fața unei oglinzi ce în mod tulburător reflectă chipul ei viitor. A mai scrie despre «ziua de azi» ignorând perspectiva, sarcina pe care o poartă în ea, așa cum

își poartă mama copilul, nu mai e de conceput. Intrăm sub imperiul «marelui prezent»”.

• [„**Viața studentească**”, nr. 31] M. N. Rusu semnează o cronică la Nicolae Dragoș, *Scut de etern* (Eminescu, 1974). □ Rubrica *Sintagme* recomandă *Pasteluri* de Constanța Buzea (Albatros), *Starea a treia* de Adi Cusin (Junimea), *La capăt* de L. Dimov (Eminescu), *Poeme cu lună* de Zaharia Stancu, *Stâlpi* de George Alboiu (C.R.); romanul *Speranța care ne rămâne* de Corneliu Ștefanache; *Opere* de Ibrăileanu, vol. 1, ediție critică îngrijită de Rodica Rotaru și Al. Piru.

3 octombrie

• [„**România literară**”, nr. 40] Versuri semnează Mihai Beniuc (*Ca un copac*), Victor Nistea (*Idee și Faptă*), Valeriu Bucuroiu (*Simplă asemănare; Și dimineața*), Dumitru Bălăeț (*Deasupra drumurilor țării*), Cezar Stegaru (*Împlinire*), Marta Bărbulescu (*Țării, prinso*), Octavian Georgescu (*Necuprinde-re*), Ioan Iancu Lefter (*Străbunii*), Al. Andrițoiu (*Sonet elinesc; A treia elegie la Roma; La care curte veche*), Doina Uricariu (*Stele sau pietre; Visatul os al ochiului; Să-mi fii frate*). □ Marcel Petrișor publică *Itinerar în China populară*. □ Teodor Mazilu semnează *Copilăria lui Matei*. ■ Editorialul *Nobila misiune* este semnat R.I.: „Nu vom stăruii niciodată îndeajuns asupra rodniciei ideilor cuprinse în proiectul de Program. În ele găsim farul ce ne luminează drumul neocolit către progres. De acolo ne îmbogățim gândurile. Toate mărturiile ce ne vin, spontan, de la cititorii noștri, din uzine și de pe ogoare, din școli și din universități, converg către adevărul stimulator că literatura și arta trebuie să se inspire de-a dreptul din viața și munca lor, sursă inepuizabilă de înaltă inspirație. Și, pentru că în discuțiile creatoare ce se desfășoară cu însuflețit elan în aceste zile premergătoare marelui Congres revin frecvent întrebările asupra nobilei misiuni a literaturii și artei, vom sublinia, încă o dată cu mai multă pregnanță, chemarea ca fiecare scriitor și artist, fiecare om, în înțelesul adevărat și nobil al cuvântului, să acționeze din intimă convingere și cu pasiune pentru progresul general și continuu al societății socialiste spre comunism, în cadrul căreia prinde viață, pentru toți, adevăratul umanism”. ■ În *Viața literară* se dau detalii despre: □ *Acțiuni dedicate celui de al XI-lea Congres al P.C.R.*: „«A scrie pentru azi» s-a intitulat dezbateră organizată la Casa scriitorilor din Iași. După cuvântul introductiv rostit de secretarul Asociației, Mircea Radu Iacoban, și prezentarea referatelor: *Literatura și realitatea social-istorică* (Vlad Sorianu) și *A te documenta* (Dumitru Ignea) – au urmat discuții la care au participat: Dumitru Florea, Leonard Gavrilu, Ion Istrati, George Lesnea, Corneliu Sturzu, Corneliu Ștefanache, Lucian Valea și Horia Zilieru. * Asociația Scriitorilor din Cluj a organizat în comuna Telciu o întâlnire la care au luat parte membrii cenaclului literar al Casei de cultură a Sindicatelor din această comună și următorii scriitori clujeni: Domițian Cesereanu, Ion Lungu,

Negoită Irimie, Virgil Nistor, Ion Oarcăsu, Adrian Popescu și Aurel Șorobetea. De asemenea, la Negrești, în județul Satu Mare, cu sprijinul Asociației Scriitorilor din Cluj, a avut loc o șezătoare literară la care, pe lângă membrii cenaclurilor literare din județul respectiv, au fost prezenți: Radu Măreș, Nicolae Prelipceanu și Dan Rebreanu. * Comitetul pentru Cultură și Educație Socialistă al Municipiului București, Muzeul de Istorie a Municipiului București, în colaborare cu Uniunea Scriitorilor au organizat luni 30 septembrie, antologia-spectacol «Creșterea limbii românești și-a patriei cinstită» consacrată, de data aceasta, lui Grigore Alexandrescu. Au luat cuvântul Nicolae Ceachir și Dan Simonescu. Au interpretat poezii din opera lui Gr. Alexandrescu actorii: Florian Pittiș, Lucia Mureșan, Val Săndulescu, Elena Bog și Ion Popa. * La Casa de Cultură din Pașcani, județul Iași, a fost lansat volumul de poeme *Anotimpul încrederii* de Corneliu Sturzu, apărut în Editura Junimea. Autorul a fost prezentat de Horia Zilieru. La dezbaterile ce a urmat, la care au participat numeroși elevi și cadre didactice, s-a discutat despre problemele literaturii actuale în lumina sarcinilor trasate de Congresul al XI-lea. * În întâmpinarea Congresului al XI-lea al Partidului, la Casa de cultură din Călimănești, județul Vâlcea s-a desfășurat o frumoasă șezătoare literară cu concursul poezilor: Camil Baltazar, Constantin Chioralia, M. Rădulescu-Lemnar, Gheorghe Nica și Constantin Nisipeanu. De asemenea, la Editura Didactică și Pedagogică din București a avut loc un festival literar, la care și-au dat concursul: Virgil Carianopol, Nicolae Crevedia, Ion Dianu, Victor Hălm, Teodor Maricar, Dumitru Mazilu, Gabriel Teodorescu și Gheorghe Zarafu”. □ *Oaspeți*: „În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România și Uniunea Scriitorilor din R.P. Bulgaria, au fost oaspeții noștri Ivan Ivanov Argentiniski, Mihail Berberov, Bogdan Mitov și Kisyov Zdravko. De asemenea, în cadrul înțelegerii similare cu Uniunea Scriitorilor din R.P. Ungară, ne vizitează Tibor Tüskés, Zoltán Polner și Csontos Gábor. * La invitația Uniunii Scriitorilor a sosit la București scriitorul Miron Grindea, redactor șef al revistei «Adam», din Anglia. * În cadrul Înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S., ne vizitează țara Nikolai Mikava. * La invitația conducerii Uniunii Scriitorilor din R.P. Ungară, a plecat la Budapesta, într-o vizită de documentare poetul Méliusz József, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România. * În cadrul înțelegerilor de colaborare cu Uniunile de scriitori din R.P. Bulgaria, R.S.F. Iugoslavia și R.P. Polonă, au plecat la Sofia, Ion Bănuță și Negoită Irimie, la Piran-Portorož Radu Ciobanu și Kádár János, iar la Varșovia Romulus Vulpescu, care va participa la «A III-a Toamnă poetică varșoviană», și Teodor Mazilu. * În cadrul Planului de colaborare culturală cu R.P. Mongolă, a plecat la Ulan Bator, Marcel Petrișor”. □ *Seară de poezie cehoslovacă*: „Joi, 26 septembrie, a avut loc la Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu» o seară de poezie cehoslovacă, organizată cu prilejul celei de-a XXX-a aniversări a Insurecției

naționale slovace. A luat parte o delegație de scriitori cehoslovaci alcătuită din dr. Ján Poničan, artist al poporului, și Vladimir Ivanovič. Cuvântul de deschidere a fost rostit de Virgil Teodorescu, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor. Emil Manu și Aurel Mihale, care au vizitat de curând R.S. Cehoslovacă, au împărtășit auditoriului impresii din această călătorie. A urmat un recital de poezie contemporană cehă și slovacă, susținut de actrițele Marieta Luca, Cristina Tăcoi și Rodica Sanda Țuțuianu”. □ *Simpozion Liviu Rebreanu*: „În zilele de sâmbătă 28 și duminică 29 septembrie a avut loc la Pitești simpozionul *Liviu Rebreanu – în memoriam*, cu prilejul împlinirii celor treizeci de ani de la moartea marelui romancier. Organizatori: revista «Argeș», cenaclul literar Liviu Rebreanu și Casa de cultură a elevilor și studenților. Desfășurată în prezența membrilor familiei scriitorului, sesiunea de comunicări științifice și referate s-a bucurat de participarea unor critici și istorici literari din Capitală și din localitate: Mihai Gafița, Gabriel Țepelea, Augustin Z.N. Pop, Lucian Răicu, Vasile Netea, Gh. Bulgăr, Victor Atanasiu, N. Spinei, Petru Mihai Gorcea, Adriana Rujan, Ion Cruceană. După simpozion a avut loc o excursie la Casa memorială Liviu Rebreanu de la Valea Mare”. □ „*Atelier literar*” de Al. Răicu: „În cinstea marilor aniversări ale poporului nostru din acest an, a fost scos, în condiții grafice excelente, un nou număr al *Atelierului literar*, caiet de cultură ce reflectă activitatea cenaclului «Tudor Vianu» din Capitală”. ■ În continuare apar mesaje în legătură cu *Proiectul de program al Partidului Comunist Român*: □ Radu Boureanu, *Țara de azi, Țara de mâine*: „Trebuie să ne ferim de false rațiuni și în toate raporturile și eforturile noastre să urmărim adevărul, consecvența, în toate formele de viață și muncă: în disciplinele nenumăratelor activități care ne vor apropia de acel vers, de substanța atât de generos optimistă a versului istoric: «Viitor de aur țara noastră are./ Și prevăd prin secolii a ei înălțare»”. □ Dim. Rachici, *Viitorul patriei*: „Viitorul patriei, luminos, așa cum transpare din capitolele Proiectului de Program, îi însuflețește însă pe scriitori, ca pe toți locuitorii acestei țări cu nume de baladă și vis, dându-le certitudinea duratei. El este atât de aproape, încât îi simțim începutul în inima noastră!”. ■ Romul Munteanu semnează *Romanul ieșirii din labirint*, un text despre romanul *Labirintul* de Francisc Păcurariu: „Romanul său *Labirintul*, publicat recent la Editura Dacia, pune în lumină o nouă față a acestui scriitor cu o vocație literară ce pare să-și găsească îndeplinirea definitivă destul de târziu. *Labirintul* este romanul unei experiențe trăite, este eliberarea de o mare traumă istorică, reprezentată de destinul Transilvaniei de nord între anii 1940–1944, pentru care autorul depune o patetică mărturie, referitoare la ocupația horthystă cu tot cortegiul său de consecințe. [...] Este cert că pe plan literar, anul 1974 a fost un fericit an al romanului. După *Fețele tăcerii* de A. Buzura și *Vânătoarea regală* de D. R. Popescu, Francisc Păcurariu întregeste acest peisaj cu un mare roman, situat între ficțiune și istorie”. ■ Ioan Alexandru scrie despre *Datoria scriitorului*: „Noi, scriitorii, avem o mare datorie față de poporul

nostru milenar; de a-i readuce în lumină experiența lui de-a lungul istoriei, vitejia lui, tenacitatea lui, spiritul de jertfă, puterea de luptă și de răbdare, noblețea și adâncimea lui sufletească. Toate acestea trebuie cu necesitate evocate, pentru că numai văzând și retrăind aceste virtuți putem face față încordărilor dramatice la care ne pune mereu un prezent. Scriitorului trebuie să-i fie limpede că magma ce trebuie s-o modeleze este energia vie omenească, suflarea contemporană lui. [...] Venim cu tot trecutul glorios în prezentul în care viețuim, spre un viitor în același spirit, pe drumul nostru milenar prin istorie, un popor pașnic și drept, chibzuit și hotărât să iubim toate cele vrednice și drepte din tot ce împlinește ființa umană în drumul ei teribil prin univers, pe acest pământ dulce și bun și miraculos în care degustăm apropierea de Patrie”.

■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar* cu un text despre Ion Bianu, intitulat *Umor epistolar*. ■ Marius Tupan semnează *Un complicat sistem de oglinzi*: „Marile cărți sunt ca niște complicate sisteme de oglinzi: te cunoști și te recunoști în ele până acolo până unde poți să te ridici. Te descoperi și te redescoperi în momentul în care reușești să le citești în reflexe. Încrăzător prea mult în propriile-ți priviri, poți căpăta adesea o imagine deformată asupra ta și asupra lumii. Goethe spunea odată: «Când o carte se izbește de un cap și sună a gol, nu întotdeauna e de vină cartea!» Așadar, în tunelele oglinzilor paralele sau în răsfrângerile dificile ale imaginilor, nivelele sensurilor și semnificațiilor dinainte stabilite pot fi interpretate, mulțumitor sau acceptabil în interiorul lor, inadecvat din afara lor. Intervine aici eterna poveste a operei și-a receptării ei, rezolvabilă, de fiecare dată, în mod diferit. Prin urmare, admitem cu greu o literatură specială, pentru tineret. Mai degrabă putem crede că există o literatură, anumite părți ale ei, ce pot fi revendicate de tineri. Un caz aparte în proza română contemporană îl reprezintă Petru Popescu. Circulă ideea că acest talentat scriitor s-ar bucura de cea mai mare aderență în rândul tinerilor. Nimic mai adevărat. Dar nu întru totul. În aceeași măsură se citesc și Fănuș Neagu, Eugen Barbu, Marin Preda, D. R. Popescu, Constantin Chiriță. Am putea spune chiar că, cei din urmă, și mulți alții, fiind foarte cunoscuți (operele lor au apărut în tiraje de masă), sunt mai rar amintiți în diversele «anchete», întrucât, e de la sine înțeles, au devenit deja centura de aur a prozei de azi”.

■ Nicolae Manolescu semnează *Mitul lui Don Quijote*, o cronică literară la *Pe urmele lui Don Quijote* de Valeriu Cristea (C.R., 1974), considerând acest eseu „original, inteligent, scris cu pregnanță și strălucire”. ■ Apar o serie de recenzii: □ Aureliu Goci prezintă volumul *Rapsodie în jad* de Mihai Negulescu (Eminescu, 1974): „Poetul e superior călătorului care nu are o formulă de înaintare geografică. Anumite prețiozități arată că nici simbioza dintre ei nu e tocmai potrivită. Cartea rezistă prin lirismul debordant – autorul intercalează și poeme ca atare în text”. □ Virgil Mazilescu scrie despre *Neuitatele vacanțe* de Costache Anton (Ed. Ion Creangă, 1974): „*Neuitatele vacanțe* se adresează, la urma urmei, ca toate bunele producții ale genului, nu numai co-

piilor și adolescenților care sunt, ci și, pe latura ei subtilă, ascunsă, în definitiv pe latura ei cu adevărat rezistentă, copiilor și adolescenților care am fost”.

□ Dana Dumitriu semnează *Bunica Beps cu dantura de feldspat*, o prezentare a volumului *Bunica Beps* de Ilie Purcaru (C.R., 1974): „Ilie Purcaru, care are vocația versului lapidar, suficient în sine (putem cita foarte multe versuri perfect construite, de o frapantă prețiozitate formală din recentul volum) are, totuși, oroare de concentrare, nu renunță la lungimi. Semn că poezia este încă pentru reporter *violon d’Ingres*”.

□ În *Reportajul polivalent* Valeriu Cristea comentează volumul *Viața cere viață* de Sânziana Pop și Gabriela Melinescu (Eminescu, 1974): „Rezultatele, în general interesante, ale acestei experiențe reportericești în tandem demonstrează că ea ar putea fi continuată”.

□ Mircea Iorgulescu semnează *Trei decenii de roman românesc*, o recenzie la volumul *Romanul românesc contemporan, 1944–1974*, studiu introductiv, note, alegerea textelor de Ion Vlad; fișe bibliografice, secvențe pentru autoportrete de Cornel Robu (Eminescu, 1974): „Selecția ridică totuși mai multe probleme speciale, cea dintâi fiind determinată de împrejurarea că volumul privește creația și nu personalitățile, romanele și nu romancierii. Prozatorii noștri sunt cel mai adesea autori de romane, rareori însă romancieri, situație asupra căreia criticul nu a socotit necesar să mediteze. Dar nici toate romanele antologate nu sunt cu adevărat ilustrative pentru formele autohtone ale «genului proteic», includerea unor titluri apărând ca nejustificată (*Revolte, Pasiuni, Lunatecii, Zahei Orbul*), prestigiul autorilor datorându-se unor creații de altă natură. [...] Subscriind, vom spune că lucrarea lui Ion Vlad va rămâne nu doar prin caracterul de pionierat, ci și prin originalitatea tabloului propus și prin încercarea de a se valorifica romanul românesc de azi dintr-o perspectivă inedită, mai vizibilă totuși în studiul critic decât la selecție”.

■ În *Voci în schimbare* Laurențiu Ulici comentează două volume: □ *Anotimpul corăbiilor* de Paul Balahur (Junimea): „Paul Balahur este un poet dotat, aflat la a doua vârstă critică a Poetului: schimbarea de voce”.

□ *Caietul de poezie* (Eminescu), antologie publicată în urma concursului de debut al editurii din 1973: „Din creația poeților nepremiați au fost selecționate câteva poeme, socotite reprezentative sau pur și simplu reușite, în intenția, probabil, de a le oferi lor o consolare, iar cititorilor un semn despre nivelul general al concursului. Cele mai multe poeme, așa zice majoritatea covârșitoare, demonstrează un singur lucru: că nivelul mediu al debutului poetic a crescut; și nu atât valoric cât cantitativ”.

■ Valeriu Râpeanu semnează *N. Iorga și definirea realismului românesc*.

■ În *Cartea străină*: □ Nicolae Balotă semnează *Cărțile vechiului Egipt*.

□ Gabriela Creția prezintă pe lung *Poezii italieni ai secolului XX*, ediția îngrijită de Alberto Frattini și Pasquale Tuscano, iar portretele poeților sunt semnate de Eugen Drăguțescu.

□ Cristian Unteanu semnaleză apariția volumului *Kakemono hotel* de Jean Cayrol, Éd. du Seuil, 1974.

□ Virgil Nemoianu prezintă *Eseurile lui Borchardt*, Ed. Klett, Stuttgart, 1973.

■ În rubrica *Atlas Ana*

Blandiana semnează *Orașe de silabe*: „Orașe de silabe, străzi de vocale, cartiere de litere. Sunetul atrăgea după sine imaginea, cuvântul crea o realitate himerică, dar supusă lui. Când am pornit într-adevăr, marea aventură nu a fost călătoria, nici descoperirea succesivă a lumilor. Ci înfruntarea spectaculoasă între imaginile sedimentate ale numelor și imaginile reale, parvenite, grăbite să se impună”.

• [„**Tribuna**”, nr. 40.] În *Antologie XXX* semnează C. D. Zeletin și Andrei Ciurunga). ■ Secțiunea *Cronica literară* conține *Condiția romanului – Romanul românesc contemporan*, de Ion Vlad (Eminescu, 1974). Liviu Petrescu observă că teza acestui volum este aceea care trimite la dezvoltarea romanului într-o tendință a realismului. □ *Cronica de trei secunde: Lui Anders Haugen*, de Radu Cosașu □ *Condiția literaturii române în școală: Act fundamental de cultură și educație* (consemnează prof. Dumitru Susan Deva). □ *Fragmente din Marșul alb*, de Pop Simion. ■ *Perspectiva fantastică în proza lui Laurențiu Fulga*: Sergiu Pavel Dan scrie termenul pe care L. Fulga îl exploatează, acela al „neverosimilului”, lansat în romanul *Straniului paradis* (1942). ■ Poezia lui Ion Horea – Henri Zalis notează că poetul nu are aptitudini deosebite în exprimarea viziunilor, aspectul pozitiv fiind acela al creării unor bucolice moderne. □ *Unsprezece poeți belgieni*: traducere de Nicolae Prelipceanu.

4 octombrie

• [„**România liberă**”, nr. 9314] Teodor Vârgolici prezintă volumul lui Ion Dodu Bălan, *Copilăria lui Icar*, precizând că este „un poem în proză închinat acestui Icar al epocii moderne, care s-a străduit să ridice spre înălțimi neatinse, sub cupola imensă a lumii, nu propria sa persoană, ci aspirațiile, geniul creator și demnitatea neamului românesc. [...] Evocarea copilăriei lui Aurel Vlaicu, cu răsfrângeri asupra izbânzii și a tragicei sale prăbușiri, este infuzată permanent de o funcție instructiv-educativă, este străbătură în întreaga ei substanță de un vibrant fluid patriotic”.

• [„**Scânteia**”, nr. 9990] Emil Vasilescu publică textul *Poezia tinerilor. Pe marginea recentului concurs de creație al Editurii „Eminescu”*: „Esențialul în afirmarea tinerelor talente trebuie căutat în aflarea acelor modalități capabile să pună deplin în valoare lucrările într-adevăr merituose. Inițiativa editurii «Eminescu» de a institui un concurs cu premii pentru cele mai izbutite debuturi de poezie, proză și reportaj este o ilustrare pozitivă a acestor căutări stimulative pentru creația tinerilor. Dorind să asigure o direcție fertilă căutărilor creatoare, editura a recomandat tinerilor autori o tematică inspirată din viața și eforturile eroice ale contemporanilor noștri, pentru edificarea României socialiste, adresându-le un îndemn de a realiza lucrări care înfățișează cu talent și măiestrie artistică procesul complex de făurire și autoperfecționare a conștiinței omului devotat patriei și partidului, celor ce muncesc, viața sufletească a omului nou. [...] Rezultatele concursului ni se par a fi notabile, mai cu seamă

în poezie, de care ne vom ocupa în rândurile ce urmează. Juriul a avut plăcuta surpriză de a fi nevoit să acorde două premii întâi unor volume diferite, opuse chiar ca problematică și modalitate artistică. *Elegie pentru puterea orașului* afirmă un poet de reală originalitate. Meditația gravă din poezia lui Mircea Florin Șandru, o gravitate transmisă deopotrivă prin virtuțile metaforei și prin motivele meditației, versuri limpezi în adânc, luminează un teritoriu liric pentru explorat în poezia noastră, lumea orașului, cu frumusețile, măreția și tainele lui. [...] Carolina Ilica se dovedește în *Neîmblânzită ca o stea lactee* un temperament liric de acută feminitate. Aparținând deocamdată mai mult biografiei desăvârșite în spațiul ardelean, versurile Carolinei Ilica își domină spontaneitatea senzorială printr-o forță de plasticizare creatoare de atmosferă mitică, care se răspândește peste stările de suflet juvenile, multiplicând emoțiile lirice. Un alt laureat al concursului, Dinu Adam, realizează în *Înaltele porți* o poezie structurată în jurul unei teme fundamentale, cum este iubirea de țară. În acest teritoriu tradițional cu multiple virtuți poetice, versurile tânărului autor au de multe ori prospețimea și noutatea atât de necesare afirmării unor emoții autentice, transcriu entuziasmul tineresc al celui ce participă la transformarea patriei. [...] *Oglinzi în rouă*, cartea lui George Florin Cozma, ne apare inegală, cu evidente dovezi însă că ne aflăm în fața unei sensibilități poetice cultivate. Accentul cade pe expresivitate, pe valoarea cuvântului, folosit în combinații îndrăznețe, în alcătuirii eufonice și grațioase. [...] Afirmându-se ca o modalitate de lucru pozitivă alături de alte forme existente în practica noastră editorială, asemenea concursuri pot stimula creația tânără spre acele teme de larg interes uman, patriotic și cetățenesc, spre acele creații animate de idealurile timpului nostru”.

• **[„Contemporanul”, nr. 41]** În cadrul rubricii intitulată *Tradițiile „Contemporanului”*, Ion Munteanu se referă la *Socialism și radicalism*: „Arătând apoi că lățimea radicalismului va duce, inevitabil, la burghezirea lui, exponenții socialismului reamintesc folosul pe care-l au cei ce luptă, fără clintire și dezinteresat, în rândurile clasei muncitoare – «mulțămirea sufletească de a fi toată viața sub același steag». Ecoul acestor admirabile simțăminte, ajuns până în zilele noastre, când socialismul a triumfat, emoționează și generează o nețărmurită admirație pe care trebuie s-o purtăm bravilor noștri înaintași”.

■ Redacția revistei organizează dezbaterea despre *Realitatea socială: sursă a creației literare*. Se afirmă: Edgar Papu, Al. Ivăsiuc, Aurel Martin, Pop Simion. □ Edgar Papu: „În arta literară realitatea și ficțiunea sunt atât de puternic întretesute, încât nu le putem separa fără a rupe sau sfâșia și pe una și pe cealaltă. De acest fapt se cere să țină seama scriitorii noștri de astăzi. Efortul lor nu poate reuși dacă se dedică exclusiv realității sau exclusiv ficțiunii. Numai crearea acelei țesături fine, indisolubile, între ele, îi poate călăuzi către marea ficțiune artistică. [...] Inamicii cei mai mari ai artei sunt realitatea exclusivă și ficțiunea exclusivă... Din fericire, noi avem resurse pentru amândoi polii. Pe

de o parte, realitățile noastre socialiste sunt de o bogăție fără precedent, iar pe de altă parte, nu ne lipsesc nici talentele, nici chiar marile talente, ca potențiale ale ficțiunii artistice. Rămâne doar ca între acești doi poli să se stabilească un contact fecund pentru a izbucni luminoasa scânteie a artei, a artei angajate ce își extrage seva proaspătă din viața de azi a poporului nostru, din noul său mod de existență, a cărei menire a fost definită magistral de Programul Partidului Comunist Român”. □ Al. Ivasiuc: „Orice operă literară, în sensul strict al cuvântului, este o operă de ficțiune, așa cum cuvintele denumesc lucrurile fără să fie ele însele lucruri. Numai gândirea tribală, magică, consideră că vorbele sunt lucruri existente absolut în sine. Dacă descriu foaia de hârtie pe care scriu, transformând-o în cuvinte, altfel decât într-o operație de inventar, ea nu mai este reală, sau, mai exact, capătă un alt mod de realitate artistică. Nu mai vorbesc despre o operă care este o poveste inventată astfel încât să fie cât mai expresivă, deci cât mai bogată în semnificații. În acest sens, literatura, chiar când pornește de la un eveniment real, obiectiv, prin aranjarea și expunerea sa semnificativă, este mai reală decât acel eveniment pentru că exprimă o generalizare, o creștere a tuturor raporturilor sale esențiale, curățindu-l de accidental. Unul din rosturile literaturii este tocmai reliefaarea necesarului în dauna unui coeficient de întâmplare care impurifică evenimentele”. ■ Dumitru Micu semnalează apariția studiului lui Eugen Simion, *Scriitori români de azi* (C.R.): „După *Orientările în literatura română contemporană*, date într-o carte anterioară, Eugen Simion procedează, în *Scriitori români de azi* [...] la o asediere mai sistematică a teritoriului acestei literaturi, urmărind în trei vaste secțiuni evoluția poeziei, prozei și criticii literare de la cel de al doilea război încoace. Nu e încă vorba de o panoramă completă, și cu atât mai puțin de o istorie a literaturii române create în ultimile trei decenii, însă mulți dintre pilonii pe care un asemenea edificiu s-ar putea sprijini, iată-i ridicăți. [...] Lector cu sensibilitate, Eugen Simion este în egală măsură un cercetător sagace, înarmat cu o cantitate considerabilă de cunoștințe, în virtutea cărora operează raportări sigure, situează cu exactitate scrierile luate în discuție în contextul literaturii naționale și universale, stabilește fără greș filiații”.

• [„Cronica”, nr. 40] Editorialul, *Misiunea artei*, este semnat Cronica: „În Tezele C.C. al P.C.R. pentru Congresul al XI-lea al partidului este subliniat rolul deosebit al literaturii și artei în formarea și educarea omului nou, precizându-se fără echivoc că și în viitor partidul va stimula făurirea unei arte de o înaltă ținută umanistă, bogată în idei și sentimente nobile, inspirată din viața și munca poporului, din idealurile socialismului și comunismului, folosind stiluri și maniere de creație diferite, o artă angajată, care să îmbogățească patrimoniul culturii noastre socialiste și tezaurul valorilor universale, o artă care să contribuie la continua înflorire a vieții spirituale a poporului nostru. [...] Arta angajată social este aceea care reflectă întregul complex al vieții, iar eroul exemplar promovat de ea este acela care ne propune să retrăim, prin el, datele esențiale

ale existenței noastre, și nu ceea ce este accidental, nesemnificativ. Personajul este exemplar – scria cu îndreptățire criticul Valeriu Râpeanu – în măsura în care actele lui, faptele lui sunt firești și nu rodul unei demonstrații. Pentru că demonstrația ucide arta. Pentru că niciodată cititorul nu s-a confruntat cu un personaj făcut să demonstreze o teză, ci cu unul care trăiește la, tensiunea mistuitoare a adevărului. Asemenea opere au fost avute în vedere, când, într-o pagină din Programul Partidului, s-a scris că «operele de artă valoroase trebuie să devină bun al întregului popor».

■ Ion Căpreanu, referindu-se la Proiectul de Program al P.C.R., în *Universul spiritual al națiunii socialiste* afirmă: „Prin lărgirea orizontului de cunoaștere și prin îmbogățirea vieții spirituale a națiunii, prin însușirea cuceririlor științei în toate domeniile și a concepției marxist-leniniste despre lume și societate ca și prin rolul educativ al operelor literare și artistice, al activității instituțiilor culturale, o viață spirituală elevată contribuie nemijlocit la crearea unui climat de înaltă ținută morală în societate, la formarea unei personalități cu un profil etic avansat al constructorilor comunismului».

■ Sub titlul *Obsesia trecutului*, Liviu Leonte publică o cronică literară la volumul *Noaptea* de Bujor Nedelcovici: „Insuficiențele romanului provin însă, cel puțin la prima vedere, dintr-o inadecvare a mijloacelor la țelul urmărit. Scriitorul vrea să ne dovedească legătura de grup, posibila înțelegere a lui Justin prin familie».

■ În *Fragmentarium* Const. Ciopraga semnează *Clasicism și modernitate*, un text despre poezia lui Ștefan Aug. Doinaș: „Semnele cu care operează el au aparența lumii concrete, totuși discursul poetic bate spre abstract și generalizare filosofică, spre un ritm universal ostil haosului și dereglării. Mai plastic spus, viziunile lui Ștefan Augustin Doinaș îl reprezintă ca pe un ascet care s-a izolat în locuri pustii, pentru a face din exil un mod de limpezire și meditație calmă».

■ Din *Moment* reținem *În câteva cuvinte*: „Academia Româna a comemorat 350 de ani de la nașterea lui Dosoftei, primul poet român. În comunicările făcute, cărturarul moldovean a fost prezent sub rotonda celui mai prestigios for de cultură a țării prin locul ocupat în cultura umanistă europeană (Zoe Dumitrescu-Bușulenga) și – bineînțeles – în cea românească (Șt. Pascu), prin valoarea poetică a stihurilor sale (Eugen Barbu) și bogăția limbii literare (Gh. Ivănescu). În cadrul dezbatărilor «Poezie și non-poezie» inițiate de «Contemporanul», Șerban Cioculescu indică drept nonpoezie ultimul volum al lui Gh. Grigurcu și etichetează «distracții pentru jocuri de societate» unele versuri din volumul *Tușiți* de Marin Sorescu. În schimb, Marin Sorescu trimite «României Literare» zmeie de hârtie din Volkspark pe care reușește captivante jocuri de cuvinte și observații ascuțite de oltean ce are impresia că «toate smeele înălțate de copii sunt legate cu ață de măseaua mea de minte, orientându-se pentru extracție cosmică. Da, uneori am cunoscut și eu în Berlinul occidental febra creației». A început renovarea casei lui Gh. Asachi; va fi... revitalizată, respectându-se aspectul și, măcar de acum înainte, piatra tombală a mezinei lui Asachi din fața clădirii. Pe cale de a deveni tată, deci om

serios, Ilie Năstase își ia angajamentul prin revista «Flacăra» că în 1975 va fi din nou cel mai bun tenisman al lumii. Dacă «the best» s-o fi traducând așa! Dedicând lui C. Chiriță – *Cireșarii o poză la minut*, Fănuș Neagu execută un retuș cu mâna sigură, mărturisind în «Tribuna»: «Îl iubesc pe Chiriță, înainte de orice, pentru că spiritul lui n-ar putea rămâne captiv măcar o secundă într-o colivie, fie chiar o colivie de zahăr colorat. Ne-am întrebat adesea, într-un glas, cum pasărea vârată într-o asemenea colivie nu îndrăznește s-o spargă cu ciocul, același cioc cu care făcea gropi în piatră atunci când era liberă în păduri?».

Prevestind Festivalul de poezie ce se pregătește la Iași sub aripa Luceafărului, Galații au desfășurat o serie de manifestări sub genericul «Eminesciana»; seri de muzică și poezie la statuia poetului și în locurile istorice gălățene. Romanul pregătește organizarea unei Galerii a oamenilor de seamă similare celei din Fălticeni. Până în prezent a fost adunat un material foarte interesant privindu-i pe Miron Costin, Calistrat Hogaș, G. Ibrăileanu, I. Ionescu de la Brad, Otilia Cazimir etc". ■ În *Proiectul al Partidului Comunist Român* apare *Munca Scriitorului*, aici fiind inserate următoarele texte: □ *Literatură și umanism* de Corneliu Sturzu: „Înțelegerea intimă a documentelor ce vor fi dezbătute la cel de al XI-lea Congres al partidului demonstrează cu o evidență solară că scopul nostru final este acel bărbat și acea femeie care, într-o societate liberă își pot manifesta plener capacitățile creatoare în cadrul adevăratei solidarități umane. Dar pentru a putea contribui la înfăptuirea acestui pasionant act este necesar să începem cu noi înșine". □ *Dimensiunile acestor realități* de Nicolae Țațomir: „Profesiunea de credință a scriitorului presupune așadar o concepere veridică și o redare veridică a realităților majore, a valorilor certe existente în peisajul contemporan. Firește că literatura, marea literatură atinsă de aripa veșniciei, nu poate rămâne la stadiul unui simplu joc de oglinzi care să reflecte corect și școlărește luminile și umbrele din preajmă. Ea implică – și am s-o repet până la sațietate – o recreare a lumii, un strigăt – reconfortant – ingenuu și unic în variata lui inflexiune, un soliloc care reunește – paradoxal – în dialogul presimțit de propria lui jertfă". □ Andi Andrieș, *Scriitorul-om*: „Prezentul românesc este, prin definiție, un prezent al îndrăzelii. Tot ceea ce înfăptuim reprezintă o depășire a obișnuitului, iar depășirea obișnuitului – justificat, necesar, cu răspundere – îndeplinește cu exactitate condiția îndrăzelii. În mod firesc, îndrăzneala socială justifică și produce îndrăzneala artistică. Numai că îndrăzneala nu înseamnă a te arunca în gol și a demonstra prin aceasta că golul este oricând dispus să te înghită. Nu înseamnă nici zgomot, nici stridentă nu înseamnă nici iresponsabilitate, nici obrăznicie. Nimic nu e mai supărător decât speranța îndrăzelii, decât manifestarea superficială și fără aderență la realitate, fals temerară și violent expusă. Îndrăzneala adevărată e departe de gratuitate, ea acoperă cu prisosință ideea unei finalități plene, comune. Nu întotdeauna îndrăzneala trebuie să șocheze. În schimb, întotdeauna, trebuie să adauge". □ *O imagine a noastră în lume* de Nicolae Turtureanu: „O epocă

prin excelență constructivă ca a noastră nu poate avea decât o literatură constructivă, interesată atât de destinele individuale cât și de destinele țării. Pendulând neconținut între sine și lume, scriitorul încearcă mereu să surprindă punctul optim al impactului, elementele definiției ale timpului. Desigur, sunt infinit mai puțini cei care transformă aceste decantări în literatură autentică decât cei ce fac o simplă traducere de text sentimental. Dar, prin scriitorii citați mai sus, și încă prin atâția alții se propune, în lume, o imagine a noastră despre lume. Sunt scriitorii care deja dialoghează cu viitorul, și acest fapt trebuie să fie reconfortant pentru spiritualitatea românească”. □ *Creație înseamnă dăruire*, Ion Istrati: „Studiul Programului partidului mi-a întărit încă o dată convingerea că nu există și nu poate exista o adevărată artă a cuvântului scris atât timp cât aceasta nu își are resursele ei inspiratoare din viața semenilor noștri pentru care scriim; atâta vreme cât în structura ei intimă nu există un fond ideatic sănătos, cu reale valențe de ordin estetic, moral, social, politic și filosofic sau atâta timp cât nu vizează o cât mai înaltă finalitate, atâta vreme cât nu e animată de nobile țeluri. Văzând, așadar, în acest Program, de însemnătate istorică, al partidului, înscris limpede și programul muncii noastre literare, ca și responsabilitatea civică a scriitorilor, avem încredințarea profundă că, mai mult ca oricând, în această etapă de perfecționare socialistă, când conștiința umană dobândește noi rezonanțe, lucrările literare pe care le elaborăm au îndatorirea de a fi echivalente cu niște veritabile lecții realizate, firește, în forme și cu mijloace specifice artei, și puse în slujba educării sufletești a celor care ne citesc”. □ *Poemul vital* de Ioanid Romanescu: „Referindu-mă doar la poezia noastră actuală, aș vrea să remarc următorul lucru: există și autori care, din dorința de a publica tot ce scriu, mizează prea mult pe avantajul limbajului poetic obișnuit. Că au de comunicat – sau nu – idei, trăiri, sentimente majore, nu-i interesează; pe ei îi interesează numai ca publicul cititor să înțeleagă. Și, astfel, întâlnim uneori situații când idei generoase sunt tratate cu o ușurință care pur și simplu compromite breasla. Când îmi cad sub ochi asemenea «zburdălnicii» ale confrăților (mai tineri sau mai în vârstă), îmi este rușine de rușinea lor. Pe bună dreptate, în ultimul timp se pune un accent deosebit pe rolul criticii. Tocmai pentru că avem și poezie bună, mobilizatoare, legată de prezentul nostru, trebuie să nu o lăsăm compromisă de manufacturieri. «Cumințenia» unor subproduse literare nu trebuie să prolifereze și nu trebuie să o ia înaintea poemului vital”. □ *Scriitorul-însuflețitor* de Haralambie Țugu: „Așa după cum se arată în grandiosul Program al partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, «literatura și arta trebuie să-i ajute pe oameni să privească mereu înainte, să le dea o imagine înflăcărată a perspectivei istorice, să prefigureze schimbările viitoare ale societății, să însuflețească masele populare, tineretul patriei noastre la fapte mărețe închinare realizării visului de aur al omenirii – comunismul». Poet, prozator sau dramaturg, scriitorul României contemporane are în primul rând nobila misiune de a influența

conștiințele cititorilor, purificându-le de rămășițele individualismului îngust și egoismului, cultivând în locul lor trăsături care reprezintă progresul și frumusețea morală: dragostea pentru om, patriotismul, cinstea, demnitatea, curajul cetățenesc, etica muncii. Astfel, începând de la articolul sau poemul din ziar și până la lucrările difuzate prin reviste, radio, televiziune, cărți și scene de teatru, contactul scriitorului autentic cu membrii obștei este permanent”. ■ Val. Panaitescu publică a treia parte din *O prognoză literară franceză*: „Sintezele lui René Marill Albérés s-au îmbogățit constant, sprijinindu-se pe o informare intensă și foarte la zi: am putea îndrăzni să prevedem, la rândul-ne, că, până în anul 2000, va mai reveni asupra unor concluzii”. ■ Versuri semnează Lucian Valea (*Sara pe deal*), ■ Sub titlul *Poeți tineri laureați ai concursului de poezie „Nicolae Labiș”* apar: Domnița Petri (*Toate cântările*), Virgil Rațiu (*Închinare la reîntoarcere*), Didina Hreciuc (*Zbor*), Petru Dinu Marcel (*Această țară a iubirii*), Vasile Zetu (*Imn*), Ecaterina Fodor (*Cântec despre eroul necunoscut, murind în iubirea Patriei*), Dorin Sălăjan (*Antirăzboinică*). □ Petre Stoica traduce din *Doi poeți din R.D.G.*: Bernd Jentsch (*Arborii verzi au murit în noi*) și Sarah Kirsch (*Sunt atât de blândă mă numesc*), revista astfel marcând 25 de ani de la proclamarea Republicii Democratice Germane.

● [„Orizont”, nr. 40] Lucian Alexiu semnează cronică literară și analizează versurile lui Grigore Hagiu din *Zenit de anotimpuri* (Eminescu, 1974). „Versurile de până acum ale lui Grigore Hagiu, conceptual-discursive, aride și impersonale în pofida profesiunilor de credință neoromantice, încercând să platicizeze mituri și sentimente convenționale, au lăsat locul, în volumul *Zenit de anotimpuri*, unor pasteluri de ținută impresionistă, mai apropiate credem de predispozițiile lirice ale autorului. Acesta discută și despre poezia lui Haralambie Țugui din *Lângă vetrele sacre* (Junimea, 1974): „Haralambie Țugui nu face parte dintre autorii a căror creație oferă schimbări spectaculoase la fiecare nouă apariție editorială. Fixat în albia unui tradiționalism moderat, poetul aflat acum la al optulea volum, *Lângă vetrele sacre*, manifestă, constant, același respect pentru valorile trecutului, un sentiment, acut, al istoriei, capacitate de a vibra la evenimentele contemporane, apetență pentru moralizare”. ■ Simion Dima abordează un subiect ce pare să obsedeze conștiința profesională a scriitorilor din revistă și anume „debutul editorial”, criticând creșterea exponențială a autorilor din această categorie: „Ce să mai spunem de acele cazuri când tineri, lipsiți de experiența prealabilă a exercițiului și publicării în presă, în coloanele revistelor, insistă repetat ca editura să le aprobe manuscrise anemice, ce violentează – nu rareori – până și normele exprimării corecte. [...] Nu înfatuarea ori năzuința vană, ci aspirația curată și modestia caracterizează pe tânărul decis să urmeze drumul ascensiunii literare, greu și plin de hățișuri.” (*Debutul editorial*) ■ Este semnalată, de către Andreas Rados, în *Marginalii la o antologie de poezie românească*, publicarea unei antologii de poezie românească la Editura Arion din Atena. ■ Proză de Ion Velican, *Flori de câmp*.

■ Ileana Hoge-Velișcu și Iv Martinovici traduc din limba chineză câțiva poeți antici, precum Li Bai (701–762), Bai Juyi (772–846 e.n.) și Du Fu (712–770 e.n.).

● **[„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 200]** În *Săptămâna pe scurt* se anunță că la Editura Scriitorul Slovac a intrat sub tipar romanul *Groapa*. □ Numărul se deschide cu un poem dedicat lui Ceaușescu, *Stejarul din Scornicești*, sub semnătura lui Traian Iancu. ■ *Critica militantă*, un articol programatic de M. N. Rusu, reamintește caracterul activ și angajat al criticii noastre încă de la Maiorescu sau Camil Petrescu încoace: „[...] Actul critic are datoria să configureze, în limbajul lui specific, perspectiva istorică a literaturii contemporane [...] Niciodată în istoria culturii românești nu s-a vorbit atât de mult despre misiunea criticii literare ca în zilele noastre. [...] gândirea științifică modernă vede în actul critic unul din instrumentele ei perfecționate de cunoaștere și acțiune militantă. Pentru literatură și artă, critica reprezintă factorul ideologic [...] gestul critic a devenit gest ideologic, adică de atitudine, de pleoară pentru o idee politică umanistă”. □ Rubrica *În sensul activ al literaturii române* ajunge la episodul 15, în care I. Lotreanu, prin ochii lui G. Călinescu, vorbește despre *Specificul național*. □ D. Mutașcu, pe aceleași coordonate, reinterpretează *Miorița*, în *Un dor de la care cu toții ne tragem*. ■ *Princepele* în ediție de lux, la Editura Eminescu, cu ilustrații de Mihai Vulcănescu, „contribuie la revitalizarea noțiunii de bibliofilie modernă”, crede E. Manu.

5 octombrie

● **[„Scânteia”, nr. 9991]** În secțiunea *Scriitori pe meleagurile natale* citim *Azi, în vechiul târg al Fălticenilor* de Nicolae Jianu: „Întoarcerea la locurile copilăriei și adolescenței este un drum încărcat de riscuri. Riscuri asumate desigur, pentru că niciodată nu fugim cu totul de acolo și acceptăm cu o bucurie ciudată chinurile nostalgiei, fiorul de regret după lumea miraculoasă a începutului”.

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 7892]** Aurel Martin recenzează volumul lui Nicolae Dragoș, *Scut de etern*, „un poet al pământului și al dragostei. În linie tradițională. Neoclasică. Al spectacolului interior pe teme etern umane”.

● **[„Flacăra”, nr. 41]** Eugen Barbu, în *Cronica de fotbal*, semnează *Ai noștri, hrăniți cu proverbe și fraze goale*.

● **[„Luceafărul”, nr. 40]** Tematica numărului este despre reportaj, redacția revistei semnând pe prima pagină textul *Tradiția reportajului*: „Reportajul este mult mai insinuat și prezent în existența și lecturile noastre decât ne-o arată definițiile lui. Specia este veche de când lumea și, după cum zicea Geo Bogza, cel ce povestea la focul de stână, astăzi în barăcile șantierelor, nu face altceva decât reportaj. Dacă reportajul e sau nu literatură nu merită să ducăm pentru că ar trebui să vedem dacă e literatură tot ce se numește roman, nuvelă, teatru sau poezie. [...] Reportajul e o constantă a literaturii și nu o specie nouă cu re-

gulile și rețete secrete. Esențială e întâmplarea, martorul ocular și talentul lui. De la Plinius, pe care reporterii moderni îl revendică drept venerabil înaintaș, și până la reporterii notorii de azi nu altceva s-a cerut reporterului. Ceea ce-i putem cere noi în plus este să se scuture de prejudecăți. Cu atât mai mult cu cât reportajul de azi are menirea să surprindă o realitate de inegalabil dinamism, de istorie vie”. □ În cadrul *Anchetei „Luceafărului”*: *Încotro merge reportajul*, realizată de Sânziana Pop, se afirmă Nicolae Mateescu, Silvian Iosifescu, Traian Coșovei, Mircea Iorgulescu. □ Nicolae Mateescu, *Angajare din partea adevărului*: „A scrie proză, cred, înseamnă a face reportaj despre propria existență. Direct sau disimulat biografia proprie este punctul de pornire al prozei. Prima carte, de proză, am scris-o la 21 de ani. Am impresia că am scris-o ușor: și asta pentru că a scrie proză înseamnă a crede până la nechibzuință în ceea ce ai de spus. Suntem, totuși, o generație care n-a fost constrânsă să se maturizeze mai devreme – nu am trăit războiul, ci ecourile sale, adică o epocă patetică, am trăit vehemența morală, politică și socială, entuziasmul, adevărurile rostite violent. Am gândit polemic, trăind de fapt, fiecare din noi mai mult sau mai puțin cuminte. De aceea, pentru generația mea, angajarea a devenit o problemă de conștiință. Răspunderea față de destinele epocii în care trăim, de destinul nostru comun, angajarea de partea adevărilor care ne privesc pe toți, ne-o asumăm, numai dintr-o foarte acută înțelegere a datoriei. [...] Am scris reportaj convins că nu poți să-ți cunoști epoca de la masa de lucru, convins că numai în contact cu realitatea, experiența de cunoaștere a unui scriitor găsește cu adevărat curajul de a se opri și de a spune”. □ Silvian Iosifescu, *Atitudinea reporterului poate fertiliza literatura*: „Că reportajul a dat mai puțin decât am fi putut spera, e evident. Mai mult decât orice alt gen de literatură, reportajul e anihilat de convențional, de platitudinea împodobită sau nu, de lentile colorate. Culorile lăcuite, convenționalul se trădează aici mai direct. Substituirea șaboanelor primitive, de felul celor de acum două decenii [...] prin șabloane sofisticate, eliptice, «moderne», nu schimbă nimic”. □ Traian Coșovei, *Reporterul pleacă la drum cu inima lui*: „Reporterul pleacă la drum cu sufletul lui – cu sufletul pe care i l-a îndesat în traistă lumea care îl trimite la drum – așteptând sau neașteptând să vadă cu ce se va întoarce. Totul depinde de el – și lumea are totuși nevoie de tinerețea și de forța, de curajul, de îndrăzneala și de măreția lui de a o descoperi pe sublima Gioconda din *Țara de Piatră*, mâncând cu sfințenie dintr-un măr, printre potrivnicile stânci de pe lună”. □ Mircea Iorgulescu, *Reportajul nu este un teren de manifestare a veleităților literare*: „În ciuda unei producții deloc neglijabile sub aspectul cantității, reportajul românesc post-belic impresionează tocmai prin absența însușirilor care au făcut din reportaj o «literatură»; mă refer în primul rând la multele volume de reportaje apărute între 1955 și 1965. «Literatura» este aici constant pusă mai presus decât autenticitatea relatării. S-a efectuat un transfer masiv de literatură în reportaj, acesta transformându-se într-un spațiu de întâlnire a tuturor con-

vențiilor. Reportajul a devenit liric, dar a încetat să mai fie reportaj. Există în aceste cărți un exces de imaginație care contravine nu numai stilului reportericesc, dar chiar condiției elementare a reportajului. Îndepărtându-se de rostul său, reportajul a intrat, inevitabil, în eclipsă. De câțiva ani se poate observa o mai pronunțată tendință de resuscitare a reportajului românesc și chiar a documentului istoric, prin, mai ales, strădaniile unor tineri autori. Aceștia au înțeles ori au intuit că reportajul nu este cătuși de puțin un teren de manifestare a veleităților literare și că funcția lui nu este în primul rând artistică. Vor continua? Se vor lăsa ispitiți de «frumos» în dauna adevărului? Este greu de răspuns la aceste întrebări”. □ *Despre Reportajul ca document social* scrie Eugen Simion: „Am scris și altă dată despre confuzia pe care o creează tendința de a literaturiza reportajul – specie jurnalieră, hrănită din eveniment și sporită să-i supraviețuiască în măsura în care prezintă un document social și moral de semnificație. Reporterii noștri, luându-și un mare model (Bogza, un poet, în fapt al vieții imediate) simt însă mai mare plăcere să poetizeze evenimentul și să se prezinte în fața cititorului cu evocări frumoase și descripții bine articulate stilistic, neglijând, încă o dată, lecția pe care le-o oferă chiar marele lor înaintaș: înainte de a fi un document de virtuozitate formală, reportajul este un document uman, relatat pe scurt, cu cât mai puțină poezie (în înțeles de artificiu formal), ceea ce nu înseamnă numai decât descripție aridă și plată. Reportajul românesc din ultimele trei decenii, făcând exces de literatură (printr-un transfer facil, la suprafața textului, de procedee) are nevoie să se prozaizeze, să-și reia cu alte vorbe, înfățișarea lui normal jurnalistică, singura poezie acceptabilă în astfel de cazuri fiind cea a autenticității faptelor. Respectarea acestor condiții mărește șansele reportajului de a intra în literatură nu în travesti, ci păstrându-și propriile veșminte”. □ Și Pop Simion face o *Pledoarie pentru reportaj*: „Reportajul este un fel intens, metodic și scriitoricesc de a trăi realitatea, de a te introduce firesc în densitatea acesteia, în fantastica și mereu schimbătoarea ei țesătură, sediul permanent al scriitorului. Trăim înlăuntrul unui timp cu atâta mișcare materială dezlănțuită și atâta neprăvăzut omenesc creator, rezultată a celei dintâi, încât aria de acțiune a reportajului e practic nelimitată”. ■ Gabriela Melinescu consemnează o aniversare în articolul *Autorul lui Descuț la 72 de ani*: „Azi 5 octombrie e ziua de naștere a lui Zaharia Stancu. Adeseori, mai ales în singurătate, îmi vine să mă laud cu faptul de a fi cunoscut scriitorii ca Zaharia Stancu, cu faptul că printr-o întâmplare fericită am avut prilejul să leg prietenie cu cărțile lor încă din timpul curat al adolescenței, că am avut parte de întâmplarea de a-i vedea în carne și oase printre noi... [...] Prozator, analist lucid dând evenimentelor sociale acel realism pe care marii scriitori l-au dat operei lor, colorând faptele lumii cu un lirism patetic care transformă totul într-o lamentație profundă, jurnalist de mare clasă, pamfletar rafinat, și poet, poet dând lumii o asprime viguroasă, articulând-o și împrietenind-o cu ea”. ■ Despre volumul de proză al Sânzianei Pop și al Ga-

brielei Melinescu scrie M. Ungheanu: „Prozele semnate de Sânziana Pop și Gabriela Melinescu în *Viața cere viață* sunt, după subtitlul care ne întâmpină la începutul volumului «reportaje». [...] Prima observație la care ne obligă prozele de aici este că adoptând reportajul autoarele nu-și schimbă și nu-și trădează vechiul fel de a scrie. Semn că reportajul nu cere speciale schimbări la față”. ■ Dorin Tudoran recenzează volumul lui Radu Cosașu, *Alți doi pe un bloc de gheață*: „Drama scriitorului Radu Cosașu începe și se termină între marea, nebuna lui iubire pentru real și datoria pe care simte că o are (și cu vocație) pentru ficțiune [...]”. ■ Nicolae Baltag analizează două cărți. □ Ioan Grigorescu, *Paradisul murdar*: „După imaginile cutremurătoare ale lagărului de exterminare naziste, unde omul atenta la viața semenului său, potrivit preceptelor unei ideologii rasiste, sălbatică (*Obsesia*), scriitorul-reporter pune, în *Paradisul murdar*, sub semnul acuzării o altă crimă, absurdă ca o sinucidere în masă: ecocidul”. □ Ilie Purcaru, *Un elefant pentru doi oameni*: „Cu câteva rezerve vizând anume ticuri jurnalistice mai puțin mascate și cu observația că «Sigma siberiană» resimte, pe undeva, excesiv mdelul livresc al lui C. Stere, punem punct întâmplărilor noastre despre *Un elefant pentru doi oameni*, carte exemplară sub multiple aspecte”. ■ Despre *Geo Bogza sau morala naturii* notează Laurențiu Ulici: „Chiar și așa, în ciuda posibilului iluzionism involuntar, scrisul lui Geo Bogza trebuie să ne consoleze. E aceasta o funcție a lui pe care autorul *Cărții Oltului* nu și-a dorit-o dar care nu face decât să pună în lumină mai înaltă o atitudine umanistă de mare frumusețe, căci rațiunea ei mai adâncă este de a recunoaște omului apartenența la puritatea inexpugnabilă a naturii”. ■ În textul *Peisaje imaginare*, C. Stănescu prezintă cartea cu reportaje despre *Delta* a lui Pavel Perfil (*Cu fața spre lume*, mențione la concursul Editurii Eminescu): „Ținutul este un univers părăsit și putred, la temeliile caselor au prins viață licheni grași, verzi-cafenii, umezeala urcă până-n acoperiș, o gaură de infern acoperită de aburi groși deasupra cărora plutește un soare mort. Atmosfera reportajelor lui Pavel Perfil domină și anulează, deocamdată, orice sugestie mai vie a prezenței oamenilor și întâmplărilor”.

8 octombrie

• [„Scânteia”, nr. 9993] În acest număr se menționează că *În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu ieri au avut loc manifestări de caldă prietenie cu prilejul mării sărbători a Republicii Democrate Germane*. Aflăm de *Adunarea festivă din Capitală și Recepția oferită de ambasadorul R.D. Germane*.

9 octombrie

• [„Viața studentească”, nr. 32] M. N. Rusu analizează volumul omagial *Eugen Barbu – 50...*, *Biblioteca critică*, monografie colectivă redactată de Emil Manu despre un „clasic în viață”, afirmând primatul *judecății anticipative* asupra operei lui Barbu. Articolul devine însă, de la jumătatea sa, un pretext

pentru a înfiera toate tarele criticii noastre literare, precum lipsa de reacție la timpul potrivit ori perceperea denaturată a unei opere precum cea în discuție aici: „Numele lui Eugen Barbu contrazice tot ceea ce poate fi nemișcare în literatură și publicistică. Spirit dialectic, căutător neobosit de controverse ca mobil al unei autentice mișcări de idei, creator de fenomen cultural și publicistic, autorul *Princepelui* beneficiază acum [...] de un *repertor de opinii* care să pună în concordanță *judicata actuală, reală*, asupra creației lui Barbu cu *judcățile anterioare* [...] cartea nu reprezintă drama ascensiunii valorilor din scrisul lui Barbu, ci drama lipsei de valoare (și de putere în judecata critică) a unei părți din critica noastră literară [...] Este aici, în eșalonarea unor opinii și analize despre creația proteică a lui Barbu, o dramă secretă a statutului criticii literare. Ea are în vedere lipsa nu atât de percepție promptă și temerară a unei opere literare viabile, cât lipsa atitudinii ei științifice, nu la nivel de concepție – ce să mai vorbim când impresionismul mai face încă ravagii –, ci la nivel de mijloace. De aceea mi se pare încă o ipocrizie a spiritului critic speculativ, infidel oricărui principiu teoretic, să atribui scriitorului ceea ce aparține mai întâi criticului. În cazul lui Eugen Barbu, timpul a făcut ordinea necesară. *Dar ce se va alege cu critica?*” □ Rubrica de recomandări *Sintagme* adună următoarele apariții: Vladimir Streinu, *Pagini de critică literară*, vol. 3, ediție alcătuită de G. Muntean, Octav Șuluțiu, *Scriitori și cărți*, ediție îngrijită de Nicolae Florescu, *Eroica*, antologie de poezie patriotică, realizată de Nicolae Stoian, toate fiind publicate la Minerva.

10 octombrie

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 7896] Editura Eminescu anunță noi apariții editoriale: *Poeme cu lună* de Zaharia Stancu („Atestând o puternică vocație lirică, o capacitate neobișnuită de a încărca versul cu o forță emoțională, cartea dă o densă expresie lirică sentimentelor civice ale autorului”), *Focuri de toamnă* de Mihai Beniuc („însumează poezii în care lirismul militant, specific creației acestui autor, se îmbină armonios cu versul meditativ, cu accente elegiace, provocate de răvășitorul sentiment al trecerii timpului”), *Scut de etern* de Nicolae Dragoș („grupează sub această metaforă tutelară versuri cu un pronunțat tonus civic, poeme neoclasiche, dominate de sentimentul istoriei, al consubstanțialității cu acest pământ, cu oamenii săi”), *Lauda fluviului* de Traian Coșovei („un mănunchi de cântece lirice, de elogiuri patetice închinare oamenilor acestui timp”), *Pro Domo* de Alexandru Ivasiuc („însumează tabletele publicate în paginile unor reviste literare, în intervalul 18 noiembrie 1971–27 decembrie 1973, articole al căror numitor comun îl constituie vigoarea analitică, logica stringentă, forța asociativă”), *Valori actuale* de Gabriel Dimisianu („dezbate preocupări, tendințe, orientări ale unor poeți, prozatori și critici contemporani”), *Teze și paranteze* de Aurel Baranga (este remarcat „caracterul caleidoscopic al acestei cărți de ziaristică militantă”), *La*

capăt de Leonid Dimov („un poet cu o remarcabilă virtuozitate prozodică, un autor în al cărui lirism baroc se amestecă efluvii multiple, unificate și printr-o ironie subțire”).

● **[„România literară”, nr. 41]** Versuri semnează Petre Got (*Muntele; Metopă*), Adi Cusin (*Solia*), Octav Sargețiu (*Vitalitate; Trăinicie; Umbrele; Timp; Voievozii*), Carolina Ilica (*O fină pendulare; Sunt trează iar; Nu-i nimeni să mă apere; Nocturnă*). □ Sorin Stati publică „*Lusiada*” *Portugaliei moderne*. □ Petre Stoica traduce *Poeți din Republica Democrată Germană*: Bertolt Brecht (*Fumul*), Erich Arendt (*Dimineața*), Franz Fühmann (*Calea basmelor*), Georg Maurer (*), Hans Cibulka (*Bilanț*), Günter Kunert (*Mai mult decât pentru mine*), Karl Mickel (*Epitaf – pentru partizani*), Johannes Bobrowski (*A numi totdeauna*), Sarah Kirsch (*Cunoștință*). □ Radu Mareș publică reportajul *Linia de viață aici la Cluj, în viitor*, iar Vasile Netea semnează *1850 de ani de istorie. Napoca, 124 – Cluj, 1974*. ■ Editorialul *În întâmpinarea Congresului* este semnat R.I.: „O tot mai intensă activitate, o creație efervescentă sub semnul răspunderii de esență și finalitate revoluționară, caracterizează, pe fiecare zi mai semnificativ, această etapă premergătoare Congresului al XI-lea al Partidului. Vizitele de lucru ale conducerii de partid și de stat, indicațiile la fața locului și cuvântările de concluzii ale tovarășului Nicolae Ceaușescu reprezintă un bun comun, de ordin politic și ideologic, de relief practic, concret, pentru întreaga noastră colectivitate, făuritoare a orânduirii socialiste multilateral dezvoltate”. ■ *Tableta Toamna* este semnată de Ion Horea. ■ În *Viața literară* se oferă detalii despre: □ *Acțiuni dedicate celui de al XI-lea Congres al P.C.R.*: „În sala Casei de cultură din Orșova, Radioteleviziunea română a organizat un recital de poezie intitulat *Pădurea de steme*, în cadrul căruia poeții: Ana Blandiana, Nicolae Dragoș, Victoria Dragu, Radu Felix, Veronica Galiș, Doru Moțoc, Claudiu Moldovan, Ion Petrache, Zamfir Vasiliu și Violeta Zamfirescu au citit din creațiile lor dedicate patriei și partidului, iar actori de la teatrele din București au recitat poeme de: Zaharia Stancu, Mihai Beniuc, Radu Cârneli, Anghel Dumbrăveanu, Grigore Hagiu, Emil Giurgiuca, Nicolae Stoian, Tiberiu Utan, Violeta Zamfirescu și Horia Zilieru. * Comitetul județean de cultură și educație socialistă Tulcea a inițiat cea de-a 4-a ediție a Festivalului și concursului interjudețean de poezie patriotică «Nicolae Bălcescu». Cele mai valoroase creații vor participa la faza finală a concursului ce se va desfășura la jumătatea lunii noiembrie la Muzeul memorial «Nicolae Bălcescu». [...] * Redacția revistei «Orizont» din Timișoara a organizat la Societatea culturală «Iulian Grozescu» din comuna Comloșul Mare o șezătoare literară. Au citit din lucrările lor: Ion Arieșanu, Lucian Bureriu, Laurențiu Cerneț, Dușan Petrovici, I. D. Teodorescu, Damian Ureche și Ion Velican”. □ *Titlul 100*: „Cu prilejul apariției titlului 100, moment important în dezvoltarea tinerei Edituri Facla din Timișoara, a avut loc săptămâna trecută o festivitate la librăria Eminescu.

După cuvântul lui Simion Dima, directorul editurii, pictorul Traian Brădean, care a ilustrat *Moara cu noroc* de Ioan Slavici, prefațată de Mircea Zăciu (titlul cu numărul 100 al Editurii Facla) a semnat autografe”. □ În spiritul colaborării reciproce: „În cadrul schimbului redacțional cu revista «Secolul 20» a sosit la București scriitoarea sovietică Tatiana Ivanova, de la «Inostranaia Literatura». Totodată, a sosit în Capitală, în cadrul schimbului redacțional cu revista «Steaua», scriitoarea slovacă Margita Vyskočilová, de la revista «Slovenské Pohl'ady» din Bratislava. * Potrivit înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R.S. România și Uniunea Scriitorilor din R.P. Polonă, ne vizitează țara Maria Wislowska și Stanislaw Srednicki. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor din R.P. Ungară, a plecat la Budapesta prozatorul Al. Ivasiuc”. □ Alte știri: „Duminică 6 oct. a.c., poetul Mihai Beniuc și prozatorul Aurel Mihale au participat la inaugurarea obeliscului închinat poetului cetății din municipiul Gh. Gheorghiu-Dej; în cadrul manifestărilor organizate cu acest prilej de Societatea culturală «G. Călinescu», scriitorii invitați s-au întâlnit cu membrii cenaclului literar. * Luni, 7 octombrie a avut loc în Sala Ateneului Tineretului din București, prima ședință a cenaclului revistei «Luceafărul». Au citit din lucrările lor poezii Ioan Alexandru și Adrian Păunescu, după care au urmat lecturile debutanților Liliana Ursu și Ion Trif Pleșa”. □ „Rotonda 13” consacrată lui V. Voiculescu: „«Rotonda 13», organizată de Muzeul Literaturii Române, în această lună va avea loc luni 14 octombrie, orele 19.30 la sediul muzeului din Str. Fundației și va fi consacrată lui V. Voiculescu, cu prilejul împlinirii a 90 de ani de la nașterea scriitorului. La această seară de evocări au fost invitați Șerban Cioculescu, Ovidiu Papadima, Ștefan Nenițescu, Valeriu Anania și Mircea Grigorescu. Se va audia mărturia lui Tudor Teodorescu-Braniște despre V. Voiculescu – înregistrare din Fonoteca de aur a Radioteleviziunii”. ■ În *Proiectul de program al Partidului Comunist Român* citim: □ Al. Andrițoiu, *Între muncă și ideal*: „Opera de artă, toată, de la sonet la roman, de la grafică la pictura murală și la statuia de pe soclu va izvorî din aceste realități și li se va dăruia lor în măsura în care le va aparține. Căci dacă proiectul de Program al partidului este o coroborare între toate științele și artele, în care economia, ingineria, agricultura, sociologia, psihologia, arhitectura, știința viitorului, știința conducerii, istoria, pedagogia, literatura etc. și-au spus cuvântul, – este ridicol ca operele noastre să se rotească narcisiac în jurul autorului sau în jurul unor idei mărunte și spovedite la cafea. Dezideratul eminescian al unei țări care să aibă la trecutu-i mare un mare viitor devine astăzi realitate, prin politica partidului căruia îi aparținem – a tovarășului Nicolae Ceaușescu, arhitectul acestor idei capitale care ne animă, în corelația dintre muncă și ideal. Va trebui să scriem conform unei tradiții fecunde, dar în tiparele fierbinți ale acestor ani care ne conduc entuziaști către mâine”. □ Mihai Stoian, *Girul faptelor*: „Desigur, Proiectul de Program se referă și la

problemele artei, ale literaturii, dar eu consider că ne privesc în mod direct absolut toate cuvintele care vor fi înscrise, în cele din urmă, în Programul dezbătut de opinia publică românească, dezbătut fiind și adoptat apoi la apropiatul Congres al XI-lea al Partidului Comunist Român. Pentru că un scriitor n-are cum să-și îndeplinească nobila-i misiune, să-și slujească talentul și, implicit, cititorii, fără să fie profund interesat de tot ceea ce s-a petrecut, se petrece și se va petrece în jurul său. Timpul, încăput pe mâna scriitorului, își pierde sensul unidirecțional, poate fi oricând «dat înapoi», ori devansat, motiv suficient de serios pentru a încerca să te pui la punct, din vreme și permanent, cu timpul «la toate timpurile», prezent, trecut, viitor. Proiectul de Program ne înzestrează cu această cunoaștere tridimensională a feței lumii noastre, reprezintă racheta în trei trepte care va plasa România, cu certitudine, pe orbita comunismului. Să ne suflecăm mânecele, să ne ascuțim creioanele și, pregătindu-ne în așa fel încât să avem întotdeauna o înțelegere adâncă, politică, a faptelor pe care le trăim, să ne așternem pe lucru. Am avut, avem și vom avea despre ce scrie!”. ■ Alexandru Ivăsiuc revine la *Pro domo* cu *Nevoia de stil*: „Când citim uneori uriașa cantitate de cuvinte fără plasticitate, diverse, logic contrare, neunificate, existând prin toleranță și nu prin tensiune, ne gândim că vom crea un stil – stilul însemnând îndrăzneală – riguros și flexibil, care ne va exprima spiritul profund, ca și totalitatea aspirațiilor”. ■ Nicolae Ciobanu semnează *Cântec de dragoste*, un text despre poezia lui Ștefan Aug. Doinaș: „În «cântecul de dragoste» al lui Ștefan Aug. Doinaș este frapantă peste tot deschiderea spre universalitate și spre spațiile poetice cosmicizante. Sentimentul aspiră mereu la conceptualizare, croindu-și parcă prin sine o arie de manifestare reflexiv-mitologică. Drept urmare, în momentele de mare inspirație, poetul propune analogii metaforice al căror conținut de idei izbăvește sentimentul de aproape orice traumă trecător dionisiacă”. ■ În *De la „Poeme simple” la „Cântec șoptit”* Emil Manu scrie despre Zaharia Stancu, cu ocazia împlinirii vârstei de 72 de ani: „Emoțiile directe ale poeziei sale, chiar în alegerile cu reflecții thanatice, rămân șoptite, nespeculative, nealterate de ambiguități sincope. Și în ultimele versuri Zaharia Stancu nu părăsește universul țărănesc pe care-l contemplă cu aceeași fidelitate, rămânând un poet al acestui univers, în poezie, ca și în proză”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie despre *O traducere de Caragiale*, uitată: „Memoriile lui Rostopșin scrise în zece minute”. ■ Al. Piru prezintă pe scurt poezia lui Ion Th. Ilea: „Caracteristic pentru poezia agitatorică a lui Ion Th. Ilea, în sprijinul solidarității umane, este un cântec bahic, intitulat *Cinstire ulciorului*”. ■ Mihai Ursachi semnează *Poezie și simetrie*: „Există un milion de feluri de a face poezie; dar Poezia însăși nu poate fi ajunsă decât pe o singură cale, aceea ce convine esenței sale învăluite ce se dezvăluie teribil de avar și selectiv, dar cu atât mai voluptuos și întăritor. Singurul semn care distinge mănua dreaptă de cea stângă este că ea se potrivește numai pe mâna dreaptă, iar aceasta o poți ști numai dacă și după ce măcar o

dată, fie doar în imaginație, ai îmbrăcat mănușile. Altfel nu le deosebește cu adevărat nimic din natura lor. Iar calea, dintre cele multe, care duce la încăperea cu simbolice inscripții din inima secretă a piramidei se arată a fi cea bună numai după ce și numai pentru cel ce și-a asumat riscul vital de a o alege și a o străbate”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Bizarerie și pitoresc*, o cronică literară la volumul *O bere pentru calul meu* de D. R. Popescu (Scrisul Românesc, 1974): „Se remarcă lesne că romanul are aceeași factură simbolic-realistă ca și celelalte ale lui D. R. Popescu. [...] Dens, substanțial, romanul nu e decât în paginile curat poetice”. ■ Sunt publicate câteva recenzii: □ Victor Atanasiu scrie despre volumul *Nuvele și romane* de Damian Stănoiu (Minerva, 1974): „Ediția apărută anul acesta în «Biblioteca pentru toți» (două volume) oferă o selecție judicioasă din opera lui Damian Stănoiu, opera vastă și excesiv de inegală, în care (dacă) gustul sigur absentează, riști să te răătăcești prin mulțimea de pagini aparținând unui comic fără pretenții sau platitudinii pur și simplu”. □ Adrian Isac prezintă *Introducere în shakespeareologie* de Dan A. Lăzărescu (Univers, 1974): „Ceea ce impresionează în mod deosebit la lectura celor peste șase sute de pagini ale volumului este erudiția – nu vom ocoli cuvântul – prodigioasă a autorului”. □ Lucian Raicu semnează *Lirismul retoric*, o prezentare a volumului *Zodia mălinului* de Dan Verona (C.R., 1974): „După un debut remarcabil, poezia foarte tânărului și dotatului Dan Verona suferă prematur de abuzul propriilor ei virtuți, expuse la vedere, în stilul unei retorici obositoare”. □ În *Între realism și fantastic* Sorin Titel scrie despre *A treia zi după război* de Vasile Rebreanu (Dacia, 1974): „Vasile Rebreanu nu reușește să împace, prin urmare, natura sa de prozator ardelean realist cu aspirațiile sale de autor modern, cu dorința sa legitimă de înnoire. Nu o opțiune i se cere așadar prozatorului, ci capacitatea de a aduna în aceeași «frază» formule fals contradictorii, fals incompatibile una cu alta, pe care scrisul său le relevă, sau, în tot cazul, la care aspiră. O adâncire a fantasticului, deplina libertate de a acționa a acestuia, în perimetrul prozei sale, ar aduce, suntem siguri, o adâncire și nu o limitare a realismului acestor scrieri”. □ G. Dimisianu semnează *Idei și atitudini literare*, o recenzie la volumul *Misiunea scriitorului contemporan*, idei și atitudini literare, studiu introductiv, notă asupra ediției și antologie de Antoaneta Tănăsescu (Eminescu, 1974): „Chiar dacă nu toate textele adunate în antologie prezintă interes (unele fiind simple expresii ocazionale ale unei manifestări publicistice), cartea reține prin mulțimea formulărilor incitante, prin mărturisiri cu valoare exemplară referitoare la condiția scrisului în împrejurări care ne definesc”. ■ Laurențiu Ulici semnează *Erudiție și îndreptare*, o prezentare a volumului *Udriște Năsturel* de Dan Horia Mazilu (Minerva): „Scris într-un stil specific lucrărilor de factură monografică, poate puțin prea arid, evitând însă tipicul compilațiilor și mi-zând, în consecință, pe modul propriu de argumentare, studiul lui Dan Horia Mazilu anunță ivirea în peisajul nostru istorico-literar a unui cercetător remar-

cabil al literaturii vechi, pe care serioasa formație de slavist îl avantajează”.

■ Paginile rubricii *Meridiane* sunt dedicate *Premiului Nobel pentru literatură – 1974*. Citim *Întoarcerea în Ithaca și Drumul spre Noua Gondwana* de Mircea Bucurescu, texte dedicate lui Harry Martinson și Eyvind Johnson. □ Petre Banuș traduce poeziile lui Harry Martinson (*Când pământul râdea; Fluture; Ienupăr; Muzeul; Luptă tăcută*). ■ Ana Blandiana revine la rubrica *Atlas* cu textul *Fundalul tablourilor*, oferind detalii despre călătoriile sale în care a văzut picturile pe care le știa din cărți în galerii: „Senzația de confundare a artei cu viața era atât de puternică, încât nemaigăsirea graniței dintre ele mă lăsa fără apărare. Priveam și – fericită și înspăimântată – recunoșteam totul!”. ■ În *Prezențe românești* sunt menționate: □ *În Suedia*: „După ce în primăvara acestui an versiunea suedeză a romanului *Șatra* de Zaharia Stancu a fost selecționată drept «carte a anului» de către organizația Monades Bokklubb și după ce Lars Fyhr, traducătorul cărții, a fost premiat de Uniunea Scriitorilor din Suedia, în vitrinele librăriilor suedeze sunt expuse trei noi titluri românești. Colecția «Voci din România», inaugurată de Editura Rene Coeckelberghs cu doi ani în urmă și care numără astăzi opt titluri, i s-au adăugat acum *Costandina* de Zaharia Stancu, în traducerea lui Barbro Andersson, precum și romanele *Chira Chiralina* și *Moș Anghel* de Panait Istrati, în versiuni noi semnate de aceeași tălmăcitor”. □ *În India*: „Editura «Mosaic Publications» din New Delhi a inițiat de curând publicarea unei serii de traduceri din literatura română în limba engleză, sub îngrijirea lui Vijay Chadha, destinate difuzării în India, precum și în alte țări ale Asiei de sud și de sud-est. Prima apariție, realizată acum câteva luni, este o antologie de basme și legende intitulată *Once Upon a Time... (A fost odată ca niciodată...)*. [...] Cel de-al doilea volum din această serie, care urmează să vadă lumina tiparului, va aparține prozei noastre contemporane și poartă semnătura lui D. R. Popescu. Este vorba de *Duios Anastasia trecea...* Paralel cu aceste apariții în volume separate, ultimul număr al revistei de literatură universală editată de «Mosaic Publications» (vol. VI, august 1974) este aproape în întregime consacrat literaturii noastre. Sumarul acestui număr include, pe lângă povestirea *Peronul* de D. R. Popescu, un grupaj de zece poeme reprezentative pentru opera a zece mari poeți români, de la Alecsandri și Eminescu până la Vasile Voiculescu și Zaharia Stancu. Un număr viitor al revistei va fi dedicat lui Ovidiu, studiilor și manifestărilor ovidiene organizate în țara noastră”.

• [„*Tribuna*”, nr. 41.] *Antologie XXX* este semnată de Dorin Sălăjan. ■ În Secțiunea *Cronica literară* Ion Vlad scrie despre Radu Cosașu, în *Un sentiment lucid*. □ *Tineri critici despre prozatori tineri: De la inerție la acțiune* – Traian Vedinaș despre *Cerul de dincolo*, volumul de debut al lui Eugen Zehan. □ Fragment de Vasile Sălăjan, intitulat *Căruța beată*. ■ Poezia lui Zaharia Stancu – Voicu Bugariu scrie despre *Iarba fiarelor, Calea Lactee și-a despletit cozile, Sabia timpului*.

11 octombrie

• [„Munca”, nr. 8250] În *Literatură*, Mihai Cernat scrie despre antologia „Cunună-n steag” ce conține versurile a 15 poeți amatori din Brăila. □ Ion Parhon, în *Cronica filmului*, prezintă „Tatăl risipitor”, scenariul fiind semnat de Eugen Barbu.

• [„România liberă”, nr. 9320] Radu Popescu analizează drama *Șoc la mezanin* de I. D. Șerban, afirmând că interesează, „dat fiind că reprezintă o înnoire a mijloacelor scriitoricești” ale autorului, valorificând subiectul „superior”, „în condițiile științei, culturii și atmosferei morale ale socialismului”. Montarea de la Teatrul „C. I. Nottara” îi pare, asemenea piesei în sine, „gîndită limpede, fără pretenții de cine știe ce subtilitate sau profunzime filozofică sau psihologică, dar cinstită în idei și nobilă”.

• [„Scânteia”, nr. 9996] Pe marginea Proiectului Partidului, Violeta Zamfirescu semnează *Cartea care poate învinge timpul*: „În istoricele documente pregătitoare ale Congresului al XI-lea al partidului, prestigiul și menirea actului creator literar sunt înălțate la adevărata lor valoare. Sunt privite ca «expresie a geniului și sensibilității poporului însuși, pe care adevăratele talente le întruchiează în lucrările lor». Sublimă povară este prefigurarea certă a viitorului cerând maximă exigență artistică pentru a corespunde expresiei sensibilității și geniului unul întreg popor. Este nevoie de multă sporire a propriei energii creatoare, de profundă iubire și clarviziune față de omul acestei țări. Nu rabat calitativ, ci superioară decantare estetică a poeziei, prozei sau piesei de teatru se cere să străbată din interior întregul suflu al terenului moral de pe care actul artistic își ia zborul. În conștiința de scriitor este sublimată și conștiința unui înalt activist ideologic și cea a vizionarului care prefigurează cu artă sufletul omului de astăzi și de mâine, a omului unei lumi mereu mai bune, mai drepte, mai civilizate, bucurându-se din plin de toate cuceririle științei și ale propriei munci. Unicul unei cărți, singularitatea ei cuceritoare, născută în clipele de aparentă singurătate a celui ce scrie este populată de lumea în care oamenii, pământul, apele își răspund, se gândesc, își redescoperă construcții noi, culori noi, forme, esențe, suflet, totul altfel încărcat de noutate, de lirism și transfigurare umană. Cititorul refuză cartea ce se târăște sărăcăcios din pagină în pagină, trăind doar din fărâmiturile căzute de la masa altora, refuză acea carte în care viața nu este captată la izvoarele ei, nu vibrează real, adevărată, dramatică și sublimă, definind sensibil traiectorii luminoase și explozii ale conștiinței, refuză cartea în care sunt devitalizate destinele umane, unde nu se întrezăresc, nu se simt dincolo de cuvinte esențele umane, profilul etic al omului contemporan. Și adevăratele talente refuză să compună asemenea cărți. În țara noastră truda omului, înfăptuirea politicii Partidului Comunist Român a născut ritmuri noi, priveliști noi, o nouă viziune existențială, optimistă, sănătoasă, un romantism lucid, armonie între visuri și certitudini. Știința estetică, talentul decantării acestei realități aparțin scriitorului, talentelor «libere să fo-

losească stiluri și maniere de creație variate, chemate să făurească noi opere valoroase care să îmbogățească patrimoniul culturii noastre socialiste și tezaurul culturii universale». Nu scrieri impersonale, ci numai carte ce poate învinge timpul prin forța ei de expresie, prin etica ei, atitudine sublimată în act artistic, estetic, de nivel planetar. Literatura nefiind creația unor aleși aflați deasupra vieții, trăind și gândind în afara relațiilor sociale, este rodul unor «personalități, care în mijlocul maselor largi populare nu se pierd, ci se afirmă tot mai puternic odată cu afirmarea întregii națiuni».

● [„Contemporanul”, nr. 42] În *Tradițiile „Contemporanului”*, Ion Munteanu prezintă pe *Gherea despre rosturile poeziei*: „În ianuarie 1888 revista publică articolul *Direcțiunea «Contemporanului»*, semnat de Gherea care face referiri substanțiale la rostul poeziei [...] . Apelul acesta al lui C. Dobrogeanu-Gherea poate figura, credem, printre cele mai vaste îndemnuri – cu statut de permanență – adresate poezilor noștri; mai ales acelor tineri poeți talentați care mai băjbâie în căutarea drumului, rătăcind vremelnice pe poteci întortocheate. Peste nouă decenii glasul lui Dobrogeanu-Gherea răsună vibrant”. ■ În *textul Sinteze ale literaturii noastre*, Dumitru Micu se referă la trei antologii: *Romanul românesc contemporan. 1944–1974*, studiu introductiv, note, alegerea textelor de Ion Vlad, *Nuvela românească contemporană. 1944–1974*, studiu introductiv, antologie și bibliografie de Cornel Regman, *Reportajul românesc contemporan. 1944–1974*, antologie alcătuită de Nicolae Mecu, George Munteanu și Vasile Teodorescu, coordonare, prefață și bibliografie de George Munteanu, conchizând: „Toate cele trei panorame demonstrează de altfel, existența în România socialistă a unei literaturi autentice, vii, în măsura de a participa la competiția pe plan universal a creației spirituale românești”.

● [„Cronica”, nr. 41] Editorialul *Belșug și hărnicie* este semnat Cronica: „Prin rostirea conducătorului partidului și statului, floarea respectului și prețuirii noastre se apleacă sentimental spre fremătătorul ogor al rodniceii românești”. ■ Al. Andriescu realizează cronică literară la volumul *Anotimpul încrederii* de Corneliu Sturzu: „Volumul *Anotimpul încrederii* confirmă, prin cele mai multe și mai valoroase poezii pe care le cuprinde, calitățile de liric reținut ale autorului, care-și regizează cu o mare grijă și pricepere mișcările interioare, fără să le anuleze, prin această strunire riguroasă, revărsările fi-rești”. ■ Revenind la rubrica sa, Const. Ciopraga publică prima parte din *O panoramă a romanului*, despre *Romanul românesc contemporan* (Eminescu): „Substanțialul studiu introductiv și alegerea textelor, ambele datorate profesorului clujean Ion Vlad, ca și documentele cuprinzând «fișe bibliografice» și «secvențe pentru autoportrete», redactate sau selectate de Cornel Robu, acționează convergent, potențându-se reciproc, pentru a ilustra cât mai funcțional dimensiunile și perspectivele unui ansamblu în mișcare”. ■ În *Mențiuni critice* se regăsesc: □ Prezentarea studiului *Opera literară a lui George Călinescu* de Viorel Alecu este semnată R. ȘT. M.: „Împărtășind opinia lui Viorel Alecu,

potrivit căreia formularea judecăților de valoare privind «uriașa forță creatoare călinesciană» presupun «îndrăzneală și prudență», așteptăm continuarea anunțată a studiului, urmând a ne formula atunci o părere deplină». □ Constantin Coroiu scrie despre *Paradisul murdar* de Ioan Grigorescu: „Pentru că, nu se poate să uităm, omul este singurul zeu adevărat. Nu zeul automobilului, nu zeul supersonicului, nu zeul înșelător al heroinei și nici cel al pornografiei, ci propriul său zeu. Acesta este sensul profund al volumului *Paradisul murdar*, acesta este sensul unei cărți publicată în țara în care s-au desfășurat recent lucrările Conferinței mondiale a populației, al unei cărți scrisă cu nerv, inspirat și convingător”. ■ L. Volovici semnează *Martor lucid și activ*: „După volumele de interviuri ale lui Adrian Păunescu (*Sub semnul întrebării*) și Ilie Purcaru (*Poezie și politică*), după cartea de publicistică a lui Marin Preda (*Imposibila întoarcere*), o antologie apărută la Editura Eminescu, Misiunea scriitorului contemporan, cuprinde o nouă selecție de profesioniști de credință și mărturii despre rostul scriitorului și al literaturii, toate aparținând scriitorilor români și culese din publicațiile ultimelor trei decenii. Poate mai mult decât în alte culturi, o istorie națională zbuciumată l-a obligat neconștient pe scriitorul român să se întrebe, cu gravitate, care îi este menirea, ce datorii are față de contemporanii săi. Meditația despre destinul scriitorului, neîntreruptă, parcă, în literatura română, a devenit în vremea noastră, din perspectiva marilor transformări sociale, o adevărată dezbateră”. ■ C. Isac semnează *Ion Luca – o posibilă relectură*: „În teatrul pe care ni l-a lăsat Ion Luca sunt pagini strălucite care s-ar cuveni reapropiate de noi. În virtutea pactului înțelept statornicit cu valorile scrisului dramatic din totdeauna”. ■ Din *Moment* reținem: □ *Festival Eminescu – ediția IV*: „Odată la doi ani, toamnele Iașului își aleg drept emblemă Luceafărul: zilele Festivalului «Mihai Eminescu» (27-29 oct. 1974) vor celebra și de data aceasta poezia în ceea ce are ea mai emoționant și mai durabil sub raportul valorilor umaniste. Dedicată celui de al XI-lea Congres al P.C.R. și concepută ca o culminație a unei ample serii de manifestări literare, ediția din acest an, a IV-a, cheamă versul de adâncă rezonanță patriotică să răsună în Cetate. După diversele întâlniri prealabile ale poezilor cu cititorii, recitaluri, seri de poezie, spectacole ce se desfășoară între 2-27 oct. în diverse unități industriale, în școli și la sate, urmează deschiderea solemnă în ziua de 27 oct., în sala Filarmonicii, după care urmează un spectacol de poezie și muzică dedicat lui Eminescu. În aceeași zi, se deschide în sala «Victoria» «Salonul cărții», lansându-se primele volume din colecția «Eminesciana» a Editurii «Junimea». În continuare, va urma vernisajul unei expoziții de fotografii «Pe urmele lui Eminescu», un concert coral pe versuri ale poetului (Filarmonică, ora 20), aceasta după o seară de poezie (ora 19) la Belcești și o întâlnire cu cititorii la Pașcani (ora 19,30). A doua zi, 28 oct. programul se deschide cu sesiunea de comunicări științifice despre opera eminesciană (ora 10, Palatul Culturii). Urmează pelerinaje la «teiul lui Eminescu» cu recitări și coruri, un spectacol de

poezie la Teatrul pentru tineret și copii (ora 17); întâlniri ale poezilor invitați cu studenții, recitaluri de poezie în uzine, spectacolul festiv *Țara mea de dor* și decernarea premiilor festivalului. Marți, 29 oct. se va organiza un pelerinaj la Ipotești, apoi seara – actorul Dan Nasta va recita *Scrisorile* (Casa tineretului – ora 19,30) și va putea fi ascultat un concert de liduri pe versuri de Eminescu. Participă la festivități: poeți, critici personalități artistice din întreaga țară și invitați de peste hotare”. □ *În câteva cuvinte*: „«Scriitorul mărturisește o epocă, anume epoca în care viețuiește, se mărturisește, la rândul său, poetul Ioan Alexandru în «România Literară». Chiar dacă evocă alte vremi și persoane o face pentru că vrea să-și întărească și limpezească arzătorul său mesaj ce simte el că trebuie făcut cunoscut semenilor săi». * Lui Adrian Păunescu i s-a... înfundat. Scriind despre Ion Dobrițoiu, secretar al clubului sportiv «Universitatea» Craiova că are o «simpatică înfățișare ce stârnește îndeobște un irezistibil haz general» – cel vizat protestează trimițând redacției «Luceafărul» una fotografie și una adeverință ce stârnește în adevăr haz dar nu chiar general”. ■ *În Prezențe românești* H. Fassel semnaleză *Marin Sorescu la L.C.B.*: „Edițiile L.C.B. (colocviul de la Berlin) se bucură de o atenție deosebită în R.F. a Germaniei. Autori germani reputați, cum ar fi W. Höllerer, G. Grass stabilesc profilul acestor publicații, care încearcă să popularizeze tot ceea ce este nou și valoros din literaturile lumii contemporane. [...] Sub titlul *Aberglaube*, Marin Sorescu e prezent și el în colecția L.C.B. într-o tălmăcire care reproduce cu măiestrie polivalențele partiturii originale. Însăși titlul volumului (realizat pe baza selectării poeziilor din cinci volume ale poetului) realizează suspansul semantic propriu poeziilor izolate: titlul poate avea trei sensuri – de *superstiții*, de *altercredo*, de *a crede din nou* (un sens mai vechi al lui *aber*). [...] Prezentând și biografia autorului, acest volum selectat cu mult rafinament și dispus ca o fugă din secolul luminilor va contribui, desigur, la o bună cunoaștere a spiritualității românești, a poetului Marin Sorescu în R.F. Germaniei”. ■ Versuri semnează Adrian Beldeanu (*Chip de lumină*), Vasile Mihalache (*O rază zâmbitoare...*), Iordan Aioanei (*Ne-acoperă iarba*), Anca Nicolau (*Florile*), Ciprian Vasile Stoleru (*În fântâna soarelui*), Nicolae Țatomir (*Sisif, urc mioritic...; Gioconda; Cuvântul rătăcitor; Mi-i oaspete un tânăr*). □ Grigore Ilisei publică reportajul *Un oraș cu istorie*, despre municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej.

• [„**Orizont**”, nr. 41] Este un număr festiv dedicat celor 25 de ani de existență ai revistei *Orizont*. Iată declarația oficială de pe prima pagină, semnată „Orizont”, care prezintă succint evoluția și schimbările petrecute în dinamica revistei: „Să se fi scurs, într-adevăr, un sfert de veac de când o mână de scriitori entuziaști puneau piatra de căpătâi, pe care se înălța noua publicație românească *Scrisul bănățean*, devenit apoi, ceva mai târziu, *Orizont*. Mișcarea implacabilă a timpului și filele calendarului ne spun că, da, într-adevăr, sunt 25 de ani cei care s-au scurs. Noua revistă, inițiată de partid și de conducerea Uniunii Scriitorilor din România, grupa în jurul său, încă din acel an, 1949,

cele mai efervescente și dornice de afirmare condeie, tinere și mature, scriitori și oameni de artă și cultură progresiști, ai tuturor naționalităților din Banat, care își puneau condeiful și talentul în slujba literelor române. Mai mult de două decenii, în formula sa de apariție lunară, de revistă de literatură, «Orizont» a impus în paginile sale tot ceea ce a fost talent, tot ce a fost scriere autentică de artă, tot ceea ce a însemnat pâlpare vie a spiritului în această parte de țară. Pornind de la acea mică grupare de entuziaști, revista a reușit, în două decenii și mai bine, să adune în jurul său un număr impresionant de oameni de litere, dintre care unii s-au impus în literatura și cultura națională. Odată cu transformarea revistei literare lunare într-un săptămânal de cultură, raza sa de influență devenea și mai vastă și mai penetrantă în masa de cititori. Proaspetei reviste săptămânale îi revenea menirea, aici în Banat, ca, pe lângă impunerea talentelor literare, a poezilor, prozatorilor, criticilor, să deschidă paginile sale și unor probleme complexe politice, sociale, culturale, artistice, care animau viața și creația acestei părți de țară.” ■ Prin urmare, articolele reprezintă o panoramă a fiecărui domeniu literar în parte, adică a poeziei, prozei, criticii și eseului (critic) în care sunt glosați toți colaboratorii și scriitorii „de bază” ce s-au manifestat în paginile revistei de la începuturi până în contemporaneitatea anului 1974. Semnatarii sunt: Eugen Dorcescu, care face sinteza poeziei, Lucian Alexiu, care se ocupă de proză, și Olimpia Șerban-Berca care reunește critica de sub pâlăria „Orizontului”. ■ Livius Ciocârlie își pune legitime întrebări în legătură cu activitatea cercului de semiotică de la Timișoara și în legătură cu cercetarea literaturii cu „mijloace moderne”, respectiv cu „împrumuturi de la disciplinele adiacente” ei, în articolul *Literatură și cercetare*. ■ O serie de microprofiluri ale scriitorilor din generația mai veche a revistei „Orizont” este realizată pe pagina a 4-a, și sunt cuprinși în aceste micro-biografii: Ion Arieșanu, Anghel Dumbrăveanu, Nicolae Ciobanu, Sorin Titel, Alexandru Jebeleanu, Mircea Șerbănescu, Damian Ureche, Petru Sfetcă, Laurențiu Cernetș, Franz Liebhard, Franyó Zoltán. Desigur, nu putea să lipsească dintr-un astfel de număr și un articol de punctări ideologice, precum *Ideologicul componentă a esteticului*, semnat de Ignat Bociort. ■ Este anunțată reluarea activității cenaclului Asociației scriitorilor din Timișoara, unde a citit Anghel Dumbrăveanu și, în ședința următoare, va citi prozatorul Al. Deal. ■ O pleoră de poezii aniversare sunt semnate de Ștefan Aug. Doinaș, Al. Jebeleanu, Crișu Dascălu, Anghel Dumbrăveanu, Lucian Bureriu, George Suru, George Drumur, Nicolae Dolângă, Dușan Petrovici, Aurel Turcuș, Damian Ureche, Vladimir Ciocov, Endre Károly. ■ Serban Foarță îl prezintă și-l traduce pe Max Jacob, cu prilejul împlinirii a treizeci de ani de la moartea sa, în lagărul de la Drancy, în februarie 1944.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 201] *Săptămâna pe scurt*: La Havana a apărut romanul *Groapa*. ■ Un debut critic pe prima pagină a revistei: Nic. Ulieriu, *Artă a vremii noastre*, despre cinematografia contemporană

sub auspiciile *Programului* Partidului și a cuvântării tovarășului Ceaușescu de la întâlnirea cu cineaștii din 5 martie 1971. „Sub această incidență, privindu-l, chipul României de mâine – un mâine care deja a început, – devine, firesc, centrul atenției tuturor artelor. Iar *istoria viitorului*- cum printr-o fericită expresie i s-a mai zis *Programului*- își află în filmul românesc un cronicar de predilecție. Chemat să contribuie – într-o manieră poate mai decisă decât le stă în putință celorlalte arte – la formarea omului nou, filmul românesc se plasează dintr-o dată sub semnul unei acute contemporaneități – fapt care ne face să-l socotim, mai cu seamă din acest punct de vedere, artă a vremii noastre.” □ Un portret I. Bianu, realizat de Al. Rosetti. □ Cronici de carte semnate de Romul Munteanu, despre *Copilăria unui Icar* de I. Dodu Bălan; E. Manu despre *Imn* de Victoria Ana Tăușan și D. Medeanu, despre *Ramură de veșnicie* de Florin Costinescu. □ Rubrica *Repere*, realizată de D. Mutașcu, propune un *București poetic și livresc*. □ *Cronica de librărie* marchează câteva apariții: *Ce rămâne*, poeme de Dumitru Bălăeț (Eminescu), *Gloria de toate zilele* de Ion Aramă (Ed. Militară), *Proză umoristică de altădată*, antologie de Constanța Trifu (Minerva), o antologie Magda Isanos (selecție și postfață de Magda Ursache), în colecția *Arcade* de la Minerva, iar din *Caietele Mihai Eminescu*, vol. 2, se reține excelentul studiu al lui Marin Bucur, *Variațiuni pe tema deșertăciunii în teatrul eminescian*. ■ Elena Piru pomenește de un *Exeget englez al operei lui Caragiale*, Eric D. Tappe, care a publicat în 1974 un studiu monografic I. L. Caragiale, la Ed. New York Twayne Publishers, Inc. ■ *O falsă problemă*, scurt text nesemnat, reproduce un atac la adresa lui Nicolae Manolescu – „fiind de acord cu punctul de vedere al notei aparute în «Contemporanul» nr. 41 din 4 oct. 1974, revista noastră reproduce textul integral”: „Citim în «România literară» din 26 septembrie la *Cronica literară* semnată de Nicolae Manolescu acest pasaj «interesant»: «Scriitorul român e în genere greoi, fără puterea speculației și vorbește în articole mai cu seamă despre opera proprie [...] are de obicei o gândire concretă, un instinct al formelor, are gust, miros și ureche muzicală (e creator de limbă) [...] nu și facultatea de a analiza idei [...]» Să nu urmăm exemplul criticului sus-citat și să fim un minut serioși. În *genere* și *de obicei* sunt vocabule care atenuază o judecată, o afirmație, dar nu o anulează; în cazul de față, slalom stilistic. Dar afirmația rămâne! Iar ea este nedreaptă și jignitoare. Supunem atenției criticului și istoricului literar Nicolae Manolescu câteva nume cu rugămintea de a reflecta: Eminescu, Ion Barbu, Blaga, Camil... și mulți, mulți alții. Nu cumva inapținutudinea teoretică trebuie căutată în altă parte? La cei care pun fals probleme false?”.

12 octombrie

• [„Scântea”, nr. 9997] Aflăm că *Tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a reîntâlnit cu Yasser Arafat, președinte Comitetului executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei*: „Cu acest prilej, într-o atmosferă de caldă cordialitate,

de înțelegere reciprocă, a fost exprimată dorința comună de a extinde relațiile de solidaritate dintre Partidul Comunist Român și Organizația pentru Eliberarea Palestinei, de a întări prietenia dintre popoarele român și palestinian. Au fost abordate, totodată, probleme privind evoluția situației din Orientul Mijlociu, îndeosebi cele referitoare la crearea condițiilor pentru ca poporul palestinian să-și poată organiza o viață liberă, potrivit intereselor și năzuințelor sale legitime”.

• [„**Flacăra**”, nr. 42] Pe prima pagină este publicată o poezie nesemnată, intitulată *Pământul* și dedicată lui Nicolae Ceaușescu. □ George Arion realizează o dare de seamă cu caracter politic, despre primirea delegației Partidului Socialist din Japonia de către Nicolae Ceaușescu. ■ Traian Stoica anunță că *S-a redeschis Cenaclul Flacăra*: „În dispoziția vădită față de cenaclu a publicului, a deschiderii lui spre noi, ne luăm îngăduința de a ne afirma doar un merit și anume efortul de a aduce în fața lui un cântec și o poezie departe de orice intenție a contrafacerii și mimării. Spunea conducătorul cenaclului, poetul Adrian Păunescu, în seara redeschiderii: «ideea acestui cenaclu rămâne aceeași ca și în perioada trecută. Dorim să dovedim că există o poezie și o muzică de un nivel excepțional în acest moment în România și dorim să muncim astfel. Ideea noastră e că arta făcută bine e o muncă, e una dintre cele mai nobile și mai dificile munci... De exemplu, poezia pe care o spune Ion Marinescu în această seară este patriotică și revoluționară, prin patriotism și act revoluționar noi înțelegem firește o artă bună, o artă adevărată». Aceasta a vrut și vrea să propună cenaclul nostru și în viitor”.

• [„**Luceafărul**”, nr. 41] Redacția revistei semnează textul *Semnificația premiului literar*: „Sunt de căutat între cărțile anului 1973 volumele de poezie cele mai profunde, cele mai sensibile, cele mai rezonante; cărțile de proză cele mai ancorate în miezul problematic al realităților noastre, povestirile, nuvelele și romanele cele mai complexe; cărțile de critică care se adresează nemijlocit literaturii de astăzi prin efortul sintezei sau al interpretării critice nedispersate; piesele de teatru cele mai vii și mai comunicante; gesturile publicistice cele mai apte să ne țină în contact cu episoadele acute ale contemporaneității. Nu este, fără îndoială, o muncă ușoară. Dar competența și imparțialitatea, exigența, fermele criterii ideologice și estetice îi pot da un binevenit prestigiu. A premia înseamnă, să nu uităm, și a orienta”. ■ Al. Piru semnează textul *Între analiză și sinteză*: „Cartea lui Eugen Simion *Scriitori români de azi* este, o spun sub rezerva unei demonstrații ulterioare, interesant volum de critică publicat în ultima vreme la noi. Eminent cunoscător al metodelor sau mai bine zis formelor tradiționale de critică și inițiat în metodele noi fără a cădea victima lor, Eugen Simion e un critic de vocație a cărui opinie începe să primeze. Ambiția pe care o are de a îmbrățișa pe de altă parte întregul fenomen literar românesc contemporan ne îndeamnă să vedem în el pe viitorul istoric al literaturii române actuale în viziunea criticului format și afirmat în ultimii treizeci

de ani. Obiecțiile care i s-au adus și i se pot aduce cărții lui Eugen Simion nu vizează nici substanța nici calitatea ei. Se poate spune că autorul e un analist stăruitor și fin, că intuiește din perspectiva amănuntului ansamblul, că, fără a renunța la preferințe, știe să selecteze, că are gust și facultatea deciziei. Comparându-l în chip experimental cu alți critici, am constatat aproape în majoritatea cazurilor că Eugen Simion spune cele mai multe lucruri și cele mai interesante despre o carte, că observă, înțelege și construiește cea mai paluzibilă imagine a unei opere. Obiecțiile s-au adus mai ales titlului cărții lui Eugen Simion. Ce înseamnă «scriitori români de azi»? E vorba de cei mai reprezentativi scriitori români de azi sau de unii scriitori români actuali? Evident, nicio istorie a literaturii nu conține toți scriitorii unei epoci decât poate pentru pitoresc, pentru a avea, cum spune G. Călinescu, toate intrările și ieșirile, dar cum am putea omite dintre scriitorii români de azi pe Lucian Blaga, Alexandru Philippide (ca poet), Mihai Beniuc, Emil Botta, Leonid Dimov, când punem pe Marcel Mihalaș și Vasile Vlad. Putem omite pe Mihail Sadoveanu, Camil Petrescu și G. Călinescu printre prozatori, pe Vladimir Streinu și, dacă trecem pe Lucian Raicu și Mircea Martin, pe Mircea Zăciu și Ion Pop printre critici? Nu mai vorbim de faptul că unii scriitori români de azi, ca, între alții, Tudor Arghezi, G. Călinescu și Perpessicius, apar cu opere de ieri. Dificultatea esențială pe care a avut s-o înfrunte Eugen Simion a fost, credem, vastitatea câmpului de investigat. A citit mulți scriitori reprezentativi și mai puțin reprezentativi, nu însă toate operele. Nu se vede bine prin ce Arghezi sau Călinescu au fost în afară de reprezentanții ai epocii dintre cele două războaie, scriitori de azi, reprezentanți ai literaturii noi. Nu se vede cel de al doilea Arghezi de la *Una sută una poeme* până la *Frunze* și cel de al treilea, de la *Frunze* până la postume, nu se văd romanele lui G. Călinescu, capitale în literatura nouă, nu se văd postumele lui Blaga, egale după noi antumelor, nimic despre strălucitul *Monolog în Babilon*, capodopera lui Alexandru Philippide. Se poate oare realiza sinteza literaturii ultimilor treizeci de ani fără aceste opere, dar cu operele lui Gheorghede Pituș, Iordan Chimet și Vasile Vlad? Într-un articol din «Luceafărul», Eugen Simion a respins clasificarea autorilor dintr-o epocă pe generații. Nu sunt nici eu total de acord cu un Thibaudet sau Gaetan Picon. Cu toate acestea, există vârste literare și-mi vine greu, chiar făcând abstracție de valoare să pun pe George Alboiu împreună cu Blaga, pe Ștefan Bănulescu cu Sadoveanu, pe Valeriu Cristea cu Vladimir Streinu. La evoluția criticii literare (și am putea discuta și termenul de evoluție în literatură..) însuși Eugen Simion simte nevoia de a vorbi de «critica nouă» care nu e la «la nouvelle critique», provine mai ales din E. Lovinescu, G. Călinescu și Tudor Vianu, la distanță de una până la două vârste, dacă nu generații”. ■ *Ancheta „Luceafărului”*: În discuție: cartea de critică: Ana Blandiana, Nicolae Baltag, G. Dimisianu, M. Ungheanu despre: *Scriitori români de azi de Eugen Simion*. □ M. Ungheanu:, – Discuția noastră de azi are în vedere cartea lui Eugen Simion *Scriitori români de azi* și,

implicit, problemele pe care ea le ridică. Revista «Lucefăru»l a găzduit prin 1970 o lungă suită de răspunsuri pe tema: de ce nu avem o istorie a literaturii române contemporane?, lanț de intervenții care făceau cunoscută, pe de o parte, insatisfacția unora față de această lacună, pe de alta – câteva din motivele care întârziu o operație de asemenea anvergură. O anchetă întrucâtva similară a întreprins mai târziu și revista «Tribuna». Preocuparea este, desigur, meritorie, dar fără continuitate. Revistele n-au discutat, nici salutat, cărțile care într-un fel sau altul deschid drumul mult visatei istorii literare contemporane, deși prilejurile n-au lipsit. Au existat cărți în care se încerca o revizuire a scării de valori (*Teritoriu liric* de Gh. Grigurcu) sau care-și propuneau pur și simplu o panoramare a literaturii contemporane (*Panorama deceniului literar 1940-1950* de Al. Piru, *Poezia unei generații* de Ion Pop), și care n-au produs ecoul firesc. Primirea făcută cărții lui Eugen Simion se înscrie în această ciudată inerție de atitudine, deși *Scriitori români de azi* e o carte impozantă, scrisă cu mâna sigură a celui care nu mai e demult un începător. Cartea cuprinde 55 de scriitori contemporani, cifră suficientă în sine pentru a stârni interesul necontrafăcut probat, de altfel, și de epuizarea celor 2500 de exemplare insuficiente evident, ale primei ediții – și cuprinde, cu mici excepții, scriitorii cei mai importanți și viabili ai momentului. S-au făcut afirmații grăbite cum că *Scriitori români de azi* ar fi o panoramă a literaturii române contemporane, ceea ce cartea nu e, după cum altele, și mai grăbite, au taxat-o drept o improvizație oarecare, ceea ce de la prima vedere, e limpede că nu este. În cuvântul său rostit la lansarea cărții, Nichita Stănescu a avansat o afirmație colosală: *Scriitori român de azi* ar fi, după opinia poetului, cea mai importantă carte de critică românească de după istoria literaturii dată de G. Călinescu. Și într-un sens și în altul afirmațiile sunt extreme. O discutare mai ponderată a acestei cărți, indiscutabil însemnate, se impune, credem într-un moment în care se vorbește despre concentrarea forțelor către construcție critică, către cartea de viziune sintetică. Este *Scriitori români de azi* o panoramă a literaturii române de azi și în ce măsură asta condiționează valoarea cărții? A depășit Eugen Simion impasurile interpretărilor similare anterioare? Reușește acest volum să fie o carte semnificativă pentru contextul criticii de astăzi? Iată câteva din întrebările privitoare la *Scriitori români de azi* pe care le propunem invitaților revistei «Lucefăru»l. □ Ana Blandiana: „– N-am citit nimic din ce s-a scris despre această carte, nu știu în ce măsură a fost primită bine sau rău, dar, înainte de toate, înainte de a discuta valoarea, calitățile, eventual defectele ei, stilul sau maniera în care este scrisă, mă bucur de simplul fapt că există – și că există în acest moment –, dând scriitorilor români de azi, prin analiza separată a operei lor, sentimentul că sunt împreună, într-o carte cel puțin, că nu sunt numai niște personalități separate, mai mult sau mai puțin singulare, mai mult sau mai puțin discutabile sau capabile să suscite o categorie specială, solidară, un front comun demn de stimă. Pentru că, deși lipsită chiar de un studiu introductiv

purtător de idei generale, cartea lui Eugen Simion este prima operă unitară și importantă, chiar dacă neexhaustivă, de după *Literatura română de azi* a lui Micu și Manolescu, asupra scrisului românesc din ultimul sfert de secol. În plus, în timp ce alte asemenea cărți, abordând enicolpedic aria literaturii, se adresau mai mult publicului de literatură și mai puțin scriitorilor înșiși, *Scriitori români de azi* – observați diferența unghiului de atac încă de la titlu – mi se pare importantă și pentru cei despre care se scrie, nu numai pentru cei care se scrie. Dacă este sau nu o istorie a literaturii e, poate, hazardat să discutăm, pentru simplul motiv că autorul se ferește să ne sugereze în vreun fel această idee. Asta nu mă împiedică să văd în Eugen Simion pe autorul, nu numai posibil, ci și extrem de probabil, al unei apropiate istorii, a literaturii noastre contemporane și, din această perspectivă privită, opera de față apare ca o acumulare de material de construcție de cea mai bună calitate”. □ Cezar Ivănescu: „– Pentru că s-a vorbit destul de concret despre cartea lui Eugen Simion, aș vrea să mai adaug niște chestiuni de o natură mai generală. Aș aminti mai întâi faptul că anul apariției acestei cărți marchează oricum – o întârziere – a criticii în actul de receptare, validare și fixare a valorilor produse de evoluția literaturii române actuale. Dacă am compara situația actuală a criticii literare cu situația actual – lacunară, desigur, deocamdată alcătuită după criteriul unui anume gust al lecturii – dovedește că, cel puțin virtual, critica literară românească și-a recâștigat vechile poziții și vechiul rol și și-a clarificat o parte din principiile de bază”. □ G. Dimisianu: „– Cred că această carte e cazul să fie privită ca una din expresiile semnificative ale momentului literar în care ne aflăm. Un moment de cristalizare, de structurare a tendințelor, de afirmări mature, prielnice definirii mai limpezi a trăsăturilor caracteristice și fixării retrospective a stadiilor străbune. Fără a fi (și fără a-și propune să fie) o istorie a literaturii noastre din ultimele decenii *Scriitori români de azi* configurează un tablou cuprinzător al acestei literaturi, o imagine animată, expresivă, grăitoare asupra elementelor viabile din contemporaneitatea literară. Autorul trebuie salutat pentru faptul că e dintre acei critici ai generației lui care, prin cărți cum e aceasta, dovedesc că nu au abdicat de la misiunea lor: aceea de a se implica în destinul literaturii momentului, de a fi ai acestei literaturii prin solidarizarea cu tendințele sale cele mai caracterizante. Cartea reprezintă, fără dubiu un act de implicare în mișcarea literară a clipei de față, de implicare în sensul că își asumă o perspectivă asupra acestei mișcări, formulează puncte de vedere la care, desigur, se poate adera sau nu, dar care, în niciun caz, nu s-ar putea ignora. Titlul ales de Eugen Simion este prudent, previne că nu e încă vorba de o istorie a literaturii de azi, ci de o lucrare pregătitoare, ce ar putea sta, într-adevăr, la temelia unei astfel de istorii. Este drept să se țină seama de acest lucru atunci când se exprimă rezerve față de prezența unui autor sau altul și mai ales când se critică omisiunile. Nefiind o Istorie, nu putem ști precis dacă omiterea unui autor exprimă o judecată valorică sau e un fapt întâmplător, co-

rijabil la o eventuală viitoare ediție a cărții. Ceea ce, totuși, se resimte ca o pierdere e absența unui capitol inițial de punere în temă a cititorului în legătură cu concepția de organizare; de asemeni, neexplicitarea clasificărilor propuse, nesuținerea lor prin dezvoltări teoretice mai bogate. Chiar nefiind o istorie a literaturii române de azi, cartea ar fi avut de câștigat de pe urma unor pagini de încadrare teoretică și în genere, dacă s-ar fi deschis mai îndrăzneț tentativele sintetizatoare. În materie analitică, autorul e, însă, peste tot, redutabil, puține contestări se pot aduce interpretărilor sale, disocierile atât de nuanțate și de pătrunzătoare. Nenumărate sunt probleme de finețe critică, de aplicație, de justă definire și încadrare”. □ – Nicolae Baltag: „Cartea lui Eugen Simion nu este, după opinia mea, nicio istorie și nicio panoramă a literaturii contemporane. Nu este istorie nu numai prin absența cronologiei faptului literar, ci și prin aceea că nu-și propune o viziune sintetică asupra lui. Nu mi se pare, de asemenea, nici panoramă tocmai pentru că prezintă acele «pete albe», acele omisiuni de care amintea Gabriel Dimisianu. *Scriitori români de azi* conține, însă, un excelent material pentru o eventuală panoramă ori – în perspectivă pentru o posibilă istorie a literaturii române contemporane, întreprinderi de anvergură care ar găsi, în Eugen Simion, un autor ideal. Revenind la «omisiunile» din sumarul volumul unele divulgă, fără îndoială, preferințe de lectură, judecăți de valoare «în absolut»; altele, însă, sunt doar absențe aparente, reparabile ca prezențe memorabile în cărțile mai vechi ale criticului. Din tabla de materii a *Scriitorilor români de azi* lipsesc, de pildă, doi dintre poeții importanți ai epocii – Mihai Beniuc și Miron Radu Paraschivescu. Neaderență critică la formula lor poetică? Exclus! Explicația este alta: atât autorul *Cântecelor de pierzanie*, cât și cel al *Cânticilor țigănești* beneficiază de un comentariu comprehensiv și amplu, în *Orientări în literatura contemporană*. Acolo, criticul le fixase definitiv portretul, judecățile sale dăduseră o imagine completă asupra operei lor. Neavând ce retușa (sau ce retracta), autorul a considerat inutilă o reluare, o refotografiere a materialului pentru noua carte. Și dacă tot batem moneda pe sumar, de ce să nu remarcăm actul de temeritate și de echitate, la urma urmei, pe care îl face Eugen Simion pe scena *Scriitorilor români de azi* critica. Critica matură și critica tânără – matură și ea prin atitudine și talent. Și dacă tot discutăm, cu predilecție, despre omisiuni, de ce să n-o numim pe cea mai surprinzătoare: literatura dramatică, în întregime? «Surprinzătoare» pentru că Eugen Simion «privează» cu distincție, teatrul de azi și – cel puțin într-un recent articol apărut în «Luceafărul» – s-a dovedit un comentator entuziast și competent al lui”. □ Ana Blandiana: „– Eu nu sunt critic literar și vreau să spun cu toată subiectivitatea de care sunt capabilă – și sunt capabilă de foarte multă – că dacă ar fi să judecăm criticii nu după calitățile, ci după defectele care le lipsesc, lui Eugen Simion îi lipsesc în această carte cel puțin două din defectele aproape curente ale criticii noastre. Pe unul l-aș numi, folosind o metaforă, giruetism, nonșalanța de a scrie de la un articol la altul altfel, în funcție de revista în

care urmează să fie acesta publicat, de poziția social-administrativă a scriitorului discutat. Cel de al doilea este o anumită afectare provenită uneori din timiditate, alteori din snobism, care-i face pe critici să nu-și mărturisească nelămuririle, ci să se încăpățâneze, în fața unei pagini de neînțeles, să eșafodeze explicații încă mai ininteligibile decât textul de bază. Mi-a plăcut la Eugen Simion o anumită franchețe și cinste, exersate în egală măsură față de sine și față de scriitorul discutat”. □ Nicolae Baltag: „– Indiscutabil, analizele lui Eugen Simion sunt la obiect și obiective. Autorul nu divaghează zadarnic, iar stilul său este, aproape întotdeauna, adecvat operei cercetate. Temperamentat echilibrat, criticul nu nedreptățește aproape niciodată, verdictul său, adesea cermonios, căzând mereu exact și numai în urma demonstrației sau fiind urmat, obligatoriu, de acesta”. □ Cezar Ivănescu: „– Cred că modul de exprimare cel mai clar a valorii cărții lui Eugen Simion este acela că autorul ei are cu adevărat curajul să-și facă destinul critic din și prin literatura română actuală, fenomen salutar pentru acest moment literar când criticii au dezertat uneori din acest teritoriu. A publica o carte, de însemnătate și de cuprinsul celei de față, despre literatura română actuală este un act de mare curaj moral și în același timp o profundă confesiune scriitoricească. Acest act moral în sine și exemplar pentru destinul criticii românești, s-ar întâlni cu o idee mai generală a noii critici franceze, cu un sentiment nou al lecturii; în mare, noua critică franceză, dincolo de speciosul metodelor particulare, rămâne o redescoperire a plăcerii lecturii. Cartea lui Eugen Simion este rodul acțiunii combinate a unui imperativ moral și al unei voluptăți și face cu adevărat un serviciu în primul rând literaturii române actuale pe care ne-o redescoperă ca pasiune; ca și în iubire, în literatură, te împlinești printr-altul”. □ G. Dimisianu: „– Remarcabil este că în elaborarea judecăților sale critice, Eugen Simion se simte îndemnat să convoace toți factorii constitutivi ai creației, credincios principiului criticii totale pentru care își declară adeziunea programatică. Face apel așadar, la elemente de ordin biografic, la factorii istorici, se raportează la conjunctura socială, la climatul intelectual al momentului în care apare o operă într-un efort de cuprindere care aspiră să nu piardă nimic din ceea ce formează substanța constitutivă a creației. Rezultă o atitudine deschisă față de formule și stiluri, un mod de înțelegere larg comprehensiv, apt să înregistreze mesaje de sensibilitate venind din direcții variate. E o însușire importantă pentru un critic care nu trebuie să întâmpine valorile, de oriunde ar veni, cu rigidități de gust”. □ Ana Blandiana: „– A devenit atât de obișnuit, atât de obligatoriu, ca orice critic care se respectă să scrie mai mult despre el însuși decât despre autorii despre care se face că scrie, încât faptul că Eugen Simion, scrie efectiv despre autorii luați în discuție este, pentru mine autor reconfortant. Recunoscând într-o carte de critică de asemenea dimensiuni, că analizarea operei este însuși rostul criticii, Eugen Simion dă dovadă nu numai de maturitate, ci și de curaj”. □ Cezar Ivănescu: „– Este una din notele determinante ale cărții plăcerea cu care e fă-

cută lectura simpatetică a textului literar; astfel ni se reactualizează un adevăr esențial: acela că un critic literar trebuie să fie înainte de toate un excelent cititor, un pasionat [...]”. □ M. Ungheanu: „– *Scriitori români de azi se dovedește, după câte se vede un incitant pretext de discuție. S-a ajuns la chestiuni generale privind critica și s-au rostit două vorbe grele la adresa ei. Abdicarea criticului și dezertarea criticului. Venind de la un poet, deci de la un om din afara cercului de aspirații și servituți inevitabile criticii literare, una din formulări se justifică, dacă asta poate fi justificare, prin ignorarea problemelor de fond ale criticii literare de astăzi. Cealaltă aparține însă unui critic. Se poate vorbi însă într-adevăr despre abdicarea ori dezertarea criticului și a criticii? Criticul nu este un autor de sertar. El trebuie să fie prezent, e un om public, iar critica nu se scrie cu creta pe ziduri. Pentru a se desfășura plener în exercițiul tuturor funcțiilor sale necesare critica literară are nevoie de un spațiu fizic și moral pe care foarte mulți îl uită adesea în discuțiile lor despre critică”.* □ Cezar Ivănescu: „– Nu e grav nici primul, nici al doilea termen. Cărțile despre scriitorii români clasici ori despre scriitorii străini cu adevărat revelatoare sunt excepții: cartea lui Ion Negoïtescu despre Eminescu, cartea lui Lucian Raicu despre Gogol. Apar deci foarte multe cărți despre așa numitele perioade comode ale literaturii române sau străine și în acest sens calific drept dezertare actul de aplicare al criticii, lăsând numai pe umeri câtorva povara fenomenului literaturii române actuale; nu-i consider absolviți pe acei critici care semnează doar foiletoanele de revistă, efemere, când misiunea lor este să scrie cărți despre literatura actuală, căci și poeții și prozatorii români de azi semnează cărți. Iată un exemplu. O carte a lui N. Manolescu (*Teme*) făcută din efemeride publicate prin reviste nu se justifică decât ca act pur personal. De ce oare nu a avut criticul curajul să-și facă în același fel o carte din cronicile literare? Când te surprinzi făcând confuzii între Dan Rotaru și un poet de subtilitatea lui Paul Emanuel, desigur că e mai comod să scrii despre un clasic. A scrie acum o carte despre literatura română actuală este, oricum l-am numi, un act de credință în destinul literaturii române și de aceea cărții lui Eugen Simion îi rămâne meritul unui anume pionierat, cartea sa devenind un punct de referință pentru oricine ar vrea de azi să scrie o istorie a literaturii române actuale”. □ G. Dimisianu: „– Când spunem că Eugen Simion este dintre acei critici care nu au abdicat de la misiunea lor, foloseam termenul abdicare nu pentru a-i incrimina pe criticii care se dedică și altor domenii decât strictei actualități literare. Se pot scrie cărți despre clasici (autohtoni sau străini) de o extremă (și exemplară) actualitate a viziunii, după cum se poate scrie numai despre literatura zilei, dar cu ochiul adormit, cu o perspectivă niciodată activizatoare, incitantă. Mulți scriu despre actualitate, dar cât de inactual! Important e să se perceapă în textul critic tensiunea implicării, voința de asumare a unei viziuni proprii și acea comuniune de destin între critic și literatura momentului său. E un aspect sesizabil în scrisul lui Eugen Simion”. □ Ana Bandiana: – *O chestiune de*

implicare în această literatură. „Un critic adevărat este contemporan cu scriitorii cărora îi aparține. De altfel, un critic nu poate intra în istoirea literaturii ca judecător imparțial și detașat al literaturii epocii sale, ci numai ca parte componentă a ei, asumându-și, alături de scriitori, răspunderea artei care se naște în prezența sa. Este ceea ce face aproape emoționant Eugen Simion în *Scriitorii români de azi*”. □ Cezar Ivănescu: „– Este o anume ipocrizie în tratamentul care se aplică literaturii române actuale. Anumite persoane care ar părea că sunt foarte implicate în destinul literaturii și al culturii române de azi, traduc și popularizează vast capodopere sau așa-zise capodeopere străine actuale dintr-un fel de manie fals pedagogică: cred ei că bătându-și zilnic copilul îl fac să crească la fel de frumos ca al vecinului? Mai degrabă ei nu-și simt exact și sigur paternitatea. Cu atât mai mult este de apreciat gestul lui Eugen Simion care, dat fiind lungul sejur în Franța, ar fi putut să ne ferească și el cu o carte despre un autor francez comod”. □ Nicolae Baltag: „– Nu ar fi fost poate de prisos, în această carte, o plasare ceva mai fermă a valorilor literaturii noastre de azi pe coordonatele universale. Nu o spun nici primul și, desigur, nici cu cel mai autorizat glas, dar, astăzi, în România, se scrie o literatură – în anume cazuri – de valoare cel puțin europeană. Or trebuie să accentuăm, de fiecare dată, cu seriozitate, în analizele noastre, acest lucru. Astfel, această realitate riscă să treacă neobservată nu numai de un eventual cititor străin, ci chiar de cititorul român”. □ M. Ungheanu: „– Eugen Simion are în vedere întreaga literatură a acestor ani. *Scriitorii români de azi* închină un capitol lui Al. Philippide, dar inserează și pe Emil Brumaru. Deși nu-și împarte cartea după principiul generațiile, așa cum proceda A. Thibaudet și, recent, la noi, Al. Piru în *Panorama deceniului literar 1910-50*, ci pe cu totul alte criterii, discutabile desigur, dar în ființă și funcțiune în carte, există totuși o ascunsă dialectică a generațiilor literare. Cartea începe între altele cu un capitol substanțial închinat «generației pierdute», adică Tonegaru, Stelaru și comp. Harta generațiilor literare e mai puțin vizibilă la proză decât la poezie. La critică ea se divulgă hotărât prin subcapitolul «critica nouă». Eugen Simion încearcă, întocmai unui istoric literar, un proces de obiectivare distribuindu-se pe cât posibil egal pe suprafețe tuturor generațiilor existente. E inclusă în această atitudine și ideea de demonstrație a plurivalenței de talente, a polivalenței literaturii de astăzi. O opțiune putem, totuși, desprinde și ea se îndreaptă către așa-numita generație a anilor '60 al cărei pivot este pentru mulți Nichita Stănescu. De aici poate și o insuficientă aplicare asupra literaturii ulterioare acestui val, deși, desigur, o merită din plin. Recepția critică fixată pe această lungime de undă nu s-a mai arătat la fel de favorabilă și noilor voci literare. Sunt câteva nume care n-ar fi trebuit să lipsească din *Scriitorii români de azi*”. □ G. Dimisianu: „– Cred că este necesar a se preciza, printre altele, de către Eugen Simion sau de către alții, în intervenții cu caracter de sinteză, dacă se poate vorbi despre literatura de după Eliberare ca despre literatura unei epoci de afirmare unitară, organică în

desfășurarea celor trei decenii: ar fi încă de clarificat chestiunea curentelor de creație, a tendințelor stilistice, a categoriilor de sensibilitate care și-au manifestat prezența în decursul celor trei decenii: ar fi de discutat mai puțin convențional dacă s-a făcut până acum, despre continuitate și ruptură, despre existența unui gol de valori la anumite perioade (cum s-a susținut) și despre resursele de regenerare etc. Toate acestea și încă altele sunt preocupări prezente în cartea pe care am dezbătut-o, e drept că uneori, doar ca realități de subtext. E de așteptat ca autorul să le dea, în viitoarele sale elaborări, relief mai apăsător de care au dreptul să beneficieze. □ Cezar Ivănescu: „– Cartea poate fi amendată și pentru unele «preluări» necritice. Personal nu am citit cărțile unora dintre poeții generației mele, am contat pe părerile unor critici ai actualității și trebuie să spun că lectura recentă a unor autori pe care-i include Eugen Simion în cartea sa, a fost absolut dezastruoasă. Poeți, care păreau oarecum stimabili, au semnat cărți nule și Eugen Simion ar fi trebuit să reparcurgă neînhibat anumiți autori. Pentru viitoarea panoramă care va fi cartea lui Eugen Simion trebuie mai exact marcată diferența între opinia curentă de revistă și judecata de valoare cu șansa de a deveni definitivă”. □ Ana Blandiana: „– Subcapitolele etichetă sunt, de altfel, cele mai discutabile. Dacă aș fi critic, n-aș îndrăzni niciodată să împart pe categorii, oricât de judicioase, niște personalități care, dacă există, există numai ca unicate. Îmi pare rău că nu participă la această masă rotundă mai mulți dintre scriitorii discutați; reacția lor în această privință ar putea fi dintre cele mai interesante. Trebuie să mărturisesc că pe mine – ca și, probabil, pe colegile mele, mă stânjenește puțin clasificarea; pentru că, dacă pot să înțeleg eventual, ce este comun între Ion Gheorghe și Ioan Alexandru, nu mai înțeleg ce este asemănător, să zicem, între Gabriela Melinescu și mine, căci nu vreau să merg până acolo încât să-mi închipui că în acest caz, este vorba de o clasificare fiziologică, proprie mai curând unor studii de științe naturale decât de literatură. Spiritualizarea emoției, titlul capitolului, este, cu evidență, un dat al întregii literaturii moderne, ținând mult mai mult de secol. Dar acestea nu sunt decât mici prejudecăți curente istoriei literare și cine știe dacă nu sunt de preferat prejudecățile, prejudecății lipsei de prejudecăți”. □ M. Ungheanu: „– Nu știu dacă nu ne luptăm cu morile de vânt combătând acest procedeu al etichetării capitolului. Nu cunosc istorie literară în care clasificările, constatările, comasările să nu fie dicutabile sau chiar arbitrare. Nu cumva să ne întrebăm, este o fatalitate a criticii și a istoriei literare? Cade în acest păcat și M. Dragomirescu când scrie și E. Lovinescu și G. Călinescu în istoriile lor literare. Orice carte care își propune să opereze disocieri în literatura contemporană ajunge în acest impas. *Prozatori de azi*, carte de viziune panoramică publicată de G. Dimisianu, conține un punct, e în firea lucrurilor să ne aflăm în fața unei asemenea stări de fapt. Cu atât mai mult că cât criticul se adresează unui public larg, cum face și Eugen Simion, pe care caută să-l apropie de literatura pe care o analizează. Or, țelul lui Eugen Simion este să ne ara-

te că literatura română contemporană există cu adevărat, că ea rămâne o puternică realitatea a acestui moment”. □ Cezar Ivănescu: „– Părerea mea este că un cap teoretic, chiar foarte dezvoltat este (era) foarte necesar. După experiența ultimelor trei decenii (experiență nu numai pur literară) este o experiență culturală de profunzime [...] fixarea și recâștigarea «purificată» a unei comunități în cadrul tradiției criticii literare la ora actuală ar fi să definească, să deceleze, liniile de forță ale literaturii române dintotdeauna într-un corp de principii care i-ar afirma rolul «formativ» într-o veritabilă renaștere a literaturii noastre. Pentru că, deși critica literară românească se scrie în viziunea integratoare a filosofiei marxiste, nu se ține cont adesea de acel dinamism al istoriei unei arte, determinism care în cazul literaturii închide multă fatalitate, determinism care ne impune nouă scriitorilor români de astăzi. Îi lipsește cărții, deci, acest corp teoretic care să-l delimiteze pe autor de pozițiile, de erorile criticii. Nu dorim nicicum să se creadă însă că accentuăm această lipsă am vrea să obnubilăm calitățile de «practician» ale autorului. Cartea conține omisuni regretabile și prezențe cu atât mai regretabile și unele și altele necumulând însă adevărate păcate când cărții îi lipsește păcatul capital: orgoliul definitivului”. □ M. Ungheanu: „– Cuvintele din urmă nu intenționează să fie niște concluzii. Discuția rămâne deschisă și e necesar să fie așa. *Scriitori români de azi* e rodul unei conștiințe critice active, care înțelege să-și lege soarta de cea a literaturii române. Nu altfel a făcut E. Lovinescu sau G. Călinescu scriind istoria sa literară și în acest sens afirmația lui Nichita Stănescu se justifică. Cartea lui E. Simion nu este o însăilare de cronici pentru simplul motiv că cele mai însemnate capitole ale ei sunt paraspete treceri în revistă scrise pentru acest volum. Nu este încă o panoramă din pricina omisiunilor, dar poate deveni o panoramă. Nu și-a propus să fie o istorie a literaturii române de azi, dar ușurează sarcina viitorului întreprinzător. Este un semn al maturității critice de azi, mai ales a celui care înțelege să facă mai mult decât declarații spectaculoase implicându-se în destinul celei mai recente literaturi. Să nu uităm că *Scriitori români de azi* trebuie judecată în șirul de încercări similare care au precedat-o și pe care le depășește atât ca anvergură, cât și ca posibilități analitice. Ceea ce nu este puțin lucru. Critica, se spune, este oglinda sau conștiința literaturii. *Scriitori români de azi* încearcă să fie această conștiință. Chiar dacă discutabil, efortul lui Eugen Simion este dintre cele ce se cuvin prețuite la justa lor valoare a înălțimii intențiilor și nu de puține ori a înălțimii rezultatelor. Fiecare avem în minte istoria noastră literară, clasificările noastre, ierarhia noastră. Dar *Scriitori români de azi* este o carte palpabilă, există aici în fața noastră. Să dăm criticului ce e al său”. ■ M. Ungheanu analizează studiul lui G. Dimisianu, *Valori actuale*: „A treia carte a lui Gabriel Dimisianu nu dezmente postura de fidel al actualității literare pe care o arboraseră și primele lui două cărți (*Schițe de critică, prozatori de azi*). [...] *Valori actuale* conservă în paginile ei temperatura și aspirațiile momentului. «Proiectul» cărții, ce poate fi citit printre rânduri,

ne amintește de recente cărți de critică semnate de Eugen Simion și Mircea Iorgulescu. Se manifestă în aceste volume un spirit de insatisfacție față de cota aspirației critice anterioare și fiecare din ele, cu resurse și ambiții diferite, încearcă o ieșire din inerție. Interesant este că ele pot suporta, în mare, același tip de observații. Deși e vizibilă în ea intenția panoramei, *Scriitori români de azi* nu e încă o panoramă. Deși se intitulează *Rondul de noapte*, cartea lui M. Iorgulescu nu este un «rond» complet. Deși are în vedere «scara de valori», cartea lui G. Dimisianu nu este o reală scară de valori. Important este însă că ele tind să fie mai mult decât obișnuitele culegeri de cronici. Și că la grade diferite depășesc treapta amorfă a acestora. Conștiința unei alte responsabilități critice dinamizează volumul de *Valori actuale* semnat de G. Dimisianu și acesta e lucrul cel mai important pe care vrem să-l semnalăm cititorului în legătură cu cartea lui. Nu întâmplător *Valori actuale* se termină cu un «epilog» intitulat *Către sinteză*». ■ Dorin Tudoran recenzează două volume de versuri semnate de Dumitru M. Ion. □ *Culoare și lumină*: „Două mi se par reușitele certe ale acestui volum. Prima este aceea că deși «melanholizează» în condițiile numite mai sus, poetul reușește să nu se prezinte drept ipocrit. Astfel spus el se află într-un permanent dialog cu ceea ce îi place să înțeleagă prin suflet”. □ „*Imnurile* lui Dumitru M. Ion sunt închinată unei țări în care dragostea pentru faptă și pentru rod se perpetuează din generație în generație, spre întărirea unui neam”. ■ Dan Cristea semnalează apariția volumului cu studii critice al lui Vladimir Streinu: „Volumul al treilea, postum, al *Paginilor de critică literară*, apărut într-o ediție de George Munteanu, strânge o parte din publicistica din urmă a lui Vladimir Streinu. Majoritatea articolelor din perioada 1965-1968, când criticul a deținut în revista «Lucefărul» rubrica intitulată *montaignean, Distingo*. În mare recentul volum respectă atât compoziția, cât și împărțirea materiei operată și în culegerile antume, dispunând, prin urmare, textele pe capitole de poeți și prozatori, în timp ce mare parte din eseuri se ocupă mai cu seamă de critici și probleme ale criticii literare, de unele aspecte ale poeziei cât și de câțiva scriitori străini. Un grupaj de articole pe teme de lingvistică și filologie rămâne să vorbească de umorul lui Vladimir Streinu în materie de «filologice», poate unul dintre puținele puncte de apropiere mai importante evidentă în congenerul său Șerban Cioculescu”. ■ Liviu Grăsoiu se situează *În umbra „Sonetelor...”* lui V. Voiculescu: „Lirica voiculesciană publicată postum este dominată, din toate punctele de vedere, de *Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară de...* Și totuși, ediția de *Poezii* din 1968 cuprinde încă două volume originale, ce nu au apărut niciodată e stătător. Este vorba de *Veghe și Clepsidra*, împinse, printr-un explicabil concurs al împrejurării sub zodia tăcerii. Care a fost acel concurs de împrejurări? Mai întâi, tipărirea *Sonetelor*, ceea ce i-a determinat pe cei mai mulți critici să exclame: «*Un nou Voiculescu!*», apoi apariția senzaționalelor proze care au făcut ca unele voci să afirme superioritatea prozatorului față de poet. Așa stând

lucrurile, despre *Veghe* și *Clepsidra* nu s-a prea scris, săvârșindu-se o nedreptate involuntară, desigur, așa cum au mai fost și altele în legătură cu V. Voiculescu”. ■ Mircea Iorgulescu întocmește profiul critic al lui *Valeriu Cristea*: „Cu această ultimă carte, critica lui Valeriu Cristea a intrat într-o fază de maturitate incontestabilă, examenul propriu-zis al operei fiind ridicat pe o solidă construcție de factură ideologică. Recunoaștem în Valeriu Cristea, o personalitate de prim rang a criticii românești contemporane”.

13 octombrie

• [„Scânteia”, nr. 9998] Aflăm de *Încheierea convorbirilor între tovarășul Nicolae Ceaușescu și Yasser Arafat*, apare și *Comunicat comun cu privire la vizita oficială a delegației Organizației pentru Eliberarea Palestinei, în frunte cu Yasser Arafat, președintele Comitetului Executiv al O.E.P.*

15 octombrie

• [„Scânteia”, nr. 9999] Zoe Dumitrescu-Bușulenga scrie despre *Nobila misiune a criticii*: „Când în proiectul de Program al partidului se preconizează cele mai înalte ritmuri pentru toate domeniile vieții și creației noastre, iar artei și literaturii li se fixează un rol atât de important în acest context, îi revine și criticului o nobilă și complexă misiune, nemijlocit legată de funcțiile culturii noastre socialiste. Lui îi incumbă delicata operațiune a propunerii unei ierarhii adevărate în tabla valorilor contemporane, operație care se cere făcută cu o probitate profesională perfectă, cu o obiectivitate care să-l ridice deasupra oricăror interese subiective ori legate de vreun grup. Singurul său țel se cade a fi acela al adevărului artistic care slujește și obștii scriitoricești, și maselor doritoare de frumusețe, și culturii naționale în desfășurarea ei. Aplecarea criticului pe textul literar trebuie să fie încărcată de răspunderi, căci comportă multe valențe, de diverse ordine, de la înțelegerea direcției istorice care se degajă din opera de artă și din ansamblul operelor de artă, până la judecarea raportului dintre aceste opere și societatea care le-a produs, deci a orientării lor realiste, până la aprecierea valorii estetice a structurii și până la limbajul specific, plin de nuanțe, al operației critice. Pe de altă parte, din gestul criticului militant de pe pozițiile partidului nostru, al criticului angajat față de literatura contemporană, ca și de cea aparținând trecutului, moștenirii literare, trebuie să rezulte o implicație adâncă în realitățile noastre, o înțelegere istorică și spirituală a acestora dinlăuntrul lor. Departate de orice judecată apologetică (fiindcă apologetic și critic se exclud încă de la nivelul termenilor), criticul se dedică cu pasiune studiului diversificat al unor opere care exprimă o apartenență și o viziune a lumii la un popor cu o bogată experiență și cu modele estetice superioare. De aceea exigența sa în selecție poate fi și trebuie să fie maximă. Frâna critică e de altfel singura posibilitate de refuz al lucrărilor slabe, fără valoare, după cum judecata pertinentă, bogat explicativă, se cade să însoțească apariția unor opere

de bună calitate, pline de imaginile caracteristice ale vieții noastre noi, de procesele ce se petrec azi în conștiințele oamenilor care transformă lumea. Sub acest raport, al selecției în favoarea publicului larg a lucrărilor celor mai izbutite dintre cele create la noi și al explicației suficiente a valorii lor, ni se pare că, în primul rând, criticul este chemat să facă educația maselor. Orientarea tot mai sigură a gustului publicului spre valorile adevărate, etice și estetice, spre operele care exprimă idei înalte și generoase, de progres social, de dramatică ciocnire a omului cu lumea, și pun înaintea oamenilor modele superioare, conștiințe care luptând cu sine se perfecționează, înseamnă acel mare câștig pe care-l așteptăm din partea criticii noastre. În felul acesta, personalitatea omului nou va căpăta o nouă dimensiune, nedespărțită de proiectarea sa în viitorul acelei dezvoltări integrale pe care încă de pe acum o gândește și o schițează cu limpezime planul elaborat de conducerea noastră de partid. Iar critica militanță, lucrând în sensul sarcinilor de cinste ce-i sunt atribuite, se va face și ea unul din instrumentele prețioase ale transformării conștiințelor contemporane în drumul lor de luptă și izbânzi socialiste”.

● **[„Tribuna României”, nr. 47]** În *Sânziene* citim *Toamnă românească* de Pop Simion. □ Acad. prof. Ștefan Pascu publică în *Acasă* textul *Napoca – Cluj – 1850*. □ În *Hyperion* apare poezia lui Mihai Eminescu *O mamma!*, tradusă de Mariano Baffi. □ Sunt redată poezii de Ion Bănuță (*Panorama statorniciei; Panorama înfățișării mele; Panorama dorului; Panorama străzii eroilor; Panorama hoților de cai albaștri*) și Aurel Rău (*Cât bate inima; Debutul iernii; Insulă plutitoare; Zeii asediați*). □ Din proză citim *Mama* de Ion Lăncrăjan. ■ Pe prima pagină apare știrea *Savantul de origine română George Emil Palade laureat al Premiului Nobel pe anul 1974*: „Aflăm cu deosebită satisfacție că printre laureații Premiului Nobel pentru medicină, din acest an, se numără savantul de origine română George Emil Palade de la Facultatea de medicină a Universității Yale din U.S.A. Prestigiosul premiu vine să încununeze valoroasele cercetări și descoperiri în domeniul organizării structurale și funcționale a celulei pe care profesorul doctor George Emil Palade le-a realizat împreună cu savanții Albert Claude de la Universitatea Liberă din Bruxelles și Cristian de Duve de la Universitatea Rockefeller din New York, ceilalți doi laureați ai premiului Nobel pentru medicină pe anul 1974. Bucuroși să salutăm un asemenea eveniment, cu largi rezonanțe în lumea științifică mondială și românească, în proximal număr al revistei vom informa cititorii noștri asupra receptării acestei vești memorabile de către familie, rude, foști colegi de la Facultatea de medicină din București, de numeroși prieteni și cunoscuți ai savantului”. ■ În *București evenimentul zilei* apare *Stagiunea teatrală, înaintea celui de al treilea gong...*, o anchetă a revistei „în dorința de a oferi cititorilor noștri o imagine, fie și sumară a începutului prezentei stagiuni”. La anchetă răspund: Radu Beligan, Horia Lovinescu, George Constantin, Sanda Toma, Rodica Tapalagă, Liviu Ciulei, Lucian Giurchescu, Toma Caragiu, I. Ionescu-

Gion, D. D. Neleanu. Ancheta a fost realizată de Dan Medeanu. ■ Dan Zamfirescu semnează *Dosoftei – primul poet național*. □ Textul apare cu următorul mesaj: „În aula Academiei Române a avut loc, recent, ședința solemnă consacrată aniversării a 350 de ani de la nașterea mitropolitului cărturar Dosoftei. Cu acest prilej, amânăm cu un număr partea a 2-a a studiului nostru despre Petru Rareș spre a face loc articolului de mai jos”. □ Din textul propriu-zis reținem: „După ce l-au citit românii de pretutindeni și l-au cântat copiii cu colindul, după ce l-au urmat și slăvit Budai-Deleanu, Asachi, Heliade, Hasdeu, Eminescu și Arghezi, a venit ceasul ca gloria lui Dosoftei să străbată lumea întreagă, însoțind gloria de azi a neamului său”. ■ În secțiunea *Carte* citim *Alexandru Philippide traducătorul* de Marian Popa: „A ajuns un loc comun să se afirme: *Traduttore, traditore*. Nu mai este mult până la a se afirma contrariul. Aforismele pot fi multiplicat: *a traduce nu înseamnă a trăda, ci a le trăda; spune-mi ce traduci ca să-ți spun cine ești*. Asemenea reflecții vin automat, la lectura recentului volum *Flori de poezie străină răsădite în românește* de Alexandru Philippide. Ne aflăm de fapt în fața unei selecții personale severe, care privește întreaga activitate din acest domeniu. Volumul ar fi putut avea dimensiuni triple, fără prea multă dificultate; așa cum este, el reprezintă în aceeași măsură tot ce interesează în definirea lui Philippide – ca originalitate poetică întrunind corespondențe în alte personalități poetice, ca posibilitate de a reflecta pentru cititor eternitatea unor atitudini lirice în fața lumii. [...] Modestia traducătorului, smerenia lui în fața limbii materne nu are nimic grandilocvent și nu e un artificiu stilistic; dar trebuie totuși observat că tot românul e poet, dar nu și traducător. Alexandru Philippide are printre contemporani acest geniu de a traduce prin poezia sa și a altora ceea ce pare adevărat, etern pentru toți oamenii acestui pământ”. ■ În *Arte plastice* Andrei Pleșu semnează *Cu Gheza Vida, despre un itinerar artistic*, un scurt interviu despre artist, despre lemn și despre Maramureș.

- [„*Urzica*”, nr. 14] Cuprinde prozele *Femeia ideală* de Nina Cassian, *Șarpele la drum* de Mihai Beniuc, *Rățoiala* de Mircea Horia Simionescu.

16 octombrie

- [„*România liberă*”, nr. 9324] În articolul *Rezonanțele realității în arta contemporană*, Tia Șerbănescu redă convorbirea cu Zoe Dumitrescu-Bușulenga, ce afirmă, printre altele, că: „eroul epocii noastre [...] va purta, totuși, un înalt grad de exemplaritate, realizând o ipostază vrednică a unui model uman propus de umanismul socialist”.

- [„*Scânteia*”, nr. 10000] Cu ocazia apariției numărului 10.000 al revistei, citim: „Cel de-al 10.000-lea număr înscris azi pe frontispiciul «Scânteii» depășește cu mult pentru noi importanța unei retrospective jubiliare, a unui bilanț festiv. Este un prilej care ne impune reafirmarea unei profesii de credință răspicate, a unui angajament ferm decurgând din concluziile evidențiate de

întreaga noastră activitate, ca și din obiectivele pe care partidul le trasează în fața poporului în noua etapă de dezvoltare a țării. [...] «Scânteia» a considerat și consideră drept suprema ei datorie slujirea plină de credință a intereselor fundamentale ale poporului, a idealurilor socialismului, a înfloririi patriei, a cauzei nobile a Partidului Comunist Român. Experiența de decenii a «Scânteii» ilustrează adevărul de necontestat că toate succesele repurtate de presa comunistă își au izvorul în conducerea și îndrumarea ei continuă și nemijlocită de către partid, încercata avangardă revoluționară a clasei muncitoare, a poporului”. ■ Citim *Ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R.*: „În ziua de marți, 15 octombrie, a avut loc ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., prezidată de tovarășul Nicolae Ceaușescu secretar general al Partidului Comunist Român. [...] Ținând seama de dezvoltarea viitoare a municipiului București, de necesitatea îmbunătățirii condițiilor de transport în comun, Comitetul Executiv a aprobat să se treacă la elaborarea documentațiilor tehnice de construcție a metroului în Capitală. Comitetul Executiv a stabilit că lucrările de construcție a primei linii de metro să înceapă în cursul anului viitor. [...] A fost discutat, de asemenea, proiectul Legii ocrotirii patrimoniului cultural național, având drept scop reglementarea unitară în ce privește identificarea, evidența, conservarea și punerea în circuit public – în interesul întregii națiuni – tuturor bunurilor care alcătuiesc patrimoniul cultural național”.

● [**„Scânteia tineretului”, nr. 7901**] Ioan Adam prezintă cele două volume semnate de Nicolae Cartoian, *Cărțile populare în literatura românească*, publicate la Editura Enciclopedică Română în 1974, o reeditare „în admirabile condiții grafice”: „Sinteza sa este una cronologică, examinând cărțile populare în funcție de bipolară compartimentare: epoca influenței sud-slave și epoca influenței grecești. Istoricului literar i-a reușit turul de forță de a scrie *o adevărată epopee a literaturii de imaginație*, o carte în care cărțile comentate devin personaje.”

● [**„Viața studentească”, nr. 33**] Rubrica *Sintagme* semnaleză traducerea de la Junimea a celebrei culegeri de texte filosofice presocratice (*Die Fragmente der Vorsokratiker*) de H. Diels și W. Kranz, realizată de Simina și Constantin Noica. ■ Dinu Flămând, în cadrul rubricii *Arte*, face un scurt studiu de caz al *Revistelor studentești*. Astfel, sunt apreciate „Napoca universitară” și „Forum studentesc” de la Timișoara, și parțial „Echinox” – Cluj și „Dialog” – Iași (ele „continuă să apară în notă bună de profesionalism care le-a impus deja” dar „monotonie lor constă [...] în slaba participare la problemele studentești care ies din sfera strict culturală”). În schimb, „Convîngeri comuniste” (revista Centrului universitar București) se face vinovată de festivism, materiale ineficiente și ton neconvîngător; „Universitatea comunistă” promovează „o prețiozitate doctă, articolele de literatură suferă de un teribilism al limbajului, iar poezia și eseu sunt, cu rare excepții, mediocre”; tot literatură mediocră găzduiește „cu toată larghețea” „Tribuna studentului economist” și „Opinia stu-

dențească” din Iași; „Studentimea comunistă” brașoveană adoptă morga stilului savant chiar și în cronicile de vacanță etc. Bilanțul e, deci, nu tocmai pozitiv: „neînțelegându-și menirea, multe reviste promovează diletantismul, tipărind producție literară la întâmplare [...] lipsesc articolele privind învățământul, cercetarea, producția, anchetele și dezbaterile studentești [...] trebuie să înțelegem că reorganizarea a pus în fața revistelor studentești și misiunea eficienței, în care se includ deopotrivă seriozitatea muncii, ritmul constant de apariție, profesionalismul, angajarea (dar o angajare „adevărată”, nu una mi-mată)”.

17 octombrie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 7902] Ancheta „Scânteii tineretului”, *Ce scriem, pentru când scriem*, publică articolul lui Platon Pardău, *Clipa de viitor a romanului este condiționată de clipa prezentă*: „Temeliile vizionarismului unei cărți le constituie intuiția scriitorului privind epoca sa, puterea de a dezmembra și a studia mecanismele care o pun în mișcare, de a-i percepe legile obiective și determinările subiective, știința pătrunderii în universul semenilor săi, ca participant implicat și, totodată, lucid, obiectiv, detașat. Fără a aborda prezentul nu ți se deschide viitorul. Scriitorul de valoare este dublat de un sociolog de valoare care, firește, operează cu alte instrumente și sensibilități dar, prin însuși rezultatul final, trebuie să-și certifice competent, transformată în artă *prelucrată* de forța imaginației creatoare, calitatea de investigator al lumii sale, de cunoscător al acesteia până în cele mai tainice fibre.”

□ Corneliu Ștefanache scrie despre *Romanul politic – un dialog specific cu realitatea*: romanul este „contemporanul nostru în continuă stare de veghe, modul cel mai cuprinzător de captare a semnificațiilor realului, a evenimentelor”.

• [„România literară”, nr. 42] Versuri semnează: Zaharia Stancu (*Apa vieții*), Iv Martinovici (*O dragoste, una*), Ioan Flora (*Iată-mă scriptor; În tăcere, lumina; În afara oricărei practici romantice*), Ion Sofia Manolescu (*Popas răsfrânt; Post-scriptum; Floarea lui Canova*), Victor Nistea (*Pietre în Apuseni; Noapte de octombrie; Izvorul*), Tudor George (*Heraldicul, supremul simbol: H; Sub scutul lui Hercule; Extatică; Metamorfism; Post ludum; Momentul grămezii; Rubensiana clipă; Prințător la tușe*). □ În traducerea lui Cristian Unteanu este reprodus *Peretele de stâncă* de Pierre Moustiers. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Napoca, 124 – Cluj, 1974*: „Sub acest titlu, am consacrat în numărul precedent patru pagini Clujului – cu prilejul împlinirii a 1850 de ani de atestare documentară a acestei importante așezări din patria noastră. Evocând trecutul glorios cu toată cinstirea cuvenită, două reportaje au pus în lumină ceea ce a devenit Clujul în anii socialismului care i-au trasat, totodată, și linia viitorului de mâine. Ieri – în cadrul unei grandioase adunări populare, depășind o sută de mii de oameni – români, maghiari, ger-

mani și de alte naționalități – secretarul general al Partidului și președintele țării a semnat decretul denumirii de aici înainte a celui de al doilea oraș – ca mărime – al României: Cluj-Napoca”. ■ În *Viața literară* sunt menționate: □ *Acțiuni dedicate celui de al XI-lea Congres al P.C.R.*: „Comitetul Central al U.T.C. în colaborare cu revista «Lucefărul» a organizat o suită de șezători în județul Gorj. La întâlnirile cu muncitorii termocentralei Rogojelu, cu tineri din Tg. Jiu, Novaci, Tg. Cărbunești, au participat: Nicolae Dragoș, Gr. Hagiu, Cezar Ivănescu, Dan Verona, Veronica Galiș, Profira Mihăilescu, Grigore Giorgiu, precum și cunoscutul baladist Tudor Gheorghe. [...] * În cinstea Zilei Armatei Republicii Socialiste România vă invităm să luați parte, luni 21.X. a.c., ora 19, la o seară dedicată Editurii Militare, care va avea loc la Casa Scriitorilor. Lucrările tipărite recent de editură vor fi prezentate de col. Tudor Tamaș, director al Editurii Militare. Poeții Mihai Beniuc, Radu Cârnelci, Grigore Hagiu, Eugen Frunză, Ion Lotreanu, Dan Mutașcu, Nichita Stănescu, Ștefan Popescu și Victor Tulbure vor citi din operele lor”. □ În *spiritul colaborării reciproce*: „În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R.S. România și Uniunea Scriitorilor din R.D. Germană, nu vizitează țara Peter Abraham și Joochen Laabs. De asemenea, în cadrul înțelegerii similare cu Uniunea Scriitorilor din R.S. Cehoslovacia, a sosit la București prof. Karel Cvejn. * Au plecat în R.S.F. Iugoslavia, pentru a participa la Adunarea jubiliară a scriitorilor cu prilejul aniversării eliberării Belgradului: Paul Anghel, Mircea Dinescu, Mircea Micu, Romul Munteanu. De asemenea, au plecat la Moscova, în cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S.: Nicolae Crișan, Gheorghe Istrate, Ileana Mălăncioiu, Constantin Nisipeanu și Ștefan Oprea”. □ *Gaetano Gangi la București*: „Vineri, orele 18, la librăria «Dacia» din capitală, scriitorul italian Gaetano Gangi își va prezenta romanul *Legenda familiei Espinosa*, recent tradus la Editura «Univers». Din partea Editurii va vorbi redactorul șef, D. Mazilu”. □ *90 de ani de la nașterea poetului Vasile Voiculescu*: „Cu prilejul aniversării a 90 de ani de la nașterea poetului Vasile Voiculescu, Comitetul județean pentru Cultură și Educație socialistă Buzău a organizat la Librăria «Eminescu» din Buzău, sâmbătă 12 octombrie 1974, lansarea volumului *Articole, comentarii, documente – Vasile Voiculescu*, culegere și prefață de Al. Oproiescu. Cu acest prilej a luat cuvântul Al. Ghigulescu, președintele Comitetului județean pentru Cultură și Educație socialistă. Duminică, 13 octombrie 1974, la Căminul cultural din Pârscov, comuna natală a lui Vasile Voiculescu, s-a desfășurat un simpozion despre viața și opera scriitorului. Au participat: Ovidiu Papadima, Laurențiu Ulici, prof. Petre Ștefan și prof. Ion Nica, și dr. Radu Voiculescu, fiul scriitorului. A urmat apoi dezvelirea bustului lui Vasile Voiculescu, operă a lui Oscar Han, așezat în fața casei natale a poetului. La această manifestare a luat cuvântul Lazăr Băciucu, secretar al Comitetului județean al P.C.R. Buzău. A urmat un recital poetic susținut de: Radu Cârnelci, Puiu Cristea, Dumitru Ion Dincă, Ion Horea, Ghe-

orghe Istrate, Nicolae Peneș, Florentin Popescu, Ion Stanciu, Gh. Mincă, Lazăr Izvoareanu și Victor Frunză”. □ *Seară omagială Victor Eftimiu*: „În sala Casei Centrale a Armatei din Bulevardul Gheorghe Gheorghiu-Dej a fost evocată personalitatea și opera lui Victor Eftimiu – de la a cărei moarte se vor împlini, peste puține zile, doi ani. În această frumoasă seară omagială, au fost pomenite mari figuri ale literaturii noastre – Octavian Goga, I. Minulescu, Ilarie Chendi, Al. Vlahuță, ca și importanți actori ai primelor noastre scene în frunte cu neuitata Agepsina Macri. S-a ascultat vocea lui Victor Eftimiu recitind *Balada aurului* din *Cocoșul Negru*, și alte poeme. După cuvântul rostit de Cristian Păncescu, un grup de poeți au citit din versuri dedicate marelui scriitor. A fost prezentat, de asemenea, filmul ce reconstituie momente din viața lui Victor Eftimiu”. □ *25 de ani de la apariția revistei „Orizont”*: „Cu prilejul împlinirii a 25 de ani de la apariția revistei «Orizont», în aula Universității din Timișoara s-a desfășurat un festival literar-artistic. Au luat cuvântul: Constantin Chiriță, secretar general al Uniunii Scriitorilor, Dumitru Preda, președintele Comitetului județean Timiș pentru Cultură și Educație socialistă, Ion Arieșanu, redactor șef al revistei «Orizont», Traian Iancu, director al Uniunii Scriitorilor, Mircea Tomuș, redactor șef al revistei «Transilvania», Anghel Dumbrăveanu, secretar al Asociației scriitorilor din Timișoara, Franyó Zoltán și Dumitru Mărgineanu, redactor șef al ziarului «Drapelul roșu» din Timișoara. A urmat un festival de poezie, susținut de: Lucian Bureriu, Vladimir Ciocov, George Drumur, Anghel Dumbrăveanu, Franz Liebhard, Dorian Grozdan, Dușan Petrovici, Aurel Turcuș, Damian Ureche”. ■ În *Sub semnul Congresului al XI-lea* citim *Funcțiile criticii* de Valeriu Râpeanu: „Cum viața modernă multiplică formele de manifestare artistică uneori într-o proporție geometrică, atunci este absolut necesar ca acțiunea criticii să fie și una de natură profilactică. Atenți la fenomenul curent, noi pierdem din vedere direcțiile greșite. Generoși cu o încercare ratată ajungem să constatăm, prea târziu, că mediocritatea s-a instalat și dictează și că tocmai ea este aceea care formează gustul publicului și îi dictează opțiunile. Căutând să slujim comandamente de mare noblețe, cum ar fi acela al unei literaturi de actualitate, nu vedem că sunt oameni gata să le servească oricum, pe orice cale, în pofida oricărei calități artistice. Dând girul critic tuturor acestor improvizații, contribuim la crearea unui gust labil al publicului, îl creștem cu concepția că literatura este un *ce* aleatoriu. Iată de ce ideile din proiectul de Program al Partidului cu privire la critica literară țin seama – ca întreg programul, de altfel – de realitatea obiectivă a literaturii noastre. Ele reprezintă nu numai comandamente ale prezentului, ci și ale viitorului. Meditând asupra lor, medităm, de fapt, asupra dezvoltării întregii noastre culturi socialiste, asupra locului pe care literatura română îl va avea în viața celor pentru care ea este scrisă”. ■ Ion Bălu semnează *O problematică general-umană*: „Pentru generațiile poetice intrate în literatură înainte și imediat după al doilea război, istoria contemporană, cu întreaga ei problematică, a constituit în ulti-

mele decenii izvorul principal al inspirației lirice. Martori ai avântului constructiv, poeții au năzuit spre cuprinderea în versurile lor a realității zilelor pe care le trăiau. În aceste împrejurări s-a dezvoltat mai cu seamă poezia de atitudine cetățenească: reportajul poetic, poemul epic, portretul liric, poezia ocazională și s-a conturat un univers poetic specific, care, în deceniul ce a trecut, a fost străbătut de o febrilă căutare”. În continuare, sunt prezentați, pe scurt, poeții: □ *Zaharia Stancu*: „Schimbării accentului îi corespunde o modificare a tonalității de ansamblu. Renunțând la podoabe, poetul a dat extensie substantivelor și verbelor, esențializând ideea. Lirismul provine din atitudinea ca atare în fața existenței”. □ *Mihai Beniuc*: „Prin excelență poet al istoriei contemporane, Mihai Beniuc se află azi într-o nouă etapă, vădită nu atât în schimbarea de accent, cât în constanța cu care reia, în numeroase variante și pe felurite registre afective, marile teme ale poeziei: moartea, solitudinea, iubirea”. □ *Radu Boureanu*: „De la *Cheile somnului* până la *Măinile orelor*, pe o anume latură a liricii lui Radu Boureanu, atitudinea afectivă față de timp este mereu prezentă. *Plecarea cariatidelor* sugerează tristețea indefinită a «trecerii»”. □ *Eugen Jebeleanu*: „Dacă Zaharia Stancu, Mihai Beniuc și Radu Boureanu surprind reacțiile afective ale individului determinate de inevitabila stingere fizică, Eugen Jebeleanu aduce imaginea morții din perspectiva terestră”. ■ Zaharia Sângeorzan semnează *Mirajul Hanului*, abordând tema *hanului* în literatura română. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu publică *Un nou Neculce...*, notând apariția volumului *Introducere în opera lui Neculce* de Valeriu Cristea (Minerva, 1974). ■ Virgiliu Ene scrie despre Anton Bacalbașa, marcând 75 de ani de la dispariția acestui scriitor. ■ Alexandru Niculescu semnează articolul *Al. Rosetti sau despre adevărurile confirmate*: „Alexandru Rosetti a știut să înfăptuiască. Drumul direct de la gând la faptă l-a străbătut întotdeauna cu entuziasm și cu zâmbetul fluturând pe buze, dar, mai ales, cu înțelepciune și cu măiastră îndemânare. [...] Iată de ce în preajma zilei sale aniversare, admirându-i neclintirea și continua prezență pe baricadele adevărului și ale generozității sociale și patriotice, prețuindu-i claritatea rațiunii descoperitoare de lumini veritabile, care dăinuie peste timp, putem spune despre profesorul și academicianul Al. Rosetti, ca despre Corot, că realitatea l-a imitat și l-a urmat”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Articolele literare ale lui Eminescu*, o cronică literară la *Articole și traduceri* de Mihai Eminescu, ediție critică de Aurelia Rusu, introducere de Aurel Martin (Minerva, 1974): „Volumul publicat de Aurelia Rusu înseamnă începutul restituirii publicisticii literare eminesciene și este un act de cultură ce se cuvine relevat cu toată stima”. ■ Sunt redată o serie de recenzii: □ Virgil Mazilescu prezintă *Licheni* de Constantin Cubleşan (Dacia, 1974), considerând că principalele scăderii ale romanului sunt „Graba [...] cu care autorul rezolvă (prea radical) un conflict îndeobște bine condus, ca și limbajul inadecvat pe alocuri”. □ Dana Dumitriu prezintă *Două volume de versuri*: □ *Rondelul grădinii de sidef* de Al. Raicu (Eminescu 1974): „Re-

centul volum semnat de Al. Raicu, *Rondelul grădinii de sidef*, adună încercările, risipite în timp și în spațiu, ale poetului în această dificilă specie. Prin peregrinările sale, ispitit de un peisaj, e legendă, o amintire istorică, o întâmplare oarecare, el a închis planul poetic în matrița rondelului, dovedind o ambiție ascunsă spre măiestria formei”. □ *Într-un auz de floare* de Dim. Rachici (Eminescu, 1974): „Câteva poeme patriotice de vibrație autentică nu depășesc calitativ o producție medie lirică, suferind de facilitățile uzuale și de tonul grandilocvent care reușesc să aplatizeze individualitatea acestor încercări”. □ Valeriu Cristea semnează *O formulă hibridă*, o prezentare a volumului *Adio, Arizona* de Romulus Guga (Dacia, 1974): „Sunt multe lucruri de neînțelese în această carte în care autorul pare să-și piardă mereu direcția. Cel mai greu ne vine însă să înțelegem de ce personajul principal, care mânuise în tinerețe târnăcopul reconstrucției țării și militase pentru instalarea noii orânduiri, se comportă de-a lungul întregului volum ca un Arlechin. Cele două imagini nu se pot nicicum suprapune. Scriitorul ori a pornit de la o premisă întâmplătoare, ori dezvoltarea narației, în raport cu ea, este aberantă. Între dorința de a șoca cu orice preț și dezinvoltura împinsă până la facilitate, proza lui Romulus Guga riscă să se sufoce în propria ei vegetație, luxuriantă, dar artificioasă”. □ În *Sinteza critică și scara de valori* Mircea Iorgulescu recenzează *Valori actuale* de G. Dimisianu (Eminescu, 1974): „*Valori actuale* înseamnă, de fapt, valori constituite, criticul continuând sistematicul tablou din *Prozatori de azi* (1970) și lărgindu-și aria de investigație”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu *Proză pentru cei mai tineri*, prezentând două volume: □ *Vâlva codrului* de Radu Nițu (Albatros): „Având darul povestirii, Radu Nițu a scris un roman ce se citește cu plăcere, onorabil în condiția lui, fără abuz de imaginație, problematizat cu măsură și, nu în ultimul rând, instructiv”. □ *Asediații* de Emil Simionescu (Ed. Ion Creangă): „Mizând excesiv pe suspansul epic, prozatorul – vrând în același timp să fie, cum spuneam, și instructiv – scapă din vedere lucrul esențial: literatura pentru copii, dacă vrea să fie educativă, trebuie să facă o justă proporție între exemplaritatea faptelor imaginate și elocvența lor în raport cu sensibilitatea și receptivitatea virtualului cititor. Este ceea ce Emil Simionescu n-a vrut ori n-a știut să facă. Altminteri, romanul propune o atitudine eroică, e captivant prin abuz de imaginație și dator – prin natura întâmplărilor narate – unor modele îndelung exploatare de proză – mai bună sau mai rea – pe teme de război”. ■ Mircea Zăciu se ocupă de *Statutul schiței*: „Cade schița în desuetudine? Iată o întrebare căreia s-ar cuveni să-i dea un răspuns mai curând scriitorii. Dar lectura prozei scurte nu cred să-și fi pierdut caracterul agreabil și incitant. O antologie a schiței românești ar fi – la urma urmelor – o călătorie «cu bilet circular» într-un teritoriu surprins în fugă, dar cu o privire sagace, antrenantă și necomplezantă, îmbrățișând – între 1838 și 1974 – un veac și mai bine de metamorfoze socio-morale, de mentalități și

sentimente. Un breviar pitoresc al unei istorii și al unei sociologii. Și fiindcă orice antologie e implicit și o pledoarie, de ce n-am recunoaște că «lectura» noastră n-ar fi lipsită de o anume nostalgie după o proză înțeleaptă și tonică esențială și limpede ca o francă strângere de mână». ■ În *Cartea străină*: □ Virgil Nemoianu prezintă *Înceierea* de Kingsley Amis (Ed. Jonathan Cape, Londra, 1974). □ Sub semnătura C.U. aflăm de apariția *Scrierilor* lui Jean Renoir (Éd. Pierre Belfond, 1974). ■ Ana Blandiana revine la rubrica *Atlas* cu o tabletă despre *Grand Canyon*.

• [„**Tribuna**”, nr. 42.] Număr ce cuprinde informații despre Cluj-Napoca (de exemplu, un interviu de N. Preliceanu cu primarul municipiului, Remus Bucșa). □ Sunt redată poeme de Lucian Blaga, Emil Isac, Ion Pop și Mihai Beniuc. ■ *Clujul literar*: Mircea Zăciu scrie despre dinamismul vieții tinere literare și despre producția de reviste apărută în Cluj: *Cultura poporului, Gândirea, Evoluția literară, Societatea de mâine*.

18 octombrie

• [„**Contemporanul**”, nr. 43] În textul *Criteriile științifice ale criticii literare*, Dumitru Micu semnalează apariția vol. I de *Opere* al lui Dumitru Micu: „În afară de *Scriitori și curente*, ed. II, întâiul volum al culegerii în curs de publicare la Minerva mai cuprinde *Spiritul critic în cultura românească* și cele patru studii despre specificul național. Apărut în 1909, *Spiritul critic* este, fără îndoială, o lucrare de bază a culturologiei românești”. ■ De volumul lui Francisc Păcurariu: *Labirintul* (Dacia, 1974) se ocupă Laurențiu Ulici: „Scris într-un stil care e mai mult al eseului decât al romanului, auster și riguros, cu o subtilă schimbare de tonalitate de la narațiunea obiectivă la aceea subiectivă, de jurnal, *Labirintul* constituie o apariție remarcabilă în proza contemporană”. ■ Romanul lui Nicolae Țic, *Navetiștii* (Eminescu, 1974) este analizat de Mircea Moga: „Interesantă în romanul lui Nicolae Țic este, în primul rând, tema epică: procesul de absorbție a țărănimii de către industria urbană, astfel spus, deplasarea muncitorilor agricoli spre muncitorimea industrială. Prozatorul urmărește mutațiile pe care acest proces le determină în planul conștiinței, al psihologiei și al vieții sociale. Trecerea de la sat la oraș presupune nu doar schimbarea unei profesii cu alta, ci și o întreagă serie de corecturi și adaptări în mentalitatea generală a celui care se află într-o atare situație”.

• [„**Cronica**”, nr. 42] Editorialul *Ritmuri culturale* este semnat Cronica: „Suntem acum în preajma celei de a IV-a ediții a Festivalului național de poezie «Mihai Eminescu» (Iași, 27-29 octombrie), prinos de iubire și recunoștință adus de toți scriitorii țării și de masa cititorilor marelui și autenticului exponent al creativității românești de totdeauna. Poeți, critici, publicații de literatură, edituri, școli, cenacluri, teatre – răspund, prin participarea lor activă la această mare sărbătoare a literaturii române, celor mai adânci imbolduri care-i leagă pe toți de trecutul și de prezentul poporului nostru”. ■ Andi Andrieș semnează

Suntem sentimentali...: „Iașul, metropolă a versului românesc, descoperă și în toamna aceasta semnificațiile naționale ale gestului liric. Festivalul «M. Eminescu», la a patra sa ediție, se confirma ca act cultural de durată, de substanță, și de prestigiu. Concentrând pentru câteva zile aici, în cetatea moldavă, zborul cuvântului nostru frumos, Festivalul va exprima la dimensiuni ample nevoia de vers a lumii și nevoia de lume a versului, ne va stimula mărturisirea (voită sau nu) că, totuși, poezia ocupă un spațiu cert în existența fiecăruia și că, în sfârșit, nimic din ce-i frumos în noi și în cadru nu poate fi separat de ceea ce omenirea din totdeauna a numit poezie”. ■ Despre *Funcția militantă a criticii* scrie Mircea Mancaș: „Cel mai recent document de partid – admirabilă sinteză a gândirii politice și prospecțiunii înfăptuirilor viitoare – Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism aduce o contribuție de o imensă însemnătate pentru înțelegerea rolului artei și literaturii, precum și al criticii noastre contemporane. Un concept înnoitor apare în claritatea, precizia și simplitatea lui integrală, punând în valoare caracterul educațional al producțiilor artistice și literare în lumina principiilor filozofiei marxiste, cu privire la rolul lor în societate. [...] Îi revine deci astăzi criticii un rol *militant* – datorită de a ataca direct adevăratele probleme ale procesului creator în artă și literatură, eliminarea tuturor confuziilor în analiza esenței artei, a raportului dialectic dintre conținut și formă – și în consolidarea obiectivității critice în aprecierea valorilor estetice și literare. Obiectivele fundamentale – expuse cu precizie exemplară și solid fundamentate pe principiile politicii partidului, având la bază materialismul dialectic și istoric, în documentul de singulară însemnătate elaborat în vederea celui de al XI-lea Congres al P.C.R. – definesc programatic o etapă nouă, în funcția selectivă și valorificatoare a criticii. Operând o disociere atentă pe plan ideologico-artistic și urmărind punerea în valoare a operelor corespunzătoare marilor exigențe ale socialismului, critica literară se impune ca un factor ce contribuie efectiv la creșterea potențialului literar și la deschiderea unor strălucite perspective culturii umaniste a epocii contemporane”. ■ Al. Andriescu semnează cronică literară la *Poeme cu lună* de Zaharia Stancu: „Volumul *Poeme cu lună* este cartea unui înțelept, care a deslușit, până la capăt, cutremurătoarea lecție a naturii”. ■ Const. Ciopraga, în rubrica sa, publică a doua parte din *Panorame literare*, de data aceasta prezentând *Reportajul românesc contemporan*, semnat de George Muntean, coordonator al lucrării: „Putea fi adoptat mai cu folos un criteriu tematic, ori unul privind modalitățile de expresie. La *Bibliografia orientativă*, de la sfârșit, scrierile *despre reportaj* ar trebui prezentate separat, nu împreună cu lucrările conținând reportaje”. ■ În *Mențiuni critice* Al. Călinescu semnează *O cercetare românească asupra romanului*, o prezentare a volumului *Morfologia romanului european în secolul al XVIII-lea* de Tudor Olteanu (Univers): „Cartea lui Tudor Olteanu este cartea unui comparatist informat și subtil, la curent cu multe din dezbaterile teoretice de astăzi

și – ceea ce este mai important – conștient că cercetările comparatiste trebuie conduse acum în funcție de spiritul nou care animă studiul literaturii”. ■ În contextul Festivalului de poezie „M. Eminescu”, ediția a IV-a, care a avut loc în perioada 27-29 octombrie 1974, citim un fragment din *Eminescu în viziunea critică a lui G. Ibrăileanu* de Mihai Drăgan: „Este cazul să se sublimeze mai apăsător în activitatea istoricului literar și a profesorului de la Iași, Eminescu a fost cu rare excepții, principala valoare estetică de referință și de analiză critică, chiar dacă efortul său exegetic nu s-a putut cristaliza într-o lucrare unitară de proporții, spre care, desigur năzuia”. ■ Două pagini sunt dedicate bilunarului lublian „Kamena”; sub semnătura Cronica apare nota: „Revista «Cronica» este bucuroasă să găzduiască în paginile ei aceste contribuții publicistice ale confrăților de la bilunarul lublian «Kamena». Vedem în aceasta un fericit prilej de cunoaștere, o temeinică manifestare de apropiere umană. Iașul și Lublinul, fiecare pe respectivele planuri naționale, reprezintă cetăți de mare prestigiu spiritual și economic. Fiecare dintre cele două mari orașe au o impresionantă tradiție și un prezent edificator în ideile generoase ale socialismului. [...] Schimbul nostru profesional, gestul nostru de reciprocitate publicistică, se răsfrânge deci în ideea de solidaritate frățească a două popoare care, libere pe soarta lor, își construiesc neabătutul lor ideal. Cunoaștem azi, prin intermediul acestor pagini, ceva din sufletul Lublinului prieten. La rândul lui, sufletul Iașului se deschide larg spre a fi cunoscut și iubit”. Această notă este urmată de un mesaj semnat de redactor-șef al revistei poloneze „Kamena”, Marek Adam Jaworski în care este prezentată, pe scurt, istoria publicației care a fost fondată în 1933 de către tatăl actualului redactor-șef. □ În cele două pagini citim texte și poezii semnate de: Stanislaw Burakowicz (textul *Orașul studenților*), Kazimierz Andrzej Jaworski (poezia *O, munți*), Jerzy Dostadni (reportajul despre orașul Lublin, *La confluența a trei râuri*), Zygmunt Mikulski (o prezentare și o istorie a vieții literare din acest oraș, *Literatura de pe Bystrzyca*) și József Czechowicz (poezia *Nimic mai mult*). Textele au fost traduse de Ion Tiba și D. Trocin, iar versiunea românească a poeziilor îi aparține lui Nicolae Turtureanu. ■ În *File de arhivă*, Cristian Păncescu semnează *Eftimiu și Rebreanu*, publicând o fotografie inedită din iarna anului 1944 cu cei doi scriitori. ■ Din *Moment* reținem: □ *Orizont* 25: „Iată că revista timișoreană «Orizont» își sărbătorește un sfert de veac de activitate, eveniment la care redacția noastră participă simpatetic, transmițând salutul său colegial de prosperitate și viață lungă în concertul publicisticii românești. [...] «Orizont»-ul vrea să fie, și este, o prezență în sensul unui contact direct, acroșant cu realitatea politică, socială și culturală, revista arătându-se interesată nu numai de informarea ci și de formarea cititorului pe care și-l presupune fidel. Observând că publicația, timișoreană își caută cu eficiență profilul ideal, încheiem acest scurt dar sincer salut cu urarea ca revista de pe Bega să vină cu un aport decisiv spre împlinirea proverbialei ziceri bănățene: «Tot Banatu-i fruncea!»”.

□ *Întâlniri*: „Urmând un obicei deja încetățenit – acela de a primi în redacție vizitele unor cenacluri literare din județ și din țara pentru a oferi, pe lângă a îndrumare competentă, posibilitatea unei mai bune cunoașteri reciproce – sâmbătă 12 oct. «Cronica» a fost gazda cenaclului literar «M. Sadoveanu» din Pașcani. Bucurându-se de prezența în mijlocul lor a prof. univ. Const. Ciopraga, a poetului George Lesnea, a mai multor membri ai colectivului redacțional, cenacliștii din Pașcani, după ce au dat citire câtorva din producțiile lor literare, au beneficiat și de o critică la obiect și de aprecieri autoritare care au fost primite cu înțelegere de cei prezenți. * Continuându-și seria de întâlniri cu cititorii, redacția «Cronicii» a organizat duminica trecută o șezătoare literară la Casa Armatei din Iași, dedicată zilei forțelor armate ale R.S.R. Au participat redactori și colaboratori ai revistei: Ion Istrati, George Lesnea, Aura Mușat. Ștefan Oprea, Florin Mihai Petrescu, Ioanid Romanescu, Corneliu Sturzu, Nicolae Turtureanu, Haralambie Țugui”. □ *În câteva cuvinte*: „Zaharia Stancu a împlinit 72 de ani. «Vin anii de fum, trec anii de fum / Pulbere abia adiată / În tabla galbenă a lunii / Unghia timpului o să bată». * În editura «Twayne Publishers» din New-York a apărut *The History of the Romanian People* de Andrei Oțetea. Volumul deschide colecția «Seria istoriilor naționale», îngrijită de prof. Sherman David Spector, care a lucrat ca profesor cercetător la Universitatea din București. Aceeași editură a lansat nu de mult monografia *Ion Luca Caragiale* întocmită de Eric D. Tappe, profesor de limbă și literatura română la Universitatea din Londra. [...] * Cu un amplu ciclu de 18 poeme e încadrat Adrian Păunescu în ultimul număr al «Luceafărului». Aurel Martin îl prezintă începând prin a recunoaște că «nu avem printre noi nici un poet care să dea o idee mai exactă despre organicitatea suflului liric». ■ *În exclusivitate pentru „Cronica”* apare textul *Critica literară a Sudului American* de Harry B. Caldwell: „În aceste puține cuvinte este greu de apreciat importanța teoretică și practică a acestei modalități critice, cele câteva lucruri pe care le-am spus oferind doar ceva mai mult decât o simplă schițare a acestui nou curent din critica literară americană, dar care sper să poată reprezenta o introducere, cel puțin într-unui dintre aspectele majore ale renașterii literare a Sudului Statelor Unite. Din punctul meu de vedere, Noua Critică din Sud își merită pe deplin considerația de care se bucură astăzi în literatura americană”. ■ Versuri semnează Paul Balahur (*Numele tău; Mărindu-se lumini*). □ Paul Alexandru Georgescu traduce *Din poezia venezueleană de azi* versuri semnate de Lucila Velázquez (*Casa mea; Numele trandafirului; Ziua de mâine*).

• [„**Orizont**”, nr. 42] C. Ungureanu își reia cronica structurată binar în care atrage atenția asupra a doi cronicari, Victor Felea cu volumul *Secțiuni* (C.R., 1974) și Hristu Căndroveanu cu *Alfabeta lirică* (C.R., 1974). Despre primul volum criticul face următoarea însemnare: „analizele dau măsura exactă a lucrurilor. Fie că se numesc Leonid Dimov sau Emil Brumaru, Ion Horea sau Anghel Dumbrăveanu, Mircea Dinescu sau Daniel Turcea, autorii recenzați de

Victor Felea sunt intuiți în esența lor”. ■ Serafim Duicu recenzează volumul *Reflexe și interferențe* (Scrisul Românesc, 1974) al lui Al. Piru unde sunt strânse intervențiile autorului legate de incidența altor literaturi cu literatura română (articolul *Critica interferențelor literare*). ■ Proză de Radu Selejan, fragmente din volumul *Eliberarea lui Bularda*. Poezie de Florența Albu, Ely Radovan și Octavian Doclin. ■ Petre Stoica traduce o serie de poeți din R.D. Germană: Bertolt Brecht, Georg Maurer, Johannes Bobrowski, Rainer Kirsch, Günter Kunert, Uwe Grüning.

● [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 202] *Săptămâna pe scurt*: La Ed. Volk und Welt apare *Princepele* de Eugen Barbu. □ Un poem intitulat *Toamna*, George Călinescu este semnat de Ion Crânguleanu. □ E. Manu consemnează *Doi poeți ieșeni*: Corneliu Sturzu cu *Anotimpul încrederii* și Horia Zilieru, *Cartea de copilărie*. □ În *Roșu e culoarea metaforei* D. Mutașcu aduce în discuție volumul lui Titus Vâjeu, *Deplasarea spre roșu*. ■ În *Caligrafii*, rubrica semnată de I. Lotreanu, este reprodus textul *Versul care proclamă*, o trecere în revistă de la Eminescu, *Memento mori* și *Epigonii*, la Lucian Blaga și *Gorunul* sau *Mirabilă sămânță*; poezia de coloratură social-istorică ține cont de factorii respectivi, are certe note particulare, îmbracă nuanțe specifice, în funcție de epoca în care apare. „Ceea ce numim îndeobște poezie civică, patriotică, a solemnităților, socială, politică, militantă, de rezonanță publică, care celebrează etc. este literatura autentică în măsura în care răspunde criteriilor transfigurării artistice. Sentimentul patriotic e unul omenesc profund și el constituie, alături de întreaga suită de trăiri, obiect de artă.” ■ Al. Piru anunță o nouă culegere selectivă Ana Blandiana, după cele 50 de poeme din 1970 și cele 4 volume de autor de până atunci: *Poezii* (C.R., 1974), cu o analiză pe text ce urmărește poemele *Iubire*, *Între*, *Când mă voi trezi*, *Rugăciune*.

19 octombrie

● [„Scânteia”, nr. 10003] Șerban Cioculescu semnează *Probitatea actului critic*: „Datorii nobile, de mare responsabilitate socială și umană, subliniate încă o dată în proiectul de Program al partidului, ne obligă să investim în actul critic o profundă cunoaștere a realității, deplină stăpânire a căilor de investigație materialist-dialectică a substanței operelor. Autoritatea criticului, de altfel, se întemeiază pe franchise, pe siguranța recomandării și pe motivarea convingătoare a acesteia sau a respingerii. Am preconizat și preconizez mereu critica la obiect, în care criticul să nu urmărească a se scoate pe el însuși în relief, prin tururi de forță ale ingeniozității, ci să se supună obligației firești de a servi textul prin puterea sa de interpretare obiectivă, surprinzând intențiile autorului, mijloacele și procedeele sale artistice, succesul sau insuccesul său, parțial ori total. [...] Severitatea critică este singura garanție de bună credință și de rigoare intelectuală; ea implică informație bogată, lectură continuă din toate literaturile, cunoașterea clasicilor antichității și a celor moderni, lărgirea continuă a

perspectivei culturale și o fermă orientare ideologică. Condițiile acestea nu mi se par exorbitante, ba chiar pot afirma că în decursul celor trei decenii s-au ridicat un număr considerabil de critici care corespund acestor exigențe și exercită mandatul lor ca o magistratură. [...] Probitatea criticii a fost demonstrată cu prisosință concomitent cu sporirea participării criticilor la afirmarea unei literaturi noi, născută din realitățile timpului nostru, punând în mișcare idei, opțiuni și idealuri ale societății noastre. Această înaltă misiune, slujită fidel de generațiile actuale de critici, ar avea mai mare ecou în viața literară dacă nu s-ar face uneori apel sau nu s-ar primi prea lesne recenzia amicală, articolul de lansare a unei cărți slabe, cronica peste măsură de elogioasă, abia temperată cu câte o neînsemnată obiecție. Tinerii critici nu se pot plânge. Nu puțini sunt aceia care la un an sau doi de la primele lor însemnări au obținut de la edituri tipărirea primei lor cărți, urmată, după un alt an-doi, de al doilea volum. Primejdia rezidă așadar în inflație – în... economia literară. Merită o fugară atenție și căutările mai recente de înnoire a metodologiei critice. Între acestea stilistica rămâne, cel puțin formal, un compartiment al lingvisticii, care și-o revendică cu exclusivitate. Nu trebuie să uităm însă că ea, plecând, din retorică, de la gramatică, s-a emancipat propriu-zis de lingvistică și tinde, prin surprinderea semnificațiilor de subtext ale cuvintelor să se ridice la critica înaltă a valorilor etice și estetice. În ultimul timp, stilistica s-a lăsat furată de metodele matematice și nu mică va fi mirarea cititorului neinițiat în acestea din urmă de a vedea punerea în pagină a unor scheme geometrice și a unor calcule algebrice, pentru ilustrarea semnificațiilor unei opere literare. Oricât am admira tendința către extrema rigoare de ordin matematic a noului val de stilisticieni, ne exprimăm îndoiala că statistica matematică și aparatele electronice ar putea elucida mai bine decât critica la obiect natura și valoarea operei literare. Se poate recunoaște însă că rostul stilisticii este de a pune în valoare încărcătura emotivă sau intelectuală a unui cuvânt, însă nu luat izolat, ci în context, în raporturile lui cu alt cuvânt sau într-o sintagmă nouă. Cuvintele nu pot fi nici inventate, nici siluite, așa cum se obișnuiește mai ales o parte din poezia nouă, care de fapt nu face decât să abuzeze de natura, numai în parte, ludică a creației artistice. Poezia nu poate fi, între adulți, o nouă jucărie a cuvintelor sau un joc de-a «ala-bala portocala», și este rostul criticii de a reaminti mereu noilor jucăuși că poezia, ca și literatura în genere, este, nu poate fi altceva și trebuie așadar să fie expresia completă a sufletului omenesc și a marilor aspirații colective. Nu este loc, deci, într-o cultură socialistă, ca a noastră, pentru jocul de yo-yo al cuvintelor, acrobațiile verbale, stâlcirea vorbelor care exprimă în fond ceea ce au mai înalt și mai nobil sufletul individual și cel colectiv. O lungă tradiție culturală, de mai multe sute de ani, a consfințit cuvântului scris și scrisului meșteșugit rostul de a exprima idei și sentimente, ca să se preschimbe în conștiința generală și să fie bunul tuturor, întru progresul spiritual al națiunii noastre. Critica literară orientată ideologic de materialismul dialectic și istoric,

de estetica marxistă militează tocmai pentru salvagardarea acestor valori perene ale culturii noastre, pentru creșterea și strălucirea lor continuă”.

• [„**Flacăra**”, nr. 43] Cu titlul *Cronică* (35), Traian Stoica prezintă ultima ședință a Cenaclului Flacăra, eveniment ce a avut loc la Teatrul „Ion Creangă”.

• [„**Luceafărul**”, nr. 42] Redacția revistei semnează textul *Permanența conștiinței Patriotice*: „Sărbătorirea Clujului istoric, evocarea demnă și înflăcărată a trecutului său eroic, înfățișarea amplă a realizărilor prezentului constituie, în fond, o formă concretă de manifestare a democrației socialiste. Cinstirea istoriei, cinstirea prezentului patriei vor fi întotdeauna în consonanță deplină cu conștiința națiunii, vor îndemna mereu la mai cutezătoare înfăptuiri. Cel care întâiu a militat și militează pentru ca acest sentiment fundamental să aparțină integral realității noastre contemporane este tovarășul Nicolae Ceaușescu”. ■ Ion Lăncrăjan subliniază *Fascinația actualității*: „Important e, într-o ambianță cum este cea de acum, din preajma celui de al XI-lea Congres al Partidului – și cum va fi, desigur, și cea de după Congres, – de a desprinde și de a urma cu adevărat și mai în profunzime sensul major al actualității, de a trece dincolo de suprafața lucrurilor frumoase și captivante de multe ori, dar și înșelătoare, câteodată, de a intra cu și mai multă îndrăzneală în domeniul analizelor de amplă și profundă rezonanță, de a considera ceea ce am izbutit să dăm până acum la iveală [...] de a intra cu adevărat într-o nouă perioadă de dezvoltare a literaturii, într-un consens cât mai armonios cu dezvoltarea spirituală a întregii societăți [...]”. ■ Despre cartea lui Geo Bogza, *Paznic de far*, scrie M. Ungheanu: „O temă nouă se cristalizează în acest volum. Geo Bogza este din ce în ce mai preocupat de pregătirea spațiilor sacre, de invazia elementului profan acolo unde nu-i este locul. Gesturile de profanare stârnesc mânia și mâhnirea scriitorului. Pământul se schimbă, civilizația cucerește noi teritorii, dar prețul plătit i se pare scriitorului uneori prea mare. Pierderea de umanitate este ceea ce deplânge mai întâi Geo Bogza”. ■ La volumul de versuri al lui Ioanid Romanescu, *Lava*, se referă Dorin Tudoran: „Șansa poeziei lui Ioanid Romanescu nu este aceea de a se adapta, de a se rușina cândva de marile ori micile ei erezii, ci aceea de a se disciplina în propria sa libertate, de a se împăca fericit cu cuvântul și mai exact din suflul neobișnuit al freneziei lirice de azi”. ■ Dan Cristea recenzează studiul lui Valeriu Cristea, *Pe urmele lui Don Quijote*: „Or, Valeriu Cristea scrie, în primul rând, o carte de bun simț; o carte care demonstrează cu strălucire cât de rodnică în sugestii e lectura, fără prejudecăți, întreprinsă, însă, cu inteligență, fină intuiție critică, cu abilitate și puțință de generalizare. Însăși ideea, de a citi Don Quijote în litera textului, de a cataloga și sistematiza arborescențele lui episoade este, indiscutabil, reversul bunului simț”. ■ Al. Piru publică *Un poet al universului citadin*: „Ca și Bacovia, Dan Laurențiu își compune o mască de tristețe misterioasă pe care, prinț al neantului, o poartă sub soarele negru (metafora nervaliană e luată ca emblemă) al melancoliei. El e «efebul de aur» care trece pe drum de seară printr-un

«frunziș de albastru»”. ■ Despre *Mitul Țării în poezia lui Lucian Blaga* scrie Paul Dugneanu: „Poezia este, în viziunea lui Blaga, un efort ritualic de a reface și păstra ceva din însemnele limbajului atotcuprinzător de la începuturi. Poezia tâlmăcește și traduce în limbaj viziuni primordiale”. ■ Dan Zamfirescu scrie despre *Dosoftei*: „Dosoftei este, incontestabil, părintele poeziei române, fiindcă dacă versuri chinuite la stema țării înșiraseră după modelul poeziei silabice ucrainiene și bieloruse, Udriște Năsturel în slavonește și în românește Varlam, poezie n-au scris în secolul al XVII, decât Dosoftei și Miron Costin”.

20 octombrie

● [„Scânteia”, nr. 10004] Pe marginea Proiectului partidului, Al. Andrițoiu semnează *Literatura – document social*: „Există, de fapt, o pasiune pentru fenomenul politic în toate literaturile lumii, bineînțeles pentru politica lucidă, umanistă. Apolitismul a devenit în lumea contemporană vetust; punctul mort al unei culturi. Odinioară, scriitorii cu biografie angajată marilor idealuri sociale își permiteau să scrie o literatură teribilistă, alambicată dicteului automat sau neautomat, fără ca cititorii să-i ceară socoteală. Astăzi nu mai este așa. Între declarațiile și opera unui scriitor, între biografia și creația sa trebuie să fie o identitate cât mai perfect posibilă, altfel cititorul, astăzi cult și versat în tainele operei de artă, și mai mult decât în acestea în probleme politice, vede artificii de calcul, se leapădă de carte dacă nu chiar pune el mâna pe condei și protestează. Recentele documente de partid, prin apelul la o artă realistă, angajată, democratică (în spiritul tradiției noastre), care nu exclude rafinamentul, dar exclude snobismul, elita, corespund unei vocații și voințe naționale. Răspunzând unui asemenea comandament major, implicând socialul în complexitatea lui de astăzi, literatura, artele noastre vor deveni pe cât de actuale, pe atât de perene”.

22 octombrie

● [„Scânteia”, nr. 10005] Pe prima pagină citim *În întreaga țară continuă conferințele de partid, reafirmând pretutindeni o idee majoră: Realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului va fi o garanție a îndeplinirii obiectivelor programatice ale Congresului*. ■ Aflăm că *În Turcia se bucură de larg interes lucrarea apărută recent sub titlul „România și Ceaușescu”*, volumul semnat de Fevzi Şirinli.

23 octombrie

● [„Scânteia”, nr. 10006] Pe prima pagină este publicat articolul *Tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat ieri institute de cercetări științifice și proiectări din Capitală*: „Președintele Republicii, ceilalți conducători de partid și de stat au fost întâmpinați cu căldură de oamenii de știință care au folosit și acest prilej pentru a-și exprima dorința ca tovarășul Nicolae Ceaușescu să fie reales

secretar general al partidului?”. ■ Pe marginea Proiectului partidului, Nicolae Dragoș scrie despre *Imagini din măreața imagine a patriei*: „A gândi în spiritul timpului în care trăim, a fi rapsozi talentați ai acestuia, a distinge chipul întreg, grav al zilei de azi, a surprinde în pagina de proză sau în metafora poeziei sensurile, semnificațiile acestui timp socialist al patriei, ni se pare nu numai o îndatorire firească dar și o condiție fără de care scrisul nostru nu ar putea aspira la împliniri durabile. Nimic nu poate încătușa la noi talentele, nu le poate obliga la ofilire, la irosire zadarnică. Omul de artă este privit cu o statornică prețuire. Răspunsul nostru de prețuire pentru cei mulți, pentru poporul care ne înconjoară cu încrederea sa, este unul singur: zile și nopți de trudă asupra paginilor scrise, pentru ca ele să devină durabile mărturii despre trecutul și prezentul nostru, despre oamenii patriei, despre gândurile și faptele lor mărețe, despre viața lor înnobilită de convingerea că ea se cere trăită în numele unei unice aspirații naționale – edificarea zilei de mâine, a aceluși «mare viitor» visat de inegalabilul poet. Viitor prefigurat cu strălucire în proiectul de Program al partidului, în a cărui cutezătoare prospectare a drumului spre comunism se află implicată direct și creația noastră, răspunderile față de destinul literaturii și artei românești”.

● **[„Viața studențească”, nr. 34]** Mircea Scarlat dezvăluie, în *Surclasare la Bulandra*, carențele piesei în premieră bucureșteană *Într-o singură seară* de Iosif Naghiu. □ Dinu Flămând anunță o revenire în forță a genului în vogă din anii '50, *reportajul liric*; de exemplu, în noul volum semnat de Valeriu Armeanu – *Imn la cetatea luminii*.

24 octombrie

● **[„Cutezătorii”, nr. 43]** Versuri de Al. Andrițoiu, proză patriotică de Ion Grecea. ■ Un *Cuvânt de laudă pentru eroi* de Laurențiu Fulga: „...ne-a fost datul istoriei ca veacuri de-a rândul să apărăm cu prețul vieții nu doar glia și așezămintele sale de cultură, leagănul copiilor și matricea limbii românești, ci însăși civilizația Europei... Fie ca timpul care vine să devină eroic doar prin marile, pașnicele bătălii ale edificării socialismului și comunismului, și fie ca feciorii, nepoții și strănepoții noștri în veac să se încunună cu fapte de înaltă mândrie patriotică, ducând cu strălucire în lume faima neamului de român. Și niciodată în veac să nu uite – și nu vor uita! – că pământul acesta românesc, frumos ca un soare, înflorește datorită dragostei și strădaniei lor, dar se sprijină la obârșii și de-a lungul timpului pe sângele și oasele celor care l-au apărat de 2000 de ani și până azi, făcându-se țărână cântătoare pentru noi, pentru cei de după noi.”

● **[„România literară”, nr. 43]** Versuri semnează: Mihai Beniuc (*Păuliș 1944*), Nicolae Dumbravă (*Cronici*), G. G. Ursu (*Țara*), Ilie Măduța (*Întemeiere*), Anaïs Nersesian (*În marile fântâni*), Radu Selejan (*Baladă; Pastel; Doină; Semeți am urcat...*), Doina Sterescu (*Ceață de octombrie; Timp furat; Cântec*

de adio; *Balada inelului de fum*). □ Citim *Toamna pe Tamisa*, un reportaj de Ion Popescu. □ Viorel Bageacu traduce *Din lirica iraniană. Ahmad Shamlou (Grădina oglinzii)*. □ Cu titlul *Foamea și setea*, sunt reproduse fragmente din romanul *Marșul alb* de Pop Simion. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Armata*: „La cea de a XXX-a aniversare a Zilei Armatei Republicii Socialiste România, revista noastră îi transmite, prin paginile ce i le consacră, sentimentul unei profunde bucurii. Aceea a tuturor slujitorilor cuvântului drept, cald, adevărat”. ■ În *Viața literară* se dau detalii despre: □ *Plenara Consiliului Uniunii Scriitorilor*: „În prezența tovarășilor Dumitru Ghișe, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, și Valeriu Bucuroiu, instructor al C.C. al P.C.R., în ziua de 22 octombrie 1974 a avut loc plenara Consiliului Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România. A fost prezentată o dare de seamă asupra activității Biroului Uniunii în perioada dintre cele două plenary de Consiliu. S-a făcut o informare despre activitatea Editurii Cartea Românească. Au fost ratificate pensionările de vârstă și de invaliditate acordate unor membri ai Uniunii și ai Fondului Literar, și unor urmași ai scriitorilor. Au fost ratificate regulamentele de acordare a premiilor Uniunii Scriitorilor și ale Asociațiilor de scriitori pentru literatura anului 1973 și s-a definitivat componența juriului Uniunii. Consiliul a rezolvat unele probleme organizatorice. Pe marginea documentelor prezentate în plenară, au luat cuvântul scriitorii Paul Anghel, Ion Băieșu, Ana Blandiana, Constantin Chiriță, Ben. Corlaci, Ov. S. Crohmălniceanu, Dan Deșliu, Domokos Géza, Anghel Dumbrăveanu, Geo Dumitrescu, Dumitru M. Ion, Ioan Grigorescu, Arnold Hauser, Ion Hobana, Mircea Radu Iacoban, Traian Iancu, Eugen Jebeleanu, Nicolae Jianu, Méliusz József, Gellu Naum, Fănuș Neagu, Edgar Papu, Adrian Păunescu, Radu Petrescu, D. R. Popescu, Marin Preda, Aurel Rău, Vasile Rebreanu, Nichita Stănescu, Szász János, Corneliu Ștefanache, Sütő András, Virgil Teodorescu, Haralamb Zincă. Lucrările plenarei au fost conduse de Laurențiu Fulga, prim vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor”. □ *De ziua armatei*: „Luni, 21 octombrie a.c., a avut loc la Casa scriitorilor «Mihail Sadoveanu» o seară omagială dedicată Editurii Militare. Au luat cuvântul col. Tudor Tamaș, director al Editurii Militare, și Haralamb Zincă. Vorbitorii au subliniat contribuția Editurii Militare, în cei 25 de ani de existență, la dezvoltarea unei literaturi care își propune să reflecte atât trecutul glorios al armatei române, cât și viața actuală a militarilor armatei R.S.R. Asistența a primit cu vii aplauze știrea decorării Editurii Militare cu înaltul Ordin «Meritul Cultural» cl. I. În încheiere, a urmat un recital poetic omagial susținut de poeții: Mihai Beniuc, Virgil Carianopol, Radu Cârnelci, Eugen Frunză, Ștefan Popescu și Victor Tulbure. [...] * În cinstea Zilei Armatei R.S.R., Casa scriitorilor «Mihail Sadoveanu» a organizat în zilele de 16 și 18 octombrie a.c. șezători literare în două unități militare ale Capitalei. Și-au dat concursul scriitorii: Al. Andrițoiu, Ana Blandiana, Ion Bănuță, Ioana Diaconescu, Eugen Frunză, Traian Iancu, Gheorghe Pituț, Victor

Tulbure și respectiv: Virgil Carianopol, Elena Gramov-Marinescu, Marin Pombrescu și Violeta Zamfirescu”. □ *În spiritul colaborării reciproce*: „Potrivit înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor slovaci, au plecat la Bratislava Ion Crânguleanu și Nicolae Stoe. În cadrul înțelegerii similare cu Uniunea Scriitorilor din R.P. Ungară, au plecat la Budapesta Nicolae Ciobanu, Ion Lotreanu și Alexandru Raicu. De asemenea, în cadrul înțelegerii cu Uniunea Sovietică a plecat la Moscova Nicolae Dragoș”. □ *Seară de poezie poloneză*: „Vineri, 25 octombrie a.c., ora 19, Uniunea Scriitorilor organizează o seară de poezie poloneză, care va avea loc la Casa scriitorilor «Mihail Sadoveanu» din Calea Victoriei nr. 115”. □ *Premiul „Manuscriptum”*: „«Premiul Perpessicius» pentru cea mai bună ediție a anului 1973 a fost acordat de revista «Manuscriptum», vineri, 18 octombrie 1974, lui Florea Fusariu pentru edițiile: Gheorghe Șincai, *Opere*, vol. IV (*Chronicon Daco-Romanorum*); Ion Budai-Deleanu *Țiganiada*, ambele apărute la Editura Minerva. Festivitatea de decernare a premiului a avut loc luni 21 octombrie 1974, orele 18.00, la sediul Muzeului literaturii române”. ■ În *Sub semnul Congresului XI* citim „*Patria vieții este prezentul*” de Dinu Flămând: „Cota la care se ridică dezbaterile de idei literare a unei epoci nu o dau neapărat numai cărțile finite, tomurile deja consacrate, concluziile general acceptate. Există totdeauna o atmosferă indicibilă care ne scapă, în care se vehiculează lucruri mai vechi sau mai noi, mai originale sau mai puțin originale, mai naive, sau mai prudente, mai bine gândite, sau spuse în pripă și dintr-o experiență insuficientă. Dar oricât de naiv și oricât de neexperimentat ai fi, trebuie să existe în tine, ca tânăr scriitor o energie de idei mari. Iar această energie este energia vizionară, la îndemâna oricărui scriitor, independentă până la urmă de talent. Dacă vorbim despre România de mâine, trebuie să ținem seama de puterea vizionară, izvorâtă aproape din instinct, a scriitorului. Și a scriitorului tânăr îndeosebi, întrebările și răspunsurile cu care izolăm, ocrotim, ca un nucleu prețios și fragil, imaginea țării de mâine, liniile acestea de forță care dau contur unui corp astral, izbucnesc din visul nostru”. ■ George Muntean notează apariția antologiei *Nuvela și povestirea românească contemporană, 1944–1974*, studiu introductiv, antologie și bibliografie de Cornel Regman (Eminescu): „Dincolo însă de atari virtuale neajunsuri bibliografice, antologia pe care ne-o propune Cornel Regman atestă (dacă mai era nevoie de o nouă atestare) o competență comprehensivă, o orientare sigură într-un domeniu larg și dificil a fi delimitat, o aptitudine a selecției și interpretării textelor necesare, de natură a-i împlini personalitatea pe încă o latură a ei. Căci cartea pe care ne-o aduce în față are toate datele pentru a rămâne un punct de referință în istoria antologiilor noastre și în cea a nuvelei și povestirii românești. În plus, prin concentratul ei studiu introductiv, aceasta constituie și un moment al încercărilor ce se fac în plan teoretic și istorico-literar de a situa nuvela și povestirea românească în timp și spațiu, de a-i delimita specificul și dimensiunile, dina-

mismul și tendințele, valorile și neajunsurile”. ■ Alexandru George semnează *Fantezie și inteligență*, un text despre Mircea Horia Simionescu: „Mircea Horia Simionescu se imaginează un demiurg incomod și inconcesiv – și în proza lui asistăm la un continuu joc de trape, de ruperi de planuri și de schimbări de perspective, pe care le întâlnim și în lirica lui Leonid Dimov, de pildă, poet cu care autorul *Ingeniosului bine temperat* are în comun și felul în care știe să se folosească de resursele cuvântului, disprețuind în aparență substanța lui. În schimb, cărțile lui Mircea Horia Simionescu oferă «facilitatea» de a putea fi citite începând de oriunde, ca orice dicționar, în care curiozitatea e solicitată mereu de titlurile vecine și atenția se menține cu greu, ca pe un lunecuş. Cel care se ridică la o viziune mai înaltă câștigă impresia că privește un tablou cu o mulțime de centre de perspectivă: dacă el trebuie să abandoneze calea clasică de abordare a unei părți, în schimb poate găsi altele, o mulțime, *ad libitum*”. ■ Șerban Cioculescu, în *Breviar*, scrie despre *Parisul în Rondelurile lui Al. Macedonski*. ■ Adrian Marino semnează *Album „Turner”*, notând apariția acestui album, semnat de Vasile Nicolescu (Meridiane, 1974): „Spirit suplă, poetul Vasile Nicolescu este fascinat de tensiunea obscură și refulată din pânzele lui Turner, printr-un fenomen de compensație și revirilizare. Dezlănțuirile furibunde din Turner agită și neliniștesc această conștiință poetică de o candoare aparentă. Îndărățul unor zâmbete serafice se ascund puternice vibrații interioare stăpânite de autocontrol”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Geo Bogza, poet și moralist*, o cronică literară la *Paznic de far* de Geo Bogza (Minerva, 1974): „Acest poet al tuturor lucrurilor, de la cele mai umile până la cele mai însemnate, este și o memorie, la fel de fidelă, a umanității: nu numai natura, dar și istoria are loc în meditațiile sale solemne. Anvergura conștiinței istorice nu-i mai mică decât anvergura expresiei lirice și pe foile calendarului viu care e Geo Bogza stau alături date mari și mici ale timpului, momente cruciale și evenimente întâmplătoare, nume de țări și de orașe, nume de poeți ca Eminescu și Arghezi, de cărturari ca G. Călinescu, de zburători îndrăzneți ca Lindbergh, numele Mariei Tănase lângă al Indirei Gandhi, al lui Nenițescu lângă al lui Lorca și așa mai departe”. ■ Sunt prezente o serie de recenzii: □ Lucian Raicu semnează *Un jurnal liric impresionant*, o prezentare a volumului *Peisaj cu nori* de Dsida Jenő, în românește de Emil Giurgiuca, prefață de Stelian Aug. Doinaș (Kriterion, 1974): „E greu de spus unde e adevăr direct, mărturie biografică răscolitoare în sine și unde e poezie în versurile de o sinceritate sufletească deplină ale lui Dsida Jenő, unde sfârșește documentul și unde începe arta, și de fapt simți că este greșit să întârzi prea mult în fața acestei reci alternative, mai potrivit pare să o abandonezi”. □ În *Un roman de dragoste* Sorin Titel scrie despre *Cascada* de Vasile Băran (C.R., 1974): „Dacă Vasile Băran ar fi încercat să fie mai sever cu eroii săi, romanul n-ar fi avut decât de câștigat. Tipologia pe care ne-o propune autorul, foarte interesantă de altfel, cere o privire mai necruțătoare”. □ G. Dimisianu sem-

nează *Din critica lui Perpessicius*, o recenzie la volumul *Patru clasici* de Perpessicius, cuvânt înainte de Edgar Papu (Eminescu, 1974): „Tonul ceremonios și de extremă politețe, câteodată chiar exaltat, atitudinea «progrmatică» de bunăvoință a comentariilor lui Perpessicius nu anulează totuși spiritul critic. Cine citește fără grabă sesizează diferențele de tonalitate ale multor pagini, înregistrează nu puținele judecăți defavorabile pronunțate în legătură cu un aspect sau altul din creația autorilor analizați”. ■ Laurențiu Ulici publică, în rubrica sa, *Amurg de vară târzie*, o analiză a volumului *Zăpezile de jertfă* de Passionaria Stoicescu (Ed. Litera): „Passionaria Stoicescu trăiește dragostea și poezia în poeme de lirism elegiac, ce sugerează puritatea crepusculară a verilor târzii”. ■ În paginile *La Ziua Armatei* sunt reproduse un fragment din Nicolae Ceaușescu, precum și textele *Școala caracterului* de Constantin Țoiu și *Măreție și curaj* de Ion Horea. Apar și poeziile de Victor Tulbure (*Mircea; Ștefan; Mihai; Grivița; Mărășești; Păuliș*). ■ În *Cartea străină*: □ Cristian Unteanu semnează o prezentare a volumului *Relația critică* de Jean Starobinski. □ Lascăr Sebastian scrie despre *Anatole France*, comemorând 130 de ani de la naștere și 50 de ani de la moartea scriitorului francez. ■ Ana Blandiana revine la rubrica sa *Atlas* cu tableta *Un învingător*, despre vizita sa la casa lui Auguste Renoir.

● [„*Tribuna*”, nr. 43.] *Antologie XXX* (Ion Mărgineanu). ■ Secțiunea *Cronica literară* conține *O problematică a „imagnarului”* – Liviu Petrescu scrie despre ultimul roman al lui D. R. Popescu, *O bere pentru calul meu* (Scrisul Românesc, 1974). Personajele se definesc în raport cu imagnarul, care devine în acest roman o trăsătură a umanității, o anumită „înstrăinare” prin care ființa trece. Dacă aceste observații sunt pozitive, ceea ce i se reproșează lui D. R. Popescu este caracterul uneori șocant al unor descrieri. □ *Cronica de trei secunde* cuprinde un text de Radu Cosașu. ■ Cu titlul *Radu Cosașu într-o zi de toamnă* sau *Școala pașilor pierduți* sau *Discreții și indiscreții* sau *Portertul vorbitor* sau *Alibi*, N. Prelipceanu realizează un interviu cu R. Cosașu. Scriitorul dezvăluie amănunte despre filmul său preferat, *Nanuk*, despre faptul că taie fragmente din ziare, iar la întrebarea „Un ziar se citește deci între și între?”, Cosașu răspunde: „Cam doi ar fi oamenii între care se citește un ziar: Don Quijote și Proust”. De asemenea, acesta observă importanța criticilor literari, dat fiind faptul că ei sunt conștiința celor care scriu și a celor care citesc: „De fapt a fi creator înseamnă a fi critic”. □ *Trei piese ușoare* de Marcel Constantin Runcanu (*Ninge pe contrabas, Arde un foc în spatele școlii, Profunzimea câmpului*). ■ *Coșbuc virtuosul* – Ion Oarcăsu scrie despre monografia dedicată lui Coșbuc, de Pálffy Endre (Budapesta, 1973), care urmărește sistematic episoadele vieții scriitorului român și împarte opera în episoade semnificative: experimentalism, accentele folclorice, abordarea socială a problemelor țăranimii și traducerea *Divinei comedii*.

25 octombrie

• [„**Munca**”, nr. 8252] În *Literatură*, Constantin Vișan prezintă *Paradisul murdar* de Ioan Grigorescu. □ Se anunță *Succesul volumului recent apărut în Tucia „România și Ceaușescu*.

• [„**Scântea**”, nr. 10008] Pe prima pagină se anunță că *În prezența conducerii de partid și de stat a avut loc adunarea solemnă consacrată celei de-a XXX-a aniversări a Armatei Socialiste România. Înalță cinstire bravei noastre armate, trup din trupul poporului român, urmată de Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu*. ■ Din *Lucrările Consfătuirii naționale a cercetării științifice și proiectării reținem Cuvântul tovarășului Mihnea Gheorghiu*: „Producția noastră specifică de bunuri constă în făurirea instrumentelor de lucru ale activității ideologice a partidului, în participarea directă la îmbogățirea tezaurului spiritual al patriei socialiste și la apărarea acesteia împotriva oricărei amenințări – cu cugetul sau cu fapta – din partea adversarilor ideologiei noastre, în apărarea și promovarea concepției de viață pentru care a optat din convingere întregul nostru popor, pentru civilizația, cultura și arta socialistă română în devenirea lor creatoare, pe direcțiile trasate de proiectul de Program al partidului. Învățământului și cercetării în domeniile economic și juridic, filozofic, istoric sau artistic, le vine misiunea de a-și spori și preciza, împreună, în cel mai scurt timp, programele specifice de lucru, planul de cercetare unic și planul editorial unic, astfel încât roadele și concluziile acestei consfătuirii să prezinte un moment de cotitură și în acest vast și sensibil cadru organizatoric în virtutea căruia Academia de științe sociale și politice, ca organism de partid și de stat, sub conducerea directă a C.C. al P.C.R., are drept sarcină principală înfăptuirea politicii partidului în domeniul științelor sociale și politice. Inspirându-ne din viziunea programatică a partidului nostru, ne-am propus să orientăm mai bine cele mai calificate forțe spre abordarea acelor teme care ar putea oferi soluții și propuneri forurilor de decizie, în vederea perfecționării relațiilor sociale și a activității ideologice și educative de formare a omului nou. Vom căuta, astfel, să adâncim problematica legităților trecerii la comunism, să identificăm căile optime de ridicare a nivelului general de civilizație, de accelerare a dezvoltării forțelor de producție, de sporire a eficienței economice, de înflorire a vieții spirituale a poporului, să dezvăluim dialectica dintre industrie și societate, libertate și necesitate în condițiile dezvoltării considerabile a conștiinței socialiste și ale afirmării personalității umane. În același spirit, înțelegem să studiem problema perfecționării statului socialist dintr-un punct de vedere complex – politic, juridic, filozofic, să analizăm etapele și formele concrete de dezvoltare a democrației socialiste, să realizăm noi studii care să învedereze rolul și perspectivele națiunii socialiste. Înnoind stilul cercetării și perfecționând metodologia acesteia vom stăruia asupra valorilor societății noastre, asupra ierarhizării lor, ca și asupra căilor și metodelor de promovare a echității socialiste ca un element definitoriu al mediului nostru social ambiant, al stilu-

lui comunist de viață. Vom acorda, în continuare, locul cuvenit activității de valorificare atentă a moștenirii științifice și culturale a poporului, a mișcărilor sale revoluționare, în care înflorirea spirituală a societății noastre contemporane își află suportul și explicația istorică, urmându-și direcția ei obligatorie: continuitate-progres. În acest cadru vom căuta să obținem o creștere valorică a cercetărilor din domeniul istoriei patriei și a celei universale, a lărgirii orizontului lor teoretic, după exemplul de patriotism magistral oferit de proiectul de Program al partidului nostru, care pune în lumină manifestarea legităților inexorabile ale istoriei în acțiunile și faptele maselor și ale personalităților din trecutul patriei noastre. Sarcinile care revin științelor sociale, în amplul proces de creație istorică, în care partidul angajează întregul nostru potențial, învederează necesitatea ca cercetarea din acest domeniu să se organizeze într-un spirit nou, responsabil, creator. În primul rând se impun înlăturarea dispersării forțelor, unirea întregului potențial pentru promovarea cercetărilor complexe, pluri- și interdisciplinare, care pot duce la rezultate mai eficiente. Suntem conștienți că amploarea indicațiilor programatice cuprinse în documentele partidului nostru implică din partea cercetătorilor o pregătire ideologică superioară, o experiență practică bogată, capacitatea de a privi sintetic și a generaliza multitudinea de fapte și fenomene care constituie realitatea economică și socială contemporană. În condițiile actuale, este bine știut, nu toate lucrările apărute în domeniul cercetării științifice se constituie drept contribuții la cunoașterea științifică. Între studiile elaborate se înregistrează, din păcate, alături de valori științifice autentice și pseudo-valori. Suntem conștienți că însăși organizarea cercetării trebuie amendată cu curaj în spiritul contemporaneității. Pentru a situa în mod ferm creația științifică în sfera contribuțiilor reale, suntem hotărâți să instaurăm, cu toate forțele și cu toate mijloacele de care dispunem, o atmosferă în care să triumfe exigența, spiritul de răspundere, maturitatea științifică și ideologică a cercetărilor și cadrelor didactice angajate. Nu pot încheia fără să ne exprimăm toată recunoștința pentru faptul că în orientarea activității desfășurate în Academia de științe sociale și politice am beneficiat de îndrumările directe ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele de onoare al academiei noastre, de lucrările domniei sale care ne-au ajutat să axăm cercetările pe probleme majore, inspirate din preocupările actuale ale partidului și statului, să legăm activitatea noastră de cerințele practicii sociale, de găsirea unor mai bune căi și mijloace de a ne pregăti și îndruma forțele de care dispunem în învățământ și cercetare pentru a sprijini și mai operativ activitatea ideologică și politico-educativă a partidului, ridicarea nivelului ei științific”.

• [„**Contemporanul**”, nr. 44] În cadrul dezbaterii *Romanul social eroii săi și adevărul vieții*, o discuție pe marginea romanului *Fețele tăcerii* de Augustin Buzura, se afirmă: Ov. S. Crohmălniceanu, Dumitru Micu, Adriana Mătescu, Margareta Bărbuță, Laurențiu Ulici. „Laurențiu Ulici: Două lucruri ne îndreptătesc să aducem în discuție la această masă rotundă a «Contemporanului» ro-

manul lui Augustin Buzara, *Fetele tăcerii*. Mai întâi, faptul că avem de-a face cu un roman social în care, prin reconstituirea epică a unui fragment de istorie îndeajuns de apropiată – e vorba de primii ani ai transformării socialiste a agriculturii – se încearcă descoperirea, la nivelul individului și fără intenția tipicității, a aceluia resort de motivații intime ce a determinat o atitudine și un mod de acțiune în vremea respectivă. În al doilea rând, faptul – după mine, la fel de important – că avem de-a face cu un roman polemic, un roman care polemizează cu orice tentativă de abordare liniară a problemei adevărului istoric și, subiacent, cu o anume mentalitate literară, cu un anume fel de a vedea o epocă istorică de tensiunea celei care face materia cărții. – Ov.S. Crohmălniceanu: Am impresia că în intenția autorului a stat nu atât reconstituirea unui fragment de istorie, cât dorința de a ridica niște probleme morale – ceea ce face ca romanul să se dubleze cu un caracter etic, fiind, de fapt o dezbatere în care problema ce-i interesează pe protagoniști este o problemă de dreptate, de justiție, de răspundere pentru unele erori săvârșite în trecut. În acest sens, interesul romanului, valoarea de generalitate stă în acest patos al justiției. Romanul are marele merit că nu ocolește problemele spinoase, împrejurările dramatice și, nu o dată, tragice ale vieții. – Adriana Mătescu: Și mie mi se pare că romanul e o demonstrație morală, iar puterea creatoare a lui Buzara se arată în pasiunea analitică: în puterea cognitivă, în această analiză condusă cu tenacitate foarte adânc. – Margareta Bărbuță: De acord, e vorba despre o dezbatere morală, dar una ce se petrece într-un cadru istoric-social pe care autorul însuși nu numai că nu-l omite, dar îl subliniază în continuu; de foarte multe ori, el pune personajele să se raporteze la istorie, le plasează într-un anume raport cu ea; mai mult, cel puțin unul dintre ele, Radu, își justifică multe gesturi, fapte prin istorie, se consideră un mandatar al istoriei și un făuritor al ei. – Dumitru Micu: Cred că suntem în fața unui roman-problemă, în care problema centrală este aceea a adevărului, schițată din primele pagini. Este sau nu dator cineva să apere adevărul în orice condiții, indiferent de conjunctură? Dar imediat se ridică întrebarea inevitabilă: ce este adevărul? Pentru că există adevăruri parțiale și fundamentale. Se poate întâmpla ca de dragul unui adevăr parțial, cineva să fie tentat a sacrifica adevărul esențial. În această confruntare, în obligația, pe care și-o asumă, de a verifica adevărul, autorul creează situații-limită, adică îl confruntă pe narator cu situații extreme. Și astfel, acesta se pomenește față în față cu adevărul celorlalte personaje. – Laurențiu Ulici: Nu cred că doar adevărul îl interesează pe autor ci, mai curând, raportul dintre adevăr și dreptate la scara evenimentului istoric și din perspectiva unor destine individuale ce se confruntă în numele unor concepții mai mult sau mai puțin clare. Nu întâmplător acțiunea romanului e plasată într-un timp neobișnuit, într-o epocă de conflict revoluționar acut și nu întâmplător oamenii ce acționează în acest timp sunt dintre cei obișnuiți. Într-o astfel de vreme, confruntarea dintre vechi și nou, dintre ceea ce a fost și ceea ce va trebui să fie părăsește cadrul unei dispute de

principii teoretice spre a se desfășura în cea mai concretă realitate; cel mai adesea, într-un fel dur și intolerant. Din vălmășagul de acțiuni specifice unei astfel de confruntări, care pot fi, și au fost, violente, traumatizante, uneori nedrepte, prozatorul le alege pe acelea care probabil comportă un mai mare procent de semnificație și reprezentativitate pentru o dezbatere de ordin moral în jurul raportului dintre adevăr și dreptate. De partea cui este adevărul și de partea cui dreptatea – acesta este – cred eu, sensul mai adânc al romanului. – Ov. S. Crohmălniceanu: De altfel, și titlul romanului, *Fețele tăcerii*, semnifică o încercare de a vorbi despre lucruri mai puțin aduse în discuție. Sunt mai multe tăceri în acest roman: tăcerea lui Măgureanu bătrânul, care după ce a fost reținut fără vină în închisoare, se întoarce și nu mai vorbește; tăcerea soției lui; tăcerea lui Carol Măgureanu, cel condamnat la ea pentru că este aproape zidit de viu; tăcerea naratorului însuși, a lui Toma, ziaristul mereu iritat... – Adriana Miteșcu: Dacă există mai multe sensuri ale tăcerii, în roman există și mai multe adevăruri. Pentru că nu este numai înșelarea după adevăr al lui Radu, care suferă chiar de boala adevărului, un adevăr al lui Carol, un altul al bătrânului Măgureanu etc. – Laurențiu Ulci: Este limpede că fiecare dintre personajele care de fapt încheagă romanul (Radu, Carol și Toma) are adevărul lui justificat, fiecare se poate justifica. Și, de altminteri, o și fac. Radu simte nevoia să-și justifice fiecare acțiune – romancierul îi oferă însă argumente precare, inconsistente; la fel, bătrânul Măgureanu – cu argumente sămănătoriste, mai mult sau mai puțin verosimile, la fel Sterian... Din această sumă de justificări, plauzibile și posibile, ca atare virtual adevărate, dreptatea este de partea celor care pot veni cu argumentele istoriei. Numai că nimeni nu poate veni a priori cu acest argument. El apare întotdeauna ca rezultat al practicii social-istorice. – Margareta Bărbuță: Îmi amintesc că Eugen Simion, discutând acest roman spunea, considerând ca un merit al cărții, că asistăm la două viziuni asupra acestei istorii: una este a celui care «a făurit-o» (Radu) și alta a celui care «a suportat-o» (Carol). Mi se pare că nu e vorba de făuritorul de istorie și de cel ce a suportat-o – acestea sunt cazuri, niște cazuri destul de particulare; nodul cărții îmi pare a fi un *malentendu* tragic, care, de fapt, a determinat toate celelalte situații. – Ov. S. Crohmălniceanu: Da, dar de multe ori desfășurarea întâmplărilor se petrece într-o coincidență de factori care pot aduce pe oameni în situații ireversibile și cu consecințe foarte dureroase. Cartea, discută, de fapt, la rădăcina ei, unele abuzuri care s-au făcut în procesul transformării socialiste a agriculturii și autorul a ales, așa spune, un caz dintre cele mai grave cu putință, pentru că, dacă ne uităm mai bine, aproape niciunul dintre personajele care pierd și care plătesc cu viața nu sunt propriu-zis vinovate. În acest sens se poate vorbi de un *malentendu* tragic. – Din tot ce relatează activistul de partid Radu, reiese, fără posibilitate de contestație, că el a acționat cum trebuia în împrejurările date. Era vremea unei lupte pe viață și pe moarte, care pe care – și atunci nu se mai poate pune în abstract problema dacă a greșit sau nu – ci

cărei cauze au servit faptele lui, chiar dacă sunt peste măsură de dure. Căci, dacă faptele respective au servit într-adevăr istoria, dacă soarta revoluției era condiționată de asemenea violențe – atunci nu putem să nu recunoaștem că avea dreptate să acționeze așa cum a acționat. Însă naratorul audiază și partea cealaltă – și din aceasta rezultă că respectivul activist de partid și-a relatat foarte exact experiența lui, păstrând însă tăcere asupra unor amănunte care aruncă o altă lumină asupra faptelor săvârșite. Naratorul mi-a apărut ca un bun psiholog, ca un ins cu simț detectiv, care îl constrânge pe socrul său să se psihanalizeze, astfel încât, el, naratorul, să tragă concluzii pentru sine însuși, nu numai din ceea ce Radu spune, ci și din ceea ce ține sub tăcere; și caută să afle ce anume ține sub tăcere și din motiv. Din tot ce se relatează de către Radu și Carol, rezultă anumite concluzii pentru cititor. Naratorul nu le formulează explicit. Însă faptele expuse cred că permit cititorului să tragă concluzii foarte concrete, care ne dezvăluie o altă latură a problemei adevărului. – Adriana Mițescu: De fapt, acceptând terenul autorului, acela al dezbaterii morale, obiectiile pe care i le putem aduce sunt de ordin literar. Astfel, personajele nu se structurează într-o unitate caracterologică, ele fiind doar purtătoarele unei viziuni sau categorii etice. Urmărind înfruntările clare, antitetice, polemice, autorul sacrifică dimensiunea umană a eroilor săi. – Dumitru Micu: Mie nu-mi apare Radu ca un personaj scindat. Am impresia că este un singur personaj și nu știu, poate mă înșel, mi s-a părut chiar o calitate a cărții că îl înfățișează pe acel activist atât de contradictoriu încât pare rupt în două. Îl văd ca pe un muncitor cu un profund și ascuțit simț de clasă, dar lipsit de orizont politic, lucru pe care-l recunoaște de altfel. Radu a rămas, după trecerea la revoluția socialistă, în urma evoluției generale a conștiinței proletariatului și, în consecință, acționează nu ca un muncitor înaintat, ci ca unul înapoiat, care încearcă să servească revoluția cu mijloace inadecvate. Această lipsă de orizont politic, de conștiință revoluționară, explică toate greșelile lui. – Laurențiu Ulici: Radu e un personaj cu două fețe contradictorii care au însă un punct de contact între ele, și anume psihologia elementară, comună ambelor. Sentimentul ce-l animă și pe care singur îl recunoaște este pica pe lume. Comportamentul său contradictoriu se explică prin consecințe: pe de o parte, ura propriu-zisă, de cealaltă, frica. Fapt este că în toiul acțiunilor, muncitorul – cum s-a spus – nu întotdeauna bine orientat, cu o psihologie exclusivistă, nu are timp spre a se cerceta pe sine. Asta îi explică exagerările, dar nu i le justifică. Dacă Radu e neverosimil, e neverosimil nu prin contradicția comportamentului său, ci din neputința de a ieși din starea de pică. Fără doar dacă e un bolnav. Atunci devine credibil, dar nu mai are sens ca personaj. De altfel, bănuiesc că scriitorul a sesizat primejdia aceasta și, finalmente, își scoate personajul din complexul repulsiei, oferindu-i șansa unei restituiri prin luciditate și bun simț – dar îi refuză un proces de conștiință autentic... – Dumitru Micu: Toată această poveste a lui Radu am impresia că pledează pentru ideea că nimic nu justifică acțiunea oar-

bă, executarea mecanică a unor dispoziții, chiar și în focul celei mai crâncene lupte de clasă; cred că acesta e sensul obiectiv ce se desprinde din carte – nu este îngăduit să lovești în om înainte de a te convinge că nu se poate altfel. – Ov. S. Crohmălniceanu: Mai mult decât Radu, care este lipsit de unitate caracterologică, mă nemulțumește ca figură personajul bătrânului Măgureanu. Autorul face dintr-un țăran înstărit un bloc-sinteză a tuturor virtuților. I se atribuie un fel de ideologie – foarte puțin credibilă ar fi ideologia unui țăran chiar cu școală, mai ridicat, cu o anumită conștiință – și anume că rostul lui pe lume este să asigure cu orice preț perpetuarea familiei sale, dar asta este mentalitate de boier, nu de țăran. Putem să acceptăm un personaj mai puțin realizat, dar personajul acesta este termenul unei probleme. Creând un astfel de personaj, ducem dezbaterile etice spre niște probleme: iată ce activist opac am avut – iată ce oameni de treabă și gata să intre în gospodărie avem! – Laurențiu Ulici: Nu era obligatoriu ca în fiecare țăran înstărit să zacă în anii aceia un reacționar. Măgureanu e oarecum idilizat, dar rămâne, sub unghi istoric, plauzibil. – Ov. S. Crohmălniceanu: Eram gata să-l accept și pe el dacă nu constituia un termen de referință capitală a discuției. Or, adevăratele dileme și drame istorice apar acolo unde astfel de oameni cum era Măgureanu nu erau chiar așa niște depozite de virtuți, nu erau chiar așa de dispuși să intre de la început în gospodăria colectivă, nu erau chiar atât de liniștiți și stăteau de-o parte, ci aveau și ei o activitate îndreptată împotriva socialismului; și atunci, în fatalitatea aceasta a evenimentului se complicau – adică se declanșau acte și răspunsuri care îi puneau pe oameni în situații dificile și ireversibile. De-abia atunci ar fi început o dezbateră morală și autorul ar fi dovedit acea obiectivitate istorică superioară. Așa Buzura o realizează doar pe porțiuni ale cărții (e drept, cu o remarcabilă forță); însă, în ansamblu, romanul are defectul important că simplifică termenii dezbaterii. Margareta Bărbuță: Istoria se face din, ca să zic așa, amalgamul de fapte al tuturor. În această pledoarie pentru adevăr – în care Buzura a arătat diverse fețe ale adevărului, cel al lui Radu, într-un fel, cel al lui Carol într-altfel – stă o calitate și un viciu; o calitate că autorul, Buzura, a cercetat și a făcut, așa zice eu, unele investigații adânci, care au dus la culegerea a o mulțime de fapte dintre care multe sunt reale, culese de el din realitate; bineînțeles, imaginația l-a dus mai departe. În dorința de a spune la modul polemic mai mult și mai adevărat decât s-a spus despre această perioadă istorică, el a făcut greșeala de a aglomera atâtea fapte particulare – în sensul de fapte ieșite din comun – încât, în cele din urmă, dacă parțial lucrurile sunt viabile și acceptabile, în ansamblu se creează o imagine inexactă. Fiecare lucru în parte mi se pare că poate să fie conform cu dorința autorului, dar suma lor nu. Din pasiunea aceasta pentru adevăr a ajuns la o imagine neadevărată în ansamblu. – Adriana Miteșcu: Eu cred că romanul este de fapt romanul ziaristului, adică al unui om care a cunoscut și el destul de mult perioada pe care a trăit-o activ Radu și pasiv Carol. Sensul acestui trecut este în realitate un sens al lui Toma care vrea

să se rupă de el și nu vrea să se uite înapoi. Evocările trecutului au un sens dinamic pentru viața pe care trebuie s-o ia de la început, într-un fel, Toma. Noi surprindem acest personaj într-un moment de criză când el este împotmolit într-un moment de trecut, dar și într-un prezent care îl nemulțumește. El are nevoie de aceste sensuri ca de niște impulsuri pentru a ieși din punctul mort al vieții lui, pentru a trece dincolo de tăcere, de lașitate, de inhibiție, pe care le moștenise dintr-o tinerețe destul de traumatizantă. – Laurențiu Ulici: Istoria îi dă dreptate lui Radu, față de toți ceilalți, dar numai până la un punct. Mai exact, numai atâta vreme cât acțiunile lui se înscriu în sensul ei de mers. Și nu toate acțiunile lui Radu converg la această direcție. Am spus că personajul e contradictoriu. Un argument în plus: în raport cu Sterian, acțiunile lui Radu sunt drepte, în raport cu familia Măgurenilor, nu. Pentru bunul motiv că, în cazul din urmă, ceea ce determină acțiunile lui Radu este, în realitate și nu în aparență, o ură ce nu ține de spiritul revoluționar, ci de o psihologie strâmbă, de complexat. Mai departe: este interesant că în privința raportului adevăr-dreptate, aflăm un punct de vedere stimabil în monologul lui Carol Măgureanu, personajul, de altfel, cel mai bine realizat din întreg romanul. Lucid, claustrat, poate din lașitate în privința propriei case, iese de acolo mai înțelept și mai apt de a înțelege lucrurile decât cei care au acționat. Monologul său are sensul de a demonstra că în raportul dintre adevăr și dreptate intervin o sumedenie de modificări și contradicții, dar că elementul principal care echilibrează raportul e puterea de înțelegere a individului, capacitatea lui de a sesiza direcția de mers a istoriei. Numai că înțelegerea lui Carol vine din absență, iar nu din participare. – Ov. S. Crohmălniceanu: Sunt de acord că personajul cel mai realizat din roman este Carol Măgureanu; el oferă într-adevăr un anumit reper, dar prin el autorul pare să ajungă la concluzia că singurul reper neviciat este reperul care se sustrage de la acțiune și sustrăgându-se poate păstra o privire contemplativă absolută – ipoteză pe care greu am putea-o accepta. Cât despre Toma, acesta are o anumită febrilitate, exaltare, poate că este contrazis de ceea ce face, însă el e purtătorul unui patos al aspirației spre puritate. – Laurențiu Ulici: Din păcate personajul care ar fi trebuit să fie expresia unui mod superior de înțelegere a aceluia raport, ziaristul Toma, este un nerealizat, cu o psihologie tipică de ratat, trăind exclusiv o viață de cuvinte, sufocat de propria-i neînțelegere. El nu caută adevărul, ci numai, eventual, argumentele ratării sale. În fond, Toma e consecința acțiunilor povestite de Radu și Carol. E tot atât de departe de înțelegere ca și Radu și tot atât de pasiv ca și Carol – dar nu are apetitul pentru acțiune al primului și nici inteligența celuiilalt. Fără să intre în amănunte, scriitorul sugerează totuși câteva motivații ale situației lui Toma. Una ar putea fi chiar faptul că viața lui e o consecință logică a celor întâmplate înainte. Personal, mi se pare o ipostază lamentabilă. Cred că prozatorul n-a avut o idee prea limpede despre rolul acestui personaj. – Adriana Mătescu: Mie mi se pare că acel Carol Măgureanu este bine realizat ca personaj literar, mi se

pare mai mult că este literaturizat, place, este seducător, pentru că gândește bine, adică este în nota de speculație a autorului, e bine făcut eseistic. Carol și Radu se află în simetrie. Între aceste două personaje simetrice, apare Toma care simte nevoia tonică să intre în contact cu experiența lor, o experiență cu mai multe sau mai puține pierderi pe care totuși istoria le-a marcat. Toma simte nevoia să ia totul de la capăt, dar această tenacitate în a verifica datele problemei, în a nu accepta totul expus de-a gata și aceste neliniști fertile, mi se pare că ar fi până la urmă mesajul pentru o generație care trăiește prezentul. – Dumitru Micu: Rezultă că termenul de comparație al lui Radu nu este bătrânul Măgureanu, ci Carol, iar pe narator autorul îl vede ca pe o natură hamletică, ca pe un căutător al adevărului, care ascultă și pe unul și pe altul, fără să tragă concluzii; rămâne să le tragem noi, să descoperim noi de partea cui se află dreptatea. Eu personal îi dau dreptate în principiu, fără a-i aproba, firește excesele și rigiditatea lui Radu. Pentru că ele reprezintă, atunci, cu toate erorile lui, direcția de mers a istoriei”. □ „Nu dorim să tragem concluzii cu caracter definitiv în legătură cu romanul *Fețele tăcerii*; considerăm însă că nu e lipsit de interes să rezumăm ideile și opiniile exprimate la această masă rotundă. Romanul lui Augustin Buzura are meritul de a fi încercat o dezbatere de ordin moral asupra unor probleme interesante, grave pe care istoria le-a pus în fața societății românești în anii de început ai orânduirii socialiste. În această încercare de a pune în lumină adevărul, scriitorul n-a reușit să păstreze, în ansamblu, obiectivitatea istorică, superioară, apăsând cu precădere asupra aspectelor întâmplătoare, nereprezentative în raport cu adevărul istoric. I se reproșează autorului, în ultimă instanță, absența unei viziuni ideologice limpezi, abandonarea în semnificația mărunță. Lipsa obiectivității istorice și a viziunii clare asupra sensului ideatic al materiei epice a determinat statutul paradoxal al dezbaterii morale propuse de roman: valabilă și dovedind profunzime în unele porțiuni, greu de acceptat ca adevărată în ansamblu”. ■ De *Jurnalul* (Dacia, 1974) lui Pavel Dan se ocupă Nicolae Baltag: „Fragmentele desprinse din cele două caiete (*Însemnări din viață și Clipe trăite*) ale jurnalului ținut de Pavel Dan între anii 1926–1929, împreună cu o parte a corespondenței expediate de scriitor între 1931 și 1937 au fost restituite, în fine, celui căruia nu i-au fost adresate, dar care avea, totuși dreptul să le primească și care, în mod fatal, rămâne, în cele din urmă, veritabilul lor beneficiar: publicul cititor. Lectura jurnalului și a corespondențelor ne plasează, uneori, în laboratorul de creație al prozatorului, în imediata apropiere a motivelor, a prototipurilor și a modelelor nuvelor de mai târziu”. ■ La cartea de versuri a lui Dan Verona, *Zodia măslinului* (C.R., 1974) se referă Dinu Flămând: „În al doilea volum de versuri, registrul liric al lui Dan Verona a suferit modificări esențiale, dar primejdia retorică, vizibilă și în *Noapțile migratoare*, s-a agravat acum. Trei ar fi motivele mai distincte care domină această recentă culegere; motivul poetului ca persoană orfică [...] în general neînțeleș de acest secol”.

• [„Cronica”, nr. 43] Sub semnătura Cronica apare editorialul „*Arma de țarie*”: „În acest an marcat de semnificative evenimente, Armata Populară își sărbătorește cea de a XXX-a aniversare, treizeci de ani de slujire devotată a poporului român, constructor al socialismului, cea mai dreaptă orânduire din istoria patriei noastre”. ■ Numărul stă sub semnul Festivalului de poezie „M. Eminescu”, ediția a IV-a, Iași, 27-29 octombrie 1974: „Ce va trebui să însemne în viața noastră spirituală acest al patrulea Festival, purtând numele de ireversibilă poezie – Eminescu? Fără nici o îndoială, va trebui să însemne mai mult decât o adunare de breaslă, mai mult decât o reuniune profesională. Festivalul «Eminescu» are capacitatea de a marca în sensibilitatea noastră și a opiniei publice – o atitudine a poeziei românești contemporane, o adeziune a ei la înaltele idealuri umaniste pe care societatea socialistă le înscrie pe frontispiciul edificării sale. Festivalul «Eminescu» se înscrie în categoria manifestărilor de cultură menite să accentueze relația continuă dintre artă și popor, dintre creator și societatea care l-a produs. Veniți la Iași, la această tribună a imaginii poetice, scriitori consacrați ai liricii românești alături de tineri aflați la începutul evoluției lor literare – împărtășesc pe deplin ideea pe care proiectul de Program al partidului o formulează astfel: «Arta se dezvoltă în strânsă legătură cu evoluția socială și națională a societății, corespunzător condițiilor specifice ale fiecărei epoci și națiuni». Participanții la Festivalul «Eminescu» își manifestă convingerea (materializată în opera lor scrisă) că «literatura și arta sunt rodul forței creatoare a societății, expresia geniului și a sensibilității poporului însuși». Iată de ce, al patrulea Festival de poezie M. Eminescu face ca Iașul să devină pentru câteva zile o adevărată sinteză a liricii actuale a României socialiste, o modalitate de expresie a frumosului contemporan”. □ În contextul festivalului apar poeziile semnate de George Lesnea (*Patria*), Mihai Ursachi (*Odă (la Diotima)*), Vasile Constantinescu (*Poezia*), Horia Zilieru (*O parte din suflet...*), Nicolae Turtureanu (*În fața unui crin*). □ Sub supratitlul *Laureații ai edițiilor precedente: 1968, 1970, 1972* Magda Ursache semnează trei scurte prezentări: □ *Existență, te invoc!*: „Adversar al confesiei murmurate, al nuanțelor radios transparente și reconfortante, Cezar Ivănescu își face scop și principiu poetic din aflarea cuvântului – existență «pe potriva inimii», cuvânt brutal, cu carne și sânge, care să provoace explozii în conștiință. Nici un travaliu spre clasicizare la acest poet care refuză totodată portativul și instrumentele muzicale, reveria și tandrețea”. □ „*Fiți realiști: cereți imposibilul*”: „Mihai Ursachi face parte dintre poeții a căror biografie se cere proiectată în legendă. Profilul său poetic evocă un orgolios hidalgo, nedespărțit de «Tratatul despre flăcări», gramatica latină și un etern vehicol ce-l catapultează în sfere celeste, fie că se cheamă luntrea Metamorphe, corabia Alcyon, melcul Adeodatus ori sania albă Ectulancion. Permanent fidel sieși, el substituie, asemeni unui Don Quijote, noțiunea de real aceleia de ideal”. □ *Portret în penumbră*: „Asemenea altor colegi de generație, Dinu Flămând echivalează experiențele personale cu

cele ale umanității, ceea ce asigură creației interes filosofic. Poezia se naște în momentul în care autorul hotărăște să pună în ecuație o serie de simboluri destinate să circumscrie un univers imagistic structurat într-o manieră personală”.

■ Revista se alătură Aniversării UNESCO – Dosoftei: □ I. D. Lăudat, *Dosoftei conștiința veacului său*: „Se împlinesc trei secole și jumătate de la nașterea marelui patriot și cărturar Dosoftei, mitropolitul care, prin vrerea sorții, militând pentru unitatea de suflet și de speranță a neamului, a ajuns să fie cel dintâi poet cult al românilor. Ctitor de limbă și de vers românesc, sintetizând tot ceea ce sensibilitatea populară și învățătura vremii adunaseră, ierarhul-poet a ajuns o pildă a slujirii neamului său, a culturii și așezământului de țară românească; Aci, la Iași, de sub lumina feștilor de ceară picurată cu pioșenie asupra hârtiei și a penei sale, în preajma curților voievodale sau în căsuța de piatră unde se presupune a se fi adăpostit o vreme, chemarea sa de cunoscător adânc al atâtor limbi din care tâlcuia cu râvnă s-a afirmat pe deplin”. □ Al. Andriescu, *Structura imaginii*, o comparație între Dosoftei și Jan Kochanowski: „Dosoftei îmbogățește patrimoniul nostru cultural cu versiunea poetică a psalmilor independent de Kochanowski, deși cunoștea Psaltirea versificată de acesta și i-a folosit unele scheme prozodice, pentru că nu receptează din traducerea poetului polon nici un element esențial în conținutul psalmilor și în structura imaginii”. □ N. A. Ursu publică *Psalmii lui Dosoftei în cultura românească*, discutând *Ecouri literare ale Psalmilor lui Dosoftei, Istoria literară remarc valoarea poetică, Eminescu și Psaltirea în versuri, Edițiile Psaltirii în versuri*. □ Scarlat Porcescu, *De ce a versificat Dosoftei Psaltirea?*: „Este adevărat, psalmii versificați de el n-au intrat în cultul Bisericii Ortodoxe, în schimb ei au intrat în sufletul poporului, în patrimoniul nostru cultural. Plecând de la faptul că psalmii versificați de Dosoftei au circulat mai cu seamă în Transilvania, poporul român a primit un factor de preț care avea să contribuie în mare măsură la unitatea limbii, la unitatea națională”. □ Elvira Sorohan, *Un precursor al Blestemelor argheziene*: „Particularitățile de atmosferă și limbaj impun Psaltirea ca moment foarte important pentru așezarea literaturii române în matca proprie. Ceea ce dă Dosoftei în poezia secolului al XVII-lea nu mai este o simplă promisiune, ci o realizare intrată în tradiție”. □ Rodica Șuiu, *Expresia poetică a „Psaltirii”*: „Însemnătatea Psaltirii lui Dosoftei presupune și această redescoperire și revitalizare a unor filoane lirice anterioare (de care sunt infuzate numeroase pagini de proză din literatura noastră veche), pe care, cel dintâi, le «toarnă în forma nouă» a versului la mijlocul veacului al XVII-lea și aici poziția sa anticipă din nou, întrucâtva, pe cea a marelui său urmaș născut cu două secole mai târziu”.

■ Liviu Leonte semnează *Romane politice*, o cronică literară la volumele: □ *Paradisul pentru o mie de ani* de Romulus Guga: „Dacă intențiile romancierului nu au totdeauna acoperire artistică, explicația ar putea sta în modul în care a gândit finalizarea lor. O primă piedică în receptarea romanului este maniera jurnalistică a relatării, combinată cu o irepresibilă tendință de a liriciza și a ex-

plica, ambele surprinzătoare la un prozator și la un poet de valoarea lui Romulus Guga”. □ *Ciudata mișcare a inimii în aprilie* de Platon Pardău (Eminescu): „Romanul este scris la persoana întâi și comunică, într-o manieră apropiată de comportamentism, ritmul nervos, trepidant al vieții protagonistului și a tovarășilor săi, dăruirea până la sacrificiu”. ■ Const. Ciopraga revine la rubrica sa cu textul *Eminescu în exegeza lui Ibrăileanu*, despre volumul apărut în colecția Eminescu (Junimea), unde se regăsesc toate studiile și articolele lui G. Ibrăileanu despre Eminescu: „O temeinică introducere semnată de Mihai Drăgan (care a alcătuit ediția, completată cu note și bibliografie), pune în valoare, nuanțat și sistematic, profilul lui Ibrăileanu – eminescologul. O singură observație: în locul criteriului cronologic al studiilor reproduse în volum, am fi preferat criteriul logic. Atunci *Postumele* de pildă, și-ar fi avut locul în altă parte”. ■ N. Barbu prezintă *Eminescu: ziaristică și cultură* (Minerva), volum alcătuit de Aurelia Rusu, cu o introducere de Aurel Martin: „Cuprinzătorul studiu introductiv semnat de criticul Aurel Martin reface mai întâi climatul cultural al epocii – constituind fundalul menit a pune în evidență semnificația civică a activității lui Eminescu, după care clarifică sensurile noțiunilor cardinale ce revin mereu în articolele poetului-cetățean, conturând astfel convingător orientarea lui spirituală. E vorba, mai ales, de concepția scriitorului despre civilizație, cultură, despre societatea românească și evoluția ei, despre învățământ, limbă, artă și literatură”. ■ Din *Moment* reținem *Ideologie și valoare*: „Stabilind drept punct de reper faptul că «prin ideologie se întâlnește producția ideală a scopurilor unei comunități cu realitatea mijloacelor de care dispune, și de care se simte îndreptățită să se folosească», dialogul Mihai Nadin – A. I. Brumaru, publicat în «Astra» nr. 96/ 1974, își propune să sublinieze câteva aspecte ale relației «ideologie și valoare». De reținut sunt observațiile legate de concretizarea a-cestor raporturi în practica criticii literare: [...]”. ■ În *Vivat Cluj-Napoca* Ion Istrati scrie despre 1850 de ani de la atestare documentară a municipiului.

● [„Orizont”, nr. 43] Din nou cronica lui C. Ungureanu propune doi prozatori: primul este Radu Cosașu cu *Alți doi ani de pe un bloc de gheață* (Eminescu, 1974). „*Alți doi ani de pe un bloc de gheață* încearcă o structurare savantă, în numele unei autobiografii fabuloase. Banale evenimente se descoperă drept fapt grandioase, evenimente importante se vădesc a fi farse. Scriitorul antologhează curiozități și, prin ele, ne oferă parabole, schițează eseuri, își manifestă, în fața iraționalului, atitudinea de ființă rațională, protestând. Există în carte o nostalgie a vieții frenetice, adevărate, precum și o compasiune în fața stingerilor efemere”. Cel de-al doilea autor la care se referă este Laurențiu Cerneț cu *Amintirile unui mincinos* (Facla, 1974): „*Amintirile unui mincinos* nu sunt neapărat ale unui Münchhausen modern, înhămat la povestire, cu toată literatura științifico-fantastică a veacului XX în memorie, ci ale unui funcționar mărunț (vezi Laurențiu Cerneț, *Omul de un milion*, 1966 și mai ales *Experiențele lui Ionete*, 1967) capabil să retrăiască (științifico-fantastic) birocarația științifi-

co-culturalo-fantastică a secolului vitezei”. ■ Chiar și mari lucrări de lingvistică precum *Dicționarul de antonime* al lui Marin Bucă și O. Vințeler (Editura Enciclopedică Română, 1974), constituie un prilej de semnalare a muncii uriașe ce se ascunde în spatele unui dicționar și Olimpia Șerban-Berca face acest lucru, notând: „conceperea dicționarului a ridicat mari dificultăți – pe de o parte de natură teoretică, pe de alta, practic-metodologică. [...] Vocabularul este privit ca o organizare sistematică în care cuvintele stabilesc relații complexe și «dialectice» [...] . Selectarea textelor a însemnat o uriașă muncă pentru autori. Au fost cercetate toate stilurile limbii precum și limba populară”. ■ Ion Arieșanu își continuă memoriile de călătorie în Iugoslavia în tableta *Popasuri slovace* (II) – *Lumini la Banska Bystrica*. ■ Proză de Dan Mutașcu, *Câteva ore cu doctor Montelius*.

26 octombrie

● **[„Scânteia”, nr. 10009]** Pe prima pagină citim despre *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu: Cu învățăminte de excepțională însemnătate pentru prezentul și viitorul științei românești și-a încheiat ieri lucrările Conferința națională a cercetării științifice și proiectării*.

● **[„Flacăra”, nr. 44]** George Arion publică un amplu articol intitulat *O vizită de lucru cu profunde semnificații pentru viitorul științei românești*. □ George Stanca publică *Un dialog sincer cu Radu Șerban*. □ Cu titlul *Cronica* (36), Traian Stoica prezintă ultima ședință a Cenaclului Flacăra, eveniment ce a avut loc la liceul „Matei Basarab”.

● **[„Luceafărul”, nr. 43]** Dan Zamfirescu reflectează la *Consecvența limbii române*: „Idea de a suplini lipsa documentelor în limba română până în secolul al XVI-lea prin depistarea cuvintelor românești strecurată în documentele latine și a celor slavone din Transilvania, Țara Românească și Moldova aparține genialului savant care a fost Hasdeu, dar ea nu dăduse decât rezultate minore și neconcludente, în primul rând fiindcă numărul izvoarelor utilizate era restrâns, în al doilea rând fiindcă granițele de timp fixate erau foarte largi, incluzând epoci pentru care textele românești abundă. Originalitatea lui G. Mihăilă a constat în a-și fixa ca limită superioară anul 1521, adică anul *Scrisorii lui Neacșu*, și de a ne demonstra apoi, că înainte de primul document în limba română putem cunoaște existența și forma a peste 600 de cuvinte românești adică de aproape opt ori mai multe decât ne oferă celebra misivă a primarului Câmpulungului [...]”. ■ Ioan Alexandru descrie *Obiectul poeziei*: „Istoria și natura sunt obiectul Poeziei. Poezia unui grai și popor adevărat cât de departe au mers acestea în cunoașterea naturii omenești, poezia vorbește despre experiențele istorice și spirituale ale unui popor; în ce măsură aceste experiențe sunt veritabile, plene și profunde, vine mereu s-o spună recercetarea istoriei și a naturii de către fiecare generație”. ■ M. Ungheanu analizează studiul lui Valeriu Cristea intitulat *Introducere în opera lui Ion Neculce*: „Alteori argu-

mentul nu are greutate specifică: așezare și neașezare sunt cuvinte frecvente și la Grigore Ureche și ele exprimă un sentiment de insatisfacție și nostalgie mai generală, cu alte cuvinte nu ele pot da diferența specifică a lui Ion Neculce. Felul cum Valeriu Cristea a reactualizat dinamizând o personalitate și o operă atât de veche pentru noi este după știința noastră un act singular”. ■ Prezentând volumul de versuri *În așteptarea văilor*, Dorin Tudoran descoperă în Nicolae Oancea: *Un poet credincios prozodiei clasice*: „Câștigul de care are imediată nevoie azi poezia lui Nicolae Oancea este restrângerea tematică, renunțarea la plăcerile risipirii în prea numeroase ipostaze lirice”. ■ În *Cercetarea treseelor hasdeene*, Mircea Anghelescu apreciază: „Cartea lui V. Sandu, *Publicistica lui Hasdeu*, Ed. Minerva (Universitas) are marele merit de a readuce în discuția specialiștilor unul din domeniile uitate [...] dar extrem de semnificative pentru activitatea literară, științifică și politică a lui Hasdeu, acaparându-l în anumite momente total, dar în totdeauna în măsură să completeze, să explice, să potențeze celelalte laturi ale multiplelor sale preocupări”. ■ Sânziana Pop redă *O convorbire cu Radu Tudoran*: „– *Deci ați debutat ca reporter. Cu toate acestea ați renunțat definitiv la presă preferând să fiți în exclusivitate romancier.* – Este adevărat; am trecut și eu prin redacții de ziare. Conștiincios și cu bună credință. Dar am știut din capul locului că n-am să rămân acolo. Fiindcă aspirațiile mele au fost de la început altele. Am recurs la ziaristică de nevoie, fiindcă mi s-a părut poarta cea mai sigură către literatură. Și-apoi există între ele o înrudire pe care este greu să o pun în discuție. Dar, deși îi acordam acest rol de tranziție, ziarul m-a pasionat din prima seară. [...] – *Purtați-mă către izvorul literaturii dv.* – Izvorul ei se află chiar în copilărie, când căpătând un instrument de exprimare am și simțit nevoia să-mi pun gândurile, fabulând în jurul lor, creând lumi care să le illustreze. Atunci când am început să public în ziar aveam 28 de ani și lăsam în urmă mii de pagini abandonate. Ele reprezentau un exercițiu de aproape două decenii. – *Ați fost consacrat de la primul roman?* – Am intrat în literatură cu binișorul, adică fără zgomot. Aș fi vrut să încep cu un roman, genul exersat toată tinerețea. Scrisesem destule. Dar am înțeles că nimeni nu s-ar încumeta să tipărească dintr-o dată câteva sute de pagini ale unui autor necunoscut. Trebuia să-mi deschid drumul ca toată lumea; mi-am prescurtat romanele, transformându-le în nuvele. Din unul am scris două, alteori – nouă. Prima am publicat-o în revista «Azi» a lui Zaharia Stancu. Aveam nu mai puțin de 28 de ani din care, în afară de primii opt, scrisesem aproape încontinuu. – *Copilăria dv. are numai... opt ani?* – Din spațiul geografic al copilăriei am evadat încă înainte de a mi se sfârși copilăria. Astfel el a devenit multiplu, dominat, ce-i drept, de marea pe care am întâlnit-o la 12 ani. Ea era de fapt prelungirea câmpiei, primul meu peisaj, de aceea cred că m-a captivat. Marea a deveni o pasiune pentru că duce mai departe. Odată am început să-mi fac o corabie, să plec: pe toate mările. – *Știu că ați construit-o cu copil: un joc imens.* – N-a fost un joc. Am muncit trei

ani la ea dar n-am izbutit. Pe lângă prietenii, am păstrat din vremea aceea amintiri patetice. Dacă le-aș scrie în ziua când n-aș mai avea de scris altceva, aș mai putea să mai salvez încă multe din pierderile mele. În lipsa corabiei m-am consolată cu automobilul, care și el duce departe, pe toate șoselele! Dar cu un gol, ca orice consolare. Așa se nasc tristețile noastre. Așa sosesc nostalgiile. –*Tot ce spuneți se leagă de câte-un roman. Corabia pe care ați construit-o la Brăila îmi amintește Toate pânzele sus. Fuga pe asfalt a născut Oglinda retrovizoare. Ați scris chiar tot ce vi s-a întâmplat?* – M-am aflat tot timpul în fața unor exigențe de genul celor ale caporalului instructor; fă bine, că te ia mama dracului! Cum nimeni nu spune că este bine, am trăit ani de zile experiența trecutului fără să-mi rămână speranța că instruit sau nu, într-o zi tot au să mă lase la vatră. Am stat și-am păzit-o în vreme ce vântul îi ducea când într-o parte când în alta cenușa răătăcită”. ■ În textul *Poezia- lavă de cuvinte?*, Al. Piru se ocupă de poezia lui Ioanid Romanescu: „Însă dotația lui Ioanid Romanescu în domeniul poeziei de exhortație e mică și definiția poeziei ca lavă rămâne fără acoperire. Versurile sale, mărtuisește singur, nu sunt memorabile, comunică o forță dinăuntru, iar aceasta «nu păstrează nimic din frumusețe», adică din candoare. Ceea ce e adevărat numai în parte, desigur”. ■ La *Solemnitatea concretului la Ion Gheorghe* meditează Virgil Nemoianu: „Prin întreaga sa configurație, Ion Gheorghe poate să se desemneze ca unul din poeții care vor orienta deceniul VIII. Și anume, pe cât se vede, în direcția unei apropieri de intimitatea realului, în direcția unei subordonări a formei – fondului”.

27 octombrie

• [„Scânteia”, nr. 10010] Pe marginea Proiectului partidului, Mihai Beniuc scrie despre *Militantism revoluționar*: „În august am participat la întâlnirea cu secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Neptun, pe litoral, pentru a discuta probleme ale literaturii. Puțină vreme după aceea a fost dat publicității proiectul de Program al partidului, puternic protector care aruncă până departe lumină pe câmpul viitorului țării și al poporului nostru și care acordă o atenție deosebită problemelor literaturii și artei. [...] Multe concluzii se pot trage acest document aflat în dezbaterile întregii națiuni, în spiritul celor afirmate anterior, dintre care eu aș accentua responsabilitatea socială a scriitorului în condițiile construirii socialismului în patria noastră. [...] Subliniind necesitatea spiritului revoluționar și militant al scriitorului în condițiile socialismului, tovarășul Ceaușescu a accentuat că tocmai operele care zugrăvesc cel mai veridic noile realități sociale și relații umane au șanse maxime de a fi cerute atât în țară, cât și de a fi traduse peste hotare. Căci cititorul din afară vrea să afle ceea ce el nu cunoaște nemijlocit despre socialism, iar nu cărți care mimează realizările revoluționare ale timpului nostru. Această atitudine de revoluționar și militant al unei înalte cauze umanitare, comunismul, nu-i limitează întru nimic scriitorului registrul subiectelor ori al tematicii, luate în spațiu și

timp. Atitudinea scriitorului nu poate fi alterată sau limitată prin temă. Prin cunoașterea intensivă și extensivă a realității, trecută, prezentă ori ipotetică extrapolativă în viitor, se lărgeste însăși libertatea imaginației literare; ca, de altfel, și prin nemijlocita activitate a scriitorului în mijlocul unor anumite categorii sociale, printre oamenii muncii manuale sau intelectuale. «Adevărata artă a exprimat întotdeauna realitatea socială în procesul dezvoltării ei istorice» – se arată în proiectul de Program. Astfel sporește responsabilitatea socială a scriitorului și, în termenii militantismului revoluționar, se ajunge la o mai fermă luare de atitudine, fie în înfățișarea succeselor și greutăților omului nou, fie în osândirea elementelor de inerție, de dare îndărăt, de canceroasă tendință spre individualism și de neintegrare în colectivitatea socială. În acest sens, scriitorul se cere să acorde colectivității umane în care trăiește același interes și atenție sporită, pe care, la rândul său, Partidul Comunist Român le acordă literaturii și scriitorilor”.

28 octombrie

• [„România liberă”, nr. 9334] Maria Bucur semnează articolul *O sinteză asupra literaturii române contemporane*, recenzând primul volum, dintr-o serie de trei, al *Istoriei literaturii române contemporane (1944–1972)*, apărut sub egida Institutului de istorie și teorie literară „G. Călinescu”, menționând că „nu este o istorie a unei producții lirice, adunată din miile de volume și titluri și împărțită pe număr de pagini egale”, întrucât „criteriul valoric este definitiv”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 7911] Sunt publicate *Premiile Uniunii Scriitorilor pe anul 1973*. Poezie: Cezar Baltag – *Madona din dud*, Ion Caraion – *Frunzele din Galaad* și Anghel Dumbrăveanu – *Singurătatea amiezii*; proză: Dumitru Radu Popescu – *Vânătoarea regală* și Nicolae Velea – *Vorbă'n colțuri și rotundă*; dramaturgie: Ion Băieșu – *Chițimia* și Mircea Radu Iacoban – *Sâmbătă la Veritas*; publicistică și reportaj: Dan Hăulică – *Geografii spirituale* și Ilie Purcaru – *Un elefant pentru doi oameni*; critică și istorie literară: Ion Pop – *Poezia unei generații*, Lucian Raicu – *Structuri literare* și Mircea Tomuș – *Răsfrângeri*.

29 octombrie

• [„Scânteia”, nr. 10011] Natalia Stancu-Atanasiu semnează *La Iași Omagiu „Luceafărului poeziei românești”*: „Iașul, inima Moldovei, orașul cu tradiții culturale străvechi, de excepțională importanță în formarea și înflorirea spiritualității românești, a găzduit începând de duminică 27 octombrie cea de-a IV-a ediție a unui festival desfășurat sub semnul «Luceafărului poeziei românești», Mihai Eminescu. [...] Această ediție – cea de-a patra consacrată celui despre care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, spunea că e «cel mai iubit poet al neamului nostru» – capătă semnificații

și valențe deosebite acum, în întâmpinarea Congresului al XI-lea al partidului. [...] Manifestarea de la Iași a fost gândită, totodată, ca un festival de poezie contemporană, cadru pentru un intens dialog spiritual în actualitate. La Iași, în preajma Congresului partidului, poezia s-a adresat direct și puternic publicului. Poeți din București, Timișoara sau Cluj, aparținând tuturor generațiilor, începând cu tânăra Carolina Ilica, cu Ion Alexandru, Dumitru M. Ion, Dinu Flămând, continuând cu Ion Bănuță, Anghel Dumbrăveanu, Dan Deșliu, Ben Corlaci, Traian Iancu și ajungând până la George Lesnea, împreună, cu toată floarea de creatori a Iașului, s-au întâlnit cu studenții de la Universitatea «Al. I. Cuza», cu muncitori de la uzina «Nicolina», cu locuitorii Pașcanilor, cu sătenii din Belcești, cu ieșenii veniți la teiul lui Eminescu din Copou. [...] Manifestarea a avut și un caracter competitiv, încheindu-se cu decernarea premiului Asociației scriitorilor din Iași pentru cel mai valoros volum de debut (tânărului Paul Balahur, autorul plachetei *Anotimpul corăbiilor*), a premiului revistei «Convorbiri literare» pentru cea mai valoroasă carte de lirică patriotică (poetului Ion Alexandru, pentru volumul *Imnele bucuriei*), a diplomei Asociației scriitorilor din Iași pentru contribuții remarcabile la popularizarea creației eminesciene peste hotare (lui Taško Sarov din R.S.F. Iugoslavia, pentru volumul *Eminescu – Poezii*, apărut în colecția «Pleiada» în limba macedoneană), a diplomei postului de radio și televiziune Iași pentru cea mai valoroasă lucrare corală pe versuri de Eminescu (tânărului compozitor ieșean Teodor Caciora pentru *La mijloc de codru des*). Cea de-a patra ediție a festivalului de poezie «Mihai Eminescu» continuă azi, marți 29 octombrie, prin vizitarea locurilor natale ale poetului și prezentarea unor recitaluri și concerte la Ipotești și Botoșani». ■ Edgar Papu semnează *Obiectivitatea – trăsătură definitorie a criticii literare*: „În orice epocă, de-a lungul mileniilor, literatura cea mai valoroasă a fost concepută la nivelul ultimelor cuceriri ale cunoașterii omenești din momentul respectiv. Cu atât mai mult astăzi, când aceste cunoștințe înaintază în progresie geometrică, creația literară nu poate face excepție de la condițiile cerute de realizarea ei pe un plan de altitudine. În lumina unei atari constatări am citit și noi, cei ce scriem, prevederile din Programul partidului cu privire la literatură și ne-am dat seama că ele constituie un efectiv stimulent în această privință. Ne-am oprit cu o mai îndelungă atenție la indicațiile destinate criticii. Poziția materialist-istorică, atitudinea obiectivă și nepărtinitoare, promovarea realismului, orientarea scriitorilor către un contact direct cu viața ni s-au părut puncte pozitive, în jurul cărora se poate dezvolta independent personalitatea fiecărui critic. [...] Criticul nu dispune de măsuri, greutăți și capacități, ca acela ce manevrează obiectele materiale, nici de calcule matematice ca inginerii, nu dispune nici de litera documentelor sau de alte indicii precise ca istoricii, nici de coduri fixe și articole de legi ca juriștii. Toți aceștia se ajută de factori exteriori, care decid ei obiectivitatea acțiunilor omenești. Criticul este singurul care tre-

buie să lupte cu el însuși pentru a smulge de sub presiunea injoncțiilor pasionale și subiective ce apasă conștiința omenească acea dorită *obiectivitate* atât de necesară unei juste aprecieri literare. Deoarece această obiectivitate nu are voie să elimine în totul sensibilitatea și facultățile emotive, ca în cazul altor domenii de activitate, am spus că în critică se cere o vocație din cele mai complexe. [...] În sfârșit, operația cea mai dificilă a criticului este sinteza celor două atitudini obiective ale sale, adică asupra vieții și asupra redării ei artistice. Acel acord între natura tematicii și capacitatea artistului de a crea, pe baza ei, o ficțiune valabilă înlăuntrul realității nu poate fi detectat decât de o intuiție din cele mai sigure. Criticul trebuie să știe că tratarea unei teme majore de către un scriitor minor compromite acea temă pe plan literar. Faptul poate provoca ideea greșită și de aici prejudecata că anumite motive mari ale realității ar fi neindicate pentru o transpunere artistică. Și această prejudecată a existat cândva la noi. Nu s-a datorat, oare, și criticilor, care au aprobat unele cărți numai fiindcă erau «de actualitate», fără de a cumpăni și felul cum se află privită această actualitate? În toate timpurile, motivele mari literare s-au dovedit extrem de pretențioase. Ele au reclamat mereu artiști deopotrivă de mari care să le interpreteze. Altfel, ieșeau banalizate, sloganizate, pline de poncife și de locuri comune. Nu există idee, cât de înaltă și cât de grandioasă, care, artistic, să nu se coboare odată ce intră pe mâna rutinei și a mediocrității. Or, criticul tocmai prin mobilizarea obiectivității sale se cere să demonstreze că noțiunea de artist mare și aceea de artiști mediocri nu relevă simple calificări arbitrare, ieșite la voia întâmplării. Scriitorul minor este acela care tratează o temă, fie ea cât de importantă, numai dintr-o perspectivă cu totul exterioară, vânturând în jurul ei un întreg repertoriu de locuri comune. Spiritelor superficiale au confundat acest surogat de literatură cu realismul. Prin resursele sale de obiectivare, criticul este chemat să arate că adevărata atitudine realistă este aceea care sapă în adânc, direct, fără concesi. Este aceea care pătrunde lucrurile dintr-un nucleu sau un focar lăuntric al lor, dincolo de ceea ce se vede imediat. Marile conflicte interioare, tensiunile din conștiința omenească, alcătuiesc adevărata rădăcină a realismului când ele provin din coordonatele viei ale actualității. Toate acestea se cer știute și promovate de critică. Am spus că omul este o ființă subiectivă. Tocmai de aceea, misiunea criticului se impune ca una din cele mai nobile. Este misiunea aceluia care-și sacrifică subiectivitatea înăscută, fără nici un adjuvant exterior care să-i regleze activitatea, ci doar prin propriul său efort, prin propriile sale resurse de voință și onestitate. Numai devenind efectiv el însuși, prin asemenea calități, poate stimula marile valori ale națiunii și umanității”.

30 octombrie

• [„Scântea”, nr. 10012] Se anunță că au început *Lucrările sesiunii Marii Adunări Naționale*.

• [„**Viața studentească**”, nr. 35] Două debuturi lirice, remarcate de M. N. Rusu: Olga Neagu, *Ceea ce se poate și ceea ce nu se poate imagina* (Albatros), respectiv Marius Stănilă, *Peste nisipuri răsând*, aceeași editură. □ Paul S. Dumitrescu menționează *Porțile deschise ale „Cassandrei”*, cu două premiere: *O sărbătoare princiară* de Teodor Mazilu și *Procesul Horia* de Al. Voitin. □ Rubrica *Sintagme* anunță, pe lângă a treia ediție „de lux” a *Princepelui* (Eminescu), o „raritate tipografică”: *Haiku, Lirică niponă*, antologie realizată de traducătorul din japoneză, Dan Constantinescu (Albatros).

31 octombrie

• [„**Scânteia**”, nr. 10013] Pe prima pagină se menționează: *Întrunit ieri în ședință plenară Consiliul Național al Frontului Unității Socialiste exprimând voința unanimă a națiunii noastre*: „* A dat o înaltă apreciere și deplină aprobare proiectelor de documente ale Congresului al XI-lea al P.C.R. * A susținut cu deosebită căldură ca tovarășul Nicolae Ceaușescu să fie reales secretar general al partidului”. ■ Din *Lucrările sesiunii Marii Adunări Naționale reținem*: □ *Expunerea la proiectul Legii ocrotirii patrimoniului cultural național prezentată de președintele Consiliului și Educației socialiste, Dumitru Popescu*: „[...] consider de datoria mea să relev din capul locului că, atât inițiativa, cât și concepția de ansamblu – inspirate dintr-o înaltă grijă, prețuire și răspundere pentru tezaurul cultural al poporului român – aparțin secretarului general al partidului și președintele Republicii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, al cărui fierbinte și mereu nedezmintit patriotism este bine cunoscut întregii țări, este o pildă însuflețitoare pentru noi toți. Inițierea acestei legi este nu numai un mare act de cultură națională, un înalt omagiu adus poporului nostru – făuritorul tuturor splendorilor care împodobesc acest străvechi pământ; el este, în același timp, o măsură de rezonanță internațională, înscriindu-se în efortul întregii umanități de a-și apăra comorile create în timp, prin truda mâinilor și a minții omului. [...] Legea care vă este prezentată spre adoptare – a spus în continuare vorbitorul – are o însemnătate de prim ordin pentru societatea noastră. Sunt cunoscute rigoarea și severitatea cu care în lumea de astăzi statele își ocrotesc avuția culturală. Ar fi un non sens ca statul nostru să-și ignore această îndatorire. Pentru că acest patrimoniu nu ne aparține numai nouă; el aparține strămoșilor care l-au creat și apărut, uneori cu prețul vieții, și nu în mai mică măsură urmașilor noștri, celor care vor avea fericirea să trăiască în comunism. Conservarea intactă și îmbogățirea perpetuă a acestui tezaur sunt o datorie sacră a fiecărei generații. Această datorie este dictată nu numai de valoarea intrinsecă a comorilor culturale – parte componentă a avuției naționale generale – ci și de puterea lor de mărturie, în fața lumii, asupra calităților intelectuale ale poporului român, de uriașa lor însemnătate pentru cunoașterea genezei etnice și a evoluției noastre istorice, a luptei necurmăte pentru salvarea ființei naționale, pentru neatârănare și progres social, de forța lor convingătoare

în probarea continuității noastre pe aceste meleaguri, precum și a raporturilor de influențare reciprocă pe care le-am avut cu marile civilizații ale tuturor timpurilor. Și nu în ultimul loc, această obligație derivă din cerințele organizării tot mai sistematice și mai largi a activității de educare patriotică și culturală a tineretului, a tuturor locuitorilor țării. La toate acestea mai trebuie adăugat faptul, ce nu poate fi subestimat, că o parte din depozitul nostru de valori culturale provine din creația spirituală universală – ceea ce incumbă o anumită răspundere față de întreaga comunitate a popoarelor, față de civilizația umanității în ansamblu. De altfel, însăși cultura poporului nostru, prin ceea ce are ea mai reprezentativ, prin valorile ei de excepție, aparține panteonului universal și, ca atare, ocrotirea ei este și o obligație morală internațională. În spiritul acestor multiple și copleșitoare responsabilități a fost elaborat proiectul de lege prezent. [...] Un obiectiv central al legii este scoaterea tuturor acestor comori din câmpul pericolului iresponsabilității mercantile. Înstrăinarea marelui și neînlocuibilului nostru avut național cultural poate fi considerată, cred, tot atât de intolerabilă ca și înstrăinarea gliei strămoșești însăși – și de aceea statul are datoria și dreptul de a întreprinde tot ce este necesar pentru a o face imposibilă. Legea face, totodată, un apel patriotic către deținătorii de bunuri culturale cu valoare națională de a înțelege comandamentul superior ce a inspirat acest act și de a-și da concursul neprecupețit la atingerea tuturor țelurilor pe care el le preconizează. Fără îndoială că toți cei în cauză vor ști să se dovedească la înălțimea acestui apel. Proiectul dă expresie legislativă – în acest domeniu – patriotismului socialist de care este animat poporul nostru, conștiinței civice tot mai elevate a membrilor societății socialiste românești, spiritului etic superior pe care orânduirea noastră nouă îl reclamă fiecărui cetățean”.

□ *Dezbaterea generală asupra legii:* „Potrivit prevederilor legii, patrimoniul cultural național cuprinde: a) bunuri cu valoare artistică deosebită: obiectele sau monumentele de arhitectură și artă plastică, decorativă și aplicată, străvechi, antice, medievale sau moderne, care sunt opere reprezentative ale unor mari personalități creatoare consacrate, române sau străine, sau care, fiind creație anonimă, prin nivelul lor artistic, prin trăsăturile caracteristice și prin raritatea lor sunt în cel mai înalt grad reprezentative pentru cultura și arta națională și universală, inclusiv pentru creația populară; b) bunuri cu valoare istorică și documentară deosebită: monumente istorice sau arheologice, obiecte și documente cu caracter de izvor probatoriu sau memorial pentru istoria dezvoltării societății, manuscrise, cărți bibliofile sau alte bunuri cu caracter de unicat sau de mare raritate, reprezentative pentru anumite epoci, instituții, evenimente sau personalități istorice importante, naționale și universale; mărturii valoroase ale istoriei științei și tehnicii, mijloace de schimb monetare sau premonetare, rare sau cu mare valoare artistică, rarități filatelice; c) bunuri cu valoare științifică de document al naturii de importanță deosebită: piese din natură dispărute sau foarte rare – care nu se mai păstrează decât în colecțiile de

specialitate – monumente ale naturii, fosile și trofee rare, endemisme și tipuri conservate sau naturalizate. [...] Statul asigură cunoașterea, evidența centralizată și păstrarea în deplină securitate a tuturor bunurilor din patrimoniul cultural național, ținând seama de importanța deosebită a acestor bunuri pentru istoria și cultura națională și universală, de necesitatea ocrotirii, dezvoltării și valorificării științifice și cultural-educative a acestora în folosul întregului popor. Constituirea, ocrotirea, cercetarea și punerea în circuit public a patrimoniului cultural național constituie o îndatorire patriotică a tuturor membrilor societății – expresie a conștiinței noi, socialiste a oamenilor muncii, a relațiilor noi statornicite în societatea noastră. [...] Societatea stimulează și recompensează pe cei care contribuie la constituirea și dezvoltarea patrimoniului cultural național, prin premii, distincții, aducerea numelui donatorului la cunoștința publicului, precum și prin alte forme. Toate bunurile care fac parte din patrimoniul cultural național se înscriu în evidența centralizată de stat și sunt supuse regimului de păstrare, conservare, valorificare științifică și punere în circuit public stabilit prin prevederile prezentei legi. În vederea asigurării unitare a evidenței, ocrotirii, conservării, cercetării și valorificării științifice și cultural-educative a patrimoniului cultural național se înființează Comisia Centrală de Stat a Patrimoniului Cultural Național. Direcția patrimoniului cultural național, precum și oficii pentru patrimoniul cultural național – județene și al municipiului București”. □ *Din cuvântul participanților la dezbateri* sunt redată cuvântările lui Miu Dobrescu, Justin Moisescu și Letáy Lajos.

• [„România literară”, nr. 44] Versuri semnează Nicolae Arieșescu (*Patritiei; Fericit mă-nalț*), Claudia Ilie (*Se cuvine; Toamna*), Silvia Zabarcian (*E timpul...; Urme; Cuprinsul de dor*), Constanța Buzea (*Pereche; Clonț; Sonet; Spasm*), Cornel Udrea (*Duminica din stele; Posibilă scrisoare; Imagine Câmpeni; Preafericit năier...*), Traian Iancu (*Octombrie*). □ Veronica Porumbacu și Tóthfalusi Anna traduc poeziile lui Radnóti Miklós (*După masă istovită; Se înserează; Marți seara*). □ În traducerea lui Cristian Unteanu citim *Alunele sălbatic* de Robert Sabatier. □ Adrian Marino publică *Jurnal olandez. Delft*. □ Apare *Mitul prieteniei* de Panait Istrati. ■ Sub semnătura „România literară” apare editorialul *Conștiința socialistă*: „Se împlinesc, la 3 noiembrie, trei ani de când, în fața Plenarei Comitetului Central al Partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut expunerea cu privire la îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii și educația socialistă a maselor, pentru așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii și echității socialiste și comuniste. [...] Prețuirea activității după efort și după valoarea ei socialmente necesară privește îndeaproape și pe oamenii de creație, din toate domeniile, deci și pe scriitori. Zilele acestea, Uniunea Scriitorilor și asociațiile sale au conferit premiile pe 1973, premii înglobând peste 50 de autori, – poeți, prozatori, dramaturgi, critici și istorici literari, esești, publiciști. Desigur nu cuantumul sumei, în parte sau în ansamblul acestor premii, ci ceea

ce simbolizează ele se cuvine a fi relevat: stimularea creației literar-artistice. Și aceasta în spiritul acelei chemări pe care o adresa secretarul general al Partidului de la înalta tribună a Plenarei de acum 3 ani: «Redați în artă mărețele transformări socialiste ale țării, munca clocotitoare a milioanele de oameni; veți găsi și contradicții și conflicte, reale nu închipuite, și fapte mărețe, emoționante, demne de numele de om! Faceți din arta voastră un instrument de perfecționare continuă a societății, a omului, de afirmare a dreptății și echității sociale, a modului de muncă și viață socialistă și comunistă!». Așadar, o înaltă etică a creației literar-artistice. Freamătul de conștiință al creatorilor a dăruit și va dăruia cu atât mai intens poporului nostru opere bogate în conținut și în frumusețea expresiei, sub amprenta cea mai valabilă a originalității”. ■ Ioan Alexandru scrie despre *Festivalul Mihai Eminescu*: „Din doi în doi ani Iașul se îmbracă de sărbătoare pentru o săptămână bună aducându-și aminte de Mihai Eminescu. De opt ani s-a statornicit acest obicei devenit de-acum tradițional și rodnic; iau parte pentru întâia oară la această sărbătoare și impresia este copleșitoare. [...] Să mulțumim, dar, ieșenilor, oameni de partid, scriitorilor neosteniți, redactori responsabili de edituri și reviste care susțin și se ostenesec cu adevărat prin scris și îndemn ca cetatea lor să fie o floare în corul [sic!] cetățitorilor române, folosind în acest sens din plin resursele uriașe ascunse prin cuvânt în poezie”. ■ Se dau detalii și despre *Premiile literare pe anul 1973*: □ *Uniunea Scriitorilor*: „Sâmbătă, 26 octombrie 1974, la sediul Uniunii Scriitorilor, în prezența Juriului, a membrilor Biroului și Consiliului Uniunii, precum și a numeroși scriitori și reprezentanți ai unor instituții de cultură, a avut loc festivitatea decernării premiilor Uniunii Scriitorilor pe anul 1973. Premiile au fost înmânate de Laurențiu Fulga, prim-vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor. Laureții au fost felicitați de Ion Hobana, președintele Juriului. În numele celor premiați au luat cuvântul acad. Al. Philippide, Szemlér Ferenc și Mircea Radu Iacoban. Juriul pentru premiile Uniunii Scriitorilor (întrunit în ședință de lucru joi, 24 octombrie) a avut următoarea componență: Ion Hobana – președinte, Paul Anghel, Ana Blandiana, Augustin Buzura, Constantin Chiriță, Ben. Corlaci, Gabriel Dimisianu, Ștefan Aug. Doinaș, Domokos Géza, Arnold Hauser, Ion Horea, Mihai Isbășescu, Ioanichie Olteanu, Nichita Stănescu, Corneliu Ștefanache, Mircea Zăciu – membri. Premiile acordate: Poezie: Cezar Baltag: *Madona din dud* (Ed. Eminescu), Ion Caraion: *Frunzele din Galaad* (Ed. Dacia), Anghel Dumbrăveanu: *Singurătatea amiezii* (Ed. Facla). Proză: Dumitru Radu Popescu: *Vânătoarea regală* (Ed. Eminescu), Nicolae Velea: *Vorbă'n colțuri și rotundă* (Ed. Albatros). Dramaturgie: Ion Băieșu: *Chițimia* (Revista «Teatrul»), Mircea Radu Iacoban: *Sâmbătă la Veritas* (Ed. Eminescu). Publicistică și reportaj: Dan Hăulică: *Geografii spirituale* (Ed. Univers), Ilie Purcaru. *Un elefant pentru doi oameni* (Ed. Scrisul Românesc). Literatură pentru copii și tineret: Mircea Opriță: *Noaptea memoriei* (Ed. Albatros). Critică și istorie literară: Ion Pop: *Poezia unei generații* (Ed. Dacia), Lucian Raicu:

Structuri literare (Ed. Eminescu), Mircea Tomuș: *Răsfrângerii* (Ed. Dacia). Traduceri din literatura universală: Al. Philippide: *Flori din poezia străină* (Ed. Eminescu). Traduceri din literatura română: Ana Cartianu: *Povești și povestiri* de Ion Creangă, în limba engleză (Ed. Ion Creangă), Szemplér Ferenc: *Pomul roșu* de Zaharia Stancu, în limba maghiară (Ed. Kriterion), ca și pentru întreaga activitate de traducător din lirica română. Literatura naționalităților conlocuitoare: Anton Breitenhofer: *Zu spät für Marilena – Prea târziu pentru Marilena* (Ed. Kriterion), Hervay Gizella: *Úrlap – Formular* (Ed. Kriterion), Méliusz József: *Sors és jelkép – Destin și simbol* (Ed. Kriterion), Sütő András: *Istenek és falovacskák – Zei și căluți de lemn* (Ed. Kriterion). Debuturi: Al. Andriescu: *Disocieri* (Ed. Junimea), Mikola Korsiuc: *Rozdorožžja – Răspântii* (Ed. Kriterion), Christian Maurer: *Ein spätes la Paloma – Un la Paloma târziu* (Ed. Kriterion), Marcel Const. Runcanu: *Sepia* (Ed. Dacia), Dorin Tudoran: *Mic tratat de glorie* (Ed. Cartea Românească)”. ■ Aflăm și de premiile acordate de *Asociațiile de scriitori*: □ *București*: „Juriul: Romul Munteanu (președinte), Ion Băieșu, Aurel Covaci, Grigore Hagi, Nicolae Manolescu, Fănuș Neagu, Al. Paleologu, Octav Pancu-Iași, Radu Popescu, Eugen Simion, Al. I. Ștefănescu. Proză: Eugen Barbu: *Caietele Princepelui* (Ed. Dacia și Ed. Eminescu), Ioan Grigorescu: *Spectacolul lumii* (Ed. Cartea Românească). Poezie: Marin Sorescu: *La liliaci* (Ed. Eminescu), Florin Mugur: *Cartea prințului* (Ed. Cartea Românească). Dramaturgie: Iosif Naghiu: *Într-o singură noapte* (Revista «Teatrul»), Corneliu Leu: *Femeia fericită* (Televiziunea Română). Literatura pentru copii și tineret: Mircea Sântimbreanu: *Recreația mare* (Ed. Albatros), Al. Ovidiu Zotta: *O șansă pentru fiecare* (Ed. Ion Creangă). Critică și istorie literară: Al. Piru: *Varia*, vol. II (Ed. Eminescu), Paul Georgescu: *Printre cărți* (Ed. Eminescu), Mihai Ungheanu: *Marin Preda, vocație și aspirație* (Ed. Eminescu). Traduceri: Francisc Păcurariu: *Antologia precolumbiană* (Ed. Univers)”. □ *Cluj-Napoca*: „Juriul: Aurel Gurgianu (președinte), Bálint Tibor, Victor Felea, Kántor Lajos, Lászlóffy Aladár, Liviu Petrescu. Premii: Bretter György: *Párbeszéd a jelennel – Dialog cu prezentul*, eseuri (Ed. Kriterion), Ion Cocora: *Dezlegare de chaos*, poezii (Ed. Dacia), Horváth István: *Kiáltás a halál ellen – Strigăt împotriva morții*, poezie (Ed. Dacia), Petru Poantă: *Modalități lirice contemporane*, critică (Ed. Dacia)”. □ *Tg. Mureș*: „Juriul: Hajdu Gyözö (președinte), Gagyí László, Romulus Guga, Oláh Tibor, Nagy Pál. Premii: Jánosházy György: *Csillagok osztályosa – Printre stele*, antologie de poezie română și universală (Ed. Kriterion), Mihai Sin: *Așteptând în liniște*, nuvele (Ed. Dacia)”. □ *Timișoara*: „Juriul: Franyó Zoltán (președinte), Vladimir Ciocov, Ovidiu Cotruș, Alexandru Deal, Alexandru Jebeleanu, Franz Liebhard, Mircea Șerbănescu. Premii: Eugen Todoran: *Secțiuni literare*, critică (Ed. Facla), Ion Arieșanu: *Amintiri de pe planeta Pământ*, reportaj (Ed. Eminescu)”. □ *Iași*: „Juriul: George Lesnea (președinte), Nicolae Barbu, Mihai Drăgan, Ovidiu Genaru, Mircea Radu Iacoban, Dumitru Ignea, Corneliu Sturzu,

Nicolae Țațomir, Mihai Ursachi. Premii: Constantin Ciopraga: *Personalitatea literaturii române*, istorie literară (Ed. Junimea), Andi Andrieș: *Interludiu*, teatru (Ed. Eminescu)". ■ În cadrul Festivalului „Mihai Eminescu”: „Premiul revistei «Convorbiri literare» pentru cea mai valoroasă carte de lirică patriotică: Ioan Alexandru: *Imnele bucuriei* (Ed. Cartea Românească). Premiile Festivalului: pentru debut: Paul Balahur: *Anotimpul corăbiilor* (Ed. Junimea). Pentru popularizarea literaturii române peste hotare: Tasko Sarov (Iugoslavia): Traducerea lui Mihai Eminescu în limba macedoneană”. ■ În pagina numită *Sub semnul Congresului XI citim Scriitorul în lumina epocii* de Laurențiu Ulici, text în care distinge mai multe „umbre” ale scriitorului: martorul, judecătorul și participantul: „Dacă prima umbră, martorul, nu poate lipsi niciodată scriitorului, presupunând chiar per quia absurdum că el i-ar dori absența, celelalte sunt facultative și țin direct de conștiința lui. Un scriitor se poate, eventual, dispensa de ele dar cred că fără aceste două umbre – judecător și participant – el ar trăi – dacă are cu adevărat o conștiință scriitoricească – sentimentul neplăcut că ascunde un Peter Schlemmil penibil. Este uriaș efortul aceluia scriitor care ține să fie însoțit de toate aceste umbre ale sale; dorința de a nu le pierde este un act de responsabilitate de o mare valoare morală. Când apreciem o operă literară se cuvine, așadar, să avem în vedere și umbrele scriitorului, căci, altminteri, valoarea morală a însuși actului aprecierii se compromite din lipsă de adecvare”. ■ Eugen Simion revine la *Fragmente critice* cu un text despre *Fetele tăcerii* de Augustin Buzura: „Solidul roman al lui Buzura are mai multe rânduri de simboluri și frazele care se strâng în jurul ideii de bază ca cercurile într-un copac le diversifică și le asociază altele noi, greu de controlat. Cu aceasta ajungem din nou la structura cărții și la obiecția ce se poate aduce stilului său de a narra. Structura este, încă o dată, complexă și dificilă, demersul se prelungește, mai ales în prima parte, peste necesitățile reale ale temei, creația este uneori sufocată de vorbe ce nuanțează, detailează, subliniază ceea ce a fost deja exprimat, subliniat, nuanțat. Există în proza lui Augustin Buzura o tehnică a anvelopei. Ideea este învelită cu mai multe rânduri de fapte ce protejează și obscurizează în același timp. Dificultatea vine la el dintr-un fel de feroare a adevărului, din dorința de a epuiza, cu riscul monotoniei, repetiției, o observație. Riscul este ca adevărul să fie acoperit de nuanțele lui”. ■ În *Poezia realului* Aurel Martin scrie despre proza lui Constantin Chiriță: „Aventura pentru Constantin Chiriță, echivalând cu saltul într-o realitate parareală, în care războiul dintre bine și rău însemnează efortul de înfrângere sau de diminuare progresivă a forțelor retrograde. Deschiderea, cu alte cuvinte, a căilor ce conduc spre instalarea definitivă a mai binelui. Instalare sprijinită de romancier cu armele unui patetism ce nu-și ascunde niciodată romantismul”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu publică *În laboratorul scriitorului*, notând apariția volumului *Mitul „faurului aburit”* de Al. Oprea (Albatros). ■ Apare nota nesemnată *La Iași, a IV-a ediție a Festivalului Mi-*

hai Eminescu: „În zilele de 27-29 octombrie s-a desfășurat cea de-a IV-a ediție a Festivalului Mihai Eminescu, dedicat în acest an celui de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român. Manifestarea a fost precedată în toată luna octombrie de numeroase întâlniri ale poeților cu cititorii, de recitaluri, seri și concursuri de poezie, diferite spectacole. Festivalul s-a deschis duminică 27 octombrie în Sala Filarmonicii «Moldova» din Iași, continuând cu un spectacol de poezie și muzică, cu inaugurarea «Salonului cărții» și lansarea primelor trei apariții din colecția «Eminesciana» a Editurii Junimea. În aceeași zi a avut loc o întâlnire cu tineri autori de poezie, vernisajul expoziției de fotografii «Pe urmele lui Eminescu», un concert de cântece pe versuri ale poetului, precum și întâlniri cu cititorii. Luni, în afara recitalurilor de poezie și a întâlnirilor cu cititorii, a fost organizată o sesiune de comunicări științifice și a avut loc festivitatea decernării distincțiilor Festivalului. În cea de a treia zi a Festivalului a avut loc un pelerinaj la Ipotești și Botoșani. În semn de omagiu adus lui Eminescu, au participat la această ediție a Festivalului numeroși poeți ieșeni și din întreaga țară: Ioan Alexandru, Ion Bănuță, Ben. Corlăciu, Dan Deșliu, Anghel Dumbrăveanu, Dinu Flămând, Traian Iancu, Carolina Ilica, Dumitru M. Ion și George Lesnea”. ■ D. Micu, cu titlul *O monografie Elena Văcărescu*, prezintă volumul *Elena Văcărescu* de Ion Stăvăruș (Univers, 1974): „Celelalte aspecte ale poeziei Elenei Văcărescu, reductibile în ultima analiză la inspirația intimă, sunt cercetate în capitolul *Vioara inimii*. Și aici, ca în tot cuprinsul lucrării, metoda este predominant descriptivă. Ea are avantajul de a ne familiariza cu obiectul de studiu, constituind o utilă introducere în literatura scriitoarei, însă, pe de altă parte, carența spiritului critic defavorizează cartea”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Poezie de dragoste*, o cronică literară la *Poezii* de Ana Blandiana (C.R., 1974): „Câteva din cele mai frumoase poezii recente sunt tocmai acelea în care emoția e lăsată liberă, să alerge desculță, fără sfială și fără falsă pudoare. În locul acelei sentimentalități comune vibrând la suprafața poemului ca un aer încins de vară deasupra ierburilor – care era singura libertate îngăduită – avem acum expresia franc senzuală, «nerușinată», și poezia e incomparabil mai proaspătă și mai vitală [...]. Toate acestea sunt semnele unui lirism mai viu și mai proaspăt în poezia Anei Blandiana, și ne fac să așteptăm cu interes volumele viitoare”. ■ Sunt publicate câteva recenzii: □ Adriana Bittel scrie despre *Articole, comunicări, documente de V. Voiculescu*, Comitetul de Cultură și Educație Socialistă, Buzău: „De real folos pentru cercetările biobibliografiei voiculesciene, cartea ar fi fost cu atât mai apreciată dacă s-ar fi eliminat locurile comune, dându-se posibilitate semnatarilor articolelor să-și manifeste pe deplin acuitatea critică, dacă, cu alte cuvinte, s-ar fi efectuat o selecție mai riguroasă a celor publicate”. □ Doina Uricariu prezintă *Legendele țării lui Vam* de Vladimir Colin (Ed. Ion Creangă, 1974): „Cartea lui Vladimir Colin, prin multiple medieri ale ficțiunii (la nivelul narațiunii, al plasticității portretelor sau al poeziei peisajelor reale și fantastice), plecând de

la un plan real fictiv (descifrarea unei scrieri plus descoperiri arheologice) ilustrează și virtuțile referențiale ale mitului, și, prin aceasta, nevoia de a avea un trecut sau o mitologie, reprezintă și nevoia de referință”. □ În *Sarcasm și sentimentalism* Dana Dumitriu scrie despre *Ovăzul sălbatic* de Modest Morariu (C.R., 1974): „Există la baza poemelor din *Ovăzul sălbatic* o dispoziție sarcastică și una sentimentală foarte limpede exprimate datorită caracterului expoziitiv și, cum spuneam, detașat, al versurilor. Revine insistent o amară viziune a umanității care se autodevoră, se macină inutil în lupte fără temeii – spectacol care oferă poetului ocazia exersării spiritului său caustic”. □ Valeriu Cristea semnează *Literatură și folclor*, o prezentare a volumului *Soare cu dinți*, Ion Marin Iovescu (C.R., 1974): „În Ion Marin Iovescu vocile înțelepciunii străvechi, sedimentate secular, răsună tiranic, înăbușind orice veleitate de independență literară. Citindu-l pe acest autor, care «aude» prea bine folclorul pentru a mai fi și altceva decât un disimulat bard al lui, avem posibilitatea de a le asculta din nou, într-o înregistrare fidelă și frumoasă”. □ Mircea Iorgulescu publică *Între cronică și critică literară*, o recenzie la *Scriitori și cărți* de Octav Șuluțiu, ediție îngrijită, tabel cronologic și prefață de Nicolae Florescu (Minerva, 1974): „În realitate, nu ideile critice lipsesc din cronicile lui Octav Șuluțiu și nici subtilitățile analitice; lipsește însă armonizarea lor, lipsește aspectul de «fîresc» și de «închegat». Criticul este nehotărât, oscilând între o «informare» meticuloasă despre cărțile recenzate și o «interpretare» care în mod fatal ar sacrifica o idee sau alta, un amănunt sau un plan de referință”. ■ L.[aurențiu] U.[lici] revine la *Prima verba* cu textul *Veleitarii*, în care sunt prezentate două volume: □ *Viscolul soarelui* de Traian Bălăceanu (Ed. Litera): „Poate că, de și-ar economisi cuvintele și de ar privi actul poetic cu mai multă claritate a comunicării și mai multă disciplină a rostirii, Traian Bălăceanu ar avea oarecari șanse să producă liric în zona onorabilității. Deocamdată, însă, dânsul se află într-o fază a neprecizării pentru sine însuși a motivelor care îl fac să aleagă, dintre atâtea moduri de vorbire, pe acela în versuri”. □ *Trecerea pe corăbii* – Emil Ciuraru (Albatros): „Autorul *Trecerii pe corăbii* mizează excesiv pe funcțiunea lirică a notațiilor, uitând că poezia directă nu presupune absența substanței lirice propriie sentimentelor și gândirii poetice, dar, dimpotrivă, reprezintă o concentrare maximă a acestora. Dificultatea ce o are de trecut poetul este aceea a adecvării expresiei la materia lirică”. ■ În *Cartea străină* citim *Jékely Zoltán, un neoromantic* de Mihai Minculescu. ■ Revenind la *Atlas*, Ana Blandiana scrie despre *Străzile din San Francisco*. ■ Nicolae Balotă semnează *La Viena: Reuniunea jubiliară a Asociației Internaționale Lenau. Muzeul viu*.

● [„Tribuna”, nr. 44.] *Antologie XXX* (poezie de A. I. Brumaru). ■ Secțiunea *Cronica literară* conține observații depre poezia lui Adi Cusin, făcute de Constantin Hârnav; Mircea Iorgulescu scrie despre *Șerban Cioculescu: Caragialiana* în secțiunea *Jurnal de lectură*, opinând că este un volum de

contribuții istorico-literare, cu toate că interpretarea unor opere este adesea literală, și nu literară. ■ *Liviu Rebreanu – inedit*: Ștefan Petraru scrie o introducere la fragmentele din *Astra sau împlinirea a trei sferturi de veac*, fragmentele fiind importante pentru că prezintă contribuțiile la conferințe și relatările vremii. ■ Maria Banuș scrie un articol despre *Iona – un contemporan*, observând că volumul lui Ion Ianoși, *Alegerea lui Iona*, evită să pună accentul pe continuarea destinului lui Iona, construind o viziune optimistă asupra vieții acestuia, fapt care Mariei Banuș i se pare complet discordant cu verosimilul poveștii acestui personaj biblic. □ Ion Vlad publică un articol intitulat *În ținuturile dăruite lumii de William Faulkner*, în care accentul este plasat asupra construirii ideii de istorie a ființei umane.

[OCTOMBRIE]

• [„**Albina**”, nr. 24] Pe prima pagină, versuri de Ion Bănuță. □ George Țârnea este prezent cu opt doine intitulate generic *Grăul nostru suveran*. □ Grupaj poetic selectat din creațiile rapsozilor populari, prezentate în cadrul festivalului-concurs *Din toată inima*, organizat de Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Hunedoara în colaborare cu revista „Albina”.

• [„**Amfiteatru**”, nr. 10] O meditație privind dialectica ideilor în civilizația și cultura noastră contemporană își îngăduie George Munteanu, în rubrica *Tribuna Amfiteatru*, prin *Congresul XI – Pentru o artă a epocii noastre*. □ Rubrica *Primele* propune două nume de tineri poeți: Gabriela Bogza și Ioan Moldovan. ■ În rubrica sa, sub semnul *Prozei scurtissime*, Tudor Octavian semnalează debutul unui viitor SF-ist: Mihai (Michael) Hăulică. ■ Un alt debut în proză, la rubrica *Liceu*: Liviu Papadima, și un debut critic în paginile revistei, Mircea Scarlat – *Integrarea poetică*, despre opera lui Ion Barbu, cu o prezentare de M. N. Rusu – *Un ceas dedus* și un fragment de Al. Rosetti din *Cartea albă*, 1964, despre reapariția poeziilor lui Barbu, la 30 de ani după prima și unica ediție (până în 1964) a *Jocului secund*. □ Lucian Alexiu vizează *Tradiția și valoarea în lirica patriotică*, de la Alecsandri și Eminescu până la Labiș, Nichita Stănescu și Adrian Păunescu, dând însă și exemple negative, de creatori „de serie”, „refuzați de idee”: Vasile Dâncu, Ion Filipoiu, Ion Cincă și cam toți autorii premiați de Ed. Eminescu la concursul de debut și publicați în *Caiet de poezie – 1974*. □ Marian Papahagi, prin rubrica de *Carte straină*, cu articolul *Estetica – teorie a formativității*, pune în discuție volumul lui Luigi Pareyson – *Estetica*.

• [„**Cinema**”, nr. 10] La colocviul realizat de Valerian Sava pe tema *Maturizare politică, maturizare artistică*, printre cei care analizează virtuțile celor 25 de ani scurși de la primul film al cinematografului socialiste se numără și □ Ioan Grigorescu („Numai propunându-ne o largă deschidere către tematica actuală, vom realiza personaje memorabile.”), □ Corneliu Leu („Pentru a ne apropia de eroul contemporan, trebuie să ne îndepărtăm de rețetele convențio-

nale.”), □ Horia Lovinescu („Oricare om care e angajat lucid în construcția societății noastre socialiste, poate fi un erou.”), □ Constantin Stoiciu („Fără politică înseamnă fără adresă.”) și □ Nicolae Țic („Eroii vorbesc, dar ar trebui să și comunice.”). □ „*Alexandra și infernul*”... *înseninat* se intitulează interviul cu Iulian Mihu, regizorul care a adaptat romanul omonim al lui Laurențiu Fulga.

● [**„Convorbiri literare”, nr. 10**] Vlad Sorianu semnează textul *Literatura și realitatea social-istorică*: „Reîntoarcerea la «ethos», la mituri și arhetipuri iraționale, ca și dizolvarea în concept sunt încercări de a descifra viitorul artei, care nu mai satisfac. În ce-i privește pe gânditorii marxști, pentru ei opera de artă a fost, în fiecare perioadă, condiționată, pe de o parte, de o structură socială, de ceea ce s-a înfăptuit prin muncă, iar pe de alta, de acea meditație între bază și suprastructură, – cum numește Marx mitul – de viitorul emergent, conținut în mobilitatea realității”. ■ Nicolae Manolescu face o pararelă între *Țara de dincolo de negură* și *Pseudokyneghetikos*: „Sadoveanu se mulțumește să ne dea un manual poetic de vânătoare, cu o serie de cuceritoare peisagii, câteva amintiri, povești eroice sau fantastice. Numai că este un manual tot atât de fără folos practic ca al lui Odobescu și această trăsătură le apropie mai mult dacă reușește să le despartă erudiția incursiunii, la cel dintâi, de poezia excursiunii, la cel de al doilea, *Pseudokyneghetikos*. False tratate de vânătoare, de pescuit ori de călătorie”. ■ Mircea Iorgulescu se referă la Geo Dumitrescu: „Animator, în 1941, al unei reviste nonconformiste („Albatros”) interzisă repede, la al șaptelea număr, de cenzura vremii, fruntaș recunoscut al tinerilor poeți protestatari pe care, reprezentându-i, îi caracteriza drept «prima generație de la mahala și de la țară, care refuză să se absoarbă în burghezie și care, devenită obiect de calificări intelectuale, rămâne cu cinism la condiția clasei originare», Geo Dumitrescu este totuși în peisajul literar al epocii dar și mai târziu, un izolat. Poziția lui este singulară întrucât, nefiind mai puțin «revoltat» decât Ion Caraion sau Miron Radu Paraschivescu, la el revolta privește în primul rând literatura, acționând în interiorul poeziei și nu prefăcând-o în instrument”. ■ Daniel Dimitriu recenzează două volume de versuri. □ Haralambie Țugui, *Lângă vetrele sacre* (Junimea, 1974): „Haralambie Țugui este unul din poeții orientați spre tematica patriotică; apariția noii sale cărți [...] în acest an, al treizecilea de la Eliberare și al celui de al XI-lea Congres al Partidului, nu poate fi privită în niciun caz ca un gest de circumstanță. Aerul pur ocazional al unora dintre poeziile sale are la bază cu totul altceva decât receptivitatea la eveniment. Haralambie Țugui este un poet de factură tradiționalistă, a cărui exprimare stă sub semnul abundenței și dilatării”. □ Horia Zilieru, *Cartea de copilărie* (Junimea, 1974): „Lumea fabuloasă imaginată aici nu este cea a inocenței ce se vrea redobândită. De copilărie ține numai apetitul pentru joc, și, întrucâtva, imaginația prolifică și fantastă proiectată pe un univers miniatural. Asociația verbală nesupravegheată, epatantă prin efecte, amintește și ea de

obiceiuri infantile. Și de această dată, suveranitatea logos-ului este concepută ca nelimitată”. ■ Referindu-se la *Romanul anchetă*, Val Condurache analizează patru romane. □ Dumitru Radu Popescu, *O bere pentru calul meu* (Scrisul Românesc, 1974): „În *O bere...* fiecare personaj povestitor nu face decât să reproducă povestirea unui alt personaj, episoadele nefiind altceva decât citate de gradul al doilea de a căror autenticitate avem libertatea să ne îndoim. Personajul povestitor poate minți cu sau fără voie, se poate afla sub influența unei stări halucinatorii, poate fi un alienat mintal sau un adolescent pentru care lumea miracolelor există încă”. □ Augustin Buzura, *Fețele tăcerii* (C.R., 1974): „*Fețele tăcerii* e un roman despre istorie, o încercare de a vorbi nu autorizând un personaj atotștiutor să facă o sumă a faptelor și împlinirilor. Ci a căuta în spatele faptelor adevărul uman. Augustin Buzura tinde către forma absolută a cuvântului în raport cu timpul: el caută să schimbe fețele tăcute ale istoriei în povestiri ale combatanților ei. Pornind de la premiza că fiecare individ închide în sine o istorie, Augustin Buzura pune în mișcare mecanismul povestirilor”. □ Bujor Nedelcovici, *Noaptea* (Eminescu, 1974): „În ultimul volum al ciclului *Moștenitorii – Noaptea* – coexistă, de fapt, două romane: o cronică de familie și un roman eseu. În intenția autorului această separație nu a existat probabil, ea nefiind, din această cauză, mai puțin evidentă. *Noaptea* este în primul rând romanul unui personaj, Iustin Arghir, cunoscut cititorilor din volumele anterioare ale ciclului, în care deținea aceeași dublă funcție de anchetator și de eu reflexiv”. □ Radu Ciobanu: „*Dreptul de a începe* este doar o carte corectă, având meritul imparțialității și al unei incontestabile științe a gradației. Radu Ciobanu stăpânește mijloacele scrisului, cartea sa fiind opera unui profesionist”. ■ Al. Dobrescu recenzează două studii critice. □ Șerban Cioculescu, *Caragialiana* (Eminescu, 1974): „Șerban Cioculescu și-a legat definitiv numele de Caragiale, întâi prin ediția pe care a preluat-o de la Zarifopol, apoi prin minuțioasa și, aș zice, obiectiva prezentare a vieții scriitorului, în fine – prin multele articole asupra manuscriselor caragaliene. [...] Șerban Cioculescu tratează opera lui Caragiale și sub regim estetic. Pare paradoxal, însă aceasta e realitatea: articolele critice propriu-zise pot fi numărate pe degete. O realitate care nu privește numai raporturile cu opera lui Caragiale și pe care activitatea de cronicar al actualității literare de dinaintea ultimului război nu o povestea [...]”. □ Hristu Căndroveanu: „În *Alfabet liric*, Hristu Căndroveanu își încearcă șansele în critică și rămâne de văzut cu cât succes. Volumul, alcătuit din profilurile a treizeci dintre confrați, surprinde înainte de toate prin relativa acuratețe stilistică și cursivitatea demonstrărilor, calități pe care intermitenta activitate foiletonistică de până acum a autorului nu le prea evidențiază”. ■ Const. Ciopraga își intitulează eseu *Între Ulyse și don Quijote*: „Văzută din afară, ca experiență umană, drama lui Don Quijote este drama idealismului pur, contrariat de realități. Dar ce reprezintă același personaj în sine și pentru sine? Disponibilitățile sale de autoiluzionare sunt atât de imense, încât contradicțiile,

obstacolele, încercările crude nu-l lezează (sau nu par a-l leza), iar acolo nu e opoziție în conștiință nu este dramă. Paradoxal: cavalerul Tristei Figuri se mișcă în zig-zag numai în raport cu logica noastră, fiindcă altminteri, privit prin propria-i logică, el e perfect consecvent, evoluând liniar și armonic. [...] La protagonistul din Odissea, aventura e subordonată destinului (puterii zeilor), disecată lucid, în funcție de forțe din afara individului. Pentru Ulysse, fapta, aventura constituie atitudine parțială, prudentă, «diplomatică» în vederea unui echilibru față de adversitățile existenței. Planurile zeităților elenice sunt pentru «necăjitul» Ulysse niște hieroglife, mistere, pe care înainte de a trece la fapte, el se străduiește să le priceapă cât de cât. Drama lui se exteriorizează, fiind prin aceasta măsurabilă, aptă de comparații”. ■ Adrian Marino scrie despre *Cercul hermeneutic*: „Din toate aceste motive, în locul lecturii istorice (cronologice) a ideii literare, se poate propune o lectură consecvent circulară a manifestărilor istorice ale ideii literare. Deoarece – în ultimă analiză – toate elementele istorice ale unei idei [...] nu au o interpretare și o semnificație coerentă și organizată decât tot printr-o exegeză hermeneutică. De unde rezultă că orice idee literară are o triplă etimologie indisociabilă: ontologică, istorică și hermeneutică”. ■ Al. Călinescu propune *Un „model” negativ de lectură*: „Există, printre admirabilele *Povestiri dintr-un buzunar* ale lui Karel Čapek (Univers, 1973) o bucată intitulată *Poetul* și care ascunde câteva adânci adevăruri privind statutul poeziei și relația despre literatură și realitate. Povestirea – ca aproape toate celelalte din acest volum – pornește de la un fapt divers [...]”.

• [„*Echinox*”, nr. 9-10] Din editorialul semnat generic „*Echinox*”, reținem atmosfera festivă, tributară ideologiei și limbajului epocii: „Pe baza acestor înfăptuiri Clujul, ca și întreaga țară, va urca pe noi trepte de progres și bunăstare. În acest sens tovarășul Nicolae Ceaușescu arată de la tribuna mării adunări populare [...]”. ■ Prima cronică literară are ca subiect cartea de proză a lui Eugen Uricaru, *Despre purpură*, în care povestirile „propun o lume hipnagogică însă fără luxuriantă, învăluită în mister și răceală” și este semnată de Mircea Constantin. ■ În a doua cronică este pus sub lupa analizei de către Virgil Suciu volumul de eseuri critice *Orfeu și tentația realului*, al lui Ștefan Aug. Doinaș: „Vocația critică a lui Ștefan Aug. Doinaș, emanație directă și, în același timp, cenzură de luciditate a «harului» său poetic, se propune și se realizează într-o construcție fermecătoare în sine, lipsită însă de consecințe.” ■ Versurile sunt semnate de Augustin Pop. ■ Ion Pop realizează exegeza unei cărți reprezentative a lui Mircea Zăciu, *Ordinea și aventura* care „numesc doi poli necesari ce marchează de fapt suprapunându-se acestor date esențiale ale personalității interpretului, însă și dialectica eternă a evoluției literaturii. Dezideratul ordinii e benefic pentru istoricul literar îndrăgostit de echilibru, însă el nu e mai puțin justificat de obiectul său specific de cercetare, de exigența realizării unei perspective globale asupra tradiției, pentru a-i descoperi elementele ce-i pot asigura productivitatea.” ■ Alexandru Cistelean exersează din nou o

critică negativă, ținta fiind de data aceasta poetul George Alboiu (care alături de Ion Gheorghe, I. Alexandru, Gh. Pituț realizează „un mănunchi heteroclit de stiluri vizionare”), despre care comentatorul notează: „retorica explozivă ajunsă la stereotipie”, „un fel de poezie naivă, voit stângace și cam ușor de scris”, „o insuficientă osmoză însă, între material și simbol”. ■ Pe un spațiu de revistă mai extins, Mircea Popa se lansează în căutarea lui Rebreanu înainte de a fi autorul marilor romane care i-au cimentat reputația de romancier, un Rebreanu ucenic în presă, colaborator la o serie de ziare și reviste precum *Ordinea*, *Falanga*, *Scena*, *Convorbiri critice*, *Rampa* (articolul *Obsesia marilor teme*). ■ Al. Căprariu și M. Curticeanu aduc în atenția publicului, în cadrul rubricii *Arhiva*, corespondența lui Lucian Blaga cu Ion Breazu. ■ Teodor Nambu traduce din Virgiliu.

● [„Familia”, nr. 10] Versuri – *Cântec de băștinaș* de Al. Andrițoiu și un poem *Țară în formă de inimă* de Eugen Evu. □ Poezii din Maiakovski, în traducerea lui Gh. Grigurcu. □ Un *Jurnal belgian* de A. Marino. ■ Alt nume propus de Șt. Aug. Doinaș este cel al lui Gabriel Chifu, în *Candoarea de a fi poet*. ■ Reținem eseu *Intelectualul în socialism* de H. Wald. „Ca pătură socială, intelectualitatea a slujit, în cea mai mare parte a ei, diferitele clase dominante care s-au succedat de-a lungul istoriei. Dar chiar în aceste împrejurări sociale s-a realizat misiunea esențială a intelectualului: lupta împotriva stagnării, pentru progres. Căci intelectualii autentici i-au slujit pe stăpânii de sclavi împotriva orânduirii primitive care devenise o frână a istoriei, i-au servit pe feudali împotriva sclavagismului care își epuizase posibilitățile de progres, au sprijinit absolutismul împotriva dezmembrării feudale, au elogiat burghezia împotriva absolutismului și s-au alăturat clasei muncitoare împotriva capitalismului. Firește că desfășurarea istoriei a fost mult mai complexă. Au existat mereu rămăneri în urmă, au apărut uneori salturi prea mari înainte [...] Intelectualul este un factor de progres prin misiunea sa. Munca intelectuală este creație. Intelectualul nu produce lucruri noi de un gen vechi, ci creează genuri noi de lucruri. El nu este numai un producător, ci și un creator [...] Intelectualul se caracterizează nu prin titlul său științific, ci prin puterea sa de creație.” □ Un articol de Paul Anghel, *Cum moare basmul...* ■ Cronici literare semnate de Gh. Grigurcu despre I. Dodu Bălan, *Copilăria unui Icar*, respectiv Geo Dumitrescu, *Jurnal de campanie*. Cităm din al doilea: „Înotând cu putere înspre largul poeziei, Dumitrescu se apropie întrucâtva de Adrian Maniu (de care-l desparte scepticismul în materie de caligrafie) și de Bacovia (de care-l separă lipsa unui inexorabil dramatism, asumat până la capăt). Mai înrudit ni se pare a fi cu suprarealiștii, nu atât în expresia relativ coerentă, «cuminte» (în pofida bagajului cinic), cât în mentalitatea literar-iconoclastă, atașată efectului extravagant. Geo Dumitrescu este un *suprarealist realist*, dacă e posibilă o asemenea expresie, traducând atitudinea descărnată a suprarealismului, transparentă prin reducerea aventurii plastice, până când se zăresc printr-însa con-

tururile banalității înseși.” □ Ștefan Bănuțescu dă o *Rețetă pentru glorie*, în rubrica sa permanentizată *Cronică elementară*.

● [„*Ramuri*”, nr. 10] Redacția semnează textul *Sub semnul dezbaterei creatoare*: „Înseși dezbaterea sunt o ilustrare pilduitoare a ideii legitimate de proiectul de Program, coform căreia lărgirea continuă a democrației reprezintă un factor esențial și o necesitate obiectivă în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. În acest fel, comuniștii, toți oamenii muncii participă în mod direct, concret și activ la transpunerea în practică a politicii partidului, la apropierea mai rapidă a viitorului luminos, fericit”. ■ Grigore Traian Pop realizează un *Interviu cu Nicolae Dragoș* despre *Literatură și filosofie*: „– O operă concepută într-o perioadă de decădere istorică a unei clase, de către un reprezentant al acesteia, de către un reprezentant cu conștiință de clasă, cu sentimentul apartenenței de clasă, e, în mod necesar, o operă de decadență, o operă decadentă? – Depinde. Când talentul e oarecare, când incapacitatea de obiectivare în fața realităților istorice este hrănită de un fanatism și reacționarism violent, sunt create premisele unor opere al căror conservatorism și decadentism să anuleze, atâta cât sunt, talentul, vocația autorului. Dar nu o dată talentele deosebite – și așa propune în definirea lor și acea calitate indispensabilă a unui scriitor adevărat de a nu trăda adevărul – depășesc propriile limite de gândire, iar drama, conflictul dintre adevărul vieții și neadevărurile unor ideologii, unor concepții pot duce la creații tuburătoare. În general, marile personalități artistice, indiferent de contextul social-istoric în care evoluează, s-au impus tocmai prin capacitatea de a-și depăși epoca, de a nu deveni robi ai propriilor erori de gândire. Cazurile unui Balzac ori Tolstoi se aduc adesea spre exemplificarea. – *Ce se întâmplă când conștiința politică și filosofică a unui scriitor nu sunt la nivelul talentului său? (Situția inversă nu are, cred, nicio importanță)*. – Nu cred că răspunsul este mult prea simplu de formulat. În cazul scriitorilor, consecințele sunt indiscutabil diferite de la individ la individ, în funcție de zonele vieții investigate artistic. Uneori contradicția poate fi învinsă printr-o dramatică și tulburătoare confruntare cu sine și cu lumea în care trăiește autorul. Alteori, creația poate vădi semnele unei explicabile epatări, oscilații, fluctuații de opțiune. Câteodată, tezismul creației, așezat pe false concepții, atenuază puternic valoarea umană și literară a acesteia. În sfârșit, este tot atât de posibil să asistăm la nașterea unor lucrări cu virtuți estetice, cu atât mai păgubitoare, cu cât prin valoarea lor, prin forța de expresie, pot avea influență asupra cititorului cu o concepție despre lume și societate nu îndeajuns consolidată. Dar, gândiți-vă că acest punct de vedere în scrierile despre literatură și filosofice ale lui Marx, Engels, Lenin există o mulțime de exemple concrete, că nume aflate în atenția opiniei publice la acea dată au intrat, multe, în uitare, prin erori filosofice, prin concesiile de conștiință în conflict cu dialectica socială. În consecință, nu putem decât să consemnăm cu satisfacție faptul că în condițiile unei orânduiri cum este cea în care ne realizăm noi opera, consensul

dintre filosofia acceptată de către o întreagă națiune și cea în numele căreia acționează, prin scris și prin faptă, autorul poate avea influențe pozitive asupra creației acestuia. Viziunea scriitorului asupra vieții, gândirea literaturii în termenii cei mai adecvați adevărului, dialecticii existenței sociale, îl despovărează de epatări și căutări sterile. – *Tinerii poeți: robuști, sănătoși, sistematici, în bune relații cu viitorul și în amicitie cu semenii, protejați de prezent și de viitorul pe care-l conține prezentul, se străduiesc să se abandoneze angoasei. De ce? Nu e de vină și o anume formulă a optimismului care se practică în poezie?* – Nu, nu e de vină formula optimismului, pentru că pur și simplu nu există o unică formulă a acestuia. Ca și în cazul poezilor al căror vers este mai încruntat, mai problematizant, și în cazul poeziei optimiste vom întâlni creații de certă valoare, alături de prefabricate. Nu numai tristețea poate duce la opere profunde, cum eronat pare a se crede de către unii, ci, deopotrivă, și optimismul. Cu condiția ca autorul ce și-a asumat ducerea mesajului să fie înzestrat, să aibă – cum spunea Platon – înzestrare firească și putere a inspirației, să aibă o mare chemare pentru poezie. – *În ce măsură prestigiul unei culturi poate deveni forță politică eficientă?* – În măsura în care oamenii de artă, prin valoarea universală a creației lor, fac dintr-o cultură națională un mesager universal. În măsura în care ideile politice esențiale ale unui moment istoric sunt asumate organic de creatori, devenind parte integrantă a operei de artă, intuind structura acestuia nu ca un «ingredient» oarecare, ci ca trăsătură distinctivă. În măsura în care ideile unei epoci devin credințe artistice ale autorilor. În măsura în care prezența lor nu este rezultatul unei deliberări naționale, ci al implicării lor definitive în însăși existența creatorului. Cerințele puse în fața omului de artă de societatea însăși, formulate cuprinzător în *Programul partidului*, vin să confirme încă o dată aceste mari adevăruri ale existenței noastre spirituale”. ■ În cadrul rubricii *Puncte de vedere*, Eugen Simion se ocupă de *Literatura de călătorie*: „La granița dintre literatură și paraliteratură, se situează și însemnările de călătorie ale lui Octavian Paler (*Drumuri prin memorie*, 1972, 1974), autor, mai întâi, al unor delicate definiții lirice (*Umbra cuvintelor*, 1970), în maniera stilistică a lui Blaga. Lumina, tăcerea ce ruginește, semințele nevăzute, lucrurile care alunecă sau ies din somn etc. sunt temele lui, exprimate aforistic... [...] Despre subiecte atât de des cercetate, toată lumea are idei și preferințe, ceea ce putem cere unui memorialist modern, excedat de cărțile ce-l preced, este să arate o coerență a impresiilor și o prospețime a reflecției, lucruri pe care aceste *Drumuri în memorie* (e titlul cărții lui Octavian Paler) le arată. În preajma atâtor capodopere, el nu-și pierde capul, fraza nu se dilată, vorba n-o ia, cum se întâmplă adesea, înaintea ideii”. ■ În cadrul rubricii intitulată *Cronica literară*, Al. Piru se ocupă de doi poeți. □ Primul este George Alboiu: „Deși cu mai multe repetări aproape stereotipe, volumul *Stâlpi* e cel mai caracteristic și mai împlinit. În sfârșit George Alboiu a ajuns la un limbaj potrivit, la o tehnică proprie și poate intona fără poticniri al său *Cântec vechi*... [...] Cu aceasta ex-

periența lui George Alboiu din care Alecsandri și Eminescu, Arghezi și Blaga nu sunt absenți poate fi socotită încheiată”. □ Al doilea este Dan Mutașcu: „Prin insistență, perseverență și tenacitate, Dan Mutașcu [...] a reușit să publice în patru ani șapte volume de versuri, din care unul în Statele Unite ale Americii (*Poems*, Newark-New Jersey, 1970). Volumul de debut *Substratum* (Eminescu, 1970) trimitea, în ce avea mai promițător la lirica lui Lucian Blaga [...]”. ■ Adrian Marino continuă studiul despre *Începuturile hermeneuticii literare (IV)*: „Pentru fiecare interpret, orice criterii – oricare ar fi acestea – pot să însemne altceva. Este deci necesar ca toți hermeneuții unui text să cadă în prealabil de acord asupra fiecărei semnificații a fiecărui element al sistemului de referință în parte. Însă, chiar și în acest caz nu se ajunge decât la o pseudo-universalitate, la un consens foarte limitat, cu valoare eminentă statistică, redusă la un grup, la adepții aceluiași sistem terminologic și de interpretare”. ■ La secțiunea despre *Carte* semnează recenzii Dumitru Velea și Petre Anghel. □ Dumitru Velea prezintă cartea lui Adrian Marino: „*Olé! España* (Editura Eminescu, 1974) reprezintă pentru Adrian Marino o «ieșire» din cultul rigorii și al erudiției. Dar, evident este vorba despre o «ieșire» aparentă, și vom vedea de ce. Spirit caracterizat prin măsură, obiectivitate, echilibru, sistematizare, autorul cu acest prilej, își redescoperă fondul mediteranean, voluptuos. Totodată, prin itinerariul iberic Adrian Marino descoperă Spania, până atunci o mare necunoscută. Asupra lui lucrează, precum o fascinație donquijotescul, ceea ce este explicabil la un spirit contaminat de macedonskianism, subjugat de contactul cu un destin determinat de discrepanța dintre vis și realitatea existenței – de fapt o variantă românească a donquijotismului”. □ Despre *Periplu* scrie Petre Anghel: „Cartea lui Dumitru Micu este, așa cum o arată și titlul, o călătorie în lumea cărților și a scriitorilor. Autorul navighează cu ușurință de la un capăt la altul al istoriei literaturii române, fără să-și propună un criteriu precis de selecție, fără să-și fixeze un itineraiu strict. Reflecțiile sale sunt ale unui profesor plictisit de scheme pedagogice și care, în liniștea nopții, lasă gândurile să-i alerge dezlegate de canon. În felul acesta, reapar în memorie Eminescu sau Blaga, Lovinescu sau Vianu, criticul nefiind interesat în primul rând de definirea individualității lor, cât, mai ales de creionarea unor portrete fugare, privite însă dintr-un unghi inedit și sensibil. Multe dintre medalioanele acestui *Periplu* au fost, cândva, în alte cărți ale autorului, capitole importante, personaje de istorie literară”. ■ La rubrica intitulată *Scriitori din Oltenia*, Al. Firan se ocupă de Mihnea Gheorghiu: „Creația scriitorului Mihnea Gheorghiu este concretizată în peste 30 de volume (originale și traduceri din literatura universală) și în câteva mii de articole răspândite în mai toată presa literară și culturală românească, reprezentând o reală contribuție la dezvoltarea culturii românești și universale”.

● [„Secolul 20”, nr. 9–10] Număr dublu, consacrat „mărețului eveniment al vieții noastre politice”, Congresul al XI-lea, fiind oglindit „modul în care,

de-a lungul timpului, a fost întrevăzut *visul de aur al omenirii* – Comunismul”. După fragmente din cuvântări rostite de Nicolae Ceaușescu despre activitatea politico-educativă, este publicat articolul redacțional intitulat *Perenitatea speranței*, referitor la idealurile comunismului. □ Petre Stoica traduce numeroase poeme din literatura universală, privitoare la „condiția proletară”. □ În acest număr, Camil Petrescu, G. Călinescu și Geo Bogza sunt scriitorii români traduși în limbi străine. Astfel, □ I. Igiroșianu traduce în franceză *Cei care plătesc cu viața*, □ Ana Cartianu transpune în engleză nuvela „*Iubita*” lui N. Bălcescu, iar □ Andrei Ionescu traduce *Orion și alte poeme*. □ „Ambasador al poeziei românești” în America Latină (Venezuela, Columbia, Ecuador, Costa Rica, Mexic, Peru) este poetul Vasile Nicolescu, director în Consiliul Culturii și Educației Socialiste. Ajuns la Lima în august 1974, el inaugurează o expoziție de carte românească, are întâlniri cu scriitorii peruvieni, citește din lirica românească, susține conferințe despre literatura română contemporană, toate aceste manifestări desfășurându-se sub semnul celor trei decenii de la Eliberare. □ Cu același prilej, în cadrul aceleiași rubrici (*Prezențe românești*), remarcându-se „nota de afecțiune, de căldură prietenească” ce se desprinde de-a lungul anilor din atitudinea și interesul dovedite de revista „Inostrannaia literatura” în ceea ce privește fenomenul literar românesc, este semnalat numărul din august a.c. consacrat în întregime culturii române. Pe lângă câteva recenzii, traduceri de poezie, proză și reportaj se dovedesc majoritare (Marin Sorescu, Zaharia Stancu, C. Ștefanache, Gabriela Melinescu, Geo Bogza, Traian Coșovei ș.a.). □ În aceeași rubrică, este prezentat succint ultimul număr al revistei cubaneze „Signos” (Semne), în care România este prezentă prin semnătura lui Edgar Papu [din păcate, fără precizări suplimentare] și printr-o anchetă folclorică româno-cubaneză ce stabilește „o interesantă comparație între manifestările artistice ale țăranilor de la munte din Cuba și România”.

● [„*Steaua*”, nr. 10] Număr aniversar dedicat orașului Cluj-Napoca, 1850 de ani de la întemeiere. Majoritatea articolelor sunt consacrate acestui eveniment sărbătoros: *Orașul și momentele destinului sau literar* de Valentin Tașcu, *Armonia unui oraș* de Silvia Popovici, *Efigie clujeană* de Ion Istrati, *Cetatea anilor tinereții* de Mihai Beniuc, *În Clujul universitar de altădată* de Eugen Todoran, *Farmecul orașului* de Al. Căprariu, *Fascinație* de Letáy Jajos, *Un fel de confesiune* de Aurel Gurghianu, *Grădina mea* de Vasile Rebreanu, *Semper reveniens in Napocam* de Leonida Neamțu, *Vocile clujenilor* de Aurel Șorobetea, *Pânza de păianjen* de Aurel Rău, *În căutarea unei tradiții* de Ilie Balea. ■ Poezii de Horia Bădescu, Aurel Rău, Nicolae Prelipceanu, Aurel Gurghianu, Ioan Alexandru, Virgil Nistor, Adrian Popescu, Radu Cârnci, Ștefan Augustin Doinaș (poemul *Blazon*). ■ Un interviu luat de Flavia Andrea unui poet american din gruparea Underground, Keith Wilson. ■ Vasile Rebreanu publică un lung fragment de proză cu titlul *Vânătoarea de vulpi*. ■ Ileana Hoge-Velișcu și Iv Martinovici tălmăcesc câțiva poeți chinezi din

„epoca de aur”, și anume: Li Bai, Men Hao-ran, Wang Wei, Bai Ju-yi, Wang Zhi-huan. Petre Stoica traduce alte poeme din poeți germani din R.D.G., precum Johannes Bobrowski, Günter Kunert, Uwe Grüning, Karl Mickel. ■ Eugen Uricaru prezintă o lucrare apărută la editura Oreste Barjes din Roma, intitulată *Profili di estetica europea. Lucian Blaga, Gaston Bachelard, Carl Gustav Jung* de Nicoletta Corteanu Loffredo, în care se realizează o încercare de introducere a gândirii estetice a lui Blaga într-un context european (articolul *Un studiu comparativ: Blaga, Bachelard, Jung*). ■ Eugen Uricaru recenzează romanul *Fetele tăcerii* de Augustin Buzura, care, zice cronicarul, se dovedește „a fi un prozator preocupat, la modul superlativ, de problemele etico-sociale ale contemporaneității”, acest ultim roman fiind „un roman cu multiple sensuri, în special pe planul responsabilității sociale”. Mircea Ghițulescu îi analizează pe eroii dramelor lui D. R. Popescu din *Acești îngeri triști și Piticul din grădina de vară*. ■ Este publicat de către Dumitru D. Panaitescu un text inedit al lui Perpessicius, căruia i se dezvăluie și talentul de portretist, fiind tipărit alături de text și un desen în peniță, un autoportret. ■ Mircea Zăciu plonjează în atelierul de creație al lui Liviu Rebreanu, în caietele rămase de la prozator, care formează un document al unei conștiințe artistice determinate. Regretând că la treizeci de ani după moartea lui Liviu Rebreanu, încă nu există o monografie reprezentativă, Mihai Gafița îi îndrumă pe eventualii cercetători spre momentele cheie ale biografiei romancierului și ale concepției sale despre scris, așa cum transpare din literatura sa memorialistică și din documentele lăsate mărturie (*Liviu Rebreanu și vocația scrisului*). ■ Adrian Popescu găsește numai reminiscențe din alți poeți clasici în grupul de aspiranți de la „poșta redacției”

● [„Teatrul”, nr. 10] Articolul de fond, scris *În întâmpinarea Congresului al XI-lea al P.C.R.*, este intitulat *Gândire și creație artistică revoluționară*: „Teatrul românesc de azi - dezvoltat în anii glorioși ai socialismului, ca o funcție socială de însemnătate majoră în formarea și educarea omului nou - este legat direct și indisolubil de realitate și de adevăr. Așa precum învățământul și știința, de la cel dintâi prag al pedagogiei, până la cele mai subtile investigații ale minții, sunt chemate și își propun să contribuie, cu toate forțele lor, la producția bunurilor materiale și spirituale necesare unui rapid progres spre culmile civilizației, teatrul, sector integrat în activitatea de artă și cultură, căreia partidul îi acordă o atât de intensă atenție, trebuie să răspundă, cu generos avânt, misiunii sale educative și artistice”. □ Aurel Baranga scrie despre *Romantismul epocii noastre*, articol în care se concentrează pe „documentele ce urmează a fi supuse dezbaterii celui mai înalt for al comuniștilor, Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român”. □ Leonida Teodorescu se ocupă de *Dramaturgia implicată*: „Sub aspectul implicării sale în zbuciumul contemporaneității, teatrul, mai ales prin dramaturgie, și, încă și mai exact, prin dramaturgia originală, a oscilat între cei doi poli ai implicării: ilustrativism și

dezbateri. [...] Una din problemele care se pune însă (cel puțin sub aspect sociologic), este aceea că literatura, în calitatea ei de fapt al vieții publice, nu există în sine, nu există decât prin relațiile pe care le stabilește și pe care, uneori, le generează. O piesă închisă într-un sertar este (iarăși sub aspect sociologic) doar o dramaturgie potențială, dramaturgia reală este cea care se publică și se reprezintă, deci cea care stabilește niște raporturi cu receptorii”. □ În *Studii de dramaturgie*, Mircea Mancaș abordează problema *Coordonatelor poetice în drama contemporană*. □ Margareta Bărbuță publică studiul *Folclorul - sursă de revigorare a teatrului*. □ În *Cronica dramatică* Virgil Munteanu scrie despre *Șoc la mezanin* de I. D. Șerban (Teatrul „Nottara”); C. Paraschivescu despre *Cazul profesorului Enăchescu* de Eugenia Busuioceanu (Teatrul Dramatic din Galați); Paul Tutungiu despre *Amurgul acela violet* de I. D. Sârbu (Teatrul Național din Craiova); Valeria Ducea despre *Chițimia* de Ion Băieșu (Teatrul de Stat „Valea Jiului” din Petroșani); Ileana Popovici despre *Cu cărțile pe față* de Antonio Buero Vallejo (Teatrul Mic); Radu Albala despre *Lady X* de Eugen Mirea („după Thomas Middleton”) (Teatrul „Nottara”). □ În *Turnee*, Mira Iosif scrie despre *Adâncimi* de Constantin Chiriță, *Insula* de Mihail Sebastian și *Swanewit* de August Strindberg Teatrul Municipal „Maria Filotti” din Brăila). □ Al. Mirodan în *Puncte de suspensie...* publică *Teatru fără cuvinte*. □ Alexandru Balaci publică un articol omagial intitulat *Ariosto și comediile lui*. ■ În *Dramaturgia Secolului XX*, Nicolae Balotă publică *Resurecția tragediei?*, studiu în care analizează concepția despre teatru a lui Antonin Artaud. □ În *Discuții*, Mircea Braga scrie despre *Teatrul experimental - o realitate artistică?* □ În *Turnee*, Mira Iosif prezintă *Compagnie du Cothurne: „Fracasse”*. □ În *Film*, D. I. Suchianu abordează problema *Filmului istoric românesc*.

• [„**Transilvania**”, nr. 10] În *Album sentimental* citim *Munții Făgărașului* de Mihai Beniuc (din volumul *Pe multe de cuțit*). □ Citim poezii de Leonid Dimov, sub titlul *Litanii pentru Horea (Zărand; Stafia; În permisie; Răgaz; Balada nojițelor)*. □ Din proză citim *Întoarcerea la uneltele clare* de Ștefan Mate Gabriel și *Legendara pasăre Phoenix* de Eugen Uricaru. □ Apar și *Tineri poeți sibieni*: M. Posada (*Cu țara de vorbă*), Adrian Gurgău (*Clipa Eliberării*), Cornel Brahaș (***) , Dănilă Dan (*Pentru pace*). ■ Editorialul *În perspectiva comunismului* este semnat „Transilvania”: „În memoria întregii națiuni, acest an va rămâne, fără îndoială, un simbol al victoriei și împlinirii, ca o piatră de hotar ce indică atât realizările, cât și căile ce le vom urma de aici înainte. Desigur, meditănd asupra acestui lucru, vom recunoaște că este meritul Partidului Comunist Român de a fi înțeles și valorificat concepția marxist-leninistă în substanța sa cea mai adâncă, în spiritul său, ca pe o teorie vie, ce nu-și propune să ofere teze imuabile, ci ca pe niște principii ancorate în realitatea concretă, care, la rândul lor, presupun o aplicare creatoare, în funcție de condițiile concrete, specifice – economice, sociale, istorice, naționale – din fiecare țară. Este evident că, de pe o asemenea platformă, cu adevărat fertilă,

partidul nostru a soluționat și soluționează eficace complexe aspecte impuse de înaintarea noastră spre comunism, contribuind, în același timp, la îmbogățirea tezaurului comun de idei și experiențe al marxism-leninismului”. ■ Sub nota: „Revista noastră publică, în continuare, articole care dezbat complexitatea funcțională și implicațiile valorice ale valențelor de universalitate a culturii și artei românești. Reluăm reperele cele mai importante ale tematicii pe care, pe această cale, o comunicăm colaboratorilor noștri, invitându-i, în același timp, să participe la discuție. Ce se poate face mai mult și mai bine în acest sens? Care sunt adevăratele virtuți, încorporate în opere și lucrări intelectuale, ale universalității românești? Prin ce se poate defini aportul specific românesc în patrimoniul universal? Care este raportul dintre difuziune și receptare? Cum se oglindesc, în operele reprezentative, coordonatele specificului național și specificității artistice? Care este raportul dintre individual, național, regional și universal? Ce loc ocupă localismul creator în ansamblul culturii naționale și cum poate deveni el rezonanță a universalului? Cum se poate caracteriza aportul naționalităților conlocuitoare la definirea profilului național unitar chemat să reprezinte cultura României socialiste în confruntarea universală a valorilor?”, apar: □ *Lumea culturii și Eminescu* de Constantin Noica: „Nu se poate da o imagine a lui Eminescu, la fel cum nu i se poate face o statuie, deși s-au încercat atâtea. Și, tot astfel, nu se mai poate face o judecată critică asupra lui Eminescu, cel puțin de către noi, românii: iar numai aici, la noi, în înțeleșurile și subînțeleșurile noastre, este el cu adevărat. O singură judecată îi face dreptate, cea a lui Iorga. Dar ea nu mai este o judecată, ci o mărturisire și o mirare. Căci nu de judecată critică, de către noi, este acum Eminescu, ci de îndurat într-un fel. Câteodată trebuie să spunem că e firesc ca din 1902 și până astăzi manuscrisele lui Eminescu să nu fi fost redată întocmai, așa cum s-a cerut de-a lungul anilor, în câteva rânduri: lumea noastră trecută nu-l putea îndura, asimila, înțelege cu adevărat, adică nu-l putea primi cu smerenia intelectuală cu care l-a invocat marele Iorga. Era o conștiință de cultură din dindărătul nostru – de la folclor și până la științele pozitive – devenind astfel conștiința noastră mai bună, sau poate muștrarea de conștiință a oricărui intelectual, care-i vedea necuprinsul, adică «sinteza». Ni se pare că astăzi, în 1974, îi putem îndura. Astăzi putem deschide cea de a doua ladă”. □ *Anton Pann și proverbul sud-estic* de Mircea Muthu. ■ Titu Popescu semnează o cronică literară la *Fețele tăcerii* de Augustin Buzura: „Ansamblul compozițional de tip monumental își reface, pe mai multe planuri, unitatea de anvergură, înlănțuirea de cronică socială vastă, vivificând romanescul printr-un decal psihologic după armonizarea imprevizibilă a realității sociale. Roman masiv, de amplitudine, tip fluviu, al unui realism psihologic disponibil pentru ingeniozitatea verosimilității epice; roman ca ipostaziere a timpului, luat ca eveniment social, de la care se revendică forța stilistică a cărții, chiar dispersia compozițională. Caracterul distinct al *Fețelor tăcerii* se accentuează printr-o închegare a evenimentelor narate într-un final

etic, fără însă a închide perspectiva istorică, la a cărei reluare, în viziunea evenimentelor de transformare ulterioară, autorul ar trebui să cugete”. ■ Mircea Zăciu publică studiul *Critica românească și relația literatură–societate*: „Relația *literatură–societate* apare ca o constantă dialectică de-a lungul dezvoltării gândirii estetice românești, dezbaterea termenilor fiind purtată în strânsă conexiune cu eforturile de integrare în ritmul european, dar cu soluții ieșite din dinamica specifică a literaturii naționale. Reluarea problemei de la o epocă la alta fixează permanența unor concepte de bază, de unde și caracterul lor de invariante, explicațiile, accepțiile și soluțiile oferite devin însă «variabile», în funcție de coloratura imprimată de curentele filosofice, estetice, literare ce le alimentează”. Studiul urmărește relația *literatură–societate* pornind de la critica maioreșciană până la analizele propuse de Adrian Marino. ■ În *Bibliografie* se oferă detalii despre ultimele volume apărute la editurile Cartea Românească, Dacia și Kriterion (cărți în limba germană). Reține atenția semnalarea volumului *Poezii* de Angela Marinescu (C.R.). ■ În *Revista revistelor* este prezentat cuprinsul publicațiilor, împărțit în grupaje: *Ideologie, Poezie, Proză, Critică, Istorie literară, Literatură universală*.

● [„**Vatra**”, nr. 10] În *Radar* apare un articol despre „Șocul viitorului” – certitudinea viitorului de Andrei Roth. În secțiunea *Atitudini*, articolul *Pledoarie pentru o sociologie literară* de Cornel Moraru, care pledează pentru o viziune culturologică și macrosocială. În *Filtre* sunt amintite următoarele cărți: volumul de poezie *Cele ce sunt* de Mircea Ciobanu; debutul în proză al Violetei Zamfirescu cu *Cei de la casa Pândarului* și „cartea avatarurilor unui caz și cartea unor cărți” *Clodi Primus* de Const. Zărnescu; în critică Petru Poantă cu *Modalități lirice contemporane* și Alexandru George cu *La sfârșitul lecturii*. ■ Apar patru poeme de Marin Sorescu. □ În *Ochiul ciclopului*, proză science-fiction de Mircea Oprea – *În noaptea aceea Bret visă*.

● [„**Viața militară**”, nr. 10] Număr dedicat zilei de 25 Octombrie. Publică versuri: G. F. Cozma (*Ostașul către partid*), Nicolae Dumbravă (*Imn*), Dragoș Vicol (*Se-ntorc mereu victorioși soldații*), Victor Tulbure (*Pe cărări de soare*), Adrian Păunescu (*Soldatul*), Al. Andrițoiu (*Cântec de infanterist*), reportaje și însemnări: Cristian Leon (*Panoramic de aplicație*), G. F. Cozma (*Dimensiunile maturității*), Mircea Șerbănescu (*Prin fiecare faptă*), Nicolae Jianu (*Un singur suflet*), Ion Sandu (*Angajament îndeplinit*), Al. Jebeleanu (*Drum spre desăvârșirea tinereții*), Ion Căpeț (*Flăcări vii*), Florian Grecea (*Confluente*), Mircea Radina (*Fișe pentru o carte a virtuților*), Jean Gheliuc (*Cotele înalte ale inteligenței și pregătirii*), rememorări: Ion Gh. Pană (*Carei – 25 octombrie 1944*), proză: Ion Aramă (*Memorii din linia întâi*). □ În rubrica *Viața cărților*, Nicolae Baltag semnează o cronică de carte volumului de versuri *Deplasarea spre roșu* de Titus Văjeu, alături de Aurel Martin care comentează volumul de proză *Naufraziul EGRETEI* de Mircea Radina. □ O relatare menționează încheierea celei de-a doua ediții a Festivalului cântecului ostășesc. „Cele mai

valoroase creații – cântece patriotice, marșuri ostășești și melodii de muzică ușoară – au fost distinse cu următoarele premii și mențiuni: I. CÂNTECE PATRIOTICE. Premiul I: *Cântă patria-n lumină*, muzica Radu Paladi, versurile Eugen Frunză. *Armata română*, muzica Sergiu Sarchizov, versurile Jean Gheliuc, Premiul II: *Te apăr și te cânt, patria mea*, muzica Henry Mălineanu, versurile Harry Negrin. Premiul III: *Vom apăra libertatea patriei*, muzica și versurile Viorel Doboș. Premiul special acordat de Ministerul de Interne: *România, vatră străbună*, muzica Gheorghe Bazavan, versurile Nicolae Nasta. Premiul special acordat de Consiliul Culturii și Educației Socialiste: *Ostași ai cerului albastru*, muzica Sergiu Eremia, versurile Jean Gheliuc. Mențiuni: *Apărăm un strămoșesc meleag*, muzica Claudiu Negulescu, versurile Ștefan N. Tita, *Pentru tine, România*, muzica Costică Andrei, versurile D. Vasilescu-Liman. *Patria mea, poporul meu, partidul meu*, muzica Mircea Alexe, versurile Mircea Radina. II. MARȘURI OSTĂȘEȘTI Premiul I: *Am jurat cu mâna pe drapel*, muzica de Constantin Romașcanu, versurile Stelian Filip. Premiul II: *Ai lui Ștefan demni urmași* muzica de Dumitru Botez, versurile Traian Reu. Premiul III: *Te salut, drapel al țării mele*, muzica Aurel Giroveanu, versurile Aurel Felea. *În pas cadențat*, muzica Misu Iancu, versurile Harry Negrin. Premiul special acordat de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist: *În pas cu țara*, muzica Aurel Manolache, versurile Sașa Georgescu. Mențiune: *Pământ de cântec și de aur*, muzica Ștefan Andronic, versurile Ion Socol. III. MUZICA UȘOARĂ. Premiul I: *Iubire sfântă România mea*, muzica Radu Șerban, versurile Gheorghe Vâlcu. Premiul II: *Tărâm al gândului curat*, muzica Sabin Păutza, versurile Flavia Buref. Premiul III: *Pe apă, în aer, pe pământ*, muzica George Grigoriu, versurile Angel Grigoriu și Romeo Iorgulescu. *Mândră sunt că fac armata*, muzica Florentin Delmar, versurile Aurel Felea. Premiul special acordat de Uniunea Compozitorilor: *Onor soarelui*, muzica Florin Bogardo, versurile Dan Mutașcu. Premiul special acordat de Biroul U.T.C din Consiliul politic superior al armatei: *Un zâmbet pentru marinari*, muzica Ion Zaharia, versurile Ion Aramă, Mențiune: *Vira ancora*, muzica Camelia Dăscălescu, versurile Călin George Ionescu.” □ Mihai Iordănescu revine cu o temă nouă în seria consacrată *educației patriotice prin manualele școlare*, arătând că memoriile de război absentează din arsenalul educativ al școlii: „Lectorul memoriilor de război, redactate pe parcursul ultimilor ani de o pleiadă strălucită a comandanților români, participanți la războiul antihitlerist, regăsește cu ușurință, concretizate în pagini de neuitat, atributele fundamentale ale genului: bogată informație istorico-militară, ample considerații tactice și strategice, arta sublimării narațiunii până la punctul unde faptele concrete, în chiar desfășurarea lor, configurează o anume filozofie a istoriei ș.a.m.d. Și cu toate că un studiu unitar și cuprinzător pe această temă încă ne lipsește, caracteristicile amintite au fost relevate nu o dată în intervenții publicistice de înaltă ținută. Mai puțin, mult mai puțin din păcate, a fost sesizat și comentat un alt aspect,

Înalta valoare educativă pe care asemenea texte o comportă pentru tânăra generație. Cu toate că, chiar și la o privire sumară, se poate ușor observa cum memoriile de război, mai ales când au ca temă lupta în numele unor idealuri nepieritoare, alcătuiesc o zonă de referință pentru care adolescenții îndeosebi manifestă o înaltă aderență. Atitudine întru totul firească dacă avem în vedere că, prin chiar substanța lor, memoriile de război se definesc ca o varietate făcând trecerea între cercetarea istorică și eseu, ca un univers al acțiunii de intens dramatism, în care destinul uman este implicat nemijlocit și în dimensiuni firești, cotidiene. Adăugând apoi marea lor putere de sugestie sau faptul că rememorează o anume acțiune pe fondul unor adânci trăiri interioare, luând, de asemenea, în considerare faptul că orice bună pagină memorialistică trăiește deopotrivă prin valoarea ei de document istoric și psihologic înțelegem și mai bine cât de amplă și de bogată ar putea fi participarea memoriilor de război la acțiunea de educare patriotică, etică, cetățenească a tinerelor generații. Ca să nu mai vorbim de un alt aspect: familiarizarea tinerilor cu rigorile vieții militare, cu detaliile de organizare și desfășurare a acțiunilor ostășești, cu exigențele unei înalte discipline liber consimțite, fără de care pregătirea tinerei generații pentru apărarea patriei este de neconceput. Desigur, în această privință școala beneficiază de bucăți literare de primă mână, unele prezente în manuale, altele adunate sau – sperăm – pe cale de a fi adunate în antologii școlare din ce în ce mai complete și alcătuite după criterii riguroși științifice. Dar folosirea acestor lecturi nu numai că nu anulează, ci, dimpotrivă, soliciță, ca pe cel dintâi element corelativ, utilizarea textelor memorialistice a căror încărcătură faptică și sistem concret de referință exercită, cum știm, asupra adolescenților, o și mai puternică atracție. Cu toate acestea, documentul memorialistic lipsește aproape cu desăvârșire din arsenalul educativ al școlii. Nu numai că nu l-am întâlnit în cuprinsul nici unui manual de literatură sau de istorie, că nu beneficiază de culegeri și antologii, dar, pe câte știm, nu figurează nici cel puțin în bibliotecile școlare sau în recomandările bibliografice făcute de profesori elevilor. Și e păcat. Lectura tinerei generații pierde astfel considerabil cel puțin în direcția cunoașterii evenimentelor trecutului din surse directe sau a prospectării psihologiilor sociale pe fondul marilor concentrații de fapte și străduințe exemplare. Zugrăvirea unor neobișnuite prezențe de spirit, portretizarea unor structuri psihologice aparte, reflectarea marilor energii de care sunt capabile voințele exemplare, animate de un fierbinte patriotism, pot contribui, receptate fiind pe calea lecturii, la cultivarea încrederii în om, în tăria idealurilor sale, în frumusețea sa morală. Cine vrea să se convingă de asemenea adevăruri să parcurgă câteva bune capitole din memoriile de război. În ce ne privește, ne îngăduim să facem câteva trimiteri fie la volumul *Spre piscul victoriei*, de general-maior în rezervă Ion Boțea, fie la *Detășamentul Păuliș*, al generalului-maior în rezervă Alexandru Petrescu, la *Mărturia documentelor*, redactat de generalul-colonel în rezervă Costin Ionașcu, la *Peste crestele Carpaților*, de general-colonel în

rezervă Ilie Crețulescu sau la oricare dintre volumele apărute la Editura militară în decurs de aproape un deceniu în cadrul seriei *Memorii de război*. Diversitatea orizonturilor narrative, lumea dramatică a războiului și a năzuințelor spre mai bine, frumusețea și adâncimea reflecțiilor ostașilor români în tranșee și multe alte direcții de cunoaștere pot fi folosite cu rezultate excelente în educarea multilaterală a elevilor de la primele la ultimele clase ale sistemului de învățământ.”

● [„**Viața românească**”, nr. 10] Redacția revistei notează despre *Programul întregului popor*: „Oamenii de artă și de cultură, scriitorii, purtători ai celor mai înaintate idei în decursul întregii noastre istorii îmbrățișează cu sentimente de maximă responsabilitate această Cartă deschizătoare de perspective atât de ample pentru națiunea română, hotărâți ca prin arta lor să contribuie plener la înfăptuirea acesteia, răspunzând principalei sarcini ce le revine: formarea omului nou, pe măsura viitorului pe care în mod conștient, cu toții, îl edificăm încă de astăzi. A visa și a cunoaște viitorul a fost tentația tuturor epocilor. Umaniști mai vechi și-l imaginau în mod utopic. A visa realitatea acestui viitor și a cunoaște știința realizării viselor, iată un umanism al secolului al XX-lea”. ■ M. Petroveanu se referă la *Ion Horea: retrospectiva lirică*: „Volumul de *Versuri* al lui Ion Horea (1973) se semnalează prin câteva particularități editoriale notabile. Deși a apărut în colecția edițiilor de autor, scoasă de editura Eminescu, nu este alcătuită de semnatarul poeziilor. Sarcina selectării textelor și a îngrijirii ediției și-a asumat-o, la cererea autorului, Romulus Vulpescu, în dubla sa calitate de poet și prieten al lui Ion Horea. Gest insolit doar pentru cei care ignoră zelul și destoinicia editorială manifestate de Romulus Vulpescu nu numai în cazul operei lui Ion Barbu. În ultima lui misiune, în cazul de față Romulus Vulpescu, pe lângă faptul că a procedat cu simț critic, filtrând destul de sever o activitate poetică întinsă între 1956 și 1972, a lărgit considerabil profilul obișnuit al colecției”. ■ Despre *Lucien Goldmann și aplicarea structuralismului genetic în critica literară* scrie Romul Munteanu: „Opera lui Lucien Goldmann pune în lumină fețele multiple ale unui erudit sociolog și filosof al culturii. Virtuțile sale de critic rămân mediocre. Ca sociolog al literaturii, Lucien Goldmann are meritul de a fi atestat într-o manieră mai convingătoare unele afirmații mai cunoscute despre scriitorii clasici și moderni. Ca critic, gânditorul francez dornic să degajeze anumite structuri imanente ale operei literare rămâne mereu la periferia textului conceput ca o valoare artistică, destinată să fie relevantă”. ■ În textul *Poezia la Concurs*, Cornel Regman recenzează volume de versuri premiate: „Am în față cinci plachete de versuri: patru aparținând unor poeți distinși cu premii în anul 1973 la «Concursul anual pentru debut în volum» al Editurii Eminescu și un *Caiet de poezie* extras din materia aceluiași concurs [...]”. □ Carolina Ilica, *Neîmblânzită ca o stea lactee*, Premiul I: „Dintre cei doi, mai emancipată e Carolina Ilica, în sensul că-și propune poemele cu mai mult aplomb. Ea are de pe acum

trăsături formate, unele prea accentuate chiar, înainte ca expresia să fie gata de fapt, în toate cazurile, cu accentele acestei personalizări”. □ Dinu Adam, *Înaltele porți* (premiul II): „Comparat cu ceea ce oferă mai bun *Caietul de poezie*, manuscrisul prezentat de Dinu Adam (Premiul II) merită fără îndoială să fie luat în seamă. Poetul e oricum o promisiune. Ne-o spun destule versuri, din păcate – niciun poem întreg”. □ George Florin Cozma, *Oglinzi în rouă* (Premiul III): „Teamă mi-e că nicio speranță nu se poate lega de devenirea lui George Florin Cozma (Premiul III), pentru că ideea însăși de devenire e negată de factura versurilor sale. Poetul e perfect în virtuozitatea lui goală, lipsită și lipsindu-se de înțeles [...]”. ■ În cadrul rubricii *Cărți. Oamenii. Fapte* semnaleză o serie de volume Al. Săndulescu, Nae Antonescu, Hristu Căndroveanu. □ Al. Săndulescu recenzează studiul Domnicăi Filimon, *Tânărul Maioreșcu* (Albatros): „Înceind paranteza, să notăm că o carte plină de merite ca aceasta semnată de Domnica Filimon, reprezintă prin însuși subiectul pe care-l abordează încă un argument împotriva celor care privesc jurnalele și corespondența scriitorilor nu numai cu scepticism, dar și cu un fel de sastisală”. □ De *Jurnalul* lui Pavel Dan se ocupă Nae Antonescu: „Jurnalul beneficiază de atributele sincerității, valoarea lui documentară se referă la o felie de viață împovărată de curente noi, dar și la aspirațiile spre culmile gloriei literare. O copilărie zbuțumată și lipsită de bucurii, lupta pentru a depăși condiția materială originară, prin mijlocirea unei voluntare încordări, munca devenind astfel criteriul esențial de promovare. [...] Informațiile de ordin istorico-literar pe care le oferă *Jurnalul* nu sunt prea bogate. Nu în aceasta stă calitatea lui. Scrisorile reproduse sunt reprezentative pentru convingerile artistice ale lui Pavel Dan: critica mediului intelectual blăjan din perioada interbelică, [...] exigența față de unele texte din paginile revistelor *Abecedar* și *Pagini literare din Turda*, la care prozatorul colaborează [...]”. □ Hristu Căndroveanu prezintă cartea lui Petre Ghelmez *Sonetele* (C.R., 1974): „Cam prezumțios își numește Petre Ghelmez ultima sa carte [...] titlul referindu-se mai ales la genul poetic – și nu la o culegere personală de sonete. Prezumția însă, la poeți, este orgoliul lor frumos, fără de care ei înșiși n-ar crede destul în propria lor stea. Erau de așteptat aceste sonete [...] Fiindcă Ghelmez este un poet de structură clasică, nu atât ca expresie, prozodie, cât mai ales ca viziune, echilibru interior, disciplină a comunicărilor”. □ Același cronicar se ocupă și de studiul lui Al. Piru, *Reflexe și interferențe* (Scrisul românesc, 1974): „În ultima sa carte [...] Al. Piru reunește, în peste 300 de pagini, probabil tot ce a scris în anii din urmă despre literaturile străine – cu privire atentă în reflexele acestora în cultura și literatura noastră, la interferențe, fie și incidentale, ale scrisului românesc cu cel străin. [...] În absența oricărei preocupări de metodă așadar, de organizare a materiei, în cartea lui Al. Piru va fi vorba despre François Villon, Alexandrescu și Byron, despre Eminescu, Shakespeare, Hölderlin și Baudelaire”. □ Despre romanul lui Nicolae Țic, *Navetiștii* (Eminescu, 1974) Ioana Crețulescu afirmă: „În acest sens, cartea refuză

orice idilizare, este o încercare fermă de a atrage atenția asupra spiritului combativ al oamenilor, care nu au dreptul să se ignore. Poate că autorul șarjează, ceea ce personal nu mi se pare că servește cărții, dar o face cu bune intenții. [...] Cartea lui Nicolae Țic place sau displace, dar rămâne o scriere dominată de autenticul faptei și simplitatea cuvântului”. □ N. Steinhardt semnează textul *Proust mereu căutat și mereu regăsit*: „Nici eruditele volume menționate nu au renunțat la ceea ce considerăm a fi o prejudecată: se ține morțiș a se considera *Căutarea timpului pierdut* drept o confesiune a personajului central, Marcel, restul fiind material periferic, coloratură, adiacență. Ce greșală! Mai toți criticii fac legătura dintre Proust și Balzac. Și totuși nu sesizează ca în *Căutarea timpului pierdut* nu există un erou principal, ci – întocmai ca la Balzac – sumedenie de personaje centrale. Cum se numesc? Se numesc: Swann, Charles, Odette, ducele și ducesa de Guremantes... Erudiția și subtilitatea se rătăcesc; oricât l-ar căuta, pe Marcel Proust nu-l vor găsi în cărțile lui Freud și în studiile de psihopatologie, ci numai în *Căutarea timpului pierdut*”.

NOIEMBRIE

1 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 10014] Pe marginea Proiectului partidului, Szász János semnează *Literatura participării*: „Puterea de înrâurire a literaturii, rolul ei în educația umanist-socialistă, importanța ei în condițiile revoluției științifico-tehnice, ale procesului de urbanizare dinamică devin din ce în ce mai accentuate. Procesul continuu de transformare a conștiinței se accentuează, de asemenea, datorită sporirii timpului liber al oamenilor muncii în maniera în care se desăvârșește construcția societății socialiste multilateral dezvoltate. În atari condiții se pun cu acuitate problemele îmbunătățirii predării literaturii în sistemul învățământului general, a ridicării calității manualelor școlare de literatură, a sprijinirii cu și mai multă exigență a cenaclurilor literare, a răspândirii cărții literare în masele largi ale cititorilor, a unei modernizări adecvate a muncii din biblioteci etc. Este lesne de înțeles că toate aceste necesități care se ivesc din legitățile dezvoltării societății noastre fac să crească responsabilitatea scriitorului față de actul de creație literară. Fără îndoială, opera literară își restrânge considerabil posibilitățile sale educative, dacă doar relatează fenomenele atât de complexe ale mișcării societății, căci adevărurile acestor mișcări se pot exprima artistic în opera literară numai printr-o viziune care să cuprindă adevărul în toate dimensiunile ei. Este vorba nu numai de «luminile și umbrele» acestui proces, ci și de intuirea artistică a factorilor timpului: momentele determinante ale trecutului și tendințele care vor determina viitorul. Adică de a înțelege și a face să fie înțeleasă în mod revelator semnificația totală a procesului. Mai precis, de afirmare plenară, în spiritul umanist socialist, a marilor pro-

bleme și întrebări pe care și le pune omul. Responsabilitatea scriitorului care se confruntă cu asemenea întrebări constă tocmai în repudierea posibilităților oferite de metafizica anchilozantă a alternativei pesimism-optimism. El va răspunde la întrebare depășind ipostazele sterpe ale crezului, afirmând o certitudine: lumea se poate schimba. Ba mai mult: exprimând estetic adevărurile procesului social la care participăm, scriitorul poate dovedi prin opera sa că participă efectiv la schimbarea lumii. Ca unul din cei mai mulți care contribuie la marea operă de transformare a țării noastre. Sunt unul dintre scriitorii maghiari din România. Dacă operele noastre au contribuit și contribuie la înțelegerea activă a procesului edificării societății socialiste multilateral dezvoltate din România – meritul este al aceluia care ne-au inspirat să arătăm și prin creația literară că în țara noastră frăția dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare este un adevăr social, frăția dintre oameni care au alte limbi, dar au aceeași patrie poate deveni și a devenit o realitate în acest proces cred eu că trebuie descifrată una din trăsăturile cele mai angajante ale responsabilității sociale a scriitorului”.

• [„Contemporanul”, nr. 45] Continuând rubrica dedicată *Tradițiilor*, „Contemporanului”, Ion Munteanu analizează *Educația femeii*: „Despre felul cum era privită problema educației femeii, la noi, aflăm din «Contemporanul», care semnaleză rezultatele negative ale Congresului corpului didactic ținut la Iași în zilele de 30 martie-1 aprilie 1887 [...]”. ■ Referindu-se la cărțile lui Romulus Guga, Dumitru Micu descoperă *Tehnici narrative discutabile*: „În fiecare carte a sa de proză, Romulus Guga experimentează o nouă formulă narativă. Prima, *Nebunul și floarea* (1970), este o parabolă. În romanul ulterior, *Viața postmortem* (1972), dăm de o tehnică sui-generis a construcției biplane. Naratorul se dedublează, înfățișându-ni-se, în una din ipostaze, ca o epavă, ca un defunct moral, iar în cealaltă ca proprie conștiință, trează, obiectivă și care și-a asumat rolul unui procuror. Cel de al treilea roman, *Sărbători fericite* (1973), aliază într-un timp de ajuns de paradoxal, derutant, modul parabolic cu acela clasic-realist, îndepărtându-se de compoziția clară, de stilul transparent al scrierilor precedente. Pe această din urmă cale merg, ajungând mult mai departe, și ultimele două cărți, apărute simultan. *Paradisul pentru o mie de ani* (Eminescu) și *Adio Arizona* (Dacia), în care nu se întâlnesc doar principii compoziționale divergente, ci se confruntă o pluralitate eteroclită de tonalități, se amestecă babilonic cele mai diferite stiluri. [...] Ce romane frumoase ar putea scrie Romulus Guga, dacă s-ar întoarce la modalități narrative nesofisticate, precum acelea din *Nebunul și floarea* și *Viața postmortem*!”. ■ Al. Piru semnaleză apariția cărții lui Doru Popovici: „*Brigitte Mathieu* – este o scriere esestică modern gândită și alcătuită. Pagini de jurnal de călătorie alternează cu altele de pură ficțiune, scrierea fiind contrapunctată, în același timp, de întinse capitole de inițiere muzicală (cu referire specială la muzica secolului XX) și de file de confesiune, fragmente din profesiunea de credință a unui distins om de

cultură”. ■ Ioana Voicu apreciază activitatea revistei «Viața românească»: „Numărul 10 (octombrie) al revistei «Viața românească» se impune prin seriozitatea articolelor de critică, eseistică și istorie literară. Astfel, Mihai Petroveanu descrie poezia lui Ion Horea, accentuând asupra notelor definitorii pentru lirismul poetului [...]”.

● [**Cronica**, nr. 44] Sub semnătura Cronica apare editorialul *Adevăr confirmat*: „Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din noiembrie 1971 a propus un vast program de educație socialistă. Prin el, omul societății comuniste cunoaște și va cunoaște îmbogățiri de substanță, fizionomia spirituală a acestui om câștigând noi și noi valori umanitare. Acum, în preajma celui de al XI-lea Congres, remarcăm cu satisfacție că principiile programului dezbătut cu trei ani în urmă și aplicat în acest interval cu deplină responsabilitate comunistă – își găsesc o nouă oglindire în litera de aur a marelui Program al partidului, Program în spiritul căruia recunoaștem energia veșnic creatoare proprie poporului român, inițiativa mereu prezentă și profunzimea gândirii președintelui Nicolae Ceaușescu”. ■ În contextul Aniversării UNESCO – C. I. Parhon, Sergiu Teodorovici realizează un interviu cu acad. Ștefan Milcu despre *C. I. Parhon om, savant, patriot*. ■ Liviu Leonte semnează *Raționalismul critic*, o cronică literară la al treilea volum din *Pagini de critică literară* de Vladimir Streinu: „Cel de al treilea volum din *Pagini de critică literară*, deși inegal în cotele sale valorice, ne oferă destule prilejuri de a-l regăsi pe Vladimir Streinu în postura magistraturii critice care l-a impus în literele românești. Acel Vladimir Streinu interpret de înaltă ținută intelectuală, ceremonios și artist în stilul desfășurat «cu fraze împărătești, în perioade largi», pentru a-i folosi formula aplicată unui scriitor predilect, Mateiu Caragiale”. ■ Daniel Dimitriu scrie despre *Poezia insurgentă*: „Autenticitatea gestului, valabilitatea sa nu apar drept simple consecințe ale unei opțiuni, ale etalării unor principii. O atare autenticitate e asigurată de existența vocației lirice puternic individualizate, ce își revendică și în planul expresiei soluții nu o dată temerare, de accentuată modernitate, ostile contrafacerii și confortului. Lupta cu inerția se dă pe toate fronturile”. ■ În contextul Programului partidului apare dezbaterea *Necesitate istorică, act legitim în contemporaneitate*: „În numerele de până acum, «Cronica» a publicat o serie de articole care s-au referit la importanța și semnificația problemelor fundamentale cuprinse în Program. De data aceasta revista și-a propus o dezbatere care să se refere la însăși necesitatea elaborării documentului, problemă ce ne apare ca fiind de o covârșitoare importanță. La dezbateră pe care o propunem participă: prof. univ. dr. Ioan Grigoraș, conf. univ. dr. Const. Dropu, conf. univ. dr. Vasile Cristian, conf. univ. dr. Tudor Ghiddeanu”. Dezbaterea a fost consemnată de Vasile Constantinescu. ■ Din *Moment* reținem: □ *Festivalul de poezie „Mihai Eminescu” ediția a IV-a Iași, 27-29 octombrie 1974*: „Odată la doi ani, toamnele Iașului își aleg drept emblema Luceafărul; în zilele Festivalului național de poezie

«Mihai Eminescu», orașul de pe cele șapte coline, devenit adevărată capitală a versului, celebrează poezia și omagiază amintirea poetului nostru național, al cărui drum spre nemurire și universalitate își are începutul aici, pe meleaguri moldovene. Organizată de către Comitetul județean Iași de cultură și educație socialistă, în colaborare cu Asociația Scriitorilor din Iași, ediția din acest an a fost concepută ca punct culminant al unei ample serii de manifestări literare și dedicată celui de al XI-lea Congres al P.C.R. * Adunarea festivă de deschidere a celei de a IV-a ediții a Festivalului a avut loc în sala Filarmonicii «Moldova». Din prezidiul adunării au făcut parte tovarășii Vasile Potop, prim-secretar al Comitetului județean P.C.R. Iași, președintele Comitetului Executiv al Consiliului Popular județean, Cristian Chelaru, secretar al Comitetului județean P.C.R., Pavel Florea, secretar al Comitetului municipal P.C.R., Teodor Călușer, președinte al C.J.C.E.S., Mircea Radu Iacoban, secretar al Asociației Scriitorilor din Iași, directorul Editurii «Junimea», Mihai Todossia, rectorul Universității «Al. Ioan Cuza», Teofil Vâlcu, directorul Teatrului Național «Vasile Alecsandri», scriitorii George Lesnea, Const. Ciopraga, Ion Bănuță, Ion Alexandru, C. Ștefanache. Au fost de față la deschiderea manifestărilor dedicate Luceafărului poeziei românești, poeți și prozatori din toată țara, scriitori de peste hotare, personalități ale vieții cultural-artistice și științifice ieșene. După cuvântul de deschidere rostit de tov. Teodor Călușer, tovarășul Vasile Potop a transmis salutul Comitetului județean P.C.R. Iași, subliniind importanța contribuției pe care literatura și arta, slujitorii ei, o aduc la îmbogățirea universului spiritual al oamenilor, la făurirea unei conștiințe înaintate. Salutul Asociației Scriitorilor din Iași a fost adus de dramaturgul Mircea Radu Iacoban. A urmat un emoționant spectacol de poezie și muzică dedicat Luceafărului poeziei române, la reușita căruia și-au adus contribuția corul «Gavriil Musicescu» și actorii ai unor teatre din întreaga țară (Elena Sereda, Ion Caramitru, Dinu Ianculescu, Eugen Țugulea, Adina Popa, Ion Lazu, Costel Popa, Virgil Raiciu). * Cel de al doilea Salon ieșean al cărții a fost inaugurat în cea dintâi zi a Festivalului «Mihai Eminescu». Au luat cuvântul cu acest prilej, Grigore Colibaba, directorul Centrului de librărie Iași, poetul Corneliu Sturza, șeful secției redacționale la Editura «Junimea». Poeții Iosif Nonesvili (U.R.S.S.) și Tasco Sarov (R.S.F.J.) au recitat versuri din creația eminesciană traduse în limbile gruzină și macedoneană. În cadrul Salonului cărții a fost lansat volumul *Anotimpul corăbiilor*, semnat de tânărul poet ieșean Paul Balahur. * În sala «Victoria» din Iași a fost prezentată publicului expoziția de fotografii artistice *Pe urmele lui Eminescu*, realizată de A. Văcoveanu și Liviu Rusu. Expoziția reconstituie, prin intermediul imaginii, peregrinările poetului de la Ipotești și punctează principalele momente ale biografiei eminesciene. * Editura «Junimea» a lansat la Salonul Cărții, primele trei volume ale colecției «Eminesciana» (*Poezii* de Mihai Eminescu, *Eminescu* de G. Ibrăileanu și *Eminescu* de Tudor Vianu. * În sala de festivități a Palatului Culturii s-au des-

fășurat lucrările Sesiunii științifice *Eminescu*, în cadrul căreia au fost prezentate comunicări și referate de către prof. dr. doc. Const. Ciopraga, prof. dr. doc. Gavril Istrate, prof. dr. Gh. Bulgăr, prof. dr. I. D. Lăudat, conf. dr. Al. Husar, conf. dr. Maria Platon, lector dr. Ion Constantinescu, lector univ. Petru Zugun, criticul Nicolae Barbu, profesorii Valentin Ciucă (P. Neamț), Corneliu Fotea (Botoșani), Cristian Livescu (P. Neamț), Lucia Olaru-Nenati (Ipotești), D. Văcaru (Iași). * În zilele Festivalului, poeții prezenți la această sărbătoare a scrișului românesc au susținut, la Iași și în alte localități ale județului, recitaluri de poezie, s-au întâlnit cu cititorii, au purtat discuții cu privire la literatura contemporană. Asemenea manifestări literare au avut loc la Uzinele mecanice «Nicolina», la Casa de cultură din Pașcani, la Căminul cultural din Belcești, la Universitatea «Al. Ioan Cuza» și la teiul lui Eminescu din Copou. Și-au dat concursul: Ioan Alexandru, Paul Nescu, Tașco Sarov, Silviu Rusu, Vasile Constantinescu, Ben Corlaci, Adi Cusin, George Damian, Dan Deșliu, Anghel Dumbrăveanu, Dinu Flămând, Ovidiu Genaru, Traian Iancu, Carolina Ilica, Ion Istrati, George Lesnea, Emil Manu, D. Florea-Rariște, Ioanid Romanescu, Tasco Sarov, Silviu Busu, Valentin Tașcu, Angela Traian, N. Turtureanu, N. Țațomir, H. Țugui, Mihai Ursachi, Lucian Valea”. □ *Premiile festivalului*: „La Casa de cultură a sindicatelor din Iași s-au înmănat, în cadrul unei festivități, premiile și diplomele celei de a IV-a ediții a Festivalului național de poezie «Mihai Eminescu». Premiul revistei «Convorbiri literare», pentru cei mai valoros volum de lirică patriotică, a fost decernat, poetului Ioan Alexandru, pentru volumul *Imnele bucuriei*. Din juriu au făcut parte: Mihai Todosia, rectorul Universității «Al. Ioan Cuza», Al. Humulescu, muncitor tipograf, lector univ. Pavel Florea, secretar al Comitetului municipal P.C.R., ing. Al. Dumitrache, directorul Uzinei «Nicolina», alături de scriitorii Al. Andriescu, Daniel Dimitriu, Aura Pană, Ioanid Romanescu și Corneliu Ștefanache (președintele juriului). Premiul Asociației Scriitorilor din Iași pentru cel mai valoros volum de debut a fost atribuit poetului Paul Balahur, pentru cartea de poezie *Anotimpul corăbiilor*. Juriul a fost alcătuit din: Const. Ciopraga (președinte), Andi Andrieș, N. Barbu, Mihai Drăgan, Liviu Leonte, Corneliu Sturzu, N. Țațomir. Același juriu a hotărât să acorde Diploma pentru contribuții remarcabile la popularizarea creației eminesciene peste hotare, scriitorului iugoslav de limbă macedoneană Tasco Sarov, autorul traducerii volumului *Poezii* de Mihai Eminescu, apărut la editura «Makedonska kniga», Skopje, 1974. Studioul de radio și televiziune Iași a acordat Diploma pentru cel mai valoros cântec inspirat din versurile lui Mihai Eminescu, tânărului compozitor Dumitru Caciora (pentru lucrarea *La mijloc de codru des*). * Festivalul național de poezie «Mihai Eminescu», ediția a IV-a, s-a încheiat cu tradiționalul pelerinaj la Ipotești-Botoșani”. □ *Eminesciana tv*: „Prezența televiziunii la Iași, la încheierea Festivalului de poezie «M. Eminescu», a prilejuit «Revistei literar-artistică» o izbutită emisiune, transmisă din perimetrul adecvat amenajat

al celei de a doua ediții a «Salonului cărții». Intervențiile prof. dr. doc. Const. Ciopraga și a criticului literar Liviu Leonte, redactor șef al revistei «Cronica», privind continuitatea poeziei patriotice, ca element definitoriu al liricii românești; interviul acordat de Mircea Radu Iacoban, director al Editurii «Junimea», ilustrând bogata activitate editorială ieșeană; versurile recitate de Ion Alexandru și Paul Balahur, poeți deținători ai premiilor acordate în cadrul Festivalului și, în sfârșit, prezentarea în prim plan, la propriu și la figurat, a tripticului inaugural al colecției «Eminesciana», inițiată de Junimea (triptic ale cărui excelente condiții grafice sunt asigurate de întreprinderea poligrafică Bacău), – toate acestea au pus în mod manifest în valoare una din reprezentativele dimensiuni ale vieții noastre spirituale contemporane, dimensiune care poartă numele Iași”. □ *Simpozion Dosoftei*: „În cadrul marilor aniversări recomandate de UNESCO, timp de două zile s-a desfășurat în aula «M. Eminescu» a Universității ieșene simpozionul intitulat *Moștenirea culturală și literară a cărturarului-ierarh Dosoftei, la 350 de ani de la nașterea sa*. S-au ținut numeroase comunicări care reprezintă contribuții de certă valoare în cunoașterea creației mitropolitului moldovean, primul poet cult al românilor și la rolul său de promotor cultural. Au fost puse într-o nouă lumină originalitatea traducătorului artist, limitele înrăuririi lui Kochanowski, valoarea estetică a psalmilor traduși, importanța cărților lui Dosoftei în dezvoltarea limbii române literare etc. Cuvântul inaugural al simpozionului organizat de Universitatea «Al. I. Cuza» și de Societatea de Științe filologice din R. S. România, a fost rostit de prof. dr. V. Arvinte, decanul Facultății de filologie din Iași. Au prezentat comunicări: prof. dr. P. Caraman, prof. dr. Gh. Ivănescu, prof. Scarlat Porcescu, prof. dr. I. C. Chițimia, prof. dr. G. Istrate, dr. N. Grigoraș, conf. Al. Andriescu, prof. dr. I. D. Lăudat, dr. N. Bordeianu, lector dr. P. Zugun, lector dr. E. Sorohan, dr. V. Tașcu (Cluj-Napoca), prof. P. Ștefan (Buzău), asist. Noemi Bomher”. ■ Versuri semnează Ioanid Romanescu (*Sezonul inunurilor nuptiale; Gerunziu; Norul alb*), Dan Mutașcu (*O, plai, memorie a dorului...; Printre soli și săbii...*), Corneliu Popel (*Copii să fim; Bucurie sunt azi*).

• [„**Flacăra**”, nr. 45] George Arion publică reportajul *Oameni care scrutează adâncurile pământului*. □ Cu titlul *Cronica* (36), Traian Stoica prezintă ultima ședință a Cenaclului Flacăra.

• [„**Orizont**”, nr. 44] Gabriela Melinescu – *12 Revelații* (Eminescu 1974) și Sânziana Pop, *Viața cere viață* (Eminescu, 1974) formează subiectele cronicii de pe a doua pagină a lui C. Ungureanu, un volum colectiv în care cele două autoare apar împreună; despre prima cronicarul scrie: „În *12 Revelații*, Gabriela Melinescu descrie diverse întâlniri de poeți (festivaluri de poezie) punând suficiente răutăți în portrete. Ea rescrie în fapt basme frumoase, imitând când Scufița Roșie și când Lupul, ba chiar (în revelațiile existențiale) Bunica în casa ei din pădure. Revelațiile remarcabilei poete Gabriela Melinescu sunt bomboane fondante printre care se mai amestecă și pastile otrăvite, pentru

uzul răuvoitorilor inocenței”; în legătură cu reporterița Sînziana Pop aflăm: „*Viața cere viață* e un best-seller și trebuie analizat, citit, citat și salutat ca atare.” ■ Eugen Micu semnaleză opul academic intitulat *Atlasul lingvistic român* II, serie nouă, vol. III, *Verbul* (E.A.R.S.R., 1974), care cuprinde „adunarea materialului dialectal într-un mare ierbar național”. ■ Sofia Arcan publică un fragment din romanul *Neștiutele iubiri*, iar Eugen Dorcescu, Radu Felix și Paul Gruian ne împărtășesc elanurile lor lirice.

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 204] *Monolog pentru zidiri*, amplu poem de Adrian Beldeanu. ■ I. Lotreanu descoperă câteva *Filiații*: „Literatura română, ajunsă în punctul precizării profilului interior, a avut și are eminescieni, coșbucieni, maiorescieni, macedonskieni, gheriști, minulescieni, bacovieni, lovinescieni, sadovenieni, barbieni, blagieni, voiculescieni, arghezieni, călinescieni etc. Direcțiile poeziei patriotice, cu rădăcini în Dosoftei și Neculce, s-au supus și ele cursului implacabil al filiațiilor. Simplificând, găsim în Eminescu sunete din Alecsandri și Heliade, Goga vine și din Coșbuc, Ion Barbu din Anton Pann, Dan Botta din Ion Barbu, Beniuc din Cotruș, Ioan Alexandru din Blaga [...] Când avem de-a face cu personalități, influențele consolidează originalitatea, nu o contrazic”. □ Cronică teatrală de Dinu Săraru conspectează *Matca* de Marin Sorescu la Teatrul Mic, criticând *nevoia teatralizării poemului* de către regizorul Dinu Cernescu: „O excelentă cronică a poemului o semnează chiar Marin Sorescu în *caietul program* al spectacolului. Cronică lui ne povestește poemul și ni-l justifică în culori mult mai frumoase decât spectacolul și mă gândesc ce bine ar fi fost dacă Dinu Cernescu ar fi citit această cronică înainte de a fi optat pentru actuala soluție regizorală [...] *Matca* nu e o piesă de teatru [...] deși autorul o înscrie ca atare într-o trilogie din care fac parte, în intenția lui, *Iona*, *Paracliserul* și *Matca*, «trilogie a nedumeririlor închinată unor personaje singulare, având de înfruntat experiențe fundamentale de cunoaștere, autocunoaștere și năzuința spre perfecțiune [...]». Singură, *Matca* rezistă greu pe scenă și ca și Sorescu eu cred că mult mai interesant ar fi fost ca toate aceste trei poeme, *Iona*, *Paracliserul*, *Matca* să fi fost citite odată, într-un singur spectacol de poezie.” ■ Se decernează Premiile Uniunii pe 1973 și ale Asociației Scriitorilor din București pe 1973. Premiile Uniunii la secțiunea *Poezie* merg către Cezar Baltag (*Madona din dud*), Ion Caraion (*Frunzele din Galaad*) și Anghel Dumbrăveanu (*Singurătatea amiezii*), în vreme ce Premiile Asociației Scriitorilor pentru aceeași secțiune îi recompensează pe Marin Sorescu, *La liliaci* și Florin Murgur, *Cartea prințului*. Pentru *Proză*, U.S. îi alege pe D. R. Popescu și *Vânătoarea regală* și pe Nicolae Velea, *Vorba-n colțuri și rotundă*, pe când Asociația îi vede câștigători pe Eugen Barbu și *Caietele Princepelui* vol. II, respectiv Ioan Grigorescu și *Spectacolul lumii*. **Dramaturgie**: Ion Băieșu și *Chițimia*, Mircea Radu Iacoban, *Sâmbătă la Veritas* (din partea U.S.), Iosif Naghiu, *Într-o singură seară* și Corneliu Leu, *Femeia fericită* (din partea

Asociației). Pentru **Critică și istorie literară** U.S. i-a văzut câștigători pe Ion Pop și studiul *Poezia unei generații*, Lucian Raicu – lucrarea *Structuri literare*, Mircea Tomuș – volumul *Răsfrângerii*, în timp ce Asociația i-a premiat pe Paul Georgescu, *Printre cărți*, M. Ungheanu -*Marin Preda, vocație și aspirație* și Al. Piru, vol. II din *Varia*. **Literatura pentru copii și tineret** îl premiază din partea U.S. pe M. Oprîță și *Noaptele Memoriei*, de cealaltă parte Asociația alegându-i pe Mircea Sântimbreanu, *Recreația mare* și Ovidiu Zotta, *O șansă pentru fiecare*. **Traducerile** îi au ca premiați pe Al. Philippide din partea Uniunii, pentru selecția *Flori de poezie străină, răsădite în românește*, iar Asociația pe Francisc Păcurariu, pentru *Antologia literaturii precolumbiene*. Alte premii ale U.S. se duc către: **Publicistică și reportaj** – Dan Hăulică, *Geografii spirituale*; **Traduceri din literatura română** – Ana Cartianu pentru traducerea în engleză a volumului lui Creangă, *Povești și povestiri* și Szemplér Ferenc pentru întreaga activitate; **Literatura naționalităților conlocuitoare**: Anton Breitenhofer, *Prea târziu pentru Marilena*; **Debuturi**: Al. Andriescu, volumul de critică *Disocieri*; Maria Contea și Mikola Korsiuik, proză; Cristian Maurer, teatru; Marcel Runcanu, romanul *Sepia*; Dorin Tudoran – volumul de versuri *Mic tratat de glorie*. □ În *Panorama romanului românesc contemporan* E. Manu dezbate seria inițiată de Ed. Eminescu, cu aplicație pe I. Vlad, cel ce realizează o *antologie a romanului*, precedată de un amplu studiu introductiv (75 de pagini), figurând în compendiu „o istorie a romanului românesc văzută în dinamica a trei decenii (după Eliberare)”. ■ Este sever criticat volumul lui Camil Baltazar apărut în seria *Memorialistică* (Minerva), *Evocări și dialoguri literare*, în „*Cleiu inefabil*” de Gh. Gheorghiu: chipul mentorului de la „Sburătorul”, cel care i-a dat practic certificat de poet lui Baltazar, apare aici evident denaturat: „Un Lovinescu absurd și obtuz și un Baltazar agasat și genial [...] Imaginea lui E. Lovinescu așa cum apare în «evocările» lui Camil Baltazar e una neadevărată, falsificată de subiectivismul egocentric al poetului”.

• [„**Tribuna României**”, nr. 48] Nicolae Dragoș publică în rubrica *Acasă* textul *Fiii Gorjului*. □ Citim *Din traducerile lui Alfred Margul Sperber*: George Bacovia (*Aus Pfahlbauzeiten*) și Ion Vinea (*Genesis*). □ Apar poeziile lui Nicolae Tăutu (*Portret interior; Când au plecat cocorii; Cornul de aur; Mi-e fruntea grea...*) și Gheorghe Pituț (*Semnul; Fără motiv; Dor; Casa mea; Stelele fixe*). □ Din proză este reprodusă *Umbra lui Sadoveanu* de Geo Bogza. ■ Nicolae Stoian publică în *Cuvântul zilei* textul *Dialoguri transilvane*: „N-a trecut decât o lună de când în această pagină consemnam itinerarul de lucru, bogat în multiple semnificații, al președintelui Nicolae Ceaușescu în județele Covasna, Hunedoara, Alba, Sibiu. Pretutindeni acest dialog cu oamenii asupra treburilor la ordinea zilei s-a împletit fie cu analiza modului cum s-au realizat proiectele hotărâte tot în asemenea dezbateri în forum, fie cu prospectarea unor noi posibilități de înaintare pe drumul civilizației a localităților vizitate. Un

asemenea itinerar s-a derulat din nou la începutul celei de a două părți a lunii precedente, în spațiul de viață și de muncă al Transilvaniei, în câteva județe din centrul și nordul acesteia, respectiv Cluj, Maramureș, Satu Mare, Bistrița-Năsăud. Dialogul laborios a debutat de această dată la Cluj, străvechea localitate românească aflată în pragul uni mare jubileu la care președintele a ținut să ia parte”. ■ Apare nota nesemnăată *Reuniunea Biroului Consiliului de conducere al Asociației „România”*: „La 15 octombrie a.c. a avut loc o ședință de lucru a Biroului Consiliului de conducere al Asociației «România», în cadrul căreia profesor Virgil Căndea, secretarul general al Asociației, a prezentat activitatea desfășurată de acest așezământ în perioada ianuarie – septembrie 1974. În cursul acestui an relațiile Asociației cu așezăminte de peste hotare ale cetățenilor originari din România s-au concretizat prin vizite reciproce și acțiuni comune de ordin cultural, pe linie de învățământ, economie și turism. Răspunzând unor solicitări din partea acestor așezăminte și a membrilor acestora, Asociația «România» a venit în întâmpinarea dorinței lor de cultivare a limbii materne, a tradițiilor literaturii și artei românești trimitându-le cărți, reviste, discuri, costume populare și alte materiale cu caracter cultural. În cursul verii numeroși cetățeni străini originari din România au venit în țară, în grupuri sau individual, pentru revederea locurilor natale, turism, odihnă sau tratamente. Asociația «România» a sprijinit asemenea vizite și a organizat împreună cu Biroul de Turism pentru Tineret sau O.N.T. «Carpați», primirea și programul câtorva grupuri de tineri din familii originare din țara noastră, stabilite în Austria, Canada, Italia, R.F. Germania și U.S.A. Pentru a permite tinerilor de peste hotare, descendenți din familii originare de la noi să-și facă studiile liceale, universitare și de doctorat sau stagii de documentare și specializare în România, Asociația a acordat și anul acesta burse de învățământ, de care beneficiază tineri din nouă țări. În finalul reuniunii, membrii Biroului Consiliului de conducere au luat în discuție proiectul de activitate pe anul 1975”. ■ În rubrica *Istorie* Dan Zamfirescu publică a doua parte a textului *Petru Rareș*. ■ Revista oferă cititorilor textul *Savantul, Profesorul, Omul* de prof. dr. doc. Ilie Dicu-lescu și *Gândurile celor de-acasă*, dedicate *Unui român laureat al Premiului Nobel*, doctorului George Emil Palade.

2 noiembrie

- [„Scântea”, nr. 10015] Ziarul publică *Legea ocrotirii patrimoniului cultural național al Republicii Socialiste România*. ■ În *Răsfoind presa străină* apare *Lectura la preț ridicat*, un sumar al textului din revista „Le Nouvel Observateur”, cu următoarea explicație: „Sub acest titlu, săptămânalul parizian publică un articol privitor la reacția editurilor franceze față de penuria de hârtie”.

- [„Luceafărul”, nr. 44] Marin Mincu reflectează la *Examenul tradiției și generațiile poetice*: „Poezia română contemporană, prin valorile ei cele mai

specifice se află acum în plină expansiune, manifestând o largă deschidere spre a comunica fertil cu toată literatura lumii. Deschiderea aceasta constituie o muncă vie a participării noastre creatoare, o afirmare a existenței spirituale permanente în planul universal [...] Pentru lirismul contemporan preocuparea esențială rămâne regăsirea unor posibilități proprii, care să-l pună într-un echilibru axiologic cu poezia anterioară valoroasă. Astfel, toate stilurile și toate modalitățile poetice s-ar consuma inutil. Necesitatea unei esențializări a programelor, dorința de a rupe cu amatorismul moștenit ce au caracterizat în mod nefast «românul-născut poet» au devenit factori conștienți pentru poezii ultimelor generații. Reflectând mutațiile istorice și sociale întâmplate pe tot parcursul existenței noastre putem spune că toate curentele creatoare din scurta istorie a literaturii culte transcriu ascendent aceeași tendință de autodepășire permanentă prin asimilarea tradiției și promovarea noului”. ■ Despre *Linia dreaptă a consecvenței politice a partidului nostru comunist* scrie D. Matală: „Astăzi, când se împlinesc trei ani de când au fost rostite aceste cuvinte, se poate demonstra încă o dată, parcurgând ideile Proiectului cutezătorului Program, ale Tezelor Partidului pentru cel de-al XI-lea Congres, că perfecționarea vieții sociale, afirmarea eticii și echității socialiste, a modului de muncă și viață comunist sunt câteva din constantele definitorii ale activității partidului nostru, oferindu-se drept model călăuzitor pentru însăși afirmarea și împlinirea literaturii noastre de azi”. ■ M. Ungheanu analizează romanul lui Constantin Stoiciu, *Trufie*: „Demnă de stimă este la Constantin Stoiciu fidelitatea față de motivele prime ale prozei lui, tăria de a nu abandona proza de ficțiune și de a persevera în direcția ei. Cu acest roman Constantin Stoiciu poate fi considerat în plină convalescență literară. Ceea ce are de rezolvat este puritatea mijloacelor. Proza către care înclină prin acest roman este una de esență și factură realistă”. ■ Dorin Tudoran descoperă *O „răzbunare” lirică* în volumul lui Ilie Purcaru, *Bunica Beps* (C.R.): „*Bunica Beps* rămâne cartea unui ironist subtil, stăpân pe tehnica parodiei exersată în diverse registre, carte cuprinzând probe de autentică virtuozitate poetică atinsă într-un spațiu, pe care Ilie Purcaru simte a-l domina”. ■ Dan Cristea semnalează studiul lui Șerban Cioculescu, *Caragialiana*: „Concluzia nu poate fi decât aceea că Șerban Cioculescu și-a însușit temeinic lecția ironiei caragialiene. Dar dacă această îmbrățișare a unui produs spiritual caragialian se produce din inimă îi stă criticului produsul natural, ca să spunem astfel, al scriitorului: Mateiu I. Caragiale. Pe acesta Șerban Cioculescu îl urmărește cu o acrimonioasă grijă, mult mai mare probabil decât a propriului său părinte. Să ne oprim însă aici cu acest prea sensibil subiect”. ■ Tiberiu Mihail semnează textul *Adrian Păunescu: literarul ca stimul*: „Și, firește, Adrian Păunescu are dreptatea lui. De aceea propune o metaforă care invită – în cadrele unei poetici implicite foarte apreciată celei tradiționale, dar modernă totuși prin modalitate – la a cugeta că actul poetic de vocație e transpunerea în discurs a unui moment inițial de mare concentrație și care tinde a

reveni, cu contribuția emoțională a lectorului, la acest moment, tinde adică să trezească și apoi să includă sentimentul trăirii dense – scurtă în timp, dar asemănătoare, prin intensitate, unei vieți întregi; de aici nevoia de a face prin ideea posibilității de a povesti instantaneitatea”.

3 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 10016] Emil Vasilescu semnalează că s-au organizat „Zilele cărții sovietice” în librăriile noastre: „Zilele culturii sovietice», desfășurate cu prilejul celei de-a 57-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, includ și în acest an o manifestare devenită tradițională: «Decada cărții sovietice». În București, precum și în vechile cetăți de scaun cunoscute centre culturale românești, de prestigioasă tradiție în tipărirea cărților, Iași și Târgoviște, cartea sovietică s-a reîntâlnit în cadrul a numeroase manifestări cu publicul românesc. [...] Recentele manifestări prilejuite de «Decada cărții sovietice» subliniază încă o dată, prin amploarea standurilor din librării, prezența statornică a cărții sovietice în preocupările editorilor și ale publicului din țara noastră”.

4 noiembrie

• [„România liberă”, nr. 9340] Ion Dodu Bălan scrie articolul *Spiritualitatea noastră creatoare*, raportându-se la „recenta” antologie publicată la Editura Eminescu, *Misiunea scriitorului contemporan*, „ce ar fi trebuit să însumeze pe toți scriitorii activi în ultimii 30 de ani, dar, din pricina unor evidente prejudecăți și preferințe prea subiective, nu i-a înmănunchiat”. Cu toate acestea, volumul „ne schițează coordonatele fundamentale de dezvoltare ale literaturii române contemporane, raportul ei de continuitate cu literatura de dinaintea Eliberării, dar pe o scară superioară din punct de vedere al platformei ideologice de pe care a fost scrisă”.

5 noiembrie

• [„România liberă”, nr. 9341] Radu Popescu analizează reprezentarea pe scena Teatrului Mic a piesei *Matca* de Marin Sorescu, pe care o consideră „un poem dramatic remarcabil”, concluzionând că „până nu voi vedea un spectacol mai bun ca acesta, nu cred că se putea face unul mai bun”.

• [„Scânteia”, nr. 10017] Pe prima pagină se anunță că *Președintele Nicolae Ceaușescu a primit pe Henry Kissinger, secretarul de stat al S.U.A.* ■ În contextul Proiectului partidului citim *Creația literară și ecoul viu al vieții* de Vasile Rebreanu: „Scriitorul, ca toți creatorii de frumos, trebuie să fie un cetățean lucid, scrutător atent al realității, conștient de marile sale responsabilități cu care cei din jur l-au investit. Scriu aceste rânduri și am vii în memorie frazele atât de limpezi din Programul partidului referitoare la rolul artei și literaturii în edificarea conștiinței. Responsabilitatea socială a scriitorului este ideea

care, după opinia mea, se degajă cu cea mai mare pregnanță din această Cartă fundamentală. Creatorul știe foarte bine că fiecare cuvânt al său este judecat nu numai de prezent, ci va trebui să stea în fața posterității, depunând mărturie despre epoca lui. Și cum ar putea să nu fie zguduit de marile momente ale vremii sale, cum ar putea să nu dea, trecând prin severele vămi, ceea ce are mai nobil și mai incandescent în sufletul lui pentru a reflecta aceste fundamentale momente? Direcțiile principale de acțiune ce așteaptă să fie urmate de noi, scriitorii, prefigurate în proiectul de Program al partidului, ne dau încrederea în destinele literelor române, pentru ca ele să fie ecoul fidel al epocii pe care o străbatem, să împlinescă sacrul testament de creștere a «limbii românești și a patriei cinstire»”.

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 7918]** Aureliu Goci recenzează cele două volume de *Scrieri* ale lui Eugen Jebeleanu (Minerva): „Poezia politică a lui Eugen Jebeleanu ființează tocmai pe ideea proporțiilor contrazise, pe principiul imposibilității de rezistență a minciunii, a forței. Adevărul rămâne esența lumii și se impune oricum, chiar după ani de eclipsare în dialectica istoriei.”

6 noiembrie

● **[„România liberă”, nr. 9342]** În rubrica *Misiunea scriitorului contemporan în propria lui viziune*, Nicolae Balotă consideră literatura un act de conștiință, accentuând importanța principiilor de bază ale umanismului socialist și întărind faptul că „literatura este o înaltă răspundere”.

● **[„Viața studentească”, nr. 36]** Rubrica *Sintagme remarcă*: o *self-antologie* a lansat Ana Blandiana la Cartea Românească, în 12.000 de exemplare; Eugen Barbu s-a reîntors „acasă”, la revista „Lucefărul”, pentru a susține rubrica *Spirale*, după ce a trecut cu aceeași rubrică pe la „Informația Bucureștiului”, „România liberă” sau revista „Magazin”; *Eстетica basmului* a lui G. Călinescu a fost „executată”, fără drept de apel, „într-o pertinentă și documentată istorie a ideilor despre folclor – operația aparține renumitului folclorist Ovidiu Bârlea și poate fi citită în *Istoria folcloristicii* (Ed. Enciclopedică, 1974). Pe când replica lui Eugen Barbu?; la Cluj a avut loc *Săptămâna teatrelor naționale*, cu următoarele piese în program: *Singurătatea trăgătorului la țintă* de Vasile Rebreanu și Mircea Zăciu, *Travesti* de A. Baranga, *Petru Rareș* de Horia Lovinescu, *Amurgul acela violet* de I. D. Sârbu, *Pasărea Shakespeare* de D. R. Popescu. □ Cronica dramatică de Adrian Popescu vizează premiera piesei lui D. R. Popescu, *Pasărea Shakespeare*. □ Cronica de film a lui Călin Stănculescu urmărește, sub titlul *De la Agârbiceanu la Camus*, noua interpretare după proza lui Agârbiceanu din *Duhul aurului*, realizat de tandemul Dan Pița – Mircea Veroiu (cei care regizaseră și *Nuntă de piatră*). ■ Festivalul de poezie Mihai Eminescu, a IV-a ediție, Iași, 27–29 octombrie 1974, este prezentat de Mircea Scarlat. La sesiunea de comunicări științifice au participat

eminescologi din toate centrele universitare românești, Gh. Bulgăr propunând câteva sinteze critice pentru o nouă ediție a poeziilor lui Eminescu. Poeții s-au întâlnit cu studenții, citind aici versuri Ioan Alexandru, Dinu Flămând, Ovidiu Genaru, Ioanid Romanescu, Mihai Ursachi, Paul Balahur. La Salonul cărții au fost lansate primele trei volume din colecția *Eminesciana* a editurii Junimea. „O singură întrebare am avea față de organizatori: de ce n-au fost invitați cu lucrări mai mulți cercetători tineri, studenți chiar?” Laureții ediției au fost Ioan Alexandru, premiul revistei „Convorbiri literare”; Paul Balahur, premiul Asociației Scriitorilor din Iași pentru un volum de debut, *Anotimpul corăbiilor*, 1974, Junimea; Tasko Sarov, Iugoslavia, Diploma acordată de Asociația scriitorilor ieșeni pentru contribuții remarcabile la popularizarea creației eminesciene peste hotare.

7 noiembrie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 7920] Ioan Adam prezintă, sub titlul *Poezie și istorie*, volumul lui Gheorghe Istrate, *Pseudopatriarchalia*, publicat la editura Cartea Românească în 1974, „un vitalist ce își contrariază sistematic vocația”.

• [„Cutezători”, nr. 45] Victor Vântu semnează rubrica *De la comuniști învățăm cutezanța*. □ Biți Caragiale ne propune o *Călătorie în Bucureștiul anilor 2000*. □ Rubrica *Meridiane artistice* conține un text de Mihai Negulescu, *La Iasnaia Poliana*, evocându-l pe Lev Tolstoi. □ Poemul *Doamna Țară* de Radu Cârneli.

• [„România literară”, nr. 45] Versuri semnează: Ion Stoica (*Țara*), Eugenia Burdușa (*Cerbii; Pomost; Cocorii*), Ion Bănuță (*Panorama străzii cocorilor; Panoramă de vânt; Panorama creației; Panoramă-n fum de apă; Panorama zborului; Panorama lacului*), Monica Pillat (*Septembrie; Să fiu!; Dăinuire*). □ În traducerea Tatiane Nicolescu citim *Din poezia și proza sovietică*: Iurii Levitanski (*Amintirea picăturilor de ploaie*), Kaisyn Kuliev (*Freamăt*), Tamara Jirmunskaja (*Datorie*), Nina Koroleva (*Liniște*), Gevorg Emin (*Nu râvnesc...; Devii*), Konstantin Simonov (*Cu puțin înainte de a se așterne liniștea*). □ Apare *Până la capătul lumii...* de Eugen Uricariu. ■ George Ivașcu semnează editorialul *O tradiție semnificativă*: „Proiectul de Program al Partidului acordă pe drept cuvânt un loc important – în relevarea dezvoltării progresului poporului român – intrării pe arena socială a proletariatului, organizării mișcării muncitorești și socialiste în România. În a doua jumătate a secolului al XIX-lea se dezvoltă industria, forțele de producție cunosc în general o evoluție puternică, se extind relațiile capitaliste. Prin consecință, odată cu aceasta crește numerică noua clasă socială, proletariatul, care se afirmă tot mai puternic în lupta de emancipare a țării. Deosebit de important este faptul că, pe măsura intensificării organizării de clasă a proletariatului nostru, încep să pătrundă în România ideile socialismului, încât chiar de la cristalizarea sa

socialismul științific află un ecou profund în mișcarea noastră revoluționară, ideile lui Marx și Engels înregistrând o receptivitate crescândă încă din deceniile VIII și IX ale veacului trecut, în asociațiile și cluburile muncitorești”. ■ Pe prima pagină citim și nota nesemnată *Bine meritată cinstire*: „Prestigiul culturii, al științei, al literaturii și al artelor românești se afirmă tot mai mult în lumea contemporană, odată cu prestigiul – mereu crescând – al țării însăși, al izbânzilor orânduiri ei sociale, al poziției internaționale constructive, al prezenței României ca factor activ în toate marile probleme ale contemporaneității. Un semn al acestui prestigiu este și acela concretizat în – tot mai frecvente – manifestări peste hotare de bine meritată cinstire a reprezentanților de seamă ai geniului creator românesc. Astfel, la 5 octombrie 1974 a avut loc la Geneva o semnificativă acțiune prin așezarea unei plăci de marmoră albă cu efigie de bronz spre amintirea popasului helvet, între 1906–1910, a celui ce avea să ridice încă un pisc de profundă vibrație umană culturii naționale – Tudor Arghezi. Împrejurările, de acum aproape 7 decenii, ca și modul elevat în care a fost cinstit, luna trecută, marele poet român la Geneva, sunt evocate cu îndreptățită vibrație, în pag. 19 a revistei noastre, de către Barutu T. Arghezi”. □ *Arghezi la Geneva*, Barutu T. Arghezi: „Această placă albă de marmoră, scrisă cu aur în franțuzește și în românește, cuprinde însă mult mai mult peste sentimentul de prețuire reciprocă și semnificația literară a momentului, decât condeii și însemnările de față au putut zugrăvi. Și dacă tata afirma cu mândrie că «a doua mea patrie este Elveția», sentimentul mărturisit trebuie înțeles pe verticala spiritului uman la capetele căruia s-au aflat întotdeauna atât omul și poetul cât și marile realități ale vieții”. ■ În *Viața literară* citim: □ *În întâmpinarea Congresului al XI-lea al P.C.R.*: „În cadrul manifestărilor «Pontica», desfășurate în municipiul și județul Constanța, au avut loc numeroase întâlniri între scriitori și muncitori: la Combinatul chimic Năvodari și Cooperativa Artă și Precizie, la Casa Armatei din Constanța, la Institutul de marină «Mircea cel Bătrân», pe Nava petrolieră «Muntenia», la Casa pionierilor și la Casa corpului didactic. La întâlnirile și șezătorile literare din cadrul «Ponticii» au participat: Camil Baltazar, Ion Bădica, Elena Bottea, Traian Coșovei, Ion Dragomir, Valeriu Gorunescu, Mihai Gavril, Sanda Ghinea, Octavian Georgescu, Agi Amet Gemal, Marin Mincu, Augustin Z. N. Pop, Ștefan Popescu, Grigore Sălceanu și Carmen Tudora. * Luni, 4 noiembrie, la Ateneul Tineretului din Capitală, s-a desfășurat a treia ședință a cenaclului «Luceafărul». Au citit poezii patriotice: Ioan Alexandru, Al. Andrițoiu, Ion Bănuță, Nicolae Dragoș, Ion Gheorghe, Cezar Ivănescu, Dumitru M. Ion, Grigore Hagi, Gabriela Melinescu, Marius Robescu, Gheorghe Pituț, Dorin Tudoran, Dan Verona. Invitatul serii a fost Cezar Baltag. Discuțiile s-au purtat în jurul poemelor de debut ale Alexandrei Diaconu și prozei Gabrielei Adameșteanu”. □ *Anunțul*: „Azi, joi 7 noiembrie 1974, ora 19, în sala din Str. Batiștei nr. 14 din Capitală, Uniunea Scriitorilor și Casa Prieteniei Româno-Sovietice organizează o seară literară cu tema: *Ma-*

rea *Revoluție Socialistă din Octombrie în literatura epocii*. Vor vorbi Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România, Iosif Noneșvili, secretar al Uniunii Scriitorilor din R.S.S. Gruzină, și conf. univ. dr. Virgil Șoptereanu. Va urma un recital de poezie”. □ *Pierre Ronsard*: „În cadrul marilor aniversări culturale, Uniunea Scriitorilor, Consiliul Culturii și Educației Socialiste și Comitetul Național pentru Apărarea Păcii au organizat, la Sala Dalles, o manifestare consacrată aniversării a 450 de ani de la nașterea poetului Pierre Ronsard. După cuvântul de deschidere rostit de Ioanichie Olteanu, redactor șef al revistei «Viața Românească», despre opera și viața marelui poet renascentist, a vorbit acad. Șerban Cioculescu. Manifestarea a fost urmată de un recital din poezia lui Ronsard. Au participat reprezentanți ai Ambasadei Franceze la București”. □ *Premiul Asociației scriitorilor din Brașov pe 1973*: „Un juriu format din Dan Tărchilă, Ion Th. Ilea, Iv Martinovici, Ábrahám János și Nicolae Stoe a acordat premiul Asociației scriitorilor din Brașov pe anul 1973 poetului Radu Selejan, pentru volumul *Târziul clipei* (Ed. Eminescu)”. □ *Omagiu lui Octav Șuluțiu*: „Miercuri 13 noiembrie, la orele 19, la sediul Muzeului literaturii române din str. Fundației nr. 4 (lângă Piața Romană), «Rotonda 13» va fi consacrată criticului Octav Șuluțiu, de la a cărui naștere s-au împlinit, în aceste zile, 65 de ani. Despre personalitatea omului și scriitorului Octav Șuluțiu vor vorbi: Maria Banuș, Mihai Beniuc, Ion Biberi, Șerban Cioculescu, Al. Dima și Eugen Jebeleanu. În continuare vor fi audiate – lectura actorului Dinu Ianculescu – pagini din *Jurnalul inedit* al criticului”. □ *Festivalul internațional de poezie*: „Uniunea Scriitorilor și Consiliul județean al Frontului Unității Socialiste Constanța au organizat, în sala Teatrului «Fantasio» din Constanța, în cadrul manifestărilor «Pontica 74», o seară internațională de poezie cu participarea unor scriitori din Cehoslovacia, Polonia, Ungaria, Uniunea Sovietică și România. După cuvântul introductiv rostit de Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor, a urmat un recital de poezie în cadrul căruia au citit din opera lor: Emil Boleslav Lukáč (Cehoslovacia), Ursula Koziol și Marian Piechal (Polonia), Kormos István și Parancs János (Ungaria), Iosif Noneșvili (U.R.S.S. – R.S.S. Gruzină) și poeții români Vlaicu Bârna, Radu Cârnelci, Aurel Dumitrescu, Octavian Georgescu, Nicolae Motoc, Doina Sălăjan, Grigore Sălceanu, Szász János și Carmen Tudora. Și-au dat concursul actori ai teatrului de stat din Constanța”. □ *Elena Piru*, Al. Săndulescu: „Nu mai este printre noi Elena Piru, cercetător de reală vocație în domeniul istoriei literare. Făcea parte din prima generație de elevi ai lui G. Călinescu, la școala căruia învățase cea rară știință a documentării în arhivă și își cultivase o pasiune, deopotrivă rară, de a percepe farmecul manuscriselor”. ■ În paginile intitulate *Sub semnul Congresului XI* sunt publicate: □ Adrian Isac, *Autenticitate și realism*: „În condițiile actuale singurul realism autentic e realismul politic, care are la bază nu o observare a faptelor, ci o viziune dialectică justă a fenomenelor sociale în mișcare. Numai pornindu-se de la o înțelegere justă a dina-

micii sociale – înțelegere realizată cu instrumentele specifice dialecticii marxiste – situația evocată se va putea calchia pe sensul dimensiunilor majore ale direcțiilor de înaintare ale istoriei și romanul va putea fi într-adevăr reprezentativ din punct de vedere social”. □ Marius Tupan, *Pământul făgăduințelor*: „România spre comunism trece mai întâi prin conștiințe. Perspectivele omului, ridicarea nivelului de trai, material și spiritual, sunt axele acestui program, din care am luat doar câteva exemple. Devenirile omului, ca măsură a tuturor lucrurilor, iată supremul argument pentru care Programul are iluminări în durată”. □ Dumitru Bălăeț, *În perspectiva comunismului*: „Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism dă răspunsuri clare, detaliate, acestor întrebări. Din studierea aprofundată a paginilor sale se degajă sentimente umane adânci: de iubire, de mândrie, de optimism. Dar parcă și mai puternic ne apare sentimentul răspunderii. Acela de a gândi de pe acum viața, faptele ei de zi cu zi, în perspectiva comunismului”. ■ Valeriu Cristea semnează *Atitudinea față de clasici*: „Clasicii nu sunt statui de sticlă ca să ne temem că prima întâmpinare critică i-ar putea periclita. Pudoarea excesivă, timiditatea în raporturile cu ei, atitudinea prevenitoare, de apropiere în vârful picioarelor, evlavvia inhibată pot fi stânjenitoare, mai ales într-o literatură încă tânără, aflată în plină evoluție, și al cărei centru de greutate cade, în chipul cel mai firesc de altfel, în viitor. Un singur lucru poate întrece în importanță marile realizări ale trecutului: și mai marile realizări care ar putea să vină. Spre a le facilita împlinirea, cristalizările de până acum trebuia menținute în sfera discuției deschise, lucide, pentru a se putea vedea ceea ce s-a făcut și ceea ce nu s-a făcut, ceea ce există, și ceea ce lipsește, spațiile libere – invitând la noi și îndrăznețe construcții – care au mai rămas”. ■ În *Breviar Șerban Cioculescu* scrie despre *Mitul „faurului aburit”* de Al. Oprea: „În *Mitul „faurului aburit”* de Al. Oprea, autorul încearcă «a valorifica o parte din zestrea documentară acumulată, în vremea din urmă, între altele și de revista „Manuscriptum”, tocmai în ceea ce privește actul divulgării secretelor de atelier literar». Aceste secrete constituie însăși problema creației literare, rămasă până astăzi deschisă, adică nerezolvată. De fapt, Al. Oprea a simplificat această problemă, reducând-o la întrebarea dacă scriitorii de care s-a ocupat în acest volum au scris greu sau ușor. În alți termeni, există scriitori (și, mai în genere, artiști) sau spontani, sau laborioși”. ■ Alex. Ștefănescu semnează *Teorii melodramatice*, un text în care comentează textul *O viziune asupra „Mioriței”* de Paul Tutungiu apărut în „România literară” din 21 februarie 1974: „Examinată într-o asemenea manieră detectivistă, orice poezie ar deveni suspectă. Ne-am putea întreba cu aceeași îndreptățire, de ce nu o trezește Călin pe fata de împărat, cum se explică plimbările lui Bacovia pe ploaie și frig ș.a.m.d. și, pășind astfel în afara naturii artei, am avea câmpul deschis pentru cele mai cutremurătoare supoziții”. ■ Nicolae Manolescu semnează cronică literară la *Printre cărți* de Paul Georgescu (Emi-

nescu): „Generația mea îi datorează nu doar un abstract și general sprijin moral, în momentele grele în care ieșeam noi înșine în arenă (căci Paul Georgescu a intuit totdeauna valoarea și a afirmat-o), dar și câteva idei foarte concrete. El a pledat mereu pentru intelectualitate în literatură, a fost antisămănătorist și atent la tot ce e cu adevărat modern, democrat, marxist prin convingere, nu prin circumstanță, radical în opinii. În ce mă privește, mă despart de el într-o anume intoleranță (fie ea și dialectică, fiindcă Paul Georgescu e dialecticianul prin excelență) și, desigur, într-o părere sau alta. Dar sunt alături de el când crede că, printre cărți, ca și printre oameni ori instituții reale, trebuie să știm să fim principiali și fermi, respectând legea (estetică, morală), refuzând arbitrariul care, în cultură ori aiurea, e o formă de a se manifesta a barbariei. Paul Georgescu nu numai susține în critică civilizația: dar este un critic civilizată”.

■ Sunt publicate o serie de recenzii: □ Aflăm de apariția volumului *Ce rămâne* de Dumitru Bălăeț (Eminescu, 1974): „Dincolo de sensul transfigurărilor putem urmări itinerariile poetului, acuitatea perceptivă la cel mai insignifiant contact cu natura, azi pe cale de dispariție. Dacă adăugăm și remarcabila profesionalitate a autorului, schițăm imaginea unui poet complet, dar care trebuie să se desprindă de prezența tutelară a lui Blaga. O șansă de individualizare – bineînțeles în interiorul blagianismului – ar fi accentuarea regionalismului, sublinierea spațiului natal și folosirea judicioasă a miturilor locale”. □ Aureliu Goci prezintă *Lângă vetrele sacre* de Haralambie Țugui (Junimea, 1974): „Totul este efervescență, elogiare, participare creatoare, glas exuberant care invocă, reactualizează sau desemnează: discursul liric numește, nu află, nu simbolizează, nu ascunde; e o poezie cu cărțile pe față (nu cu fața ascunsă între cărți)”. □ L. Raicu semnează „*Totul nu e decât realitate*”, o prezentare a volumului *La capăt* de Leonid Dimov (Eminescu, 1974): „Antipatia de metafizică și întoarcerea spre tărâmurile terestre, în care valoarea înalt spirituală se poate mai bine manifesta, iată că stimulează sarcasmul poetului, chiar atunci când pâruseră să prindă ceva avânt, până și acest «sarcasm», bănuț de-a fi dinainte programat, dinainte citit într-o carte (fie ea și o «altă carte») se dizolvă în umorul, în relativitatea lipsită de aripi: un transfer de intensitate sau un refuz al intensității în care se poate descoperi ambiția fără ambiții a poeziei lui Leonid Dimov, traiectul ei cel mai caracteristic”. □ În *Drumuri paralele* Sorin Titel scrie despre volumul *Iubiri paralele* de Cella Serghi (Eminescu, 1974): „Un roman care se adresează mai ales tinerilor. Un roman a cărui miză e în primul rând pedagogică și educativă”. □ G. Dimisianu publică *Interferențe literare*, o recenzie la volumul *Reflexe și interferențe* de Al. Piru (Scrisul Românesc, 1974): „Dincolo de rigidități de gust și injustiții de judecată, manifestate mai ales când se exercită în terenul actualității, dincolo de impresia, grăbită, a lipsei de relief, de care s-a făcut caz, scrisul critic al lui Al. Piru valorifică și altceva decât resursele copioase ale erudiției (aceasta necontestată): o infiltrație de umor intelectual cu efecte cuceritoare”. ■ În *Prima verba* Lau-

rențiu Ulici publică a cincea parte din ciclul *Concursul Editurii Eminescu*, intitulată *Modalități epice* în care discută volumul *Gări cardinale* de Ștefan M. Găbrian (premiul III): „Ștefan M. Găbrian are de ales între cele trei modalități epice în care e scrisă prima lui carte pe aceea aptă de a-l impune. În ce mă privește, cred că modul epic din ciclul al treilea îl reprezintă, valoric cel puțin, mai bine”. ■ Ion Munteanu comemorează *80 de ani de la apariție*: „*Lumea nouă*”. ■ În *Cartea străină* Nicolae Balotă semnează *O sumă a esteticii*, un comentariu la volumul *Teoria esteticii* de Theodor W. Adorno. ■ În *Atlas* Ana Blandiana publică prima parte a tabletei *O corrida*. ■ Al. Dima publică reportajul *Târgul internațional de carte din Frankfurt*.

● [„*Tribuna*”, nr. 45] Mircea Zăciu semnează articolul *Doi critici*: discută despre volumul lui Ion Pop, *Poezia unei generații* (Dacia, 1973), ce realizează „o panoramă a schimbărilor poeziei din deceniul al șaptelea al secolului douăzeci”, precum și despre și *Răsfrângeri* de Mircea Tomuș (Dacia, 1973), care „oferă meditații ardente asupra trecutului literar”. □ Premii literare acordate scriitorilor clujeni pe anul 1973: Premiile Uniunii Scriitorilor – D. R. Popescu (*Vânătoarea regală*), Ion Pop (*Poezia unei generații*), Mircea Tomuș (*Răsfrângeri*), Mircea Opriță (*Noaptea memoriei*), Marcel Constantin Runcanu (*Sepia*). ■ În *Condiția poeziei contemporane* Ion Vlad menționează volumele *Scriitori români de azi* (Eugen Simion) și *Modalități lirice contemporane* (Petru Poantă) care însumează analiza detaliată și alternarea criteriilor de comentare cu scopul diversificării instrumentelor de expunere critică. □ *Din lirica sovietică*: poeme de Robert Rozhdestvensky traduse de Ștefan Bitan.

8 noiembrie

● [„*Munca*”, nr. 8254] Pe pagina *Munca - supremă valoare a eticii și echității socialiste*, Aurel Baranga publică un articol cu caracter politic intitulat *Exigențele epocii*.

● [„*România liberă*”, nr. 9344] Tia Șerbănescu scrie articolul *Vocația fabulosului*, o prezentare a volumului „spectacol” al lui D. R. Popescu, *O bere pentru calul meu*, apreciind, printre altele, „virtuozitatea” și fantasticul „aproape urmuzian” demonstrate de operă. ■ Veronica Porumbacu scrie despre volumul lui Costache Anton, „destinată elevilor”, *Neuitatele vacanțe*, despre care notează că „e cert, cea mai bună a sa”.

● [„*Scânteia*”, nr. 10020] Sub titlul „*Literatura și arta trebuie să-i ajute pe oameni să privească mereu înainte*”, Nicolae Balotă publică *Însemnări despre dimensiunile experimentului literar*: „Asemenea omului de știință, scriitorul este chemat să ofere societății rodul împlinit, pe deplin realizat, al activității sale. Ce are mai bun și ce poate face mai bine în câmpul creației sale. În acest spațiu, el nu are voie să rămână robul inerțiilor. Pentru a produce un obiect nou, pentru a da naștere unei opere, artistul trebuie să înfrângă inerția materiei și a spiritului deopotrivă. [...] Literatura nu reprezintă umanul doar

așa cum este, în realitatea curentă, ci așa cum ar putea sau ar trebui să fie. Ea e un univers posibil, e domeniul tuturor posibilităților umane, ea înfățișează sentimentului, imaginației și inteligenței tot ce spiritul e capabil să producă; ea întregeste experiența naturală a existenței noastre. Experimentul nu are o valabilitate decât înțeles ca efort susținut spre realizarea unor opere care – cum se arată în Programul partidului: «au menirea de a înfățișa cât mai fidel, în limbajul propriu, realizările, preocupările, aspirațiile, gândirea și simțirea maselor largi populare». Există, desigur, uneori experiențe sterile, neîntemeiate, lipsite de finalitate, simple gesturi gratuite – fără nici o valoare estetică, etică sau socială. Experimentul nu se întreprinde doar de dragul experimentului. «Literatura și arta trebuie să-i ajute pe oameni să privească mereu înainte...», citim în același document programatic al partidului. În laboratorul său, în atelierul său, omul de știință, artistul, scriitorul, ca și orice muncitor ce nu se mulțumește să preia doar de la înaintași cuvinte, procedee, gesturi consacrate, ci caută să inoveze, experimentează cu folos, prefigurând, fiecare în sfera lui, schimbările viitoare ale societății”.

● **[„Contemporanul”, nr. 46]** La secțiunea *Tradițiile „Contemporanului”*, Ion Munteanu prezintă *Legea și poporul*: „Lupta clasei muncitoare din țara noastră pentru obținerea votului universal a durat mai mult de patru decenii. Începută, timid, în deceniul al șaptelea al secolului trecut, continuată mai cu fermitate după 1880 și intensificată, nu numai prin presă, ci prin întrunirile publice organizate de Partidul Social Democrat al Muncitorilor din România – după crearea sa în 1893, această luptă a dus la soluționarea deziderentului la 3 noiembrie 1918, când s-a pus în aplicare principiul votului universal.. [...] Față de această problemă, «Contemporanul» va lua atitudine – ca în toate marile probleme de interes general”. ■ Redacția revistei organizează dezbaterea *Poezia patriotică azi*: „Pentru un poet adevărat, de vocație, gestul de a semna verbul de inspirație patriotică echivalează cu o profesiune de credință. Printr-o astfel de poezie el iese în mijlocul cetății nu numai ca poet, ci și ca unul dintre cetățenii ei de frunte. Această relație poet-cetățean, care aparține tradiției literaturii române, se conturează astăzi cu o deosebită pregnanță, ca o relație supremă când discutăm despre condiția poeziei și cea a poetului pe toate planurile: moral, etic, politic. Asistăm în acești ani, fenomenul fiind grăitor prin amplitudinea sa, la scrierea unei secțiuni importante a Cărții de poezie dedicată patriei de către autori din toate generațiile. Versuri riguroase, scrise la temperatura de idei a timpului socialist, cântând pământul dintotdeauna al acestei țări, vârstele fără somn ale strămoșilor ce se continuă [...] poezia patriotică nu poate fi azi decât vocea simplă, curată, calmă și patetică, demnă și înălțătoare a acestui prezent”. Răspund: Mihai Beniuc, Nicolae Dragoș, Nicolae Balotă. □ Mihai Beniuc: „Poezia patriotică este privită de unii ca un gen secundar al literaturii, pierzându-se din vedere că de la bătrânul Văcărescu până în zilele noastre niciun mare poet – Iancu Văcărescu, Alecsandri, Murășanu, Bolinti-

neanu, Alexandrescu, Eminescu, Macedonski, Goga, Ion Barbu și alții – nu a trecut pe sub propileele creației poetice fără a fi lăsat urmașilor incandescente capodopere patriotice. Există desigur și o poezie patriotardă, adică de proastă calitate, inacceptabilă din punctul de vedere al conținutului și al realizării artistice – fenomen de altfel tot așa de frecvent în orice gen de poezie ca și în genul patriotic. [...] Noi astăzi trăim într-o Românie nouă, în republică socialistă, supusă unor profunde procese de transformare istorico-socială. Dar pentru ca să scrii poezie patriotică nouă, pătrunsă de patriotism socialist și de internaționalism proletar, nu poți porni la drum cu armura cavalerilor din timpurile vovodale, ci cu serioase cunoștințe ideologice marxist-leniniste, cu Programul P.C.R. studiat temeinic și cu o clară viziune a realităților și realizărilor din ultimele trei decenii ale poporului muncitor. Firește că se continuă bunele tradiții ale poeziei noastre patriotice, dar la alt nivel al serpentinei istorice, la nivelul socialismului spre crestele comunismului. Sfaturi artistice și rețete în această privință nu se pot da. Poetul adevărat va rămâne totdeauna el însuși, cu marca propriului talent sau geniu. Un lucru se poate spune: nu se poate face poezie patriotică, pe care cititorii de poezie – și sunt mulți – s-o descifreze după coduri cifrate sau logaritmi. Poezia patriotică nu este o afacere intimă, ci un act social, în care poetul își asumă răspunderea de a realiza ceva în interesul tuturor”. □ Nicolae Dragoș: „Există un spațiu specific al poeziei, un spațiu inconfundabil. Fiecare poet are meritul de a fi dăruit prin versurile sale noi dimensiuni acestui spațiu. Iar aceste dimensiuni sunt ele însele inconfundabile, pentru că marii poeți nu pot fi comparați între ei. Existența lor este una paralelă, indiferent de vremea când și-au scris opera. Vârsta poetului este eternă. Dar mai există un spațiu specific, inconfundabil al poeziei. Aceasta poartă numele de patrie. Înainte de a fi poet al universului, ești poet al unui asemenea spațiu inconfundabil. Ești poet al Patriei tale!”. □ Nicolae Balotă: „Poetul zilelor noastre însumează o experiență mai mult decât individuală, o transmite făcând uz de o experiență colectivă înscrisă în limba poporului său. El este astfel, prin umanitatea sa directă și prin mijloacele indirecte de comunicare de care se slujește, omul-punte. Mijlocitor între trecut și prezent, între arcele individualității și trăirile comunității, între umanitate și el însuși. [...] Ceea ce experiența și tezaurul colectiv au păstrat secole de-a rândul dobândește cuvânt prin conștiința poetică actuală. Propensiunea ei esențială este aceea a înălțării, a ridicării celor nespuse încă la demnitatea unei existențe în cuvânt. În tendința ei esențială spre o mai înaltă conștiință, poezia patriotică nu reprezintă doar umanul așa cum este. O estetică marxistă vede obiectul obligat al artei într-o strânsă legătură cu dictonul latin: «Nihil humani a me alienum puto». În spiritul unei asemenea estetici, arta trebuie să învioreze sentimentele somnolente, să trezească înclinații și pasiuni, să umple inima, să oblige omul (creator sau contemplator deopotrivă) la o traversare a umanului în totalitatea sa. Poezia patriotică din zilele noastre dă exemplul unei literaturi activ angajate”. ■ În

textul *Un roman al încrederii în viață*, Dumitru Micu recenzează cartea lui Corneliu Ștefanache: *Speranța care ne rămâne*: „Fără a fi unul din cele mai bune romane ale autorului (cu mai mult teme s-ar putea afirma contrariul), *Speranța care ne rămâne* este o apariție meritorie, o contribuție în plus la reconstituirea literară a climatului unui trecut pe care insurecția de acum treizeci de ani l-a îngropat istoricește definitiv”. ■ Dinu Flămând semnaleză reeditarea studiului lui Pompiliu Constantinescu, *Poeți români moderni* (Minerva, 1974): „Bine gândită, cum deja s-a remarcat cu prisosință, colecția *Arcade* a Editurii Minerva oferă poate la această oră cele mai instructive cărți pentru o largă categorie de cititori. Iată, bunăoară, selecția întocmită de Ion Lotreanu din multele cronică și articole despre poeții români pe care le-a lăsat Pompiliu Constantinescu. Cititorul se poate informa cu folos, având posibilitatea să urmărească succesiv mai multe cronică dedicate aceluiași poet, pe măsură ce apăreau, în epocă, volumele acestora. Se întregeste astfel, firesc, profilul poetului, iar personalitatea lui Pompiliu Constantinescu prinde ea însăși contur, amplificându-se”. ■ Dan Grigorescu notează despre *Canțonierul lui Petrarca*: „Apariția versiunii românești a *Canțonierului* reprezintă, fără îndoială, un moment de istorie culturală și inițiativa editurii Dacia merită toate laudele. Iar traducerea Etei Boeriu rămâne un model care se alătură, exemplar, celor mai de seamă înfăptuiri din istoria traducerilor românești”.

● [„Cronica”, nr. 45] Editorialul *Model al personalității comuniste* este semnat Cronica: „Puține zile ne mai despart de evenimentul care de atâtea vreme mobilizează conștiința și vrednicia întregii țări. De pe toate întinsurile patriei, în adunările comuniștilor, un nume a răsunat și răsună ca un simbol al vieții, al lucidității și al energiei întregului popor: Nicolae Ceaușescu. Masele de muncitori, țărani, intelectuali, întregul popor – cere într-un glas ca tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul a cărui dragoste fierbinte de țară și al cărui atașament profund față de comunism a fost și este dovedit prin faptă creatoare – să fie reales în înalta funcție de secretar general al partidului. Depriși să-l ascultăm pe comunistul Nicolae Ceaușescu spunându-și cuvântul în toate împrejurările esențiale ale vieții și activității publice a României, în Capitală ca și pe plaiurile bănățene, în Maramureș, la Cluj-Napoca, sau printre oțelarii reșițeni și hunedoreni, la Iași sau în atâtea alte locuri, captivați de adevărul și de perspectivele fiecăreia din afirmațiile sale ni se conturează înainte trăsăturile unei personalități integrale, modelul cel mai adevărat și mai deplin al personalității comuniste”. ■ În *Cronica literară* Al. Andriescu scrie despre *Doi poeți tineri*: □ *Zodia măslinului* de Dan Verona (C.R., 1974): „Poema *Portret disperat al celei ce în vechime se numea Euridice* adună o adevărată colecție de imagini suave pentru a figura corpul femeii, până la o totală sublimare a dorinței în adorație. În această sublimare se află izvorul cel mai adânc al cântecelor lui Dan Verona din volumul *Zodia măslinului*”. □ *Anotimpul corăbii-lor* de Paul Balahur (Junimea, 1974): „Mărturisindu-ne încrederea în talentul

acestui tânăr meșter de versuri smălțuite, îi vedem prima biruință notabilă după ce va învinge hieratismul acestui început. Strălucirea zăpezii îl împiedică, deocamdată, să pătrundă cu privirea până la sevele calde și eterne pe care le ascunde efemerul culcuș rece”. ■ În rubrica sa Const. Ciopraga scrie despre *Lirici ai pământului: Virgil Carianopol, Gheorghe Istrate*: „Elegiile lui Virgil Carianopol sunt mai degrabă meditații patetice. [...] De o sinceritate remarcabilă, unitar, consistent, versul lui Gheorghe Istrate, poet autentic, și-a găsit ritmul adecvat pentru descifrarea mitului original”. ■ În *Mențiuni critice* citim: □ N. B. B. prezintă două volume *Eminescu în limbi străine*; primul volum poartă titlul *Gedichten* și a apărut la Amsterdam, în limba olandeză, cu prefață de Iorgu Iordan, iar traducătorul este Gerard de Ridder. Al doilea volum a apărut la Editura Minerva, ediție bilingvă româno-franceză; selecția, traducerea și un cuvânt înainte de Veturia Drăgănescu-Vericeanu. □ Const. Coroiu prezintă *Viața cere viață* de Sânziana Pop și Gabriela Melinescu, „[...] o carte de idei, de imagini, o carte a sentimentelor simple, sincere și mari, o carte-spectacol, care ne învață încă o dată, dacă mai era nevoie, că nu mai transfigurarea vieții cere talent, ci și oglindirea ei așa cum este. Cu alte cuvinte viața însăși cere viață”. ■ Dumitru Ignea publică *Drumul spre cunoaștere* în rubrica numită *Atelier scriitoricesc*, despre felul în care face documentare, la o uzină. ■ N. A. Ursu prezintă *O prețioasă culegere de documente*, anume volumul *Documente* (Minerva, 1973), alcătuit de Gh. Ungureanu, D. Ivănescu și Virginia Isac: „Faptul că multe dintre textele publicate au la sfârșit note, uneori dezvoltate, adevărate studii, în care datele cuprinse în documentul respectiv sunt puse în relație cu alte informații privitoare la aceeași chestiune sporește în mod considerabil utilitatea volumului”. ■ Din *Moment* reținem: □ *Premii literare*: „În cadrul premiilor anuale acordate de Uniunea Scriitorilor și de Asociațiile scriitorilor din București, Iași, Cluj-Napoca, Timișoara și Tg Mureș juriul constituit la Iași (George Lesnea – președinte, N. Barbu, M. Drăgan, Ov. Genaru, M. R. Iacoban, D. Ignea, C. Sturzu, N. Țațomir, Mihai Ursachi) și-a fixat alegerea asupra volumelor: *Personalitatea literaturii române* de Const. Ciopraga (Ed. Junimea) și *Interludiu* de Andi Andrieș (teatru – Ed. Eminescu). Anunțându-le, ne exprimăm, în același timp, satisfacția pentru alegerea făcută de juriu, ținând seama de importanța profunde sinteze a profesorului Const. Ciopraga și de semnificația artistică în actualitate a teatrului scris de Andi Andrieș (*Grădina cu trandafiri, Interludiu, Vârsta zero, Duet, ș.a.*)”. □ *Sadoveniana*: „Organizate în fiecare an de către Comitetul pentru cultură și educație socialistă a județului Neamț, «Zilele Sadoveanu» sunt un prilej de evocare a personalității marelui scriitor, de cunoaștere a vastei sale opere, nepuizabilă prin valoarea și semnificațiile ce le conține. Anul acesta «Sadoveniana», aflată la a V-a ediție, este pusă sub semnul împlinirii a 70 de ani de la debutul editorial al scriitorului. Cu acest prilej, la casa memorială din Vânători a avut loc, duminică, o emoționantă reu-

niune la care a luat parte soția scriitorului, Valeria Sadoveanu. În fața unui numeros public prof. dr. doc. Const. Ciopraga, poetul George Lesnea, criticul Constantin Ciucă, Constantin Mitru și Aurelia Szasz, din partea Editurii «Ion Creangă», Corneliu Sturzu din partea Editurii «Junimea», muzeografa Stela Ionescu Marica au evocat momente semnificative din viața marelui scriitor și cetățean. Un vibrant omagiu au ținut să aducă elevii liceelor ce poartă numele lui Mihai Sadoveanu din Borca – Neamț și Miercurea Ciuc, jud. Harghita, prezenți la această manifestare. Vorbind despre semnificația manifestărilor din cadrul «Sadovenienei» Dumitru Bârlădeanu, președintele Comit. pt. cultura și educație socialistă a județului Neamț a subliniat faptul că opera sadoveniană, străbătută de un înalt umanism constituie un mijloc de educație patriotică și cetățenească a noilor generații”. □ *Simpozion*: „În luna octombrie, Societatea de limbă română din Voivodina – Jugoslavia a organizat al treilea simpozion iugoslavo-român cu tema *Interferențe lingvistic-dialectale și paralelisme filologice româno-sârbe*. S-au prezentat aproximativ 50 de referate care au dezbătut probleme de lingvistică și de istoria culturii, rezultate ale interferențelor provenite din relațiile de bună vecinătate de-a lungul veacurilor ale celor două popoare prietene. Simpozionul s-a desfășurat în orașul Zrenjanin, în condiții excelente. Participanților li s-au oferit și două vizite în sate cu populația care vorbește limba română. Desfășurat în condiții optime, acest simpozion a fost și un bun prilej de a lega noi prietenii între cercetătorii domeniilor respective români și iugoslavi. Animatorul acestui simpozion a fost profesorul Radu Flora de la Universitatea din Belgrad”. □ „*Cahiers roumains d'études littéraires*”: „Un excelent număr – 2/ 1974 – marchează un an de la apariția «Caietelor românești de studii literare». Numărul este axat pe tema *La Littérature, l'humanisme et l'avenir* și reunește o serie de studii și articole de înaltă ținută teoretică. O dezbateră a problemelor în perspectiva filozofiei marxiste inițiază în contribuțiile lor Dumitru Popescu – în *Nature, catharsis et l'homme* și Octavian Chețan – în *L'humanisme et les difficultés de l'ambiguïté théorique*. Alte studii își propun definirea, în contextul actual, a specificității literaturii, prin raportare și la unele domenii «de margine» sau la «creația» computerilor: Romul Munteanu – *Reflexions sur les pouvoirs de la littérature*, Silvian Iosifescu – *Littéraire et nonlittéraire* și Victor Ernest Mașek – *Art et littérature des computers*. În *The Future: A Modern Topos* Adrian Marino reconstituie, sistematic și convingător, istoria acestei «idei literare». De acea formă particulară a literaturii viitorului care este literatura științifico-fantastică se ocupă Ion Hobana în *Futurism and Fantasy in Romanian Science-Fiction*. În fine, două contribuții care înseamnă totodată o «premieră»: colaborarea, cu texte inedite, a unor prestigioși critici străini, ceea ce vine să confirme, o dată în plus, afirmarea pe plan internațional a acestei publicații românești. Criticii care colaborează la acest număr nu mai au nevoie, desigur, de nici o prezentare: este vorba de Jean Starobinski și Jean Rousset. Primul atacă – magistral – o chestiune deli-

cată, aceea a raporturilor dintre *La littérature et l'irrationnel*, al doilea comentează binecunoscuta scrisoare a lui Rousseau către d'Alembert. Revista include și rubricile, devenite obișnuite, *Chronique des traductions*, *Comptes rendus* și *Kaleidoscope*, rubrici alcătuite cu aceeași seriozitate și discernământ. Acest număr din revistă ne arată încă o dată cât de necesară era o asemenea publicație: iar ecourile primirii ei favorabile în străinătate demonstrează că unul din obiectivele propuse – afirmarea în lume a cercetărilor românești de critică și teorie literară este atins”. ■ Versuri semnează George Lesnea (*Cântați acest pământ*), Florin Mihai Petrescu (*În piatră-i mărturie*), George Damian (*Rotund și țârmurit de fluvii*), Dan Deșliu (*Lied*), Ovidiu Genaru (*Ideea de fântână*), Anghel Dumbrăveanu (*Interval*), Emil Manu (*Trei poeme pentru lectura particulară a părinților*), Nicolae Turtureanu (*Toamnă la Ipotești*). □ Ion Popotopin traduce *Poezii lumii cântă România*: Miguel Ángel Asturias (Guatemala, *Crizantema de lumină*), Salvatore Quasimodo (Italia, *Statuia iubirii*), Nazim Hikmet (Turcia, *Imagini din România*), Rita Boumi Papas (Grecia, *Nimb românesc*), Fónagy Sándor (Ungaria, *Brățara de emoții*).

● [„**Flacăra**”, nr. 46] Cu titlul *Cronica* (37), Traian Stoica prezintă ultima ședință a Cenaclului Flacăra, eveniment ce a avut loc în Aula Mare a Universității București. □ George Arion publică reportajul *...Iar eu, care deschisesem și seifuri, am ridicat până la urmă mâinile în sus și am zis că nu se poate*.

● [„**Orizont**”, nr. 45] Andrei A. Lillin prezintă un poet maghiar, Anavi Ádám cu volumul *Vremuri metaforice* (Facla, 1974) „o carte lucrată în filigran”, iar „maniera în filigran a poemului este profund antipasională”. ■ O nouă rubrică *Gândirea științifică contemporană* a înlocuit vechea rubrică a *Profilului literar*. În acest număr, este publicat articolul *Cibernetica* semnat de Ovidiu Manole. ■ Marcel Pop-Corniș apreciază laudativ încercarea unui cercetător român de „a acorda esteticii statutul unei științe autonome care sa recurgă la datele oferite de celelalte științe ce studiază aspecte ale frumosului pe cale empirică (fizica, arheologia artistică, psihologia, sociologia etc.)”, în articolul *Ipostaza de estetician critic* (referitor la C. Dimitrescu-Iași, *Studii de estetică*, Ed. Științifică, 1974). ■ Ion Arieșanu îl prezintă într-un scurt interviu pe poetul slovac Vladimir Reisel (n. 1919).

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 205] *Săptămâna pe scurt*: La editura bulgară Narodna Kultura a intrat în tipar *Groapa* lui Barbu. ■ *Previțiunea clasicistă*, text de primă pagină al lui M. N. Rusu: „Am mai spus și în alte ocazii: poezia românească – elementul cel mai vizionar al literaturii – trăiește un moment de *resurecție clasicistă* [...] Semnele reale, autentice, de adâncime ale clasicismului actual din poezie trebuie căutate nu în modul stilistic care s-a relevat, conștient sau inconștient, în evoluția individuală a creației, cât într-un model ontologic bine determinat [...] În cadrul acestui model, un loc special îl ocupă peisajul fizic și geografic al țării – principalul element formativ de clasicism.” ■ *Cronica* lui E. Manu analizează impactul

Reportajului românesc contemporan. „În discuția panoramică a literaturii române contemporane, antologiile auspiciate de Ed. Eminescu diferă (și e bine) ca structură. Organizarea materiei la C. Regman (*Nuvela românească contemporană*) se face în ordinea cronologiei biografice a autorilor; la Ion Vlad (*Romanul românesc contemporan*) în ordinea apariției romanelor din care s-au extras fragmente; în cazul reportajului, autorii Nicolae Mecu, George Muntean și Vasile Teodorescu au recurs la criteriul alfabetic al numelui creatorilor [...] generozitatea autorilor antologiei este dusă până la integrarea celor două categorii ale reportajului, cel literar și cel gazetăresc [...] Antologia (adunând nume de la G. Călinescu și Eugen Barbu la Brunea-Fox, de la Arghezi la Păunescu și Radu Cosașu) este întocmită cu o bună cunoaștere a speciei în cei 30 de ani ce s-au scurs de la Eliberare prin eliminarea textelor publicistice, festive și prin încercarea de redefinire a reportajului ca specie literară, lucru pe care G. Muntean îl face în prefață.” □ Același E. Manu, un necrolog *Al. Alexianu*. □ Romul Munteanu face o prezentare lui Per Olof Ekström, tradus în românește (după *N-a dansat decât o vară și cu Mai în noiembrie*). □ În *Mefisto (învins) și Margareta*, D. Mutașcu schițează un portret literar lui Laurențiu Fulga.

9 noiembrie

● [„*Lucefărul*”, nr. 45] N. Velea vede în Sadoveanu *Muntele prozei românești*: „Mai neliniștită, mai frământată de căutări, de atâtea ori steril-orgolioase, scriitorii tineri autentici, se întorc după dibuiri mai mult sau mai puțin norocoase la fraza muzicală a lui Sadoveanu, la scrierile sale, cu evlavie și respect. El este muntele prozei românești și ca orice munte are și umbre și penumbre. Dar când soarele este la amiază luminează tot, retează umbrele și rămâne înalt și luminat doar muntele. Sadoveanu!”. ■ Marin Mincu publică „*Revizuirii*” lirice: „Istoriceste, în poezie, generația creatoare reprezintă o necesitate legică pentru apariția marilor personalități. Căci un relief liric numai de piscuri singuratice ar fi amețitor și restrictiv. [...] Niciodată o generație nu se impune prin ruptura programatică ci, dimpotrivă, prin colaborarea cu tradiția valoroasă. Generația creatoare reprezintă un statut de creație, revendicând o metodă, o atitudine, și o angajare, precis delimitate față de înaintași. Numai astfel vine să împlinească, de la alt nivel, saltul calitativ. Generațiile creatoare sunt cerute de dialectica procesului artistic”. ■ M. Ungheanu analizează antologia de versuri a Ninei Cassian, *Spectacol în aer liber*: „Poetă fragilității și purității, dar în egală măsură și a exploziilor de violență, Nina Cassian este, poate mai presus de orice, o remarcabilă poetă a iubirii. Antologia de acum *Spectacol în aer liber* subintitulată *O altă monografie a dragostei* reține doar această fațetă. Dragostea în aproape toate aspectele ei și nuanțele ei e prezentă în lirica Ninei Cassian. Ea cântă trupul iubitului, ochii și gura lui, brațele și sprâncenele, vocea și umbletul... Dragostea este chemată în chip dramatic. Accesul la iubire este accesul la puritate”. ■ În textul *Ceasornicul dinlăuntru*,

Nicolae Baltag recenzează cartea lui Platon Pardău, *Ciudata mișcare a inimii în aprilie*: „Nespectaculos, dar substanțial se relevă și *Ciudata mișcare a inimii în aprilie*, roman neomogen, demarând cam trudnic și, adesea, rău scris în prima lui parte, însă redresat decisiv și atent «lansat» stilistic în cea de a doua. Cadrul pregnant social, ca, de altfel, o bună parte din personajele din proza anterioară”. ■ În textul *Studii de istorie literară*, Dan Cristea se ocupă de cartea lui D. Păcurariu: „Istoric literar solid informat și cu o judicioasă orientare artistică mai ales în ce privește perioada premodernă a literaturii române, autor al unor monografii dedicate lui D. Bolintineanu, Ion Ghica și Al. Odobescu [...] în cartea sa *Clasicism și romantism*, D. Păcurariu adună în recentul volum de *Studii și evocări* (editura Cartea românească) câteva medalioane și articole consacrate, firește, problemelor cu care autorul a venit mai adesea în contact”. ■ În cadrul rubricii *Colocviile «Luceafărului»* este abordată tematica *Instrumentele de lucru ale criticii și istoriei literare*. Se afirmă: Al. Piru, M. Ungheanu, Eugen Simion, Nicolae Baltag, Dan Cristea. □ M. Ungheanu: „– Critica literară este din nou temă de discuție. Nici nu e de mirare dacă acceptăm ideea că prin ea se exprimă conștiința de sine a unei literaturi. Recent și-a exprimat la adresa criticii câteva rezerve și exigențe noi, iar documentele de partid precizează din nou locul și rolul criticii în dialectica dezvoltării literaturii. Responsabilitățile criticii rămân în continuare dintre cele mai mari iar raza ei de acțiune foarte întinsă. Ea trebuie să aibă în vedere nu numai feneomenul literar actual, ci și pe cel al deceniilor trecute. Nu e un secret pentru nimeni că istoria literaturii române se cere nu numai scrisă de aici încolo ci și rescrisă pe importante porțiuni ale ei. Datoria criticii este nu numai de a veghea pe «cei ce vin» ci de a încerca să despartă apele de uscat și în literatura anilor imediat postbelici ori în literatura «obsedantului deceniu». Sarcinile criticii sunt de aceea multiple, complexe și funcțiile ei de asemenea. În demersul ei clarificator critica are însă nevoie de instrumentele de lucru indispensabil, de auxiliari fără de care atingerea importantelor ținte pe care le are în față devine anevoioasă. Este vorba de elementarele instrumente de lucru: bibliografii, ediții, antologii, dicționare, de a căror existență și calitate depinde în mare măsură și suma de clarificări pe care o are în vedere critica literară actuală. Fără câteva instrumente bune de lucru orice înaintare fertilă devine dificilă. Nici un critic și istoric literar nu poate uita mărturisirea lui G. Călinescu din prefața mării sale istorii literare în care se află cel ce întreprinde un studiu de amploare asupra literaturii române. Bibliografiile, monografiile, edițiile de referință lipsesc, ne atrăgea atenția și întreprinzătorul trebuie să fie totdeauna colecționar de documente, interpret al lor și al operei, autor de bibliografii și de schițe monografice. Timpul care a trecut s-a scurs în favoarea acestui tip de studii?”. □ Eugen Simion: „– Mi se pare foarte utilă inițiativa de a discuta despre instrumentele de lucru în cultură, cu atât mai mult cu cât critica se ocupă rar și protocolar de ele. Apar numeroase antologii, dicționare, culegeri tematice. Ce

valoare au ele, cât sunt de utile, în ce măsură depășesc circumstanțele? Să spunem, mai întâi, că orice cultură există o preocupare sistematică pentru asemenea instrumente de utilitate generală. Antologiile devin uneori puncte de referință decenii întregi. Alcătuirea bibliografiilor cade în sarcina unor instituții special organizate. Bibliografiile pe autor, pe teme etc. Este foarte instructiv să iei în mână, de pildă, seria de volume editate de Otto Klapp (*Bibliographie der französischen Literaturwissenschaft*, Frankfurt) și să vezi, în câteva minute, ce lucrări, eseuri, articole au apărut în legătură cu avangarda, fantasticul, genurile literare etc. Sunt, apoi dicționarele. E curios cum până acum nimeni nu s-a gândit să pregătească, deși avem institute și edituri specializate în lucrări de acest gen, un dicționar al literaturii române. O excepție constituie *Dicționarul de literatură contemporană* publicat de Marian Popa. Unele bune inițiative, în ce privește bibliografia literaturii române, au fost abandonate. Editurile noastre au «geniul» de a începe lucrări monumentale, inclusiv ediții, și de a nu le termina niciodată. Am mai scris, și eu și alții, despre destinul edițiilor de autor». □ M. Ungheanu: „Cine ar trage concluzii pesimiste de aici ar greși total. Avem ediții ca cea întreprinsă de Florea Fugariu pentru I. Budai-Deleanu și Șincai. Adrian Marino pentru Al. Macedonski, Eugen Simion pentru proza literară a lui Eminescu [...] Nu lipsesc nici cărțile care îmbrățișează perioade mai mari de istorie literară, de predilecție epoca modernă. Literatura interbelică a preocupat în studii de amploare pe Ov. S. Crohmălniceanu și Ion Pop, etapa postbelică pe Al. Piru într-o panoramă cunoscută, iar literatura de cea mai recentă extracție pe Eugen Simion într-o lucrare voluminoasă *Scriitori români de azi*. Nu intenționăm să cităm toate exemplele posibile, dar nu putem trece peste câteva antologii de mare unitate: *Dosoftei* la Octavian Goga (Al. Piru) [...] *Antologia ideologiei pașoptiste* (Paul Cornea) [...] Excelența titlurilor citate nu ne poate stârni decât regretul că la îndemâna cercetătorului literaturii române de azi, a publicului larg în același timp, nu se află cele mai indicate instrumente de informare sau orientare. Monografiile consacrate scriitorilor contemporani sunt ca și inexistente. Iar pentru a da un exemplu convingător de criticabile inerții, să spunem că un critic de certă adevărată marxistă cum este G. Dobrogeanu-Gherea, nu are însă o ediție completă, de referință, că nu există niciun studiu monografic solid despre el sau că lui G. Ibrăileanu, alt critic situat pe pozițiile criticii științifice nu i-au fost editate scrierile din perioada de început. Discuția noastră are în vedere toate aceste lucruri plecând de la încercarea editurilor Albatros, Eminescu, Minerva de a publica fie antologii, fie bibliografii, fie ediții sau studii de largă audiență. Editura Eminescu a publicat, de pildă, o *Bibliografie literară română ilustrată*, o serie Biblioteca critică, câteva *Panorame ale literaturii de azi*, iar Albatros o colecție „*Contemporanul*” nostru. Sunt ele instrumentele de lucru așteptate, oferă ele acel sprijin atât de necesar criticului și istoricului literar sau amatorului de literatură?”. □ – Nicolae Baltag: „A mai demonstra, astăzi, oportunitatea unor lucruri auxiliare de bibli-

ografie – ca instrumente de lucru absolut indispensabile istoricului literar și nu numai lui – mi se pare un truism, însă un truism necesar atâta timp cât nu aveam monografiile satisfăcătoare pentru toți scriitorii clasici și, mai ales, contemporani, monografiile pe epoci și reviste, sau atâta vreme cât curentele și influențele literare sunt, uneori, studiate la modul clinic și profilactic (vezi sămănătorismul și junimismul) ori, în fine, că nu avem o serioasă bibliografie la zi a literaturii române, care să includă, evident, și rețeaua referințelor critice. [...] Cândva, editurile se întreceau să scoată serii interminabile de «opere alese», «scrieri alese», «pagini alese» ori «texte alese» și, într-un consens nefast, să nu scoată opere, scrieri, pagini ori texte «complete». Când s-au hotărât să arboreze și acest drapel, l-au arborat la concurența și, de regulă, numai pe un prim volum. Celelalte volume rămăneau «complet» abandonate. Revendicat, cu prioritate, de mai vechile ESPLA sau EPL, hazul involuntar stârnit de asemenea întreprinderi n-a putut scăpa, prin tradiție, nici Editurii Academiei. Din acest motiv e reconfortant să constăți consecvența cu care s-a angajat Editura Minerva în ștergerea «petelor albe» de pe harta editurii clasice români, merită stimă inițiativa Editurii Albatros de a oferi dicționare, după cum trebuie salutată, oricum, grija Editurii Eminescu de a pune la dispoziția publicului culegeri, panorame ori antologii ale literaturii contemporane. Asupra valorii acestora se poate, desigur, discuta”. □ – Al. Piru: „După câte am putut să văd, fără să le cercetez amănunțit colecțiile, am impresia că unele din ele sunt făcute cam în grabă, adică nu sunt, în primul rând, complete, ci niște încercări care trebuie reluate și refăcute. Pe de altă parte, mi se par ambițioase ca idee și nu totdeauna susținute din acest punct de vedere. Cea mai discutabilă este colecția intitulată „Contemporanul” nostru. Fiindcă Jan Kott a scris o carte oarecum faimoasă cred că nu este indicat să-i reluăm ideea și să facem din ea studiul unei colecții. Pe de altă parte, ce a apărut până acum la această colecție nu pare a avea o idee conducătoare. Pe de o parte, ni se prezintă autori clasici și, pe de altă, ni se prezintă autori contemporani. Lucrările sunt foarte diferite între ele și nu aparțin totdeauna unor oameni de vocație în critică. Sunt lucrări, făcute în scopuri școlarești. Colecția a izbutit să ne dea numai o carte demnă de atenție cea despre Anton Holban”. □ Eugen Simion: „– Dar să revenim la panoramele despre care este, între altele, vorba. Ele sunt, indiscutabil, utile. Să încep cu *Romanul românesc contemporan* de Ion Vlad. Am citit cu interes *Introducerea* și vreau să subliniez încercarea criticului de a schimba tradițiile prefețelor care prezintă, de obicei cronologic autorii. Ion Vlad vrea să facă un tablou al structurilor românești contemporane și, în acest scop, aplică o metodă conjugată, unind critica sociologică cu critica formelor. Asemenea metode combative se folosesc peste tot azi și, din multe exemple posibile, să reținem tentativa lui Sartre de a scrie o saga flaubertiană din perspectiva unei metode complexe (critica existențialistă, critică psihanalitică și critică marxistă). Ion Vlad, pornind de la criteriile semnalate, face observații prețioase despre romanul actual

și, dacă îi înțeleg bine intențiile, textele ce urmează ar avea scopul să-i justifice analiza pe care o întreprinde. Totuși, *Panorama* lui nu-i o adevărată panoramă, este o antologie pe o temă dificilă, căci, nu mai încapă vorbă, e greu aproape imposibil, să faci o antologie a romanului. Fragmentele dintr-un roman, în afara dovezii stilistice, nu pot da o idee precisă despre valoarea și problematica romanului. O încercare de a depăși antologia în direcția panoramei există, totuși aici. Am în vedere capitolul de documente, foarte bine întocmit, cu fișe bibliografice pe care le vom folosi de aici înainte. Pentru ca volumul să-și fi respectat titlul (*Panorama...*) trebuia ca apariția capitolelor să fi fost alta: textul critic să cuprindă spațiul pe care îl ocupă, acum, fragmentele din roman, să fie, cu alte cuvinte, cu mult mai întins decât este acum. Nefiind o panoramă, *Romanul românesc contemporan* rămâne o antologie ce se poate discuta. S-a observat că lipsesc unele nume de romancieri, apar în schimb altele, care nu conving. Mi se pare inexplicabil, absența lui Buzura din sumar. Fiind vorba de o selecție (deci de o optică personală, de gust etc.), nu vreau să discut prea mult acest aspect”. □ Al. Piru: „– Dacă mă refer la panorame, trebuie discutată de la început noțiunea de panoramă. Eu socotesc că nu este un titlu potrivit cu conținutul lucrărilor care ni se oferă sub această emblemă. Avem de-a face, pe de o parte, cu niște culegeri. O culegere este totdeauna mai largă, nu e făcută pe criterii de valoare. Nu vreau să neg ideea de a întocmi niște antologii sau culegeri pe o direcție dată. Sunt binevenite și necesare. Mai ales sub raport bibliografic, pentru că sunt prevăzute cu ample bibliografii. Dacă luăm *Panorama romanului românesc contemporan* de Ion Vlad, sigur că era greu de întocmit. S-au luat fragmente de romane din 20 de autori. Selecția este în genere, bine făcută, autorii sunt dintre cei mai reprezentativi. Poate cu o singură excepție: Vasile Voiculescu care nu e romancier pentru că *Zahei orbul* nu e roman, ci povestire. Dacă au fost incluși Bujor Nedelcovici și Corneliu Ștefanache, atunci cred că trebuia adăugat și Mircea Ciobanu și Augustin Buzura. Dar nu asta nu este obiecția principală. Dacă cineva s-ar informa despre roman din antologia respectivă nu știu dacă și-ar putea face o idee precisă. Fragmentele nu pot fi reprezentative pentru întreaga carte. Dacă s-ar fi făcut o antologie mai mare, în câteva volume poate s-ar fi putut ilustra mai bine. În ceea ce privește panorama despre nuvelă, ea este mai bine făcută, pentru că nuvelele sunt ușor de adunat într-o culegere. Dar și aici sunt unele omisiuni. De pildă, lipsește Mihail Sadoveanu și G. Călinescu care sunt și nuveliști”. [...] „Dan Cristea: – După cum se poate lesne observa, toate aceste apariții mai mult sau mai puțin recente, de genul «panoramelor» tipărite de Editura Eminescu ori de genul aparițiilor din colecțiile «Biblioteca critică» și «Contemporanul nostru» au fost revendicate, în genere, ca instrumente de lucru. Or, din obiecțiile aduse aici acestor lucrări tocmai această latură – informativă, bibliografică – se vedește, în genere, a fi deficitară. Fără a minimaliza câtuși de puțin cantitatea de muncă depusă pentru alcătuirea lor, fără a trece peste efortul general depus de critica noastră de a prezenta cât

mai multe și cât mai diverse lucrări de sinteză – și «panoramele» respective corespund acestor exigențe, într-o oarecare măsură – ne putem întreba, totuși cui se adresează în primul rând ele. Criticului și istoricului literar sau publicului larg? Dacă istoricul literar le consideră incomplete ca instrumente de lucru. Cred că și publicul este afectat de limitarea unghiului de vedere. Am urmărit în mod special acest aspect, al «dedicației» ca să spun astfel, aspect deloc minor în trasarea unor asemenea ediții, de răspândită circulație, și nu l-am găsit clar formulat nici, de exemplu, în explicația profesorului Ion Vlad, nici în nota asupra ediției lui George Munteanu. Dimpotrivă, ambele note atrag în mod expres atenția că nu e vorba de antologii, ci de alegerea unor texte reprezentative. Cu această observație am impresia că ne putem apropia mai temeinic de fondul problemei. O antologie este, deși câteodată se uită acest principiu de bază, o operă de autor; ea presupune, din partea celui care antologhează [...] și o certă judecată critică; o judecată de valoare”. □ Eugen Simion: „– E necesar de făcut o precizare. Aceste panorame sunt, am convenit, niște antologii. Antologia, prin natura ei, este o selecție, bună sau rea. În cazul nuvelei, selecția mi se pare bună (era – să cădem de acord – și mai ușor de făcut!), un număr de nuveliști importanți sunt prezentați în sumar și acesta este un fapt esențial. Sunt, evident, și absențe, dar, încă o dată, titlurile și autorii selectați întrunesc și adeziunea mea. N-aș fi lăsat deoparte din sumar pe Mircea Eliade, nuvelist fantastic de primă mână. Nici pe I. Băieșu, autorul unei frumoase nuvele: *Acceleratorul ș.a.m.d.* În cazul reportajului, situația este mai confuză. Am observat în *Antologia* respectivă o lipsă uluitoare de criterii. George Munteanu într-o introducere plină de interes face un istoric al speciei, apoi trece la reporterii actuali și citează aproape pe toți scriitorii actuali. El vrea să dovedească faptul că scriitorul român este oricând și un bun publicist. Nimic de zis, dar în acest caz reportajul este ceva ce nu mai poate fi determinat. Ca autor care ține un condei în mână n-a scris măcar o singură dată niște însemnări de călătorie, n-a prezentat un fapt din viața socială?! Trebuie să avem în vedere, când vorbim de reportaj, alte criterii. Reportajul este, în fond, o paraliteratură, obiectul lui este documentul uman sau evenimentul care nu s-a istoricizat încă. Am scris recent despre acest subiect, nu vreau să revin. O antologie a reportajului trebuie să aibă în vedere pe reporterii propriu-ziși: autori de realizări precise și semnificative, detașate de formele parazitare ale literaturii. Oricum, sumarul recentei antologii produce confuzii”. □ M. Ungheanu: „– Ideea de a întocmi panorame ale literaturii actuale este excelentă dar o antologie a romanului este, între altele fie spus, o idee destul de bizară într-un spațiu atât de restrâns. [...] O mai veche bibliografie, intitulată spectaculos «Bibliografia română ilustrată» deconspiră mediocritatea criteriilor care decid întocmirea multor dintre cărțile de un interes atât de larg despre care vorbim. Eugenia Oprescu, alcătuitoarea bibliografiei, spune fără înconjur că această bibliografie ilustrată e destinată elevilor, ceea ce-i justifică intervențiile și omisiunile. Volumele «Bibliotecii

critice» în care apare seria interpretat de... este vizibil condusă după aceleași criterii didactice. Ar fi poate mai nimerit ca unele din aceste cărți, adresate mai ales elevilor, să apară la editurile specializate (Didactică și Albatros) și nu aici”. □ Eugen Simion: „– N-aș pune în discuție, în primul rând, competența, cât criteriile. Să luăm cazul unei ingenioase colecții: un singur scriitor interpretat de..., colecții editate de Eminescu. Modelul este seria: *Les critiques de notre temps et...* apărută în Editura Garnier. Într-un volum de 200 de pagini sunt adunate eseurile, articolele semnificative, favorabile și defavorabile, despre un autor, în așa chip încât, cine îl parcurge descoperă un extraordinar dosar: dosarul unei opere și, în același timp, dosarul conștiinței critice. În acest fel sunt alcătuite volumele privitoare la Apollinaire, Camus, Claudel, Gide, Proust, Beckett etc. S-a încercat un lucru similar la noi, în colecția pe care am amintit-o. Însă, ce ciudat au fost eliminate toate polemicile, toate articolele devaforabile despre autorul în discuție. Cine citește grupajul de articole despre Lovinescu, Arghezi, Camil Petrescu își face ideea greșită că ei au fost de la început acceptați, aplaudați de critica din epocă. Se dă pe scurt, o imagine falsificată a istoriei literaturii din credința greșită că, adresându-se tineretului, aceste volume să nu arunce o umbră asupra autorilor studiați. Cât este de fals acest punct de vedere nu mai trebuie dovedit”. □ M. Ungheanu: „– Observația principală merge în direcția caracterului incomplet parțial al acestor lucrări. Ceea ce este la antipodul instrumentului de lucru. Omisiunile sunt de mai multe feluri. Unele texte sunt reproduse fără motiv trunchiat. Sunt omise chiar capitole întregi. Să dau un exemplu, *Din micul compendiu* semnat mai demult de D. Micu și N. Manolescu lipsea capitolul despre critică. Seria de panorame despre care vorbim astăzi nu cuprinde nici ea panorama citicii. *Misiunea scriitorului contemporan* alcătuită de Antoaneta Tănăsescu nu apelează la critici, deși pe o astfel de temă opinia multor critici ar fi fost dintre cele mai interesante. Alt tic este acela al opririi lucrărilor în anul 1944, dată care nu marchează, de fapt, o întrerupere. [...]”. ■ George Alboiu analizează *Critica unui poet*: „Ștefan Aug. Doinaș este în critică un poet excepțional așa cum în poezie este un critic atent fără ca prin aceasta critica lui să fie poetică ori poezia aservită actului critic. Credincios spiritului cartezian, Doinaș se ține la distanță de orice exces, nu cunoaște și nu vrea să cunoască lipsa de măsură, simțindu-se bine pe pământul tare al unei verificabile ordini intelectuale. *Orfeu și tentația realului* nu își are de aceea cauza în vreo stare de criză, ea fiind, dimpotrivă, în datele ei fundamentale, rodul unei sănătăți clasice suficiente sieși”. ■ Sânziana Pop consemnează o *Convorbire cu Cella Serghi*: „– Ați debutat în 1938 cu o carte care purta următoarea inscripție: *Liviu Rebreanu, Camil Petrescu și Mihail Sebastian vă recomandă acest roman. Cum se explică aceste trei semnături de excepție pe certificatul de liberă trecere în lumea scrisului?* – Cu Camil Petrescu și Mihail Sebastian eram prieteni. La Rebreanu am ajuns prin recomandarea lor. Sebastian a citit *Pânza de păianjen*

în manuscris și a fost entuziasmat. – *Cum i-ați cunoscut pe Camil și Sebastian?* – Cine-l cunoștea pe Camil îl cunoștea și pe Sebastian: erau nedespărțiți. – *Dar pe Camil Petrescu l-ați cunoscut înainte.* – Da. Am avut ocazia aceasta deosebită într-o zi toridă de iulie. Ne-am cunoscut la un ștrand. Mi-a fost prezentat un bărbat nu prea înalt de statură, dar cu nume subliniat: Scriitorul Camil Petrescu – rostit teatral, ușor afectat. – *Cine vi l-a prezentat?* – Regizorul Ființi pe-atunci actor. – *Oare la prima vedere, Camil Petrescu impresiona prin ceva anume?* – Prin ochi. Niște ochi extraordinar de albaștri, intenși, foarte sfredelitori. O privire curată, ca de copil. – *Era, la data aceea, un scriitor cunoscut?* – Eu nu auzisem încă de el. Întâi am crezut că e Cezar Petrescu. Pe urmă, când mi-am dat seama că nu e, m-am temut de întrebări. Capul meu era plin de literatură română și mi-era ciudă că nu știu cine este și nici ce scrie acest scriitor. Dar atunci, în 1928, lui Camil nu-i apăruse încă primul roman. – *Când i-ați citit cărțile?* – Foarte târziu. Cu toate că după întâlnirea de la ștrandul Kiseleff am bătut librăriile cerând romane de Camil Petrescu. «Poate că Cezar Petrescu», îmi răspundea librării, oferindu-mi *Întunecare* sau *Calea Victoriei*. – *Cezar Petrescu era la modă?* – Da. Și Ionel Teodoreanu. – *Și pe Camil când l-ați mai întâlnit?* – I-am întâlnit numele, peste vreo doi ani. Mergeam pe Câmpineanu când m-am ciocnit de Breslika, viitorul poet Breslașu, pe atunci proaspăt întors de la Paris. Eram buni prieteni și-am sperat să-l impresionez spunându-i câte realizasem între timp: mă măritasem și intrasem la Drept. Credeam că și apariția mea o să-l impresioneze. Dar m-a expediat repede. «La revedere, mi-a spus, merg la cenaclu, la Lovinescu. Vin Camil Petrescu și Hortensia Papdat-Bengescu». «Camil Petrescu?» am întrebat. Auzeam pentru a doua oară de el. «Da. Și Ion Barbu și Felix Aderca». Și-a traversat. M-am simțit umilită. Și cu sentimentul că el a ajuns foarte departe dacă poate frecventa un cenaclu de scriitori. «O ușă care mie n-o să mi se deschidă niciodată», mi-am spus. – *De ce?* – Veneam dintr-o lume foarte modestă și care războiul o împinsese în deznădejde. Tatăl meu n-avea școală. Am fost, în familia mea, primul bacalaureat. – *Manifestați la vremea aceea veleități literare?* – Nu, visul meu era teatrul. Dar cum între timp renunțasem, eram hotărâtă să fac carieră la Curtea cu juri. – *Să revenim la Camil Petrescu.* – Ne-am reîntâlnit iar la ștrand; de data acesata la Lido. – *Frecventa atât de asiduu lumea mondenă?* – Camil era mare amator de sport. Dar în pasiunea lui pentru ștranduri și stadioane se ascundea și o latură tragică: surzenia. Se temea ca boala, care în vremea aceea se accentua, să nu-l scoată în afara vieții, a întâmplărilor. Cred că și din cauza asta frecventa cu atâta ardoare locurile unde existența se condensa. Dar pe toată deznădejdea lui, Camil a știut să desfășoare un zâmbet fermecător. M-am cutremurat mai târziu, citind ceea ce nota, la vremea aceea, pe fila unui jurnal: «Am treizeci și cinci de ani peste o lună. Lamentabil crepuscul. Mi-e silă nesfârșită de tot. Literatura a ajuns să mă dezguste până la îmbolnăvire, ca hrana de cartofi în campanie». Și mie îmi

părușe atât de tânăr! Totul în jurul lui vibra. – *În ce măsură a influențat Camil Petrescu trecerea dv. de la Curtea cu juri la literatură?* – În măsura în care discuțiile despre literatură și îndemnul lui de a încerca să fac gazetărie, au creat în preajma mea o ambianță cu mult mai atrăgătoare decât avocatura, care mă dezamăgea. – *Unde se putea vorbi despre literatură la vremea aceea?* – Ne întâlneam la Elysée, restaurantul pe care îl frecventa permanent împreună cu Sebastian. – *Acest Camil Petrescu «de ștrand» și «de cafenea» împrăștie o impresie cam frivolă.* – În lumea dintre cele două războaie, o lume săracă și speriată, marcată profund de prăpastia dintre clase și subminată de mișcări sociale, cafeneaua bucureșteană nu era un loc de frivolitate mondenă ci un tărâm de manifestare al îngrijorării comune: discuțiile despre literatură însemnau mult mai mult decât niște dialoguri estetice. Iar Camil nu avea nimic boem în ținută. Dimpotrivă: cultiva o eleganță engleză, fără nimic desuet. Dealtfel era riguros de disciplinat. Trăia cu orar: ora cafelei de dimineață, lectura gazetelor – citea tot, dar absolut tot, în sfârșit, interminabilele ore de scris. – *O viață atât de strâns măsurată nu are un aer ușor meschin?* – Numai în aparență. Era atât de pasionat în discuție! Fermecător, furibund. De altfel era suficient să-i vezi ochii ca să știi cum este cu adevărat. În mobilitatea figurii lui, ochii erau cei mai puternici: extraordinari, vii, o privire care se schimba dintr-o clipă în alta. Îmi reaminteau mereu ce pierdusem: copilăria, marea. Dar nu bănuiam că la vremea aceea era atât de întunecat. – *Din ce motive?* – Era după căderea Mioarei și i se închiseseră toate porțile. Piesa căzuse cu zgomot atât de mare, încât vâlva literară care fluturase o vreme în jurul numelui său făcuse loc tăcerii de gheață. Când l-am cunoscut, Camil Petrescu își consumase toate dezamăgirile: avea în spate – în război din care ieșise destrămat sufletește și surd; avea aproape toate piesele scrise dar ne jucate refuzate cu ostentație sau jucate fără succes; la toate apelurile lui literare – succesul rămânea surd. – *Cum se explică?* – Când Camil Petrescu era în plină activitate creatoare, Bucureștiul cultural aparținea în cea mai mare măsură unei mici burghezii care citea doar «Universul», «Adevărul» și «Dimineța», mergea la teatru la piese străine (Caragiale se juca foarte rar) și care citea mai ales literatură străină: Proust și Gide erau pe atunci idoli. Dintre români, cei clasici. Dintre moderni – cum ți-am spus: Cezar Petrescu, Ionel Teodoreanu și Panait Istrati. – *Suferea că nu este popular?* – Da. Și era furios. Nu prețuia scriitori de tipul Cezar Petrescu. Tot ce spunea el despre literatură răsturna scara valorilor acceptate. – *Pe cine admira?* – Pe el însuși. Și pe Arghezi pe care nu-l citisem. Și pe Hortensia Papadat-Bengescu. Așa că am rămas foarte mirată când mi-a pus în mână o carte de Tudor Teodorescu-Braniște – *Băiatul Popii*. Numele marelui gazetar avea pentru mine un prestigiu extraordinar, era «numărul unu» al presei. Dar cartea m-a dezamăgit. I-am spus: «O carte ca asta pot scrie și eu». Mi-a replicat: «Ți se pare. Ia încercă», «am să încerc am spus». «Bine», a râs, «mâine ți-aduc un caiet». Și mi-a adus, am și acuma ca-

ietul. Dar Camil avusese dreptate: proza se scrie foarte greu. Am compus un bruion de roman sălcu și anost. Am mers și i-am mărturisit. – *Erau primele pagini scrise?* – Nu. Scrisesem câteva reportaje, tot la îndemnul lui. Dorea să facă cronică mondenă. Îmi vede verva, credea că sunt și spontană. Ar fi dorit să fac o carieră ziaristică, după modelul, pe atunci celebru, al Odetei Pannetier, pe care o admira. «Nu te risipi», îmi spunea, «de ce vorbești atât de mult în loc să scrii?» Până la urmă, din atâtea îndemnuri, am scris câteva articole, dar n-am perseverat. – *Ce ați scris?* – După o excursie în munți am scris un text intitulat *Weekend în Bucegi, toamna*, care s-a publicat la «Gazeta» scoasă pe atunci de Ion Pas și Ceacăru. Era în 32-33. Au urmat: *La baia de aburi și Meci de fotbal*, acesta republicat în 1946 la «România liberă». La roman am revenit mai târziu, după o întâmplare ciudată. Traversam bulevardul când era să fiu strivită de o mașină. Accidentul acesta a trezit în mine un sentiment de anxietate, de zădărnicie a existenței. Apoi a murit tata și șocul a fost foarte puternic. Am început de-odată, să scriu despre el. Cum fusese: atât de iubit, întins peste întreg universul copilăriei mele. M-am hotărât să scriu o carte despre biografia mea. I-am spus despre proiect lui Mihail Sebastian dar nu și lui Camil Petrescu. – *De ce?* – Romanul nu-i apăruse. Faptul că nu citisem nimic din ce scrisese mă împiedica să-i acord locul pe care îl merita. – *Când i l-ați acordat?* – În ziua când am văzut în ziar fotografia lui! se anunța premiera *Actului Venețian*. Și a doua zi, când în fața fostului Teatru Național am văzut afișul reprezentației. Atunci cineva m-a luat deodată de braț: era Camil. «Hai la repetiție!» mi-a spus. Am pătruns prin intrarea actorilor și-am ajuns în sală tocmai când luminile se stingeau. Decoruri, costume, totul mă făcea să uit că este o repetiție. Camil nu mai era lângă mine. Când, de-odată, am auzit în spate o voce care tuna: «Oprțiți, repetiția! Prost! Aprindeți lumina! Fii isterică Alta! Dacă în teatru se confundă talentul cu temperamentul, fii măcar isterică!». Era vocea lui Camil. O voce teribilă, încărcată de-o forță pe care nu i-o știam. În clipa aceea am avut, brusc, revelația personalității lui. – *Ați fost la premieră?* – Da. Și-am purtat prima rochie lungă din viața mea. Și tot în seara aceea, cu nemaipomenită emoție am simțit, pretutindeni, în spate, manifestându-se atât prietenii cât și dușmanii lui Camil. Sebastian era tot atât de tulburat ca și mine. Seara aceea a cimentat prietenia noastră. Toți ne luptam cu sărăcia dar nu vorbeam despre asta. Încercam să fim optimiști. – *L-ați numit pe Mihail Sebastian...* – Da. Avea doar douăzeci și trei de ani când l-am cunoscut, dar îi apăruse deja primul roman *Femeile* și m-a convins imediat că este un adevărat scriitor. Nu știu cum, avea o pondere în tot ce făcea, o mare gravitate în ce spunea. – *Cum arăta?* – Nu prea înalt. Și blond; șters, dar ochi verzi, profunzi. Cu gesturi calme și cumpătate. Ciudat de matur. Camil era furios, irascibil, ochii lui atât de senini își schimbau mereu nuanța, anunțau adesea furtuni. Sebastian avea un zâmbet ușor ironic, obosit, dar și neașteptate explozii de veselie. «În Cișmigiu au înflorit magnoliile. Le aștept de câteva

zile», spunea, și ne lua să ni le arate. Îl pasionau orașul, străzile, casele, ca și pe Camil dealtminteri. – *Temperamente atât de deosebite, oare Camil și Sebastian nu intrau niciodată în conflict?* – Nu. Dimpotrivă, Se susțineau. Nimeni nu știa ca Sebastian să menajeze orgoliile lui Camil. Era convins că este un mare scriitor. Și că-i un noroc să te afli în preajma lui. Era de găsit cu Camil pe toate itinerariile Bucureștiului. – *Unde mergeați?* – În afară de Elysée și de Capșa – la Corso, o cafenea pe Calea Victoriei, vis-a-vis de Palat. (În incinta de azi a Bibliotecii Universității). Acolo veneau Streinu, Jebeleanu, Cioculescu, Oscar Lemnaru și Carandino – era o cafenea de reputație bună, din punctul de vedere al lui Camil. Pe urmă, iarna, mergeam la patinoar. Unde sunt telefoanele era patinoarul Oteteleşanu. Veneam cu patinele pe umăr, îmbrăcată ca Sonja Henie, în roșu și alb. Seara erau meciuri de hokey, mergeam cu Camil, Vraca și Sebastian să bem țuică fiartă. Mergeam și la box, cu toate că mie nu-mi prea plăcea. Și la fotbal, și la curse de cai. Primăvara intra în scenă calea Victoriei. Unde e Romarta de astăzi odinioară era băcănia lui Dragomir Niculescu și el ținea o bodegă, unde moda cerea să iei zilnic aperitivul: pateuri și broaște prăjite. Pe urmă vara venea cu sezonul de ștranduri și toamna cu plimbările la Șosea. În comparație cu capitala de astăzi, Bucureștiul de atunci semăna cu un oraș de provincie în care toată lumea cu toată lumea se cunoștea. Exploziile lui vegetale te chemau să-i străbați peisajul, existența cotidiană se împărțea între case și stradă, anotimpurile legau cu aceeași culoare mahalaua de centru, dar pe Calea Victoriei sărăcia mergea ghetele sparte prin fața galantarelor luminate feeric, etalând prețuri exorbitante și inaccesibile. Dincolo de zâmbetele strălucitoare ale tinereții noastre înfloritoare, cariul mizeriei negre rodea în fiecare din noi. În zilele acelea care mi-au rămas în memorie ca o felie de soare, Camil nota în jurnalul lui: «3 mai 1930 – Zilele acestea ar trebui să-mi plătesc chiria. Tragedia mizeriei începe din nou. Sunt descurajat, dezgustat, nespus de obosit. Nu-mi rămâne decât marea durere, impresia de deznădejde până în prag». În anul 1930 i-a apărut *Ultima noapte de dragoste* dar la 28 iunie 1931 nota în jurnal: «Cum e posibil să mă fi îngrozit atât de mult gândul morții, astă-iarnă când eram bolnav și să mă împac acum, atât de mult, cu gândul sinuciderii». Iar Sebastian, scriitor de tânăr și de inteligent, scria în jurnalul pe care mi l-a dat fratele lui, după accidentul în care și-a găsit moartea: «Viața mi s-a frânt iremediabil la 17 ani și jumătate». Ce i s-a întâmplat atunci, pentru ca la 30 de ani, cu maturitate și în perspectiva timpului care a trecut să facă această, afirmație? – *Păreți forte legată de Sebastian.* – A fost primul editor al romanului meu. În prima lui versiune. Lui i-am dat manuscrisul, așa cum era, plin de ștersături și trimiteri, un fel de varză. N-avusesem bani să-l bat la mașină. «Este o operă literară în cea mai perfectă accepțiune a cuvântului» mi-a spus. «Dincolo de orice improvizare și de orice diletantism». Mai târziu a scris asta într-o cronică în «Revista Fundațiilor». – *N-a manifestat și rezerve?* «–Diana trece prea repede peste moartea tatălui ei», mi-a spus. Datorită lui am

rescris de zece ori acest capitol care rămâne până în ziua de astăzi, cred, lucrul cel mai bun pe care l-am scris cândva. – *V-a ajutat să publicați cartea?* – Da. I-am vorbit lui Camil despre ea cu atâta entuziasm încât Camil, convins că exagerează, m-a dus la Camil Baltazar: să-l citească și el și să-i spuie părerea. – *Dar pe ediția de debut, Camil Petrescu recomandă, și el romanul.* – În cele din urmă l-a citit și el. Unele lucruri l-au impresionat; copilăria, refugiul, războiul. Altele l-au înfuriat... Dar în caietul de note zilnice al lui Camil, existent la Biblioteca Academiei, autorul volumului *Tinerețea lui Camil Petrescu* (Mihai Ilovici) a găsit și a avut amabilitatea să-mi trimeată aceste rânduri: «În aceeași zi (23 decembrie 1936) noaptea târziu, am citit până acum, ora două, romanul Cellei S... E de o bogăție faptică, de o sensibilitate care depășește cu mult ce așteptam de la ea... Un material care, ușor prelucrat, – pentru mine ar fi ușor dacă aș avea timp – ar da o carte de mare succes». – *Și a găsit timp?* – Nu. Și atunci nu l-am înțeles. Camil se pregătea pentru doctorat. De zece ani se pregătea și acum urma să prezinte teza. Și doar nu mai era student, era Camil Petrescu! Dar atunci când, prin stăruința lui Sebastian, Liviu Rebreanu a acceptat să citească romanul, și l-am rugat pe Camil să-mi însemne ce nu e bine, ce trebuie să scot și ce nu, m-a refuzat. – *Și?* – Sebastian a vorbit cu Rebreanu dar marele scriitor s-a arătat foarte sceptic. Făptura mea nu-i dădea prozatorului încredere. A și întrebat: «Nu cumva ești amorezat de ea? Știi că nu sunt de acord cu fetele care scriu romane!» – *Când n-ați mai fost «o fată care scrie romane»?* – Când la repetatele insistențe ale lui Sebastian, Rebreanu a citit totuși cartea și i-a plăcut. – *Aceasta este cea mai tandră amintire pe care i-o purtați lui Sebastian?* – Nu. A venit, din păcate, după război, o zi de primăvară strălucitoare, când ne-am plimbat amândoi pe aleile Cișmigiului, vorbind cu nostalgie despre anii care au trecut. L-am invitat pe Sebastian să ia și el parte la universitatea Democrată unde eu eram secretară. Sebastian a fost printre primii care s-au angajat politic în preajma lui 23 August. A fost de acord și a rămas ca el să-mi dea telefon a doua zi de dimineață. Urma să ție primul curs despre Balzac. Dar telefonul lui n-a mai venit niciodată, pentru că a doua zi, la ora două după-maiază, Sebastian a suferit acel nenorocit accident de mașină care l-a omorât. – *Vă rog să-mi vorbiți acum despre Rebreanu. Numele lui pe un certificat de debut este cel mai surprinzător.* – Pe Rebreanu l-am cunoscut prin Camil Petrescu. Ținea foarte mult să-mi prezinte piscurile literare și să mă ferească de clientela de cafenea. Deși printre aceștia erau și ziariști cunoscuți, semnatari de rubrici la marile cotidiene și care mi-ar fi fost de folos, poate, după debut... Am fost la Rebreanu acasă, în locuința lipită de cea a lui Lovinescu, vis-a-vis de Facultatea de drept. Ne-a primit bucuros, poate că și din pricina lui Camil: se stimau foarte mult. – *Scriseseți deja romanul?* – Nu. Discuția pe marginea lui a avut loc mai târziu, cu alt prilej. După insistențele lui Sebastian, Rebreanu m-a invitat acasă la el și-am nimerit într-o seară cu musafiri. Țin bine minte scena: ușa s-a deschis exact în clipa când eu sunam. Peste

spatele perosoanei care ieșea luându-și rămas bun, am văzut coiful de argint al lui Liviu Rebreanu. Acolo, pe hol, printre pălării și paltoane, Rebreanu mi-a așezat palma lui mare pe umăr și mi-a spus: «Ești un scriitor». Dar având mușafiri n-a intrat în amănunte. Câteva zile mai târziu, când m-a chemat să-mi restituie manuscrisul, mi-a spus: «– N-am făcut nicio însemnare. Dacă ai fost în stare să scrii cartea asta, ai să găsești singură ce trebuie să scoți, ce trebuie să adaugi. Pune manuscrisul într-un sertar și ține-l acolo șase luni. Pe urmă pune-te pe muncă». Am izbucnit în plâns. Rebreanu s-a ridicat, înalt, superb. Parcă era propria lui statuie. Și ridicând vocea: «Treisprezece ani am lucrat la *Ion* și voi, tinerii, vreți numaidecât să vă apară cartea în vitrină, fotografia în gazetă». «De ce plângi», m-a întrebat mai blând și mi-a dat batista să-mi șterg lacrimile. Nu i-am spus că sunt la capătul puterii în lupta cu existența. – *Ați refăcut cartea?* – Da. Și dacă și astăzi m-ar trezi cineva să mă întrebe care a fost clipa cea mai frumoasă din viața mea, n-aș ezita să răspund: «Acolo a fost. În fața lui Liviu Rebreanu. Când mi-a așezat cu palma pe umăr epoleții de scriitor»». ■ Eugen Barbu prezintă volumul lui Leonid Dimov, *La capăt* „În cazul lui Leonid Dimov rezultatele nu sunt până acum deznădăjduitoare. Aerul lui levantin, coloristica de caleidoscop a versului său și o melancolie funciară îl ancorează încă într-un teritoriu de un straniu farmec, unde odată atras cititorul nu mai are ce face și merge cu el. Cuvintele ar fi cam aceleași, stările de asemenea, adică un vag tulburător, un vacuum de sentimente, o vanitate rănită din care se răspândesc străluciri obosite, acele lumini crepusculare care nasc totdeauna poezia». ■ La *Poezia lui Ion Caraion* se referă Artur Silvestri: „Din aceste schimbări, explicabile, Ion Caraion și-a compus un stil de stridențe în expresie și de încordări în simțire, și-a înălțat o lume a exceselor și a visătoriei, un «tărân nelunesc». Lira lui, îmbătată cu otrăvuri baudelairiene are totuși înălțare la simplitatea esențială, exprimând un univers a cărui lege e curgerea [...]».

13 noiembrie

- [„**România liberă**”, nr. 9348] Ion Dodu Bălan anunță apariția culegerii de versuri *Anotimp hunedorean*, „dedicată celei de-a XXX-a aniversări a Eliberării patriei de sub dominația fascistă și celui de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român”. O poezie „închinată tovarășului” Nicolae Ceaușescu e intitulată „semnificativ”: *Un nume cât țara*.

- [„**Viața studentească**”, nr. 37] Vasile Gogonea semnează eseu *O contribuție la înțelegerea filosofiei marxiste*, pe marginea volumului lui Traian Pop, *Marx – Engels, Filosofia operei de tinerețe* (Dacia, 1973). ■ Mircea Scarlat prezintă nr. 2 pe 1974 al revistei „care începe să devină internațională” „*Cahiers Roumains D'Études Littéraires*”, prin participarea în sumar cu articole a unor nume precum Jean Rousset sau Jean Starobinski, pe lângă A. Marino, S. Iosifescu, Romul Munteanu sau Dumitru Popescu. ■ *Sintagme* anunță

aparitii ca *Introducere în filosofia lui Blaga* (Facla). Editori sunt Dorli Blaga și Ion Maxim, fiind vorba despre cursul ținut de Blaga în anul universitar 1946–1947 la Facultatea de Filosofie și Litere din Cluj, *Despre conștiința filosofică*, și considerat de autor însuși drept „opusculul din fruntea întregii sale opere filosofice”. Tot aici este prezentată antologia de proză *Clopotele de argint* (Eminescu), ce însumează semnături ale noii generații: G. Bălăiță, Al. Sever, Mihai Giugariu, Mihai Stoian, Nicolae Țic, Maria Vasilescu, Viorel Știrbu.

14 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 10025] În contextul Proiectului partidului, Radu Beligan publică *O imagine înflăcărată a perspectivei istorice*: „Programul Partidului Comunist Român precizează cu claritate rolul literaturii și artei în activitatea de formare a omului nou, în modelarea unei concepții înaintate despre lume și viață în rândurile maselor largi populare. Programul conferă artei menirea de a infuza și menține vie în păturile cele mai largi ale poporului nostru tensiunea celor mai înaintate aspirații de progres ale umanității, forța de a făuri cea mai înaltă civilizație materială și spirituală cunoscută pe pământul românesc. Desigur, este vorba de o permanență a ultimelor trei decenii; desigur, este vorba, sub multe aspecte, de un act de continuitate. Cu toate acestea, după opinia mea, cine parcurge cu atenție tabloul atât de cuprinzător al direcțiilor dezvoltării societății românești în epoca viitoare nu poate să nu înțeleagă că mutațiile de conștiință care se cer realizate sunt profund revoluționare și că, pentru a sprijini eficace această transformare, arta va fi pusă în situația să-și regândească neconținut atât conținutul, cât și mijloacele. Vor trebui desigur demolate și ultimele pietre ale ruinelor turnului de fildeș în care mai rătăcesc unii «aleși», oameni de artă care gândesc și creează în afara vieții, a relațiilor sociale. Însă direcția principală a înfloririi culturii noastre ca o artă a cetății mărețe de mâine rămâne o alta: cunoașterea și reflectarea creatoare – în adevăratul înțeles al cuvântului – a aspectelor de esență, a transformărilor care au loc în societatea românească; a gândirii înaintate, a noii condiții a omului – înțeles ca personalitate, cu dreptul și datoria de a se dezvolta multilateral; a realizărilor, aspirațiilor, sentimentelor maselor largi care alcătuiesc națiunea noastră socialistă. Va fi necesar ca arta să-și potențeze, alături de funcția de reflectare, pe cea de anticipare; să creeze modele, să sugereze deveniri însuflețitoare, așa încât, cum se spune atât de răspicat în Program, «să-i ajute pe oameni să privească mereu înainte, să le dea o imagine înflăcărată a perspectivei istorice». În privința teatrului – domeniul care îmi este, evident, cel mai apropiat – primii pași au și început a fi făcuți în această stagiune. Stau mărturie responsabilitatea selectării noilor opere dramatice inspirate din actualitate, ca și a repertoriului clasic; maturitatea politică ce însoțește actul de naștere al fiecărei montări, mulțimea formelor de «spectacol» prin care teatrele din întreaga țară tind să devină adevărate «focare de cultură»”. ■ Agerpres transmite că a

avut loc, *La Academia Republicii Socialiste România, o Sesiune științifică consacrată celui de-al XI-lea Congres al partidului*: „La București s-au desfășurat, miercuri, lucrările sesiunii științifice a Academiei Republicii Socialiste România consacrate celui de-al XI-lea Congres al partidului. Reuniunea a prilejuit o amplă analiză, în lumina documentelor de partid ce urmează să fie adoptate de înaltul forum al comuniștilor, a realizărilor și perspectivelor de dezvoltare a activității de cercetare în domeniile fizicii, matematicii, chimiei, economiei, istoriei, literaturii, agriculturii, geologiei etc. [...] În încheierea lucrărilor a fost adoptat textul telegramei adresate Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu, în care se spune, între altele: Participanții la sesiunea științifică a Academiei Republicii Socialiste România – membri ai Academiei, specialiști din învățământ, cercetare și producție – și-au unit cu însuflețire glasul cu acela al întregului detașament puternic de oameni de creație științifică și tehnică din România, exprimându-și adevărată încredere față de prevederile proiectului Programului Partidului Comunist Român și ale Directivelor Congresului al XI-lea al partidului. În comunicările prezentate la sesiune, membri ai Academiei Republicii Socialiste România au arătat că, sub conducerea partidului și datorită atenției deosebite și sprijinului permanent pe care dumneavoastră personal, mult stimat tovarăș Nicolae Ceaușescu, le acordați creației științifice și tehnice, știința românească a parcurs o etapă de însemnate realizări și are acum în față un câmp întins de rodnică desfășurare pusă în serviciul celor mai înalte țeluri: progresul multilateral al patriei, fericirea și bunăstarea poporului, creșterea prestigiului Republicii Socialiste România în lume. [...] Membrii Academiei Republicii Socialiste România vă înconjoară cu profunzimea lor stimă și afecțiune și își exprimă voința unanimă și entuziastă ca în fruntea partidului și a destinului țării să continuați a fi dumneavoastră, luptătorul neobosit pentru apărarea independenței și suveranității patriei, conducătorul destoinic al țării pe drumul victoriei depline a socialismului și comunismului în România. Ei văd în reelegerea dumneavoastră în înalta funcție de secretar general al Partidului Comunist Român cea mai deplină garanție a tuturor înfăptuirilor noastre viitoare”.

• [„România literară”, nr. 46] Versuri semnează Tiberiu Utan (*Poveste de toamnă*), Camil Baltazar (*Miresmele pământului natal*), Dumitru Stancu (*Fire de lumină; Privesc acum trecutul; Apoteoză*), Dinu Flămând (*Caravana cinematografică; Înfășurată; Groapa cu var; Amară*), Ioana Diaconescu (*Nu trebuie să uit; Atât de înserat și pur; Cum ochiul tău drept; Singurătate*). □ Mihai Stoian publică reportajul „*Bună ziua, tovarășe primar!*”, despre vizita în Brăila. □ Editorialul *Gândul și hotărârea țării* este semnat „România literară”: „Într-o atmosferă de fierbinte patriotism, de înaltă responsabilitate partinică și de exigență revoluționară, se desfășoară, în toată țara, conferințele organizațiilor județene de partid, etapă premergătoare marelui forum al comuniștilor, Congresul al XI-lea. [...] Puține zile ne despart de evenimentul

acesta istoric pe care suntem mândri că avem privilegiul de a-l trăi, de a-l gra-
 va pentru istorie cu uneltele noastre scriitoricești – așa cum milioanele de oa-
 meni sunt mândri că vor fi chemați să-i înfăptuiască, pe ogoare, în uzine, în
 laboratoare, Programul și Directivele. În unanimitate, ca un singur și fierbinte
 suflet, simțim cum vibrează în noi bucuria de a fi participanți activi la dezvoltarea
 materială și spirituală a României socialiste, în grabnic drum spre viitorul
 comunist al patriei și poporului. Cu fiecare rând scris, cu fiecare poezie și cân-
 tec, cu fiecare operă de artă ne angajăm a participa, cu toată căldura inimilor,
 cu toată puterea și cu măiestria de a mânuî uneltele, la propășirea țării, la reali-
 zarea Programului și Directivelor partidului”. ■ În *Viața literară* sunt prezen-
 te: □ În *întâmpinarea Congresului al XI-lea*: „Uniunea Scriitorilor din
 Republica Socialistă România și Universitatea Populară București, în colabo-
 rare cu Comitetul municipal București al U.T.C., organizează, sub auspiciile
 Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, Festivalul literar-muzical
 «Partid. Inima Țării», ce se va desfășura azi, joi 14 noiembrie, în Sala Ateneu-
 lui Român (str. Franklin nr. 1-3). Cuvântul înainte va fi rostit de Virgil Teodo-
 rescu, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, membru corespondent al Acade-
 miei. Au fost invitați să citească din lucrările lor poeții: Alexandru Andrișoiu,
 Teodor Balș, Vlaicu Bârna, Ana Blandiana, Mihai Beniuc, Franz Bulhardt,
 Virgil Carianopol, Radu Cârnci, Mihai Cruceanu, Ștefan Augustin Doinaș,
 Nicolae Dragoș, Mihail Gavril, Traian Iancu. Mircea Micu, Darie Novăceanu,
 Veronica Porumbacu, Szász János, Victor Tulbure și Violeta Zamfirescu. * În
 zilele de 30 octombrie, 5, 6 și 8 noiembrie 1974 au avut loc la Casa Scriitorilor
 «Mihail Sadoveanu» ședințele secțiilor Asociației Scriitorilor din București de:
 critică și istorie literară, literatură pentru copii și tineret, proză și traduceri
 conduse de secretarii birourilor de secții, respectiv Ion Ianoși, Octav Pancu
 Iași, Ioan Grigorescu și Aurel Covaci. Au fost dezbătute documentele Congre-
 sului al XI-lea al P.C.R. și sarcinile ce revin scriitorilor în lumina acestor do-
 cumente. Au luat parte la discuții: Mircea Mancaș, Edgar Papu, Aurel Martin,
 Gabriel Dimisianu, Alexandru Dima, Alexandru Paleologu, Fănică Gheorghe,
 Dinu Pillat (critică); Mircea Sântimbreanu, Octav Pancu Iași, Victor Bârlădea-
 nu, Ovidiu Zotta, I. M. Ștefan, Tudor Popescu, Adrian Rogoz, Viniciu Gafița,
 Ion Hobana, Iuliu Rațiu (literatură pentru copii și tineret); Liviu Bratoloveanu,
 Al. I. Ștefănescu, Iulian Neacșu, Gheorghe Suci, Ioan Grigorescu, Haralamb
 Zincă, Nicolae Breban, Constantin Georgescu (proză); Catinca Ralea, Tatiana
 Berindei, Aurel Covaci, Andrei Bantaș, Emil Serghie, Aurel Boeșteanu, Olga
 Busuioceanu, Ecaterina Tanasova Antonescu, Constantin Olariu (traduceri).
 La propunerea tovarășului Ioan Grigorescu, biroul secției de proză l-a ales pe
 prozatorul Al. I. Ștefănescu în funcția de secretar al biroului secției de proză. *
 La Sibiu s-a desfășurat, luni 11 noiembrie, o șezătoare literară organizată de
 revista «Luceafărul». Au fost prezenți: Nicolae Dragoș, Matei Gavril, Ion Ghe-
 orghe, Grigore Hagi, Gabriela Melinescu, Marius Robescu, Dorin Tudoran,

Dan Verona și M. Ungheanu, – precum și poeți din Sibiu. * Joi, 7 noiembrie, a avut loc la Facultatea de limba și literatura română din București o masă rotundă pe tema sarcinilor ce decurg din Programul Partidului pentru critică, istorie și teorie literară și cercetare. Au luat cuvântul, în ordine: Dimitrie Păcurariu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Al. Dima, Eugen Simion, Pompiliu Marcea și Romul Munteanu. * În zilele de 14 și 15 noiembrie se vor desfășura la Facultatea de limba și literatura română din București lucrările unei sesiuni științifice dedicată Congresului al XI-lea al P.C.R. În cadrul celor două secții (literatură și lingvistică) vor fi susținute aproape treizeci de comunicări. * În cinstea celui de al XI-lea Congres al P.C.R., Cenaclul «Titu Maiorescu» al Asociației Juriștilor din România a organizat un Matineu literar muzical în cadrul căruia au vorbit despre istoricul eveniment tovarășii Emilian Nucescu, președintele Tribunalului Suprem și al Asociației Juriștilor, și Gabriel-Iosif Chiuzbaian, președintele Cenaclului, care a înmânat și premiile concursului de poezie și fotografii artistice: poezie, Premiul I, Gheorghe Țiplea; premiul II, Ioan Martiș; mențiuni: Margareta Cara-Thasse, George Coltescu și Ecaterina Voiculescu Stroiescu; fotografii artistice, premiul I, Radu Constantinescu; premiul II, Aurel Toncoglaz”. □ Scurtă notă: „La cel de al III-lea Congres al Asociației Internaționale a Criticilor Literari, ale cărui lucrări se desfășoară la Budapesta (în ospitalitatea Uniunii Scriitorilor Maghiari), între 11 și 16 noiembrie, participă George Ivașcu, membru în comitetul executiv al A.I.C.L. și Mircea Zaciuc. Tematica meselor rotunde: Critica literară și cultura de masă”. □ În spiritul colaborării reciproce: „Laurențiu Fulga, prim-vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, și Horia Lovinescu, vicepreședinte al centrului român PEN, au primit, sâmbătă 9 noiembrie 1974, la sediul Uniunii, pe Thilo Koch, secretar general al Centrului PEN din R.F. Germania, însoțit de ambasadorul R.F.G. la București, Erwin Wickert și Manfred Steinkühler, prim secretar al Ambasadei. La întâlnire au participat scriitorul Mihail Izbășescu, Romul Munteanu, Arnold Hauser, Ion Hobana, Szász János, Radu Lupan și Gerhardt Csejka. Au fost discutate probleme ale colaborării dintre cele două centre PEN și ale schimbului de valori dintre culturile respective”. ■ În paginile care stau sub semnul Congresului XI sunt reunite: □ Anton Breitenhofer, *Sensul artei noastre*: „Opera unui scriitor ori poet trebuie să placă, să convingă și să entuziasmeze. Trebuie ca omul cotidian să fie încurajat să înfăptuiască mari fapte, trebuie să conferim curajosului și puternicului om al prezentului nostru socialist o nouă forță și perseverență, pentru a transpune în faptă programul revoluționar al celui de al XI-lea Congres al Partidului. Timpurile revoluționare presupun o literatură revoluționară, o literatură realistă, strâns legată de viață, care să-i însuflețească pe oamenii muncii în misiunea lor istorică de a construi România modernă, în drumul ei spre comunism”. □ Nicolae Jianu, *Memoria activă*: „Apropiatul for suprem al comuniștilor va fi expresia cea mai nouă a unei vaste experiențe, măsura concretă a memoriei noastre active”. □ A. I.

Zăinescu, *Pentru acest timp*: „Scriem pentru acest timp și pentru oamenii lui, scriem pentru această țară și pentru oamenii ei. Suntem în preajma marelui forum comunist. Congresul al XI-lea al partidului, viața noastră a tuturor a intrat de mult în șirul marilor evenimente ale istoriei, iar arta, creația s-au dovedit nu o dată că pot răspunde și răspund înaltelor comandamente ale contemporaneității, slujind omul și societatea, prezentul și viitorul. Creația însăși în datele și orizonturile ei majore se constituie pentru artistul autentic, într-un fascinant program. Rămâne doar ca fiecare să dea mereu proba talentului și făgăduinței sale, angajat în spiritul cel mai exemplar cu puțință, asemeni tradiției care ne onorează și ne obligă totodată, asemeni datoriei care ne încarcă și pe care o resimțim în toate temeiurile ei ca pe un rost al adevărului însuși – acela de a fi mereu în slujba poporului”. □ Ion Lăncrănjan semnează *Nevoia de adevăr*: „Cititorul, cititorul de care ne amintim noi din când în când, mai ales atunci când nu avem curajul să spunem de-a dreptul ceea ce avem de spus – care există însă, așa cum există construcțiile pe care le-a înălțat și le înalță el, ogoarele și fabricile unde a lucrat și lucrează – nu au nevoie de discursuri lirice sforăitoare, așa cum nu are nevoie nici de mărunte și plictisitoare dădăceli epice, de false și insipide compuneri de laborator, pretins estetice și pseudo-moderniste. El are nevoie de sentimente și gânduri limpezi și limpezițoare, are nevoie de cunoaștere, de cât mai multă cunoaștere și de cât mai mult adevăr, dezideratul acesta din urmă fiind determinant, fiind și rămânând și pe mai departe criteriul suprem de apreciere a unei literaturi, cu atât mai mult a unei literaturi angajate și revoluționare, cum a fost și este literatura noastră de astăzi. Acesta este, de altfel, îndemnul principal al recentelor documente de partid, e îndemnul și chemarea vieții, singurul zeu în fața căruia ne-am închinat noi, cu mai mult sau mai puțin folos, lucru care nu ne-a preocupat în chip deosebit – nu ne-a preocupat în ceea ce privește recunoașterile și beneficiile, nu în ceea ce privește rezultatele propriu-zise – având destule lucruri de împlinit, cum au avut și au, cum vor avea și de acum încolo, mai mult decât până acum, toți confrății de gând și de scris, toți cei care țin în mână un condei, cu demnitate și cu spirit de răspundere”. ■ În *Fragmente critice* Eugen Simion semnează *Obiectivarea narațiunii*, un comentariu la *Apa* de Al. Ivasiuc, 1973: „Cartea este, în genere, bine scrisă (stil alb, fără culoare, stil potrivit pentru proza de observație) și primele 250 de pagini sunt remarcabile. Al. Ivasiuc reia și el (ca și Augustin Buzura, D.R. Popescu și alți prozatori din generația tânără) o temă adesea rău tratată în deceniul al 6-lea. S-a reproșat romanului faptul că descrie o epocă din perspectiva alteia. Dacă acceptăm însă celelalte convenții ale romanului, o putem accepta și pe aceasta”. ■ Maria Banuș semnează *Magda Isanos – un cântec*: „Timpul care a durut-o a fericit-o în scurta, pământeasca ei trecere, a devenit altfel de timp. Timpul poeziei, fără-nceput și fără sfârșit. Deși făceam parte din aceeași generație, n-am cunoscut-o”. ■ În *Vocația politicianului*, Sorin Titel cu un text despre Ioan Grigorescu: „Făcând elogiul literatu-

rii, un mare scriitor spunea că marele ei merit este acela de a apropia problemele cele mai abstracte, mai îndepărtate cu putință. Numai prin literatură ele devin ale fiecăruia dintre noi. Iată de ce preferăm paginile în care Ioan Grigorescu reușește să ne emoționeze și să ne convingă cu mijloacele literaturii. Sunt acelea în care, după cum am mai spus, reporterul angajat, omul politic, reușește să dea textului vibrația incitatoare”. ■ Alexandru Ivăsiuc revine la *Pro domo* cu *Sentimente mari și mici*: „În ultima vreme, un singur poet nu se ocupă cu «țăranul», concept, ci chiar cu țărani – cu oamenii reali ce populează satele sau le-au populat. *La Lilioci* a lui Marin Sorescu, volum premiat, dar nu tocmai înțeles, este o enciclopedie solemn-ironică a unor ritualuri ce nu rămân simple gesticulații, ci sunt umplute de un conținut uman autentic. Poetul nu se depărtează, ci se apropie și el, cu o viziune și înțelegere proaspete, de o lume căreia i se descoperă abundența detaliilor. Curățită cu desăvârșire de orice urmă de sentimentalism, această poezie virilă devine bogată în determinări lăuntrice, nu este un vaier slab, ci o construcție congruentă și originală. Ea este adevărata replică la edulcorarea nostalgică și poate s-a născut ca o reacție la slăbiciunea și artificialitatea sentimentelor călduțe, care nu supără pe nimeni și nu chinuie nici pe autorii lor. Puternic modernă, am spune sincronă pentru că reușește să confere poezie cotidianului, ea este cea mai validă, artistică, formă de replică tradiționalismului fals”. ■ Nicolae Manolescu publică o cronică literară, *Eminesciana*, la *Eminescu, studii și articole* de G. Ibrăileanu, ediție îngrijită, prefață, note și bibliografie de Mihai Drăgan și *Eminescu* de Tudor Vianu, ediție îngrijită de Virgil Cuțitaru, prefață de Al. Dima (Junimea, 1974): „Acesta este titlul [Eminesciana] unei noi colecții a Editurii Junimea, inaugurată cu două volume în care sunt strânse aproape toate studiile și articolele despre Eminescu ale lui G. Ibrăileanu și Tudor Vianu. Seria va continua, probabil, cu alți critici. Edițiile de început sunt asemănătoare, fără să fie identice, simțindu-se o oarecare ezitare în criterii. Superioară mi s-a părut aceea a lui Mihai Drăgan care a separat articolele retipărite de G. Ibrăileanu însuși în volume de cele rămase în publicații și a păstrat, în fiecare secțiune, o ordine strict cronologică”. ■ Sunt publicate o serie de recenzii: □ Virgil Mazilescu scrie despre *Anotimpul încrederii* de Corneliu Sturzu (Eminescu): „El scrie, ca atâția alții, *en professionnel*, folosește unelte sigure, nu vrea să riște, are nemăsurată încredere în cuvântul poetic și în expresia bine și îndelung șlefuită”. □ Dana Dumitriu semnează „*Inima în care ne oglindim*”, o prezentare a volumului *Chorale* de Grete Tartler (C.R., 1974): „În ciuda impresiei generale de univers poetic structurat, în poemele recentului volum al Gretei Tartler se mai simt ezitări, urmare a mai vechilor ispite: tonul prețios, ambiția versului șocant, construcția grăbită și neeconomică a metaforei lăsând porți deschise unui retorism avântat”. □ În *Jurnalism și literatură* Valeriu Cristea prezintă *Trimis special* de Marius Mircu (C.R., 1974): „*Trimis special* de Marius Mircu e o carte agreabilă și consistentă totodată. Cei cincizeci de ani declarați de experi-

ență jurnalistică conțin probabil materia unor posibile alte volume”. □ Mircea Iorgulescu semnează *Cultură și patriotism*, o recenzie la volumul *Udriște Năsturel* de Dan Horia Mazilu (Minerva, 1974): „Fiind cea mai atentă analiză întreprinsă până acum a textelor aparținând sau numai fiind atribuite lui Udriște Năsturel, cartea lui Dan Horia Mazilu, fără a se pierde în detalii, acordă totuși un spațiu foarte larg examinării filologice, lăsând mai puțin loc perspectivei istorico-literare sau culturale, laturi în care este și mai puțin personală, aici urmându-se în genere interpretările datorate lui V. Câdea și George Ivașcu, nu totuși fără unele afirmații originale. De altfel, Dan Horia Mazilu este mai mult un filolog decât un istoric literar, «lectura» lui situându-se îndeobște în afara preocupării de valorificare estetică sau de speculație mai largă; specialist cu întinse cunoștințe, slavist remarcabil, el debutează cu o lucrare ce era de mult necesară, Udriște Năsturel neavând până acum o monografie”. ■ Laurențiu Ulici revine la *Prima verba* cu textul *O certitudine: Eugen Uricariu*, un text despre volumul de debut al lui Eugen Uricariu, *Despre purpură* (Dacia): „Nutresc speranța că alegându-și pentru cărțile viitoare teme care prin actualitatea lor țin de perenitatea unei literaturi, debutantul de azi va da romane memorabile. Dincolo de acest pronostic, un lucru mi se pare indubitabil: *Despre purpură* este debutul în proză cel mai matur și mai convingător din câte am citit de la *Întâlnirea din pământuri* încoace”. ■ Șerban Cioculescu scrie despre *Poet al feericului – Dimitrie Anghel*. ■ În *Cartea străină*: □ Nicolae Balotă semnează *Baldensperger – comparatistul literat*, despre volumul *Literatură. Creație, succes, durată*, apărut cu un cuvânt înainte de Al. Dima. □ Marin Sorescu semnează *Oare Ahab este chiar Ahab?*: „Ismael e ocrotit de dumnezeul acțiunii ca să ne dea de veste (ce veste?!), ci ca să ne dea o lecție: monștrii sunt de neînfrânt. Pentru cititorul american de la mijlocul veacului trecut cartea părea de un dulce anacronism: bătăliile erau victorioase pe toate fronturile”. □ Aflăm de apariția *Operelor* lui Plaut (Minerva, în traducerea lui Constantin Teică). □ Sub semnătura I.M. se dau detalii despre *Antologie* de Pietro Aretino (Minerva). ■ Ana Blandiana revine la *Atlas* cu a doua parte a tabletei *O corrida*. ■ Din *Prezențe românești* aflăm: „La Expoziția de carte care a fost organizată la Los Angeles au primit distincții de onoare următoarele lucrări românești: *Miorița* (în limbile engleză, spaniolă, franceză, germană și rusă; prefață de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, apărut la Editura Albatros); *Antologia inocenței* (întocmită de Iordan Chimet, Editura Ion Creangă); *Pictura românească în imagini* (autori: Vasile Drăguț, Vasile Florea, Dan Grigorescu și Marin Mihalache, Editura Meridiane). * Cunoscuta revistă lunară «Literatur und Kritik» a dedicat numărul său din septembrie literaturii române. Revista debutează cu un amplu studiu despre *Cartea în România*, semnat de Aurel Martin. Sunt publicate versuri de Tudor Arghezi și Eugen Jebeleanu, în tălmăcirea lui Alfred Margul-Sperber, precum și de Ion Horea și Gabriela Melinescu, traduse de Anemone Latzina. Dintre lucrările în proză, «Literatur und

Kritik» a selectat fragmente din romanele *Marele singuratic* de Marin Preda, tradus de Rudolf Friedrich Marmont, *Vânătoarea regală* de Dumitru Radu Popescu, tradus de Helga Reiter, *Atac în cer* de Eugen Barbu, în tălmăcirea lui Hans Otto Palmhert, și *Poarta* de Nicolae Velea, redat în limba germană de Thea Constantinidis. La rubrica de recenzii, traducătorul Max Demeter Peyfuss prezintă cititorilor volumul lui Dinicu Golescu *Însemnare a călătoriei mele*, apărut în limba germană în anul 1972 la Editura Kriterion”.

• [„**Tribuna**”, nr. 46.] În *Antologie XXX* este publicat un poem de Bazil Gruia). ■ Secțiunea *Cronica literară* conține observații critice despre Angela Marinescu (poezie a plenitudinii, plastică și a necesității intime) și despre Olga Neagu (motivul halucinatoriu domină poeziile sale) – consemnează Victor Felea. □ Este redată o proză de Norman Manea, intitulată *Marină cu păsări*. □ Serafim Duicu scrie un articol despre Vladimir Streinu, admirându-i exemplaritatea abordării literare. □ Valter Roman scrie un articol despre *Treizeci de ani de literatură politică*. ■ Nae Antonescu – scurtă cronică despre Magda Isanos, remarcându-i naturalețea și sinceritatea în poezie. □ Cenaclul literar de la Bistrița – anul înființării: 1952, membri: Vasile Dâncu, Luca Onul, Tit Liviu Pop.

15 noiembrie

• [„**Munca**”, nr. 8255] Este publicat un scurt articol intitulat *30 de ani de la constituirea A.R.L.U.S.*

• [„**Scânteia**”, nr. 10026] Al. Andrițoiu publică *Un oraș tânăr privește spre viitor*, un reportaj din Vașcău.

• [„**Contemporanul**”, nr. 47] La rubrica dedicată *Tradițiilor „Contemporanului”*, Ion Munteanu se ocupă de *Învățămintul public*: „Concluziile trase de «Contemporanul» în privința stării învățământului general din țară duceau, fără echivoc, la izvorul tuturor relelor timpului: politica partidelor cărmuitoare”. ■ În cadrul dezbaterii *Filosofie și creație artistică* se afirmă: Ștefan Aug. Doinaș și Edgar Papu. □ Ștefan Aug. Doinaș: „Cultura filosofică a creatorului, ca și orizontul filosofic al operei, sporesc indiscutabil șansele axiologice ale creației. Personalitatea creatoare este cu atât mai bogată, și, deci, mai fertilă, cu cât cultura sa filosofică este – nu mai vastă ci mai profundă. Valoarea artistică – indiferent despre ce artă ar fi vorba, ține, neîndoios, de expresie; dar această expresie mi se pare a găsi un prețios auxiliar nu numai în datele naturale ale omului creator (talent, responsabilitate, imaginație etc.), ci și în cultura sa filosofică, adică în hrana spirituală acumulată de-a lungul unei vieți de meditație susținută asupra rostului lumii și al artei. [...] Pentru mine o operă de artă profundă degajează – din elementele teoretice implicite expresiei artistice – un orizont filosofic care este, uneori, dar nu întotdeauna, reflectarea unei culturi filosofice a autorului. Modalitățile prin care se realizează această trecere din planul abstract al ideii, în planul concret al experienței de artă sunt condiționate de

structura spirituală a creatorului, mai precis de arta sa poetică (în sensul cel mai larg). Numai o idee trăită, și numai o trăire autentică, dar de gradul doi, adică încorporată în planul expresiei ireductibile artistic, deci numai un conținut care este, totodată, formă au valabilitate în artă. Cele mai strălucite idei ca de altfel cele mai directe și mai generoase sentimente, nu izbutesc să treacă pragul artei, dacă inteligența și sensibilitatea autorului nu devin facultăți proprii ale expresiei artistice, dacă nu sunt transfigurate artistic”. □ Edgar Papu: „Aici, cred, ar fi bine să reflectăm puțin: când are ideea valoare de artă și când n-o poate avea? S-a invocat cazul lui Goethe și al altora. Există și atâtea opere valoroase de artă, în care ideile sunt exprimate ca atare, ca idei. Ei bine, când este valabilă această idee? Când echivalează cu frumusețea și cu pregnanța unei imagini și este idee artistică, și când este proză și deci inadecvată creației artistice? Primul lucru se întâmplă atunci când ideile apar numai sub formă de judecată personală. Atunci când apare inspirată, judecata se impune, o absorbi cu plăcerea cu care absorbi o imagine. Cred însă la judecată se mai adaugă raționamentul, demonstrația, silogismul, atunci ea nu mai are ce căuta în artă. Și cu atât aceste judecăți exprimă o vedere mai avansată, mai largă, mai umanitară cu atât valoarea operei de artă poate deveni mai mare”. ■ Intitulându-și textul *Poezie politică*, Dumitru Micu se ocupă de volumul lui Geo Dumitrescu, *Jurnal de campanie*: „Geo Dumitrescu și-a strâns, distribuite altfel, majoritatea poemelor din cunoscutele volume (*Aritmetica*, *Libertatea de a trage cu pușca*, *Aventuri lirice*, *Nevoia de cercuri*), plus câteva inedite, într-o nouă culegere, compactă: *Jurnal de campanie*. Prilej pentru cititori de reîntâlnire cu unul dintre cei mai originali poeți contemporani. Format, [...] sub stema poezilor blestemați, având implicit intime afinități cu insurgenți din avangarda literară a secolului nostru, autorul *Libertății de a trage cu pușca* a debutat, în timpul războiului, ca poet rebel la modul extravagant, iconoclast cu emfază, denunțător – în stilul Montmartre – al imposturii, al minciunilor convenționale, expert de prim rang în discreditarea prin formulări de efect a atitudinilor studiate, a pozelor de orice natură”.

● [„Cronica”, nr. 46] Editorialul „*Gândurile și sentimentele noastre*” este semnat Cronica: „La Iași, ca și în alte centre ale țării, s-au desfășurat lucrările Conferinței Organizației județene a Partidului Comunist Român. La Iași, Conferința, în numele celor aproape 70 000 de comuniști, al tuturor oamenilor muncii de la orașe și sate și-a exprimat adevărată neabătută pentru traducerea în viață a istoricilor documente care vor fi dezbătute și adoptate de cel de al XI-lea Congres”. ■ Liviu Leonte semnează „*Sunt forța mea dinăuntru*”, o cronică literară la volumul *Lavă* de Ioanid Romanescu (Albatros): „Cu excepția liricii erotice, sfielnice, ca o confesiune șoptită, poezia lui Ioanid Romanescu se acordă cu recitarea în fața publicului și, pentru cine l-a văzut într-o asemenea postură, poetul însuși își este cel mai bun interpret. Pledând în versuri pentru propria sa valoare care nu are nevoie, spre a fi recunoscută, de nici un suport exterior, el

pledează, de fapt, pentru dreptul și locul eminent al poeziei în cetate”. ■ Al. Călinescu scrie despre *Critica și literatura contemporană*: „Un critic neorientat în metodele cercetării contemporane, ignorând rezultatele la care s-a ajuns astăzi în investigarea științifică a literaturii este un critic total depășit de evenimente. Ideea de critică actuală este înțeleasă la noi, de altfel, tot mai nuanțat: antinomieii foiletonist – critic, «de sinteză», i se substituie aceea, mai exactă și mai «modernă», dintre critica «după ureche» (superficială, impresionistă, divagantă) și critica solid articulată teoretic, stăpână pe instrumentele ei de lucru. Și aceasta deoarece actul critic așa-zis «aplicativ» implică astăzi, mai mult ca oricând, o interogație – teoretică, e de la sine înțeles – asupra condiției literaturii (și cum ar putea critica evita această, situație, când vorbim atât de des despre romane sau poeme ce reprezintă și o meditație asupra posibilităților și limitelor literaturii, asupra creației însăși?) Tot ce a dat mai bun critica românească a ultimilor ani confirmă această orientare. Nici nu se putea altfel: unei literaturi căreia îi recunoaștem profunzimea și complexitatea, deci actualitatea și modernitatea, îi trebuie o critică pe măsură”. ■ În *File de arhivă* Ion Munteanu publică *Două farse literare*; prima farsă: Ion Minulescu a publicat în „Semănătorul, sub pseudonimul Gabriel Suțu, după care, descoperit, nu mai putea să publice niciunde pentru o perioadă; a doua farsă este legată de Victor Eftimiu, când i se juca o piesă la Teatrul Național – pe afiș scria că piesa e scrisă de A. Cehov. ■ Din *Moment* reținem: □ *Zilele culturii sovietice*: „Recent, s-au desfășurat la Iași «Zilele culturii sovietice». Printre manifestările organizate cu acest prilej semnalăm, în primul rând, cea prilejuită de deschiderea la librăria «Junimea» din Iași a «Decadei cărții sovietice», unde a fost organizată o cuprinzătoare expoziție de carte sovietică. Ea a înmănunchiat un număr de 600 de titluri, cuprinzând clasici ai marxism-leninismului, opere ale celor mai reprezentativi scriitori din literatura rusă și sovietică, lucrări din domeniul tehnico-științific, albume de artă etc. Expoziția a inclus de asemenea opere ale scriitorilor români, traduse în limba rusă”. □ *Vizita la „Cronica”*: „Invitat al Uniunii Scriitorilor să ne viziteze țara, scriitorul Masegabio Nzanu, președinte al Uniunii Scriitorilor din Zair (Africa) a făcut o vizită la revista «Cronica» din Iași. În discuțiile ce au avut loc, au fost evocate succesele popoului din Zair în anii ce au trecut de la dobândirea independenței depline a țării. De asemenea s-a discutat despre problemele actuale ale creației literare specifice acestei țări, atât în limba franceză cât și în cele patru limbi naționale și despre bogata tradiție autohtonă care înlesnește o politică culturală sintetizată în formula: «apelul la autenticitate» – în sensul valorilor naționale proprii. Oaspetele străin a primit, la rândul său, informații despre literatura română, despre importanța folclorului, a creației eminesciene, a sensurilor poeziei contemporane românești. Convorbirile au decurs într-o plăcută atmosferă prietenească”. □ *Pentru ca să*: „Uneori, însă nici lingviștilor nu le e ușor. Iată, de pildă, cazul profesorului Haddock care stă de patruzeci de ani cu mintea obse-

dată de întrebarea: cum sună mai bine: anecdotist sau anecdotier?, ca să opteze în fine pentru anecdotier cu argumentul: «vorbă al cărei înțeles n-are nimic infamant». Fiți liniștit, profesore Haddock, vom adopta cu toții termenul anecdotier. Ce candid sună cuvântul anecdotier! O, cum am putut, cum am putut pronunța urâta și infama vorbă anecdotist!».

□ *În câteva cuvinte*: „Scânteia tineretului» a împlinit 30 de ani de apariție. Salutând aniversarea, îi urăm să rămână în continuare... scânteie tânără. * Ne-a părăsit pentru totdeauna Elena Piru, produs valoros al Universității ieșene, cercetătoare formată la școala lui G. Călinescu. Sfârșitul neașteptat i-a oprit condeiul la mijlocul lucrării despre Hermiona Asachi-Quinet. * Poetul Ion Bănuță a numărat zilele acestea 60 de toamne pline de rod. Panorama anilor închinați poeziei. [...] * La Geneva, pe casa în care a locuit vremelnice (1906-1910) Tudor Arghezi a fost așezată o marmură. Despre această perioadă, autorul *Cuvintelor potrivite* declară într-un interviu: «Fără Geneva nu aș fi căpătat niciodată conștiința, intimă și secretă, de mine însumi, că eram făcut pentru a deveni scriitor». * În slujba crezului că poezia patriotică trebuie să fie o profesiune de credință tinde a se situa ancheta «Contemporanului». Cu remarcă bine venită că ea nu poate fi «poezia scrisului frumos, a retorismului și a metaforelor încețoșate». [...] * Venerabilul profesor I. D. Ștefănescu ne-a prilejuit o seară de emoționante evocări în cadrul *Prelucțiilor Junimii* vorbind despre *Vlahuță, Paul Bujor și contribuția lor în cultura românească*.

■ Ultima pagină a revistei este dedicată literaturii sovietice: Leonid Vorobiov (proză, *Războiul rămas demult în urmă*, traducere de Livia Cotorcea și Adriana Nicoară) și poezii traduse de Anatol Ghermanschi: Maxim Tank (*Să fie lumină!*), Robert Rozhdestvensky (*Amintire*), Leonid Martinov (*Darul lui Prometeu*).

■ Versuri semnează: Vasile Mihăescu (*Partidului; Viziune clară, comunistă*), Ion Hurjuț (*Fluvii; Emblemă la crepuscul; Poem pentru mâinile noastre; Act de naștere*).

□ Din proză citim *Cu fața spre uscat, cu fața spre ape* de Vasile Andru.

● **[„Flacăra”, nr. 47]** George Stanca publică un articol pe teme muzicale intitulat *Creație și imitație*. □ Cu titlul *Cronica* (38), Traian Stoica prezintă ultima ședință a Cenaclului Flacăra, eveniment ce a avut loc la Centrul Național de Fizică. A participat, printre alții, Eugen Seceleanu.

● **[„Orizont”, nr. 46]** Eugen Dorcescu păstrează și el structura binară a cronicii literare (impusă de C. Ungureanu) și propune atenției publicului amator doi poeți: Virgil Carianopol, cu *Elegii și elegii* (Eminescu, 1974) și pe George Alboiu, cu volumul *Stâlpi* (C.R., 1974). Despre primul poet remarcă: „a trecut de la suprarealismul începuturilor la cumințile compunerii tradiționaliste de mai târziu, versificând corect (deseori inspirat) în marginea câtorva teme predilecte”, iar celui de-al doilea îi recunoaște, după unele rețineri, „forța talentului”. ■ Marcel Pop-Corniș reconstruiește profilul literar (o rubrică reluată după o perioadă de încetare a apariției ei) al Constanței Buzea într-o analiză retrospectivă a traiectoriei surprinzătoare a poetei ce o plasează în „primele

rânduri ale generației anilor 1960”: „La mai mult de un deceniu de la debut, lirica Constanței Buzea dezvăluie retrospectiv o surprinzătoare traiectorie evolutivă care o plasează în primele rânduri ale generației poetice a anilor 1960, ilustrând exemplar progresul liricii «feminine» de la formele minore ale confesiunii romanțioase, cu o aplecare «spre un fond de suavitate și candoare a lucrurilor», cum s-a spus, la poezia majoră a prospectărilor etice și existențiale, poezie problematizantă.” ■ La rubrica *Orizontul ideilor*, apare un articol semnat de Ștefan Odoobleja, intitulat *Ce este cibernetica* (I). ■ Versuri de Aurel Turcuș, Claudiu Iordache și Anghel Dumbrăveanu. Proză de Valentina Dima, *Dimineață cu meduze*.

● [**„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 206**] Din sumar: Un necrolog *Elena Piru* de M. N. Rusu, dar și o întoarcere la *Escu* sau *Titanic Vals*, în articolul lui Al. Andrițoiu, *În amintirea lui Tudor Mușatescu*. □ Cronica de întâmpinare a lui E. Manu la romanul *Semnul Șarpelui* de Mircea Micu (o reluare, de fapt, a romanului *Patima* – pe care îl reproduce integral, continuându-l). □ D. Mutașcu recenzează noua plachetă a lui Dan Verona, *Zodia măslinului (sau limitele creșterii)* (C.R.), iar I. Segărceanu volumul lui D. Bălăeț, *Ce rămâne* (Eminescu). ■ În rubrica de *Caligrafii*, I. Lotreanu continuă foiletonul *Idei despre poezia patriotică*, oprindu-se la Maiorescu și la părerea acestuia despre Goga, pe parcurs „nu neapărat contradictorie cât nuanțată”: „Textele promotorului «direcției noi» implică două idei pe care le putem socoti principale: dezaprobarea declarativismului, indiferent de tema în care se insinuează, și elogiul patriotismului în lirică, atunci când acest sentiment se conjugă cu valoarea estetică (exemple Andrei Mureșanu, Alecsandri, Goga) [...] Maiorescu aprobă patriotismul liricii, ca fiind un sentiment de adânci temeuri, dar cere poeziei valoare specifică.” □ Romul Munteanu descoperă în rubrica de carte străină *Un roman de excepție: Bat tobele pentru Rancas* de Manuel Scorza.

● [**„Tribuna României”, nr. 49**] În *Acasă* se publică *Dragostea de vatră* de Mihai Beniuc. □ Din proză este reprodus textul *Mireasa din iulie* de Dumitru Radu Popescu. □ Apar o serie de poezii semnate de Constanța Buzea (*Săpânța; Țara Românească; Intrus*) și Ștefan Aug. Doinaș (*Cicladele; Numele tău; Moartea lui Tao; Această limbă*). ■ Revista consemnează *Întâlnire la București, Ceaușescu – Kissinger*. ■ În *Cuvântul zilei* apare *Congresul* de Petre Ghelmez: „Peste câteva zile, la București, se vor deschide lucrările celui de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român. În viața oricărui partid, întrunirea organului suprem, chemat să analizeze și să aprecieze activitatea desfășurată, să dezbată și să hotărască direcțiile și obiectivele activității viitoare, reprezintă fără îndoială un eveniment de primă însemnătate. Cu atât mai mult este valabil acest lucru pentru Congresul pe care îl avem în fața noastră și care este așteptat cu cel mai viu interes nu numai de membrii partidului ci și de cele mai largi cercuri ale opiniei publice, de milioanele de oameni simpli de la orașe și sate. [...] Principalele documente au fost date publicității în stadiu de

proiect și puse în dezbaterea organizațiilor de partid, ca și a adunărilor cetățenești organizate de Frontul Unității Socialiste, de sindicate, organizațiile de tineret și alte organizații obștești”. ■ În *Actualitatea* Nicolae Stoian scrie despre *Cea de a XIV-a sesiune parlamentară*: „Ultima sesiune din acest an a forului suprem legislativ al țării, Marea Adunare Națională, și-a început lucrările la sfârșitul lunii octombrie, înscriindu-și pe ordinea de zi nu mai puțin de douăsprezece puncte, între care dezbaterea și aprobarea unor proiecte de legi de o deosebită importanță pentru viața economico-socială a României contemporane”. ■ Marius Ralian realizează un interviu cu *Poeta elenă, Rita Boumi Pappas*: „*Iubitului, nobilului popor român...*”: „– *După cum știți, în România a apărut recent în editura «Univers» prima culegere din opera dumneavoastră poetică...* – Până acum am avut prilejul mai multor bucurii spirituale asemănătoare, poeziile mele fiind traduse și comentate în numeroase țări din Europa. Totuși, cea mai mare bucurie am simțit-o când, încă înainte de a fi vizitat România și de a mă fi legat afectiv de lumea ei spirituală, poeta dumneavoastră Veronica Porumbacu, o bună cunosătoare a liricii universale, mi-a tradus câteva poezii, incluzându-le într-o antologie de lirică feminină. Pentru mine, faptul acesta a avut o mare importanță. Când am venit în România și m-am îndrăgostit de țara dumneavoastră, am încercat acea bucurie spirituală fără de care poezia se ofilește și moare. Unele din poeziile mele au fost traduse ocazional în limba română de mulți poeți pe care nu am avut plăcerea să-i cunosc, dar cărorora aș dori să le mulțumesc acum. Ele au fost publicate în cele mai cunoscute reviste literare din București, Iași, Cluj. Mi s-au solicitat și publicat interviuri. Satisfacția mea este și mai mare acum, când editura «Univers» îmi publică un volum de versuri”. ■ Se semnaleză apariția *Unei monografii în limba turcă intitulată „România și Ceaușescu”*, precum și că *La Atena a apărut volumul „Politica externă a României – pace, independență, colaborare internațională”*, semnat de Vasile Toma. ■ În secțiunea *Carte* Andrei Corbea scrie despre volumul *Personalitatea literaturii române* de Constantin Ciopraga: „Un volum solid argumentat, plin de sugestii interesante, se recomandă, precum acesta, de la sine. Rezumatul în limba franceză îl face accesibil și cititorului de peste hotare”. ■ În *Curier editorial* sunt anunțate *Apariții recente* la editurile Albatros, Cartea Românească, Eminescu, Minerva. ■ Andrei Pleșu revine la rubrica *Plastică*, publicând un nou interviu, scurt, intitulat *Anonimat și consacrare: cu pictorul Alexandru Vlăsin*. ■ Petre Ghiață semnează *Oratori români pe care i-am ascultat Barbu Delavrancea*: „Prin opera literară, originalitatea inspirației și vibranta lui elocință, Barbu Delavrancea s-a orânduit în grupul privilegiat al personalităților de culme, caracterizând spiritualitatea neamului nostru”.

• [„*Urzica*”, nr. 15] *Destine* de Mircea Horia Simionescu, la rubrica *Paratrăsnete*, versuri de Eugen Frunză și Andrei Ciurunga, schițe de Octav Pancu-Iași, parodii de Mircea Pavelescu.

16 noiembrie

• [„România liberă”, nr. 9351] Adrian Păunescu publică poezia *O călătorie printre oameni*. Iată câteva versuri: „Legitimați-vă cu bucata voastră de pâine,/ Pe care-ați câștigat-o cinstit și o aveți/ Din marea pâine-a patriei, poeți”.

• [„Luceafărul”, nr. 46] În cadrul rubricii *Colocviile „Luceafărului”* este abordată tema *Responsabilitatea criticii*, redacția revistei notând: „Experiența ultimelor trei decenii de critică literară românească a pus cu prisosință problema «moralei» și a «caracterului» în critică. Am fost și mai suntem martorii agitării insistente de «metode» critice infailibile. Practic nici sociologizantul de ieri, nici structuralistul de azi nu ne pot inspira încredere, pentru că amândoi fac abstracție de valoarea și viabilitatea operei. Ei exprimă un instrumentar critic și nu autoritatea criticii. Critica de astăzi are răspunderi deosebite. Ea are de făcut un bilanț lucid al ultimilor treizeci de ani de literatură, de restaurat goluri literare și de corectat opinii mai vechi, de disociat la magma literară a prezentului pe scriitorul autentic de manufacturier, pe cel adânc original de epigon, pe începătorul de talent de sânguinciosul autor de compuneri cu rețetă bine întocmită. Ea trebuie să aibă în vedere legătura dintre literatura ce se scrie și contextul social politic al epocii. Mai este literatură română un produs de import, simplă «colonie a literaturii franceze», cum s-a zis mai de mult, sau este o literatură puternică, cu valori proprii în care spiritul de imitație al literaturilor străine a fost anulat?”. □ Își exprimă opinia: Șerban Cioculescu, Ov. S. Crohmălniceanu, G. Dimisianu, Cornel Regman, M. Iorgulescu, Laurențiu Ulici, Marin Mincu. □ Șerban Cioculescu, *Principiul de a descuraja mediocritatea*: „Într-o sferă mai largă, orice deținător de condei, orice scriitor poartă răspunderea scrisului său și prin aceasta înțeleg și calitatea acestui scris și mesajul care nu poate fi indiferent față de consecințele lui. Să mă explic: un poet care divaghează e liber să facă acest lucru atâta timp cât scrisul său îi rămâne în sertar; dar din momentul în care îi propune tiparului el își ia o răspundere. Același lucru l-aș spune și despre critic. Thibaudet făcea un «distingo» între critica orală și cea scrisă, considerând-o pe cea dintâi, prin spontaneitatea ei, mai sinceră și mai valabilă decât cea scrisă, în care poate intra și o doză mai mică sau mai mare de convenționalitate. Mă întreb însă dacă nu este posibilă o critică tot atât de sinceră și atunci când este redactată pentru a fi tipărită. Criticii generației mele nu se sfiau să arate denivelările celor mai iluștri dintre scriitorii ceasului respectiv, exercitându-și astfel profesiunea fără convenționalism și fără teama de a indispuce. Critica, firește, trebuie să evite registrul vocal al pamfletului și mai ales amestecul în viața privată a scriitorului de care se ocupă. Criticul trebuie, însă, să aibă libertatea de a-și spune gândul întreg în modul cel mai urban cu putință. Adeseori critica își învâluie judecățile de valoare în tot felul de circumlocuțiuni sau parafraze, într-un fel de joc de-a baba oarba. Desigur că acest stil al criticii e derutant pentru cititor care așteaptă de la o re-

cenzie un răspuns clar: cartea este bună sau este proastă. Generația mea, crescută într-o măsură oarecare la școala maioreșciană, practica principiul de a descuraja mediocritatea (chiar când opera mediocră era semnată de un nume impozant). Aceasta vrea să zică simțul răspunderii. Personal nu m-am supărat niciodată în urma unei critici negative, chiar când ea era semnată de un foarte bun prieten, ca Vladimir Streinu care a scris o critică foarte severă despre *Viața lui Caragiale*, sau cum a fost cazul lui Octav Șuluțiu în aceeași împrejurare. Critica nu poate și nu trebuie să supere decât atuncia când expresia ei este grosolană, trivială, necuvincioasă și mai ales de rea credință. Nu se poate interzice însă bunei credințe critice de a se exprima integral. Aceasta a fost o regulă a tuturor culturilor înaintate cum este, de altfel, și a noastră. Nu mai suntem pe vremea lui Eliade care cerea totdeauna criticii să fie pozitive. Critica are dreptul, ba chiar datoria de a fi negativă când opera literară este proastă. Eu sunt puținel și de la școala lui Boileau [...] Boileau compunea satire și singurul corectiv al criticii e de a numi pe autor altceva decât «un fripon» sau chiar așa pentru cazul când opera lui este plagiată. Altminteri îi spune verde în față că e lipsit de talent. În concluzie, responsabilitatea criticului este o condiție primordială a profesiei sale care e aceea de a spune adevărul și numai adevărul și de a contribui la limpezirea valorilor estetice. În altă ordine de idei, eu aprob faptul că tovarășul Cornel Regman, la televiziune, de un timp practică un fel de «reflector» în care citează versuri fără noimă ale unor scriitori fără talent. I-aș reproșa un singur lucru: de ce nu le spune pe nume? De ce are puoarea numelor proprii? În acest fel le-ar face un real serviciu autorilor, chiar dojenindu-i, pentru ca în viitor să încerce a concilia fantazia lor poetică cu intuiția estetică”. □ Ov S. Crohmălniceanu, *Prezență activă, responsabilă*: „Criticii i se atribuie de obicei prea multe răspunderi ca ea să le resimtă efectiv. Așa. E chemată la ordine fiindcă editurile timpăresc cărți proaste, fiindcă scriitorii tineri tind către o profesionalizare timpurie, fiindcă autorii din provincie au complexe, fiindcă unele genuri literare sunt în suferință sau fiindcă tirajele nu sunt corelate cu cerințele. S-ar putea să poarte cu adevărat o vină pentru toate acestea și încă cine știe câte altele. Dar cum se întâmplă atunci când răspunsurile sunt indirecte și neprecizate bine, nimeni nu se arată dispus să și le asume realmente. Ar fi mult mai folositor, prin urmare să vorbim despre ceea ce îi revine criticii nemijlocit să facă; șansele ca simțul ei de răspundere să crească s-ar înmulți considerabil. Comentariul operelor publicate permite scriului său să capete conștiința ecoului său. A face literatura să înțeleagă limpede ce așteaptă societatea de la ea într-un anume moment istoric e o sarcină care-i revine înaintea oricui criticii. Îndemnuri, deziderate, sugestii de o asemenea natură s-au făcut adesea. Critica are datoria să le aprecieze legitimitatea și să traducă estetic cerințele îndreptățite ale vremii, să transforme, cu alte cuvinte, «comanda socială» într-un act de conștiință artistică. Îndemnuri, deziderate, sugestii de o asemenea natură s-au făcut adesea. Critica are datoria să le

aprecieze legitimitatea și să traducă estetic cerințele îndreptățite ale vremii, să transforme cu alte cuvinte, «comanda socială» într-un act de conștiință artistică. Orientarea ideologică a literaturii poate numai astfel să se exercite dinăuntru, să devină, în mod pregnant rezultatul convingerilor creatoare intime. Pentru aceasta, critica trebuie să fie străbătută permanent de un spirit militant. Ce înseamnă el practic se înțelege însă, din păcate, prea puțin. O operă eficientă de orientare a literaturii nu poate ieși doar din niște articole generale exortative, oricât s-ar înmulți ele și ar îngroșa accentele patetice. Militantismul critic veritabil presupune demonstrarea neconținută [...] pe viu a valabilității ideilor susținute. El e chemat să se manifeste mai ales în judecarea cărților. Inutil să predici ceea ce nu aplici și nu dovedești că-și găsește confirmarea în experiența literară concretă. Altfel zis, criticul poartă răspunderea trecerii cu vederea a opacităților ideologice care grevează viziunea unor scrieri, înconjurată câteodată de nemăsurate laude. Nimeni nu poate acoperi singur tot spațiul imens al lecturii. Dar datoria lui e să-și spună părerea, acolo unde și-a format-o, chiar dacă diferă sensibil de a majorității recenzenților, mai cu seamă atunci când sunt în discuție chestiuni principale. La fel, nu are voie să rămână indiferent, constatând că o carte slabă sub raport strict literar, culege elogii nejustificate sau alta bună rămâne îngropată sub tăcere. Criticii sunt direct răspunzători nu numai de orientarea ideologică, marxistă, ci și de nivelul artistic al literaturii căreia îi aparțin. Ei nu pot face să apară cărți geniale, dar depinde de intransigența lor ca pseudovalorile să fie împiedicate a prolifera. Literatura trece fatal și prin epoci secetoase. Dacă are însă critici cu simțul răspunderii, nu-și întreține măcar iluzia primejdioasă a prosperității. Stricarea gustului și înălțarea de falși idoli sunt astfel evitate, pregătindu-se ivirea unei noi perioade norocoase. Critica e răspunzătoare întotdeauna pentru lucruri concrete, în funcție de realitățile literare ale vremii. Sunt momente când li se poate reproșa că nu s-a ocupat îndeaproape de mulțimea autorilor noi apăruiți, că nu le-a surprins înzestrarea principală, ajutându-i să și-o valorifice din plin. Alteori e chemată mai degrabă să facă ordine, să distingă contribuțiile autentice de lucrurile sortite a pieri curând, să întocmească harta adevărată a situației literare prezente. Azi, la noi, se impune mai mult ca oricând nevoia sintetizării unei experiențe acumulate, precizarea roadelor ei principale. Alteori e chemată mai degrabă să facă ordine, să distingă contribuțiile autentice de lucrurile sortite a pieri curând, să întocmească harta adevărată a situației literare prezente. Azi, la noi, se impune mai mult ca oricând nevoia sintetizării unei experiențe acumulate, precizarea roadelor ei principale. O imagine limpezită a trecutului apropiat ar da imbolduri noi, extrem de utile, creații viitoare. Răspunderea criticii nu e transmisibilă. Mulți își închipuie că pot sta liniștiți deoparte, că pot lăsa pe alții să ducă greul bătăliilor literare, să se spetească scriind cronici literare... Trăi azi o vreme care cere imperios o asemenea prezență activă, responsabilă. Să o realizăm practic, prin fapte, dacă vrem ca literatura română contemporană să fie

într-adevăr demnă de epoca construcției socialiste în România”. □ G. Dimisi-anu, *Implicare mai decisă în problemele vieții*: „Situarea neabătută pe pozițiile materialismului dialectic și istoric, spirit nepărtinitor, perfect obiectiv în judecarea valorilor artistice, cultivarea orientării realiste și a legăturilor multiple cu realitățile sociale, cu viața social-politică, promovarea umanismului, iată, între altele, misiuni de prim ordin ale criticii noastre, formulate cu limpezime în recente documente de partid. Nu sunt idei cu care ne întâlnim pentru întâia oară, lucru firesc din moment ce exprimă o atitudine de principiu, componentă a poziției partidului în chestiunile culturii, poziție cu consecvență urmată de-a lungul anilor. Reafirmarea acestor convingeri despre menirea criticii primește totuși, în împrejurările momentului actual, sublinieri și deplasări de accente care trebuie reținute. Este vorba, după cât mi-am dat seama, de un îndemn adresat criticii de a se implica mai decis și cu mult mai bogat în problemele vieții, ale acelei vieți, bineînțeles, din care se zămislește literatura de azi. Creația însăși impune criticii o astfel de atitudine participatoare, prin subiectele pe care le dezvoltă, prin natura întrebărilor care aspiră să dea răspunsuri, prin simbolurile pe care le însuflețește. Dacă rememorăm fie și numai desfășurarea anilor din urmă, vom constata via prezență a romanului social și politic, a eseului structurat în jurul unor realități sociale complexe și, în genere, un interes intensificat, din partea scriitorilor, pentru istoria social-politică a ultimelor decenii. Această tendință cea mai importantă, am sentimentul, din literatura fazei pe care o străbatem, reclamă criticii un orizont mai larg de precepere a problematicii literare, un mod de apropiere sprijinit pe ferme criterii ideologice, o înțelegere deplin avizată nu numai a formelor creației dar și a realităților din care arta își recoltează substanța. O critică restrânsă la descrierea de tehnici stilistice, la inventarierea imaginilor, ce încă se mai practică, așadar o critică suficientă sieși, oricât de subtilă în demersuri și oricât de elevată în expresie, este sortită impalidării (sic!), în chip fatal”. □ Cornel Regman, *Înnoiri și reevaluări de bun augur*: „Anumite semne de dată mai recentă indică o serie de modificări în structura tectonică a opiniilor criticii și chiar dislocării din masa primordială a consimțirilor. Au loc reevaluări, nu neapărat spre a micșora un autor sau a înălța un altul, dar hotărât, dintr-o voință a criticii de a-și dovedi și pune în lucrare un mai acut sentiment al responsabilității de breaslă și de ce nu? – al autonomiei. Căci – să recunoaștem – acest sentiment n-a fost tocmai specialitatea criticii din ultima vreme. Pe măsură ce câteva dogme persistente erau abolite, iar literatura se dezvolta ea însăși mai neîngrădit, creștea stingheritor un alt obstacol în calea automatizării actului critic. O vasalitate de un ordin diferit lua locul vechii vasalități în fața ierarhiilor (persoane, teme, moduri de abordare) și astfel a prins rădăcini, printre cronicarii tineri mai cu seamă, înțelegerea actului critic ca simbioză, sub forma conlucrării creatoare cu scriitorul, în realitate, mai mult ca traducători și ghizi pe lângă întreprinderile adesea labirintice ale poezilor, apoi, și ale prozatorilor, din a căror obscuritate – de

obicei, efectul unei insuficiente elaborări, al unei gândiri poetice neduse până la capăt – și-au făcut o hrană. Consecința? O multitudine de sensuri, figuri, obsesii, linii, motive, itinerarii, inventate spre a traduce sibilinile mesaje ale unei arte a încurcării drumurilor. În toate acestea, o teribilă confuzie care făcea din tehnicile lui «de-a v-ați ascuns» o virtute, din pagina indigestă o voluptate... Critici talentați n-au fost astfel nicicând mai înstrăinați de esența criticii ca sub despotica domnie a iluziei simbiotice. Părea că vechiul impresionism reînviase, acum însă în armură de templier, gata să ajute cu orice chip generația, grupul, un grup. Trezirea s-a făcut și se face anevoios, capricios, cu recăderi (reșute – ar spune un clinician de școală franceză), și nu o dată sub forma unei mobilizări bruște, încât scriitorul căzut sub incidența evenimentului putea și mai poate nutri sentimentul unei persecuții din senin”. □ M. Iorgulescu, *Criticii minori sunt imprevizibili*: „Un critic este judecat de contemporani, izolându-se o idee sau alta, pentru o atitudine precizată, pentru o opinie sau alta; posteritatea îl privește global, determinând sensul mai general în care s-a desfășurat activitatea lui. Această schimbare de perspectivă este, deopotrivă, un examen al viabilității și o formă de rămânere în actualitate. Criticii minori sunt de aceea imprevizibili, haotici în chiar fondul acțiunii lor, risipiți în nenumărate puncte de vedere a căror caracteristică este o efemeră originalitate, superficiali și strălucitori din frica de a nu fi mediocri prin consecvență: ei produc întotdeauna rumoare, fără însă a izbuti să aibă ecou durabil. Critici ai prezentului fiind, se cade să nu uităm că vom fi noi înșine, judecați de posteritate”. □ Laurențiu Ulici, *Confuzia valorilor este inadmisibilă*: „Există o critică a literaturii prezentului valabilă numai pentru prezent așa cum există și una ce își permite orgoliul firesc de a fi valabilă și pentru viitor. Responsabilitatea acesteia din urmă este cu atât mai evidentă și impune cu atât mai mult prezența unei foarte serioase conștiințe a finalității actului critic. Putem fi, cel puțin teoretic, siguri că o asemenea critică va ști să discearnă de două ori înainte de a omite o judecată de valoare și, implicit, va ști să pună granițe limpezi între operele bune și cele mediocre, conservându-și astfel autoritatea și, prin chiar autoritatea ei, limitând puterea de influențare a mediocrității. Cum bine se știe o literatură mediocră are o putere de influențare asupra cititorului deseori la fel de mare ca aceea a literaturii valoroase. Este rostul criticii – al treilea decus aici în discuție – de a dovedi slăbiciunea fundamentală pe care se întemeiază puterea operelor fără valoare”. □ Marin Mincu, *Probitatea morală – unica soluție*: „Se afirmă adesea că în etapa actuală critica a devenit tot atât de importantă dacă nu chiar mai importantă decât literatura. Astfel, în unele țări, tot mai mult se confruntă polemic metode și principii critice foarte moderne, încercându-se să se ajungă la o autonomie a disciplinei, neprevăzută în trecut. Știința criticii a luat-o după unele opinii, înaintea literaturii, ceea ce înseamnă că rațiunea problematizează astăzi mai acut decât oricând căile de exprimare artistică ale umanului. Tendințele teoretizante de elucidare a chestiunilor este-

tice în literatură constituie un semn neîndoielnic că suntem martorii unui moment semnificativ ce ar putea fi numit timpul criticii. Acestea însă nu pot fi o dovadă că lucrurile s-ar petrece întocmai și la noi. Argumentele care să întemeieze o asemenea concluzie, cu câteva excepții, lipsesc. Și nu cred că armata numeroasă a recenzițiilor ar putea constitui o probă peremptorie. Se pare că acum, ca niciodată, oficiul critic este considerat cea mai ușoară îndeletnicire. Tot omul se simte născut spre a fi critic, astfel că greu se mai poate discerne activitatea programatică a unor nume consacrate din masa amorfă de efemeri-de. Publicistica stufoasă ce se practică fără discernământ de către unii autori astăzi nu este suficientă pentru a accepta ideea unei resurecții a criticii. Se întâmplă la noi acest lucru curios: majoritatea comentatorilor, cu și fără vocație, sunt critici, deși această noțiune implică anumite norme stringente. Nu oricine își dă cu părerea despre orice este critic. Există cerința îndeplinirii unor rigori elementare pentru ca cineva să aspire la acest oficiu, cum ar fi talentul și cultura, dar care, apoi se menține prin posibilitatea morală. Dincolo de vocație, în critică trebuie cultură mai mult decât în alte genuri. Criticii adevărați învață întâi carte, adică se specializează (de ce în literatură să nu cerem calitate și specializare, când în alte domenii acesta e principalul criteriu de selecție?) și numai după ce își cunosc bine obiectul se manifestă ca atare. Toți marii noștri critici au fost, înainte de toate, niște personalități culturale incontestabile, capabile să dirijeze și să impună o anumită literatură. Ei aveau o perspectivă clară asupra dialecticii fenomenului literar și nu-și schimbau busola după fiecare adiere de vânt. Astfel, marile piscuri ale literaturii au fost cultivate de criticii cei mai intransigenți; epoca clasică a stat sub înrâurirea fertilă a lui Maiorescu și Gherea, după cum etapa următoare a beneficiat de critici de elită ca Ibrăileanu, Lovinescu și Călinescu. Câți critici actuali dovedesc un statut moral și cultural suficient pentru a influența pe scriitori? Care sunt aceștia? Dacă există, totuși, cum de nu se face observată mai ferm acțiunea lor? Și dacă nu mulți pot fi numiți precis întrucât nu întrunesc dezideratele unui consens general, atunci care pot fi cauzele acestei absențe? Una din ele se află poate în degradarea canonului de probitate morală. Se pare că de la o vreme criticul foiletonist, acrit de prea multă maculatură literară, a nutrit orgolii mai mari; ce-ar fi să se exercite în actul propriu-zis al creației, de ce să nu fie și el la o adică, beletrist? De atunci s-a petrecut un amestec bizar de atribuții: criticul recenza un autor pentru ca la rândul lui să fie comentat de acesta. Cochetând cu beletristica, foiletonistul a demisionat de la oficiul său de intransigență, descoperindu-și subretele producții care cereau îngăduința existenței. Pentru a obține, criticul se obliga să facă acele mici concesii. Criteriul esențial pentru ca cineva să fie critic este deci cel al vocației, dar după cum spune și Călinescu, numai cu atât în critică nu se ajunge prea departe. Trebuie cultură profundă și un program critic, căci așa cum fiecare scriitor se deosebește de altul (care este implicit scriitor) trebuie să se diferențieze de alt critic. Avem publiciști, foiletoniști,

recenziți de ocazie, chiar și denigratori de profesie, dar sunt prea rari criticii cu un program estetic și ideologic, articulată, cu o intransigență fermă recunoscută în practicarea unei profesii atât de nobile. Și chiar dacă se pot semnala excepții acestea nu sunt suficiente. În cadrele literaturii actuale se face tot mai necesară prezența unui nou Maiorescu, Ibrăileanu sau Călinescu, care să dea un sens și o direcție masei de publiciști și comentatori de literatură, să ajute decisiv la alegerea apelor de uscat în producția artistică”. ■ Dorin Tudoran realizează o *Convorbire cu D. I. Suchianu*, redată și în volumul *Biografia debuturilor* (Junimea, 1978). ■ Zaharia Sângeorzan se întreabă *Cum recitim clasicii?*: „Ne reîntoarcem la clasici purtând cu noi noastalgia modelelor. Opera lor păstrează în timp și spațiu o existență valorică, o tinerețe neîntreruptă. Recitim clasicii ca să le actualizăm ideile. Cum redescoperim opera lor astăzi? Există, nici vorbă, o acțiune fecundă de redescoperire critică, sistematică cu rezultate concrete: au apărut monografiile serioase despre Eminescu, Caragiale, Macedonski, G. Ibrăileanu [...] Revalorificarea clasicii este însă un proces de durată”. ■ M. Ungheanu, în *Conceptul de realism în literatura română*, prezintă o antologie: „Interesantă și prețioasă sub multe aspecte este antologia pe care ne-o oferă cei trei cercetători ai Institutului de istorie și teorie literară G. Călinescu (Al. Săndulescu, Marcel Duță și Adriana Mitescu). Interesant pentru că își propune să ne demonstreze cum evoluează un concept de la apariția lui până în vremurile din urmă [...] Antologia îmbrățișează peste o sută de ani de mișcare literară și perindă prin fața cititorului nume din cele mai ilustre ale literaturii române, alături de altele a căror rezonanță n-a depășit granițele momentului literar”. ■ De volumul de versuri al lui Corneliu Sturzu, *Anotimpul încrederii* (Eminescu), se ocupă Dorin Tudoran: „Calitatea principală a volumului stă în realizarea unui ton unitar, comun, care leagă firesc și neafectat poeziile patriotice de cele erotice și elegiac-meditative cuprinse în cele două cicluri ale cărții”. ■ Nicolae Baltag analizează cartea lui Francisc Păcurariu: „Prin *Labirintul*, Francisc Păcurariu pune în circulație un «document» tulburător de epocă, legitimându-se, de acum, cu îndreptățire, și ca romancier”. ■ În textul *Literatura epistolară*, Dan Cristea semnalează apariția antologiei *Cele mai frumoase scrisori* ale lui Duiliu Zamfirescu: „Corespondența lui Duiliu Zamfirescu, publicată în etape de I. E. Torouțiu, Em. Bucuța și Al. Săndulescu popularizată recent în colecția B.P.T. printr-o antologie de *Cele mai frumoase scrisori*, alcătuită de același Al. Săndulescu, constituie în literatura română, alături de scrisorile lui Mihail Kogălniceanu, una din cele mai expresive și plene manifestări ale genului epistolar, gen socotit la noi, de mulți, după cum constata mai demult G. Călinescu, drept un «simplu document»”. ■ Despre volumul de versuri *Biciul albastru* al Marei Nicoară scrie Eugen Barbu: „Sigur că poeta nu mai posedă prospețimea primelor apariții, dar ni se pare important că textul păstrează încă ceva ingenuu în muzica de fond a poemelor. Există la Mara Nicoară o vitalitate excepțională, o explozie a cuvântului și un suflu care

o salvează de multe rele. Și în toată aglomerarea de cuvinte dure și de stări de amazoană apare când și când un duh liliac care frăgezește poemul ca umbra trandafirică a unui foc tandru”. ■ Andrei Roman reflectează la *Erou și acțiune în nuvelele lui Marin Preda*: „Pentru el și eroii săi reala valoare este acordată numai ideilor trăite, cei care nu-și dau seama de aceasta eșuând. Încercarea de a forma din interiorul individului o imagine a istoriei, nu constituie refacerea unei istorii și a unei societăți în primul rând, ci oferindu-se o viziune asupra ei și se acordă un sens. Descoperirea lumii de către eroii săi începând prin cunoașterea de sine, încheagă semnificația pe care fiecare om dintr-o epocă dată a acordat-o societății și istoriei din punctul de vedere al personalității sale și grupului social căruia aparține. Desupra acestora, însă prin intermediul lor, Marin Preda înainte de a reconstitui prin operă o societate îi descoperă sensul – direcția fundamentală, intimă a scrierilor sale”. ■ Mihai Elin face *Prezentare și traduceri* despre *Franța: poeți tineri*: „Tendințele majore din poezia franceză de astăzi merg de la voința de a continua suprarealismul în puritatea lui doctrinară până la dorința de a exprima realul: de la nostalgia defunctului didacticism până la negarea frazei, a cuvântului, de la reîntoarcerea la alchimia verbală de tip mallarmean până la recrudescența elocvenței și a profetismului; de la reînvierea baladei medievale până la afirmarea unei metafizici lirice. Ceea ce caracterizează însă acești ultimi ani este o tot mai accentuată aplecare spre aspectele realității, prin asimilarea unor teme grave și complexe ale lumii contemporane”.

19 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 10029] În contextul Programului partidului, Radu Boureanu scrie *În pas cu vremea, cu marile ei cerințe*: „Avem în fața ochilor, în aceste zile premergătoare Congresului partidului, imaginea amplă a participării responsabile a întregului popor la desăvârșirea vieții noi, socialiste. Este aceasta, pentru noi, un excepțional îndemn la meditație asupra rostului și îndatoririlor oamenilor de artă. O primă concluzie se detașează evident: când făuritorul de frumuseți, făuritorul de artă scrisă, zugrăvită, încheagată în armonii melodice, pornește la imaginarea sau mai bine zis săvârșirea unor asemenea opere, sau când încearcă să dezbătă, să-și lămurească sieși, sau altora, probleme de literatură, de artă, e bine să aibă ca izvor și ca fundament al gândirii, al concepției despre artă, principiile umanismului socialist ce generează orice activitate în care trebuie să se oglindească largă arie a vieții sociale, sondarea conștiinței unora din mentorii acestei mari comunități, acele caractere și forme de viață constituind o circulară imagine esențială, intens grăitoare: a patriei, a națiunii. [...] Responsabilitatea scriitorului, a omului de artă se mărturisește, se dovedește prin adevăr, prin sinceritate și prin libertate. Scriitorul are libertatea de a fi sincer, obiectiv cu orice preț. Sincer și în cele mai fantastice imagini, dacă aceste imagini nu contrafac, nu desfigurează culorile vieții, liantul

sensibil dintre ființele umane. Unind aceste date trebuie creată acea literatură care să ne reprezinte în fața oglinzii în care ne reflectăm, în care ne privim, ca indivizi și ca națiune. Cultura și arta unui popor nu se claustrează. Legăturile dintre culturi, dintre realizările de spirit și artă ale umanității sunt realități definite, care nu se mai cer subliniate. Literatura noastră trebuie să ne reprezinte ca umanitatea să ne includă ca expresie atât națională, cât și larg umană. [...] Mă întorc la ideea literaturii și artei făcute de creatorii care trăiesc în miezul vieții sociale, subscriind la adevărul cunoscut că literatura și arta au jucat totdeauna un uriaș rol politic, când au înțeles subordonarea necesităților poporului. Literatura noastră mare furnizează strălucite pilde. Acest lucru cred că ar trebui să intre în înțelesul major al responsabilității sociale a scriitorului, în al cărui destin și poziție nu primează calități particulare. Noi nu ne referim la criteriile de apreciere a talentului, a valorii. Ne referim la demnitatea scriitorului, la modul în care își asumă o responsabilitate în epocă și față de oamenii generației sale, a adevărului respectat și asupra respectului și considerării ce i se cuvine respectând aceste îndatoriri, – legi etice și artistice”.

21 noiembrie

• [„**România literară**”, nr. 47] Număr omagial dedicat Congresului XI al Partidului Comunist Român. □ Versuri semnează: Traian Iancu (*Ceașescu, fruntea noastră*), Alexandru Andrițoiu (*Poem de purpură*), Mihai Beniuc (*Partidu-n viitor croiește drum*), Ion Bănuță (*Panorama Soarelui*). □ Sub titlul *Privind chipul României* apar poezii din antologia cu același nume, cu poezii despre România scrise de poeți străini, iar antologia a fost îngrijită de Dem. Popescu: Ivan Ghenov (*Românie, eu capul mi-l înclin* – traducere de Valentin Deșliu), Jean-Claude Renard (*Poem românesc* – traducere de Ion Caraion), Pablo Neruda (*Acum Dunărea cântă* – traducere de Maria Banuș), Iannis Ritsos (*București* – traducere de Nina Cassian), Salvatore Quasimodo (*Ore la Brașov* – traducere de Mihai Beniuc), Miguel Ángel Asturias (*Aceeași imagine* – traducere de Mihai Cosma), Iuri Kojevnikov (*Albastru de Voroneț* – traducere de Dem. Popescu), Bahjat Fansa (*Urare de prieten* – traducere de Tașcu Gheorghiu), Rafael Alberti (*O doină spaniolă pentru România* – traducere de Veronica Porumbacu). □ Sunt reproduse două reportaje: Vasile Băran semnează *Comuniștii în destinul României*, iar Radu Anton Roman publică *Furnalele incandescente ale Reșiței*. ■ George Ivașcu publică editorialul *Congresul XI*: „Congresul al XI-lea, în forul său de supremă înțelepciune, având supremă călăuză pe același cel mai demn întru gândire și faptă revoluționară, va consacra, deci, tot ceea ce acest deceniu glorios a cucerit. Mai presus, va da seninul pășirii avântate pe treptele pătrarului de veac marcând nu numai încheierea celui de al doilea mileniu al erei noastre, dar – cu impetuoasa dialectică a victoriilor revoluției socialiste, ale celei tehnico-științifice – și atotputernicia omului asupra naturii, asupra istoriei, acum de el însuși și pentru sine făurită”.

■ În *Viața literară* sunt trecute în revistă o serie de manifestări organizate în cinstea Congresului XI al P.C.R.: □ „*Partid, inima țării*”: „La Ateneul Român din Capitală s-a desfășurat un festival literar sub genericul «Partid, inima țării». Cu acest prilej au luat cuvântul Eugen Jebeleanu, vicepreședinte al Consiliului Național al F.U.S., Virgil Teodorescu, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, și Remus Răduleț, rector al Universității Populare București. Au citit apoi poezii patriotice și cetățenești: Teodor Balș, Ion Bănuță, Maria Banuș, Vlaicu Bârna, Mihai Beniuc, Franz Bulhardt, Radu Cârnecki, Dumitru Corbea, Ben. Corlaci, Mihai Cruceanu, Ion Crânguleanu, Dan Deșliu, Ștefan Augustin Doinaș, Nicolae Dragoș, Eugen Frunză, Mihai Gavril, Valeriu Gorunescu, Traian Iancu, Ion Sofia Manolescu, Constantin Nisipeanu, Ștefan Popescu, Veronica Porumbacu, Klaus Stephan, Victor Tulbure, Dragoș Vicol și Violeta Zamfirescu. Și-au dat concursul: Elena Simionescu și Nicolae Florei de la Opera Română, Nicolae Gafton și Dan Grigore, soliști ai Filarmonicii «George Enescu»”. □ „*Vibrant mesaj comunist*”: „Consiliul Național al Frontului Unității Socialiste, Consiliul județean Mureș al Frontului Unității Socialiste, Uniunea Scriitorilor, Asociația scriitorilor din Tg. Mureș, în colaborare cu Comitetul Județean de cultură și educație socialistă și redacția «Igaz Szó» au organizat în Municipiul Tg. Mureș șezătoarea literară «Vibrant mesaj comunist». Manifestarea a avut loc în sala Teatrului de Stat din Tg. Mureș. În deschiderea șezătorii au rostit alocuțiuni tovarășii Iosif Banc, prim secretar al Comitetului județean de partid Tg. Mureș, președintele Comitetului executiv al Consiliului popular județean, președintele Consiliului județean al Frontului Unității Socialiste, – scriitorii Traian Iancu, Sütő András, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, secretarul Asociației scriitorilor din Tg. Mureș, și Hajdu Győző, redactor șef al revistei «Igaz Szó». Au citit apoi din creațiile lor, dedicate partidului, patriei, realizărilor socialiste ale României de azi, poezii: Cezar Baltag, Ben. Corlaci, Traian Iancu și Szász János, din București, Virgil Nistor, Vasile Igna și Adrian Popescu din Cluj-Napoca, Romulus Guga, Éltető József, István Tóth, Dumitru Mureșan, Béla Markó și Székely János din Tg. Mureș, precum și Victor Nistea din Sibiu”. ■ Mihail Cruceanu semnează *Partidul, călăuză poporului*: „Din moștenirea literară, partidul, în mod critic, a înțeles locul ce se cuvine acelor creații care ajutau la ridicarea conștiinței sociale și morale în interesul progresului real al poporului nostru, lăsând în același timp pentru creatorii ce duceau mai departe facla unei literaturi umane cu întregul ei specific național, toată libertatea. Noile documente ce stau în fața Congresului al XI-lea, spre care privim cu toții în clipa de față, arată preocupările ce frământă și poporul, și partidul, formând o singură voință, pentru care viitorul se arată plin de făgăduieli, la temeiul progresului înfăptuit până acum”. ■ Virgil Teodorescu semnează *România modernă*: „Răspunzând din toată inima îndemnului tovarășului Nicolae Ceaușescu, scriitorii contribuie și vor contribui neabătut, prin întreaga lor activitate, la înfăptuirea programului parti-

dului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și trecere spre comunism, la întărirea solidarității partidului și poporului nostru cu forțele revoluționare, progresiste, de pretutindeni, afirmându-și prezența în marile confruntări de idei ale lumii de azi, făcând din opera lor «bun al întregului popor»". ■ Nicolae Dragoș semnează *Spirit vizionar*: „Prin acest program de lucru al poporului, condus de partidul comunistilor, am învățat să privim înainte. Prin el literaturii și artei i se atribuie înalta misiune de a-i ajuta pe oameni să privească înainte. Unei asemenea răspunderi, sunt încredințat, fiecare conștiință adevărată – iar scriitorii, oameni de artă, sunt asemenea conștiințe – îi va dedica fapta vieții sale. În cazul nostru, opere artistice de valoare, în care să se facă auzite distinct viața și năzuințele superioare ale poporului, căruia îi aparținem cu însăși viața noastră, cu inimile noastre”. ■ Dumitru Ghișe semnează *Sentimentul certitudinii*: „Am alături, pe masa de lucru, proiectul de Program al partidului. L-am citit și răsцитit cu atenție. Paste câteva zile va fi dezbătut și aprobat de Congresul al XI-lea. Liniile directoare, clare și precise, care desemnează atât de realist și de convingător dimensiunile istoriei noastre viitoare, ale construirii societății socialiste multilateral dezvoltate și ale înaintării spre comunism, oferă întregii noastre națiuni un sentiment trainic de certitudine, de încredere și soliditate. Prezentul nostru este încărcat de primăverile unui splendid viitor. Respirând aerul proaspăt al acestei istorii, oxigenul perspectivei face ca arderile să fie și mai puternice. Trăim sentimentul învingătorului!”. ■ Nicolae Velea semnează *Timpul înalt al Patriei*: „Am asistat, asistăm și participăm la procesul acțiunii timpului socialist asupra oamenilor, la facerea și construirea timpului comunist, a României de mâine. Suntem solicitați de mari transformări umane, de structurări care dăluiesc atitudini, gesturi și profiluri atât de evidente încât se legitimează de la sine. Ele ne impun să găsim corespondențe artistice convingătoare și consemnări pe măsură”. ■ Nicolae Prelipceanu semnează *Continua prefacere*: „În fața scriitorului tânăr se află un ideal înalt: a opta pentru ideea umanistă, a opta pentru tipul de om care trăiește în libertate, pentru tipul de om care înțelege această libertate altfel decât în cu totul alte lumi. Departe de noi gândul că pentru scriitorul matur problema se pune în alți termeni. Totuși, în fața scriitorului tânăr opțiunea se pune cu o mai mare ascuțime, scriitorului tânăr lumea îi apare într-un mod mai acut și mai proaspăt. Pentru că el chiar este în curs de a se educa și deci de a se autoeduca și, fiind în acest curs și parcurs, scrierea lui capătă, pe lângă sensul ei propriu-zis, și pe acela, exemplar, în cazurile fericite, firește, al formării unei personalități sub ochii și sub gândurile cititorilor și poate că, având în față faptul educării sale materializat în scriere, începem și noi un același act, de educare, de formare. În literatura noastră a existat și există un deosebit interes pentru scriitorii tineri, pentru creația lor”. ■ Domokos Géza semnează *Izvorul vieții și muncii comuniste*: „Cunoscând proiectul de Program al Partidului Comunist Român cunoaștem ce anume ne stă în puteri. Sau, mai

precis, cunoaștem mai bine decât până acum ce anume ne stă în puteri. Vedem și mijloacele, și limitele determinate de situația noastră istorică, de evoluția noastră socială. Ni se înfățișează limpede balanța resurselor materiale și spirituale ale României de azi și de mâine. Putem să ne facem o imagine mai limpede despre forța pe care o are azi și pe care o va avea poporul nostru – în năzuința sa de a-și edifica patria și personalitatea”. ■ Corneliu Ștefanache semnează *A-ți sluji poporul*: „Din satisfacția încercată de noi toți, în fața Programului partidului, mi s-au născut și aceste gânduri. Acum, ca niciodată, această împerechere de cuvinte nu este o lozincă abstractă, un paravan în spațele căruia unul sau altul și-ar putea ascunde chipul urât și sufletul negru. Acum, ca niciodată, avem datoria și dreptul de a ne sluji, fiecare după puterile lui, poporul, fără teama moșilor și strămoșilor noștri că ne va cădea capul. Și trebuie s-o spunem, de câte ori avem prilejul, chiar cu riscul de a ne repeta, de-a fi monotoni – cum ar zice reaua-credință – că această teamă a fost spulberată din țară, ca o buruiănă otrăvitoare, de către comuniști, de către partidul acestui neam, ce au în frunte un Om, un Tovarăș și un Frate: Nicolae Ceaușescu”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu semnează *Moștenirea literară*: „O condiție esențială a creației literare și artistice este existența aceluia climat de înțelegere și de promovare a frumosului, care a lipsit altădată și care în zilele noastre este o preocupare permanentă a politicii culturale socialiste. [...] Dacă literatura orală, în forma ei din momentul culegerii, a reprezentat ultimul stadiu al unor continue prefaceri, de-a lungul veacurilor, cea scrisă, la cei mai reprezentativi dintre scriitorii noștri, înfățișează punctul terminus al unei gestații lente și al unui scris adeseori anevoios, datorită nu greutății de a se exprima, ci înaltului preț acordat muncii de atelier, onestității profesionale. Pe această acțiune de valorificare a moștenirii literare, prin care politica culturală a partidului a consfințit principiul leninist de preluare a ceea ce trecutul artistic a dat mai valoros pe linia progresului se așează fundamentele creației majore de azi și de mâine”. ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu *Dezvoltarea și literatura*: „Arta și literatura sunt școli ale imaginației, iar fără imaginație creatoare, fără capacitatea de a-ți reprezenta consecințele acțiunilor tale, sau stările de spirit ale altora, nu este posibil nici progresul, nici o sănătoasă comunitate umană. Se poate afirma cu certitudine că oamenii pot fi răi pentru că nu-și pot reprezenta suferința altora, nu-și pot imagina ce se petrece în cel de alături. Ca să nu mai vorbim de faptul că orice progres este legat de capacitatea nu numai de a-ți gândi scopurile, ci de a le vedea în întreaga lor claritate. O astfel de viziune este capabilă să mobilizeze și mai tare, să incite la noi gânduri, împiedicându-te în același timp să te pierzi în aceste acțiuni. De aceea, credem, rolul scriitorului în efortul de dezvoltare nu poate decât să crească, într-un ritm continuu, alături de organizator și de economist, alături de omul de știință, alături de orice om al muncii creator în toate activitățile”. ■ Arnold Hauser semnează *Angajarea politică a scriitorului*: „O condiție importantă pentru ca literatura să-și

atingă scopul este, firește, tratarea problemelor majore ale omului, cetățean al patriei noastre, român sau aparținând uneia dintre naționalitățile conlocuitoare, căreia în paginile documentelor pentru Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român i se garantează, în sensul cel mai adevărat al cuvântului, cele mai prielnice condiții pentru manifestare deplină și largă, de la producerea de bunuri până la participarea la conducerea societății”. ■ Mircea Horia Simionescu semnează *Tensiunea ideilor*: „În întâmpinarea Congresului comuniștilor, acest Codex al gândurilor și sentimentelor înalte ni se înfățișează tuturor ca un imperativ al umanismului și înaltei profesioni de descoperitori și îndrăgostiți ai ideilor timpului care începe”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Proza contemporană în antologie*, o cronică literară la: □ *Romanul românesc contemporan, 1944–1974*, studiu introductiv, note și alegerea textelor de Ion Vlad, fișe bibliografice, secvențe pentru autoportrete de Cornel Robu: „Putem reproșa criticului mai multe lucruri. Întâi, el nu se ocupă aproape deloc de istoria romanului (a temelor, tipurilor și tehnicilor artistice), așa încât nici linia despărțitoare între formulele vechi și noi nu e trasată vreodată. [...] Dificultatea provine (este al doilea reproș) și din nesiguranța terminologică. [...] Al treilea reproș se referă la modul în care antologia propriu-zisă susține prefața. Unii autori – Felix Aderca, V. Voiculescu, Ion Vinea – n-au în fond nici o legătură (cel puțin prin operele antologate) cu romanul actual. Lipsesc apoi mai ales tinerii romancieri, fără de care înțelegerea romanului actual e imposibilă. În fine, nu toți cei incluși au scris operele de valoare care să justifice selecția. Știu, o antologie e discutabilă oricum ar fi întocmită, dar problema nu e pur și simplu de nume, ci de criterii”. □ *Nuvela românească contemporană, 1944–1974*, studiu introductiv, antologie și bibliografie de Cornel Regman (Eminescu, 1974): „Nici Cornel Regman nu face un studiu istoric al genului, deși ar fi fost instructiv să constatăm cum (și de ce) nuvela deceniului șase tinde masiv spre roman, iar nuvela de la mijlocul deceniului următor se confundă frecvent cu schița (specie ignorată de autorul antologiei), pentru ca, spre 1970, orgoliul specificității să se piardă din nou, o dată cu reinstalarea autorității romanului. Am fi constatat și un alt lucru: și anume că regăsirea psihologiei, analizei, cazului, excepției, se datorează, în jurul lui 1960, nuveliștilor, ele intrând abia pe urmă în roman. În concluzie, dacă prefața și antologia lui Ion Vlad mi se par a da o imagine care avantajează oarecum romanul nostru actual (mai ales sub raportul modernității de stil și construcție, dar, într-o măsură, și sub raportul viziunii), acelea ale lui Cornel Regman sărăcesc nuvela, lipsind-o de câteva opere reprezentative”. ■ Sunt publicate câteva recenzii: □ Lucian Raicu semnează *Mitul iubirii și al genezei*, o prezentare a volumului *Legenda noastră*, o antologie de Fănuș Bălișeanu, cuvânt înainte de Zoe Dumitrescu-Bușulenga (Albatros, 1974): „Mitul iubirii, astfel cum se configurează din literatura română a diverselor epoci, se prelungește firesc în marea metafora a genezei și aceasta la rândul ei se bucură în antologie de o bogată reprezentare”.

□ Valeriu Cristea prezintă volumul *Se naște o lume* (Albatros, 1974): „*Se naște o lume*, «culegere de proză românească antifascistă», alcătuită de Gheorghe Iacob și Cornel Popescu, are drept moment principal insurecția națională armată de la 23 August 1944”. □ Mircea Iorgulescu publică *Mărturii despre realism*, o recenzie la *Conceptul de realism în literatura română. Idei și atitudini literare*, antologie de Al. Săndulescu, Marcel Duță și Adriana Mitescu (Eminescu, 1974): „De bună seamă, modul în care a fost concepută și realizată această antologie necesită o discuție separată, cu atât mai mult cu cât, departe de a conține un «dosar» complet sau quasi-complet al realismului românesc, volumul tinde mai degrabă să înfățișeze adeziunea la realism a scriitorilor și criticilor noștri începând din a doua jumătate a secolului trecut și până astăzi”.

■ În rubrica sa Laurențiu Ulici scrie despre *Tinerii și poezia patriotică*: „Poezia patriotică a tinerilor poeți continuă tradiția, fiind, în același timp, la cei mai conștiinți și mai talentați dintre ei, o poezie a actualității ce-și face din ancorarea în prezent un imperativ moral, eliminând tot mai mult decorativul, interiorizându-se; tocmai pentru că a devenit deopotrivă a conștiinței și a sufletului, pentru că s-a interiorizat pretinzând din partea poetului un efort de esențializare a sentimentului, poezia patriotică, azi, e o specie exigentă: ea cere, așadar, conștiința și sentimentul participării la efortul ascendent al societății și cere, bineînțeles, talent, adică puterea de a fi esteticește validat. În definitiv, poezia aceasta pretinde și îngăduie poetului să se situeze la înălțimea și complexitatea actualității”.

■ Dan Zamfirescu semnează *Istoria patriei în programul Partidului Comunist Român*: „Document fundamental al conștiinței istorice și politice românești din epoca socialistă, Programul Partidului Comunist Român se așează alături de cele mai strălucite pagini în care au fost sintetizate, epocă de epocă, aspirațiile, sentimentele, idealurile de luptă și de viață ale unui popor întreg, exprimate prin cei mai aleși fii ai săi. Parcurgând aceste pagini nu te poți împiedica să nu-ți amintești de Bălcescu, de Kogălniceanu, de proclamațiile și cuvântările lui Alexandru Ioan Cuza, de tot ceea ce epoca renașterii noastre naționale a produs mai vibrant și mai clarvăzător”.

■ Revista dedică pagini *Marelui prestigiu al președintelui Nicolae Ceaușescu în lume*: „Înaltul prestigiu internațional dobândit în zilele noastre de România socialistă se împletește strâns cu unanimitate, cu stima și respectul de care se bucură peste hotare personalitatea proeminentă a șefului statului nostru. Contribuția sa hotărâtoare la crearea politicii interne și externe a țării noastre a trezit un interes legitim față de puternica personalitate a celui care conduce destinele popoului român. Venind în întâmpinarea dorinței unor cercuri largi de oameni de cele mai diferite convingeri și orientări politice de a cunoaște realizările noastre prin glasul cel mai autorizat al țării, numeroase case editoriale de prestigiu din țări de pe toate continentele au publicat volume selectiv din articolele, cuvântările și interviurile tovarășului Nicolae Ceaușescu sau lucrări biografice. Astfel de lucrări au văzut lumina tiparului în numeroase țări: R.S.F. Iugoslavia,

Franța, Elveția, Italia, Finlanda, Japonia, Brazilia, R.F. Germania, Olanda, Argentina, Anglia, Belgia, Israel, Peru, Grecia, Turcia. Redăm aici dintre cele mai semnificative aprecieri alese din prefețele sau din volumele dedicate vieții și activității Președintelui Republicii Socialiste România”. Mozaicul omagial este alcătuit din citate: Giancarlo Elia Valori, secretar general al Institutului italian pentru relații internaționale (din prefața la volumul *Ceașescu*, Editura „Bulzoni”, Roma), Donald Catchlove, publicist englez (din volumul *Ceașescu al României*, Editura „Abacus Press Ltd.”, Londra), Stan News, om politic englez (din prefața volumului *Nicolae Ceaușescu: Omul, ideile sale, înfăptuirile pe calea socialismului*, Editura „Russell Press Ltd.”, Londra), Editura „Otava”, Finlanda (din prefața la volumul *Nicolae Ceaușescu. România în lupta pentru progres, colaborare și pace*), Guillermo Nolasco-Juarez, profesor universitar (din prefața la volumul *Nicolae Ceaușescu. Filosofia de pace a unei societăți contemporane*, Editura „Juarez”, Argentina), Goichi Kusano, profesor (din prefața la volumul *Nicolae Ceaușescu. România, pentru o politică de pace și colaborare internațională*, ediția I, Editura „Kobunsta”, Tokyo), Editura „Syntheses”, Bruxelles (din prefața volumului apărut la „Syntheses”, Belgia), Ch. Xanthopoulos Palmas, fost ministru de externe al Greciei (din prefața la volumul *Nicolae Ceaușescu. Politica externă a României – pace, independență, colaborare internațională*, Atena), Carlo Salinari, profesor universitar (din prefața la volumul *Nicolae Ceaușescu. Scrieri alese*, Editura „Calendario del Popolo”, Milano), Michel P. Hamlet, publicist francez (din introducerea la volumul biografic *Nicolae Ceaușescu*, apărut la Editura „Seghers”, Paris), Editura „Comunist”, Belgrad (din biografia care însoțește volumul *Nicolae Ceaușescu. Scrieri alese*), Heinz Siegert, publicist austriac (din volumul biografic *Nicolae Ceaușescu. Știința conducerii pentru o Românie modernă*, Editura „Bertelsmann”, R.F. Germania), Waldemar Besson, profesor universitar (din prefața la volumul *Nicolae Ceaușescu. România pe drumul socialismului*, Editura „Rombach”, R.F. Germania), Julio Castro Franco, președintele Asociației de prietenie Peru–România (din prefața la volumul *Nicolae Ceaușescu. Norme și relații pentru pacea și cooperarea internațională*, Editura „Eterna”, Peru). Grupajul a fost realizat de Nicolae Nicoară. ■ Ana Blandiana revine la rubrica *Atlas* cu tableta *Portul necunoscut*, o tabletă despre Orșova. ■ Din *Prezențe românești* aflăm: □ U.R.S.S.: „*Kuldās ma sind kull armastasin!*” este titlul sub care a apărut recent în Editura Kirjastus *Rești Ramat* din Tallin (R.S.S. Estonia) cartea lui Zaharia Stancu, *Ce mult te-am iubit!* Traducerea e semnată de Linda Kangur și Aleksei Sehtman. * Cunoscuta editură «Dnipro» din Kiev a pus recent la dispoziția cititorilor ucraineni un volum selectiv din creația lui Mihai Eminescu. Versiunea ucraineană a stihurilor eminesciene, precum și amplul studiu introductiv, care prezintă pe larg viața și activitatea literară a luceafărului poeziei românești, sunt datorate poetului Andrei Miastiski. * În nr. 34 al revistei «Grakan Tert» (Gazeta literară) care apare

la Erevan au văzut lumina tiparului câteva lucrări aparținând unor scriitori români. Consemnăm traducerea în limba armeană a poeziilor *Cântec de august* de Nichita Stănescu și *În noaptea eliberării* de Maria Banuș, precum și a schiței *Așteptarea* de Petre Sălcudeanu”. □ Spania: „După antologia *Poezia românească contemporană*, apărută anul trecut la Editura madrilenă «Seix Barral», Darie Novăceanu a tipărit pentru cititorii spanioli o nouă și valoroasă selecție din literatura română. Este vorba despre *Narrativa rumana contemporănea* (*Proza românească contemporană*), publicată la «Alianza Editorial» din Madrid. Așa cum este alcătuită, antologia oferă cititorilor o imagine de ansamblu asupra prozei noastre actuale. Sunt cuprinse în sumar creații ale unora dintre cei mai cunoscuți reprezentanți ai prozei noastre: Gala Galaction, Mihail Sadoveanu, Ion Agârbiceanu, Liviu Rebreanu, Gib Mihăescu, Zaharia Stancu, Pavel Dan, Eusebiu Camilar, Marin Preda, Ion Lăncrăjan, Eugen Barbu, Pop Simion, Alecu Ivan Ghilia, Dumitru Radu Popescu, Fănuș Neagu și Nicolae Velea”. ■ Darie Novăceanu scrie despre *Cultura română în patrimoniul universal*: „Vocația pentru viitor, subliniată mai ales în programul de lucru al apropiatului congres al partidului, prin care însăși istoria neamului nostru se proiectează într-un timp al devenirii și desăvârșirii noastre ca națiune, oferă pentru cultura română posibilități nebănuite de mari, atât pentru succese în interior, cât și pentru o redimensionare și aprofundare a cunoașterii ei dincolo de frontarii”.

- [„**Tribuna**”, nr. 47] Ion Cocora scrie un articol numit „*Scut de etern*” sau *sentimentul istoriei*, despre volumul de versuri de Nicolae Dragoș.
- Victor Felea scrie o cronică intitulată *Aurel Martin: Pro Patria* (Ed. Militară, 1974) – un volum cu o temă referitoare la iubirea de țară și implicațiile pozitive în viața socială. □ *Din nou despre debutul literar* – consemnează Marian Papahagi, care observă importanța revistelor în coeziunea și afirmarea tinerilor poeți. □ *În Misiunea scriitorului contemporan* Ion Oarcăsu notează temele majore ale scrierilor recente: poziția omului comun, conflicte reale, eroi puternici, reprezentativi. □ Mircea Popa semnează un articol despre *Perspectivile istoriei literare*. □ Interviu cu Lokenath Bhattaachraya despre raportul literar India-România, de Radu Mareș.

22 noiembrie

- [„**Munca**”, nr. 8256] Pe prima pagină este publicată poezia *Partidul, Ceaușescu, România* de Al. Andrițoiu.

- [„**România liberă**”, nr. 9356] Zoe Dumitrescu-Bușulenga scrie iarăși despre *Forța vie a literaturii militante*, afirmând că „o dialectică strânsă face ca scriitorul să înțeleagă de la masele muncitoare ale lumii socialiste cum se produce treptat geneza omului nou și să pună sub ochii lor chitesența acestui proces prometeic, pentru a-i grăbi înnoitoarele ritmuri, pentru a-i face să deslușească mai curând drumurile clare, netede, spre conștiința socialistă și comunistă”.

• [„Scânteia”, nr. 10032] Versuri semnează Mihai Beniuc (*Știam că tot va răsări...*) și Letáy Lajos (*Al inimii cuprins*, traducere de Dim. Rachici și Csire Gabriella).

• [„Contemporanul”, nr. 48] În rubrica *Tradițiile „Contemporanului”*, Ion Munteanu scrie despre *Femeile și lupta politică*: „În 1887 se aflau înscrise la Universitatea din Iași 12 studenți; atâtea numai izbutiseră să înfrângă stăvilele puse în calea bacalaureatelor pentru a le opri să ajungă în învățământul superior. Dintre acestea, opt au semnat moțiunea de neparticipare la demonstrația provocatoare inițiată de conservatori. Am mai amintit faptele: cu ocazia vizitei la Iași, pentru a asista la inaugurarea Mitropoliei, regele Carol urma să fie huiduit și, eventual, chiar molestat. În acest scop, conducătorii organizației ieșene a partidului conservator lansaseră un apel către populație, sperând că vor antrena la mârșăvia plănuită, studențimea și muncitorimea socialistă. În final, se urmărea acuzarea socialiștilor pentru faptele comise. Dar socialiștii au înțeles cursa care li se întindea și au publicat un comunicat cerând populației să se abțină de la violență. Un grup de 68 de studenți – printre care și studentele amintite – au formulat și ei o moțiune, pe care au publicat-o în ziare... [...] Și cum cineva trebuia să plătească oalele sparte – cum se spune – victime au căzut biete studente, împotriva cărora s-a pornit un val murdar de insulte și de amenințări. «Contemporanul», într-un articol intitulat *Studențele* (mai 1887) și semnat de Sofia Nădejde, da cuvenita replică [...]”.

• [„Cronica”, nr. 47] Editorialul poartă titlul *Forum al întregului popor* și este semnat Cronica: „Ne despart câteva zile de Congresul al XI-lea al partidului, înaltul Forum al comuniștilor din țara noastră, care va dezbate și aproba documente de semnificație istorică fundamentală în viața poporului – Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, Directivele privind dezvoltarea economico-socială a țării în cincinalul următor și orientările generale până în 1990, Tezele C.C. al P.C.R. [...] Alegerea pe viață în înalta funcție de secretar general al partidului a tovarășului Nicolae Ceaușescu reprezintă, deopotrivă, expresia unei necesități istorice obiective, precum și expresia actului suprem de voință al partidului și al poporului. Este acest fapt, pentru poporul nostru, adevărul său, voința sa, credința sa. Cu litere de aur va încrusta acest fapt Congresul al XI-lea, Forum al supremei răspunderi comuniste și patriotice, luminosul Congres al întregului popor”. ■ Al. Andriescu publică o cronică literară la *Urmasa* de Zaharia Stancu: „Exotismul etnografic, deși pornește de la elemente reale, este amplificat până la nerecunoaștere și constituie, împreună cu țărnelor dobrogean, cadrul exterior al unui poem de dragoste. Din romanul *Pădurea nebună*, Zaharia Stancu a lăsat deoparte, în povestirea recentă, tot ceea ce ținea de descrierea orașului de provincie, partea lui mai puțin realizată, păstrând doar amintirea acelei «lungi și fierbinți veri petrecute într-un sat tătăresc, sărac și depărtat, însoțit și prăfos». Din peripețiile adolescenței, este reținută pentru Darie, în

Uruma, doar o experiență interioară, care-i întreține, cum precizează chiar autorul într-un mic preambul al povestirii, pe care îl aflăm în *Pădurea nebună*, visul și năzuințele”. ■ Sub titlul *Scriitorii despre misiunea lor* Const. Ciopraga prezintă în rubrica sa volumul *Misiunea scriitorului contemporan*, o antologie alcătuită de Antoaneta Tănăsescu (Eminescu, 1974): „Volumul *Misiunea scriitorului contemporan*, amplificat cu date noi, ar putea fi reluat în colecția de *Panorame* a Editurii «Eminescu». O bibliografie și un index de probleme, ar conferi cărții valoarea unui veritabil instrument de lucru. Antologia realizată de Antoaneta Tănăsescu, precedată de un nuanțat studiu introductiv, e o carte necesară atât celor care fac literatura, cât și celor care o frecventează”. ■ Sub titlul *Orizontul artei contemporane* apar textele referitoare la acest subiect; reținem textul lui N. Barbu, *Adevăr artistic și responsabilitate comunistă*, un text despre dramaturgie: „Cele trei decenii de creație în anii socialismului exemplifică pe deplin superioara valorificare a actualității. Căci actualitatea, când n-o reducem la cotidianul banal, înseamnă, în fond, istorie, înseamnă factori obiectivi, determinanți, înseamnă întâmplări ce ies din comun, tinzând a schimba radical viața colectivității, influențând adânc conștiințele. De aceea, pe drept cuvânt, tovarășul Nicolae Ceaușescu i-a numit pe scriitori «cronicari ai acestor timpuri», subliniind încă o dată misiunea lor nobilă dar și drumul care duce la asigurarea perenității operelor. Literatura prezentului devine implicit, prin potențarea la scară înaltă a actualității, și literatură a viitorului. Partidul nostru a contribuit în modul cel mai profund la lărgirea orizontului oamenilor de artă, atât direct, prin răsunetul ideilor și a idealurilor comuniste, cât și indirect, prin efectele practicii sociale care a concretizat sensurile unei filosofii a acțiunii, filosofia celui mai deplin umanism, umanismul socialist. Cultura română contemporană nu se poate înțelege în afara acestui înalt sens care o străbate. [...] De curând, forurile scriitoricești au subliniat valoarea unor lucrări dramatice ale anului 1973, premiind piese fie tipărite în volume fie reprezentate pe diversele scene ale țării. Apar astfel, puse în plină lumină, lucrări datorate lui D. R. Popescu, Ion Băieșu (*Chițimia*) sau Mircea Radu Iacoban (*Sâmbătă la Veritas*), piesele lui Andi Andrieș din volumul *Interludiu* (Ed. Eminescu), un scenariu cu deosebite valențe analitice ca *Într-o singură seară* de Iosif Naghiu sau pomenita lucrare a lui Corneliu Leu, *Femeia fericită*. Dacă la aceste enumerări caracteristice mai adăugăm operele semnate de Paul Everac și D. R. Popescu distinse cu premii la «Festivalul dramaturgiei originale» din august, avem în față schița unor realizări care reușesc să pătrundă cu acuitate în lumea gândurilor și a inimii contemporanilor noștri”. ■ În *Mențiuni critice* Nicolae Turtureanu semnează *Destine exemplare*, o prezentare a volumului *Destine din nord* de Ion Bârlădeanu și Alexei Rudeanu (Junimea, 1974): „Trebuie observat că, lângă pagini de subtilă analiză psihologică, de mărturisire sinceră, neviată de ticurile reportericești, stau destul de multe în care întrebarea șablon, fraza epatant-retorică, prețiozitatea nu au putut fi evitate.

Dincolo de acestea, însă, *Destine din nord* propune o sumă de destine exemplare care, contribuind într-un mod sau altul la edificarea noilor dimensiuni ale Țării de Sus, și-au edificat propria lor dimensiune”. ■ Al. I. Friduș scrie despre *Personaj și istorie*: „Perspectiva istorică – iată așadar o trăsătură distinctă a culturii noastre, superior încorporată în viziunea programatică a documentelor de partid, privind edificarea conștiinței omului creator de istorie. În acest sens, după cum arată proiectul de Program al partidului, «Literatura și arta trebuie să-i ajute pe oameni să privească, mereu înainte, să le dea o imagine înflăcărată o perspectivei istorice, să prefigureze schimbările viitoare ale societății, să însuflețească masele populare, tineretul patriei noastre la fapte mărețe, închinată visului de aur al omenirii – comunismul». Context în care actualitatea de zi cu zi devine un, spațiu social situat în prelungirea, firească a cotelor majore ale existenței, dând astfel vieții, sub toate ipostazele ei, șansa unei depline și semnificative unități, sub semnul multilateralei creativități. Personaj și istorie înseamnă, în fond, realism și opțiune”. ■ În *File de arhivă* E. Georgescu și V. Bașa semnează *Beldiman, Caragiale și „Adeverul”*, semnând un text semnat Ion Luca din Haimanale, intitulat *Rața îmbuibată a devenit sentimentală*. ■ Din *Moment* reținem: □ *Festivalul studentesc de poezie patriotică*: „La Iași a avut loc în zilele de 16 și 17 noiembrie a.c. un Festival de poezie patriotică organizat de C.U.A.S.C. de la Universitatea «Al. I. Cuza», în cinstea celui da al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român. Au participat membri ai cenaclurilor studentești ale universităților din București, Brașov, Craiova, Iași și Timișoara. În prima zi a Festivalului, la Muzeul de literatură al Moldovei, prof. univ. dr. docent Const. Ciopraga a vorbit în fața invitaților despre *Particularități ale spiritualității Iașului*. În după amiaza aceleiași zile în Aula Universității s-a desfășurat un recital de poezie patriotică susținut de participanții la Festival. De asemenea poezii Ion Chiriac, Ion Nicolescu și Nicolae Turtureanu au citit din poemele lor. Formația «Liric-grup» a prezentat spectacolul muzical-poetic *Privim la monumente*. În cea de a doua zi a Festivalului, la Clubul artelor de la Casa de cultură a tineretului a avut loc o întâlnire de lucru a membrilor cenaclurilor studentești care s-a desfășurat într-o atmosferă de vibrant patriotism. După amiază a avut loc festivitatea de decernare a premiilor Festivalului. Iată laureații acestei prime ediții a Festivalului studentesc de poezie patriotică: Premiul I – Gabriel Chifu (Centrul universitar Craiova); Premiul II: Gabriela Scurtu (Iași); Premiul III: Eugen Munteanu (Iași); Premiul Editurii «Junimea» Emilian Marcu (Iași); Premiul revistei «Cronica»: Mihai Leoveanu (Iași); Premiul revistei «Opinia studentească»: Nicolae Iuga (București); Premiul revistei «Dialog»: Lelia Rădulescu (București); Premiul special al juriului: Formația «Liric-grup». Au mai luat mențiuni: eleva Tamara Pintilie și formația Flacăra-Folk”. □ În *câteva cuvinte*: „*Poet al feericului* se intitulează emoționanta readucere în memorie pe care o dedică Șerban Cioculescu poetului Dimitrie Anghel («România Literară»). „Anghel – strălucită

verigă de istorie literară între Al. Macedonski și T. Arghezi”. □ *Muza cibernetică*, N. Irimescu: „Un avizat articol, intitulat *Muza cibernetică – rutină și creație* semnează Dan D. Farcaș în nr. 47/ 1974 al revistei «Contemporanul». Fapt este că avem de astă dată de-a face nu doar cu o gratuită apologie a muzei cibernetice sau cu o simplistă negare a virtuților acesteia, ci cu o poziție mult mai rezonabilă, dând ciberneticii ce e al ciberneticii și omului – netransmisibilă lui parte în actul de creație artistică”. ■ Al. Dima publică *Amintirea lui Ronsard*, marcând 450 de ani de la nașterea scriitorului: „Temele universale, accentele tratării lor emotive, valul de umanitate ce le cuprinde – răsună până în epoca noastră și explică receptivitatea contemporană de care poetul se bucură”. ■ Versuri semnează George Chirilă (*Arcadă către mâine*), Haralambie Țugui (*Congresul biruinței și-omeniei; La Suceava; În codrul bătrân; O stea*), Ion Segărceanu (*Cântec pentru slava țărâmului; Cloșca cu puii de aur*). □ Aurel Leon scrie despre *Metamorfoze ieșene*. □ Horst Fassel traduce *Poezii lumii cântă România: Heinz Kahlau* (Republica Democrată Germană, *Duminică rurală în Bărăgan; Dobrogea*), Rose Auslander (Austria, *Într-o suflare*).

● [„**Orizont**”, nr. 47] Este anunțată desfășurarea Congresului al XI-lea al P.C.R. Sunt publicate articole precum *Invincibila forță a marxismului creator, Ritmul României de mâine, Noi muncitorii hunedoreni eram atunci trupul țării* (reportaj de Ana Pop Sârbu), *Cultura de masă* (Liliana Ardelean). ■ Sunt făcute publice premiile acordate scriitorilor timișoreni de către Uniunea Scriitorilor și de Asociația Scriitorilor din Timișoara. Poezie – Anghel Dumbrăveanu, *Singurătatea amiezii* (Facla, 1973); Eugen Todoran, *Secțiuni literare* (Facla, 1973) și Ion Arieșanu, *Amintiri de pe planeta Pământ* (Eminescu, 1973). ■ Prin urmare, cele trei cronici se ocupă de autorii premiați. Eugen Dorcescu scrie despre Anghel Dumbrăveanu articolul *Rafinarea metaforei simbolice*: „încă de la primele culegeri Anghel Dumbrăveanu își afirmă o personalitate distinctă în contextul liricii actuale, propunând un univers imagistic bogat și o personală turnură a frazei (retorică, ceremonioasă, vag muzicală). Evenimentele sufletești (și cele ale poeziei) aveau drept cadru marea, o temă predilectă fiind (alături de cele civice) erosul. În această etapă (a elanurilor senzoriale), marinele erau îndeosebi stampe, iar iubirea avânt (sau recul) tactic”; Marcel Pop-Corniș analizează scrierea lui Eugen Todoran în articolul cu titlul *Preocupare pentru metodă și sistem în istoria literară*: „Cartea profesorului Eugen Todoran rezolvă original bipolaritatea dintre două perspective aparent opuse: relativismul istoric (abordarea operei clasicilor prin raportarea ei exclusivă la valorile timpului istoric) și absolutismul critic (ce subsumează relațiile dintre text și sistemul de referințe istorice, încercând o «lectură contemporană» în absolut, fără sentimentul datării). Îmbinând cercetarea istorică cu metodele criticii analitice, autorul depășește impasul unui gen de istorism mai vechi care se vedea în imposibilitatea de a mai pronunța

adevăruri noi asupra operei clasicilor”; Olimpia Berca comentează volumul lui Ion Arieșanu într-un articol intitulat *Reportajul ca dezbatere etică*: „Romancier cunoscut (*Anii adolescenței*, 1962; *Trenul albastru*, 1965; *O complicată stare de fericire*, 1967; *Vară târzie*, 1967; *Vrajă*, 1971; *Primiți puțină duioșie?*, 1972), Ion Arieșanu este, totodată, autorul a două cărți de reportaj: *Amintiri de pe planeta pământ*, Editura Eminescu, 1973, recent premiată de Asociația Scriitorilor din Timișoara, și *Lumini peste Apuseni*, Editura Eminescu, 1974. Ion Arieșanu scrie un reportaj prin excelență literar. Titlul cărților sale, de o vizibilă coloratură metaforică, precum și tentația de a «modifica» datele realului, prin combinații și interpretări, de a le acorda, pe lângă înțelesul nemijlocit, unul estetic ne-o dovedesc.” ■ Stefan Odobleja dezbată problema ciberneticii într-o continuare a articolului său intitulat *Ce este cibernetica* (II).

● [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 207] M. N. Rusu și Mircea Scarlat semnează articolul de fond *Patria vieții e numai prezentul*, titlul fiind un vers eminescian al angajării: „Poetul avea nevoie de un contact nemijlocit cu realitatea prezentă, pentru a putea înțelege trecutul și viitorul [...] Camil Petrescu avea să facă din conceptul de actualitate axa unei întregi estetici (*n.b.substanțialul este prezentul permanent*). Apelul la actualitate constituie una din puținele permanențe certe ale literaturii. În artă, inspirația din actualitate este un refuz al rutinei [...] Interpretarea de către Călinescu a trecutului literaturii românești se datorește în mare măsură contactului nemijlocit cu literatura timpului său [...] Apelul la actualitate constituie elementul dinamizator al scrierii și înțelegerii literaturii sale”. Se face apel, în acest context, la câteva momente cheie ale evoluției artei în socialism: *Programul Partidului, Cuvântarea* tov. Ceaușescu la *Conferința pe țară a artiștilor plastici* (19 aprilie 1968), *Tezele C.C. al P.C.R. pentru Congresul X*, plecându-se de la premise fundamentale ale materialismului dialectic și istoric și ajungându-se la ideea esențială că *doar revenirea permanentă la actualitate poate evita sclerozarea literară*, N. Ceaușescu însuși subliniind necesitatea intrinsecă literaturii de a porni de la o realitate dată, nu de la una nedefinită, ci de la una de actualitate. „În concluzie, ceea ce se cere literaturii române de azi – o *legătură organică cu actualitatea* – se înscrie în linia celor mai valoroase tradiții ale istoriei noastre literare [...] Patria vieții e numai prezentul; literatura adevărată este viață; deci patria (=domeniul) adevăratei literaturi este prezentul.” □ E. Manu discută culegerea din cronicile și articolele lui Pompiliu Constantinescu, *Poeți români moderni*, îngrijită de I. Lotreanu (Minerva, colecția *Arcade*). □ D. Mutașcu vorbește despre *Eonul politic al literaturii*. □ Alt debut critic în paginile „Săptămânii”, Cristian Livescu, prin cronică literară despre Paul Tutungiu, *Colindele din țara lui Orfeu*. ■ I. Lotreanu ajunge la G. Călinescu și *Ideile despre poezia patriotică*: „Pentru Călinescu, poezia construcției socialiste este absolut legitimă, dar tendința din actul creator nu exclude «poziția artis-

tică» ci o presupune [...] Călinescu a pus totdeauna condiția înzestrării [...] Arta presupune pathos, lirica patriotică cu atât mai mult. Idealul, sâmbure al versului militant, trebuie să fie și sinteză artistică; numai așa poezia scapă de pericolul caducității. [...] În genere, nu există pentru Călinescu teme apoetice [...] «*Cu talent poți cânta orice lucru fizic*».” ■ D. Săraru laudă piesele-pledoarie ale *Teatrului politic (de) azi*, în *România anului 1974*, cu modele literare precum mai vechii Horia Lovinescu, Aurel Baranga, Paul Everac, dar și Romulus Guga, Iosif Naghiu, D. R. Popescu, Mircea Radu Iacoban, Corneliu Leu, Ion Băieșu etc., opera lor plină de prospețime și autenticitate fiind „expresia cea mai vie a revoluției noastre spirituale socialiste și comuniste”: „scrisul lor e atât de puternic pătruns de spiritul de partid, de spiritul epocii pe care o trăim, de credință în marile idei ale P.C.R. [...] Universul pieselor scrise de ei este cu adevărat universul spiritual socialist, și dacă suntem atenți vom vedea că *fiecare din aceste piese se dovedește o pledoarie pătimașă pentru ideile comuniste*, pentru victoria lor deplină în lumea noastră spirituală [...] Critica are de asemenea datoria să sublinieze necesitatea apariției *eroilor exemplari* (n.b. nu un portret/erou-robot ci «o individualitate de neconfundat, prin capacitatea de a se face expresiv ca umanitate unică»), despre care să se poată vorbi ca despre niște personaje autentice, prezențe de referință în viața noastră cotidiană. Ce se cere, în fond, unei literaturi angajate politic decât crearea acelor eroi care să dea expresie epocii și să devină modelele nepieritoare în viața unui popor? Teatrul românesc de azi merge sigur pe acest drum”. Dinu Săraru reia aceste idei în ultimul număr al revistei pe 1974, în articolul *Teatrul politic sau cuvintele care supraviețuiesc*, o pseudo-cronică a piesei *Puterea și adevărul* de Titus Popovici („raportul dintre putere și adevăr în socialism”), propunând revistei „Teatrul” o dezbatere mai amplă pe această temă a *teatrului politic autentic* „ce presupune în primul rând tentativa de a surprinde esența politică a unei epoci, a unui timp anume – devenind mărturie concludentă a acelui timp”. „Teatrul politic este nu numai o reflectare acută a unui anume moment social ci și una angajată direct în polemică cu erorile, cu interpretările eronate, cu neînțelegerea esenței social-istorice. Teatrul politic nu este unul expozitiv-admirativ cu privire la un anume moment al realității, ci unul de confruntare activă pe plan ideologic. Teatrul politic nu poate semăna cu o cutie de bomboane fondante, el tocmai de aceea e politic pentru că afirmă deschis un crez, infirmând astfel ceva anume, iar infirmarea presupune ipostaza activă a inițiativei novatoare sociale și politice [...] *Un teatru politic autentic învinge timpul*. El pune în discuție, filosofic, momentul pentru a-l înscrie astfel în timpul istoric.”

23 noiembrie

● [„Scânțea”, nr. 10033] Nicolae Dragoș publică poezia *Cu inima, cu versul...* ■ Din *Manifestări în cinstea apropiatului Congres* reținem: „Sub

genericul «Congresului – inima și versul», timp de o săptămână în municipiul Sighetu-Marmației se desfășoară un concurs de poezie patriotică și revoluționară închinată Congresului al XI-lea al partidului. La concurs participă poeți, recitatori și culegători de folclor din municipiu și din comunele suburbane (Gheorghe Susa)”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 7934] Dan Zamfirescu scrie despre *Legea esențială a marilor primeniri literare*: „Trebuie să redescoperim legile creației majore, redescoperind totodată faptul că în natura geniului creator nu stă doar *inspirația*, ci mai ales capacitatea de a găsi, de fiecare dată, cu mijloacele fiecărei epoci, drumurile ascunse, dar foarte clare ce duc la izvoarele de înnoire și creație majoră”.

• [„Luceafărul”, nr. 47] În cadrul rubricii *Colocviile „Luceafărului”* este abordată tema *Umanismului literaturii*. Participă Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Dumitru Micu, Nicolae Balotă, Nicolae Ciobanu, D. Păcurariu. □ Zoe Dumitrescu-Bușulenga, *Umanismul socialist*: „Milenii de teorie și practică a umanismului în țările continentului nostru au acreditat acest curent de gândire ca pe un produs specific european. Într-adevăr, paideia, nobilul și singurul mijloc de educație, moștenit de la greci și perpetuat prin toate etapele istoriei europene permeate de spiritul umanist, a însemnat un mod de formație a ființei omenesti, întemeiat pe o viziune despre lume, pe o filosofie. De la Antichitatea greco-latină, cuceririle unei gândiri raționaliste care a ordonat lumea din afară și pe cea dinăuntru, făcându-le inteligibile și dând omului puterea de a le stăpâni, s-au transmis din Renaștere mai cu seamă, tuturor popoarelor europene. [...] Firește, tradițiile umaniste au făcut mândria Europei și au stabilit reperatele unei neconținute perfecționări a individului. Dar abia secolul XX, cu revoluțiile socialiste care au modificat structural orânduirile sociale, a pus temeliile umanismului ca țel al maselor, al popoarelor întregi. Și întreaga moștenire, atât de densă, atât de prețioasă a mileniilor pline de eforturile unei gândiri constructive asupra devenirii omului, a intrat, într-adevăr, în patrimoniul oamenilor, eliberați de vechile juguri. Umanismul socialist se înalță pe acele temelii bine construite care au dat zbor liber gândirii în scopul găsirii acelor direcții necesare ale împlinirii personalității. Dar el este mai mult decât o sumă a tuturor componentelor anterior fixate în vechiul concept de umanism. El adaugă și înnoiește în funcție de schimbările în structura socială (care au determinat și profunde modificări antropo și psihologice) pe de o parte, iar pe de alta în funcție de transformările viziunii științifice asupra lumii în vremea noastră, mai vastă decât aceea geocentrică a lumii vechi. [...] Trăind cu adânci rădăcini în trecutul național, aderând pasionant la opera de construcție a lumii socialiste de azi, omul contemporan își axează dimensiunea viitorului în care pătrunde cu instrumentele unui optimism măsurat și realist, dobândit din buna cumpănire a nevoilor și posibilităților. Desfășurat el însuși armonios în toate registrele individualității sale, omul umanismului socialist este ancorat în istoria patriei

printr-o iubire deplină a pământului românesc, a realizărilor poporului nostru de la începuturi și până azi, dar mai presus de orice a oamenilor celorlalți care edifică împreună cu el lumea viitorului. O solidaritate de fond îl leagă de totalitatea poporului din care face parte, dar și de oamenii lumii întregi pe care vrea să-l cunoască și să-i ajute în propria lor devenire. Conștiința solară, capacitatea creatoare, aspirația spre cunoaștere integrală, virtuți exprimând o viață interioară armonioasă, solidaritatea cu poporul său și cu umanitatea, iată câteva din trăsăturile distinctive ale celui om nou căruia îi revin înaltele misiuni cuprinse în Programul partidului și care își va crea o largă faimă viitoare prin îndeplinirea lor”. □ Dumitru Micu, *Conținutul contemporan al unei atitudini tradiționale*: „Componentă nucleară a literaturii române de totdeauna, umanismul a dobândit în creația contemporană, pe baza experienței străbătute de națiune și ca urmare a revitalizării prin înșiruirea gândirii revoluționare a proletariatului, o nouă dimensiune. Sporul, și de consistență și de eficacitate, vine din faptul că problemele omului sunt abordate la modul concret-istoric, din perspectiva revoluției. În accepția pe care i-o dăm, ghidați de criteriile filosofiei marxiste, umanismul nu poate fi raportat la un ideal abstract, atemporal, necontingent de umanitate: el se definește în practica edificării societății și omului nou. Spre a da un exemplu cât mai plauzibil, iată două atitudini diametral opuse în problema omului, exprimate, respectiv, de două personaje ale unui roman dintre cele mai discutate în ultima vreme, *Fetele tăcerii* de Augustin Buzura; atitudinea lui Radu Gheorghe și aceea a lui Carol Măgureanu. Niciuna nu concordă cu principiile umanismului socialist. Rupt cu totul de viață, Carol Măgureanu condamnă violența din principiu, indiferent de context și de finalitate. Radu o justifică prin necesități de ordin istoric, încercând implicit să-și legitimizeze propria duritate și impulsivitate, manifestate în activitatea pe teren. Din roman rezultă însă că el ar fi putut acționa și altfel, că înverșunarea sa împotriva familiei Măgureanu fusese gratuită, că tragedia pe care a cauzat-o acestei familii putea fi evitată: Radu a comis acte de violență față de Măgureni (la început) nu fiindcă nu se putea altfel, ci dintr-o ură primară, declanșată de impulsii obscure. Neexcluzând violența, atunci când se exercită în interesul emancipării imensei majorități a societății – și numai atunci! –, îndreptată fiind împotriva unei infime minorități, ce obstacolează înfăptuirea unui înalt ideal social și, implicit, general-omenesc, umanismul socialist nu poate decât să o respingă, indiferent asupra cui se abate, în toate cazurile când nu e reclamată ca o condiție *sine qua non* a triumfului cauzei revoluționare. Tocmai pentru a servi efectiv, și nu doar declarativ, omul, idealul realizării sale plene, umanismul socialist are în vedere nu Omul ca entitate abstractă, Umanitatea ca un tot nediferențiat, ci oameni reali, diferiți unii de alții, și își declară opțiunea pentru acei care susțin cu adevărat, conservă, transmit și sporesc valorile umanității”. □ Nicolae Balotă, *Constantă a spiritului românesc*: „Trăim o revoluționară mutație a condiției umane și, totodată, a cuvântului. Lucru ce apare

cu evidență în poezia română din zilele noastre. Operele cele mai reprezentative ale prozei noastre contemporane ne oferă, și ele, spectacolul unui examen public de conștiință”. □ Nicolae Ciobanu, *Universul istoric al creației*: „În concordanță cu întregul mecanism al vieții poporului român în anii socialismului, pe a cărei traiectorie hotărârile și orientările adânc primenitoare, esențial constructive ale Congreselor al IX-lea și al X-lea ale Partidului Comunist Român se înscriu ca momente definitorii, de importanță istorică –, dezideratele ideale ale umanismului socialist se constituie în criteriu cu valoare axiologică pentru creația literară contemporană. Fervoarea și luciditatea cu care se apelează la valorile inestimabile ale tradiției umaniste naționale, consecvența opțiunii pentru dezideratele umanismului epocii noastre, receptivitatea față de realitățile vieții omului contemporan, în fine, dialogul deschis, guvernat de spiritul critic, cu formele de afirmare a valorilor umaniste în toate culturile lumii, pe scurt, iată statutul teoretic și practic în virtutea căruia înțeleg să acționeze cei ce se află azi în slujba literelor române”. □ D. Păcurariu, *Continuitatea unei idei*: „Umanismul, în înțelesul său esențial, al dezvoltării libere, multilaterale și armonioase a omului, repudiind apăsarea sub multiplele ei forme – socială, națională, religioasă – a caracterizat totdeauna literatura română, creată și afirmată în strânsă legătură cu istoria poporului român, cu nevoia acestuia de a lupta pentru dreptatea socială, pentru libertate, independență și unitate națională, pentru «dreptul de a fi stăpân în propria țară», pentru progres. Aceste năzuințe vitale ale națiunii au orientat și stimulat în permanență creațiile literare și artistice românești. De la scrisul cronicarilor, în fraza cărora vibrează atât de des îngrijorarea pentru destinul țării, până la inimoșii cărturari ai Școlii ardelenne, de la eroica pleiadă a intelectualilor pașoptiști care au organizat și condus o revoluție și au luptat pentru înfăptuirea Unirii, până la savanții tumultuoși Hasdeu, Iorga sau Călinescu, până la Eminescu și Arghezi, Caragiale ori Sadoveanu, toți marii scriitori au vibrat la destinul națiunii, au luptat cu condeii pentru progresul țării și al poporului român, au fost, cum spunea Coșbuc, «inima-n inima neamului» lor”. ■ Despre volumul lui Adrian Păunescu: *Repetabila povară* scrie M. Ungheanu: „Acest ciclu de poezii de dragoste ca și bacovianismul mai decantat decât în *Fântâna somnambulă* ne arată că poezia lui Păunescu nu este numai o orchestră care cântă simultan din toate instrumentele. *Repetabila povară* are nu numai rostul să evidențieze superioritatea volumului de față, cea mai bună dintre cărțile poetului, ci și că Adrian Păunescu nu este prizonierul unei singure formule, al unui singur ton, al unui singur registru. Forța poeziei lui are adâncime, iar adâncimea finețe”. ■ În textul *Gravitație blândă*, Dorin Tudoran recenzează volumul de versuri al lui Grigore Hagiu, *Zenit de anotimpuri* (Eminescu): „Așadar, titlul volumului vrea să însemne că: numai de la punctul cel mai înalt, Zenitul, unde se întâlnesc esențele anotimpurilor putem auzi sunetul mecanismului universal, spațiul în care orice explozie este, încet, încet, stinsă de liniștea, poate uitucă, a

stelelor [...]”. ■ Nicolae Baltag descoperă *Publicistica militantă* în cartea lui Aurel Baranga: *Teze și paranteze* (Eminescu): „Mai teatrală, fără accentele profetice ale lui Bogza, publicistica lui Aurel Baranga oferă imaginea agreabilă a unui spectacol polemic, regizat de un moralist”. ■ Referindu-se la *Eseu și eseistică*, Dan Cristea analizează volumul lui Ion Pascadi, *Destinul contemporan al artei*: „Ceea ce-și propune Ion Pascadi e, prin urmare, o încercare de a trece în revistă fenomenele care condiționează atât creația cât și receptarea artistică, cu alte vorbe o radiografie a prezentului artei și a contextului social și cultural în care se integrează formele ei de manifestare actuale”. ■ Pompiliu Marcea semnează articolul *Treptele sintezei necesare*: „Încheiem aici observațiile critice cu credința că, evident, mai pot fi găsite și altele, dar și cu convingerea că ele pot fi ușor depășite. Garanția o formează numărul mare de cărți excelente apărute în anii noștri și din care am semnalat, poate mai puține decât sunt în realitate”. ■ Dumitru Bălăeț publică *Idealul comunist și poezia*: „În cadrul unei vieți laborioase, deplin sociale, de muncă și de luptă a poetului, creațiile sale vor reprezenta, fără îndoială, frunzele care hrănesc și în care coace fructele idealului uman. Trecerea spre comunism însăși nu înseamnă altceva decât întâlnirea deplină a albiilor realității cu marea poezie tutelară care reglează de la mari depărtări viața popoarelor și a lumii”.

24 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 10034] Versuri semnează Virgil Teodorescu (*Pe comuniste trepte*) și Mihai Negulescu (*Partid – izvor al țării*).

25 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 10035] Frontispiciul ziarului titrează: *Trăiască Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, care va adopta programul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism!* ■ Ion Brad publică poezia *Trăinicie*. ■ Pe prima pagină apare *Comuniștii, întregul popor urează Congresului succes deplin*: „Acum, în această zi care se va înscrie cu litere de aur în istoria României, forul suprem politic al țării – al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român – are cuvântul. Au cuvântul oameni ai muncii din uzine și de pe ogoare, savanți, militari, cărturari, activiști pe tărâm social, membrii de partid reprezentând peste 2,4 milioane de comuniști de pe întreg cuprinsul patriei, cărora li s-a încredințat înaltul mandat de delegați la Congres. Sunt cei trimiși să dezbată și să investească cu literă de lege Carta României socialiste, Programul Partidului Comunist Român. În mijlocul lor, cu inima bătând în același ritm cu inima întregului popor, cel mai iubit fiu al acestui neam. Întruchiparea expresiei sale de geniu național și de omenie prin tot ce are mai înălțător umanitatea unei epoci de înalte exigențe – tovarășul Nicolae Ceaușescu. Acolo unde este el prezent, acum, ca întotdeauna, întreaga patrie răspunde: Prezent! Căci acolo unde în

această zi de neuitat – 25 noiembrie 1974 – se deschide cel de al XI-lea Congres al P.C.R., este prezentă istoria. Nu numai ca expresie a tezurizării experienței de două ori milenară a poporului român, dar și ca proiecție asupra zilei noastre de mâine, ziua unei țări care, la trecutu-i mare, își merită din plin un mare viitor”.

26 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 10036] Pe frontispiciu citim: *Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, eveniment de importanță istorică în viața poporului nostru, urmărit cu cel mai viu interes de întreaga țară, și-a început lucrările.* ■ Pe prima pagină se notează că *Tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat Raportul Comitetului Central cu privire la Activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al X-lea și Congresul al XI-lea și sarcinile de viitor ale partidului.* □ Urmează *Cuvântul de deschidere rostit de tovarășul Nicolae Ceaușescu:* „Avem marea bucurie să salutăm prezența la Congresul Partidului Comunist Român a 133 de delegații din 99 de țări, ale partidelor comuniste, socialiste, democratice, ale mișcărilor de eliberare națională și altor organizații progresiste, antiimperialiste de pe toate continentele!”. Ziarul redă lista delegațiilor din străinătate care participă la Congresul al XI-lea. ■ Ziarul publică și *Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al X-lea și Congresul al XI-lea și sarcinile de viitor ale partidului prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu:* □ Din secțiunea V, *Activitatea politico-ideologică pentru educarea oamenilor muncii în spiritul concepției revoluționare despre lume și viața partidului, pentru promovarea normelor și principiilor comuniste de etică și echitate*, reținem: „Este necesar să intensificăm munca politico-educativă în rândul maselor largi populare, ale tinerei generații, de formare a omului nou – debarasat de mentalitatea retrogradă, de egoism și alte manifestări negative, rămășițe ale vechii orânduiri – să milităm pentru formarea unui om animat de spiritul prieteniei și întraajutorării în muncă și viață. Întreaga activitate de educare și formare a conștiinței socialiste trebuie să ducă la crearea unui nou umanism, care pune pe primul plan omul și, totodată, îmbină interesele particulare cu cele ale întregii societăți, asigură bunăstarea și fericirea fiecăruia, odată cu a întregului popor. Prin aceasta omul se va ridica pe o treaptă superioară de cunoaștere, va putea participa cu adevărat conștient la activitatea poporului de făurire a propriului său viitor liber. (Aplauze puternice.) Partidul nostru pornește în mod consecvent de la principiul că literatura și arta, ca părți componente ale conștiinței sociale, constituie o expresie a procesului dezvoltării generale a societății. În artă își găsesc până la urmă reflectarea, în forme specifice, desigur, raporturile de producție și sociale, modul de gândire al oamenilor dintr-o anumită epocă, determinate la rândul lor de stadiul evoluției societății. De-a lungul existenței sale, poporul român a creat o artă care exprimă pregnant

modul său de viață și muncă, gândirea și sensibilitatea sa, setea de libertate, voința de a-și făuri un trai mai bun, optimismul, încrederea în forțele proprii, în viitor. În noile condiții ale dezvoltării patriei noastre socialiste, arta și literatura sunt chemate să dea expresie activității tumultuoase desfășurate de poporul român în toate domeniile de activitate, să înfățișeze marile realizări, entuziasmul, optimismul și hotărârea sa de a merge neabătut înainte. Fără îndoială că scriitorii, pictorii, compozitorii, toți slujitorii artei și literaturii nu-și vor precupeți munca și talentul pentru a crea noi opere valoroase, pătrunse de umanism revoluționar, de un robust optimism social, care să redea, în forme cât mai variate, preocupările și frământările, dorințele și aspirațiile poporului nostru, încrederea sa nestrămutată în ziua de mâine, în viitorul de libertate și independență al națiunii noastre, în viitorul comunist. (Vii aplauze.) Dorim ca și critica de artă să joace un rol mai activ, militant, în promovarea unei arte cu adevărat revoluționare, care să oglindească specificul istoric și tradițiile poporului nostru, uriașa operă socială pe care o înfăptuiește în prezent, ținând totodată seama de ceea ce este nou în cunoașterea umană pe plan universal, de năzuințele generale de viitor ale omenirii. Avem nevoie de o critică militantă, comunistă și nu de una de «mușamalizare» – ca să mă exprim într-un termen mai popular – de prezentare în culori trandafirii a aspectelor negative din artă, a unor activități artistice ce nu servesc, ci, dimpotrivă, dăunează. Avem o critică în general bună. Dar putem face și mai mult în acest domeniu. Avem oameni de artă valoroși. Nu aș dori decât să le reamintesc chemarea Congresului al IX-lea al partidului – de a pune toată capacitatea lor de creație în forme cât mai variate, în serviciul poporului, al socialismului și comunismului, de a servi patria și poporul. Este loc pentru o literatură care să se afirme, într-adevăr, nu numai pe plan național, ci și pe plan internațional și care să depășească realizările înaintașilor. (Aplauze puternice.) Este necesar ca uniunile de creație să desfășoare o activitate politico-ideologică mai susținută în rândul fiecărei categorii de creatori. Să nu uităm că și creatorii de azi au nevoie să fie educați, pentru a se putea ocupa de educarea altora. Aceasta este o necesitate pentru toate domeniile de activitate. (Vii aplauze)”. ■ Aurel Butnaru publică poezia *E crezul nostru, steagul comunist!* ■ Ioan Grigorescu semnează textul *Aici, unde bate inima țării*: „Congresul comuniștilor e țara întreagă și întreaga țară e Congresul. Căci el se desfășoară nu numai sub cupola Sălii Palatului, cu delegații investiți cu înalta misiune de a reprezenta la Congres cei aproape 2,5 milioane de membri ai partidului comunist, în prezența oaspeților din numeroase țări ale lumii, a invitaților, a ziariștilor romani și străini, ci până în cel mai îndepărtat colț al patriei. Vocea Congresului, vocea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se aude pretutindeni pe cuprinsul pământului românesc, așa cum ecourile acestui suprem for politic al României socialiste răzbat impetuos pe toate continentele lumii”. ■ Din *Manifestări culturale dedicate Congresului* reținem: □ „*Partid iubit, inima noastră și ver-*

sul”: „Teatrul Mic din Capitală a găzduit, luni seară, spectacolul *Partid iubit, inima noastră și versul*, organizat de Uniunea scriitorilor și Comitetul de cultură și educație socialistă al municipiului București în cinstea celui de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român. Scriitori și un colectiv de actori ai teatrului bucureștean au prezentat un recital de versuri închinat partidului comunist, patriei socialiste. Programul a cuprins, de asemenea, unele din cele mai reprezentative creații corale contemporane, în interpretarea corului societății «Munca»”. □ „*Festivalul cărții românești*”: „La Timișoara a fost inaugurat luni *Festivalul cărții românești*, manifestare culturală închinată Congresului al XI-lea al partidului. Cu acest prilej, personalități ale vieții științifice, culturale și artistice, numeroși iubitori de literatură au asistat la o expunere privind cartea românească în cei 30 de ani de la eliberarea patriei. În aceeași zi a avut loc vernisajul expoziției «Cartea, izvor de lumină și putere pentru făuritorii societății socialist multilaterale dezvoltate în România»”. □ *Conferințe, simpozioane*: „În 42 de comune ale județului Iași, la căminele culturale au fost prezentate expuneri pe marginea proiectelor de documente pentru Congres, iar la C.A.P. Gorban, Grajduri, Aroneanu, S.M.A. Osoi și în alte părți s-au organizat simpozioane pe tema dezvoltării agriculturii în perioada 1976-1980. [...] Programul manifestărilor ieșene a mai cuprins vernisajul unei expoziții de artă plastică a cercului *Tinerii creatori* al comitetului județean U.T.C., o expoziție de carte la biblioteca județeană «Gheorghe Asachi» și alta în comuna Alexandru Ioan Cuza, o seară de poezie patriotică sub genericul *Poezii ieșeni cântă patria, partidul*. (Manole Corcaci)”.

27 noiembrie

• [**„Viața studentească”, nr. 39**] Din sumar: Lucrările celui de-al XI-lea Congres al P.C.R., Nicolae Ceaușescu și prezentarea Raportului C.C. cu privire la activitatea P.C.R. în perioada dintre Congresul al X-lea și al XI-lea și sarcinile de viitor ale partidului. Totodată, are loc realegerea lui Ceaușescu, „cel mai iubit fiu al poporului” (sintagma devine deja populară în anul 1974!) în funcția de secretar general al partidului. Secțiunea pentru problemele ideologice ale activității politice, culturale și de educație socialistă a fost condusă de tovarășii Cornel Burtică, Leonte Răutu, Dumitru Popescu, Miu Dobrescu, Vasile Potop, Ion Foriș, Ștefan Voicu, C. Opriță. ■ Manifestări culturale studențești dedicate marelui forum al Partidului – Festivalul Național al Artei Studențești, ediția 1974; de exemplu, la Iași, Silviu Hoișie ne relatează prima ediție a Festivalului și concursului național al cenaclurilor literare studențești, 16-17 noiembrie 1974. Juriul a decis câștigătorii pentru poezie: Gabriel Chifu, Gabriela Scurtu, Eugen Munteanu; Emilian Marcu (Premiul Editurii Junimea), Lelia Rădulescu, premiul revistei „Dialog”, Nicolae Iuga, premiul revistei „Opinia studentească” și Mihai Leoveanu, premiul revistei „Cronica”.

28 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 10038] Ziarul publică versurile *Omagiul pionierilor*, „Mesajul adus Congresului al XI-lea al P.C.R. de Organizația pionierilor”.

■ Din *Lucrările secțiunilor Congresului din după-amiaza zilei de 26 noiembrie* reținem: □ *Secțiunea pentru problemele ideologice, ale activității politice, culturale și de educație socialistă*: „La lucrările secțiunii au participat 243 de delegați și invitați. Au luat cuvântul tovarășii Mihnea Gheorghiu, Ioan Foriș, Dumitru Ghișe, Alexandru Ionescu, Ionel Dicu, Anton Breitenhofer, Victoria Negrea, Constantin Mândreanu, Gheza Vida, Mihai Cruceanu, Constantin Stanca, Ștefan Ștefănescu, Constantin Oprița, Mircea Radu Iacoban, Hajdu Victor, Mihai Nistor, Eugenia Marincovici, Radu Pantazi, Ion Brăduț Covaliu, Silvia Bălănescu. [...] Subliniind înalta valoare teoretică și practică a aprecierilor cuprinse în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în celelalte documente ale Congresului, privind misiunea slujitorilor artei și literaturii în procesul de formare și educare a omului zilelor noastre, mai mulți participanți la discuții s-au referit la faptul că în ultimii ani au fost create opere valoroase, inspirate din trecutul glorios de luptă al poporului, al partidului, din realitățile socialiste ale țării, opere care, prin idealurile ce le animă, prin valoarea lor artistică și civică, se constituie în forme vii de educație politică, moral-cetățenească și estetică a maselor. În același timp, numeroși vorbitori s-au referit la necesitatea ca în acest domeniu să se acționeze în continuare cu energie pentru crearea de noi opere valoroase, militant-revoluționare și umaniste. Totodată, în dezbateri s-a relevat drept un obiectiv de mare actualitate ridicarea nivelului ideologic al criticii, chemate ca, de pe poziții de partid, să analizeze creația artistică, să promoveze cu principialitate și obiectivitate valorile autentice ale culturii noastre socialiste, să ajute la selectarea din patrimoniul culturii universale a operelor străbătute de idei umaniste, progresiste, menite să ajute la înnobilarea omului, la înălțarea sa moral-spirituală. [...] Exprimând voința comuniștilor, a tuturor celor ce-și desfășoară activitatea în domeniul muncii politico-ideologice și cultural-educative, vorbitorii s-au angajat să depună toate eforturile pentru îndeplinirea sarcinilor însuflețitoare ce le revin din hotărârile Congresului. Cuprinse în concluziile dezbaterilor, propunerile și sugestiile vorbitorilor vor fi înaintate Secretariatului Congresului”.

■ Din *Lucrările Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român* spicuiem: □ *Cuvântarea tovarășului Letáy Lajos, delegat al organizației județene de partid Cluj*: „Ca redactor de revistă, poet și scriitor maghiar din România, aș dori, în primul rând, să mă raliez propunerii izvorâte din adâncul inimii tuturor membrilor de partid, a întregii națiuni socialiste, ca cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român să-l realegă în funcția de cea mai mare răspundere, de secretar general al partidului, pe tovarășul Nicolae Ceaușescu. [...] Referindu-se la sarcinile concrete ce revin tuturor membrilor breslei scriitoricești, vorbitorul a spus: doresc ca pe baza unei îndelungate activități în domeniul ideologic, ca

poet și redactor, să arăt ce au însemnat pentru mine și colegii mei, scriitori și artiști, anii ce au premers și urmat Congresului al X-lea și, bazându-mă pe succesele literar-artistice obținute în această perioadă, să arăt ce îndatoriri ne revin, mie și colegilor mei, pentru a înfăptui în următorii ani politica culturală a partidului, recomandările și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu. Vorbim des de contribuția hotărâtoare a personalității secretarului general, de exigența, consecvența și spiritul său novator, care au modelat și transformat viața noastră, au asigurat un nou avânt, un nou ritm în toate domeniile de activitate. În literatură și artă acest lucru s-a manifestat prin faptul că partidul a eliminat din drumul progresului piedicile ivite în viața spirituală a patriei din motive obiective sau subiective. Pătrunderea tot mai pregnantă în circuitul valoric mondial, sprijinul acordat manifestării plene a personalității creatoare, concomitent cu stimularea diversității modalităților de exprimare, în condițiile accentuării unității ideologice, încurajarea discuțiilor creatoare, dezavuarea pseudo-artei, a șabloanelor, a prefabricatelor, toate acestea au dus la o deosebită înviorare a creației puse în slujba poporului. În România ultimului deceniu s-au născut romane, nuvele, versuri, piese de teatru de o deosebită valoare, spectacole, filme, sculpturi, picturi, compoziții, opere arhitecturale cu care pe drept cuvânt se pot mândri oamenii de litere și artă și pot sta cu fruntea ridicată în orice for internațional, la fel ca și muncitorii, tehnicienii, savanții, toți cei ce creează în această țară. Împreună cu partidul, noi toți trebuie să ne confruntăm cu întrebarea fundamentală: cum vom putea acționa și mai bine pentru ca această artă liberă să-și poată îndeplini cu și mai multă eficiență misiunea sa revoluționară de transformare, de modelare a omului și societății în condițiile etapei noi, mult mai complexe, de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism? [...] Orice roman, poezie, piesă de teatru, scrisă în românește sau în limbile naționalităților conlocuitoare – frumoase prin omenia ce o degajă – orice creație remarcabilă poate constitui o mare victorie în munca noastră stăruitoare de formare a conștiinței noi, dar, în același timp, și o valoare de export pe piața internațională a creațiilor spirituale. De aceea, pot să afirm că, votând documentele programatice supuse dezbaterii Congresului, votez în același timp și pentru literatura umanist-revoluționară, pusă în slujba poporului”. □ *Cuvântarea tovarășului Virgil Teodorescu delegat al organizației județene de partid Mureș*: „Raportul secretarului general al partidului prilejuiește oamenilor de cultură reflecții despre rostul și misiunea scrișului, într-un context de pe acum istoric. Îi e dat poeziei să se întâlnească, astfel, cu calculul exact, cu afirmarea îndrăzneată a unor imagini care sunt ale viitorului apropiat. Înariipării romantice, îmbinată cu simțul preciziei și al rigorii, îi este asociat inefabilul. Visul capătă materialitate, contur firesc și omenesc, totodată. Se străvede, în tiparul cifrei, edificiul clipei care ne urmează, însumând caracteristicile a ceea ce numim, cu îndreptățită mândrie, timpul nostru. Știm că pentru fiecare rând al documentelor Congresului al XI-lea, pas

urias al țării spre împlinirea visată, s-au consumat mii de ore de studiu sobru și eficient, mii de ore de cercetări; știm că avem în față reprezentări concrete ale capacității inepuizabile și geniului poporului nostru, cunoaștem cu toții aportul deosebit și decisiv al tovarășului Nicolae Ceaușescu. Scriitorii țării, alături de întregul partid și întregul popor, exprimându-și totala adeziune la prevederile de importanță istorică și profund încredințați că află în conținutul și rațiunea acestor documente însăși sursa vocației lor creatoare, au adresat secretarului general al partidului și președintele republicii, cele mai profunde sentimente de recunoștință pentru contribuția deosebită la îmbogățirea tezaurului marxism-leninismului în mod creator și la trasarea direcțiilor de viitor ale Partidului Comunist Român, menite să înalțe România pe cele mai luminoase culmi ale civilizației și progresului. [...] Partidul ne cheamă la o literatură socială, la o literatură militantă, la o literatură expresie a umanismului socialist, făcându-ne din slujirea poporului o necesitate lăuntrică, imposibil de ocolit. Dincolo de toate chestiunile profesionale și de toate formulele trecătoare, ce poate fi mai important decât slujirea patriei și a poporului, valori fundamentale ale existenței noastre? În acest sens, atât pe planul activității care angajează direct membrii de partid, cât și pe planul mai larg al programului de acțiuni cu caracter tematic ideologic și social-obștesc, Uniunea scriitorilor, organizațiile de partid au urmărit să determine un adânc spirit de responsabilitate politică, integrarea într-o conștiință unică a exigențelor profesionale și cetățenești, militând pentru însușirea activă de către toți creatorii de literatură și artă a adevărului că finalitatea social-politică a artei, sensul ei umanist-socialist reprezintă criteriul suprem și chezașia perenității sale. Unul din fenomenele cele mai pozitive ale ultimilor ani, care atestă vigoarea și sănătatea literaturii noastre, precum și deosebitele condiții oferite de partid și de stat, îl constituie apariția a numeroase talente tinere. Considerăm că grija organizației noastre de partid față de tineret, îndrumarea lui pe o cale justă și rodnică sunt o sarcină a noastră patriotică, un mod de a asigura și în viitor înflorirea literaturii. [...] În întâlnirile pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a avut cu scriitorii și cu oamenii de artă s-au dezbătut problemele vitale ale creației artistice și literare în etapa istorică în care trăim, ca și problemele vieții scriitorilor și activitatea uniunii. La întâlnirea de astă-vară a secretarului general al partidului cu reprezentanți ai scriitorilor s-a subliniat, o dată mai mult, înalta misiune și responsabilitate a scriitorului. De la această întâlnire, care s-a desfășurat într-o atmosferă de afectuoasă înțelegere și prețuire, sub auspiciile sincerității și adevărului și care a însemnat un eveniment și o sursă de lumină pentru activitatea noastră viitoare, noi am plecat îmbărbătați și mai dornici încă de a pune în slujba idealurilor poporului și ale partidului toată pricepera și puterea noastră de muncă”.

• [„România literară”, nr. 48] Versuri semnează: Maria Banuș (*Cântec de țară*), Radu Stelejan (*Partid*), Szász János (*N-am secrete*), Horia Zilieru (*Pământ românesc*), Gabriel Stănescu (*Patria ca o carte deschisă*). □ Sub

titlul *Patriei – Partidului* sunt publicate o serie de poezii semnate de Ion Crânguleanu (*Zidește-ți, patrie, această clipă rară*), Ion Mărgineanu (*Partidului*), A. I. Zăinescu (*Sunt comunist*), Bazil Gruia (*Toamnă românească*), Constantin Voiculescu (*Inima rug...*). □ Dim. Rachici traduce o poezie de Begziyn Yavvuhulan (*Prima zăpadă*), un scriitor contemporan din Mongolia. □ Ștefan Aug. Doinaș traduce *Din lirica iugoslavă*: Vasko Popa (*Mărite Domn, Dunăre*), Vesna Parun (*Fluviu și mare*), Miodrag Pavlović (*Plecarea călătorului*), Mateja Matevski (*Epitaf*). ■ George Ivașcu semnează editorialul *Profil de nouă epocă*: „Viitorul – un viitor strălucit – trăit în conștiința vie a prezentului pulsând intens pe spirala progresului, al unui progres de esență și perspectivă autentic revoluționare înnoibilat, adică, de cea mai eflorescentă dinamică a umanismului contemporan – iată parametrii de istorică certitudine în făurirea destinului pe treptele căruia am și pășit odată cu tot ceea ce sintetizează și promovează Congresul al XI-lea. El poartă sigiliul ardent al celui mai încercat, a-tot-reprezentativ, detașament a ceea ce concretizează mai exemplar voința de a fi noi înșine pe drumul-înainte al umanității: Partidul Comunist Român. Al partidului care, având în frunte pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, întrupează geniul revoluției creatoare al istoriei contemporane românești”. □ Lângă editorial, pe prima pagină, apare un citat din Nicolae Ceaușescu: „Viitorul aparține societății în care fiecare națiune va fi stăpână pe destinele sale, în care popoarele vor conlucra în mod pașnic în scopul progresului economico-social al fiecăruia, al dezvoltării civilizației universale. Se poate spune că este pentru prima dată când partidul nostru dispune de un document care sintetizează viața și lupta de două milenii a poporului român, activitatea maselor populare, a forțelor progresiste, a mișcării revoluționare, istoria însăși a partidului. Iată de ce, pe drept cuvânt, Programul este considerat Carta teoretică, ideologică și politică a partidului, documentul de bază care dă răspuns celor mai complexe probleme ale muncii și luptei poporului și partidului nostru, ale perspectivelor dezvoltării viitoare a țării. Iată de ce, pe drept cuvânt, se poate spune că Programul constituie expresia marxismului creator în România”. ■ Rubrica *Viața literară* stă *Sub semnul Congresului XI*: □ „*Partid iubit, inima noastră și versul*”: „Luni, 25 noiembrie 1974, Uniunea Scriitorilor și Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al Municipiului București au organizat la Teatrul Mic spectacolul omagial «Partid iubit, inima noastră și versul». După cuvântul lui Amza Săceanu, președintele Comitetului de cultură și educație socialistă al Municipiului București, și al lui Alexandru Tănase, directorul Institutului de Filozofie al Academiei, au vorbit Nichita Stănescu, Eugen Simion, Marin Mincu, Paul Tutungiu și Dumitru Stancu”. □ „*Congresul partidului, Congresul națiunii*”: „La Clubul Șantierului Naval Oltenița s-a desfășurat o șezătoare literară sub genericul «Congresul partidului, Congresul națiunii». După cuvântul lui Ion Horea, cu privire la poezia militantă contemporană, au citit din lucrările lor membrii cenaclului literar «Al. Sahia» din Oltenița: Doina Tuhar,

Adrian Bulan, Maria Cristea, Anișoara Ciobanu, Monica Dumitrache, Ion Constantin Popescu, Gh. Șerbulea și Ion Șalman. Au recitat apoi poezii patriotice proprii Mircea Dinescu, Ion Horea, Gheorghe Pituț și Alexandru Raicu”.

□ „*Flamuri pentru partid*”: „Sub genericul «Flamuri pentru partid», la Curtea de Argeș s-au desfășurat două întâlniri cu cititorii (la Liceul Vlaicu Vodă și la Liceul industrial pentru prelucrarea lemnului), la care au vorbit și citit din creația lor Matei Gavril, Dumitru M. Ion, Dinu Flămând, Carolina Ilica, Nicolae Velea și Titus Văjeu”.

□ *La Casa Scriitorilor*: „La Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu» au avut loc ședințele secțiilor de poezie și dramaturgie ale Asociației scriitorilor din București, condusă de secretarii birourilor de secție (Ștefan Augustin Doinaș și Mihnea Gheorghiu). Au fost discutate documentele Congresului al XI-lea al partidului și sarcinile ce revin scriitorilor în lumina acestor documente. Au luat parte la discuții Vlaicu Bârna, Constantin Chioralia, Aurelian Chivu, Ștefan Augustin Doinaș, Dan Deșliu, Ileana Mălăncioiu, Mircea Dinescu, Petre Strihan și Barbu Solacolu, la poezie – și Mihai Neagu Basarab, Paul Cornel Chitic, Nicușor Constantinescu, Mihail Davidoglu, Paul Everac, Th. Mănescu, Iosif Naghiu, Valeriu Râpeanu, Leonida Teodorescu, la dramaturgie”.

□ *Simpozion festiv*: „Asociația scriitorilor din Timișoara a inițiat un simpozion festiv cu titlul «25 de ani de literatură nouă în Banat». Referatele au fost susținute de Olimpia Șerban Berea, Traian Liviu Birăescu, Radu Ciobanu, Marcel Pop Corniș, Eugen Dorcescu, Anghel Dumbrăveanu, Șerban Foarță, Andrei A. Lillin, Alexandra Indrieș, Izsák László, Alexandru Jebeleanu, Endre Károly, Mandics György, Neboisa Popovici, Eduard Schneiderl, Mircea Șerbănescu, Nicolae Țirioi și Cornel Ungureanu. De asemenea Asociația scriitorilor din Timișoara a organizat șezători literare festive la întreprinderea textilă Timiș, la Școala generală nr. 15, la Centrul școlar profesional tehnic, la Școala generală din Ianova. La aceste manifestări au fost prezenți Laurențiu Cerneț, Anghel Dumbrăveanu, George Drumur, Dușan Petrovici, Mircea Șerbănescu, Ion Velican și Damian Ureche”.

□ *Festival de poezie patriotică*: „La Liceul «N. Bălcescu» din București, Asociația scriitorilor din București a organizat un festival de poezie patriotică. Au citit din poeziile lor: Valeriu Bucuroiu, Dan Deșliu, Mircea Dinescu, Petre Ghelmez, Mircea Micu, Fănuș Neagu, Gheorghe Pituț și Nichita Stănescu”.

■ Laurențiu Fulga publică *Mărturie*: „În ordinea filosofică a lumii, Partidul Comunist Român probează cu fermitate că numai materialismul dialectic și istoric aplicat la condițiile proprii fiecărei țări este fecund și realist. În ordinea istorică a lumii, Partidul Comunist Român respinge orice atribut al forței sau al amenințării cu forța ca argumente ale relațiilor dintre state. În ordinea ideologică a lumii, Partidul Comunist Român legitimează umanismul socialist ca pe trăsătura esențială a noii civilizații care se naște sub ochii noștri. În ordinea spirituală a lumii, Partidul Comunist Român își onorează scriitorii și artiștii cu împluternicirea de ajutoare de nădejde ale sale. Iar în ordinea morală a lumii, Partidul Comunist

Român consacră cel dintâi, ca pe o lege de neclintit, principiul eticii și echității socialiste. [...] E drept că toate acestea vin de la înaintași, dar la fel de drept este că ne vin nemijlocit și de la Omul care se adună cu cei mai mari ai trecutului în aceeași apoteoză și al cărui nume sună simplu – Nicolae Ceaușescu. Omul a cărui minte și inimă vibrează atât de intens pentru socialism și comunism, și pentru care este sigur că veacul va rămâne marcat de numele său – Nicolae Ceaușescu. Omul, și Bărbatul, și Cutezătorul, și Alesul între aleși dintre douăzeci de milioane, prin al cărui gând și ale cărui fapte aceste douăzeci de milioane de români își văd demnitatea națională preschimbată în stemă de țară, iar viitorul și-l întrevăd cucerit numai cu el în frunte – Nicolae Ceaușescu. Așa-l gândesc toți oamenii de litere și artă din România, și așa, cu tot poporul, îl vor în fruntea Partidului Comunist Român, în fruntea Țării”. ■ Alexandru Balaci semnează *Unanimitate*: „Partidul este inima și mintea poporului întreg, care îi servește cu infinit avânt unanim întreaga sa politică. Pentru că partidul se identifică, în cea mai omogenă fuziune și simbioză, cu cele mai profunde aspirații, cu cele mai înalte idealuri ale întregii comunități, trăind sub aceste albastre ceruri, între munte și mare, în cea mai armonică țară. Partidul se identifică integral cu poporul românesc, se identifică și cu omul care îl sintetizează, acela pe care unanimitatea națiunii îl vrea drept călăuză pe drumurile vaste ale comunismului, tovarășul Nicolae Ceaușescu”. ■ Nicolae Țic publică *Tânăra maturizare*: „Cuvântul comuniștilor tineri s-a făcut auzit în recentele conferințe ale organizațiilor județene de partid, care au prilejuit ample și aprofundate dezbateri pe marginea documentelor ce au fost prezentate celui de-al XI-lea Congres: Proiectul de Program, Tezele Comitetului Central și Proiectul de Directive. Acest cuvânt, așteptat, prețuit, în acord cu simțirile și năzuințele noastre, ale tuturor, a răsunat și de la tribuna înaltului forum al comuniștilor, anunțând înfăptuiri de seamă, exprimând angajamente ferme pentru traducerea în viață a hotărârilor Congresului. Documentele de partid, prin valoarea lor teoretică, prin rigoarea lor științifică și limpezimea cu care se abordează problemele dezvoltării, ne ajută să întrezărim viitorul și să ni-l cucerim prin muncă. România de mâine va fi mai bogată, mai frumoasă și mai tânără, mereu mai tânără, prin înfăptuiri îndrăznețe, prin bunăstare și progres continuu în toate domeniile de activitate, așa cum ne dorim, și cum am hotărât în aceste zile”. ■ Ioan Alexandru, *Patria de mâine*: „Cum va arăta țara noastră în viitor? Un poet răspunde: cum vor fi oamenii ei. Asupra omului, formării și păstrării lui este aplecată firea poetului și aici trebuie să poată el întrezări chipul viitorului: asupra omului viu, asupra celui ce viețuie acum am datoria și posibilitatea de-a stăruii ca țara de mâine să fie o realitate vrednică și rodnică. Iar fiindcă scrisul rămâne și-l poate forma și pe omul ce va veni, am datorie față de acest înscris foarte mare. [...] Nu speculativul abstract se așteaptă de la poetul unei patrii în primul rând, ci atașament față de ființa concretă a lumii, față de firea zidurilor unui loc, față de oameni concreți care viețuie o singură dată într-un anume fel

pe această față a lumii, unde stăm nădăjduind să fim mereu vrednici și pașnici și roditori în admirarea și prețuirea celorlalte neamuri”. ■ Al. Mirodan, *Umanism energetic*: „Umanismul nostru este, în același timp, energic, deoarece – respingând umanismul neviguros al democrației (cu sau fără ghilimele) antebelice, politica României de azi stăruie nu numai pentru afirmații generale – generoase – ci, în primul rând, pentru măsuri concrete, palpabile, matematic măsurabile în direcția dezarmării, a cooperării economice, a schimburilor tehnice, științifice, culturale sau turistice, pe scurt, în direcția care duce, treptat-treptat, la formarea bazei reale a păcii internaționale. Dacă existența determină conștiința, existența «colaborărilor» va determina, în cele din urmă, colaborarea generală. Pe de altă parte, energia acestui umanism se vedește prin rare însușiri morale, precum fermitatea, consecvența, răbdarea, perseverența, voința de a recepta punctul de vedere și originalitatea partenerului la discuție. Politica externă a României este, după imaginea promotorului ei cel mai de seamă, președintele Ceaușescu, o politică de mare caracter”. ■ Claus Stephani semnează *Spre țelul visat*: „Faptul că Partidul ne învață nu numai să visăm, ci și la ce să visăm ne îmbogățește cu mult personalitatea. Aceasta, pentru că personalitatea noastră, a creatorilor de frumos, nu se formează și nu se menține de la sine și pentru sine, ci se dezvoltă pe baza unui proces dialectic foarte complex, printr-o integrare a individualității sale într-o ordine colectivă, organizată și ca atare superioară. [...] Rolul atribuit creatorului literar-artistic, care trebuie să aibă permanent în atenție problemele omului contemporan, deci relația multilaterală cu prezentul, dar și cu trecutul istoric al Patriei, pe bara esteticii marxist-leniniste, acest rol înseamnă, deci, să făurească o artă, capabilă să deschidă maselor largi un orizont spiritual tot mai larg. Totodată, creatorul de valori trebuie să mediteze asupra condiției literaturii pe care o promovează, reflectând, în mod convingător, transformările continue ale lumii noastre contemporane, fără de care nu poate fi concepută societatea comunistă”. ■ Șerban Cioculescu revine la *Breviar* cu textul *Eminescu zi la zi*, notând toate studiile despre Eminescu apărute din anii ‘50 până la 1974. ■ În *Pro domo* Alexandru Ivasiuc scrie despre *Umanismul marxist*: „Morala ce decurge din umanismul marxist este străină oricărei intoleranțe, fiind bazată pe înțelegere, pe cunoaștere, pe o mare deschidere comprehensivă. Ea este intolerantă numai cu intoleranța însăși, cu bigotismul alienant, cu ideile preconcepute, netrecute prin filtrul cunoașterii atente și scrupuloase, cu tot ce supune pe om, înstrăinându-l sau încercând să-l fixeze în tipare definitive, străine adevăratei sale esențe. În momentul când se fundamentează, pe bază marxistă, un vast program de transformare a societății noastre, aceste idei ale lui Marx ne răsună cu putere în conștiință”. ■ Zoe Dumitrescu-Buşulenga se ocupă de *Cercetarea umanistă*: „Dar eforturile cercetării umanistice se cer concentrate simultan spre trecut și spre prezent, așa încât să putem da imaginea completă a izbânzilor poporului nostru, și tezaurul culturii socialiste se cere circumscris printr-un

studiu atent, critic, nuanțat al realizărilor din ultimii treizeci de ani. Și foarte multe lucruri s-au făcut, cu pasiune și pricepere, până astăzi”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Idei și atitudini literare*, o cronică literară la *Misiunea scriitorului contemporan*. *Idei și atitudini literare*, antologie și studiu introductiv de Antoaneta Tănăsescu (Eminescu, 1974): „Desigur, nu pot măcar semnala toate articolele interesante din antologia Antoanetei Tănăsescu. Ea conține do- vada – din păcate, doar parțială, – a neputinței de a separa literatura, opera de creație, de publicistica direct angajată în problemele timpului. Fără să fie cu adevărat un tablou viu al ideilor literare, al atitudinilor, al polemicilor din ace- ste decenii, ea indică totuși o stare de spirit și bogăția ariei de preocupări”.

■ Sunt publicate câteva recenzii: □ Adriana Bittel prezintă volumul *Doja* de Székely János (Kriterion, 1974): „Compoziția, selecția prealabilă a datelor care alcătuiesc materialul inițial al poemului necesită o anumită detașare de sponta- neitatea jocului din poemele scurte, singură retrăirea intensă a situațiiloror- matrice rămânând, alături de un arsenal poetic bine ales, calea spre realizarea deplină”.

□ Dana Dumitriu semnează *Făuritorul de efigii*, o prezentare a vo- lumului *Imnurile muncii*, antologie de poezie românească, ediție îngrijită de Haralambie Grănescu, prefață de G. G. Ursu (Minerva, 1974): „Un criteriu tematic de selectare a materialului literar pune oricând problema unui echilibru cât de cât judicios între exigența valorică și adevărul istoric. *Imnurile muncii* are meritul de a demonstra că, departe de a fi fost îmbrățișată doar de poeții unei singure orientări literare, tema «muncitorului industrial» a avut un ecou larg în lirica noastră, a inspirat poeme emoționante unei foarte cuprinzătoare categorii de poeți, dar nu reiese din ea ponderea temei în istoric, știind faptul că anumite momente ale luptei revoluționare au intensificat caracterul social, politic și militant al poeziei noastre”.

□ În *O antologie a reportajului* Sorin Titel scrie despre *Reportajul românesc contemporan*, antologie alcătuită de Nicolae Mecu, George Muntean și Vasile Teodorescu, coordonare, prefață și bibliografie de George Muntean (Eminescu, 1974): „În atenția autorilor cărții a stat și intenția de a ne oferi o privire cât mai panoramică, alături de modali- tățile și formulele, de direcțiile pe care evoluează reportajul românesc. Repor- tajul poem și reportajul monografic, reportajul eseu și reportajul anchetă, reportajul evocare și reportajul dialog, reportajul interviu și reportajul sociolo- gic, iată doar câteva din tipurile de reportaj prezente în panorama de care ne ocupăm și care vorbesc despre eferescența genului, oferindu-ne o imagine convingătoare asupra evoluției, dar, mai ales, asupra stadiului actual al acestu- ia”.

■ G. Dimisianu semnează *Sensuri actuale*: „Capacitatea de discernere a elementului estetic în aliajul de materiale care formează opera desigur că e o componentă de neînlăturat a judecății valorizatoare. E însă un prag de atingere al criticului la capătul unor demersuri multiple, în plan intelectual, după ce și-a consumat resursele de vibrație umană în contact cu mesajul existențial al creației, după ce s-a edificat în totul asupra realităților social-istorice din care

aceasta își adună elementele constitutive. Ideea la care ne întoarcem, de altfel singura care structurează aceste notații sumare, este aceea că momentul de față impune criticii o extindere sensibilă a razei de percepere înspre social și politic, domenii în atâtea sensuri interferente cu acela al problematicii literare propriu-zise. O lărgire de orizont cu efecte binefăcătoare, avem sentimentul, atât pentru literatură, cât și pentru critică, aduse astfel sub privegherea unei fecunde compliniri”. ■ În *Prima verba* Laurențiu Ulici publică a șasea parte din ciclul *Concursul Editurii Eminescu*, intitulată *Scene din viața la țară*, prezentând volumul *Noi și pământul* de Traian Buznea (premiul II): „Onorabil sub raportul documentației și al dinamismului epic, romanul lui Traian Buznea este minor sub unghiul viziunii și al condiției artistice. Personalitatea prozatorului nu se face încă simțită, iar capacitatea de selecție, proprie oricărui autor epic, nu funcționează încă la nivelul pretins de un roman social pe o temă așa de generoasă cum este viața satului azi”. ■ Revista dedică paginile sale extraselor *Din Raportul Comitetului Central prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu*. Reținem: „Partidul nostru pornește în mod consecvent de la principiul că literatura și arta, ca părți componente ale conștiinței sociale, constituie o expresie a procesului dezvoltării generale a societății. În artă își găsesc până la urmă reflectarea, în forme specifice, desigur, raporturile de producție și sociale, modul de gândire al oamenilor dintr-o anumită epocă, determinate la rândul lor de stadiul evoluției societății. De-a lungul existenței sale, poporul român a creat o artă care exprimă pregnant modul său de viață și muncă, gândirea și sensibilitatea sa, setea de libertate, voința de a-și făuri un trai mai bun, optimismul, încrederea în forțele proprii, în viitor. În noile condiții ale dezvoltării patriei noastre socialiste, arta și literatura sunt chemate să dea expresie activității tumultuoase desfășurate de poporul român în toate domeniile de activitate, să înfățișeze marile realizări, entuziasmul, optimismul și hotărârea sa de a merge neabătut înainte. Fără îndoială că scriitorii, pictorii, compozitorii, toți slujitorii artei și literaturii nu-și vor precupeți munca și talentul pentru a crea noi opere valoroase, pătrunse de umanism revoluționar, de un robust optimism social, care să redea, în forme cât mai variate, preocupările și frământările, dorințele și aspirațiile poporului nostru, încrederea sa nestrămutată în ziua de mâine, în viitorul de libertate și independență al națiunii noastre, în viitorul comunist. (Vii aplauze.) Dorim ca și critica de artă să joace un rol mai activ, militant, în promovarea unei arte cu adevărat revoluționare, care să oglindească specificul istoric și tradițiile poporului nostru, uriașa operă socială pe care o înfăptuiește în prezent, ținând totodată seama de ceea ce este nou în cunoașterea umană pe plan universal, de năzuințele generale de viitor ale omenirii. Avem nevoie de o critică militantă, comunistă și nu de una de «mușamalizare» – ca să mă exprim într-un termen mai popular – de prezentare în culori trandafirii a aspectelor negative din artă, a unor activități artistice ce nu servesc, ci, dimpotrivă, dăunează. Avem o critică în general bună. Dar putem face și mai mult în acest

domeniu. Avem oameni de artă valoroși. Nu aş dori decât să le reamintesc chemarea Congresului al IX-lea al partidului – de a pune toată capacitatea lor de creație, în forme cât mai variate, în serviciul poporului, al socialismului și comunismului, de a servi patria și poporul. Este loc pentru o literatură care să se afirme, într-adevăr, nu numai pe plan național, ci și pe plan internațional și care să depășească realizările înaintașilor. (Aplauze puternice). Este necesar ca uniunile de creație să desfășoare o activitate politico-ideologică mai susținută în rândul fiecărei categorii de creatori. Să nu uităm că și creatorii de azi au nevoie să fie educați, pentru a se putea ocupa de educarea altora. Aceasta este o necesitate pentru toate domeniile de activitate. (Vii aplauze). [...] La baza întregii activități teoretice, politice, cultural-educative vor trebui să stea Programul Partidului Comunist Român, documentele partidului nostru, care au un caracter marxist-leninist creator, exprimând concepția revoluționară a materialismului dialectic și istoric, legitățile generale, universal valabile aplicate la condițiile istorice, sociale, naționale concrete din țara noastră. În felul acesta se va asigura unirea eforturilor întregului popor în înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism. (Aplauze puternice, îndelungate). [...] Trecerea de la societatea socialistă multilateral dezvoltată spre comunism se va realiza în cadrul unui proces dialectic unitar, prin acțiunea conștientă a maselor populare pentru înlăturarea vechiului, a ceea ce nu mai corespunde noilor forțe de producție, prin aplicarea cuceririlor științei și tehnicii înaintate, prin perfecționarea noilor relații sociale, prin transformarea revoluționară a societății. Rolul partidului comunist, ca forță politică conducătoare, este acela de a conduce în mod conștient acest proces complex, de a acționa în strânsă concordanță cu legitățile obiective ale dezvoltării sociale, pentru a nu permite apariția sau adâncirea unor contradicții, pentru a promova spiritul revoluționar, noul, asigurând triumful societății comuniste, îndeplinindu-și astfel rolul său în societate. (Vii aplauze)”. ■ Ioan Grigorescu semnează *Istoria sub ochii noștri*: „Acum, în aceste zile de toamnă târzie a anului 1974, când se vor împlini exact trei luni de la jubileul celor 30 de ani de Românie nouă, și când cutez o temerară încercare de a-mi cuprinde țara într-o singură privire, partidul își cheamă din nou poporul la visare. La năzuință și la hotărârea nestrămutată de a-și înfăptui visele. Au trecut trei decenii de la Eliberare și alte trei decenii ni se conturează în față prin Carta viitorului României socialiste, programul de continuă dezvoltare a țării în înaintarea ei spre comunism, supus dezbaterii celui mai înalt for politic al poporului român – cel de-al XI-lea Congres al P.C.R. Este un program care atestă încă o dată curajul comuniștilor români de a afirma încrederea lor și încrederea poporului în partid că ceea ce s-a afirmat, cuvântul dat, va fi deplin respectat. Căci numai această deopotrivă de egală și de totală încredere dă sensul curajului istoric de a afirma!”. ■ Nicolae Balotă semnează *Receptarea valorilor culturii universale*: „Scriitorii, criticii, editorii, toți oamenii cuvântului sunt chemați să-și manifeste în acest proces al

receptării și asimilării valorilor culturii universale capacitatea selectivă. Nicio operă mimată, preluată în virtutea unei mode, adoptată fără discernământ critic, nu poate să devină o parte integrantă a culturii noastre. Numai acelea care sunt alese, filtrate, apropiate prin prisma filosofică, estetică a propriei noastre viziuni despre lume și viață vor fi cu adevărat ale noastre, vor fertiliza propria noastră creație și vor contribui la lărgirea universului nostru spiritual. Este un principiu de mare, de vitală importanță pentru edificarea culturii noastre”. ■ În *Prezențe românești* apar următoarele note: „Revista literar-artistică «Varlik», care apare la Istanbul, a publicat un fragment din *Viața lui Adrian Zografi* de Panait Istrati. Traducerea în limba turcă aparține scriitorului Yaşar Nabi, președintele PEN-Clubului din Turcia, redactor-șef al revistei «Varlik». Tot el este și autorul unui documentat studiu-comentariu intitulat *Panait Istrati, 90 de ani de la naștere*. * La Havana, la «Editorial de Arta y Literatura» a apărut romanul *Groapa* (La Fosa) de Eugen Barbu. Traducerea în limba spaniolă aparține lui Ruben Cotelo. Această apariție reprezintă, de fapt, o nouă ediție spaniolă a romanului, publicat pentru prima dată în limba spaniolă cu câțiva ani în urmă la Editura «Alfa» din Montevideo – Uruguay, în aceeași traducere. * În numărul 7/ 1974, trimestrialul american «Books Abroad» (editat de Universitatea din Oklahoma) publică sub semnătura lui Virgil Nemoianu trei recenzii ale unor lucrări apărute anul trecut în editurile noastre: *Imnele Bucuriei* de Ioan Alexandru, *Megalitice* de Ion Gheorghe și *Sfârșitul bahic* de Petru Popescu. Totodată, revista semnalează cu simpatie apariția primelor numere din «Cahiers roumains d'études littéraires», menționând tematica primelor numere ale revistei. * La Editura Europa din Budapesta a apărut în limba maghiară romanul *Absenții* (A kintiek) de Augustin Buzura. Traducerea este semnată de Kolosvári Papp László. [...] * Revista literară «Nová knihy», care apare la Praga, a publicat în ultimul său număr o amplă recenzie sub titlul *Proza unui clasic român*. Autoarea recenziei se referă la volumul *Fântâna de sub plopi*, cuprinzând selecțiuni din lucrările lui Mihail Sadoveanu, printre care *Baltagul* și *Hanul Ancuței*, apărut recent la Praga. [...] * La Editura «La Gaya Ciencia» din Lisabona a apărut volumul *Povestiri din România* în traducerea lui Esther Berenguer. Volumul conține trei dintre creațiile lui Ion Creangă: *Harap Alb*, *Punguța cu doi bani* și *Povestea porcului*. * În a doua decadă a lunii noiembrie a avut loc la Universitatea Boulder Colorado conferința anuală a Grupului de Studii românești. Cu acest prilej au fost prezentate un mare număr de comunicări, dintre care s-au remarcat cele ale profesorului Michel Impey de la Universitatea Kentucky: «Avangardismul în literatura română», «Tendințe în literatura română între cele două războaie mondiale», «Aspecte ale activității culturale din Țara Românească și Moldova în secolele XIV–XVIII». ■ Ana Blandiana revine la rubrica *Atlas* cu tableta *Peisaje și poeți*, în care scrie despre festivalurile de poezie internaționale. ■ Ion Brad semnează *Sensul istoriei*: „Nu mai e un secret pentru niciunul din noi și, cred, pentru nici unul din prie-

tenii numeroși ai României de pe toate meridianele globului, că această politică de partid și de stat, marcată de un fierbinte patriotism socialist și de un puternic și consecvent spirit internaționalist, poartă pecetea unei personalități deosebite, pe care în mod atât de fericit a creat-o și a impus-o lupta aspră și îndelungată a mișcării muncitorești și comuniste din România. Este vorba de personalitatea secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul care, pornind din rădăcina vitezei țărănimii române, a devenit repede muncitorul și militantul comunist fără frică și fără prihană, apoi, conducătorul cu adevărat de tip nou, a cărui gândire deschisă la tot ce este avansat și progresist în ideologia revoluționară a secolului XX, a cărui voință, bărbăție și demnitate l-au consacrat în conștiința națională și internațională drept personalitatea fără egal în istoria contemporană a românilor. Sunt mândru și fericit să afirm că, în munca mea în străinătate, nu este zi în care să nu constat cu bucurie cât de profund se identifică, în conștiința lumii, politica de largi dimensiuni a României cu personalitatea președintelui ei purtând pe bună dreptate, denumirea de «politica Ceaușescu»”.

• [„**Tribuna**”, nr. 48] *Cronica literară* intitulată *Panoramă sau antologie* cuprinde notații despre lucrarea lui Cornel Regman – *Nuvela și povestirea românească contemporană, 1944-1974*. □ Rubrica *Jurnal de lectură*, semnată de Mircea Iorgulescu, cuprinde Mircea Florin Șandru, *Elegie pentru puterea orașului* și Doru Davidovici, *Caii de la Voroneț*. □ Premiul revistei *Tribuna*: Ion Davideanu.

29 noiembrie

• [„**Munca**”, nr. 8257] Pe pagina intitulată *Hotărârile Congresului - Programul de muncă al întregii noastre națiuni*, Dan Tărchilă semnează *O literatură demnă de măreția prezentului și viitorului patriei*. □ Gheorghe Tomozei scrie despre „*Un robust optimism social*”.

• [„**Scânteia**”, nr. 10039] Se anunță: *Tovarășul Nicolae Ceaușescu reales secretar general al Partidului Comunist Român*. □ Este publicată și *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu*. ■ La *Ședința plenară a Comitetului Central al P.C.R.* au fost aleși: □ Membrii comitetului politic executiv al C.C. al P.C.R.: Emil Bobu, Emil Bodnaraș, Cornel Burtică, Elena Ceaușescu, Gheorghe Cioară, Lina Ciobanu, Emil Drăgănescu, Janoș Fazekaș, Petre Lupu, Manea Mănescu, Paul Niculescu-Mizil, Gheorghe Oprea, Gheorghe Pană, Ion Pășan, Dumitru Popescu, Gheorghe Rădulescu, Leonte Răutu, Virgil Trofin, Iosif Uglar, Ilie Verdeț, Vasile Vâlcu, Ștefan Voitec. □ Membrii supleanți ai Comitetului Politic Executiv: Ștefan Andrei, Iosif Banc, Chivu Stoica, Mihai Dalea, Miu Dobrescu, Mihai Gere, Nicolae Giosan, Ion Iliescu, Ion Ioniță, Vasile Patilineț, Mihai Telescu, Ioan Ursu, Richard Winter. □ Secretariatul Comitetului Central: Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, Ștefan Andrei, Cornel Burtică, Gheorghe Pană, Dumitru Popescu, Iosif Uglar, Ilie

Verdeț, secretari ai C.C. al P.C.R. □ Dintre Membrii Comitetului Central al Partidului Comunist Român reținem: 1) Nicolae Ceaușescu, 14) Radu Beligan, 25) Ion Brad, 26) Anton Breitenhofer, 34) Elena Ceaușescu, 74) Eduard Eisenburger, 86) Mihnea Gheorghiu, 100) Ion Iliescu, 106) Lajos Letáy, 111) Mircea Malița, 118) Manea Mănescu, 135) Paul Niculescu-Mizil, 151) Dumitru Popescu, 158) Leonte Răutu, 184) Virgil Teodorescu, 199) Ilie Verdeț, 201) Gheza Vida. □ Colegiul Central de Partid: Chivu Stoica – președinte, Alexa Augustin, Gheorghe Arsene, Pavel Chioreanu, Vasile Dancoș, Constantin Lăcătușu, Ion Medrea, Nicolae Mihaș, Constantin Mândreanu, Gheorghe Nicula, Nicolae Sandu, Dumitru Simulescu, Dumitru Turcuș, Vasile Vaida, Andrei Ioan Weingartner – membrii. □ Dintre Membrii supleanți ai Comitetului Central al P.C.R. reținem: 10) Eugen Barbu, 34) Ion Brăduț Covaliu, 49) Domokos Géza, 79) Eugen Jebeleanu, 124) Dumitru Radu Popescu, 140) Ion Simion, 144) Sütő András. □ Apare și lista Membrilor Comisiei Centrale de Revizie.

• [„Contemporanul”, nr. 49] Redacția revistei semnează textul *În fața istoriei*: „Prin Programul adoptat la Congres în unanimitate, prin Directivele umanității, fiecare din noi intră în raporturi directe cu istoria. Este semnul major al maturizării noastre politice și civice în cei treizeci de ani de viață liberă. Am văzut în aceste zile Partidul gândind arhitectura țării și împlinirea personalității umane. Suntem mândri că avem un asemenea partid. Am privit în aceste zile chipul tovarășului Nicolae Ceaușescu. Am ascultat cuvintele secretarului general al partidului. Ascultam Țara și Partidul. Votul unanim al Congresului a consacrat voința comuniștilor, a clasei muncitoare, a întregului popor realegând în înalta funcție de secretar general al partidului pe cel mai iubit fiu al poporului român [...]”. ■ Ocupându-se de *Tradițiile „Contemporanului”*, Ion Munteanu afirmă: *Programul nostru este crezul nostru!*. „Enciclopedia socialistă, apărută la Paris, în Editura Aristide Quillet, în vara anului 1913, consemnând începuturile organizațiilor muncitorești socialiste din întreaga lume, face un scurt istoric și al evenimentelor care au dus la înființarea Partidului Socialist Democrat al Muncitorilor din România, precizând rolul de seamă pe care l-a avut în pregătirea acestei înfăptuiri Dobrogeanu-Gherea, cel mai celebru teoretician marxist din țările balcanice. [...] În zilele pe care le trăim, aceste năzuințe, modest dar curajos exprimate de pionerii socialismului românesc, au devenit împliniri mai presus de toate așteptările.” ■ Referindu-se la *Hotărârile Congresului – Hotărârile poporului*, Horia Lovinescu scrie „*Depășindu-ne pe noi înșine*: Congresul al XI-lea al Partidului a fost de fapt congresul țării. A fost nevoie – ca să încapă toți cei ce au fost cu sufletul alături – de o cupolă care pe deasupra Carpaților să se boltească până la toate hotarele patriei. Pentru că s-a discutat despre România viitoare și nici unei inimi românești acest lucru nu-i poate fi indiferent... Și mai ales pentru că s-au fixat mijloacele practice, concrete, științifice ca acest viitor și acest loc să devină realități. Iar

aceasta înseamnă mai mult decât orice. Sentimentele sunt frumoase, certitudinile sunt însă vitale”. ■ Dumitru Micu analizează *Conceptul de realism în literatura română*: „Aplicată în cadrul Institutului de istorie și teorie literară «G. Călinescu», culegerea intitulată *Conceptul de realism în literatura română* oferă o diagramă edificatoare a evoluției înțelegerii, în spațiul literar românesc, a veridicității artistice sau, în alți termeni, a raporturilor dintre ficțiunea artistică și realitatea obiectivă. Ea reunește, reproduse fragmentar, texte diverse – articole teoretice și confesii ale unor scriitori, prefete și interviuri, manifeste și cronici literare, colectate fie din o seamă de volume, fie, mai ales, din publicațiile periodice apărute prin 1860 până astăzi”. ■ Dan Grigorescu semnalează apariția traducerii cărții lui Gaetan Picon, *Liniile mâinii*: „În traducerea clară semnată de Tea Preda, eseurile lui Picon îndeamnă la meditație nu numai asupra formelor actuale ale artei, ci și asupra posibilității de a lărgi, fertil, orizontul discuției critice prin raportarea consecventă a artelor vizuale și a celor ale cuvântului în condiționări estetice comune”.

● [„Cronica”, nr. 48] Pe frontispiciu este reprodus un citat *Din raportul Comitetului Central prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu*: „De la această înaltă tribună asigurăm partidul, întregul popor, că vom chibzui cu toată răspunderea asupra viitorului țării, că vom face totul ca hotărârile adoptate să concorde pe deplin cu voința celor ce muncesc, să asigure mersul ferm înainte al României pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului, consolidarea independenței și suveranității patriei, participarea tot mai activă a României la lupta pentru o politică de colaborare între toate statele, pentru pace trainică”. ■ Sub semnătura Cronica apare editorialul *Viitorul de aur al României*: „Avem convingerea că participăm la evenimente de rezonanță istorică, cu adânci repercusiuni pentru viitorul României socialiste. Garanția muncii și a libertății noastre stă în luminata cartă a partidului, ratificată de Congresul al XI-lea. În re alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de secretar general al partidului”. ■ Liviu Leonte semnează *Ordine și liberate în roman*, cronică literară la □ *O bere pentru calul meu* de D. R. Popescu (Scrisul Românesc): „Așa că, iarăși în comparație cu *F* și *Vânătoarea regală*, *O bere pentru calul meu*, se situează pe un punct inferior al sinusoidei ciclului. Dar, nici un scriitor nu poate fi egal cu sine însuși, nici chiar unul miraculos cum e D. R. Popescu”. □ *Adio Arizona* de Romulus Guga (Dacia): „Romancierul prea se lasă sedus de apetitul său digresiv, uitând că, într-o oricât de modernă proză, libertatea trebuie să slujească unui principiu, unei idei directoare. Încheierea caută să găsească romanului un sens ordonator, întors acasă, naratorul întâlnește și el un dublu, mai în vârstă, semănându-i și nepetându-l în gesturi”. ■ Sub titlul *Congresul în conștiința noastră* găsim mai multe mesaje de susținere a Congresului și a Programului. Reținem *Proiecția îndrăzneată a viitorului* de Ion Istrati: „Am ascultat cu sinceră emoție și cu încordată atenție cuprinzătorul raport prezentat, cu deplină clarviziune politică, de tovarășul

Nicolae Ceaușescu în fața delegaților la cel mai înalt Forum al comuniștilor din România, în fața întregii țări, – document de excepțională importanță istorică elaborat de solidul fundament de granit al grandioaselor noastre realizări socialiste de până acum și, în același timp, amplă și lucidă proiecție de aur asupra anilor și deceniilor spre care pășim, cu fermitate, înainte! [...] Fiindcă, într-adevăr tovarășul Nicolae Ceaușescu, – reales prin voința întregii națiuni în fruntea partidului, suflet de o neobișnuită vigoare care militează neobosit și cu o pilduitoare consecvență și care, astfel, transformă exemplar țara, personalitate de profundă prestanță și spirit deosebit de activ care scânteiază și transmite cugetelor noastre puternica vibrație a spiritualității sale fecunde, – știe, ca nimeni altul mai mult și mai bine ca, din multiplele însușiri extraordinare pe care, evident, le posedă, să facă tot atâtea veritabile instrumente de acțiune, spre binele tuturor celor ce muncesc cu devotament patriotic cu vocație și intransigență revoluționare, cu pricepere și cu hărnicie, în scumpa noastră patrie, Republica Socialistă România. Iată de ce, ca scriitor, în consonanță cu toată suflarea acestei țări, îmi alătur, cu franchete, glasul meu de totală adeziune la toate documentele majore și hotărâtoare adoptate de Congres, direcțiile luminoase spre care, teoretic și practic, suntem, în mod înțelept, călăuziți de partid, fiind, cu certitudine, ingenios calculate la scara măreață a propriilor noastre năzuințe ale fiecăruia, de ascensiunea spre culmile mult dorite ale progresului, bunăstării și păcii”. ■ Zaharia Sângeorzan face un *Profil critic* lui Ion Dodu Bălan: „Critic și istoric literar de reală vocație, ideolog cu un viu sentiment al ideilor, moralist subțire, profesor universitar reputat, Ion Dodu Bălan e o voce inconfundabilă în cultura românească de astăzi”. ■ Din *Moment* reținem *În câteva cuvinte* de N. Irimescu: „După Piatra-Neamț au organizat și Pașcanii cea de a treia ediție a «Zilelor Sadoveniene», cu participarea la simpozion a unor cadre universitare din Iași: C. Ciopraga, Gavril Istrate, I. D. Lăudat, Al. Husar și I. Tiba. * Impresionante confesiunile *Rotondei 13*, din ultimul număr al revistei «Manuscriptum», cu care prilej Mihnea Gheorghiu, George Ivașcu, Octav Livezeanu, George Macovescu, Radu Popescu și Ștefan Voicu, evocă tradiții militante ale presei românești interbelice. E vorba de activitatea desfășurată sub titluri ca «Aurora», «Clopotul», «Manifest», «Era nouă», «Adevărul», «Dimineța», «Cuvântul liber», «Reporter», «Bluze albastre», «Veac nou» și până la perioada de ilegalitate a «României libere» și «Scânteii». * Cu prilejul împlinirii a nouăzeci de ani de la nașterea lui V. Voiculescu, Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Buzău a editat un volum de articole, comunicări și documente, ca o întregire a biografiei poetului născut la Pârscov. Deosebit de calde evocările lui Ion Voiculescu, fiul scriitorului, și ale Danielei Defour, nepoata preferată a lui Vasile Voiculescu. * Revista «Săptămâna» solicită sugestii și propuneri din partea cititorilor privind premiera celor mai valoroase opere din domeniul culturii. Aceasta întrucât se apropie sorocul decernării lor”. ■ Maria Platon, în *Valori românești în universalitate*, scrie despre V. Alecsandri și

scrisorile sale către Mistral și Al. de Quintana: „V. Alecsandri a fost un adevărat soldat al latinității. Drumul activității sale, ca și cel al generației căreia i-a aparținut, al scriitorilor-cetățeni de la 1848, este însemnat de afirmarea eredității latine a poporului său. De-a lungul carierei sale politice și literare, el n-a încetat să afirme, cu o constanță exemplară, convingerea că toate popoarele care au aceeași origine, aceleași tradiții, aceleași interese și aceleași obligații, trebuie să aibă același destin, solidare fiind în realizarea acelorași superioare idealuri umane”. ■ Versuri semnează Ion Nicolescu (*Imn*), Ion Chiriac (*Cântece de rouă*), Ana Grigoraș (*Opt condiții în manieră Kipling; Pregătiri de baladă*).

● [„**Flacăra**”, nr. 48-49] Pe pagina intitulată *Spiritul revoluționar - a reîntineri prin propriile tale fapte, a simți noul, a nu bate pasul pe loc*, Eugen Barbu publică o adevărată eseistică: „Mi se pare că despre acest subiect se poate discuta oricând cu condiția unei sincerități totale, cu o deschidere către problemele pe care le implică noțiunea, noțiune foarte des folosită, și când trebuie și, uneori, și când nu trebuie. Mi se pare că abuzul făcut de aceste cuvinte, în unele cazuri este mai dăunător decât orice. A afirma spiritul revoluționar nu este suficient. Este întotdeauna nevoie de o nemulțumire de sine, de o continuă observare a ceea ce se învechește în noi, a ceea ce ațipește și devine balast. [...] A inventa, a spori ceea ce ai moștenit, a căuta căi noi pentru fericirea maselor, a nu te crampona de metode vechi, a nu ține scaunul pe care nu-ți este călduț să-l părăsești, a rămâne tânăr, a vibra pentru cei care au fost și pentru cei care vin, a fi întotdeauna exemplu în fața națiunii căreia îi aparții și exemplu în fața lumii, a păstra întotdeauna proaspătă flacăra ideală a revoluției, a nu te îngrozi să te schimbi pe tine însuți când simți că vremurile te depășesc, a nu lăsa ca spiritul pensionar să-ți învăluie ființa, a reîntineri prin propriile tale fapte. [...] Spirit revoluționar înseamnă a fi totdeauna pur. A fi comunist de omenie”. ■ Dumitru Radu Popescu publică un articol intitulat *Unitatea națiunii socialiste*. □ Nicolae Dragoș semnează *Spiritul tânăr al unui popor tânăr*. □ Alexandru Balaci scrie *Cultura și omul*, în care concluzionează că „servind cu devoțiune cultura socialistă, creatorii ei servesc înaltele idealuri ale Partidului”. □ În *Muzica tânără*, George Stanca publică *Elevii și muzica tânără (I)*. □ Cu titlul *Cronica* (40-41), Traian Stoica prezintă ultima ședință a Cenaclului Flacăra, eveniment ce a avut loc la „sediul său permanent” de la Teatrul „Ion Creangă”.

● [„**Orizont**”, nr. 48] Materialele din acest număr sunt dedicate tematicii „Gânduri la Congresul națiunii”.

30 noiembrie

● [„**Scânteia**”, nr. 10040] Sub titlul „*Iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, felicitându-vă, ne angajăm...*” sunt publicate telegramele și scrisorile adresate secretarului general al P.C.R. Reținem telegrama Uniunii Scriitorilor: „Scriitorii din România socialistă vă exprimă, odată cu totala lor adevărată adăziune la hotărârile

marelui forum al comuniștilor, cele mai calde felicitări cu prilejul realegerii dumneavoastră în înalta funcție de secretar general al Partidului Comunist Român. Obștea scriitoricească din țara noastră vede în acest act recunoașterea valorii fără seamăn a eminenței dumneavoastră personalități, cel mai iubit și mai stimat fiu al patriei, consacrarea firească a prețuirii pe care partidul și țara întregă v-o acordă pentru munca neobosită pe care o desfășurați cu înalt spirit revoluționar și neobosită abnegație în slujba intereselor majore ale partidului și poporului român. Slujitorii condeiului din România socialistă se angajează să susțină și pe viitor, cu cea mai conștientă convingere și responsabilitate comunistă, mandatul care vi s-a încredințat. Prin operele lor literare, care se vor strădui să se inspire de la izvorul realităților noastre sociale, ca oglindă fidelă a aspirațiilor și realizărilor poporului român, scriitorii de toate graiurile din România vă încredințează că vor face tot ce le va fi cu putință omenește ca să merite înaltul titlu de ajutoare de nădejde ale partidului – se arată, între altele, în telegrama Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România”.

• **[„Lucefărul”, nr. 48]** Cu prilejul evenimentului *Congresul al XI-lea al partidului – moment istoric în drumul țării spre viitorul comunist*, redacția revistei consemnează un fragment din discursul lui Nicolae Ceaușescu: „Putem face, deci la acest Congres bilanțul activității de 30 de ani al partidului, al muncii desfășurate de clasa muncitoare, de întregul popor sub conducerea Partidului Comunist Român pentru transformarea revoluționară a societății. Se poate afirma, cu deplin temei, de la înalta tribună a Congresului, că în toată această perioadă, ca de altfel în decursul întregii sale existențe, partidul nostru și-a îndeplinit cu cinste misiunea ce și-a asumat-o, conducând cu succes lupta de transformare revoluționară a țării, marea operă de făurire a orânduirii socialiste pe pământul România”. □ Tot despre eveniment redacția revistei consemnează: „Eveniment istoric în viața partidului și a poporului, cel de al XI-lea Congres se constituie, prin semnificațiile sale social-politice, prin hotărârile sale, prin strălucitele documente adoptate, într-o călăuză singură a muncii, a eroismului, a notabilelor eforturi la care – luând cu entuziasm cunoștința de chipul ce se prefigurează României de mâine – poporul se consideră angajat, cu toată ființa sa. Congresul al XI-lea al partidului este farul luminos care proiectează spre viitor însăși voința poporului, care dă faptelor noastre de mâine aura legendară a slujirii unei cauze mărețe, cauza făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării României spre comunism. Chemat să slujească o asemenea nobilă cauză, poporul răspunde cu convingere, cu unanimă devoțiune, prezent! Un răspuns ferm în numele certitudinilor comuniste ale viitorului”. □ Nicolae Balotă reafirmă principiile *Noului umanism – umanismul socialist*: „Orânduirea socialistă determină apariția unor noi structuri ale deprinderilor umane. Se poate vorbi, astfel, despre un univers uman care își proiectează dimensiunile inedite, calitățile, valorile proprii, identificabile numai în realitatea acestui univers al socialismului, într-un nou umanism. Pro-

movarea acestui nou umanism constituie unul din ţelurile capitale pe care şi le propune acea Cartă teoretică, ideologică şi politică a Partidului Comunist Român [...]. ■ Despre antologia lui Cornel Regman, *Nuvela românească contemporană*, scrie M. Ungheanu: „Antologia lui Cornel Regman reţine cu puţine excepţii texte fundamentale ale literaturii ultimelor trei decenii, dar ea lasă totuşi pe dinafară altele. Bibliografia finală ne atrage atenţia asupra câtorva omisiuni. De ce nu şi G. Călinescu cu *Noi vrem pământ*, de pildă? De ce nu şi Zaharia Stancu? De neînţeles este absenţa lui Ion Băieşu din antologie, recomandat convingător de câteva bune nuvele”. ■ Dorin Tudoran descoperă *O structură muzicală*: „*Choralele* Gretei Tartler, apărute la Editura Cartea Românească, sunt – aşa cum îi place şi autoarei să le numească – nişte legi cântate. Anunţată prin titlu şi uşor detectabilă în timpul lecturii, construcţia muzicală a cărţii serveşte câteva motive poetice pe care Grete Tartler şi le apropie încercând să afle în şi dincolo de ele conturul propriei sale poziţii faţă de misterul ce guvernează perechi fundamentale ca viaţă-moarte, ştiut şi neştiut în fiinţa noastră [...]”. ■ În textul *Studii despre paşoptism*, Dan Cristea se referă la cartea lui Paul Cornea: „Având subtitlul de *Studii şi cercetări* asupra epocii paşoptise, cartea lui Paul Cornea, metaforic intitulată *Oamenii începutului de drum*, este o expunere clară, nuanţată şi de un indiscutabil interes, atât analitic, cât şi documentar, a mişcării de redeşteptare naţională, a componentelor ei majore, ca şi a faptelor de ordin istorico-literar, ideologic sociologic sau comparatist care îi susţine specificul şi-i acordă fizionomia distinctă în istoria culturii româneşti”. ■ Eugen Barbu notează despre volumul lui Adrian Păunescu, *Repetabila povară*: „Adrian Păunescu, aşa cum o devedeşte şi acest ultim volum, cu un titlu care încetăţeneşte un cunoscut poem al său care a făcut vogă şi a fost pus pe muzică, nu este numai un poet-cetăţean, cum caută unii să-l definească, un agitator talentat, care ştie să-şi sune cuvintele din cele mai bune metale ale vocii; un capitol al *Repetabilei poveri* trădează un ins zdruncinat, torturat de îndoieli, de remuşcări. [...] Netulburat, Adrian Păunescu, cu o forţă neobişnuită, străbate deşerturile aruncate în cale-i de zmeu, soarbe oţetul din burete, scrâşneşte şi promite mari răz bunări, aruncă fulgere dinspre Golgota lui spre uluiţii confrăţi care văd în el o năpastă, un mare nor de lăcuste, un potop şi, ceea ce-i şi mai rău, o năvălire lirică în stare să astupe tot sub o forţă oarbă. Cunoscut mai bine, omul este copilăros, intolerant şi mândru de sine. Are gingăşii şi cruzimi, o limbă spurcată şi tandreţi nebănuite”. ■ Despre *Calistrat Hogaş – prozator al spaţiului românesc* scrie Victor Atanasiu: „O problemă ce se naşte în legătură cu aderenţa sau nu a lui Hogaş, la specificul naţional, aşa cum se întrevede el reflectat prin prisma literaturii noastre. E. Lovinescu îl considera pe scriitor ca pe un aed ivit la începutul lumii, un câănăreţ din epoca epopelor indiene, un homerid. G. Călinescu, dimpotrivă scria că nimic nu e mai specific românesc, decât literatura lui Hogaş [...] Specificitatea operei prozatorului se poate constata însă şi prin tendinţa «clasică» ce remarcăm că pune mereu frâu

avântului romantic. Într-adevăr această tendință se observă lesne totdeauna sau aproape totdeauna, la marii noștri scriitori”.

[NOIEMBRIE]

• [„Albina”, nr. 25] Număr editat cu frontispiciul schimbat din verde în roșu, fiind închinat celui de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român. Alături de fotografia lui Nicolae Ceaușescu, articolul lui Nicolae Dragoș, *Marile forum al comunistilor*, precum și versuri de Ion Bănuță. □ Paginile centrale titrează *Partidul, Ceaușescu, România!*, grupând texte omagiale semnate de Dragoș Vicol și Sașa Pană, un fragment despre *Seceră și ciocan* de Tudor Arghezi, poezii patriotice de Mihai Beniuc, Vasile Nicolescu, Ștefan Popescu, Victor Tulbure, Eugen Jebelleanu, Traian Reu, Ludmila Ghițescu, Radu Felecan și Ion Tomoiogă Maramureșanu. □ La pagina *Magazin*, Daniil Hatman [alias Ion Bănuță] este prezent cu poezia *Medalii pentru albina*. O notă lămu-rește subiectul de inspirație: „La Bruxelles mierea românească de albine – din nectar de tei, de salcâm și polifloră – s-a ales cu cele trei medalii posibile: de aur, de argint, de bronz”. □ Citim, de asemenea, *E viu cuvântul comunist*, o poezie de prof. Cezar Stegaru.

• [„Amfiteatru”, nr. 11] Ni se propun tineri autori ca Iustin Moraru și Eugen Mihăescu (reportaje, cum ar fi, de exemplu, *Oamenii, azi*), Constantin Antonescu, proză, Dan Mutașcu – versuri patriotice (lui Bălcescu, Mihai Bra-vu, Iancu). ■ Un grupaj dens, *Documentele Congresului în dezbaterile tinerilor esești*, include *Umanismul socialist ca umanism adevărat* de V. Tismăneanu, *Dialectica trecerii la comunism* de V. Gogonea, *Personalitatea poporului român* de Ioan M. Pop și O. Știreanu, *Soluții marxiste marilor probleme contemporane* de Aurel Pop. Cităm din V. Tismăneanu: „Prin întreaga sa structură ideatică, prin valorile pe care le promovează, cu și prin curajul teoretic de care dă dovadă, *Proiectul de Program al P.C.R.* se înscrie pe marea direcție a marxismului creator, a marxismului conceput nu ca un corp încremenit de dogme revelate, ci ca o teorie vie, dinamică, în stare să țină pasul cu toate marile transformări din prezent sau din viitor. Examinarea temeinică a problemei umanismului socialist, punerea ei în termenii unui marxism viu, nutrit cu seva realității, reprezintă doar una din rațiunile care ne fac să vedem în *Proiectul de Program* o contribuție de prim rang la dezvoltarea concepției materialiste a istoriei [...] *Umanismul socialist* devine astfel un concept cu infinite rezonanțe, atât în spațiul teoretic, cât și în cel practic. Opus categoric umanismului burghez, el reprezintă, așa cum relevă *Proiectul de Program*, adevăratul umanism”. ■ Un alt grupaj, de poezie patriotică, în coordonarea și prezentarea lui N. Dragoș, N. Stoian și Adrian Păunescu, cuprinde poeme ale angajării, celebre în epocă: N. Labiș, *Partidului*; Al. Andrițoiu, *Ceaușescu – omul*; Geo Dumitrescu, *Dar priviți-mă în ochi*; Victor Tulbure, *Sub cerul libertății*; Nicolae Dragoș, *Cu țara scrisă în privire*; Nicolae Stoian, *Așa te știm*,

Partid!; Grigore Hagiu, *Urmaș dintre străbuni le este multor*; Mihai Negulescu – *Conducător și țară*; Adrian Păunescu – *Numărătoare*; Marin Sorescu – *Astfel*; Nichita Stănescu – *Noi*. Cităm, ca un dialog liric între autori de vârste diferite, dar cu toții lansați după 23 august 1944: „Sunt oameni căror viața le-a dat înalte premii,/ medalii sunătoare, cu clinchet argintiu./ Eu unu-mi cresc, tovarăș cu clocotul poemei,/ Totalul vis – ostașul tău să fiu...” (N. Labiș); „Dar priviți-mă în ochi, cu asprimea săgeții/ de sunt vesel, în umbră, ori la soare de-s trist,/ și vedeți ce culoare dau ochii mei vieții/ ca să știți de suntom, vreau să zic: comunist!” (G. Dumitrescu); „Pot și analfabeții să ne numere/ că suntem numai Unul sub planetarul vânt/ de numărat suntem ușor de numărat/ Suntem mai greu de-nfrânt.” (A. Păunescu); „[...] Am știut că tot ce ne calcă pământul/ De vine pașnică recoltă/ Astfel, atenți la tot și la toate/ Am învățat să fim veșnici.” (M. Sorescu); „Noi suntem semințe și pământul e al nostru,/ știm cel mai bine locul și patima și rostul,/ știm cel mai bine legea și mersul înainte,/ suntem, după nevoie, și lacrimă și dinte.” (N. Stănescu). De reținut, din întregul ciclu de comentarii la aceste poeme, „cuvântul” mobilizator al lui Adrian Păunescu: „Poezia revoluționară nu e neapărat poezia care cântă revoluția precedentă, ci arta implicată în revoluția vie a timpului prezent, și cea care pregătește conștiințele pentru salturile viitoare. Eliminarea festivismului din poezia politică și patriotică nu mai poate fi o problemă dificilă în condițiile în care poezia își alege din cele 365 de zile ale anului, nu celebrările, ci sutele de zile ale permanenței încordări. Poezia politică nu poate accepta un regim subaltern: întâi de toate, din demnitate, în al doilea rând din interes, din interesul cauzei pe care o slujește. Cărui om mare, cărei idei mari le-ar conveni să fie clamate de un serv? *Poezia politică trebuie să fie un act de participare, de credință, de conștiință, iar nu un fel de rugăciune obligatorie la ora de religie* [...] Poezia patriotică s-a încăpățânat să fie mereu Altceva. Nu un simplu pomelnic de celebrități românești, ci cântecul vieții, al muncii, al gloriei, al tragediei și victoriei a milioane de oameni, care, când s-au numit cu nume memorabile, a fost ca o pedeapsă, a fost ca o trudă, a fost o primejdie acceptată, a fost un mare destin asumat”.

■ Lucian Alexiu, în *Dimensiuni ale criticii de artă*, abordează literatura contemporană ca instrument de cercetare și de educare estetică, „critica având menirea de a anticipa ceea ce este, deocamdată, doar o prefigurare a noului, manifestare incipientă a unei noi sensibilități”. „Rostul criticii literare este nu numai să realizeze o analiză a literaturii deja constituite, ci și să sesizeze inițiativele novatoare, să discearnă și să sprijine impunerea a ceea ce este valoros, să respingă tendințele negative, neviabile, caduce. Ea este de fapt aceasta și orientarea impusă de tradiția criticii românești, de cei care de la Titu Maiorescu și până la E. Lovinescu și G. Călinescu, au fost conștiințe mereu prezente în activitatea culturală și socială a epocii, spirite având vocația și prestigiul de a impune direcția unei întregi literaturi naționale [...] Insistând asupra caracterului istoric al valorilor estetice [...] ca și a ideilor generale, critica literară nu poate

judeca opera literară în afara contextului epocii. Creația literară, capodoperele chiar, nu pot fi abstrase din realitatea care le-a generat decât cu riscul sărăcirii lor, al eludării componentelor care le asigură viabilitatea. Prin însuși specificul lor, literatura și arta se refuză reducățiilor de orice fel – ceea ce impune criticului o cercetare globală a operelor, pentru reliefarea a tot ce acestea cuprind valoros sub raport estetic, etic, filosofic, politic. Este, de altfel, condiția eficienței criticii literare, a realizării vocației sale militante, educative într-un sens larg, umanist, condiția împlinirii rolului ei de conștiință a valorilor literare autentice.”

■ Pe aceleași coordonate și articolul *Critica și publicul* de Radu Procopovici, la rubrica *Dialectica ideilor*: „Necesitatea criticii de artă nu se mai discută în zilele noastre. Publicul așteaptă de la critici îndeplinirea funcției lor social-culturale de intermediari și promotori [...] Actul critic nu devine însă complet decât prin reciprocitate: afirmațiile exegezei de specialitate se cer întregite și corectate de experiența estetică a masei publicului. Prin dialectica istoriei culturale, creația se constituie ca valoare numai în câmpul cultural al colectivității, prin intrarea treptată în conștiință publică [...] Am putea deci vorbi despre o critică a publicului, despre condițiile existenței sale și raportul acesteia cu critica de specialitate. Problema se cere imperios analizată la nivelul publicului studentesc, fiind vorba aici nu numai de formarea spiritului critic al unei generații, ci și de angajarea în actul critic a unui fond ideologic, a unui aparat teoretic complex.”

■ Tudor Octavian, prin *Faptul de viață, viața ca fapt*, vorbește despre integrarea rapidă a scriitorului de proză (după ce a trecut, obligatoriu, prin școala de reportaj!) în procesul realității: „[...] prin creație, prin proză, te obligi să selectezi, să ai un punct de vedere, să vezi deodată întâmplările vieții și categoriile filosofice pe care acestea le deschid, să cauți, într-un cuvânt, semnificativul. Proza țese în rânduri uniforme micro-elemente de viață, precum circuitele imprimate în creierul unei mașini de programat. Micro-elementele sunt proprii și au, deci, calitate estetică atunci când, scurt-circuindu-se, previzibil sau imprevizibil, ajung să clădească înaintea cititorului o lume nouă, de sentimente-idei, adică iluzia vieții, adică *viața* [...] E curios cum adesea tinerii prozatori par a trăi prezentul privind comod către trecut. Că viitorul și prezentul pun întotdeauna creației probleme mai grele decât trecutul, este adevărat, dar tot atât de adevărat este faptul că o viață fără probleme grele, interioare și de toate naturile, nu poate produce operă notabilă, și, la urma urmei, nici nu prea merită să fie trăită.”

■ Într-o partitură similară, dar mult mai metaforic, eseul patriotic al Constanței Buzea (colega de rubrică a lui T. Octavian, la *Convorbiri colegiale/ Poșta redacției*, pe partea de poezie), *Avem o patrie*. „Noi avem o patrie și avem câteva zeci de imnuri definitive prin valoarea lor, avem câteva gesturi de artă și de conștiință ale iubirii de țară și de neam [...] *Noi avem o patrie și vrem să facem ceva pentru ea* [...] Soarta noastră este s-o apărăm, zidind mereu, puțin câte puțin, coloana infinită [...] coloană care, pe măsură ce este ridicată, se și cufundă în acest pământ, încet, cu calmul de care sunt în stare numai cei ce,

râvnind luminile înalte, au și sentimentul proporției lor, numai aceia care au conștiința că luminile înalte au cu siguranță un echivalent într-o nădejde înaintașă, acolo, în adânc, în spiritul plin de substanță al acestui neam.”

• [„Argeș”, nr. 7] Dan Rotaru publică poezia *Poetul și țara*, Octav Pârviulescu, *Aicea unde-s nalți stejari*, Florin Mugur – *Amintiri despre o casă din Câmpulung*, iar Petre Ghelmez – *Vânturile de lumină*. De asemenea, sunt publicate și o serie de poezii semnate de Ludmila Ghițescu, Marian Stoica, Ion N. Voiculescu, Maria Constantinescu-Pitești ș.a. ■ Ștefan Augustin Doinaș publică *Sonete către Euridice și Poesis*. ■ În *Critica și aprecierea valorilor*, Dumitru Micu scrie eseu *Între elogiul și echilibrul*, apreciind: „Critica literară, în actualul ei stadiu evolutiv, exercită o pluralitate de funcții, însă esențială rămâne, indiscutabil, aceea primordială, implicată într-un fel sau altul în toate celelalte, de sprijinire a valorilor. În sensul promovării sau a difuzării valorii acționează practic orice demers critic, indiferent de obiectivul său particular, atunci când e dirijat de o gândire sănătoasă, orientată, de o conștiință estetică evoluată. O exegează pătrunzătoare, subtilă, un eseu scilicet educă gustul public pentru receptarea valorilor de artă autentică. Critica de respingere, dacă este întemeiată, operează în serviciul creației durabile în chipul cel mai eficient, nu doar prin aceea că previne cititorii cultivați împotriva primejdiei consemnării de kitsch-uri, dar și prin faptul de a asigura literaturii bune, prin curățirea terenului, spațiul vital necesar. E de mare, chiar de decisivă însemnătate să se spună imposturii pe nume, să se rostească ferm maioreșcianul «în lături» ori de câte ori mediocritatea și submediocritatea invadează ogorul literelor, generând o atmosferă sufocantă. Altfel se instaurează confuzii, haosul, grăul nu mai poate fi deosebit de neghină. [...] Privitor la modul cum își îndeplinește misiunea de sprijinire a afirmării valorilor critica românească de azi, sunt multe de spus. Nu s-ar putea afirma că reprezentanții ei cei mai calificați și care nu profesază cronica literară doar intermitent au abdicat din funcțiile ce le revin pe această linie. Însă și le exercită – și le exercitau mai cu seamă anii trecuți – foarte unilateral”. □ Luiza Petre Pârvan publică un amplu eseu ce are ca tematică critica literară, intitulat *Monade cu fereastra spre cititor*, precum și un articol ce reclamă *Nevoia de clasici* („Critica noastră, cea tânără îndeosebi, se ocupă, pe larg, în revistele de profil, de fenomenul literar actual, consacrand zilnic noi nume în forul ARTEI. A devenit foarte frecventă chiar aprecierea poezilor sau prozatorilor dedublați, prin raportare la alți scriitori, tot actuali, dar consacrați. Evaluările acestea sunt în mare parte justificate și ele atestă orientarea certă spre valorile prezentului. Valorile trecutului se întâmplă să rămână astfel pe seama generației mai vechi de critici sau sunt domeniul criticii universitare. Clasicii tind să se constituie într-o zonă închisă, catalogată și ierarhizată, tabu estetic, la care nu se mai fac referiri, decât cu riscul sacrilegiului. Și totuși nu alții decât clasicii sunt acei care ne-au format gustul estetic,

chiar dacă ne place uneori să credem că ne-am desprins total de modelul educației estetice primite în școală. Clasicii constituie încă factorii cei mai activi în dezvoltarea spiritului critic al tineretului; ei ne dau coordonatele esențiale ale valorii.”) □ Ion Lică publică un fragment din povestirea *Căpșunile*. ■ În *Cronica Literară*, Sergiu Nicolaescu se ocupă de *Trei cărți de sinteză*, anunțând că „Editura Eminescu a avut fericita inspirație de a oferi cititorului trei panorame: a romanului, a nuvelei și a reportajului românesc din ultimele trei decenii, sinteze care devin argumente în favoarea perenității literaturii românești contemporane”. În *Romanul românesc contemporan* este prezentată o antologie alcătuită de Ion Vlad și Cornel Robu, *Nuvela românească contemporană* se ocupă de antologia alcătuită de Cornel Regman, în timp ce *Reportajul românesc contemporan* are în prim-plan antologia datorată lui George Muntean. ■ Pe pagina intitulată *Liviu Rebreanu - in memoriam*, Gabriel Țepelea publică *Marginalii la codul prozei realiste rebreniene*, Petru Mihai Gorcea semnează *Ion și psihologia adâncurilor*, Nicolae Spinei abordează *Emisferele epice*, Augustin Z. N. Pop – *Între poezie și roman*, Victor Atanasiu – *Estomparea fondului romantic în Răscoala*, iar Narcis Zărnescu scrie *Tentația gradului zero*. ■ Dan Manolescu publică un interviu cu Horia Lovinescu, intitulat *Mă consider un autor al actualității*. Acesta răspunde la întrebări legate de anumite aspecte de ordin biografic, vorbește despre începuturile sale literare, despre reflectarea evenimentelor politice în opera sa. □ În *Lecturi*, cu titlul *O sinteză necesară*, este prezentată monografia dedicată de Voicu Bugariu lui Zaharia Stancu. Tot aici, Sergiu Nicolaescu prezintă volumul lui Ion Marin Iovescu, *Soare cu dinți*, iar Dan Giurea scrie despre *Pe Argeș în sus* de Dan Alexandru Bițică. ■ Sub titulatura *Ion Bănuță la 60 de ani*, revista publică poeziile *Anul XXX*, *Drapele* și *Flori*. □ În *Scriitori din Argeș*, Gh. Catană publică o serie de fișe de dicționar despre Maria Constantinescu, Miron Cordon, Mihail Ilovici, Al. Mirodan, Otilia Nicolescu, Marcel Constantin Runcanu și Horia Zilieru. □ În *Literatura universală*, Narcis Zărnescu publică *Un eveniment cultural: Cântarea lui Roland în traducere românească*, o prezentare a traducerii realizate de Eugen Tănase, și *Tzvetan Todorov: Poetica prozei*. □ În *Tineri poeți* sunt publicate o serie de poezii semnate de Mircea Bacria și Mihaela Carp. □ În *Jurnalul Artelor - Teatru*, Mihai Radoslavescu publică o serie de *Gânduri la început de stagiune*. □ În Aniversări UNESCO, I. D. Lăudat scrie despre *Triumful limbii naționale prin tipăriturile lui Dosoftei*. □ Revista publică un fragment din volumul *Capul de obsidian* de André Malraux, intitulat *Convorbiri cu Picasso*, traducerea fiind realizată de Cristian Unteanu.

● [„Ateneu”, nr.7] *Reacții și disocieri*, articol semnat de Const. Călin, cuprinde două recenzii. Prima dintre ele analizează *Reacții critice* (Junimea, 1974) de Mihai Drăgan: „*Reacții critice*, titlul ales de Mihai Drăgan pentru o selecție din publicistica sa, e, de la distanță, polemic, «ofensiv», avertizând

asupra temperamentului și dispoziției autorului. În mare parte, cartea se constituie într-o serie de opoziții care în ultimă instanță definesc o atitudine, o etică, un stil. Ce respinge Mihai Drăgan? Critica fără spirit critic, versatilă, conjuncturală, falsa erudiție, incompetența, manifestările de intemperanță, pompierismul zelos, hemoragia adverbială, aranjamentele inefabile, «bizantine».[...] Concepută ca un document moral al unui critic ce-și exercită de peste un deceniu, cu responsabilitate, dreptul de opinie, *Reacții critice* denotă un mod de participare la viața literară”. ■ Cristian Livescu scrie despre *Gogol sau fantasticul banalității*: „Eseul lui Lucian Raicu consacrat lui Gogol este o bună pildă de virtuozitate critică, venită din partea unei evidente predispoziții «artizanale» a autorului său în a-și surprinde impresiile și improvizațiile interpretative, în contact cu opera unei mari personalități a literaturii universale”. ■ G. Gheorghită semnează rubrica *Contemporanii capitali* cu un articol dedicat lui *Al. Philippide*: „La aproape treizeci de ani de la apariția volumului de versuri *Visuri în viața vremii* și după trei ani de la tipărirea unor inedite în cuprinsul culegerii *Poezii*, Al. Philippide dădea o nouă dovadă a vigoriei și originalității geniului său poetic odată cu neașteptatul moment al publicării plachetei *Monolog în Babilon* (1967). Cartea a fost salutată pe dată ca un eveniment literar și editorial excepțional și a rămas și până astăzi una din piesele de rezistență, fundamentale, ale noului lirism. Pentru cercetătorul literaturii noastre contemporane, *Monolog în Babilon*, operă a unei depline și nobile maturități, se dovedește a fi, din multe rațiuni, exemplară”. ■ C. Trandafir evocă personalitatea lui *Paul Zarifopol – criticul literar*: „O personalitate multiplă, dar, din păcate, puțin cunoscută. Prea timide sunt încercările de recuperare ca să putem vorbi de un interes mai sporit astăzi decât altă dată și ca să nu ne gândim la o injustiție critică. S-a manifestat în domeniul psihologiei sociale, al filosofiei culturii, al esteticii și al criticii literare, cu o competență dintre cele mai prodigioase”. ■ Analizând volumul lui Calistrat Costin, *Planete* (Junimea, 1974), Const. Călin notează: „Ca și în unele din articolele de critică, în versurile sale Calistrat Costin marchează un «crez», câteva idei și noțiuni cu semnificație moral-politică.[...] Versurile din *Planete* sunt diferite nu numai ca factură, ci și izbitor de inegale. Nonșalanța cât și gravitatea (evident, mimate) îl îndepărtează pe Calistrat Costin de adevăratul său profil: autor de «pasteluri interioare», amator de reverii intelectuale, poet în marginea cărților și albumelor de artă”. ■ I. D. Lăudat scrie despre *Dosoftei poetul*: „O tradiție consacrată de istoriile literare face ca atunci când se vorbește de Dosoftei poetul, să i se atribuie numai *Psaltirea în versuri*, tipărită la Uniew, în Polonia, în 1673. În ultimul timp, această imagine se completează cu traducerea în versuri a unui fragment din drama cretană *Erofilii* de Chortatzis, la care se adaugă *Cronologia domnilor Moldovei* de la Dragoș până în vremea sa. Care este mobilul acestor scrieri? El trebuie căutat mai întâi în sensibilitatea

autorului și în rândul al doilea în modelele vremii”. În încheierea articolului, I. D. Lăudat semnaleză proxima apariție a unei noi ediții a *Psaltirii* lui Dosoftei, „sub îngrijirea cunoscutului lingvist ieșean N. A. Ursu”. ■ Numărul din luna noiembrie al revistei publică **poezie**, semnată de Sergiu Adam, Ovidiu Genaru, Mihail Sabin și **proză** (*O masă de prânz în familie*) de Dan Muțescu.

● [„**Cinema**”, nr. 11] Urmând exemplul întregii prese, numărul se află sub semnul Congresului al IX-lea al P.C.R., în care se adoptă programul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism, precum și directivele pentru viitorul plan cincinal. □ În panoramicul filmului românesc se află și „comedia lirică” *Toamna bobocilor*, cu un scenariu semnat de Petre Sălcudeanu.

● [„**Convorbiri literare**”, nr. 11] Redacția revistei se referă la *Congresul națiunii noastre socialiste*: „Știm cu toții că, în elaborarea Programului, ca de altfel în toate hotărârile și inițiativele ce au făcut ca prestigiul partidului și al țării să urce pe toate meridianele lumii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut o contribuție hotărâtoare. Știm că orice om nu înseamnă nimic prin vorbe, ci prin fapte, că măsura valorii o constituie totdeauna numai ceea ce face omul respectiv, ceea ce dovedește concret, prin fiecare inițiativă, prin fiecare hotărâre a sa. Înalta personalitate de comunist a tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost verificată în fața poporului din clipa în care, la o vârstă aproape de adolescent, a optat pentru lupta dreaptă a comuniștilor, dar mai ales de când, ca secretar general al Partidului și Președinte al țării ne-a dovedit alesele calități de conducător energic și înțelept, de înflăcărat patriot și internaționalist consecvent”. ■ Const. Ciopraga notează despre *Condiția artistică la nivelul timpului*: „Domenii de creație în perpetuă devenire, ca însăși viața care le nutrește, le stimulează și le pune în valoare, literatura și artele nu-și limitează acțiunea numai în sfera esteticului. Prin virtuțile modelatoare în planul eticului, al socialului, al patriotismului, ele sunt componente ale culturii naționale, implicate deci în mod necesar în capitolul larg al politicii culturii. Proiectul de Program al partidului le acordă, pe drept cuvânt, o importanță deosebită, subliniind cu claritate relațiile dintre creatori și dinamica socială, dintre creatori și geniul popular, punând în lumină, de asemenea, trăsături fundamentale, precum realismul, elanul prospectiv, funcția umanistă și caracterul formativ, militantismul multilateral”. ■ Victor Atanasiu analizează „*Copilăria*” *lucidă la eroii lui Zaharia Stancu*: „Personajele lui Zaharia Stancu se apropie mult de cele ale lui Ștefan Bănulescu. Și la unul și la altul găsim oameni potopiți de greutatea nemaipomenite, care pentru a pune în surdină greutatea apocaliptice a prăbușirilor din jurul lor, capătă o perspectivă infantilă asupra universului. Viața e văzută ca un spectacol. Dar, deși s-a vorbit mult despre lirismul romanelor lui Zaharia Stancu, trecând peste anume poeme în proză și revărsări năvalnice (rezultat al confesiunilor lui Darie), tocmai absența lirismului

frapează în structura eroilor săi. Oamenii au o privire lucidă, rea, asupra realităților și a semenilor lor. [...] Dimpotrivă faptele din volumul *Iarna bărbatilor* de Ștefan Bănulescu sunt visătoare, predispușe la lirism, adică construindu-și o reprezentare iluzorie și crezând cu sfințenie că aceasta e singura reală”. ■ Daniel Dimitriu se ocupă de *Critica poeziei*. □ Ioanid Romanescu, *Lava* (Albatros, 1974): „Este lesne de înțeles că peisajul poeziei lui Ioanid Romanescu este unul al aridității, al aparențelor dezolante. Textele sunt construite pe principiul anonimatului expresiv, zguduit pe neașteptate de metafora iluminatoare pe verticală. Tocmai aici poetul își încearcă șansele loviturii. În aceste străfulgerări, uneori, imagismul devine epatant, ne trimite chiar – așa cum ne-am putut închipui – la obsesii formaliste deghizate”. □ Corneliu Sturzu, *Anotimpul încrederii* (Eminescu, 1974): „Importantă și definitorie pentru poezia lui Corneliu Sturzu este condiționarea confesiunii de legile complicate ale memoriei afective. În orice împrejurare aproape poetul evocă. Evocă, firește, când vorbește de un trecut mai apropiat sau mai îndepărtat. Fără emfază, readuce la lumină momente dispărute în negura timpului, conferindu-le un aer de familiaritate, de apropiere cuceritoare uneori”. ■ De *Critica prozei* se ocupă Val Condurache. □ Alecu Ivan Ghilia, *Vremea demonilor* (Eminescu, 1974): „Alecu Ivan Ghilia procedează asemeni unui sculptor care își poleiește lucrarea cu bronz, o colorează cu uleiuri grele, o acoperă cu fragmente de pânză având credința că înnoiește prin aceasta tehnica sculpturii. În romanul *Vremea demonilor* modernitatea e o coajă ce ascunde o operă construită în stil realist tradițional”. □ Romulus Guga, *Paradisul pentru o mie de ani* (Eminescu, 1974): „Tot despre lupta în ilegalitate e vorba și în romanul lui Romulus Guga, *Paradisul pentru o mie de ani*. Romancierul recrează atmosfera premergătoare insurecției căutând să descopere în realitatea social-politică cauzele ce au determinat participarea de masă a populației la actul insurecțional. Eroii săi nu sunt membri de partid organizați în celule de masă, ci oameni cu totul insignifianți, aleși din categorii sociale presupuse a fi necombatante”. □ Platon Pardău, *Ciudata mișcare a inimii în aprilie*: „[...] Platon Pardău a mai făcut un pas spre ținta pe care romanele anterioare o prefigurează: crearea unui personaj nou: activistul de partid. Activistul de partid nu a lipsit din romanele ultimelor decenii, dar a fost privit, în mai toate cazurile, în calitatea sa de forță în acțiune. Platon Pardău se străduiește să creze imaginea unei conștiințe în acțiune. Reprezentant al unei mari mase de oameni, activistul de partid hotărăște în numele ei”. ■ La secțiunea dedicată criticii, Al. Dobrescu prezintă: *Doi foiletoniști*. □ Primul este Perpessicius, *Patru clasici*, cu un cuvânt înainte de Edgar Papu (Eminescu, 1974): „Câștigul literelor române din acest firesc proces e dincolo de orice îndoială, chiar dacă unii nu văd în el decât simple experiențe. Mărginindu-mă la sfera criticii, aceasta dobândește prin Perpessicius o mai mare libertate și mobilitate interioară, un plus de rafinament. Arta comunicării atinge acum praguri dintre cele

mai înalte, semn sigur al unei epoci de înalt intelectualism”. □ Octav Șuluțiu, *Scritori și cărți*, ediție îngrijită, tabel cronologic și prefață de Nicolae Florescu (Minerva, 1974): „Dacă Perpessicius e familiar cu sistem, Octav Șuluțiu e astfel de la natură. O natură năvalnică ce simte nevoia să se exprime și o face numai în forme radicale. Totul e încărcat de afectivitate, vreau să spun – deformat de afectivitate. Pentru că la Șuluțiu afirmația devine apologie, refuzul se transformă în negațiune completă, chiar simpla disociere teoretică are aerul masivelor dislocări de rocă”. ■ Const. Ciopraga începe eseul despre *Sadoveanu: natura ca miracol perpetu*: „Regimul narațiunii sadoveniene, când se referă la vocile și reacțiile naturii, este calmul, echilibrul, chiar dacă e vorba de furtuni și întâmplări violente. După rafale, trâmbțe și vifore năpraznice, natura reintră în liniștea ei grandioasă, sugerând sublimul. Prin observația directă a lucrurilor Sadoveanu ajunge, pe cont propriu, la constatarea pe care – după mulți alții – Camus o formulează în viziune filosofică: «Nelinıştii umane, natura îi răspunde prin tăcere» [...] Vântul, respirația simbolică frecventă, în majoritatea volumelor, apare ca un semn în convențiile dintre om și natură. Că succesiunea anotimpurilor se petrece potrivit unor legi milenare, o demonstrează în *Baltagul* un dialog între Vitoria Lipan și fiul ei, adolescent [...]”. ■ În *Noi direcții ale criticii*, Adrian Marino analizează studiul lui Guillermo de Torre: *Nuevas direcciones de la crítica literaria* (Madrid, Alianza Editorial, 1970): „În prealabil, în câteva formule de sinteză – remarcabile prin conciziune – criticul spaniol se declară adeptul unei critici antididactice, antiunilaterale, «deschise», «integrale» (în sensul definit anterior), al unei lecturi ca «înțelegere», care să completeze lectura cititorului, orientată spre cuprinderea universală a literaturii. Ideea constituie un întreg subtext ideologic al lucrării”. ■ Constantin Pricop semnalează apariția a două traduceri. □ François Mauriac, *Un adolescent de altădată: Maltaverne*, traducere și note de Sanda Râpeanu, prefață de Valeriu Râpeanu (Univers, 1974). □ Gabriele D'Annunzio, *Triumful nopții*, traducere de Margareta Bărbuță, prefață de Nicolae Balotă (Univers, 1974). ■ Melania Livadă descoperă în Tudor Vianu *Un critic filosof și artist*: „Ceea ce a trecut neobservat în opera critică a lui Tudor Vianu și ceea ce am reținut cu încântare acum la recitirea ei, este latura beletristică a portretisticii din întinsa galerie a scriitorilor analizați. Aceștia sunt prezentați monografic, referințele biografice, comentariile estetice, caracterizările critice împletindu-se de cele mai multe ori cu evocări ale omului, cu amintiri personale”. ■ Al. Andriescu propune *O panoramă a romanului românesc contemporan*: „Romanul – contemporanul nostru este semnat de criticul clujean Ion Vlad, căruia îi datorăm și notele, care sunt un fel de introducere în romanul respectiv, scrise cu intenția de a preciza «un context de poetică și de istorie a operei»”.

● [„Familia”, nr. 11] Poemul *Nuntă* de L. Dimov. ■ I. Isaiu scrie despre *Eseistica lui Mircea Malița* și Gh. Grigurcu despre volumul *Pro Domo* de Al.

Ivasiuc. „O continuă clarificare, o «expunere la cultură» este resortul intim al lui Ivasiuc [...] el practică o jurnalistică de tip superior, adică aspirând spre ținuta eseului. Din tabletele sale hebdomadare se poate detașa o existență intelectuală, chiar dacă unele pagini (nu chiar puține) poartă semnul fetei improvizate a genului [...] Ivasiuc nu e un «artist» în publicistica sa, ci un «ideolog» [...] Din compromisul substanței (comună în bună măsură cu cea a romancierului) și al «formeii» scurte rezultă aspectul de schiță în cărbune pentru mari tablouri, reprezentând contorsionate anatomii umane și cabaline.” □ Un omagiu 89 DE ANI de Șt. Bănulescu, la 89 de ani de la nașterea lui Liviu Rebreanu. □ Piesa uitată – semnalată de V. Silvestru – este *A doua conștiință* de Barbu Ștefănescu Delavrancea. □ Un Colocviu internațional de medicină este consacrat de Radu Iftimovici, în articolul *Premiul Nobel – 1973 George Emil Palade și creația sa științifică*, urmărind și vizita lui Palade la Institutul de virusologie București și întâlnirea cu prof. Nicolae Cajal, Mircea Ionescu-Varo, Radu Portocală, acad. Șt. S. Nicolau, Matei Balș și alții. □ Traduceri din Anna Ahmatova de Victor Tulbure. □ Eseul *Arta este atitudine* de H. Wald. □ *Note de drum* de Adrian Marino.

• [„**Ramuri**”, nr. 11] Redacția revistei titrează: *Succes deplin lucrărilor celui de-al XI-lea Congres al partidului! Spre viitorul comunist al României*: „Realizarea Directivelor Congresului al XI-lea, a Programului partidului și a prevederilor Tezelor, a cărei garanție rezidă în re alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de scriitor general al partidului, va ridica societatea noastră pe noi culmi de civilizație și progres, va spori bunăstarea materială și spirituală a întregului popor, asigurând nașterii noastre un loc demn în marea familie a popoarelor libere, sporind contribuția României la creșterea prestigiului socialismului în lume [...]”. ■ Al. Piru scrie despre poezia lui Al. Raicu: „Patru volume de versuri publicate între 1936 și 1941 și două volume de proză dintre care unul, *Puntea din vale*, un roman postfațat de G. Călinescu, nu l-au impus pe Alexandru Raicu [...] om extrem de amabil, discret, cunoscut mai ales în cercurile găzătărești. Autorul a revenit încă din prestigiul deceniului al cincilea cu încă trei volume de proză (*Vâltoarea*, nuvelă, 1950 [...]) și cu alte patru volume de versuri, nu mult diferite de primele [...]”. ■ În cadrul secțiunii despre *Jurnal*, Eugen Simion prezintă *Instrumente pentru cunoașterea literaturii*: „Cele trei *Panorame* publicate recent în Editura Eminescu (*Romanul românesc contemporan*, *Nuvela românească contemporană* și *Reportajul românesc contemporan*) sunt niște instrumente de lucru, utile și publicului larg și celui care studiază sistematic fenomenul literar actual, cum am avut prilejul să remarc recent, în revista «Luceafărul». Caracterul lor festiv este evident, dar dincolo de acest aspect să vedem felul în care sunt alcătuite și valoarea lor critică”. ■ Marian Barbu publică *Ipostaze contemporane ale eroului comunist*: „Romanul românesc din ultimii ani implică socialul ca pe o determinare axială, care se manifestă direct sau indirect în diferite planuri ale construcției nara-

tive. Mutațiile survenite în conștiințe, ca ecou iminent al transformărilor sociale și politice din țara noastră, fac ca personajele epice să nu mai acționeze unilateral, să nu mai fie conturate într-o unică pastă, ci să se afirme distinct în cadrul unui caleidoscop caracterologic”. ■ La *Cultură, umanism, contemporaneitate* se referă Pompiliu Marcea, Ilarie Hinoveanu. □ Pompiliu Marcea, *Dimensiunea umană a artelor*: „Orice creator este opera omului, având drept obiect și destinație omul. Stabilind obiectul și destinația actului creator, ajungem la constatarea altruismului său, în sensul că autorul se adresează semenilor săi, dintr-un cerc mai îngust sau mai larg, mergând până la a face din întreaga umanitate spectatorul și contemplatorul creației lui”. □ Ilarie Hinoveanu, *Nobila menire a creației artistice*: „Citind documentele Partidului Comunist Român, pentru cel de-al XI-lea Congres – proiectele Programului și Directivelor, Tezele –, ca om de cultură și artă, asemenea tuturor cetățenilor patriei, sunt stăpânit de o satisfacție deplină, de o mândrie izvorâtă din sentimentul de a fi participant nemijlocit la marea operă istorică de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de înaintare spre comunism. Constatăm în litera și spiritul lor o lucidă abordare – de pe pozițiile materialismului dialectic și istoric, ale socialismului științific – a problemelor societății românești de azi și de mâine, a dinamicii lumii contemporane”. ■ Continuând rubrica despre *Scriitori din Oltenia*, Fl. Firan se ocupă de *Adrian Păunescu*: „Poet de mare talent, prozator și gazetar de excepție, Adrian Păunescu a fost considerat de critica mai recentă drept un «un macedonskian, trecut însă prin școala lui Arghezi. De la primul a moștenit frenezie imaginativă și gustul pentru patosul verbal. Al doilea l-a învățat arta detentei crude, sarcastice»”. ■ La rubrica destinată *Cărții*, semnează recenzii Romulus Diaconescu, M. Conor, Mihai Pelin, Petre Anghel. □ Romulus Diaconescu se referă la cartea lui Ilie Purcaru, *Un elefant pentru doi oameni*: „Premiul Uniunii Scriitorilor, obținut de volumul *Un elefant pentru doi oameni* constituie, de fapt, încununarea unei activități prodigioase, pe care Ilie Purcaru o susține, în domeniul reportajului, de mai mult de două decenii. Cultivând cu consecvență un gen al cărui statut literar suscită însă dezbateri aprinse, Ilie Purcaru depune o pledoarie directă pentru validarea condiției sale avantajoase, oferind, deseori, argumente strălucite”. □ Tot despre o carte a lui Ilie Purcaru scrie și Mihai Pelin, *Bunica Beps*: „O carte de versuri, semnată de un reporter consacrat ca atare este prin excelență în măsură să provoace nedumerire. Însă, desigur, numai în cugetul celor care, până acum, nu l-au întrezărit sau nu au avut bunăvoința să-l întrezărească pe poetul care somnola printre rândurile reportajelor”. □ Petre Anghel se ocupă de *Tăietorul de lemne*: „noua carte a lui Mircea Ciobanu este, înainte de orice, un roman al ideii de roman. Spațiul și acțiunea, atât cât există, se țin pe măsură ce autorul încercă să-și dovedească – lui și prietenei sale, destinatară acestei lungi epistole – că mai presus de poveste stă, mai totdeauna, ideea care o cuprinde”. ■ La piesa de teatru a lui Ion D. Sârbu se referă Romulus Diaconescu-

cu: „În *Amurgul acela violet*, Ion D. Sârbu manifestă, încă, apetitul poetizării edulcorate, prin comentarea orizontală a evenimentelor deja explicate; de aici, lesne depistabil, stilul declamatoriu specific unor replici, ce traduc adevăruri modeste și, fără îndoială, anoste [...] Alteori, dramaturgul nu oferă nicio șansă echivocului, invocând simboluri care, prin finalitate, se suprapun replicilor [...]”.

● [„*Steaua*”, nr. 11] Număr pus sub semnul evenimentului politic: „Semnificația Congresului al XI-lea. Spre viitorul comunist”. Prin urmare, articolele și poeziile publicate sunt și ele pe aceeași temă. Marin Ionescu, *Perspectiva ideologică și creație culturală* („Societatea noastră, aflată în noua etapă a dezvoltării sale economico-sociale – etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate – promovează o impetuoasă mișcare a conștiințelor, ceea ce, firește, pune activitatea ideologico-educativă pe prim plan [...]”); Petru Poantă, *Sensuri ale noii sensibilități umane* („Ne-am edificat asupra acestor probleme precum și asupra necesității angajării literaturii citind proiectul Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, o cartă a națiunii, nu numai temerară, ci și de un puternic realism și de clarviziune. Nu este vorba doar despre dezvoltarea amplă a unei țări, ci și despre conturarea unei umanități”); „Pe lângă funcția evaluativă, de «interogație estetică», critica trebuie să-și asume și pe aceea prospectivă. Specializarea limbajului său va merge până la modificarea acestuia. Se știe că noile orientări ale criticii marxiste din alte țări încearcă o apropiere a limbajului de acela al economiei politice, mai mult, de structurile acesteia”); Adrian Popescu, *Poezia expresie a timpului* („S-a văzut de atâtea ori, că o priză asupra fenomenului este mai mult decât binevenită, iar «îmbăierea în lucruri» refacerea contactului cu dimensiunile concrete un mod de a refuza sterilitatea și convențiile aride”); „Practica unui contact rapid cu Opera atrage, după sine, câteodată, o concepție a funcționalității imediate, inadecvată naturii lirismului. Ca și ariditatea conceptuală, de altfel, extreme binecunoscute, maluri la fel de stâncoase, unde ambarcațiunea fragilă a poeticii poate eșua. Între malul filozofant și concretețea strălucitoare a sentimentului, numai nisipul curat, aurifer, al poeziei *dintr-un loc și timp anume*, răspuns pe măsura imperativelor contemporaneității, poate garanta ascensiunea spre esențial și memorabil”); „Regândirea unor noțiuni cum este patria, trecutul, vechimea, prezentul, seamănă, tot mai mult, pentru artist, cu o datorie morală”); Valentin Tașcu, *Obiective ale criticii actuale* („Mai lipsește criticii și criticilor mai ales curajul de a se pune în fruntea mișcării literare; practici mărunte și interesate o mai împiedică să-și manifeste personalitatea de direcție. Programul partidului nostru vine și aici să-i recunoască însemnătatea, pe care ea însăși o neglijează și să-i ofere soluțiile eficiente pentru câștigarea unui rost de sine stătător [...]”). ■ Scriu poezie tributară momentului Al. Andrițoiu (*Un verb latin și roșu*), Adrian Popescu (*Partidul țării pururi române ești*: „Parti-

dul ca un fluviu, ca o deltă,/ tărâm de vis care-a-nflorit sub cer,/ grai dunărean, miracol și temei/ se varsă-n marea strămoșilor mei.”), Horia Bădescu (*Elegie pentru capul Mariei Sale voievodul Mihail*), Virgil Nistor (*Aievea visul*), Ion Mărgineanu (*Țară*), Ion Bănuță (*Panorama vorbei*), Aurel Rău (*Totem: „Poporul meu e cântecul în această seară”*), Tiberiu Utan (*Bucură-te*). ■ Eugen Uri-caru elogiază cercetarea întreprinsă de criticul și teoreticianul Ion Vlad, alături de colaboratorul său Cornel Robu, o *Panoramă a romanului românesc* (Eminescu, 1974) pe o durată de 30 de ani, o încercare de a surprinde „tendențele, direcțiile de dezvoltare ale unei mari părți a literaturii noastre postbelice”, „o panoramă reușită”, „meritorie”, „o lucrare de referință bogată în sugestii și cu o impresionantă documentație”. ■ Un frumos și incitant eseu despre prietenie scrie Teodor Vârgolici, mergând pe urmele filozofice, istorice și literare ale acestei teme (*Cuvânt despre prietenie*). ■ Nicolae Balotă caută și el prezența Eladei „ca topos poetic și ca mediu formator al unei viziuni poetice” în poezia română și le găsește la Eminescu în *Memento mori*, la Lucian Blaga (poet orfic care face elogiul zeului Pan sau în volumul *Pașii profetului*), la Macedonski în romanul *Thalassa*, la Ion Barbu (ciclul *Isarlák*) și G. Călinescu, definindu-se amândoi printr-o apartenență la o Eladă spirituală, la I. Pillat (în *Visări păgâne*), la Al. Philippide. ■ La rubrica „viața cărților”, Gh. Bulgăr recenzează volumul de poezie a lui Petre Ghelmez, *Sonete noi* (Eminescu, 1974), căruia îi dă următorul verdict: „Uneltele cele vechi, cuvintele noastre de toate zilele, dobândesc în aceste sonete ale lui Petre Ghelmez o noblețe nouă, asigurând mesajului poetic audiența cea mai largă, indice al valorii unei creații.” Tot aici, T. Tihan scrie o recenzie la romanul „formării unui caracter în împrejurările nu atât excepționale cât obișnuite ale vieții”, *Licheni* (Dacia, 1974) de Constantin Cubleșan, un critic „convertit la literatură”, cu o evoluție „demnă de interes” și „pilduitoare pentru tinerii grăbiți să se afirme direct prin roman, cu toate că o precară cunoaștere a vieții și a normelor pe care genul le presupune nu le-ar da dreptul să-i abordeze prea devreme formula”. ■ Rubrica „poșta redacției” este semnată de Adrian Popescu.

• [„Teatrul”, nr. 11] Articolul de fond, scris *În întâmpinarea Congresului al XI-lea al P.C.R.*, este intitulat *Hotărârea țării întregi*, exprimând adeziunea revistei la programul partidului: „Ne înscriem, cu bucurie și emoție, cu satisfacția împlinirii unui gând creator, în rândurile tuturor comuniștilor, ale tuturor oamenilor de artă și cultură, ale întregului popor muncitor, propunând re alegerea iubitelui nostru tovarăș Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului. Această idee majoră, împărtășită de unanimitatea poporului, este garanția supremă a înfăptuirii tuturor obiectivelor din Program și Directive, este chezașia progresului, a bunăstării și fericirii în România socialistă”. ■ Mihnea Gheorghiu publică *Continuitate național-istorică*, articol în care afirmă că „scrisul public are [...] dincolo de obligațiile sale „pur” estetice, sau estetizante, multe altele în plus și anume cele mai importante: acelea ce țin de importanța lui

istorică, ca factor de umanizare și de progres în lume. Această din urmă și determinantă însușire a lucrului artistic destinat maselor mai largi nu-l poate părăsi pe un artist în exercițiul funcției sale sociale, al răspunderilor sale. [...] Înțelegem, prin urmare, extrema importanță și actualitate națională și internațională a orientărilor cuprinse în capitolul pe care Programul P.C.R. îl dedică rolului presei, radio-televiziunii și altor mijloace de informare în masă, tuturor artelor, inclusiv teatrul, în dezvoltarea țării noastre pe termen mai lung”. ■ Alexandru Balaci publică *Omul contemporan în centrul scenei*, având ca subiect teatrul românesc contemporan ce „dezbate înalte valori umaniste”. □ Dina Cocea scrie despre *Teatrul și formarea conștiinței socialiste*. ■ *Ancheta revistei „Teatrul”* se ocupă de *Condiția și misiunea teatrului nostru*. În acest context, Nicolae Dragoș scrie despre *Supremația ideii*, Valentin Silvestru – *Meditând la destinul teatrului*, Mihai Nadin – *Cuvântul și valoarea lui*, Laurențiu Ulici – *Spiritul actualității* („Mult așteptatul reviriment al dramaturgiei noastre contemporane, prevăzut de către cei optimiști cu un deceniu în urmă, nu s-a produs încă. Avem, ce-i drept, astăzi câțiva dramaturgi importanți (clasicii, de-acum, Aurel Baranga, Horia Lovinescu, Paul Everac, precum și laborioșii Al. Mirodan, Teodor Mazilu, Ion Băieșu), unii iviți în acest ultim deceniu (între ei Paul Anghel, Romulus Guga, Paul Cornel Chitic, Iosif Naghiu și, mai ales, D. R. Popescu, probabil cel mai interesant dramaturg de azi), dar nivelul general al dramaturgiei e mediocru și, în orice caz, mult sub valoarea poeziei și a prozei”). ■ Ion Pascadi scrie despre *Criterii de valorizare*: „Discuția privind condiția literaturii noastre dramatice în contextul socio-cultural pe care-l străbatem pune numeroase probleme privind statutul ei estetic, relația cu realitatea socială, funcția ei specifică, modalitățile sub care circulă, condițiile în care prin interpretare capătă „existență scenică”, toate vizând în ultimă instanță locul ei în ierarhia valorilor literar-artistice. [...] Un criteriu general valabil pentru întreaga artă, ba chiar pentru valorizarea întregii culturi, este cel al *umanismului* propriu societății noastre. Vorbind despre literatură în general acesta presupune că omul – ca totalitate a relațiilor sociale, cum se exprima Marx – este atât obiectul artei cât și subiectul căreia i se adresează, ale cărui idealuri și năzuințe le exprimă. [...] Literatura dramatică face lucrul acesta în modul cel mai direct prin caracterul ei ANTROPOMORF, în sensul că însăși construcția ei se întemeiază în exclusivitate pe PREZENȚA UMANĂ a PERSONAJULUI. Expresivitatea ei este realizată prin om în sensul că acesta poartă încărcătura artistică fără vreun alt intermediar, că valențele textului se cer actualizate printr-un reprezentant tipic al unei atitudini, mentalități, situații”. □ Aurel Bădescu semnează *Permanența unor exigențe*, abordând tematica rolului teatrului în societate. □ V. Mândra scrie despre *Literatura dramatică și moralismul epocii socialiste*, Bogdan Ulmu despre *Prezentul istoric*, V. Moglescu despre *Mișcarea realului*. ■ Leonida Teodorescu publică *Realismul: factologie sau sens* în care abordează „pro-

blemele esențiale ale literaturii realiste de astăzi”. ■ În *Premii pentru dramaturgie*, sunt prezentate piesele autorilor premiați de Uniunea Scriitorilor pe anul 1973: *Chițimia* de Ion Băieșu, *Sâmbătă la Veritas* de Mircea Radu Iacoban, *Femeia fericită* de Corneliu Leu, *Într-o singură seară* de Iosif Naghiu. □ În *Discuții*, Mircea Braga publică „o încercare de definire a «artei spectacolului»”, intitulată *Literatură și spectacol*. □ Paul-Cornel Chitic prezintă simpozionul *Valorificarea scenică a dramaturgiei românești*, eveniment ce a avut loc la Cluj, la care au participat, printre alții, Andrei Strihan și Florin Tornea. ■ Paul Tutungiu prezintă *Colocviul criticilor dramaticei* intitulat *Etic și politic în dramaturgia contemporană*, eveniment ce a avut loc la Bacău, coordonatorul evenimentului fiind Valentin Silvestru. Au mai participat Mihail Sabin, Romeo Profit, Andrei Strihan, Margareta Bărbuță, Ion Pascadi, Victor Parhon, George Genoiu ș.a. □ Constantin Radu Maria prezintă *Gala recitalurilor dramatice*, eveniment aflat la a treia ediție, ce s-a desfășurat la Bacău. ■ Mircea Mancaș publică „*Preliminarii*” la o *sociologie a teatrului*, studiu în care pleacă de la ideea că „explicarea sociologică a oricărei manifestări creatoare a devenit în epoca noastră străbătută de sensul dialectic al interdependenței relațiilor «individual-social» o incontestabilă axiomă”. □ În *Cronica dramatică* I.P. prezintă *Marea expediție* de Romeo Muller (Teatrul Giulești); Cristina Constantiniu scrie despre *Într-o singură seară* de Iosif Naghiu (Teatrul de Stat din Reșița) și despre *Misterioasa convorbire telefonică* de Virgil Stoenescu. □ În *Turnee* Valeria Ducea prezintă *Rugul* de Octav Măgureanu (Teatrul de Nord Satu Mare, secția română). □ În *Note* se semnalează tipărirea volumului *Mihail Eminescu - Articole și traduceri (I)*, „a versiunii românești după E. Röttscher”, fără a se menționa editura.

● [„**Transilvania**”, nr. 11] În *Album sentimental* citim *Transfăgărășanul*, semnat Nicolae Ceaușescu, un fragment din Cuvântarea la Marea adunare populară prilejuită de inaugurarea drumului național Transfăgărășan. □ Versuri semnează: Vasile Dan (*Lumina patriei*), Mira Preda (*Unsprezece stindarde*), Maria Holcan (*În inima fiecărui poet*), Claudia Ilie (***). ■ Editorialul *Congresul Comuniștilor* este semnat „Transilvania”: „Trăim astăzi momentul în care procesul construcției socialiste a intrat într-o fază a împlinirii, a întregirii sale sub toate aspectele, aceasta, evident deschizând o nouă etapă de dezvoltare, mult mai amplă și mai complexă. Acest moment istoric este cuprins, în liniile sale esențiale, în obiectivul central al Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român – eveniment de excepțională însemnătate în viața partidului, a întregului nostru popor – prin care se marchează o etapă nouă în activitatea de organizare și conducere a operei de edificare a socialismului și comunismului pe teritoriul țării noastre, în întreaga dezvoltare a societății românești”. ■ Marian Papahagi publică esele *Divagație despre traduceri*: „În dialogul său cu lumea contemporană, cu cultura contemporană, cultura românească se arată a fi o prezență vie și dinamică. Desigur, pătrunderea capodoperelor literaturii

române în alte limbi se face anevoios și nu întotdeauna cu cele mai bune rezultate. Dar dialogul de care aminteam presupune un efort sporit și din partea noastră, ceea ce înseamnă nu numai o evoluție numerică, ci și calitativă. Politica traducerilor presupune judiciozitate și spirit critic în selecția autorilor, traducătorilor și titlurilor, în alegerea modalităților de editare celor mai adecvate. Putem face mai mult pentru cauza culturii românești în lume. Cu certitudinea îndeplinirii unui act de conștiință”. ■ Laurențiu Ulici scrie despre *Dificultatea universalității*: „Dacă universalitatea unei creații profund naționale este o aspirație ce se validează istoricește, nu mai puțin complicată este intrarea acestei creații în circuitul universal. Căci nu e același lucru a fi universal cu a intra în circuit universal. Se pot cita sumedenie de scriitori și de opere literare cu adevărat universale, care n-au intrat sau au intrat foarte târziu în circuitul universal. Fenomenul acesta are o logică a lui, ce nu e străină de anume situații obiective de ordin istoric, lingvistic, ideologic, etc., care-l determină. Eminescu al nostru a intrat, cât a intrat, târziu în circuitul universal și, în orice caz, mai puțin decât, să zicem, Marin Sorescu. Tudor Arghezi a intrat dezavantajat de traduceri. Un poet ca Ion Barbu este, practic, fără circulație universală. La fel Blaga, la fel Bacovia, chiar și Sadoveanu, din care s-a tradus mult, dar nu esențial. Dincolo însă de condițiile obiective ale absenței din circuit universal a unor opere naționale de valoare universală, există niște piedici. Mă gândesc la ceea ce îndeobște se cheamă propagandă culturală, fără de care astăzi, într-o epocă a avalanșei informaționale emise din toate «vociile» «galaxiei Gutenberg», nu se poate concepe circulația universală a valorilor spirituale. Se cade să recunoaștem că, în această privință, nu stăm deloc strălucit, lipsindu-ne, deocamdată, o metodologie adecvată. Când vom avea vom putea pretinde un acces mai firesc pe banda circulantă a culturii mondiale. Cu atât mai mult cu cât în literatura și arta românească de azi există acele opere care să merite efortul de a fi lansate în această operațiune”. ■ Sub titlul *Programul Partidului – Conștiință și realitate* citim: □ *Dialectica lui „a avea” și „a fi” în perspectiva făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării României spre comunism* de Marin Panait: „Activitatea ideologică a partidului, care vizează în cel mai înalt grad idealul lui «a fi», demonstrează, în primul rând, necesitatea istorică obiectivă a marilor idealuri pentru care luptăm. Dar caracterul lor legic nu înseamnă că ele se înfăptuiesc de la sine. De altfel, se știe că determinismul social se manifestă numai prin intermediul oamenilor. Aceasta presupune cunoașterea legităților, a soluțiilor optime în condițiile date, pentru ca astfel să se poată acționa în sensul progresului istoric; să se accelereze mersul înainte al societății noastre. În felul acesta, teoreticul se practicizează, iar practicul se teoretizează”. □ *Istoria cu argument politic* de Nicolae Nistor și Mihai Racovițan: „Programul Partidului Comunist Român de făurire al societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism reprezintă, înainte de toate, chintesența întregului pro-

ces istoric al poporului nostru. Această Cartă fundamentală ideologică și politică a partidului, elaborată pe baza concepției materialismului dialectic și istoric, a legilor obiective ale dezvoltării sociale și naționale are rădăcini adânc înfipite în istoria milenară a poporului român, istorie stând sub semnul luptei îndârjite și necurmte pentru păstrarea ființei sale, pentru asigurarea continuității în străvechea-i vatră, în ciuda atâtor vitregii aduse de derularea veacurilor. Luptele maselor populare împotriva exploatării sociale, strâns împletite cu luptele împotriva dominației străine, încă de la apariția primelor formațiuni statale românești, și-au pus amprenta asupra destinului istoric al poporului nostru, caracterizat prin luptă hotărâtă pentru libertate și unitate”. ■ Carol Göllner și Eugen Onu semnează *Sarcini noi pentru științele sociale*: „În prezent, activitatea științifică din țara noastră trece printr-o perioadă de profunde transformări și înnoiri. E vorba de concentrarea tuturor forțelor – fie ele din domeniul activității direct productive, fie din cadrul învățământului superior sau al institutelor de cercetare – în jurul unor teme fundamentale, realizate în strânsa colaborare. Deci, de asigurarea unei strânse legături între învățământ, cercetare și producție, urmărind atingerea, pe această cale, a unei eficiențe sporite a tuturor acestor sectoare de activitate. Încă din anii trecuți – arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința națională a cercetării științifice și proiectării (24–25 octombrie 1974) – partidul și statul nostru a desfășurat «o activitate susținută pentru unirea eforturilor umane și materiale din domeniul cercetării și proiectării în vederea îndeplinirii programului acestui cincinal». Și procesul acesta de unificare va continua, ajungându-se la modalități din ce în ce mai perfecționate și eficace, și în viitor”. ■ În *Studii* Al. Tănase publică *Filosofia marxistă ca sistem și destinul ei contemporan*. ■ Ioan Adam scrie despre „*Viața cere viață*”: „O prozatoare și o poetă (Sânziana Pop și Gabriela Melinescu) scot împreună o seducătoare carte de reportaje paralele, în care, în oglinzile a două sensibilități, se reflectă aceleași fapte și ipostaze ale actualității. Gestul celor două scriitoare nu-i lipsit de insolit, fiind, într-o anume măsură, chiar polemic. Să ne înțelegem însă. Este insolit nu fiindcă ar fi lipsit de antecedente. Dimpotrivă! Reportaje în tandem au mai scris Corneliu Ștefanache și Mircea Radu Iacoban, Radu Mareș, Nicolae Prelipceanu și Vasile Sălăjan, ca să citez doar câteva exemple. Noutatea, sâmburele polemic trebuie căutate în funcția cu care este investit reportajul de către cele două autoare, în viziunea asupra lui. [...] Nu este o lectură oarecare, ci una soldată cu bune rezultate în planul literaturii. Aș risca afirmația că punctele vulnerabile ale acestei cărți se datoresc epuizării prin exces a calităților «literare». Însă dincolo de accidente precum calofilia, un gust nu întotdeauna suficient reprimat pentru perioada metaforizantă, *Viața cere viață* este o carte de reportaje întrutotul remarcabilă”. ■ Apar două cronici literare: □ Mircea Tomuș scrie despre volumul *Labirintul* de Francisc Păcurariu: „Iată o carte care n-a solicitat atenția cronicarilor de prin săptămânalele în vogă, cu ochiul sensibil mai mult

la spectacolul literaturii decât la autenticul ei spor în substanță. Păcat, pentru că, sub aparența modestă de jurnal particular, romanul lui Francisc Păcurariu ascunde o construcție solidă și pe care suntem cât se poate de încredințați că viitorul o va situa în locul meritat, ca pe un reper masiv al epicii transilvane, alături de *Pădurea spânzuraților*: aceeași implantare a dramei individuale într-un act de răscolitor tragism al istoriei, aceeași tragică răscruce a destinului individual și a celui colectiv”. □ Titu Popescu prezintă *Paznic de far* de Geo Bogza: „Autorul are o inepuizabilă disponibilitate în alerta schimbării unghiului de atac, deschizând perspectiva și adâncind semnificațiile prime prin mijloace plurivoce, ca: apelul la istoria națională sau de aiurea, evocarea marilor personalități ale umanității, anexarea melancolică a spațiilor exotice, îmbăierea voluptoasă în apele mitologiei, vestimentația cosmică a ideilor, amânarea acumulativă a dezlegării, poezia-manifest, parabola cu tâlc fabulist etc. În sprinjalul fortifiant al acestora, un curent subteran al debitului artistic antrenează fluxuri stilistice, pe unele iarăși numindu-le: determinări graduale ale grandiosului, comparația livrescă, epitetul înnobilitant, triada adjectivală superlativă sau cea frazeologică interogativă, ampla cadență a ultimatumului, augmentarea prin epitetele cosmicizării, folosirea pluralului angajant, directivarea imperativului ș.a. [...] *Paznic de far* este o carte a devotamentului. Fiecare diplomă de vineri a umanismului exprimă, cu puterea emoției, «alergia la impostură» a autorului”. ■ În *Bibliografie* citim despre *Publicistică și proză la Editura Cartea Românească*, Cartea de teatru, noutăți din editura Eminescu. Rețin atenția: *Paradisul murdar* de Ioan Grigorescu și *Semnul șarpelui* de Mircea Micu (C.R.). ■ În *Revista revistelor* este prezentat cuprinsul publicațiilor, împărțit în grupe: *Ideologie, Poezie, Proză, Critică, Istorie literară, Literatură universală*.

• [„**Vatra**”, nr. 11] În secțiunea *Filtre* sunt consemnate aparițiile a trei antologii: poezie – *Eroica*, volum antologic de poezie patriotică (Minerva, 1974); proză: *Se naște o lume – culegere de proză românească antifascistă*; critică: *Misiunea scriitorului contemporan. Idei și atitudini literare*. Este continuat articolul lui Cornel Moraru despre necesitatea unei sociologii literare. □ Dan Culcer publică un articol despre romanul românesc contemporan intitulat *O panoramă a romanului românesc contemporan*. □ Geo Basarab scrie despre un montaj de versuri făcut de niște studenți târgumureșeni, alegând poeziile din: Nichita Stănescu, Ana Blandiana, Dumitru Popescu, Marin Sorescu, Ben. Corlaci, Adrian Păunescu, Ion Caraion etc., precum și din R. Tagore și B. Brecht □ Prezentarea piesei lui D. R. Popescu, *Piticul din grădina de vară*.

• [„**Viața militară**”, nr. 11] Publică versuri Nichita Stănescu (*Soldații noștri, Înfierare, Eroii primei noastre uniri*), Gheorghe Tomozei (*Numele țării, De unde începe țara, Sunt, țară, tu*), Victor Tulbure (*Facla libertății, Glasul omeniei, Străbuna vatră*), alături de tinerii: Dinu Eleodor (*Cu lumina de cântec pe inimă*), Al. Florin Țene (*Flori pentru tânărul căzut în ultima zi de război*),

Aurel D. Câmpeanu (*În fiecare tindă*), reportaje: Cristian Leon (*Piscuri ale măiestriei*), G. F. Cozma (*Raportăm poporului și partidului, O filă din cartea de onoare*), Constantin Șola (*Faptele și gândurile țării*), Constantin Strună (*Bucuria toamnelor bogate*), proză și însemnări: Nicolae Jianu (*Un grănicer și timpul lui*), Banu Rădulescu (*Cenaclu*), Nicolae Mărgeanu (*Flăcăul de pe Siret*), Mircea Radina (*Elogiul tinereții*), G. F. Cozma (*După legea deltei...*), Iacob Prada (*În mijlocul ostașilor de la bornă*), Lucian Dumitrescu (*Așteptând*). □ În rubrica *Viața cărților* o cronică literară este consacrată, sub semnătura lui Nicolae Baltag, volumului antologic *Patriei, cântările mele* de Nicolae Tăutu, apărut în editura Militară, o alta, semnată de Victor Atanasiu volumului de nuvele *Vatra* de Aurel Mihale. □ Mircea Micu anunță apariția volumului *Săgeți*, o antologie de catrene satirice și epigrame realizată de Mircea Cârloanță. □ Mihai Iordănescu prezintă un prim rod al efortului său de a impulsiunea *educația patriotică prin manualele școlare* semnalând apariția în editura Ion Creangă a antologiei îngrijite de Emil Manu, *Cântare libertății*. □ Mircea Iorgulescu prezintă volumul de versuri *Iubire de țară* al scriitoarei Elena Gronov Marinescu. □ Poșta redacției este semnată de Nicolae Mărgeanu, care corespundează cu Constantin Mărăscu, Ioan Benche, Aurel D. Câmpeanu.

• [**„Viața românească”, nr. 11**] Alexandru Balaci semnează textul *Literatura în lumina Programului Partidului*: „Trăim o epocă a eroismului acțiunilor maselor, iar raționalitatea realistă a scriitorului își extrage seva din conștiința unei asemenea uriașe realități existențiale. Observarea absolut scrupuloasă a realității și respectarea integrală a adevărului sunt principii estetice fundamentale, care acordă creatorului de artă o înaltă demnitate morală. Paginile grandiosului document al Programului partidului vor fi, vreme îndelungată, prilej de meditație profundă pentru fiecare om al muncii din Patria care se îndreaptă, în uriașa ei efervescență creatoare, către luminile comunismului”. ■ Liviu Rusu semnează textul *Preludiu la jurnalul lui Titu Maiorescu*: „Însemnările lui Maiorescu fiind primul adevărat jurnal din literatura noastră, și până astăzi unul din cele mai importante, nu e fără interes să încercăm o încadrare a lor în literatura genului”. ■ În textul *Vladimir Streinu și actualitatea literară*, Cornel Regman semnaleză apariția volumului *Pagină de critică, III, Marginali, Eseuri*, ediție alcătuită de George Munteanu (Minerva, 1974): „În tot chipul, lectura paginilor resuscitate ale lui Vladimir Streinu e un prilej de satisfacții și de fertilă meditație. În ele, problemele de actualitate întâlnesc cealaltă actualitate pe care o conferă realizărilor criticului talentul, gustul și știința desfolierii textului [...]”. ■ În cadrul rubricii intitulată *Cărți. Oameni. Fapte* semnează texte: Petre Got, Al. Săndulescu, Ștefan Aug. Doinaș, Fănuș Neagu, Victor Atanasiu, Ov. S. Crohmălniceanu, N. Steinhardt. □ În *Elogiul patriei*, Petre Got recenzează volumul lui Nicolae Dragoș *Scut de etern* (Eminescu, 1974): „Poezia civică este o permanență a scrisului lui Nicolae Dragoș. Spre deosebire de vo-

lumele anterioare, recentul [...] este dedicat în întregime problematicii sociale, în sensul cel mai elevat al cuvântului. Se știe cât de pretențios este acest gen de lirică. Nicolae Dragoș reușește să ne dea o carte necontrafăcută, ferită de clișeu și convenționalism. El realizează un portret interior al țării, vizând trecutul de luptă și restriți, de demnitate și sacrificiu, față în față cu zilele tonice și semnificative de azi”. □ Al. Săndulescu semnaleză apariția cărții *Caragiale și începuturile teatrului european modern* (Minerva, 1974) de I. Constantinescu: „Modernitatea dramaturgului român este în mod coerent și convingător demonstrată în stabilirea legăturilor dintre opera lui și izvoarele comediei. Și aici, I. Constantinescu fructifică o sugestie a lui Paul Zarifopol, dar trecând la o analiză comparativă și genetică pe care acela nu a întreprins-o”. □ Același recenzent se ocupă și de cartea lui Viorel Alecu, *Opera literară a lui G. Călinescu*: „Fără să exprime un punct de vedere și fără să analizeze cum se cuvine măcar una din marile opere ale lui G. Călinescu, ne întrebăm cui servește un asemenea studiu, scris într-un stil derutant prin flagranța improprietăților. Căci a spune despre autorul *Bietului Ioanide* că «denotă o memorie precoce», că «și-a completat viața sufletească cu sentimente tragice și înalt patetice» echivalează cu o manieră inadecvată cercetării literare, care, vorba lui V. Alecu, «ne calcă pe nervi până la exasperare»”. □ Despre poezia lui *Aurel Rău* scrie Fănuș Neagu: „Poezia lui Rău, cel mai adesea, e viscol lângă tâmplă; mister ce-așteaptă întruparea unei sănii de la sudul întunecat de răni. Iar când poetul coboară în fărâdelegile inimii, asediat de obsesiile împădurind vremea, prea tot nevindecat de tăcere îl înțeleg, el nu vrea să plângă cu ochii, lacrima-i lunecă între ferestrele oaselor”. □ Ov. S. Crohmălniceanu analizează romanul lui H. Panaitescu, *Probleme personale*: „Sub acest titlu voit anodin, H. Panaitescu a scris un mic roman, interesant prin încercarea de a surprinde la nivelul existenței cotidiene o atmosferă socială caracteristică momentului istoric 1948. Atenția autorului se întreprinde către oamenii de rând, prinși în rețeaua ocupațiilor curente”. □ *Rânduri pentru Nina Cassian* scrie Ștefan Aug. Doinaș: „Cu neînduratul ei fanatism de a visa, cu spontaneitatea-i nevindecată, cu luciditatea ei mult mai puțin blindată decât îndeobște se spune, cu sufletul împuns de culorile toamnei, cu dinții de aer ai cuvântului muzicii, Nina Cassian va continua să muște din timp: ritmic, elegant, necruțător, imprevizibil, așa cum păsările mușcă distanța pentru a săvârși rostul firii lor. Rostul Ninei Cassian a fost și rămâne mântuirea prin sunete”. □ *Paradisul pământesc al lui Milton* este descoperit de N. Steinhardt: „[...] Milton reprezintă în cultura universală cazul cel mai ilustru al poetului și prozatorului creator de literatură politică, partizană și pamfletară, iar capodopera sa, vestitul *Paradis pierdut*, constituie dovada peremptorie a posibilității unei arte care-i totodată de cea mai înaltă calitate tehnică și de cea mai indiscutabilă inspirație polemică. Milton este exemplul viu al artei pătimășe și luptătoare, și argumentul irezistibil împotriva opiniei conform căreia arta adevărată nu poate lua ființă decât în condiții de retracție a scriitorului din fața celor lumești”.

DECEMBRIE

1 decembrie

• [„Tribuna României”, nr. 50] În rubrica *Acasă* citim *Totdeauna, aici...* de Corneliu Șerban. □ În *Hyperion* este reprodusă o poezie a lui Tudor Argezi (*Eu, o Sombra*), traducere de Fernando Venâncio Peixoto da Fonseca. □ Sub titlul *Răsunet peste veac la Hora Unirii* citim poeziile semnate de Dimitrie Bolintineanu (*La unire*), George Lesnea (*Răsunet la Hora Unirii*), Ion Brad (*Balada Alba-Iuliei*), Grigore Hagi (*Vodă Cuza*), V. Voiculescu (*Albei-Iulii*), Alexandru Andrițoiu (*La Unire*), Adrian Păunescu (*Numi-vom deci Unire ceea ce suntem azi*). □ Sub titlul „*O nouă închegare, un nou echilibru*” apare un fragment din *Hronicul și cântecul vârstelor* de Lucian Blaga. ■ Citim *Eveniment politic culminant*, un reportaj de la Congresul al XI-lea: „Luni, 25 noiembrie. În Sala Palatului din Capitală s-au deschis lucrările celui de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român. Participă 2450 de delegați ai organizațiilor județene, invitați din Capitală și provincie, precum și 136 de delegați din 101 state reprezentând partide comuniste, socialiste, democratice, mișcări de eliberare națională și organizații progresiste. Sunt, de asemenea prezenți șefii oficiilor diplomatice acreditate în România, numeroși ziariști români, corespondenți și trimiși speciali ai presei de peste hotare. Deschiderea lucrărilor este transmisă în direct la radio și televiziune”. ■ Numărul este dedicat Unirii. Sub titlul *Unirea, sărbătoarea noastră, a tuturor* citim: □ Prof. dr. Virgil Cândea semnează *Unirea, voință și conștiință*: „Actul de la 1 decembrie 1918 a fost pregătit de întreaga dezvoltare istorică a poporului nostru: la Alba Iulia, hotărârea cea mai fierbinte exprimată până atunci de conștiințele românești a încununat două milenii de creație și de luptă”. □ Ion Lăncrănjan publică *Spunându-i țării, Țară*: „Există o dreptate inevitabilă în desfășurarea istoriei, conformă cu sensul principal al progresului social. Credința nestrămutată în această dreptate, răbdarea și stăruința, îndârjirea moștenită de la străbuni au ajutat poporul să realizeze, până la urmă, țeluri fundamentale: unitatea și eliberarea. Această credință, ca și alte simțăminte înalte, a fost păstrată și înmulțită prin ani de cei mulți, de cei ce ne-au lăsat moștenire *Miorița*”. □ Aurel Martin, *Aceiași gând, aceeași simțire*: „Ideea de matcă, ideea că aparținem uneia și aceleiași spiritualități distincte în contextul civilizațiilor lumii, este un adevăr răscolitor și tulburător, purtat în inimile noastre dincolo de timp și spațiu, oriunde ne-am afla. Este conștiința că aparținem aceleiași colectivități, care și-a vădit geniul creator prin folclor, s-a păstrat prin limbă și datini, a supraviețuit prin luptă, a dăruit umanității valori ca Eminescu, Enescu, Brâncuși, Coandă, Palade și a știut totdeauna să-și apere independența, libertatea, glia, visele, viitorul. Este conștiința că aparținem cu toată ființa noastră unei națiuni nobile și demne – națiunea română”. □ Prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, *Unitatea economiei naționale a României – rezultat al unei*

dezvoltări de secole. ■ În *Au venit, au zis, au făcut* reținem Scriitorul italian Gaetano Gangi: „Un public cunoscător, un mare circuit literar”, semnat de Magdalena Popa: „Autor a numeroase romane, poet și critic de artă, Gaetano Gangi își înscrie numele în rândul scriitorilor de prestigiu ai Italiei contemporane. L-am întâlnit, la București, cu prilejul apariției în limba română a romanului său *Legenda familiei Espinosa*, o frescă a vieții siciliene, urmărită radiografic pe planuri multiple. [...] – *Care este părerea Dvs. despre traducerea cărții Legenda familiei Espinosa în limba română?* – Cunos destul de bine literatura română clasică și bineînțeles, mulți scriitori contemporani români. Nu vreau să dau niciun nume pentru a nu-l supăra pe cei pe care, pe nedrept, i-aș omite. Doresc însă să vă cunosc și mai bine literatura, căci o literatură se cunoaște cu adevărat numai traversând o limbă în contact cu poporul, prin experiență directă. Am fost impresionat de numărul traducerilor de cărți din limba italiană într-o limbă sensibilă care exprimă totul, de numărul tot mai mare de cititori din România, interesați de realitatea literaturii contemporane. Este, deci, o bucurie pentru mine, că romanul meu a fost pus la îndemâna acestui public cunoscător, că a fost implicat în acest mare circuit literar. Sper ca, în primăvară, să mă pot întoarce la Dvs. Am vizitat până acum numai Bucureștiul; Muzeul Satului a fost pentru mine o surpriză și o încântare. Îl consider unic ca idee și realizare, un ansamblu de etnografie și poezie, sinteză și totodată detaliu. Vreau să cunosc țara, obiceiurile, tradițiile, să cunosc mai bine acest popor atât de ospitalier și opera în care este angajat, și care mi se pare un lucru minunat”. ■ Alexandru Ivăsiuc semnează *Nevoia de a fi tu însuși*: „Se știe că marea problemă care confruntă astăzi specia noastră este tocmai inegalitatea dezvoltării, generatoare de crize, seisme politice și de violențe ce pot duce și au dus la mari pierderi morale, materiale și de viați omenești de fiecare dată când dreptul națiunilor la autodeterminare a fost nesocotit. Înlăturarea unei asemenea crize grave nu e posibilă fără instaurarea unei noi ordini economice și politice în lume, în cadrul căreia fiecare națiune să-și decidă singură soarta, să-și aleagă după propria voință regimul de viață socială, să dispună în folosul său de propriile bogății, să nu fie expusă niciunei ingerințe din afară. România promovează în politica sa, cu fermitate, aceste principii și se situează, întotdeauna, alături de cei ce-și caută neatârarea, este opusă oricărei forme de împilare și nesocotire a dreptului națiunilor. Aici se îmbină interesele generale cu cele proprii, un principiu moral cu previziunea atât de importantă în politică. [...] Poporul român n-a fost niciodată închis față de lume și de marile curente de idei făcătoare de istorie, fie ele raționalismul iluminist, romantismul democraților revoluționari, marxismul, ca să vorbim numai de marile curente ale gândirii filosofico-politice. Însă asumarea lor adecvată, conform condițiilor proprii, dorința de a învăța, însă de a și crea, a întovărășit întotdeauna marile noastre momente istorice. [...] Fiind constant apărător al autodeterminării, suntem în rezonanță profundă cu cele mai puternice și profunde tendințe ale etapei

istorice pe care o parcurge acum omenirea. Independența și egalitatea, ordinea de drept sunt căi sigure pentru a ajunge la o adevărată colectivitate mondială, la adevărata și profunda colaborare și cooperare. A privi dialectica acestor interpe-lații este fascinant și demn de eforturile noastre de gândire”. ■ Sub titlul *Este scrisoarea lui Neacșu din 1521 cea mai veche atestare a limbii române?* se dau următoarele detalii: „Cele 628 de cuvinte românești (aproape de opt ori mai multe decât în *Scrisoarea lui Neacșu!*) cuprinse în documente latine și slavone și reunite acum, pentru prima oară, într-un *Dicționar al limbii române vechi* de profesorul G. Mihăilă, de la Universitatea din București, împing cu mai multe secole în urmă vechimea acestei atestări!”. □ În continuare apar câteva frag-mente din capitolul *Structura vocabularului românesc pe baza celor mai vechi atestări*. □ Dan Zamfirescu semnează *Permanența latină a vocabularului lim-bii noastre*: „Demonstrarea definitivă a permanenței vocabularului latin, a pre-ponderenței sale în ansamblul lexicului limbii române este un capitol dintr-o mare epopee a ultimilor ani, în care poporul român și-a afirmat în lume demni-tatea națională, demonstrându-și adevărurile de granit pe care ea se întemeiază”. ■ În secțiunea *Carte Al. Hanță* semnaleză volumul *Legenda noastră*, antologie editată de Fănuș Băileșteanu, studiu introductiv de Zoe Dumitrescu-Bușulenga (Albatros): „Astfel, prin utilizarea unui sistem de referințe, dispuse convergent, se ilustrează interferențele și relațiile de cauzalitate dintre ideea de familie și cea de societate, patrie, popor, în evoluția lor, asimilată unei «coloane fără sfârșit». Din această înlănțuire de concepte fundamentale se detașează sug-estiv un mod specific de abordare a relației dintre om și mediu, o filosofie a existenței dimensionată pe forța de creație și umanismul structural al poporului român”. ■ Andrei Pleșu revine la rubrica *Plastică*, în care semnează textul *Constantin Lucaci – un alchimist al veacului XXI*.

3 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 10042] Ziarul publică *Rezoluția Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român*.

4 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 10043] Al. Piru semnează *Literatura militantă compo-nentă spirituală a epocii noastre*: „Călăuzit de Partidul Comunist Român, înarmat cu ideologia marxist-leninistă, pe baza adevăratei științe privitoare la legile de dezvoltare a societății, poporul nostru știe astăzi care sunt țelurile că-tre care trebuie să se îndrepte și de ce energii dispune pentru pregătirea lor. Este normal în acest context – și documentele recentului Congres al partidului accentuează cu deosebită pregnanță acest lucru, subliniind responsabilitatea socială a creatorului de artă – ca scriitorii să nu rămână în afara rândurilor, să contribuie cu înzestrarea lor specifică la efortul general de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, la prefîgurarea lumii comuniste de mâine.

[...] Un adevăr este că literatura epocii noastre a produs numeroase opere viabile prețuite la noi, ca și în alte părți, că astăzi, poate mai mult decât oricând, scriitorul român aspiră la îmbogățirea patrimoniului național și mondial prin opere pătrunse de umanism revoluționar, de optimism robust, oglindind aspirațiile și încrederea poporului nostru în viitor, la realizarea unei literaturi care prin asemenea conținut «să se afirme nu numai pe plan național, ci și pe plan internațional», așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la Congresul al XI-lea. Categoriile de «literatură patriotică», «literatură militantă» sunt astăzi bogat reprezentate. Se întâmplă însă uneori ca sub această emblemă, alături de lucrări valoroase, să se publice și scrieri ne semnificative, caduce, goale declarații prolixе, înșirări mai mult ori mai puțin controlate de versuri, promisiuni fără garanția că vor fi ținute, relatări strict documentare în proză cenușie, entuziasme facile pentru întâmplări obișnuite. Asemenea producții pot apărea în cadrul unor manifestări cultural-artistice nepretențioase, pot fi supuse discuției, dar însumarea lor în sfera adevăratei literaturi, a literaturii durabile, este o eroare. Problema calității nu poate fi eludată și, în acest caz, rolul de îndrumător al criticii literare e necesar tocmai pentru a contribui la înălțarea creației în spiritul Programului Partidului Comunist Român aprobat de Congres. [...] Punctul de plecare al oricărui scriitor este realitatea în care trăiește. Scrisul este, neîndoios, în primul rând rezultatul unei experiențe de viață. Cine nu trăiește, nu cunoaște, nu vede, nu are ce comunica. Literatura unor eventuali mari cărturari, fără experiență de viață proprie ar fi, în cel mai bun caz, livrescă. Asta nu înseamnă că scriitorul cu experiență de viață trebuie să evite lecturile spre a fi original. «Ci trăiește, chinuiește și de toate pătimește» – spunea Eminescu – și vei ști să crezi. Literatura patriotică și militantă este corespunzătoare epocii noastre de avânt constructiv, revoluționar, este expresia activității tumultuoase desfășurate de poporul român în toate domeniile de activitate. Dacă este adevărat că toți marii scriitori au lăsat în operele lor o mărturie asupra contemporaneității, cu atât mai mult ne așteptăm ca literatura vremii noastre să lase viitorului o imagine grandioasă, de neuitat, în care urmașii să se recunoască pe ei înșiși”.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 7943] Laurențiu Ulici glosează pe marginea *Vârstei morale a personajului*: „Dacă identitatea psihologică are, în proză, o funcțiune mai ales de diferențiere între personaje, mai mult decât aceea biologică sau intelectuală, identitatea morală are mai ales rolul de a realiza, în literatura unei epoci istorice constituite și delimitate prin caractere specifice, unitatea personajelor sub semnul moralei societății înseși.”

• [„**Viața studentească**”, nr. 40] M. N. Rusu receptează volumul liric al lui Adrian Beldeanu – *Ceasornicul de aer* (Albatros). □ Rubrica *Sintagme* ironizează cartea „aparent serioasă” a lui Al. Raicu, *Luminile oglinzilor* (Minerva), în care autorul prezintă drept materiale inedite din Liviu Rebreanu (referate ale unor piese de teatru) niște texte [...] deja publicate în presă, încă din 1971, de către revistele „Amfiteatru” și „Tomis”.

5 decembrie

● [„Scânteia tineretului”, nr. 7944] Victor Atanasiu prezintă cartea lui Alexandru Ivăsiuc, *Pro Domo*, în care „forța seducătoare a expresiei, lipsită de orice gratuitate, este folosită mereu pentru a pune pe primul plan tensiunea ideii”. □ În romanul semnat de Petre Dragu, *Sugestii pentru Diogene*, Șerban Cionoff surprinde „două sensuri principale”: „nevoia de a evoca istoria reală a unei generații eroice și impulsul de a căuta, peste timp, permanențele, constanțele etice, umane ce leagă generația sa de cele care au urmat-o”.

● [„România literară”, nr. 49] Versuri semnează Gh. Lupașcu (*Privirile Patriei*), Alexandru Jebeleanu (*Simetrii; Vestigii; Maria de Mangop; Inscripție pe un pridvor; Dunărea la Sulina*), Victoria Ana Tăușan (*Despre lucrările firii*). □ Petre Banuș traduce din poeta finlandeză Katri Vala (*Poetul; Călătorie; Fluier de salcie; Fericirea*). □ Nina Cassian semnează traducerea poeziilor lui Eugène Guillévic (*Amintire; Din „Portrete”; Din „Conștiință”*). □ Mikó Ervin publică reportajul *Pe „Valea Frumoasei”*. □ Gabriel Gafița publică *Însemnări de călătorie din Norvegia*, intitulat *Bygdoy*. ■ George Ivașcu semnează editorialul *Pe spirala viitorului*: „În lumina Raportului prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, vibrând de efluvii de încredere și ale entuziasmului în care s-a desfășurat întregul Congres, înțelegându-se mai bine ca oricând ce înseamnă, ce poate însemna rolul personalității în istorie, documentele partidului – Programul, Directive, Rezoluția – se impun cu atât mai vii cu cât sunt expresia vastului generator de situație pe spirala viitorului de cucerit. Viitor a cărui imagine e prefigurată științific până în pragul mileniului al treilea, prag considerat nu o ipoteză, nu un concept utopic, ci, dimpotrivă, o culme îmbrățișată de pe acum cu ochii minții ațintiți spre orizontul societății comuniste”. ■ Pe prima pagină apare și *Ochii copiilor* de Ion Brad: „Cea mai frumoasă oglindă din lume sunt ochii copiilor. Mari, limpezi, plini de sinceritate, ochii aceștia care ne privesc din viitor au răscolit cu reflectoarele lor fantastice nu numai sufletele celor prezenți la evenimentul istoric al Congresului, ci însăși memoria istoriei”. ■ În *Viața literară* apar: □ Notă: „Luni, 2 decembrie a.c., la sediul Asociației Scriitorilor din București a avut loc sărbătorirea poetei Nina Cassian, cu prilejul împlinirii vârstei de 50 de ani. La festivitate au participat numeroși scriitori în prezența cărora au vorbit despre opera și personalitatea poetei: George Macovescu, Fănuș Neagu și Ștefan Aug. Doinaș. Adresându-se celor de față, Nina Cassian a exprimat emoționante cuvinte de mulțumire colegilor săi de muncă literară și crez artistic”. □ „Festivalul Cărții Românești”: „Între 25 noiembrie – 1 decembrie, la Timișoara s-a desfășurat «Festivalul Cărții Românești», care a inclus numeroase manifestări desfășurate la «Salonul literar al Bibliotecii județene» și la Librăria «Eminescu». La recitalurile de poezie patriotică și-au dat concursul Anavi Ádám, Vladimir Ciocov, George Drumur, Anghel Dumbrăveanu, Al. Jebeleanu, Franz Liebhard, Hans Mokka, Draga Mirianici, Mircea Șerbănescu, Franyó Zoltán”. □ În *spiritul*

colaborării reciproce: „În cadrul colaborării dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor din R.P. Bulgaria, ne-au vizitat țara Ivan Trenev și Atanas Mandadjiev; de asemenea, în cadrul înțelegerii similare cu Uniunea Scriitorilor din R.P. Ungară, a sosit la București, Kálmán Béla și Vidor Miklós. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R.S. România și societatea de Sud-Est Europeană, au sosit la București scriitorii vest-germani Wolfgang Hädecke, Peter Hamm, Walter Kempowski și Herbert Rosendorfer. * Conform înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România și Uniunea Scriitorilor din R.D. Germană, au vizitat această țară Vera Călin, Jánosházy György, Palocsay Zsigmond și Paul Daniel, – iar recent a plecat la Berlin Dana Dumitriu. În cadrul înțelegerii similare cu Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S., au plecat la Moscova Maria Nițescu, Daniel Dumitriu, I. D. Teodorescu, Helga Reiter, Marcel Mihalaș, Aurel Gurghianu și Mihai Ungheanu. Tot astfel, în cadrul înțelegerilor respective, au vizitat R.P. Ungară Al. Simion și Covaci János, și R.P. Polonă, Liviu Petrescu și Jancsik Pál”. □ *Sărbătorirea lui Pierre Ronsard:* „În cadrul marilor aniversări culturale recomandate de Consiliul Mondial al Păcii pe anul 1974, Uniunea Scriitorilor, Comitetul Național pentru apărarea păcii și Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al județului Mehedinți au organizat la Biblioteca orașenească din Drobeta Turnu-Severin o manifestare consacrată marelui poet francez Pierre Ronsard, de la a cărui naștere se împlinesc 450 de ani. Despre viața și opera lui Ronsard a conferențiat Al. Dima, membru corespondent al Academiei. [...] A doua zi, la Școala generală din comuna Bistrița, județul Mehedinți, a avut loc, în prezența scriitorilor Al. Dima, Liviu Bratoloveanu, Virgil Carianopol, Mihai Gavril, Marin Porumbescu și Emil Vora, – inaugurarea expoziției cu autografe «Trei decenii din istoria scrisului românesc»”. □ *Dramaturgul în dialog cu publicul:* „Sâmbătă 23 noiembrie, după premiera piesei *Matca* de Marin Sorescu pe scena teatrului «Maria Filotti» din Brăila, autorul s-a întâlnit cu publicul tânăr din localitate. Între dramaturg, regizor, scenograf, actori și spectatori s-a încheiat un dialog pasionant”. ■ *Virgil Teodorescu semnează Triumful gândirii creatoare:* „Trebuie să remarcăm neconținut, cu profundă seriozitate, că cel de al XI-lea Congres înseamnă, în primul rând, un triumf al gândirii creatoare într-o societate a dinamismului și a dezvoltării multilaterale, că societatea noastră socialistă, în care s-au petrecut uriașe mutații decisive pentru existența și destinul colectivității. [...] Constructorii noii orânduiri, debarasați de tarele oprimării, trebuie să se recunoască, cu emoție, în opera de artă; să se recunoască de-a lungul întregului proces de transformare și formare a omului nou, care se construiește pe sine, construind o lume nouă; să recunoască, emoționați, dezvoltarea armonioasă a personalității umane, înlăuntru uriașei sfere a dezvoltării armonioase a întregii noastre națiuni socialiste. Cu atât mai mult azi, scriitorul va fi pătruns de un adânc spirit de responsabilitate politică, de necesitatea integrării într-o

conștiință unică a exigențelor profesionale și cetățenești, militând pentru însușirea adevărului că finalitatea social-politică a artei, sensul ei umanist-socialist, reprezintă criteriul suprem și cheazășia perenității sale”. ■ Apare o *Telegramă tovarășului Nicolae Ceaușescu, Secretar General al Partidului Comunist Român*, semnată de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România: „Suntem convinși că re alegerea Dumneavoastră în înalta funcție de secretar general al Partidului constituie suprema cheazășie că înțeleptele și luminoasele hotărâri ale Congresului al XI-lea privind bunăstarea materială și spirituală a întregului popor român vor deveni certitudine și piatră de hotar pentru asigurarea independenței și libertății Patriei, pentru ca România sa urce pe culmile cele mai de sus ale progresului și civilizației umane, printre cele mai de frunte națiuni ale lumii. Slujitorii condeiului din România socialistă se angajează să susțină și pe viitor, cu cea mai conștiință convingere și responsabilitate comunistă, mandatul care Vi s-a încredințat. Prin operele lor literare, care se vor strădui să se inspire de la izvorul realităților noastre sociale, ca oglindă fidelă a aspirațiilor și realizărilor poporului român, scriitorii de toate graiurile din România Vă încredințează că vor face tot ce le va fi cu putință omeneste ca să merite înaltul titlu de ajutoare de nădejde ale Partidului”. ■ George Alboiu semnează *Poetul rămâne în cetate*: „Cine cântă patria și eroismul omului contemporan trebuie să fie conștient de răspunderea pe care și-o ia. Orice întreprindere care privește soarta omului în cetate este departe de orice ușurătate, de orice joc. Asemenea teme nu se potrivesc divertismentului de orice fel ar fi el. Poetul trebuie să știe că are datoria să înalțe și nu să coboare prin poezia lui asemenea teme. El trebuie să-și amintească fără încetare cel mai mare dor al omului care nu se poate întâmpla decât într-un anume loc și într-un anume timp și locul acesta și timpul acesta trebuie să fie țara lui, cetatea lui. Poemul lui înfinge rădăcinile în prezent, adică în momentul apariției lui pe lume, dar își rotește coroana într-o mișcare cosmică prin toată istoria – aceea care a fost și aceea care va fi – înainte de a-și coace, la dogoarea cerului înstelat, fructul de pe creanga cea mai înaltă”. ■ Nicolae Ciobanu semnează *Critica – formă de meditație*: „În spiritul îndemnurilor cuprinse în Documentele Congresului al XI-lea al Partidului și în Raportul tovarășului Nicolae Ceaușescu, critica noastră de azi, spre a se elibera de servituțile ce-i mai grevează uneori activitatea, este datoare să ia aminte la instructiva «lecție» a înaintașilor, valorificând-o în condițiile specifice climatului ideologico-estic propriu culturii, literaturii și artei românești contemporane”. ■ Alexandru Andrițoiu, *Destinele literaturii*: „Nu credem într-un amurg al literaturii, într-o plonjare iremediabilă a ei în neant, prin inutilitatea ei în societatea super-programatică a omenirii viitoare. Comuniștii din România, conform programului lor, văd în literatură un enorm rezervor de energie spirituală, o zestre a lor prezentă și viitoare, bine articulată, în care spiritele lor de excepție au adăugat tot ce au mai scump și mai bun”. ■ Alexandru Ivasiuc revine la *Pro domo* cu *Valorile și gândirea*

științifică: „Adevărul, gândirea critică, îndrăzneala creatoare, pasiunea noului, sunt atribuite ale unei libertăți autentice, care nu înseamnă bineînțeles dezlănțuire anarhică și antisocială, dar nici acceptarea pasivă a ceea ce este, ci confruntare continuă a existentului cu idealul – el însuși realist. Libertatea posibilă nu este romantică, este lumină rațională, caldă, opusă întunecimilor din noi și din afară. Înseamnă înțelegere, o înțelegere critică, pentru că e atentă la veșnic crescătoarea forță a noului”. ■ Al. Rosetti semnează o scurtă notă numită *O carte*, câteva însemnări despre volumul lui Geo Bogza, *Paznic de far*: „Geo Bogza e poet în deplina accepție a cuvântului. Urmăriți scrisul său zilnic, care transpune acordurile ivite în firea sa intimă, și lăsați-vă cuprinși de farmecul paginilor scrise de acest martor al evenimentelor zilei, înregistrate în scrierile sale. Renunț să citez vreun pasaj din carte, aura poetică fiind prezentă în toate paginile ei”. ■ Al. Piru scrie despre *Poeți Maramureșeni*, pe scurt prezentând lirica lui Petre Got și Ion Iuga. ■ Alexandru Balaci publică un necrolog, informând publicul de decesul Ninei Façon. ■ Nicolae Manolescu semnează *Un tablou al poeziei interbelice*, o cronică literară la *Literatura română între cele două războaie mondiale*, vol. II (*Poezia*) de Ov. S. Crohmălniceanu (Minerva, 1974): „Studiul lui Ov. S. Crohmălniceanu este, în general, exemplar informat, temeinic în demonstrație ca puține altele, dar limitat de o metodă prea didactică (ce are neîndoielnice avantaje), lipsit de ardoare și chiar de vioiciune polemică. Criticul analizează cu precizie și construiește cu grijă, punând cărămidă peste cărămidă. Dar critica nu constă doar în această operație pozitivă. Ea visează uneori pe marginea textului, dând curs plăcerilor imaginației, din care, cu riscul de a ieși umilită, inteligența învață totdeauna ceva. Trebuie să provoace convingeri, dar și emoții, convertiri și crize. Ov. S. Crohmălniceanu e un critic foarte inteligent care-și reprimă aproape orice subiectivitate afectivă”. ■ Sunt publicate câteva recenzii: □ Arthur Silvestri scrie despre *Cântec în extaz* de Doru Popovici (Albatros, 1974): „El caută «interiorizarea», este ticăit, timorat, politicos și cu infinite ceremonii. *Cântec în extaz* este de aceea o carte suavă, mișcarea unui suflet petrarchist”. □ Lucian Raicu semnează *Elogiul condiției poetului*, o prezentare a volumului *Goana după fericire* de Ovidiu Genaru (C.R., 1974): „Un poem de Ovidiu Genaru are un mers al său, o evidență a sa și poate fi astăzi recunoscut și fără semnătură”. □ În *Povestiri nobile și sentimentale* Sorin Titel prezintă *Zăpada târzie* de Arnold Hauser (Albatros, 1974): „După lectura acestui volum de povestiri, cei care n-au citit încă romanul lui Arnold Hauser, *Îndoielnicul raport* [...] se vor îndrepta spre această carte mânați de o legitimă curiozitate”. □ Mircea Iorgulescu publică *Publicații satirice românești*, o recenzie la *Presa umoristică de altădată* de Constanța Trifu (Minerva, 1974): „Dacă valoarea literară a producțiilor din aceste publicații este cel mai adesea nulă, interesul lor documentar este în schimb de netăgăduit și în evocările sale autoarea trece aproape întotdeauna dincolo de limitele unui arid studiu de specialitate, deși există pe

alocuri un exces de vioiciune. *Presa umoristică de altădată* este o carte instructivă și agreabilă”. ■ Laurențiu Ulici revine cu *Aproape de iarnă*, un text în care comentează două volume de debut: □ *Osârdii* de N. Mucichescu (Ed. Litera): „*Osârdiile* (neinspirat titlu, dar așa de potrivit!) lui N. Mucichescu au farmecul discret al desuetudinii; poetul și-a acordat sensibilitatea la memorie în compuneri grațioase, care dovedesc, în totul, că și în poezie obișnuința poate fi o a doua natură [...]”. □ *Ochi de lagună* de Victor Stan (Ed. Litera): „Prin reușitele înscrise în primul său volum, Victor Stan promite o evoluție frumoasă”. ■ Revista comemorează *1874–1974: Centenar Paul Zarifopol*, publicând: *Severitatea judecății de valoare* de Șerban Cioculescu și *Critic al ideilor literare* de T. Constantin. ■ În *Cartea străină* Nicolae Balotă notează apariția *Romanului lui Per Olof Ekström*, tradus în limba română de către autorul romanului, împreună cu Barbu Alexandru Emandi, și intitulat *Mai în noiembrie*. ■ În *Codexurile lui Da Vinci* citim în traducerea lui Cristian Unteanu textul *Descoperirea codexurilor madrilene* de Anna Maria Brizio. ■ Ana Blandiana publică în *Atlas* tableta *Bibe viator*.

● [„**Tribuna**”, nr. 49] *Cronica literară* intitulată *Gabriel Dimisianu: valori actuale* cuprinde opiniile lui Victor Felea despre cronicile lui Dimisianu referitoare la poeți precum Ion Caraion și Al. Jebeleanu. □ *Debutul, ca primă filă a unui caiet de sarcini* – articol scris de Valentin Silvestru. □ *Cronica de trei secunde* de Radu Cosașu. □ Cartea de debut la editura Eminescu – Carolina Ilica: *Neîmblânzită ca o stea lactee*, Dinu Adam: *Înaltele porți*, Florin Bănescu: *Să arunci cu pietre în soare*, Pavel Pamfil: *Cu fața la lume*. □ Fragment de Vasile Sălăjan: *Numele răzvrătitului*. □ Festival Creangă – C. Isac scrie despre evenimentele din cadrul acestuia. □ *Însemnări budapestane: Cronica literară și răspunderile ei*, de Mircea Zaciu.

6 decembrie

● [„**Munca**”, nr. 8258] Pe pagina *Totul pentru înfăptuirea exemplară a hotărârilor Congresului Partidului!*, Lucia Bogdan consemnează discuțiile de la masa rotundă organizată cu activiștii culturali ai sindicatelor din Arad, subiectul fiind *Forța de atracție a acțiunii politice și cultural-educative*.

● [„**România liberă**”, nr. 9368] Comitetul redacțional anunță trecerea în neființă a lui Zaharia Stancu în data de 5 decembrie 1974, prezentându-i contribuția în sfera literară și culturală, dar accentuându-i contribuția în „munca socialistă”.

● [„**Scântea**”, nr. 10045] Pe prima pagină suntem înștiințați de decesul lui *Zaharia Stancu*, anunțul fiind semnat *Din partea Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a Consiliului de Stat și a Consiliului de Miniștri ale Republicii Socialiste România*: „Comitetul Central al Partidului Comunist Român, Consiliul de Stat și Consiliul de Miniștri ale Republicii Socialiste România anunță cu profundă durere încetarea din viață, în ziua de 5 decembrie

a.c., în urma unei suferințe îndelungate, a academicianului Zaharia Stancu, membru al Consiliului de Stat, deputat în Marea Adunare Națională, președinte al Uniunii scriitorilor din Republica Socialistă România, scriitor de seamă al poporului român, prețuit de cititorii din țara noastră și din numeroase alte state ale lumii. Prin întreaga sa operă și activitate literară și publicistică de peste cinci decenii, Zaharia Stancu a dat viață aspirațiilor și năzuințelor de mai bine ale poporului nostru, a contribuit activ la construirea socialismului în România, la edificarea culturii noi, socialiste în patria noastră, la activitatea generală de formare a omului nou”. □ Apare și un necrolog semnat de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Uniunea Scriitorilor și Academia Republicii Socialiste România: „A încetat din viață, în dimineața zilei de 5 decembrie, Zaharia Stancu, strălucit reprezentant al culturii românești, romancier, poet, ziarist, care în decursul a cinci decenii a desfășurat o vastă activitate literară și publicistică, pusă în slujba cauzei progresului social al poporului nostru. [...] Pentru îndelungata și rodnică activitate în domeniul creației literare și al publicisticii, pentru contribuția deosebită adusă la înfăptuirea politicii partidului de înflorire a culturii socialiste în patria noastră, acad. Zaharia Stancu a fost distins cu titlul de Erou al Muncii Socialiste și alte înalte ordine și medalii. Prin încetarea din viață a lui Zaharia Stancu, literatura noastră socialistă pierde un strălucit reprezentant, ale cărui creații au îmbogățit patrimoniul culturii naționale și au dus mesajul spiritualității românești în tezaurul literaturii universale. Prin opera sa, Zaharia Stancu va rămâne în memoria poporului român ca un ilustru scriitor patriot și militant comunist pentru idealurile oamenilor muncii, din rândul cărora s-a ridicat, pentru dezvoltarea colaborării și prieteniei dintre oamenii de litere progresiști de pretutindeni, pentru victoria socialismului și comunismului pe pământul României”. □ *Constituirea comisiei pentru organizarea funeraliilor*: „Pentru organizarea funeraliilor academicianului Zaharia Stancu, a fost constituită o comisie formată din tovarășii: Dumitru Popescu, președinte, Miron Nicolescu, Virgil Teodorescu”. □ *De la comisia pentru organizarea funeraliilor*: „Comisia pentru organizarea funeraliilor academicianului Zaharia Stancu comunică: sicriul cu corpul defunctului va fi depus la Marea Adunare Națională. Pentru a-și putea lua rămas bun de la scriitorul Zaharia Stancu, publicul va avea acces vineri, 6 decembrie, între orele 16–19, și sâmbătă, 7 decembrie, între orele 9–12. Adunarea de doliu va avea loc sâmbătă, 7 decembrie, ora 12, la Palatul Marii Adunări Naționale. Cortegiul funerar va porni în jurul orei 13, îndreptându-se spre cimitirul Bellu, unde va avea loc înhumarea”.

• [„Contemporanul”, nr. 50] În textul *Lirica perioadei interbelice*, Dumitru Micu semnaleză apariția volumului al II-lea din *Literatura română între cele două războaie mondiale* de Ov. S. Crohmălniceanu: „După explorarea în primul volum din *Literatura română între cele două războaie mondiale* (1967), a climatului ideologic și a prozei, Ov. S. Crohmălniceanu supune, în

cel de-al doilea, examenului critic poezia deceniilor interbelice. Avem în sfârșit mult așteptata sinteză amplă și asupra mișcării lirice din cuprinsul unei perioade complexe și de mare ebuliție, în durata căreia literatura a parcurs un proces de transformări structurale. [...] Prin vastitatea informației, modul clar, ordonat al expunerii, ascutimea și noutatea observațiilor, prin asociațiile deschizătoare de orizont, prin seriozitatea analizelor, rigoarea științifică a demonstrațiilor, justețea incontestabilă a majorității interpretărilor, al doilea volum din *Literatura română între cele două războaie mondiale* posedă toate însușirile necesare spre a deveni un ghid de studiu, indispensabil”. ■ Dan Grigorescu se ocupă de cartea lui Manuel Scorza, „*Bat tobele pentru Rancas* e o carte care impune cititorului român personalitatea unui scriitor care își merită pe deplin locul acordat de Editura Univers în colecția Romanul secolului XX ilustrată până acum de izbânzi neîndoielnice ale literaturii din acest veac”.

• [„**Cronica**”, nr. 49] Pe prima pagină este publicat editorialul *Zilele de după Congres*, semnat Cronica: „Zilele de după Congres au o dublă calitate: continuă logica eficientă a edificării societății noastre și, pe de altă parte, marchează evident noua etapă istorică pe care Congresul al XI-lea, documentele istorice adoptate la acest Congres, au conturat-o încă de pe acum, cu înțelepciune vizionară. Există în aceste zile de după Congres, în sufletele noastre și în obligațiile noastre, un singur cuvânt de ordine: munca. Trăsătura de bază a personalității din totdeauna a poporului român, munca dedicată construcției socialiste și materializării comunismului este o muncă de o neîndoielnică superioritate morală și practică. În numele unei astfel de munci a lansat Congresul al XI-lea chemările sale însuflețitoare către hărnicia și responsabilitatea națiunii noastre”. ■ În contextul Documentelor Congresului al XI-lea Corneliu Sturzu scrie *Despre o artă a viitorului*: „Așa cum se arată în Raportul C.C. prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de al XI-lea Congres al partidului «literatura și arta, ca părți componente ale conștiinței sociale, constituie o expresie a procesului dezvoltării generale a societății». În concordanță cu mersul înainte al orânduirii noastre, producția artistică din România nu va fi doar un fel de oglindă neutră, impersonală a realităților cotidiene. Sensul militant, modelator al fiecărei opere va căpăta o pondere din ce în ce mai accentuată în însăși structura intimă a fiecărei creații spre beneficiul «consumatorului de artă». [...] Pierzându-și definitiv statutul de «nobilă inutilitate», arta viitorului, așa cum este gândită în programul partidului, cum evoluția impetuoasă a societății noastre o confirmă, va deveni o forță motrice, revoluționară și, îndrăznesc să scriu, o dimensiune esențială a existenței omului de mâine”. ■ Al. Andriescu semnează cronică literară la *Arcul biologic* de Ben. Corlaci: „Aplecat asupra unei teme lirice la fel de vechi ca *Ecleziastul*, pentru că despre labilitatea timpului vorbesc toate poemele sale din *Arcul biologic*, Ben. Corlaci o interpretează iconoclast”. ■ Revenind la *Fragmentarium*, Const. Ciopraga scrie despre *Un nou roman de Ion Istrati*, romanul intitulat *Satul fără țărani*: „Ro-

manul lui Ion Istrati se citește cu interes, nu numai pentru revelațiile de ordin psihologic. E o carte-document. Mulți trec – grăbiți – pe lângă o lume pe care, ca mentalitate și limbaj, o cunosc puțin. Lingviștii pot găsi fixate, în acest roman, mostre ale unui limbaj regional care peste douăzeci-treizeci de ani va dispărea”. ■ În *Mențiuni critice* Magda Ursache prezintă două volume: □ *Goana după fericire* de Ovidiu Genaru: „O anume nostalgie a candorii dă unitate emotivă volumului *Goana după fericire*. Poetul nu cedează însă acestor stări (ca una dintre cele mai prielnice sensibilități sale), fără a-i aplica permanent corecția lucidității printr-o suculentă ironie”. □ *La Capăt* de Leonid Dimov: „Leonid Dimov conferă astfel realității o multiplicitate continuă de forme, relevând spectaculoasele fețe afective ale obiectelor. Iar aventura poetică pe care o propune *La capăt* înseamnă, în ultimă instanță, reinventarea lumii simple în variantele posibile ale versului”. ■ Mihai Drăgan publică *O interpretare a lui Caragiale*, despre lucrarea *Caragiale și începuturile teatrului european modern* de I. Constantinescu (Minerva, 1974): „Demonstrația criticului este riguroasă, cu abundența de argumente și desfaceri de citate din opera studiată, precum și cu minuțioase raportări la principiile dramei moderne, așa cum apar ele fixate în câteva solide studii de referință, nemțești și franceze, precum și în operele și manifestele unor creatori, între care trebuie citat în primul rând Eugen Ionescu, I. Constantinescu se dovedește astfel nu numai un critic bine informat, care pune pasiune și o anume jubilație tinerească în susținerea punctului său de vedere, dar și un comparatist cu simțul precizunii, cu disponibilitate asociativă și disociativă, în fine, un critic lucid, la care prudența cedează totuși uneori în favoarea comentariului cam aglomerat, cu reveniri și insistențe ce nu vor, nicidecum, să transforme într-un fetiș ideea susținută, ci să-i confere, mai întâi pentru sine, o mai pronunțată soliditate”. ■ Virgil Cândea semnalează că a apărut volumul *Nicolaus Olahus, corespondență cu umaniștii batavi și flamanzi* de Corneliu Albu (Minerva, 1974): „Din lectura corespondenței lor reiese că tot ce scriau era redactat cu deosebită grijă. Introducerile sau încheierile corespondențelor vădesc respect datorat, dar unori și exagerat. Cât privește corespondența lui Erasmus cu Olahus, ea are un ton amical, de la egal la egal, este plină de confidențe și intimități. Prințul Umaniștilor sfârșind prin a stabili că numele de Olahus este identic cu noțiunea de prietenie”. ■ Din *Moment* reținem: □ *Activitate românească în Belgia*: „Într-o impresionantă scrisoare adresată redacției noastre, poetul Mihail Steriade, cunoscut pentru susținuta sa activitate culturală românească în Belgia – ca profesor de literatură, poet și traducător din poezia patriei natale, publicist și conferențiar, ne relatează despre activitatea Centrului cultural român pe care l-a deschis, prin proprie strădanie, în cadrul Universității de Louvain. După o ședință de diapozitive în culori, cu priveliști românești, la care au vorbit cu emoție, despre poporul și meleagurile noastre, doi tineri studenți care vizitaseră România în iulie, a urmat, la o săptămână, conferința solemnă despre perso-

nalitatea președintelui Republicii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Au asistat reprezentanți oficiali ai autorităților belgiene, membri ai ambasadelor mai multor țări, oameni de cultură. De asemenea, sub egida Centrului cultural român, urmează să apară în traducerea franceză a lui Mihail Steriade, volumul publicat în România de Corneliu Albu și Maria Capoiianu cuprinzând corespondența lui Nicolaus Olahus, primul umanist român, cu Erasmus și alți umaniști batavi și flamanzi, lucrare merită a avea un puternic ecou peste hotare. În plus un volum de poeme și fotografii intitulat: *Murs, muses et messages, de Louvain-la-Neuve à Ottignies* de M. Steriade. cu fotografii de P. Dubreucq și G. Garot urmează să apară până la finele anului. Iată o activitate bogată, de-zinteresată și eficientă care exprimă atât de bine sufletul acestui poet și om de cultură, neobosit în răspândirea și promovarea valorilor românești în lume”.

□ *Umanism, creație, realism*: „Sub titlul *Umanismul socialist, umanismul creației zilelor noastre*, «Contemporanul» nr. 49 din 1974 publică o interesanta dezbatere, la care participă prof. univ. dr. Ion Ianoși, lector univ. dr. Ion Stroie, compozitorul Gh. Dumitrescu, conf. univ. dr. Gheorghe Stroie, prof. univ. dr. Alexandru Balaci. Punctele de vedere exprimate se conjugă semnificativ în cuprinsul unei viziuni strâns legate de practica socială. Fapt care implică, în mod necesar, creația drept dimensiune esențială a oricărui demers cu finalitate umanistă. Pentru că, dacă umanismul socialist nu face și nu poate să facă «abstracție de marile valori ale trecutului spiritual al poporului», el este, în același timp «orientat de viziunea noua a concepției filosofice științifice, care acordă înțelegerea organică a legilor realității, a sensurilor dezvoltării ei complexe, a sondărilor ei lucide în adâncimi, pentru detectarea noului și a perspectivelor fiecărui fenomen» (prof. univ. dr. Alexandru Balaci). Aceasta întrucât «libertatea coincide cu necesitatea, însă nu în sensul reducerii, ci în acela al controlării ei» (lector. univ. dr. Ion Stroie). «Opunându-se alienărilor și mistificărilor de tot soiul, arta noastră socialistă își recunoaște de aceea împlântarea în această lume, în istoria acestei lumi, în eforturile de înnoire a acestei istorii». Prof. univ. dr. Ion Ianoși. Perspectivă fecundă pentru o științifică fundamentare a conceptului de umanism și, strâns legat de aceasta, pentru clarificarea conceptului de realism, instrument absolut necesar esteticii și criticii literare pentru optimizarea demersului vizând orientarea artei pe poziții de lucidă, constructivă angajare în contemporaneitate”.

□ N. Irimescu, *În câteva cuvinte*: „S-a încheiat concursul de poezie și scenarii pentru echipe de teatru, organizat sub egida Comitetului de cultură al județului Vâlcea. Din cei 50 de tineri din 20 de județe s-a remarcat Viorel Horj – Oradea, cucerind premiul întâi la scenarii și premiul revistei «Luceafărul» la poezie. Cu acest prilej îl remarcă și revista «Familia»”.

■ Alfred Neagu realizează un interviu cu Frederik Pohl, scriitor science-fiction și președintele Asociației scriitorilor de literatură științifico-fantastică din Statele Unite; interviul poartă titlul *Literatură, știință, fantezie*: „– Cum ați defini dumneavoastră literatura științifico-fantastică? – Mai întâi, să vedem ce nu e

science-fiction. Multă lume crede că această literatură este o ficțiune despre știință. Nu este. Ray Bradbury – unul din cei mai cunoscuți scriitori ai genului – nu numai că nu se preocupă de știință, ci o și respinge; n-a condus niciodată o mașină și n-a mers niciodată cu avionul. Alții cred că această literatură ar trebui să aibă drept fundal spațiul cosmic. Dar acțiunea multor lucrări se petrece pe pământ. În fine, unii își închipuie că genul science-fiction trebuie să aibă deschidere numai spre viitor, însă una dintre cele mai reușite lucrări – *Ca să nu se lase întunericul* de L. Sprague de Camp – și-a ales ca timp de desfășurare secolul al IV-lea. Când mi se pune, deci, o întrebare de genul acesta – ce e literatura științifico-fantastică ? – îmi vine foarte greu să dau un răspuns pentru că nu e vorba de a defini un singur exemplar pe care poți să-l diseci, să-l studiezi și apoi să-l pui într-un borcan cu formaldehidă. Science-fiction e un mod de a privi lumea, mod care ia forme foarte diverse de la scriitor la scriitor. Dar ceea ce au în comun acești scriitori, cei mai buni dintre ei, e o minte ascuțită, plină de întrebări o deosebită putere de pătrundere a dinamicii naturii umane, o pricepere de a imagina consecințele evoluției științifice și tehnologice ale dezvoltării sociale, efectul acesteia asupra mediului înconjurător și, în fine, puterea de a comunica toate aceste lucruri într-un mod personal. Între acești scriitori există deosebiri de limbă, au altă culoare a ochilor și a pielii, își pun întrebări cu totul diferite. Însă am convingerea că nu există nicăieri un scriitor al acestui gen care în adâncul inimii sale să nu nutrească visul unei lumi mai civilizate, mai bune și care să nu dorească din toate puterile să ajute la înfăptuirea ei”. ■ Versuri semnează: Mihai Leoveanu (*Cel mai simplu cuvânt; Și mai suntem*), George Țiplea (*Un cuvânt între cuvinte; Proiect de templu*), Ion Iancu Lefter (*Nume; Altarul roșu*), Dragoș Vicol (*România*).

• [„**Flacăra**”, nr. 50] Pe pagina intitulată *Există un asemenea popor, există un asemenea partid*, sunt adresate două întrebări: „1. Care credeți că a fost momentul cel mai emoționant al Congresului al XI-lea? și 2. Cu ce învățăminte practice v-ați întors de la Congres la munca dumneavoastră?”, Sütő András dă un răspuns intitulat *Artistul are obligația să trăiască exact ceea ce trăiește poporul*. □ Eugen Barbu publică *Recitindu-l pe Suetonius*, articol în care afirmă că „istoria rămâne mama noastră, învățătoare”. □ Claudiu Iordache publică *Poem în roșu, galben și albastru*. □ Cu titlul *Cronica* (42), Traian Stoica prezintă ultima ședință a Cenaclului Flacăra.

• [„**Orizont**”, nr. 49] *Cronica* lui C. Ungureanu ia în colimator două cărți de critică literară: prima *Pagini de critică literară*, III (Minerva, 1974) a lui Vladimir Streinu și a doua – *Scriitori și cărți* (Minerva, 1974) a lui Octav Șuluțiu despre care scrie: „Îngrijită de un excelent istoric literar (Nicolae Florescu) *Pe margini de cărți* îl repune în drepturi pe Octav Șuluțiu admirabil critic, din ale cărui afirmații îndeobște uitate s-au hrănit, cu o poftă pantagruelică, cercetători literari mai vechi sau mai noi, mai mult sau mai puțin onești. Cum un tablou al corespondențelor, ne-ar lua prea mult spațiu, să scrie, că Octav

Șuluțiu n-a fost un critic de mâna a doua, cum ni se sugerează prin diverse tabele sinoptice tămâiate și cădelnițate, ci un critic, un condei ferm, un diagnostician remarcabil”; C. Ungureanu face din Vl. Streinu un „critic militant”, deși, recunoaște, cu ani în urmă, acesta fusese un partizan al „scrișului artist”, iar volumul de față înmănușează studii, eseuri, recenzii publicate în perioada 1963–1968 și are, după părerea cronicarului, o „densitate a propozițiilor critice” remarcabilă. ■ Lucian Alexiu radiografiază poezia lui Ion Caraion despre care comentează: „ceea ce reține în lirica lui [...] este obsesia, complexul culturii. [...] autorul oscilează neîncetat între tentația recuperării prototipului clasic [...] și între un șir de negații provocate de oroarea, tipică, afișată de suprarealiști în fața formelor canonice ale artei tradiționale” (*Poezia lui Ion Caraion*). ■ Eugen Dorcescu își desfășoară eseistic meandrele gândurilor legate de *Revitalizarea lirismului retoric*. ■ Alexandru Ruja trece în revistă, într-un mic articol, conceptul de realism în literatura română, găsind ca acesta este „o dimensiune perenă” a literaturii și pornește în demersul lui analitic de la volumul *Conceptul de realism în literatura română, idei și atitudini literare*, apărut în seria „Permanențe, Perspective” a Editurii Eminescu și în care se află studii, articole, cronici literare, confesiuni, corespondențe sau interviuri într-o antologie realizată de cercetători de la Institutul de istorie și teorie literară G. Călinescu (*Realismul în literatură*). ■ Este anunțată, într-un ferpar închis în chenar negru, moartea lui Zaharia Stancu, președinte al Uniunii Scriitorilor. ■ Pe ultima pagină, Radu Cârneli, George Bulic și Romulus Mustețiu traduc din lirica iugoslavă.

● [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 209] Cuprinde un *Necrolog Zaharia Stancu*, semnat S. „Într-un fericit paradox liric, se spunea că romanul *Desculț* al lui Zaharia Stancu a străbătut tot globul pământesc încălțat cu sandale de aur. Noi am putea adăuga că viața unui scriitor este chiar viața cărților sale și atunci existența de slavă și de trăire a acad. Zaharia Stancu se dovedește bogată. Ea însumează și alte cărți legate nu numai de biografia plămuitorului, ci și de sensul social al epocii pe care a reconstruit-o cu o mână neobosită în paginile sale. Cităm în acest sens poemele sale, apoi romanele *Șatra*, *Ce mult te-am iubit*, *Pădurea nebună*, nuvela *Uruma*. La moartea distinsului mânuitor al cuvântului românesc, scriitor comunist, președinte al breaslei scriitoricești – venită în această iarnă însoțită ca o memorie – încercăm sentimentul unei reale pierderi, conștienți de dispariția unui valoros ostaș al frontului de artă, ostaș încercat în lungi bătălii pentru edificarea unei opere menite să slujească, cu devotament și maturitate, cauza socialismului.” □ Al. Dima remarcă *Dimensiunea morală a criticii*, ediția îngrijită de Nicolae Florescu despre Octav Șuluțiu. □ E. Manu, prin articolul *Recitind pe G. M. Zamfirescu*, se referă la volumul îngrijit de V. Râpeanu. □ D. Mutașcu, în *Poezia lucidității*, comentează placheta lirică *Gustul sâmburelui* de Dumitru Popescu (Eminescu). □ Dinu Săraru propune volumul lui Valentin Silvestru, *Caligrafii pe cortină*.

■ Sunt anunțate în librăriile capitalei următoarele noi apariții: Adrian Păunescu, *Repetabila povară* (Scrisul Românesc), romanul *Niște țărani* de Dinu Sărauru și Romul Munteanu – *Cultura europeană în epoca luminilor* (Univers).

7 decembrie

● [„Scânteia”, nr. 10046] George Ivașcu publică *Omagiu lui Zaharia Stancu*, intitulat *Scriitor patriot de o nobilă dăruire*: „Cu asemenea dăruire de scriitor-cetățean, Zaharia Stancu a fost onorat prin alegerea sa în Comitetul Central al Partidului, în Consiliul de Stat, în Biroul Frontului Unității Socialiste. Apreciat și iubit în patria sa de atâtea generații de cititori, ca un înalt prestigiu prin traducerea operelor sale, în frunte cu *Desculț*, în peste 30 de țări, artist profund angajat în imperativele contemporaneității, mesajul peste timp al operei lui Zaharia Stancu va dăinui și va rodi în conștiințe – floare de foc mereu vie a totalei dăruiri întru strălucirea patriei și a poporului”. ■ Ioan Erhan comemorează *90 de ani de la nașterea lui Petru Groza* cu textul *O viață închinată idealurilor de libertate și dreptate socială ale poporului român*.

● [„Scânteia tineretului”, nr. 7946] Valeriu Râpeanu scrie articolul comemorativ, prilejuit de dispariția lui Zaharia Stancu, *Pentru oamenii pe care îi numea „florile pământului”*: „Poet, prozator, ziarist în anii dintre cele două războaie mondiale, prezent ca un adevărat tribun în marile încleștări ale epocii, totdeauna de partea acelora din mijlocul cărora pornise și unde el se simțea mereu prezent, cu destinul cărora el se identifica – Zaharia Stancu a fost de atunci o expresie a conștiinței românești în acțiune, pustiind cu uraganul verbului său nimicnicia, impostura, tot ceea ce se așeza de-a curmezișul vieții, forțele care voiau să încătușeze mersul înainte al omenirii”.

● [„Luceafărul”, nr. 49] O parte însemnată a acestui număr este dedicată omagierii lui Zaharia Stancu: *Din partea Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a Consiliului de Stat și a Consiliului de Miniștri ale Republicii Socialiste România*: „Comitetul Central [...] anunță cu profundă durere încetarea din viață, în ziua de 5 decembrie a.c., în urma unei suferințe îndelungate, a academicianului Zaharia Stancu, membru al Consiliului de Stat, deputat în Marea Adunare Națională, președinte al Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România, scriitor de seamă al poporului român, prețuit de cititorii din țara noastră și din numeroase alte state ale lumii. Prin întreaga sa operă și activitate literară și publicistică de peste cinci decenii, Zaharia Stancu a dat viață aspirațiilor și năzuințelor de mai bine ale poporului nostru, a contribuit activ la construirea socialismului în România, la edificarea culturii noi, socialiste în patria noastră, la activitatea generală de formare a omului nou”. ■ Semnează texte de elogiere: Mihai Gafița, Voicu Bugariu, Nicolae Dragoș, Nicolae Balotă, Gabriela Melinescu, Nicolae Velea, Adriana Mătescu. □ Mihai Gafița, *Cartea care nu s-a scris...*: „Nu e adevărat că un scriitor tânăr dacă are talent, el tot răzbește, orice obstacole ar întâlni în cale! Nici că o carte

care nu se scrie azi, se va scrie mâine la fel! [...] Zaharia Stancu e unul dintre acești scriitori care a avut cel mai acut această conștiință. Că o carte care nu s-a scris – nu se mai scrie niciodată, am auzit-o, de altfel, din gura lui, întâia oară, cu aproape un sfert de secol mai înainte. Cu ceea ce am fost în stare să fac, de atunci, în punctele de foc unde m-am aflat, din cadrul vieții literare, acest cuvânt al lui mi-a fost lege”. □ Voicu Bugariu, *Ctitorul unei opere excepționale*: „Am evocat, fugar, omul și opera. Motivul timpului, acela asupra căruia am insistat, are o dublă semnificație. Prima dintre ele este literară, motivul fiind un element de legătură esențial, liant liric, dădător de unică personalitate. Al doilea aspect ține de om, de ființa trecătoare a marelui scriitor. Zaharia Stancu a luptat împotriva timpului prin cuvânt, a luptat, apoi, prin ființa sa capabilă de seniorială demnitate și de unică generozitate. Vremea nu l-a învins pe Zaharia Stancu. Numele scriitorului a intrat în legendă și stă scris cu litere de aur în fruntea unei opere excepționale”. □ Nicolae Dragoș, *La ultima călătorie a lui Darie*: „Darie este nemuritor [...] El s-a fost întrupat din cuvinte spre nemurire. Ca un triumf al vieții de dincolo de viața celui ce s-a mărturisit lumii printr-o tulburătoare, patetică expresie: *Ce mult te-am iubit!* Ne despărțim de omul, de scriitorul Zaharia Stancu, așa cum el ne-a șoptit în atâtea pagini de carte, când se despărțea de eroi dragi: cu durere, cu demnitate, cu bărbăție, cu durere...”. □ Nicolae Balotă, *Cântarea neîntreruptă*: „Zaharia Stancu – și acesta este cel mai înalt elogiu pe care i-l putem aduce – și-a convertit existența într-o cântare neîntreruptă. Azi, când firul vieții sale s-a întrerupt, a rămas cântarea, sâmburele viu al acestei vieți”. □ Gabriela Melinescu, *Fie ca pasărea-thanatos...*: „Când moare un artist ca Zaharia Stancu, primul meu gând este că e imposibil ca el să nu fie de găsit undeva. De neadmis să mori cu totul. Fie ca aceea credință statornicită în insula imaginară a Siciliei, aceea credință a pasării-thanatos, pasăre care vine la moartea celor care au fost iubiți să le ia sufletul, să-l adune din toate părțile în care el a fost risipit să ne cuprindă acum”. □ Nicolae Velea, *Prezență caldă și luminoasă*: „Greu de spus, greu, anevoie de ales între frumusețea operei și frumusețea omului. Pentru că Zaharia Stancu a fost unul din bărbații cei mai frumoși pe care i-am văzut și cunoscut vreodată; obrazul său, privirile și gesturile sale, surâsul său încălzeau, ajutau iar în situații mai grele, în încercări dureroase vindecau și întrebau. El a știut cu o rară dăruire și cu un nobil devotament, să apere, să îndrume cu înțelepciune destinele și rosturile obștei scriitoricești”. □ Adriana Mitescu, *Ocolul lumii în „sandale de aur”*: „O traducere poate deveni o nouă interpretare și viziune proiectată asupra autorului. Astfel, critica franceză receptează îndeosebi filonul romantic și sugestiile exotice prezente în proza lui Zaharia Stancu, reluând comparațiile cu Gorki și Panait Istrati. Dimpotrivă, cronicarii literari americani, germani, suedezi etc. apreciază vitalitatea puternică, duritatea conflictelor, violența viziunii realiste a scriitorului român [...] Leonid Leonov și alți critici sovietici subliniază latura etică și meditativă a romanelor lui Zaharia

Stancu, un rol principal avându-l întrebările legate de viață, de muncă, de moarte. Se vede, așadar, că *Desculț*, prin fiecare nouă traducere străbate neostenit lumea în sandale de «aur»". ■ În cadrul rubricii *Colocviile „Luceafărului”* este abordată tema *De la realitatea vieții, la realitatea cărților*. Se afirmă: Sânziana Pop, Valeriu Râpeanu, Romul Munteanu, Sorin Titel, Al. Simion. □ Sânziana Pop, *Supremația personajului*: „Deci, pentru o literatură care pornește de la realitate pentru a construi o altă realitate impregnată de semnificația omenescului. Aceasta este puterea magică a literaturii! Sublima forță care ne multiplică existența, care ne îmbogățește, astfel, realitatea”. □ Viorel Știrbu, *Conștiința mesajului*: „Există prea multe «compuneri». Mi se pare că, adesea, ne ostenim să limpezim lucruri minore: dacă să fii creator de «fișe», ori să crezi de fapt o realitate plauzibilă. În definitiv tot de la problemele adevărate ale societății trebuie pornit și într-un caz și în altul. Opțiunea, atitudinea față de eveniment, sunt chestiunile grave. Sinceritatea absolută, conștiința mesajului ce-l avem de transmis cititorului, iată calea spre curajul moral ce-l datorăm apartenenței, responsabilității față de scrisul nostru”. □ Valeriu Râpeanu, *Atitudine creatoare*: „Prozatorul are înaintea sa o realitate care i se poate releva și în ceea ce are ea ne semnificativ, «materialul» cu care el ia contact poate să fie sesizat pentru el, dar raportat la scară socială să fie de-a dreptul insignifiant. Și atunci? Atunci rămâne această atitudine creatoare, ofensivă chiar față de realitate, acest proces de interpretare intelectuală care bineînțeles desparte efemerul de esență. Pentru că mai ales realitatea modernă ne pune în față o problematică infinit mai vastă, infinit mai complicată pe care numai intuiția nu o poate domina. Cultura sociologică și filosofică, interpretarea cu ajutorul datelor psihologiei și medicinei – toate laolaltă dau posibilitatea înțelegerii unui suflet omenesc care și el trăiește toate seismele acestei vieți”. □ Sorin Titel, *Privirea scriitorului*: „«Suntem cu toții niște teribili inventatori» (s.n). Eu de asemenea. Câteodată, în timp ce scriu, un personaj îmi produce subit compasiune și atunci mă grăbesc să-i împrumut o trăsătură mai bună... «Nu se descrie viața reală cum este, ci ceea ce noi gândim despre viață» [...] (s.n) Cuvintele acestea îi aparțin lui Tolstoi și acest elogiu adus subiectivității artistului, venind din partea scriitorului a cărui aderență la viață, a cărui capacitate de a recepta realitatea și de a o reproduce în creația sa păstrându-i «dimensiunile» cât mai exacte, mi se pare, astăzi, nouă, fără egal și ne poate, desigur, surprinde. [...] Lumea despre care scrie un prozator, de pildă, este lumea pe care o vede el și un artist autentic va și întotdeauna să rămână credincios lui însuși, propriei lui priviri, imposibil de identificat cu a altuia. Să cităm doar câteva romane de război, să vedem cât de puțin seamănă unele cu altele, cât de diferit văd războiul scriitorii ca Rebreanu, Malraux, Remarque sau Laurențiu Fulga. [...] Citim o carte nu numai pentru a identifica niște lucruri deja știute de noi, nu numai, de asemenea, pentru a ne îmbogăți și completa cunoștințele despre ele (un realism limitat, ar trebui probabil, să se oprească

aici), ci ca să aflăm ce crede scriitorul respectiv despre ele, cum le vede el, ce adugă el, fără ca prin aceasta să se abată de la adevăr. El scriitorul, e acela care adaugă evenimentelor acea notă de insolit (n-am găsit un termen mai bun), de «neștiut», prin care vocea sa devine neidentificabilă cu a altuia. Numai așa literatura, departe de a fi ternă și plată, departe de a repeta la nesfârșit lucruri deja arhicunoscute, poate, într-adevăr, să apeleze la inteligența, sensibilitatea și imaginația noastră, solicitându-le deopotrivă». ■ M. Ungheanu recenzează cartea lui Radu Cosașu, „*Alți doi ani pe un bloc de gheață* se închide un ciclu. Pe o spirală imaginară, scriitorul se află în dreptul punctului de plecare. Ce sunt altceva decât «opiniile unui pământean», scurtele comentarii din cele două volume de colaje comentate?”. ■ Despre cartea lui Petre Ghelmez, *Sonetele* (C.R.), scrie Dorin Tudoran: „Era aproape firesc ca Petre Ghelmez, poet cu simțul rigorii, devotat simplității armonioase a versului, poet mânuind metafora cu atenție și sustrăgându-se astfel «voinicilor» la modă, era firesc spun, să se apropie de poezia cu forma fixă. A ales sonetul, pe care-l și definește”. ■ În textul *Aurel Vlaicu, între mit și realitate*, Nicolae Baltag prezintă studiul lui Ion Dodu Bălan, *Copilăria unui Icar* (Ed. Ion Creangă): „Caldă, cu preocuparea evidentă de a înregistra pulsația rituală a vieții rurale, cu pricepere de a urmări atent primele «decolorări» ale viselor unui copil de țăran, povestirea lui Ion Dodu Bălan țintește către plasarea statuii lui Aurel Vlaicu pe un postament situat între mit și realitate”. ■ Dan Cristea analizează cartea lui Livius Ciocârlie, *Realism și devenire poetică*: „Ideile, ca și bibliografia volumului trimit, trebuie iarăși specificat pentru a înlătura eventualele confuzii, la varianta structuralistă a «noii critici», la grupul neoretoricienilor și al criticilor de la «Tel Quel», în special la operele și lucrările *barthesienilor* (Genette, Todorov), dar și la cele ale lui Roland Barthes [...]”. ■ Laurențiu Ulici *se referă la Ștefan Aug. Doinaș sau semnul celor trei rigori*: „În cazul lui Ștefan Aug. Doinaș întâlnim situația curioasă prin care poezia care a impus un poet asigurându-i notorietatea (*Baladele*) nu-i reprezintă întru totul poetica. Deși sunt numai parțial și fragmentar sub semnul celor trei rigori, *Baladele* rămân, totuși partea cea mai elocventă, pentru istoria literară și gustul epocii, al creației sale”. ■ Mircea Iorgulescu se referă la *Ion Crânguleanu*: „Din multele, prea multele volume ale poetului, imaginea unei personalități întârzie să se închege; mai mult simplist livrescă sau frustă, sensibilitatea sa nu e câtuși de puțin favorabilă expresiei directe, ci mai degrabă învăluirilor discrete și reținute, controlate de conștiința propriului temperament. Îmbrățișând, pe rând sau dintr-o dată, diferitele ritualuri ale poeziei, Ion Crânguleanu nu știe să asculte de ritualul poetic”. ■ La volumul *Repetabila povară* a lui Adrian Păunescu se referă Eugen Barbu: „Dacă discursul poetic are câteodată și plitudini, dacă versul ia aspectul prozaic din când în când, asta se întâmplă din pricina temperamentului fugos și nestăvilat al autorului căruia gesticulația patetică o ia înainte, trădându-l pe parcurs, dar de fiecare dată Pegas-ul este ținut în frâu cu o fermitate care scoate efecte dintre cele mai bune”.

8 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 10047] Citim despre *Funeraliile lui Zaharia Stancu*: „Sâmbătă, 7 decembrie, au avut loc funeraliile academicianului Zaharia Stancu, personalitate prestigioasă a culturii românești, scriitor patriot și militant comunist, ale cărui creații au îmbogățit patrimoniul literaturii noastre naționale și universale. Vineri după-amiază și sâmbătă dimineață, un mare număr de bucureșteni au trecut prin fața catafalcului, așezat în holul Marii Adunări Naționale, pentru a-i aduce un ultim omagiu. Pe un panou îndoliat se afla portretul celui dispărut. În fața catafalcului, pe perne purpurii, se aflau însemnele titlului de Erou al Muncii Socialiste și înaltele ordine și medalii cu care a fost distins acad. Zaharia Stancu pentru îndelungata și rodnică sa activitate în domeniul creației literare și al publicisticii, pentru contribuția deosebită adusă la înfăptuirea politicii partidului și statului nostru. Erau depuse coroane de flori din partea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului de Stat și guvernului, a Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Academiei Republicii Socialiste România, Academiei de științe sociale și politice, Uniunii Scriitorilor, Uniunii ziariștilor, a unor edituri și redacții, a colectivului Teatrului Național, Comitetului de partid și Consiliului popular din comuna Salcia, județ Teleorman, comuna natală a scriitorului din partea altor instituții și a unor personalități ale vieții politice și culturale. Din ultima gardă fac parte tovarășii Ștefan Voitec, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., vicepreședinte al Consiliului de Stat, Dumitru Popescu, membru al Comitetului Politic executiv, secretar al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Janoș Fazekas, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., viceprim-ministru al guvernului, Nicolae Giosan, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., președintele Marii Adunări, George Macovescu, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, Miron Nicolescu, președintele Academiei Republicii Socialiste România, Vasile Potop, secretar al Marii Adunări Naționale, director general al Radioteleviziunii române. Conducătorii de partid și de stat au prezentat condoleanțe familiei celui dispărut. [...] La mitingul de doliu au luat parte membri ai C.C. al P.C.R., ai Consiliului de Stat și al guvernului, deputații ai Marii Adunări Naționale, conducători ai uniunilor de creație, oameni de artă și cultură, un mare număr de cetățeni ai Capitalei. Evocând personalitatea și opera lui Zaharia Stancu, a luat cuvântul tovarășul Dumitru Popescu: «A venit vremea să ne luăm rămas bun, pentru totdeauna, de la trupul în care s-a stins acea lumină miraculoasă care era talentul, gândul și sentimentul, adică viața scriitorului Zaharia Stancu. Este clipa acută în care se împletesc durerea, revolta și nedumerirea în fața retezării unei existențe puternice, în fața dispariției unei ființe de excepție. Dar chiar în această clipă, în mintea noastră se strecoară o consolare: convingerea că despărțindu-ne aici, pentru totdeauna,

de trupul vremelnic al omului și întorcându-ne acasă, ne vom întâlni acolo, ca și până acum, cu scriitorul, care nu e supus legilor biologice. El ne va întâmpina din nou, cu ochii lui verzi, luminoși și iscoditori, cu surâsul lui amar, cu vorba lui domoală, uneori moale ca o catifea, alteori dură ca oțelul, cu tezaurul înțelepciunii și al trăirii lui, atât de densă încât uneori părea că a viețuit veacuri de-a rândul. Zaharia Stancu s-a îngropat de mult, cu toată această zestre a lui, fărâșă cu fărâșă, în poezie și în roman, și această realitate ne dă acum straniu sentiment că nu-l vom îngropa, că nu-l mai putem îngropa în pământ. Ne vom întoarce acasă și vom citi poezia lui vulcanică și răscolitoare din tinerețe și poezia lui de senectute, tristă și senină ca un apus de aur topit ce se prelinge în neant. Vom citi cărțile lui despre țăranii de la Dunăre, oamenii aceia tăcuți și puternici, care purtau odinioară povara istoriei cu o simplitate pe care nici eroii nu o au, și care erau atât de zgârciți cu ei înșiși, încât până și iubirea și-o mărturiseau abia la sfârșit, când nu mai puteau fi auziți. Ne vor întâmpina eseurile și articolele lui de presă în care bat, ca marile note obsedante ale simfoniilor, statornicia dragostei de neam și de țară, credința nestrămutată în comunism, în partidul al cărui soldat devotat a fost până la capăt, încrederea optimistă, fericită chiar, în dreptatea prezentului și a viitorului. Ne va răsună mereu în urechi cântecul lui Zaharia Stancu despre lumea nouă a socialismului, despre țara nouă a românilor, ca și despre cei ce vin, în care a crezut, pe care i-a iubit, căroră le-a întins întotdeauna mâna. Zaharia Stancu a ales părți pietroase și părți lirice, laturi aspre și laturi lucioase ca oglinda, din sufletul poporului român, reușind o sinteză de mare originalitate a personalității noastre spirituale, a forței noastre morale, a forței noastre de luptă, a setei noastre de dreptate, de adevăr, de bine. Aceasta este, cred, sursa admirației de care se bucură literatura lui în România, a marii sale popularități artistice. Așa se explică, de asemenea, în bună măsură, audiența internațională, atât de largă, a operei lui Zaharia Stancu, care rămâne unul din cei mai străluciți interpreți ai sensibilității românești, din cronicarii inspirați ai destinului istoric al românilor. Istoria îi va așeza opera acolo unde se cuvine, timpul își va proiecta lumina asupra figurii lui, atât cât ea va putea să-l înfrunte. Dar noi, cei care am trăit odată cu el, care am cunoscut și omul, și opera, atât cât putem fi noi de dreți și nepărtinitori în judecată, noi îl așezăm la loc de frunte în pantheonul culturii românești. Cânt vom trăi noi, amintirea omului care a fost Zaharia Stancu va rămâne neștersă. Cât vom trăi noi, opera lui Zaharia Stancu va palpita de viața lui, pusă toată în slujba artei și a omului, a țării românești socialiste, pe care a iubit-o fără margini». A vorbit apoi acad. Miron Nicolescu. «Omul pământului – cum se descrie el însuși așa de frumos: „Ca și voi sunt legat de pământ. / În pământ ca și voi m-oi întoarce. / Am cu țărâna un legământ, Pe care nimeni nu-l poate desface” – acest om al pământului și-a ținut cu prisosință și cu glorie legământul cu pământul lui și al părinților părinților lui. El a privit cu luciditate și cu bucurie un prezent care se îmbogățea continuu și a trecut prin

filtrul sensibilității sale realitatea acestui prezent, pe care a înfățișat-o lumii întregi într-o serie de romane memorabile. Zaharia Stancu a onorat Academia Română al cărei membru a fost, precum a onorat „literale române” prezidând cu demnitate și autoritate Uniunea scriitorilor». «Prin puterea și adâncimile creației sale – a spus Virgil Teodorescu, vicepreședinte al Uniunii scriitorilor, – animată de idealurile nobile ale umanismului și progresului social, luminată de flacăra nestinsă a dorinței de mai bine și mereu de mai bine pentru popor și țară, Zaharia Stancu și-a cucerit un loc statornic și de neînlocuit în sufletele cititorilor pe care a fost în stare să-i formeze și să-i atragă exprimându-le cu ardoare năzuințele și aspirațiile, așa încât se poate spune că este într-adevăr un scriitor național, a cărui operă, tocmai prin specificul național al liniilor sale de forță, se bucură de o largă recunoaștere și apreciere și dincolo de hotarele țării. Ne plecăm fruntea, îndurerați, acum, când pleacă pentru totdeauna dintre noi acest prieten scump și neprețuit maestru, care a slujit poporul cu arta lui, lăsându-ne să ducem mai departe și să desăvârșim înaltul mesaj al operei sale». Personalitatea marelui scriitor și militant pe tărâm obștesc a mai fost evocată de Vasile Potop, secretar al Marii Adunări Naționale, și de scriitorul Mircea Radu Iacoban. După încheierea mitingului de doliu, sicriul cu corpul neînsuflețit al lui Zaharia Stancu a fost așezat pe carul mortuar, care, în drumul său, a fost urmat de un mare număr de oameni. La cimitirul Bellu, o gardă militară a prezentat onorul. Se trag salve de armă. În acordurile Imnului de Stat al României, sicriul cu corpul neînsuflețit al lui Zaharia Stancu a fost coborât în criptă. Toți cei prezenți au păstrat un moment de reculegere”.

9 decembrie

• [„România liberă”, nr. 9370] Al. Dima subliniază „cu fermitate” *Răspunderea criticii* în raport, mai ales, cu „formarea cititorului”, având în vedere documentele Congresului al XI-lea al Partidului.

11 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 10049] Zoe Dumitrescu-Buşulenga semnează *Umanismul revoluționar – tradiție, vocație și misiune a literaturii române*: „Dacă Programul și Raportul adoptate de unanimitatea entuziastă a Congresului al XI-lea au calitatea fundamentală de a reuni, într-o impresionantă coeziune, într-o viziune unitară, cele trei dimensiuni ale procesului istoric desfășurat de poporul nostru, aceasta se datorește unei înțelegeri adânci, dialectice, a fiecărui moment al trecutului ca generator al prezentului care, la rândul său, determină și prefigurează viitorul. De aceea, orice acțiune prevăzută în documente este una reală și posibilă, fiecare idee și fiecare concept se întemeiază și se induc din suma unor vechi acumulări de fapte și gânduri care vin dintr-o lungă istorie crescută în direcții specifice. [...] Îndrăzneala viziunilor trebuie să aibă zborul inițiativelor revoluționare, căci opera de artă va lucra cu materialul subtil și

arzător al conștiințelor care se transformă. Inspirându-se din procesul înnoirilor produse în conștiința oamenilor, scriitorii vremii noastre vor accelera mutațiile de cunoștință, încercându-se astfel de răspunderile cele mai înalt și mai grele pe care le-a purtat vreodată vreo generație de artiști. De aceea li se cere profundă în destinul României socialiste și solidaritate până la jertfă cu poporul lor, semnul indubitabil al umanismului contemporan. [...] «Umanismul revoluționar» înseamnă așadar înmănuncherea lor programatică și ridicarea lor la puterea tensiunii actuale a etapei de construire a socialismului și comunismului, de formare a omului nou, așa cum le-a definit magistral, în Program și în Raport, secretarul nostru general, tovarășul Nicolae Ceaușescu”.

• **[„Viața studentească”, nr. 41]** Se consemnează apariția „Almanahului literar” pentru anul 1975, incluzând o *Antologie de literatură contemporană*, Ancheta Almanahului: *Misteriosul Mateiu*, *Caietele Princepelui*, interviuri cu Dali și Allain Bosquet, scrisori de Esenin, *Amintiri la Capșa* despre Ion Barbu, texte inedite de Arghezi, Blaga, Bazil Munteanu. □ Cronică literară a lui M. N. Rusu recenzează *Mezareea* de Marius Tupan, povestiri (Eminescu). ■ *Necrolog Zaharia Stancu*: „Ne mai amintim de Zaharia Stancu, mai bine zis de expresia chipului său, din preajma înființării revistei «România literară». Îl invitase să colaboreze la revista noastră cu un preambul despre ceea ce a însemnat revista «România literară» în anii săi de studiu, și ceea ce va fi «România literară» de azi. Se vedea pe chipul său bucuria că studenții sunt primii care vor să știe ce este și ce va fi revista ce poartă numele iubit al țării noastre. Ne-a răspuns într-un mod care ne-a dat să înțelegem cât de mult prețuiește inițiativa «Vieții Studentești»: nu un manuscris oarecare, ci printr-un act emis de U.S. și semnat de către el. Ne vom amici întotdeauna de Zaharia Stancu, când îi vom reciti opera – versurile, publicistica și romanele – în mijlocul căreia se află acel Darie și neamul său, pe care l-a urmat spre idealurile de azi”.

12 decembrie

• **[„Scânteia”, nr. 10050]** Virgil Teodorescu semnează *Creația militantă și educarea creatorilor*: „A fost elaborată și adoptată în unanimitate Carta fundamentală a prezentului și viitorului patriei, Carta ideologică fundamentală care stabilește linii directoare ale activității partidului pentru fortificarea și asigurarea înaintării României spre comunism. În Raportul prezentat, secretarul general al partidului subliniază că această Cartă, Programul partidului, este, în ultimă instanță, un rezultat al ridicării generale a nivelului politico-ideologic al comuniștilor din România. Potrivit acestui vizionar Program de lungă durată, nouă, creatorilor de artă, ne revine sarcina de a da la iveală opere de valoare, fără a ne precupeți munca și talentul, opere care să redea în forme cât mai variate, specifice artei, preocupările, năzuințele și aspirațiile poporului, încrederea nestrămutată în ziua de mâine, în viitorul comunist, pătrunse de umanism revoluționar și optimism social. [...] Trebuie abolită uniformizarea, care este

aliatul principal al stagnării, știut fiind că gândirea care își însușește în mod temeinic metoda de investigare a materialismului dialectic și istoric se caracterizează prin originalitate, prin aflarea de noi și noi date în vederea soluționării, în sens revoluționar, a stărilor de fapt impuse de viața socială, a preocupărilor epocii în care trăim. Efortul nostru, al creatorilor de artă, este de a ne educa în primul rând pe noi, de a rezolva problema individ-societate, stabilind un acord perfect între necesitatea interioară și cea exterioară, între aspirațiile individului și ale colectivității, un acord care nu înseamnă rezolvarea pur și simplu, la rece, a unei ecuații, ci profundă înțelegere, înțelegere organică și participarea activă. [...] Iată, deci, că în lumina istoricelor documente ale Congresului al XI-lea se impune ca uniunile de creație, implicit Uniunea scriitorilor, organizațiile de partid să desfășoare activitate politico-ideologică mai susținută, determinând un adânc spirit de responsabilitate politică, integrarea într-o conștiință unică a exigențelor profesionale și cetățenești, militând pentru însușirea activă de către toți creatorii de literatură și artă a adevărului fundamental și îndelung verificat potrivit căruia finalitatea social-politică a operei, încercătura și sensul umanist socialist reprezintă criteriul suprem și chezașa perenității sale”.

● **[„România literară”, nr. 50]** Numărul este dedicat *Lui Zaharia Stancu – omagiu*. Este publicată poezia lui Zaharia Stancu, *Pentru o lume mai bună*, ce apare cu nota „Un fragment din ultimele (?) versuri ale lui Zaharia Stancu, purtând data zilei când s-a internat în sanatoriu”). Mai semnează Radu Bourreanu (*Elegie pentru Darie*), Radu Cârnci (*Sonet*), Maria Banuș (*Priveghi*). ■ George Ivașcu publică editorialul *Un destin*, dedicat lui Zaharia Stancu: „Mărturia, crezul unui mare artist luptător prin cuvânt. Al cărui mesaj peste timp poartă sigiliul aceluia *Cântec de fabrică*, din 1943, când, sub furtuna vicisitudinilor de atunci, el, poetul nestrămutatei încrederi în destinul nostru de mâine, așternea în hronical lui de căpătâi aceste versuri: «Fluieră fabrica, fluieră/ Glasul revoltei îl șueră.../ Ne trezim mereu când cântă cocoșii,/ Dar pe mormintele noastre copiii/ Vor culege mari inimi deschise, flori roșii...» O viziune. Un destin. Împlinit”. ■ În *Viața literară* apar: □ *Memoriei lui Zaharia Stancu*: „În seara zilei de 6 decembrie 1974, la sediul Uniunii Scriitorilor a avut loc o ședință omagială închinată memoriei academicianului Zaharia Stancu. Au participat membrii biroului organizațiilor de partid de la Uniunea Scriitorilor, redactori șefi ai unor reviste editate de Uniune, reprezentanți ai Asociațiilor de scriitori din Capitală și din țară. A fost evocată viața și personalitatea lui Zaharia Stancu, s-a păstrat, în memoria lui, un moment de reculegere. * În legătură cu încetarea din viață a acad. Zaharia Stancu, pe adresa Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România au sosit telegrame de condoleanțe din partea uniunilor de creație din: R.P. Bulgaria, R.D. Germană, R.S.F. Iugoslavia, R.P. Polonă, R.P. Ungară, U.R.S.S., R.D. Vietnam. De asemenea s-au primit mesaje de condoleanțe din partea unor personalități de peste hotare: Imre Dobozy, Peter Dodik (ambasadorul R.S.F. Iugoslavia la Bucu-

rești), Nikolai Fedorenko, Jürgen Grüner, Jarosław Iwaszkiewicz, Ilya Konstantinovski. N. Maslennikov (însărcinat temporar al Ambasadei U.R.S.S. la București), V. Ozerov, Nguyen Thanh Ha (ambasadorul R.D. Vietnam în România), Adam Pusłojć, acad. Pantelei Zarev. Au prezentat condoleanțe: dl. Henry Barnes jr., ambasadorul Statelor Unite ale Americii la București, și dl. Erwin Wickert, ambasadorul R.F. Germania la București”. □ *Vasile Voiculescu*: „Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu» anunță că vineri 13 decembrie, orele 18.30, va avea loc la sediul său o seară memorială «Vasile Voiculescu». Va lua cuvântul prof. dr. docent Zoe Dumitrescu-Buşulenga. Își vor da concursul poezii Vlaicu Bârna și Radu Cârneli. Cu acest prilej, va avea loc și vernisajul expoziției «Ilustrații și portrete la Vasile Voiculescu» a pictorului Dragoș Morărescu. Prezentările vor fi făcute de Adrian Beldeanu”. □ *C. Sandu Aldea*: „Academia Republicii Socialiste România și Uniunea Scriitorilor au organizat o manifestare consacrată comemorării lui Constantin Sandu Aldea, cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la nașterea acestuia. După cuvântul de deschidere al acad. Grigore Obreja, au vorbit acad. Nichifor Ceapoiu («C. Sandu Aldea om de știință»), criticul și istoricul literar Gh. Cardaș («C. Sandu Aldea, scriitorul»), prof. Irimie Staicu, membru corespondent al Academiei («C. Sandu Aldea omul, dascălul și conducătorul de instituții)”. □ „*Rotonda 13*” – *Nicolae Labiș*: „*Rotonda 13*” – din această ultimă lună a acestui an invită pe statornicii prieteni ai literaturii române la o seară de evocări literare dedicată poetului Nicolae Labiș. Despre autorul *Primelor iubiri* și al *Luptei cu inerția* vor vorbi câțiva scriitori și oameni de cultură care l-au cunoscut și prețuit: Mihai Beniuc, Șerban Cioculescu, Dumitru Micu, Al. Andrișoiu, Gheorghe Tomozei, Eugen Mandric, Corneliu Sturzu și Dragoș Vicol”. □ *În spiritul colaborării reciproce*: „În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din țara noastră și Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S. ne vizitează țara F. K. Vidrașcu. În cadrul înțelegerii similare cu Uniunea Scriitorilor din R.S. Cehoslovacia, au sosit la București Karel Misař și Helena Šmahelová. * În cadrul înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din R.S. România și Uniunea Scriitorilor din R.S. Cehoslovacia, au plecat la Praga David Iuliu, Dan Laurențiu, Virgil Nistor și Sinkó Zoltán. De asemenea, în cadrul înțelegerii similare cu Uniunea Scriitorilor din R. P. Ungară au plecat la Budapesta Vasile Sălăjan și Nicolae Tertulian, – iar în cadrul înțelegerii cu Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S., a plecat la Moscova Tatiana Nicolescu de la revista «Secolul 20», în schimb cultural cu revista «Inostrannaia Literatura». ■ Revista publică *Artistul cetățean* de Dumitru Popescu, fragment din Cuvântarea la funeraliile lui Zaharia Stancu: „Istoria îi va așeza opera acolo unde se cuvine, timpul își va proiecta lumina asupra figurii lui, atât cât ea va putea să-l înfrunte. Dar noi, cei care am trăit odată cu el, care am cunoscut și omul, și opera, atât cât putem fi noi de drepti și nepărtinitori în judecată, noi îl așezăm la loc de frunte în pantheonul culturii românești. Cât vom trăi noi, amintirea omului care a fost

Zaharia Stancu va rămâne neștearsă. Cât vom trăi noi, opera lui Zaharia Stancu va palpita de viața lui, pusă toată în slujba artei și a omului, a țării românești socialiste, pe care a iubit-o fără margini”. ■ Sunt publicate o serie de fragmente dedicate lui Zaharia Stancu: □ Un citat din *File de jurnal* de George Macovescu, text apărut în „Tomis”, nr. 12, decembrie 1971. □ Alexandru Balaci, *Alba coloană*: „Pentru Zaharia Stancu arta a fost totdeauna o căutare impetuoașă; magica forță care poartă de la neființă spre creație. El va rămâne una dintre coloanele albe, fără sfârșit, care leagă pământul de cerul românesc”. □ George Alboiu, *Câmpia...*: „Zaharia Stancu rămâne un mare poet al Câmpiei Române. Sunt poeți a căror poezie poate fi scrisă oricând și oriunde. Poezia lui, însă, a putut fi scrisă numai la locul și la vremea ei. Cărțile lui esențiale sunt opincile de fier cu care «cel desculț» s-a încălțat și străbate fără încetare câmpia nepotolită a lumii”. □ Acad. Miron Nicolescu, *Om al acestui pământ*: „Va fi rolul criticilor de-a fixa locul lui Zaharia Stancu în istoria literaturii române de după război, dar cred că se poate afirma de pe acum că opera sa epică nu a fost numai un început – ci și un exemplu, dacă nu un îndemn. Exemplu care a fost urmat, cu fericite consecințe pentru romanul românesc”. □ Ov. S. Crohmăniceanu, *Poetul ierbii*: „Opera lui Zaharia Stancu a răspândit în lume parfumul tare al împărăției ierburilor, câmpia Dunării, patria poetului. Cât va exista ea, harfa ierbii se va înfiora sub suflarea vântului, pentru a-i pomeni neîncetat numele cu o imensă dragoste frățească”. □ Virgil Teodorescu, *Un nobil exemplu*: „Zaharia Stancu este fericitul creator al unei lumi vii care palpită în jurul nostru și va rămâne să palpitate până departe în adâncul vremii și după îndelungata lui absență fizică, pentru că personajele operei sale literare ne populează gândurile, ele locuiesc mereu în imediata noastră apropiere, sunt nuclee iradiante ale vieții poporului și ale istoriei patriei”. □ Un citat din *Drumul de naștere* de Al. Philippide, „Luceafărul”, nr. 49 din 7 decembrie 1974. □ Szász János, *Mâna fierbinte*: „Sohase felejtunk el, Zaharia Stancu! Nie werden wir dich vergessen, Zaharia Stancu! Nu te vom uita niciodată, Zaharia Stancu!”. □ Ioan Alexandru, *Rămas bun!*: „Zecile de cărți lăsate printre noi cei de astăzi și de mâine, parcurse în liniște, impun o personalitate a cărei statură va crește din ce în ce cu trecerea vremii”. □ Fănuș Neagu, *Trece-o lebedă*: „Trece-o lebedă pierind. Om bun, mai adă o găleată. S-o bem, cu gândul la Zaharia Stancu. Ah, câte vorbe frumoase am trăit împreună!”. □ Nicolae Bălotă semnează *Tălmăcindu-l pe Esenin*, un text despre Zaharia Stancu – traducătorul: „Tălmăcindu-l pe Esenin, Zaharia Stancu își face auzită vocea sa, își întâlnește propriile obsesii privilegiate («Sunt bolnav de amintirea copilăriei»), și își recunoaște vocația sa, aceea a poetului din *Desculț* («Sunt ultimul poet al satului»)". □ Radu Beligan, *Directorul de teatru*: „În epoca în care Zaharia Stancu a îndrumat «Naționalul» eram un actor tânăr fascinat de această vitalitate autoritară, frământată de nostalgii și îndârjită să realizeze un teatru contemporan cu el, cu noi toți. Și așa s-au imprimat pe retina și în inima mea anii trăiți

lângă el: un anotimp al elanului, al fervorii și al împlinirilor convocate imperios de un animator cu o chemare autentică și de aceea irezistibilă”. □ Vlaicu Bârna, *Publicistul*: „Au avut de învățat mult generațiile de scriitori și ziarști care au tocit cu coatele mesele redacțiilor în tovărășia lui Zaharia Stancu. Disciplina în muncă, promptitudinea, informarea atentă, exhaustivă, curajul de a clama ideile proscrise de guvernările abuzive din trecut, iată numai câteva din învățăturile pe care cei tineri le-au putut trage din conduita profesională a lui Zaharia Stancu. Dar înainte de toate au avut de învățat marele adevăr că purtătorul de condei este un om al cetății, un exponent autorizat al revendicărilor și năzuințelor celor mulți”. □ Șerban Cioculescu, *Poetul*: „Editura Eminescu i-a pregătit lui Zaharia Stancu ultima mare bucurie, cu editarea în condiții grafice excepționale, a culegerii *Poeme cu lună*, conținând cele din urmă patru cicluri lirice: *Cântec șoptit* (1970), *Sabia timpului* (1912), *Cântecul lebedei* (1973) și *Masa tăcerii* (1974). [...] În *Poeme cu lună*, contradicțiile omului modern care a fost Zaharia Stancu, în pofida, aparentă doar, a formelor tradiționale, se ilustrează mai ales prin pendularea sensibilității sale între viziunile clare ale zilei, dominată de acțiunea soarelui, și acelea, nu totdeauna sumbre, ale nopții, sub stăpânirea astrului ei mort, luna”. □ Alexandru Ivasiuc, *Generozitate*: „Nu maiestății morții ne plecăm, ci amintirii vii a unui om viu, care a iubit viața în nenumăratele și ascunsele ei forme. Dacă există un sentiment al lui Zaharia Stancu pentru noi, scriitorii, el este un ultim mesaj de solidaritate, și generozitate, de largă deschidere pornită din inima unui mare revoltat ce nu vroia, cu marea lui subtilitate să sterilizeze pe nimeni și nimic”. □ Horia Zilieru, *Între aștri*: „În acea zi tristă de decembrie, peste cetatea Iașului cădeau fulgi, ca niște cicatrice de pe închise și nevăzute răni între aștri mișcați în matca lor. Se copilărea și plângea cerul Moldovei, fumuri albastre reîntemeind fresce de Voroneț. Toate cupolele sufletului își sunau bronzul curat deschizând vămi, să treacă spre căile lactee un Voievod muntean al prozei românești. Vulcanii literiei ce arseseră o jumătate de secol în ființa sa intrau, acum, în odihna eternă”. □ Anton Breitenhofer, *Ideal de viață*: „Este greu să explici în câteva rânduri sursa puternicei atracții exercitate de opera literară a lui Zaharia Stancu. Se poate puncta, pe scurt, că puterea sa de creație artistică a pătruns în toate sferile existenței umane, că, de pildă, dialogurile eroului său Darie reprezintă, de fapt, un dialog al poporului român cu condiția existenței sale istorice”. □ Méliusz József, *A plecat Stancu*: „[...] a plecat Stancu, se duce o generație cu ceea ce a făcut bine și cu ceea ce a greșit, fiindcă noi, oamenii literelor, – și a scrie înseamnă: a suferi pentru alții și pentru noi înșine – noi n-am fost eroi, doar niște bieți oameni în istorie de când există istoria ca conștiință – nici mai buni, nici mai răi – și istoria ne va judeca literele și faptele, va spune tot ceea ce noi n-am ajuns să ne destăinuim, – sau n-am avut tăria de a le recunoaște – deasupra celor scrise, sau lângă un pahar de vin și o ceșcuță de cafea; a plecat Stancu și plecăm cu toții cu o frază neterminată pe buzele noastre împietrite, plecăm fără să terminăm

dialogul care e viața și literatura, această convorbire fără de sfârșit; a plecat Stancu, și rămân fără răspuns o mulțime de întrebări...”. □ Nicolae Manolescu, *Poemul fără sfârșit*: „Astăzi, când Zaharia Stancu nu se mai află printre noi, din toate întâlnirile și discuțiile noastre, destul de multe în ultimii cincisăsesse ani, cea mai vie rămâne în mintea mea aceasta: a omului bolnav de emoție și de timiditate. Și-mi zic mereu de atunci că ființa noastră e mai nobilă în slăbiciunile ei decât în forța ei, căci un Zaharia Stancu sigur pe el, dar și punându-și în valoare imensa autoritate literară, mi-ar fi părut mai puțin demn de respect și iubire decât bărbatul acela cu privire șovăielnică și aproape copilărească, speriat și rușinat de neputința de a-și onora o banală promisiune”. □ Geo Bogza, *Cărți*, preluat din „Contemporanul”, nr. 40, vineri 29 septembrie 1972. □ Constantin Țoiu, *Forța literaturii*: „Moartea pare o eliberare. O rupere de contract. E aspectul ei retoric și convențional. De fapt, ea adâncește viața, legând și mai mult, restituind prin esența rămasă propria noastră imagine, cea mai adevărată, peste ce e trecător. Nu m-aș mira deloc să mă întâlnesc într-o zi cu un poet mergând spre locul de veci al lui Stancu, și explicând: «Mă duc la Stancu, am o problemă»”. □ Lucian Raicu, *Rostirea limpede și esențială*: „Vreme de cinci decenii, poezia lui Zaharia Stancu urmează parcursul unei vieți, având ca și viața un început și o încheiere, un ciclu succede celui alt, ea este pe rând poezia unui adolescent, a unui tânăr, a unui matur și, în sfârșit, a unui om copleșit de ani, extenuat de câte a văzut și a trăit. Fiecare ciclu trebuie citit din perspectiva tuturor celorlalte și, atunci se va observa mai bine nu numai evoluția în timp supusă metronomului implacabil al vârstelor, dar și ceea ce leagă totul laolaltă într-o impresionantă structură care nu vrea să cedeze asaltului, fatalei presiuni a timpului. Tragismul acestei poezii se poate explica prin confruntarea continuă dintre marea voință individuală și limitele speciei, prin uimirea pe care această confruntare o trezește în conștiință, prin alternanța dintre acceptare și refuz, dintre resemnare și revoltă, tăcere și strigăt vital”. □ Laurențiu Ulici, *Poemele simple*: „Personalitatea debutului poetic al lui Zaharia Stancu s-a conturat tocmai în această simplitate profundă și tremurătoare a lirismului, în noutatea temperamentală sugerată de percepția universului campestru, cu alte cuvinte, în modul personal de a se angaja liric într-o direcție a poeziei românești care avea, la acea dată, o bogată istorie”. □ Valeriu Cristea, *Lungi raze de lumină*: „O asemenea frumoasă «plăsmuire», cum este cea a popasului dobrogean al lui Darie și a iubirii cu Uruma, precum și altele de același fel, risipite prin vasta operă a lui Zaharia Stancu, dovedește că «imaginația arzătoare» a scriitorului, creatorul uneia dintre cele mai sumbru-caricaturale imagini ale vechii orânduiri, a știut să filtreze uneori, compensatoriu, și lungi raze de lumină”. □ Paul Georgescu, *O teribilă memorie afectivă*: „Poezie a senzației concrete, totdeauna, de melancolie a trecutului, uneori, descărcare electrică de vitalitate, alteori, ea a exprimat potența netrăită a unui Eu neconsumat. Din sinteza fericită a ziaristului cu poetul a țâșnit, târziu, neașteptat – la

patruzeci și șase de ani – memorabilul, derutantul, clasicul roman *Desculț*. Un romancier se născuse, de o deosebită forță și valoare, din conjuncția nesperată a două talente paralele: gazetăria polemică și poezia unei posibilități”. □ Antoaneta Tănăsescu realizează un documentar *Zaharia Stancu*. □ Ioan Comșa realizează *Pe meridianele lumii*, un mozaic al citatelor din toată lumea referitoare la opera lui Zaharia Stancu. □ Leonid Leonov, *Binemeritat prestigioasă*: „Prin personajul său, fecior de țărani din stepa Bărăganului, Zaharia Stancu rămâne în posteritate una dintre cele mai proeminente personalități scriitoricești. Din anii adolescenței s-a deprins să urască pe asupritorii celor nevoiași, năzuind spre abolirea nedreptății sociale. Zaharia Stancu, acest om înalt și frumos, de o distincție particulară, de o bunătate caldă și învăluitoare, e înzestrat cu o minte ascutită și pătrunzătoare, cu un grai egal și reținut. În privirile lui se pot citi, adânc și limpede, multe despre țara lui – România”. □ Arthur Lundkvist, *Deschizător de drum nou*: „Zaharia Stancu e deschizătorul unui drum nou în literatura română. S-a afirmat pe plan internațional acum mai bine de douăzeci de ani cu marele său roman panoramic, *Desculț*”. □ Diana Wormuth, critic literar S.U.A., *O legendă vie*: „Nu în chip surprinzător există o legătură strânsă între proza și poezia lui Stancu. Versul sau alunecă în proză ca fragmente de cântece și el însuși a spus că nu există o deosebire esențială între poezia și proza sa [...]”. ■ S. Damian publică *Însemnări din München* intitulate *Melancolia tânărului prinț*: „Obsedat poate și de lecturi recente, străbătând străzile Münchenului, pe o vreme însorită, mi s-a părut că orașul poartă nostalgic peste ziduri chipul juvenil al unui cunoscut rege al Bavariei”.

• [„**Tribuna**”, nr. 50] *Cronica literară* intitulată *Jurnalul unui martor* conține observații despre Geo Bogza. Ion Vlad afirmă că Bogza este scriitorul semnelor naturii, al respectului față de om și față de demnitatea lui. □ *Cronica literară* intitulată *Despre Zaharia Stancu*, N. Prelipceanu scrie metaforic: „Arborele s-a retras în țărâna română, din care își trăgea sevele, dar statura lui rămâne pururi deasupra, luminând către noi, caldă aureolă”. □ *Condiția poeziei contemporane: Lectura și studiul literaturii*. □ Poeme de G. Țârnea, Ion Davideanu. ■ Articol de Ion Buzași intitulat *Un roman al tinereții și entuziasmului* – romanul lui Romulus Guga, *Adio, Arizona* (Dacia, 1974), o scriere a tinereții și a entuziasmului. □ Fragment de Ioan Alexandru, *Noapți albe la Leningrad și Fețele frumosului* de S. Damian.

13 decembrie

• [„**Scânteia**”, nr. 10051] Emil Vasilescu publică *Note de lectură* la volumul *Doja* de Székely János (Kriterion, traducere de Andrei Fischof): „Întregul poem este epopeea tragică a unui personaj-simbol trăind acut în istorie. Székely János își iubește personajul, subliniindu-i permanent condiția de om. Astfel, poemul *Doja* – publicat într-o remarcabilă ținută grafică – se înscrie ca o nouă contribuție meritorie a literaturii actuale la cunoașterea și cinstirea trecutului

de luptă a poporului”. ■ În *El, cel dintâi...* Ion Istrate marchează 350 de ani de la nașterea lui Dosoftei: „EL, cel dintâi, este părintele poeziei noastre culte, după cum cel mai glorios strănepot literar al său este geniul poetic de la Ipoțești”.

● [„Contemporanul”, nr. 51] La rubrica *Tradițiile Contemporanului*, Ion Munteanu scrie *Pentru sănătatea publică*: „Iată deci că revista «Contemporanul» își asumă o nouă sarcină, un nou rol social: ajutorarea celor năpăstuiți și lăsați în voia soartei de către politicienii cruzi, indiferenți la suferințele populației”. ■ Revista «Contemporanul» organizează dezbaterile despre *Revistele de cultură și viața spirituală a țării*: „Dezvoltarea amplă a culturii noastre, în lumina documentelor programatice ale Congresului al XI-lea al partidului, presupune și sporirea gradului de responsabilitate comunistă a presei culturale, factor indispensabil al climatului creator pe care-l cunoaște viața literară și artistică a României socialiste. În procesul complex al făuririi culturii socialiste românești, al promovării marilor valori literar-artistice, presa culturală are menirea de a contribui substanțial la dinamizarea vieții noastre spirituale, la ridicarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii, la formarea unui om nou, cu o morală superioară, cu o atitudine avansată față de muncă, față de interesele generale ale societății. Întreaga activitate de educare și formare a conștiinței socialiste – sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la Congresul al XI-lea – trebuie să ducă la crearea unui nou umanism, care pune pe primul plan omul și, totodată, îmbină interesele particulare cu cele ale întregii societăți, asigură bunăstarea și fericirea fiecăruia, odată cu a întregului popor. Răspund: Eugen Barbu, Nicolae Dragoș, Al. Piru, Mircea Tomuș. □ Eugen Barbu: „În ceea ce privește revistele de cultură, ele fac toate eforturile pentru a crea un climat literar-artistic realist militant. Dar, cred eu, ar mai încăpea unele eforturi, o participare mai numeroasă a unor scriitori, actori, regizori, pictori și muzicieni la discuții, care ar da culoare convenită unor dispute. Se observă o oarecare rigiditate în luările de poziție și mai ales o lipsă de angajament când este vorba să fie citate exemple concrete. Trebuie să se înțeleagă că fără o precizare a termenilor, fără punerea degetului pe rană, acolo, unde e cazul, nu vom reuși să distingem cărțile false de cele adevărate, pictura bună de cea conformistă sau imitativă, interpretarea adâncă de cea suficientă, execuția unei partituri făcută cu fantezie și dăruire de cea executată formal și așa mai departe. Schimbul de păreri din revistele noastre mi se pare destul de palid. Termenii sunt generali, neprecizați și bat undeva în vag. Cât despre lupta de opinii este destul de cocoloșită, dacă exceptăm unele luări de poziție din revista dumneavoastră (o să vă mirați, uneori cu tonuri exagerat de dramatice). Eu înțeleg printr-o luptă de opinii o angajare sinceră, din mai multe părți pentru apărarea actului de cultură real și defrișarea operelor false de ceea ce au ele nociv. [...] Revistele noastre nu seamănă între ele și cele mai multe au un profil distinct. Cât despre o personalitate a revistelor respective, aici lucrurile sunt

mai dificile. Personalitate are, cred eu, revista «Steaua» din Cluj-Napoca care promovează de ani de zile, pe un ton civilizat, în frumoase condiții grafice, scriitori și critici care s-au impus în cultura noastră. Există acolo un echilibru pe care îl admir și pe care l-aș dori și altora. Revistele noastre și presa culturală în general pot să stimuleze importante acțiuni prin reportaje, articole de critică, eseuri, fragmente de roman, cronici și chiar rubrici înțepate, polemici, cu condiția să facă reale servicii cultural-educative. Ele pot să fie scrise mai bine, mai alert și, în general (asta e o dorință a mea), am putea renunța la aerul provincial pe care-l au câteodată”. □ Nicolae Dragoș: „După opinia mea, revistele culturale, critica literară în general au de întreprins demersuri mai ferme pentru a pune în valoare creația realistă, militantă, creația în care conflictele și oamenii, sentimentele, ideile sunt cu adevărat semnificative pentru vremea noastră, pentru condiția noastră istorică. Receptarea de-a valma a producției literare, efortul de a explica, de a afla sensul unor lucrări cărora tocmai așa ceva le lipsește pot încuraja impostura, mediocritatea artistică, pot constitui motive de derută – trecătoare desigur –, mai ales pentru autorii tineri. Sunt de aceea necesare schimburi de opinii, dispute pe teme literare în care să nu fie ocolit fenomenul literar în desfășurarea sa reală. Adeseori apar în presa culturală – și este și cazul revistei «Luceafărul» la care lucrez – dezbateri a căror condiție teoretică este satisfăcătoare. Se fac afirmații, se desprind concluzii demne de un larg interes. Dar lipsesc concretizările. Dacă vorbim despre umanismul creației atunci de ce nu ne-am oferit la acele opere al căror mesaj este unul puternic umanist? Sau, dimpotrivă, de ce să nu citim volumele în care predomină sentimentele de însingurare, de neputință? Sau lucrări care se află în paradoxala situație de a înfățișa nu viața noastră de acum ci o alta, inventată, improprie condițiilor noastre? Cred că propunându-și o mai directă implicare în concretul fenomenului artistic, o îmbinare statornică între aspirația teoretică a dezbaterilor și sugestiilor realității culturale imediate, revistele pot să-și adâncească profilul. Înțeleg existența unei reviste, demnitatea biografiei ei culturale, derivând din efortul consecvent al fiecărui colectiv redacțional de a sluji ideii, principii cultural-ideologice vitale pentru destinul creației. Nu e un secret pentru nimeni că zonele vieții artistice nu sunt imune la penetrația orgoliilor, vanităților, a subiectivismului. Dar o revistă, pentru a putea fi eficientă în plan spiritual, trebuie să-și pună coloanele în slujba ideii de valoare, a literaturii militante, devotată cazului socialismului, aspirațiilor supreme ale eroului dintotdeauna al operei de artă – poporul”. □ Al. Piru: „Revistele de cultură răspund sarcinilor privind promovarea unei creații literar-artistice realiste și militante în măsura în care iau atitudine față de fenomenul literar-artistic străin de realitățile vremii noastre, evazionist și aberant, tributatar modelelor efemere sau unor influențe pasagere, fenomen din care omul, problematica sa și aspirațiile lui în vederea edificării unei lumi noi sunt absente. Fără o critică de descurajare a imposturii, a mediocrității și nulității, revistele de cultură nu-și pot

justifica existența. Natural, revistele de cultură trebuie să încurajeze fenomenul literar-artistic pozitiv, să-l descopere și să-l promoveze, acțiune de mare răspundere, tot atât de importantă. Revista «Ramuri» a dus și duce în această privință o luptă susținută, continuă, prin câteva condeie care și-au dovedit, sperăm, autoritatea ca și intransigența. Nu există, după credința noastră, un schimb de opinii real între revistele de cultură de azi, doar mici și neînsemnate polemici cu caracter personal. Ar trebui să se vorbească mai mult despre orientarea, semnificația și sensul fenomenului literar-artistic actual, să se audă mai multe voci în această chestiune, bineînțeles voci pe cât posibil autorizate. Profilul distinct al unei reviste de cultură, personalitatea ei aparte îl dau gruparea revistei și caracterul specific local, regional, nu regionalist. Revistele de cultură din provincie trebuie să valorifice energiile locale, însă nu pentru a le izola, ci pentru a le introduce în circuitul valorilor naționale. Apreciez ca reviste precum «Familia», «Tribuna», «Cronica» și «Ramuri» au un profil propriu. Presa culturală poate contribui mai eficient la stimularea unor acțiuni culturale-educative de anvergură prin abordarea problemelor esențiale ale momentului, cum ar fi problema raportului dintre social, psihologic, filosofic și estetic în artă, a strânsei conexiuni dintre conținut și formă în artă, problemă atât de creație cât și de receptare a fenomenului literar-artistic”. □ Mircea Tomuș: „Publicațiile noastre de cultură răspund satisfăcător responsabilității de a promova o artă realistă și militantă. Numai că, tocmai în acest punct de program publicistic, calificativul satisfăcător nu poate niciodată satisface... Revistele noastre – mă gândesc la «Transilvania», în redacția căreia lucrez – rezolvă acceptabil unele date ale programului complex pe care îl presupune un profil distinct. În această privință, nivelul tematic se poate contura fără prea mari dificultăți, fie în limitele unui spațiu istorico-geografic, în cazul revistelor din provincie, fie în cele ale unei anumite problematice. Nicio a doua cerință, aceea a unui cerc de colaboratori relativ bine stabilit, nu ridică piedici prea mari. De la acest stadiu, însă, lucrurile se pot complica, nivelul abordării și necesara unitate stilistică în sensul de stil publicistic, nu stil individual, care accentuează conturile unui profil distinct fiind mai greu de realizat. Cred că unele din cele mai importante componente ale stilului publicistic și mai ales continuitatea, constanța în diversitate, în toate aspectele, chiar și în cel grafic, sunt, în unele cazuri, serios afectate de grabă, lipsă de răbdare. O publicație, chiar dacă apare în fiecare săptămână sau lună, nu reprezintă numai o efemeră apariție, ea este o continuitate, o permanență, realizările ei pot fi măsurate numai pe scara largă a timpului”. ■ În textul *Poezia stării de foc*, Dumitru Micu analizează volumul de versuri al lui Dumitru Popescu, *Gustul sâmburelui*: „Când nu construiește viziuni de mitologie națională, poetul se abandonează fie reflecției, fie explorărilor de peisaje interioare, rememorărilor autoanalitice, reveriei, confesiei. Volumul cuprinde meditații pe tema păcii și a războiului, a nașterii, a luptei, poeme exprimând «duioșia totului pentru parte», poeme interogative precum

cel intitulat *Vei putea, omule?*, traversat de nădejdea că, nerămânând sterp, «pământul fâgăduinței», cel sufletesc, va rodi «sâmburele căzut din copacul cel mare». «Gustul» pentru acest sâmbure îi inspiră poetului un discurs liric de condamnare a «silnicei geometrizării», plănuită de spirite insensibile, opace [...]». □ Același autor se referă și la studiul lui D. Păcurariu, *Studii și evocări* (C.R. 1974): „Noua carte a lui D. Păcurariu asamblează (alături de câteva articole comemorative, despre D. Cantemir, Neculce, «Dacia literară») studii de istorie literară privind în special perioada de pe la mijlocul secolului trecut”. ■ La rubrica intitulată *Cartea străină*, Dan Grigorescu semnaleză apariția traducerii cărții lui Mauriac *Un adolescent de altădată: Maltaverne*: „Traducerea Sandei Râpeanu, sensibilă, nuanțată, urmărește calitățile unui stil tradițional, plin – însă – de capcane pe care traducătoarea le observă și le rezolvă cu simplitate. În versiunea românească, Mauriac își păstrează nealterat suflul simplu, discreția imagistică și precizia observației”.

● [„Cronica”, nr. 50] Editorialul *Tipografii* este asumat redacțional și semnat Cronica, prin care se marchează ziua tipografilor – 13 decembrie. ■ Liviu Leonte semnează cronică literară *În atelier*, despre volumul *Mitul „faurului aburit”* de Al. Oprea: „Serioasa cercetare a lui Al. Oprea confirmă și pe această cale ideea că omul-scriitor nu interesează decât în măsura în care e creația creației sale, opera. Ea ne întărește și în ideea că istoria literară trebuie făcută plecând de la texte, de la cât mai multe texte”. ■ Revista dedică o pagină lui Zaharia Stancu „*La masa de zăpadă a tăcerii*”, marcând decesul scriitorului. □ Andi Andrieș scrie *Om al breslei*: „Zaharia Stancu, clasic al literaturii României socialiste, se păstrează în spiritualitatea națională între distinctele poziții ale biruințelor artistice. Iar în inima tovarășilor de condei – indiferent de proeminența lor – ca un însemn al prestaței care convinge”. □ Zaharia Sângeorzan îi dedică poezia *În mările sudului*. □ N. Barbu publică *Darie nu a murit!*: „Nu, Darie nu a murit! Apele de câmpie au împletiri multe, cu ocolișuri și reveniri, aci parcă-s gata să se oprească în smârcuri, în ocolișuri și răsuciri capricioase, aci se întorc din drum și se unesc cu alte fibre, cu multe alte fibre ivite de joasele reliefuri ale întinsurilor. De aici a răsărit Darie”. □ *În Romancierul printre gazetari* de Aurel Leon se afirmă: „Oamenii de câmpie merg aplecați înainte, parcă mereu ar despica vânturile de loc deschis. Zaharia Stancu, cel al uceniciei mele gazetărești de acum patru decenii și al ziaristicii lui bătaioase, așa înfrunța viața, cu obrazul încordat și dinții încleștați, asemeni lui Tudor Stancu de pe valea Călmățuiului cea spuzită de secete și foame, asemeni eroilor din viitoarele lui romane”. ■ Din *Moment* reținem *În câteva cuvinte*: „Poetul Ion Brad continuă să ne informeze despre *Prizonierul dac* din agora ateniană, acel admirabil bust de luptător descoperit de istoricul american Leslie Shear jr. care întreprinde săpături la Atena. Acum e clar că bustul face parte dintr-un grup statuar dedicat lui Traian Dacicul și descoperit în biblioteca lui Titus Flavius Pantainos, filosof și binefăcător al orașului Atena («Contem-

poranul»). [...] * Biblioteca universitară «Mihai Eminescu», a intrat în posesia manuscrisului povestirii *Radu Tulie Teacă* a lui I. I. Mironescu. E primul manuscris Mironescu ce intră în patrimoniul Bibliotecii”. ■ Sub titlul *Un roman politic* Ligia Constantinescu scrie despre „*Felix Holt Radicalul* de George Eliot, apărut în 1866, deține un loc remarcabil între romanele politice și sociologice; *Coningsby* și *Sybil* de Disraeli apăruseră în 1844 și 1845, *Mary Barton* al Elizabethei Gaskell în 1848 și *Alton Locke* al lui Kingsley, în 1850”. ■ Versuri semnează: Vasile Constantinescu (*Aici lumina...*), Ovidiu Genaru (*Întemeiere; Această întâmplare...*), Crenguța Diaconescu (*Viața bulgărelui*).

● [„**Flacăra**”, nr. 51] Ilie Calmineasa publică poezia *Clipa noastră cea mare*. □ Cu titlul *Cronica* (43), Traian Stoica prezintă ultima ședință a Cenaclului Flacăra, eveniment ce a avut loc la Policlinica Drumul Taberei. □ George Arion publică reportajul *Să lucrezi ziua la stația de benzină și seara să înveți drept roman*. □ George Stanca semnează o cronică plastică dedicată lui Emil Pavelescu. □ George Stanca, în *Opinii mature*, publică *Ion Țiriac: „Muzica tânără face parte integrantă din arta modernă”*.

● [„**Orizont**”, nr. 50] Numărul este dedicat memoriei lui Zaharia Stancu, cu articole comemorative și memorialistice. Alexandru Jebeleanu își amintește de șezătorile cu Zaharia Stancu în *Florile recunoștinței*, Franyó Zoltán deplânge „mișunarea îngerilor morții” într-o evocare cu titlul *Exegi monumentum*, iar Franz Liebhard îi face un portret elogios de om săritor și mărinimos în *La masa de zăpadă a tăcerii*. ■ Cronică lui C. Ungureanu îi este dedicată de asemenea lui Zaharia Stancu, poeziei din ultimul volum *Poeme cu lună* (Eminescu, 1974) și prozei din volumul *Uruma* (Minerva, 1974): „Opera târzie a lui Zaharia Stancu este din nou a poetului reîntors la vers cu o energie pe care, în literatura noastră, doar V. Voiculescu o poate concura. De poezie nu s-a despărțit însă niciodată Zaharia Stancu; criticii au decupat din romanele sale pagini întregi care, într-un regim normal al lecturii, nu erau altceva decât ample poeme.”. ■ Sunt publicate poezii de George Țârnea, Corneliu Șerban și Adrian Beldeanu. ■ Radu Theodoru publică un fragment din povestirea *Mai jos de steaua polară*. ■ La rubrica *Videocaseta*, este anunțat, sub semnătură „de scenă” Ariadna, premiul obținut de românii Dan Pița și Mircea Veroiu pentru filmul *Nunta de piatră*, la Ciudad de Panama, la a XII-a ediție a Festivalului festivalurilor, cel mai mare festival din America Latină. ■ Pe ultima pagină, câteva poezii ale unor poeți francezi, precum Guillaume Apollinaire, Max Jacob, Jean Cocteau, Theodore de Banville, Jean Richepin, sunt tălmăcite de Serban Foartă și extrase din *Antologia circului* de Șerban Foartă și Andrei Ujică (Univers).

● [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 210] *Săptămâna pe scurt*: romanul *Niște țărani* este lansat la Librăria Sadoveanu în prezența lui A. Păunescu, E. Barbu și V. Râpeanu. ■ Dan Mutașcu scrie elogios despre Adrian Păunescu, *Poezia ca explozie a sentimentelor – Repetabila povară*: „E de mi-

rare, pentru mulți, cum de nu se deformează stilistic Păunescu sub *Repetabila povară* a talentului său viguros. Gazetar fulminant, prozator malițios, poet hugolian, când profetizând, când ironizând vitriolat, când anatimizând de-a binelea, Adrian Păunescu – ins original, incomod și penetrant – s-a statuat de vreo câțiva ani (Eugen Barbu, Șerban Cioculescu, Victor Felea, Aurel Martin, Eugen Simion au certificat asta) drept silueta de primă importanță a liricii noastre contemporane. Semnul de recunoaștere a poeziei lui Păunescu: vehemență, nestăvilă energie a imagisticii. Timbrul ei: patosul romantic. Alte date caracteristice: un deosebit gust al frazării lirice de exhortație politică, într-o viguroasă, violentă gesticulație a poemului [...] Angajată direct, cu ferveare și bucurie a luptei, poezia din *Repetabila povară* se mișcă într-un spațiu și într-un timp al temperaturilor înalte, scoțând uneori un bubuit nuclear. Vorbind mulțimilor nu ca un conferențiar, ci ca un veritabil agitator, acceptat sau refuzat, elogiat sau amendat, energeticul, încăpățânatul Adrian Păunescu este «un caz» în poezia românească de azi, un scriitor de «linia întâi», *un inspirat.*»

- Debutul în proză al lui Marius Tupan, prin *Mezareea*, este punctat de Marian Popa.
- *Originile pamfletului românesc*, un interesant text de M. N. Rusu despre apariția la Ed. Științifică a pamfletelor lui Ionică Tăutul (1795–1830).
- Romul Munteanu analizează cartea lui Lotman, *Studii de tipologie a culturii*.
- E. Manu, o cronică despre Al. Oprea și *Mitul faurului aburit*.
- Cronica teatrală, *Ultima cursă* de Horia Lovinescu la Nottara.

14 decembrie

- [„Scânteia”, nr. 10052] Voicu Bugariu semnează *Literatura ideilor înalte*: „Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Raportul prezentat de secretarul general al partidului la cel de-al XI-lea Congres prezintă convingător rolul literaturii și artei – în societatea noastră. [...] Începutul perioadei contemporane a literaturii noastre este jalonat nu atât de o dată calendaristică anumită, cât de apariția unui ideal literar distinct, legat istoricește de victoria politică a forțelor progresiste, conduse de partidul comunist. Nucleul său constă în convingerea că literatura este capabilă să participe în mod eficient la propagarea și sprijinirea acțiunilor politice progresiste. Elementele pozitive ale acestei prime forme a idealului literar ce caracterizează ansamblul literaturii noastre contemporane (în forma apărută cu aproape trei decenii în urmă) sunt demne de a fi subliniate: ideea că literatura trebuie să fie legată de viața socială, în sensul surprinderii elementelor de progres, dezideratul sincronizării literaturii cu cerințele educative ale dezvoltării sociale, refuzul evazionismului subiectiv. În plus, tot ca un element important al idealului literar ce se forma atunci și avea să marcheze o întregă perioadă literară ce cunoaște în prezent o deplină înflorire, apare o reală încredere în posibilitățile literaturii, deosebit de pozitivă. O atmosferă de entuziasm saluta în acei ani de acum

aproape trei decenii noul social și cerea apariția noului literar. Sunt interesante câteva dintre amintirile lui Marin Preda din *Imposibila întoarcere*, care surprind atmosfera de așteptare unanimă a marilor realizări ale literaturii noastre noi. [...] Discuțiile teoretice purtate în presă în anii de după 1960 trebuie legate, fără îndoială, de apariția unor opere indiscutabil viabile nu numai din punct de vedere estetic, dar și, fapt deosebit de important, din punctul de vedere al idealului literar pe care îl concretizau. Discuțiile despre eroul pozitiv, cele despre metoda de creație sau despre condiția criticii au pledat pentru opere literare care să exprime implicit structura unui ideal literar înaintat, consonant cu direcția majoră de dezvoltare a națiunii și cu politica partidului. Perioada de timp ce începe odată cu Congresul al IX-lea al partidului, continuată de cel de-al X-lea Congres și marcată acum, în coordonate noi și de o istorică însemnătate, de hotărârile Congresului al XI-lea, este una dintre cele mai fertile din literatura noastră contemporană. Se poate constata că marile realizări literare ale acestor ani se datorează unui echilibru între conceptul de ideal literar și cel de operă literară. Ridicând idealul la un nivel teoretic suficient de complex, admitând operei o altitudine estetică necesară, conștiința literară de azi unifică într-un singur concept idealul și expresia artistică a idealului. Una dintre condițiile operei este tocmai susținerea idealului pe căile specifice ale artei. Scriitorii afirmați în deceniul al șaselea au dovedit aceasta prin opere remarcabile, confirmând în moduri personale adevărul că la temeiul literaturii noastre de azi în ipostazele ei majore se află un ideal generos, în deplină concordanță cu dezideratele majore ale poporului și ale politicii partidului nostru. [...] Formulând o apreciere de ansamblu, se poate considera că proza noastră contemporană, fie că se referă la condiția omului în societatea contemporană, pornește de la diferitele ipostaze constructive ale acestuia sau se inspiră din istorie, are o continuitate, dată tocmai de unitatea idealului său, de unitatea structurii ei ideologice. Pe căi specifice, poezia exprimă același ideal literar. Cântând ființa națională a românilor, celebrând marile înfăptuiri ale prezentului, poezia participă din plin la constituirea unei legături profunde între prezent și trecut, la adâncirea unei constante vibrații patriotice. Și, mai mult decât atât, poezia joacă rolul deosebit de important de a păși în fruntea literaturii, de a perfecționa în sens artistic limba. Fiindcă, dacă sunt salutare acele poezii în care sunt celebrate noile realități ale societății noastre și se exprimă sentimentele de adânc atașament față de patrie și partid, aceasta nu înseamnă că relația dintre cuvântul poetic și cinstirea patriei poate fi constatată doar din acest punct de vedere. Există în toate creațiile majore ale poeziei noastre contemporane sensul persistent al aspirației spre un ideal de perfecțiune umanizată, spre un ideal cultivat intens în tot ceea ce realizează politica partidului nostru. Se afirmă în felul acesta unitatea dialectică a literaturii noastre din ultimele trei decenii. Transformat în primul rând prin lărgirea comprehensibilității sale estetice și prin perfecționarea conștiinței creatorilor, idealul literar ce unifică literatura noastră de azi poate fi definit printr-un concept central: umanismul socialist”.

• [„Luceafărul”, nr. 50] M. Ungheanu prezintă studiul lui Nicolae Balotă, *Introducere în opera lui Al. Philippide*: „Cartea este în întregime de un mare folos și pune la îndemâna celor interesați un breviar util înțelegerii uneia din cele mai însemnate opere ale literaturii române contemporane. Defectul unor asemenea demersuri stă în ceea ce le dă și excelența. [...] În studiul lui Nicolae Balotă sunt multe cuvinte spectaculoase – manie mai veche a criticului – sunt multe expresii date, multe nume mari, multe trimiteri mitologice, dar toate acestea se așează de multe ori între cititor și ceea ce ar trebui să fie, aici, opera lui Al. Philippide”. ■ În textul *A te copilări*, Dorin Tudoran analizează volumul lui Horia Zilieru: „Cartea de copilărie este, așa cum o sugerează primul ei poem, «o călătorie în țara copilăriei». Poetul se vrea o călăuză sensibilă într-un spațiu de miracole, în care a descifra înseamnă a iubi, a înțelege înseamnă a comenta, dar toate acestea într-o libertate în care ochiul să învețe a vedea și lucruri, mișcări despre care «prejudecățile» prea-maturilor spun că nu sunt vizibile cu ochiul liber”. ■ În cartea lui Mircea Radina, *Naufraziul „Egretet”* (Ed. Militară, 1974), Nicolae Baltag observă *Eroismul ca datorie morală*: „Inegală cu câteva defecte de compoziție, cartea lui Mircea Radina apare, pe alocuri, grevată de o anume ezitare între tonul epic și cel reportericesc al relațării. În loc să ne transpună direct la ora desfășurării evenimentelor și pe scena imediată a faptelor, autorul ne pune în posesia unui jurnal. Temperatura aventurii trăite este diminuată, așadar, prin filtrul povestirii sau al însemnărilor din blocnotes”. ■ Dan Cristea semnalează: „Editarea operei lui Pompiliu Constantinescu, cuprinsă în seria celor șase volume de *Scrieri*, se continuă recent printr-un volum de inedite (*Caleidoscop*), îngrijit de Constanța Constantinescu, soția criticului, și explicat printr-o notă editorială de Mihai Gafița”. ■ Eugen Barbu continuă studiul despre *Repetabila povară* a lui Adrian Păunescu: „Scriam mai înainte despre o oarecare plăcere a autorului de a relua teme și chiar metode de versificație. Iată poemul *A trecut azi noapte* dedicat lui Avram Iancu care amintește vădit de o mai veche poezie a lui Adrian Păunescu dedicată lui Tudor. Aceeași stranie care te trimite la Hamlet, același suflu de baladă plutește în ambele producții. Construite parcă pe un calapod comun”. ■ La secțiunea *Fragmente critice*, Eugen Simion notează despre *Camil Petrescu: Romanul istoric*: „Camil Petrescu care a renunțat, cum am văzut, la multe din obsesiile lui epice, se concentrează acum asupra acestui plan secund. Concretul istoric ia, astfel, dimensiuni amenințătoare în romanul *Un om între oameni*, biografie mai degrabă a unei epoci, decât o narațiune cu o tipologie diferențiată într-un cadru istoric. Obiectul, ca și direcția analizei se schimbă. Romancierul este acum un observator al cadrului, al lumii din afară și mai puțin, aproape deloc, un analist al stărilor de conștiință, al vieții dinăuntru. Personajele au de regulă psihologia și morala clasei lor. În această privință Camil Petrescu este un determinist inclement. Dând o schemă generală despre fizionomia unei clase, introduce apoi indivizii, cu mici diferențieri tempera-

mentale, în schema propusă”. ■ Dan Bogdan Anghel face *Însemnări despre opera lui Zaharia Stancu*, caracterizată prin *Unicitatea unei epopei*: „În pargul încheierii acestor însemnări nu putem trece peste constatarea că lumea scrierilor lui Zaharia Stancu este de o duritate de cremene. Reacțiile sufletești dezvăluite nici pe departe nu aduc cu «literaturizările psihologizante». Scriitorul n-a învățat viața interioară a eroilor săi din cărți. Sentimentul pe care îl ai în fața paginilor lui Zaharia Stancu este de autentic, de pleneră percepere și recompunere a realității. Autorul ambiționează să ne ofere o viziune capitală și caleidoscopică a unui trecut nu prea îndepărtat”.

15 decembrie

● [„**Tribuna României**”, nr. 51] Pe prima pagină citim poezia *Iarna* de Vasile Alecsandri. □ În *Acasă* Alecu Ivan Ghilia semnează *Acolo unde se nasc sărbătorile*. □ Sub titlul *Românească iarnă veche* citim poezii semnate de George Coșbuc (*Colindătorii*), Octavian Goga (*Moș Crăciun*), George Bacovia (*Ninge*), V. Voiculescu (*Alba iarnă dunăreană*), Miron Radu Paraschivescu (*Zăpezi*), Al. Andrițoiu (*Ajun de iarnă*). ■ Revista publică a doua parte a textului *Eveniment politic culminant*: „Lucrările au continuat a doua și a treia zi, prin dezbateri în ședințe plenare, precum și în 12 secțiuni, pe domenii de activitate. Au participat la discuții 343 de delegați din Capitală și din toate județele țării. În cursul dezbaterilor delegații au analizat rezultatele obținute și criticând, în același timp, deschis, concret, lipsurile care mai există, făcând propuneri pentru eliminarea lor”. ■ Revista publică *Secretarul general al Partidului Comunist Român Nicolae Ceaușescu*: „*Voi face totul pentru a corespunde încrederii partidului și poporului*”, o biografie a tovarășului. ■ În *Autograf* se discută despre *Doi poeți finlandezi și relația lor cu literatura română*, în care Doina Caramzulescu publică mini-interviuri cu □ Arvo Turtiainen: „Privită pe plan european, este o literatură deosebit de bogată, a răspuns domnia-sa. Nu mă pot lăuda că o cunosc în toată amploarea ei, dar cunoscându-i pe marii prozatori contemporani pot să vă spun, cu toată siguranța, că este o literatură cu mari calități, o literatură de frunte în ansamblul literaturilor continentului nostru. Din păcate, nu este încă suficient tradusă și cunoscută. În Finlanda au fost traduse câteva romane de Sadoveanu, de Zaharia Stancu, iar tânăra mea colegă Liisa Ryömä are și ea, în lucru, în momentul de față, câteva traduceri din literatura română”. □ Liisa Ryömä: „Mi-am început activitatea de traducătoare a literaturii române în limba finlandeză cu câteva piese de teatru – a declarat ea reprezentantei revistei noastre. Astfel, în 1970, fostul director al teatrului muncitoresc din Tampere, dl. Kaisaavo, care în prezent este directorul general al Teatrului Național din Helsinki, a descoperit o piesă care i-a făcut o impresie deosebit de profundă: *Iona* de Marin Sorescu. Plăcându-mi foarte mult și mie, am tradus-o, ea fiind pusă în scenă la Teatrul din Tampere. Fiind atrasă de literatura română, în general, și de dramaturgia română în spe-

cial, mi-am continuat activitatea de traducătoare cu capodopera marelui scriitor clasic român I. L. Caragiale, *O scrisoare pierdută*. Trebuie să adaug că a fost a doua versiune finlandeză a acestei piese celebre. Prima, realizată cu mai mulți ani în urmă de altcineva, fusese tradusă prin intermediul limbii germane, nu direct din românește cum am făcut-o eu. Cea de a treia traducere a mea din literatura română a fost tot o piesă de Marin Sorescu, *Matca*. Va fi pusă în scenă în primăvara viitoare, la Teatrul Național din Helsinki”. ■ Apare nota desemnată *Constituirea Consiliului de conducere și a Colegiului de redacție ale revistei „Tribuna României”*: „La sediul Asociației «România» a avut loc, recent, ședința de constituire a Consiliului de conducere al revistei «Tribuna României». Crearea Consiliului răspunde dorinței de a se asigura o mai bună îndrumare și coordonare a publicației, în conformitate cu programul așezământului nostru. Consiliul este format din: prof. Virgil Cândea, secretar general al Asociației «România», membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice (președinte), prof. dr. docent Alexandru Balaci, membru corespondent al Academiei R.S. România, Ernst Breitenstein, publicist, redactor șef-adjunct al ziarului «Neuer Weg», C. N. Constantiniu, publicist, secretar general de redacție, Gabriela Dolgu, publicistă, șef de secție la revista «Contemporanul», prof. dr. docent Titu Georgescu, Petre Ghelmez, scriitor, redactor șef al revistei, conf. univ. dr. Dan Grigorescu, Alexandru Huszar, scriitor, redactor șef al revistei «A Hét», Aurel Martin, critic literar, directorul Editurii «Minerva», Gheorghe Milea, șef de comisie la Asociația «România», Gheorghe Nenciu, vicepreședinte al Departamentului Cultelor, Constantin Oancea, director în Ministerul Afacerilor Externe, Victor Rusu, redactor șef al revistei «Cultul Mozaic», Niculae Stoian, scriitor, redactor șef-adjunct al revistei. Totodată, Consiliul a desemnat un colegiu de redacție în vederea conducerii operative a activității publicației. Președintele Colegiului de redacție este Petre Ghelmez, redactor șef al revistei, iar membrii sunt: Niculae Stoian, redactor-șef adjunct, C. N. Constantiniu, secretar general de redacție, Ernst Breitenstein, Dan Grigorescu. Consiliul de conducere a procedat la un schimb de vederi referitor la activitatea desfășurată până în prezent de colectivul redacțional, la orientările tematice ale revistei, la îmbunătățirea conținutului și ridicarea nivelului ei publicistic, la lărgirea cercului de colaboratori și în mod deosebit antrenarea mai susținută a membrilor Asociației în realizarea obiectivelor revistei, la rezolvarea problemelor administrative și financiare ridicate de editarea acestei publicații”. ■ În *Burse de studii pentru tineri din familii originare din România* revista anunță bursele pentru anul universitar 1975-1976 de către Asociația „România”. ■ Sub titlul *1974 – un an de strădanii și frumoase împliniri* citim: „Personalități ale vieții noastre cultural-științifice și sociale, membri fondatori ai Asociației «România» încheie, la fel ca toți oamenii acestui pământ, un an de strădanii și împliniri, deopotrivă memorabile pentru fiecare în parte și pentru obște. Întrebarea pe care le-am adresat-o câtorva dintre aceștia, în cadrul

unei scurte anchete, devenită tradiție pentru edițiile de sfârșit de an ale publicațiilor, s-a referit de aceea firesc, tocmai la ceea ce a însemnat acest an pentru viața și munca fiecăruia. Prin ce rămâne, așadar, acest an 1974 pentru distinșii interlocutori, ale căror răspunsuri le publicăm în pagina de față?” Reținem răspunsul semnat de scriitorul Méliusz József, Vicepreședinte al Consiliului oamenilor muncii de naționalitate maghiară: „Lucrez de ani de zile la transpunerea în limba maghiară a *Operei complete* a lui Urmuz. Această muncă îmi dă o permanentă voluptate spirituală și mă confruntă cu cele mai mari dificultăți. Formidabila lui operă poetică este intraductibilă. Cunosc încercările de traduceri în diferite limbi. Găsesc că una singură e adecvată – fragmentele traduse de Eugen Ionescu în franțuzește. De ce nu ajung la capăt? Fiindcă trebuie să-l «inventez» pe Urmuz într-o limbă nelatină, structural opusă limbii române. L-am «inventat» pe Urmuz în limba maghiară cel puțin de douăzeci de ori. Cred că abia acum sunt pe cale de a găsi o formulă prin care să nu-l trădez. În acest an am lucrat și la transpunerea în limba mea maternă a lui Geo Bogza. Bogza e un maestru formidabil al limbajului poetic – care este numai al lui. Tensiunea cuvântului bogzian îmi este foarte apropiată. Cred că la anul voi fi gata cu volumul care cuprinde o mare parte din *Paznic de far*, dar și poeme mai vechi. Bogza este un poet total. Îl admir și îi iubesc fiecare frază, fiecare cuvânt. Sper, deci, că voi reuși. Ce am lucrat «pentru mine» în acest an? Prefer să vorbesc despre aceste încercări doar după ce le voi fi terminat. Deocamdată mă delectez cu traducerea romanului meu despre prăbușirea Imperiului austro-ungar, *Oraș în ceață*, făcută cu mare migală și profundă pătrundere în stil de Constantin Olariu”. □ La anchetă răspund și acad. prof. dr. Constantin C. Giurescu, vicepreședinte al Asociației „România”, acad. prof. Ana Aslan, Director general al Institutului Național de Gerontologie și Geriatrie, acad. prof. dr. Șerban Țițeica, Vicepreședinte al Academiei Române, Episcopul dr. Antonie Plămădeală, Vicar patriarhal, acad. prof. dr. Arthur Kreindler, Directorul Institutului de neurologie și psihiatrie al Academiei de științe medicale, compozitorul și muzicologul Wilhelm Georg-Berger, Secretar al Uniunii Compozitorilor. ■ Sub titlul *București spre anul 2000* apare dosarul cu texte: □ *Un oraș al oamenilor, perfect armonios. Convorbire cu Mircea Dima, arhitectul șef al Capitalei, asupra prevederilor «Schiței de sistematizare a municipiului București»*, o convorbire realizată de Tudor Octavian. □ *Frumusețile de fiecare zi de Gheorghe Istrate*. □ Un interviu cu Nicolae Pruncu de la Institutul Proiect-București realizat de Octavian Macavei, *Ce vom păstra?* □ Gabriela Melinescu semnează *Orașe pe deasupra și pe dedesubt*. ■ În *Studii consacrate limbii române* Marius Sala semnalează contribuția profesorului Octavian Nandriș de la Universitatea din Strasbourg la manualul de filologie romanică al profesorului Pierre Bec de la Universitatea din Poitiers, Editura Picard, Paris și volumul *La langue roumaine. Une présentation* de Alf Lombard, editura Klincksieck, Paris. ■ În *Personalialia* conf. univ. dr. Al. Hanță publică necrologul *Zaharia*

Stancu: „Acest decembrie 1974, cu înfățișarea lui calmă, nehotărâtă, de toamnă întârziată, ne-a adus vestea de necrezut, a dispariției fizice a unuia dintre cei mai străluciți slujitori ai scrisului românesc contemporan, poetul, gazetarul, eseistul și romancierul Zaharia Stancu. Ne părăsește deci, neașteptat, în plină activitate creatoare, un scriitor cu un larg registru de preocupări, un cetățean de o ținută elevată și o atitudine exemplară, care în istoria ultimei jumătăți de veac a literaturii noastre s-a afirmat divers și cu contribuții inimitabile. [...] Ca deputat în Marea Adunare Națională, ca membru al Academiei Române, ori ca Președinte al Uniunii Scriitorilor, aceeași prezență caldă, luminoasă, a omului, a cetățeanului, a scriitorului a făcut ca Zaharia Stancu să intre definitiv în conștiința publică românească, personalitatea scriitorului, a omului de cultură impunându-se recunoașterii și dincolo de hotare”. ■ În secțiunea *Cartea Teodor Pompiliu semnează Cluj-Napoca în două lucrări reprezentative*, prezentând monografia *Istoria Clujului* și albumul *1850, Clujul istorico-artistic*. ■ Sub titlul *Colinde, colinde* citim textele semnate de Ovidiu Bârlea (*Colindat, colinde*), Corneliu Nistorescu (*De la tinerețe până la bătrânețe*), Marin Constantin, dirijorul corului „Madrigal” (*Din colindele interpretate de corul „Madrigal”*) și textul *Prof. Emilia Comișel*.

● [„**Urzica**”, nr. 16] Conține un *Toast* 75 de I. Berg, schița *Spinii* de Mihai Beniuc, rubrica *Paratrăsnete* de Mircea Horia Simionescu – *În fața oglinzii, Cum trece timpul* de Alecu Popovici. ■ *Monograme/ À la manière de...* de Dan Mutașcu parodiază câteva nume celebre ale literaturii anilor '60 – '70: Eugen Barbu, Fănuș Neagu, Ben Corlaci, Nichita Stănescu, și cum ar vedea aceștia metaforic sosirea Revelionului. Cităm din parodia adresată lui Fănuș Neagu: „Dintr-o dată, cât ar învăța Răducanu (Necula) unde-i Paraguayul pe hartă, pe la ora două'șpe și un pai de secunde, a venit Revelionu și a strigat ca îngerul la Doamna Căndrea (*n.b.* „personaj principal al Restaurantului Uniunii Scriitorilor din Capitală”), căreia îi crescuse o viță de vie în nara dreaptă și-o conopidă murată în palma stângă: «Unde ești BĂ-ieșule, arată-te dinaintea mea, și mărturisește ce fac frumoșii nebuni ai marilor orașe, cand ninge cu năfalină de balalaici și sănii zburătoare și un bărbat gol cu o floare de cais în mână trece cântând un cântec mic cât vârful acului»”.

17 decembrie

● [„**România liberă**”, nr. 9377] Șerban Cioculescu prezintă volumul de versuri al lui Adrian Păunescu, *Repetabila povară*, menționând că poetul „militant”, căruia „i se potrivește formula romantismului revoluționar”, „are «discursul» direct, abrupt, năvalnic”, reluându-și o opinie „de mai mulți ani”: „de la moartea lui Tudor Arghezi, Adrian Păunescu este apariția cea mai însemnată în lirica românească”. ■ În cadrul rubricii „Vocația militantă a criticii”, Mircea Mancaș scrie articolul *Critica literară, un act de conștiință*, subliniind că i se cere „o atitudine permanent militantă și integral atentă la valorile de

conținut și expresie artistică a operelor literare”, ce „constituie comandamentul etic și estetic al epocii noastre”.

18 decembrie

● [„Scânteia”, nr. 10055] Mihnea Gheorghiu semnează *Condeiu!*: „E ușor a scrie când n-ai nimic a spune. Cel mai greu e condeiu! încărcat. [...] Presa noastră socialistă are o frumoasă tradiție, celebrată de figurile proeminente ale culturii naționale. Avem azi ziare și ziaristi buni și reviste de înalt nivel”.

● [„Viața studentească”, nr. 42-43] Din cuprins, articole și reportaje sub semnul 1974 – *Un an pentru istorie*: Octavian Știreanu, Eugen Mihăescu, Ilie Purcaru, Tudor Octavian, Ilie Tănăsache, Ioan Buduca, Cornel Nistorescu, Mihai Tatulici etc. ■ Un *Dialog despre arta studentească*, o masă rotundă moderată de Dinu Flămând cu studenții Alexandru Birthelmer (Conservator), Liviu Rusu (Arte plastice) și Carolina Ilica (Filosofie, Premiu de debut pentru Poezie al Editurii Eminescu). D. F.: „Se vorbește mult astăzi despre relația dintre artă și social. Dacă am avea răgaz, am putea scrie, cred eu, și noi o carte. Dar cum nu-l avem, să punctăm totuși ideea pe scurt”. Carolina Ilica: „În ce mă privește, pe scurt înseamnă în gândul meu a te referi la poezia angajată. Este poate cea mai dificilă poezie. Poezia patriotică bună este poezie patriotică dar nu numai. Pentru că este și poezia vârstei, a iubirii, a elanului deopotrivă. Poezie angajată este și poezia sentimentului național, dar atunci când reușește să ridice la rang de esențialitate problemele unei generații și ale unui timp istoric. Ale unui popor întreg”. Liviu Rusu: „Cred că trebuie pornit de la formula *artist-cetățean*. Vedeți, eu sculpez sau desenez, dar aud că într-un loc din această lume a izbucnit un nou război, și știrea îmi intră în sânge, ca să zic așa, începe să mă obsedeze. Chiar dacă nu mă dedic special unei teme pe această idee, evenimentul, faptul social mă influențează, mă modifică, în mod continuu”. ■ Un interviu cu Ana Aslan de Ana Blandiana, aceeași poetă semnând și un *Jurnal de Washington-Orașul unei nostalgii*. ■ Un bilanț literar de M. N. Rusu punctează câteva apariții notabile ale anului 1974, *Repetabila povară* de Adrian Păunescu (Scrisul Românesc), *Scrisori bizantine* de Dan Mutașcu (Albatros), debutul în proză al lui Dinu Săraru cu *Niște țărani* (Eminescu, prefațat de Eugen Barbu), iar în domeniul ideologic este recomandată lucrarea lui Anton Dumitriu, *Philosophia mirabilis*, în cadrul colecției *Enciclopedia de buzunar* a Ed. Enciclopedice Române, studiul fiind o *Încercare asupra unei dimensiuni necunoscute a filosofiei grecești*. ■ O *Retrospectivă literară selectivă 1974*, pagină realizată de Mircea Scarlat și Constantin Sorescu, notează mai ales „revenirile în arenă”: opera integrală a lui Blaga – *Poezii*, 2 volume (Minerva), impunerea unor scriitori ca Toader I. Ștefan, *Memoriul meu – Amintirile unui țaran* (Eminescu), Ionică Tăutul – *Scrieri social-politice* (E.Șt.), publicarea unor texte mai puțin cunoscute ale lui Eminescu – *Articole și traduceri*, vol. I (Minerva) și G. Călinescu – *Gâlceava înțeleptului cu lu-*

mea, vol. II (Minerva), antologiile Mihu Dragomir și Geo Bogza – *Paznic de far* (Minerva), antologii cu versuri inedite și selecții de autor, Geo Dumitrescu – *Jurnal de campanie* (C.R.) și Emil Botta, debutul neașteptat al lui Dinu Săra-ru, romanul lui Francisc Păcurariu, *Labirintul* (Dacia), sinteze și eseuri utile de Ov. S. Crohmălniceanu – *Literatura română între cele două războaie mondiale*, vol. II – *Poezia* (Minerva), Ion Ianoși, Eugen Simion etc. „Anul 1974 a re- adus în arenă valoarea etern umană a modului folcloric de gândire [...] Anul a fost favorabil prozei și criticii [...] Slab reprezentate valoric au fost două genuri ce dominau producția editorială a anilor trecuți: reportajul și dramaturgia [...] Trebuie subliniate și realizările cu totul deosebite în editarea cărților de artă, domeniu în care 1974 a constituit o etapă prestigioasă în istoria artei tipografice românești. Impunerea autorilor de marcă prin ediții critice în tiraje de masă, popularizarea în condiții grafice superioare a comorilor artei plastice, maturita- tea criticii și sporirea exigenței ei susțin ipoteza (de curând lansată în presa noastră) că intrăm într-o nouă fază a *clasicismului românesc*. Pe lângă realiză- rile certe, anul 1974 ne-a oferit și numeroase promisiuni în această direcție.” Mai sunt amintiți în această retrospectivă Augustin Buzura cu *Fețele tăcerii* (C.R.); Mircea Micu, *Semnul șarpelui* (C.R.); Ion Lotreanu, *Aerul de sub flu- turi* (Eminescu); Eugen Barbu și Nicolae Paul Mihail, *Războiul undelor* (Eminescu).

19 decembrie

• **[„România liberă”, nr. 9379]** În articolul *Calitatea de martor a reporta- jului*, Tia Șerbănescu analizează volumele *Viața cere viață* de Sânziana Pop și Gabriela Melinescu și *Alți doi ani* pe un bloc de gheață de Radu Cosașu, apre- ciindu-le ca fiind „remarcabile atât prin problemele pe care le ridică, prin pate- tismul lor, cât și prin modalitățile de formulare a acestui patos care probează natura fertilă a genului. [...] În aceste condiții, prin luciditate, reportajul poate deveni poem, poate deveni roman”.

• **[„Scânteia tineretului”, nr. 7956]** Ioan Adam semnalează publicarea studiului lui Valeriu Cristea, *Introducere în opera lui Ion Neculce*, în care „este căutat omul Neculce. Intenția criticului este a sparge icoana, pentru a pune în loc un portret, dacă nu foarte exact, măcar foarte apropiat de modelul real”.

• **[„Cutezătorii”, nr. 51]** Ion Dodu Bălan ne învață ce înseamnă *A fi co- munist. A-ți sluji poporul*, oprindu-se și la exemplul *cel mai înălțător al celui mai bun fiu al națiunii noastre socialiste*, tov. Nicolae Ceaușescu: „Eveniment de însemnătate epocală în istoria poporului nostru, Congresul al XI-lea al P.C.R. a deschis o etapă nouă în construirea *societății socialiste multilateral dezvoltate* [...] Prin obiectivele hotărâte de Congres suntem chemați la muncă asiduă. Cincinalul viitor va fi cincinalul revoluției tehnico-științifice [...] Pro- gramul partidului, mobilizatoarele idei ale Congresului al XI-lea, trebuie să fie

o călăuză în activitatea tinerei generații. Ele nu se cer numai a fi studiate, ci *însușite organic*, trăite cu toată ființa, aplicate în viață, cu toată inteligența și puterea noastră de muncă. Aceasta înseamnă a fi comunist, a-ți sluji cu credință și devotament poporul”.

● **[„România literară”, nr. 51]** Versuri semnează: Corneliu Vadim Tudor (*Ce clară ți-e ziua...*), H. Zalis (*Suiș; Fluid; Anotimp fără sfârșit*), Mihail Gavriliu (*Numind țara ochilor mei*), Ion Brad (*Pe Târnava Mică; Santorini; Skiatos; Apune frunza; Somn de păstor*), George Uscătescu (*Orion; Dulcissima; Linia nopții*). □ Ursula Șchiopu prezintă *Ecouri din lirica eschimosă* și traduce două poezii: *Primăvara când soarele se ridică iar* și *Văd chipul tău*. □ Ion Pop traduce *Dăntelăreasa* de Pascal Lainé, câștigătorul Premiului Goncourt 1974. □ Revista comemorează *Bârlad – 800* publicând *Cetate a Țării de Jos* de George Popescu-Botez, *Bârladul cultural* de G. G. Ursu și *Rulmenții* de Vasile Băran. ■ George Ivașcu semnează editorialul *În spiritul Congresului XI*: „Pășirea în ultimul an al actualului cincinal, cu perspectiva imediată a celui următor, ca atare pregătirea minuțioasă a tot ceea ce implică o asemenea prevedere; în același timp, măsurile devenite necesare pentru adaptarea instituțiilor, – iată ceea ce impune Congresul al XI-lea ca trăire autentică în spiritul înprospătător de gând și faptă”. ■ George Macovescu publică pe prima pagină tableta *Tipografii*: „Cu câțva timp în urmă, în țara noastră a fost sărbătoarea tipografilor. A fost onorată munca unor oameni artiști în meseria lor, fără a căror trudă nu ar fi nici cărți, nici ziare, fără de care lumea ar fi mai săracă, mai înapoiată”. ■ În *Viața literară* sunt prezentate următoarele evenimente: □ „*Arta și orașul în cuvânt și imagini*”: „Sâmbătă 14 decembrie, la «Galeria Nouă» din str. N. Iorga. nr. 42, s-a desfășurat o seară literară având ca temă «Arta și orașul în cuvânt și imagini». Prefața a fost girată de Dan Hăulică. Au participat Vasile Nicolescu, Gabriela Melinescu, Marin Sorescu, Mircea Horia Simionescu și Edgar Papu. Lectura versurilor a fost urmată de dezbateri pe tema inserției artei și poeziei în aria de probleme a urbanisticii contemporane”. □ „*Teatrul de poezie*”: „În cadrul «Teatrului de poezie» ce se desfășoară lunar la salonul de artă al bibliotecii Tineretului din Bd. Republicii nr. 43 din Capitală, sub auspiciile Uniunii Scriitorilor și Comitetului de Cultură și Educație Socialistă al Municipiului București – luni 16 decembrie, în seria «Scriitori contemporani», a fost inclus în programul inaugural un recital din creația poezilor Al. Philippide și Ioan Alexandru, în interpretarea actorilor Vali Marian, Mariela Petrescu, Gina Petrini și Lucia Mureșan. Cuvântul de deschidere a fost rostit de Amza Săceanu. Au participat: Cristian Livescu și Eugen Simion”. □ *În spiritul colaborării reciproce*: „Cu prilejul vizitei în țara noastră a delegației de scriitori sovietici din care fac parte Leonid Lenci, Oleg Mihailov, Mark Sergheev, Asir Mamiliev și Vytautas Bubmis, vineri 13 decembrie a.c. a avut loc la Casa Scriitorilor «Mihail Sadoveanu» o masă rotundă cu tema *Tradiție și inovație*. După ce oaspeții au fost salutați de Ion Hobana, secretar al

Uniunii Scriitorilor, s-a desfășurat, în jurul temei anunțate, un fructuos schimb de opinii. Din partea română au participat Paul Anghel, Ov. S. Crohmălniceanu, G. Dimisianu, Domokos Géza, Radu Lupan. * La invitația Uniunii Scriitorilor din țara noastră au sosit la București Andrés Henestrosa, președintele Asociației scriitorilor din Mexic, cu soția. De asemenea, la invitația Uniunii Scriitorilor din țara noastră, ne vizitează scriitorul grec Kostas Asimakopoulos. * În cadrul schimbului redacțional dintre revista «Convorbiri literare» și revista «Družba Narodov» a sosit la București Labilonski Leonard Ilarianovici, prim locțiitor al redactorului șef al revistei respective. * În cadrul schimbului dintre revistele «Secolul 20» și «Nagyvilág» a sosit în țara noastră Szenczei László. * Au plecat la Berlin, pentru a semna înțelegerea de colaborare pe anii 1975-1976 între Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România și Uniunea Scriitorilor din R.D. Germană, Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor, și Dan Tărchilă, secretarul Asociației scriitorilor din Brașov”. ■ Augustin Buzura semnează *Scrisul, o mărturie*: „Un scriitor nu se poate dezvolta fără cunoașterea performanțelor artistice, științifice și filosofice ale vremii, după cum o literatură nu se poate dezvolta în sine, fără contacte largi, permanente. În absența unui dialog continuu între diverse modalități artistice, oricât de orgolioși am fi, oricât am ține la prestigiul nostru personal, și ori prin ce mijloace l-am cultiva și sălta, el nu poate fi desprins de prestigiul literaturii în general. Dar acesta nu poate fi consolidat decât într-un climat de respect al valorii muncii și adevărului, de afirmare a creațiilor autentice. Numai astfel scriitorii pot însemna ceva, pot impune literatura noastră peste hotare, pot dobândi respect și audiență. Adevăr, cunoaștere, curaj, demnitate, nou sunt noțiuni înscrise în Programul partidului și ele trebuie respectate și aplicate întocmai, în înțelesul lor deplin”. ■ Romul Munteanu publică *Actul critic și istoria literară*: „Expresie a unei epoci, istoricește determinată în mod limpede, creația literară nu poate fi înțeleasă în mod adecvat prin criterii atemporale. Dar în același timp istoria literară ajunge sa-și găsească coloanele de susținere în o suită de discipline umaniste, sociologia, antropologia culturală, filosofia marxistă a culturii, la care se adaugă diversele moduri ale discursului critic, reușind să-i dea o consistență și deschidere spre etosul unui popor, necunoscute până acum. Conexate în mod fericit, istoria și critica literară nu mai reprezintă fenomene amenințate de perimare, ci o sarcină istorică a timpului nostru, rezolvabilă din perspectiva unei filosofii dialectice și materialiste”. ■ În *Relatare și ficțiune* Mircea Iorgulescu scrie despre Dumitru Radu Popescu: „De o bogăție epică neobișnuită, trăind printr-o însumare aparent «babilonică» de fapte, proza lui D. R. Popescu realizează o totalizare, cu mijloacele imaginarului, a aspectelor multiple ale existenței, deopotrivă etice și psihologice, colective și individuale”. ■ În *Breviar* Șerban Cioculescu scrie despre *Romanul cronologic Eminescu*. ■ Voicu Bugariu semnează *Sub semnul unui program poetic generos*, o prezentare a creației literare a lui Nicolae Ciobanu: „Între patosul unanimist și

revera de autentică vibrație, poezia lui Nicolae Dragoș descrie o sinusoidă muzicală, convingătoare”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Un critic*, o cronică literară la *Realism și devenire poetică* de Livius Ciocârlie (Facla, 1974): „Critica aceasta e clară și sistematică, nutrită de vizibile lecturi filosofice. Vocabularul lui Livius Ciocârlie, mișcându-se în sfera noii critici franceze și a semioticii, deși fără exces, indică deopotrivă, prin tăietura frazei, prin perspectiva sintetică, prin eleganța limpede, frecventarea unui Paul Hazard sau a criticilor raționaliști din generațiile mai vechi. Un debut strălucit”. ■ Sunt publicate următoarele recenzii: □ Florentin Popescu prezintă *Țările de sus ale merilor* de Radu Anton Roman (Eminescu, 1974): „Important este faptul că *Țările de sus ale merilor* este o carte scrisă cu pasiune de un poet tânăr, reușind să ne atragă și să ne mențină trează atenția asupra unor evenimente și împrejurări demne de relevant”. □ Virgil Mazilescu prezintă *Poeme* de Ion Chiric (Eminescu), 1974: „Din păcate la el proliferază, chiar și atunci când viziunea de ansamblu e calmă, solară, cum se întâmplă în versurile patriotice sau în cele de dragoste, cuvântul prăpăstios”. □ Dana Dumitriu semnează *Elegiile toamnei*, o prezentare a volumului *Rămâne pururi vatra* de Mihai Beniuc (Albatros, 1974): „Există în poemele meditației solemne, amare aceeași ostentație a temei ca în cele ale combativității sociale, ale liricii militante și romantic-revoluționare. Osteneala vârstei, presimțirea sfârșitului se traduc în limbajul dur, viguros și adesea brutal atât de specific «toboșarului timpurilor noi». Poetul, de altfel, își cunoaște prea bine structura și mizează, într-un joc cu eternitatea, pe natura polemică și agitată a versurilor sale”. □ În *Fantastic și descripție obiectivă* Sorin Titel comentează *Vremea demonilor* de Alecu Ivan Ghilia (Eminescu, 1974): „*Vremea demonilor* este în tot cazul un roman ambițios, un roman care relevă încă o dată căutările lui Alecu Ivan Ghilia, nemulțumit să se înscrie definitiv pe direcțiile impuse de o proză tradițională (cu toate că cel care a scris *Cuscii* beneficiază în acest sens de o indiscutabilă experiență). Regăsim totuși o constantă a scrisului său. Gustul pentru situația excesiv spectaculoasă, descripția obsesiilor de tot felul, mai ales a celor erotice pentru care autorul se pare că are predilecție. Există, bineînțeles, pericolul exagerării. Mai puțin prezent totuși în cartea de față, care, privită în ansamblu, reprezintă o reușită a scrisului său”. □ G. Dimisianu semnează *Critica filigranată*, o recenzie la *Traietorii lirice* de M. Petroveanu (C.R., 1974): „Cu adevărat incitant ni se pare însă M. Petroveanu în tentativele de portretistică literară, în realizarea cărora nu aduce numai putere de observare morală, intuiție exactă, spirit aplicat, dar și talent evocator în fixarea unor detalii de fizionomie și comportament. [...] Paginile de acest fel sunt printre cele mai reliefate în cartea lui Mihail Petroveanu, învingând aerul cam abstract al altora, aducând câteva, în totul binevenite, elemente de culoare și vivacitate. Regretul nostru este că nu au proliferat”. ■ Laurențiu Ulici revine la rubrica sa cu *Biografii și comportament*, prezentând volumul *Tulburi, apele Crasnei* de Monica Săvulescu

(C.R.): „Talentul Monicăi Săvulescu are nevoie, spre a se desfășura integral, de abandonarea unui fel încă livresc de a privi «subiectele» asupra cărora se exercită; viața din nuvelele sale de acum rezumă o experiență pronunțat livrescă; dacă asta poate fi folositor pentru accesul la condiția scriitoricească, prelungirea lui înăuntrul acestei condiții favorizează sterilitatea. Sunt curios de modul în care debutanta de astăzi va ști să dea talentului său epic acea stare de inconfort pe care o presupune, la un prozator cu personalitate, raportul dintre memorie și imaginație”. ■ Revista comemorează *Centenar Jean Bart*, fiind publicate în acest context: „*Candida navă cu pânzele desfăcute*” de C. Mohanu, citate despre Jean Bart din Tudor Vianu, Al. A. Philippide, G. Ibrăileanu, G. Călinescu, *Fragmente autobiografice și Din scrierile lui Jean Bart*. ■ Nicolae Balotă semnează *Patosul bine temperat*, un text despre creația literară a lui Dsida Jenő. ■ În *Cartea străină*: □ Sub semnătura C.U. citim prezentarea volumului *Așteptarea* de Maurice Chavardès, Éd. Albin Michel, 1974. □ Notiță despre apariția volumului *Comedii* de Ariosto (Univers, 1974). □ Sub semnătura R.B. apare o scurtă prezentare a volumului *Hipocrate și Gale* (Ed. Enciclopedică Română, 1974). ■ Ana Blandiana revine la rubrica *Atlas* cu tableta *Subiect de western*.

• [„**Tribuna**”, nr. 51.] Număr dedicat monografiei literare, cu articole de Dumitru Micu, Ion Oarcăsu, Edgar Papu, Eugen Simion, Mircea Zăciu; articol de Domițian Cesereanu: *Atenție, monografie literară!*; trei monografii: Valeriu Cristea – *Introducere în opera lui Ion Neculce*; Ovidiu Papadima – *Ion Pillat*; Voicu Bugariu – *Zaharia Stancu*. □ În *Personalitatea istoricului literar*, Ion Vlad discută despre E. Lovinescu și G. Călinescu. □ Câteva aspecte ale monografiei literare – Al. Dima notează faptul că monografiile se diferențiază după autori și presupun o anumită modalitate de a aborda subiectul, prin combinarea sintezei și a analizei. □ Adrian Marino este de părere că monografia trebuie să se revitalizeze, să renunțe să reia aceleași mari teme de discuție (*Pentru monografie*). □ *Critica literară și cultura individuală* – traducere de Mircea Zăciu a unui articol de Marcel Lobet.

20 decembrie

• [„**Scânteia**”, nr. 10057] Aflăm că a început *Sesiunea Marii Adunări Naționale*. □ Ziarul publică și *Codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste*. □ Aflăm și de un *Viu interes în Turcia pentru lucrarea apărută sub titlul „Ceașescu și România. O țară balcanică deschisă spre lume”*, volum scris de İlhan Çevik.

• [„**Contemporanul**”, nr. 52] La rubrica *Tradițiile Contemporanului* Ion Munteanu susține *Demascarea plagiatorului*: „O înverșunată și răsunătoare campanie a «Contemporanului» a fost dusă împotriva plagiatorului. Sub titlul *Monstruoziități științifice și literare* au fost publicate, ani de-a rândul, texte paralele din cărțile dovedite a fi plagiate, supunându-se astfel oprobriului public

[...] Primul denunțat: V. C. Buțureanu, a cărui conferință, *Descoperirile moderne*, este copiată după *Istoria universală a profesorului* Ioan Mandinescu. Urmează Victor Papilian partizan al plagiatului cu scopul foarte laudabil de a-și crea titluri, dar nereușind să dea la iveală decât cele mai gogomane monstruoziități, traducând din Buffon”. ■ S. Bărbulescu prezintă cartea lui Ion Do-du Bălan (Ed. Ion Creangă, 1974): „*Copilăria unui Icar* ni se recomandă ca o carte despre visuri și realizări împletite adesea cu renunțări și jertfe, mergând până la sacrificiul suprem al unuia dintre fiii acestui neam dornic de a ieși «în zarea de lumină a civilizației mondiale»”. ■ Despre traducerea cărții lui Giulio Carlo Argan, *De la Bramante la Canova*, scrie Dan Grigorescu: „Lectura ediției românești ar fi fost, presupun, înlesnită de o îmbogățire a ilustrației; dincolo de asta, volumul beneficiază de prezentare grafică elegantă, de o acuratețe sobră a punerii în pagină, subliniind – și în felul acesta – importanța evenimentului editorial reprezentat de apariția cărții lui Argan”.

● [„**Cronica**”, nr. 51] Editorialul semnat Cronica se ocupă de *Filmul la sate*: „Amplă manifestare cultural-educativă de masă, Festivalul filmului la sate își asumă cu fiecare ediție, tot mai pregnant, sarcina de mare răspundere care revine artei noastre: formarea omului nou, a conștiinței lui socialiste, cultivarea celor mai alese sentimente de patriotism, a celor mai avansate concepții față de muncă și viață. Arta cu cea mai mare putere de circulație, de pătrundere în masă, cu un ridicat coeficient de accesibilitate, filmul are, în societatea contemporană, un rol decisiv în activitatea cultural-educativă de masă. Iată de ce Festivalul filmului la sate, ajuns acum la a XVIII-a ediție se desfășoară, în iarna aceasta, sub imperativul istoricelor documente ale celui de al XI-lea Congres al partidului, din care se desprind sarcini de cea mai mare răspundere privind formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste, educarea omului nou al societății noastre”. ■ Sub titlul *Ștefan Dumitrescu în conștiința epocii* Gh. Macarie scrie un text despre corespondența inedită a acestui pictor. ■ Cronica literară din acest număr este semnată de Al. Andriescu și are ca titlu *Constantin Negruzzi în ediție critică*, ocupându-se de volumul *Opere I, Păcatele tinerețelor* (Minerva 1974): „Poet și dramaturg ca răspuns la necesitățile epocii și nu la un imperativ interior, Constantin Negruzzi apare în exegeza lui Liviu Leonte, care se dovedește preocupat să extragă numai miezul rezistent al operei, ca un scriitor realizat numai în proza, și nici măcar aici în toate scrierile. În ceea ce a construit durabil, scriitorul a lăsat însă urme de neșters în literatura română, argumentate cu finețe și cu plăcerea erudiției în studiul și comentariile lui Liviu Leonte”. ■ Const. Ciopraga revine la *Fragmentarium* cu textul *Autori de amintiri: Aurel George Stino, Al. Raicu*: □ *Grădina liniștii* de Aurel George Stino (Junimea): „Editorul *Grădinii liniștii*, Grigore Ilisei, a făcut un act de pietate. Publicarea în continuare a articolelor și comentariilor literare rămase de la Aurel George Stino ar constitui, postum, o necesară restituire. Nu amintirile, ci stadiile păstrate de familie între cartoane pot oferi imaginea

subtilului intelectual de la Fălticeni”. □ *Luminile oglinzilor* de Al. Raicu (Minerva, 1974): „Sociabil și discret, Al. Raicu se menține în umbră, ba chiar își ia martori (de obicei pe Virgil Carianopol și Teodor Scarlat) care să confirme, la nevoie, adevărul scenelor povestite de el. Relațiile lui Al. Raicu nu numai cu scriitorii importanți, ci și cu mari slujitori ai scenei, cuprinzând materiale, fapte ori sugestii pentru reconstituirea unor episoade din viața culturală bucureșteană de pe la 1930 până astăzi, oferă puncte de vedere de o varietate deosebită”.

■ Al. I. Friduș semnează masa rotundă a „Cronicii”, intitulată *Tineret, educație, viitor*, la care participă acad. Vasile Pavelcu, prof. dr. Ion Holban, prof. Maria Pricop, inspector la Inspectoratul școlar al Consiliului județean Iași, Nicolae Trincă, secretar al comitetului județean Iași al U.T.C.; discuția este, în general, despre „raportul între idealul de personalitate multilateral dezvoltată – ca posibilitate de pleneră autoafirmare a omului în socialism – și cerințele unei vieți social-economice cu o tot mai sporită diversificare a profesiunilor, implicând parcurgerea cu necesitate a multiplelor trepte, de la simpla calificare, la o tot mai pronunțată specializare”.

■ Sub semnătura Bib. citim *Scriitorul în cetate*, o prezentare a volumului *Teze și antiteze* de Aurel Baranga (Eminescu): „Articolele lui Baranga sunt concise dar nu eliptice, nici parțiale. Vederile autorului îmbracă dintr-o dată miezul chestiunii, se referă la esențial, un ireproșabil simț al ierarhizării faptelor, impresiilor, cunoștințelor funcționând fără dificultate. Fără fascinantă plasticizare, atât de personală, deci și acut subiectivă, a lui Argezei, fără pătimașul gest rebarbativ al pamfletarului Cocea, fără rigoarea parabolei lui Bogza, Baranga își află locul său propriu în galeria marilor devotați ai condeului”.

■ S. Teodorovici recenzează *Alt container pentru Osaka* de Ștefan Iureș: „În ansamblu, cartea *Alt container pentru Osaka* constituie o lectură plăcută, susținută de un subtil fior polemic, o divagație care cochetează cu semnificații, concentric asediate de metaforice demersuri”.

■ Florin Faifer exprimă *Opinii asupra dramaturgiei*: „Pornirile negatoare, criticiste, pot fi admonestate, când ele nu-s decât o sclifoseală snoabă, un moft de epigoni. Dar dincolo de simptomele de mimetism zvâcnesc elanuri, poate încă nelămurite, către un teatru nou, deștelenit de vechi poncife. Un teatru despovărat de treptele care oricum se mistuie într-o ardere cât fumegoasă, dar mai ales curată, îngăduind desprinderea hotărâtoare către marile piese, care au să vină”.

■ Despre poezia lui Dumitru Popescu scrie Emil Manu în *Un romantic al epocii noastre*: „Pentru teoreticienii poeziei sociale versurile lui Dumitru Popescu revin un material adecvat unei exegeze directe; totul curge firesc, într-o dialectică interioară și interiorizată pentru că Dumitru Popescu nu e un spectator, ci un ostaș al revoluției, dar în același timp un soldat pentru care și biblioteca e o baricadă de pe care se poate lupta. Poezia e un dialog în istorie, chiar în istoria culturii, iar cartezianismul de care vorbeam e o formă a dialecticei sale poetice, figurând în istoria poeziei contemporane, într-o formă elevată, ideea de echilibru existențial, nedetașată de ideea de romantism comunist”.

■ Barbu Brezianu semnează *Brâncuși – interferențe*, notând apariția celei de a doua culegeri numită *Brâncuși II*, în care sunt publicate creații literare care într-un fel sau altul sunt inspirate din opera lui Brâncuși; autorul culegerii este Aurel Chirescu: „Sunt multiple scânteii ce scapără din amnarul țaranului de la Hobița, luminând volumul II al tandemului poetic Chirescu – Samurçaș. Adas-tăm acum și cea de-a treia plachetă care va cuprinde (ni se promite) ampla ba-ladă închinată *Păsării Măiestre*, cu speranța că reușita transpunerii limbajului sculpturii într-aceal al artei poetice va fi plină de avânt și într-o perfectă deplină consonanță”. ■ În *Cronica limbii C*. Istrate scrie despre *Vocabular sadove-nian*: „Dintre cuvintele rare pe care le întâlnim în opera lui Sadoveanu, merită să fie menționate *revir* și *hoștand*, amândouă de origine germană, intrate în limba noastră în perioada în care Transilvania era înglobată în imperiul Austro-ungar. Ele nu sunt înregistrate în niciunul dintre dicționarele românești. Chiar în opera lui Sadoveanu apar rar, numai spre sfârșitul deceniului al IV-lea, ca urmare a vizitelor dese pe care scriitorul le-a făcut pe Valea Sebeșului, în preajma Carpaților sudici”. ■ Din *Moment* reținem: □ *Întâlnire cu cititorii*: „La Botoșani a avut loc, la Casa de Cultură, lansarea volumului recent apărut sub semnătura scriitorului Andi Andrieș: *Ochii și lumea* (Ed. Junimea). Prezentarea volumului a fost făcută de către criticul literar Liviu Leonte – redac-torul șef al revistei «Cronica». Au fost de față poetul George Lesnea, Dumitru Ignat – vicepreședinte al Comitetului de Cultură și Educație Socialistă al ju-dețului Botoșani, poetul Lucian Valea, numeroși elevi, cadre didactice. Auto-rul a acordat autografe. Lansarea cărții *Ochii și lumea* a însemnat totodată un prilej de întâlnire a conducerii și a colaboratorilor apropiați ai revistei «Croni-ca» cu cititorii din Botoșani”. □ *Ziua Editurii Junimea*: „La librăria «Vasile Alecsandri» din Bacău a avut loc, la sfârșitul săptămânii trecute, Ziua Editurii Junimea, organizată cu concursul Comitetului județean de cultură și educație socialistă și al Centrului de librării Bacău. Au fost lansate cu acest prilej ulti-mele cărți apărute în editura ieșeană. Mircea Radu Iacoban, directorul editurii, a prezentat colecția «Eminesciana» din care au apărut primele trei volume (M. Eminescu – *Poezii*, G. Ibrăileanu – *Eminescu* și Tudor Vianu – *Eminescu*) și în care urmează să apară, în anii următori, tot ce a scris Eminescu și tot ce s-a scris despre el în țară și străinătate; acțiune fundamentală de cunoaștere teme-inică a vieții și operei celui mai mare poet al românilor, inițiativa editurii «Ju-nimea» este totodată un veritabil act de cultură națională. Celelalte cărți lansate cu acest prilej: Al. Andriescu, *Relief contemporan* (a prezentat criticul Vlad Sorianu); Al. Zub – *Vasile Pârvan* (monografie prezentată cititorilor de autor); Elmer Verner McCollum – *Din băiat la fermă, om de știință*, un roman autobiografic al cunoscutului savant american care a descoperit vitaminele, prezentat de traducător – acad. Iuliu Nițulescu); Ruggero Zangrandi – *Trenul de Brennero*, un roman despre atrocitățile fasciștilor și lupta de rezistență din Italia anilor de război (a prezentat Doina Florea, redactorul cărții)”. □ *Răspun-*

derea criticii: „Dintre numeroasele intervenții ale scriitorilor pe teme documentelor celui de al XI-lea Congres al Partidului reținem, pentru claritatea și franchețea ideilor, articolul cu titlul de mai sus, semnat recent de Al. Dima în «România liberă» din 9. XII. 74. Autorul scoate în evidență, în mod deosebit, răspunderea criticii față de cititori. Ceea ce supără încă în destule cazuri, este – așa cum arată autorul – «faptul că din prețiozitate și înalte atitudini, se pierde din vedere obligația elementară a criticului de a informa pe cititori». Or, tendința de a se oglindi mai mult pe sine decât opera și autorul discutat, face să fie neglijată aceasta elementară obligație. De asemenea – se reamintește – cititorul așteaptă o judecată critică limpede și argumentată despre operă, nu o continuă oscilare între minusuri și plusuri care, până la urmă, se anulează». Numai prin claritate, precizie, înlăturarea prețiozităților lexicale și a subiectivității exacerbate, critica devine eficientă, informându-i și formându-i pe cititori”.

□ *Indice incomplet:* „Fiind «revăzută și completată», cea de a doua ediție a *Dicționarului de terminologie poetică* de Gh. Ghiță și C. Fierăscu (ed. Ion Creangă, 1974) este dotată la urmă și cu un indice alfabetic de termeni. Intenția a fost bună, desigur, dar realizarea ei incompletă face indicele de nefolositor, lipsindu-i, după liniile punctate din dreptul fiecărui termen, tocmai... cifra menită a indica pagina”.

■ Dintr-un text nesemnat aflăm că în *Peisaj teatral englez* s-a produs *Redescoperirea lui Marlowe*, o semnalare a piesei *Masacrul din Paris* pusă pe scenă de Teatrul Național Popular din Lyon.

■ Din *Mozaic reținem* o scurtă notă nesemnată despre *Caietele lui Leonardo da Vinci*: „«Dacă aceste note ar fi fost descoperite mai devreme, ele ar fi redus câțiva ani de muncă unor savanți ca Albert Einstein sau Werner von Braun» afirmă numeroși oameni de știință despre carnetele cu însemnări ale lui Leonardo da Vinci descoperite recent în Biblioteca din Madrid și care vor fi publicate de editura americana McGraw Hill. La realizarea acestei ediții au participat numeroase țări: reproducerile și ilustrațiile au fost realizate în Elveția, textele explicative în Anglia, imprimarea în Spania, copertarea în R. F. Germania, iar revizuirea textelor în S.U.A. și Italia. Descifrarea carnetelor a fost făcută cu o oarecare dificultate întrucât scrierea era inversă – lizibilă doar în oglindă”.

■ Versuri semnează: Valentin Talpalaru (*Și păsările...; Privesc acum...*), Nicolae Turtureanu (poezii din volumul *Nocturne*, sub tipar la editura Junimea: *Semnele; Eternitatea desigur; Reverberații*).

● [„**Flacăra**”, nr. 52] Al. Andrițoiu publică poezia *Frumosul vis*.

□ George Stanca publică un articol pe teme muzicale intitulat *Mult prea dreptele linii peste sinuoasa muzică proastă*.

● [„**Orizont**”, nr. 51] Reține atenția interviul profesorului dr. Paul Miclău, decanul Facultății de limbi romanice, clasice și orientale a Universității din București, interviu realizat de Crișu Dascălu al cărui „termen dominant” este semiotica. Pe lângă acest interviu, este publicat și un *Angajament comunist*, semnat „Orizont” („La mai puțin de o lună de la istoricul Congres al XI-

lea, viața politică a țării a consemnat un eveniment de o deosebită însemnătate pentru înfăptuirea programului partidului [...]” și o luare de poziție intitulată *Mobilitatea socială în noua etapă a istoriei noastre* (sub genericul „ideile Congresului, ideile viitorului”). ■ Tabletele publicate de Geo Bogza timp de șapte ani în șir în *Contemporanul* și adunate în volumul *Paznic de far* (Minerva, 1974), constituie obiectul demersului critic al lui C. Ungureanu din cronica sa literară, în care, în partea introductivă, este citată părerea lui Eugen Simion (din *Scritori români de azi*) despre Geo Bogza, având o „extraordinară vocație a neliniștii”. ■ Emil Manu face disecții pe stilul narațiunilor lui Eugen Barbu, socotit „scriitor modern” care înseamnă că: „ignoră clișeele, alungă ideile și vorbele inutile, are o superstiție a cuvintelor” (*Eugen Barbu și romanul modern*). ■ Felicia Giurgiu se află în căutarea vibrației lirice a poeziei lui Zaharia Stancu, citând în introducere doi critici, pe Eugen Simion și Aurel Martin (*Viziunea lumii «în floare» în poezia lui Zaharia Stancu*). ■ Damian Ureche, cu titlul *Ars poetica*, publică cu un fragment poemul *Eminescu*. ■ Radu Ciobanu este prezent cu un fragment de proză intitulat *Ucenicul*.

• [„Săptămâna Culturală a Capitalei”, nr. 211] *Săptămâna pe scurt*: A fost acordat la Tokio Marele Premiu de către CILECT (Comitetul Internațional Universitar pentru Creație Cinematografică) filmului *Balada lui Scarlet Cahul*, în regia lui K. Slavov, după o idee de Fănuș Neagu. □ *Geniul zidirii*, un poem encomiastic de N. D. Frunteletă. □ I. Mihail Popescu publică un medalion *Mihai Ralea – un surâs al inteligenței*. ■ E. Manu aduce în discuție cartea lui Ov. S. Crohmălniceanu, *Lirica interbelică*. „Primul volum din istoria literaturii interbelice s-a ocupat de proză; volumul al doilea se ocupă de poezie. Ca structură, materia, în viziunea lui Crohu, nu ne era necunoscută: autorul scrisese o carte despre Arghezi, una despre Blaga, se ocupase într-o excelență sinteză de expresionismul românesc, publicase articole și studii despre poezii interbelici (Voiculescu, Fundoianu). Materia nu e reluată întocmai (ca idei), cel puțin în cazul lui Arghezi, sinteza de față e mai îndrăzneată și mai elocventă (de altfel, poezia lui Arghezi formează centrul de greutate al cărții; în cele 90 de pagini dedicate «miracolului arghezian» este discutată, în mod implicit, toată poezia românească [...] Bazată prea puțin pe biografie (trimiterile și referirile biografice se fac numai în măsura în care le cere comentariul), sinteza lui Ov. S. Crohmălniceanu e un comentariu universitar (dar fără scheme și scolasticizări) făcut de un intelectual receptiv la poezia modernă.” ■ Liviu Călin îl revizuieste pe G. Călinescu și *universul poeziei*, revenind la *Principiile de estetică* din 1939, L. Călin preferând ediția mai nouă, îngrijită de Piru și împlinită cu alte prelegeri călinesciene postbelice. „Călinescu s-a dovedit în exegeza sa printre puținii temerari care, ignorând catalogări didactice și exclamații pripite, a descoperit adâncimi accidentate ale universului liric eminescian [...] Criticul demonstrează existența poeziei adânci, de idei (imperativ contemporan!) și a

celelalte superficiale. Cât de actuale sunt considerațiile lui Călinescu, cât de fertile pentru cel decis să exploreze universul poeziei noastre conturat în ultimele trei decenii [...] După 23 august 1944, în anii construcției socialiste, versul românesc a cunoscut modulații inedite, demne de asociații cu arborescenta tradiției.” □ D. Mutașcu realizează o recenzie la *Arcul biologic (al metaforei)* de Ben Corlaci. ■ Romul Munteanu, în articolul *Poezii lumii cântă România*, discută despre antologia lui Dem Popescu, *Privind chipul României* (Dacia), amintind că 300 de poeți din 50 de țări au cântat de-a lungul timpului țara noastră, ca vizitatori ai ei. Sunt amintite aici nume precum Martin Opitz, Petőfi Sándor, Rilke scriind despre Brâncuși, Lucien Bazin despre Eminescu, Asturias despre Brașov, Neruda despre Dunăre, Kojevnikov despre Voroneț etc. „Retrospectiva lirică despre România este însăși imaginea devenirii țării noastre. Vocile poezilor au devenit astfel vocile lumii despre o țară, care prin eforturile eroice ale poporului său a intrat de multă vreme în panteonul universal al literelor.”

21 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 058] Ziarul publică *Legea electorală a Republicii Socialiste România*.

• [„Luceafărul”, nr. 51] Constantin Stan semnează textul *Șansa romanului: actualitatea*: „În ceea ce mă privește cred în posibilitatea unui roman care să evidențieze la toate nivelele (tematic, stilistic, structural) timpurile noastre. Șansa romanului este de a fi actual din toate punctele de vedere. Mai cred de asemenea că materia romanului trebuie să fie în primul rând existența cotidiană a unor oameni obișnuiți pentru că niciodată romanul nu și-a propus dezbaterăa unor teme majore (probleme majore) doar prin evenimente extraordinare ci în primul rând prin reflexul acestora în conștiința oamenilor”. ■ Despre cartea lui Ion Lăncrăjan, *Drumul câinelui*, scrie M. Ungheanu: „Cu *Drumul câinelui* credem că scriitorul a făcut un pas înainte în exprimarea tipului specific de literatură, tragismul povestirii fiind eliberat de alte poveri, între care cea a pitorescului este aici aproape complet dispărută. Elementul etnografic nu mai are doar un rol decorativ ci este integrat funcțional povestirii. Literatura lui Ion Lăncrăjan are de luptat cu dificultăți de meșteșug pe care media actuală a prozei le-a depășit de mult, dar acestei medii pe care am numit-o îi lipsește profunzimea și autenticitatea pe care proza lui Ion Lăncrăjan în reușitele ei o are din plin. Prețuim la el ceea ce nu se supune și se opune inerțiilor literare comune”. ■ Dorin Tudoran scrie despre *Poemul lui Székely János*: „*Doja*, Editura Kriterion, este conceput și alcătuit dintr-o suită de monoloage interioare ale regelui țaran, fapt care, prin evitarea aglomerării de anecdotică, lasă poemului posibilitatea de a se dezvolta într-un spațiu de o puritate lirică deosebită. Poemul lui Székely János nu este neapărat un portret al țaranului secui sub conducerea căruia la începutul secolului al XVI-lea s-a înregistrat un sân-

geros război țărănesc în Ungaria și Transilvania. *Doja* pune, de la o înălțime laudabilă, problema interdependenței dintre destinul individual și cel colectiv [...]”. ■ În textul *Etica vieții, etica muncii*, Nicolae Baltag analizează romanul lui Constantin Cubleșan, *Licheni*: „Romanul are o fermă orientare socială, pune probleme de o stringentă actualitate, adesea incomode, pe care încearcă să le trateze curajos, deschis, fără edulcorări superficiale ori simplificări teziste. Plasându-și acțiunea pe scena vieții universitare clujene, în anii noștri, Constantin Cubleșan – în prelungirea unei ușor asimilate tradiții – trece repede dincolo de pictura unui mediu, către aspectele etice ale existenței și muncii indivizilor care reprezintă, în carte mediul abordat”. ■ Dan Cristea se ocupă de cartea lui Mircea Zăciu, *Bivouac*: „Stilul său posedă darul convingerii, înlăturând orice bănuială de presupusă și vană șicană. Un ochi viu, disociativ, de a citi istoria literară, o reacțiune sentimentală la baza abordării ei, o încredințare de probitate și o extindere a lucrurilor spre zona de reflexe etice, unde trecutul și prezentul se întrepătrund, fac ca problemele dezbătute de Mircea Zăciu să nu devină minore chestiuni de specialist sau simple desființări ale unor nechemăți, ci antrenate subiecte de actualitate. Pentru felul original al autorului de a pune în pagină vechi texte și de a scoate de aici sugestii pentru prezent deosebit mi s-a părut articolul *Spiritul pașoptist*”. ■ Eugen Barbu continuă studiul despre *Repetabila povară* lui Adrian Păunescu (*IV*): „O analiză atentă a volumului *Repetabila povară* ar descoperi două teme fundamentale: anxietatea cea mai profundă și revolta spectaculoasă, elaborată în pamflete magistrale de sorginte argheziană”. ■ În cadrul rubricii *Coloviile „Lucașfărilor”* se discută despre *Premiul de debut și premiile literare*. Se afirmă: Laurențiu Ulici, Mircea Iorgulescu, Al. Piru, Dinu Flămând, C. Stănescu. □ Laurențiu Ulici, *Rigoare și arbitrar*: „Așadar, ce se poate spune despre cărțile de debut premiate în 1973, mai exact, în 1974 pentru 1973? Ca unul care a comentat în coloanele «României literare» – cvasi unanimitatea debuturilor de anul trecut îmi îngăduie să constat că premiile Uniunii și ale Asociațiilor au reținut mare parte din titlurile promițătoare, omisiunile neavând, totuși, o pondere prea mare în comparație cu cele laureate. În genere, nivelul cărților de debut apărute în 1973 a fost destul de scăzut față de anii dinainte și mult mai scăzut față de anul 1974 (cu câteva debuturi de excepție și un număr însemnat de debuturi onorabile), ceea ce, firește, a ușurat considerabil selecția valorilor. În ce privește poezia, volumul lui Dorin Tudoran, *Mic tratat de glorie*, (Ed. Cartea Românească), s-a impus atenției criticii prin maturitatea de gândire lirică a poetului, siguranța dicțiunii, promisiunea originalității de timbru. În afara lui, ar mai fi putut pretinde accesul la un premiu Cornelia Maria Savu (*Totem în alb*, ed Albatros), prin surprinzătoarea dispoziție lingvistică și lirică la o vârstă când cuvintele sunt încă necunoscute sub aspect poetic. Ioan Matei (*Cuvânt pentru tăcere*, ed. Cartea Românească), prin rigoarea expresiei și stima pentru lirismul concentrat. Din producția de debuturi poetice a lui '73 (circa 40 de titluri) aceștia trei sunt, pro-

tabil, singurii apropiați de conturarea unor glasuri distincte: valoarea debutului lor nu trebuie, însă, exagerată, căci competiția – criteriu de comparație – a fost mică și neînsemnată. Ce se poate observa la poezii care au debutat în 1973, lăsându-i deoparte pe cei înainte amintiți, este un proces, încă incipient, de diversificare a tomurilor, bizuit paradoxal, pe lipsa de personalitate. Negăsindu-se pe ei înșiși, tinerii aceștia, cu mult – puținul lor talent, încearcă să nu seme-ne, totuși cu nimeni, vociferează fals și divers, semn pozitiv, primul și plătit destul de scump, al unei mișcări în interiorul poeziei, al unei cotituri în interiorul poeziei, al unei cotituri în drumul liric. Dintr-o asemenea diversitate în uniformitate este posibil să se ivească voci noi în poezie, cei mai mulți dintre debutanții momentului despre care vorbim reprezentând, în această perspectivă, niște tentative stimabile. În ce privește proza, cei trei premianți: Marcel Constantin Runcanu (*Sepia*, ed. Dacia), Maria Contea (*Inoceranii*, ed. Cartea Românească) – premiul Uniunii și Mihai Sin (*Așteptând în liniște*, ed. Dacia) – premiul Asociației din Tg. Mureș, nu sunt, exceptându-l pe primul, cei mai convingători dintre prozatorii cu debutul în '73, deși cărțile lor sunt onorabile. Romanul Mariei Contea este interesant ca jurnal, cu fragmente bine scrise, dar, în total, reprezintă o experiență închisă, greu de repetat, iar formula literară nu îngăduie pronosticuri: e o carte care nu permite, în sensul că nu lasă să se vadă viitorul unui prozator ci, eventual, trecutul lui. Interesant este și Mihai Sin, însă inegal și cu o anume timiditate în construcția epică despre care nu se poate ști dacă și cât semnifică în planul unei promisiuni. N-ar fi trebuit să lipsească, din acest palmares, D. Matală (*Locul*, ed. Albatros), G. Ghidrigan (*Mișcare browniană*, ed. Eminescu) și mai ales, Eugen Seceleanu (autorul unui foarte bun roman satiric, *Eternitate locală*, ed. Cartea românească). În orice caz, niciunul dintre debutanții în proză ai anului trecut nu rezistă unei comparații cu cei mai buni debutanți de anul acesta, în cap cu Eugen Uricaru și Constantin Zărnescu. Ceea ce ar putea să însemne că procesul pe care-l observăm în legătură cu poezia e valabil și pentru proza din 1973. În ce privește critica, ar fi fost mai drept o rocadă de importanță între cei doi premianți: Al. Andriescu (*Disocieri*, ed. Junimea, premiul Uniunii) și Petru Poantă (*Modalități lirice contemporane*, ed. Dacia, premiul Asociației din Cluj-Napoca), cel din urmă fiind sub toate aspectele superior celui dintâi. Ambii sunt critici incontestabili, cu deosebirea că Petru Poantă promite și o personalitate critică. După cum justificate pretenții mai puteau emite clujenii Mircea Popa (*Ilarie Chendi*, ed. Dacia) și Ioana Em. Petrescu pentru o lucrare de literatură comparată (*I. B. Deleanu și eposul comic*, ed. Dacia). În dramaturgie, din păcate, niciun debut peste media – joasă – obișnuită și doar o singură promisiune: Mihai Georgescu (*Elegii pentru cetatea soarelui*, ed. Cartea Românească și *Punctul*, ed. Eminescu). Mai nou, la noi, scriu dramaturgie bună poezii și prozatorii. Așa că... Această simplă trecere în revistă a debuturilor premiate și a celor care ar fi putut fi premiate din câte au apărut în 1973 nu a vrut să descopere nu știu ce ne-

dreptăți sau erori strigătoare la cer”. ■ Mircea Iorgulescu, *A privi în zare*: „Al. Paleologu a fost distins cu premiul pentru... debut, într-o situație similară aflându-se acum criticul ieșean Al. Andriescu. Critic matur prin vârstă și prin activitate, câtuși de puțin începător, n-ar fi fost oare mai potrivit ca Al. Andriescu să fie socotit candidat la premiile «mari» și nu la cele pentru «debut»? Cu atât mai mult cu cât există o carte remarcabilă de adevărat debut în critică – *Modalități lirice contemporane* de Petru Poantă. În fond, volumul de teatru al lui Mircea Radu Iacoban reprezenta tot un debut – un debut în «alt gen» – ceea ce n-a fost o piedică în a i se atribui un premiu «mare». În aceeași ordine, romanul Mariei Contea, *Inoceranii*, fără a fi complet lipsit de însușiri, nu anunță totuși o viitoare creației, ci este mai degrabă o scriere ocazională transcriind o experiență biografică și profesională a cărei epuizare aduce cu sine și epuizarea «impulsului creator», atât cât a existat. Dacă în evoluția lui Marcel C. Runcanu și a lui Dorin Tudoran se pot pune, îndreptățit speranțe, este greu de crezut că, în celelalte cazuri, premiile «pentru debut» au înțelesul pe care ar fi trebuit să-l aibă”. □ Dinu Flămând, *Literatura de mâine*: „Trei dintre cele mai mari edituri au de multă vreme colecții speciale pentru debutanți, anume Eminescu, Albatros și Dacia, dar debutanții sunt practic publicați de către toate editurile ce tipăresc literatură beletristică. [...] Chiar dacă unii debutanți de talent au deja individualitatea lor, literatura debuturilor este mai importantă în primul rând ca mișcare globală. Iată de exemplu volumele de poezie: Dorin Tudoran și Mircea Florin Șandru de deosebesc foarte mult între ei, dar volumele cu care debutează subscriu la opțiuni comune. [...] În sectorul prozei sunt mai puține nume iar experiențele mai sărace. Se distinge în continuare însă colecția pentru prozatori lansată mai demult de editura Dacia, unde au apărut cărți notabile semnate de Marcel Constantin Runcanu, C. Zărnescu, Mihai Sin. Prozatorii premiați la editura Eminescu, Doru Davidovici, Ștefan Gabriel, Pavel Perfil nu se ridică peste un nivel mediu, dar dovedesc totuși incontestabil că a fost depășit existențialismul acela vag și confuz care năpădise cărțile de debut în urmă cu câțiva ani. În afara acestora, au fost menționați în mod deosebit D. Matală și Maria Contea, iar în ultimul timp s-a impus unanim Eugen Uricaru. Cartea de povestiri a lui Eugen Uricaru, *Despre purpură*, anunță un prozator de zile mari, fiind unul din acele rare debuturi mature care prefigurează cariera literară a unui scriitor serios. Câteva cuvinte despre critica literară în care nu se prea debutează. Au apărut în acest răstimp primele cărți ale unor critici cunoscuți prin activitatea lor de presă, Mircea Iorgulescu, Petru Poantă, Dan Cristea. *Rondul de noapte* și *Modalități lirice contemporane* sunt niște încercări de sinteză, pornite dintr-o perspectivă estetică și istorică cu totul remarcabile, adevărate cărți de referință pentru studierea literaturii contemporane. *Un an de poezie* recomandă un fin analist, un comentator avizat al poeziei și ne convinge încă o dată cât de important este pentru un tânăr critic să aibă asigurat un spațiu publicistic constant. Critica de tip universitar a impus nume-

le a doi cercetători îndeosebi, Ioana Em. Petrescu, cu un studiu despre Ion Budai Deleanu și eposul comic, apoi pe I. Constantinescu, autorul acelei cărți îndrăznețe, *Caragiale și începuturile teatrului european modern*. Nu exagerăm dacă spunem, că în critica literară tânără de azi există un moment de înviorare cel puțin la fel ca în tânăra poezie. La noi nu se operează cu cele mai moderne tehnici de cercetare, dar poate că e mai bine așa, câtă vreme sarcina cea mai importantă rămâne încă cea a stabilirii valorilor”. ■ În textul *Cânturi pentru o nouă Euridice*, Al. Piru se ocupă de poetul Dan Verona: „Un nou poet al noapților, însă cu nimic din Young, Novalis, Musset sau Macedonski, este Dan Verona (n. 2 iulie 1947, Luncani – Bacău). Cele două volume ale sale (*Noapțile migratoare*, C.R., 1972 și *Zodia măslinului* C.R., 1974), derivate prin Ioan Alexandru, mai mult din Blaga, sunt prea încărcate și insuficient de clare, mi-mând imnologia verbioasă bizantină cu multe elemente de recuzită, într-un discurs liric prelung, incontinent ca și în proză”. ■ Eugen Simion continuă studiul despre *Camil Petrescu: Romanul istoric (II)*: „Personajul Bălcescu din *Un om între oameni* este, indiscutabil, inferior scrierilor sale, documentația serioasă pe care prozatorul o aduce în sprijinul intuițiilor sale este concurată și pusă la îndoială de convențiile literaturii. Bălcescu, ca personaj literar (admițând că faptul este posibil) este discutabil și altfel: el n-are în cartea lui Camil Petrescu o filosofie de existență mai precis articulată, gândul lui nu se ridică (cum se ridică adesea în opera sa!) deasupra vorbelor și vorbele, puse într-un scenariu epic, n-au acea rezonanță înalt profetică pe care o au scrierile istoricului. Intuițiile lui Camil Petrescu sunt mai degrabă de ordin ideologic, spiritul personajului său nu trece decât rareori de faptă și tocmai această stră-pungere a faptei în direcția metafizicului izbește în tot ce scrie Bălcescu”.

22 decembrie

● [„Scânteia”, nr. 10 059] Șerban Cioculescu scrie despre *Datoria criticii literare*: „În Raportul la al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, vorbind despre sarcinile literaturii și artei, precum și despre cele ale criticii, arăta: «Dorim ca și critica de artă să joace un rol mai activ, militant, în promovarea unei arte cu adevărat revoluționare, care să oglindească specificul istoric și tradițiile poporului nostru, uriașa operă socială pe care o înfăptuiește în prezent, ținând totodată seama de ceea ce este nou în cunoașterea umană pe plan universal, de năzuințele generale de viitor ale omenirii. Avem nevoie de o critică militantă, comunistă și nu de una de „mușamalizare” – ca să mă exprim într-un termen mai popular – de prezentare în culori trandafirii a aspectelor negative din artă, a unor activități artistice ce nu servesc, ci, dimpotrivă, dăunează. Avem o critică în general bună. Dar putem face și mai mult în acest domeniu». [...] Datoria unui critic de adevărată vocație și de atitudine militantă este aceea de a fi mereu în căutarea talentelor autentice, de a surprinde fiecareia structura proprie, de a-i încuraja manifestările optime,

dar și de a-l avertiza asupra experiențelor eronate, care pot falsifica o înzestrare firească. Același critic e dator, de asemenea, să semnaleze momentul când un poet care s-a afirmat promițător, într-o direcție îmbucurătoare, după ce și-a câștigat un nume, riscă să și-l compromită cu scheme de falsă modernitate. Un critic de conștiință socialistă nu poate și nu trebuie să se facă instrumentul, de altfel, ineficace, al răspândirii unor false mesaje formaliste, în care bizareria metaforelor și violarea simțurilor se substituie adevărului uman și resorturilor firești ale sensibilității, percepției și intuiției noastre. [...] Să reținem formula de «mușamalizare». Cuvântul nu este prea tare pentru a stigmatiza fraudă spirituală a unei anumite critici, care încearcă a prezenta drept artă superioară ceea ce în realitate nu este decât înșelăciune grosolană, schimonosirea limbii și pervertirea simțurilor. Cititorii, toți iubitorii de literatură, atât de numeroși astăzi, nu se pot împăca cu surrogatele literare. Suntem încredințați că înțeleptul cuvânt al tovarășului Nicolae Ceaușescu își va găsi ecoul cuvenit în conștiința criticilor literari și a celor de artă. Este pus în cauză însuși viitorul culturii noastre socialiste”.

24 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 10 060] Al. Andrițoiu semnează *Un nou plan, un nou buget. Cifrele au puterea de emoționare proprie poeziei*: „Am în față – aprobate de recenta sesiune a Marii Adunări Naționale – Legea planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării și Bugetul de stat pe anul 1975. [...] Cifrele capătă suflet și emoționează tot mai mult, în epopeea celor treizeci de ani de la eliberare – iar pe parcursul ultimelor două cincinale cuantumul, viigoarea și frumusețea lor nu au echivalent”.

26 decembrie

• [„România literară”, nr. 52] „Număr consacrat unor aspecte ale criticii literare și artistice – astăzi”. □ Versuri semnează: Peter Ghelmez (*Am o țară*), Horia Zilieru (*Leagăn*), Magdalena Brăiloiu (*Cetatea oamenilor*), Valeria Deleanu (*Sentiment de toamnă*), Gh. Duță-Micloșanu (*Am descoperit Luceferi...*), Neagu Vulcănescu (*Sub fereastra lumii*). □ Aurel Gurghianu traduce poeziile lui Kostas Varnalis (*Unul – toți; Epitaf*). ■ Sub semnătura „România literară” apare ultimul editorial al anului, *Activizarea criticii*: „Se cuvine, dar, ca revistele noastre să facă infinit mai mult decât până acum în domeniul criticii; exigența criticilor să fie multiplu sporită, prin activizarea lor în cunoașterea creației literare și artistice, cu – vădit – folos pentru creatori ca și pentru public”. ■ În *Viața literară* se dau detalii despre o serie de evenimente: □ În *cinstirea aniversării Republicii*: „În sala mică a Palatului Republicii Socialiste România s-a desfășurat, luni 23 decembrie 1974, spectacolul literar muzical «Când patria de mâine este gândită azi», organizat de Universitatea Populară București. Au citit versuri patriotice Virgil Carianopol. George Chirilă, Al.

Raicu, Victor Tulbure și Dragoș Vicol”. □ *În spiritul colaborării*: „Joi 19 decembrie 1974 a avut loc, la Berlin, semnarea Înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România și Uniunea Scriitorilor din R.D. Germană pe anii 1975-1976. Înțelegerea a fost semnată de Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România, și Gerhard Henniger, prim secretar al Uniunii Scriitorilor din R.D. Germană”.

□ *Simpozion*: „Sub egida Asociației slaviștilor din Republica Socialistă România, luni 23 decembrie a.c. s-a organizat, la Facultatea de limbi slave a Universității din București, un simpozion consacrat împlinirii a 550 de ani de la începerea activității culturale a lui Gavriil Uric de la Neamț. Au prezentat comunicări Ion Radu Mircea, Gheorghe Mihăilă și Dan Zamfirescu”.

□ *Sesiune de comunicări*: „Conducerea Institutului de istorie și teorie literară «G. Călinescu» a organizat o sesiune de comunicări științifice susținute de tinerii cercetători Adriana Mitescu, Corina Popescu, Dana Popescu, Francesco Geota, Nicolae Mecu”. ■ *Revista publică Codul principiilor și normelor muncii și vieții comunistilor, ale eticii și echității socialiste*. ■ *Texte despre aspectele criticii semnează*: □ G. Dimisianu, *Spiritul militant*: „În fond, este îndemnul de a cultiva o linie care, de la Maiorescu încoace, a dat literaturii române opere fundamentale, acele scrieri ce au avut forța și resursele de a ne individualiza ca spiritualitate. Elementului național și istoric este firesc să i se alăture cel social, acesta aducând decisiv, în scrierile contemporanilor, dimensiunea prezentului. Îndemnul de a-i sublinia încă mai hotărât existența în cărțile actuale și de a milita pentru o valorificare încă mai bogată și mai semnificativă se înscrie de asemenea în logica unor cerințe proprii actului critic. Alt element: poziția deschisă, organic-receptivă față de «ceea ce este nou în cunoașterea pe plan universal», deci un mod dezinhibat de raportare la cadrele mai largi ale epocii, la achizițiile cunoașterii artistice, dar nu numai la acestea, ci la însăși problematica omului de azi, adus în fața unor realități ce-i definesc condiția și aspirațiile în lumea contemporană («năzuințele de viitor ale omenirii»). Și, în sfârșit, ca ultimă dimensiune a militantismului criticii, imboldul spre o atitudine mai decisă în rostirea judecăților de valoare, așadar spre o acțiune valorizatoare cu mult mai energic conturată, în stare să distingă produsele autentic artistice de impostură, să promoveze cu precădere acele opere care exprimă epoca și realitățile noastre în tendințele lor majore și cu adevărat definitorii”. □ Mircea Iorgulescu, *Critica în actualitate*: „Fiind aproape cu neputință de contestat că de câțiva ani critica este unul dintre elementele cele mai vii și mai active din literatura noastră contemporană, încercările de a o privi mai sistematic apar ca firești, determinate de însăși maturizarea și varietatea sa actuală. A examina, sub aspect istoric, critica românească de după război înseamnă, de fapt, a analiza valoarea intelectuală a literaturii contemporane, urmărită în evoluția sa organică”. □ Ov. S. Crohmălniceanu, *Unde tăcerea nu e de aur*: „Trecerea sub tăcere a lipsurilor implică un soi de înțelegere tacită: nu spun ce cusururi

are cartea ta ca nici tu să nu suflă vreo vorbă nedorită la adresa scrierilor mele. Așa se creează verigile «lanțului slăbiciunilor», dintr-o reciprocitate de recenzii amabile. El trebuie însă rupt, fiindcă face să «promoveze» tot felul de repenți literari. Cea mai mare rezistență o întâmpină discutarea scăderilor ideologice. Un scrupul explicabil funcționează aici, pentru că îngustimi dogmatice au transformat invariabil, o vreme, asemenea limpeziri necesare în procese de intenții, antrenând intervenții administrative brutale. [...] Hrănind cât mai mult observațiile critice cu experiența vieții sociale și morale din jurul nostru, legând operele contemporane de problemele realității vom reuși să le scoatem în evidență cu adevărat valoarea. Așa vom contribui ca ele să-și câștige noi și noi cititori, să-și vădească durabilitatea incontestabilă”. □ Mircea Martin, *Clasicism, romantism, activism*: „Fără îndoială că referințele de factură clasică ale lui Tudor Vianu la literatura română sunt mult mai numeroase decât ne stă în putință să ne dăm seama acum și, înainte de orice, înseși valorile și virtuțile pe care le promovează sunt semnificative. Activismul – concepție generală pe care el încearcă s-o aplice în cadrele culturii naționale – observă tot principiile clasice, voind să suplinească astfel o absență constitutivă. Clasicismul în versiunea lui Tudor Vianu este unul integrator și activ, funcția permanentă pe care i-o preconizează autorul în cultura europeană și românească modernă se răsfrânge – cum stă bine unui clasic adevărat – asupra propriei sale gândiri și activități”. □ Șerban Cioculescu, *Sub semnul eticii*: „Condiția criticului nu se suprapune aceleia de expert, dar o implică și o depășește, prin obligația ce-l incumbă de a descrie lucrarea literară, de a-i pune în lumină și calitățile și defectele, de a avertiza pe autor asupra capcanelor ce-l pândesc, de a-i situa cartea în cadrul general al operei lui și chiar în acela al literaturii naționale. Desigur, una este foiletonul săptămânal, prin natura lui, mai sumar, și alta studiul de sinteză, care singur poate da măsura calității criticului, a perspicacității și largimii lui de vederi. [...] Fundamentul criticii, așadar, este și nu poate fi altul, decât de ordin etic. Buna credință, sinceritatea, modestia, abnegația, supunerea la obiect, pasiunea literară dezinteresată sunt virtuțile ce o recomandă încrederii și care-i asigură autoritatea”. □ Alexandru Ivasiuc, *Critica marxistă și precondițiile ei*: „Numai în măsura în care chestionarea realității este deschisă și transparența relațiilor sociale, demitologizate, crește – apar condițiile optime ale unei critici cu adevărat marxiste, adică ale unei critici critice. Nu literații rezolvă aceste probleme, ci întreaga colectivitate activă în exercitarea drepturilor și datorii lor ei, folosind din plin libertățile publice care nu sunt, într-adevăr, opuse libertăților individuale, și nici măcar nu sunt individuale ci publice, adică se referă la contribuția activă a membrilor societății la luarea de decizii. O critică marxistă nu poate să fie decât militantă politic și e străina vagului, generalului și abstractului pur. Ea este una din modalitățile de inserție a literaturii în realitate”. □ Nicolae Balotă, *Prolegomene la o estetică marxistă*: „Desigur, cum ei înșiși recunoșteau, Marx, Engels ca și Lenin nu s-au considerat esteticieni ori speci-

aliști în cercetarea teoretică ori istorică a artelor. Ei au propus totuși un ansamblu coerent de idei estetice. Ianoși insistă pe drept cuvânt tocmai asupra acestui caracter totalizator al gândirii marxiste, asupra viziunii filosofice de ansamblu din care purced ideile estetice ale clasicilor”. □ Adrian Isac, *Citindu-l pe Gherea*: „Opera lui Gherea nu este o problemă a istoriei literare, ci a actualității critice. Convingerea noastră este că a-l înțelege într-adevăr pe Gherea este echivalent cu a restructura în bună parte statutul criticii literare actuale, cu a-i deschide perspective noi și fertile, lucruri de care ea are atâta nevoie”. ■ Nicolae Manolescu semnează *Bacovia, azi*, o cronică literară la *Bacovia – un antisentimental* de Gheorghe Grigurcu (Albatros, 1974): „Idea principală a eseului este aceea a antisentimentalismului lui Bacovia, socotit în genere un sentimental, combinat cu o luciditate estetică ce nu înseamnă artificiu, manieră, dar puritate a conștiinței lirice. În câteva fraze din primul și din ultimul capitol ideea e expusă succint și, aș adăuga, oarecum confuz, neînțelegându-se bine ce înseamnă antisentimentalism”. ■ Sunt publicate câteva recenzii: □ În *Rigorile literaturii de actualitate*, Valeriu Cristea prezintă *Nașterea bărbaților* de Rodica Sfințescu (C.R., 1974): „Primele 50 de pagini ale cărții ne-au creat impresia că Rodica Sfințescu ar putea scrie un roman alert, de observație umoristică. Narațiunea evoluează însă într-o direcție care, evident, nu convine scriitoarei. Pentru literatura de actualitate un pericol reprezintă nu numai evaziunea din istorie și social, mimetismul pretențios, teme minore; ci și (o uităm uneori) falsă literatură de actualitate, ilustrativă, convențională, rece. Combătându-le în continuare pe cele dintâi, nu trebuie să o neglijăm nici pe aceasta din urmă”. □ Lucian Raicu recenzează *Repetabila povară* de Adrian Păunescu (Scrisul Românesc, 1974): „Adrian Păunescu este în continuă competiție cu sine însuși; perfect implantat, caută zone de ne-implantare, o boală secretă a conștiinței, spre lauda sa, nu-i dă pace. Poezia se alimentează la el dintr-un rezervor lexical bogat, dar el singur dă adesea semne de agitație nesatisfăcută când constată că în continuare rezervorul acesta este plin, ascunde belșug, pentru că poezia pare a fi și desigur este altceva decât această îndestulare. Se lasă uneori în voia acestui curent continuu, gâlgâitor, dar alteori această senzație de abundență îl face să se simtă sărac. Literatura sa impresionează mai puțin prin însușirile de care e foarte sigură, prin hărnicie și randament, și se fixează adânc în suflet prin mărturisirea unei nesiguranțe chinuitoare. Clipele senine nu-și au locul în ea, în această poezie care este uneori prea grăbită să-și afle locul și alteori nesigură, gata de o «spovedanie» făcută la sânge, cum se spune, totală, necruțătoare. Fundamentul liric adevărat și trainic, abia dacă mai e nevoie s-o spun, aici se află”. ■ În *Prima verba* Laurențiu Ulici scrie *Despre tinerii critici*: „în afara formației critice, importantă ni se pare pentru un critic tânăr tentativa unei verificări asupra mării literaturi naționale. E foarte bine că, foiletonist fiind, criticul tânăr e mereu printre contemporanii lui; e foarte bine, iarăși, că își face din urmărirea operelor acestora un prilej pentru o privire asu-

pra întregului literaturii contemporane; este meritorie intenția sau numai dorința criticului tânăr de a scrie o istorie a literaturii încă la tinerețe; dar mai relevant ar fi și, poate, la fel de folositor, dacă ar încerca să se descurce în ițele numai aparent definitive ale istoriei literare în cazurile ei cele mai înalte. Nu știu cât de important este ca un tânăr critic să debuteze, cum se întâmplă în genere la noi, cu o carte care, cel mai adesea, îi rezumă sau îi prelungește foiletonistica, dar știu că a te opri, cu percepție de tânăr, la operele și scriitorii de primă mărime de mai devreme, la clasici așadar, poate să fie de o importanță de multe ori nebănuită. Deopotrivă pentru critic și pentru literatură. Prima operație este aproape lipsită de riscuri, cea de a doua e însuși riscul”. ■ Dan Zamfirescu scrie despre *Kogălniceanu*: „Când idealul reînvierii dialogului fecund dintre creator și public, dintre creator și istorie, definitoriu pentru epoca pașoptistă și genial intuit de Eminescu, va reveni însă pe primul plan, și când depășirea statului acultural sau chiar anticultural va fi înscrisă pe steagul luptei sale de un N. Iorga și generația sa, ochii tuturor vor descoperi, în zare, pe Mihail Kogălniceanu. Și abia atunci va începe destinul său postum, triumful, fie și parțial, al mesajului ce l-a simbolizat. Acest destin se împlinește însă abia astăzi, când vremea este coaptă spre a-l înțelege și citi în deplinătatea operei sale”. ■ Iorgu Iordan publică *În... apărarea lui Neculce*: „Cartea lui Valeriu Cristea, consacrată marului cronicar moldovean, am putut, din cauza împrejurărilor, s-o cunosc direct, destul de târziu. Așa se explică intervenția de față, pe care am considerat-o, în calitatea mea de editor al lui Neculce, oarecum obligatorie. Această carte s-a bucurat, pe cât știu, de o primire pe care aș califica-o surprinzător de favorabilă, chiar dacă țin seamă de faptul că, în general vorbind, critica noastră actuală este mai degrabă «blajină», adică indulgentă. În cazul de față, elogiile aduse lui Valeriu Cristea sunt, fără îndoială, meritate. Am admirat și eu capacitatea lui de a analiza un text și, mai ales, de a vedea și ceea ce se ascunde dincolo de text, precum și ascuțimea spiritului său critic. Dacă am crezut necesar să intervin, aparent post factum, în discuție, este pentru a face unele observații care sper să ajute, măcar într-o anumită măsură, la înțelegerea mai justă a lucrurilor. [...] Cartea lui Valeriu Cristea este, în felul ei, un protest împotriva interpretărilor propuse de predecesorii săi pentru înțelegerea nu atât a operei lui Neculce, cât a autorului ei, privit ca om și, implicit, ca istoric. Acest spirit protestatar al cărții a contribuit, după părerea mea, într-un grad destul de ridicat, la entuziasmul recenzenților ei”. ■ Revista publică *Din tradițiile presei românești democratice și antifasciste „Cadran”*, un text de Ștefan Popescu. ■ În *Meridiane* citim despre *Critica literară și cultura de masă*: „Precum se știe, între 11 și 16 noiembrie a avut loc la Budapesta, pe lângă reuniunea celui de-al treilea Congres al Asociației Internaționale a Criticilor Literari, și un colocviu cu tema *Critica literară și cultura de masă*. Au participat reprezentanți ai centrelor asociației din 18 țări: Austria (Maria Franchy); Belgia (Daniel Gilles și Marcel Lobet); Bulgaria (Ivan Svetkov și Vasil Kolevski); Cehoslovacia (Josef Polak, Vladimir

Bret, Josef Rybak și dr. Vincent Sabik); Cuba (Ángel Augier); Elveția (Charles Beuchat); Franța (Robert André, Henri Bonnier, Pierre Moustiers, Pierette Sy, André Wurmser); Republica Democrată Germană (dr. Klaus Jarmatz și Eduard Zak); Republica Federală Germania (Elisabeth Endres și Werner Ross); Iugoslavia (János Bányai și Petar Džadžić); Japonia (Kanzi Shimizu); R.P. Mongolă (Munkhe Hasbator); Polonia (R. Matuszewski, Anna Bukovska și Iulian Rogozinski); Portugalia (Jacinto do Prado Coelho și Maria Alzira Seixo); România (George Ivașcu și Mircea Zăciu); Spania (Juan Ramón Masoliver, Carlos Antonio Arcan, M. A. Martínez, Manuela Bocos, Llorente Ramón Solís); R.P. Ungară (Szabolcsi Miklós, Gábor Garai, Koczkás Sándor, Molnár Géza, Szávai János, din comitetul pregătitor, precum și Almási Miklós, Bodnár György, Király István, Nagy Péter, Pándi Pál, Sötér István); U.R.S.S. (Boris Sucikov, Aleksandr Mihailov, G. S. Breitburg, Leonid Novicenko, Mihail Logarinienko, G. Makogonienko, Axel Tam)". George Ivașcu semnează o prezentare generală a dezbaterilor, iar în continuare sunt publicate intervențiile: Boris Sucikov, U.R.S.S. (*Cultura maselor*), Jacinto do Prado Coelho, Portugalia (*Pentru o lectură creatoare*), Ángel Augier, Cuba (*În sensul socialist al cuvântului*), Daniel Gilles, Belgia (*Drepturile și datoriile criticului*), Klaus Jarmatz, Republica Democrată Germană (*Să susținem umanismul*), Almási Miklós, R.P. Ungară (*Descoperirea bucuriei estetice*), Kanzi Shimizu, Japonia (*O noțiune împede a valorilor*). ■ Ana Blandiana revine la rubrica *Atlas* cu tableta *În iarnă*. ■ Alice Botez publică *Note pariziene*, sub titlul „*Homo turisticus*”.

• [„**Tribuna**”, nr. 52] Constantin Hârlav publică articolul *Conceptul de realism în literatură*. □ Secțiunea *Cronica literară* cuprinde opiniile lui Ion Vlad, exprimate în articolul *Octav Șuluțiu și condiția criticii literare* – despre abordarea analitică și bazată pe anumite criterii epistemologice. □ În *Valorificarea moștenirii literare*, cu titlul *Monografia și spiritele românești „renascentiste”*, Ion Lungu scrie despre Samuil Micu. □ Mircea Popa publică un articol intitulat *Capcanele genului* – despre îmbinarea referințelor într-o monografie a celui care poate fi considerat atât critic, cât și istoric literar. ■ În *Jurnal de lectură* Mircea Iorgulescu scrie despre *Traietorii lirice de Mihail Petroveanu*, considerând că opiniile acestuia sunt bazate pe observații prozaiice, care nu se dezvoltă din materia operei, ci mai degrabă, din abstracțiuni, intenția fiind una nereușită.

27 decembrie

• [„**Munca**”, nr. 8261] Pe prima pagină este publicată poezia *Sora Soarelui* de Ion Brad. □ Gheorghe Tomozei semnează *Republica milioanelor de inimi*. ■ Romul Munteanu publică *Scriitorii și cetatea*: „Un scriitor fără țară este o iluzie, un artist al omenirii întregi, înainte de a fi purtătorul de cuvânt al cetății sale, reprezintă o neputință. [...] Cetatea este astfel matca originară, izvorul dragostei dintâi, memoria neștersă a etosului național, spațiul inițial de

angajare al conștiinței civice definitive. [...] Scriitorii care și-au trădat cetatea au fost supuși disprețului public. Talentul lui Brasillach nu l-a salvat față de rușinea trădării Franței față de nazisti, Céline a sfârșit singur, copleșit de tristețea erorilor sale politice, Ezra Pound și-a spălat păcatele în ospiciu. Scriitorii știu că niciodată cuvintele nu sunt neutre. Cuvântul rostit sau scris reprezintă un act solemn de angajare, un acord cu lumea ce îl receptează sau o ruptură. [...] Autorul care își iubește cetatea nu pactizează niciodată cu răul, nu măgulește viciile, dar nici nu poate defăima noblețea unor mari eforturi spre mai bine. El nu este doar un martor sensibil, ci mai ales un participant la facerea unei lumi, acoperit de o imensă răspundere”.

● [„Scântea”, nr. 10 063] Nicolae Velea semnează *Personajul timpului nostru, personajul cărților noastre*: „În cuvântarea rostită la trecuta adunare generală a scriitorilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia complexitatea eroului zilelor noastre: «Eroul epocii socialiste nu este un supraom: el are și calități și defecte, trăiește și bucurii și amărăciuni, și izbânzii și înfrângeri, iubește, visează, se zbuciumă ca orice ființă omenească. Literatura noastră trebuie să-l înfățișeze așa cum e în realitate, dar relevându-i lipsurile trebuie să-i punem totodată în evidență cu putere ceea ce-l caracterizează, și anume faptul că viața sa e străbătută de patosul revoluționar al idealului socialist, că el pune mai presus de orice interesele colectivității, că se dăruiește cu toată pasiunea muncii sale, cauzei socialismului, cauzei poporului». Literatura noastră s-a străduit să realizeze prin unii din cei mai de seamă reprezentanți ai săi acest deziderat. [...] Un personaj literar presupune un cumul de observații făcute cu o neostenită și proaspătă aplecare asupra datelor realului, asupra descifrării permanentei din ele și mai presupune, cred, participări și renunțări la tine însuși, chiar reangajări etice și sociale ferme. Ne apare acum, mai clar ca oricând, necesitatea de a face din personajele cărților noastre imagini sintetice, reprezentative ale unui timp în permanentă mișcare. Chipuri de revoluționari conștienți angajați în vasta operă de edificare a noii societăți”.

● [„Contemporanul”, nr. 53] În cadrul rubricii *Tradițiile „Contemporanului”*, Ion Munteanu observă *Formarea tineretului*: „În vara anului 1881 apare la Constanța o carte de educație și igienă, intitulată *Maternologia*, în care autorul – doctorul I. C. Drăgescu – încearcă să lămurească opinia publică asupra formării copilului și a tineretului în general, denunțând totodată condamnabila lipsă de preocupare a guvernelor vremii în această problemă. Recenzând volumul, «Contemporanul» aprobă întru totul rechizitoriul făcut de curajosul om de știință care aducea grave acuzații publice administrației de stat. «Juniimea de azi – spune doctorul Drăgescu – este slabă, ostenită în dimineața vieții, fără iluziune în suflet, fără iubire în inimă; este bolnăvicioasă, și aceasta, în primul rând, din cauza lipsei de educațiune, și, totodată, din cauza completei neglijări a instrucțiunii femeii, care singură ar putea forma oameni de inimă, oameni care să simtă și să practice binele»”. ■ Intitulându-și intervenția *Poe-*

zia patriotică, Dumitru Micu prezintă două cărți de poezie. □ Ștefan Aug. Doinaș, *Papirus* (C.R.): „Fervent admirator al lui Mallarmé, pe care l-a omagiat în repetate rânduri, căruia îi închină un poem în volumul său cel mai recent *Papirus*, Șt. Aug. Doinaș îi este și un discipol, unul dintre cei mai fideli [...] Integrată unei asemenea structuri artistice, inspirația patriotică se va obiectiva în construcții de aspect sculptural, de o limpiditate marmoreană, de un echilibru clasic”. □ Grigore Hagiu, *Zenit de anotimpuri*: „Sub zodia «poeziei pure» se aliniază, împreună cu alte volume, și noua culegere a lui Grigore Hagiu [...] Cu nota distinctivă a unei muzicalități ce tinde, precum în lirica simbolistă târzie [...] să se substituie integral zugrăvirii, dizolvând contururile obiectelor, privând imaginile de orice materialitate [...] Grigore Hagiu execută muzical pe câteva teme specific naționale o înfinitate de variațiuni, cântând «repezitoarele, caldele râuri de munte» [...]”. ■ Dan Grigorescu semnalează apariția traducerii cărții lui Vladimir Holdan, *Noapte cu Hamlet*: „Nu am cum să-mi dau seama cât de exactă e traducerea lui Ovidiu Genaru și a lui Dragoș Șesan; dar versiunea românească a poetului ceh are o violentă intensitate dramatică, o muzicalitate dureroasă, un simț plastic acut al contrastelor de culoare alese din gamele cele mai întunecate pe care le-a folosit cândva poezia acestui secol”.

● [„Cronica”, nr. 52] Ultimul editorial al anului poartă titlul *Republica* și este semnat Cronica: „La fiecare sfârșit de an sărbătorim acel moment hotărâtor din istoria contemporană a României când a fost înlăturată monarhia și s-a proclamat Republica. 30 Decembrie 1947 a marcat trecerea la înfăptuirea sarcinilor revoluției socialiste care a schimbat structura întregii țări și a ridicat-o pe culmile civilizației și progresului. Avem toate temeiurile să întâmpinăm, în acest an jubiliar, sărbătorirea Republicii, cu conștiința unor mari și hotărâtoare succese dobândite sub înțeleaptă conducere a Partidului Comunist Român. Congresul al XI-lea al partidului a făcut bilanțul realizărilor de până acum și a trasat direcțiile de dezvoltare ale etapei următoare. Programul adoptat de Congres orientează științific procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, Directivele privesc cincinalul 1976-1980 și liniile generale ale dezvoltării economico-sociale pentru perioada 1981-1990. Recent, Marea Adunare Națională a votat Legea pentru adoptarea Planului național unic de dezvoltare pe anul 1975 și Legea pentru adoptarea Bugetului de stat pe anul 1975”. ■ În *Psihologic și dramatic* N. Barbu afirmă: „Evoluția structurilor dramei, de la teatrul naturalist la variile moduri ale teatrului poetic, apoi la ambițiile antiteatrului și, mai departe, la teatrul politic – iarăși, cu sensuri și nuanțări diferite, a făcut să se creadă, la un moment dat, că factorul psihologic în conturarea acțiunii și a personajelor ar fi depășit. Ca atare, și în crearea spectacolelor, s-a procedat, de multe ori, ca și cum psihologicul și-ar fi pierdut în cea mai mare măsură – dacă nu în totalitate – însemnătatea în tratarea actoricească a rolurilor, și nu numai în piesele ținând de noile orientări ale genului, ci în general. Prin analogii eronate, derivate

dintr-o gândire prea puțin riguroasă, a început a fi nesocotită, în practică, nu numai ideea adecvării fizice și sufletești minuțioase față de un personaj (în care, ce e drept, nu trebuie să vedem numai identitatea cu un model real, în spiritul aceluși mimesis ce se cere și el înțeles mai profund), dar a fost supusă ironiei și, ca atare, unei tratări superficiale, însăși arta vorbirii scenice. Rezultatul a fost, mai întâi, în cazurile mai puțin frapante, deruta spectatorilor, urmată apoi, în situațiile cele mai caracteristice (de pildă când e vorba de autorii clasici), de un dezinteres accentuat, al publicului, mergând până la apatie”.

■ Sub titlul *Frumusețea și mizeria Terrei* Liviu Leonte publică o cronică literară la două volume: □ *Ochii și lumea* de Andi Andrieș: „*Ochii și lumea* cuprinde însemnările unui călător sentimental, ușor paseist, gândindu-se pe Dunăre la epoca dantelelor și a crinolinelor și, cu un plus de gravitate, întonând o elegie romană, având Columna drept leitmotiv. Mai mult poate decât în prima parte se întrevăd calitățile lui Andi Andrieș în *Pelicule colorate* sau *Nesatornicele amintiri mărunte*, flash-uri din călătoriile sale europene străbătute de melancolia solului natal”. □ *Paradisul murdar* de Ioan Grigorescu: „Ioan Grigorescu ne vorbește în *Paradisul murdar* de ruperea echilibrului din natură, de boala care a cuprins planeta ca urmare a poluării atmosferei, solului și apelor. De la insecticide și ierbicide la «ciupercile» atomice, o suită de factori amenință viața planetei, a noastră, a monumentelor create de om. Reporterul invocă exemple, care mai de care mai frapante, denunțând poluarea, urmările ei nefaste. Cât despre previziuni ele sunt de-a dreptul incredibile, fie că se referă la atmosferă sau stratosferă, la fauna și flora uscatului, la oxigenul din mări și oceane. Trăgând un semnal de alarmă, Ioan Grigorescu, privește cu calm și luciditate, invocând acele nume de autoritate care au propus soluții aplicabile”.

■ Revista publică și *Codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste*; Codul are 33 de puncte, iar în concluzie se spune: „Adoptând codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste, Congresul al XI-lea al partidului își exprimă convingerea că traducerea lor în viață va exercita o puternică influență asupra tuturor membrilor societății noastre, va duce la crearea unui nou umanism, care pune pe primul plan omul și, totodată, îmbină interesele particulare cu cele ale întregii societăți, asigură bunăstarea și fericirea fiecăruia, o dată cu a întregului popor. Prin aceasta omul se va ridica pe o treaptă superioară de cunoaștere, va putea participa cu adevărat conștient la activitatea poporului de făurire a propriului său viitor liber. Membrii Partidului Comunist Român, ai Uniunii Tineretului Comunist, toți cetățenii patriei noastre socialiste trebuie să-și facă din aceste norme o călăuză permanentă în activitatea lor politică și profesională, în viața de fiecare zi, să acționeze cu consecvență și fermitate pentru ca înaltele principii de etică și echitate ale socialismului și comunismului să pătrundă tot mai adânc în toate domeniile vieții sociale, contribuind la crearea omului nou, înaintat al societății noastre, la accelerarea mersului înain-

te al patriei pe calea civilizației comuniste”. ■ Ștefan Oprea prezintă volumul *Caligrafii pe cortină* de Valentin Silvestru: „*Caligrafii pe cortină* este o carte de o seriozitate incontestabilă, în care se îmbină competența și pasiunea pentru teatru cu spiritul critic sever și drept, cu darul perspectivării istorice a fenomenului teatral și, nu în ultimul rând, cu talentul robust al scriitorului”. ■ Stelian Dumistrăcel scrie despre lucrarea *Titluri și lucrări* de Iorgu Iordan: „La vârsta de 86 de ani, acad. Iorgu Iordan își publică, într-o elegantă broșură de 62 de pagini tipărită la editura «Litera», lista lucrărilor realizate în cursul a 62 de ani de activitate științifică și didactică și titlurile științifice care încununează o viață de muncă, o înaltă ținută profesională și etică”. ■ Din *Moment* reținem nota *Cărți cu defecte*: „Evident, este vorba de defecte tipografice, a căror frecvență depășește, pare-se, normalul. Dacă normalul este, totuși, să se trimită în librării cărți cu pagini albe, pagini lipsă sau pagini rupte, așa cum, de pildă, e cazul *Dicționarului român-german și german-român*. De fapt, nu e vorba de soarta singulară a unui dicționar pentru că, într-un fel sau altul, o soartă asemănătoare au avut-o și *Mic dicționar enciclopedic de chimie*, *Mic memorator de fizică și chimie*, *Mic dicționar al limbii române*, *Dicționar francez-român* etc. Sigur, pachetele cu returnări mai cuprind și alte nedorite surprize. Semnalăm, în acest sens, exemplare din lucrarea *Anagliffe geometrice* (cărora le lipsesc ochelarii măritori!), *Diabet zaharat*, *Anatomia și fiziologia omului* de Voiculescu, *Formarea poporului român* de Giurescu, fără a avea pretenția epuizării titlurilor prezente în librării prin exemplare cu defecte. Același lucru în ce privește cartea literară, domeniu din care vom da numai câteva exemple: Jules Verne – *800 leghe pe Amazon*, Pop Simion – *Nord*, Ionel Teodoreanu – *Jucării pentru Lili*, Const. Chiriță – *Înălțirea*, Th. White – *Arthur, regele Camelotului* ș.a.”. ■ I. D. Lăudat semnalează *Simpozionul de românică în R.D.G.*: „La începutul lunii decembrie, conducerea universității «Humboldt» din Berlin – prestigioasă cetate a culturii germane, care numără 27 de învățați laureați ai Premiului Nobel – au organizat un simpozion dedicat culturii românești. Pentru noi, românii care urcam scările spre rectoratul acestei universități, a fost un prim prilej de emoție, întrucât pe aceste săli, cu aproape un veac în urmă, pășea zâmbind melancolic cel care avea să devină marele Eminescu. [...] Delegația română, reprezentată de cadre didactice de la universitățile din București, Cluj-Napoca și Iași a completat profilul simpozionului cu cercetări cum ar fi: «Semantica vocabularului românesc de origine traco-dacică» (Dr. G. Brâncuși), «Tendențe actuale în dezvoltarea vocabularului românesc» (Dr. I. Cristea), «O interpretare bachelardiană a poeziei lui Bacovia» (Dr. Romul Munteanu), «Mit, legendă și inspirație din cronici în opera lui Sadoveanu» (Dr. I. Rotaru), «Forme de colaborare între români și germani în viața rurală din Transilvania» (Dr. C. Mureșan), «Contribuții la definirea conceptului de românică» (Dr. doc. Const. Ciopraga) și «Romanitatea noastră în operele umaniștilor români» (Dr. I. D. Lăudat)”. ■ Versuri

semnează: Dan Rotaru (*Imn pentru România*), Eugen Agrigoroaiei (*Din uranic mărginit*), Ion Beldeanu (*Umbra lui Ștefan la Putna; O, dulce-i miezul tău*), Lucian Valea (*Doi; De unde?*). □ Svetlana Negru semnează traducerea reportajului *Pictorii orașului miner*, scris de Vladimir Popov.

• [„**Flacăra**”, nr. 53 - număr nemenționat ca atare, este intitulat „număr la hotarul dintre ani”] Pe prima pagină Adrian Păunescu publică poezia *Cu gândul bun*. ■ În *Gânduri de anul nou*, Eugen Barbu scrie *Și pentru scriitorii Programul Partidului este un program de muncă*: „În felul meu, ca scriitor, nu mă simt deloc o muscă la arat în mijlocul unor lucrători cu mîntea și cu instrumentul de bătut fierul: adevăratul creator nu a fost și nu va fi niciodată un lăutar căruia trebuie să i se pună o sută de lei pe frunte ca să scrie sau să cânte. Scrisul este la rîndul său o disciplină de fier, ca orice disciplină a muncii. Scrisul are ore fixe și perioade aspre ca la turnarea metalelor și cine crede că a umple hîrtia este numai un divertisment se înșală. Există în țarcul nostru destui grafomani și, de ce n-am spune-o, și impostori, dar am vrea, odată pentru totdeauna, să nu fim nicio clipă confundați cu cerșetorii de cafea, cu epavele cârciumilor periferice și cu îngălații versificatori ce se mai găesc aiurea. Opera unui scriitor adevărat, și asta mai ales într-o societate dedicată fericirii omului, produce cât o uzină bine utilată, fără reparații capitale, fără să se demodeze sau să aibă nevoie de ajutorări postume”. □ În *România nemuritoare*, Nicolae Stoian semnează poezia *Chezășie*, Ion Lotreanu – *Ninge cu hrisoave*, Constanța Buzea – *Ființă-răbdare*, Marin Sorescu – *Sunetul*. □ George Stanca publică un articol pe teme muzicale intitulat *Fărâmiță*. □ Ilie Purcaru realizează un portret dedicat lui Alexandru Rosetti.

• [„**Orizont**”, nr. 52] Se remarcă masa rotundă realizată de revista *Orizont* pe marginea cărții lui Livius Ciocârlie, *Realism și devenire poetică*, cu participarea lui Cornel Ungureanu, Vasile Crețu, Ilie Gyurcsik, Serban Foartă și Crișu Dascălu, intervențiile putând fi rezumate de cuvintele finale ale lui Cornel Ungureanu: „Carte incomodă prin intransigența numită aici, *Realism și devenire poetică* e cartea unui om de știință și cartea unui profesor. Cercetător, Livius Ciocârlie propune, implicit o direcție a cercetării, precum și interpretări solide, cu nimic inferioare celor ce apar aiurea. Descins dintre universitari, eseist din categoria unor Sorin Alexandrescu sau Virgil Nemoianu, autorul cărții ne oferă o sinteză. Și, de comun acord cu ce s-a afirmat: apariția cărții reprezintă, și cred că cele spuse de noi aici argumentează acest superlativ, un eveniment.” ■ Andrei A. Lillin scrie un comentariu despre „poezia naționalităților conlocuitoare”, mai exact despre poezia lui Vladimir Ciocov, *Belinimiri (Neliniști albe)*, poeme (Kriterion, 1974).

• [„**Săptămâna Culturală a Capitalei**”, nr. 212] Cuprinde articolul de bilanț pentru finalul lui 1974, *Cartea românească pe meridianele lumii* de Romul Munteanu: „Orice cultură capătă pe parcursul evoluției ei istorice acele dimensiuni valorice care s-au impus în primul rând în conștiința poporului care

a creat-o. Dar, în același timp, putem spune că orice operă autentică de artă ajunge de-a lungul vremii să pătrundă în acel muzeu universal imaginar al culturii, unde se realizează un nou dialog al artelor, înscris sub semnul eternității. Și dacă creația literară este prin excelență un patrimoniu național al poporului care a creat-o, ea devine prin circulația sa un bun al întregii omeniri”. Romul Munteanu vorbește despre „*miracolul*” literaturii române, reprezentat de Eminescu, Caragiale și Creangă, apoi de *epoca de aur* interbelică, pleiada de mari scriitori, Sadoveanu, Rebreanu, Camil, Arghezi, Blaga, Barbu, Bacovia, Călinescu, toți contribuind la sincronizarea fenomenului literar românesc cu cel universal (se adaugă aici și Istrati). Noua literatură din perioada marilor transformări revolutionare de după 1944 are o difuzare satisfăcătoare pe plan universal: statisticile din perioada 1944-1971 arată că în acest răstimp au fost traduse circa 1900 de scrieri literare, social-politice, tehnico-științifice etc. Fenomenul literar românesc a început să aibă o difuziune mai largă în primul rând în țările socialiste. Până în 1971, în Uniunea Sovietică au fost traduse 560 de titluri, în R.P. Polonă 151, în R.D.G. 150, în R.P. Bulgară 81 și în R.P. Ungară 114. Cartea literară românească a pătruns și în alte arii de cultură. În Franța au apărut în această perioadă 100 de titluri, în Italia 73, în Turcia 41, în R.F.G. 22, în Argentina 16, Brazilia 10 și India 15. Simbolică pentru receptarea literaturii române este și consemnarea valorilor sale în diferite tratate de literatură universală sau dicționare literare, la care se adaugă edițiile bilingve sau multilingve de poezie, realizate în țara noastră. ■ *Premiile Săptămâna* recompensează câteva personalități ca Adrian Păunescu, Valeriu Râpeanu, Fănuș Neagu, Dinu Săraru, Romul Munteanu, Adrian Beldeanu, M. N. Rusu. □ Poemul lui Horia Bădescu, *Ora de seară a Patriei*. □ Sunt publicate câteva cronici literare: E. Manu recenzează romanul lui I. Dodu Bălan, *Copilăria unui Icar* (biografie romanțată a lui Aurel Vlaicu); Ioan Adam, în *Continuitatea preocupărilor*, îl abordează pe D. Păcurariu și volumul critic *Studii și evocări* (C.R., 1974); Titus Vâjeu, prin *Metamorfoze moldave*, se ocupă de reporterul Grigore Ilisei din *Periplu moldav*; D. Mutașcu în *Poezia ca veghe* analizează volumul liric al lui Marin Mincu, *Văile vegherii* (C.R., 1974); Ion Moldoveanu scrie despre Pavel Chihaia, în textul *Când pietrele încep să povestească*, urmărind eclecticul *Din cetățile de scaun ale Țării Românești* (Meridiane) iar Al. Piru, în *Dispoziții clasiciste*, comentează un poet mai puțin omologat, dar semnalat și de Călinescu în 1962: Ion Murgeanu.

28 decembrie

• [„*Scânteia*”, nr. 10 064] Pe prima pagină este publicat un intitulat *Legământul solemn al comunistului*: „Intrând în rândurile Partidului Comunist Român, mă angajez solemn în fața tovarășilor mei de luptă, a partidului și a întregului popor să servesc cu credință cauza partidului, să militez cu întreaga mea capacitate și putere de muncă pentru înfăptuirea politicii sale de transfor-

mare revoluționară a societății, de edificare a socialismului și comunismului pe pământul României. Mă oblig să îndeplinesc fără șovăire însărcinările date de partid, să respect, în toate împrejurările. Programul și Statutul P.C.R., linia politică generală a Partidului Comunist Român. Mă angajez să nu întreprind nimic care să dăuneze partidului, patriei, poporului, să fac totul pentru întărirea unității partidului, pentru creșterea rolului său conducător în societate. Conștient de răspunderile ce-mi revin ca membru al partidului comunist, îmi voi consacra întreaga viață slujirii devotate a intereselor poporului, voi pune întotdeauna mai presus de orice cauză înfloririi patriei, a bunăstării și fericirii națiunii noastre socialiste, a apărării independenței și suveranității Republicii Socialiste România, voi acționa neobosit pentru împlinirea idealurilor nobile ale socialismului, pentru solidaritatea oamenilor muncii de pretutindeni, prietenia, colaborarea și pacea între popoare”.

● [„*Lucașfărușul*”, nr. 52] Al. Piru se referă la *Poezia tinerilor*: „În 1974 mulți tineri au adăugat operei lor cărți valoroase, despre care se va vorbi, s-au afirmat noi și promițătoare talente. Nu știu dacă aș putea întocmi o listă completă, dar referindu-mă doar la cei care au doar sub 35 de ani, citez pe Adrian Păunescu cu a sa *Repetabila povară*, pe Ana Blandiana cu ale sale *Poezii*, pe George Alboiu cu ai săi *Stâlpi*, pe Mihai Ursachi cu *Poemul de purpură și alte poeme*, pe Gheorghe Istrati cu *Pseudopatriarhalia*, pe Dumitru M. Ion cu recentele *Immuri*, pe Dan Verona cu *Zodia măslinului*, pe Titus Vâjeu cu *Deplasarea spre roșu*, pe Constanța Buzea cu *Pasteluri*, pe Grigore Arbore cu *Poeme*”, pe Mircea Ciobanu cu *Cele ce sunt* și o altă interesantă carte de proză și, desigur, mi-am amintit decât o mică parte din producția lirică a anului 1974, bogat dacă nu cantitativ, în calitate și nuanțe în sectorul poeziei tinerilor. Ceea ce dă criticului, cât și oricărui cititor de literatură un sentiment de satisfacție și încredere în evoluția literaturii române, în progresul ei neconținut”. ■ În cadrul rubricii *Jurnal de poet*, Ioan Alexandru semnează textul *Marea noastră datorie*: „Cea mai mare datorie a noastră la ora de față este dragostea, profundul nostru atașament față de Patrie, de valorile acestui ținut pe care trebuie să le asimilăm creator și să le îmbogățim pentru a le lăsa moștenire copiilor noștri. Societatea în care trăim ne cere astăzi cu precădere acest lucru, ne cer strămoșii și mai ales copiii noștri. Pentru un scriitor această dragoste de Patrie este însăși condiția ființării lui”. ■ La rubrica *Premiile revistei „Lucașfărușul”* semnează texte: Gabriela Melinescu, Nicolae Velea, Dorin Tudoran, Ion Gheorghe, Grigore Hagiu. □ Gabriela Melinescu îl prezintă pe Patrel Berceanu: „Din multe debuturi apărute în revista noastră amintesc unul excepțional: Patrel Berceanu. În poemele lui se simte o lume nouă propusă de poet, ceva proaspăt adăugat lumii pe care o știm”. □ La Gabriela Adameșteanu se referă Nicolae Velea: „Aplecată, de obicei, cu un ochi atent și mereu proaspăt asupra mediului familiar – pentru că Gabriela Adameșteanu are rara chemare de a se distanța și de a spune rece și exact ceea ce s-a întâmplat acolo și atunci în me-

diul cunoscut, repectând firește, condițiile ficțiunii care adaugă sau retează. Pe de altă parte, mediul familiar studentesc este creionat nu cu aceeași linie sigură cu mediul familial. Volumul de proză *Un apel telefonic* predat Editurii Cartea românească va consacra, suntem siguri, un prozator”. □ La Constantin Stan se referă Dorin Tudoran: „*Publicistica lui Constantin Stan* – asemeni prozei tânărului autor – se remarcă prin siguranța tonului, prin adecvarea surprinzătoare a procedeelelor tehnice. Constantin Stan ocolește cu îndemânare clișeele, se apropie cu atenție de ceea ce stă în spatele faptelor, stărilor, gândurilor aduse în fața cititorului. În mod fericit, în publicistica lui Constantin Stan, prospețimea tonului este dublată de o matură și gravă responsabilitate față de traiectoriile și semnificațiile faptelor aduse în discuție”. □ Grigore Georgiu este susținut de Grigore Hagiu: „Aderența la primele versuri semnate de Grigore Georgiu are temeuri imediate dar și de perspectivă. Privit prin această dublă disponibilitate, semnalăm afirmarea de început a poetului, încrezători în confirmarea lui viitoare”. ■ Eugen Simion analizează *Călătoriile poetului Al. Philippide*: „Poezia abstractă și transparentă a lui Al. Philippide are un demers liric ce se poate determina și judeca. Să recitim, din acest unghi, versurile din *Monolog în Babilon*, arătând direcția și formele pe care le ia, în contact cu obiectele din afară, imaginarul său. Căci poezia nu este numai expresia unei stări de spirit, este și o inițiere în univers, o tentativă de a lua în stăpânire obiectele de care privirea spiritului se izbește. [...] Locul acestei întoarceri este lumea interioară a spiritului din care poetul a vrut să evadeze. E spațiul în care se sfârșesc toate călătoriile poetului până ce neliniștile, miturile obsedante vor trece din nou în arhitectura versului”. ■ La *Poezia conceptuală a lui Dumitru Popescu* se referă Eugen Barbu: „Blindat cu o structură filosofică solid marxistă, el practică o poezie de concepte, ușor mecanică, în maniera Tudor Vianu, să spunem sau, de ce nu, în stilul lucid al lui Camil Petrescu. Abordarea unei asemenea lirici se face cu riscuri, lectura nu este dintre cele mai ușoare și fără să fii dedat viciului parabolei, poetul ți se pare nu o dată abscons. [...] O gestică de statuie persecută lirica lui Dumitru Popescu. De altfel recurgerea la personaje mitologice este curentă și nu de puține ori ai senzația că poetul te poartă printr-un muzeu în care un sculptor a adunat pe cei exemplari, dăruind-i în atitudini ce se pot citi dintr-o privire”. ■ Prezentând volumul de povestiri al lui Nicolae Velea, *Dumitraș și cele două zile*, Voicu Bugariu conchide: „Ironie și duios, cu o curiozitate de perpetuu copil, regizând întâmplări riguroase în bizazeria lor plină de tâlc, Nicolae Velea construiește și în acest volum scene cu personaje care nu obosesc în a se mira de schimbările pe care le simt în conștiința lor”. ■ În textul *Cronici literare*, Dan Cristea recenzează volumul lui Nicolae Ciobanu: „Un tablou exclusiv al anului literar 1972, cuprinzând deopotrivă poezia, proza și critica, este culegerea de cronici a lui Nicolae Ciobanu, *Critica în primă instanță*. Dintre cărțile respectivului sunt consemnate aproximativ patruzeci de volume, în majoritatea bine alese, omițându-se altele, ceea ce ne

atrage atenția autorul «echivalează cu o judecată de valoare»». ■ În cadrul rubricii *Ancheta „Luceafărului”* se pune întrebarea *Ce așteptați de la cărțile anului 1975?*. Răspund: Cezar Baltag, Nina Cassian, G. Dimisianu, Mihai Gafița, Mircea Iorgulescu, Alexandru Papilian, Dumitru M. Ion, N. Preliceanu, Florin Mugur. □ Cezar Baltag, *Echilibrul lecturii*: „Vom afla, sper, multe cărți bune în producția editorială a anului viitor, ultimul, al celui de al treilea sfert, al bătrânului și «modernului» secol XX. Nutrăm, însă, și două speranțe atât de bune, încât fiecare scriitor adevărat să se simtă incitat să scrie imediat o altă carte, care s-o întrecă, iar cealaltă în apariția unei cărți atât de perfect slabe, încât toate cărțile proaste să se simtă rușinate ca nedemne de a o concura”.

□ Nina Cassian, „Visez un an glorios, în care scriitorii maturi și cei tineri, înconjurați de stimă, dragoste și înțelegere, să conceapă sau, eventual, să realizeze capodopera. Un an frumos și fertil în care talentele autentice să beneficieze de promptitudinea editurilor, de atenția criticii și de prețuirea publicului. Un an echitabil care să respecte o ierarhie de valori, reală, refuzând moda sau conjunctura mărunță. Un an al refuzului față de impostură, față de cartea slabă, indiferent dacă autorul e notoriu sau nu, față de scrisul mincinos, convențional sau iresponsabil. Un an tumultos al bogăției și diversității din stiluri, semn al dezvoltării libere a personalității, în numele idealului comun: acela de a asigura prestigiul și dănuirea poporului care i-a dat naștere, strălucirea lui în coroana de lumină a lumii”.

□ G. Dimisianu, „Sub impulsul marilor evenimente politice ale anului 1974 poezia a dat mare extensie temelor patriotice și cetățenești, a reverberat în expresii imnice emoția participării nemijlocite la construirea istoriei. E de așteptat ca această lirică de vibrații directe și de atitudine generoasă să cristalizeze în formule de artă capabil s-o afirme la un moment literar individualizat. Și poate că va renunța la un anume convenționalism în utilizarea motivelor istorice, la o serie de ticuri istoriste care, prin îngrămadire, o pot depersonaliza. Proza are șanse să continue și să adâncească un drum care ni s-a părut dintre cele mai promițătoare în anul 1974: romanul social și politic fortificat spre o viziune complexă a realităților românești din ultimele decenii, extrăgând din faptele istoriei materia unor defășurări care însuflețesc destine semnificative. D. R. Popescu, Augustin Buzura au dat scrieri de interes deosebit, mergând pe un drum ce presupune mari eforturi de cunoaștere socială, o perspectivă lucidă, limpede edificată politic, asupra realităților. Cu un mare și legitim interes aștept apariția noului roman al lui Marin Preda, care se va situa, desigur, cum este de prevăzut, prin natura problemelor sale și prin tot ceea ce presuune recunoscuta vocație pentru social a autorului său, în centrul preocupărilor de care vorbeam înainte. Fără îndoială că va fi evenimentul literar de prim ordin al începutului de an viitor”.

□ Mihai Gafița, „De la poezie aștept să-și îndrepte stăruitor și tot mai larg drumul metaforelor și simbolurilor ei cu melodia, cea care i-a creat specificul în miile de ani duse, comunicarea să fie și incantatorie, compusă cu armoniile, substanța și sugestiile poeziei să se regă-

sească, în chip original multiplicat sau prin expresie, nu să se sustragă legi-
tăților sau disponibilităților de cântec ale acesteia. De la roman aștept o mai
decisă integrare, și pe mai multe planuri, a traiectoriilor individuale în țesătura
vieții sociale, în epocă; aștept confruntări mai deschise, oricât de dramatice,
chiar tragice, între existența insului și atracțiile sau conflictele grave ale timpu-
lui nostru, ripostele oricât de dure de-o parte și de alta, dar autentice”.

□ Mircea Iorgulescu, *Ideea de operă*: „Cum cărțile care urmează să apară în
1975 au fost gândite și, cele mai multe, scrise în 1974 și mai înainte, cred că
mai potrivit în legătură cu ele este să dorim realizarea integrală a planurilor
editoriale în care sunt incluse. Am văzut câteva asemenea planuri, ale edituri-
lor care, fără a avea întotdeauna înțelegerea noastră de moment, au făcut litera-
turii în ultimii 10-12 ani servicii pe care încă nu le putem prețui la adecărata
lor valoare”.

□ N. Prelepceanu, *Aproape de viață, de adevăr*: „Aștept o carte și
aștept mai multe cărți, o carte care să fie ceea ce s-a mai scris și, mai ales, ceea
ce nu s-a mai scris, care să fie – chiar ea – «lacul codrilor albastru», unde se
văd toate cărțile scrise până azi. Și un fragment din cartea pe care, altcineva,
peste un număr de ani, o va aștepta. Și aceea va veni, și și aceea va fi”.

■ M. Ungheanu prezintă *Universuri și formule*: „Fenomenul literar cel mai interes-
sant al anului care s-a scurs a fost proza, un nimerit prilej să examinăm posibi-
litățile prozei de azi. Cele mai vii cărți ale anului 1974 sunt cele produse de
inspirația, într-un sens foarte larg spus, rurală. Unii au prezis moartea acestui
fel de literatură, i-au constatat decesul, dar ea continuă să existe în pofida ori-
cărei contestații. Întrebare: «Se mai poate scrie astăzi despre țărani?» Care în
diferite versiuni a stat pe mai multe buze și în vârfurile multor penițe își gă-
sește un răspuns concret. Scriu proze hrănite de substanța mediului neo-
rășenesc nu numai scriitorii care au mai bătut acest drum ca Ion Lăncrănjan,
Gheorghe Suci, Mircea Micu, dar și prozatori care păreau a fi întors cu totul
spatele mediului rural ca Sorin Titel sau Augustin Buzura. Ecranul pe care se
desfășoară amintirile din *Țara îndepărtată* ne vorbește despre un univers rus-
tic, iar conflictul ilustrat de Augustin Buzura în *Fețele tăcerii* își alege ca loc
de desfășurare mai ales satul. Chiar *Navetiștii*, de N. Țic, roman al șantierului,
este în același timp un roman țărănesc de vreme ce-și propune să urmărească
cum se comportă țărani la ei acasă, în sat, cât și dincolo, la oraș, adică pe șan-
tier”.

■ În cadrul rubricii *Fragmente critice*, Eugen Simion descrie *Călătoriile
poetului*, Al. Philippide: „Poezia abstractă și transparentă a lui A. Philippide
are un demers liric ce se poate determina și judeca. Să recitim, din acest unghi,
versurile din *Monolog în Babilon*, arătând direcția și formele pe care le ia în
contact cu obiectele din afară, imaginarul său. Căci poezia nu este numai ex-
presia unei stări de spirit, este și o inițiere în univers, o tentativă de a lua în
stăpânire obiectele de care privirea spiritului se izbește. Ceea ce numim înde-
obște artă poetică traduce, în fond, încercarea de a găsi o cale de acces spre
lucruri în materialitatea lor cea mai plină. Lucrurile nu sunt numai metafore,

sunt și puncte de reper într-un itinerar spiritual temele unei mitologii subiective în care frecvența unor elemente (râul, focul, piscul, țărnul) poate spune mult despre adâncimile poeziei”.

29 decembrie

● [„Scânteia”, nr. 10 065] Pe frontispiciu citim *Trăiască scumpa noastră patrie Republica Socialistă România*. ■ Pe prima pagină este publicat un text nesemnat intitulat *Ne știm una cu țara*: „Spunem deseori: în tot ce proiectăm și facem ne știm una cu țara. Fiecare, indiferent de locul pe care-l ocupă în Republică, e chemat să simtă pe umerii săi răspunderea de cetățean, dar și de conducător. Suntem țara unde fiecare e stăpân pe destinul sau și al țării. Aceste înalte virtuți ale democrației socialiste s-au format și se formează în acțiune. Aniversarea Republicii o cinștim în acțiune, în plin efort de aducere la îndeplinire a hotărârilor celui de-al XI-lea Congres al partidului. Cu sporită și patriotică năzuință de a vedea înflorind pururi patria noastră, Republica Socialistă România!”. ■ Versuri patriotice semnează: Cezar Baltag (*Patriei*), Majtényi Erik (*Partidului*, în românește de Dim. Rachici și Csire Gabriella).

31 decembrie

● [„Scânteia”, nr. 10 066] În ultimul număr al anului, pe prima pagină citim *Președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit pe șefii misiunilor diplomatice*, urmat de *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu*. □ Tot pe prima pagină este reprodusă *Urarea pionierilor, școlarilor, studenților și tinerilor* sub titlul „*După datina de sărbători, La mulți ani, iubiți conducători!*”, urmat de *Cuvântul tovarășului Nicolae Ceaușescu*. ■ Versuri semnează: Mihai Beniuc (*Final de an*), Mihai Negulescu (*Un puls eroic este România*), Ștefan Aug. Doinaș (*Geneză*).

[DECEMBRIE]

● [„Albina”, nr. 26] Numărul se deschide cu articolul lui Dragoș Vicol, *Viitor de aur țara noastră are*, alăturat unor □ versuri de iarnă de Ion Bănuță. □ Necrolog (nesemnat) Zaharia Stancu, însoțit de un fragment din romanul *Să nu uiți, Darie...* □ Versuri patriotice de Valentin Deșliu, Dan Rotaru și Lumința Petru. □ Pagină de revelion cu texte de sezon semnate de Amza Pellea, Stelian Filip, Silviu Georgescu, Ion Dianu ș.a.

● [„Cinema”, nr. 12] Pe ultima pagină, Mircea Alexandrescu prezintă filmul *Nemuritorii*, un nou film istoric în care regizorul Sergiu Nicolaescu adaptează scenariul lui Titus Popovici care fusese intitulat inițial *După furtună*.

● [„Convorbiri literare”, nr. 12] Constantin Coroiu îl interviuează pe Ioan Alexandru: „– *La ediția de anul acesta a Festivalului Mihai Eminescu, stimate Ioan Alexandru, revista «Convorbiri literare» v-a conferit premiul pentru cea mai valoroasă carte de lirică patriotică apărută în perioada ultimi-*

lor doi ani, Imnele bucuriei. – Sunt pentru prima oară la Iași, acest oraș minunat, poate cel mai frumos de pe cuprinsul României. Faptul că scriitorii s-au arătat deschiși față de poezia mea îmi face o mare bucurie. Mă bucur din toată inima pentru această cinstitoare în acest loc unde au viețuit și trudit parte din cei mai mari domni și cititori de grai din spiritualitatea românească. Aici, la Iași și în Moldova, suntem la originile frumuseții graiului și zidirii române. Și să fiu și eu cinstit aici, într-un fel, de bună seamă că îmi dă un sentiment de datorie pe mai departe pentru cuvânt. Și nădăjduiesc că scrisul meu să fie mai responsabil față de destinul culturii și spiritualității române și mai ales față de destinul acestui popor în ființa căruia mă simt și eu angajat, ca mădular pentru prosperitatea lui. – *În poezia contemporană românească, nimeni în afară de N. Labiș, n-a dialogat în vers mai tulburător ca Eminescu decât dumneavoastră. Ce înseamnă pentru dv., pentru destinul dv. poetic, Eminescu – această mare «obsesie» a tuturor celor «responsabili cu graiul românesc»?* – Eminescu nu este nici primul, nici ultimul dintre marii noștri păstrători și transmițători de spiritualitate română și universală. El vine dintr-o tradiție milenară. În Moldova – Dosoftei, în Transilvania – Budai Deleanu, pictorii de frumuseți de la Voroneț, ziditorii Curții de Argeș. Marele artist ascuns în istorie care a creat *Miorița*... Eminescu vine cu toată această tradiție și este un nou moment de afirmare în secolul nostru trecut, când se pune iarăși problema păstrării și adâncirii ființei noastre naționale. Aveam nevoie vital în secolul trecut de Eminescu. Vremea se încetinise și trebuia din nou să ne afirmăm într-un grai curat român. Poetul apare acuma, într-un ceas de slăbire a cordelor lăuntrice, pentru a scoate din nou rezonanțe tainice și profunde, pentru ca poporul nostru să poată viețui și nădăjdui. Eminescu este premergătorul veacului XX, întrucât înalta sa moralitate, exigența față de sine sunt pilde pentru viitor. Rosturile sale ne-au dat posibilitatea să ființăm în așa fel ca în acest veac să trăim la un loc toți românii: Transilvaniile cu Moldova și Țara Românească într-o unitate pe care a visat-o Mihai Viteazul. Această unitate se datorează și energiilor descătușate în ființa acestui neam de către Eminescu. În acest sens poate fi el socotit un mare rege al neamului acestuia. – *Știu că unul din maeștrii dv. a fost și este Lucian Blaga. L-ați cunoscut, ați avut prilejul să stați de vorbă cu el. Când s-a întâmplat aceasta și ce sfaturi v-a dat Blaga la vârsta începuturilor?* – Eram elev la Liceul Gheorghe Bariț din Cluj-Napoca și m-am dus cu alți colegi preocupați de poezie la poet acasă. Să vă spun că înainte de asta i-am copiat cu mâna toată poezia, la internat, într-un caiet, toată opera lui după ediția definitivă de la Fundații. O știam aproape pe de rost toată. Ne-am dus la el având dorința de a-l cunoaște și ca om după ce-l știam ca poet. M-a impresionat simplitatea lui extraordinară, era îmbrăcat cu o haină modestă, așa cum trebuie să fie marii oameni și așa cum am întâlnit în Europa mari oameni mai târziu, în perioada studiilor mele. Simplitatea specifică oamenilor de spirit. Ne-a poftit în cămăruța lui plină de cărți, ne-a așezat roată în jurul Dumisale, dânsul s-a

așezat în fața noastră și ne-a cercetat cu ochii săi luminoși și blânzi pe fiecare în parte, întrebându-ne cu ce ne ocupăm. Ne-a dat un sfat la toți: în primul rând, să ne retragem în cultură ca să asimilăm lumea. Lucru de temei pe care m-am străduit să-l fac după aceea. – *După această întâlnire colectivă, dv. personal ați mai avut întâlniri, dialoguri cu Blaga?* – Personal nu. Am fost la dânsul însă, încă de două ori, cu alții. O dată l-am întâlnit pe stradă. – *V-a citit poezia, încercările de început?* – Nu. Nu m-a cunoscut ca poet. Cel puțin eu personal nu știu să mă fi cunoscut. Eu nu i-am dat versuri de-ale mele. – *Dintr-o anumită sfială?* – Nici nu mi-a trecut prin minte. Socoteam asta o impietate. – *Cum îl simțiți pe Blaga în spațiul culturii și limbii române?* – El este, alături de Voiculescu, Argezei, Sadoveanu, continuator și rostitor în ființa noastră al aceleiași dimensiuni. Noi românii avem mereu de spus un lucru în acest topos în care viețuim. Or, cei amintiți apelează la fondul nostru autohton la care a apelat și Eminescu, Blaga? Este și el neașteptata expresie a trăinicieii și tenacității spiritualității românești. Face parte dintr-o generație viguroasă, egal de viguroasă ca și cea a evului mediu românesc. Vigurozitatea noastră nu încetează să se afirme mereu și cred că acuma suntem din nou într-o fază de afirmare, a treia după Eminescu, în care se pune problema ființei noastre naționale, culturale, a viitorului ei, în contextul societății noastre socialiste. Avem puterea de a asimila mereu noul, rămânând în matca spirituală a ființei noastre. – *Așa cum spune și Marian Popa în dicționarul său, dv. ați fost primit, ca să spun așa, cu aplauze de Cetatea literelor. Critica v-a elogiat într-o umanitate aproape absolută. Nu vi s-a reproșat nimic sau aproape nimic esențial. V-a marcat o asemenea primire evoluția dv.?* – O primire chiar unanimă nu a fost. Trebuie să spun un lucru: omul care se bucură de grai, când vorbim laolaltă, fie poetic, fie simplu, omul care se bucură de spusa ta îți dă un mare curaj. Dacă ceea ce spui are ecou în celălalt înseamnă că rostul graiului s-a împlinit. Rostul graiului fiind de a-l face pe om mai profund, mai moral, mai angajat în ființa națiunii. Poezia este o chemare adresată omului de a viețui la modul cel mai serios. Poezia este, cum zice Eminescu, ceas de sfințenie, chemare spre curățirea și îmbogățirea lumii. Omul în poezie în slava lui cea mai de preț, e înălțat și constrâns într-un fel, de bună voie, de a trăi pe culmile cele mai minunate pe care el, ca om, este chemat să viețuiască. Poezia cheamă pe om să fie mereu la înălțimea înaltei sale misiuni în istorie. Și de aceea mă bucur când poezia mea este apreciată, când citesc un text critic de bună credință la adresa cărților mele. Deci, omul acela vrea să înțeleagă că la ceea ce chem este înălțimea sa morală și spirituală. Socot că poezia are un rost absolut educativ. Au fost opinii că omul de artă poate să fie amoral, boem etc. Că arta n-ar avea nimic de-a face cu o viață exemplară a celui care o face. Celui care crede așa ceva, cred că poezia mea are puțin să-i spună. Marii poeți, pe care-i cunosc mai mult sau mai puțin, m-au învățat că arta îi propune omului un halou de conduită. Ea intră în viața lui, în casa lui, și-l constrânge la modul minunat de

a fi mai bun, de a deveni mai bun. Cine nu răspunde sufletește la o asemenea chemare, i se pare că textele mele sunt obositoare, ceea ce am văzut că mi s-a și reproșat. Dar acesta este crezul meu și ce să facem... – *Lucrarea dv. de doctorat are ca temă Patria la Pindar și Eminescu. Vă preocupă în mod deosebit patria ca temă fundamentală a marii poezii. Nu e un secret că la ora actuală concepul de poezie patriotică a început să fie mult prea larg. Se scrie o poezie patriotică de incontestabilă valoare estetică și emoțională, dar se scrie și o pseudopoezie patriotică, care... Dv. ce credeți?* – Acum să definesc, fie și pe scurt patria, îmi este mai dificil. – *Ați făcut-o în câteva eseuri pe care le-ați publicat?* – A scrie, eu socot că înseamnă a crea o literatură a acestei patrii române. Patria este toposul de unde ne strigăm părinții. Noi suntem înscriși în zodia părintelui, a paternului, suntem fii unei patrii. Din leagăn până la mormânt viețuim sub acest soare patern, căruia încercăm să-i pătrundem misterul. E o taină asta. Despre patrie poezii au ceva de spus în primul rând. Și aici ți se cere atașament total. Înseamnă a lua în grija ta tot ce a ființat nobil în ființa neamului. A lăcrima lăuntric, dacă vrei, pentru frumusețea vremurilor lui Neagoe, pentru spiritul de jertfă al lui Brâncoveanu, pentru noblețea, răbdarea și spiritul ctitorial al lui Ștefan cel Mare, pentru puritatea lui Alexandru cel Bun, pentru toate aceste figuri extraordinare ale istoriei. Să-i strigăm în grai pe acești oameni, asta înseamnă ceva din a fi patriot. Eminescu, revenim mereu la el, socot eu, s-a străduit să viețuiască pe măsura marilor săi înaintași. Pentru că nu-i poți evoca fiind un om mărunț. Cred că este cel mai greu a scrie poezie patriotică în sensul acesta mare, cum au scris de altfel poezii lumii. Toți poezii adevărați sunt poeți ai patriilor lor, dar au trebuit să trăiască extraordinar ca să-și poată evoca strămoșii. A-i evoca la modul vital, nu de dragul evocării ca atare. Să-i strângi în jurul tău pentru a fi prezențe și potențe într-o viețuire a prezentului și viitorului. Nu putem face astăzi și, mai ales nu putem avea perspectiva viitorului dacă nu ne înconjurăm de suflarea eternă a strămoșilor. Aceasta pentru un popor ca al nostru care are norocul de a fi milenar și care s-a jertfit pentru a rămâne cu toate vânturările unora și ale altora pe acest pământ. Toți care au venit s-au dus, pentru că părinții noștri au avut o așezare, un spirit de jertfă înalt, pe care trebuie să-l aducem ca exemplu în fața tinerilor de azi. Trebuie să fim gata pentru jertfă, pentru a ne apăra de mari oameni. Lumina strămoșilor ne întărește, ne face mai viguroși. Trebuie să scriem o poezie la care să vină oamenii cum vin albinele la floare. Spiritualitatea românească e una a marii seninătăți, a angajamentului pentru o viață senină, coaptă, sănătoasă. Noi nu avem o literatură sceptică, pesimistă, deprimantă. O asemenea literatură nici n-ar sluji la nimic. Suntem chemați astăzi, ne cheamă în primul rând conducătorul țării, să ne angajăm pentru a ctitori această patrie începând încă din familie. Dacă poezia mea reușește să-l facă pe copil să-și înțeleagă părintele să aibă ce să-i spună copilului pentru a crește, atunci ea și-a îndeplinit una din marile datorii. – *Sunteți asistent la catedra Eminescu la Universitatea din*

București. Ce ne puteți împărtăși din munca aceasta? – Fac un seminar. Anul trecut am citit câteva postume, iar anul acesta din antumele lui Eminescu. Facem o strofă, două pe seminar, cu încetinitorul. Încercăm toate implicațiile pe care Eminescu le-a închis în versurile sale. Deci o lectură pe text la modul cel mai științific posibil. Facem două-trei poezii pe an. Mergem foarte încet întrucât trebuie ca studenții să-și însușească o metodă de a lucra pe text, acordându-i dreptul suveran pe care acesta și-l proclamă. Textele sunt grele de înțelesuri și trebuie să venim cu mare răbdare și smerenie spre ele pentru a le pune în lumina sensurilor. Vremea de a vorbi global cred că a cam trecut. Pe plan mondial lumea începe să acorde textului mai mare importanță. Să lăsăm textul să vorbească. Cred că o mare problemă în lumea științifică de azi este aceea de a lăsa firea lucrurilor să spună, creația poetică fiind ea însăși un fruct natural al firii omului. – *Ce satisfacții deosebite, ce surprize aveți în această lucrare?* – În fiecare oră sunt lucruri noi, pentru că ne plasăm cât mai aproape de gândul lui Eminescu. Ne impresionează preocuparea lui față de ceea ce-i fundamental omenesc. Eminescu implică speța umană în general. La el nu există, ca la alți poeți, vorbire întâmplătoare. Nu rămâne la instantaneu niciodată. Este pusă problema ființei umane în întregul ei”. ■ Despre *Norocul lui Aladdin* scrie Nicolae Manolescu: „M. Sadoveanu care a iubit lumea poveștilor orientale și a încercat să le traducă sau să le folosească în operele proprii, a modificat din instinct două lucruri: valorile lui nu mai sunt exclusiv acelea materiale, fericirea nu mai depinde nemijlocit de bogăție; și, în fine, dimensiunile înseși ale bogăției au fost reduse, scriitorul român introducând pretutindeni o notă de cumpătare. Eroii lui preferă așadar bucuriile spiritului celor ale averii și se mulțumesc în general cu mai puțin: norocul lui Aladdin ne sperie, pe noi europenii, care am moștenit de la greci o măsură mai umană a lucrurilor și convingerea că Nemesis, zeița măsurii, pedepsește întotdeauna pe acei care, ca Polycrates, încearcă să o întreacă prin înșelătorie”. ■ Despre *Dramaticul la Creangă* scrie C. Trandafir: „Sunt dovezi din belșug, care să întărească și mai mult ideea preeminenței dramaticului la Creangă, atât de ferm subliniată, cum spuneam, de G. Călinescu, ale cărui următoare cuvinte [...] pot servi drept motto: «Nici *Amintirile* și cu atât mai puțin *Poveștile* nu sunt opere propriu-zise de prozator, valabile în neatârnavă, ci părți narate dintr-o întocmire dramatică, [...] cu un singur actor, monologică»”. ■ Daniel Dimitriu recenzează două volume de versuri. □ Primul aparține Veronicăi Porumbacu, *Voce* (C.R., 1974): „Poeta vrea să privească lucrurile «în față», acceptă o confruntare dificilă, în fond greu suportabilă. Atitudinea e «virilă», de o luciditate dezarmantă. Un suport serios îl constituie însuși verbul poetic a cărui simplitate laconică face mărturisirile alerte, pe alocuri de o cuceritoare franchețe. Lamentațiile, elegia cu melancoliile de rigoare sunt suplinite de transcripția nudă a stărilor sufletești ori de descrierea aluzivă”. □ Al doilea volum este semnat de Mircea Vaida, *Marginea lacrimii* (Dacia, 1974): „Pentru Mircea Vaida poezia e un cadru

spectaculos, o cutie de rezonanță în care simțiri și obsesii vibrează amplificat. E un soi de halo, o muzică dulce, o posibilitate de a rosti cu dicție vizibil afectată și cu grija maniacă a efectelor. Poetul clujean e îmbătat de cuvintele frumoase și caută profunzimea în asociații pur ornamentale [...]”. ■ În textul referitor la *Romane de dragoste* Val Condurache notează despre romanul lui Octavian Simu, *Lumină târzie* (Eminescu, 1974): „Octavian Simu a renunțat la povestirea alegorică din romanul *Spațiile altora* în favoarea unei narațiuni obiective cu intenții moralizatoare. Schimbarea nu mi se pare deloc inspirată”. ■ Al. Dobrescu recenzează două studii. □ Al. Andriescu, *Relief contemporan* (Junimea, 1974): „Să reținem deci grija, uneori pedantă, a criticului de a nu pierde nimic din vedere, eforturile sale de a opera necesare disocieri de nuanță, atenția în alegerea citatului edificator și polemismul creator de noi puncte de vedere, pentru care mă grăbesc să mai ofer, totuși o mostră, e drept că într-o formă rezumativă, nu în toată limpiditatea expresiei lui Al. Andriescu: este vorba de *La lilieci* de Marin Sorescu, văzut nu ca o reacție ironică la șabloanele sămănătoriste, ci ca manifestarea unei atitudini profund sentimentale, în felul aceleia ce domină *Amințirile* lui Creangă. *Relief contemporan* este cartea unui analist ce scrie pe principiul reacției și susține îndestul mărturisirea din prefață [...]”. ■ Adrian Marino continuă studiul despre *Noi direcții ale criticii* (2), făcând referire la cartea lui Mariano Baquero Goyanes, *Estructuras de la novela actual* (Barcelona, Editorial Planeta, Segunda Edición, 1972): „Caracterul circular al întregii construcții critice atrage de asemenea atenția. În mod involuntar, desfășurarea demonstrației regăsește propriul său punct de plecare: recunoașterea primatului punctului de vedere, al perspectivei romancierului, care condiționează la rândul său întreaga organizare a materialului narativ. Concluzia ar fi că valorizarea finală a formei nu corespunde numai conștiinței românești actuale, ci înseși condiției esențiale a romanului”. ■ Const. Ciopraga descoperă la *Sadoveanu: natura ca miracol perpetuu (II)*: „Spațiul amplu rezervat naturii impuse și constatarea că la Sadoveanu muntele, pădurea, apele vizează ceva mai mult decât emoția individuală, prozatorul urmărind perseverent, metodic, vocea lucrurilor ca modalitate de devenire a unei psihologii colective. Contactele unor personaje cu orizontul deschis atestă o veche continuitate, anumite permanențe naționale; pe de altă parte, tendința către epos, în care natura intră ca personaj perpetuu, confirmă opinia mea [...] că epopeea coincide cu maturitatea unui popor. Trebuie să ai conștiința unui trecut spectaculos, generator de mituri și legendă, pentru ca prin intermediul depărtării (mai exact al departelui) să simți la modul fabulos, arhaic, să recompi etapele unei civilizații puternic legate de natură. Dar epopeea presupune acțiune, iar la Sadoveanu reprezentarea naturii, a vocilor și reacțiilor ei, sugerează o viziune mai degrabă statică”. ■ Victor Atanasiu semnează textul *Antimoromețianismul Risipitorilor*: „Dacă fiecare gest și cuvânt ale lui Moromete par minuțios calculate, dacă fiecare mișcare este făcută cu un sens bine precizat în vederea im-

punerii în fața celorlalte, personajele din *Risipitorii* sunt antimorometiene. Moromete își creează toate condițiile pentru a-și asigura autoritatea; eroii din cel de al doilea roman sunt surprinși în momentele când o pierd sau de când se creează premisele ca să o piardă”.

● [„Echinox”, nr. 11-12] Număr dublu pus sub egida Congresului al XI-lea al P.C.R., „forumul întregii națiuni” și articole-panegiric semnate de Andrei Marga, Coriolan Marincea, Ioan Gavra, Ioan Moldovan. ■ Cartea lui Nicolae Balotă, *Introducere în opera lui Al. Philippide*, strânge sufragiile critice ale lui Gheorghe Perian în cronică literară pe care i-o dedică: „Scriind o carte despre Al. Philippide, recunoscând fascinația pe care un asemenea orizont liric o poate exercita asupra celei mai pretențioase conștiințe critice, Nicolae Balotă nu i se abandonează totuși, nu se uită pe sine în prezența celui alt nici măcar o clipă. Seducția operei este refuzată, dar nu și problematica ei. [...] Citind, Nicolae Balotă nu se simte liber, desprins de convenții, dimpotrivă, el se află în exercițiul funcțiunii și aceasta îi impune o conduită anume, reținută, uneori ceremonioasă”. ■ Receptiv la critica lui Mircea Zăciu, Mircea Constantin realizează recenziile cărții intitulată *Bivouac* care ilustrează „o radicalizare a conștiinței critice”, „ideea actului critic major nu numai ca savuros itinerar prin lumea cărților, dar și ca responsabilitate etică necesară în delimitarea imaginii unei întregi culturi”, „scrisul lui [...] a evoluat spre o critică de perspectivă, păstrându-se însă în același farmec al unei fraze epice exuberante”. ■ Ioan Moldovan, Ion Cristofor, Augustin Pop, Virgil Mihai, Valentin Radu, Horia Bădescu, Aurel Șorobetea sunt semnatarii poeziilor din acest număr. □ Publică proză Mircea Ghițulescu. ■ Încercând să decodeze semnificațiile memorialului de călătorie *¡Olé! España* a lui Adrian Marino, Aurel Sasu comentează: „nu este pur și simplu descrierea unui voiaj, anecdote cu iz intelectual și originalități de ultimă oră culese pe străzile sau în muzeele nu știu cărei capitale europene. Între erudiție, informație, livresc și raționalitate, pe de o parte, și extaz, efuziune, spectacolul liric uneori, pe de alta, nu e atât o problemă de opțiune, cât de «denunțare» a unei individualități (subiectivități) sustrasă, tot programatic, obișnuitului examen al inteligenței”. ■ Erijat în comentator al poeziei contemporane despre care crede că „se află la începutul unui proces de conturare a unor profiluri lirice pregnante și originale”, Augustin Pop dezvăluie impresiile sale legate de cele trei volume care au obținut premiul Uniunii Scriitorilor pe anul 1973, și anume: Cezar Baltag cu *Madona din dud*; Ion Caraion cu *Frunzele în Galaad*; Anghel Dumbrăveanu cu *Singurătatea amiezii*. ■ Ștefan Borbély scrie un eseu care începe cu apărarea teoriei spengleriene a culturii din volumul *Declinul Occidentului* (carte apărută în pragul dezastrului primului război mondial, în 1918), și, în cuprinsul lui, consemnează: „cartea lui Oswald Spengler [...] consacără o metodă de cercetare a fenomenului de cultură – cea morfologică. Germenii teoriei se găsesc în studiile lui Frobenius și Alois Riegl (cultura ca permanență simbolizată spațial) și

pot fi identificați în unele străfulgerări spirituale în romantism” (*Pentru o teorie morfologică a culturii*). ■ Este continuată publicarea corespondenței lui Lucian Blaga cu Ion Breazu, dintr-un volum aflat în pregătire la Editura Dacia. ■ Rodica Bota traduce din Dylan Thomas.

● [„Familia”, nr. 12] *A murit Zaharia Stancu*, o selecție de *Gânduri* ale scriitorilor străini și un *Necrolog* de Radu Enescu: „În timp ce osemintele sale zac într-un ilustru cimitir bucureștean, alături de alți *Lari* și *Penași* ai scrisului nostru, în clipe de cumpănă sau de izbândă creatoare, statura lui înaltă de brad carpatin, vorba lui sacadată, ochii săi de o excepțională expresivitate vor trece, se vor auzi sau vor privi printre noi, ca o umbră palpabilă. Zaharia Stancu ne va învăța să nu dezarmăm în fața nedumeririlor, să învingem dificultățile și se va bucura odată cu noi... Zaharia Stancu a fost o rarismă îmbinare organică între om și operă. Socot ca dacă cuiva i se potrivește dictonul celebru: *stilul este omul*, atunci în primul rând acela este el.” □ „Zaharia Stancu rămâne în posteritate una dintre cele mai proeminente personalități scriitoricești” (Leonid Leonov); „E deschizătorul unui drum nou în literatura română [...] E scriitorul care poartă pe umeri moștenirea celor doi giganți ai literaturii române: Sadoveanu și Rebreanu. El duce mai departe realismul lor robust, popular, precum și tendința lor *umanistă*.” (Arthur Lundkvist); „E dificil să-l studiezi pe Stancu într-un context literar tradițional. Inspirația sa este atât de personală încât universalitatea lui este surprinzătoare.” (Diana Wormuth, critic literar S.U.A.). ■ Festivistul *Viitorul de aur al Patriei* (după Congres), semnat „Familia”, este completat cu programaticul *Ce avem de făcut?* de Traian Herseni, marcând momentul „evenimentului suprem al acestui an [...] deschizător de nouă perioadă istorică [...] Congresul al XI-lea în cadrul căruia s-a adoptat în unanimitate, împreună cu alte documente de mare valoare, Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, caracterizat cu drept cuvânt de tov. Nicolae Ceaușescu, de la cel mai înalt nivel ierarhic al țării, ca Programul poporului român de ridicare a patriei pe culmile luminoase ale civilizației comuniste [...] În momentul de față *Programul* a intrat în vigoare, a început să fie aplicat și este, tot după caracterizarea Tov. Ceaușescu, *Carta* fundamentală ideologică, teoretică și politică a noastră, a tuturor”. ■ Pe aceeași linie este construit și articolul lui H. Wald, *Conștiința socialistă*. □ Mircea Bradu scrie despre *Drumuri prin memorie (Italia)* de Octavian Paler. □ Gh. Grigurcu semnează cronici la *Oglinda lui Cagliostro* de Dan Mutașcu și *Dezlegare de chaos* de Ion Cocora. ■ Cronica literară îi aparține lui Val. Tașcu – *O bere pentru calul meu de D. R. Popescu*. „Se conturează ideea lui D. R. Popescu de a realiza un ciclu de romane în jurul unor dezbateri pe marginea unor idei contemporane [...] ar fi vorba nu de o cronică socială propriu zisă, nu de un ciclu de familie și nici de cartea vieții unui personaj anume, ci de o pledoarie pentru adevăr, pentru viață și actualitate. Elementul unificator, primordial al romanelor (le-am alăturat acestora și

toate piesele de teatru ale autorului) va fi discursul, comentariul diversificat, pe alocuri mascat de metaforă și limbaj. Și cu *O bere pentru calul meu* D. R. Popescu se înscrie așadar în necesitatea momentului literar actual de a oferi publicului *romane-probleme*.” ■ Versuri de Al. Andrițoiu și Al. Jebeleanu. ■ *Piesa uitată: Intermezzo spaniol* de Al. Kirițescu. ■ Un eseu de Mircea Malița, *Înțelepciunea Bizanțului*. ■ *Jurnal belgian* de A. Marino.

● [„**Presa noastră**”, nr. 9–12] Publicația debutează cu amplu dosar intitulat *Congresul al XI-lea al P.C.R. și sarcinile presei*. Sunt inserate cuvântările din plen sau secțiuni ale lui Ștefan Voicu, redactorul șef al revistei „Era socialistă”, Alexandru Ionescu, redactorul șef al ziarului „Scânteia”, Anton Breitenhofer, redactorul șef al ziarului „Neuer Weg”. □ Revista include textul integral al *Principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor ale eticii și echității socialiste*. Astfel, „[...] fiecare comunist este obligat să îndeplinească fără șovăială însărcinările date de partid, să se achite cu înalt spirit de răspundere de toate îndatoririle ce-i revin în funcția ce o îndeplinește, la locul său de muncă, în întreaga sa activitate. Comunistul trebuie să respecte cu strictețe disciplina de partid – care este aceeași pentru toți membrii partidului, indiferent de poziția pe care o au în societate, de funcțiile și atribuțiile încredințate de partid și de stat. Toți comuniștii trebuie să respecte întocmai normele și regulile muncii de partid, principiile democrației interne și ale conducerii colective – care prevăd discutarea problemelor în cadru organizat și, totodată, asumarea răspunderii nemijlocite pentru ducerea la îndeplinire a măsurilor adoptate. [...] Toți comuniștii sunt obligați să apere secretul de partid și de stat, să dea în permanență dovadă de înaltă vigilență și combativitate revoluționară. A furniza unor persoane străine informații care constituie secrete de partid și de stat înseamnă a trăda partidul, a trăda țara, a lovi în interesele întregii națiuni; cei care se fac vinovați de asemenea acte trebuie să simtă mânia îndreptățită a poporului. [...] Comuniștii trebuie să militeze în permanență pentru promovarea în întreaga viață socială a principiilor eticii și echității socialiste, a relațiilor de colaborare și întrajutorare tovărășească, de solidaritate, stimă, încredere și respect reciproc. Ei trebuie să fie dușmani neîmpăcați ai individualismului mic burghez, ai manifestărilor de egoism, de subordonare a intereselor generale unor interese individuale înguste, ai tendințelor de a pretinde de la societate mai mult decât s-ar cuveni pe baza principiilor socialiste de repartitie. [...] Membrii Partidului Comunist Român și ai Uniunii Tineretului Comunist trebuie să manifeste cea mai înaltă intransigență împotriva concepțiilor de viață burgheze, a influențelor mentalităților lumii capitaliste. Ei trebuie să combată cu fermitate tendințele de căpătuială, parazitismul, înșelătoria, specula și mita, orice forme de obținere a unor venituri ilicite, de însușire prin abuz sau necinste a roadelor activității altora. Membrii de partid, membrii Uniunii Tineretului Comunist trebuie să combată cu toată hotărârea reminiscențele gândirii și mentalităților retrograde, să lupte împotriva influențelor ideologiei burgheze, a tu-

turor concepțiilor care propagă ura, violența și disprețul față de om. Comuniștii au datoria politică și morală de a lupta împotriva teoriilor idealiste, a prejudecăților mistice, a superstițiilor, a oricăror manifestări de obscurantism. Ei trebuie să acționeze pentru înțelegerea științifică de către mase a fenomenelor naturii și societății, pentru înarmarea temeinică a oamenilor muncii cu concepția materialist-dialectică despre lume și viață. Fiecărui membru al partidului, fiecărui membru al Uniunii Tineretului Comunist îi revine o înaltă răspundere în întemeierea relațiilor de familie pe principiile moralei socialiste, ale egalității, respectului, afecțiunii și încrederii reciproce între soți, în îndeplinirea rolului ce revine familiei în creșterea și educarea copiilor, în dezvoltarea continuă a națiunii noastre socialiste. Familia trebuie să fie cea dintâi școală în care copiii să învețe, odată cu regulile de comportare în viață și societate, prețuirea muncii, devotamentul față de patrie și popor, față de partid și cauza socialismului. Toți comuniștii – părinți, cadre didactice, activiști ai organizațiilor de masă și obștești – au îndatorirea primordială de a asigura pregătirea tineretului pentru muncă și viață, formarea și educarea noilor generații în spiritul dragostei față de patrie și partid, al glorioaselor tradiții de luptă pentru libertate și dreptate socială ale poporului, ale clasei muncitoare și partidului nostru, în spiritul unei înalte conștiințe revoluționare, al principiilor moralei socialiste și comuniste, al responsabilității față de prezentul și viitorul națiunii noastre socialiste.” □ *Ancheta noastră vizează tema: Ce întreprinde organizația dumneavoastră de partid în sprijinul activității politico-profesionale a comuniștilor, a tuturor lucrătorilor din unitățile de presă din raza ei de activitate, pentru îndeplinirea la cel mai înalt nivel a sarcinilor trasate presei de cel de-al XI-lea Congres al partidului.* Comitetul de partid presă–edituri prezintă „câteva din obiectivele ce și le-a propus, în domeniul perfecționării pregătirii profesionale: – Cuprinderea tuturor redactorilor la cursurile de reciclare din cadrul Academiei «Ștefan Gheorghiu»; – Un program concret de acțiuni – împreună cu organizațiile de bază și Uniunea ziaristilor – în vederea însușirii limbilor străine, a tehnicii de dactilografare, stenografare, a mânării aparatului foto și a magnetofonului – condiții profesionale indispensabile atestării ziaristilor; – Crearea de «atelier» gazetărești în toate redacțiile; – Organizarea periodică de întâlniri cu specialiști de limbă și literatură pentru discutarea unor probleme ale limbajului publicistic, întâlniri cu reporteri, comentatori, șefi de rubrici cu o înaltă calificare, în vederea discutării unor aspecte privind tehnica elaborării reportajelor, articolelor; – Organizarea de schimburi de experiență între redacții în probleme de documentare, fișier etc.; – în adunările generale va fi analizată periodic activitatea profesională a comuniștilor, punându-se în discuție calitatea și eficiența muncii lor, conținutul de idei al articolelor realizate, productivitatea și inițiativele lor. Aceste adunări se vor încheia cu aprecieri și măsuri corespunzătoare pentru îmbunătățirea activității ziaristilor în realizarea sarcinilor profesionale.” □ I. Barna, secretarul Comitetului de partid

de la Radioteleviziune: „Orientarea fermă, de pe poziții politice a emisiunilor indiferent de gen și modalități de prezentare, a constituit nota dominantă a programelor de radio și televiziune. Dat fiind că activitatea de concepere a programelor nu poate fi realizată decât cu cadre de înaltă pregătire politică și profesională, Comitetul de partid, împreună cu conducerea operativă a instituției au adoptat măsuri politico-organizatorice menite să asigure un salt calitativ în domeniile educării și pregătirii lucrătorilor, perfecționarea stilului de muncă al organelor de partid și al conducerilor colective din redacții și direcții, pentru promovarea unui climat de exigență partinică în întreaga activitate de concepere și realizare a programelor de radio și televiziune”. Nicolae Dragoș, președintele Clubului ziaristilor de literatură și artă: „[...] rubricile de cultură ale presei și Radioteleviziunii pot să-și aducă o contribuție sporită la promovarea creațiilor autentice, a acelor creații ce se constituie în mijloace puternice de formare și educare a omului nou, a acelor creații în care realitatea noastră socială își află întruchipări viabile, convingătoare. Totodată, preocupate statornic să pună în lumină operele de valoare, cu ecouri emoționale, educative, în conștiință, rubricile de cultură ale publicațiilor pot și trebuie să ia poziție mai hotărât, mai combativ față de lucrările lipsite de valoare, care denaturează realitatea, mistificând-o, simplificând-o, ridicând aspectele ne semnificative în spațiile generalizărilor. Clubul ziaristilor de literatură și artă de pe lângă Uniunea ziaristilor are în orientările cuprinse în documentele Congresului cu privire la cultură și artă un vast program pentru propria activitate. Din multitudinea obiectivelor de lucru ce se pot desprinde din aceste prețioase orientări, aș semnală două aspecte, care mi se par esențiale. Mai întâi, necesitatea desfășurării unei activități politico-ideologice mai susținute în rîndul redactorilor rubricilor de cultură. «Educarea educatorilor» nu este o simplă expresie memorabilă, ci conține în sine un adevăr, un imperativ civic asupra căruia merită să medităm cu toată responsabilitatea. Pentru aceasta considerăm că, în forme specifice, Clubul nostru poate contribui la însușirea de către membrii săi a documentelor de partid, la dezvoltarea unui larg și permanent interes pentru cunoașterea profundă a filozofiei marxiste, pentru asigurarea unui larg orizont de cunoștințe social-politice și filozofice. Organizarea în acest scop a unor dezbateri cu tematică filozofică, politică, socială; inițierea unor activități menite să ajute la informarea operativă a membrilor clubului asupra preocupărilor esențiale din viața cultural-spirituală a lumii; organizarea de întâlniri cu personalități ale vieții noastre culturale, științifice; desfășurarea periodică a unor dezbateri cu caracter etic privind răspunderea ziaristului care se ocupă de cultură, precum și analiza concretă a modului în care rubricile culturale își îndeplinesc cu eficiență misiunea ce le revine în traducerea în viață a sarcinilor stabilite de partid pentru continua afirmare a literaturii și artei – iată obiective concrete de activitate cărora Clubul ziaristilor de literatură și artă își propune să le asigure o realizare optimă.” □ Ion Pavelescu publică studiul *Ideea de Republică în presa*

românească. □ În rubrica *File de istorie*, revista inserează un grupaj de memorări ale publiciștilor Mihnea Gheorghiu, George Ivașcu, Octav Livezeanu, George Macovescu, Radu Popescu, Ștefan Voicu, în cadrul tradiționalei „Rotonde 13”, organizate la Muzeul literaturii române. *Tradițiile militante ale presei românești interbelice* este titlul sub care ele au fost grupate în revista „Manuscriptum”, „Presa noastră” preluând doar secvențe considerate relevante. □ George Ivașcu semnează un medalion *In memoriam Zaharia Stancu*, omagiind personalitatea scriitorului și gazetarului la moartea acestuia: „Debutul lui Zaharia Stancu ca ziarist îl constituie articolul *Mai puțină ingratitude*, apărut în ziarul «Victoria» din Turnu Măgurele, cu data de 22 mai 1921. Nu împlinise, adică, 19 ani. Tânărul autor își manifesta protestul împotriva faptului că văduvei lui George Coșbuc i se aprobase drept «recompensă națională» o pensie lunară de 80 lei! Cel care, peste decenii, va avea meritul de a fi președinte al Uniunii Scriitorilor, în care calitate a știut să consfințească drepturile confrăților săi la pensii onorabile, avea parcă viziunea că asemenea timpuri de răsplătire a talentului vor veni. Căci scria tânărul ziarist în finalul articolului de acum 53 de ani: «Sufletele care v-ar putea da răsplată, sufletele care v-ar putea înțelege și v-ar admira nu vă cunosc acum și poate încă multă vreme nu vă vor cunoaște. Dar când vă vor cunoaște, târziu, poate prea târziu, vor privi cu silă spre vremile de azi și, în ciuda mentalității acestei vremi, vă vor da atunci ceea ce vi se cuvine acum». [...] Doar pentru a-și mângâia spiritul, după ce ziarul intra în rotativă, poetul își desfășura inima în versuri. Așa au văzut lumina tiparului *Albe* (1937), *Clopotul de aur* (1939), *Pomul roșu* (1940), precedate, în 1927, de *Poemele simple*. În toți acești ani, ziaristul s-a bătut zi de zi, însuflețit de acea forță protestatară, mereu crescândă, pentru care, în anul 1943, avea să ispășească cu surghiunul în lagărul de la Tg. Jiu. [...] După Eliberare, Zaharia Stancu a fost în primele rânduri ale intelectualității progresiste, cuvântul său apărând curând în «România liberă», apoi în «Contemporanul», în 1954 înființând «Gazeta literară» ca organ al scriitorimii, colaborând în același timp în presa de partid, în frunte cu «Scânteia». Masivul volum *Pentru oamenii acestui pământ* (apărut în 1971) îmbrățișează o parte din această dăruire, alte numeroase articole, colaborări la radio și televiziune urmând, desigur, a fi și ele strânse în volume editoriale. Cu atât mai mult, cu cât acești din urmă 10 ani, care au marcat cea mai viguroasă florescență a puterii creatoare a lui, prin atâtea opere de proză (*Uruma*, *Ce mult te-am iubit*, *Șatra*, *Vântul și ploaia*), alături de noi cicluri de poezii (*Cântec șoptit*, *Sabia timpului*, *Cântecul lebedei*, *Masa tăcerii*), scriitorul s-a dăruit cu o sporită prezență publicisticii inspirate din cea mai vie actualitate.” □ Ion Babici semnalează apariția în Editura Politică a lucrării *Printre foarfecele cenzurii...*, de Ion Spălățelu, „o contribuție valoroasă la studierea istoriei presei revoluționare și democratice din țara noastră”. □ Lucian Avramescu semnează un studiu intitulat *Forța de percuție a genului scurt*, arătând că acest gen conține „cursivul,

tableta, nota, însemnarea, microreportajul și microinterviul”. □ Rubrica *Studii și cercetări de presă* conține un amplu material documentar semnat de Victor Bârlădeanu consacrat reportajului. Notează gazetarul: „Perenitatea dovedită a reportajului de actualitate – firește, scris cu talent, cu capacitate de a-l prinde și surprinde pe cititor – i-a deschis, în chip normal, calea spre pagina de carte. «Îmbuteliat» în volum, captat între coperti, reportajul dobândește noi dimensiuni, se înscrie pe orbita unui nou destin. Ceea ce era, în coloana de ziar sau în emisiunea radiotelevizată, notație fugară, însemnare fatal fragmentară, capătă, prin plasarea în contextul de amploare al cărții, o anume coeziune definitorie. Tabloul realității își întregește contururile și semnificațiile. La ora actuală putem afirma, păstrând proporțiile, că, alături de celelalte explozii pe care le cunoaște lumea modernă și despre care se scrie adesea (explozia demografică, explozia informațională, explozia mass-mediei etc.), asistăm – pe întreg mapamondul și, sincron, de data asta și la noi – la un fel de explozie a cărții de reportaj. Referindu-ne la situația din câmpul nostru editorial, trebuie să arătăm că, mai ales în ultimii ani, editurile au manifestat un interes crescând pentru tipărirea acestui gen de lucrări: în afara unor culegeri și selecții de reportaje ale unora dintre cei mai talentați practicanți ai genului – publiciști și scriitori din toate generațiile – s-a trecut la realizarea unor colecții și serii întregi, cum sunt *Reporter și Mărturii* ale editurii Eminescu, *Mapamond* a Editurii pentru turism, seria specializată a editurii Cartea Românească etc. Se cuvine subliniat și faptul deosebit de semnificativ că tinere case editoriale din provincie și-au făcut un titlu de onoare din a publica volume de reportaje: astfel, editura timișoreană Facla a inaugurat activitatea sa cu o culegere de reportaje a talentatei ziariste bănățene Valentina Dima, iar editura craioveană Scrisul Românesc a tipărit asemenea interesante cărți de reportaje cum sunt *Miorița nu s-a născut lângă stele* de Mihai Pelin și *Sugestii pentru Diogene* de Petre Dragu. Ceea ce mi se pare mai vrednic de atenție este că aceste cărți nu numai că apar, dar și dispar la scurt timp după apariție: este un semn indubitabil că publicul cititor le vrea, le absoarbe, după cum e un semn la fel de incontestabil al maturității reportajului românesc contemporan”. □ Mircea Deac semnează un medalion: *Mihail Gion, caricatură și grafică militantă din deceniile IV–VIII*.

• [„**Ramuri**”, nr. 12] Redacția revistei prezintă *O etapă istorică fundamentală*: „Și, în această etapă istorică esențială pentru ascensunea rapidă a orânduirii noastre socialiste, un rol de cea mai mare însemnătate va reveni științei, ca factor de bază al întregii activități de dezvoltare economico-sociale a țării. Nu întâmplător, cincinalul viitor va fi un cincinal al revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, resursele de creativitate și inventivitate ale popoului vor cunoaște o valorificare deplină, la parametri înalți ai eficienței”. ■ □ Al. Piru realizează un colaj cu *Volume de versuri* semnate de: Nicolae Dragoș, Ovidiu Genaru, Dumitru Bălăeț, Grigore Hagi, Leonid Dimov, Haralambie Țugui, Virgil Carianopol: „Recenzez în cele ce urmează un număr de nouă

volum de versuri în intenția de a aduce la zi observațiile mele anterioare cu privire la autorii lor. După lectură am constatat că un spațiu mic este suficient pentru analiză și caracterizare”. □ „Mihai Duțescu înregistrează cu cel de-al treilea volum al său *Dulcea pierdere* (Eminescu, 1974) un progres sub raportul expresiei cât și al conținutului care părăsește zona absurdului ca și pe aceea a parodiei”. □ „Cu cel de al patrulea volum al său, *Scut de etern* (Eminescu, 1974), Nicolae Dragoș, insistent teoretician al poeziei militante, patriotice, încercă să desfășoare ocazionalul și efemeritatea, situându-se în planul sentimentelor și atitudinilor cu valoare de permanențe. Scutul veșniciei e obținut printr-o contemplare activă a efigiei țării [...]”. □ „*Goana după fericire* (C.R., 1974), cel de al șaselea volum de versuri al lui Ovidiu Genaru duce mai departe tehnica jurnalului impresionist, degajat și senin, cu abia perceptibile autoironii [...]”. □ „*Ce rămâne* (Eminescu, 1974) e cel mai configurat volum al lui Dumitru Bălăeț. Înfrurirea lui Blaga («marea trecere» «se aud căzând în liniște stelară doar ele, merele...») se menține dar poetul a tras lecția din ea”. □ „Întreaga materie din *Zenit de anotimpuri* (Eminescu, 1974) de Grigore Hagiu vine din Blaga, autorul străduindu-se doar s-o toarne într-o formă proprie, mai degrabă curioasă decât originală”. □ „*Cartea de copilărie* (Junimea, 1974) a lui Horia Zilieru e o parafrază la poemul *După melci* de Ion Barbu cu descrieri și mici pretexte fabulistice despre greiere, fluture, furnică, melc, omidă, vierme de mătase... Limbajul e silit arhaizat, iar versurile dependente de model [...]”. □ „*La capăt* (Eminescu, 1974) de Leonid Dimov este al zecelea volum dintr-o carieră de abia opt ani a unui poet ce părea avar cu el însuși. Ce-i drept, acest volum e de mici dimensiuni, și cu puține piese din care unele foarte scurte [...]”. □ „*Confecția trudnică izbește de la început în volumul *Lângă vetrele sacre* (Junimea, 1974) de Haralambie Țugui. Poetul, în genere versificator onest, încearcă o înnoire, adoptând o expunere mai liberă, tot atât de banală [...]”. □ „Simplitatea, lipsa oricărui artificiu și a oricărei ostentații caracterizează ultimele *Elegii și elegii* (Eminescu, 1974) de Virgil Carianopol. Poetul a ajuns la acea detașare de la care se poate autodefini impersonal, obiectiv [...]”.*

■ În textul *Deschiderea operei*, Mihai Ungheanu se referă la creația lui Marin Preda: „Realitatea rurală este, din punct de vedere uman, extrem de complexă și este excepționalul merit al lui Marin Preda că ne-o revelează cu mijloacele artei în chip umanist. Soluția lui Ilie Moromete nu este unica, ne spune *Moromeții*. Alături de ea mai există altele, între care atenția creatorului cade pe cea de tipul Țugurlan. Insistăm pe acesată pereche, pentru că s-a vorbit despre o singură mare descoperire a scriitorului: Ilie Moromete. Ea este indiscutabilă, dar nu trebuie să uităm cea de-a doua mare descoperire a operei lui, care este alături de ea, Țugurlan. În *Moromeții*, el este cel de al doilea mare personaj al romanului și dezamăgirea noastră este de a nu-l mai reîntâlni nicăieri în celelate romane la aceste proporții. Scriitorul a modelat artistic o substanță umană de o valoare neobișnuită”. ■ La rubrica despre *Jurnal*, Eugen Simion anali-

zează cartea lui Constantin Noica, *Creație și frumos în rostirea românească*: „După *Rostirea filosofică românească* (1970), C. Noica încearcă în noua sa carte să definească o estetică a limbajului românesc, luând ca punct de plecare sensurile unor cuvinte ca «dor», «depărțișor», «ispitire», «lamură», «lămurire», «a făptui», «săvârși», «sfârși» etc. O estetică este poate mult spus: o coborâre spre rădăcinile limbajului pentru a scoate la lumină un fel particular al spiritului românesc de a concepe și a defini creația și frumosul – e mai în sensul cărții. [...] A defini o spiritualitate prin limbă s-a încercat și altă dată. Remarcabil la C. Noica este însă faptul că, voind să facă o genealogie a cuvântului, ajunge să scrie o genealogie a spiritului românesc, folosind elemente ce se află la îndemâna oricui. Niște biete vorbe ca «o să fie» sau «depărțișor» se dovedesc a ascunde o istorie, o dramă și o bogăție de gândire ce ne surprind”.

■ Romulus Diaconescu prezintă volumul de versuri al lui Adrian Păunescu: „*Repetabila povară* este, în ansamblu, un volum remarcabil, una dintre cele mai interesante cărți de poezie apărute în ultimii ani. Întrucât rândurile de față nu și-au propus să epuizeze multitudinea de idei și sugestii conținute, promitem cititorilor o revenire în numărul viitor, cu o amplă dezbateră pe marginea volumului”.

● [„Secolul 20”, nr. 11–12] Numărul dublu se deschide cu un consistent grupaj *In memoriam Zaharia Stancu*. Autorii români care îl comemorează sunt □ Alexandru Balaci (*Pași alături de Zaharia Stancu*, în care descrie cum s-au cunoscut și prietenia construită de-a lungul anilor); □ Ștefan Bănulescu (*Uruma și Lenk*, un necrolog eseistic ce face referiri la povestirea de dragoste *Uruma*); □ Ștefan Aug. Doinaș (*Zaharia Stancu – poetul*: „Poezia lui aduce în corul tradiționaliștilor noștri un timbru personal în care intră – cu note distinctive – confruntarea sentimentală cu timpul și exorcizarea paremiologică. Impresionismul colorat al primelor sale volume se tulbură, în anii de maturitate, de norii grei și agitați ai unui romantism bătaios dar nu lipsit de melancolie, pentru a se însenina apoi, în ultima perioadă de creație, printr-o trecere discretă spre clasicism.”), iar □ din străinătate îi aduc un ultim omagiu Marco Cugno (*Aducerea aminte*), Richard Swartz (*Stancu – românul statornic*), Andreas Oplatka (*Forță și originalitate*), Diana Wormuth (*O legendă vie*). □ Revista publică, de asemenea, un fragment din romanul *Ce mult te-am iubit!* în limba spaniolă (*¡Lo que te he querido!*), în traducerea lui Dumitru Radulian, precum și o selecție de *Mărturii despre scriitori străini* (Turgheniev, Gorki, Balzac, Knut Hamsun, Ady Endre, Lampedusa, Yeats, Faulkner, Hemingway ș.a.), extrase din diverse interviuri ale scriitorului și prezentate de Ioan Comșa (în textul ce le prefațează: *Zaharia Stancu, cititor al literaturii universale*). □ Se continuă ancheta inaugurată în luna august, intitulată *Cultura română în circuitul marilor valori*. Într-un „spirit de largă și deschisă confruntare de opinii”, redacția adresează colaboratorilor autohtoni cele trei întrebări lansate în numărul 8. „Ușor modificate pentru circumstanță”, acestea au fost adresate și cola-

boratorilor străini. În acest număr răspund Ov. S. Crohmălniceanu, Roberto Sanesi, Szenczei László, Radu Enescu și Nicolae Manolescu. □ Cel dintâi topește toate răspunsurile într-unul singur, ce debutează cu o reflecție teoretică asupra a ceea ce înseamnă valoarea universală a unei opere (pornind de la conceptul de *Weltliteratur* al lui Goethe), punctează apoi „naivitatea provincială înduioșătoare” a celor care mai cred astăzi că doar valoarea artistică intrinsecă a unei opere dictează selectarea ei pentru traducere în limbi de largă circulație, adevărul fiind, de fapt, trocul de autori. Trecând la aspectul durabil din creația unor autori români ce ar putea fi traduși și astfel cunoscuți în lume, criticul îi enumeră doar pe o parte: „Sadoveanu și Stere, H. P. Bengescu și Camil Petrescu, Mateiu Caragiale și Gib Mihăescu, Lucian Blaga și G. Călinescu, Marin Preda și Eugen Barbu”. Concluzia intervenției sale este una pragmatică: „Ar trebui să ne amestecăm mai des în dezbaterile literare internaționale, cu opinii realmente originale și să introducem scriitorii și artiștii noștri în asemenea chip, legându-le numele de problemele diferitelor școli și curente. [...] De fapt, o cale sigură pentru ca un scriitor să intre în conștiința literară mondială este să devină obiectul studiilor filologice. Cine începe să figureze în bibliografia anumitor probleme ca realismul, romantismul, avangardismul, manierismul, hermetismul etc. a pornit-o bine. Putem spune despre el că a făcut un pas serios pe drumul «universalizării»”. □ Nicolae Manolescu, declarându-se de la bun început nepregătit pentru un răspuns exhaustiv, din lipsă de date, se concentrează pe ideea de specific național (amintind de Ibrăileanu, Iorga, Lovinescu, Călinescu), singurul prin care o literatură participă la literatura lumii. Concluzia sa este că „A fi specific nu înseamnă a ne pune probleme care să fie *numai* ale noastre: asemenea probleme nu există sau interesează pe foarte puțini. Specificitatea înseamnă a ne reflecta pe noi înșine în lumea contemporană și a reflecta această lume în noi înșine. Deci: nu izolare, ci deschidere”. □ În fine, Radu Enescu propune alcătuirea „în mai multe limbi de largă circulație și cu concursul unor traducători de reală vocație, a unei antologii a poeziei românești, începând cu cea interbelică cu nimic mai prejos decât lirica franceză, engleză ori germană, de exemplu”. □ Cu titlul *Momente semnificative din opera de traducere a literaturii universale*, spicuiind dintr-un număr foarte mare de traduceri bune și foarte bune, revista propune „o retrospectivă a câtorva din prozele capitale care au văzut lumina tiparului în limba română în cei treizeci de ani de la Eliberare”: Balzac, Stendhal, Melville, Dickens, Turgheniev, Ivan Gonțearov, Maupassant, De Coster, Móricz Zsigmond, Hašek, Proust, Aleksei Tolstoi, Lampedusa, Thomas Mann, Kafka, Faulkner. Fiecare dintre acești autori beneficiază de o prezentare succintă semnată de specialiști români precum Geo Șerban, Tatiana Nicolescu, Mihai Gafița, Leonida Teodorescu, Ana Cartianu, L. Voita ș.a. □ La rubrica *Prezențe românești*, T.N. [Tatiana Nicolescu] semnalează ancheta intitulată *Poeți români despre menirea poeziei*, publicată de revista „Voprosî literaturî”, nr. 8/ 1974. „După o scurtă

prezentare a câtorva dintre personalitățile de seamă ale poeziei noastre contemporane, grupate pe generații și orientări stilistice, făcută de poetul și traducătorul de literatură română Kiril Kovaldji, urmează la cuvânt scriitorii români Radu Boureanu, Anghel Dumbrăveanu, Gabriela Melinescu, Marin Sorescu, Virgil Teodorescu, Ion Horea. Cuvântul poezilor este întregit de cel al unui critic literar, Ion Negoitescu.” □ În aceeași rubrică, L. Voita prezintă succint antologia poezilor români, maghiari, germani și sârbi de azi, intitulată *Eine Welt wird geboren (O lume se naște)*, apărută la C.R., în selecția și sub îngrijirea lui Mihai Izbășescu și Alex. Al. Șahighian. Ceea ce merită subliniat, după opinia semnatarului articolului, este că toți cei 120 de poeți selectați și traduși în limba română „trăiesc sub un soare nou, că în versurile lor pulsează, mai puternic ca oricând, ritmul aceluiasi pământ și al aceluiasi destin, semne ale timpului, cărora poezii le închină întregul lor talent”.

• [„Steaua”, nr. 12] Revista sărbătorește 25 de ani de la apariție, cum se specifică în editorial: „un sfert de veac în care *Steaua*, publicație literară comunistă s-a străduit să înfăptuiască, în forma ei proprie, politica culturală a partidului. Un sfert de veac în care s-a străduit să slujească literatura română afirmând și combătând, având încredere în valorile perene ale culturii noastre, în cultura nouă, socialistă, la care a contribuit”. Contribuțiile semnatarilor din acest număr se vor centra pe ideea festivă a celor 25 de ani de viață cultural literară a revistei. Aurel Rău semnează articolul *Sfertul de veac*, din care spicuim ideea asemănării lucrului la o revistă cu arta actorului: „Te adresezi publicului numai cât ești viu. Ființezi prin singura secundă a apariției. După aceea paginile grijuliu comandate, armonizate, ilustrate, trec în arhivă, pe când cărțile, pe care le-au anunțat, comentat, înrâurit, își continuă existența, întâlnirile succesive cu cititorii. Cine, pe care meridian, reeditează un număr reușit dintr-o revistă?” În același sens omagial, iau cuvântul, punctând ce înseamnă revista pentru ei: George Ivașcu (*O revistă*), Ioanichie Olteanu (*Cluj, 1949*), Constantin Noica (*La biblioteca Academiei*), Eugen Barbu (*Steaua, 25*), Mircea Zăciu (*Fiindcă vremea...*), N. Manolescu (*Un capitol de istorie literară*), Mircea Tomuș (*Program și atitudine*), Al. Andrițoiu (*Salut nostalgic*), Hajdú Győző (*Urări frățești*), Ion Horea (*La Steaua*), Anghel Dumbrăveanu (*O sărbătoare a literaturii române*), Ioan Alexandru (*Omagiu*), Marian Papahagi (*In spiritul valorilor reale*), Nicolae Balotă (*La «Steaua» care a apărut...*), V. Fanache (*Asumarea tradiției*), T. Tihan (*Permanența spiritului critic*), H. Zalis (*Un țel atins*), Roy MacGregor-Hastie (în românește de Virgil Stanciu: *O parte a istoriei literare românești*), Serghei Vikulov (redactor șef al revistei *Contemporanul nostru* din Moscova; în românește de Toma Suciu – *Tinerească înaripare*), Keith Wilson (în românește de Virgil Stanciu, *De la Whitman la contemporani*), Kostas Asimakopoulos (în românește de Antița Jucan, *Gânduri pentru «Steaua»*). ■ Două articole de comemorare a morții lui Zaharia Stancu: Constantin Chiriță, *Primul dintre egali*; Aurel Rău, *Omul*

unei experiențe complete. □ Ion Oarcăsu dezvăluie un alt Miron Radu Paraschivescu, prozatorul și reporterul, a cărui activitate în aceste zone literare nu „egalează poezia” (*Miron Radu Paraschivescu, prozatorul și reporterul*). ■ Petru Poantă abordează în cronica literară volumul de proză a lui Eugen Uricaru, *Despre purpură*, considerat „un debut matur și semnul unui prozator de vocație”. ■ Publică poezie: Virgil Teodorescu, Victor Felea, Aurel Rău, Ion Brad, Ana Blandiana, Petre Stoica, Ion Horea, Ioan Alexandru, Anghel Dumbrăveanu, Aurel Gurghianu. ■ Eugen Barbu publică un fragment din romanul *Janus, Bolile splendorii*. D. R. Popescu este prezent și el cu proza *Viața particulară a elefantului*. Al. Ivasiuc își publică proza *Amintiri nevino-vate*. Mai sunt publicați Vasile Rebreanu, cu bucata în proză *Căluțul* și Eugen Uricaru cu proza *Privind păstrăvii*. ■ Este evocat de Al. Dima un alt critic transilvan din perioada interbelică, mort la numai 40 de ani, Octav Șuluțiu care este reeditat de un tânăr istoric literar N. Florescu; principiile critice ale lui Șuluțiu par de actualitate, dat fiind că el făcea o distincție netă între cronică și critica literară, prima implicată în moment și nouitate, a doua ținând de estetică și originalitate (*Evocarea lui Octav Șuluțiu*). ■ La rubrica „documente inedite”, în articolul *Perpessicius: pagini de jurnal*, sunt făcute publice pagini din jurnalul lui Perpessicius, care dezvăluie tracasările criticului în fața unei proprietărese hapsâne ce voia să-l evacueze (printr-un proces câștigat, până la urmă, de Perpessicius) și munca la Institut alături de G. Călinescu (în 1955). ■ Constantin Noica își continuă investigația în domeniul ontologiei ființei, începându-și demonstrația cu modul de a privi, de a examina lucrurile din jur: „Poți privi lumea de sus, de la o realitate absolută. Poți privi lumea de jos, de la o realitate precară. Dar în timp ce cu realitatea absolută prejudeci asupra ființei [...], cu realitatea precară poți reface imaginea ființei.” (*Ființa nu e o identitate statică*). ■ Adrian Popescu nu remarcă, la poșta redacției, „glasuri lirice formate”. ■ Numărul se încheie printr-un lung *Cuprins al revistei pe anul 1974*, unde apar toți autorii publicați, cu articolele lor în decursul unui an.

• [„Teatrul”, nr. 12] În articolul de fond, intitulat *Arta majoră a societății socialiste* se afirmă: „Cu sinceră și fierbinte dăruire, oamenii teatrului din România Socialistă vor face totul pentru a contribui, cu mijloacele specifice artei lor, la educarea oamenilor muncii în spiritul concepției revoluționare despre lume și viață a partidului, la promovarea normelor și principiilor comuniste de etică și echitate. Hotărârea aceasta este însuflețită, înaripată, de faptul că Programul partidului, așa cum ne-a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, punând în vie lumină spiritul și litera Documentului suprem, pornește, cu consecvență, de la principiul că literatura și arta sunt părți componente ale conștiinței sociale și, deci, constituie o expresie a procesului dezvoltării generale a societății”. ■ La moartea lui Zaharia Stancu, revista publică două articole omagiale semnate de Radu Beligan și Mihai Berechet. ■ Virgil Munteanu, cu titlul *Balada femeii*

care râde de potop, publică o cronică dramatică a piesei *Matca* de Marin Sorescu (Teatrul Mic). □ Cu titlul *De trei ori Victor Ion Popa*, sunt grupate trei cronici dramatice la piesele *Răspântia cea mare* (Teatrul Mic), *Dudul lui Traian* (Teatrul „Ion Vasilescu”) și *Păpușa cu piciorul rupt și Pufușor și Mustăcioara* (Teatrul „Ion Creangă”). □ În *Rehăuri*, Valeria Ducea prezintă *Trei generații* de Lucia Demetrius (Teatrul „Bulandra”) iar C. Paraschivescu *Nu sunt turnul Eiffel* de Ecaterina Oproiu (Teatrul Dramatic din Baia Mare). □ În *Noi piese românești*, Cristina Constantiniu scrie despre *Ultima cursă* de Horia Lovinescu (Teatrul „Nottara”); Constantin Radu-Maria despre *Omul cu piciorul bandajat* de Francisc Munteanu (Teatrul „A. Davila” din Pitești); Paul Tutungiu despre *Răsplata* de Ghiță Barbu (Teatrul de Dramă și Comedie din Constanța); Cristina Constantiniu despre *Speranța nu moare în zori* de Romulus Guga (Teatrul „Victor Ion Popa” din Bârlad); Mira Iosif despre premiera piesei *Tranzit* de Leonid Zorin (Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra”). □ Cu titlul *Teatrul „Manuscriptum”*. *Dosarul unei crime politice*, Ionuț Niculescu prezintă reconstituirea documentară realizată de Muzeul Literaturii Române ce are ca subiect moartea lui Nicolae Iorga. □ Al. Mirodan în *Puncte de suspensie...* publică *Spectacolul cu geometrie variabilă*. □ În *Turnee de peste hotare* sunt prezentate *Din viața unei femei de acțiune* de A. Grebenev (Teatrul Academic de Dramă „A. S. Pușkin” din Leningrad), *Ultima jerfă* de A. N. Ostrovski, *Azi-lul de noapte* de Maxim Gorki. □ Paul Tutungiu publică un interviu cu Mircea Radu Iacoban despre „debutul în teatru, «munca» de spectator, prezentul și viitorul teatrului românesc”. □ Ion Pascadi scrie despre *Statutul contemporan al teatrului*: „Încercând să definim statutul contemporan al teatrului în contextul civilizației românești, observăm dintru început că avem de-a face în primul rând cu un statut social nu cu unul estetic, în sensul că trebuie să urmărim nu numai mutațiile lui interne, intrinseci ci, mai ales, felul în care societatea îi asigură geneza, existența, modalitățile de circulație sau planurile în care se plasează. Ideea aceasta o găsim justificată în mod pertinent de însăși natura artei în genere, a teatrului în special: adevărata artă - se spune în programul P.C.R. - a exprimat întotdeauna realitatea socială în procesul dezvoltării ei istorice. În cazul teatrului ea se justifică de altfel cu atât mai mult cu cât ne aflăm în fața unei arte care se naște și există numai în FOR PUBLIC, nu poate fi concepută în afara unui număr de spectatori - ei înșiși exponenți ai societății. Creația spectacolului este de altfel dintru început influențată de contextul social iar receptarea lui, rezonanțele sale spirituale sunt evident impregnate de *socialitate*”. □ Leonida Teodorescu publică o serie de *Asocieri și disocieri - note la sfârșit de an*. □ În *Meridiane*, Mircea Mancaș scrie *Teatrul - la răspântie?*, un articol pe teme de estetică. □ Ionuț Niculescu, cu subtitlul *Note pentru o monografie*, scrie *Tudor Arghezi, infidelul cronicar dramatic*. □ În *Revista Revisitelor* sunt prezentate nr. 35-46/ 1974 din „Cronica”, nr. 35-46/ 1974 din „Tribuna”, nr. 35-46/ 1974 din „Lucefărul”, fiind menționate exclusiv articole

lele ce au ca subiect teatrul. □ În *Dicționar teatral* este publicată o fișă de dicționar dedicată conceptului de critică.

• [„Tomis”, nr. 7] Redacția revistei reflectează la *Orizonturile republicii*: „Programul, Directivele, toate documentele adoptate stăruie în cugete, ne dinamizează și polarizează forțele, sentimentele, ne înarmează cu liniile și soluțiile înaintării țării, ne arată orizonturi vaste, profund creatoare. Cartă fundamentală a configurării viitorului patriei, Programul partidului este programul întregului nostru popor, călăuză vie în acțiune a edificării socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism în România”. ■ În cadrul rubricii *Aspecte literare*, Nicolae Motoc prezintă volume semnate de Anghel Dumbrăveanu, Dumitru Bălăeț, Marin Mincu, Ilie Purcaru, Ion Tudor, în articolul intitulat *Prioritatea vieții*. □ „În *Singurătatea amiezii*, poetul de excepție care este Anghel Dumbrăveanu, mereu atent la nuanțe, la capcanele secrete ale cuvintelor, caută un răspuns, pe care și-l dorește în prelungirea vieții. Relației viață-poezie, îi consacră un întreg poem [...]” □ „Dumitru Bălăeț scrie o poezie de meditație, de zbor deasupra unui spațiu de legendă, care se interesează de stările sufletești petrecute sub semnul farmecului, al magicului. Dar aceasta nu înseamnă deloc un divorț între poezie și viață. Dimpotrivă. În unele dintre poemele ultimei sale cărți, *Ce rămâne*, întâlnim la tot pasul aspecte vii, oaze de prospețime, din care îndrăznesc să cred, se poate alcătui profilul, mult mai personal al poetului”. □ „Nu mai puțin convingătoare pentru mutațiile în favoarea vieții, care au loc în poezia contemporană este, cred, cartea *Văile Vegherii* semnată de tumultosul și întunecatului poet Marin Mincu. Cine ar fi crezut că un poet atât de obsedat de condiția de descântec a poeziei, de întoarcerea la izvoarele ei fără odihnă, la stările ritualice, de început de lume, va scrie o carte atât de îndatorată vieții? Este reversul medaliei și nu poți să ignori că viața, puternică, gâlgâitoare, este la tot pasul încărcată de semnificații, de tensiuni care oscilează în marginea magicului, a mitului.” □ „O carte de versuri (*Bunica Beps*) în care sunt îngrămădite nume ca: Vâlcea, Mogoșoaia, Cotroceni, Măldărești [...] semnată de un scriitor ca Ilie Purcaru care și-a făcut din îndeletnicirea de reporter un renume, poate induce în eroare cititorul grăbit. În esență cartea ne dezvăluie un scriitor aflat în mare ceartă cu el însuși, preocupat să se detașeze, orgolios, de tot ce a publicat până acum. Dar, în mod paradoxal, optând pentru un domeniu socotit prin excelență poetic – al umbrelor, al amintirilor unui copil fascinat de bunica lui cu nume britanic, – Ilie Purcaru se dovedește a fi un poet original mai ales când se întoarce la elementele și metaforele vieții imediate.” □ „Din ritmurile cam jucăușe și din subiectele de o mare varietate ale ultimei cărți semnate de Ion Tudor (*Efigii în pridvor*) este destul de greu să desprinzi un aspect sau altul și să afirmi fără grșeală că prin el poetul se definește”. ■ Secțiunea *Note de lectură* este semnată de I. Matei. Acesta dă detalii despre două cărți. □ Prima aparține lui Dumitru Micu, intitulată *Periplu* (C.R., 1974): „Dumitru Micu este unul dintre universitarii care

participă la viața publicistică, comentând cărți noi, luând atitudine în diferite probleme de cultură, mărturisindu-și impresiile de călătorie ș.a.m.d. Culegere de articole apărută recent profită și suferă deopotrivă de această diversitate de preocupări. Pe de o parte, supusă unui regim caleidoscopic, lectura de desfășoară agreabil și comod, neobligându-l pe cititor să se asocieze unei campanii critice de amploare. Pe de altă parte, absența unei idei organizatoare dă o senzație de insuficiență. De la un moment dat, cartea devine previzibilă și în imprevizibilitatea ei și iese la iveală mecanica scrisului: cuvinte care formează fraze, fraze care umplu pagini”. □ A doua este semnată de Victor Felea, *Secțiuni* (C.R., 1974): „Victor Felea este un critic «serios». Pentru el, poezia există în măsura în care a fost publicată. Nora Iuga, Vasile Vlad, Doina Cetea stau alături pe masa sa de lucru de Zaharia Stancu, Ioan Alexandru și Marin Sorescu, ca obiecte de studiu de o importanță egală (o ușoară disproporție poate fi sesizată în favoarea poezilor ardeleni). Judicioase și respectabile, comentariile suferă din păcate de lipsa nervului critic și din cauza aceasta seamănă cu o conferință”. ■ Despre *Bătrânul poet dintâi* scrie Augustin Z. N. Pop: „Aspirând la pragurile de sus ale artei, Dosoftei visa reverențios pe harfa limbii românești în rugi-melopee, ritmând pe libretul psaltic unitățile prozodiei folclorice cu cele din uzul poeziei culte din alte părți. Noaptea uitării nu va acoperi psalmii lui Dosoftei și cum cititorii cei mulți dinaintea noastră i-au păstrat antologic, tot așa și cei fără de sfârșit de după noi îi vor cinsti suvenir solar și moștenire pe principalul meridian al poeziei vechi românești”. ■ Grigore Sălceanu expune *Amintiri despre Zaharia Stancu*: „Trista veste a morții lui Zaharia Stancu este contrazisă de miile de știri, venite din toate colțurile lumii, că opera sa trăiește. Numele lui Darie, pronunțat în douăzeci și patru de limbi ale pământului, continuă să-l evoce pe adolescentul plecat din satul de pe malul Călmățuiului într-o aventură care nu se va sfârși niciodată. Pe țărmul mării, în spațiul imaginar al literaturii, Uruma, cu frumusețea ei de floare sălbatică, își așteaptă ca întotdeauna iubitul. Iar convoiul din *Șatra*, biciuit de viscole și prigonit de vitregia istoriei, n-a încetat să-și croiască drum înainte, într-un triumfător marș al vieții”. ■ Marin Bădescu redă din *Correspondența inedită a lui Liviu Rebreanu*: „Multe din scrisorile lui Liviu Rebreanu sunt veritabile și dureroase pagini autobiografice de o inimaginabilă valoare. Trecând peste unele amănunte care – fără îndoială – își au semnificația lor, din inedita pe care o publicăm se desprind câteva coordonate caracterologice ale viitorului nuvelist și romancier.”

• [„**Transilvania**”, nr. 12] D. D. Roșca publică *Amintiri despre Onisifor Ghibu*. ■ Numărul se deschide cu un mesaj adresat *Tovarășului Nicolae Ceaușescu, Secretar General al Partidului Comunist Român*, semnat „Transilvania”: „Ne exprimăm, și pe această cale, tovarășe Nicolae Ceaușescu, mult iubit fiu al poporului român, plenara satisfacție pentru hotărârea de excepțională însemnătate a Congresului al XI-lea – expresie a voinței și apoteoză a vieții

întregii noastre națiuni – de a vă realege în înalta funcție de secretar general al Partidului Comunist Român. Vedem în această reînvestire o recunoaștere firească a minunatelor dumneavoastră însușiri, întruchipând, într-o strălucită sinteză, toate marile calități ale națiunii noastre socialiste, ale întregii clase muncitoare. Ca inițiator consecvent a tot ceea ce este nou, înaintat, progresist, revoluționar în toate domeniile, ați dat dovadă de un înalt spirit vizionar împletit cu o inepuizabilă energie creatoare, îndrăzneală și înțelepciune, de dragoste nemărginită față de patrie și popor, acestea fiind expresia spiritului de omenie, de dreptate și echitate, fidelitate pentru tradițiile înaintate ale poporului, ale mișcării muncitorești, revoluționare și comuniste, de mândrie și demnitate națională, afirmând, totodată, sentimente de caldă prietenie față de toate națiunile, în spirit consecvent internaționalist. Vă asigurăm, și cu acest prilej, mult iubite tovarășe secretar general, că pentru comuniștii, pentru întreg colectivul redacțional, pentru toți lucrătorii revistei «Transilvania», rațiunea de a fi a misiunii noastre este îndeplinirea cu abnegație și pasiune comunistă a programului ideologic, a sarcinilor încredințate prin Programul partidului, prin exemplarul Raport prezentat în fața Congresului al XI-lea. Prin scrisul și activitatea noastră, prin paginile revistei noastre, politică, social-culturală și literară, vom face totul pentru a fi la înălțimea cerințelor contemporane, ale istoricelor documente ale Partidului Comunist Român”. ■ Editorialul *Deschideri spre viitor* este nesemnat: „Însemnătatea și amploarea fără precedent a obiectivelor stabilite de documentele Congresului al XI-lea, multitudinea și complexitatea sarcinilor ce decurg de aici impun, în continuare, perfecționarea întregii activități politico-educative, economice și organizatorice, înlăturarea neîntârziată a deficiențelor și rămănelor în urmă, intensificarea eforturilor pentru accelerarea mersului înainte. Iar într-un asemenea context, asemenea unui fir roșu, ansamblul măsurilor prevăzute în aceste documente este străbătut de ideea majoră a necesității unei acțiuni sistematice, convergente, în vederea creșterii susținute a rolului partidului ca forță politică conducătoare, aceasta reprezentând piatra unghiulară a operei de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și, totodată, factorul decisiv al realizării grandioaselor obiective ale viitorului”. ■ Revista alocă spațiu *Codului principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor ale eticii și echității socialiste*, însoțit de următorul mesaj: „În conformitate cu sarcina încredințată de Congresul al XI-lea, Plenara C.C. al P.C.R. din 18 decembrie a adoptat propunerile de definitivare a Codului principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste. Valoarea politică și ideologică a acestui document, importanța sa pentru activitatea educativă a partidului reies limpede din aprecierile și, totodată, din chemările cuprinse în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu al Congresul al XI-lea al P.C.R. «Partidul pune pe primul plan educarea oamenilor muncii, a întregului popor în spiritul concepției revoluționare, materialist-dialectice și istorice despre lume și viață, promovarea normelor și principiilor

comuniste de etică și echitate. Este necesar să intensificăm munca politico-educativă în rândul maselor largi populare, ale tinerei generații, de formare a omului nou – debarasat de mentalitatea retrogradă, de egoism și alte manifestări negative, rămășițe ale vechii orânduiri – să milităm pentru formarea unui om animat de spiritul prieteniei și întrajutorării în muncă și viață. Întreaga activitate de educare și formare a conștiinței socialiste trebuie să ducă la crearea unui nou umanism, care pune pe primul plan omul»”. ■ Titu Popescu publică rezumatul inițiativei revistei – *În dezbateri: Universalitatea culturii și artei românești*: „Constatând că toate contribuțiile se caracterizează prin seriozitate intelectuală și devotament pentru slujirea unei astfel de teme, prin prospecțiune și urbanitate, revista găzduiește colaboratorilor semnatari, care dețin meritul exclusiv al acestui capitol de exemplară dezbateri intelectuală”.

■ Mircea Ivănescu semnează necrologul *Zaharia Stancu*: „Acum, când moartea l-a preschimbât în ceea ce este mai autentic în el însuși, se poate scrie despre Zaharia Stancu și cu elogiul care i se cuvine ca unul dintre clasicii literaturii noastre, dar și cu reculegerea cu care se recunoaște ales. Foarte greu se va putea spune vreodată exact cât de mult a însemnat acest scriitor și om în viața literară românească. (Și, din nefericire, primul gând se îndreaptă spre ingratul, dar de el atât de frumos transpus în viață, rol de conducător al Uniunii Scriitorilor. Din nefericire, pentru că Zaharia Stancu era cu totul altceva decât un organizator care, atâta vreme, s-a ocupat cu atâta competență de treburile intime ale Uniunii încât nu există, probabil, nici un scriitor, care să nu-i fie îndatorat). Însă Zaharia Stancu a fost, în primul rând, un scriitor. Și, acum, în lumina crepusculară a iernii – de care el s-a temut în unele din poeziile sale, dar pe care a știut s-o celebreze cu mare putere poetică, în același timp – când el a trecut dintre noi, lăsându-și nescrise, cum a spus cu emoție unul dintre apropiații săi, atâtea cărți, se cuvine să recunoaștem în el pe unul din marii poeți ai culturii noastre actuale. [...] Romanele lui Zaharia Stancu alcătuite din foarte evidente imagini lirice, scrise în luminoase melopee care deschid luminișuri de poezie majoră în desfășurarea epică, sunt deopotrivă creații reprezentative ale spiritului românesc și foarte însemnate și personale realizări ale unui spirit creator. Cu povestiri din această plasmă lirică și epică alcătuite – cum ar fi *Ce mult te-am iubit*, replică de mare subtilitate și de mare candoare a Mioriței – literatura noastră și-a câștigat nuanțe și îndreptățiri perene”.

■ Mircea Ivănescu îl prezintă pe *Christian Maurer*: „Abordat în limba sa maternă, Christian Maurer se arată a fi un poet în cea mai bună tradiție a liricii germane, hrănit de lecturi solide în poezia clasică și romantică a literaturii germane și controlând cu suplețe modalitățile de expresie ale poeziei în ipostazele și obligațiile ei actuale”. În traducerea lui Mircea Avram citim poeziile lui Christian Maurer (***; *Climat temperat; Transilvană; ***; Inima brumată a toamnei...*). ■ Marin Tarangul semnează *Proză și poezie*: „Trebuie oare prozatorul să se ferească să fie poet și invers? Indiferent care ar fi interferența aces-

tor două fronturi în regnul limbajului, canonic, lupta celor două fronturi trebuie afirmată. Și noi ne situăm acum pe poziția care afirmă lupta celor două fronturi ca pe o luptă radicală. [...] Poetul face chirurgia stării de exprimare a unei substanțe, pe când prozatorul prezintă anatomia actului a cărei substanță o are de exprimat. Poetul caută un nucleu de iradiație, prozatorul caută corpul în care această iradiație se propagă”. ■ Mircea Tomuș semnează cronică literară la *Critica ideilor literare* de Adrian Marino (Dacia): „Reținând calitatea exemplară a acestei noi apariții editoriale, de eveniment în istoria spiritului nostru critic, suntem obligați să marcăm apăsător densitatea substanței sale problematice, echilibrat repartizate în cele două talgere ale balanței care susțin ponderea obiectului și a metodei, în perfectă respectare a canoanelor gândirii creatoare. Dispusă simetric în două mari capitole de bază, corespunzătoare obiectului și, respectiv, metodei criticii ideilor literare, lucrarea avansează perspectiva sistematizatoare pe încă o treaptă de adâncime, corespunzătoare unei simetrii subsumate, a generalului și particularului”. ■ Al. Tănase publică a doua parte a studiului *Filosofia marxistă ca sistem și destinul ei contemporan*. ■ În *Bibliografie* se dau detalii despre aparițiile anului 1974 la editurile Eminescu, Cartea Românească, Dacia, Meridiane, Univers. ■ În *Patrimoniu documentar*: □ Teodor Vârgolici scrie despre *Prietenia Arghezi–Galaction*. □ Cornel Irimie semnează *Macroetichetă omagială: întâlniri cu Radu Stanca*. ■ În *Revista revistelor* este prezentat cuprinsul publicațiilor, împărțit în grupaje: *Ideologie, Poezie, Proză, Critică, Istorie literară, Lingvistică*. ■ În *Curier*, printre altele, aflăm: „În ziua de 17 decembrie, în cadrul «Zilei Editurii Dacia», a avut loc, la Sibiu, lansarea cărților *Critica ideilor literare* de Adrian Marino, *Cum funcționează creierul* de prof. dr. doc. I. Baciuc, *Carnet de front* de Gheorghe Stoica, *Despre purpură* de Eugen Uricaru, *Someșul cald* de Violeta Cacoveanu. Prezentările au fost făcute de Mircea Tomuș, redactor șef al revistei «Transilvania», prof. dr. Emil Câmpeanu, dr. Radu Ispas, Constantin Cubleşan, redactor-șef al Editurii Dacia, Aurel Sasu, critic literar, Vasile Igna, redactor la Editura Dacia. Întâlnirea a fost condusă de scriitorul Al. Căprariu, directorul Editurii Dacia. * În zilele de 16 și 17 decembrie, redacția noastră a avut ca oaspeți pe scriitorii sovietici Leonid Lenci, Mark Sergheev, Oleg Mihailov și Bubnys Vytautas. Cu această ocazie, s-a efectuat un util schimb de experiență literară și publicistică”.

● [„Vatra”, nr. 12] În *Filtre* Silvia Udrea se ocupă e romanul lui Augustin Buzura, *Fețele tăcerii*: „Romanul *Fețele tăcerii* se citește cu încordare, pentru că autorul nu numai că nu ocolește sau nu tratează prudent probele mele spi-noase ale istoriei noastre, dar le atacă frontal, sfâșiind vâlul aparențelor. Pe undeva însă constatările sale tind a se proclama universal – valabile, când, în realitate, sunt fatal limitate”. □ D. R. Popescu publică *O bere pentru calul meu*, recenzată de Serafim Duicu. □ Articolul lui Dan Culcer despre romanul românesc contemporan este continuat în acest număr, în aceeași secțiune, *Ci-*

tind sau trăind literatura. ■ Apar texte din Radu Petrescu, Mircea Horia Simionescu și Costache Olăreanu – *Sub cireși, Tentative de călătorie și Dragoste cu vorbe și copaci*. Alte texte publicate de Sütő András – *Ilustrată venețiană*; Mihai Sin – *În tren*; Dana Dumitriu – *Gradina zoologică*. □ Norman Manea – *Ceaiul lui Proust*; Tudor Țopa – *Un câmp rotund cu iarbă neliniștită*. ■ În secțiunea *Ochiul Ciclopului* apare un fragment din *Jurnalul* lui Witold Gombrowicz, *Banchetul*, în traducerea Olgăi Zaïcik.

● [„Viața militară”, nr. 12] Număr închinat Congresului al XI-lea al P.C.R. Publică versuri: Nicolae Dumbravă (*Cel mai frumos destin de țară*), Dumitru M. Ion (*Partid și popor*), Ioan Costea (*La vremea...*), Ion Crînguleanu (*Pisc de lumină*), Adrian Mierlușcă (*Mă regăsesc*), Traian Reu (*Jurăm!*), G. F. Cozma (*Adevăr comunist*), Nicolae Dumbravă (*Prin zăpezi în sărbătoare*), D. Marina (*A sosit!*), epigrame și răvașe: Mircea Cârloanță, Ion Aramă, N. Pop, Mircea Radina, G. F. Cozma, C. Strună, D. Lucian, note și însemnări: Nicolae Jianu (*Clipa de taină*), George Ioan (*Înfrățire deplină cu țara*), reportaje: Dragoș Drăgoi (*De dimineață până la semnalul FRUNZA*), Lică Pavel (*Vom deveni subunitate de frunte*), Cristian Leon (*Comuniștii*), G. F. Cozma (*Pe drumul împlinirilor*), proză: Dragoș Vicol (*S-a întâmplat într-o gară*), Mihai Rășică (*În coasta mării*), Gh. Bejancu (*Primul revelion*), A. Roman (*Seara Anului nou*). □ O cronică literară este consacrată, sub semnătura lui Aurel Martin, romanului *Gloria de toate zilele* de Ion Aramă, altele două, semnate Nicolae Baltag, volumului de critică literară *Pro patria* al criticului Aurel Martin, respectiv, volumului de versuri *Scut de etern* de Nicolae Dragoș. □ O notă prezintă rezultatele concursului de creație literară organizat de revistă. Astfel: „1. Proza (schite, povestiri, nuvele): Premiul I – nu s-a acordat. Din suma destinată acestui premiu, precum și din suma destinată premiului I la Materiale pentru formațiile artistice de la casele armatei și din unități, care de asemenea nu s-a acordat, juriul a hotărât instituirea a încă unui premiu III la proză și a opt mențiuni – șase la presă și două la materiale destinate scenei; Premiul II – în valoare de lei 3 500 – s-a decernat locotenentului Clement Eșanu pentru lucrarea *Judecata lor*; Premiul III – două premii, fiecare în valoare de lei 1 500: Mircea Radina pentru lucrarea *Furtuna din plai* și Constantin Avram pentru lucrarea *Garnizoana mea*; Mențiuni în valoare de lei 1 000 fiecare s-au acordat: maiorului Emil Davițoiu pentru lucrarea *Bătrânul*, colonelului Traian Reu pentru lucrarea *Umăr lângă umăr*, locotenentului Constantin Strună pentru lucrarea *Plopul din primăvară*, locotenentului-major George Florin Cozma pentru lucrarea *Drumurile din bloc-notes*, locotenentului major Mihai Rășică pentru lucrarea *Lață cimpoierul* și locotenentului-major N. E. Vârgolici pentru lucrarea *Scheletul a zâmbit*. 2. Materiale destinate formațiilor artistice de la casele armatei și din unități (piesă într-un act, scenetă, montaj muzical): Premiul II – în valoare de lei 3 500 – s-a acordat colonelului Gheorghe Bejancu pentru piesa într-un act *Soldatul de după solda*»; Premiul III – în valoare de lei

2 000: Nicolae Dumbravă pentru montajul literar-muzical *Ostaș al acestui pământ*; Mențiuni – în valoare de lei 1 000 fiecare – s-au decernat locotenentului major Ion Băduleasa pentru montajul literar-muzical *Veghem o istorie de oameni*, căpitanului Ion Aramă pentru montajul literar-muzical *Partidul meu, tu m-ai călit soldat.* □ Poșta redacției este semnată de Nicolae Mărgeanu, care corespundează cu Valeriu Ocrain, Al. Florin Țene, Vasile Poenaru.

● [„**Viața românească**”, nr. 12] Redacția revistei reflectează la *Congresul viitorului nostru*: „Perioada de nouă istorie în care deja am pășit prin sarcini mărețe în fața întregului partid, a întregului popor, prin urmare și obștei scriitoricești. Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român este congresul viitorului nostru, congresul înaintării noastre spre comunism, este congresul visării lucide, al realismului adânc, congresul patriotismului înalt, al militanțismului internaționalist profund”. ■ Mihai Beniuc descoperă *Un inequizabil domeniu de studiu și creație*: „Am simțit cum în acești treizeci de ani s-a înfăptuit o mutație în structura psihică a oamenilor și cum sub ochii noștri, datorită noii orânduiri din țară, s-a zămislit un nou popor – națiunea socialistă, capabilă să privească cu fruntea sus până departe în viitor, așa cum rezultă din cuvântarea secretarului general al P.C.R., din Directive, Programul și celelalte documente votate. Un astfel de popor este vădit ajuns stăpân pe soarta sa și că luptă hotărât pentru o societate umană mai dreaptă, scutită de mizerie și de flagelul războaielor”. ■ Ion Horea se situează *Între oamenii țării*: „Timp de patru zile m-am aflat între oamenii țării și m-am gândit în fel și chip la viitorul lor. I-am auzit vorbind și m-am străduit să rețin amănunțele particulare... [...] Am trăit sentimentul unanim al celor patru zile, adresat omului a cărui personalitate se identifică în fața timpului cu istoria contemporană a României. Cinstirea lui Nicolae Ceaușescu ducea gândul la independența și edificarea țării, la echitatea legilor ei, întărea credința în trăinicia poporului nostru, aducea din istorie numele bărbaților ale căror gesturi au fost decisive pentru soarta țărilor române”. ■ Florin Mihăilescu reflectează la *Critica 1974*: „Fie că este vorba de efortul spre realizarea necesarelor sinteze asupra literaturii contemporane, fie că este vorba de concepțiile, manifeste sau latente, asupra statutului criticii literare, anul 1974 ni se înfățișează drept un an caracteristic pentru nivelul actual al disciplinei noastre. [...] Un masiv produs al acestei operații de tranziție este cartea lui Eugen Simion, *Scriitori români de azi*, care își trage substanța din activitatea de cronicar a autorului ei, organizând-o însă în secțiuni și rubrici mai încăpătoare după transparentul model al istoriei literare lovinesciene: *Evoluția poeziei*, *Evoluția prozei*, *Evoluția criticii*. Dar dacă la Lovinescu întreaga materie apare limpede structurată pe liniile de forță ale unei concepții proprii privind efortul de sincronizare românesc prin evoluția poeziei prin adâncire în subiect și a prozei spre obiectivare și urbanizare, la Eugen Simion un atare element coagulant lipsește, pasiunea (și vocația!) criticului mărginitu-se la analiză”. ■ În textul *La moartea lui Darie*, Radu Boureanu reactuali-

zează imaginea lui Zaharia Stancu: „Cărțile sale de proză, privite în ansamblu, constituie epopeea lui Darie și a timpului său, cu timbrul unui mare povestitor întregind o suită memorialistică însumată prin artificii unei memorii neiertătoare. În oarecare contrast cu proza, cu o parte a prozei sale, poezia lui Zaharia Stancu începe de la primele ritmuri să sune clopote de cleștar, să adie frăgezimi agresate, ingenuități stilizate ca în unele poeme de descoperit (pe Esenin), am rămas foarte mirat”. ■ M. Nițescu descoperă la *Ștefan Aug. Doinaș ambivalența lirică*: „În poezia sa de structură neoclasică sensurile se îndreaptă în primul rând spre omul existențial. De data aceasta, ființa sub specia ontologică, conexiunile ei în plan metafizic constituie substanța universului său poetic. O boală a cunoașterii stăpânește parcă resorturile poetului, dar mereu conștiința interdicției îi zădărnicește elanul. [...] În poezia actuală, Doinaș ocupă un loc privilegiat prin bogăția registrului său liric, prin capacitatea de a-și disciplina resursele native și prin știința de a-și organiza și construi demersul poetic”. ■ Liviu Rusu continuă studiul *Prehudiu la Jurnalul lui Titu Maiorescu*, apreciind că „din însemnările lui Titu Maiorescu și din corespondența sa rezultă cu claritate că formația lui sufletească, maturizarea spirituală se datorează îndeosebi studiului filosofiei”. ■ În articolul *Romulus Guga sau gânduri la un final de etapă*, Cornel Regman conchide: „Romulus Guga se găsește într-un moment de grea cumpănă pentru scrisul său. Care, mult prea năvălit la soluții expeditivă (*Adio, Arizona* nu face excepție, dimpotrivă, lungul monolog morfologic, ieftin articulat, inartisticește absurd, – materie mult prea eterogenă pe care metafora filosofică de tot firavă a cărții n-apucă s-o unifice – îi pune într-o și mai crudă evidență nota de improvizare), mai păstrează totuși o șansă sigură de redresare: arma celor lenți: acumularea”. ■ În cadrul rubricii intitulată *Cărți. Oameni. Fapte* semnează texte: Ion Bălu, Al. Săndulescu, Victor Atanasiu, Ioana Crețulescu. □ Ion Bălu descoperă *O carte deschisă*: „Romanul lui Bujor Nedelcovici, apărut la Editura Eminescu, 1974, se integrează împreună cu *Ultimii și Fără vâsle* unui ciclu încă neîncheiat, cu titlul general *Moștenitorii*. Complexul originii sociale de care tânărul Iustin Arghir suferea, arătat în romanul *Fără vâsle*, constituie în *Noaptea* impulsul unei experiențe existențiale”. □ □ Despre *Caragialiana* scrie Al. Săndulescu: „Șerban Cioculescu, istoricul literar cel mai indicat să scrie o monografie asupra lui Caragiale, și-a rezervat aproape exclusiv rolul de biograf și de editor al marelui dramaturg”. □ Același autor se ocupă de *Vasile Pârvan, corespondență și acte* (Minerva, 1974): „În fapt, luăm cunoștință de o viață a lui Pârvan scrisă de el însuși, o viață în care sunt punctate momentele-cheie ale formării și desăvârșirii sale intelectuale. Tânărul student are de luptat cu o stare materială precară și mai ales cu o administrație dominată de abuzuri și corupție”. □ În textul *În căutarea corespondențelor*, Ioana Crețulescu se ocupă de volumul de versuri al lui Andrei Sava, *Astre palide* (C.R., 1974): „Poemele acestea par poemele unei experiențe a eului care cuprinde lumea și se lasă cuprins de ea, privind-o

printr-o anumită lumină, conferind sentimentului culoare și atitudinii sensurile nopții și ale soarelui. Timpul capătă proporții sufletești, proporțiile temerilor și neîmplinirilor, ale nevoii de oameni, nu o nevoie abstractă, ci una de tipul confesiunii libere a celui ce nu se poate nici ascunde, nici dezvălui total în cuvinte”.

INDEX DE NUME

A

- Abăluță, Constantin, 526, 762, 904, 953
Achiței, George, 43, 85, 95, 141, 158, 447, 448
Adam, Dinu, 27, 136, 212, 321, 340, 448, 637, 700, 707, 714, 724, 744, 808, 937, 966, 1062, 1188
Adam, Ioan, 43, 46, 86, 87, 176, 316, 317, 318, 342, 344, 500, 529, 531, 555, 575, 576, 602, 619, 722, 771, 775, 799, 897, 932, 954, 1002, 1075, 1176, 1222, 1248
Adam, Sergiu, 100, 664, 780, 838, 897
Adameșteanu, Gabriela, 182, 1076, 1249
Aderca, Felix, 359, 586, 702, 730, 880, 1094, 1125
Aderca, Marcel, 334, 388, 904
Agârbiceanu, Ion, 11, 95, 269, 336, 440, 539, 737, 1128
Ahmatova, Anna, 647, 845, 1169
Aichelburg, Wolf, 121, 241, 273, 655, 952
Albala, Radu, 117, 360, 466, 648, 1056
Alberti, Rafael, 46, 532, 647, 712, 812, 845, 1121
Alboiu Cuibuș, Marta, 40, 779, 803
Alboiu, George, 48, 84, 324, 529, 589, 624, 671, 746, 756, 832, 908, 960, 989, 1050, 1052, 1093, 1110, 1186, 1205, 1249
Albu, Corneliu, 698, 1191, 1192
Albu, Florența, 189, 249, 250, 371, 426, 469, 637, 732, 803, 902, 1012
Alecsandri, Vasile, 2, 40, 174, 70, 188, 210, 258, 270, 297, 303, 335, 355, 356, 360, 419, 430, 466, 474, 552, 553, 642, 646, 672, 718, 733, 737, 739, 740, 770, 829, 858, 873, 929, 930, 958, 981, 1046, 1081, 1111, 1156, 1157, 1217, 1229
Alecui, Viorel, 347, 764, 938, 983, 1179
Alexandrescu, Grigore, 52, 86, 344, 457, 961, 1062, 1082
Alexandrescu, Sorin, 312, 386, 479, 572, 644, 833, 1247
Alexandru, Io(a)n, 9, 30, 34, 53, 62, 84, 93, 94, 97, 115, 119, 126, 139, 149, 162, 167, 178, 180, 192, 211, 261, 283, 336, 341, 423, 445, 448, 458, 472, 479, 506, 507, 518, 528, 530, 543, 547, 565, 569, 584, 586, 588, 649, 667, 675, 677, 691, 704, 708, 718, 732, 736, 741, 746, 765, 766, 777, 789, 790, 800, 803, 809, 811, 813, 832, 842, 847, 865, 898, 908, 911, 936, 948, 962, 978, 985, 996, 1032, 1036, 1041, 1043, 1044, 1050, 1054, 1066, 1067, 1068, 1069, 1075, 1076, 1102, 1147, 1205, 1208, 1223, 1236, 1249, 1253, 1269, 1270, 1273

Alexandru, Oltea, 111, 183, 286, 345, 346

Alexiu, Lucian, 26, 162, 206, 321, 323, 448, 481, 511, 535, 671, 724, 897, 937, 971, 986, 1046, 1161, 1194

Almaş, Dumitru, 70, 71, 206, 466, 560

Anavi Ádám, 713, 1086, 1184

Andone, Marius, 473, 567, 657

Andrea, Flavia, 352, 825, 1054

Andriescu, Al., 17, 98, 134, 170, 213, 253, 293, 315, 410, 442, 502, 534, 580, 617, 668, 703, 750, 792, 827, 895, 983, 1009, 1030, 1042, 1067, 1070, 1083, 1129, 1168, 1190, 1227, 1234, 1258

Andrieş, Andi, 17, 82, 334, 517, 553, 830, 897, 922, 969, 1008, 1043, 1067, 1084, 1130, 1212, 1229, 1245

Andriţoiu, Al., 15, 29, 68, 70, 71, 85, 112, 160, 188, 228, 265, 266, 273, 308, 310, 317, 321, 342, 382, 403, 413, 415, 452, 460, 483, 493, 504, 507, 508, 512, 518, 530, 555, 559, 567, 591, 609, 626, 678, 729, 736, 756, 770, 777, 848, 851, 865, 953, 960, 978, 1102, 1015, 1016, 1017, 1050, 1058, 1076, 1107, 1111, 1121, 1128, 1160, 1171, 1180, 1186, 1204, 1217, 1230, 1237, 1261, 1269

Andronic, Titus, 121, 241, 780

Andru, Vasile, 138, 191, 276, 707, 922, 1110

Anghel, Paul, 7, 147, 177, 263, 271, 353, 360, 378, 504, 507, 532, 560, 566, 595, 617, 693, 700, 730, 731, 777, 790, 833, 842, 855, 883, 926, 1004, 1017, 1041, 1050, 1173, 1224

Anghel, Petre, 9, 609, 731, 852, 940, 1053, 1170

Anghel, Petru, 10, 511, 718

Anghelescu, Adrian, 25, 70, 240, 468, 695

Anghelescu, Mircea, 8, 52, 156, 165, 312, 862, 1033

Anton, Costache, 32, 71, 963, 1080

Antonescu, Costin, 27, 447, 546

Aramă, Horia, 71, 715

Aramă, Ion, 71, 370, 567, 739, 987, 1058, 1059, 1277, 1278

Arbore, Grigore, 27, 95, 447, 479, 511, 628, 899, 948, 1249

Ardeleanu, Ion, 147, 312, 595

Ardeleanu, Virgil, 63, 115, 464, 481, 496

Arghezi, Baruşu T., 10, 115, 236, 359, 381, 403, 464, 507, 555, 562, 649, 832, 1076

Arghezi, Tudor, 11, 40, 46, 63, 86, 96, 97, 115, 138, 174, 176, 178, 187, 190, 194, 206, 210, 215, 216, 221, 236, 244, 248, 252, 258, 261, 266, 273, 283, 298, 306, 331, 355, 357, 359, 389, 396, 397, 413, 414, 461, 464, 472, 488, 504, 507, 510, 514, 531, 532, 555, 558, 573, 577, 584, 607, 609, 612, 614, 616, 619, 621, 637, 640, 647, 670, 679, 687, 689, 705, 715, 730, 731, 732, 740, 743, 772, 780, 783, 789, 790, 799, 813, 814, 832, 833, 840, 846, 847, 849, 851, 852, 853, 872, 884, 899, 909, 915, 930, 952, 955, 956, 989, 1001, 1019, 1053, 1076, 1087, 1093, 1095, 1106, 1110, 1132, 1137, 1160, 1170, 1175, 1180,

1202, 1220, 1228, 1231, 1248,
1255, 1271, 1276
Arieșanu, Ion, 13, 20, 164, 206, 582,
705, 794, 849, 889, 897, 926,
931, 977, 986, 1005, 1032, 1042,
1086, 1132, 1133
Arion, George, 300, 319, 400, 406,
445, 493, 518, 570, 684, 719,
753, 794, 915, 988, 1032, 1068,
1086, 1213
Armeanu, Valeriu, 756, 795, 830,
1016
Asachi, Gheorghe, 116, 306,
429, 442, 697, 968, 1141
Asturias, Miguel Ángel, 596, 618,
647, 812, 1086, 1121
Atanasiu, Victor, 45, 97, 159, 204,
205, 270, 285, 301, 342, 450,
486, 572, 578, 627, 708, 725,
743, 836, 956, 962, 980, 1159,
1164, 1166, 1178, 1184, 1258,
1279
Avram, Constantin, 127, 370, 764,
1277
Avram, Mircea, 121, 209, 368, 472,
1275
Avramescu, Lucian, 437, 451, 511,
738, 803, 1264

B

Bachelard, Gaston, 649, 667, 1055
Baconsky, A. E., 26, 71, 111, 536,
777, 803
Baconsky, Leon, 211, 358, 501, 562
Bacovia, George, 13, 49, 71, 154,
180, 188, 210, 215, 295, 297,
375, 382, 467, 488, 535, 614,
619, 638, 639, 647, 649, 670,
687, 705, 713, 715, 727, 728,
732, 780, 785, 799, 813, 833,
840, 844, 846, 936, 955, 956,
1014, 1050, 1070, 1078, 1175,
1217, 1240, 1246, 1248

Balaci, Alexandru, 35, 38, 55, 63,
79, 96, 152, 168, 190, 194, 203,
250, 274, 280, 311, 327, 330,
359, 388, 406, 407, 424, 428,
442, 446, 474, 484, 492, 547,
551, 555, 560, 605, 614, 615,
625, 634, 637, 652, 655, 702,
716, 722, 730, 774, 799, 810,
832, 850, 853, 881, 894, 948,
958, 1056, 1147, 1157, 1173,
1178, 1187, 1192, 1205, 1218,
1267

Balotă, Nicolae, 14, 22, 33, 43, 53,
64, 72, 78, 94, 117, 150, 159,
166, 167, 175, 181, 192, 202,
210, 228, 229, 236, 237, 249,
263, 271, 280, 284, 289, 301,
310, 312, 327, 353, 358, 377,
386, 398, 401, 408, 414, 426,
437, 440, 446, 447, 461, 464,
487, 500, 512, 517, 532, 550,
560, 563, 573, 575, 578, 588,
595, 600, 611, 615, 619, 628,
629, 648, 666, 669, 699, 702,
715, 729, 730, 732, 736, 742,
747, 763, 788, 824, 833, 854,
877, 884, 894, 909, 939, 948,
964, 1045, 1056, 1074, 1080,
1081, 1106, 1135, 1151, 1158,
1168, 1172, 1188, 1195, 1205,
1216, 1226, 1239, 1259, 1269

Balș, Teodor, 23, 93, 149, 412, 415,
424, 498, 530, 780, 863, 1102,
1122

Baltag, Cezar, 9, 21, 23, 90, 175,
214, 224, 261, 405, 518, 556,
622, 665, 691, 696, 704, 725,
732, 777, 809, 831, 842, 865,
956, 1035, 1041, 1069, 1076,
1122, 1251, 1253, 1259

Baltag, Nicolae, 87, 98, 128, 215,
243, 342, 370, 450, 473, 519,

538, 567, 571, 584, 600, 604,
 620, 623, 635, 657, 707, 712,
 720, 739, 753, 771, 831, 835,
 885, 915, 933, 954, 975, 989,
 1028, 1058, 1088, 1119, 1138,
 1178, 1198, 1216, 1233, 1277
 Balteș, Tudor, 243, 473, 738, 739,
 953
 Bantaș, Andrei, 139, 902, 1102
 Banu, Ion, 305, 663, 669
 Banuș, Maria, 26, 29, 78, 115, 158,
 221, 406, 408, 410, 415, 469,
 530, 537, 611, 670, 697, 771,
 777, 803, 808, 813, 815, 846,
 847, 853, 865, 894, 899, 1046,
 1077, 1104, 1121, 1122, 1128,
 1144, 1203
 Baranga, Aurel, 21, 22, 26, 41, 74,
 77, 87, 117, 139, 175, 176, 199,
 201, 236, 256, 272, 278, 297,
 336, 355, 400, 448, 498, 509,
 555, 566, 574, 592, 597, 609,
 759, 765, 770, 777, 778, 789,
 790, 791, 806, 832, 855, 866,
 920, 976, 1055, 1074, 1080,
 1134, 1138, 1173, 1228
 Barbilian, Dan, (v. Barbu, Ion) 432
 Barbu, Eugen, 12, 16, 20, 21, 34, 35,
 40, 45, 46, 58, 62, 68, 93, 167,
 170, 172, 175, 176, 177, 178, 180,
 181, 184, 187, 188, 189, 190,
 193, 194, 198, 199, 201, 202,
 210, 213, 219, 220, 223, 224,
 225, 227, 228, 230, 233, 235,
 238, 239, 243, 244, 251, 259,
 262, 271, 272, 377, 278, 279,
 280, 283, 288, 298, 299, 300,
 310, 316, 318, 335, 336, 339,
 340, 344, 353, 367, 369, 374,
 376, 400, 413, 415, 419, 431,
 433, 445, 450, 451, 453, 454,
 457, 463, 480, 493, 494, 507,
 532, 536, 537, 554, 555, 575,
 582, 583, 584, 590, 600, 601,
 610, 611, 613, 623, 638, 649,
 663, 671, 672, 677, 683, 688,
 689, 696, 700, 702, 708, 710,
 718, 720, 721, 724, 726, 730,
 744, 752, 754, 755, 756, 758,
 759, 765, 771, 772, 778, 784,
 785, 790, 794, 796, 803, 814,
 819, 822, 833, 834, 836, 842,
 845, 848, 864, 886, 887, 897,
 902, 915, 917, 918, 919, 925,
 932, 937, 963, 968, 972, 976,
 975, 982, 1012, 1042, 1069,
 1074, 1086, 1087, 1099, 1107,
 1119, 1128, 1152, 1154, 1157,
 1159, 1193, 1198, 1209, 1213,
 1214, 1216, 1220, 1221, 1222,
 1231, 1233, 1247, 1250, 1268,
 1269, 1270
 Barbu, Ion, 16, 75, 102, 139, 176,
 199, 203, 208, 228, 282, 309,
 331, 336, 337, 343, 381, 382,
 429, 430, 432, 461, 509, 541,
 610, 619, 644, 657, 670, 705,
 725, 728, 729, 732, 770, 813,
 834, 840, 846, 877, 911, 931,
 955, 956, 987, 1046, 1061, 1069,
 1082, 1094, 1172, 1175, 1202,
 1248, 1266
 Barbu, Marian, 38, 52, 175, 296,
 335, 547, 770, 1169
 Barbu, Nicolae, 17, 37, 41, 135, 173,
 253, 254, 332, 391, 491, 553,
 618, 668, 682, 704, 817, 827,
 1031, 1042, 1067, 1084, 1130,
 1212, 1244
 Barthes, Roland, 82, 163, 307, 1198
 Basarab, Neagoe, 325, 384, 646, 872
 Bădescu, Horia, 358, 427, 451, 484,
 732, 815, 1054, 1172, 1248, 1259
 Băduleasa, Ion, 564, 859, 1278

Băieșu, Ion, 77, 164, 197, 256, 263,
 271, 291, 304, 353, 360, 377,
 387, 400, 466, 493, 499, 556,
 566, 632, 633, 673, 734, 745,
 777, 864, 866, 885, 938, 1017,
 1035, 1041, 1042, 1056, 1069,
 1092, 1130, 1134, 1159, 1173,
 1174
 Băileșteanu, Fănuș, 148, 338, 435,
 1182
 Bălan, Ion Dodu, 8, 27, 48, 65, 68,
 122, 207, 244, 245, 263, 266,
 271, 289, 290, 300, 310, 313,
 353, 377, 384, 402, 444, 508,
 724, 790, 798, 856, 872, 874,
 921, 924, 965, 987, 1050, 1073,
 1099, 1156, 1198, 1222, 1227,
 1248
 Bălăeț, Dumitru, 43, 206, 234, 428,
 462, 561, 666, 888, 960, 987,
 1078, 1111, 1138, 1265, 1272
 Bălăiță, George, 7, 43, 63, 100, 158,
 286, 337, 777, 780, 832, 838,
 839, 890, 906, 922, 1100
 Bălcescu, Nicolae, 67, 94, 258, 297,
 303, 355, 666, 777, 791, 977,
 1054, 1146
 Bălu, Ion, 425, 513, 659, 1005, 1279
 Bănescu, Florin, 619, 680, 706, 920,
 931, 1188
 Bănulescu, Ștefan, 76, 273, 302,
 554, 638, 710, 724, 777, 796,
 803, 834, 845, 876, 877, 894,
 901, 939, 989, 1051, 1166, 1167,
 1169, 1267
 Bănuță, Ion, 70, 96, 144, 145, 162,
 179, 266, 306, 310, 322, 324,
 381, 403, 446, 449, 497, 530,
 547, 555, 614, 637, 678, 679,
 724, 725, 741, 780, 804, 832,
 837, 880, 889, 906, 935, 961,
 1000, 1017, 1036, 1044, 1046,
 1066, 1075, 1076, 1110, 1121,
 1122, 1160, 1164, 1172, 1253
 Băran, Vasile, 13, 71, 164, 207, 256,
 288, 324, 484, 500, 576, 593,
 624, 666, 745, 782, 820, 887,
 922, 937, 1019, 1121, 1223
 Bărbulescu, Anca, 9, 22, 138
 Bărbulescu, Marta, 462, 561, 960
 Bărbulescu, Simion, 660, 828, 1227
 Bărbuță, Margareta, 465, 650, 651,
 1022, 1023, 1024, 1026, 1056,
 1168, 1174
 Bărlădeanu, Victor, 71, 129, 203,
 230, 232, 357, 424, 461, 561,
 645, 848, 1102, 1265
 Bârna, Vlaicu, 50, 93, 149, 193, 288,
 310, 327, 447, 497, 530, 562,
 628, 777, 780, 804, 889, 1077,
 1102, 1122, 1146, 1204
 Beckett, Samuel, 155, 212, 939
 Bejan, Crăciun, 113, 229, 560, 845
 Bejancu, Gheorghe, 126, 567, 866,
 1277
 Beldeanu, Adrian, 21, 63, 255, 460,
 512, 794, 985, 1069, 1183, 1204,
 1213, 1248
 Beldeanu, Ion, 82, 255, 334, 517,
 1247
 Beligan, Radu, 33, 35, 387, 527,
 536, 608, 1000, 1100, 1154,
 1205, 1270
 Belii, Andrei, 150, 334, 463
 Beniuc, Mihai, 13, 16, 32, 35, 52,
 112, 118, 133, 156, 207, 209,
 210, 215, 217, 221, 238, 279,
 303, 310, 311, 314, 370, 381,
 382, 387, 408, 414, 424, 444,
 463, 469, 474, 476, 478, 483,
 488, 500, 509, 510, 530, 531,
 535, 571, 600, 609, 654, 670,
 687, 722, 732, 736, 739, 756,

759, 770, 777, 778, 790, 795,
 800, 805, 813, 815, 834, 837,
 846, 847, 850, 853, 854, 865,
 874, 881, 936, 960, 976, 977,
 978, 989, 992, 1001, 1004, 1006,
 1008, 1016, 1017, 1034, 1054,
 1056, 1069, 1077, 1081, 1102,
 1111, 1121, 1122, 1129, 1160,
 1204, 1220, 1225, 1253, 1278
 Berceanu, Patrel, 449, 483, 1249
 Berlogea, Ileana, 74, 648, 750
 Bezdechi, Ștefan, 84, 361, 438, 574,
 669
 Bianu, Ion, 923, 963, 987
 Bibescu, Martha, 115, 425
 Bibicioiu, Victor, 140, 298, 609
 Bittel, Adriana, 745, 904, 1044, 1149
 Bițică, Dan Alexandru, 707, 764,
 809, 1164
 Blaga, Dorli, 706, 763, 886, 923,
 1100
 Blaga, Lucian, 8, 11, 41, 54, 63, 102,
 103, 112, 114, 126, 140, 158,
 174, 176, 178, 180, 188, 205,
 210, 215, 221, 242, 255, 256,
 258, 296, 297, 331, 343, 357,
 370, 384, 399, 406, 412, 436,
 461, 462, 464, 472, 484, 488,
 500, 528, 577, 584, 590, 592,
 601, 606, 616, 619, 626, 637,
 656, 663, 667, 670, 683, 687,
 695, 705, 706, 724, 730, 732,
 736, 740, 750, 751, 762, 763,
 770, 780, 790, 799, 813, 814,
 834, 839, 840, 846, 851, 861,
 868, 886, 890, 911, 923, 930,
 939, 943, 945, 946, 952, 955, 956,
 958, 987, 989, 1008, 1012, 1015,
 1050, 1052, 1053, 1055, 1069,
 1172, 1079, 1100, 1175, 1180,
 1202, 1221, 1231, 1236, 1248,
 1254, 1255, 1260, 1266, 1268
 Blandiana, Ana, 9, 27, 95, 120, 230,
 261, 263, 271, 278, 353, 377,
 405, 447, 448, 468, 479, 514,
 536, 556, 687, 691, 704, 729,
 732, 745, 765, 773, 777, 809,
 813, 832, 834, 847, 865, 874,
 906, 965, 977, 981, 989, 990,
 992, 993, 996, 1008, 1012, 1017,
 1020, 1041, 1044, 1045, 1074,
 1080, 1102, 1106, 1127, 1152,
 1177, 1188, 1221, 1226, 1242,
 1249, 1270
 Blecher, Max, 37, 57, 81, 877, 948
 Bobrowski, Johannes, 189, 977,
 1012, 1055
 Boca Bordei, Ramona, 554, 582,
 601, 897
 Boeriu, Eta, 36, 145, 238, 469, 484,
 501, 547, 628, 648, 649, 681,
 697, 747, 796, 1083
 Bogdan, Lucia, 69, 86, 88, 160, 188,
 266, 299, 305, 420, 435, 579,
 880, 1188
 Bogdan-Duică, Gheorghe, 359, 729,
 855
 Bogza, Geo, 15, 20, 45, 52, 98, 143,
 188, 194, 202, 210, 261, 273,
 332, 361, 362, 422, 457, 474,
 512, 537, 559, 593, 643, 646,
 685, 700, 721, 765, 774, 777,
 803, 809, 829, 842, 923, 972,
 974, 975, 1014, 1019, 1138,
 1054, 1070, 1177, 1187, 1207,
 1208, 1219, 1222, 1228, 1231
 Boitor, George, 345, 452, 713, 777,
 953
 Bolintineanu, Dimitrie, 71, 297, 344,
 355, 444, 463, 784, 1088, 1180
 Borbély, Ștefan, 528, 728, 1259
 Bordeianu, Mihai, 581, 823, 913
 Borges, Jorge Luis, 207, 278, 352
 Boșca, Teodor, 529, 667, 796, 873

Botez, Alice, 146, 423, 1242
 Botez, Demostene, 92, 156, 183,
 248, 476, 488, 500, 700, 716,
 774, 777, 844
 Botta, Dan, 7, 390, 590, 1069
 Botta, Emil, 46, 94, 263, 271, 279,
 315, 317, 332, 353, 377, 413,
 414, 450, 458, 499, 534, 590,
 623, 679, 743, 846, 865, 989,
 1222
 Boureanu, Radu, 83, 87, 114, 150,
 166, 168, 190, 203, 207, 327,
 358, 359, 372, 389, 405, 448,
 504, 507, 530, 548, 555, 637,
 653, 731, 775, 777, 803, 880,
 932, 962, 1006, 1120, 1203,
 1269, 1278
 Brad, Ion, 9, 26, 31, 53, 115, 297,
 339, 353, 370, 383, 425, 624,
 670, 729, 736, 770, 790, 865,
 904, 1138, 1152, 1154, 1180,
 1184, 1212, 1223, 1242, 1270
 Bradbury, Ray, 126, 243, 1193
 Bradu, Mircea, 33, 112, 237, 352,
 566, 652, 729, 845, 1260
 Braga, Mircea, 121, 209, 300, 627,
 656, 737, 858, 952, 1056, 1174
 Brahaș, Cornel, 365, 369, 861, 1056
 Bratoloveanu, Liviu, 209, 577, 593,
 1102, 1185
 Bratu, Savin, 142, 192, 293, 439,
 481, 628, 683, 705, 727
 Brauner, Harry, 443, 695, 771, 933
 Brădățeanu, Virgil, 94, 286, 665, 755
 Breazu, Ion, 359, 1050, 1260
 Breban, Nicolae, 14, 78, 224, 242,
 243, 451, 464, 671, 948, 1102
 Brecht, Bertolt, 40, 56, 210, 317,
 467, 712, 770, 977, 1012, 1177
 Breitenhofer, Anton, 354, 400, 407,
 623, 677, 744, 807, 1042, 1070,
 1103, 1142, 1154, 1206, 1261
 Breslașu, Marcel, 399, 423, 476, 610
 Brezianu, Andrei, 235, 463, 646, 853
 Brumaru, A. I., 100, 106, 218, 344,
 932, 1031, 1045106
 Brumaru, Emil, 164, 235, 285, 317,
 414, 427, 428, 458, 493, 502,
 513, 518, 535, 562, 641, 682,
 733, 751, 796, 995, 1011
 Bucșa, Petre, 484, 713, 949, 953
 Bucur, Marin, 93, 113, 199, 209,
 492, 517, 672, 833, 987
 Bucuroiu, Valeriu, 497, 803, 960,
 1017, 1146
 Budai-Deleanu, Ion, 286, 351, 390,
 513, 550, 589, 674, 845, 906,
 1001, 1018, 1089, 1234, 1236,
 1254
 Buduca, Ioan, 186, 322, 351, 728,
 936, 1221
 Bugariu, Voicu, 92, 98, 99, 106, 108,
 129, 134, 193, 214, 218, 344,
 408, 424, 452, 507, 511, 548,
 616, 641, 753, 758, 762, 773,
 795, 799, 822, 915, 981, 1164,
 1195, 1214, 1224, 1226, 1250
 Bulgăr, Gh., 14, 177, 198, 250, 461,
 548, 661, 867, 903, 958, 962,
 1067, 1075, 1172
 Bulhardt, Franz Johannes, 530, 678,
 1102, 1122
 Bureriu, Lucian, 713, 977, 986, 1005
 Butnaru, Aurel, 138, 223, 576, 593,
 599, 678, 1140
 Butor, Michel, 212, 236, 457, 616,
 884
 Buzea, Constanța, 27, 78, 96, 112,
 120, 167, 203, 238, 261, 266,
 275, 277, 283, 317, 340, 353,
 358, 402, 447, 448, 479, 518,
 530, 556, 565, 584, 638, 709,
 724, 741, 756, 789, 803, 832,

847, 919, 936, 960, 1040, 1110,
1111, 1162, 1247, 1249
Buzura, Augustin, 14, 24, 30, 284,
382, 451, 464, 672, 680, 728,
747, 752, 771, 777, 822, 834,
844, 884, 896, 901, 934, 955,
962, 1022, 1023, 1026, 1028,
1041, 1043, 1048, 1055, 1057,
1091, 1104, 1136, 1152, 1222,
1224, 1251, 1252, 1276

C

Cacoveanu, Viorel, 94, 592, 596,
757, 1276
Camilar, Eusebiu, 686, 795, 854,
1128
Cantemir, Dimitrie, 7, 58, 108, 118,
138, 165, 210, 255, 258, 295,
360, 455, 463, 632, 813, 1212
Caproșu, Ioan, 173, 333, 397, 598,
896
Caragiale, Ion Luca, 41, 59, 67, 91,
113, 138, 142, 174, 210, 227,
239, 278, 325, 331, 336, 342,
343, 360, 392, 472, 467, 480,
500, 554, 563, 618, 633, 638,
646, 648, 654, 695, 715, 734,
749, 750, 769, 795, 814, 941,
952, 853, 987, 891, 917, 920,
979, 1011, 1048, 1095, 1141,
1119, 1131, 1137, 1179, 1191,
1218, 1236, 1248, 1279
Caragiale, Mateiu, 92, 113, 205,
208, 300, 455, 461, 638, 644,
661, 920, 1065, 1072, 1268
Caraion, Ion, 9, 156, 262, 271, 274,
307, 353, 377, 415, 494, 520,
524, 530, 549, 687, 696, 803,
815, 833, 846, 847, 865, 939,
1035, 1041, 1047, 1069, 1099,
1121, 1177, 1188, 1194, 1259

Carandino, Nicolae, 327, 360, 697,
828, 954
Carianopol, Virgil, 14, 15, 115, 234,
370, 424, 593, 614, 646, 683,
863, 961, 1017, 1084, 1102,
1110, 1185, 1228, 1237, 1265
Cartianu, Ana, 424, 484, 647, 1042,
1054, 1070, 1268
Cartoian, Nicolae, 62, 384, 459, 479,
672, 1002
Cassian, Nina, 72, 79, 105, 112, 161,
189, 272, 289, 430, 448, 455,
465, 498, 509, 510, 530, 563,
575, 586, 614, 634, 679, 732,
738, 777, 789, 813, 846, 865,
874, 886, 1001, 1087, 1121,
1179, 1184, 1251
Catană, Gh., 288, 297, 377, 725,
837, 1164
Cazimir, Otilia, 48, 154, 670, 686,
914, 969
Căliman, Călin, 86, 105, 204, 223
Călin, Constantin, 40, 100, 638, 838
Călin, Liviu, 21, 41, 84, 93, 157,
176, 199, 255, 278, 297, 316,
317, 399, 402, 406, 413, 417,
430, 492, 536, 576, 582, 602,
613, 622, 643, 664, 915, 1231
Călin, Vera, 9, 59, 111, 548, 1185
Călinescu, Al., 29, 38, 82, 91, 106,
155, 198, 212, 227, 254, 265,
277, 294, 332, 350, 369, 411,
443, 458, 504, 598, 621, 641,
769, 1009, 1049, 1109
Călinescu, G., 18, 37, 41, 54, 65, 74,
83, 93, 96, 97, 100, 101, 105,
109, 111, 138, 139, 163, 174,
187, 198, 199, 210, 227, 228,
242, 265, 298, 302, 303, 309,
325, 331, 338, 343, 347, 355,
361, 364, 391, 393, 395, 396,
398, 413, 418, 430, 439, 451,

457, 459, 461, 462, 463, 488,
 492, 493, 503, 504, 536, 560,
 566, 574, 586, 587, 590, 601,
 602, 603, 604, 605, 609, 610,
 611, 612, 613, 614, 618, 619,
 622, 623, 625, 629, 631, 633,
 637, 641, 642, 643, 646, 648,
 649, 659, 664, 665, 670, 671,
 672, 675, 685, 686, 687, 688,
 690, 702, 705, 719, 720, 721,
 725, 726, 730, 731, 746, 754,
 764, 765, 777, 790, 799, 801,
 810, 813, 814, 820, 822, 833,
 839, 842, 851, 864, 873, 877,
 884, 907, 912, 919, 924, 931,
 937, 938, 943, 956, 972, 983,
 989, 990, 996, 997, 1012, 1019,
 1054, 1074, 1077, 1087, 1088,
 1091, 1110, 1118, 1119, 1133,
 1134, 1137, 1159, 1161, 1169,
 1172, 1179, 1194, 1221, 1226,
 1231, 1232, 1248, 1257, 1268,
 1270
 Călinescu, Matei, 105, 137, 224,
 263, 271, 353, 377, 565
 Căpeț, Ion, 127, 243, 473, 567, 657,
 739, 863, 953, 1058
 Căprariu, Al., 14, 35, 512, 592, 628,
 747, 762, 804, 926, 1050, 1054,
 1276
 Câmpeanu, Titi George, 519, 542,
 575
 Cârdea, Virgil, 7, 643, 694, 957,
 1106, 1071, 1180, 1191, 1218
 Cârdoveanu, Hristu, 39, 81, 97,
 269, 276, 450, 558, 595, 622,
 673, 679, 753, 911, 924, 1011,
 1048, 1062
 Cârnci, Radu, 13, 15, 93, 149, 193,
 206, 242, 278, 281, 308, 325,
 351, 385, 405, 498, 511, 530,
 565, 567, 590, 628, 648, 661,
 665, 697, 716, 730, 745, 770,
 777, 803, 838, 857, 863, 880,
 906, 921, 977, 1004, 1017, 1054,
 1075, 1077, 1102, 1194, 1203
 Celan, Paul, 79, 112, 273, 465
 Celarianu, Mihail, 274, 287, 310,
 376
 Cernat, Mihai, 48, 88, 144, 162, 188,
 205, 266, 282, 305, 402, 435,
 550, 596, 616, 667, 748, 982
 Cerneț, Laurențiu, 626, 794, 897,
 931, 977, 986, 1031, 1146
 Cesereanu, Domițian, 235, 550, 700,
 960, 1226
 Cetea, Doina, 79, 484, 762, 804,
 948, 1273
 Chendi, Ilarie, 286, 1005, 1234
 Chifu, Gabriel, 29, 146, 483, 724,
 1050, 1131, 1141
 Chimet, Iordan, 648, 989, 1106
 Chinezu, Ion, 427, 788, 947, 953
 Chioralia, Constantin, 527, 961,
 1146
 Chiriac, Ion, 288, 504, 1131, 1157
 Chirilă, George, 255, 310, 405, 762,
 906, 920, 1132, 1237
 Chiriță, Constantin, 78, 85, 129, 162,
 163, 272, 287, 317, 321, 360,
 405, 420, 496, 548, 626, 759,
 770, 777, 778, 806, 864, 875,
 888, 903, 922, 963, 969, 1005,
 1017, 1041, 1043, 1056, 1269
 Chitic, Cornel, 734, 1146, 1173
 Chițimia, Ion C., 14, 47, 93, 192,
 327, 509, 593, 1068
 Chiuzbaian, Gabriel Iosif, 209, 778,
 497, 1103
 Chivu, Gheorghe, 53, 460, 499
 Ciachir, Dan, 211, 339, 423, 914
 Ciobanu, Mircea, 21, 635, 705, 715,
 726, 733, 844, 1058, 1091, 1170,
 1249

Ciobanu, Nicolae, 18, 44, 141, 146,
 202, 301, 308, 382, 400, 404,
 445, 452, 576, 604, 698, 720,
 753, 885, 915, 916, 933, 934,
 979, 986, 1018, 1135, 1137,
 1186, 1224, 1250
 Ciobanu, Radu, 89, 97, 126, 189,
 212, 225, 349, 511, 794, 961,
 1048, 1146, 1231
 Ciocârlie, Livius, 88, 284, 307, 986,
 1198, 1225, 1247
 Ciocov, Vladimir, 307, 713, 746,
 941, 986, 1005, 1042, 1184, 1247
 Cioculescu, Barbu, 32, 93, 209, 623,
 637, 746, 940
 Cioculescu, Șerban, 7, 9, 12, 14, 18,
 30, 32, 33, 43, 47, 51, 52, 62, 63,
 68, 74, 78, 84, 91, 105, 109, 141,
 147, 150, 158, 165, 181, 190,
 229, 259, 261, 269, 272, 279,
 280, 284, 287, 300, 309, 318,
 323, 325, 327, 337, 342, 359,
 368, 376, 386, 398, 400, 407,
 414, 419, 424, 425, 431, 438,
 445, 460, 461, 474, 484, 485,
 492, 493, 499, 503, 509, 514,
 531, 548, 555, 574, 577, 578,
 586, 594, 614, 627, 663, 665,
 679, 699, 706, 714, 728, 745,
 746, 751, 763, 783, 809, 822,
 833, 845, 877, 888, 890, 891,
 907, 920, 923, 927, 941, 963,
 968, 978, 979, 998, 1006, 1012,
 1019, 1043, 1045, 1048, 1072,
 1077, 1078, 1097, 1106, 1113,
 1124, 1131, 1148, 1188, 1204,
 1206, 1214, 1220, 1224, 1236,
 1239, 1279
 Cionoff, Șerban, 711, 819, 1184
 Ciopraga, Constantin, 95, 199, 254,
 273, 286, 305, 310, 317, 342,
 343, 401, 402, 413, 436, 448,
 453, 487, 492, 537, 566, 579,
 637, 664, 683, 700, 777, 833,
 837, 1043, 1112, 1156
 Cipariu, Timotei, 8, 262, 271, 377,
 738
 Cistelecan, Al., 351, 458, 459, 1049
 Ciucă, Valentin, 19, 198, 498, 1067
 Ciuraru, Emil, 53, 284, 1045
 Ciurunga, Andrei, 126, 582, 677,
 875, 965, 1112
 Clenciu, Alexandru, 509, 593, 805,
 922
 Cocea, Dina, 33, 152, 359, 537, 1173
 Cocea, N. D., 32, 52, 89, 206, 209,
 255, 288, 355, 649, 909, 1228
 Cocora, Ion, 49, 104, 125, 159, 228,
 291, 332, 369, 441, 465, 484,
 550, 629, 716, 747, 815, 906,
 910, 1042, 1128, 1260
 Cojocar, Constantin, 104, 222, 347
 Colin, Vladimir, 424, 474, 530, 593,
 732, 1044
 Colomieț, Ileana, 21, 282, 509, 510,
 555, 650
 Comănescu, Denisa, 698, 706, 804
 Comșa, Ioan, 11, 84, 311, 1208,
 1267
 Condurache, Val, 32, 83, 106, 226,
 265, 334, 349, 457, 557, 641,
 727, 843, 938, 1048, 1167, 1258
 Constantin, Radu-Maria, 466, 649,
 652, 949, 1174, 1271
 Constantin, Ilie, 18, 75, 97, 114, 224
 Constantin, Mircea, 186, 351, 458,
 560, 844, 1049, 1259
 Constantinescu, Ion, 175, 283, 429,
 453, 715, 749, 750, 769, 795,
 838, 952, 1067, 1179, 1191, 1236
 Constantinescu, Mircea, 325, 430,
 603, 680, 867, 868, 891
 Constantinescu, Pompiliu, 18, 83,
 105, 109, 161, 279, 323, 398,

404, 436, 494, 823, 829, 843,
 854, 900, 908, 1083, 1133, 1216
 Constantinescu, Radu, 204, 712,
 1103
 Constantinescu, Vasile, 155, 254,
 389, 430, 491, 770, 804, 829,
 1029, 1065, 1067, 1213
 Constantinescu-Pitești, Maria, 31,
 98, 214, 725, 1163, 1164
 Constantiniu, C. N., 17, 113, 1218
 Constantiniu, Cristina, 117, 467,
 563, 652, 734, 1174, 1271
 Contea, Maria, 76, 1070, 1234
 Corbea, Andrei, 26, 265, 937, 1112
 Corbea, Dumitru, 77, 196, 530, 1122
 Corbu, George, 357, 682, 731
 Cordun, Miron, 270, 280, 309, 351,
 617, 837, 1164
 Corlaci, Ben, 78, 255, 284, 374,
 666, 671, 685, 724, 777, 846,
 1017, 1036, 1041, 1067, 1122,
 1177, 1190, 1220, 1232
 Cornea, Paul, 234, 263, 271, 327,
 353, 377, 406, 492, 509, 833,
 867, 1089, 1159
 Coroiu, Constantin, 154, 294, 332,
 704, 727, 840, 984, 1253
 Cosașu, Radu, 9, 34, 64, 65, 105,
 160, 223, 230, 283, 300, 347,
 414, 445, 583, 603, 620, 635,
 672, 674, 684, 706, 753, 823,
 853, 932, 965, 975, 981, 1020,
 1031, 1087, 1188, 1198, 1222
 Cosma, Anton, 106, 369, 567, 667
 Costea, Ioan, 311, 370, 678, 1277
 Costin, Calistrat, 83, 100, 103, 105,
 106, 137, 219, 221, 346, 454,
 550, 617, 639, 727, 738, 780,
 838, 1165
 Coșbuc, George, 115, 210, 306, 308,
 429, 445, 463, 484, 595, 671,
 736, 740, 766, 789, 855, 1020,
 1069, 1137, 1217, 1264
 Coșovei, Traian, 77, 118, 576, 684,
 696, 757, 798, 829, 857, 887,
 973, 976, 1054, 1076
 Coteanu, Ion, 88, 163, 250, 259, 272,
 280, 376, 419, 577
 Cotruș, Ovidiu, 92, 113, 115, 461,
 644, 729
 Covaci, Aurel, 156, 189, 327, 702,
 731, 1042, 1102
 Covaliu, Brăduț, 700, 1142, 1154
 Cozma, George Florin, 27, 128, 129,
 245, 246, 247, 473, 567, 657,
 680, 707, 714, 739, 744, 808, 863,
 938, 953, 954, 966, 1058, 1062,
 1178, 1277
 Crama, Mihail, 33, 159, 161, 165,
 303, 479, 626
 Crăsnaru, Daniela, 97, 562, 678,
 731, 781
 Crânguleanu, Ion, 71, 491, 887,
 1012, 1122, 1145, 1018, 1198
 Creangă, Ion, 41, 67, 116, 138, 174,
 210, 227, 255, 331, 343, 436,
 456, 599, 607, 632, 645, 646,
 654, 704, 833, 839, 853, 882,
 1042, 1070, 1152, 1248, 1257,
 1258
 Creția, Petru, 305, 663, 669
 Crețu, Vasile, 88, 554, 770, 1247
 Crețulescu, Ioana, 106, 129, 130,
 273, 487, 514, 569, 628, 660,
 867, 954, 1062, 1279
 Crevedia, Nicolae, 593, 614, 961
 Cristea, Dan, 24, 26, 30, 142, 202,
 203, 277, 309, 438, 519, 538,
 571, 572, 584, 600, 620, 635,
 674, 685, 707, 720, 747, 772,
 795, 799, 831, 877, 884, 998,
 1014, 1072, 1088, 1091, 1119,

- 1138, 1159, 1198, 1216, 1233,
1235, 1250
- Cristea, Valeriu, 12, 52, 75, 92, 165,
197, 208, 224, 286, 337, 338,
407, 440, 456, 459, 500, 531,
595, 627, 680, 715, 750, 764,
822, 829, 852, 878, 882, 908,
923, 933, 934, 938, 956, 963,
964, 989, 999, 1006, 1007, 1014,
1032, 1033, 1045, 1078, 1105,
1126, 1207, 1222, 1226, 1240,
1241
- Cristescu, Luiza, 37, 44, 63, 78, 97,
210, 226, 277, 327, 345, 412,
432, 451, 621, 643
- Cristofor, Ion, 728, 845, 1259
- Cristoiu, Ion, 26, 87, 162, 351, 379,
447
- Crișan, Constantin, 149, 151, 214,
444, 449, 664, 673, 697, 725, 824
- Crohmalniceanu, Ovid S., 16, 35, 46,
62, 65, 69, 89, 115, 129, 142,
224, 272, 338, 398, 405, 492,
513, 524, 577, 586, 593, 644,
648, 697, 730, 799, 800, 833,
845, 885, 911, 1017, 1022, 1023,
1024, 1026, 1027, 1089, 1113,
1114, 1178, 1179, 1187, 1189,
1205, 1222, 1224, 1231, 1238,
1268
- Croitoru, Andrei, 10, 28, 283
- Cruceană, Ion, 33, 162, 962
- Cruceanu, Mihail, 156, 287, 326,
530, 848, 1102, 1122, 1142
- Cubleșan, Constantin, 35, 168, 211,
286, 409, 562, 640, 747, 762,
804, 844, 952, 1172, 1233, 1276
- Culcer, Dan, 64, 83, 105, 125, 129,
221, 277, 341, 370, 424, 430,
472, 560, 659, 788, 1177, 1276
- Curticeanu, Mircea, 352, 359, 845,
1050
- Cusin, Adi, 405, 437, 677, 878, 883,
896, 899, 960, 977, 1045, 1067
- Cuza, Constantin, 12, 99, 218
- D**
- Damaschin, Dan, 321, 351, 451, 460,
936
- Damian, George, 82, 157, 334, 412,
670, 678, 922, 1067, 1086
- Damian, Nicolae, 91, 283, 324, 454,
526, 671, 831
- Damian, S., 23, 65, 224, 234, 351,
578, 586, 625, 675, 833, 843,
844, 845, 924, 1208
- Dan, Pavel, 319, 441, 443, 825,
1028, 1062, 1128
- Dan, Sergiu, 30, 78, 805
- Daniel, Paul, 91, 578, 610, 697, 746,
1185
- Dascal, Mihai, 22, 89, 154, 398, 542,
906
- Dascălu, Crișu, 88, 382, 404, 986,
1230, 1247
- Datcu, Iordan, 156, 384, 476, 855
- Davideanu, Ion, 228, 460, 770, 1153,
1208
- Davidoglu, Mihail, 166, 385, 780,
1146
- Davidovici, Doru, 128, 245, 700,
706, 714, 809, 931, 937, 954,
1153, 1235
- Dâncu, Vasile, 49, 407, 430, 496,
825, 1046, 1107
- Deal, Alexandru, 163, 626, 794, 804,
931, 986, 1042
- Delavrancea, Cella, 310, 405, 524
- Demetrius, Lucia, 13, 209, 474, 890,
900, 1271
- Densusianu, Ovid, 14, 16, 29, 34, 47,
125, 160, 179, 303, 325, 549,
578, 642

- Deșliu, Dan, 10, 13, 146, 288, 497, 530, 637, 647, 664, 697, 708, 710, 740, 777, 780, 804, 922, 1017, 1036, 1044, 1067, 1086, 1122, 1146
- Deșliu, Valentin, 492, 582, 874, 935, 936, 1121, 1253
- Diaconescu, Crenguța, 265, 277, 399, 528, 1213
- Diaconescu, Ioana, 697, 1017, 1101
- Dianu, Ion, 49, 922, 961, 1253
- Dima, Al., 9, 17, 42, 58, 59, 97, 105, 115, 121, 158, 172, 176, 192, 193, 205, 248, 249, 276, 287, 316, 326, 391, 392, 394, 396, 398, 444, 492, 509, 536, 548, 552, 560, 579, 580, 601, 613, 631, 683, 765, 1077, 1080, 1102, 1103, 1105, 1106, 1132, 1185, 1194, 1201, 1226, 1230, 1270
- Dima, Valentina, 154, 230, 683, 1111, 1265
- Dima-Drăgan, Corneliu, 154, 165, 270, 656, 697, 713
- Dimisianu, Gabriel, 31, 51, 76, 141, 148, 191, 270, 289, 301, 310, 385, 412, 426, 487, 499, 513, 549, 595, 627, 698, 699, 715, 745, 799, 809, 823, 891, 924, 946, 976, 980, 989, 992, 1007, 1019, 1041, 1079, 1102, 1113, 1149, 1188, 1224, 1238, 1251
- Dimitriu, Daniel, 83, 106, 225, 288, 349, 451, 456, 557, 641, 727, 842, 937, 1047, 1065, 1167, 1257
- Dimoftache, Florin, 104, 345, 839
- Dimov, Leonid, 7, 9, 76, 141, 158, 203, 210, 243, 311, 352, 358, 463, 509, 514, 529, 536, 565, 622, 626, 667, 691, 712, 728, 729, 732, 847, 865, 939, 947, 960, 977, 989, 1011, 1019, 1056, 1079, 1099, 1168, 1191, 1265
- Dincă, Ștefan, 698, 706, 832
- Dinescu, Mircea, 430, 483, 530, 592, 804, 1004, 1011, 1146
- Dinu, Gheorghe (vezi, Roll, Stephan), 512, 561, 762
- Dobrescu, Al., 37, 83, 106, 226, 265, 288, 341, 404, 457, 557, 642, 726, 843, 938, 1048, 1167, 1258
- Dobrogeanu-Gherea, Constantin, 165, 312, 435, 579, 657, 895, 983, 1089
- Dodu-Bălan, Ion, 8, 27, 48, 65, 68, 122, 207, 244, 245, 263, 266, 271, 182, 289, 290, 300, 310, 313, 353, 377, 384, 402, 444, 508, 724, 790, 798, 856, 874, 921, 924, 965, 987, 1050, 1073, 1099, 1156, 1198, 1222, 1227, 1248
- Doinaș, Ștefan Aug., 10, 27, 43, 49, 77, 78, 96, 112, 115, 129, 145, 170, 214, 215, 216, 221, 235, 246, 273, 373, 399, 404, 405, 440, 441, 456, 511, 518, 530, 565, 569, 614, 634, 643, 644, 646, 648, 656, 664, 665, 670, 714, 725, 729, 732, 745, 777, 789, 793, 823, 827, 828, 865, 915, 921, 939, 940, 941, 968, 979, 986, 1019, 1041, 1049, 1050, 1054, 1093, 1102, 1107, 1111, 1122, 1145, 1146, 1163, 1178, 1179, 1184, 1198, 1244, 1253, 1267, 1279
- Dolângă, Nicolae, 496, 582, 615, 986
- Domokos Géza, 579, 638, 758, 806, 1123
- Dorcescu, Eugen, 15, 21, 49, 89, 145, 163, 283, 382, 404, 423,

496, 554, 683, 705, 883, 897,
 931, 986, 1069, 1110, 1132,
 1146, 1194
 Dragomir, Miĥu, 362, 400, 402, 415,
 424, 441, 475, 549, 668, 708,
 722, 739, 754, 780, 789, 865,
 1222
 Dragomirescu, Mihail, 87, 398, 404,
 802, 996
 Dragoș, Nicolae, 26, 33, 78, 129,
 184, 188, 234, 268, 278, 299,
 357, 484, 530, 537, 560, 561,
 637, 644, 678, 708, 709, 714,
 724, 745, 756, 781, 832, 848,
 888, 906, 919, 920, 922, 931,
 953, 960, 972, 976, 977, 1004,
 1016, 1018, 1051, 1070, 1076,
 1081, 1082, 1102, 1122, 1123,
 1128, 1134, 1157, 1160, 1173,
 1178, 1179, 1195, 1196, 1209,
 1210, 1225, 1263, 1265, 1266,
 1277
 Dragu, Petre, 945, 1184, 1265
 Drăgan, Iosif Constantin, 150, 166,
 434, 624, 668
 Drăgan, Mihai, 37, 63, 102, 154,
 197, 254, 276, 440, 552, 557,
 558, 598, 632, 662, 838, 1010,
 1031, 1042, 1067, 1084, 1105,
 1164, 1165, 1191
 Drăgan, Mircea, 347, 435, 517
 Drăgănoiu, Ion, 15, 85, 152, 259,
 713, 757, 779, 842
 Drăgoi, Dragoș, 127, 739, 1277
 Drumur, George, 626, 713, 986,
 1005, 1146, 1184
 Ducea, Valeria, 117, 237, 360, 466,
 563, 1056, 1174, 1271
 Duda, Virgil, 9, 32, 94, 97, 338, 472,
 822
 Dugneanu, Paul, 211, 506, 831, 933,
 1015
 Duicu, Serafim, 106, 126, 559, 578,
 729, 863, 953, 1012, 1107, 1276
 Duma, Dana, 95, 212, 321, 508, 728
 Dumbravă, Nicolae, 126, 370, 473,
 657, 739, 863, 1016, 1058, 1277
 Dumbrăveanu, Anghel, 21, 29, 77,
 79, 89, 222, 226, 283, 293, 406,
 412, 511, 565, 678, 705, 713,
 718, 740, 745, 806, 897, 977,
 986, 1005, 1011, 1017, 1035,
 1036, 1041, 1067, 1069, 1086,
 1111, 1132, 1146, 1184, 1259,
 1269, 1270, 1272
 Dumitrescu, Aurel, 121, 364, 469,
 497, 1077
 Dumitrescu, Geo, 60, 99, 159, 166,
 175, 288, 319, 323, 405, 430,
 445, 481, 493, 494, 499, 511,
 514, 519, 534, 572, 594, 659,
 687, 722, 738, 740, 743, 756,
 777, 803, 815, 833, 842, 846,
 865, 892, 938, 1017, 1047, 1050,
 1108, 1160, 1161, 1222
 Dumitrescu-Bușulenga, Zoe, 9, 33,
 59, 75, 78, 93, 94, 95, 97, 115,
 18, 138, 140, 150, 198, 209, 237,
 238, 256, 259, 272, 280, 326,
 376, 383, 438, 448, 492, 516,
 517, 536, 537, 547, 548, 556,
 579, 580, 602, 611, 612, 613,
 633, 657, 661, 683, 717, 718,
 731, 738, 745, 759, 766, 771,
 775, 778, 788, 805, 833, 879,
 925, 950, 959, 968, 999, 1001,
 1103, 1106, 1125, 1128, 1135,
 1148, 1182, 1201, 1204
 Dumitriu, Dana, 31, 76, 106, 148,
 191, 270, 286, 384, 426, 486,
 499, 549, 578, 615, 636, 666,
 699, 746, 763, 785, 809, 878,
 896, 908, 934, 964, 1006, 1045,
 1105, 1149, 1185, 1225, 1277

Dumitru, Ion M., 139, 148, 159, 198,
217, 437, 449, 504, 548, 624,
680, 696, 762, 837, 906, 953,
998, 1017, 1036, 1044, 1076,
1146, 1249, 1277
Dumitru, Radu, 78, 385, 527, 555,
652
Duță, Marcel, 93, 94, 150, 165, 438,
664, 1119, 1126
Duțescu, Dan, 327, 512, 731
Duțescu, Mihai, 33, 646, 946, 1266
Duțu, Alexandru, 37, 401, 426, 879

E

Eftimiu, Victor, 53, 94, 150, 235,
237, 286, 355, 448, 484, 670,
714, 741, 762, 780, 789, 902,
939, 1005, 1109
Eisenburger, Eduard, 400, 537, 608,
757, 1154
Ekström, Per Olof, 164, 1087, 1188
Eliade, Dumitru, 279, 319, 413, 445,
505, 518
Eliade, Mircea, 8, 84, 158, 205, 256,
257, 601, 647, 654, 662, 721,
1092
Emandi, Barbu Alexandru, 149, 698,
805, 1188
Eminescu, Mihai, 9, 20, 34, 36, 37,
38, 40, 41, 43, 44, 45, 50, 52, 54,
63, 70, 74, 95, 96, 100, 101, 102,
113, 118, 134, 138, 160, 165,
174, 176, 178, 193, 197, 198,
210, 215, 217, 227, 238, 259,
267, 275, 284, 295, 302, 303,
308, 313, 325, 331, 343, 350,
355, 357, 361, 392, 396, 424,
430, 438, 439, 443, 456, 458,
461, 474, 479, 484, 492, 518,
528, 540, 562, 574, 577, 580,
588, 589, 590, 594, 596, 595,
598, 599, 600, 602, 603, 607,

609, 610, 612, 614, 616, 619,
625, 642, 643, 646, 647, 654,
659, 661, 662, 663, 672, 687,
732, 743, 746, 747, 762, 768, 775,
813, 814, 825, 833, 834, 839,
840, 841, 853, 854, 858, 868,
877, 899, 903, 910, 914, 915,
916, 943, 944, 956, 957, 981,
984, 985, 987, 994, 1000, 1001,
1006, 1010, 1012, 1019, 1029,
1030, 1031, 1035, 1036, 1041,
1043, 1044, 1046, 1053, 1057,
1062, 1066, 1067, 1069, 1074,
1075, 1082, 1084, 1089, 1105,
1119, 1127, 1137, 1148, 1172,
1174, 1175, 1180, 1183, 1221,
1224, 1229, 1232, 1241, 1246,
1248, 1254, 1255, 1256, 1257
Ene, Virgiliu, 89, 148, 1006
Enescu, Radu, 9, 34, 63, 112, 278,
317, 352, 386, 559, 567, 644,
729, 845, 939, 1260, 1268
Escarpit, Robert, 146, 166, 824, 829
Everac, Paul, 19, 33, 88, 117, 139,
181, 212, 237, 305, 306, 343,
398, 413, 467, 564, 597, 664,
777, 790, 798, 855, 866, 1130,
1134, 1146, 1173

F

Façon, Nina, 628, 833, 1187
Faifer, Florin, 19, 135, 253, 332,
411, 632, 726, 792, 1228
Fanache, Maria, 121, 209, 368, 859,
860, 861
Fanache, Vasile, 480, 531, 657, 825,
1269
Fassel, Horst, 155, 316, 511, 633,
985, 1132
Felea, Ion, 113, 357, 461, 644
Felea, Victor, 14, 22, 34, 35, 49, 50,
71, 78, 79, 93, 94, 149, 152, 159,

- 175, 211, 214, 259, 290, 319,
327, 369, 408, 427, 441, 484,
511, 514, 596, 616, 667, 716,
765, 785, 788, 799, 803, 815,
825, 880, 884, 885, 887, 1011,
1012, 1042, 1107, 1128, 1188,
1214, 1270, 1273
- Filimon, Dominica, 583, 627, 635,
637, 712, 763, 830, 1062
- Filimon, Nicolae, 91, 142, 158, 195,
196, 234, 236, 315, 457, 559,
638, 839, 868
- Filip, Stelian, 28, 322, 1059, 1253
- Filip, Traian, 429, 560, 757, 890
- Filipoiu, Ion, 478, 500, 1046
- Firan, Fl., 645, 731, 852, 1170
- Fischof, Andrei, 76, 93, 369, 405,
657, 1208
- Flămând, Dinu, 7, 27, 43, 106, 108,
140, 149, 158, 193, 199, 208,
259, 279, 300, 318, 325, 351,
413, 448, 479, 530, 542, 604,
626, 638, 674, 675, 724, 772,
799, 832, 920, 1002, 1016, 1018,
1028, 1029, 1036, 1044, 1067,
1075, 1083, 1101, 1146, 1221,
1233
- Florea, Constantin, 46, 554, 593
- Florescu, Nicolae, 150, 186, 672,
976, 1045, 1168, 1193, 1194,
1270
- Foartă, Serban, 88, 307, 323, 689,
986, 1146, 1213, 1247
- Földes Mária, 237, 652, 856
- Franyó Zoltán, 60, 273, 290, 443,
616, 813, 888, 986, 1005, 1142,
1184, 1213
- Friduş, Al. I., 57, 171, 552, 599, 717,
1131, 1228
- Frisch, Max, 55, 467, 567, 633
- Frost, Robert, 307, 335, 512
- Fruntelată, Nicolae Dan, 26, 379,
703, 447, 555, 773, 1231
- Frunză, Eugen, 76, 175, 243, 310,
423, 435, 436, 510, 530, 637,
697, 761, 847, 866, 1004, 1017,
1059, 1112, 1122
- Fulga, Laurențiu, 32, 126, 129, 166,
192, 245, 263, 271, 272, 287,
311, 327, 353, 358, 377, 405,
412, 437, 451, 486, 496, 536,
547, 555, 644, 671, 679, 698,
714, 721, 742, 754, 766, 777,
795, 822, 828, 854, 864, 875,
880, 888, 955, 965, 1016, 1017,
1041, 1047, 1087, 1103,
1146, 1197
- Fundoianu, B., 51, 84, 91, 278, 578,
610, 746, 956

G

- Gafița, Gabriel, 130, 131, 1184
- Gafița, Mihai, 120, 162, 190, 203,
272, 304, 362, 468, 492, 512,
556, 823, 830, 916, 954, 962,
1055, 1195, 1216, 1251, 1268
- Gafița, Viniciu, 71, 547, 922, 1102
- Galaction, Gala, 71, 176, 443, 542,
578, 729, 730, 1128
- Gálfalvi Zsolt, 33, 166, 537, 783,
856
- Galiș, Veronica, 454, 678, 778, 977,
1004
- Gane, Horia, 100, 454, 677, 780, 838
- Gavril, Matei, 44, 530, 677, 932,
1102, 1146
- Gavril, Mihai, 288, 324, 497, 498,
530, 577, 593, 614, 698, 1076,
1102, 1122, 1185, 1223
- Genaru, Ovidiu, 20, 22, 49, 80, 83,
100, 226, 235, 283, 296, 347,
382, 514, 529, 582, 648, 697,
725, 733, 747, 751, 815, 838,

953, 1042, 1067, 1075, 1084,
 1086, 1166, 1187, 1191, 1213,
 1244, 1265
 Genoiu, George, 100, 839, 1174
 George, Alexandru, 94, 132, 139,
 371, 432, 577, 728, 845, 847,
 877, 955, 1019, 1058
 George, Tudor, 49, 98, 112, 147,
 211, 375, 430, 530, 729, 741,
 820, 1003
 Georgescu, Octavian, 118, 240, 469,
 497, 960, 1076
 Georgescu, Paul Alexandru, 412,
 532, 618, 712, 958, 1011
 Georgescu, Paul, 9, 23, 24, 51, 64,
 65, 71, 92, 139, 183, 194, 224,
 234, 255, 256, 261, 280, 337,
 338, 350, 371, 375, 398, 431,
 474, 524, 594, 637, 724, 727,
 822, 1042, 1070, 1078, 1079,
 1207
 Georgescu, Titu, 357, 789, 1218
 Gere, Mihai, 46, 433, 766, 1153
 Ghelmez, Petre, 128, 199, 288, 422,
 448, 546, 592, 664, 677, 678,
 705, 711, 718, 756, 761, 783,
 872, 880, 889, 906, 1062, 1111,
 1146, 1163, 1172, 1198, 1218,
 1237
 Gheorghe, Ion, 9, 139, 180, 261,
 263, 271, 336, 353, 377, 479,
 518, 530, 584, 586, 588, 659,
 708, 718, 724, 740, 746, 777,
 790, 800, 809, 813, 830, 842,
 847, 865, 957, 996, 1034, 1050,
 1076, 1102, 1152, 1249
 Gheorghită, G., 114, 234, 317, 462,
 645, 689, 706, 731, 851, 852,
 915, 945, 946, 1070, 1165
 Gheorghiu, Mihnea, 21, 22, 45, 71,
 115, 137, 233, 259, 263, 272,
 280, 282, 289, 335, 353, 360,
 376, 378, 379, 385, 445, 455,
 466, 508, 555, 573, 593, 597,
 598, 615, 645, 674, 692, 702,
 740, 767, 790, 794, 833, 839,
 840, 849, 884, 892, 939, 959,
 1021, 1053, 1142, 1146, 1154,
 1156, 1172, 1221, 1264
 Gheorghiu, Șerban, 121, 790, 860
 Gheorghiu, Tașcu, 210, 423, 513,
 1121
 Gheorghiu, Virgil, 31, 77, 166, 217,
 817, 874
 Gheran, Nicolae, 79, 398, 462
 Ghermanschi, Anatol, 20, 99, 343,
 492, 717, 1110
 Ghibu, Onisifor, 113, 240, 567, 1273
 Ghica, Ion, 156, 297, 344, 639, 715,
 923, 1088
 Ghidirmic, Ovidiu, 114, 190, 234,
 357, 461, 504, 645
 Ghilia, Alecu Ivan, 50, 53, 157, 260,
 385, 424, 549, 678, 720, 781,
 1128, 1167, 1217, 1225
 Ghinea, Sanda, 240, 469, 1076
 Ghițescu, Ludmila, 14, 98, 1160,
 1163
 Ghițulescu, Mircea, 351, 880, 1055,
 1259
 Giugariu, Mihai, 526, 592, 1100
 Giurchescu, Lucian, 126, 336, 949,
 497, 1000
 Giurgiu, Felicia, 163, 284, 582, 1231
 Giurgiuca, Emil, 148, 977, 1019
 Goci, Aureliu, 12, 19, 31, 52, 106,
 148, 153, 192, 374, 449, 490,
 513, 594, 699, 743, 794, 878,
 956, 963, 1074, 1079
 Goga, Octavian, 34, 167, 178, 215,
 263, 271, 308, 353, 377, 444,
 477, 488, 670, 671, 736, 739,
 770, 795, 813, 834, 853, 874,

930, 1005, 1069, 1082, 1089,
 1111, 1217
 Göllner, Carol, 121, 537, 858, 952,
 1176
 Gorcea, Petre-Mihai, 725, 834, 962,
 1164
 Gorki, Maxim, 39, 265, 472, 522,
 582, 812, 814, 1196, 1267, 1271
 Gorunescu, Valeriu, 577, 780, 1076,
 1122
 Got, Petre, 78, 374, 384, 476, 569,
 593, 743, 745, 977, 1178, 1187
 Graur, Al., 94, 125, 177, 405, 419,
 480, 678
 Grănescu, Haralambie, 718, 954,
 1149
 Grecea, Ion, 81, 126, 156, 183, 243,
 311, 326, 474, 593, 1016
 Grigorescu, Dan, 193, 448, 754, 825,
 1083, 1106, 1155, 1190, 1212,
 1218, 1227, 1244
 Grigorescu, Ioan, 20, 32, 105, 230,
 300, 695, 829, 975, 984, 1017,
 1021, 1042, 1046, 1069, 1102,
 1140, 1151, 1177, 1245
 Grigorescu, Mircea, 520, 664, 715,
 788, 810, 824, 879, 978
 Grigurcu, Gh., 95, 95, 103, 105, 112,
 188, 228, 284, 307, 353, 364,
 398, 439, 458, 460, 559, 637,
 644, 641, 729, 846, 880, 927,
 968, 990, 1050, 1168, 1240, 1260
 Grozdan, Dorian, 592, 626, 1005
 Gruia, Bazil, 484, 562, 578, 854,
 1107, 1145
 Grunea, Vasile, 167, 369, 408, 441,
 484, 592, 700, 713, 762, 804, 815
 Guga, Romulus, 9, 125, 221, 353,
 530, 602, 637, 777, 844, 897,
 933, 1007, 1030, 1042, 1064,
 1122, 1134, 1155, 1167, 1173,
 1208, 1271, 1279

Guillermou, Alain, 125, 662, 732,
 845
 Gurghianu, Aurel, 111, 115, 149,
 280, 359, 441, 562, 732, 897,
 1042, 1054, 1185, 1237, 1270
 Guțan, Ilie, 121, 367, 565, 656, 737,
 772, 861, 884, 952

H

Hagi, Grigore, 89, 159, 234, 437,
 592, 623, 709, 714, 718, 737,
 756, 784, 809, 906, 924, 932,
 971, 977, 1004, 1042, 1076,
 1102, 1137, 1161, 1180, 1244,
 1249, 1265
 Hasdeu, Bogdan Petriceicu, 8, 41,
 179, 210, 303, 353, 355, 361,
 492, 618, 632, 739, 1001, 1032,
 1033, 1137
 Hauser, Arnold, 404, 547, 1017,
 1103, 1124, 1041, 1187
 Hăulică, Dan, 12, 22, 55, 115, 416,
 451, 614, 634, 714, 1035, 1041,
 1070, 1223
 Hălmău, Victor, 197, 467, 805, 961
 Hârlav, Constantin, 95, 109, 152,
 167, 312, 408, 465, 532, 729,
 926, 1045, 1242
 Heliade-Rădulescu, Ion, 41, 178,
 355, 463, 607, 632, 646, 746,
 1001, 1069
 Herivan, Mircea, 157, 243, 283, 370
 Herseni, Traian, 241, 656, 1260
 Hinoveanu, Ilarie, 114, 731, 849,
 1170
 Hobana, Ion, 32, 78, 129, 166, 181,
 188, 192, 237, 272, 287, 311,
 327, 405, 424, 437, 547, 593,
 626, 732, 759, 770, 778, 888,
 1017, 1041, 1077, 1085, 1102,
 1223, 1238

Hogaș, Calistrat, 98, 343, 355, 396, 969, 1159
 Holban, Anton, 369, 450, 636, 1090
 Holcan, Maria, 564, 859, 1174
 Höllerer, Walter, 62, 488, 985
 Horea, Ion, 13, 50, 74, 112, 181, 260, 285, 307, 324, 381, 382, 406, 452, 460, 462, 482, 483, 497, 530, 550, 591, 593, 624, 639, 656, 664, 677, 697, 703, 714, 736, 740, 745, 747, 770, 777, 809, 865, 880, 953, 965, 977, 1004, 1011, 1020, 1041, 1061, 1065, 1106, 1145, 1269, 1270, 1278
 Horodincă, Georgeta, 23, 64, 115, 159, 175, 182, 513
 Horváth Imre, 112, 273, 678, 729, 789, 803
 Hotinceanu, Ovidiu, 340, 462, 519, 645
 Hurmuzachi, Eudoxiu, 78, 87, 135, 347
 Husar, Al., 254, 278, 1067, 1156

I

Iacoban, Mircea Radu, 13, 17, 22, 44, 54, 57, 110, 172, 253, 283, 294, 315, 332, 346, 406, 412, 466, 531, 597, 640, 681, 685, 759, 770, 778, 798, 906, 922, 960, 1017, 1035, 1041, 1042, 1066, 1068, 1069, 1084, 1130, 1134, 1142, 1174, 1176, 1201, 1229, 1235, 1271
 Iancu, Alexandru, 617 (vezi Ștefănescu, Al. I.)
 Iancu, Traian, 13, 32, 78, 93, 149, 288, 317, 406, 412, 497, 530, 678, 780, 803, 886, 906, 972, 1005, 1017, 1036, 1040, 1067, 1102, 1121

Ianculescu, Dinu, 14, 150, 200, 424, 507, 678, 1066, 1077
 Ianoși, Ion, 46, 174, 310, 334, 415, 448, 558, 666, 762, 766, 831, 937, 951, 1046, 1102, 1192, 1222
 Ibrăileanu, Garabet, 111, 206, 443, 659, 686, 732, 909, 969, 1010, 1031, 1066, 1089, 1105, 1119, 1226, 1229
 Igna, Vasile, 327, 804, 1122, 1276
 Ignea, Dumitru, 430, 817, 960, 1042, 1084
 Ilea, Ion Th., 286, 310, 979, 381, 452, 979, 1077
 Ilica, Carolina, 27, 706, 707, 714, 724, 744, 771, 808, 937, 966, 977, 1036, 1044, 1061, 1067, 1146, 1188, 1221
 Iliescu, Adriana, 142, 260, 456
 Ilin, Stancu, 93, 601, 603, 719, 952
 Ilisei, Grigore, 618, 632, 640, 645, 883, 985, 1227, 1248
 Ilovici, Mihai, 451, 725, 1164, 1098
 Indrieș, Alexandra, 170, 202, 284, 323, 350, 619, 1146
 Ioana, Nicolae, 23, 110, 307, 374, 437, 496, 725, 820
 Ionel, Nicolae, 97, 279, 284
 Ionescu, Eugen, 40, 41, 60, 223, 257, 298, 340, 378, 382, 387, 452, 464, 654, 694, 695, 750, 1191, 1219
 Ionescu, Gelu, 105, 302, 338, 638, 714, 839
 Ionescu, Medeea, 26, 205, 305, 496
 Ionescu, Radu, 115, 236, 666
 Ioniță, Florin, 34, 94, 312, 327
 Iordache, Claudiu, 770, 1111, 1193
 Iordan, Iorgu, 297, 371, 475, 548, 578, 788, 882, 892, 914, 958, 1084, 1241, 1246

Iordănescu, Mihai, 473, 567, 589,
 657, 676, 741, 1059, 1178
 Iorga, Nicolae, 8, 20, 41, 54, 118,
 176, 228, 240, 295, 353, 391,
 392, 397, 461, 550, 559, 594,
 607, 632, 666, 697, 718, 742,
 743, 810, 827, 914, 964, 1057,
 1137, 1241, 1268, 1271
 Iorgulescu, Mircea, 13, 16, 23, 28,
 44, 64, 71, 83, 92, 106, 129, 141,
 159, 165, 182, 202, 208, 223,
 260, 279, 280, 286, 301, 312,
 319, 322, 323, 325, 337, 341,
 348, 400, 407, 414, 431, 435,
 440, 446, 456, 494, 500, 505,
 513, 531, 548, 557, 572, 578,
 579, 589, 600, 602, 613, 632,
 641, 666, 673, 676, 680, 699, 726,
 747, 750, 754, 764, 772, 785,
 796, 799, 810, 831, 854, 876,
 901, 909, 939, 964, 973, 998,
 1007, 1045, 1047, 1106, 1113,
 1126, 1178, 1187, 1198, 1224,
 1233, 1238, 1251
 Iosif, Mira, 117, 237, 360, 467, 563,
 652, 949, 1056, 1271
 Iosif, St. O., 67, 484, 770, 795
 Iosifescu, Silvian, 9, 31, 330, 372,
 548, 593, 656, 825, 973, 1085,
 1099
 Iovescu, Ion, Marin, 837, 1045, 1164
 Irimescu, N., 83, 156, 175, 254, 278,
 398, 430, 599, 682, 704, 829,
 1132, 1156, 1192
 Irimie, Cornel, 121, 143, 241, 858,
 1276
 Irimie, Negoită, 34, 93, 149, 167,
 369, 386, 484, 592, 678, 762,
 804, 815, 922, 961
 Isac, Adrian, 45, 46, 139, 253, 337,
 338, 375, 980, 1077, 1240
 Isac, C., 61, 278, 295, 984, 1188
 Isac, Emil, 308, 312, 315, 316, 368,
 770, 1008
 Isanos, Magda, 156, 157, 290, 686,
 808, 987, 1104, 1107
 Isbășescu, Mihai, 330, 833, 1041
 Istrate, Gavril, 17, 171, 503, 517,
 632, 1067, 1156, 1068
 Istrate, Gheorghe, 127, 451, 498,
 725, 780, 804, 863, 890, 908,
 1004, 1005, 1075, 1084, 1219
 Istrati, Ion, 10, 135, 171, 198, 553,
 664, 682, 791, 807, 897, 960,
 970, 1011, 1031, 1054, 1067,
 1155, 1190
 Istrati, Panait, 210, 415, 585, 678,
 721, 762, 821, 888, 914, 933,
 981, 1040, 1095, 1152, 1196
 Istrati, Roman, 296, 334, 936
 Iuga, Ion, 228, 284, 773, 807, 874,
 1187
 Iureș, Stefan, 27, 95, 447, 479, 1228
 Iuteș, Gica, 71, 696, 745
 Ivasiuc, Alexandru, 41, 48, 50, 53,
 64, 76, 75, 80, 89, 90, 97, 123,
 171, 181, 189, 211, 220, 224,
 233, 239, 263, 271, 274, 283,
 289, 301, 311, 349, 353, 377,
 423, 442, 449, 450, 452, 461,
 464, 472, 475, 485, 499, 507,
 512, 534, 554, 568, 577, 594,
 598, 602, 614, 626, 629, 669,
 680, 699, 723, 727, 745, 755,
 758, 763, 765, 769, 777, 781,
 790, 805, 821, 822, 844, 846,
 857, 864, 889, 896, 923, 966,
 976, 978, 979, 1104, 1105, 1124,
 1148, 1169, 1181, 1184, 1186,
 1206, 1239, 1270
 Ivașcu, George, 10, 29, 50, 74, 89,
 129, 146, 164, 207, 230, 258,
 262, 268, 271, 284, 308, 324,
 353, 377, 382, 405, 418, 423,

440, 492, 514, 530, 532, 546,
576, 592, 593, 612, 639, 677,
697, 745, 759, 771, 777, 778,
781, 804, 833, 875, 892, 921,
1003, 1017, 1075, 1103, 1106,
1121, 1145, 1156, 1184, 1195,
1203, 1223, 1242, 1264, 1269
Ivănescu, Cezar, 313, 530, 691, 765,
834, 910, 953, 991, 1004, 1029,
1076
Ivănescu, D., 81, 156, 170, 552,
1084
Ivănescu, Mircea, 9, 35, 37, 49, 134,
141, 213, 241, 263, 271, 284,
325, 353, 369, 377, 471, 561,
565, 622, 637, 655, 717, 733,
751, 780, 834, 859, 865, 936,
951, 1275
Jebeleanu, Alexandru, 13, 164, 228,
311, 496, 511, 514, 547, 626,
713, 794, 986, 1042, 1146, 1058,
1184, 1213, 1261
Jebeleanu, Eugen, 24, 47, 89, 93,
115, 116, 143, 149, 193, 221,
259, 272, 280, 288, 314, 327,
359, 371, 376, 456, 459, 488,
497, 512, 530, 536, 537, 616,
629, 644, 646, 670, 722, 725,
740, 777, 780, 790, 803, 804,
815, 846, 856, 865, 907, 932,
1006, 1017, 1074, 1077, 1106,
1122, 1154, 1160
Jianu, Nicolae, 473, 577, 657, 739,
782, 863, 889, 953, 972, 1017,
1058, 1103, 1178, 1277

K

Kadare, Ismail, 399, 484, 503, 514
Kányádi Sándor, 93, 149, 484
Kernbach, Victor, 71, 112, 266, 286,
839

Kogălniceanu, Mihail, 8, 42, 59, 67,
74, 86, 121, 173, 297, 303, 325,
531, 355, 1119, 1241
Konstantinovski, Ilya, 151, 235, 681,
1204
Kós Károly, 15, 93, 167
Kovačec, August, 263, 271, 377
Kovaldji, Kiril, 166, 189, 1269
Kunert, Günter, 977, 1012, 1055

L

Labiş, Nicolae, 63, 104, 119, 136,
138, 171, 174, 278, 414, 553,
588, 619, 670, 677, 714, 724,
777, 789, 800, 809, 813, 821,
832, 833, 840, 846, 865, 872,
906, 907, 1046, 1160, 1161,
1204, 1254
Lászlóffy Aladár, 14, 149, 498, 741,
756, 1042
Laurențiu, Dan, 84, 202, 203, 277,
526, 543, 588, 600, 622, 717,
750, 799, 898, 1014, 1204
Lazăr, Gheorghe, 43, 218, 222, 567
Lăncrănjan, Ion, 85, 335, 532, 709,
777, 790, 864, 879, 906, 1000,
1014, 1104, 1128, 1180, 1232,
1252
Lăudat, D., 581, 1030, 1067, 1156,
1164, 1165, 1246
Lăzărescu, Traian, 492, 574, 595,
602, 662, 868
Lefter, Ion Iancu, 817, 960, 1193
Lemnar, Oscar, 627, 640, 1097
Leon, Aurel, 20, 57, 82, 134, 154,
582, 1132, 1212
Leon, Cristian, 1058, 1178, 1277
Leon, Maria Teresa, 46, 532, 573,
647, 812, 845
Leonov, Leonid, 853, 1196, 1208,
1260

- Leonte, Liviu, 17, 37, 57, 80, 195,
254, 275, 331, 389, 412, 428,
489, 517, 552, 598, 632, 669,
682, 716, 769, 816, 834, 837,
882, 913, 968, 1030, 1065, 1108,
1155, 1212, 1227, 1245
- Leoveanu, Mihai, 255, 317, 412,
717, 1131, 1141, 1193
- Lesnea, George, 17, 82, 334, 491,
531, 599, 678, 686, 774, 817,
853, 882, 960, 1011, 1029, 1036,
1042, 1066, 1084, 1180, 1229
- Letáy Lajos, 14, 93, 149, 408, 484,
592, 894, 1040, 1054, 1129,
1142, 1154
- Leu, Corneliu, 48, 118, 188, 223,
336, 360, 493, 733, 1042, 1046,
1069, 1130, 1134, 1174
- Levițchi, Leon, 25, 508, 661, 873
- Liebhart, Franz, 46, 303, 382, 577,
713, 986, 1005, 1042, 1184, 1213
- Lillin, Andrei A., 1086, 1146, 1247
- Liu, Nicolae, 426, 612, 633, 879
- Livadă, Melania, 577, 584, 695, 839,
868, 1168
- Livescu, Cristian, 100, 174, 219,
453, 639, 1067, 1133, 1165, 1223
- Logan, Genoveva, 57, 99, 226
- Loghin, Georgeta, 58, 444, 751
- Lorca, Federico García, 254, 492,
949
- Lotreanu, Ion, 21, 22, 93, 176, 191,
199, 294, 297, 305, 314, 320,
336, 337, 345, 353, 413, 430,
437, 448, 450, 461, 467, 473,
479, 505, 532, 555, 634, 641,
667, 672, 683, 705, 752, 880,
888, 972, 1004, 1012, 1018,
1069, 1083, 1111, 1133, 1222,
1247
- Lovinescu, E., 31, 36, 51, 74, 79, 97,
109, 199, 215, 290, 323, 325,
371, 376, 386, 396, 398, 431,
531, 553, 557, 586, 600, 601,
616, 623, 627, 640, 649, 666,
670, 685, 687, 688, 728, 729,
733, 792, 801, 833, 843, 845,
852, 900, 907, 989, 996, 997,
1053 1070, 1093, 1094, 1098,
1118, 1159, 1161, 1226, 1268,
1278
- Lovinescu, Horia, 7, 62, 63, 117,
132, 210, 223, 263, 271, 353,
360, 377, 385, 405, 431, 566,
595, 619, 652, 724, 734, 765,
777, 790, 839, 866, 880, 959,
1000, 1047, 1074, 1103, 1134,
1154, 1164, 1173, 1214, 1271
- Luca, Eugen, 81, 372, 399
- Lungu, Ion, 35, 45, 209, 361, 408,
427, 484, 488, 514, 596, 960,
1242
- Lupan, Radu, 89, 311, 327, 593, 714,
1103, 1224
- Luscalov, Adriana, 9, 87, 161, 304
- M**
- Macedonski, Alexandru, 9, 76,
78, 156, 167, 267, 284, 287, 302,
313, 316, 325, 355, 429, 729,
849, 895, 1019, 1082, 1089,
1119, 1132, 1172, 1236
- Macovescu, George, 29, 43, 75, 93,
119, 132, 149, 188, 218, 222,
230, 297, 438, 497, 520, 593,
696, 762, 810, 820, 1156, 1184,
1199, 1205, 1223, 1264
- Macrea, Dimitrie, 29, 177, 480, 548,
578
- Maiakovski, Vladimir, 49, 162, 402,
712, 942, 1050
- Mailat, Maria, 126, 304, 738
- Maiorescu, Titu, 69, 88, 94, 113,
135, 145, 158, 165, 167, 174,

249, 276, 296, 297, 313, 367,
 392, 429, 443, 456, 482, 503,
 522, 550, 583, 616, 627, 635,
 637, 666, 685, 711, 728, 743,
 763, 801, 830, 843, 845, 907,
 972, 1062, 1111, 1118, 1119,
 1161, 1178, 123, 1279
 Maioreescu, Toma George, 268, 405,
 483, 530, 804
 Majtényi Erik, 206, 530, 1253
 Malița, Mircea, 14, 50, 83, 112, 201,
 235, 296, 297, 377, 384, 488,
 729, 748, 1154, 1168, 1261
 Malraux, André, 60, 157, 416, 1164,
 1197
 Mancaș, Mircea, 154, 424, 495, 632,
 665, 856, 1009, 1056, 1102,
 1174, 1220, 1271
 Manea, Norman, 15, 64, 104, 440,
 445, 488, 504, 532, 550, 567,
 727, 1107, 1277
 Maniu, Adrian, 142, 196, 215, 253,
 430, 508, 619, 716, 717, 955,
 1050
 Mann, Thomas, 84, 327, 330, 579,
 952, 1268
 Manolescu, Dan, 215, 343, 1164
 Manolescu, Ion Sofia, 311, 407, 592,
 803, 1003, 1122
 Manolescu, Nicolae, 12, 16, 27, 31,
 51, 68, 69, 76, 82, 91, 94, 105,
 108, 109, 137, 147, 165, 191,
 208, 224, 269, 272, 285, 307,
 309, 323, 325, 335, 336, 338,
 367, 368, 384, 398, 407, 425,
 436, 439, 440, 455, 479, 486,
 498, 499, 506, 513, 531, 549,
 556, 577, 590, 594, 613, 623,
 627, 633, 644, 664, 666, 680,
 689, 699, 704, 715, 726, 730, 731,
 745, 746, 763, 769, 784, 808,
 823, 836, 840, 845, 854, 877,
 890, 908, 923, 937, 955, 963,
 980, 987, 991, 994, 1006, 1019,
 1042, 1044, 1047, 1078, 1093,
 1105, 1125, 1149, 1187, 1207,
 1225, 1240, 1257, 1268, 1269
 Manu, Emil, 21, 22, 41, 58, 77, 84,
 93, 139, 147, 158, 159, 175, 199,
 209, 255, 297, 304, 306, 307,
 316, 317, 319, 320, 326, 335,
 398, 399, 406, 413, 425, 430,
 444, 456, 484, 493, 498, 504,
 512, 517, 518, 536, 555, 567,
 577, 582, 593, 601, 619, 624,
 634, 672, 677, 683, 705, 718,
 720, 749, 752, 771, 784, 794,
 819, 830, 848, 863, 884, 889,
 898, 915, 932, 962, 972, 975,
 979, 987, 1012, 1067, 1070,
 1086, 1111, 1133, 1178, 1194,
 1214, 1228, 1231, 1248
 Marcea, Pompiliu, 177, 300, 304,
 337, 376, 398, 401, 494, 548,
 577, 583, 594, 625, 668, 682,
 874, 1103, 1138, 1170
 Marcoș, Ion, 34, 35, 78, 83, 94, 106,
 109, 152, 167, 186, 193, 260,
 261, 274, 320, 327, 351, 386,
 427, 501, 532, 684, 788, 815
 Marcu, Corneliu, 33, 117, 215, 837
 Marcu, Emilian, 504, 1131, 1141
 Marcus, Solomon, 299, 345, 492,
 579, 674
 Mareș, Alexandru, 262, 271, 377,
 419
 Mareș, Nicolae, 240, 504, 717, 738,
 910
 Mareș, Radu, 167, 211, 571, 685,
 977, 1128, 1176
 Margul Sperber, Alfred, 273, 714,
 762, 789, 1070
 Marian, D., 157, 268, 492, 717
 Maricar, Teodor, 593, 698, 961

Marina, Dan, 739, 863, 1277
 Marinca, Felicia, 564, 664, 880
 Marinescu, Angela, 51, 571, 880,
 898, 933, 1058, 1107
 Marino, Adrian, 9, 14, 34, 35, 50,
 76, 81, 95, 97, 112, 114, 165,
 183, 227, 234, 274, 280, 284,
 305, 312, 325, 345, 350, 357,
 398, 458, 462, 482, 492, 497,
 558, 561, 570, 605, 633, 635,
 644, 666, 686, 697, 700, 704,
 716, 727, 730, 783, 799, 845,
 867, 894, 938, 939, 940, 956,
 959, 1019, 1040, 1049, 1050,
 1053, 1058, 1085, 1089, 1099,
 1168, 1169, 1226, 1258, 1259,
 1261, 1276
 Márquez, Gabriel Garcia, 22, 193,
 739, 822
 Martin, Aurel, 23, 27, 32, 91, 126,
 143, 158, 195, 234, 243, 281,
 310, 312, 315, 353, 370, 398,
 405, 424, 429, 457, 473, 493,
 502, 549, 567, 598, 625, 645,
 657, 680, 738, 739, 775, 780,
 863, 868, 874, 887, 916, 954,
 955, 966, 972, 1006, 1011, 1031,
 1043, 1058, 1102, 1128, 1180,
 1214, 1218, 1231, 1277
 Martin, Mircea, 55, 106, 167, 225,
 272, 291, 302, 358, 526, 543,
 579, 605, 641, 854, 915, 989,
 1239
 Martinovici, Iv., 192, 535, 883, 947,
 972, 1003, 1054, 1077
 Marx, Karl, 23, 144, 173, 198, 238,
 433, 492, 499, 503, 514, 951,
 1047, 1051, 1076, 1099, 1148,
 1173, 1239
 Massoff, Ioan, 499, 706, 780, 828
 Mašek, Victor Ernest, 26, 174, 1085
 Mateescu, Nicolae, 757, 831, 878,
 973
 Maxim, Ion, 102, 189, 206, 353, 370,
 386, 423, 577, 1100
 Mazilu, Dan Horia, 171, 980, 1106
 Mazilu, Teodor, 9, 31, 73, 105, 126,
 135, 182, 256, 566, 633, 634,
 673, 864, 885, 938, 960, 1038,
 1173
 Măduța, Ilie, 112, 506, 582, 897,
 1016
 Măgureanu, Carol, 955, 1024, 1136
 Mălăncioiu, Ileana, 9, 26, 33, 84, 97,
 119, 120, 145, 159, 160, 164,
 175, 249, 283, 349, 390, 449,
 530, 594, 713, 725, 832, 921,
 1004, 1146
 Mănescu, Theodor, 85, 117, 197,
 385, 1146
 Mănuță, Dan, 155, 227, 829
 Mărgeanu, Nicolae, 126, 409, 473,
 567, 658, 739, 863, 954, 1178,
 1278
 Mărgineanu, Ion, 145, 382, 449, 496,
 508, 637, 654, 700, 724, 803,
 1020, 1145, 1172
 Mândra, Vicu, 23, 117, 360, 390,
 856, 563, 1173
 Mecu, Nicolae, 754, 886, 983, 1087,
 1149, 1238
 Medeanu, Dan, 41, 768, 987, 1001
 Melinescu, Gabriela, 10, 93, 120,
 131, 149, 214, 261, 268, 277,
 286, 308, 530, 556, 559, 565,
 571, 584, 620, 628, 709, 757,
 778, 799, 809, 820, 829, 899,
 964, 974, 996, 1054, 1068, 1076,
 1084, 1102, 1176, 1195, 1219,
 1222, 1223, 1249, 1269
 Méliusz József, 47, 75, 259, 263,
 271, 272, 280, 353, 376, 377,
 437, 530, 537, 577, 757, 961,
 1017, 1042, 1206, 1219
 Micu, Dumitru, 17, 36, 133, 194,
 196, 253, 272, 301, 330, 260,

- 315, 385, 410, 411, 426, 436,
440, 442, 448, 514, 577, 579,
623, 629, 630, 636, 637, 660,
669, 672, 673, 683, 685, 765,
811, 833, 836, 845, 911, 931,
967, 983, 991, 1008, 1022, 1023,
1025, 1028, 1044, 1053, 1064,
1083, 1093, 1108, 1135, 1136,
1155, 1163, 1189, 1204, 1211,
1226, 1244, 1272
- Micu, Mircea, 78, 89, 98, 149, 235,
266, 427, 473, 530, 554, 582,
583, 698, 706, 771, 842, 890,
891, 894, 922, 1004, 1102, 1111,
1146, 1177, 1178, 1222, 1252
- Mielcescu, Doru, 203, 637, 833, 937
- Mierlușcă, Adrian, 13, 126, 370,
473, 863, 1277
- Mihadaș, Teohar, 35, 408, 484, 713
- Mihai, Virgil, 351, 458, 729, 1259
- Mihail, Nicolae-Paul, 663, 671, 683,
724, 752, 772, 887, 1222
- Mihail, Radu, Șt., 668, 828
- Mihail, Tiberiu, 182, 302, 1072
- Mihalache, Marin, 411, 512, 1106
- Mihale, Aurel, 34, 637, 697, 742,
962, 978, 1178
- Mihăescu, Eugen, 556, 832, 1160,
1221
- Mihăescu, Gib, 360, 371, 440, 484,
501, 610, 627, 721, 1128, 1268
- Mihăescu, Vasile, 175, 277, 752,
1110
- Mihăilă, Gheorghe, 177, 1032, 1182,
1238
- Mihăilescu, Florin, 23, 36, 51, 64,
106, 159, 202, 229, 248, 260,
274, 302, 319, 323, 372, 414,
422, 431, 459, 475, 493, 716,
867, 895, 911, 954, 1278
- Mihăilescu, Magda, 63, 259, 279,
300, 347, 400, 431
- Mikó Ervin, 205, 484, 499, 592, 886,
926, 1184
- Milcu, Ștefan, 78, 263, 537, 607,
1065
- Miller, Arthur, 60, 237, 467
- Milos, Jon, 327, 405, 745
- Mincu, Marin, 21, 49, 84, 105, 108,
126, 139, 199, 238, 243, 256,
297, 316, 336, 439, 472, 491,
496, 512, 582, 592, 604, 665,
907, 919, 1071, 1076, 1087,
1113, 1145, 1248, 1272
- Minculescu, Mihai, 76, 189, 439,
667, 715, 763, 894, 1045
- Minulescu, Ion, 78, 150, 378, 407,
411, 468, 488, 508, 512, 550,
644, 670, 1005, 1109
- Mircea, Ion, 240, 351, 386, 472, 654,
728, 780, 861
- Mirodan, Alexandru, 105, 117, 466,
563, 566, 652, 677, 734, 765,
777, 855, 866, 922, 949, 1056,
1148, 1164, 1173, 1271
- Mitescu, Adriana, 133, 314, 388,
516, 702, 881, 1022, 1119, 1126,
1195, 1238
- Mitroi, Florica, 18, 166, 189, 274,
319
- Mitru, Alexandru, 52, 71, 547, 563,
576
- Moldovan, Claudiu, 561, 646, 713,
977
- Moldovan, Florian, 29, 49, 74, 145,
437
- Moldovan, Ioan, 728, 729, 1046,
1259
- Molter Károly, 76, 162, 369
- Monciu-Sudinski, Alexandru, 9, 28,
52, 33, 141, 212, 483, 878
- Morariu, Modest, 115, 565, 628,
674, 716, 1045
- Moraru, Nicolae, 113, 399, 730

Moșandrei, Mihai, 146, 509, 511,
 697, 837
 Motoc, Nicolae, 118, 191, 278, 279,
 401, 641, 857, 1077, 1272
 Moțiu, Stelian, 27, 447, 546
 Moustiers, Pierre, 628, 1003, 1242
 Mugur, Florin, 9, 96, 110, 181, 198,
 248, 283, 309, 372, 497, 558,
 809, 1042, 1069, 1163, 1251
 Muntean, George, 12, 52, 93, 94,
 147, 150, 190, 209, 270, 309, 406,
 438, 486, 517, 725, 823, 825,
 976, 1009, 1018, 1087, 1149,
 1164
 Munteanu, Aurel-Dragoș, 158, 180,
 200, 259, 279, 374, 445, 493,
 505, 543, 622, 754, 922
 Munteanu, Constantin, 223, 348,
 455, 652, 840, 855
 Munteanu, Francisc, 53, 105, 204,
 208, 223, 347, 1271
 Munteanu, George, 9, 37, 44, 95, 97,
 101, 116, 193, 267, 272, 284,
 313, 396, 450, 497, 661, 833,
 903, 983, 998, 1046, 1092, 1178
 Munteanu, Ion, 20, 38, 59, 135, 155,
 173, 533, 535, 551, 579, 598,
 617, 633, 697, 701, 716, 749,
 764, 791, 816, 826, 829, 895,
 910, 966, 983, 1064, 1080, 1081,
 1107, 1109, 1129, 1154, 1209,
 1226, 1243
 Munteanu, Romul, 9, 21, 25, 40, 62,
 84, 148, 176, 193, 210, 217, 235,
 236, 292, 297, 310, 312, 316,
 405, 413, 430, 437, 451, 457,
 492, 556, 569, 625, 649, 665,
 698, 706, 714, 752, 780, 806,
 818, 819, 822, 830, 833, 884,
 959, 962, 987, 1004, 1042, 1061,
 1085, 1087, 1099, 1103, 1111,
 1195, 1197, 1214, 1224, 1232,
 1242, 1246, 1247
 Munteanu, Ștefan, 74, 163, 263, 267,
 271, 307, 353, 377, 404
 Munteanu, Valentin, 33, 384, 479,
 669
 Munteanu, Virgil, 117, 237, 360,
 466, 467, 563, 652, 1056, 1270
 Murărașu, D., 424, 492, 574, 662,
 833
 Mureșan, Dumitru, 93, 106, 125,
 369, 678, 1122
 Mureșan, Ion, 115, 458, 936
 Mureșanu, Andrei, 70, 344, 618,
 739, 770, 1111
 Mureșeanu, Marcel, 82, 104, 334,
 508, 633, 681, 922
 Murgeanu, Ion, 143, 223, 761, 1248
 Muscă, Vasile, 34, 54, 313, 351, 728
 Mușat, Aura, 669, 914, 1011
 Mușat, Virginia, 115, 234, 357, 462,
 561, 646
 Mușatescu, Tudor, 256, 355, 805,
 1111
 Mușatescu, Vlad, 93, 407, 430, 561,
 596
 Mutașcu, Dan, 10, 15, 21, 22, 41, 52,
 62, 84, 93, 112, 127, 139, 142,
 158, 190, 255, 274, 283, 297,
 317, 335, 343, 349, 353, 358,
 364, 399, 413, 430, 444, 509,
 510, 518, 536, 564, 609, 611,
 667, 678, 680, 683, 696, 714,
 718, 725, 752, 793, 803, 837,
 848, 863, 880, 884, 897, 915,
 932, 935, 972, 987, 1004, 1012,
 1032, 1053, 1059, 1068, 1087,
 1111, 1133, 1160, 1166, 1194,
 1213, 1220, 1221, 1232, 1248,
 1260
 Muthu, Mircea, 37, 83, 105, 766,
 1057

N

- Nadin, Mihai, 98, 128, 166, 197,
218, 344, 366, 387, 466, 498,
650, 701, 1031, 1173
- Naghiu, Iosif, 385, 409, 566, 634,
635, 652, 698, 706, 855, 949,
1016, 1042, 1069, 1130, 1134,
1146, 1173
- Nagy István, 167, 206, 207, 259,
265, 272, 280, 376, 757
- Naum, Gellu, 32, 43, 141, 273, 323,
334, 407, 530, 572, 687, 803,
865, 1017
- Naum, Teodor, 361, 648, 788, 1050
- Nădejde, Ion, 361, 534, 749
- Năsturel, Udriște, 980, 1015, 1106
- Neagu, Fănuș, 7, 9, 15, 46, 74, 139,
167, 181, 192, 196, 224, 256,
269, 273, 276, 297, 313, 326,
327, 347, 357, 375, 378, 381,
386, 405, 424, 451, 452, 479,
504, 506, 508, 532, 536, 554,
573, 605, 606, 661, 672, 685,
698, 699, 700, 706, 721, 730,
736, 747, 765, 772, 773, 777,
789, 790, 803, 814, 815, 822,
834, 842, 845, 867, 872, 880,
889, 894, 897, 948, 963, 969,
1017, 1042, 1128, 1146, 1178,
1179, 1184, 1205, 1220, 1231,
1248
- Neagu, Olga, 79, 136, 878, 1038,
1107
- Neamțu, Leonida, 42, 71, 131, 235,
409, 424, 747, 804, 1054
- Necula, Damian, 130, 373, 530, 867
- Neculce, Ion, 882, 1006, 1032, 1033,
1069, 1212, 1222, 1226, 1241
- Nedelcovici, Bujor, 35, 505, 602,
672, 746, 753, 844, 896, 897,
968, 1048, 1091, 1279
- Nedelcu, Șerban, 32, 240, 474, 592,
698
- Negoiță, Lucia, 139, 148, 152, 201,
301, 342, 390
- Negoițescu, Ion, 43, 49, 53, 74, 116,
145, 216, 236, 326, 359, 371,
465, 648, 733, 833, 994, 1269
- Negruzzi, Costache, 174, 210, 465,
646, 647, 658, 916, 1227
- Negruzzi, Iacob, 83, 173, 412
- Negulescu, Mihai, 32, 71, 678, 820,
963, 1075, 1138, 1161, 1253
- Nemoianu, Virgil, 78, 89, 170, 216,
313, 327, 408, 440, 473, 488,
500, 629, 647, 667, 824, 964,
1008, 1034, 1152, 1247
- Nersesian, Anaïs, 309, 750, 1016
- Neruda, Pablo, 402, 564, 618, 647,
812, 813, 854, 1121, 1232
- Netea, Vasile, 94, 126, 234, 366,
424, 461, 498, 512, 577, 595,
625, 962, 977
- Nicoară, Mara, 145, 278, 473, 738,
884, 921, 953, 1119
- Nicoară, Nicolae, 53, 61, 616, 812,
922, 1127
- Nicolae, Emil, 20, 37, 174, 198, 277,
444, 492, 503, 600, 793
- Nicolaescu, Sergiu, 97, 212, 340,
343, 399, 449, 725, 726, 836,
1164, 1253
- Nicolescu, Ion, 203, 437, 822, 1131,
1157
- Nicolescu, Otilia, 10, 217, 343, 785,
837, 1164
- Nicolescu, Tatiana, 115, 164, 235,
358, 648, 764, 829, 909, 1075,
1204, 1268
- Nicolescu, Vasile, 9, 26, 28, 81, 97,
192, 205, 242, 283, 311, 319,
324, 346, 381, 406, 438, 444,
463, 506, 507, 518, 530, 555,

637, 729, 748, 777, 816, 824,
843, 865, 880, 1019, 1054, 1160,
1223
Nicorovici, Vasile, 205, 237, 716,
765
Niculescu, Alexandru, 14, 47, 548,
616, 1006
Nimigeanu, George, 240, 725, 859
Nisipeanu, Constantin, 530, 577,
780, 961, 1004, 1122
Nistea, Victor, 576, 677, 780, 803,
861, 960, 1003, 1122
Nistor, George, 123, 368, 471, 472,
566, 860, 952
Nistor, Virgil, 115, 151, 648, 854,
961, 1054, 1122, 1172, 1204
Nistorescu, Cornel, 186, 1220, 1221
Niță, George, 357, 462, 561, 646
Nițescu, Maria, 249, 372, 475, 659,
867, 956, 1185, 1279
Noica, Constantin, 116, 139, 177,
188, 236, 295, 299, 305, 307,
352, 373, 419, 459, 464, 470,
562, 649, 663, 669, 728, 733,
915, 951, 1002, 1057, 1267, 1269
Novăceanu, Darie, 53, 147, 193,
207, 273, 423, 530, 596, 634,
714, 745, 761, 782, 813, 1102,
1128

O

Oarcăsu, Ion, 35, 209, 368, 427, 484,
538, 549, 550, 592, 844, 961,
1020, 1128, 1226, 1270
Octavian, Tudor, 26, 447, 556, 638,
832, 1046, 1162, 1219, 1221
Odobescu, Alexandru, 41, 165, 210,
344, 355, 356, 451, 562, 647,
672, 1047, 1088
Olariu, Constantin, 75, 207, 405,
1102, 1219
Olariu, Dragoș, 365, 859, 860

Olteanu, Ioanichie, 405, 446, 475,
530, 659, 789, 848, 1041, 1077,
1269
Olteanu, Tudor, 35, 60, 1009
Onu, Eugen, 121, 566, 737, 861,
1176
Oprea, Al., 68, 93, 150, 186, 211,
391, 484, 492, 504, 672, 700,
737, 764, 903, 1043, 1078, 1212,
1214
Oprea, Nicolae, 14, 212, 341, 351,
449, 725, 835
Oprea, Ștefan, 17, 20, 154, 428, 517,
553, 1004, 1011, 1246
Opriță, Mircea, 92, 130, 134, 144,
193, 343, 1041, 1058, 1070, 1080
Oproiu, Ecaterina, 105, 516, 566,
716, 1271
Ornea, Zigu, 45, 269, 322, 431, 435,
456, 627, 780, 833, 843

P

Paleologu, Alexandru, 86, 116, 157,
312, 469, 634, 1042, 1102, 1235
Paler, Octavian, 20, 113, 230, 445,
536, 537, 546, 549, 561, 570,
592, 596, 611, 619, 633, 634,
704, 748, 847, 868, 913, 948,
952, 1052, 1260
Pamfil, Gabriel, 484, 713, 762
Panaitescu, Val., 440, 600, 763, 914,
971
Pană, Sașa, 77, 91, 530, 578, 628,
713, 925, 930, 1160
Pană, Vladimir, 10, 283, 381
Pandrea, Petre, 413, 634, 675
Pann, Anton, 203, 430, 512, 638,
725, 1057, 1069
Papadat-Bengescu, Hortensia, 12,
44, 210, 343, 475, 476, 636, 643,
660, 763, 934, 1095

Papadima, Ovidiu, 93, 150, 209,
 286, 317, 430, 462, 478, 513,
 517, 601, 611, 613, 648, 668,
 717, 735, 953, 978, 1004,
 1226
 Papahagi, Marian, 35, 109, 312, 320,
 325, 351, 386, 402, 733, 1046,
 1128, 1174, 1269
 Papilian, Alexandru, 277, 506, 667,
 677, 753, 794, 799, 1251
 Papu, Edgar, 13, 33, 74, 313, 338,
 420, 424, 475, 484, 492, 530,
 628, 646, 661, 730, 731, 825,
 833, 907, 916, 955, 959, 966,
 1017, 1036, 1054, 1102, 1107,
 1167, 1223, 1226
 Paraschivescu, Constantin, 117, 236,
 360, 466, 652, 734, 827, 949,
 1056, 1271
 Paraschivescu, Miron Radu, 201,
 273, 282, 317, 342, 429, 468,
 486, 500, 519, 520, 521, 531,
 575, 602, 644, 657, 762, 777,
 813, 833, 853, 865, 900, 992,
 1047, 1217, 1270
 Pardău, Platon, 9, 71, 437, 451, 672,
 844, 906, 912, 924, 957, 1003,
 1031, 1088, 1167
 Parhon, Ion, 283, 596, 982, 1065
 Parun, Vesna, 268, 664, 812, 1145
 Pas, Ion, 527, 531, 536, 629, 644,
 1096
 Pascadi, Ion, 172, 366, 501, 734,
 1138, 1173, 1271
 Pascu, Ștefan, 14, 121, 263, 441,
 528, 656, 789, 879, 925, 968,
 1000
 Pavese, Cesare, 40, 168, 198
 Păcurariu, Dimitrie, 9, 17, 78, 344,
 355, 444, 492, 548, 577, 784,
 1103, 1088, 1135, 1212,
 1248
 Păcurariu, Francisc, 377, 467, 626,
 649, 939, 962, 1008, 1042, 1070,
 1119, 1176, 1222
 Păncescu, Cristian, 286, 1005, 1010
 Păun, George, 286, 498, 577
 Păunescu, Adrian, 7, 32, 43, 63, 75,
 95, 98, 114, 119, 139, 140, 158,
 168, 180, 195, 199, 200, 211,
 212, 213, 230, 235, 252, 255,
 259, 261, 266, 275, 279, 291,
 292, 313, 314, 318, 319, 331,
 336, 337, 339, 343, 386, 399,
 409, 413, 431, 441, 445, 448,
 452, 468, 480, 497, 518, 530,
 537, 556, 565, 584, 586, 639,
 691, 704, 709, 716, 737, 753,
 759, 771, 777, 790, 803, 809,
 813, 821, 832, 834, 842, 846,
 847, 862, 865, 888, 936, 978,
 979, 984, 985, 988, 1011, 1017,
 1046, 1058, 1072, 1087, 1113,
 1137, 1159, 1160, 1161, 1170,
 1177, 1180, 1195, 1198, 1213,
 1214, 1216, 1220, 1221, 1233,
 1240, 1247, 1248, 1249, 1267
 Pârveu, Ștefan, 77, 311, 571, 572
 Pelin, Mihai, 9, 33, 114, 209, 377,
 730, 832, 940, 1170, 1265
 Peltz, I., 253, 287, 311, 373, 625,
 888
 Perez, Hertha, 155, 254, 317, 769
 Perfil, Pavel, 707, 714, 764, 809,
 931, 975, 1235
 Perpessicius, 30, 82, 96, 97, 116, 183,
 188, 294, 323, 325, 342, 364,
 392, 393, 404, 415, 461, 548,
 620, 663, 672, 687, 689, 786,
 833, 867, 989, 1018, 1020, 1055,
 1167, 1168, 1270
 Petrache, Ion, 127, 192, 530, 567,
 678, 887, 977

- Petrarca, Francesco, 547, 629, 649, 697, 751, 766, 897
- Petrescu, Camil, 20, 38, 42, 69, 194, 203, 204, 210, 227, 234, 279, 282, 303, 307, 317, 331, 335, 343, 386, 399, 402, 406, 417, 422, 424, 428, 431, 432, 434, 442, 445, 450, 451, 461, 462, 464, 467, 468, 478, 482, 488, 531, 556, 558, 575, 578, 610, 629, 635, 640, 671, 702, 720, 721, 725, 742, 772, 777, 790, 800, 833, 834, 845, 851, 864, 865, 914, 915, 917, 918, 972, 989, 1054, 1093, 1094, 1095, 1096, 1098, 1133, 1216, 1236, 1250, 1268
- Petrescu, Cezar, 138, 206, 210, 232, 398, 399, 531, 542, 601, 702, 705, 814, 877, 1094
- Petrescu, Florin Mihai, 63, 138, 214, 310, 335, 517, 553, 593, 599, 770, 817, 895, 1011, 1086
- Petrescu, Ioana Em., 286, 351, 390, 459, 513, 589, 674, 1234, 1236
- Petrescu, Liviu, 15, 34, 35, 53, 79, 94, 106, 152, 193, 208, 213, 274, 312, 320, 327, 338, 441, 488, 501, 532, 550, 579, 616, 667, 736, 845, 965, 1020, 1042, 1185
- Petrescu, Radu, 243, 554, 665, 1017, 1277
- Petroveanu, Mihail, 32, 235, 249, 285, 326, 372, 476, 569, 746, 833, 1061, 1065, 1225, 1242
- Petrovici, Dușan, 307, 482, 582, 615, 705, 713, 720, 832, 857, 977, 986, 1005, 1146
- Petrovici, Virgil, 652, 734, 752, 793
- Petru, Luminița, 209, 324, 1253
- Petru, Nicolae, 654, 859, 922
- Philippide, Al. A., 17, 22, 43, 59, 72, 73, 80, 97, 115, 143, 154, 159, 175, 179, 193, 221, 273, 310, 311, 326, 332, 358, 374, 398, 429, 437, 438, 443, 475, 542, 582, 611, 612, 613, 616, 625, 633, 678, 770, 774, 777, 780, 789, 790, 813, 851, 853, 865, 866, 888, 892, 929, 955, 989, 995, 1001, 1041, 1042, 1070, 1165, 1172, 1205, 1216, 1223, 1226, 1250, 1252, 1259
- Philippide, Al., 179, 429, 443
- Picon, Gaëtan, 55, 210, 228, 302, 423, 429, 989
- Pillat, Dinu, 93, 142, 619, 665, 705, 715, 725, 877, 956, 1102
- Pillat, Ion, 174, 317, 399, 430, 449, 462, 478, 513, 514, 590, 619, 645, 668, 689, 705, 717, 718, 732, 738, 751, 813, 877, 911, 930, 953, 955, 956, 1172, 1226
- Pintilie, Tamara, 79, 278, 1131
- Piru, Al., 9, 13, 21, 32, 77, 92, 114, 129, 148, 152, 166, 192, 206, 209, 232, 234, 286, 307, 310, 326, 357, 368, 398, 407, 438, 448, 459, 462, 484, 492, 499, 531, 561, 571, 577, 594, 605, 610, 626, 644, 645, 679, 685, 709, 730, 763, 777, 784, 794, 822, 833, 851, 890, 909, 923, 933, 940, 959, 960, 979, 988, 1012, 1014, 1034, 1042, 1052, 1062, 1064, 1070, 1079, 1088, 1169, 1182, 1187, 1209, 1233, 1248, 1249, 1265
- Piru, Elena, 601, 611, 613, 672, 987, 1077, 1110, 1111
- Pituț, Gheorghe, 84, 89, 131, 476, 530, 714, 736, 847, 989, 1017, 1050, 1070, 1076, 1146

Platon, Maria, 275, 391, 599, 882,
 1067, 1156
 Pleșu, Andrei, 1001, 1112, 1182
 Poantă, Petru, 45, 95, 98, 106, 109,
 116, 192, 197, 235, 267, 284,
 341, 351, 358, 427, 436, 463,
 471, 560, 562, 592, 626, 667,
 689, 713, 732, 736, 854, 868,
 948, 1042, 1058, 1080, 1171,
 1234, 1270
 Podgoreanu, Traian, 76, 152, 485,
 763, 823, 908, 939
 Poe, Edgar, Allan, 338, 340, 441,
 570, 898
 Pohl, Frederik, 593, 615, 1192
 Pop, Augustin Z. N., 16, 96, 125,
 343, 424, 458, 729, 837, 844,
 845, 962, 1049, 1076, 1164,
 1259, 1273
 Pop, Ion, 15, 35, 45, 95, 97, 112,
 152, 197, 261, 327, 351, 358,
 562, 638, 649, 733, 833, 854,
 989, 1008, 1035, 1041, 1049,
 1070, 1080, 1089, 1223
 Pop, Sânziana, 79, 93, 519, 538, 576,
 584, 605, 709, 757, 964, 973,
 974, 1033, 1068, 1069, 1084,
 1093, 1176, 1197, 1222
 Popa Argeșanu Ion, 96, 98, 217, 725,
 837
 Popa, George, 57, 294, 897
 Popa, Ion, 96, 117, 217, 254, 312,
 563, 601, 725, 837, 878, 961,
 1271
 Popa, Marian, 21, 35, 95, 105, 187,
 199, 212, 255, 278, 297, 316,
 317, 336, 340, 364, 399, 406,
 413, 430, 444, 448, 450, 492,
 638, 709, 833, 1001, 1089, 1214,
 1255
 Popa, Mircea, 35, 53, 102, 112, 146,
 167, 193, 211, 255, 286, 308,
 368, 427, 484, 519, 531, 532,
 639, 700, 705, 716, 728, 729,
 747, 804, 868, 1050, 1128, 1234,
 1242
 Pop-Corniș, Marcel, 28, 74, 106,
 109, 145, 188, 283, 436, 481,
 482, 683, 705, 1086, 1110, 1132,
 1146
 Popel, Corneliu, 265, 398, 444, 554,
 628, 750, 770, 793, 832, 1068
 Popescu, Adrian, 106, 115, 116, 130,
 149, 236, 351, 358, 386, 454,
 464, 484, 562, 650, 654, 732,
 762, 778, 854, 948, 961, 1054,
 1074, 1122, 1171, 1270
 Popescu, Alexandru, 113, 192, 204,
 566
 Popescu, Dumitru Radu, 9, 14, 25,
 34, 35, 36, 42, 55, 64, 65, 79, 87,
 91, 93, 97, 110, 144, 149, 170,
 171, 176, 188, 192, 208, 211,
 212, 219, 224, 258, 259, 263,
 271, 273, 283, 285, 291, 297,
 299, 317, 338, 340, 346, 347,
 351, 353, 360, 363, 367, 369,
 370, 372, 373, 377, 389, 405,
 427, 447, 464, 467, 472, 498,
 500, 506, 532, 536, 537, 554,
 559, 566, 589, 592, 593, 598,
 602, 619, 630, 633, 636, 652,
 663, 671, 985, 700, 709, 723,
 726, 730, 731, 734, 738, 743,
 762, 763, 765, 773, 777, 787,
 790, 798, 803, 811, 814, 822,
 826, 831, 834, 839, 842, 844,
 845, 848, 849, 852, 855, 864,
 885, 898, 906, 926, 933, 937,
 939, 949, 962, 963, 980, 981,
 1017, 1020, 1035, 1041, 1048,
 1055, 1069, 1074, 1080, 1104,
 1107, 1111, 1128, 1130, 1134,
 1154, 1155, 1157, 1173, 1177,

- 1224, 1251, 1260, 1261, 1270, 1276
- Popescu, Dumitru, 9, 99, 144, 168, 180, 195, 213, 230, 250, 252, 275, 282, 283, 284, 289, 292, 297, 314, 331, 413, 433, 737, 759, 766, 855, 1038, 1085, 1099, 1141, 1153, 1177, 1189, 1194, 1199, 1204, 1211, 1228, 1250
- Popescu, Florentin, 13, 498, 549, 746, 1005, 1225
- Popescu, Petru, 9, 15, 88, 95, 97, 118, 172, 181, 183, 226, 273, 274, 276, 324, 373, 430, 458, 488, 532, 533, 537, 578, 596, 602, 616, 619, 620, 641, 642, 672, 743, 752, 790, 809, 832, 834, 845, 864, 934, 963, 1152
- Popescu, Radu, 25, 32, 33, 52, 87, 89, 116, 190, 383, 385, 387, 527, 593, 597, 635, 826, 982, 1042, 1073, 1156, 1264
- Popescu, Ștefan, 209, 311, 664, 722, 1004, 1017, 1076, 1122, 1160, 1241
- Popescu, Titu, 87, 124, 242, 367, 386, 436, 471, 472, 550, 566, 655, 738, 861, 862, 952, 1057, 1177, 1275
- Popovici, Alecu, 32, 403, 652, 779, 914, 949, 1220
- Popovici, Ileana, 236, 360, 466, 734, 949, 1056
- Popovici, Titus, 63, 65, 85, 86, 89, 105, 112, 141, 208, 223, 239, 259, 272, 280, 354, 376, 399, 411, 475, 532, 554, 594, 597, 652, 702, 708, 726, 729, 754, 769, 771, 777, 787, 790, 795, 798, 818, 822, 834, 842, 845, 885, 916, 952, 1134, 1253
- Porumbacu, Veronica, 49, 121, 273, 304, 311, 327, 340, 382, 511, 530, 549, 578, 591, 611, 679, 732, 765, 847, 867, 895, 906, 950, 1040, 1080, 1102, 1112, 1121, 1257
- Porumboiu, Arthur, 121, 364, 469
- Postelnicu, Ioana, 149, 376, 664, 926
- Postolache, Ion Larian, 32, 498, 577
- Potopin, Ion, 424, 698, 778, 1086
- Pound, Ezra, 40, 352, 1243
- Preda, Marin, 9, 26, 39, 95, 119, 172, 180, 181, 182, 189, 201, 210, 224, 227, 230, 233, 248, 259, 272, 275, 280, 284, 299, 301, 311, 327, 336, 363, 373, 376, 400, 402, 405, 408, 419, 444, 451, 454, 461, 464, 475, 498, 519, 522, 532, 536, 537, 554, 566, 586, 600, 645, 671, 672, 684, 685, 687, 688, 700, 702, 721, 730, 742, 743, 754, 758, 759, 765, 770, 777, 778, 790, 796, 803, 814, 822, 833, 834, 842, 845, 857, 864, 879, 908, 934, 957, 963, 984, 1017, 1042, 1070, 1107, 1120, 1128, 1215, 1251, 1266, 1268
- Preda, Mira, 121, 369, 471, 780, 859, 1174
- Prelipceanu, Nicolae, 93, 149, 152, 167, 312, 406, 408, 441, 484, 488, 501, 514, 556, 592, 596, 681, 713, 728, 761, 825, 837, 910, 961, 965, 1008, 1020, 1054, 1123, 1176, 1208, 1251
- Pricop, Constantin, 108, 112, 228, 265, 448, 490, 558, 726, 833, 1168
- Protopopescu, Al., 106, 119, 239, 363, 452

Proust, Marcel, 38, 193, 358, 432,
1063
Pruteanu, George, 83, 106, 227, 643
Pruteanu, Valeriu, 724
Purcaru, Ilie, 9, 209, 256, 646, 876,
964, 975, 984, 1035, 1041, 1072,
1170, 1221, 1247, 1272
Pușcariu, Sextil, 113, 115, 140, 179

Q

Quasimodo, Salvatore, 647, 812,
1086, 1121

R

Rabelais, François, 334, 426, 442
Rachici, Dim., 29, 153, 164, 382,
403, 483, 529, 611, 619, 637,
747, 803, 874, 962, 1007, 1129,
1145, 1253
Radina, Mircea, 126, 370, 473, 567,
739, 863, 953, 1058, 1178, 1216,
1277
Rados, Andreas, 398, 634, 670, 971
Radu, Marcela, 114, 561, 945
Radu-Maria, Constantin, 466, 652,
949, 1174, 1271
Rahoveanu, Ion, 344, 367, 386, 404,
734, 859, 951
Raicu, Alexandru, 13, 32, 78, 209,
284, 595, 745, 779, 905, 962,
1006, 1018, 1146, 1169, 1183,
1227, 1238
Raicu, Lucian, 9, 12, 28, 35, 51, 75,
91, 97, 110, 152, 196, 205, 208,
224, 259, 284, 285, 398, 407,
440, 475, 498, 513, 531, 578,
594, 620, 627, 649, 680, 693,
716, 726, 744, 764, 808, 823,
891, 924, 962, 980, 989, 1019,
1035, 1041, 1070, 1125, 1165,
1187, 1207, 1240

Ralea, Mihai, 9, 84, 377, 397, 536,
659, 714, 762, 773, 786, 892,
913, 952, 955
Rațiu, Iuliu, 32, 52, 71, 83, 563,
1102
Rațiu, Virgil, 629, 922, 971
Răchițeanu, Teofil, 54, 351, 681, 728
Rădulescu, Banu, 243, 370, 1178
Rădulescu, Ermil, 219, 343, 453
Rău, Aurel, 93, 111, 115, 122, 149,
235, 300, 320, 561, 592, 628,
736, 777, 805, 865, 925, 947,
1000, 1017, 1054, 1172, 1179,
1269
Râpeanu, Sanda, 877, 1168, 1212
Râpeanu, Valeriu, 10, 21, 33, 55,
132, 147, 157, 168, 176, 222,
228, 242, 249, 291, 299, 300,
310, 373, 385, 409, 427, 431,
560, 650, 663, 678, 690, 714,
723, 745, 781, 877, 923, 964,
968, 1005, 1146, 1168, 1195,
1197, 1248
Rebreanu, Dan, 592, 747, 762, 961
Rebreanu, Liviu, 11, 20, 41, 47, 79,
86, 94, 179, 196, 210, 223, 227,
234, 252, 291, 331, 357, 398,
340, 343, 398, 399, 447, 451,
462, 488, 503, 517, 520, 521,
550, 556, 568, 601, 645, 671,
719, 721, 729, 742, 751, 814,
825, 827, 830, 834, 874, 879,
916, 936, 940, 948, 952, 953,
954, 954, 962, 1010, 1046, 1050,
1055, 1093, 1098, 1099, 1128,
1164, 1169, 1183, 1197, 1248,
1260, 1273
Rebreanu, Vasile, 32, 53, 117, 291,
451, 452, 538, 550, 652, 765,
926, 980, 1017, 1054, 1073,
1074, 1270

- Regman, Cornel, 30, 119, 126, 189, 239, 270, 302, 336, 348, 363, 416, 452, 659, 724, 743, 830, 867, 916, 955, 983, 1018, 1061, 1087, 1113, 1125, 1153, 1159, 1164, 1178, 1279
- Reisel, Vladimir, 167, 497, 1086
- Reu, Traian, 13, 126, 370, 567, 577, 739, 863, 1059, 1160, 1277
- Richard, Jean Pierre, 88, 167, 291, 579
- Ritsos, Iannis, 313, 739, 812, 813, 814, 845, 1121
- Robescu, Marius, 530, 887, 1076, 1102
- Robu, Cornel, 728, 964, 983, 1125, 1164, 1172
- Rogoz, Adrian, 32, 593, 732, 1102
- Roman, Andrei, 272, 528, 937, 1120, 1277
- Roman, Radu Anton, 448, 742, 906, 1121, 1225
- Romanescu, Ioanid, 52, 62, 145, 208, 221, 253, 296, 349, 370, 670, 717, 839, 883, 891, 897, 937, 970, 1011, 1014, 1034, 1067, 1075, 1108, 1167
- Rosetti, Alexandru, 12, 20, 29, 67, 47, 140, 177, 258, 309, 397, 399, 402, 406, 424, 480, 492, 509, 612, 633, 687, 892, 900, 987, 1006, 1046, 1187, 1247
- Roșianu, Nicolae, 111, 173, 725
- Rotaru, Dan, 32, 121, 213, 448, 671, 724, 745, 752, 834, 994, 1163, 1247, 1253
- Rotaru, Rodica, 156, 165, 909, 960
- Rousset, Jean, 959, 1085, 1099
- Rozhdestvensky, Robert, 492, 1080, 1110
- Roznoveanu, Mirela, 83, 107, 118, 284, 363, 382, 453, 467
- Rudeanu, Alexei, 24, 83, 103, 140, 191, 276, 350, 922, 1130
- Ruja, Alexandru, 21, 188, 267, 554, 634, 793, 830, 1194
- Runcanu, Marcel Constantin, 284, 351, 579, 592, 700, 1020, 1070, 1080, 1164, 1234
- Russo, Alecu, 67, 299, 344, 610, 718, 762, 780
- Rusu, Gavril, 99, 859, 950
- Rusu, Liviu, 492, 804, 1066, 1178, 1221, 1279
- Rusu, M. N., 21, 26, 27, 47, 68, 69, 74, 87, 161, 187, 255, 265, 305, 321, 430, 434, 436, 447, 478, 492, 496, 508, 518, 556, 575, 583, 591, 663, 675, 683, 709, 724, 772, 794, 796, 799, 817, 830, 832, 884, 934, 936, 960, 972, 975, 1038, 1046, 1086, 1111, 1133, 1183, 1202, 1214, 1221, 1248
- Rusu, Victor, 266, 667, 926, 1218

S

- Sabin, Mihail, 25, 100, 430, 466, 469, 483, 504, 752, 780, 838, 839, 1166, 1174
- Sadoveanu, Ion Marin, 235, 554, 702
- Sadoveanu, Mihail, 11, 20, 22, 32, 40, 42, 67, 75, 76, 100, 137, 138, 147, 148, 156, 157, 167, 171, 186, 188, 196, 210, 238, 276, 296, 331, 338, 343, 344, 355, 397, 419, 446, 448, 455, 457, 458, 461, 474, 479, 517, 521, 525, 535, 552, 553, 566, 581, 599, 607, 618, 643, 645, 646, 697, 699, 702, 714, 721, 762, 772, 774, 780, 790, 795, 814, 834, 851, 853, 864, 882, 883, 892, 915, 916, 917, 918, 989, 1047,

1070, 1087, 1091, 1128, 1137,
 1152, 1168, 1175, 1217, 1129,
 1246, 1248, 1255, 1257, 1258,
 1260, 1268
 Sadoveanu, Valeria, 166, 347, 698,
 1085
 Sahia, Alexandru, 53, 218, 674, 699,
 739, 1145
 Sandu, Ion, 657, 863, 953, 1058
 Sargețiu, Octav, 149, 324, 593, 678,
 977
 Sasu, Aurel, 34, 35, 54, 83, 94, 108,
 440, 464, 484, 579, 616, 649,
 1259, 1276
 Sava, Valerian, 454, 726, 937, 1046
 Savu, Cornelia Maria, 39, 97, 164,
 284, 321, 349, 1233
 Săceanu, Amza, 21, 504, 507, 718,
 915, 936, 1145, 1223
 Sălăjan, Dorin, 158, 922, 971, 981
 Sălăjan, Vasile, 53, 235, 255, 674,
 685, 981, 1176, 1188, 1204
 Sălceanu, Grigore, 363, 469, 497,
 1076, 1273
 Sălcudeanu, Petre, 10, 63, 79, 105,
 223, 409, 444, 552, 638, 726,
 762, 839, 937, 1128, 1166
 Săndulescu, Alexandru, 91, 196,
 209, 278, 280, 313, 327, 438,
 463, 516, 614, 625, 648, 672,
 1062, 1077, 1119, 1126, 1178,
 1279
 Săraru, Dinu, 21, 22, 33, 41, 62, 84,
 87, 139, 176, 201, 255, 259, 278,
 279, 291, 300, 319, 336, 337,
 348, 400, 414, 431, 445, 493,
 504, 505, 518, 555, 582, 624,
 634, 706, 830, 914, 915, 932,
 933, 1069, 1134, 1194, 1195,
 1221, 1222, 1248
 Sângeorzan, Zaharia, 37, 81, 106,
 167, 170, 196, 276, 315, 337,
 390, 414, 429, 442, 443, 534,
 552, 558, 581, 618, 622, 668,
 704, 750, 769, 787, 792, 844,
 913, 1006, 1119, 1156, 1212
 Sângereanu, Ion, 39, 53, 211, 667,
 788
 Sântimbreanu, Mircea, 71, 552,
 1042, 1070, 1102
 Sârbu, I. D., 467, 597, 652, 668, 733,
 737, 777, 946, 1056, 1074, 1170,
 1171
 Scarlat, Mircea, 272, 528, 1016,
 1046, 1074, 1099, 1133, 1221
 Scarlat, Teodor, 14, 592, 1228
 Scherg, Georg, 121, 240, 549, 878,
 952
 Schwartz, Gheorghe, 33, 450, 592,
 716
 Sebastian, Mihail, 415, 629, 765,
 865, 1056, 1093, 1094, 1095,
 1096, 1097, 1098
 Seceleanu, Eugen, 9, 201, 284, 673,
 704, 1110, 1234
 Sédar Senghor, Léopold, 339, 418,
 529
 Segărceanu, Ion, 26, 153, 206, 483,
 529, 678, 921, 1111, 1132
 Selejan, Radu, 635, 820, 889, 1012,
 1016, 1077
 Seleșteanu, Natalia, 95, 212, 340
 Serghi, Cella, 13, 134, 376, 424,
 581, 1079, 1093
 Sever, Alexandru, 44, 117, 1100
 Shakespeare, William, 22, 134, 176,
 186, 238, 360, 440, 466, 467,
 528, 529, 550, 563, 626, 667,
 669, 670, 732, 747, 754, 796,
 833, 850, 865, 873, 949, 998,
 1062
 Sidorovici, George, 82, 670, 896,
 922

Silvestri, Artur, 24, 44, 64, 260, 270,
 301, 446, 485, 506, 746, 1099,
 1187
 Silvestru, Valentin, 175, 241, 256,
 288, 303, 305, 324, 360, 466,
 509, 644, 650, 657, 673, 680,
 730, 856, 880, 922, 926, 939,
 1169, 1173, 1188, 1194, 1246
 Simion, Al., 302, 318, 402, 426, 431,
 489, 559, 672, 822, 844, 932,
 1185, 1197
 Simion, Eugen, 2, 3, 9, 30, 39, 76,
 93, 109, 189, 208, 211, 224, 285,
 299, 313, 317, 321, 324, 384,
 412, 413, 414, 439, 478, 485,
 486, 505, 517, 557, 590, 600,
 604, 616, 625, 629, 630, 642,
 644, 649, 669, 689, 690, 711,
 730, 731, 743, 765, 769, 792,
 833, 836, 842, 852, 862, 867,
 885, 907, 908, 916, 951, 953,
 967, 974, 988, 989, 990, 992,
 993, 994, 995, 996, 997, 998,
 1024, 1042, 1043, 1052, 1080,
 1088, 1089, 1080, 1092, 1093,
 1103, 1104, 1145, 1169, 1214,
 1216, 1222, 1223, 1226, 1231,
 1236, 1250, 1252, 1266, 1278
 Simion, Pop, 20, 230, 240, 385, 488,
 560, 965, 966, 974, 1000, 1017,
 1128, 1246
 Simionescu, Mircea Horia, 108, 327,
 407, 501, 509, 510, 512, 549,
 554, 576, 609, 620, 634, 661,
 718, 727, 834, 781, 874, 953,
 1001, 1019, 1112, 1125, 1220,
 1223, 1277
 Simionescu, Radu, 20, 61, 138, 175,
 255, 278, 317, 553, 633
 Simon, Vladimir, 23, 139, 142, 193,
 260, 338, 414, 506, 537, 679
 Simonescu, Dan, 192, 270, 961
 Sin, Mihai, 126, 243, 473, 550, 567,
 685, 953, 1042, 1234, 1277
 Sivan, Valeria, 28, 697, 953
 Slavici, Ioan, 53, 86, 165, 174, 193,
 196, 210, 303, 313, 441, 445,
 443, 447, 491, 514, 550, 621, 853
 978
 Smeu, Grigore, 166, 310, 478, 666,
 888
 Solacolu, Barbu, 250, 287, 714, 779,
 1146
 Solomon, Dumitru, 105, 237, 360,
 467, 652, 856, 922
 Solomon, Petre, 79, 156, 465, 593,
 615
 Sorescu, Constantin, 272, 528, 1221
 Sorescu, Marin, 9, 55, 62, 91, 92,
 119, 134, 180, 225, 226, 253,
 261, 280, 311, 315, 327, 384,
 405, 438, 443, 463, 479, 488,
 499, 506, 511, 513, 526, 530,
 531, 536, 548, 554, 556, 565,
 566, 576, 577, 584, 586, 594,
 622, 628, 633, 642, 663, 670,
 675, 691, 708, 713, 732, 733,
 737, 765, 777, 787, 803, 809,
 813, 814, 829, 842, 846, 852,
 865, 869, 880, 921, 928, 968,
 985, 1042, 1054, 1058, 1069,
 1073, 1105, 1106, 1161, 1175,
 1177, 1185, 1217, 1218, 1223,
 1247, 1258, 1269, 1271, 1273
 Sorescu, Roxana, 93, 406, 714
 Sorianu, Vlad, 220, 346, 793, 838,
 960, 1047
 Sperber, Alfred Margul, 273, 375,
 714, 762, 789, 1070, 1106
 Stan, Constantin, 268, 321, 322, 901,
 1232, 1250
 Stanca, George, 7, 63, 140, 141, 158,
 259, 413, 493, 505, 537, 583,
 674, 684, 706, 753, 794, 818,

- 830, 884, 898, 933, 1032, 1110,
1157, 1213, 1230, 1247
- Stanca, Horia, 235, 648, 656, 952
- Stanca, Radu, 49, 216, 217, 319,
320, 353, 463, 729, 780, 860,
940, 952, 1276
- Stancu, Dumitru, 150, 312, 324,
1101, 1145
- Stancu, Horia, 724, 777, 880
- Stancu, Natalia, 132, 650, 880, 1035
- Stancu, Zaharia, 10, 22, 26, 27, 32,
50, 53, 61, 68, 87, 89, 97, 132,
137, 145, 149, 166, 172, 176,
181, 188, 192, 194, 210, 230,
235, 242, 273, 282, 285, 290,
291, 311, 335, 337, 344, 373,
382, 405, 425, 451, 467, 475,
477, 487, 529, 530, 532, 536,
537, 538, 543, 555, 567, 616,
629, 634, 647, 664, 671, 681,
685, 712, 718, 719, 721, 732,
737, 741, 745, 754, 756, 759,
765, 770, 776, 778, 790, 796,
803, 822, 829, 831, 834, 853,
857, 864, 876, 887, 900, 909,
960, 974, 976, 977, 981, 1003,
1009, 1033, 1042, 1054, 1127,
1129, 1159, 1164, 1166, 1188,
1194, 1195, 1199, 1202, 1203,
1208, 1212, 1213, 1217, 1226,
1231, 1253, 1260, 1264, 1267,
1269, 1270, 1273, 1275, 1279
- Starobinski, Jean, 408, 458, 677,
959, 1020, 1085, 1099
- Stati, Sorin, 104, 309, 384, 628, 977
- Stănel, Spiridon, 10, 283, 381
- Stănescu, C., 26, 181, 572, 589, 611,
622, 707, 975, 1233
- Stănescu, Gabriel, 34, 77, 162, 164,
212, 321, 374, 448, 458, 478,
556, 637, 832, 936, 1144
- Stănescu, Nichita, 16, 35, 51, 121,
124, 145, 147, 150, 153, 161,
202, 221, 224, 235, 261, 284,
312, 364, 385, 405, 485, 488, 509,
511, 530, 543, 554, 556, 557,
565, 569, 584, 614, 622, 623,
626, 634, 659, 670, 672, 675,
679, 691, 704, 718, 739, 741,
746, 750, 765, 777, 784, 800,
803, 809, 813, 840, 842, 846, 865,
911, 936, 990, 995, 997, 1004,
1017, 1041, 1046, 1128, 1145,
1146, 1161, 1177, 1220
- Stăvăruș, Ion, 548, 780, 1044
- Steinhardt, Nicolae, 131, 374, 477,
570, 956, 1063, 1178
- Stelaru, Dimitrie, 554, 811, 846
- Steriade, Mihail, 50, 52, 134, 259,
406, 580, 661, 676, 681, 717,
1191, 1192
- Stoe, Nicolae, 99, 128, 217, 452,
616, 1018, 1077
- Stoenescu, George Virgil, 33, 93,
117, 197, 360, 563, 619, 891,
1174
- Stoian, Mihai, 209, 230, 311, 425,
593, 712, 921, 978, 1100, 1101
- Stoian, Niculae, 26, 181, 379, 400,
441, 530, 546, 624, 678, 789,
832, 902, 906, 976, 977, 1070,
1112, 1160, 1218, 1247
- Stoica, Gheorghe, 46, 511, 739, 747,
766, 1276
- Stoica, Ion, 511, 550, 1075
- Stoica, Marian, 214, 725, 1163
- Stoica, Petre, 29, 89, 115, 152, 166,
189, 235, 255, 441, 511, 565,
613, 626, 648, 679, 681, 733,
809, 910, 971, 977, 1012, 1054,
1055, 1270
- Stoica, Traian, 140, 201, 259, 279,
988, 1014, 1032, 1068, 1086,
1110, 1157, 1193, 1213

- Stoicescu, Passionaria, 614, 698,
1020
- Stoiciu, Constantin, 347, 1047, 1072
- Storch, Franz, 165, 387, 405, 669,
864
- Storin, Aurel, 175, 256, 288, 563,
922
- Straje, Mihail, 66, 114, 541
- Străuț, Irimie, 52, 83, 240
- Streinu, Vladimir, 33, 59, 60, 62, 97,
105, 196, 259, 310, 334, 364,
396, 398, 448, 503, 509, 586,
594, 641, 689, 725, 728, 738,
823, 833, 953, 976, 989, 998,
1065, 1097, 1107, 1114, 1178,
1193, 1194
- Strumski, Gheorghii, 511, 874, 888
- Strună, Constantin, 127, 243, 370,
473, 567, 657, 863, 953, 1178,
1277
- Sturzu, Corneliu, 17, 34, 63, 175,
512, 517, 599, 670, 681, 697,
751, 756, 804, 828, 906, 922,
960, 969, 983, 1011, 1012, 1042,
1067, 1084, 1085, 1105, 1119,
1167, 1190, 1204
- Suchianu, D. I., 94, 154, 217, 258,
343, 475, 734, 1056, 1119
- Suciu, Gheorghe, 400, 518, 519,
616, 642, 660, 804, 891, 933,
1102, 1252
- Suciu, Virgil, 186, 351, 528, 845,
1049
- Suru, George, 511, 931, 986
- Sütő András, 125, 354, 498, 530,
759, 770, 776, 778, 806, 856,
1017, 1042, 1122, 1154, 1193,
1277
- Szász János, 87, 167, 192, 311, 387,
388, 405, 498, 530, 593, 609,
714, 1017, 1063, 1077, 1102,
1103, 1122, 1144, 1205
- Székely János, 530, 578, 1122, 1149,
1208, 1232
- Szemlér Ferenc, 406, 514, 530,
1041, 1042, 1070
- Ș**
- Șandru, Florin, 26, 447, 706, 714,
724, 744, 747, 808, 898, 937,
966, 1153, 1235
- Ședran, Gavril, 126, 243, 370, 657
- Șelmaru, Traian, 466, 650, 651, 652
- Șerb, Ioan, 160, 358, 496
- Șerban, Corneliu, 678, 1180, 1213
- Șerban, Geo, 35, 327, 463, 613, 648,
649, 1268
- Șerban, I. D., 563, 576, 982, 1056
- Șerbănescu, Mircea, 12, 13, 547,
576, 592, 626, 671, 804, 986,
1042, 1058, 1146, 1184
- Șerbănescu, Tia, 24, 42, 161, 444,
583, 672, 711, 1001, 1080, 1222
- Șerbu, Ieronim, 32, 51, 443
- Șerbu, Valentin, 126, 312, 880
- Șora, Mariana, 152, 404, 577
- Șorobetea, Aurel, 115, 351, 469,
732, 854, 961, 1054, 1259
- Șova, Coman, 63, 85, 141, 181, 200,
259, 279, 300, 318, 508, 594
- Ștefan, Mircea, 160, 210, 732, 1102
- Ștefanache, Corneliu, 17, 29, 105,
143, 172, 277, 384, 410, 446,
451, 455, 513, 555, 570, 583,
592, 637, 667, 682, 712, 738,
777, 829, 842, 864, 890, 906,
933, 960, 1003, 1017, 1041,
1054, 1066, 1067, 1083, 1091,
1124, 1176
- Ștefănescu Delavrancea, Barbu, 117,
210, 303, 347, 467, 699, 1112,
1169
- Ștefănescu, Al. I., 78, 439, 664, 697,
923, 1042, 1102

Ștefănescu, Alex., 83, 106, 107, 108,
118, 238, 361, 407, 468, 665,
857, 876, 1078
Ștefănescu, Cornelia, 135, 463, 612,
625, 633, 664
Ștefănescu, Mircea, 253, 343, 739,
880
Ștefănescu, Ștefan, 46, 879, 1142
Ștefuriuc, Constantin, 43, 334, 454,
704, 922
Știrbu, Viorel, 542, 926, 1100, 1197
Ștoreanu, Octavian, 26, 1160, 1221
Șuluțiu, Octav, 269, 382, 399, 404,
640, 976, 1045, 1077, 1114,
1168, 1193, 1194, 1242, 1270

T

Tacoi, Cristina, 14, 646, 962
Tașcu, Valentin, 35, 83, 106, 109,
112, 211, 259, 313, 353, 368,
369, 427, 441, 532, 562, 592,
596, 643, 716, 729, 854, 925,
1054, 1067, 1068, 1171, 1260
Tănase, Alexandru, 46, 64, 141, 293,
333, 491, 606, 1145, 1176, 1276
Tănăsache, Ilie, 71, 299, 1221
Tănăsescu, Antoaneta, 666, 795,
892, 980, 1093, 1130, 1149, 1208
Tărchilă, Dan, 93, 128, 149, 406,
498, 566, 744, 807, 856, 1077,
1153, 1224
Tăutu, Nicolae, 243, 473, 679, 700,
740, 1070, 1178
Teodoreanu, Al. O., 34, 276, 294,
560, 746
Teodoreanu, Ionel, 134, 146, 399,
774, 877, 1094, 1095, 1246
Teodorescu, D., 535, 977, 1185
Teodorescu, Gabriel, 240, 805, 961
Teodorescu, Leonida, 117, 197, 334,
385, 558, 566, 733, 777, 887,

950, 1055, 1146, 1173, 1268,
1271
Teodorescu, Tudor, 381, 427, 430,
438, 587, 978, 1095
Teodorescu, Vasile, 983, 1087, 1149
Teodorescu, Virgil, 23, 27, 71, 129,
139, 145, 167, 192, 198, 202,
209, 240, 251, 259, 272, 278,
280, 285, 305, 311, 323, 357,
376, 406, 468, 478, 513, 530,
554, 562, 576, 596, 620, 653,
678, 697, 708, 732, 759, 770,
778, 803, 865, 935, 936, 962,
1017, 1102, 1122, 1138, 1143,
1154, 1185, 1189, 1201, 1202,
1205, 1269, 1270
Teodorescu-Braniște, Tudor, 381,
427, 430, 438, 587, 644, 978,
1095
Tertulian, Nicolae, 475, 637, 1204
Theodorescu, Cicerone, 121, 150,
162, 184, 190, 198, 203, 238,
259, 357, 358, 811, 847
Theodoru, Radu, 33, 98, 163, 370,
657, 807, 919, 954, 1213
Tihan, T., 106, 235, 562, 1172, 1269
Titel, Sorin, 31, 76, 126, 148, 182,
191, 309, 337, 385, 406, 414,
426, 451, 482, 486, 513, 531,
549, 578, 583, 613, 633, 666,
671, 699, 724, 746, 753, 765,
785, 794, 823, 834, 843, 867,
891, 894, 910, 924, 934, 980,
986, 1019, 1079, 1104, 1149,
1187, 1197, 1225, 1252
Todoran, Eugen, 70, 101, 102, 145,
189, 234, 267, 284, 323, 353,
833, 1042, 1054, 1132
Todorov, Tzvetan, 32, 73, 350, 409,
1164
Todosia, Mihai, 27, 447, 546, 1066

- Tomoioagă Maramureșanu, Ion, 10, 436, 1160
 Tomozci, Gheorghe, 14, 25, 31, 35, 41, 48, 54, 62, 63, 66, 68, 71, 96, 97, 104, 162, 168, 311, 424, 446, 486, 505, 530, 555, 634, 639, 661, 698, 706, 751, 775, 809, 842, 876, 904, 906, 911, 912, 935, 956, 1153, 1177, 1204, 1242
 Tomuș, Mircea, 9, 95, 97, 103, 121, 123, 165, 241, 242, 284, 325, 367, 386, 471, 562, 565, 656, 665, 736, 859, 862, 925, 952, 1005, 1035, 1042, 1070, 1080, 1176, 1209, 1211, 1269, 1276
 Tonegaru, Constant, 352, 687, 941
 Topîrceanu, George, 99, 343, 572, 680, 686, 784
 Topolog, Ion, 152, 167, 218, 453
 Tornea, Florin, 116, 359, 385, 466, 949, 1174
 Torynopol, Victor, 377, 672, 763
 Traian, Angela, 278, 553, 669, 793, 1067
 Tucă, Florin, 474, 637, 757, 823
 Tudor, Eugenia, 130, 202, 248, 260, 286, 317, 371, 443, 568, 660, 743, 867, 956
 Tudora, Carmen, 118, 469, 497, 1076
 Tudoran, Dorin, 7, 9, 43, 85, 110, 140, 158, 181, 200, 259, 277, 279, 284, 300, 318, 336, 505, 519, 537, 570, 571, 584, 600, 604, 635, 674, 685, 707, 719, 720, 795, 884, 899, 919, 975, 998, 1014, 1033, 1042, 1070, 1072, 1076, 1102, 1119, 1137, 1159, 1198, 1216, 1232, 1233, 1249
 Tudoran, Radu, 148, 163, 256, 376, 529, 547, 687, 809, 1033
 Tulbure, Victor, 70, 93, 149, 288, 328, 478, 498, 530, 546, 577, 593, 678, 697, 741, 778, 803, 847, 865, 874, 1004, 1017, 1058, 1102, 1122, 1160, 1169, 1177, 1238
 Tupan, Marius, 130, 325, 448, 511, 546, 830, 920, 963, 1078, 1202, 1214
 Turcuș, Aurel, 713, 986, 1005, 1111
 Turtureanu, Nicolae, 174, 198, 277, 334, 553, 582, 632, 669, 895, 969, 1010, 1029, 1067, 1086, 1130, 1230
 Tutungiu, Paul, 40, 150, 193, 312, 483, 563, 652, 734, 1056, 1078, 1133, 1145, 1174, 1271
 Tzara, Tristan, 654, 750, 925
 Țanea, Traian, 175, 209, 297
- ### Ț
- Țărălungă, Ecaterina, 166, 426, 471, 783
 Țațomir, Nicolae, 17, 135, 138, 225, 557, 645, 682, 817, 969, 985, 1043, 1067, 1084
 Țăranu, Ion, 137, 175, 576
 Țărnea, George, 74, 166, 206, 278, 280, 282, 283, 309, 319, 342, 382, 461, 497, 535, 617, 837, 936, 1046, 1208, 1213
 Țic, Nicolae, 188, 309, 627, 671, 771, 798, 843, 921, 1008, 1047, 1062, 1063, 1100, 1147, 1252
 Țoiu, Constantin, 9, 261, 288, 294, 324, 637, 698, 700, 715, 724, 783, 821, 1020, 1207
 Țugui, Haralambie, 70, 115, 127, 154, 223, 335, 483, 489, 645, 669, 670, 678, 697, 732, 734, 756, 792, 794, 804, 817, 863,

970, 971, 1011, 1047, 1067,
1079, 1132, 1265, 1266
Țugui, Ion, 153, 154, 906, 922

U

Uba, Traian, 126, 498, 863, 953
Udrea, Cornel, 386, 484, 501, 657,
765, 804, 815, 1040
Udrea, Silvia, 106, 126, 242, 657,
1276
Ulici, Laurențiu, 13, 21, 31, 34, 36,
38, 39, 52, 55, 76, 91, 106, 107,
148, 152, 166, 192, 194, 209,
251, 270, 277, 286, 310, 312,
325, 327, 341, 385, 404, 407,
426, 428, 440, 454, 487, 498,
500, 512, 513, 516, 531, 550,
578, 615, 628, 636, 666, 671,
680, 699, 702, 705, 715, 724,
725, 747, 753, 754, 764, 785,
824, 878, 891, 909, 912, 922,
924, 956, 964, 975, 980, 1004,
1007, 1008, 1020, 1022, 1023,
1024, 1025, 1026, 1027, 1043,
1080, 1106, 1113, 1117, 1126,
1150, 1173, 1175, 1183, 1188,
1198, 1207, 1225, 1233, 1240
Ulmu, Bogdan, 117, 237, 360, 734,
1173
Ungheanu, Mihai, 9, 33, 70, 86, 88,
92, 95, 113, 157, 277, 284, 322,
435, 443, 460, 505, 518, 537,
570, 583, 600, 603, 620, 635,
674, 685, 707, 719, 725, 730,
753, 771, 795, 831, 833, 884,
898, 908, 919, 933, 975, 989,
995, 1014, 1032, 1042, 1070,
1072, 1087, 1088, 1103, 1119,
1137, 1159, 1185, 1198, 1216,
1232, 1252, 1266
Ungureanu, Cornel, 21, 49, 73, 83,
89, 106, 107, 162, 189, 235, 266,

283, 381, 452, 482, 554, 582,
592, 600, 619, 633, 671, 683,
705, 718, 752, 793, 931, 1011,
1031, 1068, 1110, 1146, 1193,
1213, 1231, 1247
Ungureanu, Gh., 156, 295, 1084
Unteanu, Cristian, 10, 53, 74, 150,
193, 268, 324, 487, 677, 745,
824, 879, 894, 909, 964, 1003,
1020, 1040, 1164, 1188
Ureche, Damian, 164, 423, 713, 883,
977, 986, 1005, 1146, 1231
Uricariu, Doina, 136, 273, 692, 891,
960, 1044
Uricaru, Eugen, 106, 182, 186, 320,
351, 358, 448, 463, 562, 656,
733, 854, 844, 1049, 1055, 1056,
1172, 1234, 1270, 1276
Ursache, Magda, 15, 18, 38, 57, 82,
134, 170, 183, 276, 315, 443,
580, 682, 703, 751, 883, 896,
987, 1029, 1191
Ursachi, Mihai, 83, 265, 277, 304,
317, 423, 537, 580, 627, 637,
675, 683, 691, 727, 733, 751,
842, 883, 979, 1029, 1043, 1067,
1075, 1084, 1249
Ursu, G. G., 76, 121, 146, 206, 364,
1016, 1149, 1223
Ursu, N. A., 418, 442, 1030, 1084,
1166
Uscătescu, George, 47, 146, 257,
1223
Utan, Tiberiu, 9, 26, 93, 132, 144,
149, 276, 310, 374, 414, 415,
448, 504, 507, 530, 550, 555,
677, 697, 741, 748, 770, 837,
865, 887, 977, 1101, 1172

V

Vaida, Mircea, 34, 35, 54, 149, 193,
208, 211, 290, 319, 369, 427,

441, 484, 501, 584, 592, 596,
 681, 700, 747, 815, 825, 827,
 915, 1257
 Valea, Lucian, 34, 104, 398, 614,
 811, 817, 960, 971, 1067, 1229,
 1247
 Valori, Giancarlo Elia, 493, 500,
 515, 555, 1127
 Vancea, Viola, 191, 531, 678
 Varga, Viorel, 28, 164, 311, 724,
 752
 Vartic, Ion, 320, 351, 352, 729
 Vasile, Gh. D., 71, 98, 448
 Vasilescu, Emil, 66, 85, 87, 205,
 409, 480, 507, 515, 570, 589,
 637, 677, 683, 693, 696, 756,
 774, 965, 1073, 1208
 Vasilescu, Stelian, 112, 176, 353,
 922
 Văcărescu, Elena, 484, 780, 1044
 Văcărescu, Iancu, 463, 906, 1081
 Văcărescu, Ienăchiță, 272, 377, 739
 Văduva, Gh., 27, 447, 546
 Vătășianu, Virgil, 259, 272, 280,
 376, 616
 Văjeu, Titus, 277, 746, 756, 832,
 863, 1012, 1058, 1146, 1248,
 1249
 Vântu, Victor, 230, 560, 1075
 Vârgolici, Teodor, 67, 124, 183, 290,
 444, 531, 699, 780, 909, 925,
 965, 1172, 1276
 Velea, Nicolae, 71, 119, 182, 224,
 228, 260, 273, 305, 404, 709,
 803, 822, 830, 842, 1035, 1041,
 1069, 1087, 1107, 1123, 1146,
 1195, 1243, 1249
 Velican, Ion, 683, 804, 971, 977,
 1146
 Verne, Jules, 361, 607, 1246
 Verona, Dan, 32, 71, 212, 422, 448,
 678, 683, 773, 820, 832, 936,
 980, 1004, 1028, 1076, 1083,
 1103, 1111, 1236, 1249
 Vesper, Iulian, 337, 338, 512, 530
 Vianu, Tudor, 62, 82, 115, 133, 152,
 171, 172, 179, 205, 234, 249,
 258, 299, 364, 377, 393, 397,
 398, 489, 503, 514, 517, 534,
 536, 543, 548, 552, 574, 582,
 621, 641, 687, 689, 718, 728,
 801, 833, 836, 853, 989, 1053,
 1066, 1105, 1168, 1226, 1229,
 1239, 1250
 Vicol, Dragoș, 52, 78, 126, 283, 322,
 370, 381, 423, 473, 489, 498,
 546, 829, 863, 935, 1058, 1122,
 1160, 1193, 1204, 1238, 1253,
 1277
 Villon, François, 381, 444, 648,
 1062
 Vinea, Ion, 65, 152, 364, 425, 619,
 629, 638, 663, 666, 683, 705,
 762, 777, 789, 892, 1070, 1125
 Vintilă, Petru, 126, 405, 498, 521,
 575, 597, 639, 663, 746, 749,
 825, 903, 956
 Vișan, Constantin, 118, 119, 230,
 231, 266, 461, 560, 639, 1021
 Vlad, Ion, 14, 35, 53, 79, 94, 115,
 151, 193, 211, 213, 269, 290,
 312, 319, 408, 427, 440, 462,
 488, 562, 579, 616, 626, 629,
 645, 646, 648, 667, 747, 765,
 830, 844, 894, 910, 926, 964,
 965, 981, 983, 1046, 1070, 1080,
 1087, 1090, 1125, 1164, 1168,
 1172, 1208, 1226, 1242
 Voicu, Octavian, 40, 223, 780, 839
 Voicu, Ștefan, 32, 46, 52, 354, 433,
 513, 537, 593, 762, 1141, 1156,
 1261, 1264
 Voiculescu, Constantin, 121, 408,
 698, 706, 874, 1145

Voiculescu, Vasile, 174, 207, 211,
273, 325, 353, 394, 413, 429,
619, 638, 656, 705, 714, 777,
789, 790, 811, 846, 864, 877,
880, 930, 955, 956, 978, 981,
998, 999, 1004, 1044, 1091,
1125, 1156, 1180, 1204, 1213,
1217, 1231, 1246, 1255
Voitec, Ștefan, 328, 380, 537, 892,
1153, 1199
Voitin, Al., 566, 592, 761, 1038
Voronca, Ilarie, 18, 112, 196, 464,
648
Vrânceanu, Dragoș, 14, 16, 33, 36,
48, 77, 80, 119, 129, 153, 228,
251, 275, 291, 307, 314, 327,
389, 398, 410, 418, 428, 447,
450, 628, 886, 894, 903, 948
Vulcănescu, Neagu, 10, 712, 1237
Vulpescu, Romulus, 52, 260, 285,
300, 311, 324, 336, 430, 452,
480, 498, 509, 512, 530, 593,
624, 639, 648, 714, 961, 1061

W

Wald, Henri, 228, 307, 337, 629,
1050, 1169, 1260
Wells, H. G., 188, 237, 402
Woolf, Virginia, 24, 46, 242, 437
Wormuth, Diana, 1208, 1260, 1267

Z

Zaciu, Mircea, 9, 14, 34, 35, 79, 95,
115, 117, 154, 167, 193, 209,
211, 213, 259, 269, 274, 285,
297, 312, 340, 427, 442, 457,
464, 492, 564, 626, 629, 652,
664, 667, 729, 853, 926, 947,
978, 989, 1007, 1008, 1041,
1049, 1055, 1058, 1074, 1080,
1103, 1188, 1226, 1233, 1242,
1259, 1269

Zalis, Henri, 21, 133, 207, 235, 249,
457, 488, 490, 532, 548, 558,
732, 699, 761, 766, 828, 965,
1223, 1269
Zamfirescu, Dan, 21, 47, 78, 87,
140, 176, 256, 285, 384, 479,
509, 573, 748, 856, 872, 902,
920, 958, 1001, 1015, 1032,
1071, 1126, 1135, 1182, 1238
Zamfirescu, Duiliu, 162, 377, 610,
640, 728, 1119
Zamfirescu, G. M., 541, 638, 689,
932, 1194
Zamfirescu, Violeta, 14, 16, 85, 190,
310, 427, 530, 614, 678, 697,
701, 713, 804, 902, 906, 932,
977, 982, 1018, 1058, 1102, 1122
Zarifopol, Paul, 196, 1165, 1179,
1188
Zăinescu, A. I., 561, 1104, 1145
Zărnescu, Constantin, 34, 193, 427,
532, 713, 747, 824, 1234, 1235
Zărnescu, Narcis, 129, 289, 371,
459, 956, 1164
Zehan, Eugen, 211, 501, 595, 981
Zeletin, C. D., 29, 242, 628, 697,
766, 965
Zidarov, Nikolai, 813, 874, 935
Zilieru, Horia, 12, 64, 157, 164, 166,
174, 206, 342, 346, 449, 457,
553, 576, 634, 637, 670, 699,
703, 784, 897, 921, 926, 931,
960, 977, 1012, 1029, 1047,
1144, 1164, 1206, 1216, 1237,
1266
Zincă, Haralamb, 78, 126, 230, 327,
370, 409, 457, 498, 577, 657,
679, 697, 954, 1017, 1102
Zotta, Ovidiu, 71, 166, 576, 614,
745, 1042, 1070, 1102
Zub, Al., 58, 135, 296, 1229
Zugun, Petru, 38, 1067, 1068